AN ETYMOLOGICAL GUJARATI ENGLISH DICTIONARY

ગુજરાતી-અંગ્રેજી ડિક્શનરી

SECOND EDITION

M.B. BELSARE

ASIAN EDUCATIONAL SERVICES
NEW DELHI ★ MADRAS ★ 1993

ASIAN EDUCATIONAL SERVICES.
* C-2/15, S D.A. NEW DELHI-110016
* 5 SRIPURAM FIRST STREET, MADRAS-600014

Price Rs. 395
First Published 1904
First AES Reprint New Delhi 1981
Second AES Reprint New Delhi 1986
Third AES Reprint New Delhi, 1993
ISBN 81-206-0090-8

Published by J. Jetley
for ASIAN EDUCATIONAL SERVICES
C 2/15 SDA New Delhi 110 016
Processed by Gaurav Jetley
for APEX PUBLICATION SERVICES
New Delhi 110 016
Printed at Asif Offset Press
Lalkuan, Delhi 110 006

EDITOR'S PREFACE

to

the Second Edition.

The present work was undertaken with the intention of furnishing the Gujarati Public with materials for a more scientific study of the Language than was to be found in previous works of this nature It does not assume to be always authoritative, nor are the conclusions arrived at to be accepted as final It is rather intended as a guide to future writers, showing in many cases what ought certainly to be accepted, or to be avoided The etymologies are, I believe, briefly but sufficiently indicated From an ardent desire of assisting the scholar in this direction, I have long been collecting materials and making notes on points relating to the etymology of Gujarati words The result of this lobour is here offered to the public Some of the etymologies given will, I hope, save much future discussion and research But I cannot take leave of a work, which has closely occupied my attention during the past twenty-five years, without expressing the hope that it may prove of service not only to students of early Gujarati, or of Indian Philology, but to all who are interested in the origin, history, and development of that language, which is the common inheritance of the Gujarati-speaking peoples It is but to be expected that, owing to the increased attention, which of late years has been given to the study of the vernacular languages, many of the conclusions at which I have arrived may require important modification or even rejection, but I neverthless trust that the use of this work may tend to the suppression of guess-work ignoring all rules I trust that it may at the same time strengthen the conviction that in this as in all other studies, true results are to be gained only by patient observation and reasonable inference.

In a work, which, like the present undertaking, deals with several languages, it is very difficult to secure absolute accuracy, that can only be aimed at But we do hope that in this second edition a nearer approach has been made to that most desirable goal

Dhanpāl (1075 A D) and Hemchandra (1173 A. D), the two great Jain Pandits, have supplied the means of ascertaining the origin of several Gujarati words The former in his work Pajalachhi (पायलच्छी) written for the use of his sister, named Priyalakshmi and the latter in his several Māgadhi works have supplied the crude forms to which many modern Gujarati words may be traced. These are denoted by Dh Des & Hem Des as showing their origin

I must avail myself of this opportunity of gratefully acknowledging my obligation to the Rev Dr G P Taylor, M A, D D, of the Irish Presbyterian Mission, for his kindness in reading over the final proof sheets

Nor can I omit to express my indebtedness to Mrs Taylor also, who most kindly sent me a large number of words with suggestive notes, of which I have gladly availed myself.

Further I cannot close this preface without tendering my hearty thanks to Mr Hiralal Mulchand Mehta, B A., and Mr Gopalrao M Belsare, who helped me in correcting the proof-sheets and also to the many scholars in various parts of the province who have cheered me with kind words

If this work meets with the approval of the public, I shall consider myself amply rewarded And, finally, may the Almighty give me opportunity to devote myself with continued vigour to the service of the Gujarati Language True are the words of the poet Kālidās,

क्लेश फलेन हि पुनर्नवता विधत्ते.

PUBLISHER'S NOTICE

to

the Second Edition.

The first edition of this Dictionary, published in 1895, having been exhausted in four years, a second edition was called for This fact evidences the goodwill the Dictionary has secured at the hands of the public

We are greatly indebted to the Government of Bombay, Education Department, and the Gujarat Vernacular Society for the kind support they gave us, the former by issuing circulars requesting schoolmasters to collect words not already inserted in this Dictionary, and the latter by allowing us the use of the manuscript prepared by the Society, for the publication of a comprehensive Gujarati Dictionary We have, thus, been able to embody in this second edition all words deemed worthy of admittance that were present, either in the lists supplied by the schoolmasters, or, in the manuscript in the possession of the Gujarat Vernacular Society These additions have largely increased the contents of the present volume, on which account it has been found necessary to raise the original price by eight annas

PREFIXES IN GUJARATI.

The following list contains most of the prefixes employed in the formation of Gujarati words

SAMSKRIT PREFIXES

અ *privative*	ધર્મ charity	અધર્મ irreligion
અણ *privative*	સમજુ wise	અણસમજુ unwise
અતિ *excessive*	દુષ્ટ wicked	અતિદુષ્ટ very wicked
અધિ *over*	કાર doing	અધિકાર power
અન્ *privative*	એક one	અનેક not one only, some
અનુ *after*	તાપ heat	અનુતાપ after heat, repentance
અન્તર્ *within*	પુર a town, abode	અંતઃપુર the inner apartments, the zanānā
અપ *contradiction*	માન honour	અપમાન dishonour
,, *deterioration*	શબ્દ a word	અપશબ્દ a nickname, barbarism
અભિ *excessive*	માન respect	અભિમાન pride
અવ *contradiction*	ગુણ advantage	અવગુણ disadvantage
,, *deterioration*	દશા state, condition	અવદશા a declining state, misfortune
આ *reversion*	ગમન going	આગમન coming
ઉપ *subordination*	ગ્રહ a planet	ઉપગ્રહ a (planet's) satellite
કુ *badness*	કર્મ an action	કુકર્મ an evil action
{ દુર્ *badness, or*	બળ strength	દુર્બળ feeble
{ દુષ્ *inferiority or*	કર્મ an action	દુષ્કર્મ an evil action
{ દુસ્ *difficulty*	તરવું to cross	દુસ્તર difficult to be crossed
ન *privative*	કામ work, use	નકામુ useless
નાના *variety*	પ્રકાર sort, kind	નાનાપ્રકારનું of various kinds.
{ નિર્ *privative*	આકાર form	નિરાકાર formless
{ નિષ્ ,,	કલંક a spot	નિષ્કલંક spotless
{ નિસ્ ,,	તેજ lustre	નિસ્તેજ lustreless
નીમ (=નેમ) *half*	વાણિયો a Vānīo	નીમાવાણિયો a bastard Vānīo
પરા *inversion*	જય victory	પરાજય defeat
પરિ *excessive*	પૂર્ણ full	પરિપૂર્ણ quite full
પશ્ચાત્ *after*	તાપ heat	પશ્ચાત્તાપ repentance
પુનર્ *repetition*	વિવાહ marriage	પુનર્વિવાહ remarriage
પ્ર *excessive*	યત્ન effort	પ્રયત્ન great effort.
{ પ્રતિ *counter*	ધ્વનિ sound	પ્રતિધ્વનિ an echo
{ પડ ,,	ઘા a stroke	પડઘો a counter-beat, an echo
વિ *separation*	યોગ junction	વિયોગ separation
,, *reversion*	સ્મરણ remembrance	વિસ્મરણ oblivion
,, *division*	ભાગ a part	વિભાગ a subdivision
,, *intensitive*	નાશ destruction	વિનાશ complete destruction.

સ	*with*	ફળ fruit	સફળ fruitful
સમ	,,	વાદ discourse	સંવાદ conversation
સહ	,,	વાસ abode	સહવાસ dwelling together
સુ	*excellence*	વાસ an odour	સુવાસ fragrance

PERSIAN PREFIXES

કમ	*privative*	જોર strength	કમજોર infirm
ખુશ	*pleasantness*	બો an odour	ખુશબો fragrance
ખુબ	*excellence*	સુરત the face	ખુબસુરત good-looking
ગેર	*privative*	વાજબી just	ગેરવાજબી unjust
ના	(See S ન) *privative*	પસન્દ agreeable	નાપસન્દ unacceptable
નેક	*excellence*	નામ name	નેકનામ of good name, virtuous
બદ	*badness*	સુરત the face	બદસુરત bad looking
બિન	(See S વિના) *privative*	મજૂરી labour	બિનમજૂરી out of work
બે	(See S વિ) *privative*	શક doubt	બેશક doubtless
લા	(See S ના) *privative*	ઈલાજ a remedy	લાઈલાજ remediless, helpless
સર	(*Cf* S શિર) *head*	કારકુન a clerk	સરકારકુન a head-clerk.

SUFFIXES.

Added to the *simple verbal stem*

આઈ	લડ-વું	to fight	લડાઈ a fight
આઉ	ઉડ વું	to fly	ઉડાઉ extravagant, prodigal
આટ	ચળક વું	to shine	ચળકાટ glitter.
આણ	વેચ વું	to sell	વેચાણ a sale
આપ	(મિલ=) મળવું	to meet	મિલાપ concord
આમણ	શિખ વું	to learn	શિખામણ teaching, advice
આરી	પાથર-વું	to spread	પથારી a bed
આરો	લુટ વું	to rob	લુટારો a robber
આવટ	બન-વું	to be made	બનાવટ a work done
ઈત	માન વું	to esteem	માનિત esteemed
ઈ	બોલ વું	to speak	બોલી speech
ઉ	ઉતાર વું	to descend	ઉતારૂ a passenger
ઐયો	ગા-વું	to sing	ગવૈયો a singer
ક, અક	આવ વું	to come	આવક income
કણ	બીહી વું	to fear	બીહીકણું timid
કી, અકી	ડુબ વું	to drown	ડુબકી a dive
જ	ખા-વું	to eat	ખાજ eatables
ણ, આણ	વળ-વું	to turn	વળણ inclination, bent
	દે વું	to give	દેણ a debt
અણી	કર-વું	to do	કરણી a deed
ણું, અણું	ધાવ-વું	to suck (the breast)	ધાવણું a suckling
ણુક	વર્ત-વું	to behave	વર્તણુક conduct
ત, અત	રમ-વું	to play	રમત a game
તર, આતર	ભણ વું	to learn	ભણતર knowledge
ના	રચ-વું	to arrange	રચના arrangement, composition
નાર	બોલ-વું	to speak	બોલનાર a speaker
વરૂ	ખા-વું	to eat	ખાવરૂ gluttonous
વાડ	(મન્દ	sick)	મન્દવાડ sickness

SUBSTANTIVAL SUFFIXES

Added to a Complete Word

SAMSKRIT

આઈ *abstract*	ગરીબ mild	ગરીબાઈ mildness
આણ ,,	ઉંચ high	ઉંચાણ height
આયત *collective*	પાંચ five	પંચાયત (or પંચાત) an assembly of about five
આર (=કાર) *maker*	કુમ્ભ a pitcher	કુંભાર a potter
આરો (=કારો) *agent*	રંગ colour	રંગારો a dyer
આળ (=કાળ) *time*	ઊન્હુ hot	ઉન્હાળો the hot season
આશ *quality*	ખાટું sour	ખટાશ sourness
ઈ *feminine*	દેવ a god	દેવી a goddess
,, *abstract*	સાહેબ a master	સાહેબી lordship
,, *knower*	શાસ્ત્ર a sacred book	શાસ્ત્રી one learned in the shastras
,, *possessing*	ધન wealth	ધની, ધણી, a wealthy man, the master
ઈઓ *occupant*	નિશાળ a school	નિશાળીઓ a scholar
ઈલો *belonging* to	નાત a caste	નાતીલો a caste fellow
કાર *agent*	અન્ધ blind	અન્ધકાર darkness
ક *collective*	દસ ten	દસકો a decade
કી ,,	બે two	બેકી an even number
ડ *diminutive*	ગામ a town	ગામડું a village
તા *abstract*	દુષ્ટ wicked	દુષ્ટતા wickedness
ત્વ ,,	પુરૂષ a male	પુરૂષત્વ manliness
પણ *state*	ઘરડું old	ઘડપણ (=ઘરડાપણ) old age
પણું ,,	આંધળું blind	આંધળાપણું blindness
લ (=આલય) *abode*	દેવ a good	દેવલ a temple, the abode of a god
લો *diminutive*	ચાંદ a moon	ચાંદલો a round spot painted on the forehead
વટ (See વૃત્તિ) *abstract*	સાચ true	સાચવટ truth
વટી *dealer*	નાણું a coin	નાણાવટી a money changer
વાલ (=પાલ) *keeper*	કોટ a fort, wall	કોટવાલ a police officer
વાળો, or See વાળો *possessor*	ઘોડો a horse	ઘોડાવાળો a groom
ડું *diminutive*	ઝાડ a tree	ઝાડવું a small tree, ઝાડવા a thicket

PERSIAN (OR ARABIC) SUFFIXES

અન્દાજ *throw*	ગોળો a cannon ball	ગોળન્દાજ a gunner
આ *instrument*	ચશ્મ the eye	ચશ્મા spectacles
ઈચો *diminutive*	બાગ a garden	બાગીચો a small garden
ખાનું *abode*	બબરચી a cook	બબરચીખાનું a cook-room
ગર *knower*	જાદુ magic	જાદુગર a magician

ગી *abstract*	ગાદો sick	ગાદગી sickness.
ગીર *holder*	જહાન the world	જહાનગીર the world-conqueror.
ગીરી *abstract*	ગુલામ a slave	ગુલામગીરી slavery
ચી *agent*	મસાલ a torch	મસાલચી a torch bearer
દાન } દાની } *instrument*	{ કલમ a pen (મચ્છર a mosquito	કલમદાન a stand for pen and ink મચ્છરદાની mosquito-curtains.
દાર *possessor*	દુકાન a shop	દુકાનદાર a shop keeper
નામુ *document*	હુકમ a command	હુકમનામુ a decree, a decision
બન્દ *binder*	કમ્મર the waist	કમ્મરબન્દ a waistband
બાજ *addicted to*	દારૂ liquor	દારૂબાજ a tippler
રેજ *doer*	રંગ colour	રંગરેજ a dyer
વાન(S वान्,See વાળુ,વાળો)*keeper*	ગાડી carrige	ગાડીવાન a driver
વાર *possessor*	ઉમેદ hope	ઉમેદવાર "a hopeful," a candidate.

ADJECTIVAL SUFFIXES

Added to a Complete Word

SAMSKRIT

અહિત *characterized by*	નામ a name	નામાહિત renowned
આળ *full of*	શરમ shame	શરમાળ bashful
આળુ *possessing*	દયા mercy	દયાળુ merciful
આળુ ,,	રૂપ form	રૂપાળુ beautiful
ઈક *belonging to*	માસ a month	માસિક monthly
ઈત *having*	દુઃખ pain	દુઃખિત pained
ઈષ્ઠ *full of*	ગર્વ pride	ગર્વિષ્ઠ proud
ઈ (=ઈન્) *having*	દુઃખ pain	દુઃખી pained
ઈન *possessing*	કુલ family	કુલીન of good family
કારક *making*	નાશ destruction	નાશકારક destructive
કૃત *made by*	રામચન્દ્ર Rāmchandra	રામચન્દ્રકૃત composed by Rāmchandra
જ *born*	દ્વિ (=બે) two	દ્વિજ twice-born
દાયક *giving*	સુખ happiness	સુખદાયક giving happiness
મ *most*	મધ્ય middle	મધ્યમ midmost central, moderate
મન્ત *possessing*	શ્રી property	શ્રીમન્ત wealthy
માન *possessing*	શક્તિ power	શક્તિમાન powerful
મુ *ordinal*	પાચ five	પાચમું fifth
વન્ત *possessing*	ધન riches	ધનવન્ત rich
વાન ,,	,, ,,	ધનવાન ,,
વી ,,	તેજ (=તેજસ્) lustre	તેજસ્વી shining
શાળી ,,	ભાગ્ય luck	ભાગ્યશાળી fortunate

હીન *devoid of*	ભાગ્ય luck	ભાગ્યહીન luckless
જ્ઞ *knowing*	સર્વ all	સર્વજ્ઞ all knowing.

PERSIAN (OR ARABIC)

આવર *possessing*	જોર strength	જોરાવર strong.
મિન્દું *full of*	શરમ shame	શરમિન્દુ ashamed
ખોર *eating*	હરામ unlawful	હરામખોર villainous
ગાર *having*	ગુનાહ a fault	ગુનેહગાર guilty
દાન *knowing*	કદર appreciation	કદરદાન capable of discerning
બાન *possessing*	મહેર grace, favour	મહેરબાન kind, gracious.
મન્દ ”	દોલત wealth	દોલતમન્દ wealthy

ABBREVIATIONS USED IN THIS DICTIONARY.

Abl	. Ablative
adj.	. Adjective
adv	. Adverb
Ar	Arabic
Arith, arith	Arithmetic
A S	Anglo-Saxon
Cf	. *Confer* (compare)
Compar	.Comparative
conj	Conjunction
corrup	...Corrupted, Corruption
Dat	Dative
Dh. D	.Dhanpala Deshi
e g	*Exempli gratiâ* (by way of example)
Eng	English
esp	Especially
f, *fem*, fem	Feminine
fig.	Figuratively
fr	From
fut	Future
Gen	Generally
Gr.	Greek
Gram	Grammar
Hem D	.Hemchandra Deshi
Hind	Hindustani, Hindi
i	Intransitive
i e	*id est* (that is)
Imit	. Imitative
Intens	.Intensitive
interj	. .Interjection
L	.. Latin.
Lit	...Literally
m	Masculine
Math	Mathematics
n	...Neuter.
P	. Persian
p	.Past
p p	. Past Participle
pass	...Passive
pers	. .Person.
pl	Plural
Portug	Portuguese
Poet	. Poetry
prep	. Preposition
pret	Preterite
pron	...Pronoun
Pros	.Prosody
q. v	. *quod vide* (which see)
Red, Redup	Reduplication
Rhet.	Rhetoric
s	Substantive.
sing	Singular
S	Samskrit
Superl	.Superlative
t	Transitive
v	Verb
=	Equal to.
+	.Add

AN
ETYMOLOGICAL
GUJARATI-ENGLISH DICTIONARY.

અ.

અ

અ, [S] The first letter of the Gujarati alphabet

અ, A prefix signifying negation, a privative prefix [In Gujarati, અ is very often changed to અણ]

અં, *interj* Pshaw! O! Oh

અંશ, *s m* [S] A degree in circular or angular measurement 2 A portion 3 The numerator of a fraction 4 An attribute

અંશાવતાર, *s m* [S + અવતાર] An incarnation in which there are a few of the attributes of the Supreme Being, a partial incarnation.

અંશી, *adj* Possessing an attribute

અંશુ, *s m* [S] A ray 2 The sun

અંશુ માન્, *s m* The sun

અ કંચન, *adj* [S अ not+કંચન, કાંચન, gold Or, S अकिंचन *fr* अ not + किंचन something, anything] Poor

અ ઋણી, *adj* [अनृणिन् *fr* अन् not + ऋण debt.] Free from debt, that has discharged its debt

અક, *s n* [S] Pain, misery 2 Sin

ન અક દુર્જને મેં કર્યું, ન અક નામ તો મેં સદા ધર્યું
—પ્રેમાનંદ

અ૰કજ, See અ કાજ

થાય પાખ વિના પખી અકજ —પ્રેમાનંદ

અકડ-આજ, *s m* [See અક્કડ + P बाज़् playing *fr* बाख़्तन् to play, to practise] A fop, a dandy 2 *adj* Stiff, reserved

અકડા-અકડી, *s f* Emulation

Id અકડાઅકડીનો વખત A time of struggle; a critical time, the point of time which decides a struggle, or when a struggle is at its height અકડાઅકડી ઉપર આવવું To begin a hand to-hand fight, to come to blows

અકડા વું, *v i* To be stiff 2 To boast

Id અકડાઈ જવું To be stiff with cold 2 To have cramps 3 To be proud, to be vain, to be haughty

અકડા૰ઈ, *s f* Conceit, haughtiness

Id અકડાઈ કરવી To be proud, to be puffed up, to give oneself airs 2 To be haughty; to defy authority

અ કતો, *s m* [S अ not + कृति] A day on which artisans do not work

Id અકતો પાળવો To observe as a holiday આજે અકતો છે To-day is a day of rest-for artizans and workmen

અ૰કથ, *adj* [S अ + कथ् to tell] Not described 2 Indescribable

અક-બધ, *adj* [See આખુ + બધ] Untouched, intact, not tampered with

Id અકબધ રાખવું To keep or preserve in tact

અકબરી, *adj* [A अक्बर् Lit greater, greatest] Founded by, or relating to, the Emperor Akbar 2 *s f* A kind of delicious food made from rice-flour

અ કરમ ણુ, } *adj f* See અ કર્મી
અ કરમે ણુ, }

અ૰કરાંતિ યુ, *adj* [S अतिक्रान्त *fr* अति beyond + क्रम् to walk] Eating to excess, gluttonous

Id અકરાંતિયું ખાવું To eat to excess

અ કરાળ-વિ કરાળ, *adj* [S अ not ...

frightful *and* वि inteus + क्राल] Very terrible or frightful

અ-કર્તવ્ય, અ-કર્ત્તવ્ય, } *adj* [S अ + કર્તવ્ય *fr* कृ to do] Not fit to be done

અ કર્તા, અ કર્ત્તા, } *s m* [+ કર્તા] A non doer

અ કર્તુમ્, *part* [S *fr* अ not + कर्त्तुम for doing *fr* कृ to do] Not to do, for the purpose of not doing

કર્તુમ્ અકર્તુમ્ સમર્થ શ્રીહરિ —પ્રેમાનંદ

અ કર્મ, *s n* [S *fr* + कर्म] A wrong deed

અ-કર્મક, *adj* Intransitive—a verb

અ કર્મી, *adj* Unfortunate, wretched

Prov અકર્મીના પડિયા કાણા When sorrows come, they come not as single spies, but in battalions અકર્મી ઘણી બૈયરપર શૂરો A coward loves to show that he is brave by tyrannizing over those who are dependent upon him અકર્મી નિશાળિયાને વતરણા ઘણા A bad workman quarrels with his tools

અકલ, [Ar] See અક્કલ

અ કલ, *adj* [S आकल *fr* आ intensitive + S कल indistinct, See કાલુ] Very pleasing and indistinct—a sound or noise

કપવત ત્રુંમિત લેઇ મત ભૃંગ ગુંજે,
અકલ પરભૃત આવરણી કો પ્રેમીતણી
—પ્રેમાનંદ

અકલ મંદ, અકલ વંત, અકલ-વાન, અકલ વાળુ, } *adj* [+ P नन्द = S मत, मन्त वत, वान, वन्त, having] See અકલી

અ કલિત, *adj* [S *fr* अ not + कलित known *fr* कल् to know] Unknown 2 Incomprehensible

અકલી, *adj* [Ar અક્લ + P ई of, relating to] Wise 2 Intelligent

અ કલ્પિત, *adj* [S *fr* अ not + કલ્પિત] Not imaginary, not fictitious, real 2 Unexpected, accidental

અ કલ્યાણ, *s n* [S *fr* अ + કલ્યાણ welfare] Evil, infelicity 2 Harm

Id અકલ્યાણ ઇચ્છવુ To wish harm to અકલ્યાણ થવુ To be made to suffer

અકસર, *adv* [Ar अक्सर most probably, generally] Mostly 2 Perhaps 3 At times

અકસીર, *s f* [Ar इक्सीर] An elixir 2 Alchemy 3 *adj* Efficient, efficacious

Id અકસીર ઇલાજ An unfailing remedy

અ-કસ્માત્, *adv* [S *fr* अ not + कस्मात् from what ? *fr* किम what ?] Accidentally, suddenly

Id અકસ્માત્ આવી ચડવુ પડવુ-લાગવુ To happen suddenly, accidentally or unexpectedly

અ કળ, *adj* [S अकल *fr* अ + કળવુ] Inconceivable 2 Incomprehensible

Id અકળ કળા Incomprehensible acts conduct or skill, a mystery

Prov અકળ રામ, મેઘરામ The god of rain

અ-કળ-વિ-કળ, *adj* [+ વિકળ] Perplexed 2 Annoyed, agonized 3 Not at ease

અ કળા-મણ, *s f* [See અકળાવુ] Perplexity 2 Agony caused by perplexity

Id અકળામણ થવી-આવવી To be perplexed

અ કળા વું, *v i* [See અ-કળ] To be perplexed 2 To be in straits

અ-કળિ ત, *adj* Mysterious

અ-કાજ, *adj* [S अ + कार्य See અ-કાર્ય, અ કાર્ય] Useless

અકાબર, *s m* [Ar अकाबिर् chieftains, sages, *pl* of अकबर् great] An officer

અ કામી, *adj* [S *fr* अ + કામ desire] Free from desire, free from the attacks of the passions 2 Not sensual, free from the attacks of love 3 Free from the attacks of the allurements of the world, ascetic

Id અકામી પુરુષ An ascetic, a recluse

અ-કાય, *s f* [S अ + કાય the body] Absence of the body 2 *adj* Having no body, incorporeal

Id. અકાય તનુ = કામદેવ The god of Love, who was burnt to ashes by Shiva

અ-કાર, *s m* [S *fr* अ + કાર the sound] The sound or letter અ

અ-કાર, *adv* [+not કારણ a cause] Causelessly 2 Uselessly

થાય અસાર અપાર વિનાશ જ,
લાય અકાર સહે જુતનાથી —વલ્લભ

અ કારજ, *s n* [S अ not + કારજ] A bad act, a wicked act 2 *adv* Uselessly

અ કારત, *adj* [S अ not + કૃત્ય, *or* Ar हेकारत्

contempt *fr* हक्र् to hate] Useless, unfit
Id અકારત જવું–થવું To be useless, to be fruitless, to fail in producing the desired result

અ-કારૂ, *adj* [See અ કારત] Disagreeable

અ-કાર્ય, *s n* [S *fr* अ not + કાર્ય] An improper act, an unworthy deed

અ કાલી, *adj* [S *fr* अ + કાલ, કાળ, death] Pertaining to a subdivision of the ઉદાસી પંથ founded by Nānak

અ કાળ, *adj* [S अ not + काल time] Untimely, premature, unseasonable
Id અકાળ મૃત્યુ Untimely death અકાળ વૃષ્ટિ Untimely rain

અકીક, *s m* [Ar अकिक्] Carnelian, agate, a variety of chalcedony

અકીકિ યો, *s m* An engraver, who works on અકીક

અ કીર્તિ, *s f* [S *fr* अ not + કીર્તિ] Ill fame, infamy

અ-કુલીન, *adj* [S *fr* अ + कुलीन, કુલીન, born of high family *fr* कुल family] Born of a low family, low-born

અ કુલીન તા, *s f* } Low descent 2
અ કુલીન પણુ, *s n* }
Low qualities acquired by being born of a low family

અ કૃત, *s n* [S अ + कृ to do] Sin

અ કૃત્ય, *s n* [S *fr* अ not + કૃત્ય] An improper deed

અ કૃત્રિમ, *adj* [S *fr* + કૃત્રિમ] Not affected, genuine, natural

અ કૃપા, *s f* [S *fr* अ + કૃપા] Disfavour 2 Want of sympathy or feeling

અકેક,
અકેકું, } See એકેક
અકેકું,

અ-કોટ, *s m* [S अ not + कूट crookedness] The areca palm tree (from its having a straight stem)

અ-કોટી, *s f* the areca nut tree

અ કોટી, *s f* [S अ + कोटी a sharp point] An ear ring

અક્ક ડ, *s m* [Des हक्कर to say no + ડ m]A fop 2 *adj* Stiff, erect, unbending
Id અક્કડનુ અક્કડ રહેવુ To possess unbending stiffness અક્કડનુ અક્કડ ચાલવુ To hold the head on one side in walking 2 To go haughtily [See **અક્કડ-બાજ**

અક્કડ બાજ, *adj* [Des हक्कर=Ar हक्+P बाज्]

અક્કર-ચક્કર, *adj* [See ચક્કર અક્કર being a redup of ચક્કર, ચક્ર] Unexpectedly
Id અક્કર ચક્કર આવી પડવુ To befall unexpectedly

અક્કરમી, *adj* [S अ + कर्मन् action *fr* कृ to do] Unfortunate 2 Unintelligent

અક્કલ, *s f* [See અકલ Ar] Wisdom, sense
Id અક્કલ પહોંચાડવી દોડાવવી ચલાવવી To put one's wits on the stretch, to make an effort of imagination અક્કલનુ બારદાન A foolish man અક્કલ મારી જવી To lose one's senses, to be foolish તેનામા અક્કલનો ઉધારો છે He has no sense અક્કલનો ખા (Used euphemistically) A fool અક્કલ ઉંધી થઇ જવી To have a mind to do wrong, to be inclined to do wrong અક્કલનો ઉંધો Foolish અક્કલ ગામ જવી = અક્કલ ઘેર જવી To part with one's wits, to lose one's wits અક્કલ ગિરો મૂકવી To lose one's wits અક્કલ ફૂટી જવી To be suggested—a wrong course of conduct અક્કલ બહેર મારી જવી = અક્કલ મારી જવી To be dormant–one's wits અક્કલ વેચવી To part with one's wits અક્કલ વેચાતી લેવી To learn a lesson from a bitter experience અક્કલ વેરાઇ જવી To be uselessly spent or wastd–one's wits અક્કલ સાથે રાખવી To be cautious અક્કલના કાકરા કરવા To wasteone's wits અક્કલનો દરિયો = અક્કલની ખાડી Making an exaggerated show of one's wits અક્કલનો આ જણો Very intelligent અક્કલને અને એને આ ડાર ગાઉનુ છેટુ છે There is a broad gulf between him and his wits *i e* He is a fool
Prov અક્કલ અધારે વઢચાઇ છે Wisdom wears no badge 2 There is no monopoly of wisdom અક્કલ બડી કે ભેંસ ? Wisdom is not measured by the volume, *i e* Policy often effects what force cannot અક્કલનો ઓથમીર મગાવી બાજી, તો લઈ લાવ્યો કોથમીર Send a fool to the market and a fool he will return અક્કલ વેચાતી મળતી હોય, તો કોઇ મૂરખ રહે નહીં

If wisdom could be purchased, there would be no fool. અક્કલ વેચી ચણા ખાધા Penny-wise and pound-foolish અક્કલને અક્ષા પીછાનના All things are not perceptible to the senses, i e A man need not look into your mouth to know how old you are

અક્કલ-ગરો, s m [+ P गर् doer fr कर्दन् =S कृ, कर्, to do] The root of a pungent medicinal shrub having a quick effect in removing torpidity of the limbs and dullness of the senses

અક્કલ-મંદ,
અક્કલ વંત,
અક્કલ-વાન,
અક્કલ-વાળુ, } See અક્કલ-મંદ

અક્કલ-હોશિયારી, s f [+ હોશિયારી] Cleverness, skill, presence of mind

અ-ક્રૂર, adj [S अ not + क्रूर] Not cruel, merciful

અ-ક્રોધી, adj [+ ક્રોધી] Not passionate, habitually abstaining from anger

અક્ષ, s m [S] Dice for playing 2 (At the end of a compound) The berry of particular trees, used as beads, e g રૂદ્રાક્ષ. 3 A sort of vow practised by Hindoo ladies 4 An organ of sense 5 The axle of a wheel 6 The axis of the earth or of the heavenly sphere 7 [S अक्षि] The eye (used in poetry)

અ-ક્ષત, adj [S fr अ not + क्षत] Not wounded, uninjured, unbroken, whole 2 s m Unhusked grain, grain, corn 3 Rice

Id અક્ષત ઉતારવા To turn a handful of wheat round the head of a person suspected to be under the influence of an evil spirit or of the evil eye અક્ષત ચોડવા To apply grain to the forehead, as a mark of respect in a religious ceremony અક્ષત છાંટવા To throw husked rice mixed with red turmeric at a person. અક્ષત જોવા To examine a handful of wheat carried round the head of a person, and determine thereby whether or not he is under the influence of an evil spirit

અક્ષ-માળા, s f [અક્ષ + માળા] A garland of રૂદ્રાક્ષ 2 A garland of the pods of lotus-flowers

અ-ક્ષય, adj [S fr अ not + क्षय] Imperishable, inexhaustible

અ-ક્ષય-તૃતીયા, s f [S fr + તૃતીયા] The third of the bright half of the month વૈશાખ (May-June)

અ-ક્ષય-નવમી, s f [S fr + નવમી] The ninth day of the bright half of the month of કાર્તિક (October-November)

અ-ક્ષય-પદ, s n [S fr + પદ] The place whence a man will never fall down, eternal beatitude

અ-ક્ષય-ધામ, s n [S fr + ધામ] Same as અક્ષય-પદ

અ-ક્ષય-પાત્ર, s n [S fr + પાત્ર] An inexhaustible vessel, a cornucopia

અ-ક્ષયી, adj Indestructible

અ-ક્ષય્ય, [S]See અક્ષય 2 s n [Properly, અક્ષય્ય દાન] A gift of wheat, cocoanut, water, &c, accompanied with a prayer that these things may never be wanting

અક્ષર, s m [S fr अ + क्षर् to flow, pass away, perish] A letter of the alphabet whether as spoken or written, the alphabet, a syllable 2 Learning 3 Brahma 4 Responsibility 5 adj Indestructible

Id અક્ષર કાઢવા To carefully give the letter its correct form, to write carefully 2 To efface or rub off letters (મોઢામાંથી) અક્ષર કાઢવા To speak અક્ષર કોતરવા To engrave letters અક્ષર જોવા To examine the handwriting અક્ષર પાડવા To print letters, to press or paint letters 2 To write with care and caution 3 To commence writing અક્ષર પારખવા To recognize the handwriting અક્ષર બોલવા To speak અક્ષર ભુંસવા To wipe off letters (as from a slate) અક્ષર મેળવવા To compare the handwriting અક્ષર લખવા To write

અક્ષર-ગણિત, s n [+ગણિત] The science of algebra, Algebra

અક્ષર-છંદ, s m [+ છંદ] A style in Gujarati Prosody, in which the number of letters in a foot is the principal consideration

અક્ષર-ધામ, s n [+ ધામ] The abode

of Brahma, the indestructible and eternal abode *Cf* અક્ષય-ધામ

અક્ષર-પદ, *s n* [+ પદ] Same as અક્ષય ધામ and અક્ષર-ધામ

અક્ષર-પદ્ધતિ, *s f* [+ પદ્ધતિ] Method of writing, orthography

અક્ષર-બ્રહ્મ, *s n* [+ બ્રહ્મ] The Eternal God, the indestructible Divine Element

અક્ષર-માલા, } *s f* [માળા] A row of letters, the alphabet
અક્ષર-માળા,

અક્ષર-વિદ્યા, *s f* [+ વિદ્યા] Literature, learning 2 The science of God, theosophy

અક્ષર-વિન્યાસ, *s m* [+ વિન્યાસ] Orthography (Gram)

અક્ષર-વૃત્ત, *s n* [+વૃત્ત]Same as અક્ષર-છંદ

અક્ષરાતીત, *adj* [+ અતીત] That which cannot be described in words, whether written or spoken 2 *s m* the Eternal Divine Element, God

Id ક્ષર, અક્ષર, અને અક્ષરાતીત is often spoken of in Vedantic Philosophy as the Trinity

અક્ષરશઃ, *adv* Literally,letter by letter

અક્ષર-શત્રુ, *s m* [S अक्षर+ शत्रु an enemy *fr* शद् to cut] An illiterate person, a fool

અક્ષર-શૂન્ય , *adj* [+ शून्य a cipher] Illiterate

અક્ષ-વૃત્ત, *s n* [S अक्ष the axis + वृत्त a circle *fr* वृत्=L *verto*, to turn] A circle of latitude

અક્ષાંશ, *s m* [+ अंश a part] A degree of latitude

અક્ષાંશ-વૃત્ત, *s n* [+ વૃત્ત] Same as અક્ષ-વૃત્ત

અક્ષાણું, See આખ્યાણુ

અક્ષિ, *s f* [S] The eye

N B—At the end of a compound અક્ષિ becomes અક્ષ, as ભદ્રાક્ષ, કમલાક્ષ

અક્ષિક, *s f* [S आक्षिक sea salt] Ashes which when placed on a base metal turn it to gold or silver

અક્ષૌહિણી, } *s f* [S अक्षौहिणि] An army
અક્ષૌહિણી,

consisting of 109350 infantry , 65610 cavalry, 21870 chariots, and 21870 elephants

અ-ખજ, *adj* [S अ not + ખાવું] Unfit to be used for food

અ ખડ,*adj* [S + ખૂટ or ખડ] Disused, no longer made use of , fallen into disuse-esp of wells or vessels

અ-ખડ-બખડ, *adj* [S आ intens + See ખાડ-ખચડ] Uneven

અ-ખડ-દહાડા, *s m pl* [See અ ખડ + દહાડા] Days of summer in which one is inclined to loll about listlessly, days of ennui, days in which one feels off work, time that hangs heavily on one's hands

અખડાવુ, *v i* [See આખડ] To dash against each other, to conflict 2 To brawl to quarrel

Id અખડાઇ પડવુ To stumble 2 To begin a brawl,

અ-ખણ્ડ, } *adj* [S *fr* अ not + खण्ड a part *fr* खण्ड् to divide] Complete, unbroken, constant, ceaseless
અ-ખંડ,

Id અખણ્ડ હેવાતણ See અખણ્ડ-સૌભાગ્ય

અખંડ-સૌભાગ્ય, *s n* [S *fr* + સૌભાગ્ય *fr* सु good + भग fortune] Unbroken good fortune 2 Exemption from widowhood, the auspicious and happy state of wifehood

અખંડ-સૌભાગ્ય વતી, *adj* & *s f* A woman enjoying the auspicious and happy state of wifehood

અખંડાનંદ, *s m* [+ આનંદ] Unbroken joy or pleasure,eternal joy 2 A name generally assumed by Sanyasis

અખંડિત, *adj* Unbroken , constant

અખતરૂ, *adj* [S आ int +खर hot+तर.]Bad

અખતરો, *s m* [A इख्तिरा invention] An experiment

Id અખતરા કરવા To make experiments

અખત્તર,*adj* [S आ+ખાતર]Dirty,unclean

અખત્તર-ડાહ્યુ, *adj* [+ ડાહ્યુ] Too wise by half, presumptuous, pretentious

Prov અખત્તર ડાહ્યાએ ડહાપણ કર્યું, કિંતુ ગના કુંડામાથી ભર્યું A presumptuous man would rather spoil his work than admit his ignorance

અખત્યાર *s m* [A अख़्तियार् power, authority, choice] Authority

Id અખત્યાર મળવો To receive authority, to be entrusted with power, to be appointed to a post of authority, to be deputed અખત્યાર મેળવવો To get authority, to seize power અખત્યાર લેવો To receive charge of અખત્યાર લઇ લેવો To deprive one of power અખત્યાર સોંપવો To entrust one with power or authority અખત્યારની વાત A thing within one's jurisdiction

અખત્યારી, *s f* [+ P ई of.] Authority 2 Headship, mastership 3 *adj* Of one's own choice, voluntary

અખતર, *s n* Being possessed by an evil spirit

કોઈ કહે અખતર વળગ્યું,
કોઈ કહે ગાળે રે કરી —ભાષા

અખબાર *s m* [A अख़्बार *pl* of ख़बर History; tradition] News, a newspaper

Id અખબાર મળવા To receive news અખબાર મેળવવા To get news અખબાર વાંચવા To read a newspaper

અખબાર-નવીશ, *s m f* [+ P नविस्तन् to write] The writer of a newspaper

અ ખમ, *adj* [S अक्षम *fr* अ not + क्षम able *fr* क्षम् to be able Or, P ख़म् raw, incompetent] Not able to bear 2 Delicate 3 Incompetent

અ-ખર, *adj* [S आ intens + खर sharp] Unbearable

અખર નખર પાતે પુરૂ આ ત્યો દગાવુ —પ્રેમાનંદ

અ ખગ-મણુ, *s n* [S आ intensitive + ખાર] Butter mill poured on milk to reduce it to a curdled state

આખરોટ, *s n* [S अक्षोट] A walnut

અખાડ, See **અગાડ, આખાડ, આષાઢ**

અખાડા કરવા *v t* [Short from of આખ+ આડુ] To overlook what one has seen, but would rather not have noticed (*cf* આખમીચામણી), passing over a thing quietly, conniving at

આખાડી, See **આખાડી**

અ ખાર્જ, See **અ ખજ**

અખાડો, *s m* [S अक्षवाट an arena] A gymnasium 2 A disputation hall, an arena 3 A monastery 4 A lounge for idlers

Id અખાડો જામવો To be ready to begin wrestling અખાડો જમાવવો To put an arena in a state fit for wrestling

અ ખાત, *s n* [S अखात a natural lake *fr* अ not + खात *pp* of खन् to dig] A bay, a gulf 2 A lake

અખા-ત્રીજ, See **અક્ષય-તૃતીયા**

અ ખાદ્ય, *adj* [S *fr* अ + खाद् to eat See અ ખાજ, અ ખજ] Uneatable

અખાતર, See **અખંતર**

અખિલ, *adj* [S] All, whole

અખિલ-પદ, *s n* [+ પદ] The abode of all men and things, the eternal abode

અખિલાનંદ, *s m* [+ આનંદ] God who is wholly joy

અખિલેશ્વર, *s m* [+ ઈશ્વર] God who is the Ruler of all things

અ ખુટ, *adj* [S अ not + ખુટવુ]Inexhaustible

અખે, See **અક્ષય**

અખે-નોમ, *s f* [S अ not + क्षय destruction *fr* क्षि to be destroyed + नवमी ninth *fr* नवन् nine See અક્ષય + નોમ] The ninth day of the bright half of Kartika (Oct Nov)

અખે-પાત્ર, See **અક્ષય-પાત્ર**

અખોડ, See **આખરોટ**

અખે-વન, *s f* [S अक्षय-सवना *fr* અક્ષય+ सवन delivery, children, *fr* सू to give birth] A wife none of whose children is dead

અખ્ખેર, Corruption of **અક્ષર**

અખ્યાણુ, *s n* [S अक्षत not broken *fr* अ not + क्षत wounded + वायन a gift] A gift given on auspicious occasions

અખ્યાતું, *adj* [S अ not + क्षत wounded] Uninjured, uninterrupted, unmolested 2 Healthy (Used by old women as an expression of blessing to young persons meaning અખ્યાતુ રહેજે)

Id અખ્યાતુ રહેવુ To live uninjured, unmolested, and healthy

અ ગડ, } *s m* [S न = not, is here
અ ગ્ગડ, }
euphimistic + ગડ] An arena 2 (In

Kathiawad) A solemn promise

અ ગ, s n [S *fr* अ not + गम to go *cf* નગ] A mountain 2 The sun 3 A serpent

અ ગડ-બંબ, s m [S अगत = અગમ્ય inaccessible + ब्रह्म = બ્રહ્મ, બ્રાહ્મણ] A man of strong and robust constitution, a fat fellow

અગડમ્-બગડમ્, s n [Guj એકડે બગડે the first lessons which a lisping child is taught Or, અગમ્ય + બ્રહ્મ, See અગડ બંબ] Non-sensical talk 2 Confusion

અ ગણિત, *adj* [S *fr* अ not + गण्, ગણવું, to count] Innumerable

અ ગણું, *adj* The third

અગણોતરો, s m [See અગણોતેર] The great famine of Samvat 1869 (A.D 1812 13)

અગણોતેર, *adj* [See એક + ઉણું + સિત્તેર] Sixty-nine, 69

અગણ્યાશી, *adj* [See એક + ઉણું + એંશી] Seventy-nine, 79

અ ગત, Corruption of અ ગત્ય

અગત-અગ, *adv* [+ See P सर upon] Of necessity

અ-ગતિ, s f [S अ not + ગતિ salvation] Falling into hell

Id અગતિ થવી To be thrown into hell

અ ગત્ય, *adj* Important 2 s f Importance

Id અગત્ય કરીને Specially

અગથિયો, s m [आगस्त्य the name of a sage, after whom the tree is named] Name of a tree

અગન, s f [S अग्नि fire] Pain produced by excessive heat

Id અગન ઉઠવી-થવી-બળવી To feel a burning sensation

અ ગમ, *adj* [S अ not + गम to go] See અગમ્ય

અ ગમ, s n [S आगामिन् coming, future, *fr* आ upto + गम् to go] A future event

Id અગમ વિચારવું To think beforehand, to take precautions

અ ગમ-ચેતી, s f [S आगामिन् future see આગમ + चित्ति thought *fr* चित to know, ... ચેતવું] Forethought, foresight

... ચેતી વાપરવી To use one's fore sight, to take preventive measures, to prevent

અગમ-દોરો, s m [S अग्रिम foremost *fr* अग्र front + દોરો] A part of the ornamental equipment of a horse

અગમ-નિગમ, s m [See આગમ + નિગમ] The past and the future

અ ગમ નીય, See અગમ્ય

અગમ-પચ્છમ,
અગમ-પશ્ચિમ, } s f [See अग्रिम foremost + પશ્ચિમ] What has to come and what has gone, the past and the future

અગમ-પંથ, s m [See અગમ, અગમ્ય+ પથ] An incomprehensible way, a mysterious way 2 The way to reach the Incomprehensible, i e God

અગમ-પથ, s m [See આગમ + પથ] The way of the Vedas

અગમ-બુદ્ધિ, s f [See આગમ + બુદ્ધિ,] Fore knowledge, fore thought, fore sight

Prov આગમ-બુદ્ધિ વાણિયો, પચ્છમ-બુદ્ધિ બ્રહ્મ, તરત બુદ્ધિ તરકડો, મુક્કી મારે પમ A Bania is foresighted, a Brahmana wants foresight, a Mahomedan is quickly excited and strikes a heavy blow

અગમ-ભાખી, *adj* [+ ભાખવું] Fore-telling, prophetic 2 s m A prophet

અગમ-વાણી, s f [See આગમ, અગમ્ય+વાણી] Incomprehensible words, a mysterious speech 2 [આગમ + વાણી See આગમ વાણી] The words of the Vedas 3 [આગમ+વાણી *fr* S आगामिन coming, future, *fr* આગમ + વાણી] Prophecy

અ ગમ્ય, *adj* [S *fr* अ not + गम् to go] That which cannot be reached, inaccessible, unapproachable 2 That which one should not go to

અ ગમ્યા-ગમન, s n [S *fr* अगम्या a woman not fit to be approached (See અ-ગમ્ય) +ગમન] Illicit intercourse, incest

અગર,
અગરૂ, } s n [S sandal wood] Sandal aloe wood.

અગર ચંદનના ... બોરડા, કપે નદિયા ઉ ... ર

—ભાષા

અગર, s n [S आकर a mine] A bed for the evaporation of brine, a salt pan

Id ખારૂંખારૂં અગર Very saltish

અગર, adv & conj [P अगर if]Or;otherwise

અગર-જો, adv [+ Guj જો fr S यत fr यद् which] Though 2 If

અગર-બત્તી, s f [S अगर sandal + वर्ति, બત્તી, a wick] A twisted taper of sweetly scented substances,an incense stick

અ ગરાજ્ય, adj [S अ not + ग्राह्य fit to be taken fr ग्रह् to take] Not fit to be taken for accepted

અગ-રાડા, s m pl [S अग्र front + રાડું] Fresh green stalks of Bajari or Juwar (These stalks when dried are called કડબ)

અગરિયો, s m [S आकरिक a miner fr आकर a mine See અગર a salt pan] A salt-maker, a salt-worker

અગ-લ, s f [S अग्र the front, cf આગળ] The little hole made in the ground for the game of ગિલિ દંડા (tip-cat) or for marbles 2 A marble standing in the front (in a game)

અગવડ, s m [Opposite of સગવડ convenience fr સુખ + વૃત્તિ] Inconvenience, dificulty

Id અગવડ ખમવી-વેઠવી To put up with an inconvenience અગવડ પડવી To meet with a difficulty અગવડ ભરેલું Inconvenient

અગ-વાડું, s n [S अग्र front + વાડો] (In Kathiawad) The opposite of પછવાડું, the front portion, the face of a house, &c

અગ-વો, s m [S अग्र the front + વહેવું] A forerunner 2 A guide

અગસ્ત, s m [S अगस्त्य] Name of the sage Agastya or Agasti 2 The star Canopus in the constellation of Argo,of which the star Agastya was held to be the regent

Prov અગસ્તના વાયદા False promises

અગાઉ, અગાડી, } adv & prep (Governing--ની) [S अग्र the front] Before, previously

Id અગાઉ-ડી જવું-પડવું-વધવું To make progress 2 To surpass

અગાઉ-થી, adv Beforehand

અગાડી-પછાડી,adv [S अग्र+पश्चात् behind] Behind and in front 2 Sooner or later

Id અગાડી પછાડી વિચારવું= અગાડી પછાડીનો વિચાર કરવો To think of the causes and effects (ઘોડાને) અગાડી પછાડી બાંધવો To tie (a horse) by the fore and the hind legs

અગાત, adv [S आ near + ગત fr गम् to go Or अगात् has gone Aorist of इ to go] In ancient times 2 s m [S अगात् has gone, अगात् being generally the beginning of stone inscriptions] An inscription on a stone, a stone inscription

અ ગાધ, adj [S अ not + गाध shallow] Unfathomable

Id અગાધ ઊંડું Very deep અગાધ-ગતિ God whose acts or ways are incomprehensible અગાધ બુદ્ધિ A deep mind,great talents

અગાર, s n [S]A house, a residence

અગાશિયા, adj [See આકાશ the sky] Watered only by the heavens, watered by rain, not artificially irrigated—fields

અગાસી, s f [See આકાશ the sky] A terrace on the house-top, open to the sky, an open terrace

Id અગાસી છોવડાવવી To cover the surface of a terrace with lime, so as to make it water proof

અગાસું, s n See અગાસી

અગાસે સોનાનાં નળ કરીએ,

બે જણ બેસી ભેળા, સુણજો —વીરવિજય

અગાહી s f [P आगाहि information, intelligence, knowledge, fr आगाह् informed, knowing]What is to happen 2 Carefulness

અગિયાર, adj [S एक one + दशन् ten] Eleven, 11

અગિયાર સું, s n The eleventh day after death 2 The funeral ceremonies performed on the eleventh day after death

Id અગિયારસું કરવું To perform the funeral ceremonies on the eleventh day after death, and give a feast to the caste અગિયારસું સરાવવું To perform the funeral ceremonies peculiar to the eleventh day after death

અગિયારસ, *s f* The eleventh day of a fortnight of a Hindu lunar month

Id અગિયારસ ઉજવવી To close the vow of fasting on the eleventh days of the fortnights of Hindu months, with due rites and ceremonies અગિયારસ કરવી To observe a fast on the eleventh days of the fortnights of Hindu months

અગિયારસિ યો, *s m* A man who observes the vow of fasting on અગિયારસ

અગિયારા, *s m pl* The multiplication table from 11 × 11, 11 × 12, &c, upto 11×20

Id અગિયારા ગણવા-ભણી જવુ (Lit To count eleven, *cf* પોબારા ગણવા-ભણવા) To be off in a trice, to run away at once, to make off with oneself, to make oneself scarce

અગિયારી, *s f* [S अग्नि fire+आगार house] A small fire temple in which Parsis keep their sacred Fire

અગિયારી, *s. f* [See અગિયાર] The multiplication table from 11 × 1 = 11, 11 × 2 = 22, &c, upto 11 × 10

અ ગુણી, *adj* [S अ not+गुण merit, benefit] Having no merits, having no qualifications. 2 Stupid 3 Ungrateful

અ ગુપ્ત, *adj* [S अ not + गुप् to protect, to conceal] Public open

અગુ-યો, *s m* [See અગ વો] A guide

અ ગો ચર, *adj* [S अ not + ગો ચર] That which cannot be perceived by the senses, imperceptible

Id અગોચર વાણી Words whose speaker is unperceived or not known, a voice from the skies, a Divine Voice

અ ગોપ, *adj* [S अ + गुप् to protect, to conceal अ is here euphemistic *cf* અલોપ, or, अ stands for S आ intens] Invisible

અગ્નિ, *s m* [S] Fire 2 The god of fire 3 The south-east quarter, over which the god Agni presides

Id અગ્નિ ઉઠવો To have a burning sensation in the b[illegible] અગ્નિ અગ્નિ થવુ To have a very intense [illegible] ning sensation in the body 2 To be burning in every place all around, to be surrounded by fire અગ્નિ ઓલવવો To put out a fire અગ્નિમા પડવુ To throw oneself into the fire, to be thrown into the fire અગ્નિ સળગવો To be kindled (of a fire) અગ્નિ સળગાવવો To make a fire, to kindle a fire

Prov અગ્નિને ઉધે ન વળગે Fire burns down everything અગ્નિમા નાખ્યુ હાથ ન આવે Everything thrown into fire is reduced to ashes અગ્નિમા હાથ ઘાલ્યો તો દાઝ્યા વિના રહે નહિ He that blows in the dust fills his eyes અગ્નિ આગળ ઘી ઓગળ્યા વગર રહે નહિ Anybody is virtuous in the absence of temptation

અગ્નિ-અસ્ત્ર, See આગ્ન્યસ્ત્ર

કબધ મસ્તક વેણા વડે, અગ્નિ-અસ્ત્ર પાવક પડધરે
—પ્રેમાનંદ

અગ્નિ-કર્મ, *s n* [+ कर्म] The work of fire 2 Cooking 3 The worship of fire

વૈરાગ્ય તને કયમ નહિ વરે, કરે અગ્નિ કર્મ
—પ્રેમાનંદ

અગ્નિ-કાષ્ઠ, *s n* [+ काष्ठ wood] Burning wood, fuel 2 A piece of Shami wood with which fire is kindled in a sacrifice

Id અગ્નિકાષ્ઠ ભક્ષણ કરવા To burn oneself to death

અગ્નિ-કુણ્ડ, અગ્નિ-કુડ, *s n* [S + कुण्ड a pit] The shallow pit in which the sacrificial fire burns

અગ્નિ-કુમાર, *s m* [+ कुमार a son] Name of a medicine

અગ્નિ-કોણ, *s m* [S + कोण an angle] The south-east

અગ્નિ-દમની, *s f* [+ દમન] A narcotic plant, *solanum Jacquini*

અગ્નિ દાહ, *s m* [+દાહ] Performance of funeral rites over the dead body of a Hindu, cremation of a corpse

અગ્નિ પુરાણ, *s n* [+ પુરાણ] One of the eighteen Purāns ascribed to Vyās, deriving its name from its having been originally communicated by the god Agni to the sage Vasistha

અગ્નિ-પ્રવેશ, *s m* [+ પ્રવેશ] Entering into a fire, throwing oneself into fire 2 Self-immolation of a widow on the funeral pyre of her husband

અગ્નિ-રથ *s m* [+ રથ] A railway carriage

અગ્નિ-શાળા, *s f* [+ શાળા] A fire sanctuary, a part of a house set aside for fire worship

અગ્નિ-સંસ્કાર, *s m* [+ સંસ્કાર] See અગ્નિદાહ

અગ્નિ-હોત્ર, *s n* [+ S होत्र a sacrifice *fr* हु to sacrifice]The duty of an અગ્નિ-હોત્રી, the keeping alive of the sacrificial fire and offering oblations to it

અગ્નિ-હોત્રી, *s m* A Brāhman who keeps and worships the sacrificial fire in his house

અગ્ન્યસ્ત્ર,
અગ્ન્યાસ્ત્ર, *s n* [Properly S आग्नेयास्त्र *fr* અગ્નિ + અસ્ત્ર] A missile showering fire, an arrow showering fire 2 Cannon, a gun, a musket

અગ્ર, *adj* [S]First, chief 2 *s n* The tip, the upper end.

અગ્ર-જ, *adj* [S *fr* + जन् to be born] The first-born, an elder brother

અગ્ર-જન્મા, *s m* [+ જન્મ] Brahmā, the first-born god

અગ્ર-જા, *s f* [S *fem* of અગ્ર-જ)An elder sister

અગ્ર ણી,
અગ્ર ણી યો, [+S नी to carry, to lead] A leader

અગ્ર-ધાન્ય, *s n* (+ ધાન્ય) The first crop in the year 2 The crop of the rainy season

અ-ગ્રાહ્ય, *adj* [S अ not + ગ્રાહ્ય] Not fit to be taken, received, or accepted.

અગ્રે-સર,
અગ્ર-સર, *s m* [S *fr* અગ્ર+ सृ, सर्, to move] A leader

અઘ, *s n* [S] Sin, crime

અઘ-ઓઘ, *s m* [Properly S अघौघ *fr* + ઓઘ] A heap of sin, many sins.

અઘ-ઓઘ તણા અપાર ક્ર્યા —પ્રીતમદાસ

અ-ઘટતુ, *adj* [S अ not + ઘટવુ, ઘડવુ] Unbecoming, unsuitable

અ-ઘટના, *s f* Putting together things which do not suit each other, an improper arrangement

અ-ઘટમાન, *adj* Impossible, incompatible, inconsistent

અ ઘટિ ત, *adj* Improper, incompatible, inconsistent

Id (–નુ) અઘટિત કરવુ To ruin અઘટિત બોલવુ To speak something improper or unsuitable અઘટિત લખાણ કરવુ To make false entries, to fabricate a document

અ ઘડ, *adj* See અણ-ઘડ 2 *s m f* A foolish person

ગુરૂ વચન પાળે સત, અ ઘડ ઘણેરા કાઢે દત
—અખો

3 *s m* A natural hole or deep part in a river or tank

અઘડ, *s m* [See આગડ] A stable for elephants, horses, &c

અઘાણુ-ખાડ, *s f* [See આઘવુ + ખાડો, ખાડી] A cess-pit

અઘાણુ-શી, *adj* [આઘવુ + S शील character] Suffering from diarrhoea

અ ઘરણી, *s f* [S अ not + गृहिणी the mistress of the house *fr* गृह, ઘર, the house] The first pregnancy 2 The ceremony performed in the seventh month of the first pregnancy

Id અઘરણી આવવી To be pregnant for the first time અઘરણી કરવી To perform ceremonies and festivities peculiar to the time of the first pregnancy

Prov બાપનુ બારમુ અને બાયડીની અઘરણી ફરી ફરીને આવતા નથી A man has to perform but once in his life ceremonies on account of the death of his father and the first pregnancy of his wife

અ-ઘરુ, *adj* [S अ not + ગ્રાહ્ય *fr* ग्रह् to take] Inconceivable 2 Difficult

Id અઘરુ પડવુ-લાગવુ To find that a thing is very difficult અઘરા સમ ખાવા = કઠણ સમ ખાવા To take a terrible oath

અ-ઘરેણિ-યાત, *adj* [S अ not + ઘરેણે in mortgage] Not held in mortgage; one's own

અઘ-વાટ, *s f* [See અઘ + વાટ way] The way of sin
મહા પ્રભુ કહે "મહાદેવ ક્રીધા," રમા કહ્યુ "શા માટે ?
એવા કરવા શિવને ન ઘટે, જાય અઘ-વાટે "
—દયારામ

અઘ-વાડ, *s f* [See અઘવુ + વાડો] Dirtiness, filthiness, foulness (esp the foulness caused by human excreta being allowed to lie about)

અઘ વાન, *adj* [See અઘ sin + S वत्, वान = Guj વાળુ, having, possessing] Sinful

અઘરાળો, *s m* A spot

અઘવુ, *v i* [S हद्] To void excrement, to go to school

Id. અઘી જવુ-દેવુ-પડવુ To void excrement involuntarily or suddenly 2 To be terrified

Prov અઘીને ઊહારવુ You break my head and then give me a plaster

અઘ-હારી, *adj* [S *fr* अघ sin + ह, हृ, to take away] God, as the Remover of sin

અઘાટ, *s m* [S अ not, euphemistic, or S आ intens + ઘાટ.] A stone on which is inscribed a description of land granted as a free gift 2 A free gift of land, land given as a free gift. 3 [See ઘાટ a passage] A stone-passage to the water of a river, tank, or a step well

સખી, મારા કાપ્યા છે કર્મના કાટ,
સખી, મારી સુરતી પોહોચી છે અઘાટ
—ભોજોભગત

અઘાટિયુ, *s n* Land granted as a free gift 2 Sold land 3 *adj* [S अ not + ઘાટ, ઘડવુ] Unscrupulous, faithless

અઘામણુ, *s n* [See અઘવુ] Human excrement, fæces

અઘામણુ *adj* Inclined to go to stool

Prov અઘામણો ઉંદરડો દેખે A cat always dreams of mice

અઘાત, *adj* See અગાધ

અઘાત, *s m* [S *fr* अ not + ઘાત] Abstaining from killing or murder

અઘામણ, *s f* [See અઘવુ] Looseness of the bowels

Prov અઘામણ કરતા પદામણ ભારે Preparations are more laborious than the work *cf* A mountain in labour, and out came a mouse

અઘામુ, *adj* [S अ not, euphemistic, or S आ intens + ઘામ, ગરમ hot] Terrible 2 Difficult

અઘેડો, *s m* [S आघाट] A plant growing in marshy places

અઘોક, *s f* [See અઘવુ + ઓકવુ] Cholera

અઘોર, *s m* [અ=S आ intens, or S अ not, euphemistic, + ઘોર, *s m* Or, a short form of અઘોર નિદ્રા deep sleep] Unconsciousness immediately before death

Id અઘોરે રહેવુ પડવુ To be in an unconscious state before death

અઘોર, *adj* [S अ not, euphemistic, + ઘોર terrible] Terrible 2 Cruel 3 Disgusting, repulsive, shocking 4 *s f* Deep sleep

Id અઘોર કૃત્ય-કર્મ A cruel, disgusting, or shocking act અઘોર નિદ્રા Deep sleep અઘોર પાતકી A terrible sinner અઘોર પથ The sect of અઘોરી, See below અઘોર મત્ર A terrible spell, such as that used for killing men અઘોર વન A terrible forest અઘોર વિદ્યા Knowledge made use of by an અઘોરી, See below અઘોર સાધન The practices of an અઘોરી

અઘોરી, *s m* A class of mendicants who wander about naked, and eat anything however disgusting 2 A person much given to sleep

Id અઘોરીની ઉંઘ Deep sleep

અઘોષ, *adj* [S अ not + घोष deep husky sound *fr* घुष् to cry aloud] (Gram) Surd, hard (of consonants)

Id અઘોષ વ્યજન The surd consonants

અક, *s m n* [S अङ्क् to mark] A mark.
કોઇ મુગ્ધ કેરા અક ધરશે, ઘણુ મનમા લાવતી
—પ્રેમાનંદ

2 The spots on the Moon
હરણી તણી અણીએ અવનિ ઉદ્ધારી,
અ-શી હદુ વિષે શુભ ધારી.—ગીતગોવિંદ

3 A numeral, a number (See આકડો) 4 An act in a drama 5 The lap 6 The folds of a woman's dress

પછી સહદેવની પાસ ગઈ સતી,
વદન અંક લઈ ભાખની અતી —વલ્લભ

7 Embrace

લક્ષ્મીજીના કુચનુ કુંકુમ અંક લેતે —ગીતગોવિંદ

હા ના કરતા રે ભરી અંક,
અધર ઠઠાવી રે લાગ્યા કુજ નિ ગક
—દયારામ

રોતી સતી રહે નહિ, મંદ મતિ હેતે ઠર્યાં,
વક વાટ અંકે કરી, લંક મારે લાયક ધર્યાં
—સામળભટ

Id અંકે કરવુ To embrace 2 To adopt, to take અંક બાંધવુ To write out in figures, hence to fix an amount by writing it in words અંકે સો One hundred complete અંકે સો કરવા To complete an agreement

અંક-ગણિત, *s n* [S *fr* + ગણિત] The science of numbers, Arithmetic

અંક-લિપિ, *s f* [+ लिपि] The art of writing numbers 2 A book containing the Multiplication Tables

અંકા ઈ,
અંકા મણ, } *s f* [See અંકા વુ, આંકવુ]
અંકા મણી,

The manner of ruling (paper) 2 The wages paid for getting (paper) ruled

અંકાવતાર, *s m* [See અંક + અવતાર] That portion of a drama which connects the story of the preceding act with that of the succeeding act, an interlude

અંકા વવુ, *v t* To get a metal tested

અંકા વુ, *v i* [Pass of આંકવું] To be marked 2 To be characterized, to be distinguished

અંકિત, *adj* Marked 2 Printed

અંકી *adj* Divided into acts, having acts with special reference to a drama or other poetical composition (In this sense this word is found at the end of a compound)

અંકુર, *s m* [S] A sprout 2 Fig The origin

Id અંકુર આવવો-ફુટવો-બેસવો To put forth a sprout એક જ અંકુરવુ (ધાન્ય) Monocotyledonous (grain)

અંકુશ, *s m* [S अङ्कुश] An elephant goad 2 Restraint, the restraining influence, a check

Id (ઉપર) અંકુશ રાખવો To keep restraint over, to have a check over અંકુશમા રાખવુ To hold in check અંકુશ વગરનો Uncontrollable, uncontrolled (specially of an elephant)

અંકોડા-બંધ, *adv* [See ... + S बन्ध to bind=P root बोस्तन् to bind] Link by link

અંકોડી, *s f* [Dim of અંકોડો] A small link 2 A small hook fixed on the end of a long stick, specially used in plucking flowers or fruits

અંકોડો, *s m* [અંક + S वृत्ति turning *fr* वृत् to turn] A link 2 A hook

અંકોર, See અંકુર

ઝાઝુ જેને જોબન જોર, તેને કામ ગની અંકોર
— સામળભટ

અંકોલ, *s m* [See અંકોર, અંકુર] A medicinal creeper

અંગ, *s n* [S] The body 2 A limb 3 A division 4 An assistant

Id અંગ અકડાવુ-અકડાઈ જવુ-અકડાઈ રહેવુ To have stiffness in the body, to have cramps અંગ ઉપરથી ઉતાર્યુ-ઉતારી નાખવુ To make oneself free from responsibility (એમાંથી) અંગ કાઢી લેવુ To withdraw oneself (as from a fight or troublesome business) અંગે ચસકા આવવા-થવા To have a sudden shooting pain in the body અંગ ચોરવુ To contract the body, to draw the body up in a narrow compass; to shrink 2 To avoid muscular exertion, to spare or reserve one's strength, to dawdle or idle at work અંગ ઉપર પડવુ-આવવુ-આવી પડવુ To be left on one's hands, to lie as an encumbrance or cause of expense 2 To devolve upon, to become incumbent upon one to perform અંગ ઉપર ચઢી આવવુ To attack with violence or angry demonstrations (તે કામમા તેનુ) અંગ છે To have a concern in to have a hand in (એને પોલીસનુ) અંગ છે To have clandestine support ચોરી તેના અંગ ઉપર પડી He was unjustly held to be guilty of the theft ચોરી તેના અંગે લાગી He was proved to be guilty of the theft અંગ ગળી જવુ મરી જવું

To have paralysis of the body or of a limb અંગ ભાંગીને-તોડીને-કામ કરવું To exert oneself strenuously, to work with might and main, without sparing the body અંગ કળવું To have pain in the body અંગના ટુકડે ટુકડા થવા To be hard worked અંગ સાચવવું To spare the body, to take care of the body 2 To dawdle or idle at work અંગ વધારવું To get flesh, to become fat or plump તે અંગ વધારી જાણે છે He is clever in avoiding work અંગ તપી આવવું To have slight fever (ગુસ્સાથી) તેનું અંગ લાલચોળ થઈ ગયું He burnt (as from fever or passion) (તેના) અંગે અંગમાં કામ વ્યાપી રહ્યો છે He burns with passion અંગ બળ્યું બળ્યું થઈ રહ્યું છે To be intensely burning (as of fever) અંગનો લટકો A graceful gesture (generally, affected) અંગ પાણી પાણી થઈ જવું To turn one's flesh into water, i e to undergo great labour (મારા) અંગનું કામ Intersted work અંગનું માણસ A person identified in interest, a confidant અંગ છુટકો કરવો To clear oneself of a responsibility અંગે તોડ થવી-અંગ તૂટવું To have pain in the body અંગે બેસતું આવવું To sit well on the body, to fit (of a garment) અંગ ઉપર તુટી પડવું To rush upon and address with vehemence and fury અંગ ઉપર (કરજ) કાઢવું To incur a debt on personal security અંગ ઉપર (પૈસા) ધીરવા To lend money on personal security અંગનો ભરાવો The filled up state of the body plumpness અંગ ઉપર લેવું To undertake the responsibility of (પાપ) અંગે અંગે ફુટી નીકળવું To experience in bodily suffering the evil consequences of one's own sins અંગે લાગવું To be liable for, to be responsible for અંગ આપવું To help અંગ તળે ઘાલવું To misappropriate અંગ તોડવું-અંગ તોડીને કામ કરવું To work hard અંગ ભરાઈ જવું To be stiff in the body અંગ ભરાઈ આવવું To have little fever અંગ ભારે થવું To be dull અંગ મરડવું To turn the body one way and another (through dullness) અંગ વાળવું To practise physical exercises, to make the body healthy by physical exercise અંગનો ખુરદો કરવો To work hard અંગનો મેલ ગણવો To consider a lost thing as trifling or worthless 2 Not to be anxious about a lost thing

Prov અંગ વિના રૂપ નહિ Borrowed garments never fit well

અંગ-ઉદ્ધાર, [+ उद्धार] The purification of the body with holy waters

અંગ-ઉધાર, *adj* Borrowed on personal security

અંગ-ઉમંગ, *s m* [S + ઉમંગ] Bodily activity, muscular energy

અંગ-કંપ, *s m* [+ કંપ] Quivering or vibratory motion of the body, tremor

અંગ-કાઠી, *s f* [S + કાઠી, काठ, a piece of wood, a stick] The constitution of the body

અંગ-ચપળતા, *s f* [+ ચપળતા] Activity of the limbs, agility

અંગ-જ, *s m* [+ S जन् to be born] A son

અંગ-જા, *s f* A daughter

તિલક કરી અરિ દમણને રે, આપી અંગજા તેહ રે

—વિનયવિજય

અંગ-જ્ઞાન, *s n* [+ જ્ઞાન] Instinctive knowledge

અંગદ, *s m* [S] An armlet

રતિ કામ વિહ્વળ ચૈત્યવતી અંગદ ભુજ અતિ રૂપ

—દયારામ

અંગદ-શિષ્ટાઈ, *s f* [S अंगद the monkey god + शिष्ट respectable *fr* शिष् to distinguish] Gaining one's object by polite conversation

અંગના, *s f* [S] A young woman 2 A woman

ચઢી વિમાને દેવાંગના, એવી ગોપી તે અંગના

—ગિરિધર

અંગનું, *adj* [અંગ] One's own

અંગ-બળ, *s n* [+ બળ] Bodily strength

અંગ-ભંગ, *s m* [+ ભંગ] Breaking of limbs, loss of a limb, mutilation

અંગ-મર્દન, *s n* [+ મર્દન] Kneading the limbs

અંગ-મહેનત *s f* [+ મહેનત] Physical exercise, muscular exertion bodily labour 2 Work done by muscular exertion as opposed to brain work

અંગ-રખી *s f* [See અંગ-રખું] A small coat—especially, for an infant or child

અંગ-રખું *s n* [- રાખવું *fr* [illegible] to protect] A coat

અંગ-રંગ, *s m* [+ રંગ] The colour of the body, the complexion 2 The vigour of the body, the appearance of the body with reference to health or illness 3 Sensual pleasures

અંગ-રાગ, *s m* [S *fr* + राग *fr* रञ्ज् to anoint, to please] A fragrant substance to anoint the body

અંગરેજ, *s m* [P फ्रींग्ज़ = Ar फ्लींग्ज़ a corruption of the word English] An Englishman, a European

અંગરેજી, *s f* [P फ्रीग्ज़ी] The English tongue 2 English manners 3 The British Government [*cf* બાદશાહી, ગાયકવાડી] 4 *adj* Relating to England

Id અંગરેજી રાજ્ય-રાજ્ય પદ્ધતિ The British Government અંગરેજી (=વિલાયતી) બનાવટ-માલ Things for which there is a great demand in the market અંગરેજી કાયદો British Law as opposed to દેશી કાયદો 2 Law rigidly enforced, without reference to person અંગરેજી પ્રજા British subjects અંગરેજી ફેશન English fashion

અંગ-રોગ, *s m* [+ રોગ] A hereditary disease

અંગ-રોગી, *adj* Having a hereditary disease

અંગ-વસ્ત્ર, *s n* [S अङ्ग the body + वस्त्र a garment *fr* वस् to dress]A scarf 2 (Slang) A mistress

અંગ-સ્થિતિ, *s f* [S *fr* अ + स्थिति] The position of the limbs or body, a posture 2 The state of the body, with reference to health

અંગાઉ, *adj* Belonging to the body, belonging to self, exclusively one's own

Id અંગાઉ કરજ An amount borrowed on one's personal liability, without any other security અંગાઉ ખરચ Expenses for one's own comforts & pleasures, pocket-money

અંગા-ખરૂં, *s n* [S अङ्गार burning coal + ખરૂં right, hard] Small cakes of wheat-flour baked in embers

અંગાર, *s m* [S] A fire-brand, embers

અંગા-રખું, See અંગા-ખરૂં

અંગારી, *s f* [See અંગાર] A small hearth with embers in it 2 Small embers

અંગારો, See અંગાર

Id ધગધગતા અંગારા Burning coal લાલચોળ અંગારા Red-hot coals

અંગિત, *adj* [See અંગ, અંગી] Having blood relationship, congenital

Id અંગિત માણસ Member of an assembly or body A dependent 3 A confidant

અંગિયું, *s n* [S अङ्ग the body]A shirt for infants with short sleeves

અંગિયો, *s m* A sleeveless jacket for females reaching to the waist 2 See આંગિયો

ચાતરા અંગિયા, અમુલ કપડાં, નિમગ દૃઢ સરદ રે, પતિવિયોગ નીરખે પાપી, સતી રહે છે સત્ય ગ્રહ રે —પ્રેમાનંદ

અંગી, *adj* One's own 2 Having limbs 3 *s f* See અંગિયું

અંગી પહેરી રાગમ ચાતુરગ, નિરખી શોભા રે —બ્રહ્માનંદ

Id (તેનુ) અંગી થવુ To be joined with, to be dependent upon અંગી માણસ See અંગિત માણસ

અંગી-કાર, *s m* [S *fr* अङ्ग + कृ to do] The accepting or admitting of a thing, acceptance

Id અંગીકાર કરવો To accept અંગીકાર થવો To be accepted

અંગી-કૃત, *adj* Accepted

અંગીઠી, *s f* [S अग्नि fire+स्थान place *fr* स्था to stand]A portable fire-pan or brazier 2 Heat caused by anger or excitement

લાગી યમને અંગીઠી પેટી ગયો તે પળે —વલ્લભ

અંગી-ભૂત, *adj* [+ S भूत become *fr* भ to become] Forming a part of a whole

અંગુ, See અંગ-ઉધાર

અંગુછો, *s m* [S अङ्ग the body લુછવું *fr* S + लुञ्छ् to pull.] A towel 2 A handkerchief

અંગુઠી, *s f* [*S* अङ्गुष्ठ the thumb] A ring

Id અંગુઠી પહેરવી To put on a ring

અંગુઠી યા, *adj* Of the measure of the thumb

Id અગુઠીયા કોર Borders as wide as the thumb (of a garment, &c)

અંગુઠો, *s m* [S अङ्गुष्ठ] The thumb or the great toe

Id અગુઠા પકડવા To stoop down and catch the great toes with the hands (as punishment)

Prov અગુઠાનો રાવણ The lion is known by his paw

અગુર, *s m* & *f* [See અકુર] The new skin seen after a wound is healed

Id અગુર આવવા To be healed (of a wound)

અંગુર, *s m* [P अंगूर] Ripe grapes

અગુલી, See આગળી

અંગુળી, See આગળી

અંગુષ્ઠ-પ્રમાણ, *adj* [अङ्गुष्ठ the thumb + પ્રમાણ measure *fr* प्र forth + मा to measure] Of the size of the thumb

અંગેઠી, See અગીઠી

અંગો-અગ, *adv* [See અગ] In every limb, throughout the body

Id અગોઅગ પ્રસરવુ To pervade the body અગોઅગે રહી જવુ To have stiffness in all parts of the body

અંગોર, *s* [See અગુર ripe grapes] The land on the opposite bank of the tank 2 Well irrigated land 3 Very fertile land

અંઘામ, *s m* [P हगाम Or, S सगम union *fr* सम together + गम् to go] A bustle, a tumult 2 A rebellion 3 Time, a conjuncture, opportunity

અંઘેડા, *s m* [Marathi आघाडा *fr* S आघाट A particular plant, *Achyrantes aspera*

અઘોળ, *s n* [S अङ्ग the body + अव down हु to cover] Ablution, bathing

અઘોળ ડી, *s f* A song sung by women while the bride and the bridegroom are being bathed

અઘોળ વું, *v t* To bathe

લ્યા ભોજન કરવા વિપ્ર આવે છે,
ગગાગા અધોળી —પ્રેમાનદ

અઘોળિ યુ, *s n* An earthen pot used in warming the water for bath

અઘોળિયા, *s m* A [illegible]

ence at the time of bathing

અ-ચક વું, *s n* [S आ intens + चर् to eat See ચાખવુ] Recollection of comforts enjoyed in the past

અચક-મચક, *adv* [See અચકો મચકો] Suddenly (used of a death)

અ ચક વું, } **અ-ચકા વુ,** } *v i* [S आ up to + कष to draw] To stop

Id અચકી પડવુ-બેસવુ To stop 2 To be in a great fix

અચકા-મણ, *s f* [See અચક વુ] An obstacle, a hitch 2 The state of being stopped

અચકા રો, See આચકો

અચકો-મચકો, *s m* [S + મચકો reduplication of અચકો] Gestures (A term used in songs sung by little girls)

અ ચંચળ, *adj* [S अ not + चञ्चल changing, swift, *intens* of चल् to walk] Inactive, not variable, constant, steady

અચ-પચુ, *adj* [અર્ધ + પચ-વુ See અદ પચુ] Half-cooked 2 Existing in a state intermediate between the solid and the liquid.

અચ-બુચ, *adj* [S आश्चर्य astonishment + બુચ redup] Suddenly, unexpectedly

Id અચબુચ આવી લાગવુ-ચડવુ-બનવુ To take place suddenly or unexpectedly

અચબો *s m* [S आश्चर्य astonishment + भाव becoming *fr* भू to become] Astonishment, wonderment, a puzzle

Id અચબા ભરેલુ Astonishing, surprising અચબો થવો-પામવો, લાગવો To be astonished

અ-ચર, *adj* [S *fr* अ not + चर to walk] Immovable

અચરકો, See આચકો

અચરજ, } **અચરત,** } *s n* [S आश्चर्य] Astonishment

Id અચરજ થવુ પામવુ લાગવુ To be astonished અચરતની વાત A wonderful or surprising occurrence

અચરત, *adj* Astonished, bewildered

અચરતી, *s f* See અચરજ અચરત

અ ગલ, *adj* [S *fr* अ not + चल् to walk] [illegible] 2 *s m* A mountain

અ ચ-યુ, *adj* [अ not + [illegible]] [illegible]

said, not stated
જ્યુ ચવે, તે શાનો કવિ? આ ચવ્યુ ચવે, તે કવિ કહેવાય
—અખો

અ ચળ, See અ ચલ

Id અચળ કીર્તિ–નામ–નામના–મહિમા Immortal name

અચળ-પદ, *s n* [S See અચલ + पद a place *fr* पद् to go] Eternity, the eternal state

અચળા, *s f* The earth

અચળિ ત, *adj* Fixed, steady

અચા, *s f* [See અચો] Abstinence

અ ચાર, *s n* [S अ priv +P चार remedy =spices without which food is tasteless and which are, therefore, indispensable] A preparation of onion, mint, ginger, pepper, &c , used at dinner to give relish to food

અ ચાલ, *s m* [S अ not + ચાલ, ચાલવુ] An obstacle 2 The menses

અ ચાનક, *adv* [S अ not + ચાનક a warning] Accidentally 2 Suddenly 3 *adj* Surprised

Id અચાનક આવી પડવુ–લાગવુ–બની આવવુ To take place accidentally

અ-ચિકિત્સ નીય, *adj* [S *fr* अ not + कित् to observe minutely] That of which the marks or symptoms cannot be made out, incorrectly understood 2 That (disease) of which a diagnosis cannot be made, incapable of medical treatment

અ ચિન્ત્ય, *adj* [S *fr* अ not + चिन्त् to contemplate] Inconceivable 2 That which should not be thought of

Id જે અચિંત્ય ચિંતે છે He who thinks unworthy thoughts

અ-ચિર, *adj* [अ + चिरम् for a long time] Fleeting 2 Quick

અ-ચિન્તું, }
અચિંતું, } *adj* [See ઓચિન્તુ] Unexpected 2 Sudden

અ-ચુક, }
અ-ચૂક, } *adv* [S अ not + ચૂકવુ to mistake *fr* S च्यु to fall] Without a mistake 2 *Adj* Unmistakable, sure, certain

Id અચુક આવી મળવુ To meet without fail

અચુક પણુ, }
અ-ચૂક-પણું, } *s n* Infallibility

Id હુ અચુકપણેથી માનીશ I shall obey without fail

અચુકબાણુ, }
અ-ચૂક-બાણુ, } *s n* [+ બાણ, *cf* રામબાણ] An unerring arrow 2 *adv* Without fail, certainly, surely

Id હુ અચૂક-બાણ આવીશ I will come without fail or surely

અ ચેત, }
અ ચેતન, } *adj* [S अ not + चित् to perceive] Senseless, dull, lifeless

અ-ચેતના, *s f* [अ not + ચેતના] Absence of energy or liveliness

અચો, *s m* [S अ not + चार *fr* चर to walk *cf* P चार remedy] An obstacle, 2 A crowd 3 A dirty sensation caused by unkempt hair growing on the body

અ-ચ્છત, *adv* [S अ not + છદ *fr* S छद् to cover] Secretly, safely

અચ્છુ, *adj* [S अच्छ clear] Fine good

અચ્છેર, *s m* [S अर्ध half + शेर *fr* P सेर a measure of capacity about one pound in weight]Half a seer or pound in weight

અચ્છેરિ યુ, *s n* A measure of half a seer

અચ્છેરિ યો, *s m* A weight or measure half a seer or pound

અચ્છેરો, *s m* A weight weighing half a pound

અ-ચ્યુત, *adj* [S *fr* अ not + च्यु to fall] Indestructible 2 *s m* The Supreme Being, the god Vishṇu

અ-ચ્યુતાનંદ *s m* [+ આનંદ] Uninterrupted or unbroken joy 2 He whose joy is uninterrupted, God

અછકલુ, See આછકલું, આછું

અ છત, *s f* [+ છત, સત્તા] Scarcity

અ છતુ, }
અ છત્ર, } *adj* [+ છત્ર a covering *and* છત્ર an umbrella] Without a guardian 2 Dethroned

અછબ ડા, *s m pl* [S आ intens + ઓબી, બાયા + ડો dim] Chicken pox

Id ... ... નીકળવા To have chicken-

pox અછબડા સમવા To be cured after an attack of chicken pox

અ.છર.વું, *adj* [S आ up to + क्षर् to drop, to fall.] Touching the surface

આછવાવું, *v i* [S आ all about + છાવ to cover *fr* છાયા shade] To grow only in a slight degree, to have a scanty growth (used of trees)

અછાડ-પછાડ, *s f* [અછાડ redup of પછાડવું] Throwing at random or carelessly

અછા.વવું, *v t* (S अच्छ clean) To begin to use a newly bought pot

અછાળ.વું, *v* [S उत् up + क्षाल् to wash] To shake up the contents of a pot or vessel

અછિન્ન, *adj* [S अ not + छिन्न cut *fr* छिद् to cut] Unbroken, undivided

અ.છિન્ન-ધારા, *s f* [+ धारा a stream] A continuous stream of water, &c 2 A pitcher of water used in pouring a continuous stream of water, &c, on an idol at the time of its installation

અ.છેદ, *adj* [S अ not + છેદ *fr* छिद् to cut] That which cannot be pierced, impenetrable

અછો અછો કરવું, *v t* [See અચ્છું] To fondle, to caress

Id અછો અછો વાના કરવા Same as અછો અછો કરવું

અછોડો, *s m* [S अ not + છોડવું] The rein for a bullock. 2 A chain 3 A chain of gold or silver worn by children round their wrists

Id બળદનો અછોડો The reins for a bullock

ઘડિયાળનો અછોડો A chain for a watch

ફરતા ફરતા હરિ ચોડા, બાંધ્યા પ્રેમ તણા અછોડા
—પ્રેમાનંદ

અછોડા-વા, *adj* [See અછોડો + S वाट a region *Cf* ખેતર-વા, શરા-વા, બે દોરા-વા] As far off as the reins of a bullock.

અ.જ, *s m* [S अ not + जन् to be born] The unborn One, God 2 One of the heads of the Hindu trinity (બ્રહ્મા, વિષ્ણુ, or શિવ) 3 The god of Love

ન અજ આવર્યો અગણા કદા,
ન અજ ભલી હું તો ગયો જદા,
ન અજથી જ રે હારિયો પ્રિયા,
ન અજ દેવની ભૂલું હું ક્રિયા
—પ્રેમાનંદ

અજ, *s m* [S] A goat

અજગર, *s m* [S *Cf* P अजदर्] A boa-constrictor, a dragon

Id અજગર જેવો પડી રહ્યો છે Lies down like a dragon, *i e* is idle

Prov અજગર કરે ન ચાકરી, પંખી કરે ન કામ, દાસ મલૂકા યું કહે, સબકા દાતા રામ A dragon does not serve a master, a bird does not work for its maintenance—it is God Who feeds all

અજગર-વૃત્તિ, *s f* [+ वृत्ति] Idleness, dullness 2 A stage in asceticism, in which the man abstains from all movement, and even refuses to put his food into his own mouth

અજ-તરફ, *adv* [P अज़् from + Ar तरफ़ side] From, on behalf of

અ.જન્મ, *adj* [See અ જ] Unborn 2 *s m* The Unborn One, God

અજન્મા, *s m* See અ.જન્મ

અજ-પદ, *s n* [See અ.જ + પદ] The heaven of Brahmā

અજપાજપ, *s m* [S અજપ + અજપા *fr* अ not + જપ *fr* जप् to mutter] Silent meditation

અજ-પાળ, *s m* [See અજ a goat + પાળવું] A goatherd, a shepherd

આપ અજ-પતિ હરિ અજ પાળ —દયારામ

અજબ, *s n* [P अजब् *pl* અજાયેબ] Wonder, astonishment 2 *adj* Wonderful, novel, strange

Id અજબ થવું To be wonder struck, to be surprised અજબ તમાશા A wonderful spectacle અજબ માયા The wonderful or mysterious ways of God

Prov અજબ તેરી કુદરત, અજબ તેરા ખેલ છછુંદરકે શીરમેં, ચમેલીકા તેલ Mysterious are the ways of God!

અજબા-જેવું, } *adj* Wonderful,
અજબ-ગજબીયું, }
strange, mysterious

અજમા.વવું, *v.* [P आज़्मूदन् to exam-

to test] To try, to test

Id આજમાવી લેવું To try 2 To test

આજમા·યેશ, *s m* & *f* [P Verbal noun *fr* आज़्मूदन् to try] Trial, experiment 2 Test

Id આજમાયેશ કરવી-કાઢવી To make a trial 2 To make an estimate

આજમાસ·દાર, *s m* [+ P दार् possessed, having] One who tests a thing 2 *adj* Experienced

આજમુદો, *adj* Tried, tested, experienced, veteran

આજમો, *s m* Parsley

Id અજમો આપવો To give as a bribe અજમો ફાકવો To swallow parsley (as a cure of pain in the stomach) 2 To give vent to one's anger અજમાના ફુલ Essence of parsley

અજમોદ, *s* , [S अजमोदा] Bishop's weed

અજંપ, } અજંપો, } *s m* [S अ not + જંપ, જંપવું] Absence of ease, restlessness

Id અજંપો થવો To be uneasy, to be restless

અ-જયા, *s f* [S = Invincible, *fr* अ not + જય victory] A goddess, who is considered the immediate and active cause of the creation 2 Illusion which leads one to regard the Supreme Spirit and Universe as two distinct realities (in Vedant Philosophy) 3 The mysterious ways of God

અજર, *adj* [S अ not + जरा old age *fr* जॄ to be old] Not waxing old, having everlasting youth

અજરામર, *adj* [+ अमर *fr* अ not & मृ, મરવું, to die] Not subject to old age or death (of God), immortal

અજરાળ, *adj* [See અજર a god + રાળ] Extensive

અજલ, *s f* [Ar] End 2 Death, 3 Untimely death

અજવારા, *s m* See અજવાળુ

સોળ સહસ્ર વહુને સોળે કળા હાર્યો,
નમ ઉદ્દનો અજવાળ —પ્રેમાનંદ

અ·જવરા, See અપ·જવરા

અ·જવાળ·વું, *v t* [See અજવાળું *fr* S उद् up + ज्वल् to burn] To cleanse 2 To make a light; to light a lamp 3 To make a good name 4 (Euphemistic) To be disgraced

Id વાસણ અજવાળવું To cleanse a pot દીવો અજવાળવો To light a lamp કુળ અજવાળવું To raise the reputation of one's own family કુળ અજવાળ્યું (Euphemistic) Having disgraced one's own family

અજવાળિ·યું, *s n* The bright half of a lunar month 2 Small holes in the roof for admitting sun light

અજવાળી, *adj f* Moon lit

Prov અજવાળી પણ રાત ને અંધારી પણ રાત
An ape is an ape, a varlet a varlet,
Though clothed in silk, or clothed in scarlet

અજવાળુ, *s n* Light 2 Fame

Id અજવાળુ કરવું To enlighten, to shed light on a subject, to remove doubts 2 To raise the reputation of one's own family 3 To benefit, to profit 4 (Euph) To disgrace one's own family 5 To put to a loss અંતરમાં અજવાળુ કરવું To enlighten one's own heart, to rouse one to one's senses અજવાળુ થવું To dawn (of the day,) to be the morning અજવાળુ આવવું To be lighted by the light of the sun, a lamp, &c (1)-અજવાળામાં આવવું To come to light, to be known to the public અજવાળામાં મૂકવું To put into view, to bring to light, to throw light upon, to disclose, to reveal અજવાળુ લેવું To be brought into the world, to be born

અજસ્ત્ર, *adv* [S अजस्र] From time to time, very often, very frequently

અ જા, *s f* [S *fr* अ not + जन् to be born *Cf* અજ] Nature (as unborn)

અક્ષરને ન દમે અજા તે, સમજવું કારણ એહ
—દયારામ

અજા, *s f* [S] A she goat

અ·જાગત, *adj* Killed by drowning or a deadly weapon (of the death of a person)

અ·જાચક, *adj* [S अ not + યાચક *fr* याच् to beg] Not begging, [illegible]

અજાચક પણુ, *s n* Absence of begging, not being a beggar

અજાચક-વૃત્તિ, *s f* [+ વૃત્તિ] See અજાચક પણું

અજાડી, *s f* A ditch into which wild animals, as elephants, tigers, &c, are allured, so that they may be easily captured

Id અજાડીમા પડવુ To come into trouble or some difficulty (of a strong or great person)

અજાણ, *adj* [S अ not + જાણ-વુ, જ્ઞાન, *fr* ज्ञा to know] Ignorant, not knowing

અજાણ્યા તા, *adv* Unconsciously

Id અજાણ્યતા કરવુ To do involuntarily અજાણ્યતા થઈ જવુ To happen involuntarily

Prov અજાણ્યતાનો દોષ નહિ Ignorance of facts is a good defence in law

અજાણ્યુ પણુ, *s n* Ignorance, unconsciousness

અજાણે, [*Inst. sing* of અજાણ્યુ] By ignorance, unconsciously

Id અજાણે કરવુ To do through ignorance અજાણે કહેવુ To speak unconsciously or unguardedly

અજાણ્યું, *adj* Ignorant, unacquainted with, strange

Id અજાણ્યુ ઓસડ A medicine of which the ingredients are not known અજાણ્યુ માણસ A stranger અજાણ્યો રસ્તો A way, with which one is not acquainted

Prov અજાણ્યુ ને આધળુ બરાબર Ignorance has no light અજાણ્યો ઉપાડ્યો ખમણુ ધી હોમે Ignorance is often a cause of waste અજાણી ચીજ ખાવી નહિ, અને અજાણે રસ્તે જવુ નહિ Never wade in unknown waters અજાણી વાતમા માથુ ન મારવુ Do not give way to any bold novelties

અજાત-શત્રુ, *adj* [S अ not + जात born *fr* जन् to be born + શત્રુ an enemy *fr* शद् to cut] Having no enemy 2 *s m* Yudhisthira

અજાનન, *adj* [See અજ a goat + S आनन the mouth] Having the mouth like that of a goat

અજાન-બાહુ, *adj* [S आजानु बाहु *fr* आ up to + जानु the knee + बाहु the arm] Having long arms reaching down to the knees

અજા-પાળ, *s m* [See અજ a sheep + પાળવુ] A shepherd

અજાબી, *s f* [P हजाबी a curtain, a veil] A robe worn by Muhammadan women

અજાયેબ, See અજબ

અજારી-બજારી, *s f* [અજારી redup of બજારી *fr* બજાર] See ખારી-પાટ (so called in the Navsārī district)

અજિત, *adj* [S *fr* अ not + जित conquered *fr* जि to conquer] Invincible

અજિન, *s n* [S] The hide of a deer

અજીઠ-વાડ, *s m* [*Cf* એઠું Corruption of S उच्छिष्ट *fr* उत् up + शिष् to remain Or, आ up to + जुष् to enjoy + વાડ *fr* वृत्ति Or, દુષ્ટ spoiled] A pot not cleansed after being used as a receptacle for food, a vessel unwashed after having eaten from it 2 The state of filthiness caused by a place or a thing having been left uncleansed after eating

Id અજીઠવાડ કરવો To make filthy by leaving a place or thing uncleansed after eating અજીઠવાડ કાઢવો To clear a place or a thing from a state, of filthiness

અજીઠું, *s n* The portion of food served up and remaining over, the leavings from a meal 2 The place where such leavings are left 3 Food cooked in water & not in milk

અજીઠા સરખા ભોગ શું, પાપરીએ કે પોઠીએ ?
પ્રત્યક્ષ પાવક પરહરી, શિદ, પત્થરમા શિર ફોડીએ ?
—દયારામ

અજીર, *s f* [S] The courtyard of a house

અજીરણ, *s n* [S अ-जीर्ण *fr* अ not + जॄ to be digested] Indigestion

Id અજીરણ થવુ To be affected with indigestion અજીરણ મટવુ To become free from indigestion પૈસાનું અજીરણ થવુ To have an excess of money, to be extravagant અજીરણ થઈ આવવુ To try to keep a secret

Prov ગુપ્ત વાત કહે-કહી નાખ નહિ તો અજીરણ થશે I advise you to give out your secret ...

else you shall be obliged to give it out

અજીર્ણુાશ, s m [+ અંશ a part] Slight indigestion

અ-જીવ, s m [S अ not + જીવ] A lifeless thing

અ-જુગત, } adj [S अ not + युक्त joined
અ-જુગતું, }
fr युज् to join] Unbecoming, unsuitable, absurd

અ-જોખણી, s f [S अ not + જોખવું] A barbed hook fixed to the end of a stick, used in dragging prickly shrubs over the ground

અજોગ-કાળ, s m [See અ-યોગ + કાળ time] An inauspicious time

અ-જોડ, s f [S अ priv + જોડ, જોડું] A bad match 2 adj Not suited 3 Unmatched, matchless

ઉપમા દેવા નથી કોઈ બીજું, ગો ગાવમેલો અજોડ છે ઈ
—દયારામ

અજો'ળ, adj [S आ intens + ઝુલવું] Suspending, hanging 2 Unfinished. 3 Unsettled, uncertain

Id અજો'ળ મૂકવું To leave unfinished or suspended

મિથ્યા રોષ કરનાર, મોત માથે લેઈ ફરે,
કવીશ્વર કહે કામ, ઝવિત અજો'ળ છે —વલ્લભ

અઝણું, } s n The mark િ or ી used
અઝણું, }
to represent the conjunct vowel ઇ (i) or ઈ (ī) in the Bārākshari syllables

અ-જ્ઞ, adj [S fr अ not + ज्ञा to know] Foolish, ignorant

અ જ્ઞા ત, adj Ignorant, uninformed, unlearned. 2 Unknown

અ જ્ઞા ન, s n Ignorance, foolishness, folly 2 Ignorance represented as the work of માયા (Māyā), the power of ignorance which shuts out man from the knowledge of the true God (બ્રહ્મ) 3 adj Ignorant

Id અજ્ઞાન પ્રગટવું-થવું-આવવું To be over come by ignorance; to be ignorant

અ જ્ઞાન-તા, s f } Ignorance
અ-જ્ઞાન પણું, s n }

અ જ્ઞાન-ભાવ, s m [+ ભાવ fr भू to be] The state of ignorance

અ-જ્ઞાની, adj Ignorant

Id અ જ્ઞાની જીવ Life or living beings, regarded as having an environment of ignorance, which they have to break through before they can attain to a knowledge of the true God

અ-જ્ઞેય, adj Unknowable, incapable of being known, incomprehensible

અઝેરો, See ઉઝેરો A scratch

અંચલ, s m [S fr अञ्च् to go] The end, the ends of a garment

અંચળ લો, } s m [+ લો dim] A small
અંચોળો, }
fanc, scarf used by children

અંજન, s n [S fr अञ्ज् to anoint.] Collyrium; a black pigment, an eye-salve

Id અંજન આંજવું To apply an eye-salve to the eyes અંજન પાડવું To collect lamp black deposited by the flame of a lamp

અંજળ, s n [S अन्न food + जल water] Food and water

Id અંજળ લેવું To eat and drink, to breakfast અંજળ મૂકવું To refuse to eat or drink, to be on the point of death અંજળ ઉઠવું = અંજળ પાણી ઉઠવું To be obliged to leave a place

અંજળ-પાણી, s n [+ પાણી water. In this phrase પાણી is redundant, જળ and પાણી having the same meaning] Fate, destiny.

Prov અંજળ-પાણીના હાથમા In the power of fate, dependent on fate અંજળ પાણી હશે, તો આવીશ I may come, if it please my fate to bring me here જ્યા તેનું અંજળ પાણી હશે, ત્યા તેનું થાશે This affair (a marriage settlement) will be settled, when Fate wishes it

અંજળી, s f [S अञ्जलि] A cavity made by joining the hands, hands joined and hollowed as for holding water, generally in worship, salutation, or supplication

Id અંજળી આપવી To throw water, fragrance, and flowers (towards one's ancestors or gods) as a token of respect and worship

અંજાવું, *v i* [See આંજવું] To be surprised 2 To be ashamed, to be shy 3 To be deceived

Id તેના તેજમાં અંજાવું To be obscured by his light, power, &c , to be ashamed or shy before him

અંજીર, *s n* [S = P] A fig

અંજીરિયા, *adj* Having the colour of a ripe fig, deep red

અંજીરી, *s f* The fig tree

અંજુમન, *s f* [Ar] A congregation of persons professing the same religion—especially applied to a congregation of Moslems

અટક, *s f* [See ઓળખવું Or S अवलक्ष to see minutely] Surname 2 [See અટકવું] The Indus 3 A stoppage, an obstruction, difficulty

સખી શ્યામ ગોપાળજી વામે અટક કહ્યા,
જાણે મનમે ખટક રહી, સોહી અટક રહ્યા —આપા

4 A vow, a solemn promise

પાછા વળવાની જાણું અટક કરી તમે —વલ્લભ

અટક-ચાળું, *adj* [S अ not + ટક ગુ + ચાળો] Mischievous

અટક ડી, *s f* Hiccough

અટકણ, *s f* A supporter, a prop 2 An obstacle, a stopper

Id અટકણ મૂકવી To place an obstacle અ ટકણું રહું An obstinate man

અટકણિયું, *s n* See અટકણ

અટકવું, *v i* [*Cf* ટકવ, Mar टिकणें, थांबणें, Mar ठरत *fr* Ar तहकिया ताकत power, strength Or, See ટક, ટકવું] To be detained, to wait

Id અટકી જવું પડવું To stop suddenly

અટકળ, *s f* [S अट up + कल to know] A guess, an estimate

Id અટકળ કરવી To guess, to make an estimate અટકળ રહેવી To bear in mind, to remember અટકળથી લેવું To make a guess અ ટકળ પર ચાલતી A business based on guess

અટકળ-બાજ, *adj* [અટકળ + P बाज practising] Clever in guessing

અટકળવું, *v t* To guess, to form an estimate

અટકા-મણ, *s f* [See અટકવું]An obstacle 2 A difficulty 3 (*Cf* અટકાવ) The menses

Id અટકામણ આવવી-પડવી To meet with an obstruction અટકામણ આવવી To be in the monthly course

અટકાર, See ઓડકાર

અટકાવ, *s m* [See અટકવું] Prevention 2 Resistance 3 Menses 4 Menstruation

Id અટકાવ આવવો To be in the monthly course અટકાવ બંધ થવો To stop (the monthly course) અટકાવ કરવો To obstruct અટકાવ થવો To be detained અટકાવ નાખવો To throw an obstacle

અટકાવવું, *v t* To shut 2 To stop, to prohibit

Id અટકાવી મૂકવું-રાખવું To shut up, to confine—as in a room

અટકાવું, *v i* To be prevented 2 To be in the monthly course

અટકી-મટકી, *s f* [અટકવું + redup] A play for children

અટકું-લટકું, *s n* [See અટકવું + લટકો] Peeping a peep

Id અટકું લટકું મારવું-મારી જવું To pay a flying visit

અટકો-મટકો, *s m* [+ મટકો redup of અટકો, *cf* અચકો મચકો]Gestures 2 Witchery

અમો ગાર કાઈ કુવારા ગાજ, અટકો-મટકો કારેલી —આપા

અટંગ, *adv* [See અટલ, અટ્ટ] Quite, totally

Id અટંગ જૂઠો Totally false

અટણ, *s n* [S अट् to wander] Rambling 2 A journey

અટવી, *s f* A bamboo fence

અટન, Classical form of અટણ

હું નાસ્ટ, કે તેને વિરોધ્યું જ્યાં, તે વૃક્ષમાત, તેને,
માટે તેના પગ અતિતાપીના આદ પુરે જાટે,
નાર નિયમ તો ઉચિત નથી —પ્રેમાનંદ

અટ-પટું, *adj* [S अट् to wander + પટ a reduplication of अट् Or, S अति intens + पट् clever] Slippery, not firm

દા રે, અટપટી વા, કેડિયા નાખા.
દા રે કાને કુંડળ સોહીએ રે —મીરાંબાઈ

2 Embarrassing, intricate

પ્રીતિની રીત અતી અટપટી રે

ઓવરાછ, શુ રે, કહીએ તમને —દયારામ

Id અટપટુ કામ An intricate business

અટ લ, } adj [S अट high, lofty Cf
અટ્ટ લ,

અટ્ટલ] Clever (of a musician, thief, or gambler) 2 Dark (of a night)

અટવાણુ, See **અંટવાણુ**

અટવાણું, *adj* [See અટવાવુ] Bare-headed 2 Crushed

વાટ ઊડી તે વેશમા, તન અટવાણુ તેવ
—સામળભટ

અટવામણુ, *s f* [See અટવાવુ] An obstacle, a difficulty

અટવાસુ, *adj* Boiled, excited, irritated

વખાણુ સાભળી રાણા રુધિર અટવાયુ પળપળ
—પ્રેમાનંદ

અટવાવુ, *v i* [Pass of the causal of અટવુ] To wander 2 [See વાટવુ] To be crushed

અટવી, *s f* [S] A forest

બધુ બાળાને મેળવે વળી, અટતા અટવી અપાર રે
—પ્રેમાનંદ

અટવુ, *v i* [S अट् to wander] To wander

રવિ મડળ પ્રમુ અટે —સામળભટ

અટળ, *adj* [अ not + ટળવુ, ટાળવુ] Unswerving, steady, firm

જેવો શરણ પડયો હું, મહા પ્રભુ રાખ્યો અટળ અડગો છુ
—દયારામ

અટાઉ, *s f* [See અટવાવુ] Treachery

Prov અટાઉકા માલ બટાઉમેં Evil got, evil spent Light come, light go

અટાટ, *adj* [S अट high, lofty] Much 2 Without essence

અટાપટા, *s m pl* [S पट a slip of cloth, अटा redup] Long and broad stripes

અટામણુ, *s n* [See વાટવુ] Flour used in making cakes

Id એટલુ તો અટામણમા જશે This much will be required as a preparation for the proper business અટામણનુ મેળવી વાત કરવી To exaggerate the facts

અટાર, *s f* [See અટવાવુ to be crushed] Sand (in Kāthīāwād)

અટારી } *s f* [S अट्टालिका] A balcony
અટાળી

અટાઉ, *adj* [See અટવુ] Restless, meddlesome, mischievous (in Kāthīāwād)

અટાલો, *s m* Household furniture

અટાવુ, *v i* [See આટો, આટવુ, આટો, Cf અટામણુ] To be pounded 2 To be spent up, as dry flour in making thin bread 3 To be spent up without any notice being taken or without any effect being felt

અટિંગણ, } *s f* [S अ, आ, cup + स्तम्भ् to stand firm] A heap, a collection
અટિંબો,

અટી-પટી, *s f* [See અટપટુ, or पट cloth, a strip of cloth] A child's game See **ખારીપાટ** (Used in Amreli District)

અટીઓ-મટીઓ, *s m* [See અટવુ+ redup Cf અટકી મટકી] A child's game

અટેરવુ, *v* [S आ round about + ટેરવુ the end of a finger] To form skeins of thread—usually on the fingers of the hand

અટોપવુ, See **આટોપવુ**

Id કામ અટોપવુ To shut up work 2 To finish work અટોપી નાખવુ To finish work in haste

અટ્ટલ, *adj* See **અટલ** 2 [Euphony for અટલ Or, See અટળ] Just, correct 3 Unswerving 4 See **અટલ**

Id અટ્ટલ ઇનસાફ Unswerving justice અટ્ટલ તોલ Just weight અટ્ટલ જુગારી A hard gambler અટ્ટલ ચોર A confirmed thief અટ્ટલ ગવૈયો A clever songster

અટ્ટહાસ, *s n* [S *fr* अट्ट loud, high + हास a laugh] Excessive or loud laughter

Id અટ્ટહાસ કરવુ To laugh aloud

ચોતુ સાભળીને અટ્ટહાસે હસ્યો રાવણ રાય
—ગિરિધર

અટ્ટા, *s m pl* [S अट्ट [illegible] shop] A door

Id અટ્ટા બધ કરવા To silence 2 To [illegible] up an argument અટ્ટા બધ થવા [illegible] case 2 To be defeated in [illegible]

અઠ-વાડિયુ, *s n* [S अष्ट eight + [illegible] a day] A week

Id અઠવાડિયા [illegible] A week[illegible] [illegible]paper

અઠ-વાડુ [illegible] See [illegible]

to + वृत to turn] A piece of wood used in twisting a rope

અઠાસિયાં, s n pl [S अ not + ઠાસવું to make tight] An ornament worn by Hindu ladies

અઠિંગ-ણુ, s n [S अव down + स्था to stand + अङ्ग a limb, the body] A pillow, a thing to lean on

Id અઠિંગણ દેવુ To lean against અઠિંગણુ મૂકવું To place a pillow for leaning against 2 To set a prop to keep a thing in its place અઠિંગણે બેસવુ To sit leaning against a pillow

અઠિંગ વું, v i To lean, to rest

અઠે, adv [See અત્ર, અત્રે] Here — used by Mārwārīs

Id. અઠે દ્વારકા A long stay at a place other than one's destination

અઠોટી, અથોટી, } See ઉથોટી

અઠ્ઠો, s m [S अष्ट eight] The eight in a suit of cards or in dice 2 adj [Guj ઠઠ obstinacy] Shrewd

અઠ્ઠાણું, adj [S अष्ट, આઠ, eight + नवति ninety fr नव nine] Ninety eight, (98) 2 Used as one of the secret numbers to indicate two i e 100–98

અઠ્ઠાવન, adj [S अष्ट eight + पञ्चाशत् fifty fr पञ्च five] Fifty-eight, (58)

અઠ્ઠાવીસ, adj [S अष्ट eight + विंशति twenty fr द्वि two + दश ten] Twenty-eight, (28)

અઠ્ઠ્યાસી, adj [S अष्ट eight + अशीति eight] Eighty eight, (88)

અઠ્ઠ્યોતેર, adj [See આઠ + સિત્તેર] Seventy eight; (78)

અઠમ, s m Fasting successively at eight successive times, a fast observed for three days (among Jains)

વારા કર્યા મેં પંચ માસ, આઠમ એક સત આઠ,
તેવુ પુણ્ય તુજ લોચને, મતાન પ્રગટ્યો સદ

—સામળભટ

અઠ્ઠે, s f A fast observed for eight days among Jains)

અડ, s f [S हठ obstinacy] Wayward ness; persistence 2 [See આડ] Inconvenience, an obstacle

Id અડ કરવી To insist on

અડકણુ, See અટકણુ

અડક-વું, v t [See આડુ] To touch

Id દેવ મને અડયો છે (Said by women) My monthly course is on

અડકા-ડ-વું, v i [Causal of અડકવું]To cause to touch

Note—The causal forms of અટકવું are અટકાડવું and અટકાવવું અડકાડવુ is the causal, correctly of અડકવુ to touch, and incorrectly of અટકવુ to stop Hence the difference in such phrases as હાથ અડકાડવો To touch with the hand, to lay hands on, and સાંકળ અડકાવવી To shut the door by putting the chain on

અડકા-યલી, અડકા-એલી, } adj f Menstruous, being at the period of monthly flux (of a woman)

અડકાવ, See અટકાવ

અડકાવવું, [Causal of અટકવુ] See અટકાવવું

અડકા વવું,[Caus of અડકવુ]See અડકાડ-વુ

Id સાંકળ અડકાવવી To put the chain on to the door

અડકાવું, See અટકાવું

Note—This word may also be derived from અડકવુ to touch', as used in the phrase મને દેવ અડકયો છે

અડક, See અટક

Prov અડક પારેખની, અને જાત દુશ્મની Clean clothes and empty pockets

અડકો-દડકો, s m [See અડુક-દડુકિ-યુ] A child's game

અડખે-પડખે, adv [See પડખુ, અડખે redup of પડખે] Round about, at the sides, in the corners

Id અડખે પડખે જોવુ–તપાસવુ To search for a thing at the sides or in the corners (of a room, &c)

અ-ડગ, adj [S अ not + ડગવું to shake] Intrepid, unshrinking, unhesitating

અડધો-મડધો, s m [S अलस idle – पात

loss *fr* हन् to kill + મડપો redup of અડપો] Responsibility consequent upon being in fault

અડંગો, *s m* [S अष्ट eight + अंग the limbs] An obstinate intrusion

Id અડંગા ઘાલી બેસવું To sit at one's ease at the door of a house in order to force the owner to grant a request 2 To ask for a thing with importunity

અડ-ચણ, *s f* [S. अति intens + Des चुण्णयं *fr* S चूर्णायितम् powdered *fr* ચૂર્ણ.] Over crowdedness 2 Inconvenience, objection; difficulty

Id અડચણ આવવી-પડવી To be beset by a difficulty અડચણમાં પડવું To meet with an inconvenience, to be placed in a difficult position અડચણ વેઠવી-ભોગવવી To experience a difficulty અડચણ કરવી To put to inconvenience

અડ-તલાં, *s n pl* [S अति intens + તાળો proof *fr* तालक a lock] Hesitation 2. Vain attempts

અડતલો, *s m* Shelter, protection 2 A guess (See અટકળ)

અડ-તાલીસ, *adj* [See આઠ + ચાળીસ] Forty-eight, (48)

અડ-તાલો, *s m* The great famine in the year Vikram Sam 1848 (A D 1791-92)

અડ-તું, *adj* [See અડવું] Adjacent, adjoining, close, near

અડ-થલ, *adj* [See આડું cross + S स्थल a place *fr* स्था to stand.] Strong, big

અડ-થેલો, *s m* A great obstacle

અડદ, *s m* [Des अडिदो] (Pl is અડદ, અડદિયા) The pulse *Phaseolus radiatus*

Id. અડદ મગ ભરડવા To speak without making a distinction between good and bad words. અડદિયા છાંટવા To throw a spell on, to make spell-bound 2 To make entirely obedient અડદિયા છાંટવા To take steps to put a man to flight (referring to the practice of certain beggars, who give up begging at a house, and leave it in a hurry, if they are presented with અડદ, or, to the fact that અડદ is used in driving away evil spirits)

અડદબાણું, *s m* [+દાળ + વાડું] Balls made of the flour of Adad 2 A dish made by cooking together Adad and other pulses

અડદાળો, *s m* A complete mixture 2 Complete prostration after a severe beating 3 Utter exhaustion

અડદિ-યું, *s n* A sweetmeat containing the flour of અડદ

અડધિ-યાણું, (Used in Kāthiāwād) See અડધિ-યું

અડધિ-યું, *s n* [S अर्ध a half.] A half

અડધી, *s f* [Being a *half* of a દુકાની A pie, the smallest copper coin issued from the Government mints in India, in value one twelfth of an Anna, or (at par one-eighth of a penny (This word is used in Bombay only)

Prov અડધીકા તેલ, તો બદા જાતકા ફીરંડા With fools we must play the fool, *i e* Like cures like અડધીની સોપારી, અને હીરો દલાલ વેપારી One swallow does not make a spring

અડધું. *adj* Half

Id અડધો રોટલો Enough to eat શરીર અડધું થઇ જવું Emaciated by sickness, lost half his flesh અડધેથી પડતું મૂકીને જવું To leave a work unfinished અડધે મૂકી ગતો રહ્યો He left (us to our fate) on half the way અડધો ગાંડો થયો Half-mad, bewildered, perplexed, astonished અડધી રાતે કૂવામાં ઉતરે તેવું Willing to serve at any time and in any matter however difficult અડધું અડધું થઇ જવું To be mad with delight (at the sight of a dear person) અડધું અંગ Wife 2 A confidant, an accomplice અડધે સુકને With the least expression of a wish, as soon as spoken અડધો પાધો ઓછો Wanting in intelligence

Prov અડધું મૂકી, આખાને ન ધાવું Forsake not a good, till you can find a better master અડધી ઘડીની બેહાઈ, ને આખા દહાડાનું સુખ One refusal prevents a hundred reproaches

અડધું-પડધું, *adj* [+ પડવું a redup] Nearly half

આડધો, *s m* A half rupee coin 2 A half rupee, equal at par to one shilling

અડધો-અડધ, *adj* Exactly half

Id અડધોઅડધ થવુ-ઘટી જવુ To be reduced by a half, to be much reduced અડધો અડધનો ભાગિયો A partner claiming exactly a half of a concern

અડંનુ સગું, *s n* [See અડ નુ + સગુ] A near relative

અડપ, *s f* [See અડપ વુ] Perseverence, energy 2 Courage, strength of mind

આવુ હાથ નિર્વાણ અડપથી
અહીં આવ્યો છુ એ જ અડપથી
—શિવાશંકર

આડપલું, *adj* [+ હું, લુ, dim] Vivacious, energetic 2 Mischievous, jocular See અટકચાળું

Id અડપલા કરવા To play mischievous tricks 2 To be vivacious and bold

અડપ વુ, *v i* [See અડપ]To persevere

અડફટ, **અડફેટ**, } *s f* [See આડુ cross + ફાટવુ, ફુટવુ] Collision 2 Difficulty

Id અડફટમા-અડફેટમા આવવુ To stumble 2 To fall into a difficulty

અડફાડિ, See અલફાડિ

અડબંગ, *adj* [See અગડ-બબ] Silly, stupid, wayward, awkward

અડબડિ યું, *s n* [Guj અડ-બડ Imit of the sound produced by the movements of a thing while tumbling or rolling] Stumbling

Id અડબડિયુ આવવુ-ખાવુ To stumble

અડબોથ, *s f* [Guj આડુ cross + ડાબો left + હાથ the hand, or, બે *fr* S द्वि two + હાથ] A slap 2 *adj* Silly, foolish, awkward.

Id અડબોથ મારવી-લગાવવી To give a slap અડબોથ ખાવી To receive a slap

Prov અડબોથનો ઉધારો ન હોય Fools have liberty to speak what they like Fools will ever be meddling

અડભી, **અડંબી**, } *s f* [See આડંબર] Pride, foppishness 2 Obstinacy

આવડી શી અડબી રે, રહ પર રાખ્ય ખરે
—દયારામ

અડ વડ વું, *v i* [See અડબડવુ Or, See આડુ across + વળવુ to turn] To tumble

અડ વાણું, *adj* [Mar अवाणी *fr* S अन् not + વાહન a conveyance *fr* वह् to carry] Unadorned, simple, bare 2 Bare-footed

રાજા પૂછે વિપ્રને, સુણો વ્યાસજી વાત,
અડવાણે ચરણ કયમ આવિયા, સાચુ કહો સાક્ષાત
—પ્રેમાનંદ

અડવાળ વું, *v t* [S आ up to, round about + ડોળવુ] To mix

અડ વું, *v t* [Des आअड्डइ = S व्याप्रियते it is engaged, it moves about] To touch

મુજને અડશો મા, આઘા રહો ખસીને છેલા.
—દયારામ

2 [Des आडडा violence, vehemence] To be afraid

નાક કહ્યા તણી વાત, વધારવા ધાડે આપ,
કવીશ્વર ઈશ્વર શો, વલ્લભ શેણે અડે?—વલ્લભ

Id કરોડને અડેલુ પેટ A sunk-in stomach બાજઠ સગાથે અડીને Leaning over the bench તે મારો અડીને સગો થાય છે He is a near relative of mine, See અડતુ સગુ અડી-અડાવી પડવુ To push oneself in, to enter secretly or by contrivance 2 To usurp, to appropriate by force અડી જવુ To push oneself in, to intrude, to make an intrusion 2 To enter secretly or by contrivance 3 (For અટકી જવુ) To stop (of a horse) અવસર આવી અડયો The time has come, it is high time ઘોડો અડી ગયો-પડયો The horse shied and suddenly stopped અડા અડીને બેસવુ To sit crowdedly, leaning against one another, ઠેઠ અડવુ To go straight to the desired object, after overcoming several difficulties 2 To go into the presence of a great person, uninvited and unexpected 3 To secure the audience of a great person, after overcoming several obstacles અડીને બેસવુ To sit down with firmness and obstinacy

અડવું, *adj* [See અડવાણુ] Unadorned, bare

Id અડવા શેઠ-શાહ A Banin (slang) 2 A

simple minded and guileless B ma અડ ધી ... The bare or unadorned neck. અડવું માથું The bare or unadorned head

અડ-અટ્ટો, *s m* [Guj આડું cross, indirect + સટ્ટો speculation] A rough estimate, a guess

Id અડસટ્ટો કાઢવો To make a rough estimate

અડ-અઠ *adj* [S अष्ट, આઠ, eight + षष्टि, સાઠ, sixty ...] Sixty-eight, (68)

Id અડસઠ તીર્થ કરવાં To visit all the places of Hindu pilgrimage

અડ-અડ ... [Guj આડું cross, alongside + S सृ सर to move] A beam

અડમિયા, See અડામિયા

અડા, *s f* [See અડવું to touch] Support, help

Id અડા દેવી To support, to help

અડા-અડી, *s f* [See અડવું to touch] A crisis, a critical time

Id અડાઅડીનો વખત A critical time

અડાઉ *adj* [S अ not + વાવવું to sow] (P. e.) Growing spontaneously

અડાડવું, See અડકાડવું

અડાણિયું *adj* [See આડું indirect + ...] Mortgaged (Used specially in the case of ..., &c in South Prānt)

અડાણું *adj* [S अ not + P दानह wise, knowing Or, S अज्ञान ... अ + ज्ञान knowledge ... to know] Impolite 2 Foolish ...

...ડાણું, *adj* Mortgaged (Used in South Prānt) See અડાણિયું

... *s m* A particular air in music.

... *adj* [... S ... to ...] ...

અડાવવું, *v t* [Causal of અડવું used for ...] To cause to ... 2 To spread a false rumour 3 [See અડવું to fear] To chide 4 [See અડવું to touch] To stick on, to get stuck, to get fixed 5 To introduce to enter by force 6 To copulate (slang)

Id પોહો ફાટતાં or અડાવવું To make an early meal તેણે પંદર લાડુ અડાવ્યા He ate away fifteen sweet-balls તે ગમે તે કાંઈ અડાવે છે He spreads any kind of rumours તેણે તેને ખૂબ અડાવ્યો He chid him severely તેણે તેને અડાવી દીધો He got a foot hold for him

અડાસિયા, *s n pl* [See અડાસિયા] Name of an ornament worn by women

અડાસે, *adv* [Guj આડું cross or S अ intens + પાસું side] Near

દયાના પ્રીતમને કહે, સખી જુઓ,
શશિ મુખ સરખું સુખ પામે રે,
કોઈ પ્રકારે હું નહિ આવું,
એના પુરુષની અડાસે રે—દયારામ

Id અડાસે આવવું To help

અડાળી *s f* [S अट्टाल] An open shed or roof quite in the front of a house

Id અડાળી ઢાળવી To set up the roof of a shed અડાળી બંધાવવી To build a shed in the front, &c

અડિયલ *adj* [See અડવું અડ - ...] Perverse 2 Intrusive, obtrusive

Id અડિયલ ટટ્ટુ An obstinate and disobedient person

અડિયું, *s n* A small અડી

અડિયું-દડિયું, *s n* [See દડો, અડિયું redup of દડિયું] A play for children generally known as દમ ગોટીલો (Used in Petlād Prānt)

અડી ... *f* A tool of a goldsmith ... [See અડવું] The act of running to ...

ulty or distress અડીઆપડી ગત્રી In th li n time of difficulty

અડી-ત્રડી ને *adv* [See અડવું to t h ત્રડવું to pain] By perseverance

અડી-દડી, s f See **અડિયું-દડિયું** and **મ-ગોટીલા**

અડુક-દડુકિયુ *adj* [S ...] Unsettled

અડી-વચો, } s m A play for children
અર્ઢી-વચો } generally known as **એરડો** (Used in Baroda Prant)

અડી-વેળા, s f [See અડી crisis + વેળા time] Time of need critical time

Id અડી વેળાની ઢાલ (Lit) A shield in time of need, a man to rely upon in time of need a sure and powerful supporter

અડી, See **અઢી**

અડુ-ડાટ *adj* Very large (Used in Kathiawad)

અડુમી, s f [Mar अडुमा ...] Name of a medicinal plant

અડુસા, s m Name of a tree

અડે-ડડે, *adv* [See અડોકી, or ...] At par (Used in Kathiawad)

અડેલવું See **અઢેલવુ**

અડો s m [See અડવું to stop] The front of the pole of a cart, bent downward to rest it in support

અડો-અડ, *adv* [See અડવું to touch] Very near quite close

Id અડો અડ ઉભા રહેવું To stand close to each other ... To sit close to each other (મકાન) ... (The two houses) Are situated (stand) close to each other

અડોલ, [S अ not + आन्दोल to roll See ...] That which does not roll about, ...

... s f [S ... Des ...] ... a thin rafter used as a support ...

અડોસ-પડોસ s n [S ...] Here ...

અડોસી-પડોસી m A neighbour ... collectively

અડોળ *adj* [S अ not + ડોળ form] ... unmatched

અંડોળ-કાટલું *adj* [+ કાટલું a weight of ...] Worthless, good for nothing

અડ્યુ, *adj* [See અડવું, અડી] Important, necessary

અડવાણુ, *adj* [See અડવાણું] Shoeless, bare footed (Used in Charotar)

અડગ, *adj* [S अ not + ડગવું to slip, to fall] Not in a state of tumbling down, steady

અડગ ક, s m f A person, who has reached the eternal abode of Man, a person, who has reached the state of salvation a person who is saved 2 *adj* Inexhaustible in large quantity, much

Id અડગ નાણું Inexhaustible quantity of money, much wealth અડગ ... Unchanging affection

વાહલો માટે અડગ ... —સ્યાગમ

અડગ-પદ, s n [+ પદ] The eternal abode, the state of salvation

અઢાર, *adj* [S अष्, आठ, eight + दश ten] Eighteen, (18) Cf અગાર

Id અઢાર વરણ All the castes and classes of human society [They are ... four principal castes-બ્રાહ્મણ ...] ... is a fair in each of his ... great ... અઢાર વરસ Almost

અઢારવુ v t [S आ round ...] To keep cattle in the ... engaged to graze them

અઢી, } *adj* [S અર્ધ half + ...]
અડી, } Two and a half, (2½)

અઢેલવુ, v t [S ... आ intens + Des ...] To lean against, to recline upon

Id અઢેલીને બેસવુ To sit leaning against

અણુ, [S अ, अन्, not] A privative prefix

અણુ•અધિકારી, *adj* [+ અધિકારી having authority] Having no authority or power 2 Unauthorized

અણુ•આવડ, *s f* [+ આવડવુ] Want of skill

અણુ•ઊણુ, *adj* [+ ઊણુ] Not a little, much, abundant 2 *s f* Plenty abundance

તે ક્ષુધા થકી શુષ્ક થયા, આ ટળી ગઈ અણુઊણુ, છ
—ડોઆનદ

અણુ•ઊણુ મ, *s f* See અણુ•ઊણુ,2

અણુ ઋણી, *adj* [અણુ + ઋણી] Free from debt, free from a liability

કીધી અવની અણુ ઋણી —સામળભટ

અણુ•કમાઊ, *adj* [+કમાવુ to earn] Not earning, unemployed, out of employ

Prov અણુ કમાઊ, તે વળી ઊના પાણી An empty vessel makes most sound

અણુ•કસબી, } *adj* [+ P कसबी skilled,
અણુ•હિસબી, }
professional] Inexperienced, unskilful

Prov અણુહિસબી હુન્નરને ગાળ ઘણી A bad workman quarrels with his tools અણકસબી હુન્નર પાડે મુડે A barber learns to shave by shaving fools

અણુ કહ્યા ગરૂ, *adj* [+ કહેવુ + કરવુ] Disobedient

અણુકી, (Used in Kâthiawad) See અણુચી

અણુ-કુટ, } *s m* [S अन्न food *fr* अद्
અણુ-કોટ, }
to eat + कोष्ठ a store-room] A collection of varieties of sweet-meat put before an idol on a great holiday

Id અણુકોટ કરવો To celebrate the festival of અણુકોટ. અણુકોટના દર્શન Visits paid to an idol during the time of the festival અણુકોટનો ઓચ્છવ The festivities of અણુકોટ

અણુખત, *s f* Envy, jealously 2 Hatred, disgust 3 Inconvenience, obstruction

અણુ ખૂટ, *adj* [See અણુ priv + ખુટવુ to be exhausted] Inexhaustible

અણુ•ગણુ, *adj* [+ ગણવુ] Countless, innumerable

અણુ•ગમ•તુ, } *adj* [+ ગમવુ to be agree-
અણુ ગમુ, }
able] Disagreeable

અણુ ગમો, *s m* Dislike

Id અણગમો થવો-ઉપજવો To dislike અણુગમો વેઠવો To put up with an unpleasant feeling, to submit to a state which produces a dislike

અણુ ગળ, *adj* [+ ગળવુ to drop] Unfiltered (water)

અણુ•ગાર, *adj* [+ S अगार a house] Houseless, having no fixed place of residence

અતિ માન, હો, આહાર તજે, અણગાર —ઉદયરત્ન

અણુ ગોક, } *s m* [See અન્ન food + ગોખ,
અણુ ગોખ, }
ગોખલો, a cavity in a wall] A vow practised by women, in which they eat their food in the open air

અણુ•ગોખ, [See અણુ + ગોખવુ to say aloud] Not learnt by heart

અણુ ઘટતુ, *adj* [+ ઘટવુ to be fit] Improper, unfit, unsuitable

Id અણઘટતુ કરવુ To do an improper act અણઘટતુ થવુ To take place in an unexpected manner અણઘટતુ કહેવુ–બોલવુ To give expression to an improper sentiment

અણુ ઘડ, *adj* [+ ઘડવુ to give a form] Raw, inexperienced 2 Foolish

અણુ•ઘડ્યુ, *adj* Unworked

Id અણઘડ્યુ લાકડુ A piece of wood not fashioned (by a carpenter, &c)

અણુ•ચાખ્યુ, *adj* [+ ચાખવુ to bite, to taste] Not tasted 2 Unfit

અણુ ચાલે, *adj* [+ ચાલ, ચાલવુ] Out of necessity, being indispensable

Id અણ ચાલે બોલવુ To speak out of necessity

અણુ ચિત્યુ, } *adj* [S अ not + चिन्त्
અણુ•ચિંતવ્યુ, }
to think] Sudden, unexpected

અણુચી, *s f* [S अन्यस्य pertaining to another *fr* અન્ય another] Injustice done

in a play (Used in the Baroda districts)
Id અણુચી બકવી To speak a lie in a game with a view to save oneself from unpleasant consequences (Saying "It is another boy, not I, who committed the fault")

અણુછ, *s f* [S अनिच्छा absence of a wish *fr* અણ+ઇચ્છા] Unwillingness, disgust

અણ-છત, See અ છત

અણછતે છતાનો ભ્રમ, પણ બ્રહ્મ વેત્તા જાણે એ મર્મ
—અખો

અણ-છતું, *adj* [+ છતું being] Absent, wanting 2 [+ ચતુ, છતુ, open] Secret, hidden

અણછિ-યુ, *s n* [See અણછ] Contempt 2 A gesture or expression of contempt
Id અણછિયા કરવા To make gestures of contempt, to use expressions of contempt

અણ-છુટકે, *adv* [+ છુટકો release] Out of necessity *Cf* અણ-ચાલે

અણ-જાણ, *s f* [+ જાણવું, S ज्ञा to know] Ignorance; unskilfulness 2 *adj* Ignorant, unskilful.

અણ-જાણ-પણું, *s n* Ignorance, want of skill

અણ જુગતું, See અ-જુગતું

અણ-ટેવા-યલુ, *adj* [+ ટેવ, ટેવાવું] Unaccustomed

અણ-તેડયું, *adj* [+ તેડવું] Uninvited

અણ-તોલ્યું, } *adj* [+ તોલવું] Not
અણ તોળ્યું, } weighed
Id અણતોળ્યુ માપ A portion taken out of a heap without weighing or measuring it

અણ-દાતા, *s m* [+ દાતા] One who does not give money in charity, a miser

અણ-દાતા હોય અધિપતિ —સામળભટ

અણ-દીઠ, } *adj* [+ દીઠું] Invisible,
અણ દીઠું, } unseen
Prov અણદીઠાનુ દીઠુ, માર મૂળા ને મીઠું=અણદીઠી વહુ ઉમાટે નામ Great indeed, but of little worth = Beggars mounted run their horses to death

અણ દોહ્યુ, *adj* [+ દોહવું] Not milked, unserved, wasted

Id એના વિના શુ અણદોહ્યુ રહ્યુ છે? What is lost, if he does not come? What does it matter, if he refuses to come?

અણ-ધાર્યું, *adj* [ધારવું] Unexpected
Id અણધાર્યું થવુ-બનવુ To take place unexpectedly અણધાર્યું આવી મળવુ To meet, find, or get unexpectedly અણધાર્યો બનાવ An unexpected event
Prov અણધાર્યું આગળ થાય, અને વિચાર્યું વાએ જાય Likely lies in the mire when unlikely gets over, *i e* It is the unexpected that happens

અણ નામી, *adj* [+ નામ] Having no name nameless, unnamable 2 *s n* The Supreme Being

અણનામીના નામ જ બહુ —અખો

અણ ફોડ, *adj* [+ ફોડવું] Unbroken, whole

અણ બનાવ, *s m* [+ બનાવ] Disagreement
Id અણબનાવ થવો To disagree અણબનાવ કરવો To bring about a disagreement, to quarrel. અણબનાવ રાખવો To keep up a disagreement or a quarrel

અણ-બુદ્ધ, *adj* [+ બુદ્ધિ] Ignorant, innocent, devoid of sense or feeling

એમ વિલપે રાણી, રાય બેશુદ્ધ રે,
પાસે બાળક ઊભો અણ-બુદ્ધ રે
—પ્રેમાનંદ

અણ-બોટ, } *adj* [+ બોટવુ *fr* S भुक्त
અણ બોટેલુ, } eaten *fr* भुज् to eat] Unpolluted or undefiled by eating

અણ બોલાવ્યુ, *adj* [+ બોલાવવુ] Uncalled, not spoken to
Prov અણબોલાવ્યુ બોલે, તે તણખલાની તોલે An uninvited guest is like straw

અણ બોલ્યુ, *adj* [+ બોલવુ *fr* S ब्रू to speak] Not expressed 2 Dumb, silent

અણ-ભોમિયુ, *adj* [+ ભોમિયો] Not acquainted with the details of a matter, not conversant with

અણ મણું, *adj* [+ મન] Dejected, sad
આણંદ પામ્યા સૂર્યવંશી, જે પૂર્વજ દશવ્યંત તણા,

જે નિત્ પારથ વીરના, તે થયા રૂપે અણુગમા
—પ્રેમાનંદ

અણ માનીતુ, *adj* [S अ not + मन् to think] Disagreeable, under disfavour, disliked

અણ માપ, *adj* [+ માપ measure] Not measured 2 That which cannot be measured, immeasurable

અણ માહિત ગાર, *adj* [+ માહિતગાર] Unacquainted with, ignorant of

અણ-માહિતી, *s f* Want of acquaintance, ignorance

અણ મૂલ, *adj* [+ મૂલ્ય] Invaluable

અણ રાગ, *s m* [+ રાગ affection] Want of affection loss of affection

Id અણરાગ થવો To lose affection for

અણ-રૂપ, *adj* [+ રૂપ form] Ugly

અણ લિંગ, *adj* [+ લિંગ a mark] Dispossessed of the લિંગ શરીર, having only the ethereal body 2 Having no mark 3 Having no sex

એ આશ્ચર્ય ગુરુ થયું, જે આ ...ી તે અણુલિંગ
—અખો

અણ વટ, *s m* A silver ornament for children & women

અણ-વર, *s m* [S अन्य different + वर husband *fr* वृ to choose] A relative or a friend of a newly married couple

Id અણવર સાથે તેડવું To invite the bride and bridegroom together with their companions

અણ-વરિયું, *s n* The state or position of an અણ-વર 2 See અણવર

ઉદ્ધવ અણવરિયું થઈ, પુંઠે રે ગયા,
રસિયો છે નીરખતા ... રૂપનું ધામ
—દયારામ

અણ વાકેફ, } *adj* [See અણ priv +
અણ વાકેફગાર, }
વાકેફ, વાકેફ ગાર acquainted] Unacquainted not conversant with

અણ વાકેફ ગારી, *s f* Want of acquaintance, want of knowledge inexperience

અણ વિચાર્યું, *adj* [+ વિચાર thought] Thoughtless, rash

Id અણવિચાર્યું કામ A thoughtless or rash act

અણ વિંધ્યુ, *adj* [S अ not + व्यध्, विध्, to pierce] Unpierced 2 Ungelded (of a horse) 3 Inexperienced

Id અણવિંધ્યું મોતી An unpierced pearl અણવિં ધ્યો સાંઢ An ungelded bull અણવિંધ્યો માણસ An inexperienced man

Prov અણવિંધ્યું મોતી, તેના નીવડે વખાણ Never praise a ford, till you are safe over, *i e* The end crowns all

અણ મુખડી, *s f* [S अन्न food *fr* अद् to eat + S शुष्क, शुष्, dry *fr* शुष् to be dry, or सुख pleasure See સુખડી] Sweetmeat

અણ-સણ, *s n* [S अनशन not eating *fr* + अ, अन्, not + अशन eating *fr* अश् to eat] Abstaining from food, fasting 2 The vow of abstaining from food till death

અણ સમજ, } *s f* [See અણ not + સ
અણ સમજણ, }
મજવું to know सम् *fr* together + ज्ञा to know] Ignorance

અણ-સમજુ, *adj* Ignorant, unacquainted with

Prov અણસમજુ ને આખો વાગ (વાગે) A little pot is soon hot *i e* An empty vessel makes most noise

અણ સરજ્યું, *adj* [+ સરજવું to create] Not destined, accidental, avoidable 2 Not expected, unexpected

Id અણસરજ્યું વીતક Misery which a man was not destined to suffer, or which it was not necessary for him to suffer, or which could have been avoided, an accidental misfortune, a preventable evil

અણસારો, *s m* [Ar इशारह् hint] A hint, an insinuation

Id અણસારો કરવો To give a hint 2 To beckon, to make a sign or gesture to show one's intention અણસારે સમજવું To know the intention from a sign or gesture આંખનો અણસારો A hint given by a twinkling of the eye

અણ હદ, See અનહદ

અણ હુત, *adj* [+ હોવું, હત Cf અણ છત] Not existing, absent wanting

સત સાઃ શીપ ન કાં'યુ કે આણી અણહુંતુ આપ્યુ રે —ભોળોભગત

આણા વવું, *v t* [Causal of આણવુ to bring] To cause to bring

અણિમા, *s f* [S *fr* अणु small] The superhuman power of assuming an imperceptible form, one of the eight *siddhis* (accomplishments) in Yoga philosophy

અણિ યાળું, **અણી-વાળું**, } Same as **અણિ દાર**

અણી, **અણિ**, } *s f* A point 2 A critical moment, a crisis

Id કલમની અણી The point of a pen ચપ્પુની અણી The point of a knife અણીનો વખત A critical moment અણી સાચવવી To be serviceable at a critical moment અણી ચૂકવી To be saved at a critical moment અણી કાઢવી To sharpen the *point*, to put a point to

Prov અણી ચૂક્યો, સો વરસ જીવે Threatened folks live long

ન અણિ કાઢીને પડિયા રહ્યો
ન અણિ અસ્ત્રથી છેદિયા રહ્યો,
ન અણિ લીધી રાત દાણી કરી
ન અણિ ચૂકા નારી અંગે ફરી —પ્રેમાનંદ

અણીદરો-કણીદરો, *s m* A child's game generally known as દડીવેરો (In the Petlād districts)

અણી-દાર, **અણિ દાર**, } *adj* [+ દાર P having] Pointed

અણી-શુદ્ધ, **અણિ-શુદ્ધ**, } *adj* [અણી + શુદ્ધ complete] Entire 2 Safe

અણી-સું, [અણી + શુદ્ધ] See **અણી વાળુ**

અણીસુ, *s n* A kind of medicinal seed

અણુ, *s m* [S] An atom, an indivisible particle

અણુ-દિન, *adv* [S अनुदिन *fr* अनु after + दिन a day] Day after day, every day See અનુ-દિન

પરપુરુષશુ લાગી રમવા, લાગ્યુ અણુદિન અતિઘણુ ગમવા —દયારામ

અણોજો, **અણોજ** } *s m* [S अ - not + उज्ज्वल white, shining or आजम् might, power] A day on which artisans do not work, such as the day of the new moon

Id અણોજો પાળવો To observe as a day of rest

અણ્ટ વાણ્, **અંટ વાણુ**, } *s f* [See આંટો] Stumbling on account of the feet being entangled in a string

અણ્ટસ, **અટસ**, } *s m* [See આંટો] Enmity

અટવાવુ, **અટેવાવુ**, } *v i* To stumble on account of the feet being entangled in a string

અટે વાળ, *s f* [See આંટો વાળ] Coming unexpectedly in the way of a person when he is walking

અટોળ-ઝાટકુ, *s n* [See આણુ + તોળવુ - કાટવુ a weight] An uncertain weight, a false weight 2 An unreliable person

અડ, *s n* [S] An egg 2 The testicles

અડ-કટાહ, *s m* [+ कटाह a frying pan] The palate 2 The egg of the universe

અડ-જ, *adj* [+ जन् to be born] Born from an egg hatched out of an egg

અડ-વૃદ્ધિ *s f* [+ वृद्धि *fr* વૃધ, વધવુ to increase] A disease of the testicles hydrocele

અડાકાર, *s m* **અડાકૃતિ**, *s f* } [+ આકાર, આકૃતિ form *fr* आ up to and कृ to do] The shape of an egg, an oval 2 *adj* Egg shaped, oval

અડુસ *s m* The testicles 2 *s n* A custard apple

અડોળ, *adj* [S आन्दोल to swing] Swinging, moving to and fro

ધરા કરી તે સમે, યથા સિંધુ અડોળ —ગિરધર

અત, *adv* [S *fr* अद this or that] Therefore 2 From this time 3 Hence

Prov અતો ભ્રષ્ટ તતો ભ્રષ્ટ Between two stools we come to the ground

અત-પર, *adv* [S + पर another] Hereafter, henceforward

અત-એવ, *adv* [+ एव only] Only for this reason

અતડાઈ, *s f* } [S आ intens + તોડવું,
અતડા-પણું, *s n* }
or, S आ up to + तट bank] Pride 2 Birth fulness. 3 Reserved character 4 Want of cordiality

અતડું, *adj* Distant, reserved
Id અતડુ રહેવુ To be distant or reserved

અતન-સેતન, *s f* A child's game (Used in the Hālār distiets)

અ-તનુ, *s m* [S *fr* अ not + तनु the body *Cf* અનંગ] The god of love
મદાલસા મન મગ્ન અતીશે તેણે દેહમાં અતનુ પેઠો
—પ્રેમાનંદ

અ તરંગ, *adj* [S अ prefixed for euphemy, or आ intens + तरंग waves] Unsupported

અતરડી, *s f* [See રેતરી] A small file

અતરડો, *s m* A large file

અતરાપી, *s m* [S अत्र here + अपि even] A foreigner, a stranger

અતરે, *adv* [अत्र *fr* अदस् this or that] Here

અ-તર્ક્ય, *adj* [S अ not + तर्क् to guess] Inconceivable

અત-લગ તું, *adj* [See અતિ intens + લગ તું, લાગવુ] Very near, close
Id અતલગતુ સગુ A near relative

અતલસ, *s f* [Ar अतलस] A kind of silken cloth

અતસી, *s f* [See આતસ heat] The linseed plant
જેની આતસી કુસુમ સરખી કાંતિ છે —દયારામ

અ તળ, *s* [S अ not + तल the bottom] The first of the seven lower worlds

અ તળી, *adj* [S अ not + तुल, તોળવુ, to weigh, to compare] Incomparable
અતળી બળ ઇંદ્રજીતને, ચાચણુવત્ જેણે ચોળિયો
—સામળભટ

અતાઈ, *s m* [Ar इता labouring, or अता gift + P ई of.] An unprofessional musician, an amateur musician

અતિ, *adj* [S] Excessive 2 A prefix meaning *very, exceedingly, very much*
Prov અતિ રૂખિયાને રૂખ નહિ, ને અતિ દુખિયાને દુ ખ નહિ Too much is stark naught અતિ વેપારે દેવાળુ, અને અતિ ભક્તિએ છીનાળુ Pleasures become bitter as soon as they are abused, i e Too much of a thing is good for nothing અતિ લોભ, તે પાપનુ મૂળ Avarice is the root of all evils અતિ સર્વત્ર વર્જયેત્ Moderation is the mother of good luck, i e Excessive merriment is the mother of grief અતિ ડાહ્યો, તે અતિ ખરડાય Positive men are very often in error

અતિ-કાળ, *s m* [+ काल time] The state of being very late

અતિ-ક્રમ, *s m* } [+ क्रम् to walk] Transgression, encroachment 2 Abandonment 3 Rushing upon an enemy, an invasion
અતિ-ક્રમણ, *s n* }

અતિ ક્રાન્ત, *adj* Trangressing, going beyond the limits 2 Passed away, elapsed, expired (of time)

અતિ-ઘણુ, *adj* [+ ઘણુ much *fr* S घन thick] Exceedingly large, very much

અતિથિ, } *s m* [S *fr* अ not + तिथि a day, or अत् to walk continuously] A pilgrim, a devotee 2 A guest
અતિત, }

અતિથિ-પૂજન, *s n* [+ પૂજન, પૂજ, worship] Worship of guests, hospitality

અતિથિ-સત્કાર, *s m* [+ સત્કાર welcome] Welcome to guests, hospitality

અતિ-પાત, *s m* [S अति excessively + પાત fall *fr* पत, પડવુ, to fall] Going beyond, transgression 2 Mischief

અતિ-પાતક, *s n* [S अति excessively + पातक sin *fr* पत् to fall] Great sin

અતિ-પાતકી, *adj* Very sinful

અતિ-બળ, *s n* [+ બળ] Great strength

અતિ-રથ, } *s m* [S + રથ a chariot] A very powerful warrior fighting in a chariot
અતિ-રથી, }

અતિ-વિખ, } *s n* [S + विष poison] A bitter medicinal drug
અતિ-વિષ, }

અતિ-શય, *adj* [S *fr* + शी to lie down] Very much, excessive

અતિશયોક્તિ, *s f* [+ उक्ति speech *fr* वच् to speak] An exaggeration 2 A hyperbole

અતિ-શાણું, *adj* [+ શાણું prudent] Very prudent or mild.

અતિ-શૂદ્ર, *s m* [S अति intens + शूद्र a man of the lowest of the four castes] A man of a very low caste

અતિ-સાર, *s m* [S + सृ, सर्, to move] Dysentery

અતિ-સ્નેહ, *s m* [S + સ્નેહ affection *fr* स्निह् to feel affection] Great love

અતિ-સ્વાર્થ, *s m* [S + સ્વાર્થ self interest *fr* स्व own and अर्थ interest *fr* अर्थ् to beg] Greediness, selfishness

અ-તીક્ષ્ણ, *adj* [S अ not + तीक्ष्ण, તીખું, sharp] Not sharp, blunt

અતીત, *adj* [S *fr* अति beyond + इ-त gone *fr* इ to go] Gone beyond, exceeding ગુણથી અતીત પદ એકલો ફરે —જીવરામભટ 2 Beyond the power of 3 Averse to

અતીત, *s m* [See અતિથિ] A mendicant 2 An itinerant ascetic

અતીતાણી, *s f* A female ascetic

અતીન્દ્રિય, *adj* [S अति beyond + इन्द्रिय the senses] Incomprehensible by the senses, super sensuous

અતીવ, *adv* [S *fr* અતિ + इव like] Very much, exceedingly

ઘણી હિંસા કરી છે અતીવ —ગિરધર

અતીશી, See અતશી

અતીસ, } See અતિશય
અતીસે, }

અ-તુલ, }
અ-તુલિ-ત, } *adj* [S *fr* अ not + तल्, તોલ-વું, to weigh] Matchless, unparalleled
અ-તુલ્ય, }

અ-તૂટ, *adj* [अ not + त्रुट्, તૂટ-વું, to break] Unbroken, entire, whole 2 That which cannot be broken

અ-તૃપ્ત, *adj* [S *fr* + तृप्त satisfied *fr* तृप् to be satisfied] Not satisfied, unsatiated

અ-તોલ, *adj* [See અતુલ] Immeasurable 2 Incomparable

અત્તર, *s n* [Ar इत्र fragrance] Ottar, perfume

Id અત્તર ગુલાબ આપવાં To present (guests) with perfumes and roses

અત્તર, *adv* [S अत्र here *fr* अदस् this or that. See અત્ર] Here

Id અત્તર મતુ Here is the consent અત્તર સાખ Here is the evidence

અત્તર-ઘડી, *adv* [+ घटिका a period of 24 minutes *fr* घट a pot *fr* घट् to form] At this moment, just at this time, just now.

અત્તર-દાની, *s f* [See અત્તર *s n* + P दान् a holder + H ई Dim suffix, *Cf* S धान holding *fr* धा to hold] A phial for holding ottar, a scent-box

અત્તર-સાહેત, *adv* [S अत्र here + Ar साअत् time, moment, an hour] Just now

અત્ય, See અતિ.

અત્યન્ત, *adj* [S *fr* अति beyond + અત the end] Very much

અત્યય, *s m* [S *fr* अति beyond + इ to go] Destruction 2 Transgression 3 A bad act, wrong-doing

અત્યાગ્રહી, *adj* [S *fr* अति excessively + આગ્રહ urgency *fr* + आ intens and ग्रह् to take] Very pressing, obstinate.

અત્યાચાર, *s m* [S *fr.* अति + आचार conduct *fr* आ intens + चर् to walk] Conduct in violation of the general custom 2 Wickedness

અત્યાર, *s f* [S अत्र here, in this + કાળ time] This time, this moment; the present, the present time

Id અત્યાર પછી After the present time અત્યાર લગી = અત્યાર સુધી Up to this time, up to the present time

અત્યાર-પહેલાં, *adv* [+ પહેલાં] Ere now, before this time

અત્યારે, *adv* At this time, now

અત્યાસક્તિ, *s f* [S *fr* अति intens + आसक्ति attachment *fr* आ intens + सञ्ज् to go] Excessive attachment

અત્યુક્તિ, *s f* [S *fr* + उक्ति saying, speech, *fr* वच् to speak] Exaggeration, extravagant language, speaking beyond the limits of modesty

અત્ર, *adv* [S *fr* इदम् this] Here, at this place

અ-ત્રૂટ, } See અ-તુટ
આ-ત્રૂટ-ક, }

અ-ત્રૂપ, *adj* [S अ not + त्रप् to be ashamed.] Shameless

અત્રે, See અત્ર.

Id અત્રેની સરકાર The government in this country

અથ, *adv* [S] Now 2 *s f* Commencement

અથ-ઇતિ, *adv* [S *fr* + ઇતિ] From beginning to end

અથડવું, *v i* [S आ up to + स्थल a place *fr* स्था to stand] To come into collision with 2 To wander from place to place See અથડા-વું

અથડા-અથડી, *s f* See અથડા-મણ 2 Collision, dashing against one another

Id અથડા અથડી થવી To dash against one another

અથડા-ઉ, *adj* Vagabond

અથડા-મણ, *s f* Wandering 2 Putting oneself to trouble 3 Intricacy

Id. અથડામણ થવી–પડવી To be obliged to wander from place to place

અથડા-મણ-કુટા-મણ, *s f* [+ કુટા-મણ crushing] Very great trouble

અથડા-વું, *v i* See અથડવું 2 To wander 3 To try in vain 4 To be tired

Id (એક બીજા સાથે) અથડાઈ પડવું To dash against one another 2 To quarrel અથડાઇ અથડાઇને થાકવું=અથડાઇ મરવું To be exhausted by being obliged to wander from place to place.

અથર્વ, *s m* [S] One of the four Vedas

અથર્વણ, *s m* [S] The god Siva

અથર્વેદી, *s m* [S अथर्ववेदी *fr* अथर्व + वेदिन् Knowing *fr* विद् to know] Knowing the Atharva Veda 2 A troublesome man 3 A rogue 4 An infidel

અથ-વા, *conj* [S अथ + वा or] Or 2 Either

અ-થાક, }
અ-થાગ, } *adj* [S अ not + Dh Des थग्घो, थाहो, deep, Hem Des थग्गो=S गाध: shallow *fr* S स्थग् to stop] Unfathomable, bottomless
અ-થાહ, }

Id અથાગ પાણી Deep water અથાગ ઊંડું So deep as may be considered bottomless, very deep

અથાણું, *s n* [See આથવું] A pickle, pickles

Id અથાણું નાખવું–કરવું To make pickles અથાણું નૂકવું To serve (the guests) with pickles. અથાણું કરી રાખવું To keep unused, to spare the use of

Prov અથાણું બગડ્યું તેનું વરસ બગડ્યું, અને બૈરી બગડી તેનું ઘર બગડ્યું If your pickles are spoiled, you will have tasteless meals the whole year round, likewise a wife may make her husband's home miserable

અથોટી, *s f* [See હથોટી, હથોડી, *fr* S हस्त the hand + वृत्ति turning *fr* वृत् to turn] Skill in a manual profession, special skill, a peculiar way of working, expertness, a manner peculiar to oneself.

અથોડી, *s f* A small hammer

અથોડો, *s m* A hammer

અદ, }
અધ, } *adj* [See અડધ, અર્ધ] Used as a prefix to show "a half of," *e g*, અદ-શેર, અધ-મણ

Prov અધ વસાનું માણસ, ને હાથ વસાના લૂગડાં Fine feathers make fine birds, *i e* Good clothes open all doors

અદ-કચરૂં, *adj* [+ કચરવું to crush] Half-crushed

અદક-જીભુ, *adj* [See અધિક more than + જીભ the tongue] Talkative 2 Thoughtless of speech, having an insolent tongue

અદ-કડું, *adj* [See અડુ-કડું] Resting on the feet, sitting in a posture in which only the two feet touch the ground

અદક-પાંસળી, *adj* [અધિક more than + પાંસળી a rib] Talkative, humourous. 2 Mischievous (Generally said of barbers, who are naturally talkative and make humourous remarks)

અદકું, See અધિક

અદકેરૂં, *adj* More (used in poetry)

અ દક્ષ, *adj* [S *fr* अ not + दक्ष diligent] Not diligent; careless

અદ-ખોખું, *adj* [See અદ, અર્ધ, half + ખોખરૂ hoarse] Almost broken

અદ-ખોલું, *adj* [+ ખોલ વુ to open] Half-opened

Id અદખોલુ મૂકવુ-રાખવુ-કરવુ To leave or keep half-opened

અદ-ગારિયું, *s n* [+ ગારો mud] Mud and cow-dung mixed together and used in fomentation

અ·દગ્ધ, *adj* [S *fr* अ not + દગ્ધ burnt *fr* दह् to burn] Unburnt

અ દત્ત, *adj* [S *fr* अ not + દત્ત given *fr* दा to give] Not given, withheld

અ દત્તા, *s f* [S] A girl not given in marriage, an unmarried girl, a maid

અદન, *s n* [S *fr* अद् to eat] Eating 2 Food

અદના, *adj* [Ar अदना lower, lowest] Poor; wretched 2 Useless 3 Low, base

અદ-પચું, *adj* [See અદ, અધ, અર્ધ + S पच्, પચ વુ, to cook] Half cooked 2 Existing in a state between the solid and the liquid See અધ-પચુ

અદ-પડિયાળી, *adj f* [See અદ, અધ, *fr* S अर्ध half + પડ a fold] Half closed (eye)

અદપડિયાળી આંખે ઝીણુ ઝાખ મારે

—દયારામ

અદબ, *s f* [Ar अदब] Civility decorum, urbanity, good breeding, modesty

Id અદબ કરવી-વાળવી To assume a decent position of the body અદબ ગાખવી=અદબના રહેવુ To keep oneself within the bounds of decency towards another (તેની) અદબ મૂકવી-છોડવી-તોડવી To cast off a feeling of respect towards (a person)

અદ-બદ, *adj* [અદ, અર્ધ, half + બદ્ધ bound *fr* S बन्ध्, બાંધ વુ to bind] Not destined, not certain

Id અદબદ રાખવુ-રહેવા દેવુ To keep uncertain, undetermined, or unappropriated 2 To keep as a deposit (money, &c)

અદબ સર, *adv* [See અદબ + સર upon] Politely, respectfully

આદરસ, *s m* [S आर्द्रक ginger + रस juice] The juice of ginger

અદરાવુ, *v i* [See આદર *fr* S आद to honour] To be betrothed. 2 To begin with a heart in the matter, to begin with a heart

Id (તેનુ) લગન અદરાયુ છે (He) Is betrothed અદરાએલુ જોડુ A betrothed couple અદરાએલુ કામ A work begun with a heart શિરીનબાઇ કાવસજીથી અદરાએલી છે (Lit) Sh receives attentions from (is courted by) K, Sh is betrothed to K

અ દર્શ, *adj* [S अ not + दृश् to see] Invisible

અ·દર્શન, *s n* Disappearance

અદલ, *adj* [Ar अद्ल् equal, justice] Impartial, right, just, exact

Id અદલ ઇનસાફ Impartial or true justice અદલ માપ Exact measure અદલ તોલ Exact weight અદલ કામ Just, honest, or exact work

અદલ-બદલ, *adv* [+ Ar बद्ल् to change] In exchange

Id. અદલબદલ કરવુ To exchange અદલબદલ થવુ To be exchanged or transposed for another

અદલા-બદલી, *s f*
અદલો-બદલો, *s m* } [+ Ar बदली substitute] The act of exchanging

Id અદલાબદલી કરવી To exchange અદલાબદલી થવી To be exchanged or transposed for another

અદ-મુઉં, *adj* [S अर्ध half + मृ, મરવુ, to die] Half dead

અદ-શ્વાસ ઉં,
અધ-શ્વાસ ઉં, } *adj* [See અદ, અધ, half + શ્વાસ breathing *fr* S श्वस् to breathe] Half dead

અ દળ, *adj* [S अ not + दल a leaf] Having no leaves

અદા, *s f* [Ar] Blandishments, amours coquetry 2 Peculiar grace 3 Pr[illegible]ent

Id અદા કરવી To practise blandishments, to make amorous gestures 2 [illegible]

part of કરજ અદા કરવુ To repay a debt અદાથી જોવુ To cast amorous glances 2 To look with a peculiar grace અદાથી ચાલવુ To walk with a graceful gait અદાથી-અદાની સાથે ગાવુ To sing with graceful or amorous gestures

અદા, See **અદાવત**

ભગવુ, જગવુ, જુક્તિ, રૂક્તિ,
નહિ જો હરિ આજ અદા આપદા —વલ્લભ

અ-દાતા, *adj* [S *fr* अ not+દાતા a giver *fr* दा to give] Miserly

અ દાપ, } **અ-દાપો,** } *s m* [S आ intens + તાપ heat] Heat of pain 2 Suffering, distress

પ્રીતડી જેને વ્યાપે, તેને મારે અદાપે —પ્રેમાનંદ
હુ તો આવી બેસું નહિ અદાપમા —ધીરો

અ-દાર, *adj* [S *fr* अ not + દારા wife] Having no wife, unmarried 2 Deprived of a wife

અદાલત, *s f* [Ar अदालत justice] A court of justice

Id અદાલતમા જવુ=અદાલતે ચઢવુ To institute legal proceedings

અદાવત, *s f* [Ar अदावत्] Spite, enmity, a destructive tendency

Id અદાવત કરવી To act wrth spite અદાવત રાખવી To continue a spite, to grudge (એની સાથે મારે) અદાવત ચાલે છે There is enmity (between him and me)

અદાવતિ યુ, *adj* Inimical, arising from a grudge

અ દાહ્ય, *adj* [अ not + दह् to burn] Incombustible, fire-proof

અદિયો, *s m* [S आ intens + दाय a gift *fr* दा to give] A present, a gift

અ દીઠ, *adj* [S अ not + દીઠું] Not seen, invisible 2 That of which the sight cannot be borne

Id અદીઠ થાઓ-કરો Begone!, Hide your face

મોઢે દૂધ, ને પાછળ અદીઠ —અખો

અ દીન, *adj* [S अ not + दीन poor] Rich, well to do, needless

અદુ કડું, } **અદુ ગડું,** } *adj* [S अर्ध half + कट side] Sitting on the feet, unstable See અદ-કડું

Id અદુકડુ-અદુકડે બેસવું To sit on the feet અદુકડે રેહવુ To stoop

અદુઘાડું, *adj* [S अर्ध half + ઉઘાડુ open] Half-open

અદુડો-મદુડો, *s m* A game for children, generally known as **અળુલો-ઢળુલો**

અ દૂર, *adj* [S *fr* अ not + दूर distant] Not distant, near; close at hand

અ-દૂર-દર્શી, *adj* [S *fr* + दृश् to see See દર્શન] Not far sighted, short sighted

Id અદૂર-દર્શી મુસદ્દી A short-sighted statesman અદૂર દર્શી રાજ્ય રીતિ A short-sighted policy

અ દૃશ્ય, *adj* [S *fr* अ not + दृश् to see] That which cannot be seen, invisible

Id અદૃશ્ય થવુ To be invisible અદૃશ્ય રેહવુ To become invisible, to remain concealed

અ દૃશ્ય-વિદ્યા, *s f* [S *fr* + વિદ્યા knowledge *fr* विद् to know] The science or art of working by invisible forces, magic, a spell

અ દૃષ્ટ, *adj* [S *fr* अ not + दृष्ट seen *fr* दृश् to see] Unseen 2 *s n* The future 3 Fate, destiny

Id અદૃષ્ટ ખરચ Unexpected expenditure અદૃષ્ટ જોવુ-પારખવુ To know or try to know the future or destiny અદૃષ્ટમા હોવુ To be destined અદૃષ્ટમા લખેલુ Determined by fate

અદૃષ્ટ વાન, *adj* [+ वत्, वान् = Guj વાળુ having] Fortunate

અ-દેખા ઇ, *s f* [S अ not + દેખવુ to see] Jealousy, enmity

Id અદેખાઇ કરવી To be jealous અદેખાઇ થવી-ઉપજવી To become jealous

અ દેખું, *adj* Jealous

અદો, *interj* [S उदय rise *fr* उत् up + इ to go] The cry उदय (prosperity) generally uttered before a goddess

અદો, See **આદ્ય**

Id અદો ભવાની Lit The goddess who existed in the beginning of the creation 2 A eunuch 3 A man without manliness,

a good for nothing man

અદ્લ, See અદલ

અદ્ભુત, *adj* [S] Odd, strange, wonderful

Id અદ્ભુત માયા Wonderful deception અદ્ભુતાકૃતિ Having a wonderful form 2 *s m* God

શ્રેય, સદ્મ, નામ શામ, અદ્ભુતાકૃતિ

—દયારામ,

અદ્ભુત-રસ, *s m* [S *fr* + રસ a sentiment] One of the nine qualities necessary to the Hindu drama, the marvellous

અ-દ્રવ, *s m* [*fr* अ not + દ્રવ a liquid] Not a liquid 2 *adj* Insoluble, unliquefiable

અદ્ય, *adv* [S] To-day 2 Now

અદ્યાપ, અદ્યાપિ, } *adv* [S *fr* अपि even] Even now 2 Still, as yet

અદ્રક, *s m* [S आर्द्रक] Ginger

અદ્રિ, *s m* [S] A mountain

અ દ્રોહી, *adj* [S *fr* अ not + द्रुह् to hate] That which does not hate, free from hatred

અ દ્વય, *s n* [S *fr* अ not + द्वय a couple *fr* द्वि two] Identity, oneness 2 *adj* One, single, unattended by anything else, without a second

અદ્વાતદ્વા, *adj* [S यद् which + वा or + तत् that + वा or] Irregular 2 Extravagant 3 Extravagant in speaking, talking without restraint

અ દ્વિતીય, *adj* [S *fr* अ not + द्वितीय second *fr* द्वि two] Without a second, sole, unique, rare

અ દ્વૈત, *s n*, [S *fr* द्वैत duality *fr* द्वि two] Non-duality unity, identity

અદ્વૈત-પથ, *s m* [+ પથ a way] A religious sect which holds the doctrine of non-duality

અદ્વૈત-ભાવ, *s m* [+ ભાવ being *fr* भ to be] The one only essence, the sole existence 2 Belief that one only God exists

અદ્વૈત-મત, *s n* [+ મત opinion *fr* मन to think] The doctrine that the individual soul and the Supreme Soul are not two separate entities

અદ્વૈત-વાદ, *s m* [+ વાદ doctine] The philosophy which teaches non-duality, or the identity of the individual soul with the Supreme Soul

અદ્વૈત-વાદી, *adj* Holding the doctrine of non duality, &c

અધ *adj* [S अर्ध a half] Half (used as the first member of a compound word)

અધ-કચરૂ, *adj* [S + કચરવું to crush] Half crushed

અધ-કાચુ, *adj* [+ કાચુ raw, unripe] Not ripe, premature, almost raw

અધકું, *adj* [S અધિક more] More, greater

અધ-કોશ, *s m* [S अर्ध half + क्रोश, કોશ, two miles] Half a kos, a mile

અધ-ખોખરૂ, *adj* [S अर्ध half + Guj ખોખરૂ hoarse] Dull in sound, half broken

અધ-ખોલું, *adj* [S अर्ध half + Guj ખોલવું to open] Half-open

અધ-ગજ, *adj* [S अर्ध half + P गज़, ગજ, a yard] Half a gaj in length, about 12 inches

અધ-ગજી, *adj* Half a gaj in breadth

અધ-ગાઉ, *s m* [S अर्ध half + गव्यूति, ગાઉ, two miles] Half a kos, one mile

અધ-ગારિયું, *adj* [S अर्ध half + Guj ગારિયું, ગાર, cool] Tepid, luke-warm, milk-warm

અધ-કુકું, See અદુ-કુકુ, અદુ-ગડુ, અદ-કડું

અ ધણિ યાતુ, *adj* [S अ not + Guj, ધણી master, owner] Masterless, poor, helpless, unclaimed

અધધ, *interj* [Imit] Oh !

અ ધન, અ ધન-વાન, અ ધના, } *adj* [S अ not + ધન wealth] Not rich, poor

અધનીને મળે નહિ, ભામિની + ગાતા સુત

—વલ્લભ

અધ-પચુ, *adj* [S [illegible] half [illegible] પચવું, to cook] Half cooked [illegible]

અચ-પચું, આદ-પચું

અધ-અળ્યું, *adj* [S अर्ध half + ज्वल्, બળવું, to burn] Half burnt 2 Jealous, grudging

અધમ, *adj* [S] Low, base, mean, contemptible

અધ-મણિયું, *s n* [S अर्ध half + મણ a weight in Ahmadābād of forty pounds *fr* मा to measure] A vessel that can hold half a maund

અધ-મણિ-કો, અધ-મણિ યો, } *s m* A weight of half a maund, or 20 lbs (in Ahmadābād)

અધમાધમ, *adj* [See અધમ + અધમ] Very sinful

અધ-મુવું, અધ-મોયું, } *adj* [See અધ + મૂવુ dead *fr* મરવું] Half-dead, almost dead

અધમોદ્ધાર, *s m* અધમોદ્ધાર-ણ, *s n* } [S *fr* अधम low + ઉદ્ધાર salvation.] Salvation of sinners 2 *s m* A saviour

અધર, અદ્ધર, } *adj* [Dh Des उद्दुर high *fr* S उद्धुर freed from a yoke, unrestrained, *fr* उत् up + धुर् a yoke] Supportless, hanging in mid air

Id અદ્ધર રહેવું To live in mid air or without a support 2 To conduct oneself without regard to other people's opinion અદ્ધર અદ્ધરથી જવાબ દેવો To avoid a direct answer; to give an evasive answer અદ્ધર ખાવું–પીવું To eat or drink without the hand touching the mouth અદ્ધર શ્વાસે ખાવું To eat in a hurry અદ્ધર ને અદ્ધર ચાલવું To behave oneself without regard to other people's opinion અદ્ધર કામ કરવું To do a work superficially અદ્ધર ઉપાડી જવું–ઉડાવવું To do away with a thing boldly and in the presence of men concerned, to misappropriate (money, &c) boldly and without regard to appearances or principles of honesty 2 To do away with a thing without letting others know how it was done 3 To despatch a business without the help of others, and without letting others know how and when it was done (રકમ) અદ્ધર રાખવી Not to make an entry in the regular account-books અદ્ધર ઉડવું To have no regard to the opinions of other people to be extravagant in one's conduct અદ્ધરથી ઝીલી લેવું To make a clean catch અદ્ધરથી લણી લેવું To reap a harvest by cutting off the ears of corn and leaving the stalks standing in the field અદ્ધરનું અદ્ધર રાખવું Not to allow to rest, to keep busily engaged, to oblige to make haste 2 To treat with great fondness અદ્ધર લટકવું To be without a footing, to have no *locus standi* 2 To be restless, to be anxious અદ્ધરના અદ્ધર ચાલ્યા ગયા Passed way without being noticed

અધર, *s m* [S] The lower lip

અધરકડું, See અધકડું

અધરણ, See આવરણ, આધણ

અ-ધરવું, *adj* [See અધર, અદ્ધર] Stopped in the middle, left unfinished

અધર-દલ, *s n* [S *fr* અધર the lower lip + દલ a leaf] A lower lip resembling a leaf, a thin lower lip

અધર-ધરન-હાર, *s m* [See અધર hanging + ધરવું to hold] A supporter of those who have no support 2 God

અધર-પલ્લવ, *s m* [S *fr* અધર the lower lip + પલ્લવ tender sprout] A lower lip having the appearance of a tender leaf

અધર-પાન, *s n* [+ પાન drinking *fr* पा, પીવું, to drink] Kissing the lips

અધરાત-મધરાત, *adv* [See અર્ધ half + રાત, રાત્ર, રાત્રિ night *and* મધ્ય middle+રાત] At any time of night

Id અધરાત મધરાતે રખડે છે He wanders at all times in the night

અધરામૃત, *s n* [S *fr* અધર the lower lip + અમૃત nectar] (Lit) The nectar like pleasure of kissing the lower lip, hence, the pleasure of kissing, a sweet kiss

અ ધરાયું, *adj* [S अ not + ધરાવું to be satisfied] Not satisfied

અધર-વટ, *adv* [See અધર, અદ્ધર, sup-

portless + वृत्ति being] In mid air 2 Being without a supporter
દાનવથી બીતા ઢરો, અધર વટ પાપીને હું કરૂં દે'વટ.
—પ્રેમાનંદ

અધર-સુધા, *s f* [S *fr* અધર the lower lip + સુધા nectar] See અધરામૃત

અધર-સુધા-ધર, *s m* [+ ધરવું to hold, to have] The person who kisses the lips, a lover

અ-ધર્મ, *s m* [S *fr* अ not + ધર્મ religion *fr* धृ to hold] Demerit, the reverse of duty; vice, injustice; wickedness

Id અધર્મ બોલવું To say what is undutiful અધર્મ ચાલવું To conduct oneself undutifully or wickedly અધર્મ ઇચ્છવું To wish evil to અધર્મનું ઇચ્છવું To wish to take dishonestly આ અધર્મ થાય છે This is unjust or dishonest. તે અધર્મ કરે છે He does an injustice

Prov અધર્મના અઢી દિવસ Liars have short wings, *i e* A lie has no legs અધર્મનો પૈસો રહે નહિ Cheating trade seldom thrives

અ-ધર્માચરણ, *s n* } [S *fr* + આચરણ,
અ-ધર્માચાર, *s m* }
આચાર, conduct] Undutiful conduct; wicked conduct, wickedness, a career of vice

અ-ધર્માચારી, *adj* [+ आ intens. and चर् to walk] Undutiful, wicked, vicious

અ-ધર્મિષ્ટ, *adj* [See અધર્મ + S इष्ठ superl. suffix] Very irreligious.

અ-ધર્મી, } See અ-ધર્માચારી
અ-ધર્મિષ્ઠ, }

અધ-વચ, *adv* [S અર્ધ half + વચ્ચે in the middle] Midway

Id અધવચ મૂકવું-રાખવું To keep suspended, to leave unfinished અધવચ બોલી ઊઠવું To interrupt in speaking

અધ-વચાળ, *adv* [In this word આળ seems to have been added by the analogy of અંતરિયાળ, અંત્રિયાળ, *fr* S अन्तराल the sky] See અધ-વચ

અધ-વચ ડૂં, *adj* Suspended from the middle

અધ-વધરૂ, *adj* [+ વધારો growth] Half grown, undeveloped, imperfect, inexperienced

મૌન ગ્રહીને મેહેતોજી ચાલ્યા,
અધવધરાને શો ઉત્તર દેઉ
—નરસિંહ મહેતો.

અધ-વાયો, *s m* [S अध्व the way + वाह a carrier *fr* वह् to carry See અધો-વાયો] A cartman who carries in his carts trader's goods from one place to another 2 One who trades in cattle

અધ-વાર-વું, *v i* [See અધ, અર્ધ, half + વાર a day] To pass or elapse (of a half of a month or other period) 2 *v t* To divide the contents (of a pot or bag) into two equal parts

Id વૈશાખ મહીનો અધવાર્યો A half of the month of વૈશાખ (May-June) has passed away આ ગોળીનું પાણી પેલી ગોળીમાં અધવાર Put a half of the water in this pot into the other

અધ-વારિ-યું, *adj* [See અધ + વાર a day] Dwelling or living at two places

અધ-વારૂં, *s n* Residence or interest at two places

Id આ માણસનું અહિં અધવારૂં છે (Lit) This man has half an interest here 2 This man lives here as well as at some other place આ અહિં અધવારે રહે છે (Lit) He lives here sharing half an interest. 2 He lives here as well as at some other place

અધ-વ-ણી, *s f* [S अर्ध a half + Guj વાલ a single bean] A weight of half a vāl, $\frac{1}{64}$ part of a tolā

અધ-વાપર્યું, *adj* [+વાપર-વું to use] Half-used, half spent

અધ-શત્રુ, *s m* [+ શત્રુ an enemy] Almost an enemy

અધ-શ્વાસ ડું, *adj* [+ શ્વાસ breathing *fr* S श्वस् to breathe] Having weak respiration, lying on one's death-bed *Cf* અદ્-સસ-ડું

અધ-સૂકું, *adj* [+ સૂકું dry] Half-dried, almost dry

અધ-સુન્ધ, *s f* [See અધા સુન્ધી] Disorder. 2 Ignorance

અધા ધુમ, } *adv* [Imitative See ધુમ
અધા-ધોમ, }

ımit & અન્તાધુન્ધી] Quite, altogether

અધાન્ધ, *adj* [See અધ, અર્ધ, half + અધ blind] Half-blind, almost blind, purblind

અ•ધાર્મિક, *adj* [S *fr* अ not + ધાર્મિક religious, pious, *fr* ધર્મ religion] Irreligious 2 Unjust, iniquitous

અધિ, *prep* [S] On, upon 2 Beyond 3 *adj* Excessive, superior (Used before verbs & sometimes before nouns)

અધિક, *adj* [S] Additional, more Id અધિક કહેવુ To speak specially about a matter અધિક બોલવુ To speak beyond the bounds of decency or reason અધિક થઇ પડવુ To be more than the required quantity 2 To be heavier than what one can bear or carry અધિકોત્તર ખરચ Incidental expenses

Prov અધિકસ્ય અધિક ફલમ્ Plenty makes dainty

અધિક•તા, *s f* Greatness, superiority 2 Excess

અધિક-તિથિ, *s f* [+ तिथि a day of the month] That day or period of time which commences before or with one sunrise and ends after or at the next, and thus comprises two suns

અધિક-મહિનો, } **અધિક-માસ,** } *s m* [+ મહિનો, માસ] An intercalary lunar month, recurring after every interval of rather more than 32½ lunar months

Note–The અધિક માસ takes the same name as that of the month next following, b ing distinguished from it merely by the prefixed term અધિક (additional)

અધિકરણ, [S अधि over, on + कृ કરવુ, to do] Place, receptacle 2 The relation of the Locative case (in grammar)

અધિકા ઈ, See અધિક•તા

અધિ કાર, *s m* [S *fr* अधि over, on, + कृ, કરવુ, to do, *Cf* P कार् work, act, *fr* कर्तृ to do] Power, authority

Id અધિકાર આપવો To empower અધિકાર મળવો To obtain power અધિકાર ખોવો To lose power –ઉપર અધિકાર હોવો To have power over અધિકાર બહારનુ Beyond the power or jurisdiction of અધિકાર ચલાવવો To exercise power

અધિ•કારી, *s m* An officer, an agent

અધિકારી•પણું, *s n* The state or position of a government officer entrusted with power

અધિકુ, See અદકું.

અધિ દેવ, *s m* [S See અધિ superior + દેવ a god] A superior god, the presiding god 2 The special divinity

Note—The અધિદેવ of the eye is held to be the sun Each of the eleven organs of sense is supposed to be under the special control of its own presiding deity

અધિ•દૈવત, *s n* [+ દૈવત] The presiding deity See અધિ•દેવ

અધિ•દૈવિક, Correctly આધિ-દૈવિક

અધિ કૃત, *adj* Authorized

અધિ•ગત, *adj* [S अधि over, on, + ગત gone *fr* गम् to go] Known, obtained

અધિ•પ, *s m* [+ पा to protect *Cf* Ar अदीब tutor or patron] A governor, a master

અધિપ પણું, *s n* Governorship

અધિ•પતિ, *s m* [S *fr* + પતિ master] An editor of a newspaper 2 A chief, a king

અધિપતિ•પણું, *s n* Editorship 2 Kingship, rulership

અધિ•માંસ, *s m* [S अधि over, on, + मांस flesh] A kind of disease

અધિયારી, *s f* [See અધિકારી, અધિકાર] Forced labour (Used in Kāthiāwāḍ)

અધિ યારૂ, *s n* [See અધ, અર્ધ half.] Entrusting cattle to a keeper on the condition of his receiving half of the progeny of the cattle

અ•ધિ•યો, *adj m* [S अ not + धी intellect] Dull, stupid

અધિ•રાજ, *s m* [S *fr* अधि over, on + રાજ a king *fr* राज् to shine] A great king

અધિ રૂઢ, *adj* [S *fr* અધિ on + રૂઢ] Mounted, seated on (of a throne, horse, elephant, &c)

અધિ•વાસ, *s m* [S *fr* અધિ + વસવુ]

Residence 2 A dwelling place 3 An inhabitant 4 A neighbour

અધિ-વાસ, *s m* [See અધિ + વાસ a fragrant smell] Perfuming, application of perfumes 2 Fragrant odour, a scent

અધિ-વાસ, *s m* [S *fr* +વાસ dwelling *fr* वस्, વસ૰વું, to dwell] Dwelling, residing, residence

અધિ-વાસ ન, *s n* The summoning and fixing of the presence of a divinity upon an image, &c, when it is wanted for any solemnity 2 Preliminary consecration of an image

અધિ-વાસ૰ન, *s n* [S *fr* અધિ + વાસ a fragrant smell.] Scenting with perfumes or odorous substances

અધિ૰વાસર, *s m* [S, *fr* अधि over, on, great + वासर a day] A holiday, an auspicious day

અધિ૰ષ્ઠા તા, *s m* [S *fr* अधि over, on + स्था to stand] A leader, the president 2 The presiding deity

અધિ૰ષ્ઠા ત્રી, *s f* A presiding goddess 2 A female president

અધિ ષ્ઠા ન, *s n* An abode 2 Pre-eminence

અધિ ષ્ઠિ ત, *adj* Residing 2 Presiding 3 Placed as the principal divinity

અધીત, *adj* [S *fr* अधि over, on + इ to go] Studied

અધીન, Classical form of આધીન

અ ધીર, *adj* [S *fr* अ not + धीर patient *fr* धृ to hold] Impatient, anxious

અ ધીર, *s f* Impatience, haste 2 [See ધીર૰વું to give on credit] Mistrust

Id અધીર લાવવી–આણવી–રાખવી To become impatient અધીર આવવી To be impatient

અ૰ધીરજ, *s f*
અ ધીરજ તા, *s f*
અ ધીરજ૰પણું, *s n*
[S अ not + ધીરજ, ધૈર્ય, patience] Impatience

અ૰ધીર૰તા, *s f* See અધીર, *s f*

અ૰ધીર પ, *s f* [S અ not + ધીર + પ bst suffix] Distrust

અ૰ધીરા, *s f* An impatient or jealous woman

અ૰ધીરા ઈ *s f* See અ૰ધીર તા

અ૰ધીરું, *adj* See અધીર, *adj*

અધીશ, *s m* [S *fr* अधि over, on + ईश ruler *fr* ईश् to rule] A great king

અધુ-કડું, See અદ-કડું, અદુ-કડું, અદુ-ગડું

અધુ-ધુ, *interj* [Imit] See અધધ

અધુના, *adv* [S] Now

અધુરૂ, *adj* [By metathesis of the two last consonants of Guj અરધુ *fr* S अर्ध half] Unfinished, imperfect

Id અધુરે જવુ To miscarry અધુરૂ રાખવુ–મૂકવુ To leave incomplete or unfinished 2 To stop work. અધુરૂ પૂરૂ કરવું To finish that which was left incomplete તે અધુરા (દહાડા) પૂરા કરે છે (Said of a dying man) He is making up with difficulty, or with bodily suffering, the appointed period of his life, *i e* His end is at hand અધુરે જનમવુ To be born before nine months from conception are over

Prov અધુરો ઘડો છલકાય ઘણો Empty vessels make most sound Barking dogs seldom bite અધુરામા પૂરૂ To add fuel to fire

અધેડ, *adj* [See અધ, અર્ધ + વૃત્તિ being] Being in the early half or early prime of life, middle aged, (for a man) being about the age of forty See આધેડ

અધેલી, *s f* A *silver* coin, an 8 anna piece

અધેલી, *s f*
અધેલો, *s m*
[S अर्ध a half] A half pice coin

અ ધૈર્ય, *s n* [See અ ધીરજ] See અ ધીર તા

અ ધૈર્ય વાન, *adj* See અ ધીર, *adj*

અધો, *adv* [S अध] Downward

ઉદરમા અધો મસ્તકે જ્યા રહ્યા'તા —ભૂખણુ

અધો-ગતિ, *s f* [S *fr* + ગતિ going *fr* गम् to go] Falling into hell 2 Downward motion

અધો-ડ,
અધો-ડ,
adj [+ વૃત્તિ being] On the downward path of life past middle age

અધો-ટી, s f [See અર્ધ half + वृत्ति being] Juice of sugar-cane boiled but not allowed to coagulate

અધો-તું, s n [See અધ, અર્ધ + ધોતિયુ] A worn out dhotar (a loin-cloth)

અધો-દ્વાર, s n [See અધો downward + દ્વાર a door] The anus

અધો-બિન્દુ, s m [S fr અધો down + बिन्दु a point.] The nadir (as opposed to the zenith શિરો-બિન્દુ), that point of the celestial sphere which is directly under one's feet, the lowest point Cf શિરો-બિન્દુ

અધો-મુખ, adj [S fr અધો down + मुख the mouth] Having the face downwards 2 Dejected 3 Ashamed

અધો-લ, s n [See અધો + તલ bottom] A plain near the foot of a mountain

અધો-વાયો, See અધ-વાયો

અધો-વાયુ, s m [S fr अध down + वायु wind fr वा to blow] The breaking of wind, crepitus

અધોળ, adj [S અર્ધ half + તોલુ a weight] A weight of two rupees and a half, a weight of about an ounce

અધોળી, s f A measure of capacity weighing an ounce

અ-દ્ધર, adj See અદ્ધર, અધર

અધ્યક્ષ, s m [S fr अधि over + अक्ष axis] A president.

Id ધર્માધ્યક્ષ The supreme head of a religious community 2 A bishop કોશાધ્યક્ષ A treasurer

અધ્યક્ષર, s m. [S fr अधि over + અક્ષર a letter] The pre-eminent syllable, the sacrosanct syllable ओम्

અધ્યયન, s n [S fr अधि over + इ to go] Study

અધ્યા, See અધ્યાય

અધ્યાત્મ, s n [S अधि over, on + आत्मन् the soul] The knowledge of Brahma, the Supreme Spirit

Id અધ્યાત્મ જ્ઞાન—અધ્યાત્મ વિદ્યા knowledge of the working of the soul or mind; psychology

અધ્યાત્મ-ક, } adj Relating to the in-
અધ્યાત્મિ-ક, } dividual soul and the Supreme Spirit.

અધ્યાપ-ક, s m. [See અધ્યયન] A teacher. 2 A teacher of the Vedas

અધ્યાપ-ન, s n Teaching.

અધ્યાય, s m A chapter, a section of a book

અધ્યારુ, s m [S fr अध्वर्यु a sacrificial priest] A Zoroastrian priest 2 A teacher.

અધ્યારોપ, s m } [S fr अधि upon
અધ્યારોપ-ણ, s n } આરોપ ascribing] A false perception. 2 A false knowledge 3 The cause of false knowledge 4 A false charge

બ્રહ્મ મટી સમજવા મન, એજ અખા, અધ્યારોપ ગાન્ય.
—અખો.

અધ્યારોહણ, s n [S fr अधि + આરોહણ mounting] Ascending

અધ્યાસ, s m [S fr अधि + अस् to throw] False attribution, wrong impression 2 Abstraction, concentration 3 The power of the mind by which general ideas are arrived at, generalization. 4 Uninterrupted meditation

આ ચાલ્યો મત માયા તણો, દ્વૈત અધ્યાસ સૌને છે ઘણો.
—અખો.

અધ્યાહાર, s m [S fr. अधि over + आ up to + हृ to take away] Ellipsis (in Grammar)

અધ્યો, See અધ્યાય

અધ્રે-ણ, s n Lime or other acid added to milk to curdle it

અધ્રેક-વું, v t. To coagulate (of milk, &c.) by the addition of an acid substance

અ-ધ્રુવ, adj [S fr अ not + ध्रुव firm] Unsteady, uncertain

અધ્વર, s m [S] A sacrifice

અધ્વર્યુ, s m [S] A sacrificial priest.

અન્, [S] A prefix showing negation, placed before words beginning with vowels

અન-કૂટ, See અન્ન-કૂટ

અનક્ષર, adj [S fr અ, अन् not + અક્ષર a letter] Illiterate, foolish

અ... See અનમેળ

અનઘ, *adj* [S *fr* अ, अन्, not+अघ sin] Sinless

અન ઘડ, See અણ-ઘડ

અનેક, *adj* [S *fr* अ, अन्, not + એક a number] Innumerable

વૃક્ષ ચાર ચારોળીના, ચદન ચંપા અનેક —પ્રેમાનંદ

અનંગ, *s m* [S *fr* अन् not+अङ्ग a limb] Cupid, the god of love whose body was burnt by S'iva 2 The mind 3 The sky

અનંત-દોરો, *s m* [S अनन्त the god Visnu *fr* अ no + अन्त the end + Guj દોરો thread] An auspicious thread tied on the Ananta Chaudasa day

અનંત, *adj* Endless, infinite 2 *s m* God

અનંત-ચૌદસ, *s f* [+ ચૌદસ *fr* चतुर् four + दश ten] The fourteenth day of the bright half of Bhādarvā (Sept -Oct)

અનંત તા, *s f* Eternity, endlessness, infinity

અનંત-દોરો, See અનત-દોરો

અનંતર, *adj* [S *fr* अन् not + अन्तर distance] Close

અનંત-રાશિ, See અનત-શ્રેણી

અનત-શ્રેણી, [See અનત endless + શ્રેણી a row] An infinite series (Mathem).

અનનાસ, } *s n* Pine-apple
અન્નાસ, }

અનન્ય, *adj* [S *fr* अ, अन्,+अन्य another] Having no second, same 2 Matchless 3 Not attached to anybody or anything

Id અનન્ય ભાવ-ભક્તિ Devotion to, or worship of, no other than the true God

નમો રામના પરમ પ્રિય છો, સેવક ભક્ત અનન્ય છો —ગિરધર

અનન્ય તા, *s f* Sameness, identity 2 Devotion to, or worship of, none but the true God

ભક્તનિષ્ઠા પણ નવ ચળે, અનન્યતા એહ —પ્રીતમદાસ

અનપેક્ષ, *adj* [S *fr* अ, अन, not + અપેક્ષા requiring, desire] Having no regard for, independent of, absolute

અન-ભે, *adj* [S अन्, અણ, + ભય fear] Free from fear, safe

મન્મથ પૂર્ણ કરો, હે મુરારિ,
નારી નાચત કુંદત નાગી,
અનભે થઈ, ભય ગયો ભાગી —ભોજોભગત

અનભ્યાસ, *s m* [S *fr* + અભ્યાસ study *fr* अभि round, on all sides, + अस to throw] Want or absence of practice

અન મઠ્યુ, *adj* [S અ-મૃષ angry *fr* અ-મર્ષ anger] Angry 2 Displeased

મહારાજ હાલમા અનમઠ્યા રહે છે —અંધેરીનગરી

અન-મનું, *adj* [See અ, અન્ + મન the mind, માનવુ to honour] Under disfavour, despised 2 Sorry, sad

અ નમી, *s f* [S अ not + नम, નમ-વુ, to bend] A disobedient woman

અનગેણ્ણુ, *adj* [See અ, અન્, અણ + ગણવુ to count] Countless, unmeasured

અપુત્રનન્ત અનગેણુ ધન, નરાધન જાણીતો જન —સામળભટ

અનર્ગલ, *adj* [S *fr* अ not+अर्गल a bolt] Unrestrained 2 Plentiful

આ ભેખે દુ ઘણુ રે કમાયો, ભર્યો અનર્ગલ માલ —રવિભક્ત

અનર્થ, *s m* [S अ अन् not+अर्थ a thing] Partiality, injustice 2 Calamity 3 *adj* Meaningless, nonsensical

Id અર્થનો અનર્થ ના કરતા Don't change sense to nonsense રાજાએ ઘણો અનર્થ કરવા માડ્યો The king did great injustice દક્ષિણના દુ-કાળથી ઘણો અનર્થ થયો The famine in the Deccan brought on a great calamity

અનલ, *s m* [S] Fire 2 Fiery passions

અનવટ, See અણવટ

અનશન, *s n* [S *fr* अ, अन्, not + अशन eating *fr* अश to eat] Fasting 2 The vow of fasting

અન-હદ, *adj* [S अ, अन अण, not + હદ a limit] Unlimited

અન હદ, *adj* [See અનાહત & અનહદ] Uninterrupted, continuous

Id અનહદ નાદ A very loud sound 2 The sound heard by a man when he closes his ears with the tips of his fingers

અજપા જપો, અનહદ સુણો, પોપટા સઘળા બધ —દયારામ

અન હિત, *s n* [See અણ not + हित benefit] Loss, evil

અનાગત, *adj* [S *fr* अ, अन्, not + આગત come *fr* आ up to + गम् to go] Future

અનાચાર, *s m* [S *fr* + આચાર conduct] Bad conduct, vice

Id અનાચાર થાય છે It is bad conduct અનાચાર વધે છે Vice spreads અનાચાર કરવો To act wickedly

અનાચારી, *adj* Vicious, voluptuous, licentious

અનાજ, *s n* [S अन्न food *fr* अद् to eat] Corn, grain

Id (ખેતરમા) અનાજ પાકે છે Corn grows in the fields, corn is produced in the fields અનાજ વાવવુ To sow corn અનાજ ભરી રાખવુ-મૂકવુ To store up corn

અનાડ, *s m* [S अ, आ prefixed for euphemy + નડવુ] Spoiling 2 Injury 3 Waste, wastage

અનાડી, *adj* [S अ not + ज्ञानी having knowledge *fr* ज्ञा to know *Cf* અણજાણ્યુ] Stupid 2 Obstinate

અનાડી-વેડા, *s m pl* } [+ वृत्ति Con-
અનાડી-પણુ, *s n* }

duct] Stupid conduct, stupidity 2 Obstinacy

અનાથ, *adj* [S *fr* अ not + नाथ a lord] Forsaken, masterless, fatherless, orphaned

અનાદર, *s m* [S *fr* अन् not + आदृ to honour] Disrespect 2 Contempt

Id અનાદર કરવો To show disrespect towards અનાદર ઉપજવો To feel disrespect towards, to lose respect for, to begin to hate

અનાદિ, *adj* [S *fr* + आदि the beginning] Without beginning, eternal 2 *s m* The Supreme Being

અનામ *adj* [S *fr* अ not + નામ a name] Nameless 2 That which cannot be named 2 *s m* God

નામ અનામ સદ્ગુરુ બતાવ્યુ
—બાપુસાહેબ ગાયકવાડ

અનામ, *s n* See ઇનામ 2 *adj* Fit to be given as a prize 3 Excellent

અનામત, *adj* [Corruption of Ar अमानत] Kept in deposit 2 *s m* A trust 3 Honesty

Id અનામત મૂકવી To deposit અનામત રાખવી To keep as a deposit આ રકમ હુ અનામત લાવ્યો છુ I have brought this amount as a deposit અનામત-ગજત કરવી-ખાઈ જવી—ઓળવવી To misappropriate a deposit

અનામતી, *adj* Kept as a deposit

અનામિક, *s m* [See અનામ] One whose name need not be uttered 2 A scavenger

અનામિકા, *s f* A female scavenger 2 The finger next to the little finger, having no special name

અનામિષ, *adj* [S *fr* अ, अन्, not + आमिष flesh, a bait] Not fit to be enjoyed 2 *s m* Food other than animal food, food from which flesh is excluded

અનાયાસ, *s m* [S *fr* अ not + आयास effort *fr* आ intens + यस् to strive] Absence of difficulty or trouble, ease

અનાયાસે, *adv* Without effort, easily 2 Unexpectedly

અનાર, *s n* [P] A pomegranate 2 A fruit resembling a pomegranate 3 A kind of fire work appearing like a pomegranate

અનાર્ય, *adj* [S *fr* अ, अन्, not + आर्य respectable] Non-Aryan, ignoble

અનાવૃત, *adj* [S *fr* अ, अन्, not + आवृ to cover See આવરણ] Not covered bare open

અનાવૃષ્ટિ, *s f* [S *fr* अन not + आवृष्टि rain *fr* आ intens + वृष् to rain] Drought 2 A famine

અનાશ્રમી, *adj* [S *fr* अ, अन्, not + આશ્રમ] One who does not belong to, or follow, any of the four orders of life, viz બ્રહ્મચર્ય, ગાર્હસ્થ્ય, વાનપ્રસ્થ, or સન્યાસ

અનાશ્રિત, *adj* [S *fr* अ, अन, not + આશ્રિત supported] Supportless, helpless

અનાસર, *s n* [Ar अनासिर *pl* of उनसुर]

The four elements.

અનાસ્થા, *s f* [S *fr* अन not + आस्था care *fr* आ intens + स्था to stand] Mistrust 2 Disregard

Id અનાસ્થા થવી-ઉપજવી To feel disregard for અનાસ્થા કરવી To treat with disregard, to treat carelessly

અનાહત, *adj* [S *fr* अ, अन्, not + आहत beaten *fr* आ intens + हन् to strike] Unbeaten, not produced by beating (of a sound)

Id અનાહત શબ્દ-ધ્વનિ-ધુની Sound not produced by beating or striking

અનાહાર, *s m* [S *fr* अन् not + आहार eating *fr* आ up to and हृ to take away] Refraining from eating, a fast

અનાહૂત *adv* [S *fr* अन् not + आहूत called *fr* आ up to + ह्वे to call] Uselessly 2 *adj* Uncalled, uninvited 3 Unentitled

Id તે અનાહૂત જૂઠું બોલે છે He speaks an uncalled for lie, he speaks an unnecessary lie

અનિચ્છિત, *adj* [S *fr* अन् not + इच्छा desire *fr* इष् to wish] Not desired, unsought

અ-નિત્ય, *adj* [S *fr* अ not + नित्य eternal] Uncertain, transitory

અ નિન્દિત, *adj* [S *fr* अ not + निन्द् to censure] Uncensured, approved

અ-નિન્દ્ય, *adj* Uncensurable, faultless

અ નિમેષ, *adj* [S *fr* अ not + निमेष twinkling] Having eyes not twinkling, having eyes ever open (of God)

અ નિયત, *adj* [S *fr* अ not + नि down + यम to restrain] Unrestrained, unsteady

અ નિયમિ ત, *adj* Irregular

અ નિર્વચન, *adj* [S *fr* अ not निर् out + वच् to speak] Inexpressible

અ નિર્વાહ, *s m* [S *fr* अ not+निर् out + वह् to bear] A state in which a man is not able to provide for himself, necessity

અનિલ, *s m* [S] Wind

અ-નિવાર, *adj* [S *fr* अ not + नि down + वृ to cover] That which cannot be warded off, unavoidable, incontestable, irresistible 2 Plentiful

અ નિશ્ચિત, *adj* [S *fr* अ not + निर् out + चि to collect] Uncertain, indefinite

અ નિશ્ચિત પણું, *s n* Uncertainty, indefiniteness 2 Hesitation

અનિષ્ટ, *adj* [S *fr* अन् not + इष्ट wished *fr* इष् to wish] Undesired 2 *s n* Loss, evil 3 Fault

અનીક, *s n* [S] An army, a force

અનીઠ, *adj* [S अ not + નીઠવું] Inexhaustible

અનીઠ, *adj* [See અનિષ્ટ] Undesirable 2 Evil, inauspicious

મોઢે ફૂલ, ને પાછળ અદીઠ,
ખપે ખાઉ, અને રહે અનીઠ —અખો

અ-નીત, **અ નીતિ**, *s f* [S *fr* अ not नीति morality *fr* नी to lead] Immorality, indecency

Id અનીતિ કરવી To do an injustice or dishonest act અનીતિએ ચાલવું To act unjustly, dishonestly, or immorally

અ નીતિ-ભર્યું, **અ નીતિ વાળું**, *adj* Unjust, dishonest, immoral, wrong

અનીશ્વર, *s m* [S *fr* अन् not + ईश्वर God *fr* ईश् to rule + वर great *fr* वृ to choose] Absence of God

અનીશ્વર-વાદ, *s m* [+ વાદ speech] The doctrine of atheism, atheism

અનીશ્વર વાદી, *adj* Holding or professing the doctrine of atheism, atheistic 2 Atheistical 3 *s m* An atheist

અનીસુ See અણીસુ

અનુ, *prep* [S] After 2 With 3 As well as 4 Similar to 5 Near 6 Inferior

અનુ-કમ્પા, *s f* [S *fr* अनु after कम्प् to tremble] Pity, sympathy 2 Favour

તે સાંભળી જનક રૂપ બોલ્યો, અનુકંપાએ આમ છે
—પ્રેમાનંદ

અનુક્ત, *adj* [S *fr* अ, अन, not + ઉક્ત said] Not mentioned 2 Improper 3 Extraordinary

અનુ-કરણ, *s n* [S *fr* अनु + कृ ...]

to do] Imitation

અનુ-કાઙ્‌ક્ષા, *s f* [S *fr* अनु + काङ्क्ष to desire] Desire, 2 Hope

અનુ-કૂળ, *adj* [S अनु + कूल the bank or shore] Agreeable 2 Favourable

Id તેને અનુકૂળ હોવુ-થવુ-પડવુ-આવવુ To be in harmony with him, or in keeping with his plans

અનુ-કૂળતા, *s f* Favourableness

અનુ-ક્રમ, *s f* [S *fr* अनु + क्रम् to go] Order; regular succession

Id અનુક્રમે ગોઠવવુ To arrange in order of precedence

અનુ-ક્રમણિકા, *s f* Order 2 Index, the contents, a table of contents

અનુ-ક્ષણ, *adv* [S *fr* अनु following + क्षण a moment] Every moment

અનુ-ગમન, *s n* [S *fr* अनु+गम् to go] Following 2 Becoming a suttee

અનુ-ગામી, *adj* Going after, following 2 *s m f* An attendant, a dependant

અનુ-ગ્રહ, *s m* [S *fr* अनु+ग्रह् to take] Favour, kindness 2 A Gift 3 Initiation into a holy study

અનુ-ગ્રહી, *adj* Showing kindness

અનુ-ગ્રાહક, Same as અનુગ્રહી,

અનુ-ગ્રાહ્ય, *adj* Deserving favour

અનુ-ચર, *s m* [S *fr* अनु+चर् to walk] A servant 2 A companion

અનુ-ચરી, *s f* A maid servant 2 A female companion

અનુચિત, *adj* [S *fr* अन् not + उचित fit *fr* वच् to speak] Unbecoming, improper

અનુ-ચિન્તવન, *s n* [S अनु after + चिन्तवन thinking *fr* चिन्त् to think]Ceaseless meditation

અનુછ, *s n* A custard apple

અનુછડી, *s f* A custard apple tree

અનુ-જ, *s m* [S *fr* अनु after + जन् to be born] One born afterwards, a younger brother

અનુ-જા, *s f* A younger sister

અનુ-જીવી, *s m* [S *fr* अनु after + जीव्, જીવવુ, to live] One who depends upon another for maintenance, a dependant, a hanger on

અનુ-જ્ઞા, *s f* [S *fr* अनु + ज्ञा to know] Permission 2 Consent 3 Order

અનુ-તાપ, *s m* [S *fr* अनु + તાપ heat *fr* तप् to be hot] Repentance, grief

અનુત્તમ, *adj* [S *fr* अ, अन् , not + उत्तम the best *fr* उत up + तम superl suffix] Unsurpassed, matchless

અનુત્તર, *adj* [+ ઉત્તર an answer] Having no answer, unanswerable 2 Unable to answer See નિરુત્તર

અનુત્સાહ, *s m* [S *fr* अ अन् , not + उत्साह delight *fr* उत up + सह् to bear] Absence of alacrity, dejection

અનુદાત્ત, *adj* [S *fr* अ, अन् , not + उदात्त raised up *fr* उत up + आ up to + दा to give] Pronounced with the low tone (applied to certain vowels) 2 *s m* The grave accent

અનુદિત, *adj* [S *fr* + ઉદિત risen See ઉદય] Not risen

અનુદિત, *adj* [S *fr* + उदित spoken *fr* वद् to speak] Not spoken, not mentioned

અનુ-દિન, *adv* [S *fr* अनु after + दिन a day] Day after day, continually

ગાઢિ ગાઢિતણી તાળી પડે,
હો બહુચરી, રાતદિવસ અનુદિન
—વલ્લભ

અનુદ્યમી, *adj* [S *fr* अ, अन, not + ઉદ્યમી industrious] Not industrious, idle

અનુ-ધ્વનિ, *s f* [S *fr* अनु after + ध्वनि sound] The sound heard after the original sound has ceased, an echo

અનુ-નાસિક, *adj* [S *fr* अनु + नासिका the nose] Nasal

અનુપ, *adj* [S अन् not+उपमा likeness *fr* उप near + मा to measure] Incomparable

અનુપકારી, *adj* [S *fr* अन् not + उपकार benevolence *fr* उप near + कृ to do] Ungrateful 2 Disobliging

અનુપમ, *adj* [S See અનુપ] Matchless 2 Excellent

અનુપયોગી, *adj* [S *fr* अन् not + उपयोग use *fr* उप near + युज् to join] Useless

અનુ-પળ, *s n* [S *fr* अनु after + पल, પળ, a moment] $\frac{1}{60}$ part of pala (પળ), two fifths of a second

Note—24 seconds = 60 અનુપળ = 1 પળ
24 minutes = 60 પળ = 1 ઘડી
24 hours = 60 ઘડી = 1 રાતદહાડો

અનુ-પાન, *s n* [S *fr* अनु+पा to drink] A fluid vehicle in medicine 2 An antidote

અનુ-પૂર્તિ, *s f* [S *fr* अनु after + पूर्ति completion] Completing the meaning of a part of a verse or sentence.

અનુ-પ્રાસ, *s m* [S *fr* अनु+प्रास alliteration *fr* प्र forth + अस् to throw] Alliteration, rhyme

Id અનુપ્રાસ મળવો To rhyme, to agree in sound છેકાનુપ્રાસ Alliteration by the return or repetition of a plurality of letters વૃત્યનુપ્રાસ Alliteration by the return or repetition of one letter લાટાનુપ્રાસ Alliteration by the return or repetition of a word in the same sense, but with different implication

અનુ-બંધ, *s m* [S *fr* अनु+बन्ध् to bind] Continuation 2 A suffix added to a word to show a grammatical peculiarity 3 Relationship 4 Ties, bonds

અનુ-ભવ, *s m* [S *fr* अनु+भू to be] Experience 2 Experiment, trial.

Id. અનુભવ થવો-મળવો To have an experience, to get experience અનુભવ કરવો-લેવો To experiment અનુભવની વાત A matter of personal experience અનુભવ-સિદ્ધ Proved from experience

અનુભવ વું, *v t* To experience

અનુભવી, *adj* Experienced

Id અનુભવી માણસ An experienced man અનુભવી જ્ઞાન Practical knowlege

અનુ-ભાવ, *s m.* Greatness, dignity

અદ્ભુત એહ પુરાણનો અનુભાવ અપારાકાર,
એક એ પુરાણ ચારે વેદ મધ્યે સાર —રત્નેશ્વર

2 (In Rhet) An external manifestation or indication of a feeling (ભાવ)

અનુ-ભૂત, *adj* Known from experience, proved 2. Enjoyed, suffered, experienced

અનુ-મત, *s n* [S *fr* अनु+मन् to think] Assent 2 Judgment 3 *adj* Assented, consented

Id સર્વાનુમતે Unanimously

અનુ-મતિ, *s f* Consent

Id અનુમતિ આપવી To give consent અનુમતિ લેવી to obtain consent

અનુ-માન, *s n* [S *fr* + માન measure *fr* मा to measure] An inference, a conception 2 Hesitation

Id અનુમાન કરવું-બાંધવું To draw an inference અનુમાન થાય છે It is inferred

અનુ-મોદન, *s n* [S *fr* अनु + मुद् to be delighted] Satisfaction, joy 2 Consent; compliance

અનુ-યાયી, *s m* [S *fr* अनु after + या to go] A retinue, dependants, followers 2 *adj* That which follows, following

અનુ-યોગી, *adj* [S *fr* + યોગી, યોગ, joining] (In Gr) Conjunctive, governing (said of a preposition with reference to the noun governed by it)

અનુ-રક્ત, [S *fr* + रञ्ज् to be pleased] Greatly attached

અનુ-રાગ, *s m* Affection, attachment

અનુ-રાગી, *s m* One who is attached to another 2 *adj* Attached, loving

અનુ-રાધા, *s f* [S *fr* + राध् to please] The fifteenth of the lunar astrisms (This constellation contains at least three of the stars of Scorpio)

અનુ-રૂપ, *adj* [S *fr* + रूप form *fr* रूप् to see] Similar to 2 According to

વિલાપ કર્યા રઘુનાથે, પ્રાકૃત જન અનુરૂપ
—ગિરધર

અનુ-રોધ, *s m* [S *fr* + રોધ obstruction] Compliance 2 Conformity, accordance

Id આ કાયદાને અનુરોધે In accordance with this law

અનુ-લક્ષીને, *adv* [+ લક્ષ attention] With reference to, in the direction of

અનુ-લેપ, *s m* [S *fr* + લેપ] Application, besmearing

અનુ-લોમ, *s m* or *f* [S *fr.* + लोमन hair] The offspring of a woman married

to a man of a caste higher than her own 2 *adj* In natural order 3 Hence, Agreeable, favourable *Cf* વિ-લોમ

અનુ-વાદ, *s m* [S *fr* + वद् to speak] Report 2 Talkativeness 3 A translation

અનુ-વૃત્તિ, *s f* [S *fr* + वृत्ति being *fr* वृत् to be] Maintenance, keeping up 2 A copy

અનુ-શાસન, *s n* [S *fr* + शासन order *fr* शास् to rule] A rule, regulation 2 Instruction, a science

અનુ ષગી, See અનુ-સંગી

અનુષ્ટુપ્, *s m* [S] A stanza of four lines, each of 8 syllables, of which the 5th must be short and the 6th long

અનુ ષ્ઠાન, *s n* [S *fr* अनु after + स्था to stand] Performance of worship, worship 2 Performance

Id અનુષ્ઠાન કરવુ-માડવુ To perform worship અનુષ્ઠાન કરાવવુ-બેસાડવુ To set priests to perform worship

અનુ-સગી, *s m* [S *fr* अनु + सञ्ज् to go] An associate, a friend 2 *adj* Following

Id. અનુસગી થવુ To follow, to be a companion or accomplice

Note— The vowel अ *inherent* in each letter of the Gujarati alphabet is called અનુષગી or અનુસગી

અનુ-સંધાન, *s n* [S *fr* अनु + संधान junction *fr* सम् together + धा to put] Attention 2 Continuation

વાને વાત અનુસધાને પૂછી, શે ચિતરાવ્યુ ?
—દયાગમ

અનુ-સરણુ, *s n* [See અનુ સર વુ] Going after, following, pursuit

અનુ-સરવું, *v t* [S *fr* अनु + सृ सर, to move] To follow, to agree

અનુ-સરી ને, **અનુ-સાર**, **અનુ-સારે**, *adv* According to, in accordance with, by the analogy of, in keeping with, consistently with

Note—અનુસાર and અનુસારે form compound words with preceding nouns, *e g* ...માનુસા[illegible] ...માનુસાર[illegible]

Id. હોદ્દા અને આબરૂને અનુસરીને In keeping with, or consistently with, his office and reputation

પૂર્વજન્મ કરમ અનુસાર, ઉત્તમ મધ્યમ ભોગ સસાર
—અખો

અનુ-સારી, *adj* [See અનુ-સર-વુ] Following 2 *s m f* A follower 3 *adv* [See અનુ સાર, અનુ સારે] Consistent with, like, according to

અનુ-સ્વર, *s n*, **અનુ-સ્વાર**, *s m* [S *fr* अनु + स्वृ, स्वर्, to sound] The after sound, the nasal sound indicated in Gujarātī orthography by a dot above the line

અનુ-હત, *adj* [S *fr* + हत struck] Uninterrupted, unbroken, continuous 2 Used by mistake for અનાહત

Id અનુહત નાદ-ધ્વનિ Uninterrupted or continuous sound

અનૂઠું, *adj* [S अन् not + એઠુ eaten] New

અનૂઢ, *adj* [S *fr* अ, अन्, not + ऊढ married *fr* वह् to carry] Not married; unmarried 2 *s m* A bachelor

અનૂઢા, *adj f* Unmarried (a girl). 2 *s f* A maid, a spinster

અનૂપ, See અનુપ, અનુપમ

અનૂરી, *s f* [See અનાર] A custard apple tree

અનૂરું, *s n* [See અનૂરી, અનાર], **અનૂસ**, *s n* [See અનનાસ, અનેનાસ] A custard apple

અનૃણ, **અનૃણી**, *adj* [S *fr* अन् not + ऋण debt] Freed from debt

અનૃત, *s n* [S *fr* अन् + ऋत true] Falsehood

નાથ નમેરા એ શુ બોલો ? કાઈ અનૃતમા રહુ ?
—પ્રેમાનંદ

અને, *conj* [S अन्य another] And

અનેક, *adj* [S *fr* अन् not + एक one] Not only one, more than one, many

અનેક તા, *s f* Variety, difference

અનેક-ધા, *adv* [S *fr* + धा a suffix for manner] In many ways

અનેક-વચન, *s n* [+ વચન speaking *fr* वच् to speak] Plural number (in Grammar)

અનેક-વર્ણ-સમીકરણ, *s n* [S *fr* + વર્ણ a letter + સમીકરણ equation] A simultaneous equation

અનેકાર્થ, *adj* [S + अर्थ meaning *fr* अर्थ to seek] Having more than one meaning, equivocal, ambiguous

અનેનામ, See **અનનામ**

અનેરૂં, *adj* [S અન્ય other + રૂ an adjective suffix.] Another, different 2 Many

અવનાર અનેરા વાર, નિસરે નહિ ધ્યાન તમાર
—ગિરિધર

3 Extraordinary

મહિમા એ એ સુખ, સુખ અતિરૂપ અનેરે
—સામળભટ

અનૈક્ય, *s n* [S *fr* અ, अन्, not + ऐक्य unity *fr* एक one] Disunion, disagreement 2 Variety, diversity 3 Variation, unsteadiness

અનૈશ્વર્ય, *s n* [S *fr* + ऐश्वर्य Godhead *fr* ईश्वर God *fr* ईश् to rule] Absence of glory or riches

અન્નોખું, *adj* [S અ not + નોખું] Not different, like, same

અનોઠી, [See અગુઠો] A heavy blow with the index finger to keep time in music, a thump

રાગ, તાલ, સ્વર ગ્રામ, મૂર્છના તાન, માનને લેઇ,
સાગી નમ પચની નિધરમ ગણિયા, ઉપર અનોઠી દેઈ
—દયારામ

અન્નોપમ, See **અનુપમ, અનૂપ**

અનૌરસ, *adj* [S *fr* अन + औरस legitimately born *fr* उरस् the chest] Adopted, illegitimate (of a child)

અંત,
અન્ત, } *s m* [S] End 2 Limit 3 Death

Id અંત આવવો To end અંત આણવો—લાવવો To bring to an end, to finish અંત લેવો—કાઢવો To know a concealed truth 2 To give the utmost trouble

અંત,
અંતે } *prep* [S अन्ते at the end] At the end, at last

અંત, *adv* [S] Inwardly

અંત-કરણ, *s n* [S *fr* अन्तर् inward + करण an organ *fr* कृ, કર વું, to do] The internal organ, the heart, the conscience

Id અંત કરણ ચતુષ્ટય The four internal functions of the heart – મન the faculty of cognition બુદ્ધિ the faculty of the mind by which it forms a resolution, ચિત્ત the reasoning faculty & અહંકાર self-consciousness અંત કરણ પંચક The five internal functions of the heart – the four mentioned above, and જીવાત્મા life અંત કરણ પારખવું To examine and know the heart ખરા અંત-કરણથી કહેવું To speak sincerely અંત કરણથી ચહાવું To love from the heart અંત કરણના ઘાળા A heart-felt anxiety અંત કરણનો ધક્કો A shock to the heart, a heavy shock

અંત-પટ, See **અંતર-પટ**

અંત-પુર, *s n* [S *fr* अन्तर् inward + पुर a city] A harem, a seraglio

અંત-માત્ર, *s n* [S अन्त + मात्र whole See અંત કરણ] The whole mind, the heart

કોઇને નવ દેખો સતપાત્ર, તેણે આવર્યું અંત માત્ર
—ગિરિધર

અંત-ક, *s m* [S *fr* अन्त the end + कृ, કરવું, to do] Death 2 The god of death

અંત-કાલ,
અંત-કાળ, } *s m* [S अन्त + काल time] The time of death

Id તારી અંતકાળની વખતે આડુ આવજો (In cursing) May this stand in the way of your salvation at the time of your death

અંતર,
અંતર, } *adv* [S अन्तर्, अन्त, inwardly See अन्त *adv*, & અંદર.] Inwardly, internally 2 *adj* Inward, internal 3 *s n* The interior 4 The heart the mind

અંતર માહિ અત્યંત વૈરાગ્ય — નિષ્કુળાનંદ

Id અંતરની આગ A secret sorrow અંતર ખોલવું To open the heart, to be open hearted, to speak freely

અંતર, *s n* [S] Distance, difference 2 (Arith) The remainder, the difference

Id અંતર પડવું To be at a distance 2 To be at variance to distance [illegible]

confidence અંતર લેવું-પારખવું To examine & know the heart or mind અન્તરનો ઉમળકો A real feeling of affection અંતરની લાગણી-દાઝ Real sympathy અંતરનું સગું A close relative અંતરની ટાઢક Real happiness અંતરનો ઉજેરા The light of God in the heart, self-enlightenment અંતર રહે છે There is a difference અંતર રાખવું To keep a difference, to repel, to keep distant, to be repulsive 2 Not to confide, not to trust 3 To fail to do 4 Not to work with the whole heart, to work without zeal અંતર આપવું-દેવું To give out a secret. હું તેનાથી અંતર રાખનાર નથી I shall show him no coldness, I will not be cold towards him

દરિ ગુરૂ સતમાં અંતર પડે, છવને લાલચ લોભ દેખાડે
—પ્રીતમદાસ

અંતર, See અન્ત્ર, અંત્ર

અંતર, s n [S अन्तर] Another, not the same

Note—In this sense, અંતર occurs as the last member of a compound noun, e g ગ્રામાન્તર, દેશાન્તર, અર્થાન્તર

અંતર-ગળ, s m [S અન્ત્ર + गल् to drop] A tumour of the testicles, hydrocele

અંતરંગ, adj [S fr अन्तर + अङ्ग, અંગ, a limb] Intimate 2 Special

અંતરંગ, adv [See અન્તર્ + તરંગ a wave] Moving, unsteady 2 Hanging, suspending (Used in the Surat Districts)

અંતર-છાલ, s f [+ છાલ] The innermost bark of a tree

અંતર્યામી, adj [S अन्तर् + यम् to restrain] Knowing what passes in the hearts of men 2 s m The Ruler within the heart, the All-knowing God Also written **અંતર્જામી**

અંતર-પટ, s m [S fr अन्तर distance + पट cloth] A curtain. 2. A piece of cloth held between the bride and the bridegroom in the marriage-ceremony

Id અંતરપટ રાખવો To screen, to keep secret અંતરપટ ખોલવો To remove a screen, to lay bare 2 To remove the innate ignorance or weakness of the mind ભક્તિ-ભાવનો અંતરપટ A screen (or back-ground) of devotion

અંતર-મેળ, s m [See અંતર્, અંતર+મેળ] A real (internal) unity of hearts, though not ostentatiously proclaimed to the outside world

અંતર્વાસિયું, s n [+S वासस्, वास, cloth See વસન, વસ્ત્ર] A piece of cloth worn round the shoulders in a s'rāddha ceremony

અંતર-શત્રુ, s m [+ શત્રુ] An internal enemy, a secret enemy 2 A friend outwardly, but an enemy at heart

અંતર્સ, adv [See અંતરાસે fr અંત + S अश् to eat or drink] See **અંતરાસે**

અંતર-વેલ, s f [S अन्तर् inward + वेला a creeping plant fr वेल्ल् to shake] Name of a plant

અંતર-સાક્ષી, s m [S अन्तर्+साक्षिन् present fr स, सह, with + अक्षि eye] Conscience 2 adj Knowing what is in the mind of men (spoken of God)

અંતરાત્મા, s m [S fr अन्तर् + आत्मन् soul] The individual soul, the inward soul

અંતરાય, s m [S fr अन्तर् + इ to go] Impediment

Id અંતરાય કરવો To interpose, to interfere, to hinder; to meddle અંતરાય રાખવો See અંતર રાખવું અંતરાય પાડવો To separate

અંતરાયી, adj Coming between, intervening, hindering, putting an obstacle in the way of

મને પરણી મનની રૂચે, અંતરાયી દેવ થયા વચ્ચે.
—પ્રેમાનંદ.

અંતરાવવું, v t [See અંતરાય Cf આંતરવું] To intervene, to hinder 2 To separate

અંતરાવું, v i [Passive of અંતરાવવું, which is itself the causal form of આંતરવું] To have something intervening, to be hindered, to be kept at a distance 2 To be separated

અંતરાળ, s n [S अन्तराल the space between two things] Space 2 The sky

અંતરિક્ષ, } **અંતરીક્ષ**, } s n [S] The sky, ether, the firmament 2 adj Aerial, atmospheric

અંતરીયાળ, See અન્તિ્રયાળ

અંતરો, See આતરો

અંતર્ગત, *adj* [S *fr* अन्त, अन्तर्, inward + ગત gone] Interior, inward

અતર્ગત વિના એહ, પ્રેમની વાત કોણ્યુ યકી ક્હુ?
—દયારામ

અતર્ગોળ, *s m* [S *fr* अन्तर्+गोल a ball] A round hollow thing 2 The concave side of a circle

અંતર્ચક્ષુ, અતશ્ચક્ષુ, } *s n* [S अन्तर्+चक्षुस् the eye] The mind's eye, the eye that can see the heart

અતર્જામી, See અતર-જામી

અંતર્જ્ઞાન, *s n* [S *fr* अन्तर् + જ્ઞાન *fr* ज्ञा to know] Inward knowledge

અંતર્દશા, *s f* [S *fr* अन्तर्+दशा condition, state] Influence of minor planets on the course of a major planet (in Astrology)

અંતર્દાહ, *s m* [S *fr* अन्तर + દાહ burning] Heat of the mind 2 Grief

અંતર્દૃષ્ટિ, *s f* [S *fr* अन्तर् + दृष्टि sight *fr* दृश् to see] Knowledge of one's own mind, insight into oneself

અતર્દ્વાર, *s n* [S *fr* अन्तर्+द्वार a door] An inner door, a secret door, a trap-door

અતર્ધાન, *s n* [S *fr* अन्तर् + धा to put, to hold] Disappearance

અતર્ધ્યાન, *s n* [S *fr* अन्तर् + ધ્યાન *fr* ध्यै to contemplate] Contemplation

અતર્બાહ્ય, *s n* [S *fr* अन्तर् + बाह्य outward *fr* बहिस् out] The interior as well as the exterior part

અતર્ભાવ, *s m* [S *fr* अन्तर् + भाव a state *fr* भू to be] The state of being included, inclusion 2 The internal idea 3 The inherent disposition

અતર્ભૂત, *adj* [See અતર્ભાવ] Included, contained

અંતર્ભેદ, *s m* [S *fr* अन्तर् + भेद breaking *fr* भिद् to break] The secrecy of the heart, the secret thoughts of the heart 2 Discord, internal dissensions

અતર્ભેદી, *adj* Knowing the secret thoughts of the heart 2 That can p n trate, penetrating 2 Piercing volatile

અતર્ભેદુ, અંતર્ભેદિ-યો, } *adj* See અંતર-ભેદી 2 Treacherous, that gets a knowledge of the secrets of a man's heart, and reveals them to his enemy 3 *s m* A traitor

અંતર્યામિ, [S] See અંતર-જામી

અતર્લાપિકા, *s f* [S *fr* + लप् to speak] A riddle, generally in verse, which proposes a question, and covertly contains in its own body an answer to the question *Cf* બહિર્લાપિકા

અતર્વર્તી, *adj* [S *fr* + वृत्, वर्त्, to be] Existing within, contained in

અંતર્વર્ધિષ્ણુ, *adj* [S *fr* + वृध्, वर्ध्, to increase] Growing from within 2 (In Botany) Endogenous

અંતર્વૃત્તિ, *s f* [S *fr* + वृत्ति state] See અતર્ભાવ

અતર્વેધ, *s m* [S *fr* + વેધ, વેધ-વુ, to penetrate] Penetrating, piercing 2 The position of two opposite doors in a house, when the width of the outer door is less than that of the inner one (in શિલ્પ-શાસ્ત્ર Architecture)

અંત-વેળા, *s f* [S *fr* अन्त the end + वेला time] The point of death, the last moment

અંતસ-કરણ, Corrup of અત -કરણ

અંત-સ્થ, *adj* [S *fr* अन्तर् inward + स्था to stand] Internal, intrinsic, inherent 2 Secret, private 3 *s m* The letters ય, ર, લ, વ, inasmuch as in the arrangement of consonants in the Sanskrit alphabet this group of semi vowels *stands between* the mutes and the spirants

અતિક, *s m* [S अन्तिक near] A body-guard

અંતી-પતી, *s f* Children's game

અતે *adv* [S *fr* अन्त the end] Lastly, at the end

Prov અતે ધૂળને ધૂળ Wickedness is sure to lead to ruin અતે ધર્મો જય, અને પાપે ક્ષય Truth has always a fast bottom, and he who swims in sin will sink in sorrow

અત્ય, *adj* Final last 2 *s m* The

ફોરો = blanket] A blanket which makes the wearer invisible to other eyes, the invisible cloak 2 Cheating a person for selfish ends

Id અધાર પિછોડો નાખવો-ઓઢાડવો To hoodwink અધાર પિછોડો ઓઢવો-ફેરવવો To put on a magic cloak, so as to make oneself invisible અધાર પિછોડી ઓઢાડવી To mislead or deceive a person by keeping him in ignorance on a subject 2 To mislead a person in order to gain one's own interest 3 To keep a person under one's control so that he should see or do nothing but what one tells him to see or do અધાર પિછોડો ઓઢવો To be absent-minded 2 To be invisible to others by putting on a magical sheet.

અધાગ, *s n pl* [See અધાર] A dazzled state of the eyes 2 Giddiness

Id આખે અધારા આવવા To be giddy

અંધારીઉં, અંધારિયુ. *s n* The dark half, or last fortnight, of a lunar month the fortnight during which the moon is waning 2 *adj* Having darkness, dark

અધારિયું-અજવાળિયુ, *s n* [+ અજવાળુ] Children's game generally known as તવક ઝપટો (Used in the Dhāri district)

અધારી, *s f* A dazzled state of the eyes 2 The side pieces used to protect the eyes of a horse, blinders 3 An iron piece placed before a forge by blacksmiths to protect themselves from the heat and light of the [illegible]

Id કોઈને અધારી નાખવી To hoodwink

અધારૂ, *s n* Darkness 2 Disorder 3 Gloominess 4 Distracted state of the mind, sadness 5 Ignorance

Id અધારૂ ઘોર-અધારૂ ઘર Deep darkness અધારા આવવા To be dizzy [illegible] ઉલેચવા (Lit) To banish darkness 2 To attempt to carry out an impossible scheme or plan અધારામા કુદવુ To attempt to do a thing in ignorance of its nature અધારામા [illegible] રહેવુ [illegible] ignorance અધારામા રહેવુ To be not known to the public અધારામા રાખવુ To keep unknown to the public અધારી ઓઢાડવી To keep in ignorance of 2 To keep a person under one's control અધારી કોટડી Solitary confinement 2 A prison અધારી બાધવી To tie a piece of cloth over one's eyes 2 To be totally ignorant of અધારૂ વળી જવુ To spread over (of darkness) 2 To be stopped 3 To be thrown into a state of darkness anarchy or confusion અધારે કે અજવાળે Openly or secretly અધારે પડવુ To lie in darkness, to be unknown

Prov મો મણ તેલે અધારૂ = નોળે ન્હાટે અધારૂ = દીવા પાછળ અધારૂ There is darkness under the lamp અધારાની મારી એ, કે ખાવી એ He that runs in the night stumbles Ignorance augments our evils અધારે કાઇ કોળિઓ કાનમા જવાનો છે ? Habit overcomes little obstacles = Nature will ever assert herself ગોળ અધારે ખાવો, તોએ ગળ્યો, અને અજવાળે ખાવો, તોએ ગળ્યો Truth is truth to the end of the reckoning અધારી રાત, અને તસ્કર ટાળા, હે, રે વાણિયા, તારા ને તારા When candles are out, all cats are grey

અધે-મૂલ, *adj* [S अध+मूल root] Stupid dull, unintelligent

અધેર, *s n* Disorder, anarchy

અધેરૂ, *adj* Dark 2 Disorderly Anarchic

Prov અધેરી નગરી, ને ગડુ રાજા, ટકે શેર ભાજી ટકે શેર ખાજા All of one price, good or bad અધેરી નગરી, ને ગડુ રાજા, બાર કોળા, ને તેર સાગા Under anarchy and disorder, you have to pay more than you get

અધો, *adj m*
અધી, *adj f* } See અધ, આધળુ
અધુ, *adj n*

Prov અધેની જોરુ, ખુદાના રખવાળા A blind man's wife needs no paints

અધ્યારૂ, *s m* [S अध्वर्यु a sacrificial priest] See અધ્યારૂ

અન્ન, *s n* [S अद् to eat] Grain 2 Food

Note—અન્ન (food) is divided by Hindu

writers into four classes -Nutritive, luxurious, drinkable, and that which is licked

Id અન્ન ભેગુ થવુ To be able to eat after a great trouble has been gone through અન્ન ભરવુ-ભરી રાખવુ To store up corn અન્નને અને દાતને વેર Starvation, having nothing to eat અન્ન પાણી ઝેર થઇ જવા To be unable to eat, through disease or sorrow અન્નનો કીડો Gluttonous અન્નનો માળવો Liberally supplying food to those who want it 2 Charitably distributing food

Prov અન્ન તેવો ઓડકાર As you sow, so shall you reap As you mend your bed, so shall you lie on it અન્ન, તેનુ પુણ્ય, અને રાધનારીને ધુમાડો It is the master, and not his steward, that deserves the thanks of his guests અન્ન સમાણા પ્રાણ, અને પ્રાણ સમી પ્રીત As is the tree, so is the fruit અન્ન આહારે, અને ઘી વ્યવહારે All things should not be used in an equal quantity = Bread at pleasure, drink by measure અન્નનુ માર્યું નીચુ જુવે Men are generally true to their salt અન્ન પારકુ છે, પણ કાંઈ પેટ પારકુ છે? Never scald your lips with another man's porridge અન્ન મીઠુ કરીને ખાવુ Content is more than a kingdom

અન્ન-કુટ, અન્ન-કોટ, } See અણ-કૂટ, અણ-કોટ

અન્ન-છત્ર, s n [S अन्न + सत्र a place for sitting fr सद् to sit] Daily distribution of food to the poor

અન્ન-જળ, s n [S अन्न + जल water] Food and drink 2 Livelihood, the necessaries of life

Id એનુ તો અહીંથી અન્નજળ-ઊઠ્યુ છે-ખૂટ્યુ છે He is out of his element here, he will not stay here long, he will have to leave this place અન્નજળ પાણી Same as અન્નજળ (પાણી, having the same meaning as જળ, is here redundant) અન્નજળ પાણીના હાથમા If Fate would have it See અંજળ

અન્ન-દાતા, s m [S fr अन्न+दाता a giver fr दा to give] A donor of grain 2 One who maintains dependants, a patron

અન્ન-દાન, s n [+ દાન a gift] Giving food in charity 2 Distribution of food to the poor

અન્ન-દેવ, s m, અન્ન-દેવતા, s f } [S fr + દેવ, દેવતા, a god] The divinity who is believed to preside over the articles of food 2 Food considered as a divinity

અન્ન-પાણી, s n [S अन्न + પાણી water fr पानीय a drink fr पा to drink.] Food and water 2 Victuals, provisions

અન્ન-પૂર્ણા, s f [S fr अन्न+पूर्ण filled fr पॄ to fill] A goddess that provides a person with food according to his desire, the goddess of plenty

અન્ન-પ્રાશન, s n [S fr अन्न +प्राशन eating fr प्र forth + अश् to eat] The ceremony of feeding an infant with rice between its fifth and eighth month

અન્ન મય-કોશ, s m [S fr अन्न + मय a termination added to nouns and meaning 'full of,' 'made of' + कोश a sheath] (Lit) The covering supported by food, the fifth of the five sheaths that, according to the Vedānt, envelope the individuated soul while separate from the Supreme Soul. These five sheaths or cases are —1, આનંદમય કોશ, 2, વિજ્ઞાનમય કોશ, 3, મનોમય કોશ, 4, પ્રાણમય કોશ, and 5, અન્નમય કોશ

અન્ન-રસ, s m [S fr अन्न + रस juice] The essence of food

અન્ન-વસ્ત્ર, s n [S fr अन्न+वस्त्र clothes fr वस् to dress] Food and clothes 2 Maintenance, means of livelihood

અન્નાચ્છાદન, s n [S fr अन्न + आच्छादन covering, clothes, fr आ intens + छद् to cover] Same as અન્ન-વસ્ત્ર

અન્નાશય, s m [S fr अन्न + आशय a reservoir fr आ intens + शी to lie down] The stomach

અન્નાસ, See અનનાસ, અનેનાસ

અન્નોદક, s n [S fr अन्न + उदक water] Grain and water, food and drink. See અન્ન-જળ

અન્ય, adj [S] Another 2 Separate 3 Different

Id અન્યે કે પન્યે Directly or indirectly 2 Willingly or unwillingly, *nolens volens*

અન્ય•ત્ર, *adv* At another place 2 Otherwise

અન્ય•થા, *adv* Otherwise, on the contrary

અન્યા, See અન્યાય

અન્યાડી, See અનાડી

અન્યાડી-વેડા, *s m pl* [+ See વૃત્તિ] }
અન્યાડી•પણું, *s n* [+ પણુ a suffix.] }
Awkwardness

અ•ન્યાય, *s m* [S *fr* अ not + न्याय justice *fr* नी to lead, to carry] Injustice 2 An offence

Id અન્યાય કરવો To do injustice તેને અન્યાય આપવો To do him injustice તેનેિ અન્યાય થયો Injustice was done to him અન્યાય બોલવું To speak what is unjust

અન્યાયી, *adj* Unjust, dishonest 2 Guilty

અ•ન્યાયું, See અ•ન્યાયી

અ ન્યાવ, See અ•ન્યાય

અન્યાશ્રિત, *adj* [S *fr* અન્ય +આશ્રિત] Dependent on another

અન્યોક્તિ, *s f* [S *fr* અન્ય + ઉક્તિ] A speech referring to a thing other than the one intended, an indirect speech, a disguised or dark speech, covert insinuation or intimation, an innuendo

અન્યોન્ય, }
અન્યો-અન્ય, } *adj* [S *fr* अन्य another] Mutual, reciprocal

અન્યોન્યાભાવ, *s m.* [S *fr* + અભાવ] *Reciprocal non being, the not being any* other thing (of this thing), and the not being this thing (of any other thing)

અન્યોન્યાશ્રય, *s m* [S *fr* + આશ્રય] Mutual dependence, mutual support or protection, reciprocal illustration and confirmation

અન્યોન્યાશ્રિત, *adj* Dependent on each other, mutually supported or aided

અન્વય, *s n* [S *fr* अनु after + इ to go] Relation, concord 2 Line, family 3 Agreement or relation (Gr) 4 Syntactical order or connexion 5 Logical order, consecution or consequence 6 Drift, tenor, bearing, strain

Id અન્વય કરવો-બેસાડવો-લગાડવો To construe 2 To put a verse into its prose order તેની જોડે એનો અન્વય બેસે છે This is related to that 2 This can be understood, when taken with that

અન્વયી, *adj* Bearing relation, related, relative

અન્વિત, *adj* Accompanied by 2 Possessed of.

અપ્, *s n* [S See આપ] Water

અપ, *adv* [S] A prefix showing privation, down, below 2 *adj* Mean, wretched.

અપ•કર્ષ, *s m* [S *fr* अप down + कृष् to draw] Decline, fall

અપ કાર, *s m* [S *fr* अप + कृ to do] Injury 2 Faithlessness, ingratitude

Id અપકાર કરવો To do harm

Prov અપકારને બદલે ઉપકાર કરવો To return good for evil To heap coals of fire on the head

અપ•કારક, }
અપ•કારી, } *adj* Injurious 2 Faithless, ingrateful

અપ•કીર્તિ, *s f* [S *fr* अप + कीर्ति fame, *fr* कृत् to praise] Disgrace, infamy

Id અપકીર્તિ થવી To be disgraced અપકીર્તિ કરવી To disgrace

અપ કૃષ્ટ, *adj* [S *fr* अप + कृष् to draw] Inferior 2 Ruined

અ•પક્વ, *adj* [S *fr* अ not + पक्व ripe *fr* पच् to cook] Unripe

અ•પક્ષ, *adj* [S *fr* अ + पक्ष a wing] Not winged, unfledged

અ પક્ષ-પાત, *s m* [S *fr* अ + पक्ष-पात partiality *fr* पक्ष a wing, side, + पात falling *fr* पत् to fall] (Lit) Not falling to one side, hence, impartiality

અપ ઘાત, *s m* [S *fr* अप down + घात killing *fr* हन् to kill] Accidental or untimely death

અપગ, *adj* [S अप down, gone, lost

+ अङ्ग a limb, a part Or, S अ not, used for euphemy + पङ्गु lame] Maimed, mutilated, wanting a limb or an organ 2 Helpless

અપ-ચાર, *s m* [S *fr* अप down, wrong, injurious, + चर् to walk] The taking of unwholesome food 2 Going astray, wrong doing

અપ ચિન્હ, *s n* [S *fr* अप bad, injurious, + चिन्ह a sign.] Evil omen

અ પચો, *s m* [S अ not + पच् to cook to digest] Indigestion, dyspepsia

Id અપચો થવો To suffer from indigestion અપચો મટવો To be cured of indigestion

અપછરા, *s f* [S अप्सरा] A celestial damsel 2 A beautiful woman

અપ-છાયા, *s f* [S *fr* અપ evil + છાયા shadow] A terrible shade, an evil shade (said of the appearance of an evil spirit)

અપ-જય, *s m* [S अप down, opposite of, + जय victory *fr* जि to conquer] Defeat

અપ જશ, *s n* [S अप down opposite of, + જશ fame] Demerit, disgrace

Id અપજશ મળવો To be disgraced અપજશ લેવો To incur disgrace

અપ-જશિયુ, *adj* Disgracing, causing disgrace, disgraceful

અપટ See અપ્પટ

અ પઢ, *adj* [S अ not + पठ् पढवु to repeat to learn] Illiterate

અપત, *s n* [S अपत्य] An offspring

અ પતિ-વ્રતા, *adj* [S अ not + पति husband *fr* पा to protect + व्रत a vow] Unfaithful to one's husband, unchaste (a woman)

અ પતીજ, *s f* [S अ + प्रत्यय trust *fr* प्रति towards + इ to go] Mistrust, want of credit

અપત્ય, [S] See અપત

અ પથ, *s m* [S अ dim + પથ, પથ, way] Not the correct way, a wrong way 2 Heresy, a wrong or false religious doctrine

અ પથ્ય, *adj* [S *fr* अ not + पथ्य beneficial *fr* पथिन्, પથ, પથ, way] Unwholesome

અ-પદાર્થ, *s m* [S *fr* अ+ पदार्थ a thing *fr* पद a word + अर्थ meaning] Non entity that which is not comprised under any of the seven categories (પદાર્થ) of the Vaiseshika philosophy

અપદેશ, *s m* [S *fr* अप down + दिश् to show] Disguise, pretext

અપ દ્વાર, *s n* [S अप dim + द्वार a door] A back door 2 The anus

અપન, H *adj* *fr* આપણુ.

Prov અપન તો કહેતા કરતાં? Action is more difficult than speech અપના સો પરાયા નહિ What's mine is mine, what's mine is my own આપની તો ... Every hen thinks her own chickens ... અપના અપના આંગના ... Every one should sweep before his own door

અપ ભ્રંશ, *s m* [S *fr* अप down + भ्रंश् to fall] Corruption 2 One of the Prakrit languages

અપ-માન, *s n* [S अप down, opposite of, + मान respect *fr* मन् to think] Insult dishonour, disrespect

Id અપમાન કરવુ-આપવુ To insult અપમાન ખમવુ To bear an insult

અપ યશ, [S] See અપ-જશ

અપર, *adj* [S] Hinder, backward 2 Another 3 Later

Id અપર રાત The latter part of the night અપર સૂર્ય (Lit) Another sun, as bright and glorious as the sun, intelligent, very bright (of a man)

અપરંચ,
અપર ચ, } *conj* [S + च and] And, moreover 2 And further, more particularly (Used at the beginning of a letter)

અપરંચ તેજ ઉપમા કારણ છે,
સાર ગુણનિધિમા સૂરયા દુરિ રે --દયારામ

અપરમ, *conj* [S अपरम] See અપરં ચ

અપર-મા,
અપર-માત,
અપર-માતા, } *s f* [+મા, માતા] A step mother

પ્રથમ પ્રણામ અપર માને, તે બેટાડ્યા શ્રીપત્ય
—ધ્રુવાખ્યાન

અ•પરં-પાર, *adj* [S अ not+पर another +पार the opposite shore] Endless, infinite

અ•પરાજિત, *adj* [S *fr* अ+परा opposite +जि to conquer] Unconquered 2 Unconquerable, invincible

અપ રાધ, *s m* [S अप away, dim + राध to accomplish] A fault, a crime, a sin, guilt, an offence

અપરાધ ણ, } *s f* A guilty woman
અપરાધે ણ, }

હુ અપરાધણ્ હરખે હણાઇ —પ્રેમાનંદ

અપરાધી, *adj* Guilty, sinful

અપરાન્હ, *s n* [S *fr* अपर the latter part+अह्न a day] The interval of time between 1 P M and 4 P M , the afternoon

અ•પરિગ્રહ, *s m* [S *fr* अ not+परिग्रह] Non acceptance, rejection 2 *adj* Without possessions or belongings, or attendants, &c

અ•પરિમિત, *adj* [S *fr* अ not + परिमित limited *fr* परि around+मा to measure] Unmeasured 2 Vast, extensive

અ પરીક્ષિત, *adj* [S *fr* अ+परीक्षित examined *fr* परि around + ईक्ष् to see] Unexamined

અ•પરોક્ષ, *adj* [S *fr* अ +परोक्ष absent *fr* अ not+पर another, beyond, + अक्षि the eye] Present to the eye

અપ લક્ષણ, *s n* [S अप away, dim , +लक्षण a mark *fr* लक्ष् to see] Evil or inauspicious marks 2 Vice, conduct which is likely to lead to vice or sin

અપ•લક્ષણું, *adj* Having evil or inauspicious marks, showing signs of vice 2 Vicious

અ•પલાયન, *s d* [S अ not + पलायन running away *fr* परा in the opposite direction + अय् to go The radical meaning of this word is 'not running away,' अ being used for euphemy *Cf* અ•ગેપ] Running away

અ•પલ્યા, *s f* [S अ not + पल flesh] A lean emaciated woman 2 A dirty woman

અપ•વર્ગ, *s m* [S *fr* अप away from +वृज् to go] Salvation

જે કર્મ તણુ ફળ સ્વર્ગ, નવ આપ તે અપવર્ગ
—ગિરધર

અપ વાદ, *s m* [S *fr* अप dim + વાદ speaking *fr* वद् to speak] False imputation, censure, speaking evil 2 An exception

Id અપવાદ મૂકવો To impute evil to અપવાદ લાગવો–બેસવો To be liable to censure અપવાદ તરીકે As an exception

અપ વાદ•ક, } *adj* Exceptional, as an exception
અપ વાદી, }

અપ વાસ, *s m* [S In this word अप is a corruption of उप near + वस् to dwell See ઉપ•વાસ] A fast

Id અપવાસ કરવો To observe a fast અપવાસ મૂકવો–ભાગવો To give up fasting મને અપવાસ છે I have observed a fast

અપ વાસી, *adj* One who observes a fast 2 Hungry, starving

Id. હુ ચાર દિવસનો અપવાસી છુ I have been starving for four days

Prov અપવાસીને ઘેર ટોટળા ! Beggars can never be bankrupts

અ•પવિત્ર, *adj* [S *fr* अ not+પવિત્ર pure *fr* पू to purify] Unholy, impure, unclean

અ•પવિત્ર તા, *s f* }
અ પવિત્ર તા•ઈ, *s f.* } Impurity, uncleanliness, unholiness
અ•પવિત્ર•પણુ, *s n* }

અપ શબ્દ, *s m* [S. *fr* अप away from, dim , + શબ્દ a word] An obscene word, an abusive language 2 An incorrect word (Gram)

Id અપશબ્દ બોલવો–કાઢવો To use abusive language, to abuse (a person)

અપ શકુન, } *s n* [S + शकुन = P शगुन a bird, an omen] An ill omen, an evil auspice or augury
અપ•શુકન, }

Id તેને અપશુકન કરવા To put an ill omen in his way અપશુકન કહેવા To ask an inauspicious question અપશુકન થવા To meet with an ill omen

અપ-શુકનિ-યાળ, } *adj* Inauspicious
અપ-શુકનિ-યું, }

અપ-સવ્ય, *adj* [S + सव्य left, opposed to right] Left-handed 2 Moving from left to right 3 Contrary 4 Evil, inauspicious

Id અપસવ્ય કરવું To change the sacred thread from the left shoulder to the right, as in performing a ceremony for the benefit of the dead 2 To perform a શ્રાદ્ધ (s'rāddha) ceremony

નહિ સવ્ય અપસવ્ય જાણું, મા —વલ્લભ

અપ-સ્માર, *s m* [S *fr* + स्मृ, स्मर्, to remember] Epilepsy, fainting sickness, fits

અપ-હરણ, *s n* [S *fr* + हृ, हर्, to take away.] Kidnapping 2 Taking away, misappropriation 3 Theft

અપ-હાર, *s m* Misappropriation, embezzlement 2 Hiding, concealing 3 A decrease, a deficiency

અપ-હ્નુતિ, *s f* [S *fr* ह्नुते concealing *fr* ह्नु to conceal] Concealment of knowledge, denial 2 A figure of speech, in which the thing in question is denied, and another reason is ascribed, evasion, prevarication, a subterfuge

અપાંગ, *s n* [S] The outer corner of the eye 2 A sectarian mark on the forehead

કમળ કુસુમ ચઢાવ્યું, અપાંગ મૃગમય કરાવ્યું કેસરનું —પ્રેમાનંદ

અ-પાતકી, *adj* [S *fr* अ not + પાતકી sinful.] Not sinful, sinless

અ-પાત્ર, *adj* [S *fr* + પાત્ર fit] Unfit

અપાદાન, *s n* [S अप away from + आदान taking *fr* आ up to + दा to give] The ablative case (Gram)

અ-પાન, *s m* [S *fr* अप down + अन् to breathe]One of the five vital winds, which goes downward and out at the anus

અ-પાપ, *adj* [S *fr* अ not+ પાપ sin] Not sinful, sinless

અપામાર્ગ, *s m.* [S *fr* अप away+ आ up to + मृग् to seek] Name of a plant

અ-પાર, *adj* [S *fr* अ not + પાર the opposite bank *fr* पृ to fill] Endless infinite

અ-પાર-દર્શી-ક, *adj* [S *fr* अ + पार the other side + દર્શી-ક showing *fr* दृश to see] Opaque, not transparent

અપા-વવું, *v t* [Caus of આપ-વું to give] To cause one to give 2 To cause to be given

અપાસરો, *s m* [Corrup of S उपाश्रय a resort *fr* उप near + आ up to + श्रि to go] A Jain monastery

Prov અપાસરે દીવો When the east and west meet = When Calais and Dover meet

અપિ, *conj* [S] Even 2 Also, moreover

અપીલ, *s f* [Eng *Appeal*] A petition against a judicial decision, an appeal

Id અપીલ કરવી-લઈ જવી To appeal. અપીલ ચલાવવી-સાંભળવી To proceed with an appeal, to hear an appeal અપીલ ચૂકવવી To decide an appeal અપીલ રદ કરવી To reject an appeal અપીલ રદ થઈ છે The appeal is rejected

અપીલ કોર્ટ, *s f* [+ કોર્ટ] An appellate court

અ-પુત્ર, *adj* [S *fr* अ not + પુત્ર a son] One who has no son. 2 Childless

અ-પુચ્છ, *adj* [S *fr* अ not+પુચ્છ a tail] Having no tail 2 Deprived of the tail

અ-પૂજ, *adj* [S अ + पूज् to worship] Unworshipped, unadored

અ-પૂજ્ય, *adj* Not fit to be worshipped

અ-પૂર્ણ, *adj* [S *fr* + પૂર્ણ full *fr* पृ to fill] Incomplete, imperfect

અ-પૂર્ણ-કાલ, *s m.* [+ કાલ time] Imperfect tense (Gram)

અ-પૂર્ણ-તા, *s f* Imperfection, a defect

અ-પૂર્ણાંક, *s m* [+ અંક a figure] An incomplete number, as opposed to an integer, a fraction

અ-પૂર્વ, *adj* [S *fr* अ not + પૂર્વ previous.] Not happened before 2 New 3 Wonderful

અપૂરા, *s f* [See કાપુસ cotton] A ball made of rags with which a small opening is

shut up, a plug 2 Spirit, vigour, energy
Id કામ કરી કરીને મારી તો અપૂશ નિકળી ગઈ I am done up with hard work, I am overworked

અપેક્ષા, s f [S fr अप away from + ईक्ष् to see] Expectation, wish, eager desire 2 Requirement, want

અપેક્ષિ-ત, adj Expected, desired 2 Required, wanted

અપેલણ્ટ, s m [Eng *Appellant* See અપીલ] An appellant

અપ્પટ, adj [S अ not + पटु skilful] Not skilful, unskilled 2 Foolish *Cf* અ-પટ

અપ્પાસ, [A further corruption of અપ પાસ] See અપવાસ

અ-પ્રકટ, adj [S fr अ not + प्रकट, પ્રગટ, manifest fr प्र forth + कट side] Not manifest, not made known, not plain, unintelligible

અ પ્રગલ્ભ, [S fr + प्रगल्भ bold fr प्र forth + गल्भ् to be bold] Not bold, bashful, shy

અ-પ્રતિકૂલ, adj [S fr अ not + પ્રતિકૂલ unfavourable] Not unfavourable favourable

અ-પ્રતિમ, adj [S fr अ+ પ્રતિમા a likeness, an image, fr प्रति against + मा to measure] Matchless, unequalled

અ પ્રતિષ્ઠા, s f [S fr अ + प्रतिष्ठा respect f प्रति + स्था to stand] Disrespect, dishonour, humiliation

અ પ્રતીત, }
અ-પ્રતીત, } s f [S fr अ + प्रतीति confidence fr प्रति + इ to go] Mistrust
અ પ્રતીતિ, }

અ પ્રધાન, adj [S fr अ + प्रधान principal fr प्र forth + धा to put] Not chief or superior, inferior

અ પ્રમાણ, adj [S fr अ + પ્રમાણ authority, proof, fr प्र forth + मा to measure] Immensurable 2 Unreliable 3 Without proof, wanting proof

અ-પ્રમાણિક, adj Dishonest

અ-પ્રમાણિક-પણું, s n Dishonesty 2 Untrustworthiness

અ-પ્રમિત, adj [S fr अ not + प forth + मित measured fr मा to measure] Unmeasured 2 Inexhaustible

અ-પ્રમેય, adj [S fr + प्रमा true knowledge fr प्र forth + मा to measure, See પ્રમાણ] That which cannot be truly known, unknowable

અ પ્રયોજક, adj [S fr + પ્રયોજક causing] Not instigating or causing, not active, passive 2 Not inventive 3 Commonplace, ordinary 4 s m f An ordinary, commonplace, or bashful man or woman

અ પ્રવાસી, s m f [S fr अ not + प्रवासिन् a traveller fr પ્રવાસ travel fr प्र forth + वस् to dwell] One who has not travelled or does not travel, a permanent resident 2 adj Not travelling, residing permanently

અ-પ્રવાહી, adj [S fr + પ્રવાહી flowing] Not liquid

અ-પ્રવૃત્ત, adj [S fr + प्र forth वृत् to be, to turn] Not engaged in action, inert

અ-પ્રશસ્ત, adj [S fr + પ્રશસ્ત praised] Not praise worthy, censurable

અ પ્રસન્ન, adj [S fr + પ્રસન્ન pleased] Not pleased 2 Not favourable

અ પ્રસન્ન-તા, s f Displeasure 2 Absence of favour

અ પ્રસાદ, s m [S fr + પ્રસાદ favour fr प्र forth + सद् to sit] Disfavour

અ પ્રસિદ્ધ, adj [S fr अ + પ્રસિદ્ધ well-known fr प्र + सिध् to be accomplished] Obscure, unknown, insignificant 2 Hidden, secret

અ પ્રસ્તુત, adj [S fr अ + પ્રસ્તુત present, in hand, fr प्र + स्तु praise] Foreign to the matter in hand

અ પ્રાકૃત, adj [S fr + પ્રાકૃત ordinary] Not ordinary, extraordinary
જે નિત્ય લીલા અપ્રાકૃત, આનંદમય શ્રુતિ ગાવે
—દયારામ

અ પ્રાપ્ત, adj [S fr + પ્રાપ્ત obtained fr प्र forth + आप् to obtain] Not obtained unobtained 2 Not arrived

અ-પ્રાપ્ત-કાળ, s m [S fr + કાળ time] Improper time 2 adj That of which the time has not arrived, inopportune, unsuited to the occasion

અ પ્રાપ્તિ, *s f* Not having arrived, non-arrival 2 Not being applicable 3 Loss

અ પ્રામાણિક,[S] Same as અ પ્રમાણિક

અ-પ્રિય, *adj* [S *fr* अ not + પ્રિય pleasing *fr* प्री to please] Unfavourable, disagreeable

Id અપ્રિય લાગવું To be displeasing અપ્રિય બોલવું To speak displeasing words

અ પ્રિય તા, *s f* Displeasure, disfavour

અ પ્રીતિ, *s f* [S *fr* + પ્રીતિ affection] Want of affection, disaffection, loss of affection

Id અપ્રીતિ થવી-ઉપજવી To be disaffected, to be displeased, to have a disgust for

અપ્સરા, [S] See અપછરા

અફઘાન, *adj* [Ar] Belonging to Afgānistān 2 *s m* An inhabitant of Afgānistān

અ ફેર, *adj* [S अ not + ફેર વું to change] Unchangeable 2 Certain, sure 3 *adv* Certainly, surely (Used in Gohilwāḍ)

અફરા-તફરી, *s f* [Ar इफ़रात् इफ़्रात्, excess + तफ़्रीत् deficiency] Confusion, wild hurry 2 Embezzlement in accounts

અફલાતુન, અફલાતુન, } *s m* [Ar = Plato] The great Greek philosopher Plato 2 *adj* Haughty, arrogant 3 Excellent

અફવા, અફવાઇ, } *s f* [Ar अफ़्वाह् *pl* of फ़्वह the mouth] Rumour, report, unauthenticated news

Id અફવા ઊડી છે-ઉડી છે-ચાલી છે A rumour is spread or circulated

અફસોસ, *s m* અફસોસી, *s f* } [P अफ़सोस्] Grief 2 *interj* Alas!

અ-ફળ, *adj* [S अ not + ફળ a fruit] Fruitless, vain 2 Bearing no fruit

Id અફળ જવું To be fruitless or in vain

અ ફળાઉ, Same as અ ફળ, 2

અફળા ટ, *s m* [S आ intens + स्फल् फाल्, to tremble + વૃત્તિ being] The sound produced by the dashing of a thing against another

અફળાવવું, *v t* [Caus of અફળાવું] To cause to dash, to throw with violence

અફળાવું, *v i* [Pass of અફાળવું] To be dashed, to be thrown

Id અફળાવું કુટાવું To be dashed or thrown about 2 To be put to great trouble

અફાળ-કૂટ, *s f* [+ કૂટવું to strike] Botheration, great trouble

અફાળવું, *v t* To strike with violence to dash against

અફીણ, *s n* [Ar अफ़्यून् = Gk *opium*] Opium

Id અફીણ ખાવું To eat opium અફીણ પીવું To drink a solution of opium અફીણનો કસુંબો A solution of opium અફીણનો નિશો Intoxication of opium અફીણનું ઝેર The poison of opium અફીણનું બંધારણ The habit of eating opium

Prov અફીણનો કીડો સાકરમાં ન જીવે One man's food is another man's poison

અફીણી, *adj m f* Addicted to opium-eating

અફીમ See અફીણ

અબ-ખોરો, આબ-ખોરો, } *s m* [P आबख़ोर् a drinking pot *fr* P अब् = S अप् water + ख़ोर् *fr* ख़ुर्दन् to drink] A metal pot for drinking water

અબ ગાર વું, *v t* [See ઉપ કાર benefit] To confer a benefit

અભિ ઘાર, *s m* [S अभिघार dropping, pouring, *fr* अभि around + घ, घर्, to drop] Ghee, clarified butter 2 Ghee served out to sanctify a dish at a dinner (Used in Kathiāwāḍ)

અબ-ઘડી, *adv* [See અબી now + ઘડી a period of 24 minutes] At this moment, just now, immediately

અબજ, *s n* [S अब्ज] One thousand millions, 1,000,000,000, 10^9

અબદા-ગીરી, *s f & n* [P अफ़्ताब्-गीर् an umbrella *fr* आफ़्ताब् sunlight + गीर् that which holds *fr* गिरिफ़्तन् = S ग्रह् to hold] An umbrella held over the head of a king or his minister in a procession

અમ ધૂત, *s m* [S अव-धूत *fr* अव down + धूत shaken *fr* धू to shake] One who has shaken off worldly desires 2 A wandering friar See અવ-ધૂત

અ-બદ્ધ, *adj* [S *fr* अ not + बद्ध bound *fr* बन्ध्, બાંધ-વું, to bind] Unrestrained 2 Unconnected with the world 3 Dissipated

અબનાસ, *s f* [P अब्नास्] An ornament on the handle of a sword

અ બ્રહ્મ, *s n* [S अ not + ब्रह्म godhead] Breach of the vows of a બ્રહ્મચારી, breach of a vow of celibacy 2 Disorder, confusion 3 Ignorance, stupidity

Id અબ્રહ્મ કુટાવું–અબ્રહ્મમાં કુટાવું To interfere in a matter without full knowledge about it

અબરક, } અબરખ, } *s n* [S अभ्रक] Mica, talc

Id અબરકની ખાખ–ભસ્મ – અબરક ભસ્મ, Oxide of mica અબરક મારવી To make an oxide of mica સહસ્રપુટી અબરક Mica covered over with medicinal preparations and burnt to ashes one thousand times

અબરૂ, *s f* [P अब्रु=S भ्रू] The eyebrow

અબલકી, } અબલખી, } *adj* [Ar अब्लक् pie-bald, particoloured, black and white] Variegated

અ-બળ, *adj* [S अ not+બલ, બળ power, strength] Powerless, weak

અ બળા, *s f* A member of the weaker sex; a woman

અ-બાધ, } અ-બાધિ-ત, } *adj* [S *fr* अ not + બાધ obstruction *fr* बाध् to obstruct] Unobstructed, unimpeded 2 Unchallenged

અબાશાઈ, } અબાશી, } See અબ્બાશાઈ

અબી, *adv* [Hind *fr* S અપિ] Now, just now, even now

Prov અબી બોલ્યા, અબી ફોક To think at night and forget it at day

અબીર, } અબીલ, } *s n* [Ar अबीर] A perfume composed of musk, sandal and rose water

અ-બુધ, *adj* [S *fr* अ not + બુધ a wise man, or બુદ્ધિ intelligence *fr* बुध to know] Foolish

Id અબુધ માણસ A foolish person

અબુસો-ઢબુસો, *s m* Children's game, generally known as અડુડો-મડુડો (Used in North Gujarāt and Mewāḍ.)

અ બૂઝ, *adj* [S अ not + Guj બૂઝ appreciation *fr* S बुध to know] Not having the power to appreciate, too unskilled to appreciate 2 [S अ not+बुद्धि intelligence] Senseless, stupid, foolish

અબોખા, *s m pl* Sweetmeat presented to the bridegroom and his party by the bride's party

અ-બોટ, *s m* [S अ-भुक्त eaten *fr* अ for आ intens + भुक्त eaten *fr* भुज् to eat See બોટ વું] The purification of a spot of ground used for cooking and eating

Id અબોટ કરવો–દેવો To purify a spot after a meal, to sweep the floor and wash it with cow-dung after a meal.

અબોટિયું, *s n* A silken cloth generally worn by Brāhmans when sitting down to a meal

અ બોલ, *adj* [S अ not+બોલ-વું to speak] Not speaking 2 Unable to speak through sickness, &c 3 That has given up speaking to another through disagreement, &c

અ બોલ-ડા, [+ ડા dim] See અ બોલા

અ બોલા, *s m pl* [S अ not + બોલ વું to speak *fr* S ब्रू to speak] A determination not to speak with a certain person, through anger

Id અબોલા લેવા–રાખવા To determine not to speak, through anger (તેની સાથે) અબોલ રહેવું Not to speak to a man, through disagreement or quarrel

અ-બોલ્યું, *adj* Not spoken, withdrawn, retracted, recanted, disavowed

In બોલ્યું અબોલ્યું કરવું To retract, recant, or disavow what has been said or asserted

અબ્જ, See અબજ 2 *s n* [S *fr* अप्, अप्, water + जन् to be born]A lotus flower, growing on water, a lily flower 3 *s m*

The moon

અબ્દ, *s n* [S *fr* + દા to give] A giver of water 2 A cloud of rain

અબ્ધિ, *s m* [S *fr* અપ્ water + ધા to hold] An ocean, a sea

અબ્બાસ્ય ઈ, *adj* [P आब् आसा water like] Reddish blue, light blue

અ ભક્ત, *adj* [S *fr* अ not + ભક્ત devoted *fr* भज् to worship] Not devoted

અ-ભક્તિ, *s f* Absence of devotion

અ ભક્તિ-માન્, અ-ભક્તિ-વાન્, } *adj* Having no devotion, wanting devotion, faithless

અ-ભક્ષ્ય, *adj* [S *fr* अ + ભક્ષ્ય eatable *fr* भक्ष to eat] Not eatable, unfit for eating

અ-ભક્ષ્યાભક્ષ્ય, *s n* [Correctly S भक्ष्याभक्ष्य *fr* ભક્ષ્ય + અ ભક્ષ્ય] Eatable and not eatable things 2 What should be eaten and what not

અ-ભંગ, *s m* [S *fr* अ + ભંગ breach *fr* भञ्ज to break] An integer, a whole 2 A metre employed in Marathi poetry 3 *adj* Unbroken integral, whole

અ ભંગી, See અભંગ, *adj*

એમા ગૂંથ્યો ભાવો, હરિ અભંગી —ધીરો

અભડ-છેટ, Sym as આભડ-છેટ

અભડા એલ, અભડા યલ, અભડે લ, } *adj* [See આ ભડ-વુ] Not fit for possessing, enjoying, or keeping, that which has touched a pollution, that which is polluted

અભડા યલી, *adj f* A woman in her monthly course

અભડા વવું, *v t* [Caus of આભડ વુ to be polluted] To pollute

અભડા-વું, *v i* To be polluted 2 To be in the monthly course (a woman)

Id અભડાવા જવુ To go to mourn at the house of a deceased person

અ ભણ, *adj* [S अ not + ભણ્ વુ to learn *fr* भण् to speak] Illiterate

અ ભદ્ર, *adj* [S *fr* अ + भद्र good] Inauspicious, evil

અ ભય, *adj* [S *fr* अ + ભય fear *fr* भी to fear] Free from fear, fearless 2 *s n* Freedom from fear

અ ભય-દાન, *s n* [S *fr* + દાન a gift] A gift or boon of freedom from fear, a promise of protection and security

Id અભયદાન આપવુ-અભય આપવુ To give a promise of protection and security

અ-ભય-પદ, *s n* [S *fr* + પદ a place] A place where there is no fear, the abode of God

અ-ભયી, *adj* That which has secured freedom from fear or protection, fearless

અ-ભય-વચન, *s n* [+ વચન speech] A solemn promise or assurance of security

અભરાઈ, *s f* [S अभ्र the sky + राजि a row] A shelf

Id અભરાઈ પર મૂકવુ To lay up on a high shelf 2 To lay aside, to conceal 3 To conceal with the intention of misappropriating

અભરામી *s f* [Ar अब्राहम]A particular gold coin

અ ભરાભરણ, *s n* [S *fr* अभर having no protector *fr* अ not + भृ, भर् ભર વુ to hold, to maintain + आ भर ण a protector *fr* आ up to + ?] The Protector of the unprotected, the Helper of the helpless, God

અભરામ-કુલ-ના-દાવા, [See અભરામ ન દાવા and કુલ ની] See આભરામ-ન-દાવા

અભરામ-ન-દાવ, *s n pl* [A corruption of S अभ्रम, न देयम् "No mistake, nothing to be given " अभ्रम *fr* अ not + ભ્રમ a mistake *fr* भ्रम् to wander + न not + देयम् should be given *fr* दा to give] Acquittance, release

અ ભર-ભરવું, *v t* [S अ not + भृ, भर्, ભર વુ, to fill] To protect the helpless 2 To give in a large quantity 3 To enrich, to make prosperous

ગોસાંઈ થાઓ, ગિરિજા લ્યો,
(ત્યા) મનોરથ અભરે ભરશો —પ્રેમાનંદ

અ-ભાગણી *adj f* [S अ not + ભાગ્ય fortune *fr* भग fortune) Unfortunate (a woman) *Cf* સૌભાગ્યવતી

અ ભાગિ યુ, અ ભાગી, અ ભાગ્ય વાન, } *adj* Unfortunate, unlucky

અ•ભાવ, *s m* [S *fr* अ not + ભાવ existence *fr* भू to be] Non-existence 2 Absence 3 Dislike, distaste

અ•ભાવા, *s m pl* The aversion which a woman, during the time of pregnancy, feels towards certain kinds of food

અ•ભાવું, *s n* Same as અ•ભાવા

અભિ, *prep* [S *in comp*] To, unto, towards 2 Against 3 Round about

અભિ ગમન, *s n* [S *fr* + ગમન going] Approaching going or coming towards 2 Sexual intercourse

અભિ•ચાર, *s m* [S *fr* अभि around + चर् to go] The act of making a spell or charm efficient

અભિ•જિત્, *s n* [S *fr* अभि + जि to conquer] Some stars of the 20th lunar mansion or asterism, in which the most brilliant star is Alpha Syrae

અભિ•જ્ઞ, *adj* [S *fr* अभि+ ज्ञा to know] Knowing all about a particular thing, expert

અભિ•જ્ઞાન, *s n* Recognition 2 The mark by which a thing is recognized

અભિ•ધાન, *s n* [S *fr* अभि + धा to put, to hold] An appellation, a name 2 A surname

અભિ•નંદન, *s n* [S *fr*+नन्द् to delight] Rejoicing at, greeting 2 Praising 3 Congratulation

અભિ•નય, *s m* [S *fr* + नी, नय्, to carry] Gestures 2 Acting a part

અભિ•નવ, } અભિ નવું, } *adj* [S *fr* अभि intens + नव, નવું, new] Quite new or fresh 2 Wonderful

જુગલ બાળ સાથે પ્રસવ્યા, પુત્ર પુત્રી રૂપે અભિનવા
—પ્રેમાનંદ

અ•ભિન્ન, *adj* [S *fr* अ not + भिन्न broken *fr* भिद् to break.] Unbroken, undivided, united. 2 Unchanged, uniform 3 Not different from, identical

અભિ પ્રાય, *s m* [S *fr* अभि around + प्र forth + इ to go] Opinion 2 Design

Id અભિપ્રાય આપવો To express an opinion. અભિપ્રાય બાંધવો To form an opinion અભિપ્રાય લેવો To take an opinion, to consult અભિપ્રાય મળવો To have the same opinion as, to agree ખોટો અભિપ્રાય A wrong opinion 2 An unfavourable opinion સારો અભિપ્રાય A favourable opinion

અભિ•મત, *adj* [S *fr* + મત thought; See અભિ માન] Desired, agreeable

અભિ મંત્ર•ણ, *s n* [S *fr* + મંત્ર a spell] Making sacred by repetition of special formulas or mantras 2 Consecrating

અભિ•માન, *s n* [S *fr* अभि + માન pride *fr* मन् to think] Pride, arrogance 2 A feeling of nobility 3 Emulation

Id અભિમાન–રાખવું–ધરાવવું To be proud અભિમાન ઉતારવું To humiliate અભિમાન છોડવું To leave off pride આત્માભિમાન–સ્વાભિમાન Self respect દેશાભિમાન Patriotism

Prov અભિમાન રાજા રાવણનો એ રહ્યો નથી Pride goes before destruction

અભિ•માની, *adj* Proud, inflated 2 Possessing a feeling of nobility

અભિ•મુખ, *adj* [S *fr* अभि towards + મુખ the mouth, the face] With the face turned towards, opposite to 2 Aiming at, inclined to

અભિ યોગ, *s m* [S *fr* + યોગ joining] Application or devotion to, perseverance 2 A charge, accusation, a complaint, a plaint

અભિ•રામ, *adj* [S *fr* अभि intens + रम् to play, to be pleased.] Pleasing, charming

રમણીક શ્રી વૃન્દાવન ધામ છે,
નવ દ્રુમ વેલી અતી અભિરામ છે
—દયારામ.

અભિ•રૂપ, *adj* [S *fr* अभि to+ રૂપ form] Conformable or suitable to 2 Corresponding to, like

અભિ•રૂચિ, *s f* [S *fr* + રૂચિ taste *fr* + रुच् to taste] Joy, pleasure, taste

અભિ લાખ, *s m* } અભિ લાપ, *s m* } અભિ લાષા, *s f* } [S अभि intens + लष् to desire] Ambition, desire, yearning

અભિ લાષી, *adj* Ambitious 2 Desirous yearning for

અભિ વંદન, *s n* [S *fr* अभि + वंदन salut ing *fr* वन्द्, वंदવું, to salute] Salutation

અભિ વાદ, *s m* } [S *fr* + वाद to
અભિ વાદન, *s n* }
cause to speak *fr* वद्, વદવું, to speak] Addressing to 2 Salutation

યુગ પદપંકજ રજ કરો, અભિવાદન અમનિત
—દયારામ

અભિ-શાપ, } [*s m* S अभि intens +
અભિ શાપ, }
શાપ a curse *fr* शप् to curse] A curse 2 Evil arising from a curse

Id અભિશાપ મૂકવો To curse

અભિ ષેક, *s m* [S *fr* अभि round about + सिच् to sprinkle] Sprinkling 2 Bathing, a bath 3 Anointment 4 Inauguration

Id અભિષેક કરવો To sprinkle an idol &c, with water or milk accompanied with repetition of mantras રાજ્યાભિષેક Coronation ceremony રુદ્રાભિષેક Pouring water or milk on a idol with a repetition of રુદ્રી (a particular chapter of the Vedas) અભિષેક પાત્ર A pot with a hole at its bottom, through which water is allowed to dribble on the body of an idol while mantras are repeated

અભિ-સારિકા, *s f* [S *fr* अभि towards + सृ, सर्, to move] A damsel that goes to meet her lover at an appointed place

અભિ સાર, *s m* Meeting with the lover, going to meet the lover

અ-ભીત, *adj* [S *fr* अ not + ભીત frightened *fr* भी to fear] Not frightened

અભીષ્ટ, *adj* [S *fr* અભિ round about + ઇષ્ટ wished for] Desired, agreeable

અ-ભુક્ત, *adj* [S *fr* अ not + भुक्त eaten *fr* भुज् to enjoy, or भुक्ष् to eat] Unenjoyed, unused 2 Having not eaten, hungry

અ ભે, Same as અ ભય

અ-ભેદ, *s m* [S *fr* अ not + ભેદ difference *fr* भिद् to break] Non separation, absence of difference, identity 2 *adj* Complete, whole

અ ભેદ-ભાવ, *s m* [S *fr* + ભાવ being] Being identical 2 Feeling of identity

અ ભેદ-વાદ, *s m* [S *fr* + વાદ doctrine] The doctrine of the identity of the individual soul with the Universal Soul (in Vedânt philosophy)

અ-ભેદ-વાદી, *adj* Holding the doctrine of the identity of the individual soul with the Universal Soul

અ-ભે-દાન, Same as અ ભય-દાન

અ-ભેદ્ય, *adj* [S *fr* अ not + भिद् to break] Inseparable, indissoluble, impenetrable

અ-ભે-પદ, *s n* [S અભય + પદ a place *fr* पद् to go] The place or state of freedom from fear 2 Salvation

અ ભેવ, Same as અ-ભે & અ ભય

મુદ્રિક વરદાન છે અભેવ, મારા વદાવાળા દેવ
—દયારામ

અ-ભોક, } Same as અ-ભોગ
અ ભોગ, }

Id અભોક વાળવો, [S आभोग curving or winding the extended hood of a cobra See આભોગ + વાળવું to turn] Curving, winding 2 Spec, The winding up or bringing to an end a poetical piece, generally by mentioning the poet's name

અભોક વાળે નરસિં પાયો સ્વામી, સારમપાણિ
—બુદ્ધિદાન

અ-ભોક, } *s m* [S अ not + ભોગ enjoy-
અ ભોગ, }
ment] Want of relish, dislike, disgust.

Id અભોકે પડવું To be an object of dislike 2 To have no relish for

અ-ભો-રુ, *adj* [See અભય, *adj*] Having no fear, free from fear 2 Fearless

અ ભોમિયું, *adj* [S अ not + ભોમિયું acquainted] Not acquainted

અભ્યંગ, *s m* [S *fr* अभि around + અંગ the body] Application of perfumes all over the body

Id અભ્યંગ સ્નાન A bath with an application of perfumes all over the body

અભ્યંતર, *s n* [S *fr* અભિ intens + અન્તર, આતર, અંદર, the interior]The interior 2 The included space 3 Interval of time

or space 4 The internal feeling, the heart, the mind

અભ્યસ-વુ *v t* [See અભ્યાસ study] To study

વસ્તુ વિચાર વિના અભ્યસે, જેમ ઇંધનને કથીરે ઘસે
—અખો

અભ્યસી, *adj* [See અભ્યાસી] Studying 2 Studious 3 Studied

અભ્યાગત, *s m* [S *fr* અભિ towards + આગત come *fr* આ up to + गम् to go] A guest 2 A mendicant

અભ્યાસ, *s n* [S *fr* + अस् to throw] Study 2 Practice, application, inurement 3 Long experience

Id અભ્યાસ કરવો To study 2 To practise અભ્યાસ તપાસવો-લેવો To test the study, to examine અભ્યાસ પડવો To be habituated

અભ્યાસ-આરિણી, *adj* (Correctly *fem*) [S *fr* सृ, सर् to move] Resulting from study or practice

અભ્યાસી, *adj* Studious 2 Industrious

અભ્યુદય, *s m* [S *fr* અભિ around + ઉદય rising] Rise, elevation 2 Prosperity

અભ્ર, *s n* [S] The sky, the heavens

ઇચ્છે દિશા દિશે ઉદ્યોત ઇન્દુ તણો,
પણ ત્યાં વળી અભ્રને ઓથે ચંદ્ર
—દયારામ

અમ, Same as **અમે, અમો** (Used in Poetry)

અમક ડું, *adj* [See અમુક certain, indefinite + ડું ...] Certain, unnamed, indefinite (Used as a supplement of ઢીકણું, *e g* ફલાણું, ઢીકણું, અમકડું)

અ-મંગળ, *adj* [S अ not + मङ्गल મંગળ, auspicious] Inauspicious

અ મથુ, *adj* [S अ not + मिथ्या falsely, ... is often used for euphemy, or as in intensitive for अ, as in અ-લેખ, &c] Useless, fruitless 2 Gratis, gratuitous 3 For no purpose, with no object

અમદાવાદી, *adj* [Ar + P अहमदाबादी *fr* Ar अहमद the most praised, a *prop name* + P आबाद् populated, prosperous + ई of] Pertaining to Ahmadābād 2 *s m f* An inhabitant of Ahmadābād

અમન-ચમન, *s n* [Ar अमन् security + P चमन् a flower garden, = security and pleasure] Merriment, revelry

અ-મર, *adj* [S *fr* अ not + मृ, મરવું, to die] Immortal *s m* 2 A god, a divine being

અમર, *s n* [See અંબર] A fragrant substance

અમર રોરત, ચમર ઢોરત, ધીરત ધૂપરી ધારી
—ગિરધર

અ-મરત, Same as **અ-મૃત**

અ મર-પટો, *s m* [See અમર immortal + પટો a charter] (Lit) A charter of immortality, assurance of immortality 2 Immortality

અ મર-લોક, *s m* [S *fr* + લોક a world, people] The world of gods or divine beings, heaven 2 Gods, divine beings

અ-મર-વેલ, *s f* [+ वेला a creeper *fr* वेल्ल् to wave] Name of a plant

અમ-રાઇ, *s f* [S आम्र-राजि *fr* आम्र, આંબો a mango+ राजि a line] A line of mango trees, a grove of mango trees

અ મરી, *s f* [See અ-મર a god] Lit An immortal woman 2 A celestial woman, a goddess

અ મરી-ચમરી, *s f* [S *fr* અ-મરી goddess + चमरी a bunch of tough and long hair of wild cows] Name of an ornament worn on the head by women

અ મર્યાદ, *adj* [S *fr* अ not + મર્યાદા a limit, decorum] Disrespectful, insulting, indecent 2 Boundless, unbounded 3 *s f* Same as **અ-મર્યાદા**

Id અમર્યાદ ચાલ-વર્તન Disrespectful conduct

અ મર્યાદા, *s f* Violation of decorum

Id અમર્યાદા થવી To be disrespected અમર્યાદા કરવી To show disrespect to

અ-મર્ષ, *s m* [S *fr* अ not + मर्ष patience, forbearance, *fr* मृष्, मर्ष्, to bear] Impatience 2 Anger

અ મલ, *s m* [A. अमल् act, authority] Authority, rule 2 Intoxication

Id અમલ કરવો-ચલાવવો To enforce અમલ

કરવો To eat opium અમલ નસ્યો છે Authority has been established દસ વાગ્યાનો અમલ થવા આવ્યો છે-થયો છે It is about ten o'clock સાણંદ સુધી તેનો અમલ પોચેછે His power or juris diction extends to Sānand અમલ બજાવવો-અમલમા લાવવુ To put (a law) into force

અ મલ, [S] Classical form of અ.મળ, free from dirt, clean

અમલ કમલ જેવી, જુવતી તો જણાવે

—પ્રેમાનંદ

અમલ-જોરી, s f [See અમલ authority + જોર strength] The force of authority, the extent of power

અમલ.દાર, s m [+ દાર P holding] One having authority, an officer

અમલ.દારી, s f The position or dignity of an officer 2 An office, authority, power

અમલ-પાણી, s n [S +पानीय, પાણી, water fr पा to drink] Intoxicants

Id અમલ પાણી કરવા To take intoxicants

અમલી, adj Addicted to the use of intoxicants 2 Dull, stupid, as under the influence of an intoxicant

અમલો, s m [Ar] The place where officers or those in authority sit 2 An edifice

અ.મસ્તું, Same as અ મથું

અમળ, adj [S अ+ मल, મેલ, dirt] Free from dirt, pure, transparent

અમળ કમલ સમ લોચન, દુખ મોચન એ

—ગીતગોવિંદ

અ મળ.તા, s f Purity

અ મળતિયુ,
અ મળતીઉ, } adj [S अ not + મળ તિયુ agreeable fr મળવુ to meet] Not agreeable, not amiable 2 Reserved, shy

અમળા-ટ. s m [See આમળો a twist + વૃત્તિ being, state] Twisted state, twisting 2 The feeling of twisting in the intestines, twisting or griping pain in the stomach

અમળાવવું, v t [S आमलक a kind of fruit, See આમળો] To form knots 2 To wind 3 To gripe 4 To get twisted.

અમળાવું, v i To be knotted or twisted 2 To have a twisting or griping pain in the stomach 3 To behave crookedly, to have a grudge against or ill feeling towards one

અમળા.વું, v i [See આમલી, આંબલી tamarind] To have a feeling in the teeth such as that produced by chewing a sour substance 2 To be set on edge (of the teeth)

અમાત્ય, s m [S] A minister

અમાનત, [Ar] See અનામત

અમાનત.દારી, s f [+ દાર P holding + ई P abst suffix] Guardianship, custody, 2 Honesty

અ માપ,
અ માપ્ય, } adj [S अ not + માપ a measure fr मा to measure] Immeasurable

અ.માયા, s f [S fr अ + માયા deception fr मा not + या which] Freedom from worldly snares 2 Absence of deception, sincerity

અમારૂં, pron [S अस्मद् I + ેરૂ of] Our, ours (but exclusive of the person addressed)

અમા-વાસ્યા,
અમાસ, } s f [S अमा together + वस्, વસ.વુ, to dwell] The day of the new moon, the day when the sun and the moon are in conjunction

Id રૂપે અમાસનો ચદ્રમા Of a very black complexion

Prov સોમવતી અમાસ અને શુક્રવાર When two Sundays meet = When Calais and Dover meet together = At the Greek Kalends

અ મિત, adj [S fr अ not + मित measured fr मा to measure] Unmeasured, immeasurable

અગ અગ પ્રતિ, અમિત માધુરી, શું વર્ણું શણગાર

—દયારામ

અ.મી, s f [See અ મૃત] Nectar 2 Saliva 3 Kindness

Id એના મોઢામા જરાએ અમી નથી His mouth or tongue is dry એની આખમા જરાએ અમી નથી There is no kindness in his eye

or look, he is harsh or repelling

અમીન, *s m* [Ar अमीन् trustworthy fr अमन् safe] An umpire 2 A judge

અમી-નિધિ, *s m* [See અમી nectar + નિધિ store] Lit A store of nectar 2 The moon

અમીની, *s f* [See અમીન] The office or rank of a judge, judgeship

અમીર, *s m* [Ar] A nobleman, a grandee

અમીરાઇ, **અમીરાત**, **અમીરી**, *s f* The state or position of a nobleman, greatness 2 Grandeur

અમુક, *adj* [S *fr* अदस् that] Certain, particular 2 So and so, such and such, indefinite

અમુઝણ, *s f* [S अ not + मुञ्झ to be perplexed *fr* मुह् to swoon, to be silly The अ in this word is used by way of euphemy, or S आ intens] Perplexity 2 Anxiety 3 Astonishment

અમુંઝાવું, *v i* Not to know what to do, to be perplexed 2 To be vexed, to fret

અમૂલ, **અમૂલક**, **અમૂલખ**, **અમૂલિક**, **અ-મૂલ્ય**, *adj* [S *fr* अ not + मूल्य price] Invaluable, precious

લીધો અતિશે અમુલિક માલ —મુક્તાનંદ

અમૃત, *s n* [S *fr* अ not मृत dead *fr* मृ, મરવું, to die] The nectar of immortality, ambrosia, the beverage of the gods 2 Immortality 3 *adj* Immortal, imperishable 4 Causing immortality

Id અમૃત ચોઘડીયું Two auspicious divisions out of the sixteen equal divisions of day and night અમૃતપાક A kind of delicious sweetmeat અમૃત જડી A root which gives immortality 2 A root which brings to life a dead animal અમૃતસિદ્ધિ યોગ An auspicious conjunction of planets and stars

અમૃત જડી તે તેરથી, તેણ નાગને મારે —દયારામ

અમૃત-ધારા, *s f* [S *fr* + धारा stream] A stream of nectar, a shower of nectar 2 Saliva dropped from the palate on to the root of the tongue (in Yoga S'āstra)

અમે, *p on* [S अस्मद्] We (exclusive of you) 2 By us

અ-મોઘ, *adj* [S *fr* अ not + मोघ fruitless] Fruitful, effective, advantageous, 2 Sure, certain, efficient

એવો પ્રતાપ વિચારી પ્રભુનો, અમોઘ બળ મહિમાય —ગિરધર

અ-મોલ, See અમૂલ્ય

અંબ, **અંબુ**, See અંબુ, water

કરણનું અંબ ગયું, ગિર લાગે ગુણથી —વલ્લભ

અબ, Same as અંબા, mother

અમ્બર, **અંબર**, *s n* [S] The sky 2 Fine silk cloth worn as a dress generally by women 3 A fragrant substance, *amber*

અંબા, **અંબિકા**, *s f* [S] Mother 2 The great mother of the world 3 A goddess

અંબાવું, *v i* [See આંબલી a tamarind fruit] To be affected with sour things or acidity, as the teeth 2 To be set on edge (as the teeth) See આંબાવું See also અમળાવું

અંબાડા, *s n pl* [S आम्ल sour] Name of a sour fruit

અંબાડિયું, Same as ઉંબાડિયું

અંબાડી, *s f* [Ar अमारी] An elephant litter, a canopied seat on an elephant, a howdah

Prov અંબાડીએ બેસી છાણાં વીણાય નહિ One has to keep up the dignity of one's position

અંબાર, *s m* [P] A heap

અંબુ, *s n* [S] Water

અંબુ-જ, *s n* [S *fr* अम्बु water + जन् to be born] A lotus flower

અંબુ-દ, *s n* [S *fr* + दा to give] A cloud of water, a rainy cloud

અબોટિયા, Same as અબોટિયાં

અબોટી, *s f* Dim of અબોટો

અબોટો, *s m* [Hem Des अम्बोट्टो ...

ચૂટ a braid of hair fr S आम्र, આંબો, a mango + Dh Des मट्टी a toplock, a diadem fr S मकुट, મુગટ, a diadem] The hair on the head, generally of women, braided in the form of a mango, a queue, a knot of hair plaited at the back of a woman's head

Id અંબોડો લેવો-વાળવો To dress a woman's hair in the form of a knot at the back of her head

અમ્મર, Same as અમર

અય, *s n* [S अय] Iron

પ્રણત ત્વજિત અય પૂતળી —યશોવિજય

અયણી, Same as અરણિ

અયન, *s n* [S *fr* इ to go] Going 2 The apparent motion of the sun from south to north 3 The period of sun's passage from south to north, or from north to south, a half year 4 The equinoctial and solstitial points 5 A path 6 A place, an abode

નયન અયન કામ ધામ તણી —પ્રેમાનંદ

Id રામાયણ The adventures of Rama દક્ષિણાયન The winter solstice ઉત્તરાયણ The summer solstice

અયન-વૃત્ત, *s n* [S *fr* વૃત્ત a circle] The circle of the sun's passage, the ecliptic

અ-યાચક, *adj* [S *fr* अ not + યાચક a beggar] Not begging, averse to begging 2 *s m f* One who does not beg

અ-યાચક-વૃત્તિ, *s f* [S *fr* + વૃત્તિ way of living] Non-begging 2 Subsistence upon eleemosynary contributions received without begging

અયાળ, *s f* [P याल] A horse's mane

અ-યુક્ત, *adj* [S अ not + યુક્ત joined *fr* युज to join] Unfit, improper

અયુત, *adj* [S] Ten thousand, a myriad, 10,000

અ-યોગ્ય, *adj* [S *fr* अ not + યોગ્ય fit] Not fit not suitable 2 Improper, unworthy

અ-યોનિ-સંભવ, *adj* [S *fr* अ not + યોનિ the womb + સંભવ birth] Not produced from the womb or in any of the organs of generation

અર, *adv* [S अरम्] Swiftly, readily

ગુણ ગાયું ત્યાં, અર પ્રીછું ત્યાં —પ્રેમાનંદ

અરઢ, Same as અઢ

અરક-ડ-વું, *v t* [...] To apply, to touch

અરગ-જા, *s m* [S ... sandal wood + S जन् to be born] A certain fragrant powder compounded of numerous ingredients of which the largest is sandal wood

અર્ઘ, *s m* [See અર્ઘ] An oblation, an offering

અરઘ-વું, *v t* [S अर्घ] To worship

અરઘિ-ડું, }
અરઘિ-યું, } *s n* A particular kind of pot used in the worship of the sun

અરચા, Same as અર્ચા

અરચ-વું, *v t* [S अर्च] To worship

અરચા-વું, *v i* [Pass of અરચ-વું] To be worshipped

અરચી Same as અર્ચી

અરજ, *s f* [Ar عرض] A request, a petition, supplication 2 A habit, a manner 3 ... 4 The aversion which a woman, during the period of pregnancy feels to certain kinds of food

Id અરજ કરવી To request, to submit an application અરજ લખવી To write a petition અરજ સ્વીકારવી To entertain an application 2 To grant a request અરજ ધ્યાનમાં રાખવી To grant a request અરજ રજુ કરવી ... To ... an application અરજ પડવી To feel an aversion to certain kinds of food during pregnancy

અરજ-દાર, }
અરજ-વાન, } *s m f* An applicant, a
અરજવાન, }
petitioner

Prov અરજવાન ... An applicant and a person in need are equally treated

અરજી, Same as અરજ, 1

અરજોગો, *s m* A carpenter's tool

અર-ઝોળે, *adv* [See અર્ધ half + ઝોળો, ઝોળી a swing] Hanging, suspended 2

Unsettled uncertain

Id વાત અરઝોળે-ગઈ છે-રહી છે The matter is unsettled or uncertain

અરડા વુ, Same as આરડવું

અરણવ, Same as અર્ણવ, the ocean

ગભીરતાએ વર્ણવુ, પણ ગારખૂવમા ખારાર —પ્રેમાનંદ

અરણિ, s f [S] A tree of which the wood is used for kindling (exciting by attrition) the sacrificial fire, *ficus religiosa*

અ-રતિ, s f [S fr અ not + રતિ pleasure] Disgust, aversion

જુદા રતિ કાઇક કારણે છ, અરતિ નિદ્રા પણ હોય —જ્ઞાનવિજય

અરણ્ય, s n [S] A forest 2 A desert

અરથ Same as અર્થ

અરથ ગરથ કુણ મો તે, ઘણુ દ્રવ્ય પણ અનિત્યો —સામળભટ

અરથી, Same as અર્થી

અરધ, Same as અર્ધ

અરધિયાણુ, s n A half

અરધિયું, adj [S અર્ધ a half] Half 2 s n A wristlet in width half of the usual size 3 A metallic pot of a small size 4 Half a rupee, an eight-anna piece 5 A half of a whole piece of silk cloth

અરધી, s f A pie, being a half of દુકાની (Used in Bombay)

અરધું, Same as અર્ધ

અરધુ-પરધું, adj [+ પરધુ redup] About a half

અરપણ, Same as અર્પણ

અરપવુ, Same as અર્પવું

અરબ, s m [Ar अरब] An Arab

અરબી, adj Arabic, Arabian

અરબ્બી, adj Arabic 2 s f The Arabic language

અરબ્બી, 2 s f [See આળવી] Potatoes, a species of Arum, the root of which is used for food the *Arum colocasia*

અરભક, Same as અર્ભક

ઉધાડા છે બાળકા, પાવ વિમો પરમાણ,

અનારીએ ર રભક જેડનો બુધ સાગર છે બાણ —સામળભટ

અરમાન, s f [P] Desire, wish

અરમાર, s f [Port *Armada* an army] An armada a fleet, a navy

અરમારી, adj Naval

અરમાગી, s f [Port *Almari* is a chest of drawers] A cupboard fixed into the body of a wall

અરવા, Same as આરવા

અરર, interj [S अरे] Alas!

અરલ, adj Free from disease, healthy 2 Well-fed fat 3 Stupid (Used in Kāṭhiāwād)

અરવિન્દ, s n [S] A lotus flower

અરસ-દરસ, s m [See આરસ crystal + આરસી a looking glass] A looking glass made of crystal, a clear looking glass

આરસ દરસ આતમા ગાદિ જીવન લાગે છે —કેવળપુરી

અ રસિક, adj [S fr અ not + રસિક taking an interest fr રસ juice, a sentiment] Sapless, unpleasant uninteresting 2 Devoid of sentiment or interest, apathetic, taking no interest

અરસો, s m [Ar अरस] Duration, interval, space

અરસ-પરસ, adv [આરસ redup of પરસ fr S पर another] Mutually, reciprocally

અરાજક, s n [S fr अ not + राजन्, રાજન, a king] Anarchy 2 An interregnum

અરાડવું, v i [S आ up to + रट to sound] to cry out See આરડવું

અરિ-દમન, s m [S ... દમન restraining] The vanquisher of enemies

અરિપણું, s n Enmity

અરિહંત, s m [S अर्हत fr अर्ह् to worship] An epithet of Buddha

અરિષ્ટ, s n [S] Calamity, misfortune

અરિ-હા s m [S fr + हन् to kill] The killer of the enemies 2 The sun

(ગ) ... અરિહા ધારૂ, કે શું મહી વિષ્ણુપુરા ? —પ્રેમાનંદ

અરીઠા, s n pl [S अरिष्ट] The fruit of the soap berry tree, *Sapindus saponaria*

Note- The flesh part of this fruit

can be used instead of soap for washing purposes

અરાડ•કું, Same as અડાડ કું

અરાઢ, (*l*) A variant of અઢાર, eighteen

અરા-પરા, } *adv* [See ઓરૂ, near + S
અરૂ-પરૂ, }

पर distant] Here and there, on this side and that side near, close

ગીદ નામો છો રાગપરા, ઓળખ્યા મેં નગરાય પાગ
—પ્રેમાનંદ

ગાઢા દુખણી થયો તે રહ્યો, આરૂપરૂ એ નુવતી જુએ
—આમળભટ

અરાબો, *s m* [P अराबह् a cart] All things necessary for the maintenance of a family

અરીઠી, *s f* [S अरिष्ट] A soap berry tree, *Sapindus Saponaria*

અરીઠું, *s n* A fruit of a soap-berry tree, a soap-berry

અરીઠો, *s m* A soap berry tree

અરીષ્યા, *s f* [S ईर्ष्या] Envy, jealousy See ઈર્ષા

અરીસો, Same as આરીસો

અરૂ, Same as ઓરૂં, near

રાખ્યા તે ગુરુના મતમા ખરા, આવનાર દઈ, પેસારે ગાગ
—અખો

અરુચિ, *s f* [S *fr* अ not + रुचि taste *fr* रुच to taste] Distaste, dislike 2 Want of appetite

Id (કેપર) અરુચિ થવી To have disgust for or aversion to અરુચિ હોવી To have no appetite

અરુચિકર, *adj* [S *fr* +રુચિર pleasing] Not pleasing or agreeable 2 Not handsome, not beautiful, not splendid

અરુણ, *s m* [S] Redness 2 the morning red 3 The dawn personified as charioteer of the sun 4 The sun, Phœbus 5 *adj* Reddish, ruddy, golden-coloured

અરુણાચલ, *s m* [S *fr* + અચલ a mountain] The eastern mountain, from behind which the sun appears to rise

અરુણોદય, *s m* [+ ઉદય rising *fr* उद् up + इ to go] The twilight before sun rise

અરુંધતી, *s f* [S *fr* अ not + रुध to obstruct] The name of Vasistha's wife 2 The name of the faint star Alkor in the constellation of the Great Bear, of which the seven bright stars are called the સપ્ત•ઋષિ

અરૂં-પરૂં, Same as અરૂ-પરૂ, આગા-પગા

અરૂપ, } *adj* [S *fr* अ not + रूप form
અરૂપી, }

fr रूप् to see] Without a form, formless

એ આશ્ચર્ય ગુરુનુ થયુ રે, અરૂપી તે અનુવિ ગ
—અખો

અરે, *interj* [S] Oh! Alas!

અરે, *s f* [Dh Des अरइ anxiety *f* S अरति *fr* अ not + रति pleasure *fr* रम् ramવું to be pleased] Uneasiness, anxiety

તારા મનમા કાઇ અરે નથી ?—ભાષા

2 Pity

વારો વનનુ આવ્યુ ઢોરડા પણ,
હરી અરે ! ધિર અરે ગગા વળી —ગીતગોવિંદ

અરે-કાર, *s m* [S *fr* + કાર a suffix meaning the sound Cf અકાર, હકાર, ચાદ કાર] Fit,

અરે•વાણું, *adj* Pitiful, tender-hearted impressionable

અરે-રે, *interj* Oh! ho! Alas!

અરોગ, } *adj* [S *fr* अ not + रोग a
અરોગી, }

disease *fr* रुज् to break, to destroy] Free from disease, healthy

અરોડું, } *s n* [See રાડુ the stem of a
અરોડો, }

plant] Tender shoots of trees 2 Cotton-pods growing on the last year's stalks of cotton-plants (Used in the Surat District)

અર્ક, *s m* [S *fr* अर्क् to heat] The sun

અર્ક, *s m* [Ar عرق perspiration] Essence 2 Arrack, rack, the spirit distilled from rice cane-molasses, or from sundry palm trees, espec the date-palm

અર્ઘ્ય, }
અર્ઘ, } *s m* [S *fr* अर्घ् to worship]

Materials for worship 2 Worship

Id અર્ઘ્ય આપવો To offer materials of worship, to worship 2 (By euphemy) To ruin, to put to a loss

અર્ચન, *s n* } [S *fr* अर्च् to worship]
અર્ચના, *s f* }
Worship

અર્ચિત, *adj* Worshipped

અર્ચનીય, *adj* Fit to be worshipped

અર્ચા, *s f* Same as અર્ચન

અર્ચી, *s f* [S अर्चिस् *fr* अर्च् to shine] Flame, lustre, light

અર્જન, *s n* [S *fr* अर्ज् to gain] Gaining, acquisition

અર્જિત, *adj* Gained, acquired

અર્ણવ, *s m* [S *fr* अर्ण् to be agitated, restless] A sea, an ocean

અર્થ, *s m* [S *fr* अर्थ् to seek] Meaning 2 End, object 3 Wealth 4 One of the four grand objects of human affections and faculties, *viz* ધર્મ અર્થ, કામ, અને મોક્ષ 5 Substance, strength, goodness, virtue

Id શ્લોકનો અર્થ કરવો To give the meaning of a verse અર્થ સાધવો To accomplish the object અર્થ સરવો (Lit) To have the object accomplished, hence, to have nothing more to gain from, to have no use for અર્થ મેળવવો To gain wealth એમા કાઈ અર્થ નથી There is no good in that, *i e* It is useless અર્થનો અનર્થ કરવો To misinterpret અર્થ આવવુ To be of use, to be helpful

Prov अर्थं वा साधयेत, देह वा पातयेत् Success or death My object accomplished, or my life sacrificed અર્થ સર્યા પછી વૈદ વેરી When a thing is done advice comes too late

અર્થ-ગામ્ભીર્ય, *s n* [S *fr* + ગામ્ભીર્ય depth] Depth of meaning, deep meaning

અર્થ-ગૌરવ, *s n* [S *fr* + गौरव greatness *fr* ગુરૂ great] A fulness of meaning, much meaning

અર્થ-ચિત્ર, *adj* [S *fr* + ચિત્ર variegated] Wonderful on account of the meaning (Said of a poetical composition, as distinguished from શબ્દ-ચિત્ર wonderful on account of the words or sound)

અર્થ-પ્રકૃતિ, *s f* [S *fr* + પ્રકૃતિ nature] The plot of a drama

અર્થ-બુદ્ધિ, *s f* [S *fr* + બુદ્ધિ] Desire for 2 Concern or interestedness about 3 A utilitarian point of view, utilitarianism

અર્થ-વાદ, *s m* [S *fr* + વાદ speaking] Hyperbolical praise or dispraise, exaggeration 2 Poetical embellishment 3 Mere fiction or flourish

અર્થ-શાસ્ત્ર, *s n* [S *fr* + શાસ્ત્ર science] Political Economy

અર્થ-સિદ્ધિ, *s f* [S *fr* + સિદ્ધિ accomplishment *fr* सिध् to be accomplished] Accomplishment of one's object 2 Acquisition of property

અર્થાત્, *adv* [S *abl* of અર્થ A thing] Really, that is to say

અર્થાલંકાર, *s m* [S *fr* + અલંકાર an ornament *fr* अलम् well + कृ to do] Figurative language, a figure of speech *Cf* શબ્દાલંકાર,

અર્થી, *adj* Selfish, crafty 2 Begging, asking

અર્થે, *prep* [S Loc of અર્થ, meaning] For, for the sake of, for the benefit of, on account of

Id જે અર્થે તમે આવ્યા, તે અર્થે મારે આ કામ કર્યા વિના ચાલે નહિ Since you have come, I must do this work

અર્ધ, *adj* [S] Half

અર્ધ-ગોળ, *s m* [+ ગોળ, ગોલ, a circle] A semicircle 2 A hemisphere

અર્ધ-ચન્દ્ર, *s m* [S *fr* + ચન્દ્ર the moon *fr* चन्द् to delight] A half moon, the moon as seen at her first or third quadrant

અર્ધ-ચંદ્રાકાર, *adj* [S *fr* + આકાર form] Semicircular

અર્ધ-નિશ }
અર્ધ-નિશા, }
અર્ધ-રાત } *s f* [S *fr* + નિશા, રાત્રિ night] Midnight
અર્ધ-રાત્રિ, }

અર્ધાંગ, }
અર્ધાંગ, } *s n* [+ અંગ the body]
Half the body 2 A wife, one's better half

અર્ધાંગના, *s f* [S *fr* + અઙ્ગના a woman] One's better half, a wife

અર્ધાંગ-વાયુ, *s m* [S *fr* + વાયુ wind]

Hemiplegr

અર્ધો-અર્ધ, *adj* As much as half 2 Exactly a half See અડધો-અડધ

અર્પણ, *s n* [S *fr* अर्प् to cause to go to give, *fr* ऋ to go] Dedication 2 Offering sacrifice

અર્પણ-પત્ર, *s n* } [S *fr* + પત્ર, પત્રિકા,
અર્પણ-પત્રિકા *s f* }
a letter] A letter of dedication

અર્પવું, *v t* To dedicate 2 To offer; to give

મોહ કર આપતા, તીર ઇર્પના નયન નીલોત્પલો આ?
—ગીતગોવિંદ

અર્પિત, *adj* Dedicated

અર્બુદ, *adj* [S] Ten crores

અર્ભક, *s m* [S] A boy 2 A child, an infant

ચાભક માગે ગાન નિત માતા મન લે, મા —વલ્લભ

અર્વાચીન, [illegible] अर्वाच् [illegible] +अञ्च to go] Modern, of modern times (Opposite of પ્રાચીન, old)

અર્શ, *s m* [S.] Piles, hemorrhoids See હરસ

અર્હત, Classical form of અરિહંત

અલક, *s m* [S] A lock of hair

મુખ પર અલક લટ વાંકડી, મન્મથનુ મન મોહે
—દયારામ

અલકાબ, *s m* [Ar अल्काब् *pl* of लकब a title a surname] A title 2 A polite mode of address

અલકાવલી, *s f* [S *fr* અલક a lock of hair + आवली a line] A braid of hair

અલક્ષ, *s m n* [S *fr* + अ not + लक्ष attention] Inattention

અલક્ષિત, *adj* [S *fr* अ not + लक्ष् to see] Unseen 2 Unmarked, unnoticed

અલક્ષ્મી, *s f* [S *fr* + अ not + લક્ષ્મી wealth] Want or absence of wealth, poverty

અલક્ષ્મીવાન્, *adj* [+ વાન્ having] Poor

અલક્ષ્ય, *s n* [*fr* + લક્ષ્ય an aim] Other than the aim a thing not aimed at or desired

અલખ *adj* [Same as અલક્ષ્ય] Unseen, unknowable 2 *s n* God, who can not be seen with the eye

અલખ-નિરંજન, *s n* [+ નિરંજન having no attribute] God who cannot be seen with the eye, and who is without attributes

અ-લખત, *s f* Wealth, fortune

અ-લગ, *adv* [S अ + लग् to stick] Not touching, not adjacent to far off, at a distance

Id -થી અલગ-કરવુ-રાખવુ-મૂકવુ To keep separated from -થી અલગ રહેવુ To be separated from, to remain from

અલગત *s n* [Ar अल्गर्ज़ in short] An example, an illustration 2 A matter in the ordinary course or incidentally mentioned

Id અલગતની વાત A matter mentioned in the course of conversation or incidentally

અલગાર, *s f* [Ar अल् the + गार् cave] A row a line

અલગાર, *adj* [S अ not+ લગાર a little] Much, in a large quantity

અ-લગુ, Same as અ-લગ

અલગોજા, *s n* [Ar] A sort of pipe or flageolet

અલંકાર, *s m* [S *fr* अलम् well + कृ to do] An ornament, an embellishment 2 A figure of speech (in Rhetoric)

અલંકાર શાસ્ત્ર, *s n* [S *fr* + શાસ્ત્ર science] Rhetoric

અલંકૃત, *adj* Adorned, decorated, embellished

અલગ્ન, *adj* [S अ not+ लग् to touch Cf અલગ] At a distance so as not to be touched 2 Separate Opposite of સંલગ્ન, સંલગ્ન touching continuous

અલંઘ્ય, *adj* [S *fr* अ+ लङ्घ् to go, to transgress] Not to be crossed, not fit to be infringed, not fit to be transgressed

અલચ્છ, *s f* [S अ not + લક્ષ્મી wealth] Want of wealth, poverty 2 A slovenly or dirty woman

અલપાવું, Same as અલોપ થવું લપાવું to be hidden

હત મણુ અમિ રે, લખીએ દાગળે,
એ લઈ, રૂમાં ત્તે આલપાય —અખો

અલફાઉ, *adj* [A अलफ़त a fool] Useless, superfluous

અલબત, *adv* [Ar अलबत्त verily] Of course

અલ-એલ-ફું, } *adj* [Ar अल् the + बख़्ला
અલ એલું, }
distributer of the king's charity] Charitable, liberal extravagant 2 Gay, lovely, gallant, handsome, beautiful 3 Voluptuous, seductive 4 Airy, easy, light degage, careless (of the gait, dress, &c of a fop) 5 Foppish

અ લભ્ય, *adj* [S *fr* अ not + लभ् to obtain] Unobtainable, rare

અલમ, } *prep* [S] Enough of it,
અલ, }
stop! Put a stop to it! 2 *adv* Well

અલ-મસ્ત, *adj* [Ar अल् the +P मस्त *Cf* S मत्त *fr* मद् to be mad] Intoxicated or maddened with strength or vigour stout

અલર્ક, *s m* [S] A mad or furious dog
એવા ગુણિયલ ત્તેઇને નાથ 'અલર્ક'નામ ધરૂ મુખનાથ
—પ્રેમાનંદ

અલવાન, *s n* [Ar *pl* of लव्न colour] A kind of plain shawl without a border

અલસાવું, *v i* [See આળસાવું *fr* S अ not+लष्, लस्, to desire] Not to wish, to be loath, to be slow, to be backward
ચોધુગો જુવાનોને પોતાની પાસે રાખવા અલસાય છે
—ભાષા

અલા, [Ar आला wealth] Same as અલા-બલા

Prov અલા ગઇ, ને બલા આવી Out of the frying pan into the fire

અલાઈ, *adj* [See અલાદ Ar perverse] Helpless, weak 2 Innocent, harmless 3 Confused, thrown into confusion, dark

અલાઉ, *adj* [See અલાહિદું] Separate, distinct 2 Alien, unacquainted

અલાકો, } *s m* [Ar इलाक़] Connection, intercourse 2 Right, claim 3 Charge,
અલાખો, }
authority, jurisdiction See ઇલાકો

અલાદ, *adj* [Ar अलाद् declining, perverse] Not rich, poor

અ લાપ, *s m* [S आ intens + लप to speak] Humming a tune See આ લાપ

અ લાપ વું, *v i* To tall, to sing

અલા-બલા, *s f* [See અલા Ar wealth + બલા Ar calamity Or, બલા redup of અલા] The influence of witchcraft 2 Danger, difficulty

Id તારી અલાબલા દૂર જતે May God keep all evil away from you અલા બલા જતે ગગસી પાચ ગુને ઘેર May all evil go away from you into the power of ગગસી ધાગાભ (supposed to be a powerful but benevolent magician)

અલામત, *s n* [Ar अलामत a sign] A sign, a mark

અલાયચો, *s m* [See ઇલાયચી] Chequered cloth, generally used by women

અલા-વરા, *s n pl* [Guj અલા from અલી, in colloquial speech a kindly or tender address to a woman + વૃત્તિ state] Tender talk a winning manner of speech 2 Talebearing 3 Slandering back biting

Id અલાવરા વેડા The habit of tale bearing

અલાવરા-ખોર, }
અલાવરિ યુ, } *adj* [+ P ख़ोर eating
અલાવરું, }
enjoying, addicted to, *fr* ख़ुर्दन to eat] Talebearing 2 Slandering, back biting

Prov અલાવરું કરનાર ઉંઘી ન શકે A slanderer cannot sleep with an easy mind

અલાવો *s m* [Ar अलाव by the side] The fire kindled in a ditch round which Muhammadans dance in the Muharram holidays

અલાહિદું, *adj* [Ar अलाहिदा] Separate, distinct

અલિ, *s m* [S] A bee
અલિ ... ... રો,
અલિ ... ... —ભાષ્ય
2 A ... ... A ... 3 Wine

અલિ-કુલ, *s n* [S *fr* + कुल a collection] A collection ... group of bees

અ-લિઙ્ગ,
અ-લિંગ,
અ-લિંગી, } Same as અણુ-લિંગ

અ-લિપ્ત, *adj* [S *fr* अ not + લિપ્ત smeared *fr* लिप्, લિંપ-વું, to smear] Not besmeared. 2. Not contaminated, not stained, stainless

અલિ-જાહાં, *adj* [Ar आली high + P जाह् position, dignity] Pompous, grand, majestic

અલી, *s f* [S अली a female friend] A female friend 2 A familiar vocative in addressing a female, I say 3 A term of address used by a husband to his wife

અલીક, *adj* [S] Not true, false 2 Not agreeable, unpleasant

અલી-રે-અલી, *s f* A play for children (in Gohilwāḍ)

અ-લુણાં, *s n* [S अ not + लवण, લૂણ, salt] A vow of eating only such food as has no salt in it

મારી ઓખા ખાઇ સલૂણા,
તેં તો વરત (મત) કર્યા છે અલૂણા
—પ્રેમાનંદ

અલુ-ખડું, *s n sing* [See આળવી a particular plant + ખડ a part] A leaf of આળવી

અલુ-ખડાં,
અલો-ખડાં, } *pl* of અલુ-ખડું

અલેક, *s n* [Ar अलेक् upon you, in your front] Straight steering (in navigation)

Note—અલેક straight steering, દામણ steering to the right hand, ધોરા steering to the left hand, આરત્યા shifting the sail

અ લેખું, *s n* [S अ not + લેખું consideration] No consideration, absence of importance, uselessness

તેનો મનુષ્ય દેહ જાય અલેખે —મંજુકેશાનંદ

અલેચો, Same as અલાયચો

અ લેટ વું,
અ લેડ વું,
અ-લેઢ-વું, } *v i* [S आ up to + લેટ-વું, લોટ વું, to lean] To lean against.

અ લેખા-ભાવ, *s m*
અ લેણું, *s n* } [S अ not + લેણું taking, debt, + ભાવ state] Absence of such relation as that between a creditor and his debtor 2 Disagreement, absence of cordiality

અ-લેપ, *adj* [S *fr* + લેપ besmearing] Not besmeared, free from contamination *Cf* અ-લિપ્ત

નિજ જન સહુ મુક્તાત્મા, અલેપ રાખો સદા
—દયારામ

અલેલ, *adj* [Ar अल्-लैल् the night, ignorance] Roughly estimated

અલેલ-ટપ્પુ, *s m* [+ ટપ્પુ tripping over *fr* ટપ-વું to trip over] A guesser

અ-લેહ-વું, *adj* [S अ not+લેહ-વું to comprehend] Ignorant, wanting in common sense 2 Careless, reckless, stupid

કેમ કહેવાય " પાણીનો નળને ?"
મને કહે સહુ અલેહતી —પ્રેમાનંદ

અ-લોક, Same as અ લૌકિ-ક, extraordinary

લય થાય લેનમાય, વાણી આ અલોક છે
—વહીદા

અ-લોપ, *s m* [S *fr* अ not + लोप disappearance *fr* लुप to disappear, अ being prefixed for euphemy] Disappearance

અ-લોપ-વું, *v i* To disappear

અ-લૌકિ-ક, *adj* [S *fr* अ not (for euphemy) + लौकिक popular, ordinary, *fr* લોક people *fr* लोक् to see] Super-human 2 Extraordinary

અલ્પ, *adj* [S] Little, small

Prov અલ્પ જ્ઞાન, અતિ હાણ A little knowledge is a dangerous thing

અલ્પ-જ્ઞ,
અલ્પ-જ્ઞાની, } *adj* [S *fr* + ज्ञा to know] Knowing little

અલ્પાયુ, *adj* [S *fr* + આયુષ્ life] Having a short life, lasting for a short time

અલ્પાશન, *s n* [S *fr* + અશન eating] Eating only a little, eating less, abstemiousness as to food 2 *adj* Eating less than enough, abstemious as to food

અલ્પાહાર *s m* [S *fr* +આહાર eating] The habit of eating little, temperance in eating, abstemiousness as to food.

અલ્પાહારી, *adj* Eating less than enough, abstemious as to food

અલ્યા, *interj* [See અલી a female friend] A familiar vocative in addressing a male, I say! *Cf* અલી

અલ્લખ, } *interj* [See અ લખ God]
અલ્લોક, }
A cry uttered by beggars in calling for alms

અલ્લા, *s f* [S] Mother

અલ્લા, *s m* [Ar] God

Id તે અલ્લા એક બહામ થઈ ગયો He has lost everything અલ્લાની ગાવડી Harmless

Prov મિયા ચોરે મુઠે, અને અલ્લા ચોરે ઉંટે, Ever spare, ever bear અલ્લાને બનાયા જોડા, એક અંધા અને દૂસરા ખોડા, Incongruity *Cf* Birds of a feather, go together અલ્લા યાર હૈ, તો બેડા પાર હૈ If God be with us, who shall be against us?

અલ્લા-ઈ, } *adj* Pertaining to Allāh,
અલ્લા-હી, }
the Supreme Being 2 Godly, good, simple, harmless, pure-minded

Id. અલ્લાહ કારખાનું A business conducted on godly principles 2 (By Irony) A business conducted on no principles or on bad principles, a state of anarchy, confusion

અલ્લા-ચોટી, *s f* [+ ચોટલી] A small lock of hair preserved when the head is shaved clean generally on the back of the neck, to show that the person is not a Muhammadan

અલ્હેડ, *adj* [See અલેહ-ડ ignorant] Ignorant, wanting in common sense 2 Careless, reckless, stupid

અવ, *adv* [S] Away, off, away from, down. 2 (As a prefix in nouns or adjectives) Showing definiteness, littleness 3 Resting upon, or bending down

અવકાત, *s f* [Ar] Strength, means, resources, esp corporeal or pecuniary ability

અવ-કાર, Same as આવ-કાર, a welcome

અવ-કળા, *s f* [S अव dim + कला, કળા, an art] A plan producing a disastrous effect harm, injury

અવ કાશ, *s m* [S *fr* अव down + काश to shine] Leisure, opportunity 2 Space or room

અતિ હોય જહાં અવકાશ તોય નિસરે નારીની પાસ
—નિષ્કુળાનંદ.

અવ-કૃપા, *s f* [S *fr* + કૃપા favour] Disfavour, displeasure, discountenancing

અવ ક્રિયા, *s f* [S *fr* + ક્રિયા action] Change for the worse 2 Any disturbance of the natural or quiescent condition 3 Any change from the state of health, sickness, derangement 4. Injury, harm

અવ-ગણુ, Same as અવ-ગુણ

અવ ગણ ના, *s f* [S *fr* अव dim + ગણ-ના reckoning *fr* गण्, ગણ-વુ, to count] Disrespect, disregard, contempt 2 Insult, humiliation

અવ ગત, Same as અવ-ગતિ

અવ ગત, *adj* [S *fr* અવ down + ગત gone] Learnt, known, understood

અવ ગતિ, *s f* Downward motion, falling down, downfall

Id અવગતિ થવી-પામવી To be thrown into hell

Prov પુત્ર વગર અવગતિ થાય One cannot get to heaven unless one has a son

અવ ગતિ-યું, } *adj* On the "down
અવ ગતી, }
grade", unholy, sinful 2 Fallen into hell

અવ ગાહ, *s m* [S *fr* અવ down + गाह् to enter] Bathing 2 Plunging 3 Entering into

મહાભારત મોટો નિધિ, હરિકૃપાએ અવગાહ
—ગિરધર

અવ-ગુણ, *s m* [S *fr* अव dim + ગુણ effect, benefit] Defect, disqualification 2 An evil effect, an injurious operation (of a medicine, measure, or act)

અવ-ગુણિ યું, } *adj* Unmeritorious,
અવ ગુણી, }
vicious 2 Returning evil for good, ungrateful

Prov અવગુણિયાને ગુણ કરે, તે આટા લૂણમા

ન્ય Kindness to an ungrateful person is thrown away

અવ ઘડ, s m [S अव dim + घट, ઘટ વુ, to form] Inconvenience, difficulty 2 adj Difficult Opposite of નગ-ઘડ

Id અવઘડ પડવી-નડવી To meet with a difficulty, અવઘડ વેઠવી To put up with a difficulty

અવ જ્ઞા s f [S fr + ज्ञा to know] Disobedience 2 Insult disrespect

Id - ની અવજ્ઞા કરવી To disobey 2 To insult

અવ ચિન્હ, s n [S fr + चिन्ह a sign] A bad sign 2 An ill omen Cf અપ-શકુન

અવ ચ્છિન્ન, adj [S See અવ ચ્છેદ] Cut off, separated 2 Limited 3 Particularized distinguished, qualified

અવ ચ્છેદ, s m [S fr અવ down + છેદ cutting] Cutting off, separating 2 A dividing or separating sign or mark 3 A distinguishing property, a characteristic, a peculiarity

અવ જોગ, Same as અવ યોગ

અ વટા વુ, v i [अ not + વટ-વુ to pass] To be unable to get out of, to be unable to get rid of 2 To be confused or perplexed

અ વટા વુ, v i [See आ intens + S वेष्ट् વિટ-વુ, to wind, to wrap, See વેષ્ટન a wrapper] To be entangled 2 To have a griping pain in the stomach

અ વડ, } adj [S अ not + वृत्ति being, living] Unused
અ વઢ,

અ વર્ણ, adj [+ વર્ણ a caste] Below the four castes 2 Low, mean (Used in Kāṭhiāwād.)

અવતંસ, s m n [S] A garland 2 An ear ring, an ear ornament 3 An ornament worn on the head 4 Anything used as an ornament

ન્ય-આવ-ભ્રગુટી અડ્યો શ્રીનાથજી મુક્તાફળ અવતંસ
—દયારામ

અવ તર ણ, s n [S fr अव down + तॄ, તર વુ to cross] Explanation commentary 2 Extract, quotation 3 Descent

અવ તર વું, v i To be born, generated, or produced

અવ તાર, s m Birth life, descent 2 An incarnation of the Deity

Id અવતાર ધરવા-લેવો To be born તેનો અવતાર ... His life is spoiled or wasted

અવ-તારિ ક, } adj Pertaining to an incarnation of the Deity 2 Incarnate
અવ તારી,

એવા ગોપીસ અવતારિક નામ સુખે રાખે રે
—દીવાળીબાઇ

અવ-દશા, s m [S fr अव dim + दशा state, condition] Evil destiny 2 A vixen, a shrew

અવ દાત, adj [S fr અવ intens + दै to purify] Pure, clean 2 Beautiful

મન વિચારે જે આવશે, ગવિઅર અકસ્માત,
આ થશે પામ્યો હશે, હેતુ નવ જડ્યો અવદાત
—દયારામ

અવ-દાન, s n [S fr અવ dim + દાન a gift] A portion of food, &c, thrown into fire at a time 2 Eating, swallowing

Id તેણે અવદાન સરખું એ કર્યું નથી He has eaten nothing

અવ દાહ, s m [S fr અવ dim + દાહ burning] Burning a dead body without the proper funeral ceremony

અવદીચ, s m [S औदीच northern fr उदीच् the north fr उद् up + अञ्च् to go] The name of one of the sub divisions of the Brāhmans, &c. See ઔદીચ

અવ ધાર ણ, s n } [S fr અવ intens + ધાર to thought] Determination, resolution, ascertainment 2 Careful observation, a searching inquiry
અવ-ધાર-ણા, s f

અવ-ધાર વું, v t To determine 2 To observe attentively

અવ ધ, s m f [See અવ ધિ]End, termination, limit

અવ ધા ન, s n [S fr अव down + धा to put] Attention 2 Inclination

અવ-ધિ, s m f Height zenith

ઉધાર અવધિ મહ્ગુણ સાગર, ઘણું ગંભીર છે
—દયારામ

2 Excess 3 Limit 4 A period of time, time

તે સર્વ સુખી, સો વર્ષ રહ્યો હુ, કાંઈ ન અવધિ ધારો ન્યૂન —પ્રેમાનંદ

Id અવધિ (અવધ) કરવી-બાંધવી To limit, to lay down the limit of અવધિ (અવધ) કરવી To reach the highest limit, to be superior to all, to be the highest યુરોપિયન કસબની તો અવધિ (છે) There is nothing can come up to European skill i e It is the best અવધિએ (અવધે) પોહોચ્યો છે He has reached old age અવધે (અવધિએ) મરે છે He dies at an advanced age

અવ ધૂત, [S] Same as **અબ ધૂત**

અ વધ્ય, *adj* [S *fr* अ not + वध्य fit to be killed *fr* વધ killing] Not fit to be killed 2 Not fit to be sacrificed

અવ-નવું, *adj* [अव redup of S नव, નવ, new] Novel, new 2 Strange, curious

અવનિ, *s f*, [S] The earth

અવનિ-કારણ, *s n* [S *fr* + કારણ cause] The earth-element, the element of which the earth is a manifestation

અવનિ કારણ શ્રી અવિનાશ, મહારૂપ કૃષ્ણ કહે —ભાલણ

અવનિ-ચક્ર, *s n* [S *fr* + ચક્ર a circle] The circle of the earth, the whole surface of the earth 2 The revolution of birth and death

અવનિ-પતિ, *s m* [S *fr* + પતિ lord] The lord of the earth, a king

અવનિ-પાળ, *s m* [S *fr* + પાળ વુ to protect] The protector of the earth, the ruler of the earth, a king

અવનીશ, *s m* [S *fr* + ઈશ lord] The ruler of the earth, a king

અવ બોધ, *s m* [S *fr* અવ intens + બોધ awakening] Awakening 2 Inspiration 3 Knowing

અવ ભૃથ, *s n* [S *fr* + भृ, भर्, to fill, See ભર વુ] The end or completion of a great sacrifice 2 Bathing or the bath at the end of a great sacrifice

અવ યોગ, *s m* [S *fr* अव dim + યોગ junction] An evil conjunction, especially of planets and stars Same as **અવ જોગ**

અવયવ, *s m* [S] A limb, a member 2 An ingredient, a constituent, a component part

અવર, *adj* [S = अपर another] Another 2 Lower, inferior, mean

અવર, *s m* [Eng *Hour*] An hour

અવર-જવર, Same as **આવ-જા**, Frequenting, frequently coming and going

અ વરણ, Same as **અ વર્ણ**, of low caste

સેવો વરણ અવરણ, સેવજો ભિક્ષા ભોગી —સામળભટ

અ વરથા, *adj* [S अ not + वृथा in vain अ is in this word used for euphemy] Vain, fruitless 2 *adv* In vain, uselessly, fruitlessly

અવરાઈ, Same as **અભરાઈ**

અ વરા વું, *v i* [Passive of આવર વુ to cover See આ વર ણ] To be covered, to be concealed

વિપરીતિને આતરે, અવરાયો અનીત —પ્રીતમદાસ

જદુપતિ હરિને લહ્યા નહિ,
આવરણમા અવરાણો, રે —ભોજોભગત

અવ રોધ, *s m* [S *fr* अव intens, + रुध to obstruct] Impediment, obstruction 2 The women's apartment, the zanāna 3 The wives of a king

અવ-રોહ, *s m* [S *fr* અવ down + रुह्, रोह्, to grow] Going down, descending, descent 2 (In Music) Going down from a higher note to a lower one

અવ-રોહ-ણ, *s n* Same as **અવરોહ**

અવ રોહી, *adj* (In Music) Going down, descending 2 *s f* Same as **અવરોહ**, 2

અ વર્ણ, *adj* [S *fr* अ not + વર્ણ colour *fr* वर्ण्, वर्ण वु, to colour, to describe] Without colour 2 Inferior in quality 3 Of low caste

અ વર્ણ્ય, *adj* Indescribable

અવલ, *adj* [Ar अव्वल] First 2 First rate, 2 Best, excellent 3 *adv* Beforehand, previously

Id અવલ કારકુન The first or head clerk 2 The clerk to a Māmlatdār, generally

with third class magistrate's power અવલ ચોખા The best rice અવલ—અવલથી આવવું To come previously, to come early

અવલ-મંજલ, *s f* [+ મંજલ a stage in a journey] (Lit) The last stage of a journey, hence, the burial ground 2 The burial ceremony

અવલ-સાલ, *s f* [+ સાલ a year] The New Year's Day 2 The first day in counting a year

અવલ થી, *adv* From the bginning 2 Previously, beforehand 3 Same as અવલ *adv*

અવ લંબ, *s m*
અવ લંબન *s n* } [S *fr* अव down + लम्ब् to hang] Support, a prop *Cf* ઓળંબો

અવ-લેપ, *s m* [S *fr* + લેપ besmearing] Besmearing 2 Pride

અવ લેહ, *s m* [S *fr* लिह to lick] A medicine to be taken by licking it up, an electuary

અવ લોકન, *s n* [S *fr* + लोक् to see] A glance, a look 2 Inspection, observation

અવ-લોક વું, *v t* To observe 2 To see carefully

અ વશ, *adj* [S *fr* अ not વશ power] Powerless, helpless 2 Not being in the power of anybody else, independent, free

અહો હું બ્રહ્માણ્ડપતિ છું, અવશ, અજીત, અગમ,
પણ બંને સુન્દરે છતિયો, એ પ્રેમશક્તિ સબળ
—ગિરધર

અવ શકુન, Same as અપ શુકન

અવ શકુનિ યું, Same as અપ-શુકનિ-યું

અવ શેષ, *s m* [S *fr* + શિષ્ to remain] The remainder (In Gujarat this word is generally used as an adjective in the sense of "remaining over")

અ-વશ્ય, *adv* [S *fr* अ not + वश power] Helplessly 2 Necessarily

અ વશ્ય કરીને, *adv* [+ કર વું to do] Necessarily

અ વશ્યમેવ, *adv* [S *fr* + एव only, certainly] Necessarily

અવ સર, *s m* [S *fr* अव down + सृ, सर् to move] Opportunity 2 A religious ceremony for the benefit of the dead 3 The earlier part of a marriage ceremony 4 A festive occasion

Id સારો અવસર A fortunate occasion નરસો—માઠો અવસર An unfortunate occasion સુખનો અવસર Days of happiness, happy times સારે માઠે અવસરે On joyful or sad occasions whether at times of rejoicing or of mourning અવસર આવે ત્યારે When the occasion arises અવસર પાણી Funeral ceremonies, the obsequies

Prov અવસર ચૂક્યા મેવલા Threatened folks live long અવસરે આવી તે પદમણી If thou hast not a capon, feed on an onion અવસરના ગીત અવસરે ગવાય Yule is good on Yule even

અવ-સર-સર, *adv* [+ સર P the head, or, upon] At the proper occasion, opportunely, timely

અવ સાન, *s n* [S *fr* + सो to cut] Opportunity 2 End 3 A critical time

Id અવસાન વેળા a critical time

અવ સ્તા, *s f n* [Pahlavi, = અવ સ્થા] The sacred book of the Pārsis

અવ સ્થા, *s f* [S *fr* + स्था to stand] Condition, state 2 Infirmity, old age 3 (In Rhetoric) Any one of the successive stages in the development of the plot of a drama

Id બાલ અવસ્થા Infancy કુમાર અવસ્થા Childhood પૌગંડ અવસ્થા Age between 5 and 10 years of life કિશોર અવસ્થા Age between 10 and 15 years of life યૌવન અવસ્થા Age between 15 and 30 years of life પ્રૌઢ અવસ્થા Age between 30 and 50 years of life વૃદ્ધ અવસ્થા Age from 50 years upwards જાગ્રત અવસ્થા The state of consciousness સ્વપ્ન અવસ્થા The state of dreaming સુષુપ્તિ અવસ્થા The state of profound sleep or repose વિદ્યાર્થી અવસ્થા Student-days તેની અવસ્થા થયે ત્યારે When he grows old as time passes, in the ordinary course અવસ્થાએ પહોંચવું To be very old (of a person)

અવ-સ્થાન્તર, *s n* [S *fr* + अन्तर an

other] A different state, a change of state, a changed state, transformation, transmutaion

અવળ-પંચક, *s n* [See અ•વળુ contrary + પચક a group of five] Perversity, mischievous nature, mischief.

અ વળા-સ વળા, અ•વળા-સ•વળી, } *adv* [+ સવળું in the right direction] Putting one thing in place of another, indiscriminately, at random

અ•વળ-ચંડું, *adj* [See અ વળુ contrary + ચડ hot] Perverse, cross 2 Mischievous

Id અવળચડી A perverse woman, a shrew અવળચડીની ગત The conduct of a shrew 2 Like a shrew

અ વળા•ઈ, *s f* Perversity

અ•વળિ•યું, *s n* [S अ not + વળ a twist, a screw] A cover or lid which slips down into the neck of a vessel, and has no turns or screw to fix it

અ•વળું, *adj* [S अ priv + Guj વળ a turn, a twist, *fr* S वल् to move अ in this word has the sense of "against, in the opposite direction"] Contrary 2 Obstinate 3 Inside out reverse

Id તેથી અવળુ In the opposite direction of that, reverse of that અવળી કલ્પના A wrong theory or impression અવળુ કરી નાખવુ To turn inside out 2 To ruin અવળો રસ્તો Wrong ways વખતે, સારૂ કરવા જતા, અવળુ થઇ જાયછે Sometimes things go wrong when trying to set them right અવળાનુ સવળુ કરવુ To set right 2 To return good for evil અવળા પાટા દેવા To mislead by false representations અવળા પાસા પડવા To be frustrated, to be deceived in ones' expectations. (પરમેશ્વરને) અવળા પૂજેલા Having wrongly performed the worship of God, hence, having committed sin in a former birth અવળી પાઘડી મૂકવી (Lit)To put on one's turban with the wrong side in front 2 To be insolvent 3 To be false to one's promise 4 To go over to the opposite party અવળે મોઢડે પડવુ To lie on a sick-bed અવળુ મોઢુ કરવુ To turn one's back upon 2 To show contempt towards

Prov આડુ અવળુ વઢેરવુ કાશીનુ કરવત Cutting both ways (said of a time serving man) અવળાનુ સવળું થઇ જાય Bad luck often brings good luck

અવ•લેહ, *s f* [See અવ down+લેહ licking] A medicinal preparation consisting of 32 ingredients, generally mixed with honey and licked up (used by women in childbed).

અવાઈ, *s f* [See હવાઈ, in the air] Rumour, report 2 A false report

અ વાચ ક, *adj* [S अ not + वच् to speak.] Dumb, mute, speechless 2 Unable to speak 3 Insensible, unconscious

અ વાચ્ય, *adj* [S *fr* अ not + વાચ્ય fit to be spoken] That which cannot be spoken of, unspeakable, indescribable

અ વાજ, *s m* [P आवाज़् =S आ intens + વાદ sound *fr* वद् to speak अ in this word is a corruption of S आ intens] Voice, sound

અવાજી, *adj* Having or making a sound (generally used at the end of a compound) 2 *s m* He who discharges a fire-arm 3 *s f* Voice, sound

Id બે અવાજી પિસ્તોલ A revolver with two chambers

અવાજો, Same as **અવાજ**

અવાડો, Same as **હવાડો**

અ વાઠ, *s n* [See below] A wooden prop placed between two vertical pillars and covered on all sides with brick-work

અ વાઢ, *adj* [S अ priv + વાઢવુ] That which cannot cut, edgeless, blunt

અ વાટ, *adj* [S अ not + વાટ a road] Trackless, untrodden 2 Desolate

અવાન્તર, *adj* [S *fr* અવ down + અન્તર distance] Situated or standing between 2 Subordinate, secondary.

અ વાર, *adj* [S *fr* अ not + વારવુ to avoid] That which cannot be avoided, unavoidable, inevitable

થાય અવાર ન હેરત આથી,
ના'ય નવાર સવાર બની બાળી —વલ્લભ.

અ•વારન્ન વાર, *adv* [S अ not+વાર time, + ન વાર redup] Alternately, by turns

અવારો, Same as ઓવારો

અ વાવરૂ, *adj* [S अ not + व्याप, વાવર•વુ, to deal with, to transact business, to use] Unused

અ વાસ, *s m* [S आवास *fr* आ intens + वस् to dwell] An abode, a habitation 2, See અવ કાશ] An open space or ground

રાકે અવાસ અકરો વ્યોમ —પ્રેમાનંદ

અવાળુ, *s n* [Hem Des अवालुओ = S ओष्ठ पर्यन्त the space about the lips] Gums

અ વિકાર, *s m* [S *fr* अ not + વિકાર change] No change, absence of change

અ•વિકારી, *adj* Undergoing no change, unchangeable, immutable

અ વિ•ગત, *adj* [S *fr* अ not + वि गत se parated *fr* वि away + गत gone *fr* गम् to go] Not separated, returned, present

અવિગત શ્રી વિનાશીની, રહી અગની, રે, વાત —ગોપાળ,

અ વિ ગતા, *adj f* (A young woman) Not allowed by the lover to go away, detained by the lover

પાદાગુષ્ઠે ખણે છે અવનિ,
અવિગતા નાયિકા લાજ કાજે —પ્રેમાનંદ

અ વિ•ચળ, *adj* [S अ not+वि intensive + चल् ચળ•વુ, to move] Fixed, steady, immovable

Id. અવિચળ પદ The eternal place or condition 2 God

અ•વિચાર, *s m* [S *fr* + વિચાર thought *fr* वि intensive + चर् to walk] Thoughtlessness, imprudence, rashness

અ વિચારી, *adj* Thoughtless, imprudent, rash

અ વિ ચ્છિન્ન, *adj* [S *fr* +वि च्छिन्न divided *fr* वि separation + छिन्न cut *fr* छिद् to cut] Undivided, whole

અ વિદ્ય માન, *adj* [S *fr* + વિદ્ય માન existing *fr* विद to be, to exist] Not existing, not present, absent

અ વિદ્યા, *s f* [S *fr* अ privative + વિદ્યા knowledge] Absence of knowledge, ignorance 2 See માયા, illusion

અવિધાર, *adj* [See અવ ધારવું] Certain determinate

સમ્પ્યા પાર પામે કેણ બન્ને ઉદાર તમો, ભાઈ?
અવિધાર આકડાથી જુવે લાગ્યા કાગના —વલ્લભ

અ વિ નાશ, *s m* [S *fr* अ not + વિ•નાશ destruction *fr* वि intensive + नश् to perish] Absence of destruction 2 *adj* Indestructible

અ વિ•નાશી, *adj* Immortal 2 *s m* God

અ વિ ભક્ત, *adj* [S *fr* + વિભક્ત divided] Not separated, joint

અ વિ•ભાજ્ય, *adj* [S *fr* + विभाज्य divisible *fr* वि intensive + भज्, ભાગ•વુ, to break] Indivisible, indissoluble

અ વિરોધ, *s m* [S *fr* + વિરોધ opposition] Absence of contradiction, consistency

અ વિ•વાહિ•ત, *adj* [S *fr* +વિવાહ marriage *fr* वि away from + वह् to carry] Unmarried

અ•વિવેક, *s m* [S *fr* अ + વિવેક discrimination *fr* वि + विज् to distinguish] Immodesty, want of politeness, discourtesy 2 Insolence

Id અવિવેક થયું Discourteous 2 Insolent

અ વિવેકી, *adj* Immodest, impolite, discourteous

અ•વિશ્વાસ, *s m* [S *fr* + વિશ્વાસ confidence] Want of confidence or trust, distrust, faithlessness

અ વિશ્વાસી, } *adj* Not trusting, faithless. 2 Not fit to be trusted
અ વિશ્વાસુ, }

અ વેક, Same as અ•વિવેક Thoughtlessness

પનઘટ ઉપર પાલવ સાહો છો, એ તે ક્યાનો ન્યાય?
કામનીમા શું કામ આવ્યથી જે ? આ અવેક તે શા? —દયારામ

અવેજ, *s m* [Ar عوض change] Barter 2 Money remittance 3 Net proceeds

અવેજી, *adj* Substitutionary

અ વેર, *s m* [S आ up to + वृ to cover, See આ વર વુ] Contracting or drawing up into a narrow compass, gathering into a compact form or state 2 Control governance, rule, care, charge 3 Management

skill and despatch at business 4 [See આ વરવું] Closing and contracting

ચારે ચોકડી ઈંડાતેર, ઈંદ્ર રાજ કરે અવેર
—ભોજેભગત

અ·વેર·વું, *v t* [S अ not + વેર·વુ to scatter *fr* वि separation + कॄ to scatter] To preserve, to take care of.

અ·વેરૂ, *adv* [S अ privative + વાર time] With no time fixed, at any time

કરણુ કરી ન્હિં લે, નય શ્રીરામ્ય કેરૂ,
દીન થઈ વિલપે તો, ના તજ્ય અવેરૂ
—પ્રેમાનંદ

અવેવ, Same as **અવયવ**, a limb

વેશ જાણે હેમની, અવેવ ફૂલે ફુલી —પ્રેમાનંદ
થાક્યા અવેવ દીસે દેહના રે,
એકલા સાગે શે નથિ સેના રે ! —પ્રેમાનંદ

અ·વ્યક્ત, *adj* [S *fr* + વ્યક્ત manifested, distinct, *fr* वि separated from + अञ्ज् to anoint] Not manifest, unevolved, imperceptible, indistinct 2 *s n* The Prakriti in the Sāṅkhya system of philosophy, Nature

અ·વ્યય, *s n* [S *fr* + વ્યય change *fr* वि apart from + इ to go] (Gram) An indeclinable word 2 *adj* Indestructible, unchangeable

અ·વ્યયી-ભાવ, *s m* [*fr* + ભાવ being] In Gram) That species of compound words, in which the first member is an અવ્યય (an indeclinable) and the other a noun, but the whole compound becomes an અવ્યય (an indeclinable)

અ વ્યવસ્થા, *s f* [S *fr* + વ્યવસ્થા order *fr* वि separation + अव down + स्था to stand] Mismanagement, disorder

અ વ્યવસ્થિ·ત, *adj* Mismanaged, thrown into confusion, disorderly

અ·વ્યાપ્તિ, *s f* [S *fr* + વ્યાપ્તિ extension, pervasion See વ્યાપવુ] Inadequate extent or reach (of a definition), not covering the whole class of things defined

અ વ્હેરાટ, *s m* [See आ intens + વેર વુ to scatter + वृत्ति state] Confusion, vexation

અશક, Same as ઈશક

અશકર, *adv* [P आश्कार manifest] Manifestly, plainly 2 At last, in the end

અ·શક્ત, *adj* [S *fr* अ not + શક્ત able *fr* शक् to be able] Unable 2 Weak

અ·શક્તિ *s m* Absence of strength, weakness

અ·શક્તિ·માન્,
અ·શક્તિ·વાન્, } *adj* [+ માન્, વાન્, વાળુ having] Weak, powerless

Prov અશક્તિમાન્ ભવેત્ સાધુ Honest is the cat, when the meat is out of her reach.

અ·શક્ય, *adj* Impossible

અશન, *s n* [S *fr* अश् to eat] Eating, a dinner

એક વેળા અશન માટે, જોગી જન ત્યારે કહે
—રત્નેશ્વર,

અ·શરણ, *adj* [S *fr* अ + શરણ a protector] Helpless

અશરફી,
અશરાફી, } *s f* [See અશરાફ] A gold coin (Applied especially to the dīnār of Egypt and to the *muhar* of India.)

અશરાફ, *adj* [Ar अश्राफ् *pl* of शरीफ noble] Noble, generous, faithful, humble, mild, good-natured

અશરાફી, *s f* Faithfulness 2 Mildness 3 See **અશરફી**

અ·શર્મ, *adj* [S *fr* अ privative + शर्म happiness, delight] Not happy, unhappy

નિંદાયો નરની મધ્ય ધનહોણી ધની જે,
નરક મા હી પડયો તેહ, સદા જે અશર્મ છે
—વલ્લભ.

અશાડ, *s m* [S आषाढ] Name of the 9th lunar month, June–July

અશાડ માસમા દો દિન સારા, આઠમ પૂનમ ઘોર અંધારા,
ભડળી કહે, મેં જાણ્યો ભેદ, જિતના બાદલ, ઇતના મેહ
—ભડળી.

અશાડી, *adj* Belonging to or occurring in the month of અશાડ (June July)

Id. અશાડી એકાદશી The eleventh day of અશાડ, otherwise called દેવપોઢી અગિયારસ

અ·શાત, Same as **અ·શાતા**, unhappiness

સાથે સાઇ ને સોળઇ મળિયા, મળ્યા માત ને તાત, રે
દમયંતીને નાથ મિલ્યોગે, અંતર ગાઈ અશાત, રે
—પ્રેમાનંદ

અ-શાતા, *s f* [S अ not+शान्ति tranquillity *fr* शम् to be tranquil] Unhappiness

અ-શાશ્વત, *adj* [S *fr* + શાશ્વત eternal] Not permanent, temporary, transitory

અ-શાસ્ત્ર, *adj* [S *fr* + શાસ્ત્ર science *fr* शास् to teach] Contrary to religion or law

અ-શિક્ષિત, *adj* [S *fr* + શિક્ષિત educated *fr* शिक्ष् to teach] Untaught, uneducated

અશીલ, Same as અસીલ

અ-શુચિ, *adj* [S *fr* अ privative + શુચિ pure] Impure, sullied, polluted

અ-શુદ્ધ, *adj* [S *fr* + શુદ્ધ pure *fr* शुध to purify] Impure 2 Incorrect

અ-શુદ્ધિ, *s f* Impurity pollution

અ-શુભ, *adj* [S *fr* + શુભ auspicious *fr* शुभ् to appear beautiful] Inauspicious

અ-શૂર, *adj* [S *fr* + શૂર] Not brave, wanting in bravery, cowardly

અ-શેષ, *adj* [S *fr* + શેષ remainder *fr* शिष् to remain] Without a remainder, all, whole

> નંદ યશોદા આદે અશેષ છે,
> તેમને કરી આવો યોગ્ય ઉપદેશ છે
> —દયારામ

અશોક, *s m*, [S] Name of a tree

અ-શૌચ, *s n* [S *fr* अ not + શૌચ, purity *fr* शुचि pure] Ceremonial defilement

અ-શ્રદ્ધા, *s f* [S *fr* + श्रद्धा faith] Disbelief 2 Faithlessness 3 Unwillingness

અ-શ્રદ્ધાળુ, *adj* [+ S आलु having] Disbelieving 2 Faithless

અશ્રુ, *s n* [S] A tear

અશ્રુ-ધારા, *s f* [+ ધારા a line, a stream, *fr* धृ to hold] A succession of tears, a flow of tears

અશ્રુ-પાત, *s m* [S *fr* + पात falling *fr* पत् to fall] Falling of tears, shedding of tears

અશ્લેષા, *s f* [S आश्लेषा] Name of the the seventh lunar mansion, consisting of a group of stars in the head of Hydra

અશ્વ, *s m* [S] A horse

અશ્વ-ધાટી, *s f* [See અશ્વ+ધાટી manner] Name of a metre consisting of four lines, each of nine *ganas* (See under ગણ) or feet, *viz* ત, ભ, ગ, જ, સ, ર, ન, ત, મ

અશ્વ-પાલ, અશ્વ-પાલક, અશ્વ-પાળ, અશ્વપાળક, *s m* [S अश्व-पाल, अश्व-पालक, *fr* + पा, पाल्, to protect] A horse-keeper, a groom

અશ્વ-શાળા, *s f* [+શાળા a hall] A stable for horses

અશ્વ-મેધ, *s m* [+ मेध a sacrifice] A horse sacrifice

અશ્વિની, *s f* [S *fem* of અશ્વ a horse] A mare 2 Name of the twenty-seventh lunar mansion, comprising two (or three) of the stars in the head of the Ram

અશ્વિની-કુમાર, *s n* [+ કુમાર a son, a boy] Two physicians of the gods, born of a nymph, who assumed the form of a mare

અષ્ટ, *adj* [S] Eight, 8

અષ્ટક, *s n* A collection of eight an octad

અષ્ટ-કોણ, *s m* [+ कोण an angle] An octagon

અષ્ટ-ગંધ, *s n* [*fr* + ગંધ smell] A mixture made up of eight fragrant drugs

અષ્ટ-પદી, *adj* [S + पद a word, a foot] Consisting of eight syllables, having eight feet 2 *s f* Name of a Sanskrit poem, otherwise known as ગીત ગોવિંદ, composed by the poet જયદેવ

અષ્ટ-મ, *adj* Eighth

અષ્ટ-મંગળું, *s n* [See અષ્ટ, આઠ eight + મંગળ ફેરા, auspicious revolutions, which are generally four in number] Remarriage of a woman

> સતાનોના સહિત અષ્ટમંગળે ચાલે —કૃષ્ણારામ

અષ્ટમ-પષ્ટમ, *adv* [See અષ્ટમ eighth+ પષ્ટમ reduplication of the first part] Indiscriminately, at random, without a fixed rule or principle

અષ્ટ મા-સિદ્ધિ, *s f* [Popularly used for અષ્ટમ eighth+સિદ્ધિ accomplishments, or અષ્ટ +મહા great+સિદ્ધિ] The eight supernatural powers or capabilities, *viz* અણિમા મહિમા

ગરિમા, લઘિમા, પ્રાપ્તિ, પ્રાકામ્ય, ઇશિત્વ, & વશિત્વ

Id તેને ઘેર અષ્ટનાસિદ્ધિ અને નવમા નિધિ છે He is endowed with all the attributes of Divinity, and possessed of all the treasures of the god of wealth

અષ્ટાઙ્ગ-યોગ, *s m* [S *fr* અષ્ટ+અંગ limb + યોગ] Yoga or austere devotion in its eight branches or modes, *viz* યમ, નિયમ, આસન, પ્રાણાયામ, પ્રત્યાહાર, ધ્યાન, ધારણા, and સમાધિ

અષ્ટમી, *s f* The eighth day of each half of a lunar month

અષ્ટાક્ષરી, *adj* [S *fr* अष्ट eigth +અક્ષર a letter of the alphabet] Consisting of eight letters

Id અષ્ટાક્ષરી મંત્ર A spell consisting of eight syllables, *viz* श्रीकृष्ण शरणं मम The Divine Krishna is my Protector

અષ્ટા-વક્ર, *s m* [S *fr* + વક્ર crooked] Name of an ugly saint, who was crooked in eight of his limbs 2 An ugly man or woman 3 Anything of great deformity or remarkable for its unshapeliness

અષ્ટાદશ, *adj* [S *fr* अष्ट eight+दश ten] Eighteen, 18

અષ્ટાવધાની, *adj* [S अष्ट + અવધાન attention *fr* अव down *fr* + धा to put] A man of versatile genius

અષ્ટાવું, *v i* [See કષ્ટાવું to be troubled, or પસ્તાવું to repent, to be sorry] To pine away

અ સંસ્કૃત, *adj* [S *fr* अ not + संस्कृत refined *fr* सम् well + कृ to do] Not worked up, unadorned 2 Unrefined, uncivilized, coarse, vulgar

અ સંખ્ય, } *adj* [S *fr* +सङ्ख्या number
અ સંખ્યાત, } *fr* सम् together+ख्या to tell] Innumerable

અ સઙ્ગ, *s m* [S *fr* + સઙ્ગ company] Absence or loss of companionship 2 *adj* Lone, solitary, wanting a companion 3 That which is not fit to be associated with

અ સ ગત, *adj* [S *fr* + सगत living together *fr* सम् together + ગત gone *fr* गम् to go] Unfit unsuited 2 Improper, inconsistent

અસગત, તેથી લખેલુ હુ માનુ,
વળી લખે શુ ત્રિભુવનભૂપ ?—દયારામ

અ સત, *adj* [S *fr* अ not + सत being, true, *fr* अस to be] Not existing, non-existent, 2 Untruthful, false

અ સતર, Same as અ-સ્તર

અ સતી, *s f* [S *fr* अ privative + સતી a chaste woman] An unchaste woman

અ સત્તા, *s f* [S *fr* अ privative + સત્તા existence] Non-existence, absence 2 Absence of power or strength, weakness

અ-સત્ય, *adj* [S *fr* + સત્ય true] Untrue, false 2 Deceptive, illusive 3 *s n* Falsehood, untruthfulness 4 Deception, illusion

અ સત્યતા, *s f* Same as અ-સત્ય, 3 & 4

અ સત્ય-વાદી, *adj* [S *fr* + વાદી speaking] Speaking a falsehood, untruthful, lying

અ-સદ્-ગતિ, *s f* [S *fr* + સત્ good+ગતિ motion] An unhappy state or allotment as experienced by a creature in the next birth or state of existence, a seat in any of the lower regions, birth again on earth in a lower caste, tribe, or form of existence

અ સત, *adj* [+ સત, સત્, good] Wicked unholy, impious

અ સતુષ્ટ, *adj* [S *fr* + સતુષ્ટ satisfied] Not contented, discontented, not satisfied

અ સતોષ, *s m* [S *fr* +સતોષ satisfaction] Discontent, dissatisfaction

અ સતોષી, Same as અ-સતુષ્ટ

અસબાબ, *s m* [Ar *pl* of सबब् a cause] Chattels, accompaniments, apparatus

અ સભ્ય, *adj* [S *fr* अ not + સભ્ય polite *fr* સભા an assembly] Impolite

અ સમ, *adj* [S *fr* + સમ equal] Not equal, unequal 2 That which has no equal, unequalled, matchless,

અ-સમજ, Same as અણ સમજ

અ-સમર્થ, *adj* [S *fr* अ not + समर्थ able *fr* सम् together + अर्थ् to seek] Not strong weak 2 Unable; incompetent, disqualified

અ સમાન, *adj* [S *fr* + समान equal *fr*

सम् together + अन् to breathe] Same as અ૦સમ.

અસ૦માન, *s n* [P आस्मान् *fr* आस् a mill-stone + मान् resembling] The sky Same as આસમાન

અ૦સમાન૦તા, *s f* [See અ૦સમાન unequal] Inequality

અસમાની, Same as આસમાની

અસમાની-સુલતાની, *s f* [+ P सुलतान् a king] A calamity that cannot be averted, a visitation, a misfortune caused by gods in heaven or by the king 2 A great change, *vis major*

અ૦સબદ્ધ, *adj* [S *fr* अ not + सम् together + बद्ध bound *fr* बन्ध् to bind] Unconnected or incoherent (of a speech or a writing) 2 Inconsistent, lax or devious in conduct 3 Detached from, aloof

અ૦સંબંધ, *s m* Absence of congruity or connexion 2 *adj* Same as અ૦સ૦બદ્ધ

અ૦સંભવ, *s m* [S *fr* अ privative + સંભવ possibility] Impossibility, improbability 2 Inconsistency, absurdity

અ૦સંભવિ૦ત, *adj* Impossible, improbable 2 Inconsistent, absurd

અ૦સંભાવ૦ના, *s f* Same as અ૦સંભવ

અસર, *s f* [Ar असर] An effect, influence, impression

Id. દવાની અસર The influence or effect of a medicine બાષણની-લખાણની અસર The influence or effect of a speech or writing અસર થવી To influence અસર કરવી To produce an effect

અસર૦કારક, *adj* [+કારક doing] Capable of producing an effect, efficacious

અસલ, *adj* [See below] Original 2 Ancient 3 Prime, first-rate, of the best quality

Id અસલના વારાનું Of ancient time, ancient અસલ માલ An article of the best quality અસલનું Original. 2 Ancient

અસલ, } *adj* [Ar असल् origin, root]
અસલી, }
Original 2 Ancient

અસવાર, *s m* [P सवार *fr* अस्वार = अश्वारोह *fr* P अस्प् = S अश्व a horse + S आरोह mounting *fr* आ up to + रुह् to grow, to mount] A horseman

અસવારી, *s f* A ride 2 An expedition 3 A procession 4 A retinue

અ૦સહાય, *adj* [S *fr* अ privative + સહાય a companion] Having no companion, unaccompanied, alone, single-handed

અ૦સહ્ય, *adj* [S *fr* अ not + सह्य that can be endured *fr* सह् to endure] Unbearable, unendurable

અ૦સાંસ૦લું, *adj* [+ સાસ૦લું breathing *fr* S શ્વાસ breath] Not quiet, active 2. Meddlesome, intrusive

અસાંસતીએ છોકરાં જણ્યો,
તો કહે " નાળ કાપું કે પુછડું ?"

Set a beggar on a horse and he'll ride to the devil

અ૦સાચ, *adj* [+ સાચું true] Same as અ૦સત્ય, *adj* False

સામળ કહે, મૂઢ મમતા કરે,
એવા ગરીબ અસાચનો —સામળ

અ૦સાધારણ, *adj* [S *fr* + साधारण common] Uncommon, extraordinary

અ૦સાધુ, *adj* [S *fr* अ + સાધુ good *fr* साध् to accomplish] Not good

અ૦સાધ્ય, *adj* Impossible of accomplishment 2 Incurable (of a disease)

અસામણ, Same as ઓસામણ

અ૦સામાન્ય, [S *fr* अ privative + સામાન્ય common] Same as અ૦સાધારણ

અ૦સાર, *adj* [S *fr* + સાર essence] Having no essence, worthless

અસામી, Same as આસામી

અ૦સાવધ, *adj* [S अ not + सावधान attentive *fr* स with + अवधान attention *fr* अव down + धा to put] Careless, heedless

અ૦સાવરી, *s f* [S आशा directions + પુરવું to fill] A particular musical mode (રાગિણી)

અસાવવું, Same as ઓસાવવું

અ૦સાહાય્ય, *s n* [S *fr* अ privative + સાહાય્ય help] Absence of help, helplessness

અસાળિયો *s m* Medicinal seeds

અસિ, *s m* [S] A sword

અ સિત, *adj* [S *fr* अ privative + सित white] Not white, black

ચન્દ્રમા ચિત્ર અસિત ગિરિધર, પ્રભુ, માનું કથન ફિરે રે
—ગિરિધર.

અ-સિદ્ધ, *adj* [S *fr* + સિદ્ધ accomplished, ready] Not accomplished, incomplete 2 Not ready

અસિ-લતા, *s f* [+ लता a creeper] The blade of a sword

અસીલ, *adj* [Ar असील] Noble, mild 2 *s m* A client

અ-સીસું, Same as ઓ-સીસુ.

અસુ, *adj* [S ईदृश *fr* इदम् this + दृश like *Cf* Mar असें] Like this, such

અસુ, *s m* [S] Breath, life, spirit 2 The five vital breaths or life-winds in the body

આસું નિ સત્વે શુ હરણ્ યશ આદિ સહુ વને
—પ્રેમાનંદ

અ-સુખ, *s n* [S *fr* अ not + સુખ happiness] Uneasiness 2 Disease

અ-સુખી, *adj* Unhappy, not at ease, uneasy

અસુર, *s m* [S *fr* આસુ life] A life, an evil spirit, a demon

અસુર, *s r* [S उत्सूर evening twilight *fr* उद् up, gone, + सूर = सूर्य the sun *Cf* Mar उशिर] Delay, lateness

, અસુરી, *s f* [Fem of આસુર a demon.] A female demon

અસુરૂ, *adj* [See આસુર delay] Late long after the proper time

અસે-મસે, *adv* [અસે redup of મસે instr of મસ *fr* મિષ a pretext] Under a pretext, with false but plausible reasons, without giving out the real cause

અસ્ત, *s m n* [S *fr* अस्त thrown *fr* अस् to throw] Setting (of a star)

અસ્ત-માન, *adj* [S अस्तमन *fr* અસ્ત setting] Setting (as of a star) 2 Decline

અ સ્તર, *s n* [S आ up to, all over, + स्तृ to cover In this word अ is a corruption of S आ] Lining, a covering 2 An inside lining, a covering from inside

અસ્તરિયું, *s n* [Eng *Sterling*] A gold coin

અસ્તરી, Same as અસ્ત્રી,

અસ્તા-ઈ, *s f* [Same અસ્ત evening, ending] The first of the three divisions of a ધ્રુપદ (a mode in music), the second being અંત્રા, and the third આભોગ

અસ્તાચલ, *s m* [See अस्त + अचल a mountain *fr* अ not + चल् to walk.] The western mountain, behind which the sun sets

અસ્તિ, *s f* }
અસ્તિ-ત્વ, *s n* } [S *fr* अस्ति is, exists, *fr* अस् to exist त्व + abs suffix] Existence, being

અસ્તુ, *conj* [S अस्तु let it be *fr* અસ્તિ] Be it so, may be, leaving it aside 2 Amen

અસ્તો-વ્યસ્ત, *adj* [S अस्त-व्यस्त *fr* અસ્ત thrown + વ્યસ્ત thrown about] Lying about in confusion, in a litter or jumble, disordered, deranged (of things or affairs)

અસ્ત્ર, *s n* [S *fr* अस् to throw] An enchanted weapon, a missile, an arrow

અસ્ત્રી, Same as સ્ત્રી.

અસ્ત્રી, *s f* An instrument for smoothing and ironing 2 Act of ironing clothes

અસ્ત્રો, *s m* [P उस्तु· *fr* उस्तर्दन् to shave] A razor

અ સ્થાયી, *adj* [S *fr* अ privative + સ્થાયી standing] Not permanent, transitory; perishable

અસ્થિ, *s n* [S] A bone

અ-સ્થિર, *adj* [S *fr* अ not + स्थिर fixed, steady, *fr* स्था to stand]Unsteady, infirm

અ-સ્નાત, *adj* [S *fr* अ not + स्ना त bathed *fr* स्ना to bathe] Not bathed, unbathed

અ સ્નાન, *s n* [S स्नान *fr* स्ना to bathe In this word अ is prefixed for the sake of euphony] Bath

અ સ્વસ્થ, *adj* [S *fr* अ not + સ્વસ્થ at ease] Not at ease, restless, anxious

અસ્વાર, Same as અસવાર

અસ્વારી, Same as અસવારી

અહં-કાર, *s m* [S *fr* अहम् I + कार a suffix showing the sound] Selfishness 2 Pride, arrogance, vanity 3 Self consciousness 4 Assertion or assurance of personality

Id અહંકાર કરવો-રાખવો To be proud

Prov અહંકારે સહ ભલાના માન મૂકાવેલા છે = અહંકાર તો રાજા રાવણનો એ રહ્યો નથી Pride will have a fall

અહંકાર જો રાવણે ખૂબ રાખ્યો, ચઢી ચોટમા મોતનો સ્વાદ ચાખ્યો } Such as boast, must fail much

અહં-કારી, *adj* Proud, vain, self-conceited.

અહં-કૃતિ, *s f* [S *fr* + કૃતિ doing] Same as અહં-કાર

અહં-તા, *s f* [S *fr* + ता abs suffix] Conceit, opinionativeness, egotism See **અહં-પણું, અહં-કાર, અહં-કૃતિ, અહં-ભાવ, અહં-બુદ્ધિ, અહં-મતિ**

અહં-પદ, *s n* [S + પદ a word] Self affirmation, assertion of personality or of distinct subsistence

અહં-બુદ્ધિ, *s f* [S *fr* +બુદ્ધિ]
અહં-ભાવ, *s m* [S *fr* +ભાવ]
અહં-મતિ, *s f* [S *fr* +મતિ] } See અહં-કાર

અહમ્, *pron* 1st *pers* [S] I

અહર્, **અહર**, } *s m* [S अहन्, अहर्] A day

એક અહર મૂર્છાવશ થઈને, પડ્યો ધરણી મુખ શીણ
—દયારામ

અહમેવ, *s m* [S *fr* एव only] Same as અહં-કાર

અહર્નિશ, *adv* [S *fr* અહર્ day + निशा night] Day and night

અહહ, *interj* [S] Oh!

અહિં, Same as અહિયા

અહિ, *s m* [S] A serpent

અ હિત, *s n* [S *fr* अ not + હિત benefit.] Not a benefit, an injury

અહિયા, *adv* [S अस्मिन्, अस्याम्, in this *fr* इदम् this] Here, at this place

અહિંસા, *s f* [S *fr* अ not + हिंसा killing *fr* हिंस् to kill.] Abstaining from the taking of life, not killing

અહીં, Same as અહિંયા

અહીં-કણે, **અહીં-કણે**, } [+ કને near] Towards this

કઠિન થયા, તો, કયાથી આવે, અહીંકણ યાદવ વીર
—ભાલણ

અહીં-તહીં, *adv* [+ Guj તહીં there] Here and there

અહિં-થી, *adv* Hence, from this place

અહુણા, [S अधुना now *Cf* હમણાં] Now, at present

અહો, *interj* [S] Oh!

અહો નિશ, Same as અહર્નિશ

અહો-રાત્ર, *adv* [S अहन् day + रात्रि night] Day and night

અળઇ, Same as અળાઇ

અ-ળખા-મણું, *adj* [S अ not + लख to see + મણું *adj* suffix] Unfavourable, disagreeable

અ-ળગું, *adj* [S अ not + लग्, લાગ-વું, to touch See અ-લગ] Unconnected, distant, that which does not touch 2 *s n* The monthly course, menstruation (during which period the woman sits apart and does not touch anything in the house)

અ ળગે રૂ, Same as અ-ળગુ,

અળતી, *s f* [See હળ a plough] (In Farming) A blunt iron blade, fixed to one of the ends of a stick with which bullocks are goaded while ploughing a field, and used for clearing the plough share of mud

અળતો, *s m* [S अलक्तक] Lac dye

અળદા વું, *v i* [See અડદાણું sweet balls made of અડદ taken for restoring the strength] To be overworked, to be exhausted, to be tired

અ-ળપ, **અ ળવિ-ત્રું**, } *adj* [S आ intensive + लप् to speak See આ-લાપ] Talkative, tiresome in talking 2 Prankish, mischievous

અળવી, *s f* [S आलु] Name of a root

અળસા ણું, *adj* [Past participle of અળ-સા-વું to be lazy] Become lazy 2 Tired 3 Given up, stopped

અળસા વવુ, *v t* [Caus of અળસા-વું to be lazy] To make lazy 2 To give up, to stop

અળસા·વું, *v i* [See આળસ laziness] To be lazy 2 To be given up or stopped

ગુણ ને અવગુણ આ ાી આળસાવ્યા
વાલ્હયે મુને સમજાવી ામ —ભોજોભગત

અળસિયું, *s n* [S अलस dull] An earthworm

અળસી, *s f* [S अलस] Linseed 2 Same as આળસી

અળશી·યું, *s n* Linseed oil

અળઇ, } *s f* [S आलि a bee See ઇ-
અળાઇ, }
યળ, એળ] Prickly heat

અ·ળાવો, *s m* [S अ·लाभ not a gain, an injury, *fr* अ privative + લાભ, લાવો, gain] The noose of a rope with which a man is hanged (Used in the Hālār Prānt)

અળાવો, *s m* [S आ all around, on all sides + લાભ gain] An obligation (Used in the districts west of the Sābarmatī)

અળુ-ખડા, *s n pl* Same as અલુ-ખડાં.

આ

આ, The second letter of the alphabet

આ, *pron* [S अयम् *fr* इदम्] This, these Prov આ પાર કે પેલે પાર To be or not to be, that is the question

આ, *prep* [S] Near, towards, from or on all sides, all around 2 (With verbs of motion, taking, carrying, &c) The reverse of the action 3 Intensity 4 The limit *from* which 5 The limit *to* which 6 (With adjectives) Diminution a little

આઉંસ, *s m* [Eng *Ounce*] An ounce, 1 oz

આઉં, *interj* [S ओम् yes, agreed] Yes, agreed 2 That will do, enough See હાઉં

આંક, *s m.* [See અંક a mark] A number, numeration, 2 A multiplication table 3 Valuation 4 The axle of a wheel 5 Same as આંક-ચાળણી

Id આંક કરવો-પાડવો-માંડવો To make an estimate of the value of આંકે ચાળેલો લોટ Flour refined with a fine sieve

આંક-ચાળણી, *s f* [+ ચાળણી a sieve] A fine sieve

આંકડા, } *s f* A hook 2 A grudge 3
આંકડી, }
Gripes 4 Cramps 5 Spasms

Id આંકડી દેવી To shut (a door) with a hook પેટમાં આંકડી રાખવી To entertain a grudge આંકડી આવવી To have cramps

મહી નાર ફેરો ફેરો, હેરો મન આંકડી
—વલ્લભ.

આંક·ડી·યું, *s n* A hook fixed to a window frame to keep the shutters open

આંકડો, *s m* A figure, a symbol representing a number, a digit 2 A large hook 3 The sting (of a scorpion) 4 A fang 5 Pride or insolence (of youth, power, &c), temper

Id તેણે તેને મે આંકડા ભણાવ્યા He taught him a good deal તેનો આંકડો કાંઇક નરમ પડ્યો He became somewhat subdued આંકડો મારવો To sting આંકડો પાડવો To fix the amount આંકડો અદ્ધર ને અદ્ધર રાખવો = આંકડો ઉંચો ને ઉંચો રાખવો To be haughty, to be proud. આંકડો પાડવો-મૂકવો To settle a disputed account (as arbitrator) આંકડો અદ્ધર રાખવો To leave the total of an account unsettled

આંકણી, *s f* A ruler 2 Manner of ruling (a paper, &c). 3 A stanza (in a Guj poem)

આંકણું, *s n* A capenter's tool to make a mark with 2 A carpenter's tool to bore a hole with

આંક·વું, *v t* To rule 2 To test, to appraise, to set a value on

આંકો, *s m* A mark made by cutting, a cut made as a mark 2 An estimate 3 A limit

Id. આંકો કરવો–પાડવો To make a mark by cutting એને ખાવાનો આંકો નથી There is no limit to the quantity of food he eats he is a gormand or glutton

નિત્ય નિરખું, પણ તૃપ્તિ નહિ આંકો

—દયારામ

આંકોસિયાં, *s n pl* [S अङ्क the body + कुक्षि side] The ribs

આંખ, *s f* [S अक्षि] The eye 2 The sense of sight

Id આંખ આવવી To have sore eyes આંખ કરવી To make a sign with a movement of the eye, to wink આંખ કાઢવી–ફેરવવી To threaten. આંખ મળવી To have the eyes closed in sleep, to sleep આંખે આંખ મળવી To look at each other by accident or stealthily 2 To look at each other with affection. આંખ મટમટાવવી To goggle આંખ મારવી To ogle, to glance આંખ ચોરવી To act in a way to avoid the notice of another person આંખ ઠરવી–ટાઢી થવી To be satisfied or pleased by looking at, to look at with admiration આંખ ઠરી જવી to die આંખ દુખવી To have sore eyes See આંખ આવવી આંખ ફુટવી To lose the eyesight 2 To be thoughtless 3 To be careless about આંખ ફુટેલું Thoughtless આંખમાં ફુલું પડવું To have cataract in the eye આંખમાં ઝેર વરસવું–હોવું To scowl, to look sour, sullen, severe, or angry, to look gloomy, frowning, dark, or tempestuous આંખમાં કમળો હોવો To have a jaundiced eye, to look at with prejudice આંખનો ઇસારો–અણસારો A sign made by a movement of the eye આંખ ફરકે છે The eye throbs 2 He loses control over himself આંખ ફરવી To roll the eye 2 To superintend, to supervise આંખ ફેરવવી To look cursorily over 2 To superintend 3 To frown, to threaten. આંખ આડા કાન કરવા To pay no attention to, to be indifferent to, to connive at, to neglect આંખે પાટા બાંધવા To shut the eyes of, to make blind 2 To deceive by external appearances or disguise, to hoodwink આંખે પાટા બાંધીને ફરવું To go about or act blindly, inattentively, or absent mindedly બે આંખે તોળીને ચાલવું To go about or behave oneself with circumspection or discrimination, weighing arguments on both sides of a question ઝીણી આંખે જોવું To look at minutely આંખ ફાડવી To throw off restraints આંખનું અળિયાર ફરવું To be regardless of all considerations. એની આંખ લાલચોળ થઇ ગઈ છે = એની આંખમાં તો લોહી વરસી રહ્યું છે He is excited and may commit murder ધોળીફક આંખ થવી To have pale or consumptive eyes. તે મને આંખના પાટા જેવો (સમાન) છે I do not like to see him તે તો મારી આંખની કીકી સમાન છે I like to be looking at him. 2 His sight is pleasing to me 3 He is dear to me એની આંખ તરડાઇ ગઈ છે He has bleary eyes આંખ તાણીને જોવું To look at with strained eyes ત્રાંસી આંખે જોવું To look askance at મીઠી આંખે જોવું To look at with affection or favour વરી આંખે જોવું To look at with disfavour ખારેલી આંખે જોવું To look at with envy, to have a grudge against ઝેરીલી આંખો Lit poisonous eyes, hence, eyes betraying an intention to kill આંખે જોયાનું ઝેર છે We feel disgust at a polluted thing, only when we see or know that it is polluted આ છોકરાને હવે તો આંખો આવી This boy has grown impatient of restraint, and wishes to be free આંખ ઉઘડવી–આંખ ઉઘાડીને જોવું To see clearly and with care 2 To look at from all points of view, to take all the circumstances of a case into consideration એકલી આંખે–નરી આંખે With the naked eye આંખો ચડાવી દીધી Showed the whites of his eyes, rolled his eyes 2 Listened with indifference or without interest ઠરીને આંખે બાઝે એવા Pleasing to the eye શેરડીની આંખ The buds of the sugar-cane આંખ ઉઠવી To have sore eyes આંખ ઉંચી કરવી To look at 2 To confront, to resist or oppose boldly આંખ ભેગી થવી To look at each other at the same time આંખ ખસેડવી To be inattentive to આંખ ચડાવવી To

make a sign with a movement of the eyes આખ ગળી જવી To look at with a frown 2 To be tempted to commit a wrong act (at the sight of something) આખ ચોળીને રહેવું To be sorry when one is unable to gain one's object after a vain attempt એની આખો માત્ર હાલે છે He s so pulled down by his sickness that he can only move his eyes આખ તરવી To be restless (of the eyes) 2 To lose consciousness આખો તારવી નાખવી To cause to lose consciousness by making the eyes restless 2 To beat one severely, till one loses one's consciousness આખ તળે આવવુ To be noticed by આખ ઉઘાડી જવી To die આખ બતાવવી-દેખાડવી To frown upon, to threaten by frowning upon આખ નિકળી પડવી To be jealous of આખ ફેકવી To look at આખ ફેરવવી To set the eyes intently on આખ ભરવી To be filled with tears (of the eyes) આખ ભરાઇ જવી To shed tears of joy, to look at with admiration આખ ભારે થવી To be heavy with sleep (of the eyes), to be inclined to sleep 2 To have symptoms of the eyes growing sore 3 To be jealous આખ માડવી To look at with attention or interest આખ મિચવી To shut the eyes આખો મિચીને Thoughtlessly આખો મિચીને વિચાર કરવો To contemplate coolly and with concentration of the mind -ઉપર આખ રાખવી To have an eye upon, to superintend -ઉપર આખ હોવી To take an interest in, to look upon with favour આખનુ કાચુ Weakness of sight, weak sight એની આખ મા અમી છે He looks upon all with kindness આખમા આગળીઓ ઘાલવી To cause to escape the notice of 2 To deceive આખમા આજવુ To anoint the eyes 2 To deceive 3 To put out of countenance, to put to shame આખમા આ = આખે ચઢવુ To draw upon oneself the jealousy of others આખમા કરગર આવવી To be jealous આખમા કૂવા પડવા To have deep sunken eyes owing to hunger આખમા ખુનસ આવવી To have murderous eyes આખમા ખુચવું-આવવુ-ચાલવુ To be thorns in the eyes of 2 To be an object of envy આખમા તડતડિયા પડવા To have a lancinating pain in the eyes 2 To have ill feeling towards આખમા ધૂળ નાખવી To throw dust in the eyes of, to deceive આખમા પાણી આવવુ To be filled with tears (of the eyes), to shed tears 2 To weep bitterly 3 To feel pity આખમા સમરીઓ રમવી To have quick or sharp eyes આખમા મીઠુ (મરચુ, રાઈ) નાખવુ-આજવુ-ભરવુ To torment, to put to torture 2 To put to shame, to disrespect 3 To deceive આખમા લહેર આવવી To be inclined to be idle, owing to sleep, intoxication, &c આખમા શનિશ્ચર હોવો To have a tendency to do harm to others આખમાથી કાળા કાઢી જવા To rob one in one's presence આખે અધારી બાધવી To deceive by misrepresentations 2 To lose one's wits આખે તળાવ (પાણીયારા) બાધવા To shed tears on trifling grounds આખો ઉચી કરાવવી To make impatient 2 To give unbearable pain to આખો ઉચી ચઢી જવી To be excited આખો ઉચી જવી રહેવી = આખો ઓચીએ જવી To be proud

Prov આખ મિચાઈ, અને નગરી લુટાઈ Death's day is Doomsday After me the deluge આખ કાણી કરવી, પણ દિશા કાણી ન કરવી If you would enjoy the fruit, pluck not the blossom આખ ને કાન વચ્ચે ચાર આગળનો ફેર All that we hear, is not true આખની દીઠી, તે ખરી Seeing is believing આખો મિચીએ, તો સદા અધારૂ Once neglected, is lost for ever આખે આધળો, પણ પૈસાનો પુરો Nothing is bold as a blind m... આખે ખાય, ને મોઢે લજવાય He can learn Grammar, if a camel can learn Grammar આખની ગરજ પાપણુ સારવાની છે? Every man is to be trusted in his own art Every reed will not make a pipe બે આખની શરમ Out of sight, out of mind આખને ગમે, તે મોઢને ગમે The heart likes what the eyes like આખ ફુટે, ત્યા પાપણને કયા રડીએ? Who would care for a part, when the whole is in danger? આખ બે, ને જોવુ દહાડા The same man has to do his work every day આખમા રજ સમાય, તો હિસાબમા પાઇ સમાય A good accountant will not ignore the least item, nor will the eye ignore the existence of

the least eye-sore આખ સમાન તેજ નહિ, અને પેટ સમાન ફળ (સતાન) નહિ There is no light to a blind man, and no enjoyment to a childless man

આખ-ચાલ્લો, *s m* [+ ચાલ્લો a mark on the forehead] A small metallic circle shining like an eye, stuck on the face of young women on festive occasions

આખ-ચોરી, *s f* [+ ચોરી theft] The turning of the eye away from what one does not wish to notice 2 The overlooking of what one may have seen, but would rather not remark upon *Cf* આખાડા કરવા

આંખ ડ લી,
આખ ડી,
આખ લ ડી, } Same as આખ (Used in speaking of the eye with affection or fondness)

આખ-વાળુ, Same as આખ્યાળુ

આખની-આડ, *s f* [+ આડ] A particular trick in the game of ગિલ્લી દડો

આખ-ફુટા-મણી, *s f* [+ ફુટ ડુ to split] Name of a medicinal plant, otherwise called ઉદ્ર વારુણી

આખ-મિચકારો, *s m* [+ મિચ-કારો twinkling] The twinkling of the eye 2 A sign made with a motion of the eye

આખ-મિચા-મણા, *s n pl*
આખ-મિચા મણી, *s f* } [+ મિચ વુ to close] A game for children, generally known as આધળી ખિસકોલી (Used in the Petlād Prānt)

આખિયા, *s n pl* A swoon, a fainting fit 2 A threat administered with a stare

Id. આખિયા આવવા To be attacked by a fainting fit આખિયા કાઢવા To threaten with a stare of the eye

આખ્યાળુ,
આખ વાળુ, } *adj* Having eyes 2 Having prominent or beautiful eyes

આગ, Same as અંગ a limb

આંગ ડ, *s f* Valuables despatched under safe keeping

આગડિ યો, *s m* The person employed to carry valuables from place to place

આગ-ડી, *s f* A kind of overcoat

આગણુ,
આગણિ-યુ,
આંગણુ, } *s n* [S अङ्गण] A courtyard, an open space about a house

Id આગણુ કઠી જવુ To be childless 2 To be ruined આગણુ ઘસી નાખવુ To be worn out (of the court yard of a house, by the frequent coming and going of many persons) 2 To have many persons paying frequent visits

આગણ લુ, *s n* Sweeping and cleaning the courtyard

હુ તો તુજ પાખે ઘર આગણુ કરતી હુતી રે
—દયારામ

આગ-બળ, *s n* [S अङ्ग limb + બળ strength.] Physical strength

આગ-મણુ, *s n* [See આગ fire] A place in the front of a hearth, where the fire is extinguished

આગ લી, *s f*
આગ લુ, *s n* } [See આગ, આગ a limb] A small coat for an infant

Id આગલા ટોપી કરવા To present a new born child with a coat, a cap and ornaments

આગળ, *s n* [S अङ्गुलि a finger] The breadth of a finger, a measure of about one inch

આગળ-તોડો, *s m* [+ તોડ-વુ to cut] A worm found in water, which sticks to the finger

આગળિ-યુ, *adj* (A child) Accompanying its mother at the time of her remarriage to her new husband's house 2 *s n* A father's step-child

આગળી, *s f*
આગળુ, *s n* } A finger

Id આગળી કરવી To point out with the finger 2 To expose a wrong doer, to put to shame 3 To excite to do mischief, to abet આગળી આપવી To give a helping hand, to help આગળી ખુપવી To have one's own way, to get access to આગળીના વેઢા ઉપર = આંગળીને ટેરવે On one's fingers' tips, ready for use, easily counted આગળીને ટેરવે

નચાવવુ To twist a person round one's finger 2 To handle a person at one's own will આગળી ઉપર રાખવુ To keep near oneself 2 Not to lose sight of 3 To fondle (of a child) આગળા કરડવા To be astonished ° To be disappointed આગળા કરડી ખાઈએ તેવુ સ્વાદિષ્ટ Very palatable (of food) આગળી ઉચી કરવી To declare oneself unable to continue the game, hence, to declare oneself unable or insolvent આગળી બતાવવી To threaten to beat 2 To refuse to give

Prov આગળા ચાટે કાઇ પેટ ભરાય ? Can trifles satisfy your wants ? આગળી આપે, તો પહોચે વળગે If you give an inch, he will take an ell આગળીથી નખ વેગળા એટલા વેગળા Heterogeneous natures never agree આગળી બતાવ્યાનુ પણ પુણ્ય છે There is merit even in pointing out the best way આગળી મૂકી પામલો ન થાય Do not give weight to trifles, i e Do not make a mountain of a molehill

આગળી યાત, Same as આગળિયું

આગી, s f [See આગ, અગ, a limb, આગલી a small coat] A coat presented at a wedding to the bride-groom by his maternal uncle 2 A picture of a goddess 3 A coating of oil, &c, on the body of an image of a god (generally હનુમાન, the monkey god) 4 A column of dust raised by the wind

Id માતાને આગી ચડાવવી To set up a picture in honour of a goddess હનુમાનની આગી ઉતારવી To take off the coating of oil, &c from the image of Hanumān આકાશમા આગી ચડે છે A cloud of dust rises to the sky

આચ, આછ, } s f [S अग्नि fire] A blaze, heat

નરકકુંડની અખંડ આચનો કેમ કરૂ ઉચ્ચાર ?
—દયારામ

2 Splendour, dignity, valour, heroism
સંગે જવાય ન કોઈ ઉભય, તે મહાપુરૂષની આચ
—દયારામ

3 Terror, oppression
બહાર ગયા બીજા લોકને, ઘરમા ગયા જણ પાચ,
તેણે એકાંતે તારૂણી, અધિકી દીધી આચ
—સામળભટ

4 Injury

Id આચ આપવી To heat આચ લાગવી To be heated હુ તને કની આચ આવવા દઇશ નહિ-લાગવા દઇશ નહિ I will not allow any injury to be done to you, I will protect you from all kinds of danger આચ દેવી To terrify, to threaten

આચકી, s f [See આચકો, આચકો] A fit, convulsions

આચકો, Same as આચકો

Id આચકો ખાવો To shrink from, to hesitate

આચણી, s f Hesitation in talking talking with hesitation 2 The habit of repeating words in talking, the habit of repeating particular words in talking 3 That portion of a song, which is often repeated, such as અસ્તાઇ, મોહોરો, and ટેક

આચળ, s m [S अञ्चल ends of a garment, skirts] The udder, the teat

Id આચળ ઝરે છે The teat drops milk આચળ દુઝયો છે The teat is sore

આચળ વાળું, adj Having an udder

Id આચળવાળા પ્રાણી Mammalia

આછ, s f [See આછુ dim] Dimness (of the sight)

આજણુ, See અજન 2 Deception

આજણી, s f [S अञ्जन black pigment for the eye fr अञ्ज to anoint] A sty on the eyelid

આજવુ, v t To paint the eyes with collyrium 2 To deceive 3 To eclipse

Id આછો નાખવુ To impress favourably, to give satisfaction to 2 To deceive

Prov આછો ખમે, પણ દેખી ન ખમે A man would fain yield when he is obliged to do so, but would not voluntarily make a gift in charity આછો સહેવાય, પણ કુટી ન સહેવાય One can put up with a polite lie, but not with a direct insult કાળી ચૌદસના આજ્યા, તે ન જાય ગાજ્યા A man who has passed through an ordeal has nothing to fear from

આંજિયુ, s n A disease in barley stalks 2 Ruin, loss

આંટ, s f [S आवर्त turning round, a whirlpool See આવર્તન] A knot or noose in thread 2 A grudge 3 A characteristic, a confirmed habit, reputation, reputation for honesty 4 Skill, skill in manual work 5 Reach, compass 6 Fluency or ease in writing or speaking

Id આટે ચડવુ To be easily wielded or managed આંટે ચડાવવુ To attempt to get mastery in તેની આટ સારી છે He has a good reputation આટમા લાવવુ To get the mastery of તેની બોલવાની આટ સારી છે He can talk fluently

આંઝણી, See વાઝણી (used for euphemy)

આટ ણુ, s n [S आवर्तन turning round fr आ intens + वृत् to turn] A sore on the skin 2 Corns

Id આટણુ પડવુ To have corns

આટ વુ, v i To aim at

આટી, s f [See આટ, આટણુ] A skein of thread 2 A knot in thread 3 A grudge

Id. આટી કાતવી To spin cotton, &c, into a skein આટી ભરાવવી-મારવી To put a noose round, to entrap મનમા આટી રાખવી To entertain a grudge સુતરની આટી A skein of thread આટીમા લેવુ-નાખવુ To catch a person in the meshes of one's own plans

આટી-ઘુટી, s f [+ ઘુટી agitating fr ઘુટ વુ to agitate] Intricacy, complications, difficulties, a difficult situation

Id આટીઘુટીનો વખત A time of complications 2 A critical time

આંટી-ફાંટી, s f [+ફાટી redup of આટી] A play for children

આટે-ટપ્પા, s m pl [+ ટપ્પો tripping fr ટપવુ to trip, to leap] A particular trick in the game at marbles

આટો, s m [See આવર્તન આવૃત્તિ] A turn, a twist 2 A grudge

કેવુ ક્રમનુ વેર હુઇ જો, મનમા ગાળ્યો આટો

—કલ્લાણરામ

Id આટો ખાવો-દેવો-મારવો-લેવો To take a turn, to walk about આટો રાખવો To entertain a grudge

આંડુ, See આણવુ to bring

આણું, See આણું bringing

આડ, } **આડિયો**, } s m [S अण्ड] The testicles

આતર ડી, s f } **આતરડું**, s n } [S अन्त्र fr अन्त to bind] The entrails 2 The heart

Id આતરડી ઠારવી-બાળવી To sympathize, to feel pity for આતરડી બાળવી To give pain to આતરડી ઠારવી To give peace to the mind of આતરડાની માયા Sincere affection આતરડીની દાઝ Sincere sympathy

આતર વું, v t [See અતરાય a curtain fr अन्तर् between + इ to go] To partition 2 To encompass

Id આતરી નાખવું To take a cross cut and stop the way of

આતર સિયો, } **આતર મિયો**, } s m [આતરો division+ સીવવુ to sew] A superfluous portion of a garment sewn up to make it fit

આતરી, s f [See આતર ડી] The unwoven thread at the ends of a piece of cloth 2 A moth which eats away woollen cloth

આતરે, adv [See આતરો, or અતર distance] At the distance of (days, yards, &c), at an interval of

આંતરે-આતરે adv At intervals

આતરો, s m [S અંતરાય intervention] A division, a partition 2 A distance, an interval 3 The second part of a ધ્રુપદ, the first part being અસ્તાઇ, and the third આભોગ

Id આતરો-ભરી લેવો-ભરવો To set up a partition between આતરો રાખવો To preserve a distance between (friends), to be reserved, not to open the heart to (a friend)

આંધળિયું, s n [See આધળુ blind] Blindness 2 Thoughtlessness

Id આધળિયા કરવા To undertake a work blindly, to pay no attention to consequences, to be rash 2 To throw oneself head long or thoughtlessly into a business

આધળિયો-પોટ્ટો, *s m* [+ પોટ્ટો, પોરિયો, a boy] A game for children, generally known as આવળી ખિસકોલી (Used in the Gohelwād Prānt)

આંવળી-ખિસકોલી, *s f* [+ ખિસકોલી a squirrel] A play for children, blind man's buff

આંધળી-ચાકણ, } *s f* [+ ચાકણ, ચાકણ,
આધળી-ચાકણ, }
a kind of serpent having two mouths] A blind snake having a mouth at each end

આધળી-પીપળી, *s* [+ પીપળ a pipal tree] A play for children, generally known as આડ-પીપળી (Used in the Barodā and Sankhedā districts)

આંધ-ળું *adj* [S अन्ध] Blind 2 *s n* hole

Id આધળુ ગુમડુ (Lit) A blind ulcer, an ulcer which is hard and shows no signs of opening આધળા પાટા બાધવા To deceive by misrepresentations આધળાની આખ Very useful 2 Very dear આધળાને સૂઝે એવું Such as even a blind person may see 2 Very bold and clear (*of writing*) 3 Clear, plain આધળી ગાય A harmless person આધળુ વાજુ A body of thoughtless persons આધળો ધંધો A business in which profit or loss cannot be foreseen 2 A profitless business

Prov આધળામા કાણો રાજ્યો A figure among ciphers Every cock is proud on his own dung-hill A heron is a king among crows આધળાને આરસી, ને બહેરાને રાગ = આધળા આગળ દીવો ધરવો Don't throw pearls before swine A book to a blind man signifies nothing આધળો કહે "ચીત," ને બહેરો કહે "મસીદ" I talk of chalk, and you of cheese આધળી તેડ, ખુદાકા રખવાલા A blind man's wife needs no paint આધળા ખરચનુ અતકાળે ભરવાપુ An extravagant man is sure to end in insolvency આધળાના પૈસા કુતરા ખાય, ને પાપીનો માલ અકારતજાય A cheating player never thrives આધળાની એક આખ A man blinded by passion sees nothing but his object આધળા સાથે બેસાય ને મ- ળવાનુ Keep company with the weak, and you will lower yourself આધ ળાને કિલાકૂટ મળ્યો = આધળે બહેરૂ કુટાયુ Birds of a feather go together = A lean dog gets nothing but fleas આધળો ગાય કે દળે A blind man can either sing or grind આધળાને આધળો કહે, કડવા લાગે વેણ, પેરે પેરે પુછિયે, કેમ ગયા તારા નેણ ? Skill is more valuable than force = Never draw your dirk, when a dint will do આધળો આખને શુ કામ કરે ? Things past may be repented, but cannot be recalled

આંધળુ-ઘમ, [+ ઘમ, ઘમ કારો] } *adj*
આધળુ-ભીંત, [+ ભીંત *a* wall] }
Stone blind totally blind

આધળો-પાડો, *s m* [+ પાડો a buffalo A play for children, generally known as આધળી-ખિસકોલી (Used in the Amreli & Hālār Districts)

આધળો-મોટલો, *s m* [+ મોટલો a long necked earthen vessel] A play for children, generally known as એળુ-ગોળુ-દીવા-ગોળુ (Used in the Songad Prānt)

આંધી, *s f* A whirl wind, a storm, a fog 2 Blindness

આફ, *s f* [Imit] Panting, See હાંફ-ળું

આંફ-લુ-ફાફ લું, *adj* [+ લુ dim + ફાફ fr redup] Confused Same as હાફલું-ફાંફલુ.

આંફ-વું, *v i* To pant Same as હાંફ-વું

આબ, Same as આમ, *s m n*

આમ, *adj* [S आम्ल] Sour

આમ-ફળ, *s n*, [See આંબો + ફળ] A mango fruit

આમ-રસ, *s m* [+ રસ juice] The juice of mangoes

આંબલી, *s f* [Dh Des अंबिलिया *fr* S आम्लिका a tamarind tree] A tamarind tree 2 Fruits or pods of the tamarind

આંબલી યો, *s m* [See આંબો] A mango tree 2 [See આંબલી] The seed in a tamarind pod

આમ-વું, *v t* [See આવવુ *fr* S अट् to go towards] To go towards, to reach 2 To touch

આમા *s n pl* [See આંબો] Mango fruits mangoes 2 Mango trees

આંબા-ગાળો, s. m. [+ ગાળ time] The mango-season. 2 A feast in which mangoes form the principal dish.

આંબા-મોર, s. m. [S.+Guj. મોર blossom] The mango blossom. 2 A kind of fragrant rice.

આંબા-વાડિયું, s. n. [S. + वाट a plot of ground] A place planted close with mango-trees, a mango grove.

આંબા-હળદર, s. f. [S. + हरिद्रा turmeric] Zedoary, the root-stock of different species of *Curcuma*, a species of turmeric having a fragrant smell, like that of the mango.

આંબેલ, s. n. [Des. आयामकाम्ल fr. S. आयाम-अम्ल] A religious vow, observed by Jains, to take no food in which fatty substances are present.

આંબો, s. m. [Dh. Des. अम्ब fr. S. आम्र] A mango tree. 2 A play for children (used in the Petlād Prānt).

Id. આંબો મોરવો To pluck fruit from a mango tree. આંબા મૂળી નાખવા (Lit.) To pluck up or root out mango trees by the roots. 2 To do one's worst. આંબો ઝીલવો (Lit.) To take up a mango fruit. 2 To take up a top while it spins on the ground, and put it on one's palm.

Prov. આંબા ગાળો, ... Delicacies are only a charge on your purse. ... Cheap goods are dear in the long run. ... Inferior things cannot serve the purpose of superior things. આંબે મોર ને સ્વાદે લેખું, ... Hope is a good breakfast, but a bad supper.

આંબોળિયાં, s. n. pl. [Dh. Des. अम्ब fr. S. आम्र, આંબો, a mango] Parings of unripe mangoes salted and dried in the sun.

આંબોઈ, } s. f. [See આમળો, or આમળ to twist] The navel string.
આંબોઈ,

Id. આંબોઈ ખસવી Dislocation or derangement of the navel string. આંબોઈ બેસવી—ઠેકાણે આવવી Restoration of the navel string to its proper place.

આંમલી, s. f. [S. अम्लिका] A tamarind tree. 2 A tamarind fruit.

આંમળું, s. n. The hog plum. 2 A black substance used for washing the hair of the head.

આંશ, s. m. [S. अंश] The axis.

આંસુ, s. n. [S. अश्रु] A tear.

Id. આંસુ ... To be in tears. ... To shed tears. ... To shed tears with the object of getting one's request granted. ... (Lit.) To wipe off another's tears, hence, to sympathise with, to feel pity for.

આં-આં-ચુઆ, s. f. [S. ... an expletive + ... repetition] Hesitation.

... — ...

આ, interj. [Imit.] Showing rejection or contempt.

આઈ, s. f. [S. ... a respectable woman] Mother. 2 Grand mother.

આઈ-જી, s. f. [...] Mother in law.

Prov. ... His bread is buttered on both sides.

આઉતું, adj. [S. ... dependent, on oneself, being understood] Obtained without trouble. 2 Found ready to hand.

આઈન, s. m. [P.] Institute, usage. 2 Mode of governing. (Abul Fazl's "Ain i Akbari" treats of the Administration of Akbar's government.)

આઈસ, s. m. n. [Eng. *Ice*] Ice.

આક, Same as આકડો.

આક-એકડી, } s. f. A play for children,
આક-ડેડી,

generally known as ... (Used in the Dwārkā Prānt.)

આકડો, s. m. [...] Name of a tree or shrub.

Id. આકડા વાવવા To plant the seeds of a quarrel. ... To be ruined notwithstanding what one does to save oneself, to be ruined ...

આકર, s m [S fr आ up to, all around, + कॄ to scatter] A mine (See આગર) 2 A group, a collection, a large number

આકરણ, s n [S आकारण fr आकृ to call fr आ up to + कृ to do] Loudly calling to come

આ•કરસ વું, v t [S आ up to + कृष्, कर्ष्, to draw] To draw, to attract

આ•કરૂં, adj [See આ કારૂ Or, S आ intens + क्रूर cruel] Difficult 2 Hot-tempered, impatient 4 Quick in action 5 Dear in value

Id આકરો રૂપિયો A rupee having too large a quantity of the baser metal, a base coin આકરો ભાવ A high rate આકરૂ પડવુ To be found difficult to do

આ•કર્ણ, adj [S fr आ up to + કર્ણ the ear] Reaching the ear

આ કર્ષ, s m [S See આ કરસ•વુ] The act of drawing or attracting

આ કર્ષ•ક, adj Drawing or attracting, attractive

Id ચિત્તાકર્ષક Attracting the mind, interesting, pleasing

આ•કર્ષ ણ, s n Attraction

આ કર્ષ વુ, v t To draw, to attract

આ•કર્ષિ ત adj Drawn

આકળ-વિકળ, adj [S आकुल distressed + व्याकुल much distressed fr वि intensive + आकुल] Confused, perplexed

આકળુ, adj [See આકરૂ] Bewildering, terrifying 2 Hot-tempered, impatient

Id આકળુ ભૂત Hot tempered

આ કાંક્ષા, s f [S fr आ intens + काङ्क्ष् to desire] Desire, wish

આ કાર, s m [S fr आ up to + कृ, કર વુ, to do] Shape, form, figure 2 Classification or rate of assessment 3 The amount assessed, land-tax to be paid 4 The total amount to be paid

આકાર ણી, s f Settling the rate of a tax, the rate of a tax

આકાર વું, v t To settle the rate of a tax, to impose a tax

આ કાશ, s n [S fr आ intens + काश to shine] The sky, the firmament 2 Space generally

Id મહાકાશ The sky મેઘાકાશ That part of the sky or atmosphere where there are clouds ઘટાકાશ That part of the sky or atmosphere which is contained in or circumscribed by a vessel માથે આકાશ ચડી આવવુ = આકાશ પાતાળ ફરી વળવુ To be overpowered by suffering આકાશ પાતાળ એક થઈ જવુ To be attacked by a great misfortune તેને આકાશ પાતાળ એક છે He is very proud આકાશ પાતાળ એક કરવુ To make a great revolution 2 To accomplish a great or difficult work with a mighty effort આકાશ હેઠુ આવવુ To be accomplished (of an impossible thing) આકાશના તારા ઉતારવા To work out a great revolution આકાશના પદ્દી ઝાલવા To carry out a difficult work આકાશની સાથે વાતો કરવી To be so high or lofty as to reach the sky (of a tree, house, tower, &c) આકાશમા ઉડવુ To disappear 2 To be fruitless 3 To be elated with pride આકાશમા ચડાવવુ To praise and raise to the seventh heaven આકાશમા ચદરવો બાધવો To spread one's fame far and wide

આકાશ-ગંગા s f [+ गङ्गा the river Ganges, intens fr गम् to go] The Milky Way, the galaxy (in Astronomy)

આકાશ-ગમન, s n [S fr + ગમન going] Rising to heaven, the Ascension

આકાશ-દીવો, s m [+ दीप, દીવો, a lamp fr दीप् to shine] A lamp hung aloft on a pole

આકાશ-પંથ, [+ પંથ a way]
આકાશ -માર્ગ, [S fr + માર્ગ a way] } s m
A way in the sky or through the air, an aerial passage

આકાશ-મુનિ, s m [+ મુની a sage fr मन् to think] A camel

આકાશ-વાણી, s f [+ વાણી speech] A revelation, a divine utterance

આ કાશ-વાસી, adj [+ वस, વસ વુ, to dwell] Dwelling in the sky, dwelling in heaven

આકાશ-વૃત્તિ [illegible] maintenance

fr ભૂ to be] Irregular gains, casual additions to one's income 2 *adj* Depending on casual gains; having no permanent income, helpless

આકાશીૂ, *adj* Pertaining to the sky or heaven

આકાશી·યું, *adj* (A field) Depending upon the rains for water, having no well to water it from

આકીન, *s n* [A यक़ीन] Trust, reliance, faith

Id આકીન રાખવું To be faithful

Prov આકીન બડા કે દેવ? Faith is every thing

આકીન·દાર, *adj* [+ P દાર having] Reliant, trustful

આકુદી *s f* [Ar याक़ूती a tonic medicinal preparation, in which याकूत, a ruby, is used] An intoxicating preparation of Bhāng

આકુળ, *adj* [S आकुल] Impatient, distressed

આકુળ-વ્યાકુળ, *adj* [See વ્યાકુળ વિકળ confused] Bewilderd, confused

આકૂત, *s n* [S आकूत intention] Information, news

કુંદનપુર આવિયા રે, ઋષિ, સખી, ને બે સુત,
દીઠા રોહેલા રે, વીમંડે ભલ્યું આકૂત—પ્રેમાનંદ

આ·કૃતિ, *s f* [S *fr* आ up to + कृ, કર·વું, to do] A figure or diagram (in Geometry) 2 Shape, form

આકટ, *s m* [Eng *Act*] An act, a regulation; a law

આક્ટિંગ, *adj* [Eng *Acting*] Acting, working, in charge 2 Not permanent

આ·ક્રંદ, *s n* [S *fr* आ up to + क्रन्द् to cry] Lamentation, weeping

આ·ક્ષેપ, *s m* [S *fr* + क्षिप् to throw] Application, study 2 Impediment, a hindrance 3 A charge of guilt, an objection

આક્સિજન, *s n* [Eng *Oxygen*]Oxygen

આખડ·વું, *v i* [*Cf* રખડ·વું] To ramble, to roam

Id પડ્યું આખડ્યું Lying about

આખડી, *s f* A particular vow

આખર, *s f* [Ar आख़िर last, the end] The end 2 *adj* Ending, last, final 3 *adv* [See આખરે] At last, at length, ultimately

Id આખરનો વખત The last moment, the time of death આખર સરવાળે At length, as the result આખર સાલ The last year or period 2 The point of death

Prov આખર ધૂળની ધૂળ Dust thou art and to dust shalt thou return

આખર-સાલ, *s f* [+ P साल an year] The last moment

આખરે, *adv* Same as આખર, 3, *adv*

આખલો, *s m* [S अक्षत unwounded *fr* अ not + क्षत wounded *fr* क्षण् to wound; or S उक्ष a bull] A bull not castrated 2 A stout man 3 A foolish man

Prov આખલો ચડ્યો હદ્દે ઠરેલો દુ:ખે An ill man in office is a nuisance to the public

આખવું, *v t* [Same as ભાખવું to speak] To speak

આખણીયો, *s m* [. . આ intensive + ખણ·વું to crush] A low table or stool on which bread is rolled out

આખા-ખાઉ, *adj* [See આખું whole + ખા·વું to eat] Wanting to have a large profit, grasping

આખાડો, *s m* [Dh Des अक्खायं a pit for catching elephants *fr* S आ·खात, See આ ખાત] Same as આખાડા *pl* of આખાડો

આખી *s f* [See આખું whole] The ceremony of carrying rice or corn in the hand round a man in order to remove the effects of the evil eye

આખું, *adj* [Dh Des अक्खयं unhurt *fr* S અ·ક્ષત *fr* S अ not + क्षत wounded *fr.* क्षण् to wound] Whole, entire

Id આખા ગામનો ઉતાર The worst man in the whole village આખા દહાડાનો (Ironically) Unwilling to give trouble to the body, unwilling to work, eager to avoid work આખી આખીએ Unhurt, intact 2 Safely આખો ને આખો કરી ખાવો To eat away the whole (used as a threat) 2 To utter terrible threats

એ પટેરો ધરે Idle all day, she begins to in at night આખો શાટકો મોમાન પેસે Rome is not built in a day આખું કેળું શાકમા ч? You cannot make a mountain of a ole hill આખી રાત દળી કુલડીમા વાળ્યુ = આખી ત રળી, ને ઉધી પાલી દળી = આખી રાત રોઇ, ત્યારે ક રોણી મોઈ You sift night and day and it nothing but bran

આખુ, s m [S] A mouse

આખુન-જી, s m [Ar आखुन् a teacher + an honorific suffix] A venerable teacher

Prov આખુનજી શકલી તોટગો? તો કહે " તો ફરતા કામ " આખુનજી ખિચડી ખાશો? તો કહે ખિસગિલ્લિલ" He has two stomachs, one to it and one to work

આખુ-પાખુ, }
આખુ-ભાગુ, } adv [See આખુ whole + ખુ redup and ભાગ ડુ to break] Half roken

આખેટ, s m [S] Hunting

આખો-ઘડી, adv [See આખુ entire + ઘડી moment] At every moment, frequently, ften

આ-ખ્યાન, s n [S fr आ up to + ख्या tell] A tale, an account

આ-ખ્યા-યિકા, s f A story 2 A tradion

આગ, s f [Dh Des अग्गी fr S अग्नि] ire 2 Heat 3 Ardour

Id આગ લાગવી To take fire આગ લગાડ-મૂકવી To set fire to આગ દેવી-મૂકવી To erform the funeral ceremony આગ ઉઠવી o burst (of a fire) 2 To have a burning ensation 3 To express contempt આગ ઠવી To be heated with anger ભાવમા ગ લાગી છે The rates have risen very igh આગ વરસવી To shower down fire 2 o be angry 3 To be very hot (of the un)

Prov આગ લગાડી તાપણુ કરવુ He sets fire his own house, and enjoys the fun આ-ગ્યો, ત્યારે કુવો ખોદવો To ...t the stable-oor, after the steed is stolen

આગ-ગાડી, s f [- Guj ગાડી a carriage]

આગત-સ્વાગત, s n }
આગતા-સ્વાગતા, s f } [S आगत come fr आ up to + गम् to go + सु well + आगत] Hospitality, entertainment of a guest

આગ-દાન, s n [See આગ fire + P दान् holding fr दाश्तन = S धा to hold] A metallic vessel for holding burning charcoal for the purpose of lighting cigars, &c

આગ-બોટ, s f [S अग्नि fire + Eng Boat] A steam-boat, a steamer

આ-ગમ, s m [S fr आ up to + गम् to go] A sacred writing 2 The Vedas 3 The beginning 4 Arrival, coming

આ-ગમ-ચ, adv [See આગામી coming, future, + ચ only] Already, previously

આ-ગમન, s n [See આ-ગમ] Arrival, coming, approach

આગમ-વું, v i To be ready to die, to be desparate

આગર, Same as અગર

આગ-રણુ, s f [See આગ fire + રહેવુ to remain] The fireplace in a smithy

આગરૂ, s m [See આગ fire + S रुज् disease, or, S आ intens + ગર-વું, ગળ-વું, to drop] A disease affecting the mouth causing a burning sensation and salivation

આગલું, adj [S अग्र the front] Standing in front 2 Previous, former 3 Future

Id આગલું-પાછલુ (Lit) In front and in the rear 2 On all sides

Prov આગલી દુઃખવણ સારી, પણ પાછલી દુઃખવણ નહી An unpleasant but wholesome piece of advice given before the commission of an act, is better than after it., i e Prevention is better than cure

આગવું, adj [S अङ्ग a limb, the body] Belonging to oneself, exclusive, peculiar to an individual

Id આગવુ કહેવાણુ One's own peculiarities, characteristics, idiosyncracies, or hobbies

આગસ્ટ, s m [Eng August] The month of August

આગાઉ, adv [See આગલુ previous]

In the front, before the face 2 Before, formerly 3 In the future

Id આગળ જવુ-વધવુ To advance, to surpass આગળ પડવુ To take the lead, to become prominent આગળ આવવુ To come forward 2 To come to the rescue વિદ્યા આગળ પૈસો કાઇ હિસાબમા નથી Wealth is of no consideration compared to Learning

Prov આગળ દોડ ને પાછળ ચોડ Hasty resolutions seldom speed well, i e Haste makes waste આગળ ઓઢે, ઘુનટો તાણે, તેના લક્ષણ કોઇ નવ જાણે An honest look covereth many faults = All is not gold that glitters આગળ જઈ પાછળ પડવુ Haste is waste

આગળ-નુ, *adj* Pertaining to the past time 2 Future 3 Standing in front

આગળ-પાછળ, *adv* [+પાછળ *fr* S पश्चात् behind] In the front and at the back 2 Round about, on all sides

આગળી, *s f* [S अर्गला] A door bar 2 A plaster

આગળીઓ, } આગળો, } *s m* [S अर्गल] A wooden bar for fastening a door

આગળુ, *adj* Same as આગલું 2 Standing in the front 3 Surpassing superior to

જેણે ઈશ્વર પુજ્યા તેને સપુત સ્ત્રીઓ સતી,
રૂપવતી ગુણ આગળી, રૂડી કરમ રેખા રતી
—સામળભટ

આગા, *s m* [P आग़ा master, gentleman] Lord, master 2 A title of respect, commonly employed in addressing a Musalmān

આ-ગામી, *adj* [S *fr* आ up to+ गम् to go, See આ-ગમ] Coming that is to come, future

આગાર, *s n* [S] A house, an abode, a residence

આગાહી, *s f* [Ar. आगाही] Prophecy, prediction

આગિયુ, *adj* [See આગ fire] Having fire, fiery, burning

આગિયો, *s m* A glowworm, a firefly 2 The blister fly, the Spanish fly

આગિયો, *s m* Same as વૈતાળ

આગે [Hind] Same as આગળ

Prov આગે આગે, ગોરખ જાગે You will prosper as you proceed

આગે-તરૂ, } આગે-તરુ, } *adj* [S अग्र-तर previous, former, *fr* अग्र the front] Previous, earlier than others 2 Nearer

આગે વાન, *s m* [See આગળ in the front + S वान, વાળો, having] A leader, a master

આગે-વાની, *s f* The lead, leadership, guidance

આગો-પીછો, *s m* [See આગળ-પાછળ in the front and at the back] The fore and back part of a coat

આ-ગ્રહ, *s m* [S *fr* आ up to + ग्रह to take] Importunity, moral pressure, earnestness

Id આગ્રહ કરવો To speak with importunity, to press to do a thing આગ્રહ ધરવો To be in earnest, to strive hard

આગ્રહી, *adj* Importunate, solicitous, earnest

આઘ-કું, *adv* [See આઘુ distant] Never mind, let it be, let it alone

Id આઘકુ જવે Let it go leave it alone

આઘાડો, *s m* [Hem Des आघाडा *fr* S अपामार्ग] A medicinal plant Same as અઘેડો

આ-ઘાત, *s m* [S *fr* आ intens + घात striking *fr* हन् to strike] A blow, a stroke

આઘું, *adj* Distant, far off, remote

Id આઘુ કરવુ-મૂકવુ To keep aside, to remove, to take away so as to make the way clear આઘુ બેસવુ To be in the monthly course, to be unwell (a woman) આઘુપાછુ થવુ To avoid being seen, to hide oneself આઘુપાછુ કહેવુ To give a false report, to misrepresent આઘુ ખસવુ To withdraw oneself from, in order to escape risk આઘુ ઓઢવુ To veil the face out of modesty 2 To be ashamed બારણુ આઘુ કરવુ To shut the door આઘુ કરવુ-રાખવુ To keep away, to forsake 2 To withdraw one's favour from આઘુ રહેવુ To remain at a distance from આઘુ જઈને પાછુ પડવુ To retract what one

Now a-days, at the present time આજ કાલનું Of the present time 2 Of a short standing, lately come into existence આ-જકાલનું માણસ An upstart આજકાલ કરવી To put off આજકાલ કરતાં Without the passage of time being noticed આજ દિન To-day, See આજ કાલ આજ પછી Henceforth, here after આજ લગી-સુધી Upto this time

Prov આજ કોઈની, તો કાલ આપણી = આજ મારે, તો, કાલ તારે What's my case to day may be thine to morrow આજની ઘડી, ને કાલનો દહાડો The past cannot be recalled 2 Never to occur આજનું કામ કાલ ઉપર ન રાખવું Do not put off till to morrow, what you can do to-day = Delay is dangerous આજે નહિ, તો કાલે If to day you will not, to-morrow you must આજ ભલાની દુનિયા નથી Times are changed, and an honest man cannot now prosper આજે રોકડા, તો કાલ ઉધાર Pay to day trust to morrow આજે હસે, તે કાલે રડે = આજે ઘરમાં, તો કાલે બહાર = આજે અમીર, તો કાલે ફકીર To-day a ring, to-morrow nothing

આ-જન્મ, *adv* [S *fr* आ beginning from, or ending with + જન્મ birth *fr* जन् to be born] From birth 2 To the end of life, till death

આજમ, *adj* [Ar अजीम् great grand, noble] An epithet or designation prefixed in notes to the name of any great or honourable person

આજાદ, *adj* [P आजाद] Set free, liberated

આ-જાન-બાહુ, } *adj* [S आ-जानु-बाहु *fr*
આ-જાનુ-બાહુ, }
आ up to + जानु the knee + બાહુ the hand] Whose hands, whilst standing erect, reach down unto his knees, *longimanus*

આજાર, *s m* [P आजार infliction] Disease

આજારી, *adj* Suffering from a disease, sickly

આજીજી, *s f* [Ar आजिज् helpless] Supplication, importunate request

આ-જીવિકા, *s f* [S आ up to + जीविका maintenance *fr* जीव् to live] Maintenance, livelihood

આજુ કું, *adj* [See આજ to-day + કું of] Of to day, pertaining to to-day

આજુ-બાજુ, *adv* [P बाजू side, the first part being a reduplication of the second] On all sides 2 At the sides

આજો, *s m* [S आर्य a respectable man] Maternal grand father

આજો-કાજો, *s m* A particular medicine

આજો-પડવો, *s m* [+ પડવો *fr* प्रतिपद् the first day of a fortnight] The first day of the bright half of As'vin (September-October)

આ-જ્ઞા, *s f* [S *fr* आ up to + ज्ञा to know] An order, a command

Id આજ્ઞા આપવી To permit આજ્ઞા કરવી To order આજ્ઞા માગવી-લેવી To request permission આજ્ઞા લેવી To ask for leave to go away આજ્ઞા પાળવી-માનવી, આજ્ઞામાં રહેવું To obey orders

આજ્ઞા-કારી, [S *fr* + कृ to do, See કરવું] }
આજ્ઞા-ધારક, [+ ધર કે ધાર શું કરવું] }
આજ્ઞા-પાળ ક, [+ પાળવું] }
આજ્ઞા-વર્તી, [+ વર્ત વું] }
adj Obedient

આજ્ઞાંકિત, *adj* [+ અંકિત marked *fr* अङ्क् to mark] Obedient

આજ્ઞા-પક, *s m* [See આજ્ઞા] One who orders

આજ્ઞા પત્ર, *s n* [S *fr* + પત્ર a letter] A letter or document containing an order, a written order

આજ્ઞા-ભંગ, *s m* [+ भङ्ग violation *fr* भञ्ज् to break] Violation of an order, an act of disobedience

આઝા, Same as ઇઝા

આઝો, *s m* Confidence, trust

આટ, *s m* [See આટ, આંટી, a twist, a knot] A weaver's instrument

આટ, *s f* [See આટકાવવું to stop] An arrangement of cow dung cakes on the ground by which a pot placed on them for cooking is prevented from falling down

આટપ વું, *v t* [S आटोप pride, arrogance]

To finish, to complete

આટરની, *s m* [Eng *Attorney*] An attorney

આટલામા, *adv* [S एतावत् so much *fr* एतद् this] In this 2 In so short a time, immediately thereupon 3 Some-where here 4 In the meanwhile

આટલુ, *adj* So much, this much

Prov આટલુ, ત્યારે તેટલુ, ગાગડો ખારો કેટલુ ? Do not grieve for trifles

આટા-લૂણ, *s n* [See આટો, આટામણ, flour + લૂણ salt] (Lit) Flour and salt 2 Material used up without producing a palpable effect, material wasted

Prov અનગુણિયાને (મોટાને) ગુણ કરે, તે આટા લૂણમા જાય It is a waste to oblige an ungrateful person = Serve a great man, and you will know what sorrow is

આટા-પાટા, *s m* }
આટિયુ-પાટિયુ, *s n* } [See પાટ breadth, આટ being redup of પાટ] A play for children as well as for grown up men, generally known as ખાગે-પાટ

આટિયુ, *s n* [See આટો flour] A piece of cloth in which flour is kept

આટીયા-પાટીયા, *s n pl* A play for children, generally known as ગણુ-ગણુ-મોચલો (Used in the Baroda Prant)

Id આટીયા (used for હાટીયા) પાટીયા મા જવા-પાળવા (Lit) Cupboards to keep food in, and dining stools, are made clean 2 There is now no food to eat and no place to eat in 3 The work is finished, there is nothing remaining to be done

આટો, *s m* [See આટો] Crushing 2 Flour

Id આટો કાઢવો To exhaust, to tire કામ કરી કરીને, મારો તો આટો નીકળી ગયો I am exhausted by the work I have been doing, I am over worked આટો બાધવો To mix water with flour and make it ready for making cakes આટો દળવો-પીસવો To do a slow and tedious work, a drudgery એના મોઢ ઉપર આટોએ ઉડતો નથી He has no energy આટા ઉડવા To be reduced to powder; to be crushed, to be ruined આટોકુટો કરવો To be crushed to dust, to be crushed out of existence, to be completely ruined આટો ને આપરદા એક થવો To be completely exhausted

Prov ઘરના છોકરા ઘટી ચાટે, ને ઉપાધ્યાને આટો Charity must begin at home Nobody is nearer than one's own આટા ટીલા, ને બહા માનકારી Luxury, added to weak health, makes a man peevish આટા તોલ, ટીકરી જવતી કે To shut the stable door, after the steed is stolen આટામા તે લૂણ કેટલુ ? A drop in the ocean (કચેરીમા લડતા) આટો ને આપરદા, બે જોઈએ Those who go to law, have to waste their time and money આટો વેચી ગાજર ખાવા To buy and sell, and live by the loss

આટોપવુ, *v t* [See આટપવુ]To collect 2 To stop 3 To put up, to wind up

આઠ, *adj* [S अष्ट] Eight, (8)

Id આઠે અગે Completely, in every way આઠે પહોર બત્રીસે ઘડી Continuously, uninterruptedly

Prov આઠ વાર, ને નવ તેહવાર Those who enjoy themselves in Spring, have to die in Winter

આઠ-આની, *adj* [+ આનો a sixteenth part of a rupee] Eight out of every sixteen, fifty per cent

આઠડો, *s m* [+ ડો, ડી, ડુ, dim] The figure eight, (8)

આઠમ, Same as અષ્ટમી

આઠમુ, *adj* [S अष्टम] Eighth

આઠિયો, *s m* [See ગઠિયો] A rogue

આઠી, *s. f* An ornament consisting of eight strings of gold beads, worn in the hair by women

આઠે અગે, *adv* [*Cf* સાષ્ટાંગ](Lit) With the eight limbs of the body 2 With all heart, very carefully 3 Fully, totally

એમની મરજી, તો આઠે અગે છે —પ્રેમાનંદ.

આઠે-જામ, }
આઠે પહોર, } *adv* [S अष्ट eight + याम and પહોર a quarter of a day, three hours] For eight periods of three hours each 2 Day and night

આઠો, s m The eighth year of a century

આઠોડ, s f [See હાથ the hand + ઝન turned, shaken] Juwâr obtained simply by shaking the ears, and not by cutting them off from the stalks

આડ, s f [See આડું] A line of separation 2 Obstruction 3 Intervention 4 Obstinacy 5 A curved piece of mica-ornament used by girls and women to adorn their forehead

Id આડ આવવી To meet with an obstruction (વચ્ચે) આડ બાંધવી-મૂકવી To set up a partition or obstruction આડ (આડાઈ) કરવી To be obstinate આડ છોડવી-મૂકવી To give up obstinacy આડ કરવી-પીળવી To besmear the forehead (of a woman) with red powder

આડ-કતરાવું, આડ-કતરૂં, } adj [+ Guj કાતરવું fr. कृत to cut] Zig-zag, winding, mazy 2 Indirect (of a tax)

આડ-કથા, s f [+ कथा a story fr कथ् to tell] A deviation or digression from the principal subject of talk

આડ-કાઠ, s n [See આડું across+કાઠી, કાઠ, wood] Any kind of timber except the best, inferior kind of timber

આડ-ગીરો, s m [+ Guj ગીરો a mortgage fr S ग्रह possession fr ग्रह् to catch] The act of mortgaging a thing already mortgaged

આડ-ઘરેણે, adv [+ Guj ઘરેણે in mortgage fr S ग्रहण possession fr ग्रह् to catch] Same as આડ-ગિરો

આડ-ઘોડો, s m [See આડ઼ા, અર્ધ, a half + ઘોડો a horse] A horse of a small size, a galloway

આડ-ણી, s f [Dh Des सत्ती = S कलशाद्यर्यं वृत्त दारु कलशाधार भूतम्, fr S सत्ति a horse Or, Hem Des ओड्डणी = S फलकासन a wooden latch] A small wooden stool on which bread is made

આડત, s f [Dh Des आडत्त, आरत्तं fr S आरब्ध begun, See આરંભ Or, Ar आतिरेयत borrowing] Agency 2 Brokerage

Prov આડતને, ને આધીરાઈને ન ભાજે You must have confidence in your agent

આડતીયો, s m An agent

આડ-નાસું, adj [See આડું across + નમ્યું inclined, slanting] Sidelong, askance 2 Indirect

આડ-ત્રીસ, adj [S अष्ट, આઠ, eight+त्रिंशत्, ત્રીસ, thirty] Thirty eight, (38)

આડ-દાવો, s m [See આડું across, indirect, + દાવો a claim] A cross-suit

આડ-પડદો, s m [+ પડદો a curtain] A curtain or cloth interposed 2 Cover or concealment 3 Modesty, shamefacedness

આડ-પાસું, adv [+ પાસું a side] On one side, not on the back, nor on the face

આડ-ફેડું, આડ-ફોડું, } adv [+ ફોડવું to break] In a by-way or by-lane 2 Not by the usual way

આડફેરો નથી ચાલી, સીધો માર્ગ મૂકી દૂરી
—નરસિંહ.

આડ-બંધ, s m [+બંધ a tie] A cross tie

આડ-ભીંત, s f [+ भित्ति a wall] A partition wall

આડંબર, s n [S] A covering 2 Vain pomp 3 A bed

આડ-રસ્તો, s m [See આડું cross+ રસ્તો a road] An out or by-road or path

આડ઼ણું, s n [Dh Des ओड्डणी = S फलकासन wooden latch] A piece of wood with which fibres or threads are twisted into a rope

આડ-મર, s m [See આડું+મર્ to move] A cross beam 2 A dam to stop water from running down

આડ-સાલે, adv [See આડું across + સાલ a year] In every alternate year

આડ-ઓઢ, s f
આડ-ઓઢિયું, s n } [+ ઓઢ folds of a garment] The manner of wearing the upper garment so that it covers one of the shoulders, and leaves the other uncovered

આડા-ઈ, *s f* [See આડું cross] Obstinacy, waywardness

આડા-ખીલી, *s f* [See આડું or આડ હું + ખીલી a nail] An obstruction, a hindrance

આડા-બોલુ, *adj* [See આડું cross + બોલવું to speak] Speaking indirectly, lying 2 Speaking with contradiction, contradicting

આડા-મોઇ, *adj f* [+ મોઢું the mouth] Obstinate (of a woman)

આડિ યું, *s n* [See આડું across, or કાટ વું to cut] A saw

આડી, *s f* A state of obstruction 2 The state of lying flat or crosswise

આડું, *adj* [Hem Des अडाडा = S बलात्कार violence, or Hem Des हक्क=S निषेधति he forbids, *Cf* Ar હક an exclusive right, power to hold a thing against any other man, See અકડ, or S आवृत्त turned away from, returned, turned round, *fr* આ up to + वृत to turn, *Cf* આડ] Cross, lying across, lying so as to interfere or separate 2 Irregular, indirect 3 Troublesome 4 A piece of wood placed on a side of a cart 5 The state of intervention or of lying across 6 *adv* Crossways

Id પીપ આડું પડ્યુ છે The cask lies on its side બારણાં વચ્ચે આડું ઊભુ રહેવું To stand blocking up the door way લગન આડા પદર દિવસ રહ્યા છે It wants fifteen days to the wedding આંખ આડા કાન કરવા To pay no attention to, to be indifferent, to neglect, to connive at આડી વાટ A side way, a bye lane આડી વાટે By a side cut આડી રીતે Indirectly તુ એવા કામમાં આડો ને આડો આવે છે You always cross me in such matters આડું રહીને સાંભળવુ To listen stealthily, to overhear હિમાલય પર્વત વાયવ્ય ખૂણાથી ઈશાન્ય ખૂણા લગી આડો પડેલો છે The Himalayas run crossways or slant from the North West to the North East તેમનાથી આડુંઅવળુ જવાય નહિ They cannot turn aside from or go contrary to આડું વળવું To turn sideways આડીઅવળી વાતો કરવી To talk of indifferent or irrelevant matters આડું ઊભું Lengthways and breadthways આડું આવેલુ Crossed બે આડા આવેલા ભાગમાંથી Through the two parts that cross each other આડે આવવું To oppose, to hinder, to raise objections આડો રસ્તો –આડી વાટ (Fig) The wrong way આડા હાથ મારવો To use dishonest means આડે હાથે ઉમેટવું To collect or grasp with all power or by any means fair or foul આડે હાથે મેળવવું To earn by dishonest means આડા થવું To lie on one's side 2 To contradict, to neglect આડે ચડવું To be obstinate આડે-આડું ઉતરવું To oppose, to act in opposition 2 To cross one's path, as an ill omen બિલાડી આડી ઉતરી A cat crossed the way, hence, there was an ill omen આડો અંકુશ Irksome restraint નાળાં આડાં અવળાં વહેછે The streams wind to and fro આડી દોટે ખાવું To eat ravenously આડું જોવું To look askance, to be ashamed of facing, to feel shy આડું જોઈ ચાલવું To pass by without looking in the face આડું બોલવું To tell a lie 2 To contradict આડું ચાલવું-જવું (Fig) To go by the wrong way 2 To obstruct, to interfere આડું જવું To pass crossways (of a line) આડું દોરવું To rule (a line) crossways રસ્તા વચ્ચે આડું બેસવું To sit in the way so as to block it આડી છબ કરવી To speak so as to prevent a person from doing a thing આડી વાટની ધૂળ Worthless આડું અવળું દેવું To scold severely આડું તેડું વેતરવું To spoil a scheme by unskilful management આડું ફાટવું To put oneself in opposition to આડો અવળો હાથ પડવો To get by dishonest means આડો હાથ કરવો To stop from doing આડો આંક The utmost reach, an extreme case આડો આંક વાળવો To reach the uttermost limits આડે આવવું To obstruct, to prevent

Prov પુરૂષના નસીબ આડું પાદડું છે Nobody can say what a man can accomplish આડી રાત, તેની કર ની શી વાત? There is many a slip between the cup and the lip આડે હાકે આડો નડે Diamonds cut diamonds સીધો રહીને દુધ ન પીએ, પણ આડો રહીને મુતર પીએ An obstinate man ruins himself

આડું-અવળુ, [+ અવળુ opposite] } *adj*
આડું-ચોડુ, [+ આડું redup] }
આડું-તેડુ, [+ તેડુ slanting] }

Indirect 2 False 3 Lying across, here and there, on this side and that, or roundabout

આડે-દહાડે, *adv* [+ દહાડો a day] On a week day, as distinct from a Sunday, on a working day, as distinct from a holi day or from the Day of Rest 2 Not on the proper day

આડે દહાડે જોર ન ફાવ્યું, આજ હોળીનું ટાણું

—દયારામ

આડો, *s m* Obstruction, opposition

આડોશી-પાડોશી, *s m* [See પાડોશી a neighbour The first part is a reduplication of the second] Neighbours

આઢ, *s m* [See આઢક a measure] A heap

આઢક, *s m n* [S] A measure of corn equal to eight pounds in weight

આઢવું, *v i* [S आ up to + ढौक् to go] To go to graze cattle

આઢિયો, *s m* [See હાટ a shop, or આઢ a heap] A merchant who keeps a large go-down of cotton

આણ, *s f* [S आज्ञा *fr* आ up to + ज्ञा to know *Cf* P आन] An oath 2 A command

આડી આણ દીધી છે અમો,
રઘુપતિ રામ હૃદેમા રહેજો, રે

—સીતાજીના મહિના

આણ, *adj* [S अन्य another] Another

ચતુર્દશી અષ્ટમી જાણ છ, પચદશી કરી પ્રમાણ છ,
એ વિષ્ણુ પર્વના દિન આણ છ, જેના વેદ પુરાણે વખાણ છ

—પ્રેમાનંદ

આણ-દાણ, *s f* [See આજ્ઞા order + દાણ a tax] Power to command and to levy taxes, authority

Id આણદાણ રહેવી To be obliged to obey and pay taxes (of a territory or country)

આણ-પાણ, *s n* [See આનો an Anna + પાણ *fr* પા a quarter + આનો] Horizontal and vertical strokes denoting annas and quarter annas (Arith)

Id આણપાણના અપૂર્ણાંક Fractions denoted and worked by horizontal and vertical strokes આણપાણના સરવાળા-બાદબાકી-ગુણાકાર-ભાગાકાર Addition, &c, worked by horizontal and vertical strokes denoting annas and quarters of an anna

આણંદ, *s m* [S आनन्द joy *fr* आ up to + नन्द् to rejoice] Joy, merriment 2 Satisfaction

આણંદ-કંકણ, *s n* [S अनंत कङ्कण *fr* અનંત infinite + કંકણ bracelet *Cf* અનંત-દોરો] Same as અનંત-દોરો

કર આણંદ કંકણ પાણ, એ રૂપ કૃષ્ણ જાણે ?

—ભાલણ

આણંદી, *adj* Joyful, merry 2 Contented

આણવું, *v t* [S आनाति *fr* आ up to + नी to carry] To bring

આણી-કોર, આણી ગમ, આણી-પા, આણી-પાસ, આણી-મગ, *adj* [Guj આણી for આની Gen of આ this + કોર, ગમ for મગ, માગ, માર્ગ, પાસ પાસે, by the side] On this side 2 On the one hand

આણું, *s n* [S आनयन the act of bringing *fr* आ up to + नी to carry] The invitation to a wife to leave her father's home and go to take up her abode with her husband

Id આણું આવ્યું છે An invitation has been received (at a girl's father's house) from her father in-law's house આણું કરવું To invite a girl to her father-in-law's house આણું મોકલવું To send an invitation to a girl from her father-in law's house આણું વાળવું To send a girl to her father in-law's house in response to his invitation. આણે આવવું To come in compliance with an invitation to one's (a girl's) father in law's house

Prov આણું કરવા ગયો, ને વહુ ભૂલી આવ્યો To omit to do one's most important duty

આતતાયી, *adj* [S] Endeavouring to kill, desperate, felonious, intent upon com mitting a murder

આતપ, *s m* [S *fr* आ all around + તપ, તાપ, heat] Heat 2 The heat of the sun

આતપ આતપ નો'ય, તેયાપિ ત,
કાય જ કાય વિનાની વહે છે —પ્રેમાનંદ

આત વાર, *s m* [S अदित्य the sun + वार a day] Sunday

Prov આતવારે પરણ્યો ને મગળવારે રાંડ્યો To think at night, and forget at day

આતશ, *s m* [P] Fire

આતશ બાજી, *s f* [+ P बाज़ी play *fr* बाज़ playing *fr* बाख्तन् to play] Fireworks

આતશ બહેરામ, *s m* [P + बहराम् Name of an angel] A fire temple of the Pārsis

આતા-જી, *s m* [See તાત father + જી, હેવ, honorific suffix] Grandfather

આતાજી, તમે ઘેર પધારો વેગે, ત્યાં તમે ધાઇ છો,
દ્વારામતીએ લેઈ આવો, વિવાહ તણી સંનઇ છો
—આલણ

આતિથ્ય, *s n* [S *fr* अतिथि a guest *fr* अ not + तिथि a day, or, अत् to go] Hospitality

આતુર, *adj* [S] Zealous, eager 2 Anxious, impatient 3 Sickly

Id આતુર સંન્યાસ A life of resignation and asceticism (abandonment of worldly pleasures and carnal affections) taken by dying Brāhmans

આતુર તા, *s f* Zeal, eagerness 2 Anxiety

આતુરી, *adj f* Eager or anxious (of a woman)

આ-તે, } [See આ this + તે that & તો
આ-તો, }
but, emphatic forms of આ this] This itself, as for this

આત્મ, *s m* [S आत्मन्] The soul 2 Self (used as the first part of a compound)

આત્મ-ગતિ, *s f* [S *fr* + गति motion, destination, *fr* गम् to go] The destination of the soul after death, the soul's progress after death to other births, and ultimate emancipation

આત્મ-ઘાત, *s m* [S *fr* + ઘાત killing *fr* हन् to kill] Self murder, suicide

આત્મ-ઘાતી, *adj* Killing oneself, self-murdering, suicidal

Prov આત્મઘાતી મહા પાપી Suicide is a great sin

આત્મ-જ, *s m* [S *fr* + जन् to be born.] Born of oneself, hence, a son

આત્મ-જા, *s f* A daughter

આત્મ-જ્ઞાન, *s n* [S *fr* + ज्ञान knowledge *fr* ज्ञा to know] Knowledge of oneself 2 Knowledge of the soul, metaphysics

આત્મ-જ્ઞાની, *adj* Knowing the soul

આત્મ-દર્શન, *s n* [S *fr* + દર્શન sight.] Sight or knowledge about oneself, self-knowledge

આત્મ-દર્શી, *adj* Having knowledge about oneself 2 Having knowledge of the soul

આત્મ-દ્રોહી, *adj* [S *fr* + દ્રોહ enmity] Inimical or hostile to oneself

આત્મ-નિન્દા, *s f* [S *fr* + निन्दा censure *fr* निन्द् to censure] Self reproach

આત્મ-નિવેદન, *s n* [S *fr* + निवेदन the act of informing, offering, *fr* नि down + विद् to know] Offering oneself as a living sacrifice to the Deity, esp to Kris'na.

આત્મ-નિવેદી, *adj* One who has offered oneself as a living sacrifice to the Deity, esp to Kris'na

આત્મ-નિષ્ઠ, *adj* [S *fr* + નિષ્ઠા devotion] Intent in contemplation upon the Deity or one's own soul. 2 Seated in the soul, cordial, profound, self reliant, self-dependent

આત્મ-બુદ્ધિ, *s f* [S *fr* + બુદ્ધિ Knowledge] One's own wisdom or sense, one's own invention, suggestion, contrivance, or device—in distinction from the sense or suggestion of another 2 Selfishness

આત્મ-બોધ, *s m* [S *fr* + बोध knowledge *fr* बुध् to know] Spiritual knowledge 2 Knowledge of the self.

આત્મ-વિચાર, *s m* [S *fr* + વિચાર thought] Consideration or investigation of spirit (i e, of one's own soul or of the all-pervading Deity)

આત્મ-વિદ્યા, *s f* [S *fr* વિદ્યા knowledge] Self knowledge, spiritual or divine knowledge or science, metaphysics

આત્મ-વેત્તા, *s m* [S *fr* + વેત્તા knower] One who has acquired **આત્મ-વિદ્યા**

આત્મ-શુદ્ધિ, s. f. [S. fr. ...] Self-purification, ... purity of heart ...

આત્મ-સમર્પણ, s. n. }
આત્મ-સમર્પણ, s. n. } [S. ...] Self-surrender, ... to ... him

આત્મ-સંરક્ષણ, s. n. [...] ... protect ... self

આત્મ-સંયમ, [S. ...] ... ing] ... આત્મ નિગ્રહ.

આત્મ-સ્તુતિ, s. f. [...] ... praise ...

આત્મ-હત્યા, s. f. [S. fr. ...] ... to kill] ...

આત્મ-હિત, s. n. [S. ...] One's own welfare. 2 ...

આત્મા, s. m. [S. ...] ...

આત્માનંદ, }
આત્મારામ, } [S. ... pleasure] The ... satisfaction from ... contemplation of one's own spirit ... the pleasure of ...

આથ, s. m. }
આથી, s. f. } [S. ... thrown, See ...] Amassing of ... amount of money acquired or stored up.

આથમણું, Same as આથમણું.

આથમવું, Same as ...

આથમણું, adj. [S. ... setting, See ...] Western.

આથમતું, adj. Setting, going down the horizon.

Prov. આથમતાને કોઈ ન માને No one worships the setting sun. ... નહિ, તે ઉગતા પણ કોઈ નહિ. One should not

...

... [S. ...] ... A play ... (used as ...)

આદમી, s. m. A ... a man, a human being.

આદર, s. m. [S. fr. ... up to ... to respect] Respect, reverence.

આદર-ણીય, adj. Worthy to be honoured or venerated, respectable.

આદર-બુદ્ધિ, *s f* [S *fr* + बुद्धि mind] Sincerity in paying respect 2 Sincere respect or reverence as distinguished from outward or showy

આદર-ભાવ, *s m* [S भाव feeling *fr* भू to be] Feeling of respect, hospitality, honourable reception

આદર-માન, *s n* [S *fr* + मान respect *fr* मन् to think] Respect 2 A welcome

આદર-વાત, *s f* [+વાત talk] Respectful conversation, interested talk

આદરવું, *v t* [See આદર respect] To begin. 2 To undertake 3 To go to work with zeal 4 To woo, to court (See અદરા વું)

Prov આદર્યું અધુરૂં રહે, હર કરે સો હોય Man proposes and God disposes

આદરાવું, *v i* To be begun, to be undertaken 2 To be courted 3 To be betrothed

આદર્શ, *s m n* [S *fr* आ intensive + दृश्, दर्श्, to see] A looking glass

આદ-વેર, }
આદ્ય-વેર, } *s n* [See આદ્ય initial + વેર enmity] (Lit) An original enmity 2 A long standing enmity, bitter enmity

Prov આદવેર આદવેર વેશ્યા ને સતી There is an original (essential) enmity between a harlot and a chaste woman

આદાન, *s n* [S *fr* आ intensive + दान giving] A mode of diagnosis

આદર-સત્કાર, *s m* [S *fr* + सत्कार welcome *fr* सत् good *fr* अस् to be + कृ to do] Same as આદર-માન

આદા-પાક, *s n.* [See આદુ ginger + S પાક a preparation, a syrup, *fr* पच to cook] A ginger confection or electuary

Id આદાપાક દેવો-ખવરાવવો (Lit) To oblige a person to eat a preparation of ginger 2 To give a sound beating

આદાય, *s m* [S See આ-દાન] Profits, gains 2 Income

આદા-શીશી, *s f* [S अर्ध a half + शीर्ष the head] A pain affecting only one side of the head, megrim, hemi crania.

આદિ, *s m* [S] Source, beginning 2 The first 3 The first part of a series 4 *adj* First, prior; principal, chief 5 Original

Note —In compounds, although the meaning is still this, *First or principal*, it well corresponds with *Et cetera*, as ઇંદ્રાદિ દેવ Indra and the other Gods, *i e* Indra being first among the gods

આદિ-અન્ત, *s m* [S *fr* + अन्त the end] Beginning and end

આદિક, *adj* Et cetera (occurring at the end of a compound)

આદિ-કવિ, *s m* [S *fr* कवि a poet *fr* कु to sound] The first poet 2 The sage વાલ્મીકિ, an ancient poet

આદિ-કારણ, *s n* [S *fr* + કારણ a cause] The first or primary cause

આદિ-ગ્રંથ, *s m* [S *fr* + ગ્રંથ] A book held sacred by the Sikhs

આદિત, }
આદિત્ય, } *s m* [S आदित्य] The sun

Note—In early Vedic times, the Adityas were the six, or more frequently the seven sons born from the body of Aditi, the unbounded and eternal They are the eternal, imperishable beings, whose essence is the celestial light Themselves, neither sun, nor moon, nor stars, nor dawn, they are the eternal sustainers of the luminous life which exists, as it were behind all these phenomena In later age, the Adityas were the twelve sun gods, bearing evident reference to the twelve months of the year Their names are — વરુણ, સૂર્ય, વેદાંગ, ભાનુ, ઇંદ્ર, રવિ, ગભસ્તિ, યમ, સ્વર્ણરેત, દિવાકર, મિત્ર, and વિષ્ણુ

આદિત-વાર, }
આદિત્ય-વાર, } Same as આત-વાર

આદિ-નાથ, }
આદીશ્વર, } *s m* [S *fr* આદિ the first + નાથ, ઈશ્વર, lord] The name of the first Jain તિર્થંકર, also called ઋષભદેવ

આદિ-નારાયણ, *s m.* [S *fr* आदि the beginning + नारायण Vis'nu *fr* नार water+अयन a place *fr* इ to go] An epithet of Visnu

આદિ-પદ, *s n* [S *fr* + પદ a place] The first extreme or term of a progression (In Arith or Alg)

આદિ-માતા, આદિ-માયા, આદિ-શક્તિ, આદ્ય-શક્તિ, *s f* [S *fr* +માતા, mother, માયા illusion, & શક્તિ power] A goddess united to the primeval male, and genitress of the material world 2 Nature

આદિ-લઈને, *adv Et cetera*

આદુ, *s n* [S आर्द्रक] Ginger

Id આદાની સુંઠ થવી To be reduced in bulk 2 To be tamed in spirit, to be humbled આદુ ખાઈને પૂઠે લાગવું To make an active search, to be zealous in an investigation, to press urgently, to be solicitous આદુ કાઢી નાખવું To tame the spirit of આદાપાક આપવો To beat severely

આ દેશ, *s m* [S *fr* आ up to + दिश् to show] An order, a command 2 A divine rule or command 3 A substitute (in Sansk Gram)

આદ્ય, *adj* [S *fr* આદિ beginning] The first, pertaining to the beginning

આદ્યન્ત, આદ્યત, Same as **આદિ-અન્ત**

આધણ, *s n* [S आधान placing *fr* आ intensive + धा to put] Placing water on a fire to boil 2 Water placed on a fire to boil 3 Ebullition, boilong up

Id. આધણ આવવું To boil આધણ મૂકવું To set water to boil એવું શું આધણ ઉકળી જાય છે, કે તમે એટલી ઉતાવળ કરો છો? What is there to be spoiled or lost that you should be in so great a hurry?

આધરકણુ, આધરણુ, *s n* An acid or sour substance used to coagulate milk

કાઇક આધરકણુ વિના તે દૂધ જમી? —ધીરો

આધરક·ણું, Same as **આધક·ણું**

આ·ધાર, *s m* [S *fr* आ up to + धृ to hold] Support, patronage 2 Ground, basis 3 Dependence

Id -ઉપર આધાર રાખવો To depend upon, to be regulated by તે શા આધારથી ચાલે છે? What is that which directs it? અહિયાં તું કોને આધારે રહે છે? Under whose patronage do you live here

આધિ, *s m* [S *fr* आ intens + ध्यै to contemplate] Mental pain

આધિક્ય, *s n* [S *fr* आधिक much, excessive *fr* अधि up] Comparitive greatness, excess, majority 2 Abundance

આધિ·દૈવિ ક, *adj* [S *fr* अधि at, in, + देव a god *fr* दिव् to shine] Relating to the *tutelary deities that preside over the* (eleven) organs of sense 2 Produced by the organs of sense (of pleasure or pain) 3 Arising from evil spirits (of agony) 4 Spiritual

આધિ પત્ય, *s n* [S *fr* અધિ·પતિ the great master] Lordship, rule, mastery

આધિ ભૌતિ·ક, *adj* [S *fr* अधि on, upon, + भूत a being] Relating to entities or real existences 2 Relating to the primitive elements 3 Physical

આધિ-વ્યાધિ, *s m* [See आधि mental pain+व्याधि a bodily illness *fr* वि intensitive + आधि] Mental and physical pain

આધીન, *adj* [S अधीन] Dependent 2 Obedient

આધીન તા, *s f* Dependence 2 Obedience

આધુનિ ક, *adj* [S *fr* अधुना now] Modern, new, later 2 Not lasting, not durable

આધે, *adv* [See અર્ધ] Placing (cattle) under the care of a person (a cowherd) on condition that the owner and cowherd will each share half the profits

Id આધે આપવું-મૂકવું-બધાવું To place or leave cattle under the care of a cowherd on condition that the owner and cowherd will each share half the profits

આધેડ, Same as **અધેડ**

આન, *adj* [S अन्य] Another See આણ

મૂકી માન, પ્રીતમ કહાન, દે રસદાન, અધરપાન,
ભાગ્યવાન ન કો આન, તું સમાન, સુતાં ભાન
—દયારામ

આનન, *s n* [S] The mouth 2 The face

આ નન્દ, આ નદ, *s m* [S *fr* आ intensive + नन्द् to rejoice] Transport of joy

Prov આનદ પરમ સુખ Cheerfulness is the greatest medicine for the mind

આ નદ-કદ, *s m* [S + कन्द a root] The origin of joy 2, God, Brahma

આ નદ-કારી, *adj* [S *fr* कृ, कर्, to do] Producing joy

આ નદ-ઘન, *adj* [S *fr* + ઘન dense] Of full and perfect joy 2 *s m* God, who is full of joy 3 *adj* Nothing but joy

આ નંદ-ભૈરવી, *s f* [S + भैरवी *fr* भी to fear + रु to cry] A particular air in music, so called from its being very pleasing

આનંદ મય, *adj* [S + *fr* मय full of, made of.] Full of joy

આનંદ-મય-કોશ, *s m* [S *fr* + કોશ cavity] The first of the five sheaths that according to the Vedānta, envelope the individual soul, when separated from the Supreme Soul *Cf* અન્ન-મય-કોશ

આ નદવુ, *v i* To be filled with joy, to be delighted

આ નંદ-વૃત્તિ, *s f* [S *fr* + वृत्ति existence *fr* वृत् to be] A disposition naturally joyful 2 *adj* One who has a joyful disposition

આ નંદાશ્રુ, *s n* [S *fr* + अश्रु a tear] Tears of joy

આ નદિ ત, *adj* Rejoiced, delighted, gladdened

આનદી, *adj* Joyful, merry, gay, cheerful

આના-કાની, *s f* [Guj હા yes, ના no, કાં *fr* S किम् why + ની, ના, no] Hesitation

આની, *s f* [S अन्य another, the other, there being only two measures of value, first the Rupee (a silver coin) and the other an Anna (a copper coin), a Pāi sā, correctly Pai shah = the large Pāi or Pie (See પા a fourth part) being a fourth part of an Anna] One anna, one anna-worth 2 One sixteenth part

આનો, *s m* Same as **આની**

આન્તર, *adj* [S *fr* अन्तर्, अन्त, internally See અન્દર] Interior, internal

આન્તર-રાગ, *s m* [S *fr* + રાગ affection] Affection of the heart, real affection

આપ, *s n* [S अप्, आप, water] Water

આપ, *s n* 2 [Same as આપ *fr* आत्मन्, આપુ, Self] Dignity, position, splendour

જીવતી કહે "જાનુ આમો, આપ તમારૂ રાખો તમો"
—સામળભટ

આપ, *pron* [See આપણ *fr* S आत्मन् self] Your honour, you 2 Self (used at the beginning of a compound) 3 *s n* [*Cf* આપુ] Selfness, individuality, an individual characteristic, a distinguishing mark 4 Pride, arrogance, haughtiness (3 & 4 See આપુ)

સગાનુને કાયના ચલણ ન દેખવા,
આતમા ઓળખી આપ ખોવુ —ભોજોભગત

Prov આપ મુઆ વિના સ્વર્ગે ન જવાય Crosses are ladders that lead to heaven You must die, before you can go to heaven આપકી સાવસી પરાઇકી કુસતી Every one thinks his shilling worth thirteen pence Every man thinks his own geese swans આપ સમાન બળ નહિ, ને મેઘ સમાન જળ નહિ Every tub must stand on its own bottom આપ મુવે પીછે ડુબ ગઈ દુનિયા Death's day is doomsday After me, the deluge આપ આપકે ખ્યાલમેં ગદ્ધા ભી મસ્તાના The crow thinks her own bird the fairest Every hen thinks her own chickens swans આપ સુખી, તો જગ સુખી All are well, if self is well આપ ભલા, તો જગ ભલા આપ એવો જગ Despise none, despair of none આપ ઘેર દીકરી પર ઘેર વહુ A girl is indulged at her father's house, but she has to live under certain restraints at her father in law's આપ આપકી સમાલિયો, મેં મેરી ફોડતા હુ Every man should sweep before his own door આપ છતાય, કોઇ જગ છતાય? The conquest of self is the greatest conquest આપ તેવા જગ You measure other people's corn by your own bushel આપથી ઉતરતી સગા બાપ ઉપર Every one thinks first of oneself, and then slowl

enlarges the circle Take care of Number One આપ વીતી, કે પર વીતી? Do you speak from your own experience or that of others? આપ વીતી સૌ જાણે, પર વીતી કોઈ ન જાણે Very few can place themselves in another man's position

આપ-અખત્યાર, *adj* [S + Ar અખત્યાર power, right] Independent, absolute

આપ-અખત્યારી, *s f* Independence, absolute power

આપ-આપ, *pron* [Hind] Each himself

આપ-કરમી, *adj* [S + कर्म an act *fr* कृ to do] Self reliant

Prov આપકરમી કે બાપકરમી? Would you rely upon your own resources, or upon those of others?

આપ-ખુદી, *s f* [S + P ख़ुद् self] Self-supremacy, the carrying out of one's own desires, high handedness

Id આપખુદી વાપરવી To be high-handed

આપ-ઘાત, [S + घात killing *fr* हन to kill] See આત્મ-ઘાત

આપણ, **આપણે,** *pron* [S आत्मन self] We, including you

Prov આપણી સૂઝ, ને જીવને પૂછ Do not forsake the counsel of thy own soul આપણું ખાવું, ને પારકું સમાવું (બે સરખા) Every one can help himself the best આપણું ઘર બાર કોસથી દેખાય Every one is the best judge of his own interest આપણે નઠારા, તો આપણી જાતને ભારે If we are wrong, the blame lies with ourselves

આપત્, **આપત**, Same as આયપત, income

Prov આપત હોય થોડી, તો રાખીએ ગાય કે ઘોડી If your income is small, keep a cow or a mare

આપત્, *s f* [S आपद् *fr* आ up to + पद् to go] Calamity, adversity

આપત્કાળ, *s m* *fr* + काल time] Adverse times

આપત્તિ, Same as આપત્

Prov આપત્તિ, એ એક કસોટી છે Adversity is a trial Some are refined like gold in the furnace of affliction

આપદ, **આપદા**, *s f* Misfortune 2 Anxiety

આપ નાર, *s* [See આપ વું to give] A giver, a donor

આપન્મ્ય.., *s f* [See આપત્ + જ્ઞાન (lit) knowledge of adversity] Contentment

આપ-બળ, *s n* [See આપ self + બળ] One's own strength

આપ-મતલબી, *adj* [Guj આપ self + P મતલબ interest] Selfish, seeking one's own interest

આપ-મતિયું, *adj* [S + मत opinion *fr* मन् to think] Self willed, self-complacent

આપ-મુખત્યાર, *adj* [S + મુખત્યાર master] Independent, absolute

આપ-લે, *s f* [See આપવું to give + લેવું to take] Borrowing and lending on credit, commercial dealings

આપ-વખાણ, *s n* [+ વખાણ praise] Self praise

આપ વું, *v t* [S अर्प् to give, caus of ऋ to go] To give, to pay

Id પરીક્ષા આપવી To present oneself at an examination, to go in for an examination

Prov આપશો, તેવું પામશો As you sow so will you reap આપીને માગે, તેની ચાકરી જાય ભાવે Give a thing and take again and you shall ride in hell's wain આપવાના લેવાના કાટલાં જુદાં Every one keeps two measures, one for oneself, and another to serve others આપે ચેડવો, ને લઈ જાય ગોળો Venture a small fish to catch a great one More knave than fool આપે, તેનો પાડ Thank those who supply your wants આપે, તેને રાજ I will attain the highest station, or perish in the attempt Sink or swim આપે, તેને દીકરા આપે, અને ન આપે, તેના મૂળગાએ ખુવી લે He runs into extremes આપે, તે સુંવાળો, અને બીજો કાખનો સુંવાળો Give a thing and take again, and you shall ride in hell's wain આપે, ત્યારે કોઇ ન જાણે, અને માગે, ત્યારે સૌ કોઇ જાણે Lend your money and lose your friend આપ્યું વાણીએ, ને ખાધું બ્રાહ્મણે You gave us

what we wanted, and we used it up, why should we pay you now? આપ્યું કર્યું, ને કલ્યાણ, ફરી માગે, તે મુસલમાન A small loan makes a friend, a great one an enemy

આપસ-આપસ માં, આપસ-મા, } *adv* [આપ *fr* S आत्मन् self] Among ourselves, yourselves, or themselves

આપ-સમાન, *adj* [S समान like] Like oneself

આપ-સ્વાર્થ, *s m* [See આપ own + સ્વ own + અર્થ interest આપ = સ્વ being redundant] Self interest, selfishness

આપ-સ્વાર્થી, *adj* Self seeking, self-interested, selfish

આપું, Same as આપ self, 3 & 4

આપુ-શાહ, *s m* [See આપ ૩ + શાહ, સાહુકાર, a gentleman] A gentleman, who is willing and able to pay his debts, a solvent gentleman

આપો, *s m* [See આપ self] The father (used by shepherds)

આપો-આપ, *adv* [S आत्मन् self] Spontaneously, of one's own accord 2 Personally

આપો-પુ, *adj* Each his own 2 *s n* Same as આપુ & આપ *s n*, 3 & 4

આપ્ત, *adj* [S] Related, connected by consanguinity or affinity 2 Worthy of trust or reliance, authoritative

આપ્ત-જન, [S *fr* + જન people] }
આપ્ત-વર્ગ [S *fr* + વર્ગ class] }
s m pl Relatives, relations, persons connected by consanguinity or affinity

આફત, *s f* [Ar आफत्, *Cf* S. आपद्] Calamity, misfortune

Id આફત આવી પડવી To meet with a misfortune આફત ખમવી-વેઠવી To put up with a difficulty આફત ટાળવી To avoid a difficulty, to escape from a difficulty

આફણીએ, *adv* [See આપણું one's own] Of one's own accord, spontaneously
આફણીએ આવી રહેરો હમો, વહેલો સરવથી પહેલો
—પ્રેમાનંદ

આફતાબ, *s m* [P आफ़ताब] The sun 2 Sun-shine

આફર-કવું, *v* ૧ [See આફરો] To suffer from costiveness

આફર કું, *adv* [See આપણું *Cf* આફુરૂ] Of one's own accord, spontaneously See આફણીએ

આફરવું, *v* ૧-[See આફરો] To be swollen in body owing to disease

આફરીન, *s f* [P आफ़रीन्] Praises; thanks

આફરો, *s m* Costiveness, constipation 2 Passion, a fit of passion

Id આફરો ચડવો To suffer from windiness in the stomach 2 To be passionate, to be impatient

આફિડેવિટ, *s f* [Eng *Affidavit*] Solemn evidence given in a court of justice; an affidavit

આફિસ, *s f* [Eng *Office*] An office; a place of business or work

આફુરૂ, Same as આફર કું, Spontanously
હુ સમાણી નથ સાસરે, તેનો જોને જોગ,
તેની પેરે મા' ધારો, આફુરો જશે રોગ
—પ્રેમાનંદ

આફુસ, *s f* [Portug Alphonso, a Portuguese gentleman after whom the fruit is called] A kind of mango

આબ, *s n* [P *fr* S अप्, आप , water] Water 2 A liquid 3 Lustre
હીરો મરણે જવાબ, ફરી લેઉ તારૂ આબ
—વલ્લભ

આબક-દુબક, *s m* A trick in the game of ગિલી દંડો

આબ-કારી, *s f* [P आब्कार a distiller *fr* आब् water + कार a maker *fr* S कृ to do] The business of a distiller 2 The Abkāri department of government

આબ-ખોરો, *s m* [P + खोर drinking *fr* खुर्दन् to drink] A small water pot

આબદા, Same as આપદા Misfortune

Id આબદા પડવી To meet with a difficulty, આબદા પાડવી To throw into a difficulty, to put to an inconvenience or trouble આબદા ખમવી-વેઠવી To put up with a difficulty or inconvenience

આબ-રૂ, *s f* [P आब lustre+ रू the face] Reputation, credit, respectability

Id કોઇની આબરૂ ઉપર આવવુ To attack a man's character or reputation આબરૂ ઉપર હાથ નાખવો-આબરૂ લુટવી To attack a man's character or reputation 2 To outrage (a woman's) modesty આબરૂ જોઈ કામ પાડવુ To associate or have dealings with a man after examining his character આબરૂ ઉપર જવુ To show oneself what one really is હવે તો તેની આબરૂ ઉપર વાત આવી છે This is an attack on his character or reputation આબરૂ આપવી To honour, to respect આબરૂ મળવી-મેળવવી To get honour or respect, to be respected 2 To get honours or a title of honour આબરૂ પત્ર A letter of recommendation, a certificate of honour તેણે મારી અધવચ આબરૂ લીધી He exposed me unguardedly or without a warning, he obliged me prematurely to show myself in my true colours આબરૂ-સાચવવી-જાળવવી-રાખવી To keep up one's own or another man's reputation or character આબરૂ ખોવી-ગુમાવવી To lose one's own or another man's reputation or character એણે તો હાથે કરીને આબરૂ લુટાવી He was himself the cause of losing his own character or reputation આબરૂના કાકરા કરવા To smash to pieces one's character or reputation, to wreck one's character or reputation આબરૂ વધારવી To have a reputation or character આબરૂ લેવી-આબરૂ ઉપર હાથ નાખવો To deprive a man of his reputation or character 2 To outrage the modesty of a woman

આબરૂ-દાર, *adj* [+ P दार् possessing fr S धार् to hold] Respectable, honourable 2 Having reputation or credit

આબાદ, *adj* [P] Thriving 2 Populous 3 Happy, secure

આબાદાની, } *s f* Prosperity 2 A populous state or condition
આબાદી,

આબેહુબ, *adj* [Redup of Ar हू that] Exact, true to life, vivid

આબોહવા, *s f* [See આબ water+P हवा the air] Climate

આભ, *s n* [S अभ्र the sky] The sky 2 Clouds

Id આભ જમીન એક થવી To be overtaken by a misfortune 2 To be put into a great difficulty આભ જમીનનો ફેર A great difference આભ જેવડુ Very extensive આભ તુટી પડવુ To be overtaken by a great misfortune આભ ફાટવુ To burst asunder (of the sky) 2 To rain heavily 3 To occur in a large number (misfortunes) 4 To come in a large number આભના તારા દેખાવા To be in the enjoyment of an exquisite pleasure આભની સાથે બાથ ભીડવી To attempt an impossibility

આભ, ગાભ, ને વર્ષાકાળ સ્ત્રી ચરિત્ર, ને રોતા બાળ,
એ ની પરીક્ષા જે કોઈ કરે, તેને ઘેર સહદેવ જોશી પાણી ભરે
—ભાષા

Prov આભ ફાટે થીગડુ ક્યા દેવાય No fans against a flail Against God's wrath no castle is thunder proof

આ ભડ-છેટ, *s f* [See આ ભડવુ to be polluted + છેટું distance] Pollution 2 The monthly course (of a woman)

આ ભડ વું, *v i* [S अ भुक्त *fr* अ privative + भुक्त eaten.] To become unfit for eating (as food) 2 To become polluted

Id આભડવા જવુ To go to mourn at the house of a deceased person

Prov આભડયુ અભડાવે, ને વટલ્યુ વટલાવે He will try to bring you down to his own level.

આભડે-લ, } Same as **અભડેલ**
આભડ હું,

આ ભરણ, *s n* [S *fr* आ around + भृ to maintain] Decoration, ornament

આસન, આભરણ, તકિયા દેખી, જોઇ કુંવર હસતો હસ્ત
—પ્રેમાનંદ

આભ-લું, Same as આભ

આભાં, *adv* [See આભુ] Aghast, dumbfoundered

આ ભા, *s f* [S *fr* आ intens + भा to shine] Beauty, beautiful appearance splendour

..., *s m* [S *fr* आ intensive

ધૃ to hold] Obligation, indebtedness for a favour, gratitude

Id. આભાર થવો To be an obligation આભાર કરવો To do an act of obligation or favour આભાર માનવો To acknowledge one's obligation, to be grateful, to express thanks

આભારી, *adj* Indebted, grateful, obliged, being indebted to or under obligation

Id હું તેનો આભારી છું I am indebted to him

આ૰ભાસ, આ૰ભાસ, *s m* [S *fr* आ around + भास् to appear] Likeness 2 Dim light. 3 an optical illusion 4 A hallucination 5 A sight

પ્રતિજ્ઞા મહાન્ કીધ, સાખ કૃષ્ણ તણી દીધ,
તુલસી ઉપાડી લીધ, વઈ શું આભાસ એ ?
—વલ્લભ

આભું, *adj* [See અદ્ભુત] Astonished, surprised, wonder-struck

આ૰ભૂષ ણ, *s n* [S *fr* आ + भूष् to adorn.] Ornament 2 A point of honour

Id એ જ તમારું આભૂષણ છે This ought to be a point of honour with you

આ૰ભોક, *s m* [See આ ભોગ] Summing up, winding up, a conclusion, a summary

Id આભોગ વાળવો To sum up, to conclude

આ૰ભોગ, *s m.* [S *fr* आ intensive + ભોગ,] Enjoyment The third of the three divisions of a ધ્રુપદ (in Music) It has two parts, while અસ્તાઈ and અંતરો have each but one

આભ્યન્તર, *adj* [S *fr* अभि on all sides + अन्तर् in] Interior, internal 2 *s n* The inner parts

આમ, *adj* [Ar आम् common] Common 2 *s f* The people

Id આમની સભા The House of Commons

આમ, *s m* [S आम raw, undigested] Undigested food that has turned to mucus 2 Diarrhœa. 3 *adj* Unripe, rank

આમ, *adv* [S अदस् this] Thus, in this manner 2 To this place

આમ, *s f* [S आम] The fruit of a mango tree

આમ૰ચૂં, *s n* [+ P चेह् diminutive] Dried peelings or rind of kokam (કોકમ) fruits (*Mangosteen* or *carcina cambogia*)

આમ-જ, *s f adv* [+ Guj જ only] Exactly so

આમટી, *s f* [Mar *fr* आंबट sour, See આંબલી] A sour dish, gram-flour boiled with tamarind, some split-pulse, pepper, &c

આમ૰ણ, *s f.* [See આમ *s m*] Intestines 2 The box of a wheel

Prov આમણની પુંછ દામણમાં What is got in the county is lost in the hundred ; To rob Peter to pay Paul, Come with the wind, and go with the water

આમણ-દુમ૰ણું, *adj* [See આમણ intestines + દુખ૰વું to suffer pain] Deeply indebted, under great obligation 2 Dejected at heart, with drooping spirits

આમણ-સામણ, *adv* [આમણ redup of સામણ *fr* સામું opposite] Mutually

આમળસારો-ગંધક, આમળસારો-ગંધક, *s m* [See અ૰મળ not dirty + સાર essence + ગંધક sulphur] Roll-sulphur

આમદાની, *s f* [P आमदानी *fr* आमदन् to come] Income, revenue

આ૰મંત્ર૰ણ, *s n* [S आ up to + मन्त्र् to consult] An invitation, a call

આ૰મંત્રવું, *v t* To invite

આમન્ય, આમન્યા, *s f* [See આણ, આજ્ઞા, command + માનવું to obey] Obedience 2 Dependence 3 Respect

Id આમન્યા માનવી–રાખવી, આમન્યામાં રહેવું To obey, to be respectful towards

આમય, *s m,* [S] Disease

આમ૰રસી, *adj* [See આંબો a mango + રસ juice, or આમ raw + રસ] Of the colour of mango juice 2 Half baked

આમલી, Same as આંબલી

Id આમલીનો બંધ A bandage made from the green twigs of the tamarind (These are very tough) Hence, 2 તેને હાથે આમલીના

બધ બાધ્યા છે, કેમે કરીને છૂટે નહિ (Said of a miser) His hands are tied with tamarind withes and he cannot break them (give or spend his money), *Cf* Eng Close-fisted આમલીના પાનમા સુઈ જા–ઉધી જા Make yourself scarce, begone આમલી પીપળી રમાડવી To perplex, to throw into perplexity

આમ-વાયુ, *s m* [See આમ mucus + S वायु the wind *fr*. वा to blow] Chronic rheumatism preceded by dysentery

આમળ•વુ, *v t* [S आमलक a kind of small round sour fruit] To twist, to wring

આમળાં, *s n pl* [S आमलक] Fruits of the hog-plum (Generally used in pickles and in cleansing purposes)

આમળી-પીપળી, *s f* [See આમલી tamarind tree + પીપળો pīpal tree] A game for children, generally known as ઝાડ-પીપળી (Used in the Navsārī and Barodā Districts)

આમળી•યું, *s n* [See આમળા] An anklet of silver-wire for children, having knots in it

આમળું, Sing of આમળા

આમળો, *s m* [S आमलक] A knot formed by twisting, a twist 2 Fraud 3 Jealousy, grudge

Id મનનો આમળો A grudge મનમા આમળો રાખવો To entertain a grudge આમળો દેવો–લેવો To make a twist, to twist

આમિષ,
આમિખ, } *s n* [S] Flesh

આમિખ આરોગ્યુ અતિ ઘણુ, પાપણીએ પોષ્યુ પેટ,
અધર્મ કામ એ આચર્યું, નીચ સ્વભાવનો નેટ.
—સામળભટ

2 A bait, an enticement

આમીન, *interj* [Heb] Amen, be it so

આમ-એ,
આમે, } *adv* [See આમ in this manner + એ also] In this manner also 2 Towards this place also

Prov આમ એ લાખ, તો કહે "સવા લાખ" As good twenty as nineteen Do not grieve for trifles

આ•મોદ, *s m* [S *fr* आ up to + मुद् to rejoice] Fragrance 2 Joy, pleasure

એ આમોદ દરો કેવો, જાણે શૈ મદામતિ.—વદ.ળા

આમ્ર, [S] Same as આંબો

સભા મધ્ય આણી તેને, વિપ આમ્ર વેડિયા —વલ્લભ.

આય, *s f* [See below] Courage 2 Strength

Prov આય, તેની વાય Might is right

આય, *s m* [S आ + इ to come *fr* आ up to + इ to go] Income, gain

અષ્ટ આય તળીએ આરાધ્યા, જે શિલ્પ શાસ્ત્રમા સાધ્યા
—ગિરધર

આયખુ, Same as આયુષ્ય

Id આયખુ–આવવુ–આવી રહેવુ To be at the end of life

રોગનુ આવે આયખુ, ત્યારે વૈદ્ય વિશ્વભર નાથ
—ભાષા.

આયતન, *s m* [S *fr* आ + यत् to hold] Place, habitation

આયતું, *adj* [S अयत्नतः without an effort *fr* अ not + यत्न an effort *fr* यत् to strive, to try] Free; gratis 2 Ready made, ready to hand

આયનો, *s m* [P आइन] A looking-glass

આયંદે, *adv* [P = that is to come *fr* आमदन् to come] Henceforth, hereafter

આય•પત,
આય•પદ, } *s f n* [See આય income + પદ a place] Income, gain

Prov આયપત થોડું, ને વિખવાદ ઘણો Little gain, mickle pain નવનુ આયપદ, ને તેરનો વરો It is not worth the candle

આયા *s f* [S आर्या a respectable woman] A nurse

આ•યા ત, *s f* [S *fr* आया to come *fr* आ up to + या to go] Import

આ•યાસ, *s m* [S *fr* आ inten + यम् to strive] Labour, exertion 2 Fatigue 3 Trouble

આયુ, Same as આયુષ્ય

આ•યુધ, *s n* [S *fr* आ + युध् to fight] A weapon

Id આયુધ બાધવા To put on (take up) weapons, આયુધ છોડવા To put off weapons આયુધ સજવા To put on (take up) weapons

and be ready to fight

Note—Thirty six kinds of weapons of offence and defence are spoken of in Gujarātī works – ચક્ર, ત્રિશૂળ ધનુષ, વજ્ર, બાણ, દૈવાણ, તુફંગ (બંદૂક), ફોક-બાણ, ફરશી, કટાર, છરા, સેલ (બરછી), પેટક (ઢાલ), ગદા, સાંગ, તોમર (ચાબુક), પાશ, ભુશંડી (એક જાતનું બાણ), ખાંટ, ખંજર, જમૂર, ઘણું, જંવ, અંકુશ, બાહુ, હળ, મૂશળ, ખાંડું (ખડ્ગ), પરશુ, જંજાલ (મોટી બંદૂક), જમદ્ઢ, ગુપ્તી, ગુરજ, દાવ (કુહાડો), પટા and પિસ્તોલ

આયુર્વેદ, *s m* [See આયુષ્ life + વેદ science] The science of medicine

આયુશ, આયુષ, આયુષ્ય, *s n* [S आयुस्, आयुष्य, age] Life, age 2 Life time, the allotted term of life

Id અલ્પાયુષ Short life દીર્ઘાયુષ Long life અલ્પાયુષી Living for a short time, having a short life દીર્ઘાયુષી Living for a long time, having a long life, long lived

આયુષ્માન્, આયુષ્વાન્, *adj* Long-lived

Id આયુષ્માન્ ભવ May you be long lived

આર, *s f* [S आर a goad *fr* आ up to + ऋ to go] A pointed iron spike

Id આર ચઢાવવી-કાઢવી-ઘસાવવી To give or put an edge આર ઘલાવવી To put a nail in આર ઘોચવી To prick with a point

આર, *s m* [See આહાર food] A paste used in washing garments to give them a gloss, sizing

Id આર દેવો-ચઢાવવો To give a gloss (to a garment) આર ઉતારવો To remove the gloss from new cloth

આ રક્ત, *adj* [S *fr* आ dim & intens + રક્ત, રાતુ red] A little red, reddish 2 Deep red

આરગ ણુ, *s n* An instrument used by shoe-makers

આરગન, *s n* [Eng *Organ*] A harmonium2 An organ

આરચા, *s f* [S अर्चा *fr* अर्च् to worship] Worship 2 Smearing the head with sandal, ointment, red powder, &c

આરજા, *s f* [S आर्या a respectable woman *fr* आर्य respectable] A Jaina nun

વૈરાગણી એ વતરી, જોગણીઓ એ જૂઠ,
શેવડીઓ ને આરજા, એ તો માયાફૂટ
—સામળભટ

આરજુ·મંદ, *adj* [P आरज़ूमन्द् *fr* आर्ज़ू hope + मन्द् =S मत्, मन्तः, having] Hopeful 2 Careful 3 Anxious

આ·રડ·વું, *v i* [Dh Des ओरिअं a long sweet note *fr* S अव down + रद् to sound *Cf* Mar ओरडणें] To cry out loudly, to bawl 2 To call aloud

આરણુ-કારણુ, *s n* [Guj આરણુ redup + કારણ a cause] Pretext 2 Hesitation *adj* Uncertain

Prov હેવાતણુ તો આરણુકારણુ, પણ રંડાપો તો હૈયા ધારણુ The happy state of wifehood depends upon several causes and is uncertain, while widowhood is certain

આરણિ·ચો, *s m* [See આડણી] A wooden tripod, a three legged stool

આરણી, *s f* [See આડણી, *cf* Mar आडणी a tripod *fr* Hem Des ओहडणी = सत्ती = S वक्र पाद त्रय दारु कलशाधारः a wooden tripod] An iron tripod on which are placed pots, &c

આરત, Same as આડત

ગુણ નહિ, ને શો ગુણ દાખવીએ? આળગો આપ નિવાસ,
ભારે ભરોસો રે, આરત આળપી —નિરાંતભકત

આરત, *adj* [S आर्त distressed] Distressed 2 Needy, necessitous 3 *s f* Want 4 Necessity

થઈ અનીરો વ્યભિચારિણી, નિત્ય નવલ નર આરત ઘણી
—દયારામ

આરતિ·યુ, *adj* Necessitous, needy 2 Miserable

Prov આરતિયુ ને આધળુ બરાબર Necessity has no law

આરતી, *s f* [S आर्ति distress] The ceremony of waving a lamp before an idol in order to remove the effect of the evil eye 2 A metal lamp-dish with its handle 3 Distress

વ્રજમાં વસતાં સહુ જન્મ ગુમાવ્યો પણ,
દેસની સુણી નહિ આવી આરતી —દયારામ

Id. આરતી ઉતારવી-કરવી To wave small lamps before an idol (with the object of taking away the effect of the evil eye) આરતી લેવી (ઓવારણાં લેવાં) To take upon oneself and off from an idol the effects of the evil eye (This is done by waving one's hands round the lamps, and applying them to one's fore head)

Prov આરતી ઉતારૂ, ને મગળ ગાઉં, દેવને ધરાવુ, ત્યારે હું શુ ખાઉં ? Self interest is the rule, self sacrifice is the exception

આર-પાર, *adv* [See આર redup of S पार the other side, or આરો this bank+પાર] Across, through, to the other side

Id આરપાર જવુ-ઉતરવુ-નિકળવુ To pass through to the other side આરપાર કાઢવુ-વોચવુ To pierce so as to pass through

આરબ, *s m* [Ar अरब्] An Arab

Id આરબની ચોકી = આરબનો પહેરો Arabs set as a watch (They are believed to be strict in keeping watch)

આરબી, *adj* Arabic, Arabian

આરવા,
અરવા, } *s m* [Ar आरवाह् *pl* of रुह् the soul.] The mind, the heart, the soul

Id અરવા ખુશ થવો To be pleased (of the heart)

આરસ-પહાણુ, *s m* [See આરસે a looking glass + પહાણ, પાષાણ, a stone] A marble block 2 Marble

Id આરસપહાણ સરખો Heavy-headed, dull, stupid

આરસી, *s f* [Dh Des आयरीसो *fr* आ दर्श a looking glass आ intens + दृश् to see] A looking-glass, a mirror

આરસી ગરો, *s m* [+P गर् maker *fr* S कृ to do] One who manufactures mirrors.

આરસો,
આરસો, } *s m* A large **આરસી**

આરાધક, *s m* [See આરાધન] A worshipper, a devotee

આરાધન, *s n*
આરાધના, *s f* } [S *fr* आ intens +राध् to please] Adoration, worship, propitiation

આરાધવુ, *v t* To offer divine honours, to worship

આરાધિકા, *s f.* A female worshipper, a woman who worships

આરાધ્ય, *adj* Fit to be worshipped or adored 2 Fit to be served, courted, or propitiated

Id આરાધ્ય દેવતા-દૈવત The tutelary deity of a family 2 A deity worshipped above all others

આરંભ, *s m* [S *fr* आ intens. + रम् to begin] Beginning, commencement

Id આરંભ કરવો To begin આરંભ સ્થાન The starting point 2 The original condition આરંભશૂર Eager only in the beginning

આરામ, *s m* [P = S *fr* आ up to + रम् to play, to sport] Rest 2 Ease 3 Freedom from care

Id આરામ પામવો-લેવો To take rest

આરામ-ખુરશી, *s f* [+ ખુરશી a chair] An easy-chair

આરા-રૂટ, *s n* [Eng] Arrowroot

આરાસુરી, *s f* [Guj આરાસુર one of the peaks of the Ábú mountains] The goddess, whose abode is on the Árásur mountain

આરાસ્તગી, *s f* [P *fr* आरास्तन् to adorn] Preparation 2 Arrangement 3 [See રાસ્ત right] Correction

આરી, *s f* [आरा a knife *fr* आ up to + ऋ to go] A small saw

આરી-કારી, *s f* [આરી a redup of કારી skill / *fr* S कृ कर्, to do] Skill, skill in managing or organizing

આરીયું *s n* A small cucumber

આર્દ્રા, [S आर्द्रा *fr* आर्द्र wet] Name of the fourth lunar mansion or asterism, which includes a part of the constellation Orion

આરૂઢ, *adj* [S *fr* आ up to + रूढ grown *fr* रुह् to grow] Mounted, ascended

આરેડું, *adj* [S अ privative + रूडु prudent] Mischievous 2 Obstinate 3 *s n* A measure of seven maunds

આરે તારે, *adv* [See આરો shore + તાર

wire, fibre] Being finished or completed

આરો, *s f* [S आर the end *fr* आ up to + ऋ to go] An embankment, a quay, a form by the side of a water course 2 A water-course 3 The other side, the highest pitch 4 Completion 5 A spoke of a wheel

Id આરો આવવો To be finished આરો લાવવો To finish ઉગરવાનો એક એ આરો રહ્યો નથી There is no way out of the difficulty આરે નિકળવું-પહોંચવું To reach the other side safely 2 To finish successfully આરે આવ્યું વહાણ ડુબવું To be spoiled or frustrated at the last moment (of a work which was almost finished, or a plan which was almost accomplished)

આરોગ, આરોગ્ય, *adj* [S आरोग्य absence of disease *fr* अरोग free from disease *fr* अ not + રોગ a disease] Healthy, sound. 2 *s n* Health

આરોગ-વું, *v t* [Hem Des आरोगियं = S भुक्त eaten, See આ-રોગ્ય] To dine, to take food, to feast

આરોગ્ય-તા, *s f* Healthy state

આરોગ્ય-રક્ષક, *adj* [S *fr* + રક્ષક] Wholesome, healthy, sanitary

આરોગ્ય-રક્ષણ, *s n* Preservation of health, sanitation, hygiene

આરો-તારો, *s m* [આરો redup of તારો = ચારો grass, or of તોરો a plume] A kind of grass of the blossom of which *chowris* are made

આ-રોપ, [S *fr* आ up to + रोप् to cause to climb See રોપ વું to plant] An accusation, an imputation.

Id આરોપ મૂકવો-લાવવો To accuse, to charge

આ-રોપ ણ, *s n* The act of laying an accusation, ascribing or attributing to

આ-રોપ વું, *v t* To decorate with 2 To chide 3 To accuse 4 To ascribe

મુજ માહે આરોપી મન, મુને પામશો કે રાજન 1

—ગિરિધર

આ-રોપી, *adj* Accused, charged 2 *s m f* The accused, an accused person

આ-રોહ, *s m* [See આ-રોહ-વું] Ascent, rise 2 Ascending notes (Music) *Cf* અવ-રોહ, descent, descending notes

આ-રોહ-ણ, *s n* [S *fr* आ up to रुह् to grow] Ascent, the act of ascending

આ-રોહ વું, *v i* To ascend, to mount

આર્જવ, *s m n* [S *fr* ऋजु straight] Straightforwardness 2 Flattery 3 Pressure with flattering words

આર્ત, [S] Same as આરત, distressed

આર્તિ, [S] Same as આરતી

આર્દ્ર, *adj* [S] Wet, moist

આર્દ્ર-તા, *s f* Wetness, moisture

આર્દ્રા, [S] Same as આરૂદ્રા

આર્ય, *s m* [S] A person born in a noble family 2 A respectable person 3 Those ancient invaders of India, who were the ancestors of modern Hindus

Id આર્ય લોક The Áryas (the ancient invaders of India) આર્યબંધુ-ભગિનીઓ A term used in addressing a meeting composed of Hindūs

આર્ય-સમાજ, *s m f* [S *fr* + સમાજ a gathering] A sect of Hindūs founded by Dayānand Sarasvatī

આર્યા, *s f* A kind of metre, a quatrain of which the first line contains 12 mātrās, the second 18 the third 12, and the fourth 15 2 A respectable woman

આર્યાવર્ત, *s m* [+ आवर्त a circle *fr* आ up to + वृत्, वर्त्, to turn] The tract of land between the Himālaya and the Vindhya Mountains

આલખી-પાલખી, *s f* [આલખી redup of પાલખી palanquin] A game for children, generally known as પાલખી (Used in the Hālār and Bhāvnagar Districts)

આલપાકા, *s m* [Eng *Alpaca*] Alpaca

આલ-પાલ, *s f* [S आल a trick, fraud, + પાળ વું to protect] Gratification of a child's importunate begging or beseeching 2 Taking care, looking after

આલ-એલ, *s f* [Eng All well] The

cry "All well," used by watchmen, safety

આલમ, *s f* [A आलम् world] The universe 2 Mankind 3 Populace

આ·લબ ન *s n* [S आ up to + लम्ब् to hang] Dependence upon 2 Support

આ·લંબ·વુ *v i* To rest, to depend

આ·લય *s n* [S *fr* आ up to + ली to go] An abode, a house 2 A temple

એવુ આલય અવલોકવુ, માહાકાય છે રે,
પછે સોાન્ન કરવુ મહાન્ત, રૂડા રાયજી રે
—પ્રેમાનંદ

આલવાલ, *s m n* [S] A basin at the root of a tree to hold water

આલવાલ ઉપર વાલ ઉપજ્યુ —કેવારાકડ

આલ વું, *v t* [S અપ્ to give, caus of ऋ to go *Cf* આપ વુ] Same as **આપ·વું**

આલસ્ય, *s n* [S *fr* अलस idle *fr* अ not + लस् to strive] Laziness

આ લાપ, *s m* [S *fr* आ intens + लप् to speak.] Talk, conversation 2 Prattling 3 Tuning the voice previously to singing, running over the notes to catch the key 4 Humming a tune

અગો-અગ વ્યાપી ગયો, કોપના આલાપ છે
—વલ્લભ

આ·લાપ વુ, *v t* To talk

આલા-સીલું, *adj* [See અર્ધ half + સીલુ wet] Half wet and half dry

આ·લિઙ્ગ·ન, *s.* [S *fr* आ up + लिङ्ग् to go] An embrace

આ·લિઙ્ગ વું, *v t* To embrace

આલી, Same as **અલી**

આલીજાહા, *adj* [Ar आलीजाह् grand] Grand, of exalted dignity

આલું, *s n* [Hem Des अलग्ग=S मिथ्यारोप a false charge] Accusation; a charge

આલે, *adj* [S आर nearness] Nearer 2 Equal 3 Dearer

Id તે મને તારાથી અધિક આલે છે I like him better than you

આલે *adj* [Ar] Good 2 Extraordinary 3 Expensive

આ લેખ વું, *v t* [S आ intensive + लिख् to scratch, to write See લેખવુ to count] To paint, to picture

આ લેખ્ય, *s n* A picture

આ લેપ, *s m* [S *fr* आ up to + लिप्, લિંપ·વુ, to besmear See લેપ] Application of perfumes to the body 2 An ointment

આ·લોક, *s. n* [S *fr* आ on all sides + लोक् to see *Cf* Eng *Look*] Sight, the range of sight 2 Thinking, thought

દયાના પ્રીતમ દામોદર જ્યો, યાય ન કર્યુ આલોક
—દયારામ

આ લોક, *s m* [Guj આ this + લોક the world] This world, the present world, as distinguished from the world to come (પર લોક) *Cf* પર લોક

Id આ લોકને વિષે In this world

આ·લોક·ન, *s n* [S See આ·લોક seeing *fr* आ intens + लोक् to see] Seeing, looking at, sight

આ·લોક·વુ, *v t* To see, to look at

કૃષ્ણ સુત, જયદ્રથ, દ્રોપદી, એ વિધે આલોક, રે
—પ્રેમાનંદ

આ લોચ, *s m.*
આ લોચ ન, *s n* } [S *fr* आ intensive + लोच् = लोक to see] Thought, consideration

આલોચ કરતો તે સમે, પરઠ્યો ત્યા લકાપતિ
—સામળભટ

આ·લોચ·વું, *v t* To think, to contemplate

આલો-પાલો, *s m* [Guj આલો redup of પાલો leaves *fr* S पल्लव a twig] Foliage, vegetation

આવ, *s f* [See આવ વુ to come *fr* S आ up to + या to go] Coming, frequenting

આવ·ક, *s f* Income 2 Wages 3 Import of goods

આવ ક-ચિઠ્ઠી, *s f* [+ચિઠ્ઠી a small letter, a note] A receipt of goods exported in a vessel

આવ ક-જાવ ક, *s f* [+ જાવ·ક going] A day book or a journal for the entry of both receipts and expenditure, or of letters received and sent out 2 Income and expenditure

આવ-કાર, [See આવ + S कार a suffix showing the sound of the preceding letters *fr* कृ to do] Reception

Id આવકાર આપવો–કરવો–દેવો To receive with hospitality આવકાર મળવો To get welcome, to be welcomed

આવશું, See આગવું, one's own, peculiar (Used in Kāṭhiāwāḍ.)

આવ-જા, આવ-જાવ, } s f [See આવવું to come + જવું to go.] Coming and going, journeying to and fro 2 The act of frequenting Same as જા-આવ

આ વટ॰વું, v i [S आ up to + वृत् to turn] To turn out

આવડ, આવડત, } s f [See આવડ॰વું to know] Knowledge, tact, skill

આવડ॰વું, v t [S आवृत् to repeat fr आ up to + वृत् to turn Cf Dh Des आवडिअं = S सगत united, met, fr S आ॰पतित met fr आ up to + पत् to fall] To be familiar with (a thing), to know how (to do a thing)

Note—The person *who knows*, is put in the Dative in such sentences as મને લખતાં આવડે છે I know how to write

Prov આવડે નહિ પૈસા, ને રાંધવા પેસ Be not a baker, if your head be made of butter આવડે તેટલું બોલીએ નહિ, ને ભાવે તેટલું જમીએ નહિ Speaking little and eating little have never injured anyone આવડે, તેને માન ઘણા Those who know require to be coaxed into action

આવડું, adj [S एतावत् so much fr एतद् this + वत् having] So great, so large, so much

આવ॰તું, adj [See આવ॰વું to come] Coming, future

Prov આવતી વહુ, ને બેસતો રાજા, વખાણીએ, નો વખણાય Give a dog an ill name, and you may as well hang him આવતી ધાડે કાઈ વિણ ખવાય? You need not grieve at a misfortune that is yet to come આવતો હાડેમ, ને જતો ગરાસીયો (એ બેને છેડવા નહિ) Do not encounter a hungry man

આવદાની, Same as આમદાની

આવન-જાવન, s n Same as આવ-જા

આવર-ફૂટો, આવર-ખૂટો, } s m [आयुर् the length of life + ખૂટ॰વું to end fr S कुण्ट् to stop, to obstruct] The end of one's life time, death

આ॰વર॰ણ, s n [S fr आ up to + वृ, वर्, to cover] A covering 2 A gathering of friends and relations

આવર-દા, s f [S आयुस् the length of life + दाय a share fr दा to give] The duration of one's life, one's life time

Id આવરદા–આવી રહેવી–ખૂટવી The end of life time has come આવરદા વધવી To be prolonged (of the period of life) તે આવરદાનો પૂરો–બળીયો, તેથી બચ્યો He had to live longer (he was destined to live longer), and consequently he came out alive

આ વર વું, v t [See આ॰વર ણ covering] To spread, to scatter, to extend

તેણે આવર્યું ગાત ગાત્ર, કોઈને નવ દેખો સત્પાત્ર
—ગિરિધર.

દીવ જ્યોતીની પેરે બુઝાતા, આવરી રહે છે અંધાર
—ભોટમ.

આવરેજ, adj [Eng *Average*] Average

Id આવરેજ કરવી–કાઢવી–સાધવી–આવવી To find the average

આવરો, s m [See આવક Or, P आवर्दन to bring] An account-book, an account-book in which are shown the total monthly receipts and expenditure

Id આવરો રાખવો To keep an account-book આવરો લખવો To write an account-book, to make entries in an account book આવરો ખતવવો To make entries in the ledger from the journal

આ॰વરો, s m [S आ हार eating fr आ up to + हृ, हर्, to take] The desire to be frequently eating food

આ॰વર્ત, s m [S fr आ up to + वृत्, वर्त्, to turn] Turning, whirling 2 A whirl pool an eddy

આ વર્ત ન, s n [S fr आ up to + वृत्, वर्त्, turn] Repetition 2 Perusal

આ વર્ત વું, v i To turn round, to return 2 v t To embrace

રતિરંગ ધીરપુરષ ગયા, પિયુ ઉર આવરતી રસધામા
—ગીત-ગોવિંદ.

આ વર્તાંક adj [+ અંક a number]

Recurring, circulating (decimal)

આવટા, s n [S અ priv + વટ twisting, a turn] a quantity of clean and soft carded cotton

પોલ રૂઓ પાપડો આવટમા લાગી એહ,
"અમા, ખના' સહુ કો કહે, તારી સાથે નેહ
—સામળભટ

આવલિ, s f [S] A line

આવવું, v i [S आ up to + वा to go] To come, to approach; to go to

Id. આપો આવવી To have swollen eyes મોઢું આવવુ To have ulcers in the mouth છાલ આવવી To have ulcers on the tongue 2 To be able to speak દુખતા આવવું To have a pain in. આવી ચઢવું-પહોચવું To arrive at the proper time આવી મળવું-લાગવું To come up or meet at the proper time આવી ચૂકવું-રહેવું To be exhausted or finished તેનુ (આયુષ્ય) આવી ચૂક્યુ—આવી બન્યુ He is on the point of being ruined. 2 To be on the point of death આવી જા (imperative of આવી જવુ) "Come on," "I challenge you" (Used as a challenge) આવી ચઢવુ—મળવુ To be obtained at a low price આવી પડવું To befall આવી ફસવું-ફસાવું To come up accidentally and be involved in a trouble —મા આવી જવુ To be included in

Note—આવવુ is often idiomatically used in Gujarati and may be variously rendered into English —1 To come into or upon, to spring forth from and on—as in ઝાડને પાનડુ આવ્યાં છે. 2 To happen unto, to befall—as in તેને તાવ આવે છે 3 To come unto—મારા ધ્યાનમા એમ આવે છે 4 To turn out, to appear in its final form or state—આ પાપડીનો પાક ઠીક આવ્યો છે. 5 To become, to have attained or reached any condition or character—ઘર પડવાની અણી ઉપર આવ્યું છે 6 In continuous tenses આવવું is used as an auxiliary verb, meaning "to come up, through, or along" (a duration, course, &c)—as in બાળપણથી પગારપથી હુ આ કામ કરતો આવ્યો છું. 7 To draw nearer towards, to approach or advance unto—વખત ઠીક આવ્યો છે 8 To arise, to be excited or awakened—તેને ગુસ્સો આવે છે 9 To suit, to fit—મને અનુકુળ આવતું નથી. 10. To come up to, to amount to or be equal to—આનુ વજન બે તોલા જેટલુ આવશે. 11 To go, to depart—આવું છુ હો, ભા (આવવું is used in this sense of *going* or *departure* by people taking or granting leave to go, the use of જવું (to go) on such occasions being considered unlucky; and further આવવું intimates the notion of *Coming again*.)

Prov આવે, તે રસ્તે જાય Light come, light go, i e Ill gotten, ill spent આવે ખોડાને વેગે, ને જાય કીડીને વેગે Mischiefs come by the pound, and go by the ounce Agues come on horseback, but go away on foot આવ્યું મોત કોઈને મૂકે નહિ Death is deaf, and hears no denial આવી મગવા, તો બેસાડી દળવા She came to be entertained, and was asked to sit down to grind corn આવ્યાની નવાઈ નથી, પણ ગયાની નવાઈ Consider not pleasures as they come but as they go આવ કુહાડા પગ પર = આવ બલા, પકડ ગલા To meet a danger half way આવ મારી ગાડી, હું ક્યાં એ ન સમાણી, નેવે આવ્યા પાણી, તો એ ન વલાણી To a crazy ship all winds are contrary આવ મીયાં, જાવ મીયા, ઘરબાર તુમેરા, પરસી ખિચડી ખાવ, બિસ્તાન તુમેરા Great boast, small roast આવ રે સાઠ દરબા. આપણે બને સરખા આવવાની ચાર દિશા, ને જવાની બાર=આવશે વહુ ત્યારે જાણશે સહુ There will be loud brawls in the house, when a daughter-in-law will be admitted = Quarrels begin in a family as soon as a stranger's interest is involved. આવી પાટડીએ, તે જાય કાઠડીએ There is no divorce in Hindu Law = A Hindu marriage is indissoluble આવી તે લક્ષ્મી, ને ગઈ તે બલા = આવે ત્યારે ખડખડિયાં, ને જાય ત્યારે સાસા An acquisition pleases a man, and a loss distresses him આવી હોળી, ને પરવાર્યા કોળી The plundering tribes begin their occupation, when the Holi holidays come (March) આવે વનમા, તો મારીએ પગમાં Show no mercy to your enemy when an opportunity occurs. આવો લોકો, તે મૂઓ પોકો If you join a quarrelling party,

you will have to suffer આવે વહુનો ભાઈ, તો પેસે ઘરમાં ધાઈ, આવે વરનો ભાઈ, તો ઉભો રહે નેવા સાહી=The wife's brother finds an easy access into the house, while the husband's brother has to stand in the outside verandah = Self interest is the rule, self sacrifice the exception

આવ નહિ, આદર નહિ, નહિ નેનૂમેં નેહ,
વો ઘર કબૂ ન જાઇએ, કંચન બરસે મેહ —ભાષા

આવશ્ય, આવશ્યક, s f [S fr अवश helpless fr अ not + वश power] Necessity, compulsion 2 adj Necessary

આવશ્યકતા, s f Absolute necessity

આવસથ, s m [S fr आ intensive + वस् to dwell, See વસ•વુ] A dwelling place 2 A fire sanctuary, a place where sacrificial fire is kept up

આવહ, adj [S fr आ up to + वह् to carry] Producing, leading or tending to, bringing on (Used as the last member of a compound)

Id સુખાવહ Producing pleasure દુઃખાવહ Producing pain

આવળ, s m [S आमलक] A kind of shrub

આ•વળીયો, s m [S આ intens + વળ•વુ to turn] A great inclination of the mind, an eager desire

એને દીકરી જણ્યાનો આવળીયો —ભાષા

આવાગમન, s n [See આવવુ to come + ગમન departure fr गम् to go] Arrival and departure 2 Transmigration of the soul

આ•વાસ, s m [S fr आ intens + वस् to dwell] Dwelling, abode, residence

આ•વાહન, s n [S fr आ up to + वह् to carry] Invocation to a god in order to its entrance into an idol

આવિર્ભાવ, s m [S fr आविस् openly + ભાવ being fr भू to be] Manifestation

આવિર્ભૂત, adj Manifested

આવું, adj [S एतावत् fr एतद् this + वत having] Such, of this sort

આવૃત, adj [See આ વર વુ covering] Covered 2 Surrounded on all sides

આ•વૃત્ત, adj [See below] Returned 2 Republished (of a book)

આ•વૃત્તિ, s f [S fr आ upto + वृत् to turn] Returning, return 2 Repetition 3 An edition of a book

આ•વેગ, s m [S fr आ intens + વેગ speed fr विज् to separate] Force, vigour, excitement

આવેશ, s m [S fr + विश् to enter] Zeal, ardour

આ•વેશી, adj Zealous, ardent

આશ, s f [S आशा] Hope, desire

આશક, s m [Ar आशिक़] A lover a paramour, a gallant 2 adj Enamoured

Prov આશક ન જાણે જાત કજાત, ભૂખ ન જાણે લુખો ભાત Love and hunger cannot make a choice

આશક-માશુક, s n pl [+ P माशूक़] A lover & his beloved, a lover and his mistress

આશકા, s f [See આરતા] Taking off from an idol and bringing upon oneself the effects of the evil eye by touching the flame, flowers, &c , with the hands or fingers and applying them to one's eyes (See આરતી ઉતારવી)

આશકાર, આશકારા, adj [P] Plain, open, manifest, well known

આશકી, s f [See આશક] Courtship love 2 Gallantry

આ•શંકા, s f [S fr आ intens + शङ्क to doubt] Doubt 2 Fear

આશના, s f [P = an acquaintance] A friend 2 A mistress

આશનાઈ, s f Friendship 2 Love 3 Illicit love

આ•શય, s m [S fr आ intens + शी to lie down] A place 2 An opinion 3 Intention

આશરવાદ, Same as આશીર્વાદ

આશા, s f [S] Hope.

Id આશા કરવી-રાખવી-બાંધવી To hope for આશા આપવી દેવી To give reason to hope for 2 To reassure to cheer આશાતાણ આશા

યુક્ત, આશાભર્યું, આશાબંધ Hoping, hopeful. આશાભંગ Disappointment 2 *adj* Disappointed, despairing

આશાડ, Same as આષાઢ

આશા-પુરી, *s f* [+ पॄ, પૂરવું, to fill] Name of the Hindu goddess who fulfils all desires

આશા-બંધી, *adj f* [+ बन्ध् to bind, See બાંધવું] Pregnant (a woman)

આશા-વરી, [See આશા-પુરી] Same as અસાવરી

આ-શિષ, *s f* [S. आ शिष् *fr* आ intens + शास् to wish] Benediction

Id આશિષ દેવી To bless

આશી-ચીશી, *adv* [See આશા hope + નિશ્ચિન્ત free from anxiety] Satisfactorily

આશીર્વાદ, *s f* [+ વાદ speaking *fr* वद् to speak] A blessing, a benediction

Id આશીર્વાદ આપવો-દેવો To bless

આ શુચ, } આ-શૌચ, } Same as અ-શૌચ

આશ્ચર્ય, *s n* [S *fr* आ an exclamation + चर् to act, to do] Surprise, wonder, astonishment

Id આશ્ચર્ય થવું-પામવું To be astonished આશ્ચર્ય લાગવું To feel astonishment

આશ્ચર્ય-કારક, *adj* [S *fr* + કારક doing] Astonishing, wonderful

આ-શ્રમ, *s m* [S *fr* आ opposite + श्रम् to be fatigued] A hermitage 2 Shelter 3 A stage of life

Note—The Áshramas, or conditions of life, prescribed for a Brāhman are four During the first he should be a બ્રહ્મચારી, an unmarried student, during the second a ગૃહસ્થ, a married householder, during the third a વાનપ્રસ્થ an anchorite, and during the fourth a સંન્યાસી, a religious devotee

આ-શ્રમી, *adj* Having or belonging to a particular Áshrama

આ-શ્રય, *s m* [S *fr* आ up to + श्रि to go] Protection 2 Refuge 3 Safety 4 That which supports, a support, a prop

Id આશ્રય આપવો To give one's support ... [illegible] ... to seek the protection of, to resort to for protection

આ-શ્રયી, *adj* Having or requiring support, dependent

આ-શ્રિત, Same as આ-શ્રયી,

આ-શ્વાસ, *s m* } આ શ્વાસન, *s n* } આ-શ્વાસના, *s f* } [S *fr* आ intensive + श्वस् to breathe, See શ્વાસ] Comforting; consoling, consolation 2 Hospitality

આ-શ્વાસવું, *v s* To comfort, to console 2 To entertain as a guest

રાજાએ આશ્વાસી નાર, સ્વપ્નું પામી, તે

—દીવાળીબાઈ

આશ્વિન, *s m* [S *fr* अश्विनी the name of the 27th lunar mansion] The twelfth lunar month (Sept -Oct)

આ-ષાઢ, *s m* [S *fr* आषाढा the name of the 18th lunar mansion, comprising part of the constellation Sagittarius (Archer)] The ninth lunar month (June-July)

આષાઢી, *adj* Of or occurring in the month of Áṣādha, (June–July)

Id આષાઢી આંધળું (Lit) Blind in the month of Áṣāḍha, *i e* blinded through seeing everything bright and green, hence (Fig) discontented at trifles although surrounded by every comfort, over-indulged and yet fault-finding આષાઢી અગીયારસ The eleventh day of either fortnight in Áṣāḍha, otherwise called દેવપઢોડી અગિયારસ

આસ, Same as આશા

આસકા, Same as આશકા.

આ-સક્ત, *adj* [S *fr* आ intens + સક્ત attached *fr* सञ्ज् to go] Devotedly attached to

આ-સક્તિ, *s f* Attachment, addictedness, devotion

આ-સંગો, *s m* Same as આ સક્તિ

આપરો શો આસંગો રે, સામળીયાની સંગે

—દયારામ.

આસન, *s n* [S *fr* आस् to sit] A seat 2 A posture 3 A square (in a ruled paper) 4 A column (of a sheet of paper) 5 Foreign matter left on an ulcer (by a fly) 6 A medicinal plant generally known

as અશ્વગંધા 7 One of the 84 kinds of amorous attitudes 8 One of the 84 kinds of postures prescribed in the practice of devout mental abstraction (Yoga)

Id આસન કરવુ-વાળવુ To posture આસન માડવુ To take a seat 2 To ascertain one's seat આસન નાખવુ To put down one's dish and appropriate a spot for oneself (at a dinner) ચાદા ઉપર માખી આસન મૂકશે A fly will leave foreign matter on an ulcer

આસન-કેદ, *s f* [See આસાન, એહસાન, favour + કેદ imprisonment] Simple imprisonment, as distinguished from imprisonment with hard labour

આસન-વિધિ, *s m f* [S *fr* + વિધિ method] The act or process of taking a posture

આસના-વાસના, *s f* [Guj corrup of S आश्वासन consolation *fr* आ up to + श्वस् to breathe Or, આસન a seat, seating, + S आ॰ वासन residing, See આ॰વાસ] Consolation 2 Treating a guest, hospitality

આસનિ॰યું, *s n* [See આસન a seat] A seat made of holy materials (generally of दर्भ grass)

આસનો, *s m* A kind of tree

આ સન્ન, *adj* [S *fr* आ up to + सद् to sit] Near

આસ-પાસ, *adv* [See પાસુ side *fr* S पार्श्व side, આસ redup of પાસુ] All around, on all sides 2 In the neighbourhood

Id આસપાસ જોવુ To be watchful or circumspect આસપાસ ઉભા રહેવુ To keep a strict watch on

આસ-માન, *s n* [P *fr* आस् a mill + मान् resembling] The sky

Id આસમાનના તારા દેખાડે એવુ Giving the greatest trouble 2 Troublesome, mischievous

આસમાની, *adj* Heavenly, divine 2 Sky-coloured, azure, bluish

આ॰સર॰ડ॰વું, *v t* [S आ intensive + सृ, सद्, to move] To make a loud sound with the mouth while eating

આસર॰વાદ, Same as આશીર્વાદ

આસરા-ગતિ યું, *adj* [See આસરો a support+ ગતિ motion] Resorting to or depending upon for support, dependent

આસરા-પડ॰તું, *adj* [See આસરો a rough estimate + પડ॰વું to fall] Averaging, approximating

આસરે, *adv* [See આસરો approximation *fr* S આ॰શ્રય support *fr* आ up to + श्रि to go] About, nearly, approximately

આસરો, *s m* Support 2 A rough estimate

Id આસરો કરવો-આપવો To assist, to help આસરો લેવો To resort to for support આસરા ઉપર રહેવુ To depend upon for help આસરે બેસવુ To rest assured owing to one's confidence in one's supporter

આ સવ, *s m* [S *fr* आ intensive + सु to extract juice] An extract 2 A distilled spirit, a liquor

આ॰સવ॰તું, *s n* [S + सू to give birth to, *Cf* પ્ર॰સવ] Business, work (Used in Kāṭhiāwāḍ)

આસાએશ, *s f* [P *fr* आसूदन् to rest] Recreation, rest

આસાન, Same as એહસાન

આસાન-કેદ, Same as આસન-કેદ.

આસામી, *s m f* [Ar असामी *pl* of अस्मा which is itself *pl* of इस्म् a name] A person, an individual 2 A gentleman, a man of consideration 3 A man of fortune, a wealthy man 4 A customer, a client

Id આસામી જોઇ કામ કરવુ Not to deal with a man before knowing how rich he is સારી આસામી (Lit) A good man, hence, an honest and rich man, able and willing to pay his debts નબળી આસામી (Lit) A weak man, hence, a dishonest and insolvent man નબળી પડી ગયેલી આસામી A man who has lost his money સધ્ધર આસામી A rich man આ તો મારો આસામી છે He is my customer or client

આસામી-વાર, *adv* [+ વાર a turn] Individually, severally, per head

આસા વત, *adj* [See આશા hope + S वत् વત વાળુ, having] Hopeful expectant

આસિસ્ટણ્ટ, *s m f* [Eng *Assistant*] One who assists, an assistant 2 *adj* Assisting, assistant

આસુર, આસુરી, } *adj* [S *fr* અસુર a demon] Pertaining to a demon, devilish, inhuman

આસુર-વિવાહ, *s m* [S *fr* + વિવાહ marriage] A form of marriage in which the bride is carried away by force

આસેવી, *s f* Same as **આસંગો**

આસો, Same as **આશ્વિન**

આસો-પાલવ, આસો-પાલો, } *s m* [S अशोक a kind of tree + पल्लव, પાલો, a twig, leaves] Leaves of the *Jonesia asoka*

આસ્કંદ, *s m* [S *fr* आ intensive + स्कन्द् to leap] An attack, an assault 2 A battle, a war 3 Reproach, abuse

આ-સ્તર, *s m*
આ સ્તરણ, *s n* } [S *fr* आ intensive + स्तृ to spread] Act of spreading 2 The thing spread 3 A carpet, a mat 4 A lining, a coating Same as આ સ્તર

આ-સ્તા, Same as **આ સ્થા**

આ-સ્તા-વાળુ, Same as **આ સ્થા વાળું**

આસ્તિ-ક, *s m* [S *fr* अस्ति is *fr* अस् to be] A theist, one who believes that there is a God 2 *adj* Theistis

આસ્તિક્ય, *s n* Theism 2 Faith in the existence of God

આસ્તે, *adv* [P आहिस्ते] Slowly, gently

Id આસ્તે રહીને = આસ્તે આસ્તે Slowly and slowly, stepping each step slowly

આ-સ્થા, *s f* [S *fr* आ up to + स्था to stand] Stability, steadiness, firmness 2 Faith, reliance 3 Money, wealth

Id તેની ધર્મ ઉપર આસ્થા છે He is a staunch adherent of his religion, he is firm in his religion આસ્થા આવવી-બેસવી To be firmly attached -ઉપરથી આસ્થા ઉઠી જવી To lose faith in તેની પાસે આસ્થા ઠીક છે He has a large fortune

આસ્થિર ક, *adj* Stable, steady, firm 2 Faithful

આસ્પદ, *s n* [S] A place, an abode 2 (At the end of a compound) A cause 3 *adj* (At the end of a compound) Causing producing

Id લજ્જાસ્પદ A cause of shame 2 Causing shame

આ સ્ફાલ ન, *s n* [S *fr* आ intensive + स्फाल् to shake See આ-ફાળ વું] Striking against

આ-સ્ફોટ, *s m*
આ સ્ફોટ ન, *s n*
આ સ્ફોટ ણ, *s n* } [S आ स्फोट, आ-स्फोटन, *fr* आ intensive + स्फुट् to burst or split, to break See ફુટ-વું, ફોડ-વું, ફાડ-વું] Trembling, shaking 2 Blowing, expanding 3 Disclosing, manifesting

આસ્ય, *s n* [S] The mouth

આ સ્વાદ, *s m* [S *fr* आ intensive + स्वाद् to taste, See સ્વાદ] Taste, relish

આહર, Same as **આખર**, in the end, in the long run, at last

ગજ ગાડી પણ સાપરો, આ-વાળી પણ રાત,
વાણી બૂપ સરીખડે, આહર વીતની વાત
—ભાષા

આહા, આહાહા, } *interj* [S अहा] Aha ! ha !

આ હાર, *s m* [S *fr* आ up to + हृ, हर्, to take away] Food 2 The usual quantity of food taken by a person at one meal

Id આહાર કરવો-લેવો To eat તેનો આહાર વધ્યો છે He eats more than formerly તેનો આહાર ઉતર્યો છે He eats less than he did

Prov આહાર, તેવો ઓડકાર As you make your bed, so you lie on it As is the father, so is the child આહાર વેહવાર અને નિદ્રા વધારી વધે, અને ઘટાડી ઘટે A man may increase or diminish at pleasure his food, sleep, and social relations આહાર (હાર) મારે, કે ભાર મારે A man suffers from the effects of too large a quantity of food or of too heavy a burden

આ-હારી, *s m* [+ इन्, ई, having] One who eats, a glutton

આહીર, *s m* [S आभीर] A herdsman 2 A pastoral tribe, now mostly found in the North Western Provinces but also

Kāṭhiāwāḍ and Khāndesh

આહીર-ડાં, *s n pl* [+ ડું, ડાં, dim] Herdsmen (Used in fondness or in contempt)

આહીર ણી, *s f* A woman of the આહીર (cowherd) caste

આ-હુતિ, *s f* [S *fr* आ up to + हु to sacrifice] Rice, sesamum, ghee, &c , cast into fire in a sacrifice, a sacrificial offering

Id આહુતિ આપવી To make a sacrificial offering, to sacrifice આહુતિ લેવી To receive a sacrificial offering 2 To burn to ashes 3 To ruin પૂર્ણાહુતિ (Lit) The final offering 2 The end, the conclusion

આહેડી, *s m* [See આખેટ hunting] A hunter

આહેડ, *s f* [S आ intensive + હળ, pronounced as હેળ, *a* plough] Land lately ploughed 2 Land newly brought under cultivation (Used in Kāṭhiāwāḍ)

આહો-તું, *s n* [See અહો My dear Sir, + તુમ્, તું, thou, you] Flattery (Used in the Soraṭh Prānt)

આહ્નિ-ક, *s n* [S *fr* अहन् a day] Daily performance of religious duties 2 Daily work

આ-હ્લાદ, *s m* [S *fr* आ intens + ह्लाद् to rejoice] Joy, raptures

આળ, *s n* [Dh Des अलग्ग=S कलङ्कारोप ascribing blame *fr* S आ intens + लग्, લાગ-વું, to stick] A false imputation or charge

Id -ને માથે આળ ચડાવવું-મૂકવું To put a false charge on આળ ચોટવું-બેસવું To be declared to be guilty of an offence તેના માથેથી આળ ઉતર્યું છે He is acquitted of he charge

આળ-પંપાળ, *s f* [See પંપાળ-વું to caress, આળ redup] Comforting a distressed person

આળ-વણું, *s n* [See આળ a false charge + વર્ણ colour] A stain, blame or harm arising from an accusation

આળસ, *s n* [S आलस्य idleness *fr* अ-लस idle *fr* अ not + लस् to strive] Laziness, indolence

Id આળસ આવવું-કરવું To be idle આળસ મૂકવું-છોડવું-તજવું To leave off idleness

Prov આળસ દરિદ્રતાનું મૂળ છે Sloth is the mother of poverty Idleness clothes a man with rags

આળસ-વું, *v i* To be idle, to be remiss to be slow

આળસા-વું, *v i* To be made slow or remiss 2 To be stopped 3 To be given up (of a project)

આળી-ગાળુ, *adj* [See આળ a false charge + ગાળ abusive language] Abusing, abusive 2 Mischievous

આળસુ, *adj* [See આળસ] Lazy, indolent

Id આળસુનો ડગલો Very lazy

આળિયો, *s m* A large cavity in a wall

આળુ, *adj* [See આર્દ્ર wet] Lately stripped (of skin) 2 Painful

Id આળુ ચામડું the skin (of an animal) lately stripped, skin not tanned આળી ચામડી the new skin appearing on a wound not yet perfectly healed

આળુ, [S आलु] A suffix denoting "full of, having," as in દયાળુ

આ ળોટ ણું, *s n* [See આ ળોટ વું] Wallowing, rolling 2 A pillow to lean against 3 *adj* In the habit of wallowing

આ ળોટ-વું, *v i* [S आ intens + लुट् to wallow, *Cf* Dh Des लोट्टं sleeping] To wallow

[illegible]

ation, [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] A large [illegible] mouth by [illegible] line 2 A large [illegible] the same [illegible]

[illegible]

game for children [illegible] Udepur [illegible]

[illegible] burn] Foot

[illegible] yoked [illegible] See [illegible]] A [illegible]

પંપ્રોગ, [S. [illegible]] Same as [illegible]

પ્રભાત, s. n. [Ar.] Fortune, destiny. 2 Prosperity.

પ્રકરાર, s. m. [Ar.] An agreement. 2 A solemn declaration.

Id. [illegible] To make an agreement or solemn affirmation. [illegible] To ask

[illegible]

[illegible]] Same as [illegible]

[illegible] [S. [illegible]] Acting according to one's own wish or pleasure, irresponsible, absolute.

[illegible], s. n. [[illegible]] The desired object. 2 The fourth term of a proportion (Arith.)

ઇચ્છા-વર, s m [+ વર husband] The husband of one's own choice, the husband selected by the bride

ઇચ્છિ·ત, adj Wished, desired

ઇચ્છુ, adj Wishing (used at the end of a compound), e g હિતેચ્છુ

ઇછ·વું, Same as ઇચ્છ·વું

ઇજ્જત, s f [Ar] Honour, reputation Id ઇજ્જતના કાંકરા થવા To be disgraced

ઇજ્જત-આસાર, adj [Ar] A polite form of address

ઇજન, s n [P] An invitation, a call

ઇજનેર, s m [Eng Engineer] An engineer 2 The Executive Engineer of a District

ઇજનેર-ખાતું, s n [+ ખાતું department] The Engineering Department

ઇજા, s f [Ar] Injury, molestation

ઇજાફત, s f [Ar] An increase, an addition

ઇજાર, s f [P] Trousers, breeches

ઇજાર·દાર, s m [P fr ઇજારો a contract + P दार् = S धार holding fr P दाश्तन् = S धृ to hold] A contractor, a monopoly holder

ઇજાર·દારી, s f The duties, privileges, or position of a monopoly holder

ઇજારે, adv By a contract

ઇજારો, s m A contract 2 A monopoly Id. ઇજારે રાખવું To hold by a contract ઇજારે આપવું To let out by a contract

ઇજા·રવું, v i [See ઇજા injury] To be sorry

ઇઝરા·વું, v t [See ઝુર·વું to pine] To waste, to pine away

ઇન્ચ, s m [Eng Inch] An inch

ઇન્જનેર, Same as ઇજનેર

ઇઠ્ઠોતેર, adj [S अष्टसप्तति fr अष्ट આઠ, eight + सप्तति, સિત્તેર seventy fr सप्त, સાત, seven] Seventy-eight, (78)

ઇઠ્યાસી, adj [S अष्टाशीति fr eight+ अशीति, એંશી eighty] 88 Same as અઠ્યાસી

ઇડા, s f [S] A certain tubular vessel in the body, one of the channels of the vital spirit

Note—In the anatomy of the Yoga school are particularized three great passages of the breath and air running from the Os cocoygis to the head Of these ઇડા is the passage on the right side, proceeding through (or springing from) the નાભિ-ચક્ર or the umbilical region, and through the nose, પિંગળા that on the left, while સુષુમ્ણા ascends betwixt the two entering into the middle of the head

ઇડી-પીડી, s f [S पीडा pain fr पीड् to give pain to, ઇડી reduplication of પીડી] Earthen balls carried round the bride and the bridegroom, and then thrown away

ઇતબાર, s m [r] Confidence

ઇતબારી, adj Faithful, trustworthy

ઇતમામ, s m [Ar] Retinue, establishment

ઇતર, adj [S] Another, different, separate 2 Lower, low

કાગને પેટ પિતર આવ્યું, તો કહે "બહાર બાઘું કે ઇતર"?

—આપા

ઇતરા ઈ, s f Acting contrary to usage 2 The distinction of meum and tuum, also, the feeling that gives rise to this distinction

જેમ સૂક્ષ્મ ધન પામીને, પણ અભિમાન કરી ઇતરાઈ રે

—ગિરધર

ઇતરાજી, s f [P] Displeasure

ઇતિ, adv s [S fr इदम् this] So; thus 2 s f The end

ઇતિ-શ્રી, s f [S fr +શ્રી glory, glorious] The end

ઇતિહાસ s m [S fr इति thus+ ह truly + आस was fr अस् to be] History, description, relation, narration of events

ઇતિહાસ-રૂપ, adj [+ રૂપ a form fr रूप् to form] Historical, in the form of history

ઇતિહાસિ ક, adj Historical

ઇત્તિફાક, s m [Ar] An occurrence, a fact

ઇત્યાદિ, ઇત્યાદિ·ક, adj [See ઇતિ thus + આદિ beginning] Et cetera, (&c)

ઇંડું, s n [See દડો a ball]] A particular

... generally ... [illegible]

ઇન્ડ, ... [illegible]

ઇન્દર, ... [illegible]

[illegible]

ઇન્સાફ, ... [illegible]

... equity ... [illegible]

... justice ... [illegible]

decision

Prov ... Justice is blind

ઇન્સાફી, s f ... [illegible]

Just, equitable

ઇનામ, s n [Ar ...] A ... prize 2 A gift, a present

ઇનામદાર, s m [... Per ...] A prize holder 2 A landholder ... land as a prize

ઇનામદારી, adj ... (esp of land) 2 s f ... ges, &c of an ઇનામદાર

ઇનામી, adj Relating to a prize 2 ... tained as a prize

ઇનાયત, s f [Ar] ... given to a favourite

ઇન્કમ-ટાક્ષ, s n [... Income ...] Income tax

ઇન્ડિયા, s f [Eng India ... the river Indus] In ...

[illegible]

an emerald

ઇન્દ્ર-વંશા, s f [S fr + વંશ family] A particular Sanskrit metre of four lines, each containing ત ત, જ, ર (See under ગણ)

ઇન્દ્ર-વજ્રા, s f [S fr + વજ્ર thunderbolt] A particular metre of four lines, each containing ત, ત, જ ગ, ગ (See under ગણ)

ઇન્દ્ર-વારણું, } s n [+ वारण fr वरुण the
ઇન્દ્ર-વારણું, }
lord of the west] The name of a fruit, colocynth 2 A rogue at heart

ઇન્દ્ર-વિજય, s m [S fr + વિજય victory] A particular metre of four lines, each containing ય seven times and ગ twice (See under ગણ)

ઇન્દ્રાણી, s f The wife of Indra

ઇન્દ્રાયુધ, s n [S fr + આયુધ a weapon] The weapon of Indra, a rain-bow

ઇન્દ્રાસન, s n [+ આસન a seat fr आस् to sit] The throne of Indra

ઇન્દ્રિય, s f n } [S इन्द्रिय] A sense,
ઇન્દ્રી, s f }
faculty, or power, by which external objects are perceived 2 An organ or a member, a natural instrument by or through which an action is performed

ઇન્દ્રી કોઇ અપવાદ કરે નહિ, તેને કહીએ વૈષ્ણવ
—નરસિંહ મહેતા

3 The generative organ

Prov ઇન્દ્રિયો જીતી, તેણે સર્વ જીત્યું The greatest conquest is the conquest of self = He who masters his own passions, conquers his greatest enemy

Note–There are two kinds of Indriyas – (1) જ્ઞાનેન્દ્રિય organs of sense, and (2) કર્મેન્દ્રિય organs of action કર્ણ ત્વચા, ચક્ષુ જીભ, નાસિકા are the five organs of sense ગુદ, ઉપસ્થ, હાથ, પગ, વાણી are the five organs of action મન (the mind) is sometimes regarded as an eleventh organ In the Vendānta મન, બુદ્ધિ, ચિત્ત, & અહંકાર are said to be the four internal organs Each organ is supposed to be presided over by its own rule or નિયતા

Id ઇન્દ્રિય ગમ્ય ઇન્દ્રિય ગોચર Accessible to the senses, knowable ઇન્દ્રિય જીત He who has control over his senses ઇન્દ્રિય-દમન Restraint over the senses ઇન્દ્રિય-દોષ Fault, defect, or weakness in the senses ઇન્દ્રિય-નિગ્રહ Control over the senses, ઇન્દ્રિયાતીત Beyond the reach of the senses, unknowable

ઇન્દ્રી, s f same as ઇન્દ્રિય

ઇન્દ્રી-જુલાબ, s m [+ જુલાબ a purgative medicine] A medicine producing frequent urination, a diuretic

ઇન્ધન, s n [S fr इन्ध् to burn, See ઇધ ખું] Wood for fuel

ઇન્સ્પેક્ટર, s m [Eng Inspector] An inspector

ઇ ફા, adv [See ઇ, આ, this + પાસે towards] At this place, towards this place (Used in the Surat District)

"આણા ઇફાના આમુત જેવા," એમ કહે દેશાઈ
—આળગરબાવળી

ઇબાદત, s f [Ar] Honour, reverence 2 Worship

ઇબારત, s f [P] Style, construction

Id ઇબારત ગોઠવવી To make a summary (of a document)

ઇભ, s m [S] An elephant

ઇમ, Corruption of એમ

ઇમલો, Same as અમલો

ઇમાન, s n [P] Faith, reliance 2 Honesty

ઇમાન-દાર, adj [+P દાર having] Faithful 2 Honest

ઇમાન-દારી, s f Faithfulness 2 Honesty

ઇમાની, adj Trustful, faithful 2 Honest

ઇમામ, s m [P] A Muhammadan priest

ઇમારત, s f [Ar] A building 2 A design, a plot

Id ઇમારત ચણવી To erect a building 2 To arrange a plot

ઇમારતી, adj Pertaining to building

Id ઇમારતી લાકડું Wood used for building purposes, timber ઇમારતી સામાન Building materials

ઇયળ Same as ઇળ

ઇયા, Same as યા

ઇયાદ-ગારી, Same as યાદ-ગીરી

ઇયાદ-દાસ્ત, Same as યાદ-દાસ્ત

ઇયાદી, Same as યાદી

ઇયાને, Same as યાને

ઇયાર, Same as યાર

ઇયાકુદી, Same as યાકુદી

ઇયાળ, Same as યાળ

ઇઓ, *pron* [Guj એઓ these *pl* of એ this] These (Used in Kāṭhiāwāḍ.)

સાસહ્યા ઉદ્ધત કેરાં વગત, છ,
તેથી ઇઓનું ન માન્યુ મત, છ —દયારામ

ઇરશા, *s f* [S ईर्ष्या] Envy 2 Emulation

ઇરાદો, *s m* [P] Resolution, determination 2 Intention

Id ઇરાદો રાખવો To intend

ઇરાની, *adj* [P] Belonging to Irān or Persia, Persian 2 *s m* A Persian

ઇલકાબ, *s m* [P] A title

ઇલમ, *s m* [P] Art, science 2 A device 3 Sorcery

Prov ખુશામત એ તાજો ઇલમ છે Ready flattery and rich provisions. ઇલમ તેને શાનો વિલબ A man of devices can quickly accomplish his purposes

ઇલમી, *adj* [P + ई having] Artful, clever, intelligent 2 *s m* A sorcerer

ઇલા, *s f* [S *fr* इल् to go] The earth

ઇલા, *interj* [See અલ્લા God] O my God! May God help me!

Id ઇલા ઇલા પોકરાવવી To cause one to cry out "O my God!" 2 To oppress 3 To harass

ઇલાકો, } **ઇલાખો,** } *s m* [P] Jurisdiction 2 A presidency, a province 3 Claim

ઇલાજ, *s m* [P] A remedy 2 A scheme, a contrivance

Id. ઇલાજ કરવો-લેવો To take remedies against સામો ઇલાજ A precaution, an antidote

ઇલાયચી, Same as એલચી

ઇલાયચો, Same as અલાયચો, અલેચો

ઇલાયદું, Same as અલાયદું

ઇલેક્ટ્રિસિટી, *s f* [Eng] Electricity

ઇલ્લી, *s f* A game for children, generally known as બમચી-ફુંકું (Used in the Dabhoi Prānt)

ઇવ, *adv* [S] Like; similarly

તજી ત્રાસ, રહિત પ્રયાસ,
મન જ્યાં વત્સલ પદ ઇવ તે તરે —ગિરધર

ઇશક, *s m* [P.] Love 2 Sexual enjoyment

Prov ઇશકનો માર્યો ઠીકરામાં ખાય = ઇશક આંધળો છે Love is blind. ઇશકની મારી જાય નાતરે, અને સાકરો કાઢીને પાયરે Who marries for love without money, hath good nights and sorry days ઇશક ઢાંક્યો રહે નહિ Love and smoke are two things which cannot be concealed

ઇશક-બાજ, *adj* [+ P बाज़ playing *fr* बाख़्तन् to play] 2. Lewd, debauched.

ઇશક-બાજી, *s. f* Debauchery; voluptuousness

ઇશકી, *adj* Amorous. 2 *s m f* A beau, a belle

Id ઇશકી ટટ્ટુ A young debauched person; a young dissolute person

ઇશારત, *s f* A hint 2 A nod

ઇશારો, *s m* Same as ઇશારત.

ઇષ્ટ, *adj* [S *fr* इष् to wish] Loved, favourite

ઇષ્ટ-દેવ, *s m* [+ દેવ a god *fr* दिव् to shine] A deity of one's own choice, one's peculiar or favourite deity

ઇષ્ટ-મિત્ર, *s m.* [+ મિત્ર a friend *fr* मिद् to feel affection for] A dear friend

ઇષ્ટ-રાશિ, *s. f* [+ રાશિ a quantity] Position, a method of solving problems by one or two suppositions; the rule of trial and error (In Arith.)

ઇષ્ટિ, *s f* [S. *fr* यज् to sacrifice] A sacrifice

ઇસકામત, *s f* [Ar.] Property; riches, wealth 2 All of a man's possessions; all that a man possesses.

ઇસબગોલ, *s m* [P इसपग़ोल] The seed of fleawort or of plantain

ઇસમ, *s m* [Ar] An indvidual, a person

કોન ફકીરી હાથ લગાવી કોન ઇસમ થાવે છે
—નિરાતલાલ

ઇસતલાહ, *s f* [Ar] The idiom or genius of a language, an idiom 2 An illustration, an example 3 A likeness, similarity

ઇસવી, Same as **ઇસ્વી**

ઇશારત, Same as **ઇશારત**

ઇશારો, Same as **ઇશારો**

ઇસ્ક્રુ, *s m* [Eng *Screw*] A screw

ઇસ્ટાકિંગ, *s n* [Eng *Stocking*] A stocking

ઇસ્ટેટ, *s n* [Eng *Estate*] An estate

ઇસ્ત્રી, *s f* [Eng *Stretching*] Stretching, ironing cloth 2 The instrument with which cloth is stretched or ironed Same as **અસ્ત્રી**, Stretching

ઇસ્પિતાલ, *s f* [Eng *Hospital*] A hospital

ઇસ્વી, } *adj* [Greek, Iēsous, Jesus]
ઇસવી, }
Of Jesus, Christian

Id ઇસ્વી સન In the year of Christ, Anno Domini, A D, of the Christian era.

ઇહાં, Same as **અહિયાં**

ઈ

ઈ, The fourth letter of the alphabet

ઈ, *interj* An exclamation showing provocation

ઈ, *pron* Same as **એ**, *pron*

ઈક્ષણ, *s n* [S *fr* ईक्ष to see] Act of seeing, sight 2 The eye

ઈક્ષિત, *adj* Seen 2 Experienced

ઈટરડી, *s f* Name of an insect

ઈટાળો, [See ઇટાળો, ઇટ, a brick] A broken brick 2 A fool, a dunce

ઈદ, *s f* [P] Name of a Muhammadan festival

ઈન-મીન, *adj* [Guj ઈન redup of મીન *fr* S मित measured *fr* मा to measure] Very few

Id ઈન મીન સાડે તીન Not more than three or four 2 Very few

ઈપ્સિત, *adj* [S *fr* इष् to wish to obtain *fr* आप् to obtain] Desired, desirable

ઈર્ષા, Same as **ઈર્ષ્યા**

ઈશ, *s m* [S *fr* ईश् to rule] A master, a sovereign 2 God

ઈશાન, *s f* [S ऐशानी North-East *fr* ईश the god Siva being the regent of the North-East quarter] The north east direction

ઈશાન, *s m* [S *fr* ईश् to rule] The ruler of the world 2 The god S'iva

ઈશાન, બ્રહ્મા, ધ્યાન ધરે, જેને શેષ સહે નિરવાણ
—ગિરિધર

ઈશ્વર, *s m* [S *fr* ईश् to rule + वर supreme] The Ruler of the world, God 2 The Supreme Being

Id ઈશ્વર-કર્તૃત્વ, ઈશ્વર કૃતિ, The action of God, the works of God ઈશ્વર-કૃપા The grace of God, God's mercy ઈશ્વર-દત્ત Given by God ઈશ્વર પ્રસાદ God's favour ઈશ્વર-પ્રીત્યર્થ For the sake of pleasing or propitiating God ઈશ્વર ભક્તિ Worship of God, piety, devoutness or fear of God ઈશ્વર ભાવ Belief in God, theism (opposed to અનીશ્વર-ભાવ Atheism) ઈશ્વર વાદી One who maintains the doctrine of the existence of God, a theist ઈશ્વર ઉપર આસ્થા Entire trust or dependence upon God ઈશ્વર કરે તો God granting or pleasing ઈશ્વર સાથે (વચ્ચે) રાખીને Before God ઈશ્વરના ઘરનું Depending upon God's will, not within the control of man ઈશ્વરના ઘરનું તેડું Death ઈશ્વરના ઘરનો ચોર Crimi-

nal in the eyes of God ઈશ્વરના હાથમા દોરી ઉ God, the Supreme Ruler of the world, regulates everything ઈશ્વરને ખોળે બેસવુ To be favourite with God ઈશ્વરે તેની સામુ જોયુ God helped him

Prov ઈશ્વર જે કરે, તે સારા કાજે God's ways are merciful ઈશ્વર મોત કાઈ પોતાને ગાથે લેતા નથી A man dies as the result of his own conduct

ઈશ્વરી, *adj* Divine 2 *s f* A goddess

Id ઈશ્વરી ઇચ્છા The will of God ઈશ્વરી નિયમ The law of God, a divine law ઈશ્વરી ન્યાય God's justice, divine justice ઈશ્વરી પુરુષ An inspired person, a partial incarnation of God (See અશાવતાર) 2 A superhuman being, a brave and glorious man 3 A holy or pious man 4 A simpleton ઈશ્વરી લીલા The divine sportings (applied to the works and ways of God, whether in creation or in providence) ઈશ્વરી સત્તા The constraining power or government of God, divine providence ઈશ્વરી માયા The wisdom and skill, the marvels and wonders, of God ઈશ્વરી વાણી The voice of God (as in the air or in visions, or through a prophet)

ઈષણા, *s f* [*fr* ईष् to fly, to glean, to look] Haste, speed 2 Wish, desire, regard 3 Anxiety or earnestness for

ઈર્ષા, *s f* [S ईर्ष्या] Envy, jealousy

ઈસ, *s f* [Dh Des ईस = S कीलक a nail, a wedge] The side-pieces of a bedstead

ઈમોટો, *s m* [+ સોટો a thick stick] One of the side-rafters of a wooden ladder

ઈસ્કોતરિયો, *s m* [Eng *Escritoire*] A writing-desk, a writing table having drawers

ઈસ્કોતરી, *s f* A small box having drawers

ઈસેસ, *s m* [S शिरोर] Olibanum

ઈહા, *s f* [S *fr* ईह् to desire] Desire

ઉ

ઉ, The fifth letter of the alphabet

ઉં, *interj* An interjection showing disgust

ઉંઆ, *s n* [Imit] The crying of a newly born child

ઉઆં, *adv* [Hind वहां there] There, at that place

ઉંખ, *s f* [S वसुण्याति to desire one who will send down riches] Desire

ઉંગાણુ, *s m* [S અંજન ointment *fr* अञ्ज् to anoint] Oil applied to the axle of a wheel

ઉઘ, Same as ઊઘ

ઉઘ ટિ·યુ, Same as ઉઘ ણુ-આ

Prov ઉઘટિયુ, ને જુગટિયુ સાચુ ન બોલે You cannot depend upon what a drowsy man or a gambler would say

ઉઘ ણુ-સી, *adj* [Hem Des सञ्झसिओ = S स्वप्न-शील: *fr* स्वप्न Sleeping + शील character] Sleepy 2 Lazy 3 *s m f* A sleepy head

ઉંઘ·વું,
ઉંઘા·વું, } *v i* [See ઉંઘ, Hem Des उघइ he sleeps *Cf* P गुनूदन् to slumber] To sleep,

Id ઉંઘી જવુ To go to sleep 2 To be stopped 3 To disappear

Prov. ઉંઘતાનો પાડો, ને જાગતાની પાડી=ઉંઘતી મિલાડી ઉંદર પકડે નહિ Drowsiness shall clothe a man with rags ઉંઘતી વહુ, ને કુંદેતો કીનો (એ બે બરાબર) A sleeping cat catches no mice ઉંઘતો બોલે, પણ જાગતો ન બોલે None are so deaf as those that will not hear ઉંઘાએલુ, ને મરેલુ બરાબર A drowsy man is as good as dead

ઉંઘા-ખહું *adj* [Guj ઉંઘવુ + ખણુ a form ward] Sleepy 2 Lazy

ઉંઘા•ળ,
ઉઘાળ ડુ,
ઉંઘે•ડુ, } *adj* [+વાળુ having] Sleepy, drowsy

ઉંચ,
ઉચું, } Same as ઊંચ, ઊંચુ, High

ઉંચ•ક•વું, *v t* [S उच्च high] To lift up, to raise. 2 To carry

ઉચકા•ઈ,
ઉચકા•મણુ, } *s f* The hire paid for carrying a burden

ઉંજ ણુ, *s n* [See ઉંજણુ] Act of greasing 2 The sticky substance into which the grease in the wheel of a cart is changed 3 A thing with which a spell is thrown on the body of a child

ઉંજ•ણી, *s f* [See ઉંજણુ, *Cf* અંજન, આંજ•વું] Act of greasing 2 The act of throwing spells over the body of an infant in order to cure it of a disease

Id ઉંજણી નાખવી To throw a spell

ઉંજ•ણું, *s n* [S उज्ज्वला *fr* उज्ज्वल, See ઉજળુ] The retinue of a queen or princess

ઉંજ વુ, *v t* [See ઉંજ•ણી] To oil, to grease 2 To cure a particular disease by a spell

Id તેલ ઉંજવુ To grease with oil 2 To grease

ઉંટ•વૈદુ, *s n* [Guj ઉંટ a camel + Guj વૈદુ the profession of a physician *fr* S वैद्य•क the science of medicine *fr* वैद्य a physician *fr* विद् to know] Quackery

ઉંટાંટીયું, *s m* [Imit] Convulsions 2 Hooping cough

ઉંડળ, *s f* [See ઉંડુ deep] Clasping with both arms open, an embrace 2 The quantity taken by both arms open

જેને ચાલે ધરતી ધ્રુજે, ખાતા ઉંડળમા ભરતા,
તેની ફૂંકે પર્વત ફાટે, તે નર દીઠા મરતા
—પ્રીતમદાસ

દામોદરની દયા સારી તો ઉગ્યા બ ઉંડળ ભરાય, રે,
નિર્ધન દિલનો શો આશરો? ગાડાને રે દેવુ ન્યાય,રે
—પ્રેમાનંદ

ઉંડળ-ફુંડળ, *s n* [Guj ફુંડળ *fr* M गुंडाळ to roll up *fr* S गुंत a fold, ફુંડળ r-dup of ફુંડળ] Rolling 2 A sensation as of something turning round in the stomach, griping, gripes 3 *adv* In a confused manner; confusedly, negligently

ઉંડું, *adj* [Dh Des उंड deep] Deep

Id ઉંડુ ઉતરવુ To bestow a deep thought on ઉંડા ઉતરીને જોવુ To examine minutely by going deep into the details ઉંડા પાણીમા ઉતરવુ-પેસવુ To undertake a great risk ઉંડાં મૂળ ઘાલવા To throw the roots deep into the ground, to be deep rooted 2 To lay deep plans

ઉંઢણુ, *s n*
ઉંઢણી, *s f* } [Hem Des उंढण = S मञ्च a coach, a raised seat] A piece of cloth wrapped round and placed on the head under a burden, a cushion for a burden on the head

ઉંઢાણી યું, *s n* Same as ઉંઢણી

ઉંણુ, Same as ઓણુ, In this year

ઉંદર, *s m* [Hem Des उंदर *fr* S उन्दुर] A mouse

Prov ખોદે ઉંદર, ને ભોગવે ભોરિંગ Foxes dig not their own holes ઉંદર બિલાડીનો મેળ Like dog and cat 2 Enmity ઉંદરને મન મરવું,ને બિલાડીને મન રમવુ One man's meat is another man's poison ઉંદરને ઉચાળો શો ? Beggars have little baggage Beggars can easily shift about, and change their residence

ઉંદર-કણી, *s f*
ઉંદર-કણિ•યું, *s n* } A mouse trap

ઉંદર•ડી, *s f* [+ ડું ડી, ડો, dim] A female mouse 2 A small mouse

ઉંદર•ડો, *s m* A male mouse 2 A large mouse

ઉંદર-વાસ, *s f* [+ વાસ a dwelling] A place in which mice abound

ઉંદર-વાઈ, *s f*
ઉંદરિ-યું, *s n* } [S वह् to carry, to carry away] A mouse trap

ઉંરી, *s f* Scabs in the head

ઉંધા-ઢળ,
ઉંધા-ધણુ, } *adj* [Guj ઉંધુ upside down + આંધળુ blind] Dim 2 Short sighted 3 Foolish, stupid (Used in Jhālāwāḍ)

4 Prodigal, extravagant (Used in the Viramgām and Pāṭaḍī districts)

ઉધિ-યું, s n [Guj ઉંધુ] Beans baked in an earthen pot placed with its mouth downwards

ઉંધ્રા-ય-ણું, adj [See ઉંદ્ર warmth] Lukewarm, tepid

ઉંબર,
ઉંબરો,
ઉંમરો, } s m [Dh Des उंबरओ = S उदुंबर] A door sill, the threshold

ઉંબાડિ-યું, s n [Dh Des उम्मुक्क a firebrand fr S उल्मुक a fire brand] A piece of fuel lighted at one end 2 An iron cylinder intended to hold burning material at a nocturnal procession 3 An iron rod made red-hot at one end, with which diseased parts of the body are cauterized

ઉંબરી, s f [See ઉંબરો] The lower cross piece of a door frame, the threshold

ઉં,
ઉંહ, } interj [Imit of the sound] Showing contempt

ઉંહ-કારો, s m [+ S कार showing the sound of the preceding letters fr कृ, कर्, to do] A groan, a gruff sound

Id. ઉંહુકારો દેવો-ભરવો To say 'Yes" 2 To say "Well, proceed" 3 To consent 4. To support an assertion

ઉં-હું, interj [Imit] An exclamation expressing refusal or rejection no

કહ્યુંની પાછળ કરોડ, ન્હુંણી કોઈ પાછળ નહિ,
મોટી એમા ખોડ, કે, ઉહુ ઓસડ નહિ—આપા

ઉઆરો, s m [See ઓવારો] An unfrequented part on the bank of a river, &c

ઉકટ ણુ, Same as ઉટક-ણુ

ઉકરો, s m [S अक्त anointed fr अञ्ज् to anoint See આંજ-ન] A medicine made from the rust of iron, &c, as a cure for swollen eyes

ઉકડો, s m [Hem Des वक्कडा a bribe, or वक्कडो a present] Making periodical payments for things received every day

ઉકચ્ચ ણું, v i [S उद् up+ ખણ્ ઇ to dig] To run away (Used in the Soraṭh districts)

ઉકચ્ચા વવું, v t To steal, to rob (Used in the Soraṭh districts)

ઉકન, adj Ready, prepared (Used in the Soraṭh districts)

ઉકરાંટો, s m [See ઉત્ક્રાંત Or, S उत्क्रान्त gone by fr उद् up + क्रान्त gone fr क्रम् to walk, to go] Excitement, agitation

ઉકર-ડો,
ઉકય-ડો, } s m [Hem Des उक्कुरु-डी fr S अव-कर rubbish fr अव down + कॄ to scatter; Or, fr S ऊषर a salt desert ष is changed first to ख, and then to क, and ड is added as a termination of contempt or disgust In the second word र is changed to य both being "liquids"] A heap of rubbish 2 A dunghill

ઉકર-ડી, s f Same as ઉકર-ડો

Id ઉકરડી નોતરવી Lit To invite and propitiate the spirit presiding over dunghills 2 Worship of a dung-hill in the beginning of a marriage ceremony

Prov ઉકરડીને વધતા વાર શી? Lit A dunghill increases in a short time, hence, An unmarried daughter grows up in a short time, and the family is anxious to get her married and send her away

ઉકલ-વું, v i [S उद् up + कल् to know] To be legible 2 To be free from entanglement

ઉક-ડો, s m [See હુક્કો a hubble-bubble + ડો dim] The cocoa-nut bowl at the bottom of a hubble-bubble

ઉ-કળ વું, v i [S उद् up + कल् to push, to drive, or क्वथ् to boil] To boil

Id મારે જીવ ઉકળી આવ્યો My heart boiled, I was excited

ઉકળા-ટ, s m Heat, agitation

ઉકાટો, Same as ઉકરાટો (Used in the Charotar Districts)

ઉકાસ-ણ, s n
ઉકાસ-ણી, s f } [See ઉ-કાસ-વું] Excitement 2 Instigation 3 Raising up, elevation

ઉકાંસ-વું, v t [S उद् up + काश् to shine Or S उद् up + कृष्, कर्ष्, to draw] To throw light on, to bring prominently into notice

2 To draw attention to 3 To raise up, to elevate

દુર્યોધનની થઈ છે હાસી, વિરાધની વાત ઉકાસી
—હરિદાસ

ઉ-કાર, *s m* [S *fr* ઉ + कार showing sound] The letter ઉ, the symbol or sound ઉ

ઉ કાળ, *s m* [S સુ good + કાળ time Cf સ-કાળ, સુ-કાળ] Rise, prosperity

ઉ-કાળ-વું, *v t* [Causal of ઉ-કળ વુ to boil] To cause to boil, to boil 2 To make ready, to finish, to complete 3 To gain, to be profited

Id તમે શુ ઉકાળ્યુ ? What have you gained. તેણે તારૂ કાઈ ઉકાળ્યુ ? Has he done you good ?

ઉકાળો, *s m* A decoction 2 Heat

Id હોળી ઉકાળો Strife, a quarrol

ઉ-કેલ, *s m* [See ઉ-કેલ-વુ] Disentangling 2 Dexterity 3 Settlement or solution of a complicated question

Id ઉકેલ પડવો To understand, to see through a complicated question એને હાથે કામનો ઉકેલ ઠીક છે He can quickly despatch a business.

ઉ-કેલ-વું, *v t.* [S उद् up + कील a wedge a nail, *fr* कील् to fix] To disentangle 2 To make out the letters, words, and meaning of a badly written document

Id કોકડુ ઉકેલવુ To disentangle a skein of thread. 2 To solve and settle a complicated matter કાગળ ઉકેલવો To make out the letters, words, and meaning of an almost illegible writing વાત ઉકેલવી To introduce a story or business

ઉકેલો, See ઉકેલ

ઘણા દિવસની ગુહ રીસણી, આજ ઉકેલો આણું
—દયારામ

ઉક્ત, *adj* [S *fr* वच् to speak.] Spoken, uttered 2 Proper, fit

ઉક્તિ, *s. f* Speech, utterance

ઉ-ખડ-વું, *v i* [Dh Des उक्खोडिय thrown up] To be eradicated. 2 To be detached

Id. ઉખડી જવુ To be scraped up 2 To be rooted up, to be uprooted 3 To lose one's means of livelihood શુ ઉખડી પડ્યુ ? What is lost ?

ઉખડી, Same as ઉખળી

ઉખર, *s f* [See ઉકરડો S ऊषर] Unproductive land, land containing an excess of salt

વળ્યા નવ વાળ્યા પાછા ઉખરના ખેડિયા !
—નર્મદ

ઉખર-ડું, *adj* [S उत् up + क्षर् to drop] Uncovered 2 *s n* Disclosing or exposing the secrets of others

ઉખરાડું, *adj* Same as ઉખર ડું 1

ઉખરાટો, Same as ખરેટા

ઉખાડીયો, *s m* [See ઉ-ખાડ-વુ to tear up, Or, S उत् up + खन्, ખણ વુ, to dig] An instrument for turning cakes on a griddle

ઉખળ, *s n*
ઉખળી, *s f* } [S उलूखल] A stone or
ઉખાણું, *s n*

wooden mortar 2 A pestle 3 A wooden frame with which the two front bullocks out of the four yoked to a cart are kept in theird places

લીધુ દામણુ પોતે હાથ, ઉખળ શુ બાંધ્યુ !
કૃષ્ણને બાધવા ઝીઘી પેર, બીજું કહીએ શાધ્યુ
—પ્રેમાનંદ

ઉખળો, *s m* [See ઉખળ] A mortar

ઉ-ખળો, *s m* [See ઉ-ખડ-વુ] A boy growing in height too fast for his years, an overgrown youth

ઉ-ખાડ-વુ, Same as ઉ ખેડ-વુ

ઉખાણું, *s n* }
ઉખાણો, *s m* } [S उपाख्यान a short story *fr* उप near, inferior, + આખ્યાન a story] A riddle, a puzzle

ઉખાલ-પખાલ, *s f* [S उत् up + क्षल् to wash, or खन् ખણ-વુ, to dig + પખાળવુ to wash] Vomiting and purging (Used in Kāṭhiāwāḍ.)

ઉ-ખાળ-વુ, Same as ઉખાડ વુ (Used in Kāṭhiāwāḍ)

ઉ-ખેડ-વુ, *v t* [Caus of ઉ ખડ-વુ] To eradicate 2 To detach

ઉ-ગત, *s. f* [S उद्गति going up or forward *fr* उद्, उत्, up + ગતિ going] A support

placed behind or before a wheel of a carriage to prevent it from going backward or forward 2 The act or ceremony of rubbing પીઠી (a mixture of fragrant drugs) on the body of a person for whom an auspicious ceremony is to be performed

Id ઉગટ મૂકવી To place a support

ઉગટ-ણુ, s n A mixture of fragrant drugs (પીઠી) rubbed on the body of a person for whom an auspicious ceremony is to be performed

ઉ ગઠડું, Same as ઉ-ટક-વુ, ઉ કટ વું

ઉગ-તું-જીરૂ, s n [See ઉગ વુ to grow + S जीर = જીરૂ] The name of a medicinal drug

ઉ-ગમ, s m [S उद्गम fr उद् up + गम् to go] A source, rising 2 s f The eastern direction

ઉ-ગમ-ણુ, s f The east

ઉ-ગમ ણુ, adj Eastern

ઉગમ-દાસ્ત, adj [+ P दास्त holding fr. P दाश्तन = S धृ to hold] Industrious, working

ઉગમ-દાસ્તી, s f Industry, working state, working condition.

ઉ-ગર વું, v i [S उद् up + गृ, गिर्, to vomit, to throw out] To escape 2 To be saved

Id સંકટમાંથી ઉગરવું To escape from a difficulty સોમાંથી વીસ રૂપીયા ઉગર્યા Twenty rupees have been saved out of a hundred

ઉ-ગ-વું, v i [S उद् up + गम् to go] To grow 2 To rise 3 To come out as the fruit of

Id ઝાડ ઉગે છે A tree grows સૂરજ ઉગે છે The sun rises તેના કરમનું ફળ ઉગ્યું His actions have borne fruit અફીણ ઉગ્યું Opium has produced its fruit (intoxication) ઉગી નિકળવું To shoot out, to throw out shoots, to sprout 2 To bear fruit

Prov ઉગે તે આથમે ને જનમે તે મરે Every rise has a fall, and every birth its death ઉગતાને સૌ માને, આથમતાને કોઈ ન માને Men worship the rising sun ઉગતા ઝાડનું પાંદડું ચીકણું Youth is ever fresh and promising એને ઉગ્યા આથમ્યાની ખબર નથી He is unconscious of the rising or setting of the sun (either through illness or absent mindedness) ઉગતા ઝાડનું મૂળ છેદવું To nip in the bud. ઉગે છે તેવો આથમે છે He (a man) is born destitute, and dies destitute 2 [સૂરજ the sun being understood] He passes a monotonous life

ઉ-ગામ-વું, v t [See ઉ-ગમ rise] To lift up against, to raise towards

Id હાથ ઉગામવો To raise one's hand to strike another person

ઉ-ગાર, s m [See ઉ-ગર-વુ] Escape 2 A saving 3 Profit

ઉ-ગાર-વુ, v t To protect 2 To save, to leave as a remainder

ઉ-ગારો, s m A collection of shrubs growing and thriving in the rainy season 2 Protection, deliverance 3 A saving, a surplus

Id ઉગારે પાડવું To lay by તેમાંથી ઉગારો તો થોડો જ થાય Very little could be saved out of that

ઉ-ગા-વો, s m [See ઉગ વુ to rise] Growing, growth 2 Growth of grass, plants, &c, at the beginning of the rainy season

ઉગ્ર, adj [S] Horrible 2 Severe 3 Hot 4 Hot-tempered

ઉગ્ર-તા, s f Severity 2 Heat

ઉ ઘડ વું, v i [S उद् up + घट् to give a shape to] To open 2 To blow, to bloom 3 To be free from rain, to have fair weather (of a day)

Id કાન ઉઘડવા To come to the right use of one's senses, to be reasonable, to be sensible મોઢું ઉઘડવું To bloom, to blush, to open (of the face) 2 To speak after a long silence 3 To have a relish for food after a sickness રંગ સારો ઉઘડ્યો છે The colour has its proper appearance એમાં તારૂં શું ઉઘડ્યું ? What have you gained by this ? નસીબ ઉઘડવું To be fortunate વાસણ ઠીક ઉઘડ્યું છે The pot has a bright appearance (after a scrubbing)

ઉ-ઘડું, Same as ઉ-ઘાડું, Open

મોઘમ રાખે, રે, મોટમ ઘણી, ઉઘડું પાડે ઓછ જણાય

—દયારામ

ઉ•ઘરા•ણી, *s f* [See ઉ•ઘરા•વવુ] An urgent demand, a constant demand 2 The collection of out standing debts

Id ઉઘરાણી પાઘરાણી The various acts in connexion with the collection of out-standing debts

ઉ•દ્•રા•ણું, *s n* An urgent demand 2 A subscription, a contribution

ઉ•ઘરા•ત, *s f* Collection of revenue

ઉઘરાત દાર, *s m* [+ દાર P holding] A collector of revenue

ઉ•ઘરા વવુ, *v t* [Dh Des उग्गाहिय = S उद्ग्राहितम् taken up *fr* S उद् up + ग्रह् to take] To collect money promised as a subscription 2 To dun, to demand urgently and persistently

Id લોટ ઉઘરાવવો To beg for flour as alms. કર ઉઘરાવવો To collect a tax

ઉઘરાલો, Same as ઓઘરાલો

ઉ•ઘાડ, *s m* (See ઉ•ઘા•ડ•વુ to open) Fairness of weather, fair weather 2 Gain, profit

Id એમા તારો શો ઉઘાડ થયો ? What have you gained by this? આજ ઠીક ઉઘાડ છે It is fine weather to-day It is good that there is no rain to-day

ઉ•ઘાડ-બારૂ, *s n* [See ઉઘાડ•વુ to open + બારી a window] An unguarded place where a theft might easily be committed 2 A safety-valve

ઉ•ઘાડ વું, *v t* [Caus of ઉઘડ વુ to open] To open 2 To unlock 3 To reveal a secret

Id એણે આગળ ઉઘાડી–પોત ઉઘાડયુ He exposed himself, he laid himself open to ridicule તારે માટે કોરટ ઉઘાડી છે You may go to law, there are the law courts open for you, ચોપડીનુ પાનુ ઉઘાડવુ To read, to study છોકરે ચોપડીનુ પાનુ પણ ઉઘાડયુ નથી The boy has not even opened his book he has learnt nothing આજ કોનુ પાનુ ઉઘાડયુ છે ? Who is the subject of conversation to day ? About whom are you telling slanders to day ? મોઢ ઉઘાડવુ To speak after a long silence કાન ઉઘાડ વા To expostulate

ઉ•ઘાડું, *adj* Open 2 Obvious 3 Uncovered; naked 4 Unprotected

Id વાત ઉઘાડી પાડવી-કરવી To expose a matter ઉઘાડુ પાડવુ-કરવુ To expose, to lay open to censure or ridicule 2 To blazon abroad, to divulge ઉઘાડુ કહી દેવુ To say outright to say openly and freely ઉઘાડુ માથુ *Lit* A clear open forehead or front 2 An unrepressed unabashed, unblushing front or mien—whether in a good or a bad sense 3 Justification, vindication 4 Acquittal 4 Exemption from censure or reproach ઉઘાડે માથે ચાલવુ-વર્તવુ To go about without shame (whether as acquitted from a charge, or as defying censure) ઉઘાડો હિસાબ An open, clear honest account ઉઘાડે બારણે With open doors, not secretly ઉઘાડુ ફગ Quite open nothing concealed ઉઘાડુ થવુ To be revealed 2 To be exposed 3 To be made destitute ઉઘાડુ બોલવુ To use obscene language ઉઘાડું માથુ કરીને બેસવું To sit down to dinner ઉઘાડો હાથ હોવો To openly become an accomplice ઉઘાડે બારણે On one's sole responsibility, without help

Prov બારે ડૂચા, ને બારણા ઉઘાડા Penny wise and pound foolish ઉઘાડે બારણે ધાડ શી? Robbers do not enter, when they see the doors of a house open (an empty house).

ઉ ઘાડે-છોક, } *adv* [+ છોગુ ends of a
ઉ ઘાડે-છોગે, } garment] Openly, in broad daylight

ઉચક, *adj* [See ઉચક વુ to lift up] In the lump (of price) 2 Without examining the details (of an account)

ઉચક વું, Same as ઉ ચક વું, To lift up

ઉચકા વવુ, *v t* To cause to lift up or raise 2 To assist in lifting up 3 To take by force (Used in Kāṭhiāwāḍ)

ઉચવુ, *adj* In the habit of borrowing 2 Borrowing imprudently 3 Insolvent, unable to pay debts

ઉચકો, *s m* An amount fixed upon, or a decision arrived at, without examining the details *Cf* ઉચક

Id ઉચકો આપવો To pay an amount fixed upon, &c ઉચકો લેવો To take, as com

petation, an amount fixed upon, &c ઉચ્ચકે લેવો To determine an amount without examining the details

ઉચ્ચકો, s m [S उद् up+ चक्षुस् the eye] One who keeps an eye on other's things with a view to steal them 2 A cheat 3 A rogue

ઉચ્ચવું-વું, v t [S अव चिनोति he picks up or gathers fr अव down + चि, चिनु, to collect, See ચણવું] To separate, as silk fibres in a bundle of silk

ઉચ્ચરવું, v t [See ઉચ્ચારવું, ઉચ્ચારવું, to utter] To utter, to speak

ઉચલવું, v t [S उत् up + चल् to move, to walk] To lift up

ઉચલાવવું, v t [Caus of ઉચલવું] To cause to lift up 2 To help in lifting up

ઉચાગર, adj [See ઉંચુ high+P गर्, कर्, doing fr P कर्दन् = S कृ कर्, કરવું, to do] Discharged, dismissed from service

ઉચાટ, s m [Hem Des उच्चत्तरत्तिर्च fr, S उद् up + चित्त mind + वृत्ति being, state] Impatience 2 Anxiety

ઉચાટિયું, adj Impatient 2 Anxious

ઉચાપત, s f [S + चापयति to cause to collect fr चि to collect] Speculation 2 Misappropriation of a deposit

ઉચારવું, Same as ઉચ્ચારવું, To utter

ઉચાળો, s m [S उद् up + चल् to go] House hold furniture that can be easily moved about

Id આણુએ ઉચાળા ભર્યા He has removed his furniture or things, he is going to leave this place 2. He is dismissed from service

ઉચિત, adj [S fr वच् to speak] Proper, fit

ઉચા-સ્વી, v i [S उच, ઉચ્ચ high, upward, + सृ fr S गा to go] To cease yielding milk (of a cow, &c)

ઉચેડવું, v t [S उद् up+ छिद् to cut, Cf ઉતેડવું] To tear off the uppermost covering

ઉચેલ, s m [S उद् up + अञ्चल the end of a garment] The ends of a necklace

ઉચેલવું, [S उद्+ चल् to walk, to go] Same as ઉછાળવું, To throw up (water, &c)

ઉચ્ચ, adj [S] High 2 Noble.

ઉચ્ચક, Same as ઉચક, ઉચકો

ઉચ્ચાટ, Same as ઉચાટ.

ઉચ્ચાટન, s n [S fr उद् up + चट् to injure, to kill] The act of making a person uneasy either by direct acts or by spell

ઉચ્ચાર, s, m [S fr उद् + चर् to go.] Pronunciation 2 Utterance 3 Speaking

ઉચ્ચારણ, s n Utterance.

ઉચ્ચારવું, v t To utter; to speak

ઉચ્ચાલન, s n [S fr उद् up + चल् to walk, to go, See ઉચલવું] Raising up. 2. A lever (in Mech)

ઉચ્છિન્ન, adj [S See ઉચ્છેદ breaking up] Extirpated, broken up, devastated.

ઉચ્છિષ્ટ, } adj [S उच्छिष्ट fr. उद् up +
ઉચ્છિષ્ઠ, }
શિષ્ટ remained fr शिष् to remain.] Left over after eating 2 Copied from some one else. 3 Polluted, as food left after eating.

ઉચ્છેદ, s m } [S fr + છેદ, છેદન,
ઉચ્છેદન, s n }
cutting fr छिद् to cut] Extirpation, annihilation

ઉચ્છેદક, s m An extirpator; annihilator 2 A destroyer

ઉચ્છેદવું, v t To extirpate, to devastate, to break up

ઉચ્છેદિયું, adj That which has met with total ruin or annihilation. 2. That which has lost progeny, having all one's children dead

ઉચ્છ્વાસ, s m [S fr उद् up + श्वस् to breathe] Breath 2 Respiring; respiration 3 Hope 4 A ventilator 5 A chapter (of a book)

ઉચ્છૃંખલ, adj [S उच्छृङ्खल fr + शृङ्खला, સાંકળ, a chain] Unrestrained. 2 Mischievous, naughty

ઉછંગ, s m [S उत्सङ्ग] The lap

ઉછરંગ, s m [See ઉત્સવ, ઓચ્છવ, festivity + રંગ pleasure] Great joy

ઉછરંગી, adj Greatly delighted.

રાજ આજે અતિ ઉછરંગી છે —દેવીદાસ.

ઉછર વું, *v i* [Dh Des उच्छलियं = S उन्मुख-गत raising up, *fr* उत् up + शल् to stir] To be bred, to be brought up 2 To be trained up, to be educated

ઉછરે-લ-પાછરેલ, ઉછર્યું-પાછર્યું, } *adj* [+ પાછરેલ, પાછર્યું, redup of ઉછરેલ, ઉછર્યું, brought up, See ઉછર-વુ] Reared and brought up in various ways and with great care

ઉછળ વુ, *v i* [Hem Des उच्छलिय = S उन्मुख-गत gone up, *fr* S उच्छलन rising up *fr* उत् + शल् to stir] To leap, to jump 2 To toss up 3 To be used extravagantly, to be distributed freely

Id ગોળને બદલે ખાંડ સાકર ઉછળવા લાગી Sugar was freely used instead of molasses લોહી ઉછળવુ હેરે છે The blood bounds along તે તરત ઉછળે છે He flies into a passion, he flares up તે ઉછળી ઉછળીને સામો થાય છે He flares up and gets into a passion at intervals ભાવ ઉંચે ઉછળી ગયો છે The price has risen very high ઉછળી ટાંટિયા (ગુદા) ભાંગવા To leap up, only to fall down, to make a show which is sure to end in ruin

ઉછાં-છળું, *adj* [Reduplicated form of ઉછળ-વુ] Mischievous 2 Thoughtless

ઉછા-મણી, ઉછાળ ણી, } *s f* [See ઉછળ વુ] An auction, in which the price rises by leaps

ઉછાળ-વુ, *v t* [Caus of ઉછળ-વુ to leap] To toss up 2 To throw up and down

Id પાઘડી ઉછાળવી To expose to public ridicule

ઉછાળિ યો દાવ, *s m* [+ દાવ a game] A particular trick in the play of ગીલ્લી દંડો

ઉછાળો, *s m* A leap, a jump 2 An attack

Id ઉછાળો મારવો To leap up again 2 To have a relapse (of an illness)

ઉછિ યો, *s m* [See ઉછી નુ borrowed] Money borrowed 2 The amount to be made good for things borrowed

ઉછી તું, ઉછી-નું, } *adj* [S उच्छ्रित raised *fr* उद् up + श्रि to go] Borrowed

Prov ઉછીનાની મા મુઇ He that goes a-borrowing, goes a sorrowing

ઉછેર વુ, *v i* [Caus of ઉછર-વુ] To bring up, to breed, to rear

ઉ-જડ, ઉજ્જડ, } *adj* [S उद् up + જડ root] Having no water, desolate, waste, barren (of land)

Id ઉજ્જડ ખખ Totally devastated ઉજ્જડ વેરાન A large open sandy desert

Prov ઉજ્જડ ગામમા એરંડો પ્રધાન A heron is a king among a hundred crows ઉજ્જડ ખેડા ફરિ વસે, નિર્ધનિયા ધન હોય, ગયા ન જોબન સાંપડે મુવા ન જીવે કો'ય Time once past can never be recalled

ઉજડું, *s n.* [See ઉજળુ] Light, twilight

ઉજ મ, *s m* [S उद्यम exertion *fr* उद् up + यम् to restrain] Zeal 2 Industry 3. An occupation, a calling

ઉજમ-ણી, ઉજામ-ણી, } *s f* [S उद् + जम्, જમ-વુ to eat, *Cf* જમ-વુ to eat] A feast

ઉજમણુ, *s n* [See ઉજવણુ the finishing ceremony] A ceremony performed at the end of a vow (among Jains)

ઉજમા-વું, *v i* [See ઉજમણી a feast] To be delighted

જો, જો આ પદ પરાગ લેવા,
ખાટ પદ કેવો ઉજમાઇ રહ્યો છે?—પ્રેમાનંદ

ઉજર-ડું, *s n* [S उद् up + ज्वल् to burn See ઉજડું, ઉજળુ] Light

ઉજવણું, *s n* [See ઉદ્યાપન finishing] Jain religious exhibition

ઉજવ-વું, *v t* To conclude a religious vow with a ceremony 2 To give up

ઉજા વું, *v i* [See ઉના-વું] To run (Used in Kāṭhiāwāḍ.)

ઉજળા ઈ, *s f*
ઉજળા ટ, *s m*
ઉજળા-શ, *s f* } [See ઉજળુ] Brightness, whiteness

ઉજળા મણ, *s f* Brightness 2 Splendour 3 Wages paid for polishing

ઉજળુ, *adj* [Dh Des उज्जालिय=S उज्ज्वालित made brilliant *fr* S उत् up + ज्वल् to burn] Bright 2 Beautiful 3 Stainless 4 Honest

Id ઉજળા પગનું Whose arrival is auspicious or fortunate ઉજળું કરવું To make bright 2 To increase the position or reputation (of one's own family) ઉજળે મુગટે આવવું To come out without being hurt or disgraced, to be honourably acquitted ઉજળો દહાડો An auspicious day ઉજળો બગ A hypocrite

Prov ઉજળું એટલું દુધ નહિ All is not gold that glitters ઉજળે લુગડે ડાઘ બેસે The fairer the paper, the fouler the blot ઉજળે લુગડે વહેવારીયો = ઉજળે લુગડે સખેરારી A white glove often conceals a dirty hand

ઉજાગર, *adj* [See ઉજળું bright + P कर्, गर्, doing *fr* S कृ, कर्, કરવું, to do] Bright, splendid

જય જય સુખ સાગર ગતી ઉજાગર —ગિરધર.

ઉજાગરો, *s m* [Hem Des उज्जागर *fr* S उज्जागर *fr* उद् up + जागृ to wake] Waking at night 2 Care, anxiety

Id ઉજાગરો પડવો–થવો To be compelled to wake up at night ઉજાગરો વેઠવો To wake up at night 2 To have anxiety about

ઉજાડ, Same as ઉજ્જડ, ઉજાડ, Devastated

ઉજાડણું, *adj* That which devastates or destroys, destructive

મોસાળ ઉજાડણું ટૂંકું, એ કેમ ઘરમાં ઘાલ્યા ?

—પ્રેમાનંદ

ઉજાડવું, *v t* To devastate

ઉજાડવા લાગ્યા નગ, રે —ગિરધર

ઉજાણી, *s f* [See ઉજમણી, ઉજાગણી] A feast.

ઉજાર,
ઉજારૂં,
ઉજિયારૂં, } *adj* [See ઉજાસ light, twilight.] Bright, brilliant

રામચંદ્ર પૂરણ પુરૂષોત્તમ, નેક નંદન ઉજાર —દયારામ

ઉજાવું, *v i* [See ઉદ્યાપન the finishing ceremony] To run away (Used in Kāṭhiāwāḍ & in Northern Gujarāt)

જમ, ગર્જ પતિનો સાદ સાંભળી, વૈકુંઠથી ઉજાણા —ભાલણ

હાથ ચરણ વિના કયા કંઈ મુખથી પાડે ચીસ,
ઉજાતા મારગ ઘસે છે, ધડ વિનાના શીસ
—હજારામ.

ઉજાસ,
ઉજેસ,
ઉજેહ, } *s m* [See ઉજળું, ઉજવાળું + Guj આસ a termination of abstract nouns.] Light, lucidity 2 Brightness

શ્રી રૂક નકૂપતી, હો, ગમન કરૂ નેટથી,
સારદા પૂરી આશા હો, ઉજેહ(સ)કાર ઉજેહ(સ)થી
—પ્રેમાનંદ

ઉજાળવું, *v t* [See ઉજળું bright] To make bright or splendid

ઉજેડો, Same as ઉઝેડો.

ઉજ્જ્વલ, *adj* [S उज्ज्वल *fr* उद् up + ज्वल् to burn] Lustrous, brilliant

ઉઝત, Same as ઉજ્જુત.

ઉઝરડવું,
ઉઝરડાવું, } *v i* [See ઉઝરડો] To get the skin scratched

ઉઝરડાવું, *adj* Scratching, glancing

ઉઝરડો, *s m* [Hem-Des उज्झरिय, ओज्झरिअ = S क्षारित, क्षिप्त च, glancing, thrown, *fr* S उद् up + क्षर् to drop, to ooze] A scratch on the skin

ઉઝવણું, *s n* [See ઉજવવું] The ceremony performed at the end of a religious vow

ઉઝવવું, *v t* [See ઉજવવું] To perform the closing ceremony at the end of a religious vow 2 To close, to finish 3 To give up, to abandon

Id તેણે માટો ખર્ચ ઉઝવ્યા He liberally spent money in performing the funeral ceremonies for his dead mother તેણે ભણવાનું ઉઝવ્યું છે He has given up study

ઉઝેડવું, *v t* [Dh Des उत्तरिव raised *fr* S उत्+धृ to go, or See ઉઝરડો] To scratch anything by means of the nails, to scratch with the nails

ઉઝેડો, Same as ઉઝરડો

ઉજ્જુત, *s f* [Ar हुजत् perverse wrangling, making objections] Obstinacy, pertinacity

ઉજ્જુતી, *adj* Obstinate, stubborn

ઉંછ, *s m* [S *fr* उञ्छ् to glean.] Gleaning or gathering grains.

ઉટક઼વું, *v t* [S उट्टङ्क *fr* उद् up + टङ्क a

chisel, the marks made by a chisel or a small hammer] To cleanse (pots)

ઉટકા-ઈ, *s f* Same as ઉટકા મણ

ઉટકા-મણ, *s f n* The act or manner of cleansing (pots) 2 Wages paid for cleansing (pots) 3 Materials used in cleansing (pots)

ઉટંગ, }
ઉટાંગ, } *s n* [S उत्तरङ्ग waves rising up fr उत् up + तरङ्ग waves] A gossip 2 A guess 3 A groundless description

ઉટ-ણું, *s n* }
ઉટવ ણું, *s n* } [See ઉટક વું, or ઉગટ-ણું]

A composition of fragrant ingredients to rub on the body 2 Application of this composition

ઉટ-વા વું, *v i* [See ઉટવ ણું] To be applied (of a fragrant composition)

વિવિધ સુગંધ કર્યું ઉટવાઓ —સૂર

ઉટાંક-વું, *v t* [S उत् up + ટાંક a particular weight]To weigh (Used in Jhalāwād.

ઉટાંકો, *s m* [See ઉટાંક-વું, or ઉટાંગ a guess] An estimate, a guess

ઉટો-કૂટો, *s m* [See કૂટ-વું to press, to crush, ઉટો redup of કૂટો] Refuse of corn, &c., left after it is beaten and sifted

ઉઠ, *adj* [S अर्ध a half + त्रि three] Three and a half

સુભદ્રાને હૈડે હરખ ન માય,ખોળે ઉઠ વરસનો તન જે,
—પ્રેમાનંદ

ઉઠંગ-વું, *v i* [See ઓઠિંગ-વું] To lean against, to recline

ઉઠ-તા-બેસ-તા, *adv* [See ઉઠ વું to stand up + બેસ-વું to sit down] At every time one gets up and sits down 2 Every moment

ઉઠ-બેઠ, }
ઉઠ-બેસ, } *s f* Restlessness 2 Rising up and sitting down, with which school-boys are punished 3 A kind of gymnastic exercise

ઉઠ-મણું, }
ઉઠ વણું, } Same as ઉઠા મણું

ઉઠ-વું, *v i* [S उत्था fr उत् up + स्था to stand] To stand up 2 To get up out of one's bed 3 To awake and rise 4 To rise to break up, to move off (of an assembly, an army) 5 To grow, to be produced 6 To become fresh, blooming, beaming, bright-looking (of a person, animal, plant, colour) Id નફકરતમાંથી ઉઠ્યો He threw off his negligent habits શરીરે આગ ઉઠવી To have a burning sensation in the body તે ગરવાને ઉઠ્યો ? What was the necessity of his getting up ? બૂમ ઉઠી There was a cry છોકરો નઠારો ઉઠ્યો The boy turned out bad દીલ ઉઠી જવું To become disgusted with છાપ ઉઠી છે The stamp is plain or visible તેના શરીરે ફોલ્લા ઉઠ્યા છે Eruptions have appeared on his body બંડ ઉઠ્યું છે There is an insurrection દાંત ઉઠ્યો છે A mark of a tooth is left તે મરતા મરતા ઉઠ્યો He was cured from illness with difficulty, when he was on the point of death તેનું દિનમાન ઉઠ્યું છે He has become unfortunate એનો દી (દિવસ) ઉઠ્યો છે He has lost his virtuous tendencies નિશાળેથી ઉઠવું To give up study, to stop study ઉઠી ઉઠીને દોડવું To get up frequently and run, as in delirium ઉઠી જવું To throw off restraints (of a young man or woman) 2 To die 3 To rise, to increase (of price, rate) ઉઠી બેસવું To rise up and fall down 2 To be reduced to one's proper level, after a vain attempt at soaring high ઉઠીને બેઠા થવું To be cured from illness

Prov ઉઠ કાકા, ત્રણ તારા, ને બે મારા Lit Get up, uncle, (a third person is carrying away the prize,*viz* five sweet balls) well, you may take three of them, and I shall be satisfied with the other two=Unity is the soul of prosperity ઉઠ પહાણા, પગ પર પડ He brings a staff to break his own head ઉઠ્યા દેવ, ન જેયું ચોમાસું Necessity has no law ઉઠ રે વહુ, વિસામો ખા, હું કાંતુ ને તું દળતી જા Get up, my daughter, I will spin for you and you may take your rest while grinding this quantity of corn

ઉઠ-વેઠ, *s f* [+ વેઠ forced labour] Unprofitable labour

ઉઠા ડવું, *v t* [Caus of ઉઠ-વું] To arouse, to awaken

Id નિશાળેથી ઉઠાડી લેવું To remove from school. ઉઠાડી મેલવું To drive away

ઉઠાં, *snpl* [See ઉઠ three and a half] Multiplication tables, which give the products of three and a half into one, two, three, &c, up to one hundred

ઉઠા-તરી, *s f* Departure

ઉઠા-મણું, *s n* A funeral ceremony performed on the third day after death

ઉઠા-વ, *s m* Height, elevation 2 Heaving, swelling, rising 3 Fulness roundness (of the parts of the body or a picture) 4 Vivid appearance 5 Demand (of articles of trade) 6 Setting up, instigation, abetting 7 Creation invention, imagination of the mind. 8 Elevated or excited state of the mind

Id. મેડાનો ઉઠાવ પંદર ફૂટનો છે The height of the upper story is fifteen feet છાતીનો ઉઠાવ The swelling and fulness of the chest છાપનો ઉઠાવ The vivid appearance of a stamp આ વરસે માલનો ઉઠાવ નથી There is no demand for goods this year આ કામનો સઘળો ઉઠાવ તમારે લીધે થયો The whole matter was got up owing to you મનનો ઉઠાવ Creation of the mind. 2 Elevated or excited state of the mind

ઉઠાવ-દાર, *adj* [+ P દાર having] Having a prominent appearance 2 Able to produce an impression, impressive

એકના અનેક આપું, ઉત્તર ઉઠાવદાર

—નર્મદ

ઉઠાવ-ણી, *s f* Same as ઉઠાવ

ઉઠા વવું, *v t* [Caus of ઉ૦ વું to stand up] To raise, to lift up 2 To set up, to get up

Id ચાકરી-તાબેદારી-હુકમ-ઉઠાવ૦ To perform service, &c, to obey, to carry out તમારું કામ હું ઉઠાવી લઉં છું I undertake to do your work તેણે તેને બે પૈસા ઉઠાવીને આપ્યા He picked up and gave him two pice ઉઠાવી જવું To pick up and walk away, to steal 2 To run away with a woman ગુલ્લો ઉઠાવવો To set a rumour a going, to start a rumour મન ઉઠાવી લેવું To cease to love

ઉઠા-વો, *s m* (Always used in the plural, as મનના ઉઠાવા) Invention or creation of the mind, having no foundation in fact 2 A myth, a fiction

ઉડકણું, Same as ઉટકણું

ઉડ-ગણ, *s m* [S उडु-गण *fr* उडु a star + गण a collection *fr* गण् to count] A group of stars 2 The stars

ઉડ-ણું, *adj* [See ઉડ-વું to fly] Able to fly 2 Flighty

Id ઉડણ ઘોડો A wooden horse, supposed to be able to fly by the supernatural powers of a saint

ઉડ-તાળીસ, *adj* [S अष्ट-चत्वारिंशत् *fr* अष्ट eight + चत्वारिंशत्, ચાળીસ, forty *fr* चतुर् four] Forty-eight, (48)

ઉડતું, *adj* [See ઉડ-વું] Flying 2 Unsupported 3 Infectious (of a disease)

Id ઉડતું પક્ષી પાડે એવો Having sharp eyes 2 Having a quick comprehension

ઉડ-મુડ, *adv* [See ઉડવું + મુડ redup] Suddenly and quietly (Used in Kāthiāwāḍ)

Id ઉડમુડ ચાલ્યો ગયો He went away at once without speaking a word (*i. e* without giving a warning)

ઉડવું, *v i* [S उद् up + डी to fly] To fly 2 To float in the air 3 To soar high in the air 4 To leap, to bound 5 To rush or fall upon with fury or ardour 6 To disappear suddenly, to be off quickly 7 To fade, to become faint or pale (of a colour) 8 To be expended, exhausted, or consumed (of money, provisions, materials) 9 To fly off, to cease, to be no more (of a feeling, courage) 10 To be disgusted with (of the mind or affections) 11 To arise, to prevail (of fighting, altercation merriment, sport) 12 To be fired or discharged (of a gun)

Id પતંગ ઉડે છે A kite flies in the air ઉડી પડવું To rush upon ઉડીને આંખે વળગે એવું Pleasing to the eye, attractive તે એકાએક ઉડી ગયો (પોબારા ગણી ગયો) He was off suddenly ... ઉડી ગયો The colour has ...

પચીસ મણ ઘી ઉડી ગયું Twenty five maunds of ghee was consumed મારા હોશ ઉડી ગયા I lost my courage તેના ઉપરથી મારૂં મન ઉડી ગયું I am disgusted with him બે ભાઈબંધો વચ્ચે (લડાઇ) ઉડી There was a fight (a quarrel) between the two friends ત્યાં ગમ્મત ઉડી રહી છે Merriment prevails there બંદુક ઉડી Tha gun was fired કપૂર ઉડી ગયું A piece of camphor has escaped or wasted અત્તર ઉડી ગયું The fragrant essence has evaporated ખુશબો ઉડી ગઈ The fragrance has disappeared રોગ ઉડ્યો છે The disease has spread તેના મોંહનો રંગ ઉડી ગયો His face became pale મારી ઉંઘ ઉડી ગઈ I woke up તારી ઉંઘ હજી ઉડી નથી You are not yet free from your drowsiness 2 You have not yet thrown off your negligent habits 3 You do not attend to my instructions and expostulations આ તો બધાને લઈને ઉડી જાય એવો છે He is more roguish than all of them પગાર ઉડી ગયો The salary was exhausted પરીક્ષામાં ઉડી ગયો He failed in the examination. ઉડતા નાગ પાડે એવું Having a sharp intelligence, sharp, clever 2 Mischievous ઉડતાં પક્ષી ઝાલવાં To accomplish a difficult work

ઉડા-ઉ, *adj* Extravagant, prodigal

ઉડા-ઉડ, *s f* [Redup of ઉડ-વું to fly] Dangerous times

ઉડા-વવું, *v t* [Caus of ઉડ-વું fly] To cause to fly 2 To waste 3 To squander away 4 To toss, to toss in the air 5 To non-suit

Id. મશ્કરીમાં ઉડાવવું To make a subject of jokes. વાત ઉડાવવી To start a rumour 2 To spread a slander; to defame 3 To pay no attention to a request 4 To avoid a direct answer અદ્ધર ઉડાવી દેવું To do away with a thing before it reaches its destination, to intercept આજે કેટલા લાડુ ઉડાવ્યા ? How many balls of sweetmeat did you eat to day ?

ઉડા-ણ, } ઉડા-ન, } *s n* [S उड्डयन, See ઉડ વું to fly] Flying, flight 2 A kind of swift horse

Id ઉડાન રોક (In chess) A check by withdrawing a piece

ઉડુ, *s m* [S] A star

ઉડે-લ, *adj* [See ઉડ વું to fly] Fickle 2 *s m* A rake

ઉઢણું, } ઉઢાણું, } ઉઢેણું, } *s n* [Hem Des उंडल = S मञ्च a coach, a raised seat See ઉઢણી] A piece of cloth made into a circle and placed on the head to break the weight of a burden Same ઉઢણી

ઉઢાણી, } ઉઢેણી, } Same as ઉઢણી

Note— ઉઢાણી ઉઢેણી, ઉઢણી, differ from ઉઢણું, ઉઢાણું, ઉઢેણું in that the former are decorated with beads, pearls, &c, while the latter are plain and are intended merely to serve the purpose of breaking the weight of a burden

સોના તે કેરું મારૂં બેડલું રે, લોલ,
ઉઢાણી રત્ન જડાવ મારા વહાલાજી, હો,
હાલાં નહિ જડે મહિ વેચવા રે, લોલ
—દયારામ

ઉણ્ડળ-ગુણ્ડળ, Same as ઉંડળ-ગુંડળ

ઉણ્ડાઈ, *s f* [See ઉંડું deep] Depth

ઉણ્ડાણું, *s n* Depth 2 The interior part of a deep and dark place or vessel

ઉણ્ડું, *adj* [Hem Des उड deep] Deep 2 Profound 3 Mysterious

Id ઉંડો વિચાર Deep thought ઉંડી નજર Examination of minute details 2 Great circumspection ઉંડો ભેદ A great mystery આ લડાઈનું મૂળ ઉંડું છે The cause that led to this quarrel, was one of a long standing એના મૂળ તો ઉંડાં છે He is not a shallow headed man, his plans are deep laid ઉંડું ઉતરવું To come to a conclusion after a minute examination of the details

ઉત્, Same as ઉદ્

ઉતંગું, *adj* [S उत्तुङ्ग *fr* उद् up + तुङ्ग high] Very high

ઉતડવું, *v t* [Dh Des वोसट = S विकासित opened *fr* वि away + कस to move] To unsew

ઉતર-ચડ, } s f [See ઉતરવું to descend
ઉતર-ચઢ, }
+ ચડવું to ascend] Frequently ascending and descending

ઉતરડ, s f [Mar उतरड fr Hem Des उत्तिरिवोडी higher and higher + वृति being] A series of pots arranged one above another

ઉતરડવું, Same as ઉતેડવું

ઉતરડી-નાખવું, v t [+ નાખવું to throw] To unsew 2 To peel off

ઉતરણ, s f [See ઉતરવું to descend] A slope 2 Inclined Plane (in Mech)

ઉતરતી-ભાગણી, s f [See ઉતરવું + ભાગણી reduction fr S भञ्ज् to break] (Arith) Reduction of a number of a higher denomination to units of a lower denomination

ઉતરતી-શ્રેઢી, s f [+ S श्रेढी a series] A descending series (in Math)

ઉતરતું, adj Lessening, declining, going down 2 Inferior in quality

ઉતરવું, v t [S अवतरति to descend fr अव down + तॄ, तर्, to cross, to go beyond] To descend, to dismount 2 To lessen 3 To put up at 4 To subside 5 To be copied 6 To become pale (of a colour) 7 To lose strength (of an intoxicant) 8 To be produced (of fruits) 9 [S उत्तरति he crosses over fr उद् up + तॄ to cross] To cross 10 To lead, to begin

Id નદીનું પાણી ઉતર્યું The flood in the river has subsided (become less) તે ધર્મશાળામાં ઉતર્યો He put up at a caravansary તેનું માન ઉતરી ગયું છે His reputation has gone down; he has lost his reputation દાવમાં પ્રથમ ઉતરવું To lead (to begin) a game દંગલમાં ઉતરવું To engage in a wrestling match નદી ઉતરવી To cross a river શેરના દસ પેંડા ઉતર્યા On an average there are ten sweet balls (પેંડા) in the pound in weight કેરીનો ભાવ ઉતર્યો The price of mangoes has fallen (gone down) નીસો ઉતરી ગયો Intoxication has passed away રંગ ઉતરી ગયો The colour has become paler દર રોજ બે ટોપલા ફુલ ઉતરે છે (These trees) Yield two baskets of flowers every day આ નકલ બરાબર ઉતરી છે This is an exact copy તાવ ઉતર્યો Fever is less તાવ ઉતરી ગયો Fever is gone altogether ચૂડો સારો ઉતર્યો છે This bracelet is worked well રોગ તેની આંખે ઉતર્યો The effects of the disease are seen in his eyes સુખડનું તેલ શેર ઉતર્યું One pound of sandal oil is obtained (as the result of the process) ધ્યાનમાં-ગળે ઉતરે એવું Satisfactory, convincing ભણી ઉતરવું To have finished one's education કન્યા ઉતરી જશે The girl will be engaged (in marriage) કેરી ઉતરી ગઈ The mangoes are slightly spoiled, or, are beginning to be decomposed મોં ઉતરી ગયું His countenance fell, he was greatly disappointed ઉતરી ગયેલું મોં Fallen face 2 Disappointed face મનમાં-ધ્યાનમાં-ગળે ઉતરવું (of an argument, or answer) To satisfy or convince આ ઠીક ઉતર્યું કે નહિ? Has not the (plan) been successfully carried out? પરીક્ષામાં ઉતરવું To appear in an examination પરીક્ષામાં સારૂં ઉતરવું To pass an examination with credit તમે મારા ધ્યાનમાં-મરજીમાં ઉતર્યા છો I have a high opinion of you પાક નઠારો ઉતર્યો છે The crop is bad -ના બરાબર ઉતરવું To fit exactly into માથા ઉતરવું કામ કરવું To get rid of a task, to do work perfunctorily તેના ઉપર ઉતરી પડ્યો He was enraged at him, he spoke to him in anger, he rated him ઉતરી જવું To descend મોંઢું ઉતરવું-ઉતરી જવું To lose the colour of the countenance 2 To be ashamed તેજ-પાણી-મૂલ ઉતરવું To become less in value શરીરે ઉતરવું=શરીર ઉતરવું To lose flesh, to become lean હાથ-પગ-હાડકું ઉતરવું To be dislocated ઘોડો ઉતરી ગયો The horse is unserviceable તેના ઉપરથી મારૂં મન ઉતરી ગયું I have ceased to like him માથું ઉતર્યું Headache is gone, Cf મારૂં માથું ચડ્યું I have a headache મહિને બે કામ ઉતરે છે Two pieces of work are done every month ચપ્પુની ધાર ઉતરી ગઈ The knife has lost its edge, or, has become blunt અનાથીનાં લુગડાં ઉતારવાં To rob a man even of his clothes (of everything he has), when he is helpless ઉતરેલાં કપડાં cast-off clothes કેશ-વાળ ઉતરાવવા To get the hair shaved I કરો ઉતરતો

To pull down a side-wall ઉતરતા દિવસ Adverse times; period of decline (as into disrepute, poverty) ઉતરતી પાયરી-ઉતરતો દરજ્જો An inferior rank ઉતરતી કળા Lit Waning of the moon 2 State of decline

Prov ઉતર્યો અમલદાર કોડીનો An officer loses popular adoration as soon as he loses his power

ઉતરેડ, *s f* } See ઉતરડ
ઉતરેડિયું, *s n* }

ઉતરાણ, *s f* [S उत्तरायण going towards the North *fr* उत्तर north + अयन going *fr* इ to go] The sun's progress towards the tropic of Capricorn. 2 The Hindū holiday observed on the day when the sun begins his northward progress

Prov ઉતરાણ કાંઈ ઓછું પર્વ નથી A little stream may quench thirst as well as a great river

ઉતરાતું, } *adj* [S उत्तर-त *fr* ઉત્તર North + S तः a suffix meaning "towards"] Northern turned towards, or coming from the northern direction
ઉતરાદું, }

ઉતરાવવું, *v t* [Caus of ઉતરવું to descend.] To cause to be brought down 2 To bring down 3 To get copied 4 To get moulded

ઉતરી, *s f* [S उत्तरीय an upper garment *fr* उत्तर upper; See ઉત્તર] The sacred thread worn during a S'rāddha ceremony 2 A necklace

ઉતવું, *v i* [See ઉતરવું to come down, *Cf* ઉતરી જવું To be decomposed] To rot, to decay, (as wood in water)

ઉતળું, *adj* [S उत् up + तल the bottom *Cf* Mar उथळ *fr* उत् up + स्थल place] Shallow

Prov આગ વચ્ચે કૂવો, કોઇ ઉંડો એ કહે, ને કોઈ ઉતળો એ કહે There is no use trying to please every one

પણ, જો પાણી ઉતળાં હોય, તો જળક્રીડા કરાય ને ।
—પ્રેમાનંદ

ઉતાપ, } *s m* [S उत्ताप *fr* उत् up + ताप heat *fr* तप् to be hot] Excessive heat 2 Excitement, agitation 3 Anxiety
ઉતાપો }

ઉતાર, *s m* [See ઉતરવું] The ebb 2 A fordable place, a ford 3 Money paid for a journey, fare 4 A corrective, an antidote 5 An offering to evil spirits to get rid of their influence 6 The refuse 7 Intermarriage

Id આખા ગામનો ઉતાર The plague of the village ભૂત ઉતાર માગે છે The ghost asks for an offering (a ransom) to leave the man possessed. ઉતાર ઉતારવો To make an offering to get rid of the influence of an evil spirit ઉતાર મૂકવો To put on offering at a place where three or four ways meet પાણીનો ઉતાર The ebb of the water (of a river, &c) નદીએ ઉતાર છે There is a ford in the river કેફનો ઉતાર The corrective of an intoxicant કન્યા ઉતાર The practice of intermarriage

ઉતારણું, *s n* Same as ઉતાર, 4

ઉતારતું, *adj* General, vague, not personal (of a remark or assertion)

ઉતારવું, *v t* [Caus of ઉતરવું to descend] To set down 2 To copy 3 To bring down, to lessen 4 To unload 5 To degrade 6 To remove the evil effects of, to neutralize 7 To mould, to form, to shape (of a poison &c)

Id પાર ઉતારવું To carry out successfully, to accomplish માન ઉતારવું To lessen the pride of, to humble, to show disrespect to, to insult ગોળ ઉતારવું To shape into a circle to make round સઘાડે ઉતારવું To do lathe-work. 2 To give a round shape 3 To give a required shape પહેલો પાક કાકડીનો ઉતરે છે The first crop gathered in is the cucumber crop પોતાના દેશમાં ઉતાર્યા They welcomed them to their country મનમાં સારા વિચાર ઉતારવા To instil good thoughts into the mind વાસણ ચૂલા ઉપરથી ઉતારવું To take down a vessel from the hearth પરસેવો ઉતારીને કરેલી કમાઈ What has been earned with the sweat of the brow લૂગડાં ઉતારવાં To take off one's clothes, to change one's clothes લૂગડાં ઉતારીને વાચજો Read this after taking off your

clothes-an instruction written at the top of a letter bearing tidings of death, hence, fig of unwelcome news કૂવામાં ઉતારવું Lit To throw into a well, hence, fig to place in an undesirable or difficult position કૂવામાં ઉતારી, વરત વાઢવી To inspire confidence in order afterwards to betray શિશામાં ઉતારવું (Said of a ghost) To put or throw into a bottle 2 To bring under one's control or influence માથું ઉતારવું To cut off the head પાઘડી ઉતારવી To beg pardon માલ ઉતારવો To take down goods or merchandise from ships, carts &c ઉતારી નાખવું-પાડવું To degrade, to deprive of respect

ઉતારૂ, *s m* A passenger

ઉતારો, *s m* A transcript 2 An extract copied from a book. 3 Unloading 4 Residence as of a guest, lodgings

Id ઉતારો કરવો-લેવો To make an extract from a book or document ઉતારો કરવો To lodge, to take lodgings, to put up at ઉતારો આપવો To furnish with lodging (a guest)

ઉતાવળ, *s f* [Hem Des उत्ताल = निरंतर स्वर continuously sounding *fr* उत् up + તાલ beating time in Music] Haste 2 Speed

Prov ઉતાવળે આંબા ન પાકે Rome was not built in a day

ઉતાવળિયું, } ઉતાવળું, } *adj* Speedy, quick 2 Impatient 3 Rash

Prov ઉતાવળા સો બાવરા ને ધીરા સો ગંભીર Most haste, worst speed Haste makes waste ઉતાવળી સાત ફેરા ખાય Haste makes waste A hasty man never wanted woe

ઉતેડવું, *v t* [See ઉતેડવું] To unsew

ઉત્કંઠા, *s f* [S *fr* उद् up + कण्ठ the neck] Eagerness, zeal

ઉત્કંઠિત, *adj* Eager, zealous

ઉત્કર્ષ, *s m* [S *fr* उद् + कृष् to draw] Excellence 2 Prosperity

ઉત્કૃષ્ટ, *adj* Excellent

ઉત્ક્રમ, *s m* [S *fr* उद् up + क्रम् to go] Irregularity, violation of order, transgression

ઉત્ક્રાન્ત *adj* [See ઉત્ક્રાન્તિ] Evolved, grown according to the principle of evolution

ઉત્ક્રાન્તિ, *s f* [See ઉત્ક્રમ] Unfolding unrolling, a development, a series of things unrolled or unfolded, evolution

ઉત્ક્ષેપણ, *s n* [S *fr* + क्षिप् to throw] The act of throwing up

ઉત્તમ, *adj* [S *fr* उद् + तम Superlative suffix] Excellent, the best

Prov ઉત્તમ ખેતી, મધ્યમ વેપાર, નિષ્ટ ચાકરી, ને નિદાન ભીખ Agriculture is the best of occupations, trade middling, and service the lowest, while begging should be resorted to only in the absence of any of these

ઉત્તમ-ગતિ, *s f* [S *fr* + गति motion, state, *fr* गम् to go] The best state, salvation 2 Death in a holy place or on a holy day

ઉત્તમતા, *s f* Excellence

ઉત્તમ-પુરુષ, *s m* [S *fr* + पुरुष a man, a person] The best man 2 God 3 The First Person (in Sk Grammar)

ઉત્તમ-શ્લોક, *adj* [S *fr* + શ્લોક praise] He whose praises are the fittest to be sung, most praiseworthy, very famous

ઉત્તમાઙ્ગ, *s n* [S *fr* + અઙ્ગ limb] The head

ઉત્તમોત્તમ, *adj* [S *fr* उत्तम + उत्तम] Very excellent, very best, highest

ઉત્તર, *s f* [S *fr* उद् up + तर Comparative suffix] The North 2 *s m* An answer 3 A defence (in argument) 4 *adj* Exceeding, greater than, more than, farther, latter 5 Superior, surpassing, excelling 6 *adv* After

ઉત્તર, *s n* [See ઉત્તરીય an upper garment] A gift from the bride's relations to the bridegroom (Used in Gohilwāḍ)

Id ઉત્તર કથા The latter part of a story ઉત્તર કર્મ Funeral rites ઉત્તર કાળ The future time ઉત્તર ક્રિયા The funeral rites ઉત્તર ગતિ Same as ઉત્તમ ગતિ ઉત્તર દશા The future condition 2 (+ Guj દશા being a corruption of S दिशा a direction) The nor

thern direction ઉત્તરદિશા See ઉત્તર s f The north ઉત્તર ધ્રુવ The North Pole 2 The polar star ઉત્તર પક્ષ (Law) The defendant 2 The defendant's party or his cause 3 (Logic) The minor premiss in syllogism 4 The fortnight of the waning moon 5 A rejoinder ઉત્તર પદ (Gr) The latter part of a compound word as distinguished from પૂર્વ પદ (the first part) ઉત્તર પથ The road northwards over the Himalaya mountains, (stated to be the road to Heaven, and to be inaccessible to mortals) 2 Fig A course of austerities and pilgrimages in preparation for death ઉત્તર પૂજા The concluding portion of an act of worship ઉત્તર ભાગ The latter part ઉત્તર મીમાંસા The latter part, or the closing portion, of the Mimansa philosophy, the Vedanta philosophy ઉત્તર રાગ An air sung in the latter part of the night ઉત્તર-રાત The latter part of the night, the time from 12 P M to 6 A M ઉત્તર-લોક The world above, where holy men live after death ઉત્તર વય The declining years of life ઉત્તર વાદી (Law) The defendant ઉત્તર સાધન Ceremonies or charity done for benefit in the future life ઉત્તરહીન Incapable of making an answer ઉત્તરા The north ઉત્તરાર્ધ The latter or concluding half ઉત્તરા-ફાલ્ગુની Name of the 10th lunar mansion ઉત્તરા ભાદ્રપદા Name of the 25th lunar mansion ઉત્તરાભાસ (Logic and Law) An indirect irrelevant, or prevaricating reply ઉત્તરાભિમુખ With the face turned towards the north ઉત્તરાયન See અયન ઉત્તરાર્ધ The latter half ઉત્તરાષાઢા The name of the 19th lunar mansion ઉત્તરોત્તર Successively

ઉત્તરીય, s n [S fr ઉત્તર] A ... 2 pl Cloth ... put on ... the body ... the ... of the body

... —પ્રેમાનંદ

ઉત્તાન, adj [S fr ઉદ્ up + તન્ to stretch ...] Lying ... with the ... upward, supine

ઉત્તેજક adj [S fr ...] ... sharpen fr તિજ્ to bear, to endure] That which gives encouragement, encouraging, stimulating

ઉત્તેજન, s n Encouragement

Id ઉત્તેજન આપવું To encourage

ઉત્તેજિત, adj Encouraged, stimulated

ઉત્થાન [S fr ઉદ્ up + સ્થા to stand] Getting up 2 Industry

ઉત્થાપક, s m [See ઉત્થાપવું to remove, to upset] The original author of a scheme, the originator of an activity, an agitator

ઉત્થાપન, s n Removal, taking down

ઉત્થાપવું, v t [S ઉત્થાપ્ to set aside caus of ઉત્થા to stand up fr ઉદ્ up + સ્થા to stand] To set aside, to take down to remove

ઉત્પત્તિ, s f [S fr ઉદ્ up + પદ્ to go] Produce 2 Birth 3 Origin

ઉત્પન્ન, s n Produce 2 adj Born

ઉત્પલ, s n [S] A lotus flower

ઉત્પાત, s m [S fr ઉદ્ + પત્ to fall] A catastrophe 2 Mischief 3 A portent

ઉત્પાતિયું, } ઉત્પાતી, } adj Mischievous, troublesome

ઉત્પાદક, adj [S ... ઉત્પત્તિ] That which produces, productive of

ઉત્પાદન, s n Production

ઉત્પ્રેક્ષા, s f [S fr ઉદ્ + ... forth + ... to see] A metaphor 2 The thing imagined in imagination, a fancy

ઉત્સંગ, s m [S] The lap

ઉત્સર્ગ, s m [S fr ઉદ્ + સૃજ્ abandonment fr સૃજ્ to abandon] Renunciation, abandonment 2 Giving up or making over (of a temple, well, &c) to the idol, dedication, consecration

ઉત્સર્જન s n Abandoning, resigning, giving up 2 The ceremonies at the annual ... ... the ... ...

ઉત્સવ, s ... [S ...] A festival ...

ઉત્સાહ, *s m* [S *fr* उत् + सह् to bear to suffer] Zeal, alacrity, energy, enthusiasm 2 Joy, rejoicings 3 A holiday, an auspicious occasion

ઉત્સાહ-વત, } ઉત્સાહ-વાળું, } *adj* Zealous, energetic, ઉત્સાહી, } enthusiastic

ઉત્સુક, *adj* [S] Desirous

ઉથર્યું, *adj* [See ઉત્તમ highest, best] Excellent (Used in Kāthiāwād)

ઉથલ-પાથલ, *s f* [Dh Des पल्पाथिय turned upward *Cf* Hem Des, उत्थयपत्थला = S पार्श्वभ्रमण पार्श्ववर्तनम् turning on both sides See ઉથલવું + પાથલ redup ઉથલ] A revolution, a great change, a turning upside down

ઉથલવું, *v i* [Hem Des उत्थल्ल = S असमञ्जस पार्श्ववर्तनम sudden movement *fr* S उद् + स्थल ground *fr* स्थल् to be firm] To be set upside down, to be turned over 2 To be reversed

Id ઉથલી-જવું-પડવું To tumble down or over

ઉથલાવવું, *v t* [Caus of ઉથલવું] To cause to tumble down or over 2 To turn over (a page of a book)

ઉથલો, *s m* A reply, a retort 2 Revulsion, relapse 3 Change of the scale (in Music)

Id ઉથલો આવો To have a relapse (of a disease 2 To undergo a complete change ઉથલો મારવો To tumble head over heels ઉથલો વાળવો To give a retort or a sharp answer

ઉથાપ, *s f* [See ઉત્થાપન] Removal, repulsion, re-action

ઉથાપન, Same as ઉત્થાપન

ઉથાપવું, } ઉથામવું, } *v t* To take down to set aside, to remove 2 To disobey, to transgress

ઉદેવો *s m.* S उद् up + Dh Des ... a drop Cf mar ... a drop] A leak in the roof of ... (Used in the Balsar District)

ઉદો, *s m* Rottenness 2 A worm in wood (Used in Kāthiāwād)

ઉદ્, [S] A prefix to verbs and nouns in Sanskrit, but to nouns and adjectives in Gujarati, showing (1), Superiority in place, rank, or power, equivalent to "up, upwards, on, upon, over, above," (2), separation, disjunction, equivalent to 'out, from, apart," (3), Motion upwards, (4), Acquisition, gain, (5), Pre-eminence, (6), Throwing off, abandonment

ઉદ, } ઉદક, } *s n* [S] Water

ઉદ ઉદથી સ્પર્શે ... વાર યમુના, વસે યમુના નીર

—દયારામ

ઉદકવું, *v i* [See કૂદવું] To leap, to jump

સ્વચ્છ ... પર ઉદકતા ને કદતા, ... ૭

—કાળીદાસ

ઉદગ્ર, *adj* [S *fr* उद्, उद्, up + अग्र end] With elevated top, pointing upwards 2 Tall, lofty, high 3 Conspicuous, distinguished 4 Advanced in age

ઉદધિ, *s m* [S *fr* उदन् water + धा to hold] The ocean

ઉદ-પાન, *s n* [S *fr* ઉદ water + પાન drinking] Drinking water 2 A trough for cattle to drink water from

ઉદ-બુદો, *s m* [+ S बुद्बुद bubble] A bubble of water

ઉદંબર, } ઉદમરો, } *s m* [S उदुम्बर, See ઉંબરો a threshold, a wild fig tree] A class of Brāhmans, found in the Dāntā state in Mahīkāntha

ઉદમાત, *s m* [S उन्माद *fr* उद् up + मद् to be mad] Mischief

ઉદમાતિયું, *adj* Mischievous

ઉદય, *s m* [S *fr* उद + इ to go] Rise 2 Outcome, produce 3 Increase 4 Rising into fame

Id ઉદયમાં આવવું To rise to succeed to better one's self ઉદયમાં આવવું-મૂકવું To bring to light ઉદય કરવો To give publicity to ઉદય જોવો To wish to see one prosper

ઉદય પવો-પામવો To rise, to go up 2 To prosper

ઉદય-ગિરિ, ઉદયાચલ, } s m [+ गिरि a mountain, + अचल a mountain fr अ not+चल् to walk] The eastern mountain where the sun rises

ઉદયન, s n Same as ઉદય

ઉદયાચલ, Same as ઉદય-ગિરિ

ઉદયાસ્ત, s m [S fr + અસ્ત setting] Rising and setting 2 Rise and fall, prosperity and adversity

ઉદર, s n [S] The belly, stomach, abdomen 2 The womb

Id ઉદર ભરવું To maintain one's self 2 To eat and do no work ઉદરે આવવું To be born to (a woman), to be the son of (a woman)

ઉદર, adv [Hind fr S इदम् this] Thither, there

ઉદર શ્રી, adj [S उदर the belly, the womb] Pregnant

ઉદર-નિર્વાહ, s m [S fr + निर्वाह maintenance fr निर् out + वह् carry] Maintenance, livelihood

ઉદર-પોષણ, s n [S fr + पोषण nourishment fr पुष् to nourish] See ઉદર-નિર્વાહ

ઉદરાવો, s n [See ઊભ erect] Anxiety

ઉદવસ્ત, Same as ઉદ્‌ધ્વસ્ત

અન્નેધ્યા લગી આજ ઉદવસ્ત કરૂં,
એટલી આય રાખું ઘણી જોર ઝાઝું —સામળભટ

ઉદાત્ત, adj [S fr उद up + आत्त taken fr आ up to + दा to give] Open 2 Broad in pronunciation 2 Noble

ઉદાન, S [S fr उद + अन् to breathe] One of the five vital winds which resides in the neck

ઉદામ, Same as ઉદ્દામ

ત્રણ કુવર ને એક પુત્રી, જેનો રૂપ ઉદામ
—પ્રેમાનંદ

ઉદાર, adj [S] Munificent, bountiful, generous 2 Bold, open minded, opposed to mean or contracted 3 Bold, frank, liberal (said of a speech, or of deportment)

Id ઉદાર દીલનું Liberal minded

અનાણે ઘર અતિ આજ ઉદાર હોવો
શ્રી જયદેવની વાણી રૂડેરી —ગીત-ગોવિંદ

ઉદાર તા, ઉદાર ત્વ, } s f Liberality, nobleminded ness

ઉદાર-ધી, s f [S fr + धी mind] A generous or munificent mind 2 adj Having a generous or munificent mind

ઉદાર્ય, s n [See ઔદાર્ય liberality] An empty show

ઉદાવર્ત, s m [S fr उद् up + આવર્ત returning] A disease of the bowels

ઉદાસ, adj [See ઉદાસીન] Sad, sorrowful, gloomy, dejected

ઉદાસી, s f, Sadness 2 adj Sad 3 s m A follower of a particular sect founded by Nānak

ઉદાસીન, adj [S fr उद् up+ आस् to sit] Same as ઉદાસ 2 Indifferent to, not interested in 3 Apathetic

ઉદાસીન તા, s f, ઉદાસીન પણું, s m } Sadness, dejection, depression 2 Indifference 3 Apathy

ઉદાહરણ, s n [S fr उद् + आ up to + ह to take away] An illustration, an example

Id ઉદાહરણ આપવું-દેવું To give as an illustration ઉદાહરણ લેવું To take for instance, to take as an illustration ઉદાહરણ તરીકે For example, for instance

ઉદિત, adj [S उद् fr up + इ त gone fr to go See ઉદય] Arisen 2 Excited

ઉદિત, adj [S fr वद् to speak] Spoken, uttered

ઉદીચી, s f [S fr उद् up+ अञ्च् to go] The northern direction, the north.

ઉદે, Same as ઉદય

ઉદેતી, adj f [See ઉદય rise] (तिथि a day of a lunar month being understood) At the time of sunrise

ઉદો, adj Bluish, light blue

ઉદો-ઉદો, interj [See ઉદય, ઉદે, rise] A cry " May you be victorious ", uttered before a goddess

કરો ઉદો જયકાર કીધો નવ ખંડ, મા
—વલ્લભભટ

ઉદ્ગમ, *s m* [S *fr* + इद् गम to go] Going up 2 Birth, Production, creation 3 Origin

ઉદ્ગાર, *s m* [S *fr* उद् up + गॄ to utter a sound.] Sudden arrival of misfortune 2 Wonder 3 A sudden utterance, an exclamation

ઉદ્ગીત, *adj* [S *fr* ઉદ્ up + ગીત sung] Sung loudly

ઉદ્‌ઘાટ, *s m* / ઉદ્‌ઘાટન, *s n* } [S *fr* उद् + ઘાટ from *fr* घट् to shape, to form] Exposition, explanation 2 Agitation

ઉદ્‌ઘોષ, *s m* / ઉદ્‌ઘોષણું, *s n* / ઉદ્‌ઘોષણા, *s f* } [S *fr* ઉદ્ up + ઘોષ crying cloud] Crying loudly, proclaiming 2 A proclamation

ઉદ્દામ, *adj* [S *fr* ઉદ્ up + દામણ a tether] Unrestrained, uncontrolled 2 Arrogant, haughty 3 Bold, forward, daring 4 Firm, vigorous

ઉદ્દાલ, *s m* [S.] An inferior kind of corn, growing wild

ઉદ્દિષ્ટ, *adj* [S *fr* उद् + दिष्ट shown *fr* दिश् to show] Directed 2 Described, mentioned

ઉદ્દીપક, *adj* [S *fr* ઉદ્ + દીપક kindling] Kindling or inflaming to a high degree, stimulating

ઉદ્દીપન, *s n* [S *fr* उद् + दीप्, દીપવું, to shine] A kindling, an exciting, a stimulation

ઉદ્દેશ, *s m* [S *fr* उद् + दिश् to show] Intention 2 Reference

ઉદ્દેશ્ય, *adj* Fit to be purposed or contemplated 2 *s n* The matter purposed or designed, the object contemplated or meant 3 (Gram) The subject of a sentence

ઉદ્ધત, *adj* [S *fr* उद् up + हत struck *fr* हन् to strike] Rude, impudent

ઉદ્ધતાઈ, *s f* Rudeness, insolence

ઉદ્ધરવું, *v. i* [See ઉદ્ધાર] To get up, to ... of salvation 3 To be successful

ઉદ્ધાર, *s m* [S *fr* उद् up + धृ to hold or हृ to carry] Salvation

ઉદ્ધારક, *adj* That which saves 2 *s m f* A saviour

ઉદ્ધારણું, *s n* Same as ઉદ્ધાર 2 Same as ઉદ્ધારક.

ઉદ્ધારણહાર, [+ S कार a doer, doing *fr* कृ to go] Same as ઉદ્ધારક,

ઉદ્ધારવું, *v t* To raise 2 To absolve 3 To deliver from

ઉદ્‌ધ્વસ્ત, *adj* [S *fr* उद् up + ध्वस्त destroyed *fr* ध्वस् to destroy] Destroyed

ઉદ્ભવ, *s m* [S *fr* + भू to be] Birth, origin

ઉદ્ભિજ્જ, *s n* [S *fr* + भिद् to break + जन् to be born] Vegetation

ઉદ્‌મસ્ત, *adj* [See + ઉદ્ up + મસ્ત mad] Very mischievous or turbulent 2 Very lusty or lecherous

ઉદ્‌મસ્તાઈ, / ઉદ્‌મસ્તી, } *s f* Great mischief or turbulence 2 A strong inclination to be mischievous or turbulent 3 A strong inclination to be hasty

ઉદ્‌મસ્તીખોર, [+ P खोर enjoying *fr* खुर्दन् to enjoy] Same as ઉદ્‌મસ્ત

ઉદ્યમ, *s f* [S *fr* + यम् to strive] Industry 2 Occupation 3 Exertion work, labour

Prov કામ કરો હુન્નર, ભાગ્ય વિના કોડી ન પામે There is no flying against fate ઉદ્યમ વિનાનું નશીબ શું Industry is powerless without good luck

ઉદ્યમી, *adj* Industrious, diligent

ઉદ્યાન, *s n* [S *fr* + या to go] A garden

ઉદ્યાપન, *s n* [S *fr* + याप् to cause to go *fr* या to go] The ceremony performed at the close of any religious observance

ઉદ્યુક્ત, *adj* [S *fr* + युक्त joined *fr* युज् to join] Engaged, industrious, ready, willing

ઉદ્યોગ, *s m* Industry

ઉદ્યોગ-શાળા, *s f* [S + शाला a school]

A technical school, a school of industry

ઉદ્યોગી, *adj* Industrious

ઉદ્યોત, *s m* [S *fr* उद् + द्युत् to shine] Lustre

ઉદ્વાહ, *s m* [S *fr* ઉદ્ + वह् to carry Cr વિવાહ] Marriage

ઉદ્વિગ્ન *adj* Grieved, afflicted, sorrowful, anxious 2 Depressed in mind, dejected 3 Alarmed, frightened

ઉદ્વેગ, *s m* [S *fr* उद् up + विज् to distinguish] Trembling, shaking 2 Agitation, excitement 3 Alarm, fear 4 Anxiety

ઉધ, ઉદય, *s f* [S ऊढ carried *fr* वह् to carry] One of the two poles of a bullock cart

ઉધડ, ઉધડું, *adv* [See ઉદ્ધત stuck up, rude] In the lump 2 By wholesale

Id ઉધડ માપ A measure of a quantity guessed but not actually measured ઉધડ ભાવ Price settled by a guess ઉધડ લેવુ To buy at a price settled by a guess, but not calculated at a particular rate ઉધડું લેવુ To rebuke unexpectedly, to fall foul of, to take to task

ઉધ્રડક વું, *v i* [See ધડક્વું to throb] To throb, to tremble to beat fast (of the heart)

આશુક્કે ઉધડકે નહિ, પાડે વાઘ ભરાડ —પ્રેમાનંદ

2 To be startled

ઉધડકી ઉઠીયો વેગે વૈકુંઠ પતિ —પ્રેમાનંદ

3 To be frightened

ગાજે મેહ, ઉધડકે દેહ, સખી, આવે હૈયા ધારણ, રે —પ્રેમાનંદ

4 To shake, as one possessed by a spirit (Used in Kāṭhiāwād)

ઉધડિયું, *adj* Undertaken wholesale (of a work) 2 Done carelessly

ઉધડો, *s m* A work performed wholesale 2 Chiding

ઉધમાત, Same as ઉદમાત, Mischief

ઉધમાતિયુ, Same as ઉદમાતિયુ

ઉધ્રક વું, *v i* [S उद् up + ધડકવું to throb] To throb, to tremble (of the heart)

કેવરડ કરગો દેવ નતિ તારી આ

—વલ્લભ

ઉધરતું, *adj* [See ઉધરવું] Rising, being brought up

Id ઉધરતી પ્રજા The rising generation ઉધરતો વર્ગ The rising class

ઉધરવું, *v i* [See ઉદ્ધરવું to lift up] To be debited, *Cf* ઉધારવું 2 To be raised, to be brought up, to be nourished

ઉધરસ, *s f* [S ऊर्ध्व-रस *fr* ऊर्ध्व upward + रस juice slime] Cough

Id ઉધરસ આવવી To have a fit of coughing ઉધરસ ખાવી To cough with an intention, to give an intimation by coughing

ઉધરાવો, *s m* [See ઉધારવું to lift up] Eagerness, anxiety, care

ઉધરેલું, *adj* [See ઉધરવું] Debited 2 Bred up

ઉધળવું, *v i* [S *fr* ઉદ્ up + हल् to move] To run away wildly, to run off

Id ઉધળી જવું To run away from one's husband with another man, to elope

ઉધાઈ *s f* A white ant

ઉધાઈ ખાધેલું, *adj* [See ઉધાઈ] Eaten by white ants, rotten

ઉધાન, *s n* [S उद् up + धा to hold] The spring tide 2 The name of a disease of the lungs, being a precursor of consumption, asthma 3 Three (in the secret language of brokers)

Id ઉધાન ચડવું The rising of the waters of the sea at spring tide 2 To have an attack of asthma

ઉધાનપાયા, *adj* [+ પાય, S पाद् the foot *fr* पद् to go] Unsteady, eccentric, odd

ઉધામો, *s m* [ઉદ્ + S धाव्, ધાવું, to run] Preparation for a fight, a struggle, agitation. 2 The appearance of the sky when it is about to rain

ન સામા થયા કો, વિસામા ક્યા ના,
ઉધામા સુદામા તણા, તે રહ્યા —પ્રેમાનંદ

ઉધાર, *adj* [See ઉદ્ધાર lifting up] Borrowed on trust or credit

Id જમે ઉધાર કરવું To write in the credit side and debit side of an account book, to make an entry in an account book ઉધાર આપવું-ધીરવું To lend on credit ઉધાર ...

To keep on credit ઉધાર લેવુ To buy on credit ઉધાર પાસુ The debit side in an account-book

Prov ઉધાર આપ ને ખર્ લેખ Beggars and borrowers can be no choosers ઉધારે હાથી બધાય, પણ રોકડે બકરી ન બધાય A man can buy even an elephant on credit, but he cannot buy even a goat for cash =Commerce is carried on more on credit than by cash payments ઉધાર આપ, ને ખર લેખ Look not a gift horse in the mouth ઉધાર ઘરાળી, ને ગાંઠે દાથ Lend your money and lose your friend Lend and lose so play fools ઉધારની માં ડુંતરા પરણે Pay to-day, trust to morrow

ઉધાર-પાસું, s n [+ Guj પાસુ a side fr S पार्श्व a side] The debit side of an account

ઉધાર-વુ, v t To debit

ઉધારિયો, s m A man who often buys on credit

ઉધારી, s f Out-standings

ઉધારો, s m A promise 2 A delay 3 An obligation to pay, a credit account

Id એને ઘેર અન્ન પાણી ના ઉધારો છે He has nothing in his house to entertain even a guest

ઉધેડવુ, v t [See ઉખેડવુ to peel] To take off the skin Cf ઉખેડવુ, ઉચેડવું, ઉતેડવુ, ઉધેડવુ

ઉધે, Same as ઉધાઈ

ઉદ્ધડ, adj [See ઉદ્ધત] Foolish, fickle minded, unsteady

ઉન, Same as ઊન Wool

ઉનડ, adj [S fr ઉદ્ + નાથ a strap a restraint] Roving, run-about truant 2 Prankish, mischievous (Used in Kāthiāwād.)

ઉન-વા, s m [S उष्ण, ઊનુ ઊનુ, hot + વા, वात, wind] Piping hot weather

ઉના-મણો s m } **ઉના-મણિયું** s n } [S उष्ण hot + માણુ a pot] A water-pot in which water is heated for bathing

ઉના-ળો, s m [S उष्ण hot + કાળ time] Summer

Prov ઉનાળાના તડકા, ને કુંવારી કન્યાના ધડકા (બે સરખા) The uneasiness to the parents of an unmarried daughter is as great as the summer's heat

ઉન્ધ-કર્મું, adj [See ઉંધુ contrary + કર્મ fate] Having an adverse fate, whose fate is opposed to his rise or prosperity 2 Leading a life, in which acts are done contrary to the general practice, transgressing; disobedient

ઉન્ધ-ખોદિયું, adj [+ ખોદ-વુ to dig] Doing acts contrary to orders or to the general practice, transgressing; disobedient.

ઉન્નત, adj [S fr उद् up + नत bent fr नम् to bend] High, raised, elevated

ઉન્નતિ, s f Height; rising, elevation

ઉન્મત્ત, adj [S fr उद् up + મત્ત mad fr मद् to be mad] Proud, haughty 2 Mischievous 3 Intoxicated

ઉન્મત્તાઈ, s f Intoxication 2 Insolence 3 Pride

ઉન્મની, s f [S fr उद् up + मनस् the mind] Freedom from worldly cares

ઉન્માર્ગ, s m [S fr + માર્ગ way] A wrong or wicked way

ઉન્માદ, s m [S See ઇદ-માદ] Pride 2 Mischief. 3 Delirium

ઉન્મીલન, s n [S fr ઉદ્ + मील to meet, to close] Opening, expanding (of flowers, eyes) 2 Opening, uncovering (of an eclipse) 3 Unfolding or opening (in general)

ઉન્મુખ, adj [S fr उत् up + मुख the mouth] Looking upwards 2. About to do an act (Generally the final member of a compound)

Id ગમનોન્મુખ About to go મરણોન્મુખ About to die દાનોન્મુખ, વિષયોન્મુખ, &c

ઉન્મૂલન, s n [S fr उद् up + मूल the root] Extirpation

ઉન્હાળો, Same as ઉનાળો

ઉપ, prep & adv [S] A prefix implying (1), Vicinity or assemblage,(near, by the side of, with), (2), Inferiority (less

minor, secondary), (3), Excess, (over, above, beyond), (4), Likeness or resemblance This prefix is often redundant

ઉપ આનો, *s m* [ઉપ inferior + આનો an Anna] One sixteenth part of an Anna, $\frac{1}{16}$ Anna

ઉપ ઉપ આનો *s m* $\frac{1}{16}\times\frac{1}{16}$ Anna, $\frac{1}{256}$ of an Anna

ઉપ કંઠ *adv* [S *fr* ઉપ near + કંઠ bank.] Near the bank of 2 Near

નખના કખની પંક્તિ ઉંડેરી, ઠંડિત છે ઉપકંઠે
—ગીત-ગોવિંદ

ઉપ કર ણુ, *s n* [S *fr* ઉપ inferior + કરણુ instrument *fr* कृ to do] An instrument or implement, means, an apparatus

ઉપ કર•વું, *v t* To assist, to favour

બહુ ઉપકરિયે, હો કે, પશુને પેર પેર
—જસવિજય

ઉપ કાર, *s m* An obligation. 2 An act of favour

Id ઉપકાર કરવો To oblige 2 To benefit

ઉપ કાર ક, } ઉપ•કારી, } *adj* Obliging, assisting, doing a favour 2 Obliged

ઉપ કારી, } ઉપ કૃ ત, } *adj* Assisted, favoured, obliged, under obligation to, indebted to

Id પોતે તેનો ઉપકૃત-ઉપકારી થયેલો તેથી Because he was greatly indebted to him

ઉપ•ક્રમ, *s m* [+ क्रम् to walk] Beginning 2 Diligence

ઉપ ગાર, Same as ઉપ•કાર

ઉપ ગારી, Same as ઉપ કારી

ઉપ ગીતિ, *s f* [S *fr* + गीत r song *fr* गै to sing, see ગા વું] A species of Āryā (આર્યા) metre, in which the second half has as many mātrās (માત્રા) as the first half

ઉપ ગુરૂ, *s m* [S *fr* उप subordinate + गुरु teacher] A monitor 2 An assistant teacher

ઉપ ગ્રહ, *s m* [+ ग्रह a star] An asteroid 2 A satellite

ઉપ ગ, *s n* A kind of musical instrument

ઉપ ચર ણ *s n* [See ઉપ ચાર remedy *Cf* આ ચાર] Service 2 A show of good conduct

શિષ્યની સેવા ગુરૂ કરે, સાધુ અસાધુત ઉપચરણ
—સુદામાચરિત્ર

ઉપ ચાર, *s m* [S *fr* उप + चर् to walk] Application of means, adoption of measures, trial or use of remedies 2 An application of sandal ointment, &c, to the body 3 Any of the particulars & points of idol-worship

મૌમ્ય કહે, "તે મેળવજો સહુ, યજ્ઞ તણો ઉપચાર"
—ગિરિધર

4 Any of the particulars and points of medicine or medical treatment 5 Treatment 6 Attentions and courtesies (to priests, guests, visitors) 7 Tropical or figurative speech

ઉ પજ, *s f* [S *fr* उद् up + पद् to go] Produce, 2 Income 3 Birth

ઉ પજ-નિ પજ, *s f* [See ઉ પજ + Guj નિ•પજ produce *fr* निस् out + पद् to go] Rise and progress 2 Produce 3 Net income

ઉ પજ વું, *v i* To be produced 2 To be born

Id જેમા પોતાનુ ઉપજે નહિ તે A thing in which one is helpless તેનુ ઘરમા ઉપજતુ નહિ He has very little way in his own house

Prov ઉપજ્યુ, ત્યાથી નિપજ્યુ Rome was not built in a day

ઉપ જાતિ, *s m* [S ઉપ inferior + S जाति a kind of fragrant flower] A metre of four lines, in which ઇન્દ્રવજ્રા and ઉપેન્દ્રવજ્રા metres are mixed together

ઉપાજ વવુ, *v t* [Caus of ઉ પજ વુ] To produce

ઉપ જીવિ કા, *s f* [S *fr* उप by the side जीविका living *fr* जीव् to live] Livelihood

ઉપ જીવી, *adj* Dependent

ઉપ જ્ઞા, *s f* [S *fr* + ज्ञा to know See જાણવુ] Knowledge acquired by oneself and not handed down by tradition, invention

ઉપ ટ, Same as ઉપ ટ,

ઉ પટ, *s f* [See ઉ ઠા lifting up] A debt

ઉ·પટ વું, *v i* [See ઉ·પડ·વુ to be taken up] To become pale or less bright, to fade

Id. પાઘડીનો રંગ ઉપટી ગયો The colour of the turban has become pale or faded

ઉપટો, See ઉકટો

ઉ·પડ·તું, *adj* [See ઉ·પડ·વુ to rise] Rising, swelling, projecting 2 *adv* At once, suddenly, unexpectedly

Id. ઉપડતો પાટ Projecting work, work in relief ઉપડતીને તેણે ગાળ દીધી He abused him at once, without provocation

ઉ·પડ·વું, *v i* [S *fr* उत् up+ पट् to pluck] To be pulled out 2 To start, to depart 3 To be lifted 4 To start, to sail, to move away

Id ઉપડી જવું To depart secretly 2 To be insolvent મારવા ઉપડવુ To be ready to beat ગુમડુ ઉપડયુ A boil has appeared prominent. પગ ઉપડવો To dare to go હાથ ઉપડવો To beat જીભ ઉપડવી To begin to speak (of an infact) 2 To dare to abuse સાદ ઉપડવો To rise (of the voice) 2 To have the voice restored after sickness તેનો સાદ ઉપડતો નથી He is shy in speaking, he is ashamed to speak મુકામ ઉપડવો To move the camp દમ ઉપડયો The breath became laboured રોગ ઉપડયો The disease has appeared અક્ષર ઉપડયા છે The writing is clearly seen સાહી ઉપડી આવે છે The ink rises up and sticks to the types

ઉપડા ઇ, *s f*
ઉપડા મણું, *s n*
ઉપડા મણી, *s f*
} [See ઉપાડ·વુ to lift up] Wages for lifting up

ઉપડા વવુ, *v t* [Caus of ઉપાડ વુ to lift] To cause one to lift 2 To cause to be lifted up, to lift up

ઉપણ·વું, *v t* [Db Des उप्पुणिय winnowed *fr* S उत्पूत made pure *fr* उत् up + पूत purified *fr* पू to purify] To winnow

ઉપણું, *s n* [See ઉપર·નુ upper, lying upon] The headpiece of a cot 2 The part of a cot either at the head or at the feet

ઉપ·તાપ, *s m* [See ઉપ inferior + તાપ heat] Affliction, distress 2 Pain 3 Disease

ઉપ·દેશ, *s m* [S *fr* उप near + दिश् to show] Admonition, advice

ઉપ·દેશ ક, *s m* A teacher, a preacher

ઉપ·દેશ·વુ, *v t* To advise, to preach, to teach

સરસ્વતીએ ઉપદેશ્યો તેહ —તુલસીદાસ

ઉપ·દ્રવ, *s m* [S *fr* उप + द्रु to run] Annoyance, molestation

Id કીડીઓનો ઉપદ્રવ ઘણો થયો છે There is a pest of ants, ants have appeared in large numbers

ઉપ·દ્વીપ, *s m* [S *fr* उप inferior + द्वीप an island] A small island

ઉપ ધાતુ, *s n f* [S *fr* + धातु a metal *fr* धा to put] A baser or inferior metal

ઉપ·ધાન, *s n* [S *fr* + धा to hold] Conferring, bestowing, communicating 2 Communication by body to body, (of qualities) 3 A cushion

ઉપ·ધાન્ય, *s n* [S *fr* + धान्य corn] Inferior grain

ઉપ·નયન, *s n* [S *fr* उप near + नयन carrying *fr* नी to cary] The ceremony of investiture with the sacred thread

ઉપ નામ, *s n* [S *fr* उप inferior + नाम a name] A surname

ઉપનિષદ્, *s n* [S] Vedānta philosopny

ઉપ·નેત્ર, *s n* [S *fr* उप inferior, another + नेत्र the eye *fr* नी to carry] Spectacles

ઉપ ન્યાસ, *s m* [S *fr* ઉપ near + ન્યાસ placing down] Exhibition or statement of a case, exposition, placing before one's view 2 An exordium or introduction

ઉપન્યું, Same as ઉત્પન્ન (Used in poetry for ઉપજ્યુ Produced, turned out)

ઉપ પતિ, *s m* [S *fr* ઉપ inferior + પતિ husband] A paramour

ઉપ પત્તિ, *s f* [S *fr* उप + पद् to go] Establishing or adducing arguments in proof 2 Evidence brought forward to

prove a point 3 Demonstration proof

ઉપ•પત્ની, *s f* [S *fr* ઉપ inferior + પત્ની wife] A junior wife 2 A concubine

ઉપ•પદ, *s n* [S *fr* ઉપ near + પદ a word] (Gram) The first word in a compound word

ઉપ•પાતક, *s n* [S *fr* उप inferior + पातक sin *fr* पत to fall] Sin of a small degree

ઉપ પાદ•ન, *s n* [S *fr* + पद् to walk] Stating, proposing, laying down with a system & method 2 Proving; establishing

ઉપ•પુરાણ, *s n* [S *fr* ઉપ inferior + પુરાણ history] A minor or secondary Purāna (પુરાણ)

ઉપ ભોક્તા, *s m* [See ઉપ•ભોગ enjoyment] That enjoys or uses, that is in the fruition or possession of. 2 That apprehends or knows by personal enjoyment or suffering

ઉપ ભોગ, *s m* [S *fr* उप + भोग enjoyment *fr* भुज् to enjoy] Enjoyment, use 2 Experience

ઉપ મા, *s f* [S *fr* उप+ मा to measure] Comparison 2 Simile 3 glory, splendour

Id ઉપમા આપવી To compare with 2 To ascribe the glory to ઉપમા લેવી To take an illustration 2 To take the credit of

ઉપ•માતા, *s f* [S *fr* उप inferior, another, + मातृ, माता mother] A nurse

ઉપ માન, *s n* [See ઉપ મા comparison] That to which a thing is compared 2 Comparison 3 Analogy

ઉપ•મેય, *s n* [S *fr* + मेय fit to be measured *fr* मा to measure] A thing which is compared with another thing

ઉપ યુક્ત, *adj* [See ઉપ યોગ use] Useful 2 Able 3 Proper

ઉપ•યોગ, *s m* [S *fr* उप near + योग junction *fr* युज to join] Use 2 Benefit

Id ઉપયોગમા આવવુ To be useful ઉપયોગ કરવો–લેવો To make use of ઉપયોગમા લેવુ–આણવુ–લાવવુ To make useful or serviceable

ઉપ યોગી, *adj* Useful 2 Beneficial

ઉપર, *prep* [S उपरि] Up, upon

કહેક કેટિધા કીધા કવિ, તારી કૃપા જે ઉપર હવી
—સામળભટ

2 *s n* [See ઉપરાણુ] Help, support
શુ વઢવા આવ્યા તે ઉપરે —પ્રેમાનંદ

Id ઉપર ખાવુ To eat along with or just after ખાધા ઉપર ખાવુ To eat immediately after a meal 2 To gorge oneself એટલા ઉપર ચાકરી કરીશ I am willing to serve you for this much ઉપર જવુ–આવવુ To attack, to assault ઉપર સત્તા મેળવવી To get power over, to get the mastery of ઉપર સત્તા ચલાવવી To exercise power over ઉપર પડવુ To enter into rivalry with, to compete with ઉપર હાથ રહેવો To be superior (in rank, power) 2 To be under the protection of. ઉપર હાથ રાખવો To keep under one's power or control 2 To protect ઉપરનુ ઉપર જોવુ To keep directly under one's eye or supervision ઉપરનુ ઉપર રાખવુ To take care that one's protegee is not treated with contempt or disrespect 2 To treat a child with fondness ઉપર રહીને Under one's direct supervision પેટ ઉપર પગ મૂકવો Lit To deprive one of one's livelihood 2 To ruin છાતી ઉપર પગ મૂકવો To repress, to beat down ભોય ઉપર પગ મૂકતો નથી Hardly touches the ground 2 Is haughty and disdainful ઉપર ઉપરથી જોવુ To have a casual look at, to glance over, to look over ઉપર થઈને કરવુ To act on one's own authority regardless of other's opinion ઉપર નીચે થવુ To be eager or impatient

Prov ઉપર આભ, ને નીચે ધરતી=ઉપર આભ, ને નીચે ધરતી God is his sole protector = He is helpless ઉપર આછી ભીતરથી રામ જાણે=ઉપર વાઘા, ને માહે નાગા A fair face may hide a foul heart

ઉપર-ઉપર થી, *adv* Redup of ઉપર above] Superficially, desultorily

ઉપર-ચોટિ યું, *adj* [+ ચોટવુ to stick] Superficial desultory

ઉપર-છલું, *adj* [+ છાલ bark] Superficial

ઉપર-ટપકે, } *adv* [ટપકુ a small mark]
ઉપર-ટમે, }
Superficially 2 Without writing in the account book (of an item)

ઉપરણી, *s f*
ઉપરણું, *s n*
ઉપરણો, *s m* } [S उप आवरण an extra-garment *fr* उप near + आवरण a garment *fr* आ forth + आ up to + + वृ to cover] A scarf

ઉપ-રતિ, *s f* [S *fr* उप + रति pleasure *fr* रम् to play] Weariness of worldly pursuits and pleasures 2 Disgust

ઉપર-દળ, *s n* [See ઉપર upper, above, દળ a layer] The ground floor of a house

ઉપર-વટ, *s f* [+ वृत्ति being] Thinking oneself to be superior to, setting aside the dignity or power of a superior 2 *adv* In violation of an order

Id તેં આ કામ મારી ઉપરવટ થઈને-ઉપરવટ જઈને-ઉપરવટથી-ઉપરવટે કર્યું You did this thing, thinking yourself superior to me, or setting aside my power, or in violation of my order

ઉપર-વટ-ણો, *s m* [+ વાટ ॰ to crush by rolling] A roller, a pestle

ઉપર-વાડિ-યો, *s m* [See ઉપર + વાડી a garden *fr* S वाट a region] A farmer living in a village other than that in which his field stands

ઉપર-વાડે, *adv* [+ વાડ a hedge] Over the hedge or boundary wall

ઉપર-વાસ,
ઉપર-વાસો, } *s m* [+ વાસ, વાસો dwelling] Residence above-stairs, or not on the ground floor

ઉપર-વાસિ-યો, *s m* A sweeper a scavenger

ઉપરા-ઉપરી,
ઉપરા-છાપરી, } *adv* [+ redup of ઉપર] In rapid succession, one after another

ઉપરાઠું,
ઉફરાઠું, } *adj* [Mar उर-फाटे *fr* S उर the chest + ફાટ ॰ to break to be torn] Crooked 2 Indirect 3 Opposite

નાખે પાછું પગ ઉપરાઠે —પ્રેમાનંદ

ઉપગાણું, *s n* [See ઉપવાણું] Help, support

Id ઉપગાણું -રહેવું-લેવું To help 2 To protect

ઉપગાન[illegible]

limit] In addition to, besides

ઉપરા-મણી, *s f* [See ઉપર above] The excess, in a bargain, of a thing of greater value over another of less value, the difference, in value, of two articles

ઉપરા-વવું, *v t* [See ઉપર above] To cause to rise 2 To throw (grains, &c) in water, and cause the grains to rise over little pebbles which may be mixed with them 3 To sift, to winnow

ઉપરાણું, Same as ઉપરાણું

ઉપરી, *s m* [S उपरि above] A superior 2 A superintendent

ઉપરી-પણું, *s n* The position or power of a superior

ઉપરૂ,
ઉફરૂં, } *adj* [See ઉપર above] Standing erect or high, not spread out

Id ખાટલો ઉપરો-ઉફરો કરો Place the cot erect, let the cot not remain spread out

ઉપલ, *s m* [S] A stone, a rock

પેલી ઉપલની સ્ત્રી થઈ, રજપર શ્રીપદ રઘુનાથ
—ગિરિધર

ઉપ-લક,
ઉપ-લગ, } *adj* [S *fr* उप near + लग् લાગ ॰, to stick] Supernumerary 2 Not entered in an account-book

ઉપ લકિ-યું, *adj* Superficial

ઉપલકિ-યો, *s m* A pretentious or superficial man

ઉપ લક્ષણ, *s n* [S *fr* उप inferior + लक्षण a mark *fr* लक्ष् to see] An indication 2 Synecdoche

ઉપ-લબ્ધ, *adj* [S *fr* ઉપ near + લબ્ધ got *fr* लभ् to get] Obtained 2 known

ઉપલા છું, *s n* [See ઉપર upper, above] The upper part, the upper side

ઉપલા ણે, *adv* [See ઉપલું upper] On the upper side

ઉપલી, *s f* [S उपल a stone] A mortar fixed in the ground

ઉપલિ યું, *s n* [See ઉપર above] Hooping cough

ઉપલું,
ઉપલ્યું, } *adj* [See ઉપર] That which [illegible]

ઉપલેટ, s n Name of a medecial drug

ઉપ વન, s n [S fr उप inferior, near, + वन a forest] A garden, an orchard

ઉપ વસ્ત્ર, Same as ઉપરણુ, અગ.વસ્ત્ર

ઉપ.વાસ, s m [S fr उप near + वस् to dwell] A fast

ઉપ.વાસી, adj Fasting 2 Hungry

ઉપ.વિદ્યા, s f [S fr उप inferior + विद्या learning fr विद् to know] A learning other than the chief fourteen 2 General knowledge 3 A stick 4 A trick

ઉપ વીત, s n [S fr उप near + वीत woven fr वे to weave] The sacred thread

ઉપ વેદ, s m [S fr उप inferior + वेद the Vedas] An inferior, Veda viz આયુર્વેદ the Science of medicine, ધનુર્વેદ the Science of archery or war ગાન્ધર્વેદ Science of music અથર્વવેદ Science of magic

ઉપ.શમ, s m
ઉપ શમ.ન, s n
ઉપ શાન્તિ, s f } [S fr ઉપ inferior + શમ becoming calm] Assuagement, mitigation, abatement 2 Tranquillity or calmness after excitement 3 Abating, subsiding, cooling 4 Anything that allays or tranquilizes

ઉપ શમ વુ, v i To abate, to tranquilize, to become calm

ઉપ શાખા, s f [S fr ઉપ inferior + શાખા branch] A minor or secondary branch, a branch shooting from another branch 2 Shooting from any of the main roots a radicle

ઉપ શાસ્ત્ર, s n [S fr उप inferior + शास्त्र a science fr शास् to teach] An inferior science

ઉપ શિક્ષક, s m [S fr उप inferior + शिक्षक a teacher fr शिक्ष् to teach] An assistant teacher

ઉપ સંહાર, s m [S fr उप near + सम् together + हृ हर् to take away] The substance or summary of a speech or an essay

ઉપ સ ..., s m [S fr उप near + ... to ...] A ... (Gram) 2 Trouble 3 A ...

ઉપસ વુ, v t [S उत्सृ fr उत् up सृ to move] To swell

ઉપ સાગર, s m [S fr उप inferior + + सागर the ocean fr सगर the man who dug a canal to bring the Ganges down to the ocean] A bay, a gulf

ઉપસ્કર s m [S fr ઉપ inferior + कृ to do] An article, item, or point, which serves to complete a whole 2 A useful or ornamental, but not indispensable adjunct 3 Any article of household use 4 Any article of condiment

ઉપ સ્ત્રી s f [S fr उप inferior + स्त्री wife] A mistress, a sweetheart, a concubine Cf ઉપ પત્ની

ઉપ સ્થ, s n [S] The male or female organ of generation

ઉપ સ્થાન, s n [S fr उप near + स्था to stand] Worship of a god with mystic prayers

ઉપ સ્થિત, adj [S fr + स्थित stood fr स्था to stand] Approached, arrived 2 Known, extant, cultivated, not fallen into oblivion or desuetude (of a science, knowledge)

ઉપ હાર, s m [S fr + हृ to carry] A present 2 Materials of worship

લઈ પૂજાનો ઉપહાર, રે —સુદામાચરિત્ર

ઉપ હાસ, s m [S fr उप near + हस्, હસ વુ, to laugh] Ridicule

ઉપ હાસ્ય, adj Fit to be ridiculed, ridiculous

ઉપણું, Same as ઉપણુ

ઉપાકર્મ, s n [S fr उप near + आ up to + कर्म an act fr कृ to do] The ceremony performed before commencing the study of the Vedas

ઉપાખ્યાન, s n [S fr उप inferior + आख्यान a story fr आ up to ख्या to tell] A fable 2 An incidental story 3 A digression

ઉપાઙ્ગ, s n [S fr उप inferior + अङ्ग limb] A minor part 2 An appendix

ઉપાડ, s m [S ... up ...] ... 2 ...

enthusiasm 3 Beginning, a start 4 Effort 5 Withdrawing of money, the amount withdrawn. 6 Demand, purchase, Consumption

Id છાતીનો ઉપાડ Rising or fullness of the chest મોટા ઉપાડથી કામ કરવું To work with energy વાતનો ઉપાડ Introduction or beginning of a story કામનો ઉપાડ The starting of a business મોટી રકમનો ઉપાડ A large amount withdrawn (from a bank, &c) માલનો ઉપાડ A demand for articles તમે માલનો ઉપાડ ઘણો કર્યો છે You have purchased a large number of things તમે ઉપાડ કરો છો, પણ, ભરણું કરતા નથી You draw money (from a bank) but do not pay in any amount

ઉપાડવું, *v t* [S *fr* उद् up + पट् to pluck, Caus of ઉપડવું] To lift up 2 To withdraw (a sum of money)

Id કામ ઉપાડવું To undertake or begin a work વાત ઉપાડવી To begin a story વાત ઉપાડી લેવી To take up and continue a subject of conversation 2 To support or second–in conversation ઉપાડી લેવું To take up and carry 2 To steal કામ–બોજો ઉપાડી લે૰ To relieve one of his work or responsibility માલ ઉપાડવો To buy things on credit નાણું ઉપાડવું To borrow money જડમૂળથી ઉપાડી નાખવું To root out, to eradicate

ઉપાડો, Same as ઉપાડ

ઉપાદાન, *s n* [S *fr* उप near + आ up to + दा to give] Taking up, acceptance 2 The immediate cause

ઉપાધિ, *s f* [S *fr* उप near + आ up to + धा to put] Surrounding circumstances 2 Annoyance, affliction

Id ઉપાધિમાં આવી પડવું-ઉપાધિ વળગવી To be afflicted

ઉપાધ્યાય, ઉપાધ્યો, } *s m* [S उपाध्याय *fr* उप near + अधि and इ to study] The preceptor of a family

Prov અજાણ્યો ઉપાધ્યો બામણું ઘી ઢોળે An unskilful workman makes a great waste ઘરના છોકરા ઘંટી ચાટે ને ઉપાધ્યાને આટો Charity must begin at home There is nobody nearer than one's own

ઉપાનહ *s n* [S उपानह् *fr* उप near + आ intens + नह् to bind] Shoes

ઉપાય, *s m* [S *fr* उप near + इ to go] A remedy, a resource

Id ઉપાય કરવો To apply a remedy ઉપાય ચાલતો નથી There is no remedy મારો ઉપાય નથી I cannot help it ઉપાય શોધવો To find out a remedy ઉપાય સૂઝ્યો છે A remedy is found out

ઉપાયું, *adj* [See ઉપજવું to be produced] Born, produced

યવન ઉપાયા, આઈ, ભમી ગયા ભમને
—વહીદ

ઉપાર્જન, *s n* [S *fr* उप near + अर्ज् to earn] Earning

ઉપાર્જવું, *v t* To earn, to acquire

ઉપાલંભ, *s m* [*fr.* ઉપ + આ intensive + लभ् to get] Rebuke, a taunt

ઉપાવડું Same as ઉપજવું

ઉપાર્જિત, *adj* Acquired, obtained

ઉપાસક, *s m* [S See ઉપાસના worship] A devotee

ઉપાસના, *s f* } [S *fr* उप near + आस् to sit] Devotion, worship
ઉપાસન, *s n*

ઉપાસવું, *v t* To worship

ઉપાસિત, *adj* Worshipped

ઉપાસી, Same as ઉપાસક

સામળભટ શિવજીનો સેવક, આદ્યશક્તિ કેરો ઉપાસી
—સામળભટ

ઉપાસ્ય, *adj* Deserving worship

ઉપેક્ષા, *s f* [S *fr* उप + ईक्ष् to see] Listlessness, neglect, indifference

ઉપોદકી, *s f* [S *fr* + ઉદક water] The plant Basella rubra

ઉપેન્દ્ર, *s m* [S *fr* उप inferior + इन्द्र the king of gods] Vishnu

ઉપેન્દ્ર-વજ્રા, *s n* [S + वज्र a thunderbolt] Name of a metre

ઉપોદ્ઘાત, *s m* [S *fr* उप near + उद् up + घात striking *fr* हन् to strike] A preface, an introduction

ઉપોષણ, *s n* Same as ઉપવાસ

ઉફરાટ, *s f* [See હું I, myself, + ...

self] Self assertion, presumption, arrogance 2 Boasting, self-conceit

ઉફરાંટિ•યું, s n [See ઉત્રાટું contrary] The opposite side of a written page or paper (Used in Kāthiāwāḍ.)

ઉફરાટિ•યો, s m [Mar उफराटें contrary fr S ઉર the chest + ફાટ•વુ to be torn] Terror, fear (Used in Kāṭhiāwād)

ઉફરાટું, adj [Mar उफराटें fr ઉર the chest + ફાટ•વુ to break] Opposite 2 Distant, removed

ઉફરાટી ફીથી સુંદરી, નળ ચાલ્યો કાયા નમ કરી
—પ્રેમાનંદ

ઉફરૂં, adj [See ઉપર, ઉપરૂ upper, above] Standing erect or high, not spread out (of a cot) 2 In addition to 3 Different from 4 Opposite of, contrary to

એ ઉફરૂં જે સાધન કરો, તે તો આળ પંપાળ
—ગોપાળ

ઉફાત, } s f [See હુ•પદ egotism fr હુ I, myself, + પદ a word] Arrogance, self conceit
ઉફાદ, }

Id ઉફાત માત્વી To become arrogant

ઉફાટ, s f [See above, Or, उद् up + ફંદ a wicked sport] Extravagance, prodigality 2 Mischief

ઉફાણો, s m Same as ઉફાત (Used in Kāṭhiāwāḍ)

ઉફાન, s n [S fr उष्मन् heat fr उष्ण hot] Effervescence 2 See ઉફાત

ઉબ, } s f [See હુક fr S उष्मा heat fr ઉષ્ણ hot fr उष् to burn] Mould, the excretion which gathers from dampness
ઉબા, }

ઉબક, s f } [S उद् up वम् to vomit] Retching, spasm
ઉબકો, s m }

ઉબ ડું, adj [See ઉબ, ઉબા] That (food &c) in which decomposition has begun, stale, tasteless

ઉબ ડિ યું, s n [See ઉબ fr S उष्मा heat] Same as ઊ ધિ યું

ઉબ લક, ઉબલ•ખ, } Same as ઉપ•લક, ઉપ લગ
ઉબ લેક, ઉબ•લેખ, }

ઉ•બળ, s m [S fr ઉદ્ up+વળ a turn, Or, અવળો opposite+ વળ a turn] The opposite turn in twisting threads or fibres into a rope

ઉબળ•વું, Same as ઉભળ•વુ

ઉબાડિ•યું, s n [See ઉબાડિ યુ] Frequent kindling and extinguishing of fire 2 Sticks, fire wood, &c kindled and kept n the hand by little children for play

ઉબાણ્યુ, adv [See ઉદ્ up, away, + S अध्वन् the way Or, ઉદ્ up, away, + બાણ્યુ boundary marks made by the survey department, fr Eng Boundary] Without regard to the way, away from the way, astray, at random, in any way one pleases (Used in the Surat district)

Id ઉબાણ્યુ ગાડી હાંકો Drive the carriage in any way you please, without looking to the landmarks

ઉબાન, adj [See ઉદ્ up+ભયાનક terrible] Fearless (Used in Goālāwāḍ)

ઉબાળો, s m [See ઉ•બળ વુ, ઉ•વળ•વુ, to be untwisted, to expand, or, See ઉભરો outburst] An outburst, excitement 2 An uproar

Id ઉબાળો ઉઠવો To spread (of an outburst or an excitement)

ઉબાળો, s m [S उन्मुक See ઉબાડિયુ] Fuel

ઉબેતર, s n [See ઉપ near, subordinate, + વાવેતર crop] A second crop raised in the hot season, by irrigating a field with well-water 2 Dismissing or giving leave to the guests called for a marriage ceremony

ઉબેર, s f A wooden nail or wedge driven in a plough to fix it tight

ઉબેડો, s m [See ઉબળ વુ, ઉમળ•વુ, to be untwisted] Gripings, an inclination to go to stool with griping in the bowels

ઉબેળ વુ, Same as ઉભેળ વું

ઉભ ડ, s, m [See ઊભું standing] A man having no permanent habitation 2 A man maintaining himsalf by his labour 3 A labourer

ઉભ ડ, *adj* [See ઊભુ] Standing, present, 2 *adv* As it stands, in the condition in which it stands or is at present (Used in Kāthiāwāḍ.)

Id ઉભડ માલ The things or goods as they stand

ઉભડિ યો, Same as ઉભડ *s m*

ઉભ-ડું, ⎫
ઉભડું ૬, ⎭ Same as ઉભેડું, ઉભેડ, ઊભું

ઉભય, *pron* [S] Both

ઉભય-પ..., *s m pl* Both sides

ઉભય-લોક, *s m pl* This world and the next

ઉભય-વિધ, Of two kinds, sorts, natures 2 (Gr) That which may be used both transitively and intransitively 3 A double-dealer, a dissembler

ઉભયાન્વયી, A conjuction (in Gram)

ઉભયાન્વિત, Connected on both sides

ઉભયાર્થ, Equivocal, ambiguous

ઉભયાલંકાર, A mixed rhetorical ornament or figure of speech, a figure of speech both verbal and material consisting in tropes & figures

ઉભરા મણુ, *s n* [See ઉભરા વું to overflow] Efferescence, boiling 2 The quantity lost by efferescence

ઉભરા વું, *v i* [See ઉભરો] To effervesce 2 To crowd in great numbers

ઉભરો, *s m* [S उद् up + भृ, भर to fill] Efferrescence 2 Outburst of passion

Id ઉભરો આવવો–ચડવો To efferresce ઉભરો શમવો To subside (of an efferrescence) મનનો–અંતરનો ઉભરો A feeling, emotion or passion મનનો ઉભરો કાઢવો To give vent to a passion અંતરનો ઉભરા કયાં કાઢે ? To whom can he unburden his mind

ઉભ ળ વું, *v i* [See उद् up+વળ a twist, a turn of a screw] To be untwisted. 3 To reappear, to relapse (of a disease)

Id તેને વળું રડવું ઉભળ્યું He relapsed into a fit of weeping

ઉભા-ઉભ ... [A reduplicated form of ...] ...

2 While standing

ઉભા, *s m pl* Grains of rice left uncooked or hard in a quantity of cooked rice

ઉભા-ઉભ, Same as ઉભાં-ઉભાં

Id ઉભાઉભ રહેવું To work without intermission ઉભાઉભ કામ કરી લેવું To get a work done in a very short time or quickly

ઉભાણી, ⎫
ઉભારણી, ⎭ *s* [See ઉભાર] Height, a vertical section

ઉભાત, *adj* [See ઉદ્ up, gone away + ભાત kind, texture, checkering] With the checkering lost, or become faint or pale

ઉભાર, *s m* [See ઊભુ standing + આકાર form] Largeness of volume combined with light weight 2 Uncovering a fire (See ઉભાર વું)

ઉભાર, See ઉભાળ

ઉભાર વું, *v t* [See ઊભુ standing erect] To take out a fire buried in ashes, to uncover a fire

ઉભાડિ યો, *s m* [See ઊભુ standing આકાર form] A globule of a thin sheet of gold not filled with wax

ઉભાળ, *s, f* [See ઉદ્ + ભાળ the head] A slope 2 A trough for water to flow down

ઉભું, Same as ઊભું

ઉભે, Same as ઉભેય

ઉભે-ડું, ⎫
ઉભેડ, ⎭ Same sa ઊભું

ઉભેળ વું, *v t* [See ઉભળ-વું] To seperate rice from the husk 2 To drive a plough through a field in which corn is sown; to destroy a crop

ઉભેળ વું, *v t* [Caus of ઉભળ વું to untwist *fr* S ઉદ્ + વળ a twist, a turn] To untwist a rope 2 To give currency to a rumour that has been forgotten, to reveal

ઉભેળો, *s m* [Dh Des उत्मालिय winnowed *fr* S उद्माल to winnow *fr* उद् up + भाल forehead] Rice separated from the husk.

ઉમકું, *s m* [S उद् up + मग्न drowned *fr* मस्ज to be drowned] Joy, delight 2 ...

ઉમંડુ઼ી, *adj* Joyous, delightedly, zealous

ઉમટ-વુ઼ં, } *v i* [उन्मृष्ट wiped & made
ઉમડ વુ઼ં, }
bright *fr* ઉદ્ up + मृष्ट wiped *fr* मृज् to wipe] To rise up, to gather to a head, to come into view, to appear 2 To be produced

નાવડે મેહ વરસે ગગને, ત્યાં ન ઉમટે, તે વાગા પડે
—ગાંખો.

ઉમડુ઼ડા, } *s m pl* [Dh Des. उंबरओ
ઉમરડા, }
fr S उदम्बर + ડ, ડા, dim] The fruits of a wild fig tree

ઉમડુ઼ડો, } *s n* A wild fig tree
ઉમરડો, }

ઉમણું, *adj* [See ઉદ્ up + મણા a fault] Without a fault, faultless

નાસિકા શુક ચચુ સરખી રસાળી,
તે પર શોભે મુક્તા ભરી જે ઉમણુ વાળી
—દયારામ

ઉમદા, } *adj* [Ar उम्दा selected] No-
ઉમદ, }
ble, illustrious 2 Excellent

ઉમયા, Same as ઉમા

ઉમર, *s f* [Ar उमर] Age

ઉમર, See ઉમરો

ઉમર મૂકી અને, ઉ ડુંગરને પૂજે કેમ ?
—વલ્લભ

ઉમરાવ, *s m* [A उमराअ *pl* of अमीर a commander] A nobleman, a grandee

Id સ્વભાવનો ઉમરાવ Nobe by disposition 2 Noble, not miserly or mean

ઉમરાવ-જાદો, *s m* [+ P जाँद born *fr* जाँदन् to be born *Cf* S जात born *fr* जन to be born] The son of a nobleman

પેશા વેવાઇને ઘેર હાથ પડે, હુલકાર પડે,
કોઇ ઉમરાવજાદો આવ્યો રે —ભાપા

ઉમરો, *s m* [उदुम्बर a threshold, See ઉંબરો] A threshold 2 The space between the furrows made in a field with a plough 3 See ઉમડુ઼ડો, ઉમરડો

Id ફરીથી મારે ઉમરે ચઢીશ મા Don't ever cross my threshold again Don't dare to darken my door again ઉમરે ચઢવુ To enter the house ઉમરા વચ્ચે બેસવુ Lit To sit down in the door, so as to block the passage 2 To sit dharanā (ધરણું) at one's door, to dun for payment, to demand with importunity ઉમરો ઓળગવો-ઉમરા બહાર જવુ Lit To cross the threshold and go out. Hence, 2 To throw off restraints ઉમરા કે ડવા (ઘેડવા) To go about from house to house without a particular business ઉમરો ઉખડી જવો To become childless ઉમરો ખોદી નાખવો To dun for payment of a debt ઉમરો ઘસી (વાળી) નાખવો To frequent a house ઉમરો ન જવો To refrain from paying visits through ill feeling

Prov ઉમરો મૂકી ડુંગરો પૂજવો-પૂજવા જવુ Familiarity breeds contempt ઉમરો મૂકી ડુંગરો પૂજવો નહિ-પૂજવા જવુ નહિ Charity must begin at home

ઉ-મલવુ, *v i* [S उन्मील न opening *fr* उद् up + मील, મળવુ, to close] To be on the point of delivery (said of a lower animal)

ઉમલેટિયા, *s m pl* Pinching, digging in one's sides to titilate, tingling (Used in Sorath)

ઉમસ, *s f* [S उन्मनस्, उन्मनस्कता uneasiness of the mind *fr* ઉદ્ + મન] Disgust 2 A swoon, a fainting fit (Used in Sorath)

ઉમળકો, *s m* [Hem Des उम्मला = S तृष्णा thirst, desire, See ઉમળવુ] Emotion, an ardent feeling 2 Ardent love

Id ઉમળકો બતાવીને Effusively ઉમળકો આવવો To have ardent love ઉમળકો લાવવો-કરવો To love ardently

ઉમાડ, }
ઉમાડો, } [S उल्मुक a firebrand See
ઉમાડિયું, }
ઉંબાડિયુ] A firebrand

Prov ઉમાડા જેવુ મો ન રાખવુ Do not wear a quarrelling face

આવ્યો શરદ કરતો સુમવાડ, જાણે પ્રલયાગ્નિનો ઉમાડ
—ગિરધર

ઉમા-માહેશ્વર, } *s n* [S *fr* उमा wife
ઉમા-માહેસર, }
of S'iva + महेश्वर S'iva the great god, *fr* महा great + ईश्वर a god *fr* ईश to rule] Gifts

made to married couples for the benefit of dead men and women

ઉમા-માહેશ્વરી, } adj Made of two
ઉમા-માહેસરી, }
kinds of materials Cf ગંગા-જમની

ઉમારગ, Same as ઉન્માર્ગ

ઉમેદ, s f [P] Hope 2 Desire

Id ઉમેદ રાખવી To hope ઉમેદ બર આવવી -હાસલ થવી-પૂરી પડવી To have a desire fulfilled

ઉમેદ વાર, adj [+ वार् = वान्, having Cf S वान्] Hopeful 2 s m A candidate

ઉમેદ વારી, s f Hope 2 Competition, candidature

ઉમેર ણ, s n } [See ઉમેર વુ to add]
ઉમેર ણી, s f }
Addition, increase

ઉમેર વું, v t [S उद् up + मील् to combine] To add, to augment

ઉમેરો, s m Same as ઉમેર ણ

ઉમ્મર, Same as ઉમર

ઉર, s n [S उरस्] The heart, the chest 2 Attention

Id ઉરે ધરવુ To think deeply about ઉર ભરાઈ આવવુ To have the feelings moved, to be moved (of the heart) ઉર તરી આવવુ To have the chest choked 2 To have the heart moved with affection ઉરની લાગણી The feeling of the heart, a real or sincere feeling

ઉર-ગ, s m. [S fr + गम् to go] A serpent, a snake 2 A worm

જાવો ને ઘેર, વાટ પેલી જુવે છે,
દેખી મારે અંતર ઉરગ ડસે છે —દયારામ

ઉર-જ, s n [S. उरो ज fr + जन् to be born] The breast (of a woman)

ઉરજ કુસુમ અંકુરિત અબળા કે', એ શકે, દયો વેલી!
—પ્રેમાનંદ

ઉરજ વુ, } v i [S ऊर्ज् to spread] To
ઉરઝ વુ, }
project 2 To hang, to flutter

અંગ અંગ ઉરઝી અબળાને, અભ્રણ દિવ્ય દુકૂળ
—રેવાશંકર

ઉરઝા વુ, v i [Pass of ઉરઝ વુ] To be perplexed

ઞગર દાસ તો ભક્ત કે વાય,
એક સમય તો રહ્યા ઉરઝાઈ —ભોજોભગત

ઉ રણિ-યું, adj [See ઉદ up, gone away, + ઋણ debt] Free from debt

વાણિ બંધુ પુત્રનુ વેર લઈશ, ત્યારે થઈશ ઉરણિયો
—ગિરધર

ઉરદુ, s f [P उर्दू a camp] The Hindustani language

ઉરફે, adj [Ar उर्फ़् to know] Alias

ઉર-મંડળ, s n [See ઉર the chest + મંડળ circle] The space or region of the chest, the chest, the breast

ઉર-માલ, s f [+ માળા, માલા, a garland] A garland worn round the neck and hanging on the chest

ઉર-રાગ, s m [+ રાગ affection.] The affection of the heart, the emotion of love

ચાતરનો ઉરરાગ પ્રકાશે, ઘેને ધન વેગવા
—ગીત-ગોવિંદ

ઉર-વલ્લી, s f [વલ્લી, વેલા, a creeping plant] The hair on the chest, appearing like a creeping plant

ઉર-વા, s m [+ વા, વાયુ, wind] Disrepute, infamy

ઉર-સ્થળ, s n [+ સ્થળ place] The region of the chest

ઉર-હાર, s m [+ હાર a neck lace] Same as ઉર-માળ

ઉરસ, Same as ઓરસ

ઉરાડ વુ, Same as ઉડાડ વું, ઉડાવ-વું.

રાતડી રાતડી ચણોઠડી રે,
રાતડી પારેવાની પાખ,
પારેવો કેણે રે ઉડાડિયો રે—ભાપા

ઉરુ, adj [S उरु] Great 2 Large, vast 3 High

નવ લોભ, ન મોહ, અરે ગુરુને,
સ્પર્શે પછી મોહક કો ઉરુને. —પ્રેમાનંદ

ઉ રૂ-બ-રૂ, adv [P रूबरू fr रू face + ब to, ઉ prefixed for euphony] Face to face, in the presence of

ઉરો-જ, s n [S fr ઉર + S जन् to be born] The breast (of a woman) Cf ઉર-જ

ઉર્વી, s f [S उर्वी fr उरु large] The earth

ઉલ, Same as ઓલ

ઉલક, s f [See ઉલટ, ઉલટી] A vomit, vomiting

ઉલકું, s n [S उल्का firebrand] Showering of fire from the sky 2 Confusion

ઉલકો, s m. A cocoa nutshell used in making bowls for the hubble-bubble

ઉલઘવું, v t [S उद् up + लङ्घ् to go, See ઓળગવું.] To transgress, to violate

ઉલટ, s f [S उद् up + लुट् to wallow, See લોટવું, or, S नट् to dance, or, See ઉલટ પુલટ.] Transport of joy, ecstasy, enthusiasm 2 adj Same as ઉલટું

Id ઉલટ ધરવી To have enthusiasm, to be enthusiastic

Prov ઉલટ વિના આવે નહિ ને મન વિના આવે નહિ One cannot learn without enthusiasm, nor can one love without a desire

ઉલટ-પાલટ, s f [See ઉલટ-પુલટ] Cross-examination 2 Disorder, confusion

ઉલટ-પુલટ, adj [Hem Des उल्लट्ट-पुल्लट्ट = S पार्श्वपरिवर्तन turning on one's sides.] Contrary, opposite

ઉલટ-ભેર, adv [Guj. ઉલટ + ભાર વું fr S भृ to fill] Enthusiastically, eagerly

ઉલટ વું, v i [See ઉલટું] To be the reverse of 2 To rush eagerly on or at

Id ઉલટી આવવું To rush eagerly on or at, to come in crowds to

ઉલટ-સુલટ, Same as ઉલટ-પુલટ

ઉલટાણી, s f [See ઉલટું] A cobbler's instrument with which leather is turned inside out

ઉલટા-વવું, v t [Caus of ઉલટ-વું to turn inside out] To upset 2 To reverse

ઉલટી, s f A vomit, vomiting

ઉલટું, adj [Hem Des उल्लुट्ट = S मिथ्या false] The reverse, not proper 2 adv On the contrary, on the other hand

Id ઉલટું પૂછવું To ask in return 2 To cross-examine 3 To ask for an explanation

આ તો ઉલટી ગંગા વહે છે Lit In this case the Ganges flows up, instead of, down the mountain, hence, the tables are turned 2 This is injustice

Prov ઉલટો ચોર કોટવાળને દંડે Roguery supplants justice

ઉલફ્ટ, s f [A उल्फ़त] Friendship, attachment

ઉલ-વું, v i [See ઉલળ-વું to bend up] To expire, to have passed (of time, season, &c)

ઉલસવું, v i [See ઉદ્ + लस् to dance] To appear splendid 2 To be delighted

ઉલળ વું, v i [See ઉલાળ] To be heavy behind 2 To be raised up at the front (of a carriage, cart, &c) 3 To be overturned, to be destroyed

આઠ હજાર ખાડેરૂ મારે, કહેતા ન આવે પાર રે,
તે ઉલળી, આકાશ શું ચાલે, પીએ પાતાળનું પાણી રે
—વલભારામ

વેલ વૃક્ષ, લતા રહી ઝૂલી રે, કુમનાછમા,
માદરે લેવાનું સુખ ગયું ઉલળી રે, પ્રીતમ પાખે
—દયારામ

ઉલાચો, [See ઉલ્લાસ dancing up] A pull

ઉલાટ, s f [See ઉલ્લાસ] A jump

ઉલાટ-ગુલાટ, s f [+ ગુલાટ a summersault] A game for children

ઉલાણુ, See ઉલ્લાણુ

ઉલાસ-વું, Same as ઉલસ-વું, ઉલ્લાસ વું

ઉલાળ, See ઉલ્લાળ

ઉલાળ વું, v t [See ઉલ્લાળ fr S उद् up + नम् to bend] To raise (of a cart) 2 To wind up, to throw up, to give up (of a business)

ગરીબ કેરૂ ઘર, ઉલાળીને મેલે —કૃષ્ણારામ.

ઉલાળા-કુંચી, s f [See ઉલાળો a latch + કુંચી key] A key to work or raise a wooden bolt

ઉલાળિ-યો, s m Same as ઉલાળો 2 An ornament for women (used in Sorath) 3 A jump (used in the Bhāvnagar Districts)

ઉલાળો, s m [Dh Des उल्लाल a wave Cf Mar लाट] A wooden bolt to shut up a door 2 The ending part of a poem, in which the music is changed 3 A vomit

ઉલૂક, s n [S] An owl

ઉલેચ, s m [See ઉલેચવું to raise up water] Act of raising or drawing out (water, &c) 2 A canopy fixed high

શીતળ સનધી રે ક્યરા થાર્યા જળના,
ઉલેચ આપ્યા છે રે, ઉપર મખમલના
—પ્રેમાનંદ સ્વામી

ઉલેચ ણો, *s m* A contrivance or instrument with which water, &c, is raised and thrown out

ઉલેચ વુ, *v t* [See ઉચેલ-વુ] To raise (water, &c), to draw out (water, &c). Same as ઉચેટાવુ

Id ઉલેચી નાખવુ To pump out (water)

Prov ઉલેચે અધારૂ ન જાય Lit you cannot pump out darkness = To attempt an impossibility

ઉલેચો, Same as ઉલેચ-ણો

ઉલ્કા, *s f* [S See ઉલ્કુ] A firebrand 2 A meteor 3 A flame of fire, a bright appearance 4 A torch

ઉલ્કા-પાત, *s m* [S *fr* उल्क See ઉલ્કુ + S पात falling *fr* पत् to fall] Falling of meteors or stars 2. A general calamity

ઉલ્લર, *adj* [See ઉલળ-વુ to bend up] Having a tendency to grow tall

ઉલ્લંઘ ન, *s n.* [See ઉલ્લંઘ વુ] Transgressing 2 Disobeying

ઉલ્લાસ, *s m* [S *fr* उद् up + लस् to dance] A transport of joy 2 Delight

ઉલ્લાસ વુ, *v i* To be splendid. 2 To be delighted

ઉલ્લાસી, *adj* Delighted, cheerful 2 Enthusiastic, energetic, ardent

ઉલાળ, *s m* [Dh. Des उत्तालिय उन्नामिय = S उन्नामितम् raised up *fr* उद् up + नामित caused to bend *fr* नम् to bend] The sloping down of the backward side through want of equilibrium (of a cart carriage, &c)

ઉલ્લૂ *adj* [Hem Des उल्लो = S આરૂઢ mounted] Foolish, dull-headed

ઉલ્લેખ, *s m* [S *fr* उद् up + लिख् to scratch, to write] A description. 2 Occasion

ઉલ્લાસ, Same as ઉલ્લાસ

ઉવેખ વુ, *v t* [S उद् up + द्विष् to hate, or, S उपेक्ष to despise, See ઉપેક્ષા] To dispraise, to censure

ઉશાપ, } *s* ? [S उत्शाप, उत्शाप freeing from a curse *fr* उद् up + શાપ a curse] Nullifying the effect of a curse
ઉશ્રાપ, }

ઉષટ, *s f* [See આપત્ adversity] Adversity 2 Difficulty 3 Inconvenience 4 Same as ઉવાટ

ઉવટણુ, *s n* [S उद्वर्तन *fr* ઉત્, ઉદ્ + S वृत्, वर्त्, to turn] Rubbing and cleaning the body with perfumes or fragrant unguents, anointing, smearing, 2 The unguents used for this purpose *Cf* ઉગટ વુ, ઉટવ વુ, ઉઠટ-વુ, ઉગટ ણું, ઉટવ-ણુ, ઉટ-ણું

ઉવાટ, *s f* [See ઉત્ ઉદ્ up, away from, + વાટ a way] A wrong way

ઉવટણો, *s m* Same as ઉવટણુ
વિવિધ સુગંધ કરૂ ઉવટણો —સુરદાસ

2 [See ઉદ્ + વાટ વુ to grind, to crush] A stone (for the comminution of spices, drugs, &c)

ઉવાગે, Same as ઓવાગે

ઉશીકું, ઉશીસુ, Same as ઓશીકું

ઉશિયું, *s n* A scythe (used in the Vāmsadā District)

ઉશીર, *s m* [S] A kind of fragrant root

ઉગેટ વું, *v t* [Dh Des ओसट = S विकसित opened up] To throw away
ભેતરીને ન ઉગેટીએ આ બનુંચરી —વલ્લભભટ

ઉશ્કેર ણી *s f* [See ઉશ્કેર-વુ to instigate] Instigation, exciting

ઉશ્કેર વુ, *v t* [Imit દુશ્ a sound used in exciting and urging a dog, &c, after its prey + કરવુ, See દુશ કારવુ to excite] To instigate, to excite

ઉશ્વાસ, *s m* [S उच्छ्वास breathing out *fr* उद् up + શ્વાસ breath] Deep breathing 2 A ventilator

ઉષ-કાળ, *s m* [S उषःकाल *fr* उषस् dawn *fr* उष् to burn, to brighten, + काल time] The morning time, the interval of time between 4 A M and 5 A M

ઉષ્ણ, *adj* [S उष् to burn] Hot, warm

ઉષ્ણ-કટિ-બંધ, *s m* [S *fr* + कटि the waist + बन्ध a tie *fr* बन्ध् to bind] The Torrid Zone

ઉષ્ણ તા, *s f* Heat warmth

ઉષ્ણુ.તા-માપ.ક, *s n* [S *fr* + मापक a measure *fr* मा to measure See માપ.ર્] A thermometer

ઉષ્ણુતા-વાહક, *adj* [S *fr* + वाहक carrier, carrying, *fr* वह् to carry] Conducting heat

ઉસડ.વું, ઉસરડ.વુ, ઉસેડ વું, *v t* [Dh Des वोसट्ट = S विकसित opened, blooming See અપ, અવ, away + सृ, सर्, to move] To cleanse 2 To collect 3 To cast away

ઉસર ણુ, *s n* [See ઓસર.વું] Decrease, diminution

ઉમેરણુ ઉસરણુ તે કર્મ, હરી, ગારગમા ભ્યો ભ્રમ
—અખો

ઉસર-પાટો, *s m* [+પાટો a strip of cloth] Destruction; total annih ation

ઉસ-વણું, *s n* [See ઊસ salt + પાણી water] A solution in water of several salts, used in washing and sizing cloth

ઉસર.વું, *v i* [See ઉસડ.વું, ઓસર.વું] To be destroyed, to perish

ઉસે.વણુ, Same as ઉસ.વણું

ઉસેવ.વું, *v i* [See ઉત્ up + સેવ.વું to resort to] To be in the habit of

કાલિંદી આગર ઉસેવે રે —સુદામાચરિત્ર

ઉહલાવ.વું, *v t* [See ઉહ્લાસ & ઉલ્લાસ] To give delight to, to please

Id છોકરાને ઉહલાવી, ફોહલાવી, કામ લેવું To fondle a child so as to induce it to do what it is told to do

ઉસ્તવારી, *s f* [P] Strength, stability

ઉસ્તાદ, *s m* [P *Cf* Hem Des वत्तड्डो = S बहु-शिक्षित well versed] A teacher 2 A master in a profession

Prov ઉસ્તાદ બેસે પાસ, તો કામ આવે રાસ The eye of the master does more work than both his hands The master's eye makes the horse fat

ઉસ્તાદી, *s f* Mastery, workmanship 2 A masterpiece

ઉખળો, *s m* [S उलूखल] A mortar

ઊ

ઊ, The sixth letter of the alphabet

ઊંઘ, *s f* [P गुदन् to slumber, *Cf* Hem Des उंघइ he sleeps, Or, Hem Des गुण्डइ he sleeps *fr* S स्वप sleep, a dream, *fr* स्वप् to sleep] Sleep 2 Ignorance

Id ઊંઘ આવવી Lit Sleep has come on, hence, to be overpowered by sleep, to be inclined to sleep, to sleep ઊંઘ લાગવી To be asleep, to be sleeping, to sleep ઊંઘ જવી-ઉડવી To lose one's sleep, to have no sleep, to be free from the influence of sleep એકદમ ઊંઘ ઉડી જવી To get up suddenly out of sleep ઊંઘી ઉઠવુ To get up after sleep, to get up from sleep after complete rest ઊંઘ લેવી To enjoy sleep and rest મને શી ઊંઘ આવી હતી ! How fast asleep I was ! What a nice sleep I had ! ઊંઘમા ઉંઘવુ=ઊંઘમા જવુ To be totally ignorant of what passes about oneself ઊંઘમાંથી ઉઠવુ To wake 2 To dispel one's ignorance 3 To come to one's senses

Prov ઊંઘ ન જુવે ગાદલો, ને ભૂખ ન જુવે શાક-રો Hunger is the best sauce, while fatigue is the best pillow ઊંઘ વેચીને ઉજાગરો કરવો Great toil and little work

ઊંઘ કહે બગાસાને, " જા, બગાસા, ઘર,
તારૂ કહ્યું ન માને, તો, ટોળી પાડીશ હું "
—દયારામ

ઊંઘણ-શી, *adj* [Hem Des गुण्डसीलो *fr.* + શીલ, શીળ, conduct, habit] Having the habit of sleeping for a long time, sleepy, drowsy, sleepy-headed

ઊંચ, *adj* [S उच्च] High, lofty, tall 2 Superior

ઊંચ-કાનું, *adj* [+ કાન the ear] Long

eared 2 Deaf

ઊચનીચ, *adj* [+ S नीच low] High and low 2 Uneven, rugged

ખમ્મા ... નહિ, જો ... જાય અનત,
ઊચનીચ પર અવતરે આપાર સંદનો સત
—ભાપા

ઊથાણુ, Same as ઉથાણુ

ઊચું, *adj* [See ઊચ] Lofty, high 2 Greatly stretched out

Id ઊચુ આવવુ To swell, to rise 2 To ...prosperous 3 To come nearer 4 To ...pregnant (slang) ઊચુ કરવુ To cause to swell or rise 2 To uproot, to root out 3 To set up, to instigate ઊચુ ઊચુ ચાલવુ To walk quickly, hardly touching the ground 2 To disregard restraints, to behave proudly ઊચુ બાધવુ Lit To hang up 2 To keep under restraint ઊચુ બેસવુ -ઊચે બેસવુ To sit unconcerned, to resign one's share in, to withdraw oneself from ઊચુ બેસવુ To be in the monthly course ઊચુ મૂકવુ To set aside 2 To lay by, to store up 3 To steal ઊચુ રહેવુ To be held up, to be supported, to be not allowed to fall down or lost (of an opinion, proposal, &c) ઊચુ કુળ-ઘર A noble family, ઊચી ચાલ Noble conduct ઊચી જાત-ઊચી વરણ A high caste ઊચી આગળી કરવી To place oneself before the public, to draw public attention to oneself 2 To declare oneself insolvent ઊચો હાથ રહેવો To be superior to 2 To have an advantage over, to get success over 3 To be passed in opposition to (of a proposal) ઊચો નીચો હાથ પડવો To misappropriate money, to make use of dishonest means ઊચુ મોઢુ કરી બોલવુ-ઊચુ નાક કરીને બોલવુ To speak with pride 2 To speak without restraint ઊચુ નીચુ કરવુ To press down and raise up 2 To keep things in their proper places ઊચો મત A high opinion ઊચુ જીવ રહેવુ To be alienated or estranged in interest 2 To be uneasy, to be anxious ઊચી નજરે જોવુ To look at particularly or intentionally ઊચી કીમત A high value ઊચેથી પડયા, ને ટપ મુવા To bring quickly to a conclusion, to give a quick decision ઊચી આખ કરવી To stand boldly in opposition to ઊચી આખ કરતો નથી He cannot even lift up his eye lids 2 He is very weak ઊચી આખો કરાવવી To cause to wait with impatience ઊચી મૂછ રાખવી To be proud ઊચુ ચઢવુ To be elated with a consciousness of one's own high position, to be proud 2 To be promoted ઊચુ ચઢાવવુ To give one a false idea of one's own greatness ઊચુ જોવા પામતો નથી He cannot lift up his eyes or mind from his work, he is hard worked આખુ તો ઊચુ એ જોતા નથી The proud man would not even look at us ઊચુ નીચુ થવુ To be eager and impatient ઊચુ આવુ કરવુ To be free from one's duty 2 To show a bold front, to boldly oppose ઊચો જા Begone, get away ઊચે નાખે Working without rest or intermission

Prov ઊચે આભ, ને નીચે ધરતી Having none to support or depend upon, without support ઊચા જોયો બળદિયો, નીચા જોઇ નાર, એકલપેટો વાણિયો, એ ત્રણનુ મેલુ પાળ Avoid coming in contact with a bull that walks looking up, with a woman that walks looking down, and with a selfish Vānia, because they mean mischief

ઊચે, *adv* High in the air hanging

ઊચેરુ, Same as ઊચું

છત્ર ચામર ઊચેર આયુધ, ચાકુર વ્યાકુળ જેમા જ
—ગિરધર

ઊટ, *s m* [S उष्ट्र] A camel

Prov ઊટને શિંગડા જોઇને નથી આપ્યા Cursed cows have short horns ઊટને મોને આખરા Fair words make fools fain ઊટ મેલે આકરો, ને બકરી મેલે લાકરો He would hardly refrain from swallowing whatever he gets ઊટે ચઢીને ઠ ઘણુ, ને મસારીને નામુ લખવુ To write accounts from memory is as bad as to sleep while riding on a camel ઊટ કયે પડખે બેસશે? What will be the result of our plans? ઊટના અઢારે વાકા He is naturally crooked or wicked ઊટ કર્યા ઢેલ, તો ગાજુએ નથી ડાકલા Restive horses should be cruelly dealt with ઊટનુ મોઢુ માખણ ભણી=ઊટ મરે તો મારવાડ ભણી જુવે A cat always dreams of mice ઊટ મરે, તો સરખરુ

(તેને શું ?) Beware of him who has nothing to lose ઊટના શિંગડા ગયા ત્યાં It is an impossibility

ઊટ-ડી, s f A female camel

ઊંટ-વૈદ, s m [+ વૈદ, વૈદ્ય a physician] A quack doctor

ઊંટ-વૈદું, s n Quackery

ઊટ-ડો, } ઊટિ-યો, } s m. A man as dull and stupid as a camel. 2 A machine resembling the neck and mouth of a camel, used for raising and removing great weights, a crane

ઊડી ન શકે, રે, એક ઊટિયો, બહુ બોલાવ્યા બાળક, જી,
તેને, રે, દેખી, ત્રાસ ઉપન્યો, સીધી ફૂંફરી, ઓઠો ફેંદ, જી
—નિષ્કુળાનંદ

ઊંટિયા-જીરૂ, s n [+ જીરૂ] Cumin seeds of a large size

ઊંડું, adj. [See ઊંડુ deep] Deep

Id ઊંડુ ઉતરવું To think deeply and searchingly to think or write (about a subject) in all its bearings or relations. ઊંડો વિચાર Profound planning ઊંડું દુઃખ A secret and far reaching pain or anxiety ઊંડા પાણીમાં ઉતરવું To undertake a great responsibility

ઊંડા-ઇ, s f } ઊંડા-ણ, s n } Depth

ઊંડ-ળિ-યું, adj Having depth, deep

ઊંધ-મતિ-યું, adj [See ઊંધુ + મતિ mind] Having wrong or false inclinations

ઊંધ-મતિયાને અકલ ગોઠી, સેંસવેશાનેં સીધી થોડી
—આખા

ઊંધા-ઇ, s f Contrariety; contradiction, oppositeness

ઊંધી-પુતળી, adj [+ પુતળી an image fr S पुत्तलिका an image] Having the pupils of the eyes showing the reflexion of a thing upside down, short-sighted

ઊંધું, adj [See ઉર્ધ્વ standing, upright.] Reverse, contrary 2 Turned upside down, face downwards, prostrate on one's face

Id ઊંધુ-કરવું-મારવું To ruin, to injure totally ઊંધુ ચાલવું To do wrong, to oppose, to disobey ઊંધુ બોલવું To speak what is unsuitable to contradict ઊંધુ વાળવું To turn upside down, to ruin. 2 To eat up (and leave the cooking utensils empty and place them face downwards) ઊંધુ-પડવું-વળવું To be ruined ઊંધુ (મોઢ) ઘાલવું To look with the face downwards, to be ashamed ઊંધે મોઢે પડવું To lie sick in bed ઊંધે માથે કૂવામાં ઉતારવું To ruin without any hope of being saved ઊંધો પાયો A wrong basis, a false foundation. ઊંધુ ચણતર A wrong structure ઊંધી ઇંટનો ચણનાર A mason ઊંધુ ચતુ કરવું To put on a fair or plausible appearance 2 To ruin ઊંધુ ચતુ સમજાવવું To give a false colour to, to misrepresent ઊંધા ઘાનુ ચતુ કરવું To correct ઊંધી અકલનુ Having wrong or false notions ઊંધા પગલાંનુ Whose arrival is inauspicious ઊંધા પાટા બાંધવા To misrepresent and mislead ઊંધી પાઘડી મૂકવી To be insolvent ઊંધુ વેતરવું To carry out wrong (of a plan)

ઊક, s f [S ऊष्मन् heat fr उष्ण hot fr उष् to burn] Warmth 2 Support 3 Aid

Id ઊક-આવવી-વળવી To get warm 2 To be stimulated, to be encouraged 3 To be strengthened or supported

ઊબી, s f [Hem Des. उंबी = S पक्व गोधूम] An ear of corn

ઉબીમાં, તો ઉપજે, ઘઉં, ડાંગર, જવ હોય
—દલપતરામ.

ઊં-હું, interj [Imit] No, no! Don't!

Prov ઉહુંનું ઓસડ નહિ None are so deaf as those that will not hear

ઊઘલ-વું v i [See ઉલ્લંઘ-વું to transgress] To start in a procession to go to the bride's father's house for marriage (said of the bridegroom) 2 To go in a procession 3 To be disgraced

ઊજા-મણું કું, v t [See ઉજાસ light] To open, to break open

સુણી ભીમના ઉચ્ચાર, ટોળ મળી સર્વ ઊસા,
રાણીજાયો કોણ એવો? કે તણુ ઊજાસશે જ
—વલ્લભ

ઊઠ, adj [S अर्ध half + त्रि three] Three and a half, 3½

ઊઠા, s n pl Arithmetical tables in which the numbers from 1 to 100 are

multiplied by three and a half

ઊઢા, *adj* [S *fr* वह् to carry, to marry] Newly-married (of a girl)

ઊણપ, *s f* / ઊણપણુ, *s n* / ઊણાશ, *s f* / ઊણાશ, *s f* — [See ઊણુ less] Deficiency 2 Inferiority 3 Imperfection, anything wanting 4 A failing, weakness, a fault, a blemish

કંઈ ઊણપ ન રાખો, દ્રોપદી હરણ વિષે
—પ્રેમાનંદ

ઊણું, *adj* [S ऊन less] Not wholly filled 2 Wanting, defective 3 Weak, faulty

Id ઊણું રહેવું To be wanting અક્કલનું ઊણું —અક્કલમાં ઊણું Wanting in intelligence અન્નવસ્ત્રથી ઊણું Wanting food and clothing

ઊન, *s n* [S ऊर्णा wool] Wool, fleece

ઊનું, *adj* [S उष्ण hot *fr* उष् to burn] Hot, warm

Id ઊનું ખાવું To maintain oneself with one's own earnings *Cf* ટાઢું ખાવું To maintain oneself on one's ancestral property Also *Cf* ઊની રસોઇ જમવી, ટાઢી રસોઇ જમવી

Prov ઊનું ખાતાં મોઢું દાઝ્યું, તે કોને કહે? He cut his feet with his own axe ઊના પાણીએ કાંઇ ઘર બળવાનું છે? You cannot kill a dog with a bone

ઊનું-ક-કળ-તું, *adj* [ક કળ a Imit of the sound] Boiling hot, very hot

ઊભું, *adj* [Dh Des उब्भ Standing upright *fr* ઉબ્ભે standing, upright] Erect, straight 2 Precipitous 3 Lengthways 4 Being on foot or in progress 5 Standing in the field (of a crop yet unripe)

Id આડું ઊભું Lengthways & breadthways ઊભું કરવું To cause to sit up (of a sick man.) 2 To ask to stand—as a punishment to a boy at school 3 To set on foot; to construct, to erect, to start. 4 To set against an enemy or a party in a court of law ઊભું ચઢવું To ascend (as a precipitous hill, a ladder, &c) ઊભો પાક The crop standing in a field ઊભું વરસ The whole year ઊભી રસોઈ A meal that can be got ready or cooked in a very short time મારે માથે દુશ્મન ઊભો છે There is a determined, unrelenting, and unslumbering enemy of mine ઊભું થવું To stand up 2 To threaten to do a thing, to be prepared to do, to offer to do 3 To take up a position against (as an enemy) 4 To regain a former prosperous state ઊભું થવા ન પામવું To be unable to raise one's head ઊભું રહેવું To come forward, to present oneself as ready 2 To wait 3 To stop ઘર ઊભું રહેવું To keep up the dignity of one's family પડખે ઊભું રહેવું To stand up to the succour or support of વચ્ચે ઊભું રહેવું To intercede, to mediate (in a quarrel or between fighting persons) 2 To undertake the responsibility of the subject of a dispute ઊભું રાખવું To keep standing, not to allow to fall down 2 To stop 3 To cause to wait ઘર ઊભું રાખવું To keep up the dignity of one's family સભામાં ઊભું થવું To get up or stand up in an assembly (for the purpose of speaking) સભામાંથી ઊભું થઈ જવું To get up and leave an assembly ઊભી વાટ=ઊભો રસ્તો The straight way 2 All the way long, all along the way તેના શરીરમાં ઊભી વાટ પડી છે Lit There is a through passage in his body 2 All his organs are paralysed, and he is on the point of death. ઊભા ઊભા જઇ આવવું=ઊભે પગે જઇ આવવું To go and return quickly ઊભા ઊભ રહેવું=ઊભે પગે રહેવું Lit To be standing on one's legs 2 To be engaged in work ઊભે ગળે ખાવું To eat indiscriminately anything or at any time ઊભો ભાલો Care, anxiety ઊભો ધાયરો મૂકીને જવું=ઊભે ધાયરે જવું To leave the first husband, and marry another, to live with another man during the life time of one's husband. એક સ્ત્રી ઉપર બીજી લાવવા પુરુષ ઊભો થાયછે A man threatens to take another wife, while one wife is alive રૂપિયા આપવા કેમ ઊભા થયા? Why was he prepared, or why did he offer, to pay the money? ભંડોળ ઊભું કરેલું છે The capital is collected કોઇ પોતાની પાસે ઊભો રાખે નહિ No

one would let him come near him ઊભા દાંડકાનુ Unwilling to bend one's body, unwilling to work, eager to avoid work ઊભા રહેવાની એ જગ્યા નથી He is quite destitute ઊલી આબરૂએ Without one's reputation being injured ઊલી પુછડીએ નાસવુ To run away in haste, to be a coward ઊભુ ઊભું નચાવવુ To require to dance to one's tune, to require to do one's bidding ઊભુ થઇ રહેવુ To be impatient 2 To be eager to do 3 Not to know what to do ઊભુ ને ઊભુ બાળી મૂકવુ To speak words that would burn the heart of the hearer ઊભે પગે થઇ રહેવુ To be impatient ઊભો રસ્તો દેખાડવો To order to go away

Prov ઊભો રળે ને બેઠાને કાજે A workman works for the benefit of the sleeping partners of the firm = Foxes dig not their own holes

ઊરણુ, Same as અરૂણુ

જુવતીની નિર્મળ થઇ જાત ઊરણુ ઊદય થયો પ્રભાત,
લજની પામી, સાડ્ય થઇ, એકાંતે રાણી ઊભી રહી
—સામળભટ

ઊરૂ, s n [See ઓરું fr S अवर near] The sloping path on which the oxen go backward and forward while drawing water from a well

ઊરૂ, s m [S] The thigh

ઊર્ણ-નાભ, s m [S ऊर्णा wool + नाभि the navel] A spider

ઊર્ણા, s f [S] Wool

ઊર્દ્ધ, [S] Same as ઊર્ધ્વ

ઊર્ધ્વ, *adv* [S] Above 2 *adj* Upper.

ઊર્ધ્વ-ગતિ, Ascending on high, soaring into the heavens

ઊર્ધ્વ-દષ્ટિ, Looking up into the heavens

ઊર્ધ્વ-પંથ, The road to, or into, heaven

ઊર્ધ્વ-પાણિ, With the arms raised aloft

ઊર્ધ્વ-પુણ્ડ્ર, The upright mark on the forehead made by the followers of રામાનુજ

ઊર્ધ્વ-બાહુ, With the hands raised

ઊર્ધ્વ-રેખા, A straight line running upwards

ઊર્ધ્વ-રેત, One who has, through austere devotion obtained command over his seminal discharges 2 One who lives in perpetual continency

ઊર્મિ, s f [S] A wave, billows 2 A fancy, a whim

ઊષણું, Same as ઉષણુ

જ્ઞાનની છય, નીર ઊષણુ પીતા પ્યાસ ન લાગે
—નિરાંતભક્ત

ઊસ, s f [Dh Des उच्छु fr S इक्षु] Sugar cane 2 [S ऊषर a heap of rubbish] A saltish substance used in washing clothes

ઋ

ઋ, [S] The seventh letter of the alphabet

ઋક્, s m [S ऋच्, ऋक्] A verse of the Rig-veda 2 The Rig veda

ઋક્ષ, s n [S] A bear 2 A star, a constellation

ઋગ્વેદ, s m [See ઋક્ + वेद the Vedas fr विद् to know] The first and the longest of the four Vedas

ઋગ્વેદી, *adj* Born in a Rig veda family 2 Uttering or learning verses of the Rig veda

ઋચ, ઋચા, } s f See ઋક્.

ઋણુ, s n [S] Debt 2 (In Arith) The subtrahend 3 (In Alg) A negative quantity, minus

N B Three kinds of debt are reckoned, *viz* દેવ ઋણુ A debt to the gods, ઋષિ-ઋણુ A debt to the sages, પિતૃ ઋણુ A debt to one s ancestors To these are sometimes added અતિથિ-ઋણુ A debt to guests, મનુષ્ય-

ઋણ A debt to humanity, ભૂત ઋણ A debt to living beings other than men

ઋણાનુબંધ, *s m* [+ अनुबन्ध continuation *fr* अनु after + बन्ध्, બાંધ વું, to bind] The bond of indebtedness, contracted in previous births and forming the cause of suffering and enjoyment in the present life

ઋણી, *s m*. A debtor

Prov અતિ ઋણીયાને ઋણ નહિ, ને અતિ દુ-ખીયાને દુખ નહિ Avoid extremes

ઋતુ, *s m f* [S] A season 2 The menstrual flux 3 Weather

ઋતુ-કાળ *s m* [*fr* + કાળ time] The rainy season. 2 The time of the monthly course

ઋતુ-દર્શન, *s n* [+ दर्शन sight *fr* दृश् to see] The appearance (generally the first) of the monthly course

ઋતુ-પ્રાપ્તિ, *s f* [+ प्राप्ति obtaining *fr* प्र forth + आप् to obtain] Same as ઋતુ-દર્શન

ઋતુ મતી, *adj* (A woman) In menses, in the monthly course

ઋતુ-રાજ, *s m* [+ राजन a king *fr* राज् to shine] The king of seasons, Spring

ઋતુ-સ્નાત, *adj* [S *fr* + સ્નાત bathed *fr* S स्ना to bathe, See ન્હાવું] (A woman) That has bathed and become again pure (on the fourth day after the commencement of the menstrual flux)

ઋતુ-સ્નાન, *s n* [S *fr* + સ્નાન bathing] The bath on the fourth day after the commencement of the menstrual flux

ઋત્વિજ્, *s m* [S] A sacrificial priest

ઋદ્ધિ *s f* [S *fr* ऋध् to prosper] Prosperity 2 Wealth

ઋદ્ધિ-સિદ્ધિ, *s f* [S *fr* + सिद्धि accomplishment] Prosperity and the accomplishment of the objects of desire

ઋષભ, *s m* [S *fr* ऋष् to go] A bull

ઋષિ, *s m* [S] A sage

Id બ્રહ્મ ઋષિ-બ્રહ્મર્ષિ A Brāhman sage રાજ ઋષિ-રાજર્ષિ A sage of the warrior caste મહર્ષિ A great sage દેવ-ઋષિ-દેવર્ષિ A divine sage

ઋષિ-પંચમી, *s f* [S *fr* + पञ्चमी the fifth day *fr* पञ्चन् five] The fifth day of the bright half of Bhādarvā

ઋષિ-પત્ની, *s f* [S *fr* + पत्नी wife] The wife of a sage

એ

એ, The eighth letter of the alphabet

એ, *interj* Oh !

એં, *interj* Beg your pardon 2 An expression of threat

એંચમ-ચેંચા, *s f* [Redup of એંચવું, *Cf* ખેંચા-ખેંચ] Action and reaction, pushing and being pushed

એંચવું, *v t* [Imit *Cf* ખેંચવું] To draw, to pull

એંચા-તાણો, *adj* [+ તાણવું to stretch *Cf* ખેંચ-તાણ] Short-sighted

એંટ, *s f* [Ar अंधर्म destroying, wasting] Hesitation, disinclination, obstinacy 2 Credit

એંટાળ, } *adj* Perverse, obstinate
એંટી, }

એંસી, *adj* [S अशीति *fr* अष्ट eight + ति a termination showing "Tens"] Eighty, (80)

એ, *pron* [S इदम्] This 2 The foregoing; just preceding

Id એ તો સદાએ રડતો જ છે He that always complains, is never pitied એ પાણીએ કાંઇ મગ ચઢવાના નથી He is not able to do the work એ ભગવાન્ એના એ The same thing over again. એ સઘ કાશીએ નહિ પોહોંચે There is no possibility of the work being accomplished એ કાંઇ પરમેશ્વર થઈ આવ્યો નથી All is

not gospel that comes out of his mouth એ કોનો દિકરીનો દિકરો ? Who cares for what he says or does? એ તો ખરો નર છે He is a man every inch of him એ તો સિંહનું બચ્ચું છે Sprung from an oak and not from a willow એ તો સોનાને પાળણે ઝુલેલો છે He was born with a silver spoon in his mouth એના ટાંટિયા એનાજ ગળામાં Let the smith wear the fetters he himself made એને માંડે ભમરો છે He has a bee in his bonnet એની લાકડી અને એનો જ બારડો With his own sword do I stab this man એનું ગાડું અટકવા આવ્યું છે He is at a low ebb એનું ગાડું ઠીક ચાલે છે He steers his boat well એને મન ગોળ અને ખોળ એક જ છે All is fish that comes to his net = He knows not a pig from a dog

એ.ઉ, }
એ.ઓ, } *pron pl* They, these

એક, *adj* [S] One; (1) 2 (At the end of other numerals) About, almost, *e g* પાંચેક, દશેક, પચાસેક, સોએક, હજારેક

Id એક અક્ષે મુંડવું = એક લાકડીએ હાંકવું To make no difference between, to work indiscriminately એક લાકડીએ આખું ગામ હાંકવું To hold absolute power over એક પછી એક One after another, one by one એક (ગાળ) લે (તૈયાર કરી રાખે), ને બીજી (ગાળ) મૂકે (છે) To use abusive words without intermission, to go on abusing એ તો સૌ એકના એક They are all of the same type at heart though they differ outwardly એક ચિત-એક જીવ-એક તાલ-એક મન-એક રંગ = એક રાગ-એક રૂપ-એક સ્વરૂપ થવું અથવા કરવું To be or make of the same nature, to be or make uniform or unanimous મારે તો એક પેટ ભરવાનું છે Lit I have to take care only of myself, I am not embarrassed with the cares of a family એક બાજુ રહેવું To keep oneself aloof, not to take part in a quarrel or dispute, to join no party બન્નેની એક નજર-એક આંખ-થઇ છે The two have met each other face to face 2 The two have understood each other's intentions by the motions of their eyes એક થવું -થઇ જવું To make a common cause or interest એક મત થવું To be unanimous એક આંખમાં હસવું ને એક આંખમાં રડવું To smite with one eye and weep with the other 2 To have an object of joy and sorrow, or of love and fear at the same time એક ઇન્દ્રીનું જ્ઞાન Perception by one sense only, one sidedness, want of versatility એક એકના મોઢામાં મુકે એવા Every one worse than any other of the group 2 All equally bad વાત એક કાનથી બીજે કાને જવી To be carried or circulated by one person to another, to be widely circulated (of news) એક કાને થઇ રહેવું To listen to attentively એક કાને સાંભળી બીજા કાને કાઢી નાખવું Not to heed what one says, not to act up to what one is told to do એકગાંઠ Unity એક ગાંડે જોડાય એવા = એક માળાના મણકા Of the same type એક જ હોવું To be the same એકી ટશે ને ટશે Continuously, uninterruptedly એક તરે ઊભા રહેવું To stand together on one spot એક ચિત થવું To have finished eating (of all the members of a party) એક નાવમાં All in the same boat, the destinies of all being wielded by the same hand or by the same laws એક પગે થઇ રહેવું To be eager એક બે કરતાં By slow degrees એક બે કરતાં એ આવડતું નથી Does not know even the rudiments એક પાણું ઓછું છે Impotent 2 Stupid એક બાબમાં બે સત થવા To swerve from one's duty એક મુઠીએ Given in a lump તેને એક વેંત સ્વર્ગ બાકી છે He is very proud એક હાથ પર On the one hand એકના એકવી થાઓ May your family live from generation to generation એકનું બે ન થવું To stick to one's resolution, to be obstinate એક બે ટેર નાખી ન રહે To be surrounded by misfortunes

Prov એક પગ દહીંમાં, ને એક પગ દુધમાં = એક હાથ ઘીમાં, ને એક હાથ તેલમાં From the blue bed to the brown એક હાથે તાળી ન પડે If it takes two to make a bargain, it must take two to break it = When one is not, two cannot quarrel એક દિવસની ગોઠ, ને આખાની ઓશઆ = એક પળ, ઓર દો માસ Short pleasure, long lament = To kill two birds with one stone એકને પાપે વહાણ ડૂબે = એક ડુંગરીએ આખી પાળ બગડે All might perish for the sake of one Jonah એક હાથે તાળી વાગતી નથી

ટોપલો ગંધાય = એક અગારો સોમણ ન્તર બાળે A rotten sheep infects the whole flock એક મ્યાનમા બે તરવાર કાઇ હોય ? Friends may meet but mountains never greet એ ની પાઘડી બીજાને પહેરાવવી To rob Peter to pay Paul એક કરતા બે ભલા Two heads are better than one એક નનો સો દુ:ખ ને હણે One refusal prevents a hundred reproaches એક રાગની બે ફાડ Children of the same parents એક લખ્યુ, સો ભણ્યુ Setting down in writing is a lasting memory એક સુઠને ગાગડે ગાધી ન થવાય One swallow does not make a summer એક ભવમા બે ભવ To turn over a new leaf એક મગ્ગીયો સોને ભાગે Necessity is a powerful weapon. એક રામ, તેના સહસ્ર નામ The same thing appears under different names or forms એક રામે લઇ લીધી, તો આઠ રામ (છ ટકાનુ વ્યાજ) શુ ન કરે? એક ગામ ચડતા ગયુ રાવણ કેર રાજ્ય, સોળે રામ સારે ચડે, કેમ રહેશે વાત ? Time and tide wait for no one એક વાર ખતા ખાધી, તેં ખાધી To grow wiser by experience એક સમણે કાઇ રાત જાય ? This is too short for the time એક હાણુ ને બીજુ દુઃખ A double loss એક હોય ખોડી, તો ગામ નાખે ગોડી Women delight in slanders એક નકટો સોને નકટા કરે One fool makes a hundred One evil example spoils many good એકનુ ઓસડ બે Two eyes see better than one If a single man be unhappy, let him marry એક નૂર આદમી, દસ નૂર કપડા Good clothes open all doors = You may know the horse by the harness એક તરફ રામ, ને એક તરફ ગામ One man holding his own against a whole host એક તલમાથી કેટલુ તેલ કાઢવુ ? Do not overwork a poor soul એક ને એક, ને બે તે બારને બારે Unity is strength એક ઘાએ બે કટકા A clean out એક જાતેમે ના માપ A pure fiction એક ડોશી, ને સો ગેશી (ને બરાબર) Experience is better than science એક તનદુરસ્તી, હજાર ન્યામત Better health than wealth એક (ગાળ) કહેવી, ને બે (ગાળ) સાંભળવી He who says what he likes, hears what he does not like એક ફોદરે કાઇ કાળ મટે ? A drop in the ocean એક ગુનો, તો ખુદા પણ માફ કરે છે = એક ઘર તો ડાકણ પણ મૂકે One offence may be pardoned = To err is human એક (પુરુષ) કરે, ને બીજો વારે, તેને ઘાલે જમને બારે Do not dissuade one from doing a meritorious act એક, તો એકવીસને બારે Necessity is a powerful weapon એક નામ ચાખ-મા નહિ, ને એક ઠીકરે ઠીકરામા નહિ It is good riding at two anchors એક કસર, ને સો ગજર Economy is better than gold એકે હેરે આખો લાડવો ન ખવાય Venture not all in one boat

એક-એક, *adj* One by one, one at a time

એક-કાલિક, *adj* [+ કાલ time] Contemporary 2 Simultaneous

એક-કુ, *adj* Single

એક-કોરે, *adv* On one side, aside

એક-ચક્રવે } *adj* Paramount, supreme,
એક-ચક્ર, } absolute

એક-ચિત્ત, *s n* Attention, absorption 2 *adj* Attentive, absorbed 3 Having finished eating (of a body of persons dining together)

એક-છત્રે, *adj* Paramount, supreme, absolute See એક-ચક્રવે

એક-જ, *adj* [+ જ only] Only one

એક-જણ, *s n* One person 2 A certain man, some one

એક-જાત, *adj* Uniform, of the same kind

એક જીવ, *adj* Living one life, completely assimilated, identical

એક ટંગિયું, *adj* [+ ટાંગ leg] Having one leg, one legged

એક ઠું, *adj* [S एक+स्थान a place *fr* स्था to stand] Combined, joint, mixed

Id એકઠુ કરવુ To gather together 2 To reconcile એકઠુ થવુ To be joined 3 To be reconciled એકઠુ મળવુ To assemble

એક ડે-એક, *s m* [See એક ડો the figure one + એક one] One multiplied by one 2 The multiplication Tables

Id એકડે એકથી From the beginning

Prov એકડે એક, ને બગડે બે A man is good as long as he is alone, but his goodness leaves him, when he comes into contact with another man

એકડો, *s m* The figure one, 1 2 One's signature

Id એકડો કરવો To put down one's signature 2 To accept એકડો કાઢી નાખવો To give up obstinacy, to give up one's resolution 2 To strike off a name, to cease to have any connexion with a person એકડો કાપવો To strike a person's name off the list of members એકડો કાઢવો-લખવો-ઘુટવો To begin, to accept, to adopt

Prov એકડા વિનાના સો મીંડા (નકામા) With all abundance one essential thing is wanting The moth has many heads, but no brains

એક-ઢાળિયું, *adj* Having one slope 2 *s n* A shed having the roof sloping one way only

એક-તંત્રે, *adv* Unanimously, conjointly

એક-તરફે Same as એક-કોરે

એક-તરફી, *adj Ex parte*, without hearing both parties

એકતા, [S] Same as ઐક્યતા

એક-તાન, *adj* [S *fr* तान, તાણ, a stretch, a pull] Absorbed in meditation, with the mind concentrated

એક-તાર, *adj* [+ તાર wire] Of the same consistency 2 Absorbed in meditation

માત પિતા મળવાને, મન એકતાર થયું,
જઈશું જરૂર ભાઇ, કાનથી ન ટોકશે
—વલ્લભ

એક-તાર, એક-તારી, એક-તારૂ, *adj* Uniform 2 Having one string (of a musical instrument)

અગરખું એકતારૂ રે, બનાવ્યુ બહુ જુગતે કરી
—રણછોડ

એકતાર ચિત્ત કરી, નિર્મળ સુખ પાડુ
—નર્મદાશંકર,

એક-તારો, *s m* A musical instrument having one string only

એક-તાલ, *s m* A term in music

એક-તાલીસ, *adj* [+ ચાળીસ forty] Forty-one, 41

એકત્ર, *adv* [S *fr* + त्र a termination forming adverbs of place] United 2 In one and the same place

એક-ત્રીસ, *adj* [+ ત્રીસ thirty] Thirty-one, 31

એકત્વ, [S *fr* + त्व a termination forming abstract nouns] Unity, oneness

એક-દંડીઉં *adj* [+ દંડ a stick] Standing on one pillar 2, *s m* The last breath of a man who is about to die

એક-દંત, *adj* [દંત, દાંત, a tooth] Having one tooth 2 *s m* Ganesha, the god of knowledge

એક-દમ, *adv* [+ દમ breath] Instantly, all of a sudden

એક-દલ *s n* [S + दल a leaf] A flower with one petal

એકદા, *adv* [S *fr* + दा a termination forming adverbs of time] Once 2 Formerly

એક-દાણિયું, *s m* [+ દાણો a grain, a bead] A necklet (generally made of beads of gold) worn by women

એક-દિલ, *adj* [+ દિલ mind] Unanimous

એક-દિલી, *s f* Unanimity, coincidence (of opinions)

એક-દષ્ટિ, *s f* [+ દષ્ટિ sight] Same as એક-નજર

એક-દેશી, *adj* [+ દેશ country, region] Of the same country 2 Containing one part, partial 3 Incomplete

એક-ધારી, *adj* [S *fr* + धारा edge] Having one edge

એક-ધારૂ, *adj* [+ ધાર edge, or ધારો a rule] Uniform, changeless, invariable

એક-નજર *s f* [+ નજર sight] A steady sight, looking steadily and straight 2 The one and sole aim or object 3 Looking at one another

એક-નસિયું, એક-નસ્યું, *adj* [+ નસ a vein] Obstinate, stubborn

એક-નિશ્ચય, *s m* [+ નિશ્ચય resolution] One unchanging resolution

એક-નિશ્ચયી, *adj* Resolute, unchanging

એક-નિષ્ઠ, *adj* [S *fr* + નિષ્ઠા firmness] Devoted to one thing only, firm, staunch 2 Faithful, loyal.

એક-નિષ્ઠા, *s f* Devotion to one thing only

એક-નું-એક, *adj* The only one, the same, identical

Prov એકનાએક દરમા સાપ પણ મુઝાય Monotonous life is burdensome

એકદમ, *s n* [+ P અદર in] The sum total 2 *adv* On the whole 3 Once for all

એકંદરી, *adj* Summarized, summary

એકંદરે, *adv* Taking everything into consideration, on the whole

એક-પટ્ટો, *s m* [S એક one + पट a piece of cloth] Same as ઉપરણું *Cf* દુ-પટો

એક-પત્ની, *adj* [S. *fr* पत्नी wife *fr* पति husband *fr* पा to protect] Faithful to the marriage bed (of a man)

એક-બારગી, *adv* [+ P बार् = S वार time] On the one hand

એકબાલ, *s n* [Ar इक्बाल] Fortune, fate 2 Prosperity

એકમ, *s f* [S एक one] The units, the lowest denomination of figures in Numeration (Arith)

એક-મત, *adj* [S *fr* + મત opinion *fr* मन् to think] Unanimous

એક-મનિયું *adj* Obstinate, stubborn

એક-મન, *s n* [+ મન the mind *fr* मन् to think] Unity of hearts, agreement, harmony

એક-માર્ગી, *adj* [S + मार्ग a way *fr* मृग् to seek] Adhering to one way, not versatile (of mind, intellect)

એક-મેક, *adj* [See એકમ + એક] Reciprocal 2 Mixed

એક-મેર, [+ મેર side] Same as **એક-તરફ**

એક-મેળ, *s m* [+ મેળ agreement] Unity, harmony 2 *adj* United, living in harmony

એકર, *s m* [Eng *Acre*] An acre

એક-રકમ, *adv* [S એક one + Ar रक्म् an item] By wholesale

એક-રગ, } **એક રાગ**, } *adj* [+ રગ colour, રાગ colour, affection] Identical in affection, assimilated in interest and pleasures

એક-રંગી, *adj* Having the same colour

એક-રસ, *adj* [S *fr* + रस juice] Assimilated, identified

એકરાર, *s m* [Ar इक्रार्] A solemn declaration 2 A confession

એકરાર-નામું, *s n* [P + नाम a document = S नाम a name] An affidavit

એક-રાસ, *adj* [S एक one + राशि a heap] Uniform, of the same kind 2 Collected in one heap 3 Having the same astronomical conjunction of stars

એક-રૂપ, *adj* [S *fr* + रूप form *fr* रूप् to see] Uniform, of the same appearance 2 Identical

એક લ, Same as **એકલું**

એક-લક્ષી, *adj* [S *fr* + लक्ष् to observe] Paying undivided attention to

એક લડું, Same as એક લું (Used in poetry)

એક-લ-દોકડ લ, *adj* [See એકલું + Hind दोकल, दुक्कड़, a pair *fr* दो S द्वि two] Alone, (perhaps with one companion)

Prov એકલ-દોકલનો આલી બેલી God helps the helpless

આમોદ્ર કરવુ હોય, તો એકલ-દોકલથી થઇ શકે નહિ
—ભાષા

એક લ-પેટું, *adj* [S एक + પેટ the belly] Selfish

એક લ-મલ્લ, *adj* [See એકલું alone + મલ્લ an athlete] Single, singular, the only one of its kind

નહિ પાપી, ને, નહિ પુણ્યવત, એકલમલ્લ તે સાચા સત
—અખો

2 Unmatched

એકલમલ્લ અણુલિંગી ઓળ, વિદ અચાનક પામી ચોળ
—અખો

એક લ-વાઈ, *s f* [+ વાળો wire] An implement used by goldsmiths to twist wires with

એક લ-વાયું, *adj* [+ વાસ, વાસો, residing] Single, unaccompanied, lonely 2 Helpless

એકલ-સૂરૂં, *adj* [+સૂર voice, tune] Unso-

ciable, lonely, reserved

એક•ડું, *adj* [S एक one + ડ, ડુ, dim] Alone, destitute of company, solitary

Id એકડુ પડવુ To be left alone એકડે હાથે Unassisted

Prov વનમા એકડુ ઝાડ એ ન હલે Man is a social animal = Unity is strength

એક-વખત, *adv* [+ વખત *fr* Ar वक्त, time] Once upon a time, formerly

એક-વગુ, *adv* [See + વેગ speed] Simultaneously 2 All of a sudden

એક-વચન, *s n* [+ वचन saying *fr* वच् to speak.] The Singular Number (in Grammar)

એક-વચની, *adj* True to one's word 2 Sincere, truthful 3 In the Singular Number (in Gram)

એક-વટ, *adj* [+ वृत्ति being] Unchangeable; unswerving, firm. 2 Truthful, honest

એક-વડ, *adj* [+ પડ a fold] Single

એક-વડિ યું, *adj* Thin, fleshless, meagre

એક-વડું, Same as એક-વડ

એક-વર્ણ, *s f* [S *fr* एक + वर्ण colour, caste, *fr* वर्ण् to paint] One caste, abolition of the distinction of castes 2 *adj* Of one caste, that in which all castes are abolished (of a religion or creed)

એક-વાર, *adv* [+ वासर time, a day] Once upon a time 2 Once, once for all

એક-વારિ યું, *adj* Occuring once only

એક-વારિ યું, *adj* [Guj વાર a yard in length] One yard long

એક•વાહી, *adj* [+ वह् to carry] (A path, way) Wide enough for one man to pass by

એક-વિચાર, *s m* [S + વિચાર thought *fr* वि intensive + चर् to walk] One unchanging resolution 2 *adj* Having one firm resolution. 3 Unanimous

એક-વીતી•હું, *adj* [See વીત•વું to happen] Happening once only (used in the case of caste dinners)

એક-વીસ, *adj* [S + વીસ *fr* विंशति twenty] Twenty one, 21

એક-વીસા, *s m* A multiplication table in which twenty one is successively multiplied by one, two, &c up to ten

એક-સઠ, *adj* [S एक + સાઠ *fr* षष्टि sixty *fr* षष् six] Sixty one, 61

એક-સઠ મું, *adj* Sixty-first

એક-સંધી, *adj* [+संधि junction] Having no joint, made or worked out of one piece (a pot, a garment) 2 Gamopetalous, monopetalous

એક-સંપ, *s m* [સંપ unity] Union, harmony 2 *adj* United, acting with one heart

એક-સંપી, *adj* United, unanimous

એક-સરખુ, [+ સરખુ similar *fr* S सदृश like] Uniform

એક-સરી, *s f* [+ સર, સેર, a string] A necklace, with one line of gold beads

એક•સાન, *adj* [+ સાન consciousness) Uniform 2 Concentrated in attention, absorbed in thought

એક-સેટ, Same as એક-સટ

એક-સો, *adj* [+ સો *fr* S शत a hundred] One hundred, 100

એક-હથ્થું, *adj* [+ હાથ *fr* S हस्त hand] Carried on, or done, by one person only

એક-હાથે, *adv* By one hand, by one man, without another's interference

એકાક, Same as એકાકી

એકાંતરે, *adv* [+ अन्तर interval] Intermittently, alternately

એકાંતરો, } *adj* Alternate, intermittent (of fever)
એકાંતરિયો, }

એકા-એક, *adv* Suddely, all of a sudden

એકાકાર, *s m* [S *fr* + आकार form *fr* आ up to + कृ to do] A single form, a jumble 2 Pollution.

એકા•કી, *adj* [S] Single, alone, unaccompanied

એકાકી રે, નિર્ભય થઈ વિચરે વનમા —અખાનંદ.

2. Helpless 3 *adv* At once, suddenly

દોડયો એકાકી કરી, હરી પૂરે (રા) ચડયા પચ અબ્ધી —પ્રેમાનંદ

એકાક્ષર, *s m* [+ અક્ષર a letter of the alphabet] One letter 2 The mystic letter

or sacrosanct syllable ॐम्

એકાક્ષરી, *adj* Having one letter only

એકાગ્ર, *adj* [S *fr* + अग्र a point] Bent on one pursuit, attentive, having a concentrated mind

એકાચાર, [S *fr* + आचार conduct *fr* आ up to + चर् to walk] Same as એકાહાર

એકાણુ, *adj* [S एक + ?? *fr* नवति ninety *fr* नव nine] Ninety-one, 91

એકાદ, *adj* [S + आदि beginning, or અધિક more] Certain, some, some one, any 2 Same as એકાદુ

Id એકાદ બે About one or two

એકા-દશ, *adj s f* [S *fr* + दश ten] Eleven, 11

એકા-દશા, *s f* The eleventh day after a man's death

એકા-દશી, *s f* The eleventh day of a lunar fortnight

એકાદું, *adj* [S એક one + आदि beginning] Rarely one

એકાન્ન-એક, *adj* [See એક one + અનુ following + એક one] One after another, every one, all

અનિર્વચનીય છે સદા, એક, અનેક, એકનએક

—પ્રેમાનંદ

એકાન્ત, *s f* [S *fr* + अन्त the end] Solitude 2 A private conference 3 *adv* Privately

Id એકાન્ત કરવી-વિચારવી To hold a secret meeting, to consult in secret, to deliberate in secret એકાન્તે બેસવુ To give up worldly cares and live in solitude

એકાન્તર, } *adj* [S + अन्तर interval]
એકાન્તરૂ, }
Occurring on alternate days

એકાન્તરિયો, *s m* Intermittent fever

એકાન્ત-વાસ, *s m* [See એકાન્ત + S वास dwelling *fr* वस्, વસવુ to dwell] Solitary habitation, retirement 2 Solitude

એકાન્ત-વાસી, *adj* Living in solitude, living solitary or all alone

એકાન્તો, Same as એકાન્તરીયો

એકાવન, *adj* [S एक + पञ्चाशत् fifty *fr* पञ्च five] Fifty one, 51

એકાવનમુ, *adj* Fifty-first

એકાવળ-ળી, *s m* [S एक + आवलि a line + हार a necklace] A necklace consisting of one string

એકાશન, }
એકાશની, } *s n* [+ આશન eating]
Eating once in a day

એકાશન કરી એકાગ્રમન, શીલ વ્રત સુધા,
તે પુણ્ય ... ગાળિયને, પુણ્યવત પ્રગટશે પુત્ર

—સામળભટ

એકાશી, *adj* [S एकाशीति *fr* + अशीति, એશી, eighty] Eighty one, 81

Prov એક કહેતા, એકાશી તૈયાર હતા If there was one, there were dozens

એકહથુ, *adj* [હાથ the hand] Lit Done by one hand or one man hence done by one man alone, monopolized

Id એકહથુ વેપાર A monopoly of trade

એકી, *s f* [S एक] An odd number 2 Unity

ધનવડે ધર્મ થાય ફરી કર્મ નાશી જાય,
એકી એ બેની ગણાય, કારણ કે'વાય છે

—વલ્લભ

3 A term used by boys at school when asking leave to go to the urinal

Id એકી કરવા જવુ, એકીએ જવુ To go to make water એકી કરવી To make water 2 To make a union, to unite, to be reconciled એકી તોડવી To divide (of friends)

એકીન, Same as આકીન

એકી-બેકી, *s f* [See એકી + બેકી a number divisible by two without a remainder *fr* બે, S द्वि, two] The game of odd and evens

એકી-વારે, *adj* [+ એ also + વાર time] One at a time, at one go, all in a heap

એકીવારે હણી નાખ, દયાના પ્રભુ, શીદ ગભરાવે છે

—દયારામ

એકુ, Same as એકે (Used with a negative)

એકે-એક, *adv* All, all taken severally

એકે, *adj* [+ એ also] (Used with a negative) Not even one, not one, none

એકેક, *adv* Singly, severally, one by one

એકેકુ, *adj* One by one, one after another

એકે-ચકે, } [S *fr* + चक्र a circle]
એકે-ચકવે, }
Same as એક-છએ

એકે-પગે, *adv* [+ પગ the foot] Lt Standing on one leg 2 Eagerly, anxiously
પણ, આ તો ગોપબધુ ઉપર એ દાગા
વધવાને એકે પગે થઇ રહેરો —પ્રેમાનંદ

એકેય, Same as એકે

એકો, *adj* [+ એ also See એકુ, એક] Even one, only one
એ ગીતા એકો અધ્યાયજ, અથવા એકો શ્લોક,
અથવા એકો અક્ષર ભાખે, શ્રવણ કરે કો લોક
—દયારામ
જે ગીતા ન એકો રહે એકો અભિલાખ,
રીકા ખીજ લાગશે, રસ હાખો લાખ
—દયારામ

2 (Used with a negative) Not one, none 3 *s m* A table of squares from one to ten (in Arithm)

એકોતેર, *adj* [+ સિત્તેર seventy] Seventy-one, 71

એક્કો, *s m* [S एक] The ace (at cards) 2 A carriage drawn by one bullock or horse 3 Unity 4 *adj* Unique

એક્યાસી, *adj* [S एक + એંસી *fr* अशीति eighty *fr* अष्ट eight + ति a suffix showing tens] Eighty one, 81

એખરો, *s m* A kind of drug

એખરો, *s m* [See કચરો] The refuse, rubbish

એખલાસ, *s f* [Ar इख़्लास् sincerity] Intimacy, affection

એ-જ, *adj* [See એ this + જ only] The same, identical

એજન, *adv* [Ar ऐजन] Ditto 2 *s n* An invitation, a call

એજ્યુકેશન, *s n* [Eng *Education*] Education

એટલા-માં, *adv* [See એટલુ this much] Meanwhile

એટલા-માટે, *adv* [+ માટે *for*] For that reason, consequently

એટલુ, [S एतावत् so much *fr* एतद् this] See આટલું

એટલે, *adv* Meaning to say, that is to say 2 Therefore 3 Then 4 Soon after

એટલે-લગી, *adv* [+ લગી till, up to] So far 2 Up to this.

એઠ-વાડ, *s m* } [See એઠું + વૃત્તિ] The refuse of food food left after eating
એઠ, *s f* }

Id એઠવાડ કરવો To pollute a place with the refuse of food એઠવાડ કાઢવો To remove the refuse of food from a place and make the place clean એઠવાડ નાખવો To throw away (remove) the refuse of food

એઠુ, *adj* [S उच्छिष्ट *fr* उद् up + शिष्ट remained *fr* शिष् to remain] Left after being eaten or enjoyed (of portions of food)

Id એ તો એઠે પાણીએ પણ હાટે એવો નથી Lit He will not give a beggar even the water in which the refuse of food is mixed, hence, He is a great miser

Prov એઠુ ખાય તે ચોપડ્યા સારૂ Everyone works with a selfish motive

એઠુ-જૂઠુ, *s n* [+ અજીઠુ] The refuse of food and work connected with it.

એડ, } *s f* [See હેડ a drove of cattle]
એડી, }
The spur 2 A stroke with the heel 3 A sign 4 [See ખેડ] Agriculture

એડ-કી, *s f* [Imit.] Frequent belching 2 Convulsions immediately before death

એડિટર, *s m* [Eng *Editor*] The editor of a paper 2 A publisher of books

એડિયા, *s m* [See હેડ a drove of cattle] A drove of cattle brought for sale 2 The owner of them

એડી, *s f* [See એડ, હેડ, a drove of cattle] See એડ, 1 & 2 2 The heel of the foot 3 The heel of shoes 4 A piece of wood fixed in the upper piece of a grinding mill otherwise called માકડી 5 A goldsmith's tool

Id એડી દેવી To press with the heel of the foot એડી મારવી To make a sign or stamp of approval 2 To spur a horse એડીમાં ચાંપવુ-ઘાલવુ To draw or press with an edi a goldsmith's tool

એરો, *s m* [See નેહ, સ્નેહ, affection + ડી dim] Affection 2 Fault-finding

એલ, Same as હેડ, a drove of cattle

એઢિયો, *s m* A dealer in bullocks

એઢી, *s f* A match, equality

તેની પિતાથી સાતમી પેઢી છ, માતાથી પચમી એઢીછ

—પ્રેમાનંદ

એણ-હરિણ, *s m* [S एण = हरिण an antelope] A male deer

એણ હરિણને મારો તો સુત, પિતૃનું જે થાય શ્રાદ્ધ,
આઠ મહિના સંતોષાય પિતૃ, કહી ગયા એવુ સાધ

—પ્રેમાનંદ

એણી-કોર, એણી-ગમ, એણી-મગ, *adv* [Guj એણી this *fr* S एतद् एनद्, this + કોર end, side, માર્ગ way] On that side, there

એ ણે, *pron insti* [See એ *pron*] By him, by her; by it

એદી, *adj* [Ar ऐदी hands *pl* of यद् hand] Sitting with folded hands, idle, Sluggish, lazy

એદી-ખાનું, *s n* [+ P खान a place] A place of idleness, the Castle of Indolence

એ ધણું, એધણા, *s n pl* same as ઇન્ધન

એધાણ, એધાણી, *s f* [S अपि-धान concealment, hiding, *fr* अपि around + धा to hold] A sign, a symbol 2 A trace

Id એધાણી આપવી To recall to another person's mind a sign or a symbol, to remind by certain signs, recalled to mind એધાણી કહેવી To tell a mark or sign by which a thing may be recognized એધાણી-માગવી-લેવી To ask for a signg or proof

એન, *s f* [Ar ऐन्] A critical time 2 Reputation 3 A kind of heavy & solid timber tree, or its wood 4 *adj* Critical, decisive 5 Heavy, solid 6 Total, all together 7 Stirling, real 8 Genuine, original 9 True, not counterfeit 10 Splendid, fine, nice 11 Pertaining to land

Id એન જવી-ખોવી To lose one's reputation એન સાચવવી-રાખવી To keep up, preserve, or save one's reputation

ચક્ષ-સરજ ચદ્રમા છે, મન વિષે રે લોહ,
ભ્રુકુટી જસરાજ કે એન, મારા વહાલાજી હો

—દયારામ.

એન-ઉપજ, *s f* [+ ઉપજ produce, income] The produce of the ground, soil, or land 2 Land revenue

એન-કરજ, *s n* [+ P કરજ debt] The original debt, the sum borrowed or lent, as distinguished from the sum increased through the accruing of interest, the capital

એન-કીમત, *s f* [+ Ar કિમ્મત price] The prime cost

એન-ખર્ચ, *s m* [+ P ખરચ expenditure] Original or main cost or expenses

એન-ચોમાસુ, *s n* [+ ચો-માસુ the four months of the rainy season] The principal part of the rainy season

એન-જમા, *s f* [+ Ar જમા income] The established or regular revenue or income

એન-જમીન, *s f* [+ P જમીન land] A plot of ground of the same nature or yielding the same produce as surrounding plots 2 The best land

એન-જુવાની, *s f* [+ જુવાની youth] Prime youth, full youth

એન-વાવેતર, *s n* [+ વાવેતર sowing, cultivation] The produce of fields, as distinguished from the produce of trees, &c

એન-ચેન, *s f* [Ar ऐन् the eye + गेन् cloud] A game for boys

એનવેલપ, *s n* [Eng *Envelope*] An envelope for letters

એ-પ્રમાણે, *adv* [See એ this + S प्रमाण measure *fr* प्र forth + मा to measure] Thus, in this way

એપ્રિલ, *s m* [Eng *April*] April

એબ, *s f* [P एब्] A blemish, a defect, a vice

Id એબ ઉઘાડવી To expose a defect એબ લેવી ~~To be~~ fault-finding એબ દેખાવી To be exposed to view (of the private parts of the body) એબ ઢા.. To cover the

de'ecs, to be careful that one's defects are not exposed 2 To cover the private parts of the body એબ લાગવી To have a stain or blemish, to be stained or sullied એબ લગાડવી To sully, to soil, to throw blame on, to pollute, to vitiate

એબ-દાર, *adj* [+ P दार् having fr S धृ to hold] Blamable 2 Defective

એબિ-યલ, Same as એબ દાર

એબાક, Same as હેબક

એમ, *adv* [S एवम्] Thus

એમ-કર-તા, *adv* [+ કરતા doing fr કરવુ fr S कृ to do] However, nevertheless

એમ નું-એમ, *adv* [Redup of એમ] In the same state, as it is, *status quo*

એમાન, *s n* [S आमान्न fr आम raw, uncooked, + અન્ન food] Raw or uncooked food

એર-ગેરિયા-જમીન, *s f* [Ar ऐर् redup of गैर् another + જમીન land] Alienated land

એરણ, *s f* An anvil

Prov એરણની ચોરી, ને સોયનો દાન Disproportionate punishment

એરણ-કાકડી, *s f* [See એરંડો castor plant + કાકડી cucumber] A kind of fruit, *Carica papaya*

એરંડ-મૂળ, *s n* [See એરંડો castor plant + મૂળ root] The root of a castor-plant

એરડિ-યું, *s n* Castor oil

એરડી, *s f* A small castor plant, *Palma Christi, Recinus Communis*

એરંડો, *s m* [S एरण्ड] A castor plant 2 The castor seed 3 A garment worn by women

Prov એરંડો ઉગે, ત્યાથી પોલો Wickedness is an inborn quality in a wicked man ઉજ્જડ ગામમા એરંડો પ્રધાન A heron is a king among a hundred crows

એરવાદસ, *s n* A kind of medicinal seeds

એરા, *s m pl* The grasp or power (of an animal, &c) 2 The power of a thing, or the claws of an animal, that can do harm

એરા-ફેરા, **હેરા-ફેરા**, *s m pl* [Guj એરા redup of ફેરા *pl* of ફેરો walking about fr ફરવુ to walk about, & હેરવુ to spy + ફરવુ] Going and coming frequently

એગંદો, Corrup of ઇરાદો

એરા નું, *v i* [See હેરાન troubled, distressed] To be in a trouble 2 To be unhinged, to be shaky

એરા-વુ, *v i* [See ઘેરા વુ] To be surrounded

એરૂં, *adv* [Mar येह that fr S अपर another] To this place, hither *Cf* ઓરૂ

એરૂ, *s m* A serpent, a snake

એરો, *s m* [See એરા ફેરા] Visiting, going and coming

એરો, *s m* [See આરો] A watering place for cattle, attached to a well

એલચી, *s m* [P] An envoy, an ambassador, a plenipotentiary agent charged with affairs

એલ-ચી, *s f* [S एला] Cardamom

એલચી-દોડો, *s m* [+ દોડો a pod] A pod of cardamom

એલતેમાસ, *s* [Ar इल्तिमास] A request, solicitation 2 Desire 3 Direction, an order

એલ-ફેલ, *s f* [Ar फ़िअ़्ल an act, એલ redup of ફેલ] Wild freaks, pranks, frolicks 2 *adj* Indecent, abusive

એલમ, Same as ઇલમ

એલા ય-ચી, *s m* [S एला] Cardamom

એલાહિદુ, *adj* [Ar अलाहदह्] Separate, distinct, different *Cf* અલાહિદું, ઇલાયદું

એલો-એલો, *s m* A game for children. (Used in the Bhāvnagar Prānt)

એવ, *adv* [S] Certainly

એવ, સનકાદિક આવે, સુત એવ, માનસ પુત્ર કરતા સેવ
—ગિરિધર

એવ ડુ, [See એવુ] Same as આવડું

એવમ, *adv* [S एवम्] In this manner, in this wise, thus, so

એવાતણ, **એવાતન**, **એહેવાતરણ**, *s n* [See સૌભાગ્ય, સૌભાગ્ય] Married state of a woman wifehood freedom from widowhood See હેવાત

એવાન,
એહેવાન, } s n [Ar एवान्] A hall, a drawing room

એવા માં,
એહેવા માં, } adv [See એવુ such] By this time, now, soon after this 2 In the meantime, meanwhile, when

એવુ,
એહેવુ, } adj [S एवम् thus] Such, so, like, of this quality

Prov એવુ શુ ભેવુ ખાઇએ, કે મોઢ દાઝે ? Why do you turn a pleasure into a pain ? એવુ શુ રમીએ, કે દીવો બાળીને કળીએ ? Idle all day she is going to spin at night એવુ કેવુ મોતુ પહેરીએ, કે કાન તૂટે ? Why do you make a pain of a pleasure ? એવો કોણ ગાંડો હોય, કે દીવાળીને દહાડે ઘેંસ ખાય ? Who is such a fool as to choose to be sorry, when he can command pleasures ?

એશ, s f [Ar एश] Pleasure, luxury, 2 Delight, enjoyment 3 Voluptuousness, sensuality

એશ-આરામ, s m [+P आराम् rest = S आराम pleasure fr आ up to + रम to sport] Enjoyment of pleasures and comforts of life, luxury 2 Delight, ease, 3 Diversions, recreation 4 Sensual enjoyment

એશક, Same as ઇશક

એસરુ, s n A small stove used by goldsmiths

એસતેકબાલ, s n [Ar इस्तिकबाल्] Going out from the house to bring in a guest with due respect

એસાગે, Same as ઇસારો

એસ્ટિમેન્ટ, s n [Eng *Estimate*] An estimate

એહ, pron [See એ this] This (Used in poetry)

એહમક, adj [Ar अहमक] Foolish, stupid, silly 2 s m A fool, a blockhead

એહર વું, v i [See ઓસર વુ to subside] To liquify, to be turned into a liquid (of a solid) 2 To be wet with perspiration (of the hands and feet)

એહવાલ, s m [Ar अहवाल् pl of हाल् state] ry, a narrative, relation 2 An account 3 Description 4 State, condition 5 Circumstances, occurrences, an event

એહસાન, s n [P इह्सान्] Benevolence, kindness 2 An obligation , beneficence, a favour

એહસાન-મંદ, adj [+ P मन्द् full of = S मत्, મત, having] Obliged, grateful, under an obligation, thankful

એળ, s f [S अलि a bee See અલિ, અળઈ, અળાઈ ઇયળ] A worm, an insect

એળચી, Same as એલાયચી

એળિયો, s m Aloe

એળે,
એળે-બેળે, } adv In vain, uselessly, to no purpose, idly

Id તેનો જનમ એળે ગયો His life has been passed in vain

અૈ

અૈ, The 9th letter of the alphabet and the 10th vowel

અૈઆમ, s m [P pl of यौम् a day = S याम one fourth part of a day] Time, occasion, season, juncture 2 Weather

અૈક્ય, s n [S fr एक one] Oneness 2 Unity or sameness (of opinion &c)

અૈતરેય, adj [S] Originating from Itara (a sage to whom particular parts of the Rig-ved were revealed)

અૈતિહાસિક, adj [S fr ઇતિહાસ history] Historical

અૈયો, adj m [See એ this.] This (boy, man)

Prov અૈયો વહાલો, અૈયો વહાલો, ત્યારે ધાડે કોને ઘાલો ? You cannot keep everything you have Our life is a life of sacrifices

અૈશ્વર્ય, s n [S fr ईश्वर God fr ईश् to rule] Superemacy, lordship 2 Divinity, the divine attributes 3 Grandeur, opulence.

અૈહિક, adj [S fr इह here, in this world] Pertaining to this world, secular mundane, worldly

ઓ

ઓ, The tenth letter of the alphabet and the eleventh vowel 2 *interj* [Imit] O, oh 3 *pron* [see એ this *Cf* P यह this, P वह, Hind वो, that] That (Used in Kāthiāvāḍ)

ઓ, } *interj* O, oh ! Alas 2 In
ઓહો, } answer to a call

ઓઇયાં કરવું, *v t* [Guj ઓઇયા Imit of the sound made in swallowing + કરવું to do] To swallow, to eat up 2 To misappropriate

Id ઓઇયા કરવા To be satisfied with what one has eaten 2 To misappropriate

ઓક, *s f* [See ઓકવું] The matter thrown out in vomiting

ઓક, *s n* [S ओकस् a house] A house, a dwelling place

સ્તુત કરી અધિપતિ કુટુમ્બ લઇ આવ્યો પોતાને ઓક
—દલપતરામ

ઓક, *s n* [Eng *Oak*] The oak tree or its wood

ઓકરી, Same as ઓકણી

ઓકવું, *v t* [Hem Des ओक्किअं = S उत्क्षिप्त rumination. Or, See ઓકારી *fr* ઓ Imit + કાર doing, a suffix showing the sound] To vomit

Id ઓકી કાઢવું-નાખવું To vomit 2 To speak out એને તો ઓકી કાઢવું પડ્યું He had to give back what he had misappropriated ઓકવા થાય એવું Disgusting

ઓકળી, *s f* [S उत्कलिका *fr* उद् up + કળી a bud] The little rings or ripples made by throwing a pebble in water 2 A kind of drawing made by women on the ground or floor in the form of ripples in water

Id ઓકળી પાડવી To make a drawing on the ground or floor in the form of ripples in water

ઓંકાર, *s f* [Guj ઓ Imit + कार the letter or its sound *fr* कृ, કરવું, to do, See ઓકવું] See ઓકારી 2 *s m* The letter ઓ or its sound

ઓક્કાર, Same as ઓમકાર

ઓકારી *s f* [See ઓકવું] Vomited matter, vomit 2 Vomiting, retching

ઓકાવવું, *v t* [Causal of ઓકવું] To cause to vomit 2 To extort to obtain by force or violence

ઓખડ, Same as ઓસડ

ઓખણવું, *v t* [S अव down + खण्ड to break, or उद् up + खन्, ખણવું to dig] To pound 2 To dig up, to rake up

Id પત્ર ઓખણવી To tire down, to harass હું તારી સાત પેઢી ઓખણીશ I will pick up faults in the r... of your ancestors for seven generations back, hence I will show to the people you and your ancestors with all your faults I will expose you

ઓખદ, Same as ઓખડ, ઓસડ

ઓખદિયાં, *s n pl* Medicinal drugs

ઓખાર, *s n f* [S उप secondary inferior, + અક્ષર a letter *Cf* ઉપનામ] A surname, a cognomen

ઓખાર, *s n* [S e ઓખારવું] Eating the dung (said of a beast)

ઓખારવું, *v t* [S उत्कर a dunghill] To eat the dung (said of a beast)

ઓખરાટો, Same as ઉકરડો

ઓખરાયલું, *adj* That which has eaten dung (of a beast)

ઓખરિયું, *adj* That which has the habit of eating the dung of animals

ઓખરવું, *v t* To gather, to collect 2 To scrape

ઓખાણું, *s n* [See ઉપાખ્યાન an amusing story] A puzzle a riddle Same as ઉખાણું

ઓખાત, } *s f* [S निख्याति fame *fr*
ઓખાદ, } नि intens + ख्या to tell] Measure, weight, value, importance

Id એની ઓખાદ શી ? What value or importance can be attached to him ?

ઓખી, *s f* [Guj ઓખા માન the pro

vince round Dwārākā, where this coin is in use] A silver coin used in some of the states in Kāṭhiāwāḍ, particularly the Jāmnagar and Junāgaḍ States

ઓગઠ, *s n* [Dh Des गोविन्त = Hem Des गवत्त eaten by a cow, grass, *fr* S गो, ગાય, a cow + अत्त eaten *fr* अद् to eat] The residue of cattle-forage

ઓગણ્-ચાળીસ, *adj* [S एक one + ऊन less + चत्वारिंशत्, ચાળીસ, forty *fr* चतुर् four] Thirty nine, 39

ઓગણ્-ત્રીસ, *adj* [+ त्रिंशत्, ત્રીસ, thirty] Twenty nine, 29

ઓગણ્-પચાસ, *adj* [+ पञ्चाशत्, પચાસ, fifty *fr* पञ्च five] Forty-nine, 49

ઓગણ્-સાઠ, *adj* [+ षष्टि, સાઠ, sixty *fr* षष् six] Fifty-nine, 59

ઓગણ્યા, *s m pl* [S अ not + गीर्ण, ગળેલુ, melted *fr* गॄ, गर्, गल्, ગળ-વુ, to drop to melt] Small particles of cakes, &c

ઓગણીસ, *adj* [S एक one + ऊन less + विंशति, વીસ, twenty] Nineteen, 19

ઓગણો, *s m* [See ઓગણ્યા] A grain of corn, which remains hard after cooking, baking, or grinding

ઓગણ્યા-એંશી, } ઓગણ્યા-એંસી, } *adj* [S એક one + ઊન less + अशीति, એંસી, eighty] Seventy-nine, 79

ઓગણિયા, *s n pl* [See ઓગણીસ nineteen] Multiplication Tables in which nineteen is successively multiplied by one, two, &c, up to ten

ઓગરાળો, *s m* [S अव घार sprinkling, pouring, *fr* अव down + घृ to sprinkle + આલય a house, a pot] A large spoon or ladle made of brass or copper used in serving out liquid food

ઓગલો, *s m* [See ઓ ગળ વુ to melt] Half boiled rice

ઓ ગળ વુ, *v i* [Hem Des ओग्गालइ *fr* S उद्गार (ल) यानि रोम यमाति = to ruminate, *fr* उत् up + गॄ, गर्, गल्, ગળ-વુ, to drop] To ooze, to melt, to dissolve, to become liquid, to exude, to trickle down gently

ઓ-ગાટ, } ઓ ગાર, } *s n* [अव down + गॄ, गर्, गल्, ગળ-વુ, to drop] The residue of cattle's forage

ઓગાન, *s m* A wave, billows

ઓગાળ, *s m* [See ઓગળ વુ to melt] Chewing 2 Cud, quid, that which is spit out after chewing a thing 3 Same as ઓગાટ, ઓગાર, ઓઘાસ, the residue of cattle's forage 4 Ruminating, contemplating, constant meditation

ઓગાળ લીધે તમે હરિ ત્રટ પાનો,
આવ્યા, એ તો જૂઠો છે દાવ દદામો, રે
—વીરજી

ઓ-ગાળ વુ, *v t* [Caus of ઓગળ-વું to be melted] To melt

ઓઘ, *s m* [S] A stream, a current 2 A heap, a multitude

ઓઘરાળું, *adj* [See ઓરાળો 2 + વાળુ having] Soiled or marked with lines of a liquid poured out

ઓઘરાળો, *s m* Same as ઓગરાળો 2 [See ઓગાર, ઓગાટ, + ઓળ a line] Lines of a liquid poured out

ઓઘરી, *s f* [See ઓગળ વુ] The loose threads at the end of a garment

ઓઘલો, *s m* Same as ઓગલો 2 A hole at the top of a bundle, through which the contents may be dropped out or taken out 3 A hole

ઓઘા-મણ, *s f* [See હગા મણ passing fæces *fr* હગ-વુ to evacuate the bowels] Disgust 2 Horror

ઓઘા-વવુ, *v t* [See આવ down + ઘાત striking] To beat (of corn, &c) (Used in Kāṭhiāwāḍ)

ઓઘાસ, *s n* [S अव down + घस् or मस् to eat] The residue of cattle's forage See ઓગઠ, ઓગાળ

ઓઘો, *s m* [See ઓઘ a stream, a current] A heap or stock of grass or corn, a heap of bundles of corn 2 A large dinner-party 3 Hair on the head 4 A bundle of woollen threads kept by Jain priests

Id ઓઘો બાળવો Lit To set fire t a

heap of grass, 2 To reveal a secret

Prov ઓઘા ભેળી હડળ The greater contains the less

ઓચંબો, Same as અચંબો

ઓચર, *s m* [Eng *Voucher*] A voucher, a document, a writing 2 A receipt for money

ઓચર•વું, *v t* [See ઉચ્ચાર] To utter, to speak, to sound, to enunciate

ઓચરિ•યાં, *s n pl* Same as ઓચર

ઓચિન્તું, ઓચીંતુ, } *adj* [Dh Des अव•चिय *fr* S उच्चित with the mind disturbed *fr* उद् up + चित्त mind or, *fr* S अ•याचित unbegged, unsought, *fr* अ not + याच् to beg] Suddenly, unexpectedly, all at once

ઓચ્છવ, *s m* [See ઉત્સવ] A holiday, a day of great rejoicing, a day of joyfulness 2 A religious ceremony among Hindus

ઓછ, *s f* [S अच्छ thin, or, S अवश्य necessary, wanting, *fr* अ not + वश power, Or, See અ•છત absence, want] Want, deficiency

મેળાપ રાખે રે મોટમ ઘણી, ઉચવું પાડે ઓછ જણાય
—દયારામ

ઓછંગ, Same as ઉત્સવ Rejoicings

ઓછ•પ, ઓછ•મ, ઓછ•ય, } *s f* Same as ઓછ Deficiency

છે ઓછપ અહિંની ઉણાયમા, ટળે કારણ થાય
—દયારામ

ઓછાડ, *s n* [Hem Des अव•अच्छ, अव•कच्छ, अव•कक्ष = S कक्ष•वस्त्र a loin cloth] A sheet of cloth, a coverlet 2 A coarse kind of upper garment

ઓછાડ•વું, *v t* To cover the bed with a sheet

ઓછા•પણું, *s n* Same as ઓછ•પ

ઓ છાયો, *s m* [अवच्छाय *fr* અવ down + છાયા shade] A shadow

ઓછા વું, *v i* [See ઓછું less] To be less or inferior 2 To be ill-behaved, to be wicked

નારી ઓછાયે અહીં અઘ થાયે,
નારી ઓછાયે ઘા ન રૂઝાયે —પચવૃત્તમાન

ઓછાશ, *s f* Same as ઓછ, ઓછ•પ, ઓછ•મ, ઓછ•ય, ઓછા•પણું

ઓછિ•ન્દું, ઓછિ•નું } *adj* [See ઓછ deficiency] Borrowed, not one's own 2 Not natural

ઓછિયો, *s m* [See ઓછાયો shadow Protection from heat 2 Protection generally 3 Care (Used in Jhālāwāḍ)

ઓછું, *adj* [See ઓછ] Deficient, falling short of, wanting, less 2 Inferior

Id ઓછું આણવું–આવવું–લાવવું To have a low opinion about one's own self ઓછું પડવું To find to be less, to think to be less ઓછું લાગવું To feel slighted ઓછે પાટલે જવું–બેસવું To lower oneself in other people's opinion, to speak low or abusive words at a meeting of gentlemen 2 To lose one's temper, to be saucy એક ઓછી પાસળીનું Half mad રખેને તેને ઓછું આવશે Lest he should feel slighted તે મને ઓછું કામ લાગશે એમ નથી It will be of no small use to me તમે અમારે માટે ઓછું મૂકી જતા નથી You are leaving us no mean inheritance એ શું ઓછું કહેવાય ? Can this be looked upon as a small thing ? તેમની સેવા જેટલી થાય તેટલી ઓછી One cannot do enough for them તેવાનો જેટલો ધિક્કાર કરિએ તેટલો ઓછો We cannot despise such people too much તને કશી વાતનું હું ઓછું પડવા દઈશ નહિ I shall not allow you to want for anything ઘાતકીપણાનું ઓછું માઠું પરિણામ છે શું? Are the results of cruelty insignificant?

Prov ઓછું ખાવું, ને ઓછું હગવું Less gain less trouble ઓછી પુંજી ધણીને ખાય Trading with a small capital ruins the trader

ઓછું પાત્ર, *adj* [+ પાત્ર a receptacle, a pot] Of low family 2 Conceited, vain 3 *s n* The betrayer of a secret 4 A barber

Prov ઓછું પાત્ર ને અદકું ભણ્યો, વઢકણી વહુએ દીકરો જણ્યો, મારકણો સાંઢ ચોમાસું મહાલ્યો, ને કરડકણા કુતરાને હડકવા હાલ્યો Confusion worse confounded No fool like an old fool

ઓજ, *s n* [S ओज light] Light, lustre

એકહમક ચાતુરિકી ઓજ, ચિદ ચાચાનક ગાળી ગોજ
—અખો

2 Valour, power, might
જાદવ, સત્ય, તે કામોજ, કુરુ દેર તુ ગાઉં ગોજ
—ગિરિધર

3 Life, vitality

ઓજાર, s n [Ar ... pl of ... an instrument] A tool, an implement, an instrument, an apparatus

ઓજ, Same as ટોજ A reservoir

ઓજટ, s m [Hem Des ... = S ... seen Or, Hem Ses ... = S ... destroyed, thrown down, attacked] A shadow 2 The influence or grasp of an evil spirit 3 Collision, difficulty

Id ઓજટમા આવવુ ઓજટ લાગવી, To be possessed by an evil spirit

ઓજટ ક્વા, s m [+ વા, વાયુ, wind] The influence or grasp of an evil spirit

ઓજણુ, s n [See ઓજ light lustre] Attendants, &c, sent with a princess to her husband's house, the paraphernalia of a princess

ઓજપવું, v i [See ઓજ light, or, ઓઝલ a veil] To be ashamed

ઝવરાજ કહે, હું ઓઝપુ છું લઈ નતા,
નિર્વિકારને લઈ, વિકાર ગૂન્તા
—ઝવરામભટ

ઓજમ, s m [See ઓજ light, or, ઓજટ the influence or grasp of an evil spirit] Fear (Used in Jhālāwāḍ)

ઓજરતું, adj [Hem Des ... fr S ... a torrent fr અવ down + ઝર, ... a stream.] Sweeping along, passing away with a slight touch, glancing

ઓજરી, See હોજરી The stomach

ઓજરું, Same as હોજરું The stomach

ઓઝલ, s f [See ઉજ્જ્વલ bright, or, ઓજ light] A veil, a curtain 2 A cover to conceal the face 3 A seraglio, a harem

Id ઓઝલ પડદો A curtain separating women's appartment from that of men ઓઝલપડદે રહેવુ To be confined in the zenana, to be coy, to be modest

ઓઝાળ, s f [See ઓછાયો shade + વૃત્તિ being] Shade

ઓઝી, s f [See ઓઝો a burden] The wife of a potter

ઓઝો, s m A potter

ઓઝો s m [Hem Des ... a burden fr S ... act of carrying fr ... away + ... to carry] A burden, a load, a weight

ઓઝો, adj [See ...] Powerful, mighty

ઓઝો, s m [Hem Des ... fr S ... a teacher] A particular surname (Used in Kāṭhiāwāḍ)

ઓઝો લઈ ... ઓઝા ... તાજી
—...

ઓટ, s f [Hem Des ... fr S ... stopped raining fr ... down + ... rain] A reflux, the ebb the ebb-tide

ઓટ, s f [S e ઓટું] A curtain, a partition

... ઓટ
—...

ઓટકાર, s m [Guj ... Imit + S કાર doing, the sound, fr કૃ to do] Belch, eructation

ઓટણ, s n } [See ઓટવુ] Act of
ઓટણી, s f } hemming

ઓટલી, s f [See ઓટલો] A verandah a porch, a vestibule, a portico

ઓટલો, s m Same as ઓટલી 2 A platform of mud or masonry erected before a house serving as a seat

Id ઓટલે બેસવુ To be driven to the otlā, to be deprived of one's dwelling house 2 To become helpless 3 To sit at the door of a debtor (said of a creditor), to be urgent in demanding payment 3 (Slang) To commence business (said of a young prostitute) ઓટલા ભાગવા To create a disunion in the house 2 To talk scandals about a person ઓટલો ઉઠવો-બેસવો-વળવો To become childless 2 To be ruined in every way ઓટલો ઘસી નાખવો To frequent a house as a visitor ઓટલો વાળવો To ruin

Prov ચાર મળે ચોટલા, તો ભાગે ઓટલા If four women meet together, they will create a disunion in a house રોટલો મળે, પણ ઓટલો ન મળે It is easier to get bread than to get a house to live in

ઓટ•વું, *v t* [S आ•वृत्त turned up *fr* आ up to + वृत् to turn, See આ•વૃત્તિ repeating] To hem a garment, to close the edges of cloth by hemming

ઓટા•ઈ, ઓટા•મણી, } *s f* Hemming a garment, act of hemming 2 Wages paid for hemming

ઓટા•વવું, *v t* [Caus of ઓટવુ to hem] To get a garment, &c , hemmed

ઓટી, *s f* [Dh Des उयट्टी = S 'परिधानैक देश a part of a wearing apparel *fr* S आ round + वेष्ट् to surround] The lap of a dhoter or sārī

Id ઓટી વાળવી To tuck up a dhoter round the waist ઓટીમા ઘાલવુ To put in a dhoter's pocket 2 To conceal in the dhoter's pocket 3 To bring under one's own control 4 To place a child completely under the protection of

Prov ઓટીનો હારે, ને મુઠ્ઠીનો જીતે A bird in the hand is better than two in the bush

ઓટી-વાર, *adj* [+ બહાર out] Lit Having the habit of revealing secrets 2 Talkative 3 Stupid, foolish

ઓઠ, *s m* [S ओष्ठ] A lip *Cf* હોટ

Id ઓઠે દાત પીસવા To grind the teeth in anger ઓઠ કરડવા To repent. ઓઠ ઉઘાડવા To speak out

Prov ઓઠ સાજા, તો ઉત્તર ઝાઝા Wranglers never want words ઓઠ બહાર, તે કોટ બહાર The very walls have ears

ઓઠવ•વું, *v t* [S अव down + स्थाप्, स्थाप•यु, to place *fr* स्था to stand] To substitute a wrong thing

ઓઠીંગૂણ, Same as ઓઠિંગૂણ

ઓઠું, *s n* [Dh Des अत्थारो = S साहाय्य help *fr* S अव down स्तृ, स्तर्, to cover] A shadow 2 An excuse 3 A sample, a pattern a model. 4 A blot 5 A puppet 6 A fool

Prov કરમમા ન હોય કોડા તો કોના લેઇએ ઓડા ? One cannot always guide oneself by other's example

ઓડ, *s f* [S ओढ drawn, carried, *fr* आ intens + ऊढ carried *fr* वह् to carry *Cf* Mar वडा•री] A caste of Hindus, who dig and carry earth, and build mud houses

ઓડ, *s f* [See ઓડુ shelter] A curtain to stop wind from coming in

ઓડ, *s f* The hinder part of the neck

ઓડ, *adj* [See ઓર P strange] Strange, wonderful, surprising

Id ઓડનુ ચોડ કરવુ-વેતરવુ To spoil a business, to cut all wrong

ઓડ•કાર, Same as ઓટ•કાર

ઓડકું, *s n* A kind of fruit

ઓડ વું, Same as ઓઢ વું

ઓડકું, *s n* [See હોડકુ] A small boat

ઓડ વું, *v t* [S ऊढ carried, drawn, *fr* वह् to carry, to draw *Cf* M ओढ णें] To hold forth

અમૃતરૂપ કે સજીવન મણિ, હરિ ઓડે છે હસ્ત
—સુદામાચરિત્ર

પછે મહેતાજી વિદાય માગે, બોલે બેહુ કર ઓડી જી
—નરસિંહમહેતો

2 To draw, to pull

વિચારતો વાત નથી, આઘો હરિ છે ઓડતા
—વલ્લભ

5 To speak with a difficulty, to express one's meaning

વર્ણવવો વીર હોય, નાસી છૂટવુ પડે ત્યા,
નડતર નડે અતિ, અન્ય શબ્દ ઓડુ હુ
—વલ્લભ

ઓડા-મણુ, *adj* Holding forth a helping hand

માન માગે, મોટમ કરે, મીર સમો ગહિમાય,
હાથ ઓડામણ હળપતિ, સો દાતા માહે સમાય
—સામળભટ

2 Liberal; charitable

ઓડા•વું, *v i* [Passive of ઓડ વુ to draw] To be drawn

ઓડું, *s n* [See ઓડુ shelter, protection] A scare-crow placed in a field 2 A representative, a substitute, a puppet

ઓડો, *s m* [See આડુ cross] A roll

office on a road, a toll bar (Used in Kāṭhiā wāḍ) 2 A wind from the South, withering and blasting crops and trees

ઓઢણી, s f [See ઓઢવું] An embroidered cloth 2 An upper garment worn by girls

ઓઢણું, s n Same as ઓઢણી

ઓઢવું, [Dh Des उड्डियय covered, Cf Hem Des उद्दियय, ओलइअ=S अभि दिनद्धम् put on, worn on the body, fr S उद्रूढ put on, worn, or ओड्डिण, ओहाडणी=S उत्तरीयम्, पिधानी, an upper garment, fr वड्डिय=S समाहरणम् putting on or wearing a garment, or, अहोरण, होरणं = S वस्त्रम् a garment These Des'i words may be traced to S ऊढ worn fr वह् to carry, to put on, S अपि-नद्ध bound round fr अपि around + नद्ध bound fr नह् to bind, and S अपि धान a covering fr अपि around + धा to hold] To put on, to cover, to clothe

Id માથે ઓઢવું To cover one's head with 2 To take the risk upon oneself.

ઓઢાડવું, v t [Causal of ઓઢવું] To put a covering on 2 To throw the risk upon

Id ચાદર ઓઢાડવી To throw a spell on, to put under a charm. 2 To bring under one's control 3 To ruin 4 To make a disciple (of a religious preceptor) 5 To appoint as one's heir (of a religious preceptor)

ઓઢો, s m A covering made of cloth

ઓ'ણુ, adv [S अधुना now See હમણાં] In this year, in the current year

ઓ'ણુકું, adj Of this year, of the current year

ઓઢણી, Same as ઓઢણી 2 Same as ઓરણી

ઓતણી, s f [See ઓતવું to pour, to mould] Pouring, casting, founding 2 A mould for melted metal

ઓત-પ્રોત, adj [S fr आ intens + उत woven fr वे to weave, and प्र forth + उत] Pervading, filling each part

બીજે બીજું સ્થાપ જાય, ઓદ લોકની નીપજે થાય,
થાય લાત, પણ સામાન્ય પોત, એમ આખા જાણ ઓતપ્રોત
—અખો

ઓતમ, Same as ઉત્તમ

ઓતરંગ, s n [See ઉતર upper fr ઉત up + અંગ a limb] The upper part of the frame of a door

ઓતરાદું, ઓતરાતું, } adj [S उत्तरत towards the North fr ઉત્તર the North] Northern

ઓતવું, v t [S आ intens + उत woven fr वे to weave See ઓત પ્રોત] To pour, to form by melting and pouring into a mould, to cast

ઓતાળું, adj [See અતડું unsociable] Distant and solitary

ઓતાર, s m [See ઉતાર coming down, being possessed by an evil spirit] Being possessed by an idea, anxiety

ઓત્તમ, Same as ઉત્તમ

ઓથ, s f [See ઓડ help] Aid, support, 2 Shelter

મારે ઓથ નથી કોઈ બીજી, સાંભળ ગુણ્યો ગા
—દયારામ

Id મારે તો એક પરમેશ્વરની ઓથ છે I depend solely upon the support or shelter of God

ઓથરવું, v i [See ઓથાર the power of an evil spirit] To be possessed by anger 2 To look askance in anger

ઓથાર, s m [Dh Des उत्थरिय = Hem Des ओत्थरियो = S आक्रान्त attached] A night mare, an incubus 2 A monster, an aerial being 3 A fool, a block head

Id એને ઓથારે ચાંપ્યો He had an attack of nightmare

ઓથું, s n [See ઓડ shelter] Intervention, protection

Id. ઓથા લેવા To be sheltered, to hide oneself

હું તો ઓથા લઈ આવી રહું, સામો આવે,
સામો આવે રે, સામો આવે, નટાછળો લાલ
—દયારામ

ઓથો, s m [See ઓડ, ઓથ, ઓથું shelter] A shade 2 An embrace 3 Protection, 4 A support, a shelter, an asylum 5 Interception, intervention

ઓદન, s m. [S] Boiled rice

તે મધ્યે પુર્યો પ્રેમથી પરમ ઓદન કોર,

ગહ્યે ચક વિચિત્ર રચ્યુ ગિરિ ઓદન ઓટ
—દ્વારકો

ઓદા, *s f* [See આપદા, આણદા] A difficulty, an obstacle (Used in Kāthiāwāḍ.)

ઓ॰દાર॰વું, *v t* [S अव down + दॄ, दार्, to tear] To plough

ઓદીચ, *s m* [See ઔદીચ] A Brahmin caste 2 An individual of that caste

ઓધ, *s f* [See ઓધાન] Descent, generation 2 Inheritance, legacy

Id ઓધે ઉતરવુ To come down as an inheritance, to be inherited

ઓધ॰વાડો, *s m* [+ વાડો an enclosure] Progeny, the issue

ઓ॰ધર વું, *v i* [See ઉદ્ધાર] To be absolved 2 To be bred up

ઓ॰ધ॰વું, *v t* [See અવ ધાન attention] To like, to be willing

ઓ॰ધા॰ન, *s n* [S आ up to + धा to hold] Pregnancy 2 Conception

ઓધાર, Same as ઉદ્ધાર

ઓધાર॰વું, Same as ઉધાર॰વુ

ઓધિ યે, *s* [S અવધિ a period of time, time] An occasion, an opportunity

ઓધે-લેવું, *v t* [See ઓધાન pregnancy + લેવુ to take] To support on one's shoulders

ઓદ્દા॰વાળું, *adj* [See ઓદ્દો office + વાળુ having] Pertaining to an office

ઓદ્દે॰દાર, *s m* [+ P दार् holding] An officer 2 A dignitary, a person high in power

ઓદ્દો, *s m* [Ar उहद] Rank, dignity, station, post, position 2 An office, an employment 3 A seat or sedan for children on horseback, See અબાડી

ઓનાળવું, *v i* [See અવ down + નગાળુ to pour] To wash corn by allowing it to swim in water (Used in Kathiāwād)

ઓપ, *s m* [Hem Des ओप्पा = S माला- दोनौ मण्यादे मार्जनम *fr* S अप्, आप, = P आब् water] Polish, burnishing, brightness, glitter 2 Guilding, plating

In ઓપ ચડાવવો-દેવો To polish

ઓપદી, *s f* [S प्रआपत्ति difficulty *fr* आ up to + पद् to go] Necessity, need 2 Difficulty 3 The monthly course

ઓપ॰ણી, *s f* [See ઓપ polish] A burnisher, a polishing instrument 2 Skill in polishing 3 Polish

ઓપ॰તું, *adj* Polished, burning, glittering, bleached, burnished

ઓપ॰વું, *v t* To bleach, to burnish, to polish 2 To gild, to plate

ઓપા॰વવું, *v t* [Causal of ઓપ॰વુ to make bright] To make bright 2 To make splendid

ઓપા॰વું, *v i* [Passive of ઓપવુ to make bright] To be made bright 2 To appear bright or splendid

ઓબલો, *s m* [See ગોબો a cluster of hair, mustaches] A cluster

ઘન ઓબલો એક તારી મૂછનો, નાખ્યા મુછ પર હાથ
—નરસૈરામ

ઓબાળાવું, *s n* A yawn (Used in Kathiāwāḍ)

ઓબાળ, *s m* [See આબ water + ગાળ॰વુ, ગાળ વું, to strain water, or ગારો mud] Mud carried down in the waters of a river, alluvial deposits, silt

ઓભા, *s f* Regret 2 Embarrassment

વાઘે શોભા જેહ હુઇ, કરે ઓભા તેહ પુઇ,
બળે શોભા દેહ અરિ, ના કર નિચે મર
—વદીસ

Prov એક દિવસની શોભા, અને જન્મારાની ઓભા Short pleasure long lament

ઓભા મણ, *s f* Repentance, sorrow

ઓભા॰વું, *v i* To repent, to be sorry

ઓમ્, *interj* [S] The mystic name of the Hindu Triad

ઓમ્-કાર, *s m* [S *tr* + कार sound or letter *fr* कृ to do] The mystic syllable ઓમ્

ઓય,
ઓય-રે,
ઓય-ઓય રે, } *interj* Oh, alas, an exclamation of pain

ઓય ણ, Same as ઓરણ

ઓર, *conj* [Hind S अपर another] Or whether 2 Also, besides, moreover

Again, as yet 4 Still, notwithstanding

ઓાર, adj [Hem Des ओार = S चारु be autiful] Extraordinary, uncommon

ઓાર, s f Same as ઓાળ A line

ઓાર, s f [S अवर inferior See અવર another] Afterbirth, the umbilical cord

ઓારકાડ, Same as ઓારડાર

ઓારગો, s m [See ઓાળંગવું to cross] The act of crossing or passing over 2 A trick in wrestling

ઓારડી, s f [Hem Des वरंडो = S प्राकार rampart fr S अप वर क an inner apartment] A small room, a closet, an apartment

ઓારડો, s m A large room, an apartment in a house 2 The principal room in a house 3 A store room, a treasury 4 Fig Means, resources, circumstances

Id ઓારડો કરવો To confine oneself to a room 2 To live in seclusion (said of a widow) 3 To place the husband and wife in the same room for the first time ઓારડો સાચવવો To take care of one's own money ઓારડો તપાસવો, ઓારડા સામું જોવું, ઓારડાને પૂછવું To examine one's own pecuniary condition વહાણનો ઓારડો A cabin on a ship ઓારડે અજવાળું હોવું To be rich ઓારડે બેસવું To keep oneself in seclusion (of a widow)

Prov ઓારડાનું ધન ઓાટલે આવ્યું He has been making a show of his wealth

ઓારણી, s f [See વહોરવું, વેરવું, ઓારવું, to deal out] Sowing 2 The sowing time 3 A wooden machine used in sowing 4 A hole for depositing grain in a hand mill

ઓારણી, s f [A corruption of ઓાઢણી] A kind of cloth worn by girls as an upper garment

ઓારણું, s n [See ઓારવું to deal out] As much as can be put at a time in the mouth of a grinding mill

ઓારપો, s m [See ઓાર, ઓાળ, a line] A line or a row made in covering the floor with cow dung and mud

ઓારત, s f [Ar औरत] A female, a woman 2 A wife

ઓારતો, s m [Hem Des आरत = S गर्वित कुसुम्भरक्त proud or dyed red, fr आ + रक्त fr आ intens + रक्त devoted or coloured fr रञ्ज् to please or to colour] A wish, desire, longing

ઓારમાઈ, ઓારમાન, ઓારમાનું, adj [S अवर another + मातृ, मा, mother] Having the same father but different mothers

Prov ઓારમાન મા, ને બળતીનો પા A step mother is always a curse ઓાર ભાઈ, ને વેર ભાઈ Step brothers and step sisters always bear a grudge against each other

ઓારમુ s n A kind of food made of flour, ghee, &c

ઓારમુ લઈને સાથળ રાતી રમતી રે,
પિરસે સાકર ઘૃત માંહે ઓારી રે —દયારામ

ઓારવણી, s f [Mar वाळवणी drying fr वाळवणें to dry fr वळ ने, વળ વું, to turn] A rope or string stretched from end to end to put clothes on for drying

ઓારવવું, v t [S आर्द्र wet] To irrigate a field with well water

ઓારવું, v t [See વહોરવું, to buy, to deal out, fr વ્યવહાર dealings] To put corn in the mouth of a hand-mill 2 To put corn in water to cook it 3 To eat frequently, to gorge oneself 4 To put corn in the soil, to sow

Id ઘંટીમાં ઓારવું To put corn in the mouth of a hand mill ખેતરમાં ઓારવું To sow a field ચોખા ઓારવા To put rice in water to cook it મોઢામાં ઓારવું To eat frequently or excessively

ઓારવો, s m A moorage

ઓારસંગું, s n [See અવર another + સંગ company] A piece of wood which joins the two supports of a Kos (કોસ)

ઓારસ, s m [Ar उरस्] Oblations 2 Offerings to a Mahomedan saint 3 A fair held on the anniversary of the death of a Mahomedan saint at his shrine 4 Making a show of one self being very busy, a show of one's own activity (Used in Sorath)

ઓરસ•ડી, *s f* A small ઓરસિ યો

ઓરસિ•યો, *s m* [Hem Des ओहरिसो] A round flat stone for rubbing sandal wood on

Id ઓરસિયા જેવુ કપાળ The forehead having no auspicious mark on it

Prov સુખડ ઘસાશે, કઇ ઓરસિયો ઘસાવાનો છે? The more noble the more humble

ઓરાડ•વું, } ઓરાઢ•વું, } *v t* [Caus of ઓઢ•વુ to put on] To clothe, to cover, to dress

Id ચાદર ઓરાઢવી To dress one with the clothes of a recluse, to appoint an heir to the estate of a priest, to adopt an heir (of a recluse) 2 To make a recluse of, to deprive a man of everything he has

ઓરિયો, *s m* [See ઓરતો] Relief, comfort

ઓરિયો, *s m* [See ઓલા a hail storm *fr* S आर्द्र wet] A well on the bank of a river, into which the water of the river runs and which always contains water 3 A gutter or drain through which the water of a river runs to the neighbouring fields 4 A field on the bank of a river

Id ઓરિયો વીતવો-વળવો To get relief or comfort

ઓરી, *s f* A kind of small pox, measles 2 A Jaina religious observance

ઓરૂં, *adj* [S अवर nearer, next] Near, nearer 2 *adv* Near, close by

Prov ઓરો આવ, ને અડકીશ નહિ Come nearer, but put me to no inconvenience

ઓલ, *s f* [See ઓલા a hail storm *fr* S आर्द्र wet] Dry or arid saliva on the tongue 2 The instrument used in removing it, the tongue scraper 3 Protection 4 A bail, a hostage, a security

ઓલઘ•વું, Same as ઓલંગ વું

ઓલભો, Same as ઓળભો

ઓલ વવું, Same as હોલ•વવું

ઓલાં, *s n pl* [S आर्द्र wet] Hail, drops of rain frozen while falling

ઓલા, *s m* A hide, a skin

ઓલાણ *s f* The sloping surface made to facilitate the descent of bullocks in drawing water

ઓલાદ *s f* [Ar अव्लाद् *pl* of वल्द् a son] One's family, descendents, lineage, generation 2 Offspring, children

ઓલિયું, *adj* [Ar अवलिया *pl* of वलि a saint] Simple, artless

ઓલુ, } ઓલ્યું, } *adj* [S अपर another] That (Used in Kāṭhiāwād)

ઓલો, *s m* [Hem Des वयलो= S विकसनं, प्रकटीभवनम्, becoming manifest] The circular part of a hearth, through which the flame of the fire comes out *Cf* હોલો

ઓલો-દોલો, *s m* [See ઓલિયુ simple + દોલો magnanimous] An artless and charitable man

ઓવાર•ણાં, *s n pl* [S अव down + वार् to avoid to protect, *fr* वृ to cover Or, Dh Des उववारो = S उपचार an offering of flowers, *fr* उप near + चर् to walk.] A form of benedictory ceremony intended to remove evil

Id ઓવારણાં લેવાં To wish well to, to perform a benedictory ceremony

ઓવાર•વુ, } ઓવાળ•વુ, } *v t* [See ઓવાળ વુ] To bless; to wish protection from evil. 2 To sacrifice, to offer an oblation, to immolate

જેની ઉપર વારૂ અમૃત સુખ સ્વર્ગ,
ઓવારીને નાખુ અમૃત આનંદ અપવર્ગ

—દયારામ

ઓવારો, *s m* [Hem Des ओहारो = S नद्यादीना मन्तर्द्वीपम् an island in a river] A ford, the place where persons cross a river, a ferry 2 A river side 3 A quay

ઓવાળવુ, *v t* [S अवज्वलन *fr* अव down + જ્વલન burning Or, S अप away + વાર વુ to avoid, or વાળ•વુ to turn, to wave] To wave (a platter containing lighted wicks, a piece of money, &c) around the head of a person or an idol, for the removal of all troubles and evils, to wave around in offering or consecrating

ઓવી, *s f* [S ऊत woven *fr* वे to weave]

A stanza of a particular measure of a Prākrit verse

ઓા-વે, *interj* [See ઓ, હો, yes + એ also] Yes, o, yes

ઓશ, *s f* } [S उरस् the breast]
ઓશ લો, *s m* }
The breast, the chest 2 Beating the breast in mourning

ઓ•શક, *s f* [See ઓગઠ ું] Bashfulness

ઓ શક ું, } *v i* [Hem Des ओसग =
ઓ-શકા•ું, }
S उद्वेग Despondency, or ओसिओ= S अधोमुख with the face bent down *fr* S अव•साद: despondency *fr* अव down + सद sat *fr* सद् to sit or, S अव down + શંકા shame] To be abashed, to feel bashful

ઓશિયાળું, *a lj* [S अवश helpless *fr* ... and वश power + વાળુ having, or, See ઓ ... ું] grateful obliged, indebted, ... r obligation 2 Dependent

Id ઓશિયાળો અવતાર A dependent life, a life of dependence (said of the life of a young married girl)

ઓષ્ઠ, [S] Same as **ઓઠ, હોઠ**

ઓસ, *s m* [Hem Des ओसा snow *fr* S अवश्याय cold] Dew, moisture falling from the sky

જેવું મોતી રે ઓસનું, તેવો સકળ સંસાર !—અખો
નામ વિના બહુ દ્રત કમાયે, જેસે નીર ઓસકો પીવે,
બહોત પીવે, પણ પ્યાસ ન જાવે, નામ વિના, ઈ૦
—નિરાતભક્ત

ઓ•સડ, *s n* [S औषध a medicine *fr* ओषधि a herb] A drug, a medicine

ઓસડ વું, Same as **ઉખડ વું**

ઓસડ-વેસડ, *s n* [+ વેસડ a redup of ઓસડ] Medicines of various kinds

ઓસડિ•યા, *s n pl* Same as **ઓસડ-વેસડ**

ઓસર વું, *v i* [Dh Des ओसरिअ *fr* S अप•सृ•तम् departed *fr* अप away + सृ, सर्, to move *Cf* Hem Des ओज्झरं = S अतीतम् gone away, past, *fr* अप + सृ to move] To recede, to decrease, to grow less, to subside, to abate 2 To shrink from, to hesitate

દેવ સમો નહિ સુખદાતા, નહિ ઓસરે અમૃત પાતા
—પ્રેમાનંદ

એમ કહી, ગયો સ્પર્શ કરવા, ત્યારે આભળ લાગી ઓસરવા
—પ્રેમાનંદ

Id શરીરે ઓસરવું To lose flesh, to be thin in the body બિચારી ઓસરીને અડધી થઇ ગઇ The poor creature is wasted to a shadow તળાવનું પાણી ઓસર્યું છે The water of the tank has become less મનથી ઓસરવું To be dejected in the mind વાતોમાં ને વાતોમાં વાટ ઓસરી ગઇ The way or the distance to be traversed appeared less to the persons owing to their talking among themselves ઓસરી જવું To forget 2 To neglect one's work 3 To become less

ઓસરી, *s f* [Dh Des ओसारिअ = S समुद्गीर्णतम् gone to meet, to face, *fr* उप near + सृ to move] Steps at the entrance door 2 The first or front portion of a house

ઓસ લો, *s m* Bread (spoken of in anger)

Id ઓસલો પડવો Lit To make bread 2 To beat severely ઓસલો કૂટવો To beat the breast in mourning

ઓસ લો, *s m* [S उरस् the chest] The chest, the breast To beat the breast violently 2 To curse, to lament, to desire ill wish

ઓસવ વું, *v t* [See ઓસર વું to shrink from] To take out water from cooked rice or pulse

ઓસવા વું, *v i* To become weaker 2 To be confused or perplexed

ઓસવાળ, *s m* [See ઓદીચ + વાળુ having] A caste of Jains come down to Gujarāt from ઓશ્યાનગરી in Rājputānā

ઓસાણ, } *s n* [See અવસાન energy]
ઓસાન, }
Courage or enthusiasm at a critical time, courage, spirit

હૈરવને થયું જાણ્યું અભિમન્યુ આવ્યો રે,
ચૂક્યા સુભટના ઓસાણ અભિમન્યુ આવ્યો રે
—પ્રેમાનંદ

વલ્લભ અમારો વીર, વાય વાય રાખ વાય,
ઓસાન તો જાય જાય, કપટી ચપટીશું ચાપ
—વલ્લભ

ઓસા મણ, *s n* [See ઓસ વવું to take

water out] Water in which rice and other things are boiled 2 Rice water 3 Pulse-water boiled & mixed with spices, used for food

ઓસાર, *s m* [S अव down + सृ to move] The thickness of a wall 2 *s f* Shelter, protection, help

નકુળ, સહદેવ સામા આવ્યા, તેડયા સુભદ્રા નાર છ,
મારા પુત્રને ડર' છે નહિ, તમારી ઓસાર છ
—પ્રેમાનંદ

3 *s m* [See ઓસરવું to shrink] Shrinking back from, retreating, a retreat 4 Cowardice, weakness 5 The decreasing, the state after having abated

ઓસાવ.વુ, *v i* To pour off the water in which rice, &c, has been boiled, to skim

ઓસંગિ.ણું, *adj* [See ઓસાકવું to be ashamed] Obliged, grateful See ઓશિયાળું

ઓસીકું, ઓસીસું, *s n* [Dh Des ऊसीसं *fr* S उच्छीर्षम् a pillow *fr* S उद् up શીર્ષ, શીસ, the head] A pillow

ઓગીજાણું, *s n* [See જાળ a net] Rubbish

ઓહર.વું, Same as ઓસરવું

ઓહિયો, *s m* [S अव down + हन् to strike, to kill.] A scythe

ઓ -હો, Same as ઓ

ઓળ, *s f* [Dh Des ओलि *fr* S अवलि a line] A row, a line; rank

સુણો શામળા, હુ તમ માટે ઘેલી થઈ જો,
માણસ કેરી ઓળમાથી ટળી ગઈ જો
—દયારામ

ઓળ, *s f* [See આ intensive + વહેવું to flow] Mud carried down to the mouth of a bay or gulf, silt

ઓળખ, *s f* [S अव down + लक्ष् or लोक् to see See અડક corruption of ઓળખ] Acquaintance 2 A *surname* 3 A sign, a mark, a token 4 Remanding of (used with the verb દેવું)

Id ઓળખ કરવી To make an acquaintance ઓળખ કરાવવી To introduce ઓળખ આપવી-દેવી To *remind*, to refer to, to allude to ઓળખ માગવી To *ask for a reference*, to ask for a security

ઓળખ-પાળખ, *s f* [+ પાળખ redup of ઓળખ *acquaintance*] Acquaintance, reference, and such other information

ઓળખ.વું, *v t* To know, to be acquainted with, to recognize 2 To distinguish 3 *To identify* 4 *To have friendship with*

ઓળખાણ, *s n f* Acquaintance, recognition 2 Introduction 3 Familiarity, intimate knowledge

Id ઓળખાણ કરાવી આપવુ To introduce, to make *friends with* ઓળખાણ પત્ર A letter of introduction

Prov ઓળખાણ, તે સોનાની ખાણ (એ બે બરોબર) Friendship is a valuable treasure

ઓળખા.વવુ, *v t* To introduce, to mention the marks by which a thing may be recognized

ઓળખા.વુ, *v i* To be recognised, to be known, or discovered

ઓળખીતું, *adj* Acquainted, known, familiar

Prov ઓળખીતો સિપાઈ હેડમા પૂરે Friendship with the wicked leads to ruin

ઓળગ, *s f* [P वलिश् dining] Blessing 2 A benediction after meals

હુ મારા પ્રાણનું દાન તને આપુ છું, તે સઘને લે હ પ્રસન્ન થઈશ, તો હું તારી નરકમા પડયા છતાય ઓળગો કરવી ભૂલનાર નથી —પ્રેમાનંદ

ઓળગ.વું, *v t* [S उद् up + लङ्घ् to go] To go from and to, to frequent

આજ ઇન્દ્રાદિક ઓળગે, ઈશ નમાવે શીષ
—રેવાશંકર

ઓળગાણી, *s f* [Fem of ઓળગાણો a scavenger] A woman of the ઓળગાણો caste

ઓળગાણો, *s m* A section of the scavenger caste

ઓળંગ.વું, *v t* [S उद् up + लङ्घ् to go] To cross 2 To transgress, to violate

ઓળંબો, *s m.* [S अव down + लम्ब् to hang] A meason's plummet 2 A plumb-line

ઓળભો, *s m* [S उपालम्भ a reproach *fr* उप near आ up to + लभ् to get] A reproach 2 Ridicule 3 Being pleased or amused at

another person's being ridiculed
ગળાળા ઓાળસા લેતી રે, મધુકર માધવને કહેજો
—દયારામ
મોઢા ઉપર ગોરસ લોઇ ઓાળસા લેતી ચાલી જો
—દયારામ
4 A complaint
ઓાળસા એના દાંડી લાવતા, હો
સાભળીને સુને થાતી લાજ, હો —ભાલણ
બાળપણામા સર્વ ઓાળસા, ચેતવણી ના ચૂકે
— નિરાંતભક્ત

ઓાળ-વવું, *v t* [ઓર-વુ to swallow] To misappropriate

ઓાળવા-વું, *v i* [See ઓાળો shadow] To be hidden
જે ને આપ વિચારી, ઘ વાર રે,ઓાળા મન કયમ ભૂલે,
તારે ઓાથે હુરિ ઓાળવાયા રે, ફૂલવણુ ફૂલે
— નિરાંતભક્ત

ઓાળ વું, *v t* [S आ up to or अव down + वल् to move, to bend] To comb the hair See હોળ વું

Id ઓાળવુ ચોળવુ To comb and rub or brush (of the hair on the head)

ઓાળ-વો, *s m* [S આલય house + વાસ, વાસો, residence] A house

ઓાળા, *s m pl.* [See ઓાલા, આર્દ્ર, wet] Green and fresh gram 2 Green & fresh gram parched 3 Parched gram (Used in Kāṭhiāwāḍ)

ઓાળા, [See ઓાલા, આર્દ્ર, wet] (Plur. of ઓાળો) A quantity of fresh and green pods of gram, &c

ઓાળા-ઓાળ, *adv* [See ઓાળ a line] In a line 2 In parallel lines

ઓાળા ણી, *s f* [See ઓાળ-વુ to comb] A comb, a hair comb

ઓાળાયો, Same as હોળિયો

ઓાળા-મણુ, Same as ઓાવાર-ણું

ઓાળિયા-પટ્ટી, *s f* [See વાળવુ to turn + પટ્ટી a strip of cloth] A strip of cloth wound round a cork, &c, to make it fit tight

ઓાળિ યું, *s n* [See ઓાળ a line] A calendar; an almanac, generally written or printed between parallel lines

ઓાળો, *s m* [Hem Des ओआग्ला *fr* S बालातप soft light of the morning sun *fr* बाल young + આતપ heat Or, Hem Des अहिरीओ = S विच्छाय pale, dim] Shade, a shadow 2 Shelter, protection 3 The shadow of an evil spirit or ghost

Id ઓાળે ઉતરવુ To go into the shadow of, to touch ઓાળો પડવો To fall (of the shadow of an unclean object) ઓાળો દેખાય છે The shadow of an evil spirit or ghost is seen.

ઓાળો, *s m* [S आर्द्र, Mar ओलें, wet] A quantity of fresh green pods of bean, gram, &c, cooked in a closed earthen vessel

Id ઓાળો બાળવો To reveal a secret

ઔ

ઔ, The eleventh letter of the alphabet

ઔચિત્ય, *s n* [S *fr* ઉચિત proper] Propriety, suitability

ઔઠ, *adj* [See ઊઠા] Three and a half, 3½
ઔઠ હાથના સહુ કે। રમે, જાગ, જોગ એટલામા ભમે
—અખો

ઔત્સુક્ય, *s n* [S *fr* उत्सुक eager] Impatience, eagerness 2. Precipitance haste caused by eagerness

ઔદાર્ય, *s n* [S *fr* ઉદાર generous] Generosity, liberality, munificence

ઔદાસ્ય, *s n* [S *fr* उद् up + आस् to sit *Cf* ઉદાસીન] Sorrow, grief, state of anxiety 2 Indifference

ઔદીચ, } ઔદીચ્ય, } *adj* [S औदीच *fr* उदच् northern *fr* उद् up + अञ्च् to go] Of a particular section of Brāhmans in Gujarāt 2 *s m* A man of this section of Brahmans

ઔરસ, *adj* [S *fr* उरस् the breast] Legitimate (of a child)

ઔષધ, *s n* [S *fr* ओषधि a herb See ઓસડ] A drug, a medicine

ઔષધી, *s f* A medicinal plant, a herb 2 *adj* Medicinal having a healing virtue

ક

ક, The twelfth letter of the Alphabet, and the first consonant

ક, [S कु bad] A prefix showing "bad, wrong, or improper "

કઈ,
કઈ-એક,
કઈ-ક, } *adj* [S किमपि something *fr* किम् what? + अपि & એક indef suffix] Something, somewhat 2 Some, any, few 3 Several, certain

હું નીચુ જન નીચ કઇ ગુ કઈના કાપે—સામળભટ

4 A few a little, something more or less

કઈ-નહિ, *adv* [+ નહિ not *fr* न not + हि certainly] Not even one, not the least bit, nothing at all 2 *interj* No matter! never mind! no harm!

કંઈ-પણ, *adv* [+ परम् but] Even, somewhat, a bit, a little

કેસાર, Same as કણસાર, કનસાર

ક સારી, *s f* [See કણ સારી] A cricket, a cockroach 2 A moth

કઈ, *pron f* [S किम् what?] Who? or what? (of women)

કઈ-ક, *adj* [See કોઇ some + એક one] Several, many

કઉવત, *s n* [See કૌવત] Strength, power, vigour

ક-ઋતુ, *s f* [S कु bad + ऋतु season] Not the proper season

ક-કડ-તુ, *pres* [See ક-કડ-વુ to boil] Boiling, scalding hot, burning hot 2 Trembling (of cold), bitter (of cold) 3 Sounding through tremour (of the teeth)

કકડ-ધજ, *adj* [See અકડ unbending + ધજ best *fr* ધ્વજ a banner] Strong, stout.

ક-કડ વુ, *v i* [Imit See ક કળ-વુ to grumble કલ-કલ noise] To be exremely heated. 2 To tremble

ક કડા-ટ, *s m* Thunder, a rolling sound 2 The sound of a boiling liquid, oil, &c

ક કડા-વવુ, *v t* [Guj Causal of ક કડ વુ to boil] To heat to fusion, to gnash, to seethe, to make a rattling noise to grind or collide

કકડી,
કકડી-ક,
કકડી-કોર, } [See કકડો a bit] *adj* A little, a bit

ક-કડી-ને, *adv* [See ક-કડ-વું to make a sound] Severely 2 Violently

કકડો, *s m* [S कृत् to cut See કટકો] A bit, a piece, a fragment, a part, a chip, a patch, a division, a remnant

Id કકડો Crumbled, consisting of a small piece કકડે ખચકે–કકડે કકડે આપવું To pay in small parts or instalments

ક-કળાટ, *s m* [See કળ-કળો] Trembling, tremour 2 Noise clamour, outcry 3 Disgust, dislike

ક-કળો,
ક-કળા ટો, } *s m.* Same as કળ-કળો

ક-કરા વવું, *v t* [See કર-કરૂ rough] To sharpen with a file (of the teeth of a saw)

ક કરૂ, *adj* [See કર કરૂ rough, or કાંકરી a small pebble] Rough, not smooth

ક કરૂ, *adj* [See ક-કડ વુ to boil] Extremely heated

ક-કળ વું, *v i* [See કલ-કલ redup of S कल an indistinct sound] To grumble, to murmur

ક કળ-વું, *v i* [See ખળ ખળ વુ to boil] To boil, to be agitated, to be agonized

Id કકળી ઊઠવુ To make a great cry-out, to complain with a feeling of agony મા વગરનાં છોકરાની આંતરડી કકળે તો ખરી No doubt, a child without its mother suffers from mental agony

ક કળા ટ, *s m* [See ક-કળ-વુ to grumble + વૃત્તિ being] Grumbling, a loud noise, a screaming noise, clamour, outcry 2 A plaintive sound

ક કળા ટ, *s m* [See ક-કડા ટ] The sound of a boiling liquid, oil, &c

Id કાળી ચોદસનો કકળાટ કાઢવો To fry articles of food in oil on the 14th day of the dark fortnight of આસો (October

November), which is the last but one day of the Hindu year, implying that with the sound of the boiling oil, all discordant sounds (quarrels, evil) in the house will disappear during the new year

કકળાણ, s n Lamentation bewailment 2 Noise, clamour

કકુ ડો, s m [See કીકો a son] A term of endearment or a pet term for a boy

કકો, } કકાર, } s m [S ककार fr क, ક, the letter K + કાર a termination showing the sound or letter fr S कृ, કરવુ, to do] The letter or sound ક્, K 2 Any letter of the Gujarātī alphabet between ક and ળ 3 The elements of a science or art

Id કકો લખવો-કાઢવો To write the letter ક Ka એ છોકરો કકો ભણે છે He learns the alphabets કકાના પદ કકા ની બારાખડી The letters of the alphabet with the twelve vowels added to them કકો ખરો કરવો To stick to one's resolution, to be obstinate એને આ વાતમા કકોએ ખબર નથી He does not know even the elements of this science or art

કક્ષ, s m [S] The arm pit 2 A side of the body 3 A party 4 Help, aid

કક્ષા, s f [S] The orbit of a planet 2 A room in a house, the principal or central room in a house 3 [See કાછ ડી the hinder tuck of a garment] The hinder tuck of a dhoter

કક્ષાછૂટા નર નકી, મરે જેમ કક્ષા પડેથી

—પ્રેમાનંદ

4 See કક્ષ, 1, 2, 3

કખ, s f [See કક્ષ] A disease in which the arm pit is covered over with pimples

કખડ-માકડી, s f [Properly કુ ખાડ-માકડી fr કુ bad ખાડ grass + માકડી a female monkey] A kind of insect

કખાય, Same as કષાય A decoction.

અખા કૃત્યનો ચઢે કખાય — અખો

કગરવું, Same as કરગરવું

કગારસ, s f Small pieces, powder or filings obtained by rubbing the inside of a pot

કંક, s m [S] A crane, a stork 2 A false or pretended Brāhman

કંકણ, s n [S] A bracelet, a circle of coloured glass worn as a bracelet 2 An auspicious string tied round the wrists of the bride and bridegroom in the marriage ceremony

Prov કંકણ વેચીને ગોકાણી ન્હેવરાવવું Penny wise and pound foolish

કંકણાકાર, adj [S ક fr + આકાર form] Having the form of a ring, annular

કંકણી, Same as કંપ-કંપણી Tremour

પગથી માથા સુધી તેને કંકણી ચઢી આવી

—અંધેરીનગરી.

કંકર, s m [S] Gravel 2 A single pebble 3 A particle

Prov નર્મદા ના કંકર ગોરખા નકર Company of the good elevates one's position, i e Keep good men company, and you shall be of the number

કંકરિયાં, s n pl Same as કાકરી A small pebble

કંકરિયા છોકરીયા ખેલે ગેતરંજ ખેલે કાજી,

ગંજીફા તો સબ કોઈ ખેલે, ચોપટ ખેલે પાજી

—ભાષા

કંકાસી, Same as કપાસી

કંકાસું, s n [S कङ्क a heron] A kind of small snake

કંકાવટી, s f [See કંકુ red turmeric powder + વાટ ડી a bowl] A little wooden cup to hold કંકુ 2 An earthen pipe for smoking gānjā (slang)

કંકાસ, s m [P कङ्गाश्] Quarrel, strife 2 Obstinacy, contention, broil 3 Dispute, dissension 4 A domestic quarrel, a feud

Prov આગે કંકાસે કુવાનું-ગોળીનું પાણીએ નાસે Quarrel is a fruitful source of misfortunes, i e Union is strength

કંકાસણી, adj f Quarrelsome (of a woman)

કંકાસિયું, adj Quarrelsome, contentious, pugnacious

કંકુ, s n [S कुङ्कुम] A kind of red powder, a powder prepared from turmeric alum, and lemon juice 2 Red powder o-

paint used by Hindūs for painting the forehead on great rejoicings

Id કંકુ છાંટેલ કાગળ See કંકોતરી કંકુના કરવા To make spots of કંકુ (red powder) on the forehead 2 To begin an auspicious business or work કંકુના પગલા A person whose arrival is auspicious

Prov કંકુનો (ચાલ્યો) સૌ કોઈને વહાલો, મેસનો કોઈને વહાલો હોય? Everyone likes to be happy

કંકુડો, *s m* [S कङ्क a heron + ડો dim] A paper kite (Same as કનકવો)

કંકોડી, *s f* [See કંકોડું] The plant of કંકોડું 2 The root of the plant 3 A kind of fragrant powder used as a medicine

કાચલીમાં કંકોડી, ને વાડકીમાં પાણી,
નાનો વર નવડાવવા બેઠી, સમડી લઈ ગઈ તાણી,
લાલ, કેમ કરીએ —આખા

કંકોડું, *s n* [Dh & Hem Des कक्कोडं, कटुल, कटोल, *fr* S कङ्कोल a plant bearing a berry; perfume prepared from its berries] Myrtus Pimenta, a kind of vegetable

કંકોતરી, *s f* [S कुङ्कुम see કંકુ + पत्र a letter, a sheet of paper] An invitation note issued on auspicious occasions, an invitation note or letter daubed with a red paint

કંકોલ, *s n* [S कङ्कोल *Cf* કંકોડું] China cubebs

કંગણ, } *s n* [S कङ्कण] A bracelet
કંગન, }

કંગની, *s f* Same as કંગણ

કંગાલ, *adj* [P कगाल a miser] Poor, indigent 2 Wretched, mean 3 Helpless, friendless 4 Lacking, barren

કંગાલિયત, *s f* Poverty, narrow means, mendicity, wretchedness

કંગુરો, *s m* [P] A spire, a steeple 2 Battlement 3 An ornamental projection on a pinnacle

કચ, *s f* [Imitative of the sound] A babble, a brawl 2 A strait, a dilemma

કચ, *s m* [S] The hair

કેસરી તિલક કપોલ, અસિત કચ —ગિરધર

કચ-કચ, *s f* [Redup of કચ Imit] Idle talk, a chat 2 A troublesome talk

Id કચકચ કરવી To talk so as to annoy the hearer

કચ-કચવું, *v t* To complain noisily so as to disturb the peace of the hearer 2 To make repeatedly a sharp and shrill sound 3 To be shaky (of a floor, a table, &c)

કચ-કચાટ, *s f* A loud and combined sound (of cranes, &c)

કચ-કચાવવું, *v t* [See કસવું to draw tight, or કચ કચ Imitative] To bind tightly 2 To gnash the teeth

કચ-કચિયું, *adj* Headstrong, noisy, murmuring

કચકડું, *s n* [S कच्छ, કાચબો, a tortoise + કડું a circle, a ring] Tortoise shell

કચડ-કચડ, *adv* [See કચડવું] Grittily making a gritty sound

કચડવું, Same as કચરવું 2 *v i* [Hem Des किच्छ *fr* S कृच्छ्र difficulty Or, S कृष्ट crushed *fr* कृष् to crush See કચરવું to crush] To gnash the teeth 3 [See કચકચાવવું, કસવું] To bind tightly

કચડા-કચડી, *s f* A state of crowdedness

કચડાવવું, *v t* [Causal of કચડવું to crush] To cause to be crushed

કચડાવું, *v i* To be crushed or trampled upon

કચ-પચ, *s f* See કચ-કચ 2 A collection of noisy little boys

કચર-ઘાણ, *s m* [See કચરવું to crush + ઘાણ ruin] Complete smashing or crushing

Id કચરઘાણ થવો-વળવો To be crushed to death, to be broken into pieces

કચરવું, *v t* [S कृष् to draw See કચડવું] To trample under foot, to press 2 To bruise

Id કચરી નાખવું-ઘાલવું To crush down, to subdue, to reduce to submission

કચરાવું, *v i* See કચડાવું

કચરિયું, *s n* A thick mixture of oil and oil-cake 2 Food made from mangoes, &c pressed or crushed together

કચરો, *s m* [Hem Des कच्चरो = S पङ्क mud] Rubbish, dirt 2 Mud

Id. કચરો કાઢવો–વાળવો To remove dirt, to clean કચરાનું વાસણ An earthen pot કચરાની ટોપલીમાં નાખવું To throw into the waste paper basket 2 To throw away with contempt

Prov કચરે કચરો વધે Lit Dirt increases dirt, i e If you have money you may easily increase it, *Cf* The birds of a feather flock together કચરો વાળતા જનમ ગયો, ને ભાભાજી, ઉકરડો કયો? Ignorance in a matter with which a person has been familiar throughout his life, *Cf* The sea complains it wants water

કચ વાટ, *s m* [See કચ-કચાટ.] Confusion 2 Disagreement 3 Importunity 4 Disturbance of the peace of the mind

કચ-વાણ, *s f* See કચ વાટ

કચવા વવું, *v t* To cause to hesitate, to make uncertain

કચવા વું, *v i* To be dissatisfied, to be perplexed 2 To be incommoded by crowd, sultry weather, or confined situation

ક ચવું, *adj* [S कु bad + ચાવ-વું to bite] Confused, disordered

કચા-કચ, Same as કચ-કચ

કચાટ, *s f* Perplexing business, dilemma 2 An intricate machination, a scheme

કચાટિયું, *adj* Perplexing; intricate

ક ચારો, s *m* [See ક, કુ, bad + ચરવું, ચાલવું, to walk.] Nightmare

ક ચાલ, *s f* [S कु bad, wrong, + ચાલ conduct] Bad conduct, vicious acts, dissolute or immoral habits

કચા શ, *s f* [See કાચું unripe] Unripe state 2 Deficiency, a defect 3 Insufficiency

Id કચાશ પર હોવું To be rather unripe o incomplete કચાશ રાખવી To leave incomplete or defective

કચિ યારો, *s m* [See કચ, કચ-કચ a brawl +કાર doing *fr* કર વું, or કાચું unripe, See કચ્ચાબચ્ચા children] A troop of discontented children crying in the house 2 [See કાચું raw, unripe] Raw or unbaked bricks

ગામદાસ ગાયો કચિયાને મૂકીને મૂઓ —આખા

ક-ચિત્રું, *adj* [S कु dim +चित्र of various kinds] Confused, disordered, disproportionately mixed together (of colours)

કચિ ચાણ, *s n* [See કચર વું to crush.] A crowd so thick that one person presses against another

કચિયું, *adj* [See કચ noise] Idly talking, brawling

ક-ચુંદ વું, *v t* [S कु badly + ચુંદ-વું to smash] To rub a thing with the hands in water

કચુકો, *s m* The seed of tamarind

કચુડ-કચુડ, *adv* [Imit] Making a squeaking sound

કચુડો, *s m* A swinging bed

ક-ચુમર, ક ચુમ્મર, } *s n* [See ક-ચુંદ-વું] Salad, a preparation of onion, mint, ginger, pepper, &c

કચુરો, *s m* [S कच्चोर] A kind of curcuma, a gallnut 2 Strychnia (ઝેરકચરું)

કચેરી, *s f* [Hind] A court 2 A drawing room, a hall 3 Persons assembled in a hall 4 A company of respectable persons

Id કચેરીએ ચઢવું-જવું To file a complaint in a civil or a criminal court આ વાત કચેરી સુધી ગઇ The darbar (દરબાર) officers have heard of this matter કચેરીનો જાણનાર Acquainted with the manners and customs of the darbar (દરબાર) or court, polished of manners

કચોરી, *s f* [See કચોરો] A plant or its dried root, zadoary 2 [Hem Des कच्चुरिअ = S कर्षितम् coveted] A cake made of a mixture of wheat and pulse, and fried in ghee

કચોરો, *s m* [Hem Des कच्चुरी=S कर्चूरक a fragrant plant] A plant or its dried root, *curcuma zedoaria* or *zerumbet*

કચોળું, *s n* [P कचक्कोल] A cup

પધારો મુનિ કુંકુમ કચોળે ભરીને, વસુદેવ કેરે ભુવન જી —દયારામ

કચ્ચ ઈ, કચ્ચા ઈ. } *s f* [See કચ્ચું] Unripeness,

rawness 2 Inexperience,

કચ્ચર, *adj* [See કચરવું to crush] Crushed 2 *s m* Crushed state

રૂધિર ચાલ્યું મુખથકી, કચ્ચર થયો નિર્ધાર —ગિરધર

કચ્ચર-ઘાણ, *s m* [See કચરવું to crush and ઘાણ, ઘાણી, striking] Destruction by being crushed, ruin See કચર-ઘાણ

કચ્ચા-બચ્ચાં, *s n pl* [See કચ્ચું and બચ્ચું, or the first part may be taken as a reduplication of the second] Little ones, children (out of endearment)

કચ્ચાઈ, Same as કચ્ચાઈ

કચ્ચું, *adj* [See કચરવું and કાચું] Unripe 2 Not properly heated. 3 Not clever, inexperienced

કચ્છ, કચ્છો, *s m* [Dh Des कच्छा *fr* S कक्ष, कक्षा, कच्छ, the hem of a lower garment tucked up into a waistband] The tuck of a dhotar or sārī 2 A piece of cloth worn round the loins, a suspensory bandage 3 [S] A tortoise

Id કચ્છ મારવો-વાળવો To tuck the *dhotar* up round the loins

કચ્છપ, *s m* [S] A tortoise

કચ્છી, *s m f* [S कच्छ shore, bank] An inhabitant of Kutch 2 *adj* Pertaining to Kutch

કચ્છો, Same as કચ્છ 2 *s m* [See કચ્છ, કચ્છપ] A water insect

કછોટી, *s f* [See કચ્છ + વૃત્તિ turning] A piece of cloth worn round the loins covering the privities

કછોટી-બંધ, *adj* [+ બંધ a tie *fr* बन्ध् to bind] Continent (of males)

કછોટો, Same as કચ્છ

Id વજ્ર કછોટો Lit A hard or strong tie 2 A life long vow of celibacy

કછોરૂ, *s v* [See કુ bad + છોરૂ a child] A bad or wicked child 2 *adj* Wicked

Prov છોરૂ કછોરૂ થાય, પણ મા બાપ કછોરૂ થાય? A child may be undutiful to its parents, but the parents have nothing but love for their child

કજર, કજરા, *s m* [S कज्जल] A black ointment made of lamp soot for the eyes

કજલ, *s f* [See કળા art and કળ contrivance] A contrivance, a device (Used in Kāthiāwāḍ)

કજલો, *s m* [S कज्जल] A kind of bird

કજળાવું, કજળાઈ-જવું, *v i* [See કાજલ, કજર, કજરા, a black pigment for the eyes] To be covered with ashes

કજા, *s f* [Ar कज़ा] Fate 2 Death 3 Misfortune

પ્રભુ કેરી કજા ભાગો, સજા થઈ ગાને સર્વ —નર્મદા

કજા, *s f* [See કળા] A contrivance, a device

વાંકો વળી ચાલ્યો ત્યારે ચોર માગા ચાર જોતા, પૂંઠે પડયા તેહ તર્ત, કજા કાંઈ તો કથી —વહીલ

આખા, જીવ તણી એ કજા —અખો

ક-જાત, *adj* [S कु bad + जात born *fr* जन् to be born] Base of mean extraction

કજા-રજા, *s f* [Ar] Fate 2 Death

કજિયા-ખોર, *adj* [See કજિયો a quarrel P ख़ोर fond of *fr* खुर्दन् to eat] Quarrelsome, contentious

કજિયા-દલાલ, *adj* [+ See દલાલ an agent] One who excites or provokes quarrels

કજિયો, *s m* [Ar कज़िय a case] Quarrel 2 Dispute 3 Disagreement 4 A cause, a suit

Id કજીયો કરવો-માંડવો To quarrel કજીઓ સળગાવો To begin (of a quarrel) કજીયો સળગાવવો To set people quarrelling કજીઓ ટાળવો-પતાવવો To stop a quarrel to settle a difference કજીયાની ભાંડવાળ થઈ, કજીયો માંડી વાળ્યો The quarrel was settled amicably, or without going to law

Prov કજીયાનું મોંઢું કાળું Beware of engaging in a quarrel

ક-જોડ, *adj* [S कु bad + Guj જોડ, જોડું, a couple] Unlike, dis similar, mis matched

ક-જોડું, *s n* A mis match

કજ્જલ, *s m* [S] Lamp black 2 An ointment for the eyes made of lampblack

કજ્જલી, *s f* Sulphuret of mercury

કચન, *s n* [S काञ्चन] Gold 2 Wealth

Prov કંચન (ને), પણ પડ્યું કથિરને હાથ A good man is degraded by the company of low persons

કંચની, *s f* A dancing girl, a harlot, a courtezan

કંચવો, *s m* [S कञ्चुक] A bodice

કચાવું, *v i* [S कृष्ट drawn *fr* कृष् कष्, to draw] To be seduced

Prov કચાયા સારા પણ વચાયા ખોટા Reputation is more valuable than money

કચુક, *s f n* [S] A bodice 2 The slough of a serpent

કચુકી, *s f* [S कञ्चुक] A bodice 2 The slough of a snake

કંચુકી, *s m* [S कञ्चुकिन् having a robe *fr* કચ્ચુક a robe] A man wearing a long robe, an officer (a man) in the women's appartment

કંચોળું, *s n* A fragrant plant

કં-જન, *s m* [S *fr* किम् what? whom?+ જન a man *fr* जन् to be born] The god of love

કંજન ગજન તજુ અમેલા —રઘ્રુસ

કજુસ, *adj* [S कण a grain + ચુસવું to lick] Stingy, niggardly, miserly

કંજુસાઈ, *s f* Stinginess, miserliness

કઝરી, *s m* [S कञ्जर] A kind of bird with a long bill

કટ, *s f* [S कट a mat] A mat made of the roots of a fragrant plant

કટ, *s f* [S कट side] The side or slope of a mountain

કટ, *s f* [See કઢી a kind of dish] A dish or preparation made of tamarind juice and spices boiled together

કટ, *s n* [See કટક a bracelet of gold] A bracelet 2 *adv* [Imit] Cracking, accompanied with a crackling sound

કટક, *s n* [S] A camp 2 An army 3 [?] A bracelet of gold shell, &c

કટ-કટ, *s f* [A redup of કટ Imit] Wrangling 2 Teasing persistence

કટકણું, } *adj* [See કટકો a piece]
કટકયું, }
Brittle, that can be easily broken

કટ-કટવું, *v i* [See કટકટ crackling sound] To make a crackling sound

ગરગડી નોળના પન ગરજેશુ ? કટકટકટી ચાલ્યુ રીઝે
— પ્રેમાનંદ

કટકવું, *s n* [See કટકો a piece] The roof of a house 2 A storey

કટકુ, *s n* [See કટકો a bit] A part of a field, a small field 2 See કટક, 1, 2

રાગ પરનાપથી કાસ ગો તો કરુ,
કુમ્ભકરણ તણા કોડુ કટકા — પ્રેમાનંદ

કટકો, *s m* [Hind काटना to cut *fr* S कृत्, कर्त्, to cut] A piece, a bit, a portion

કડગ થયા રે માધવ ગયુરા લઈ,
કાગળ ન લખિયો-કટો રે —મીરાંબાઈ

કટમ, Same as કુટુમ્બ A family

Prov કટમ કરકતુ, ને મોસાળ વડકણુ From the frying pan into the Fire કટગનો કાકો, ને ફળિયાનો ફૂવો A child should address the male members of the family as કાકા (father's brothers), and the males of the street in which he resides as ફુવા (husband of its father's sister) કટમમા કહેના, ને પાડો-શીએ વેર, રાખવુ નહિ Live in harmony and at peace, at home and in the street

કટ-ડું, *s n* [See કાટ, કાષ્ઠ, wood + ડુ dim] A light frame work made to serve as a temporary covering for a gap in a well

કટવું, *v i* [See કટવું to be rusty or sour, or કટુ, કડવુ bitter, or ખાટ sour, or ખાટવું to be sour] To be bitter or sour 2 To be inimical towards 3 To be angry with

કટા-કટ, } *s f* [See કટ, Hind काटना,
કટા-કટી, }
કાટવુ, to cut] Mortal enmity 2 A slaughter, a massacre

કટાક્ષ, *s f* [S कट side + अक्षि the eye] A leer, a side long look, a glance 2 Looks of displeasure and anger

કટાવટ, *adj* [See કટ crackling sound, કટ-કટ a quarrel + वृत्ति being] Quarrelsome (Used in Sorath)

કટાણું, } *adj* [See કાટ rust] Rusty
કટા-મણું, }
2 Disgusting 3 Displeased (of the face)

ક•ટાણું, *s n* [S कु bad + Guj ટાણુ time] A bad time, an inconvenient or unlucky time

Id મો કટાણું કરવું To make a wry face, to be displeased or disgusted શાક કટાણું ઝેર જેવું છે The preparation of vegetables is mixed with verdigris, and has become as bitter as poison

કટાર,
કટારી, } *s f* [Hem Des कट्टारी *fr* S कट्टार a dagger] A dagger, a poniard 2 A column in a newspaper

કટાર•ડી, *s f* [See કટાર a dagger, Or, કટાક્ષ a side-long look, or કટ a side] Crookedness 2 Side long looks, glances

નવ આને સમોવડ આખને, કંઈ કટારડી સારી છે,
તે તો, હરિ, ઢાળેલી આખ, મળ્યાને મારણહારી છે
—દયારામ

કટાવ, Same as કટિ-બંધ

કટાવ, *s m* [Eng *cut* + *off*] (In a game of cards) Want of cards of a particular kind in the hands of a player

કટા વવું, *v t* [Caus of કટા વું to be rusty or sour] To make rusty or sour

કટા વું, *v i* [See કાટ rust] To be rusty

કટા વું, *v i* [See કાપ વું to cut] To be cut 2 To be beheaded 3 To be cut to pieces

કટાસણું, *s n* [S कट a mat + आसन a seat] A square piece of woollen cloth to sit upon during one's prayers

કટિ, *s f* [S] The loins, the region above the hip, the flank, the waist

કટિ-બંધ, *s m* [S कटि + બંધ a tie *fr* बन्ध to bind] A girdle 2 A zone 3 A kind of metrical composition, in which alliteration occurs at regular intervals

કટિ-મેખલા, *s f* [S कटि + मेखला a girdle] A girdle

કટિ-સૂત્ર, *s n* [S *fr* + સૂત્ર thread] The thread worn round the waist, waistband, a girdle

કટિ-સ્નાન, *s n* [S कटि + स्नान a bath *fr* स्ना to bathe] An ablution from the feet up to the waist

કટુ,
કટુ•ક, } *adj* [S कटु pungent, bitter] Pungent, offensive, cutting, keen fierce 2 Bitter (See કડ વું)

કટુ તા,
કટુતા ઈ, } *s f* [S कटु•ता *fr* कटु pungent bitter] Pungency, keenness 2 Bitterness

કટેરો, Same as કઠેરો

કટોરી, *s f* [Dim of કટોરો] A cup, a bowl, a semispherical vessel

કટોરો, *s m* [S कटोरा] A shallow cup

કટ્ટી, *s f* [See કાપ વું to cut] Stopping of speech (between friends), a determination to stop speaking to, being not on speaking terms (of friends)

કટ્ટુ, *adj* [Hind *fr* काटना to cut *fr* S कृत to cut Or, See કટુ bitter, pungent] Bitter (of an enemy), mortal, inveterate

Id કટ્ટો વેરી-દુશ્મન A bitter enemy કટ્ટુ વેર, કટ્ટી દુશ્મનાઈ Bitter enmity

કટ, *s m* [S कट a mat] A bag of palm leaves, a mat

કઠણ, *adj* [S कठिन] Hard, firm

કઠણ સમા, રે, માધવ મથુરા જઈ,
કાગળ ન લખિયો કટકો રે —મીરાંબાઈ

2 Difficult

Id કઠણ જમીન Hard soil કઠણ કામ A difficult business તે બચવો કઠણ છે It is hardly possible that he can be saved કઠણ છાતીનો Hard hearted 2 Courageous, enduring, able to bear pain છાતી કઠણ કરવી To be strong minded, to bear pain કઠણ વખત-સમો Hard times

કઠણા ઈ,
કઠણા શ, } *s f* Hardness, firmness 2 Difficulty

કઠરા ઈ, *s f* [See કઠોર hard, unfeeling] A feeling of uneasiness

કઠ•ળો, *s m* [See કાઠ, કાષ્ઠ, wood, timber + ળો, લો, dim] Household furniture, particularly, wooden furniture in a household 2 [See ખટલો] The members of a household (See ખટલો)

કઠ•વું, *v i* [See क्वथ् to boil] To be sultry, to be hot

કઠ•ણુ, *adj* [See કષ્ટ] Painful, uncomfortable

કઠામ, *s n* [S कु bad + Guj ઠામ a place] Secret or private parts of the body, which it is shameful, and consequently painful, to show or expose, when affected by a disease

કઠારો, *s m* [See કઠ ણુ to be hot, or કઠોર hard] Sultriness, a feeling of uneasiness caused by unbearable heat 2 Same as કઠેડો

કઠિન, [S] Same as કઠણ

કઠિયારણ, કઠિયારી, } *s f* [See કઠિયારો a wood-cutter] A woman who cuts or sells fire wood

કઠિયારો, *s m* [S काष्ठ wood + कार doer *fr* कृ to do] A wood cutter, one whose business it is to split or sell fire-wood

કઠિયો, *s m* A pice (colloq)

કઠેકાણુ, *s n* [S कु bad + Guj ઠેકાણુ a place] The delicate or vital parts of the body *Cf* કઠામ

કઠેડો, કઠેરો, } *s m* [See કાષ્ઠ wood + અગાર a house] A wooden railing, a railing 2 A gallery, a balustrade

કઠોડી, *s f* A diminutive of કઠોડું

કઠોડું, *s n* [S काष्ठ wood] A round wooden pot for holding salt, turmeric, pickles &c , a cruet-stand

કઠોડો, *s m* The hinder part of a ship

કઠોદર, *s n* [S *fr* कठ = काठिन hard + उदर the belly] Dropsy

કઠોર, [S] Cruel, relentless 2 Harsh, rough (of words or language) 3 Hard

કઠોર તા, *s f*, કઠોર પણુ, *s n*, કઠોરા ઈ, *s f* } Harshness 2 Cruelty 3 Hardness

કઠોળ, *s n* [S कठोर=कठार hard, resisting] Pulse, all kinds of pulse

કઠ્ઠુણુ, Same as કઠણ

કડ, *s f* [S कटि] The waist 2 [S कट side, margin] The customary grant allowed on a purchase of hundred articles of the same kind

કડ, *Indecl* [Imit] Loud cracking sound

કડ ક, *adj* [Dh Des कडक्व *fr* S कटाक्ष a side long look, an angry look, See કટાક્ષ] Raw, unripe 2 Penniless 3 Rigidly fasting 4 Hot-tempered 5 Dry, crisp 6 Hard

Id કડક મિજાજ A hot temper ભાત હજુ કડક છે The rice is yet hard, *i e* Not yet cooked કડક બગાળી Penniless હુ બે દિવસનો કડક છુ I have not eaten food for the last two days

કડક ઈ, *s f* [See કડક hard] Poverty (Used in Jhālawāḍ)

કડ-કડ, *s f* [Imitative of the sound] A loud crashing, crackling, or rattling sound

કડ-કડ•તુ, *adj* Crackling (of sound) 2 Boiling (of water, &c) 3 Severe (cold)

કડ-કડ વું, *v i* To send forth the sound કડકડ, to crash, to crack, to peal, &c

કડ-કડા•ટ, *s m* [See કડ-કડ a crash + વૃત્તિ being, state] A loud rattling sound 2 *adv* Fluently, rattling along (of speech, speaking)

Id કડકડાટ ભેટવુ To embrace passionately કડકડાટ વાચવુ To read fluently કડકડાટ ચાલવુ To walk rushingly 2 To make a rapid progress, to go on swinging or with force

કડ-કડા•ટી, *adv* With a loud rattling sound, proudly, rushing

કડકડાટી કેટી જોધ ચાલ્યા —પ્રેમાનંદ

કડ-કડા વવું *v t* To make a loud crack, clatter, &c

કડ-કડિ ત, *adj* Stiff (cloth, &c) 2 Fluently, emphatically or unhesitatingly spoken or read

કડ-કડી•ને, *adv* Violently, severely 2 Rattling along, fluently (of speech, speaking)

કડક ણું, Same as કરડ ક ણું.

કડકિ•યું, *s n* [See કડક gold] A large ring worn by men in the ear

કડકી, *s f* [Dim of કડકો a piece] A small piece, a bit

કડકો, Same as કટકો

Id કકડેકકડા A bit of a bit, a small bit

Prov કકડે કકડે ખિચિમડી Eating, devouring, or misappropriating the whole in small instalments

કડછી, *s f* [See કડછો] A small ladle or spoon used in cooking 2 A diminutive of કડછો

કડછો, *s m* [Dh Des कडुच्छओ = S दर्वी a ladle, *Cf* Hem Des कडच्छू = S अपोदर्वी] A large iron ladle or spoon

કડ-કડ, *adv* Imitative of the cracking and crashing of a falling tree or rapidly successive peals of thunder

કડણુ, Same as કઠણુ

કડ-તલ, *s n f* [See કટ side+ તલ, તળિયુ, the bottom] Length, endlessness (of a talk) 2 Idle talk (Used in kāṭhiāwāḍ)

કડદો, *s m* [S कट side, margin, + दाय a share *fr* दा to give] Refuse, waste matter, dirt 2 Adulteration, mixture 3 Deduction, diminution, the sum discounted

Id કડદો આપવો To make a deduction, to allow a discount કડદો મેળવવો-કરવો To make a mixture, to adulterate કડદો ઉતારવો To wipe away dirt (used in Kāṭhiāwāḍ)

કડપ, *s m* [Ar कब्ज़् control, See કરપ] Control, awe, reverence

કડપ *s m* [See કડબ] A few handfuls of plants grain, &c , uprooted and thrown together to dry, previously to binding them into bundles

કડપ-લું, *s n* Dim of કડપ

કડબ, *s n* [Hem Des कडप्पो = S निकर a heap, a bundle, pith, essence] Stubble, the dried stalks or straw of juārī, bājrī and other corn forming a good forage for cattle

કડ-લી, *s f* Same as કલી

કડ-લું, *s n* Same as કલ્લુ 2 [See કડુ] A bracelet

કડવાટ, Same as કડવાશ

કડવાટવું, *v t* To force one (a child, &c) to drink a bitter potion

કડવાશ, *s f* [See કડવુ bitter + वृत्ति being, state] Bitterness 2 Dislike, enmity

કડવુ, *adj* [S कटु bitter] Bitter

કડવા હોય લીમડા, મીઠી હોય છાય,
બલવ હોય બોલકણા, તોએ પોતાની માય —ભાષા.

2 Stern, severe, unrelenting

Id કડવુ ઝેર-વિષ As bitter as poison કડવી આખે જોવુ To look at with an unfavourable or stern eye કડવી જીભ A bitter tongue

Prov કડવાના કડવા, ને મીઠાના મીઠા=કડવે લીંબડે કડવો વાસ As the tree is, so is the fruit કડવુ ઓસડ વહાલેશની પાય Bitter pills may have better effects

કડ-વુ, *s n* [S कट side, limit] A portion of a Prākrit poem ending with the choral stanza

કડા, *s m pl* A kind of rice 2 [S कुटज] A medicinal drug, otherwise called ઇંદ્રજવ

Id કડાછાલ The bark of the plant from which ઇંદ્રજવ is obtained

કડા, } See કઠા ઈ
કડા ઈ, }

કડાક, *adv* [Imit] A sudden loud crackling sound

કડા-કડ, *adv* [Imitative of the sound] Low crackling sounds rapidly following one another

કડા-કડી, *s f* [Imitative of the sound] Rivalry, keen competition 2 Bitter enmity 3 A quarrel accompanied with loud abusive language 4 A rigid fast

Id કડાકડીનો વખત The time of a noisy quarrel 2 A critical time બન્ને કડાકડી પર આવ્યા Both were at daggers drawn

કડા-કુટ, *s f* } [+કુટવુ to beat] Trouble,
કડા-કુટો, *s m.* } botheration

કડા-કુટિ યુ, *adj* Troublesome, irksome 2 Intricate

કડા કો, *s m* A loud crackling, a whip 2 A rigid fast 3 A state of starvation

Id કડાકા ફોડવા-ભાગવા To make crackling sounds in relaxing the muscles of the body કડાકા થવા To be heard (of a crackling sound) કડાકા પડવા To suffer from starvation

Prov નગરમાં મગલ, ને બસ્તીમાં કડાકા A desert is a happy place, and a great city is a great solitude

કડા ઝૂડ, *adv* [See કઠું + ઝડ, ઝોડ, thrashing *fr* युध् to fight] Same as કડા ભીડ

કડા-ભીડ, *adv* [+ ભીડ crowdedness] Uninterruptedly 2 With all one's strength

કડાબીન, *s f* [P करावीन्, *Cf* Eng *Carabine* or *carbine*] A short rifle

કડાહું, *s n* [S कटाह] A large કડાઇ, કઢાઈ

કઢાવું, *v i* [Passive of કાઢવું, કાઢ વું, to draw out] To be removed

કડાસન, *s n* [S कट a mat + आसन a seat *fr* आस् to sit] Any hide or skin used as a seat

કડિયણ, કડિયેણ, } *s f* [See કડિયો a mason] A woman of the bricklayer caste 2 A wife of a bricklayer

કડિયા-કોટ, *s m* A game for children, generally known as મોઈદડા (Used in Northern Gujarāt)

કડિયું, *s n* [See કેડિયું] A coat, an angarakhā.

કડિયો, *s m* [Hem Des कडइओ = S स्थपति a mason] A bricklayer, a mason

કડી, *s f* [See કડું a bracelet, a ring] A hook, a ring, a link, a chain 2 [See કડ વું] Two or four lines of poetry rhyming together

Id. કડી કરવી To shut up with a chain 2 To shut up under the orders of a court, to keep under custody કડી કરવી-મારવી-દેવી To shut up with a chain હાથે કડી કરવી To put on handcuffs પગે કડી ઘાલવી To put fetters on કડીએ ભરાવવું To hang on a hook કાને કડી ઘાલવી-પહેરવી To put on ear rings કવિતાની કડી Two or four lines of poetry કડીબધ Tied, fastened, or shut up with a chain 2 Arranged in lines rhyming together કડીબધ ગાવું To sing in a manner to bring the couplets into prominence કડીતોડ Striking so as to break the chain of a door 2 Hard, severe violent 3 Detailed, item by item, accurate

કડું, *s n* [S कटक a bracelet] A circular ring, a gold or silver circular ornament

કડું, *adj* [S कटु] Bitter

કડું, *s n* [S कटुकी *fr* कटु bitter] A very bitter medicinal drug

કડુખ ણો, *s m* [See કડ, કટ, side + ક and ણો dim] A corner 2 A small room સુખીએ કોઠિયાનો એક કડુખણો ખાલી કરાવી આપ્યો

—અંધેરીનગરી

કડુચું, *adj* [S कटु bitter + P चेर dim termination] A little bitter

કડે, *prep* [S कट side] Towards 2 With, in charge of *Cf* કેડે.

કડેડાટ, Same as કડડાટ Roaring, thundering

કડે-ધડે, *adv* [+ ધડધડાટ, ધડ-ધડાટ thundering] In a flourishing state

કડો, *s m* [S कुटज, See કડા] The plant from which કડા, ઇદ્રજવ, are obtained

કડો, *s m* [See કટ, ચટાઈ, a mat] A large mat

કડોળ, *adj* [S कु bad + Guj ડોળ form] Ill shaped, ugly

કઢંગ, *s m* [S कु bad + ઢગ fashion] Rude manners, rudeness, oddity

કઢંગું, *adj* Rude, unmannerly, ill-bred 2 Awkward, ugly

કઢણ, *s f* [See કાઠણ, or કટ side] Edge or verge of a rock, a precipice 2 The wooden circle fixed to the edge of the hide of a *kos* (કોસ) 3 A bamboo stick with a hook at its end (Used in the Surat District)

કઢણું, *adj* [See કઢવું to boil, or કઠણ hard] Hot-tempered, angry, peevish

કઢણું, *s n* [See કઢવું to boil] Water taken from boiling pulse, &c , and mixed with spices

કઢવું, *v t* [S क्वथ् to boil] To boil milk, &c , so as to render it thicker 2 To boil 3 To be angry

કઢા, કઢાઈ, } *s f* [S कटाह a frying pan , or

કઢ•વુ to boil] A frying pan 2 A frying vessel with handles

કઢા ણુ, } adj [See કઢ વુ to boil]
ઉઢિ યેલુ, }
Boiled so as to be thick

કઢા-પો, s m [See કઢ વુ to boil + S ताप heat fr तप् to be hot, or, આપો may be taken to be a noun suffix] Sultriness 2 Grief, sorrow

કઢા•મ, s n [See કાઢ વુ] A triangular frame of wood, used by farmers in dragging their tools, materials, &c , to the field

કઢા ણું, Same as કઢા ણું

કઢા યેલુ, adj Same as કઢા ણુ, કઢિ યલુ

કઢોશો, s m Same as કડ 2 [See કાઢ વુ to take out] A purchase or sale in a military camp

ક ઢાળ, s n [See ક bad + ઢાળ slope] A piece of wood fixed in a hedge and branching into two directions at an angle to allow men to pass through, a stile

કઢી, s f [S क्वथिका curry fr क्वथ् to boil, See કઢ•વુ to boil] A kind of Indian soup, curry

કઢેલુ, s n Same as કઢેલ્રુ

કઢો, Same as કાઢો

કણ, s n [S] A single grain (of corn), a particle, an atom 2 A facet of a gem 3 An angle or point

ભુજ પાગે ભીડતા કંકણ ક્ષ્ણ ગડિયા રે,
કે શુ એને કાગજે કઠોર હૃચ નડિયા રે
—દયારામ

Prov કણના મણ (થાય) A grain may grow into maunds કીડીને કણ ને હાથીને મણ To each according to his needs

કણ ક, s f Grains 2 Flour 3 Dough

Id કણક પલાળવી-આવવી To make flour fit to make cakes of કણક ટૂંપવી To knead flour mixed with water

Prov કણક ને કણબી ટસવ્યા ગુણ દે Pressure is advantageous for flour and for a Kanabī કણકમા પાણી પડયુ તે પડયુ Done is done, cannot be undone

કણ-કણ, s f [Imitative of the sound] A tingling noise

કણ-કણા, s m pl [Imit of the feeling] Feverishness, tremor proceeding from fever 2 [See કમ-કમા ટ] Disgust

કણ-કણા•ટ, s m A tingling sound 2 Same as કણ-કણા

કણ-કણી, s f [See કણ કણા] Tremor

કણ-કણો, s m The singular form of કણ-કણા

કણ•કી, s f [See કણ a grain] A granule of rice

કણજિ યું, s n [See કણજી] A medicinal oil obtained from the seeds of કણજી

કણજી, s f [S करज, करञ्ज] A plant bitter to the taste

કણ-દિયો, s m [S कण a grain + દીપ, દીવો, a lamp] A silver ornament worn on the hands by women

કણ-પીઠ, s f [S कण grain + पीठ a foot stool fr अपि down+ स्था to stand] A grain market

કણબી, s m [S कुटुम्बिन् possessing or supporting a family fr કુટુંબ a family Or, S कुलालम्बिन् depending upon a family fr कुल a family + आलम्बिन hanging, depending, fr आ intensive + लम्ब् to hang Or, Dh Des कलमो fr S कलम rice] A cultivator, a farmer

Prov કણબીની મત કૂલે, ને ભણે ભણે ને ભૂલે A kanabī wants intelligence, and cannot be taught કણબી કાતંકે ડાહ્યો Everyone is wise in times of plenty કણબીનુ મોઢ કુહાડે ચીરેલુ A kanabī is generally abusive and repulsive of speech કણબીનો કૂબો, એક મુવો, ને બીજો ઊભો There can be no widows among the kanabīs, because marriage and divorce are very light affairs with them કણબી બગાડયા દૈડવે ને મસ્જિદ બગાડયા પૈડવે One sheep will mar a flock કણબી પાછળ કરોડ, કણબી કો' પાછળ નહિ, પણ મૂળમા મોટી ખોડ, કે હઠીલુ ઓસડ નહિ The whole world depends upon agriculturists, who do not depend upon any one else, but they are generally cursed with obstinacy

કણ•મણ વું, v i [Imit] To grumble, to be dissatisfied

કણ-વટ, } s n [See કણ grain + વૃત્તિ
કણ-વટિ યું, }
livelihood] Corn of various kinds mixed together, especially, that which is obtained by begging from door to door

કણ-વતિ યું, adj Living by begging

જુગો તમાસા વાતછ, મારા સમ થાઓ મતિયા,
એ કૃપ, દ્રોણ, ને અશ્વત્થામા, શુ વદે કણ વતિયા ?
—પ્રેમાનંદ

કણવીર, s n [S कर्णिकार] A kind of flower

કણ કું, v i [Imit] To groan, to moan

કણસ, } s n [S कणिश] An ear of
કણસ લું, }
corn

કણ-સાઈ, s f [See કણ grain] A preparation of gram flour fried in ghee, and made into small pills

Id કણસાઇના લાડુ Sweetballs made of કણ સાઇ mixed with sugar

કણ-સારી, s f [See કાણ a hole + સારવુ to bore a hole] A cricket

કણસારો, s m. [See કાસુ fr S कांस्य bell-metal + कार worker fr कृ to do] A copper smith

કણસુ, Same as કણસ, કણસ-લુ

કણા-વતું, }
કણ-તું, } s n [See કણ grain + વૃત્તિ
કણો તું, }
livelihood] Corn paid every month as salary

કણિક, s f [See કણ grain] Flour, corn 2 A small particle

કણિ-કા, s f [S fr कण a grain.] A very small grain

કણિ યું, s n A blanket stuffed with cotton or rags

કણિ યો, s m. A grain-dealer, a corn-merchant

Prov કણિયાના શ્રાપથી કંઈ વરસાદ અટકે? Cattle do not die from crows cursing કણિયો સદાય રણિયો, કોઈ દિન તાલણિયો A grain-merchant is always in debt, he is seldom rich

કણી, s f [S कण a grain] A small particle 2 The facet of a diamond

કણું, s n Same as કણ A grain

કણે-ક, s f Same as કણિ-ક, કણ-ક

કણેર, s f [S कर्णिकार] A particular shrub Cf કણવીર

કણો, s m A very young snake 2 The axis of a spinning wheel 3 A strip of cloth worn round the head

કણોજી, s n [See કણ grain] Seeds of onion

કંટક, s m. [S] A thorn 2 A pest, an obstacle 3 adj Cruel wicked, troublesome

કંટલ, s n [S] A bābul tree

કંટા-રિયું, s n [See કાંટો a thorn + વાડ a hedge, the cloth is thrown on a thorny hedge Cf કાંટિયુ] A piece of cloth placed on the dead body

પ્રથમ કંટારિયું પહેરીને ચાલિયા,
મરી મટયા તેહને કોણ મારે ?—ભોળોભગત

કંટ-વાડ, s f [S कण्टक a thorn + વાડ a hedge] A thorny hedge

કંટાળ-વું, v t [See કંટક thorn +વાળુ having] To be tired of. 2 To be sick of to dislike

કંટાળો, s m Weariness 2 Disgust, 3 Dislike

કંટી, s f [See કણ્ટક thorn] Little grains on the ears of કોદરા, ડાંગર, &c

કંટી-યું, s n An ear of જુવાર, &c

કંટી-વાળો, } s m [See કંઠી a necklace
કંટે-વાળો, }
fr S कण्ठ the neck + વાળુ having] The application of ashes on the outside of cooking pots before they are placed on the fire

કંડુ, s n Thick impure milk obtained from a cow just after delivery

કંડુ, adj [See કડુ] Hot-tempered, irascible

ખાડા ખડખડે, વાંકડા વીર કંડા —ગિરધર

કંડુડિયા, s f [Diminutive form of Guj કોડી a jar, or કાન, S. कर्ण, the ear + તોડ વું fr S त्रुट् to break] A small earthen vessel

કંટોલી, s f [See કંટોલુ] A creeper which bears the fruit called કંટોલુ

કંટોલું, s n [See કંકોડુ] A kind of wild fruit used for food

કંઠ, *s m* [S] The throat the neck 2 The voice, the tone

Id કંઠ બેસવો–બેસી જવો To become low or hoarse (of the voice) કંઠ ફુટવો To begin to speak 2 The appearance of the large bone in the front of the throat 3 The appearance of a coloured ring round the neck of a bird કંઠ ખુલવો To become clear (of the voice) ખુલા કંઠે ગાવું To sing with a clear voice, to sing setting aside shyness, reserve, or restraint, to sing freely ઝીણો કંઠ A high pitch of the voice જાડો કંઠ A thick and loud voice મધુર કંઠ A sweet voice કંઠે કાંટા પડવા, કંઠ સુકાવો To have huskiness in the throat, to have a dry throat, to be afflicted with thirst કંઠે શોષ પડવો To be afflicted with thirst કંઠ રૂંધાવો–બંધ થવો To be suffocated કંઠ ભરાવો To be choked with emotion (of the throat) કંઠે પ્રાણ આવવા To be in danger one's life, to be on the point of losing one's life કંઠે પ્રાણ આવે તોપણ Even though one's life should be at stake

Prov કંઠ વિનાનું શાનું ગાવું? No one can make a good songster who is not endowed with a sweet voice

કંઠ-પાશ, *s m* [+ પાશ, ફાંસો, a noose] A halter round the neck

કંઠ-મણિ, *s m* [S मणि a bead, a jewel] The large bone in front of the throat 2 A jewel worn round the neck 3 A very dear thing.

કંઠ-માધુર્ય, *s n* [S + माधुर्य sweetness *fr* मधुर sweet] Sweetness of voice

કંઠ-માળ, *s f* [S + माला a garland] A necklace 2 Goitre, a disease of the neck

કંઠ-સ્થ, *adj* [S + स्था to stand] Situate in the throat 2 Guttural 3 Being ready on the tongue, learnt by heart or by rote

કંઠ-સ્થાન, } **કંઠ-સ્થાની**, } Same as કંઠ-સ્થ (1) & (2)

કંઠ-સ્નાન, *s n* [S + a bath *fr* स्नान to bathe] Ablution from the throat downwards

કંઠાગ્ર, *s n* [S + अग्र the front, the foremost point] The front of the throat 2 The tip of the tongue

કંઠાભરણ, *s n* [S *fr* + આભરણ an ornament] A neck ornament, a necklace

કંઠાભરણ હીરે જડયા, આલ્ય ઝૂમખાં નાત
—રણછોડજી દિવાન

કંઠાર, *s f* [S + हार a line] The shore, the coast-line

કંઠાવરોધ, [S + अवरोध obstruction *fr* अव down + रुध् to obstruct] Obstruction of the throat, suffocation, choking

કંઠાળ, *s f* [S + आवली a line] A double neck 2 The sea shore

કંઠિયું, *adj* Sticking in the throat 2 Wanting in ghee (of sweet balls at a dinner)

કંઠી, *s f* [S कण्ठ the throat] A necklace 2 The chequered flower work on the neck portion of an અંગરખા

Id કંઠી બાંધવી Lit To put a necklace round the neck of. 2 To make a disciple of 3 To bring under one's control કંઠીબંધ, કંઠીબંધા Banias who wear the કંઠી, i e the Vaisnavites કંઠી પગલું A golden necklace which a pendant on which the footprints of Visnu are enamelled

કંઠો, *s m* A gold necklace set with diamonds

કંડ, Same as કુણ્ડ

કંડિયો, *s m* [S करण्डक] A box made of cane or bamboo

કંડિલ, *s n* [Ar कन्दील] A glass lamp 2 A lantern 3 A chandelier

કંડિલિયું, *s n* [S + आलय a house] A lighthouse

કંડી, *s m* A snake-charmer, who carries snakes in a wicker box

કંડૂ, *s f* [S] The itch 2 An itching sensation, a desire to scratch one's own body

કત, *s f* [Ar कत] The point of a pen

કતડુ, *s n* [See કત] A wooden pestle with which bhāng, &c, is pounded

શિવજી જતા ... થયા, ચેલા નદી ભરી,
વિભૂતિ ગોળા, કુંડી, કતડા, ...
—...ગોવર્ધન

કતરણી, *s f* [S कर्तरी a pair of scissors ...

fr कृत् to cut] A pair of scissors used to cut sheets of metals

કતર-વેધિ યું, *adj* [S कृत् to cut + વેધ piercing *fr* व्यध् to pierce] Partial to one's own favourites

કતર-ઝોડ, *adj* [See કાતર વુ to cut + ઝૂડ વુ to thrash] Old, senseless (of person), a brute 2 *s m* A man void of reason

કતરા ઉં, કતરા યુ, } *adj* [See કતરા વુ to be cut] Cross, side-long, slanting

મુખ નાસિકા મોહનના ચૂવે,
કર કપાળે દઈ, કતરાયુ જૂવે —પ્રેમાનંદ

કતરા વું, *v i* [Passive form of Guj કાતર વુ to cut *fr* S कृत् to cut] To be cut 2 To deviate from a straight line (of a road, &c)

કતરાશ, *s f* [There is a confusion in the formation of this word It may be an abstract noun *fr* કતરાવુ diverging or *fr* S क badly +વાકુ diverging from a straight line] Divergence or deviation from a straight line

કતલ, *s f* [Ar कत्ल्] A slaughter, a massacre

Id કતલ કરવુ To kill, to murder, to assassinate કતલની રાત The night previous to the Tabut procession, literally, the night of slaughter the night on which Hasan and Husain, sons of Ali, were killed, the anniversary which is regarded as a great holiday by Mahammadans

કતલે-આમ, *s n* [+ Ar आम् general] A general massacre, a general slaughter without distinction or quarter

કતાર, *s f* [Ar क़िताल्] An indiscriminate slaughter 2 [Ar क़िनार्] A line, a row, a string

ક તાલ, ક તાળ, } *s m* [S कु bad, wrong, + ताल clapping of the hands to measure time in music, harmony] Discord, a quarrel 2 Lamentations

પ્રાણ ગયા પિઉ, પત ન રખાયે, ફોગટ કરે કતાળ
—સેનોહરસ્વામી

કતોદય, *s m* [S कृतोदय *fr* कृत done + ઉદય rising = the result of actions done] Chance

કતોદિ-યો, *s m* [See કતોદય] A plunderer (Used in Jhālāwād)

કત્તા, *s f* [Hem Des कत्ता = S घत-कपर्दिका a small shell or cowrie used in gambling Or, See કત્તો Ar a piece] A round piece of an earthen vessel used in a game for children (કુકો)

કત્તો *s m* [Ar क़त्अ a piece] A thick pen for writing large hand text

કથ ક, *s,* [S कथ् to tell] A narration, a description 2 A saying, a proverb

કથ-ન, *s n* [S See કથા] Narrating 2 A narration, a story

કથ ની, *s f* A story 2 The manner of telling a story 3 Idle gossip 4 Slander

શામ સેવીએ રે, ગોવિંદ ગાઈએ રે,
કોરી કથનીથી શુ થાય ? —દયારામ

કથ-નીય, *adj* Fit to be told

કથરોટ, *s f* A large flat circular vessel, a trencher (generally made of wood)

કથ વું, *v t* [S कथ् to tell] To narrate, to relate 2 To tell in verses

ગણપતિ ગુણ વર્ણીને કથુ છું,
વર્ણન હુ અતિશે પવિત્રકારી —પ્રેમાનંદ

ક થળ વુ, ક થલ વું, } *v i* [S कु bad + स्थल a place See કુ થલી] To be spoiled, to be damaged 2 To be put out of order; to be deranged

કથા, *s f* [S *fr* कथ् to tell] A story, a tale, a romance, a religious legend

Id કથાભટ A minstrel

Prov કથા સાભળી, ફૂટ્યા કાન, તોએ ન આવ્યુ બ્રહ્મજ્ઞાન Black stones will never turn white, *i e* You will end him, but you will not mend him, To throw pearls before swine

કથા ન ક, *s n* [S *fr* कथ् to tell] A part of a story, an incident

ક થાન ક, *s n* [S कु bad + स्थान place *fr* स्था to stand] A bad place

કથા-નાયક, *s m* [S *fr* + નાયક the hero] The hero of a story or of a poem

કથાનુસંધાન, *s n* [S कथा a story + अनुसंधान

connexion between the preceding and the following incidents *fr* अनु after, सम् to gether + धा to put] Connexion or consistency of the incidents in a story

કથાન્તર, *s n* [S *fr* + अन्तर another] A digression from the principal story, a subordinate story

કથા-પ્રસંગ, *s m* [S *fr* +પ્રસંગ occasion] The occasion of a conversation

કથામૃત, *s n* [S *fr* + अमृत nectar *fr* अ not + मृ to die] The sweetness of a story 2 A sweet story

કથા-શરીર, *s n* [S *fr* + શરીર the body] The principal part of a story, the body of a story

કથિત, *adj* Related, told

કથીર, *s n* [Cf M कथील] Pewter 2 An inferior thing, a mean, despicable thing

સોનુ જાણી રાજા સંગ કર્યો, ને વળી કર્મે નીવડ્યું કથીર
—સદેવંત સાવળિંગા

કથીરી, *s f* } **કથીરો,** *s m* } A kind of insect found in the ears of dogs, &c

કથોલ, *s f* [See કથવ ચુ] The failure of a scheme

કથોલું, *adj* Hard, difficult, insurmountable

કથ્ય, *adj* [S *fr* कथ् to tell] Fit to be told or narrated

કદ, *s n* [Ar कद्] Size, bulk, form, state 2 Weight, importance 3 Position, rank, office

વદે છે મદે સિદ્ધશો જે હદે છે,
જદે ભીષણો ભીમ નામે કદી — પ્રેમાનંદ

4 A kind of silk garment

Id કદ ખસી જવું-ઓછું થવુ To lose position or rank

કદખળાઈ, *s f* [Confusion of S कु, कद्, dim + દખલ hindrance & ખળ a rogue] Roguery (Used in Kāthiāwāḍ.)

કદખળિયું, *adj* Roguish

કદખોળ, *s f* [See કદખળાઈ & कद् dim + ખોળવુ to seek] Faultfinding, slander

કદડો, Same as કદોરો (Used in the Bhil districts)

કદન, *s n* [S *fr* कद् to kill] Murder, slaughter, destruction

મદન ! કદન તારૂ શત્રુથી જે થયુ છે,
વદન નવ વદે કો, કષ્ટ જાણે ગયુ છે
— પ્રેમાનંદ

કદમ, *s n* [Ar कदम्] A pace, a step 2 The foot 3 A measure of $2\frac{1}{2}$ feet

કદમ નિવાજ, *s f* [+ નિવાજ praying] Most gracious

કદમ-બોસી, *s f* [+ બોસી kissing *fr* P बोसीदन् to kiss] The ceremony of kissing the feet, or performing obeisance to the king, or to one's father and other respectable persons

કદમી, *adj* [Ar कदीम] Ancient

કદંબ, *s n m* [S] A kind of tree having sweet scented flowers

કદર, *s f* [Ar कद्र] Pity, sympathy 2 The quality of appreciating merit

Id કદર કરવી-જાણવી-બુઝવી To appreciate merits

કદરજ, *adj* [S कदर्य a miser] Stingy parsimonious

સહેજે દુર્લભ જ્ઞાન કદરજને મળ્યુ,
ગોપી સહજ પ્રેમ ગત હરિમા ગળ્યુ
—દયારામ

કદર દાન, *s m* [See કદર appreciation + P दान् knowing *fr* दानिस्तन to know] One who appreciates merit

કદર વુ, } **કદરા વુ,** } *v i* (For euphemy) To be extinguished (of a lamp)

Id દેવતા કદરાઈ ગયો The fire is extinguished

કદરી, *adj* [See કદરજ stingy] Stingy, miserly

કદરૂપું, *adj* [S कद, कु, bad + रूप form] Deformed, ugly

કદવા, *s f* [See કુ + દવા a blessing] A curse

કદશના, *s f* [S कद्, कु, bad + अशना enjoyment *fr* अश् to enjoy] A bad wish 2 Eagerness, anxiety

કદહાડે, } **કદહાડો** } *adv* [+ દહાડો a day] ...

a bad or unlucky day 2 Ill timed

કદળી, s f [S कदली] The plantain or banana tree

Id કદળી દ્રુમ A plantain કદળી વન A grove of plantain trees. કદળી સ્તંભ The stock of a plantain tree

કદા, adv [S fr किम् what?] When? at what time?

વળી સહેજ વાતમાં આપ દે, કરૂક વાત કહે કદા
—રૈ મિળભટ

કદાગરો, s m Internal disunion, quarrel, enmity (colloq)

કદા ચ, } કદા ચિત, } conj [See કદા —hen? + चित्, કદાપિ, } अपि, indef. suffixes] If, perhaps, peradventure, lest, in case 2 adv Perhaps, possibly

કદાવર, adj [See કદ size + P आवर् bringing fr आवर्दन् to bring] Tall in 2 Consequential, important

કદાસ, A form of કદાચ

કદાસણું, s f [S कु bad + Guj દાસણું fem of દાસ fr S दास a slave] A scolding woman, a vixen

કદી, } કદી ક, } adv [A short form of Guj કોઇ દીવસ on some day + એક indef] Ever, at any time

કદી-મદી, adv [+ મદી reaup] On an occasion, occasionally

Prov કદીમદી મીયા ચાલ્યા નહા (તો નદી ગઈ ચાલી) A rare occurrence meets with a rare difficulty

કુદષ્ટિ, s f [S कु bad + दृष्टि sight fr दृश् to see] An evil glance, an evil sight 2 An amorous look. 3 Loss of favour

કદ્દુ, s m [P कद्दु a gourd=કોળુ] The private parts of a man, the penis

કુધાન, s n [S कु bad + धान्य corn] An inferior kind of corn 2 Spoiled corn.

Prov કધાન કેળવીને ખવાય Make the best of a bad bargain

કુધોડું, s m. } કુધોણું, s n } [S कु bad + ધોવું to કુધોણી, s f } wash] State of dirtiness (of clothes) caused by not having been washed for a long time

કનક, s f [S] Gold, wealth 2 Thorn-apple, dhaturā

કનકવી, s f [Dim of કનકવો] A small paper kite

કનકવો, } કનકુડો, } Same as કંકુડો

કુ નજર, [S कु bad, evil, + Ar नजर sight] Same as કુ દષ્ટિ

કનડગત, s f [See કનડવું to harass + S गति state fr गम् to go] Harassing, the act of putting to inconvenience

કંધ Same as સ્કંધ

કનડવું, v t [S कु bad + નડવું to harass] To harass, to give pain to (through ill-will), to put to inconvenience

કનડાટ, s m [+ वृत्ति being] Harassing 2 Disturbance

કનફુલ, s n [S कर्ण, કાન, the ear + फुल्ल a flower fr S फुल्ल blown open] An ear-ornament worn by women

કનવાર, s f [Mar कैवार fr कीव S कृपा, pity] Anxiety, concern

કનસાર, s m [S कण grain + सार essence] A kind of sweet food prepared of wheat flour and molasses cooked in water Same as કંસાર

કનસારી, s f [See કસારી] A kind of moth which eats away woollen clothes

કનસારી, s f [See કનસારો fr S कांस्य pewter + कार a doer, a worker, fr कृ, કરવું, to do] The wife of a copper smith (કનસારો)

કનસારો, s m A coppersmith

કનાત, s f [A कनात] A flap of the sides of a tent

કનસ્તર, s n [Eng Canister] A small basket made of split canes and reeds. 2 A case made of tin 3 A bundle of 4000 cups of leaves (પડિયા)

કની, interj [See के what? + नहि not Cf Hem Des किणो = S प्रश्ने used in questioning] Or not? whether or not?

કનિષ્ઠ, adj [S] Youngest 2 Inferior

(in merit, &c) 3 The least, lowest, worst 4 Smallest

Prov. કનિષ્ઠ ચાકરી Lean liberty is better than fat slavery

કનિષ્ઠ-પક્ષ, *s m* [S + पक्ष side] The lowest stage or degree 2 The weaker side

કનિષ્ઠિકા, *s f* [S] The little finger

કની, Same as કન્યા

કનીનિકા, *s f* [S] The pupil of the eye

કને, *prep adv* [See કરે beside] With, near; by the side of

કનેરી, *s f* [Mar कण्हेरी *fr* S कण grain + આ-હાર eating, food] Gruel made of pounded rice

કનેરી, *s f* [See કિનારી border, કિનારો shore] A cornice

કને-યો, *s m* [S कृष्ण a Hindu god widely known for his wanton frolicks] A gallant, a fop, a gay man, a beau

કનોઆં, *s m pl* [S कर्ण, કાન, the ear + નીચુ below] The part below the ears

કંત, *s m* [See કાન્ત] A lover 2 A husband

કન્તારેક, *s m* [S कु bad + Ar तरह् a mode] Disagreement

કતા-ઇ, *s f* [See કાંત-વુ to spin.] Spinning 2 The wages paid or obtained for spinning

કતાનુ,
કતાન,
કતરાનુ, } *s n* [P कत्तान् flax] Flax-on cloth

કંતર, Same as કાન્તાર

કથ, Same as કન્ત, કાન્ત, A lover, a husband

Prov કથ જોઇ મહાલીએ, ને સેરી જોઈ ચાલીએ Cut your coat according to your cloth

કંથ-ડો, *s m.* [+ Guj ડો, રો, લો, a dim suffix.] A husband (a term expressing fondness)

Prov કથડો એક, ને દેશાવર ઘણા The same man has to attend to many things—said out of pity for an overworked person

કંથ-વો, *s m* [See કંથા a quilt + વાહ-ક one who wears *fr* S वह् to carry] He who puts on rags, a poor man

દીન દુર્બળ જ કંથવો, કૃપા કરી પ્રભુ સન્મુખ જુવો —દયારામ.

કંથ-વો, *s m* [See કાંત-વું to spin.] A threadlike little insect, seen in the rainy season

કંથા, *s f* [S.] A quilt of rags and shreds. 2 A patched garment

કંથા ન કરીશ કાસદું, તેથી જુઠો ચાર,
સૌથી શુદ્ધ લચવું, સુમ કે'વો દાતાર. —ભાષા.

કંથાર,
કંથારી,
કંથેર, } *s n* [See કાંટો a thorn + શુ ક્રિયો prickly pear] A kind of thorny plant

કંથાળ, *s f* [S कण्ठ the neck + आवली a line, or वलय a circle *Cf* કાળ.] A double sack with which asses, mules, &c , are laden

કંદ, *s n* [S] A tuberous root 2 (As the last member of a compound) The source, &c , *e.g* સુખ-કંદ, વિલાસ-કંદ. આનંદ-કંદ.

Id કંદમૂળ Roots of several kinds.

કંદરા, *s f* [S] A cave

ત્યાથી ચમક્યા સર્વે ભય પામી રે,
પેઠા કંદરામા અંતરજામી રે —દયારામ.

કં-દર્પ *s m* [S *fr* किम्, कम् , any one + દર્પ pride, making proud or mad, *fr* दृप् to be proud.] Cupid, the Hindu god of Love

કંદુક, *s. m* [S] A ball for games

કંદોઇ, *s m* [S कान्दविक a baker, a confectioner , *fr* कान्दव anything baked or roasted in an iron pan or oven. *Cf* P कन्द् sugar = Guj ખાંડ] A confectioner

કંદોરા-બંધ, *adv* [See કંદોરો waist-band + બાંધ-વુ to bind] Limited by the waist-band, confined to those that wear a waist-band, confined to males only

Id. કદોરાબધ નોતરા Invitations to males alone, *i e* excluding women and girls

કંદોરો, *s m* [P कमर the waist + દોરો a string] A waist-band (of silk, gold, silver, &c)

કં-દ્રપ, Same as કં-દર્પ

કધ, Same as સ્કંધ, ખાંધ

કં-ધરા, *s f* [S *fr* क the head+ धृ, ધારવું, to hold] The neck

કધોડું, s n [See કધો an instalment] The practice of hiring cattle for ploughing fields on certain conditions

કન્ના, s f [S कर्ण a diagonal of a four-sided figure] A string tied to the diagonal stick in a paper-kite

કન્ની, s f [S कनिष्ठ lowest] A piece of cloth attached to the lower end of a paper kite in order to counterbalance the weight at the other end

કન્યકા, s f [See કન્યા a girl] A maiden, a girl

કન્યા, Same as કન્ના

કન્યા, s f [S] A virgin, a bride 2 A girl 3 The sign Virgo

કન્યા-કાળ, s m The period of time during which a girl may remain unmarried

કન્યા-કુમારી, s f Cape Comorin

કન્યા-ચૂડી, s f Bracelets presented to the girl at the time of કન્યા દાન (giving her away in marriage)

કન્યા-ગ્રહણ, s n Taking a girl in marriage

કન્યા-દોષ, s m A blemish in a virgin

કન્યા-દાન, s n Giving away a daughter in marriage 2 The dowry given to the son-in law

કન્યા-ધન, s n Purchase money for a maiden (intended to be the price of the bride)

કન્યા-પુત્ર, s m The son of an unmarried girl

કન્યા-રાશ, adj Impotent, effeminate, womanish

કન્યા-રાશિ, s f The sign Virgo 2 adj Feminine, womanish

કન્યા-વિક્રય, s. m Selling a girl, selling daughters in marriage, acceptance of money by the girl's father from the bridegroom

કન્યા-શાળા, s f A girls' school

કન્યા-હરણ, s n Carrying off a girl, elopement

કન્યાણું, s n [S कु bad+નાણું a stream] A well not made strong with masonry work

નદી નાળાં, કન્યાળાં, ટીંકવામાંથી પાણી લે
—અંધેરીનગરી

કન્હૈયા, adj [S कृष्ण, Guj કાન્હો, the god Krisna Cf કનૈયો] Playful, blithe, gallant

કપ, s m [S कार्पास] Cotton

કપ, s m [Eng Cup] A cup

કપ, s. m [See કાપ mud] Mud (Used in the Surat District)

કપ-ચી, s f [See કાપવું to cut + P चेह dim] Metal for roads; pieces of stone knocked off 2 A thin piece, a thin crust

કપટ, s n [S] Fraud, deceit, guile 2 Malice, grudge

Id કપટ કરવું-ખેલવું-રમવું To deceive

Prov કપટ, તેનું ચપટ A cheating trade seldom thrives

કપટ-કોટ, s m [+ કોટ a rampart.] A sham rampart or wall

વેશ્યા કેરા વેશનો ભેદ કરે વિશ્વાસ,
કપટકોટ માની ખરો, જાએ તેની પાસ
—રત્નેશ્વર

કપટ-ખોર, } adj [+ ખોર P enjoying
કપટ બાજ, } and બાજ P playing] Deceitful

કપટ-બાજી, s f A deceitful arrangement or scheme

કપટ-ભાવ, s m [+ ભાવ feeling] A disposition towards fraud or deceit

કપટ-વેષ, s m [+વેષ dress] A deceitful dress, a disguise

કપટી, adj Fraudulent, deceitful, malicious

Prov કપટી મિત્ર કરતાં, દાનો દુશ્મન સારો False friends are worse than open enemies

કપઠાર, } s f A long and thick piece
કપઠાળ, } of wood cut off for burning

કપડ-છાણ, s n [See કપડું cloth + છાણવું to sift] Filtration. 2 adj Filtered

કપડ-મટ્ટી, s f [+ મટ્ટી earth fr S मृत्तिका earth] The act of making air-tight with a piece of cloth and clay

કપડું, s. n [S कर्पट cloth fr कार्पास cotton] Cloth 2 A web 3 Dress, garments

કપતરું, s n [S कु bad + પતરું a sheet

metal *fr* S पत्र a sheet of paper] The rind; the bark of a tree *Cf* કૂપોતડ

કપતાન, *s m* [Eng *Captain*] The captain of a ship 2 A military officer

કપરૂ, *adj* [Dh Des कप्परो कप्पुरो = S रूक्ष dry] Difficult, hard 2 Merciless, unfeeling

કપરોડ, *s f* A ditch across another ditch

કપર્દિકા, *s f* [S *fr* कपर्दक] A cowri a shell 2 A coin of a very low value

કપાટ, *s n* [S] A door, the shutters

કપાળુ, *s m* [See કાપ વુ to cut] Sunstroke

કૂપાતર, *adj* [Corruption of કુપાત્ર] Unworthy, low, mean

કપાલ, *s m* [S] The skull, the cranium 2 The forehead

કપાલી, *s m* The God S'iva 2 [S कापालिक one who carries a human skull in one's hand, as a mark of being a S'ivite] A devotee of S'iva

નોઈ વિષ્ણુ તણી અર્ચાય, કપાલી જગમને દુખ થાય
—ગિરિધર

Id કપાળમા ચાંલો કરવો, કપાળમા ચોડવુ, કપાળમા ડામ દેવો To give nothing કપાળે કાળપ, કપાળે મેશનો A mark of disgrace કપાળે ચોટવુ To be inseparably connected with કપાળે લખેલુ To be destined કપાળે હાથ દેવો To point the finger to one's forehead, to find fault with or blame one's own fate 2 To be hopeless

કપાવુ, *v i* [Pass of કાપ વુ to cut] To be cut

કપાસ, *s m* [S कार्पास] The cotton plant 2 Cotton

કપાસિયા, *s m pl* Cotton-seeds 2 Small bits or little globules of flesh in the skull of a man (vulgar)

કૂપાસી, *s f* [S कु bad+पार्श्व, પાસુ side] Sore feet caused by ends of thorns being left in them

કપાસી, *s f* [See કપાસ cotton] A disease in sugar-cane by which the stalk grows soft 2 A surname given to a cotton merchant

કપાળ, *s n* [See કપાલ forehead] The forehead 2 Fate, chance 3 Nothing at all

Id કપાળ કુટવુ To beat the head with the hands through great disappointment 2 To work hard till the head aches 3 To grieve at a loss, to bewail a loss કપાળ ફુટવુ To be struck on the head 2 To have incurred a great loss, to fall into great misfortune 3 To fail in fulfilling great hopes મોટુ કપાળ A large forehead 2 A great destiny, a good fortune કપાળે લખાવી લાવવુ To be born to, to be destined to, to be bound to

Prov કપાળ કુટે કંઈ નસીબ ઉઘડે ? Grief is not the way to improve one's fortune કપાળે કપાળે જુદી મતિ Many men many minds કપાળ પ્રમાણે ટીલુ Every one according to his means or merits

કપાળ-કુટ, *s f* [S + Guj કુટવુ to beat] Wearisome labour

કપિ, *s m* [S] A monkey, an ape

કપિંજલ, *s n* [S] The chātaka bird 2 The partridge

કપિ-તાન, *adj* [S कपि a monkey + ताण्डव a dance] Mischievous, troublesome

કપિ-મુખ, *s n* [S + मुख the face] A monkey like face

કપિલ, *adj* [S] Tawny

કપિલા, *s f* [S] A fabulous cow spoken of in the Purānas as being all of one colour 2 A brown or black cow

કપિલા-ષષ્ઠી, *s f* [S + षष्ठी sixth *fr* षष् six] A day on which six astronomical particulars synchronize, and on which it is considered very meritorious to make a gift of a કપિલા cow

કપિલો, *s m* [S કપિલ tawny] A tawny coloured medicine used for the itch

કૂપૂત, *s m* [S कु bad + पुत्र a son] A disobedient son 2 The son who brings dishonour upon his family

કપૂર, *s n* [Dh Des कप्पूरो *fr* S कर्पूर, *Cf* Ar काफूर] Camphor

Id કપૂરનુ પડિકવુ Labour of love કપૂરે કોગળા કરવા To roll in luxury, to experience pleasures, to be happy

કપૂર-કાચલી, *s f* [+ Guj કાચલી] A certain fragrant root

કપૂર-ચીની, *s f* [+ ચીન China] A kind of medicinal drug

કપૂરિયાં, *s n pl* Slices of raw mangoes

કપૂરિયો, *s m* The penis

કપૂરી, *adj* Fragrant (of betel leaves)

કપેચાં, *s n pl* [See કપચી a thin slice] A particular kind of spice

કપેચુ, *adj* [See કુ bad + પેચ a twist] Having difficult turns or windings 2 Difficult

કામ કપેચુ કઈક આવે, ધીરા થોડુ નથી છ
—દયારામ

કપોટી, *s f* An upper film

કપોત, *s m* [S] A kind of pigeon

કપોતડું, Same as કપતડું

કપોતી, *s f* The female of a pigeon See કપોત

કપોળ, *s m* [S कपोल] The cheek

અવર દવ, પીસે ઘણુ રીસે, ક્રોધે રક્ત કપોળ
—ગિરિધર

2 The temples 3 A certain section of Baniās

કપોળ-કલ્પિત, *adj* [S कपाल head, & कपोल cheek, are confounded in this compound in Guj + कल्पित invented *fr* क्लृप् to arrange] Fabricated, invented, fictitious

કપ્પડ, *s n* [S कर्पट cloth] Cloth, generally, cotton cloth

કપ્પી, *s f* } **કપ્પો**, *s m* } A pully, a pully block 2 A bag made of mat

કફ, *s m* [S] Phlegm 2 The mucus hawked up 3 Watery froth

કફ, *s m* [Eng *Cough*] A cough

કફ-જ્વર, *s m* [S + ज्वर fever] Fever due to an excess of phlegm in the body

કફન, *s n* [Ar कफन्] A shroud, a winding sheet

Prov કફનફાડુ ગયો, ને મેખમારુ આવ્યો Change of King Log to King Stork

કફની, *s f* [Ar कफनी, *Cf* S कौपीन a loin cloth] A sort of cloak worn by Fakirs

કફરુ, Same as કપરુ

કફા, Same as અફા

કફાત, *s f n* [Ar कफ़ात] Damage, injury

કફોડ, Same as કપરુ, કપડું.

કફાયત, Same as કિફાયત

કફોડું, *adj* [S कु bad + Guj ફોડવું, S स्फुट्, to break] Troublesome 2 Unsuited, disagreeing, badly matched (said of husband and wife), *Cf* કજોડું

કબજ, *adj* [Ar कब्ज़ hold, possession] In the possession of 2 Having constipation of the bowels

Id કબજ કરવુ To seize, to take possession of 2 To arrest તેને આરો કબજ છે He has constipation of the bowels

Prov કબજ રાજા, ને મુકક રૂે રૂે When the king is in the possession of his enemies, his subjects can but weep and cry

કબજિયત, *s f* Constipation of the bowels, costiveness

કબજે-દાર, *adj* [See કબજે + દાર P holding] Holding possession, possessing 2 2 *s m f* A possessor

કબજો, *s m.* [P] Possession, custody. 2 A waist-coat with or without the sleeves

Id કબજો કરવો-લેવો-મેળવવો-કબજે લેવુ To take possession of, to seize કબજો આપવો-છોડવો To give up possession કબજો રાખવો, કબજે રાખવુ To keep possession of 2 To keep an eye on, to keep under one's control કબજો પેહરવો To put a waist-coat on

કબડ, *adj* [See કુ + બુદ્ધિ, *Cf* કબુદ્ધિયુ] Foolish, idiotic

કબડાવું, *v i* [S कु bad + Hind बड़ा = S वृद्ध big, grown, *fr* S वृध् to grow] To be emaciated, to grow lean 2 To lose health, to be ill

કબંધ, *s n* [S] The trunk, the body without the head

તે દેખી ભૂપતિ ભય પામ્યો, પડ્યા દીઠા કબંધ
—પ્રેમાનંદ.

કબર, *s f* [Ar क़ब्र] A tomb, a grave

કબર-સ્તાન, *s n* [+ સ્થાન a place] A burial place, a cemetery

કબરી, *s f* [S] A braid of hair

કબાજી, *s f* [S કુ dim + બાજી a game] A bad act, a losing concern 2 A foolish busi-

ness 3 Disarrangement, disorganization; disorder

Id કબાડો કરવી To do a foolish act કબાડો સૂઝવી To enter into the head (of a foolish or wicked plan) બાજીની કબાડો થઈ ગઈ=બાજી કબાડો થઈ ગઈ A well-organized business has become disorganized or ruined

કબાટ, *s n* [Eng *Cupboard Cf* S कपाट a door] A cupboard, a book-case

કબાડ, *s n* [S कपाट the shutters of a door See કમાડ] Timber

કબાડી, *s m* A timber-merchant 2 A wood-cutter (used in Sorath)

ક-બાડી, *s m f* [See ક-બાડ] A fool, an idiotic person 2 *adj* Quarrelsome

ક-બાડું, *s n* [S कु dim + બાડું squinting] An unfavourable act, an act contrary to what was foreseen or expected

કબાબ, *s f* [P] Roasted meat

કબાબ-ચીની, *s f* [P] Cubeb, the ferry of a kind of pepper

કબાલો, *s m* [Ar क़बालह्, *Cf* Hem Des कम्बाल =S कर्म-स्थानम्, कर्मालयम्, a place of work or business, *fr* કર્મ work + આલય a house] A title-deed, a deed of sale or purchase

કબિલો, *s m* [Ar क़बीलह्] A family, a household 2 The wife 3 A household.

કબિલ-દાર, *adj* [+ દાર P having] Having a large family

ક-બી, *adv* [S कदापि *fr* किम् what ? + अपि even] Sometimes, at times

કબીર, *s m* [Ar कबीर great] A bard, a poet 2 *prop s m* The founder of a religious sect in the Panjāb, who lived in the sixteenth century of the Christian era

કબીર-પંથી, *adj* [+ S पथिन् the way] A follower of the sect of કબીર

કબીરો, *s m* An earthen cup or porringer, with which the followers of કબીર beg and in which they eat their food

ક-બુદ્ધિ, *s f* [See કુ dim + બુદ્ધિ mind] A wicked turn of the mind 2 Folly

Id કબુદ્ધિ થવી-સૂઝવી To have a wicked or foolish turn of the mind.

કબુદ્ધિ કબ ન વિસરે, મો સાધુક સગ —આખા

ક-બુદ્ધિ-યું, *adj* Wicked 2 Foolish, senseless

કબૂ, Same as કબી

કબૂતર, *s n* [P कबूतर, *Cf* S कपोत] A pigeon, a dove

કબૂતર-ખાનું, *s n* [+ ખાનું a place] A pigeon-house 2 A dirty place

કબૂલ, *adj* [Ar क़बूल] Accepted, agreed, consented

કબૂલ ત, *s f* A written or oral agreement 2. Promise 3 A confession, an admission

Id કબૂલત કરવી-આપવી To make a promise, to consent to the terms of an agreement કબૂલત લેવી To receive or get a consent. કબૂલત માગવી To ask for a sanction કબૂલતનામું, કબૂલતપત્ર, A written agreement between two parties

કબૂલ-મંજૂર, *adj* [+ મંજૂર approved] Sanctioned, accepted, consented to

કબૂલ-વું, *v t* To agree, to consent to, to promise

કબૂલા ત, Same as કબૂલત

કબેલું, *s n* [See કવેલું *Cf* M. कौल] A large tile 2 A piece of a broken earthen pot

ક-બોલ, *s m* [See કુ dim + બોલ speech] A bad word, bad or abusive language

ગરજ બોડાવે હાથ, ગરજ કબોલ જ સાખે

—સામળભટ

કબા, *s m* [Ar क़बा a coat] A robe of brocade put on by the bridegroom

કબા ય, *s m* A long loose garment, a gown, a robe

સરપાવ આપ્યો ભાટને, ધન, અશ્વ કનક, કબાય

—વીરજી

કબાય કોને પામરી, પટકા, નામ ન જાયે ગણિયા છ

—પ્રેમાનંદ.

કેસરી વાઘો પેહરણે, શોભતી જોડ કબાય —આખા

2 The sleeves

ક ભાવ, *s m* [See કુ dim + ભાવ feeling] A hostile feeling 2 Contempt, disgust

ભાવે કભાવે મારા વારામા જેને ન ડરનાર

—પ્રેમાનંદ

ક-બોઠું, *adj* [See કુ + બૂઠું blunt, point-

less] Rusty 2 Lying in an out-of-the-way place, lying uncared for, lying in a dirty place

કમ, *adj* [P] Wanting, deficient, less, short of. 2 A prefix showing "littleness" or 'deficiency"

કમ-અક્કલ, *s f* [P + અક્કલ intelligence] Feeble understanding 2 *adj* Stupid

કમ-કદર, *s f* [P + A कदर appreciation] Little appreciation

કમ-કમ થવું, *v i* [See કમ-કમાટ] To tremble, to quiver 2 To be shocked at

કમ-કમાટ, *s m* } [Hem Des खम्मक्खमो=
કમ-કમાટી, *s f* }

S मनोदुःखम् mental suffering, or, See કમ-કમ-વું, Imit to shake + वृत्ति state] A shudder, a shrinking 2 Disgust, horror

કમ-કમી, *s f* Trembling, quivering, tremor

Id કમકમી આવવી To tremble, to shiver 2 To shrink

કમ-કૌવત, *adj* [P कम less + कौवत strength] Weak, feeble

કમ-ખરચ, *s m* [P + ખરચ expense] Little expenditure, economy, frugality, retrenchment in expenditure

કમખી, *s f* [Dim of કમખો] A small bodice

કમખો, *s m* [See કચુક *fr* P कमखाब] A bodice

કમચી, *s f* [Turk. कमची a twig] A switch, a whip 2 A twig

કમ-જબાન, *s f* [P कम् little + जबान् the tongue, *Cf* S जिह्वा] Mean language abusive language 2 Taciturnity, reticence, reserve in speech 3 *adj* Using abusive language 4 Taciturn, reserved in speech

કમ-ગરે, *adv* [S कु bad + P गुजरा મજરો payment] Uselessly

કમ જાત, *adj* [P कम् low + Ar ज़ात् *Cf* P ज़ाद् born, *fr* S जात born *fr* जन् to be born.] Of low caste, lowbred, ignoble 2 illegitimate (of a child)

કમ-જાદે. *ad* [P. + જાદે more] More or less

કમ-જુસ્સ, *adj* [P कम् + जोश boiling, excitement] Powerless, having no strength, weak

કમ-જોર, *adj* [P ઝોર જોર power] Weak, feeble, impotent, infirm

Prov કમજોર, ને ગુસ્સા બહોત A little pot is soon hot

કમ-જોરી, *s f* Weakness, want of strength

કમઠ, *s m* [S] A crab, a tortoise 2 An earthen pot having the form of a crab or tortoise

કમઠ રૂપ ધર્યું મોરાર, ચૌદ રત્ન કાઢ્યા સમુદ્ર મોઝાર.
—પ્રેમાનંદ.

કમ-ઠાણુ, *s n* [See કર્મ, કામ, business + સ્થાન, થાણુ, a place *fr* S स्था to stand] Arrangement of one's business, putting into order or managing one's business

કમ-ઠાયો, *s m.* [See કમ-ઠાણુ] A learned carpenter or mason, working on scientific principles

કમઠી, *s f* [See કમઠ a tortoise] A female crab or tortoise

કમંડળ, *s m* [S कमण्डलु] An earthen or wooden water-pot used by ascetics

કમ-તર, *adj* [P *fr* કમ little + P तर् = S तर comparative suffix] Less

Id કમતર કરવુ To reduce, to assuage

કમ તરીન, *adj* [P] Very humble, least, lowest

કમ તાકાત, *adj* [See કમ little + તાકાત strength] Powerless, weak

કમ-તાકાતી, *s f* Powerlessness, weakness

કમ-તી, *adj* Less 2 Not enough

કમ તોલ, *adj* [P + તોલ-વુ to weigh] Of deficient weight 2 Of little influence

કમન, *s n* [S कु dim + मनस्, મન, the mind *fr* मन् to think] Unwillingness

કમન-નુ, *adj* [Genitive of કમન] Not from the heart, insincere, reluctant, unwilling

કમ-નજર, *s f* [P कम् little + નજર sight] Disfavour, lessened favour 2, *adj* Showing less or no favour 3 That to which

little or no favour is shown

કમ-નસીબ, *s n* [P + Ar नसीब् fortune] Misfortune 2 *adj* Unfortunate

કમનીય, *adj* [S *fr* कम to desire, to love] Desirable 2 Lovable 3 Charming, pleasing

કોટી મનોજ તનુ કમનીય —ગિરધર

કમ પાક, *s m* [P कम little+ S पाक produce *fr* पच् to cook] A small produce, a bad harvest

કમ-બખત, **કમ-બખ્ત** } *adj* [P + बख्त् fortune] Of ill luck, unfortunate 2 *s m. f* A rogue, a scoundrel

કમ-બખતી, **કમ-બખ્તી,** } *s f* Unluckiness, misfortune adversity

કમર, *s f* [P] The loins, the waist

Id કમર ભાગવી to beat on the waist 2 To sink in spirits કમર તોડવી to work hard or laboriously કમર બાંધવી-કસવી to gird up one's loins, to be up, to pick up one's courage

કમર-કસ, *s n* [+ P कश् holder, supporting, *fr* कशीदन् to draw] The gum of the Butea Frondasa, a drug which strengthens the loins

કમરખ, *s n* [S कर्मारङ्ग a particular fruit] The gooseberry

કમરખ, જાંબુ, બોર, તાલ, દમાલ, રાહ ને સમઠી —પ્રેમાનંદ

કમર-પટી *s f* [See કમર the waist + પટી a narrow strip of cloth] A strip of cloth sewn on as a belt to a coat.

કમર-પટો, *s m* [P कमर् the waist +પટો, S पट, a strip of cloth] A belt, a girdle

કમર-બન્ધ, *s m.* [+ S बन्ध a tie *fr* बन्ध् to bind] A girdle intended for the loins, a girdle 2 *adj* Ready, alert, ready to act

કમલ, Sanskrit form of **કમળ**

કમલા, *s f* [S] The goddess Lakshmī 2 An excellent woman

કમલિ-ની, *s f* [S See કમળ a lotus.] The lotus plant

કમ-સુખન, [P कम् less + सुखन् speech] Same as **કમ-જબાન**

કમ-સુખની, Same as **કમ-જબાન**

કમળ, *s n* [S कमल] A lotus. 2 A metallic vessel in the form of a lotus. 3 The womb

Id કમળ પૂજા Worship with lotus flowers 2 Worship with the head cut off and placed on the image

કમળ-ભૂ, *s m* [+ S भू to be] The god Brahmā, said to be born in a lotus

કમળભૂ તનયા સતી સરસ્વતીને લાગુ પાય —ગિરધર

કમળ-કાકડી, [+ કાકડી cucumber] The seeds of the lotus plant

કમળ-કોશ, [+ કોશ cavity] All the space in a lotus

કમળ-લોચના, **કમળ-લોચની,** } *s f* [+ લોચન the eye *fr* S लोच् to see] A woman whose eyes are as beautiful or attractive as a lotus flower, a beautiful woman

કમળ-વદના, **કમળ-વદની,** } *s f* [+ વદન the face *fr* S वद्, વદ વુ to speak] A woman whose face is as charming as a lotus flower

કમળા, Same as **કમલા.**

કમળાસન, *s m* [See કમળ a lotus flower + આસન a seat] The god Brahmā whose seat is in a lotus

તેજપુન્જ સિંહાસન વિષે, કમળાસન ત્યાં બેઠા સુખે —ગિરિધર.

કમળી, *s f* [See કમળ a lotus flower] A kind of blue flower resembling a lotus

કમળો, *s m* [S कमला] Jaundice 2 Envy 3 An orange

Prov કમળાની આંખે, સૌ પીળુ દેખે To a jaundiced eye everything appears yellow

કમા-ઈ, *s f* [See કમા વુ to earn.] Earnings, gains, profits

કમા-ઉ, *adj* That which gains or earns; earning, gaining; lucrative

Prov કમાઉ દિકરો માબાપને વહાલો લાગે Everyone who brings in an income is a dear little fellow

કમાચણુ, *s f* A woman of low character

કમાડ, s. n [S कपाट] A door

Id કમાડ વાસવું-દેવું To shut a door

Prov કમાડ કરતા ઉઘાળો વારે Don't burn a candle worth a shilling in seeking a farthing

કમા-ણી,/Same as કમા-ઈ

કમાન, s f [P] A bow 2 An arch 3 A rain bow 4 The spring of a watch or clock.

Id કમાન ખેંચવી To draw the bow, to pull the string of a bow આકાશમા કમાન ખેંચાઈ છે There is a rainbow in the sky કમાન ચડાવવી To string a bow 2 To be ready for action કમાન ઢીલી પડવી To lose elasticity (of a bow) 2 To be slow in work, to be inattentive to one's duty કમાન કાઢવી To make an arch. કમાન નખાવવી-ચઢાવવી-બેસાડાવવી To get the spring set in a watch or clock. કમાન તુટવી To be broken (of the spring of a watch or clock)

કમાન-દાર, adj [+ દાર P having] Curved; arched

કમાલ, adj [Ar कमाल् perfection] Beautiful. 2 Excellent 3 Perfect

કમાલિ-યો, } કમાળિ-યો, } s m [S कु dim + માલ substance] A man devoted to the service of the goddess બહુચરાજી 2 A castrated man, a eunuch 3 A headstrong or shameless woman

કમાવીસ-દાર, s m [Ar कमाश cloth, furniture, + P दार् a keeper] The head collector of the revenues of a district.

કમા-વવું, v t [Causal form of Guj કમા-વું to earn.] To assist a person in earning his livelihood

કમા-વું, v t [S क्षम् to be able] To earn, to gain

કમી, adj [See કમ little] Deficient, wanting; short of.

કમી-જાસ્તી, adj Same as કમ-વત્તે

કમીન, adj [P See કમી] Low, mean

કમીલા, s f [P कम् less] Wart

કમીનાશ, s f [See કમીન, કમી, કમ] Deficiency

કમુહૂર્તો, s n. pl. [See કુ dim + મુહૂર્ત an auspicious time] Days on which, according to astrologers, no auspicious ceremonies should be performed

ક-મોત, s n [S कु dim + मृत्यु death fr मृ to die] Unnatural death

કમોદ, s f [S कुमुद a white lotus] A kind of fragrant rice of high quality

Id કમોદ આપવી to cudgel કમોદ ઝિલવી to be beaten

કમોદની, Same as કુમુદિની

ક-મોસમ, s f [S कु dim + Ar मौसिम् season] Improper time or season.

કંપ, s m [S fr कम्प् to shake] Tremor, trembling

કંપ ન, s n Same as કંપ

કંપની, s f [Eng Company] A company, a band, an association 2 An association formed for trade; a mercantile company. 3 The body of share holders in a mercantile company

Id. કંપની કાઢવી-ઊભી કરવી To form a mercantile company કંપની રજીસ્ટર કરાવવી To get a trading company registered under the Indian Companies' Act કંપની ફડચામાં આવ-મૂકાઇ A trading company is under liquidation કંપની બંધ થઈ A trading company is wound up

કંપની સરકાર, s f [+ સરકાર government] The government of the East India Company in India

કંપ-વા, } કંપ-વાયુ, } s m [S fr कम्प् to shake + वायु wind fr वा to blow] Palsy

કંપ-વું, v i [See કંપ] To shake, to tremble 2 To shudder

કંપા ણું, s n [S कम्पमान shaking fr कम्प् to shake] A steelyard, a balance

કંપાણી, adj He who uses a કંપાણું. 2 s f A caste or a class among merchants, whose occupation is weighing with a steelyard

કંપાય-માન, adj Tremulous, trembling

કંપારી, s f } કંપારો, s m } Same as કંપ. 2. Dis

gust, contempt

Id કંપારી આવવી-છુટવી-વછુટવી To shake 2 To be disgusted

કંપાસ, s m [Eng *Compass*] A pair of compasses. 2 A compass with a magnetic needle fixed in it 3 A mariner's compass

કંપિત, *adj* [See કંપાયમાન] Trembling, shaking

કંપુ, s f [Eng *Camp* or *Company*] Encampment 2 A regiment 3 A company of soldiers

કંબલ, s m [S] A blanket 2 The dewlap, the fold of skin that hangs from the throat of an ox or a cow

કંબા, s f [S कम्बी a branch or joint of a bamboo] A chip of a bamboo 2 A measure of 24 inches used by carpenters in measuring timber

કંબુ, s. f [S कम्बु] A bracelet 2 An anklet

કંબુ, s m [S] A conch 2 The neck.

તારી ગ્રીવાએ કપોત કંબુ રેખા રાજે, રે

—દયારામ

Id કંબુગ્રીવા, કંબુ કંઠી A lady with a neck like a conch shell, a beautiful woman

કંબોઈ, s f [S कम्बू] A kind of plant, sticks of which are used to brush the teeth with

કમ્મર, s f [See કમર] The waist, the loins

કચડો, s m [S कटक a bracelet, or, કડી a link of a chain] A finger-ring (generally of gold)

કયામત, Same as કયામત

ક્યાસ, Same as ક્યાસ

કયું, *pron adj* [S किम् what?] Who? which? what?

કર, s m [S *fr* कृ to do, or, कॄ to scatter] A toll, a tax, a duty 2 A settled demand 3 [S *fr* कृ to do] The hand 4 The trunk of an elephant 5 [S *fr.* कॄ to scatter] A ray 6 s f An unlucky day 7 [See કરવું] Doing; action

Id કર નાખવો-બેસાડવો-લેવો To put a tax on, to impose a tax કર ઉઘરાવવો To collect a tax કર માફ કરવો To remit a tax મારો તારા ઉપર ચાલટેલો કર છે This is my settled demand from you તારા કરકમળ વડે With your lotus-like hands શશિકર The rays of the moon હોળીની કર The days that are considered unlucky before or after the Holī festival જેને કર નહિ, તેને ડર શાનો? Why should he fear, who has done no offence સુખકર Giving pleasure

Prov કર કરનારો જાય, પણ કર ન જાય A tax once imposed is seldom abolished

હિમકર કર અડતાં, દુખકર નિશિ મુંઝાં જ

—ગિતગોવિંદ.

કરકટી, s f A wooden bier

કર-કઠોળ, s n [કર is a redup of કઠોળ] Pulse and the like kinds of grain

કર-કડ, s f [Imitative of the sound, See કડ કડ] A loud grating, creaking, &c.

કર્ કડ વું, See કડ કડ વું

કર-કડાટ, *adv* [See કડ કડાટ.] Fluently, readily, swiftly

કર-કર, s f [Imitative of a plaintive voice] Idle or troublesome prattle 2 [Imit or See કંકર pebbles] Very small particles of stone or dust

Id એની આખમા કરકર ઘણી છે Lit There is a large quantity of dust in his eyes 2 He is very jealous

કર-કરિયા વર, s m [See કર a settled demand + કરિયા વર presents] A settled sum of money and other things which are sent with a married daughter to her husband's house

કર-કરૂ, *adj* [Imitative of the sound or feeling produced by moving a finger over a rough surface See કર-કર] Rough 2 Sharp

કરકરી, *adj* Same as કર્કશ 2 s f Grittiness particles, grittiness

કરકશા, s f [S कर्कशा *fr* कर्कश harsh] A scold, a vixen

કર-કસર, s f [P] Frugality, economy; clippings

Prov કરકસર ત્રેવડનો ત્રીજો ભાઈ Competency attends on frugality.

કર-કસરિ-યું, *adj* Economical, frugal

કરકાટક, *s n* A pair of compasses used by Hindu astrologers

કર-કાંટિ-યું, *adj* [S कर the hand + કાટ-વુ to cut] Fleshless, reduced to a skeleton

કરકોચલી, *s f* [S + કોચ વુ to cut *fr* S कृत् to cut Or this word may be a corruption of કર-ચોળી] See કર-ચોળી

કર-કોલ-વુ, *v t* [See કર the hand + ખોલ-વુ to open] To eat little by little or slowly

કર-કોસર, } Same as કર-કસર
કર-કોસીર, }

કરખ, *s m* [S कु dim + હરખ joy] Sorrow

કરખે હરખે અનુભવ કરો —અખો

કરખી, *s m* [S कर्षी a ploughman *fr* कृष् to draw, to plough] A cultivator, a farmer

કર-ગચ, *s f* [Imit *Cf* કર-કર] Grit, grittiness, gritty particles

કર-ગર-વું, *v i* [Imit] To implore, to crave, to beseech 2 To expostulate

કર-ગરૂ, *adj* [See કર ગર grit] Gritty, mixed with gritty particles

કર-ગરાટ, *s f* [See કર-ગર વુ to solicit + વૃત્તિ being] Entreaty, a troublesome solicitation made in a whining tone

કરગરાટ કરતો કર જોડે —રેવાશંકર

કરગસ, *s f* [See કર ચ] A bit, a small part 2 Dirt

કરચ, *s f* [Dh Des किलिंच = S लघु दारु a small piece of wood *fr* S कृत् कर्त्, to cut + P चह् dim *Cf* કાટ-વુ] A small bit, a fragment, a scrap

કરચ-લી, *s f* [See કર ચ a bit, or કરચોલી a wrinkle] A ruffle a wrinkle, a fold

કરચલું, *s n* } [S कर्कट a crab, or
કરચલો, *s m* }
Hem Des. कुरुचिल्ल = S दिशन a back biter or, See કર ચોળી a wrinkle] A crab having lines or wrinkles on its body

કરચો, *s m* [See કર-ચ a bit] A strip of hair left on the head 2 A person having no sense

કર-ચોલી, } *s f* [S कर the hand +
કર-ચોળી, }
ચોળ-વુ to rub *fr* S चूर्ण् to crush, or, S कृत्, कर्त्, to cut + P चह् dim + ળી dim] A ruffle, a wrinkle, a fold

કરજ, *s n* [P कर्जह् debt Or, S कर्ज् to pain] Debt

Id કરજ કરવુ To incur a debt કરજ-કરજે કાઢવુ To borrow money કરજે આપવુ To lend money as a debt કરજ આપવુ-ફેડવુ-વાળવુ-અદા કરવુ To repay as a debt કરજ પતાવવુ To make an amicable settlement of a debt by repaying a portion of the debt instead of the whole

Prov કરજ ને કન્યા કરગરે ન મળે One cannot obtain money in debt, nor a girl in marriage by begging for it or her

કરજ-દાર, *adj* [+ P દાર holding] Having a debt to pay, owing, indebted *s m* A debtor

કરજળી, *s f* [S कज्जल lamp-black + આલય an abode] An earthen pot placed over a lamp to collect the soot

કરઝાળી, [+ ઝાલ-વુ to catch Or, S ज्वाला flame *fr* ज्वल् to burn] Same as કરજળી

કરંજ, *s n* [S] A tree the Galedupa Arborea

કરંજો, *s m* A cascade, a playing fountain

કરડ, *s f* [See કરડુ hard, or કરડ વું to bite] Rice once ground and divested of its outer husk. 2 A percentage given to the buyer on a purchase of certain articles of food.

કરડ, *s f* [See કરડ-વુ to bite] A sting, a bite

કરડ-ક ણુ, *adj* [See કરડ-વુ to bite] Addicted to biting, having the habit of biting

Prov કરડકણા કૂતરાને ડફકવા હાલ્યો Confusion worse confounded

કરડ-ક-ણા-પણું, *s m* Harshness 2 Hot temper

કરડકણાપણું કે'છે, નથી એનામાં ટીરજ,
વીરમય સાવધા નહિ, પણ તેણે ખાય છે
—વલભ.

કરડવું, *v t* [S कृत्, कर्त्, to cut] To gnaw, to nibble 2 To bite

કરડાકી, } કરડાગી, } *s f* [P *fr* કરડું harsh Or, કરડવું to bite] An ironical speech, a taunt 2 A caustic speech.

હુ સરખી લક્ષ્મી, સાવિત્રી, કરે મારી કરડાગી
—પ્રેમાનંદ

કરડા-પાટી, *s f* [Same as ખરડા પાટી] A wooden board in the form of a slate, on which little boys learn elementary figures and the letter of the alphabet

કરડું, *adj* [Hem Des कुरडो = S निर्दय merciless *Cf* P करहा] Severe, rigorous, oppressive

કઠિન કરાળ કાળ છે કરડો, માન સવતુ મોડે
—છોટમ.

Id કરડી નજર A severe look, a look of displeasure 2 Displeasure કરડી નજર લાગવી-બેસવી To be under the influence of the evil eye

કરડું, *s n* [S कुरण्ट yellow amaryuth] An ear-ring worn by women

કરડો, *s m* A toe ring 2 A gold smith's tool

કરણ, *s n* [S *fr* कृ, कर्, કરવું, to do] The idea expressed by the instrumental case (Gram) 2 The instrument of an action 3 Cause, motive 4 An astronomical division of a day

કિરણ, *s n* [S किरण *fr* कॄ, किर्, to scatter] A ray

કરણ્પાટ, *s n* [See કર્ણ the ear + વૃત્તિ a circle] A musical instrument having the form of the ear

કરણી, *s f* An act, an action, a deed
ધન્ય ધન્ય મયાસુર કરણી, શારદા, શેષ ન શકે વર્ણી
—ગિરિધર

2 Merit, deserts 3 Surds (in Algebra)
Prov કરણી તેવી પાર ઉતરણી As you sow, so you will reap

કરંડો, *s m* [S करण्ड] A box of metal or wicker work, a casket

કુ-રત, *s f* [S कु dim + ऋतु a season] An improper season or time

કર-તલ, *s n* [S कर the hand + तल the surface] The palm of the hand .
કૃષ્ણ કૃપા થઈ, તે થઈ, ફરી જાય ન રીઠી,
આતી પટોળ રંગચોળની જેમ કરતલ લીટી
—દયારામ

કર-તવ, *s n* [S कर्तव्य *fr* कृ, कर्, to do] That which should be done; duty 2 Magic, enchantment

કરતાં, *conj* [See કરવું] Though, yet, although 2 Than 3 Moreover, besides, further

કરતાર, *s m* [S कर्तृ a doer *fr* कृ, कर्, to do] The Creator

કર-તાલિ, } કર-તાળ, } *s f* [S *fr* कर the hand + ताल clapping *fr* तड् to strike] A musical instrument made of wood or metal to keep time in music

કુ-રતુ, *s f* [See કુ, કુ bad, evil, + ઋતુ a season] A bad season, an unfavourable season 2 An unfavourable time *Cf* કુ-રત

કર-તૂક, *s n* [S कृ, कर्, to do] Bad action or conduct

કરત્રિમ, Same as કૃત્રિમ

કરદમ, Same as કર્દમ Mud
રમતા આગણે રે, કદરમ નજર્યો છે થીઅંગે,
બાહેકે બારાથી રે, ઝાઝી ફેકી છે હરિ સંગે
—દયારામ

કર નાર, *s m f n* [See કરવું to do] The doer, an agent

કર નારું, *adj* Doing working, active

કર-ન્યાસ, *s m* [See કર the hand + ન્યાસ putting] Putting down, or assigning (particular deities) to the several fingers of the hands

કર તા, *pres part* While doing (Used in poetry)

કરપ, *s m* [See કડો, કરણ] Pomp, awe, prestige

Id -ઉપર કરપ બેસાડવો-રાખવો To hold in awe, to establish one's power over

કરપણ, } કરપિણ, } Same as કૃપણ.

કર-પલ્લવ, *s m* [S कर the hand + पल्लव leaves] The hand when like to a bunch

of leaves 2 Beckoning with the hand

કર-પલ્લવી, *s f* The art of talking with the fingers, the art of teaching the blind and deaf with the fingers, dactylology

કર-પહુ, *s n* A quantity as much as is contained in the two arms extended (Used in the Bhāl District)

કરપવુ, *v t* [S क्लृप् to arrange, to cut] To eat away little by little 2 To shear off

કરપવું, *v t* [See કલ્પવુ] To make a gift of certain articles to Brāhmans for the benefit of the dead on the first ઉતરાણુ day and on the ધર્મઆઠમ after a death

કરપી, *s f* [See કાપવુ to cut] A farmer's weeding tool, otherwise called રાપડી

કરપી, કરપીણુ, } *adj* [S कृपण] Miserly, niggardly

Prov કરપીનુ ધન ગોળે જાય A miserly father has generally an extravagant son

કરપો, *s m* [See કલ્પવુ to arrange] A wooden terrace raised in a field on which a man takes his station and drives away birds. (Used in Kāṭhiāwāḍ.)

કરપ્ય, [Ar] Same as કડપ, કરપ

કરપડી, Same as કરપી

કર-બરુ, *s n* [S कर the hand + બરુ reed] A kind of reed used for making pens.

કરભ, *s m* [S] A young elephant 2 The back of the hand from the wrist to the root of the fingers, the metacarpus

કર-ભાગ, *s m* [S कर a tax + भाग a part *fr* भञ्ज् to break] A tribute

કરમ, Same as કૃમિ A worm

કરમ, *s n* [S कर्मन् an action *fr* कृ to do, See કર્મ] An action 2 A wicked deed 3 Destiny, Fate, the Fates

Id કરમ કરવુ To act in obedience to evil tendencies, to do a wicked act કરમ ખુલવુ-ઘડવુ To get a favourable opportunity, to be fortunate કરમ ફુટવુ To be unfortunate કરમનો આગળો-બળિયો Fortunate કરમનો ઓછો Unfortunate કરમના કાળા (હાથ) Evil destiny કાળા કરમનો કરનાર An evil doer કરમે ચહોંટેલુ-લખેલુ-લાગેલુ-વળગેલુ Destined, permanently attached, being a permanent encumbrance કરમનો-કરમે (સોધી) કાઢેલો Brought in by Destiny (of an obstacle) કરમનો ફુટેલો-ફુટ્યો Unfortunate કરમ બાધવા To commit sin or sinful acts કરમના ભોગ Sufferings appointed by Fate

Prov કરમના આગળા, કે પરણ્યા પહેલા રાડયા There is no flying against Fate કરમ કઠણ, ને કાયા સુંવાળી=કરમ કઠિયારાનુ, ને દેહ રાજાની=કરમ કબીર ને દેહ સોનાની The misery of putting together unsuitable things કરમ કરે, તે કોઇ ના કરે The ways of Fate are mysterious કરમ કહે 'કોઠીમા પેસુ,' ને મન કહે " માળવે જાઉ " A desire quite out of proportion to one's conduct કરમમા ન હોય દોકા, ને કોના લેઉ ઓકા? Who can help me against my Fate? કરમની રદી, નાખી ઉંધી, તો થઈ છતી Good fortune can easily turn the table કરમને કાઇ શરમ નથી the Fates are inexorable કરમ પ્રમાણે બુદ્ધિ, ને જત પમાણે પોયણુ Our inclinations are determined by our past conduct and our surroundings કરમમા ને ધરમમા કોઈનો ભાગ નથી There is no partnership in Fate and Piety. કરમ વગરનો ખેતી કરે, બળદ મરે કે સુકવણુ પડે Misfortunes seldom come single કરમ હોય પાધરા, તો વેરી સૌ આંધળા Good fortune can silence all opponents જ્યા જાવ, ત્યા કરમ આગળ ને આગળ The more I try, the further I am off જનમ આપે જનેતા, પણ કરમ ન આપે કોઈ Every one has to suffer the consequences of his past conduct

કરમ-કથા, કરમ-કહાણી, } *s f* [S कर्मन् fate + કથા, કહાણી, a story], The history of one's misfortunes

કરમ-કુટ, *s f* [+ કુટવુ to beat] Unnecessary or useless trouble 2 Drudgery

કરમ-જ, Same as કિરમજ

કરમ-જી, Same as કિરમ-જી

કર-મણવું, *v i* [S कु, कद्, ill + મન mind] To be dissatisfied, to be perplexed

કરમણતી ઓશી કામિની —સામળભટ

2 To be incommoded

કરમદી, *s f* [Hem Des. करमंदी *fr* S

कारमर्द] The corinda tree

કરમદું, s n A fruit of the corinda tree

કરમ-અખસેશ, s f [See કરમ Fate + બક્ષિસ a gift] Good fortune 2 A gift 3 Forgiveness

કર-મળો, s n [See કર the hand + મેળવ-વુ to mix.] A sweetmeat ball made of the flour of parched bajri and molasses mixed together with the hands

કૂર ને કરમળો રો ન શીરાવતો ? —નરસિંહમેહેતો

કરમાણી-અજમો, s m [P कर्माणी brought from Karman + અજમો] A kind of medicinal drug

કરમો-ધરમી, adj [S कर्मन् destiny + धर्म religious merit] Experienced (in happiness or unhappiness) as the fruit of merit or demerit

કરમા-વું, v t To wither, to fade, to pine away

Id તેનુ મોઢ કરમાયુ She felt ashamed

કર-માલા, s f [S कर the hand + माला a garland] The fingers used as a rosary 2 A rosary kept in the hand

કરમિયો, } Same as કૃમિ, કરમ, A worm
કરમી, }

કરમી, adj [See કરમ fate] Fortunate, lucky

ન ગમ્યો કરમી કોઈ, ગમ્યા નહિ સામદ ગૂરો —સામળભટ

કરમો, s m [S કર્મ an act] A particular offering to a goddess

કર-મોડ, s f [See કર-મોડવુ] A sprain

Id કરમોડ ખાવી To suffer from a sprain

કર-મોડ-વું, v t [See કર the hand + મોડ-વુ to break] To twist, to bend, to dislocate

કરમોડિયા, s m pl A disease to which cattle are subject

કર-મોવું, v t [See કર the hand + મોવું to mix with oil] To mix (flour, &c) with oil or ghee with the hand

ચોળા ને ચણા રે (દાળ) રે, ધીમા કરમોઈને —પ્રેમાનંદસ્વામી

કર-વડો, s m [See કર the hand + વર્ત urning] A pot with a tube attached to it

કરવત, s n [S करपत्र] A saw

Prov કાશીનુ કરવત ઊભુએ વહેરે, ને આડુએ વહેરે Time cuts both ways = Time and tide wait for no man

કરવતિયો, s m A sawyer

કરવતી, s f A small saw 2 A kind of carriage

કરવતા-કોર, s f [+ Guj કોર the edge] The edge of a saw, the border of a dhotar in the form of a saw

કરવતી-દાવ, s m [+ Guj દાવ a game] A particular position or hold in wrestling

કર-વરૂ, s n [See કહેર calamity + વરસ a year] A year of scarcity

કરવાલ, s f } [S करवालिका a small
કરવાલુ, s n } club] A sword

હ ચા આયુધ કરી રખવાળ, સનાહ પહેર્યાં, કર કરવાળ —આસણુ.

કરવીર, s n [S] A kind of flowering plant 2 The flower of the plant

કરવું, v t [S कृ to do] To do 2 To execute, to perform 3 To make, to create, to form 4 To commit, to perpetrate 5 To observe

N B –કરવુ, showing *action* in the widest sense, is used with verbal nouns widely differing in their meaning, e g શયન કરવુ to sleep, ભોજન કરવુ to eat

Id ઓછો અદો કરવુ, ઘણા વાના કરવા To fondle, to indulge 2 To press કરી લેવુ To do beforehand 2 To make one's own, to adopt કરતો કારવતો પુરૂષ The leading member in a family

Prov કરીએ, તેવુ પામીએ = કરવુ તેવુ પામવું, ને વાવવુ તેવુ લણવુ=કરશે તે ભરશે, ને પોંકશે તે પસ્તાશે =કરેગા સો પાવેગા= કર અને લે As you sow, so you will reap = Gather thistles, expect prickles = Do good, if you expect to receive any કરે ચાકરી, તો પામે ભાખરી No pains, no gains = No sweat, no sweet કરે હાગે, ને વાગે ગાગે The evil we do to others frequently falls over our heads with added interest કરતા હો, તે કરો, ને દાસની દોહળી ભરો Do what you are wont to do, if you wish

o secure your object કર્યું એ કામ, ને વીંચ્યુ ન મોદી Procrastination is the thief of time કર્યું તે ખરૂ, ને કરીશુ તે ખોટું You are no more master of your future than of your past કર્યું, પણ રોકી નાખ્યુ Work done against one's will. કર્યું ભગાના જેવુ The work is spoiled કર્યા કરમ ભોગવવા પડશે One has to suffer the consequences of one's past conduct ઝગતા હોય સો કીજીએ, ઓર ન કરિયે કામ Do not give way to any bold novelties. કરના તો ડરના નહિ, ઔર ડરના તો કરના નહિ Attempt not or accomplish what you attempt

કરશણુ, *s n* [See કણુસણુ] An ear of corn

કરશણુ, *s n* [S कर्षण ploughing *fr* कृष् to draw, to plough] Cultivation, ploughing

કરશણી, *s m* A cultivator, a farmer

કરશણી, *s f* [See કરવ, કળશ, ગળિ યો] A small water pot, a small goblet

કરસદ, *s f* [Ar] Fibres of silk.

કરા, *s n pl* [S कर the hand]Bangles, wristlets

કરાંજવું, **કરાંજવું**, } *v t* [S कट side, कटी the waist, See કેડ + જવુ to go] To strain (the bowels) 2 To make an inarticulate sound 3 To turn and twist the body while lying down in bed (as a relief from pain)

કરાટી, **કરાંઠી**, } *s f* Dry cotton stick

કરાંઠું, *s n* Same as કરાંઠી,

કરાંશી, *s f* A carpenter's tool

કરા, *s m pl* [S कर hail] Hail stones, hail

કરાઈ, *s m* [See કરવત a saw] A sawyer, one whose business it is to saw timber, &c 2 *s f* A crow bar (Used in Kāthiāwāḍ)

કરાખી, *s f* [See કર the hand + S कक्ष, કાખ, the arm pit] A long and triangular strip of cloth used in sewing a bodice or an અંગરખા

કરાડ, *s f* [See કર the hand+ આડું cross or, S कराल high, lofty, uneven, jagged] A precipice 2 *s m* A tall plant (Used in Kāthiāwād)

કરાડી, *s f* A deep hollow in the bed of a river always filled with water 3 A goldsmith s tool

કરાડો, *s m* A high and steep bank 2 The horizontal shaft, on which a beam rests in the process of sawing 3 A carpenter's tool used in hewing down large pieces of wood (Used in the Surat District)

કરાણી *s n* A purser in a ship

કરામણ, **કરામત**, } *s f* [Ar करमात] Contrivance, ingenuity 2 Skill, art 3 Cleverness, fraud, dishonesty 4 Magic

કરામતી, *adj* Ingenious, skilful 2 Clever, fraudulent, dishonest

કરાર, *s m* [Ar] A promise 2 An agreement 3 Ease, quiet 4 Recovery from sickness

તરત તામે દારૂણી, કરાર થશે એ કાવ,
વિ ન ટળ્યુ વિનતાતણુ, આમને વધાઈ આવ
—સામળભટ

Id કરાર કરવો To make an agreement કરાર તોડવો To violate an agreement કરાર પાળવો To keep an agreement કરાર લખવો To write an agreement. કરાર થવો To take place (of an agreement) 2 To be recovered from sickness કરારે By right 2, At ease 3 Without fear or restraint, *e. g* કરારે જા, કરારે ખા, કરારે પૂછ કરાર હોવુ To recover from illness

કરાર, *adj* [See કરાડ 1, કરાડો] Sloping (Used in the Surat District.)

કરારવું, *v t* [See કરાર an agreement] To make an agreement

મેં તો વચને કીધેલ છે વાત, કરારેલ ફોલે રે
—ભોળેભગત

કરારદાદ, *s m* [Ar] A deed of compromise 2 An agreement

કરારનામું, *s* [+ P नामह a description] A deed, a bond 2 An agreement or engagement

કરાલિયો, *s m* [See કરોળિયો] A spider

કરાળ, *adj* [S कराल] Formidable, dreadful

સુખી રગે રગ પસરી ગઈ, કર્ણને આળ કરાળ
—પ્રેમાનંદ

2 High, lofty

કરાળિ-યો, *s* [S कुलालक earthenware *fr* कुलाल a potter] A seller of earthenware, earthen goblets, smoking pipes, &c

કરાળિયો, Same as કરાડિયો

કરિણી, *s f* [S *fem* of करिन्, કરી, an elephant] A female elephant

કરિયાણું, *s. n* [See કિરિયાણું] Grocery, drugs.

કરિયાતું, *s n* [S किरात] Chiretta

કરી, *s m* [S करिन् *fr* कर the trunk of an elephant] An elephant

કરી, *s f* [See ચરી, ચર્યા, conduct] Diet, regimen

Id કરી પાળવી To live on a diet prescribed by a physician

કરી, *prep* Same as કરી-ને

કરી-ને, *prep* [Guj કરી-ને having done *fr* કર-વું to do, or S करणे "in the sense of an instrument' *fr* કર-ણ an instrument *fr* कृ, कर्, કર-વું, to do] By, from, owing to, through, by means of

કરીઆવર, *s m* [See કર a tax + વર husband] Money or articles which a person must give to his son-in law, daughter, sister, &c, on certain auspicious occasions

Id કરીઆવર આપવો-કરવો To make a present, &c કરીઆવર લાવવો (said of a girl) To bring a present, &c

કરીમ, *adj* [Ar] Bountiful, gracious, generous 2, *s m* The lord of the earth

કરીર, *s n* [S] A kind of plant

કરૂણ, *adj* [See કરૂણા pity] Pitiable, exciting compassion

કરૂણા, *s f* [S] Grace, mercy, compassion pity

Id કરૂણા કરવી-લાવવી-આણવી To have pity
n કરૂણા માગવી To appeal to mercy

કરૂણાકર, *adj* A mine of mercy (generally applied to God)

કરૂણા-નિધિ, *s m* Store of mercy (generally applied to God)

કરૂણા-પાત્ર, *adj* Fit for mercy

કરૂણા-મય, *adj* Merciful, kind

કરૂણા-રસ, *s m* The feeling of compassion 2 A tragedy

કરૂણા-સાગર, } *s m* An ocean of mercy
કરૂણા-સિન્ધુ, } (applied to God)

કરૂણાળુ, *adj* Full of compassion, merciful

કરૂપ, } *adj* [S कु bad + रूप form]
કરૂપું, } Deformed, ugly, ill shaped

કરેડુ, *s n* [See કર a tax + વૃત્તિ being] An annual offering or present to a goddess or to an evil spirit 2 Same as કરેડું

કરેઠી, *s f* Whitesand

કરેડુ, *s n* [Cf Mar खारट Saltish *fr* ખાર salt + S ट, ડુ, dim] A cow's milk obtained immediately after the cow has given birth to her young one

કરેડુ, *adj* [See કરડુ harsh] Having a disagreeable taste, tasteless

કરેડો, *s m* [See કરાડો 1] A vertical prop in an Indian spinning wheel

કરેણ, *s f* [S कर्णिकार] A flowering plant

કરેણા, *s m pl* The flowers of કરેણ

કરેણુ, *s m* [S] An elephant 2 *s f* A female elephant

કરે-લું, *adj* [Past Part of કર વું to do] Done

કરેળી, *s f* [See કરાળ terrible] A terrible cry, a loud scream

કરેળી, *s f* [See કરાળ terrible] Anger; angry excitement

દોરડો એ કોણે ખાધો છે, શું આવે તાવની કરેળી છે,
શું સરખો લોહો થયો રોગિયો, દેખી મુને ચઢે છે કરેળી છે
—પ્રેમાનંદ.

કરો, *s m* [See કેડ, કટિ, S कट, a side, the waist] The side-wall of a house

Id કરો ચણવો-ચણાવવો To raise or build a side-wall of a house કરો પાડવો To pull down a side wall સહિયારો કરો A sidewall common to two adjoining houses

કરોટી, *s f* [S करोटि] A human skull

કરોડ, *s f* The sides of the body

કરો-ડું, *s n* [See કરે-ડું] Usage, custom

કરોડ, *s f* [S क्रुड the bosom] The spine

કરોડ, *adj* [S कोटि] Ten millions

Id કરોડ પતિ=કરોડાધિપતિ A millionaire

કરોડો, *adj* Many *crores*, billions, innumerable

કરોધ, Same as ક્રોધ

કરોયલ, *s m* [S ...] A peacock (Used in the Bhāl District)

કરોળિયો, } *s m* [Dh Des ... a spider *fr* S कोलिक a weaver *Cf* Hem Des कोलिओ = S तन्तुवाय a spider] A spider 2 [S कोलालक earthenware *fr* कुलाल a potter See કરોળિયો] A seller of earthen pots 3 A particular kind of plant and its seeds
કરોળિયો,

કર્ક, } *s m* [S] A crab 2 The zodiacal sign Cancer
કર્કટ,

કર્કટ, *s m* A kind of tree

કર્કશ, *adj* [S] Harsh 2 Hard

કર્કશા, *s f* An ill-conducted or unfaithful woman.

કર્કટિક, *s n* [S कर्कट] A pair of compasses

કર્કાર્ક, *s m* [S कर्क Cancer + अर्क the sun] The time when the sun's rays are vertical in the tropic of Cancer.

કર્કોટક, *s m* [S] A species of cobra

કર્ણ, *s m* [S] The ear 2 The hypotenuse of a right-angled triangle 3 A diagonal of a parallelogram 4 The helm of a ship

કર્ણ-કઠોર, *adj* Harsh to the ear

કર્ણ-ચ્છેદ, *s m* The cutting off the ears (of a criminal)

કર્ણ-ધાર, *s m* A helmsman

કર્ણ-પિશાચ, *s m* A spirit capable of being subdued by a *mantra* and forced to tell the affairs of other people

કર્ણ-ફુલ, *s n* An ear-ornament worn by women.

કર્ણ-રેખા, } *s f* The line which forms the hypotenuse or a diagonal
કર્ણ-રીટી,

કર્ણ-વેધ, *s m* The ceremony of piercing holes in the lobes of the ears of a child

કર્તરિ, *adj* [See ...] Agreeing with or indicating the agent (Gram.)

કર્તરિ-પ્રયોગ, *s m* A sentence in which the verb agrees with its subject. 2 The active voice (Gram)

કર્તરી, *s f* [S कृत् to cut] Scissors, clippers

કર્તવ્ય, *adj* [S *fr* कृ to do] Required to be done 2 *s n* A deed 3 An action 4 One's duty

Id ... ... Practical geometry.

કર્તવ્યતા, *s f* Mode of action 2 Duty, one's whole duty

કર્તા, } *s m* [S *fr* कृ to do] A doer, ... a maker, an author (2) The Nominative case, the subject of the verb (Gram)
કર્તાર,

કર્તા-હર્તા, *s m* [S ... + हर्ता a destroyer *fr* हृ to take away] The creator and the destroyer 2 The sole manager

કર્તૃત્વ, *s n* The power of doing, potentiality, capacity, energy

કર્તૃ-વાચ્ય, *adj* [S + वाच्य fit to be spoken of *fr* वच् to speak] That (sentence) in which the agent is spoken of, i e in which the agent is the principal word, active in construction

કર્દુક, Same as કરવુડ

કર્દમ, *s m* [S] Mud, dirt. 2. Intermixture of castes

કર્પટ, *s n* [S] Cloth 2 A garment [કપટ, કાપડ, કપડું, are derived from this Sanskrit word]

કર્પૂર, *s n* [S] Camphor

કર્પૂર-ગૌર, *adj* [S + गौर white] White like camphor 2 *s m* The god S'iva

કર્બુર, *adj* [S] Variegated, spotted

કર્મ, *s n* [S *fr* कृ to do] An action 2 A religious action or ceremony (sacrifice, &c) 3 Works, conduct, course. 4 Destiny 5 Moral duty 6 (Gram) The object of an action, the Accusative case,

the object of a verb 7 A function, an office 8 Immoral or censurable conduct 9 Sexual intercourse

કર્મ-કાણ્ડ, s n The section of the Vedas which treats of rites and observances

કર્મ-ગતિ, s f The force of past actions

કર્મ-ઠ, adj Strong or strict in adherence to duty or religious observances

મેં કર્મઠ સંગ બહુ કર્યા, સંન્યાસી યોગી અત્ય
—દયારામ

કર્મણિ-દ્વિતીયા, s f The second or the Accusative case used to show the object of a verb

કર્મણિ-પ્રયોગ, s m A sentence in which the verb agrees with its object 2 The passive voice

કર્મણિ-વાચ્ય, adj That (sentence) in which the object is the principal word, passive in construction

કર્મ-નિષ્ઠ, adj Exact in the observance of rites, devoted to one's duty, firm in the performance of one's duty

કર્મ-નિષ્ઠા, } s f Firmness in the
કર્મ-નિષ્ઠાપણું, } performance of religious observances or forms

કર્મ-પાશ, s m Same as કર્મ-બંધ

કર્મ-બંધ, s m The tie of actions, the necessary relation between actions and their results, the bond of Fate

કર્મ-ભ્રષ્ટ, adj Lax in keeping ordinances and observances 2 Not doing one's duty

કર્મ-માર્ગ, s m The law of works 2 The prescribed way of performing religious acts

કર્મ-યોગ, s m The power of destiny, chance, an accident, an accidental union 2 Application to, or diligence in, one's duty

કર્મ-રેખા, s f Writing, (lit) lines, written by Destiny on the forehead of a man 2 Destiny, Fate

કર્મ-વાદ, s m The theory of predestination, fatalism

કર્મ-વાદી, s m An adherent of fatalism, a fatalist

કર્મ-વિપાક, s m The result or effect of one's past actions.

કર્મ-સંગ, s m A desire to secure and enjoy the results of one's own past actions

કર્મ-સંજોગ, s m An accidental meeting, an accidental conjunction of circumstances

કર્મ-હીણ, } adj Unfortunate, unlucky,
કર્મ-હીણું, } unhappy

કર્મા-ધર્મી, Same as કરમા-ધરમી

કર્માતીત, adj Being beyond the power of action, free from the bond of Action or Destiny

કર્માધીન, adj Dependent on one's past actions 2 Dependent on Fate

કર્માનુસાર, s m Following one's past actions

કર્માનુસારી, adj Following one's past actions

બુદ્ધિ કર્માનુસારિણી —ભગવદ્ગીતા.

કર્માન્તર, s n All rites and ceremonies

કર્મિષ્ઠ, adj Very dutiful, exact in performing religious rites and ceremonies

કર્મેન્દ્રિય, s f The five principal organs of action

કર્ષ, s m [S] A goldsmith's weight equal to eighty ratis, or sixteen mâsas, or ⅞ of a tolā

કર્ષણ, s n [Classical form of Guj કરસણ] Attraction 2 Ploughing 3 Cultivation

કલ, s f [See કળા art] A fixed lock 2 A spring, a contrivance; a machinery. Same as કળ

કલઈ, s f [Dh Des कालोय fr S कल-धौतम् silver] Tin. 2 Coating or lining with tin

Id કલઈ કરવી-દેવી-ચઢાવવી To cover or line with tin 2 To give a bright appearance, to polish કલઈ ઉતરી ગઈ-જવી રહી The

lining of tin has worn off

કલ-કલ, *s m* [S Imit *Cf* Eng *Cluck*] A confused jangling or noise (of men) 2 The chattering of birds

કલ-કલ વું, Same as ક•કલ વું

કલ-કલા ટ, *s m* } A loud confused
કલ-કલા ણ, *s. n* } noise, an uproar Same as ક•કળા ટ

ક•લક્ષણ, Same as કુ•લક્ષણ

ક લક્ષણું } *adj* Having bad signs,
ક•લખણું, } unlucky, unfortunate

કલ-ખાપરી, *s f* [S कला contrivance + खपर an earthen pot] A medicinal preparation of burnt clay

કલગી, *s f* [P] A gem-studded ornamental crest 2 A nosegay 3 A flowering tree 4 A kind of song

કલગી દાર, *adj* [+ દાર P having] Having a crest (કલગી)

કલગે ર, *s f* A kind of silk cloth worn by women

કલંક, *s n m* [S] A blot, a spot 2 An imputation, an accusation, a stigma, a stain

Id કલંક ચોટવું-ચઢવું-બેસવું-આવવું-લાગવું To be blotted, stained, or under a stigma કલ૦ ઉતારવું-ધોઈ નાખવું To make or be free from a blot or a stigma

કલંકી, *adj* [See કલંક a blot] Soiled, contaminated 2 Slandered

કલંકી, Same as S કલ્કી, of which કલંકી is a popular form

કલ-દાર, *adj* [See કલા art + દાર P having] Made with art 2 (In coinage) Of the British Indian currency, as distinguished from the Gāikawāḍ's currency (which latter is called બાબાશાહી)

કલ-જુગ, *s n m* [S कलि-युग *fr* कलि a quarrel + युग an age, a period] The fourth age of the world, the present Iron Age, the age of vice according to the Hindūs (It commenced about three centuries before the Christian era & is to last 4,32,000 years, at the expiration of which period, according to the Sāstras, the world is to be destroyed)

Id કલજુગ બેઠો છે The iron age of the world has set in કલજુગ આવવો-બરાવો To come into play (of the vices and evils of the iron age) કલજુગનો પોરો A sinful person

કલણ, *s* [S कल् to go, to incline] A swamp, a bog, a morass, a marsh

ક લંદ, *adj* [See કુ dim + લાદ a mischievous person] Troublesome, mischievous

કલત્ર, *s n* [S] The wife

કલ તર *s f* [Guj કળ•વું to pain *Cf* વેદ ના] Rheumatism

કલ તર, *s n* [S कल् to know] An estimate of the produce of a harvest

કલથી, *s f* [S कुलित्थ] A coarse grass 2 A kind of black seeds used as food

કલ•ના, *s f* [S *fr* कल् to know, to guess, See કળ વું] Knowledge, conception 2 A conjecture, a guess, an estimate

કલપ, *s m* [See કલફ] A composition used to blacken hair, a hair-dye

કલપ ના, Same as કલ્પ•ના

કલપ-વૃક્ષ, Same as કલ્પ-વૃક્ષ

ક•લપ વું, *v t* [S कु dim + लप् to speak] To be in a great distress, to grieve over

કલપ વું, *v t* [See કલ્પ ના imagination] To imagine, to suppose

કલપાન્ત *s n* [S कल्प arrangement, creation, See કલ્પ + अन्त the end] The end of the age of the world, the destruction of the world 2 Affliction, bewailment, sorrow

કલપિ ત, *adj* [See કલ્પિ•ત] Conceived, invented, imaginary

કલફ, *s m* [Ar] A composition for blackening the hair, a hair-dye

કલફાત *adj* [Ar] Caulking, a process in ship-building; the act of stopping and sealing the seams of planks to make them waterproof or air-tight

કલ-બલ, *s f* Same as કલ-કલ

કલ-બલા•ટ, Same as કલ-કલા ટ.

કલમ, *s f* [S=Ar] A pen, a reed 2 Hand-writing 3 A paragraph, a section

4 A condition in an agreement 5 A language or dialect 6 A painter's brush 7 A graft on a tree or plant 8 Lopping and pruning of trees

Id કલમ કરવી-ઘડવી To mend a pen કલમ કરવી To engraft કલમ ઘડવી-કાપવી To cut the point of a pen 2 To dismiss from service આ ત્રણ કલમ જાણે છે He knows three languages

કલમ-કશ, *s m* [Ar कलम् a pen + P कशाद one who draws *fr* कशीदन् to draw] A writer, one who skilfully wields the pen

કલમ-તરાશ, *s* [Ar + P तराशीदन् to cut] A ready pen man 2 A penknife 3 *adj* Cut vertically and transversely like the point of a Hindū pen

કલમ-દાન, *s n* [Ar + P दान a suffix showing place] An inkstand 2 A portable case for the instruments of writing

કલમ-બંદી, *s f* [Ar + P बन्द् binding *fr* S बन्ध, બાંધવું, to bind] Attachment, sequestration 2 A document showing the management and the state of affairs in a district 3 A writing under distinct heads and items 4 *adj* Written under distinct heads and sections

કલમી, } *s f* The second mast in a
કલમીન, } ship 2 The sail hung on the second mast

કલમી, *s m* [S कलम rice *Cf* કણબી, કણબી] A cultivator, one who works in the field 2 The name of a caste among the Hindūs

કલમો, *s m* [Ar कलम् to speak] A precept of a chapter of the Qurān, the Muhammadan Confession of Faith, "there is no God but Allah, and Muhammed is the apostle of Allah" 2 A noisy brawl, a loud vociferation

કલ-રવ, *s m* [S कल indistinct + रव sound *fr* रु to cry] A soft sweet sound

અલિકુલ ને કોકિલના કલરવ, કુંજ કુંજે ઉભરાયે
—ગીતગોવિંદ

કલ-શુ, Same as કળશુ

કલવાર, *s f* Red beetle nut (Used in Kāthiāwād) 2 Rotten beetle nut (Used in Surat)

કલવો, *s m* A ceremony performed by the women of the bride's party a little before the marriage procession starts, consisting in carrying to the bridegroom some sweetmeats (Written also કલેવો)

ત્યાંથી અભિમન્યુ નનીવાસે આવ્યા,
તકાળ કલવો કરાવો રે
—અભિમન્યુનો ચકાવો

કલસ, *s m* [S कलश a pot] A water-pot, a jar 2 A dome, a spire, the spire of a temple

કલસી, *s f* A measure of 16 maunds used in weighing corn Same as કળસી

કલસ, } *s m* A water-pot
કલસી-ઓ, }

કલહ, *s m* [S] A quarrel, a strife, a brawl

કલહાન્તરિતા, *adj f* [S *fr* कलह a quarrel + अन्तरित separated *fr* अन्तर् a distance] Separated from her lover on account of a quarrel with him (of a woman)

કલા-કલા, *adv* [See કલુ pleasing to the ear] Blooming, growing, prospering

Id ખેતરમાં બાજરી કલા કલા થઈ રહી છે Bājrī is blooming or thriving in the fields

કલાટી, *s f* [S कट કડ, કેડ, side] The side or ribs of the body

કલા, Classical form of કળા An art

જનકી કલાસે હુકત ચાકત, બોલત પ્રાણ આધારા,
તેનકી કલાસે સગ જગ ભૂલ્યો, ઐસી પુરુષ હૈ ન્યારા
—મીરાબાઈ.

કલાઈ, Same as કલઈ

કલાક *s m* [Eng *O'clock*] An hour

કલાગુ, *adj* [S कु dim + લાગુ to attach, to suit] Unsuitable

કલાદ, *s m* A goldsmith

કલા-ધર, *s m* [S *fr* કળા a digit + ધર to hold] The moon 2 [See કળા a beautiful appearance + ધર to have] A peacock

કલાપ, *s m* [S] A group 2 The

feathers of a peacock 3 The moon

કલાપી, s m A peacock

કોએ મરણ હંસનું નિમર, ઉપર નાખે કલાપી કીર

—ગિરિધર

2 A cuckoo

કકલ-પીટ, s f [Guj કલ કલાટ noise + પીટવું to beat] Hubbub, uproar 2 Bewailment

કલા-ફૂલ, s n [See કલા, કળા, a bright beautiful appearance + ફૂલ a flower] A particular kind of earring, also called કેસરફૂલ

કાને નવાફૂલ ઝાલ ઝબૂકે —પ્રેમાનંદ

કલાબૂત, s n [P कलाबतून gold thread] Silken thread covered with gold or silver wire

કલાબો, s m [P] The cuts in the sleeves of an અંગરખું

કલામ, s f [Ar] A speech, a sentence, words

Id કલામે શરીફ The Quran

કલાર, s n [S कल्हार a white water-lily] The name of a plant, with the leaves of which S'iva is particularly pleased

કલા-રસ s m [S See કલા, કળા, art + રસ sentiments] The sentiment awakened under the inspiration of any of the fine arts

મિથુની માયા રચી આ મોહિની રે,

હરે વાઇ કોઈ કલારસ કાન રે —સૂરદાસ

કલાલ, s m [Ar कलाल् a childless man (being used as a curse), a liquor seller, showing public contempt at the traffic Or S कल्यापाल a distiller fr कल्या a spirituous liquor + पाल a keeper fr पाल् to protect, to keep] A distiller, a vendor of spirituous liquors

કલાલ-ખાનું, s n [Ar + P खानह a house] The shop of a liquor-seller, a liquor shop, a tavern, a public house

કલાલણ,
કલાલણી, } s f The wife of a liquor seller 2 A female liquor-seller

કલાલી s f The trade or business of a liquor seller

કલા વતી, s f [S कलावती fr કલા an art + वत्, वती, having] A dancing girl

કલા-વવું, v t [See કલા art] To persuade, to induce

કલાવી પ્રણય કામની, ...

... ...

—... ...

કલાસ, s f [Eng Class] A class

કલિ, s m [S कलि a quarrel] Same as કલિ-યુગ 2 A quarrel 3 Vice

કલિંગડું, s n [S कलिङ्ग] A water melon

કલિત, adj [S fr कल् to know] Known

કલિયાર, s m [S काल black] A black antelope

કલિ-યુગ, [S] Same as કળ-જુગ

કલુષ, s n [S] Sin 2 adj Muddy 3 Dirty 4 Sinful

કલુષિત, adj Same as કલુષ, adj

કલેક, Same as કલંક

કલેક્ટર, s m [Eng Collector] A Collector of the Government Revenue, the chief revenue-officer in a collectorate in the Bombay Presidency

કલેજુ, s n [S कालेय the liver] The liver, the heart 2 A term expressive of strong attachment

Id કલેજુ બળવું To grieve deeply કલેજુ ટાઢું કરવું To appease, to please, to delight 2 To satiate (of thirst, etc) કલેજુ કાપવું To pierce the heart

કલેડું, s n [Dh Des कालिंजिया, Cf Hem Des कालिंजी = S तापादि पचन भाण्डम् a pan for baking bread] A hemispherical earthen-pan

Prov કલેડા વગર શું ભાખ્ડ રહેશે ? If one will not, another will સાસુ મારે તે ઠીકરા, ને વહુ મારે તે કલેડા A great person is never at fault The king can do no wrong

કલેરા, Same as કલેરા

કલેવર, s n [S] The body (of a man or a beast)

કલૈ, s f Same as કલાઈ, કલઈ

કલોડું Same as કલેડું

કલોડી, s f [Cf M कालवड fr S कल्य auspicious] A young cow, a heifer

કલોલ s m [S कल्लोल] Billows, surges

કામના તથા કલોલ, અનેક કપને એવે —નર્મદ
2 The noise or roar of billows 3 A noise, an uproar 4 Merriment

કલોલો, Same as કલ્લો

કલ્ક, *adj* [S] Sinful 2 *s n* Dirt 3 Deceit, hypocrisy 4 A viscous sediment or paste obtained by crushing or pounding together medicinal drugs

કલ્કી, *s m* [S कल्कि] The tenth and last incarnation of Visnu

કલ્પ, *s m*. [S *fr* क्लृप् to arrange, to create] One day of Brahmā, a period of 4,320,000,000 years, the period between the creation and destruction of the world 2 A work on Hindū ceremonial

કલ્પ-વૃક્ષ, **કલ્પ-તરૂ**, **કલ્પ-દ્રુમ**, *s n* [S + तरु, द्रुम, वृक्ष, a tree See કલ્પ-વૃક્ષ] A fabulous tree in Indra's garden, a tree that yields whatever may be desired of it 2 A tree which bears a large quantity of fruits. 3 A lucrative profession

કલ્પના, *s f* [Classical form of કલપના] An idea, imagination 2 A device 3 A sentiment 4 An assumption, a hypothesis

કલ્પના-શક્તિ, *s f* The power of forming ideal pictures, the faculty of imagination

કલ્પના-સૃષ્ટિ, *s f* A creation of the imagination, an imaginary story, a fiction

કલ્પનીય, *adj* [S] That can be imagined, conceivable

કલ્પ-લતા, *s f* [S + लता a creeper] A fabulous creeper, supposed to have the power of fulfilling desires *Cf* કલ્પ-વૃક્ષ

કલ્પવું, *v t* To imagine, to conjecture

કલ્પાન્ત, *s m* Classical form of કલપાન્ત

કલ્પાવવું, *v t* [Caus of કલ્પવું to imagine] To cause to resolve or come to a determination 2 To cause anxiety or affliction

કલ્પિત, *adj* [S form of કલ્પિત] Imagined, fancied, fictitious

કલ્મેશરીફ, *s n* [Ar] The Qurān

કલ્યાણ, *s n* [S] Well being, welfare 2 *s m* A particular tune in music

Id કલ્યાણ કરવું To do good કલ્યાણ ઇચ્છવું -ચાહવું To wish well of કલ્યાણ ચિંતન Anxiety for the welfare of

કલ્યાણી, *s f* A goddess who does good to all

પીઠી ચોળીને પરણે કલ્યાણી —ઉખાણા

2 A woman whose husband is alive. 3 A woman who gads about (used for euphemy)

Id બાઈ કલ્યાણી A person crying "બાઈનું કલ્યાણ થજો May your ladyship be happy" 2 Begging, cringing, meanness

કલ્લા, *s m pl* [Hind See કલ્લો, 2] Whiskers

કલ્લી, *s f* [Dim of કલ્લું] A gold or silver armlet 2 The folds of the lower garment formed with the fingers

Id કલ્લી કરવી-પાડવી To make folds કલ્લી ખોસવી To fix the folded end of a garment

કલ્લું, [S कटक gold, a golden bracelet See કડું] A gold or silver ring for the ankles 2 A garment folded together to be put on by a woman

કલ્લો, *s m* [See કલ કલ noise, or કલ્લોલ roaring of waves] An uproar

કલ્લો, *s m* [Dh Des कली *fr* S कल्पः a bundle of grass *fr* S क्लृप्, कल्प्, to arrange] A handful of grass 2 Thick and long mustaches 3 Pressure of the hand or of a bandage exerted on the waist of a woman in delivery

Id કલ્લો કરવો-દેવો To exert a pressure on the waist, &c

કલ્લોલ, *s m* [S Imit of the sound of waves] A tumultuous noise, bellowing 2 Merriment

કલ્હાર, [S] Same as કહાર

કવખત, *s m f* [See કુ dim + વખત time] A wrong time, a bad time

Id કવખતે At a wrong time, unseasonably

કવગુ, **કવેણુ**, *adj* [S कु dim + વગ convenience] Inconvenient

Id કવગ આવ્યાથી Owing to cramps coming on કવગો An unfamiliar part of a city or country, a strange district

કવચ, Same as કાવચ

કવચ, s n [S] An armour, a defensive coating 2 A coating 3 A mystical syllable used as a preservative or as a defensive coating

કવચન, Same as કુવચન

કવચબીજ, s n [See કવચ, કૌવચ + बीज seeds] The seed of a climbing herb, the *Mucuna Pruriens*

કવચા, s n pl A medicinal drug

કવછટ, s f [S कु dim + વા wind + છાટો a drop, See વાછટ] Trouble, drudgery, labour 2 The time of the monthly course of a woman

કવડી, s f A game for children otherwise known as મોઈ દાંડો (Used in Rewā Kānṭhā)

કવણ, adj [S कु dim + वर्ण a caste] Of low or degraded rank (of persons)

ગરજ ગળો સાકર થશી, કવણને વાલા કહે —સામળભટ

કવણ, Same as કોણ Who ? Which ?

કવણ તે આવો હતો ? કવણ સરૂપ કામ ?
કવણ સાથે સ્નેહ કર્યો ? કવણ દેશ કોણ ઠામ ?
— સામળભટ.

કવન, s n [S fr कु to sound] Same as કવિતા 2 Composing verses 3 A poetical composition

કવની, s m A versifier, a bard 2 A cheat, a deceiver

કવર, s n [Eng *Cover*] A covering, an envelope

કવરણ, s f [See કુ dim + વર્ણ a caste] A low caste 2 adj Belonging to a low caste

કવરવું, adj [S कु dim + વરવું grown fr S वृध् to grow] Crooked, cross 2 Bitter, harsh

કોણે વચન કહ્યું કે કવરવું ? —ભાપા

Id કવરવું કહેવું-બોલવું To be crooked or cross in speech, to speak bitter or harsh words

કવરૂ, s n [See કુ + વર husband] An ill matching body matched husband and wife

કવર્ગ, s n [S क the letter or sound *Ka* + वर्ग a class] The five consonants of the ક class, ક ખ ગ, ઘ, ઙ, the gutturals

કવરાવવું, v t [S ? ... harassed, perplexed] To harass

કવલ, s m [S See કોળિયો] A mouthful of food

કવલાં, s n pl [Cf Mar ... a tile fr S ... a potter] The lines of tiles on the roof of a house

કવવું, v t [See કવન a poem] To compose verses, to versify

કવું કરે તે શાનો કવિ ? ... વાત, તે શા ગીત ગા ?
—ભાપા

કવશ, adj [S कु dim + वश power] Dependent, under the control of 2 s f The monthly course of a woman

કવાણું, Same as કવાયું, કવેણું

કવા, s m
કવાયુ, s m } [See કુ dim + વા, વાયુ, wind] An ill wind, a sickly wind 2 A disease 3 A change for the worse 4 Disunion 5 Unfavourable circumstances

Id હાલ કવા ઉવાય છે The atmosphere is at present infected તેને શરીરના કવા પેઠા છે His body has become an abode of sickness or disease

એકલો છડીને આવે, ન હો ... કવાને —નૃસિંહ

કવાએત s f [Ar ... pl of ... military exercise] Military discipline, military drill or exercise, parade 2 A subtle device

કવાયેતી, adj Pertaining to military discipline 2 Disciplined

કવાટ, s f [S कु dim + वर्त्मन्, વાટ, a way fr वृत् to turn] A bad way, a bad course of life 2 Immoral conduct or course of life

કવાણું, s n [See કુ + વર્ણ, વાન, colour Cf સવાણ] Defect

કવાબ, Same as કબાબ.

કવાલ, s m [Ar قول to speak] A songster 2 A particular air in music (ખ્યાલ)

કવ્વાલી, Same as કવ્વાલ A songster

ક•વા•વું, v i [See ક•વા, ક•વાયુ, a disease] To be affected by a disease

કોને ન્હીએ જે, કવાઈ કૂપ ? —ગિરધર
જેવું ન્વાયુ વાદળ, એવું મિથ્યા શરીર
—જીવરામભટ

2 To be spoiled 3 To cease to give milk (of a cow, &c)

Id ન્વાઈ જવું To be spoiled, to undergo a change for the worse ભેંસ કવાઈ-કવાઈ ગઈ The she-buffalo has ceased to give milk

Prov કવાએ કાકરા Disunion goes before destruction

ક•વાસ, s m [S कु dim + वास residence fr वस् to dwell] Residence in a bad place

ક•વાસ, s m f [S कु bad + वास a smell] A bad smell

કવિ, s m [S fr कु to sound] A poet, a bard, a minstrel

Prov જ્યાં ન પહોંચે રવિ, ત્યાં પહોંચે કવિ A poet can talk of things not seen in this world

કવિ ત, s n A verse

કવિ તા, s f Poetry, 2 A poem

કવિ•તા•ઈ, s f The profession of making verses

સવિતાઈ સેવકથી, કવિતાઈ કો કરત,
પિતૃતાઈ પાગી પ્રેમે, ચેતાઈ વામજે —વલ્લભ

કવિતા-કરણ, s n Skill in poetical composition, the art of composing verses.

કવિ•તા-શક્તિ, s f Lit The power of writing poetry 2 Poetical genius

કવિ ત્વ, s n Versification 2 The power of versifying, poetical genius

ક વિદ્યા, s f [S कु dim + विद्या learning fr विद् to know] Bad learning, seductive speeches 2 Roguery, cunning

કવિ-મણિ, s m [See કવિ + મણિ] A jewel among poets.

કવિ-રાજ, s m [S + राजन् a king fr राज् to shine] An eminent poet, a prince among poets, a poet-laureate

કવિ-વર, s m The best of poets

કવીન્દ્ર, [S + इन्द्र the king of gods] Same as કવિ-રાજ

કવીશ્વર, [S + ईश्वर lord fr ईश् to rule Same as કવિ-રાજ

કવેશ્વર, [Corrup of કવીશ્વર] Same as કવિ-રાજ

ક•વેણ, Same as કુ•વચન

ક વેળા, s f [S कु dim + वेला, वेळा, time] An ill time, an improper time 2. An unlucky time

કવ્ય, s n [S] The oblation of the funeral cakes to the ancestors

કશ, s f [See કોશ an iron bar] An iron instrument for digging

કશટો, s m [S कष्ट, કષ્ટ, pain] Affliction, misery 2 Bodily exertion, hard work

કશલું, s n [Metathesis of કળુસ] An ear of corn

કશલી, s f [Metathesis of S कलश a water-pot] A small water-pot which exactly fits the mouth of a larger pot

કશીદો, Same as કસીદો

કશું, adj [S किम् what? + दृश like fr दृश् to see] Any, whatever

કશાલો, s m [S कश्, कष्, to rub See કસ•વું] A crowd, a crowded condition

કષાય, s m [S] A decoction 2 An astringent taste 3 A brick-colour, a reddish colour 4 Dirt, uncleanliness, sin.

જે ઇંદ્રિયે જે કષાય કર્યું, તેથી નામ ત્યાં તેવું સર્યું
—અખો.

5 Passion, emotion

કષ્ટ, s n [S fr कष् to give pain] Bodily exertion 2 Suffering, pain

Id કષ્ટ પડવું-પડવું To undergo bodily exertion 2 To suffer pain કષ્ટ ખમવું-વેઠવું To bear bodily or mental trouble કષ્ટ દેવું To give pain to કષ્ટ ભોગવું=કાયા કષ્ટવી To undergo bodily exertion. કાયાકષ્ટ Bodily pain 2 Mortification of the flesh કષ્ટસાધ્ય (A disease) Which can be cured with difficulty કષ્ટમોચન Deliverance from suffering કષ્ટહારી A deliverer from suffering

કષ્ટ•વું, v t To give bodily or mental pain to

કષ્ટા•વું, v i To travail, to labour 2 To suffer the pangs attendant on delivery (of

a woman) 3 To suffer pain

કષ્ટિત, કષ્ટી, } *adj* Hard worked 2 Afflicted, distressed

કસ, *s m* [S कस pith *fr* कष् to rub, to test Or, Ar कस् pith] Pith, marrow, essence 2 Strength 3 The nutritive principle (of vegetable substances and articles of food) 4 The remunerativeness (of a trade) 5 The quality of gold or silver (as determined by rubbing it on a touch stone)

Id કસ કરવો-કાઢવો-જોવો-લેવો To test by rubbing કસ કાઢવો To extract the essence of કસ લેવો-ચુસવો To deprive of the essence કસ આવવો-વધવો To have an increase of essence, substance, or strength કસ ચોરવો To lose essence, substance, or strength, *e g*, આ સાલ ધરતીએ પણ કસ ચોર્યો તેમા કશો કસ રહ્યો નથી He is penniless કસે આવવું=કસ પર આવવું=કસે ચઢવું = કસે ભરાવું To reach a crisis, to be obstinate

કસ, *s f* [S कश a string] A bandage of an અંગરખા or bodice

Id. કસ બાંધવી To tie the bandages of a garment કસ ટાંકવી-મારવી-દેવી-ચોડવી To sew tapes or bandages (on a coat, &c)

કસઈ, *s m* [Ar कसरत् plenty] A butcher Same as કસાઈ

કસ-કસતું, *adj* [See કસ કસાવવું to make tight] Tight

કસ-કસવું, કસ-કસાવવું, } *v i* [S कष् to rub, to scratch] To bind tightly 2 To rub hard 3 To test, to try hard

Id કસકસીને બાંધવું To bind tightly

કસટિયો, *s m* [S कु dim + સટ્ટો speculation] A pawnbroker, a money-lender

કસડો, *s m* [See કચ્છ the tuck of a garment] A waistband of silver or gold

કસણ, *s f* Same as કસ Rubbing, testing

કસણ કરયા વિના કે —પ્રેમાનંદ

કસણવું, *v t* [S कषण rubbing *fr* कष् to rub] To mix by gradually rubbing the ingredients together; to mix by rubbing

કસણી, *s f* [S कास a cough] A disease of the lungs (in children)

કસણી, *s f* [See કસ test] A test by rubbing 2 Distress

આવી કસણી ... —ગોપીભગત

કસણું, Metathesis of કણસ, An ear of corn

કસદ, [Ar] Inclination, desire, purpose

કસદાર, કસવાળું, } *adj* [See કસ essence + P दार, S वत् possessing] Sappy, substantial, nutritive 2 Pithy

કસબ, *s m* [Ar] Gold or silver thread used in embroidery 2 A business, a trade, a profession 3 Conversancy in an art; proficiency 4 An artifice, a device 5 Harlotry

Id જૂઠો-ખોટો કસબ Imitation lace Lace not made of gold or silver thread સાચો કસબ Lace made of gold or silver thread એ એનો કસબ છે This is his forte 2 He is an expert in this matter

કસબ-ચોર, *s m f* He or she who cunningly learns an art from another and practises it 2 An artificer who cunningly spares his skill, or refuses to teach it to others 3 He or she who pilfers articles entrusted to him or her (of an artisan or a skilled labourer)

કસબ-ચોરી, *s f* The act of secretly learning and practising an art without admitting one's obligation to the teacher 2 The act of dishonestly concealing one's skill from learners 3 The act of dishonestly pilfering articles entrusted to one (of an artisan)

કસબણ, *s f* A courtezan, a whore, a prostitute, a harlot

કસબાતી, *adj* Belonging to a કસબો or town

કસબી, *s m* [See કસબ an art] An artist, an artisan. 2 *adj* Skilful, clever 3 Made of brocade.

Id કસબી માણસ A skilful man, an artist કસબી કોર A tape interwoven with gold or silver thread

કસબો, *s m* [Ar कसबह a town] A town

Prov કસબે તરફ ન જોઈએ, ઊનાળે અમાર, વગડે નટ ન ઉઠીએ, બજારે બાકાત Every man is a king in his own house Every cock is proud of his own dunghill Every dog is a lion at home

કસમ, *s m pl* [Ar कसम् an oath] An oath

Id કસમ ખવડાવવા-દેવા To administer an oath કસમ ખાવા To take an oath, to swear

ક-સમજ, *s f* [S कु dim + સમજ-વું to understand] A wrong understanding 2 A weak intellect

ક સમો, *s m* [S कु dim + સમો time *fr* S समय time *fr* सम् together with + इ to go] A bad or unluckly time, an inconvenient time

ક-સમો-ડા, *s m pl* [S + समय, See ક-સમો + उदय rise, beginning, *fr* उद् up + इ to go Or, કસ strength + Mar मोडणें, મોડ વું, to break *fr* S मृद् to pound, to rub] Yawning and other signs of idleness or of coming illness

કસર, *s f* [Ar] Deficiency, imperfection 2 Defect, short coming 3 A sum added to, or subtracted from, either side of an account to make the two sides balance 4 Thriftiness 5 Faint symptoms of a disease almost cured

Id કસર કરવી To be thrifty કસર આપવી To pay less 2 To pay or make an allowance for contingencies કસર દે છે To pay less કસર રાખવી To allow a defect to continue, to neglect તેની અંદર હજી જરા કસર છે There is still a little defect left in him

Prov એક કસર, ને સો સદર Money saved is money got

કસરત, *s f* [Ar] Practice 2 Exercise, the state of being constantly engaged (in gymnastic feats, &c) 3 The state of being accustomed to exertion or hard work

કસરત બાજ *adj* Loving physical exercise, practised in physical exercises; fond of athletics 2 Skilful, clever

કસરત-શાળા, *s f* A gymnasium

કસરતિ-યું, **કસરતી**, } *adj* Same as કસરત-બાજ 2 Practised, exercised 3 Clever

કસરિ-યું, **કસર-ખોર**, } *adj* [See કસર frugality] Frugal, thrifty, economical

કસલિ યું, **કસાળિ-યું**, } *s n* [See કુશળ good health] (Used for euphemy) A kind of epidemic disease 2 Cholera

કસ-વાટ, *s n* [See કસ essence + વાટ way] A wooden frame fixed in an oil mill, through which the oil passes

ક સ વાણુ, *s n* [See કુ dim + સ વાણુ good health *Cf* ક-વાણુ disease] Ill health, sickness

કસ-વું, *v t* [S कष् to rub] To bind tightly 2 To test, to try, to put to the test 3 To try or test gold, &c, by rubbing it on a touchstone 4 To put to exertion, to exert, to exercise, to fatigue, to exhaust by hard work

Id શરીર કસવું=કાય કસવી To make the body strong by hard work. સોનું કસવું To test gold by rubbing it on a touchstone. ટેવ કસવી To cultivate a habit કેડ કસવી To bind the waist tight, to gird up the loins 2 To work with a heart કસીને કામ દેવું To exact work.

Prov સોનું જોઈએ કસી, ને માણસ જોઈએ વસી The value of gold is determined by rubbing it, and that of a man by living long in his company

કસે પાસ બેસી કસે, દાસને ઉદાસમાં —વચન

કસાઈ, Same as કસઈ

Prov કસાઈને ઘેર કુશળ, ને ધર્મીને ઘેર વાટ Honesty is praised but starves Plain dealing is a jewel, but they that use it die beggars કસાઈને ઘેરથી ગાય છોડાવવી To save an innocent creature from certain death

કસાઈ-વાડો, *s m* The quarter inhabited by butchers 2 A slaughter house

કસા-કસ, s n } [See કસ-વું to rub]
કસા-કસી, s f }
Rivalry, competition, emulation 2 Rashness

Id કસાકસીનો વખત A time of hard competition કસાકસી ચાલે છે There is a hard struggle or keen competition

કસાણુ, Same as કટાણુ

કસા ય-લું, adj [See કસ-વું to rub] Tested 2 Practised, accustomed to hard work

કસાર, Same as કંસાર

કસારી, Same as કંસારી

કસારો, Same as કંસારો

કસા-વું, v i [Pass of કસ-વું to test, to rub] To be tested 2 To be accustomed to hard work

કસીદો, s m [P fr कशीदन् to draw] Embroidery 2 A piece of a brick or tile burnt in fire and turned hard

Id કસીદો ભરવો-કાઢવો To do embroidery

કસુ તર, adj [कु dim + सु तर easy to cross or to accomplish fr सु well + तॄ, तर्, to cross] Difficult, intricate, vexatious 2 Inconvenient

કસુંબ લ, adj Same as કસુંબી, 2

કસુંબી, s f [S कुसुम्भ] Safflower, saffron. 2 adj Red, coloured with safflower

કસુંબો, s m Saffron-colour, red colour 2 A garment dyed with a red or saffron colour 3 A drink of opium diluted with water and having a saffron colour

Id કસુંબો કાઢવો To make a red liquid 2 To get a red liquid from safflowers 3 To make a drink of opium, &c કસુંબો ગાળવો To make a red coloured liquid of safflowers કસુંબો પીવો-લેવો To drink a preparation of opium કસુંબા પાણી કરવાં To make a feast in which a preparation of opium is the chief attraction 2 To effect a reconciliation between rivals who thereafter drink an opium preparation at a feast, to reconcile કસુંબો ચઢાવવો-દેવો-મૂકાવવો To dye red

કસુર, s f [Ar] A fault, an error, a shortcoming

Id કસુર કરવી To commit a fault કસુર કાઢવી To find fault with

કસુવા-વડ, s f [S कु dim + સુવાવડ confinement] Abortion, miscarriage 2 A painful delivery

કસોવું, adj [+ સોવું clean] Not pure, impure, defiled, polluted 2 Not in working order, out of order

Id જીભ કસોવી કરવી To defile one's tongue, to make use of abusive words

કસોલ્ળું, s n Rubbish 2 Chaff,

કસોટી, s f [See કસ rubbing + વર્તિ a circle] A touchstone, generally round in form 2 Making a trial, an experiment, a trial

Id કસોટી કરવી To test by rubbing 2 To test a man by putting him to a severe trial કસોટીમાં લેવું To exact hard work from a man

કસ્તર, s n Rubbish 2 Old grass used for thatching 3 Patching up old metal vessels

કસ્તી, s f [P] The sacred thread tied round the waist by the Pársis

કસ્તુરી, s f [S कस्तूरी] Musk

કસ્તુરિ યો-ઘાસ, s m A fragrant plant

કસ્તુરિ યો-મૃગ, s m [S + मृग a deer] The musk deer

કહાટ વું, Same as કાટવું

કહા-ણી, s f [See કહે-વું to tell] A story, a tradition 2 A proverb Same as કેણી

કહા વવું, v t [Caus of કહે-વું to tell] To send a message

Id કહાવી મોકલવું To send word

કહીં, adv [S कस्मिन् in what? fr किम् what?] Where? at which place?

કહીં-કહીં, adv At some places

કહે-ણું, s n [See કહે-વું to tell] A message 2 An invitation Same as કેણું

Id કહેણુ મોકલવું To send an invitation

કહે-ણી, s f That which is said 2 A mode of telling or speaking 3 A proverb, a maxim 4 A bad reputation, a public scandal Same as કેણી

રાણ સા'ય થઈ થઈ, કહ્યું કહેણી કઈ કઈ,
કરે દુ ખે રહી રહી, સમરી રામ નામને
—વલ્લભ
ભેષાણી પગ ખેંચી રહી, શુક પ્રત્યે એમ કહેણી ક્હી
—પ્રેમાનંદ

કહે•વત, *s f* A proverb, a maxim 2 A bad reputation

Id કહેવત છે=કહેવત ચાલે છે As the proverb goes As the proverb says માથે કહેવત આવવી To be subject to a charge, to be charged with an offence, to be reputed guilty

કહે•વરા•વવું, Same as કહા વવુ

કહે•વા ડું, *v i* [Pass of the Caus of કહે•વુ to tell] To be called 2 To be reputed 3 To be charged

કહે વું, *v t* [S कथ् to tell] To tell, to inform Same as કે'વું

Id કહી દેવુ To give out, to express કહી ચુકવુ–નાખવુ To have finished telling કહી સમળાવવુ To relate, to tell 2 To use abusive language towards

Prov કહેવુ જૂદું, ને કરવુ જૂદું=કહેવુ કઈ, ને કરવુ કઈ=કહેવામા ને કરવામા ફેર છે Saying and doing are two things It is easier to speak than to do કહેવા કરતા કરવુ ભલુ Better to do a thing than say it કહેવુ થોડુ, ને કરવુ ઘણુ Promise little and do much કહેવુ થોડુ, પણ કરવુ ઘણુ Be slow to promise but quick to perform કહેવું સહેલુ છે, પણ કરવુ કઠણ છે Saying is one thing, doing another કહ્યુ તે કયા બરાબર છે Take the will for the deed કહેનાર કહી છુટે, ને વઢેનાર (બગઇ) વહી છુટે = કહુ તો મા મર જાયગા, ના કહુ તો બાપ કુત્તા ખા જાયગા=હા કહુ તો હાથ વઢાય, ના કહુ તો નાક કપાય It is a dilemma or a case difficult to decide કહે ઘણુ, કે સહે ઘણુ If a man do not give vent to his grief and cry out, he shall have to bear in silence much mental agony કહેતા તો કહેવાયુ, પણ આખી રાત ન સહેવાયુ A rash speech is followed by painful consequences કહેતા બી દીવાના, ને સુનતા બી દીવાના A foolish speaker generally finds an equally foolish audience કહે હુંડી "નવાણ," તે કહે "નવાણ" A dependent is bound to humour his master કહો કોને "વર ઘરડા"? Experience generally belies the appearance

કહોડ, Same as કોડ A cow pen

કહોડ, Same as કો'ડ

કહોડિ•યુ, Same as કો'ડિ યુ

કહ્યા•ગરૂ, *adj* [See કહ્યુ told *fr* કહેવુ to tell + કર•વુ to do] Obedient

કહ્યું, *adj* [Pret of કહે વુ to tell] Told, mentioned, ordered

Id મારી અક્કલ કહ્યુ કરતી નથી My mind cannot comprehend it 2 I am astonished at it મારી આખ કહ્યુ કરતી નથી I cannot bear the sight 2 I am envious 3 I am astonished at the sight મારૂ કાળજું કહ્યુ કરતુ નથી I cannot control my heart, I feel pity for it, I am moved with pity for it 2 I cannot believe it મારી છાતી કહ્યુ કરતી નથી I cannot repress my heart, I am impatient મારો જીવ કહ્યુ કરતો નથી I am not satisfied મારા પગ કહ્યુ કરતા નથી My legs refuse to carry me about, I am so tired that I cannot walk. મારૂ મગજ કહ્યુ કરતું નથી My head does not obey me, either because I am excited, or because it cannot comprehend the matter મારૂ મન કહ્યુ કરતુ નથી My mind is not satisfied 2 My mind is beyond my cotrol 3 I am astonished at it

કળ, *s f* [S कल् to know *Cf* વેદ•ના pain *fr* विद् to know] A sharp excruciating pain

Id કળ આવવી–ચઢવી To have a sharp pain કળ વળવી To be free from a sharp pain 2 To be at ease

કળ, *s f* [S कला art] A stop-cock; a door handle 2 A scheme, a contrivance

Id કળ દાબવી To turn on (of a knob a stop-cock, &c) 2 To put into motion 3 To incite the parties to a quarrel કળ દેવી–મારવી To stop a machine from working કળ ઉઘાડવી To turn on (of a knob &c.), and remove the covering કળ મરડવી To twist and break a knob, &c કળ બતલાવવી To show the secret way of solving a difficulty

Prov કળથી થાય, તે બળથી ન થાય Knowledge is power=Mildness governs more than anger

ગળ, *s m* Soft and cold clay

કળ-કળ-તું, *adj* [See કળ કળ-વુ] Moaning, weeping aloud 2 Boiling hot Same as ખળ-ખળ-તું

કળ-કળ-વું, *v i* [See કલ કલ-વુ, ક-કળ-વુ] To murmur 2 To grumble

કળ-કળા-ટ, *s m* [+ વૃત્તિ being] Moaning, weeping aloud, a loud noise Same as ક-કળા-ટ

Id કળકળાટ કાઢવો To banish moaning and weeping, to put a stop to moaning and weeping કળકળાટ ગયો An expression used when oil is spilt on the ground કાળી ચૌદસને કળકળાટ કાઢવે. An expression used while cakes are fried in oil on the કાળી ચૌદસ day, to show that all moaning and weeping is banished from the house

કળછા, *s f* [See કલેશ, ક્લેશ] Disagreement, a quarrel (Used in Kāṭhiāwāḍ)

કળ-જુગ, Same as કલ-જુગ

કળ-ણા, Same as કલ-ના Knowledge

કળણા રહિત કોઈ નિબંધ. —અખો

કળ તર, Same as કલ-તર

કળત્ર, Same as કલત્ર Wife

પુત્ર કળત્ર પરિવાર વધાય —નરસિંહમેહતો

કળથી, Same as કલથી

કળપ વું, *v t* [S क्लृप्, कल्प् to arrange, to resolve] To resolve 2 To pour water into the hands of a priest as a mark of making a resolution to perform a religious ceremony

કળપ-વુ, *v t* [See કળપી a harrow] To harrow a field

કળપા-વવું, *v t* [See કલ્પાન્ત the end of the creation] To afflict, to distress.

કળપી, *s f* [S क्लृप् to arrange] A harrow with which lines are made in a field

કળબ, *s m* A large harrow

કળબ વું, Same as કળપ-વું To harrow

કળમ ણુ, Same as કળબ ણુ

કળમી, Same as કલમી, કલમી

કળ-વ-કળ, *s f* [S कला, કળ, a contrivance + વિ-કળ putting a contrivance out of order *fr* वि privative of + કળ] Tact, skill in managing

કળ-વળ, *s f* [Imit] Same as કલ-બલ An indistinct loud noise

વાદે કરતી વાત, કઈક મળીને કળવળ.

—કૃષ્ણારામ

કળ-વળ-વું, *v i* To make a noise

કળ-વું, *v t* [S कल् to know] To understand

માગ મુકાવે વીરમાય, કળે યુદ્ધ કે ચઢતો ત્યાય

—પ્રેમાનંદ.

2 To guess 3 *v i* To give rise to a sharp pain

Id વાત કળવી To comprehend all about a thing 2 To guess a thing પગ કળે છે There is a sharp pain in the legs કળી જવું-બેસવું To be engulfed or stuck fast (as in mud) કળી જવુ To know 2 To have numbness (as in cold weather) 3 To be stuck (as in mud)

Prov કળ્યો કોયડો કોડીનો A puzzle loses its value, when you know the solution

કળશ, *s m* [S कलश] A water-pot 2 A pile of metal water-pots, set one above another 3 A cupola, a dome

કળશિ યો, *s m* A goblet, a jug

કળશે-જવુ, *v i* To go to stool

કળસી, Same as કલસી

કળ-હીણુ, See કળા-હીણુ under કળા

કળ-હીણુ, See કુળ-હીણુ under કુળ

કળા, *s f* [S कला art *fr* कल् to know] Art 2 Ingenuity 3 A sixtieth part of a circle 4 A digit of the moon 5 The lustre of the countenance, a beautiful appearance 6 The expanded tail of a peacock

Id કળા કરવી-આવડવી To contrive, to scheme કળા કરવી To spread the tail (said of a peacock) કળા શિખવી To learn an art કળા પાડવી To lose the lustre of the countenance કળા ઓછી થવી To become less (of the lustre of the countenance) કળા દેખાડવી To show one's own ingenuity or cleverness મુખકળા The lustre of the countenance ચૌદ વિદ્યા ને ચોસઠ કળા There are fourteen departments of learning and sixty-four departments of technical skill શિલ્પ-કળા Arts, manual arts એક જીવની પાછળ બોળ કળાઓ છે A single life has

sixteen attributes ચંદ્રની કળાઓ The digits of the moon ચંદ્રકળા A kind of sāri છાપવાની કળા The art of printing કળાકુશળતા Skill in manual arts 2 Arts and sciences, genius & skill 3 Skill in mechanics. અંશ, કળા, વિકળા (In circular measure) A degree, a minute, a second કળાહીન Stupid 2 Destitute of lustre of countenance

કળા-કર, s m A peacock

કળા-ધર, s m The moon 2 A peacock

કળા-નિધિ, s m The moon

કળાળું, s n [See કળ mud] Muddy ground, a morass, a slough

કળા-પી, Same as કળાપ

કળા-યલ, a lj [See ... the extended tail of a peacock] Having the tail spread out (of a peacock)

માથની ... કળાયલ મોર, તેની ... મોર
—...

કળા-વન્ત, [S ... See કળા, 1 ... having] Lustrous, glorious 2 Skilful 3 s m A skilful songster A man skilful in playing on musical instruments

preparation made of gram flour ... To prepare & cook a preparation of gram-flour ... Sweet ball made of a preparation of gram flour

કળિ, Same as કલિ The Iron Ag

Id ... He ... quarrels in his house ... He has become vicious

કળી-કાળ, } Same as ...
કળી-યુગ, }

કળી-ચૂનો, s m [... powder] Quicklim

કળું-કું, a lj [S ... mud] Muddy

Id ... Muddy water

કળે-ચો, a lj [G] In ... of ... turn ...] By hook or by crook 2 Cleverly, skilfully

કળો, s m Same as ...

... —...
...
...
—...

કળો, s ... [See ...] F...,

into a wristlet, and tied round the wrist of the birde and bridegroom

કે મારા કાકણ દોરા છેડાત રે, આગ્ગા રાજ રે
—અભિમન્યુના ચકાવો

કાંકરી, s f [S कङ्कर.] A small pebble 2 Sand

Id કાકરી ચાળો કરવો To throw pebbles at each other in play

Prov કાકરી ઘડાને ફોડે A little leak will sink a great ship (of children)

કાકરી-દાવ s m A play for children, in which sixteen or thirty two pebbles are used

કાંક્રેટ, s n [Eng *Concrete*] Concrete, a hard mass formed by mixing together lime, sand, pebbles, &c

કાકરો, s m [See કાકરી] A pebble 2 A misgiving 3 A doubt, the cause of a doubt 4 A pain in the eye

Id કાકરો કાઢવો To take pebbles out of the bed of a river કાકરો ભરવો To carry away pebbles કાકરો ખુચવો To prick (of a pebble) 2 To be distressed in mind કાકરો નાંખી નાખવો To throw away a pebble 2 To remove an obstacle 3 To disregard આબરૂના કાકરા કરવા To form one's character or reputation. કાનમા કાકરા નાખવા To twist the ears with a pebble in order to enhance the pain. 2 Not to bear 3 To disregard

Prov ટીપે ટીપે સરોવર ભરાય, ને કાંકરે કાંકરે પાળ બંધાય Constant dropping wears away stones and little strokes fell great oaks

કાંકરોટો Same as કાચીંડો

કાં-કે, conj [S... કાં, કેમ, why? + કે that, conj, both being derived from S किम् who] Because, for, since

કાંકે adv [See કમ કમી shivering] In excess, in anger (Used in the Surat District)

Id કાંકે ચડવુ To be angry with કાંકે ચડાવવુ To make angry

કાંકોલ, s m A kind of thorny shrub

કાંગ, s m [S कङ्गु] A kind of corn

કાંગડ, s m A weaver's instrument (Used in Sorath)

કાંગડુ s n [See કાંગ corn + ડુ dim] That (grain) which will not boil soft, nor swell and shoot on being soaked in water

કાગરવુ, v i To be angry (Used in Jhālāwād)

કાગરી, s f [See કાગરો] Indentations in an ornamental border 2 An ornamental border

કાંગરૂ, s m [Eng *Kangaroo*] A kangaroo

કાંગરો, s m [See કગુરો] Indentations on the edge of a thing 2 One of such indentations 3 A battlement 4 A spire, the top of a dome

Id કોટના કાંગરા કુદવા To leap over the battlements of a town 2 To be uncontrollable or wild કાંગરાવાળી કોર The border (of a garment) having indented embroidery on it

કાગરા-ળ, કાગરા-વાળુ, } adj Edged with indented embroidery, having ornamental borders

કાંગ-સો, s m [See કાંગ] A dish prepared of કાંગ and pulse

કાંગસી, s f A flowering plant

કાંગાઈ, s f [See કાગુ weak] Delicate nature 2 Weakness

કાંગુ, adj [See કંગાલ wretched] Delicate 2 Weak

કાચનાર, કાચનાલ, } s f A flowering plant

કાચવુ, v t [See કંચની a courtesan] To seduce 2 To deceive 3 To copulate

કાચળી s f [S कञ्चुकी] A sleeved breastband worn by women, a tucker 2 The slough or covering of a snake

Id. કાચળી કાઢી નાખવી-ઉતારવી To throw off the slough (of a snake) કાચળી પહેરવી Lit To put on a bodice 2 To act cowardly, to be effeminate

કાચળી ચા-પંથ, s m [See કાચળી a bodice + S पन्था way] A sect of persons who perform grossly licentious ceremonies in the name of religion

કાચી, Same as કાંચ્ચી

કાચીડી, Same as કાચંડી

કાંચીડો, Same as કાચીડો

કાંજી, *s f* Cunjee, gruel 2 Paste

કા-જે, *conj* [See કા why? + જે since *fr* S यद् which] Because, for, since

કાંટ-લી, *s f* [S कण्ठ the neck+ લી dim] A kind of gold necklace

કાંટ-લો, *s m* The cut of a coat round the neck 2 A red circle round the throat of a parrot

કાટલો, *s m* [S कण्टक a thorn See કાટો] A shuttle

કાટા-રખું, *s n* [See કાટો thorn + રાખવુ to protect] A shoe 2 *adj* Unshrinking, undaunted, indomitable (Used in Kāthīāwāḍ.)

કાંટા-સરિયો, *s m* [+ સળી a stick] A hedgehog

કાટા-ળું, *adj* [+ વાળુ having] Thorny, prickly

કાટિયું, *s n* A piece of cloth used for covering a dead body and afterwords thrown on a thorny bush on the burning ground

કાટિ-યો, *s m* A revengeful man 2 A man of one of the mountain tribes

કાટી, *s f* [See કાટો a fish bone] A kind of fish

કાંડું, *s n* A loop or eye for a button

કાટો, *s m* [S कण्टक] A thorn 2 The tongue of a balance 3 A balance 4 The hand of a clock or a watch 5 A troublesome fellow 6 The backbone 7 Spirit, mettle 8 A fish-bone 9 The hair on the body standing erect through joy, fear, &c 10 The sting of an animal, such as a scorpion or a bee 11 An ornament worn by women on the left nostril 12 A fork. 13 A cross (×) drawn to test the correctness of the product of a multiplication 14 A disease in the throat (in parrots)

Id કાટો મારવો To sting કાટો વાગવો To be pricked with a thorn કાટો કાઢવો To extract a thorn કાટો કાઢવો-કાઢી નાખવો To get rid of an obstacle or hindrance

કાટો મનનો કાઢી નાખજો, તમે તમારી ભલાઇ રાખજો
—પ્રેમાનંદ

કાટામાં પડવું To throw oneself into a difficulty કંઠે કાટા પડવા To be dry & rough (of the throat, for want of water) ધરમનો કાટો-અદલનો કાટો The scales of justice; પ્રેમનો કાટો The restlessness caused by love

કાઠ-લી, *s f* Same as કાટ લી

કાઠલો, *s m* Same as કાટલો 2 A circular ring of iron, &c (generally used as a support for vessels having a round bottom)

કાઠિયો, *s m* [See કાંઠો the limit] A cesspool

કાંઠો, *s m* [S कण्ठ the neck, the edge] A bank, a coast 2 The margin of a well 3 The limit, the end

Id તેના દુખનો કાંઠો નથી There is no end to his troubles

કાડવું, *v t* [See ખાડવું] To oppress

કાડા-છોડ,
કાડા-વછોડ, } *adj* [See કાડુ the
કાંડા-અળિયું,

wrist + છોડવું, વછોડવું to release ગળિયું strong] Strong armed, muscular 2 Powerful, mighty

કાંડિ-યું, *s n* A wristlet worn by women

કાડી, *s f* Same as કાંણુડ

કાડી, *s f* [M काडी, काठी, a stick *fr* काष्ठ wood] A lucifer match

કાડું, *s n* [S काण्ड a shaft, a long bone The wrist 2 A thread worn on the wrist on the fourteenth day of the bright fortnight of Bhādarvā (August-September)

Id કાડુ ઝાલવું-પકડવું To catch by the wrist 2 To catch in the act, to catch red handed કાડુ છોડાવવું To free oneself from a catch by the wrist (of a game in wrestling) કાડુ વછોડવું To repel, to show contempt to કાડા કલમ કરવા To cut off the hand કાડુ કરી આપવું To put down one's signature

કાણુ-કોઠી, *s f* [See કાણું a hole+ કોઠી a store S कोष्ठ a store room and કોટી embrace] A trick to please little children, in which a child is embraced (See કોઠી કરવું)

કાત્યું, Same as કાતેલું

કાડ, Same as કાતેડ

કાત, Same as કાતર

કાત, s f [See કાત વું] A spindle

કાતણી s f [S कर्तनी, See કાત વું] The style or manner of spinning

કાતણું, s n Act of spinning

કાંતવું, v t [S कृत्, कृन्त्, कर्त्, to cut] To spin, to draw out into threads 2 To make thin 3 To curtail, to deduct, to make deductions 4 To reduce

Id ઝીણું કાંતવું To work with a careful attention to the minutest details કાંતેલાને કાંતવું-કાંતેલું કાંતવું Unnecessary repetition

Prov કાંતેલું પીંજ્યું કર્યું કપાસ Well thrashed

કાતો, conj [See કાં who? + તો but] Either whether

કાંઠ ડું, s n [See કાંત વું to weave] A weaver's tool

કાંદો, s m [S कन्द a root] An onion 2 A tubulous root 3 Profit, gain

Id કાંદો કાઢવો To secure the substance એમાં શો કાંદો કાઢ્યો? (Slang) What have you gained by this?

કાંધ, s f [S स्कन्ध] The shoulder

કાંધિયો, s m [S स्कन्धिक, See કાંધ] An ox trained to carry burdens 2 A man who carries a dead body on his shoulders to the burning ground

Id કાંધિયા કરવા To give a feast to those men who have assisted in carrying a dead body to the burning ground 2 To give a feast on the tenth, eleventh, twelfth, or thirteenth day after a death

કાંધી, s f A stone shelf constructed in a wall (Used in Kāṭhiāwāḍ)

કાંધે ડી, s f [See કાંધ shoulder + ડી dim] A yoke

કાંધે-ચળિયો, s n [+ ચાળ-વું to turn] An officer whose duty it is to supervise a toll station (Used in Jhālāwāḍ)

કાંધો, s m }
કાંધું, s n } [S स्कन्ध the shoulder, a part of a book] An instalment

Id કાંધા કરવા To agree to receive payment in instalments કાંધે કાઢવા To get money in instalments કાંધું ભરવું To pay an instalment 2 (Slang) To be pregnant કાંધું ચડવું To be due (of an instalment) કાંધું પડવું To fail to pay an instalment કાંધાના રૂપિયા Money to be paid as an instalment

કાંપ, s f [S कम्प shaking fr कम्प् to shake] A shivering 2 s m Black soft clay fit for manure, borne down a river in a flood

કાંપ, s f [Eng Camp] A camp

કાંપ વું, v i [S कम्प् to shake] To shiver, to quake

કાંબો, s m [See કાંબ-વું] As much as can be contained in a man's extended arms (Used in Surat h) 2 As much as a man can carry on his back (Used in Kāṭhiāwāḍ)

કાંબ, s f [S कम्ब] A bamboo-chip 2 An instrument used in measuring length (by carpenters, &c) 3 A ruler to draw lines with

કાંબ ડી, s f Same as કાંબ A bamboo-chip

કરમ વાંઈ કાંબડી રે, કુરર પુરે થાય,
રીરે ટોચન ચાબડા રે, પરોણાને સાંજ બરાય
—આખ્યાન

કાંબળેટ, s f [Eng Blanket, See કાંબળી a blanket, the cloth is called કાંબળેટ from the resemblance between the two things and their English and Gujarati names] A superior kind of woollen cloth

કાંબળી, s f [S कम्बल] A loosely woven woollen stuff, a blanket

કાંબળો, s m A coarse blanket

Prov કાંબળો ભિંજાય તો ભારે થાય An evil neglected, grows worse and worse A stitch in time saves nine

કાંબી, s f [See કાંબ a bamboo-chip] A kind of silver anklet 2 A ring, generally made of a bamboo chip 3 A leathern water-bag, used for drawing water from a well, a leather bucket

કડી રે કાંબી, આંગુઠ, વિંછવા, ઝાંઝરનો ઝમકાર રે
—આખ્યા

કાં-ય, કાં-રે, } *adv* [See કાં] Why? 2 Where?

કાંસ, *s. m.* [S कंस a drinking vessel] An artificial canal for irrigation

Id કાંસ કાઢવો-ખોદવો-ખોદાવવો To make an irrigation canal

કાંસ-કો, *s m* [S कष्, કસ-વુ, to rub, to make tight, or S कृष् to draw] A large-sized comb

કાંસ-કી, *s f* A small comb used by women, a lady's comb

કાંસ-ળું, *s n* [See કાંસુ bell-metal] A drinking vessel made of bell metal

કાસ-વું, *v i* [S कास panting *fr* कास् to cough.] To pant, to breathe hard

કાસ વું, *v t* [See કસ-વુ to make tight] To fill by pressing the contents (Used in the Surat District)

કાંસાં, *s n. pl* [S कांस्य, કાંસુ, bell metal] Large cymbals

કાંસા, *s m pl* [S काश a kind of white grass] Weeds taken out of a field (Used in Gohilwāḍ)

કાંસા-કુટ, *s f* [See કાંસા + કુટ-વું] The making a tinkling noise, as of musical instruments of bell-metal 2 A tinkling noise made by striking a metallic vessel

કાંસા-ળું, *s n* Large cymbals made of bell-metal

કાંસિ-યો, Same as કાંસ કો

કાંસિ-યો, *s m* [See કાંસુ bell metal] A large open vessel made of bell-metal

કાંસી, **કાંસી-જોડ**, } *s f* [See કાંસુ+ જોડ a pair] A pair of cymbals made of bell-metal

Id કાંસી જોડા વગાડવા To go about begging and beating a pair of cymbals

કાંસું, *s n* [S कांस्य] Bell metal, queen's metal, any amalgam of zinc and copper

કાઈ, *s f* [See કાયા the body] A thin layer 2 A thin covering

કામ, ક્રોધ, મદ, મોહમા મોહચો, ચઢી રે કર્મ કેરી કાઈ
—ભોજોભગત

કાઈ જવું, *v i* [See કાયર tired + જવુ to go] To be tired of

કાઉ, Same as કાગ-ડો

કાઉ-કાઉ, **કાઉ-વાઉ**, } *adv* [Imit Or, See કાક a crow + redup] Talking indistinctly 2 *s n* Loud and simultaneous speaking of many persons

કાઉસગ, *s m* [S कायोत्सर्ग leaving the body *fr* કાયા the body + ઉત્સર્ગ leaving] Leaving the body 2 Deep meditaton, in which the man loses all care about his body 3 The grave of a saint

કાએમ, Same as કાયમ

કાક, *s m* [S] A crow, a rook, a raven

કાકચા, *s m pl* Same as કાચકું

કાકચી, Same as કાચકી

કાકડ, *s n* [S कर्कट] A kind of plant, of the fruit of which a pickle is made

કાકડ-કુબો, *s m* A game for children

કાકડા-શીંગ, *s n* [+ શીંગ a pad] A medicinal drug

કાકડિ-યું, *s n* [See કાકડો] A kind of rough silk

કાકડી, *s f* [S कर्कटी] Cucumber

કાકડી, *s f* [See કાકડો] A small torch; a coarse wick

કાકડો, *s m.* [S कार्पट, कर्पट, a rag] A thick torch, a thick coarse wick

Id. કાકડો કરવો To twist rags into a torch 2 To light a torch કાકડા બાળવા To light torches, and place them on the head of a person possessed by an evil spirit, as a means of driving away the evil spirit કાકડા નાખવા A trick of children to determine who should begin a play, in which each one puts down its hands on the ground

કાકડો, *s m* [See કાકડી a cucumber] A young and tender cocoanut

કાકડો, *s m* [S काकलक the top of the wind pipe] The tonsils

Id કાકડા મળી જવા To swell so as to meet each other (of the two tonsils), swelling of the tonsils, either through great thirst or heat

કાક-તાલી-ય, *adj* [S *fr* काक a crow + ताल the fruit of a palm tree] Lit Like

the alighting of a crow on a branch of a palm tree and the falling down of its fruit 2 Accidental, happening by mere coincidence

કાક-દૃષ્ટિ, s f [+ દૃષ્ટિ] Lit. The sight of a crow 2 Fault-finding

કહેવાય છે ડાહ્યા પણ જાણતા કંઇ નથી,
કાકદૃષ્ટિ કરી કર્મ પાત્રે —શોભોભગત

કાક-પક્ષ, s m [+ પક્ષ a wing] The locks of hair kept on the temples of boys and young men

મણિ જડિત મુકુટ બિરાજે, કાકપક્ષ શોભાય,
ત્રિપુંડ્ર તાણ્યું વિશાળ ભાળે, સુરગણ કેરા રાય
—નાકર

કાક-પત્ર, } s n [S काक + પત્ર a feather,
કાક-પદ, } પદ the foot] A caret, the mark (∧) showing that something omitted is interlined above, and should be inserted

કાકબ, s m [See કાકવી] A decoction of mahudā (mhowra) flowers, boiled to some consistency

કાકમ, s m [See કાકવી] The juice of sugarcane, boiled till it has the consistency of a paste

કાકર, s m [See કરકરૂં rough] The teeth of a saw

કાકર-ડી, Same as કાકરી

કાકરણી, s f [See કાકર] A file for blacksmiths (Used in Sorath)

કાકરવું, v t To sharpen the teeth of a saw 2 To make use of deriphrastic language

કાકરિયાં, s n pl [Guj કાકરા pebbles] Small globules made of a preparation of sesamum and molasses

કાકરિયા, s m pl Sweet balls made of flour and molasses

કાકરિયું, s n Singular of કાકરિયાં 2 s n [See કાકરો] A field in which pebbles are found in large quantities

કાકરિયું, adj [See કાકરો a pebble] Having pebbles 2 Abounding with pebbles

કાકરી, Same as કાંકરી

કાક-લિયા, s m pl [See કાકા paternal uncle + લો dim] A maternal uncle 2 Small pox, called કાકલિયા (dear uncle) out of respect to the god who is supposed to preside over the disease

કાક-કુંદી-વેડા, s m pl [See કાખ the arm pit + લોદો a lump + વૃત્તિ being] Mimicking, by beating the arms against the sides of the body

કાક-વંઝા, } adj f [See કાક a crow +
કાક-વંધ્યા, } વંધ્યા barren] Bearing fruit only once in life, only once in one's life giving birth to a child

દમયંતીની કથા દેખી, કેમ રહી કાકવંધ્યા
—પ્રેમાનંદ

કાકવી, s f Molasses

કાકસકા, Same as કાંસકા

કાકા, s m [Hind चचा] Paternal uncle 2 A respectful appellation for an elderly man

Id સગો કાકો The brother of one's father પિતરાઈ કાકો A man standing in the relation of an uncle through his being in the position of a brother to one's father ફોઈઆઈ કાકો A man standing in the relation of an uncle through his being in the position of a brother to one's father's sister મસીઆઈ કાકો A man standing in the relation of an uncle through his being in the position of a brother to one's mother's sister ગામસાઈ કાકો An elderly man who is addressed as કાકા, simply because he lives in the same village 2 A man who is addressed as કાકા by all the people of the village. કાકા ગુરૂ A disciple of the religious preceptor of one's own religious preceptor, a fellow-disciple of one's own religious preceptor કાકા મામા કરવા To praise falsely, to flatter 2 To solicit a favour meanly

Prov કાકા, ખીચડી ખાશો ? તો, કહે "નાખો ખાડમાં"=કાકા પરણ્યા, ને ફોઇ રાંડ્યા=કાકો રીઠી, અતિને કોણ થાય ?=કાકા મરશો ? તો, કહે "ગુમાઇને જ તો" Patiently should that be borne, which no strength can overcome, nor counsel

avoid "કાકા, મામા" કહેવાના, ને ગાંઠે હોય તે ખાવાના With provisions in store, we have friends by the score

કાકા, *adv* [Imit *Cf* S काक a crow] Cawing, cooing

કાકા-કૌઆ, *s m* (Imit Or, See કાક a crow + કૌઆ a crow] A cockatoo, a macaw

કાકા-જી, *s m* [See કાકા + देव a god, a term of respect] A husband's or a wife's, paternal uncle, an uncle in law

કાકા-પુરી, *s m* [See કાકા paternal uncle + પુરવુ to fill] A bastard 2 A slave 3 *adj* Promiscuously mixed up 4 Worthless 5 Decayed, tottering

કાકા-અલિ યા, } *s m pl* [+ બલિયા
કાકા-બળિયા,
strong *fr* S बल strength *Cf* કાક લિયા] Small-pox

કાકાબારશી, *s. m* [See કાકા uncle, or કાક, કાગ, a crow + આબાસ name of a port in the Persian Gulf] An inferior kind of pearls having stains and flaws

કાકિની, *s f* [S काकिणी a cowry, a shell] A cowry, a shell 2 A small quantity 3 A worthless woman

કાકિની, *s f* [S कङ्कणी] An ornament with bells attached to it

નોહે શત્રુ હું ઇંદ્રસેન કહી દે, જટપે નથી કાકિની,
દીનતે મુખ સૂકશ, નયન ભીના, શે તને કાકિની,
આખો જો ઉઘડેજ તો, ધવલ તે જાણે દિસે કાકિની,
સત્યાસત્ય વદો, કુરૂપતિ જૂઠું ન જો કાકિની
—પ્રેમાનંદ

કાકી, *s f* [See કાકા] The wife of one's paternal uncle 2 A term of address to a respectable elderly woman

કાકી-જી, *s f* [See કાકા-જી] An aunt in law

કાકી-સાસુ, *s f* [See કાકી + સાસુ *fr* S श्वश्रू mother in-law] The wife of a husband's uncle, an aunt in law

કાકુ, *s m* [See કીકો a boy] A pet name for a boy

કાકુ, *s n m* [S] A change in the voice, caused by fear, sorrow, &c

કાકો, *s m* Same as કાકા 2 A person of whom one is afraid (slang).

કાકોલ, *s m* [S] A snake

ત્યાં છપ જાત. વૃશ્ચિક, કાકોલ, આદિક દિવા રાત છે
—પ્રેમાનંદ.

કાકો-સસરો, Same as કાકા-જી.

કાખ, *s f* [Dh Des कक्खा *fr* S कक्षा the arm-pit] The arm pit

Id કાખમા રાખવુ Lit To keep under the arm pit 2 To conceal 3 To protect

કાખ-બલા-ઈ, *s f* [+ Ar बला a calamity] An abcess in the arm pit

કાખ-બલાડી, } *s f* [+ Guj બિલાડી *fr*
કાખ-બિલાડી,
S बिडाल a cat] Same as કાખ-બલા-ઈ.

કાખ લી, Same as કાખ

Id કાખલી કુટવી Lit To beat the arm-pit (as a sign of delight) 2 To be delighted

કાખા-ઈ, *s f* [*Cf* કાસ-કી a comb] A comb (Used by non Aryan tribes in the Dharampur & Vānsadā States)

કાખી, *s f* [See કાખ the arm-pit] The cut of a bodice under the arm-pit

કાખુ, *s m* The hair in the arm-pit

કાખો-લા-ઈ, Same as કાખ-બલા-ઈ

કાગ, *s m* [Dh Des काय लो, *Cf* Mar कावळा *fr* S काक] A crow, a rook, a raven 2 *adj* Clever, shrewd, cunning

Prov કાગનો વાઘ કરવો=કાગનુ પીછ કરવુ The making out that one has seen three crows, when there was none at all = To make a mountain of a mole hill કાગનુ બેસવુ, ને તાડનુ પડવુ (*Cf* કાક-તાલી ય) An accidental occurrence તારે બારણે કાળો કાગ કળકળે May a death occur in your house ! (Used as a curse)

કાગજ, *s m.* [P] See કાગળ

કાગ કા-કાસ ડી, *s f* [See કાગ-રો + કામડી, કમ-કમા-ટી shivering] A feeling of repulsion, disaffection, disagreement

કાગડા-કેરી, *s f* [+ કેરી] A kind of wild fruit resembling a mango

કાગડા-સાણસી, *s f* [+ સાણસી] Pinches with hooked points, a goldsmith's pinches

કાગડિ-યા, *s m* [See કાગ-ડો a crow, *fr* કકુ-રો, & કાગદ paper] A paper kite

(Used in Kāṭhiāwāḍ.)

કાગ-ડી, *s f* A female crow 2 A piece of wood in the pole of a waggon 3 Same as કાગડા-સાણસી 4 A shrewd or peevish woman

કાગ-ડો, Same as કાગ, A crow

Id આ તો કાગડો છે He is a shrewd man કાગડાની નજરે જોવુ To be watchful કાગડા ઉડવા Lit To fly (of crows) 2 To be deserted by the tenants (of a house) 3 To be in a dilapidated condition (of a house) 4 To lose almost all the members of one's family 5 To become childless કાગડા કકળવા Lit To crow (of crows) 2 To have indications of the immediate ruin of one's family 3 To lose almost all the members of one's famly 4 To become childless

Prov કાગડાની કોટે તે રતન શોભે ? Every thing has its place = Wit is folly unless wisdom has the keeping of it કાગડાની કોટે હીરા શુ ? Do not throw pearls before swine કાગડાને હાથે કંકોતરી આપવી An indifferent invitation,

કાગ-ડોળ, *adj* [See કાગ a crow + ડોળ a form] Having an ugly form

કાગ-ડોળિ-યું, *s n* A medicinal fruit used as a purgative

કાગદ, [Ar] Same as કાગજ, કાગળ

કાગદી, *s m* A paper manufacturer, a stationer 2 A kind of lemon 3 *adj* Slight, flimsy 4 Having a thin delicate skin or bark 5 Of superficial structure

Id કાગદી બદામ (-ઇલાયચી-લીંબુ) An almond (or cardamom or lime) having a thin delicate skin or shell કાગદી જવાન A young man of a delicate and sickly constitution

કાગ-માળો, *s m* [See કાગ a crow+માળો a nest] A raven's nest

કાગ-યું,
કાગ ઞુ, } *s n* [See કાગ ડી, 2] The end of the pole of a cart where the yoke is tied

અર્જુન સાજે ઓસરે તો, હુ નમાવ્યો નહિ નમુ,
એમ કહીને ટોણ્ રથનુ બાજે કાઢ્યુ કાગમુ
—પ્રેમાનંદ

કાગ-વાસ,
કાગ-વાશ, } *s m* [S काक a crow + वासना a wish] An oblation offered to crows

કાગ-વિદ્યા, *s f* [+ S विद्या learning] Prophecy

કાગળ, *s m* [P काग़ज़] Paper 2 A letter, an epistle

Id કાગળ લખવો To write a letter 2 To send a letter કાગળ બીડવો To close with gum an envelope containing a letter 2 To send a letter કાગળ વાચવો To read a letter કાગળ વચાવવો To get a person to read a letter, to get a letter read કાગળ ફોડવો To open a letter કાગળ મોકલવો-નાખવો To send a letter કાગળ નાખવો To feed a printing press with paper, કાગળ ઉપાડવો To pick up a paper from the press after it is printed કાગળ આપવો Lit To give a letter 2 To send a letter to a person through another person કાગળ લાવવો To bring a letter of recommendation. કાગળ માગવો Lit To ask for a letter 2 To require a letter of introduction કાગળ ચોટાડવો Lit To stick a paper 2 To close an envelope with a letter in it 3 To paste up an anonymous public notice કાગળે ચઢવુ Lit To appear on a paper or in writing 2 To be brought into public notice 3 To appear before a court of law કાગળની કોથળી જેવુ Easily broken 2 Weak

Prov કાગળની કોથળીમા લોઢાના ખાસા An unsuitable combination કાગળની હોડીથી દરિયો ન તરાય કામ One cannot cross the ocean in a paper boat, an impossibility

કાગળ-પત્તર,
કાગળ-પત્ર, } *s m* [+ S पत्र a sheet of paper, a letter] An epistolary correspondence 2 Correspondence, communication by means of letters

કાગળિ યા, *s n pl* Important papers 2 Useless papers

કાગળિ યો, *s m* A carrier of letters, a messenger who carries letters

કાગા-રોળ, *s m* [See કાગ a crow + आराव a cry *fr* आ upto + रु to cry] Bewailment

2 A catastrophe

કાક્કોળ, *s n* [S कङ्कोली] A thorny shrub

કાઙ્ક્ષા, *s f* [S *fr* काङ्क्ष् to desire] A desire

કાચ, *s m* [S] Glass 2 Crystal, quartz 3 A looking glass

Id કાચનો બંગલો A glass house કાચ જેવું પાણી Clear water કાચનું વાસણ = કાચનો કૂપો Lit A glass-vessel, 2 Brittle, fragile, easily broken

કાચકી, *s f* A thorny shrub

કાંચકું, *s n* / **કાચકો,** *s m* } The fruit of કાચકી

કાંચ.ડ, *s f* [See કાચું raw, unripe + ડી dim] The swollen part round a boil

કાચંડી, *s f* [See કાચિંડો] A female chameleon

કાચંડો, *s m* A chameleon

કાચબી, *s f* A female of a કાચબો A tortoise 2 A rainbow (Used in Kāṭhīāwād) 3 A kind of disease, cancer

કાચબો, *s m* [S कच्छप] A crab, a tortoise

Id કાચબાની આંખથી જોવું To have a sharp sight, to be Argus eyed

કાચર, *s f* [A metathesis of કરચ] A small bit, a small piece

કાચર-કુચર, *s n* [+ કુચર a redup] Small broken things of little value 2 Bits of different kinds of food

કાચરી, *s f* [See કાચર] Slices of raw fruit preserved in salt

કાચ-લવણ, *s n* [See કાચ glass + લવણ salt] A kind of salt used in making glass Also called બંગડી ખાર

કાચલી, *s f* A cocoa nut shell 2 Pieces of dried vegetable

Id કાચલીનો ચુવો An oily extract of a cocoa nut shell

કાચ.લું, *s n* [See કાચ glass + લું dim] A hard shell

Id કાચલા કુટવા To attempt an impossibility

કાચ છું, *s n* [S कच्छ a marshy ground a shore See કાછિયો] A plot of ground in a river-bed under cultivation (generally for water melons)

કાચિંડો, *s m* [Hem Des किकिंड, खिकिंडो, *fr* S कृकलास] A chameleon

કાચી-કેદ, *s f* [See કાચું raw, unripe + કેદ imprisonment] Imprisonment during a police or magisterial inquiry, custody

કાચી-જપતી, *s f* An attachment before judgment, sequestration

કાચી-જમાબંદી, *s f* A statement of the estimated revenue of a district

કાચી-નોંધ, *s f* A rough account

કાચી-બુદ્ધી, *adj* Of immature judgment; foolish, negligent, simple minded, not shrewd

કાચી-બુદ્ધિ, *s f* Immature judgment, childishness

કાચી-મુદત, *s f* Time not yet due

કાચું, *adj* [S कृश thin, lean, *fr* कृश् to become thin, lean, or emaciated] Raw, unripe, not mature, imperfect 2. Not quite skilful, not adept, inexperienced 3 Not durable, not fast (of colour, &c) 4 Less than the full measure 5 Of recent growth 6 Soft

Id કાચું અન્ન Raw or uncooked food કાચું ફળ An unripe fruit કાચું ગુમડું A boil that has not yet come to a head કાચું માણસ A young man not of age 2 A man whose intellect is not developed 3 An inexperienced man કાચો ખરડો A rough document or account કાચો દસ્તાવેજ A rough and incomplete document કાચો હિસાબ An account not finally settled કાચો સોદો A purchase, not finally settled કાચો કરાર An incomplete agreement કાચું તોલ-માપ Weight or measure in which the wrapper is counted, &c કાચું તોલ Weight in which the unit is a *sheer* (શેર) weighing forty tolās કાચું કપાવું To be revealed at an imperfect stage (of news, a scheme, &c) કાચો રંગ A colour not fast કાચો પાયો Groundlessness કાચે પાયે Without good ground, groundlessly કાચો પાયો–

મનસુબો Not a firm resolution મેં આ કામ કાચે પાયે-મનસુબે-કર્યું નથી I have not begun this work (taken this resolution) without great consideration કાચુ કામ An imperfect or unfinished work 2 A work not durable, or permanent કાચુ સુતર Thread not fast twisted કાચુ ઘર સૂત્ર Management of household affairs not placed on a firm basis 2 The relation between husband and wife when both have very little experience of each other's company, or when both are inexperienced in the management of domestic concerns કાચો કબીલો Children not able to conduct household affairs, or to assist the father of the family કાચુ હૈયુ A heart wanting boldness, or yielding to little sorrows હુ એનો કાચે તાતણે(સુતરે) બધાએલો છુ Lit I am bound to him with a weak thread 2 A weak thread is enough to bind me to him, i e My submission to him is so great that the weakest thread is able to bind me to him આ છોકરો ગણિતમા કાચો છે=આ છોકરાનુ ગણિત કાચુ છે This boy is below the standard in mathematics This boy is weak in mathematics કાચી સડક An unmetalled road કાચી ઉમર The age when the body and mind are undeveloped, minority કાચા કાનનુ Easily believing whatever one is told, credulous કાચી બુદ્ધી A fool, a simpleton કાચુ કઢાવવુ To compel a person to be insolvent એના વગર શુ તે કાચુ ખાય છે? He does not wholly depend upon him, he would not be quite helpless without him, he has other patrons besides him કાચુ સોનુ Fertile land કાચે ઘડે પાણી ભરવુ To attempt an impossibility કાચી તોડવી To deflour કાચુ પાડવુ To cause an abortion

સાસજો ને સામળીયા વહાલા મારે,
તમથી નથી કાંઈ કાચુ રે,
દુર્જન મળી સૌ ચાડ બોલે છે,
રખે તે માનતા સાચુ . —નરસિંહમેહતો

કાચું-કુંવારૂં, s n An unmarried little girl or boy

કાચું-કોરૂં, s n. Sundry eatables consisting of dry and raw articles 2 Food not requiring to be cooked

કાચું-દઝાયું, adj Food badly cooked (raw or burnt)

કાચુ-પાકું, adj Partly cooked and partly not cooked (of the articles of food at a meal) 2 Well cooked and half-cooked (of the several preparations at a meal)

કાચું-પોચું, adj Not skilful, not clever, not shrewd 2 Inexperienced

કાછ, Same as કચ્છ

કાછ•ઈ, s f [See કાછિયો] A plot of ground in the bed of a river under cultivation (Used in Rewā Kānthā)

કાછ•ડી, s f [See કછો, કચ્છ] The tuck of a dhotar

Id કાછડી છુટી જવી To lose courage કાછડી ઝાલીને દોડવુ To be in haste 2 To be perplexed કાછડીનો છુટો Addicted to adultery

કાછ•ડી-છુટો, adj Unrestrained in sexual enjoyment, dissolute, lewd

કાછ ડો, s m The tuck of a sāri

Id. કાછડો વાળવો To tuck up the ends of a garment કાછડો મારવો To tuck up tightly the ends of a garment

કાછો, s n A kind of coarse grass (Used in Dharampur State)

કાછિ•યેણ, s f The wife of a કાછિયો

કાછિ•યો, s m [S कच्छपी or कच्छी living in a marshy place fr. S कच्छ a marshy ground] A vegetable-seller

કાછો, } Same as કચ્છ.
કાછોટો, }

કાજ, s n [S कार्य fr कृ to do] Work, business

કાજ-કાર, adj [S कार्य-कार fr + कृ, કરવુ, to do] Able to do work, capable

કાજ સારથી થયુ નહિ કાજ,
એ શુણી, મુનિ મને આવે લાજ —દયારામ.

કાજ-ગરૂ, adj [+ S कर doing fr कृ to do] Able to do one's duty, capable, sufficient, enough for the purpose 2 Dear, precious 3 That which is in the bloom of life 4 Delicate

કાજળ, s n [S कज्जल] Lampblack. 2 A black pigment for the eyes

Id કાજળ સારવુ To apply a black pig-

ment to the eyes

Prov કાજળથી કાળું શું? What can be blacker than lampblack?, the blackest of all, the vilest

કાજળ-વું, *v i* To covered with soot or ashes (of a lamp or fire)

કાજળી, *s f* Soot, a fungous excrescence, generally black, found in rotten nuts 2 A small pot on which lampblack is collected 4 A particular vow taken by women

કાજ, *s f* Same as કાજ, કાજે, Duty, business

નવા રાજ, ને નવી ત્રાજ રે, નવી થઈ માત્રા કાજ રે
—પ્રેમાનંદ

કાજ-ગારું, [See કાજ-ગરૂ] Relating to business 2 Profitable

કાછ, } *s m.* [Ar] A judge among
કાછ-છ, } the Muhammadans 2 A judge

Prov કાછજી, દુબળા કેમ? તો કહે, "સારા શહેરની ખીકર" A Paul Pry is ever uneasy કાછની કુતરી મુઈ ત્યારે બધુ ગામ, ને કાછ મુવા, ત્યારે કોઈ નહિ Men often worship power more than the person કાછ વિના હલાલ ન થાય Every man has his proper duty કાછ સાહેબ, ક્યા કરના? તો કહે, "હિંદુકો હલાલ ચલના" Every body speaks what is uppermost in his mind.

કાજુ, *s n* [S काजु] The cashew-nut 2 Cashew-nut fruit coated with sugar

Id કાજુ કળીઆ Cashew-nuts

કાજુ, *interj* Well, all right (Used in Kāṭhiāwāḍ.)

કાજે, *prep* [S कार्ये Locative case of कार्य *fr* कृ to do See કાજ and કારજ] For, on account of 2 *adv* On business

કાજો, *s m* Sweeping

કાઞ્ચન, *s n* [S] Gold

કાઞ્ચન-લતા, *s f* [+ લતા a creeper] A kind of flowering creeper

કાઞ્ચી, *s f* [S] A girdle

કાટ, *s m* [See ખાટું, sour, or S कट rubbed *fr* कष् to rub] Rust, incrustation on iron or any other metal

Id કાટ વળવો-ચડવો To be covered with rust કાટ કાઢવો To remove rust

કાટ, *s m* [See કાંટો a thorn] An obstacle

Id કાટ કાઢવો To remove an obstacle 2 To kill 3 To compromise; to settle an account

કાટ, *s m* [S काष्ठ wood See કાઠી] Timber, wooden materials for house building

Id કાટ ખરીદવો To buy timber કાટ નાખવો To cover the roof of a house with rafters.

કાટ-કુટ, *s f* [+ કુટ redup of કાટ, काष्ठ wood Or See કાટ-વું to cut] Cuttings; chips 2 Discussion, argumentation 3 Broken wooden materials for house building

કાટ-કો, *s m* [Imit See કડા-કો] Thunder

Id કાટકો થવો To thunder

કાટ-કોણ, } *s m* [See કાટ-વું to cut
કાટ-ખુણ, } + कोण an angle] A right angle 2 A carpenter's right-angled four-sided frame or rule, a T square

કાટખુણ-ચોખુણ, *s m* [+ ચોખુણ a quadrangular figure] A rectangular figure, an oblong

કાટખુણ-ત્રિકોણ, *s m* [+ ત્રિકોણ a triangle] A right-angled triangle

કાટ-પીટિ-યો, *s m* [S काष्ठ wood, See કાટ wood + પીઠ a market] A dealer in timber, a timber-merchant

કાટ લિ-યો, *s m* [See કાપડું] A person who officiates at a funeral ceremony and divides and joins the rice balls

કાટ-ળું, *s n* [See કાટ-વું to cut + તોલ a weight] A weight made of a piece of iron exactly cut 2 A deduction, loss 3 A medicinal preparation made for a woman in childbed

Id. કાટલુ કરવું To put (a person) to a loss 2. To pay less than another man's dues ઓછાં કાટલાં Weights less than the standard છાપેલાં કાટલાં Stamped weights છાપેલું કાટલું A notorious person કાટલાં ચાખવાં To examine weights 2 To have sexual union with a woman, to commit adultery કાટલાં કુટવાં To attempt an impossibility

Prov આપવા લેવાના કાટડાં જૂદાં Dishonest dealings

કાટ ડું, *adj* [See કાટ rust] Having a reddish colour

કાટ-વુ, *v t* [Hind *fr* S कृत्,कर्त्, to cut] To cut

Prov કાટ્યો મુડ્યો કોઈનો નહિ (Said of a Muhammadan) One cannot rely upon a Muhammadan

કાટ-વો, *s m* [See કાષ્ઠ wood] A medicinal plant

કાટા-કાટ, *s f* [See કાટ-વું to cut + કાટ redup] A cutting up, a mutual slaughter 2 Deductions in making a payment 3 Reduction in expenses

કાટો-ડો, *s m* [See કાટ rust] A stone from which iron is obtained 2 The residue left in the furnace after iron has been obtained from the ore

કાટ્ટી *s f* [See કાપડું] A funeral ceremony performed on the eleventh day after the death

કાઠ, See કાટ Timber

કાઠ-ડી, *s f*
કાઠ-ડું, *s n*
કાઠ-ડો, *s m.*
[S काष्ठ wood + ડી, ડું, ડો, dim] A wooden saddle

Prov હરિ કર્યા ડેકા, તો માણસે કર્યા કાઠડા Tit for tat

કાઠ લો, *s m* [S कण्ठ the neck + dim] A part of the ornaments given as dowry to the bride by the parents of the bridegroom

કાઠા-ઘઉં, *s m pl* [Guj કાઠા relating to કાઠિયાવાડ, or કઠિન, કઠણ, hard + ઘઉં wheat] A kind of hard red wheat

કાઠા-કડી, *s f* [See કાઠડી + કડી a covering *fr* S दल a sheath] A waterproof covering for the harness of a horse 2 An inhabitant of Kāthīāwāḍ.

કાઠાળું, *adj* [See કાઠું + વાળું] Having a remarkable frame or structure of the body 2 Stout and tall (Used in Kāṭhīāwāḍ)

કાઠિન્ય, *s n* [S *fr* કઠિન hard] Hardness

કાઠિયાવાડી, *adj* [Guj કાઠીઆવાડ *fr* કાઠી the name of a tribe + S वाट a region] Of or pertaining to Kāthīāwāḍ

કાઠિ-યો, *s m* [See કાષ્ઠ wood] The wooden frame of a waggon. (Used in Bābarīāwāḍ)

કાઠી, *s f* [Dh Des कट्ठ *fr* S काष्ठ wood] A stick; a staff 2 Fire-wood 3 Five cubits, five hand breadths, $\frac{1}{400}$ of a વિઘું 4 The people of Kāthīāwāḍ proper (the Kāthīs 5 The make of the body, the stature of a man

કાઠું, *s n* [S काष्ठ wood] Bodily frame or structure 2 A frame 3 A reed 4 A collection of reeds 4 See કાઠ ડું.

કાઠું, *adj* [S कठिन] Hard 3 Hard-hearted 2 Miserly

Id સખત કાઠું A robust frame or constitution આ માણસ ખરચનો કાઠો છે This man is miserly in spending his money કાઠું માણસ A hard-hearted man

કાઢ-ઘાલ, *s f* [See કાઢ-વું to take out + ઘાલવું to put in] Repeatedly taking out and putting in, removing and replacing, rummaging

કાડ, *s m.* [See કાષ્ઠ wood] The male generative organ (Used in the Panch Mahāls)

કાઢ-વું,
કાઢ વું,
v t [Dh Des कड्डिय *fr* S कृष्ट drawn *fr* कृष् to draw] To take out, off, forth, from, away from 2 To trace, form, draw (of letters, figures, lines) 3 To form on the loom, to weave (of cloth) 4 To invent, to devise, to strike out (of a fashion, way, mode) 5 To draw, to derive, to gather, to obtain from 6 To earn, to gain by labour 7 To take up money, to draw, to borrow (from a bank, &c) 8 To bring out or introduce (as a subject of discourse) 9 To detect, to discover, to apprehend (of faults, excellences, properties) 10 To drag along, to bear or undergo (of grievous days or circumstances, pain or affliction) 11 To explore, search out (of a road or an object

of quest). 12 To wreak vengeance 13 To strike out, to erase 14 To force or bring on (of a quarrel) 15 To prolong or draw out (of work) 16 To gain one's object

Id દહાડા કાઢવા To spend one's days 2 To maintain oneself with difficulty, to make the two ends meet કામ ઉપર દહાડા કાઢવા-મહીના કાઢવા-વરસ કાઢવા To be occupied with or engaged in a work for days, &c રમત કાઢવી To think of a game, to start a game વાત કાઢવી To introduce a subject વાત કાઢી લેવી To get at a secret રસ્તો કાઢવો To make a way 2 To get over the road, to walk along નામ કાઢવું To win a name, to win fame ભાવ કાઢવો To fix a price કાઢી લેવું To take out by stealth, to abstract, to purloin કામ કાઢી લેવું To get work done કરજ કાઢવું-કરજે કાઢવું-વ્યાજે નાણાં કાઢવાં To borrow money at interest બીજા પાસેથી નાણાં કાઢવાં To get money from others વ્યાજ કાઢવું To count the interest (on the sum lent) કાંધું કાઢવું To borrow money by instalments ખાતું કાઢવું To open a department of government કારખાનું કાઢવું To start a factory કલ્પના કાઢવી To conceive an idea.-નો અન્યાય કાઢવો To find fault with a person શોધી કાઢવું To find out, to invent, to discover કાઢી નાખવું To cancel, to strike off 2 To leave off (of a work) 3 દાવો કાઢી નાખવો To discharge or dismiss (of a suit at law) કાઢી મૂકવું To drive away; to dismiss ખેંચી કાઢવું To take out, to extract તમાચો ખેંચી કાઢવો To strike a blow on the face with the open fingers of the hand દૂર કાઢવું To send away to a distance ચિત્રામણ કાઢવું-લીટા કાઢવા To draw pictures and lines carelessly ચિત્ર કાઢવું To draw a picture અક્ષર કાઢવા To form letters. 2 To wipe out a writing તેના જેવા અક્ષર કાઢવા To imitate his hand-writing સૂતર કાઢવું To spin (cotton) into thread તાર કાઢવો To draw wire દેવાળું કાઢવું To be insolvent સાર કાઢવો-ફાયદા કાઢવું To draw a moral 2 To get a profit. સાદ કાઢવો To speak loudly 2 To speak. ઘાંટો કાઢવો To speak loudly in order to frighten ચુવો કાઢવો To draw an extract રસ કાઢવો To press (leaves, &c) and draw an extract રંગ કાઢવો To extract a colour હૈયામાંથી-મગજમાંથી કાઢવું To invent. ઉભરો કાઢવો To give vent to a feeling મેલ કાઢવો To remove dirt દૂધ કાઢવું-શેડ કાઢવી To milk (a cow, &c) ડોળા કાઢવા To ogle દાંત કાઢવા To laugh 2 To laugh at, to ridicule બળિયા કાઢવા-શિળળા કાઢવી To vaccinate પાઘડી કાઢવી Lit To put off one's turban 2 To make a request very humbly છાતી કાઢવી To strut about પોતિયું કાઢવું-કાઢી નાખવું To be frightened પાણી કાઢવું To draw water from a well કાંટો કાઢવો To extract a thorn 2 To get rid of a disagreeable person. મૂળ કાઢવું-કાઢી નાખવું To extirpate કસુંબો કાઢવો-કસુંબાપાણી કાઢવાં-ચહા કાઢવો-ચહાપાણી કાઢવાં To entertain a party of friends with an extract of opium & sweetmeat, or tea and sweetmeat જુદું કાઢવું To place apart, to single out માપ કાઢવું To find out the measure

કાડો, કાઢો, } *s m* [S क्वाथ *fr* क्वथ् to boil.] A decoction

કાડો, કાઢો, } *s m* [See કાડવું, કાઢવું to draw] A channel dug out to carry away superfluous water from a field. 2 A drain

કાણ, *s f* [See કહેણ a message] A visit of condolence 2 A message, word of mouth, tidings 3 An invitation

Id કાણ કાઢવી To invite & collect a party of friends & relations કાણે જવું To go on a visit of condolence કાણ કરવી To condole. કાણ માંડવી To sit down (of a party on a visit of condolence)

કાણિયત, *adj* (One who has) Come on a visit of condolence, joined in a party for condolence

કાણી, Same as કહાણી

કાણું, *adj* [S काण one-eyed] Porous, having a hole 2 One-eyed 3 Tale-telling, slandering 4 *s n* A hole

Id કાણું કરવું-પાડવું To make a hole

Prov કાણું ઘોડું, ને કરડકણું No fool like an old fool "કાણા કાકા, નમસ્કાર," તો કહે "શદનાના ચાળા" Nobody likes to see his defects exposed કાણો કળશિયો, ને રાડચો સરુ-રો (બે સરખા) ન મામા કરતા કાણો મામો સારો Half a loaf is better than no bread કાણી હોય, તો ગાજે નહિ, ને કાણી વગર ચાલે નહિ You may hate the one eyed rogue, but you cannot do without him આવ મારી કાણી, હુ ક્યાં એ ન સમાણી One is bound to put up with what one is doomed to, When one cannot get what one would have, one must just be satisfied with what one has

કાણાને કાણું કહેતા ચરવા લાગે વેણ,
પેરે પેરે પૂછીએ "કેમ ગયું તુજ નેણ"—ભાષા.

કાણ્ડ, *s m.* [S] A chapter 2 A joint 3 A bough 4 An arrow

કાણ્ડ-રુહ, *adj* [+ रुह्, रोह्, to grow] Growing from joints (of sugar-cane, &c)

કાત, *s f* Stomach (used in Kaṭhiāwāḍ)

કાત, *s f* [S कर्त्तनी *fr* कृत् to cut] A goldsmith's clip

કાત-ડી, *s f* [S कृत्ति skin + ડી dim] The skin

કાત-ણી, *s f* [See કાત-વુ to spin.] A roll of spun cotton (Used in Jhālāwāḍ)

કાતર, *s f* [S कृत, कर्त्, to cut] Scissors, shears 2 A piece of a broken earthen vessel (Used in the Charotar)

Id કાતર મૂકવી To make a reduction 2 To play false

કાતર, *adj* [S] Distressed

નિજ ભક્ત વિરહે દુઃખ કાતર, કૃપામય શ્રુતિ ગાય —દયારામ

કાતર ણી, *s f* Clipping, shearing, cutting 2 Shavings 3 Scissors, shears 4 Same as કાપ ણી

કાતર વું, *v t* To clip, to cut with scissors, to shear 2 To deduct, to make a reduction

કાતરા, *s m pl* A chap (in the feet or hands) 2 The long bent fruit of tamarind, &c 3 A kind of firework

કાતરિ યું, *s n* The uppermost storey of a house 2 A triangular building 3 A wooden weapon used by the hill tribes. 4 Sidelong looks, glances 5 An ironwrist-let worn by women of the hill tribes

Id કાતરિયા ખાવા To cast sidelong looks

કાતરી, *s f* A thin slice (of leaves, &c)

કાતરો, *s m* [See કાતરા] An ornament worn on the arm 2 An insect, which cuts off shoots of corn in the fields 3 Same as કાનગ

કાત લી, *s f* A thin slice

કાતળ, *s f* [See કાતરિ-યું 3] An idle report (Used in Hālār)

Id કાતળ મારવી To spread an idle report

કાતળિ-યો, *s m* A superior kind of rice 2 Cooked rice in which each grain is separate from the others, and no grain is sticky

આજ મેં રાંધ્યો કુર કાતળિયો રે,
કૃષ્ણ પાતળિયો મારો પરોણો રે હા
—ભાલણ

કાતળું, *s n* [See કાતર વુ to cut off.] A round piece of sugar-cane cut off. 2 A round & thin piece of wood cut off

કાતી, *s f* [S कर्त्तरी scissors *fr* कृत् to cut] A knife 2 A saw 3 Treachery

Id પેટમા કાતી હોવી-રાખવી To be treacherous 2 To bear secret enmity against

કાતું, *s n* A knife

કાથ, *s m* [S क्वाथ a decoction, essence, *fr* क्वथ् to boil] Power, strength, spirit

કર્યું છિદ્ર જોઇ પાણી, ધનુર્ધર સાધ્યુ માણી,
કિરીટીએ કાઢ્યુ આણી, ક્રોધ, રોષ કાથમા
—વલ્લભ

2 Substance, stuff, pith

કાથા-કબાલા, *s m pl* [See કાથો fibres + કબાલો a purchase] Petty quarrels (of women)

કાથા-ગોળી, *s f* [See કાથો catechu + ગોળી pills *fr* S गोल a globe] Pills of a preparation of catechu, &c

કાથિ-યું, *adj* Coloured with catechu, grey coloured

કાથિ-યું, *s n* [See કાથી, કાથો, *fr* કાથ pith] A rope made of cocoanut fibre

કાથી, *s f* } Cocoanut fibre
કાથો, *s m* }

કાથો, *s m* [See કાથ] Catechu

કાદવ, *s m* [S कर्दम] Mud, mire, dirt Id કાદવ ખુદવો Lit To crush mud 2 To be engaged in a profitless business

Prov કાદવમા ઢેકું નાખે શો લાભ ? If you throw a stone into mud, you wil only soil your clothes

કાન, *s m* [S कर्ण] The ear 2 The eye or touch-hole of a musket

Id કાન કરડવા To whisper in the ear of કાન કાપવા To cut off the ears 2 To cheat 3 To defeat or surpass 4 To be superior to કાન ખોલવા To warn indirectly કાન ચીમટવા —આમળવા To admonish કાન ઝાલવા To confess a fault કાન દેવા–ધરવા–માડવા To hear attentively 2 To pay attention to કાને હાથ મેલવા,કાને હાથ દેવા,કાને હાથ ધરવા,કાનપર હાથ મેલવા To disown કાન ફુટવા To be deaf કાનમા ફુક મારવી To bring a person over to one's party by secretly telling him something in his ear કાન ફુકવા To teach a religious doctrine 2 Same as કાનમા ફુક મારવી 3 To give a warning 4 To instigate કાન ભરવા–ભમેરવા To give false information to a person and win him over to one's opinion કાન ઉઘડવા To come to know things & matters as they really are કાન ઉઘાડવા To make a (person) know things & matters as they really are 2 To remonstrate કાનમા ડુચા મારવા, કાનમા પુમડા ઘાલવા, કાને દાટા દેવા Not to listen to an advice કાન ઊભા કરવા To listen carefully, to be watchful કાન આવવા To get the power of hearing કાન ઘરેણે મૂકવા Not to hear what is said, owing to pride કાન પકા થવા To lose all interest in listening to what is repeatedly said or urged કાન નીચે કાઢી નાખવુ, કાન તળેથી કાઢી નાખવુ To hear without interest કાન ફોડી નાખવા To stun the ears (with a loud or shrill sound) 2 To tire by frequent repetition or urging કાન માડવા To hear attentively કાન વીંધી નાખવા To feel pity at hearing કાન સુના થઈ જવા To be unable to hear, to be deaf કાનના કીડા ખરવા To be disgusted at hearing (bad words) કાનમા આગળીઓ ઘાલવી Not to listen to કાનમા કહેવુ To whisper in the ear 2 To give a speedy relief (of a medicine) કાને નાખવું To inform 2 To bring to the notice of કાનમા વિષ રેડવુ To poison the ears કાનેથી કાઢી નાખવુ To hear without attention (પોતાના) કાન પકડવા To repent (સામાના) કાન પકડવા To point out to a person his mistake કાન ખોતરવા Lit To clear the ears 2 To be ashamed of one's own mistake કાનનો કાચો Almost deaf 2 Credulous કાન ફુફડાવવા To be excited, to be angry 2 To threaten કાને પડવુ To hear unwittingly, to happen to hear કાનોકાન સાભળવું To hear with one's own ears કાનેકાન સાભળવુ To know by hearsay

Prov કાને સાભળી કાઈ ખોટી ? One has reason to believe what one has personally heard કાન તેને ધાન, ને મીંડા તેને ઈંડા Animals that have ears, suckle their young, and those that have merely holes for their ears, lay eggs કાને કોટે દેખુ નહિ, ને લાડવુ તો લેવુ નહિ = હોઠે કાને નહિ, કોટે નહિ, ને વાલ સોનુ Empty words without the substance કાન છે, પણ સાન નથી He has not the sense to profit by wise counsels કાન તેને સાન Those are wise who profit themselves by wise counsels આખ આડા કાન કરવા To connive at 2 To neglect કાને આવ્યા હાથિયા ન રહે Those who have thrown off restraints cannot be corrected by mild advice

કાન-કેડિ યું, *s n* [+ કરડવુ to bite] A game for children

કાન-કોચિન્યા, *s m* [+ કોચ વુ to pierce] A piece of cloth tied round the ears

કાનખજુરો, *s m* [Hem Des कण्णखुरि = S गृहगोधा a house lizard] An earwig, a kind of centipede

Prov કાનખજુરાનો એક પગ ભાગ્યો, તોએ શુ, ને આખો તોએ શુ ? It is only a drop in the ocean

કાન-ચિમડિ યુ, *s n* [+ ચિમટો a pinch] A kind of bat, a cricket (So called from the animal being supposed to be particularly fond of biting the ears of men)

કાન-ચિમોરી, *s n* The long eared bat

કાન-છેરિ-યા, *s n pl* [+છેલ, ખેલ, gaiety] Locks of hair hanging on & about the ears

વાંકડી અબોટી, અને, મારા હૈયાને ચીરી નાખે
એવા, ઉડતા કાન છેરિયા ! —પ્રેમાનંદ

કાન-ટોપી, *s f* [+ ટોપી a cap] A close-fitting cap, covering the crown & ears, (worn by children and Sādhus)

કાનડી, *adj* [S कर्णाटक] Of the province Canara

કાનડો, *s m* A musical mode, peculiar to the province of Canara

કાન-ઢાંક-ણી, *s f* [S कर्ण, કાન, the ear + ઢાંક-વું to cover up] A cap so made as to cover the ears

કાનન, *s n* [S] A forest

કાન-પટી, *s f* [See કાન + પટી a strip of cloth] The lobe of the ear

Id કાનપટી પકડવી Lit To punish by pinching the ears 2 To be superior to 3 To overreach, to be superior to in cunning or dishonesty

કાન-પેટો, *s m* [+ पट cloth] A strip of cloth tied round the ears

કાન-ફેટો, *s m* [+ S स्फट्, ફાટ વું, to break, to tear] One of the sect of ascetics who cut their ears and wear large rings in the slits

કાન-ફુસિ-યું, *adj* [+ફુસ imit] Whispering in the ear 2 Backbiting poisoning the ears

કાન-મૂળિ-યું, *s n* [+ મૂળ the root] A boil in the ear

કાનસ, *s f* A file 2 A saw

કાન-શિયાળ, *s f* [+ શિયાળ a jackal] A kind of centipede

કાન સિયા, *s m pl* [S कर्ण, કાન, the ear + નસ a vein] Locks of hair above the ears

દીકરીઓના દામ હૃદયે લાગ્યા રસિયા
કરે કારમા કામ, કેશ ધરે કાનસિયા
—કૃષ્ણારામ

કાન-સિયાળ, [+ સ્થળ, શાળ, place *Cf* Mar कानसिल] The region of the ear 2 Same as કાન (Used in Kāṭhīāwāḍ.)

કાનિ, *s f.* The borders of a garment tucked up

કાનૂ, *s n* A musical instrument

કાનૂન, *s n* [Ar] A rule, a regulation, a statute 2 Customs, usage

કાનો, *s m* The vowel mark (ા) in the Deva-nāgarī and the other characters derived from it, the stroke attached to a letter denoting the long vowel આ

કાનો, *s m* [S कर्ण the ear] The edges of the mouth of a pot, which serve as handles in lifting it up

Prov પાકી કોઠીએ કાનો ન ચડે Nothing can be added to a thing, which has been worked out, and completed *i e* No advice can turn a hardened wretch from his evil ways

કાનો-માત્રા, *s n pl* The vowel mark (ો), the stroke to the right, & slanting line about, a consonant, added to denote the sound of ઓ

કાન્ત, *s m* [S *fr* कम् to love] A husband 2 A lover 3 *adj* Lovely charming

શ્રવણ તો ધરને સુકુમાર આ મધુર કાન્ત પદો જયદેવના
—ગીતગોવિંદ

કાન્તા, *s f* [S *fr* कम् to love] A wife 2 A lady love 3 A lovely and beloved woman 4 The earth

કાન્તાર, *s n* [S] A forest

કાન્તિ, *s f* [S See કાન્ત] Lustre, splendour, beauty, brilliancy, brightness

કાન્યકુબ્જ, Sanskrit form of કનોજ

કાઉન-મ, *s f* [S *fr* कृष्ण black + ભૂમિ land] Lit Black soil 2 The land or district between Baroda and Broach

કાપ, *s m* [See કાપ-વું to cut] A cut, a wound 2 A clip 3 A large stud like ornament of gold or jewels, worn by women in the lobe of each ear

Id કાપ કાઢવો To mark on cloth the cuttings for a coat, &c 2 To cut cloth to make a coat of કાપ મૂકવો To cut

કાપ-કુપ, *s f* [+ કુપ redup of કાપ *fr* કાપ-વું to cut] Cutting in various ways 2 Deductions, retrenchments

Id કાપકુપ કરવી To reduce, to retrench; to make deductions

કાપટ્ય, *s n* [S कपट] Fraud

કાપડ, *s n* [S कर्पट See કપડું] Cloth, piece-goods

કાપડિઓ, *s m* A draper, a cloth-merchant

કાપડિઓ, કાપડી, } *s m* [Hem Des कपडो = S पथिक a traveller] An ascetic

કંઠથી કાપડી વેષ વપુએ ધર્યો,
માગવા મધુકરી તરત આવ્યો —સામળભટ

કાપડું, *s n* [See કાપડ] A bodice

કાપણી, *s f* [See કાપવું to cut] Reaping a field 2 The time of harvest 3 A goldsmith's clip

કાપલી, *s f* Clippings, strips of cloth left after it has been cut for a coat, &c

કાપલો, *s m* A cutting of cloth, a small piece of cloth cut off

કાપવું, *v t* [Dh and Hem Des कप्परिअं = S दारितम् hewn, cleft] To cut, to fell 2 To reduce, to retrench (of wages, a payment, &c)

Id રસ્તો કાપવો To get over a way મેલ કાપવો To remove dirt કાપ્યું વ્યાજ Interest with discount allowed (કાપ્યું in this phrase refers to the six days allowed in the year) નોતરૂં કાપવું Lit To cease to invite 2 To excommunicate

કાપા, *s m pl* Cuts, slits, clips, streaks 2 Marks, lines

Id કાપા કરવા-પાડવા To make cuts 2 To make marks by cutting કાપા કાપા વાળુ Having several cuts

કાપાકાપ, કાપાકાપી, } *s f* Slaughter, massacre 2 A fight

કાપા-કુપા, *s m pl* Same as કાપા

કાપી, *s f* [Eng *Copy*] A copy 2 A copy-book

કાપુસ, *s n* [S कापास] Cotton

કાપો, *s m* Singular of કાપા

કાફર, *s m f* [Ar] A kāfir, an infidel, an unbeliever, a blasphemer 2 A rogue, a villain 3 A person watchful of his own interest, and not easily deceived

કાફરી, *s n. f* A negro, an Abyssinian

કાફલો, *s m* [Ar] A body of pilgrims 2 A caravan 3 A fleet

કાફી, *s f* [Eng *Coffee*] Coffee

કાફી, *adj* [P] Enough, sufficient, conclusive, satisfactory 2 *s f* A particular musical mode

કાબર-ચિતરૂં, *adj* [See કાબરૂ = S चित्र variegated] Party-coloured, diversified, variegated, of different colours

કાબરિયું, Same as કાબરૂ

કાબરી, *s f* A small irregular field of rice 2 The seed of the safflower plant

કાબરૂ, *adj* [S कर्बुर] Variegated, spotted

કાબસ, *s m* The dregs of oil

કાબા, *s m pl* [Ar काबा the square temple at Mecca] Muhammadan pirates in the Gulf of Kutch

કાબુલી, *s m* [Ar काबुल] An Afghān, an inhabitant of Kābul 2 *adj* Relating to Kābul

કાબૂ, *s m f* [Ar] Power, authority 2 Influence, weight

Id કાબૂ રાખવી To exercise power over, to control કાબૂ ધરાવવી To have power or influence over 2 To hold in possession, to possess કાબૂમા લેવું-રાખવું To take possession of. કાબૂ જમવી To get a firm hold of

કાબૂદાર, *adj* [Ar काबू + P दार having] Possessing power, powerful, influential

કાબેર, *s f* [See કાબરૂ] A bird resembling a martlet

કાબેલ, *adj* [Ar] Clever intelligent, expert, adept

કાબેલિયત, *s f* Adeptness, cleverness

કાબો, *s m* [S कर्बर a tiger, a demon] A tribe of savages dwelling in Okhā mandal (Dwārakā), and maintaining themselves by highway robbery and piracy

કાબે અર્જુન લુટિયો —આખા

કાબો, *adj m* Same as કાબેલ

કાભા, *s f* [S कु dim + भार्या wife *fr* ...

to maintain] An ill natured woman

કામ, s n [S कर्मन् fr कृ to do] Doing 2 An act, a deed, a work, a job 3 An occupation, a calling 4 An affair, a matter 5 Need or occasion 6 Use, fitness, serviceableness 7 prep For (Cf કાજ, કાજે)

કહો કયારે આવશે ગોકુળ ગામ છ,
માત પિતાને મળવા કામ છ —દયારામ

Id કામ આવવુ-લાગવુ To be useful કામ કરવુ To do a work, to work કામ લેવુ To examine a work 2 To judge of a man by his work, without relying upon his professions કામ થવુ To be done or accomplished કામ પડવુ To be required or wanted કામ પાડવુ To come in contact with કામ સર્યું The object is gained, one is no longer concerned at the loss of a thing કામ મળવુ To get work, to be employed કામ સોંપવુ To entrust (a man) with a business કામ લેવુ To exact work કામ કાઢી લેવુ To gain one's object with cunning or dishonesty કામમા કામ કાઢી લેવુ To gain one s object incidentally or indirectly કામ કરી લેવુ To secure one's own ends 2 To get a work done as an incidental gain, and not as the principal object કામ સારવુ To serve the purpose of કામમા આવવુ To be useful કામ ચાલવુ To be going on, i e not stopped, (of a work)

Prov કામ કર્યું, તેણે કામણ કર્યું Business is the salt of life, i e diligence is the mistress of success કામ એટલોજ ચરશ Keep no more cats than will catch mice કામ કામની રીતે કરો Think of a business well and then despatch it carefully કામ કામને શિખવે Do your work, and you will gain proficiency in it, Experience is the best teacher કામ પત્યા કાઝી, નહિતર મેરે ઢાઝી Good bye, basket, the grapes are gathered, Vows made in storms are forgotten in calms

કામ, s m [S fr कम् to desire, to love] An ardent desire 2 The desired object 3 Worldly enjoyments, one of the four objects of life (પુરૂષાર્થ), viz ધર્મ, અર્થ, કામ, મોક્ષ 4 Lust 5 Pleasure of the senses 6 Cupid, the Indian god of love

Id કામ ઉપજવો-પ્રગટવો Manifestation or excitement of love કામ છતવો-મારવો To restrain love

Prov કામ આંધળો છે Love is blind, Sensuality and sentiment are wide as the poles asunder કામ છત્યો, તેણે સર્વ છત્યુ The greatest conquest is the conquest of one's passions.

કામ-કળા, s f [See કામ love + कला art] Tricks of love 2 The wife of the god of love

કામ-કાજ, s n [See કામ work + કાજ work] Work, transactions 2 Dealings, a trade 3 Miscellaneous work, work and business of every and of any kind

કામ-કેલિ, } s f [See કામ love + केलि,
કામ-ક્રીડા, } क्रीडा, sports] Amorous sports 2 Copulation

કામ-ગરી, } s f [+ S कृ, કર વુ, to do]
કામ-ગિરી, } Service 2 Commission, mission, power authority 2 A piece of service or work

Prov કામગિરીએથી ઉતર્યો કોડીનો A man loses his value when he has parted with his mission A servant is worthless, when he has lost his power

કામ-ગરુ, adj Able to do one's duty, capable 2 Busy, industrious

કામ-ચલાઉ, adj [+ ચલાવવુ caus of ચાલવુ, S चल्, to walk.] Serviceable only for the time, tentative 2 Passable, tolerable 3 Acting, officiating

કામ-ચોર, s m [+ ચોર a thief fr ચોરવુ, S चुर्, to steal] A shammer, a shirker

કામ-જોગ, adj [+ જોગ, યોગ, junction fr युज् to join, to fit] Useful, serviceable

કામ-જ્વર, s m [See કામ love + ज्वर fever] A love-fever

કામઠિ-યો, s m [See કામઠું a bow] A bowman, an archer

કામઠી, s f } [S कमठ a tortoise, a bam-
કામઠુ, s n } boo] A bow

કામઠ-કોટિ યું, s n [See કામઠુ a bamboo + કોટ, S कोट, a surrounding wall] A house made of bamboos

કામડી, s f } A chip of bamboo
કામડું, s n }

કામણ, s m [Hem Des कम्मण fr S कार्मणम् doing a work well or completely fr कर्मन् work fr कृ, कर्, કર-વું, to do] Fascination, enchantment 2 Witchery

Id કામણ કરવું To practise witchery, to bewitch

કામણ-ગારૂ, adj [+ कृ, कर्, કર વું, to do] Bewitching; enchanting

કામણ-દુમણ, s n [+ દુમણ redup] Sorcery, magic

કામણ-દુમણિ-યું, adj Practising sorcery or witchcraft

કામ-તાઈ, s f [See કામ love] Sensuality, lustfulness

કામતાઈ કેલિ ચઢે, દામતાઈ દમે રહે,
નમતાઈ નામ તે શું ? રામતાઈ શા ભણે ?
—વલ્લભ.

કામ-દાર, s m [See કામ work + P दार having] An officer, an official 2 A minister 3 An administrator

કામ-દારી, s f The position and duties of an officer

કામ-દુધા, } s f [See કામ desire + દુધા
કામ-દુધા, }
for દુધા yielding fr S दुह् to milk] The name of a cow belonging to Indra that grants everything requested of her

કામ-દષ્ટિ, s f [કામ love + दृष्टि sight fr दृश् to see] Looks of love 2 Amorous or voluptuous looks

કામ-દેવ, s m The god of love, Cupid

કામ-ધંધો, s m Occupation, business

કામ-ધેનુ, s f Same as કામ-દુધા

કામના, s f [S fr कम् to desire] Desire, wish, inclination

Id કામના કરવી-થવી To desire

કામની, s f [S कामिनी] A sweetheart 2 A lovely woman

કો છે કામની કામની તપ ઝીંથી, દા, શાન્તિ કેની વળે !
—પ્રેમાનંદ

કામ-બાણ, s n The arrows of love

N B—Classical writers speak of Cupid having five arrows, whence he is called પંચ બાણ They are—રાતું કમળ, ધોળું કમળ, આંબો, આસો, અને મોગરો as also, શોષણ, દીપન સંમોહન, તાપન, અને ઉન્માદન

કામ-ભાવ, s m Lust, sensuality

કામ-રૂપ, adj Proteus-like, one possessing the power of assuming any form at will 2 Lovely, charming

કામલેટ, s f Same as કામ્બલેટ

કામ-વતી, adj f [See કામ love + S वती, having] Having a desire for sexual union (of a woman)

કામ-વાસના, s f [S fr काम love + वासना a desire] A lustful desire, a libidinous desire

કામ-વિકાર s m [+ विकार a change for the worse fr वि dim + कृ, कर्, કર વું, to do] Passion, passionate love

કામ-વૃદ્ધિ, s f [+ S वृद्धि increase fr वृध् to increase] Increase of passion

કામ-શાસ્ત્ર, s n [+ शास्त्र science] A treatise on the art of love, the erotic science

કામસ, s f The cream of the juice of sugar cane

કામ-સર adv [See કામ work + સર on] On business 2 In the course of business or duty 3 According to the course of business or duty

કામ-સાધુ, s m f [+ સાધ-વું to gain] One intent upon gaining one's own ends, a selfish person

કામ-સૂત્ર, s n [See કામ love + સૂત્ર a rule] A rule in કામ-શાસ્ત્ર

કામ-હીણ, adj [See કામ love + હીણ S हीन, deprived of fr हा to abandon] Incapable of loving, impotent

કામળ, s f [S कम्बल] A blanket

કામળિ યો, s m A hairy kind of caterpillar

કામળી, s f [See કામની loving, charming, fr S कम् to love] A wristlet made of glass

કામળી, s f } Same as કામળ A blanket
કામળો, s m }

Prov કામળી સરિખ, તેમ સાડે પાય The

more noble, the more humble

કામા, *s f* [See કામની] A lovely woman

શચી સાવિત્રી, ઉમા, રામા,
તે પણ નહીં સમોવડ અવર કોણ કામા ?
—દયારામ

કામાક્ષી, *adj f* [+ અક્ષિ] (A woman) Having voluptuous eyes 2 *s f* The name of a goddess

કામાગ્નિ, *s m* [S *fr* કામ love + अग्नि fire] Fire of passion, violent passion

કામાટી, *s m* [See કામ work *Cf* M कोमटी] A caste of Hindūs who are generally labourers and palanquin bearers

કામાતુર, *adj* [S *fr* काम love + आतुर suffering, sick] Inflamed with love, lovesick, affected by love

કામા-દાર, A variant of કામ દાર A minister

તમારો કુમેર કામાદાર, શિવજી શેરિયા રે —રઘુનાથ

કામાન્ધ, *adj* [+ अन्ध blind] Blinded by love or passion

કામાનલ, *s m* [S *fr* + अनल fire]The fire of love,the heat of love See કામ-જ્વર

કામાર્થી *adj* [See કામ work *fr* कृ to do + अर्थ् to beg] Diligent, busy 2 Intent upon accomplishing one's objec

કામાવેશ, *s m* [S *fr* काम love *fr* कम् to love + आवेश force *fr* आ up to + विश् to enter] The excitement of love

કામાસ્ત્ર, *s n* [+ અસ્ત્ર a weapon] See કામ-બાણ

કામિની, Classic form of કામની

કામી, *adj* [S कामिन्] Lustful, amorous, libidinous

કામુ, *s n* [See કામ work] An office, administration, administratorship

Prov કામુ કામાને શીખવે Experience is the best teacher

સેવકને સન્માન કરીને સોંપે કામુ —કૃષ્ણારામ.

કામુક, *adj* Desirous, wishing 2 Lustful, libidinous 3 *s m* A lover 4 A libidinous person

કામેટી, *s f* [Eng *Committee*] A committee 2 An examination

Id કામેટી આપવી To appear in or pass an examination 2 To pass an examination

કામેશ્વર, *s m* [See કામ love + ઈશ્વર a ruler] One who has conquered one's passions or love 2 A name of Siva, who burnt the god of love to ashes

કામો, *s m* [See કામ a deed] A work of bravery, an exploit (Used in Kāṭhiāwāḍ)

કામોદય, *s m* [S *fr* काम love *fr* कम् to love + उदय rise *fr* उद् up + इ to go]Incipient love

કામોરો, Same as કામ-દાર (Used in Hālār)

કામ્ય, *adj* Lovable, pleasing; charming 2 Done with the desire of gain, selfish

કાય, *s f* [S] The body

કાય-કષ્ટ, *s n* [+ કષ્ટ trouble] Bodily exertion, toil, bodily labour

કાય-કષ્ટી, *adj* Exerting oneself, toiling

કાયટિ યો, *s m* [See કાયટું] A priest whose duty it is to minister at funeral ceremonies on the eleventh day after death

કાયટું, *s n* [S कष्ट] The obsequies performed on the eleventh day after death 2 A feast to one's caste-people given after a death

Id કાયટું સરાવવુ To perform obsequies on the eleventh day after death કાયટું ખાળવુ To give a feast to one's caste-people on the thirteenth day after a death

મોદકાખુ હતી માટી તણી ઘણા દુ ખની પેર,
કયનુ કીધુ કાયટુ, આવ્યા પગના ઝેર
—સામળભટ

કાયત, *s m* [S कायस्थ a writer]A caste of professional writers among the Hindūs, a Kāyastha

કાયદા-સર, / **કાયદે-સર,** } *adv* [See કાયદો a law +P સર on]Lawfully 2 Regularly, punctually 3 Legally, in accordance with law

કાયદો, *s m* [Ar] A law, a rule, a regulation 2 A command, an order 3 Straps of leather joining the carriage to a hook on the neck of the horse

Id કાયદા કરવા-ઘડવા To enact laws કાયદો તોડવો To break or violate a law કાયદો માનવો To obey a law કાયદા પ્રમાણે ચાલવુ, કાયદામા રહેવુ To act in accordance with laws કાયદામા લેવુ-સપડાવવુ To bring (a person) into the clutches of the law કાયદો ચઢાવવો To put the straps of leather, &c, on the hook કાયદો ઉતારવો To take down the straps, &c, from the hook

કાયનાત, *s f* [P कोइनात्] Value, substance, stuff

કાય-ફળ, *s n* [S] A kind of aromatic fruit

કાયમ, *adj* [Ar] Fixed, permanent 2 Confirmed, sanctioned, approved

Id કાયમ કરવુ To make permanent કાયમ થવુ To become permanent કાયમ રાખવુ To confirm, to approve કાયમ જગ્યા A permanent post or office

કાયમ-દાયમ, *adj* [+ Ar दायम् always] Permanent, perpetual

કાયલી, *adj* [Hem Des कोइली = S तापिका fever] Sick, ill, sickly, delicate

કાયા, *s f* Same as કાય The body

Id કાચી કાયા This frail body કાયા વણસવી To be reduced in body 2 To be a prey to disease (of the body) કારમી કાયા This wonderful body કાયા વાચા મન Lit The body, speech, and the mind, *i e* The body and soul, the whole man

કાયા-કષ્ટ, Same as કાય-કષ્ટ

કાયિક, *adj* Corporeal, bodily

Id કાયિક વાચિક માનસિક Lit Corporeal, oral, and mental, *i e* in all respects (of an act done by a man)

કાયો, *s m* A kind of yellowish red earth (Used in Jhālāwāḍ)

કાયો, Same as કાયર & કાયલી

કાર, *s m* [S *fr* कृ, कर्, કરવુ, to do] A suffix implying the agent or doer of an action 2 A suffix showing the sound (in speech), or form (in writing), of the

king's reign

કારકૂન, *s m* [P] A clerk, a writer

કારકુની, *s f* The office or fees of a Kārkun 2 The knack of a writer, as opposed to that of one who cannot write 3 Cleverness, cunning, roguery

કાર-ખત, *s f* [See કાર doing + ખતા a mistake, trouble] Labour, work (Used in Hālar)

કાર-ખાનુ, *s n* [P + ખાનુ a place] A place of extensive business or work, a manufactory, an establishment 2 A workshop 3 A brothel

કાર-ગત, *s f* [+ગતિ movement] Power; influence 2 Range of action, reach

Id કારગત પહોંચવી-ચાલવી To be exercised over (of power or influence)

કાર-ચણી,
કાર-ચોબી, } *s f* [See કાર work, skill, + P चोब् a stick, a piece of wood] Carving on wood 2 Embroidery

કારજ, *s n* [See કાર્ય] Business 2 A festive occasion 3 A funeral ceremony

Id કારજ કરવુ To perform funeral rites

કારજ-કારી, *adj* [+ કાર doing] Doing work or service, serviceable, serving

અર્જુન આવી, નમી વદતો
"હરિ! કારજકારી થયા શુ હવેળા?"—વલ્લભ

કારંજ,
કારંજો, } *s m* [P] A fountain a cistern, a reservoir

કારંડો, *s m* [S केदार] A field, a plot of ground, a bed of rice

કારણ, *s n* [S *fr* कृ to do] Cause, reason, ground 2 Motive, purpose 3 Need 4 Sorcery; witchcraft 5 *conj* Because, for, on account of

કારણ-અવતાર, *s m* [+ અવતાર] An incarnation of the Deity for a fixed purpose

કારણ-કે, *conj* [+ કે that] Because, for

કારણ-દેહ, *s m*
કારણ-રૂપ, *s n*
કારણ-શરીર, *s n* } [+ દેહ, રૂપ, શરીર] The inner rudiment and causative frame or principle of the gross body

કારણ રૂપે તે આવતગી —પ્રેમાનંદ

કારણ-ભૂત, *adj* [+ ભૂત] Lit Become an instrument, *i e* instrumental

કારણ-વાદી, *s m* [S + वद् to speak] A plaintiff 2 An appellant 3 A man who maintains that God is the Material Cause of the world

કારણ-સર, *adv* [+ P સર on] For the reason of, on account of

કારણી, *adj f* [S कारिणी *fem* of कारिन् doer *fr* कृ to do] Doing (of a woman)

કલ્પના માત્રની કારણી —નિષ્કુલાનંદ

કારંડવ, *s n* [S] A duck

કારતક,
કારતગ, } *s m* [S कार्तिक *fr* कृत्तिका one of the constellations] The first month of the era of Vikrama (Oct-Novr)

Id કાર્તિકસ્નાન The vow of bathing in cold water in the morning, observed from the eleventh day of the bright fortnight of આસો (September-October) till the full-moon of કાર્તક (October-November)

કાર્તકી, *adj* Of or pertaining to the month of કાર્તક

કારતુસ, *s n* [Eng *Cartridge*] A cartridge

કાર-દાન, *s n* [P *fr* કાર contrivance + P दास्तन् to hold] A contrivance, an artifice

વિષયમેં જે જન બેઠા, તો ચુકાવે હે ધ્યાન,
એસા અચ્છા, એસા બુરા, ક્યા કરના કારદાન
—નિગતભક્ત

2 An exploit

કાર-ભાર, *s m* [S કાર્ય business *fr* कृ to do + ભાર a burden] Management, business, administration

કાર-ભારી, *s m* A manager, an administrator, a major domo, a house keeper

કાર-ભારૂ, *s n* Same as કાર-ભાર (Used in contempt)

કારમું, *adj* [Hem Des कारिम *fr* S कृत्रिमम् made by art] Strange, wonderful

કટક ચઢાવી કારમુ, જે થાએ દુણ દેહ —પ્રેમાનંદ

Id કારમો દેખાવ A wonderful sight કારમો બનાવ A wonderful event કારમી કાયા This body (the human body) so wonderful in its structure કારમો ઘા A mortal wound

કાર-મોક, *adv* [See કાર, કાર્ય, work + મોખ, મુખ the mouth, the beginning] At once, with a start (Used in Kāṭhiāwāḍ)

કાર-વહેવાર, *s m* [+ વહેવાર, dealings] Social intercourse

કાર-વો, *s m* [See કાર business + વાટ, વાટ વૃત્તિ, a region, a state, *fr* S वृत् to be, to turn] An opportunity

તેની દશા તે જ હતી, ફૂટો પડયો કારવો —વલ્લભ

કારવો, *s m* [P कहार् a palanquin-bearer, a disguise] A particular dance 2 The musical mode suited to the dance

કાર-સાજી, *s f* [P कार् साज़ doing work] An amount of money deposited by a partner to ensure a concern being carried on, and to prevent its falling through

કાર-સો, *s. m* A contrivance, a scheme

કારસિયો, *s m* A hook for the chains of a swing

કારસી, *s f* A weighing instrument

કાર-સ્તાન, *s n* [P कार् work + दस्तान्, fraud] A plot, a fraud, a trick, an intrigue 2 A love intrigue (vulgar)

કાર-સ્તાની, *adj* Contriving, plotting, intriguing

કારા-ખડિયો, *s m* [See કાળુ black + ખડિયો an inkstand] A messenger who brings the news of a death

કારા-ગૃહ, *s n* [S *fr* कारा imprisonment + गृह a house] A prison, a dungeon

કારિણી, *s f* [S करिणी *fr* करिन्, કરી, an elephant] A female elephant

કારિણી કામણગારી જોતો, શુ અકુશે બધાઈ કયાય ?
—દયારામ

કારિ પેરી, *s f* [See કાય work + પેરી redup] Duplicity in speech or action

કારિકા, *s f* [S] A memorial verse, a mnemonic verse

કારી, *adj* [P = S कारी terrible] Deep, terrible, heart rending 2 Blooming, youthful 3 Important 4 Wonderful

અવિધારી પ્રેમાનદ નારી, ધનદારક નિરધારી,
પુરાણી તારી કીર્તિ કારી, સાખ્ય આ વિચારી
—પ્રેમાનંદ

Id કારી ઘા-જખમ A deep wound કારીના મરણ સમયે At the time of the death of a young person which causes deep sorrow

કારી, [S *fr* कृ to do] A suffix showing the power of doing, *e g* સુખ-કારી pleasing, ગુણ-કારી effective 2 Efficient, effecting 3 *s f* Effect, influence, power

કારી-ગર, *s m* [P See કાર્ય work + કરવું to do] A workman, an artisan 2 A skilful labourer

કારી-ગરી, } *s f* Masterly work, work-
કારી-ગીરી, } manship, skill

કારી-પારી, *s f* [See કારી-પેરી] Obstacles and quarrels

કારુ, *s m* [Dh Des कारु *fr* S कारु a doer, an artisan, *fr* कृ, कर्, કરવુ to do See S કાર, કારક, કારી] A doer 2 An artisan

કારુણિક, *adj* [S *fr* કરુણા mercy] Merciful

કારુણ્ય, [S *fr* કરુણા] Mercy

કારે, Same as ક્યારે

કારેલી, *s f* A plant bearing bitter fruits used for food

કારેલું, *s n* The fruit of the કારેલી 2 A dumb-bell, a thick club

કારો-બાર, A dialectic variant of કાર-બાર.

કારોબારી-મંડળી, *s f* A managing committee

કાર્તિક, Classical form of કારતક

કાર્પટિ ક, Sanskrit form of કાપડી.

કાર્પણ્ય, *s n* [S *fr* कृपण miserly, mean] Miserly nature, meanness, miserliness 2. Wretchedness

કાર્મુક, *s n* [S] A bow (in archery)

કાર્ય, Classical form of કારજ 2 *adj* What should be done

કાર્ય-કારણ-ભાવ, *s m* [S *fr* कार्य the effect + कारण the cause + भाव nature, relation] The relation between a cause and its effect, causation

કાર્ય-ક્રમ, *s m* [+ ક્રમ order] The order of business 2 A programme of work

કાર્ય-પ્રયોજન, *s n* [S + प्रयोजन object, cause, *fr* प्र forth + युज् to join] Motive 2

A festive occasion

કાર્ય-સિદ્ધિ, *s f* [S *fr* + सिद्धि accomplishment *fr* सिध to be accomplished] The accomplishment of what was to be done, success

કાર્યોકારણ, *adj* [S कार्य + કારણ, य having its vowel lengthened for euphony] Sufficient for the purpose, sufficient

કાલ, *s m* [S काल time] Time 2 A period of time

કાલ, *s f* [Dh Des कल्ल *fr* S कल्य to-morrow] To morrow 2 Yesterday

Id આવતી કાલ To morrow ગઈ કાલ Yesterday કાલ ઉપર રાખવુ Lit To postpone till to-morrow 2 To postpone

Prov કાલની વાત કાલે = કાલ છે, ને ખુદા છે Sufficient for the day is the evil thereof = To-morrow will take care of itself.

કાલ-કલા-ઈ, *s f* [See કાલ time + કલા a particle] Infancy

કાલ-ખડ, *s m* [S *fr* + ખડ a part] The right side of the chest 2 A period of time

કાલબુત, *s n* [P] A shoe last 2 The source, the origin

કાલ-માપ-ક, *s n* [S *fr* કાલ time + માપ a measure] An instrument to measure time by 2 A clock, a watch, a sun-dial

કાલવ વું, *v t* [S काल् to push on *fr* कल् to go] To mix up with

કાલા-વાલા, *s m pl* [See કાલુ *adj* indistinct + વહાલુ dear, the second part also serving as a redup of the first] Solicitations, entreaties

કાલિઙ્ગ ડું, *s n* [S कालिङ्ग] A water-melon

કાલિઙ્ગ ડો, *s m* [S कालिङ्ग *fr* कालिङ्ग the name of a district on the Coromandel coast, known for a particular musical tune] A particular musical tune

કાલિન્દી, *s f* [S] The river Yamunā, (the Jumna)

કાલુ, *adj* [S कल an indistinct and pleasing sound or noise] Lisping, child like, and consequently pleasing (of the utterance of words)

Id કાલુ કાલુ બોલવુ To lisp, to prattle કાલુ ઘેલુ A childish prattle કાલા કાલવા To be childish નાની કાલી A little infant girl

Prov કાલો થઈને કાચળીમા હાથ ઘાલે He pretends to be a fool with a view to gain a secret object કાલાની કચ, ને બહેરાનો ઝગડો (એનો અત ન આવે) There is no end to the prattle of one whose utterance is indistinct, and to a quarrel in which a deaf man is one of the parties

કાલું, *s n* A cotton pod (Generally used in the plural as કાલાં)

કાલૂ, *s m* An oyster

કાલેરો, *s m* A particular musical tune

કાલ્પનિ-ક, *adj* [S *fr* कल्पना imagination *fr* कल्प् to arrange, to invent] Imaginary, unreal 2 Inventive

કાવડ, *s f* [See કાપડ cloth & કાપડી an ascetic who carries a કાવડ on his shoulders] A bamboo lath provided with slings at each end for carrying pitchers, &c , on one's shoulder

કાવડિ યો, *s m* A bearer of a કાવડ

કાવ ડુ, *adj* [See કાવો roguery] Roguish, ungrateful (Used in Kāṭhīāwād.)

કાવતરા-ખોર, } *adj* [See કાવતરૂ + P
કાવતરા-બાજ, }
खोर् & बाज् playing] Crafty, intriguing

કાવતરૂ, *s n* [Probably *fr* कवि तृ त्व a corrup of S कौतृत्व the art of a poet *fr* કવિ a poet Or, See કાવો roguery] Fraud, knavery, a trick, an artifice

કાવરી, } *s f* A glass circle worn on
કાવલી, }
the wrist by women (Used in the Surat District)

કાવરૂ, *adj* [Cf કાયર disgusted with] Teased, vexed, excited

કાવલુ, *adj* Delicate, brittle, showy, not durable

કાવશ, *s n* [See આવકાશ] Emptiness, vacuum

કાવસ, *s n* [See કાવતરૂ] Fraud, gu'

કાવળી, *s f* A thin black layer on the surface of water, &c

કાવા, *s n pl* [Des] A line of tiles on the roof of a house

કાવા-દાની, *s f* [Ar कहवा coffee + P दान् a suffix denoting possession] A kettle in which coffee is boiled

કાવેરી, *s m* A particular musical tune

કાવો, *s m* The act of moving a horse in a ring

કાવો, *s m* [Ar कहवा] Coffee 2 A potion 3 A decoction 4 Roguery

Id દુધનો કાવો Milk boiled with spices

કાવો-દાવો, *s m* [See કાવો roguery + દાવો a claim, enmity, or, કાવો redup of દાવો] Treachery, intrigue, guile

કાવ્ય, *s n* [S *fr* कु to sound See કવિતા] A poem, a poetical composition

કાવ્ય-ચોરી, *s f* [+ Guj ચોરી theft] Plagiarism

કાવ્ય-રસિક, *adj* [S + રસિક relishing *fr* रस relish] Relishing a poetical composition

કાવ્ય-શાસ્ત્ર, *s n* [S + शास्त्र a set of rules *fr* शास् to rule] The science and art of poetry and rhetoric

કાશ, } **કાસ**, } *s m* [S] A kind of white grass

ભાગ અમરાવતીનો નાસ, અમર છત્ર, ને નળ કાસ
—પ્રેમાનંદ

કાશ, } **કાસ**, } *s m* [S] Cough

કાશ, } **કાસ**, } *s f* [See કાશળ] An obstacle

કાશ દી, *s f* [S काशी the city of Benares] A brass vessel of a particular shape, brought from Benares

કાશળ, *s f* [S कश्मल dirt, sin] An obstacle, an inconvenience

કાશ્મીર, *s f* [S] A kind of woollen cloth 2 *s n* Saffron 3 Sandal wood 4 *s m* The name of a country in the extreme north of India, Cashmere

કાશ્મીરની ખાતડી ફરતી, જળ ઉપર મચ્છને ચરતી
—ગિરિધર

કાશ્મીરી, *s f* Same as કાશ્મીર Woollen cloth 2 *adj* Pertaining to Cashmere

કાષ્ઠ, *s n* [S काष्ठ] A piece of wood 2 A lean person

કાષ્ઠ-ઘંટા, *s f* [S + घण्टा a bell] A wooden log fastened inside a bell 2 A wooden log fastened to the neck of a beast to prevent it from running away or going astray

Prov કાષ્ઠઘંટા ને વિટંબણા An ornament is very often a trouble

કાષ્ઠ મય, *adj* [S *fr* + मय a suffix meaning "full of, made of."] Wooden made of wood

કાષ્ઠા, *s f* [S] A direction 2 A degree

Id પરા કાષ્ઠા The highest degree or limit
પરા કાષ્ઠાએ With the greatest difficulty

કાષ્ઠૌષધ, *s f* [S *fr* + ओषधि a medicinal plant] Vegetable drugs

કાસ, Same as કાશ, કાસ, કાશળ

કાસ-ટુ, *s n* [See કાસ trouble or કાપડું] A funeral ceremony performed on the eleventh day after the death of a person

કાસદ, *s m* [Ar] A messenger, a courier 2 A runner, a letter carrier

કાસદિયું, } **કાસદું**, } *s n* The occupation of a messenger, running on errands

કાસદિયું *adj* Serving as a messenger, carrying a message

Id કાસદિયું કબૂતર A pigeon serving as a messenger by carrying little notes of paper from one place to another, a carrier-pigeon

કાસની, *s f* A kind of herb

કાસળ, Same as કાશળ An obstacle

Id કાસળ કાઢવું To extirpate, to root out

કાસળ કાઢવું કે કૈરવનું કોટી વાર,
જાણે કહ્યું તેણે કૃષ્ણ, જુવો આવે રાય છે
—વલ્લભ

કાસિંદું, *s n* [S कास] A kind of marshy plant

કાસી-દોરિયો, *s m* [S કાશી Benares + દોરિયો a kind of cloth *fr* + દોરા a thread]

A kind of cotton-cloth having thicker threads at regular intervals

કાહુળ, *s m* [S काहला] A large drum

કાહિલી, *adj* [Ar कायह] Sick, uneasy 2 Tired 3 Dull

કાહ્યું, *adj* [Ar कायह See કાયર] Teased, vexed 2 Tired

કાળ, *s m* [S काल] Time 2 A period of time, a season 3 Yama, the god of death 4 The hour of death 5 A calamity, a misfortune 6 A famine, scarcity, want

Id કાળ આવવો-ચઢવો To be angry કાળ સમાવવો To restrain one's anger કાળ કાઢવો To pass time કાળ દેખાવો To look upon one as Death, to be afraid of કાળ કરવો-થવો To die, to expire વર્તમાન-ભૂત-ભવિષ્ય કાળ Present, Past, and Future Tense સૂકો કાળ A drought, a rainless year લીલો કાળ A year of excessive rain. કાળ પડવો To occur (of a famine) કાળનું વરસ A year of famine કાળ Famine, કન્યાનો કાળ પડવાનુ કારણ A reason for the scarcity of young girls કન્યા કાળ A marriageable age (in girls) કાળ ખુટવો To be on the point of rain કાળના કોદરા Very old કાળમાથી આવવુ To be famine stricken, to be very hungry

Prov કાળતણું મોઢ બાળ An imprecation on famine કાળ શોકને ખાઈ જાય છે Time is a great healer કાળ જાય, ને કહેણી રહે When a time of difficulty has passed away, people remember with pain what the distressed said કાળ પડે, ત્યારે કોદરા એ સારા લાગે = કાળ પડે, ત્યારે કોદરા પણ મોંઘા When there is a famine, even the coarsest food is a dainty, *i e* With hunger no bread is unpleasant કાળમા વળી અધિક માસ Misfortunes seldom come single

કાળક, *s f* Same as કાળાશ Blackness

કામળા કેરી કાળક સો મણ સાબૂથી ન જાય

—દયારામ

2 See કલંક A blot

મુખી મુખ વધો ત્યારે, " કાળક આ કદિ મારી "

—વલ્લભ

કાળ-કટી, *s f* [+ કાટવુ to cut] Passing time, killing time

કાળકા, *s f* [S कालिका] The name of a goddess

કાળ-કૂટ, *s n* [S] A deadly poison.

કાળ-કૂટ, *s f* [See કાળ time + કૂટવુ to beat] Killing one's time

કાળ-ક્રમ, *s m* [See કાળ time + ક્રમ passing] Lapse of time 2 The process or course of time

કાળ-ક્રમણ, *s n* Passing away of time 2 The mode of spending one's time

કાળ-ક્ષેપ, *s m* } Waste of time 2 Delay 3 A scholarship, a stipend for a student
કાળ-ક્ષેપણું, *s n* }

કાળ-ગતિ, *s f* Course of time

કાળ-ચક્ર, *s n* The changes of time which come over again and again, the revolutions of time 2 The vicissitudes of life, a term of misfortune, the wheel of Fortune, the spindle of Fate

કાળ-ચન્દ્ર, *s m* The conjuction of the moon with particular signs of the zodiac, which foretells a great misfortune

કાળ-ચોઘડિયું, *s n* An unlucky time

કાળ-ચિન્હ, *s n* A symptom of approaching death

કાળજ, }
કાળજડું, } Same as કલેજું The heart
કાળજું, }

મુને અંગોઅંગ લાગી લાય, કાળજ કોઈ કાપે રે

—દયારામ.

Id કાળજુ કોરાવુ-કપાવુ To be carved or cut (of the liver or heart) કાળજુ ઠરવુ, કાળજે ટાઢક વળવી To be cool (of the heart) 2 To be satisfied કાળજે કાણુ પડવુ To be pierced or bored (of the heart) કાળજા વિનાનુ Enterprising 2 Rash કાળજાની કોર A great favourite very dear કાળજાનુ ખસેલુ Mad કાળજાનું નર્યું Vigilant; watchful કાળજાનો કપ An injury to the heart એના કાળજામા કટારી છે He bears a grudge કાળજામા કોતરી (લખી) રાખવુ To have engraven on one's heart કાચા કાળજાનુ Cowardly ભોળુ કાળજુ કુતરે કરડયુ છે Weak of memory કાળજું

ભરાઈ જવુ To be distressed at heart. કાળજું ખસવુ To become mad કાળજુ ખાવુ To give a severe pain to, to distress કાળજું ઠેકાણે હોવુ To have one's wits about oneself કાળજુ તપી આવવુ To be angry કાળજુ ધડકવુ To lose courage કાળજુ પકડી રાખવુ = કાળજે હાથ ધરવો-રાખવો To keep up one's courage કાળજુ પાકુ હોવુ To have a strong mind 2 To have a strong memory 3 To have a strong heart, to be not easily moved to pity કાળજુ ફાટી જવુ To have one's heart broken 2 To become mad કાળજુ ફાટી જવુ To have one's heart broken 2 To be wonder-struck કાળજુ ફૂટી જવુ To become stupid or foolish 2 To have a weak memory કાળજુ બળી જવુ To be sorry 2 To be jealous 3 To forget એનું કાળજું બહોતેર હાથ છે He has a strong mind 2 He has a strong heart 3 He is wide awake કાળજુ ભરાઈ આવવુ To be unble to cry, owing to soft feelings having choked the heart

કાળજી, *s f* [S कालक, कालेय, the liver, jaundice] Care, concern, solicitude, anxiety

Id કાળજી કરવી-ધરાવવી-રાખવી To have care about, to care, to be careful

કાળ-જીભુ, *adj* [See કાળ death + જીભ the tongue] Having a cursed tongue, speaking evil or mischief

કાળ-જ્વર, *s m* A fatal fever, a fever just before death

કાળ-જ્ઞાન, *s n* Knowledge of the state of affairs at a given time

કાળ-નિદ્રા, *s f* [See કાળ death + निद्रा sleep] The sleep of death

કાળપ, *s f* Same as કાળાશ

કાળ-પરત્વે, *adv* Owing to the force of time, due to time having passed, in accordance with the course of time

કાળ-પુછી, } *adj f* (A she-buffalo)
કાળ-પૂછી, }
Having the tail covered with black hair

કાળ-પ્રસંગ, *s m* The time and occasion. 2 All the surrounding circumstances

Id કાળ પ્રસંગ વિચારવો To think of the time and occasion, to think of a matter in relation to its surrounding circumstances

કાળ-ભાતિ, *s m* A man having an appearance like that of the god of death; a terrible looking man.

કાળ-માન, *s n* Measurement of time 2 An instrument for measuring time 3 A calculation of favourable and unfavourable circumstances, an estimate of opportunities and chances

કાળ-માપક, *s n* A chronometer

કાળ-મુખું, *adj* Having a disagreesble face, having a terrible appearance

કાળ-યાતના, *s f* Pain of death 2 Punishment inflicted by the god of death

કાળ-રાત્રિ, *s f* A night of destruction 2 A very dark and terrible night 3 The night on which the goddess કાલી was born

કાળ-વેરી, *adj* Having a black colour (said of a buffalo)

કાળ-વેળા, *s f* A terrible time 2 The time of evening

કાળ-વેળિયો, *s m* A sorcerer, one who carries off little children 2 A cunning man having the appearance of a saint

કાળા, *s m pl* [See કાળું black] Black spots 2 Stigmata.

પણ દયો કહે, "જેને ભક્તિ ન લાગી,
તેને સદા દગિયા છે કાળા રે"—દયારામ.

કાળા-ગ્રહ, *s n* [See કારા-ગૃહ] A dungeon, a prison

કાળાટ, *s f* [S काल black + वृत्ति state] Blackness 2 A black soil

કાળો-તલ, *s m* [S + तिल sesamum seeds] A grain of black sesamum 2 A black mark on the skin, a black mole

કાળાન્તરે, *adv* [S काल time + अंतर another or distance] After the lapse of ages

કાળાશ, *s f* [S काल black] Blackness

કાળિંદું, Same as કાલિન્દું

કાળિયું, *adj* [S काल black] Having a black colour, black 2 *s n* Opium 3 A necklace of a particular form, otherwise called કાળી-ગાંઠી

કાળિયો, *s m* A black kind of tobacco

કાળિયો સરસ, *s m* A medicinal plant

કાળી, Same as કાળકા

કાળી-કંઠી, } *s f* [S काल black + કંઠી
કાળા-ગાઠો, }
a necklace ગાઠ, and ग्रन्थि, a knot *fr* ग्रथ् to weave] A golden neck-ornament worn by women

કાળી-ચૌદસ, *s f* [S + ચૌદસ the 14th day *fr* S चतुर् four + दश ten] The fourteenth day of the dark fortnight of આસો (Oct – Nov) on which the goddess મહાકાળી is worshipped, and which is considered favourable to the acquisition of black magic

કાળી-જીરી, *s f* [S + जीरक, જીરૂ, cumin seed] Purple flea bane

કાળી-ટીલી, *s f* [S + तिलक a spot, a mark] Disgrace, a stain, dishonour

કાળી-દરાખ, } *s f* [S + द्राक्ष grapes]
કાળી-દ્રાક્ષ, }
Black grapes or raisins

કાળી-હરાજ, } *s f* Black ring worm
કાળી-દાદર, }

કાળી-પરજ, *s f* [S કાળુ black + પ્રજા people] Dirty people or the lower castes, as opposed to ઉજળી વરણ, people of higher castes, *i e*, people other than the S'udras A general name for certain tribes of darker colour than the Kanbis & other ordinary cultivating classes

કાળી પથાડ, *s f* A medicinal plant

કાળું, *adj* [S काल] Black, dark 2 Wicked

Id કાળુ કરવુ To blacken. 2 To disappear, to hide one's face through shame or disgrace કાળુ થવુ To disappear કાળુ મોં કરવું To hide one's face, to be ashamed of oneself

કાળા મોંહના કૈટવા, ને વરવા મોંહની વહુ,
જ્યારે વરસે વિવાદ આવ્યો, ત્યારે મોંહોકાળુ માંડે સૌ
—આપા.

Id કાળુ પડવુ To turn black, to be obscured કાળુ મોળુ-કાળું ગોરૂ કરવુ To commit a sin

કોઈ કાળુ ગોરૂ જ્હે, તો વખ ખાઈ મરવુ પડે
—પ્રેમાનંદ

કાળા અક્ષરને કુટી મારવુ To be illiterate કાળી નાગણ A black female serpent 2 A malicious woman કાળો નાગ A deadly poisonous serpent કાળો ચોર A great thief 2 A terrible person કાળો કેર Great oppression કાળુ ભમ્મર, કાળુ કબુતર, કાળુ મેશ Deep black કાળી રાત The dead of night, midnight કાળુ પાણી Banishment કાળે પાણીએ કાઢવુ To banish કાળો કોપ A great misfortune, a calamity કાળા માથાનો માનવી A human being કાળા તલ ચોરવા To commit a very black (great) sin or crime કાળી ઘોડી ઉપર ચડવુ To eat opium કાળો ચાસ્લો = કાળો ડાઘ = કાળી ટીલી Disgrace કાળુ પહેરવુ To put on a black dress (in mourning)

Prov કાળા કાળા મકોડા ને રાતી રાતી ઝીમેલો It is Greek to me કાળા એટલા ભુતના સાળા All is not gold that glitters = All are not thieves that dogs bark at કાળા માથાનો માનવી શુ નહિ કરે ? Few things are impossible to the skill and industry of man કાળા ગયા, ને ધોળા આવ્યા = કાળાના ધોળા થયા Advanced in age, old 2 He is grey, before he is old કાળુ મોંહ, ને કપિરના દાંત To add insult to injury, to heighten the effect of a wicked act કાળા ચોરના વાણીને આપ Pay your debts by borrowing from even the blackest of thieves (said by a creditor to his debtor, who is unable to meet his demand)

કાળુ, Same as કાલુ

કાળુ-ખડો, *s m* [See કાળુ black + ખડ grass.] A medicinal plant

કાળોતરી, *s f* [+ पत्रिका a small note *fr* पत्र paper, a letter] Unlucky news 2 A letter of mourning

કાળોતરી-યો, *s m* A messenger who brings a letter of mourning

કાળો-વાળો, *s m* [+ વાળો, S ह्रीवेर] A kind of fragrant root

કાળો-સોમલ, *s m* [+ સોમલ] Black arsenic

કિં-વા, *Conj* [*fr* किम् what ? + वा or] Or, else

કિ-કિ-યાન્ડી, *s f* } [Imit] A shriek, a shrill cry
કિ-કિ-યાન્ડો, *s m* }

કિ-કિ-યાણુ, *s n* The harmony of sounds or tunes of a high pitch

કિકિયારો, Same as કિકિયાડી.

કિઙ્કર, *s m* [S *fr* किम् used for किमपि anything + कृ to do] A servant

કિઙ્-કરી, *s f* A maid servant

કિઙ્-કિણી, *s f* [S Imitative of the sound] A small bell 2 A belt or girdle to which small bells are attached 3 A waist-band

કિઙ્ગુલાણુ, *s n* [Imit] A rapture. Id કિઙ્ગુલાણે ચઢવુ To be in raptures, to be overjoyed

કિઙ્ગુલા-વુ, *v i* To be in raptures, to be overjoyed

કિચ-કિચ, *s f* [Imitative of the sound] Chattering

કિચ-કિચા-વવું, *v t* [Imit *Cf* કસ કસ-વુ] To press hard 2 To tighten

કિચડ, *s m* Mud, mire, dirt

કિચોડો, *s m* [M चिचुका] A tamarind-seed

કિઞ્ચિત્, *adj* [S *fr* किम् what? + चित् indef suffix] Something 2 A little

કિટલી, *s f* [Eng *Kettle*] A tea pot, a kettle

કિટ-ખાદું, *adj* [S कीट an insect + खाद् to eat] Eaten by worms 2 Tired, worn out

કિડી, Same as કીડી

કિડિ-કન્યવો, *s m* [See કીડી] An ant 2 Any little insect

કિડિ-મંકોડી, *s f* [See કીડી an ant + મંકોડી a large ant] Little insects

કિડિ-યારૂ, *s n* [S + गृह or अगार a house] A hole for ants

કિડિયા-સેર, *s f* [See કિડિયુ thread + સેર a string *fr* सृ to move] A necklace of glass beads

કિડિ-યું, *s n* [S कीटि का] A glass bead

કિતવ, *s m* [S *fr* किम् what? + तव thine] A gamester 2 A knave, a rogue

કિતવ કાન્હની કીર્તિ કરતી, ઘાતી નથી લગાર
—રેવાશંકર

કિતાબ, *s m* [Ar खिताब] A title

કિતાબ, *s f* [P] A book, a volume; a work

કિતાબ-ખાનું, *s n* [P + खानह् a house] A library 2 A book-depôt, a book-shop

કિત્તો, *s m* [Ar] A copy slip 2 A reed-pen 3 A division of land 4 Anything the same as the foregoing, ditto

કિનખાબ, *s m* [P किमख़ाब् brocade] Brocade

કિનરી, *s f* [See કિન્નરી a divine female singer] A fiddle, a violin

કિના-ખોર, *adj* [See કીનો grudge + खोर् eating *fr* ख़ुर्दन् to eat, to enjoy] Malicious, rancorus

કિનાત, Same as કનાત

કિનારી, *s f* [See કિનારો a shore] Border 2 Lace sewed on to the border of a garment

કિનારો, *s m* [P] A shore, a bank; the edge, the brink

કિન્તુ, *conj* [S *fr* किम्, કેમ, what? + तु, તો, but] But

કિન્નર, *s m* [S *fr* किम् for कु dim + नर a man] A celestial musician fabled to have the head of a horse and the body of a man.

કિન્નરી, *s f* A female of the કિન્નર class 2 A fiddle, a violin

કિહે, *adv* [Corrup of કઈ પાસ on what side ?] Whither ? in what direction ? 2 Where ? to what place ?

કિફાયત, *s f* [P] Profit, advantage, gain

કિમત, Same as કિમ્મત

કિમત-વાન, } *adj* Valuable; costly,
કિમતી, } dear 2 *s m* A person who is able to judge the true price of a thing

કિમિયા ગર, *s m* [See કિમિયો alchemy + S कृ, કરવુ, to do ?] An alchemist

કિમિયો, *s m* [Ar] Alchemy 2 A remunerative contrivance 3 A profitable business

કિમ્મત, *s. f* [Ar] Price, cost 2 Worth, value 3 Test, examination

કિમ્મત-વાર, *adv* [+ વારો turn] Stat-

ing the prices of articles according to a descending or an ascending order, making a list or catalogue

` કિયું, *pron* [S किम्] Who? which? what?

કિરકોળ, *adj* Sundry, miscellaneous 2 Not important, insignificant 3 *adv* By retail, in small quantities

કિરણ, *s m n* [S *fr* कॄ, किर्, to scatter] A ray, a beam

કિરણાલેખ્ય-કળા, *s f* [S *fr* + આલેખ્ય a picture + કળા an art] Photography

કિરતન, *s n* [S कीर्तन *fr* कृत्, कीर्त, to praise] Celebrating the praises of a god with music and singing 2 Reciting the name of a deity

કિરતનિ-યાં, *s n pl* Musical instruments used in a કિરતન 2 Cymbals

કિરતાર, *s m* [S कर्तृ, कर्तार, *fr* कृ to do, See કરતાર] The Creator

કિરપા, *s f* [S कृपा] Grace favour, mercy

કિરમ-જ [illegible] [S कृमि ज *fr* कृमि an insect +जन् to be p[illegible]uced Or, Ar किरमज़ crimson] Cochine[illegible] red dye

કિ[illegible], *adj* Crimson, scarlet

[illegible] ણી-અજમો, *s f* A medicinal drug

કિરાત, *s m* [S] A tribe of Bhils who live by hunting 2 A savage

કિરાયા-દાર, *s m.* [P किराया hire + P દાર having] A tenant

કિરાયું, *s n* [P किराया hire] Rent, hire

કિરિયા, Corrup of ક્રિયા

કિરિયાણું, *s n* [See કિરાયુ hire] Grocery, drugs

કિરીટ, *s m* [S] A diadem, a crest, a crown, a tiara

કિરે, *s m.* [Imit] The sound uttered by some birds and insects

કિલ-કાર, *s m* } [See કલ, કલ-કલ + કાર a sound] A shriek 2 A noise
કિલ-કારી, *s f* }

કિલ-કિલ, *s f* [Imit See કલ કલ] A noisy chirping of birds.

કિલ-કિલા-કાર, } *s m* A shriek 2 A noise
કિલ-કિલા-રવ, }

કોઈ બોલાવે, તો કરે કિલકિલાકાર —દયારામ

કિલ-વો, [See કીલી a key + વાહક a carrier, a bearer] Same as કિલિ-દાર.

કિલાવો, *s m* The rope hanging around an elephant's neck and serving as stirrups for the rider

કિલિ-દાર, *s m* [See કીલી a key + P દાર having *fr* S धृ to hold] A treasurer who possesses the keys of the treasury

કિલ્બિષ, *s n* [S] Dirt 2 Sin 3 Fault, offence, injury, guilt

કીલી કૃષ્ણ ભક્તિ ઉત્પન્ન કરે, કોટિક કિલ્બિષહારી —દયારામ

કિલ્લું, *s n* [S कीट an insect + લુ, લું, dim] A little insect

કિલ્લે-દાર, *s m* [See કિલ્લો a fort + P દાર having *fr* S धृ to hold] The officer in charge of a fort

કિલ્લો, *s m* [P] A fort, a fortress a castle, a stronghold

કિશોર, *s m* [S] A youth, a lad 2 A minor (in law)

કિશોરી, *s f* A girl,

કિશ્ત, *s f* [P किश्त cultivation] Cultivation, agriculture 3 An instalment of the land tax to be paid by the cultivators

કિશ્ત, *s f* [P शाकिस्त defeat] Check to the king (in the game of chess)

કિશ્ત, *adj* [P शाकिस्त defeat] Defeated, captured, imprisoned 2 *s f* A tribute, a tax, a land-tax the payment of a tax by instalments

કિસ, *adj* [Hind. *fr* S कीदृश *fr* किम्? + दृश like *fr* दृश् to see] What? how much? little

કિસત, *s f* Same as કિશ્ત

કિસત, *s f* Same as કિસમ.

કિસમ, *s f* [P] Kind, sort, description

કિસમત, *s n* [Ar] Fortune, Fate, destiny

કિસ્ત, Same as કિશ્ત *s f.* and *adj*

કિસ્સો, *s m* [Ar] A story; a tale, a

romance, a fiction

Id કિસ્સો કરવો-ઉઠાવવો-ગોઠવવો To make a scheme 2 To play a trick

કી, Same as કઈ

કીકરો, s m [Cf Mar किकरें] A chisel (Used in Kāṭhīāwāḍ)

કીકરો, s m [See કિંક-કર a servant] A guest (Used by hill tribes in the Surat District)

કીકી, s f [S कनीनिका a girl, the pupil of the eye] A young girl 2 The pupil of the eye

Id આ મારે આંખ ની કીકી સમાન છે I hold him as precious as the pupil of my eye, he is very dear to me

કીકો, s m [Masc of કીકી] A young boy, a lad

કીચ, } Same as કિચડ
કીચડ, }

કીચક, s m [S] A large & hollow bamboo

કીચૂડિયો, s m A game for children (Used in the north of Gujarāt)

કીજે, v t [Hind कीजे fr S क्रियताम् let it be done, fr कृ to do, Imperat 3rd Pers Sing of Pass of કર-વું to do] Let it be done

કીટ, } s m [S] A worm, an insect 2 A book worm 3 A man well-versed in a particular subject 4 adv Thoroughly learnt
કીટ-ક, }

કીટ-ના-લાકડાં, s n pl [See કીટો wood split for fuel + લાકડું wood] Knotty blocks of wood

કીટિ-યું, s n [See કીટો, કાટ, કાઠ, wood] A chip of wood

કીટી, s f Particles of dust or wood found in cotton

કીટું, s n The dregs left at the bottom of a pan in frying

કીટો, s m [Hind काट-ना fr S कृत् to cut & Guj કાટ, કાઠ wood] Wood split into pieces for fuel 2 A useless and worthless thing

કીટો, s m [Guj કાટ rust] Lumps of tiles, bricks, or metal formed by having been over-heated in a kiln or furnace

કીડી, s f [S कीटिका a small worm fr कीट a worm] An ant

Id કીડીઓ ચડવી To be disgusted with to dislike greatly તારા મોઢામાં કીડીઓ ભરાય I would rather see you dead (said as an imprecation)

Prov કીડીને કણ, ને હાથીને મણ Every-body should be given a share in proportion to his merits કીડી સંચરે, ને તીતર ખાય One man's play is another man's opportunity કીડીઓનું કટક, એક ચાલે, તેમ બીજી ચાલે An army of blind followers કીડી ઉપર કટક=કીડીનો કુંજર કરવો To make a mountain of a mole-hill કીડીના મોઢામાં કાતીંગડું Joining of disproportionate things કીડીને પાંખો આવી Acquisition of new power

કીડી યું, and other derivatives from કીડી, See under કિડિ-યું, &c

કીડો, s m A worm, an insect

Id. કીડા પડવા To mortify કીડા કાઢવા To remove worms કાનમાંથી કીડા ખરે એવા વેણ Words so vulgar and abusive as to cause disgust

કીધ, Used in poetry for કીધું Done

કીધું, v t Past Tense of કર-વું To do

કીધું, v t [Past Tense of કહે-વું to tell See કહ] Said; told (Used in a slip-shod way for કહ્યું)

કીનખાબ, Same as કિનખાબ

કીના-ખોર, Same as કિના-ખોર

કીનારો, Same as કિનારો

કીનો, s m [P] Malice; rancour, spite

Id કીનો રાખવો To bear malice towards

કીમત Same as કિમ્મત

કીમિયો, Same as કિમિયો

કીર, s m [Hem Des कीर fr S कीर] A parrot

કીરત, Same as કીર્તિ

કીર્શુ, Same as કિરશુ

કીર્ત્તન, Classical form of કિરતન Celebrating the name of a god with music and singing

કીર્તન-ભક્તિ, *s f* [S + भक्ति worship *fr* भज् to worship] The worshipping of a deity by chanting his praises and reciting his various attributes

કીર્તનિ-ચો, Same as કિરતનિ-ચો

કીર્તિ, *s f* [S] Fame, renown 2 Praise

Id કીર્તિ મેળવવી To get fame, to become famous કીર્તિ કરવી To do a praiseworthy or meritorious act કીર્તિસ્તભ A memorial pillar

કીર્તિ-માન્, } *adj* [+ માન્, મત, વાન્, વત
કીર્તિ-વંત, }
having] Famous, renowned, glorious

કીલ, *s m* [S कीलक a peg] Grease

કીલી, *s f* [See કીકી] A little girl

કીલી, *s f* [S कील्क a nail] A key 2 The treasury

કીલી-દાર, *s m* [S कील्क a nail + P દાર having] A treasurer

કીલો, Same as કીકો

કીલો, Same as ચીલો

કીશ, *s m* [S] A monkey

ઇચ્છેલુ નવ સાંપડે, કે ખાએ ઝટ વીપ,
આનદે કિમિયા થકી પૂછ વિદાણે કીશ —રત્નેશ્વર

કીસ, Same as કિસ Hind Of what nature or degree ? 2 What ? what ?

જગ્ત તો ભક્ત કહે, જોઈ બાહ્યાનુ, લક્ષણ જોતા, હુ કીસ?
—દયારામ

કુકડ-દમ, *s n* [See કુકડો a cock + દમ breath] A false asseveration, a falsehood, a mere fiction

કુંકરી, Same as કાકરી

કુંકરો, Same as કાકરો

કુંકા-વટી, *s f* [S कुङ्कुम a red pigment + वाटिका, વાટકો, a cup] A cup for keeping red powder of turmeric

કુંકા-વટો, *s m* A wooden casket for keeping materials of worship

કુંકા-વરણું, [S + वर्ण colour] Having the colour of કંકુ, red

કુંકું, Form of કંકુ

કુંગરો, Same as કુંકરો, કાકરો

કુંચ-ડી, *s f* [S कूर्च] A brush

કુંચ-ડો, *s m* A large brush

કુંચ લી, *s f* [S कञ्चुक a robe] A blanket or cloth made to serve as a cloak by puckering up one end in the shape of a hood or cowl

કુંચી, *s f* [See કુચ-ડી, કુચ-ડો] A key 2 Same as કુચુ-ડી

કુંચો, *s m* [See કુચ-ડો] A thing made into the form of a brush by crushing

Id. કુચો કરવો-કરી નાખવો To reduce to the form of a brush by crushing કુચા પાણી Milk not properly curdled 2 A thing in appearance but lacking its true substance or essence ઝભે કુચો વળવો To say the same thing over and over, to repeat (used with reference to advice given often and often, but as often unheeded)

કુંજ-ડો, *s m* [S कुञ्ज a bower of creepers] A seller of vegetables 2 A gardener

કુંજ-ડો, *s m* [See કંજુસ a miser + ડો dim] A miser (Used in contempt)

કુંજો, Same as કુજો

કુંઝ-ડો, *s m* [S कुब्ज a hunchback] A sullen man, a surly man, a rancorous man

કુંડ, } *s m* [S] A basin 2 A round
કુણ્ડ, }
hole in the ground for receiving water 3 A pond or well consecrated to a deity 4 An altar on which sacrifices are made

કુંડળ, } *s n* [S कुण्डल] An earring
કુણ્ડળ, }

કુંડળી, }
કુણ્ડળી, } *s f* [S कुण्डली] A small
કુંડાળી, }
ring or circle 2 A circle or figure drawn to exhibit the position of the planets, &c

કુંડાળુ, *s n* A large circle

Id કુંડાળુ કાઢવુ-વાળવુ Lit To make a circle or the figure zero 2 To be bankrupt 3 To refuse to grant a request કુંડાળુ કરવુ To make confusion 2 To stand in a circle

કુંડી, *s f* [*Cf* Mar कोडी a score, a group of twenty *fr* S कुट a multitude] A score, a group of twenty

કુંડી, *s f* [S कुण्ड a basin] A water jar 2 A vessel of stone or earth 3 A cistern, a pool 4 A flower pot 5 Same as કુંડાળુ A circle

કુંડી-દા, *s m* [+ દાવ a game] A game with tops in which a circle is described 2 A circle

કુંડું, *s n* Same as કુંડી A circle

Id. કુંડે ફેરવવુ To make (a horse) run in a circle કુંડે પાડવુ-નાખવુ To make (a person) run in a circle 2 To mislead

કુંદવું, *s n* A manger, a hay-rick

કુંધવું, *s n* A heap of hay or stick'

કુંપી, } *s f* [See કૂપ, કૂવો, a well] A
કુપી, } small glass-bottle

અમૃત કુપી હૃદયમા સ્થાપી —ગિરધર

કુંપળ, *s n* [Dh Des कुपळ *fr* S कुपल, कुड्मल, a tender sprout] A tender sprout, a new twig

કુંપળો, *s m.* A new shoot, a tender sprout

કુંપો, *s m* [See કુપી, કૂપ, કૂવો, a well] A large glass-bottle, a jar

કાયા તારી કાચનો કુપો —દયારામ

કુંભ, } *s m* [S] A pitcher 2
કુમ્ભ, } *Aquarius*, the 11th sign of the Zodiac 3 The frontal lobe on the forehead of an elephant

કુંભાર, *s m* [Dh Des कुम्भारा *fr* S कुम्भकार a potter *fr* + कार doing *fr* कृ, कर्, કર વુ, to do] A potter

Id કુંભાર જેવો An unskilful or awkward person

Prov કુભાર કરતા ગધેડા ડાહ્યા Fools rush in where angels fear to tread કુભાર કદી સાજે હાલ્લે રાંધે નહિ Who is worse shod than the shoe-maker's wife ? આ કાંઈ કુભારના ઘરનુ હાલ્લું છે, કે બદલી લવાય ? (Said of a wife) There is no divorce in Hindū Law કુભારને ચાકે બેઠો, ઘડો ઉતરશે કે ગાગર ? (તે જાણી શકતા નથી) Nobody can say how the Fates will turn their spindle કુભારનો નીભાડો, નિવડે વખાણુ The proof of the pudding lies in the eating

કુંભારણ, *s f* The wife of a potter 2 A female potter

કુભી *s f* The stone base of a pillar, generally of the form of a water pot

કુંલું, *s n* A land measure of nearly an acre

કુંવર, *s m* [S कुमार] A lad, a boy 2 A prince, a son of a king 3 Same as કુવાર

કુંવરી, *s f* [Dh Des कुमरी *fr* S कुमारी] A lass, a girl 2 A princess

કુંવળ, *s n* [See કુપળ] Straw obtained from the stalks of wheat and barley

કુંવારિયો, *s m* [See કુવાર] A plant growing in the rainy season and disappearing at the end of the rains

કુવાર, *s f* [S कुमारि] The aloe-plant

કુવાર-ઠા, Same as કુઆરિ-કા

કુવાર-ડું, *s n* [+ ડુ dim] Funeral ceremonies performed on the fourth day after the death of an infant

કુવારૂ, *adj* Unmarried

Prov કુવારીને છોકરા જણાવવા To build castles in the air કુવારી કન્યાને સો વર ને સો ઘર A thousand ways may be thought about before one is finally chosen કુવારી તે રાડવી હશે ? Lit An unmarried girl cannot be a widow *i e*, A thing must be done before it can be undone કુવારો કોડે મરે, ને પરણ્યો પીડાએ મરે Married life is full of troubles, but celibacy is not without its woes Age and wedlock we all desire, and repent of

કુવેર, *s m* Same as કુવર A prince

કુવેર, *s f* કુવાર The aloe plant

કુ, [S] A prefix of depreciation, implying badness, inferiority, contempt, and wickedness

કુઈ, *s f* [See કુવો] A small well

કુક, *s n* [Imit] A sound uttered to surprise a child to make it gay, or drive away its dullness

કુક, *s n* [S कुक्कुट a cock] The crowing of a cock

કુકડ-વેલા-ફળ, *s n* [S कुक्कुट + वेला a creeping plant + फल a fruit] A bitter medicinal fruit

કુકડા, *s n pl* Fowl, cocks and hens collectively

કુકડી, *s f* A hen

Prov કુકડીનુ ગોહ ઉપલે (રાછ) Little minds are pleased with little things

કુકડે-કૂક, } *s n* The crowing of a cock
કુક-ચે-કૂક, }

કુકડો, *s m* [Dh Des कुक्कुडो *fr* S कुक्कुट a cock.] A cock

Prov કુકડા વિના શુ વહાણુ ન વાય ? = કુકડો હશે, ત્યા શ વહાણુ વાશે? If one will not, another will કુકડા, છછ, તો કહે છછ Servants owe an implicit obedience to their masters

કુકર, *s m* [S कुक्कुर] A dog

ગોવિંદ સ્વામીને ધુત્કાર્યા, મુતર્યો કુકર પાપી રે
—દયારામ

કુકરી, *s f* [See કુલરી] A piece of an earthen pot made into a small circle, as a plaything for girls 2 A wooden peg attached to a plough

કુ૰કર્મ, [S *fr* कु dim + कर्म an act *fr* कृ to do] A bad action, an evil deed, a crime

કુ૰કર્મી, *adj* Wicked, iniquitous

કુ કલ્પના, *s f* [S + कल्पना] A wicked idea, the notion that an unlucky event will come to pass, the supposition that some misfortune is at hand 2 An immoral thought

કુકવા, *s m pl* [See કુક Imit + S वायु, વા, wind *fr* वा to blow] Hesitation (marked by an abrupt and indistinct voice)

કુક૰વો, *s m* [Imit] A hallooing or shouting after the dead (by males)

Id કુકવો કરવો To halloo & shout in mourning (by males)

કુકો, *s m* [See કુકરો] A shell 2 A rounded piece of tile used in play by girls 3 A coin (in contempt)

કુક્ષિ, } *s f* [S कुक्षि] The side
કુખ, }
below the ribs 2 The abdomen 3 The womb 4 The heart, the mind

પછે સાઈની સેવા શેણે કરવી ?
ઉપદેશની છે કઈ કુર્ણ,
કર્ણ નથી કાઢ્યુ રે, દૂઠ થયુ એવુ કુખે
—ધીરો

Id કુખ લાજવવી To be a disgrace to one's mother કુખમા ચુટી લેવી To punish secretly 2 To remonstrate secretly કુખ રહેવી, કુખ ફાટવી To be pregnant કુખ ભાગવી To be pregnant for the first time કુખ ફેરવીને Turning one's back કુખે આગળીઓ કરવી To poke in the sides with one's fingers, to tickle the sides of

કુ ગતિ, *s f* [See કુ dim + ગતિ motion] Coming to a bad end, not being saved 2 Wicked conduct

કુ ગ્રામ, *s m* [S *fr* + ગ્રામ a village] A bad or poor village

કુચ, *s f* [S] The breast, the pap

કુચ, *s f* A variant for કૂચ A march, the departure of an army

કુચ ડી, *s f* [S कच See કુચ ડી] A small brush 2 A painter's brush

કુચ૰ડો, *s m* [See કુચ૰ડો] A large brush

કુચ૰ડો, *s m* [See કુજો] A jug

કુ૰ચારી, *adj* [See કુ dim + આચાર conduct] Going by a wrong way, living a bad life 2 *s f* Bad conduct 3 A quarrel (Used in the Surat district)

કુ ચાલ, *s f* [S कु dim + ચાલ conduct *fr* S चल्, ચાલ૰વુ, to walk] Misconduct, misbehaviour

કુ૰ચેષ્ટા, [S *fr* + चेष्टा motion, a gesture, *fr* चेष्ट् to move] Mischievous pranks

કુચો, *s m* [See કુચો, કુચ૰ડી] A brush 2 Sediments deposited at the bottom of a liquid

કુછ, *adj* [Hind *fr* S किंचित् *fr* किम् what ? + चित् indef. suffix] Something 2 A little

કુ૰છંદ, *s m* [S कु dim + छन्द whim, fancy] Addictedness 2 A vicious way of life

કુ૰છંદી, *adj* Taking a fancy for something bad, addicted to 2. Vicious.

કુ૰જ, *s m* [S *fr* कु the earth + जन् to be born] The planet Mars, otherwise called મંગળ This planet is said to be born of the Earth (Myth)

Id કુજ વાર Tuesday (મગળ વાર)

કુ·જાગ, *s f* [See કુ dim + જગ્યા a place] A bad place

તપતાં ન જુએ જાગ કુજાગ —અખો

કુ·જોગ, *s m* [+ જોગ, યોગ, junction] An evil conjunction (of planets)

કુજો, [S कुब्ज humpbacked] An earthen vessel with a long neck and a round belly 2 A jug, a goblet

કુંજ, *s f* [S] An arbour, a bower of creepers, a thicket

કુંજ-ગલી, *s f* [+ ગલી a lane] Lit An avenue in a bower of creepers 2 A maze of creepers 3 A narrow & crooked street

કુંજ-ગૃહ, *s n*
કુંજ-ધામ, *s n*
કુંજ-મંડપ, *s m*
કુંજ-સદન, *s n*
} A bower of creepers

કુંજ-બિહારી,
કુંજ-વિહારી, } *adj* [S विहारी sporting *fr* वि + हृ to sport] Sporting in an arbour 2 *s m* The god Krisna.

કુંજર, *s m* [S] An elephant

કુંજરા·વું, *v i* [See કુંજ] To be stunted in growth and bear no grains (of bājri-plants, &c) (Used in the Charotar).

કુંજરા·યેલું, *adj* Stunted in growth owing to a disease

કુટ, *s f* [S कुट्, કુટ·વું, to break, or कुट् to burn.] Broken or burnt vessels 2 Trouble, difficulty, intricacy, complications

કુટ, *s n* [S कुट a fraud, a perplexing question] A puzzle, a riddle 2 A difficult problem 3 An illegible hand-writing

કુટ·ણાં, *s n pl* [See કુટ·વું to beat] Expressions or words uttered while beating the breast in mourning 2 The act of beating the breast in mourning 3 Speaking ill of others, slander

કુટણી, *s f* [S कुट्टिनी a bawd] A procuress, a bawd

કુટ·ણી, *s f* [See કુટ·વું to beat] Manner of beating the breast in mourning.

કુટ·ણું, *s n* [See કુટ·વું] The beating of breasts in mourning through great grief

કુટણું, *s n* [See કુટણી a procuress] The occupation of a procuress

કુટણો, *s m* [S कुट्टिनी a bawd] A go-between, a pimp, a pander

કુટમ,
કુટંબ, } *s n* [S कुटुम्ब] A family; a household 2 The wife

કુટમ-કબીલો, *s m* [કબીલો] Wife and children, all the members of a family

કુટ·વું, *v t* [S कुट् to break, to strike] To beat the breast in mourning 2 To beat, to strike 3 To be proud

કુટા-કુટ, *s f* Violent beating of the breast by a large number of women at the same time

કુટા·રો, *s m* [See કુટ·વું to crush + કાર doing] Act or process of crushing or pounding 2 Trouble, difficulty

કર્મ તણો કુટારો —પ્રીતમદાસ.

કુટા·વું, *v i* [Passive form of કુટ·વું to crush] To be beaten, crushed, or pounded 2 To be subjected to sexual intercourse (said of a woman)

કુટિ·યું, *s n* Beating 2 A preparation of bājri

કુટિલ, *adj* [S] Crooked bent; 2 Obstinate 3 Cunning

મદ હસીને ચિત્તડું ચોર્યું, કુટિલ કટાક્ષે કામણ કીધું —દયારામ.

કુટિલ·તા, *s f*
કુટિલ·પણું, *s n* } Crookedness 2 Obstinacy 3 Cunning, roguery

કુટી, *s f* [S] A hut

કુટુમ્બ, [S] See કુટંબ, કુટમ. A family

કુટુમ્બ-કલહ, *s m* [S + कलह a quarrel.] A family feud 2 A domestic quarrel

કુટુમ્બ-પરિવાર, *s m* [S परिवार attendents *fr* परि about + वृ to cover] Wife, children, and dependents, all the members of a family

કુટુમ્બી, *s m* [S] A relative 2 A family man 3 A householder

કુટે·લ, *adj* [Properly કુટે·લું *p p* of કુટવું, S कुट्, to break] Broken in 2 Trained

કુંદ્ય, Variant of કેદ્ય

કુંઠિત, adj [S कुण्ठित] Stopped, obstructed, hampered

કુંડ, s n [S] A reservoir of water surrounded with steps to go down to the bottom

કુંડ-કુંવર, } s m An illegitimate son
કુંડ-પુત્ર, }

દાય કાળો કે રહિ દીન રે, કંઠ કુંવર ... રે
—પ્રેમાનંદ

કુંડળ, s n [S कुण्डल] A large ear ring 2 A circle (Cf n કુંડાળું).

કુંડળિયો, s m [Hind fr S कुण्डल a circle] A kind of poetic composition

કુંડળી, s f A small circle 2 A figure drawn by astrologers to show the position of stars and planets with reference to the birth of a person

કુંડાળું, s n [S कुण्डल a circle] A circle

કુત કારો, s m Same as કુદ-કારો

કુતકું, s n A cudgel, a thick stick

કુતરાની-ટોપી, s f [See કુતરું a dog + ટોપી a cap] A mushroom

કુતરી, s f A bitch

Prov કુતરી કોરીયાને ખાય A bitch devours her own puppies, i e An unnatural ...

... ...

કુતુ..., s m A d g

કુતુહલ, } s n { S कुतूहल] Wonder, astonishment 2 A wonder, a miracle 3 Curiosity
કૌતુક, }

કુત્તી, Hind for કુતરી A bitch

... ... —...

કુત્તા, Hind for કુતરો A dog

કુત્સિત, adj [S] Contemptible, contemptible, mean, low 2 Dirty, wicked

કુથ, s m [S] A painted cloth covering as an elephant's housing 2 A carpet

કુથ, adj [See ...] ... requiring great care (Used in Kathiawad)

કુથ લી, s f } [See કથન telling + લી,
કુથ લો, s m } લો, dim] A useless story or talk

કુથલી, s f } [See ... to be out
કુથલો, s m } of order to be spoiled fr S कु dim + स्थान, સ્થાન a place] Being out of order, derangement 2 Confused state, confusion 3 Talking ill of others, slandering

કુથો, s m [See કુથલો fr ... to be out of order] Disorder, confusion 2 See કુથલી

કુથો, s m [See કુચો a brush] ...

which is crushed and pressed, and reduced to the state of a brush

ખાટ શાસ્ત્ર તણો કુચો શાને સમજી કર્યો રે
—બાપુસાહેબ ગાયકવાડ

કુથલો, *s m* An idle talk

કુદ-કારો, } *s m* [See કુદ-વું to leap + કુદ-કો,
કાર, કો, doing] A leap, a jump

Id કુદકો ખાવો-મારવો To leap, to jump

કુદ-કું, *s n* [See કુન્દી, કુન્દો] A thick stick, a club

બહુ કુદકા અધા રે, મુન્જને માર્યો માર અપાર
—દયારામ

કુદરત, *s f* [P] Nature 2 The beauty of Nature 3 Disposition or nature 4 Power, an inherent power

કુદરતી, *adj* Natural, not artificial

કુદ વું, *v i* [S कूर्द] To leap, to spring 2 To jump over, to jump down 3 To bustle, to be tumultuous 4 To leap with joy, to be overjoyed 5 To boast

Id કુદી પડવું To make a leap rashly 2 To undertake without consideration

કુદા-કુદ, *s f* Jumping about in several directions 2 A frequent change of place, unsteadiness, fickleness 3 Unnecessary activity

કુ-દષ્ટિ, *s f* [See કુ dim + દૃષ્ટિ sight] Looking (at a thing) with a wicked intention

કુ-ધારો, *s m* [See કુ dim + ઉદ્ધાર salvation *Cf* સુ-ધારો improvement] Retrogression, change for the worse 2 Misjudged or ill directed progress

કુ-ધાન્ય, Sanskrit form of કુ ધાન

કુ નારી, *s f* [+ નારી a woman] A bad woman 2 A quarrelsome woman 3 An unchaste woman

કુન્તલ, *s m* [S] A ringlet of hair, a curl of hair, curled hair

કુન્તલ-લ, *adj* [S] Curly, wavy (of hair)

કુન્દ, *s m* [S] A kind of jasmine plant 2 *s n* A flower of the plant

કુન્દ, *adj* [Mar कोंद णे, चोंद णे to stuff *fr* ... drive, to push] Stuffed, blocked up 2 Sounding as if stuffed or choked, thick sounding (of a musical instrument, a sound, &c)

કુન્દન, *s n* [P] Pure gold 2 The socket of a gem

કુન્દલી, *s f* [See કુન્ડળી a circle and કુન્દી beating] An iron circle fixed at the lower end of a wooden pestle

કુન્દી, *s f* [S कन्द to strike *Cf* S कण्ड् to beat] The act of calendering clothes 2 The instrument of calendering

Id કુન્દી પાડ Beating

કુન્દુ, *s n* [See કુન્દી] A thick piece of wood used as a stick. 2 A short thick piece of wood used as an instrument of beating 3 The stock of a musket

કુન્દો, *s m* A cudgel 2 The stock of a musket

કુ-પથ, *s m* [S *fr* कु dim + पन्था, પથ, a way] A bad way 2 An immoral way of living

કુ-પથ્ય, *s n* [S *fr* કુ-પથ] Deviation from a regimen prescribed by a physician

કુ-પાત્ર, *adj* [S *fr* कु dim + पात्र a vessel, a proper object, *fr* पा to drink] Unworthy, unfit

કુ-પુત્ર, Sanskrit form of ક-પૂત

કુપ્પી, *s f* [See કુપ્પો] A small leather-bottle

કુપ્પો, *s m* [S कूप a well] A large leather bottle

કુફર, *s m* [See કાફર] An infidel, an athiest

ક્ષમા ખડ્ગ ખેંચ કર, ફોજ કુફરકી તોડ —વીરા.

કુફરાન, *s n* [Ar] An imputation. 2 An uproar, a bustle, a tumult

કુબજા, *s f* [S कुब्जा a hump-backed woman] An ugly woman, a hag

કુબ-ડુ, *adj* [S कुब्ज + ડ dim] Hump-backed 2 Ugly, deformed

કુબી, *s f* [Eng *Cabbage*] Cabbage

કુબા વાળી, *s f* [See કુબો a plant + વાળી, વાળુ, having] A woman who sells the products of a plant called કુબો

કુબા-વાળી, *s f* [See કુબો a mallet + ...

ણી, વાળુ, having] A woman who is engaged in consolidating or beating the ground with an instrument called કુમ્બો

કુ·બુદ્ધિ, s f [S fr कु dim +बुद्धि intellect, the mind, fr बुध् to know] Evil-mindedness. 2 A bad intention

કુબેર, s m. [S] The name of the treasurer of the gods, the Indian Plutus

કુબો, s m A kind of plant

કુબો, s m [S कूप a well] A place of shelter made by lower animals for their own use 2 A hut

કુમ્બો, s. m. [P कुबद् a mallet fr कुफ्तन् to beat] An instrument for consolidating and beating the ground. 2 A chunam floor

કુ·બોધ, s m [S fr कु dim + बोध advice fr बुध् to know] Bad, vicious, or injurious advice

કુ-ભા, s f [S fr कु the earth + भा light fr भा to shine] The shadow of the earth

કુ·ભાણ્ડ, s m [S कु dim +भण्ड a buffoon who speaks indecent words fr भण् to speak.] A tortuous scheme 2. A false accusation

કુ·ભાણ્ડી, s m A hypocrite, a treacherous person 2 A false accuser

કુ·ભાવ, Sanskrit form of કુ·ભાવ

કુ·ભોજન, s n [S fr +ભોજન eating] Bad food

કુ·ભારજા, [S कु dim. + भार्या wife] A bad wife 2 A scold, a vixen.

કુમક, s f [P] Help; assistance, aid, succour

Id કુમક મળવી To get help કુમક આવી પહોંચવી-આવી મળવી To arrive (of help) કુમક આપવી To give help to, to help

કુમકુમ, A dialectical variant of કંકુ, for Sanskrit कुङ्कुम

કુ·માતા, s f [S કુ dim + માતા mother] A bad mother, a mother wanting in motherly affection for her child.

કુ·મતિ, s f [S fr कु dim + मति mind fr मन् to think] Evil mindedness, an evil inclination of the mind.

કુમળા·શ, s f [See કુમળુ tender] Tenderness; softness

કુમળું, adj [Hem Des कुम्मण=S म्लान faded, fr S कोमल delicate] Tender, pliant, delicate 2 Soft-hearted

Prov કુમળુ ઝાડ જેમ વાળીએ, તેમ વળે A young plant is more easily bent than an old tree, i. e Habit in infancy becomes nature in old age

કુમાર, s. m [S] A boy, a lad. 2 A prince, a son of a king See કુંવર.

કુમારિ·કા, s f A young unmarried girl

કુમારી, s f A virgin 2 A maiden Same as કુંવરી

કુ·માર્ગ, s m [S fr कु dim. मार्ग way fr मृग् to seek] A bad way; a sinful path 2 Heresy, irreligion.

કુમાવિસ-ખાતું, s n [P कुमाविस् collection of revenue + ખાતુ a department] The revenue department

કુમાવિસ·દાર, s m [+ P दार् having] A revenue collector

કુમાસ, s f [Ar] Texture 2 Fineness

કુ·મિત્ર, s m [S fr कु dim + मित्र a friend.] A bad friend

કુમુદ, s n [S] The white water-lily that opens at night

કુમુદ-નાથ, કુમુદ-પતિ, કુમુદ-બંધુ, s m [S + नाथ & पति lord, बन्धु a friend] The moon.

કુમુદિ·ની, s f The plant of કુમુદ

કુમ્ભ, s m [S] A pitcher 2 A sign of the Zodiac, *Aquarius* 3 Same as કુંભ.

કુમ્ભક, s m [S] Stopping the breath by closing the mouth and both nostrils with the fingers of the right hand 2 A religious exercise in Yoga philosophy

કુમ્ભી, Same as કુંભી A pitcher 2 A cooking vessel.

કુમ્ભી-પાક, s m [S fr + પાક cooking] A particular part of the lower world, in which the wicked are baked as in a cooking vessel

સ્વામિ દ્રોહી પડે કુમ્ભીપાકે —પ્રેમાનંદ

કુમ્મક, Same as કુમક Help

કુર-કરિ-યું, Same as કુર-કુરિ-યું

કુર-કુર, s m [Imit or S कुक्कुट] A cock

કુરકુર કટપટ લેતા, ઉપજે રીસ —દયારામ

કુર-કુર, Indecl [Imitative of the sound a puppy makes, or S कुक्कुर a dog] A word used in calling a puppy

કુર-કુરિ યું, s n [See કુર કુર Imit. Or Hem Des कुरकुरिअं = S रण-रण-क a tinkling sound] A puppy, a whelp

કુરંગ, s n [S] A deer, an antilope

કુરંગ ણી, } s f A female deer
કુરંગી, }

કુરતની, s f [Eng Curtain] A curtain of a bed-stead.

કુરબાન, s n [Ar] A sacrifice 2 adj Overjoyed

કુરાન, s n [Ar] The Qu'rān, the sacred book of the Muhammadans

કુરિ-યો, s m [See કુર] Large grains left in the flour of juvār 2 A preparation made of large grains of juvār 3 Rice

સુદામાને દિન દુ ખના દીધા, કર વધારીને કુરિયા લીધા —ભોજોભગત

કુ-રૂપ, } adj [S fr कु dim + रूप form
કુ રૂપી, }
fr रूप to see] Ugly, deformed

કુર્કુટ, s m [S कुर्कुट] A cock

કુલ, s n [S] A family, a race 2 A high family, noble lineage 3 A multitude, a herd 4 A client of an advocate or pleader

કુલ, adj [Ar] Total, whole

કુલ-કુલા, s n pl [Imit Cf ગલ-ગલિ યા] Chattering, high spirits & glee 2 adv Chattering 3 Being in high spirits & glee

કુલકુલા, s m [Ar] One entrusted with full power, a plenipotentiary

કુ લક્ષણ, s n [S fr कु dim + लक्षण a sign fr लक्ष् to see] A bad sign 2 A bad habit, misconduct

કુ લક્ષણું, adj Having bad signs 2 Ill-behaved

કુલ-ગુરૂ, s m [S fr કુલ family + ગુર a preceptor] A family-preceptor

કુલ-ગોર, s m [+ ગોર a priest] A family-priest

કુલટા, s f [S fr कुल a family + अट् to wander] An adultress, a whore

કુલડી, s f [Dh Des कुल्लडय, Hem Des कुल्लडं = S लघु भाण्डम् a small pot, fr S कुट a pot] An earthern pot 2 The scrotum

Id કુલડીમા ગોળ ભાગવો To do secretly

કુલ-ત્રુટ, s m [See કુલ family + ત્રુટ-વુ, તોડ-વું, to break] One who breaks the customs and traditions of one's family 2 s f Breaking the customs and traditions of one's family

ભેખ કુલકા બડા બનાયા, કુલત્રુટકોના કા'યા,
કુલત્રુટ તો સતગુરૂ કાપે, સબ કેખો ઉનકી માયા
—નીરાંતભગત

કુલમ, s m [See કલમ] A kind of rice 2. A medicinal drug

કુલ-વધૂ, Sanskrit form of કુળ-વધુ

કુલા, Plural of કુલો

કુલાંગના, s f [S fr કુલ a family, noble descent + અંગના a woman] A woman of good or noble family, a lady

કુલાંગર, s m [S fr + અંગાર fire] Lit A fire in one's family 2 A son who ruins or disgraces his family

કુલાચાર, Sanskrit form of કુળાચાર.

કુલાબો, s m [Ar] A strip of land running into the sea

કુલાલ, s m [S] A potter

જેમ કુલાલ રચે બહુ ભાંડ —છોટમ

કુલીન, adj [S fr કુલ a family] Respectable, noble, born in a noble family

કુલીન તા, s f } Gentility, nobility, noble birth
કુલીન-પણું, s n }

કુલે, adv [See Ar કુલ whole] On the whole, all taken together

કુલેર, s f Raw flour of bājrī or rice mixed with ghee and molasses, and used for food

કુલો, s m [Hem Des कुल्लं = S जघनवसम् a cloth covering the loins] The buttock, the hip

કુશકી, Same as કુશ કી

કુલ્લી, *s f* Dim of કુલ્લું

કુલ્લું, *s n* [See કુલ્લી] A large leather vessel with a small neck

કુવચ, See કૌવચ

કુવચ, *s n* [S कवच] Armour

કુ વચન, *s n* [S कु dim + वचन speech *fr* वच् to speak] Bad words

કુ·વચની, *adj* Foul-mouthed, foul tongued, using abusive language

કુવત, Same as કૌવત

કુવલય, *s n* [S] A blue lotus

કુવલય દલની રે, સિદ્ધ હતી પર્યંક,
તે હુ પામી રે, ન્યમ સિદ્ધ પામે રક
—દયારામ

કુવાથ, *s m* [S क्वाथ *fr* क्वथ् to boil] A decoction Same as ક્વાથ

કુવા થભ, *s m* [See કૂવો a well + સ્તભ, થાભ·લો, a pillar] A mast of a ship

કુવાડી, A dialectical variant of કુહાડી

કુવાડો, A dialectical variant of કુહાડો

કુ·વાય રો, *s m* [See કુ dim + વાયુ, વાય·રો, wind] An ill wind, an unfavourable wind

કુ·વાસના, *s f* [S *fr* कु dim + वासना a wish] A bad wish 2 An immoral desire

કુવાશી, કુવાસી, *s f* [S કુવર, કુમારી, an unmarried girl + वस् to dwell *Cf* सुवासिनी] An unmarried girl

કુ વૃત્તિ, *s f* [S कु dim + वृत्ति way of living *fr* वृत् to be, to turn] A bad desire 2 A wrong way of living

કુ વેણ, *s n* [S + वेण, S वचन a speech *fr* वच् to speak] Bad words, abusive language 2 Unlucky words

કુવેતર, *s n* [S कूप, કુવો, a well + ખેતર a field] Irrigated land

કુવો, *s m* [S कूप] A well 2 A mast of a ship

Id. કુવો ખોદવો To dig a well 2 To get the masonry work of a well done કુવો ચણાવવો, કુવો પૂરવો, કુવો હવાડો કરવો To throw oneself into a well. કુવામાં ઉતરવુ Lit To go down into a well 2 To undertake a risk 3 To execute an order at any cost હુ તારે માટે અડાણી રાતે (કાળી રાતે) કુવામા ઉતરીશ I will carry out your wishes even at the most difficult time કુવે પડવુ, કુવામા પડવુ To throw oneself into a well 2 To commit suicide by throwing oneself into a well કુવો છોડવો To unfurl the sails કુવો નીચોળી મૂકવો To furl the sails

Prov કુવામા હોય, તો હવાડામા આવે What is in the pot will come on the plate કુવાને મોહડે ઢાકણુ છે, કાઈ જગતને મોહડે ઢાકણુ છે? Do as you like, you cannot curb men's tongues કુવાની છાયા કુવામા સમાય Everything is limited by its own conditions બાપના કુવામા બુડી મરવુ? Your pride of your ancestry must be bounded by reason કુવા કાઠે તરસ્યુ A lazy man dies of thirst even when a well is near at hand કુવામા ઉતારીને વરત વાઢવી To play the traitor

કુશ, *s m* [S] A kind of grass made use of in performing religious ceremonies, the *darbha* grass

કુશળ, *adj* [S कुशल clever *fr* कुश sacred grass + ला to take, to bring] Happy, well 2 Expert, well-versed, clever

Id કુશળ ઇચ્છવું To wish well of કુશળ કરવુ To do good to નણદી છો, તો કુશળા રહો Be well and happy, though you are my husband's sister (said by a man's wife to her sister-in-law, who is a source of trouble to the wife, *i e* Be kind even to your enemy) કુશળ દક્ષિણા Presents of money given to Brāhmans at a marriage

કુશળ તા, *s f* Well-being, happiness 2 Skill, cleverness

કુશળા·ન્ત, *s f* Well-being, happiness

કુશાગ્ર-બુદ્ધિ, *s f* [S कुश sacred grass + अग्र a point + बुद्धि intellect *fr* बुध् to know] Intellect as sharp or acute as the point of a blade of કુશ grass

કુ-શીલ, *adj* [S *fr* કુ dim + શીલ character] Having a bad character

કુવર્ગ, કુપાત્ર, કુશીલ, કુકર્મ, અકર્મ ભર્યો, મા
—વલ્લભ·

કુષ્ઠ, *s n* [S] Leprosy

કુષ્માણ્ડ, *s n* [S] A pumpkin gourd

કુસ ડા, *s m pl* } [Hem Des. कुकुसो =
કુસ કી, *s f* }
S तुष husk] Chaff of rice, bran

કુ•સંગ, *s m* [S *fr* कु dim + सङ्ग company *fr* सञ्ज् to cling to] Bad or evil company

કુ•સ ગત, } *s f* [S *fr* कु + संगति company *fr* सम् together with + गम् to go]
કુ સં•ગતિ, }
Evil company

કુ•સંગી, *adj* Keeping bad company

કુસતી, } *s f* [P कुस्ती wrestling + बाजी a play *fr* बाख्तन् to play] Wrestling, gymnastic exercise
કુસતી•બાજી, }

કુસતી બાજ, *adj* [P] Fond of wrestling 2 *s m* An athlete

કુ•સંપ, *s m* [S कु dim + સપ union] Disunion, dissension, disagreement

કુસુમ, *s n* [S] A flower

કુસુમાકર, *s m* [S *fr* + આકર a mine] Lit A mine of flowers 2 The season of Spring

કુસુમાયુધ, *s m* [S *fr* + આયુધ a weapon] The god of Love, whose weapons are flowers, the Indian Cupid

કુસુમિ ત, *adj* Having flowers, loaded with flowers
અદ્ભુત શોભા દીઠી ત્યાય, ખટરુતુ કુસુમિત ફળ જ્યાય
—દયારામ

કુસ્તી, Same as કુસતી Wrestling
Id કુસ્તીમા ઉતરવુ To challenge to a wrestling match

કુ સ્વભાવ, *s m* [S *fr* कु dim + સ્વ•ભાવ nature *fr* स्व own + ભાવ state *fr* भू to be] Evil disposition, ill nature

કુહાડી, *s f* [Dim of કુહાડો] A small axe

કુહાડો, *s m* [S कुठार] An axe
Id તેણે પોતાને હાથે પોતાના પગ પર કુહાડો માર્યો He has no one to blame but himself, i e He has to thank himself for his misfortune

કુક્ષે, *s n* [S कुक्षि = Guj કુખ] The sides of the body 2 The womb

કુક્ષે, *s n* [S कुश *darbha* grass] 3 A sprout, a tender shoot

કુક્ષુ•ડા-થવા, *v i* [See કુ dim + સુખ pleasure + ડુ, ડા, dim + થવુ to be] To starve

કુળ, *s n* [See કુલ] Family, race, tribe 2 Ancestry
Id કુળ ઉજાળવુ To make one's family illustrious કુળ બોળવુ To disgrace one's family કુળ તારવુ To save one's family from decline. કુળ જોવુ To examine the line of one's ancestors (with a view to contract a marriage)
Prov કુળને ધોય કે પાથરે ? What is the use of one's noble ancestry (when one has nothing else to boast of)?

કુળકરણી, *s m* [S कुल a family + कृ, कर्, કર વુ, to do, or Ar कुल करन् to collect, to make up the whole, *fr* Ar कुल whole + P करन् doing *fr* कर्दन to do S कर्तुम् for doing, *fr* S कृ, कर्, કર•વુ, to do] A village accountant, whose office is hereditary

કુળ-ક્ષય, *s m* [See કુળ family + क्षय destruction] The extinction of a race or family

કુળ-તાર ક, *s m* [+ તાર•ક a saviour *fr* તાર વુ to save] The saviour of one's family.

કુળ-દીપક, *s m* [+ દીપ•ક, દીપ, દીવો, a lamp] The lamp or glory of one's family

કુળ-દેવ, *s m* [+ દેવ a god] The tutelary god of a family

કુળ-દેવી, *s f* [+ દેવી a goddess] The tutelary goddess of a family

કુળ-ધર્મ, *s m* [+ ધર્મ religion] A religious practice or custom peculiar to a family

કુળ-ભૂષણ, *s n* [+ ભૂષણ an ornament] The ornament of one's family

કુળ-રીત, *s f* [+ રીત custom] A custom peculiar to one's family

કુળ-લજા•મણુ, *adj* [S + લજા•મણુ shameful] Dishonourable to one's family

કુળ-વધુ, *s f* [+ વધુ a young woman] A young woman of a noble family, a lady

કુળ-વંત, } *adj* [+ S वत्, वतः, वान, વાળુ, having] Of a noble family, genteel
કુળ વાન, }

કુળ-હીણુ, *adj* [+ હીણુ low] Of a low family

કુળાચાર, *s m* [+ આચાર a custom] A practice that has come down from one's ancestors, a family-custom

કુળાચાર્ય, *s m* [+ આચાર્ય a preceptor] A family-priest

કુળાભિમાન, *s m* [+ pride] Family-pride

કુળોચ્છેદ, *s m* [+ उच्छेद detruction *fr* उद् up + छिद् to cut] Destruction of a family or race

કુળોદ્ધાર, *s m* [+ ઉદ્ધાર raising up *fr* उद् up + धृ to hold, or हृ to take away] The raising up of one's family, the elevation of one's family or race

કૂઈ, *s f* [See કુવો a well.] A small well

કૂક, *s n* [Imit] The crowing of a cock. 2 A sound used by children in play

કૂકડ-વેલી, *s f* [See કુકડો + વેલી] A creeping plant much used as a medicine

કૂકડ-વેલું, Same as કુકડ-વેલાનું ફળ

કૂખ, Same as કુખ The arm pit

કૂખિ-ઓ, *s m* The part of a bodice which covers the sides

કૂચ, *s f* A march

કૂચ, *s f* [S गुह्य what should be hidden *fr* गुह् to hide] A secret

કૂચ, *s m* [See કુજો] A goblet

કૂચો, *s m* [S कुर्च] A large brush 2 Sediments consisting of dry fibres 3 A repetition of a story or an incident 4 A full comprehension, thrashing out a subject

Prov ઢોરના ચાવ્યામા કૂચો પડે, પણ માણસના ચાવ્યામા ન પડે Man is more cruel to his victim than a beast is

કૂચો, *s m* [See કુચ a secret] Slander

કૂજ-ડો, *s m* [See કૂજો an eartnen vessel + ડો dim] One who sells earthen vessels

કૂજો, [S कुब्ज hump-backed] A goblet or a jar with a long neck and a large body

કૂટ, *s f* [S कूट fraud] Trouble, difficulty 2 A difficult problem, a puzzle, a riddle

Prov કૂટ ત્યા ધૂળ, ને કપટ ત્યા ચપટ A cheating trade seldom thrives

કૂટ, *s n m.* [S] The top of a mountain

કૂટ-સ્થ, *s m* [S *fr* + स्था to stand] The Supreme Soul

કૂટસ્થ લગી છે ગણિતા નહી, તો શુ લેખુ સુરમુખ મંદ જી
—દયારામ

કૂડ, *s n* [See કૂટ fraud] Deception, deceit, treachery, guile

કૂડ-કપટ, *s n* [+ કપટ fraud] Fraud in various matters

કૂડિયું, *adj* Fraudulent

કૂડું, *adj* [S कूट fraud] Wicked, bad. 2 Guileful, deceitful

કૂત-કો, *s m* Same as કુક-કું

કુડી, કૂતકે, મરી મસાલે, ખાવે ખાગ ગું રમડે
—દયારામ.

કૂપ, Classical form of કુઓ, કુવો.

કૂબ-ડું, Same as કુબ-ડું

કૂર, *s m.* [S] Cooked rice

કૂર્મ, *s m* [S] A tortoise

કૂળ, Same as કુળ.

કૃ-ત, *adj* [S *fr* कृ to do] Done made, committed 2 Written, composed

કૃત-કૃતાર્થ, *adj* [+ કૃતાર્થ successful] Successful

કૃત-કૃત્ય, *adj* [S *fr* कृत done + कृत्य what should be done, *fr* कृ to do] One who has done one's duty, one who has accomplished one's desired object 2 Satisfied, contented

કૃત-ઘ્ન, *adj* [S *fr* + हन to kill] Ungrateful, thankless 2. Defeating all previous measures.

કૃતઘ્ન-તા, *s f* Ingratitude, thanklessness

કૃત-ઘ્ની, Same as કૃતઘ્ન

કૃત-જ્ઞ, *adj* [S *fr* + ज्ञा to know] Grateful, thankful

કૃતજ્ઞ-તા, *s f* Gratitude, thankfulness

કૃત-યુગ, *s n* [S *fr* + યુગ, જુગ, an age] That part of the world's existance in which men obtain the fruit of what they have done, the first of the four ages of the world, the golden age *Cf* કલિ-યુગ.

કૃતાઞ્જલિ, *adj* [S *fr* + अञ्जलि the two hands joined to gether] Joining the hands in reverence

કૃતાન્ત, *s m* [S *fr* + અંત the end] Yama, the god of death, Pluto 2 Death, destruction

કૃતાર્થ, *adj* [S *fr* + अर्थ an object *fr* अर्थ् to beg] Successful. 2 Satisfied; contented.

કૃતિ, *s f* [S *fr* कृ to do] Action, doing, deed, an act

કૃતુ, *s m* [S क्रतु] A sacrifice

કૃતમાં ધ્યાન જેવાંમાં કૃતુ —ગિરધર.

કૃત્તિકા, *s f* [S] The third of the twenty-seven lunar mansions or asterisms, the Pleiades

કૃત્ય, *s n* [S] That which should be done, what is proposed to be done 2 A problem (in Geometry)

કૃત્યા, *s f* [S] The goddess of magic 2 A witch 3 A scold, a vixen

કૃત્રિમ, કૃત્રિમી, } *adj* Artificial, not spontaneous. 2 Deceitful 3 Fictitious 4 *adv* Artificially; affectedly, deceitfully; falsely

કૃદન્ત, *s n* [S कृत् participial terminations + અંત the end] A participle

કૃપણ, *adj* [S] Miserly, niggardly, poor in spirits, narrow-minded

Prov કૃપણનું ધન એબે જાય A miserly father has a spendthrift son

કૃપણ-તા, *s f* Niggardliness, miserly nature, narrow-mindedness

કૃપા, *s f* [S] Kindness 2 Compassion.

કૃપા-દૃષ્ટિ, *s f* [S *fr* + દૃષ્ટિ sight] A look of favour

કૃપા-નાથ, *s m* [S *fr* + નાથ a lord] The lord of mercy, a very merciful man.

કૃપા-નિધાન, *s n* કૃપા-નિધિ, *s m* } [+ निधान, निधि, a store *fr* नि down + धा to put, to hold.] The store of mercy 2 God

કૃપા-પાત્ર, *adj* [S *fr* + पात्र a drinking vessel *fr* पा to drink.] Worthy of favour

કૃપા-રસ, *s m* [S *fr* + રસ feeling] The sentiment of mercy

નેત્ર કૃપારસનાં ભર્યાં, મધુર મુખ, મંદ હાસ્ય —ગિરિધર.

કૃપા-વન્ત, કૃપા-વાન, } *adj* Merciful

કૃપા-સિન્ધુ, *s m.* [S *fr* + सिन्धु the ocean] An ocean of mercy

કૃપાળ, કૃપાળુ, } *adj* [S कृपालु *fr* + आलु having] Kind, merciful

કૃમિ, *s m* [S] A worm 2 An intestinal worm

કૃશ, *adj* [S] Thin, slender; lean

કૃશાઙ્ગ, *adj* [S *fr* + अङ्ग a limb, the body] Thin or delicate in form

કૃશાન, *s m* [S कृशानु] Fire

કૃષિ, *s f* [S *fr* कृष् to draw, to plough] Agriculture

કૃષિ-ક, કૃષિ-કાર, } *s m* [S *fr* + कृ, કર-વું, to do] An agriculturist, a cultivator

કૃષિ-કર્મ, *s n* [S *fr* + કર્મ an act..] The occupation of an agriculturist

કૃષ્ણ, *s m* [S] The God Krisna. 2 *adj* Black, dark.

કૃષ્ણ-પક્ષ, *s m* [S + पक्ष a wing, a half of a month] The dark half of a month.

કૃષ્ણ-સાર, *s m* A black antelope, a deer.

કૃષ્ણા, *s f* The name of a goddess. 2 Indigo

કૃષ્ણાગરુ, કૃષ્ણાગાર, } *s n* [S *fr* + અગરુ] Black sandal-wood

કૃષ્ણાગારે ગર્હન વાસ વર્ધન —પ્રેમાનંદ.

કૃષ્ણાર્પણ, *s n* [S *fr* + અર્પણ giving] Lit Dedication to the god Krisna. 2 Dedication or presentation to God 3 A disinterested gift, a gift out of pure charity.

Id કૃષ્ણાર્પણ કરવું To dedicate or present to God 2 To make a disinterested gift

કૅસ, *s f* [Corrup of કસ a bandage] The string or tie of an angarakhā

કે, *conj* [S किम् what ?] That 2 Either, or

કેઈ, Variant of કોઈ.

કે-કા, *s. f* [S Imit] The voice of a peacock

કોઈ કેકિન્ કેકાએ શબ્દાયમાન રે,
એમ જોતા જાતા તે મહાન્ રે. —પ્રેમાનંદ.

કેકાણુ, s m [Imit Cf ખોખારવુ to neigh] A horse

કેકી, s m [S fr કેકા + S ઈ, sr having] A peacock

કેટલા-એક, adj n pl [See કેટલુ how much + એક indefinite] Some, several, a few

કેટલુ, adv [S कियत् how much? fr किम् what ? + લુ dim] How many ? how much ? of what size ?

કેડ, s f [Dh Des कडि fr S कटि] The waist

કેડ મરડીને પડો મેં વાગ્યે ર લોચ,
તુટ્યો મારો નવસર કેરો હાર
મારા વહાલાજી હો —દયારામ

2 [S कट side] The back, the rear

Id કેડનુ ભાગેલુ Idle, dull, that will not make any exertion કેડ ભાગવી To beat one so severely as to disable one from walking about કેડે લેવુ-તેડવુ To set (a child) on one's hip and carry it about કેડ લેવી, કેડે પડવુ To pursue

લે કામનીની કેડ, છળ, બળ, બધા તે બધો,
લે કામનીની કેડ, અધિક અતિ આનરપ ધારો
—સામળભટ

2 To persecute કેડે કેડે જવુ To go along or after 2 To follow secretly with a malicious purpose કેડે કેડે ફરવુ To follow આ તો મારી કેડ મૂકતો નથી He does not leave me alone કેડ મરડવી To bend down, to bend low કેડ મરડીને ઊભુ રહેવુ To show one's disgust towards (a thing or person) 2 To stand aloof from, to refuse to join (used with reference to women) કેડ પૂર, કેડસા, કેડ સમુ, કેડ સમાણુ As high or low as the knee, up to the knee, down to the knee

Prov કેડમા છોકરૂ ને ગામમા ઢંઢેરો You cannot see wood for the trees

કેડ-વા, s m Progeny, descendants, a race

કેડિયુ, s n A jacket reaching down to the waist

કેડી, s f A foot-path

કેડે, prep. [See કેડ the back.] Behind, after 2 adv. Afterwards, then.

કેડો, s m [Cf પેડો, ઠેડો, સિમાડો] The end 2 The following after, a pursuit 3 Persecution 4 A track, a way, a road

Id કેડો લેવો To pursue 2 To insist upon 3 To persecute, to annoy કેડો મૂકવો To give up a pursuit 2 To give up thinking about 3 To cease to persecute

કેણુ, s n A dialectical variant of કહેણુ

કેણી, s n A dialectical variant of કહેણી

કેણી-ગમ, adv [See કેણ what ? + ગમ, ગામ, માગ, a way] Whither ? where ? in what direction ?

કેતક, s m [S] Same as કેતકી 2 A gold ornament worn on the head by women

કેતક-કેવડો, s m [+ કેવડો = કેતક] Same as કેતક,

કેતકી, s f [S] A fragrant shrub 2 A blade of this shrub

કેતુ, A dialectical variant of કેટલુ How much ?

કેટો ભાગી ત્યમ કયાની, ખંતથી કેતુ ખરો — વલ્લભ

કેતુ, s m [S fr केत् to make known fr कित् to know] The ninth of the planets, the descending node (opposed to Rāhu, the ascending node) 2 A comet 3 A flag, a banner

કેથાં, કેથે, } adv [S कुत्र where? fr किम् what?] Where? 2 Anywhere, wherever 3 Somewhere

કેદ, s f [Ar] Imprisonment, confinement 2 Constraint, restraint 2 Awe, respect

Id કેદ કરવું-પકડવુ To make a prisoner કેદમા નાખવુ-ઘાલવુ To put into prison, to imprison

કેદ-ખાનુ, s n [Ar + P खानह् a house] A prison, a jail

કેદાર, કેદારો, } s m A musical mode

કેદી, s m f [See કેદ imprisonment] A prisoner, a captive

કેનુ, [Properly કોણનુ, કોનુ, of whom ? fr કોણ who ?] Of whom ? whose?

કેન્દ્ર, s n. [S] The centre of a circle,

the focus of a curve 2 The point at issue

કેફ, *s m f* [Ar] Intoxication, inebriation 2 An intoxicating drug, an intoxicant

Id કેફ કરવી To take an intoxicant કેફમા પડવુ To acquire the habit of indulging in an intoxicant કેફ ચઢવી To be overpowered by an intoxicant

કેફિયત, *s f* [Ar किफ how] Particulars; details 2 A written statement

કેફી, *adj* [See કેફ] Addicated to the use of intoxicating drugs or liquors 2 Intoxicating

કેબીન, *s f* [Eng *Cabin*] A cabin, a room in a ship

કેમ, *adv* [S किम् what?] How? in what manner? 2 Why? wherefore? 3 Well!

Id કેમે કરતા-કરીને In any way, by any means કેમ કરતા-કરીને How?

કેમ-કે, કેમ-જે, *conj* [S किम् + किम् &S किम् + यत् which] For, because, since

કેમ-રે, *adv* [+ રે, અરે oh] Why? wherefore?

કેર, *s n* [S केसर a mango tree] A kind of wild fruit

કેર, *s m* [Ar कहर] Killing of many men, beasts, &c 2 A slaughter, oppression 3 A calamity 4 Doing to excess, vehemence, boundlessness

Id કેર કરવો To tyrannize કાળો કેર A great calamity, great tyranny

કેરખી, *s f* A small round body like a pebble 2 A gold necklace

કેરડો, *s m.* [See કેર] The tree which bears a fruit called કેર

કેરબો, *s m* [Hind कारवाह a palanquin bearer, a disguise, *fr* કાર an officer + वह् to carry] A kind of dance in which a male performer is disguised as a female, or a female as a male 2 The musical mode suited to this dance 3 A conical glass vessel for holding rose-water

કેરાં, *s n pl* of કેરું [See કેર] A kind of small sour berries

કેરી, *s f* [S केसर a mango tree] A mango

કેરી-ગાળો, *s m.* [+ કાળ time] The season in which mangos ripen

Prov કેરીગાળો, ને પુરુ ટાળો The mango-season is a time of great temptation to spend one's money

કેરું, *s n* A kind of small sour berry

કેલ, *adj* A term used for "one" (as in કેલપડી) (by merchants), one

કેલ, *s m* [See કેળ-વવું to bring up] Mortar or chunam made ready for use

Id કેલનો પાયો A firm foundation કેલ કરવો To cover a wall, &c, with chunam

કનક કેલ બન્ને કામ *or* કીધું, ત્યા નાણાની નહિ ન્યૂન
—પ્રેમાનંદ.

કેલ-પડી, *adj* [See કેલ one + પડ, પડી, a packet] A term used for "eleven" (by merchants)

કેલિ, *s f* [S] Play, sport; pastime

આલિંગન ચુંબન રે દેતા, અલબેલાને ઉર પર લેતાં,
કામની કેલિ રે કરતા, મનડું મોહનજીનું હરતાં
—ગિરિધર.

કેલિ-કલહ, *s m* [S *fr* + કલહ a quarrel] A quarrel in play only, a pretended quarrel.

કેવડિયો-કાથો, *s m* [See કેવડો + કાથો] Catechu kept in the blades of કેતકી or કેવડો. and made fragrant

કેવડું, *adj* [S कियत् ? *fr* किम् what ?] How long? how large? of what size or dimensions?

કેવડો, *s m* [S केतकी] A kind of fragrant tree or its flower

કેવત, A dialectical variant of કહેવત.

કેવળ, *adj* [S केवल] Pure, mere 2 Alone, only 3 *adv* Altogether, in every respect 4 Exactly, precisely

કેવળ-ધામ, *s n* [S + धाम an abode *fr* धा to put] Absoluteness, the state of perfect freedom from pain

કેવળ-પ્રયોગી અવ્યય, *s m* [S प्रयोग use *fr* प्र forth & युज् to join + अव्यय a particle] An interjection, a word which is used to show merely the feeling of the speaker, but which bears no relation to the words

of a sentence.

કેવારે, [S किम्, કયું, what? + वासर, વાર, a day] At what time? on what occasion?

કેવું, *adj* [S कियत् *fr* किम्] Of what sort or description?

કે'વું, A dialectical variant of કહેવું.

કેશ, *s m pl* [S] The hair

કેશ-પાશ, *s m* [S *fr.* पाश a tie,] A queue, a knot of hair

કેશ-વાળી, *s* [S केशावलि a line of hair *fr* केश + आवलि a line] A horse's or a lion's mane

કેશાકર્ષણ, *s n* [S + आकर्षण attraction *fr* आ up to + कृष् to draw] Capillary attraction.

કેસ, *s m* [Eng *Case*] A case, a suit at law 2 A sick person under treatment by a doctor, a patient 3 The condition of a sick person.

કેસર, *s n* [S] Saffron 2 The mane of a horse, &c.

કેસર-પપ્પુ, *s m* A Brāhmana beggar coming from the Madras Presidency

કેસરિ-યાં કરવાં, *v t* To make one last and desperate effort in a battle, (so called because men on such occasions take large doses of opium and sprinkle their bodies with saffron water)

કેસરિયું, *s n* A saffron-coloured cloth worn by women

કેસરી, *s m.* [S *fr* केसर the mane] A lion. 2 *adj* [S केसर saffron] Saffron-coloured.

કેસ-વાળ, Same as કેશ-વાળી.

કેસુ, / કેસુ-વાળ, / કેસુ-ડાં, } *s n pl* [S किंशुक] The name of a flower used in making saffron-colour

ફાગણે કેસુ ફૂલ્યા, હું કરમાણી રે —દયારામ.

કેસુ-ડી, *s f* The name of the tree which bears કેસુ-ડાં flowers

કેહ, A dialectical variant of કોણ

સાદ કર કેહને, પુત્ર, પુત્રી હરિનામ —તુલસીદાસ

કેહ-વું, Same as કે'વું, કહે-વું.

કેહેર, Same as કેર.

કેળ, *s f* [S कदली] The plantain tree

Id કેળના ગર્ભ જેવું Smooth and full કેળ-સોપારી A superior kind of betel nut

Prov કેળે કેળાં, ને કોવચે કાંવચાં As is the father, so is the son

કેળ-ફૂલ, *s n.* [S + ફૂલ] The flower of a plaintain tree

કેળવ-ણી, *s f* [See કેળવ-વું] Education 2 Discipline, training 3 Knowledge, learning

કેળવણી-ખાતું, *s n* [+ ખાતું] The Educational Department

કેળવ-વું, *v t* [S किल् to urge, to instigate] To educate, to teach; to instruct 2 To breed, to train, to bring up 3 To make better, to improve

Id કધાનને કેળવીને ખાવું Even bad food, when skilfully prepared and cooked, is good કણક કેળવવી To prepare flour for making bread (by kneading it, &c) છોકરાને કેળવવા To educate or train up children

કેળવા-વું, *v i* [Pass. of કેળવ-વું] To be educated 2 To be improved

કેળિયું, *s n* [See કેલ mortar or chunam] An iron-pan used in carrying chunam. 2 A metallic tray 3 An ear-ornament (Used in Kāthiāwād)

કેળું, *s n* [See કેળ] A plantain, a banana

કૈ, A variant of ક્યાં Where ?

કૈં, A variant of કાંઈ Some

કૈં-ક, *adj* [See+એક indef] Many, many a one, a great many 2 Some, several.

વનવાસ કેરી મધ્ય, દ્રૌપદીનું હરણ થયું,
સ્મરણ કરી કૈંક કેર, પાછી આણી છે સતી
—વહિયા.

કૈલાસ, *s m* [S] The mount Kailās. 2 The heaven of S'iva

કૈલાસ-નાથ, *s m* [S + नाथ a lord] An epithet of S'iva

કૈલાસ-વાસી, *adj* [S + वस् to dwell] An inhabitant of the heaven of S'iva. 2 *s m f* A deceased one, one who has departed from this world and is transported to

the heaven of S'iva

કૈવલ્ય, *s n* [S *fr* केवल pure, absolute] Detachment of the soul from matter, becoming one with the Supreme Spirit 2 Absorption salvation

કૈશિકી-વૃત્તિ, *s f* [S] A composition in verse or prose in which the three sentiments of love, pleasure, and pity are combined

કો, A variant of કોઈ Some

કો, *s m* [Imit] The sound uttered by a dove (હોલો)

Prov કો કાળે કુળદાયકા Keep a thing for seven years, and you will find a use for it હોલો બોલે "કો, કો, ને કો" Even a dove says "If one will not, another will."

કોઈ, *adj* [S को पि any *fr* क, किम्, what? + अपि even] Any, some

Prov કોઈ પોતાના વાસાનો વાક ન દેખે Every cook praises his own broth કોઈ માના પેટમા થી શીખીને નીકળ્યુ છે? There is no royal road to learning કોઈએ પોતાનુ નસીબ વેચી ખાધુ છે? Every man is the architect of his own fortune કોઈ દહાડો હસવું, ને કોઇ દહાડો ખસવું Those who smile on Saturdays weep on Sundays કોઈ ન પરખે, તેને ખેતરપાળ પરખે Bad men get bad companions *i e*, Birds of a feather flock together કોઈ કહે "રાંડ" તો કોઇ કહે "છિનાળ" He who says what he likes, hears what he does not like, *i e* Injury done to others is repaid with interest કોઈના હાથ (ચાલે), તો કોઈનુ મોંઢું (ચાલે) Words are but wind, but blows unkind કોઈની એબ ઉઘાડવી નહિ We should not expose others' weakness કોઈની દાઢી બળે, ને કોઈને અન્નાઉ થાય What is one man's food may be another man's poison *i e* The wearer knows best where the shoe pinches કોઈની હવેલી જોઈ, આપણી ઝુપડી તોડી પાડીએ? The greatest wealth is contentment with little કોઈ વેંત નમે, તો કોઈ હાથ નમે Who stoops will conquer કોઈ કહેશે શુ ખાઉ? ને કોઈ કહેશે શામા ખાઉ? Poor men seek meat for their stomach, rich men a stomach for their meat કોઈના પેટ ઉપર પગ મૂકવો નહિ Never deprive one of one's means of livelihood કોઈના પેટમા કોઈ પેસી નિકળ્યું છે? Nobody can judge what passes in the mind of another કોઈની રીસ કોઈના ઉપર (ન કાઢવી) One should not suffer for another's fault કોઈનો વાદ કરવો નહિ Be not hasty to outbid another

કોઈ-એક, } *adj* [+ એક indef.] Anyone,
કોઈ-ક, } someone, some, any

કોઈ-કાળે, *adv* [S + કાળ time] Sometimes, seldom 2 On certain occasions. 3 Once upon a time

કોઈ-સમે, *adv* [S + સમો, समय, time, coincidence] Same as કોઈ-કાળે

કોએલ, *s f* [S कोकिल Imitative of the sound a cuckoo utters] The black cuckoo.

કો-ક, Same as કોઈ-એક.

કોક, *s m.* [S] A dove (હોલો)

વ્યાસ એક વરણાગિયો, કથા સંભળાવે કાન,
કવિતાને કંદ્રપ ભર્યો, કાયા કોક સમાન

—સામળભટ.

2 The god of love 3 A treatise on the art of love

કોક ભણી તુ કામની, અનગરંગ અપાર,
વાત્સ્યાયન મત વાચિયો, તેથી વડી નાર

—સામળભટ.

કોક-ડી, *s f* [S कोक, a goose, a cuckoo, a frog + ડી dim] A skein, a hank of thread. 2 A dried fruit

કોકડું, *s n* Same as કોકડી A skein 2. An intricate matter, a confused business.

Id કોકડુ ગુંચવાવુ-વળવુ To be in a confused state, to be complicated

કોકણી, *adj* [S कोङ्कण the strip of land to the west of the Sahyaādri Mountains (the Western Ghāts)] Belonging to the Province called the Konkan 2 *s m* A person living in the Konkan

કોક-બાણ, *s n* [S कोक love + बाण an arrow] Cupid's arrow

કોકમ, *s n* A kind of sour fruit 2 *s n pl* Dried peelings of this fruit

કોકર-વરણું, } *adj* [Hem Des कुकमाणं =
કોકર વાયુ, }

S म्लानम् faded Cf કરમાવું] Tepid, luke-warm

કોકરવું, v t To get by cheating 2 To cajole and cheat; to deceive or delude by flattery, to coax, to wheedle, to inveigle

કોકરવું, s n The small projection opposite to the flap of the ear 2 A pearl ornament worn by women in this projection of the ear 3 A flower-like ornament, generally of pearls set in gold, worn by men or women in the middle of the inner part of each ear

કોક-લાલ, s m [See કોક-શાસ્ત્ર the science of love + લાલ a dandy] A procurer

કોક-લાલી, s, f The occupation of a procurer

કોક-શાસ્ત્ર, s n [S कोक the name of a minister to a king, who wrote a treatise on the art of love for his master's amusement + शास्त्र a science] A treatise on the art of love

કોકા, s f A kiss

પાનો ઉલચ્યો રે, કોકા દઈને કંઠ લપટાવે,
સિર શુદ્ધિ કરી રે, ઉત્સંગે લઈને ધવરાવે

—દયારામ

કોકિલ, s m [S] The male cuckoo

કોકિલા, s f [S] The Indian cuckoo

કોકીલું, Same as કોકરવાણું

કોકીશાં, s n pl The ends of a bow 2 The holes in the wall of a city or a fort through which musket-shots or arrows may be discharged

કોકીશું, s n Singular of કોકીશાં

કો-કો, s m [Eng Coat] A baby's jacket

કોકો, s m [Eng] Cocoa, a preparation from which a beverage is made

કોગળિ-યું, s n [See કોગળો vomiting] Cholera.

કોગળો, s m [S कवल a mouthful] A mouthful of water or of any other liquid

Id કોગળો કરવો To gargle મેં એના નામનો સ્નાનોએ કોગળો કર્યો I have washed my hands of him i e, I have given up all connexion with him

Prov કોગળે દરિ ન ડોહવાય A drop in the ocean

કોચ, s m [Eng Couch] A sofa

કોચ, s n [See કોચવું] A hole

કોચગાંની સાલ, s f [See કચરો + સાલ the year Or, S कुचर going slowly, a fixed star, fr कु dim + चर् to walk સાલ] Remote antiquity

કોચરી, s f [See કોચવું] A woman (a term of contempt, used in the Sorath district)

કોચ-રૂં, adj Having holes

કોચ-રો, s m [See કોચવું to carve, to cut] The god Indra, who had one thousand holes in his body, which were afterwards turned into one thousand eyes

કાણો (શુક્રાચાર્ય), કુબડો (વામન), કોચરો(ઇંદ્ર), બાંકડ (હનુમાન), બટુક (વામન), વિકાળ (નરસિંહ), એ સૌ તમ રક્ષા કરો, સાંડ (શિવ), દાઢ (નારદ).

—ભાયા.

કોચ-લું, s n [See કોટ ડું a shell, or કોચવું કોતરવું, to pierce] The shell of a nut

કોચ-વું, v t [See કોતરવું to carve, to cut] To prick, to pierce 2 To make a hole.

Id ઘર કોચવું To break into a house for the purpose of robbery to commit robbery in a house 2 To commit adultery

કોચું, adj [See કાચું raw] Rotten 2 Wanting pith or substance

કો-જાગરી, s f [S को-जागर fr क, किम्, what? + जागृ to wake] A festival held at full-moon in the month of As'vina, and celebrated with various games 2 The full moon night of As'vina

કોટ, s m [S कोट the inner space, the surrounding wall] A rampart, a fort 2 A solid square formed of troops

Id કોટ ચણવો-બાંધવો To build or erect a wall or rampart ધૂળકોટ A rampart made of earth બહાર કોટ Lit Beyond the fort 2 An esplanade, a suburb કોટમાં જવું To file a suit or complaint કોટમાં ઘાલવું-પૂરવું To put into prison, to make a prisoner

કોટ, s f [S क्रोड the chest, breast] The neck. 2 [See કોટી] Lamentation while

hanging on the neck of a person

Id. કોટે પાલવું To put an ornament round one's neck. 2 To throw responsibility on a person 3 To throw one's own fault or responsibility on another અડવી કોટ Lit The bare neck 2 The neck without any ornament on it કોટ કરવી To lament in sympathy, by putting the neck on the shoulders of the other party (among women) કોટે વળગવું To cling to the neck of 2 To be a burden or trouble to 3 To be unable to eat (through remembering an absent child) કોટનું માદળિયું Lit An ornament worn round the neck 2 A darling

Prov કોટમા માળા, ને હૈયામાં લટાળા A hypocrite

કોટ, *s m* [S कोट a strongly enclosed place] (In the game of cards) Gaining seven tricks successively by one party before the other has scored any

Id કોટ આપવો-દેવો To gain successively seven tricks before the adversary has scored any કોટ લેવો To lose a game of cards through the first seven successive tricks being won by the opposite party

કોટ, *s m* [Eng *Coat*] A coat

કોટ•ડી, *s f* [See કોટ a fort + ડી dim] A small room.

કોટ•ડાં, *s n pl* Houses 2 Walls

કોટ•ડું, *s n* [S कोट the inner space + ડુ dim] The shell of a nut containing a kernel 2 The mere shell, the husk

કોટ•વાલ, *s m* [See કોટ a fort + પાળુ having] A police-magistrate

કોટ•વાલી, *s f* The office of a police magistrate

કોટા-કોટ, *adj* [See કોટિ ten millions + redup] Several *crores*, hundreds of millions

કન્યા છે કોટાકોટ —પ્રેમાનંદ

કોટા-કોટ, *adv* [See કોટ a fort] Along a rampart

કોટા-ન-કોટ, *adj* [See કોટિ + અનુ after + કોટિ.] Millions on millions, many *crores*

કોટિ, *s f* [S] A crore, ten millions

કોટિ-ધ્વજ, *s m* [S + ध्वज a banner] A man on the top of whose house there is a banner to show that he possesses a crore of rupees, a millionaire

કોટિ•યું, *s n* [See કોટ•ડી a room] A canoe, a small boat

કોટિ-યું, *s m* [See કોટ, કોટી, neck] A wooden circle put round the neck of an animal 2 A trick in the Indian game of ગેડીદડા

કોટિ•લી, *s f* [See કોટ•ડુ a shell] A calico printer's die

કોટિ•લો, *s m* [See કોટ•લી] A spinning instrument

કોટી, *s f* [See કોટ the neck] An embrace, a hugging, clasping in the arms

Id કોટી કરવી To embrace

કોટી, *s f* [S कोटि] One side of a question in dispute 2 A class, a genus 3 [S कोटि] See કોટિ Ten millions, a *crore* 4 The highest point, the pitch, the extreme, an extremity 5 A point of a bow 6 The largest bead in a rosary from which the counting begins

કોટું, *s n* [See કોટી one side, &c Or, See કોટ a fort] A dodge 2 An intrigue

કોટ, *s n* [See કોટ a fort] A nest

કોટે-કોટ, કોટે-કોટે, } *adv* [See કોટ a fort] Along the surrounding wall

કોટ્યાવધિ, *adj* [S कोट्यवधि *fr* कोटि a crore + अवधि a limit *fr* अव down + धा to put] Reckoned by crores, innumerable

કોઠ, *s m* [See કુષ્ઠ leprosy, or કોટ•ડુ a shell, a cowrie *Cf* કોડિયો સાપ] A kind of snake, having the colour of a cowrie on its back

કોઠ, *s n* [S कोष्ठ the inner part, a shell, a store room] A wood-apple

કોઠ•લી, *s f* [S કોઠી + લી a dim] A A small earthen jar

કોઠ•લો, *s m* [See કોટ a fort] A wooden box or cupboard, or a large circular earthen vessel, for preserving bread, meat, &c

કોઠા-દાવ, *s m* [See કોટ a fort + દાવ a game] A game for children, in which

there are seven squares, generally known as નિસરણી (Used in the Nausari District)

કોઠાર, *s m.* [S कोष्ठागार *fr* कोष्ठ See કોટ a fort + अगार a house] A granary, a store house

કોઠારિ-યું, *s n* A small કોઠાર

કોઠારી, *s m* [+ S ई, इन् having] A store keeper

કોઠા-વિરામ, *s m* [See કોઠો the stomach + S विराम rest *fr* वि away from, opposite to, + रम् to play] Temperament, constitution

કોઠી, *s f* [S कोष्ठ a store room] A large earthen jar 2 A kind of fire work. 3 A factory 4 A store room, a go-down 5 The Residency (of a political officer)

Prov કોઠી ધોઈને કાદવ કાઢવો To carry coals to Newcastle, A dirty work has a dirty end પાકી કોઠીએ કાનાં ન ચઢે Try to do a thing before it is too late કોઠીમા પાલ્યા કંઈ છૂટે ? Death meets us anywhere

કોઠી, *s f* [See કોઠ a wood-apple] The tree which bears કોઠ(wood apples)

કોઠીમડી, *s f* The name of a creeping plant

કોઠીમડું, *s n* The fruit of કોઠીમડી

કોઠું, *s n* [See કોઠ] A wood-apple 2 [See કોટ neck] The face, the physiognomy, attention 3 [See કોડું] An intrigue, a love intrigue 4 [S कोष्ठ] A nest

કોઠો, *s m* [S कोष्ठ the inner part] The stomach, the belly 2 A table, a written statement in a tabular form a synopsis 3 A warehouse 4 The upper part of an *angarkha* 5 An earthen vessel in which indigo is stored 6 A tower (in Kāṭhiāwāḍ) 7 A revenue office, in which dues are paid and colleatd. 8 A multiplication table

Id. કોઠો પરઠાવવો To eat a forbidden article of food કોઠા બળી (Slang) Lit. May your heart be afflicted (an expression used in abusing a woman)

Prov કોઠે કોઠે નવી બુદ્ધિ Many men, many minds.

કોડ, *s m* [S कौतुक wonderment, curiosity] Longing, hankering one's heart's desire

> મને રાસ રમ્યાના રસ કોડ વહાલા,
> ધૈ ધૈ રાસ રમાડ વહાલા —ભાષા

Id કોડ પૂરવા-પૂરા કરવા-પૂરા પાડવા To gratify a longing, to supply what is wished for

કોડ, *s f* [See કઢોડ *fr* S गोष्ठ *fr* गो a cow + स्था to stand] A cow-pen, a cattlepen, a byre 2 The place where artisans work.

કો'ડ, *s m* [S कुष्ठ leprosy] Leprosy

Id ધોળો કો'ડ White leprosy કાળો કો'ડ Black leprosy ગળત કો'ડ Leprous sores કોડ નિકળવો To be attacked with leprosy

કોડાં, *s n pl* [S कोष्ठ or कोश an enclosed space] Shells

કોડા-મણું, *adj* [See કોડ a longing] Foppish, vain of one's own beauty 2 Enthusiastic, cheerful

કોડિ-યું, *s n* [Dh Des करोडिया *fr* S करोटिका the skull, *Cf* Hem Des कोडियं *fr* S कोष्ठ the inner part] An earthen cup holding oil and a wick for a light

Prov કોડિયા જેટલું કપાળ, ને તેમાં વચ્ચે ભમરી

કો'ડિ યું, *adj* [See કો'ડ, *s m*] Afflicted with white leprosy

કો'ડિ-યું *s n* Same as કોડ

કોડિ યો-લોબાન, *s n* [See કોડી a cowrie + લોબાન] A kind of fragrant gum

કોડિ-યો-સાપ, Same as કોઠ

કોડિ-લું, *adj* [See કોડ a longing] Ardent, eager

> રંગે રૂડો, રૂપે પૂરો, દીસતો કોડિલો કોડામણો
> —નરસિંહ મહેતો.

કોડી, *s f* [See કોડું] A small cowry, a sea shell. 2 A coin of a small denomination 3 Worthlessness

Id કોડી માત્ર અન્યાય The least wrong

Prov કોડીની કમાણી નહિ, ને ઘડીની ફુરસદ નહિ Busy doing nothing, *i e*, Engaged in a profitless business કોડી ચોર તે પાડી ચોર He that will steal an egg will steal an ox કોડીની સત્તા, ને લાખની મત્તા Property gives a right to hold one's possessions against the whole world કોડી હરામ, ગાયકા હલાલ To strain

out a gnat and swallow a camel

કોડું, *s n* [S कोड an enclosed space] A sea-shell.

કોડો, *s m* A large cowry 2 *adj* Foolish, dull (of a man)

કોડ્ડો, *s m* Same as કોરડો A whip 2 Same as કોયડો A riddle, a puzzle

કોઢ, Same as કોઢ Leprosy

કોઢિ-યું, } Same as કોઢિ-યું, Leprous
કોઢી-લું, }

કોણ, *pron* [S क who ? *fr* किम what? + पुनः again] Who ? which ? what ?

Prov કોણે કહ્યું હતું કે, "બેટા, બાવળિયે ચઢજો?" You have to thank yourself for your misfortune, (of a self inflicted difficulty) કોણે દીઠી છે કાલ Who knows what the morrow will bring forth *i e* Boast not thyself of tomorrow, for thou knowest not what a day may bring forth કોણ કહે છે કે, સાપણીનો ઘા વાગ્યો ? If the cap fits you, you may wear it

કોણ-માત્ર, *adj* [+ S मात्र only, or See માત્રા a measure] Of what consideration ? Who cares for you ? 2 Inconsiderable, insignificant

કોણ, *s m* [S] An angle, a corner

કોણી, *s f* [S कोण an angle] The elbow

કોતક, *s n* [S कौतुक] A wonder, a marvel, a wonderful thing or act

કોતર, *s n* [S कोटर a hollow, a hole Or, See કોતર-વુ to dig, to carve] A cave, a den 2 A deep and broad arm of the sea, a gulf.

કોતર-ડું, *s n* A very small gulf.

કોતર-ણી, *s f* [See કોતર-વુ to carve] An engraving 2 An instrument for engraving

કોતર-ણું, *s n* Same as ખોતર ણું

કોતર-વું *v t* [S कृत् to cut] To engrave, to carve 2 To burrow 3 To dig

Id કોતર કામ An engraving; sculpture

કોતલ, *adj* [See કોટ-વાળ the governor of a fort] Adorned and walking without a rider in the front of a procession (of horses, &c.)

કુંભપાલ સાથે ચાર કોતલ, સબળ શોભા બણુ
—હરિદાસ

કોતાઈ, *s f* [P] Want, deficiency, insufficiency

કોતાર, *s m* An elephant-driver (used in Kāṭhīāwāḍ)

કોથમી, } *s f* The coriander plant.
કોથમીર, }

કોથ-ળી, *s f* [See કોથ-ળો.] A purse a bag 2 The covering of the testicles 3 A term for 1,000

Id કોથળીવાળા પ્રાણી Marsupials

Prov કોથળીમાંથી સાપ નિકળ્યો Deceiving expectation

કોથળી-સાંથ, *s f* [+ સાંથ a share of the produce] A share paid to privileged persons out of the produce of land

કોથળો, *s m* [Dh Des कोट्ठ्ठो *fr* S कोष्ठ, S કોઠો, a closed store-room *Cf* Hem Des कोत्थलो *fr* S कोष्ठक a granary *fr* कोष्ठ a store-room] A large bag or sack

Id કોથળો કરવો To fill a bag and go as a pedlar, to put knicknacks in a bag and go about to sell them.

કોદંડ, *s n* [S] A bow (archery)

કોદરા, *s m pl* [S कोद्रव] A species of corn used for food by the poor

Prov કાળમાં કોદરા પણ વહાલા લાગે Hunger is the best sauce

કોદરી, *s f* Grains of કોદરા separated from the husks

કોદાળી, *s f* [S कुद्दाल] A hoe, a spade

કોદાળો, *s m* A large spade

કો-દી, *adv* [See કોઈ some + દિવસ a day] Ever, at any time, sometimes.

કો-દુ, *s n* [S कु dim + દુધ milk] An old she-buffalo, yielding little or no milk

કો-નું, *adj* [Genitive of કોણ, કો, who ?] Whose ?

Prov કોના બાપની દીવાળી ? Men are liberal in the use of other's money કોની ગાય ? કોનુ ખાય ? હાંકે તેનું નખોદ જાય Nobody concerns himself with other people's losses કોને માથે લાકડું ધાલ્યુ છે ? = કોને માથે મોડ છે ? Everybody's business is nobody's business

કોપ, *s m* [S *fr* कुप् to be angry] Wrath, anger

કોપટી, *s f* [S कुर्पट a rag See કપોટી] A thin film (Used in Kāṭhiāwāḍ)

કોપર-બરાસ, *s m* [Eng *Copper brass*] An alloy of copper and brass

કોપરા-પાક, *s m* [કોપરૂ kernel + પાક a medicinal preparation] A sweetmeat made of cocoanut, sugar, &c 2 A beating (Used for euphemy)

કોપરિ-યુ, *s n* [S कुर्पर] The elbow

કોપરૂં, *s n* [Guj ટોપરૂ See ટોપી] The kernel of a cocoanut

કોપરે-લ, *s n* [+ S तैल, तेल, oil *fr* तिल, તલ, sesamum] Cocoanut-oil

કોપ વું, *v i* [See કોપ anger] To be angry, to be enraged

કોપાય-માન, *adj* Angry, wrathful.

કોપીન, *s n* [S कौपीन] A cloth worn over the private parts

કોબર, *s n* [See કોતર] A valley

કોબાડ, Same as કોબડું

કોબા વાળી, *adj f* [See કુબો a mallet + વાળી, વાળુ, having] A woman who does the work of beating & levelling the ground with a કુબો or wooden hammer

કોબી, }
કોબીજ, } *s f* [Eng *Cabbage*, See કુબી.] Cabbage

કોબો, Same as કુબો

કોમ, *s f* [Ar] A people, a tribe, a sect, a nation.

કોમળ, *adj* [S कोमल] Soft, tender, delicate 2 Mild, agreeable

કોમળ-તા, *s f* Softness, mildness, tenderness

કોમળ-તા-ઈ, *s f* [+ ઈ is redundant the abstract noun being complete with ता] Same as કોમળ-તા

કોય A variant of કો, કો-ઇ

કોયડો, Same as કોરડો A lash

કોયડો, *s m* [Hem Des कुड्, कोड्डो = S. आश्चर्यम् wonder, *fr* S कुटम् a puzzle] A puzzle, a riddle

કોયલ, }
કોયલ ડી, } *s f* [S कोकिला] The Indian cuckoo

કોયલી, *s f* A boil in the throat

કોય-વુ, *adj* [Correctly કોહે-લું *fr* કોહ-વુ to rot] Decayed, decomposed, rotten. *Cf* કોહ્યલું

કોય-લો, *s m* [Hem Des कोइला = S काष्ठाङ्गारो burning embers of wood, & कोटसा = S करीषाग्निः a fire of cow dung cakes, *fr* S काक charcoal] Charcoal, a coal

Id કોયલા જેવુ Black 2 Worthless, useless 3 Wicked, evil

Prov કોયલાની દલાલીમા હાથ કાળા He that deals in dirt gets foul fingers કોયલાને સો મણ સાબુએ ધૂએ, તોએ કાળા ને કાળા You cannot wash a blackamoor white

કોયા-બોલું, }
કોયુ, } *adj* [See કોયુ, કોય-લુ, rotten + બોલ-વુ to speak] Speaking at tedious length and unnecessarily upon any subject

કોર, *s f* [See કોર-વુ to bore a hole] A side, the direction 2 The edge, the border 3 The edging or border of a cloth 4 A piece of bread.

Id કડકો કોર રોટલો A crust of bread કડકો કોર Lit A piece or a crust 2 A piece કોર મરડવી To play false to one's own party; to change sides, to go over to the enemy's side કોર મૂકવી-ચોડવી To apply, sew, or put a border (to a garment) કાળજાની કોર A darling

કોરશુ, *adj* [Mar कोडगें *fr.* કોતુક wonder] Shameless, callous, obdurate, incorrigible

કોરટ, *s f* [Eng *Court*] A court of law

કોરડા-દાવ, *s m* [See કોરડો a lash + દાવ a game] A game for children, generally known as ઘરી-ખીસડો (Used in the Songhad Prant)

કોર-ડું, *adj* [See કોરૂ] Dry, free from moisture

કોર-ડો, *s m* [S क्रूर cruel] A lash, a scourge 2 Power, authority 3 Oppression tyranny

Id કોરડો મારવો To lash. 2 To subject to tyranny કોરડો ખનાવવો To exercise tyranny over શુ, તારો હેઠ કોરડો વાગે છે? How? am I subject to your tyranny? કાયદાને કોરડે વશ

કરવુ To reduce to subjection by the power of law

કોરડો, Same as કોયડો A riddle, a puzzle

કોરણ્ણુ, s f Same as કોર A side

કો-રણ્ણુ, s n [See રણ a battle] An army 2 A cyclone of dust

ઊડે કોરણ્ણુ, કાંકરા, રજ ઘણી, ઉલ્કા તણા પાત જો —પ્રેમાનંદ

કોરણ્ણિ-ણો, s m [See કોરણી engraving] The sides of a wooden frame which are grooved so as to fix boards in it

કોરણ્ણી, Same as કોતરણ્ણી

કોરમું, s n [S कूर boiled rice] Coarsely ground pulse

કોર-વંકુ, adj [See કોર side + વાંકુ crooked.] Lying slanting sloping

કોર-વાણ્ણુ, adj [See કોરૂ dry + વર્ણુ colour, state] Dry (Used in Kāthiāwāḍ)

કોરવુ, v t [See કોતરવુ to cut] To bore a hole, to scoop 2 To carve, to engrave

Id કાળજું કોરવું To afflict the heart ડુંગર કોરવા To excavate mountains

કોરસણ્ણી, Same as કોતરણ્ણી

કોરા-ડું, કોરા-ણુ, કોરા-ળું, } Same as કોરૂ Dry

કોરાણ્ણુ, Same as કોર, કોરણ્ણુ, A side

કોરી, s f A small silver coin worth about one third of a Rupee

કોરૂ, adj [S क्रूर cruel, raw, hard, fr कृत् to cut] New, not used, not washed even once (of cloth) 2 Dry, not watery 3 Barren, fruitless, unproductive

શામ મેલીએ રે, ગોવિંદ ગાઈએ રે, કોરી કથનીથી શું થાય? —દયારામ

Id કોરૂ વાસણ્ણુ-લુગડુ A new and unused pot or cloth કોરૂકટ, કોરૂ કડાક, Brand new, quite new and unused 2 Quite dry 3 Having no affection કોરો કાગળ Blank paper કાગળિયે મતુ કરવુ Signing a blank paper, giving a *carte blanche*

કોરૂ-મોરૂ, adj [+ મોરૂ redup] Quite new

કોરે, adv [See કોર side] Aside, by the side of.

Id કોરે કરવુ-મૂકવુ To set aside. કોરે કરી રાખવુ-મૂકી રાખવું To lay by; to abstain from present expenditure કોરે બેસવુ To be in the monthly course (of a woman)

કોલ, s m [Ar] A word, a promise 2 A custom-house entry of the arrival or departure of a ship

Id કોલ આપવો To give a promise કોલ લેવો To obtain a promise કોલ તોડવો To break a promise કોલ પાળવો To keep a promise, to fulfil a promise

કોલ, s m. [See કેલ] Mortar

કોલ, s m [See કોલુ] A jackal

કોલ-કરાર, s m. [+ કરાર a contract] An agreement, a treaty

કોલમ, s m [See કુલમ fr S कलम् rice; or a metathesis of कमल, Cf કમોદ fr S कुमुद a kind of lotus] A kind of rice

કોલમ, s m. [Eng *Column*] A column

કોલસો, Same as કોયલો

કોલાહલ, s m [S Imit] An uproar, a bustle, a tumultuous noise

કોલી, s f [S कपिला a brown cow fr कपिल brown] A cow

કોલું, adj [S कपिल brown] Of a reddish brown colour

કોલું, કો'લુ, } s n [Dh Des कोल्हयो, Cf Hem. Des कुल्हो, कोल्हुओ, fr S क्रोष्टु] A jackal, a fox.

કો'લુ, s m [Hem Des. कोल्हुओ = S इक्षु निपीडन यन्त्रम्] A machine for extracting the juice of the sugar-cane

કોલેરા, s m [Eng *Cholera*] Cholera

કોલો, s m A hole in a wall

કોવાડ, s m [See કુવો a well + આડુ across] A piece of wood supporting the wooden wheel in a water-machine (કોશ)

કો'વાડી, Same as કોહાડી

કો'વાણ્ણુ, s n [See કોહોવુ to rot] Decay, decomposition, putrefaction.

કોવિદ, [S fr किम् + अपि anything + विद् to know] A learned man, a doctor

કો'વું, v i [Hem Des. कुहिअं = S लिप्तम् besmeared, also + तीमनम् becoming wet Cf Mar कुसणें to putrefy] To putrefy, to decay

કોશ, s m [S] A treasury 2. A cavity

in the body 3 A dictionary, a lexicon. 4 A sheath, a scabbard 5 A bud 6 A leathern bag used in drawing water out of a well

Id. અન્નમય કોશ The cavity in the body which stores and digests food શબ્દકોશ A vocabulary ચાર કોશનું પાણી A quantity of water such as to require four bags or buckets to draw it out કોશ ચાલે છે A water-machine is working કોશ જોડવો To work with a water-machine, to draw out the water of a well બળદ કોશ તાણે છે Oxen work a water-machine

કોશ, s m [S क्रोश] A measure of length, a distance of one mile and a half

Id ચાર કોશનું છેટું A distance of four કોશ (six miles) 2 A very long distance 3 A vast difference

કોશ, s f [S कुश a plough share] An iron bar sharpened at one end, used as an instrument for digging

કોશ-તારો, s m [See કોશ a leather-bucket + તર-વું to swim.] A man who cannot swim

કોશર, } કોશિર, } Same as કોસર, કસર, Economy

કોશર કોડી કેરી કરે, ખરચ કોડ જરા જાણિયો,
છે ચાર વર્ણમાં ચતુર નર, વિવેકી જોતા વાણિયો
—સામળભટ

કોશિરિ-યું. adj Frugal, economical, miserly

કોશાગાર, s n [S fr. + અગાર a house] A treasure-house

કોશા-ધિકારી, } કોશા-ધિપતિ, } કોશા-ધ્યક્ષ, } s m [+ અધિકારી, અધિપતિ, અધ્યક્ષ] A treasury-officer

કોશિ-યાળો, s m. [S कुशापाल fr कुशी, કોશ, an iron bar + आपाल a protector fr आ all around पाल, पा, to protect] A wooden wedge, placed between a ploughshare and the wooden frame of a plough, to hold both firm and tight

કોશિયો, s m [See કોસિયો] A kind of bird

કોશિશ, } કોશેશ, } s f [P] An endeavour, an effort

કોશે-ટો, s m [Dh Des कोसो fr S कोश a cavity] The cocoon of the silk worm

કોષ્ટ-ક, s n [S कोष्ट-क fr कोष्ठ See કોઠો] A table of weights, measures, coins, &c 2 Each of the four sided figures, formed on a paper with horizontal and vertical parallel straight lines

કોષ્ટ, s m [S] The stomach 2 See કોઠો.

Id બદ્ધ કોષ્ટ Constipation

કોસ, s m [S क्रोश See કોશ] A measure of distance, one mile and a half

કોસ, s n [S कोश a cavity] A leather-bucket

કોસ, s f [S कुशी a plough share] An iron bar used in digging

કોસ-કુવો, s m [See કોસ + કુવો] A well from which water is drawn by means of a large leather-bucket

કોસ-ળુ, s f [S कुक्षि] The side below the ribs

કોસળવ-વું, v t [S घर्षण rubbing fr घृष् to rub Cf ઘસવ-વું, ઘસાવ-વું] To mix together by rubbing

કોસમ, s m [S कुसुम्भ saffron] The flower of કોસંબી

કોસંબી, s f A tree from the flowers of which a red colour is obtained

કોસંબો, Same as કસુંબો

કોસલ, s f [Eng Council, counsel] A council 2 Counsel, secret deliberation

Id કોસલ કરવી To deliberate secretly, કોસલ ભરવી To call a secret meeting

કોસિ-યો, s m [See કોશ, કોસ] One who draws water from a well with a leather bucket

કોસર, Same as કસર

કોસ-ડું, s n [S कुशी a ploughshare; See કોશ, કોસ] A bar of iron attached to a plough

કોસીટો, Same as કોશેટો.

કોસીસ, Same as કોશિશ

કોસીસું, s n. [See કસીસ] An ornamental

structure on a parapet or rampart

કોટ કેરા કોસીસા માય, કાંગરા બહુવિધ જડયા
—પ્રેમાનંદ

કોસું, s n. [S कुश a kind of grass] A shoot springing from a joint in a stock of bājrī, juwār, &c 2 An end of a bow (of an archer)

કો,
કોહ, } s f m [See કોહવું] Decay,
કોહો,

decomposition 2 Mortification 3 A disease in which the skin, or flesh, or both become rotten

કોહ-પણું, s n Malicious fault-finding, peevishness, malice, spite rancour

કોહ-વું, Same as કોહો-વું, કો વું

કોહ-વણ, } Same as કોં-વાણ
કોહ-વાણ,

કોહણ, Same as કોંણ

કોહિનૂર, s m [P कोह् a mountain + નૂર light] Lit A mountain of light 2 A large brilliant diamond, the kohinur

કોહોવું, Same as કોંવું

કોહ્યા, s f Same as કોહ-પણું

કોહ્યું, adj [See કાય-વું] Malicious, spiteful, rancorous

કોહ્યા-બોલું, adj [+ બોલ-વું to speak] Peevish 2 Quarrelsome

કોળ, s m [Dh Des कोलो = S किरि a hog] A large rat

કોળ ણ, s f [See કોળી] Wife of a કોળી

કોળ વાઈ, s f [See કોળ] A trap for rats

કોળિ-યું, s n Same as કોળ-વાઈ

કોળિ-યો, s m [S कवल] A mouthful 2 A small quantity of food

કોળી, s m [S कौल a worshipper of S'akti, according to the left hand ritual (વામ માર્ગ)] A particular S'ūdra class 2 An individual of that caste 3 A black and dirty stout man (colloq) 4 An unsympathising brute, a man of no feeling (colloq)

કોળી-નાળી, s m pl [+ નાળી redup of ગાળી] All the castes of S'ūdras.

કોંળું, s n [Dh Des कोहलियो, Cf Hem. Des कोहली, fr S कुष्माण्ड] A gourd; a pumpkin

કોળે-કોળો, adv [See કળ pain fr કળ-વું to pain] Laughing boisterously

Id કોળેકોળો લેવી To laugh till one has a stitch in the side, or till the sides are about to burst

કૃષ્ણજી કટાક્ષ કરી, કોળેકોળો લઈ કૃષ્ણા,
કૃષ્ણજી હસે અપાર, પય પિય પાપને —વલ્લભ.

કોંચો, s m [Dh Des कयोयो fr S कपोत a dove, or, कयवाओ fr S कृकवाकु a cock] A crow

કૌતક, Same as કૌતુક

કૌતી, Same as કૌવત

કૌતુક, s n [S fr कुहक] Wonder 2 A marvel, any object, event, or act exciting fondness, admiration or delight. 3 Curiosity 4 An object of curiosity or wonder

Id કાઈ કૌતુક વગર આવાય છે ? I will come to see you, when there is a delightful occasion at your house, and make you a present (said at the time of parting as a benediction or expression of affection)

Prov કૌતુક વિના હસવું ન આવે One laughs only when one is delighted or sees a marvel

કૌપીન, Sanskrit form of કોપીન

કૌભાણ્ડ, s n [S कु dim + भण् to speak] A false charge, a false claim, deceit, roguery

કૌમાર, s n [S fr कुमार a boy] Childhood 2 The state of being unmarried

કૌમુદી, s f [S] Moonlight

કૌરવ, s m A descendant of Kuru 2. A ruler of the Kuru family

કૌવચ, s n [S कुश a kind of grass + सूचि a needle] A kind of nettle, cow itch

કૌવત, s n [Ar] Power, strength, vigour

કૌશલ્ય, s n [S fr कुशल skilful] Expertness, cleverness

કૌસ્તુભ, s n [S] One of the fourteen precious things obtained from the ocean when it was churned by the gods

ક્યમ, A variant of કેમ

ક્યાં, *adv* [S कस्मात् in what ? *fr* किम् what ?] Where ?

Prov ક્યાં ઘોડું, ને ક્યાં ગધેડું ?=ક્યાં રાજા ભોજ, ને ક્યાં ગાંગો તેલી ?=ક્યાં મોદર, ને ક્યાં અધેલી ?= ક્યાં હંકા, ને ક્યાં લાહોર ?=ક્યાં ખીખી ફાતમા, ને ક્યાં દાવલશા પીર ?= ક્યાં ચંદન, ને ક્યાં મલયાગિરિ, ક્યાં સાયર ક્યાં નીર ? = A vast difference જેમ જેમ પડે વિપતડી, તેમ તેમ સહે શરીર A man's power of endurance is almost unlimited, it grows with his difficulties

ક્યાં-ઈ, ક્યાં-એ, ક્યાં-ય, ક્યાં-હી, *adv* [+એ also, even, *fr* S अपि also, even] Somewhere 2 anywhere

☞ When there is a negative word in a sentence, these words have an exhaustive meaning, as, એવી ચીજ ક્યાંએ મળે નહિ Such a thing can nowhere be found

ક્યાડો, *s m* A species of horses

ક્યામત, *s f* [Ar] The judgment-day, doomsday

ક્યાર ડી, *s f* [See ક્યારો a plot of ground] A small plot of ground in a field or garden to keep water in

ક્યાર-ડો, *s m* A plot of ground in a field or garden to keep water in

ક્યારી, *s f* A small ક્યારો. 2 Land which requires to be irrigated 3 Land which can be cultivated

ક્યારે, *adj* [See ક્યો which ? + વાર time] When ? at what time ?

ક્યારે-ક, *adv* [+એક indef] Sometimes

ક્યારો, *s n* [S केदार a field under water] Same as ક્યાર-ડો 2 A basin for water near the root of a tree

ક્યાસ, *s m* [Ar] A guess 2 Valuation, an estimate of the value of a thing

શું જોતરશે, એની આશ, રાજા કરતો મનમાં ક્યાસ
—પ્રેમાનંદ

Id ક્યાસ કરવો To guess ક્યાસ કાઢવો To make an estimate

ક્રતુ, *s m* [S] A sacrifice

સાહિત્ય સર્વે-સામગ્રીને, કરો એ ક્રતુ રાજ રે
—ગિરિધર

ક્રમ, *s m* [S *fr* क्रम् to go] Order, succession, a series 2 A particular arrangement of the words of a Vedic verse 3 Going, proceeding, a course

Id ચાલતો આવેલો ક્રમ A way or line of conduct that has been handed down to us ક્રમમાં ગોઠવવું-મૂકવું-લાવવું To put in order; to reduce to order, to arrange in order ક્રમે ક્રમે Gradually ક્રમે કરીને One after the other

ક્રમ ણ, *s n* Act of walking or going 2 Advance, progress

ક્રમ-ભંગ, [+ भङ्ग a breach *fr* भञ्ज् to break] Irregularity

ક્રમ-વાર, *adv* [+ વાર a turn] According to an order

ક્રય, *s m* [S *fr* क्री to buy] Buying; a purchase

ક્રય-વિ-ક્રય, *s m* [+ वि-क्रय selling *fr* वि opposite to + क्री to buy] Buying and selling; trade

ક્રાન્તિ, *s f* [S See ક્રમ] The act of going 2 A change, a revolution 3 The ecliptic 4 The declination of a planet

ક્રાન્તિ-વૃત્ત, *s n* [S + वृत्त a circle *fr* वृत् to turn] The ecliptic

ક્રિય-માણ, *s n* [S *fr* कृ to do] A rite, ritual, a ceremony 2 *adj* - Being done, in process, under operation.

ક્રિયા, *s f* An act, a deed 2 Motion, action, being 3 A ceremony, a religious rite 4 Practice, as opposed to શાસ્ત્ર (theory)

ક્રિયા-નષ્ટ, *adj* Lost or ruined by one's own acts 2 Forgetting benefits done to oneself, ungrateful

ક્રિયા-પદ, *s n* A verb

ક્રિયા-ફળ, *s n* The fruit or result of an act

ક્રિયા-ભ્રષ્ટ, *adj* Not performing proper ceremonies

ક્રિયા-વિશેષણ અવ્યય, *s n.* A predicative adjective 2. An adverb

ક્રિયા-શક્તિ, *s f* Power of action; energy, an act

ક્રિયાશ્રય, *s m* The subject or agent of a verb

ક્રિશ્ચિયન, *adj* [Eng *Christian*] Believing in Christ, following the precepts of religion laid down by Jesus Christ

ક્રીડા, *s f* [S *fr* क्रीड् to play] Sport, play, recreation, a pastime, a pleasant occupation

Id ક્રીડાગાર, ક્રીડાગૃહ, A pleasure house ક્રીડાસ્થાન A place for sports, an arena, a gymnasium ક્રીડાશૈલ A pleasure-mountain ક્રીડા કરવી-રમવી To sport

ક્રૂર, *adj* [S] Cruel, wicked 2 Formidable, dreadful 3 Harsh, merciless

ક્રોડ, *adj* [S कोटि] Ten millions

ક્રોધ, *s, m* [S *fr* क्रुध् to be angry] Wrath, anger, ire

Id ક્રોધ કરવો To get angry ક્રોધ મારવો To restrain one's own anger ક્રોધ આણવો-લાવવો To be angry, to make oneself angry ક્રોધાન્ધ Blind with anger; maddened with anger

ક્રોધ-વું, *v i* To be angry

કળીનો પ્રેમેં ક્રોધ્યો ઘણું —પ્રેમાનંદ

ક્રોધાગ્નિ, *s m f* The heat of anger

ક્રોધાયમાન, *adj* Angry, wrathful.

ક્રોધાવેશ, *s m* A fit of anger

ક્રોધિષ્ઠ, *adj* Passionate, ireful, angry, fiery tempered

ક્રોધી, Same as ક્રોધિષ્ઠ,

ક્રૌંચ, *s m* [S क्रौञ्च] A heron, a curlew

ક્લિષ્ટ, *adj* [S *fr* क्लिश् to give pain to] Distressed 2 Far-fetched, forced

ક્લીબ, *adj* [S] Impotent, neuter

ક્લીમ્, *Interj* A mystic syllable used in reciting a Vedic verse addressed to the god of love

ક્લેશ, *s m* [S *fr* क्लिश् to give pain to] Distress, affliction 2 A quarrel

Id ક્લેશ કરવો=જીવને ક્લેશ કરવો To worry oneself

ક્લેશી, *adj* Quarrelsome

ક્વચિત, *adv* [S क where? *fr* किम् what? चित् indef] Seldom, rarely

ક્વાથ, *s m* [S *fr* क्वथ् to boil] Decoction

ક્ષણ, *s m* [S] A measure of time equal to four fifths of a second 2 A moment; an instant

ક્ષણ-બુદ્ધિ, *adj* [S *fr* + बुद्धि intellect, mind, *fr* बुध् to know] Fickle-minded; capricious

ક્ષણ-ભંગુર, *adj* [S + भङ्गुर easily broken *fr* भञ्ज् to break] Frail, transient, evanescent

ક્ષણ-ભર, *adv* [S + भृ to fill] For an instant, for a moment

ક્ષણિક, *adj* Momentary, transient

ક્ષણે-ક્ષણે, *adv* Every moment, repeatedly, every now and then, continually

ક્ષત *s n* [S *fr* क्षण् to wound] A wound 2 *adj* Having a wound, wounded

કો ક્ષત ટાકે આવતા, કો હૃદયચંદ્ર છુપાવતી
—પ્રેમાનંદ.

ક્ષતિ, *s f* [S See ક્ષત] Loss

ક્ષત્રાણી, *s f* [See ક્ષત્રી] A woman of the ક્ષત્રિય caste

ક્ષત્રા-વળી, [+ આવલિ a line] Same as ક્ષત્રીવટ

ક્ષત્રિય, [S *fr* ક્ષત a wound + त्रै to protect] The classical form of ક્ષત્રી

ક્ષત્રી, *s m* The second of the four great classes of the Hindu people 2 An individual of the class

ક્ષત્રી-વટ, *s m* [Same as + वृत्ति living] The reputation, honour, or pride of the ક્ષત્રિય caste, military glory, militarism

ક્ષમ, *adj* [S *fr* क्षम् to forbear] Enduring, able to endure 2 Able, capable; competent. 3 Patient

ક્ષમા, *s f* [S *fr* क्षम् to forbear] Forbearance 2 Forgiveness, pardon 3 Patience 4 The earth.

સ્વચ્છ મનોહર સુંદ મણિમય ક્ષમા છ,
અચળાનંદમય પૂર્ણચંદ્રમા છ —દયારામ

Id ક્ષમા કરવી-ક્ષમા કરવું-ક્ષમા આપવી To forgive ક્ષમા માગવી To beg pardon

ક્ષમા-પાત્ર, *adj* [+ પાત્ર] Fit to be pardoned

ક્ષમા-વાન, } ક્ષમા-વન્ત, } *adj* Forbearing 2 Forgiving 3 Patient

ક્ષમા-શીળ, *adj* [S *fr* क्षमा + शील character.] Of a mild, forbearing disposition

ક્ષય, *s m* [S *fr* क्षि to waste away] Waste; decline 2 Destruction, extinction; annihilation 3 Consumption

ક્ષય-તિથિ, [S + तिथि a day] A day that is not reckoned in a lunar month 2 The ceremony of s'rāddha performed every month during the first year after the death of a person 3 The anniversary of the death of a person

ક્ષય-વૃદ્ધિ, *s f* [S *fr* + वृद्धि increase *fr* वृध् to increase] Fall and rise 2. The waning and waxing of the moon

ક્ષયી, *adj* Liable to be destroyed 2 Consumptive 3 *s m* The moon

ક્ષર, *adj* [S *fr* क्षर् to drop] Liable to destruction, destructible, perishable

ક્ષાત્ર, *adj* [See ક્ષત્રિય] Relating or peculiar to the military class 2 *s n* The ક્ષત્રિય caste 3 The characteristics of a ક્ષત્રિય

ક્ષાત્ર-કર્મ, *s n* [S *fr* क्षत a wound *fr* क्षण् to wound + त्रै to protect + કર્મ] The duty or occupation of the ક્ષત્રિય (warrior) class.

ક્ષાર, *s m* [S *fr* क्षर् to drop, to ooze] Salt 2 A salty taste 3 Ashes of certain medicinal drugs

ક્ષાલન, *s n* [S *fr* क्षल् to wash] Washing; removing, getting rid of

ક્ષિતિ, *s f* [S] The earth

ક્ષિતિ-જ, *s n* [S *fr* + जन to be born] The horizon.

ક્ષિતિ-પાલ, *s m* [S *fr* क्षिति + पाल-रु] A king

ક્ષિપ્ત, *adj* [S *fr* क्षिप् to throw]Thrown

ક્ષિપ્ર, *adv.* [S] Quickly

માત હાણે વહેલા ભળી, હરિને ભજતા ક્ષિપ્ર

—સેટુજ

ક્ષિપ્રા, *s f* [S] Rice-pudding

ક્ષીણ, *adj* [S *fr* क्षि to waste away] Wasted away consumed, exhausted 2 Weak, disabled, invalid

ક્ષીણ-તા, *s f* Weakness; exhaustion 2 Delicate health

ક્ષીર, *s f.* [S] Milk 2 Water. 3 Juice of trees or plants

Id ક્ષીર નીર જુદાં કરવાં L. *L.* Taking out milk from water—said to be done (only by a રાજહંસ royal swan) 2 A disposition to find out merits in others and disregard their faults

ક્ષીરોદક, *s n* [S *fr* + उदक water] A silk garment worn by women

ક્ષુધા, *s f* [S] Hunger 2 Appetite

ક્ષુધિત, *adj* Hungry

ક્ષુદ્ર, *adj* [S] Very small 2 Unimportant, insignificant 3 Trifling

ક્ષુદ્ર-ઘંટા-ળી, [S + घण्ट a bell + आवली a line] Same as ક્ષુદ્રઘંટિકા.

ક્ષુદ્ર-ઘંટિ-કા, *s f* [S *fr* + घण्टि-का a small bell *fr* घण्ट ? , a bell] A waistband or girdle having smalls bell attached to it

ક્ષુદ્ર-તા, *s f* Littleness, smallness. 2 Meanness

ક્ષુર, *s m.* [S *fr* क्षुर् to cut] A razor 2 The hoof of a cow or horse

ક્ષુલ્લક, *adj* [S] A little, trifling 2 Low, mean 3 Unimportant, insignificant

ક્ષેત્ર, *s n* [S] A field 2 A holy place, a place of pilgrimage 3 Area, surface 4 The body 5 A wife

ક્ષેત્ર-જ, *s m* [S *fr* + जन to be born] A son of the wife by a kinsman or by a person duly appointed to procreate issue for the husband

ક્ષેત્ર-પાળ, *s m* [क्षेत्र पाल *fr* + पाल्, पा, to protect] The tutelary god of a place, a local guardian deity

ક્ષેત્ર-ફળ, *s n* [क्षेत्र फल *fr* + फल fruit, the result of a calculation] The superficial contents of an extended body, the area 2 The result 3 The net gain or loss in a transaction

Id ક્ષેત્રફળ કાઢવું To find out the area

ક્ષેત્ર-વહી, *s f* [+ वही a book.] A field-book (in land-surveying)

ક્ષેત્ર-સ્થ, s. n. [S fr + स्था to stand] The embodied soul. 2 adj Living in a holy place

ક્ષેપ, s m } [S fr क्षिप् to throw]
ક્ષેપ-ણ, s n }
Throwing, casting 2 Passing away, whiling away (of time)

ક્ષેપ-ક, s m. A stanza inserted into the writing of one man by another, a passage interpolated 2 An interpolator 3 The number to be added to or subtracted from a calculation (as of the heavenly bodies) in order to make the calculation correct

ક્ષેમ, s n [S] Well-being, welfare, weal. 2 adj Happy, prosperous, thriving

ક્ષેમ-કર, adj [S fr + कृ to do] That which confers happiness, that which promotes well-being

ક્ષોણી, s f [S] The earth 2 A hundred billions

ક્ષોભ, s m [S fr क्षुभ् to be agitated] Agitation, commotion 2 The excitement of anger, passion.

ક્ષોભ-વું, v i. To be agitated. 2 To be angry

ક્ષોભ-વવું, v t [Caus. of ક્ષોભ-વુ] To stir one up against

ક્ષોભિ-ત, adj Agitated, excited

ક્ષૌર, s n [S fr क्षुर a razor] Shaving (of the head)

ક્ષ્મા, s f [S] The earth

ખ.

ખ, s m. [S] The thirteenth letter of the Gujarātī Alphabet

ખ, } s n [S] The sky, the heavens.
ખં, }
2 A cipher

ખઈ, s m [See ક્ષય] Consumption, phthisis

ખઈ, s f Same as ખાઈ

ખખ, adj [Imit See ખોખ-રૂ] Very old, decayed, rotten

Id જુનુ ખખ Very old, decayed and rotten

ખ-ખડ-તું, adj [See ખ-ખડ-વુ] Rattling, cracking

ખ-ખડ-વું, v i [Imit of the sound] To rattle, to crack.

ખ-ખડા-ટ, s m A rattling or cracking noise

ખ-ખડા-વવું, v t To make a rustling sound 2 To chide, to rate, to scold

ખખર વખર, adv [See ખખ, ખોખરૂ making a hoarse sound + વિખેરવુ to scatter] Being loose, decayed and scattered about

ખ-ખર-વું, v t [Imit.] To feel a loss deeply 2 To give pain to

Id. ખખરી જવુ v t To decline in years.

ખખરી, s f Hoarseness

ખ-ખરો, s m Condolence 2 Repentance

ખ-ખળ-તું, adj [See ખ-ખળ-વું] Boiling, very hot

ખ ખળ-વું, v i [Imit] To boil

ખ ખળ-વું, v i [S स्खल् to fall.] To be very weak. 2 To be wasted away

ખ-ખળા-વવું, v t To cause to boil

ખ-ખાળા-વવુ, v t [S क्षल्, क्षाल् to wash] To shake and wash off 2 To obtain money from a person under false pretences.

ખખારો, Same as ખંખારો

ખખ્ખો, s m The letter or sound ખ (kh).

ખ-ગ, s m [S fr ख the sky + गम् to go] A bird 2 The heavens, the stars or planets

ખગ-પતિ, s m [S fr + पति the lord fr पा to protect] The king of birds, the eagle

ખગ-વાહન, s m [S fr + वाह-न a vehicle fr वह् to carry] The god Vishnu

ખગાકાર, adj [S fr + आकार form fr आ up to + कृ to do] Having a wonderful

or beautiful form; charming to the eyes

ખગેશ, s n [S fr + ईश a ruler fr ईश् to rule] Same as ખગ-પતિ.

ખ-ગોળ, s m [S fr ख the sky + गोल a circle, a globe] The heavens, the starry firmament 2 The celestial globe

ખગોળ-વિદ્યા, s f [S + विद्या knowledge fr विद् to know] Astronomy

ખગોળ-વેત્તા, s m An astronomer

ખગ્ગ, s n The sky

ખ-ગ્રાસ, s m [S fr ख the sky, a circle, + ग्रास eating, occupying, fr ग्रस् to eat] The occultation of a heavenly body, a total eclipse

ખં·ખ, s f [See ખણ-ખણ·વું fr ખણ·વું to dig] Eager pursuit, perseverance 2 Want, longing 3 Desolation, devastation 4. Oppression, tyranny

Id ખખ ભાગવી To supply a want. નાદિરશાહે દિલ્હીમાં ખખ વાળ્યો Nādir Shah desolated Delhi

ખંખરોટ·વું, v t [See ખરડ·વું] To besmear

ખં·ખણા·વવું, Same as ખ·ખણા·વવું.

ખાખાર, Same as ખોંખારો

ખં·ખાર·વું, v i [Imit Cf ખોં·ખાર·વું, હું·ખાર·વું] To neigh (of a horse), to hawk, to hem.

ખં·ખા·રી, s m. Hoarseness of the voice 2. The neighing of a horse

ખં·ખાળ·વું, v t [S क्षल, क्षाल्, to wash Cf ખ·ખાળા·વવું to wash off & પ·ખાળ·વું to wash] To wash vigourously

ખં·ખેર·વું, v t [See ખર·વું to drop fr S क्षर् to drop] To shake off the dust 2 To scold, to chide

Id ખંખેરી નાખવું To shake off by briskly 2 To chide, to scold 3 To beat

ખ-ખોદ, s f [See ખણ-ખોદ] Back biting, fault-finding; malice

ખં·ખોર·વું, v t [S कृ to scatter Cf વિખેર·વું] To scatter 2. To scratch

ખં·ખોળ·વું, v t [ખોળ·વું] To rummage, to throw into confusion or disorder, to throw about. 2 To search for 3 To shake off or to wash clean in abundance of water

જમવા ગયા, ત્યાં જોયા ઠામ,
ખોળ્યું ખખોળ્યું ખાધું ગામ —સાભળભટ
ટાઢાં પાણી, ઉનાં પાણી ખંખોળિયાં —સાખી

ખં·ખોળા, s m pl Rummaging; eager search

ખં·ખોળિ·યાં, s n pl Pouring over a child a large quantity of water at the end of its bath

ટાઢાં પાણી ઉનાં પાણી ખખોળિયા, મામાના મોળિયા —સાખી.

ખંગ, s m [See ખપ] Revenge, spite, grudge 2 Recompense, redress.

ઓગણીસ દિવસનો ખગ વાળ્યો —નરસિંહરગહેલો.

Id ખગ વાળવો To gratify one's feeling of revenge 2 To get a recompense

ખ·ગાળ·વું, v t [See ખં·ખાળ·વું to wash off] To cleanse the mouth in the morning

ખચ, adv [S खात dug fr खन्, ખણ·વું, to dig Or, S कष्ट drawn tight fr कृष् to draw tight, See કસ·વું, કસ-કસા·વવું, ખેં ચા·વવું] Tightly

ખચકા·વું, v i [See ખચ·કો, ખાંચો, a pit.] To stop, to be stopped 2 To shrink back.

ખચ·કો, Same as ખાંચો

ખચ-ખચ·વું, v t To fill (a bag, &c) until the sides are fully extended and drawn tight.

નગર થયું છે ખચખચી, રાયે મંડપ રચના રચી
—પ્રેમાનંદ

ખ-ચ્ચર, Same as ખે-ચર

ખચડું, adj [See ખચ્ચર] Old 2 Wasted, jaded

ખચડું, s n [See ખે-ચર walking in the sky] Death

ખચા-ખચી, s f [Imit See ખિચોખિચ] A crowd, the state of being crowded

ખચિત, adj [S fr खच् to set, to inlay, to fasten] Set, inlaid, fastened

હેમ હીરા ખચિત નિધાન, રત્નજડિત કરિ ગોપન્ના
—શિવદાસ.

2 adv Certainly, positively, surely.

ખચિતા·ઈ, s f Certainly

ખચુક ખચુક, adv [Imit] Slowly trotting (said of the motion of a horse)

ખચો-ખચ, Same as ખિચો-ખિચ.

ખચ્ચર, *s n* [P] A mule, a zebra
Id. વારૂં ખચ્ચર થાય

ખજ, } Same as ખંજવાળ
મજવાળ,

ખજવાળવું, Same as ખંજવાળવું

ખજાન-ચી, *s m* [A ख़ज़ाना a treasure + P ची a suffix denoting position] A treasurer, a cashier

ખજાનો, } *s. m* [P] A treasury, the exchequer 2 A treasure, riches
ખજીનો,

Id અક્કલનો ખજાનો A treasury of wisdom (used ironically to mean a stupid person) તેને એક દુનિયાનો ખજાનો મળ્યો છે He has got a treasure

ખજુર, *s n* [See ખજુરી] Date (of a palm tree)

ખજુરી, *s f* [Dh Des. खज्जूरी *fr* S खर्जूरि] A date tree, a palm-tree

ખજુરી, Same as ખજ Itch, the itch
Id ખજુરી ભાતનુ ગવન A garment stamped with marks like the traces of old leaves on the trunk of a date tree ખજુરી લાગવી To be attacked by an itchy sensation

ખજુરૂ, *s n* Same as ખજુરી

ખંચાવું, *v i* [See ખાંચો a pit] To hesitate, to keep back through shame

ખંજ, *adj* [S] Lame

ખજન, *s n* [S] A species of wagtail.
અંજન, ખંજનશા ચપલ ચખ,
વ્યંજન, રંજન વદાલ વરેલા ! —વલ્લભ

ખંજર, *s n* [Ar] A dagger, a poniard a dirk

ખંજરી, *s f* [Imit] A small tambourine

ખ-જવાળ, *s m f* [See ખ જવાળ વું] An itchy sensation, a desire to scratch

ખં-જવાળ-વું, } *v i* [S खन् to dig + ज्वल् to burn] To scratch, to itch
ખં-જોળ વું,

ખટ, *adj* [S षट् six.] Six

ખટ, *s m* A mode of music suitable for singing in the morning

ખટ, *s m* [S शठ.] A rogue, a scoundrel, a rascal

ખટ ક, *s f* [Imit Or, S क्षत a wound *fr* क्षण् to wound] Pain. 2 Care *Cf* ખટકો

ખટ-કરમ, *s n* [S षट् six + कर्मन् act, a rite] The six religious ceremonies which a Brāhmana is entitled to perform 2 Worship

ખટ-ક વું, *v i* [See ખટ-ક] To prick; to pierce 2 To rankle

ખટ-કો, *s m* [Guj ખટ Imit + કાર the sound] An impediment, an obstacle 2 A suspicion, a doubt 3 [See ખટ-ક] Perseverance, care, vigilance
વાત કરીને વિપ્ર ને ગયો, ખાતરીને મન ખટકો થયો
—સામળભટ.

Id ખટકો થવો To be impeded ખટકો રાખવો To be vigilant, to have a care about

ખટ-ખટ, *s, f* [Imit] A click. 2 A bother 3 A contention

ખટ-ખટા-રો, *s m* [+ કાર a sound] A noise, a troublesome continuous sound or talk 2 A bother 3 A contentious dispute

ખટ-ચક્ર, *s n* [S षट् six + चक्र a circle] The circular marks supposed to exist in the body, by writers on the યોગશાસ્ત્ર (a system of philosophy founded by पतञ्जलि)

ખટ-દર્શન, *s n* [+ દર્શન a system of philosophy] The six systems of Hindu philosophy

ખટ-પટ, *s f* [Imit of the motions of an intriguing person, or, See ખટ six + પટ cloth, a fold] Intricacy 2 Pain, cares 3 Discord 4 Intrigues 5 Diplomacy
ખટપટને ખટપટ વાદે, દ્ર આગળો આવી પીદી લે,
જગી ઢોલ ઘણુ ગડગડે, ત્યાં ઝીણી વાત કાને ન પડે
—અખો.

Id ખટપટ કરવી–ચલાવવી To make an intrigue 2 To take pains, to undergo trouble ખટપટ થવી To be not in harmony with

ખટ-પટ વું, *v i* To intrigue 2 To conspire 3 To form a plot

ખટ-પટિ-યું, *adj* Intriguing

ખટ-પટિ-યો, } *s m.* A busy-body 2 *adj m* Intriguing 3 Diplomatic.
ખટ-પટી,

ખટ-પદ, *s m* [See ખટ six + પદ a foot]

A bee, (since having six legs)
સુમન રોપે ખટપદ ભમતો, અન્ય ફરે વિહંગમ વૃક્ષમાં
—પ્રેમાનંદ.

ખટ-મધુર, ખટ-મધુરૂં, } *adj* [See ખાટું sour + મધુર sweet] Having a sour and sweetish taste

ખટ-મલ, *s m* [S खट्वा, ખાટ, a cot + मल an athlete] A bug 2 A man supported by petticoat or back stair influence

☞ નવઘરાહીરજી, રાણીનો સાળો, રાણીનો ખટમલ, are expressions sarcastically used for a man who is supported by petticoat or back stair influence

ખટ-માસી, *adj* [S षट् six + मास a month] Existing or continuing for six months, occurring every six months

ખટ-મીઠું, [See ખાટું sour + મીઠું, S मिष्ट, sweet] Same as ખટ-મધુરૂં

ખટ-રસ, *s m pl* [S षट् six + रस a taste] The six primary tastes, all tastes 2 A disagreement (used for euphemy)

ખટ-રાગ, *s m* [S + राग a musical mode] The six principal musical modes, all musical modes 2 Disagreement (used for euphemy) 3 Troubles, anxieties

ખટ-રાગી, *adj* Having a taste for all things, experienced 2 Intriguing

ખટ-લો, *s m* [See ખાટ a cot, a bed stead, or See કઠ-લો, કાટ, કાઠ, wood લો dim] A train, a retinue 2 A family 3 A dispute 4 A suit at law 5 An intricate matter

ખટ-વવું, *v t* [See ખાટું sour] To make sour

ખટ-વું, Same as ખાટ-વું

ખટ-શાસ્ત્ર, *s n pl* [S षट् six + शास्त्र a science] The six important *shastras* (systems of philosophy) of the Hindūs.

ખટા ઈ, *s f* [See ખાટું sour] Sourness, acidity 2 A sour taste

Id ખટાઈ મિઠાઈ Frequent disagreement and reconciliation (as between friends)

ખટા-પટી *s f* [See ખટ પટ] A noisy quarrel

ખટા-રો, *s m* [See ખટ Imit + કાર a sound, or, ખાટ a cot + આકાર a form] A loaded cart, an old hackney-coach.

ખટા-રો, *s m* [See ખટ-લો, or, કઠ-લો, કાઠ] Furniture, wooden or otherwise, in a house

ખટા-વવું, *v t* [See ખાટ-વ] To benefit, to advantage, to ensure gain to another

ખટા-વું, *v i* [See ખાટું sour] To become sour, to turn sour

ખટા-શ, *s f* [See ખાટું] Sourness, acidity *Cf* ખટા-ઈ.

ખટું-મડું, ખટુંમડું, } *adj* [See ખટ-મધુર] Rather sour, sour and sweet in taste

ખડ, *s n* [Hin Des खड = S तृणम् grass] Grass 2 Weeds

ખડ, *s n* [See ખાર-ડ] A salve, a plaster

ખડગ, *s m f* [See ખડગ, ખડ્ગ, *fr* S खड्ग a sword, or the horn of a rhinoceros Or, S खण्डक, ખડ, a piece] A rock 2 [See ખડ-ખડિયું આપવું to dismiss] Dismissal (used in Jhālāwāḍ)

Id ખડખડ હસી પડવું, ખડખડાટ હસવું, To burst out laughing

એને ગરૂડજી પાસે આવ્યા, ખડખડ પાખા વાળી
—પ્રેમાનંદ

ખડક વું, *v i* [Imitative of the sound made in putting things together] To arrange, to stow 2 To make a heap to heap

ખડકી, *s f* [Hem Des खडक्की=S लघुद्वारम् a small door *Cf* Mar खिडकी] A courtyard, a compound 2 A street, a lane

ખડકું, *s n* [See ખડક] A small rock.

ખડકો, *s m* [See ખડક-વું] A heap

ખડ-ખડ, *s f* [Imit] Rattling, grating 2 An obstacle

ખડખડ-જોગ, *s m* [જોગ, યોગ, meeting, junction] A quarrel 2 Discord, disagreement

ખડખડ-ભડભડ, *s, f* [+ ભડભડ redup] Discordant sounds

ખડ-ખડ વું, *v i* To rattle, to grate, to rustle

ખડખડા-ટ, *s m* A rattling sound.

ખડખડિ-યાં, *s n pl.* A kind of dry cakes made of plantains

ખડખડિ-યું, s n Anything that makes a rattling sound 2 An old hackney-coach 3 A cocoanut with dried kernel.

Id ખડખડિયું આપવુ Lit To present one with a dry cocoanut 2 To dismiss ખડખડિયુ મળવુ To be dismissed

ખડગ, s m f Same as ખડક A rock

ખડગ, s n [S खड्ग] A sword 2 A rhinoceros' horn

ખડગ-પાત્ર, s n [S + पात्र a vessel a cup, fr पा to drink] A vessel or cup made of rhinoceros horn

ખડગુ, s n A species of small tiger

ખડ-તલ, } ખડ-તળ, } adj [S कट तर very laborious fr कट labour fr कश to rub] Able bodied; muscular 2 Laborious 3 Troublesome, vile, wicked, 4 Trifling

ખાતરી કહે, હુ ખડતલ કહુ છું, હવણ કરવા દો ને દેલા, મોટા સાથે વઢશો, તે મરશો, શાખના છે સાકર કેળા

—સામળભટ

ખડ-તાલ, s m pl [S षट् six + ताल a clap fr तल् to beat] The six different ways of keeping time in music, all the ways of keeping time in music

ખડ-તાલ, s m [S खर an ass + ताल.] A kick. 2 A wooden partition (Used in Kāthiāwād)

ખડ-તાલ-વું, v t [See ખરી a hoof +તાડ-વુ to beat] To strike the ground (of the hoof a horse, bull, &c)

ખડ્ડુ, Same as ખડખુ

ખડ-ધાન્ય, s n [See ખડ grass + S धान्य corn] Wild corn, corn that has grown up without being sown 2 Grain or corn of an inferior quality

ખડ-ધામણી, s f [See ખડ grass + ધામણી] A kind of tree

ખડ-ધાય-લું, adj [+ S धे, ધા-વુ, to suck] Afflicted with a skin disease 2 Dirty

ખડ-ધાન્-તુ, adj Having grass but no other food to eat 2 Weak. 3 Worn out

ખડપ-વું, v t [See ખડપુ] To scrape

ખડ-પું, s n [See ખડ grass + S पा to protect (used for euphemy), cf ખાણી a knife Or, See ખરપા, ખરપો, ખરપ-ડી] A tool to scrape with

ખડપો, s m. [See ખડક] A crag; a cliff, a steep rock 2 [See ખડપુ] A scraper 3 [See ખાસડો a shoe maker] A fool (vulgar)

ખડ-બચ-ડું, adj [Hem Des खडडिअं=S रूक्षम् dry, hard Cf ખરર-ડુ, ખરડા-વુ Guj ખડ, ખડ + બડ, બડ Imit] Rough, uneven

ખડ-બડા-ટ, s m [Imitative of the sound] A noise, an uproar 2 A tumult

ખડબા, s n pl } ખડબુ, s n sing } [See ખપોડી.] A hard layer on the surface of liquid substances

ખડબુચ, } ખડબુચુ, } s n [P खरबुज़ा a water-melon, Cf તડબુચ] A musk melon.

ખડબુચી, s f A creeping plant which bears musk-melons

ખડ-ભડ, s f [Imitative of the sound] A loud rustling 2 Bickering, a strife

Id ખડભડ જોગ A conjuncture of circumstances which will bring about a quarrel

લખ ચોરાશીમા જોઈ વઢ્યો, ખાલી ખડભડ ખોટી

—મારણ

ખડ-ભડ વું, v i To rustle, to rattle 2 To quarrel

ખડ-બડા ટ, Same as ખડ-બડા-ટ

ખડ-ભ્રામી, s f [See ખડ grass + S भ्रम to wander] A medicinal creeping plant

ખડ-માકડી, s f [See ખડ grass + માકડી a female monkey] A grasshopper

ખડ-મોસાળ, s n [See ઘરડુ old + મોસાળ mother s family] The house or family of the maternal or paternal grandmother

ખડ-વું, v t [See ખડ, ખરડા વુ] To besmear 2 To foul, to spoil 3 To accuse 4 To implicate

ખડ વું, v i [See ખર-વુ fr S क्षर् to drop, to ooze] To be dislocated 2 To lose brightness, to be faint

ખડસલ, s m [See ખાડો a pit + સાલ a peg] The foundation of a building

ખડા, s f [S खड्ग] Wooden-shoes, pattens

ખડા, s f [See ખડું standing] The upright part of the shoe at the back of the heel

ખડાઈ, s f A heifer (Used in the Soraṭh Prānt)

ખડા-ઉતાર, adj [See ખડા erect part, & + ઉતાર•વું to put off] Payable at sight (of a bill, a draft)

ખડા-ઉપાડ, adj [+ઉપાડ•વું to raise up] Close fitting (of shoes with the part at the back of the heel straight up)

ખડા-ખડ, adv [Imitative] With a crack 2 Briskly

ખડા-આટ કું, }
ખડા-આસટું, } s n [S In Astrology षडष्टक fr षट्, ખટ્, six + આઠ઼ટ a group of eight fr अष्ट, આઠ, eight] Hatred, dis agreement

ખડાસન, s m [See ખડ grass + આસન a medicinal plant] A medicinal plant

ખડિયા-ખડખડ, s f [See ખડિયો a bag + ખડ-ખડ a clashing sound] Extirpation, ruin 2 Decayed state 3 A misfortune, a calamity

ખડિ•યું, s n [See ખડ કો] A famine, dearth 2 A leopard 3 A wild she buffalo

ખડિયો, s m [See ખડી chalk] An inkstand, an ink-holder 2 A many-folded bag

Id ખડિયા ભરવા, ખડિયા પોટલા બાધવા, To remove one's household furniture 2 To change one's residence

ખડિયો ખાર, s m [+ખાર a salt] Borax

ખડી, s f [S खटिका] Chalk. 2 Pebbles

ખડી, s f [See ખડિ યું] A young she-buffalo

ખડું, adj [Hin Des खड्ड fr S स्तब्ध standing still, not moving fr स्तम्भ् to stand still, to be stiff like a pillar] Standing 2 Erect 3 Foolish (Used in Kāṭhīāwāḍ)

Id ખડું થવું To stand up 2 To be ready ખડું રહેવું To remain standing ખડાખડા Lit Standing 2 In a short time, at once, immediately ખડીચોટ At once, immediately ખડું કરવું To get up, to fabricate ખડી સાકર Sugar-candy

ખડે-ઘાટ, adj [See ખડું standing + S घाट form] Bleached (of cloth) 2 Standing, ready for action

ખડે-ચોક, adv [+ ચોક a courtyard] In the open air, openly, in the presence of all, in broad day-light

ખડે-જોડે, adv [+ જોડો a pair of shoes] Even before one has put off one's shoes, as soon as one has arrived, in a hurry

ખડે•લું, s n [See ખડિ•યું] A young she buffalo

ખડે લું, adj [See ખડ વું to drop] Fallen

ખડો, s m [See ખડું standing] The hinder part of a shoe, the heel of a shoe 2 A pigeon house

ખડ્ગ, s n [S] A sword 2 The horn of a rhinoceros 3 A rhinoceros

ખણ, s f [S क्षण] A period of four minutes 2 An instant, a moment, a short time

ખણ, s f [S खन् to dig] An itching sensation

ખણ, s m [S खण्ड a part fr खण्ड् to break] A compartment, a division 2 A drawer (in a writing table)

ખણકો, s m [Imit] Tinkling, a tinkling noise

ખણ-ખણ, adv Cracklingly, with a tinkling sound

ખણ-ખણ, Same as ખન ખન

ખણ-ખણ વું, v i To tinkle, to rattle

ખણ-ખણાટ, s m A continuous or frequent tinkling sound

ખણ-ખોતર, s f [See ખણ વું to dig + કોતર વું to engrave] Act of secretly searching for a thing

ખણ-ખોજ, }
ખણ-ખોન, }
ખણ-ખોદ, } s f [+ ખોદ•વું to dig and
ખણ-ખોળ, }
શોધ વું, ખોળ વું, to search] A minute search 2 A disposition to find fault the act of finding fault, malignity

Id ખણખોજ, &c , કરવી To speak ill of others behind their backs, to find fault with

ખણ ચ-ણું, s n A spade

ખણજ, Same as ખં-જવાળ

ખણ-વું, v t [S खन् to dig] To dig

જેહ ખણે, તે ત્યા જઈ પડે, જેને નડીએ, તે જન નડે

—સામળભટ

2 To scratch

Id ભોંય ખણવી To dig the ground 2 To look down and scratch the ground (through shame) ચુંટી ખણવી To pinch 2 To give a sharp hint શરીર ખણવુ To scratch the body owing to itchiness

Prov ખણ્યો ડુંગર, ને માર્યો ઉંદર Great pains, little gains, i e, Much bruit, little fruit

ખણુસ, s f [Hem Des खणुसा = S मनो दुःखम् anxiety] Perseverance 2 Hatred, spite, a grudge 3 Suspicion 4 An eager desire (generally to ease nature)

ગુણ ને સ્વાદ તો ત્યારે પામે, જ્યારે ખણુસે ખાય

—દયારામ

Id ખણુસે લાગવુ To bear a grudge ખણુસ થવી To have an eager desire (to ease nature)

ખણુસા-વું, v i To bear hatred or grudge 2 To have an eager desire to ease nature

ખણિ-ક, adj [S क्षणिक fr क्षण, ખણ, a moment] Dying, or liable to be destroyed in a moment, transient

ખણ-ખણ, adv Every moment, every now and then, very frequently

ખણ-માત્ર, adv [S क्षण + मात्र only] Only for a moment

ખંડ, s m [S fr खण्ड् to break] A division, a section

નઇ કુંવર વણ નાગ જપે તો, જિવ્હા કરૂ શત ખંડ

—દયારામ

ઉત્સંગમા મૂકી વસ્ત્રનો ખંડ કીધો,
રેણી મધ્યે નાખે વિલોગ દીધો —પ્રેમાનંદ

2 A piece of cloth sufficient for a woman's bodice 3 An apartmet 4 A continent

Id ખંડ પહેલો The first part or chapter of a book કિનખાબનો ખંડ A piece of brocade ઘરનો ખંડ A part of a house યુરોપ ખંડ The continent of Europe ખંડ પાડવા To make divisions, to divide

ખંડણી, s f A part of the revenues of a kingdom given to a superior king, tribute

ખંડન, s n [S] Breaking, destroying 2 A refutation

Id ખંડન કરવુ To overturn, destroy, or confute (an argument)

ખંડ વું, v t To make parts, to divide 2 To break to pieces 3 To purchase in a lump at a cheap price 4 To square up accounts on receiving a payment less than the sum due

Id ખંડી વાળવુ To purchase in a lump 2 To square up an account on receiving payment of the whole at once ખંડી આપવુ To sell goods in a lump at a cheap price ખંડી રાખવુ-લેવુ To buy goods, &c &c

ખંડા-ખંડી, s f Overcrowdedness

ખંડા વવુ, Causal of ખાંડ વુ To crush

ખંડા વું, Passive form of ખાંડ વું

ખંડિ ત, adj [S] Broken, scattered 2 Disrespected, confuted, refuted 3 Unchaste (of an unmarried woman)

ખંડિ તા, adj f Mortified or angry at seeing marks of infidelity in one's husband (of a woman)

ખંડિ યર, } s n [See ખંડિત broken + ખંડિ યેર } નગર a city]Ruins 2 A desolated building

ખંડિ યો, adj [See ખંડ ણી a tribute] Tributary, paying a tribute to a superior king

ખંડી, adj [Guj ખંડ a continent] Inhabitant of a continent (at the end of a compound)

ખંડુ, Same as ખંડિ ત Broken

એક દીને દીવા લાખો કરે, પન તેના તમ ખંડુ ન થાય

—નરભેરામ

ખંડેર, Same as ખંડિ-યર

ખત, s n [Ar] A bond, a writing in acknowledgement of a debt

Id ખત કાગળ-પત્તર Bonds and letters ગીરો ખત A mortgage deed [illegible] ખત A deed on personal security [illegible] A

deed of sale કરજ ખત A deed of loan ખત લખવું To write a bond 2 To write a letter ખત કરી આપવું To make a deed or written bond ખત ફાટવું Lit To be torn (of a deed of loan) 2 To die (said on the death of an unmarried daughter)

ખતમ, *s f* [Ar] End, termination

Id ખતમ કરવી to carry matters to an extreme

ખતર-વટ, *s f* [See ક્ષત્રિય + વૃત્તિ] The profession or occupation of a ક્ષત્રિય soldier) 2 Perseverance, obstinacy

ખતર-વટ, *s f* [See ખતરવું to engrave + વૃત્તિ state] Fault finding

ખતરા, *s n pl* [See ખતરો] Inconvenience, obstacle, difficulty 2 A defect, a fault

ખતરિયા-વટ, Same as ખતર-વટ The occupation or duties of ક્ષત્રિય A soldier

દેવું, મરવું, ખતરવું શાનથી ખતરિ ગરિ ખટ,
કહો કહે "રે ઠકરા, વસની ખતરિયાવટ" —આખા

ખતરી, *adj* [See ક્ષત્રિય] The name of a caste lower than ક્ષત્રિય 2 *s m* An individual of this caste

ખતરો, *s m* [Ar] Doubt 2 Fear, apprehension

Id. ખતરો ગતારવો To ease nature, to go to stool

ખતવ ણી, *s f* [See ખતવવું] Posting items from the day-book and the cash-book into the ledger, opening an account in the ledger

ખત-વવું, *v t* [See ખત] To post items from the day book into the ledger

ખતામ, *s f* [See ખતા a mistake + એબ a blemish] A defect, a fault 2 A charge, an accusation 3 A curse (Used in Kāṭhiāwāḍ)

ખતા, *s f* [Ar] Loss, damage 2 A mistake, an error 3 Repentance 4 Failure

Id ખતા ખાવી To suffer a loss 2 To be negligent 3 To repent

ખતો, *s m* A woollen blanket (Used in Kāṭhiāwāḍ)

ખદ-ખદ, *adv* [Imitative of the sound] Boiling, simmering.

Id ખદખદ થવું To simmer, to boil

ખદ-ખદ-વું, *v i* To simmer, to boil

ખદ ડવું, *v t* [Caus of ખદવું] To drive fast to push forward 2 To tire, to weary.

ખદડા-મણું, *s f* Driving fast 2 Useless running about

ખદ ડું, *adj* [See ખાદી + ધન thickness] Thick or rough in texure (generally of cloth)

ખદ ડુ-ખદડુક, *adv* [Imitative of the sound and motion] Trotting, ambling

ખદડો, *s m* A eunuch (Used in parts of Kāṭhiāwāḍ)

ખદ-બદ, *adv* [Imitative of the sound.] Making a sound as in boiling 2 Teeming with vermin (of a substance in the process of decomposition)

ખદ-બદ વું, *v i* To make a sound as that of boiling 2 To teem with vermin (of a substance, &c)

ખદ વું, *v* [S ख to be steady] To go fast

ગાનુંમાંથી ખાગળ ખ દ ન ખદે
ઉદ ગાળ ગ નિ ર વાળો ખદે —અખો.

2 To run about uselessly

ખદી ખુંણી ખાતે, વેગવ નતળ્યા લોક, તને
—પ્રેમાનંદ.

ખદિર, *s m* [S] Name of a tree

ખદુરા-ખદુરા, *adj* [Imit] Running with short steps

દડું ખદુ ખદુરા ચાલે છે —આખા

ખદે ડ વું, Same as ખદ-ડ-વું.

ખદડ, Same as ખદડું

ખધા
ખધ્યા, } *s f* [See ખાદ eating] Appetite, hunger

ખ-દ્યોત, *s m* [S *fr* ख the sky + द्युत to shine] A butterfly 2 A glowworm 3 A star 4 The sun

ખન, Same as ક્ષૈ, ખેન.

ખન-ખન, *s f* [See ખણ-વું to dig *Cf.* ખણ-ખણ] Addictedness 2. Perseverance 3 A careful search

ખનિ, } s f [S fr खन् to dig] A
ખની, } mine

ખનિ-જ, } adj [+ जन् to be born]
ખની-જ, } Mineral

ખંત, s f [S खन् to dig] Perseverance 2 Care 3 Disgust

Id. ખંતે પડવુ To persecute (a man) 2 To persevere 3 To be careful 4 To watch narrowly another's actions

ખંતી, } adj Persevering 2 Careful
ખંતી-લું, } 3 Anxious, uneasy

ખંધા ઈ, } s f [See ખધુ] Cunning,
ખંધા-ઈ, } knavery, roguery

ખંધું, } adj [Hem Des कंदो = S स्कं
ખદું, } मत्त firm proud, mad, or Hem Des दंधो = S अत्युष्ण very hot fr S स्कन्द the commander in chief of the gods] Obstinate, haughty 2 Cunning, knavish, roguish

ખધો ડો, s m [S स्कन्ध] The shoulder

ખન્નું, s n [See ખાણુ food] Pickles (used in the Bhīl Districts)

ખપ, s m [See ખપ વુ to be demanded] Demand 2 Consumption 3 Use 4 Want

Id ખપ થવો To be sold off, to have a large demand for ખપ લાગવો To have a sudden demand for ખપ ની ચીજ A useful thing ખપ પડવો To want, to have a use for ખપ આવવુ-લાગવુ To be useful ખપ જેવુ Useful, suitable

Prov ખપ તેની જોઠ નહિ Necessity has no law

ખપ ડી, s f A wooden spade

ખપ ડો, s m An iron spade (used in the Surat District)

ખપ ત, s f [See ખપ] Demand

ખપ તું, adj Much in request 2 Suitable 3 Useful, fit

ખપર ૯, adj [S खर्पर a broken piece of an earthen vessel See ઠાપર, ઠાપરૂ] Tiled, having a tiled roof

ખપ-વું, v i [S क्षप् to cause to be less fr क्षि to be less, to waste away] To be sold off 2 To be consumed; to be used 3 To be wanted, to be in request 4 To be classed among

Id નઠારીમા હુ જ ખપી I alone am classed among bad women વધારે મૂર્ખામણીમા ખપીએ છીએ We are detected in greater folly ખપી જવુ To be consumed, to be used up 2 To die 3 To be a victim of, to fall a victim to બ્રાહ્મણને શૂદ્રનુ પાણી ખપે નહિ A Brāhman cannot use water touched by a S'ūdra તમને બરફી ખપે ? Do you want barphī (sweetmeat)? (used in Kāṭhīāvāḍ).

Prov તને ખપે, તે મને ન ખપે I resign my claim to anything you may like to take

ખપાટ, s f } A bamboo-chip
ખપાટિયું, s n }

ખપા વવુ, } [Causal of ખપ-વુ] To get
ખપા વવુ, } sold 2 To get consumed 3 To create a demand for

ખપુ-ટડી, s f A hut (used in Kthd)

ખપુમ વુ, v t [See ખુ dim + પુસ-વુ to rub] To beat, to thrash (used in Kthd). 2 To persevere, to be engrossed in

ખપૈ-ડી, s f [S क्षप् to destroy See ખપ-વુ] A kind of insect very destructive to crops

ખપે ડો, s m [See ખપાટ] A partition made of chips of bamboo

ખપોટી, s f }
ખપે ડુ, s n } [Hem Des खउडा = S
ખપોડી, } स्ता hard dry] Sand 2 A crust, a scale

ખપ્પર, s n [S खर्पर] A piece of a broken earthen vessel 2 A dish in which food is presented to a goddess 3 A cocoanut-shell used by beggars to collect alms in

ખપ્પર, s m f [See ખફા anger] Disfavour, anger

Id ખપ્પર માં આવવુ To fall a victim to ખપ્પરમા દેવુ To make a victim of, to victimize દેવીનુ ખપ્પર ભમે છે The anger of the goddess is now seen working around us

ખફા, *adj* [P] Angry, offended.
Id ખફા મરજી Displeasure
ખમકાવવું *v t* [See ખપાવવું] To steal (used in Kthd)
ખમડ દાર Same as ખબર દાર
ખબડદારી, Same as ખબર દારી
ખબર, *s f* [Ar] News, tidings 2 Information, a message 3 A rumour, a report 4 Notice, an advertisment 5 Care, regard 6 Knowledge
Id ખબર આપવી To inform, to report ખબર રાખવી To take a due notice of what passes around 2 To take care of, to look after ખબર લેવી To take care of 2 To see, to be informed 3 To wreak vengeance upon –ની ખબર લેવી To inquire after, to look after ખબર કરવી To send word to ખબર કાઢવી To get information about
ખબર અન્તર, *s f* [+ S अन्तर another] Information or news about various matters
ખબરદાર *adj* [P + P દાર having] Skilful, well versed, adept, clever 2 Strong, sound, firm 3 Substantial, well to-do, being in easy circumstances 4 *interj* Take care! Mind!
ખબરદારી, *s f* Persevering, protecting, keeping in safety, order, or good condition 2 Strength, firmness, soundness.
ખબા-ખબ, *s f* [By transposition of letters *fr* બોલવું to speak *Cf* ગબા-ગબી.] A confused noise 2 Confusion, disorder 3 A noisy quarrel (Used in Kthd)
ખબુતર, *s n* [P] A pigeon, a dove
ખબુતરખાનું, *s n* [+ P खाना a house] A pigeon house
ખબુમ કું, Same as ખપુમવું
ખબોચિ યું, Same as ખાબોચિયું
ખ ભળ વુ, *v i* [See ખળ ભળવુ] To rumble, to be agitated
ખ ભળા ટ, *s m* [+ वृत्ति state] Rumbling
ખભો, *s m* [Hem Des खब्भो = S स्कन्ध or स्कम्भ the shoulder; or Hem Des खब्भो, पत्तो, = S वाम कर the left hand, *fr* a support *fr* स्कम्भ् to stop] The shoulder
Id ખભા ઉપર માથુ હોવુ To have a head on one's shoulders, to have the power or strength to bear a burden or responsibility ખભે હાથ મૂકવો To swear by ખભો ચઢાવવો To shrug one's shoulders, to hesitate 2 To refuse to do
ખમ, *s f* [S स्कम्भ a support *Cf* ખભો] The arm, the shoulder
ખમ-ખમ, *adv* [Imit] Chiming, having the sound of chiming little bells

કટિ કંદોરડો રે, ચરણ ઘરતા ખમખમ બોલે
—દયારામ.

ખમચ વું, } Same as ખંચાવું
ખમચા વું, }
ખમ ણુ, *s n* [See ખમણવું] Scrapings of the kernel of a cocoanut or of any other fruit
ખમણ ઢોકળાં, *s n pl* A preparation of gram flour overspread with scrapings of cocoanut kernel
ખમણવું, *v t* [See ખમવું] To scrape the kernel of a cocoanut or of any other fruit
ખમ ણા, Same as ક્ષમા (Used by Jains)
ખમ ણી, *s f* [See ખમવુ, ખમણવું] A scraper, a scoop
ખમત-ખામણું, *s n* [See ક્ષમા forgiveness] Begging pardon (Used by Jains)
ખમ વું, *v t* [S क्षम् to endure] To bear, to endure, to suffer
Id નુકસાન ખમવુ To suffer a loss દુ ખ ખમવુ To bear affliction ખમતી આસામી One able to bear a burden, loss, &c
ખમવુ, *v t* [S क्षण to injure] To crush or peel with a scraper, to scrape (used in Kthd)
Id ટોપરૂ ખમવુ To scrape the kernel of a cocoanut
ખમા, *s f* [S क्षमा] Forbearance 2 Forgiveness 3 Patience, endurance 4 *interj* God forbid! (an unlucky event).

હુ બલિહારી રાજ ઘણી ખમા,
દાસી તમ તણી રે, તમને સોંપ્યુ તન મન ધન
—દયારામ.

Id ખમા ખમા God forbid! (an unlucky event) ઘણી ખમા May all evil be averted!

ખમાચ, ખમાચી, ખમાજ, } s m A particular musical mode suited to be sung or played at night

ખમા વણુ, s n [See ક્ષમા, ખમા, forgiveness] Begging pardon 2 A particular ceremony among Jains, in which a daughter-in-law makes a present to her mother in law and begs her pardon.

ખમીર, s n [Ar] Leaven 2 Temper 3 Digestive power 4 adj [See also ખમા] Able to digest 5 Habituated

ખમીશ, ખમીસ, } s n [Portug Camisa fr Fr Chemise] A shirt

ખં-પાણી, ખં-પાળી, } s f [See ખમા forgiveness fr S क्षम् to forgive + પાળી a knife fr S पाल् to protect (used for euphemy)] A knife used by farmers

ખંભ, ખભ, } s m [S स्कम्भ a support fr स्कम्भ् to stop] A pillar, a support, a prop

રાક્ષસી હિડિમ્બા, પ્રિય ભીમ રમા,
છે પુત્ર જ ખમ્ભા, ઘટોત્કચાદિ —પ્રેમાનંદ,

ખમ્ભાતી, ખભાતી, } adj [Guj ખમ્ભાત Cambay] Pertaining to Cambay 2 s m An inhabitant of Cambay (ખમ્ભાત)

ખમ્ભો, ખભો, } Same as ખભો

ખય, Same as ક્ષય

ખર, s m [S] An ass, a donkey

માર્ગમા કે પૃથ્વી ઉપર છે, વિષ્ઠા મૂત્ર પડ્યુ હોય ખર છે
—પ્રેમાનંદ

2 A dunce, a blockhead

ખર, adj [S] Hot 2 Sharp

ડી ઉ સુરજ ઉપર હોય, તો ખર સોટી વાચ વિધ વધુ આમે
—ગીતગોવિંદ

ખરખડિયા, Same as ખડખડિયા

ખર-ખબર, s f [See ખરૂ, ખરી, true + ખબર Or, ખર redup of ખબર] Correct information 2 News

ખર-ખર, s f [Imit] The hoarse sound produced when the throat is sore or husky

ખર-ખર વું, v i To crash along, to rustle 2 [See ખરખરો] To be restless, to long for

ખર-ખરી, Same as ખ ખરી

ખર-ખરો, s m [Imit] Regret, condolence 2 Misgiving

કશી વાતનો ખરખરો મન ના'ણો,
સુખ દુખ તે દેહના ધર્મ જાણો —શુખણુ

Id ખરખરો કરવો To condole

ખરક લો, ખરખ લો, ખડક લો, } s m [See ખડક્વુ to heap] A heap

દાદે આવ્યા હાથરિયોના દાન,
તાવડીઓના તો ખરખલા રે —ભાષા(કોળીની)

ખરચ, s m n [P] Expense, cost 2 Consumption 3 An occasion when a large expenditure is incurred (especially a funeral feast)

Id. ખરચ કરવુ To spend ખરચ કાઢવુ To do an act which requires a large expenditure ખરચ ખાતે નાખવુ, ખરચ પાડવુ, To enter (an item) under a particular head of expenditure 2 To spend પ્રાણ ખરચ કરવા To sacrifice one's life ખરચ પાણી કરવા To give a dinner to one's caste on the death of a relative

ખરચ-ખુટ ણુ, s n [+ ખુટણુ consumption fr ખુટવુ to be exhausted, to be spent] Expenditure

ખરચ વું, v t To spend, to expend

Id ખરચી ખાવુ-નાખવુ To squander, to waste away

ખરચા ઉ, ખરચા ળ, ખરચાળુ, } adj [+ S आलु having, possessing] Extravagant, liberal in expenditure

ખરચી, s f Money for current expenses, pocket-money 2 adj Of daily use, common, waste (as in ખરચી કાગદ waste paper)

ખરચી-પાણી, s n Expenses 2 A handsel. ખરચી પાણી પાણી કરવા To misappropriate the property of one's master without his knowledge ખરચ પાણી ખુટવા

To be exhausted (of money or resources)

Prov ખરચી ખુટી, ને ચારી ઘુટી Money makes the mare go

ખરચુ, s n [See ખરચ expense] Evacuating the bowels, going to stool

Id ખરચુ જવુ To evacuate the bowels, to go to stool

ખરચો, s m [See ખડ grass + P चह dim] A little thin blade of grass used to sew leaves together in making a dish of leaves (પતરાળુ)

ખરજ s f [See ખંજવાળ] The itch

ખરજ, s m [S षड्ज] The lowest scale in music

ખરજવુ, s n [See ખરજ + itch વા, વાયુ, wind] Scurvy

ખરડ, s f [S क्षल् to wash] A salve

ખરડ, s f n [See ખડ] Grass

ખરડકુ, s n [S क्षर् to drop] A streamlet (used in Jhālāwāḍ)

ખરડવું, v t [S क्षर् to drop] To besmear 2 To make foul, to soil 3 To bring dishonour on. 4 To implicate

ખરડાવું, v i [Passive form of ખરડવુ] To be soiled, to be stained 2 To be enjoyed

Id ઘણા ડાહ્યા, તે ઘણા ખરડાય = ઘણા ડાહ્યા તે ઘણુ ઠેકાણે ખરડાય The wiser the men, the more scrapes they will get into

ખરડિયું, s n [See ખર hot] A drought

ખરડો, s m [See ખરડવુ to besmear] A rough copy, a draft 2 A register of the fields in a village 3 A subscription list

ખરડો, s m [See ખરડવુ to besmear] A salve, a balm, applied to the body

ખરતરગચ્છ, s m. [S खरतर hotter, more severe, fr ખર hot + ગચ્છ a collection Cf ગુર્જરગચ્છ] A class of Jain ascetics

ખરપડી, Same as ખરપી

ખરપડો, Same as ખરપો

ખરપવું, v t. [S क्षुर्, सर्प्, to move] To cut, to smash with an edged instrument 2 To dig 3 To remove with a spade or scraper 4 To remove weeds in a field, to weed

ખરપાવું, v i To suffer a loss (Used in Kthd.)

ખરપી, s f A kind of spade 2 A small scraper

ખરપો, s m A scraper 2 The stump of a stalk of corn left in a field after the crop has been reaped

ખરબચડું, Same as ખડબાચડું

ખરમચી, s f
ખરમચો, s m } Practise, habit (used in the Bhāvnagar District)

ખરલ, s m [See ખલવુ to rub or pound in a mortar fr ખલ a mortar] A pestle

ખરલ, s m [See ખરડ a salve] A salve

ખરવ, Same as ખર્વ

ખરવડ, s f [See ખર hot, hard, + પડ a layer] Dry scales in the bark of a tree

ખરવાડ, s f Same as ખરાવાડ

ખરવાહુ, adj [See ખર an ass + વાહક carrying fr वह्, વહેવુ, to carry] Suffering pain without murmuring, patient

ખરવુ, v i [S क्षर् to drop See ખરડવુ] To fall off 2 To fall down 3 To fade

Id ખરવુ ઠરવુ To abandon ખરવુ આપવુ To dismiss ખરવુ મૂકવુ To set aside, to disregard ખરી પડવુ To drop off, to decay (of teeth, hair)

ખરસટ, adj Rough 2 Brittle (Used in Kthd)

ખરસલી, s f
ખરસલું, s n } [See ખડ grass + સળી a stick] A blade of grass

Prov ખરસળીનો (ખરસલીનો) તાપ, ને મા વિનાનો બાપ (બે સરખા) The father's affection for his children after the death of their mother is as short-lived as the heat of a fire made by burning blades of grass

ખરસન્ડું, s n Same as ખરજવું

ખરસવું, s n The root of a particular tree used for food

ખરસાણી, s f A particular plant, a kind of milk bush

Prov—ખરસાણીને કાંઈ ન થાય = ખરસાણીને પાણી પાવુ પડતુ નથી Wild plants require no watering

ખરા-ખર, *adv* [+ ખરૂ redup] Truly, positively, certainly

Id તે ખરાખર માંદો છે He is ill, and this is his last illness, he is on his death bed

ખરા-ખરી, *s f* Veracity 2 A critical time 3 Adversity misfortune

ખરાટા, *s m pl* [S क्षर् to drop] Dirty stains on the outside of a vessel

ખરાડ, *s f* [See ખર ક્ષુ to drop + વૃત્તિ state] Deficiency, want (used in Gohilwāḍ)

ખરાદ, *s f* A turner's lathe

ખરાદી, *s m* A turner

ખરા પણું, *s n* [See ખરૂ true] Veracity, truth, genuineness

ખરાબ, *adj* [Ar] Bad, evil

Id ખરાબ કરવું To make a bad use of 2 To harass, to annoy 3 To commit adultery with 4 To ruin ખરાબ થવું To be ruined ખરાબ ચાલ Adultery ખરાબ ચેહરો An ugly face ખરાબ હવા Unhealthy weather or climate

ખરાબ-ખસ્તા, } ખરાબ-ખાસ્તા, } *adj* [+ Ar खस्ता broken down] Very bad 2 Ruined

ખરાબી, *s f* [See ખરાબ] Badness, spoiling 2 Injury, detriment 3 Ruin 4 Misery

Id ખરાબી કરવી To ruin ખરાબી થવી To be ruined ખરાબીનો ખાડો An utter ruin

ખરાબે-હાલ, *adj* [+ हाल circumstances] Fallen into a bad state, ruined

ખરાબો, *s m* A bed of sand or a rock under water 2 A waste piece of ground

Id ખરાબાની જમીન Waste land, barren land ખરાબે પડવું To be wrecked (of a ship on a sand bank) 2 To become worthless or useless

ખરા-બોલું, *adj* [See ખરૂ true + બોલ-વું to speak] Truth speaking, truthful, veracious, honest

ખરા-વાડ, *s m* [See ખળું a barn + વાડ a place *fr* S वाट a place] A spot near a village where farmers thrash their crops

ખરા-વાદી, *adj* [See ખરૂ true + વદ વું to speak] Same as ખરા-બોલું 2 Relying upon one's own work and worth, industrious 3 Plucky

ખરી, *s f* [S खुर] The hoof of an animal

ખરી, *interj* Truly, just

ખરી-ખો, *s f* [See ખરૂ true + ખો a game *fr* ખો Imit] A game for children, generally known સોલણિયું (Used in the Nāvsārī District)

ખરીદ, *adj* [P] Purchased, bought

Id ખરીદ ભાવ The price at which a thing is bought, the buying price ખરીદ કરવું To buy

ખરીદ-દાર, *s m* [+ P દાર having] A purchaser, a buyer 2 One who declares the price, an appraiser

ખરીદ-વું, *v t* To buy, to purchase

ખરીદી, *s f* A purchase

ખરી-પટ્ટી, [See ખરૂ true + S पट a roll of names] A tax collected to relieve a village from debt

ખરીફ, *s f* [Ar] Crops sown in the rainy season and reaped in winter

ખરૂ, *adj* [Prob *fr* S અ-ક્ષર unchanging, eternal, *fr* अ priv + क्षर् to drop] True, real; genuine, certain, positive

હાવા નહિ મૂકુ રે, મોહનજી માનો ખરી —દયારામ.

પરનારીશુપ્રીત ખરો તનમા ક્ષયરોગ —સામળભટ

2 Good, right 3 Well parched, well baked. 4 Learnt by heart, learnt and understood, thoroughly learnt

Id ખરૂ કહેવું To tell the truth 2 To call a spade a spade ખરૂ કરવું To ascertain, to show to be true 2 To learn thoroughly ખરા કરવા To be well after a sickness 2 To be safe, to be hale & hearty ખરૂ કરાવવું To oblige one to prove ખરૂ પડવું-કરવું To be shown to be true ખરો આંકડો The true figure ખરો ભાવ The true price. ખરો ન્યાય-ઇનસાફ Real justice ખરૂ પાણી Genuineness, originality 2 Real worth ખરૂ પાણી પાવું To sharpen to a high degree ખરૂ પારખું An inquiry into the truth or falsehood of a subject, testing the real worth of ખરૂ લોઢું Steel પાણી ખરૂ થવા દો Let the water

be very hot રોટલી ખરી થવા દો Let the cakes be well baked ખરો જ ખાટલે પડ્યો Was quite bed ridden, was on his death bed ખરો (with an imperative verb) Just, as in દેખાડ તો ખરો Just show it ખરા પરસેવાનું Obtained with hard labour 2 Legitimately obtained ખરા બપોર Exactly the midday 2 The hottest part of the day 3 The zenith of one's power or prosperity

Prov ખરી વાતમા ખાર શો ? ને પરડ્યુ આપે તેમા પાડ શો? No man should bear a grudge, when one speaks the truth, and no man should expect thanks, when he pays only what was in the bargain ખરા બપોરે બ-ળ્યુ, ને પોપાબાઈનું રાજ્ય When there is a weak governor, there are riots in broad daylight ખરા બપોરે તારા દેખાડવા To accomplish an impossible work

ખરુ, *s n* [+ લોઢુ, iron, being understood] Steel

ખરે, *adv* Truly, indeed, certainly

ખરે-ખર, ખરે-ખરૂ, ખરે-ખાત, } Same as ખરે

ખરેટ•વું, *v t* [See ખરીદ•વુ] To sell (used in the Sorath Prant)

ખરેટા, *s m pl* [See ખરડા•વુ to be besmeared] Daubs on a metallic vessel (Also written ખરાટા)

ખરેટી, *s f* A street, the mud in which is dried and the ground cracked owing to a break of rain in the rainy season. 2 A covering of dirty or burnt matter on a pot, &c

ખરે•ડુ, *s n* [S ક્ષીર milk + ડુ dim] The first milk given by a cow or she-buffalo after delivery

ખરેડો, *s f* [See ખરેરો] A curry-comb

ખરેડી, *s f* [See ઘરે•ડી] A pulley

ખરે-રી, *s f* [See ખર ખર, ઘર ઘર, a gurgling sound] Soreness of the throat, a sore throat

ખરેરો, *s m* [S क्षर् to drop] A curry comb

ખરો-ખર, Same as ખરે-ખર

ખર્વ, *s m* [S] Ten thousand millions, 10,000,000,000

ખર્વ, *adj* [S] Short in stature, dwarfish, stunted

ખર્વટ, *s n* [S] A village at the foot of a mountain

ખેટ, ખર્વટ, વાટિકા, ગ્રામ, અને ક્પાનન નામ
—શ્ગેશ્મ

2 A market-town 3 A group of 400 villages

ખલ, *s m* [S स्खल, or S खल] A stone mortar 2 Pounding and crushing in a mortar

Id ખલ કરવુ To pound or crush in a mortar

ખલ, *s m* [S] A rogue

ખલ, Same as ખળુ A thrashing-floor

Id ખલ ભ્ગા A gift of corn made to beggars at the time of reaping the harvest

ખલક, *s f* [Ar] The world, the universe

Prov ખલકની જબાન, ખ઼ોદાર ખુદાકા નગારા The voice of the people is the voice of God.

ખલડો, *s m* A robe

ખલતો, *s m* [See ખલિતો] A purse for holding betel, betel-leaves, &c

ખલ-બત્તો, *s m* [See ખલ a mortar + બત્તો, દસ્તો, a handle] A pestle

ખલલ, Same as ખલેલ

ખલવા, *s n pl* Vegetables and gram flour fried in oil

ખલ-વાડ, *s f* [See ખર વાડ, ખરા વાડ *fr* S खलवाट *fr* खल a thrashing-floor + वाट a place See ખળી ખળુ] A spot near a village used for thrashing purposes by the people

ખલ વું, *v t* [See ખલ a mortar] To pound or crush in a mortar

ખલ વુ, Same as ખીલ વુ To bloom

ખલ-વુ, *s n* [See ખીલો a peg] A wooden peg in the sides of a cart to support a wooden frame

ખલાસ, *adj* [Ar] Completed 2 Consumed, exhausted 3 Free, liberated, released

ખલાસ ણ, ખલાસ ણી, } *s f* [Fem of ખલાસી]

A sailor's wife

ખલાસી, *s m* [P ख़लाशी a sailor] A sailor, a seaman, a mariner 2 A tile turner

ખલિત, *adj* [S स्खलित *fr* स्खल् to fall] Fallen, dropped

ખલિતો, [Ar ख़लिता a small bag] Same as ખલતો

ખલી, *s f* [See ખિસકોલી] A squirrel

ખલી, *s f* A game for children, generally called ખોલીડું (Used in the Nāvsārī District)

ખલી-ચક્ર, *s n* A game for children, generally known as ખોલીડું (Used in the Kadī Prānt)

ખલીફ, *s m* [Ar ख़लीफ़ा *fr* ख़लीफ़ to succeed] A successor of Muhammad, a caliph

ખલૂલો, *s m* A game for children, generally known as ખોલીડો (Used in the Petlād District)

ખલેચી, *s f* Same as ખલતો, ખલિતો 2 A purse for holding materials of worship 3 A bag for holding books

ખલેડી, } ખલેરી, } *s f* [Hem Des खारोंकिडी = S गोधा a lizard] A squirrel

ખલેલ, *s f* [Ar] An interruption, a disturbance 2 An injury

Id ખલેલ આણવી-કરવી To interrupt ખલેલ થવી-પહોંચવી-લાગવી To be interrupted

ખલેલુ, *s n* The fruit of the date palm, a date (Used in Kthd)

ખલેળવુ, *v i* To urinate, to make water (Used in Kthd)

ખલો, *s m* [See ખાલ skin] A shoe (Used in Jld)

ખલો, *s m* A game for children, generally known as ખોલીડું (Used in Mewād)

ખવડાવવુ, *v t* [Causal of ખાવુ to eat] To feed 2 To bribe 3 To administer poison in food

ખવળવુ, *v i* [S क्षुब्ध agitated *fr* क्षुभ् to be agitated] To roll in bed from pain or mental agitation

ખવાડવું, Same as ખવડાવવું.

ખવાબ, *s m* [Ar ख़्वाब] A dream

ખવાર, Same as ખુવાર

ખવાવુ, *v i* [Passive of ખાવુ to eat] To be eaten, swallowed, or devoured 2 To be misappropriated

Id ખવાઈ જવુ To be eaten up (by worms), to be rotten, to be decayed

ખવાસ, [Ar] Habit 2 Nature, disposition 3 A page, a valet

ખવાસણ, } ખવાસણી, } ખવાસેણ, } ખવાસી, } *s f* The wife of a valet 2, A female servant

લલિતા વિશાખા, બે ખવાસી રે —પ્રેમાનંદ.

ખવીસ, } ખવ્વીસ, } *s m* [Ar] An evil spirit 2 A monster without a head

ખશિયાણુ, See ખસિયાણુ

ખશ પડવું, *v i* [S कष्ट injury or Ar ख़स्सा castrated + પડવુ *fr* S पत् to fall] To be ashamed or mortified

ખસ, *s f* [S] Itch

ખસ, *s n* [S खस्खस poppy] A kind of grass having fragrant roots

ખસકો, Same as ખચકો

ખસખસ, *s f* [S खस-तिल poppy-seed *fr* खस्खस poppy + तिल, તલ, sesamum] Poppy seed

ખસખસિયાં, *adj* *n pl* Small or minute as ખસખસ (poppy seeds)

ખસડ-ખસડ, *adv* [See ખાસડુ a shoe + ખસડ redup] Drawing the shoes along, when they are loose and do not fit the feet shuffling along in loose shoes

ખસ-બો, } ખસ-બોઈ, } Same as ખુશ-બો

ખસમ *s m* [Ar] A husband

Prov ઊંટ ગયું શીંગ લેવા, ને ખોઈ આવ્યું કાન Many go out for wool, and come home shorn, *i e*, The camel, going to seek horns, lost his ears

ખસમત, Same as ખુશામત Flattery

ખસમત ભૂલી ગયા સર્વે ખસમની,

કર્મ તે ધર્મ કર્યા, પોતે પાને રે —ભોજોભગત.

ખસર, *s f* [See ખેંચવુ drawing *fr* S कृष्, कर्ष, to draw, to drag] A piece of

thread used to mark out a straight line 2 A mark thus made

ખસર·ડું, *v t* To divide a field into separate plots

ખસરિ·યો, *s m* [See ખસર] A carpenter's tool

ખસરો, *s m* A line marked with a free hand

ખસલત, *s f* [Ar] Disposition, temper 2 Habit

ખસ·લું, *adj* [See ખસ] Suffering from itch

ખસ·વું, *v i* [S कृष्, कश्, to draw] To move, to slide 2 To go aside, to go to a distance

Id. ખસી જવું–બેસવું To withdraw oneself from a responsibility, to throw up an undertaking ખસતું થવું To withdraw oneself. ખસતું કરવું To throw up a responsibility 2 To give up મિજાજ ખસવો To lose one's temper

ખસિ યાણું, *adj* [See ખસી castration] Abased, disconcerted, mortified

ખસી, ખસ્સી, } *s f* [Ar] Castration

Id ખસી કરવી To castrate, to geld

ખસી·યું, *adj* [See ખસ itch] Suffering from itch

ખસુસ, ખસુસન, } *adv* [Ar खसूस् certain] Particularly, especially 2 Positively, certainly

ખસે ડવુ, *v t* [Causal of ખસ વું] To remove, to move aside

ખસોટી, Same as કસોટી

ખસો·ર·ડુ, Same as ખસે·ડ·વું (Used in Kthd)

ખળ, Same as ખલ A rogue

ખળ ક·વું, *v i* [See ચળ·ક·વું] To appear splendid or beautiful

શાખા રૂપે તે દીસે રૂડી રે, ખળકે કંકણને વળી ચૂડી રે
—ગોવિંદ

ખળ·ક ડું, [See ખળ-ખળ Imit] To make a rattling sound, to rattle

સાહરે સવન પાયમે, ખળકે હિંડોળા ખાટ
—રત્નો

ખળ·કો, *s m* [See ખડ·કો a heap] A lump sum

ખળ·કો, *s m* [See ખચ·કો, ખટ·કો, ખળ·ખળ·વું] Stopping a flow of water, and then allowing it to flow on again

ખળ-ખળ, *s f n*
ખળ-ખળાટ, *s m* } [See ખળ ખળ·વું] A gurgling sound

ખળ-ખળ·વું, *v i* [Imit See ખ·ખળ·વું] To boil 2 To be worn out by old age or long use

Id. ખળખળતું પાણી Boiling water

ખળ·તા, *s f* [See ખલ a rogue] Roguery, cunning

ખળ-ભળ, *s f* [Imit Or, S क्षुब्ध agitated *fr* क्षुभ् to be agitated] Noise, tumult, disturbance 2 The confused state of the mind caused by fear, threat, &c

ખળ-ભળ·વું, *v i* To be confused in mind 2 To be in a state of popular insurrection (of the people of a town or country)

ખળ-ભળા·ટ, *s m* [ટ state] Agitation, excitement

Id ખળભળાટ કરી મૂકવો To create an agitation, to create a great sensation

ખળ·વું, *v i* [See ખાળ·વું to prevent] To stop, to be stopped 2 *v t* [See ખલ·વું to rub, or ખાલ skin] To rub leather so as to make it glossy

ખળી, *s f*
ખળું, *s n* } [S खल, खली, a thrashing-floor] A barn yard, a thrashing-floor

ખા, *s m* [P] Lord, prince 2 An appreciator 3 A clever man, a master-hand

Id કવિતાના ખા The best versifier, the best of poets

ખા-ખડિ·યું, *s n* [Imit] Cough

ખાંખણ, *s n* A medicinal drug

ખા-ખણી, *s f* [See ખણુ·વુ, or ખણુ ખણુ Imit] An angry speech 2 Anger

ખા·ખણી, *s f* [Imit] A dry almond, in which the kernel makes a sound when shaken (Used in the Surat District)

ખા·ખત. *s f* [Redup of ખત, ખાત] Attention, perseverance 2 Disgust 3

The habit of finding fault with others

ખા ખતી, *adj* Attentive, persevering

ખા-ખરોટ-વું, *v t* [S क्षर् to drop, ખા redup See ખર-વુ, ખરડા-વુ, ખરેટી, ખરેરા] To besmear

ખા-ખા, *s n pl* [See ખચુવુ, ખંત, ખા redup] A fruitless search (Used in Kthd)

ખાં-ખાં-ખોળાં, *s n pl* [+ ખોળ-વુ to search] A minute and careful search

Id ખાખાખોળા કરવા To make a fruitless search

ખા-ખાં-ચીખી, *s f* [+ વીખ વુ, વિખેર વુ to scatter] Desolation, ruin

Id ખાખાચીખી કરવી To desolate, to ruin

ખાંગ-ડ, ખાગ-ડ-કો, } *s m* [See શખ a sea-shell] A kind of sea shell 2 A brickbat

ખાંગ-ડી, *s f* **ખાગ-ડો,** *s m* } A kind of shell 2 A piece of a tile ground down and rounded (used as a plaything by children)

ખાગુ, *s m* [See ખાનગી private] A spy, an emissary

ખાંચુ, *s m* [See ખણુ વુ] A pit

ખાચુ, *s m* [See ખાનુ P] A drawer of a table or cupboard

ખાચ, *s f* [See ખાંચો an angle in a street] Intricacy 2 Loss 3 Inequality 4 Slight inaccuracies in an account

ખાંચ-કો, Same as ખાચો

ખાચ-ખુચ, [+ ખુચ-વુ] Same as ખાચ

ખાચ-ખુંચ વાળુ, *adj* Intricate 2 Uneven 3 Crooked

ખાચ-ડ, *s f* [See ખાચો] A narrow pass by the side of a hill 2 A valley

ખાચ-વું, *v t* [See ખંચા-વુ] To pull back

ખાચા-ખુંચી, *s f* [See ખાચ ખુચ] Alleys, narrow lanes, corners, nooks

ખાચા-ળું, *adj* [See ખાચો + વાળુ having] Having corners and angles 2 Having depressions and inequalities, uneven 3 Intricate, difficult

ખાચો, *s m* [S खात a ditch *fr* खन् to dig] A lane 2 A corner 3 A crooked part 4 Prevention, objection 5 Hesitation 6 An obstacle, an impediment, a hindrance

જે જે વાતના ખાચા તે કાઢયા,
તે તે માર્ગ બતાવ્યા —દયારામ

Id, ખાચો આવવો To meet with an obstacle ખાચો રાખવો-કરવો-પાડવો To make a depression (in a piece of wood, &c) ખાચો રાખવો-ધરાવવો To hesitate, to keep back, to refrain from, owing to some suspicion ખાચો કાઢવો To raise an obstacle, to raise an objection

ખાજણુ, *s f* [Hem Des खंजणी = S कर्दम mud] Ground lying along the coast of an inlet, a salt marsh, cultivable land lying along the coast and exposed to the overflow of the tide

ખાજરૂ, *s n* An inaccessible place, an inaccessible state or position 2 A barn, a granary (Used in the Surat District) 3 Flesh (Used in Kthd) 4 A brothel

Id ખાજરે નાખી મૂકવુ To throw into a corner, in contempt ખાજરે પડવુ To be in a corner, to be unnoticed

ખાડ, *s f* [S खण्ड् to break Or, S खाण्डव sugarcandy] Sugar pounded or crushed into a fine powder 2 A notch or break in the edge of a knife, sword, &c

Id. ખાડ ખાવી To speak a lie જા, જા, ખાડ ખા I don't care what you say વાઈ તો ખાડ ખાય છે He speaks what is foolish ખાડ વસવાવવી To speak pleasing and flattering words. ખાડ પાથરવી To speak flattering words 2 To give a costly dinner to one's caste

ખાંડ-કુટ, *s f* [See ખાડ-વુ to break + કુટ-વુ to crush] A mental distress, suffering which troubles the mind, but which can neither be expressed nor suppressed

ખાડ ણિ ચું, *s n* **ખાડ ણિ-ચો,** *s m.* } [See ખાડ ણી] A large wooden or stone pestle

ખાડ-ણી, *s f* [S खण्ड् to break] A mortar

ખાંડ ણું, *s n* The act of beating or pounding in a mortar

ખાડણું ખાણ્યું બેય જશે રે, દૃઢ કરીને મન
—તુળજારામ

ખાડ-વું, *v t* [S खण्ड् to break] To pound 2 To break, to ruin

કનક લક કરી કોયલા, અશોક વાડી ખાડી દરી
—સામળભટ

ખાડિયું, *s n* [See ખાડું a sword & ખાડવું to break] An animal having an indented or broken horn 2 A buffalo

ખાડી, *s f* [S खण्ड a group, a heap] A weight or measure of capacity of 20 maunds or 800 lbs, a candy 2 A linear measure of 24 vasās (વસા) or fifty three square feet and forty-eight square inches (used by carpenters)

Id ખાડીબંધ In gross, in large quantities 2 By the candy

ખાંડું, *s n* [S खड्ग] A cutlass, a sword

Id ખાડું મોકલવું Lit To send a sword 2 Marriage with the sword of the bridegroom as his representative (a form of marriage among Rajput princes)

ખાડું, *s n* [S खण्ड् to break] Indented 2 Broken

ખાંડિ-યું, *s n* [See સાંઢ] A camel

ચાર હજાર ખાડિયા મારે, વ્હેતા નાવે પાર રે
—તુળજારામ

ખાણું, Same as ખાણું

ખાણિયો, Same as ખાડ ણિયો

ખાં-ણું, *s n* [See ખાંડવું *Cf* કૂટવું] Mourning

ખાત, *s f* [See ખત, ખાંખત] Perseverance, eager pursuit 2 A longing, an eager desire 3 Appetite

નગરના નરસે, લાજ છે અતિ ઘણી,
જનમો જનમ તારી ખાત લાગે —નરસિંહમહેતા
માનની મોટે મૂલ્ય મહા માયાએ મોટી,
છવતા ઇચ્છે જે, તેહની ખાત જ ખોટી
—સામળભટ

ગાડે ગકર તણે ખાતે, કે ફૂલડિયા વેરતી ખાતે
રાધાનાઓહીના
હિંડોળે બેસવા હું ગયો, મારી ખાત હૈયાની ખોટી
—કાળીદાસ

Id ખાતે ખાવું To eat with an appetite ખાતે જવું To have eagerness to go, to go eagerly

ખાતી-યું, Same as ખતી-યું

ખાધ, *s f* [S स्कन्ध] The shoulder 2 The neck of beasts of burden 3 Help, aid

Id ખાધ મારવો To behead તે ખાધે ચઢીને ગયો Lit His dead body was carried to the burning ground on the shoulders of his sons. 2 He died and was carried to the burning ground as in a triumphal procession, there was nothing in connexion with his death that should be a cause of sorrow 3 He left behind a large and prosperous family ખાધ દેવી To carry a dead body on one's shoulders ખાધ આવવી To have a sore neck (of a bullock or other beast of burden)

Prov ખાધે કોથળો, ને દેશ મોકળો He, whose belongings can be carried on his shoulders, can freely move about *i e* A poor man has no ties to bind him to a particular place, person, or line of conduct

ખાધિ-યો, *s m* One who carries a bier 2 A flatterer 3 One who helps or co-operates, a help, a helper

ખાધું, *s n* [S स्कन्ध the shoulder, a support, a chapter, a section.] An instalment Same as કાંધું

ખાપ, *s f* Same as ખાપો A defect 2 [See ખાપવું 2] Lying prostrate, prostration

હાથી, ઘોડા, ઉંટો, પાડા, પાડી પડી ગયા આડા,
નિદ્રા, મહા નિદ્રા પામ્યા, સૂતા ખૂતા થયા ખાપ
—વલ્લભ

ખાંપણ, *s f* [See ખાપવું] A defect, a flaw 2 Loss 3 Oil extracted from particular nuts (used as a medicine), also called ઘાપ-ણ (a healer of wounds)

ખાંપવું, Same as ખાપ-વું To scrape

ખાપો, *s m* [See ખાપવું, ખાપવું] A defect 2 A part of a thing remaining unscraped 3 The stump of a stalk of corn left standing after a field has been reaped

ખાંભ, } *s m* [S स्तम्भ a support fr
ખાભ, }
स्तम्भ् to support] A pillar, a post

ખાભો, s f A stone or a structure put up in memory of one who has met with an untimely death

ખાંભી, s f [See ગાગ઼્સી] The frame in which the panels of a door are fixed

ખાળું, s n A large pit in which sweepings and other manure are thrown

ખાય ણિ યો, Same as ખાડ઼ણિ યો A mortar

Id ખાયણિયામા માથુ મૂકીને સૂવુ Lit To have Damocles' sword hanging over one's head 2 To live in a dangerous or risky condition ખાયણિયામા ઘાલીને ખાડવુ To bring under one's control and tyrannize over

ખાંયણી, Same as ખાડણી A mortar

Prov ખાયણીમા માથુ, ત્યા ધબકારાનો શો ડર? Bear your misfortunes with fortitude

ખાસવું, v i [See ખાસી] To cough

ખાસી, s f [S कास Or, Imit] Cough

ખાસી, s f [See ખસી] Castration

Prov રોગનુ ઘર ખાસી, ને લડાઈનુ ઘર હાસી Cough is the origin of disease and ridicule that of a quarrel

ખાઈ, s f [S खानि a mine fr खन् to dig √] A ditch a trench 2 A moat

ખાઈ, s f [See ખાવું to eat] Food, pastry

ખાઉ-ખાઉ, s n Sweetmeat

ખાઉ, adj [See ખાવુ] This word occurs at the end of a compound and signifies, "one that eats, suffers, does, sustains," as in લાચ ખાઉ, માર ખાઉ

ખાઉ-કડ,
ખાઉ-કણુ, } [+ કરવુ to do] Same as
ખાઉ-કર,
ખાઉ-ધર

ખાઉ-ધર, adj [+ ધરાવુ to be satisfied] A glutton, one whose god is his belly

ખાઉ-કી, s f Lit Eating 2 Receiving illegal gratification 3 Bribery

ખાઉ-પાત્ર, adj [+ पात्र a vessel, subject to, fr पा to drink] Greedy

ખાએશ, s f [P] Wish, desire, inclination 2 Need, want

ખાક, s [P] Ashes 2. Coal. 3 Total destruction 4 An oxide

ખાકટી,
ખાખડી, } s f [See ખાટું sour] A small unripe mango

ખાક સાર, adj [P ખાક ashes + P सार like] Humble, obedient 2 Base, low

ખાખ, Same as ખાક Ashes

Id ખાખ થવુ To be burnt to ashes

ખાખર, s m [S खदिर] The name of a wild tree

Prov ખાખરની ખિસકોલી સાકરનો સ્વાદ શુ જાણે? Throw not your pearls before swine

ખાખરી s f [See ખાખ ashes + ખરી dry hard] Roasted bread 2 Dry leaves of the tobacco plant

ખાખરો s m Roasted bread 2 Same as ખાખર

ખાખા-પિખી, Same as ખાખાખીખી Ruin, desolation

નાસી, નાઠા નિધી નાખ્યા, ખાખાપીખી ખાતે ખાખા

—વલ્લભ

ખાખી, adj [See ખાખ ashes]Besmeared with ashes, ascetic 2 Poor, indigent 3 s m An ascetic

ખાખી-બગાલી, }
ખાખા-બગાળી } s m [+ બગાળી an inhabitant of Bengal fr બગાળા fr S वङ्ग Bengal] A gilded wretch

ખાચર, s m One of the Kāṭhī tribes (inhabiting Kāṭhīāwāḍ)

ખાજ, s n [S खाद्य fr खाद् to eat]Food 2 See ખજ (Used in the Surat District)

ખાજલી, s f }
ખાજુ, s n } [See ખાજ] Pie crust.

ખાજ-વણી, Same as ખાજ, ખજ, (Used in Kāṭhīāwāḍ)

ખાટ, s f [S खट्वा, खटा, a cot] A cot a bedstead 2 A swing

ખાટ, s f [See ખાટવુ to gain] Gain a profit

ખાટકી, s m [S खाटिक a butcher fr आखेट hunting] A butcher 2 adj Cruel

ખાટકી-વાડો s m [+ S वाट a place] The butchers' quarter 2 The place where animals are slaughtered, a slaughter-house

ખાટ ખટ્ટુ-મટ્ઠું, *adj* [See ખાટું sour + ખટ મધુર] Sweet and sour at the same time

ખાટ લી, *s f* [See ખાટ-લો, ખાટ] A bier 2 A small cot

ખાટ-લો, *s m* A bedstead, a cot

Id ખાટલે પડવુ, ખાટલો ભોગવવો. To keep to one's bed, to be an invalid એને ઘેર ખાટલો આવવાનો છે His wife is about to be confined ખરેખ ખાટલે પડ્યો Quite confined to one's bed ખાટલો પાથરવો To spread a bed on a cot ખાટલો સાલવવો To join the several parts of a cot 2 To have sexual intercourse ખાટલો પાથરી આપવો To pander to the lust of ખાટલો ભાગવો To have sexual intercourse & not have progeny ખાટલો ભરવો To fill up the frame of a cot (with tape, rope &c) ઘરના ખાટલો હોવો To have sickness in the house or family ખાટલો ઉફરો થવો To be free from sickness ખાટલો ઉફરો કરવો To remove the bedding from a cot, and keep the cot away ખાટલે મોટી ખોડ એ, કે ચોથો પાયો જ નહિ There is one defect in him, which eclipses all his merits

Prov ખાટલેથી પાટલે, ને પાટલેથી ખાટલે From the blue bed to the brown

ખાટ વું, *v t* [S आटेट hunting, game] To gain

Id ખાટી જવુ To make a gain

ખાટ-વું, *v i* [See ખાટું] To be sour

ખાટિ યું, *s n* [See ખાટું sour] A preparation of unripe mangoes

ખાટું, *adj* [S क्षट sour] Sour, acid 2 Grieved, distressed

Id દિલ ખાટુ થવુ To be embittered, to be sorry (of the mind) ખાટુ થવુ To lose taste, to become decomposed ખાટુ મોળુ થઈ જવુ To become decomposed 2 To be lost or ruined 3 To lose one's temper ખાટુ ખારૂ ચાખવુ To experience the joys and sorrows of the world

ખાટું-અટસ, *adj* Extremely sour or acid

ખાટું-વડું, *s n* [+વડુ a small thick cake] A marriage feast, in which these cakes are served

ખાટો-ડી, *s f* A kind of sour plant used for food

ખાડ, *s f* [S खात dug *fr* खन् to dig] A ditch, a hollow

ખાડી, *s f* A ditch, a trench 2 A channel, a creek, an inlet

ખાડું, *s n* [खण्ड a group] A herd of she-buffaloes

ખાડો, *s m* [See ખાડ] A pit 2 Loss

Id ખાડો ખોદવો To dig a pit 2 To incur a debt 3 To betroth a girl ખાડો પડવો To suffer a loss ખાડો પૂરવો To fill up a ditch 2 To pay off a debt 3 To commit suicide by throwing oneself into a pit ખાડામા પડવુ To make a mistake 2 To incur a loss ખાડામા ઉતારવુ–નાખવુ To throw into a ditch 2 To put to a loss 3 To ruin આ છોકરીને માટે કાઈ ખાડો ખોદ્યો ? Have you found a bridegroom for this girl ?

ખાડો-ખૈયો, *s m syn* [+ખાઈ] Several pits and ditches

ખાણ, *s f* [S खनि *fr* खन् to dig] A mine 2 A cellar 3 A mine, a fruitful source 4 A quarry

Id ખાણ ખોદવી To dig a mine ખાણ નિકળવી જડવી To get or find a mine

ખાણ, *s f* [See ખાડ a notch] A jag or indentation on the edge of a knife, &c

ખાણ, *s f* [See ખાણુ food] Boiled grain for cattle

ખા ણિ યું, Same as ખાડ ણિયું

ખાણી, Same as ખાણ A mine, a source

મહા દુ ખ તણી જે ખાણી,
તેમા જઈને પડ્યા સુખ જાણી
—નિષ્કુળાનંદ

ખાણું, *s n* [S खाद् to eat] Dinner 2 A dinner party, an entertainment, a friendly feast

Id ખાણુ ખરાબ થવુ To be deprived of one's means of livelihood 2 To be in want 3 To have no food to eat તારૂ ખાણુ ખરાબ થજો May you have nothing to eat! 2 A form of curse ખાણુ આપવુ To give a feast

ખાણુણા, *s n pl* Children's songs, or the tunes to which they are sung

ખાણુણી, See

ખાત-મુરત, *s n* [S खात a ditch *fr* खन् to dig + મુરત *fr* S मुहूर्त an auspicious day] The auspicious day on which the foundation of a building is laid 2 The ceremony of laying down the foundation stone

ખાતર, *s n* [S खाद्, ખાવું, to eat] Manure

Id ખાતર આરવું-નાખવું To put manure in a field, to manure ખાતર મેળવવું To collect manure

ખાતર, *s n* [S खन् to dig, or, કોતરવું to engrave] House-breaking

Id ખાતર પાડવું To commit house-breaking

Prov ખાતર ઉપર દિવેલ When misfortunes come, they come in battalions

ખાતર, *s f* [P ख़ातिर the heart] Hospitality 2 Partiality 3 Sake, regard 4 *prep* In behalf of, for the sake of, for

Id ખાતર બરદાશ Hospitality મારી ખાતર For my sake સુખ ખાતર For pleasure

ખાતર-જમા, *s f* [+ જમા a collection] Assurance, satisfaction

ખાતર ણી, *s f* [See ખાતર manure] A cart laden with cow-dung cakes

ખાતર દારી, *s f* [See ખાતર regard + P દાર having] Partiality, regard

ખાતર-નિશા, *adv* [+ P निशा undoubtedly] Same as ખાતર-જમા Assurance

ખાતરનિશા થઈ માદની ઓળખાણ નીકળી એમ,
આરસપરસ ભેટુ ગયા, ગાની લઈ મેહેન

—સામળભટ

ખાતર-પડો, } *s n* [See ખાતર robber
ખાતરપડુ, } + પાડવું to throw, to attack] A burglar, a house breaker

ખાતર-પુંજો, *s m* [See ખાતર manure + પુંજો *fr* S पुञ्ज a collection] The sweeping of a house or compound, which serve as manure

ખાતરવું, *v t* [See ખાતર manure] To abuse, to call names 2 To manure

ખાતરિયું, *s n* [See ખાતર housebreaking] A tool used in committing house-breaking

ખાતરિયો, *s m* [See અખાતર an evil spirit] One versed in black magic

ખાત સામગ્રી ભાવતા ચીજ, સુખડાને લાગી અસાધ,
ભૂત ખાતરિયા તેડાવ્યા, ભાવતા એક સાદ

—પ્રેમાનંદ

ખાતરી, *s f* [P खातिर the heart] Assurance, confidence

ખાતરી, *s m* [See ક્ષત્રિય the second of the four classes of the Hindû community] A caste of weavers among the Hindûs

ખાતા-પોતા, *s n pl* [See ખાતું an account + પોત a bag, a purse] Accounts

ખાતા-બંધી, *s f* [+ બાંધવું to bind] A system of assessment in which each farmer pays the land tax to government, the ryatwârî system of land revenue

ખાતા-બાકી, *s f* [+ બાકી the remainder] The balance for or against in account-books

ખાતા-વહી, *s f* [+ વહી, વૈ, a book] The ledger

ખાતા-વાર, *adv* [+ વાર a turn] Showing the accounts under separate headings

ખાતું, *s n* [See ખત a document] An account current with an individual 2 An account 3 A subject 4 A department

Id ખાતું પાડવું-ખોલવું To begin or open an account in an account book ખાતું ચાલવું To have money transactions ખાતું ચાલુ રાખવું To continue an account ખાતું ચૂકતે કરવું To pay off the balance of an account ખાતું માંડી વાળવું To close an account 2 To enter an item as a bad debt and close the account ખાતું મેળવવું-મેળવી લેવું To get an account signed by the debtor ખાતું સરભર કરવું To make the entries on both sides equal, and [illegible] ખાતું ઉપર લઈ લેવી To [illegible] an [illegible] correct the [illegible] an account [illegible] [illegible] A present [illegible] [illegible] account [illegible] [illegible]

Department

ખાતું-પત્રું, *s n* [+ પત્ર a letter] Dealings on account borrowing and lending by making entries in account books

ખાદ, ખાધ, } *s f* [S खाद् to eat See ખા॰વું] Hunger, appetite 2 Abnormal appetite 3 Loss 4 A defect, a flaw 5 A deficiency 6 Damage

ખાદી, *s f* Dungri cloth, a kind of coarse cloth

ખાધ, *s n* [See ખાદ *fr* खाद् to eat] Food 2 Provisions

ખા-ધરો, *s m* [See ખાઈ a pit + ધરો a cavity, a hollow] A deep pit

ખાધા-ગળો, *s m* [See ખા વું to eat + ગળ॰વું to swallow] Addictedness to eating

ખાધા-વેધ, *s m* [+ વેધ piercing *fr* વિંધ॰વું to pierce] Enmity

ઇન્દ્રરાય એમ વાણી ભણે, ખાધાવેધ મારી આપણે

—પ્રેમાનંદ

ખાધા॰ળું, *adj* [See ખાધ defect + વાળું having] Defective 2 Damaged

ખાધું, *pret & p p n* [See ખા વું to eat] Ate 2 Eaten

ખાધે લ-પીધે॰લ, *adj* [+ પી વું to drink] That has known prosperous times

ખાન, Same as ખા A nobleman

ખાનગી, *adj* [P] Private 2 Secret

ખાન દાન, *s n* [P] Family, parentage 2 *adj* Genteel, noble

ખાન-દાની, *s f* Family honour, family-dignity

ખાન-પાન, *s n* [S खाद to eat + पान *fr* पा to drink] Eating and drinking 2 Worldly enjoyment

ખાના-ઇ, *s f* [See ખાન, ખા, a chieftain] Overbearing conduct, high-handedness 2 Violence, brute force

ખાનું, *s n* [P खानह्] An abode 2 A drawer 3 A tabulated statement, a square, a column (in a sheet of paper)

Id કેદખાનું A prison ટેબલનું ખાનું A drawer in a desk ખાનું પાડવું-કરવું To make columns or squares on paper

ખાનું, Same as ખાણું Food

Id ખાઉ ખાનું ખરાબ થાય May ruin seize thee ખાને આબાદ May you enjoy prosperity

ખાપ, *s m f* [S कर्कर a mirror] A mirror 2 [See also ખાપ વું to break] A plate of mica

ખાપ॰ડું, *s n* [S खर्पर] A broken earthen vessel (Used in the Surat District)

ખાપણ, Same as ખાપણ

ખાપરિ॰યું, *s n* [S खर्पर a piece of a broken earthen vessel] Sulphate of zinc

ખાપ ડી, *s f* A hard crust of mucus in the nose

ખાપરો કોડિયો, *s m* One of a body of conspirators 2 A rival, a competitor

ખાપરો ઝવેરી, *s m* [+ ઝવેરી a jeweller] Lit A sharp eyed jeweller 2 A clever and circumspect person, one not liable to be deceived

ખાપ વું *v t* [S क्षप् *fr* क्षि to waste away] To scrape

ખામ ડું, A small ખા-બો॰ચિ યું

ખા-બો ચિ યું, *s n* [See ખાઈ a ditch + P बो smell + P चेह dim] A small shallow ditch in the ground, containing fetid water, a pool

ખામ, *s m* [S स्कम्भ a support, a prop, + *fr* स्कम्भ् to support] A pillar 2 The shoulder

ખામચી, *s f* [See ખામો॰ગી patience] Perseverance, eager pursuit 2 Care, attention (Used in Kthd & Cutch)

ખામ ણિ યું, *s n* [See ખામ a support] One of the ropes with which a leather-bucket (કોસ) is let down into a well

ખામણું, *s n* [See ખામણું ખામી, a defect] A small depression on which a vessel with a round bottom can be kept 2 The basin at the root of a tree to hold water

ખામી, *s f* [P] A defect an imperfection 2 Folly 3 Want, deficiency 4 A mistake

ખામું, *s n* A form 2 A favourable place or direction (in Astrology) (Used in Kthd).

ખાનુખા, *adj* [P खाहमख्वाह whether willing or not, at all events] Certainly,

at all events 2 Particularly; specially
સામની દીકી બીકડે, આ તે શો ઉત્પાત !
આમુખા ખાશે કાળિકા, વિપરીત થશે વાત
—સામળભટ

આમોશ, આમોશી, s f [P खामोश silent] Forbearance 2 Patience

Id ખામોશ પકડવી-રાખવી To have patience

ખામોશ-વાળુ, ખામોશી-વાળુ, adj [+ વાળુ having] Patient

ખાય-કી, s f [S खाद् to eat] Gain 2 Peculation, improper gains

ખાયો, s m The testicles 2 The penis

ખાર, s m [S क्षार fr क्षर् to ooze] Salt 2 Salt-producing ground 3 Revenge, rancour, malice, a grudge

Id ખાર રાખવો, ખારે બળવુ, To bear malice ખારે જવુ To be malicious towards

ખાર-પાટ, s m n [+ पट a strip of land] A salt marsh

ખાર-પાટિયું, s n A woman who has become lean on account of constantly bearing malice

ખાર-ભંજ ણુ, s n [+ S ભંજન break ing fr भञ्ज, ભાગવુ, to break] Sweetmeat eaten by opium-eaters to remove the disagreeable taste of opium (Used in Kthd)

ખાર ૩, s n A kind of coarse red cloth

ખાર-વો, s m [See ખાર salt + S वह्, વહેવું, to bear, to carry] A seaman, a sailor 2 A tile turner

ખારાજ, s f [See ખાર, ખાધ, deficiency Or, See ખારા શ a saltish taste] Loss

ખારા-ટ, ખારા શ, s f [See ખાર salt] Acidity, a saltish taste

ખારિ યા, s n pl Cucumbers dried and preserved in salt

ખારિ યુ, Sing of ખારિ યા

ખારિ-લું, adj Malicious, spiteful

ખારી, s f Salt obtained by boiling the salt water of the sea 2 A kind of grass growing on salty ground

ખારી, s f [S खारि a measure of capacity equal to 512 lbs] A measure of sixty pounds in weight (Used in the Bhal District)

ખારૂ, adj Saline, saltish 2 Unpleasant, bitter; harsh

Id ખારી સુંઠ Ginger dried in salt ખારો સ્વભાવ A harsh spiteful or malicious nature ખારી માટી થઈ જવુ To be on the point of death, Cf Dust thou art, and unto dust shalt thou return 2 To be reduced to a miserable state ખારી દાળ ખાવી To get something to eat 2 To make a profit 3 To receive a bribe ખારી બલા (S बलाकी a crane and P બલા a calamity) A kind of bird supposed to set on fire the turban of the man on whose head it may alight

ખારૂ-ઉસ, adj [See ખારૂ saltish + ઉસ salty earth] Exceedingly salt

ખારૂ-ઈ, s f [See ખાર ૩] A kind of garment worn by widows

ખારેક, s f A dry date

Id ખારેક કોપરા A present sent by the bridegroom's father to the bride in the Holi hodidays

ખારેક પાક, s [+ S पाक fr पच् to cook] A confection made of dry dates

ખારેકી-બોર, s n, [See ખારેક date + બોર fr S बदर the fruit of the jujube] The jujube fruit as large and sweet as a date

ખારો, s m [See ખાર salt] Carbonate of soda

ખારો ડ, adj Abounding with salt (of the soil, &c)

ખારો પાટ, s m A game for children

ખાલ, ખાલ ડી, s f [S त्वच् ...] Skin, hide 2 The bark of a tree

ખાલ-પો, s m [S चर्म leather + पू to purify] A tanner

ખાલ-વવુ, v t [See ખાલી empty] To make empty, to empty

ખાલસા, adj [Ar] Held immediately from Government or of which the state is the sole proprietor (of land)

Id ખાલસા કરવુ To annex as govern

ment property

ખાલી, *adj* [Ar] Empty; vacant 2 Useless 3 Penniless 5 *adv* Merely, to no purpose

Id ખાલી થવું To remain unoccupied or unused 2 To be vacated 3 To be debilitated 4 To be reduced in pecuniary circumstances ખાલી કરવું To make empty 2 To vacate ખાલી તસદી આપવી To give trouble to no purpose હૈયું ખાલી કરવું To unburden one's heart to give vent to one's feelings ખાલી ખમ ખમ quite empty ખાલી હાથે Empty handed ખાલી હાથે જવું To die and go away to the next world empty handed, i e To have nothing to help the soul in the next world, to die without having done any good or meritorious act in this life

Prov ખાલી ચણો વાગે ઘણો = ખાલી વાસણ ખખડે ઘણું Empty vessels make the most noise ખાલી ટકે જનમી, ખાલી હાથે જવું Dust thou art, and unto dust shalt thou return.

એ-વીસ બ્રહ્માંડ એ રિ રે માયા,
એ તો ખરક વિત્તનું ખાતું રે —નિગ્રતભક્ત

ખાલી, *s f* A benumbing sensation in the skin, numbness

Id ખાલી આવવી-ચડવી To be benumbed

ખાલી-પીલી, *adv* [+ પીલી redup] Groundlessly, without any cause

ખાલું, *s n* [See ખાલી empty] A piece of hollow cane or reed stuck in the shuttle and used in weaving

ખાલું, *s n* [See ખાલ skin] Skin, hide 2 The upper part of a shoe

ખાલું, *s n* [See ખાળ *fr* S क्षाल् to wash] basin at the root of a tree made to hold water

ખાલેશ, *adj* [See ખાલી empty] Simple, innocent

ખાવડી, *s f* A game for children, generally known as નિસરણી (Used in the Kadi ...)

... Same as ખાવિન્દ

ખાવક, *adj* [S खाद् to eat See ખાવું] Gluttonous

ખાવાનું, *s n* Sweatmeat 2 Food 3 3 A feast

ખાવિન્દ, *s m* [Ar] Lord, master 2 A husband

ખાવું, *s n* [See ખાવું to eat] An eatable, sweatmeat

Id ખાવું બંધાવવું To supply a guest with provisions for his further journey

ખાવું, *v t* [S खाद् to eat] To eat 2 To misappropriate 3 To enjoy 4 To upbraid 5 To omit 6 To corrode

Id દવા ખાવી To take a medicine, ખાવું પીવું To eat and drink, to live in comfort લાંચ ખાવી To receive a bribe પૈસા ખાવા To receive illegal gratification 2 To misappropriate money એ હવેલીએ દશ હજાર રૂપિયા ખાધા This building took up, or cost ten thousand rupees માર ખાવો To get a beating હવા ખાવી To inhale the air, to enjoy the fresh or open air તડકો ખાવો To bask in the sun સોગન ખાવા To take an oath થાક ખાવો To take rest દમ ખાવો To breathe freely 2 To rest oneself ગમ ખાવી To have patience, to bear patiently છીંક ખાવી To sneeze ચાડી ખાવી To tell tales વધાઈ ખાવી વધામણી ખાવી To receive a present for bringing happy news ગાળ ખાવી To be taunted with abusive language રાખ ખાવી To be very humble ખાડ ખાવી To be a fool બાપની પુંજી ખાવી To enjoy an inheritance ખાઈ બગાડવું To be ungrateful 2 Not to be able to digest what one has eaten, and so continue sickly ખાઇને ખોદવું, ખાઈને ખોટું કરવું, To be ungrateful ખાઈને જખ મારવી To be compelled to perform the work of cleaning the dishes, &c , after one has eaten one's meal ખાવા પીવાનો દહાડો A day of feasting; a holiday 2 Days of indulging oneself in eating and drinking, and otherwise making oneself merry 3 Days of prosperity ખાવા આપવા To pay money to the guardians of the bride in exchange for the girl given in marriage ખાવા લેવા To receive

money for a girl given in marriage ખા-સડા ખાવા To receive rebuke ખાઈ જવુ To eat. 2 To swallow 3 To misappropriate 4 To forbear, to pass over (an insult &c) 5 To overcome or subdue utterly 6 To pay no attention to ખાઈ જોવુ To test the quality of by eating to have a foretaste of by eating ખાઈ પીઈ લેવુ To enjoy the present day ખાવા ધાવુ Lit To run to eat or devour 2 To threaten આ ઘર મને ખાવા ધાય છે This house, (being deserted) terrifies me ગળા સુધી ખાવુ To gorge oneself, to eat till one is full "ખાઉં ખાઉં" કરવુ To cry out, "I will eat up, I will eat up"—sounds uttered by a person possessed by an evil spirit ખાઈ પીઈ ઉતરવુ To have done with the enjoyments of this world ખાઈ લેવુ To eat in haste, to snatch a hasty meal ખાઈ પીઈને મડવુ-પાછળ પડવુ To persevere 2 To persecute or harass strenuously and continuously ખાતો પીતો Enjoying a competence, in easy circumstance ખાતા પીતા While enjoying the pleasures of the world તે તેની બૈરી સાથે ખાતો હતો He lived in improper intimacy with his wife ખાવુ ધન Property that requires to be always looked after and repaired

Prov કાળ શોકને ખાઈ જાય છે Time wears away grief. ખવાય તેટલુ ખાવુ નહિ ને બોલાય તેટલુ બોલવુ નહિ Rule the appetite, and temper the tongue ખાઈ જાણે તે પચાવી જાણે He who accepts a bribe should know how best to conceal it, i e The wearer best knows where the shoe pinches ખાઓ તેનુ ખોદો નહિ Cast no dust in the well that gives you water ખાનાર પીનારને ખોટ આપનાર Spend and God will send ખાધે પીધે દિવાળી અને ઉજરે ઉચાટ Pleasures have a sweet face, but leave a sting behind them, i e Burning the candle at both ends ખાય તે ધાય Quick at meat, quick at work. ખાવુ તેનું હલાલ કરવુ Him laud whose bread you eat ખાધા પીધા ખેરસલ્લા, ધિંગાણા બોતેરા Great boast, small roast ખાનારના ગલા અને નાહનારના વાળ, છાના રહેતા નથી Reality must out ખાવુ ખાય, ને ભરવુ ભરે=ખાતો ખાય, અને ભરતો ભરે One should not feed oneself at another's cost, i e An idle man has no right to eat ઘરનુ ખાવુ, અને ગાડા સાથે જવુ Self sacrifice and bad choice often go together ખાનારો ખાય, અને પડે બીજાને માથે One suffers for another's fault ખાવા નહીં, અને ખાવા દેવુ નહી=ખાય નહિ, અને દેખી ? ? act as the dog in the manger ખાય સહુ, અને ભોગવે એક Many benefit from the sacrifice of one ખાવુ થોડુ, અને ભભડાટ ઘણો An empty vessel makes most noise ખાવે શૂરા, અને ? પૂરા A giant at a meal, and idle at work ખાવામા જગલો અને કુટવામા ભગલો = ખાઈ જાય દીવાળી, અને કુટાઈ મરે સૂપડુ Stones dig not their own holes ખાતા ખાટ અને ચાવતા રેત Pleasure very often results in pain ખાતા ખૂટે, અને વાવરતા ફૂટે Everything is liable to wear and tear ખાતો જાય, અને ખાસડા મારતો જાય Returning evil for good ખાતે તો ભડાર ખૂટી જાય Even a full treasury will become empty by constant consumption ખાધુ તે ખરુ, અને ખાઈશુ તે ખોટુ The present is your opportunity, and the future is beyond your control ખાવુ ? ? અને ? માન One flatters another only so long as one's object is not gained ખાનાર ત્યા કમાનાર નહીં, અને ધાનાર ત્યા ખાનાર નહીં Those that have plenty do not work while those that work get little to eat ખાઈને હલાલ કરવુ ? ? ન કરવુ One must be true to one s ? ? ગોખવુ, અને ? ? ? It is no use complaining against adverse Fate ખાવુ તેમા વાંક કાઢવુ નહીં Do not find fault with the food you have got to eat ખાધુ તેણે ખો? ? ? વાવર્યું તેણે રાખ્યુ What is spent on sensual enjoyment is lost, but what is spent in charity will bear fruit in the next world ખાવાના ખોબા, અને પેહેરવાના ચોખા A gilded fool ખાય તેનો ખુણો પીએ તેનુ ઘર સુંઘે તેનાં ? ગડા, એ ત્રણે બરાબર Those who chew tobacco dirty the corners in their house, those who smoke it dirty their whole house, while those who use it as snuff dirty their clothes

ખાવો, s m A deep rooted weed

ખા-શ, s f [See ખા-વુ to eat] Power

or capacity to eat, the quantity eaten

ખાસ, Same as ખાચોરા Care, attention

Id શી તેમની ખાસ! How much care is taken of them!

ખાસ, adj [P खास fr. खासत्=S काङ्क्ष् to desire] Special peculiar 2 Own, private, personal 3 Belonging or pertaining to the king or state governmental

હોય કેમ કે અમારા, નાક નથી ખાસમાં —વલ્લભ

4 Pure, genuine, sterling, true, real, good

Id ખાસ આવવું To be sure to come ખાસ મોઢાનું કહેલા ગામ Expressions learned specially for the occasion ખાસ આમદાની The regular crop or produce ખાસ ખબર Authentic or official intelligence ખાસ પાયગા A body of horse under the immediate keeping and command of the king, ruler, or state ખાસ બજાર The principal market in a city

ખાસ ગત, ખાસ ગી, } adj Peculiar, personal, private, particular 2 Confidential 3 Important

ખાસ-ડ-કુટ્ટો, s m [See ખાસડું a shoe + કુટવું to beat] He who receives a beating with a slipper, one who is often scolded 2 adj m Without a character, of a weak mind

ખાસડા-બાજી, s f [+ બાજી playing a sport] Throwing shoes at each other in a quarrel, a vulgar quarrel

ખાસડા-ખોર, [+ P ખોર eating fr. खुर्दन to eat] Same as ખાસ-ડ-કુટ્ટો

ખાસ ડિયા કેળા, s n pl [+ કેળું] Long plantain having a thick rind

ખાસડું, s n [See ખાસ special] A shoe, a slipper

Id ખાસડાખાઉ Frequently subjected to blame or censure, accustomed to be blamed ખાસડા મારવા To blame severely ખાસડા ખાવા To be severely blamed મારી બલા ખાસડા રાત I don't care to know or to reply ખાસડે મારી Don't care ખાસડાની તોલે Lit As good as my shoes 2 Worthless ખાસડે દાળ વહેંચવી To quarrel and beat each other with shoes

ખાસ-દાર, s m [See ખાસ special + P દાર having] A valet, a personal attendant

ખાસ-દોસ્ત s [+ દોસ્ત a friend] A hearty friend; an intimate friend

ખાસ-બરદાર, s m An attendant, who carries his master's arms, &c

ખાસાનું બીડું, s n [+ બીડું] A roll of betel leaf and areca nut intended for an important personage

ખાસિયત, s f [See ખાસ special, or ખાસિયું covering for a saddle] A peculiar property 2 A habit, a peculiar habit

ખાસિયું, s n A double bag to load a donkey with

ખાસી, Same as ખસી

ખાસું, adj [See ખાસ] Good, fine 2 Brave, excellent 3 interj Well done! Bravo!

Id ખાસું દીવા જેવું Very clear and plain 2 Quite intelligible ખાસું મજાનું Very fine

ખાળ, s f [S क्षाल् to wash] A urinal 2 A drain, a gutter

Id ખાળે જવું To pass by the urinal 2 To go to make water ખાળ કાઢવી To clear a drain or gutter

Prov ખાળે ડૂચા, ને દરવાજા મોકળા Penny wise and pound foolish

ખાળ-કુંડી, s f [+ કુંડ a reservoir] A cesspool

Prov ખાળકુંડીમાં નાખીએ, તો આપણે જ છાંટીએ Jest with an ass and he will flap you in the face with his tail

ખાળ-કુવો, s m [+ કુવો a well] A very deep cesspool, a deep pit for refuse and garbage, dug underneath a house

ખાળવું, v a [S क्षाल् to wash, or क्षाल् caus of क्षर् to drop] To hinder, to stop, to prevent 2 To get oneself rid of a thing by selling it off, to sell off 3 To bring about a final settlement of a long disputed point, to make a final settlement

ખાળો, s m [See ખોળા-ધર fr ખોળો the folds of a garment, protection] A security, a surety (Used in Kāṭhiāwāḍ)

ખાંગો, s m A hindrance 2 A delay

મુનિ મુહૂર્ત ના ફરવું, યથો ખાળો,
તે વેળા રાગ વન સહુ, શ્રમ ટાળો —દયારામ

ખાંગો, *s m.* [See ખાડો, અ∘ખાત] A port; a harbour

ખિંટ∘િટ∘ ગ∘ચાળું, *adj* [See ખીટી, ખીંટી, ખુંટી, a peg, a nail, + વાળુ having] Curled (of hair) 2 Hooked, bent.

ખિ-ખિ *s f* [Imit] A jeering laugh

ખિચ-ખિચ,
ખિચ-ખિચ સુ, } *adj* [Hem Des किच्च fr. S कृच्छ्र difficulty] Crowded

ખિચ-ગાડવું, *s n* [+ ગાડવુ, ગાડુ, a cart] A cart for baggage, a hackney coach

ખિચડી, *s f* [Hem Des किचर fr S कृशर] A mixture of rice and pulse 2 A mixture

Id ખિચડી ખાવી To pay frequent and harassing visits ખિચડી ખારવી-મૂકવી To place a cooking pot containing rice and pulse on a fire

Prov. ખિચડીને હલાવવી નહિ, ને દીકરીને લડાવવી નહિ Khichaḍī should not be stirred, and a daughter should not be fondled

ખિચડો, *s m.* A medley; a *farrago*, a hodge-podge.

ખિચા-ખિચ,
ખિચો-ખિચ, } *adv* [See ખિચ ખિચ] In a crowded state, crowdedly

ખિજ-ડો, *s m* [S खदिर] A kind of tree

ખિજમત, *s f* [P] Service, attendance

ખિજમત∘દાર, *s m* [+ P દાર having] An attendant, a servant. 2 A slave

ખિજમત-દારી, *s f* The position or duties of a personal attendant

ખિજ-વવું, *v t* [Caus of ખિજ વુ] To vex, to provoke, to jeer

ખિજ∘વું, *v i.* [Hem Des खिज्जिअ=उपालम्भ a taunt, fr. S खिद्यते fr खिद् to be vexed] To take offence, to get into a passion, to lose one's temper.

ખિટ-ખિ-યાળું, Same as ખિંટ∘િટ ચાળું

ખિડ, *s f* [S खण्ड् to break] A valley, a dell, a mountain pass

ખિતાબ, *s m.* [Ar.] A title

ખિદમત, Same as ખિજમત

ખિન્ન, *adj* [S fr खिद् to be vexed] Grieved, afflicted 2 Despondent, melancholy, dejected

ખિન્ન∘તા, *s f* Dejection, despair 2 Vexation

ખિમચું, *s m* A precious stone fixed in a nose ring

ખિમા, Same as ક્ષમા (Used by Jains)

ખિયાલા, *adj* [See ખ્યાલ pleasure] Delighted, entranced

પિયા પિયાલા, ને, હુવા રે ખિયાલા,
નર ને અધારા, નરપ્યા વેણે રે –ભોજોભગત

ખિરોદક, *s m* [S क्षीर milk, the milky ocean,+उदक water] A silk garment worn by women

ખિલકોડી,
ખિલકોલી, } *s f* [See ખિસકોલી] A squirrel

ખિલ∘ડો, *s m* [See ખીલો a peg + ડો dim] The central peg round which turns the upper stone of a grinding mill

ખિલત, *s m* [Ar] A robe of honour

ખિલ-માકડી, *s f* [See ખીલડો+માકડ fr S मर्कट a monkey] Tenon and mortise (in carpentry)

ખિલ∘વવું, *v t* [Caus of ખિલ∘વુ] to blossom, to bloom] To cause to open or bloom 2 To cause to be delighted or pleased, to humour 3 To encourage, to excite

ખિલ વવું, *v t* [See ખીલો a nail, a peg] To sew

ખિલ∘વું, *v i* [S किल् to urge] To blow, to blossom, to bloom 2 To be elated, to be puffed up

ખિલ∘વું, Same as ખિલ∘વવુ To sew

ખિલવત, *s m n* [Ar = a private chamber] A private conference, a secret consultation 2 A closet 3 Retirement

ખિલાડી, *s m* [See ખેલ a game] A player, an actor 2 *adj* Skilful, clever 3 Playful

ખિલા-પાટી, *s f* [See ખીલો a nail + S पट a narrow strip] A tool with which a screw is made

ખિલા-રખું, *adj* [See ખીલો + રાખ ડું ...

keep *fr* रक्ष to protect, to keep] Accustomed to be fastened to one particular peg (of a beast) 2 Naturally quiet, but showing signs of attack when fastened to a peg (of a beast)

ખિલિ-ખટ•કો, *s m* [+ખટ•કો a hindrance] A hindrance, an obstacle

ખિલિ-પસિયારા, *s n pl* [+પસિયારૂ a female screw] A male and female screw

ખિલો, *s m* [See ખીલો a nail] The fist pointed at a man, with the intention of assaulting him

ખિલોડી, Same as ખિલકોડી A squirrel

ખિલો•ણું, *s n* [See ખેલ a game] A toy, a trinket

ખિસકોલી, *s f* [Hem Des खारकिडी=S गोधा a lizard] A squirrel

ખિસમિસ, *s f* [P किशमिश] A kind of raisin having no seeds

ખિસ•વું, Same as ખસ વું.

ખિસા-કાતરૂ, *s m f* [See ખીસું pocket + કાતર•વું to cut with scissors] A pick-pocket, a cutpurse

ખિસા-ખરચ, *s m* [+ ખરચ expense] Pocket-money

ખિસા-ખાલી *adj* [+ ખાલી empty] Having an emp y pocket, penniless

ખીખી, *adv* [Imit] Laughing aloud

ખીચ, Same as ખિચડી Rice & pulse mixed together

કુભાકર્ણ એક આળસ તજી ઊઠરો,
લાખ સવા મણે ખીચ ખાતો —સામળભટ

ખીચી, *s f* [See ખિચડી, ખિચડો] The flour of juvār

ખીજ, *s f* [See ખિજ•વુ] Anger 2 A cause of provocation

ખીજ•વું, Same as ખિજ•વું

ખીટી, } **ખીંટી**, } *s f* [Confusion of ખીલો a nail, and ખુંટી a peg] A small wooden or iron stopple, a peg

Id મારે ખીંટીએ પોતિયુ છે I have no encumbrances, I am quite free ખીંટીએ મૂકવુ To lay aside 2 To arrange 3 To allow to be forgotten, to throw into oblivion, to forget; to be oblivious of

ખીંટો, *s m* [A confusion of ખીલો and ખુંટો] Same as ખુંટો

ખીણ, *s f* [See ખિજ્ઝક] A valley; a vale

ખીમો, *s m* [Ar] Minced meat 2 A kind of rice-pudding

ખીર, *s f* [Dh Des खीरी *fr* S क्षीर milk] A dish composed of rice, milk, sugar, and spices.

ખીર ના ખાધી, હું તો દાઝી —ભાષા

ખીરૂ, *s n* A leaven 2 A mixture of several things made ready for frying 3 A kind of cucumber 4 The milk of a cow, &c., obtained within a few days after de livery 5 A coarse kind of cloth (Used in Kthd)

ખીરોદક, Same as ખિરોદક A silk garment

મેહેતાને ખીરોદક સાજ, મેહેતીને મુક્તાફળ હાર —હરિદાસ

ખીલ, *s m* [See ખીલો a nail] A pimple 2 Hard and unyielding mucus of the eye

ખીલ-ખીલ-માંકડો, *s m.* A game for children, generally known as ખીલ-માકડાં, (Used in the Panch Mahāls)

ખીલ-ગોટીલો, *s m* A game for children generally known as ઘંટી•ખીલડો (Used in the Amrelī Prānt)

ખીલ-દટો, *s m* A game for children, generally known as ઘટી-ખીલડો (Used in the Charotar)

ખીલી, *s f* A pin, a bolt 2 A peg

Id ખીલી ઠોકવી To fix a peg 2 To stop a work by throwing some obstacle in its way ખીલી ખટકો Injury, harm

ખીલો, *s m* [S कीलक a peg] A nail, a spike

Prov ખીલા વછુટી ભેંસ કુદે Any man can accomplish great deeds, when supported by a great person

ખીલોડી, Same as ખિસકોલી

ખીશર, *s m* The day of the winter solstice (Used in Kāṭhīāwāḍ)

ખીસું, *s n* [P कीसह] A pocket

Id ખીસામા ઘાલવુ-મૂકવુ To bring (a

person) under one's control 2 Not to care about ખીસું ભરવુ To pay or take money secretly and dishonestly 2 To give or take a bribe ખીસુ તર A full pocket 2 Rich ખીસું ખાલી An empty pocket 2 Penniless, poor

Prov ખીસાનો તર, ને હૈયાનો કુટ્યો A foolish rich man ખીસા ખાલી, ને ભરમ ભારી Appearances are not always to be trusted 2 All is not gold that glitters ખીસા તર, તો ચાહે સો કર Riches rule the roast Money makes the mare go Gifts break rocks. A bribe in the lap blinds one's eyes

ખુ-આર-વું, *v i* [See ખુ ખારો] To neigh 2 To utter a gurgling sound

ખુ-ખારો, *s m* [Guj ખુ & ખા Imit + કાર the sound of the preceding letters] A neighing, a hem (of the human voice)

ખુચ, ખુચ-ખાંચ, } *s f* [See ખુંચ-વુ to prick + ખાચ redup] An indentation, a notch 2 A projecting point 3 Offence, displeasure, malice 4 A turn or modulation in singing 5 The beauty, the point, the sting, the moral 6 An insinuation, an innuendo

ખુચ-વુ, *v i* [Dh Des खुत्तं = S निमग्न drowned *fr* क्षुद्, क्षुन्द्, to injure] To prick, to pierce 2 To pain 3 To stick, to be addicted to, to be engrossed in

ખોટા ખેલમા શુ રે ખુચી રહ્યો,
શઠ, આળસ મેલ, અચેત —પ્રીતમદાસ

Id પેટમા ખુચવુ Lit To have a pain in the stomach 2 To require to be paid or bribed

ખુચ-વી લેવુ, ખુચા-વવુ, ખુચા વી લેવું, } [Casual of ખુચવુ + લેવુ] To snatch away; to wrest, to seize

ખુંટ ણુ, *s n* [See ખુટો] The act of plucking off the hair from the head 2 An instrument for plucking off the hair

ખુંટ-વુ *v t* [See ખુટ-વુ,] To pluck off the tops of small plants 2 To pluck off the hair

ખુંટિલ્યો, *s m* An uncastrated bull (Used in Kāṭhiāwāḍ) 2 A man versed in witchcraft, a wizard (Used in the Surat District)

ખુંટી, *s f* [See ખુંટો] A peg 2 An angle in the hair on the head, made by plucking the hair 3 A particular part of an Angarkhā

ખુંઠુ, *s n* The portion of a tree, or of a plant, left in the ground, a stump

ખુટો, *s m* [S कुन्द् to stop] A peg 2 The handle of a hand mill 3 The anchorage fee (of a ship)

Id ખુંટો ઘાલવો To plant or set foot on, to make an encroachment, to encroach upon ખુંટો ઠોકવો To stick to a place or position for a long time 2 To decide 3 To lay the foundation of ખુંટો ઢીલો પડવો-ઘલો To lose support or patronage

ખુંદ-ણુ, *s n* [See ખુંદ વુ, કુદ-વું, to leap] Running about

વ્યર્થ જાય પ્રતિજ્ઞા જો, સાત પેઢી પૂર્વજને,
તાણી તાણી નરક નાખું, જો અમો ખુદણા ખુંદુ
—વલ્લભ

ખુંદ વું, *v i* [See કુદ-વુ to leap] To walk round, singing and clapping the hands

ખુંદ-વું, *v t* [S क्षुद्, क्षुन्द्, to crush under the foot See ક્ષુદ-વુ] To tread on, to trample down, to press with the feet

ખુંદા-ખુંદ, *s f* Crushing

ખુદા-ળવુ, *v i* [See ખુદ વુ to run, or કુદ વુ to leap] To lead a life of pleasure.

ખુંધ, Same as ખૂધ

ખુધિ યું, Same as ખૂધુ

ખુપ, Same as ખૂપ

ખુપ ડી, *s f* [Hem. Des खुंपा = S तृणादिमयं वृति निवारणम्] A small screen or covering used in rainy weather, a hood for shelter in the rain

ખુપ ડો, *s m* A large screen or covering used in rainy weather, 2 That part of the upper garment worn by women which covers the sides

ખુંપરો, *s m* [S कूर्पर the elbow] The stump, of a plant or tree 2 A thorn

ખુપ ડુ, v. t. [Hem. D. ખુપ્પઇ=S. મજ્જતિ to be drowned] To pierce

ખુબાર, Same as ખુવાર

ખુજલી, } s. f. [See ખજવાળ] Itch
ખુજવાળ, } 2 Prickly heat

ખુટણો, s. f. [See ખુટવુ to be exhausted] Deficiency, want

ખુટકો, s m. A part of a burning piece of wood, a piece of a firebrand

ખુટવુ, v. i. [Hem. Des. ખુટ્ટ ખુટ્ટ, ત્રુટ= S. ત્રુટ્યતિ, broken, cut, fr. S. ત્રુટિત stopped fr. ત્રુટ to stop] To be exhausted, to be spent up 2 To betray, to become a traitor, to act the traitor

ખુટાડવુ, v. t. Causal of ખુટવુ

ખુટેલ, adj. Exhausted 2 Insolvent 3 Traitorous

ખુડ, s. f. A terrace of a house (Used in Kchd.)

ખુડદો, s. m. [P. ખુર્દ] Small change in copper

ખુડી, interj. [Imitative] An expression used by women to relieve a child when it coughs

ખુણ, s. f. [S. ક્ષુણ્ણ crushed fr. ક્ષુદ્ to crush] An impression, a mark made by pressing 2 A mark

ખુણ, s. f. [See કોણ angle] A corner

ખુણિયાળુ, adj. [See ખુણો] Angular

ખુણો, s. m. [Hem. Des. ખુણ્ણ = S. ગૃહ કોણ a corner of a house fr. S. કોણ] A nook, a corner 2 An angle

Id. ખુણો કાઢવો-પાડવો To make an angle (on paper) ખુણેખાંચરે A distant corner ખુણે બેસવુ-પેસવુ-રહેવુ To confine oneself to a corner in the house (in mourning) (said of a woman when her husband is dead) ખુણો પાળવો To be confined to the house (in mourning) ખુણો ફ્રોડાવવો To commit adultery in a secret place ખુણે મુકવુ To lay aside 2 To lay by કાટખુણો A right angle ગુરુખુણો An obtuse angle લઘુ ખુણો An acute angle ખુણામાં નાખવુ To throw into a corner 2 Not to care about ખુણામાં પડી રહેવુ To be in a corner 2 To be removed or uncared for

ખુત, s. m. [See ખુંટો a large wooden peg] An obstruction (Used in Kchd.)

ખુદ, pron. [P.] Self 2 adj. Peculiar 3 Genuine

ખુદરત, Same as કુદરત

ખુદા, s. m. [P.] The Almighty, the Supreme Being, God

Prov. ખુદાની ગત ખુદા જાણે = ખુદા પાને આ કે શેખ God's ways are inscrutable ખુદા પાધરો તો નહી ભ્રાવો = ખુદા અવસ્થાન, તો નવા પડે ... If God be for us who can be against us ?

ખુદા કરે તે interj. Would to God !

ખુદાઈ, adj. Divine, godly, sacred, holy

ખુદાપરસ્ત, s. m. f. [P. ખુદા + પરસ્ત worshipping] A worshipper of God, a theist

ખુદાવંદ, } s. m. [P. =godlike] A form
ખુદાવિન્દ, } of address to superiors, equal in import to "Honoured Sir", "My Lord" 2 The Almighty

ખુન, s. f. n. [P. = blood Cf. Dh. Des. ખુન fr. S. ક્ષુણ્ણ struck fr. ક્ષુદ to strike] Murder 2 s. n. Blood

Id. ખુન કરવુ To murder, to assassinate

ખુનકી, s. f. [P.] A doze, light sleep owing to intoxication

ખુનખાર, adj. [See ખુન + ખાર salt, malice] So bitter as to cause bloodshed, sanguinary (of a feeling, quarrel)

ખુન-રેજી, s. f. [See ખુન] A slaughter, a massacre

ખુનસ, } s. f. Rancour, malice, a grudge
ખુનાસ, }

ખુની, s. m. f. n. A murderer, an assassin 2 adj. Murderous

ખુપવવુ, v. t. [Caus. of ખુપવુ to pierce] To settle, to determine (of a bargain)

ખુબ, Same as ખૂબ Much

ખુબ-સુરત, adj. [P. fr. + સુરત appearance] Beautiful, handsome, pretty

ખુબ-સુરતી, s. f. Beauty, grace 2 Elegance, splendour

ખુબી, *s f* [P] A distinguishing trait, a special excellence 2 Comeliness, neatness, trimness, tastefulness, beauty of appearance generally 3 The beauty, point, moral (of some tale or incident)

ખુબી•દાર, *adj* [+ P દાર having] Fine, excellent, capital, graceful, possessing a peculiar quality

ખુમચો, *s m* [P ख़्वान्चा a small tray] A tray 2 A present of fruits (placed in a tray)

ખુમારી, *s f* [P] The intoxication or drowsiness produced by indulging in spirits 2 The flash of the eye from passion 3 Same as **ખુમાશ**

ખુમાશ, *s m* [Ar] Colour 2 Same as **કુમાશ** 3 Same as **ખુમારી**

ખુર, *s f* [S] A hoof (of a horse, &c)
પ્રથમ પ્રેસુતા પયવદી વત્સ કેરી માત,
ઉત્તમ અબર ઓઢતા રૂપા ખુર ઘાત —**ગિરિધર**

ખુર-ચન, *s n* [+ S चयन collecting *fr* चि to collect] Scrapings of માવા (milk inspissated by boiling) 2 Any dry or raw food

ખુરદિ•યો,, *s m* [See ખુરદો] A merchant who exchanges copper coins for silver

ખુરદો, [P] Classical form of ખુડદો

ખુરપી, Same as **ખરપી**

ખુરબાન, *adj* [See કુરબાન] Enamoured of, doatingly fond of 2 Well spent or used *s n* Fa our

ખુરબ ડો, *s m* [See કુબ ડો, *fr* S कुब्ज a hunch back] A kind of shell, the shell of a sea snail or water-snail

ખુર•મું, *s n* [See કુર rice] A kind of sweetmeat
ખાજા ને ખુરમા રે, ચુરના ગોળના છે —**પ્રેમાનંદ**

ખુરશેદ, *s m* [P] The sun

ખુરસી, *s f* [P] A chair

ખુરસુ, *s n* A rough sert woven with cane with or without arms 2 The piece of wood in which an anvil is fastened

ખુરાસા, *adj* [P खोरासान् part of Persia] Brought from, or bred in, Khorasan, (of horses, &c)

ખુલ•તું, *adj* [See ખુલ્લુ loose, open, or ખુલ•વુ, ખિલ•વુ, to appear splendid] Projecting, appearing prominent, conspicuous, beautiful or splendid in appearance 2 Opening, blown open, blooming 3 Light-coloured 4 Loose, not close fitting

ખીલ•વુ, *v i* To suit, to appear to advantage 2 To open and appear beautiful (of flowers)

ખુલ•વું, *v i* [See ખુલ્લુ open] To expand, to dilate 2 To open wide

ખુલાસો, *s m* [See ખિલ•વુ to bloom] Explanation, interpretation 2 Abridgment, an abstract, a summary 3 A settlement of a dispute 4 Openness, free ingress or egress (of air)

Id ખુલાસો આપવો To give an explanation ખુલાસો કરવો To render plain, to explain ખુલાસો માગવો-લેવો To call for an explanation વધારે ખુલાસે, વધારે ખુલાસાથી, More clearly, with greater clearness

ખુલ્લુ, } ખુલ્લુ, } *adj* [P] Open, unclosed 2 Open, frank 3 Clear, evident 4 Bare 5 Indecent 6 Unclouded

Id ખુલ્લે ખુલ્લુ Quite open, very plain, without reserve or hesitation ખુલ્લુ કરવુ To lay open, to disclose 2 To reveal a secret ખુલ્લુ મૂકવુ To expose, to leave open ખુલ્લુ કહેવુ-કહી દેવુ To tell freely or candidly ખુલ્લી આખે With the naked eye 2 With full knowledge of ખુલ્લા દિલથી With an open heart, frankly, without reserve ખુલ્લી રીતે In an open & strightforward manner ખુલ્લો માર્ગ A clear way ખુલ્લો અવાજ An unrestrained or open voice ખુલ્લો કાગળ An open letter ખુલ્લો હિસાબ A clear account ખુલ્લો વ્યાપાર-ધંધો An open and aboveboard business or procedure

ખુવાબ, *s m* [See ખ્વાબ] A dream, a vision

ખુવાર, *adj* [P] Distressed, afflicted

ખુવારી, *s f* Distress, affliction

ખુશ, *adj* [P] Pleased, delighted 2 Healthy

Id ખુશ કરવું To please, to propitiate ખુશ થવું-હોવું To be pleased ખુશ રહેવું To live in happy circumstances 2 To live a happy life; to take things lightly or easily

ખુશકી, s f [P] The way by land

Id ખુશકી અને જળ માર્ગે By land & by sea

ખુશ-ખબર, s f [See ખુશ pleased + ખબર news.] Glad tidings, joyful intelligence, good news

ખુશ-નુમા, adj [P] Pleasing, charming, beautiful

ખુશમને બહાર, s m [P fr खशमन् pleasure + बहार spring] Pleasure generally found in spring, great pleasure

ખુશ-બખ્તી, v f [P fr + वक्त time] Joy, delight, merriment

ખુશ-બો }
ખુશ-બોઈ, } s f [P fr + બો smell] A pleasant smell, fragrance, perfume, odour

ખુશ-બો-દાર, adj [+ P दार having] Fragrant, perfumed

ખુશ-મશ્કરિ-યો, }
ખુશ-મશ્કરો, } s m One who makes jokes & pleasantry, a jester, a buffoon

ખુશ-મિજાજી, adj [P] Good natured, gay, jocund, merry, jovial

ખુશ-હાલ, adj [P] Happy, healthy, enjoying good health

ખુશ-હાલી, s f [P] A happy state, good health

ખુશામત, s f [P] Flattery, fawning, adulation, cringing manners, sycophancy, toadyism

Id ખુશામત કરવી To flatter ખુશામતનું ખાણિયું Living on flattery

Prov ખુશામત તાને રોજગાર છે Ready flattery and rich provision ખુશામત ખુદાને પણ વહાલી છે Everybody likes to be flattered, not excepting God Himself

ખુશામત-ખોર, }
ખુશામતિયું, } adj [+ P खोर eating fr खुर्दन् to eat] Fond of flattery, to be attained by flattery

ખુશામતિયો, s m A flatterer, a sycophant, a parasite

ખુશાલ, Same as ખુશ-હાલ

ખુશાલી, Same as ખુશ-હાલી

ખુશી, s f [See ખુશ] A wish, a desire. 2 Delight, joy 3 adj Same as ખુશ adj

Id ખુશીની વાત A delightful news 2 A matter of one's choice or pleasure, a purely voluntary business

Prov ખુશીનો સોદો, ને દામનો દોદો Work willingly done is better than that done under compulsion, i e Voluntary work is always delightful.

ખુસિયો, s m The testicles

ખૂચ, Same as ખુચ

ખૂટ. s f [See ખુટો a peg] A landmark 2 adv Exactly, fully

Id પાંચ હાથ ખૂટ Exactly five hands (in length)

ખૂટ-ડી, s f A forest tree (Used in the Charotar) 2 An angle

ખૂટ-ડું, s n A bullock (used in Jhālāwāḍ.) 2 A half burnt piece of fuel (used in the Surat District)

ખૂટ-વું, v t Same as ચૂંટ-વું 2 To prick (Used in the Surat Dist)

ખૂટિ-યું, s n An upright support in the frame of a waggon

ખૂતા, s f [See ખુટે a peg; or, ખમ-તા, ક્ષમ-તા, patience] Steadiness, forbearance, perseverance 2 Peace, quiet, tranquillity

રસ્તામાં એક રાહ ચલાવ્યો,
જઈ ખરા ખેકને ખુતા રે —ભોજોભગત

ખૂધ, s f [S स्कन्ध the shoulder] A hump, a crook in the back

ખૂધુ, adj Humpbacked, hunchbacked

ખૂપ, s m [See ખુપ-ડી, ખુંપ-ડો] A crescent-shaped ornament worn by the bridegroom on his forehead, representing a coronet

તેના વીર કેરો કવિ, રાત્રિ દિન ભેદ ભલી,
કવિતા કરત કહું, જો તનિ ગિર ખૂપ
—વલ્લભ

ખૂટ, s f [See ખૂટ-વું] Deficiency, want

ખૂટ-કો, s m Deficiency, a deficit

ખૂટા-મણ, s f Treachery; defection (Used in Kthd) 2 A deficit

ખૂણો, Same as ખુણો.

ખૂન, *s n* [See ખુન] Murder 2 Revenge; rancour 3 Blood Same as ખુન

સાહી ખશા ધીચધીચ,
ખૂનનો ખૂની કરૂ —વલ્લભ

ખૂપ-વું, *v t* [See ખુપ-વવુ] To fix, to settle

દેશ દેશ નવી દુકાન ખૂપવે,
ત્યાં મુનીમ છે ઘણા, હિસાબ ચૂકવે
જીવરામભટ.

ખૂબ, *adj* [P] Good, fine 2 Much, a good deal Same as ખુબ

ખૂબ-સૂરત, Classical form of ખુબ-સુરત

ખૂબસૂરતી, Classical form of ખુબ-સુરતી

ખૂશ, Same as ખુશ

ખેંકડો, *s m* [S कच्छप] A crab (Used in the Surat Dst)

ખેં-ખેં, *s f* [Imit] The sound of a hacking cough, coughing, panting

Id. ખેં ખેં કરવું To cough, to breathe hard

ખેંચ, *s f* [See ખેંચ-વુ to pull] Pulling, dragging 2 Importunity, perseverance, solicitation

ખેંચ-તાણ, *s f* [+ તાણ વું to pull] Pulling and hauling 2 Perseverance, importunity, solicitation

Id ખેંચતાણ કરવી To strain a point, to dogmatize ખેંચતાણ કરાવવી To wish to be solicited or coaxed

ખેંચ-વુ, *v t* [S कृष् to draw] To pull, to tighten

Id ખેંચી ઝાલવુ-પકડવુ-રાખવુ To catch tightly or firmly 2 To be obstinate, to dogmatize

સ્નેહી સગે ઝાઝુ ખેંચી નવ ઝાલીએ જો,
જેવો સમો, તેવી વિધિ મા ચાલીએ જો
—દયારામ

Prov ખેંચ પકડ, મુઝે જોર આતા હૈ Pride & poverty are ill met, yet are often together

ખેંચમ-ખેંચા,
ખેંચા-ખેંચ,
ખેંચા-ખેંચી, } *s f* Pulling and hauling 2 Embarrassment (pecuniary)

ખેતાળવું, *v i* To run away (Used in Kthd)

ખે, *s f* Same as ક્ષય Destruction, ruin

Id ખે તિથિ Same as ક્ષય-તિથિ

ખે-ખ લી *s f* [See ખેં ખેં] A dry hacking cough 2 A fox (used in the Surat Dst)

ખે-ચર, *adj* [S *fr* ख the sky + चर् to walk.] Walking in the sky, flying 2 *s m* A god 3 A planet, a star 4 A bird

ખેચરી, *s f* [Female of ખેચર.] A goddess 2 A kite 3 A particular attitude enjoined in the *Yoga* philosophy

દેખાતા દુ ખ પામીએ, ઓહો ભયાનક નારિકા,
ખાઉં ખાઉં કુ ખેચરી કાળ રૂપ થઇ કાળિકા
—સામળભટ.

ખેટક, *s m* [S] A chase, hunting

નાટકના ચેટક તો, લાગે ખેટક શો થયો,
ભલે દેવગિરા હોય, મહત્તા ગુમાવી છે !
વલ્લભ

ખેટક, *adj* [*Cf* ખેતર વુ, ખેતરવુ to deceive] Deceitful

ખેટકી, *s m* A hunter

ખેટડી, *s m* [See ખેતર a field, or, ખેડ-વું to till] A cultivator, a peasant, a clown

જ્યા વસે ઝાઝા ખેટડી જન, ખેટ તેનુ નામ,
તેહ ખવટ જેહ સમે, ગિરિ નદી નિકટે ગામ
—રત્નેશ્વર

ખેટ-લી, *s f* A depression in a braid of hair

ખેટુ, Same as છેટુ Distance

ખેટે, *adv* [Loc of ખેટુ] At a distance

ખેડ, *s f* [See ખેડ-વુ to till.] Tillage, ploughing 2 Cultivation, development 3 Waste land

Prov ખેડ, ખાતર, ને પાણી, ધનને લાવે તાણી A field if manured and watered is sure to bring wealth ખેડે તેનું ખેતર The field is his who ploughs it Labour & care is the soul of agriculture

ખેડ લુ,
ખેડ લુ-કાર, } *s m* [+ કાર a doer *fr* S कृ, કરવુ, to do] A cultivator 2 A driver

ખેડ-તર, *adj* Cultivable, arable

ખેડ વું, *v i* [Dh Des. खेड्डं = S क्षेत्रं, क्षेत्रम्, a field Or, S खेद् to give pain to *fr* खिद् to be pained] To till, to cultivate 2

To navigate (the sea) 3 To drive 4 To travel

Id ખેતર ખેડવું To plough a field મન ખેડવું To cultivate the mind દરિયો ખેડવો To plough the deep sea, to navigate in the sea ખેડ ખેડ કરતો કુંદનપુર આવ્યો He came in haste to Kundanpur

ખેડ-હક, s m [+ હક a right] The right of cultivating a field (as distinguished from the ownership of the field)

ખેડાણ, s n Arable land 2 Tillage, cultivation

ખેડું, s n A village

ખેડામાય પ્રજા વાસુ કરી કાજ,
એ આપ ધર્મને ધારૂ —પ્રેમાનંદ.
ઉત્તમ ખેડા ફરી વસે, નિર્ધનિયા ધન હોય,
ગયું ન જોબાન સાંપડે, મુવું ન જીવે કોય
—ભાષા

ખેડુ, ખેડુ, ખેડુત, s m A peasant, a husbandman, an agriculturist

ખેડો, s m [See ખેલવું to play, to act] An actor

ખેડો, s m Same as છેડો An end

ખેત, ખેતર, s n [S ક્ષેત્ર] A field

Prov જાર ખેતરમાં, ને બેઠા પેટમાં Building castles in the air ખેતર રાખે વાડને, ને વાડ રાખે ખેતરને Interdependence

ખેતર-પડી, s f, [See ખેતર ને, ખેતરવું, to deceive, + પડિતાઈ cleverness] Deception, cheating

ખેતર-પાદર, s n [See ખેતર ક્ષેત્ર, a field + પાદર S पद a village] Immovable property, landed property

ખેતર-પાળ, s m [+ પાળવું, पाल् fr पा to protect] The god *Terminus* 2 A tutelary god, a patron saint

ખેતરવા, adj [+ વાટ a region, space] Of the length of a field, about one third of a mile in length

ખેતરવું, v t [See છેતરવું] To deceive, to cheat

ખેતરાં, s n pl [See ખેતર a field] Small fields

ખેતગમણું, s f [See ખેતરવું to deceive] Deception

ખેતરાઉ, adj [See ખેતર a field] Pertaining to a field

ખેતી, s f. Husbandry; agriculture

Prov ઉત્તમ ખેતી, મધ્યમ વેપાર, કનિષ્ઠ ચાકરી, નિદાન ભીખ Agriculture is the best of occupations, trade middling, and service the lowest, while begging should be resorted to only in the absence of any of these ખેતી ધણી સેવતી There is an interdependence between a husbandman and his field. ખેતી આણાદાન Agriculture is the best of occupations

ખેતી-વાડી, s f [+ વાડી a garden] Fields and gardens, cultivable land. 2 Agriculture

ખેદ, s m [S. fr खिद् to be afflicted] Affliction, remorse; grief.

ખેદન, Same as છેદન Cutting off.

ખેદના, s f Same as ખેદ.

ખેદાન, ખેદાન-મેદાન, adj Destroyed, desolated

ખેદો, ખેધો, Same as કેડો Pursuit

એકદા ગયો તે વનમાદ, ડીઠો હસ્તીનો ખેદો ત્યાંહ;
મારે ગાતગે કરતા ગસ્તી, રહી વાસના અવતર્યો હસ્તી
—દયારામ.

ખેદ-યુક્ત, adj [S fr. + યુક્ત joined] Mournful, sorrowful

ખેન, s f [See ક્ષીણ wasted. See ક્ષયરોગ] Consumption

ખેન, s n A hindrance 2. A very troublesome person

Id ખેન પડવું To meet with a hindrance or difficulty

ખેટ-ખાટલો, A great hindrance 2 A very troublesome person.

ખેપ, s f [S ક્ષેપ throwing fr क्षिप् to throw] A journey to and fro; a trip. 2. The fee paid for a journey to and fro 3 Diligence, care 4 A voyage, a journey. 5 A periodical supply or arrival of merchandise 6 A bundle of clothes given at

a time to a washerman for washing

Id ખેપ કરવી-મારવી To make a trip કાપડની એક ખેપ આવી One supply of cloth is received ખેપ લેવી To take care of ધોબી એક ખેપ લાવ્યો The washerman has brought one washing.

Prov ખેપ હાર્યો કાંઈ જન્મારો હાર્યો નથી A man may be deceived once, but he cannot be your victim all his life

ખેપટ, *s f* Dust (Used in Kthd)

ખેપન, *s n* [S क्षेपण See ખેપ] Throwing out, driving out 2 Affliction

ખેપિયો, *s m* A messenger, a courier

ખેપી, *adj* Diligent, careful

ખેમ, Same as **ક્ષેમ** Well being, safety

Prov ખેમને ખાય, ને કુશળને એ ખાય His bread is buttered on both sides

ખેમ-કુશળ, Same as **ક્ષેમ-કુશળ**

ખેમ-ખુશાલી, *s f* [+ ખુશાલી] Well-being; prosperity

ખેર, *s f* [See ખીર, rice pudding, ક્ષીર, milk, ખેળ paste] A paste, starch

ખેર, *s f* [See ખેરવવું to scatter] Dust

ખેર, *s n* [S खदिर] A kind of tree, the acacia catechu

ખેર, *interj* [Ar.] Never mind, no matter

Id ગયો, તો ખેર ! Never mind, if he is gone. ખેર ગુજરી His suffering has passed away

ખેર, *s f* Same as ખેરિયત

ખેરખટ, *adv* At once (Used in Sorath Prant)

ખેરખાહ, *s. m.* [Ar + P] A well wisher

ખેરખાહી, *s f* Well wishing, patronage, protection

ખેરંચો, *s m* [See ખેર dust + P ચેદ dim] The dust of metals

ખેરણ, *adj* [See ખેરવવું to turn off] Scattered, dispersed

Id. વેરણ ખેરણ થઈ જવું To be scattered about

ખેરંટો, *s m* [See ખેર dust] Dust

ખેરવવું, *v t* [See વિખેરવું to scatter fr S विकिरु to scatter fr वि apart + कृ कि to scatter] To turn off 2 To vex, to annoy 3 To let fall, to shed 4 To cause to throw

ખેરસલા, *s f* [Ar] Peace, tranquillity

ખેર-સાર, *s m* [See ખેર खदिर, + સાર essence] Catechu

ખેર-સાલ, *s m* [See + સાલ, છાલ, the bark] A drug produced from the ખેર tree

ખેરાત, *s f* [Ar] Alms, charity

ખેરાતી, *adj* Charitable 2 Set aside for charitable purposes

ખેરિયત, *s f* [Ar] Peace, tranquillity

ખેરી, *s m* A lamb, a sheep

ખેરી, *s f* Same as કમારી A moth

ખેરી, *s f* [See ખેર dust] Dust

ખેરી, *adj* [See ખેર, खदिर] Obtained from the ખેર tree

ખેરીજ, *adj* [Ar] Spare, additional, not included 2 *prep* Except, without, besides

ખેરીયું, **ખેરું**, *adj* [See ખેરવવું fr વિખેરવું to scatter] Scattered, dispersed

જેનું ચાકરણું ખેરીયું, એવી તેણીની ભીંત
—ઉવગામભટ

ખેરો, *s m* [See ખેર, खदिर] A thrashing stick made of the ખેર tree

ખેરો, *s m* [See ખરવું to drop] A net in which mangoes or other fruits are kept

ખેરો, *s m* [See ખેર dust] Dust

ખેરો, *s m* [See ખેર, ક્ષીર, ખેળ, Or, ખેર a moth] A disease in the stalk of rice

ખેરો, *s m* A hawk

ખેરો, *s m* [See ખેલો] An actor

ખેરો, *s m* Same as ખેર A paste

તેમાથી કાઈ રોટ વાળ્યું પડતા ખેરો પડિયો,
બ્રહ્માએ એકઠું કરીને, તેનો મદ્રમા ઘડિયો
—પ્રેમાનંદ.

ખેલ, *s m* [See ખેલવું to play] A play, a sport 2 A show, a spectacle 3 A dramatic performance

Id ખેલ કરવો To give a spectacular performance ખેલ રચવો-માંડવો To set up an arrangement for sport ખેલ ખેલવો-ભજવવો To act a drama 2 To get the desired object by making a false show

ખેલ-ખોના, *s m* [P] The baggage and followers of an army 2. A lumble, things heaped together or lying about confusedly or cumberingly. 3 Confusion, disorder
સાગર ન ચલે, ને વાસુકી ન હલે,
ત્હે રે હુલે, તો કરે ખેલખાના રે —ભોજોભગત

ખેલ-ણી, *s f* [See ખેલ-વુ to play] A toy
ખાતે બાત્રે ખેલણી, વળી પડી રહે, મૂકે;
એવા રમતા રામનામ શામ ના ચૂકે —બાલણ

ખેલ-ન, *s n* Sporting, a sport

ખેલ-વ-ણું, *s n* A toy
ખેલવણા બહુ લાવી, શર્કરા સઘળે સરખી
—દયારામ

ખેલ-વું, *v i* [Hem Des किलइ = S क्रीडति *fr* क्रीड् to sport Or, S खेल् to play] To sport, to play

ખેલા-ડી, *s m* A player; an actor 2 *adj* Skilful, clever 3 Causing others to dance to a tune.

ખેવ, *s m f* [See ક્ષણ a moment] Time
કહેવા મોકલ્યા પ્રભુએ ખેવ —પ્રેમાનંદ.
હે દેવના પણ દેવ છુ, તતખેવ હિમા ધર દયા
—દલપતરામ

ખેવટ, } ખેવટિ-યો, } *s m* [See વટા-વવુ to pass by in safety] A helmsman
બિના ખેવટ કોઈ પાર ના પાવે, બિના નાવ બૂડે વરતા,
નિરાંત નામ નાવ ચઢ પાવે, સેજે સવ સગતા
—નિરાંતભક્ત

ખેવડો, *s m* A kind of grass (Used in Kthd)

ખેવના *s f* Care, anxiety

ખેસ, *s. m* A cloth which is loosely thrown over the shoulders
Id ખેસ નાખવો To put on an upper garment (of men) ખભે ખેસ નાખીને ચાલ્યા Went away without caring for anything or anybody ખેસ ખખેરવા To be free from responsibility or liability ખેસે વળગવું To hang upon as a dependant 2 To be unnecessarily troubled by

ખેસ-ના-વુ, *v t* [Caus of ખસ-વું *Cf* ખસેડવું] Same as ખસેડવું

ખેસિ-યું, *s n* Same as ખેસ. 2 [*Cf* ખોળા-ઘર] A near relation (Used by Pārsis).

ખેહ, *s f* Dust
જે જીવે વખોડનાર, દેહ ખેહ તેની છે —વલ્લભ.

ખેળ, *s f* [*Cf* ખેર *fr* S क्षीर milk, or, *Cf* M *fr* S क्षल् धाव to wash] A plaster, starch

ખેળો, *s m* [See ખેલ-વુ to play] An itinerant actor 2 A woman having the manners and appearance of an actress; a belle
ખેળા નાચે, ખેળા નૃત્ય કરે,
બોલે "બાબત બોલ," ખેક્ષય —સામળભટ.

ખૈ, *s f* Same as ક્ષય Waste, loss, destruction

ખૈ-ડ, *s f* [See ખૈ, ક્ષય,+ડ dim] Want of water in a field, want of irrigation
Id ખૈડ વાળવી To irrigate a field

ખોં-ખા-ર-વું, Same as ખું-ખાર-વું To neigh
સમાચાર સુણી, સતી પતિ ત્યાં ખોખારી વધુ નાચ્યાં.
—પ્રેમાનંદ.

ખોં-ખા-રો, *s n* [Imit + કાર a sound] Neighing 2 A gurgling sound.
Id ખોંખારો કરવો To cough or utter a gurgling sound in order to attract attention and give a hint

ખોંચ, *s f* [See ખુચ-વુ to pierce] A slit 2 An abutment 3 A corner 4 Intricacy, a hitch, a rub

ખો, *s f* [Imit] A game for children, generally known as ખો ખીલુ (Used in the Navsārī Prānt and in the Barodā Dist)

ખો, *s f* [P] A habit, a custom 2. Malice, a grudge
Id ખો ભૂલી જવી To give up a habit or a grudge, to learn a lesson

ખો, *s f* [See ખાઈ a ditch] A cave 2 An abode, a house (Used in the Sūrat Dist)

ખોઈ, *s f* [See ખોળી, ખોળિ-યું, a covering] A wallet, a hammock

ખોખ, [See શુષ્ક dry] Same as ખખ Dry and hollow

ખો-ખરા-ટ, *s m.* [See ખોં-ખાર-વુ to neigh] Hoarseness, a hoarse sound, a

hoarse voice

ખોખરી, *s f* Rice (Used by traders in their secret communications)

ખોખરૂં, *adj* [See ખો•ખા•રો] Hoarse, not clear sounding

Id ખોખરો અવાજ A hoarse sound ખોખરૂં વાસણ A vessel (earthen) not sounding clear 2 Broken ખોખરૂં કરવું To beat

ખોખલી, *s f* [*Cf* M खोकड fr S. कोड a fox] A female jackal

ખોખ•લો, *s m* [Imit, or See શુષ્ક dry + લો dim] Cough

ખો-ખા•ળું, *v i* [See ખો malice] To bear malice to (Used in Kthd)

ખો•ખા•ર•વું, Same as ખું ખા ર•વું

ખોખું *s n* [Imit *Cf* ખોખરૂં hoarse, broken *Cf* ખોખ, ખખ, શુષ્ક, dry] The outer dry and hard crust, left after the inner part or kernel is taken away

હીરો કાઇ ત્યમ ખોખુ કરે, ખાઈ ગાયુ રે —દયારામ

2 A skeleton 3 A chrysalis 4 A framework 5 A bill or draft receipted and cashed

Id બદામનું ખોખુ The outer dry and hard crust, shell, or husk of an almond ખાઈને ખોખુ કરવુ To eat away the flesh, &c, and leave the skeleton વહાણનું ખોખુ The hull of a ship હુંડીનુ ખોખુ A money bill receipted & cashed ખોખું તૈયાર કરવું To draw up a plan in a rough sketch 2 To sketch the outline of 2 To get up the framework of

Prov ગયુ ખોખુ, ને થયુ ચોખ્ખુ Clear grains are obtained only when the husk is blown away

ખો-ખું, *s n* [See ખો ખો ખીલ] An out-door game played by more than nine boys

ખોગીર, *s n* [P] A saddle, a pad, a cushion

ખોચરૂં, *s s n* [See કોચર, કોચરાની સાથ, કોચ•વું, ખો] A cave 2 Remote antiquity

ખોચરૂં, *adj* [See કોચ•વુ to carve] Hollow 2 Having notches

ખોચરે•લ, *adj* Having notches

Id ખોચરેલ રૂપિયો A rupee having notches and scratches

ખોજ, *s m f* [S शुद्धि, शोध, inquiry *fr* शोध् to examine, caus of शुध् to be pure *Cf* ખોદ•વું to dig] A search; an inquiry

ખોજ•વુ, *v t* [See શોધ•વું to search] To search, to inquire

ધીરને શો ધારણુ રે, ખાત થકી પ્રશ્ન ખોજે —ધીરો

ખોજો, *s m* [P, or Dh Des कुब्ज *fr* S कुब्ज hump backed, *Cf* કુબ•ડું] A eunuch 2 An individual of the Khojā community

ખોટ, *s f* [See ખુટ•વુ to be exhausted] Loss, damage 2 Want, deficiency 3 A mistake, an error

Id ખોટ કરવી To make a mistake ખોટ પડવી To be under a loss 2 To be in want ખોટ જવી–ખાવી To suffer a loss ખોટ પૂરવી To make up a deficiency, to supply a want ખોટનું છોકરૂં A child born to parents long childless

ખોટ•ક•વું, *v i* To stop (Used in Kthd)

ખોટ કો, *s m* Same as ખોટ Loss, want

ખોટ કો, *s n* Same as ખોડ Defectiveness

ખોટા•ઈ, *s f* [See ખોટું false] Laziness; indolence 2. Falsehood, a lie

ખોટાખ્ખો, *s m* Ashes

ખોટા•રૂં, *s n* [See ખોટું + કાર the sound] Falsehood 2 Intrigues, a deceit 3 *adj* Accustomed to tell lies, having the habit of telling lies

ખોટી, *s f* [See ખુટિક•વ, ખુટ•વુ, stopped] Delay, procrastination. 2 Waste of time

Id ખોટી થવુ–રહેવુ To be delayed ખોટી કરવુ To delay, to cause delay 2 To cause to wait

ખોટી•લું, *adj* Same as ખોટનુ છોકરૂં See ખોટ a deficiency 2 Maimed, defective 3 Idle avoiding work

ખોટું *adj* [S कूट fraud, false] False 2 Incorrect 3 Counterfeit 4 Perfidious 5 Lazy 6 Not moral 7 Bad, alloyed (of money) 7 Unwelcome, disagreeable, unpleasant

Id ખોટું બોલવુ To tell a lie ખોટો હિસાબ A false account ખોટો જવાબ An incorrect answer ખોટો રૂપીયો A counterfeit rupee ખોટું નિવડવુ–નિકળવુ To turn out perfidious હાડકાનો

ખોટો Unwilling to work, lazy ખોટું કામ An immoral act ખોટું લાગવું To feel hurt ખોટું લગાડવું To feel annoyed, to show one's annoyance 2 To give offence to ખોટું ખત A false or counterfeit bond ખોટી વાસના An immoral wish or desire ખોટી નજર An immoral eye ખોટું કરવું To do injustice ખોટી ચાલ Immoral conduct 2 Adultery ખોટા હાડકાનો Idle, unwilling to put oneself to trouble ખોટા કરવા Not to pay back one's debt ખોટો રૂપીઓ Worthless 2 Not likely to survive a sickness (said of a sick person)

Prov ખોટા ખત પર મુકેલાની શાખ To turn a single fault to two ખોટું બોલવા કરતાં ન બોલવું તે સારૂં Speak not rather than speak ill ખોટો તો બી ગાંઠનો, ને વેલો તો બી પેટનો One's own is faultless, One's own is good food ખોટો રૂપિયો ચળકે ઘણો Empty vessels make most noise ખોટું બોલાય નહિ, ને ભુંડું ઝરે નહિ A bad thing is not easily lost ખોટું એટલું ખોટું જ = ખોટું તે કાંઈ ખરું થવાનું છે? What is false cannot be true

ખોડ, *s n* [Dh Des खोड (*fr* S स्थूल thick) =S स्यन्धन] A large block of wood

ખોડ, *s f* [See ખોટ, ખુટ, deficiency, ખુટવું to be deficient] A bad habit, a vice 2 A blemish, a defect 3 A stigma, a stain

Id ખોડ કહાડવી To find fault with ખોડ ભાગવી To get rid of a bad habit ખોડ ભૂલાવવી To humble one's haughtiness, to humiliate

ખોડ-ખાપણ, *s f* [+ ખાપણ a defect] Faults and omissions 2 Imperfections, defects 3 Mistakes, errors

Id ખોડખાપણ કહાડવી To find fault with ખોડખાપણ વાળું Faulty 2 Deformed

ખોડંગવું, ખોડગાવું, } *v i* [See ખોડું defective + લંગડું lame] To walk lame, to limp

ખોડવું, *v t* [See ખોદવું to dig] To bury 2 To stick, to set upright 3 To tear, to break (Used in Jhālāvāḍ)

ખોડાવું, *v i* [See ખોડું defective] To walk lame, to limp

ખોડિઆબારૂ, *s n* [Hem Des खोडी = सीमा काष्ठम् a piece of wood stuck in the ground to mark the boundary + બારૂ *fr* S द्वार a door Or, ખોડું lame + બારૂ] An opening in the hedge through which a man is required to jump on one leg

ખોડિલું, *adj* [See ખોડ a defect] Defective, deformed

ખોડિઓ પાડો, *s m* A game for children (Used in the Charotar)

ખોડી-ખમચી, *s f* A game for children, generally known as નિસરણી

ખોડું, *adj* [See ખોડ] Defective 2 Lame, crippled

Prov ખોડી બિલાડી અપશુનમાંથી ન જાય A wicked man cannot part with his wickedness

ખોડો, *s* [S क्लेद a liquid venom *fr* क्लिद् to be moist] Humours, scald head

Id તેમનો ખોડો નિકળી ગયો Lit They had not only their heads shaved clean (a mark of disgrace) but had their hair-wax removed (a mark of greater disgrace) 2 They were put to great shame 3 They were all put to death, they all died off ખોડો કાઢી નાખવો To ruin entirely 2 To severely threaten

Prov ખોડો ગયો ને દળદર આવ્યું One evil is succeeded by another

ખોતરણાં, *s n pl* [See કોતરવું to carve out] Old errors raked up, faults, slandering

Id ખોતરણાં કાઢવાં-ખોદવાં To rake up old faults of others, fault-finding ખોતરણાં ખોળવાં To be watchful in finding out other persons' errors and faults

દેવ એવાં ખોતરણાં નાખવાની અને કોઈનાં દાધ્યાં ઉધાડાં લેવાની મારે કયા ટાગા હાથની બાધા છે?
—પ્રેમાનંદ.

ખોતરણી, Same as કોતરણી 2 Same as ખોતરણું, ખોતરામણ

ખોણિયું, *s n* A burning piece of wood, a piece of a firebrand

ખોતરવું, *v* [S कृत् to cut Cf કોતરવું, કોરવું to carve, to cut] To delve, to nibble, to scrape, to scratch

ખોતરા ઈ,
ખોતરા•મણ, } *s f* Wages for carving or engraving 2 Carving, engraving, sculpture

ખોતરું, *s n* [See ખોતર•વુ to dig up] A pretext

ખોદ-કામ, *s n* [ખોદ•વુ to dig + કામ work] The work of digging 2 The work of engraving on stone, wood, or metal

ખોદ•ણી, *s f* Finding flaws and imperfections, censure 2 Defaming, slandering *Cf* ખોતર•ણી

• Id ખોદણી કરવી-ખોદવી To search for faults in others, fault-finding

ખોદ•વું, *v t* [S क्षुद् to make clear] To dig, to burrow 2 To carve 3 To speak ill of one behind one's back

Prov ખોદે, તે પડે = ખોદેગા, સો પાવેગા Evil to him who evil thinks. ખોદે ઉંદર ને ભોગવે ભોરિંગ Foxes dig not their own holes

ખોદા, Same as ખુદા God

ખોદા•ઈ, *s f* [See ખોદા, ખુદા] Divinity 2 Omnipotence 3 *adj* Divine

ખોદા•ઈ, *s f* [See ખોદ•વુ to dig] Skill in digging, carving, or engraving, sculpture 2 Same as ખોદા•મણ

ખોદા•ણ, *s n* Ground washed away by a current of water 2 Ground dug up

ખોદા•મણ,
ખોદા મણી, } *s f* Wages for digging

ખોદા વંદ, Same as ખુદા વિન્દ

ખોદુ,
ખોધુ, } *adj* Foolish, idiotic

ખો-ધો, *s m* [See ગો-ધો] A great bull

ખોપ, *s m* [See ખોફ] A quarrel

ખોપ, *s m* [S क्षुप a bush] The cane 2 A cloud 3 A debt (Used in Jhld and Kthd)

ખોપ ડુ, *s n* [Hem Des खुपा = S तृणादि मय वृष्टि निवारणम् a rain hood or protection against rain, made of grass leaves, &c, *fr* S क्षुप a bush] A cottage, a hut, a hovel

ખોપ•રી, *s f* [See ખોપ ડુ, *Cf* ખોપ•ર, કોપ રૂ] The skull

ખોપ રૂં, Same as કોપ રૂ

ખોફ, *s m* [P] Displeasure 2 Anger

ખોબ લો,
ખોબો,
ખોબ•ડો,
ખોભો, } *s m* [S ख an aperture of the human body + उभय both] The cavity formed by putting the two hands together.

Id ખોબો ભરવો To throw up handfuls of water for the benefit of the souls of dead relations ખોબો વાળવો To make a cup of the hollow of the two hands

ખોભ, Same as ક્ષોભ

ખોભ ણ,
ખોભ•ણી,
ખોભા ણ, } *s f* [See ખોભો] A hollow, a pit 2 A cave, a den

Id ખોભાણવાળુ Grooved

ખોભર ણ, *s f* [See ખોભર•વું] Delay (Used in Kthd)

ખોભર•વું, *v i* [See થોભ વુ to stop] To stop, to stand still (Used in Kthd)

ખોય, Same as ખો A ditch

ખોય•ણ, *s n* A firebrand

ખોય•ણી, *s f* [*Cf* Mar फोडणी, See ફોડ વુ to break] Oil or ghee heated with asafœtida, mustard, &c, as a sauce for a preparation of pulse, &c

ખોય•ણું, *s n* [See ખોય ણ] A fireband

ખોયલ, *s n* A cobbler's tool

ખોયું, *s n* [See ખોળિ•યુ an outer cover, or ઝોળી a hanging bag] A cradle

ખોરચો, *s m* An obstacle, a hindrance

ખોર, *adj* [P खोर enjoying *fr* खुर्दन to eat to enjoy] A suffix meaning "enjoying", "indulging oneself in," "addicted to"

ખોર ડ,
ખોર•ડુ, } *s n* [See ખોલી a room] A hut 2 A small house

ગોકળિયુ તો ગોવિંદ વિના, ખોરડ ખાવા ધાય રે
—ભોજોભગત

ખોર•ણું, Same as ખોય ણુ

ખોર•વું, *v t* [S क्षुर् to scratch] To stir up,

ખોરી ખોરી તને ખાળશે, જેમ લોઢું ઘડે લુહાર, રે
—ભોજોભગત

ખોરસુ, *s n* [See ખુરશી a chair] A three legged support

ખોરાક, *s m* [P *fr.* ख़ुर्दन् to eat] Food, victuals, a meal

ખોરાકી, *s f* Provisions; food 2 Subsistence, alimony

ખોરાકી-પોશાકી, *s f* [+ પોશાક dress] Food and clothes 2 Livelihood, maintenance, alimony

ખોરા-શ,; *s f* [See ખોરૂ] Rancidness.

ખોરૂં, *adj* [See ખાર, ક્ષાર, salt] Rancid

ખોલ, *s f* [See ખોલી a quiver] Hollowness. 2 A wedge 3 A loose covering made of metal or cloth

Id ખોલ ચડાવવી-ગઢવી To put a covering on ખોલ ભરવી To sew up a hollow part of a garment

ખોલ, *s m* [See ખાલ] The skin

ખોલ-ડી, *s f* [See ખોલો an ass.] The foal of an ass

ખોલ-ડો, *s m* An ass, a donkey

ખોલ-ણુ-હાર, *s m* [See ખોલ-વુ to open + હાર doing] He who opens

હીરામોતીની હાટડી, સદ્‌ગુરૂ ખોલણહાર
—પ્રીતમદાસ.

ખોલ વ-ણું, *s n* A coppersmith's tool

ખોલ વુ, *v t* [See ખોલુ loose] To open to unlock, to uncover

ખોલી, *s f* [Hem Des कुल्ही = S कुटी a cottage Or, S खोलि a quiver] A metal covering 2 A room

ખોલી, *s f* [See ખોલો an ass] A she-ass.

ખોલું, *adj* [See ખુલુ loose, or ખોલી a quiver] Loose, 2 Not light

ખોલો, *s m* [Hem Des खोलो = S लघु गर्दभ a small donkey *fr* S खर a donkey + लो, લો, dim] An ass, a donkey

ખોવ-રાવવું, *v t* [Caus of ખો-વું to lose] To cause to lose, to deprive of

Id રોટલો ખોવરાવવો To deprive a man of the means of his livelihood 2 To get a man dismissed from employment.

ખો-વું, *v t* [S क्षप् to cause to waste away *fr* क्षि, क्षप्, to waste away] To lose 2 To waste, to dissipate

Id પૈસો ખોવો To lose one's money આખી ઉમર તેણે એળે ખોઈ He lost his whole life, and gained nothing ખોવા વારો The time or chance of losing 2 Loss

નિકટ જઈએ તો, નયનનું સુખ પણ ખોવા વારો આવે.
—પ્રેમાનંદ.

ખોસ-વું, *v t* [S कुष to embrace] To force into, to drive in, to pierce

Id પાઘડીનો તોરો ખોસવો To set the tassels of a turban in their proper place કેદમાં ખોસી ઘાલવુ To put into a prison by force 2 To take into custody by force, to arrest કટાર-ખોસવી To put on a dagger

ખોહ, Same as ખો A ditch

ખોહા-ણુ, *s f* A precipitous bank of a river (Used in Jhālāwāḍ)

ખોહો, *s m* Lit A man standing upright 2 A strong but idle person 3. A nigger.

ખોળ, *s f* [S शुद्धि making clear or pure, an investigation, *fr.* शुध् to be pure *Cf* ખોજ] A search, an inquiry

Id ખોળ કરવી To make a search ખોળમખોળા, ખોળા ખોળ, A hasty search in several directions

ચરચર ધ્રુજે, કાંઇ નવ સૂઝે,
તેણે ખોળાખોળ અતિશય માંડી —પ્રેમાનંદ.

ખોળ, *s m* [Hem Des खल्ल = S पिण्याकम् a lump, *fr* S खल] An oil-cake

Prov ખોળનું ઘરાક ઘાચી Like goes to like

ખોળંબો, *s m* [M खोळंबा delay *fr* S ख the sky + अवलंब ,hanging] Stoppage, stay, detained, delayed, or stopped state, delay, detention

ખોળ-વું, *v i* [See ખોળ a search] To search, to seek for

ખોળાં-ખ-ખોળાં, } ખોળા-ખોખાં, } *s n pl* [Redup of ખોળ a search] A minute search

ખોળા-ધર, *s m* [See ખોળો the folds of a garment near the lap + ધર-વુ to hold] A surety

ખોળા-ધરી, *s f* The duties and liabilities of a surety, suretyship

ખોળિ-યું, *s n* [See ખોલી a quiver] A quilt, a cover for the bed 2 The body which covers or contains the soul

Id. તેમનું માત્ર ખોળિયુ જ જુદુ છે They have but one heart between them તેમનો જીવ ખોળિયામાંથી નિકળતો નથી They do not die in peace હરામખોરનું ખોળિયુ A rogue ખોળિયામા જીવ આવવો To be at ease after excitement

ખોળી, Same as ખોલી

ખોળો, *s m* [See ખોલી a loose covering] The lap 2 The folds of a garment near the lap

Id ખોળે લેવુ To adopt, to affiliate ખોળો પાથરવો To solicit, to supplicate ખોળો ભરવો To perform a ceremony at the first pregnancy ખોળે બેસાડવુ To take up & put in the lap 2 To adopt (a child) ખોળો વાળવો To pick up the folds of a garment ખોળે ઘાલવું To give away in adoption પહેલા ખોળાનું છોકરૂ The first-born ખોળે માથુ મૂકવુ To seek resort with, to seek the protection of 2 To place oneself at the mercy of ખોળે સોંપવુ To place under the guardianship of

Prov ખોળામા ખાવુ, પણ ભૂખ વિના ભાવે નહિ; ગળામા ગાવુ, પણ હરખ વિના આવે નહિ Delicacies without hunger are tasteless, and singing without one's heart in it is spiritless

ખોળા-ભર-ણું, *s n* A ceremony performed at the first pregnancy

ખ્યા-ત, *adj* [S *fr* ख्या to tell] Famous; renowned

ખ્યા-તિ, *s f* Fame, celebrity

ખ્યાલ, *s m* [P] Thought 2 Conjecture 3 Persecution, pursuit 4 A kind of musical mode

Id ખ્યાલ કરવો-લાવવો To imagine, to bring before the mind's eye 2 To conjecture; to guess ખ્યાલ છોડવો To give up a pursuit 2 To give up a bad habit. ખ્યાલ રાખવો To bear in mind ખ્યાલ ટપ્પા Particulr modes in music

નહિ જઈએ, કહે તો, નવ દિવસ, ખરો બતાવો ખ્યાલ,
એ વિજળી કયમ થશે, માનનીમા શો માલ ?
—સામળભટ.

ખ્યાલી, *adj* Full of breaks 2 *s m* A composer of a song in the tune called khyāla

ખ્યાલી ખુશાલી, *s f* [+ ખુશાલી.] Singing, dancing, and other pleasures, merriment

ખ્રિસ્તી, *adj* [Eng *Christ*] Christian *s m* A Christian

ખ્વાબ, *s m.* [P *Cf* ખ્વાબ] A dream, a vision

ખ્વાર, Same as ખુવાર,

ગ

ગ, The fourteenth letter of the Gujarāti Alphabet, and the third of the consonants

ગ, *s m* [See ગધાર] A short form of ગંધાર, the third note of the Indian gamut

ગ, *adj* [S *fr* गम् to go] Going, walking

☞ This word, or rather this part of the root गम् occurs only at the end of a compound, *e g* ખ-ગ Going, walking, or flying in the sky, a bird 2 A god ઉર-ગ Going, walking, or creeping on the breast, a reptile, a serpent

ગઈ, *adj f* [Fem past part of જ-વું See ગયુ] Past and gone

Id ગઈ કાલ Yesterday ગઈ ગુજરી Past and gone ગઈ પરમદીને On the day before yesterday (Loc of ગઈ પરમદિન The day before yesterday) ગઈ રાતરે, ગઈ રાતે, ગઈરાને, In or during the last night

Prov ગઈ વાત ભોથીએ ન વાંચે = ગઈ ગુજરી, ને મૂએ વિસરી No weeping over spilt milk = Done is done, and cannot be undone ગઈ વાતનો શોક ન કરવો Let by-gones be by gones ગઈ જુવાની, ને આવ્યો બુઢાપો A fall follows a rise ગઈ પલ પાછી ન આવે Time once past cannot be recalled, *i e* An opportunity

once past cannot be redeemed

ગઉ, *s f* [S गो, गौ] A cow

ગઉ-ચર, *s n* [S गोचर *fr* गो a cow + चर् to walk, to graze] A pasture, pasturage

ગઉ-દાન, *s n* [S गोदान *fr* + દાન a gift] The gift of a cow

ગ ગડ-વું, *v i* [Imit Or, S गर्ज् to thunder] To roll down 2 To peal, to thunder

Id તેના તો હાલ ગગડી ગયા His heart failed him, he lost all courage

ગ-ગડા-ટ, *s m* Thunder, a loud crash or peal, as of a large ball rolling down

ગ-ગડા-વવુ, *v t* [Caus of ગ-ગડ-વુ] To roll along 2 To carry on a business merrily and without any obstacle

Id ગોળો ગગડાવવો To throw an obstacle in the way of

ગગણ } *s n* [S] The sky, the heavens.
ગગન, }

Id ગગન સાથે વાત કરવી To deal with impossibilities to build castles in the air ગગન ગાજે છે The thunder rolls

ગગણ-ગાંઠિયા, *s m. pl* [+ ગાંઠિયા *fr* ગાંઠ a knot] A fried preparation of wheat flour in the form of knots

ગગરી, Same as ગાગર

ગગડું, *adj* [See કરકરું *fr* S कर्कर hard] Coarsely grounded

ગગરો, *s m* [See ગગરી ગાગર] A large round metal pot for fetching water

ગ-ગળ-વું, *v i* [Redup and Intens of ગળ-વુ to drop *fr* गल् to drop] To be wasted away 2 To become weak 3 To become pale

ગ ગળું, *adj* Rather ripe

ગગી, *s f* [See ગગો a boy] A girl 2 A daughter

ગગો, *s f* [Imit *Cf* કીકો] A boy, a lad. 2 A son

ગગ્ગો, *s m* The letter and sound ગ (ga)

ગગ્ગા, ગોરી ગાય વાય, ગગ્ગો, વાછરડું ચરવા જાય
—ભાષા

ગંગા, [S Intens *fr* गम् to go] The Ganges 2 A river

ગંગા-ગોળી, *s f* [+ ગોળી a round water pot] A large vessel for keeping drinking-water, out of which many persons drink with the same cup, and which therefore is called ગંગા-ગોળી (a vessel for the water of the sacred river Ganges)

ગંગા-જળ, *s n* [+ जल water.] The water of the Ganges. 2 *adj* Consecrated; holy

Id ગંગાજળ જેવુ Clear 2 Pure 3 Holy. ગંગા ન્હાયા Become free from trouble. ગંગા સ્વરૂપી A term of respect used in writing about a widow ગંગાસ્વરૂપ A term of respect used in writing about an elderly woman. ગંગાનો પ્રવાહ Lit. The flow of the waters of the Ganges. 2 An eloquent delivery 3 Pure and purifying (of a holy stream, or of caste people collectively)

ગંગા-જળી, *s f* A metallic pot with a narrow neck, in which water brought from the Ganges is kept 2 A species of horses

ગંગા-જમની, *adj* [+ यमुना the Jamna] Having one colour in one border and a different one in the other (of a dhotar).

ગંગા-પુત્ર, *s m* [+ પુત્ર a son.] A Brāhman living on the banks of the Ganges and working as a priest for the pilgrims

ગંગડી, *s f* A kind of tree

ગંગે-રી પાન, *s n* [See ગંગા + पान *fr* S पर्ण a leaf] A kind of betel leaf having a white colour like the water of the Ganges

ગંગોદક, [S *fr* + उदक water] Same as ગંગા-જળ

ગચ, *s m f* [See ગચ્ચ tightly] Mortar; cement

ગચ-કડું, } *s n* [Imit + ક & ડુ dim.]
ગચ કિ-ચુ, }

Bobbing up and down 2 Retching, vomit. 3 Eructation.

ગચ ક-ડું, } *s n* [See ગચ્ચ tightly
ગચ-ક ડિ ચું, }

+ ક dim + ડુ dim] Strenuous struggling and striving

ગચ઼્ન, *adj* Maddened

ગ ચર-કું, *s n* [See ગચ-ક-ડુ] Eructa

tion, belching

Id ગચરકુ આવવુ To eructate, to belch

ગચા-ગચ, Same as ખિચો-ખિચ

ગચેઠો, s m [See ગચ્ચ + વૃત્તિ state] A lump

Id લટિયાના ગચેટા બાઝી ગયા The flowing hair has been matted together

ગચ્ચ, adv [Imit Or, S घट्ट् to shake, to rub Or, S ग्रथित woven together fr ग्रन्थ् to weave] Tightly, firmly, fast

ગચ્ચિ-ચુ, s n [See ગચ] A block of stone or bricks mixed with chunam or earth

Id ગચ્ચિયુ નાખવુ To throw an obstacle in one's way, to interrupt, to hamper

ગચ્ચી, s m [S गच्छ fr गम् to go] The number of terms in an Arithmetical Progression 2 A class, an order

ગચ્છવુ, v i [S गम्, गच्छ, to go] To go

ગચ્છંતી, s f Making off, taking leg bail, running away

ગજ, s m [S] An elephant

Prov રજનુ ગજ કરવુ To make a mountain of a mole hill

ગજ, s m [P fr Dh Des. गज्जो = S यव a barley-corn] A measure two feet long 2 A bar of iron

Id ગજ ગજ કુદવુ Lit To leap high 2 To leap with joy એના માથામા ગજ ઘાલ્યા છે He talks without restraint એના ટાંટિયામાં ગજ ઘાલ્યા છે He is not tired of walking ગજ જેવુ Strong and unbending

Prov ગજ બળે, પણ તસુ ન ફુટે Much smoke, but no fire ગજે તસુ જાય Little mistakes may be overlooked in the face of great merits

ગજ-કણુ, s n [See ગજ two feet + ખડ a piece of cloth used for a bodice] A particular kind of cloth of which bodices are made

ગજ-કરણ, s m [S गज कर्ण fr गज an elephant + कर्ण the ear] The god Ganapati, from his having ears like those of an elephant 3 Ringworm, from the skin having the appearance of that of an elephant's ear

ગજ-કરણી, s f [+ કરણી doing] A process of cleansing the stomach and bowels, adopted by yogis (ascetics), in which a large quantity of water is drunk and vomited

ગજ-ગામ, adj [+ S गम् to go] Mounted on an elephant

એને હાથે એક પુષ્પ છે, હું તારો ગજગામ રે
—ગોવિંદ.

ગજગામી, adj m f n
ગજગામિની, adj f
[S fr + गम् to go] A woman of a stately and majestic (elephantlike) gait

ગજ-ગૌરી, s f The image of Pārvatī seated on an elephant

ગજ-ઘંટ, s m A bell dangling on each side of a riding elephant

ગજ ઘંટ નાખીને ઉંટ હગાર્યા, પક્ષીની કીધી પ્રતિપાળ
—મુકુંદ.

ગજ-છાયા, s f [S गज the 13th lunar mansion + छाया shade] Those days of the month of ભાદરવો during which the moon dwells in the 13th mansion

ગજ-દળ, s n An army consisting of elephants.

ગજ-ધર, s m [See ગજ two feet + ધરવુ to hold] A tailor

ગજધર કહે, "દહાડા પાધરા હતા,
શિવ વરદાનની છાપ છે રે " —સામળભટ

ગજ-પતિ, s m [S fr गज an elephant + पति lord fr पा to protect] A possessor of an elephant or elephants 2 A person at the head of the line of elephants in an army

ગજ-દંત, s m [S गज an elephant + दन्त a tooth] Ivory 2 Ganapati the god of learning, so called from his having two tusks like those of an elephant

ગજ-પીપર, s f [+ પીપર fr S [illegible]] A medicinal drug, long and large pepper

ગજબ, s m [Ar] Oppression, an outrage 2 Affliction; a calamity 3 Wonder 4 adv Very much

ગજબી, adj Oppressive

ધણી ગજણી, રે ગિરધારી, ઘર આવું રે,
આપ તમારી —દયારામ

ગજર, } ગઝર, } s m [Imitative Cf Eng Buz Or, S गर्ज् to thunder] The rapid ringing of a bell at the end of each quarter of the day 2 The evening time 3 A loud repeated sound

ગજ-રાજ, s m [S गज an elephant + राजन्, રાજ, a king fr राज् to shine] A large elephant

ગજરો, s m [P] A wreath of flowers

ગઝલ, s f [P] An ode 2 A peculiar Persian air in music

ગજ વ-વું, v t [Caus of ગજ-વુ to thunder] To proclaim loudly 2 To make (a place) full of business and bustle

ગજવુ, s n [See ગુંજુ] A pocket in a coat, &c

Id ગજવાના વર A bridegroom born of a high family and requiring to be propitiated with presents ગજવું ભરવું To give a bribe ગજવુ જોઈ વાત કરવી Look before you leap, i e, Cut your coat according to your cloth ગજવામા ઘાલવુ To bring under one's control 2 Not to care about

ગજવા-કાતરૂ, s m [+ કાતર-વુ to cut with a pair of scissors] A cut-purse, a pickpocket

ગજ-વેલ, s f [P गज two feet + S वेला, વેલો, a creeping plant] Steel 2 A superior kind of rice

ગજ-શાળા, s f [S गज an elephant + शाला a place] A stable for elephants.

ગજાનન, s m [S fr आनन face] Ganapati, so called from his having the face of an elephant

ગજાર, s f [See ગોજાર] A dining room

ગજા-વ-વું, Same as ગજ-વ વું

ગજિ યા, adj m pl Same as ગઝી-યુ

ગજિ-યા-ણી, s f A kind of silk cloth made up in strips measuring one ગજ (two feet) in breadth

ગજિ-યું, adj [See P ગજ a measure of two feet] Measuring a ગજ (two feet) in breadth

Id ગજી પનો, ગજિયા પનો, Breadth measuring two feet

ગજિ યો, s m [See P ગજ a bar of iron] A bar of iron used to fasten a door

ગજિ-યો, s m } ગઝી, s f } A kind of coarse cotton cloth made up in webs measuring one ગજ (two feet) in breadth

ગજું, s n [See ગજવુ, ગુંજું, a pocket] Power, capacity; reach, range

Id ગજુ તપાસવુ To examine one's resources with a view to determine what one is able to do

Prov ગજા પ્રમાણે ખરચ કરો Cut your coat according to your cloth ગજા વિનાની ગોઠી, ને આભલાનું ગાડું To drive a snail to Rome

ગજેન્દ્ર, s m [S fr गज an elephant + इन्द्र the lord of gods] A king of elephants, a very large elephant

ગઝાર, s m [See ગજ ધર] A head-carpenter

ગઝર, s f [See ગજર] Morning; day-break

ગંજ, s m [P = S] A heap, a pile, a stock 2 A number of things of the same kind forming one whole set

ગંજન s n [S] Oppression 2 Contemning, disrespect 3 Putting to shame 4 adj Oppressive 5 Disrespectful 6 Putting to shame 7 Surpassing, superior

ગંજ-વું, v t To oppress 2 To over-power 3 To harass

પ્રેમને ભૂપ ન ગંજે —સામળભટ.

ગંજાવર, adj [P See ગજ a heap + અવર great] Vast 2 Very large 3 On a large scale

ગંજિ-યું, s n One out of a set of similar things

ગંજી, s f A hay stock

Id ગંજીમાંનો સાપ A secret enemy

ગંજી-ફરાક, [Eng Gauge+Eng Frock] An inner garment worn close to the body, made of guage cloth

ગંજીફો, s m. [P] A pack of cards; a card

ગંજે-રી, *adj* [See ગાંજો] Addicted to smoking gânjâ, bhâng, &c

ગટ,
ગટ-ગટ,
ગટ-ક, } *adv* [Hem Des घुट्ट=S पिबति he drinks Or, Imit] Gurglingly, noisily or greedily (drinking)

Id ગટક ઉતરવું-ઉતરી જવું To be swallowed with ease ગટગટક મણકા મૂકવા To count one's beads rapidly ગટક કરી જવું To misappropriate fraudulently and secretly

કથા રે કહું છું કુંવેરની, ને સગઝળનું મન થાય;
આવી કેરી કાકરી, તો ગટક ઉતરી જાય —ભાષા
આટક માળા, ગટક માળા, મોટા મણકાવાળી,
અરધી રાતે સાર ખખડાવ્યો, મેર મારી સાળી —ભાષા

ગટ કાવ-વું, *v t* To drink or eat with ease

Id ગટકાવી જવું To misappropriate

ગટ-પટ, *s f* [Imitative] A slow and secret talk 2 A familiar conversation 3 A familiar intercourse

ગટર, *s f* [Eng Gutter] A gutter, a drain

ગટર-પટર, *s f* [See ગટ પટ] A familiar intercourse 2 The act of prejudicing the mind

ગડુ ચી, *s f* [S कटु की *fr* कटु bitter] A kind of creeping plant, bearing bitter fruits

ગટ્ટુ, Same as ગટ, ગટ-ક

ગઠ્ઠી,
ગઠ્ઠુ, } *adj* [Hem Des गिठ्ठो = S वामनः a dwarf *fr* S ग्रन्थि a knot *fr* ग्रन्थ् to weave] Short and fat, compact

ગઠિ-યો, Same as ગંઠિ યો

ગઠ્ઠો, *s m* [S ग्रन्थि a knot *fr* ग्रन्थ् to weave] A knot 2 A lump 3 A conglomerated mass

ગડ, Same as ગાંઠ, ગ્રંથિ

ગડ-ગચ્ચો, *s m* [See ગડ + ગચ્ચ redup, or See ઘટ Mar घट, tight] A crowd, a confused mass of things

ગડ-ગડ, *adv* [Imitative of the sound] Thundering, rolling

ગડ-ગડ-વું, Same as ગ-ગડ વું

બાણાસુરને બાડવે ગડગડિયા નિશાન રે —પ્રેમાનંદ

ગડ-ગડા-ટ, Same as ગ-ગડા ટ.

ગડ-ગડા-વ-વુ, *v t* To cause to roll or thunder

Id હુક્કો ગડગડાવવો To smoke a hubble-bubble

ગડ-ગુમડ, *s n* [See ગડ+ગુમડુ] Either a knot or a boil

ગડ ડ-ગાફ, *adv* [See ગડ ગડ + ગુપ્ત] Vanishing suddenly

ગડડગાફ ગયા, પોહોંચ્યાના પરમાણ કોઈએ મોકલ્યા નહિ —ધીરો.

ગડદા-ગડદી, *s f* [Redup of ગડદો] Wrestling, an appeal to blows

ગડદા-પાટુ, *s n pl*
ગડદા-પેચ, *s m pl*
ગડદા-મુક્કી, *s f pl.* } [See ગડદો + પાટુ, પેચ, મુક્કી] Blows, fist-cuffs

ગડદી, *s f* [See ગડદો *fr* ગરદ *Cf* Mar गर्दी *fr* P गिर्द dust] A crowd

ગડદો, *s m* [Hem Des गुडदालिअं = S पिण्डीकृतम् formed into a ball] A beating with the fist

Id ગડદો મારવો To beat with the fist ગડદો ખાવો To be beaten with the fist ગડદો મારવો-ખાવો To dine at another man's house and to invite him to dine 2. Social intercourse

ગડ-બ, Same as ગડ.

ગડ-બડ, *s f*
ગડ-બડા-ટ, *s m* } [Imitative of the sound or motion See બડ-બડ, ગડ redup] Clamour, an uproar 2 Bustle, hurry 3 Disorder 4 Commotion, tumult

ગડ બડ-ગોટો, *s m* [+ ગોટો a ball] Disorder, confusion

Id ગડબડ ગોટો વાળવો To make a muddle, to spoil by commixing

ગડ-બડ વું, *v i* To roll along with clatter

ગડ બડ-સડ-બડ, *s f* Same as ગડ બડ-ગોટો

ગડ-બડિ યું, *adj* Brisk, busy, active 2 *s n* A summersault

ગડબ વું, *v t* [Imitative of the sound. Or, See ગુપ્ત or ગડદો] To press much 2 To beat severely

ગડ-ભાગ, Same as ઘડ-ભાંગ.

વિચાર મનમા અતિ થયો, કરવો કવણ ઉપાય,
ગડભાગ લાગી ઘડિ ઘડી, ખવાય કે ન ખવાય
—સુકુંદ

ગડ-મથ-લ, [See ઘડ-વુ+મથ-વુ] Same as ગડ-બડ

ગડ-વું, *v i* [Passive form of ગાડ-વુ] To be buried, to have gone into, to penetrate
ભુજ પાસે ભીડતા ત્રણ કણ ગડિયા રે,
કે શુ એને કાળજડે કઠોર કુચ નડિયા રે—દયારામ

ગડ વુ, Same as ગડ-ગડ વું
ગડિયા મારે નિરસેના નીશાન —આનંદ

ગડ-વો, *s m* [S गड्डु क a water pot See ઘડો] A metallic water-pot with a circular seat

ગડા-કુ, *s m f* [S गुड molasses+ તમાકુ] A preparation of tobacco with molasses for smoking

Id. ગડાકુ થવુ-બનવુ To be senseless through intoxication થાકીને ગડાકુ થવુ To be quite exhausted

ગડાગો, *s m* [S गुड molasses + आकर a mine] A small pit in which the seeds of sugar-cane are kept

ગડાગો, *s m* [See ગાડ-વુ + આકર a mine] The foundation of a building

ગડા-રો, *s m* [See ગાડી] The space between the two ruts of the wheels of a carriage 2 The space between the hinder-legs and the fore-legs of a quadruped 3 The trunk of a quadruped

ગડિ-યું, *s n* [See ગેડ, ગડી] A bundle of tobacco leaves

ગડિ-યો, *s m* [See ઘડ, ઘડી, ઘડી] A table of multiplication of a certain number successively multiplied by 1, 2, 3, &c, up to 10

ગડી, *s f* [See ગેડી] The groove of a pulley 2 [See ગ્રંથિ] A globule formed in fried cakes 3 *s m* [Mar गडी a companion a servant See ગડ, ગડી] A domestic servant, a labourer 4 *s f* Same as ઘેડ

Id ગડી પડવી To be formed into a knot or globule ગડી વાળવી To fold a garment

ગડુ-ચી, *s f* [See ઘોડી + P चेह् diminutive Or, Mar घड ञ्ची a tall stool on which a drum is beaten *fr* S घट, ઘડો, a pot, a drum, + वादित्रं, વગાડ વુ, to cause to speak *fr*. S वच् to speak] A tripod

ગડો, *s m* [See ગાગડો, કાંકરો] A large pebble, a lump
ઝીણી રેતીમા ગડા નહિ લાભે, જ્યમા રજ સમાય
—ઓખાભગત.

2 [See ગઢ a fort] An octroi, a duty levied at the gates of a town (used in Kthd)

ગઢ, *s m* [Hem Des गढो *fr* S दुर्ग *fr* दुस् with difficulty + गम् to go] A hill, a mount 2 A hill fort

Id ગઢ લેવો-જીતવો To accomplish a great and difficult work ગઢ ઉકેલવો-ઉથલાવવો To work out a revolution, to revolutionize

ગઢ-પતિ, *s m* [+ પતિ] The governor of a fort

ગઢ-વી, *s m* [+ S वाही defender *fr* वह्, વહે-વુ to carry] The governor of a fort 2 A bard, a panegyrist

Prov ગઢની ઘેરના ઘેર Great pain, little gain Tall talk & no work

ગઢ વું, *s n* [See ઘડો + P क, का, dim] A small jar

ગઢ વુ, Same as ઘડ વું

ગઢી, *s m* [See ગડી, 3] An inhabitant of a hill fort

ગઢાણ, *s n* [Guj ગઢ + આગણ] Pasture-land, a meadow

ગઢેરો, *s m* [A metathesis of ઘરડો Or, See ગઢી + રો dim] An elderly man

ગણ, *s m* [S *fr* गण् to count] A multitude
હરિ મૃગ ગણ સા'વા, આવતા બે હલવા,
મરણ શરણ લવા, અગ ચિંતા પલવા —પ્રેમાનંદ.

2 A class 3 A foot in prosody 4 A troop of the attendants of Shiva

ગણ, Same as ગુણ

Id See under ગુણ

Prov ગણના ભાઈ દોષ Returning evil for good

ગણ કો, *s m* [See ગણ વુ]An astrologer

ગણ-કાર વું, } *v t* [See ગણ-વુ] To
ગણ ગાર વું, } mind 2 To obey 3 To regard

ગણુ-ગણુ, *s n* [Imitative of the sound] Humming

ગણુ-ગણુ તું, *adj* Humming 2 Murmuring, complaining

ગણુ-ગણુ-વુ, *v t* To hum 2 To murmur, to complain

ગણુ-ગણાટ, *s m* [+ वृत्ति] A humming sound 2 Grumbling, a complaint

Id ગણુગણાટ કરવો To grumble, to complain

ગણુગેટી, *s f* A kind of tree

ગણુ તર, *s n* [See ગણુ વુ] Act of reckoning, calculation, computation

ગણુ તરી, ગણુ-તી, ગણુ ત્રિ, } *s f* Calculation, computation 2 The method of calculating 3 Account, estimation 4 Value, work

Id ગણુતરી કરવી To count ગણુતરીમા લેવુ To be included in a list 2 To consider valuable ગણુતરીમા હોવુ To be considered valuable ગણુતરીની બહાર હોવુ To be rejected from admission into a class 2 To be not included in a calculation 3 To be not included in a list

ગણુ-ના, *s f* Calculation 2 Honour, reputation 3 Estimation

ગણુ-નીય, *adj* Fit to be reckoned 2 Fit to be considered or respected

ગણુ-પતિ, *s m* [S *fr* गण a crowd + पति a lord *fr* पा to protect] Lit The leader of a class or community Hence, 2 The god Gana pati worshipped first on all auspicious occasions, the god of learning

Id ગણુપતિ પધારવા To have a corpulent body 2 To be big with child (vulgar) ગણુપતિ બેસવા To be begun under favourable circumstances, to be begun

ગણુ-રવ, *s m* [See ગણુ-ગણુ વુ + રવ] Humming, a hum

ગણુ-વત, Same as ગણોત

ગણુ વું, *v t* [S गण to count] To count, to number 2 To work sums 3 To regard, to value

દ્રોપદી, "હરી હુ ન ગણી, જયદ્રથ આ વાર રે"

—પ્રેમાનંદ

Id અગિયાર ગણુવા=નાસવા ગણુવા To run away સરવાળો ગણુવો To work a sum in Addition હિસાબ ગણુવો To work a sum or a problem in Arithmetic હિસાબમા ગણુવુ To consider valuable ગણ્યા ગાઠ્યા In a limited number ભણ્યા પણ ગણ્યા નહિ Learned but not practical

Prov ગણે તો દેવ, નહિતર પથ્થર Faith is everything

ગણુ-સારો, *s m* [See ગણુ ગણુ+અણુસારો] A guess made from a sound

ગણા વુ, *v i* [Pass of ગણુ વુ] To be counted 2 To be regarded

Id તેના દહાડા ગણાઈ ચુક્યા છે His days are numbered ચાર લોકમા ગણાવુ To be respected among the people

ગણિ ક, Same as ગણુ ક

ન જમે અન્ન, ન પાણી પીએ, કોઈ ન જાણે કારણ કીયે,
પૂજ, પૂછારણ, ને ઉતાર, ભૂવા, ગણિક મેલ્યા ઠાર

—સામળભટ

ગણિકા, *s f* [S] A courtezan, a harlot

ગણિ ત, *adj* [See ગણુ વુ] Counted, estimated 2 *s n* Mathematics

ગણિત-પ્રમાણ, *s n* [+પ્રમાણ *fr* प्र forth + मा to measure] Arithmetical proportion

ગણિત-શ્રેઢી, ગણિત-શ્રેણી, } *s f* [+ श्रेढि श्रेणि a series] An Arithmetical Progression

ગણું, *adj* [S गुण multiplication See ગુણ વુ] (Used at the end of numerals to show) Multiplied into, 'times"

ગણેશ, *s m* [S गण a crowd + ईश a lord] Same as ગણુ-પતિ

Id ગણેશ બેસાડવા To begin a ceremony

ગણેશિ-યું, *s n* / ગણેશ યો, *s m* } [S गण a class, a number, + ईश the lord *fr* ईश् to rule] An instrument for digging used in pulling down a wall, &c

ગણોત, *s n* [S गण a number + पत्र a letter, a document, or પતિ lord, *Cf* ગણુ-પતિ, ગણુ વત] Tenancy 2 *s m* A tenant, a lease holder

ગણોત-નામું, *s n* A lease of land given by the proprietor to cultivators.

ગણોતિ-યો, *s m* A tenant, a lease-holder

ગંઠ-ણુ, Same as ગાઠ-ણુ.

ગંઠ-વુ, Same as ગાઠ-વું

ગંઠા-મણુ, *s n f* } ગંઠા-મણી, *s f* } Wages of knitting, tying, or wreathing 2 Skill in knitting, tying, or wreathing

ગંઠા વ-વું, *v t* To get beads or small parts of an ornament stringed and tied together

ગંઠા-વું, *v i* To be stringed, fixed, or tied in a string

ગંઠિ-યો, *s m* [S ग्रन्थि a knot *fr* ग्रन्थ् to tie, to weave] A pick pocket, a swindler

ગંઠી-છોડ, } ગંઠી-છોડો, } *s m.* [+ છોડ-વુ] A pick-pocket

ગંઠો, *s m* [S ग्रन्थि a knot, or कण्ठ the neck.] A neck-lace 2 A bundle 3 [Mar गुंठा *fr* Eng Gunter] A measure of 8 feet

ગંઠો ડો, *s m* [See ગાઠિ-યો] An anklet 2 An armlet 3 A medicinal drug consisting of knotty roots or twigs

ગંડ, *s m* [S] The cheek 3 The temples

ડોલે મુકુટ શિર પર હરિને, કુંડલમંડિત ગંડ
—દયારામ

ગંડ-ક, *adj* [See ગાડુ or ગાડુ] Mad, stupid

ગંડ-માળ, *s f* [S गण्ड the temples + माला a garland] Inflamation of the glands of the neck.

ગંડ યો, *adj m* [See ગાડુ + P वा dim] Stupid, senseless.

ગંડવો, *s m* [See ગાડ + P वा dim] *s m* A procurer, a male bawd

ગંડ-સ્થળ, *s n* [S *fr* गण्ड the temples + स्थल a place] The temples

ગંડિ યો, } ગંડુ, } *adj m* [See ગાડુ] Stupid or senseless (a man)

ગંડેરી, *s f* [Dh Des इक्षु गंडीरी, Hem Des गंडीरी = S इक्षुखण्डन् a piece of sugar-cane *fr* S ग्रन्थि a joint, a knot] A piece of sugar cane peeled

ગંણી, Same as ગળ-ણી

ગંણું, Same as ગળ-ણું,

ગત, *adj* [Hem Des गयं = S मृतम् dead *fr* S *fr* गम् to go] Past, gone

રામ નામ સત્ય છે, ને મુવુ એ ગત છે —ભાષા

Id ગત થવુ To be gone or past 2 To die ગત ખાવુ To be defeated (used in Kthd)

ગત, *s f* [Used for ગતિ] State, condition 2 Power, ability

ચૌદ લોકમા જયાની ગત્ય, તારૂં કારજ થાશે સત્ય
—પ્રેમાનંદ.

3 Art, tact, skill 4 A musical time or measure

સગીત, નૃત્ય, ગત, અકથિત અનુપમ, ઉપમા દેઉં કેઈ?
—દયારામ

5 Manner of going or living 6 A peculiar nature 7 The condition of the soul after death

Id ગતે જવુ To be admitted into heaven after death ગતે ઘાલવુ To perform the obsequies to get the soul of a dead person admitted into heaven. 2 To turn to account એની ગત ન્યારી છે His power or skill is peculiar સતારની ગત A performance on a સતાર (a musical instrument) વાણિયા ગત The peculiar nature or manner of a Baniā એ પોતાની ગત રમી ગયો He used his tact or skill ગતે ગગ થવુ To be equal (of the profit and loss in trading)

ગત ક-ડું, *s n* A curiosity, a wonderful thing 2 A joke

Id ગતકડા કાઢવાં To make jokes, to make jocular gestures

ગતાગત, *adj* [S *fr* गत gone + आगत come *fr* आ upto + गम् to go] Going and coming 2 *s n* A reiterated motion

ગતાગમ, *s m* [S गत gone lost, + आगम acquisition] The acquisition of that which is lost 2 Knowledge

ગતાનુગતિ ક, *adj* [S *fr* ગત gone + अनु after + ગતિ] Blindly following those that have gone before

ગતિ, *s f* [S *fr* गम् to go] Motion 2 Access 3 State, condition

એક હતો વાનર-અધિપતિ, તેને પૂછી એની ગતિ,
"કહો કપીરા હમને નેહનુ વેર નિપન્યુ, કારણ કહુ"
—દયારામ.

4 Power, strength 5 The power of the intellect 6 The state of the soul after death
જો વિચારિ, જીવ, તારિ શી વલે થશે,
શી વલે થશે રે, મૂરખ શી ગતિ થશે —દયારામ
વણ અપરાધે પ્રલ્હાદ પીડયો,હિરણ્યકશ્યપ અભાગી રે,
શ્રી નરહરિ પાસે પ્રલ્હાદે, તેની પણ ગતિ માગી રે
—દયારામ
7 Fate, fortune 8 End, termination. See ગત, *s f*

Id એમા મારી ગતિ ચાલતી નથી I can make no progress in this matter 2 I have no access to this thing આગળ શી ગતિ કરવી? What is to be done now? તારામા ક્યારે ગતિ આવશે? When will you know this? ગતિ થવી To obtain salvation સસાર વ્યવહારની ગતિ Knowledge of the world and its ways ગતિ આપવી To put into motion, to set in motion ગતિ, બળની કૃતિ Motion is the result, exertion, or manifestation of a Force

ગતિ-ભંગ, *s m* [S + भङ्ग breaking *fr* भञ्ज् to break] Stoppage 2 Want of power

ગતિ•માન્, *adj* Moving

ગતિ યું, *adj* [See ગત, ગતિ] Gone to heaven, admitted into heaven 2 Skilful in accomplishing one's object

ગતે-ગતું, *s n* [S गत gone + आगत come] The acquisition of what has been spent *Cf* ગતાગમ

ગદ, *s n* [See ગત, ગત ખાવું] A defeat n a game, loss in a play (used in Kthd)

ગદ, *s m* [See ગદા] A mace-bearer
વીએ ગદ વાતો સુણી, મણો કર્યો ઉપદેશ —પ્રેમાનંદ

ગદ, *s m* [S] Disease

ગદ•ડું, *s n* [See ગદ ગદ + ડુ dim, also See ગત ડ•ડું] An excuse, a pretext

ગદ-ગદ, *adv* [Imitative of the sound.] Faltering; sobbing

Id. ગદગદ કંઠ A faltering voice

ગદ-ગદિ ત, *adj* Faltering, sobbing

ગદ-ગદું, *adj* Softened though really unripe (a fruit, &c)

ગદ•ડ વું, *v t* [Imit See કુદ•વું to leap] To tread, to trample

ગદ-ગદ, *adj* [Imit of the motion] Swarming with (insects)

ગદ-બદિ•યાં, *s n pl* [Imitative of the sound or motion] Immense wealth

ગદડું, *adj* [See ગરદ dust Or, Mar गव्हळ grass trodden by cows *fr* S गो a cow + दल् to tread] Dusty 2 Dirty

ગદ વું, *v i* [See ગોધો a strong bull] To stand firm (used in Kthd)

ગદા, *s f* [S] A mace, a club.

Id ગદાઘાત A blow with a mace ગદા-યુદ્ધ Fighting with maces as weapons. ગદા-ધર Lit One who bears or uses a mace 2 An epithet of the god Viṣṇu

ગ•દા•ર•વું, *v t* [Caus of ગદ•વું.] To hold firm, to support (used in Kāṭhiāvāḍ)

ગદિયાણી, *s f* A kind of plant

ગદિયાણો, *s m* A weight equal to half a tolā or 52 grains Troy

ગદે લું, *s n* [See ગાદી] A quilt

ગદ્ગદ, Classical form of ગદ-ગદ

ગદ્ય, *s n* [S *f*. गद् to speak] Prose

Id ગદ્ય-પદ્ય Prose and poetry ગદ્ય-બંધ Composed in prose ગદ્યપદ્યાત્મક Consisting of prose and verse

ગધા•ડિ•યું, *s n* [See ગદ•ડ•વું] A piece of wood, in which the axles of the wheels of a carriage are fixed

ગધા•ડી, } ગધે•ડી, } *s f* [S गर्दभी] A she ass

Prov ગધેડી ગંગામા નહાય, તો એ ગાય ન થાય A rogue is still a rogue, though he puts on a surplice ગધેડી ઉકરડે ચઢી A fool puffed up with an idea of his own importance

ગધા ડું, } ગધે•ડું, } *s n* An ass

ગધા•ડો, } ગધે•ડો, } *s m* [S गर्दभ] An ass, a donkey 2 A stupid man, a dunce

Id ગધેડા બનવું=ગધેડે ચઢી ઘેર ઉતરવું To be made a fool of ગધેડા વહિતરું કરવું To work hard without a proper remuneration ગધેડાનું પુછડું આમળે એવો A fool,an illiterate person ગધેડાનું પૂછડું પકડી રાખવું To be obstinate even to one's own injury or loss ગધેડાનો પાછલો પગ Making no distinction between good and bad, or right and wrong 2 Doing harm

without discrimination ગરેરે ગવાનુ To be very cheap 2 To be disgraced

Prov ગધેડાને ડફણા, ને તેજને ઇશારત A word to the wise, and a rod for the fool's back ગધેડા ઉપર અંબાડી Spending much on a worthless object to make it look better ગધેડાનુ પૂછડુ સાહ્યુ, તે સાહ્યુ Firm in one's obstinacy ગધેડાની જોરે ઘોડુ બાધે, તો છ મહીને ભુંકતા શીખે An evil lesson is soon learnt ગધેડાના લીંડાએ પાપડ થાય, તો ગાડદનો ભાવ કોઈ પૂછે નહિ=ગધેડાથી મુલક લેવાય, તો પછી ઘોડાનો ભાવ કોણ પુછે ? The use of a thing determines its value ગધેડાની ગાય ન થાય You cannot wash the black a-moor white ગધેડાનુ મોઢુ કુતરે ચાટ્યુ Two of a feather flock together ગધેડાને પણ તાવ આવે એવુ Very irritating ગધેડાને માથે શું શીંગડા હોય છે ? Nothing outward betrays a fool ગધેડાના પાછલા પગ જેવો (વાંકો) The greatest fool. ગધેડું ઉકરડો દેખી ભુંકે Like goes to like ગધેડે બેસીને ઘેર ઉતરવું To complete one's disgrace ગધેડાનો વિવાહ, ને પાટુએ રળિયાત Injury is the sure reward for keeping a fool's company ગધેડાને વળી બગાઈવળગી Confusion worse confounded.

ગધે-વાન, *s m* The owner of an ass

ગધો, } ગદ્ધો, } *s m* [Dh Des गद्दहो *fr* S गर्दभ] An ass

Prov ગદ્ધેને ખાયા ખેત, નહિ પુણ્ય નહિ પાપ Kindness is lost upon an ungrateful man ગદ્ધા ક્યા જાને જાફરાનકી બાત A fool cannot appreciate merits.

ગદ્ધા-ઈ, *s f* Folly, stupidity

ગદ્ધા-પચીશી *s f* [+ પચીસ] The age of twenty-five or thereabouts when a man has wild and foolish ideas in his head

ગદ્ધા-પાટુ, } ગદ્ધા-મસ્તી, } *s f* Wild and foolish pranks

ગદ્ધા-વહિ-તરું, *s n* [+ વહિ-તરું] Useless drudgery

ગધિયું, *s n* A kind of thick old coin

ગદ્ધી, Same as ગધે-ડી.

ગનિમત, *s. f* [P] A blessing, good fortune

ગનીમ, *s m* [Ar] An enemy, an open foe

ગનેહને, *adv* [P] By a guess

ગંદ-કી, *s f* [S गन्ध smell] A stink, a stinking spot

ગંદ-વાડ, } ગદ-વાડો, } *s m* [+ વૃત્તિ] A stink 2. Filth

ગંદું, *adj*. Filthy, dirty, nasty

ગધ, *s f* [Hem Des गधि ओ = S दुर्गंध a bad smell, *fr* S गन्ध smell.] Smell; scent 2 A dirty smell 3 The smallest degree

ગંધક, *s m* [S] Sulphur

ગંધ-ઘાણુ, *s f* [Guj ગધ + ઘાણુ] Strong stink

ગંધ-પુષ્પ, *s n pl* [S *fr* + पुष्प a flower] Sandle ointment and flowers, esp used in the worship of gods and Brāhmans

ગંધરવ, } ગધર્વ, } *s m* [S] A musician, a chorister 2 A class of demi gods whose occupation is music and singing

ગંધર્વ-નગર, *s n* [S + नगर a town] The city of the Gandharvas (ગન્ધર્વ) 2 A fictitious town which appears and disappears at its pleasure 3 Mirage

ગંધર્વ-વિવાહ, *s m* } ગધર્વ-લગ્ન, *s n* } [S *fr* + विवाह marriage *fr* वि apart from and वह् to carry, and લગ્ન] A love-marriage a marriage contracted by reciprocal affection

ગંધર્વ-વેદ, *s m* [S *fr* + वेद the scriptures, knowledge, *fr* विद् to know] The science of music

ગધ-સાર, *s m* [S *fr* ગંધ + सार essence] A fragrant pigment

ગંધાક્ષત, *s m pl* [+ અક્ષત] Sandal ointment and grains of rice, used as materials of worship

ગંધા-તું, } ગંધા ય લું, } *adj* Stinking 2 Putrified

ગંધાર, *s m* [S गान्धार] The third of the seven primary notes of Hindu music.

ગંધા-વું, *v i* [See ગધ] To stink, to emit an offensive smell 2. To be putrified

ગંધિ યા-ણુ, Same as ગધિ-યાણુ

ગંધી-લું, *adj* Malicious, peevish, quarrelsome

ગપ, *s f* [See ગુફ્તેગુ] A common report, a popular talk, a rumour 2 Prattle, chatter

Id ગપ ચાલે છે There is a rumour, a rumour is in circulation ગપ મારવી-ઉડાવવી-હાંકવી To put a rumour into circulation 2 To tell an extravagant story, to exaggerate matters ગપે ગપ ચુમાળશો Giving an exaggerated account of 2 Speaking without a foundation in truth

ગપ-તાલિ યું, *s n* [S गुप्त secret *fr* गुप् to protect + તાળી clapping of the hands] Theft

ગપ-સપ, *s f* [Reduplication of ગપ] Rumours of several kinds and of several degrees of truthfulness, idle talk on several subjects idle and incoherent talk

ગપા-સ, *s f* [+ આશ abst] A rumour very wide of the fact

ગપા-ગપ, *adv* [Imitative of the sound and motion] Eating briskly hurriedly, or without restraint 2 [*Cf* ગબા ગબી] Beating briskly

ગપા-ગપી, *s f* Boxing brisk, hurried, or unrestrained beating with closed fists

ગપા ટો, *s m* Same as ગપ

ગપાષ્ટક, *s n* [Guj ગપ + S अष्टक a collection of eight *fr* अष्टन् eight] A chat, a chatter 2 An idle incoherent talk

ગપો ડું, Same as ગપ્પુ

ગપોલિ યું *s n* [S गोपाल Name of Krisna well known for his amours] Copulation

ગપ્પા-ગોષ્ઠી, *s f* [See ગપ્પુ + S गोष्ठी a talk] An idle, loose, or incoherent talk

ગપ્પી, *adj* Gossiping, spreading rumours, prating, exaggerating

Prov ગપ્પીને ઘેર ગપ્પી આવ્યા "આવો, ગપીજી," "બાર હાથનુ કાકિંગડુ ને તેર હાથનુ બી" Travellers have the privilege of lying

ગપ્પી-દાસ, *s m* [+દાસ a term of respect *fr* S दास a slave] A gossip, a newsmonger; a prater

ગપ્પુ, *s n* Same as ગપ

Id ગપ્પા હાંકવા-મારવા To talk big

ગફલત, *s f* [Ar] Negligence, inadvertency 2 A mistake, a fault, an error

Id ગફલત કરવી-ખાવી To be negligent, to neglect

ગફલતી, *adj* Negligent, careless

ગફુલુ, *adj* [See ગબારૂ] Fat and plump

ગફો, Same as ગુફા

ગફ્ફો, *s m* [See ગાલ+ફાડ part] A mouthful swallowed in haste

ગબ,
ગબ-ગબ, } Same as ગપા-ગપ

ગબ્યાડ-ગાડ, *adj* [See ગડ-બાડ + ગાડુ] Credulous and rash

ગબાડ-ગાંડું, *adj* Dirty and confused, filthy

ગબડ વુ, *v i* [See ગડ બાડ] To roll 2 To stumble To have a griping sensation in the bowels, to suffer from gripes

Id ગબડી પડવુ To roll down, to stumble down

ગબડા-વ-વુ, Causal of ગબડ વું

ગબડી,
ગબર ડી, } *s f* The act of running fast

ગબર, *s f* [S गह्वर] A cave

ગબ-રૂ, *adj* [See ગલ+વાળુ, or ગરવુ great] Full and juicy 2 Substantial, weighty 3 Comely

ગબલ, *s m.* [See ગુલાબ] A form showing endearment, of the name of a person, which begins with the word ગુલાબ

ગબા-ગબ, Same as ગપા-ગપ

ગબા-ગબી, Same as ગપા-ગપી

ગબાર, *s f* [See ગર્ભ interior hollow] A pit

ગબારો, *s m* [See ગર્ભ+ અગાર *Cf* ગલારો] A small balloon

ગબી, *s. f* A little pit in the ground for playing at pebbles

ગબો-ગબ, [See ગબા-ગબ] Hastily (of eating)

ગેબ, *adv* [Imitative of the sound] Falling smartly

ગબ્બર, *adj* [See ગબરૂ] Substantial 2 Wealthy

ગબ્બો, s m Same as ગબ્બી.

ગભ્ભો, s m [See ગાભો pith] A joint of a stalk of sugar-cane 2 [See ગાભો-of a turban] A soft stupid man

ગભરાટ, s m [See ગભરાવું] Confusion of the mind 2 Alarm, surprise 3 Pain, distress

Id ગભરાટ થવો-થાવો To be confused and distressed ગભરાટ કરવો To raise an alarm, to make a confusion.

ગભરામણ, Same as ગભરાટ.

ગભરાવું, v i [See ગભરાટ] To be confused 2 To be alarmed 3 To be distressed

Id મારો જીવ ગભરાય છે I feel dreadfully put out તમે કામ કરતાં ગભરાઓ છો You get flurried over your work

ગભાં, s n pl [S गर्भ the fœtus Cf ગાભો] Mucus howled out

ગભાણ, s f. [S. गव्य fr गो a cow + ? Cf Mar गव्हाण, गव्हाण] Pasture land 2 The place in front of cattle tied to pegs, where fodder is placed for them to eat

ગભારો, s m [S गर्भागार fr गर्भ interior + आगार house] The inner room in a temple in which the images are placed

ગમ, s f [See ગામ, ગ is lengthened to ગમ] A side

Id આણી ગમ-મ To this side પેલી ગમ To that side સૂરજ ગમ On the side of the sun, towards the sun

ગમ, s f [S गम् to go] Knowledge, apprehension, thought 2 Inclination 3 Insight

Id ગમ પડવી To know ગમ પાડવી To give an insight into

ગમ, s n [Ar] Grief, sorrow, vexation 2 Forbearance

Id ગમ ખાવી-ખાઈ-ગારવી To swallow one's vexation, to take an insult quietly, to say nothing, to forbear

ગમ-ગીન, adj [+ P गीन् having] Sorrowful, sad, disconsolate

ગમ-ગીની, s f Sorrow, sadness

ગમ-ચાં, s n pl [+ P चह् dim] Disinclination, dislike, repugnance

[illegible] ચિંતા, [illegible] વિના [illegible] [illegible] થાય નહિ થાય

—[illegible]

ગમતુ[illegible]ગમતી, s f Same as ગમતાગમત.

ગમત, s f [P] Amusement, diversion 2 A play, a sport

ગમતિ[illegible], } adj Amusing, exhilarating, pleasant
ગમતી,

ગમતું, adj [See ગમવું to like] Agreeable, acceptable

Id [illegible] To [illegible] to [illegible] [illegible]

P [illegible] Man [illegible] God disposes

ગમન, s n [S fr गम् to go] Going, departure 2 Moving

ગમનાગમન, s n [S fr गमन going + आगमन coming fr आ + गम् to go] Going and coming

ગમવું, v i [S [illegible]] To like, to approve of 2 To be [illegible]

ગમ, s [illegible] [S [illegible] knowledge] [illegible] vigour of the mind, courage, energy 2 The [illegible] of the body

ગમાણ Same as ગભાણ

ગમાણિયું, s n A piece of wood placed between [illegible] and the grass thrown before it

ગમાર, adj [See ગવાર] Unmannerly, rude, foolish

ગમાવવું, v t [See ગુમાવવું P, or, Caus of S गम् to go] To lose 2 To drop 3 To waste, to throw away, to squander [illegible] [Caus of S गम् to go] To pass one's time

[illegible]

ગમી, s f [P fr ગમ Ar] Grief, sorrow

ગમી, adv [See ગમ, side] Towards

ગમે-તે, adj [See ગમવું to like + તે he, she, it, fr S तद् that] As desired, agreeable to one's desire 2 Any, any you like, any you please

ગમે-તેમ, adv [+ તેમ] Agreeably t[illegible]

one's desire, anyhow 2 By any means, at any risk, at all risk

ગમોતરૂં, *s n* [S ग्रामान्तर another village *fr* ગ્રામ, ગામ, + અંતર another] Emigration

ગભીર, *adj* [S] Grave, serious, solemn 2 Considerate, thoughtful 3 Patient

ગંભીર·તા, ગંભાર·તા·ઈ, } *s f* Gravity 2 Thoughtfulness 3 Patience

ગમ્ય, *adj* [S *fr* गम् to go] Accessible, attainable

ગયઢે·રો, *s m* [See ઘરડું] An old and respected headman (પટેલ) in a village

ગયણુ, A form of ગગન

ગય-વર, *s m* [S गज an elephant + वर best *fr* वृ to choose] A large elephant

ગયું, *v t* [Hem Des गय = S मृतम् dead, *fr* S गत gone *fr* गम् to go] Past tense of જ·વું or જા·વું to go, went, passed 2 *adj* Gone, past

Prov ગયો અવસર પાછો ન આવે=ગયુ, તે ગયું જ Lost time cannot be recalled ગયુ ખોયુ, ને થયુ ચોખ્ખુ Young men look upon old men as so many obstacles in their way ગયુ ઉંટના ઊિંગડાની પેઠે Lost for ever The time past never returns

ગર, *s m* [S गर्भ the fœtus] Pulp, kernel, marrow, pith 2 A secret thought, an intention 3 A mystery

ગર, *s m* [S गॄ to drop See ગર·વુ] Poisonous fœcal matter of some animals and birds

ગર, *adj* [P=S कृ, કર વુ, to do] A suffix found at the end of compounds, showing the "doer of an action"

Id સોના·ગર A seller કારી·ગર An artizan

ગરક, *adj* [Ar] Drowned, sunk 2 Absorbed in, engrossed in

Id ગરક થવુ To be swallowed up or engulphed 2 To be absorbed in contemplation

ગરક·વુ, *v i* To be drowned, to be buried deep 2 To be absorbed in, to be engrossed in

ગરકા·વ, *adj* Full of, abounding with 2 Absorbed in

ગર-ગટ, *s m* [See ગર pulp + ગટ્ટો a lump *fr* S ग्रन्थि, See ગાઠ] A short man

ગર-ગડી, *s f* [See ગડ-ગડ] A small pulley

ગર-ગડિ·યુ, *adj* [See જરજર જર્જર Or, redup of ગળ·વુ to drop] Old and worn out

ગરચ્ચ વું, *v t* [Imit Or, ગળ·વું + ચાવ·વુ] To eat gluttonously, to glut

ગરજ, *s f* [Ar] Need, necessity 2 Selfishness, self interest 3 Care, heed

Id ગરજ પડવી-હોવી To be in need, to require ગરજ સારવી To serve the purpose of

Prov બેદિલ નોકર દુશ્મનની ગરજ સારે છે A heedless (faithless) servant is as bad as an enemy ગરજ બિચારી બાપડી, ઉભે બજારે વાપડી Necessity has no law ગરજે ગધેડાને બાપ કહેવો પડે Necessity has no law ગરજ સરી, ને વૈદ વેરી A gig to the doctor, when cured ગરજ સાકરથી ગળી = ગરજે ગધેડાને બાપ કહીએ Necessity has no law

ગરજણુ, *s f* [S गर्जना] A kind of bird

ગરજ·ના, Same as ગર્જ·ના.

ગરજ·વંત ગરજ વાન, } *adj* [See ગરજ + S वत्, वान्, વત, વાણુ, having] Needy, necessitous 2 Selfish

Prov ગરજવત ને દરદવત A man in want is a man in woe ગરજવાનને અક્કલ ન હોય Necessity has no law

ગરજ વું, *v i* [S गर्ज् to thunder] To thunder 2 To bellow

ગરજી બોલી બાળા, ઘણા મોટા સોરથી તે
—મણિરામ

ગરજ-સવાદી, *adj* [See ગરજ + સવાદ, સ્વાદ] Selfish

ગરજ સવાદી ના થઈએ રે, મારા વ્હાલા,
ગરજ સવાદી ના થઈએ. —દયારામ.

ગરજા ઉ, ગરજી, ગરજી·લું, ગરજુ, } Same as ગરજ·વંત

Prov ગરજુ ને ગધેડો, બે બરાબર Necessity has no law

ગરજો, s m A pointed weapon 2 A thorn 3 A shoot of a leaf

ગરડ-ગપ, adv [Imitative of the sound] Being drowned suddenly, suddenly disappearing

ગરડવું, v t [S घृष्, घर्ष्, to drag See ઘસડવુ] To form or fashion (letters in learning to write) by drawing a style or dry pen through the letters of the copy book

ગરડવુ, v i [See ઘરર-ઘરર gurgling] To gurgle

ગાયે ગીત ગરડી, અંગ મરડી, આગે અનંગ જગાડતી
—પ્રેમાનંદ

ગરડો, } ગયડો, } s m [See ગરડવુ] A copy-slip for little children to write with a style or dry pen

ગરણી-જી, s f [See ગુરુ a teacher + ણી fem suffix + જી દેવ, દેવી, a term of respect] A female devotee among the Jains

ગરણુ, Same as ગળણુ

ગરણુ, s n [See ગરણી-જી] A kind of religious ceremony

ગરથ, s m [S ग्रन्थि a knot fr ग्रन्थ् to tie] Money, wealth

Prov ગરથ વેચી ઘેલા થવુ Many buy nothing with their money but repentance ગરથ ગાંઠે, વિદ્યા પાઠે, સ્ત્રી સાથે You should not part with your money, nor your knowledge, nor your wife ગરથ વિનાનો ગાગલો, ને ગરથે ગાગાશાહ Money makes the mare go ગરથ વિનાનુ ઘેલુ ને છૈયા વિનાનુ નાનુ A man without money is taken to be a fool, and a man without a child is considered to be a child himself

ગરદ, adj [P] Thick, crowded 2 Buried, lost, engrossed

ગરદ, s f Dust

સ્વર સુણતામા હુ તો શુધ બુધ વિસરી,
દરદમા ગરદ થઈ છે મળી —દયારામ

ગરદન, s f [P] The neck

Id ગરદન ઊંચી ઉપર ન હોવી To hold one's neck high 2 To be proud or haughty ગરદન નમવી To be disgraced 2 To suffer a loss 3 To be on the decline (of a person) 4 To be insolvent ગરદન નગાવવી To be engaged in work; to be busy ગરદન નાખી દેવી To be on the point of death ગરદન મારવું—ગરદન કાપવી To behead 2 To put to a loss 3 To ruin

ગરદી, s f [See ગરદ crowded] A crowd, a throng

ગરદો, s m [See ગરદ dust, also Cf ગરદો] Tobacco crushed and otherwise prepared for chewing

ગરનાળ, s f [See ગર નાળુ, or, See ગર pith + નાળ] A short piece of ordnance, a mortar

ગરનાળુ, s n [See ગરવુ to drop, to dribble, to flow, + નાળુ નાળુ, નાળી, નળી, a tube Or, See ગિરિ a mountain + નાળુ a river-bed] A culvert, a tunnel

ગરબડ, Same as ગડબડ

Id ગરબડગોટો વાળવો To make a confusion 2 To speak indistinctly 3 To embezzle, accounts, to make false entries in account books ગરબડ કરવી—મચાવવી To make a confusion 4 To create a breach of peace, to make a disturbance

ગરબડવું, Same as ગડબડવું

ગરબડ-સડબડ, s, f [Redup of ગરબડ] A confusion, mixture 2 A complete change made by mixing together

ગરબડિયા ટ, Same as ગડબડિયા ટ

ગરબી, s f [See ગરબો] A shed or canopy erected for the purpose of placing a lamp in its interior, and enabling women to dance and sing round the lamp 2 A particular kind of song sung under such a shed or canopy

ગરબો, s m [S गर्भ the interior] A song (ગરબી), a song sung by women while dancing in a circle 2 A circular dance, a dance round a lamp or a temporary shrine 3 An earthen vessel, which has holes in its sides and in the interior of which a lamp is placed burning

ગરભ, s m [S गर्भ the fœtus.] The fœtus, an embryo 2 Pregnancy, conception 3 Pulp, pith, kernel, marrow 4 The interior portion 5 The essence, moral, sum substance 6 Roe, the eggs of the

fish 7 The space included, surface, area

Id ગરભ રહે૰ To conceive in the womb ગરભ પડ૰ To miscarry ગરભ પાડ૰ To procure abortion

ગરભ-છાટ, s f [+ છાટ ૩] A bomb 2 A short piece of ordnance a mortar Same as ગરનાળ

ગરભ-સૂતર, adj [S गर्भ the interior + सूत्र cotton thread] (Cloth) Of which the warp is cotton and the woof silk

ગરમ, adj [P = S घर्म heat] Hot, warm 2 Impassioned, excited, angry

Id ગરમ લુગડું Woollen cloth ગરમ થવુ To be hot 2 To be angry ગરમ કરવુ To make hot ગરમ પડવુ To find or feel hot–a medicine ગરમ મિજાજ Hot temper; anger ગરમ મસાલો Spices, curry stuff ગરમ આગ Very hot

ગર-મર, s n [See ગર pith + મૂળ root Or, ગરમ + મરી] A kind of wild root (Used in Kthd)

ગરમાઈ, s f
ગરમાવો, s m } Same as ગરમી

ગરમા-ગરમ,
ગરમા-ગરમી, } adj [Redup of ગરમ] Very hot, piping hot 2 Mixed with spices

ગરમા-ળો, s m [+ગોળ] A kind of medicinal plant, the pods of which contain pith like molasses

ગરમી, s f [See ગરમ Or, Hem Des गुम्मी, Cf Mar गुर्मी pride, = S इच्छा a wish] Heat, warmth 2 Passion, anger 3 The lues venerea 4 Morbid heat

Prov ગરમી ગરમીને મારે Like cures like = Diamonds cut diamonds

ગરસુ, s n [See ગળવુ = Hind गिरना, to drop to fall] A bowl made of bell metal and having no seat attached to its bottom

ગરમેલ, s f [See ગરમ hot] A kind of plant much esteemed for pickles

ગરમો, s m Same as ગરમાવો (Used in Kthd)

ગરલ, s n [S] A Poison thrown out or vomited by a serpent 2 A poison

ગરલ હાર સાગર શિર પીવો છ,
ચંદ્ર ચતુરથી ભાવ લીધો —દયારામ

થયો બાળો ભેળો કેહેણાકળો ક્રોધ સમાવ્યો તર્ત,
ગરલ વાક્ય ૩ ગારૂડી, માનની પામશે મર્ત
—સામળભટ

ગરવ, Same as ગર્વ.

ગરવુ, adj [S गुरु great] Grand
ગરજ પડે ગરવી ઘણી સ્વામી સાથ સમરથ સદા
—સામળભટ

2 [See ગુરૂ great or ગર્વ વાળુ proud] Proud
બચકે બાધ્યા વસ્ત્ર ને વાગા, ઘણુ ધરેલુ ગરવુ રે
—કલ્યાણ

ગરવું, v i Same as ગળવુ To drop

ગરવુ, v t [S गर्भ the interior part Or, Hind गिरना, ગળવુ to drop To enter
વિષય વિકારમા ફરે વખનો, પારકા ઘરમા ગરે રે
—ભોજોભગત

ગરાગ, Same as ઘરાક

ગરાગી Same as ઘરાકી

ગરાડ s m [See ગરાડો] A ditch, a pit 2 adj Large, grand

ગરાડી, adj [See ગરક] Addicted to

ગરાડો, s m [See ગલ+ખાડો Cf ગરાડ] A ditch, a pit

ગરાસ, s m [S ग्रास eating, food, fr ग्रस् to eat] Lands given for maintenance

ગરાસણ,
ગરાસણી, } s f The wife a ગરાસિયા, a woman of the ગરાસિયા caste

ગરાસિયો, s m A landholder 2 An individual of a caste of Rajputs

ગરિમા, s m f [S fr ગુરૂ] Greatness 2 The power of becoming heavy at will, one of the eight kinds of Siddhi

ગરિયો, s m A top

ગરીડુ, s n [See ગળવુ to drop] A globule of dung

ગરીબ, adj [Ar] Poor, indigent 2 Meek, gentle, mild

Prov ગરીબના બેલી રામ God helps the poor, for the rich can help themselves ગરીબનો બેલી પરમેશ્વર God protects the poor ગરીબનુ ખાય, તેનુ સત્યાનાસ જાય The poor man's penny unjustly detained, is a coal of fire in a rich man's purse ગરીબડી ગાય સૌ ઘણી All lay load on a quiet poor horse ગરીબની ગાદમા દાત He is a wolf in a lamb's

skin ગરીબનુ નસીબ ગરીબ Misfortunes seldom come single ગરીબને ઘેર ગોદો, ને પૈસાદારને ઘેર સોદો Riches beget riches, poverty begets poverty ગરીબને મન પોતાની ઝુંપડી મહેલ બરાબર A poor man's hut is his own palace

ગરીબ-નિવાજ, *adj* [+P नवाख्तन to give] Charitable towards the poor, conferring blessings on the poor

ગરીબ-ગરબા, } ગરીબ-ગુરબાં. } *s n pl* [+ redup or, + ગરવુ, ગુરૂ, great] The poor (collectively), paupers

ગરીબડું, *adj* Poor and wretched

ગરીબ-પરવર, *adj* [+ પરવર a protector] Friendly to the poor 2 An expression used in addressing petitions to superiors.

ગરીબાઈ, } ગરાબાઈ, } *s f* Poverty, indigence 2 Meekness, humility

Prov ગરીબાઈની કાંઈ દવા નથી Poverty is a boundary difficult to pass ગરીબાઈમા કાંઈ શરમ નથી Poverty is no vice

ગરૂ, Same as ગુરૂ

ગરૂડ, *s m* [S] An eagle

ગરૂડ-ગામી, } ગરૂડ-ધ્વજ, } *s m* [S *fr* + गम् to go, S *fr* + ध्वज a banner] A name of Visnu, whose conveyance, as represented in the Purāns, is an eagle

ગરૂડ-પાચુ, *s n* [+ S पाच an emerald] An emerald

ગરૂડ પાચુના પાટિયા જડ્યા,
અન્યો અન્ય શોભા લેઈ ચડ્યા —ગિરિધર

ગરૂડો, *s, m* [See ગરૂ+ડો dim suffix] A priest of the pariahs

ગરૂર, *adj* [P *Cf* મગરૂર] Haughty, proud, arrogant

ગરૂરી, *s f* Haughtiness, pride, arrogance

Prov ગરૂરીનુ ઘર ખાલી Pride goes before destruction

ગરૂવું, Same as ગરવું Great

ગરવા ગુરૂ મળ્યા રે, એવા સત્ય નિરંજન દેવ
—અખો

એમા અર્થ છે ગાવનના, ગરૂવો છે ગ્રંથ
—સામળભટ

દમયંતી કહે ' ઊંડી કાં ન નાઠો,
અલ્યા, ગરૂવો થઈ શું ગાઠો ?" —પ્રેમાનંદ.

ગરોડો, Same as ગરૂડો

ગરોદર, *adj f* [S गर्भ the fœtus + उदर the belly, the womb] Pregnant

ગરોળી, *s f* [Hem Des घरोली = S गृह-गोलि का, गृह-गोलि-का, a house lizard *Cf* કાચિંડો See કરોળિઓ *fr* Hem Des कोइ = S कृकलास a lizard] A lizard

ગર્જના, *s f* [S *fr* गर्ज् to thunder] Thunder, a roar 2 Bellowing, roaring Sanskrit form of ગરજના

ગર્ત, *s n* [S] A hollow, a hole, a cave 2 A ditch

ગર્ત માહી ગાડ્યા નહી, આ પાશ આ વ્યાધ છે
—વલ્લભ.

ગર્દભ, } ગર્ધપ, } ગર્ધવ, } *s m* [S गर्दभ] An ass, a donkey

ગર્ભ *s m* [S] The fœtus, an embryo 2 Marrow, kernel, pulp Same as ગરભ

ગર્ભ-પાત, Abortion, miscarriage

ગર્ભ-ઘાતી, That procures abortion or miscarriage

ગર્ભ-યાતના, The discomforts which the soul suffers while in the womb of the mother

ગર્ભ વતી, } ગર્ભ-વતી, } *adj f* Pregnant (a woman)

ગર્ભ-વાસ, Dwelling in the womb

ગર્ભ-શ્રી મત, Wealthy or great from birth, born to riches, born with a silver spoon in the mouth

ગર્ભ-સ્થાન, The womb, the uterus

ગર્ભ-સ્રાવ, Abortion

ગર્ભાશય, The womb

ગર્ભાધાન, The ceremony of consummation of marriage

ગર્ભિણી, Same as ગર્ભવતી

ગર્ભિત, *adj* Included, contained 2 Implied, not expressed

ગર્વ, *s m* [S] Haughtiness, pride, arrogance

Id ગર્વ થવો-ચઢવો To have pride ગર્વ કરવો To behave oneself with pride ગર્વ ઉતર

વો To be humiliated

Prov ગર્વ તો રાજા રાવણનો એ રહ્યો નથી Pride goes before destruction

ગર્વ-ઘેલું, *adj* [+ ઘેલું] Maddened or blinded with pride

ગર્વિ•ષ્ઠ,
ગર્વી, } *adj* Haughty, proud, arrogant

ગલ, *s m* [S गॄ to swallow See ગળ•વું] A fish hook 2 A hook 3 A bait, an allurement.

Id ગલ આપવો To hold forth a bait, to tempt 2 To offer or give a bribe

ગલ, *s m* [See ગર ગર્ભ, pith] The pith, the pulpy part. 2 The essence 3 A secret

Id ગલ આપવો To tell a secret in confidence 2 To speak freely what is in one's mind

ગલ, *s m* [S गरल poison] Poisonous exudation

ગુલ, *s m* [See ગુલ a flower] The snuff of a wick in a burning lamp 2 Tobacco burnt red hot in a hubble-bubble 3 A red spot on a tobacco leaf (Used in Kthd) 4 [See ગુલ a flower, as also ગર વું to drop] A spark of the snuff of a wick in a burning lamp falling down 5 [See ગુલ, as also ગુડ, ગોળ, and ગળ વું, ગળી જવું] A bribe

ગલ, Same as ગર, ગર્ભ, Pith

ગલ ફી, *s f* [See ગલ ફું] A plant, the fruits of which are used for food

ગલ ફું *s n* [See ગર] The fruit of ગલ ફી,

ગલ-ગલા મણી, *s f* [See ગલ ગલિ યા] A game for children (Used in Kthd)

ગલ-ગલિ યા, *s n pl* [Hem Des गिलि गिला•चि•अ= S हास्य स्थाने अङ्ग स्पर्शः touching the parts of the body so as to excite laughter to titillate, *fr* S गॄ, गर्, गल्, ગળ વું, to drop Or, Imit *Cf* ફલ-ફલ]] Titillation

Id ગલગલિયા કરવા To titillate, to tickle

ગલ-ગોટો, *s m* [P गुल a flower + ગોટો a ball] A kind of flowering plant, or its flower

ગલ-જીભી, *s f* A kind of vegetable used for food

ગલત,
ગળત, } *adj* [Ar Or, Hem Des गलत्थलि ओ = S क्षिप्त thrown, rejected, *fr* S गॄ, गर्, गल्, ગળ•વું, to drop + સ્થલ place] Erroneous 2 Wrong 3 False

ગલ-થુથી, Same as ગલ-ફુતી

ગલ-પટો, Same as ગળ-પટો

ગલ-પાપડી, *s f* [See ગોળ + પાપડી] A kind of sweetmeat made from molasses

ગલ-બલ, Same as ફલ-બલ

ગલબા, *s m pl* [Ar घल्बा an attack] Crackers, squibs

ગલબું, *s n* [See ગલ બલ Or, See ગલબા] An uproar, a shout 2 A rumour

એને ગલબુ સૂણ્યું ગરજતુ, " કાશીરાયે પાડી ઝેવાટ,"
ચાર આવી એક ત્યાં બ્યો, "તજો, સર્વ શૂર, ઉચ્ચાટ."
—પ્રેમાનંદ.

ગલબો, *s m* [See ગલબુ] A rumour

ગલબો, *s m* [See ગુલાબ] A rose plant

ગલ-મેંદી, *s f* [See ગુલ flower + મેંદી] A kind of fragrant plant

ગલ-ફુતી, *s f* [See ગોળ molasses + S च्युति dropping *fr* च्यु to drop, or ગોયુ a plug, a thick and soft thing steeped in a liquid, or S हुति an offering *fr* हु to sacrifice *Cf* ગુલ-થુથી, ગળ•હુતિ] Drops of a mixture of molasses, ghee, and water slowly put into the mouth of a new born infant by means of cotton steeped in the mixture

ગલાલ, Same as ગુલાલ

ગલાસ, *s m* [Eng Glass] A glass 2 A tumbler

ગલિ•ત, *adj* [S *fr* गल् to drop, to fall] Dropped, fallen

ગલિત લલિત ફૂલની લટેરો,રતિમા અથીતે ફરી બેસ ?
—ગીતગોવિંદ

ગલી, Same as ગલી-ગલી

ગલી, *s f* [See ગળુ the neck] A lane, an alley 2 A valley

ગલી-કુંચી, *s f* [+ કુંચી a key *fr* S कूर्च a bunch a bundle]Narrow and crooked lanes

ગલી-ગલી,
ગલી-પચી, } *s f* [Imit of the sense

tion See ગલ ગલિયાં] Titillation, tickling

ગલીચ, *adj* [Ar] Filthy, dirty

ગલીચી, *s f* Filth, dirt

ગલીચો, Same as ગાલીચો

ગલેફ, *s m* [P ग़िलाफ़] Covering, a sheath

ગલેડી, *s f* A kind of fried cake

ગલ સૌ, *s f* [See ગર ગલ] The kernel of a palm-nut

ગલોપાટુ, *s n* [See ગાલ cheek + પાસુ side] The inside of the cheeks

ગલોફડુ, *s f* } [See ગોપટાળ] A pellet box
ગલોફલો, *s m* }

ગલ્લો, *s m* [S] The cheek

ગલ્લા-તક્કા, Same as ગાગા-તક્કા

ગલ્લો, *s m* [P] A money-box 2 A money box in a shop, a till

ગલ્લો, Same as ગિલ્લો

ગવન, *s n* [S गमन *fr* गम to go] Going, motion, gait

ગવન, *s n* [Eng Gown] Fine chintz, calico 2 A kind of upper garment (for women)

ગવર્નર, *s m* [Eng Governor] A governor, the head executive officer in an Indian Presidency

ગવર્નર-જનરલ, *s m* [Eng Governor-General] The Governor-General, the chief British executive officer in India

ગવરી *s f* [See ગો + વર great] A cow

ગવરી, Same as ગોરી

ગવણી, Same as ગો-વાણિયો

ગવાડવુ, *v t* [Causal form of ગાવુ] To cause to sing, to ask to sing

ગવાનિક, } *s n* [S गवान्न *fr* गो a cow
ગવાનેક, }
+ અન્ન food *fr* अद् to eat, or અનેક many] Food used for cows 2 All sorts of food mixed together

ગવાર, *adj* [See ગમાર] Clumsy, awkward, dull, stupid

ગવાર, *s f* A kind of bean Same as ગુવાર

ગવારફળી, } *s f* [+ ફળી, -ફળી] A pod
ગવારફળી }
of ગવાર, ગુવાર

ગવાવુ, *v i* [Passive form of ગાવુ] To be fit to sing, to be sung 2 To be talked of, to be slandered

ધણા દિવસની ગવાઉ છુ જૂઠી,
તે આજ લઈએ લાહવો —દયારામ

ગવાહી, *s f* [Ar] Evidence, testimony, deposition

ગવાળો, *s m* [See ગોપ a cowherd + આલય house] A medley of articles 2 A woman's portmanteau 3 A covering, a case

Id ઘેલીનો ગવાળો A bundle or heap made up of several odd things, odds and ends

ગવાક્ષ, *s n* [S *fr* गो a cow + अक्षि the eye] An air hole, a loophole 2 A small window

પડ્યુ છિદ્ર ગવાક્ષના જેવુ —પ્રેમાનંદ

ગવેષ, *s f* [S गवेष् to search for] Malice, grudge (Used in the Hālār Prānt)

ગવૈયો, *s m* [S गायक *fr* गै to sing] A songster

ગવ્ય, *s n* [S *fr* गो a cow] Milk, butter &c , of a cow

ગમેડવુ, Same as ઘસડવું.

ગશ્ત, *s f* [P] Rounds of a patrol 2 Patrolling, going the rounds

ગહન, *adj* [S] Inaccessible 2 Difficult 3 Incomprehensible, inscrutable 4 Secret

ગહુ, *s m* [S गोधूम] Wheat Same as ઘઉં

ગહુ લો, *adj* Of a wheat-colour, brown

ગહ્વર, *s n* [S] A cave

ગુહા, ગહ્વર નદીઓ, ને, નીર,
સમુદ્ર, ગિર, પર્વતની ટીર —સામળભટ.

ગળ, Same as ગલ A fish hook

ગળ-કેરી, *s f* [See ગોળ + કેરી.] A preserve of mangoes in molasses

ગળ-કો, *s m* [S गॄ, गर्, गल्, to swallow, See ગળવુ Or See ગોળ molasses + કો dim] Taste, liking, relish

ગળ-ગળવુ, *v i* [Imitative of the feeling Or, S गॄ गर्, गल्, ગળવુ to drop] To become piteous and supplicating

ગળ-ગળિત, } *adj* [See ગળવુ, ગળી-જવુ]
ગળ-ગળુ. }

Humble, submissive, piteous and supplicating

ગળુ ગળગળુ થાય, તેનથી નિર ઝરે છે,
બોલે દળતા બોલ, શ્વાસ ઉસાસ ભરે છે
—સામળભટ

2 Watery, washy

Id ગળ ગળુ થવુ To be affected by a feeling and be about to cry ગળગળો અવાજ A piteous voice

ગળ-ગોટિ યો, ગળ-ગોટ-ડો, ગળ-ગોટો, *adj m* [See ગોળ *f* S गोल round + ગોટો a ball] Round, spherical

ગળ-ચકુ, [See ગળ્યુ + ચાખ વું] Same as ગળ-ચટુ

ગળ-ચટુ, *adj* [See ગળ્યુ + ચાટ વુ] Sweetish

ગળ-ચવા, *s n pl* [See ગળ ચવો] Being stupid standing, standing still and silent through confusion

ગળાચ વુ, Same as ગરચ વુ

ગળ-ચવો, *s m* [ગળુ + ચાવ-વુ] A kind of necklace

ગળ ચિ યુ, *s n* [See ગળુ + P चेह् & યુ dim] The bobbing up and down of a drowning man

ગળ ચી, *s f* [+ P चेह् dim] The neck, the throat, the wind-pipe

ગળ ણી, *s f* [See ગળ-વુ to drop, also ગાળ વુ to sift] A sieve

ગળ ણુ, *s n* A piece of cloth used as a sieve, a filter

ગળત, Same as ગલત

ગળત-કોડ, *s m* [S गलित dropped *fr* गल् to drop See ગળ વુ, + कुष्ठ leprosy, See કોડ) Leprosy

ગળ તી, *s f* [See ગળ વુ] A vessel with a hole at its bottom through which water dribbles

ગળ-થુથી, Same as ગલ-થુતી

ગળ-ધાઈ, *s f* [See ગળુ + S दाह burning *fr* दह् to burn] A burning sensation in the throat

ગળ-પટો, *s m* [S + पट cloth] A collar, a neckerchief

ગળ પણ, *s n* [See ગળ્યુ] Sweetness

ગળ-પાપડી, Same as ગલ-પાપડી

ગળ ફો, *s m* [See ગળુ throat + ફીણ foam] Phlegm

ગળ-માણું, ગળ-વાણું, *s n* [See ગોળ + પાણી] A kind of sweet meat made of wheat-flour boiled in molasses or sugar dissolved in water

ગળ વુ, *v t* [S गॄ, गर्, गल्] To swallow

સુરમણિ કર્યું પાસ, વારતો ન તેનો ત્રાસ,
દુ શાસનનો દાસ, એથી ન શુ ના ગળે?—વલ્લભ

Id વાત ગળી જવી Lit To eat or swallow what has been heard Hence, 2 To give no reply 3 To drop a subject in conversation લાડવા ગળી જવા To swallow sweet-meat balls, to eat sweet-meat balls greedily

ગળ વું, *v i* [S गल् to drop to ooze] To drop, to ooze, to leak 2 To melt, to be dissolved, to be melted and purified or refined 3 To be ripe and sweet 4 To waste away, to grow thin or lean 5 To soften, to be over-awed, to be submissive

Id આંબા ઉપરથી કેરી ગળે છે Mangoes drop down from a mango tree છાપરામાથી પાણી ગળે છે Water trickles through the roof દાળ ગળી ગઈ છે Pulse has been dissolved કેળાં ગળી ગયા છે Plantains have been ripe and sweet તેનુ શરીર ગળી ગયુ છે His body has grown thin તેનું નાક ગળે છે His nose drops down rheum ગાંઠ ગળી ગઈ A knot (in the body) is dissolved હાડ ગળવુ To be thin in body, to lose flesh વાત ગળી જવી Not to speak about, or refer to, a matter કાદવમા ગળી જવુ To sink and stick in mud ખાંડ ગળી ગઈ Sugar is dissolved and has become a liquid 2 Sugar is lost by being dissolved ગળતી ગોદડીએ Without accomplishing one's object, being disappointed ગળિયો બળદ An unwilling ox 2 Unwilling to work

ગળ વુ, *v t* [Used as the causal of ગળ-વુ to drop, *Cf* ગાળ વુ] To strain, to filter to sift

Id પાણી ગળવુ To strain or filter water

Prov સો ગળણે ગાળી પાણી પીવુ One should be cautious everywhere

ગળ ફુલી Same as ગલ-ફુલી

ગળા-મણ, *s f n* The process of melting 2 Wages for melting 3 The residue left after melting, at the bottom of a crucible

ગળા-વું, *v i* [Passive form of ગાળ વું *fr* S गल् to drop] To be melted or dissolved 2 To be wasted away, to be consumed 3 To be sifted or strained

ગળિ ત, Same as ગલિ ત

ગળિ યા-ગોટી, *s f* [See ગોળ molasses + ગોટી a pill] A game for girls

ગળિ યારો, *s m* [See ગળી + કાર doing] One who dyes with indigo

ગળિ-યેર, } *adj* Having the colour of
ગળિ યેલ, } indigo 2 Dyed with indigo

ગળિ-યો, *s m* [S गल् to drop] An obstinate bullock, who drops or sits down when urged on

ગળી, *s f* [Hind गीला, લીલુ, *fr* S नीली indigo *fr* S नील black, blue] Indigo

ગળી, *s f* [See ગળુ] The voice, the tone

ગળું, *s n* [Hem गलओ *fr* S गल throat *fr* गॄ to swallow] The throat 2 The voice, the tone

Id ગળુ પડવુ To have the voice lowered down, to be hoarse 2 To have the neck dislocated 3 A disease among infants ગળુ કરાવવુ To cure an infant affectd by the disease (ગળુ પડવુ) ગળે પડવુ To lay a false complaint against 2 To flatter, to court the favour of, to oblige another to grant one's request, to insist upon another man's granting a favour, to importune 3 To lay claim to what belongs to another, as if it were one's own 4 To be obliged to do against one's own wish (of an evil habit) ગળે ઘાલવુ To throw responsibility upon 2: To pierce the throat with ગળાકાપુ, ગળાકાટુ, ગળાફાસુ A cut-throat 2 A rogue, a swindler ગળે હાથ નાખવો To embrace (a woman) through love ગળે હાથ મૂકવો To swear by (a person) ગળુ પકડવુ To catch by the throat 2 To stop from swallowing 3 To seize red handed or in the act વાત મારે ગળે ઉતરી The argument has convinced me 2 I was convinced of the truth of the matter ગળે ઉતરવુ To be swallowed(food) ગળી જવુ To be melted or dissolved વાત ગળે ઉતારવી To convince with arguments 2 To convince of the truth of a matter અમે તારે ગળે નહિ પડયા હતા We would not force ourselves on you ગળે વળગવુ-બાઝવુ Same as ગળે પડવુ 2 Not to be able to eat owing to the remembrance of an absent child or a dear person આ વાતમા મારે તો ગળે ટાંટિયા આવ્યા I am at my wits' end in this matter 2 I am disgusted with this matter 3 I shall be ruined in this business, I rue the day when I put my hands in this matter ગળુ બેસાવુ, To be obstructed, to be choked (the throat) ગળા લગી Lit As far as the throat 2 Completely 3 More than wanted 4 Extremely ગળામા છરા ઘાલવી To stop speaking ગળામા જોતરૂ ઘાલવુ-વળગાડવુ To set a person to do an undesirable work, to throw responsibility upon an unwilling person ગળુ કાપવુ-રહેંસવુ To cut off the head 2 To betray, to be perfidious to ગળુ બેસી જવુ To be hoarse (of the voice) ગળે ગળુ મળી જવુ To be extremely thirsty ગળે-ગળા ઉપર-છરી મૂકવી To threaten to cut off the head of, to threaten to kill 2 To be perfidious to ગળે ઝલાવુ To be caught by the neck, to be thrown into a very difficult position ગળે દોરી આવવી ગળે ફાસી આવવી To be suffocated 2 To be about to lose one's life 3 To be in a great difficulty, to be perplexed 4 ગળે નાખવુ To throw responsibility upon ગળે પાણી ન પડવા દેવુ To tyrannize over, to harass ગળે બાધવુ To throw a work upon a person against his will 2 To accept the responsibility of taking care of a child 3 To accept 4 To charge falsely with 5 To acquire an evil habit ગળેથી ઝાલવુ To catch red-handed 2 To catch so as to leave no chance of escape ગળાના સમ To swear sincerely by (a person)

ગજે-પડુ, *adj* [ગજુ + પડ વુ] Laying claim to a thing without having any right to it 2 Bringing a false charge

ગળો, *s m f* [See ગળ્યુ sweet for euphemy = Mar गुळवेल] A medicinal bitter plant 2 Bad habit, addictedness

ગળ્યુ, *adj* [Guj ગોળ *fr* S गड mollasses] Sweet

ગાગડી, *s f* [A corruption of કાકરો *fr* S कङ्कर sharp pieces of stone] A small bit, a small ગાગડો

ગાગડુ *adj* Hard that cannot become tender even though well boiled (beans &c)

Id ગાગડુ રહેવુ To lose the confidence of each of the parties, to be disliked by both parties

ગાગડો, *s m* [See કાકરો] A large piece 2 A dry and unopened cotton pod

ગાગરવુ, *v i* [Imit] To bellow like a bull

ગાગરી, Same as ગાગર

ગાગણુ, *s n* [Imit *Cf* ગણુ-ગણુ, Eng Hum] A humming sound 2 Hesitation 3 Grumbling, a complaint

ગાગડુ, *adj* [See ગાગા-તડી, ગાગો] Impotent, wanting the power of procreation (of males), effeminate 2 *s n* Adultery

ગાગા-તડી, *s n pl* [See ગાગો + તેલી Or Imit] Hesitation, uncertainty

ગાગો, *s m* [Familiar corruption of ગગ-દાસ (a servant of the holy river Ganges) As the proverb says " કહા રાજા ભોજ, ઔર કહા ગાગા તેલી "] An itinerant oil man 2 An humble person

ગાગેડવુ, Same as ગાગરવુ

ગાજવુ, *v t* [S गञ्ज disrespect, contempt Or, S गञ्ज hating] To overpower, to overawe 2 To deceive

જ્યા સુધી અદ્ર સાગર ત્યા સુધી આયુષ હોય,
ત્યા સુધી હાથ ગાજે નહિ,ગાજી શકે નહિ કાય
—સામળભટ

ગાજા-કશુ,
ગાજા ખોર,
ગાજા ખોરિ યુ, } *adj* [See ગાજો + કશ વુ, ખોર] Addicted to smoking Ganja or dried hemp-flowers

ગાજો, *s m* [Hind] Hemp-flowers

ગાઠ, *s f* [S ग्रन्थि] A knot, a tie, a joint 2 Union, agreement, a firm resolution 3 Entanglement, enmity 4 Possession

Id ગાઠ બાધવી-વાળવી To tie a knot 2 To come to a resolution 3 To be spiteful 4 To remember well 5 To be clotted ગાઠનુ One's own, out of one's own purse 6 ગાઠની ખીચ વાતો જોડવી-ઉમેરવી To make an addition to a story out of one's own imagination, to invent, to fabricate, to give one's own version of a story ગાઠ થાવી To have a swollen gland ગાઠ કરવી ગાઠે કરવુ To collect money secretly for one's own use ગાઠ હોવી To be friends મરાગાઠ A very firm knot or tie ગાઠ મારવી To tie a knot ગાઠનુ ગોપીચંદન At one's own expense ગાઠ ગળફો Scruples and objections 2 Fraud ગાઠે બાધવુ To settle firmly 2 To keep under one's control 3 To secure, to gain

Prov ગાઠે પૂરો, તો બોલવામા શૂરો A full purse makes the mouth to speak ગાઠનું ખાવુ, ને ગાડા સાથે જવુ It is folly to spend one's own money for the enjoyment of a fool's company ગાઠનુ ગોપીચંદન કરવુ To spend one's money and be called a fool in the bargain

ગાઠડી, *s f* A bundle 2 Wealth, property

ગાઠડો, *s m* A large bundle

ગાઠણુ, *s n* A junction, a joint 2 The knot of two threads at a junction

ગાઠવુ, *v t* To knot, to knit 2 To mind, to obey

રોકે સાસુ, દીયર, કોઈને નથી ગાઠતી તે
—મણિરામ.

ગાઠિયો, *s m* A knot of turmeric, the root of turmeric 2 An article of food made in the form of roots and knots of turmeric 3 Any knotty root 4 *pl* The testicles

ગાઠિયો તાવ, *s m* [See ગાઠ+તાવ] Bubonic fever, bubonic plague

ગાઠો, *s m* A knot, a joint Same as ગાઠ

ગાડ, *s n* [S गर्त the temple used for

euphe ny] The anus 2 The bottom of anything (vulgar)

Id ગાડ પર હાથ મૂકવો Not to be sorry bout one's defeat 2 To make oneself free om anxiety ગાડમાં પેસવું To flatter meanly ગાડ આગળી કરવી To touch a thing unneces sarily and spoil it ગાડ ચાલવી-વહેવી To have frequent stools, to suffer from diarrhœa

Prov ગાડ તમે રહો, તો પારકી વાત મેલો Point not at another's spots with a foul finger ગાડ બળતા દીજે, પણ દાંત ન બતાવીએ One may undergo any sacrifice, but never show disrespect towards others તે તો ગાડના વેઢ ... ery conceited

ગાડ-મશ્કરાં, s n pl [+ P मसख़रा sport, ...] Jeering, fretting, apparent anger 2 Boasting, ... 3 Playful ... of ... ...

ગાડ-ખુશામદી, s f [+ ખુશામદી, ...] Abject servility, mean adulation

ગાડ-ફાડી s f [ગાડું + ફાડી, ફાડ] Same as ... ઈ

ગાડ ..., s n Same as ગાડાંઈ

Id ગાડપણ કરવું To play the fool

ગાડાઈ, s f [See ગાડું] Folly, stupidity, madness

ગાડિ ડું, Same as ગાડું

ગાડું, adj [See ... H ... Des ... ગડિ ओ= ... made ... rogue + ગડિ ... a ... fr ... a knot] Mad, foolish

Prov ગાડી ગુજરાત ... For a mischievous dog a heavy clog ગાડાને જ્ઞાન નથી A fool does not know that he is a fool ... There are fools in every station of life ગાડો, ને વળી ભાંગ પીધી Confusion worse confounded

ગાડુંઘેલું, adj [+ ઘેલું mad] Foolish in some respect 2 Overjoyed

Prov ... Substance ... preferred ...

ગાડું ... adj ... to the ... very foolish 2 Totally foolish

... [See ગાડ and ગાડું] A mad ... a coward, a womanish fellow

ગાંદરુ, s n
ગાદરો, s m } [See ગામ + પાદર Or, S गोदम् by a transposition of र, and placing द for ध fr गो a cow + रुध् to obstruct] The confines of a village, where the cattle are made to stand

ગાધિ-યા ણું, s n Same as ગાંધી-વટું

ગાંધી, s m [S गन्ध smell, fragrance] A grocer, a druggist, a vendor of drugs, aromatics, and perfumes, an apothecary

Prov ગાંધીનો ગાંધી ને પોઠીનો પોઠી A box contrived a double debt to pay, A bed by night, a chest of drawers by day

ગાંધી વટું,
ગાંધી વટો } s n [+S वृत्ति a profession fr वृत् to be] The business of a grocer 2 A little knowledge of everything, a smattering of every subject

ગાયલો, s m [Hem Des गह ओ=S वहड a low caste, also गड्डो or गज्झ ओ = नापित a barber] A barber

Id ગાયજા જેવો Insolent, impudent ગાયજાની પેઠે આરશી હાથમાં ને હાથમાં રાખે છે He makes a show of his importance

Prov બિલાડીના પેટમાં ખીર ટકે, તો ગાયજાના પેટમાં વાત ટકે A barber cannot keep a secret

ગારાડી, Same as ગાઠડી 2 A purse of money (colloq)

ગાર ડો, s m A large ગાઠડી Or ગાઠડો

Id ગાઠડા પોટલાં બાંધવાં To remove one's lodging

ગાઉ, s m [S गव्यूति] A distance of two miles, a kos

ગાગર,
ગાગેર, } s f [S गर्गरी] A vessel or pot for holding water

Id ગાગર બેડિયાની માનતા The vow of carrying two painted earthen pots, one upon the other, on the head to the temple of a goddess in a procession to the accompaniment of singing and tom-tom

ગાગેરડી s f A small ગાગેર

ગા..., s m [Eng ...] a kind of ... silken or cotton cloth

ગાજરમૂળા n Carrot

Id ગાજર ... ... on the ... with a red powder

Prov ગાજરની પીપુડી, વાગી તો વાગી, નહિ તો કરડી ખાધી Profitable both ways, in success or failure

ગાજરિયો, *s m* [Guj ગાજર, so called from its likeness to the root] A large cross mark made on the forehead

ગાજ-વીજ, *s f* [S गज गा, See ગાજવું + વીજ *fr* S विद्युत् lightning *fr* वि intens + द्युत् to shine] Thunder and lightning

ગાજવું, *v i* [Dh Des गज्जि अं=S गर्जि तम् S गर्ज] To thunder 2 To roar

ગાઉં ગુણ હું ગાજી ગાજી, કરો નિર્મળ મતિ સારી
—પ્રેમાનંદ

3 To fill the world with one's name and fame, to be very famous

વહાલાજી હું તો તમારા બળથી ઘણી ગાજું,
જાણો છો, કહું શું ઝાઝું રે, પાવલે લાગું
—દયારામ

Id ગાજતુ વાજતુ In a procession accompanied with tom tom મેઘ ગાજે છે The thunder rolls

Prov ગાજતુ વાજતુ સૌ એ માડલે આવશે The secret will be out ગાજે તે વરસે નહિ, જે ભુકે તે કરડે નહિ A rolling thunder seldom bursts, and a barking dog seldom bites ગાજે, તેનું વાજે No love without fear

ગાજી-મરદ, *s m* [Ar ग़ाज़ी brave + P मर्द a man] A brave man, a warrior, a hero

ગાઠવું, *v i* [See ગાઠ, ગ્રંથિ] To be deceived

દમયંતી કહે " ઊઠી કાં ન નાઠો ?
અલ્પયા, ગરવો થઈ શું ગાઠો ?" —પ્રેમાનંદ

ગાઢુ, *adj* [See ગાઢ] Worn out 2 Weak
કુક નાગીઠની ત્યાં ગાઢી રે —પ્રેમાનંદ
અસ્થિ નીકળ્યાં, ત્વચા ગાઢી, ભયાનક દુઃખભર્યો
—પ્રેમાનંદ

3 Defeated

ગાડદી, *s m* [Eng Guard] A soldier, a guard Same as ગારદી

ગાડર, *s n* [Hem Des गड्डरी = S छागी a female sheep *fr* S गड्डर] A sheep

ગાડરિયું, *adj* Pertaining to sheep 2 Like sheep, sheepish

Id ગાડરિયો પ્રવાહ The following or imitating another without due consideration following like sheep

Prov ગાડરિયો પ્રવાહ One sheep follows another, blind imitation

ગાડરૂ, Same as ગાડર

ગાડવું, *v t* [See ગર્ત] To bury, to inter
ગત ગાહી ગાડયા જાણો, આ પાશ આ વ્યાવ
—વલ્લભ

ગાડવો, *s m* [S घट, See ઘાડવો] An earthen jar

ગાડિયું, *s n* [See ગાડી] A small ગાડી (cart)

ગાડી, *s f*, [Hem Des गड्डी a carriage *fr* S गन्त्री that goes (*fem*) *fr* गम् to go] A cart, 2 A carriage 3 A railway carriage or waggon

Id ચાલે તેને કહિએ ગાડી એવી દુનિયા આડી People in their perversity call a thing which moves (ગાડી) a thing buried—a pun upon the word ગાડી (a cart, and buried *fr* ગાડવું to bury)

Prov ગાડી દેખી પગ થાકે Unknown unmissed Out of sight, out of mind ગાડી તળે કુતરૂ જાય, તે કહે "હું જ ભાર ખેચું છું" Every man boasts of his own power ગાડી વાડી, ને લાડી એ ત્રણ ગમ્યા, એટલે ત્રિભુવન મળ્યું Indulgence of the senses is with many the goal of life

ગાડીત, }
ગાડીવાન, } *s m* [+ વાન, વાળુ] A cart-driver

ગાડુ, *s n* [See ગાડી] A cart, a carriage (used in contempt) 2 A load cart

Id ગાડુ ગરીડુ A cart and such other things ગાડુ જોડવુ To yoke the bullocks to a cart, and make it ready for driving ગાડુ છોડવુ To unyoke the bullocks from a cart and bring it to a stop 2 To take rest on a journey ગાડુ હાંકવુ–ચલાવવુ To drive a cart 2 To set out on a journey 3 To push one's business on without fear or thought 4 To do one's own business without other's help ગાડે ગાડાં Carts upon carts cart loads, a large heap ગાડે ગાડાં ભરીને In cart-loads ગાડે ગાડાં વખત A great deal of time ગાડા-વાટ A way on which carts can be driven 2 A high road ગાડાના પૈડા જેવો (જાડિયો)

Round, true 2 Valuable ગાડાના પૈડા જેવડું (ના-) A very large nose ગાડે ચઢીને આવવું To be open or patent ગાડે ચઢીને મોત આવવું To die suddenly

ગાઢ, *adj* [S *fr* गाह् to enter] Deep sound (sleep) 2 Thick 3 Great, extreme

Id ગાઢ નિદ્રા Sound sleep ગા૦ પ્રીતિ Great love

ગાઢું, Same as ઘાડું

ગાણું, Same as ગાન, ગાયન

ગાત, Same as ગાત્ર The body

ધાવણુ મનન કરે ગુણ વાત,
ભોગે, દરગે, પરગે નારી-ગાત —નિષ્કુળાનંદ

ગાતડી, *s f* [See ગાત] A knot of the upper garment of women worn on the breast

ગાત્ર, *s n* [S] A limb, a member 2 The body

ગાથા, } *s f* [S *fr* गै to sing] Verse,
ગાથી, }
a poem 2 A story written in verse

એ૦ ચિત્ત સાંભળ ભાઈ, ગાથા અત્રી ઘી સુખ થાઈ —પ્રેમાનંદ

જરા તુભવત ગુણ-ગાથી -હું ઇતળ ગુણમાં —વલ્લભભટ

ગાદડું, *s n* [Diminutive of ગાદી] A small bed, a mattress of cotton

ગાદી, *s f* [P] A raised seat 2 A throne 3 A cushion, a soft pad

Id ગાદી તકિયો A soft seat and a cushion attached to it 2 Luxury, luxurious state ગાદી પતિ A crowned king, an established ruler

Prov ગાદી તકિયો કે કોદી-કોટો An adventure which will either secure a throne or reduce the person to extreme poverty

ગાન, *s n* [S *fr* गै to sing See ગાવું] Singing

Id ગાનતાન Singing and music in their various forms 2 Revelry

ગાન્ધર્વ, *adj* [S *fr* ગન્ધર્વ] Pertaining to or according to the musicians of gods (ગન્ધર્વ)

Id ગાન્ધર્વ વિવાહ A form of marriage in which the parties fall in love with each other and secretly marry

ગાફેલ, *adj* [Ar *fr* गफ़्लत] Negligent inadvertent

Id ગાફેલ રહેવું To be negligent, to neglect

ગાબડી, *s f* [See ગાબ, ગરભ, ગર્ભ] That with which a hole is filled up 2 A small hole 3 Absconding (Slang)

Id ગાબડી મારી જવું To disappear suddenly 2 To be absent without notice

ગાબડું, *s n* A hole 2 A loss

Id ગાબડું પડવું To have a hole (a ship) તેનુ ગાબડું નિકળ્યું It sprang a leak (a ship) ગાબડું પૂરવું To make up a loss

ગાભ, Same as ગરભ (Used in the case of lower animals)

ગાભ, ગાસ, ને વધા કાળ, સ્ત્રી ચરિત્ર, ને રોતા બાળ,
એની પરીક્ષા જે કોઈ કરે તેને ઘેર સહદેવ જોશી પાણી ભરે —ભાષા

ગાભણી, } [S गर्भिणी See ગાભ] *adj f*
ગાભણી, }
Pregnant, big with young (used in the case of lower animals)

ગાભરૂ, *adj* [See ગર્ભ + ભાર burden] Confused, perplexed

ગાભલું, *s n* [See ગાભ + લું dim] A quantity of carded cotton 2 A thin sheet of carded cotton 3 *adj* Soft and tender

ગાભા-ચુંથા, *s m pl* [See ગાભો+ચુંથવું] Crumpled pieces of cloth or paper

ગાભો, *s m* [See ગાભ] That with which a hole or a hollow is filled up 2 Pulp 3 Crumpled cloth or rags used in making up a turban 4 A bar of copper or brass used in making up gold or silver ornaments

Id ગાભા-ગાભેગાભા કાઢી નાખવા To beat severely

ગામ, *s n* [S ग्राम] A village

Id ગામ ગાંડું કરવું To please or charm the whole village ગામ ગાથે કરવું To make an inquiry throughout the village ગામ ઢંઢેળી મારવું-નાખવું To excite or rouse the whole village ગામનો ઉતાર-નાનનું પાપ The worst man in the village ગામે ગામના પાણી પીવા To become clever by travelling ગામ તેવી રીતભાત In Rome you must be a Roman

Prov ગામ, ત્યા ઢેડવાડો Roses have their thorns Every medal has its reverse ગામમા પેસવાના સાસા, ને પટેલને ઘેર ઉના પાણી Beggars and borrowers should be no choosers ગામ ગયુ સુઘ્રુ લાગે ગામ ગયુ, સો તુત લાગે No man feels happy in a strange country ગામ કરતા ગાયજી ઉતાવળી A poor man is more vexed than a rich man ગામ ઘેરે, ત્યારે દીવાળી ઘેંસ ઓરે Too late in doing one's business ગામનો દેવાળિયો, ને પરગામનો સાહુકાર (ગો ખરાખર) A man in his own surroundings is more trusted than a stranger ગામને મોઢે કાંઈ ગળણુ છે ? Public opinion has often a false basis ગામ મા ઘર નહિ, ને સીમમા ખેતર નહિ A man without a settled habitation ગામ રીતે ઉજાણી In Rome you must be a Roman ગામ વચ્ચે કુવો કોઈ ઉ ડો એ કહે, ને કોઈ ઉતળો એ કહે A public man is exposed to all sorts of criticism

ગામ-ગરામ, *s m* [+ ગરાસ] Landed property, small or large, any kind of landed property 2 A permanent interest

ગામ-ગોર, *s m* [+ ગોર] A vill ge priest

ગામ ઠી, *adj* [S ग्राम स्थ *fr* +स्था to stand] Belonging or pertaining to the country as distinguished from town, not townish 2 Rustic 3 Not fashionable 4 Native, not foreign

ગામ ડિ યુ, *adj* Clownish, rude, unmannerly, rustic

ગામ ડિ યો, *s m* [Hem Des गाम ड डो = S ग्राम प्रधान the chief man in a village See ગામ] A villager

ગામ ડુ, *s n* A small village

ગામ-વ્યખો, *s m* [+વખો વખ, *fr* S विष poison, or વ ખૂટુ separated] Separation from a whole village, a quarrel with all the people of a village

ગામ-સાઈણી } **ગામ સાઈ,** } *s f* [+ મેણી, S स severally all] A dinner to which the whole of the population of a village is invited

ગામી, *s m* The owner of a village or villages

ગામી નામી તો મહી-પતિ જારને વશ વર્તી રહે
—સામળભટ

ગામી, *adj* [S *fr* गम् to go] Going (Used at the end of a compound word, as ક્ષેત્ર ગામી)

ગામેતી, *s m* [See ગામ + વૃત્તિ] The headman of a village 2 A village watchman (Used in Kthd)

ગામોટ, *s m* [+ વૃત્તિ] A village-priest

ગામોટુ, *s n* The profession or duties of a **ગામોટ**

અલ્યા ગોર, તમે ગામોટાને જાણો સળો,
તો તો ગોર પદુ જાણો, તમે ધૃતમા તળો —વીરજી

ગામોતર, *s m* [+ ઉતરવુ to go beyond *fr* S उत् up + तॄ to cross] An out-law from a village

ગામોતરૂ, *s n* [S ग्रामान्तर another village *fr* ग्राम, ગામ, + अन्तर another] Removing or going to another village, emigration

Id ગામોતરૂ કરવુ To journey to a village 2 To emigrate

ગામ્ભીર્ય, *s n* [S *fr* गम्भीर deep, grave] Depth 2 Gravity, solemnity

ગાય, *s f* [S गो] A cow 2 A soft, gentle, or harmless person

Id ઘેર ગાય બાધવી To keep a cow in the house or attached to a family ગાય વહેલી વિયાવી To finish one's meals earlier than others ગાયના ભાઈ જેવુ Foolish

Prov ગાયનુ ઘેસ તળે, ને ભેંસનુ ગાય તળે Distribution of gifts without a consideration of propriety ગાય દોહી કુતરીને પાવુ To rob Peter to pay Paul ગાયે ગળ્યુ રતન ત્યારે ગયા છવાડવી, ને રતન કાઢી લેવુ You should accomplish your object without doing any unlawful act કન્યા ને ગાય, દોરે ત્યા જાય A daughter and a cow will quietly submit to whatever fate you choose to doom them to ગાય પછવાડે વાછરડુ A child will follow its mother ગાય લેવી દુઝતી, ને વહુ લેવી શોભતી Choose a milch-cow and a beautiful wife ગાય વિનાનુ વાછરડુ As pitiful as an orphan ગાય વાળે, તે ગોવાળ One must be able to do one's duty

ગાયક, *s m* [S *fr* गै to sing] A songster, a musician

ગાયકા, *s f* A female songster

ગાયત્રી, *s f* [S *fr* गै to sing + त्रै to

protect] 1 Vedic metre of 24 syllables 2 The name of a very sacred verse repeated by every Brāhmana at his morning and evening devotions and on other occasions, even great sins being expiated by its repetition 3 (From the resemblance of this word to the word ગાય, a cow, it means popularly) The goddess represented by the cow, a cow worshipped as a goddess

ગાયન, s n [S fr गै to sing] Singing, music 2 A song

ગાર, s f [See ગારો, ગાળ, thick] A dilute mixture of cow dung, earth, and water, used in coating the ground 2 A mixture of earth and water used in erecting a wall

Prov ગારે લીંપ્યા ઘર સૈના Human nature is everywhere the same

ગાર, adj [Mar] Cool 2 Cold

ગાર, s m [P fr S कार fr कृ to do] A suffix denoting "the doer of an action"

ગારદી, s m [Eng Guard] A guard 2 A soldier

ગારવો, s m Same as ગર્વ Pride

આનવતી, મા ટર ગારવો —પ્રેમાનંદ

ગારિયુ, s n [See ગારો, ગાર] Same as ગારો 2 An unburnt earthen vessel having the form of a basket

ગારીયો, s m A labourer employed in carrying ગારો

ગારૂડી, s m [S गारुडिक fr गारुड a charm against snake poison fr गरुड the king of birds, an eagle, which has a natural antipathy to snakes] A snake-charmer

વિષય વિષ વાપ્યુ ઘણુ, ગોઠમા નહિ ગારૂડી —કાલણ

2 A juggler, a conjurer

Id ગારૂડી વિદ્યા Jugglery

ગારો, s m Same as ગાર, s f

ગારો s m [Mar गार] Flint

ગાલ, s f [See ગલી, ધાલ s f] The lines of persons sitting down to dinner at the same time Same as ઘાલ, s f

ગાલ, s m [S गल्ल] The cheek

Id ગાલમા હસવુ To laugh in one's sleeve 2 To smile ગાલ ઉપર ગાલ ચઢવા To have plump round cheeks

Prov ગાલ તેવા તમાચા Everything in its proportion A tit for tat ગાલે તમાચા મારી મોઢુ લાલ રાખવુ To keep up an outward show of riches or greatness

ગાલ-મસુરિયા, s n pl [+ Ar મસરૂ] Small round cushions, generally made of silk cloth (મસરૂ) to be placed under the cheeks

ગાલ-માર, adj [See ગાલ, ધાલ, + માર ફ fr મર વુ fr S मृ to die] Given to boasting 2 Given to tall talk

ગાલા-ઘેલુ, adj [See ગાગલુ + ઘેલુ] Half-mad, idiotic (used in the Sorath Prānt)

ગાલી, s f [See ગલી] A valley

ગાલી, s f [S गालि] An abusive term

ગાલીચો, s m [P] A woollen carpet

ગાલો-ઠુ, s n [See ગાલ + ઓઠ] The inside of the cheek

એમ ઉંચા કરી ગાલોઠા

લુચ્ચે કાચમા નીરખતા ગોઠા —પ્રેમાનંદ

ગાડી, s f [See ગાડુ a cart + ઈ dim] A cart, a load-cart 2 As much as can be contained or carried in a cart, a measure of 30 maunds

ગાડલુ, s n A large load-cart

ગાડલો, s m A small cart for boys to play with

ગાવડી, s f [See ગાવ, ગાય + ડો, ડી, ડુ, a diminutive suffix showing affection] A cow (spoken of with affection or reverence)

ગાવ-ડોલ, s m [+ ડોલ] The top-mast

ગાવદી, adj [Mar गैदी, गैवती fr Hind गैवी fr गम a fault] Dirty, filthy 2 Rude, ignorant 3 Foolish, senseless

ગાવલી, s f [See ગાળ ડી, Generally used with કાઢ૰] Commission, discount

Id ગાવલી કાઢવી To secure one's own commission or profit ગાવલી કાઢી જવુ To shirk one's own liabilities or duties on some pretext or other

ગાવલુ કાઢવુ, v i [See ગાવલી + કાઢ૰] To abstain from doing one's own duty on some pretext or other

ગાવુ, v t [S गै to sing] To sing 2 To recite verses 3 To praise in verses 4

To publish, to declare, to proclaim 5 To publish one's own good deeds

Id ગાયું વાયું Harmony ગાયું ગાવું To dance to the tune of 2 To flatter

Prov ગાઈ ગાઈને મુવા, ને વરનું નામ ધૂળ A mountain in labour Great trouble and no gain

ગાળ, s f [S गालि] Abusive language

Id ગાળ-દેવી-ભાંડવી-ચોપડવી To use abusive language towards, to abuse (a person), ગાળ ખાવી To have abusive language used towards oneself, to be subjected to abusive language

Prov ગાળે કાંઈ ગુમડાં ન થાય Mere words do nobody any harm

ગાળ, s m [See ગળવું, ગાળવું] That which has dropped to the bottom of a vessel, sediments, dregs, the residue

ગાળવું, v t [Causal of ગળવું] To strain, to filter 2 To take the sediments out of, to cleanse, to purify 3 To melt 4 To refine 5 To make thin or lean, to make feeble, to waste 6 To pass (time), to waste time in unprofitable occupations, to trifle

પાળતો તે પુરા ગયા, ગાળતો તે આવી અડ્યા,
ન્યાળતો તે ન્યારા હુવા, વઢાવા આવ્યા વ્હાલા
—ચશ્મ

કોઈ એક અતિ નંગાન્દ્ર સમયનો ગાળીને પરિતાપ,
દુર્લિંદુ ધ્યાન કરતા, ત્યાંથી આવિયો આશ્રમ આપ
—દયારામ

Id પાણી ગાળવું To filter water કૂવો ગાળવો To cleanse a well, to take the sediments out of a well સોનું ગાળવું To melt gold 2 To refine gold શરીર ગાળવું To emaciate one's body 2 To subject the body to austere penances વખત ગાળવો To pass time ગાળી કાઢવું To filter, to melt, to refine 2 To choose, to select ગાળી ગાળીને Very deliberately, after great consideration

ગાળાગાળી, s f [See ગાળ an abusive term] Reciprocal abusing 2 Abusive language in various ways

Id ગાળાગાળીએ આવવું, ગાળાગાળી ઉપર આવવું To be about to begin a quarrel with the use of abusive language 2 To pour out a torrent of abusive language

ગાળિયું, s n [See ગાળવું to filter] The sediments of butter milk

ગાળિયું, s n [See ગાળવું to pass time] Absconding from work

ગાળિયું, s n [See ગાળો] A small noose for the neck of young cattle

નવ લણ ગાળિયે હાથ નવ બધાય,
એવો બાળક વધાણી —નિરાંતભક્ત

Id ગાળિયું કાઢવું Same as ગાવલું કાઢવું,

ગાળી, Hindi variant of ગાળ

અવ તણો ગુણ માસ, તેગાણુ બોલી ગાળી —કૃષ્ણારામ

ગાળું, s n [See ગાળવું to filter, to pass time] An interval, the intervening time

ગાળો, s m [See કાળ time] A period of time 2 The season for particular crops or occurrences 3 [See ગાળવું to drop] An interval in place, a part of a house, a room 4 The remainder from or addition to the original quantity, discount or premium 5 (See ગળું) A running knot, a noose 6 (See ગાળવું to cleanse) A kind of dress worn by women 7 Refined or cleaned cotton

Id કેરી ગાળો The season or time when mangoes are ripe ઘરનો વચલો ગાળો The middle part of a house ખરીદીનો ગાળો Discount on a purchase ગાળો કરવો-પાડવો-વાળવો To make a noose ગાળો કાઢવો To remove the dregs 2 Esp To remove the unground grains from the mouth of a grinding hand-mill (ઘંટી) મારા તો ગાળા જ નરમ થઈ ગયા I lost all my courage

રોમ રોમકી હાઈ બનાઈ, ચમૂ ચુકુંત ગાળા —કવીશ્ર.

ગિદુ, Same as ગેંદ A ball

જમનામાં ગિદુ પડ્યો, શોધરો, રે —પ્રેમાનંદ.

ગિન્નગાળવું, v i [See ગળગળવું Intens of ગળવું] To be confused

ગિચોગીચ, } adj [Another form of
ગિચ્ચ, }

ભિચોભિચ] In a close or thick state, pressing against one another, crowdedly

ગિદ્દડ, adj [Imitative and expressive of the slow and dull movements of a lazy person] Dull, heavy

ગિદ્દો, *s m* [Imitative and expressive of the motion *Cf* ગદ્દો] A blow

ગિની, *s f* [Eng Guinea] A guinea

ગિબત, *s f* [Ar غيبة absence, hence, anything uttered in one's absence] Imputation, accusation 2 Slander, calumny

ગિબત-ખોર, *adj* [+ P ખોર, ખુર્દન, to eat] Slanderous

ગિબાવવું, *v t* [Imitative of the sound See ગિબો ગિબ] To beat with the the fist

ગિબો-ગીમ, *adv* [See ગમાગમ] Beating smartly and repeatedly with fists

ગિબ્બો, *s m* [See ગિબાવવું] A blow with the fist

ગિર્દ, *s f* [P] Dust, earth

ગિરદી, *s f* [See ગરદી, *Cf* M गर्दी, *fr* P गिर्द dust] A crowd, a throng

ગિરદો, *s m* [Hind गिरना, ગરવું, to drop] Sediment, residue

ગિર-નાર, *s m* [S गिरि a mountain + नर male] The name of the highest mountain-top in Kathiāwād

ગિર-નારો, *s m* An individual of a class of Brāhmans living near the ગિરનાર mountains

ગિરફતાર, *adj* [P] Involved 2 Engrossed in

ગિરફતારી, *s f* The state of being involved or engrossed in, absorption of the mind

ગિરવી, *adj* [P] Pledged, pawned, mortgaged

Id ગિરવી મૂકવું To mortgage ગિરવી રાખવું To keep as a mortgage

ગિરા, *s f* [S *fr* उद्-गिर ति he speaks out *fr* उद्, up + गॄ, गिर्, to drop] Speech

ગિરાસ, Same as ગરાસ

Id ગિરાસ-ચાસ An estate

ગિરિ, *s m* [S] A mountain, a hill

ગિરિ-ધર, } ગિરિ-ધારી, } *adj* [ગિરિ + ધરવું] That lifts up a mountain 2 *s m* An epithet of Krisna, who in his childhood lifted up a mountain on the little finger of his right hand

ગિરિ-શ, *s m* [+S शी to lie down, See શયન] An epithet of the god Shiva, who lives on the mountain Himālaya

ગિરિ-શૃંગ, *s n* [+ શૃંગ] A peak of a mountain

ગિરીંદ્ર, *s m* [+ ઇંદ્ર] The lord of mountains, the highest mountain 2 The Himālaya mountains

ગિરે-બાજ, *s m* [Hind गिरना *fr* ગરવું to drop, to fall + P बाज़ to play] A kind of pigeon that tumbles over its head

ગિરેબાન, *s m* [P] That part of the dress (અંગરખું) which covers the neck

ગિર્-ઈશ, *s m* [See ગિરા + ઈશ] The lord of speech 2 An epithet of the god Brahmā

[illegible], ગણેશ ગિરેશ, ગોરી, ગુરુ ન પામે પાર ε
—ગિરધર

ગિરો, Giro, [P] Same as ગિરવી.

Id ગિરો-ખત A mortgage bond

ગિરો-તાન, *s f* [Hind गिरना to fall *fr* S गॄ to drop, See ગરવું + S तान તાણ, stretch] A cross-shaped wood as support

ગિલા-ખોર, } ગલા ખોરૂ, } *adj* [See ગિલો + ખોર] Slanderous, taking delight in speaking ill of others

ગિલિ, *s f* [See ગલી પચીપચી] Tickling, titillation

ગિલિ, *s f* [See ગિલી [illegible], or ગિલ્લી] A little bit of stick, called "cat", which is struck in a game called ગિલિ દંડા or tipstick

ગિલિ-ગિલી, } ગિલિ-પચી, } Same as ગલી-ગલી, ગલી-પચી

ગિલ્લી, Same as ગિલ્લ a little bit of stick

ગિલ્લી-દંડો, *s m* [+ દંડ, દંડો, a stick] A game for boys

ગિલો, *s m* [P] Calumny, libel, slander, reviling

ગિસ-ડું, *s n* [See ઝૂસરું, ધુંસરું] A yoke (used in Kthd)

ગિસોડાં, *s n pl* The name of a vegetable

ગિસ્ત, *adj* Fruitless, vain

તે ગિસ્ત ખોત ગાયો ગયો —શામળભટ.

ગીગલાવુ, Same as જીગલાવુ
ગીગી, A dialectal variant of કીકી
ગીગો, A dialectal variant of કીકો
ગીચ, adv [See ખીચ ખિચ] Crowdedly; pressing against one another
ગીત, s n [S fr गै to sing] A song 2 A song sung by women, a song sung on occasions of social rejoicing
ગીતા, s f A part of the મહાભારત, the great national epic of India 2 A religious poem containing a discourse on metaphysical subjects
ગીતિ, s f A kind of metre
ગીધ, s n [S गृध्र] A vulture
ગીર, s m [S गिरि a mountain] (Often used as અગ) Used at the end of the names of individuals of a class of ascetics, e g રતનગીર, રતનગર, મોહનગીર, મોહનગર
ગીર, [P गिर्= S कर doing fr कृ to do] A Persian suffix showing the possessor or doer; e g તમાસગીર
ગીરો, } Same as ગરવી
ગીરો, }
ગીર્ભાનુ, adj [See મધ] One's own
ગીર્વાણ, adj [S] Divine 2 The Sanskrit language
ગુગણું, adj [Imit] Speaking through the nose, nasal
ગુંગળાવું, v i [Imit Or, See ગુંગ + ગળ વું, ગળા વું] To be suffocated, to be smothered 2 To be confused
ગુંગું, s m The fleshy root of the septrum of the nose 2 adj Speaking with a dull nasal sound 2 Dumb
ગુંગો, s m A crust or scale formed of the slimy matter in the nose
ગુંગો, adj m Dumb
ગુંચ s f Same ગૂચ
ગુચ વણ, } s, f [See ગુચવા વું] Entanglement, intricacy 2 Perplexity, a puzzle, a muddle
ગુચવણી, }
Id ગુચવણ ભરેલું Full of intricacies or complications, complicated, puzzling, perplexing
ગુચવવું, Same as ગુચવાવુ
ગુંચવાડો, } s m [+ વૃત્તિ] Same as ગુચ વણ
ગુચવારો, }
ગુંચ વાવું, } Same as ગુચ વાવું.
ગુચા વુ, }
ગુછળી, s f [See ગુથ વુ Or, S गुच्छ a bunch, See ગુચ્છો] A skein of thread
ગુછળી વાળુ, adj [+ વાળુ, વાન, વાન્, having] Formed into a skein—of thread or hair, entangled, curled, formed into curls
ગુછળું, s n A circular skein of thread, a coil
ગુંજી યુ, s n (See ગુજ્જ) A pocket
Id એને ઘેર ગુજ્જુ ઘાલે May ruin overtake him! May he perish!
ગુંજુ, s n [See ગુહ્ય adj secret fr ગુહ] A pocket, a bag attached to a coat
ગુજ્ઞ શ, Same as ગુઞ્જશ.
ગુતાવુ, v, i (Properly ગુથાવુ passive form of ગુથ વુ) To be occupied in; to be engaged in
ગુંથણી, s f [See ગુંથ વુ] Knitting 2 The style of knitting
ગુથ વુ, v t [S ग्रन्थ् to weave] To plait; to braid, to knit
Id માથુ ગુથવુ, ચોટલો ગુથવો To plait the hair હાર ગુથવો To wreathe a garland
ગુથામણ, } s f Same as ગુંથણી 2 wages for knitting or weaving
ગુથામણી, }
ગુથાવુ, v i [Passive form of ગુથ વુ] To be occupied in, to be detained 2 To be entangled 3 To be involved in 4 To be knit or roughly sewn; to darn
ગુદ, } s n Gum
ગુદર, }
ગુદડો, s m A rush, a bulrush
ગુદરપાક, s m [See ગુદ + S पाक anything dressed or cooked fr पच् to cook] A kind of pastry made of gum, sugar, ghee, and such other articles
ગુદરવડું, s n [+ વડું a particular kind of cake] A particular delicious dish
ગુદરિયું, } s n A bottle or any other
ગુદિયુ, }

vessel containing gum in a liquid state

ગુદડું, *v t* To reduce to the state of ગુદર (a slimy matter), to knead 2 To beat

ગુદી, *s f* A kind of tree, the fruits of which contain a slimy juice

ગુદું, *s n* The fruit of ગુદી, generally used for pickles

ગુ. Same as ગુ

ગુઈ, *s f* [See ગુપ્ત] A little hollow or pit, at which marbles, &c , are thrown in a game

ગુ ઈ, *s f* [See ગુ] Breaking one's own promise, faithlessness (used in Kāṭhiāwād.)

ગુ-ખાડી, *s f* [+ ખાડી] A place of general resort for disburdening nature

ગુગળ, *s m* [S ગુગ્ગુલ] A kind of fragrant gum

ગુગળી, *s f* A class of Brāhmans who are generally servants in a temple 2 A miser

ગુચ-પુચ, } ગુચ-પુછ, } *adv* [Reduplication of S गुप concealed *fr* गुप् to protect Or, Imit] Whispering 2 Secretly, privately 3 *s f* A secret talk

ગુચ-વણુ, Same as ગુંચ વણુ

ગુચ-વાડો, Same as ગુચ-વાડો

ગુચવડું, *v i* To be entangled, to be involved 2 To be confused, to be perplexed 3 To be in an intricate state

ગુચ્છ, *s m* [S See ગુચ્છ] A bunch

ગુચ્છેદાર, } ગુચ્છાદાર, } *adj* [+P दार having] Having the form or appearance of a bunch

ગુચ્છો, *s m* The blossom 2 Curls 3 Ear locks 4 Whiskers

ગુછ ળુ, Same as ગુંછળું

ગુજ, *s f* [See ગુપ્ત] A secret deliberation 2 A nail used in joining two planks together

ગુજર, Same as ગુર્જર *fr* S गुर्जर
પીળી ઠરે ચડ્ડુ પદમણી, ગુજર ચડ્ડુ ગોરી ગાય,
-દિવાળ્યો સોહેલો —આપા

ગુજરડું, } ગુજરડ, } *s n* An earthen vessel used in certain auspicious occasions and placed on the sides of an altar

ગુજરવું, *v i* [P گذشتن to pass away] To pass away 2 To die, to perish 3 To befall

Id ગઈ ગુજરી The past time, past events, the past

ગુજરાતી, *adj* [S गुर्जर + राष्ट्र a country, a nation, the territory ruled over by a king, *fr* राजन् a king *fr* राज् to shine] Of or pertaining to Gujarāt 2 *s m* A man living in Gujarāt

ગુજરાન, *s n* [See ગુજરવુ P] Maintenance, livelihood

ગુજરી, *s f* [See ગજર] A wristlet worn by women 2 [See ગજર a signal bell or alarm *fr* ગજરવુ, ગર્જના] A market or fair held in the morning or evening as settled by custom 3 [Fem of S गुर्जर an inhabitant of Gujarāt] A woman living in Gujarāt

ગુજરા-દોલ્કો, *s m* A particular trick in the game of મોઈ-દંડા

ગુજારત, *s f* [P *fr* ગુજરવુ] Medium or instrumentality of persons, legal presence or formal witnessing

ગુજારવું, *v t* [See ગુજરવુ] To pass away, to spend (time) 2 To produce, to show (in a law court) 3 To take place, to happen

Id જુલમ ગુજારવો To oppress, to tyrannize over દિવસ ગુજારવા To pass one's life with difficulty, to be hard pressed in procuring one's maintenance અરજ ગુજારવી To present a petition

ગુજારો, *s m* Same as ગુજરાન

ગુજરજ, *s m* [See ગુગળ *fr* S गुग्गुल, or, ગુંદર] A kind of gum resin 2 A kind of bābul tree

ગુજ્જર, *s m* [S गुर्जर An inhabitant of Gujarāt Or, See ગજ *fr* ગજ a measure of length + ધર *fr* S धृ धर्, to hold] A class among Baniās and Carpenters

ગુંજન, *s m* [S गुञ्ज् to hum Imitative Cf Eng Hum] A hum, a humming noise

ગુજ્ઝ, *adj* [S गुह्य *fr* गुह् to conceal] Secret, mysterious 2 *s n* A secret, a mystery

ધાસતો જે ગુઞ્જ કાજ, ગ્રાસતો પ્રેમેની હાય,
કાળ તો કરાવ તેને, ખાય ખાય ખારમા —વલ્લભ

ગુઞ્જ, *s f* [S गुञ्जा] A small plant bearing red and black berries 2 The berry or the seed of the plant

ગુઞ્જ, *s f* [S गुण rope] A knot in a rope of grass

ગુઞ્જવુ, *v i* [See ગુઞ્જ a hum] To hum
ગન હરણ ષટપદ શોર કરતા, ગુઞ્જે રૂઞ્જે મહાવિયો —પ્રેમાનંદ
ષટપદ ગુઞ્જે, કીરે કીર, મરાળ જે —ગિરિધર

ગુઞ્જા, [S] Same as ગુઞ્જ *s f*

ગુઞ્જાગુઞ્જ, *s m* [Redup of ગુઞ્જ hum] A loud humming noise

ગુઞ્જારવ, ગુઞ્જા-રવ, *s m* [S गुञ्ज See ગુઞ્જ *s m* + आ रव sound *fr* आ intens + रु to make a noise] A hum, a humming noise

ગુઞ્જાશ, ગુઞ્જાસ, *s f* [See ગજુ, ગુન્જુ a pocket] Ability capacity, power, reach, range
ત્યારે પાગર કોહા ગુઞ્જાશમા
પુરી પતિ તે ગયા વહી રે, દોવ —ભોજોભગત

ગુટકો, *s m* [See ગુટિકા] A small book written lengthwise 2 A small circular photograph of the image of a god put in a fitting brass box

ગુટિકા, *s f* [S probably *fr* गुट् Imitative of the sound made in the throat while swallowing] A pill

ગુડકી, *s f* [Hind गुडघी *Cf* Mar गुडघा the knee] A small pair of trowsers

ગુડવુ, *v t* To cut, to saw

ગુડી, *s f* [Mar गुड, *Cf* ઘડ a bunch] A pole erected on occasions of joy
ઘેર ઘેર ગુડી ઉત્સવ થાય —વિષ્ણુ

ગુડો, *s m* [See ગુડ molasses] A visit of condolence for the deceased 2 [See ગુડકી, Mar गुडघा] The sheen bone, the leg (used in the Ahmedābād Dist)

ગુણ, *s m* [S] A property, a quality 2 Virtue, merit 3 Advantage, benefit, profit 4 The efficacy of a medicine, power to cure 5 Remission or abatement of disease 6 Effect 7 Virtues, merits, talents generally 8 One of the three properties of created things, viz, સત્વ truth, રજ dust, and તમ darkness 9 A rope, thread 10 The bow string 11 Multiplication, product [In this sense this word becomes ગણુ in Guj, and is used at the end of numerals to show, "multiplied into," *e g*, ત્રણગણુ three times, ચારગણુ four times *Cf* ગણુ]

Id ગુણ કરવો To do benefit to, to benefit ગુણ આવવો-થવો-પડવો To be beneficial 2 To be cured ગુણ દેખાડવો To have a tendency or inclination to cure or to do benefit ગુણ-ગાવા સભારવા To be thankful to, to be grateful to ગુણ ભૂલી જવો-વિસરવો વિસારવો To be ungrateful to ગુણ દોષ Good and bad qualities or properties, endowments and accomplishments as well as vices and evil ways ગુણ દોષ જોવા To criticize

Prov નવ બોલ્યામા નવ ગુણ Silence is golden અવગુણિયાને ગુણ કરે તે આડા લૂણમા જાય An ungrateful man never thinks of benefits done to him by others

ગુણ, *s f* [S गुण a rope] Sack-cloth 2 A bag, a gunny bag

ગુણ-ઓશિંગણ, *adj* [+ ઓશિંગણ] Grateful, thankful

ગુણક, *s m* [See ગુણવુ] The multiplier, a factor

ગુણકા, Same as ગણિકા

ગુણકાંક, [S गुण See ગુણ + अङ्क a figure, a number] Same as ગુણક

ગુણ-કારક, ગુણ-કારી, *adj* [+ कृ to do] Profitable, advantageous 2 Efficacious, effective 3 Benevolent

ગુણ-ગાન, *s n* [+ गान singing *fr* गै to sing] Panegyric, praise

ગુણ-ગુજ, *adj* [+ ગુહ્ય secret] That knows the secret of merit 2 That appreciates merits
વળગ ગાઈરેય બોલિયા, મ્હારે સમ્યક્ સુણી,
સ્વાયમ્ભુવની વહી ને વાત, ગુણ ગુજ હે ગુણી —પ્રેમાનંદ

ગુણ-ગ્રહણ, *s n* [+ ग्रहण *fr* ग्रह् to take]

Appreciation of merit

ગુણ-ગ્રાહક, } ગુણ-ગ્રાહી, } adj [+ ग्राहक fr ग्रह् to take] Appreciating good qualities

ગુણ-જ્ઞ, adj [+ ज्ञ fr ज्ञा to know] Who admires merit, appreciative

ગુણ-ગુણ, s f [Imitative of the sound] A hum 2 Grumbling

વખાની ઘણી વાત ભલી, ભમરાને કહે છે ભામની, "હું થાકની રીતે ગુણગુણ કરે છે, શોક સગી શામની —દયારામ

3 adv Humming, buzzing

ગુણ-નિધિ, s m [+ निधि] A store of merits

ગુણ-પાટ, s f [ગુણ s f + પાટ fr S पट cloth] Sack-cloth, gunny

ગુણ-પાડ, s m [See ગુણ + પાડ] Obligation, favour 2 Returning obligations received

ગુણ-વત, } ગુણવાન, } adj Virtuous, meritorious, qualified, accomplished

ગુણ-વાચક, adj [+ वच् to speak]Showing qualities (in Gram)

ગુણ-વિશેષણ, s n [+ विशेषण] An adjective showing quality

ગુણ-વું, v t To multiply

આંક વિના એક અંક છે, ગુણ્ય શૂન્ય દશ ગુણા —દયારામ

ગુણ-સાગર, s m [+ सागर an ocean] An ocean of merit, i e, a very meritorious man

ગુણ-સુ, adj Thick and short

ગુણ-હીન, adj [+ हीन] Having no merits, meritless

ગુણાકાર, [See ગુણ + आकार result of calculation fr आ intens + कृ to do] The process of multiplication 2 The result of multiplication, the product

ગુણાતીત, adj [+ अतीत gone beyond fr अति beyond + इ to go] Devoid of qualities, having no qualities

ગુણિ-યલ, } ગુણિ-યેલ, } Same as ગુણ-વાન.

ગુણિયો, s m [S गुण्ड a round vessel] A copper pitcher

ગુણી, Same as ગુણ-વન્ત, ગુણ-વાન 2 s m f An accomplished person, a person skilled in fine arts such as singing, dancing, and painting

નિવાસ કરી ત્યાંહી રહ્યા, ગુણી માગધ ગુણ ગાય —ભાલણ

3 s m A devil-dealer

ગયા ગુણી ગોરી પાસ, પિતા માત દાસી દાસ મળ્યા, ટળ્યા દુખ ત્રાસ, શે મુકી સખાવતો —વલ્લભ.

ગુણી-જન, s m [+ जन a man fr जन् to be born] A meritorious, accomplished, clever, or learned man 2 A person skilled in fine arts such as singing, dancing, and painting

ગુણોત્તર, s n m [+ उत्तर answer ઉત્તર] A ratio (in Mathem)

ગુણ્ઠો, s m [Eng Gunter, whose chain was taken as the measure of land] A measure of land, $\frac{1}{40}$ th of an acre, 121 square yards

ગુણ્ડું s n [ગુણ-વાણુ] A crumb of a cake soaked with oil 2 A lump of kneaded flour made ready for making a cake of

ગુણ્ય, Same as ગૂણ

ગુણ્ય, } ગુણ્યાઙ્ક, } s m [S fr गुण्य fit to be multiplied See ગુણ-વું + अङ्क a figure, a number] The multiplicand

ગુત્તો, s m [P fr Hem Des गुत्तो fr S गुप्त Cf secret, concealed fr गुप् to protect] A contract, a monopoly

ગુદસ્ત, s n [P] The past year

ગુદા, s f [S गुद] The anus

ગુનાહ, s m [P] An offence, a fault 2 A crime 3 Sin

Id ગુનાહ કરવો, ગુનાહમાં આવવું To commit a fault

ગુનેહ-ગાર, adj [+P गार fr S कार fr कृ to do] An offender, a criminal 2 A transgressor, a sinner

ગુનેહ-ગારી, s f A fault, commiting a fault 2 Penalty, punishment

ગુનો, } ગુનેહ, } Same as ગુનાહ

ગુપ-ચુપ, adv [Reduplication of S गुप्,

ગુપ્, to protect, to conceal *Cf* ગુચ-પુચ] Secretly, quietly 2 Silently

ગુપત, Same as ગુપ્ત

ગુપતી, Same as ગુપ્તી

ગુપ્ત, *adj* [S *fr* गुप् to protect, to conceal] Concealed secret, hidden

Id ગુપ્ત ગંગા Whose mind and deep thoughts cannot be known or guessed, having deep plans in one's mind (said of a woman)

ગુપ્તી, *s f* [S गुप्ति protection, concealment See ગુપ્ત] The blade of a small sword concealed in a stick

ગુફ્તેગુ, *s f* [P] A secret conversation

ગુફા, *s f* [S गुहा *fr* गुह् to conceal] A cave, a recess, a hollow place in a mountain

ગુમ, *adv* [P] Still, quietly, silently 2 In a stray, missing, or lost state

Id ગુમ કરવુ To lose, to miss 2 To hide, to conceal 3 To kill ગુમ થવુ To be lost, to disappear, to vanish

ગુમજ, *s m* [P=Mar घुमट, See ઘુમટ, ઘુમટો] A dome, a vault

ગુમડું, *s n* [Hem Des गुम्म *fr* S गुल्म a knot, a boil] An abscess, a boil, a tumour

Id ગુમડે ઘસી ચોપડવાનુ Useless, of no use 2 Worthless

Prov ગુમડું ફાટ્યુ, ને વૈદ વેરી A gig to the doctor when cured Vows made in storms are forgotten in calms

ગુમાન, *s n* [P] Pride, 2 Vanity 3 Conceit 4 Doubt

Id ગુમાન કરવુ-રાખવું To doubt, to suspect 2 To be proud, to be arrogant 3 To be vain

ગુમાની, *adj* Proud 2 Vain 3 Conceited

ગુમાર, *adj* [P *Cf* ગમાર, See ગુમાવવુ] Rude, senseless, dirty

ગુમાવવું, *v t* [See ગમાવવુ] To lose 2 To squander, to waste

ગુમાસ્તાગિરી, ગુમાસ્તી, } *s f* [See ગુમાસ્તો+ગર, ગીર, ગાર *fr* S कर, कार, *fr* कृ to do] The position of an agent, agency, deputyship, service of a private man or a Sethia

ગુમાસ્તો, *s m* [P गमाश्तन् to keep] A writer, a clerk 2 An agent 3 A servant

Prov ગુમાસ્તાને ખીટીએ પોતિયુ A servant is exposed to all kinds of vicissitudes

ગુમ્ફિત, *adj* [S *fr* गुम्फ to weave] Woven or knit in the form of a rosary

ગુર, *s f* [See ગર] Marrow of bones

ગુર-ગુર કરવુ, *v i* [Imit] To growl

ગુરજ, *s f* [P] A mace, a club 2 A battle axe

ગદા ગુરજ પરે બહુ શસ્ત્ર —પ્રેમાનંદ.

ગુરછો, *s m* A dog of the spanniel kind

ગુરથ માની, *adj* [S ग्रन्थमान being composed or written *fr* ग्रन्थ् to wreathe See ગ્રથ] Deceased, dead

ગુરદો, *s f* The kidneys 2 An iron mace

ગુર કરવુ, *v i* [Imit See ગુર ગુર કરવુ] To growl, to rumble, to caterwaul

ગુરા, *s m pl* [See ખુર] The legs

ગુરાબ, *s n* A kind of ship

ગુરૂ, *s m* [S] A master, a teacher 2 A spiritual guide, a priest 3 The planet Jupiter 4 The eldest man in a family, the *pater familias* 5 *adj* Great 6 Heavy 7 Long (a vowel in Gr) 8 Measuring two mātrās (a vowel in Prosody)

Id ગુરૂ આદેશ The order of a spiritual teacher તુ પણ મારો ગુરૂ મળ્યો I have found my master in you ગુરૂમંત્ર ફૂકવો To give a secret advice 2 To give a warning 3 To instigate

Prov ગુરૂ કહે તેમ કરવુ, પણ કરે તેમ ન કરવું To do as a friar says but not as he does ગુરૂ ઓધા ગોકુળ નાથ પરડા બળદને પાણી નાથ

ગુરૂ-ગમ, *s f* [+ગમ knowledge] Knowledge obtained from a teacher

પેસે તે પ્રાણી ખીલશે, જેને ગુરૂગમ હોય —પ્રીતમદાસ

ગુરૂ-તલ્પ-ગ, *adj* [S *fr* +तल्प a bed+गम् to go] A violater of the bed of his own spiritual teacher (ગુરૂ)

ચોર, ગુરૂ તલ્પ ગ, મધુ પાની —દયારામ

ગુરૂતા, } s f Same as ગુરૂત્વ
ગુરૂતાઈ, }

લઘુતાઈ ગમ લાગી, ગરૂતાઈ ગમ થયે,
મ તાઈ મૂક મૂકે, હી તાઈ દામને —વલ્લભ

ગુરૂત્વ, s n Greatness 2 Weight 3 The position of a ગુરૂ

ગુરૂત્વ-મધ્ય-બિન્દુ, s n The center of gravity

ગુરૂત્વ-આકર્ષણ, s n The attraction of gravity

ગુરૂત્વ-રેખા, } s f [+ रेखा a line] The line or direction of the action of the centre of gravity
ગુરૂત્વ-લેખા, }

ગુરૂ-દક્ષિણા, s f [+दक्षिणा fee] Fee given to a spiritual preceptor

ગુરૂ-દ્રોહ, s m [+ દ્રોહ] Hatred towards one's teacher, disrespect towards the teacher

ગુરૂ-દ્રોહી, adj That hates the teacher

ગુરૂ-પદ, s n [+ પદ] The position or dignity of a teacher

ગુરૂ-બંધુ, } s m A spiritual brother
ગુરૂ-ભાઈ, }

ગુરૂ-માન, s n [+ मान respect fr मन to think] Respect towards elders 2 Great pride 3 Great pride or anger of a lover towards his lady love, or vice versa

ગુરૂ-વાર, s m [+ वार fr वासर a day] Thursday

ગુર્જર, s m [S] The province of Gujarât 2 (Used in the plural) The people of Gujarât

ગુલ, s n [P] A flower 2 The snuff of a candle or a lamp

Id ગુલ કરવું To extinguish, to put out ગુલ થવું To be extinguished or put out

ગુલ-કંદ s m [This word itself is used in Persian, and is a compound of गुल = a rose and कंद = sugar, lit A compound of sugar and roses, hence, the meaning] Conserve of roses

ગુલ-ખાર, s m [S ...] Reddish ... colour

ગુલ-બાસી, adj ... reddish blue ...

ગુલ-ગુલાટિયો, s m [+ ગુલાટ] A game for children

ગુલ-છડી, s f [+ છડી] A kind of flowering plant

ગુલ-છબુ, s m n [P + સબ all + બો smell] A kind of fragrant flowering plant

ગુલ-ઝાર, } s m [P fr + ઝાડ, ઝાડી, a tree = A bed of roses] A flower garden 2 adj Beautiful, fine, splendid, handsome, excellent
ગુલ-ઝાર, }

ગુલ-તરાશ, s f [P गुल the rose + तराश fr तराशेदन to peel off] The snuffers

ગુલ-તાન adj [P fr + તાન] Merry, given to pleasures

ગુલ-તોરો, s m [+ तोरा] A kind of flowering tree

દમરો, મરવો, ગુલાબ, ને ગુલતોરો, રે, વડુલાલ્ડ
—રઘુનાથ

ગુલ-દસ્ત, s m [P + दस्त the hand] A crest of flowers 2 A deal in card playing 3 Secret information, a secret

ગુલ-દાન, s n [P] A flower pot

ગુલ-દાવદી, s f [P गुल-दाऊदी] A kind of flower 2 The plant bearing these flowers

ગુલબાન, s n [Ar गलबा] A noise, an uproar, clamour, vociferation.

ગુલબાન ઘણું ગલી ફુલીએ —સામળભટ્ટ

ગુલઆસ, s m [P] A kind of flower, *Calappa mirabilis* 2 The plant bearing these flowers

ગુલબાનું, Same as ગુલબાન

આવતું ગુલબાનું જાણ્યું ત્યારે, સામતઆગળ રાજા ત્યારે
—પ્રેમાનંદ

કે ગુલમાં થતા, રંગ લૂગાઇ ગયો,
નાસતા નાસતા ગાડી જેડી —પ્રેમાનંદ

ગુલ-મેદરી, s f An aquatic bird
... ગુલમેદરી ... પખાણી દેટ હરિનામ
—દયારામ

ગુલ-મોટોકો, s m [P] A kind of flower

ગુલર, }
ગુલરો, } s m [P] A kind of fig tree,
ગુલ્લર, }

પીપળા, પીપળી, વડ, ને ગુલર —પ્રેમાનંદ

ગુલ-સ્તાન, s f [P + સ્તાન a place fr S स्था to stand] A flower garden, a garden,

a rose garden

ગુલાંટ, *s f* [+ આળી] A leap heels over head, a summersault, a somerset

Id ગુલાટ મારવી-ખાવી To leap heels over head, to make a sumeuersault 2 To turn round (in making an assertion), to disown an assertion, to deny what one has already asserted

ગુલાબ, *s m* [P गुल् the rose + आब् water] A rose flower 2 The rose plant

ગુલાબ-જળ, *s n* [+ જળ] Rose water

ગુલાબ-દાન, *s n* } [P गुलाब + दान suf-
ગુલાબ-દાની, *s f* }
fix denoting possession] A holder for rose-water

ગુલાબી, *adj* Rosy, rose-coloured 2 Mild and pleasing 3 *s f* Sleep

Id ગુલાબી રંગનુ Rose-coloured; rosy.

ગુલામ, *s m* [Ar] A slave, a bondman 2 A villain

ગુલામ-ગીરી, *s f* [+ ગર, ગીર ગાર, =S कर, कार *fr* कृ to do] Slavery, servility, servitude

ગુલામ-ડો, *s m* [+ ડો, ડી, ડુ, Guj suffixes showing contempt] A slave (in contempt)

ગુલામ-બચ્ચો, *s m* [+ બચ્ચુ offspring] Lit Born of a slave 2 Same as ગુલામ-ડો

ગુલામી, Same as ગુલામ ગીરી.

ગુલાલ, *s m* [P ગુલ + લાલ] A red powder used on occasions of joy, especially on Holī holidays

ગુલાલા, Same as ગુલેલા

ગુલી, *s f* [P] Indigo Same as ગળી

ગુલી, *s f* [See ગલી] A hole made by insects to live in

ગુલ્ફ, *s f* [S] The ankle 2 The knee

ગહાતલ બે ગુલ્ફ પકડેરા —ગિરધર

ગુલ્મ, *s n* [S] A knot 2 A glandular enlargement in the abdomen 3 A bump or tumour

ગુલેલા, *s m pl* [P] A particular kind of pretty flower

ગુલ્લું, *s n* [See ગોળ circular + ડુ *fr* S ट dim] A small round lump of kneaded flour

ગુવાર, *s f* [See ગવાર] A kind of bean

ગુસ્સો, *s m* [P गुस्सा anger] Anger, passion, wrath

Id ગુસ્સો આવવો To be angry ગુસ્સો ચડવો To be excited by anger ગુસ્સે થવુ To be angry ગુસ્સો કરવો To be angry

ગુહા, *s f* [S *fr* गुह् to conceal.] A cave, a hollow place in a mountain

ગુહ્ય *adj* [S *fr* गुह् to conceal] Hidden, concealed, secret, private 2 *s n*. The private parts of the body 3 The penis, the female generative organ

ગૂંથ, *s f* [S ग्रन्थ् to weave See ગુંથ-વું] Entanglement 2 A knot 3 An intricate business; a thing requiring great skill 4 A long piece of string in a complicated state

ગૂ, *s n* [S गु to evacuate the bowels.] Excrement 2 Dung 3 Dirt.

ગૂજ, Same as ગુહ્ય, *adj*

ગૂઢ, *adj* [S *fr* गुह् to conceal] Secret, deep, difficult to understand, incomprehensible

ગૂણ, *s f* [See ગુણ-પાટ.] A bag of coarse cloth, a gunny bag

Id ગૂણા ભરવા To pack off bag and baggage

ગૂ-સૌ-ર્યું, *s n* [See ગૂ + સાર-વું.સર-વું] A broken earthen pot to sweep away dung or excrement with

ગૃહ, *s n* [S] A house

ગૃહ-સ્થ, *s m* [S + स्था to stand] A house-holder; the master of the house 2 A gentleman

ગૃહ-સ્થા-ઈ, *s f* The duties or status of a house-holder, gentlemanly conduct 2 Gentility, politeness

ગૃહ-સ્થા-વટ, *s m* [+ વૃત્તિ] Same as ગૃહ-સ્થા ઈ

દેહ કારમી ટીપે ઘણુ, ખાવા પીવા એલ,
ગુહસ્થને ગુહસ્થાવટ ઘણો, રૂડી રમની રેલ
—શામળભટ.

ગૃહસ્થાશ્રમ, *s m* [S *fr* गृहस्थ, + आश्रम a stage in life] The duties and conduct of a house holder

ગૃહ-સ્થી, *adj* Having a family 2 Lit

for a house-holder

ગૃહિ-ણી, *s f* [See ગૃહી.] The mistress of the house, the wife of a gentleman, a house-wife

ગૃહી, *adj* Having a house 2 *s m.* A householder

ગે-આટ, *adj* [See ઘેન+આટ] Enraptured, delighted.

ગેઆટ, *adj* [See ગુ-ગુ + ટ dim., or ગૃતિ] Noisy; uproarious

ગેંડી, *s f* [See ગેંડો] A female rhinoceros

ગેંડો, *s m* [Dh Des. गेंड, गेंडयं, = Hem Des. गेंडं = S स्तनयो रुपरि वस्त्र-ग्रन्थि the knot of a woman's garment on her breasts *Cf* ગેંદ *fr* S कन्दुकः a ball for play] A rhinoceros

ગેણું, *s n pl.* Small bullocks

ગેંદ, *s f* [Hem Des गेंदं *fr* S कन्दुक a ball for play Or, Hem; Des. गेंड = स्तनयो रुपरि वस्त्र-ग्रन्थि the knot of a woman's garment on her breasts] A ball (of flowers, silk, &c)

ગે, *s f* A beam in the ceiling or roof of a house

ગેઅડું, *s. n* A kind of nut used by children instead of marbles (used in Jhālāwād)

ગેડ, Same as ઘેડ, ઘડી

ઘેડ, Same as ગેર fetters (Used in Sorath)

ગોવિંદા મન-રાન સુધુવંત ગેડ છોડાવી

—ઓખાહરણ

ગેડી, *s f* [See ગિલ્લી.] A stick bent at one end 2 A bat bent at one end, to strike the ball with

Id. ગેડી દડો A bat and a ball for play 2 A game for children

ગેડો, *s. m* A large ગેડી.

ગેણી, } Same as ગિની.
ગેની, }

ગે-દળ, *s n* [S गज an elephant + दल an army *Cf* હે દળ *fr* S हय-दल; and પે દળ *fr.*S पद-दल] A herd of elephants

ગેન, *s n* [See ગેંદ] An ornament, generally made of silver, worn by women on their toes

ગેબ, *adj* [Ar] Invisible, concealed

Id ગેબ થવું To be invisible ગેબ કરવું To cause to disappear 2 To steal 3 To misappropriate secretly

ગેબી, Same as ગેબ.

Id. ગેબી અવાજ A sound from an unknown source 2 A sound from the sky or heaven; a divine warning ગેબી માર A secret beating; a beating, the effects of which are not visible, but felt inwardly.2 A loss brought about by unexpected causes, from unknown quarters, or from unsuspected persons. 3 A divine visitation; *vis major* ગેબી ગોળો ગબડાવવો To set a rumour a-float.

ગે-બર, *s m* [S घृत-वर *fr* घृत ghee + वृ to cover] A kind of sweet-meat steeped in ghee

ગેર, *s m* [See ગળ-વું] Dust falling down from a piece of wood, &c., being shaken or gnawed by worms

ગેર, [Ar गैर other] A prefix showing "otherness or difference," but genrally of privative or deteriorative power It is prefixed arbitrarily, though more particularly to words introduced from Hindustānī It corresponds with "dis", "un" in English The following are some of the words, in which it occurs —

ગેર-આબરૂ, *s f* Disgrace, loss of reputation, dishonour

ગેર-ઇનસાફ, *s m.* Partial or one sided judgment

ગેર-કાયદે, *adv* Not legally, unlawfully.

ગેર-ખુશી, *s f.* Displeasure 2 Unwillingness

ગેર-ફાયદો, *s m* Loss

ગેર-બંદોબસ્ત, *s m* Disorder; confusion

ગેર-મરજી *s f* Disfavour, loss of favour 2 Offence, displeasure

ગેર-મહેરબાની, *s f* Disfavour, loss of favour

ગેર-માહીત, } *adj* Unacquainted with, ignorant of.
ગેર-માહીત-આર, }

ગેર-માહીતી, } *s f* Ignorance
ગેર-માહીત-આરી, }

ગેર-રસ્તે, *adv* In a bad way; in an

unjust manner, illegally, contrary to the established usage

ગેર-રીત, *s f* An unusual, unfashionable, or improper way or practice

Id ગેર-રીતે Illicitly; in a wrong way, unlawfully

ગેર-વલ્લે, } *adv* Mislaid, misplaced,
ગેર-વલ્લે, } missing

ગેર વહીવટ, *s m* Mismanagement

ગેર-વાજબી, *adj* Unjust, improper

ગેર-વાટે, *adv* Improperly *Cf* ગેર-રસ્તે

ગેર-શિરસ્તે, *adv* Same as ગેર-રસ્તે, ગેર-વાટે 2 Irregularly

ગેર-વ્યાજબી, Same as ગેર-વાજબી.

ગેર-સમજૂત, } *s f* Mistake, misap
ગેર-સમજૂતી, } prehension, misunderstanding

ગેર સાવધ, *adj* Inattentive, inadvertent, unheeding 2 Bereft of sense or consciousness

ગેર-સોઈ, *s f* Inconvenience, incommodiousness

ગેર-હાજર, *adj* Absent, non-attendant

ગેર-હાજરી, *s f* Absence, non-attendance

ગેરત, *s f* [P] Sense of shame; a keen sense of honour, modesty, or bashfulness

ગેરવો, *s m* [See ગેરૂ] A disease in a field of wheat

ગેર વ-વું, *v t* [Caus of ગર-વું to drop] To cause to drop or fall 2 To shake with force

ગેરિયત, Same as ગેરત

ગેરું, *s n* [See ગેરૂ] Same as ગેરવો

ગેરૂ, *s m* [S गैरि fr गिरि a mountain] Red chalk or ochre

ગેલ, *s f* [Hem Des गेलि = S अभिलाषितम् desired *Cf* P गेल=Ar गुल् noise, Or, Ar गेल Will o' the wisp] Indulgence, caressing, blandishments 2 Amusement, diversion

ગેલ, *adv* Behind, following, after

આવીશ હુ અલબેલડા, વારી ગિરધર તારી ગેલ
—પ્રેમાનંદ

ગેસુ, } *s f* Dust (Used in Kthd)
ગેસુ ડી, }

ગેહ, *s n* [S] A house

ગેહિ-ની, *s f* The mistress of the house, wife

ગોજું, *adj* [See ગંદું] Bad, naughty, dirty, wicked

ગોંદરૂં, *s n* } [See ગો+S रुध् to obstruct
ગોંદરો, *s m* } *Cf* પાદર] The village-pasture, the common 2 The confines of a village

ગોંદો, *s m* [See ગો + અન્ન, or ગૂંદ] All the articles of food at a dinner mixed together, and eaten without heed to their taste

ગોંધ-વું, *v s* [S गुह् to conceal] To confine, to shut up 2 To detain

ગો, *s f* [S] A cow 2 An organ of sense

ગો-કર્ણ, [S fr + कर्ण the ear] A cow's ear 2 The cavity of the hand formed in the shape of a cow's ear

ગોકળ-આઠ-મ, *s f* [S गोकुल Name of the village where Krisna passed his childhood fr गो a cow + कुल a family + આઠ-મ] The eighth day of the dark half of the month of શ્રાવણ (August-September), when the god Krisna was born

ગો-કળ-ગાય, *s f* [Hem Des गोआलिआ = S प्रावृषि कीटविशेष a kind of insect found in the rainy season, fr S गो a cow + पालिता protected fr पा, पाल्, to protect] A snail

ગો-કળી, *s m* A cow-herd (Used in Kthd.)

ગો-કીરો, *s m* [ગો Imit + S कार suffix showing the sound] An uproar, a noise

જોટો ને ગોકીરો ઘર નિ સાભળે રે,
હાં રે તેઓ શૂરવીરના શિર નમ રે
—ઓખાહરણ

ગો-કુળ-પુરી, *s f* [S. गोकुल the village in which the god Krisna lived in his childhood fr गो, ગાય, a cow + કુળ a family, a group, + પુરી a city] Completely happy (of a family)

ગોખ, *s m* [S गवाक्ष a window] A balcony, a portico

ઉંચી મેડી અત્યંત ઝરૂખા, ગોખ તણો નહિ પાર
—ઓખાહરણ

ગો-ખર, *s m* [गो a cow + खर an ass] An ass bred among cows

ગોખરૂ, *s n* [S *fr* + खुर the hoof] A long thorny plant 2 Lace

ગોખ-લો, *s m* [See ગોખ] A hole, a nitche or recess in a wall 2 The mouth

ગોખ-વું, *v t* [S घुष् to proclaim] To commit to memory by loud repetitions 2 To study carefully 3 To beat

Id ગોખી કાઢવું To commit to memory by repeated reading ગોખી રાખવું To commit to memory, to remember ગોખી નાખવું To beat

ગોખો, *s m* [See ગોખ] A nest of birds

ગો-ગ્રાસ, *s m* [S *fr* गो a cow + ग्रास food *fr* ग्रस् to eat] A portion of food reserved for cows.

ગો-ચર, *adj* [S *fr* गो the senses + चर् to walk] Perceptible by the senses

ગો-ચર, *s n* [S गो a cow + Guj ચર-વું to feed *fr* S चर् to walk] A pasture

ગો-ચરી, *s f* Begging for a little at every door, the vow of begging for food, taken by Jain ascetics

ગોચ ડું, *s n* [See ગુછ ગુ a ball of thread] A round gathering, a troop of persons or other animals standing in a circle

Id ગોચડા ગણવા To arise (of complicated and conflicting thoughts in the mind), to hesitate, to be undecided in the mind

ગો-ઝારૂ, } ગો-જારૂ, } *adj* [See ગો-ઝારો] Spoiled 2 Sinful 3 Horrible, terrible 4 Cruel

દેહ હવે હું પરહરૂ, ગોઝારો છવી શું કરૂં ?—પ્રેમાનંદ

ગોજું, [See ગોઝારો] Same as ગંદુ

ગોઝાર, *s f* [See ગુહ્ય + અગાર] A secret room for storing away valuable articles

ગો-ઝારો, *s m* [S गो a cow + હત્યારો a killer *fr* प्र forth + हृ to take away] A cow-killer

ગોટ, *s m* [See ઘુંટડો] A draught, a gulp

ગોટ, *s m* [See ગોટો] A cloud of smoke

Id ગોટેગોટ, ગોટાગોટ Wreaths of smoke 2 *adv* In wreaths (smoke)

ગોટ કો, Same as ગુટ કો

ગોટ-પોટ, *s n* [Imit of Eng Good + But] The English language, the English speech (Used by people ignorant of the English language and its sounds)

ગોટ-પોટ, } ગોટ-નાટ, } *adv* [Mar पोट the belly *fr* S पुट a cavity, ગોટ redup , or See ગોટો And, ગોટો + Mar मोट a bundle] (Sleeping) In each other's embrace 2 Sleeping with contracted limbs and closely covering the body with clothes

ગોટ-લી, *s f* [See ગોટો] The stone in a fruit, the nut of a fruit

ગોટ-લો, *s m* A large ગોટ-લી. 2 A lump of flesh

Id ગોટલા બાઝવા-ચડવા To form into lumps (of the flesh of the body), to have cramps

ગોટા-ગોર, } ગોટા-કોર, } *s f* [+ કોર a border] A border of a garment having clusters of flowers woven in it

ગોટ વ-વું, } ગોટા-વું, } *v i* To be confused 2 To be suffocated 3 To be in a whirling condition (said of smoke)

ગોટા-ળો, *s m* [+ ળો dim] A confusion.

Id ગોટાળો કરવો-વાળવો To make a confusion ગોટાળો થવો To be confused

ગોટિ-મ-ડું, } ગોટિ-મ ડું, } Same as ગોઠિ-મ-ડું

ગોટિ યુ, *s n* A piece of cloth made use of in making up a turban to give it a round shape

ગોટિ-લો, *s m* A tool used by cotton-cleaners 2 A hard ball of cloth or any other soft material 3 A dhotar twisted lengthwise into a ball

ગોટી, *s f* A lump of silver 2 A clot of blood

ગોટો, *s m* [Hem Des गोंडी = S मञ्जरी a streak of blossom *Cf* Mar गोंडा See ગોળ, ગોળો] A nosegay 2 The marigold flower 3 The kernel of a cocoa-nut 4 Higgledy-piggledy 5 A gross blunder 6 A round mass of smoke

Id ગોટો વાળવો To throw a ball of rags

with burning materials in it over a house to set it on fire 2 To set a house on fire 3 To ruin a house or family 4 To throw into confusion, to make perplexing or confusing 5 To create a discord in a peaceful family 6 To commit a theft and run away ગોટો વાળવો To make a confusion 2 To rob and run away 3 To commit mistakes 4. To make contradictory statements ગડબડ ગોટા વાળવા To make a confusion in answering a question; to make equivocal or confused statements

ગોટો-પોટો, Same as ગોળો-ગપડા-ળો

ગોઠ, s f [S. गोष्ठी An assembly fr गोष्ठ् to assemble. Or, S गोष्ठी Conversation] A secret or confidential talk

તમ વણ્ ગુહ્ય ગોઠ કોને કહીએ? આવરનુ કારજ નથી
દયાના પ્રભુ, પ્રાણુ વલ્લભે વચન એમ કહ્યા કથી
—દયારામ

2 A pleasure party 3 A present given on Holī holidays 4 Companionship, friendship

વિષય વિષ વાખ્યુ ઘણુ, ગોઠમા નહિ ગારૂડી,
મણિધરે મર્મે ડશી, આવની પડી તે આરડી
—ભાલણ

ગોઠ-ડી, s f A secret and confidential talk

ગોઠ-ણી, Same as ગોઠ-વ-ણી

ગોઠ તું, adj [See ગોઠ-ન-ઢ] Suitable, fit

ગોઠ-વ-ણ, } s f An arrangement 2 A
ગોઠ-વ ણી, } scheme, a plan, a project, a contrivance

ગોઠ-વ-વું, v t [See ગોઠ] To arrange 2 To give a support, to make steady 3 To contrive 4 To adjust 5 To settle 6 To contemplate

ગોઠ વુ, v i To fit, to suit

જ્ઞાન, વૈરાગ્ય, ગોઠે નહિ રે, ન ઉપજે હરિશુ હેત
—દયારામ

2 To recover from a sickness

ગોઠિ-મ ડુ, s n A leap heels over head, a summersault, a somerset

ગોઠિ-યણ, } s f [See ગોઠ ગોઠિ-યો] A
ગોઠિ-યેણ, } female companion or friend

ગોઠિ-યો, s m A male companion or friend

ગોઠી, s m [See ગોઠ fr S गोष्ठ् to arrange] An officer in a Jain temple

ગો-ઠો, s m [S गोष्ठ fr गो a cow + स्था to stand] A cattle yard, particularly for cow kind

ગોઠો, s m [See ગોઠ-વુ] Ease, a comfortable or suitable position

ગોઠો, s m [See કોઠો] A nest

ગોડ, s n [See ગુમડુ] A boil, a tumour

ગોડ-ગુમડ, s n pl [See ગોટો, ગોળો, a round body+ગુમ ડું fr S गुल्म a knot] Boils and tumours on the body

ગોડ વું, v t [See ગાડ-વું to bury Or, S गोड् to arrange] To soften or loosen the soil round the roots of plants

ગોડ-સારગ, s m [S गौड Bengal + सारङ्ग the name of an air in music] A particular air in music

ગો-ડાઉન, s f [Eng Go down] A godown, a ware house

ગોડિ યો, s m [See ગોડ બગાલ under ગોડ] A magician, a juggler

ગોડિયો વશ કરે માકડો, રામાપી રાજવી રાકડો
—સામળભટ

ગોડી, s f [S गौडी of Bengal fr गौड Bengal] The name of a particular air in music

ગોડી, s f [Mar fr S गुड molasses] Sweetness

ગોડે, } prep [See ગોઠ-વુ] Like, as,
ગોડ, } in the same manner as

કરણી તો કાગની ગોડ કર હસની
હસને તો હસી કાઢે હવમા —નરસિંહમહેતા

ગોણણી, s f [Mar गवळणी a shepherdess fr S गो a cow + पाल् to protect Or, Corruption of ગોરા ણી] A woman having her husband alive, invited to a dinner in fulfilment of a vow

ગોત, Same as ગોત્ર

ગોત, s f [See ગોત-વુ] A search

ગોત ડી, s f The throat

ગો-તર, s n [S गो a cow + तृ, તરવું.

grass] A kind of grass used as forage for cattle

ગોતર-જ, Same as ગોતરે-જ

Id ગોતરજ-નયણું કરવું To perform the ceremony of propitiating the guardian deity of the family

ગોતરી, *adj* [See ગોત્ર] Akin, born in the same family

ગોતરે-જ, *s f* [See ગોત્ર+દેવી] The guardian deity of a family

ગોત-વ-ણ, *s f* [See ગોત-વું] A search

કમાલ કુમ્મર કેહજી રિકદર ચાહ જે શિષ્ય,
ગોતવણ જ્ઞાની તણી કરી, જાણી લીધુ ભવિષ્ય —મુકુંદ

ગોત-વું, *v t* [Hem Des गुत्तो *fr* S गुप्तः concealed, See ગુપ્ત Or, Ar ग़ोता a plunge, See ગોદ] To search for, to find out

ગો-તીત, *adj* [See ગો an organ of sense + અતીત gone beyond] Being beyond the reach of the senses, super sensual

મન વાણી ગોતીત અગોચર —ગિરધર

ગો-ત્તું, *s n* [Hem Des गवत्त = S घास grass, food for cows or cattle, *fr* S गो a cow + अत्तम् eaten *fr* अद् to eat] The husk of તુવેર, &c, boiled as food for cattle 2 Forage 3 Manure 4 The refuse of a meal, several articles left uneaten in a dish at a meal

ગોતું, *adj* [Hem Des गुत्त secret *fr* S गुप्तम् concealed, See ગુપ્ત] Cold

ગોત્ર, *s n* [S] A family, a tribe

ગોત્ર-જ, *adj* [S *fr* + जन् to be born] Born in the same family, akin, kith and kin

ગોત્ર-બંધુ, *s m* [S *fr* + बन्धु a relation] A kinsman

ગોત્રી, Same as ગોત્ર-જ

ગોથ, *adj* A term used for the number four in secret conversation

ગોથ, *s f* [Ar ग़ोता a plunge] A downward movement of a paper kite

Id ગોથ મારવી-ખવડાવવી To give a downward movement in the flight of a kite

ગોથ-પડી, *adj* A term used for the number fourteen in secret conversation

ગોથું, *s n* [See ગોથ] A vain struggle 2 Deceit 3 The position of the body with the head downward

Id ગોથું ખાવું To make a mistake દલાલ તરીકે આપણે ગોથું ખાધું છે We have failed as intermediaries ગોથું દેવું-ખવડાવવું-મારવું To cause to make a mistake ગોથું મારીને સુઈ જા Lie there quietly with your head downward

ગોદ, *s f* [See ગોદ-ડું] The lap, the bosom

બાલણ પ્રભુ રઘુનાથ બરાણા, કૌસલ્યાની ગોદ
—બાલણ.

Id. ગોદમા લેવું To take in one's lap 2 To treat with care and affection. ગોદમા ઘાલવું To place in the lap of 2 To reqest to treat with care and affection

ગોદડિ-યું, *s n* [See ગોદ-ડું] A particular species of small pox covering the whole body as with a quilt

ગોદ-ડી, *s f* A quilt, a mattress

ગોદ-ડું, *s n* [Hem Des गड्डु = S शय्या, गाढ-निद्रा, a bed, sound sleep] A large quilt or mattress

ગોદાવરી, *adj* [S, गोदावरी Name of a holy river in Southern India] A secret number to express 12 (the date of the Godāvarī pilgrimage occurring once in twelve years)

ગોદા વ-વું, *v t* [See ગોદો] To give a push 2 To postpone from time to time, to make several postponements

ગોદી, *s f* [See ગોદ *fr* Ar ग़ोता a plunge] A dock-yard

ગોદો, *s m* [See ગોથ, ગોદ] A push

Id ગોદો આવવો વાગવો To receive a push 2 To suffer a loss ગોદો મારવો-ઘાલવો To give a push 2 To inflict a loss

ગો-ધણ, *s n* [S गो a cow + धन wealth] A herd of cattle

ગોધમ, Same as ગોધૂમ

ગોધરિ-યું, *adj* [Guj ગોધરા a part of the province of Rewā Kānthā.] Produced in Godharā, brought from Godharā

Id ગોધરિયું તેલ Oil of an inferior quality, generally brought from Godharā ગોધરિયું વાજું A troop of fools

ગોધલી-લગન, Same as ગોધું લગન.

ગોધલિ-યુ, } s n [See ગોધો] A young
ગોધું, }
bull, a male young one of a cow

ગોધું લગન, s n [S गो + धूलि dust + લગન a marriage] A marriage celebrated at the dusk of the evening, when cattle return from the forest to the house, and raise dust in their way

ગોધુમ, } s m [S गोधूम] Wheat
ગોધૂમ, }

ગો-ધો, s m [S गो a cow + धव husband] A bull

ગો-પ, s m [S fr गो + पा to protect] A cow-herd

ગોપ, } s m [S गुम्फ् to weave] A
ગોફ, }
necklace intended for men

ગો-પદ, s n [S गो + पद foot] The foot, or the foot-print of a cow

ગોપ-ન, s n [S fr गुप् to protect] Concealment, protection

ગોપ-વ વું, v t [S गुप्, गोप्, to hide] To hide

ભારત પિચકારી ગોપવી ગૈરવ શામ હરિ
—નરભેરામ

પાવક ભસ્મ ઢાંકિયો ત્યમ ગોપવ્યુ તેજ છ
—ભાલણ

ગોપ-હાર, s m [See ગોફ, ગોપ, + हार necklace Cf ગોપ a necklace for men] A neck lace for women

ગો-પાલ, } s m [S गो a cow + पाल् from
ગો-પાળ, }
पा to protect] Same as ગો-પ A cow-herd 2 A child

હે ગુરૂ આ ગોપાળ મેં આપ્યુ એ આપને,
વશ કરી રાખો નિજ પાસે —દયારામ

ગો-પિ કા, } s f A woman of the class
ગોપી, }
of cow-herds

ગોપી-ચંદન, s n [S गोपी fem of ગોપ, + चदन sandal wood] A kind of yellowish earth found in the river ગોમતી near દ્વારકા in Kthd

Id ગોપીચદન કરવુ To spoil, to waste ગા-ઠનું ગોપીચદન કરવુ To spend one's own money for the use of others

ગોપુર, s n [S] A town-gate 2 The principal gate 3 The ornamental gate-way of a temple

ગોપ્ય, adj [S fr गुप् to protect, to conceal] That which should be kept secret

ગોફ-ણુ, } s f [S गुम्फ् to weave] A
ગોફે-ણુ, }
sling

ગોફણિ-યુ, adj That can be thrown with a sling (of a stone) 2 s m A sweet-meat ball (Slang)

ગોફણી, s f [S गुम्फ् to weave, or +ફણા, ફેણ, the hood of a snake] An ornament for the hair-knot usually worn by women

ગોબર, s m & n [Hem Des गोबरं=S पुरीषम् human ordure, also Hem Des गोहूर fr S गो-पुरीषम् cow-dung] Cow-dung cakes in a powdered state 2 Dirt, filth

ગોબર કાઢે ગાયનું, નાખે ઉકરડા માય,
એમ નિશ દિન તે તો કરે, રક્ષા નાખી જ્યાંય —મુકુંદ.

ગો-બરૂ, s n Measles 2 adj [See ગોબર] Dirty, filthy

ગોબા વું, } v i [See ગોબો, ગોબો] To
ગોબા-વું, }
be depressed in mind

ગોબો, } s m [See ગર્ભ + ભાવ] A de-
ગોબો, }
pression in a metallic vessel

ગોમ, s f [See ગુમ] A blemish, a defect 2 Hesitation

દા કહીને દેવા માંડી, ઊઠી મઢી ચાલી સાથ;
રીઝે સહુ ભાવતાથી, અભાવ તે ગોમ છે —વલ્લભ

ગોમટો, s m A skein of thread left unwoven (used by weavers)

ગો-મય, s n [S गो a cow + मय made of, obtained from] Cow-dung

ગો-માસ, s n [S fr गो + मांस flesh] The flesh of a cow, beef

ગો-મુખ, s n [S fr गो + मुख the mouth] The mouth of a cow 2 A figure of a cow's mouth made of wood, stone, or metal 3 A drum having the form of the mouth of a cow 4 A trumpet having the form of the mouth of a cow

મૃદગ, ભેર, દદામા દમકે, ધમકે ગોમુખ ઘોર છ,
દશો દિશા દડણતા ચાલે, પાયક લશ્કર જેર છ
—ગિરિધર

ગો-સુખી, *s f* [S गो + मुख] A bag, generally made of woollen cloth, in the form of a gnomon, used in repeating Vedic verses, or telling the beads of a rosary

ગો-મૂત્ર, *s n* [S *fr* गो + मूत्र urine] The urine of a cow

ગો-મેદ, *s m* [S + मेद fat] A gem of four different colours, white, pale, yellow, red, and dark blue

ગો-મેધ, *s m* [S *fr* गो + मेध sacrifice] a A sacrifice, in which a cow is offered to the gods

ગોય ણી, Same as ગોર-ણી

ગોર, *s m* [S गुरु] A family priest
Prov ગોર પરણાવી આપે, કઈ ઘર ન ચલાવી આપે Marry, marry, and who is to manage the house? વર મરો, કે કન્યા મરો, પણ ગોરનું તરભાણું ભરો A selfish man looks to his own interest without any regard to circumstances

ગોર, *s f* [S गौरी] Same as ગૌરી

તેં વશ કીધો રાધે, દયાનો પ્રભુજી,
હુ નવ જાણું, તેં તે કેઈ ગોર પૂજી —દયારામ

ગોર, *s m* [See ગોબર.] Dust of cow-dung cakes

ઘરૂ ગોર છાણુ તણો અગ્નિ ગાય દિન આઠ
—સામળભટ.

ગોર, *s n* [See ગો a cow] A herd of milch cattle, sheep, or goat

ગો-રક્ષ, *adj* [+ રક્ષ ણ] Protected by a cow. 2 [See ગો an organ of sense + રક્ષ ણ] That has controlled the senses or passions

ગોરક્ષ સાધુ જે થયા, ગોરક્ષ પડિયુ નામ,
તેહ તણા ચરિત્ર ગાવા, મનમા થઈ હામ —મુકુંદ

ગો-રજ, *s f* [S गो + रजस् dust] Dust thrown up by cows running fast

ગોરજ વદન વિરાજે, જાણે, પકજ પર પરાગ શોભે
—દયારામ.

2 *adj* Same as ગોધુ in ગોધુ લગન

ગોર-જી, *s. m* [S. गुरु a priest + देव a god *fr* दिव् to shine] A Jain priest or religious preacher.

ગોર-ટિ-યુ,
ગોર-ટુ, } Same as ગોર્ફ

ચિત-ચોરટી, કો ગોરટી, કો શામળી સોદામણી
—પ્રેમાનંદ

ગોર-ડી, Same as ગોરી

ફટફટ રે ઘેલી ગોરડી, વિપ્ર ગરીબને કેમ વરે ?
—સામળભટ

ગોર-ણી, *s f* [See ગોરી] A woman in her wife-hood, a woman whose husband is alive

ગોર-તો, *s m* [See ગોર, ગોરી, + વ્રત] A vow in which women in wifehood are feasted

ગોર-પદું, *s n* [S गुरु + पद position] The position, duties, or profession of a ગોર

ગોર-મટી, *s f* [S गौर yellow + मृत्तिका, માટી, earth] A yellow clay.

ગોરં-ભા-વું, *v i* [See ઘોર ભા-વુ, ઘોર + ભાવ] To be confused, to be vexed and grieved

ગોરં-ભો, *s m* Confusion

મોટે રે પ્રભાતે મારે દ્વારે શીદ ઊભા,
જાઓ, શો ગોરભો ઠાલો રે ? —દયારામ

Id ગોરભો ઘાલવો To throw into difficulty 2 To arise (of clouds and darkness in the sky) 3 To bear an angry or gloomy face

ગોરવ, *s m* [S गौरव greatness *fr* गुरु great] A dinner given by the father of the bride to the bridegroom and his relations, when great respect is shown to them

ગો-રસ, *s n* [S *fr* गो a cow + रस juice, a liquid, water] Milk, whey, curdled milk, butter 2 A vessel for holding milk, whey, &c

Id ગોરસ લગન [See ગોરજ] A marriage in which the ceremony should be completed before 12 o'clock at night

ગોર-સિ-યું,
ગો-રસું, } *s n* Same as ગો-રસ.

ગો-રસી, *s f* A small vessel for holding milk, whey, &c

ગોરા-ટ,
ગોરા-ડુ, } *adj* [See ગોર] Light and Sandy (soil)

ગોરાણી, *s f* [See ગોર, *s m*] The wife of the family-priest

ગોરા-દે, *s f* [See ગોરી + દેવી] Same as ગોરી

ગોરા શ, *s f* [See ગોરૂ] Whiteness, fairness

ગોરી, *s f* A handsome, beautiful and charming woman 2 A female, a woman

ગોરી ગુવાળી હુ હરિ, ખાટરસ રવુકુળ ભાણુ,
મેં ચપક જોઈ પળ્યા, પરિમલ ગ્રહી ન જાણુ
—દયારકો

ગોરૂં, *adj* [S गौर yellowish white] White, fair, handsome

Id ગોરૂ ગઝ્ત Very fair, or white of complexion

ગોરૂ-ચંદન, *s n* [A popular form of S गो रोचना] The Bezoar stone 2 The name of a drug or medicine 3 A bright yellow pigment prepared from the urine of a cow or vomited by a cow, in the form of Scybala.

ગોલ, *adj* [S] Circular; cylindrical, round 2 Spherical

ગોલઈઓ, *s m* [Hem Des गोलो = S साक्षी a witness] A person who comes to a dinner-party uninvited

ગોલક, *s m* [See ગલ્લો] A till, a money box

Id ગોલકમા નાખવુ-મૂકવુ To lay aside, to lay by 2 To misappropriate

ગોલક, [S] The offspring of a widow or of an unmarried girl

ગોલક ને મિત્રનો દ્રોહી રે, ન જોઈએ નપુસક કોઈ રે
—પ્રેમાનંદ

ગોલ ણુ, *s f* [See ગોલો] A woman of the caste of rice-beaters

ગોલ-દાજ, *s m* [P गुल्ल a ball + अन्दाज़ a thrower *fr* अन्दाख्तन् to throw See ગલોલ] A gunner, a bombardier, a cannonier

ગોલ-વાડ, *s f* [See ગોલો + વાડો] That part of a town, in which rice-beaters live

ગોલવુ, *v t* [See ચોળ વુ] To crush or press under feet

ગોલાર્ધ, *s m* [See ગોલ ગોળ, + S अर्ध a half] A hemi sphere, a semi-sphere

ગોલી, *s f* [See ગોલો,2] A female servant in the harem of a king 2 Same as ગોલણુ

ગોલો, *s m* [Hem Des गोला = S सखी a female friend] A rice beater 2 A menial servant in the harem of a king 3 The knave in a pack of cards 4 A mean person (Colloq)

Prov ગોલો ગોલી લડે, ને ગવેડાના કાન કપાય The poor do penance for the follies of the great

ગોલ્હલો, *s m* [See ગોલો + લો dim] A devotee of a goddess

Id માતાનો ગોલ્હલો A devotee of a goddess

ગો-વધ, *s m* [S *fr* गो a cow + वध killing] The slaughter of a cow

ગો-વઠૂં, Same as ગો-અઠૂં

ગો-ચાદરૂં, *s n* [S गो a cow + वृन्द a group] A plot of ground set aside for cattle-pasture 2 The confines of a village

ગોવા-ગરી, *adj* [Mar गोवें-करी *fr* गोवें Goa, a Portuzuese town on the west coast of India, + कर Mar suffix showing "residence"] Produced at or about Goa 2. Brought from Goa

ગો-વારૂં, *s n* [See ગો વાદરૂ] A herd of cattle

ગોવા વુ, *v i* [See ગાવુ, વગોવવુ] To be ridiculed (Used in the Surat Dst)

ગો-વાળ, *s m* [S गो a cow + पाल *fr* पा to protect] A cowherd

ગો-વાળણુ, } *s f* A woman of the
ગો-વાળણી, } cowherd caste

ગો-વાળ-ગકરી, *s f* [+ બકરી] A game for children, generally known as બકરાની ઓઝર

ગો-વાળિ યો, *s m* A cowherd, one who tends cattle

ગોશ, *s n* [P गोश्त flesh] Meat, mutton

ગોપ, *s m* [S घोष a cow-pen] A yard for shepherds

ગોષ્ઠી, } *s f* [S गोष्ठी] A tale, a story.
ગોષ્ઠી, } 2 Conversation

ગોસ, *adv* To the right (used by mariners in steering a ship), star board (nautical)

ગોસ, Same as ગોશ

ગો-સાંઈ, *s m* [S गो a cow + स्वामी a lord, a protector] A mendicant, a Fakir, a monk; an itinerant beggar 2 A Shudra that professes to have renounced wordly business, pleasures, and affections

ગોહ, *s f* [S गुहा *fr* गुह् to conceal] A cave, a cavern.

ગો-હત્યા, *s f* [See ગો a cow + હત્યા] Killing a cow, being one of the five great sins according to Hindū Scriptures, which can be atoned for only with capital punishment

ગો-હત્યા-રો, *s m* [+S कार a doer *fr* कृ, કરવુ, to do] A killer of a cow 2 A great sinner

ગોહવા-વું, *v i* [See गुह् to conceal] To be confounded or puzzled

ગોહેર, *s f* [Ar गेहर्] Deed, thought

ગોહેર, *s f* [P गोर्] A grave

ગોળ, *adj* [See ગોલ.] Circular, spherical, round, cylindrical, globular 2 A circle 3 A limited body, an organized association 4 A round piece of ivory

Id ગોળ ચક્કર લેવું-ફરવું To sing and dance round and round, to revolve ગોળમટોળ, ગોળ ઉંડા જેવું Quite circular ગોળ બાંધવો To organize an association. ગોળમટોળ A cipher 2 Valuless 3 Worthless

ગૉળ, ગોળ, } *s m* [S गुड] Molasses, joggree, raw sugar

Id ગૉળે વિંટાળીને વાત કરવી To give information in a flattering or harmless form 2 To make indefinite statements ગૉળને પાણીએ નહાવું To lose and have no hope of recovery ગૉળ ખાધા સાથે કામ Attend to your object એની જીભમાં ગૉળ છે He has a sweet tongue ગૉળનું ગાડું A great gain.

Prov ગૉળ ગળે, તેવું ગળ્યું થાય The sweetest wine makes the sharpest vinegar ગૉળે મરે, તેને વિખે (વખે) ન મારવો Never draw your dirk, when a dint will do ગૉળ ટાંકરી, ને ઘી આમળી Great things can be judged even in small quantities ગૉળ વગરનો મોળો કંસાર, ને સ્ત્રી વગરનો સૂનો સંસાર Sweet-meat is not sufficiently sweet without molasses, and life is not full without wife ગૉળ ત્યારે ખાય, ત્યારે ગળ્યો The sweetness of molasses can be known only by eating it Do not be deceived by appearances ગૉળ ખોળનો એક ભાવ want of right appreciation

ગૉળ-કેરી, *s f* [See ગૉળ + કેરી] A decoction of molasses and mangoes

ગૉળ-ગૉળ, *adj* Uttering sweet words 2 Mitigated, softened

Id ગૉળગૉળ કરી નાખવું To win the favour of with sweet words

ગૉળ-ધાણા, *s m pl* [+ ધાણા] Molasses and coriander-seeds (distributed on occasions of joy)

Id ગૉળ-ધાણા વહેંચવા To fall out, to quarrel

ગૉળ-પાપડી, *s f* [+ પાપડી] A kind of sweatmeat or pastry made of raw sugar, wheat-flour, and ghee, a sugar cake

ગૉળિયા-કેરી, *s f* [See ગૉળ કેરી] A pickle made of mangoes and molasses

ગૉળિયો, *s m* [See ગૉળ] An earthen vessel now empty, but which was previously filled with molasses

ગોળ-ગોળ, *adj* [See ગોળ] Unintelligible 2 Ambiguous

ગોળ-વો, *s m* [See ગોળ] A round piece of ivory 2 A dense and hard lump of curdled milk

ગોળાકાર, *adj* [See ગોળ + આકાર] Globular, circular, spherical

ગોળાર્ધ, Same as ગોલાર્ધ

ગોળી, *s f* [Dh Des गुलिओ, Hem Des गुलिया, *fr* S गुटिका a pill, a small round body See ગોળ round] A small ball 2 A bullet, shot 3 A pill, a globule 4 Loss; damage

Id ગોળી વાગવી To be shot 2 To incur loss, to suffer a damage 3 To be unable to do a thing through some obstruction 4 To have one's object accomplished ગોળી બેસવી To suffer a loss or damage

ગોળી, *s f* [Hem Des गोली = S मन्थनी a vessel in which curdled milk is churned,

fr ગો-રસ] A round vessel in which curdled milk is churned

Id ગોળીનું પાણી સૂકાવું To suffer a great loss (either in money or men)

ગોળો, *s m* [See ગોલ] A globe, a ball; an orb, an artificial globe 2 A large vessel or pot round in shape 3 A rumour, news 4 A mass, a lump 5 Clod, clot 6 Hernia, a kind of disease 7 The included kernel, large pea-like seeds

Id ગોળો ગગડાવવો To throw an obstacle in the way 2 To circulate a rumour ગોળો વાળવો, ગોટો વાળવો To make a confusion ગોળો-પિંડાળો Confusion, disorder 2 Entanglement ગોળો અને ગોફણ સાથે ગઈ Freed from all trouble

Prov કજીઆ કકાસથી ગોળાનું પાણી નાશ પામે Quarrels drive all prosperity from the house

ગૌ, *s f* [S गो] A cow 2 A helpless person seeking protection

ગૌ-ચર, *s n* [S + चर् to walk] A pasture reserved near a village, the village common

ગૌડ, *adj* [S] Pertaining to Bengal, Bengalese

ગૌડ-સારંગ, *s m* [S] A particular musical mode

ગૌણ, *adj* [S *fr* गुण an attribute] Secondary, inferior

ગૌ-ત્રિ-રાત્ર, } ગૌ-ત્રાત્ર, } *s n* [S गो a cow + त्रि three + रात्रि a night] A vow of cow-worship observed for three nights

ગૌ-દાન, *s n* [+ दान a gift *fr* दा to give] The giving away of a cow in charity Same as ગો-દાન

ગૌ-ધન, *s n* [See ગૌ + ધન] Cows and other cattle considered as wealth

અકળ સ્વરૂપ અખંડ અવિનાશી તે, ગૌધનકે સંગ આવે રે
—ઓધ્ધવભગત.

2 The senses, the organs of sense

ગૌ-બ્રાહ્મણ-પ્રતિપાલ, *s m* [+ બ્રાહ્મણ + પ્રતિપાલ] The protector of Brāhmans and cows. 2 A title assumed by Hindu kings

ગૌ-મુખ, Same as ગો-મુખ

ગૌ-મુખી, Same as ગો-મુખી.

ગૌ-મુખો વાઘ, *s m* [+ વાઘ a tiger] A wolf in a lamb's skin

ગૌ-મૂત્ર, Same as ગો-મૂત્ર.

ગૌર, *adj* [S] White 2 Yellowish white

ગૌરવ, *s n* [S *fr* गुरु great] Weight, gravity 2 Influence 3 Respect, honour

ગૌર-વર્ણ, *adj* [+ वर्ण colour] Having a white yellowish colour

ગૌરી, *s f* A name of પાર્વતી, the wife of Shiva 2 An unmarried girl under ten years of age

ગૌ-વિલાપ, *s m* [S गो a cow + विलाप mourning] Lamentation or distress of cows 2 Lamentations of a helpless person seeking protection

ગૌ-શાળા, *s f* [S गो a cow + शाला a house] A cow-house, a cow pen

ગ્યાલન, *s n* [Eng] A gallon.

ગ્યાસ, *s m* [Eng Gas] A gas

ગ્રંથ, *s m* [S *fr* ग्रन्थ् to weave] A book. 2 A composition in prose or verse 3 A part, divison, or section of a book 4 A large volume of literary composition

ગ્રંથ-કર્તા, } ગ્રંથ-કાર, } *s m* [S *fr* + कर्ता, कार, a doer *fr* कृ to do] A composer, a book-maker, an author

ગ્રંથાન્તર, *s n* [+ अन्तर another] Another book. 2 Another scriptural authority

ગ્રંથિ, *s f* [S *fr* ग्रन्थ् to weave] A knot 2 A joint

ગ્રસ્ત, *adj* [S *fr* ग्रस् to eat] Embezzled 2 Striken, afflicted

ગ્રહ, *s m* [S *fr* ग्रह् to take] Taking, seizing, receiving, holding, accepting 2 An impression produced on the mind 3 An eclipse of the sun or moon, seizure of the sun or moon The chief (by Rāhu) 4. A planet

Id મુખ્ય ગ્રહ A chief planet ઉપગ્રહ A smaller planet, a satellite ઘર-બારા ગ્રહ a planet in a favourable position (in Astro-

logy) કનિષ્ઠ-કઠણ-વાંકા ગ્રહ A planet in an unfavourable position (in Astrology) કૂર ગ્રહ An evil planet (in Astrology) બેના મળતા ગ્રહ આવવા To have the positions of planets in the horoscope of one (bride or bridegroom) agreeable or favourable to those of the other ગ્રહ ગામ જવા-પરેશે મૂકવા To have an unfavourable conjunction of planets 2 To lose one's senses

ગ્રહ-ણ, s n [S fr ग्रह् to take] An eclipse 2 Receiving, seizure 3 Comprehension, understanding

Id.—નું ગ્રહણ થવું To be eclipsed ગ્રહણ કરવું To seize 2 To receive 3 To accept ગ્રહણ કાઢવું To clear the house of unclean things after an eclipse

Prov ગ્રહણ વખતે સાપ (નિકળવો or કાઢવો) To have one more difficulty added to those that already exist Confusion worse confounded.

ગ્રહ-ણી, s f Diarrhœa 2 Dysentery Cf સં-ગ્રહ ણી

ગ્રહ-દશા, s f [See ग्रह planet+दशा condition] The (evil) influence of planets over men's fortune 2 Aspect of the planets

Id ગ્રહદશા બેસવી To begin (of the influence of a planet, generally used with reference to the evil influence of a planet)

ગ્રહ-પીડ-ન, s n
ગ્રહ-પીડા, s f } Baneful influence of a planet 2 An eclipse

ગ્રહ-ભાવ, s m [+ भाव condition fr भू to be] The prosperity or adversity of a man arising from the influence of planets

ગ્રહ-મખ, s m [S fr + मख a sacrifice] A sacrifice performed to propitiate the planets

ગ્રહ-મંડળ, s n [S + मण्डल a circle] The circle of the planets, all the planets

ગ્રહ વું, v t [S ग्रह् to take] To seize, to catch 2 To comprehend 3 To have an impression produced on the mind

ગ્રહ-શાન્તિ, s f
ગ્રહ-શાંતિ-ક, s n } [+ શાન્તિ] A religious ceremony performed in the beginning of an auspicious ceremony, to remove the evil influence of planets

ગ્રહ-શાંતિક વેળા ગોરી રીસાવી બેઠા,
એને કોણ મનાવે, હો લોલણી,
આછો ઘુંઘટ રે વહુને વહાલેરો લાગે —ભાવા.

ગ્રહ-સંગમ, s m [S + सङ्गम joining fr सम् together + गम् to go] Conjunction of planets

ગ્રામ, s n [S] A village, a hamlet 2 The scale in music, the gamut 3 A group, a collection

એકાદશમું પર્વ કહીએ, શ્રી-પર્વ જેનું નામ,
પાચ પ્રકરણ તેના છે, ગાઈએ તેના ગુણ ગ્રામ
—હરિદાસ.

ગ્રામ-કંટક, s m [+ कण्टक a thorn] A village pest 2 A villifier

ગ્રામ-દેવ-તા, s m f [+ દેવ તા] The guardian deity of a village

ગ્રામ-સિંહ, s m [+ सिंह a lion fr हिंस् to kill] A dog

ગ્રામાચાર, s m [+ આચાર] The laws and customs of a village, *lex loci*

ગ્રામ્ય, *adj* [S fr ग्राम a village] Relating to a village 2 Rustic

ગ્રાસ, s m [S fr ग्रस् to eat] A mouthful 2 Swallowing 3 An eclipse, the part of a planet eclipsed

ગ્રાહ, s m [S fr ग्रह् to take] A whale 2 An alligator

ગ્રાહ-ક, s m A customer, Cf ઘરાક 2 An appreciator

ગ્રાહ્ય, *adj* [S fr ग्रह् to take] Fit to be received, taken, or accepted

ગ્રીવ,
ગ્રીવા, } s f [S ग्रीवा] The neck

ગ્રીષ્મ, s m [S] The hot season (June–July)

ગ્લાનિ, s f [S fr ग्लै to be fatigued] Lassitude, languor, dullness 2 Fatigue of the body 3 Depression of spirits

ગ્વાલ, Same as ગો-પાલ, ગો-વાળ

ગ્વાલ-ન, Same as ગો-વાળ-ણ

સુર, નર, મુનિ કેરા સ્વપ્નમાં ના'વે,
પ્રભુ ગ્વાલન દેત હે ગારી રે —ભોજોભગત

ઘ

ઘ, The aspirate of ગ, and represented by *gh*, the fifteenth letter of the Alphabet and the fourth consonant

ઘઉ, *s m pl* [S गोधूम = P गन्दुम] Wheat

Id ઘઉં ભરવા જવું Lit To go to bring wheat(from Mālvā) 2 To die ઘઉંપુર As little as, or equal in weight to, a grain of wheat

Prov ઘઉં ખેતમા, ને ખેટા પેટમા Count not your chickens before they are hatched ઘઉંના રોટલા એ થાય, ને ઘઉંના ઘેબર એ થાય The best material may be put either to the best or worst use

ઘઉં લો, *s m* A fragrant drug

ઘઉં લોસાપ, *s m* [See ઘઉં + સાપ] A kind of snake, the colour of whose skin is brown or wheaten

ઘઉં-વરણું, ઘઉં-વર્ણું, *adj* [+ વર્ણ colour] Of a wheaten colour, brown

ઘખ-વું, *v t* [S घुष् to cry aloud] To upbraid, to chide

ઘ-ઘર-ણું, *s n* [See ઘર] Remarriage, a second marriage

ઘઘો, *s m* [See ઝઘ્ભો] A robe (Used in Kṭhḍ.)

ઘ-ઘોલિ-યું, *s n* [See ઘન ઘોર] Desolation, ruin, destruction

ઘં-ઘોલિ-યું, *s n* [See ઘન ઘોર, Also ઘર + redup Or, See ગોગો + આલય] A toy house made with pieces of cloth by children in play, and in which they hide themselves 2 A wretched dwelling place, a pig-stye

ઘચ, *adv* [See ઘોચ-વું, or ઘટ *adj* tight Or, Imit] Pricking, piercing

ઘચડ-વુ, [S घृष्, घष्, घट, to rub, *Cf* કચડ વુ *fr* कृष्, कर्ष्, कृट, to draw] Same as કચ-ડ-વુ

ઘચડા-ઘચડી, *s* [*Cf* કચડા કચડી] Press, over crowdedness

ઘચડા ચું, Same as કચડા ચું

ઘચરકો, *s m* Same as ગચરકુ

ઘચુ મલ, *adj* [See ઘચુ મલો] Confused mixed together

ઝાણવટ વિછવા તો ચારૂ રે ઠમકે,
નેપુર કેરી ઘચુમલ ઘુઘરી ઘણકે —દયારામ.

ઘચુ મલો, *s m* [See ગુચ વારો] Confusion ગળે ઘરેણા થયા ઘણા ઘચુમલો રે લોલ —વલ્લભભાટ.

ઘટ, *s f* [S घट् to form] Decrease, deficiency, abatement diminution 2 Loss

Id ઘટ જવી-આવવી-પડવી-લાગવી To be decreased, to have a deficiency ઘટ ખમવી To suffer a loss or decrease

ઘટ, Same as **ઘટ્ટ**

ઘટ, *s m* A water pot 2 The body

ભગવાન તો ઘટ ઘટ વ્યાપી રહ્યા છે —ભા.
દયા ધરમકો મૂલ હૈ, પાપ મૂલ અભિમાન,
તુલસી દયા ન છાડીએ, જબ લગ ઘટમેં પ્રાન
—તુલસીદાસ

મિથ્યા દેહનો ગમત મૂકાવી, લગાડે આત્મારામશુ રગ ધીર દગ થયો રે, ઘ પા ઘટ જ્ઞાન ભેદ —ધીરો

3 The individual soul, the mind, the heart 4 Life

Id ઘટમા પ્રાણ હોય, ત્યા સુધી As long as there is life in the body

ઘટ-ક, *adj* That which forms or constitutes, constituent 2 *s m* A constituent an essential or elementary part, an ingredient, a member 3 A manager

Id ઘટકાવયવ A constituent part, an ingredient વાયુરૂપી ઘટકાવયવ Gaseous ingredients or parts હવાના ઘટકાવયવ Associated gases of the air

ઘટક, *adv* [Imit] Swallowing eagerly or in haste, gulping down

Id ઘટક લેઈને Swallowing down at once

ઘટક-ઘટક, *adv* [Imit] Drinking eagerly or in haste

ઘટક-વું, *v t* [See ઘટક *adv*] To swallow, to gulp down

ઘટકાવયવ, *s m* [See ઘટક constituent + અવયવ] A constituent part, an ingredient, an essential or elementary part, a member

Id વાયુરૂપી ઘટકાવયવ Gaseous ingredients

or parts હવાના ઘટકાવયવ] Associated gases of the air

ઘટકા•વ•ુ, *v t* [See ઘટક-ઘટક] To drink eagerly or in haste

ઘટકી, *s f* [See ઘટક *adv*] A draught of water or any other liquid.

કરી ચરણામૃત પી ગઈ મીરા, અમૃતકી જેમી ઘટકી
—મીરાંબાઈ

ઘટ•કો, *s m* [Imit See ખટ•કો, ચટ•કો] Smarting pain

ઘટ•તુ, *adj* [See ઘટ•વુ to form] Fit; proper; deserving, suitable, worthy, becoming

Id ઘટતો ઉપાય A proper remedy ઘટતુ કરવુ To do the needful.

ઘટ•તુ, *adj* [See ઘટ•વુ to decrease] Decreasing; lessening, diminishing

ઘટ ના, *s f* [S *fr* घट् to form] Workmanship, skill 2 Bringing about, happening, occurring

દેવ જેની અયોગ્યમા ઘટના કરે,
તેણે યોગ્ય થવુ ક્યા ઘટારત છે ? —પ્રેમાનદ

ઘટ-પાટ, *s n* [See ઘટ tight + પાટ, પા ટલો] A firm seat

સતો, પરમ ગુરૂજીએ ઘટપાટ જ માડ્યો,
એ તો અલખ ધણીને આરાધે —ભોજાભગત

ઘટ•માન, *adj* [See ઘટ•વુ] Happening 2 Possible 3 Same as **ઘટ તુ** Fit

ઘટ-માળ, *s f* [See ઘટ a pot + माला a series] A line or circle of earthen pots set round a wheel to draw water up out of a well 2 Ordinary course, course, routine

કો સમે મારો પુત્ર થયો, કો સમે હુ તારો બાળ,
એમ અનાદિક આગળની, ચાલી જાયે ઘટમાળ
—દયારામ

ઘટ-વધ, Same as **વધ-ઘટ**

ઘટ•વું, *v i* [S घट् to form] To shrink, to contract 2 To decrease, to abate 3 To waste, to subside, to be wanting, to be deficient

Id શરીરે ઘટવું To lose flesh ઘટી જવુ To become less 2 To shrink. 3 To be wanting.

ઘટ•વું, *v t*, [S घट् to form] To deserve, to merit, to be worthy of

ઘટ-સ્ફોટ, *s m* [S *fr* घट a pot + स्फोट breaking *fr* स्फुट्, ફુટ•વુ, ફોડ•વુ, to break.] The ceremony of ejecting irreversibly a person from the caste, also of deciding an offender to be civilly and religiously dead

ઘટા, *s f* [S *fr* घट् to form] Masses of clouds, trees, &c 2 A thick close mass, a thick set arrangement 3 A large number or quantity

ઘટાકાશ, *s n* [See ઘટ a pot + આકાશ] Lit The portion of the આકાશ (the sky or space) contained in or limited by a water pot Hence, 2 The individual soul

ઘટા•ડ•વું, *v t* [Caus of ઘટ•વુ to decrease] To diminish, to lessen, to reduce

ઘટા•ડો, } **ઘટા•રો**, } *s m* Deficiency 2 Diminution, decrease

ઘટારત, *adj* [See ઘટ•વુ to deserve + અર્થ] Becoming, fit, proper, worthy, deserving

ઘટિ•કા, *s f* [See ઘટ a pot *Cf* ઘડો] A period of 24 minutes. 2 Same as **ઘડી**

ઘટિ•ત, *adj* [See ઘટ•વુ to deserve] Proper, right, fit, suitable, worthy; deserving

ઘટી, Sanskrit form of **ઘડી**

ઘટીમા ઘટી જાય આયુષ્ય અલ્પ —ભૂખણ

ઘટી-યંત્ર, *s n* [+ યત્ર] A contrivance for measuring time, the metallic sinking cup, an hour-glass, a clock, a watch. 2 A Persian water-wheel

ઘટ્ટ, *adj* [Hem Des घिट्टो = S कुब्ज a hunch back.] Close, compact, firm 2 Thick; of close texture, having compact structure, frame, or make

ઘટ્ટ-પણું, *s n* Closeness, compactness 2 Thickness, closeness of texture, compact structure, frame, or make.

ઘડ, Same as ગઢ

ઘડ તર, *s n* [See ઘડ•વુ] Manufacture, an article manufactured by beating, hammering, or cutting 2 Skill displayed in a manufactured article 3 The wages of a manufacturer or artizan, who makes an article

ઘડ•પણ, *s n* [See ઘરડું] Old age, senility, grey hair, ripe old age, the vale of years, the decline of life

બચપણમા ભાવે લાબશી, ઘડપણમા ભાવે શેવ,
એ તો બળી રે ઘડપણની ટેવ, ઘડપણ કેણે મોકલ્યુ?
—ભાષા

Prov ઘડપણ ને બચપણ બરાબર Old age is second childhood

ઘડ-ભાંગ, ઘડ-ભાંજ, *s f* [See ઘડ•વુ + ભાગ•વુ, ભાંજ•વું] Opposing thoughts, struggling thoughts

ઘડ-માંચી, *s f* [See ઘડો + માચી] A wooden tripod for placing a water-pot on

ઘડ-વી, *s m* [See ગઢ વી *fr* ગઢ + વાહી] A bard

ઘડ•વી, [Dim of ઘડો] A small store for water

Prov "ઘડવી, ક્યા ગયા હતા?", તો કહે "ઘેરના ઘેર" Much bruit, little fruit

ઘડ•વું, *v t* [S घट् to form] To fashion, to forge, to shape, to frame, to form 2 To make by hammering, chiselling, chipping, &c 3 To draw up, to manufacture (a paper, a document)

Id ઘાટ ઘડવો To fashion;to manufacture, to give a shape to 2 To plan, to make a design, to arrange a scheme 3 To put to a loss, to ruin 4 To beat ઘાટ ઘડી નાખવો To ruin irretrievably 2 To kill અરજી ઘડવી To frame a petition કલમ ઘડવી To mend a pen રોટલો ઘડવો To make a cake વાસણ ઘડવા To make pots

ઘડા•ઈ, ઘડા•મણ, ઘડા•મણી, *s f* Same as ઘડ તર

ઘડા•વું, *v t* [Passive of ઘડ વુ] To be made, to be framed 2 To be drawn up 3 To acquire experience by being repeatedly corrected

Id ઘડાઈ ઘડાઈને After repeated bitter experiences

ઘડિ•યાં-લગ્ન, *s n pl* [See ઘડી,ઘડી,+લગ્ન] Marriage at any time or season 2 Spec, A marriage ceremony, of which all the parts are performed at the same time

ઘડિ-યાલ, ઘડિ-યાળ, *s f n* [See + ઘડી+આલય] A chronometer, a watch, a clock

ઘડિ-યાલી, ઘડિ-યાળી, A watch maker, a watch-repairer

ઘડિ યાળાં, *s n pl* Same as ચો-ઘડિ•યાં.
ઘટ ઘડિયાળા ઘોર —સામળભટ

ઘડિ યું, *s n* [See ઘડો] A pitcher

ઘડી, *s f* [See ઘડો, ઘટિ•કા] A period of 24 minutes (two ghadīs and a half, being equal to one hour) 2 An instrument for measuring time by letting water to trickle down, aclepsydra 3 An hour-glass

Id ઘડી મૂકવી-માંડવી To begin to measure time with a clepsydra ભવિષ્યમા જે ઘડી માંડી છે, તે મિથ્યા થવાની નથી What is preordained, will not be changed ઘડીઓ ગણવી Lit To measure or count ghadīs 2 To wait for anxiously 3 To be on the point of death ઘડીના છઠ્ઠા ભાગમા In a very short period of time, in a moment

Prov ઘડીનો ભરૂસો નથી Life is transient. ઘડીએ ઘુટ ભરાય On the point of death ઘડી ગઈ, તે સોનાની Nobody can be sure of the future ઘડીમા ઘોડું, ને ઘડીમા ગધેડુ Ever changing

ઘડી-એક, ઘડી-ક, *adv* [See ઘડી + એક] An hour or so, about an hour

ઘડી-ઘડી, *adv* Every hour 2 Often, frequently 3 Constantly, continually 4 Repeatedly

Id ઘડીઘડીનો રંગ Ever changing

ઘડી-તાળ, *adj* [+ તાળ, તાલ] Being on the point of death

Id આ માણસ ઘડીતાળ છે This man is on the point of death

ઘડી-બંધ, *adj* [See ઘેડ + बन्ध् to bind] Folded up 2 Unopened 3 Unused (cloth, &c)

ઘડી-ભર, *adv* [See ઘડી short time + ભર•વું] For a moment,

Id ઘડીભર થોભવુ To wait for a short time

ઘડું, *s n* [See ઘડો] A very large earthen pot to hold grain or water

ઘડુડા ટ, *s m* [Imitative of the sound]

Rumbling sound

ઘડુ·લી, *s f* [See ઘડો] A very small water pot

ઘડુ·લિ·યો, } ઘડુ·લો, } *s m* [Diminutive of ઘડો] A small water pot

ઘડો, *s m* [घट *fr* घट् to form] An earthen vessel to hold water, a pitcher, a ewer, a jar

Id પાપનો ઘડો The cup of iniquity તારા પાપનો ઘડો ભરાઇ ચુક્યો The cup of your iniquity is full Your sin will soon find you out પાપનો ઘડો ફુટશે Be sure your sin will find you out (ચાક ઉપર પેંડો) ઘડો ઉતરશે કે ગાગર None can say what the result will be so long as the causes are in the process of working

Prov અધુરો ઘડો છલકાય ઘણો Empty vessels make most noise ઘડાના ઘોલિયા કરવા To exchange a thing of great value for several of smaller value ઘડો તેવી ઠીકરી, ને મા તેવી ઢીકરી As is the father, so is the son ઘડા જેટલું માથું જાતે, પણ ચણા જેટલું નાક ન જાતે One would rather lose one's head than one's honour

ઘડો-ઘાટ, *s m* [See ઘડ·વુ + ઘાટ] Judgment, decision

ઘડો લાડવો, *s m* The ceremony of breaking an earthen pot with a sweet-ball put on it, in the cemetry after a dead body is burnt

Id ઘડો લાડવો કરવો To reconcile by any means, to do a business with fair means or foul 2 To do a thing treacherously 3 To have done with a business whether to one's advantage or loss

ઘટ , *s n* [See ઘાડું + રાન] Grass standing on the ground, grass not mowed

ઘણ, *s f* [S घन thick] A large hammer

ઘણ, *s m* [S घुण] A particular kind of insect found in timber

ઘણ-ઘણ, } ઘણ-ણ, } *adj* Tinkling, jingling

ઘણ-ઘણા·ટ, *s m* [+ घृति] A peal, clanging, din

ઘણા-એક, } ઘણા-ક, } *adj* Many, several, some

ઘણા-ઘણી, *s f* [See ઘણ-ઘણ or ઘણુ] Close friendship, familiar footing; intimate terms

ઘણું, *adj* [S घन thick] Dense, close 2 Deep, much, a deal 3 Enough 4 *adv* Largely, on a large scale, ever so much, in a great degree, not a little, in all conscience, too much, very, for the most part

Id ઘણા વાના કરવા Frequent persuasion 2 Persuasion based on many grounds ઘણું ઘણું કહેવુ To persuade frequently 2 To persuade by appealing on many grounds ઘણું કરવુ To spend one's money frugally ઘણું હોવુ To be very sick

Prov ઘણા ઘરનો પરોણો ભૂખે મરે Between two stools we come to the ground No man can serve two masters ઘણું કરે, તે ગોડાને માટે=ઘણું તાણે, તે તુટવાને માટે After a storm comes a calm The hotter war, the sooner peace ઘણો ખીજે, તેમ ઘણો સપડાય Harm watch, harm catch ઘણા છોકરા હોય, પણ ગોસાઇને ન અપાય One may be angry with one's dear ones, but would not part with them. ઘણો ડાહ્યો ઘણો ખરડાય = ડાહ્યો ત્રણ ઠેકાણે ખરડાય Don't be fastidious, lest you come to grief. ઘણા સાથે વેર ન કરવુ Don't quarrel with those who are strong in their number, or they will make you unhappy ઘણી ભૂખ હોય, પણ બે હાથે ન ખવાય Eagerness is no excuse for impropriety ઘણાવાળાને ઘણી લાહ્ય Avarice increases with wealth ઘણો કાયદો, ત્યા ઘણા ચોર The more laws, the more offenders ઘણે પૈસે દેવાળુ, ને ઘણી ભક્તિએ છિનાળું Every excess becomes a vice,

ઘણું-ક, *adj* [See ઘણુ + એક] Much, in many ways

ઘણું-કરી·ને, *adv* [See+કર·વું] Especially 2 Mostly, chiefly 3 Probably, for the most part, 5 Most frequently

ઘણું-ખરૂં, *adv* [See ઘણુ+ખરૂ] On several occasions 2. Probably 3 Almost certainly

ઘણુ-જ, *adv* [See ઘણું + જ *fr* S च and, moreover] Intensely, very much, excessively 2 *adj* Intense, very much, excessive

ઘણુ-તો, *adv* [+ તો] At the most

ઘણેરૂં, *adj* Plentiful, intense (Used in Poetry)

ઘંટ, *s m* [S घण्टा] A bell

Id ઘંટ જેવો Rascally (vulgar) ઘરમાં ઘંટ ફરેછે The house is empty of the necessaries of life ઘંટ વાગવો ફરવો To be wanting

Prov ઘરમાં તો ઘંટ વાગે, ને બહાર તો લાલા સાહેબ Poor and yet foppish

ઘંટડી, *s f* A small bell

Id ઘંટડી વગાડવી To beg for alms

ઘંટ-રવાળ, *s m* [S + रव sound *fr* रु to cry + આલય place] A kind of musical instrument used by hunters

ઘંટા, *s f* [S Imit] A bell 2 Nothing (slang)

ઘંટા-રવ, *s m* [+ રવ] The sound of a bell

ઘંટિયો, *s m* [See ઘંટી] A portable grinding mill

ઘંટી, *s f* [S घरट्ट घरट्टी, घरट्टिका, a grinding hand mill See ઘરઘર Imit] A grinding mill 2 A moving circular machine

Prov ઘરના છોકરા ઘંટી ચાટે, અને ઉપાધ્યાયને આટો કોણ આપે ? Charity must begin at home વડીના સો, ને ઘંટાનો એક One blow with a heavy hammer more than counterbalances a hundred blows with a lighter one One shift of the cat is worth a hundred of the fox ઘંટી પ્રમાણે ઓયણુ ને ચુલા પ્રમાણે ખોયણુ Cut your coat according to your cloth

ઘંટી-ચોર, *s m* [Hem Des गण्ठि-च्छेओ *fr* S ग्रन्थि-च्छेद कः a cut purse *fr* S ग्रन्थि, ગાંઠ, a knot + छिद्, છેદવું, to cut] A cut-purse 2 A skilful thief, a clever cheat

Prov ચોરનો ભાઈ ઘંટીચોર Both are equal in cunning or roguery

ઘન, *s m n* [S] A cloud

ગગન ઘન ગાજે રે, બિજલી ચમકે બાદલમેં —ભાષા

2 [S घन thick, solid] The cube of a number 3 A cube, a solid 4 (Arith) The cube power 5 *adj* Thick, dense

વસતે વાસતી કુસુમ સમ ઘન વને —ગીતગોવિંદ.

6 Solid 7 Cubic 8 [See ઘણુ] Much

અંતરનો ઉરૂ રાગ પ્રકાશે, ઘેને ઘન ઘેરાતા —ગીતગોવિંદ.

Id ઘન પદાર્થ A solid substance ઘન ઇંચ A cubic inch ઘન ફુટ A cubic foot

ઘન-ઘટા, *s f* [+ ઘટા] A thick mass of clouds

ઘન ઘગ વિના થાય વૃષ્ટિ —અખો.

ઘન-ઘોર, *adj* [S + घोर dreadful] Dark and dreadful, very dark. 2 Terrible on account of the pouring down of rain

ઘન-ચક્કર, *adj* [See ઘન a cloud + ચક્કર, ચક્ર, a circle] Mad; stupid, foolish. 2 Muddle-headed.

ઘન-ફલ, **ઘન-ફળ**, } *s n* [S + फल fruit, result] Cubical content 2 The cube, the result obtained by cubing a quantity

ઘન-માપ, *s n* [+ માપ] Cubic measure

Id. ઘનમાપ-કરણ Calculation of the cubic contents of a solid body

ઘન-માળ, *s f* [+ માળા] An assemblage of clouds.

વરસે શત વર્ષ ઘન માળ. —ગિરધર.

ઘન-મૂળ, *s n* [+ મૂળ] Cube root.

ઘન-શ્યામ, *adj* [S *fr* घन a cloud +श्याम black] Of the colour of a storm-cloud, of a dark colour

ઘન-સાર, *s m* [S *fr* + સાર] Camphor

હાથીને રભા-ફળ ભોજન, શૂકરને ઘન સાર —ગિરધર

ઘનાક્ષર, *s m* [+ અક્ષર] A particular metre, in which each line contains thirty-two syllables

ઘબ, *adv* [Imit] Piercing with force *Cf* ઘચ

Prov ઘબ ગોદો ને ચાપુ ચણા The work is heavy and the remuneration light

ઘભરા-ટ, *s m* [See ઘાભરૂ + વૃત્તિ] Confusion, perplexity, agitation 2 Disorder, disturbance, alarm

ઘભરાવું, *v i* [See ઘાભરૂ] To be confused or alarmed, to stand agog, not to

know what to make of, to lose the clew, to beat about the bush

ઘભાણુ, Same as ગભાણુ

ઘમ-ક-વું, *v i* [See ઘમ ઘમ] To make a rumbling sound

ઘમ-કાર, ઘમ-કારો, ઘમ-કો, *s m* [+ S कार sound *fr* कृ, કર-વું, to do] A rumbling sound

ફમઝૂમ વાજે ઘુઘરીનો ઘમકાર —દયારામ

ગોળો મોળો ઘુઘરીને ઘમકે —પ્રેમાનંદ

ઘમ-ઘમ, *adv* [Imit] With a rumbling sound 2 Swiftly, soon.

Prov સોટી વાગે ચમચમ, વિદ્યા આવે ઘમઘમ Spare the rod and spoil the child

ઘમ-ઘમ વું, *v i* To make a rumbling sound

પાયે નેપુર ઘમઘમે —રણછોડજી દિવાન

ઘમ-ઘમા-ટ, [+ વૃત્તિ] Same as ઘમ-કાર

ઘમ-ઘમા-વવું, *v t* To beat with force or severely

ઘમં-ડી, *s f* [+ ડું, ડી, dim] Revelling, luxurious indulgence 2 Pride, arrogance, haughtiness

ઘમડી તજી, મડિતા પડિતા થઈ, ઘમંડી રણુ રાખજે રોષ ગ —પ્રેમાનંદ

ઘમ-વું, *v t* To beat *Cf* ઘમ-ઘમા-વ વુ

ઘમ-ચોર, Same as ઘન-ચોર

ઘમ-ચકર-ડી, *s f* [See ઘમ-ઘમ + ચકર-ડી] Circular motion, a game played by children

ઘમર-ઘમર ફેર વું, *v i* [ઘમર ઘમર Imit of the *motion* and *sound* + ફેર-વુ] To turn round and round, to whir

ઘમસ-ઘમા, *s f* Crowdedness; pushing

ઘમસા-ણુ, *s n* [See ઘમ-ઘમ] Violence of action, exuberance [or extravagance of action

જેમ તેમ સમજાવે એહને, ઉતારે તેની રીસ,

એ ઘમસાણુ મચ્યુ ઘણુ, દશ, વીસ, ત્રીસ, ચાળીસ —સામળભટ

2 Riot, revel, luxurious banqueting 3 Mad capering, wild tumultuous jollity, romping 4 A crowd of people

Id. ઘમસાણુ વાળવુ To make havoc, to slaughter 2 To fight a long and fierce battle

ઘમા-ઘમ, *s f* [See ઘમ ઘમ] Hurry, confusion

ઘર, *s n* [S गृह a house *fr* गृह्, ग्रह्, to include, to take] A house, a habitation, a mansion, an edifice 2 Home 3 A family, a household 4 Domestic life, social life 5 Ancestors, ancestry 6 A den, a nest, a hole, a cell, a burrow (of lower animals) 7 A hole, a cavity 8 A frame, a stand, a cup, a socket, a pigeon-hole 9 (In Astronomy) The Station of a planet, a region or square in astronomical or astrological calculations, the quarter, the station, 10 The source, spring, seat, root, cause, the place of inherence 11 The compass, reach, sphere 12 Powers of accomplishing 13 The key; means, resources 14 A firm hold, or ground reserved to stand by (in argument)

Id ઘર કર૦ To set up a house, to marry a wife 2 To obtain a footing 3 To take up one's abode 4 To settle down 5 To make a large collection by robbing others of their things ઘર કાણુ કરવુ To make a traitor of one of the members of a family 2 To commit adultery with a female member of a family ઘર ફોચવુ To commit adultery with a female member of a family ઘર ઘાલ૦ To make a theft in the house of an acquaintance or friend 2 To rob a person of his property by making friends with him 3 To misuse one's hospitality 4 To ruin the reputation of a family ઘર જોવું Same as ઘર વિચારવુ 2 To search a house under a search-warrant ઘર ચલાવ૦ To manage one's domestic affairs ઘર જોડ૦ To form a friendly union with a family, to restore peace and union with a family ઘર તૂટ૦ To be dissolved (of union with a family) ઘર ધુ-જાવ૦ To turn the house out of the windows ઘર ધો૦ To consume, devour, or dissipate the property of a family, to fleece utterly ઘર ફાડ૦ To commit robbery ઘર ફોડ૦ To cause a member, &c., of a household to play the traitor ઘર બેસ૦ To sink in reputation (of a family) 2 To become

insolvent ઘેર બેસવું Lit To sit at home Hence, 2 To be out of employment. ઘેર બેસાડવું To dismiss from employment ઘેર બેઠા Lit Sitting at home 2 Without active service; being out of employment ઘર બુડ૰ To be ruined (of a family) ઘર ભર૰ To enrich oneself ઘર ભાગ૰ To cause to dissolve a marriage 2 To break the unity between husband and wife ઘર માંડ૰ To set up, or furnish a house 2 To bring about a marriage union.ઘર મારૂ૰ To plunder a house, to rob a family ઘર રાખવું To take care of one's own affairs 2 To protect one's own interest ઘર રાખી વાત કરવી To take care of or protect one's own interest, and then undertake a new responsibility ઘર તપાસવું-વિચારવું To examine one's own strength or circumstances. રાગનું ઘર ઓળખવું To know clearly what particular musical air is being sung or performed તે ઉદાસીના ઘરમા છે He is in a sorrowful mood ઘર સુનું લાગવું Lit To feel that a house is empty, either through being deserted or through the loss of a dear person તેનું ઘર સારૂ છે તે સારા ઘરનો છે He belongs to a respectable family નીચ ઘરનો Born in a low family તે ઘરનો સુખી છે He is a well to do man ઘર આંગણું ઘરનું આંગણું The open ground or court-yard in front of a house 2 The range of one's domestic influence 3 Not very distant ઘર આંગણું કરવું To wait for impatiently 2 To be impatient

હું તો દુર્ગ પાખે ઘર આંગણું કરતી હતી રે,
મારી રાધા મારા લોચનનો સણગાર —દયારામ

ઘર ઉખડી જવું To become childless or without an heir ઘર ઉખેડી નાખવું To rase to the ground. 2 To reduce a family to utter ruin ઘર ઉઘડવું To be benefited 2 To get a wife 3 To get a child ઘર અજવાળવું ઘર ઉજળું કરવું To raise the reputation of one's family ઘર ઉપાડી લેવું-લઈ બેસવું To take upon oneself the management of the house ઘર ઢાંકું રાખવું To keep up the reputation of the family ઘર કુકડો A stay-at-home, home keeping. ઘર જમાઈ Not sold off, lying uselessly on one's hand (of an article for sale) 2 Keeping a thing to which one has no right, and use it as one's own વંઠી ગએલું ઘર The family of which the members are ill-behaved ઘર સાહું કે આ ચણે લાગ Not to concern oneself about other people's affairs, to confine oneself to one's own house, and do nobody any harm ઘર માથે કરવું To search in all parts of the house ઘર લાગવું To become childless through the death of an only son. ઘર વસાવવું To get a house and furnish it. 2 To get oneself married 3 To bring up a family ઘરનું ઉઘાડું પડવું To be exposed to public view (of the defects or reputation of a family) ઘરનું ઘપોલિયું થઈ જવું To be reduced in size or number (of a family). ઘરને ઉમરે Near the house ઘરને ખૂણે Secretly ઘરનો ખુણો-ઓરડો The pecuniary condition of a family ઘરનો થાંભલો-દીવો The supporter of a family ઘરમા બાર હાથનો (નાગ) ફરે છે: ઘરમા ભૂત ભુસકા મારે છે ઘરમાં સાપ વાગે છે ઘરમા હાથી કુસ્તી કરે છે It is an empty house ઘરનું માણસ A confidential or trustworthy person ઘરનો સુખી He commands a competency. ઘરનો થાંભ The supporter of one's family, he on whom the family and their reputation and position depends 2 The husband. ઘરને ખૂણે પુછવું To make a private inquiry

Prov ઘરના છોકરા ઘંટી ચાટે ને ઉપાધ્યાયને આટો કેમ આપે ? Charity must begin at home પાણી પીને ઘર શુ પુછવું ? No weeping for shed milk It is too late to shut the stable-door when the steed is stolen After the death, the doctor ઘરની દુખણી જંગલમા ગઈ જંગલમાં લાગી લાય ઘરના ઉંદરા વગડામાં ગયા, ત્યારે વનમાં ઉઠી લાય Out of the frying-pan into the fire ઘરમા હાથી કુસ્તી કરે, ને બહાર તો લાલા સાહેબ He robs his belly to provide for his back ઘેર ઘેર માટીના ચુલા All men have their defects ઘેર આવે, ત્યારે માલમ પડે Put yourself in his position ઘર બાળીને તીરથ કોણ કરે ? Charity begins at home ઘેર બેઠે મોતીએ ચોક પુરવા To build castles in the air ઘરમા વાઘ સમાન, ને બહાર બકરી સમાન Argus at home, but a mole abroad ઘર સૌને વાહલું છે Every one for himself, and God for us all ઘર ફુટે ઘા

જાય ઘર ફુટ્યુ, તેનું કરમ ફુટ્યુ A house divided against itself cannot stand The evils of divided interest in a house are bad enough ... ના ભૂત, ને ઘરના જાગરિયા He whose father is judge, goes safe to trial ઘરનો રોટલો બહાર ખાવો Hospitality received is only a return for hospitality shown ઘર પ્રમાણે બારસાખ Everything has its measure and proportions વર વની હજો, પણ ઘર વની ન હજો If one has the means to live by, one can dispense with superfluities ઘર વડચુ બગતાણું પેડુ When one finds no pleasure at home, one seeks pleasures outside one's family ઘર છોડચુ, ને દુખ વિસર્યું Out of sight, out of mind ઘરમાં ન મળે ઘેંસ, ને રાધના પેસ Empty-handed, one can do nothing ઘરમા બોલે ટોકરા, ને બહાર બોલે છોકરા A man, who is subjectd to ridicule in public and to abuse at home, can command no respect ઘર ભાડે, હાટ ભાડે, વાણોતર, ને વ્યાજ, ।શેઠ હીંડે મલપતા, તો દેવાળાની શી લાજ ?॥ He who has no house of his own, who has to pay rent for his shop, who has to pay his servant, who has to pay interest on his capital, and who has to maintain himself in pomp, is sure to be insolvent

ઘર-ખટલો, *s m* [See + ખટલો] Household affairs, domestic duties 2 A family dispute, the troubles and cares of the family 3 Family, wife, children, &c , all the appurtenances of a family

ઘર•ક•વું, [Imit ઘરર] Same as ઘુર•ક•વું કુમતડુ તો ફરકે છે, ઓઝો બોડો ઘરકે છે —ભાષા

ઘર-કાજ, **ઘર-કામ**, *s n* [See ઘર + -ાજ, કામ] Domestic duties

ઘર•ાક•યું, *s n* [See ઘર ક•વુ] Peevishness, a threat

ઘર-કેળવણી, *s f* [See ઘર + કેળવણી] Home Education

ઘર-ખરચ, *s m* [See + ખરચ] The household expenses 2 Home consumption

ઘર-ખૂણિ યું, *adj* [+ ખૂણો] Lit Confined to a corner of a house Hence, 2 Relating to the secrets of a family

ઘર-ગતુ, **ઘર-ગથા•ઉ**, **ઘર-ગથા**, **ઘર-ગુતી**, *adj* [See ઘર + गत gone *fr* गम् to go, and ઘર + ગુપ•વું] Made, raised, produced or used at home 2 Not made for sale 3 Private, not public

ઘર-ઓટી, **ઘર-ચોટી**, *s f* A silk cloth used at the time of taking meals at home

ઘર-ઘરા•ઉ, Same as ઘર-ગતુ

ઘર-ઘાલુ, *adj* [See ઘર ઘાલ•વુ under ઘર.] Treacherous 2 Expensive, profitless, fruitless

ઘર-ચોળું, *s n* [See ઘર + ચોળી a bodice] A silk-cloth worn at home by women

ઘર-જમાઈ, *s m* [See ઘર + જમાઈ] He, who with his wife dwells in the house of his father-in-law, and manages his domestic affairs

Id ઘર જમાઈ પડી રહેવુ To lie idle on one's hand, to have no demand for (of an article of commerce)

ઘરડ, *s f* [S घर्ष rubbing *fr* घृष् to rub] A cart-road 2 A wheel-rut

ઘરડ કો, Same as ઘસર•કો

ઘરડ•પણુ, *s n* **ઘરડા•પો**, *s m* Same as ઘડ•પણ

ઘરડ-વુ, *v t* [See ઘરડ] To drag on the ground, to drag along a surface

ઘરડિ•યો, *s m* [See ઘરડ•વું] A wooden ladle with which little cakes are turned in a frying pan 2 A small scythe with which short grass is cut 3 A whetstone 4 [See ઘર•ડ•કો] A gurgling sound in the throat 5 The last hard breathing of a dying man

ઘરડિ•યો, *s m* [See ઘરડો] An old man

ઘરડિ•યું, **ઘરડુ**, *adj* [Hem Des जरढो, जरढो, = S वृद्ध old, *fr* S जरण्‌ जरठ, *fr* जॄ to be old] Advanced in years 2 Antique ancient 3 Worn out

Id ઘરડુ પાન Very old ઘરડામા ખપવુ To be included in the class of old men, to b regarded as old

Prov ઘરડી ઘોડી, ને લાલ લગામ ઘરડી ગાય ને ફેટે રેરો He has a colt's tooth yet in his old head ઘરડા ગાડા વાળે If you want good advice, consult an old man ઘરડું થાય, એટલે ગતિ જાય ઘરડું થાય, એટલે બુદ્ધિ જાય Old age is second childhood ઘરડા માણસે લાજ ન જાય An old man in a house is a good sign on the door ઘરડા એટલા શું ગાડા ? Wisdom is acquired by age

ઘરડે.રૂ, Same as ઘરડું

ઘર ણુ, *s n* [See ગ્રહ ણ] An eclipse, an obscuration of the sun or the moon 2 A critical juncture

Id. ઘરણ થવું To obtain a firm footing, to be taken possession of ઘરણ લાગવું To be eclipsed ઘરણ ઘેલું Lunatic ઘરણ વખતે સાપ કાઢવો To throw an obstruction in one s way at a critical juncture 2 To begin a work requiring a long time and to expect to finish it with great speed

ઘર ણી, *s f* [S गृहिणी the mistress of the house *fr* गृह a house *Cf* અ.ઘરણી] The mistress of the house, the wife, the housewife

પુર જોગન પચવીસ, ઘેર ઘરણી શું ગમતા
—સામળભટ

ઘર-ધણિયાણી, *s f* [See ઘર ધણી] The mistress of the house 2 The wife

ઘર-ધણી, *s m* [See ઘર + ધણી] The master of the house, the chief supporter of the family 2 The landlord

ઘર-ધંધો, *s m* [See ઘર + ધંધો] Business of the house, domestic duties, household affairs

ઘર-ધવું, *s n* [+ S धव husband] Remarriage of a woman

ઘર-ધાવ ડું, *adj* [+ ધા વું to run or ધાવ.વું to suck] Maintaining oneself upon what is left by one's ancestors 2 Idle, unemployed 3 Home keeping

ઘર નાળું, Same as ગર નાળું

ઘર-પ્રવેશ, *s m* [S + प्रवेश *fr* प्र forth and विश् to enter] Entering into a new house or building 2 The ceremony of occupying a new house

ઘર-ફોડુ, *adj* [+ ફોડ.વું to break] That breaks open a house to commit a theft

ઘર-બાર, *s n* [See ઘર + બાર ણું] A family 2 A house and its appurtenances

ઘર-બારી, *s m* A familyman, a married man 2 A householder

ઘર-બારી, *s f* [+ બહાર out] A feast given out of one's house, or in the open country, a picnic (Used in Kṭhḍ)

ઘર-બોળુ, *adj* [+ બોળ.વું to soak in water] Ruining one's own house or family

ઘર-ભેદુ, *adj* [+ ભેદુ breaking, revealing a secret, *fr* ભેદ revealing, breaking, *fr* S भिद्, ભેદ.વું, to break] Acquainted with the secrets of a house or family, and unscrupulous in betraying them

ઘર-મેળ, *s m* [+ મેળ Union, harmony] Union between separate families; friendly intercourse between families

ઘર-મેળે, *adv* [Instr Case of ઘર મેળ] With union or harmony privately secured, without the knowledge of a third party, privately 2 Amicably, peaceably 3 In a friendly way; without coercion 4 Without going to law 5 Amongst one's relations and friends

Id ઘરમેળે પતાવવું To settle a matter in dispute amicably, without going to law or or to a third party

ઘર-રખુ, } **ઘર-વખુ**, } *adj* [+ રાખ.વું to keep, & વિષય the province, the range] Protecting the house or family reputation

ઘર-વટ, *s f* [See ઘર + વૃત્તિ] Friendly intercourse 2 Close connexion or acquaintance 3 Union

ઘર-વાખરો, *s m* [See ઘર + વાખરો S गृहोपस्कर *fr* गृह, ઘરે, house + उपस्कर adornments, furniture] Household furniture, household goods or chattle

ઘર-વેરો, *s m* [+ વેરો a tax] A house tax

ઘર-સંસાર, *s m* [See ઘર + સંસાર] Household affairs 2 Worldly affairs

ઘર-સંસારી, *adj* (A man) Who manages his household and worldly affairs, busy

or embarrassed with the troubles of maintaining one's family 2 Pertaining to worldly affairs

ઘર-સૂત્ર, s n [See ઘર + S सूत्र thread] Same as ઘર-સંસાર.

ઘરા-ઉ, adj [See ઘર-ાઉ] Private, not public

ઘરાક, } ઘરાગ, } s m n [S ग्राहक fr ग्रह to take] A customer, a purchaser 2. An appraiser

ઘરાકી, } ઘરાગી, } s f Sale, purchasing goods or wares; coming to buy, frequenting any place of sale for purchasing goods 2 The customers at a shop, custom, good will

ઘરાણિ-યાત, } ઘરેણિ-યાત, } adj [See ઘરેણે] Mortgaged

ઘરાણું, Same as ઘરેણું

ઘરાર, adv [See ઘરાર fr A. क़रार rest, settling] Of course

ઘરે, adv To or in the house Same as ઘેર

ઘરેડ, Same as ઘરડ

ઘરેડી, s f [Imit See ઘરેડો or ઘસડ-વું] A pulley

ઘરેડો, s m [Imit Dh Des गग्गर fr S गद्गद For the change of द to र Cf અગિયાર fr S एकादश] A rattling in the throat, the death-rattle

ઘરેણા-ઉ, adj [See ઘરણે] Pertaining to a mortgage 2 Kept as a mortgage

ઘરેણું, s n [See ઘડ-વું] An ornament, jewellery, trinkets, joys

Id ઘરેણા જેવું લાગવું To appear nice or beautiful

ઘરેણે, adv [S ग्रहणे in possession fr ग्रह to take Or, P गिरव mortgaged] Mortgaged, pawned, pledged

Id ઘરેણે મૂકવું To give in mortgage, to mortgage ઘરેણે રાખવું To receive as a mortgage

ઘરે-બારે, adv [See ઘર-બાર] Having a family, being happy in the married state, being a happy wife, and the mother of a family (said of a young woman)

Id ઘરે બારે હોવું To be a happy wife and mother

ઘરોડ, s m Same as ઘરડ A cart-road

ઘરોડ ઊડી છડતા, પડવું નહિ ન નાવમા

—પ્રેમાનંદ.

ઘરો-બો, s m [See ઘર + ભાવ state] Friendly relation, connexion, or intercourse between families, intimacy, close acquaintance

ઘરોળી, } ઘરોડી, } s f [S गृहोलिका] A lizard

ઘર્મ, s m [S] Heat 2 Perspiration

ઘર્ષ-ણ, s n [S fr घृष्, घर्ष्, to rub] Friction

Id ઘર્ષણવિદ્યુત્ Frictional electricity

ઘલા-વું, v i [Pass of ઘાલ-વું to thrust, to push] To be thrust or pushed, to be penetrated through 2 To be a loser

Id ઘલાઈ જવું To lose money by the failure of a debtor પૈસા ઘલાઈ જવા To be lost (of money) ઘલાઈ રહેવું To confine oneself to one's house, to be unwilling to move about, to sit idle and without occupation

ઘલો-ડી, s f [See ઘિલોડું a kind of fruit of the form of a button] A wooden button in the tether of cattle

ઘલોડી, A dialectic variant of ઘિલોડી

ઘલોડું, Same as ઘિલોડું

ઘવ-ડ વું, v t [See ઘા a wound] To rub with the nails, to scratch

ઘ-વા વું, v i [See ઘા] To be wounded

ઘશિ યું, adj [See ઘસ-વું to rub] Salt in the form of a rough powder 2 Salt obtained from sea-water

ઘસ-ઘસા ટ, adv [See ઘસ-વું + redup + वृत्ति state] Soundly (sleeping)

Id ઘસઘસાટ ઊંઘવું To sleep soundly

ઘસ-ડ વું, v t [S घृष्ट rubbed fr घृष्, घर्ष्, to rub] To pull, drag, or roll along 2 To write in haste or carelessly, and very fast

Id કોરટમા ઘસડી જવું Lit To drag to a

court of justice Hence,2 To file a suit or a complaint against ઘસડી કાઢવું To write in haste or carelessly, and very fast ઘસડી નાખવું To write in haste or carelessly and bring fast to an end

ઘસર•કો, *s m* [See ઘસ•વું] A scratch, laceration

ઘસર•ડો, Same as ઘસા રો A scratch

વાર વાર વઢું કહું, જઢું વિપ્ત ઘણું પડ્યું,
ખૂન ખૂની ઘસું, રે બહન આવડું —વલ્લભ

ઘસ•વું, *v t* [S घृष्, घष्, to rub] To rub 2 To scour, to scrub, to polish 3 To edge, to whet, to sharpen 4 To write, to pen—without attention to the meaning

Id વાસણ ઘસવાં To rub and clean a vessel ઓસડ ઘસવું To rub a medicinal drug on a stone, &c ચાકુ ઘસવું To sharpen a knife કાગળ ઘસી કાઢવો Same as ઘસડી કાઢવું અક્ષર ઘસી નાખવા To rub out letters, to erase letters ઘસી પીવું Not to care about, to consider as of no value or importance ઘસીને કાપી નાખવું

ઘસાર•ણું, *s n* [See ઘસા•રો rubbing] Dust obtained by rubbing

ઘસારો *s m.* [+ કાર sound, a meaning] A scratch, a stroke, a rough rub or brush 2 A shock, a blow 3 A loss

Id ઘસારો પડવો–લાગવો To be scratched or rubbed 2 To be injured 3 To be put to a loss ઘસારો આપવો–દેવો To scratch or rub 2 To put to a loss. ઘસારો વેઠવો–ખાવો To be subjected to scratching or rubbing 2 To be subjected to injury 3 To suffer a loss

ઘસા•વું, *v i* To be rubbed 2 To be worn out 3 To be emaciated, to be lean 4 To suffer a loss

Id ઉઘરાણી પણ ઘસાતી જાય છે Debts due to him are paid more and more slowly and reluctantly, all his dues cannot be collected ઘસાતું બોલવું To slander behind one's back, to defame one in one's absence, to back-bite તેનું નામ નિસાન ઘસાઈ ગયું Every trace of it is lost. તે પૈસેટકે ઘસાયો He lost some of his wealth, he is reduced in his pecuniary circumstances, he is hard up તેઓ ઘસાવા માંડ્યા They began to feel the shoe pinch શરીરે ઘસાઈ જવું To be worn out or exhausted, to lose flesh

Prov સુખડ ઘસાશે, કંઈ ઓરસિઓ ઘસાશે ? It is the sweetscented sandal-wood, and not the hard stone, which yields when rubbed It is better to give than to take

ઘસિ•યો, *s m* Flour of bājrī, wheat, &c, soaked in milk, and rubbed or kneaded, and parched or fried

ઘસોટિ•યો, *s m* Flour of parched wheat mixed with ghee and sugar and rubbed or kneaded

ઘળ કો, [Imit] Same as ખળ•કો A gurgling sound

ઘાંઘરી, *s f* [Imit Or, See ગાગર a large round copper pot] A kind of musical instrument

ઘાઘલાં, *s n pl* [See ગાગ•લુ stupid] A ceremony intended to remove evil 2 A particular form of benedictory ceremony.

ઘાંઘું, *adj* [See ગાગો Cf ઘેઘા•ટ] Hasty 2 Bewildered (Used in Kṭhḍ)

ઘાચ, *s f* [See ખાચ] A pit 2 A rut in a cart-way 3 An obstacle

ઘાંચ•ણ, *s f* [See ઘાંચી] An oilman's wife 2 A woman who makes and sells oil

ઘાંચી, *s m* [S घृष्, घर्ष्, to rub] An oilman, an oil-maker, one who deals in oil, an oil agent

Id ઘાંચીનો બળદ Lit The bull of an oilman (driven to go in a circle with his eyes closed) Hence,2 A drudge 3 A person that can do nothing but hard bodily labour મેલો ઘાંચી જેવો Very dirty ઘાંચી ખુટવો To want oil (of a lamp)

Prov ઘાંચીનો બળદ ઠામ ને ઠામ Like a mill horse that trudges much, but gains no ground

ઘાંચે•ણ, Same as ઘાંચ•ણ

ઘાંચો, *s m* A mat-maker 2 Same as ઘાંચી (slang)

ઘાંટા-ઘાટ, *s f* [See ઘાંટો + redup] A confused noise of several loud voices

ઘાટી, *s f* [See ઘાંટો] The throat, the

prominence in the throat, Adam's apple 2 [See ઘાટ a mountain pass] Obstacle 3 An uneven and precipitous path

Id ઘાટી આવવી-આવી પડવી-નડવી To meet with an obstacle ઘાટી વટાવવી To overcome or surmount an obstacle મરણની ઘાટી Death is a gate or pass difficult to pass through સુવાવડની ઘાટી The time of delivery is very difficult ઘાટી ફુટવી To have the voice changed and become hoarser (of a young man, a lad) 2 To come of age

ઘાંટો, *s m* [S कण्ठ the throat, or, घण्ट a bell] The throat, voice 2 A loud voice, speaking aloud

Id ઘાંટો કાઢવો-પાડવો To speak loudly 2 To call out loudly 3 To speak loudly in anger, to be angry ઘાંટો પાડીને બોલવું To speak in a loud voice ઘાંટો પાડીને કહેવું To say aloud ઘાંટો પાડીને લખવું To write while speaking the words aloud ઘાંટો બેસવો To sink or fall(of the voice),to be hoarse ઘાંટો ઉઘડવો -ખુલવો To be able to speak, 2 To be cured of the falling of the voice or hoarseness

ઘા, *s m* [S घात killing, striking] A wound, a cut, a hurt, a stroke, a blow

Id ઘા કરવો-મારવો To strike a blow 2 To make a wound, to wound ઘા થવો To be wounded ઘા વાગવો To receive a wound ઘા રૂઝવો To be healed (of a wound) ઘા ગાળવો To throw an obstacle in one's way છાતીનો ઘા A mortal blow ઘા મારીને કામ કરવું To work with a heart

Prov ઘાસેગો ઘસરકો The greater contains the less As good twenty as nineteen

ઘા *s m* [See ઘાયો *fr* S घात a collection] A quire of paper

ઘાઈ, *s f* [See ઘાતે] Headlong eagerness, haste, hurry, precipitancy 2 Tumult, bustle 3 Tumultuous and violent commotion, working, or action 4 Crowded state, crowdedness

ઘાએલ, *adj* [See ઘા.] Wounded, hurt

ઘાઘરી, *s f* [See ઘાઘરો.] A lower garment worn by women, a petticoat

ઘાઘરો, *s m* [Hem Des घग्घर=S जघनस्थ वस्त्र भेद् *fr* P गॅरि] A petticoat, a garment worn by women

ઘાટ, *s m* [S *fr* घट् to form] Mode, manner 2 Form, shape, external appearance 3 An intrigue, cabal, a deep laid plot, machination 4 An opportunity 5 Same as ઘાટ-પોત

ઘાટ ઘાટે અતિ શોભતો, હારે કરુણા રે,
નિરખીને સાચુ નાક, શોઢરિ કરુણા રે
—ધુરદાસ.

Id ઘાટ ઉતારવો To give a shape, particularly on a lathe 2 To carry out a plot, to make a plot successful ઘાટ ઘડવો-રચવો To give a required form 2 To make a design, to intrigue 3 To make a resolution 4 To make an opportunity 5 To inflict a great loss 6 To kill, to destroy ઘાટ આવવો-બનવો To acquire a good shape 2 To get or have a good opportunity ઘાટ કાઢવો To give a shape, particularly by beating or hammering 2 To make an opportunity ઘાટમાં લેવું-લાવવું-આણવું To bring into a required shape 2 To catch in a snare, to make the victim of an intrigue કાઈ ઘાટ બેઠો નહિ The plan miscarried, the plan totally failed ઘાટ બેસવો To be suitable to a plan 2 To be successful of a plan ઘાટ મળતો આવવો To agree in form, to be similar ઘાટ ઘાલવો To put on a white piece of cloth on an auspicious occasion (of a woman) 2 To carry out a design, to bring to a successful end 3 To put to death

ઘાટ, *s m* [Hem Des घट्टो=S नदी तीर्थम्. *fr* S घट] A landing place, a quay, a wharf 2 Steps on the side of a river or tank, leading to the water 3 A washing place on the bank of a river or tank.

વાટે ને ઘાટે શાને વળગો છો વાતે ! —દયારામ

4 A mountain defile or pass 5 The country east of the Sahyādri range

Id ઘાટ ઘાટના પાણી Lit Water taken from different places. એણે ઘાટ ઘાટના પાણી પીધાં છે He has obtained experience from different places, in different circumstances,

and among different people He has acquired varied experience of the world નદીનો ઘાટ Steps on the side of a river ધોબીનો ઘાટ Steps on the side of a river used to by washermen ખાયબર ઘાટ The Khyber Pass

ઘાટ-ડી, *s f* [See ઘાટ-પોત] White-specked cloth

Prov આવી ઘાટડીએ, ને જાઈશ ઠાઠડીએ A life long union (between husband and wife)

ઘાટ-પોત, [See ઘાટ + P पोद् the weft of cloth = S प्रोत woven *fr* प्र forth + वे to weave] A kind of silk cloth

ઘાટી, *s m* [See ઘાટ] A mountaineer, a highlander an inhabitant of the Ghauts or the country above the Sahyādri range 2 *adj* Pertaining to the country known as the Ghauts

ઘાટી-લું, *adj* [See ઘાટ form] Beautiful, well shaped, fashionable

ઘાઢુ, Same as **ઘાડું** Thick, unfeeling, callous

મનાડશો કિયે ઠામ? ઘાટો પડયો ઘન છે

—વલ્લભ

મુજને સૈ એ રાક કહે છે, હુ સરખી નહિ ઘાડી રે,
સુખ આગળ ની મા'ત્રજી ગયા,તેણે હુ એ નહિ ફાડી રે

—ભાલણ

ઘાડ, Same as **ઘાડુ**, ગાઢ, Thick, close

ઘાડ-વુ, *s n* [See ઘડો] An earthen vessel

ઘાડ વો, *s m* An earthen pot 2 A round vessel made of hide (to hold ghee, oil &c)

Id જાણે ઘીનો ઘાડવો જ મળ્યો ને ! As if one has met with one's desired object by one's good fortune he is overcome with joy at what he thinks to be his good fortune

ઘાડા પણું, *s n* } [See ઘાડુ] Thickness,
ઘાડા શ, *s f* } density

ઘાડુ, *adj* [See ગાઢ, ઘટ્ટ] Thick, close, dense, crowding 2 Coarse, 3 Capable of endurance, enduring, hardy

એમ વદી ત્રાડ પાડી, ગર્જના અશાડ ઘાડી,
દ્રોપદીશુ દીસ ગાડી, કપ ત્યાં સાથમાય

—વલ્લભ

Id ઘાડો સ્નેહ Close friendship ઘાડુ મન Lit A hard heart Hence, 2 A heart strong and able to bear pain or misfortune

નિજ બળથી નિજ જાણી ધ્યાને,
આપો પ્રેમ જુગલ પદ ઘાડો રે લોલ —દયારામ

ઘાણ, *s f* [S घ्राण *fr* घ्रा to smell] An offensive smell, stench 2 Anything nauseous, a stinking stuff, rubbish

ઘાણ, *s m* [Hem Des घण्णो = S उरः the chest, the heart Or, See ઘાણી] A quantity thrown at a time into a frying pan, &c, 2 quantity of materials to be pounded, ground, &c 5 Ruin, destruction

Id ઘાણ કાઢવો-વાળવો To extirpate, to ruin 2 To do too much in any matter (used in contempt) ઘાણ ઘાલવો-નાખવો To throw a quantity of a preparation for frying into a frying pan ઘાણ ઘાલવો-કાઢી નાખવો To ruin, to spoil ઘાણ બગડવો To be spoiled, to be thrown into confusion (of a plan or scheme) ઘાણ નિકળી જવો To be ruined 2 To be tired or exhausted 3 To be put into a difficult position ઘાણ પેસવો To be sickly in body 2 To be attacked by discord and disunion (of a family, society, body)

ઘાણી, *s f* [S घन a large heap, or S घात, सघात, a collection, *fr* हन्, स हन्, to collect, or, S घूर्णि rolling, revolving, *fr* घूर्ण् to revolve] An oil mill 2 A sugar-cane press 3 The block, in which the roller moves in an oil mill

Id ઘાંચીની ઘાણી Lit The mill of an oil man Hence, 2 Drudgery, hard and tedious work ઘાંચીની ઘાણીનો બળદ Lit The bullock who turns the mill of an oil man Hence, 2 A drudge, one who does hard, tedious, and monotonous work 3 One who is fit only for routine work ઘાંચીની ઘાણીએ જોડાવુ To be set to do a hard, tedious, monotonous, and routine work અવળી ઘાણીએ પીલવુ ઘાણીમા ઘાલીને તેલ કાઢવુ To set to do a hard work 2 To punish severely 3 To harass, to persecute (used as a threat).

ઘાત, *s m f* [S *fr* हन् to strike, to kill] Murder 2 Slaughter, killing, striking 3 A blow, a stroke 4 Destruction, smash, ruin 5 Loss of life 6 Barbarity, wickedness. 7 Treachery 8 The power, to which a quantity is raised, the index (in Math)

Id ઘાત કરવી To kill 2 To ruin, to spoil, to throw into disorder ઘાત જવી To have a hair breadth escape આત્મ ઘાત Suicide પ્રાણ ઘાત Killing જળ ઘાત Death by drowning દ્વિ ઘાત Second power of a number or quantity, the square power ત્રિ-ઘાત, ચતુર્ઘાત, પંચ-ઘાત, &c

ઘાત-ક,
ઘાત કી,
ઘાતી, *adj* Destructive, murderous 2 Pitiless 3 Atrocious, barbarous 4 Treacherous, deceitful, faithless

ઘાત-ચંદ્ર, *s m* [+ ચંદ્ર] The moon when she is in an inauspicious mansion in the horoscope of a person

ઘાતી, *s m* A butcher a slaughterer
સજ્જનો ઘાતી તે પશુ પરોધી —પ્રીતમદાસ

ઘાતુ-ક, Same as ઘાત ક

ઘા-તેલ, *s n* [See ઘા, ઘાવ, + તેલ] A kind of oil used in healing wounds

ઘા-પાણ્ણ, *s m* [+ પાણો] A stone which, when placed on a wound, sticks to the skin, and does not leave it until the wound is healed up

ઘાબઇૂ,
ઘાભરૂ, *adj* [S गर्भ भीति *fr* गर्भ foetus + भार burden *fr* भृ, भर, भर भृ, to hold, See ગાભરૂ] Confused, embarrassed, having a disturbed or restless mind, alarmed, surprised

ઘા-બાજરિ યું, *s n* [See ઘા + બાજરિ યુ] A kind of plant whose stalk resembles a bajri-stalk, and has the property of healing wounds

ઘાભ, *s m pl* Same as ગાભ

ઘાભો, Same as ગાભો

ઘામ, *s m* [Dh Des घम्मा *fr* S घर्म heat *Cf* P गरम्] Warmth, heat 2 Perspiration, sweat

Id ઘામ થવો To feel warm or hot

ઘામચ,
ઘામછ,
ઘામટ, *s n* [Correctly ગમત *fr* S गम् to go] Water collected in the hold of a ship through a leak

ઘામ ચ,
ઘામ-છ,
ઘામ-ટ, [See ઘામ sweat + ટ dim] Dirty with sweat 2 Ignorant, uninformed

ઘામોટ,
ગામોટ, *s m* [S ग्राम a village + होतृ a sacrificer *fr* हु to sacrifice] A village priest

ઘામોટું,
ગામોટું, *s n* The duties of a village-priest

ઘાર, Same as ઘા, ઘાયો

ઘાયક-મલ, *adj* [See ઘાય a wound + S मल्ल an athlete] Brave, war like

ઘા-યલ,
ઘા-યેલ, *adj* Wounded, injured, hurt. 2 Having a bitter experience 3 Experienced (used in the Bhâvnagar Prânt)

ઘાયા-બુડ્યા, *adj m pl* [See ઘાયલ + બુડ-વુ] (Men) Wounded or drowned (On the 14th day of the dark half of the month of Bhâdarvâ, *Shrâdha* ceremony is performed for the benefit of the souls of persons who died by wounds or by drowning)

ઘાયો, *s m* [S घात a collection *fr* हन् to go] A quire of paper 24 sheets 2 [See ઘાવ a wound] A wounded person, a person, who died of a wound 3 [See ઘાવ a wound] A literary composition, which wounds or otherwise affects the mind of the reader 4 A literary composition that can be understood only by those persons, who have a clew to its meaning

ઘારણ્ણ, *s n* [See ઘેરા-વુ, અડ્-વુ, ઉંઘ (sleep) being understood] Being overcome by sleep 2 Sound sleep

પડયા ઘારણ્ણમાં કોઈ, કોઈ ઘારણને તજી,
ભજ ના રસને ચાખી, ચાલે કીર્તિ કોપતી —વલ્લભ.

Id ઘારણ્ણ નાખવુ To throw into sound sleep, to produce drowsiness in, to make drowsy

ધારી, *s f* [See ઘેર] The circumference 2 A kind of sweetmeat a particular kind of pastry (of a circular form)

ઘાડ, *s n* [See ઘર a hole] A hole caused by a disease in the body

ઘટ્ટ થયુ પડ્યા ઘારા, પીડ આવી આ ગડી

—દક્ષિભ

Id ઘારા પડવા To have holes in the body, caused by a disease

ઘાડૂ, *s n* A lamb (used in the Sorath Prānt)

ઘાલ, *s f* [See ઞાલ *s f*] A row, a rank, a file, a column 2 The number of guests dining at one time at dinner party 3 [See ઘાલવુ] Loss 4 Deficiency

ઘાલ-ખાદ, *s f* [+ ખાદ] Loss 2 Deficiency

ઘાલ ણુ-દાસ, *s m* [See ઘાલવુ + દાસ] An insolvent debtor, a bankrupt merchant

ઘાલ-મેલ, **ઘાલ ઘુસેડ**, *s f* [+ મેલ વુ,ઘુસેડ વુ] Derangement, disorder 2 Jumbling together, hurry, bustle, fuss 3 Chicanery, intrigue 4 Turmoil, tumult, dark manœuvring

Id ઘાલમેલ-ઘાલઘુસેડ કરવી To cause disorder, to jumble together ઘાલમેલ-ઘાલ ઘુસેડ થવી To be caused—of disorder 2 To be jumbled together

ઘાલ-મેલિ યો, *adj* Always disturbing or disordering 2 Busy and bustling 3 Intriguing, full of fraudulent schemes 4 *s m* A toad hunter, a flatterer, a sycophant

ઘાલ વુ, *v t* [S ग्राह् to cause to take fr ग्रह् to take] To thrust into, to drive into, to penetrate 2 To put on 3 To misappropriate, to defraud 4 To dip into 5 To set to, to apply

Id ઘર ઘાલવુ To bring disgrace on one's family નીચુ ઘાલવુ, મોઢુ નીચુ ઘાલવુ, To hang down the head, to be ashamed કોઠી ઘાલવી To establish a factory ખોળે ઘાલવુ Lit To place in the lap of Hence, 2 To place under the guardianship of ખોળે માથુ ઘાલવુ Lit To place one's head in the lap of 2 To place oneself totally at the mercy of. 3 To beg pardon માથે પાઘડી ઘાલવી To put a pāghadī (a turban) on the head જોડા ઘાલવા To put shoes on અંગરખુ ઘાલવુ To put a coat on ચશ્મા ઘાલવા To put spectacles on નાણું ઘાલવા To misappropriate money ઘાલી બેસવુ To refuse to give back or return what one has borrowed માથુ ઘાલવુ To thrust oneself into another's affairs, to interfere or meddle uncalled, with another's affairs માથે પાણી ઘાલવુ Lit To bathe (a sick man after recovery) 2 To perform a ceremony, in which a sick man after his recovery is given a bath of medicinal waters and a feast is given to friends and Brāhmans માથે ધૂળ ઘાલવી to commit some kind of wickedness or villany to injure another person માથે તેલ ઘાલવુ To apply oil to the hair on the head શૂળ ઘાલવુ To have a shooting pain ઘડબ ઘાલવી To form a knot—of a boil વેઢ ઘાલવી To have a swelling of a gland or in a muscular centre વાને ઘાલવુ To perform a ceremony previous to the investiture with the sacred thread of a Brāhman boy ગાડીમાં ઘાલવુ To place in a carriage—of a sick man નજર ઘાલવી Lit To look at carefully Hence, 2 To pay particular attention to

મદ હાસ મુખ મરકલડા, ચપળ નયન નિહાળે છે,
પાગે વિછિયા રણઝણે, ચો દિશ મિઠડી ઘાલે

—ભાલણ.

ઘાવ, *s m* [See ઘાત killing *Cf* ઘા, ઘાય, ઘાયો] Same as ઘા A stroke, a cut

સરસ ઘાવ સમશેર, જોરથી લાગે ઝટકો

—સામળભટ.

2 [See ઘાયો 3] A literary composition, in which questions are proposed, answers to which can be found only by those who have a clew to the author's meaning, *e g*

ક્યા ચંદન ? ક્યા ગજયાગિરિ ? ક્યા સાહેર ? ક્યા નીર ?
જ્યમ જ્યમ પડે વિપતડી, ત્યમ ત્યમ સહે શરીર

—સામળભટ.

ઘાવર, *s n* Dew (Used in the Surat Prānt)

ઘા-વેડી, *adj* [See ઘા a blow + વૃત્તિ state] Sharp, clever (Used in Kthd)

ઘાશિ યો, *s m* [See ઘાસ grass] A grass-cutter

ઘાશિયો, Same as ઘાસિયો

ઘાસ, *s n* [S] Grass, straw

Id ઘાસ કાપવું Lit To cut grass 2 To do work of no value 3 To speak to no purpose (Colloq)

Prov ઘાસની ગંજ ઉપરનો કુતરો Like the dog on the manger

ઘાસ, *s f* [See ઘસ વુ to rub, ઘસાવું to be rubbed] Wear and tear 2 Loss

Id ઘાસ ખાવી To suffer or bear a loss, ઘાસ પડવી-જવી-લાગવી To be put to a loss

ઘાસ-તેલ, *s n* [Eng Gas + તેલ] } Pet-
ઘાસ-લેટ, *s n* [Eng. Gas+light] } roleum, kerosine

ઘાસ-દાણો, *s m,* Grass and grain (comprehensively) the *keep* (of horses)

ઘાસ વું, *v t* [See ઘસ વું] To scrub, to clean. 2 To wear away, to suffer wear and tear 3 To bear a loss, to be put to a loss

Id ઘાસી છુટવું To bear a loss and get rid of a troublesome affair

ઘાસિ.યું, *adj* [See ઘાસ grass] Producing grass (Used in the Surat Prānt)

ઘાસિયો, *s m* [Ar ग़ाशिय] A woollen covering on the saddle of a horse

Id ઘાસિયો ગુડાળવો To pack off bag and baggage

ઘાસો ટિ.યું, *s n* [See ઘાસ ઘસ.વું, ઘસા.રો, rubbing + वृत्ति state] A bracelet worn while doing domestic duties, in which there is much wear and tear

ઘિમેલ, *s f* A kind of insect

ઘિ.યાળ, *adj* [See ઘી + વાળુ] (A cow or she buffalo) Yielding milk which contains a large quantity of ghee

ઘિલોડી, *s f* [S गृहाल्कि See ઘરોળી] A lizard

ઘિલોડી, *s f* [See ઘિલોડું] A plant which bears fruit called ઘીલોડું

ઘિલોડું, *s n* [Hem Des गोल्हा-फल = S बिम्बम् a kind of fruit] A sort of vegetable

Id ઘિલોડું પેસવું To have an unnecessary and troublesome encumbrance added

ઘિ-સણું, *s n* [See ઘી + સળી] A pointed rod used in training a bullock, a goad

ઘિસ.વું, *v t* [S घृष् to rub See ઘસ.વું] To beat with clenched fists, to box

ઘિસ્સો, *s m* [See ઘસ.વું] A scratch or a cut made by rubbing one thing on another

Id ઘીસ્નો દેવો To make a scratch 2 To put to a loss

ઘી, *s n* [S घृत *fr* घृ to make oily] Clarified butter, ghee

Id ઘી ચાપડ, ઘી ચોપડ Besmeared or covered with ghee—cakes, &c ઘી કેળાં Lit A dish made of ghee and plantains 2 A large profit (slang)

Prov ઘી ઢોળાયું, પણ ઘીનું ગામ ન ગયું Slander always leaves a slur ઘી ઢળ્યું, તો ખીચડીમાં It is not lost what a friend gets ઘી પીરસે, તે મણિયારા કા Handsome is that handsome does ઘી ખિચડી એક, અને પાપડ બેઉ દેખ Don't put your finger between the wood and the bark Don't meddle in another's family affairs

ઘી-ગળણી, *s f* [+ ગળણી] A sieve for refining ghee

ઘીચ, } [S कृच्छ्र a difficulty] Same as
ઘીટ, } ગિરચ Crowded

ઘીટ, *adj* [See ઘટ્ટ thick, hard] Thick; Stout, strong

ઘીટ, *adj* [S घृष्ट rubbed beaten, snubbed] Shameless 2 Bold 3 *s n* Boldness 4 Shamelessness

વહાલતા- નિર્લજ્જ ઘીટના નામ પાડયું,હુ કાંઈક ડાહ્યો થા, કોણ પુછી પગણતરી,તારા દેખી લક્ષણ આ —દયારામ

ઘીમ, *s m* Suspicion, doubt (Used in Gohilwād)

ઘી.યો, *s m* A ghee seller

ઘીસ, *s f* [P गस्त *fr* गश्तन् to turn] A patrol, a round taken to watch and observe what is passing inside, and secure the peace of a camp 2 A procession, (particularly) the Holī procession

ઘીસ, *s f* [See ઘિસ॰વુ] Beating

ઘીસરૂં, *s n* [See ઘુસરૂ] The yoke of a plough (Used in Gohilwāḍ.)

ઘુંગટ, } ઘુઘટ, } *s m* [See ઘુમટો] A veil, a garment worn over the face and head, a cover to conceal the face—worn by women

ઘુંગટી, *s f* A rough woollen garment broad enough to cover the head

ઘુંજ॰વું *v i* [S गुञ्ज hum Imit] To hum, to buzz 2 To hum while moving

ઘુટ ડો, *s m* [S गुटिका a pill, or, Imit] A draught of a liquid, a gulp

Id ઘુટડા ગળી જવા To swallow down a bitter pill 2 To eat the humble pie, to put up with an insult ઘુટડો ઉતારવો To swallow down

ઘુંટ॰ણુ, *s n* [S घुण्ट, घुण्टक, घुण्टिका, the ankle] The knee

Id ઘુટણે-ઘુટણિયે પડવું To kneel

ઘુંટણિ॰યા, *s n pl* Moving about with the hands and knees—of a child

ઘુટ વું *v t* [S घृष् to rub, or घूर्ण् to roll] To rub 2 To glaze, to polish, to burnish 3 To form letters of the alphabet 4 To pulverize

Id કોપિસ્તા ઘુટવા To settle one's handwriting by passing one's hand through the letters in copy slips રાગ ઘુટવો To hum over the tunes of an air in music દમ ઘુટવો To draw in and hold one's breath ઓસડ ઘુટવું To press and mix the ingredients of a medicine by moving the pestle backward and forward in a mortar

ઘુટા, *s n pl* A confused and involved state, an imbroglio 2 Intricacy

Id આટા ઘુટા Intricate sums or accounts

ઘુટી, *s f* [See ઘુટ ણુ] The ankle joint

ઘુટી, *s f* [S गुटिका a pill See ઘુટડો] A medicine consisting of aloes, spices and borax given to a new born babe

ઘુટી, *s f* [See ઘુટા, ઘુટ વું] Intricacy, entanglement

Id આટી ઘુટી ના હિસાબ Intricate sums, calculations, or accounts

ઘુટો, *s m* [See ઘુટ॰વું] A tool used in rubbing, pounding, or polishing

ઘુએડ, Same as ઘુવડ

ઘુઘર-માળ, *s f* [See ઘુઘરી, ઘુઘરો, + માળા] A string of little bells, bells tied round the neck of a bullock 2 A neck lace of little bells

ઘુઘરી, *s f* [See ઘુઘરો] A little bell 2 A jingling bell worn on the toes 3 A rattle 4 A sort of sweet-meat

ઘુઘરી આળુ, *adj* [See ઘુઘરી + વાળુ *fr* S वत् having] Having bells 2 Torn (used ironically)

ઘુઘરો, *s m* [S घर्घर See ઘુ-ઘુ Imit A small jingling bell 2 A kind of sweet meat 3 A kind of flax

Id ઘુઘરા બાધવા Lit To tie jingling bells (to the ankles) 2 To dance wildly with jingling bells tied round the ankles ઘુઘરા મૂકાવવા To get jingling attached to an ornament ઘુઘરો બાધવુ To indulge oneself in one's vagaries 2 To be delighted

ઘુ-ઘવ વું, *v i* [See ઘુ ઘુ Imit] To roar 2 To growl 3 To speak loudly in anger

ઘુ-ઘ-વાટ, } ઘુ ઘ વાટો, } *s m* [+ વૃત્તિ state] A roar 2 A growl 3 Speaking loudly in anger

Id ઘુઘવાટો કરવો To speak loudly in anger to threaten

ઘુ ઘુ, *adv* [Imit] Roaring 2 *s n* The indistinct sound of a pigeon

ઘુડાસ્થ, Same as ગૂઢાર્થ

ઘુણ, *s n* [S] A particular kind of insect found in timber

ઘુનો, Same as ગુનાહ

ઘુનો, *s m* A ditch (Used in Kthd.)

ઘુસેરો, *s m* [See ઘુમટ+P घेर dim] A company of persons sitting close in a group

ઘુમટ, } ઘુમટ, } *s m* [P गुम्बद् a dome Cf S गुण्ठन wrapping, a wrapper *fr* गुण्ठ to wrap] A dome, a cupola

ઘુમટી, *s f* A small dome or cupola 2 The top of a tābut, generally in the form of a small dome 3 An umbrella made of leaves

ઘુમટો, *s m* A veil Same as ઘુમટ, ઘુંઘટ.

Id ઘુમટો તાણવો-ખેંચવો Lit To draw a veil over the face—by a woman Hence, 2 To hide one's face

ઘુમડકી, *s f* [See ઘુમવું to whirl round] A push or pull given to a cradle when the child is in it

કુંવરને ઘુમડકી ઘાલો, નેહીયાને હાલો રે હાલો

—મુક્તાનંદસ્વામ

ઘુમડી, *s f* [See ઘુમવું or ઘુમવું] Movements of a cradle or a hammock, rocking a child in a cradle or hammock 2 A lullaby, a soothing song

હાલો ને વા'લો ભાઈને ઘુમડીએ ઘાલો,

ભાઈ ગાતો આગળ વીને ખિચડી ચડાવો

—આશા

Id ઘુમડી ઘાલવી To rock a child in its cradle

ઘુમંડી, *s f* [See ઘુમવું See ઘમંડી, ગુમાન] Pride, arrogance, haughtiness

વાત એ હવે કદાપિ, પેર નહીં ઘુમડીની —વલ્લભ

ઘુમરડી, *s f* [See ઘુમવું] Turning, running or dancing in circles 2 Intricate movements 3 An artifice to elude, subterfuge, prevarication, equivocation 4 Giddiness, a swoon, dizziness, vertigo

ઘણ નાડો ઘુમરડી દે', ચુનો ચાલિયો રે,

દુષ્ટ સ્વાની ખોરાક ખાવાથી, કંઈ નહીં ઝાલિયો રે

—દયારામ

ઘુમરડીઓ, ઘુમરડીયો, *s m* A mendicant begging from door to door in the dress of a ગોપી (a shepherdess in love with the god Krishna)

ઘુમરાઈ, ઘુમરી, *s f* Rolling the eyes as in intoxication, through pride, arrogance, or haughtiness 2 Same as ઘુમરડી

ઘુમરાવું, *v i* To frown, to snarl, to be gloomy

ઘુમવું, *v i* [Imit *fr* Hem Des घुम्मइ =S घूर्णते it rolls, *fr* S घूर्ण to roll *Cf* Hem Des गुमइ=S भ्रमति it wanders] To resound, to ring 3 To fill the air with a sound 2 [See ઘમ,ગુમ] To be deeply engaged in; to be engrossed with to enjoy to one's fill 3 To revolve or ruminate in the mind

ઘુમાઘુમ, ઘુમાઘુમી, *s f* [See ઘમવું] Wild noise confusion accompanied with noise 2 Wild irregular movements

પેખી ધડકી તેને ઘુમાઘુમી માચી રે,

[illegible] —નરસિંહરામ.

ઘુમાવવું, *v t* [Causal of ઘુમવું] To turn in a circle 2 To revolve in the mind, to be deeply engaged in to be engrossed with 3 To equivocate in answering a question

ઘુમેડવું, ઘુમયડવું, *v t* [See ઘમવું, ઘુમવું] To turn or dance in circles 2 To stir, to agitate

ઘુરકવું, *v i* [Imit] To growl, to snarl 2 To frown

ઘુરકાવવું *v t* To threaten, to frighten.

ઘુરકિયાં, *s n pl* Growling, a growl 2 Frightening, threats

ઘુઘર, ઘુઘરુ, *s* [See ઘાઘર, ઘુઘવું] The pulp or pith of a lotus flower 2 An ornament worn by women on the ears, generally consisting of pendant gold berries surmounted by a few small jewels

ઝીણી ઘુઘરીયાનુ ઘુઘર, ને કંઠે દીને હત

—આશલ

ઘુવડ, *s n* [Hem Des घुअ=S उलूक an owl, *fr* S घुट् hooting, Imit] An owl

ઘુસણિયો, *s m* [See ઘુસવું] An intruder an uninvited guest

ઘુસવું *v i* [S घृष् to rub] To enter forcibly to rush, to pierce in, to push in 2 To enter uninvited, unprivileged, or unwarranted

Id ઘુસી જવું To enter uninvited, &c

ઘુમિયું, *s n* [See ઘુસ] A rat-trap

ઘુમિયુંમધ, *s n* [See ઘુસવું + મધ] Honey made by bees in the hollows of trees

ઘુમ્મો, Same as ગુમ્મો

ઘુસ્મો, *s m* [See ઘુમવું] The box, the clenched fist, a thrust with the clenched fist

ઘૂંટ, *s m* [Imit See ઘુટ ડો] Same as ઘુટ ડો 2 The throat

Prov ઘડીએ ઘૂ ટ ભરાય છે The present is the most important time The present is the time for work

ઘૂ-ઘૂ, Same as ઘુ-ઘુ A roaring sound

એમ બોલી રાખ વાય, પારાવાર પ્રલય ગુ,
ઘૂઘૂ કરે જાણે, નાશવા સૃષ્ટિ જરે જર —વલ્લભ

ઘૂડ, Same as ઘુવડ

ઘૂમ, *adv* [P गुम् lost] Absorbed in 2, Intoxicated

ઘૂસ, *s m* A rat, a bandicote rat

ઘૃ-ત, *s n* [S *fr* घृ to make oily] Clarified butter, ghee

ઘે-ઘ-ટ *s f* [Imit S झञ्झा wind accompanied with rain] The state of the sky when it is overspread with clouds saturated with rain

ઘેઘ-ટ, *adj* [See ગે ા, ઘેન] Intoxicated, drowsy, dull

ઘેંસ, *s f* A preparation of juwār flour with whey

Prov આવડે નહીં ઘેંસ, અને રાધવા પેસ A little pot is soon hot Little pitchers have great ears

ઘેટી, *s f* [See ઘેટું] A female of sheep

ઘેટું, *s n* A sheep, a lamb

ઘેટો, *s m* A male of sheep

ઘેડ, *s, f* Same as ઘડી A fold, a plait—of cloth or a garment

ઘેડ, *s f* [See ઘડો] A small water-pot

શુ ઘરો કે ઘેડ ઉતરશે? ચાક ઉપર હજી પેંડો છે
—સામળભટ

ઘેન, *s n* [P गेन intoxication] Drowsiness, sleepiness, a wink of sleep 2 Lethargy 3 Trance

ઘેબર, } *s m* [S घृत वार *fr* घृत butter]
ઘેભર, }
A kind of sweetmeat

ઘેબરિ-યું, *adj* Delicious

આવ રે વરસાદ, ઘેબરિયો પરસાદ,
ઉની ઉની રોટલી, ને કારેલાનુ શાક —ભાષા

ઘેર, *s m f* [S ग्रह् to take] The circumference, the periphery, an orb, a circle 2 A halo 3 The flaps of a garment

Id અંગરખાનો ઘેર The circumference of an Angarakhā (a long robe)

ઘેર, *adv* [See ઘર] In the house 2 Towards the house

Id See under ઘર બાજરીને ઘેર ઊઠી ગયુ છે Bajārī is very dear (દીવો) ઘેર કરવો To put out (of a lamp) ઘેર કાટા પડવા To be deserted (of a house) 2 To be childless ઘેર ગોળી બેસવી To suffer a loss ઘેર જવુ Lit To go home 2 To disappear 3 To be put out (of a lamp) ઘેર મૂકવુ To leave behind at home 2 To be without, to be unaccompanied by

ઘેર ણુ, *s f* [See ઘેર વુ] Being under the influence of sound sleep 2 Sound sleep 3 Unconsciousness caused by sound

Id ઘેરણ ગોળી A pill to put a child to sleep, generally called બાળ ગોળી

જિમ કાયા ગાઢ ઘેરણ કરશે —લાલદ

ઘેર ણુ, *s n* Act of encircling or besieging 2 A siege

ઘેર-દાર, *adj* [See ઘેર flaps + P દાર having] Having a large circumference or flaps, having long flaps or skirts 2 Loose, flowing, flapping

ઘેર વુ, *v t* [S ग्रह् to take] To encompass, to environ, to surround, to beset, to hem in 2 To involve in difficulties and embarrassments 3 To cover 4 To block the way of, to stop from advancing or moving about

Id ઘેરી લેવુ To encircle completely, to cut off from communication with the outside world ઘેરી બેસવુ To lay siege to, to lay a long siege to ઘેરીને ગોળાનો મારો ચલાવવો To lay siege to and bombard

ઘેરાવ, } *s m* Circumference, an orb
ઘેરાવો, }
2 The flaps of a garment

ઘેરા વું, *v i* To be surrounded, to be encompassed, beset, or hemmed in

હવે ઘેરાણા રે ડોલો, મોહન બોલાવ્યા નવ બોલો
—દયારામ

Id આપણો જીવ ઘેરાએલો નહિ We do not know each other well enough

ઘેરા, *s f* [See ઘેર circumference] A circular border of short hair on the head

ઘેરૂં, *adj* [P गहेरा = S गभीर deep] Deeply coloured, having a deep colour 2 [Also See ઘેર-વુ to surround.] Engrossed with, deeply engaged in

ઘેરૂ, *s n* [See ગેરૂ] The powder of a worm-eaten piece of wood

ઘેરે-ઘેર, } ઘેર-ઘેર, } [See ઘેર at home] In every house

Prov ઘેર ઘેર માટીના ચુલા Everyman has his defects

ઘેરો, *s m* [See ઘેરાવ] Circumference, girth, measure around, encompassing, the environments 2 A seige

Id ઘેરો ઘાલવો-નાખવો To besiege ઘેરો છોડાવવો-ઉઠાવવો To raise a siege ઘેરો ઉઠાડવો-ઉઠાડી મૂકવો To cause to raise a siege

ઘેલ-ચન્દ્ર, *s n* [See ઘેલુ + ચન્દ્ર] A person whose madness increases and decreases with the waxing and waning of the moon, a lunatic

ઘેલ-છા, *s f* [+ છાયા shade] Madness, folly, craze

Id ઘેલછા કરવી-કાઢવી To do mad acts

ઘેલ ડી, *s f* A foolish woman (said in endearment)

ઘેલ-સપ્ફું, *adj* [+ S शष्प grass See સપ્ફું] Mad, stupid

ઘેલા-ઈ, *s f* Madness, foolishness, stupidity 2 Insanity

ઘેલું, *adj* [Hem Des घलो=अनुरक्त pleased with, loving, *fr* S गृहीत taken possession of *fr* ग्रह् to take *Cf* ગેલ pleasing tricks] Mad, foolish, stupid 2 Distracted, enraged, furious 3 Insane

Id ઘેલા કાઢવા To act like a fool 2 To feign madness 3 To mock, to mimick

ઘેલા કાઢ્યાની તમને ટેવ, પાનીડા કેમ ભરીએ

—દયારામ

શુ તને ઘેલુ લાગ્યુ છે ? Have you gone mad ? તે એકાદને ઘેલો કરશે He will drive anyone mad 2 He is very cunning

Prov ઘેલા ભાગે ઘેલુ થવુ In Rome you should be a Roman ઘેલીના ઘેરઘેર સાસરા A fool is at home wherever he happens to go ઘેલીનો ગવાળો A collection of nick-nacks ઘેલી સાસરે ન જાય,ને ડાહીને શીખામણ દે Example is better than precept It is easier to advise than to do

ઘેંકવું, Same as ઘેંચવું

ઘેંકો, *s m* A shooting pain, aching sharp pain,smart pain 2 Pricking,piercing

ઘેંગાટ, } ઘેંઘાટ, } *s m* [Imit + વૃત્તિ] Noise clamour, disturbance,bawling, wild uproar or outcry, bellowing 2 Noising abroad, making notorious

ઘેંચ-વું, *v t* [See ઘુસ-વું *Cf* ઘોક-વુ] To poke 2 To pierce, to prick, to thrust into

ઘેંટ-વું *v i* [Imit Or, See ઘુંટ-વુ to roll શ્વાસ (breath) being understood.] To snore to make the sound ઘેંઘેં in sleep (used in contempt) 2 To sleep soundly

ઘેંટા-ળો, [See ઘુટ-વુ] Same as ગોટાળો

ઘો, *s f* [S गोधा] An iguana.

ઘોક-વું, *v t* Same as ઘેંક-વું 2 To be-

ઘોકો, Same as ઘેંકો

ઘોગર, } ઘોઘર, } *s m* An imaginary monstrous being with which children are frightened into sleep 2 A terrible cat

ઘોગર, } ઘોઘર-રાણો, } *s m* [+ રાણો.] The same as ઘોગર

ઘો-ઘલો, *s m* [Guj ઘો Imit + ગળુ throat *Cf* Eng Gurgle *fr* Gurgula the throat] The throat

ઘોઘારી, *adj* Pertaining to ઘોઘા (Gogo)

ઘો-ઘો, *adj* [Imit.] Foolish; stupid 2 *s m* A word uttered by boys who hide themselves in the game of "Hide and seek"

ઘોઘો-રાણો, See ઘોગર

ઘોચ-વું, Same as ઘેંચ વું

Id ઘોચી ઘાલવુ To put into prison, to imprison

ઘોટ, *s m* [See ઘુટ ડો] A mouthful of water or any other liquid, a gulp

ઘોડ-ગાંઠ, *s f* [See ઘોડુ + ગાઠ] (In

chess) The position of the knights when they defend each other 2 A particular kind of knot

ઘોડ-દોડ, s f [+ દોડવું] A horse race 2 A race course

ઘોડ-મહાત, s f [+ મહાત] (In chess) Checkmate by a knight

ઘોડ-મુખું, adj [+ મુખ] Having the face like that of a horse

ઘોડલી, Same as ઘોડી (Used in endearment)

ઘોડ-વેલ, s f [+ વેલ, વહેલ, a carriage fr S वह વહેવું to carry] A horse cart

ઘોડા-ગાઠ, Same as ઘોડ-ગાઠ

ઘોડા-ગાડી, s f [+ ગાડી] A horse-carriage

ઘોડાર s f [See ઘોડું + S अगार a house] A stable for horses

ઘોડા-વછ, ઘોડા-વજ, } s f An aromatic herb

ઘોડા-વાળો, s m [See ઘોડું + S वत्,વાળુ, having] A groom, a horse-keeper

ઘોડિયું, s n A cradle, a hammock

Id ઘોડિયામાંથી ઝડપાવું To make an offer of a daughter in marriage, while the bridegroom is in his cradle

ઘોડી, s f A mare 2 The bridge of a સારંગી (lyre) 3 A board stand 4 a woman of a girlish manner (used in contempt) 5 A knight (in chess) 6 A frame to support, crutches 7 The loop or cord, from which offending school boys are suspended by their hands

Id ઘોડીએ ચઢવું To be under the influence of an intoxicant drug કાળી ઘોડીએ ચઢવું To be under the influence of opium ઘોડી કુદાવવી To limp, to walk lame ઘોડી પલાણવી To train a mare 2 To have sexual intercourse with a woman (slang)

Prov ઘોડી છુટી, કે ઘોડો છુટ્યો (કોણ જાણે, શું થશે) Nobody can say what may happen the next moment Whatever may happen the object will be lost ઘોડી, ઘર આપણું You should not expect at home the same delicacies that you are treated to at your friend's house as a guest

ઘોડું, s n [See ઘોડો] A horse without distinction of sex 2 A bad or poor horse

Prov કાળું ઘોડું, ને કરડકણું Poor and proud A little pot is soon hot ઘોડું ઘોડાના રૂપને દોડે One can work only in proportion to one's strength ઘોડું કે ગધેડું વગર વાપરે ભાગે Disuse brings on wreck and ruin A used key is always bright

ઘોડે-સ્વાર, s m [+ અસ્વાર] A rider, a horseman, a trooper, a mounted soldier

ઘોડો, s m [S घोटक] A horse 2 The knight (in chess) 3 A hobby, the stick on which children ride 4 A big giddy boy. 5 A stick stuck into a wall to put clothes on 6 A stand with steps on both sides. 7 A ladder 8 The cock of a gun

Id ઘોડા જેવો Very strong and healthy ઘોડે ચઢવું To mount a horse 2 To be puffed up, to be elated ઘોડે બેસવું, ઘોડો પલાણવો To sit on or ride a horse ઘોડો પલાણવો To train a horse ઘોડે પલાણ માંડવું To place a saddle on a horse (બંદુકનો) ઘોડો ચઢાવવો To cock a gun (બંદુકનો) ઘોડો પાડવો To drop the cock of a gun 2 To discharge or fire a gun ઘોડે બેસીને આવવું, ચઢે ઘોડે આવવું To come in haste 2 To be urgent in demanding, to make an urgent demand ઘોડ ઉપર ઘોડા વધવા To increase by Compound Interest મારા ઘોડા પોંચતા નથી My legs refuse to carry me farther 2 I am exhausted ઘોડાના ગાઉ A very long distance ઘોડાની ચાલે Quickly ઘોડો ગડવો To deliberate in secret ઘોડો ચડાવવો To weigh less than the proper weight (said of a false balance)

Prov ઘોડે ચઢે, તે પડે Every tide has its ebb (જેટલા) ઘોડા, એટલા અસવાર In proportion to each other As many as wanted

ઘોઢલો, s m [See ગોધો+લો dim] A bull

ઘોણ, s m [See ઘણ] A large and heavy hammer

ઘોઘ્રિયું, s n [See ઘણ ઘણ] A drum

ઘોઘ્રિયો, s m A large round copper-pot (Used in K'thd)

ઘોન્નુ, Same as ગોન્નુ Food placed before female cattle while milking

વાની લાવુ ઘેર, ને ઘોનુ માડવુ ગળ્યુ,
નીરૂ નીરૂ છું, પણ તે ન સુએ —દયારામ

ઘોંઘા વ॰વુ, Same as ગોદા વ॰વુ (Used in Kthd)

ઘોબો, ઘોલો, *s m* [See ગાબો] A deep indentation 2 A hollow made in a metal-pot by its being thrown violently on the ground, or by its being struck with any harder thing

Id ઘોબો પડવો To have a hollow (of a metal-pot, &c) ઘોબો પાડવો To make a hollow in a metal pot, &c ઘોબો ઉપાડવો To set a metal pot right by raising the part pressed and bringing it back to its proper shape

ઘોબુ, *s n* [See ઘા] A wound

ઘોર, *s m* [S घोर *fr* घुर् to proclaim] The bass of a musical instrument 2 Loud howling

Id ઘોર અવાજ A loud, deep, and hoarse sound

ઘોર, *adj* [S] Frightful, horrible, terrific 2 Furious 3 Monstrous, prodigious

Id ઘોર નિદ્રા Deep and sound sleep ઘોર અંધારૂ Dreadful darkness

Prov ચાર દહાડાનુ ચાંદરણુ, ને ઘોર અંધારી રાત A short lived pleasure is followed by a life long misery

ઘોર, *s f* [See ગોહોર] A grave

Id ઘોર ખોદવી To dig a grave 2 To appoint or settle a marriage for a daughter (a remnant of the custom of female infanticide) ઘોર ચણવી To build a gave 2 To dig a grave

ઘોરણુ, *s n* [See ઘોરવુ] Snoring, snore

ઘોરતર, *adj* [See ઘોર frightful + S तर suffix of the comparative degree] More terrible 2 Very terrible

ઘોરતર પરિતાપ પામી, અહો સ્વામી રાખ
—રત્નેશ્વર

ઘોરંભાવુ, *v i* [See ઘોર frightful + ભાવ] Same as ગોરંભાવુ 2 To be terribly black

ઘોરવુ, *v i* [Imit Or, See ઘોર bass] To snore 2 To sleep soundly (used in contempt)

ઘોરાઘોર, *s f* [See ઘોર bass, or See ઘાળવુ] A loud noise accompanied by running about, hurry and confusion

ઘોલ, *adj* Weak (Used in Jhālāwad)

ઘોલો, *s m* [See ગોલો] An intruder

ઘોડલો, *s m* [See ઘોડિયું + લો dim] A kind of cradle for babes

ઘોળ, *s m* [See ઘોળવુ] Botheration, busy bustling, hurry skurry, animated, vivid, wild, or tumultuous action

Id ઘોળ પાડવો To make a confusion and tumult

ઘોળવુ, *v t* [Dh Des घोलिय revolving, rolling, Hem Des घोल्ड = ऽ घूर्णते it rolls *fr* S घूर्ण् to roll] To shake about to agitate briskly 2 To smooth 3 To mix 4 To squeeze with the fingers 5 To dissolve 6 To ponder on, to think upon

Id ઘોળીને પીઈ જવુ To care very little about

ઘોળાઘોળ, *s f* Revolving in the mind 2 Uncertainty, suspense, hesitation

ઘોળાવું, *v i* [Passive of ઘોળવુ] To be shaken about, to be agitated 2 To be delayed, to wait, to lounge

Id ઘોળાયા કરવુ To dwell long and frequently in the mind

ઘોળ્યુ, *interj* Never mind, let it be, let it alone

ઘ્ન, *adj* [S *fr* हन् to kill] That kills or destroys, a suffix denoting "a killer" (Used the end of a compound, *e g*, હસ્ત-ઘ્ન)

ઘ્રાણ, *s n* [S *fr* घ्रा to smell] The nose 2 The sense of smell

ઘ્રાણેન્દ્રિય, *s f* [See ઘ્રાણ + ઇન્દ્રિય] The organ of smell

ઙ, The sixteenth letter of the Alphabet, and fifth among the consonants There is no word beginning with ઙ

ચ

ચ, The seventeenth letter of the Alphabet, and sixth among the consonants

ચઇતર, Same as ચૈત્ર

Prov. ચઇતર ચડયો નહિ ને વૈશાખ ઉતર્યો નહિ

ચઉદ્ભુ, Same as ચૌદ્ભુ

ચઉદ, Same as ચૌદ

ચઉદસ, Same as ચૌદસ

ચક, s m [P चिक्] A curtain 2 A kind of screen made up of bamboo chips, used to keep out the glare of light, mosquitoes, and to prevent strangers from looking into a private apartment

Id ચક નાખવો To place or hang a curtain

ચક-ચક, adv [Cf કચ કચ] Chirping 2 Speaking quickly and without thought, lisping (Used in the Bhāl Prānt)

Id ચકચક કરવું To chirp 2 To speak quickly and without thought, to lisp

ચક-ચક, adj [Hem Des चाचिक्क Imit = S मण्डितम् adorned] Glittering, gleaming 2 adv Glitteringly

ચક-ચક તું, adj Brilliant, shining, glittering gleaming glistening, dazzling

ચક-ચક વું, v i To shine, to glitter, to glisten to gleam

ચક-ચક વું, v i [See કચ કચ] To regret or grieve about 2 To fret and be fidgetty 3 To make the sound *chaka chaka* (as by a swallow), to chirp

ચક-ચકાટ, s m [+ દ્યુતિ] Refulgence, radiance, brilliancy, lustre, gloss 2 Cleanliness

ચક-ચકિ ત, adj Prilliant, bright, glossy, lustrous 2 Clean, tidy, neat, trim, fair

ચક-ચાર, ચક-ચાળ, } s f [S चर्, चल्, to move, ચક Redup] Inquiry, investigation 2 Habit of questioning and making inquiries

ચક-ચુથ, ચકચૂંધ, } s f [+ ચુથ વું ચૂંદ વું] Fastidious habits, fastidiousness over exactness

ચક-ચૂર, adj [+ ચૂરો] Engrossed in; absorbed in 2 Dead drunk 3 Overcome, overtaken, wrapped, rapt 4 Flushed, flustered 5 Top heavy, half seas over, three sheets in the wind 6 Voraciously eating

Id ચકચૂર થવુ-બનવું To be engrossed or absorbed in

જ્ઞાની, વૈરાગી, જોગી, જતી રે, ચાખી કર્યા ચકચૂર
—દયારામ.

ચક-ડોલ, ચક-ડોળ, } s m [See ચકર + ડોલ-વું, ડોળ-વું] A swing 2 Giddiness

Id ચકડોળે ચડવું To be giddy, to be in a state of giddiness 3 To be intoxicated. 4 To lose one's senses 5 To go beyond the proper limit 6 To be postponed from time to time

ચકડ્ડી, Same as ચકર-ડી.

ચકડ્ડું, Same as ચકર-ડુ

ચક-તી, s f [S चक्र a wheel] A flat round piece; a round slice, anything circular, flat, and thin

ચક-તું s n A round piece, a round slice

ચક-તું, adj [See ચક-ચક, ચક ચક-વું, Or ચેત-વું] Circumspect, looking sharp, watchful

ચકદ વું, v t [P चकीदन् to drop] To crush under foot, to trample upon, to press hard 2 To harass; to oppress

ચકદુ, adj [See ચકતુ watchful + ખંધુ] Clever, circumspect, watchful

ચકદો, Same as સકચો

ચક-ભિલ્લુ, s n [See ચક + ભીરૂ a companion] A game for children, generally known as ભોલીલુ (Used in the Broach Dst)

ચક-મક, s m n f [Imit Cf ચક-ચક વું Or, P चकमाक] Glitter; a gleam, a flash 2 A kind of mineral, flint, spar

Id તે બન્ને વચ્ચે ચકમક ઝરી They quarrelled with each other ચકમક ઝરવાનો સભવ A likelihood of high words or a quarrel

ચક-મડળ, s n [See ચકર + S मण्डल

circle] A whirling motion 2 Intrigues 3 A body of persons met for light talk

Id. ચકમકળે ચડવુ To be involved in intrigues

ચકમો, s m A kind of blanket (Used in ...)

ચકર, s n [S चक्र a wheel] A wheel 2 A circle 3 A ring 4 Rotation of the heavens 5 Giddiness

Id ચકર આવવા To be giddy ચકર ખાવુ -મારવુ-લેવુ To take a turn, to wheel round

ચકર-ચકર, adv Round and round, turning in a circle

Id ચકરચકર ફરવુ To turn round and round

ચકર-ડી, s f A circle 2 A circular motion 3 A toy for children

Id ચકરડી ભમરડી A toy for children 2 A whirlpool in water ચકરડી ભમરડી રમાડવી To mislead on various pretexts, and disappoint in the end

ચકર-ડું, s n [+ ડું dim] A small circle 2 A round and flat thing 3 A turban having a round shape worn by the Deccanese (used in contempt)

Id ચકરડા જેવો (રૂપિયો) Genuine, real, sterling (of a Rupee as a coin)

ચકરદા, adj Tall and big

ચકર-વકર, adv [+ વિખેર વુ] Being out of senses owing to giddiness 2 Being unconscious

Id ચકર-વકર થઈ જવું To be unconscious owing to giddiness

ચકરા-વો, s m A long turn, a circumference

ચકરા-વો, s m [+ વ્યૂહ] A peculiar arrangement of troops in circles within circles

ચકરી, s f Rotation 2 Whirling 3 Giddiness

Id આવવી-ખાવી To fall down while in a state of giddiness

ચકરી-દાર, adj [+ દાર having] Having a circular form

ચકરૂ, s n A thick round bread

ચકલી, s f [See ચકલો] A hen sparrow 2 The cock of a pipe

Prov ચકલી કરતા ફેંકો મોટો Making a show quite beyond one's power Out of all proportion, disproportionate

ચકલી ભટ, s m [+ ભટ] A thin-poor begging Brahman

ચકલું, s n Any little bird 2 Any living being (Colloq)—Used with a negative

Id ચકલા ચુથવા To be employed in a trifling business

ચક-લુ, s n [See ચોક a spare space + લુ dim] A spot where four roads meet 2 A small market

Id ચકલે મૂકવુ To expose to public view.

ચકલે-દાર, s m [See ચકલો a court-yard+ દાર having] An officer in charge of a street 2 A police constable 3 One who guards a street

ચકલો, s m [S चटक] A cock sparrow

ચક-લો, s m [See ચોક + લો dim] A square a court-yard 2 A hall or stand of a banker, a station 3 A street 4 A sub-division of a city or town

ચકવા-ચકવી, s n [S चक्रवाक + चक्रवाकी] The male and female of particular birds (These birds always go in pairs, and one of a pair cannot bear to be separated from the other) 2 A lover and his lady-love

ચકવા ચકવી ચતુર, નર, નિત પત રહત ઉદાસ
ખાર ધૂવડ ઔર અબુઝ નર, સદા મગન પ્રવીરાજ
—રામો

ચક ચું, adj [See ચકિત] Watchful, ready (Used in Kthd)

ચકબે, } adv [S चक्रे, See चक्र.] In a
ચકવે, } circle (of kings) [This word occurs in such phrases as તેણે એક ચકવે રાજ્ય ચલાવ્યુ He ruled alone over a whole circle of kings]

ચકા, s m pl Slips or ships of stalks of grass

ચકામુ, s n [See ચકમ] A round sore or scar on the skin

ચ કાર, s m [S च and + कार suffix showing the sound of the letter ચ (ch) 2 adv Nothing more, nothing at all (Generally used with verbs meaning બોલવુ (to speak)

Id તે એક ચકાર શબ્દ બોલ્યો નહિ He did not speak even a single word

ચકિત, *adj* [S See ચક-ચકિ·ત] Dazzled 2 Confounded 3 Bewitched, wonderstruck 4 Puzzled 5 Bewildered, astonished

ત્યારે તો પેલા સ્ત્રી થરથાર,
હવા ચકિત ચિતમા અપાર —દયારામ

ચકી, Same as **ચક્કી,**

ચકોતરું, *s n* } [P चकोतर *Cf* Lat *citrus*]
ઘકોતરો, *s m* }

Pompelmoose, shaddock, a citron fruit

ચકોર, *s m* [S] A kind of bird, the Greek partridge 2 *adj* Active, sharp 3 Attentive, cautious 4 Prompt, alert, brisk 5 Circumspect

ચક્કર, *s n* [See ચક્ર] A wheel 2 A ring, a circle. 3 A circular road 4 The wheel rut of a lime mill 5 A halo 6 A puzzle 7 A trip hither and back, a turn a round 8 A trouble 9 Giddiness

Id ચક્કર ફરવુ To turn upside down 2 To suffer alternately the various and contrary states of life 3 To be revolutionized, to undergo a revolution 4 To be set in motion, to be started, to set a going ચક્કર મારી આવવુ To take a round

ચક્કી, *s f* A hand-mill

ચક્ર, *s n* [S] A wheel 2 A disc (especially applied to the disc in the hands of Visnu), a sharp circular missile weapon 3 A host, an assemblage 4 An array of troops 5 A diagram of various forms 6 A cycle 7 A sphere; a circle

ચક્ર-દંડ, *s m* [S, *fr* + दण्ड the arm] A kind of gymnastic exercise

ચક્ર-ધારા, *s f* [S + धारा periphery] The periphery of a wheel

ચક્ર-પાણિ, *s m* [S. *fr* + पाणि the hand] The God Visnu, who is represented as holding a wheel in his hand

ચક્ર-વર્તી, *s m* [S *fr* + वृत, to be] The ruler of a country extending from sea to sea, an absolute king 2 A king who rules over a circle or a number of lesser kings *Cf* ચક્રવે

ચક્ર-વાક, *s m* [S + S वाच्,वाक्, વાચા, a name] A kind of goose or duck, the ruddy goose

ચક્ર-વાકી, *s f* The female of **ચક્ર-વાક**

ચક્ર-વાત *s m* [S *fr* चक्र a circle + વાત wind] A whirlwind, a hurricane

ચક્ર-વૃદ્ધિ, *adj* [S *fr* + वृद्धि increase] Compound (interest)

ચક્ર-વ્યૂહ, *s m* [S *fr* + व्यूह arrangement,] A form of military array, a circular array of troops 2 A deep and complex plot or scheme

ચક્રાકાર, *adj* [S *fr* + આકાર form] Circular

ચક્રાંકિત, *adj* [+ અંકિત marked] Marked with circles 2 Branded with the name of Visnu

ચક્રી, *s m* A king, who sits surrounded by a circle of minor kings, a paramount king, a sovereign 2 The god Visnu, whose distinguishing weapon is a disc 3 A potter, who works with a wheel

ચક્ષુ, }
ચક્ષ, } *s n* [S चक्षु] The eye
ચખ, }

સહુ બોલે શામુજીનીપક્ષે રે, જળ આવ્યુ મેનાને ચક્ષે રે —દેવીદાસ

ચખાડવુ, *v t* [See ચાખ·વુ] To request or cause to taste

Id સવાદ ચખાડવો Lit To give a taste of Hence, 2 To wreak one's vengeance on 3 To return evil for evil

ચખાર, *s m* [Redup of ચોર] A thief and persons like him

પ્રભુ સુરે ઇધારે બાર, ન કરે ચોરી ચોર ચખાર —પ્રેમાનંદ

ચગદ·વું, A form of **ચકદ·વું**

ચગદા·વુ, *v i* To be crushed, to be pressed 2 To be harassed

ચગ વુ, *v i* To fly (of a paper kite) 2 To fly to or quickly understand another person's intention, without direct communication with him, by signs, appearances, &c

ચ ગળ·વું, *v t* [Redup of ગળ·વુ to swallow] To chew slowly and long, to turn

round and round in the mouth, to munch, to eat exuberantly, to eat, to devour

ચગાવવું, v t [Caus of ચગવું] To fly (a paper kite) 2 To fly

ચગું, adj [See ચગવું to fly] Knowing another's meaning only by signs, appearances, &c 2 Shrewd, clever, sharp

ચગુ, s n Clay deposited by a flood, alluvial soil

ચંગ, adj [S & P] Handsome 2 Healthy 3 Strong

ચગ, s m. [P] One of the eight suits at cards 2 A bell 3 A Jew's harp 4 adj Good, pleasing, pure, sound 5 Nothing, nothing at all (slang)

ચંગા, Same as ચંગ Healthy

Prov મન ચંગા, તો કથરોટમેં ગંગા A pure mind is more meritorious than a long pilgrimage

ચંગારી, Same as ચિણગારી

ચંગી,
ચંગી-ભંગી, } s m [See ચંગા, healthy + ભાંગ.] One who eats opium and drinks a solution of Bhāng, &c 2 A lewd fellow, a dissipated person

ચગાદી, s f [+ વેષ્ટન] A sheet of cloth, with which the face is covered during sleep

ચગ્ચણવું, v i [Guj ચણ Imit of the sensation Cf ચણુ ચણવું] To feel a burning pain

ચચરવું, v i [See ચરચરવું] To feel a pungent pain, to be affected with a smarting pain (as by an acrid thing) 2 v t To cause a smarting pain

ચચુંકો,
ચચુંડો, } Same as ચિચુંકો, ચિચુંડો

ચચ્ચાર, adj [Redup of ચાર four] Four at a time

ચચ્ચોમચ્ચો, s m [See ચોદવું + મા] Vile abuses

ચંચ, s f [S चञ्चु] A beak, a bill

ચચવાળવું, v t [Redup of ચળ ચાળવું, ચોળવું, ખળવાળવું Cf ચચળ] To turn over fondly in the hand—money, &c, by a miser

ચંચળ, adj [S चञ्चल unsteady, intens of चल् to walk] Fleeting; active, nimble; lively 2 Flighty, quick 3 Fickle, fidgety, volatile 4 Transitory, slippery 5 Capricious 6 Wanton

ચંચળા, s f Lightening 2 Lakṣmī, the goddess of wealth

ચંચળાઈ, s, f Activity, vivacity, liveliness 2 Quickness of the intellect

ચંચુ,
ચાંચ, } s f [S चञ्चु] A beak, a bill

ચટ, adv [Hem Des चट्टइ = S मृद्नाति he pounds, नश्यति he perishes, भुङ्क्ते he eats, fr S चट to stick, to strike] Quickly, instantly 2 Devouring, eating

બહુચાગ ભાત મહાકાળ રૂપે થયા,
દુષ્ટ સૈન્ય તે ચટ કીધું —હરિરામ.

ચટ, s f [See ચોટ] Obstinacy, taking to; addictedness 2 Care 3 Fondness

ચટ, s m [S कट a mat] A knot of darbha grass, representing a Brāhman, used in a Shrāddha ceremony

ચટક, s m [S] A male sparrow

ચટક, adj [See ચટ, ચોટ,] Bright red

Id ચટક મટક ને રાતુ ચટક, સાહી ટાંકિયો ને ચાલ્યુ મટક This is a conundrum, the answer being "સુરતના જોડા" (the Surtī fashion of shoes)

ચટકદાર, adj [See ચટકો + દાર having] Stinging 2 Causing a smart or pungent feeling 3 Causing a painful delight 4 Charming 5 Sensational (of a writing), thrilling (of a speech)

ચટકનું, adj [See ચટકમટક] Foppish, gallant

આ ગાડીઓ પહેરી રે, પગાંએ ચટકતા —પ્રેમાનંદ.

ચટકમટક, adv [See ચટક bright red + redup] Looking sharp, smart foppish or gallant 2 s f A foppish gait or appearance

ચટકવું,
ચટકાવવું, } v t [See ચટકો] To sting 2 To cause the pain of a sting 3 To cause an acute pain

Id ચંદ્રની ચટકી The moonlight causes a painful delight to a lover separated from his lady love

ચટ•કી, s f [See ચટ•ક bright red] Bright red colour

ચટ કી, s f [Dim of ચટ કો] A short sharp pain 2 A short-lived painful delight 3 The effect of a thrilling or sensational writing or speech

રસિયા તારા રસની લાગી ચટકી ચિતડામાય
—બ્રહ્માનંદ

એના ચિત્તમા ચટકી લાગી રે, આ શુ રે કીધુ ?
—રાજે

ચટ•કુ s n Same as ચટ•કી Sharp pain
Prov રમતુ તે ચટકુ, કાંઈ કુડા હોય ? Pleasures become bitter, when they are abused or long-continued

ચટ•કો, s m [See ચટ eating, Hem Des] A sting, a bite 2 A pang, a thrill, a nip 3.Sudden agony, a smart or pungent pain 4 Sarcasm, a taunt 5 Glow, ardour, scorching heat 6 Smart sensation 7 A delightful sensation of a short duration

Id, ચટકો ભરવો–મારવો–દેવો To sting ચટકો લાગવો To be stung 2 To be subjected to a delightful pain, to be charmed or pleased with 3 To be angry with, to be pained and angry

ચટ-ચટ, Same as ચટ-પટ

ચટણી, s f [See ચટ eating, Hem Des Or, See ચાટ•વુ] Salad, seasoning, sauce 2 Beaten, defeated, disgraced or confounded state

Id મારૂ બોલવુ તે ચટણીમા કાઢી નાખે છે He disregards all I say તેની તો ચટણી કરી નાખી He was completely crushed, beaten defeated, or ruined ચટણી કરવી To spend with a light heart ચટણી ખાઉ Lit Addicted to the use of ચટણી Hence, 2 An Inhabitant of the Deccan, a Deccanese (Used in contempt)

ચટ•ણો, adj m [See ચટણી ખાઉ under ચટ•ણી] Living in the Deccan

ચટ•પટ, adv [Imit + પટ redup] Smartly, briskly, pluckily, in a trice, instantly, immediately

ચટ-પટી, s f Fretting and grieving, an anxious longing and hankering 2 Uneasiness

ચટા ઈ, s f [See ચટ a mat] A mat, matting

ચટા•કો, s m [See ચટ કો] A smart and pungent taste 2 A smart and pleasing sensation

ચટા-ચટ, Same as ચટ Quickly, &c

ચટા•ડ•વુ, v t [Caus of ચાટ•વુ.] To make to lick, to make to swallow 2 To bribe

Id મોં ચટાડવુ To give good reception to, or speak hospitably with, an unworthy person

ચટા-પટી, Same as ચટ-પટી

ચટિ•યો, adj m [See ચટ obstinacy] Obstinate, perverse

ચટ્•ડું, adj [See ચાટ•વુ] Addicted to eating at others' expense, addicted to enjoy oneself at another man's expense 2. Addicted to receive bribes

ચડ,
ચડ-ચડ } adv [Imit Cf ચટ ચટ] Quickly, smartly 2 Making a creaking sound

ચડ-ઉતર,
ચઢ-ઉતર, } s f [See ચડ•વુ + ઉતર•વુ] Ascent and descent, rise and fall 2 Fluctuations (of prices) 3 Appearing and disappearing

ચડ-ચડ વું, v i [See ચડ, ચડ ચડ] To make a creaking sound

ફાટે વાસ, વૃક્ષ ચડચડે
—ગોમાનંદ.

ચડ ણ,
ચઢ ણ, } s f An ascent, acclivity

ચડ•તી,
ચઢ તી, } s f Rise, advance, increase; elevation, prosperity

Id ચડતી પડતી Rise and fall ચડતી પડતી આવે છે There is a rise and fall ચડતી પડતી ચાલી જાય છે Rise and fall follow each other

ચડ તું,
ચઢ•તું, } adj Rising, growing 2 Superior

Id ચડતો દહાડો Lit Rising day the rising sun Hence, 2 A time of rise or

prosperity ચડતો પહોર The time of the day, when the heat of the sun is increasing ચડતી પાયરી A higher place, grade, or rank ચડતી હાલત Rising state, a prosperous and rising state ચડતી ભાજણી (In Arith) Reducing a quantity of a lower denomination to a higher ચડતી શ્રેઢી (In Mathem) Rising Progression in Arithmetic or Algebra ચડતું વ્યાજ (In Arith) Compound Interest

ચડપ, ચડપ-ચડપ, } *adv.* Same as ચટ-પટ

ચડપ-વું, Same as ઝડપવું

ચડ-ભડ-વું, ચડ-અડ-વું, } *v. i.* [Imit] To talk loudly in anger, to quarrel noisily, to altercate

બાળા, યુવતી, વૃદ્ધ ચડભડતી ના ચૂકે
—કૃષ્ણારામ

ચડ-ભડાટ, *s. m.* A noisy quarrel, an altercation, falling out

ચડવું, ચઢવું, } *v. i.* [S चट् to stick] To ascend, to mount, to climb, to go up 2 To increase, to augment 3 To swell, to rise (owing to fermentation) 4 To intoxicate, to inebriate, to rise into the head 5 To accumulate (of interest) 6 To become big, to be puffed up with pride 7 To be offered, to rise or get high (in an auction) 8 To be applied or laid on, to acquire fulness 9 To be baked, to be boiled, to become tender 10 To be more or greater (Used to express the sense of the Comparative Degree)

ઘોડે ચડવું Lit To mount a horse 2 To be intoxicated 3 To be proud ઝાડે ચડવું Lit To climb a tree ઝાડ ઉપર-ઊપરે ચડવું Lit To go beyond the limits 2 To be puffed up દહાડો-દિવસ ચડવો To grow, to increase (of time) 2 To be prosperous કામઠી ચડવી Lit To be strung (of a bow) 2 To collect an army ગૂર-પાણી ચડવું To rise or grow—of excitement ચડતો સૂર A note higher in the scale in music ભાવ ચડવો To rise—of prices લીલામ-માગણીમાં ચડવું To bid a higher price at an auction -ભગતે ચડવું To be keen or eager in competing, to compete keenly or engerly કેફ-નિશો ચડવો To be intoxicated ભાંગ-ગાંજો-અફીણ-દારૂ ચડવો To be intoxicated with ભાંગ, &c માથું ચડવું To have a head-ache વ્યાજ ચડવું To accumulate—of interest પગાર ચડવો To accumulate—of wages દહાડા ચડવા To accumulate—of days of service એને ચડતા દહાડા છે She is pregnant એના ચડતા દહાડા છે He is in a prosperous condition રંગ ચડવો To stick, to adhere—of a colour 2 To grow in deepness, to be deep—of a colour 3 To grow charming, to grow in beauty અંગરખું, જોડું, &c ચડવું To go on, to be fitting—as clothes on the body, &c લોહી ચડવું To get blood, to be healthy માથે લોહી ચડવું Lit To rise—of blood into the head Hence, 2 To be affected with delirium 3 To lose consciousness તાવ ચડવો To rise or increase (of fever) 2 To be unwilling સોજો ચડવો To rise or grow (of a swelling or a swollen part of the body) કાટ ચડવો To get rust, to be rusty કાળ ચડવો To be very angry ઓપ ચડવી To stick, adhere (of polish) ડાઘ ચડવો To stick, to adhere—of guilt રોટલી-દાળ-ભાત-ચડવો To be baked or boiled, to become tender એને ફૂલ ચડે છે He is highly honoured વિષ્ણુને તુળસી ચડે છે Visnu is worshipped with *tulsi* leaves ક્રોધ ચડવું To be angry ચડે ઘોડે આવવું To be in a hurry -ઉપર ચડી બેસવું To beat down, to inflict a complete defeat કપડું ચડી જવું To be contracted—of a piece of cloth ચડી વાગવું To be oppressive or overbearing towards those, whom one formerly recognized as one's superiors ચડી જવું To be excited, to be angry, to lose one's temper 2 To lead an attack, to conduct an expedition -ઉપર ચડી આવવું To be attacked by વાવટો-નિશાન ચડવું To lead a military expedition against તેને શ્વાસ ચડ્યો His breath was laboured, he began to pant માથે ગુન્હો ચડવો To be charged with an offence હાડકું ચડવું To be dislocated—of a bone ખાંડ કરતા ગોળ ગળપણમાં ચડે છે Molasses is sweeter than sugar નઠારી સોબતે ચડવું To be addicted to bad company રોગ ચડવો To be caught—of a disease

વહાણે ચડવું To go on board a ship, to embark. 2 To go to a foreign country in a ship for trade -ને પાણી ચડવું To be tempered or sharpened—of a sharp or edged tool or weapon ખાલી ચડવી To be benumbed કીડીઓ ચડવી To have a creeping sensation તેને કામ કરતા કીડીઓ ચડે છે He has a disgust for work, he dislikes to work ગોટલા ચડવા To have cramps વરઘોડે ચડવું To mount a horse in a procession 2 (Ironical) To be publicly disgraced ગધેડે ચડવું Lit To mount a donkey Hence, 2 To be publicly disgraced ટાઢે ચડી જવું To be stiff or benumbed with cold ચડતી કમાન-કળા, ચડતો પારો Rising state, rise ચડ-ચુતા ખાઉ Haste, hurry, unreasonable haste ચડચુ ખાવુ Unreasonable and haughty

Prov ચડે, તે પડે While rising you may trip ચડ ચુતા-ખાઉ Urgent in one's demand, pressing for time, being in a great hurry ચડતા બેગ ન્ગ્રોપાર દે ખુદાકા નામ Talk of the war, but do not go to it A wise lawyer

ચડ વો, s m [See ચરૂ + P वा, वा, dim] ... d of earthen water pot or goblet

ચડસ, Same as ચરસ

ચડસા-ચડસી, [Hem Der सममीसी Imit= S ... rivalry] Same as ચરસા-ચરસી

ચડસી લુ, adj [See ચડસ, ચરસ, + વાળુ having] Keen in competition 2 Entertaining a long standing grudge

ચડ સુ, s n [See ચડ વુ ચડ વુ, to rise] A machine to lift up water out of a tank or well

N B—ચડસુ is called ગોપાલી in the Surat District, ચડસુ in Charotar, and ચડીલુ in the Ahmadabad District

ચડ-ઉતરી, s f [See ચડ વુ + ઉતર વુ] Going up and down 2 Promotion and degradation Same as ચડ-ઉતર

ચડા•ઈ, ચઢા•ઈ, s f [See ચડ વુ] An advance upon, an attack, an assault, an expedition, an invasion

Id ચડાઈ-ચુડાઈ કરવી To invade

ચડા•ઉ, ચઢા ઉ, adj Vain, conceited 2 Becoming angry easily, or in trivial matters, irascible 3 Flighty, imaginative, indulging oneself with one's own hobbies or vagaries 4 Covering the heels (of shoes)

ચડા-ચડી, ચઢા-ચડી, s f Emulous contest, competition 2 Outdoing, outvying

ચડા વ, ચઢા વ, s m Ascent, acclivity 2 Increase, augmentation, advancement. 2 An attack, an assault

ચડા વ વુ, ચઢા વ વુ, v t [Caus of ચડ•વું] To mount, to climb, to cause to rise, to advance, to increase, 2 To indulge, to humour, to flatter 3 To ship off, to transport in a ship 4 To instigate 5 To swell 6 To string (of a bow) 7 To apply, to lay on (of a covering, &c)

ચડા•વો, ચઢા•વો, Same as ચડા•વ, ચઢા•વ.

ચડિ•યા તુ, ચઢિ•યા•તુ, adj Superior to

ચડી-ચોટ, adv [+ ચોટ a hit] Violently 2 In a hurry 3 Suddenly

ચડે-ડાટ, adv [Imit See ચડ, ચડ•ચડ] With a loud sound

એવુ કહેતામા કલ્લુમ નાઠો, ચડેડાટ ટોડલો ફાટ્યા
—પ્રેમાનંદ

ચડે લ, ચઢે લ, Same as ચડા•ઉ, ચઢા ઉ

ચડ્ડી, s f [See ચડ વુ] Short trousers, covering only the hips

ચઢ-ભડ વુ, Same as ચડ-ભડ•વું

ચઢ વુ, ચઢ તુ, ચઢ તી, ચઢા ઈ, ચઢા ઉ, ચઢા વ, &c See under ચડ•

ચણક-ચીભડી, s f [See ચણો + ચીભડુ] A game for children, generally known as બેઠી કુકરી (Used in Sorath)

ચણ-ખાર, s m [See ચણા + ખાર] An acid obtained from plants of gram

ચણુગી, s f, ચણુગો, s m Same as ચિણુગારી.

ચણુ-ચણુ, s f [Imit] Lancinating pain in an abcess, a sore, &c 2 adv Throbbing (of a sore) 2 Boiling (of water)

ચણુ-ચણુ વુ, v i To produce a lancinating

pain. 2 To boil

ચણુ-ચણુાટ, s m [See ચણ્ ચણત્રવિ] A crackling sound 2 A lancinating pain

ચણુ-ચુ, adv [Imit] Crackling, simmering

ચણુચણ ગા મને થઙુ —ભાપા

ચણુતર, s n [See ચણુ-વુ] Masonry work 2 Superstructure

ચણુ-વુ, v t [S ચિ, ચિનોતિ, to collect] To build, to construct, to erect, to raise 2 To produce, to fabricate

ભાગે પર ઘર સૂત્ર, તેવી વાતો ચણુતી
—કૃષ્ણુરામ

ચણુા, s m pl [S चणक] Gram (Generally used in the plural)

Id ચણુાના ઝાડ ઉપરથી કુદવુ Lit To jump down from the top of a stalk of gram 2 To describe one's own doings in high sounding terms, to magnify one's own deeds પાણીમા જેમ ચણુો ગાળે તેમ તુ ગિચારો ગાળ્યો છે Lit He has become as thin as a grain of gram becomes thin (really very large) when kept in water 2 He has become very fat (ironical) વચીને ચણુા કરે એવો Superior in power to deceive, more cunning ચણુ ગમરા Something to eat, something intended only to alleviate a ... desire to eat ... 2 To lie, to ... ચણુા લઈ ... To neglect, to disregard

ચણુા-દાળ, s f [+ દાળ] The pulse of gram

ચણુા-ચણી, s f [S + ચણી] The stalk of gram 2 A bundle of gram stalks

ચણુા-પાપડી s f [+ પાપડી] Sweetmeat made of gram flour and molasses or sugar

ચણુીકબાબ, s m [See ચણુો] Allspice

ચણીઆરું, s n [See ચાણુ] A hole in the block of wood on which a door turns

Id ચણીઆરું ખસી જવુ To have lost one's senses, to be idiotic, to be eccentric આખનુ ચણીઆરુ ખસી જવુ To roll the eyes in anger એમા તારુ શુ ચણીઆરુ ખસી ગયુ? How can you say that this is a great loss to you? ચણિ-આરા નચાવવા To express one's meaning by movements of the eyes

ચણિ-ચો, s m [... ચણિ-ચો Cf ચોરણો trousers] A petticoat

ચણુી-બોર, s n [See ચણો,ચણી,+બોર] A small kind of berry (બોર)

ચણો, Sing of ચણુા

ચણોઠી, s f [Dh Des ... Hem Des. ..., ... = S गुञ्जा, fr S चणक, ચણો, a grain of gram+S वृत्ते, वृत्त, a circle, round] A small red & black berry 2 A weight equal to 2½ grains

ચંડ, adj [S] Hot 2 Angry

ચોળી રાવણ ચંડ, રોળી યમુના, બહોળી દયા ત્રિશ્રૂરી
—ગીતગોવિંદ

ચંડાળ, s m [S चण्डाल] A man born of a Bráhman mother and Sudra father 2 An assassin 3 A despicable fellow 4 adj Vile, loathsome, abominable, heinous 5 Ferocious, barbarous, inhumane, atrocious, flagitious

ચંડાળ-ચોકડી, s f [S + ચોકડી] A band of blackguards, a set of knaves and scamps, a pack, a gang, an evil crew

ચંડાળ-ણુ, ચંડાળ ણી, } s f A woman of the ચંડાળ caste 2 A wicked woman.

ચંડિ-કા, s f [S fr ચંડ angry] The goddess Durgā. 2 A furious, merciless, passionate woman

ચંડી-પાઠ, s m [+ પાઠ] A book containing propitiatory verses of praises and prayers offered to the goddess Durgā

Id ચંડીપાઠ કરવો To recite particular propitiatory verses before the goddess ચંડી

ચંડુલ, s m [See ચંડુલ] An intoxicating preparation of opium, made for smoking

ચંડોલ, ચંડોળ, } s m A wood lark, the pyramid crested wood lark

ચંડોલ, ચંડોળ, } s m 2 [See ચંડુલ] Inhaling opium smoke through a pipe 3 A preparation of opium for smoking

ચતરંગ, *adj* [S चतुर् four + अङ्ग a limb, a part] (An army) Containing the four divisions (viz, elephants, cavalry, war chariots, and infantry)

ચતરાઈ, Same as ચતુરાઈ

ચતા-પાટ, *adv* [See + ચતું+પાટ] Lying flat on the back

ચતું, *adj* [Dh Des चत्त fr S त्यक्तम् abandoned fr त्यज्, ता 3, to abandon Cf છતું] Lying on the back, supine, not inverted 2 Favourable, propitious

Id ચતુ પાટ પડી રહેવું To lie down flat on the back

ચતુર્, *adj* [S] Four

ચતુર, *adj* [S] Clever, intelligent, ingenious, shrewd, sagacious, skilful 2 Sharp, cunning

Prov ચતુરમા ચિતારો, ને મૂરખમા મોચી A painter must be very clever and skilful, but even a fool can be a cobbler

ચતુરંગ,
ચતુરંગી,
ચતુરંગિણી, } *adj f* Classical forms of ચતરંગ,

ચતુર-શિરો-મણિ, *s m* [See ચતુર+શિરોમણિ] Lit The crest jewel of all clever persons Hence, *adj* 2 Cleverest, shrewdest, most sagacious

ચતુર-સીમા, *s f* [See ચતુર્ four + સીમા boundary] The four boundary lines, boundaries Correct spelling ચતુઃસીમા

ચતુર-સુ જાન, *adj* [See ચતુર + સુજાન] Lit Clever and good 2 Wise, sagacious, shrewd, accomplished

ચતુરા, *s f* [See ચતુર] An intelligent, clever, shrewd, or accomplished woman

ચરણુ ચાપે ચતુરા, કર મોતીની થાળ —ભાલણ

ચતુરાઈ, *s f* Cleverness; intelligence, ingenuity, shrewdness, sagacity 2 Sharpness of the intellect, cunning

Id ચતુરાઈ કરવી-ચલાવવી-વાપરવી To act cleverly, shrewdly, wisely, or sagaciously વાત કરવાની ચતુરાઈ, બોલવાની ચતુરાઈ Conversational powers

ચતુરાનન, *adj* [S चतुर् four + आनन the mouth] Having four mouths (the god Brahmā)

ચતુર્ગુણ, *adj* [S fr ચતુર્ + ગુણ, ગુણ્ 10] Multiplied by four, quadruple

ચતુર્ઘાત, *s m* [S fr चतुर् + घात power in Math fr हन् to strike, See ઘાત] The fourth power of a quantity

ચતુર્ઘાત-મૂળ, *s n* [S fr + મૂળ] The fourth root of a quantity

ચતુર્થ, *adj* [S fr चतुर् four] Fourth

ચતુર્થાંશ, *s m* [S fr + અંશ] One fourth part, one quarter

ચતુર્થાશ્રમ, *s m* [S fr ચતુર્થ + આશ્રમ] The fourth religious order, the life of a recluse or સંન્યાસી

ચતુર્થી, *s f* The fourth day of a lunar fortnight 2 The dative case (in Grammar)

ચતુર્દશ, *adj* [S fr +दश ten] Fourteen. 2 Fourteenth

ચતુર્દશી, *s f* The fourteenth day of a lunar fortnight

ચતુર્દળ, *adj* [See ચતુર્+ S दल a leaf.] Having four petals 2 Quadrifid; quadripartite

ચતુર્ધા, *adv* [S fr + धा suffix showing manner] In four ways.

ચતુર્ભુજ, *adj* [S fr + भुज the arm] Four-armed (of the god Visnu), having four hands 2 Having the arms tied behind, captured with the hands tied behind

Id ચતુર્ભુજ બનવું To be taken prisoner, a have the hands tied behind one's back

ચતુર્વિધ, *adj* [S fr + विधा manner] Of four kinds 2 Of all kinds or sorts

ચતુષ્કોણ, *adj* [S fr + कोण an angle] Quadrangular, four cornered 2. *s m* A square

ચતુષ્ટય, *s n* An aggregate of four, a group of four

ચતુષ્પદ, *s n* [S fr + पद the foot] A quadruped 2 *adj* Four footed

ચત્તુ, Same as ચતું.

ચતુ-ભુજ, Same as ચતુર્ભુજ.

ચનિક, Same as ક્ષણિક Momentary

વળી ધરેલા ઘર, ચનિક કરી ચલાવે —કૃષ્ણારામ.

ચંત, Same as ચિન્તા.

ચંત, *s m* [See ચિન્તા] The lover (Used with reference to a lady, who is pining for her absent lover)

ચંત, Same as ચિત્ત The mind

જે સુજોગેથી ત્તન દયા પ્રીતમ, ટૂક્ષ્યુપદ રહે ચત

—દયારામ

ચંતની, *s f* [See ચિન્તવુ] One's lady love, a sweetheart 2 A woman

ચતની કેરા ચોર કહેવાણા, તેની સાથે ટરો છો છ તારો

—સામળભટ

ચંતા, Same as ચિન્તા

ચંતા-મણિ, Same as ચિન્તા-મણિ

ચંદ, *s m* [See ચંદ્ર] The moon 2 A small bright metallic circle, which women apply to their foreheads 3 A suffix generally added to the names of Jains, *e g*, અમર-ચંદ, ફુલ-ચદ

ચંદ, *adj* [P] A little, very small 2 Transient

ચંદન, *s n* [S *fr* चन्द् to delight] The sandal tree 2 Sandal-wood 3 An unctuous preparation of sandal-wood

ચંદન-ગિરિ, **ચંદનાચલ**, **ચંદનાદ્રિ**, *s m* [S गिरि, अचल, अद्रि, a mountain] The Malaya mountains, on which sandal trees grow

ચંદન-ઘો, *s f* [S + ઘો] A species of lizard, large and very strong

ચંદન-ચૂડી, *s f* [S + ચૂડો] The fore most of the wristlets worn by women

ચંદન-હાર, *s m* [Properly ચંદ્ર + હાર] A necklace made of bright little gold circles

ચંદણી, **ચંદની**, *s f* A very large canopy generally hung in front of a house on festive occasions

ચંદની, *s f* [See ચંદ્ર] The moonlight 2 A plant bearing fruits in all seasons

ચંદની, *s f* [See ચન્દન] A metal dish, in which sandal-ointment is kept for the worship of gods

ચંદની, [Hem Des चन्द-माला = S जाल-रुता गृहोपरि कुटिका, *fr* S चन्द्र-शाला a room at the top of a house] Same as ચંદરવો

ચંદર-વો, *s m* A canopy, an awning

Id ચંદરવો બાંધવો To open out a canopy 2 To make known to the public; to proclaim 3 To be disgraced

Prov ચંદરવો બાંધવા સૌ કોઈ આવે, પણ છોડવા કોઈ નહિ આવે More people are ready to prepare a feast than to work in winding it up

ચંદરસ, **ચંદરૂસ**, Same as ચંદ્રુસ

ચંદા, *s f* [See ચંદ્ર] The moon 2 The moonlight 3 A prefix sometimes used before the names of women

ચંદા વા, *s m pl* [See ચંદો+P वा dim.] A small circle, the space contained in a small circle 2 Degree, measure

ચંદા-વા, *adj* [See ચંદ્ર + વાટ region, space] Having a circle or circles painted or stuck (on a piece of cloth)

ચંદાવુ, *v i* To be marked with spots; to be stained 2 To begin to putrefy (in the case of fruits)

ચંદી, *s f* [See ચણા + S दाय a share *fr* दा to give] The daily allowance of grain for cattle

ચંદેરી, *s f* [Guj चन्देरी a city in Northern India *fr* ચંદ્ર + નગરી] The name of a city in Northern India 2 *adj* Made in the city of ચંદેરી

ચંદો, *s m* [See ચંદ્ર] The moon 2 A circle painted, sewn or woven 3 A circular piece of cloth, metal, &c 4 A document engraved on a piece of metal, which purports to make a gift ચાંદ્રચંદ્ર દિવાકરૌ (as long as the sun and the moon exist in the sky *i e* in perpetuity)

ચંદ્ર, *s m* [S *fr* चन्द् to delight] The moon 2 A satellite

ચંદ્રક, *s m* A round mark made on the forehead 2 An eye in a peacock's feather

ચંદ્ર-કળા, *s f* [S *fr* कला one-sixteenth part of a circle] A digit or one sixteenth of the moon's orb 2 A kind of cloth or સાડી used as an upper garment by women

ચંદ્ર-કાન્ત, s m [S fr + कान्त] A fabulous gem supposed to be formed from the congelation of the rays of the moon, and accordingly to dissolve under the influence of her light, a moonstone

ચંદ્ર-ગ્રહણ, s n [S fr + ગ્રહણ] An eclipse of the moon

ચદ્ર-ચૂડ, } ચદ્ર-ચૂડા-મણિ, } s m [S + चूडा the head + मणि jewel] An epithet of Shiva who is represented as wearing a digit of the moon on his head

ચદ્ર-જ્યોતિ, s f [S + ज्योतिस् light fr द्युत् to shine] The moonlight 2 A kind of fire work

ચંદ્ર-પ્રભા, s f [+ प्रभा light fr प्र forth + भा to shine] Same as ચદ્ર-જ્યોતિ (1)

ચદ્ર-બિન્દુ, s n [+ बिन्दु a mark] The sign indicative of some nasal sound

ચદ્ર-બિમ્બ, s n [S fr, બિમ્બ] The disc of the moon 2 The light of the moon

ચદ્ર-મણિ, s m [S fr + मणि a jewel] Same as ચંદ્ર-કાન્ત

ચદ્ર-મડળ, s n [S + मण्डल a circle] The moon considered as a region, the sphere of the moon 2 The disc of the moon

ચંદ્રમા, s m [S चन्द्रमस्, चन्द्रमा] The moon

ચદ્ર-મુખી, adj f [S fr + मुख the face] Moon-faced, beautiful, lovely (of a woman) 2 s f A kind of flowering plant

ચદ્ર-મૌલિ, adj [S fr + मौलि the head] Bearing the moon on the head (of the god Shiva) Same as ચંદ્ર-ચૂડ

ચદ્ર-રેખા, } ચદ્ર-લેખા, } s f [S fr + રેખા, લેખા, a line] A metre consisting of fifteen syllables in each of four lines 2 A kind of plant

ચન્દ્ર-વદના, } ચદ્ર-વદની, } adj f [S fr + वदन the face fr वद् to speak] Same as ચંદ્ર-મુખી (1)

ચદ્ર-વંશ, s m [S वंश dynasty] The lunar race of kings, the second great line of Kshatriya kings in India, the first being સૂર્ય-વંશ.

ચદ્ર-વંશી, adj Descended from the lunar race of kings

ચંદ્ર-વાર, s m [S fr + વાર a day] Monday Cf સોમ-વાર

ચદ્ર-શાળા, s f [S fr + શાળા a veranda] A terrace open to the moonlight

ચદ્ર-શિલા, s f [S fr + શિલા] A slab of stone from which, when exposed to moon light, drops of water fall down

ચદ્ર-શેખર, adj [S fr + शेखर the head] Bearing the moon on the head (applied to the god Shiva)

ચદ્રાવળા, s f [S + आवलि line, row] A kind of poetical composition 2 A kind of metre (Used in Kāthiāwād & Cutch)

ચદ્રાવાળી, s f A kind of song

ચદ્રિકા, s f [S] The moonlight

ચદ્રુસ, s m [Ar सन्दरूस्] A white gum oozing from the juniper tree

ચદ્રોદય, s m [See ચન્દ્ર + ઉદય] The rising of the moon 2 The first appearance of the moon 2 The first appearance of the moon in a month

ચપ, interj [Imit Or, P चस्पीदा to press, to close fast] Silent! Still! Quiet! Hush! Peace! 2 adv Silently, quietly

ચપ કડુ, adj [See ચપ ચપ quickly] Mischievously active, trickish (Used in Kthd.)

ચપ કડુ, s n [See ચપણુ, ચપણુ] An earthen dish or bowl

ચપકાવવુ, v t [See ચપ કો] To cauterize, to burn, to scorch 2 To cause to adhere, to stick

ચપ કો, s m [See ચપ Or, See ચાબક] A smart stroke, a rap 2 A cauterisation

Id ચપકા દેવા To cauterize

ચપ-ચપ, adv [See ચપ] Quickly 2 Briskly, smartly 3 Without any restraint

ચપ-ચપવુ, v i To be saturated with water 2 To be sticky

ચપ-ચપુ, adj Moist and tough

ચપટ, adj [See ચપટુ] Low and flat, squat, flattened, dumpy, compressed, beaten out 2 Horizontal

Id ચપટ બેસવું To fit exactly, to coincide with each other (of two flat surfaces) 2 To sit quietly and at one's ease ચપટ વળવું To bend double 2 To suffer a great loss ચપટ થવું Same as ચપટ વળવું 2 To be rased to the ground

Prov કપટ, તેનું ચપટ A cheating trade seldom thrives.

ચપટા-વું, *v i* To be pinched 2 To be trodden on 3 To be put to a loss

ચપટી, *s f* [S चपट चपेट चपटा चपाटि *&c*, a blow with the open hand] A pinch, a snap of the fingers 2 A small quantity 3 A moment, an instant 4 [See ચપટું] Anything beaten flat

Id ચપટીમાં In a short time 2 Quickly, 3 Easily ચપટીમાં લેવું To press between two fingers 2 To catch in one's fingers, to hold under one's thumb, to hold in one's control or power 3 To catch or bring under one's power in a moment ચપટીમાં લેવું-ઉડાવવું To make a joke of (a person), to ridicule ચપટી વગાડવી To snap the fingers 2 To make a sign by snapping the fingers ચપટી ચાગળું આપવું To give (in charity) a small quantity of flour or grain ચપટીમાં આવવું To be caught in a firm grasp

ચપટું, [S चिपट flat nosed, *also* rice beaten *flat*] Same as ચપટ

ચપડ-વું, *v t* [See ચપટ] To make flat by hammering

ચપડા લાખ, *s f* [See ચપટ & ચોપટ-વું + લાખ] Wax purified and made into thin sticks suitable for sticking

ચપડા વ-વું, *v t* To steal, to pilfer 2 To devour

ચપડિ યો, *s m* [See ચપટ વું] One who hammers gold or silver wires

ચપડી, *s f* [See ચપડા લાખ] Wax (Used in Jhālāwād)

ચપણ, ચપણું, } *s. n* [See ચપટું] An earthen dish or bowl

ચપ રાસ, *s f* [P चप् left + रास्त् right] A breastplate, a buckle 2 A badge 3 Pride, vanity 4 Hinges

In ચપરાસમાં રહેવું To find fault with the doings of others

ચપ રાસી, *s m* One bearing a badge, a peon, a runner, a messenger 2 *s f* Vanity, pride 3 Idle talk, prattle 4 *s m* A chatterbox, a babbler, a gossip, a parrot

ચપ ન-વું, *v t* [P चस्पीदन to press See ચપ, ચાંપ-ટ] To bind tightly

Id ચાપણી ઝાલવું-પકડવું To catch tightly ચાપણી બાંધવું To tie tightly

ચપળ, *adj* [S चपल] Active, agile 2 Quick, smart, lively 3 Fickle, volatile 4 Restless, fidgety 5 Wanton

ચપળ-તા, *s f* Smartness, activity 2 Sharpness, quickness 3 Volatility 4 Restlessness 5 Wantonness

ચપળાં, *s n pl* Winking of the eyes

ચપળા, *s f* Lightning 2 Lakshmī, the goddess of wealth 3 A sharp and unsteady woman

ગાઢ ચપળા પ્રભુભાવની દુલારી —દયારામ.

ચપળા ઈ, Same as ચપળ-તા

ચપા-ચપ, *adv* [Imit See ચપ-ચપ] Briskly 2 Quickly

ચપાટ-વું, ચપાટી-વવું, } *v t* To gobble up, to devour quickly

ચ-પાટી, ચ-પાનો, } *s f* [See ચાર + પાટ, પટ, પડ. *Cf* ચોપડો] A cake of four layers 2 A thick cake

ચપેટ, ચપેટો, } *s f* [See ચપટી] Clutches 2 A stroke of misfortune 3 Loss 4 The state of being possessed by ghosts

ચપો-ચાપ, *adv* [See ચપ-ચપ] At once, in a short time 2 Quietly, silently 3 Quietly and in a short time

ચપ્પ, Same as ચપ

ચપ્પટ, Same as ચપટ

ચપ્પણ, ચપ્પણિ-યું, } Same as ચપણ

ચપ્પુ, *s n* [See કાપ-વું] A penknife

ચમ કવું, Same as ઝબ-ક વું, ચમ-ક-વું.

ચમ કારો, Same as ઝબ-કારો, ચમ-કારો

ચમ•કા•વ•વું, Same as **ચપ•કા•વ•વું**

ચમ•કો, Same as **ચપ•કો**

ચ-મરકી, *s f* [See ચાર, ચતુર્ + વરક a sheet of paper See છ ગારકી] A small piece of paper

ચમ-રાક, [See ચ ર-રાસ] Same as **ચપળ**

ચમડ-ચમડ, Same as **ચર•વર-ચર વર**

ચમા, *adv* [See વચન saying (by transposition) Or, See જબા, જબાન the tongue, a word]Speaking a word or words

Id ચમાં કરવુ To speak a word, to utter the least sound એણે મોંડામાંથી ચણા સરખું એ કર્યું નહિ He did not speak even a word

ચમાવવું, Same as **ચિમાવવું**

ચબુતરો, *s m* [See ચોતરો] A police-station or gate 2 A toll-station,a toll booth A raised mass of earth 4 A raised seat 5 A lounge for scamps and idlers 6 The hall, court, or office of a magistrate

Id. ચબુતરે લઈ જવુ Lit To drag to a police-station Hence 2 To lodge a complaint against

ચબુતરો, *s m* [See કબૂતર a dove or ચોતરો a square raised altar]A raised platform generally square, on which grains of corn are thrown for birds to eat

ચ•બુરિ•યો, *s m* [See ચાર + બોરિ યુ a knob, a button] A swing 2 A swinging bed

ચ•બોડ•વું, } *v i* [S कु bad + બોલ વુ,
ચ બોળ વુ, }
બોળ•વુ, બોડ વુ] To use abusive language, to abuse

ચ બોલા, *s m pl* Questioning and answering, repartee

ચ-ભડ વુ, Same as **ચડ-ભડ વું**

ચ-ભડા•ટ, Same as **ચડ-ભડાટ**

ચમ ક, *s f* [Imit] Glitter, a gleam, a flash 2 Lustre 3 Quivering, twitching, starting, thrilling, or shooting pain 4 A start, a sudden contraction of the body 5 An attack of hysteria

ચમ•ક-પત્થર, *s m* [+ પત્થર] Same as **ચક-મક**

ચમ ક વુ, *v i* To flash, to sparkle 2 To feel a sudden twitch in the bodily frame, to be startled;to move suddenly and quickly 3 To glisten 4 To shrink, to wince 5 To transgress the limits of good conduct, politeness, or modesty

Id વિજળી ચમકે છે The lightning flashes ઘોડો ચમકે છે The horse shies તે સાપને જોઈને ચમક્યો He started at the sight of a snake ચમકી ઉઠવુ To be startled, to be taken by surprise 2 To transgress the limits of good conduct, politeness, or modesty

ચમ-કળા, *s f* Same as **ચાપા-કળી.** 2 A necklace worn by women

ચમ કા ટ, *s m* [See ચમ ત્કૃતિ]Glitter, gleam, flash, dazzling light, splendour 2 Transgression of the limits of good conduct, politeness, or modesty 3 An attack of hysteria, the effects of an attack of hysteria, sensitiveness

ચમ કારો, *s m* [+ કાર sound] A flash of light 2 A sudden twitch in the bodily frame 3 A sudden passing sensation 4 A hint or an expression that touches the hearer to the quick 5 [See **ચમ ચમ**] A sharp squeaking sound

ચમ•કા વ વુ, *v t* [Caus of **ચમ•ક•વું**] To make to glitter, flash, or gleam 2 To lash or cane soundly 3 To reprove, to rebuke, to admonish sharply 4 To frighten 5 To threaten to beat with a cane

ચમ-ચમ, *s f* [Imit of the sensation or sound] The sharp pain due to a severe beating, burning, &c , rap! rap! 2 The sensation in the tongue caused by eating something pungent3 *adv* Imitative of the sound heard while a person is beaten with a thin cane stick 4 Imitative of the sensation caused by eating something pungent

Prov સોટી વાગે ચમચમ, વિદ્યા આવે ધમધમ Spare the rod, and spoil the child

ચમ-ચમ વું, *v i* To produce a burning sensation in the tongue or skin

ચમ ચમા•ટ, *s m* Same as **ચમ કારો** 2 the flush or rush of energy owing to excitement, sudden activity

ચમરી *s f* [Mar चमरी *f* S चमरु the

beak. See ચાચ] A little bag or pouch with small partitions for holding beetle nut, tobacco, &c, a pocket-case

ચમ-ચી, s f [See ચમ ચો] A small spoon

ચમ-ચો, s m [S चम् Imit, to sip, to drink Or, P चम् to eat+ चेह् dim] A spoon, a ladle

ચમટી, s f [See ચપટી] Same as ચપટી 2 A snap of the fingers, a pinch

ચમટો, s m A hard pinch, a painful squeeze with the thumb and the fingers

ચમ ડ-પોસ, s m [See ચામ-ડુ + પોસ-વુ to nourish, to protect] A covering made of leather to keep off rain-water

ચમ-ડી, s f [See ચામડી] Skin

Prov ચમડી તૂટે, પણ દમડી ન છૂટે (Said of a closefisted miser) He would rather part with his skin than with his money

ચમત્કાર, s m [S fr चमत् Imit of the feeling (See ચમ-ક)+કાર sound or meaning] A wonder, a marvel, a miracle, an astonishing event, circumstance, appearance, &c

Id તેમા ચમત્કાર છે It is a grand sight ચમત્કાર કરવો To perform a miracle ચમત્કાર દેખાડવો-બતાવવો To perform a wonderful act, particularly out of vengeance, to return tit for tat

ચમત્કારિક, } ચમત્કારી, } adj Wonderful, astonishing, miraculous, surprising; marvellous

ચમન, s f [P] A garden, a green landscape 2 Revelry of spirit, high glee or jocundity

Id ચમન કરવુ To enjoy oneself

ચમર, Same as ચમ્મર (1)

ચમર, s m [Generally used in the plural] [See ચમ્મર Or, S चर्म the skin] Courage heart, spirits

ચમ-રખુ, s n [See ચર્મ, ચામ ડું, + રાખ-વુ] The circle of leather, that supports the axle of a spinning wheel

ચમરી, s f [S चामर fr चमरी a kind of wild cow] A fly-driver made of hair, &c 2 A blossom 3 An imitation garland made of silk or wool

ચમસ, s m n [S fr चम to sip] A sacrificial vessel, from which Soma juice is drunk

ચમાર, s m [S चर्मकार fr चर्म skin + कृ to do] A tanner, a leather-dealer, a currier

ચમેલી, Same as ચંપેલી

ચંપક, Same as ચંપો.

ચંપત થ-વું, v i [See ચાપ-વુ ચાપ-વુ, + પંથ way (understood) + થ વુ] To escape, to run away, to start off sharply

ચંપલ, s f [See ચાપ-વુ] A slipper, a sandal

ચંપા-વરણું a l) [See ચંપો + વર્ણ colour] Like the colour of the champā flower, white with faint yellow streaks, beautiful

ચંપા વ વું, v t [Caus of ચાપ-વુ] To get shampooed or pressed

ચંપી, s f Shampooing; kneading

ચંપૂ s n [S] An elaborate and artistic literary composition, in which the same subject is handled in alternating prose and verse

ચંપેલી, s f [See ચંપો] A jasmine flower or tree

ચંપો s m [S चम्पक] A tree bearing yellow fragrant flowers. 2 The flower of this tree

Prov ચંપા, તુજમા ત્રણ ગુણ, રૂપ રંગ ને બાસ પણ તુજમા એક અવગુણ કે, ભ્રમર ન આવે પાસ That greatness is contemptible, which repels those who seek its protection.

ચંબુ, s m [Dh Des. कबु = S शङ्ख a couch, a shell Or, S कम्बू the neck] A vessel with a big belly and a tapering neck

ચંબુ-ડી, s f A small ચંબુ

ચંબેલી, Same as ચંપેલી

ચંમ-ડ, adj [See ચમ-ડી Alluding to the proverb " ચમડી તુટે, પણ દમડી ન છૂટે ", See under ચમ-ડી] Miserly, parsimonious, penurious

ચમ્મર, s n Same as ચમરી 2 Same as ચમર, s m pl

ચંગર-બંધ, s m [See કમર + બંધ બાંધ વુ] A waistband, a girdle 2 a l, Same as

ચંબર-બંધી Tied round the waist

ચંમર-બધ, ચમ્મર-બધી, } *adj* [See ચમ્મર + બધ, બાંધ-વુ] Wearing the ચમ્મર (the insignia of royalty)

ચમર-બધી, *adj* Tied round the waist, wearing a girdle 2 *s f* The state of being tied round the waist, abstinence from sexual intercourse

In ચમ્મર બધીના ચમ્મર વઢાડી નાખે એવા શૂરે Bold and brave enough to terrify the boldest and bravest

ચય *s m* [S *fr* चि to collect] A collection, a heap, a mass; a group 2 An increase

ચયડ-કી, *s f* [See ચટ-કે smart pinching Or, ચિડા-વ-વુ] Joking, a joke (Used in Kthd.)

ચય ણુ કું, *vi* [See ચેળ a desire to scratch Or, See ચેત-ન] To gnash the teeth in sleep

ચર, *s f* [S चर् to go, to move] A moat, a trench 2 A trench or channel, generally 3 A trench dug to make a fire in for cooking (Used in Kthd.)

ચર, *adj*, [S *fr* चर् to move, to go] Moving, movable 2 An epithet for certain mansions of the moon, and for a division of the signs of the zodiac [Whatever is to be accomplished with expedition should be done when the sun or moon is in these signs, but that of which permanency is desired, should not be done when they are in these mansions]

Id ખે-ચર Moving or living in the sky જલ-ચર Moving or living in water; aquatic ભૂ ચર Moving or living on land. વન-ચર Living in a forest

ચર, *s m* [See ચરુ] Food cooked for sacrificial offerings

ચર, *adv* [Imit] Tearing, cutting (of cloth, skin) 2 Imitative of the sound made in tearing or cutting cloth, skin, &c.

ચર-ક, *s f* [See ચર ક વુ] Slimy fœcal matter

ચરક, *s. f* [See ચક્ર, ચક્ર] A game for children, generally known as ગોત્રીલુ (Used in the Kadī Prānt)

ચર-ક-ણું, ચર-કા-ળ, } *adj* [See ચર-ક, ચરક વુ] Frequently passing slimy fœcal matter

ચરક-ણું, Same as સર-ક-ણું (Used in Gohilwāḍ.)

ચરકલી, Same as ચકલી.

ચરકલું, Same as ચકલું

ચરકલો, Same as ચકલો

ચર-ક વું, *v i* [Imit] To discharge a little of slimy fœcal matter with a low sound.

ચરખી-ડો, ચરખો, } *s m* [P चरख़ *Of* ચક્ર] A spinning wheel, a distaff 2 A machine for seeding or cleaning cotton, &c, a gin. 3. A lathe

સુણ, સાહેલી, ચરખીડો તારો રે,
રૂણઝુણી બોલે —પ્રીતમદાસ.

ચરખી, ચરખા, } *s f* A small wheel; a hand-mill

ચરખી-યું, *adj* [See ચરખો] Working in a spinning factory (of men, women, or children) 2 Pertaining to a spinning factory

ચર-ખું, ચર કું, } *adj* [See ચર tearing] Hot or pungent to the taste

ચર-ચર, *s n* [Dh Des. चुरु-चुलि-यं Imit *Of* M. चुर-चुर-णे] Smart, stinging pain.

ચર ચર-વું, *v i*. To make the sound ચરચર 2 To feel a smart or stinging pain

ચર ચ વું, *v t* [S चर्च् to anoint] To anoint, to besmear 2. To discuss, to comment 3 To talk idle slander about

ચરચા, *s f* [S. चर्चा] Cursory or incidental expression, mention 2 Rumour; idle slander 3 Discussion, disputation, remarks

Id ચરચા કરવી-ચલાવવી To discuss, to comment 2 To ventilate (a subject) ચરચા થવી To be made a subject of idle slander; to be slandered

ચરચા-પતરી, ચરચા-પત્રી, } *s m* [+ પત્ર] A correspondent of a newspaper

ચરચા-પત્તર, } s n A letter of news
ચરચા-પત્ર. }
in a newspaper

ચરચા-વું, v i To be talked of or discussed in public

ચર-ડ, adv [Imit Cf ચર tearing] Tearing, cutting, imitating the sound made in tearing or cutting cloth, skin, &c

ચર-ડ-કો, s m The sound made in tearing or cutting cloth or skin Hence, 2 A cutting or tearing sensation in the heart or body 3 Dread, terror 4 Anxiety

ચર-ડ-વું, v t To tear, to cut

ચર-ડ-વો, s m [See ચરૂ, ચર, a pot] A small earthen pot

ચર-ણ, s m [S fr चर् to walk.] The foot 2 A metrical line, a quarter of a શ્લોક, Id ચરણે પડવુ To fall at the feet, to make a bow ચરણની પૂજા કરવી To be obedient ચરણ સેવવા-ધરીને બેસવુ To rely on the support of. ચરણની રજ હોવુ To be quite inferior to

ચર-ણ, s n [See ચર-વુ to feed] A meadow, a pasture 4 Grazing

ચરણ-જીવ, } adj [S चिर-जीविन fr चिरम्
ચરણ-જીવી, }
for a long time + जीव् to live] Long-lived, May you live long ! [A form of address used to younger relations in the family by their elders] 2 s m A son

ચરણ-વું, v t [See ચર, ચર-ડ, tearing] To brand (Used in the Sūrat District)

ચરણ-સ્પર્શ, s m [See ચરણ + સ્પર્શ] Lit Touching the feet (of a venerable person) Hence, 2 The worship of the feet of a venerable person

ચરણામૃત, s n. [S fr.+અમૃત nectar] The nectar of the feet, i e, the water in which the feet of a holy man have been washed

ચરણારવિન્દ, s n [S fr + अरविन्द a lotus] The foot considered as a lotus, the foot of a respectable man, poetically described as being beautiful and delicate

ચરણિ-યો, s m Lit A garment which covers the legs Hence, 2 A woman's petticoat Cf ચણિ-યો

ચીર, ચરણિયા ચપક-વરણા —પ્રેમાનંદ

ચરણો, s m [See ચોરણો] A petticoat

ચરણોદક, s n [S fr + उदक water] Water in, which the feet of a holy man have been washed

ચરણ-સેવા, s f [+ सेवा service] Prostration 2 Service, devotion

ચરંદું, s n [P fr S चर् to walk.] A quadruped, a four footed animal.

ચરપણું, } adj [See કૃપણ] Miserly,
ચરપી, }
parsimonious, penurious

ચરપણ-વેડા, s m pl } [+ વેડા, વૃત્તિ, and
ચરપી-પણુ, s n }
પણુ.] Miserly nature or conduct

ચર-ફડ વું, }
ચર-ભડ-વું, } Same as ચડ-ભડ-વું.
ચર-વડ-વું, }

ચરબી, s f [P Or, S चार्मिका fr चर्म the skin] Fat, grease, tallow 2 Pride, arrogance

ચર-ભક, } s n [See ચરૂ+ભક્ષ-ણ] Lit
ચરુ-ભક્ષ, }
Eating of food prepared for a sacrificial offering Hence, 2 A ceremony performed on the day next after the wedding day

ચર-ભડ-વુ, Same as ચડ-ભડ-વું

તરભડે, ઙરભડે, ગરભડે કશુ થાય,
ચરભડે વહીલ તો, અમીર આમીરશું —વલ્લભ

ચર-ભડા-ટ Same as ચડ-ભડા-ટ

ચરમ, Same as ચર્મ

ચરમ, s m [S कृमि] A kind of worm found in the intestines

ચરમ, adj [S] Last, ultimate

ચરમ, s n. [See તોમર] An iron club

વળતો ખડગ, ચરમ લેઈ દોડિયો, રીસે કાંપ્યો છે અત્ય
—દયારામ

ચરર, } adv [Imit Cf ચર] The sound
ચરરર, }
proceeding from a body under violent rending or tearing

ચર-વળ વું, Same as ચળ-વળ-વુ

ચરવા-દાર, s m [P चरीदन् to graze = S चर् to feed + P दार् keeper fr दाश्तन् to keep =S.धृ,धार्,to keep] A groom, a horse keeper

ચરવી, *s f* [S चरु] A small ચરૂ

ચરવુ *v i* [S चर् to walk] To pasture, to graze, to pick grains 2 To be making money, to be well off

Prov ફરે તે ચરે Diligence is the mistress of success Nothing venture, nothing win

ચરસ, *s m* [See ચડવુ, ચઢવુ, કેફ intoxication, being understood] An intoxicating preparation of *bhũng* 2 Desire, fondness; longing 3 Addictedness

ચરસા-ચરસી, *s f* [See સરસ superior] Competition, rivalry, emulation

ચરાઈ, *s f* [See ચરાવવુ] The price paid for pasturage, or for tending herds at pasture

ચરાઈ, *s f* [See ચાળવુ] The price paid for turning the tiles on the roof of a house

ચરાગ, *s m* [P चिराग] A light, a lamp

ચરાચર, *adj* [S *fr* चर movable + अ चर immovable *fr* अ not + चर् to walk] Movable and immovable 2 *s n* Every created thing, animate or inanimate, the creation, the universe

ચરા-ચરમા સઘીર વિસરે, ગુપ્તપણે અવિધાર
—પ્રેમાનંદ

ચરાણ, *s n* [See ચરવુ, ચાર grass + અરણ્ય, રાન] A pasture land

ચરામણ, } Same as ચરાઈ
ચરામણી, }

ચરાવવુ, *v t* [Caus of ચરવુ, to feed] To tend cattle, to graze, to pasture, to feed 2 To give (money as a bribe)

ચરાળ, *adj* [See ચઢવુ + વાળુ having] Too high for a required purpose

ચરિત, Same as ચરિત્ર

સત્પુરૂષના સમ્યક્ સ્વભાવનુ, ચિત વીસરો, મુનિ, ક્યાંય
—પ્રેમાનંદ

ચરિતાર્થ, *s m* [+ અર્થ] Maintenance, livelihood

ચરિત્ર, *s n* [S *fr* चर् to walk] Actions, deeds, exploits, feats, proceedings, achievements 2 Wile, an artifice, a trick, a dodge, craft, subtlety 3 Conduct 4 Life, biography, history, account

ચરિત્ર-નિરૂપણ, *s n* [+નિરૂપણ telling]Describing the conduct of a man, a biography

ચરી, *s f* [S चर् to walk] An apparatus intended to make a sick animal walk

ચરી, Same as કરી

ચરૂ *s m* [S] Cooked rice sprinkled over with milk or ghee and intended for oblation 2 A large copper pot, a caldron

Id ચરૂ ચઢાવવો To give a feast to a large number of men

ચરૂડી, *s f* A metal jug

ચરેકાટ, Same as ચડેડાટ.

એટલામા તો ચક્ર ચરેડાટ કરતુ જે પરચુ કનિ, કે તેણે સર્વેનો કચ્ચરઘાણ કાઢી નાખ્યો —પ્રેમાનંદ.

ચરેડો, Same as ચરડકો

ચરો, *s m* [See ચરવુ to graze] A pasture-land, a meadow 2 Pasture, grass.

ચર્ચવું, Same as ચરચવું

ચર્ચા, Classical form of ચરચા.

ચર્ચિત, *adj* [S *fr* चर्च् to anoint] Anointed, smeared

ચર્મ, *s n* [S] Hide, skin 2 The bark of a tree

ચર્મ-ચક્ષુ, *s n* [+ ચક્ષુ] The physical eye, as opposed to જ્ઞાન ચક્ષુ The spiritual eye, the thinking power

ચર્યા, *s f* [S *fr* चर् to walk] Customs manners 2 Airs, look 3 Deportment; way 4 Usual conduct, mien 5 The cast of the countenance, the character of the complexion

ચર્વણ, *s n* [S *fr* चर्व् to eat] Grinding between the teeth, rumination, chewing

ચલ, *adj* [S *fr* चल् to move] Active 2 Unsteady 3 Transient, destructible, perishable

ચલકચલાણું, *s n* A game for children, generally known as ભાઈબાઈ ચાળણી (Used in Okhāmandal)

ચલ-ચલ *interj* [See ચાલવુ] Be gone! Be off! 2 Make haste 3 Come along

ચલણ, *s n* Currency 2 Control, check 3 Influence, management 4 Circulation 5 Practice, custom, habit vogue, fashion, mode 6 Power, authority, rule,

7 Conduct

Id ઘરમા એનુ ચલણ સારી પેઠે છે He has the whole direction of the house પોતાનુ ચલણ થતા જ As soon as he got the management in his hand સોનાનુ ચલણ Gold currency.

સગાંનુને કોઇના ચલણુ ના દેખવા,
આતમા ઓળખી આપ ઓનુ —ભોજો.

ચલ ણી, *adj* Current, in circulation

ચલ-ન, *s n* [S *fr* चल् to walk] Walking, going

ચલ ન, Same as ચલ-ણુ.

ચર્ગો ભલો ન કેચિકો, દુહિતા ભલી ન એક,
મંત્રનો ભલો ન બાપકો, જો પ્રભુ રાખે ટેક
—ભાષા

ચલમ, *s f* An earthen pipe used for smoking purposes, a smoking instrument, the upper part of the Hookā, which contains tobacco and fire

ચલા-ઉ, *adj* Passable, that serves the purpose, that may be shifted with

ચલાખા-ચહિયારો, *s m* [See ચલાખો + સહિયારૂ] Buying goods with a joint capital, buying wholesale for a trading company

ચલાખો, *s m* [See ચાર four + આખુ whole] A large piece of cloth of which the four sides are equal

ચલાણી, *s f* A small ચલાણું.

ચલા-ણી, *s f* A game for children, generally known as ભાઈભાઈ ચાલ-ણી (Used in the Barodā Prānt

ચલાણું, *s n* [See ચલ movable + વાસણ, વાડકુ *n* pot] A wooden, metallic, or earthen cup

ચલા મણી, *s f* [See ચાલ-વુ] A ceremony performed on the last day after marriage, in which presents are made by the members of one party to those of the other, and the two parties are free to depart

ચલાવ વું, *v t* [Causal of ચાલ-વુ] To make to proceed, to set in motion 2 To maintain in passage, flow, &c, to direct 3 To move in a course 4 To make current, to set on foot, to establish 5 To keep in action, to make to suit, to work, to conduct; to carry on 6 To make to pass, serve or satisfy, to answer 7 To fire or shoot 8 To act for another 9 To beat, to slap, to thrash, to lift the hand; to pierce, to drive 10 To commence, to begin, to manage, to cause to work

Id તેની જગ્યા ચલાવવી To fill his place તેના વગર ચલાવવુ-ચલાવી લેવું To do without him, to dispense with his presence or his help, to carry out a plan even though he is absent and withholds his help ઘર ચલાવવુ To direct the management of a house 2 To maintain the honour or prestige of the family કાયદો ચલાવવો To enforce a law પોતાનો કાયદો ચલાવવો To enforce one's own will, to exercise arbitrary power સંચો ચલાવવો To set a machine in motion હાથ ચલાવવો To beat બંદુકનો મારો ચલાવવો To keep on firing rifles મોઢુ ચલાવવુ To use abusive language

ચલિ-ત, *adj* [S *fr* चल् to walk] Moving 2 Changed in opinion 3 Fickle-minded

ચલિ-ત-કુંડળી, *s f* [S *fr* + कुण्डल a circle] A horoscope showing which of the stars change their places

ચલિ-યું, *s n* [See ચકી] A sparrow 2 A small bottle

ચલુ-ડો, Same as ચકૂ-ડો

ચલે-ઘો, *s m* [See ચાલ-વુ to move + હાથો handle] A ladle used in cooking (Used in the Surat Dst)

ચલો, *interj* [See ચાલ-વુ] Be off! Begone! 2 Move away! 3 Make way! 4 Come on!

ચલોડો, *s m* [See ચાર four + હાથ a hand] An upper garment used by men, generally four hands in length

ચક્ક્રી, *s f* [Dh Des. & Hem Des. चिर्ग *fr* S चटका = S शकुनिका पक्षी a sparrow *Cf* ચકલી, ચકલો] A hen sparrow

ચલ્લું, *s n* [See ચકલો] A cock sparrow or a hen-sparrow 2 Any small bird

ચલ્લું, *s. n* [S चुलुक] The palm of the hand contracted so as to hold water

ચલ્લુ, *adj* [See ચાલ-વુ] Continuous

uninterrupted, unceasing

ચક્લુક, *adj* [See ચકલુ, or, S चुलक a handful] Mean, low, not deserving or not worthy of notice

ધૃતરાષ્ટ્રે મોકલ્યો ઉલ્લુક,તે તો બોલ્યો વાણી ચક્લુક
—હરિદાસ

ચક્લો, *s m*.[See ચકલો] A cock-sparrow

ચવ, *s f* [See ચાવ•વુ] Taste, relish, perception by the palate, &c 2 Flavour, sapidity, pleasingness, agreeableness 3 Excitement, emulative ardour, an impulse or itching 4.A measure or standard of estimation obtained from a calculation based upon the number or weight of pearls 5 Manners, knowledge, ability, power

ચવ•ડા•વ વું, *v t* To make to eat,to cause to chew

ચવડ, **ચવડું**, } *adj* [See ચાવ•વુ, ચીવટ, or See ચોવડું] Tough, hard, strong

ચવડું, *s m* [See ચોડુ] The part of a plough which enters the soil

ચવ•રા વ-વું, *v t* [Caus of ચાવ વુ *fr* S चर्व् *to eat*] *To cause to bite or swallow* 2 To feed 3 To give as a bribe *Cf* ચવ ડા•વ•વુ

ચવલા, *s m pl* [See ચાવ•વુ] A kind of insect, which eats away stalks of rice plants

ચવ•લી ઓ, *s f pl* [S चतुर्थ fourth part] Two-anna pieces

ચવલો, *s m* [See ચમરી] A kind of broom attached to a stick, carried by Jain ascetics

ચવ•વું, *v t* [Hem Des चवइ = S कथयति he tells, *fr* S कथ् to tell] To narrate, to speak

શિવ સનકાદિક ધમ ચવે, વ્યાપ્યો ચૌદે લોક
—ભાલણ

ચળ્યુ ચવે, તે શાનો કવિ ? —વલ્લભ

ચવ-વેરો, *s m* [See ચાવ•વુ to eat + વેરો a tax.] A tax levied on land and houses

ચવ•વું, *v i* [S च्यु to fall] To experience another birth

ચ-વળ વું, *v i* [See ચળ•વુ + વળ•વુ] To be restless, to be unquiet

ચ-વળા ટ, *s n* [+ વૃત્તિ] Restlessness, disquietude

ચવળો, *s m* [See ચાર four (બાજુએ being nderstood) + વાળ વુ to sweep Or, See ચવલો, ચમરી] A brush or broom with a handle carried by Jain ascetics under their arm

ચવા ણું, Same as **ચવે ણુ**

ચવા•વું, *v t* [Pass of ચાવ•વુ to munch Or, Hem Des. चवेण=S वचनीयम् censurable.] To be censured by the p blic

ચવા ણું, **ચવે•ણું**, **ચવે•ણું**, } *s. n* Dry eatables 2 Parched grain

ચવે•યા, *s m pl* [See ચાવ•વુ] Making mouths, gestures, mockery

ચવો, *s m* [See ચાવ વુ *Cf* ડંખ] A sore on the foot

ચવ્વડ, Same as **ચવડ**

ચશ્મ, *s f* [P = S चक्षु] The eye

ચશ્મા, *s n pl* **ચશ્મા**, *s m pl* } Spectacles,eye-glasses

Id ચશ્મા આવવા To have weak sight; to be required to wear spectacles ચશ્મા ઠેકાણે ન હોવા To have lost one's temper

ચશ્મા, *s m pl* [P] A spring of water, a fountain

ચશ્મી કોર, *s f* [+ કોર] A border (of a garment), in which figures are painted or woven in the form of eyes

ચશ્મે-ધાબ, *adj* [+ ધાબુ] Stone blind, perfectly blind

ચશ્મે-સુલાખ, *adj* [+ સુલાખ] Having a defect in the eyes

ચસ ક, *s f* [See ચસ કો] A throbbing pain, a shooting pain

Id ચસક આવવી-મારવી-લાગવી To feel a throbbing or shooting pain

ચસ ક વું, *v i* [See ખસ વુ] To move 2 To be demented

ચસ કા વું, *v i* To be moved out of place or dislocated (of a bone).

ચસ•કો, *s m* [S चष् to drink *Cf* તૃષ્ણા] A desire,a craving 2 Bragging 3 Coquetry 4 [See ચસ ક] Pain, a shooting pain, a smarting pain

ચસ-ચસાટ, *adv* [See ચસવુ + વૃત્તિ] Tightly

ચસમ-પોસી, *s f* [See ચશ્મા + પોસવુ] Connivance

ચસમું, *s n* *Sing* of ચશ્માં.

ચસવું, ચસી-જવું, } *v i* [Imit *Cf* ઠસવુ, ખસવુ] To fail, to sink 2 To be lost, to become almost dead and breathless, to die

ચહકવુ, Same as ચાહવુ

ચહુંદા, *adj* [See ચાર *fr* S four + P दा a suffix showing "time," here used to show "place"=S धा suffix showing manner] In all places, sides, or directions.

ચહુંદા અગ્નિ લગાવી દીધ, બળી રિપુની દાણ
—દયારામ

ચહુવાણ, *adj* [See ચાર, ચો, four +આણ, આજ્ઞા, command] An appellation of one of the noblest and bravest tribes of Rajputs

ચળ, *adj* [S चल *fr* चल् to walk] Transitory, fugitive, movable, passing away, not fixed or stationary, in motion 2 *s f* Scratching sensation, itching

ચળક *s f* [Imit] Brightness, glitter

ચળક-ચળક, *adv* Brightly shining

ચળકતુ, *adj*.Shining, glittering, gleaming, brilliant, bright

ચળકવું, *v i* To shine, to glitter, to glisten, to gleam

ચળકાટ, *s m* [+ વૃત્તિ] Lustre, brilliancy, radiance, splendour, refulgence, brightness, glitter, gleam

ચળકારો, *s m* [See ચળક + કાર] Brightness, splendour 2 A flash of light

ચળકી, *s f* Same as ચળકાટ

ચળકી-બંધ, *adj* [+ S बन्ध to bind] New and bright (of coins, &c)

ચળણ, *s n* [See ચલણ] Passing of coins, currency 3 Practice, conduct 4 Rule, power, authority 5 Prevalence 6 Departing 7 Habit custom

ળણી, Same as ચલણી

ચળવણી, *s f* [See ચલાવવુ] Change of place

ચળ-વળ, *s f* [See ચળ વળ વુ] Restlessness, unsettled state, disquietude, uneasiness, fidgetiness 2 Movement; disturbance

ચળ-વળવુ, *v i* [See ચાલવુ + વળવુ] To be restless, to turn and toss about

ચળ-વળાટ, *s m* Same as ચળવળ.

ચળવુ, *v i* [S चल् to walk, to wander] To move away from, to shake. 2 To be infatuated 3 To swerve from the right path

Id વચનથી ચળવુ To break one's promise પાતિવ્રત્યથી ચળવુ To swerve from the vow of chastity (of a woman) અક્કલ ચળવી To go astray (of one's reason) અક્કલથી ચળવુ To lose one's reason ચળી જવુ To transgress the limits of good conduct, politeness, or modesty

ત્યારે મહાદેવે માધવને કહ્યુ રે,ના, ના, હુ નહિ ચળુ લગાર.
—દયારામ

ચળાઉ, *adj* [+ વૃત્તિ] Transgressing the limits of good conduct, politeness, or modesty, insolent, imprudent 2 Foolish; idiotic, mad (Used in Kṭhḍ)

ચળાઉં, Same as ચળામણી

ચળાચળ, *adj* S चलाचल *fr* चल् to walk + अ not and चल्] Movable and stationary 2 Animate and inanimate See ચરાચર.

ચળામણ,*s n* Same as ચળામણી 2 The refuse obtained by sifting corn flower, &c

Id એના કામમા ચળામણ શુ નિકળે ? There is nothing that can be rejected in his work His work is always perfect

ચળામણી, *s f* [See ચળાવવુ, 2] The wages for turning tiles on the roof of a house

ચળાવવુ, *v t* [Caus of ચળવુ] To lead astray, to cause to swerve from the right path

ચળાવવું, *v t* [Caus of ચાળવુ] To have the tiles on a roof turned, to engage (a man) to turn the tiles on the roof of a house

ચળિત, Same as ચલિત

ચળિયેલ, Same as ચળેલ

ચળિયાં, *s n pl* [See કળી, *Cf* કળીના લાડુ Or, See ચાળવુ] Hard pieces of the materials of which sweet balls ((લાડુ)are

made (Used in the Hālār Print)

ચળિ-યા પુતળિ-યા, *s n pl* [See ચકિ-યુ, ચકલુ, a bird + પુતળુ] The flowers or blossoms of wheat (Used in Kṭhd)

ચળુ કરવું, } ચળુ દેવું, } *v t* [चलक a cavity or hollow of the hand formed by contracting the fingers, the quantity of water contained in such a cavity + કરવુ, દેવુ] To wash the mouth after eating

છવન જમીને, રે, ચળુ કરો નાથ,
ચંદન ગોરેશું, રે, ધોતરાવુ હાથ —પ્રેમાનંદ

ચળુ પાણી, *s n* [+ પાણી] Water used in washing the mouth after eating

ચળે લ, } ચળે-લું, } *adj* [See ચળિ ત] Having an unsound mind, weak minded 2 Having a wavering mind 3 Gone astray 4 Apostate 5 Moving or moved from the proper place

ચાંઈ, *s f* [See ચાંદ લો] A small mark made with a pigment on the forehead or between the eye brows

ચાઈ, *adj* [Imit] Ashamed, abashed

ચાઈ, Vulgar form of ક્યાંઈ or ક્યાંય

ચાક-લુ, Same as ચોઢ લુ

ચાખડ, *adj* [See ચાચડ] Poor, wretched (Used in Jhālāwāḍ)

ચાખડા ઈ, *s f* Poverty (in Jhālāwād)

ચાગળું, *s n* [See ચાર four + આગળી] The hollow of the palm 2 The quantity of water, &c, contained in such a hollow 3 *adj* A little

Id ચપટી ચાગળુ દાણા A snatch or handful of grain ચાગળુ પાણી પણ પાસ એવો નથી He is very miserly He would give away nothing that he can call his own

ચાગી, *adj* [P चंगा good] A species of good horses

ચાચ, *s f* [S चञ्चु] A beak, a bill 2 The projecting front of a turban

Id. ચાચ મારવી To peck at with the bill 2 To interfere with another person's business 3 To dip in, to get a superficial knowledge about ચાચ બોળવી નહિ-ખૂપવી નહિ To get no access to 2 To get no knowledge of ચાચે ચડવુ To be the subject of popular talk. 2 To be the subject of unfavourable comment of the people ચાચમા લેવુ To hold firmly in one's power, and to threaten to kill

નહિ તો ગઢ લક લૂટયો, જનો આપ હાલ ખૂટ્યો,
જળ રામ નામ, હાલ લિયો ચાચમેં —શામળભટ.

ચાચડ, } ચચિણ, } *s m* A flea

Id ચાચડની પેઠે ચોળી નાખવુ To easily crush and put to death

ચાચલ્ય, Same as ચાઞ્ચલ્ય

ચાચ વો, *s m* A pirate

ચાચવો, *s m* [See ચાચ + P वा dim] A hoe

ચાચિ યો, *s m* [See ચાચ] An individual of a community who wear long pointed turbans

ચાચિ-યો, *s m* A pirate

ચાન્ચુ, *s n* [Imit] Any sound, the least sound

ચાટી, *s f* [S शाठ्य roguery *fr* શઠ a rogue] Foppishness, empty pride, undue elation of mind (Used in Kṭhḍ.)

ચાદ, *s m* [See ચદ્ર] The moon 2. A medal

ચાદરણુ, } ચાદર-ણું, } *s n* Moonlight 2 A little quantity or time

Prov ચાર દિવસનુ ચાદરણુ Pleasures have a short life

ચાદ-ની, } ચાદર-ણી, } *s f* [See ચદની, ચદર-વો] Moonshine, the light of the planets. 2 An awning 3 A star, a planet

ચાર દિવસની ચાદની, જતા નહિ લાગે વાર રે
—દયારામ.

ચાંદ-બીજ, *s f* [See ચાદ + બીજ] The second day in the bright fortnight of a lunar month, the new-moon day

ચાદર-ડાં, *s n pl* The stars and planets

ચાદર ણું, Same as ચાંદ-ળૂણું

ચાદ-રાત, *s f* [See ચાદ + રાત] The night, on which the new moon is seen

ચાંદરૂ, *adj* [See ચંદ્ર] Having white spots

ચાંદ઼લિ઼યો, *s m* The moon (so called out of endearment)

Id તેમણે ચાદલિયો ચુડી લીધો They have secured the best thing of the lot

ચાંદ લો, *s m* [See ચાલ્લો] A round sign made on the forehead 2 A present of money on a marriage occassion

Id ચાદલે ચઢ઼ુંટવુ To be inseparably attached to, to be destined

દયા પ્રભુને કરવો ઘટે હમારે ચાદલો,
તે મોકલવાનો પ્રાણ કર્યા છે તેયાર —દયારામ

ચાદ઼વુ, *s n* [*Cf* Derivation of Eng Lunatic *fr* L. Luna the moon] Lunacy 2 Innocent and merry tricks, pranks 3 *adj* Lunatic 4 Tricksy, prankish, frolicsome

ચાદા઼એ઼લું, } *adj* [See ચાદુ] Marked
ચાંદા઼ય઼લું, } with signs of decomposition, decomposed

ચાંદ્રા઼યણ, Same as ચાન્દ્રાયણ

ચાદી, *s f* Pure silver, silver bullion, silver 2 Ashes as white as pure silver 3 Syphilis 4 *adj* Pure

Id ચાદી કરવી To reduce to white ashes 2 To ruin completety

ચાંદું, *s n* An ulcer having a round shape 2 A spot, a stigma 3 A fault

Id ચાદા જોવાં-ખોળવા To make a search for others' faults 2 To be fault-finding

ચાંદો, *s m* The moon

કાગ તણા કુટમની હોય, તે જનના ચાદા જુવે
—છોટમ

ચાંપ઼ટ, *s f* [See ચાંપ઼વુ] A clasp, a fastening 2 A lock 3 The lock of a gun 4 The key of a machine 5 A screw-press 6 A fish hook, an angle 7 An instrument of torture 8 Restraint, control 9 Influence, authority 10 Instigation

Id ચાપ દેવી To fasten with a clasp 2 To instigate ચાપ રાખવી To be careful about, to take care of ચાપમા લેવુ-રાખવું To bring under one's control; to keep under one's influence ચાપ ચઢાવવી To cock a gun

ચાપણ, } *s f* Squeezing, compression
ચાપણી, } 2 Instigation 3 Influence; pressure

ચાંપણિ઼યું, *s n* The upper piece of the frame of a door, which presses down upon the two side-pieces

ચાંપ઼ણું, *s n* A part of a weaver's loom, which is pressed down (Generally used in the plural, as ચાપણા)

ચાપ઼તી, *s f* Injunction, warning, strict instruction.

ચાંપ઼તું, *adj* Authoritative 2 Strict, rigorous 3 Vigorous

Id ચાપતા ઉપાય Rigorous or drastic measures

ચાપલા વેડા, *s m pl* [See ચાપલુ + વેડા, વૃત્તિ] Punctiliousness, over-nicety

ચાપ઼લું, *adj* Punctilious; over-nice, fastidious 2 Worn away or twisted on one side, awry (of shoes) 3 Having the soles of the feet flat so as to wholly touch the ground in walking

ચાંપ઼વું, *v t* [P चस्पीदन् to press, to stick Or, S चम्प् to go, to move] To press, to compress, to squeeze 2 To knead the limbs, to shampoo 3 To crush, to tread 4 To thrust, to cram (of food, &c) 5 To try the strength of, to sound 6 To bribe, to give a bribe to 7 To thrash, to pommel 8 To feel and press in order to discover the seat of a disease 9 To feel and grope about

Id શરીર-માથું-પગ-ચાપ૰ To shampoo the body, &c પગે ચાપવુ To trample upon. ચાપી જોવુ To try, to sound ચાપીને ચાલવુ To walk quickly ચાપીને બોલવુ To speak so as to bring under control, to speak authoritatively જામગરી ચાપવી To light the touch-hole of a gun or musket 2 To excite (persons) to quarrel ચાપીને ખાવુ To cram with food, to eat to excess ચાપી ઘાલવુ-દેવુ To push into a corner બે પૈસા ચાપવા To give a bribe ગજવુ ચાપવુ To feel one's pocket 2 To try to exact money from ચાપીને Quickly

ચાપી પેહેરે મોજડી, ચાપી લેવરાવે નખ,
ચાપી પેહેરે પાઘડી, એ ત્રણે ચાણુસરન્યા દખ
—અખા.

ચાંપું, *s n* [See ચપો] The seed of the jack-fruit (ફણસ) 2 A kind of fragrant flower, or the tree bearing it 3 A pearl in a nosering 4 A gold or silver head ornament worn by women

ચાંદી-વહેવાર, *s m* [See ચાંદલો + વહેવાર] The practice of making and receiving presents on such occasions as marriage festivities, &c in a family 2 Friendship between families, familiarity

ચાલ્લો, *s m* [See ચાંદ્લો] A mark made on the forehead 2 A nuptial present 3 A present of money on any festive occasion.

Id ચાલ્લો કરવો To make an auspicious mark on the forehead 2 To make an agreement of marriage 3 To make a present on an auspicious occasion 4 To put to a loss (by euphemy) ચાલ્લો ચોડવો To declare a sentence either of fine or imprisonment

ચા, *s f & m* [P] Tea

Id ચા પીવી-પીવુ હોવુ To go wrong (of clock or watch), *e g*, તમારી ઘડીયાળ ચા પીએ Your clock or watch goes wrong

ચા, } *s m* [See ચાહવુ] Love, affection *Cf* ચાહના
ચાહ,

ચાઉસ, *s m* [P] The head of a certain number of soldiers, a jamedār

ચાક, *s m* [Dh Des चक्क *fr* S चक्र] A wheel, a potter's wheel, a millstone 2 An ornament worn in the hair by women 3 A rotatory motion

Id ચાક આપવો-દેવો To give a rotatory motion, to turn round & round ચાક લેવો To turn round, to rotate ચાકે ચડવુ To be exposed to ridicule, to be ridiculed 2 To be revolutionized 3 To be destroyed 4 To be unsteady, to be transitory, to be perishable માથુ ચાક ચડવુ હોય તેમ As if one's head were turning round, being giddy

Prov ચાક ઉપર પૈડો,પડો ઉતરશે કે ગાગર (તેનો દેવ ઉપર આધારછે) No one can positively say what the result will be while the causes are yet working

ચાક, *s m* [Eng *Chalk fr* Lat calx Chalk

ચાક, *adv* [See ચક ચકિત] Bright

Id ચાક કરવુ To brighten, to polish 2 To arouse, to shake off the dullness of 3 To excite, to put one on one's guard દીવો ચાક કરવો To make a lamp brighter (by snuffing) ચાક થવુ To be made bright 2 To be aroused

ચાકટ, } Same as ચાકળ
ચાકળુ,

ચાક-ચાક, } *adj* [See ચાક bright + ચાક, માક, redup] Bright 2 Clever; sharp
ચાક-માક,

ચા-કર, *s m* [P *fr* चक् anything *fr* S किम्, क, anything + P कर्दन् *fr* S कृ, कर्तम, to do *Cf* S किंकर] A servant, a domestic, an attendant; a menial, a slave

Id ચાકર નફર *s m pl* Servants and the like; any one of a class of menials (Used in contempt)

Prov ચાકરને ઘેર ચુકર ને ચુકરને ઘેર નફર ઘણા Too many cooks spoil the broth ચાકરને શેઠ ઘણા, ને શેઠને ચાકર ઘણા If a master won't stick to his servants, the servants will find other masters. ચાકર એવા ઠાકર (શેઠ) Like servant, like master ચાકર તે ચાકર A hireling is a hireling The work of a hireling cannot be expected to be as good as that of an interested person

ચા-કર ડી, *s f* A maid servant, a female servant

ચાકરિ-યાત, *adj* [See ચાકરી + વૃત્તિ] Engaged in service 2 Working as a servant.

Id ચાકરિયાત માણસ-આદમી A servant.

ચાકરિ યું, *s n* Lands, &c, given in return for service done to a whole village

ચા-કરી, *s f* [See ચા કર] Service, the pay of a servant, duty, employment, attendance, one's proper business or work

Id ચાકરી કરવી To serve, to wait upon માંદા માણસની ચાકરી કરવી To nurse a sick man ચાકરી મળવી To be employed -ની ચાકરીમા રહે . -ની ચાકરીએ રહેવુ-ની ચાકરીએ રહેવુ To be employed as a servant of ચાકરીમા રાખવુ [illegible]

mploy as a servant કઠણુ ચાકરી Hard service ચાકરી-ચોર Avoiding work or one's own uty—of a servant

Prov ચાકરી વિના ભાખરી નહિ ચાકરી કરે, તે ભાખરી પામે No gains without pains He that oth not work shall not eat No sweat, no weet ચાકરી સબળે ચાકરી The position of a ervant is very hard

ચાક•ડો, s m [See ચાક, ચક્ર] A water-heel, the Persian wheel

ચાક•ણ, ચાક•ણો•ણ } s f A kind of snake which, hen coiled, appears like a wheel

ચાક•ળી, s f A small pot used on auspicious occasions

ચાક•ળો, s m [See ચાક•ડો] A circular eat made of leather 2 A water-wheel A small water pot

ચાકી, s f. A circular and flat piece xed in the axle of a wheel 2 A round attish gourd, a pumpkin

ચાકુ, s m n [See ચપ્પુ] A penknife

ચાકું, s n [See ચક] Any large thick ice 2 A thick roundish mass

ચા-ખડી, s f [See ચાર+ખડુ Or P चेर् im + S खट्वा a cot, Cf Mar खडावा] A ooden shoe, a patten, a clog (Generally sed in the plural)

ચાખડીઓ પેહેરીને, મંદિરે એમ ચાલો.—પ્રેમાનંદ

ચાખ ણું, s n [See ચાખ•વુ] Pickles Used in the Surat Dst)

ચાખ•વું, v t [S चष् to drink] To taste, relish 2 To experience 3 To appreciate 4 To smack, to try the flavour of

ચાખ•ળિ•યો, ચાખ ળો, } Same as ચાક•ળો

ચાગલુ, ચા ગુ, } adj [See ચંગ, Mar चागलें fr चंग, ચગ, good, handsome; or ચાર four + ગળ•વુ o filter] Pretending to be very clean, pure, r holy (Used in Gohilwad) 2 Foolish ut striving to be accounted shrewd or nowing (Used in Kthd.) 3 Darling, ondled, indulged (Used in Halar)

ચાગા-ચુશું adj Idiotic, wanting in common sense (Used in Kthd.)

ચાચર, s m [S चत्वर] A square, a court-yard

ચાચરિ•યાં, s n pl The attendants of the guardian deity of a street

ચાચડું, s n The forehead (Used in Jhalawad)

ચાચા, pl of ચાચો

ચાચો, s m [See કાકો] An uncle

ચાઞ્ચલ્ય, s n [S fr ચઞ્ચલ, ચંચલ] Unsteadiness, fickleness, transitoriness 2 Activity 3 Cleverness

ચાટ, s m [S चाट a cheat fr चट् to pierce, to injure, to kill Or, S चाटु sweet] A cheat who wins confidence and then deceives 2 A person who is refuted in arguments 3 A person who is put to shame

Id ચાટ પાડો To prove (a person) to be a rogue તેને ચાટ પાડે છે He makes him feel ridiculous

ચાટ, s f A slab of stone with a hole scooped in it, in which is collected the refuse of food for the use of cattle and dogs

Id કુતરાની ચાટ A hollow made in a slab of stone, into which is thrown refuse of food for the use of dogs

ચાટ•કો, Same as ચટ•કો

ચાટ•ણિ•યું, adj [See ચાટ•વુ, ચાખ•વુ, to lick] Accustomed to obtain bribes

ચાટ•ણું, s n [See ચાટ•વુ] A lambative or linctus 2 A form of medicine, an electuary or bolus

ચાટ•લું, s n [See ચાટ a slab+લું dim] A mirror, a looking glass

ચાટ•લુ, s n. [See ચાટ a slab of stone+લુ dim] A square nugget of gold or silver

ચાટ લો, s m [See ચાટ•લુ] A rupee (spoken of in contempt or disgust)

ચાટ•વું, v t [Hem Des चड्डइ = S भुङ्क्ते he eats, fr S चाट् to cause to stick fr S चट् to stick, or S चष् to drink] To lap, to lick 2 To take down, to swallow, to get down

ચાટવો, s m A wooden ladle, a large spoon made of wood 2 arwcdeo Aon

ચાટુ, } s f [S चाटु sweet + ઉક્તિ]
ચાટૂક્તિ, }
Pleasing or agreeable words, flattery

ચાટુડી, adj f [S चाटु sweet talk Or, See ચાતુર્ય, ચાતુરી, ચતુર] Loquacious (of a woman) 2 Pretending to be wise (of a woman)

ચાટુ ડી, s f [See ચાટુ or ચાટવુ] An instrument of silver or of other metal having the form of a ladle about a finger in length, used in removing wax or matter from the ear

ચાટુડો, adj m [See ચાટુ ડી] Loquacious (of a man) 2 Pretending to be wise (of a man)

ચાટો, s m Same as ચાટ ણુ

ચાઠું, s n [See ચામ ડું] The mark of a sore or boil on the skin, a scar 2 An open ulcer

ચાડ, s f [See ચાટવુ to lick, or ચાટુ pleasing words] Anxiety, care, heed

ચાડ-ણુ, s n, [+ રખુ રાખવુ] A body of watchmen in a village

ચાડ-અર્રી, }
ચાડ-ચોરી, } s f [+ સળી a stick] A
ચાડ-હરી, }
peg driven in the ground to hold a tent, &c firm & erect (Used in Kthd).

ચાડિ-યું, adj [Cf Mar चहाड a tell tale fr S चाटु sweet-speaking See ચાડવુ, ચડાવુ + ઇ, ઇ, dim See ચાડી or ચાવવુ + ઇ, ઇ dim] Addicted to slandering other persons, slandering, tale bearing, calumniating.

ચાડિ યે ણુ, Fem of ચાડિયો

ચાડિયો, s m [See ચાડી] A slanderer, a backbiter, a calumniator, a tell tale; a tale bearer 2 A thin fleshless person 3 An ugly representation of a notorious wicked person, exposed in a village at a prominent place a Guy Fawkes 4 An image of a a person held up to public ridicule 5 A scare-crow placed in a field to frighten away birds, beasts, &c, that would eat up the crop

ચાડી, s f [Hem Des चाडो=S मायावी deceitful fr S चाटु sweet] Calumny, evil report, defamation slander, tale bearing backbiting

Id ચાડી ખાવી & ચીડી To backbite, to revile the absent ચાડી ચુગલી Malicious babbling of another's misdeeds or foibles, inventing and telling tales of another's misdeeds or foibles

ચાડી-ખોર, adj [See ચાડી + P ख़ोर् fond of fr खुर्दन् to eat] Same as ચાડિયો

ચાડું s n [See ડાચુ the mouth (spoken of in contempt) by transposition of letters] The mouth the face (spoken of in contempt) 2 The cavity or hollow at the end of a spoon 3 A saucer shaped vessel forming a part of a lamp-stand, a lamp-stand

ચાણક્ય, } s n [S चाणक्य name of a
ચાણક્ય, }
clever statesman] A work on politics.

ચાણ્ડાળ, Same as ચણ્ડાળ, ચડાળ

ચાણ્ડાળ-ણી, } Same as ચણ્ડાળ-ણ,
ચાણ્ડાળ ણુ, }
ચંડાળણુ.

ચાતક, s n [S] A bird supposed to drink water only from the clouds

ચાતર મ, s n [S चातुर्यम् See ચાતુર્ય] Arbitration, investigation of a matter in dispute by an assembly of arbitrators 2 The judgment or decision of a matter by arbitrators (Used in the Surat Dst)

ચાતર વું, v t [S चर् to walk] To move away, to stand or sneak away, to stir 2 To depart, to deviate from 3 To bring

આગળ થઈ કોઈ આવિયુ, જતી ફરતો ત્યાર ચાતરે
ચાલે તો ડગ કેમ ચાતરે, જેના માથા ઉપર રસાળ રે
—ભોજેભગત

ચાતરી, s f The axle of a spinning wheel

ચાતુર, Same as ચતુર Clever

ચાતુર-માસ, s n [S चातुर्मास्य fr चतुर् four + मास a month] A period of four months 2 The rainy season, July to October

ચાતુરી, s f [S चातुर्य fr चतुर clever] Ingenuity, cleverness, [illegible]

ચાતુર્ય, *s n* Sansk form of ચાતુરી

ચાતુર્વેદી, *adj* [S *fr* चतुर् four + वेद the Vedas, See વેદ] Studying or learned in the four Vedas

ચાદર, *s f* [P चदर् *fr* S छद् to cover] A sheet for a bed 2 A blanket, a sheet of cloth

id ચાદર ઓઢાડવી-નાખવી Lit To place a sheet on or over (a person) 2 To perform a ceremony by placing a sheet of cloth or a robe of office over a person—particularly the ceremony of investing a pupil of a holy man or priest with the robe of his spiritual preceptor, and appointing the pupil as heir to the preceptorship 3 To invest with an office 4 To make a recluse of 5 (Ironical) To divest one of all one's worldly belongings, to impoverish, to ruin ચાદર ઓઢવી To become insolvent ચાદરમા પાચશેરી ઘાલી મારવુ To beat in such a way that other people may not know of it.

ચાદર-પાટ, *s m* [See ચાદર+S पट cloth] Cloth broad enough to be useful as a sheet for a bed

ચા-દાની, *s f* [See ચા +P દાની holding] A kettle for boiling tea

ચાનક, *s f* [See ચાહક, or ચિત, ચૈતન્ય, ચાહેના] Care, salutory advice, admonition, warning

ચાન-ડી, *s f* [See ચાદ + ડી dim] A small baked cake

ચાનડુ, *s n* A small ચાનડી 2 A little boy

ચાન્દ્રાયણ, *s n* [S *fr* चन्द्र the moon + अयन motion] An expiatory observance regulated by the moon's waxing and waning In this observance the quantity of food taken on the day of full moon is sixteen mouthfuls, and is reduced by one mouthful every following day during the waning of the moon, until on the day of new-moon no food is taken, it is then increased by one mouthful every following day during the waxing of the moon, until it reaches sixteen mouthfuls on the day of full-moon

ચાપ, *s n* [S] A bow, an instrument for shooting arrows

ચાપ, *s f* Corruption of ચાંપ

ચાપકો, ચાપખો, } Same as ચાબક

ચાપટ, Same as ચપટ

ચાપટિ-યું, *s n* [See ચપટ, ચપટું] A flat kind of diamond, generally of a yellowish colour

ચાપા-ચિપ, *s f* [See ચાપ-વુ] Making up with minute care, a nice arrangement, fastidiousness 2 The habit of delaying, procrastination 3 Botheration, tediousness

ચાપા-ચિપિ યુ, *adj* Nice or careful in arranging, fastidious 2 Causing delay 3 Tedious.

ચાપ-ડો, *s m* [See ચાંપ-વુ] A clasp

ચાપ-લુસી, *s f* [See ચાપ-વુ + લુછવુ, લોટવુ] Flattery, fawning

ચાપુ, *s m & n* [See ચપ્પુ કાપ-વુ] A knife, a penknife

ચાબક, ચાબુક, ચાબખ, } *s f* [P चाबुक्] A whip, a horse-whip

ચાબખો, *s m* A mild correction 2 An instructive poem

ચાબુક-સ્વાર, *s m* [+ અસ્વાર સ્વાર] A rider, a jockey, a skilful rider 2 A horse-breaker

ચામ, *s n* [S चर्म] Leather (Used in poetry)

ચામ-ખેડુ, *s n* [See ચામ-ડું skin + ખેડ-વુ to plough) A magician's bag or wand

ચામ-ચિડિ યુ, ચામા-ચિડિ-યું, } *s n* [See ચામ, ચામડી, + ચિડ-યુ a bird.] The leather winged bat

ચામ-ચોરી, *s f* [See ચામ-ડી + ચોરી theft] Adultery, illicit intercourse between persons of different sexes

ચામ-જૂ *s f* [+ જૂ] A louse which sticks to the skin

Prov તે મને ચામજૂની પેઠે વળગ્યો છે He does not cease to trouble me, *i e*, He follows me wherever I go

ચામ-ડી, *adj f* Fault-finding (a woman)

ચામ ડુ, s n [See ચામડી] Same as ચામડું

ચામ ડિ યો, s m One who takes off the skin of dead animals

Prov ચામડિયા, બધ અર્થે કે સહી ? A tanner must put up with bad smells, i e, A work man must put up with the inconveniences and discomforts of his work

ચામડી, s f [Dh Des चम्म fr S चर्म] The skin 2 Hide; leather 3 The bark of a tree or of a fruit

Id ચામડી જવી To lose one's skin (by disease) 2 To be punished severely ચામડી આવે છે New skin forms ચામડી ઉતારી નાખવી Lit To take off the skin Hence, 2 To flay 3 To lash, to whip 4 To punish severely -ની ચામડી ચુંથવી To expose the wicked deeds of See N B under ચામ ડું

ચામડું, s n The skin 2 Hide 2 Leather

Id ચામડું તોડી નાખવું To beat severely, to beat to death ચામડું ચુંથવું To thrash the husk 2 To take useless trouble 3 To commit adultery ચામડું ચુંથાવું To be exposed to the tender mercy of wind, air, heat beasts, and birds (of a dead body) ચામડું ખરાબ થવું To be beaten or thrashed ચામડાનું તાળું A respectable elderly woman, who is able to take care of the affairs of the family and exercises a check over the younger members ચામડાનું નાણું A government currency-note or loan-bond ચામડાની નોટ વટાવવી To take money for giving away a daughter in marriage ચામડાની નોટ વટાવવી, ચામડાનું નાણું ચલાવવું To commit adultery for money (said of a woman) ચામડાની જીભ છે The tongue can easily roll about in talking, i e, The tongue is liable to speak a lie

N B – ચામડી is thin and delicate, and ચામડું is thick and rough

ચામર, s m & f [S fr चमरी a kind of cow] A fly driver 2 A kind of metre or poetical composition, the letters in which can be written in the form of a ચામર (a fly-driver)

ચામ-રસ, s m [See ચામ ડી + રસ] Carnal pleasure, sexual enjoyment

Prov આમરસ ને ચામરસ (બે સરખા) Mango juice and carnal pleasure are equally enticing

ચામા-ચિડિ યું, Same as ચામ-ચિમડિયું

ચામા-ચેડું, s f A large kind of mouse 2 Same as ચામા-ચિડિયું.

ચામુંડા, s f [S चामुण्डा Name of the goddess who killed the monsters शुम्भ and निशुम्भ] Name of a goddess 2 A woman in her angry mood

ચામોડિયું, adj [See ચાગોટી] Coquettish 2 Prankish

ચામોદી, s f [See ચામડી + મોદ joy] Haughtiness; arrogance 2 Coquetry 3 Amorous blandishments

ચાયળી, Same as ચારળી, ચાગળી

ચાય ના, Same as ચાયે ના

ચાર, adj [S चतुर्] Four 2 Any moderate number or quantity

Id ચાર ખાણ The four great divisions of animals, viz અંડજ born from eggs, ઉદ્ભિજ્જ born by germination; સ્વેદજ born from sweat or warm vapour, and જરાયુજ viviparous ચાર ખૂણ The four corners 2 The whole earth ચાર દાણા Lit Four grains 2 A small quantity of corn તેનામાં ચાર દાણા એ નથી He has no common sense 2 He is an idiot ચાર ધામ The four great holy places in the four directions in India, viz, જગન્નાથ પુરી in the East, સેતુ બંધ રામેશ્વર in the South, દ્વારકા in the West, and બદરી કેદાર in the North ચાર પદાર્થ The four great objects of life, viz, ધર્મ Religious merit, અર્થ Worldly objects, કામ Desire (wealth), and મોક્ષ Final emancipation તેના એના ઉપર ચાર હાથ છે This man enjoys that man's full favour તે ચાર પૈસે સુખી છે He enjoys a competency, He is rich ચાર માણસમાં વિચારીને બોલવું One must be careful about what one says in the presence of a large number of men ચાર લોકમાં ગણાવું To be respected among the people 2 To be counted as one of the Upper Ten ચાર વાત કરીને ચાલીશ I shall dismiss him in a few words ચાર [illegible]

થોડાને માટે For a few days false gain ચાર આંખ Very circumspect or watchful ચાર આંખો કરવી To have an angry look ચાર આંખો થવી To be angry 2 To envy 3 To meet face to face 4 To be mad ચાર હાથ કરવા To make haste 2 To get another to help oneself ચારે હાથ હેઠા પડવા To lose support or patronage 2 To be disappointed ચારે ચોરે At all times

Prov ચાર દહાડાનુ ચાંદરણુ, ને ફેર અંધારી રાત A few days of pleasure are succeeded by a long period of misery ચાર મળે ચોટલા, ન ઉઠમા વાળે ચોટલા Too many cooks spoil the broth ચાર કાનની વાત છ કાને ન કરવા દેવી Don't repeat among strangers what you hear among friends ચાર ચાર ગાઉ ચાલતા લાખ પણ જવાય Step by step one goes very far

ચાર, *s f* [See ચાર 3 Or, Dh Drs ચાર = S प्रियाल name of a plant] Green grass

ચાર, *s m* [S *fr* चर् to walk] A secret messenger, a scout

ચાર-કણુ, *s n* [See ચાર grass + કણ a particle] A preparation of coarse ground grain boiled to serve as food for cattle

ચાર-ખાની, *s f* [See ચાર four + खण्ड a piece of cloth] A kind of chequered cotton cloth

ચાર-જામો, *s m* [+ જામો] A saddle composed of four folds of cloth

ચારટ, } ચારઠ, } *s f* [Eng *Chariot*] A chariot, a kind of horse-carriage

ચારણ, *s m* [S] A panegyrist a bard 2 Name of a Hindu caste 3 An individual of this caste

ચારણી, *s f* [See ચારણ] The dialect of the ચારણ community

ચારણી, *s f* [See ચાળણી] A sieve

Prov ચારણીમા પાણી ભરવુ To store up water in a sieve 2 To undertake to do a fruitless work ચારણીનો ગુણ કરવો તાજ, સુપડા ગુણ મહેવાનુ કાજ Do as the bee does with the rose, take the honey and leave the thorn

ચાર-પાઈ, *s f* [See ચાર four + પાયો a leg] A cot, a bed stead a charpoy

ચાપો ગઢા ચાર પાઠ પર ... પેઠો નાથ,
ચરિત કીધુ ચતની, ... વાત
—શામળભટ

ચારપો, *s m* [See ચારણી] A large sieve

ચાર-વાટી, *s f* [See ચાર, four + વાલ] A weight equal to one eighth of a tola (તોલા)

ચારવુ, *v t* [See ચાળવુ] To sift (flour) through a sieve

ચારવુ, *v t* [See ચાળવુ *fr* S चल् to move] To turn the tiles on a roof, to put tiles on a roof, to tile a roof

ચારવુ, *v t* [Caus of ચરવુ] To graze cattle 2 To tend cattle

ચારસેં, *adj* [See ચાર four + S शत, सो, a hundred] Four hundred, (400)

ચારસો, *s m* [See ચોરસ, ચોરસો] A covering for the bed

ચારસો, *adj* Same as ચારસેં

ચારિત્ર, } ચારિત્ર્ય, } *s n* [S See ચરિત્ર] Good conduct

ચારી, *s f* [See ચર a long trench for cooling] A long trench in which a fire is made

ચાર ... ચારી ખોદાવો રે, તે મધ્યે અગ્નિ સિંચાવો રે
—ગોવિંદ

ચારુ, *s n* [S चर्, चल, ચાલવુ, to walk] A wound on the outer part of the thigh of an ox, caused by frequent pricking with a goad

ચારુ, *adj* [S] Beautiful, elegant, handsome

વિશ્વમા ન કાંઈ ચારુ, યોગ્ય ગુણ ક્યા વને !
—વકીલ

ચારુ-તર, *adj* [S *fr* + तर comp suffix] More beautiful 2 Very beautiful

ગોશની ચારુતર ગુર્જર વાણી તેવી,
શોભે સુ-ચારુતર ગુર્જર ભૂમિ જેવી
—પ્રાચિન-કાળ-માળા

ચારેક, *adj* [See ચાર four + એક one] About four

ચારે-ગમ, *adv* [+ ગમ, ગમ, ભાગ] All around on four sides, on every side

ચારે-વેળા, *s f* [+ વેળા time Correct—

ચોથી વેળા *f*, [ચોથી fourth + વેળા] The fourth or last part of the day Hence, 2 The evening time

ચારો, *s m* [See ચાર grass] Fodder 2 Food for cattle or birds

ચારો, *s m* [S चर् to walk] Mode of living

Id ભાઈ ચારો Brotherly conduct.

ચારો, *s m* [P चारह remedy = S चार in ક્ષ્ચાર *fr* चर् to walk *Cf* લાચાર for ના ચાર Or, Hem Des चारा = S इच्छा a wish] A means, a step, a measure, a remedy 2 Influence, efficiency, effectiveness

Id તે કામમા મારો કશો ચારો ચાલતો નથી I can do nothing effective in the matter, I can do nothing that will influence the result

ચારોળી, *s f* [Guj ચાર a kind of tree + ગોળી small balls] Seeds of the tree called ચાર

ચારોણુ, *s n* [See ચાળણું] Dust (Used in Kthḍ.)

ચાર્વાક, *s m* [S Name of a philosopher] An atheist, a materialist 2 A talkative man, a man that takes pleasure in talking

ચાલ, *s f* [S चल to walk See ચાલ ૩] Moving, walking, gait 2 Air, step, pace, manner of walking 3 The pace of a horse 4 Behaviour 5 *s m. f* Custom, fashion, practice, habit, way, manner, method 6 Currency or circulation (of a coin) 7 *s f* A uniform row, line, or series of houses 8 [See ચાળો] A trick, a whim

Id ચાલ ચાલવી To follow a line of conduct ચાલ ચલાવવી To introduce a custom એકની એક ચાલે ચાલે છે He moves at a uniform pace ઘોડાની ચાલે ચાલવું To walk at the speed of a horse ન્યાતમા ચાલ પડ્યો છે It is a custom in the caste

ચાલક, *adj* [S *fr* चल् to move] Regulating, directing 2 *s m* A regulator, a director

જે માયા ચક્ર ચાલક નિત્ય —ગિરધર

ચાલ-ચલગત, *s f* [See ચાલ ચલણ + ગતિ] Same as ચાલ-ચલણ

ચાલ-ચલણ, *s n* [See ચાલ ચલણ] Manners, behaviour, conduct practice, usage, custom, ways, demeanour

ચાલ-ચલણિયું, *adj* Serviceable for the time only, temporary 2 Not steady, fickle

ચાલણ-ગાડી, *s f* [See ચાલ ૩ + ગાડી] A go cart, a machine for teaching children to walk

ચાલણ-ચૂલો, *s m* [+ચૂલો] A stove that can be removed from one place to another

ચાલતા લગી, *adv* [+ લગી up to] As far as can be carried out, as far as one can exert one's influence as far as can be managed, as far as possible, if it be within one's power

ચાલતી, *s f* Sneaking away

Id ચાલતી પકડવી To sneak away, to withdraw privately, as a person afraid or ashamed of being seen

ચાલતું, *adj* That is in motion or action, active 2 Continuous 3 Current, prevalent 4 Being in the ascendant, being in use 5 Existing, subsisting 6 Going away; withdrawing

Id ચાલતો કજીયો વેચાતો લેવો-દોરવો To mix oneself up in a quarrel, in which one has no concern ચાલતા કજીયો શોધવો To seek occasion for quarrelling ચાલતી ગાડીએ બેસવું To take the side of the successful party in a quarrel, to worship the rising sun ચાલતું ચલાવવું કરવું To manage with those things which are within one's reach ચાલતું પૈડું A thriving and prosperous business ચાલતા ચાલતા મરી ગયો He died while in the bloom of health (Lit, able to walk and talk) બોલતો ચાલતો Able to walk and talk 2 Quite well, all right ચાલતો કાળ The season of power and prosperity મારે તેના વિના ચાલતું નથી I cannot do without it, I will find no ease without it ચાલતી પકડવી, ચાલતું થવું To be gone, to withdraw oneself ચાલતું થવું To be started or begun ચાલતી ઝેર [illegible] A running stream of water 2 A [illegible] of money into one's treasury [illegible]

temporary measure, a temporary arrangement

Prov ચાલતાના બધામણા ચાલતી વહેલે સૌ બેસે Every man worships the rising sun ચાલતા બળદને આર ઘોચવી નહિ Do not spur a free horse ચાલતી રોજીને લાત મારવી નહિ Don't give up the employment that you have, for a prospective post

ચાલ ન, *s n* Moving a thing from its place, shaking

ચાલ વુ, *v i* [S चल to walk] To move, to walk 2 To march, to travel 3 To proceed, to make a progress, to be under process 4 To flow, to pass, to have a course, to continue on, to pass through successive stages, to have currency 5 To be permitted, suffered, or allowed 6 To behave 7 To serve, to satisfy, to be content 8 To act, to work, to be in action 9 To go on regularly (of a watch) 10 To suit, to answer, to do, to be adequate to a purpose 11 To have effect, influence, or prevalence 12 To be received or tolerated, to pass with 13 To perish, to die

Id કામ ચાલવુ To proceed—of a work 2 to be not stopped, to continue—of a work 3 To be conducted in a criminal court—of legal proceedings તેની અક્કલ આ કામમા ઠીક ચાલે છે He has an insight into this business મોઢ ચાલવુ To speak 2 To use abusive language 3 To get an appetite after a sickness 4 To be eating continually હાથ ચાલવો To work with the hand 2 To be able to work with the hands 3 To beat or strike with the hand આ કલમ ઠીક ચાલી This pen continued serviceable for a long time વરસના વરસ ચાલ્યા ગયા Year after year elapsed વેપાર-ધધો-રોજગાર ચાલવો To be employed in a lucrative business 2 To be respected as an honest man સાખ ચાલવી To be exercised—of power, influence, or authority મસલત ચાલે છે A consultation is going on સદેશા ચાલે છે Messages are passing or interchanged (between two places) એ પુસ્તકો નિશાળમા ચાલે છે These books are in use in schools નાકે ચાલે ચાલવુ To act wrongly નાક એવા જોરથી ચાલે છે He snores so loudly સચો ચાલતો થયો The machinery was set in motion

Note —The applications of this verb are manifold, but the general import is that of motion or progression

ચાલાક, *adj* [P *fr* S चल् to move] Active, sharp, brisk, smart, nimble 2 Intelligent, clever

ચાલાકી, *s f* Activity, sharpness, briskness, smartness 2 Intelligence, cleverness.

ચાલી, *s f* [See ચાલ, ચાલ•વુ] A row of houses

ચાલુ, Same as **ચાલ હું**

ચાલ્યું, *interj* Never mind! don't care!

ચા•વડી, *s f* [See ચાર four + વાટ.] A police office, gate, or station

ચાવડી, *s f* [See ચાવડો] A woman of the ચાવડા class

ચાવ•ડું, *adj* [See ચાળ•વું, ચળ•વુ, or ચાવ•વુ] Nice or careful in talking 2 Talkative

વ્યતર શુ વ્યંગ કરી, ઉંચા બોલે ચાવડુ?—**વલ્લભ**

ચાવડો, *s m* An individual of a subdivision of Rajputs

ચાવ•ણિ•યા, *s m pl* [See ચાવ•વુ] The grinders 2 The gums of the teeth 3 The temples

ચાવ•ણું, *s n* [See ચાવ•વુ] Something to eat, food

ચાવ•રો, *s m* A bug

ચાવલ, ચાવળ, *s m.* [Hem Des चावला *fr* S तण्डुल rice] (Generally in the plural) Rice

ચાવ•વું, *v t* [S चर्व to eat] To grind with the teeth, to masticate to chew 2 To bite 3 To defame, to calumniate 3 To speculate, to take bribes or douceurs

Id ચાવી ખાવુ—નાખવુ To devour 2 To subject to public ridicule or disgrace ચાવી ચાવીને બોલવુ To speak with deliberation and with an attempt to produce a rhetorical effect 2 To repeat the same meaning in different words ચાવીને કૂચો કરવો To suck up the juice and to leave behind only the husk

2 To discuss at great length or tediously

ચાવળ, *s n* [See ચાસ + વાળ•વુ] An agricultural implement

ચાવી, *s f* [Port *Chave.*] A key

Id (ઘડીયાળને) ચાવી આપવી To wind a watch or clock

ચાસ, *s m* [Hem Des चासो = S फल स्फाटित भूमि रेखा a furrow, *fr* S कृष् to draw] A furrow made with a plough

Id ચાસ દેવી To give less than due ચાસ ખાવી–આપવી To take less than due

ચાષ, *s m* [S] A kind of bird

ચાસ, *s f* [See ચાસ•ણી] Boiled syrup

ચાસ•ણી, *s f* [S चष् to drink *Cf* P चाश्नी] Boiled syrup, sugar prepared for confectionery

Id ચાસણી થવી To be boiled completety

ચાસ•ણી, *s f* [See ચાખ•વુ] A test, a trial

ચાસ વું, *v t* [See ચાસ a furrow] To plough deep

ચાહ, } ચાહે, } Same as ચા

ચાહ, *s m* } ચાહ ના, *s f* } Same as ચાહે•ના

ચાહ-ક, *adj*, [See ચાહ•વુ] Loving, affectionate 2. *s m* A lover

ચાહાન, } ચાહન, } *adj* [P] Open, public. 2 Notorious

ચોરી ચાહન થાય છે, જ્યારે ચોર ઝલાય

—દલપતરામ

ચાહ વુ, } ચાહા•વુ, } *v t* [S कम्, काम्, to desire, to love] To love, to be fond of, to like 2 To wish; to desire, to long for 3 To regard with tenderness or affection

ચાહે•ના, *s f* Love, fondness, attachment 2 Wish, desire 3 Choice

ચાળ, *s f* [See ચાલ•વુ] The flaps of a garment

ચાળ ણુ, *s n* [See ચાળ વુ] The refuse obtained by sifting in a sieve (ચાળ•ણી)

ચાળ•ણી, *s f* [See ચાળ વુ] A sieve, a strainer. 2 Sifting 3 Lifting or turning the tiles of a roof

ચાળ•વ•ણી, *s f* [See ચાળ•વ•વુ] Sifting, turning 2 A change

ચાળ•વ વુ, *v t* [Caus of ચાળ•વુ] To turn frequently 2 To make use of in several ways

જુગારીમા ટહાપણ ઘણુ, ધરે ઘણેરા ધાર,
જુગારી ચતુરાઈ ચાળવે, તેમા ઊઠી વાટ

—સામળભટ.

ચાળ•વું, *v t* [See ચાલ•વુ] To sift, to strain 2 To turn the tiles of a roof.

ચાળા, *s m pl* Gestures 2 Tricks, pranks, frolics 3 Mimicry 4 Blandishments, playfulness 5 Coquetry

Id ચાળા પાડવા To imitate or mimic the gestures af a person in order to annoy him ચાળા કરવા–માડવા Same as ચાળા પાડવા 2 To give excuses in order to avoid work

ચાળા•ખોર, *adj* [+ P खोर् fond of *fr* खुर्दन् to eat] Addicted to playful pranks and tricks

ચાળા-ચસ•કા, *s m pl* [+ચસ•કો]Playful gestures

ચાળી, *s f* A she goat

ચાળીસ, *adj* [S चत्वारिंशत् *fr* चतुर् four + दश ten] Forty, (40)

ચાળીસ•મું, *adj* Fortieth

ચાળુ, *s n* A sheep (Used in Kthd.)

ચાળો, *s m* [See ચાલ•વુ to walk, to move] Gestures, blandishments 2 Winking of the eyes

આ શો આખલડીનો ચાળો રે,
સાહેલી આ તો કાનુડો કામણગારો રે

—દયારામ.

3 An affected gait 4 Coquetry 5 [See ચાર a spy] A precursor, a harbinger; an omen

ચાળો, *s m* [See ચાળ વુ to turn tiles] A tile turner

ચિંચ•વા•વ•વું, *v t* [See ચીં ચીં] To tantalize

ચિંચ વા•વું, *v i* [Pass of ચિંચ•વા•વ•વુ] To be tantalized

ચિંથરિ•યું, } ચિંથરી, } ચિંથરૂ, } ચિંથરે-હાલ, } Same as ચિંથરિ યુ, ચિંથરી

ચિથરૂં,ચિથરે-હાલ, Clothed in rags

ચિંદર-ડું, *s n* [S चीर, ચીર, a fine garment Or Dh Des चिंध *fr* S चिह्न a sign] A strip of cloth, a rag

ચિંદર ડો, *s m* A long cut in a piece of cloth

ચિંદરી, ચિંધ-ડી, ચિંધર-ડી, *s f* [See ચિંથરૂ + ઈ dim] A piece of rag, a rag

ચિંધ-વું, *v t* [See ચિન્હ-વુ] To order, to direct

ચિમો-ળ-વુ, ચિમળ-વુ, *v t* [See ચિગ-ટો] To pinch (the ear)

ચિકટ, *adj* [See ચીક Or, S चिक्कण] Gummy, adhesive 2 Tough, tough and enduring 3 Persisting, dogged, enduring 3 Inflexible 4 Importunate 5 Grasping tight 6 Niggardly, slow in working

ચિકટ-પણુ, *s n* Adhesiveness, stickiness 2 Toughness 3 Persistency 4 Importunity 5 A tight grasp 6 Niggard liness

ચિકટ વું, ચિકટા વુ, *v i* To be soiled with oil, sweat, &c 2 To stick, to adhere

ચિક ટો, *s m* A kind of flaxen cloth having the appearance of being soiled with oil, &c 2 Gold wire about 50 yards long

ચિ ટો ચિકટવાળો સઈને વામાવિયા —વલ્લભ

ચિકણુ, *s f* A kind of cucumber

ચિકણા ઈ, *s f* [See ચિકણુ] Unctuousness, fattiness

ચિક-ણા શ, Same as ચિક ણા-ઈ

ચિક-ણી સોપારી, *s f* [+ સોપારી] A kind of areca nut, which forms a sticky lump in the mouth, areca nut gathered at an early stage of ripeness, boiled in milk, and dried in the shade

ચિક-ણુ, *adj* [See ચિક ટ S चिक्कण] Sticky, adhesive greasy, gummy 2 Thick, substantial 3 Griping fast 4 Tough 5 Miserly, stingy 6 Haggling

Id ચિકણો વાર—વાર Very tough 2 Very persevering ચિકણો વાર Saturday

ચિકન, *s n* [Eng *Chequered*] Embroidery

ચિકન, Same as ચિકણુ A kind of cucumber

ચિકસા, *s f* [See ચિકિત્સા] Same as ચિકિત્સા 2 A fault-finding and slandering tendency of the mind

ચિકસા ખોર, *adj* [+ P खोर fond of *fr* खुर्दन to eat] Fault-finding and slandering

ચિકાર, *adv* [Guj ચી ચીં ચી, Imit + કાર sound or meaning] Filled to the utmost capacity or fully 2 Crowdedly (Used with the verbs બેસવુ, ભરવુ, &c)

ચિકા શ, *s f* [See ચીક, ચિક-ટ, ચિક-ણુ] Adhesiveness, viscidity, glutinousness, unctuousness, greasiness

ચિકિત્સ-ક, *adj* [See ચિકિત્સા] Knowing and distinguishing different diseases 2 Observant of others' defects 3 Able to distinguish merits from demerits 4 Critical, fastidious

ચિકિત્સા-ખોર, *adj* [See ચિકસા-ખોર] Hypercritical, carping, captious 2 Fastidious 3 Falling an easy prey to one's fancies and unfounded apprehensions

ચિકિત્સ-નીય, *adj* [See ચિકિત્સા] Fit to be treated and likely to be cured by a physician 2 Medicable, curable

ચિકિત્સા, *s f* [S *fr* कित to heal, to suspect] Knowledge of different diseases 2 The habit of observing defects 3 The ability to distinguish between merit and demerit

ચિકોટી, *s f* [See ચિકટ] A grip of the wrist

ચિખલ, ચિખ્ખલ, *s m* [Hem Des चिक्खल्लो = S. कर्दमः mud, *fr* S चिक्किल mud] Mud, mire

ચિકુંટ, *adj* [See ચિક-ટ, ચેંગ ટ] Sticky, tough 2 Slow, dilatory, lingering 3 So importunate as to tire

ચિઙ્ગા સૂ-વુ, *v i* [+ સૂ વુ to sleep] To pretend to be asleep

ચિઙ્ગુ, *adj* [*Cf* Mar चेंगट See ચિકટ] Same as ચિકુંટ 2 Artful, cunning

ચિચર-વટી, *s f* [See છાબરૂ + વાટ] A

strip of land, a narrow piece of land 2 [See ચિતરી + વાટ] A dirty narrow piece of land

ચિચર-વટી, *s f* [Imit See ચ ચરા ટ] A pain in the throat caused by eating sweet or warm substances 2 A feeling of excitement 3 Violent love

ચિચર-વટો *s m* Same as ચિચર-વટી 2 Fear, dread 3 Perplexity

ચિચર વટો ચિતમા પડ્યો, નીચ વાતથી ટેટ,
હરખ તો ભૂલી ગયો, પડ્યો ધ્રાસકો પેટ
—શામળભટ

ચિચરકો, *s m* A squirt, an instrument to throw out a stream of liquid, a jet

Id ચિચરકે ખેલવુ To play with a squirt, to squirt, to throw out a jet of liquid

ચિચ વાડો, *s m* [See ચીસ + વૃત્તિ] A loud noise, a scream 2 A row

ચિચ વા વ વુ, *v t* Same as ચિચ વા વ વુ 2 [See ચિચ વાડો] To cause or oblige to scream

ચિચ વો, *s m* [Imit] A see saw

ચિચા ડી, *s f* [Imit See કિકિ યારી] A scream

ચિચુડો, } **ચિચોડો,** } *s m* [S चिञ्चा a tamarind tree + કુકો a pebble to play with] A tamarind seed

ચિટ-નીસ, } **ચિટ નિસ,** } *s m* [See ચિઠ્ઠી + P नवीस a writer *fr* नविस्तन् to write] A writer of notes, a private secretary 2 A shirestadar a clerk with whose assistance the superior officer conducts his office work

ચિઠ્ઠી, *s f* [See ચિચ રૂ+ઈ dim] A note, a small epistle 2 A bill of exchange, a bond 3 A label 4 A note of invitation 5 An order 6 A letter of mourning 7 A card 8 A ticket

Id ચિઠ્ઠી લખવી To write a small letter ચાઠી લખી આપવી To write a bill of account, 2 To write a promissory note of hand ચિઠ્ઠી ચોટાડવી To stick a label શાહજોગ ચિઠ્ઠી A promissory note, the amount of which is to be paid to any respectable person ચિઠ્ઠીનો ચા કર Lit A messenger that carries a written note Hence, 2 A servant whose duty it is to duly deliver his master's note to the right person, but who is not free to do more ચિઠ્ઠી ફાટી જવી To die (of an unmarried daughter, referring to her parents' freedom from their duties and responsibilities)

ચિઠ્ઠી-ચપાટી, *s f* [+coup] Epistolary correspondence 2 A note, a letter

ચિઠ્ઠી-પતરી, *s f* [S + પત્ર] Same as ચિઠ્ઠી-ચપાટી

ચિઠ્ઠી-દોરો, *s m* [+ દોરો] A string or a small note containing some inexplicable letters, having the efficacy, when tied on any part of the body of a person, of guarding him against evil spirits

ચિડ વ વુ, *v t* [S खिद् to be fatigued See ખિજ વવુ] To provoke, to excite, to irritate 2 To vex to tease, to offend

ચિડા વુ, *v i* To be enraged

ચિડિયા-સેર, Same as કિડિયા-સેર.

ચિડિ યું, *adj* Irritable, provokable, excitable 2 That can be easily vexed or teased

ચિડિ યુ, Same as કિડિયુ A bead

ચિડિ યું, *s n* [See ચકલિ યુ,ચકલુ] A bird

ચિડ્ડી, *s f* [See ચીર a fine garment + ઈ dim] A kind of garment worn by women 2 A share of marriage presents given to the relations of the bridegroom as wearing apparel (પહેરામણી)

ચિદા ણી, *adj* [See ચીટ, ચિટ વુ] Sticky and stinking

ચિણુ-ગારી, *s f* }
ચિણુ-ગારો, *s m* }
ચિણ-ગી, *s f* }
ચિણુ-ગો, *s m* } [ચિણુ Imit of the sound + S कार suffix showing the sound of the preceding letters] A spark

Id ચિણુગારી મૂકવી To set fire to 2 To incite men to quarrel

ચિણુ-વુ, *v t* [S चि, चि नु to collect] To fold into long strips 2 To form into wrinkles

ચિત , *s n* [S] Intellect, understand

ing 2 [See ચિત્ત] Mind attention 3 Heed, care, caution

ચિત, Same as ચિત્ત

ચિત ડું, Same as ચિત્ત (Used in poetry)

મદ ઢળીને ચિતડુ ચોર્યું, કુટિલ કટાક્ષે કાળજ વધું —દયારામ

ચિત-ભરમ, ચિત-ભ્રમ, s m [+S भ्रम् to wander] Distraction, bewilderment, lunacy, insanity adj Bewildering, making mad

ચિતર વુ, v t [See ચિત્ર] To trace, to draw, to sketch 2 To cover with figures and pictures 3 To scrawl and scribble 4 To paint 5 To fill with flourishes 6 To write carelessly

ચિતરા વું, v i [Pass of ચિતર-વુ] To be drawn, sketched, or painted 2 To be distracted in mind

ચિતરી, s f [See ચિત્ર] Shuddering 2 Disgust 3 Horror

Id –ઉપર ચિતરી ચઢવી To be disgusted with

ચિતરો, Same as ચિત્તો

ચિતવણી, Same as ચેતવણી

મદ હસણી, વાંકી ચિતવણીમા તેં,
વહાલમ, ટાની લીધી છે છળી, રે —દયારામ

ચિત-વ-વું, v t [See ચેત-વ-વુ] To intimate 2 To lead one to understand

તે કારી ઉર અંતર સળકે છે,દેખી મુને ચિતવો છો આડું —દયારામ

ચિત-વું, v t [See ચિત્ત mind] To think, to consider, to ponder, to muse, to meditate 2 To desire, to long for

ચિતા, s f [S] A pyre, a funeral pile

Prov ચિતા કરતાં ચિંતા કઠણ Anxiety is worse than death

ચિતાર, s m [See ચિત્ર + કાર sound or meaning] A portrait, a likeness 2 An exact description

Id ચિતાર આપવો To give a lively description

ચિતારો, s m [S चित्रकार fr चित्र a picture + कृ to do] A painter, a draughtsman

ચિત્ત, s n [S fr चित् to perceive] The mind 2 Attention

Id ચિત્ત આપવુ, ચિત્ત દેવુ, ચિત્ત લગાડવુ, ચિત્ત પરોવવુ To pay attention to, to mind, to heed

ચિત્ત ઠેકાણે રાખવુ To pay close attention to

ચિત્ત ચોરવુ To attract or divert one's attention

ઉદાર ચિત્તનો Noble minded; magnanimous

એક ચિત્ત થવુ Lit To have one mind, to be unanimous

એક ચિત્ત થાઓ Be of one mind (an instruction given to the guests to begin to eat at a caste dinner)

એક ચિત્તથી With one accord

ચિત્ત-ચોર, s m [S fr + चोर a thief fr चुर् to steal] A man who steals or attracts the heart (of a woman), a dandy

ચિત્ત-ભ્રમ, s m Same as ચિત-ભરમ

ચિત્ત-વૃત્તિ, s f [S fr + वृत्ति state fr वृत् to be] The passions, feelings 2 The state of the mind, an inclination or tendency of the mind

ચિત્ત-વેધ, s m [S fr + वेध piercing fr व्यध् to pierce] Same as ચિત્ત-ભ્રમ 2 adj Attracting the mind or heart, alluring, enticing

ચિત્ત-સમાધાન, s n [S fr + સમાધાન] Composure, ease or peace of mind 2 Contentment

ચિત્ત-હર, ચિત્ત હારી, adj [+ हृ to take away] Fascinating, attractive, beautiful

નાચે નારી ચિત્તહરા —સુદામાચરિત્ર.

ચિત્તાકર્ષક, adj [S fr + आकर्षक attracting See આ-કર્ષ-ણ] Attracting the heart; interesting

ચિત્તો, s m [Dh Des चित्तओ fr S चित्रक fr चित्र] A leopard 2 A panther, a cheetāh

ચિત્ર, s n [S] A drawing a picture-card 2 Variegated colour 3 A puppet 4 Mirage 5 Ceylon leadwort

Id ચિત્ર કાઢવુ–પાડવુ To draw a picture

ચિત્ર આપવુ To give a life-like description

ચિત્રક, s m [S] A medicinal plant

ચિત્ર-કળા, s f [See ચિત્ર + કળા] The art of drawing or painting

ચિત્ર-કાર, Same as ચિતારો

ચિત્ર-કાવ્ય s n [S fr + કાવ્ય] A verse or a poem written in the form of a picture or figure

ચિત્ર-ન્યસ્ત, [S + न्यस्त placed fr नि down + अस् to throw] Same as ચિત્રાર્પિત Painted

ચિત્ર-વત્, *adv* [S fr वत् like] In the manner of a picture 2 Being still or motionless

ચિત્ર-વિ-ચિત્ર, *adj* [S fr + वि intens + चित्र] Variously coloured or figured, variegated 2 Various, multiform

ચિત્ર-શાળા, [S + शाला a room] A painter's studio

ચિત્રા, *s f* [S] The fourteenth lunar mansion 2 A kind of metre

ચિત્રામણ, *s n* [See ચિત્ર] Scribbling 2 A drawing 3 A painting

ચિત્રાર્પિત, [S + अर्पित given] Painted

ચિત્રિણી, *s f* [S] A woman of varied talents [The four classes of womankind are પદ્મિની, ચિત્રિણી, શંખિની, and હસ્તિની]

ચિત્રિત, *adj* Painted

ચિત્રો, *s m* Same as ચિતરો, ચિત્તો 2 A kind of snake

ચિત્સ્વરૂપ, *s n* [S fr ચિત્+સ્વરૂપ] Pure intelligence—an epithet generally applied to God as the Universal Soul

ચિથરું, *s n* [Dh D̄s चिर्द fr S चिह्न a sign] A rag, a clout, a shred, a tatter

ચિથરિયું, *adj* Ragged, dressed in tatters, clothed in rags

ચિથરી, *s f* Same as ચિથરું

ચિથરૂં, Same as ચિથરું

Id ચિથરાં વિણવાં To be reduced to a ragged condition, to be reduced to poverty

ચિથરે-હાલ, *adj* [+ હાલ] Same as ચિથરિયું 2 Reduced to abject poverty

ચિદાકાશ, *s m n* [S fr + આકાશ] The Universal Soul

ચિદાભાસ, *s m* [S fr + આભાસ] The individual soul, which clings to worldly defilements

ચિદ્-ઘન, *adj* [S fr See ચિત+ घन thick] Full of knowledge, possessed of pure intelligence (An epithet applied to the Supreme Being)

ચિદ્-રૂપ, *adj* [S fr + रूप form] Whose essence is knowledge 2 Intellectual, spiritual

ચિદ્-વિ-લાસ, *adj* [S fr + विलास sport fr वि intens + लस to dance] That which sports in knowledge 2 *s m* Sports in knowledge

ચિદાનંદ, *adj* [S fr + આનંદ, or, આનન corrup of S आनन face] Whose essence is knowledge and delight 2 *s m* Brahma the supreme

ચિન, *s f* [See ચિનવું] Knowledge, acquaintance, familiarity

જપ તપ કરિયો યોગ સમાધિ, તન લગી ત્યમ તું,
આપ કર્તાકી ચિન ના પાવે, અન્ય દેવને નમતું
—નિરાતભક્ત

ચિન, *s m* [S] China

Id ચિનનો સાહુકાર A thief 2 A rogue
ચિનનો માલ Perishable articles

Prov ચિન, પૈસા વિના ઝિન Money spent in fancy articles is money lost

ચિન-ગાડી, } Same as ચિણુ ગાડી
ચિન ગી, }

ચિન માળા, } *s f* [See ચિન China, from
ચિણુ-માળા, } which pure gold was imported + માળા] A necklace of beads of gold

ચિનવું, *v t* [S चिन्त to think] To know, to recognize

આત્મ તત્ત્વ ચિન્યા વિના સાધના સર્વ જૂઠી
—નરસિંહમહેતો

ચિનાઈ, } *adj* [S चीन China] Relating
ચિનાઈ, } to China, Chinese 2 *s n* A fine silken cloth having beautiful devices woven into it

Id ચિનાઈ માલ Articles of a perishable nature, articles fine but not durable 2 Fine delicate

ચિનિકમાલા, Same as મણિકમાલા

ચિન્તન, *s n* [S fr चिन्त to think] Thinking, considering, pondering, planning, devising, musing, meditation, contemplation

ચિન્તવણી, } *s f* Same as ચિન્તન
ચિન્તની, }

ચિન્તનીય, *adj* Fit to be considered

ચિન્ત•વન, *s n* Same as ચિન્ત ન.

ચિન્ત•વુ, *v t* [S चिन्त to contemplate] To think, to contemplate

ચિન્તા, *s f* Anxiety, care, concern

Id ચિન્તા કરવી-થવી To have anxiety, to be anxious

ચિન્તાથી ચતુરાઈ ઘટે, ઘટે રૂપ, ગુણ, જ્ઞાન,
ચિન્તા બડી અભાગણી, ચિન્તા ચિતા સમાન
—અખા

ચિન્તાગ્નિ, *s m* [+ અગ્નિ] Lit Fire of anxiety Hence, 2 Extreme anxiety

ચિન્તાતુર, *adj* [S *fr* + આતુર] Anxious, solicitous

ચિન્તા-મણિ, *s n m* [S *fr* + मणि a jewel] A stone which yields everything desired, a wish fulfilling gem, the philosopher's stone 2 A name of ગણ-પતિ 3 An auspicious mark on a horse

ચિન્તાર્ણવ, *s m* [S *fr* + अर्णव an ocean] A sea of anxieties.

ચિન્તિ ત, *adj* Thought of, reflected or pondered upon 2 Planned, devised

ચિન્ત્ય, *adj* Fit to be considered or pondered upon 2 Questionable, faulty

ચિન્મય, **ચિન્માત્ર**, *adj* [See ચિત્ + S मय, मात्र, suffixes meaning "full of"] Spiritual, all intelligence (an epithet of the Deity)

ચિપ ટી, *s f* [See ચપ, ચપ ટી, ચાપ, ચાંપ•ડુ, *fr* P चस्पीदन् to stick,] A pinch

Id ચપટી ભર As much as can be contained in a pinch, a pinch of. ચપટી ભરવી To pinch

ચિપ ડું, *s n* **ચિપ ડો**, *s m* [See ચિપ•ટી + પટ] The mucus of the eye, the aqueous humour

ચિપ•વું, *v t* [Imit See ચિપિ•યો] To shuffle (cards at a play) 2 To fold the front part of a dhotar 3 To press and draw out

Id ચિપી ચિપીને બોલવુ To be particular and over-nice or over-accurate in speaking પાના-પત્તા ચિપવા To shuffle cards ધોતિયુ ચિપવુ To make regular folds in a dhotar

ચિપા-ચિપ, *s f* Nicety, the habit of being particular about the details of an affair

ચિપાસિ યું, *adj* Spruce, fastidious, overexact

ચિપિ•યો, *s m* [See ચિપ ટ] Tongs, pincers 2 Same as ચિપ•ડો

ચિબ•ડી, *s f* [See ચીબુ] A kind of owl (considered as a bird of bad omen)

ચિબાવ્લુ, *adj* [Hem Des छिव्वोल्लो = S निन्दार्थं मुख विकूणितम् distorting one's face to provoke another's anger See ચીબુ] Childish, puerile 2 Mischievous 3 Abject 4 Wicked, naughty, boyish 5 Too wise by half

ચિબુક, *s f* [S] A dimple in the chin

અધર પ્રવાળ, દાડિમ દશન, ચિબુક ચારુ ચહેન
—[illegible]

ચિભડી, *s f* [Dh Des चिब्भिड [illegible] चिर्भटी] The creeper which bears musk melons 2 Same as ચિબડી

ચિભડું, *s n* A musk melon 2 The head (spoken of in contempt)

Prov ચિભડામાથી વરાળ નિકળે નહિ You cannot draw blood from a post

ચિમ ટી, Same as ચમ•ટી, ચિપ•ટી

ચિમ•ટો, *s m* [See ચિપિ•યો] Tongs, pincers

ચિમળા•વુ, *v i* To wither, to fade, to droop, to decay 2 To be scorched 3 To pine, to grieve

ચિમડી, *s f* A small stall of juwār or bājrī, left standing in a field after the harvest has been reaped

ચિમની, *s f* [Eng] A chimney.

ચિમળા વું, Same as ચિમ્મડા વુ,

ચિમા વુ, *v i* To be grieved at one's own want of a thing 2 To look wistfully at 3 To eye a thing with desire 4 To look shy because of one's being without a thing

ચિમેટ, **ચિમેદ**, *s f* A kind of medicinal seed

ચિમોટી, *s f* The neck

ચિમોડી, *s f* Seeds of a particular plant

ચિમ્મડ, *adj* [See ચિવટ] Tough 2 Stingy, miserly

ચિયું, A dialectic variant of કયું, કિયું

ચિર, *adv* [S] For a long time 2 Eternally

ચિર-કાળ, *adv* [+ કાળ] For a long time 2 Eternally

ચિરં-જીવ, ચિર-જીવી, ચિરણ્જીવી, } *adj* [S *fr* + जीव् to live] Long-lived 2 Immortal, eternal 3 *s m* A son

N B—As an adjective it is used with reference to a relative younger than the speaker

ચિરાગ, *s m* [P] Light 2 A lamp

ચિરા ડો, *s m* Same as ચીર A split

ચિરાયુ, *adj* [S *fr* ચિર + आयु the period of life] Long lived See N B under ચિરં-જીવ

ચિલખત, *s n* [S चीर + P बख़्तर] Armour for the body as light as a fine garment

ચિવટ, *s f* [See ચિમ્મટ] Care, attention 2 Perseverance

Id ચિવટ રાખવી To peresevere

ચિવ્વડ, Same as ચિમ્મટ

ચિટ્ટા, *s n pl* [S कृट drawn *fr* कृष् to draw Or see છિતડું] Fibres

ચિટ્ટુ, *adj* [S चुष् to suck] Dry and tough

ચિહ્ન, ચિન્હ, } *s n* [S] A mark, an indication, a sign, a symptom 2. A symbol, a token 3 A badge 4 A blot, a spot 5 A characteristic

ચિન્હિ-ત, *adj* Marked, bearing a sign or badge

ચીઁ, *s n* A seed of an apple

ચીશુ, Same as ચિશુ

ચી-ચી, *adv* [Imit] Imitative of the twitter of sparrows, the chattering of birds, &c

ચીઓ, *s m* Hard and black stone

ચીક, *s m* [S चिक्कण greasy] A glutinous and acrid juice of trees, fruits, &c, the viscid ooze or sap of plants 2 Greasiness, unctuousness 3 Beestings

ચીકટ, ચીગટ, } Same as ચિકટ

જ્યમ રસના ન આરે ચિગટ પકજ પાન
—દયારામ.

ચીચ-વાડો, *s m* [See ચીચ વુ] A scream, moaning

ચીચ-વુ, *v i* [See ચી-ચી] To scream, to cry to weep

ચીચો, *s m* [See કાકા] An uncle

ચીચુ, *s n* A sprout, particularly the sprout end of a stalk of sugar-cane

ચીજ, *s f* [P] A thing, any substance, anything spoken of indefinitely 2 An admirable thing 3 A bit of poetry, an air

ચીજ-વસ્ત, ચીજ-વસ્તુ, } *s f* [+ S वस्तु a thing] Goods, chattels, things, baggage, furniture, traps

ચીટિ યુ, *s n* [See ચીઠી] A chip of wood

ચીઠ ડુ, *s n* [See ચીઠી + ડુ dim] A small piece of paper with anything contemptible written on it 2 A piece of paper with magic squares and charms drawn on it

કો મત્ર, જત્ર, કામણ કરે, કરતા દોરા, ચીઠડા
—સામળભટ

ચીડા, *s n pl* [See ચીર ડા] An allowance given by the landholders to the Patels of a village for collecting their dues

ચીડ, ચીઢ, } *s f* [See ખીજ *fr* S खिद् to be sorry] Offence, huff, angry excitement, displeasure conceived 2 Irritability, huffishness 3 Provocation 4 Aversion

Id ચીડ ચડવી To be offended

ચીડ વ વું, Same as ચિડ વ વુ

ચીણુ, *s f* A neck-ornament worn by women

ચીણુ, *s f* [S चिनोति he collects *fr* चि to collect See ચણ વુ] Tucks made in a garment

ચીણુ, *s n* [See ખણ વુ] An instrument for digging up earth, salt, &c.

ચીણ ડું, *v t* [See ચીણ *fr* S चिनोति] To make tucks in a garment

ચીણ-વુ, Same as ચિન વું

ચીણી-બોર, Same as ચીની-બોર

ચીપો, s m A very poor kind of produce, the third crop obtained from a field in the same year

ચીત, adj [S जित conquered fr जि to conquer Or, Imit of the sound uttered by an elephant when he feels helpless, Cf S चीत्कार] Floored, thrown (in wrestling) 2 Prostrated, ruined, marred

ચીત-ભિ(ત્રે)રો, s m [See ચિત્ર કાર] An artist who works on gold or silver ornaments

ચીતળ, } s m [See ચિત્ર-ચિ-ચિત્ર] A
ચીતળો, }
spotted serpent, supposed to live on the juice of the prickly pear

ચીતળ, s f A faggot of firewood,

ચીન કબાલા, } Same as ચણિક-બાલા
ચીની કબાલા, }

ચીની-કામ, s n [See ચિનાઈ કામ work] China porcelain 2 Glassware

ચીની-ખાતું, s n Same as ચીની-કામ. 2 Fireworks pyrotechnics

ચીની બોર, s n [Guj ચીની of China small, delicate, or ચણો gram+બોર] A small kind of bore fruit (બોર)

ચીપ s f [See કાપ-વું] A slip, a slice, a thin flat piece, a narrow shred

Id ચીપ ચડાવવી To get a thin flat piece of gold fixed on bangles કાગળ કાપવાની ચીપ A paper-knife

ચીપ-વું, Same as ચિપ વું.

ચીપા-સોનું, s n [See ચીપ slits + સોનુ] Gold of the best quality sold in thin strips

ચીબ ડી, s f [See ચીબુ] A bird having a flat face, a kind of owl

ચીબડું, adj Flat 2 s n A flat nose

ચીમડુ, s n [See ચિમળ-વું] A tender plant of juwār or bājrī

ચીબું, adj [Hem Des चिच्चो, चिच्चिरो, = चिपिट-नासः flat-nosed fr S चिपिट, ચપટું, flat] Flat-nosed

ચીર, s n [S] A fine silken garment worn by women

ચીર, s f [See ચીર વું] A crack a slit, a rent 2 A small piece

ચીર-ડાં, s n pl Plots of land given by the landholders in a village to the village officials in consideration of their services Cf ચીડાં

ચીરશુઠ, s f A wick (Used in the Surat Districts)

ચીર-વું, v t [Imit See ચરરર Or, S ચૂ, ક્ષિ to cut] To split, to slit, to rend, to tear 2 To cleave, to cut 3 To cross

Id મુડદુ ચીરવુ hold a *post mortem* examination ચીરીને મીઠુ ભરવુ To inflict a severe punishment

ચીરા-ઈ, s f The price or cost of sawing, splitting, or cutting

ચીરા-ડો, s m [See ચીર] A long slit Cf ચીર s f.

ચીરા-બંધ, adj [Mar चीरा a cut stone fr. ચીર-વુ + બાંધ-વુ] Flagged 2. Paved with stones or bricks

ચીરા-મણ, } Same as ચીરાઈ
ચીરા-મણી, }

ચીરા-વું, v i To be split

Id આ છોકરો બહુ ચીરાઈ ગયો છે This lad has gone beyond the limits of good conduct or politeness

ચીરિ યુ, s n A small piece

ચીરી, s f A long narrow piece

ચીરો, s m A slit, a crack, a crevice 2 A long piece of canvas for embroidery 3 [Mar चिरा a cut stone] A quay 4 The end

ચીલ, s f [See ચલ્લી, ચકલી] A kite (bird)

ચીલ, s f A kind of weed

ચીલો, s m [Hem Des चिल्लिमं =S छिद्रम a rent, a hole] A cart-rut 2 A way, a path 3 A line of conduct, a practice, a custom

તમો કીધુ તે અમો કરશુ, રખે રહેતો ચીલો;
અમો કાંઈ લોપુ નહિ, મામા કેરો ચીલો
—પ્રેમાનંદ.

Id ચીલે પડવુ To be set in the proper line, to be set a-going

ચીવટ, Same as ચિવટ

ચીવર, s, n. [S] A fine garment

ચીસ, s f [Imit] A yell, a scream, a

shriek, a loud cry, a hue and cry, a cry of horror

Id ચીસ પાડવી To shriek, to scream, to yell ચીસ ખાવી To be afraid of, to be disgusted with

ચીસ કાર, } [+ કાર] Loud and continued
ચીસ•રાણ, } screaming

ચીસ-પટ્ટી, *s f* [Mar चिंच पेटया *fr* चिंच=S चिंचा a tamarind tree + પેટી] An ornament worn by women round the neck

ચીસું, *adj* [See ચુસ•વુ *Cf* મખ્ખી ચૂસ] Stingy, miserly

ચુક, Same as ચૂક,

ચુ-કે-ચા કર•વું, *v i* To utter even the least sound of (spoken as a threat), *e g*, જો ચુ કે ચા કર્યું, તો આ કોરડો, ને તારો વાસો Utter a word, and you shall be thrashed severely on your back

ચુખડુ, }
ચુખણુ, } *adj* Squint eyed, short sighted, purblind
ચુચણુ, }

ચુગા, *s f* Claws, grasp 2 Possession, custody, power

ચુંગી, *s f* A tobacco pipe 2 A tax levied on grain, cotton &c

ચુચણુ, *adj* Having the eyes half opened

Id ચુચણુ-ભાળવુ-જોવુ To look at with the eyes half opened

ચુંચી, *s f* [S चूचुक] The nipple of the breast 2 The breast of a woman

ચું-ચું, *s, n* [Imit] Chirping (of birds, mice, &c)

ચુંટ, *s f* [See ચુટ•વુ] An itching sensation a desire to scratch

ચુટ•ણી, *s f* [See ચુટ•વુ] Plucking up 2 Selection 3 Election

ચુટ•લો, *s m* Same as ચુંટી

ચુટ વુ, *v t* [See ચૂટવુ *fr* S कुण्ड to stop] To gather, to pick up, to pluck out 2 To select

Id ચુટી ખાવુ To peck at in anger or endearment ચુટી લેવુ To pluck and take 2 to select ચુટી ના[illegible] To cl[illegible] ચુટી નાખવુ To pluck up and tear

ચુંટી, *s f* Pinching, pricking, digging with the fingers

Id ચુટી લેવી-ખણવી To pinch 2 To punish

ચુથ•વું, *v t* [S चुष munched, chewed, *fr* चुष् to munch, to suck *Cf* ચુસ•વુ] To turn and toss over and over confusedly 2 To ransack, to rummage 3 To spoil by turning over and over

ચુથા-ચુથ, *s f* Ransacking, rummaging 2 Spoiled state, spoiling 3 Derangement, disorder arising from turning and tossing

ચુથા•રો, } *s m*
ચુથા ડો, } Anything turned over
ચુથા ણ, *s n* } confusedly 2 Gripes in the stomach

ચુથા•વુ, *v i* To be confused, to be restless or disquieted 2 To gripe 3 To be dishonoured in a crowd of men (said of a woman) 4 To have the cleanliness and orderliness of clothes spoiled 5 To be dissected after death (of a corpse)

ચુથો, *s m* Anything ransacked, rummaged, &c 2 Rags

ચુદ•ડી, *s f* [See ચુદવુ to prick] A mode of dyeing cloth by previously folding it 2 A silken cloth having devices painted on it

ચુંધણું, Same as ચુખણુ

ચુધી, *s f* Watching another's action and general behaviour narrowly 2 Finding faults

ચુક, *s f* [See ચુક•વુ] A mistake, an error, a blunder, a fault, an inaccuracy

ચુકતે હિસાબે, *adv* [+ હિસાબ] By squaring all accounts 2 Finally 3 In full, fully

ચુક•વ વુ, *v t* To decide, to settle, to adjust 2 To pay off, to discharge 3 To evade (the sight, &c, of) 4 To cause to lose one's aim

Id કજીઓ ચુકવવો To decide or settle a matter in dispute [illegible]-હિસાબ ચુકવવો To settle an account [illegible] To evade th

sight or attention of 2 To take advantage of a person's want of vigilance તુ મને ચુકવે છે, કેમ ? Are you trying to escape from me ? Are you trying to avoid me ?

ચુક વુ, *v t* [Dh Des चक्क *fr* S च्युत-तस् fallen, also Hem Des चक्कइ = S भ्रश्यति it falls, *fr* S च्यु to fall] To mistake, to blunder; to err 2 To stray, to wander 3 To deviate from the road 4 To fail, to come short 5 To be deficient in duty, to miss 6 To fly wide, to fail to hit or catch 7 To be eluded 8 To let time pass

Id કામમા ચુકવુ, કામ કરતા ચુકવુ To make a mistake in one's work રસ્તો ચુકવો To go astray from the right path નિશાન ચુકવુ To miss the aim

Prov આણી ચુકયો સો વરસ જીવે Threatened folks live long

ચુકા-દો, *s m* [See ચુક વ-વુ + S दाय, दान, a gift *fr* दा to give] Decision, settlement, adjustment, termination of differences

Id ચુકાદો કરવો-આપવો To give a decision, to pronounce a judgment

ચુકા-વ વુ, Same as ચુક-વ વુ

ચુકો, *s m* A kind of plant

ચુગડી, *s f* [See ચાર four + અગુડી] A pinch, a small quantity 2 A silver ornament worn by women on their fingers

ચુગણી, *s f* [See ચુગ વુ] Food for birds.

જન્મતાં પહેલું જનની સ્તન પય,
પ્રકટ કર્યું પ્રભુ પાસ,
ચુગણી રચ્યા પછી ચચુ રચી,
જડ છત નથી વિશ્વાસ —દયારામ

ચુગલ, ચુગલી, *s f* [P चगल] Calumny, slander, back biting

ચોર ઠગે, મારે કહે, એ ચુગલે ચોર,
જટિયા ખેંચતી ઊતરી, કાઢો મારો જોર
—સામળભટ

ચુગલ-ખોર, ચુગલા ખોર, *adj* [See ચુગલી + P खोर् fond of *fr* खुर्दन् to eat] Addicted to slandering or defaming

ચુગ-વુ, *v t* To pierce or prick and then eat (of a bird)

ચુચુની, *s f* [See ચુની, ચૂર્ણ] A white kind of sugar

ચુટ કી, *s f* [Imit] A fillip, a snap with the thumb and a finger 2 A moment

રામ મદિરમા મિરાબાઈ નાચત,
તાલ બજાવત ચુટકી —મિરાંબાઈ.

ચુટ-કો, *s m* A short and effective speech or writing 2 Short sentences or words 3 An incantation, a spell

Prov રસના ચુટકા હોય, કાઈ કુડા ન હોય Good things are found only in small quantities

ચુડ, Same as ચૂડ

ચુડ-ગર, *s m* [See ચુડો + P गर्, गार्,= S कर, कार, *fr* कृ to do, or, See ઘડ-વુ] A bangle maker

ચુડ લો, *s m* Bangles, bracelets

ચુડા-ઉતાર, *adj* [+ઉતર-વુ sloping] Having the form of a cone cut into several circles, each of the upper ones being smaller than the lower ones, sloping

ચુડી-ગર, Same as ચુડ-ગર

ચુડે લ, *s f* A female goblin, a fury, a witch 2 A hag, a slut, a beldam

ચુડો, Same as ચૂડો

ચુણ, *s f* [See ચણ-વુ, *fr* S चि, चि-नो-ति, to collect] Pecking for food (of birds)

ચુણ વુ, Same as ચિણ વુ

ચુણી, *s f* Small folds or wrinkles in coats or trousers

ચુન-ચુની, Same as ચુચુની

ચુન વુ, *v t* [S, चि, चि नु, to collect See ચણ વુ] To pick up 2 To glean, to select

રોમ રોમકી છાઈ બનાઈ, ત્રણ ગુણકા ગાલા,
કહેત કબીરા સુન ભાઈ સાધુ ચેતન ચુનવાવાલા
—કબીર

ચુન-વું, Same as ચુમ વું

ચુના રો, *s m* [See ચુનો + કાર doing] One who plasters walls with lime, a brick layer 2 A lime maker

ચુના-ળ વો, *s m* [See ચુનો + આલય + P वा dan] A lime pot

ચુના-ળું, *adj* [+ વાળુ suffix showing possession] Covered with lime

ચુની, *s f* [See ચૂર્ણ] A small ruby

ચુનો, *s m* [S चर्ण् to powder] Lime, chunam 2 Utter demolition or destruction, a crumbled, crushed or ruined state

ચુપ, *interj* [Imit Or P चस्पीदन् to stick] Silent! Quiet! Hush! Hold your tongue! Peace! 2 *adj* Silent, speechless

ચુપ કી, *s f* Silence, quietness

ચુપ ચાપ, Same as ચુપાચુપ

ચુપવુ, *v i* To be thrust, to be pierced

ચુપાચુપ, *adv* Silently quietly, secretly, privately

ચુમ વુ, *v t* [See ચુમ્બન] To kiss, to touch with the lips

ચુમાવું, *v i* [Pass of ચુમવુ] Lit To be kissed Hence, 2 To be obliged to remain quiet, to be quiet against one's will

Id ચુમાઈ રહેવુ To be obliged to remain quiet, to suffer patiently

ચુમી, *s f* A kiss a buss

Id ચુમી લેવી To kiss

ચુમોત્તેર, *adj* [S चतुर् four + સિત્તેર *fr* S सप्तति seventy] Seventy four, (74)

ચુમ્બક, *s m* [S चुम्ब् to kiss] A debauchee, an adulteror 2 A miser 3 A loadstone; a magnet

ચુમ્બન, *s n* A kiss 2 The act of kissing

ચુમ્બવું, Same as ચુમ વુ

ચુમ્માળા, *s n pl* [See ચુમ્માળી forty four] Weakness of sight owing to advanced age Hence, 2 Spectacles

Id તેને ચુમાળા આવ્યા His sight is weak owing to his advanced age, he is obliged to use spectacles

ચુમ્માળી, ચુમ્માળીશ, } *adj* [S चतुर् four + चत्वारिंशत् forty] Forty four, (44)

ચુમ્માળુ, *adj* Taking forty four as the unit (of a measure or weight) 2 Taking forty-four seers to be equal to one maund instead of forty

ચુમ્મસાળો, *s m* [S कम्बल, કામળો] A coarse blanket

ચુમ્મી, Same as ચુમી

ચુમ્મોતેર, Same as ચુમોતેર,

ચુરમું, *s n* [See ચુરવુ] A kind of sweetmeat made of crumbled bread, molasses, and *ghee*

ચુર વુ, *v t* [See ચૂર્ણ] To reduce to powder by crushing 2 To crumple, to crush, to rumple, to ruffle, to rudely put into disorder 3 To rub hard

ચુરા ડો, *s m* Bricks reduced to powder, large fragments of bricks 2 Same as ચૂનો

ચુલા ડી, ચુલી, } *s f* [S चुल्ली See ચુલો] A small fireplace, a hearth

ચુલા-વેરો, *s m* [+ વેરો] A house tax

ચુલા-સગડી, *s f* [+ સગડી] A portable hearth or stove of iron, clay, &c

ચુલેતરૂ, *s n* A kind of partridge

ચુલો, *s m* [S चुल्ल] A fire place, the hearth, a stove

Id ચુલામા જા-પડ-પેસ Go to the bad, do what you like (Used by women in utter contempt) ચુલામા પેસવુ, ચુલો ફુકવો To do cooking operations ચુલો સળગાવવો To light the fire for cooking ચુલો અભોટ કરવો To clean the fire-place after a meal 2 To sweep the fireplace and clear away the leavings ચુલા ઉપર કાંઈ ચઢી બેસાય? The cooking cannot be hastened even should the cook sit on the fireplace ચુલામોનો Lit Having a face that burns or hurts everything 2 Malevolent, malicious ચુલામા નાખવુ-ઘાલવુ To burn, to set fire to (Used in contempt) તેના ચુલામા બિલાડી આળોટે છે He has nothing to cook, nor to eat, he has nothing in his larder 2 He is very poor

Prov ચુલામાથી નિકળી હોલામા પડવુ To go from the frying pan into the fire ચુલાનુ લાકડુ ચુલામા બળવાનુ Fire wood must come at last to the fire place The dog returneth to his vomit Sorrow carried to excess destroys both body and mind ઘેરઘેર માટીના ચુલા Everyone has his infirmities All men have their misfortunes ચુલાનુ ઉપરીપણુ The direction of the affairs of the house

ચુવા ચદન, *s n* [See ચુવો 2] A kind sandal wood

ચુવુ, v i [S ... to drop, to fall] To drop, to leak

ચુવો s m [See ચુવુ] A leak in the roof of a house 2 Fragrant ointment 3 A rat

Prov સો ચુવા મારી બિલ્લી બાઈ થઈ બેઠી Having more than satisfied his wants by several evil acts, he now claims to be a respectable man

ચુસવુ, v t [S चुष् to suck up Or S शुष् to be dry] To suck, to imbibe 2 To enfeeble

Id ચુસી લેવુ To suck up, to leave dry and bloodless ચુસીને ખોખુ કરવુ To suck up the blood & leave a skeleton લોહી ચુસવુ To suck up the blood or vital elements and leave the body lifeless રસ ચુસવો To suck up juice

ચુસ્ત, adj [P चुस्त smart] Devoted, firm in principle, staunch, zealous 2 Sedulous, resolute 3 Persevering 4 Tight

ચૂં, ચૂં-ચૂં, } adv [Imit] Chirping

ચૂક, s f A small nail 2 A nose ornament in the form of a nail 3 Cramps, stomach ache, gripes, colic

Id ચૂક મારવી To drive in a nail ચૂક ઘાલવી To drive in and fix a nail 2 To throw an obstacle in one's way 3 To wear a nose-ornament ચૂક આવવી To have a stomach ache or the gripes 2 To be unwilling to work 3 To have a secret object in ... to do a work

... Same as ચુચી

...ડ, Same as ચુક

ચૂંજણુ s m A tailor (Used in the Bhīl)

...-ડુર, s m [Corrup of ...-ડુર] A menial, a very low servant

Prov ચાકરનો ચુડુર, ને તેને ઘેર ... What good result can you expect from the work of a very low servant?

ચૂડ, s f [See ચૂડો] Bangles (worn ... widow) 2 Bangles set with pearls (... by children) ... A ... trap

Id ... ઘાલવી-નાખવી

ચૂડ-ઘડ, ચૂડ-ઘાટ, } Same as ચૂડ ગર

ચૂડા-કર્મ, s n [S fr चूडा the crest+કર્મ] See ચૂડી કર્મ 2 [See ચૂડો + કર્મ] Cooking work, generally done by women who wear bangles (ચૂડા) (Spoken in contempt)

ચૂડા-મણિ, s m [S fr चूडा the crest + મણિ] A crest-jewel 2 A thing that is the best of its kind

ચૂડી, s f [See ચૂડો ચૂરો] A bangle, a bracelet of ivory or glass

ચૂડી-કર્મ, s n Breaking bangles or bracelets of a woman on the death of her husband 2 Cooking (Said of a man in contempt)

Id ચૂડીઓ પેહરવી To act the woman 2 To be womanish, to be effeminate, to lose one's manly qualities 2 To be cowardly

ચૂડો s m [Hem Des चुडो = S कङ्कण a bracelet] A bangle worn by women on their wrists

Id ચૂડો પહેરવો-ઘાલવો To put on a bangle ચૂડો પહેરાવવો To marry (of the bridegroom marrying the bride) ચૂડો ઉતારવો-ફોડવો Lit To put off or break the bangles Hence, 2 To make a widow, to perform a rite in which a woman is divested of all the marks of her wifehood તારો ચૂડો ભાંગશે ... An abusive expression used towards women

Prov ચૂડામા ભૂડો સમાય Wifedom is a safe cover for adultery

ચૂત, s m [S] A mango tree

ચૂત, s f [S चुति] The vulva, the female organ of generation

ચૂન, s m [See ચુન-ચુ] Food

ચૂનો, Same as ચુનો

ચૂપ, Same as ચુપ

ચૂર, ચૂરી, } Same as ચૂરો

ચૂરણ, s n [See ચૂર્ણ] Powder, a preparation made of various spices, flour, &c, a medicinal powder

ચૂરે-ચૂરો, s m Smashed state

ચૂરો, s m Shattered and crumbled state in ... fragments shivers bits 2

Smashed state 3 Powder, splinters, atoms

ચૂર્ણું, Classical form of ચુરણ

ઉર આણ્યો અવિશ્વાસ પતિ, સહુ ટયુ આપન ...

—દયારામ

ચૂર્ણિકા, s f Prose explanation of a verse

ચૂશ, s f Same as ચુસો

ચૂલિયું, s m [See ચૂલો] An instrument for cutting and preparing vegetables for cooking

ચૂસેતરો, s m [See ચસો + કાતરવૂ] An instrument for cutting mangoes into pieces

ચૂસો, Same as ચુસો

ચૂસ-શિ-યું, s n [See ચુસ ...] A toy for infants

ચેંકેચૂ, s n [Imit Cf ...] The least sound Cf ચું-કે-ચા

Id ચેંકેચૂ ક્યા વગર Without making the least sound

ચેંમટ, adj [See ચિકટ] Slow, dilatory, tiresome

ચેં-ચીં, s f [Imit] Arrogance, haughtiness, conceit, affectation

ચેં-ચેં, s f [Imit] The cry of little birds 2 Loquacity

ચેંચેં-પેંચેં, adv [Imit + redup] A little 2 In some places 2 s f Struggle, hesitation, a murmur

ચેંડું, } ચેંદુ } ચેંદુ, } s m [S कन्दुक] A play ball

ચેંડુલ, s m Same as ચેંડુલ

ચેંડલ, s m [See ચડોલ] The pyramid crested wood lark

ચેંણુ, s n A mole or musk rat

ચેંણ્, s f [See ચિણ્ણું,] Folds.

ચેક, s m [Eng Cheque] A cheque, a draft on a bank

ચેક, s m [Eng] Check, control

ચેટક, s n [S चिट् to know, to have the power to move] Sorcery, witchcraft 2 Wiles, cunning arts 3 Evil machinations, wicked scheming and devising 4 A lesson, a warning (Colloq)

ચેડવવું, v t [See ચડવું] To boil, to cook

ચેડા, s n pl [See ચેઢા] Folly 2 Foolish pranks

Id ચેડા માંડવા To act as a fool or a ... on

ચેડો, s m pl [See છેડો] clue, a previous intimation

ચેણુ, Same as ચણુ A mole, a musk rat

ચેતન, adj [See ચિત્] Endued with life, sentient, conscious, percipient 2 s n Intelligence, understanding 3 Power to move, vitality, life

ચેતના, s f Life, vitality 2 Understanding, mind, wisdom 3 Generative power

જેમ ... અમૃત સીંચે, કે ઉઠે ચેતના પામી

—પ્રેમાનંદ

ચેતર, adj [See ચિત્ર] Foolish

ચેતવણી, s f [See ચેતવવું] A hint, a notion, a warning, information previously given, a notice

Id ચેતવણી આપવી-દેવી-કરવી To give a warning

ચેતવવું, Same as ચેતાવવું

ચેતવું, v i [S चित् to be able to move, to know] To catch fire, to kindle (of a light) 2 To make out, to take a hint, to beware 3 To think, to perceive 4 To recollect, remember

Prov ચેતતા નર સદા સુખી Forewarned is forearmed

ચેતા, s m pl An intimation, a hint

ચેતાવવું, v t [Caus of ચેતવું] To hint, to caution, to warn, to apprise previously 2 To kindle, to light, to set fire to 3 To repair a building or its parts.

ચેન, s f n [See ચેતન] Rest, ease repose, relief, tranquillity, peace of mind 2 Merriment

Id ચેન કરવું, ચેન મારવી, ચેન ઉડાવવી, To ... merry ચેન પડવું To be at one's ease

ચેન, s n [See ચિહ્ન] A sign, a mark

ચેનચાળા, s n pl [See ચેન, ચિહ્ન] Gestures ...

ચેનબાજી, s f [See ચેન rest + P बाज़ fond of fr बाज़ीदन to play] Merriment, luxury, luxurious way of living a life of

ease and merriment

Id ચેનબાજી કરવી-મારવી-ઉડાવવી To live a life of ease and merrimen ,to lead a disso lute life

ચેનો, *s m* [See ચેન merriment Or ચાહવું, ચાવું] Eager desire craving diligence

ચેપ, *s m* [See ચેપવું] Pressing, thronging 2 A throng, crowdedness 3 Contagion, infection 4 Pus 5 Effects of evil association 6 Difficulty

Id ચેપ લાગવો To be affected by contact, to be infected ચેપ કાઢવો-પતાવવો-મટાડવો To adjust, to settle, to decide (an account, &c) 2 To get rid of a bother or nuisance 3 To press, to compress, to squeeze ચેપ છોડવો To let go (a matter &c) (used contemptuously)

ચેપવું, *v t* [Imit See ચપ Or P चस्पीदन् to press] To press, to squeeze 2 To trust

ચેપી, *adj* Contagious, infectious 2 Persevering (Used in a bad sense)

ચેપી, } *adj* [See કૃપણ] Miserly, stingy
ચેપુ, }

ચેર, *s n* Wood (Used in Kthd)

ચેરમ-ચેરા, *s m pl.* Same as ચેહેરમ-ચેરા

ચેરવું, *v t* [See ચિરવું] To strike out what has been written by running a line through it, to erase, to blot out 2 To expose to ridicule, to expose another's faults

ચેરી-મેરી, *s f* [Eng *Cheery* + *Merry*] A reward, a present, a gift, a bonus, a prize (This word is used particularly by servants then asking for little presents from Englishmen)

ચેલ-કી, *s f* [See ચેલી, ચેલો] A girl (Used in endearment)

ચેલકો, *s m* A boy (Used in endearment)

ચેલિકું, *s n* A basket, generally made of metal or leather

ચેલી, *s f* [See ચેલો] A female disciple

ચેલો, *s m* [Hem Des चिल्लो, चेल्लो, = S बाल a boy, fr S चेट an attendant, a friend] A disciple 2 A pupil, a scholar.

Id ચેલો મુંડવો To make a disciple of 2 To bring under one's control 3 To deceive

ચેવટ, Same as ચિવટ

ચેવલી, *adj* Pertaining to Cheval or Chaul, a village in the Konkan well-known for its betel leaves

ચેવવું, *v t* [See સેકવું] To make warm (with heated wax, water, &c)

ચેષ્ટા, *s f* [S fr चेष्ट् to move] Mischievous tricks, waggery, banter, quirks 2 Wild capers 3 Worrying, teasing 4 Jokes 5 Calumny 6 Mimicry

Id ચેષ્ટા કરવી To play pranks 2 To tease by imitating one's gestures or movements

ચેષ્ટા-ખોર, *adj* [+ P खोर् fond of *fr* खुर्दन् to eat] That which is full of tricks and pranks, given to making jests 2 Calumnious, censorious

ચેષ્ટાળી, *s f* [+ આવલિ] A series of jokes 2 Mischief 3 A joke

ચેહ, *s f* Same as ચિતા A funeral pile, a pyre

ચેહન, Same as ચેન 2 Same as ચિન્હ

આનંદના ચેહેન દીસે કાઇ લાગે,
રાતલડી રમ્યા છો પેલીની સંગે —દયારામ.

ચેહેબચો, *s m* [P चेह् dim of चाह् a well + च with+ चेह् redup] Mud 2 A pond

પોતાના વસ્ત્ર દાસીને પેહેરાવી,
બેઠી ચેહેબચામાં આવી —પ્રેમાનંદ.

ચેહેરવું, Same as ચેરવું To expose to ridicule

રૂડી ભુંડી વાત સાંભળી હોય,
કોઈ આગળ નવ ચેહેરીએ —પ્રેમાનંદ

ચેહેરમ-ચેહેર, *s f* }
ચેહેરમ-ચેહેરા, *s m pl* } Scratching out,
ચેહેરા-ચેહેર, *s f* }

erasures made in a document

ચેહેરા દાર, *adj* [P चेहरः + દાર having] Beautiful faced, having a handsome face

ચેહેરો, *s m* [P चेहर] The face, features, the visage, air, look, mien, countenance 2 A joke (Used in Kthd)

Id 2 ચેહેરો કઢાવવો-રખાવવો To get the hair cut and the head shaved in an English

fashion ચેહેરો પરો To be talked of ચેહેરો પડાવવો-ઉતારાવવો To get a picture drawn of one's likeness

ચેળ, *s f* [Dh Des चचल *fr* S चपल active, moving] Itching, a desire to scratch 2 Excitement 3 Eagerness, inclination of the mind

Id ચેળ આવવી-પવી To have a desire to scratch ચેળ થવી To feel inclined

ચૈડ•ટો, *s m* [See ચેળ or ચાર•ડ કો] Anxiety

ચૈડટો, Some as ચરડવો

ચૈતન, *s n* [See ચૈતન્ય] Life, spirit; essential activity 2 Intelligence

ચૈતન્ય, *s n* [S *fr* चेतना *fr* चित् to move, to know] Life 2 Knowledge 3 The Supreme Being

ચૈતન્ય-ઘન, *adj* [S + ઘન thick] Full of knowledge 2 *s m* The Supreme Being

ચૈતર, } ચૈત્ર, } *s m* [S चैत्र *fr* चित्रा one of the lunar mansions] The name of the Hindū month corresponding to March-April

Prov ચૈતર ચઢ્યો નહિ, ને વૈશાખ ઉતર્યો નહિ It is neither the one, nor the other

ચૈત્યવંદન, *s n* [See ચૈતન્ય + વંદન] Bowing befor the an idol in a temple (Used by Jains)

ચૈયુ, *s n* A rope of darbha grass used in plaiting the tape of a cot or bed stead

ચૈત્રી, *adj* Relating to the month of ચૈત્ર 2 *s f* A festival held in the month of ચૈત્ર

ચૉ, Vulgar for ક્યાં

ચૉ•ક, *s f* [Imit Or See ચાનક] Startling, a sudden start, a bounce

Id ચૉક રાખવી To be startled 2 To be in fear of

ચૉ•ક્ વું, } ચૉકી ઉઠ•વું, } *v t* To start 2 To shrink 3 To wince; to shy (as a horse)

ચૉપલું, *adj* [See ચપલ] Mischievous 2, Squint eyed *Cf* ચુખલું

ચૉપલા, *s n pl* Amorous dalliance, coquetry, love airs, blandishments 2 Fun, fuss, wantonness

ચૉંટ, *s f* [See ચાટ, ચાટવું] A pain in the stomach caused by eating half-cooked substances

ચૉંટવું, *v i* To stick, to adhere, to cling

ચૉંટાડવું, *v t* [Caus of ચૉંટવું] To make to stick, to paste, to affix

ચૉંપ, *s f* [See ચાપ, ચાપવું, *fr* P चस्पीदन to press] Vigilance 2 Haste

Id ચૉંપ રાખવી To have care, to be careful

ચો, *s f* [See ચવ] Taste

ચો, *s m* [See ચઢાવું] Eager desire, a craving

ચોક, *s m* [S चतुष्कोण *fr* चतुर् four+कोण an angle Or Hem Des चउक्क *fr* S चतुष्क a square *fr* चतुर्, ચાર, four + क collection] A square, a court 2 An area 3 The number four (on dice) a throw of four 4 A chunam floor 5 A bazar 6 A market 7 The square or quadrangle forming the central portion of a temple, an open space in a thickly populated part of a city or town 8 [S चतुष्क a group of four *fr* चतुर् four] the term used for multiplying a number by four 9 A stanza of four lines

Prov ઘર બેઠા મોતીએ ચોક પુરવા, See Prov, under ઘર

ચોક, Same as ચોકસ

પુરી પીતાંબર તણી બેઠી'તી ગુજુ ગોખ,
દૃષ્ટિ ગયી ત્યાં માહરી, ચિત નથી રહેતું ચોક
—સામળભટ

ચોકઠું, *s n* [S चतुष्क collection of four *fr* चतुर् four + क collection + ट dim] A frame, a quadrangular frame; a doorcase, any four sided or rectangulr frame 2 An open quadrangle in a street

Id ચોકઠું બેસાડવું To fix a frame or door case 2 To settle a plan 3 To settle a matrimonial alliance

ચોકડિયું, *s n* [See ચોકડી] A silken garment having squares woven in it, worn by widows

ચોકડી, *s f* An aggregate of four 2 A square 3 An asterisk 4 A period comprising the four ages of the world acc

ing to Hindû Mythology 5 A square spot, generally in a corner of a room set apart for accumulating waste water 6 One stroke crossing another 7 The sign for addition (+) or for multiplication (×)

Id ચડાળ ચોકડી A gang of conspirators 2 A company of ruffians ચોકડી મુકવી To erase, to scratch out 2 To write an asterisk — નામ ઉપર ચોકડી મૂકવી To pluck a candidate at an examination

ચોકડું, *s n* [See ચોક square, four] An ornament worn in the ear, containing four pearls 2 [S चतुर् four + ડી] That part of a bridle which is put in the mouth of a horse

રાવત તો રીસે ચડ્યો આળસ ગોડી ઊડ,
મુખમા ઘાલ્યુ ચોકડુ, રાખી ઉપર રૂઠ —સામળભટ

ચોક-વટી, *s f* [See ચોક + S वट a place, or Guj વાટ a way, a road] An open spot where four roads meet 2 A bazar in the front of one or more streets, a market-place

ચોકવટી ને ચેહેલખાન, નવા મેહેલ છે શોભાવાન,
—ધીરજી

ચોકડું, Same as ચોક ડું

ચોકવું, *v t* [See ચોક] To prepare in all details or equip (of a માડવો or square enclosure with a canopy) 2 To perform the final religious ceremony in a marriage

Id માડવો ચોકવો To prepare a square enclosure for a marriage ceremony 2 To perform the final religious ceremony in a marriage

ચોકસ, *adj* [S चोक्ष pure] Exact, precise, strict 2 True, correct 3 Certain, sure 4 Shrewd, sharp, intelligent 5 Determined, indubitable 6 Of an inquiring mind 7 Cautious, circumspect

Id ચોકસ કરવુ To determine, to come to a determination, to resolve ચોકસ થવુ To be determined, to be settled, to be resolved ચોકસ રહેવુ To be cautious, to be particular ચોકસ ઠેકાણુ A particular place, a place determined upon.

ચોકસાઈ, } *s* ... A ... of ... ... in-
ચોકસી,

vestigation, scrutiny 2 Caution, circumspection, vigilance carefulness 3 Cleverness

Id ચોકસી ઉપર રહેવુ To look after, to be watching

ચોકસી, *s f* Same as ચોકસાઈ 2 *s m* An assayer of gold and silver, one that tests the quality of gold and silver, an assay-master 3 A dealer in gold and silver, a jeweller

ચોકિયાત, *s m* [See ચોકી + વૃત્તિ] A guard, a watchman 2 *s f* A toll or duty, money paid for guarding, the wages of a guard

ચોકડું, *s n* A waggon or cart drawn by four bullocks 2 Same as ચોકડું

ચોકી, *s f* [See ચોક] A low square seat

દર્દ ઊઠ્યા ત્રિભુવનપતિ, બેઠા ચોકી ઉપર તેણી વાર
—ગિરિધર

2 A guard, a watch 2 A party of constables, &c, stationed as guards 4 A police station or gate

Id ચોકી કરવી-ભરવી To guard, to watch

ચોકી દાર, } *s m* [+ P दार् keeping
ચોકી વાળો,

fr दाश्तन्=धृ, धार्, to keep, to hold, = વાળુ]
A man on guard, a watchman

ચોકી દારી, *s f* The duty of a guard

ચોકી-પહેરો, *s m* [+ પહેરો, પોહરો]
Careful watching and guarding

ચોકો, *s m* A quadrangular spot Especially 2 A spot cleared for cooking 3 A spot cleared for a dying man to lie upon

Id ચોકો ભાડવા કરવા To clean the kitchen after meals are over 2 To be completely free from a business ચોકે દેવો-ઉતારવો-નાખવો To place a dying man on the ground as on his last bed ચોકો ... To prepare the last consecrated bed for a dying man 2 To upset an ... upset a proposal &c, by any means

ચોખ, *s f* [See ચો...] ... ...
2 The adjusting of accounts ... 3 Adjustment, a ... ...

ચોખ-ટ, Same as ચોખ-વટ

ચોખ-ટિ-યાટ, Same as ચોખ્ખું Cf ચોખ-લી-આટ

ચો-ખંડ, ચો-ખાણું, } adj [S चतुर् + ખંડ, ખુણો] Square, quadrangular, oblong 2 Broad, large;ample, spacious 3 s m. A square 4 s m pl [Or See + खण्ड a continent, a division, fr खण्ड् to divide] The four regions or quarters

ચો-ખંડુ, Same as ચો-ખંડ

ચો-ખરૂ, ચો-ખણુ, } s n [See ચાર four + ખણુ] A group of villages 2 A district;a province

ચોખ લિ યાટ, adj [ચોખ્ખુ + લુ dim + વૃત્તિ] Same as ચોખ્ખું 2 Specially, so clean as not to be defiled by contact with persons or things of a lower class, so clean as to be partaken of by persons of higher classes (of food, clothes, &c)

ચોખ-વટ, s f [See ચોખ્ખુ + વૃત્તિ] A particular desire or eagerness to be clean, love of cleanliness, fastidiousness 2 Cleanliness

ચોખા, s m pl [See ચોખ્ખું.] Rice

Id ચોખા ચોઢોડવા Lit To stick rice to the forehead of Hence, 2 To wish well, to give a blessing to ચોખા મૂકવા Lit To give rice to (a mark of a solemn invitation) 2 To invite ઘેર ઘેર ચોખા મૂકવા Lit To go about distributing rice or making solemn invitations to all persons one meets Hence, 2 To go about gossiping or exposing secrets તારા ચોખા ખાઉ–રાંધુ–ખાડુ (vulgar) May you die—a term of abuse used by Kolīs and Vāgharīs ચોખા નાખવા–વેરવા To marry a second time (of a woman)

Prov ચોખા ભેગી ઓળ (બાફવી) Great fish eat up small ones

ચો-ખાની, s f [S चतुर् four + P खाँन a division] A kind of checkered cloth

ચોખા-પુર, ચોખા-ભર, } adj [See ચોખા+પુર, પુર ડુ, fr S पू and भृ, ભર ડુ, to fill] Being a grain of rice in weight or measure

ચોખા-યું, Same as ચોખલિ-યાટ

ચોખાળ-વું, v t [See ચોખ્ખુ] To make clean, to cleanse 2 To express clearly

ચો-ખુણ, ચો-ખુણિ-યું, } adj [S + ખુણ fr S कोण an angle] Quadrangular

ચો-ખૂટ, adv [S चतुर्, ચાર, + See ખૂટ, ખુંટો, a pivot fr S कुण्ठ् to stop] In the four regions or quarters, on all sides;all around

ચોખ્ખા ઈ, s f [See ચોખ્ખુ] Cleanliness, purity 2 Honesty, integrity 3 Spotlessness, faultlessness 4 Clearness

ચોખ્ખું, adj [Hem Des चक्खुडुण = S प्रेक्षणीयम् handsome, fr S चोक्ष, चौक्ष, pure, clear] Clean, chaste, free from impurity. 2 Good, excellent 3 Unadulterated; clear, 4 Sincere, faithful 5 Real, genuine 6 Abstaining from corruption and bribery, honest

Id ચોખ્ખું કરવુ To make clear ચોખ્ખું રહેવું To live a pure life એને ઘેર ચોખ્ખું ને ચોખ્ખુ જ રહેવાનું છે Lit His house will be for ever clean (as he has no children) 2 He is childless ચોખ્ખો હિસાબ A clear and honest account ચોખ્ખે ચોખ્ખે કહેવુ To speak plainly, boldly, and honestly Hence, 2 Expressing one's ideas in the most realistic manner without regard to person, time, or place, openness of speech ચોખ્ખુ ચણક Quite clear and open ચોખ્ખો હાથ Clean hands 2 Honest

ચો-ગઠ, s f [See ચાર four+ગાઠ] A knot of ropes tied round the marriage altar

ચોગ ડો, s m [S ચોક four + ડો dim] The figure four, (4)

ચો-ગણુ, adj. [+ गुण multiplication] Four fold, four times more

ચો-ગમ, adv [+ ગમ, મગ, માગ, માર્ગ Cf અણી ગમ, પેલી-ગમ] On all sides, all around

ચો-ગર્દમ, adv [See ચાર four + P गर्दिदन् to surround] Surrounding, on all sides

ચો-ગાન, s n [See ચો ક a square] An open space, a large plain

ચો-ઘડિ યા, s n pl [See ચાર four +ઘડો a pot, a drum There is in this word a confusion between ઘડો a pot, a drum, and

ઘડી a period of twenty four minutes] Four drums beaten together at the end of a પહર (three and three fourths ghadees), four times in the day and four times at night before the palace of a king or the temple of a god

ચો-ઘડિ-યું, s n [S चतुर् four + ઘડી] A period of four ghadees, or, more accurately, three and three fourths ghadees, a period of one hour and a half 2 A period of time under the influence of a particular planet

Id અમૃત-કાળ-શુભ-ચળ-રોગ-લાભ-ઉદ્યોગ-ચોઘડિયુ are the seven names given to the several parts of the days of the week according to Hindū astrologers

ચો-જાવો, s m [See ચાર four + Java N of island] Lit The four things brought from the Island of Java viz , લવિંગ, ઇલાયચી, તજ, જાયફળ Hence, 2 Spices

ચોટ, s f [See ચોટ-વુ] A wound, a cut, a bruise, a blow with the fist 2 A blow or stroke of misfortune 3 A spell causing death 4 A loss

Id ચોટ મારવી To strike a blow; to hit the one thing aimed at out of many 2 To make use of a magical charm in getting a man killed ચોટ ખાવી To be hurt, to be beaten or wounded ચોટ લાગવી To be successful in carrying out one's object ચોટ વાગવી To be struck a blow ચોટ રહેવી To have a stomach ache

ચોટ-ણું, s n Clinging, adhering, adhesion 2 A thing that adheres

ચોટ-લી, s f [Hem Des चोट्टी = S शिखा the tuft of hair on the head fr S चूडा crest] A tuft or lock of hair on the head

Id ચોટલી લઈ જવી-મતરવી To outwit, to be superior in intellect or bodily strength ચોટલી હાથમા આવવી To be under one's control

ચોટ-લો, s m The hair on the head of a woman 2 The hair on the head

Id ચોટલો ગુથવો-વાળવો To braid the hair (of a woman) ચોટલો ઝાલીને ખેંચી નાખીશ Lit I will drag you by your hair (said to a woman) Hence, 2 A term of abuse used among women

Prov ચાર મળે ચોટલા, તો ભાગે ઇધા ઓટલા Gossiping women are sure to give rise to a quarrel

ચોટ-વુ, v i [Dh Des चोतओ fr S चोद्य a goad fr S चुद्, चोद्, to drive Or Hem. Des चहुट्ट = S निमग्न sunk, plunged, fr S चटति it sticks to] To stick, adhere, or cling to 2 To be struck or hit

Id ચોટી રહેવુ-બેસવુ To stick fast

ચો-ટા-વું, v i [Pass of ચોટ-વુ] To make to adhere, stick, or cling 2 To be made to suffer a loss

ચોટા-ડ-વું, v t [Caus of ચોટ-વું] To stick, to affix.

ચોટી, s m [See ચોટ-વુ] He who strikes a blow

ચોટી, s f Same as ચોટ-લી. 3 The fibres at the top of a cocoanut

ચોટ્ટા-ઈ, s f [See ચોટ્ટું] Theft, misappropriation 2 Thievish conduct

ચોટ્ટુ, adj [See ચોર+ટુ dim] Thievish, roguish

ચોડ, s f [See ચો પટ, ચો વટ, ચો વડ, ચો ડું] A small heap of thin and flat things

શ્રી સહર્ષમુ શિવજીનુ સર્વસ્વ, ઉપનિષદોની ચોડ છે છ —દયારામ

ચોડ-વ વું, v t [See ચડા-વ-વુ, ચઢા-વ-વુ] To cook

ચોડ-વુ, v t [Caus of ચોટ-વુ] To plaster, to apply, to fix

ચોડા ણુ, s n [See ચોડુ] Breadth, width

ચો-ડું, adj [S चतुर् four + पट cloth, fold Cf ચો ડું] Four-fold 2 Broad, wide

ચોડો, s m A heap of thin & flat things Cf ચોડ

ચોઢ ણું, s n [See ચોડ-વુ] A small bright circle stuck on the forehead by women (Used in Kṭhḍ)

ચોઢ-વું, Same as ચોડ-વું

ચો-તરફ, *adv* [S चतुर्, ચાર, four + તરફ *fr* P तर्फ side] On four sides, on all sides, all around

ચો-તરીસ, } ચો-ત્રીસ, } *adj* [+ત્રીસ *fr* S त्रिंशत् thirty] Thirty four, (34)

ચોતરો, *s m* [S चत्वर a quadrangle *fr* चतुर् four] A raised square 2 A police gate 3 A rectangular mass of earth or stone-work 4 An oblong structure of stone work erected for drying clothes

ચો-તારૂં, *adj* [See ચાર four + તાર wire, thread] Having four wires (of a musical instrument) 2 Having four threads (of a coarse kind of cloth)

ચો-તારો, *s m* A kind of coarse cloth

ચો-તાલ, } ચો-તાળ, } *adj* [S चतुर् four + ताल clapping the hands *fr* तड् to beat] Having four measures of time (of particular modes of music)

ચો-તાલું, } ચો-તાળું, } Same as ચો-તાલ

ચોથ, *s f* [S चतुर्थ fourth *fr* चतुर् four] The fourth lunar day 2 A fourth part 3 A tribute equal to a fourth part of the revenue

Id ચોથ આપવી To pay a tribute ચોથ ઉઘરાવવી-લેવી To collect a tribute

Prov તેણે ચોથનો ચંદ્રમા જોયો છે Lit He has seen the moon on the fourth day of the bright half of ભાદરવો (ગણપતિ ચોથ)—believed to make a person liable to a false charge Hence, 2 He is falsely charged with having acquired his property by foul means

ચો થા ઈ, *s f* A fourth part, a quarter

ચો થિ-યું, *s n* The ceremony observed on the fourth day after the death of a child 2 A fourth part 3 Occurring on the fourth day

Id ચોથિયો તાવ Quartan fever

ચો થુ, *adj* Fourth

Id એને ચોથો પાયો જ નથી It wants one of its four legs 2 It is very defective

ચોદ વું, *v t* [S चुद् to drive] To copulate, to unite (of the opposite sexes)

ચો દશ, } ચો-દિશ, } *adv* [Corrup of ચો-દિશાએ *fr* S चतुर् four + दिश्, દિશા, a direction] On all sides, all around, everywhere

ચોદા-ચોદી, *s f* Copulation; cohabitation

ચોદુ, *adj* Lustful, lecherous

ચો-ધરી, *s m* [See ચાર four + ધરી a holder] The headman among cart-drivers 2 A public officer in a village 3 The name of a tribe of mountaineers

ચો-ધરો, *s m* The headman of a village

ચો-ધાર, *adj* & *adv* [See ચાર four + ધારા a stream, an edge] Flowing in four lines (of tears), crying bitterly, over flowing with tears *cf* ચો-ધારે.

Id ચોધારે રોવું-ચોધારે રોવું-ચોધાર આંસુએ રોવું To shed tears copiously, to cry bitterly

ચો-ધારી, *s f* [S चतुर् four + ધાર *fr* धारा edge] A kind of bean having four edges

ચો-ધારૂ, *s n* A weapon having four edges

ચો-ધારે, Same as ચો-ધાર.

ચોપ, *s f* [See ચાપ, ચાંપ, *fr* P चम्पिदन् to press] Repressing, disciplining 2 Vigilance, attention

ચોપ, Same as ચોખ.

ચો-પગુ, *s n* [S चतुर् four + પગ *fr* S. पद the foot *fr* पद् to go] A quadruped, a four-footed animal

ચોપ-ચીની, *s f* [S चीन China] China root, China cubebs

ચો-પટ, *s f* [S चतुर् four + पट a strip of cloth] The cloth or board on which draughts &c, are played 2 The game of સોગઠાં.

ચોપટ, Same as ચપટ

ચોપડ, *s f* [See ચોપડવું] The applying of *ghee* to bread, &c

ચોપડવું, *v t* [Hem Des चोप्पडइ = S म्रक्षति he besmears] To besmear, to grease, to rub over, to daub, to lubricate 2 To use abusive language towards (a person)

Id તેલ ચોપડવું To besmear with oil ગાળ ચોપડવી To use abusive language towards

ચોપડા વ-વુ, Caus of ચોપડવું

ચો-પડી, s f Hem Des चोप्पडइ=S म्रक्षति he besmears Or S चतुर् four + पट a strip of cloth a fold] A book

ચોપડું, adj [See ચોપડવુ] Greasy, oily, fatty, unctuous 2 s n [Or See ચાર+પડ] A bread having several layers

ચો-પડો, s n [See ચોપડી] A large account-book, a quarto volume, a folio volume

ચો-પન, adj [S चतुर् four + पञ्चाशत fifty fr पञ्च five+ दश ten] Fifty four, (54)

ચોપવું, v t [See ચપચપ, ચપ દે Or P चस्पीदन to press] To thrust, to pierce 2 To beat 3 To beat a floor in order to make it firm

ચો-પાઈ, s f [S चतुर् four + पद,पाद,પાય, the foot] A verse consisting of four lines, a stanza 2, Name of a metre

ચો-પાટ, s f Same as ચો-પટ The game of સોગટા

ચો-પાનિ-યુ, s n [S चतुर् four + પાનુ fr S पर्ण a leaf] A pamphlet 2 A periodical, a magazine

ચો-પાયા, s m pl [See ચો-પાઈ] A periodical, a magazine

ચો-પાયો, s m [See ચાર four + પાયો a leg] A cot, a bedstead (Used in the Sūrat Dst)

ચો-પાસ, adv [S चतुर् four + પાસુ fr S पार्श्व side] On all sides, all around

ચો-પાળી, s f [S + पार the opposite side] A contrivance made with three pieces of wood for irrigating a field

ચો-પાળો s m [See ચો S पल्यङ्क, પારણુ a cradle] A swing, a swinging bed or seat, a litter, a sedan

ચો-ફાડી, s f [S + ફાડવુ fr स्फट् to break, to tear] A sheet of cloth made up of four pieces, a large double sheet of cloth

ચો-ફેર, adv [See ચાર four + ફેરો] On all sides

ચોબ s f [P] A stick 2 A mace 3 The pole of a tent

ચોબવુ, v t [See ચાપવુ] To brand with red hot iron (Used in Kṭhq)

ચોબિ-યો, s m A daub of colour

પણ શોભે છે નફ્ફટાઈ રે, જ્યેહ્ રંગનો ચોબિયો
—નરભેરામ.

ચોબો, s m The stick with which a drum is beaten 2 The mark left on a drum from being beaten with a stick 3 The name of a sect of Brāhmans

ચોબો, s m [See ચપ દો fr P चस्पीदन to press Cf ચોળવુ] A brand 2 A puncture

શીવ સતોષના ચોબા દીધા વિના,
વ્યગ્ર ને મનનો રોગ થાવે —ભોજેભગત

ચોભીલું, adj [See ક્ષોભ] Ashamed, put out, taken aback

ચો-મટિ-યુ, adj [See ચાર four + મટ] Having the four opposite ends of a piece of cloth tied (in wearing a garment)

ચો-માસુ, s n [S चतुर् four + मास a month] The four months of the rainy season, July-October

ચો-મુખુ, adj [+ મુખ] Having four mouths, faces, or openings

ચો-મેર, adv [+ મેર] On all sides, all around

ચોયણો, Same as ચોરણો

ચોર, s m [S fr चुर् to steal] A thief, a robber, one that conceals or reserves, one that supresses or keeps to himself 2 adj Private, secret, concealed

Id ચોરકડી A secret link ચોરખીલી A secret nail Similarly, ચોરઆંક, ચોરખાતુ, &c કામચોર He who is sparing in labour and shirks his duty ચિત્તચોર, ગનચોર હૈયાચોર &c, Captivating (said of a lover by his mistress when he has won her heart) મસલતચોર He who keeps his plans and purposes secret Similarly, વિદ્યાચોર, કિસબ ચોર, &c પાચ ચોર The objects of the five senses, રૂપ, રસ, શબ્દ ગન્ધ and સ્પર્શ.

Prov ઘરમાંનો ચોર પકડાય નહિ None can restrain a house-thief ચોરની માનુ કોઠીમા મોં He is compelled to silently bear his pain, because he dare not disclose it He who has horns in his bosom, let him not put them on his head ચોરના મનમા ચાંદરણુ A thief ever fancies the moon is up તે પરમેશ્વરનો

ચોર ૩ He stands condemned in the sight of God ચોરનારને ચોર આખ A thief is always cautious ચોરનું રળ્યું સીડે ન ચઢે One cannot rise by dishonest means ચોરને પોટલે ધૂળ ને ધૂળ A cheating trade seldom thrives ચોરના પગલા ચોર જાણે = ચોરનો ભાઈ ઘંટી ચોર Set a thief to catch a thief Every rogue is at length out-rogued

ચોર-આમલી, *s f* A kind of આમલી (tamarind tree)

ચોર-ખડ, *s m* A secret drawer or partition

ચોર-ખાનું, *s n* A secret drawer, cell, or partition 2 A haunt or rendezvous of robbers

ચોર-ખિસ્સું, ચોર-ગજવું, *s n* [+ ખીસું, ગજવું] A secret pocket

ચોર-ગલી, *s f* [+ See ગલી] A by lane not easily noticed

ચોર-ગાઠ, *s f* [+ ગાઠ] A concealed knot

ચોર ડું, ચોટ્ટું, *adj* Thievish, roguish.

ચોર-દાનત, *s f* A secret bad intention

ચોર-નજર, *s f* Same as ચોર-દાનત 2 A stealthy look, a stolen glance

ચોર-બાતમી, *s f* [+ બાતમી] A secret intelligence, news received from spies

ચોર-લક્ષણ, *s n* [+ લક્ષણ] A look or signs showing a thievish disposition

ચોર-વાટ, *s f* [+ વાટ] A secret way, a hidden path

ચોર વાડો, *s m* [+ વાડો] A nest or haunt of thieves

ચોર-વિદ્યા, *s f* [+ વિદ્યા] An occult science or art

ચોર વું, *v t* [S चुर् to steal] To steal, to pilfer, to rob

ચોરણી, *s f* [See ચોરણો] Trousers for a little person or a boy

ચોરણો, *s m* [See ચરણિ યો] A pair of trousers

ચોરસ, *adj* [S चतुरस्र *fr* चतुर् four+अस्रि an angle] Quadrangular, square 2 *s m* & *n* A square, a square figure 3 The square measure, the area

ચોરસી, *s f* A brick made square by rubbing 2 A small square verandah 3 A carpenter's tool 4 An ornament worn by women round the neck

ચોરસું, *s n* A block, a cube, a six sided solid piece

ચોરસો, *s m* A square piece of coarse cloth (Used in Kthd)

ચોરા ઉ, *adj* [See ચોર, ચોર વું] Stolen

ચોરા-ચોરી, *s f* Theft committed in many ways or of many things by many men simultaneously

ચોરાણું, *adj* [S चतुर् four + नवति, નેવુ, ninety] Nienty four (94)

ચોરા વ વું, *v t* [Caus of ચોર વું] To cause to steal, to encourage in a theft

ચોરાસી, *adj* [See ચાર four + એશી] Eighty-four, (84)

Id ચોરાસી આસન The eighty four postures or attitudes of the yogī (ascetic) ચોરાસીનો ફેરો The transmigration of the soul through eighty four lacs (eight million and four hundred thousand) of births 2 An inextricable maze 3 An embarrassing and perplexing case or situation ચોરાસી બંદરનો વાવટો A place of rendezvous for various kinds of people

ચોરા વું, *v i* [Pass of ચોર વું] To be stolen 2 To be deceived, to be robbed

ચોરિ યા, *s m pl* [See ચોળ વું] Swelling in the gums caused by hard rubbing

ચોરિ યું, *adj* [See ચોરિ યો] Committing piracy

ચોરિ યો *s m* [See ચોર, ચોર વું] A pirate, a robber

ચોરી, *s f* Theft, robbery, stealth 2 A clandestine practice or act 3 Concealment suppression

Prov ચોરીનો માલ ચંડાળે જાય Evil got, evil spent ચોરી ઉપર શિરજોરી Adding insult to injury

ચોરી, *s f* [See ચોરસ, S चत्वर] The square enclosure, in which the bride and bride

groom are married

Prov ચોરીમાંથી દાંત કકડાવવા To be in auspicious from the very beginning ચોરી માથી રડાપો To be unhappy from the very beginning of one's career

ચોરી, s f [See ચોળા] A kind of bean

ચોરી-ચપાટી, s f [See ચોરી, ચૌર્ય, theft + redup] Thieving and pilfering, picking and stealing 2 Any kind of theft or offence

ચોરો, s m [See ચોરસ fr S चत्वर Cf ચૌટુ] A public place in a village 2 A police station 3 An open verandah before a house

ચોર્યાસી, Same as ચોરાસી

ચોલ, s f Bengal madder a red dye

ચોલાઈ, s f [See ચોળા] A kind of vegetable used for food

ચો-વટ, s n [See ચાર four + વાટ way Cf ચૌટુ] A plain or open space where four or more ways meet

તેણે લાધું ન્યને, તેણે લાધુ શોકય,
સૂતો તમો તો સાય રે, ચોવટ માહે ચોક

—સામળભટ

2 A market, a market place

ચતુર ન્તો તો ચોવટે, હેતે પોતાને હાટ,
માત્રની કેર માળિયું, નીચે ન્વાની વાટ

—સામળભટ.

3 An open square

ત્યા રંગ-મંડપ મનોહર, ચદરના ચોવટ જો,
મુક્તાફળ રત્ન ઝગમગે, ત્રૈલોકય શોભા તેહ

—હરિદાસ

4 adv [See ચાર four + વાટ a way, a direction] On four sides, on all sides

ચો-વટ, s n [See ચાર four + વૃત્તિ a profession] A decision or judgment given by four or more respectable men

ચો-વટ,
ચો-વટિયું, } s n Arbitration

ચો-વટિ-ઓ, An arbitrator

ચો-વડું, adv [See ચાર+વૃત્તિ, or ચો+પટ, પડ] Four fold

ચો-વાટ,
ચો-વાટે, } adv [See ચાર+વાટ] Every where, on all sides

ચો-વાડ, adj [+વાડ a fence] Surrounded by fences on all sides—of a field 2 s n A field surrounded on four sides

ખેતર સહુ ચોવાડ, તે બાગની વાડી કે વાડ

—પ્રેમાનંદ.

ચોવી-આર, s f [See ચોવીસ twenty four + કાર doing] The vow of not dining after sunset (among Jains)

ચો-વીસ, adj [See ચાર four + વીસ] Twenty-four, (24)

ચો-શું, v t [See ખોસ-વું] To prick, pierce, or thrust (in mud or cloth)

ચોશ-વું, Same as ચૂસ-વું To suck, to attract

દયા પ્રીતમને તે જન વહાલો, રિપુ જ્ઞે ચિત ચોશે રે

—દયારામ

ચોશિયું, s n [See ચાર four] A weight of four grains of mustard

ચો-સટ,
ચો-સઠ, } adj [See ચાર four + સાઠ] Sixty four, (64).

Id ચોસઠ કળા The sixty-four arts or accomplishments, which make up the list of arts, all the arts ચોસઠ જોગણીઓ Sixty four demi goddesses and evil spirits, all the spirits good and bad

ચો-સર, s f [See ચાર + સર, સેર] A neck lace with four strings

મારુ મારી અતિ ચાપલ, નણદલ નાર ઠગારી રે,
ફુલ વેહલા ચોસર ગુથે, હેક ન મેલે મારી

—રામકૃષ્ણ.

2 A particular game with સોગટાં

ચોસલું, s n [See ચોરસ + લુ dim] A block 2 A piece, a slice, a bit, a fragment 3 A square piece of hard earth, &c., used in masonry

ચોસિયું, s n [See ચાર four] A weight of sixteen maunds (Used in Jhalawad)

ચો-સેટ,
ચો-સોં, } Same as ચો-સટ, ચો-સઠ

ચો-સેર, Same as ચો-સર

ચોળ, adj [See ચોળ-વું] Very red, deep red

N B—ચોળ is used as an intensive with the adjectives રાતુ and લાલ, e g, રાતુ ચોળ, લાલ ચોળ

ચોળમ-ચાળા, Same as ચોળા-ચોળ.

ચોળ-વ-ચોળ, s f [See ચોળ વું] Uneasiness of the mind

ચોળ-વું, v t [See ચાળ વું, ચાલ વું, to cause to move, to put in motion] To rub, to squeeze, to pommel, to crumple 2 To shampoo, to knead 3 To spoil

પ્રેમદા પુષ્પ સરીખા સમજે, નિરખે મન ચોવાઓ રે,
ચોળ્યા પાછળ તેવા ન રહે, ચિત્ત પસ્તાવો થાએ રે
—દયારામ

Id પેટ ચોળવું To shampoo or rub the stomach, to perform the process of massage on the stomach માથું ચોળવું To cleanse the head with soap or the native substitutes for soap (used by women) લાવસી-કુલેર ચોળવી To mix ghee with લાવસી, કુલેર ચોળીને ચિકણું કરવું To drag on to a tedious length રાખ ચોળવી Lit To apply ashes to the body—by ascetics and yogis 2 To be the leader in charging or accusing a person 3 To lose one's all and become a beggar ચાચડની પેઠે ચોળી નાખવું To ruin a person with the least difficulty રોજ ઓળે ચોળે નહિ Does not comb her hair every day

Prov પેટ ચોળીને પીડા કરવી To wilfully make oneself ill, to court misfortune

ચોળા, s m pl A kind of pulse 2 A kind of vegetable

Id ચોળા ફળી The pods of ચોળા

ચોળાઈ, s f A kind of vegetable used for food

ચોળા-ચોળ, } s f [See ચોળ વું+redup]
ચોળા-ચોળી, }
Rubbing roughly, frequently, or for a long time, crumpling, rumpling 2 Act of injuring one's business by looking at it from so many points of view as to perplex the mind

ચોળી, s f [S चोली] A kind of sleeved breast coat for women, a bodice 2 A kind of greens

ચોળી-ખંડ, s m [+ ખંડ] A piece of cloth suitable for a bodice

ચોળો, s m [See ચોળ-વું] Disorder and derangment of the mental faculties 2 Disorder and confusion

ચોળો, s m [See ચોળી] The body of a coat as distinguished from its skirts

ચૌ-ટું, s n [See ચો-વટું fr ચાર+વાટ] A mart, a market, a bazar 2 A square

Prov ચૌટે ચાર ને વાડીએ અઢાર Things fetch different prices at different places

ચૌ-દ, adj [S चतुर्, ચાર, four + દશ] Fourteen, (14)

Id ચૌદ ચોકડીનું રાજ્ય An Empire or Imperial Power lasting till the four yugas (ages) are repeated fourteen times over 2 A very large and powerful empire that will last for a long time ચૌદ ભુવન એક થવાં To be worked, to happen (of a great catastrophe or cataclysm) 2 The happening of a great misfortune

ચૌદ ભવન, } s n pl The fourteen worlds,
ચૌદ-ભુવન, }
viz the seven heavens and the seven lower worlds

ચૌદ-રત્ન, s n pl The so called fourteen jewels (valuable things) obtained at the churning of the ocean by the gods, viz લક્ષ્મી, કૌસ્તુભ, (the gem of this name worn by Visnu), પારિજાતક (one of the five trees of Paradise) સુરા, ધન્વન્તરી, ચંદ્રમા, કામધેનુ, સુરેશ્વરગજ (ઐરાવત, the elephant of Indra), દેવાંગનાઓ, સપ્તમુખી અશ્વ, વિષ, હરિધનુષ્ય, શંખ, and અમૃત.

ચૌ-દ-મું, adj Fourteenth

ચૌ-દ-મું રત્ન, s n A stick 2 Beating with a stick

Prov સ્ત્રી હઠનો ઔષધ ચૌદમું રત્ન Beating will make a woman yield, if she be obstinate

N B—The ચૌદમું રત્ન is correctly અમૃત (nectar), but the word is for euphemy given the present meaning, owing to the mispronouncing of the Sanskrit word (अ) मुधः (of the ocean) as Guj મુધુ (a short and thick stick) in the S verse "अमुधे रत्नानि चतुर्दश"

ચૌદ લોક, s m Same as ચૌદ ભવન

ચૌદ વિદ્યા, s f pl The fourteen divisions of science or knowledge, viz, the four

Vedas, the six Angas, the Purāns, Mīmānsā, Nyāya and the Dharma Shāstra—(चतुर्वेद, षडंग, अष्टादश पुराण, मीमांसा, न्याय, धर्मशास्त्र)

Id ચૌદ વિદ્યા ગુણનું જાણ Proficient in all sciences and arts

ચો-દશ, *s f* The fourteenth lunar day

ચૌદેક, *adj* [+એક about] About fourteen

ચૌર તાઈ, *s f* [See ચોર] The profession or practice of a thief, theft

લક્ષા કેરી લતાઈને, બૂરાઈ કે બૂરાઈમા,
ચોરતાઈ ચાપે ચિત્ત, ભુંડું બરનાર હા!—વલ્લભ.

ચ્યુત, *adj* [S *fr* च्यु to fall.] Fallen 2 Dethroned 3 Depraved

ચૌરી, Same as ચમરી

છ.

છ, The seventh consonant

છ, An interjection, showing contempt, Fie! Pshaw! Tut!

છ, *adj* [S षट्, षड्] Six, (6)

છ, *v i* [S अस्ति *fr* अस् to be] The root of the verbs છે, છુ, &c

છઉં, *v i* (I) Am

છક, *adv* [See ચકિત, છાક છાકટો] Struck with wonder or amazement, astonished 2 *s f* Wonder 3 Pride, arrogance

અરસપરસ મળયો હસી મિળાવો, છકને તખોળે છાકુ
—નિરાતભક્ત

Id છક થઈ જવું To be astonished છક કરી નાખવું To produce astonishment in.

છક-છકા ટ, *s m* [+વૃત્તિ] Pride, arrogance

છક-છુણુ, *adj* [See છુંદવુ] Mixed and crushed together

છ-ક ડી, *s f* [Se છ six+ S क collection + ડી dim] An aggregate of six sheets of paper, one fourth part of a quire

છકડું, *s n* } [S शकट a cart] A cart,
છકડો, *s m* } a waggon

છકવુ, } *v i* [See છક, છાક, છાકટો astonished] To be dazzled 2 To be
છકી જવુ, } confused or amazed 3 To be haughty, to be arrogant 4 To be puffed up

છ-કા-ઈ, *s f* [See છક્કો] Fasting for six days together

છ કિ ડુ, *s n* [See છ six] A cart with six oxen yoked to it

છકેલ, *adj* [See છકવુ] Elated, inflated, puffed up 2 Loose, profligate, dissolute.

છક્ક-ડ, *s f* A slap 2 A blow 3 A loss; a deficit in trade, &c 4 A deceit, a piece of knavery played off

Id છક્કડ લગાવવી-મારવી To give a slap or sharp blow 2 To put to a great loss છક્કડ ખાવી To be beaten 2 To be deceived 3 To suffer a great loss

છક્ક-લ, *s f* [See છક્કો] A particular game at ચોગટી (Indian drafts)

છક્કો, *s m* [S षट्क a group of six *fr* षट्, છ, six+ક group] A throw of six at dice 2 The six in a suit of cards

છક્કો પંજો, *s m* [+ પંજો *fr* S पञ्चक a group of five *fr* पञ्च five + क group] A game at cards 2 Artifices, wiles, devices, stratagems. 3 Quaintness; turgidness

Id છક્કાપંજો રમવો To deceive છક્કેપંજે દોડ સો To enjoy oneself at another's expense

છગડો, *s m* The figure six, (6)

છગાર, *s f* The top, the summit

છગ, *ind* A term used in multiplying by six any number above unity

છ-ચોક, } *adv* [See છ six + ચોક multiplied by four *fr* S चतुर्, ચાર, four]
છ-ચોગ, } Openly, publicly

છ-ચોર, *s m* [S शठ a rogue + ચોર a thief] A rascal, a knave

છછરૂ, Same as છાછરૂ

છછુંદર, } *s f* [S छुछुन्दर] A mole, a blind mouse
છછુંદરી, }

Prov છાુંદરીના (ભગ્યા) છએ સરખા All of the same feather

છજેકાઈ, *s f* [See છાજ + ક dim] Cleanliness, cleanness

છજોરી, *s f* [See છજોર] Childishness

છજોર, *adj* [See છ જાર, છોરુ, છોકરૂ, a child] Childish

છત્રપતિ છજોરા ન થઈએ, પરાધીનુ નથવા
—પ્રેમાનંદ

છજ્જા-પટ્ટી, *s f* [See છજ્જુ + પટી a long narrowstrip] The eaves of a balcony

છજ્જુ, *s n* [Hem Des छज्जिओ=S ग्राह्य projecting *fr* S सज्ज, સજ્જ, સજ્જ, ready] A balcony

છંછણ્વુ, *v i* [Imit See છણકો,] To murmur or grumble, to coolorngly

છંછણ, *adv* [Imit] Strutting or stalking, walking with stately steps, turning on the heel as in huff 2 Bursting into passion with a lofty air

તો અતિ આપના છણ કરતા, તજ કાશ કિધુ ર
—ગીતગોવિંદ

છછેડવું, *v t* [Hem Des [illegible] S त्वरित quick Or Intens of [illegible] to vex] To vex, to tease, to irritate 2 To bother, to worry 3 To [illegible] to insult openly

Id [illegible] Lit A cobra that has been struck and is ready to take revenge Hence, 2 A man watching an opportunity to take vengeance

છટ, *interj* [Imit *Cf* [illegible]] Tush! Tut Fie! Pshaw! Pish!

છટકવું, છટકીજવું, } *v i* [See [illegible] or [illegible]] To escape, to slip away, to [illegible] a moment, to [illegible] in a trice

છટકાવવું, *v t* [Caus of [illegible]] To miss

છટકિયુ, *s n* [See [illegible]] A [illegible] fine garment] A [illegible]

છટા, *s f* [[illegible] or See [illegible]] A [illegible] a way, a characteristic 2 A [illegible] speaking [illegible] of speech 4 Oratory

Id આવવા ચાલવાની છટા Fluency or ease of speaking, walking, or conduct 2 An attractive and impressive way of speaking, walking, or conduct 3 A way of speaking, &c , peculiar to oneself

છટા, *s f* [See [illegible]] Painting the forehead with an auspicious pigment

ચાણી મુખે રુચિર ચન્દનની છટા શી !
—ગીતગોવિંદ

છટાદાર, *adj* [See છટા air fluency, + P દાર having] Airy, fluent 2 Peculiar, characteristic 3 Oratorical

છટેલ, *adj* [See [illegible]] Running wild, going beyond the limits of decency

છઠ, *s f* [See [illegible]] The sixth day of either half of a lunar month 2 See [illegible]

Prov [illegible] No one will be able change the destiny of a man

છઠ *s n* Fasting for two days together (among Jains)

છઠ્ઠિ આત, *s m* A dinner party given to persons who have fasted for two days together (among Jains)

છઠ્ઠુ, *s n* [See [illegible]] A [illegible] on an infant on the sixth day of [illegible]

છઠ્ઠી, *s f* [illegible] Worship [illegible] on the sixth day after [illegible]

N B —It is believed [illegible] of the destiny [illegible] after [illegible]

[illegible]

- See છાંટ-વું] To sprinkle

છડ-વું, v t [Hem Des છાણ = S ધાન્યદ્રિ મલનં Squeezing or pressing of corn, &c Or S યષ્ટિ છડી, a stick Cf છપ્-વું (છિપ્ વું] To beat with a stick, to thrash 2 To beat and separate (rice, &c) from the husk

Id છડી નાખવી To beat severely

છડા, s m pl [See છટા, S छटा, or છાંટ વું] Prints of the hand dipped in a red pigment, made on auspicious occasions, on clothes, doors, walls, &c

મંદિર રચ્યાં છે ન્હેં, કુમકુમ કેરા છડા દિધા રે
—દલપત

છડા ણુ, s n [See છડ-વું] Bran, chaff of rice, husk

છડા મણુ, s n Wages paid for beating and separating (rice, &c) from the husk

છડાવ વું, v t [Caus of છડ-વું] To cause to separate (rice, &c) from the husk

છડિ યા, s m pl [See છડું] Passengers (going in bullock carts, &c)

છડિ યાત, adj [See છડું] Single, alone, unmarried 2 Without a child 3 Unaccompanied

છડી, s f [S यष्टि] A nosegay of flowers bound in a cluster at the top of a stick 3 A cane, a switch, a ratan 4 [Also See છડું] A woman not accompanied by her children

Id છડી પોકારવી To declare the praises and exploits of (by a mace bearer) છડી ચમ્મર A mace and fly driver, regarded as signs of royalty and the royal office

છડી-છાંડ, adj f [See છડી alone + છાંડ redup] A barren woman

છડી-દાર, / છડી વાન, } adj [See છડી a sceptre + P दार keeping fr दाश्तन = S धृ, धार्, to hold] Having a stick 2 Having the form of a stick 3 s m An usher, the bearer of the rod of dignity, a sceptre bearer

છડી સ્વારી, s f [See છડું + સ્વારી] Riding without any retinue or followers, a light escort

છડું, adj [See છડી a stick] Alone, without any companion 2 Single, unmarried 3 Having no child, barren (a woman) 4 Unaccompanied by any child

છડો, s m [See સર, સેર] A necklace of pearls

છડો, s m [Imit or See છાંટ-વું] Sprinkling of water, cow dung wash, coloured water, &c (Used with the verbs દે, નાખ) Cf છડા

છણ-ક-છણ ક, adv [Imit] Tinkling, jingling

છણ ક વું, v t To be angry with, to speak in anger

છણ ક-વું, v t 2 [See છાણ વું] To sift flour

છણ-ક-મણ-ક, s f [+ મણ-ક redupl] Same as છણ-છણ ટ

છણ કો, s m [Hem Des छण्ण = S खेद pain, torment Or Imit] A hissing sound 2 Affectations, airs 3 Affected or real anger 4 An abrupt angry speech accompanied by suitable gestures of the hands, eyes, &c 5 Strutting and stalking, walking with stately steps and swelling air 6 A lofty burst of passion

છણ-છણ, adj [Imit] Chink chink, jingling, tinkling 2 Freely, lavishly, liberally (of spending money)

છણ-છણ તું, adj Tinkling, jingling 2 Boiling, hot 3 Being angry

છણ-છણા-ટ, s m Jingling, tinkling 2. An unreasonable murmuring, grumbling

છણ-ણુ, Same as છણ-છણ

છણ વું, v t [See છાણ-વું] To filter; to strain, to sift 2 To discriminate, to examine minutely 3 To scratch, to scratch with the nails (as itches) 4 To rake up old wounds or sores 5 To rake up old quarrels

ગ્રંથ છણતાં તો નિન્દા લાગે રે,
અનાચિતો અવગુણ લાગે રે —દયારામ.

છટ-કાવ, s m [See છાંટ-વું] Watering, sprinkling

છટ કાર વું, v t To extinguish with water

છંટા વ, Same as છંટ કાવ

છંટા-વું, v i To be sprinkled, to be covered with drops of any liquid 2 To be

covered with a perfumed water, or with muddy water in the Holī holidays 3 To be sprinkled over, to be stained 4 Hence to be affected by the evil consequences of the company of a wicked man 5 To be the subject of abusive language 6 To be pregnant (Used in the case of lower animals)

છક વું, Same as છંડવું

છડા વું, *v i* [Pass of છટ વું, છાંડ વું] To be given up for ever 2 To be left after eating

છડા વું, *v i* [Pass of છડ વું] To be sifted 4 To be tried or examined

છણા વું, *v t* [Pass of છણ વું] Same as છંડા વું, 3, 4 2 *v i* To have the upper skin scratched

છત, *s f.* [S सत् existing *fr* अस् to be] Existence 2 Plenty, abundance

Prov છત છાની ન રહે Existence cannot be concealed છતે ઘીએ, લુખુ કોણ ખાય = છતે ઉખરે આગણના સોગન શું કરવા ખાઓ છો ? = છતે આશણે ઉખરાના સોગન કોણ ખાય ? Who would suffer from the want of a thing, when it is within one's reach ? સૌ છતના ચાળા છે Luxurious habits are often the result of plenty

છત, *s f* [Dh Des छत *fr* S छत्र *fr* S छद् to cover] A ceiling, an awning, a canopy

છતરા વું, *adj* [See છતરી, છત્રી, umbrella] Open, not concealed, patent

છતરી, *s f* [S छत्र an umbrella *fr* छद् to cover Cf P चतर् an umbrella] An umbrella, a parasol 2 The hood of a carriage

છ-તરીસ, *adj* [See છ six *fr* S षट् six + ત્રીસ *fr* S त्रिंशत् thirty *fr* त्रि three + दश ten] Thirty six, (36)

છત-વંત, **છત-વદું**, **છત-વાળુ**, *adj* [See છત plenty + વાન્, વાળુ, having] Plentiful, abundant 2 Easily available

છત-વાડ, **છત-વાર**, *s f* [See છત plenty + વૃત્તિ] Plenty, abundance

છતા-પાટ, **ચતા-પાટ**, *adv* [See ચતું + પાટ] Lying flat on the back

છતા વું, Same as છત વાળુ

લોઈ રહ્યા, થઈ રહ્યા છતાપા ઉઘડિયા —વલ્લભ

છ તાં, **છ-તે**, *adv conj* [See છ to be] Being, nevertheless, although, though, with all that, notwithstanding 2 Possessing, keeping

છ તું, *adj* [S छद् to spread Or S सत् existing *fr* अस् to be Cf ચતું] Open, not concealed

માદ્રી સ્વામીની સાથ જઈ ત્રિભુવન થઈ છતી —વલ્લભ

Id છતું થવું To be revealed to come before the public 2 To become well known છતું કરવું To reveal, to expose છતું રાખવું To keep up the reputation of

છ તું, A dialectic variant of ચતું

છત્તર, *s n* [See છતરી] A large and lofty parasol 2 An umbrella used as an ensign of dignity, a small silver or gold canopy of the form of an umbrella, held over the head of an idol 3 An umbrella 4 A defence, a protection 5 A protector, a guardian

છત્ર, Classical form of છત્તર

છત્ર ચામર, *s m pl* [+ ચમરી] An umbrella and a fly driver regarded as an insignia of royalty

છત્ર-પતિ, *s m* [+ પતિ] A king, a sovereign, a prince

છત્ર-સિંહાસન, *s n* [+ સિંહાસન] An umbrella and a throne 2 The regal power or office

છત્રી, Same as છતરી An umbrella

છ-ત્રીસ, Same as છ-તરીસ

Id છત્રીસ વાજાં All kinds of musical instruments

છંદ, *s m* [S] A metre, a measure, a verse 2 A liking, a propensity, fondness for 3 Predilection for an evil pursuit, lawless pranks, freaks and frolics, wild and wilful conduct 4 A kind of bracelets worn by women

વિવિધ વાજીત્ર વાજે, છદમા રે લોલ,
તાલ સ્વરે મળી કરે ગાન, પ્રિન્ન વાસણી રે લોલ
—દયારામ

Id છદ લાગવો To be taken up with, to be engrossed in, to be addicted to

છંદ-શાસ્ત્ર, *s n* [+ શાસ્ત્ર] Prosody 2 A treatise on prosody

છદી, *adj* Full of pranks and tricks 2 Having evil habits 3 Wilful, wanton

કમળ નીપજે નીરથકી પણ, નીરથી ન લેવાય,
તેમ ભિન્ન ભિન્ન છદીમા રે, વિષય ભોગવે રાય
—પ્રેમાનદ

છણા-છણી, *adv* [Imit *Cf* છણ છણ, ખણખણ] Tinkling (of the sound of money)

Id છણાછણી થઈ રહેવી To have in ample amount of money

છન્નુ, *adj* [S षण्णवति *fr* षट्, છ, six+नवति, નેઉ, ninety] Ninety six, (96)

છ-પગુ, *adj* [See + પગ] Six footed

છ-પડી, *s f* [+ પડ a fold *fr* S पट cloth] Fraud, roguery

છપ-તરૂ, *adj* [See છાછરૂ, છબ તરૂ]Shallow

છ-પય, *s m* [See છ six + પાય *fr* S पाद the foot] A stanza consisting of six lines

છપરુ, Same as છાપરૂ

છપર-ખાટ, *s m* [+ ખાટ *fr* S खट्वा a bed stead.] A bed stead with a canopy attached

છપર-પગુ, *adj* [+ પગ] Having the soles of the feet wholly touching the ground while walking—regarded as an unfortunate mark

છપર-પલંગ, *s m* [+ પલગ *fr* S पर्यङ्क a bed stead] Same as છપર-ખાટ

છપ વું, A dialectic variant of છુપા વું

છપ વું, *v i* [Pass of છાપ વુ] To shrink back from fear, awe, &c

છ-પાચ ગણુ વા, *v i* [See છ+પાચ+ગણ઼વુ *Cf* અગિયારા ગણવા] To run away, to slink

છપા-ઈ, **છપા મણ**, **છપા-મણી**, *s f* [See છાપ-વુ] The manner of printing 3 The cost or price of printing

છ-પાયુ, *adj* [See છ + પાયો *Cf* ખર પદ] Having six feet

છ-પો-સાત, *s m pl* [See છ six + પો, પા, પાય, one + સાત seven] Seven in dice containing six and one

છપા-વ-વું, *v t* [Caus of છાપ-વુ] To get printed 2 To advertise

છ-પ્પન, *adj* [See છ ચાર+પચાસ *fr* S पञ्चाशत् fifty *fr* पञ्च five + दश ten] Fifty-six, (56) 2 Deep, sharp, cunning, knowing 3 (A person) That has travelled over 56 countries acquired 56 languages, and can gull and cozen any body

Id છપ્પન વખત A thousand times over again, reiteratedly, repeatedly છપ્પનના વિતાલ્ગ To harass છપ્પન ઉપર ભુગળો વાગવી To pay no attenton to to disregard એને ઘેર છપ્પન ઉપર ભુગળો વાગે છે He lives in great pomp, and it is difficult to reach his ears and have an access to him છપ્પનમે ખુણે In a retired and unfrequented corner છપ્પન દેશનુ પાણી પીધુ છે (Hem Des छप्पणो) He has travelled far and wide, he has a varied experience

N B—It is belived by the Hindûs that there are on the earth 56 countries, 56 languages, and 56 dictionaries of the Sanskrit language

Prov નહિ ત્રણમા, નહિ તેરમાં, ને નહિ છપ્પનના મેળમા Deserving no consideration છપ્પન વેપારી A man busily engaged છપ્પન વેપારી ને મારો કુચી Too many cooks spoil the broth

છપ્પન ભોગ, *s m* [છપ્પન fifty six+ભોગ.] A constant sufferer 2 A particular religious ceremony among the Vaisnavas

છ-પ્પય, Same as છ-પય

છપ્પર-ખાટ, **છપ્પર-પલગ**, Same as છપર-ખાટ, છપર-પલગ

છપ્પર-બંદ, **છપ્પર-બધ**, *s m* [See છપર + બાધ-વુ] A thatcher 2 A maker of thatching frames. 3 *adj* Having or coverd with a thatch

છપ્પર-બંદી, **છપ્પર-બધી**, *adj* Same as છપ્પર-બંદ

Covered with a thatch

છ-પ્પો, s m [See છ પય] A stanza, a piece of poetry having six lines

છબ-છબ, છબ-છબ-ક, adv [Imit] Splashingly, sprinkling with water

છબ-છબા-વ-વું, v t [Imit] To splash (a garment, a piece of cloth) in water

છબ-છબ-તું, છબ-છબું, adj [Imit] A little, e g કૂવામાં છબછબું પાણી છે There is a small quantity of water in the well, i e, sufficient only to wet the bottom

છબ-તરું, adj [See છબ છબ + S तर comp suffix] Rather shallow Cf છબ તરૂ

છબરકી, s f [See ચબરકી] A piece of paper 2 A thin kind of paper

છબ વું, v i [S स्पृश, स्पश्, to touch] To arrive at, to be reached 2 To stick, to be touched or attached

લે ઉપજે, તો વધો વૈરાગ, જીવ હૃદયનો ન છબે પાગ,
માયાના ગુણ જ્યાં નવ છબે, તેને અખા તે કોણ ભાસશે?
—અખો

છબ-વુ, Same as છપ વું, છુપા વુ
ઓહોગ આવે ની લેચુ ભાળે ની, રંગીલા રસમાતા,
છબતા છબતા ચાલે પિયુજી, લસો લટકાતા રે
—દયારામ

છબી, s f [S छवि a shining appearance] A picture, a portrait

Id છબી લેવી-પાડવી-ઉતારવી To draw a portrait

છબી-દાર, adj [+ P दार keeping, having, fr दाश्तन् to keep = S ध, धार्, to hold] Beautiful, handsome

છબી લું, adj [See છબી] Handsome; beautiful 2 Having engaging features, winning in manners

છમ, adv [Imit] Simmering, whizzing 2 Jingling

છમ ક-છમ-ક, adv Chiming, jingling

છમ-ક લી, s f [Imit] An earthen pot for churning curdled milk (Used in Kthd)

છમ ક લુ, s n Mischief 2 Meddlesomeness

છમ-ક-વું, v i [Imit] To jingle (of the ornaments, &c) 2 To walk with airs and blandishments (of a woman)

છમ-કા ર, છમ-છમા ટ, છમ-કાર, s m [+ કૃતિ, કાર suffix showing the sound of the preceding letters fr S कृ to do] A loud and combined jingling, or tinkling sound

છમ કાર-વુ, v t [See છમ-કારો] To imbue 2 To dip a red hot piece of metal, &c, in water so as to produce a simmering sound

છમ-કારો, s m [Guj છમ Imit + S कार showing sound] A jingling sound 2 A simmering sound

છમ-કા વ-વુ, v t [Cf ધમ કાવ-વુ] To treat with contempt

છમ-છમ, adv [Imit] With airs and blandishments 2 Jingling, chiming

પાયે ઝાંઝરી રે, છમછમ કરતો ચાલ્યા આવે,
લટકે લાડકો રે, રંગત લાડલી કર ગ્રહે
—દયારામ.

છમ-છમિ-યાં, s n pl Cymbals

છમ-છમ તું, adj Jingling 2 Simmering

છમછરી, s f [S संवत्सरी a annual fr संवत्सर a year] An anniversary 2 The last day of the પજુસણ holidays among the Jains

છ-માસી, s f [See છ six+માસ month] The rites performed at the beginning of the sixth month after the death of a person છમાસી વાળવી To perform the rites, &c 2 adj Occurrig at the end of six months, e g, છમાસી પરીક્ષા An examination held at the end of six months.

છમો-છમ, adj [Imit] Bursting out into life without conception (of insects), gestation

છર, s m [See ગર, ગેર, a string in a necklace fr S ग्र, to move, [illegible]] A stalk of reed [illegible]

છર, s m [[illegible]] Arrogance, pride, self importance 2 [illegible] ness 3 A fit of temper

Id છર આવવો-ચડવો To be arrogant proud, or rash 2 To be in a fit of temper

છરે, s m [S क्षुर a razor Or See છરો a knife] A razor

Id છરે ફેરવવો To cut off with a razor 2 To lose one's reputation

છરર, adv [Imit] Showing the sound produced while a thing is cut with a sharp tool

છર-વાંકું, adj [See છર arrogance + વાંકું crooked, or વાળું having] Arrogant, conceited 2 Rash.

છરડું, adj [S क्षु, सर्, to move] Slanting, sloping

છરા, s m pl [Dh Des छरा f. S स्तर a cluster] Bullets, small shots 2 A charge for a gun of nails, stones, &c

છરાયલું, } adj [See છર arrogance]
છરાળું, }
Ranting 2 Raving, mad, half mad

છરી, s f [See છરો a knife] A small knife 2 Malice, spite

Id ગળે છરી મૂકવી To be ready to kill 2 To harass 3 To threaten to ruin

છરેલ, Same as છરાયલું

છરો, s m [S त्सरु the handle of a knife Or S छुरी a knife] A large and sharp knife, a cleaver

છરો, Sing of છરા (Rare)

છલકીયું, s n [See છલ light play] A whistlet made of light cheap wood

છલકાવું, } v i [S क्षु, सर्, to move] To rise when stirred, and flow over
છલકાઈ જવું, }
the brim of the vessel (of a liquid), to be spilled 2 To boast, to vaunt, to strut, to swagger, to talk big, to be elated, to be puffed up, to exult vainly, to brag, to be over-joyed

Prov અધુરો ઘડો છલકાય ઘણો An empty vessel makes most sound

છલંગ, s f [Hem Des छलक्कसि =S स्कन्द leaping] A leap, a spring

Id છલંગ મારવી To leap, to jump

છલો, s f A kind of grass used in religious rites

છલા-છલ, } adv [See છલકાવું] Filled
છલોછલ, }
to the brim, brimming over

છલાવું, Same as છલકાવું.

ઝિઝર છલાઈ જાય, વળી આવી મળે જ્યારે
—વલ્લભ.

છવા, s f The number six (Used in secret conversation)

છલી, s f [See છાલ the bark of a tree] A kind of disease of the skin

છડી, s f [See સળી a stick] A little chip inserted in a hole in the ear to widen the flaps

છલ્લા, s f [See છલ્લો] A gold-ring with little bells attached to it worn by women on a right hand finger

છલ્લો, s m [See અઠાર] An octangular gold ring worn in a pair on the little finger

વાંક વીંટી બાજુબંધ બેરખા રે, છલ્લા આરસી રહી છે હાથ
—દયારામ.

છાબડો, s m [See છાબ, છાબડી] A basket, in which materials of worship and offerings or presents are placed

Id છાબો ભરવો To perform a ceremony, in which materials of worship, &c., are placed in a basket, and a dinner is given in honour of a goddess

છવાવું, v i [See છાયા, છાવું] To be covered 2 To be eclipsed 3 To remain unknown

છ-વિંટિયાં, s n pl [See છ six + વીંટી a ring] Silver ornaments worn by women on the toes

છ-વ્વીસ, adj [See છ + વીસ twenty] Twenty-six, (26)

છ-સેં, } adj [+ સો a hundred] Six
છ-સો, }
hundred, (600)

છશ ઘો, s m [See છાસ+ઘો dim] Loosened curdled milk.

છળ, s m [S छल, fraud] A disguise, an assumed form 2 A pretence, a feint 3 Teasing; annoying 4 Fraud, trick, circumvention, treachery 5 A counterfeit look of shame 6 Persecution

છળ-કારી, adj [+ કરવું] Persecuting,

oppressive
તે ન વિચારી અવિચારી તો, નાઠો આંગો છળાઝી
—પ્રેમાનંદ

છળ-કો, *s m* [See છોળ+કો dim] A splash of water

છળ-ના, *s f* Persecution

છળ-પ્રપંચ, *s m* [+ પ્રપંચ] Persecution in various ways. 2 Fraud 3 Treachery

છળ-ભેદ, *s m* [See છળ + ભેદ *fr* S भिद् to cut asunder, to separate] Fraud, secret fraudulent ways 2 Treachery

છળ-વિદ્યા, *s f* [+ विद्या] Artful and skilful deception

છળવું, *v t* [See છળ] To cheat, to deceieve 2 To annoy 3 To persecute

છળ-વું, *v i* To be afraid, to be frightened

છાઈ, Same as છાયા

છાકરુ, *s m* [See છાટ-વું + કાર doing *fr* S कृ, કર-વું, to do] A man who is in the habit of circulating false reports, a gossip, an idle tattler

છાછળ-માછળ, *adj* [See છાછરૂ + redup] Not deep, shallow, superficial
છાછળ માછળ નહિ વાત, એ તો રમવી વાત અથાત.
—અખો

છાછરુ *adj* [See છાછરૂ] Mischievous, prankish

છા-છૂ, *s n* [Imit] The interjections and ejaculations of jugglery, a mere show, a parade, some empty noise, a little bustling about

છાટ, *s f* [See છાટ-વું to sprinkle] Cuttings, clippings, shreds, slips 2 Sprinkling of water to purify impure things 3 Blots of colour (to beautify clothes) છાટ મારવી To circulate false reports, to fabricate a story 4 [See છટા] Facility 5 A fib, a false story

છાટ-ણાં, *s n pl* Stains produced by sprinkling as in chintz 2 Sprinkling (clothes, &c) with saffron, &c

છાટવું, *v t* [See છાટો] To sprinkle, to scatter in drops 2 To circulate false reports 3 To extinguish (fire, &c ,) by sprinkling water. 5. To bribe

Id પાણી છાટવું To sprinkle water ગપ્પાં છાટવાં To circulate a false story 2 To talk tall, to hold an idle conversation પૈસા છાટવા To give a bribe ન્યાયાધીશને છાટવો To bribe the judge

છાટ-વું, *v t* [S छात cut, divided, *fr.* छो to cut] To clip, to chop off, to cut off

Id વાડ છાટવી To prune a hedge છાટી નાખવું-કાઢવું To cut off

છાટિયું, *s n* [See છાટો] A bath on account of mourning

છાટિયું, *s n* [See છ six + આટી a knot] An ornament having six knots and strings, worn round the neck by women

છાટી, *s f* A sprinkling 2 Drizzling of rain

છાટો, *s m* [Hem Des છટો=S जल च्छटा *fr* S छटा a lump] A drop. 2 A stain, a blot 3 Ignominy, a stigma

Id બે છાટા નાખી દેવા To perform a hasty worship છાટા પાણી A covert term for liquor 2 Drinking liquor છાટા પાણી લેવા To drink liquor છાટા ઉડવા-લાગવા To be sullied in one's reputation (by bad company)

છાડણું, *s n* [See છાડવું] Investigation, inquiry 2 Trial, examination

છાડણું, *s n* [See છાડવું] Act of leaving food in the dish after eating a part of it 2 The refuse of food

છાડવું, *v t* [S छद् to show, used for euphemy] To give up for ever, to quit, to abandon 2 To divorce 3 To leave the refuse of food at a dinner

Id મુકી છાડવું To lay by ready to hand બૈરી છાડવી To divorce wife કન્યા છાડવી To refuse to marry a girl to whom a promise of marriage is given

છાડવું, Same as છીણ-વું, છાણ-વું.

છાડિયું, **છાડયું**, *s n* The refuse of food 2 A woman divorced from her husband

છાદ-વું, *v t* [See છાદો] To besmear or cover over with a thick layer of earth 2 To shut up with a thick layer of mud, &c

છાદો, *s m* [See ચાદો] A thick laye-

of something wet and moist

Id છાદો મારવો-દેવો To fill a hole up with a thick lump of mud છાદો ઘાલવો To mix all sorts of food in a dish and eat the mixture in a hurry

છાંય, s f [S छाया] Shade, shadow, umbrage 2 Shelter, protection 3 Auspices, favour 4 A ghost, a demon, a phantom 5 A feint

છાંય-ડી, s f [+ ડી dim] A small shade

Prov જેવા જેવાની છાયડી A man's fortune changes with circumstances 2 The rise and fall of a man, the vicissitudes of fortune ફરતાફરતી છાયડી Shadows come and go Things never remain the same

છાંય-ડો, } s m Same as છાય
છાયો, }

છાક, s f [S शाक्त a worshipper of the goddess, Shakti Cf છાકટો] Intoxication

રસ મતવાલા રૂપ બખાણ્યુ, મગન રહે મન માહી
ત્યાગી તનકી શુદ્ધ બિસારી, છાક ચઢી સચ નાહી
—નિરાંતભક્ત

2 The disgusting smell of the mouth of a drunkard 3 Arrogance, haughtiness, pride

Id છાક મારવી To give out an offensive smell (as of liquor)

છાક-ટા-ઈ, s f Same as છાક-ટા-પણું

છાકટ, } adj [See છાકટો] Drunk, intoxicated, stupefied with drink
છાકડું, }

છાકટા-પણું, s n A drunken state, drunkenness

છાકટો, s m [See છાક, શાક્ત] A tippler, a soaker, a sot

છાકમ-છોળ, adv [+ છોળ] Overflowing, brimming over 2 In large quantities

છાક વું, } v i [See છાક, છાકટો] To be intoxicated, to be mad 2 To be puffed up
છાકી જ વું, }

છાકોટો, s m [S शाक्त a worshipper of the goddess, Shakti (શક્તિ)] Same as છાક

છાગળ, s f A leathern bottle or bag for holding water

છાગળિ-યા, s n pl Same as છાગળ. 2 Extravagance

છાગળિ-યુ, s n Sing of છાગળિ-યાં

છાછર, } adj [Dh & Hem Des छिछोली=S स्वल्प जल प्रवाहः a small stream of water] Shallow, not deep 2 Superficial
છાછરૂ, }

છાજ, s f [See છાજ-વુ] A shelf

છાજ, s f [S छद्, छाद् to cover] A thatch 2 A kind of grass used in thatching

છાજ-લી, s f A ceiling 2 A thatch 3 A small balcony

છાજ-વું, v i [Hem Des छज्ज=S राजते it appears splendid, fr S सज्ज ready, adorned] To become, to befit, to suit 2 To deserve, to merit

તમને જે કહીએ, તે છાજે, શાકદેતા,સાલણ, જન લાજે
—શામળ.

3 [See છાપ, છાજ-વુ] To thatch 4 To continue

છાજિ-યું, s n Beating the breast in mourning, owing to sorrow 2 A term of abuse used by women

Id છાજિયાં લેવાં To beat the breast in mourning

છાજું, s n [See છાજ] A thatched shed in connection with a house

છાટ, s f [See છત ceiling] The ceiling of an underground tank of water

છાટ, s f [See શિલા + પાટ] A long slab of stone

છાણ, s n [Hem Des छाण=S गोमयम्, fr S छगण] Dung of a bull, cow, or buffalo. 2 Courage, spirit

Id તેનામાં છાણ નથી He is a coward છાણ પુંજવું To collect cow dung છાણપુંજો Cow-dung and other kinds of refuse, which ought to be collected and removed છાણમાં દરબાર મારવી To do a cowardly act

Prov છાણના દેવને ખાસડાની પૂજા Tit for tat છાણના દેવને વાલની-કપાસિયાની આંખો Every thing at its proper value છાણનો કીડો છાણમાં મરે One man's meat is another's poison Let every man confine himself to his element Sin is the life of a sinner, and holiness his death

છાણ વું. v t [See છિણ-વું છણ-વુ] To strain, to filter, to sift 2 To squeeze 3

To investigate 4 To discriminate

સદ્ગુરુના સમ થકી સેવક લુઓ બગડયા;
જેણે સત્ નામ લીધુ છે છાણી રે
—બાપુસાહેબ ગાયકવાડ

છાણિયું, s n An article having the form of a basket made of cow dung

છાણું, s n [See છાણ] A cow-dung cake Id, છાણાં થાપવાં To knead cow-dung and form it into cakes માથે છાણાં થાપવાં To throw off obedience, to be disobedient વરને માથે છાણાં થાપશે She will rule the roost છાણાં સહેરવાં Helping in a meritorious act છાણે વીંછીને ચઢાવવો Helping one on in mischief, abetment

છાતરક, s f The gallop of a horse

છાતરા, s n pl [See છોતરું] Husks

છાતી, s f [S छद् to cover, See આ-છાદન Or, S छात divided fr छो to divide] The chest. 2 The breasts of a woman 3 Courage, boldness, intrepidity, fortitude 4 Presence of mind

Id છાતી કાઢીને ચાલવું-છાતીસેર ચાલવું To walk defiantly છાતી કુટવી To beat the breast owing to sorrow છાતી બેસવી To be drowned in sorrow, to lose one's courage છાતી ફાટવી To be confused, to be confounded, to be surprised, to be astonished છાતી ભરાઈ આવવી To be suffocated 2 To be overpowered by a sudden feeling, to be overcome with feelings છાતી પાકવી To have putrid matter or phlegm in the chest છાતી ફુટવી (of a girl) To arrive at the age at which the breasts are formed છાતી તોડવી To work hard છાતી ઠોકીને કહેવું To speak with confidence છાતી પર બેસવું To sit so close to a person as to confound him (when he is at work) 2 To be doggedly pressing, to be imperative, urgent છાતીપર હાથ મુકવો, છાતીએ હાથ દેવો To encourage છાતી પિગળવી To feel pity છાતી બળવી To be jealous 2 To sympathize છાતી ચલાવવી-રાખવી To undertake a hazardous work છાતીનું, છાતીવાળું, છાતીનું પાકું Bold 2 Requiring boldness પોચી છાતીનો Unenterprising, timid છાતી સરસું ડાબવું-ચાંપવું To hold in close embrace, to embrace with affection છાતી ઉપર હાથ નાખવો To make an indecent attack upon a woman છાતીનું કઠણ Unfeeling, heartelss છાતી ઉપર પથ્થર મૂકવો To bear one's sorrow with a stout heart છાતીની મુક્કી A blow on the vital parts 2 A loss or death which injure oneself personally; a personal injury છાતી ઉંચી આવવી To be gratified to be satisfied છાતી કાઢવી To bemoan one's mis fortune છાતી ટાઢી થવી To be satisfied, to be at ease છાતી ઠોકીને With certainty, confidently 2 with courage; courageously છાતી હાથ ન રહેવી To be undr the control of emotions and feelings 2 To lose one's control over one's feelings, to lose courage છાતીએ ડાઘ લાગવો To be heartily sorry છાતીએ ધરવું To embrace છાતીનો આખો Adventurous, enterprising, careless of risk or danger, rash

છાતી-ચડું, adj [+ ચઢા-વ-વું] Bold; courageous

છાતી-પૂર, adv [+ પૂર filling, reaching] Approaching to the breast

છાતી-ફાટ, adv [+ ફાટ-વું] Bitterly (of crying weeping) 2 (Working) So hard as to break the chest

છાતી-સેર, adv [+ ભરાઈ આવ-વું, ભર-વું] So as to cause panting while ascending (of a steep height)

છાના-છપનું, adj [See છાનું + છુપા-વ-વું] Secret

છાના-છીનો, adv Secretly 2 Silently

છાનું, adj [S छन्न covered fr छद् to cover] Concealed 2 Secret, private 3 Silent

Id છાનું રાખવું To keep secret 2 To stop speaking or crying 3 To appease or pacify. છાનું રહેવું To be quiet to keep silence 2 To remain secret or unknown

છાનું-છપનું, Same as છાના-છપનું

છાનું-માનું, adj [+ માનું redup of છાનું] Very secretly and quietly

છાપ, s f [See છાપ-વું] A stamp a print, an impression 2 A seal 3 The impress of a master or of perfection 4 Reputation

Id છાપ મારવી To make a seal, to seal To produce an impression છાપ પડવી-ઉઠવી To be affixed or produced (of a seal, an impression) 2 To have a reputation (good or bad) છાપ પાડવી To make an impression છાપ પાડવી-બેસાડવી To establish a reputation (good or bad) 2 To produce a good impression on another person's mind 3 To create a respect for oneself, to hold in awe, to hold in terror છાપ ખાવી To come down suddenly (of a paper kite) દ્વારકાની છાપ મેળવવી-લેવી Lit To get oneself branded with the symbols of the weapons of the god Krishna, as a mark of having made a pilgrimage to Dwārkā 2 To pass an examination 3 To obtain a certificate of having passed an examination

છાપ-ખાનું, } છાપા-ખાનું, } s n [P चापख़ाना fr चस्पीदन् to stick, See ચાપ, ચાંપ, ચાપ વુ, + ખાનું] A printing press. 2 A printing establishment, a printing office

છાપ-ગર, s m [+ P कर्दन्=S कृ,कर्,=કર-વુ to do] Same as છાપ-નાર

છાપ ણી, s f Printing, stamping, making an impression 2 The manner of printing 3 An edition

છાપટ, s f [See ચપ્પટ, છાપ વુ] A smart blow, a slap

છાપ-નાર, } છાપ નારો, } s m. A printer

છાપરી, s f [See છાપરૂ] A small roof. 2 A thatched cottage

છાપરિયા, s m pl A person of a caste among the Hindūs, who are generally merchants and put on flat turbans

છાપરૂં, s n [Dh Des छिप्पिर = S पलालम straw] A roof 2 The top of a house 3 A cottage, a small house 4 An over growth of hair on the head so great that it partially covers the forehead 5 A broad uncouth hat

Id છાપરૂ વધવુ To increase (of the hair on the head) છાપરૂ ફાડવુ To put the roof on છાપરે ચઢવુ To throw off restraint છાપરે ચડાવવુ To raise to the seventh heaven by false praises

છાપ વું, v t [P चस्पीदन to stick. Or S स्थाप् to place fr] To print, to stamp, to impress 2 To publish 3 To settle the price, &c

Id છાપેલુ કાટલુ Lit A stamped weight. 2 A notorious person

છાપું, s n A newspaper 2 A mark, an impression

Id છાપુ મારવુ To cut a mark on

છાપે-લું, p p adj [See છાપ-વુ] Stamped; impressed, printed 2 Published 3 Settled as to the price, &c Notorious

Id છાપેલુ કાટલું See Id under છાપ-વુ

છાપો, s m A stamp, an impression 2 A sudden attack 3 An invasion 4 A tax

Id છાપો મારવો To make a sudden attack on 2 To make a mark, to stamp

છાબ, s f [S शराव a shallow dish] A circular, broad shallow bamboo basket

છાબ-ડી, s f A small છાબ

Id છાબડી કળપવી To arrange fruits &c, in a wicker basket, and present it to a Brāhman, after the death of a person

છાબ ડું, s n Same as છાબ, છાબ-ડી.

Prov છાબડે સૂરજ ઢાંક્યો ન રહે The less cannot include the greater The whole is greater than its part

છાય લ, s n [Hem Des माहुली=S वसन a garment, or छाइल्लो=S प्रदीप a lamp, fr S छाया lustre] A kind of thin checkered cloth used as an upper garment by women

છાયા s f [S fr छद to cover] Shade, shadow 2 Shelter, protection 3 Auspices, favour 4 A ghost, a phantom

Id છાયા પડવી To fall (of a shadow) 2 To be thrown into shade, to be eclipsed, to be humbled છાયા મારવી To put in light and shade (of a drawing) છાયામા રહેવુ To live under the protection of

છાયા-નટ, s m [S fr + नट an actor fr. नट् to act a part] A particular musical air

છાયા-પુરૂષ. s m. [+ પુરૂષ] The image resembling one's own self which one sees

in the sky after intently looking at one's own shadow for a long time

છાયા-યંત્ર, *s n* [+ S यंत्र] A sun dial

છાયું, છાયેલ, } *adj* [See છાવું] Thatched 2 Covered with a roof, roofed

છાયેલ, Same as છાયેલ

છાયો, *s m* Same as છાયા

છાર, *s, m* [See ક્ષાર, ખાર] Ashes 2 Mould 3 Pellicle, a film

દીઠા તે ડોઘા વાતો રે, પછી ઉડે મરી તન છાર
—શ્રોટમ

છારવું, છારી વાળવું, } *v t* [See છાવરવું] To compromise

છારિયું, *s n* A brush made of a handful of grass, and used in rubbing and cleaning metal pots with ashes

છારી, *s f* [See છાર] A thin film or cover formed on the surface of a liquid, pellicle, a film

Id છારી વળવી To have the film formed on the surface of a liquid આંખ ઉપર છારી વળવી To suffer from the cataract of the eye

છારૂ, *s n* Dust, rubbish

છાર્ડાડિયા, *s n pl* [See છાર ashes + ઓઢવું] Three earthen pots, covered with a piece of yellow cloth, and placed at the end of a street in a court yard (ચકલું) on the thirteenth day after the death of a man (among the ક્ષત્રી community)

છાલ, *s f* [Dh & Hem Des छल्ली=S त्वक् skin, *fr* S छल्ली, छाल, वल्क, bark, rind] Bark, rind, peel 2 An exterior covering

છાલ, *s m* [See ખ્યાલ fascination, charm] Fascination 2 An absorbing thought

Id તે તો મારો છાલ છોડતો નથી He is constantly after me making his entreaties છાલ મૂકવો-છોડવો To give up thinking about

છાલક, *s f* [S क्षालन washing *fr* क्षल्, क्षाल्, to wash] A wave, a sudden jerk of water, a splash

છાલક-બાજી, *s f* [+ P बाज़ी a player *fr* बाख़्तन् to play] The game, in which each player tries to barrass another by splashing water against his face

છાલવું, *s n* A corn bag carried on the back of an ass, an ass pannier

છાલવું, *adj* [See છાલક] Shallow, not deep, shoaly 2 Shallow minded, vain, inflated, light minded, empty headed

Id છાલના પાણીમાં ફરવું To be a fresh-water sailor, to be shallow minded, to be vain 2 To make a false show

છાલા, *s n pl* [See છાલ] Husks

Id છાલા કુટવા To make a vain attempt, to undergo fruitless trouble.

છાલિયા, *s n pl* Broad brass cups 2 Plural of છાલી

છાલી, *s f*. A bangle

Prov આ લે તારી છાલી, અને તું તો મારે ચાલી (A wife says to her husband) Take these bangles which I wear owing to my relation to you, henceforth I shall have nothing to do with you (Used in showing willingness to part with or to be divorced from a dear thing)

છાલું, *s n* [See છાલ] Husk, peel.

છાવણું, *s n* [See છાયા *fr* S छद् to cover] Material used in thatching

છાવણી, *s f* Temporary sheds erected for troops, an encampment, a camp, lines

છાવર, *s m* [See છાવરવું] A Covering

દુઃખ આવને છાવર કરીને રે,શ્રી ગિરિવરધર વરદમો વરલેરે
—દયારામ

છાવરવું, *v t* [See છાયા *fr* S छद् to cover] To hide, to conceal, to keep secret 2 To take under one's protection 3 To compromise

છાવવું, *v t* [S छद् to cover, See છાવણું] To thatch

છાશ, છાસ, } *s f* [Hem Des छासी=S तक्र whey] Whey, the serum or watery part of milk, butter milk

Id છાશ ખાટી થઈ ગયા All gone to dogs. છાશ પીવી To breakfast છાશ ખાટી થવું To become sour, to become tasteless 2 To become pale in the face, to be disappointed છાશમાં પાણી ઉમેરવું To give an exaggera-

ted account of

Prov છાસ લેવા જવુ ને દોણી સતાડવી Do nothing, which you would wish to conceal હોહી છાસ ઉકરડે ઢોળવી Giving away a thing at a dead loss 2 Marrying a girl to an unworthy man

છા-સટ, } છા-સેટ, } adj [S षट् six+षष्टि,સાઠ, sixty] Sixty six, (66)

છા-સટ યો, s m Juvār crop grown by irrigating the fields in the month of Jeṭh (May–June)

છા-સી, adj [S षट् six + अशीति, એંશી, eighty] Eighty six, (86)

છા-સેટ, Same as છા-સટ

છાળ, Same as છોળ

છિં•ક, s f [See છિં ક વુ] A sneeze

Id. છિંક આવવી-ખાવી To sneeze છિંકા આવે એવુ Very clean

છિંક ણી, s f Snuff

છિંક•વુ, v i [S छिक्का a sneeze] To sneeze

Id છિંકતા છિંડુ પડવુ To take offence without any serious fault છિંકતા દંડે (એવો જુલમ) Arbitrary sway, a tyrannical rule

છિંકારડું, } છિંકારૂ, } s n [See શિંગડું + વાળુ having] A kind of deer having horns, a stag

છિંટ, Same as છીંટ

છિંડી, s f [Hem छेंडी=S लघु रथ्या a narrow lane] A narrow open space behind a house

છિ, interj [Imit] Pshaw ! fie ! pish ! for shame ! an interjection showing contempt 2 A term used by children to denote some thing dirty, filthy, or disagreeable

છિક•ણી, Same as છિંક ણી

છિકાર•ડું, s n An animal of the lizard kind, which is supposed to breathe out poison 2 A small kind of deer

છિ•કાર ડું, } છિ•કારૂ, } Same as છિં કાર•ડું, છિં કારૂ

છિછરૂં, adj [See છાછ•રું shallow] Unsocial, insolent, impolite 2 Childish, foolish 3 Mischievous, troublesome

છિટ કોર•વું, v t [Imit See છાંટ•વું] To sprinkle.

છિટ-છિટ, Same as છટ, છિઃ.

છિણ્ણ•વું, Same as છણ્ણ•વું

છિણ્ણ•વું, Same as છિન•વું.

છિતરી, Same as છિડી

છિત•વું, v i To be driven on to the shallows, to be aground or stranded

છિદ•રી, s f [See ચીંદ, ચુન•ડી] A kind of upper garment of varied colours worn by women

Prov છિદરી, એટલી ભાત (માણસ ત્યાં ચુક ભૂલને પાત્રો છે) Every man has his defects Every man is liable to err To err is human 2 (= કપાળે કપાળે જુદી મતિ) Many men many minds

છિદ•વું, v t [See દેદ•વુ] To pound, to beat severely, to press violently 2 To trample to tread upon

છિદ્ર, s n [S fr छिद् to cut] A hole, a bore 2 A way of entrance 3 A flaw, a defect 4 A secret fault 5 Vacuity 6 A foible; a shift, a salvo, a loophole 7 A vulnerable point

Id છિદ્ર શોધવુ To find out a hole or a defect 2 To find out a fault in a man with a view to censure him 3 To slander

છિન વ•વુ, } છિના•વ•વુ, } v t [Caus of છિન વુ fr S छिद्, छि न•त , to cut, to divide] To snatch, to wrest, to deprive of, to usurp, to take away by force

છિન•વું, v t [S छिद् to cut] To peel 2 To slit

છિનાળ, s f [Dh Des छिंछई = S दुःशीला an ill behaved woman, or Hem Des छिण्णा, छिण्णालो, छिण्णाली, = S जार a paramour, fr S छिन्न cut + नाल, નળ, નાળ, a tubular vessel of the body] An adultress, a whore, a fornicatress, a harlot

છિનાળ-વાડો, s m [+ વાડો] The part of a town, where concubines reside 2 A brothel

છિનાળ•વુ, adj Practising adultery, lewd, debauched.

છિનાળી, s f } છિનાળુ, s n } Whoredom, adultery

concubinage, fornication

છિન્ન, *adj* [S *fr* छिद् to cut] Divided, cut off

છિન્ન-ભિન્ન, *adj* [+ભિન્ન] Cut and broken 2 Completely spoiled

છિપ-કળી, *s f* A kind of snake

છિપ-ણું, *s n* A large and shallow ear then dish.

છિપર, *s f* [See ચિપ] A large flat stone

છિપરું, *adj* Dirty, filthy

છપવું, Same as છિપવું

છિપવું, Same as છીપવું

છિ-યે, } **છી-એ**, } *v i* [Pres 1st pers pl of છ to be] (We) Are

છિલેડું, *s n* [See છાલ] A bark, peel

છિલર, } **છિલ્લર**, } *s n* [See છાબર] A tank in a ruined state 2 A pond

છિલ્લર ટલાઈ જાય, જળ આવી ગળે જ્યારે
—વલ્લભ.

છિલવું, Same as છોલવું

છીક, Same as છિક

છીટ, Same as છીટ

છીંડું, *s n* [See છિદ્ર] An opening in a hedge

Id છીંડું પાડવું To make a gap in a hedge 2 To make an opening in order to get access to, or go out of a place

Prov છીંડે ચડ્યો તે ચોર There is a presumption against a tresspasser

છી, } **છી-છી**, } *interj* Pshaw! tush! tut! fie! *adj* Bad, dirty (Used in speaking with little children)

છી આરી, *s f* [See છારી] Dust

છી-આરો, *s m* [See છી + કાર the sound *fr* કરવું] Putting one to shame

છીટ, *s f* [See છાટવું] Chintz, printed cloth, calico

છીટ, *interj* [See છટ, Imit] Same as છી

છીટ, *s f* [See છીત] A prejudice, an objection 2 Disgust

છીટી, *s f* [See છીટ calico] a printed piece of cloth.

છીડું, *s n* [See છીત] A pretence; a pretext

છીડું, *s n* 2 [See છેડું] Distance

છીડી, *s f* [See છિડી, છીડું] A narrow path, an alley 2 A hedge

છીડું, Same as છીંડું

છીણી, *s f* [See છિણવું] A scraper, a scoop

Id માગે છીણી મૂકવી Lit To cut down 2 To destroy 3 To waste 4 To annihilate

છીત, *s f* [See છીટ] A prejudice, scruples an objection

છીદ-રું, *adj* [See છાછરું] Shallow

છીની, Same as છીણી

છીપ, *s f* [S शुक्ति] A shell

છીપર, Same as છિપર

છીપ-વું, *v i* [Hem Des छिप्पइ *fr* S तृप्यति it is satisfied *fr* S तृप् to be satisfied, or S सिच्, सिक्, to sprinkle] To be satisfied, to be allayed, to be quenched 2 To sprinkle

Id તરસ છીપવી To quench or allay thirst

છીપો, *s m* [Dh Des छिंपओ = S छिम्पकाख्य कारु विशेषः a calico printer *fr* P चस्पीदन् to press See છાપવું to print] A cloth printer 2 A stamper

છીપો-લી, Same as છીપ

છીબું, *s n* [See છાબ] A flat dish

છું, *v i* [Pres 1st Pers Sing of છ to be] (I) Am

છુંછા, *s n pl* Unwoven stuff

Id છુંછા નિકળવા To be worn out, to be threadbare (of a garment)

છુંછું, *s n* [See ચચુ, ચાંચ] The long projecting mouth of a beast, the snout

છુંછુંદર, Same as છછુંદર

છુંદ-ણી, *s f* [See છુંદવું] Act of treading or crushing

છુંદ-ણા, *s n pl* Ornamental small black dots tatooed on the hands, feet, and forehead of women

છુંદવું, *v t* [S क्षुद्, क्षुण्ण्द्, to wound] To tread; to trample 2 To crush; to beat, to press violently

છુંદાવવું, *v t* To tread, to trample

upon 2 To cause to crush

છુંદાવું, *v i* To be trampled upon 2 To be crushed

છુંદો, *s m* Mince crushed state, anything crushed, or reduced to powder

Id છુંદો કરવો To make fine pieces of a fruit, &c, by means of a scoop or knife

છુ, *interj* [Imit] A term showing contempt 2 *s n* Conjuration, a charm, a spell

છુટ, *s f* [See છુટવું] Liberty, freedom, exemption from control 2 Permission, allowance 3 The amount deducted, abatement

Id છુટ મેલવી-મૂકવી To make a reduction in an account for prompt payment છુટ રાખવી To make an exception or provision in an agreement છુટ આપવી To give leave to do, to allow, to leave a matter to one's discretion 2 To leave one free to do or omit to do a thing છુટ લેવી To take the liberty of, to presume બોલવાની છુટ લેવી To take the liberty of saying છુટથી વાત કરવી To talk freely 2 To talk unguardedly 3 To speak cheekily, to take liberties with

છુટક, *adv* By retail; not whole sale (of selling or buying) 2 Selling or buying in small quantities

છુટક-બારી, *s f* [+ બારી] A way or means of escape

છુટકબારો, *s m* [+ બાર] Same as છુટકારો, છુટકો 2 Delivery, giving birth to a child

છુટકારો, } *s m* Release, liberation,
છુટકો, }
emancipation, deliverance, freedom from restraint 2 Remission of a claim, acquittance from debt

છુટવું, *v t* [S छुट left fr छुज to leave] To become loose, to get loose from bondage, to be released from restraint or trouble to be extricated 2 To part or come asunder, to be disunited, undone, disjoined, or disengaged 3 To break out, to burst forth 4 To spring up, to rise into active operation 5 To set in furiously, to run off wildly and madly 6 To become dissolute, to rush headlong 7 To go off, to explode, to be discharged (of a gun, &c) 8 To be reckless, to set to with full swing, to engage in ardently

N B—છુટવું is used as an auxiliary verb to show the completion of the action, in which the doer was engaged against his will, and of which he was glad to be free, *e g*, લખી છુટવું કહી છુટવું

Id બંધનમાંથી છુટવું To be from a bondage or a binding કરજથી-કરજમાંથી છુટવું To be free from a debt ગાંઠ છુટવી To be untied, to be unloosened (of a knot) 2 To be separated from (of friends) સાંધા છુટવા To be from gout 2 To be free (in body) to move about સાંધે સાંધા છુટી જવા To be disjointed, to be loosened in the several joints of a whole પરસેવો છુટવો To arise (of perspiration) ધ્રુજારો-ટાઢકમાદી-ટાઢકી છુટવી To have a trembling fit પવન છુટવો To arise (of wind) 2 To break wind પાણી છુટવું To have an unusual exeretion of saliva 2 To have a discharge of seminal matter ઝાડો છુટવો To suffer from diarrhœa બંદુક-તોપ-તીર-આતશબાજી છુટવી To be discharged (of a musket, &c) નિશાળ છુટવી To be dismissed (of a school) ગાતિયું છુટવું-છુટી જવું To be terrified છુટી પડવું To drop down, by the knot being loosened or untied 2 To be expended uselessly, to be wasted (of money) 3 To be free from a binding, to plead that an agreement is not binding upon oneself (in law) છુટી ચાલે ચાલવું To walk without a restraint or freely કામ કરી છુટે એવું Obliging, of an obliging nature ગ્રહણ છુટી રહેવું To be over (of an eclipse)

Prov ચમડી તુટે, પણ, દમડી ન છુટે, એવો A miser 2 Miserly

છુટામણું, *s n* Release 2 Freedom

છુટી, } *s f* Remission, leave, liberty
છુટ્ટી, }
2 Permission 3 Freedom from work, a vacation, the recess time

છુટ્ટુ, છુટ્ટુ, } *adj* Loosened, disengaged, loose 2 Not fixed, hanging; flowing 3 Not crowded or close 4 Free, unengaged, unemployed 5 Exempt, free, detached 6 Unbound, at large 7 Not made fast, not attached 8 Distinct, separate

Id —છુટ્ટું મૂકવુ To let loose; to set at liberty 2 To weep and cry aloud છુટા થવુ To play freely, not to be at the heels of the mother (of a child) (બોલવામાં) છુટા થવુ To speak without any restraint, to speak freely (of a child) છુટે મ્હોંડે રેવુ To weep bitterly or putting aside all restraint

છુટા છેડા, *s m* Divorce, dissolution of marriage, legal separation of husband and wife (Generally used with the verb કર૦) 2 છુટા છેડા થવા To give birth to or deliver a child (of the mother)

છુટ્ટુ પડવુ To be separated છુટ્ટુ મારવુ To throw મોઢવુ છુટ્ટુ Free in talking, talking freely હાથનું છુટ્ટુ Liberal free in spending; generous, extravagant હાથણીનુ મોઢ છુટ્ટુ મૂકવુ To spend freely છુટે હાથડે Unencumbered 2.Securely, with out fear છુટે મોઢડે With the face open 2 Without restraint

છુટ્ટ છવા યું, *adv* [+ છવા વુ] Being few and far between 2 Occurring at intevals

છુપ-છુપા-મણુ, *s f* A game for children, generally known as એણ ગેણ દીવા ગેણ (Used in the Sūrat Dst), the play of Hide and Seek

છુપ વુ, *v i* [S गुप्त protected *fr* गुप् to protect] To hide or conceal oneself

છુપા ડ વું, છુપા વ વુ, } *v t* To conceal, to hide, to lock up, to seal up 2 To withhold, to reserve, not to disclose, not to divulge, to conceal, to secrete 3 To supress, to hush up, to keep back 4 To make a secret of.

છુપાવું, *v i* [Pass of છુપવુ] To be hidden 2 To hide in ambush, to conceal oneself.

છુપું, *adj* Hidden, concealed, secret.

છુમ કાર, છુમ કો, } *s m* [See છુમ છુમ + કાર the sound] A jingling sound

ગિડ ગિડ તામ છુમછુમછુમછુમરે, બાજે ઘૂઘરા રે બોલ
—દયારામ

છુમ-છુમ, *adv* [Imit] Jingling, tinkling

છુ-મતર, *s n* [Guj છુ Imit મતર, મંત્ર] Conjuration, incantation, enchantment, a charm, spells

છુરી, [S क्षुरिका Or, क्षुर् to wound, to injure] Same as છરી

છુવાવુ, છુવા ઈ જ વુ, } Same as છવાવું

છુવા વુ, છુવા ઈ જ વુ, } Same as છોવાવુ

છુ વું, *v t* [See સીવ વુ] To touch, to come in contact with, to meddle with 2 To feel 3 To pollute with the touch

છૂટ, Same as છુટ

છૂટ્ટુ, Same as છુટ્ટુ

છૂપું, Same as છુપું

છૂરી, Same as છુરી છરી

છૂવુ, Same as છુવુ

છેટાવવુ, *v i* [See છેટ] To be cross or sullen

છે-તાળીસ, *adj* [See Guj છ *fr* S षट् six + ચાળીસ forty] Forty six, (46) .

છે, *v i* [S अस्ति *fr* अस् to be] Third person singular and plural, indicative present of છ, is, are

છે, *interj* [Imit] Fie! Pshaw !

છે-છે, Same as છી-છી

છેક *s f* [See છેકો] The end 2 An extremity 3 *adv* Very much, exceedingly 4 Wholly, entirely 5 At length, at last, after all

એ વૈરાગ્યને લઈ વારણે, બીજા ગયા રે અનેક છે,
બાલા રે બુડા અવની ઉપરે, ગણતા ન આવે છેક છે
—નિષ્કુળાનંદ

છેકણી, *s f* [See છેકવુ] An erasure, act of erasing 2 An eraser

છેક વું, *v t* [See છેકો] To blot out, to cross, to cancel, to score out 2 To erase, to scratch

છેકા-છેક, *s f* Scratches in several places (in writing)

છેકો, *s m* [Hem. Des छेक = ०, सूक्ष्म

touched] The stroke, line, cross, &c., showing a cancellation, an erasure a scratch

Id છેકો મારવો-મૂકવો To scratch out; to take out (of a list) by scratching

છેટી, s. f [S शाटी a piece of cloth See સાડી] A dhotar worn by a child at night

છેટું, s n [See છેડા, છેવટ] A distance 2 An interval 3 Extent, reach, range 4 Impossibility

પૃથ્વીમા આના જેવી અન્ય જેવી, તેના તો છેટાં જ !
—પ્રેમાનંદ

Id છેટું ભાગવું To reduce the distanc between. છેટું પડવું To be come distant, to be left at a distance

છેટે, adv Far off, at a distance

Id છેટે બેસવું To be in the monthly course.

છેડ,
છેડ-ણી, } s f [See છેડ-વું] Teasing 2 A nickname.

છેડ-તી, s f [See છેડ-વું] A fault 2 A defect

Id છેડતી શોધવી To find fault with

છેડ-લો, A poetic variant of છેડો

છેડ-વું, v t [S खिद् to be afflicted See ખિજ-વ-વું] To vex, to fret, to tease, to irritate 2 To touch, to intermeddle

Id છેડી જોવું To harass or insult a man in order to ascertain what stuff he is made of 2 To inquire into, to test, to sound 3 To play upon a musical instrument છેડ્યા કરવું To offend or tease a man often and often

છેડા-આંઠ-ણુ,
છેડા-આઠ-ણું, } s n [See છેડો + ગાઠ-ણુ] The garment with which the ends of the bride's and bridegroom's upper garments are tied in the marriage ceremony

છેડા-છુટ-કો, s m [+ છુટ-કો] Divorce

છેડા-છેડી, s. f. [See છેડો] A knot of one of the ends of the upper garments of the bride and bridegroom tied at the time of performing the marriage ceremony

છેડા-બધ-ન,
છેડા-બાંધ-ણુ,
છેડા-બાંધણું, } s n [+ બધ-ન, બાધ-ણુ, બાધ-વું] Same as છેડા-આઠ-ણુ

છેડો, s m [Dh Des છેઓ fr S छेद छेद, cutting, a cut a division See છેવટ, છેવટ, છેક, છેડુ, છેટે, છેટુ] The end, termination conclusion 2 Limit, boundary, skirts, border

Id છેડો ઝાલવો-પકડવો To take an support 2 To importune છેડો મૂકવો To leave, all connection with, to have nothing to do with 2 To cease from harassing, છેડો ફાડવો-ફાડી આપવો To divorce છેડો વાળવો To weep in a mourning with an end of the upper garment drawn over the face દાટ્યે છેડો વાળ્યું! A term of abuse used by women [N B—છેડો વાળવો To draw the upper end of the sāḍī over the face and weep Cf ઘુમટો તાણવો or ઘૂમટ કાઢવી To draw the upper end of the sāḍī over the face from modesty]

છેડો લાવવો To bring to a termintion છેડો આવવો To come to an end 2. To be extinct છેડો માથે નાખવો To throw away all restraints of decency or politeness છેડો તળે ઢાંકવું To cover the head of an infant with the end of the sāḍī in order to to protect it from the sun, rain, &c છેડો છોડવો To divorce છેડો પાથરવો To beg pardon છેડો શોધવો To seek the protection of છેડો છોડી નાખવો To lose courage 2 To give up all concern with છેડે ગાઠ વાળવી To remember 2 To make a resolution છેડે બાધવું To collect 2 To follow an advice 3 To withdraw (a promise), to recant 4 To attach oneself firmly to (of a vicious habit) છેડે બાંધી જવું To carry the results of one's meritorious deeds to the next world (of a dead or dying person)

છેણી, s f [S छिद्, छि-न-द, to cut See છેદ-ન] A chisel

છેતર-પીંડી, s f [See છેતર-વું to deceive + પીંડો a ball] Confusion 2 Cunning; deceit.

છેતર-બાજી, s f [+ P बाज् fond of fr बाख्तन to play] Same as છેતર-પીંડી

છેતર-વુ,
છેતરી જવું, } v t To cheat, to deceive; to impose upon, to defraud

છેતરા-મણ, s f A deceit, a deception;

cheating; the state of being deceived or cheated

છેતરા-વું, *v i* To be deceived, cheated, or imposed upon, to be taken in

છે-તાલીસ, } *adj* [See છ *fr* S षट् six
છે-તાળીસ, } + ચાળીસ] Forty six, (46)

છેદ, *s m* [S *fr* छिद् to cut] A hole, a bore, an orifice, a burrow 2 A crack, a cleft, a fissure 3 The denominator of a fraction 4 The divisor

છેદ-ક, *adj* That cuts, splits, or severs, piercing 2 *s m* A divisor 3 The denominator of a fraction

છેદ-ન, *s n* Cutting, dividing, splitting, intersecting

Id છેદન બિંદુ, છેદન સ્થળ The point of intersection છેદન રેખા-લીટી The secant of a circle

છેદન-ભેદન, *s n* [+ ભેદ ન] Complete wreck, total ruin

છેદ વું, *v t* To cut, to split, to divide, to bore; to intersect 2 To destroy, to cut up 3 To pierce through, to sever 4 To perforate

છેદા-વું, *v i* To be cut

છેડો, *s m* [S छिद् to cut See કેડો, ખેડો, છેડો] Following, a pursuit

છેબા, *s n pl* Holes

છેર, *s f* [See શેર, શેરડો, *fr* S सृ, सद्, to move] Watery excrement, animal discharges, an animal secretion 2 Matter excreted and ejected by a bird, that which is discharged from the body of an animal after digestion.

છેર ટો, *s m* Watery excrement

છેર વું, *v i* [See ખેર ખીર, ક્ષીર] To discharge watery excrements

Id છેરી જવું To pass or discharge watery excrements and spoil (clothes) Hence, 2 To leave unfinished 3 To fail in fulfilling a promise

છેલ, *s m* [Hem Des छइल्लो, छइल = S विदग्ध clever *Cf* P चिहल forty, i e he who spends forty Rupees, where one would do Or See ખેલ play] A fop 2 *adj* Foppish, beauish, elegant, gallant, dashing; flashy

છેલ-કડી, *s f* [+ કડી, કડું] An ear ring worn by men

છેલ-છબીલુ, *adj* [+ છબી-લુ] Same as છેલ Foppish

Prov છેલ છબીલો હાથમા છાલુ, ઘેર આવ્યા, ત્યારે કહેડું કાણું Fops live by empty show

છેલ-ડી, *s f* A foppish woman, a coquette

છેલ-ડો, Same as છેલ A fop

છેલ-પટી, *adj* Sixteen (Used in secret conversation by brokers)

છેલ-બટાઉ, *s m* [See છેલ + S वटु a boy] A beau, a foppish fellow, an elegent person, a dandy

છેલ-વહેલુ, *adj* [See છેલ્લુ + વહેલુ] First and last, final

છેલા ઈ, *s f* Foppishness

છેલા ણી, } Same as છેલ A fop *Cf*
છેલા ની, } સહેલાણી

Id છેલાણી-છેલાની છબરડો A belle or a beau

છેલાવ-વુ, *v t* To steal

છેલી, Same as છેલા ઈ

છેલ્લુ, *adj* [Hem Des छिल्ली = S शिखा the top + ડુ, ડુ, ઉ, dim See છેડો, છેવટ, છેવાડુ, છેક, છેડું છેટે] The last 2 Latest 3 Hindmost

Id તેને છેલ્લા દહાડા જાય છે The last days of her pregnancy are passing છેલ્લો ઉપાય The last remedy, when all other remedies have failed to effect a cure છેલ્લી અવસ્થા Old age 2 The time just before death

ખાન, પાન, સાન કશું નથી, દાંત ગેલી,
રજે એની થાય અવસ્થા છેલ્લી —દયારામ

છેલ્લી ઘડી Lit The last moment 2 The point of death છેલ્લી સાખ The last birth of the Soul, the human existence of the Soul, being the last of the eighty four lacs (ચોરાશી લક્ષ) existences (outward forms) through which the Soul has to pass

સાચા લહીને પદ રાખો સામળિયા, મારી જુગતના જેવી રે,
ભોળવ ન કહે ને તેવો આવતો, હવે લાગ છે છેલ્લી રે
—ભોજોભગત

છેક છેલ્લુ Quite the last, certainly the last છેલ્લી સલામ Lit The last salutation 2 Farewell છેલ્લુ ઘર The burning ground, the

burial ground છેલ્લે પગથીએ At the lowest rung of a ladder 2 At last છેલ્લે પાટલે બેસવું To revert to one's original nature છેલ્લો અક્ષર The last word 2 The name of God

Prov છેલ્લે ક્યારે પાણી He is on his last legs છેલ્લી તણખલે ઊંટ બેસે The last straw breaks the camel's back છેલ્લો ઉપાય ડામનો છેલ્લું ઓસડ ડામ The last remedy Ultimatum remedium

છેલ્લે સરવાળે *adv* [+ સરવાળો] Finally, at length, after all, in the end, at last

છેવટ, *s f n* } [See છેટો, છેલ્લું, છેવટ,
છેવાડું, *s n* }
છેગડું, *s n* }
સેવટ, સિમાડો] The end, the conclusion 2 The result, the consequence

Id છેવટ આવવું To come to an end, to be ended છેવટ આણવું-લાવવું To bring to an end, to conclude

છેવાવું, *v i* To arrive late 2 To feel ashamed at having arrived late

છેહ, *s m* [Hem Des છોહ *f* S क्षोभ agitation or, = S क्षेप throwing away, or See છેદ] Breach of trust

ચતુરપણું સહુ લાવીયું આમને દીધો છેહ ૭
—ભાલણ

2 The end or conclusion 3 Abandonment

Id છેહ દેવો To commit a breach of trust છેહ મૂકવો To make a cut, to cut

છૈયા, *s n pl* [See છોરું] Children, progeny; offspring

છૈયું, *s n* A child

છૈયો, *s m* A boy, a lad 2 A son

છો, *s f* [See છો ડ] A plastering with chunam, mortar, &c.

Id છો ફેરવવી-વાળવી To make useless 2 To spoil

છો, *v i* [See ઇ to be] (You) Are

Prov છો બધા? તો છીએ બધા Lit Are you all right? Yes, we are 2 Polite forms of conversation, in which nothing serious is meant on both sides

છો, } *interj* [See છો you are + ને,
છોને, }
નહિ] Let it, leave it 2 What, if it be 3 *adv* Let, what if.

Id છો રહ્યું It does not matter, Who cares? તે ભલે એકલો જમે Let him feel free, and eat alone, he is welcome to eat alone

છોઈ, *s f* [See છોલ] A thin stick with which leaves are ... to make a ... of leaves

છોઈની ... ડી ... ડી ... હાથે
—નરસિંહમહેતો

છોઈ, Same as છો Plaster

છોઈ, Same as છોલ.

છોકરમત, } *adj* [See છોકર + મત, વાદ]
છોકરવાદ, }
Boyish, childish, puerile

છોકરવાદી, *s f* Boyishness, childishness, puerility

છોકરી, *s f* A girl, a maid, a maiden, a lass 2 Daughter

છોકરું, *s n* [S ... little, small *cf* ...] A child, a stripling, a brat

Prov છોકરાની ... A fog cannot be dispelled by an ant You cannot expect old heads on young shoulders છોકરું ..., ... You should not seek wood for trees ... નાના છોકરાનો ખેલ નથી This is no child's play છોકરું ને ગરાસિયું (બે બરાબર) A landholder is as stupid and obstinate as a child

છોકરો, *s m* A son 2 A boy, a lad, a youngster

Prov છોકરો હોય તો વહુ આવે, ને નાણું હોય તો વ્યાજ આવે You must have the capital before you can expect to get interest

છોગા ...ું, Same as છોગું

... પીળા ... છોગું રે, ... પ્રીતમ લાગે ...
—અજ્ઞાત.

છોગલો, *s m* A piece of cloth useful for any occasion

છોગાં, *s n pl* [See છોગું] Tassels in a cap, gold threads in a turban, gold threads at the end of a turban 2 Hair on the head which fall over the forehead when not properly arranged

છોગાળો, *s m* [+વાળું possessing] A fop

છોગું, *s n* [L *toga* a robe] The tassels

or gold threads at the end of a turban left hanging and dancing to the movements of the wearer 2 A bunch of flowers left hanging on the dress worn

Id ઉઘાડે છોગ Openly

છોછ, *s f* [S शौच purity *fr* शुचि pure, clean Or See શુદ્ધિ, શોધ See છોત] Shrinking from a fear of being polluted by filthy, impure, or unholy touch, sensitiveness or fastidiousness in matters of cleanliness

Id છોછ ધરવી- રાખવી-પાળવી To be sensitive or fastidious in matters of cleaning and cleanliness

છોછ ત, *s f* Same as છોછ 2 [See છોજ, છોત, *fr* S शोध a search *fr* शुध to search] A careful watch, narrowly watching one's actions and general behaviour 3 Finding fault with another

છોછું, *adj* [See છાપરૂ & ઓછું] Not prominent 2 Faint 3 Alone

કહે દુર્યોધન ખટ રથીને, "ભાઈઓ, શુ વિચારો?
આવો છોછો નહિ મળે, માટે સર્વે મળીને મારો

—પ્રેમાનંદ

4 *s n* Solitariness 5 Weakness deficiency, a deficit

ત્રીજે ધરમ એક તરતીબ, સત્ સાહેબ કહે સરવ,
છેક છોછું છે તેહમા, ઘણો આણે છે ગરવ

—સામળભટ

છોજ, Same as છોછ

છોટુ, *adj* [Dh Des छुट्ट *fr* S स्तोकम् small, little] Small 2 Little

છોટુ, *s n* [See છોલ, છોટ,+ટુ dim Or S छुट् to cut] A chip 2 Same as છોડું

છોડ, *s n* [Hem Des छोडप्पो = S शुष्क चणक शाकम् a dry plant of gram] A plant, a shrub, a tree 2 An embryo arrested in its growth in the womb, a mole

છોડ, *s n* A dry crust of slime in the nose 2 The bark of a tree 3 Same as છોડ A chip

છોડ ણ,
છોડ-ણ-હાર, } *s m* [See છોડ વુ+હાર] A liberator, a deliverer, a saviour

બાંધી છોડણ ગટુ ચોટ શિરની ચુકાને

—સામળભટ

છોડ-બાધ, *s f* [See છોડ વુ + બાધ વુ] Frequent tying and untying, loosening and fastening

છોડ વ-વું,
છોડા વ વું, } *v t* [Caus of છોડ વુ] To cause to loosen, to let go 2 To deliver, to liberate, to release 3 To extricate, to set free 4 To sever

છોડ-વુ, *v t* [Hem Des छुट्ट-इ *fr* S सृज ति it leaves, *fr* S सृष्ट left *fr* सृज् to leave See છુટ વુ, છૂટુ] To let loose 2 To loosen from a bondage, to release, to extricate 3 To part or separate, to sever, to break asunder 4 To untie, to disunite, 5 To let go, to let alone, to quit hold of 6 To remit, to forego one's claim to, to absolve 7 To leave, to forsake, to abandon 8 To resign, to yield, to surrender 9 To discharge, to let off, to fire, (a gun, &c)

Id ગાઠ છોડવી To loosen or untie a knot પાણીનો નળ છોડવો To turn a water pipe on -નુ બધન છોડવુ To release from bondage પ્રીત-મિત્રાઈ-સ્નેહ છોડ૦ To break asunder, to sever બાણ છોડવુ To let go an arrow સઢ છોડવો To untie or unfurl a sail હક છોડવો To forego one's claim છોડી દેવુ-મૂકવુ To leave to forsake 2 To yield, to surrender તોપ છોડવી To discharge a gun 2 To circulate a false rumour આતશબાજી છોડવી To discharge fire work લાજ છોડવી To leave off shame, to set aside considerations of shame નિશાળ છોડવી To leave a school, to give up study 2 To dismiss the boys in a school

છોડ વો, *s m* [See છોડ+P વા dim] A shrub, a plant

છોડાવ વુ, Same as છોડ વ વુ

છોડિ યુ, Same as છોડી યું

છોડી, Same as છોડ્ડી

છોડી-યું, *s n* [See છોડું] Same as છોડું, (1) and (2) 2 A slice of mango 3 A small chip of fuel

Id છોડીયા પાડવા-ઉતારવા See છોડા પાડવા under છોડું

છોડું, *s n* [Hem Des छप्पडी = S चर्म skin] A piece of the dry bark of a tree 2 A

chip 3 The shell of a fruit or nut

Id છોડાં ઉતારવાં-કચેરી નાખવાં To beat severely છોડાં પાડવાં To find fault with one's actions with a view to censure one 2 To scold severly

છોત, Same as છોછ, શુદ્ધિ.

છોતડું, Same as છોડું

છો-તેર, } adj [See છ six + સિત્તેર]
છો-ત્તેર, }
Seventy six, (76)

છોતો, s m [See છોત, છોછ, શુદ્ધિ] A brush to clean pots with, a brush

છો-બંધ, adj [See છો plaster+ બાંધ-વુ] Covered with chunam, chunamed

છોભા-વું, v i [See છોભું] To be ashamed

છોભું, adj [See ક્ષોભ agitation] Ashamed taken aback

છોભો પડયો ને પાછો ફર્યો રે, ગયો આવ્યો પોતાને ઘેર
—દયારામ

છો-ય-લું, } adj [See છો plaster]
છો-એ-લું, }
Plastered

Id. છોએલો કૂવો Lit A plastered and cleaned well 2 A business, in which one has to depend upon one's honest gains

છો-ય-લું, s n A brick

Id છોયલું કુટવું To talk, to be voluble in talking, to talk so as to be tiresome

છોર, Same as છર, ક્ષુર, A razor

નારી સન્મુખ નાખિયો, છોર એક નમ શરીર
—આમળભટ

છોર-વું, v t [See ક્ષુરી & ક્ષુર] To dig up with a sharp spade

છોરિ-યું, s n A sharp-edged spade

છોરી, Dim of છોકરી Cf છોડી

છોરૂ, Same as છોકરૂ

Prov છોરૂ કછોરૂ થાય, પણ માતા કમાતા ન થાય A son might neglect his parents, yet for all that parental solicitude would not abate in the least

છોગો, Same as છોકરો

છોલ, s f [See છાલ, ખાલ, skin] Rind; peel, bark

Id છોલ ઉતારવી To take off the skin

છોલ-વુ, v t To peel, to skin, to flay, to scrape, to shell

છોલા-ટ-વું, v t Same as છોલ વુ 2 To scold 3 To give vent to one's anger

છોલા-વું, v i To be peeled, to be scraped, pared, or scooped

છો લા ણું, s n [See છો plaster] A plastered surface

છોવ-રા-વ-વું, v t To get plastered

છો વા વું, v i [Hem Des छिव-इ, छिह-इ,=S स्पृशति it touches, also छोमाद्दत्ति=S अस्पृश्या (a woman) unfit to be touched, (as in her monthly course] To be polluted by a filthy or unholy touch

છોવા વુ, Pass of છો-વું.

છો વુ, v t [Hem Des छुहिल = S लिप्त besmeared, covered See છો plaster] To plaster with chunam, mortar, &c

છો વું, v i [See છોછ] To be polluted by a filthy or unholy touch

આભડી માટે આગે ન હોતો, છલો છબીવા છોવા હે
—નરસિંગરામ.

છોહ, Same as છોહ

છોહ, Same as છોછ, છોત

છોળ, s f [S उच्छ्वास rising up fr उद् up + श्वस् to breathe] A splashing of water 2 A wave, billows

છોળ-વું, v i [See છોળ] To vomit the milk sucked (of a baby)

જ

The nineteenth letter of the Gujarātī Alphabet, and the eighth consonant

જ, indecl [S च and, certainly] One of the consonants 2 An suffix of emphasis, indeed; surely, positively, e g, તે ચોર છે જ He is certainly a thief

જ, adj [Used at the end of compounds, S fr जन् to be born] Born of; sprung from,

produced, e g, મનુ•જ Produced from Man, a man, સ્વેદ•જ Produced from perspiration

જઈ, s m [S जयिन a conqueror See જયી] A copper coin, a pice, a quarter Anna piece

જઈફ, adj adj [Ar] Old 2 Feeble

જઈફી, s f Old age 2 Feebleness, debility

જક, s f [See જગ] Obstinacy, stubbornness

Id જક લેવી-પકડવી-કરવી To be obstinate

જકડ-બંદ, adj [See જક્ષ+બંધ.] Tied up (of a beast to a stake)

જકડ•ડ•વુ, v t To tighten, to draw tight

જકર, Same as જિકર

જકાત, s f [Ar जकात one fortieth part of one's income, which should be given away in charity] Duty, customs duty, duty levied on goods exported or imported

જકાત•દાર, s m [+ P दार keeper fr داشتن to keep = S धृ, धार्, to hold, to put] An officer who collects customs-duties

જકિ•યો, } જકી, } adj [See જક] Obstinate,

જક્ષ, s m [S यक्ष] An individual of a class of demi-gods 2 A strange and terrible man

જક્ષ•ણી, s f A female of the જક્ષ class 2 A strange or terrible woman

જખ, s f [S झष] A fish

ચકોર, ચંદ્ર, કૂણી, મણી જખ, જલ,
ઉપમા શું દેઉ, પડયુ કાચુ, રે લોલ —દયારામ

2 Obstinacy

Id જખ મારo To suffer from the evil consequences of one's owe conduct, to repent. ખાઈને જખ મારવી To be compelled to do the dirty work of removing the dishes and cleaning the floor after one has eaten one's meal

જખમ, s m & n [P ज़ख्म] A wound, a hurt, an injury 2 A disgrace, 3 A loss

Id જખમ રૂઝવો To be healed (of a wound)

જખમા ય લું, } જખમી, } adj Wounded, bruised, hurt, injured

જખ્ખડ, adj [See જડ + ડ dim] Stout and stupid

જગ, Same as જગત

જગ-કર્તા, s m [+ કર્તા maker] The creator of the world

જગ-જીવ•ન, s n [+ જીવ•ન life] Providence, God, the Almighty, the life giving Being, the Life of the world.

જગત્, } જગત, } s n [S जगत् intens of गम् to go] The whole world, the universe 2 The earth 3 People at large

Id જગત પાણી gânjâ smoking જગતની આળ, જગત વાવાડો, The censure of the whole world જગતનો વા વાવો To experience the ups and downs of worldly existence 2 To be acquainted with the ways of the world

Prov જગત છતાયુ નથી It is very hard to gain universal applause જગતમા બે પ્રકારની નામના (સારી કે નરસી) A man becomes known in the world in two ways, viz, by his good or bad actions

જગત-જનેતા, s f [+ જનિ•તા father fr. जन to be born] The mother of the world. 2 A goddess

જગત-જામ, adj [+S यम् to restrain Cf. અંતર્જામી, અંતર્યામી] All pervading

આશા કેરી તો દોરી તોડી દોરી જોડી જગત-જામ,
ઇન્દ્રી વશ કરી આપ બિરાજ્યા, નમો હે સુદરશામ
—નિરાંતભક્ત.

જગત-પ્રસિદ્ધ, adj [+ પ્રસિદ્ધ] Known to the whole world, universally known, of world wide fame or renown

જગત-ભવાડો, s m [+ ભવાડો] Public infamy, public disgrace

એક દિવસમા સહુ સુખ સાલ્યુ, જગત ભવાડો કીધો
—દયારામ

જગતી, s f The earth, the world

જગતી પર જળધર કરો, સહિત તરણી તુર્યું રે
—પ્રેમાનંદ.

જગતી, s f [S] A kind of metre

જગત્ત્રય, s n [+ S त्रय group of three fr + त्रि three] The three worlds, viz, the heaven (આકાશ), the earth (મૃત્યુ લોક), and the lower world (પાતાળ)

જગત્પતિ, Same as જગ-પતિ

જગત્પ્રાણ, s m [+ પ્રાણ] The Life of the

world 2 The Supreme Soul *Cf* જગદાત્મા

જગદંબા,
જગદંબિકા, } *s f* [+ अम्बा mother] The mother of the world, a female personification of the Diety

જગદાત્મા, *s m* [+ આત્મા] The Supreme Being, the Soul of the universe

જગદાધાર, *s m* [+ આધાર] The support of the world 2 The Almighty

જગદાભાસ, *s m* [+ આભાસ] Semblance or seeming of the world, *i e*, unreality or physical illusion 2 The outward (apparent and unreal) world

જગદીશ,
જગદીશ્વર, } *s m* [+ ઈશ્વર] The Supreme Being, the Lord of the universe

જગદુદ્ધાર, *s m* [+ ઉદ્ધાર] Salvation of the world 2 The Saviour of the world

જગદ્-ગુરૂ, *s m* [+ ગુરૂ] The Teacher of the world

જગદ્-વંદ્ય, *adj* [+ वन्द् to salute] Adorable by the whole world

જગન, *s m* [Dh Des जग्गो *fr* S यज्ञ *fr* यज् to sacrifice] An offering 2 An auspicious occasion, an occasion of festivity in a family

Id જગન બહારો કરવો To accomplish a very difficult work

જગન્નાથ, *s m* [જગત્ + નાથ] The ninth incarnation of the god Visnu 2 The celebrated idol of this name worshipped at Orissa on the Coromandel coast

Id જગન્નાથજીનો પ્રસાદ Lit Food distributed at the temple of જગન્નાથ at Orissa 2 Food that can be eaten by all men without scruples of ceremonial purity

જગન્નાથી, *s f* A kind of fine white cotton cloth

જગન્નિન્દ્ય, *adj* [+ निन्द् to censure] Universally censured or reviled, calumniated by all around

જગન્નિવાસ, *s m* [+ નિવાસ residence *fr* नि down + वस् to dwell] The Dweller in the universe, the Supporter of the universe 2 The god Visnu

જગન્નિયંતા, *s m* [+ નિયંતા ruler *fr* नि down + यम् to restrain] The Ruler of the world, *i e*, God

જગન્મિત્ર, *s m* [+ मित्र a friend] A friend of the world, a friend to all without discrimination

જગત્પતિ, *s m* [+ પતિ lord] The Lord of the universe, God

જગ-બી, *s f* [+ બી *fr* S बीज seed] An uncultivated piece of ground preserved as a pasture, a meadow, the village common

જગન્માન્ય, *adj* [+ માન્ય] Honoured all over the world 2 Acknowledged as an authority by the whole world

જગન્મોહિની, *s f* [+ *fr* S मुह् to be silly] *Lit* The charmer of the world Hence, 2 A very beautiful or enchanting woman

જગન્નાથ, *s m* [+ નાથ, સ્વામી] The Lord of the world

જગત્-ક્રીડા *s f* [+ क्रीडा] The world's amusement, a public sport or fun 2 The world created by God at His sweet pleasure

જગા, *s f* [P=S ज्या the earth + गो the earth] A place, a spot, a site 2 Ground, room 3 A situation; a place in an office 4 A footing; the standing ground 5 Space unoccupied 6 A station, rank 7 A field

Id જગા આપવી See જગા કરવી 2 To give a post જગા કરવી To make room for another જગા પૂરવી To fill up a vacancy જગા લેવી To accept an employment, to be employed somewhere જગા માગવી To apply for a situation

જગાડવું, *v t* [Caus of જાગવું] To awake, to rouse 2 *Fig* To apprize of beforehand, to forewarn

જગાત, Same as જકાત

જગાવવું, *v t* [See જગાડવું] To get up (a tumult) 2 To instigate

જગુ,
જગુ, } *s m* [Telugu=7] A term used in the game of ગિલ્લી દંડો

જગો, Same as જગા

જગ્ત, Same as જગાત.

જગ્યા, Same as જગા

જઘન, *s f* [S] The hip and loins

જઘન્ય, *adj* [S] Lowest, worst

જન્ઘાત, *s f* [S घात death *fr* हन् to kill] The day (Bhādarvā Vad 13th) fixed for performing the *Shradha* ceremony of dead children

જખાન, *s f* [See ઝાંખુ] A dim recollection 2 A dream 3 [See જખ ણુ] Attention, care, constant thinking on the same subject

જખ વાઈજવુ, જખ વાવુ, } *v i* [See જખ ણુ+જવુ] To be ashamed

જખવાણું, *adj* Ashamed, abashed, confounded, perplexed

Id જખવાણું પડવુ To be abashed

જખવું, *v t* [See ઝખવુ] To think on the same subject 2 To speak on the same subject incessantly through madness, &c

જંગ, *s f m* [P] A battle, a war 2 Any great bustle, a tumult 3 A row, a noisy quarrel

Id જગ મચાવવો To raise a row

જગ ડિયા, *s m pl* Military guards who carry government treasury from one place to another

જગમ, *adj* [S Intens *fr* गम् to go] Movible, moving (opposed to સ્થાવર immovable) 2 *s m* A particular class of followers of Shiva

જોઈ વિષ્ણુ તણી આગ્યાય, ક્યાથી જગમો દુખ થાય
—શિવેશ્વર

જગલ, *s n* [S=P] A forest, a wood, a thicket, a wilderness

Id જગલ જવુ To ease nature, to answer a call of nature જગલનુ રોઝ An awkward person, a stupid person

Prov જગલમા મગલ, ને વસ્તીમા કકાકા A festival in a forest Solitude is at times the best solace A great city is a great solitude

જગલી, *adj* Pertaining to a forest, sylvan 2 Wild, uncultivated 3 Uncivilized, unpolished, rustic, boorish, barbarous

જગલી જટ, *adj* [+ જટા, જટ.] Boorish, clownish, rustic 2 Wanting in common sense

જગલો, *s m* A particular air in music

જગાલ, *s m* Verdigris, green rust

જંગી, *adj* [See જગ battle] Brave; courageous, daring 2 Requiring great efforts, vast, large 3 Weighty, heavy

જઘ, જઘા, } *s f* [S जङ्घा] The thigh 2 The whole leg

જજમાન, *s m* [See યજમાન] The performer of a sacrifice 2 The host 3 The patron of a priest 4 *L* patron

Prov જજમાનની મત શી લેવી ? Beggars can be no choosers જજમાનને મન ગોરાણી, કાઈ ગોરો મન ગોરાણી છે ? Everything has its right place and right time

જજમાન વરતી, જજમાન વૃત્તિ, } *s f* [+ વૃત્તિ] The way of living by what is obtained by serving as a priest 2 The duty of a priest

જજમાનિયા, *s m pl* The priests who have been engaged by lay men 2 Priests engaged by Banias

જજીઓ, *s m* [P] A poll tax

જજાળ, *s f* [See જજીરો] A small piece of cannon

જંજાળ, *s m* [S जन people + जाल a net Or S जञ्जाल intense heat *fr* ज्वल to burn] Entanglement, embarrassments, cares, anxieties worldly troubles 2 A load, an encumbrance 3 Distress, misery 4 A bore, a clog

જજાળી, *adj* Teasing, tiring, difficult, embarrassing 2 Having worldly anxieties and troubles

જંજીર, *s f* [P] A chain 2 The spring of a watch or clock

જજીરો, *s m* [P] A kind of gun 2 An ornamental silver or gold border 3 A fort surrounded by the sea 4 An island, an islet

જટ, જટ લ, } *adj* [See જડ] Obstinate 2 Talking indistinct words 3 Chattering, loquacious

જટા, *s f* [S] Matted hair on the head worn by devotees 2 The pendent branches of a banian tree 3 A particular mode of combining and dividing Vedic verses

Prov આજ કાલનો જોગી, ને ઘુટણ લગી જટા It is impossible that a young ascetic can have long matted hair He is in a disguise A disguise is soon detected He shows wisdom above his years જટા ધરે જગદીશ ગણે તો, વડલા વૈકુંઠ પામે It is not the cowl that makes the friar

જટા-જૂટ, s m [S fr જટા + जूट group] A crown of matted hair, matted hair on the head arranged in the form of a crown

જટા-ધર, } જટા-ધારી, } adj [+धृ to hold] Wearing matted hair 2 s m An ascetic 3 The god Shiva, that wears matted hair 4 A banian tree

જટા-માસી, s f [See જટા+માસ] A particular medicinal root

જટાયુ, s m [S] A fabled bird spoken of in the રામાયણ

જટિયાં, s n pl Short and thick hair 2 Dishevelled hair

જટિ-લ, Same as જટા-ધર

જઠ્ઠ, adj [See જડ heavy] Hard

જઠર, s n [S] The stomach 2 The belly 3 Same as જઠરાગ્નિ

જઠરાગ્નિ, s m [+અગ્નિ fire] The fire of the stomach, i e, the gastric juice, the digestive power

જડ, adj [S] Heavy 2 Dull, stupid; senseless, irrational 3, Slow 4 Heavy of digestion 5 Inanimate, motionless 6 Sluggish, inert 7 Material as opposed to ચેતન (spiritual)

જડ, s f [See જટા hair] A root 2 Stock, capital, wealth 3 A small nail, a fastening wire, a tack. 4 The origin

Id જડ બાઝવી To accumulate money જડ ઘાલવી-નાખવી To throw deep roots into the soil જડ ઘાલીને બેસવું To be settled and firmly established જડ ઉખેડી નાખવી To pull up the roots of, to extirpate, to eradicate

જડજ, s. m [Eng Judge] A judge, an officer who administers justice

જડ-તર, s n [See જડવું] The manner of joining, setting, or inlaying 2 Gain

જડ-તા, s f } જડ-ત્વ, s n } [S fr જડ heavy] Heaviness, weight 2 Stupidity; ignorance 3. Inertia, inactivity, dullness, disinclination to work.

જડત્વાકર્ષણ, s n [+આકર્ષણ] Gravitation, attraction of gravitation

જડ-તું, adj [See જડવું] Fitting, fit, suitable; proper

જડ-નાર, } જડ-નારો, } s m A joiner

જડ-પણું, s n Same as જડ-ત્વ

જડ-બુદ્ધિ, adj [+બુદ્ધિ] Having a dull intellect; stupid; not quick in comprehending

જડબું, s n [S दंष्ट्र the jaw fr दंश् to bite] The jaw bone, the lower part of the face which contains the teeth and jaws

Id જડબું ફાડવું To open the mouth wide 2 To speak (in contempt) જડબું વધવું To speak thoughtlessly

જડ-બે-સલાખ, adv [+બે, વિ + સલાખ] Firmly, being fixed accurately 2. At once, without the slighest delay

જડ-ભરત, adj [See જડ dull + S भरत Name of a king fr भृ to fill] Dull-headed, stupid

જડ-મૂળ, s n [See જટા, જડ, root+મૂળ] A root 2 adv Completely, entirely wholly, altogether; utterly

Id જડમૂળથી-જડમૂળમાંથી કાઢવું-ઉખેડી નાખવું To eradicate, to extirpate, to root out.

જડ-રૂપ, adj [+રૂપ] Having a motionless or insensible form 2 Stupid, dull of intellect

જડ-વું, v t [Dh Des जडिअं = S खचितम् inlaid, infixed, fr S जट् to become twisted Or See જોડવું fr S युक्त joined fr युज् to join] To join, to connect, to combine, to put together 2 To set, to inlay, to infix, to stud 3 To find 4 To get, to acquire, to gain, to win 5 To derive or reap (a profit) 6 To meet with

જડસો, s m [See જડ dull] Dull of intellect and heavy of body 2 Stout and stupid

જડાઈ, s f } The cost of setting
જડામણ, s n } gems 2 Joinery

જડા-મૂળ, adv [See જડ-મૂળ] Plucking up by the root, extirpating

જડાવ, s m Jewel ornaments 2 Setting inlaying, set or inlaid st &c, inlaying

Id જડાવ કાંબિના Ornaments made of gems set in gold

જડાવવું, v t [Caus of જડવું] To cause to be studded or set 2 To give a slap on the face

જડિત, adj [See જડવું] Studded, set with gems

Id રત્ન જડિત An ornament studded with gems

જડિઆં, s n pl [See જડા, જડ root] Roots 2 Fibres attached to the root

જડિયો, s m [See જડવું] A setter, an inlayer

જડી, s f [See જડા, જડ, root] A medicinal root or herb

જડી બુટ્ટી, s f [See જડ root+બુટ્ટી] Medicinal herbs; drugs

Id જડી બુટ્ટી સુંઘાડવી Lit To compel to smell a medicinal herb 2 To bring under one's control by misrepresentations 3 To win over to one's side by a secret advice 4 To initiate into the mysteries of a profession

જણ, s m. n [S जन a man fr जन् to be born] A person, an individual

Prov જણ આવે, ને જણનું કામ લેતુ આવે Every one has his duty જણ આવે,ને જણનું નસીબ લેતુ આવે God gives the mouth not without food to fill it

જણ-અણ-ટ, Same as જણ-અણ ટ

જણતર, s n [See જણવું to give birth] An infant 2 Giving birth to a child, delivery

જણતી, s f She who gives birth to a child, the mother

જણ-દીઠ, adv [See જણ+દીઠ fr S दृश् to see, or दृश् to show] To each individual man severally, per capita

જણનાર } s f [See જણવું] A
જણનારી, } woman in labour 2 The mother

Prov જણનારીમાં જોર નહિ, તો દૈયાણી શું કરે ? One must depend upon oneself Self-reliance is the salt of life

જણાવવું, Same as જણાવવું, Caus of જણવું

જણવું, v t [S जन् to be produced] To bear, to bring forth 2 To deliver, to produce offspring,to give birth to,to propagate the species

Prov જણે તે જાણે, વાંઝણી શું જાણે ? The wearer best knows where the shoe pinches જણે તેટલા જીવે નહિ, ને વાવે તેટલા ઉગે નહિ All do not live that are born જણે તેના પૂત, ને વાવે તેના સૂત He who sows will reap જણ્યાને છવાડે, ને પરણ્યાને પાળે, તેમાં પાડ શાનો ? Everyone is bound to protect his wife and children

જણસ, s f [Ar [जिनस] A thing; an article 2 Goods, merchandise,a commodity; wares 3 A jewel,an ornament 4 A trinket 5 The number nine (used in secret communication) 6 Opium

જણસ-ભાવ, s f [+ભાવ existence, a thing] Costly articles or things

જણાવવું, v t [Caus of જાણવું] To inform, to acquaint, to intimate, to apprise 2 To signify to impart or convey the knowledge of 3 To let know, to announce, to send word, to tell, to communicate 2 To give notice of, to report.

જણાવવું, v t [Caus of જણવું] To treat a woman in her delivery, to assist a woman in childbirth

જણાવું, }
જણાઈ આવવું, } v i [See જાણવું] To be
જણાઈ જવું, } known, to be found 2 To seem to appear

જણી, s f [See જણ] A woman

જટો, Same as જટો

જત, conj [S यत] That, namely

જતવું, Same as જતાવવું

જત ના, s f } [S यत fr यत् ...]
જત ના, s f }

Preservation, care, heed 2 Protection, nurture,

જતરડું, s n } [See યન્ત્ર] An iron plate
જતરડો, s m }
with holes of different dimensions through which wires are drawn

Id જતરડામાં ઘાલવું-ખેંચવું To catch in a trap 2 To bring under control

જતી, s m [S यति an ascetic fr यम् to restrain] A religious mendicant of the Jain sect

Prov વાટ્યું ઓસડ, ને મુંડ્યો જતી, એ બેઉની પારખ નથી When a medicine is pounded, and a man becomes an ascetic, all marks of recognition are lost

જતી-મતી, s f [See જથ્થો a group & જથા as + મતિ used for સમતિ] (In law) Responsibility of one solely or of many singly and severally, responsibility (in a company or party) of one member for all, or of each and every member for himself and the body Also એકાજતી એકામતી Agreement or concurrence (of a number of individuals), full unanimity or agreement 2 *adv* With one consent or accord

જથર-પથર, *adv* [See પત્થર stone, the first part being a redup of the second] At random, confusedly 2 In a deranged condition, in a state of disorder

જથા, *adv* [S यथा fr यद् which] As, like as

Prov જથા રાજા, તથા પ્રજા People follow their king As is the king, so are the people

જથા-બંધ, *adv* [See જથ્થો + બાંધવું] Wholesale, in the lump, in large quantites

જથારથ, *adj* [S यथा as fr यद् which + अर्थ thing] Real, actual 2 Fit, suitable Same as યથાર્થ

જથો, }
જથ્થો, } s m [S यूथ a herd, a group]
જત્થો, }
A mass, a heap, an aggregate 2 A collection 3 A band 4 A crowd, an assemblage

જદપિ, } *conj* [S यद्, यदि, if + अपि
જદ્યપિ, }
even] Although even if notwithstanding

જદા, *adv* [S यदा fr यद् which] When

જદા-તદા, *adv conj* [+ તદા] At any time, at some time

જદ્ધા-તદ્ધા, *adv* [See જદ + ધા or + S तद् that + धा or] Wild inconsistent, extravagant preposterous (of speech, conduct, procedure)

Id જદ્ધા તદ્ધા ઔષિધ્યતિ Producing some sort of result, expressive of the conviction of 'the glorious uncertainty of medicine'

જન, s m n [S fr जन् to be born] Man, mankind 2 A collective body of men, the world

Prov જનને મોઢે ઢાંકણું નહિ The world cannot be restrained from speaking unfavourably or calumniously of any man, one cannot curb man's tongue સાંભળીએ જનનું, ને કરીએ મનનું Listen to public opinion, but follow your own mind Inquire and consult, but act upon your own judgment

જનક, s m Father 2 *adj* Creative, productive

જન-કથા, s f [+ કથા] Folk-lore, a legend, a tradition

જન-ચર્ચા, s f [+ ચર્ચા] Popular report or talk, what the world says

જનતા, s f [+ S ता suffix showing collection] A multitude or assemblage of persons 2 The people 3 The subjects as distinguished from the rulers

જનન, s n Birth

જનની, s f A mother

જન-પદ, s m [+ पद place fr पद् to go] A country 2 The country, villages

(ગુ) વિદેહ જનપદ જનક ગુણનો,
વિખ્યાત નૃપ છુ પ્રખ્યાત —પ્રેમાનંદ

2 The people

જન-પદ-ધર્મ, s m [+ ધર્મ] Local practice, local customs

જન-પ્રવાહ, s m [+પ્રવાહ] Lit A stream of the people, a crowd of men Hence, 2 Popular usage, general practice

જનમ, s m n [See જન્મ] Birth 2 Lifetime, the period of existence or natural life

Id જનમનો જુઠો A liar from infancy

Similarly જનમનો રોગી, જનમનો આશાઉિયો,&c જનમની રોટલી A maintenance for the whole life જનમનું સાર્થક Attainment of the goal of life or of one's existence ઉઠો જનમ આવવો To be well after a severe illness or accident પેલે જનમ In a past birth આવતે જનમ In the next birth પુનર્જનમ Transmigration of the soul, re birth, the "new birth" જનમની ખોટ A defect from birth, a natural defect

Prov જનમ આપે જનેતા, પણ કરમ ન આપે The parents bring the child into the world, but its own acts determine its future

જન-મત, s m n [See જન+મત] Public opinion, popular belief

જન-મર્યાદા, s f [+મર્યાદા] The bounds, order, or set course of the people

જનમવું, v i [See જનમ birth] To be born 2 To come to light, to see the light

જનમ-ગાંઠ, s f [+ગાં०] The anniversary of one's birth 2 Ceremonies performed every year on the birthday 3 A tie lasting for life, an indissoluble connection (as that of husband and wife) 4 Firm, strong, unalterable resolution, stout determination

જનમારો, s m [ન આરો the other side or શગ] The period of the life of a person, a lifetime

જનમોતરી,
જનમોત્રી, s f [+ પત, પત્રી] The
જન્મોત્રી,
paper, on which are recorded the day, year, and the configuration of planets &c, at one's birth 2 The table of the fortunes of a person through out his life, a horoscope

જન-રંજન, s n [See જન+રંજન] Gratifying the people, courting popular favour

જન-રીત, } s f [See જન+રીત, રીતિ] Popular usage, general practice
જન-રીતિ,

જન-રૂઢિ, s f [+ રૂઢિ] Popular practice or usage

જન-લજ્જા, s f [+ લજ્જા] Regard for public opinion 2 Fear or shame of the opinion of the people

જન લોક, s m [+ લોક] People generally, all men 2 The fifth of the seven heavens in Hindu mythology

જન-વાણી, s f [+વાણી speech] Popular report, common report or talk 2 The voice of the people, public opinion

જન-વાદ, s m [+ वाद speech fr वद् to speak] Popular talk 2 News, report; rumour 3 A scandal,

જન-વાર્તા, s f [+ વાર્તા talk] Popular talk or report Same as જન-વાણી

જનસ, Same as જણસ 2 Balance (in accounts)

જન-સમૂહ, s m [+ સમૂહ] An assemblage of men

જન-હિત, s n [+ હિત] The welfare of the people

જન-હિત-કારી, adj [+ કર ક] Beneficent, benevolent

જન-હિતેચ્છુ, adj [+ઇચ્છુ] Benevolent

જનસ-પઈ, s f A term to show the number nineteen (used by merchants in secret communication)

જનસા ઉ, } adj [See જનસ] (Money
જન કે,
Lent or borrowed on the credit of a thing pawned

જનાક, s f Power to work energy

જના-કારી, s f [P जिना कारी fr ज़िना illicit sexual intercourse fr ज़न a woman + કાર doing fr करद = S कृ to do] Fornication, adultery

જનાચાર, s n [S जनाचार] Popular custom

જનાજો, s m [Ar जनाज़ा] A bier 2 A funeral procession among the Muhammadans

જનાદી, s m [P ...] A copper coin, a pice

જનાન-ખાનું, s n [P जनान pl of ज़न a woman+खाना a house] A house ... the female apartments

જનાની, adj Feminine 2 Womanish effeminate 3 Cowardly

જનાનો, s m Same as જનાની ...

જનાબ, s f [Ar] Your Honour,

Highness, Excellency (A title by which Muhammadan kings are addressed)

જનાબે-આલી, *s m* [+अज्ञ, अली, God] A person honoured by God, a very respectable man

જનાવર, *s n* [P] A beast, an animal, a brute, a quadruped 2 A negligent person

જનિત, *adj* [S *fr* जन् to be produced] Born 2 Formed, produced, made 3 Caused

જનુન, *s f* [P] Fanaticism, enthusiasm 2 Madness, insanity 3 Anger; passion 4 Perverseness 5 Stubbornness, obstinacy

જનુની, *adj* Fanatical, enthusiastic 2 Mad 3 Passionate, angry 4 Perverse. 5 Stubborn, obstinate

જનુની, } Same as જનની
જનેતા, }

જનુની જણજે ભક્ત જન, કાં દાતા, કાં શૂર,
નહિ તર રહેજે વાઝણી, મત ગુમાવે નૂર —ભાષા

જનોઈ, *s f* [S यज्ञोपवीत *fr* यज्ञ + उपवीत an upper garment *fr* उप near, inferior, +वे to weave] The sacred thread, the Brahmanical thread, the distinguishing thread worn over the left and under the right scoulder by the males of the higher classes among Hindūs

Id જનોઇ દેવું To perform the ceremony of investing a boy with the sacred thread જનોઇ ઘાલવું-પહેરવું To perform the annual ceremony of putting on the sacred thread

જત, *s m* [See જતુ] A worm found in the intestines

જતર, *s n* [S यन्त्र] A charm 2 Squares, or figures, having a magical effect (Generally used as જતર-મંતર)

જંતરડું, Same as જતરડું

જંતુ, *s m* [S] A living creature, an insect 2 A reptile 3 A being of the lowest organization

જંત્ર, *s n* [See યંત્ર] A kind of musical instrument

વીણા, વેણુ, જંત્ર, ને નાદ, તેના શબ્દ બોલે છે રસાલ
—ગિરિધર

જંત્રી, *s m* A musician who plays on ...

જંતની લુમ્બી જંત્રીની જ છે, દોર થી પેરે સાંત ?
—દયારામ

જંત્રી, *s f* An index (to a book), the table of contents 2 A table (of accounts) 3 A tabular presentation generally

જન્મ, *s m n* [S *fr* जन् to be born] Birth 2 Production 3 Life time

Id See Id under જનમ

Prov જન્મ, જરા, અને મરણ, સૌને સાથે છે Birth, old age, and death are common to all The fairest rose will wither at last

જન્મ-કુંડળી, *s f* [+ कुण्डल a circle, See કુંડાળું] The figure drawn of the positions of the planets at the time of birth, the figure in a horoscope representing the position of the planets and stars at the time of a person's birth

જન્મ-ગાંઠ, Same as જનમ-ગાઠ

જન્મ-ચરિત્ર, *s n* [+ચરિત્ર] A biography

જન્મ-તિથિ, *s f* [+ तिथि] Same as જન્મ-દિવસ

જન્મ-દિવસ, *s m* [+ દિવસ] The anniversary of one's birth, a birth day Same as જનમ-ગાઠ

જન્મ-દેશ, *s m* [+દેશ] One's birthplace, one's native country, the mother country

જન્મ-નક્ષત્ર, *s n* [+નક્ષત્ર] The natal star

જન્મ-નામ, *s n* [+નામ]The name given to a child at its birth

જન્મ-પત્રિકા, } *s f* [+પત્ર] A horoscope
જન્મ-પત્રી, }

Same as જનમોતરી

જન્મ-પ્રભૃતિ, *adj* [+प्रभृति from the time forward *fr* प्र forth +भृ to fill] From the time of birth forward

જન્મ-ભાષા, *s f* [+ભાષા] One's mother-tongue, one's native tongue

જન્મ-ભૂમિ, [+ભૂમિ] Same as જન્મ-દેશ

જન્મ-સાફલ્ય, *s n* [+ S साफल्य *fr* स फल fruitful *fr* स with + फल a fruit *fr* फल to bear fruit] Attainment of the goal of one's existence

જન્મ-સ્થાન, *s n* [+S स्थान a place *fr* स्था to stand] One's birthplace, one's native country

જન્મ-સ્વભાવ, *s m* [+ સ્વભાવ] One's natural disposition

જન્માક્ષર, *s m* [+ અક્ષર] A scroll of paper, on which are put down the positions of the planets and stars at the birth of a child Same as જનમોતરી

જન્માન્તર, *s n* [+अन्तर another]Another birth 2 Another state of existence

જન્માન્ધ, *adj* [અંધ] Blind from birth, born blind

જન્માષ્ટમી, *s f* [અષ્ટમી] The eighth day of the dark half of the month of Shrāvana, on which Krisna was born

જન્મો-જન્મ, *adv* [+P व and+ જન્મ] In all forms of existence, from birth to birth, through many births

જન્મોતરી, } Same as જનમોતરી
જન્મોત્રી, }

જપ, *s m* [S *fr* जप् to mutter] Muttering 2 Muttering prayers and counting the beads of a rosary 3 Repeating passages of the *Vedas* 4 A muttered prayer

Id જપ કરવો To say one's prayers બેઠા બેઠા જપ કરવો To pass one's time in idleness 2 To think constantly about 3 To wait for with eagerness

જપ ખોયા, તપ ખોયા, ખોઈ કાયા કંચની —અખો

જપત, *adj* [Ar ज़ब्त] Seized, sequestrated, attached

Id જપત કરવું To seize possession of, to take into custody, to keep under arrest

જપતી, *s f* Seizure, sequestration, attachment

Id જપતી મૂકવી-બેસાડવી-લાવવી To effect a seizure or attachment

જપ-માળા, *s f* [See જપ+માળા] A string of beads on which to tell one's prayers, a rosary

જપવું, *v t* [See જપ] To mutter 2 To repeat and count the beads of one's rosary 2 [illegible] 3 [illegible] To wait patiently [illegible], to leave or desist from one's [illegible]

Id [illegible] જપવો To repeat a verse of the Vedas નામ જપવું To think constantly about માળા જપવી-લેવી To pass one's time in idleness 2 To think constantly about, harp on or dwell on, to be ever reiterating (the same subject) 3 To wait for with eagerness

જફા, *s f* [P] Oppression, tyranny

જબર *adj* [Ar जब्र oppression] Powerful 2 Heavy 3 Strong 4 Violent 5 Great, weighty 6 Difficult 7 Huge, vast 8 Arduous 9 Severe 10 Enormous

જબર-જંગ *adj* [જંગ] Heroic, warlike

જબરજસ્ત, } *adj* [P ज़ from+बर upon+
જબર-દસ્ત, } दस्त the hand] Powerful 2 Oppressive, tyrannical, unjust and violent 3 Strong, mighty

જબર-જસ્તી, } *s f* Violence, force 2
જબર-દસ્તી, } Oppression, unjust force 3 Vehement action

જબરાઈ, } Same as જબર-જસ્તી.
જબરાપણું, }

જબરું, Same as જબર Powerful

Id જબરું શાક The stronger party

જબ-લગ, *adv* [S यावत् + Guj લગી, લગણ] So long as

Prov જબલગ શ્વાસ, તબલગ આશ While there is life, there is hope

જબા, } *s f* [P ज़बान्] The tongue
જબાન, } 2 Tongue, language, speech 3 A dialect

Id જબાનનો જૂઠો Telling lies જબાનનો સાચો Telling the truth

Prov જબાન દાઝી, તે સર્વે દાઝે False of speech, false in all matters

જમાણ, Same as જમાણ

જમાની, Same as જુબાની

જબેહ કરવું } *v t* [Ar [illegible] + કરવું] To kill, to slaughter, to slay
જબ્હે કરવું }

જમાડ Same as જમાડ

[illegible] } *v* [illegible] To be slaughtered
[illegible] }

જબ્હેકાળ વુ, Same as [illegible]

જબ્બો, જભ્ભો, } s m [P जुब्बा] A loose coat, a robe, a gown

Id જબ્બો મેળવવો To win the right of putting on a robe, to win honours

જમ, જયમ, } Same as જેમ

જમ, s m [S यम fr यम् to restrain] The god of death 2 The punisher of the wicked 3 A cruel pitiless man, a revengeful person

Id જમ જેવો Stout, strong જમનો દૂત Merciless

Prov જમનું તેડું આકરું, પણ, સરકારનું ગોડું A king is often more frightful than the god of Death જમ ને જમાઈ, એક બરાબર A son in law is as oppressive as the god of Death જમને વાઈ તેડું મોકલું નથી Death does not require to be courted

જમ-કિંકર, Same as યમ-કિંકર

જમ-ડો, s m [See જમ death + ડો dim] A messenger or angel of the god of Death, Death

જમણ, s n [S जमन See જમવું] A meal, a dinner 2 A feast, an entertainment 3 A day passed in a journey

જમણ-વાર, s m [+વાર fr S वासर a day] A feasting day 2 The day, on which many men are feasted 3 The day, on which a caste-dinner is given 4 A dinner party

Prov જમણવાર ને જવાબ પાકે? Dinner-parties should be quiet and well arranged There should be no bustle at dinner parties

જમણું, adj Hem.Des जेमण=S दक्षिण meaning the right side of the body Or see જમવું to eat] Right, not left

Id જમણો હાથ The right hand, the principal helper જમણો હાથ આવવો To help

Prov જમણો હાથ મોઢું વાળી જશે Habit is second nature

જમ-દંડ, Same as યમ-દંડ

જમ-દૂત, Same as યમ-દૂત

જમ-રૂખ ડી, જમરૂ-ખી, } s f [See જમરૂ + S वृक्ष a tree] A guava tree

જમ-રૂખ, s n A guava

જમશેદ, adj m [See ...] All pervading all in all (applied to God)

જમવું, v t [Hem D ... जिमण ... जुवण ... jr S जम to eat] To eat, to dine, to sup 2 To reap the advantage of 3 To take bribes, to take payment from both parties.

જમવું, v i [See જમણું, જમા] To assemble, to collect, to gather 2 To congeal to thicken, to congulate, to solidify to curdle

જમા, s f [Ar جمع collection] Receipt collection profits, income 2 The sum total, the amount

Id જમા પાસું The credit side of an account

જમા-ખરચ, s n Income and expenditure 2 An account of income and expenditure

જમાઈ, s m [S जामातृ] A son in law, a daughter's husband

Prov ... ... Nobody is affected at a stranger's misery

જમાડવું, v t [Caus of જમવું] To feed, to entertain, to give a dinner party to 2 To give bribes

જમાત, s f [Ar] Community, co religionists 2 An assembly, a crowd

જમાદાર, s m [See જમાત+P दार keeper fr दाश्तन् to keep=S ध, ...] The head of a small body of sepoys 2 A commander of a body of troops

જમાદારી, s f The duties of a commander the office of a Jamadar, the position of a Jamadar

જમાન, Same as જમીન

જમાની, Same as જમીન-ગિરી

જમાનો, s m [P زمان] A period, time 2 An age 3 The times

જમા-બંદી, જમા-બંધી, } s f [See જમા + બાંધવું] The settlement of the amount to be paid annually into the government treasury 2 The amount of the revenues 3 Assessment of lands, &c 4 Levying troops, enlisting soldiers for an army

જમાલ-ગોટો, *s m* [Ar जमाल् beautiful + ગોટો a ball] A powerful purgative nut

જમાવ, *s m* [See જમા] A concourse, a multitude, a crowd 2 A collection, an accumulation, a heap

જમાવ, *s m* [See જમવું] Agreement, accordance, correspondence, agreeing, answering, tallying

જમા-વટ, *s f* [See જમાવું + વૃત્તિ] A harmonious mixture (of colours, sounds, tempers)

જમા-વસૂલ, *s f* [See જમા + વસૂલ] The revenue of a state, revenue receipts

જમાવવું, *v t* [See જમા or જમવું] To assemble, to gather 2 To collect, to hoard up

જમાવવું, *v t* [See જમવું] To congeal, to thicken, to coagulate, to curd

જમાવવું, *v t* [See જમાવ] To harmonize, to make to agree 2 To organize and bring prosperity to

જમી-દાર, *s m* [See જમીન land+P दार् keeper *fr* दाश्तन् to keep=S धृ, धर्, to hold] A landlord, a land holder, a zamindar

જમી દારી, *s f* The business, duties, rights, tenures, lands, &c , of a zamindar

જમીન, *s f* [P ज़मीन्] Land, ground 2 Terrestrial distance, distance 3 The soil, globe, earth 4 Arable land 5 Earthen floor 6 A country 7 The world

Id જમીન માપવી To stumble and fall prostrate on the ground જમીન છોડવી To leave one's native country, to emigrate જમીન ને આસમાન એક થવું To suffer from a great misfortune or calamity જમીન આસમાનનું છેટું A vast difference જમીન કરવી To buy land 2 To repair the floor of a house with cow-dung and mud 3 To come down to the shore after a long sea-voyage (of a ship or men) તે જમીન પર પગ મૂકતો નથી He walks very fast 2 He is very proud

Prov જમીન ખેડો હળથી, ને મન ખેડો બળથી Resolute application is to the mind what deep tillage is to the soil

જમીન દાર, Same as જમી-દાર

જમીન-દારી, Same as જમી દારી

જમીન-દોસ્ત, *adj* [+ દોસ્ત friend] Levelled to the dust, razed to the ground, lying level with the ground 2 Thrown on the ground, baulked, floored 3 Destroyed utterly, overthrown 4 Annihilated

જમે *s f* [See જમા] Items entered on the credit side of an account, receipts, collections 2 Profits 3 *adv* On the credit side

Id જમે કરવું-લખવું To write on the credit side of an account

જમે-મદી, Same as જમા-મદી

જમે-પાસું, *s n* [+ પાસું] The credit side of an account

જમૈયો, *s m* [Ar] A dagger

જપ, *s m* [S यम् to restrain] Quiet, rest, ease

જપવું, *v i* [See જપ] To rest, to be quiet

જંપા-પાત, Same as ઝંપા-પાત

અગાધ જળ ત્યાં આગળ આવ્યું માહે માયાવી પારવરિયોજી;
ત્યાં જંપાપાત ઘોડે કીધું, રાયને લઈ તરિયો હજી
—પ્રેમાનંદ.

જંબુ, Same as જાંબુ A rose apple

જંબુરો, *s m* [P जम्बूर] A small cannon 2 The assistant of a juggler

જંબુક, *s m* [S] A jackal

જંબૂર, *s m* [See જંબૂરો] A carpenter's instrument for extracting nails

જંબૂરો, *s m* [P जम्बूरः] A small kind of cannon 2 Same as જંબૂર 3 A magician's wand

જમ્મર, *s m* A great misfortune

કુટનારી કહેતી જમ્મર પથો, તમે કહો હવે રોઈ રે
—આપુસાહેબ

જય, *s m* [S *fr* जि to conquer] Victory, conquest 2 Triumph

Id જય કરવો-મેળવવો To gain a victory

જય-જય, } *s m* [+ कार suffix showing the sound or meaning *fr* कृ to do] A
જય-જય-કાર, } sound showing triumph or success, shouts of acclamation

જય-કામી, *adj* [S *fr* + S कम्, काम, to

desire See કામી] Desirous of victory 2 Ambitious, aspiring, aspirant

જયકામી કરતા યુદ્ધ, અતિ અત રણ અશુદ્ધ
—ગિરિધર.

જયંતી, s f A flag of victory 2 The day of the year, on which great men achieved their greatest work

જય-શાલી, adj [S fr + शालिन् endowed with fr शाल् to be endowed with] Endowed with victory, victorious 2 Long accustomed to be victorious, never failing to gain a victory, always successful

જયાનંદ, s m [+ આનંદ] Joy or exultation for success, a triumph

જયી, adj Victorious, conquering, successful

જય્ય, adj That can be conquered, conquerable

જર, s m [P जर् gold] Brocade 2 Wealth, riches 3 Money

Prov જર દરાવે વેર Lend your money and lose your friend જર હોતા, મરદ રોતા An empty purse fills the face with wrinkles A wrinkled purse, a wrinkled face જર, ચાહે સો કર જર કરે પાણીમા ઘર Money can do anything Money makes the mare to go Gifts break rocks જર દેખી મુનિવર ચળે Money allures even the greatest of ascetics Riches rule the roast જર, જોરૂ, ને જમીન એ કજીયાના મૂળ Money, land, or a woman is at the bottom of every quarrel જરવુ કર લે જમા, ફિર નહીં કિસીકી તમા Money makes the mare go

જર-કસી, adj [See જર brocade + કસબ] Worked with gold thread

જર-કોમ, s m False brocade

જર-જર, } adj [S जर्जर fr जॄ to be
જર-જરિ ત્રુ, }
old] Old 2 Worn out

જર-જરિયાન, s n [See જર gold + જરિ યાન] Brocade and embroidery 2 Money and trinkets 3 Valuable things, gold and golden things

જર-જોખમ, s n [+ જોખમ] Ornaments and other valuable articles

જરઠ, adj [S fr जॄ to become old] Worn out, decrepit 2 An old man

એવુ જરઠ રૂપ જોઈ કવિ વદતુ, બોલ્યો શકોદર વાણી
—ગિરિધર

જરણુ, s f [See જીર્ણ fr S जॄ, जर्, to digest, to become old] Patience

સાધુ ચરણે સર્વે સમર્પે જરણાના ફળ ઝરે
—ભોજોભગત

જરતોસ્તી, adj [P जरतोस्त the prophet of the Parsis] Pertaining to Zoroaster (Zartusht) 2 s m A follower of Zoroaster, a Parsi

જરદ, adj [P जर्द] Yellow

જરદો, s m Tobacco of a yellow colour, cut, washed, and prepared for chewing

જર-દોજ, s m [See જર gold + P दोज़ीदन् to gild fr P जरदज fr जर् gold + दुख्तन, दूज़ to sew] A worker in gold thread

જરબ, s m [Ar ज़र्ब to be] Terror, dread 2 Awe 3 A blow, a beating

જરા-વ-જરા, adv [See જરા P little + P व and + જરા P] A little, in a small degree

જરવુ, v i [S जॄ to become old] To be digested, to be absorbed, to subside 2 To pass off without effect

જરા, s f [S fr जॄ to become old] Old age 2 The relaxation and debility that attend old age

જેમ કેને જરા જાય, તેવો સતી રૂપાળા થાય
—પ્રેમાનંદ

જરા, adv [P जरा a particle Hem Des दर = S अर्धम् a half Or S दरम a little] Somewhat, a little, rather; in a small degree, in a small quantity

જરા-ક, adv [+ એક about Very little

જરા તરા, adv [Redup of જરા P] A little, in a small degree

Id જરાતરામા For an unimportant reason 2 In a very short time

જરાયુ જ, adj [S जरायु the skin which covers the embryo + जन् to be born] Born from the womb, viviparous

જરાયેત, adj [P ज़ुराअत् fr ज़रे be sowed] Watered only by the rain (of soil)

જરિ યાન, s n [P ज़रीन् fr ज़र् gold] Ornaments of gold or silver

જરી,
જરીનું, } *adj* [See જર gold] Worked with gold or silver thread

જરી,
જરીક, } Same as જરાક

જરી-જરી, Same as જરા-તરા

જરી-પટકો, *s m* [See જર, જરી, gold + S पट cloth] A golden girdle

જરી-પુરાના, *s n pl* [+ પુરાણુ *fr* S पुराण old *fr* पुरा formerly] Old brocade, fragments and scraps of brocade

જરીફ, *s m* [Ar जराब] A land surveyor

જરીફ-ખરડો, *s m* [+ખરડો] A land surveyor's field book

જરી મરી, *s f* [See જ્વર fever + મરકી] Epidemic or pestilential disease—especially, epidemic cholera This disease is, like small pox and cholera, personified as a goddess and propitiated

જરૂર, *s f* [Ar जुरूर] Necessity, urgency 2 Emergency, an urgent occasion, an imperative call 3 *adj* Necessary, urgent, emergent 4 Expedient, requisite, indispensable 5 *adv* Necessarily, positively, absolutely, at all risk

જરૂરિ યાત,
જરૂરિ યાતી,
જરૂરી, } *s f* Necessity, exigency, an occasion 2 An emergent business

જરો ઇ-યું, *s n* [See જડ઼ વું] A chip of wood placd under a joint of planks in the ceiling

જર્જર, Same as જર-જર

જલ, Same as ઝલ

જલ, *s n* [S] Water Same as જળ

જલ જ, *s n* [+जन् to be born] A lotus flower 2 A couch

જલ-દ, *s m* [S *fr* + दा to give] A cloud of rain

ઉજ્જવળ ઇન્દુ કિરણ થકી અદિત,સજળ જલદ જ્યમ સોહે
—ગીતગોવિંદ

જલદ, *adj* [P जल्द] Quick, smart, active, fleet, rapid 2 Ardent, hot 3 Rapid in operation (of a medicine)

જલ-દાહ, *s m* [See જલ+દાહ] Disposing of a dead body by throwing it into water

જલં-દર,
જલ-ધર, } *s n* [S जलोदर *fr* जल water + उदर the belly, or the enlargement of the abdomen] Dropsy

જલદી, *s f* [See P જલદ quick] Hurry, haste 2 *adv* Quickly, soon, rapidly, hastily

જલ-ધિ, Same as જળ-ધિ

જલાલી, *s f* [P जलाल See under ભહો-જલાલી] Pomp, splendour

જલેબી, *s f* A kind of sweetmeat

જલ્પ, *s m* [S *fr* जल्प् to prattle] A speech, words, sounds

સાસુ જોઈ આલ્પ,કાઈએ જલ્પ,વદી તે આનલ્પ,સુખ,રાજ
—પ્રેમાનંદ

જલ્પ વું, *v i* To prattle, to chatter.

જગ્યા ખગ જલ્પે ઘણું, લેતા તરુ-વર વાસ
—ગિરિધર

જલ્દિ, Same as જલદ Quick

જવ, *s m* [Dh Des जवो, Hem Des जवओ, *fr* S यव] Barley 2 The measure of a finger's breadth 3 A natural line across the thumb 4 A golden bead for a necklace, of the form and size of a grain of barley

જવ, *adv* [S या वत when *fr* यद् which] When

જવ-ખાર, *s m* [See જવ barley + ખાર] Nitrate of potash, saltpetre, carbonate of potash

જવન, *s m* [S यवन] A non-Aryan, a barbarian

જવર-અવર, Same as જવાર-આવાર

જવલે,
જવલ્લે, } *adv* [Mar जवळ=P जवार neighbourhood] Seldom, rarely

જવહો, *adj* Brave

જવ વું, *v i* [S जीव life *fr* जीव् to live] To be full grown, to be ripe 2 To have insects in the inside (of fruits)

જવા,
જવા-મર્દ, } *s m* [See જવાન + મરદ] A bold intrepid man, a valiant and courageous man, a brave man, a hero, a warrior

જવા દે વું, *v t* [See જવું+દે વું] To let go 2 To overlook, to tolerate (a fault or offence)

જવાન, [P जवान brave=S युवन्] Same as જુવાન

જવાન પઠ્ઠો, *s m* [+S पुष्ट nourished *fr* पुष् to nourish] A stout, brave man

જવાની, Same as જુવાની

Id જવાની આવવી To reach manhood જવાની પાછી આવવી To be youthful again in old age 2 To have the vigour and enthusiasm of youth in old age જવાનીનું જોર The strength and enthusiasm of youth

Prov જવાની ને ચાર દિવસની Youth is short જવાની ને દીવાની (બે સરખા) Youth is wild and full of freaks જવાનીનું રળ્યું, ને ગાદનું કર્યું (દીસી આવે) Youth is the time for making one's fortune

જવાબ, *s m* [P जवाब] An answer, a reply, a rejoinder

Id જવાબ દેવો-આપવો To answer, to give a reply 2 To be responsible for 3 To be useful at a critical time જવાબ લેવો To get a reply 2 To write down the deposition of a witness in a court of law -પાસે જવાબ માગવો-નો જવાબ લેવો To call one to account, to hold one responsible for જમને પણ જવાબ દે એવો Very strong and stout જવાબ દેવો To be the evidence of

જવાબ દાર, *adj* [+दार keeper *fr* दारतन् to keep=S धृ, धार्, to hold] Answerable, responsible, accountable

જવાબ દારી, *s f* Responsibility

જવાબી, *adj* That can give an answer, having presence of mind

Id જવાબી હુંડી A bill of exchange, the price of which is not paid till notice is received of the bill having been cashed

જવાર-અવાર, *s f* [See જવું *r* આવવું or અવર redup of જવાર] The habit of paying frequent visits 2 Going and coming

જવારા, *s m pl* [See જવ, જુવાર, જુહાર] Tender plants of corn grown on the altar before a goddess

Id જવારા વાવવા Lit To sow corn on the altar before a goddess Hence, 2 to invoke a goddess to enter into the house of a family and to begin a festival in her honour

જવાસો, *s m* [Dh Des जवस *fr* S यवसम grass] A prickly shrub, which grows in the hot season, and dies in the rainy season

જવાહીર, જવાહેર, } *s n* [Ar जवाहिर्] A jewel, a gem, a precious stone 2 Jewelry, jewels 3 A jewel trinket 4 A sword of very superior material or workmanship

જવાહીર-ખાનું, *s n* [+ખાનું] The place where jewelry is kept

જવાળી, *s f* [See જવ + S आवलि a line] The lines on the thumb, which are consulted by chiromancers 2 A kind of ornament worn by women, also called વાંક-જવાળી

જવું, *v i* (Past tense ગયું) [Hem Des जवइ *fr* यापयति caus. of S या to go] To go; to pass, to depart, to proceed, to travel, to leave 2 To be lost, mislaid, destroyed, or removed 3 To go by, to pass on, to elapse 4 To be deducted or subtracted from 5 To be ruined 6 To take place 7 To lose power 8 To be extinguished (of a lamp) 9 To waste away (of the body) 10 To go wrong 11 To be made

N B–In verbs like ભૂલાઈ જવું, પકડાઈ જવું, the idea conveyed by જવું is that the careful efforts of the agent to keep back certain matters were accidentally frustrated

2 The verb જવું when joined with some other verbs is equal in import to the intensive adverbs, "*down, away off up, over*", &c, *e g*, પડી જવું To fall *down*, સુકાઈ જવું To be dried *up*

3 In such compound verbs as ખાઈ જવું, નાસી જવું, પાઈ જવું, જવું has the sense of "completion"

4 In such compound verbs as વધતા જવું, ચાલતા જવું, ખાતા જવું, જવું has the sense of "continuance"

5 In such compound sentences as વધતો જાય છે ને ખીલતો જાય છે જવું has the sense of "continuance of one action *with* another

Id હાથથી-હાથમાંથી જવું To go beyond the control of 2 To throw off obedience to પછવાડે જવું To follow secretly જવું કરવું To acquit a person of a charge, to excuse જવું મેલવું To let go જવું રહેવું To go away, to

disappear 2 To be missed, to be lost 3 To elope જઈ આવવું To go and come back જઈ મળવું To overtake, to keep up with જવું આવવું થવું To be on terms of paying visits 2 To be on friendly terms with જા જા Go away, get away

Prov તેમા મારૂં—મારા બાપનું શું જાય છે ? How can that affect me ? What is that to me ? What does it matter to me ? What am I to lose thereby જતાના જનૈયા, ને વળતાના માંડવિયા Those who would join a marriage party when it is proceeding, but would stay behind when it has left the marriage canopy (Said of a man who would look to his own interest, whether his companions gain or lose) ગયું તે ગયું What is lost, is lost for ever આવ્યું સમાય, ગયું ન સમાય The inconveniences caused by an arrival or acquisition can be put up with more easily than those caused by a departure or loss

જવેર, } Same as જવાહેર
જવેરાત, }

જવેરી, s m A jeweller, one dealing in gems

જવૈ, s f A kind of reed

જશ, } s m [S यश] Reputation, fame,
જસ, } honour, success, prosperous issue See યશ

Id જશના થવા To be successful

Prov જશ તો જંગથી Without fighting there can be no victory જશ ઉપર જુતિયાં Save a thief from the gallows, and he will be the first to cut your throat જશ જાતાં વાર, પણ જોતા વાર નહિ From fame to infamy is a short road

જસત, s n Pewter, zinc spelter

જસદા, s m pl Blots, spots

જસ્તા, adj, s pl [S ... which + ... like fr दृश् to see] Like

જસ્સા, Same as જસ્તા

જહાંગીર s m [P ... the world + ... conqueror fr जित्+त्र = S ... to ...] The conqueror of the world

જહાંગીરી, adj Befitting a conqueror 2, Imperious, positive 3 Absolute, uncontrolled 4 s f Absolute power, tyranny, oppression

Id જહાંગીરી ચલાવવી To rule with a high hand 2 To tyrannize over

જહાંગીરી-ફકીરી, ... 1
—સરસ્વતીચંદ્ર.

જહાંનમ, See જહાંનમ

જહાં-પનાહ, s m [P जहान the world + पनाह guard, defence] The protector of the world 2 An emperor

જહાજ, s n [P जहाज] A ship, a vessel 2 Anything very vast or uncommonly large

જહાન, s f [P जहान] The world 2 The earth as the residence of man 3 Mankind

જહાંન્નમ, s n [Ar] The hell, the infernal regions

Id જહાંન્નમમાં જા Begone ! Get away ! Make yourself scarce

જહાંજી, Same as જહાજ

જહુ, s f Dust

વાર વાર પડું ... કર્યું પડ્યું,
ગુન ... —પ્રીતમ

જહ્નુ-કન્યા }
જહ્નુ-ના, } s f [S जह्नु name of a king who adopted the river Gangā (Ganges) as his daughter + कन्या a daughter, ... a daughter fr जन् to be produced] The river Ganges

જળ, Same as જલ

Id ... In the dead of night ... To take a firm resolution by taking a quantity of water in one's hand and pouring it on ... To be perfectly quiet

Prov ... Change of land ... and ... 2 A ... kind ...

... In Rome ... the Romans

... growing ...

જળ કમળ છાંડી જા ને બાળા, સ્વામી હમારો જાગશે, જાગશે, તને મારશે, બાળહત્યા અમને લાગશે

—નરસિંહમહેતો

જળ-કીડો, s m [+કીડો] A water insect, an insect found in water, microbes growing in water

જળ કુંડું, s n [+ કુંડ, કુંડાળું, a circle] A halo

જળ-કુકડી, s f [+ કુકડી] A water fowl

જળ-કેલિ, } s f [केलि=क्रीडा] Diversion in water, splashing one another with water, bathing gambols, a sea excursion
જળ-ક્રીડા, }

જળ-ચક્કી, s f [+ ચક્કી] A river jaunt, a water-mill

જળ-ચર, s n [+ S चर् to walk] A water-animal, an aquatic animal adj, Aquatic

જળ-જંતુ, s m [+ જંતુ] An aquatic insect 2 A fish

જળ-જંત્ર, } s n [+ યંત્ર] A water mill, a water engine or machine generally 2 A machine to shoot water, a spout, a jet
જળ-યંત્ર, }

જળજંત્ર ઉરાડે તોય, ગગનાના ઉરુંજ મળું જાય

—ગિરિધર

જળ-જળવું, v i [Guj જળ redup + જળ વું] To have the burning sensation 2 To burn

જળ-જાણું, Same as જળ-ઝળું

જળ-ઝળું, adj [See ઝળ-ઝળિયાં] Filled with tears (of eyes)

જળ જળાલોચન જુએ અંબર, માથે બાંધ્યું ફાટયું ચીર

—પ્રેમાનંદ

જળ-જાબુ વો, s m [+ જાંબુ] A plant growing on river banks

જળ-ઝળિયું, s n [See ઝળ ઝળિ યું] Shedding tears 2 Twilight

જળ ણું, s n [See જળ વું to burn] Fuel

જળ-તરંગ, s n [+ S तरङ्ग a wave fr तॄ to float] A water wave 2 A musical instrument producing notes made by striking china-cups filled with water

જળ-દાહ, s m [+ S दाह burning fr दह् to burn] A watery grave

જળ-દેવતા, s f [+ देवता a goddess] A water nymph

જળ-ધર, s m [+ ધરવું] A cloud

જળ-ધિ, s n [+ fr धा to hold] The ocean 2 A hundred billions

જળ દર, } s m [+ S जलोदर fr उदर the belly or the enlargement of the abdomen] Abdominal dropsy
જળ-ધર, }
જળોદર, }

જળ-નિધિ, s m [+ નિધિ a store] The ocean

જળ-પતિ, s m [+ પતિ master fr पा to protect] The ocean 2 Varuna, the lord of waters

જળ-પર્યટન, s n [+ પર્યટન] Sailing over waters, a voyage

જળ-પાત્ર, s n [+પાત્ર] A water vessel

જળ-પાન, s n [+S पान fr पा to drink] Drinking water

જળ-પ્રલય, s m [+ प्रलय] An inundation, a deluge

જળ-પ્રવાસ, s m [+ પ્રવાસ] An expedition over the seas, a voyage

જળ-પ્રવાહ, s m [+ प्रवाह fr प्र forth + वह to carry] A current of water

જળ-બિલાડી, s f [+ बिडाल, બિલાડી, a cat] An otter

જળ મય, adj [+S मय full of] Abounding in water, overflowing with water, consisting of water

જળ-માનુષ, s n [+માનુષ] A merman, or a mermaid 2 A meagre person, a dwarf like person

જળ-માર્ગ, s m [+ માર્ગ] A way by water

જળ-યંત્ર, Same as જળ-જંત્ર

જળ-યાત્રા, s f [+ યાત્રા] A journey by water, a voyage

જળ-યાન, s n [+ यान a conveyance fr या to go] A ship, a boat

જળ-રોધક, adj [+ રોધક] Impervious to water

જળ-વાસ, s m [+ વાસ, વસ વું] Drowning in water, death by drowning

જળ-વાસો, Same as જવાસો

જળ-વિયોગ-સ્થળ, *s n* [+વિયોગ+સ્થળ.] A watershed

જળ-વું, *v i* [S ज्वल् to burn] To burn, to be kindled; to be on fire, to be infla med 2 To burn through grief

Id જળો તે! Damn it!

જળ-શાઈ, } જળ-શાયી, } *adj* [+S शायिन् lying down *fr* शी to lie down] Lying in water (instead of being buried or burnt, said of a dead body) 2 *s f* Moss

જળસ, *s n* [See જળ or ભળ] Slime passed with excreta

જળ-સમાધિ, *s f* [+ સમાધિ] Freeing oneself from the troubles of life by drown ing [A way permitted only to Sannjāsis, and only at Prayāg, a city at the confluence of the Ganges and the Jumnā]

જળ-હળ, *adj* [See જળ વું] Bright

જળા ઉ, *adj* [See જળ વું] Fit for fuel

જળાધારી, *s f* [See જળ+S आधार sup port *fr* आ up to + धृ to hold] That part of the phallic representation of Shiva which holds water

જળા-પો, *s m* [See જળ-વું *Cf* બળા પો] Burning 2 Anxiety 3 Envy

જળાભાસ, *s m* [See જળ + આભાસ] Semblance of water, mirage

જળાશય, *s m* [+ S आशय a reservoir *fr* आ upto + शी to lie down] A collection of water, a reservoir 2 The ocean, a sea, a lake, a tank, a pond, a basin, a trough

જળો, *s f* [S जलूका] A leech (Plural form is જળો)

જળો-જથા, *s f* [+ વ્યથા] Embarrass ments of the family life, family cares 2 Scattering about, throwing about

જળોયું, *s n* [See જડ વું, જોડ-વું] An iron or wooden strap

જળો-યું, *s n* [See જળ વું to burn] A cicatrix, a scar

જાંખ વું, } જાખી લે વું, } *v t* [See ઝાખું+લે-વું] To have glimpses of, to glance at

જાખી, *s f* [See ઝાખું] A glimpse, a glance *Cf* ઝાખી

નિશ્ચયના મેહલમા વસે મારો વહાલમો રે,
વસે કોઈ લાડિલો રે, જે રે જાએ, તે જાખી પામે જી
—દયારામ

જાખું, *adj* [See ઝાખું] Faint, dim

જાગ, } જાંઘ, } *s f* [S जङ्घा] The thigh, the loins

Id જાગ ઉઘાડી કરવી To expose to public view one's own defects

જાગડ, *adj* (Things) Given for approval, (goods) taken from a shop to be bought if approved, taken without definite settle ment of purchase

જાગ ડ, *adj* [See જગ a tumult+ડું dim] Making a confused noise

ધજા, પતાકા, કળશ બિરાજે, જાગડ જાગડ દુન્દુભિ વાજે
—પ્રેમાનદ.

જાંગલો, *s m* [See જગલ, જગલી] A barbarian 2 A European (probably de rived from "les Anglais")

જાગિ યો, } જાધિ યો, } *s m* [See જાગ, જાઘ] A kind of short breeches

જાગી, *s m* [See જગ, જગી] A large drum

જાંઘ, Same as જાંગ

જાદર-ણી, *s f* [See જાન a marriage party + રાણી a queen] A woman of the bride groom's side going with a marriage party

જોવા સરખી જાદરણી ગાય છે, ગીયા દેવની, જાગ કુમાર
—ગિરિધારી.

જાંબુ, *s n* [S जम्बु] A rose apple

જાબુ ડી, *s f* A rose apple tree 2 A kind of toy of the form or size of a rose apple

જાબુ ડો, *s m* Same as જાબુ ડી A rose-apple tree

જાબુ ડું, *adj* Of a dark purple colour

જા, *interj* [Imperative, 2nd person, sing of જ-વું] Go, begone, depart, hence!

જા-આવ, *s f* [See જ-વું+આવ-વું] Fre quent coming and going, restless going and coming, vain and wearisome trudging backwards and forwards, fruitless journey ing to and fro

જાઈ, *s f* [S जाति, जाती] The jasmine flower or plant

જાઈ, *s f* [S जन to be born See જયા] A mother 2 A goddess.

હાવ ભાવ નેત્રમેં એતે ડાલેગા, પાછેર ન આવે જાઈ —નિરાંતભક્ત

જાકડ-શીલ્ડું, *adj* [See જકડવું to be tied tight + સિકલ face] Having delicate health, suffering from a chronic illness

જાગ, *s m* [S याग fr यज् to sacrifice] Same as જગન 2 A deity invoked on auspicious occasions in a family

Id જાગ વાવવા See Id જવારા વવા under જવારા

જાગતું, *adj* [See જાગવું] Wakeful, cautious, vigilant

Id જાગતી જોત or જ્યોત, જાગતું જોત or જ્યોત. An idol in which the divinity is in full activity, an idol which is not sleeping or journeying 2 A charm or medicine having a ready virtue, power, or effect 3 Wakeful, watchful જાગતા દહાડા Days of prosperity જાગતાની પાડ, ને ઉંઘતાનો પાડો An operative man will gain by his diligence what the indolent will lose by his idleness

જાગરણ, *s n* [S *fr* जागृ to be awake] Wakefulness, the waking state 2 Forbearance from sleep, watching or keeping vigils

જાગરણિયો, } જાગરિયો, } *s m* One who beats drums before a goddess to keep her awake

Prov ભૂવાનું ભાન જાગરિયા વધારે It is to the interest of the worshippers to raise the idol in popular esteem

જાગરૂત, Same as જાગતું, જાગૃત

જાગરૂકી, *s f* [Same as જાગૃતિ] Wakefulness 2 Caution, circumspection.

જાગવું, *v i* [S जागृ to be awake] To wake, to keep awake 2 To watch; to be awake, to be vigilant, to be on one's guard 3 To be alive to or attentive, to be cautious

જાગિર, } જાગિરી, } *s f.* [P *fr* जाए place+गिरफ़्तन= S गृह्, ग्रह्, to hold] A freehold, a grant of land, an assignment by government of lands or revenues, a pension in land

જાગિરદાર, *s m* [+दार keeper *fr* दाश्तन् to keep=S धृ, धर्, to hold] A freeholder, a landholder, one who holds a Jāgīr

જાગૃત, *adj* [S See જાગવું] Awake 2 Attentive, vigilant, heedful 3 Ready, prompt, vigorous

જાગૃતિ, [S] Same as જાગરૂકી

જાગો, *adj* *m* [See જાગવું] Awake, watchful

Prov નાગો દુઃખે, કે જાગો દુઃખે It is either a worthless or a wide-awake man who can afford to be violent

જાગ્રદવસ્થા, *s f* [See જાગવું+અવસ્થા] A state of wakefulness

જાચક, *s m* [S याचक *fr* याच् to beg] A beggar, a mendicant

જાચના, *s f* Begging, the act of begging or asking for charity 2 A humble request

જાચવું, *v t* To beg, to ask for alms 2 To beseech, to entreat, to solicit, to humbly request

જાચા-વેડા, *s m pl* [+ વૃત્તિ] Teasing solicitations

જાચિક, Same as જાચક

જાચું, *adj* Solicitous, importunate

જાજમ, *s f* [P जाजम carpet] A large carpet

જાજ્વલ્યમાન, *adj* [S ज्वलन्मान *fr* ज्वल् intens *fr* ज्वल् to burn] Bright 2 Hot-tempered 3 Watchful 4 Brave 5 Glorious 6 Splendid.

જાજરું, *adj* [S Same as જર્જર] Poor, wretched, exhausted, fatigued

જાજરો છત્ર ત્રુગત શું કરે ? પ્રકૃતિ પાખિણી પૂંઠે ફરે —અખો

જાજરૂ, *s m* [P जाए a place + Ar ज़रूर necessity] A privy room, a closet

જાજુલ્યમાન, Same as જાજ્વલ્યમાન

તે કરે સોમવલ્લીના પાન, તેજેશ્વરી ઋષિ જાજુલ્યમાન —પ્રેમાનંદ

જાટ, *s m* A particular tribe of Rajputs

જાટ, *s f* [See જટા] The hair of sheep

જાડ, } s f [See જાડું] Thickness 2
જાડાઈ, }
Coarseness

જાડું, *adj* [S जाड्य heaviness *fr* जड heavy] Thick 2 Plump 3 Sturdy 4 Course 5 Fat

Id જાડી બુદ્ધિનો માણસ A man of a dull intellect, a dolt જાડો પાતળો રોટલો Food, however coarse and however little 2 Any kind of food

જાણ, *s f* [S ज्ञान *fr* ज्ञा to know] Knowledge, information 2 Acquaintance 3 Intimation notice

જાણ ખુ કા°, } *adj* [+કાર doing] Knowing
જાણખુ-કારું, }

જાણ-પણ, *s n* Knowledge, the state of knowing

જાણ-પિછાણ, *s f* [See જાણ + પિછાણવું] Acquaintance

જાણ-ભેદુ, *s m* [+ભેદ] A hypocrite, a dissembler 2 One who knows the secrets of a matter

જાણવા-જોગ, *adj* [+જોગ *fr* S योग्य fit *fr* युज् to join, to be fit] Fit to be noticed or marked, noteworthy, worth knowing

જાણતા મા, }
જાણ્યા મા, } *adv* Within one's knowledge
જાણ્યા-જોગે }

edge so one's knowledge or cognizance, according to one's knowledge, as far as one knows

જાણવું, *v t* [S ज्ञा, जानाति to know] To know, to understand, to apprehend, to perceive

Prov જાણી જોઈને કુવામા ન પડવું Let not your tongue cut your throat One should not, with a full knowledge of the evil consequences of a course of conduct, adopt that course Do not be suicidal in your conduct

જાણી-જોઈ, }
જાણી-બુઝી, } *adv* [+જો ઇ,બુઝ,સમજ ઇ]
જાણી-સમજી, }

Knowingly, deliberately, designedly, intentionally, purposely, wilfully

જાણીતું, *adj* Knowing, understanding 2 Acquainted with or versed in, well skilled in, familiar with 3 Arrived at an age of discretion

Pro. જાણીતો ચોર ઘર ઘાલે A traitor can effect a total ruin જાણીતો ઉખાણો ફોકટ A puzzle when solved loses its charm A disease known is half cured

જાણે, } *adv* As if, as it were, seemingly 2 Suppose that
જાણે-કે, }

જાણે-અજાણે, *adv* Whether knowingly or unknowingly

જાત, *s f* [S जाति *fr* जन to be born = Ar जात race] Race, tribe, caste 2 Family; blood 3 Lineage 4 Original constitution, kind, sort, class, species 5 Quality, description 6 Nature, disposition 7 Origin, inherited qualities 8 The body 9 Self, one's own person

Id જાતે To oneself જાતે By oneself, personally જાતે નેક Single, the only one surviving member of the family જાતનો By—of—as to caste જાત ઉપર જવું To act according to one's inherited tendencies જાત ચોરવી To conceal one's own caste 2 Lit To save one's body, not to work with a heart, to idle at work જાતે જાત જુદી કરવી To sort જાત વેચીને પૂરું કરવું To pay off a debt at any cost જાત કઢાવવી To ascertain the parentage of જાત તોડવી To work hard જાત બહાર જવી To lose one's caste 2 To commit adultery જાતનું ગાડું Weak in body જાતમાં વેરાવું To suffer a loss for the sake of one's caste

Prov જાત જણાય, મન ન જણાય We may easily tell a man's caste, but we cannot tell his thoughts જાત વિના ભાત ન પડે A difference in appearances indicates a difference in origin There can be no difference in appearances, unless there is a difference in origin આપણે નઠારા, તો આપણી જાતને શું? If we are bad the results of our badness will affect us alone, why should others concern themselves with it? જાત ઉપર ભાત પડે, કાળી ઉપર ભાત ન પડે Just as no impression mark can be made on a woollen carpet, so

cannot a man having the qualities of a low caste be successfully advised or persuaded to take to the path of righteousness જાત તે જાત, ને કજાત તે કજાત The boughs that bear most hang lowest Nobility binds to noble conduct જાત જોઈએ વસીને, ને સોનું જોઈએ કસીને The character of a man is ascertained by living with him and that of gold by rubbing it hard on a touch stone જાત જાતને ખાય Diamond cuts diamond

જાત, *p p adj* [S *fr* जन् to be born] Born, produced

જાત-કર્મ, *s n* [+કર્મ] One of the sixteen Saṁskāras, giving the new born infant clarified butter out of a golden spoon before cutting the navel string, a ceremony performed at birth

જાત-જમાત, *s f* [See જાત + જમાત] A whole caste, a caste considered collectively or as assembled together

જાત-ભાઈ, *s m* [+ ભાઈ] A person of the same religion or caste, a caste brother, a co religionist

જાતરા, Same as જાત્રા, યાત્રા.

જાત-વંત, } જાત-વાન, } *adj* [See જાત race] Of high caste or family, high born 2 Genuine 3 Of a superior quality

જાતિ, Classical form of જાત Race

જાતિ-ધર્મ, *s m*, [+ ધર્મ] The duties of a caste 2 The duties of an individual according to his caste

જાતિ-ભેદ, *s m* [+ ભેદ] Caste distinctions

જાતિ-ભ્રંશ, *s m* [+ भ्रंश falling] Loss of caste

જાતિ-ભ્રષ્ટ, *adj* [+ભ્રષ્ટ fallen] Out-caste, fallen from caste, boycotted

જાતિ-વેર, *s n* [+ વેર enmity] Natural hostility or antipathy

જાતિ-વહેવાર, } જાતિ-વ્યવહાર, } *s m* [+વહેવાર, વ્યવહાર] The intercourse of one caste with another in eating and drinking together, &c

જાતિ-વાચક, *adj* [વાચક expressing+*fr* वच् to speak] Expressing a genus, generic

જાતિ-સ્મરણ-પણું, *s m* [+ સ્મરણ+પણું abstract suffix] Knowledge of one's previous births and existences

> જ્યાર પછી તેને આવતાંયે હતાં દ્વિજને પેર,
> જાતિ સ્મરણ પણું સાંપડ્યું વળી તે ગણિકાની મેર
> —દયારામ

જાતિ-સ્વભાવ, *s m* [+સ્વભાવ] Natural or innate disposition 2 Natural or original constitution 3 A generic character

Prov જાતિ સ્વભાવો ન મુચ્યતે = જાતિ-સ્વભાવ જાય નહિ Habit is second nature

જાતીય, *adj* Pertaining to a class

Id સજાતીય Homogeneous વિજાતીય Heterogeneous

જાતે, *adv* [See જાત self.] Personally 2 By caste 3 Naturally

જાત્યંધ, *adj* [+ અંધ] Blind from birth, born blind

જાત્યભિમાન, *s m* [+ +અભિમાન]Pride of caste

જાત્રા, *s f* [S यात्रा *fr* या to go] Pilgrimage 2 A fair

જાત્રાળુ, *s m* [+ आलु suffix showing possession] A pilgrim

જાથુ, } જાથુક, } *adv* Permanently 2 Fixedly; regularly, constantly, continually, always

જાદરણી, } જાદરેણી, } Same as જાંદ-રણી.

જાદરિયું, *s n* Sweetmeat made of unripe wheat

જાદરનું કાપડું, *s n* [+ કાપડું] A white silk garment worn by the bride during the marriage ceremony

જાદા, *adj* [Ar ज़्यादा=P ज़ियादा] More

જાદી, *s f* [P जादी born *fr* जादन् to give birth=S जात born *fr* जन् to be born] A daughter *Cf* જાદો

જાદુ, } જાદૂ, } *s n* [P] Magic; sorcery, witchcraft, enchantment, necromancy, conjuration, incantations 2 A spell; a charm

જાદુ ખોર, } જાદુ ખોરો, } *s m* [+ ख़ोर enjoying *fr*

ख़ुर्दन् to eat, to drink] A magician, a sorcerer; a wizard, a necromancer;a conjuror, one who practises magic

જાદુ ગર, } જાદુ ગિર, } [+P गर् doing *fr* कर्दन्=S कृ, कर्, કરવુ, to do] Same as જાદુ-ખોર

જાદુ ગિરી, *s f* Magical arts or practices, witchcraft.

જાદુ-ટોણું, *s n pl* The black art, conjuration

જાદુ-મંતર, *s m* [+ મંત્ર] Enchantment

જાદે, Same as જાદા

જાદો, *s m* [See જાદી.] A son.

જાન, *s f* [See જન] A company and attendants at a mariage festivity, come from a different place 2 Friends who accompany the bridegroom or bride in the marriage procession

Prov જાનમા કોઈ જાણે નહિ, ને હાઈ જાણે હું વરનો બાપ He has neither house nor family, yet regards himself as the head of the house

જાન, *s m* [P S जन् to be born] Life, vitality 2 The soul, spirit 3 Love, a darling; a sweetheart

Id જાન આપવો *To surrender one's life for the sake of another* જાન પર આવવુ To require a life to be sacrificed or lost જાનપર કરવુ To undertake a business at the risk of life,to run serious risk જાનથી મારવુ, જાન લેવો To kill જાન આપવો To sacrifice one's own life જાનથી બેજાન કરવુ To kill જાન સભાળીને કામ કરવુ To do a business without running any risk

જાન, *s f* [P ज़ियान्]Injury,damage,loss

Prov નાદાનથી દોસ્તી ઓર જાયકા જાન The friendship of an ape leads to loss of life

જાન-પિછાન, Same as જાણ-પિછા ણ.

જાન-માલ, *s m* [See જાન life + માલ property] Person and property

Id જાન માલનુ સરક્ષણ Protection of person and property

જાન-રાણી, *s f* [See જાન a marriage party + રાણી a queen.] A woman accompanying the bridegroom in a marriage party

જાન-વર, *s n* [See P જાન life+ वर् pos sessing] An animal 2 A beast. 3 A fool

જાના, *s f* [See જાન life+Ar आ oh] A beloved woman

જાની, *adj* [P *fr* જાન life] Dear, hearty, sincere

Id જાની દુશ્મન A bitter enemy,a deadly foe જાની દોસ્ત An intimate friend

જાની-વાસો, *s m.* [See જાનૈયો a man of a marriage party + વાસો residence *fr* वस् to dwell] A lodging-place given to the bridegroom and his followers during the marriage ceremonies

જાનુ, *s m* [S] The knee

જાનૈડી, *s f* Same as જાન-રાણી 2 A cow or a buffalo whose milk owing to a vow cannot be used for food.

જાનૈ યો, *s m* [See જાન a marriage-company] A man accompanying the bridegroom

જાનો તર, Same as જાન *s f* A marriage party

અભિમન્યુનો વિવાહ કીધો, પછે વળ્યા વૈકુંઠરાય;
જાનોતર ગઈ દ્વારકા, એક રહ્યા છે સોમદ્રરાય
—પ્રેમાનંદ

જાપ, Same as જપ

જાપ ક, } જાપી, } *s m* One who recites Vedic verses

જાપતો, *s m* [Ar ज़ाबिता, जब्त्, to hold See જપતી] A strict watch, a keen eye; a look-out

Id જાપતો રાખવો To keep a watch

જાફર-માની, *adj* [See જાફરાન] Saffron-coloured, reddish yellow

જાફરાન, *s n* [Ar = Eng *Saffron*] Saffron

Prov ગધેડુ જાફરાનકી કયા ખબર? To him that has lost his taste sweet is sour

જાફરાબાદી, *adj* [P *fr* जाफर् a proper name + आबाद् flourishing] Relating to the city of Jāfrābād in Kāṭhiāwāḍ

જા-ફાટ, *s n* [See જ ુ+ફાટ-વુ] Carelessness

જામ, Same as જાણ

જામ, *s m* [See જામ-દાર, or P जामा,

જામો, dress] The title of the chief of Jāmnagar

જામ, s m [P] A bowl, a goblet, a flagon

જામ, s m [S याम] A period of three hours

જામગરી, } s f [P] The match of a
જામગિરી, } gun, the end of a squib where fire is applied

જામણ્‌, s n [See જામવું to congeal] Congelation 2 An acid substance put into milk to make it turn rennet

જામ-દાની, s f [P See જામો + दान place fr दाश्तन् to hold] A kind of cotton cloth in which flowers are woven used in making robes 2 A leathern basket

જામદાર, s m [P See જામો+ दार् keeper fr दाश्तन् to keep = S धृ, धार्, to hold] The keeper of the wardrobe 2 The officer in charge of the treasure and jewels

જામ દાર-ખાનું, [+ ખાનું place] A room where jewels, ornaments, and valuable clothes are kept 2 The treasure house, a treasury

જામ ની, s f [S यामिनी fr याम, જામ, a period of three hours] Night

જામ-ફળ, s n [See જાંબુ, જામ, + ફળ] A guava, a pear

જામ વું, v i [See જાગ્યા, જમાવત] To collect, to be gathered 2 To be firmly established, to be consolidated 3 To congeal, to coagulate

Id ધંધો જામવો To be firmly established (of a business) ધંધામાં જામવું To be engrossed in conducting one's own business કજિયો જામવો To gather to a head (of a quarrel) દૂધ જામવું to coagulate (of milk)

જામાત, s m [S जामातृ] A son-in-law

જામિ ની, Same as જામ ની

જામીન, s m [Ar] A security, a surety, bail

Id જામીન આપવો To give as a security જામીન લેવો To accept as a security જામીન માગવો To ask for a security જામીન થવું To be a security, to stand security

Prov જામીન થઈને ગાંઠનું ખોવું He that is surety for a stranger has to smart for it

જામીન-ગિરી, s f [+ P कर्दन=S कृ, કરવું, to do] Security; obligation, bail

જામો, s. m [P जामा] A long robe or vest, a gown 2 A long loose garment descending to the feet

જામ્બુક, s n [S जम्बुक a jackal] A class of goblins

જામ્બૂનદ, s n [S] Gold

બીજી સભા યમરાજ તણી, તે ઇન્દ્રસભાથી ઓપે ઘણી, તેનો શત યોજન વિસ્તાર, જામ્બૂનદ મણિ જડિત પ્રકાર.
—ગિરિધર

જાય-પત્રી, s f [S जाती-पत्री] Mace

જાય-ફળ, s n [S जाती-फल] Nutmeg

જાયા, s f [S fr जन् to be produced] Wife

એમ સુણીને આકસ્માત જ, તે દ્વિજ કેરી જાયા
—દયારામ

જાયી, s f [See જાઈ] A daughter

જાયું, adj [See જાયો, જાઇ, જાઈ] Born, produced

Prov જાયું તે જવાને Everything that has a beginning has its end Everybody that is born has to die

જાયો, s m [See જાયો] A son

જાર, Same as જુવાર.

Id જાર ખાવડી થવી To be lowered in reputation

જાર, s m [S = P यार a friend] A paramour, a lover, an amoroso, a leman, a gallant

જાર-કર્મ, s n [+કર્મ] Adultery, illicit sexual intercourse, fornication

જાર-કર્મી, adj Adulterous, unchaste

જાર-જ, adj [+S जन् to be born] Born of a paramour 2. Born out of wedlock

જાર ણ, s m [s f जॄ to become old, to waste] Incantations to produce disease infirmities, or death, incantations to produce some severe bodily injury

જારત, s f [P] Religious ceremonies performed by Muhammadans on the third day after death

જારિણી, *s f* [See જાર] An adulteress, an unchaste woman

જારી, *s f* Adultery

Id જારી કરવી To cry; to weep 2 To commit adultery

જારી, *adv* [Ar] That is in progress, that is going on, continuing

Id જારી કરવું To begin જારી થવું To go on without interruption જારી રાખવું To carry on, to continue

જારી-વિજારી, *s f* [See જારી adultery + વિ જારી absence of adultery *fr* S वि priv + જાર a lover] Unlawful intimacy so cleverly conducted as to be even free from suspicion

જારું, *s n* [See જાર કર્મ] Adultery

જાડૂ, *s n* [See જાળુ] A cobweb, the line, thread, or filament which a spider spins from its abdomen, the net of a spider

જારૂ, Same as જારી Progressing

જાલ, Classical form of જાળ

જાલમ, } *adj* [Ar] Cruel 2 Oppressive, tyrannical 3 Potent, sharp, violent, severe 4 Overbearing
જાલમી,

દગો કિયા દડબડતા ચાલે મારવ જાલમ જોર છ
—ગિરિધર

જાલિન્દર, *s m* [See ઇ દ્ર જાલ] An order of ascetics

જાલી, *adj* [See જાલમ] Cruel 2 Oppressive 3 Severe 4 Overbearing

તારનજો સાર ગોદ, જાલી જીવ્યો હૈ અદેહ,
નિર્મળ થઈ હૈ દેહ, સાર સાર જાવ્યો હૈ
—મુકુન્દ

જાવ-આવ, Same as જા-આવ

જા વ ક, *adj* [See જ વુ] That which is to go out or to be despatched, outward (of file or record) 2 *s f* Exportation 3 Exports, 4 Issuing, issue 5 Expenditure

જાવક, *s m* Lac dye, red colour

સજ સોળ ઓપીતો અગ, જાવક રાગ રૂડેરા રગ
—સામળભટ

જાવક-બાર નિશી, *s f* [+ બાર નિશી] Writing in an outward book, entries in an outward book 2 An outward book

જાવત, *adv* [S यावत् *fr* यद् which] So long as, as long as 2 Until 3 While, during 4 *s f* A mark of contraction or abbreviation

જાવત ચદ્ર દિવાકર, *adv* [S यावच्चन्द्रदिवाकरौ *fr* यावत् See જાવત, चन्द्र दिवाकर] As long as the moon and the sun exist, eternally, for ever

જાવત્રી, Same as જાય-પત્રી

જાવરી, *s f* [See જ્વર fever] A preparation of pulse and rice, often prescribed as diet by native physicians in cases of fever

જા વ રૂ, *adj* [See જ વુ] Perishable, destructible 2 Exhausted fatigued, worn out 3 Delicate

ધારી વારી જે જાવરી વિરહથી વ્હાલી છવેછે કયમે
—ગીતગોવિંદ.

જા વું, Same as જવુ

જા વું, *v i* [S जन्, जा, to be born] To be born

એવા ચતુરાનન પકજ જાતા —પ્રીતમદાસ

જાવેદાન, *adj* [P] Eternal, everlasting 2 *adv* Eternally, for ever 3 *s f* The next world

જાવેદાની, *s f* Eternity

જાસક, *adj* Abundant, plentiful

જાસકિ યા, Same as જાબુકિ યા

જાસવેલુ, Same as જાસ્વંદ

જાસો, *s m* Incendiarism, secretly setting fire to, out of vengeance 2 Writing or posting up secret defamatory notices

રે આ કેવા રાય, અદત્ ચર્તે ધ પડે,
વાહા કોઈ ન સાંય, વરી જાહા તડે
—પ્રેમાનદ

જાસુદી, } *s f* [See જાસુસ જાસૂદ] The business or duty of a messenger 2 A work entrusted to a spy
જાસુસી,

જાસુદી, } *s f* A plant bearing જાસ્વદ flowers
જાસુન્દ,

જાસૂસ, }
જાસૂદ, } *s m.* [Ar जसूस] A spy 2 A messenger, a courier, a runner, an emis-
જાસૂસ,

sary 3 A letter carrier

જાસૂસી, જાસુસી, s f The duty or position of a messenger

જાસ્ત, જાસ્તી, adj [Ar] Much, more, a great deal

જાસ્તી, s f Increase, surplus 3 s f Compulsion, force

Id જાસ્તી ગુજારવી To make use of compulsion or force, to compel 2 To oppress

જાસ્વદ, s n [Dh Des जासुणीय fr S यशस्विनी a wild cotton tree] A kind of flower

જાહકિયા, s n pl [See ઝાંખી] Abundance, plenty

જાહેર, adj [Ar जाहिर्] Evident, open, public, published, proclaimed

Id જાહેર કરવું To proclaim, to inform જાહેર થવું To become public, to be disclosed, to be known જાહેર પડવું To come to light, to become publicly known જાહેર પાડવું To expose, to reveal જાહેરમાં આવવું To come to light, to be exposed

જાહેર-ખબર, s f [+ખબર] An advertisement, a notification, a proclamation.

જાહેર-નામું, s n [+P नाम a paper] A public notification, a proclamation, a promulgation.

Id જાહેર નામું કાઢવું To issue a proclamation

જાહેરા ત, adv Openly, publicly 2 Externally, outwardly, apparently

જાહેરાત s f An advertisement, a notification, a proclamation

જાહેલ, adj [Ar] Irritable, furious easily excited 2 Obstinate 3 Perverse 4 Barbarous, uninformed, ignorant

જાહો, s m [P जाह् dignity] Splendour, pomp 2 Act of threatening, a threat, violent language

જાહો-જલાલી, s f [+व् and +जलाल् splendour] Pomp, splendour, dignity, grandeur, magnificence

જાળ, s f [S जाल] A net 2 An entanglement 3 Deception

Id જાળ નાખવી-પાથરવી To spread a net

જાળ-ક, s m [See જાળ-વ-વું] A protector

તારક, દારક, જાળક તેગા, બની આવે એસાએસ
—બાપુસાહેબ ગાયકવાડ

જાળવ-ણી, s f [See જાળ-વ-વું] Care 2 Protection, preservation

જાળવ-વું, v t [See જાળ] To take care of. 2 To preserve uninjured

જાળા-વાળિ-યું, s n [See જાળ + વાળો] Same as જાળિ-યું 2 A kind of thin cloth

જાળિ-યું, s n A wicket 2 A small wooden frame with iron bars

જાળિ-યો, s m A kind of neck-ornament

જાળી, s f A net, a net-work 2 A muzzle 3 A window secured with bars, lattice, trellis 4 The unwoven threads at the extremity of a piece of cloth 5 The string of a spinning top 6 Any reticulation 7 Any thing drilled or perforated with holes

જાળી યું, s n A kind of medicinal plant

જાળી-દાર, adj [+P दार् keeper fr दारतन्= S धृ, धार्, to hold] Reticulated 2 Drilled with little holes 3 Having holes

જાળું, s n A net 2 A cobweb 3 A pellicle, a speck in the eye 4 An entanglement 5 An embarrassment 6 A bush, a shrubbery 7 A film, a membranous tissue

Id રીસનું જાળું Irritable, excitable, losing one's temper on slight grounds

જિંગો-ડું, s n A louse on dogs, sheep, &c; a tick (Used in the three genders -જિંગોડો, જિંગોડી, જિંગોડું)

જિંડ વું, s n [See ડિંડ-વું] A pod

Id જિંડવાનું છોકરું One of twin children

જિદ્દ, s f [Ar] Obstinacy 2 Discussion 3 Importunate begging, obstinate haggling and chaffering

Id જિદ્દ કરવી-લેવી To be obstinate

જિગર, s n [P] The liver, the diaphragm 2 The heart

જિ જ્ઞા સા, s f [S Desid of ज्ञा to know] Inquisitiveness, curiosity, desire of knowledge

જિજ્ઞાસુ, adj Inquisitive, curious, desirous of knowing

જિજ્ઞ કી, s f [See ઝીણું] A female child

a few weeks old, or newly born 2 A girl

જિણુ કો, s m A male child a few weeks old, or newly born 2 A boy

જિત, adj [S fr जि to conquer] Conquered, gained, won, overcome 2 Excelled, surpassed 3 s f Victory, success

જિતવું, v t To win, to conquer, to subdue 2 To get the better of

જિતેન્દ્રિય, adj [+ઇન્દ્રિય] Having one's affections and passions subdued, or under one's control

જિદ, s f [Ar] Obstinacy 2 Contrariety, opposition 3 Perverseness

જિદ્દી, } adj Obstinate, stubborn
જિદ્દી-ખોર, }
2 Perverse

જિન, adj [S fr जि to conquer] Victorious 2 s m A generic term for the chief *Buddha* or *Jaina* saint 3 A term applied to the *Arhats* of the *Jainas* 4 An epithet of Visnu

જિનેન્દ્ર, } s m [+ S इन्द्र, ईश्वर, lord]
જિનેશ્વર, }
The chief *Buddha* saint 5 An *Arhat* of the *Jainas*

જિનસ, Same as જણસ

જિદગી, } s f [Hind जीता living fr
જિદગાની, }
S जीव्, જીવવું, to live] Life, existence, living, subsisting, existing 2 The period of existence

Id જિદગીમાંથી નિકળી જવું To be ruined; to suffer a civil death

જિભડી, } Same as જીભ
જિભલડી, }

જિમ, Same as જેમ.

જિયાફત, s f [Ar] A feast, a banquet, an entertainment

જિયા-વર, s m [See જાયા wife + વર husband] A bridegroom

જિરવવું, v t [S जॄ, जिर्, to become old] To digest

જિરા-કેરી, s f [See જીરૂ+કેરી] A preserve made of cumin seed and mangoes

જિરાયત, Same as જરાયેત

જિરા-સાળ, s f [See જીરૂ+S शालि rice] A kind of rice

જિલ્લો, s m [Ar ज़िला] A district, a zilla a division of a province

જિવડું, s n [See જીવ + ડું dim] An insect

જિવડો, s m A small living creature 2 A darling 3 Life

જિવત, s n Existence 2 Life

જિવ-ત-ચરા, s f [+આચાર conduct fr ચરવું to behave] Caste-dinners given during the lifetime of a man instead of after his death

જિવતર, s n Life in this world, worldly existence

જિવત-દાન, s n [+ દાન gift] The gift of life, saving an imperilled life

જિવતું, adj Alive, living, not killed 2 Running, not stagnant 3 Fresh, quick, active 4 Extant, current

Id જિવતો કોયલો Glowing charcoal જિવતો જાગતો All alive જિવતી ડાકણ Lit A living witch 2 A bad woman 3 A quarrelsome woman જિવતી માખ ગળ્યા જેવું Lit As injurious as swallowing a live fly 2 Putting to a loss far exceeding the gain (of a dishonest transaction) જિવતું પાણી Water coming up from the bowels of the earth 2 An inexhaustible supply of water જિવતું મારવું To put to a civil death 2 To destroy everything dear in this world

Prov જિવતાની ખોડ મુવે જાય Though you drive nature with a stick, yet she will return જિવતો નર ભદ્રા પામે Those who live longest will see most

જિવાઈ, s f A fixed income, pay, a salary 2 Land held by village officers or servants on a particular tenure

જિવારી, s f A musical instrument, a particular kind of drum

જિવાળ, adj [+S आलु વાળુ, suffix showing possession] Living, existent 2 Spirited, energetic, high mettled, high spirited

જિવે-જાન, adj [+ જાન life] Hearty, sincere 2 Affectionate 3 Familiar, in-

timate 4 Fast, devoted, warm, ardent (of a friend) Same as જીવ-જાન

જિષ્ણુ, *adj* [S fr जि to conquer] Ever triumphant

જિહાન, Same as જહાન

રાજ કેરો અધિકાર મળ્યો હોય, જેને તામે હોય સર્વ જિહાન
—ધીરો

જિહ્વા, *s f* [S] The tongue

Id જિહ્વા દોષ A slip of the tongue

જિહ્વાગ્રે, *adv* [+ અગ્ર] On the tip of the tongue, by heart (learnt)

જી, *ind* [S जीव May you live long, See જીવ વુ Or जय तु May your honour conquer fr जि to conquer term See જીવ-વુ and જિત-વું] A term of respect corresponding to *Sir*, *Madam* 2 A term expressing the assent of an inferior to a superior, yes, sir, very well, sir 3 A honorific suffix added to proper names

જી, *s f* [See જનની] A mother

જી ઓ, *interj* [See જીવ વુ] May you live long 2 Well done !

જીક, } *s f* Obstinacy 2 Discussion
જીકર, }

જીક, *s f* [Imit See જિક વુ] The beating of a dhotar against a slab of stone (in washing) 2 Beating, dashing

જી-જી, *s f* [See જી Madam] A mother, a term of respect for an elderly female

જીજી-બા, }
જીજી-બહેન, } *s f* [See + બા, બહેન] A husband's sister

જીજી-મા, *s f* [+ મા] A grandmother

જી-જો, *s m* A grand father

જીટ વુ, Same as જિટ-વુ

જીઠું, *s n* [See ઝાટ] A thorny twig of a plant

તેમા હુ તો નીર ભરાણું જીઠું જટતા તે ઝપટાણું
—દયારામ

જીશુ, *s n* The stone in a mango

જીડવુ, Same as જિંડવુ

જીત, *s f* [See જિત વુ] Victory, winning, gaining success

જીત-સમોટા, *s m pl* [+ સમોટો] A game for children

જીત વુ, Same as જિત-વું To win

Id જીતી બાજી હારવી To lose a game, which was almost won

જીતા-ડ-વુ, } *v t* [Caus of જીત-વુ] To
જીતા-ર-વુ, } assist one in gaining a victory

જીતા-વુ, *v i* [Pass of જીત-વુ] To be conquered, to be defeated

જીન, *s m* [Ar] A genius, a demon, a spirit, one of the genii; an evil spirit

જીન, *s m* [S fr जि to conquer] Same as જિન

જીન *s m* [P] A saddle

જીનો *s m* [P जीन] A staircase, a flight of stairs

બીજે જીને હાંક્યો બાહાર, ત્યો પેર નિશાન નિર ધાર
—સામળભટ

જીન્નત, *s n* [Ar] Paradise

જીભ, *s f* [Dh Des जीहा fr S जिह्वा] The tongue 2 Speech

Id તેને જીભ નથી He cannot speak (either because he is dumb, or because he has his own reasons to be silent) તેની જીભ લાબી છે He speaks impertinently, flippantly or saucily તેની જીભ સખણી રહેતી નથી He cannot hold his tongue તેની જીભ ઘણી છૂટી છે તે જીભનો છૂટો છે He is abusive in his speech, he speaks without any restraint જીભ હલાવવી To speak 2 To speak a little જીભનો કરડો Harsh of speech threatening in speech જીભ કરડીને મરવુ To commit suicide by biting off one's own tongue જીભ કાપવી Lit To cut off one's tongue Hence, 2 To stop speaking જીભ કાપ વાના સમાચાર Unwelcome news જીભ ટૂંકી કરવી To shorten one's speech, to speak in measured terms જીભ ટૂંકી થઈ જવી To stop speaking, a (little before one s death) કડવી જીભ A bitter tongue જીભ થકાવવી To tire out 2 To astonish જીભ ઘસાઈ જવી To speak the same thing repeatedly મોઢમા જીભ ઘાલવી જીભ ટૂંકી કરવી To stop speaking 2 To speak in measured terms, to speak with modesty or shyness જીભ આડી વાળવી To speak in opposition to, to speak against

જીભમા હાડકુ નથી=જીભ ચામડાની છે He speaks without the restraints of truth or decency જીભ દોડવી Lit To run (of the tongue) 2 To speak volubly and without restraint જીભ બધ કરવી To order to stop speaking જીભ લ ગામમા રાખવી To exercise control over one's tongue જીભે કાટા પડવા To be dry with thirst (of the tongue) જીભે લોચા વાળવા To speak indistinctly 2 To speak unintelligibly, not to give the correct information, not to answer decisively, not to give a decisive answer જીભ વાળવી To remove the defect of stammering (from one's tongue), to cure the tongue of the defect of જીભના કટકા કરવા Lit To turn the tongue in several ways in learning the proper sounds 2 To attempt to learn to speak correctly જીભના કટકે કટકા કરવા=જીભનો કુચો કરવો To speak words of advice repeatedly જીભને ટેરવે At the tip of the tongue જીભમા ગોળ અને જીભમા ઝેર Lit There is honey and poison in the tongue 2 The same tongue may be used in speaking both sweet and harsh words જીભે ચડવુ To be committed to memory તેની જીભે સરસ્વતી છે Lit The goddess of learning dwells on his tongue 2 He can easily learn 3 He is very learned જીભનો જૂઠો Telling lies, lying જીભનો સાચો speaking the truth, truthful, veracious

Prov ઉપાડી જીભ, ને લગાડી તાળવે It is easy to speak, but difficult to act જીભને કાઈ હાડકુ નથી હોતુ A fair word is as soon said as an ill one કહી કહીને જીભે કુચો વળ્યો Repeatedly said જે છે, તે જીભમા છે Goodness or badness is generally the result of what one says જીભને સ્વાદ છે, ગોહને નથી It is the tongue and not the mouth that tastes જીભમા ઝેર, ને જીભમા અમૃત The same tongue may speak good or bad words

જીભ ડી, Same as જીભ used in contempt

Id જીભડી કરવી To be talkative and quarrelsome

જીભા-જોળી, *s f* [+ જોર] A quarrel, in which each party talks the loudest, wrangling, a noisy brawl

હેવ, ત્યારે એને વારો,કે મારી જોડે જીભા જોળી કરે નહિ —પ્રેમાનંદ

જીભા ળું, *adj* [+S आलु, વાળુ suffix showing possession] Foul-tongued, rabid (of words spoken)

જીભિયા રસ, *s m* [+રસ] A delight in quarrelling

જીભી, *s f* The sail hung on the foremost mast in native ships.

જીરણુ, *adj* [S जीर्ण *fr* जॄ to become old] Old and wasted, infirm and decayed, worn out 2 Digested

જીરણુ તાવ, Same as જીર્ણ જ્વર

જીરૂ, *s n* [P=S जीर] Cumin seed

જીર્ણુ, Classical from of જીરણુ

જીર્ણ-જ્વર, *s m* [S जीर्ण + ज्वर fever] A lingering fever

જીર્ણોદ્ધાર, *s m* [S + ઉદ્ધાર] Repairs 2 Especially, the repairs of a temple or any other building devoted to charitable or religious purposes

જી-લબ્બે, *adv* Meanly, slavishly

પરંતુ, અલકકિશોરી આગળ જીલબ્બે થઈ રહેલો હતો —સરસ્વતીચંદ્ર

જીવ, *s m* [S *fr* जीव् to live] Life, 2 A living being, an animate creature 3, A small insect or creature 4 Energy, mettle, pluck, capability, life, spirit 5 Strength, firmness 6 Soundness, truth, reality 7 Animation, fire, heart 8 Power, vigour, productiveness 9 Solidity, consistency 10 Mind, intention, inclination 11 Worth, riches 12 Importance 13 Soul 14 The vital breath

Id જીવ ખાઈ જવો To vex a person by teasing him &c 2. To spend one's strength in toil &c જીવ અર્ધા થઈ જવો To be worked, worried or frightened to death's door જીવ આપવો-કાઢવો To sacrifice one's life 2 To work hard 3 To commit suicide જીવ આવવો ને જવો To be quivering in the last agonies એક જીવ થવુ To unite, to join, to become one જીવ કાઢવો To exhaust or waste oneself through exertion 2 To urge (a claim) 3 To press, to worry 4 To

chafe, to storm at જીવ અદ્ધર રહેવો-ટગાઈ રેહેવો To hang upon (any beloved object), to be extremely anxious જીવ ઉડી જવો To be bewildered or perplexed, to lose one's self-possession જીવ ઘાલીને કરવું To work with all one's might and main જીવ ખાવો-લેવો To vex one's life out, to worry to death જીવ ઘાંટીમા આવી રેહેવો To be on the point of death જીવ લઈ નાસવું To flee for one's life. જીવ નાખી દેવો To sacrifice one's life, to "refuse to be comforted" જીવ તાણી-તોડી બોલવું-રડવું-હસવું To speak, cry, laugh vehemently, or excessively, or with might and main જીવ ઠેકાણે નહીં રેહેવો To be disconcerted or discomposed, to be thrown off one's balance જીવ તુટવો To be wearied out of one's life જીવ તોડવો To be strenuous, to work oneself beyond one's strength, to over-exhaust oneself જીવ ઠરાવવો To make oneself calm or composed, to satisfy, to console જીવ ઠરવો-ઠરી ઠામ બેસવો-ઠેકાણે પડવો To be at rest (of the soul), to find peace, or satisfaction (of mind) જીવ થોડો થોડો થવો To be languishing, failing, dying, to be extremely solicitous about, to be sinking under, to misgive and lose heart જીવ પર કરવું-આવવું To commit suicide જીવ ઉપર આવી પડવું To endanger one's life, to be personally responsible જીવ ધરવો To be about to recover, to be convalescent (after a sickness) 2 To be patient જીવ ધરીને Summoning one's strength, earnestly, engagedly, intently, with alacrity and animation જીવ નાખીને-લગાડીને-કરવું To enter into heartily, to perform (a work) with the mind fully set on it મારો જીવ માને નહીં I can have no peace, rest, confidence, assurance, ease of mind, &c જીવ બેસવો To have great delight in or fondness for જીવ મોટો કરવો To keep up the spirits, to arouse oneself to great liberality (in giving or spending money) જીવ રાખવો Not to be niggardly or stingy, to be liberal, generous, or high-minded (in its good sense) જીવ ઉંચો થવો To feel melancholy, heavy at heart, sad, dispirited જીવ છોડવો To give up the ghost જીવ પર બે સવું To be doggedly and persistingly asking 2 To depend upon જીવના સમ (A most solemn assurance) Upon my life or soul જીવમા જીવ છે ત્યા લ-ગી As long as there is life (in me, you, &c) જીવથી જવું To lose life (through some violence or with prematureness) જીવનો જીવ (A phrase expressive of endearment) The life of my life, *my life, "bone of my bones and flesh of my flesh"* જીવે ધરવું-બાધવું To love or prize dearly જીવ લાગવો To be attached to, to be very desirous of, to be set or fixed on any loved object જીવે લાગવું To be excessively importunate, to be greatly interesting or dear unto જીવ લગાડવો To apply oneself to, to give one's mind to જીવ બગડવો To be uneasy, to be giddy જીવ બગાડવો To do an unlawful act 2 To commit theft જીવ ટુંકો કરવો To be stingy જીવથી બચવું To be delivered from jeopardy or imminent death, to escape with life જીવ લેવો To harass, or tease one's life out 2 To kill જીવ જતો રેહેવો-નિકળી જવો To die, to expire જીવ ખાટો થવો To be disappointed, displeased, and mortified જીવ બાળવો, જીવને બળાપો કરવો To pine, to fret, to grieve 2 To sympathize with 3 To be jealous of જીવ બળ્યા કરવો To be longing, or earnestly desiring, to be grieved, saddened, or mortified જીવ ટળવળવો To be fidgety, restless, or ill at ease, to be asking for (water, &c) importunately (as a sick man) જીવ ચલાવવો To dare, venture, or hazard. જીવ ફરવો or બગડવો To be indisposed જીવ દેખાડવો To show oneself willing (to do a work, &c) જીવ જોવો To try one's mettle જીવ ચાલવો To be willing, moved, prompted 2 To be courageous. જીવથી મારવું To beat to death *i e* to kill જીવ થવો To desire, to wish for આ ધંધામાહવે જીવ રહ્યો નથી There is now not much to gain in this occupation, this occupation has now ceased to be a lucrative one તેની પાસે દશ લાખનો જીવ છે He has property worth ten lacs of Rupees જીવ અર્ધો અર્ધો થઈ જવો To be pleased with, to be delighted, to be filled with joy

and be astonished જીવ અદ્ધર રહેવો જીવ શિકે ટગાવો To be anxious જીવ અદ્ધર ફરવો To be distracted, to be unable to concentrate (the mind) જીવ ઉચ્ચો થવો To be excited, not to be at rest, not to be at ease તારો જીવ ક્યાં પાખડીએ ગયો છે? What are you thinking about? you are unable to fix your attention on one subject જીવ કપાઈ જવો To be very sorry જીવ ઘેરાવો To be friends with, to love the company of જીવ ચકડોળે ચઢવો To be ill at ease 2 To lose one's wits જીવ ઝાલ્યો ન રહેવો To lose control over one's mind 2 To be charmed with 3 To be impatient જીવ ડગુમગુ થવો To be wavering in mind, to be indecisive જીવ તલપાપડ થવો To be impatient, to be eager જીવ ઠેકાણે રાખવો To have one's wits about oneself જીવ ટાઢો પડવો જીવને ટાઢક વળવી જીવ નીચો બેસવો To be at rest, to be in peace or free from excitement મારો જીવ ત્યાં, ને ખોળિયું અહીં છે My mind is there, although my body is here My mind is engrossed with thoughts about the person who is there જીવ પડીકે બાધાવો Not to be at ease જીવ ભડકે બળવો To be very anxious જીવ ભરાઈ રહેવો જીવ વળગી રહેવો To be unwilling to give away or part with, owing to great attachment જીવ સબુક સબુક થવો To be frightened જીવ સટોસટનું Involving danger to one's life જીવથી જવું To die જીવતા જીવ હોવો As along as one lives જીવનું જીવન The dearest, one most beloved

Prov કોઈનું કોઈ ઘા જીવ પર ચાલે નહીં No one has right over another's life or person જેવો જીવ તેને પ્યારો No man ever hated his own flesh

જીવ જીવકે આસરે, જીવ કરત હૈ રાજ,
તુલસી રઘુવીર આસરે, કહું બગરેગો કાજ
—તુલસીદાસ

જીવ-જંત, } Same as s m [+જંત=જંતુ]
જીવ-જંતુ, }
An insect

જીવ-જાન, *adj* [+જાન life] Dear as life, precious

જીવડું, Same as જિવડું

જીવણ, Same as જીવન

જીવણ-જી, s m [+દેવ] The lord of life, the husband

જીવત-દાન, Same as જિવત-દાન

જીવતવ્ય, See જીવિતવ્ય

જીવતું, Same as જિવતું

જીવ-દાર, *adj* [See જીવ+P दार् having fr दाश्तन=S धृ धार्, to hold] Worthy, fit. 2 Noble generous 3 Strong, stout, robust *Cf* દિલ દાર

જીવ-દેહ, s m f [+દેહ] The gross and material body, as opp to લિંગ દેહ

જીવન, s n Livelihood, subsistence 2. Food, provisions 3 Water

જીવન-ગાળો, s m [+ગાળવું to pass, or કાળ time] Means of maintenance or subsistence

જીવન-દોરી, s f [+દોરી] Lit The thread of life Hence, 2 A thread of hope 3 The ground or motive of living

જીવન-મુક્તિ, s f [+મુક્તિ] Liberation from the pain of being born again and again 2 Salvation

જીવન-મૂળી, s f [+મૂળી] Lit The root of life Hence, 2 The object or motive of living

જીવનિયું, s n } Means of livelihood *Cf*
જીવની, s f }
જીવાઈ, જિવાઈ

જીવત, Same as જીવતું

જીવન્મુક્ત, *adj* [+ મુક્ત] Emancipated even during this lifetime (of the soul) 2 Purified by divine knowledge, absorbed in divine contemplation

જીવ-લગ, *adj* [+લાગવું to stick.] Hearty, intimate, dear to one's soul

જીવવું, *v i* To live, to have life, to exist, to be, to have being

Prov જીવે, તેને લેખ (જોખમ) છે While there is life, there is hope જીવેગા નર, તેમ ફિર બસાયગા ઘર While there is life, there is hope જીવવું થોડું, ને મમતા ઘણી=જીવવું થોડું, ને જંજાળ ઘણી Life is short, and attachments are many જીવવું જગતને વહાલું છે Every body wishes to live જીવશે તે જાણે You will see it, if you live long enough

જીવ-સટોસટ, *adj* [+સટોસટ Imit] Dan-

gerous to life, perilous, extremely hazardous

જીવ-હત્યા, *s f* [+હત્યા killing] Destruction of life, taking life

જીવાઈ, Same as જિવાઈ.

જીવા-જીવ, *s m* [+જીવ] The life of life, the support of life

જાણે આનંદ આનંદનાથ, કોઈ દિન મુજને જો,
દીવાળીના જીવા જીવ, દુખ અતિ મુજને જો
—દીવાળીબાઈ

જીવાડ-નાર, *s m* [See જીવડ] A nourisher a guardian, a patron, a protector

જીવાડવું, *v t* [Caus of જીવવુ] To bring back to life, to spare, to preserve the life of

જીવાત, *s f pl* [See જીવ+જાતિ] Insects found in food grains

જીવાત્મા, *s m* [+આત્મા] The personal soul, the sentient soul

જીવા-રો, *s m* [+આરો] The aim of living or life *Cf* જીવિકા, જીવાઈ, જીવન-દોરી, જીવન-ગાળો

જીવાળ, Same as જિવાળ

જીવિકા, *s m* Means of subsistence or livelihood, property, the profession or occupation, by which life is maintained

જીવિત, *s n* Life

જીવિતવ્ય, *adj* That for which one lives, the aim of living or life 2 Life, existence

જીવી, *adj* Living, existing

Id ચિરજીવી A son 2 A daughter

જીવે-જાન, Same as જિવે-જાન

જી-સાહેબ, *interj* [See જી+સાહેબ] Said by an inferior in reply to a call from a superior 2 Expressing assent—from an inferior

જુ-આળ, Same as જુ-આળ

જુગું, *adj* [See જુગતુ જુક્ત] Strong 2 Skilful, ingenious

જુદણુ, Same as ઝુંદણુ

જુંહલવું, *v i* [See જુસરૂ, ઝુસરૂ, ધુસરૂ] Lit To be yoked Hence, 2 To go on horse back in a marriage procession (poke in jest of the bridegroom)

એવુ જાણ્યા હતા, જુદતા શેં દરો?—પ્રેમાનંદ.

જૂ, *s f* [S यूका] A louse

જુઆ-ખાનું, *s n* [See જુગાર + ખાનુ] A gambling house

જુઆ-ખોર, *s m* [+ P खोर fond of *fr* खुर्दन to eat] A gambler

જુ-આળ, *s m* Tide

જુઈ, *s f* [S यूथिका] A kind of plant bearing sweet smelling white flowers 2 A flower of this plant

જુઓ, Same as જુવો

જુક્ત, Same as યુક્ત

જુક્તિ, }
જુક્તી, } *s f* [S युक्ति *fr* युज् to join, to fit] Contrivance, scheme, art, means, knack 2 Skill 3 A device, a cunning invention 4 Delicacy of management
જુક્તાઈ, }

જુક્તે, *adv* At that very moment, as soon as

જુખામ, *s n* [S श्लेष्म સળેખમ] Cold

જુગ, *s m* [S युग *fr* युज to join, to fit] A couple, a pair, a brace

વર જાગો, અદ્ભુત ઉપજ્યો, નૂપુર ઝમક જુગ પાય.
—દયારામ.

2 A period, an age

જુગ-જુગ, *adv* [Imit] Glimmeringly, flickeringly, quiveringly

જુગટું, *s n* [See જુગાર] Gambling, gaming, dice throwing

જુગત, }
જુગતી, } Same as જુક્તિ

દેહ તારી નથી જો જુગતે કરી, રાખતા નવ રહે, નિશ્ચે જાયે
—નરસિંહમહેતા.

2 *adj* See જુક્ત

જુગતપણ, Same as જુગદપણ

જુગ-જુતા-ગતી, *adv* [જુગત+ગતિ] Together

જુગતું, *adj* [S युक्त proper *fr* युज् to join, to fit, to be proper] Proper 2 Fit, suitable 3 Agreeable

રોહિણીજી આદિ આડોશી-પાડોશી સહુ આવ્યા રે,
સહુ કહે, એ ન્હાનાને કન્યા જુગતી જોડ—દયારામ

જુગદીશ, }
જુગદીશ્વર, } Same as જગદીશ.

જુગમ, s m [S युग्म See જુક્તિ] A pair, twins

જુગમ રવિ-સુત રૂપ આગળ જાય નાખી વાટ
—પ્રેમાનંદ

જુગલ, s f [S युगल, See જુક્તિ] A pair, a match, joining with another, twins 2 The agreeing, according, harmonizing, suiting (of various agents, measures, &c)

જુગલ સ્વરૂપ આ જોઈને, ઠરે આખડી માહરી
—દયારામ

જુગલ-કિશોર, s m [+કિશોર] A beautiful child

જુગાર, s m [S द्यूत fr दिव to gamble + કાર doing] Dice throwing, gambling, gaming

Id જુગાર ખેલવો–રમવો To gamble જુગારખાનું A haunt or den of gamblers

જુગારી, s m A gambler, he who plays at dice 2 adj Addicted to gambling

જુગો-જુગ, [See જુગ+P વ=S वै and] In every age 2 Constantly, always

જુગ્તિ, Same as જુક્તિ

જુગ્મ, Same as જુગમ

જુડ્ડાઈ, s f [See જુડ્ડું, ધિડ્ડું] Stoutness 2 Activity 3 Sharpness of intellect

જુડ્ડું, adj [See ધિડ્ડું] Strong, robust 2 Active 3 Sharp

જુજ, adj [Ar जुज़ a part] A little, a part] A little, a few, little, small in quantity 2 Trifling, of no weight or importance

જુજવી, adj [Ar] Slight, flimsy, narrow 2 Trifling 3 Conducted on a small scale, a little

જુજવું, Same as જૂજું

પડ્યો સ્વજનથી જુજવો, ત્યારે સુરતીને દુખ થાય
—કાશીદાસ

જુઝવું, v t [S युध to fight] To show courage or valour 2 To fight with

જુઝવું, Same as જૂઝવું

જુઠણ, adj [See અજીઠું] Offal, refuse of food

જુઠણો, s m [See જૂઠું] The buffoon in a drama

જુઠાણું, s n [See જૂઠું] Untruth, a lie

જુઠા-બોલું, adj [+બોલવું] Telling lies lying

જુઠું, } adj [Hem Des झुट्ट=S अलीकम्
જુઠ્ઠું, }
false, fr S दुष्ट polluted wicked, fr दुष् to be polluted, to be spoiled] False, untrue 2 Fictitious, forged, counterfeit, spurious 3 Mendacious, lying

Id જુઠું બોલવું To tell a lie જુઠું પડવું To prove false, to turn out untrue જુઠું પાડવું To prove to be false, to give the lie to જુઠું (નામું) માંડવું To make false entries in an account-book મારો હાથ જુઠો પડ્યો છે My hand is benumbed or paralysed

Prov જુઠાની ગાંઠે જુઠો (ભાડ) પરણે Birds of a feather flock together જુઠાનો આનરદા ચાર ઘડીનો A cheating trade seldom thrives જુઠું બોલવું ને જખ મારવી (એ બરાબર) To tell a lie is a great sin જુઠો સાચાને વટલાવે જુઠાને ક્યાં પડીએ ? Falsehood has often a better look than truth

જુઠ્ઠું, Same as અજીઠું

દયાના પ્રીતમ વહાલા, મનગમ વિચારો,
જુઠ્ઠું ખાય, તે મીઠાની આશે રે —દયારામ

જુડી, Same as જૂડી

જુક્ત, adj [S युक्त fr युज् to join] Joined, accompanying

જુત, s n [S युत or, See જુપ, જૂંસ] A carriage to which bullocks, &c are yoked

જુતી ખોર, adj [See જૂતી shoes+P خور fond of fr खुर्दन to eat] Always liable to blame

જુથ Same as જૂથ

જુદું, Same as જૂદું

જુદ્ધ, } Same as યુદ્ધ A battle
જુધ, }

જુનું adj [S जीर्ण fr जॄ to become old] Old, ancient not recent or modern 2 Long used long-standing

Id જુનો પાપી A man addicted to cunning practices for a long time a man grown old in wickedness જુનું ... To find out an old cause for a quarrel to gratify an old grudge જુના જમાનાનું Of the olden times old

Prov જુની આંખે નવા તેહુક New things in an old light જુના ઝાડના ઉંડા મૂળ Old trees have deep roots

જુતુ-ખખ, *adj* [See ખડ ખડ, or, ખોખરૂં] Worn-out, somewhat old

જુતું-પાતુ, } જુતુ-પુરાતુ, } *adj* [+ પાતુ redup & પુરાણુ very old] Worn out, used and worn, old and impaired

જુભા, } જુભાન, } Same as જીભાં, જીભાન The tongue

જુબાની, *s f* A deposition, the oral testimony of a witness

Id જુબાની આપવી To depose (of a witness) જુબાની લેવી To obtain information from a witness 2 To write down the deposition of a witness

જુમખુ, Same as ઝુમખું

જુમલે, } જુમલ્લે, } *adv* [See જુમલો] Altogether, in the aggregate, on the whole

જુમલો, } જુમલ્લો, } *s m* [Ar जुम्ल] The amount, the sum, the total, the whole

Id જુલમ કરવો-ગુજારવો To oppress 2 To subject one to injustice

જુમ્મો, *s m* [Ar ज़िम्म] Responsibility 2 Charge

જુરત, } જુરિઅત, } *s f* [Ar] Boldness, bravery 2 Intrepidity, audacity

જુલમ, *s m* [Ar ज़ुल्म] Oppression, tyranny 2 Injustice, wrong 3 Violence, force

જુલમ-ગાર, *s m* [+ गर doing *fr* P कर्दन् =S कृ to do] A tyrant, an oppressor

જુલમાત, *s m* [Ar See જુલમ] Oppression, tyranny 2 Injustice

જુલમી, *adj* Oppressive, tyrannical, iron handed

જુલાબ, *s m* [Ar for P गुलाब् *fr* गुल् a rose + आब्=S अप् आप, water] A purgative 2 A purge 3 Scolding, upbraiding a threat

Id જુલાબ આપવો To administer a purgative or an opening medicine 2 To frighten with threats જુલાબ લેવો To take a purgative

જુલ્ફ, } જુલ્ફાં, } *s n pl* Locks of hair hanging over the temples

જુવની, } જુવતી, } *s f* [S युवति *fr* युवन् a young man] A young woman

જુવા, *s m pl* [S यूका See જૂ] A kind of insect

જુવા-ખાનુ, Same as જુગાર-ખાનું

જુવા-ખોર, *adj* [+P खोर् fond of *fr* ख़ुर्दन् to eat] Same as જુગારી

જુવાન, *s m* [S युवन् young P जवान् See જવાન, જવાન] A young man 2 A stout and healthy young man 3 *adj* Young + Stout and healthy

Prov જુવાન જોશી ને ઘરડો વૈદ (હોય, તો સારા) A young astrologer and an old physician are to be preferred

જુવાન-જોધ, *s m* [+ જોદ્ધો] A stout and rash young man

જુવાની, *s f* Youth 2 Bloom of life, youthfulness

Id જુવાનીનુ જોર The rashness and enthusiasm of youth જુવાનીનો વખત The time of youth

Prov જુવાની ને દીવાની (એ બરાબર) Youth and madness are synonymous terms

જુવાબ, Same as જવાબ.

જુવાર, *s m* [Hem Des जोण्णलिआ (Mar जोंधळा), जोवारी, = S धान्यम् corn *Cf* જવાર, જવારા, (જવ+આકાર, જવાદિ=જવ+દીરો)] A kind of grain

જુવાર, See જુહાર.

જુવારા, Same as જવારા

જુઠું, [Dh Des झूठं *fr* S झूतम्] Same as જુગારુ, જુગાર

જુસતિસ, *s f* [Eng *Justice*] Justice.

જુસ્સો, Same as ધુસ્સો

જુસ્સો, *s m* [P जुस्स] Excitement, passion 2 Rage

જુહાર, *s m* [See જવ+હાર a necklace] Salutation (made by Kanbīs and Rājpūts)

જુહાર પટોળા, *s m pl* [+પટોળુ] A visit paid on the Hindu New Year's day 2 A feast given to the son-in-law on New Year's day

જૂ, *s f* [Hem जूआ *fr* S यूका] A louse

જૂઈ, Same as જુઈ

જૂજ, Same as જુજ

જૂડું, Same as જુડુ

જૂડી, *s f* [S युक्ति *fr* युज् to join Or, जुड् to join] A bunch, a bundle

જૂતી, *s f* } A shoe
જૂતું, *s n* }

Id જૂતુ મારવુ Lit To strike with a shoe Hence, 2 To treat with contempt 3 To give a refusal before the eyes of the public, to give a flat refusal જૂતે મારી જવુ To treat a loss with indifference, not to care about a loss જૂતુ ખાવુ-પડવુ To be struck with a shoe 2 To be disgraced 3 To be treated with contempt એ તો મારી પગની જૂતી બરાબર છે I look upon it with as much concern as I do upon my shoes એને ઘેર કોણ જૂતીયાઈ જાય ? I would not care to send even my shoes to his house

જૂથ, *s n* [S यूथ] A herd. 2 A troop (of birds) 3 A group, an assemblage, a crowd

જૂદાઈ, જૂદા ગિરી, જૂદાપણું, *s f* [See જૂદું] Separation, disjunction 2 Disunion, alienation in friendship 3 Difference, dissimilarity

જૂદું, *adj* [P जुदा *fr* S द्वितीय second *fr* द्वि two] Separate, distinct 2 Different

Id જૂદુ કરવુ-પાડવુ To separate જૂદુ પડવુ-થવુ To become separated 2 To be distinguished from જૂદુ રહેવુ To live separated તે તો જૂદુ That is a different thing એ વાત જૂદી જ તો Of course, that is quite a different thing

Prov જૂદે જૂદે મોહડે જૂદી જૂદી વાત Many men, many minds

જૂન, *s m* [Eng *June*] June

જૂનું, Same as જુનુ

જૂસ, *s f* [See જોશ] Cheerful spirits, energy

જૂ ગુ, *s n* Same as જુ-ગાર

જેસલો, *s m* [See ધુસરુ a yoke] A machine made to train a bullock

જે, See જય

Id જે કરવી To make a bow to a god

જે, *s f* [See ઘેર, ઘેરાવ] The bounding line 2 The fringe of a garment

જે, *rel pron* [S यद् who, which, rel] Who, which, that 2 *conj* That

Prov જે પીએ શરાબ, ઉસકા ખાના ખરાબ Counsels in wine seldom prosper જે મોહડે પાન ચાવ્યા, તે મોહડે કોયલા કેમ ચવાય ? If a promise be given, it must be fulfilled=Lawmakers should not be law breakers જે ખાય, તે સ્વાદ જાણે He only knows who has experienced જે ઘેર બૈરીનુ જોર, ત્યા મોટુ રોળ It is a bad house, where the hen crows more than the cock જે જેમ ધાય તે તેમ પાય Everyone to his liking જે થયુ, તે ઠીક જ છે It is well, it is no worse જે થાય છે, તે સારાને માટે All for the better Nothing for the worse. જે જાય કરણાર તેના જાય ધરણાર Law licks up all જે ડાળીએ બેસવુ, તો જ કાપવી ? Don't kick the ladder on which you stand જે પાણીએ દાળ ન ચઢે, તેણે મગ શુ ચઢે ? How can he do a greater thing, when he cannot do a smaller one ? જે બચાવ્યુ, તે ખરૂ When the house is on fire, save what little you can જે મોતથી ન ડરે, તે ચાહે તે કરે A desparate man may do anything જે રસ્તે આવ્યુ તે રસ્તે ગયુ Light come, light go જે ઘેર ન જવુ, તે ઘરનુ નામ શુ કરવા લેવુ ? Why should you talk of a thing, when you don't wish to do it ? જે તરતા જાણે, તેને ચારવાળો શુ શિખવે ? You must not teach fish to swim જે જેવો, તે તે તેવો Like for like જેને કોઇ ન પરણે તેને ખેતરપાળ પરણે He can put up with all, good or bad જેને રામ રાખે, તેને કોણ મારી શકે ? Whom God will help, none can hinder જેને વાગે તેને પીડા=જેને ગાળે પડે તેજ જાણે The wearer knows best where the shoe pinches જેણે મૂકી લાજ, તેને નાનુ સરખુ રાજ He that has no shame, has no conscience જેણે માળ માગી તે નામામ ... He that will steal an egg, will steal an ox જેણે મન ... તેણે સર્વે ... Command yourself, and you will

command others જેણે પોદ્યા,તે રગે=જેણે પઢાવ્યુ, તે મુરે The responsibility of finishing a work lies upon him who begins it જેણે દાંત આપ્યા છે, તે જ ચાવણુ આપશે The God who gave us teeth will give us food to eat જેનુ કામ તે કરે, બીજો કરે તો ગોદા ખાય Every man to his trade=Let the cobbler stick to his last જેના દહાડા પાધરા, તેના વેરી આધળા The better the day, the better the deed જેની ઘંટીએ દળીએ, તેના ગીત ગાઈએ Him laud whose bread you eat=It is an ill guest that never drinks to his host's health=Set your sails as the wind blows જેનો આહીં ખપ, તેનો ત્યાં પણ ખપ A bad thing never dies જેના પેટમા દુખે, તે અજમો માગે He who suffers will ask for a remedy જેના હાથમા પૈસો, તેના છોકરા મુધરે રમે Money makes the mare go જેનુ કોઈ નહિ, તેનો પરમેશ્વર God helps the helpless

જે કાંઈ, *pron n* [Guj જે which+કાંઈ some] Anything whatever 2 *adv* Whatever

જે કોઈ, *pron m f* Whosoever, whoever

જે ગમ, જે તરફ, જે પાસ, જે મેર, } Same as જેણી ગમ, &c

જે ગોપાળ, *s m* [Guj જે, જય, victory +ગોપાળ] A word of salutation used by Vāniās

જે જે, *pron* [See જે which + redup] Each, whoever, whichever, whatever

જે-જે-કાર, *s m* [See જે, જય, victory+S कार suffix showing the sound and meaning of the preceding letters *fr* कृ, કરવુ, to do] Extolling with shouts, acclamations of praise, cries of exultation, shouts of victory 2 Rejoicings

જે-જે-વંતી, *s f* [S जयजयवन्ती See જય] A kind of metre 2 A mode of music 3 A flowering creeper

જેટલુ, *adj* [S यावत् *fr* यद् which] As much, as large 2 As many

Prov જેટલો ગોળ નાખશો, તેટલુ ગળ્યુ થશે Plenty makes dainty જેટલુ પેટનાને લાગે, તેટલુ પારકાને ન લાગે The weaver knows best where the shoe pinches, *i e*, He is the best judge whose own interests are concerned જેટલો બહાર છે, તેટલો માંહે છે His plans are laid deep

જેટલે, *adv* As just as, while, when

જેઠ, *s m* [S ज्येष्ठा the eighteenth lunar mansion] The eighth month of the Samvat year, corresponding to May-June 2 [S ज्येष्ठ eldest] The husband's elder brother 3 *adj* Eldest, elder

જેઠાણી, *s f* The wife of the husband's elder brother

જેઠી, *s f* The day of full moon in the month of જેઠ (May-June)

જેઠી-પુત્ર, *s m* [+પુત્ર] The eldest son

જેઠી-મધ, *s n* [S यष्टि a stick+मधु, મધ, honey] Liquorice

જેઠી-મધ નો શીરો, *s m* [+શીરો] Juice of liquorice

જેઠી-મલ, *s m* [See જેઠ greatest+S मल्ल, મલ, મલ્લ, a gymnast] The best among gymnasts or athletes.

જેઠાળુ, *m* [See જેઠ greatest] A feast given by the bride's father to the bridegroom's party

જેણી ગમ, જેણી તરફ, જેણી પાસ, જેણી મેર, } *adv* [See જે which+ગમ, તરફ, પાસ, મેર, side] Whither, in which direction, on which side

જે તે, *indef pron* [+તે that] Anybody, whatever, whatsoever 2 Anything

જે પ્રમાણે, *adv* [+પ્રમાણ] As, in the way or manner 2 In like manner accordingly, as, like

જેબ, *s m* [P जैब peculiarity] Tyranny, Oppression

એટલાથી એ તે સંતોષ ન માનતા, મારી એબ સભા વચ્ચે જેવડાવવાનો જુલમ જેબ કર્યો —પ્રેમાનંદ

2 A large quantity

તેને પસીનાના જેબે જેબ વળ્યા —બાપા

જેમ, Same as જે પ્રમાણે

જેમ-કે, *adv* [+કે] For instance, for example

જેમ તેમ, *adv* [+તેમ] Indifferently, negligently 2 Somehow or other, anyhow, tolerably

જેમ નું તેમ, *adv* Precisely the same, in the same state, just as it was, *in statu quo*

જેર, *adj* [P जेर्] Overcome, exhausted, enfeebled; reduced, subdued

Id જેર કરવુ To subdue જેર થવુ To submit

જેર કડી, *s f* [+કડી] The curb-chain or strap of a bit, an iron chain attached to a horse's bridle

જેર-દસ્ત, *adj* [P +दस्त् the hand] Inferior, feebler; of less power, of less dignity, subject to the will of a superior

જેર-બંદ, [P +बन्द् a band=S बन्ध्, બાંધ વુ, to bind] A strap to curb a horse 2 A scourge, a lash

જેર વ વુ, *v t* [S जॄ, जिर्, to become old] To digest 2 To endure 3 To keep secret

જેલ, *s f* [Eng *Jail*] A jail, a gaol

Id જેલ ભેગા કરવી To be thrown into a prison

જે વ ડું, *adj* [See જેટ-લુ] As big as, as much as, as large as

જેવર, Same as જવાહીર

ચાળ ધર્યો કર,તેથી દિસે વર,જેવર,નેવર,સોચવતી ત્યા
—વલ્લભ

જેવા ણી, *s n* [See જમ-વુ = Mar जेवणें + પાણી] The refuse water in a kitchen

જે-વું, *adj* [See જે-વ ડુ] Similar, such, like, as

Prov જેવો દેશ તેવો વેશ In Rome be as a Roman જેવા ભાઈના મોસાળા, તેવા બેનના ગીત Like for like Tit for tat જેવા વડ તેવા ટેટા, ને બાપ તેવા બેટા As is the father so is the son જેવો દેવ તેવા ભક્ત As is the god so is the worshipper જેવો સગ, તેવો રગ Tell me the company you keep and I'll tell you what you are જેવા શેઠ, તેવા વાણોતર As is the master, so is the servant

જેવું-તેવુ, *adj* [+તેવુ] Common, ordinary 2 Not particularly chosen or selected

જે-વે, *adv* [Loc of જેવુ] While, when, during

જેઠ, Same as જેઠ

જેષ્ઠા, *s f* [S ज्येष्ठा] The eighteenth lunar mansion

જેષ્ઠિકા, *s f* [S यष्टिका] A stick

જેસલી, *s f* A plough

જેહુ, Same as જેહુ

જેહ, Used in poetry for જે Which

જેહુ, *s f* Dust

જેહેર, Same as ઝેર

જૈ, Same as જઈ A pice

જૈન, *s m* [S *fr* जिन one of the deified mortals among the Bauddhas *fr* जि to conquer] A worshipper of the Jinas, a Jaina.

જૈસા, [Hind *fr* S यादृश such *fr* यद् which + दृश् to see] See જેવુ

Prov જૈસેકુ મિલા તૈસા, તૈસેકુ મિલી તાઈ, તીનુ મિલકે, દુનદુની બજાઈ Birds of a feather flock together

જૈસા-તૈસા, [+S तादृश like that *fr* तद् that + दृश् to see] Same as જેવુ-તેવું

Prov જેસા તૈસા ભાવે નહિ,ને મન ગમતા પાવે નહિ One would not when one may

જો, *conj*, [S यदि, यावत्, if.] If, provided, in case

જો, *v t* [Imp Second Per Sing of જો-વુ] Behold, see, look

જો વર્સે આર્દ્રા, તો બારે માસ પાધરા,
જો વર્સે ઉત્તરા, તો ધાન ન ખાય કુતરા,
જો વર્સે પુર્વા તો કણબી બેસે ઝુરવા,
જો વર્સે હુસ્ત, તો પાકે અરાઢે વસ્ત —ભાષા.

જો-ઈ-તું, *adj* [See જો ઈ એ] Needful, expedient 2 Incumbent 3 Requisite

Prov જોઈતુ હતુ, ને વૈદે કહ્યુ Being compelled to do what one wishes to do

જોઈ એ, *v i* [S युज्य ते it has *fr* युज to join Or Pass of જો વુ to see, Cf Mar पाहिजे must *fr* पाहणें *fr* S पश्य ति it sees] Must, ought, should

જોક, *s f* [S जलूका] A leech

જો-કે, *conj* [See જો if + કે that] Although, though, notwithstanding

જોખસે, *adv* [See જોસ જોરસો, effervescence] Of course, as a matter of course

જોખ, *s n* [See જોખ વુ] A weight, a mass to weigh with 2 Weighting

જોખ, *s f* [See જોક] A leech

જોખ, *s f* [S जोष *fr* जुष् to delight] Pleasure

જરથી પામે જોખ, સતી શુભ કુળની આગે
—સામળભટ

Prov જીવે, તેને જોખ Those who live longest, will see most

જોખમ, *s n* [Ar] Risk, hazard, peril, danger 2 A venture, an enterprise 3 Loss or deficiency of money 4 Responsibility

Id જોખમ ઉતારવું To insure 2 To be free from reponsibility જોખમ ખમવું-ખાવું To bear a loss જોખમ લાગવું To be damaged જોખમમાં નાખવું To place in a responsible or risky situation એમાં જોખમ છે It is risky, it involves a loss એની પાસે જોખમ છે He has valuable property (of gold, &c,) in an unsafe place)

જોખમ-કારી, *adj* [+S कृ, કર વું, to do] Perilous, hazardous

જોખમ દાર, *adj* [+P दार् keeper *fr* दास्तन =S धृ, धार्, to hold] Answerable, responsible

જોખમ-દારી, *s f* Responsibility

જોખ-માપ, *s n* [See જોખ weight+માપ measure] A measure and weight, measurement and weighment (in ascertaining and identifying a thing)

જોખમાવું, *v i* [See જોખમ risk] To be damaged, hurt, or injured, to sustain an injury

જોખ વું, *v t* [S जुष, जोष्, to be heated, to shine See જોશ, જોસ, ebullition] To weigh, to examine by a balance 2 To beat severely, to thrash 3 To abuse with bad words (vulgar)

Id જોખી નાખવું To ascertain the weight of 2 To beat 3 To threaten

Prov જોખ્યાનું મોઢું કાળું The weight of a thing is no respecter of person

જોખો, *s m* [S जोष pleasure *fr* जुष to be pleased See જોખ pleasure See ઝોકો a nod with the head] Pleasure

પાચે ઘડીએ પધારજો, કરૂ ચાકરી પેર,
રમી, જમી, જોખો કરી, જજો તમારે ઘેર
—સામળભટ

જોગ, *s m* [S योग *fr* युज् to join] Junction. 2 Consecutive disposition or arrangement of things 3 A way, a means, an expedient 4 Spiritual or abstract devotion; abstract worship 5 Renunciation of the world and worldly passions and affections

Id જોગ આવવો-બનવો To take place (of a conjuncture or crisis) જોગ મળતો આવવો To occur (of a suitable or favourable conjuncture) જોગ સાધવો To take advantage of an opportunity, to make the best of an occurrence 2 To effect a junction of broken threads in weaving જોગ લેવો To adopt ascetic practices જોગ વહેવા To undergo a particular kind of ceremony, whereby a Jaina ascetic becomes entitled to great purity and sanctity

જોગ, *adj* [S योग्य *fr* युज् to join] Suitable, worthy, becoming, fit, proper

Id લખવા જોગ, બોલવા જોગ, ખાધા જોગ Suitable for writing, speaking, eating

જોગ, *adv* To, towards

Id તેના જોગ કાગળ લખ્યો A letter was written to him તેના જોગનો કાગળ A letter addressed to him નામ જોગ હુંડી A money-order to be paid to the person whose name is mentioned therein શાહ જોગ હુંડી A money-order to be paid to the bearer who should be ascertained to be in lawful possession of the document

જોગ-ટી, *s f* [See જોગી + ટી dim] A female recluse, a female ascetic 2 A female devotee of a goddess 3 A female beggar. 4 A female friend 5 A witch

જોગ-ટો, *s m* [+ ટો dim] An ascetic, a recluse 2 A devotee 3 A religious mendicant (used in contempt)

જોગ ણ, } **જોગ-ણી,** } [S योगिनी See જોગી] A female ascetic

જોગ-દેવ, *s m* [+ દેવ] A great ascetic

ધીર વારે ધારણા રે, જોગદેવ જાણી, જાણી —ધીરો

જોગ-નિદ્રા, } **જોગ-માયા,** } *s f* [+ નિદ્રા, માયા] The period between the destruction of the world and its new creation, during which

Brahmā, the creating god, is supposed to sleep

જોગ-વટો, *s m* [+S वृत्ति way of living *fr* वृत् to be] The state of a જોગી or જોગ-ણ

Id જોગ વહેવા To perform the religious ceremony, by which Jaina ascetics attain to holiness.

જોગ-વ-વું, *v t* [See જોગ] To get on tolerably well 2 To jog on 3 To obtain a sufficiency without much trouble 4 To pass or proceed 5 To thrive, to prosper, to flourish 6 To do for, to serve, to be sufficient for

જોગ-વા-ઈ, *s f* Convenience 2 Opportunity, juncture, occasion, fit time, seasonable time

Id જોગવાઈ કરવી To make an arrangement for the convenience of

જોગાણ, *s f* [+અન્ન] The feed of a horse, ox, &c., the allowance of grain, &c given to a horse, ox, &c, a ration

જોગાભ્યાસ, *s m* [See યોગ+અભ્યાસ] Exercise in or practice of the principles of the Yoga philosophy, exercise in or practice of abstract worship or communion with the Universal Soul

જોગિ-યો, *s m* A particular air in music

જોગી, *s m* An individual of the lowest caste

Prov જોગી વજીર, ત્યાં ઢુમડું As is the minister, so is the nation

જોગી, *s m* [S योगिन्] Same as યોગી

Prov આજ કાલના જોગી ને ઘુંટણ સમી જટા A false ascetic

જોગી-આસાવરી, *s f* [See જોગિ-યો + આસા-વરી] A particular air in music, a combination of the two airs જોગિ યો and આસા-વરી

જોગું, Same as જોગ, યોગ્ય, Fit

જોગે ણ, Same as જોગ ણ

જોજન, Same as યોજન

જો-જો, *interj* [See જો વું] Take care! Look sharp!

જોટ ડી, *s f*
જોટું *s n* } A young female buffalo

ભાભીએ આલ્યા જોટડીઓના દાન રે

—અભિમાન્યુનોચકાવો.

જોટ-લાં,
જોટ-વા, } *s n pl* [See જોટો] Silver rings worn on the toes by women

જોટો, *s m* [See જોડો] A couple, a pair 2 A pair of clothes

Id એ તેના જોટાનો છે He is his equal એનો જોટો મળે નહિ He has no equal, there is none to match him ધોતી જોટો A suit of wearing apparel for men

જોડ, *s f* [See જોડ વું] A pair 2 A set, a pack 3 Close connection 4 A match; a fellow, a parallel, one of the same kind, a similar person or thing 5 An inclination to be united with, affinity

મનને જોડ માયાની ઘણી —અખો.

જોડ-અક્ષર, *s m* [+ અક્ષર] A conjunct consonant (Gr)

જોડ-ક-ણું,
જોડ-ક-લા, } *s n pl* [See જોડ-વ] Extempore songs sung in antiphony by women at a marriage

જોડ-કું, *s n* A couple, a pair

જોડ ણી, *s f* [See જોડ વું] Joining, union, combination 2 Spelling, orthography (Gr) 3 The conjugation, a verb

જોડ-લા, *adj m pl* Twelve (Used by brokers, &c)

જોડ વું, *v t* [S युक्त joined *fr* युज् to join, or, जुड्, जुड्, to join, to invent, See જડ-વું] To join, to unite; to put together; to add to 2 To place or lay equally together, to lay along 3 To attain, to acquire 4 To contrive, to invent, to fabricate, to compose 5 To accomplish, to bring about 6 To yoke or put to 7 To apply at the end, to append, to attach, to annex, to subjoin

Id હાથ જોડવા To beseech; to supplicate, to entreat જોડી કાઢવું To invent વાત જોડવી To invent a story વાત જોડી મૂકવી To have a story ready beforehand ગાડીએ બળદ જોડવા To yoke the bullocks to a carriage હાથ

પગ જોડી બેસી રહેવુ To sit idle doing nothing

જોડા, *s m pl* [See જોડ] A pair of shoes

Id જોડા પેહેરવા-ઘાલવા To wear shoes જોડા ફાડવા-ઘસવા To tear one's shoes 2 To visit & wait upon with laborious trudging જોડા મારવા To reprimand or rebuke severely જોડા ખાવા Lit To suffer being beaten with shoes 2 To suffer blame

જોડાક્ષર, Same as જોડ-અક્ષર

જોડા-જોડ, *adv* Closely, being close to each other

જોડા•મણુ, *s n* [See જોડ વુ] The price or cost of putting together (of pieces)

જોડા વું, *v t* To be joined or united. 2 To be yoked, &c

જોડિ યો, *s m* [See જોડ•વુ] A companion, an associate, a single one of any pair or couple

જોડી, *s f* A pair, a couple, two of a sort 2 [See જોડ] A match 3 A shoe of native fashion

જોડું, *s n* [See જોડ વુ] A married couple, a wedded pair 2 [See જોડી] A couple 3 A shoe

Id જોડું જમાડવુ To invite a married couple to dinner, as a part of a religious ceremony

Prov અલ્લાને બનાવ્યા જોડા, એક અધા ને દુસરા ખોડા Lit God made a pair, the one blind, the other lame = Six one, and half a dozen of the other

જોડે, *adv* [Loc of જોડો] With, along with, together with, in company with 2 Near, close, by, beside

જોડો, *s m* A pair 2 A shoe

જોડ્યા-બોલ, *s m pl* [+ બોલ, બોલ•વુ] Same as જોડ ક ણા

જો ણુ, *s n* [See જો•વુ] Seeing, a sight, a spectacle 2 An object of censure

Prov જોણુ, રોણુ, ને વગોણુ, એ ત્રણે ભેળાં હોય When a man has attracted the attention of the people, he shall have cause to grieve and be censured

જોત, *s f* [S ज्योतिस् *fr* द्युत to shine] Light, brilliancy, brightness, lustre 2 The lighted wick of a lamp, the flame of a light or lamp

Id જાગતી જોત, See Id under જાગ•વું.

જોતર, *s n* [S योत्र, योक्त्र, *fr* यु, युज् to join.] A yoke-strap, a yoke collar, a throat-band, a leather strap

જોતર વું, *v t* To put a yoke on, to join in a yoke, to yoke

જોતરા વુ, *v i* To be yoked together, to be joined to 2 To be united with (of husband and wife)

જોતરૂ, Same as જોતર A yoke strap

Id જોતરૂ ઘાલવુ To throw an unnecessary and unprofitable burden on જોતરે જોડાવું Lit To be yoked, to have the harness put upon 2 To have the duties and responsibilities of one's family thrown upon oneself. 3 To be married 4 To be engaged to do a hard work

જો તાં,
જો તા વાર માં,
જો તા•મા, } *adv* [See જો•વુ to see + વાર time] While being seen, while all were looking 2 In the twinkling of an eye; in a moment, instantly

જોતિષ, Same as જ્યોતિષ.

જોતી, *s m* A priest that assists another in the performance of certain ceremonies according to the Vendidad (among Pārsīs)

જો તું,
જો ઇ તું, } *adj* [See જો ઇ•એ] Required, wanted, needed

જોધ, *adj* [S योध a warrior *fr* युध् to fight] Strong, stout, lusty

જોધો, *adj* Same as જોધ. 2 *s m* A warrior, a soldier

જો-નાર, *s m* [See જો વું] A beholder, an onlooker, a spectator

જોની, *s f* [S योनि *fr* यु to join] Pudendum muliebre or vulva 2 The birth-place, the origin 3 A class of created existences, whether animate or inanimate, a kingdom

જોબન, *s n* [S यौवन *fr* युवन् young, youthful *Cf* જવાની, જુવાની] The bloom of life;

youth, manhood, maidenhood 2 The breast of a young woman

Id ભર જોબન The full maturity and development of the body of a boy or girl, the bloom or prime of youth

જોબન વતી, } adj f (A woman) being
જોબના,
in the bloom of life, youthful, blooming, fresh

જોબનિયું, Same as જોબન

જોભા વુ, } v i [See જોભો] To be
જોભા ઈ જવુ,
unconscious or excited 2 To perspire

જોભો, } s m [See ક્ષોભ agitation, de-
જોબો,
rangement] Derangement of the bodily functions 2 Unconsciousness 3 Profuse perspiration caused by unconsciousness or excitement

Id જોભો આવવો To be totally deranged in the functions of the body 2 To perspire through excitement or unconsciousness

જોમ, s m f n [See જોબન fr S यौवन] Outburst, passion 2 Force, strength, vigour

જોમી, adj Forceful, strong

જો યું, Past tense of જોવુ To see

જો યા-જેવું, adj [+જેવુ] Lit Worth looking at Hence, 2 Not worth seeing, bad, unpleasant to look at, ridiculous

Id તેને શાંત પાડ નહીં, તો તે હમણા જોયા જેવુ કરશે Appease him, or he will presently do something unpleasant or ridiculous

જોર, s n [P जोर] Strength 2 Firmness, power of endurance or resistance 3 Oppression, violence 4 Influence, force, power 5 Impetuosity, vehemence, impetus 6 Compulsion 7 Stress, strain 8 Momentum, pull of a force 9 Hard straining of the muscles, a particular exercise in gymnastics 10 The flood tide at conjunction and opposition

Id જોર કાઢવુ To practise a particular exercise in gymnastics જોર કરવુ To resist greatly, to be hard of accomplishment 2 To compel, to force જોર મારવુ-ચલાવવુ To exercise power, to oppress, to tyrannize over જોરજોવુ-અજમાવવુ To try one's strength or power

જોર-કસ, adj [+કસવુ] Athletic, gymnastic

જોર-જબરી, s f [+જબરી] Violence, force, tyranny

જોર-ભેર, adv [+ભરવુ]Forcibly; violently

જોર વાન, } adj [+વાન fr S वत्=વાળો
જોર વાળો,
suffix showing possession, having] Powerful, strong, mighty, potent, brave, courageous; bold, intrepid, vigorous, firm

જોરા-વર, Same as જોર વાન

જોરા-વરી, s f Violence, force, compulsion constraint

જોરા-ળ, } adj [+વાળ having] Strong,
જોરાળુ,
powerful

જોરાળા-પણુ, s n Consciousness of having strength or power

મહારાજ, એ જોરાળાપણું અને ગર્વ શા કામના ?
—પ્રેમાનંદ.

જોરી, adj Defended or supported (of a piece in a game at chess) 2 s f A game at chess, in which a piece is taken only if it be not defended or supported

જોરુ, s f [Hind See ચાર, જાર] A wife

જોરો, s m [See જોર] Authority 2 Force

પહાણ તારી આવ્યો પરપચે, જનાવર સધાતે જોરો છે।
—આમળભટ

ગોપી ગાળ દીઓ અદકેરી, છે જોરાવરનો જોરો
—પ્રેમાનદ

જો વ ડા વ વું, v t [Caus of જોવુ to see] To show, to exhibit, to point out 2 To request to see, to ask to see

જોવા-જેવુ, adj [+જેવુ] Worth looking at, attractive 2 Sightly, beautiful

જો વુ, v t [S युज् to join Or, S दृश् to see] To look at, to behold, to view 2 To contemplate 3 To perceive in general 4 To look after, to attend to, to inspect, to review 5 To search for 6 To examine to prove 7 To mind, to regard, to consider to give attention to

Id નજરે જોવું To see with one's own eyes પોતાનું સામર્થ્ય જોવું To take into consideration one's strength or means નાડ જોવી To feel the pulse જોશ જોવો To examine the situations and influences of stars so as to foretell events ઘર જોવું=કુળ જોવું To examine the parentage, particularly with a view to contract a marriage હાથ જોવો To examine the lines on the hand with a view to foretell events માથું જોવું To comb the hair on the head and clean it હિસાબ જોવો To examine an account, to audit an account દફ્તર જોવું To examine a record જોઈ જોઈને જોવું To examine minutely, for a long time, and on all sides જોઈને ચાલવું To conduct oneself with caution and prudence જોતાં On consideration જોઈએ તો If we consider 2 If you want જોઈશું We will consider or think about જોઈ લેવું To experience, to test 2 To keep in mind or wait for an opportunity 3 To call (an enemy or one that has done mischief) to account 4 To make to pay the penalty of one's own improper doings લખી જોવું, વાંચી જોવું, ખાઈ જોવું To make an attempt to write, see, eat

Prov જોવું એ નહીં,ઘને દાઝવું એ નહીં Unseen, unrued

જોઈ વિચારી કામ કરો,
જોઈને ડગલાં ભરો,
જોઈ વિચારી મિત્ર કરો, } Think before you leap Sudden friendship, sure repentance

જોશ, *s m* [P.=S जुष्, जोष्, to be heated, to shine] Ebullition, fermentation 2 Passion, rage, anger 3 Commotion. 4 Excitement of lust

જોશ, જોષ, } *s m* [See જ્યોતિષ] Fortune, destiny

જોશી, *s m* An astronomer 2 An astrologer, a fortune teller

Prov જોશી, ડોશી, ને વટેમાર્ગુ, એ ત્રણે ફોગટિયા An astrologer, an old woman, and a traveller serve and are served gratis જોશીનું પારકે (રળવાનું), ને વૈદનું ખાટલે (રળવાનું) The services of an astrologer are required on auspicious occasions, while those of a physician are required when a man is on his sick bed જોશીનાં રાંડે નહિ, ને વૈદનાં મરે નહિ If astrology and medicine have any efficacy, their relations should not suffer

જોમ, Same as જોશ Ebullition

જોમ, Same as જોશ Astrology

જોસ-તાન, જોસ-દાન, } *s n* [P जुज़् a part+दान्=S. धान, धाम, a place] A cloth so sewn as to form a case or bag to hold paper, books, &c.

જોમ્મો, Same as જોશ Ebullition

જોહાર, [See જય+દ્વાર] Same as જુહાર

જોળ, *s f* [See જોટ a couple] Twins

જ્ઞપ્તિ, *s f* [S *fr* ज्ञा to know] Understanding; the intellectual faculty 2 Knowledge

જ્ઞાત, *s f* Same as જ્ઞાતિ 2 [S *fr* ज्ञा know] Known, understood

જ્ઞાતવ્ય, *adj* That is to be known 2 That should be known

જ્ઞાત-સિદ્ધાન્ત, *adj* [+સિદ્ધાન્ત] (A man) That is thoroughly versed in a science and knows the established truths.

જ્ઞાતા, *s m* He who understands or knows, a knower 2 A wise man

જ્ઞાતિ, *s f* A group of people who know each other, a community A tribe, a class, a caste 2 A kind, a sort

જ્ઞાન, *s n* Knowledge, acquaintance, information 2 A science, systematized knowledge 3 Spiritual knowledge 4 Understanding, sense, judgment, intelligence

જ્ઞાન-કથા, *s f* [+ કથા] Intelligent conversation

જ્ઞાન-કળા, *s f* [+ કળા light.] The full development of the intellect

જ્ઞાન-કાણ્ડ, *s m* [+ કાણ્ડ a chapter] The chapters of the Vedas, which treat of the knowledge of God, the philosophic portions of the Vedas [Distinguished from કર્મ-કાણ્ડ the ritual]

જ્ઞાન-ખળ, *s m* [+ ખલ] A hypocrite in knowledge, a pretender to knowledge

જ્ઞાન-ગોષ્ઠી, જ્ઞાન-ગોષ્ઠી, } *s f* [+ગોષ્ઠી, ગોષ્ઠી] Intelligent conversation

જ્ઞાન-ઘન, *adj* [+घन thick, See ઘણું] Full of knowledge, full of understanding and wisdom, rich in knowledge, being pure knowledge

જ્ઞાન-ચક્ષુ, *s n* [+ चक्षु the eye] The eye of understanding, the intellectual or mental eye 2 *adj* That can see or understand by means of the mental eye, learned

જ્ઞાન-ચર્ચા, *s f* [+ चर्चा] Intelligent conversation

જ્ઞાન-તંતુ, *s m* [+ તંતુ thread] A nerve

જ્ઞાન-દગ્ધ, *adj* [+ દગ્ધ] Burnt, perverse, or atheistic owing to knowledge

જ્ઞાન-દર્પણ *s n* [+ દર્પણ a mirror] The mirror of knowledge

જ્ઞાન-દાન, *s n* [+ દાન] Giving or imparting knowledge education, training

જ્ઞાન-દીપ, જ્ઞાન-દીપ૦ક, } *s m* [+ દીપ, દીપ૦ક, a lamp] The lamp of knowledge, the light of knowledge, he whose riches is his knowledge

જ્ઞાન-દૃષ્ટિ, *s f* [+ દૃષ્ટિ sight] Same as જ્ઞાન-ચક્ષુ

જ્ઞાન-ધન, *s n* [+ ધન wealth] Wealth consisting of knowledge 2 *adj* Looking upon knowledge as one's only wealth

જ્ઞાન-પરંપરા, *s f* [+ S परम्परा a series *fr* पर another] A series of truths knowable one after another in their order

જ્ઞાન-પાંચમ, *s f* [+ પાંચમ] The fifth day in the bright half of the month of Kārtika

જ્ઞાન-પ્રસાર ક, *adj* [+ S प्रसार क spreading *fr* प्र forth + सृ to move] Knowledge-diffusing, spreading knowledge

જ્ઞાન-માર્ગ, *s m* [+ માર્ગ] Knowledge as the way to the attainment of absorption into the universal spirit, the way of knowledge

જ્ઞાન-માલા, જ્ઞાન-માળા, } *s f* [+ માળા] A garland or wreath put around his son by the father or by an ascetic (ઋષિ), &c, when the lad commences the sacred study 2 Knowledge or truths arranged or systematized

જ્ઞાન-લક્ષણ, *s n* [+ લક્ષણ] A sign or mark of knowledge acquired or to be acquired

જ્ઞાન-વલ્લી, *s f* [+ વલ્લી] The creeper of knowledge, the plant which enlarges the understanding 2 The hemp-plant, bhāng, gānjā

જ્ઞાન વાન્, *adj* [+ वान् suffix showing possession] Possessing knowledge, wise

જ્ઞાન-વાયુ, *s m* [+ वायु] A brain disease, which prompts the patient to chatter volubly on learned and profound subjects

જ્ઞાન-વિ જ્ઞાન, *s n* [+ वि ज्ञान particular knowledge *fr* वि particularly + જ્ઞાન] Sacred and profane sciences 2 General and particular knowledge

જ્ઞાન-હીન, જ્ઞાન-હીણુ, } *adj* [+ હીન, હીણુ] Having no knowledge

જ્ઞાનાભ્યાસ, *s m* [+ અભ્યાસ] The pursuit of knowledge, study

જ્ઞાની, *adj* Wise, sensible intelligent, knowing 2 Possessing religious knowledge 3 Learned, erudite

જ્ઞાનીશ્વર, *s m* [+ઈશ્વર] The best among wise men

જ્ઞાનેન્દ્રિય, *s n* [+ ઇન્દ્રિય] An organ of knowledge, an organ by or through which knowledge is acquired, an organ of sense The five organs of sense are the ear, the skin, the eye, the tongue and the nose

જ્ઞાનોદય, *s m* [+ઉદય] The dawn of knowledge

જ્ઞાનોપદેશ, *s m* [+ ઉપદેશ] Instruction in holy knowledge

જ્ઞાનોપાસના, *s f* [+ ઉપાસના] Seeking knowledge or wisdom 2 Worship of God by the intellect

જ્ઞા પ૦ક, *adj* [S *fr* ज्ञा०प् caus of ज्ञा, See જ્ઞાન] Making known, informing, indicating, indicatory, indicative, declaratory ?

જ્ઞાપન, s n Making known, informing 2 Declaration, proclamation, notification

જ્ઞાપિત, adj [S] Made known

Id જ્ઞાપિત હુકમનામું A declaratory decree of a court

જ્ઞેય, adj That is to be known 2 Fit to be known, knowable

જ્યમ-ત્યમ, Same as જેમ-તેમ

જ્યાં, adv rel [S यस्याम् in which fr यद् which] In which place, in which case 2 At which place, where

Prov જ્યાં જાય, ત્યાં નસીબ ચાર ડગલાં આગળનું આગળ The more I try, the farther I am off જ્યાં મળી રોટી, ત્યાં પડ્યા લોટી Wasps haunt the honey pot જ્યાં જાય ઉકો, ત્યાં સમુદ્ર સુકો Wherever an unfortunate man goes, he meets with misfortunes જ્યાં ન પહોંચે રવિ, ત્યાં પહોંચે કવિ The poet's eye sees farther than the sun જ્યાં રોજગાર, ત્યાં ઘરબાર He makes himself at home, wherever he can work for gain

જ્યાં-ત્યાં, adv [+ ત્યાં] In any way, in some way 2 With the greatest difficulty

જ્યાહાં, Same as જ્યાં

જ્યા, s f [S] The chord of a segment of a circle 2 The bow string

જ્યાદે, Same as જાદે

જ્યારે, adv [Cont- of જે વારે at which time See જે which + વાર time Cf ક્યારે=કે વારે, ત્યારે=તે વારે] When

જ્યારે ત્યારે, adv [+ ત્યારે] Every now and then, often, frequently

જ્યેષ્ઠ, s m [See જ્યેષ્ઠા See જેઠ] The eighth month of the Vikrama year, May-June 2 adj [S] Eldest, oldest

જ્યોતિ, Same as જોત

જ્યોતિષ, s n Astronomy 2 Astrology 3 Mathematical, astronomical and astrological science 4 The profession, situation, or office of an astronomer or astrologer

જ્યોતિષી, s m An astronomer 2 An astrologer

જ્યોતિષ્માન, adj Having light brilliant 2 s m The sun

જ્યોત્સ્ના, s f [S ज्योत्स्ना fr द्युत् to shine See જોત] Moonlight 2 A moonlit night

જ્વર, s m [S] Fever 2 Heat 3 Excitement or an excited mental condition

જ્વરાંશ, s m [+ અંશ] Slight fever, feverishness

જ્વરાંકુશ, s m [+ અંકુશ] A medicinal preparation to check fever, an antifebrine, a febrifuge

જ્વલન, s n [S fr ज्वल् to burn] Burning, combustion 2 Fire

જ્વાલા-ગ્રાહી, adj [See જ્વાલા + S ग्रह् to take] Combustible, ignitible 2 Inflammable

જ્વલિત, adj Burnt 2 burning, lighted, illuminated

જ્વાળા, s f [S ज्वाला fr ज्वल् to burn] A flame 2 A blaze 3 Extreme anger

જ્વાળા-મુખી, adj [+ મુખ] Having fire at the top 2 s m A volcano

Id જ્વાળામુખી પર્વત A volcano

ઝ.

ઝ, The twentieth letter of the Gujarātī alphabet, and the eighth consonant

ઝખ, Same as જખ

ઝકોળ, s f A breeze, a gale of wind 2 A wain, a waggon

ઝક-ઝોળ, s f [See ઝોળ ઝોળી] Absorbed in an occupation, deeply engaged

ઝગ-ઝગ, adv [S दग्ध burnt fr दह् to burn Or, S झग-झगाय्, Imit , To sparkle, to flash] Brightly, brilliantly

ઝગ-ઝગતું, adj Sparkling, brilliant, bright glaring, glittering

ઝગ-ઝગવું, v i To gleam, to glitter, to sparkle

ઝગ ઝગા ટ, *s m* [+ વૃત્તિ] Brilliancy, brightness; glare

ઝગ ડો, Same as ઝઘ-ડો.

ઝમ-મગ, [+મગ redup] Same as ઝગ-ઝગ

ઝગ-મગ-વુ, Same as ઝગ-ઝગ-વું

ઝગર, *adj* Solitary, deserted

ઝગ-રણ, *s n* Same as ઝઘડો

ઝગ વું, Same as ઝગ-ઝગ-વું

ઝઘડ-વુ, *v i* [See યુદ્ધ, or Intens of ઘડ-વુ, or S दग्ध burnt] To fight, to quarrel, to contend, to dispute

ઝઘડા ખોર, [P ख़ोर् fond of *fr* ख़ुर्दन् to enjoy] Quarrelsome

ઝઘડા-ઝઘડ, *s f* Mutual quarrelling

ઝઘ-ડો, *s m* A fight, a contest 2 A quarrel; a dispute 3 A law suit, litigation

ઝઘાર, *s m* [See ઝગ-ઝગ+કાર doing] A bright light

Id ઝઘારે જવુ To shine brightly

ઝઘ્ઘર, *adj* Heavily bruised

ઝખ ના, *s f* [See ઝખ-વુ] Care, anxiety 2 Cogitation 3 A vision seen in a dream

ઝખ-વાણું, *adj* [See ઝાખુ + વાણુ, વર્ણ] Ashamed, abashed

ઝખ વા વું, *v i* To be ashamed, to feel ashamed.

ઝંખ વું, *v t* [Hem Des. झखइ=S सतप्यते he is excited, विलपति he weeps, उपालभते he rebukes, निःश्वसिति he sighs, *fr* S दश् to sting] To be anxious for, to brood over, to regard with anxiety for a long time

ઝગ, *s m n* [See જંગ] A war, a battle, warfare 2 A noisy quarrel

ઝંગી, *adj* [See જંગી] Pertaining to a war or battle, martial 2 Grand, big

ઝંઘ, ઝંઘા, } Same as જાંઘ The thigh

ઝ-ઝણા-ટ, Same as ઝણ-ઝણા-ટ

ઝ-ઝણી, *s f* The sensation of smart pain, tingling 2 Passion, impulse

ઝ-ઝુમ વુ, ઝ-ઝૂમા વુ, } *v i* To project and hang out, to overhang, to jut out 2 To hang down, to weigh down

Id કરજનો બોજો ઝઝુમતો હતો A heavy load of debt was hanging over his head

ઝં-ઝણા ટ, See ઝણ-ઝણા-ટ

ઝ-ઝણી, ઝ-ઝણી } Same as ઝ-ઝણી

ઝજીરો, Same as જજીરો

ઝ-ઝેટો, ઝઝેટો, } *s m* [See ઝઝેડ વુ *fr* S झञ्झा a stormy wind] Chiding, scolding, reprobating 2 Reproof, reproach, blame

ઝં-ઝેડ વું, ઝઝેડ વું, } *v i* [See ઝાડ વુ] To scold, to rate, to chide, to upbraid 2 To treat scornfully, to reprove, to blame 3 To speak snappishly

ઝટ, ઝટ કરીને, ઝટ દ ઈને, ઝટ લ-ઈને, } *adv* [S झटिति] Quickly, forthwith, immediately, in a moment

ઝટ-ક, *s f* A smart and rapid going and returning 2 A stroke, a whisk.

ઝટ ક વુ, *v t* [See ઝટ-કો, ઝાટ-ક વુ] To shake, to jerk 2 To winnow, to fan, to pull with a sudden motion 3 To rate, to scout, to upbraid

ઝડકા-મણુ, *s n* ઝટ કા-મણી, *s f* } Wages paid for winnowing 2 Refuse left after winnowing

ઝટ કા વ-વું, *v t* [See ઝટ-કો] To strike a sudden blow 2 To cut off

ઝટ-કો, *s m* [See ઝટ+કાર showing sound or meaning] A smart blow, a jerk 2 A sudden and smart pull 3 A sudden or smart pain, a shooting thrill, a pang, a twinge 4 A blow or blast 5 Harm 6 The sweep or sway 7 A whisk from the skirts or the end of a piece of cloth or of a garment 8 A concussion, a wound, a cut

Id ઝટકો મારવો To strike a sudden blow ઝટકો વાગવો To feel a sharp pain, as from a sudden blow પથરાને શા ઝટકા પડવાના છે? What harm will come to a stone? ઝટકાના બોલ Words piercing or cutting the heart

ઝટ-ઝટ, ઝટ-પટ, } *adv* Quickly, smartly, with

out any delay, in an instant

ઝટ•વું, Same as ઝટ વુ

ઝટા-ઝટી, ઝટા-પટી, s f A hasty quarrel, an altercation 2 A quick sharp fight

ઝટો-ઝટ, Same as ઝટ-ઝટ

ઝડ, s f [See ઝટ & ઝટકો] Alliteration 2 A particular measure of time in music 3 Contemplation, deep meditation, absorption or entire occupation of the mind

Id ઝડ લાગવી To be absorbed in

ઝડ•ક, ઝમ•ક, ઝડ-ઝમ•ક, s f [See ઝડ (2) + ઝમ•ક] Same as ઝડ પ

ઝડ કો, s m [See ઝટ & ઊડ વુ] A tear or rent in a piece of cloth along its length

Id, ઝડકો ભરવો To sew up a rent in a piece of cloth

ઝડ•તી, s f [See ઝાડો, ઝાડ વુ] A close or narrow search 2 Attachment of property 3 A police inquiry

Id ઝડતી લેવી To make a minute examination ઝડતી લઈ નાખવી To make a searching oral examination 2 To cross question 3 To threaten

ઝડ પ, s f [See ઝડ•પ•વુ] A stoop or swoop (of a bird of prey), a leap, a bound, a spring 2 Swiftness, quickness, promptitude, haste, briskness

Id ઝડપ કરવી-વાપરવી To be swift, to make haste ઝડપથી Swiftly ઝડપ મારવી Same as ઝડપ વું To fall upon with a swoop

ઝડપ-પંખો, A large hanging fan moved with a rope

ઝડ પ•વુ, ઝડપી લે વું, v t [Hem Des झम्झडइ = S त्वरते it hastens, fr S झटिति quickly See ઝટ] To snatch, to seize, to pounce upon, to seize suddenly, to take quickly

Id છોકરા ઘોડિયામાથી ઝપાય નહિ, તો શા કામનુ ? If children are not snapped up from their cradles, what is the reputation of their parents? – There is no merit won, unless children are eagerly demanded in marriage while they are infants

ઝડ•પા-ઝડ•પી, s f A smart scuffling or altercation, a tussle

ઝડા•કો, s m [See ઝડ•કો] A sudden smart blow, a forcible application 2 An altercation

ઝડી, s f [Hem Des झडी=S निरतर-वृष्टि continuous rain See ઝટ, ઝટ•ક•વુ, ઝાટ•વુ] Showers of rain

ઝડૂડું, s n [See ઉ•ઝેટ•વુ] A thorny branch of a tree 2 A troublesome attachment or adjunct, a troublesome companion

ઝણ-કાર, ઝણ-કારો, ઝણ•કો, s m [S झण, Imit + कार suffix showing the sound of the preceding letters] Tinkling jingling

ઝણ-ઝણ, adv With a clang, with a jingling sound 2 Briskly, quickly, smartly

ઝણ-ઝણ•વું, v i To ring or clang 2 To ring or tingle, to vibrate tremulously and painfully 3 To burn and ache, to feel "all on fire", to glow

ઝણ-ઝણા•ટ, s m Ringing 2 Excessive glowing 3 A loud and excessive clanking, clanging

ઝણ-ઝણી, s f The tingling of a limb asleep, numbness

Id ઝણઝણી ચડવી To be numb, to be benumbed

ઝણત્ કાર, Same as ઝણ કાર

ઝડિયો કૂવો, s m [See ઝરો + કૂવો] A large and deep well

ઝડો, [Hem Des झडुओ=S पीलदृम a palm-tree] Same as ઝુણ્ડો

ઝનુન, s n f [Ar] Same as ઝનૂન.

ઝંદ, s f [Zend = S छन्द the Vedas] The Zend language

ઝપ, ઝપ-ઝપ, adv [Imit Cf ઝટ] Suddenly, instantly

ઝપટ, s f Haste, hurry 2 A snatch, a spring, a blow

ઝપટ-પંખો, A large fan with a handle

ઝપટપખો ઝેર ઘણુ છે તારી ઝડપમા,હો વાસલડી
—દયારામ

ઝપ ટા-વું, *v i* To be snatched, to be seized 2 To be liable to censure 3 To be obliged to pay money 4 To take ill, to be attacked by a disease

Id તે તાવથી ઝપટાયો છે He is attacked by fever

ઝપા-ઝપ, / **ઝપા-ઝપી,** *s f* [*Cf* ઝડપા ઝડ પી] A slaughter, a massacre 2 A scuffle

ઝપા ટ-વુ, *v t* To despatch a meal, to devour, to gulp, to gobble up, to swallow eagerly, to bolt 2 To attack

ઝપા ટો, *s, m* Force 2 A blast, a gust, a puff

Id ભૂતનો ઝપાટો A blast from an evil spirit 3 A blow ઝપાટો મારવો-દેવો To do a thing in a very short time or briskly ઝપાટામા, એક ઝપાટે, ઝપાટા સાથે ઝપાટા બધ, In a very short time, quickly ઘોરવાનો ઝપાટો A snore ઝપાટો કાઢી નાખવો To threaten 2 To frighten

ઝપે ટ, *s f* A beating with stripes

ઝપે-ટ-વું, *v t* To strike, to beat, to inflict blows or stripes

ઝપે-ટો, Same as ઝપા ટો

ઝપો-ઝપ, Same as ઝપ-ઝપ

ઝબ, Same as ઝપ

તાગ તેલ ગળે, ઝબ ભડકો થાય હો, રગ રસિયા જી
—દયારામ

ઝબ ક-વું, / **ઝબ કી ઉઠ-વુ,** *v i* To be frightened, to be terrified, to start up

ઝબ-કારો, *s m* [+S कार suffix showing the sound of the preceding letters] A sudden light, a flash of light

ઝબ કો ળ વું, *v t* To dip in water or in any other liquid, 2 To wash

ઝબ કોળાં, *s n pl* Frequent dipping in and taking out of water

ઝબ-લું, *s n* [See ઝબ્બો] A little coat for infants and children

ઝબા કો, / **ઝબુ-કો,** *s m* Frequent flashes of light

ઝબુ-ક-વુ, *v i* To flash, to make a sudden light

ઝબો ળ વુ, [See ઝપ, ઝબ, quickly + બોળવુ to dip] Same as ઝબ-કો ળ-વું

ઝબો ળિ યું, *adj* Dipped in water 2 *s n* Anything that is dipped in a liquid

ઝભ-લુ, *s n* [See ઝભ્ભો+લુ, ડું, *fr* S ट dim] A frock 2 A child's coat, a dress for children

ઝભે કરવુ, Same as જભે કરવું

ઝભ્ભો, Same as જભ્ભો

ઝમ ક, *s f* [S यमक *fr* यम् to restrain Or, See ચમ ક] Rhyme, alliteration

ઝમ કાર, / **ઝમ કારો,** *s m* [See ઝમ ક ચમક Or, ઝમ-ઝમ=Eng *Hum*, Imit + S कार suffix showing the sound of the preceding letters] A tingling sound, a hum

ઝમ-ઝમ, *adv* With a jingling sound 2 Lightly and smoothly 3 With a burning sensation

ઝમા ક-ઝમા ક, Same as ઝમ-કારો. 2 Same as ઝમ-ઝમ

ઝમ-ઝમા ટ, *s m* [+ વૃત્તિ state] A loud jingling 2 A sensation caused on the tongue by eating hot and pungent things

ઝમ-વું, *v i* [See જમ વુ to remain collected and standing] To ooze out, to dribble

ઝમા-ઝમી, *s f* [*Cf* ઝપા ઝપી] The clashing of swords 2 Battling 3 Squabbling, jangling, wrangling

ઝપ, *s f* [See જ પ, ઝપ વુ] Rest, ease

ઝંપ, / **ઝપ ક,** *s m* [See ઝમ ઝમ, or S झम्पा a jump] A particular way of keeping time in music

ઝમ્પલા વ વું, / **ઝમ્પલા વી પડ વુ,** *v i* [Hem Des झपइ =S भ्रमति he rushes] To rush into (an undertaking, &c)

ઝપ લા વું, *v i* [S झम्पा a jump] To fall headlong, to precipitate

ઝંપ વુ, *v i* [S यम् to restrain See જંપ વુ] To rest, to enjoy ease

ઝપા-પાત, s m [S *fr* झम्प a *jump* + पात a fall *fr* पत् to fall] A sudden fall
ઝંપાવ-વું, v t To throw headlong
ઝંપાવું, v i To be thrown headlong, to fall headlong
ઝમ્મર, s m [See જમ્મર] A great misfortune 2 A funeral pyre, on which several dead bodies are burnt at the same time
ઝરખ, s n A wild animal of the fox-kind
ઝરડકો, s m [See ઉ-ઝરડો, ઝરડકો] A rent in a garment
ઝરડવું, v t To rend suddenly asunder (a piece of cloth)
ઝરડી નાખ-વું, v t [+ નાખ-વું] To scratch, to tear up
ઝરણું, s n [S क्षरण *fr* क्षु to flow, or द्रु to move, or क्षर् to drop *Cf* S निर्झर] A flow of water 2 A spring, a stream, dribbling of water 3 The quantity of a liquid that has dribbled out, a leakage
ઝરણું, s n [See જર્ણ] Becoming old, old age
ઝરણું, s n [See ઝરવું] Birth being born
ઝરણું, s n [See જળવું] Being burnt
મામી રૂદન શાને કરો છો ? મરણાં ઝરણાં સંસાર રે
ઝરપ-વું, v i [See ઝરવું, or S स्रु to move] To flow slowly or in small quantities 2 To melt away, to be worn out
કાચો કુંભ જળે ભર્યો, ઝરપતાં કેટલી વાર ?
—જીવરામભટ
ઝર-મર, s n [+ મર redup of ઝરવું] A kind of thin transparent cloth 2 Slight rain 3 A kind of ... A gold pendant worn by wo... ...en the neck and breast
ઝરમર-ઝરમર, adv Raining slightly, raining (of a slight shower)
ઝર-મરિયું, s n Same as ઝરમર A neck ornament
ઝરવું, v i [See ઝરણું] To ooze, to trickle 2 To leak, to drip 3 To shed

Id ચકમક ઝરવી To come to high words; to quarrel loudly
ઝરવું, v i [See ઝુરવું] To waste away in langour and pain, to languish, to decline 2 To wear out 3 To melt, to be dissolved 4 To be worn out
ઝરી, Same as ઝડી
ઝરૂખો, s m [P दरीचह् a window *fr* S द्वार a door + P चह् diminutive suffix] A portico 2 A little window, a bull's-eye, an air-hole 3 A balcony
ઝરેળી, s f [See જરેર] A cold fit; a shivering fit just before an attack of fever
દોરડો એ કોણે આણ્યો છે ? શું આવે તાવની ઝરેળી છે,
હું સરખો ટેકો થયો રોગિયો, દેખી મુને ચઢે છે કરેળી છે
—પ્રેમાનંદ
ઝરો, s m [See ઝરવું *cf* S निर्झर a spring of water] A fountain, a spring of water 2 A kind of insect that eats away the leaves of the tree, on which it is found
ઝલ, s m A kind of insect, a cricket
ઝલક, s f [See ઝળક-વું] Lustre 2 Splendour
ઝલક પલક પૂરી, પતિ ! તેં ના નિહાળુ ?—પ્રેમાનંદ.
ઝલક-વું, } v i To shine brightly
ઝલકા-વું, }
ઝલકાવું, Same as ઝળકાવું.
નેણન રસ ઝલકાય, લુંટો ને, લાલા —મણિરામ.
ઝલાવું, Pas of ઝાલવું To catch
ઝલાવ-વું, v t [Caus of ઝાલ-વું] To get seized or arrested, to ask to seize or arrest
ઝલી, adj f Attentive, diligent, eager
ઝલે, s f [P *fr.*S ज्वल् to burn] Lustre, brightness, glitter, gloss, polish
ઝલે-ઝલે, s f Splendour, majesty, greatness
કાનપરી સાહી કર ગિનારસ સવા ગયે,
ખેંચી નાઈ ખત ધરી, ઝલેમલે કેની છે ?
—વલ્લભ.
ઝલેદાર, adj [+P दार keeper *fr* दाश्तन् =S धृ, धार्, to hold, to keep] Shining; brilliant, polished
ઝળી-વું, v i [S ज्वल् to burn] To be scorched

ઝવેર, Same as જવાહીર

ઝવેર-ખાનુ, s n [+ખાનુ] A room where jewels, ornaments, and other valuable things are kept

ઝવેર ડી s f A small diamond

ઝવેરા ત, Same as જવેરા ત

ઝવેરી, Same as જવેરી

ઝળ ક•વુ, } ઝળ કા•વુ, } v i [S ज्वल् to burn See ચળ ક વુ] To shine to glitter, to sparkle

ઝળ કાટ, Same as ઝળ-ઝળા ટ

ઝળ કી, s f A little heat 2 External symptoms of heat 3 External symptoms of any inward perception

ઝળકો, s m Gilt, gilding

ઝળ-ઝળ, adv [Dh Des झलझलि मृगतृष्णा mirage, fr S ज्वल् to burn] Luminously, resplendently brilliantly, glitteringly

ઝળ-ઝળાટ, s m [+ ...ति state] Lustre, glare, brilliancy, splendour

ઝળ-ઝળિયા, s n pl Tears glistening in the eyes

Id તેની આખમા ઝળઝળિયા ... His eyes were filled with tears

ઝળ-ઝળિ યું, } ઝળ-ઝળુ, } s n [See ઝગમગ] Twilight

ઝળ-મળ, Same as ઝગ-મગ, ઝળ-હળ

ઝળ વુ, Same as જળ વુ, ઝળી વુ

N B ઝળ વુ is not used by itself but only as a reduplication after બળ વુ, when it has the same meaning as બળ વુ,ઝળી વુ

ઝળ-હળ, Same as ઝળ હળ

ઝળા-ઝળા, s n pl Excessive light

ઝળા-અણુ, s n [See ઝાળ વુ] The cement with which metallic articles are soldered 2 The wages paid for soldering

ઝળા-મણી, s f Wages paid for soldering

ઝળા વ વુ, v t To join with a metallic cement to solder

ઝળિયો, } ઝળો, } s m [See ... વુ] A blister on the skin caused by scorching, a blister

ઝાંઝ, } ઝાખ, } s f [Hem Des झंख – S ...

a little Or, See ઝાઝવા] Seeing or looking at for a short time, a glance 2 Appearance 3 A tinge, a slight colour 4 Dimness 5 Dimness or weakness of sight

Id તેની આખે ઝાખ આવે છે-પડે છે-મારે છે-વળે છે, His eyes are weak or dim કાળા ઉપર રાતાની ઝાખ મારે છે There is a tinge of red on the black surface

મારૂ કહ્યું માનો નહિ, જૂઠી મુખ ઝાંક છે

—વલ્લભ

ઝાખ ડુ, s n Dimness caused by clouds or mists in the sky, cloudy or misty weather

ઝાખરૂ, s n [... = S ... a dried tree / S ... P ... a branch + ... S ... = Pr ... a tree] A prickly shrub having a few or no leaves on it 2 A cause of annoyance

Id ... To have a cause of annoyance ... To have nothing to do with 3 To be destroyed, to be ruined 3 To become childless

ઝાખ વુ, v t [See ઝાખ] To glance at to take a sidelong look at 2 To peep at, to spy 3 To gaze, to stare, to look at ... or curiously

...

—શામળભટ

ઝાખવાશ, s f [...] Dimness

..., s ... look 2 ... wistful ... ation

Id ... glance of

..., ... colour ..., ... luminous, not bright 2 Not clear, murky, gloomy

Id ... To be dim, to lose brightness

ઝાઝ, } ઝાઝ, } s f [Imit See ઝમઝમ] A cymbal 2 [S ... See ... Or see ...] Swimming of the head or eyes, dizziness 3 Anger, rage passion, irritation

Id ઝાઝ ચઢવી To become angry

ઝાઝરે, } ઝાઝરે, } s n [See ઝાઝ, 1] A silver

ornament having jingling bells, worn on the ankle, an anklet 2 A cymbal

Id ઝાંઝરા પહેરવા To have the fetters put on 2 To be arrested 3 To be punished with imprisonment

Prov ઝાંઝર વેચી, શેઠાણી કહેવડાવવું To undergo a substantial loss for the sake of a mere name

ઝાંજરિયાં, s n pl Same as ઝાંઝર 2 Fetters (for euphemy)

ઝાંજરી, s f Cymbals, castanets

ઝાંઝ, See ઝાંજ

ઝાંઝવાં, s n pl [Dh Des झझा fr.S झञ्झा a stormy wind, or झला=S मग जलम् mirage See ઝાખ] A mirage

Id ઝાંઝવાનું-જળ-નીર A mirage

ઝાંઝી, adj Excitable, irritable, angry

ઝાટ, s n f [See ઝાડ f, S झाट an arbour] Same as ઝાટુ 2 Anything trifling 3 Nothing, (slang)

ઝાટાં, s n pl Hair of the pubes

ઝાટું, s n [Hem Des घटो= S त्वचकेशा short erect hair, fr S. झाट a wood a thicket] Sing of ઝાંટા

ઝાનમ, Same as જહાન્નમ

ઝાપ, s f Same ઝાખ Dimness

ઝાપ, s f A fruit-seller's basket

Id આંખે ઝાપ વળે છે A dimness covers the eyes, he is dizzy

ઝાપડી, s f Feminine of ઝાપડો

ઝાપડો, s m [+ડો dim] A scavenger 2 The spirit or ghost of a deceased scavenger

ઝાંપલી, s f [See ઝાંપો] A wicket in a hedge or compound wall, serving as a way in or out

ઉઘાડ, ઉઘાડ, માલણુ ચાપલી, શા માટે દીધી ઝાપલી
—સામળભટ

ઝાપલો, Same as ઝાપો

ઝાપી, s f A small bamboo-casket

ઝાપો, s m [S अपि धान, ઢાંકણુ a covering, a lid] An entrance, a gate, a matted or entangled door or gate in a hedge 2 The village gate

ઝાંય, s f [See છાયા] A shadow, a reflection 2 Lustre, brightness

ચમર ઢળે ચો પાસથી, ઝરે ગાય શુભ ઠાય,
તે સાથે વન્હિ ઢળે ઉપરે, ત્યાં છત્રની ઝાંય
—રત્નેશ્વર.

ઝાસવું, v t [See ઝાંગો] To give reluctantly or contemptuously

ઝાંસા-ચિઠ્ઠી, s f [+ ચિઠ્ઠી] A written notice fixed to a tree by an outlaw, stating the reasons of his going into outlawry

ઝાંસો, s m Annoyance 2 Annoying language

ઝાડે, adv Weakly or sickly 2 Worn out 3 Uselessly

મિત્રગઢળી તારૂ ઝાડે જશે, જ્યારે યૌવનનો જાશે પાત,
પસ્તાઈશ રે,ક્લીંગ,જ્ઞાન મેં ન ગ્રહ્યું પશ્ચાત્ —ધીમો
જા જઈને કહે તહીં, શું બકે છે ઊભો અહીં ?
ઝાડે ઝવ જશે તારો, વાત એ સહાટ છે
—સામળભટ.

ઝાડ, s m [See છાયા] A protector, a supporter, a patron

ઝાડિમ, See ચાઉસ

ઝાક-ઝમાળ, Same as ઝગ-ઝગ-તું.

ઝાકમ-ઝોળ, s m [See ઝાખી+ ડોળ વું, ડોલ વુ] Delight, joy 2 adj Clean and clear
ઘોડુ ખેળતા, શાથી પોળ, હવે ઝાખા ઠર ઝાકમઝોળ
—અખો

ઝાકરિયો, s m A broad mouthed earthen vessel

ઝાકળ, s n f Dew 2 Moisture

Id ઝાકળ પડવુ To fall (of dew) ઝાકળ ઉતારવુ To thrash, to beat 2 To threaten

ઝાકળ-વાળુ, adj [+વાળું having] Covered with dew

ઝાકળી, adj Dewy 2 Moist

ઝાજ, } s n [P जहाज़] A ship, a vessel
ઝાઝ,

ઝાઝી, s m One who manages a ship, a pilot

ઝાઝ મળ્યું, પણ ઝાઝી નથી તો, કઈ વિધિ પાર ઉતરવા
—નિરાંત-ભક્ત.

ઝાઝું, } adj More, greater
ઝાઝુ,

Prov ઝાઝાવાળાને ઝાઝુ ડ ખ=ઝાઝાવાળાને ઝાઝી

પીડા A great ship needs deep water ઝાઝી કીડીઓ સાપને તાણે Union is strength ઝાઝી સોયાણીએ વેતર વહે=ઝાઝા મળે, તે ખાવા ટળે Too many cooks spoil the broth ઝાઝા મોઢે ઝાઝી વાત Everybody's bussiness is nobody's business ઝાઝા હાથ રળિયામણા Many hands make light work ઝાઝું કરે, તે થાડા માટે He that exalts himself shall be humbled ઝાઝી ધીર, ઝાઝું દેવાળુ Extensive dealings on credit are sure to end in utter insolvency ઝાઝું ખાય, તે ઉકરડાને બાર Excess in everything should be avoided

ઝાઝેરૂં, A poetic form for ઝાઝુ,

ઝાટકણુ, *s n* [See ઝાટકવુ] The refuse obtained by winnowing corn, &c

ઝાટકણી, *s f* Scolding, blame

ઝાટકવું, *v t* [See ઝટકો] To winnow, to whisk, to sift, to dust 2 To blame, to reprove

Id ઝાટકી-કાઢવુ-નાખવુ To blame or scold severely

ઝાટકો, Same as ઝટકો

ઝાડ, *s n* [Dh Des झाड *f* S झाट an arbour, a thicket, or झाली=S झाटी a thicket, *also* Hem Des जाडी=S गुल्मम् a thicket, or झाड=S लता-गहनम् an arbour] A tree, a plant, a herb 2 Anything having the form of a tree 3 A chandelier 4 A particular arrangement of fire works, having the appearance of a tree

Id વંશાવળીનું ઝાડ A genealogical tree ઝાડ થવુ To stand up in anger and oppose or assume a posture of attack ઘોડો ઝાડ થવો To stand on the hinder legs (said of a horse) ઝાડ પચાણુ Changing one's place frequently 2 Mischievous ઝાડ પર ચઢવુ To be puffed up with one's own importance (ફાટ્યાનાચવુ) ઝાડ ઉરાડવુ-ફોડવુ To set fire to or ignite a pyrotechnic arrangment having the appearance of a tree

Prov તે ઝાડે ઝાડે ફરે, તો હુ પાંદડે પાંદડે ફરૂ I would make a minuter search than he would કુમળુ ઝાડ જેમ નમાવીએ, તેમ નમે A young twig is more easily bent than an old tree A tender plant can be given any form ઝાડ નીચે ફરે તે ખાય When one is permitted to see a tree, one is inclined to abuse the kindness by plucking its fruits ઝાડ તેવા ફળ As is the father, so is the son

ઝાડઝુડ-ઝુમડ, *s n* [See ઝાટકવુ, ઝાડવુ+ઝુમડ or ઝુમ-ડમ Imit] The act or process of winnowing, sifting, cleaning, &c

ઝાડણુ, *s n* The refuse remaining after winnowing corn, &c

ઝાડકવુ, Same as ઝાટકવું

ઝાડકો, *s m* The act or process of winnowing &c

Id ઝાડકો નાખો Same as ઝાડકવુ

ઝાડ-ઝુડ, *s n* [+ઝુડ redup of ઝાડવુ, or ઝુડવુ] Shaking and dusting, sweeping and wiping

ઝાડ-પરોણા, *s n pl* [See જુહાર+પરોણુ] The New Year's Day according to the Samvat era, the first day of the month of of Kārtika (October–November)

ઝાડ-પાન, *s n* } [+પાન, પાલો] Vegetation, herbage, simples 2 Coarse esculent greens and leaves
ઝાડપાલો, *s m* }

ઝાડ-પીપળી, *s f* A game for children

ઝાડ-બીડ, *s n* [+બીડ] A place covered over with trees and grass

ઝાડવું, *s n* [+ P वा dim] A small tree, a plant

ઝાડવું, *v t* [See ઝાટકવુ] To sweep 2 To shake 3 To sift 4 To whisk, to flap 5 To scold, to rate, to abuse vehemently

Id ઝાડી નાખવુ To sweep away ઝાડી ઝપટીને વાળવુ To make clean by sweeping and lashing with a piece of cloth

ઝાડા-વાટ, *s f* [See ઝાડો+વાટ way] The passage out of the body for excreta, the anus

ઝાડી, *s f* [See ઝાડ] A wood thickly set with small trees or bushes, a thicket 2 Woodiness 3 A forest, a wood 4 Brushwood, underwood

ઝાડુ, s n [See ઝાડવું to sweep] A broom, a besom

Id ઝાડુ કાઢવું To sweep, to clean ઝાડુ ખાવું To be disappointed, to be put out of countenance, to be baffled ઝાડુ મારવું To flatly refuse to grant a request 2 To drive away with contempt

ઝાડુ, s m [See *supra* Or P जा place + रुबीदन् to clean] A scavenger

ઝાડો, s m [See ઝાડવું to sweep] A narrow search 2 The discharge from the bowels, a stool

Id ઝાડો લેવો ઝાડો દેવો, To make a narrow search ઝાડે ફરવું, ઝાડે જવું, ઝાડે બેસવું [In these phrases ઝાડે may be taken as the Locative case either of ઝાડ a tree or of ઝાડો sweeping] To ease nature, to evacuate the bowels ઝાડો ઝપટો All the operations of personal cleanliness, beginning with easing nature in the morning 3 A particular manner of dispelling the influence of an evil spirit by means of a peacock's feather (પીછી) [In this sense the compound ઝાડો પીછી is used] ઝાડો નાખવો To make mesmeric passes with a besom of peacock feathers

ઝાલ ઝાળ, *adj* [See ઝગઝગ, ઝગમગ, જ્યોત] Brilliant shining 2 s m Brightness, brilliance 3 Activity, excitement

શણગાર મોંઘે સજે સાહ્યબા, ઝડ દીસે ઝાલ ઝાળ

—શ્રીમદ્

ઝાપટ, s f [See ઝપ, ઝટ, ઝાપટ] A sharp blow given with a flick 2 Being possessed by an evil spirit

Id ઝાપટમાં આવવું, ઝાપટ લાગવી To be possessed by an evil spirit

ઝાપટવું, v t To dust with sharp blows given with a piece of cloth 2 To inflict sharp blows 3 To threaten 4 To eat eagerly and quickly, to gorge oneself

ઝાપટિયો, s m A servant in a temple whose duty it is to disperse the crowd by lashing out with a knotted piece of cloth

ઝાપટું, s n A sudden sharp shower of rain

ઝામ, Same as છામ

ઝામો, s m [See ઝમ,ઝમવું] A leather filter used by oilmen to pour oil into a vessel

ઝામર, s m [See ઝાંખું] A disease of the head and eye

ઝામર-ઝોલ,
ઝામર-ઝોળ, } *adj* [See ચામર + ઝોલવું] Shaking, rolling 2 Tottering

ઝામરી s f [See ઝામવું] A kind of boil or pimple on the palm of the hand

ઝામરો s m [See ચામડી+ઝામવું]A large boil or pimple on the palm of the hand 2 A disease of the skin

ઝામવું, v t [Hem Des झामय= D दग्ध burnt See ઝમ કારો] To dip a hot piece of stone, &c , into water or a fluid medicine

ઝામોરો, s f pl [See ઝાડ મોર blossom] The tip, most blossoms ... of a tree

ઝાયકો, Same as ઝાકળો

ઝાર s m [Eng] The Czar of Russia

ઝાર, s m [See ક્ષાર] The tide of the sea coming up towards the shore

ઝારવું, v t [S क्षर्, क्षाल्, to wash] To wash with hot water

ઝારવું v t [S क्षर् to drop] To sift, to separate finer portions from the coarser

ઝારવું v t [See ક્ષાર or ઝાળવું] To unite with a metallic cement, to solder

ઝારી, s f [See ઝરવું] An ewer a waterpot having a long neck, a lingous pitcher, a kind of goblet having a spout

ઝાલ, s n [See ઝાડ, or ઝાખર] A large branch of a tree

ઝાલ, s n [See ઝાડું] A group, a troop

ઝારો, s m [See ઝારવું to drop, or ઝારી] A kind of ladle or cooking utensil, having many holes and serving as a sieve

ઝાળ, s f [Dh Des झल्ल=S मृग तृष्णा a mirage, fr S ज्वाला a flame] The flame of a candle 2 Rays of heat 3 A bright ear ring 4 A gust of heat from a furnace 5 [See ઝાળ or ઝપાટ] A sudden gallop or leap 6 A rush of indignation

આલક, Same as છાલક

આલર, *s f* [S झल्लरी a curl] The fringe, an ornamental appendage to the borders of garments or furniture 2 Pulse soaked with water, and sprouting 3 [S झल्लरी Imit] A gong 4 A circular and shallow tray of wicker-work with a border

આલવું, *v t* [S धृ, धार्, to hold, or ग्रह् to take] To hold, to catch

Id હાથ આલવો Lit To catch the hand of, to catch by the hand Hence, 2 To help, to take under one's patronage 3 To merry હાથ આલીને ઉભું રાખવું Lit To catch by the hand and ask to stand Hence, 2 To have a friendly influence over, to be so intimate as to be able to exercise an influence over one's conduct આલી પાડવું To make up the distance between

જોગણિયા ને જૂડું રે, ભાઇ નહિ આલવું

—ભોજોભગત

આલા, આલો, } *s m* A tribe of Rājputs

આવસોઈ, *s f* [Ar या हुसैन O Hussain] 'Ya Husain,' a cry often heard in the tābut holidays, wild and frantic leaps and cries 2 Riotous conduct

Id આવસોઈ કરવી To leap and cry aloud riotously

આવ લી, આવ ળી, } *s f* [See આડ a tree + Hem Des उहुलीन भुज the arm] Thatch, cadjan, dried branch of a cocoanut or palmyra tree

આવાં, *s n pl* [See આલવું to catch] The struggles of a drowning person

આહી, *adj* Wishing well to

આળ, Same as આલ

આળ ણું, *s n* [See આરવું] Soldering, joining with a metallic cement 2 A metallic cement

આળ વું, *v t* [See જ્વાળા flame, or આરવું to solder] To solder, to unite or fasten with a metallic cement

ઝિકવું, ઝિકવું, } *v t* [See ઝીક Imit] To dash against the ground 2 To throw down with force

Id માથું-લમણાં ઝિકo Lit To strike one's head or temples Hence, 2 To give trouble to the head, to make one undergo useless mental trouble

ઝિઝોટી, *s f* [See ઝાઝ+ટી dim] A particular air in music

ઝિટવું, *v t* [See ઝાટ, ઝીટ] To attach; to append

ઝિકાળવો, *s m* [See ઝિકવું] A brick reduced to powder by dashing it against the ground or a stone

ઝિઝવો, *s m* A kind of grass

ઝિપટો, *s m* A medicinal drug, liquorice

ઝિપવું, *v t* [S क्षिप् to throw] To catch a falling thing so as to prevent it from falling on the ground

ઝિલવું, *v t* [See ઝાલવું] Same as ઝિપવું 2 To follow, to join to take part in 3 To catch, to seize, to hold 4 To catch the words of the leader in a singing party, to take up the refrain in singing

Id માગું ઝિલવું To accept a proposal of marriage for a daughter

ઝિલવું, *v i* [See ખેલવું] To sport in water, to bathe

જમનાજળમાં ઝિલવું, સાહેલી, રે —ભાષા

ઝીક, *s f* [Imit] Dashing 2 Dashing by reason of contempt or disgust

ઝીંક, Same as ઝીક

ઝીકો, Same as ઝિકાળવો

ઝીંઝરટો, *s m* A medicinal plant

ઝીંઝી, ઝીંઝોટી, } *s f* [S झिण्टी] A kind of tree, the leaves of which are used in rolling cigars

ઝીંટ, ઝીંટું, } *s n* [See ઝાટ, ઝાટું] An appendage 2 A troublesome companion

ઝી, Same as ઘી

ઝીક, *s f* Same as ઝીંક

ઝીક, *s f* A particular kind of lace or ribbon

Id ઝીક ટીકડી A circular piece of lace

ઝીકણુ, *s n* [See ઝીક] Trouble, annoyance

ઝીકવુ, Same as ઝીકવું

ઝીકો, *s f* Dust of bricks, used by children to cover their writing boards

ઝીણુ, Same as ઝીણુ

ઝીણુ-પણુ, *s n*
ઝીણુ વટ, *s f*
ઝીણા-ઈ, *s f*
ઝીણા-પણુ, *s n*
ઝીણા શ, *s f* } [See ઝીણુ+પણુ, પણુ,વૃત્તિ] Minuteness, acuteness, keenness 2 Acuteness of intellect, acute intelligence or power of observation 3 Wisdom, prudence

ઝીણાશ, *s f* [See ઝીણુ or ક્ષીણુ] Minuteness 2 Fineness

ઝીણુ, *adj* [Dh Des झाण little, small, *fr* S क्षीणम् wasted, slender, See ક્ષીણુ] Thin 2 Small, little 3 Fine

Prov ઝીણો પણ રાઈનો દાણો Small but sharp or effective

ઝીમી *s f* A black garment worn by women

ઝીમેલ, Same as ઘિમેલ

ઝીલ, *s f* A kind of plant 2 An instrument used in reaping fields

ઝીલ, *s f* [See ઝાલ વુ to catch] A particular wire in an Indian lute, catching up and continuing the previous note to a high pitch 2 A large earthen jar for holding grain 3 A deep reservoir of water

ઝીલ વું, Same as ઝિલ વું

ઝીલો, *s m* Same as ઝીલ A particular wire, &c

ઝુંટ, *s f* [See ઝુંટ-વુ] A sudden attack, snatching, taking by suddenly surprising

Id ઝુંટ મારવી To make a sudden attack and capture

ઝુંટ-વું, *v t* [S त्रुट abandoned, left, *fr* त्रुट् to abandon, to leave Or, See ઝટ] To snatch, to seize by force o[illegible] e

Id ઝુંટી લેવુ, ઝુંટવી લેવુ To [illegible] away

ઝુંટા-ઝુંટ, *s f* A disorderly attack, capture

ઝુંટા વ વુ, *v t* To attack and capture and plunder 2 To take by force

ઝુંપ-ડી, *s f*
ઝુંપ-ડું, *s n* } A hut, a cottage, a hovel

ઝુંક, *s n* [Mar झोप sleep] Swinging of the head to and fro owing to sleep, dullness, or intoxication

ઝુંક વુ, *v i* To swing to and fro, to nod.

ઝુંસરી, Same as ધુંસરી.

ઝુસડુ, *s n* A large ઝુંસરી

ઝુક વુ, *v i* [S ધૂ, ધૂણ-વુ, to shake] To lean, to be inclined 2 To project

ઝુ-કા-વડા, *s m pl* [+વૃત્તિ state] Throwing with force *Cf* ઝો-કા-વડા.

ઝુ કાર-વું, *v t* [See ઝોકો, ઝુક-વુ] To make a camel to sit down on the ground

ઝુકા વ વું, *v t* To cause to bend 2 To throw 3 To throw oneself into, to be rash 4 To put on (an ornament) with the air of a dandy

ઝુઝ વુ,
ઝુઝ વુ, } *v i* [S युध् to fight] To fight, to contend 2 To strive 3 To watch to attack

રણમા ઝુઝે રહી, વાઘ સાથે બાથ ઘાલે;
ઘ[illegible]ત દત, ને હાથ, છડપથી મરડી નાખે.

—સામળભટ.

ઝુઝા-ર, *adj* [+કાર doing] Skilled in or fond of war, warlike 2 *s m* A warrior 3 Fighting, a fight

ઝુઝા-વ-વુ, *v t* [Caus of ઝુઝ-વુ] To cause to fight 2 To cause to be fatigued

ઝુટ વું Same as ઝુંટ-વું

ઝુડ-વુ, *v t* [S युध् to fight See ઝુઝ-વુ] To beat 2 To thrash 3 To cudgel, to strike 4 To obtain by continued persecution

Prov નીરણી બારડી સૌ ઝુડે Anybody may oppress the weak

ઝુડિ-યું, *s n*
ઝુડિ-યો, *s m* } A threshing stick, a flail

ઝુડો, *s m* [See જુડો] A bunch of false hair used by women in making up the coils of their hair

ઝુંડ, *s n* [Hem Des झम्पिया = S रास-[illegible] a wild dance] A company, a body, a swarm, a flock, a herd

multitude, an assembled body, a crowd

ઝુણ્ડો, *s m.* [See ઝંડો] A flag, a banner, a streamer, an ensign

Id ઝુણ્ડો ઉઠાવવો Lit. To raise the banner of war 2 To declare war 3 To be the leader in a revolt ઝુણ્ડો ઉડાડવો Lit To cause banners to fly 2 To be triumphant or victorious ઝુણ્ડો રોપવો .To plant a flag 2 To conquer 3 To lay the foundation of one's power

ઝુણ-ઝુણ, *adv* [Imit] Tinkling, jingling

ઝુપ-ડી, Same as ઝૂંપ-ડી

ઝુપડું, Same as ઝૂંપ-ડું

ઝુમ, *s f.* [See ઝોમ] The influence of drink or of opium

ઝુમ, Same as ઝુમખુ

ઝુમખ-ડાં, *s n pl* [See ઝુમખો.] A kind of fruit

ઝુમખ-ડું, *s n* A group, a troop, an assembly 2 A bunch

ઝુમખું, *s n*
ઝુમખો, *s m* } A bunch, a tassel, a cluster 2 A knob in an earing, a kind of pendant, a boss 3 A group, a troop, an assemblage

ઝુમ ણું, *s n* [Guj ઝુમ Imit See ઝમ-ઝમ, ઝમ કાર] A kind of tinkling ornament

કુણ્ડળ કાનમા રે, પડ્યા પ્રતિબિમ્બ, કપોળે ઝળકે,
ઝુમણુ, વેળિયુ, રે, મોતી સરિયુ લટકે, લળકે
—દયારામ.

ઝુમ-વું,
ઝુમી રહે-વું, } *v i* [Imit See ઘુમ-વુ] To aim at, to watch one's opportunity 2 To be on the brink of tumbling down, to be tottering

ઝુમ્મર, *s n f* [See ઝુમ-વુ, ઘુમ-વુ] A chandelier

ઝુરણ, *s f* Same as ઝુરાપો

રચન બાણુ લાગ્યા લક્ષ્મણને, તાપ ઉપન્યો તનમા રે,
બહુ એ પેર પડી લક્ષ્મણને, ઝુરણ લાગી મનમા
—સીતાજીની કાચળી

ઝુર-વું, *v i* [Dh Des जूरिय=S जीर्णम् become old *fr* जॄ to become old, *also* Hem Des जूरइ=S खिद्यते he is distressed, स्मरति he remembers, *fr* ज] To pine and waste away, to droop, to languish, to be emaciated, to fade

Id ઝુરી ઝુરીને મરી જવુ To pine and waste away to death, to fret to death

ઝુરા-પો, *s m* [+તાપ heat] A decay of spirits, dejection, sorrow, pining away

ઝુલ, *s f* [See ઝુલ-વુ] A cloth-border; a cloth cover for the body of a horse, &c

ઝુલ-ડી, *s f* A loose garment for little children

ઝુલ-ણાં, *s n. pl.* Swinging 2 A swing, a cradle 3 Lullabies

ઝુલ-ણા,
ઝુલ-ના, } *s m. pl* A particular metre

ઝુલ તું, *adj* Pendent, hanging, jutting over; dangling, swinging, waving to and fro; hanging loose and quivering, nodding, oscillating.

સવત્સર એક વીત્યો, યજુર્વેદ ત્યારે શીખ્યો,
ઇન્દ્ર પૂર્ણપણે સર્વ, બિન્દુ રહ્યો ઝુલતો
—વલ્લભ.

કાટા પડી ગયા અતી, છભ પર ઝુલતા —વલ્લભ.

2 Suspended from an office; uncared for; neglected 3 Unaccomplished

Id ઝુલતુ રહેવુ To remain unaccomplished ઝુલતુ મેલવુ To leave unaccomplished. ઝુલતો દીવો-ઝુલતુ ફાનસ A revolving light

ઝુલ-વું, *v i* [See ડુલ-વુ, ડોલ-વુ Or S धू, धून्, to shake] To hang 2 To swing 3 To nod 4 To shake, to oscillate 5 To go lazily or leisurely along; to dangle 6 To saunter

ઝુલાવન-હાર,
ઝુલાવન-હારી, } *adj* [+હાર a doer *fr* કર-વુ] Giving a swing (to a cradle, &c)

ઝુલા-વ વું, *v t* To cause to swing 2. To cause to shake

ઝુલો, *s m* [See ઝુલ વુ to shake] A swing 2 An oscillation 3 A loss

Id ઝુલા ખાવા To swing, to oscillate ઝુલા દેવા-ખવડાવવા To put off or postpone the fulfilment of an agreement

ઝુલ્ફ,
ઝુલ્ફો, } Same as જુલ્ફ, જુલ્ફા

ઝુસર, See ઝુમરૂ, ધુસર, A yoke

વશરાલને પોષ્યા લાકડીની માતે,
ઝુસર, ઝુસળ, ત્રાક, રવાઇ, રીતે બાતે
—દયારામ

ઝુસરી, Same as ઝુંસરી

ઝુસ્તી, s f [See ઝુઝ·વુ, fr S युध् to fight] A fight 2 A dispute, an altercation

ઝૂઝ·વું, Same as ઝુઝ વુ, ઝુઝ·વું
મઝત પૈ ઇક,રૂચત બાજી,વાલિ તણી બણી,ચાલી નયા ઘણી
—વઋતા

ઝૂડ, s n [See ઝૂડ] A large alligator

ઝૂમ, Same as ઝુમ

ઝૂમ, s f Same as See ઝુમ·ખું
સુગલ શ્રવણે આવ ગહિની રે ચળકે,
તેની ઉપર ઝૂમ પાનડીઓ ઝળકે
—દયારામ

ઝૂલ, Same as ઝુલ

ઝૂલ, [See ઝીલ a particular wire, &c] The portion in a ballad, which joins two principal parts

ઝેણુ, s f [See ઝીણુ] Fine powder or dust 2 Smoke issuing from a tobacco pipe, &c 3 s n [See ઝનુન] Madness, fanaticism

ઝેર, s n [P See ઝેહેર] Poison 2 Anger 3 Disgust, annoyance 4 Antagonism, enmity

Id ઝેર આપવુ–દેવુ To kill by poison. ઝેર ચઢવુ To work, to produce the effect (of a poison) ઝેર ચઢવુ–આવવુ To get angry with એની આખમા ઝેર વરસી રહ્યુ છે His look shows that his mind is under the influence of anger ઝેર ઉતરવુ To subside (of a poison) ઝેર ઉતારવુ To remove a poison by an antidote ઝેર વાવવુ To sow the seeds of a quarrel ઝેર થવુ To lose the favour of 2 To be an object of dislike ઝેર વાળવુ To be jealous of 2 To be ready to do harm to

ઝેર, See ઝાંઝર

ઝેર-કચુરો, s m [+કચુરો] Strychnia

ઝેર ણી, s f A small churning handle

ઝેરી, } ઝેરી લું, } adj Poisonous 2 Envious, malicious, inimical

ઝેડે, s n [See ઝર·વું to drop] A sharp shower

ઝેસુ, s f Dust

ઝોક, s f Same as ઝોકો

ઝોક, s f [See ઝુક·વું] A bending; an inclination, a leaning over 2 Deviation from perpendicularity 3 A swinging motion 4 A loss 5 A sudden thrust in the eye 6 [S गोष्ठ a cow pen] An enclosure near a village, in which goats and sheep are kept

Id ઝોક લાગવી–વાગવી To suffer from a thrust in the eye 2 To suffer a loss ઝોક ઉતારવી To make mesmeric passes to cure the eye from the effects of a thrust
સુરભગ શરીર દિયો, રામ નામ દ્રઢ દિયો,
બાકો બળવત બરો, ઝપાય દિયો ઝોકમા
—સામળભટ.

ઝોકંટા, s m pl [See ઝોકા·વ·વું to toss up Cf ઉછાળ·વુ] The hearty enjoyment of a feast, merry making, revelry

ઝોક વુ, v t To throw, to toss, to fling. 2 v i To rush, to throw oneself into a work rashly, to venture 3 To nod or doze through dullness or intoxication

ઝોક-વાડા, s m pl [+વૃત્તિ state] Rushing blindly (of an enterprise)

ઝોકાવ વુ, v i To rush blindly 2. To venture 3 To launch (a boat) at a time of danger

ઝોકું, s n A nod, a doze

Id ઝોકુ ખાવુ To nod, to doze બેઠા બેઠાં ઝોકા ખાવાં To sit idle or doing nothing

ઝોકો, s m A swing, an oscillation 2 The act of reeling 3 A fraudulent turn of a balance in weighing out goods 4 A thrust in the eye, Cf ઝોક, 5

Prov દુખતી આખે ઝોકો વાગે Lit The eye already paining gets a blow. It never rains, but it pours Misfortunes never come singly

ઝોટ, s f }
ઝોટડી, s f }
ઝોટી, s f } [Hem Des झोटी = S अर्धमहिषी a young she-buffalo See દુગ્ધ, દૂઝ·વુ,
ઝોટું, s n }
દોહ·વુ, to milk+ડી dim] A milch buffalo
માનની કહે રે મિત્ર સુણ, નથી મારે કાઈ ખોટ,
ઊતરે ઘૃતની તાવડી દશ દુઝે છે ઝોટ
—સામળ

તે તો દાવ કદી આપ્યું આત તણું,
ક્યાથી દુકે હુ તો ઘેર ? ૧ —નરસિંહમહેતો.

ઝોટિંડૂગ, *s m* [See ધતિંડૂગ *fr* S दहत् burning, or જ્યોત flame, + અગ the body] The spirit of a deceased person supposed to be wandering about as a goblin

ઝોડ, *s n* An apparition, a ghost, an evil spirit 2 A tiresome or troublesome person

Id ઝોડ વળગવુ To be bothered by a tiresome or troublesome person ઝોડ ઝડપ Being possessed by an evil spirit

ઝોળૂળી, *s f* [See ઝોળી] A bag with a narrow mouth 2 [See ઝોળી, ઝુલવુ] A child's cradle, a swing for a child to sleep in

ઝોભા-વું, ઝોભા વુ, જોભા-વુ, જોભા-વું, } *v i* [See ઝોભો, જોભો, ઝોભો] To be totally deranged in the functions of the body 2 To be unconscious

ઝોભો, ઝોભો, } Same as જોભો

ઝોરળી, *s f* ઝોરળો, *s m* } [See ઝોળી] A bag, a wallet, a bag with four mouths

ઝોલુ, *s n* [See ઝુલવુ, ઝુલો, ઝોકો] A company, a crowd, a body, a multitude 2 Same as ઝોકુ A nod, dozing

Id ઝોલા ખાવા To nod 2 To move or be shelved from day to day, to be postponed from day to day ઝોલા ખવડાવવા To postpone from day to day

ઝોલો, ઝોલ્લો, } Same as ઝુલો

ઝોળ, Same as જ્વાળા

ઝોળ-વું, ઝોળી નાખ વુ, } *v t* [See ઝુલવુ, + નાખવુ To shake 2 To catch a man's arms and shake him, to torment

ઝોળાવો, Same as ટોળાવ

ઝોળા-શેક, *s m* [See ઝોળી શેક શેકવું] Fomentation with a heated bag containing medicinal drugs

ઝોળી, *s f* [See ઝુલવુ, ઝુલો, ઝોલો] A four mouthed bag 2 A wallet of a beggar or a religious mendicant

Id ઝોળી લેવી Lit To take up a wallet for begging Hence, 2 To be an ascetic and live by begging 3 To be a beggar

ઝોળી-પોળી, *s f* [+ પોળી redup] The ceremony of swinging a new born baby in its cradle at the time of giving it its name
ઝોળી પોળી પીપળ પાન, ફોઈએ પાડ્યુ ફલાણુ નામ
—ભાષા

ઝોળુ, Same as ઝોલું

Id ઝોળેઝોળા Several groups, many groups, a large number composed of many groups

ઝોળો, *s m* Same as ઝુલો, ઝોલો, ઝોલ્લો.

ઞ.

ઞ, *s m* The twenty first letter of the alphabet, and the tenth among the consonants

N B —There is no word beginning with ઞ

ટ.

ટ, The twenty-second letter of the alphabet, and the first of the class of the cerebrals or linguals (મૂર્ધન્યાની)

ટક, *adv* [Imit *Cf* Eng *Tick*] Showing the sound *tak a*

ટક-ટક, *s f* [Imit *Cf* Eng *Tick tick*] Unceasing and troublesome speech, a chat 3 Wrangling, squabbling 4 *adv* With a stare, with a fixed gaze

ટકટકા-ર, *s m* [... doing *fr* ...]

A tinkling sound 2 Prattle, chatter

ટક-ટકિ-યું, s n Anything that makes a continuous troublesome sound

ટક વું, v i [Mar टिक ण fr S तितिक्षा endurance, patience, fr ति-तिक्ष ति Desid of तिज् to endure, to suffer Or See તગાવી fr Ar तकावी fr कुव्वत, કૈવત, strength] To endure, to continue, to last 2 To remain, to stay

ટકા-ઉ, adj Durable, lasting, permanent, of long continuance

ટકા વ, s m Durability, stability 2 Remaining, staying

Id ટકાવ કરવો-રાખવો To stand firm, not to yield, to hold on under unfavourable circumstances

ટકિ-યો, s m [See તકિ-યો] A wooden or metallic support serving as a cushion, used while taking meals, a pillow 2 Same as તકિ યો.

ટકો, s m [S त्रि-क a group of three, a triad, fr S त्रि three] A measure of value equal to three quarters of an anna or nine pies 2 A rupee in value 3 s m pl (ટકા) Money, wealth

Id એક, બે, ત્રણ, ઇ૦ ટકા, One, two, three, &c, per cent ટકાનું માણસ A worthless person ટકાની ચિભડી A miserable creature ટકા કરવા To sell things for money 2 To make money, to amass a fortune આ તને વેચીને ટકા કરે, એવો છે Lit He can sell you away and make money 2 He is shrewd enough to cheat you, and rob you of your money ટકા ઉપરાવવા To beg પૈસે ટકે સુખિયા લોક Well-to-do people ટકા ચઢવા To increase (of interest on money borrowed or lent) ટકા ચઢાવવા To exaggerate

Prov ટકાના ત્રણ શેર Very cheap 2 Worthless ટકે શેર ભાજી, ટકે શેર ખાજાં Absence of discrimination ટકાની ડોશી ને ઢબુ મુંડામણું Great toil, little work Much ado about nothing ટકો પૈસો લે, ને મને છુટવી જવા દે Take from me whatever I have, and save my life ટકો પૈસો લે, ને મને ગણ I would spend anything to gain reputation ટકા મળે, પણ તક ન મળે નહિ Make use of your opportunity at any cost Make hay while the sun shines

ટકો-ટક, Same as ટકો-ટક.

ટ-કોર, s f [See ટ કારો] Ridicule, irony, a burlesque

ટકોર-ખાનું, s n [See ટ કોરો+ખાનું] A raised seat made for drummers, a place where kettledrums are beaten

ટ કોર વું, v t Lit To give a quick smart blow Hence, 2 To give a warning, to warn, to caution

ટ કોરી, s f A small ટ-કોરો 2 A small bell

ટ-કોરો, s m [Guj ટ Imit + S कार suffix showing the sound of the preceding letters fr कृ to do] A quick smart blow, a stroke 2 A fillip

Id ટકોરો મારવો To give a quick smart blow 2 To give a warning, to warn, to caution ટકોરો મારે એવું Surpassing, superior to ટકોરો મારી જોવું To make an experiment by striking a quick smart blow 2 To try the patience of a man by striking a blow 3 To test ચારને ટકોરે At the stroke of four o'clock in the morning

ટ-કોળ, s f [See ટક, ટ-કોરો, ટોળ] A joke, a piece of fun

ટક્કર, s f [Imit See ટક, ટ કોરો] A blow with the horns or forehead, a butt 2 An effort at rivalry

Id સામી ટક્કર Resistance ટક્કર લેવી To resist ટક્કર ઝીલવી To resist successfully ટક્કર મારવી To give a violent blow

ટગ-ટગ, Same as ટગર-મગર.

ટગ-મગ, adv Same as ટગર-મગર

ટગ-મગ, adv [See ડગ મગ] Tottering, about to fall down.

ટગર-ટગર, } adv [Imit] Gazing staring
ટગર-મગર, }

Id ટગર ટગર જોવું To gaze vacantly or helplessly

ટગુ-મગુ, a [Imit See ડગુ-મગુ] Tottering 2 Continuing with interruptions 3 Walking with interruptions adv Interruptedly

ટંક, s m f [S टङ्क् to fasten, उट्टङ्क् to cut up Cf The derivation of Eng Ti

fr Lat tempus *fr* Gr temno to cut] A fixed time

Id એક ટક, બે ટક, ઇ૦, One time, once, two times, twice, &c

ટક, Same as ટાક A small measure of value

નરસિયા રકને ટક કરશુ કરે, દીન બધુ વધ્યો આક આઠો.
—નરસિંહ મહેતો

ટંક, Same as ટકો A rupee

ન જાણશો મનમા આગક, તમ આને પામ્યા લખ ટક
—પ્રેમાનંદ

ટંકણ-ખાર, s m [S टंक,टकण+ ખાર] Borax

ટંક-શાળ, ટંક-સાળ, } s f [S टङ्क-शाला *fr* टङ्क a stamped coin *fr* टङ्क to fasten, उट्टङ्क् to cut up, to scratch, to dig up, + શાળા place] A mint

ટંક-શાળી, ટંક-સાળી, } s m An officer in a mint, the mint-master

ટં કાર, s m [S *fr* टम् Imit +कार suffix showing the sound of the preceding letters *fr* कृ to do] The sound of a bowstring, a twang

ટંકાવવું, v t [Caus of ટાંકવુ] To get a mark made with a chisel 3 To attach with a pin (of a piece of paper) 4 To make a note of in writing

Id ભેંસ ટંકાવવી To get a she-buffalo covered

ટંકિત, *adj* Made rough with a chisel (of the surface of a mill stone, &c) 2 Marked with small pits or depressions.

ટંકે-ટક, ટંકો-ટક, } *adv* [See ટક] Exactly at the fixed time, timely 2 Brimful 3 Just up to the brim or end, and nothing more than that (of a liquid)

ટંગડી, Same as ટાંગ 2 Same as તંગડી

Id ટંગડી ઝાલવી To catch by the leg

ટંગા વુ, v i [Pass of ટાંગ વુ] To be suspended or hung

ટચ, s n. [Eng *Touch*] The unit of measure of the quality of gold

Id સોટચનુ સોનુ Gold of the best quality

ટચ-લઈને, *adv* [Guj ટચ Imit *Cf* ટક + લે વુ] In a moment, in a trice, immediately

ટચ કડી, s f [Guj ટચક Imit] A fillip, a sound produced by a jerk of the middle finger forced suddenly from the thumb

ટચ કારી, [Guj ટચ Imit *Cf* ટક, + S कार suffix showing the sound of the preceding letters] Same as ટચ ક ડી

ટચ કિયુ, s n [See ટચક ડી] A stiff back, stiffness of the back owing to rheumatism

ટચ કું, s n [See ટચ કડી] A hint, an insinuation 2 [Preceded by ટાણુ as ટાણુ-ટચ કુ] A particular occasion 2 A ceremony, a festivity, a festive occasion

ટચરો, Same as ઠચ્ચરો, ઠચ્ચર

ટચલી આગળી, s f [+આગળી] The little finger

ટચાક, *adj* [See ટચકડી, ટચકારી] Vain, boastful

ટચાક, *adv* [Imit] Noisily dashing against

ટચાક ડી, ટચા-કરી, } Same as ટચકડી

ટટવા ણી, s f [See ટટ્ટુ] A pony mare, a small mare

ટટવુ, s n A small horse, a pony

ટ-ટ ળવું, Same as ટવળવું

ટ-ટળાટ, Same as ટળ-વળાટ

ટ-ટળા વ વું, v t [Caus of ટ ટળવુ] To make restless 2 To cause to pull on in hope 3 To torment by giving a cause for hope, to tantalize 4 To starve, to famish

ટ-ટાર, *adj* [Guj ટટ Imit + કાર doing Or See કાર, કેર, કોર, *fr* સ્થિર fixed *fr* S स्था to stand] Erect, straight up 2 Stiff, unbending

Id ટટાર ઉભુ રહેવુ To stand up erect ટટાર થવુ To stand erect 2 To be ready પાદડા ટટાર થાય છે The leaves straighten themselves out

ટટુ, s m n Same as ટટ્ટુ

ટટ્ટી, s f [Hem Des टट्टइआ=S तिरस्करिणी a curtain, *also* तट्टी = S वृतिः a hedge] A bamboo fence; a wicker fence or partition,

a hurdle

Id ટટ્ટી ઉડવી-થવી To be exposed to public ridicule 2 To be disgraced

ટટ્ટુ, s m n [Hem Des टाँगो=S अधम तुरङ्ग =a very small horse] A pony, a small horse

Id તેનુ ટટ્ટુ ચાલતુ નથી He cannot have it in his own way ટટ્ટુ હાંકવુ To make way for oneself against resistance, or indifference on the part of others 2 To make oneself heard or attended to ટટ્ટુ ચલાવવુ To maintain oneself પોતાનુ ટટ્ટુ જેમ તેમ ચલાવવુ To maintain oneself with difficulty

Prov ટટ્ટુ મારે તેજ ડરે To be wiser by another's bitter experience

ટડ-પડા ટ, s m [See તડ + પડ ટુ + વૃત્તિ] Resistance, opposition

ટણ્ણ-ક, adj [Guj ટણ Imit + ક dim Or see કઠણ hard, by transposition of letters] Stupid, thick headed 2 Wandering

ટણ્ણ-કો, s m [+કાર doing] False airs

ટણ્ણચ, s f A kind of snake

ટણ્ણો, s m Pudendum muliebre

ટટા-ખોર, adj [See ટંટો +P खोर् fond of fr खुर्दन् to eat] Quarrelsome, contentious

ટટો, s m [Hem Des तट=S पृष्ट asked] A quarrel, a pique, a dispute, a contention, wrangling, an altercation

Id ટંટા બખેડા-ફિસાદ Dispute and differences 2 Any kind of dispute

ટંડેલ, s m The commander of a ship, the master of a craft 2 A tall man

Id ઉંચો ટંડેલ A very tall man

ટન s m [Eng] A ton

ટપ [illegible] Imit Or see થાપવુ, સ્થાપવુ, to p[illegible] Or S स्तिप् to ooze] Quickly, sharp, smartly

ટપ, s n [Eng *Tub*] A cask, a tub

ટપ, s m [Eng *Top*] The top or cover of a lamp, carriage, &c.

ટપ ક-ટપક, Same as ટપ-ટપ

ટપ-ક વું, v i [See ટપક ટપક, ટપ-ટપ] To trickle, to drop, to leak, to drip

ટપ-કા-વ-વુ, v t [Caus of ટપ-ક વુ, ટપ-ક, to dribble] To make to fall in drops, to cause to trickle

ટપ-કા-વ-વુ, v t [See ટપ-કું] To mark, to note down, to put down on paper as short notes

ટપ-કી, s f [See ટિપુ a drop] A small round mark on the forehead among the Hindus 2 A small metallic circle

ટપ કું, s n A drop 2 A blot

ટપ કો, s m A horoscope

ટપ-ટપ, adv [Redup of ટપ dribbling] Showing the sound of rain falling in drops, trickling 2 Quickly, smartly

ટપ-ટપિ-યું, s n } [See ટપ ટપ] A razor-strop
ટપ-ટપી, s f. }

ટપ-લી, s f A slap, a stroke with the hand on the head

Id ટપલી મારવી To give a slap ટપલી ખાવી To be slapped 2 To learn a lesson at one's own cost

Prov ટપલી મારવી, તે ખાવી If you slap others, you must expect the same from them Do unto others as you would have them do unto you

ટપ લું, s n A wooden instrument used by potters

ટપ લા-ખાજી, s f [+P बाजी playing fr बाख्तन् to play] Smacking and cuffing 2 A succession of slaps given in jest

Id ટપલા બાજી કરવી To slap in jest ટપલા ખાઈ ખાઈને Owing to repeated reverses

ટપ લો, s m A slap, a heavy pat 2 An imputation, a charge 3 Insolent censure, insolence 4 Censure 5 [See ટપ-લુ] An instrument with which potters beat clay

Id ટપલો ખાવો To be blamed ટપલા ખાઈ ખાઈને થવુ To be wise from hard or bitter experience ટપલો માથે રહેવો To have a charge hanging over one's head ટપલો મારવો (વક્રોક્તિમા કહેવુ) To make use of an ironical expression, to taunt

ટપ-વું, } [See ટપ, or સ્થા-પ-વું] v t
ટપી જ-વું, }
To leap, to jump 2 To jump over

ટપસ-ટપસ, adv [Imit] Making the

sound ટપસ-ટપસ (of worn out shoes)

ટપા-ટપ, *adv* [See ટપ] Briskly, smartly

ટપા-ટપી, *s f* An altercation, a sharp noisy quarrel

ટપા લ, *s f* [See ટપ્પો a halting place + આલય a house] Post, mail 2 A post-office

ટપાલ ઓફિસ, *s f* [+office] A post-office

ટપાર વુ, *v t* [See ટપ + કાર doing] To strike, to beat

ટપુસિ યા, *s n pl* [See ટપ, ટપ•વુ] Slaps given with the bottom of a winnowing fan in order to drive away dust or chaff from the grains 2 Loose shoes, slippers

ટપેર•વુ, Same as ટપાર વું

ટપો-ટપ, *adv* [See ટપ, ટપ ટપ] One after another, successively 2 In a trice or moment, instantly

ટપ્પ, Same as ટપ

ટપ્પો, *s m* [See સ્થા•પ•વુ to put] A halting place, a stage, a station. 2 A certain air in music 3 The range, the reach, the extent 4 A distance, a space 5 A rumour

Id ટપ્પો મારવો To set a rumour circulating 2 To use a vexatious and slightly ironical statement ટપ્પો ખાવો To put up with a vexatious joke ટપ્પા ઉપર ટપ્પા મારવા To advance one argument after another

ટબ ક વું, Same as ટપ•ક વું

ટબ•કું, Same as ટપ•કું

ટબલું, *s n* Same as તબલા

ટબા રો, *s m* [See ટબ•કા•વ•વુ to make small notes *fr* ટબ•કો, ટપ•કો, small marks or notes] Household expenses, maintenance charges

ટબુક ડિ યું, *s n* [See તબક•ડી *fr* તબક] A particular kind of sweetmeat having the form of a dish

ટબુ કી, *s f* A small metallic water pot

ટબો, *s m* [S टिप्पणी a comment *fr* टिप् to direct See ટીપ] Comments, notes, a short commentary

ટમ-ટમ વુ, *v i* [Imit] To hope for eagerly or anxiously

ટમ-ટમા•ટ, *s m* Eager hope, eager ness 2 Haste, hurry

ટલાટી, See તલાટી.

ટલાટુ, See તલાટુ

ટલ્લો, *s m* [See ટેહેળ•વુ to stare at] A trip, a turn, an excursion

ટવળ વુ, Same as ટળ વળ વુ

•-સંધ્યા, *s f* [S त्रि three+સંધ્યા a joint, the evening being the third joint since the moving] The evening twilight 2 The evening

ટસે ને ટસે, *adv* [See ટેસ a knob] Uninterruptedly, continuously

ટઙ-ટઙ, *adv* [Imit See ટેહેળ•વુ] With a fixed stare

ટઙ-ટઙા•વ વુ, *v t* [Imit] To gulp down, to swallow

ટઙ કાર *s m* [Guj ટઙ Imit +S कार suffix showing the sound of the preceding letters] Frequent ejaculations through pain

ટહલ, Same as ટેહેલ

ભિક્ષા પછી સદીપન ગુરૂ, કરી ટહલ રીઝાયે,
કાલાદિકકો જીતી, પુત્ર ગુરૂ લાઇ દિયે હેં
—દયારામ.

ટહાકુ, Same as ટાકું

માટે ટહાકુ નાખ્યુ છે, તજ વિના, રે વહાલા,
આપણે કરવુ દુરિજન લોક રે જી —દયારામ

ટહુ•કો, *s m* [Guj ટહુ Imit + કાર, See ટહ કારો] A loud and long cry 2 To interrupt a speech with ejaculations so as to encourage the speaker

ટળ વળ•વું, *v i* [Guj ટ, ટળ, Redup of વળ વુ to turn] To be unsteady, to be restless 2 To pull on in hope 3 To be tormented by hope 4 To starve, to famish

ટળ-વળા•ટ, *s m* [વૃત્તિ state] Restlessness 2 Pulling on in hope, eager expectation 3 The torments of suspense 4 Starvation

ટળ•વું, *v i* [See ટળ•વુ] To pass off, by, away, or over, to be cured, 2 To disappear, to glide off, to vanish 3 To elapse

ટાક, *s f* [Hem Des टंक=S छिन्नम् cut up *fr* S टङ्क] The seventy-second part of a *sher* 2 A standard of weight much used in weighing pearls 3 [S टङ्क a hatchet

fr टङ्क् to fasten, टङ्क् to dig up] A nib 4 A steel nib of a pen 5 Marks made with a pen 6 Writing 7 Time

નંદ કુવર માહારા ટેવ થવાનો, એટે ર્યો ના લખિયો ટાંક
—દયારામ

ટાંકણી, s f A pin

ટાંકણી, s f [See ટાંકણી] Frequent warning, importunate urging

ટાંકણી, s n [Dh Des तक्खण fr S तत्क्षणम् at that moment Or Hem Des चक्को= S अवसर opportunity] A fit time or occasion, a juncture, an opportunity 2 A holiday

ટાંકણું, s n [Hem Des टङ्क = S खनित्रम् an instrument for digging] A chisel.

ટાંકલી, s f [See ટાંકણી a pin] A small pin

ટાંકલી, s f [See ટાંકુ] A small tank.

ટાંકવું, Same as ટાંકણું,

ટાંકવુ, v t [See ટાંકો a stitch] To sew, to stitch 2 To append

Id કસ ટાંકવી To sew a ribbon (on to a coat, &c.) અરજીની જોડે યાદી ટાંકવી To attach a list to an application

ટાંકવું, v t. [See ટાંકણુ] To chisel 2 To write in haste, to note down

Id ઘટી ટાંકવી To make pits or depressions on a millstone હિસાબ ટાંકી રાખવો To write down or note down an account

ટાંકી, s f [See ટાંકુ a tank.] A cistern, a reservoir of water, a small well, a small tank.

ટાંકી, s f [See ટાંકણુ] The process of chiselling 2 Incisions or notches made with a chisel 3 A venereal disease, syphilitic cancer or ulcer

Id ટાંકી લાગવી To have produced the effect (of a medicine on a disease), to produce an effect

ટાંકું, s n [See ટાંકી] A reservoir for water, a cistern a tank

ટાંકો, s m [See ટાંકવું] A stitch

Id ટાંકો મારવો—દેવો—ભરવો To stitch ટાંકો ટૂટવો To open up (of a seam)

ટાંગ, s f [S टङ्गा, टङ्क] The leg, the limb from the hip to the foot

ટાંગણું, s n [See ટાંગ the leg] A nag, a pony 2 A little and short fellow, a little man, a diminutive creature 3 A contemptuous epithet for a boy, a youngster

ટાંગવું, v t [S उट्टङ्क् to fasten up fr. उद् up+टङ्क् to fasten] To hang, to suspend

ટાંગા-ટોળી, s f [See ટાંગ+ટોળી a group] The act of lifting a child by its shoulders

ટાંગો, s m See ટાંગ.

ટાંગો, s m A light horse-carriage

ટાંચ, s f & adj [Eng Attachment] A writ of attachment or sequestration

Id ટાંચ આવવી—બેસવી To be under a writ of attachment ટાંચ બેસાડવી To get attached under a writ ટાંચ ઉઠી જવી To be free from attachment under a writ

ટાંચ, s f [See ટાંક a nib] The nib or slit of a pen 2 An oblique hint

ટાંચ, s f [See ટાંચ a cut] Deficiency, scarcity, want

Id ટાંચ આવવી—પડવી To feel a scarcity or want

ટાંચણું, s n [See ટાંચવું, ટાંકવું, to make notes] A synopsis 2 Short notes

Id ટાંચણુ કરવુ—રાખવુ To make short notes

ટાંચણી, ટાંચલી, } Same as ટાંકણી A pin

ટાંચમ, s f [See ટાંચ] Deficiency, scarcity, want

ટાંચવું, v t [See ટાંકવુ] To stitch 2 To thrust into 3 To clip, to retrench, to economise

ટાંચું, adj Short, dwarfish

Id ટાંચુ પડવુ To be deficient or wanting

ટાંટિયો, s. m [Hem Des. टङ्क= S जङ्घा the leg] The leg

Id ટાંટિયા અકડાઈ જવા—રહી જવા To be unable to walk through over-exertion in walking ટાંટિયા ભાગવા—ભાગી જવા Lit To have the legs broken Hence, 2 To lose all ground for hope, to be hopeless ટાંટિયા ભાગી નાખવા To give a severe beating 2 To deprive of all ground for hope, to make hopeless ટાંટિયા ટૂટવા To have pain in the calves of the legs ટાંટિયા પકડવા—ઝાલવા—સા-

ઢવા-ઉશાળવા To have sexual intercourse with a woman ટાંટિયા આવવા To begin to walk (of a child) 2 To be able to conduct one's business on one's own account 3 To be able to overreach or deceive one's elders or superiors ટાંટિયાનો આળો-ટાંટિયાનો ભાગેલો Unwilling to exert oneself, unwilling to work એના ટાંટિયામાં બહુ જોર છે He is conscious of his own strength ટાંટિયા ધોઇ પીવાજોગ Very pious and virtuous, so pious and virtuous as to purify other's lives with the water in which one has washed one's feet એનો તો ટાંટિયો જ ટકતો નથી He does not stay long in one place, he is not a steady worker એનો તો ટાંટિયો જ ટળવાનો He shall be prohibited from entering the house મારા ટાંટિયા કહ્યું કરતા નથી I am unable to walk owing to exhaustion ટાંટિયા ગળે આવવા To be thrown into a difficulty ટાંટિયા જોરમાં હોવા To be merry, cheerful, and energetic ટાંટિયા તોડવા Lit To injure one's own legs. 2 To take the trouble of walking up to ટાંટિયા પહોળા થઈ જવા To be perplexed ટાંટિયા બેસવા To be disappointed ટાંટિયા મેળવવા To make the two sides of an account tally ટાંટિયા રગવા To beat ટાંટિયો ટાળવો To prohibit from entering a house 2 To refuse access into a house ટાંટિયો વાળવો To rest oneself ટાંટિયા નરમ પડવા Lit To lose the strength of one's legs 2 To lose vigour to be weak 3 To lose money

ટાડર, ટાંડેર, } s f [See ટંટો] A dispute, an altercation

Id ટાડર કરવી To dispute

ટાઢડ, ટાઢેર, } s f [See ઠંડ ઠંડુ] Shivering

Id ટાડર આવવી To be attacked by a fit of shivering

ટાંડુ, s n [See તાંતો thread fr તાન stretching+ડુ dim] A caravan 2 A line of bullocks 3 The head of a series, the front, the top, the summit

નરદે નારી એ તો પ્યારી બની રે,
પછે ઉભરા ત્યજ્યા જોઇ ટાંડો
—બાપુ સાહેબ ગાયકવાડ

વજાગી દીઠે ટાંડે, નવી નવી પ્રીત માંડે,
જણાયે દુ ખને ટાડે, સ્નેહીને નિશ્ચે ટાડે
—પ્રેમાનંદ

ટાણુ, s n [See ટાકણું fit time] A juncture, an opportunity, a fit time 2 An occasion of rejoicing, a day of festivity, a holiday Same as ટાકણુ Fit time

Id ટાણુ આવવુ To have an occasion of festivity ટાણુ જવુ To pass without a hindrance (of a festive occasion) ટાણુ કરવુ To perform a ceremony on a festive occasion ટાણે ટચકે On festive occasions ટાણું-સર At the proper time, in a festive ceremony

ભાટ, ભવાઈ, નાટક, ચેટક, નાચત ગેઈ ગેઈ ટાણ
—ગોપીભાઈ

ટાપ, s f [Eng Stop] A stop in a written sentence, a mark of punctuation 2 full point

ટાપણી, s f [See ટાપ] Aiming at, watching 2 Fraudulent watchfulness 3 Readiness, eagerness

ટાપવુ, v t [See તાપ] To aim at 2 To be eager for 3 To be ready for through eagerness

Id ટાપી રહેવુ To be eager for

ટાપુ, s, n A visit, walking to pay a visit

Id ટાપુ કરવુ-ખાવુ To pay a visit, to walk to pay a visit

ટાબ, s f [See ... to polish] Polishing the upper unpolished surface of gold or silver ornaments

ટાબણ, Same as ટાણુ

ટાય ... adj [See ... redup of ...] Random, ...

ટાયકો, s ... [... suffix showing the sound of the ... letter] The cracking ... stretching a limb ... containing small ... a cradle 3 pl (ટાયકા) ...

ટાયમ, Same as ...

ટાટ, adj [Eng Tweet] ... being under the influence of ...

Id નાગે ટાટ Stark naked 2 Transgressing the limits of decency or politeness

ટાટ, *s n* [Eng *Tight*] Sack cloth, canvas, gunny cloth

ટાટ, *s m* A large shallow dish
અંગરાગ કેરૂ ટાટ, સ્વામી ભેસુ સજી ઠાઠ,
આવતા વધાવુ નાથ, (આ) સાગ માનુ ન ચાગનુ
—વલ્લભ

ટાટ-પટી, *s f* [+ પટો, પટી] Same as ટાટ Sack-cloth

ટાટલું, *s n* [See ટાટ a dish] A vessel, a pot 2 A dish in which a meal s served

ટાટિયાં, *s n pl* [See ટટ્ટી] A bamboo frame fixed in a cart

ટાટી, Same as ટટ્ટી

ટાટુ, *s n* A bamboo-frame which serves as a seat

ટાઢ, *s f* [See ઠારવુ, ઠાર, સ્થિર, or ઠંડુ, શાન્ત] Cold, privation of heat, coldness 2 The sensation of cold

Id ટાઢ વાય-લાગે છે-આવે છે-ચઢે છે To be attacked by a fit of shivering ટાઢ તડકો Lit Cold and heat 2 Rise and fall 3 Pleasure and pain ટાઢ ચઢવી To be unwilling ટાઢ ફેરો મારે છે Cold cannot enter 2 Cold can produce no effect

Prov ટાઢ જાય રૂએ, અને આદત જાય મુવે What is bred in the bone will come out of the flesh Filth is got rid of by washing, not by habit ટાઢ ગાઢ કરીએ નહિ,ને ટાઢના માર્યા મરીએ નહિ Everybody complains of cold but manages to put up with it ટાઢ વાય સહુને, ને ન વાય વહુને Everybody complains of cold, but a young wife

ટાઢક, *s f* Coldness, refreshing cold 2 Gratification, satisfaction

Id ટાઢક વળવી-પડવી To be contented, to feel oneself satisfied

ટાઢા *s m pl* [Used for euphemy] Brands, actual cauteries 2 Ironical scolding, taunts

Id ટાઢા દેવા To brand 2 To taunt, to abuse

ટાઢિયો તાવ, *s m* [+તાવ] Ague

ટાઢી, *s f* Ashes of a dead body burnt

Id ટાઢી વાળવી To remove the ashes of a dead body

ટાઢી-શિયલ, } ટાઢી-શિળ, } *s f* [+શીતળ] The seventh day of either of the fortnights of the month of Shrāvan, on which cold food is eaten

ટાઢું, *adj* [See ઠંડુ] Cold, cool 2 Slow, lingering 3 Not active, sluggish 4 Not bright (of colour) 5 Quiet; calm 6 Satisfied

તાહરૂ સુખ જોતા, મન માહરૂ ઘણુ થાય છે ટાઢુ રે
—દયારામ.

Id ટાઢો માર મારવો To beat severely with blows and kicks ટાઢી રસોઈ Cold food. 2 Ancestral property તે વાત કરવામા ટાઢો છે He is slow and lingering in talking ટાઢુ પડવું To lose vigour, to be quiet ટાઢુ પડી જવુ To lose brightness 2 To be unnerved 3 To be impotent ટાઢું ટપ Perfectly quiet ટાઢુ શીળુ Food left over from the previous day 2 Any food irrespective of its taste ટાઢુ નાખવુ To postpone to delay
માટે ટાઢુ નાખ્યુ છે, તક વિના રે વહાલા,
આપણે ડરવુ છે દુર્જન લોકથી —દયારામ.
ટાઢા પાટિયા કરવા To have done eating ટાઢા પથરા જેવો Dull ટાઢુ ઘોરાયા જેવુ Stale and cold (of food) ટાઢુ હીમ-શીતળ Very cold (of water), cold as ice ટાઢા પોરનુ ઓલવુ Idle talk ટાઢા પાણીનુ માટલુ Time serving ટાઢા સમ Taking an oath by flowers, &c 2 Taking a solemn oath ટાઢુગાર Very cold 2 Being without vigour ટાઢુ થવુ To be at one's ease ટાઢુ છમ કરવુ To swallow down 2 To misappropriate ટાઢુ પાણી રેડવુ To stop a quarrel with soothing words ટાઢુ પેટ Contentment ટાઢુ લોહી Freedom from anxiety ટાઢો ટાળવો To pass the hottest part of the day in a cool place એ તો મને જોઈને ટાઢો ટપ થઈ ગયો His excitement subsided, when he saw me હાથ ટાઢો કરવો To gain satisfaction by making charitable donations to the needy
મન માન્યુ સુખ મહાલીશુ, હાથ કરીશુ ટાઢો રે
—દયારામ

Prov ટાઢા પાણીએ ખસ કાઢવી To quietly get rid of a troublesome person

ટાઢે ક, Same as ટાઢ ક

ટાઢે કિ યું, s n A cooling medicine

ટાઢ-કિ-યું,
ટાઢોડિ યું, } s n [See ટાઢ-ઓઢ ડુ] A wet piece of cloth kept to cool the body 2 A vessel in which water is cooled

ટાણુ, Same as **ટાણું**

ટાપ-ટીપ, s f [See ટપ ટપ + ટીપ વુ Cf ચાપા ચીપ] Repair, adjustment 2 A nice external appearance 3 Orderly habits

Id ટાપટીપ ને ધોલકુ External artificial beauty given to a thing to conceal its inherent internal ugliness

ટાપસી, s f. An interruption in another man's speech

Id ટાપસી પુરવી To interrupt a speech with short ejaculations (with a view to censure him or show off one's own talents)

ટાપુ, s m [S દ્વીપ, બેટ] An island, an isle

ટાપુવા, s m. [See ટપ ટપ] Bread

ટાબોટા, s m pl [See ટપો ટપ, ટપ ટપ] Clapping of hands

Id ટાબોટા વગાડવા-કુટવા-પાડવા To clap the hands in ridicule, to give ironical cheers

ટાય ડી, s f [See ટટ્ટુ] A small mare

ટાય ડુ, s n
ટાય ડો, s m } A small horse

ટાય લુ,
ટાહ્ય લુ, } s n [See ડાહ્યુ] Loquacity, babbling prattling, chattering 2 A self glorifying speech

Id ટાયલુ કુટવુ To prattle 2 To make a self glorifying speech

ટાલ,
ટાલી, } s f [S तालु the palate] Baldness of the head

ટાલ,
ટાલી, } s f [S ताल clapping the hands fr तड्, ताड्, to beat] A kind of cymbals

ટાલ-કુ, s n [S तालु the palate] The crown of the head

ટાલુ, s n Same as ટાલ Baldness of the head

ટાળ, Same as ટાલ Cymbals.

ટાળ ણુ, s n [See ટાળ વુ] The refuse, things that are rejected

ટાળ-વુ, v t [S त्यक्त abandoned fr त्यज् to abandon] To remove, to get rid of 2 To avert, to prevent 3 To reject, to cancel.

ટાળી, Same as **તાલી, ટાલી**

ટાળો, s m [See ટાળ વુ] Evasion, avoidance

Id ટાળો દેવો To evade 2 To make promise after promise, to make a new promise even though a previous one has not been fulfilled

ટાળો, s m [See તાળુ a lock Cf તાળો] A mystery, a secret

તે ચૌદ વિદ્યા, ચોસઠ કળા, આપા ભેદના ટાળા ઘણા
—આપા

ટાળો, See **તાળો**

ટિગા-ટોળી, Same as **ટાગા-ટોળી**

ટિગા વુ, Same as ટગા વુ

ટિચ-વુ, v t [Guj ટિચ, ટચ, Imit Cf ટચ લઈને] To beat 2 To crack, to break 3 To eat away greedily

ટિમ્બ ર વાં, s n pl [See ટિમરૂ] The fruits of the ટિમરૂ

ટિમરૂ, s n [Dh Des टिंवरुय टिंदुय, Hem Des तेंदुय= S तेंदुकम्] A kind of tree

ટિકટ,
ટિકિટ, } s f. n [Eng *Ticket*] A ticket 2 A label 3 A postage stamp

Id ટિકટ ચોડવી-મારવી-લગાડવી To stick a stamp (on an envelope or, a document)

ટિક્ક ડ, s m [See ટીકી, ટીલુ] A thick small cake of bread

ટિકી, s f [See ટીલુ a red spot on the forehead, being an auspicious mark] Success 2 Influence interest

ટિખલ,
ટિખળ, } s n Pleasantry, mockery, a joke

ટિખલી,
ટિખળી, } adj Jocular, jovial, gay

ટિંક્રા-વું, v i [See ટગા વુ] To hang,

to project 2 To depend for support

ટિચ-કુ, *adj* [See ટચ શબ્દે] Dwarfish, short

ટિટિ-યાણું, *s n* [Guj ટિટિ Imit] Clamour, uproar

ટિટોડી, *s f* [Guj ટિટિ Imit] A female lapwing, a female sand piper

ટિટો-ડો, *s m* A male lapwing, a sand-piper

ટિટ-પીડ, *s f* See ટટ-પડા ટ

ટિપ-ણી, *s f* [See ટીપુ a drop] Scarcity of water

ટિપ ણી, *s f* [See ટિપ-વુ] Beating, striking, hammering 3 Beating chunam or plaster to make it firm

ટિપ ણી, *s f* [See ટિપ ણુ] Noting down, jotting, a note, a memorandum paper

ટિપ-ણુ, *s n* [S टिप्पणी notes *fr* टिप् to direct] An almanac, a calendar 2 A document containing the particulars of a man's nativity

ટિપ રી, *s f* A measure of capacity, half a *seer*

ટિપ-વુ, *v t* [S टिप् to throw] To strike, to hit, to beat 2 To hammer

ટિપ વું, *v t* [S टिप् to direct] To note down, to jot down

ટિપ વુ, *v t* [Mar टिपणें, See ટપ ટપ] To pick up one by one, to glean

ટિપ્પણુ, *s n* [S टिप्पणी *fr* टिप् to direct] Jottings short notes

ટિપ્પો, *s m* [Imit See ટપ, *adv*] Hitting a marble in the game of marbles

Id ટિપ્પો મારવો To hit a marble

ટિમ્બ, *s m* [S टिम्ब a globe, an egg] A dot, a cipher 2 A point in punctuation, the full point

ટિલક, *s n* [S तिलक a circular mark] A mark on the forehead, intended as a sectarial distinction

ટિલા-યત, *adj* The heir apparent, who is marked with an auspicious spot on his forehead

ટિંબા, *s m pl* [S स्तम्भ a pillar *fr* स्तम्भ् to be fixed See થાંભ-લો] Peaks, tops of mountains, hills, an eminence, an elevation, a rising ground

Id ટીંબા ટેકરા Small and large hills

ટીક-વું, *v t* [See ટીકા] To observe minutely

ટીકા, *s f* [S *fr* टीक् to go] A commentary, comments, annotations, notes, an interpretation

ટીકા-કાર, *s m* [+કાર doing *fr* कृ to do] A commentator

ટીકી, *s f* [See ટીકુ, ટિકી] A small round mark of a pigment on the forehead 2 A small round cake 3 A small round piece of beaten gold or silver wire

ટીકો, }
ટિકો, } *s m* Same as ટીકું

ટીચ-કારા, *s m pl* [See ટીચ-વુ Imit + S कार suffix showing the sound or meaning of the preceding letters] Mischief, mischievous acts

ટીચ-કારી, *s f* A joke

ટીચ-વુ, *v t* [Imit] To dash, to crack, to break 2 To eat away greedily (slang)

ટીચા-વુ, *v i* To be dashed, to be broken 2 To be obliged to walk to and fro without doing any useful work 3 To be made to suffer rebukes from both contending parties

ટી-ટી યાગો, *s m* [Guj ટી ટી Imit + S कार doing See ટીચ કારી See ટિટિ-યાણી, ચિચા-ટી] Prattling, prating

ટીડ, *s n* [Dem Des टोटो, तेड्डो,=S शलभ a locust] A locust

ટીપ, *s f* [See ટિપુ, ટીપુ] A list, a catalogue 2 A subscription list 3 A memorandum-paper of amount and value, an inventory, a schedule 4 A note written at the bottom of a page, a foot-note 5 A sentence of imprisonment or transportation 6 A high pitch in music 7 [See ટીપુ, or ટપ, ટપ-ટપ] A particular way of stitching 8 [See ટીપુ] Scarcity of water 9 Same as ટીપ ણી, ટિપ-ણી

Id ટીપ કરવી To make a list ટીપ કરવી ફેરવવી To make a list of names for collecting

subscriptions ટીપ મારવી To pass a sentence of imprisonment ટીપ ભરવી-દેવી To stitch in a particular manner ટીપમા ગાવુ-ટીપના સુરમા ગાવુ To sing in a high key ટીપ દેવી-મારવી To beat chunam or plaster so as to mak it firm

ટીપ-ણી, Same as ટિપ-ણી

ટીપ-ણુ, Same as ટિપ ણુ

ટીપ-ણુ, Same as ટિપ ણુ

ટીપુ, *s n* [Dh Des थेवो, थवो, Hem Des थेवो, *fr* S स्तेप a drop, a small part, a little, *also*, Dh Des तिम्म *fr* S तिम्तम् wet] A drop, a globule of moisture

Prov ટીપે ટીપે સરોવર ભરાય, ને કાકરે કાકરે પાળ બધાય Constant dropping wears away stones, and little strokes fell great oaks

ટી મણુ, *s n* Dry food 2 A feast given to the relatives on the day previous to that of a religious ceremony or feast

ટીલિ-યો, *s m* [See ટીલુ an auspicious mark] A man who paints his body with sectarian marks in order to show that he is devout, a hypocrite in religion 2 A Brāhman.

ટીલી, *s f* A small ટીલો 2 A spot, a mark of disgrace

Id કાળી ટીલી લાગવી-ચોહોટવી To have a mark of disgrace

ટીલું, *s n* [S तिलक] A mark made upon the forehead

Id ટીલુ ચાટી જવુ To deceive 2 To act like a miser ટીલા ટપકા તાણવા To make sectarian marks on the forehead and other parts of the body ટીલુ ચાટી જાય એવો Miserly 2 Cunning enough to cheat.

Prov ટીલા ટપકા હાથના ચાળા, ને ધોતી પોતી બદનના ચાળા To make sectarian marks is within everybody's reach, but neatness in dress requires plenty of money

ટીલો, *s m* Same as ટિલક

ટીશી,
ટીસી,
ટાચ ટ્ટી, } *s f* The top 2 The bud 3 Boasting, bragging

ટં સી-ખોર, *adj* [+P ... fond of *fr* ...] to eat] Boastful, vain

ટીંગો, *s m* A game for children, generally known as ગેડી દડા (used in the Sankheḍā Prānt)

ટુક, Same as ટોચ A peak

ટુક, *s f* [See ટુક ડો] A stanza in prosody

ટુક,
ટુક ડુ, } *adj* [S स्तोक small, little *Cf*
ટુકુ, ગોડ્ડુ છોકરૂં] Short, brief, little

Id ટુકી નજર Short sight 2 A short-sighted policy ટુકી નજરનો Having short sight 2 A mean or niggardly fellow 3 Not far sighted ટુકુ કરવુ-લાવવુ To make shorter, to shorten ટુકુ પડવુ To be shorter than required ટુકામા Briefly ટુકામા કહીએ તો To be brief, to sum up

Prov ટુકુ ને ટચ Short and sweet લાળા જોડે ટુગો જાય, મરે નહિ પણ મારો થાય Like should draw to like Birds of a feather flock together Unequal friendships end in ruin

ટુ કારો, *s m* [See તુ thou + કાર suffix] Saying "Thou" 2 Contemptuous language 3 Contempt

Id ટુકારો કરવો To speak insolently to

ટુટ-ફુટ, *adj* [See ટુટ-વુ] Broken, shattered

ટુટ ણું, *adj* [See ટુટુ] Having a defect or weakness in the hands

ટુટિ-યા, *s n pl* [See ટુટુ, or ટાટિયા] The posture in which the legs are bent double

Id ટુટિયા વાળવા To draw the knees close to the body 2 To curtail one's expenses

ટુટિ યુ, *s n* [See ટુટ વુ] Dengue fever

ટુપ રહી જવુ,
ટુપે ટુપ રહી જવુ, } *v i* To be stiff owing to rheumatism

ટુપ વું, *v t* [Imit] To pinch, to prick 2 To harass, to persecute, to worry 3 To strike with the bill, to peck at, to pick 4 To knead

Id ટુપી નાખવુ To disgrace

ટુપિ યો, *s m* [See ટુપે] A kind of

golden neck-ornament

ટુંપો, *s m* The hyoid bone 2 A noose

Id ટુંપો ખાવો To die by passing a noose round the neck ટુંપો દેવો To throttle, to strangulate 2 To deprive one of a profit, to prevent one from reaping a benefit

ટુમો, *s m* [See ટુંપવુ *Cf* Hind ટુમ્ અાવી *fr* *fr* S त्वम thou + अपि also] A taunt

ટુઆ, } *s m pl* [S तूल cotton] Cotton
ટુવા, }
steeped in milk (used as a soothing application)

ટુક, Same as ટુંક A stanza in prosody

ટુકડા-ખાઉ, } *adj* [See ટુકડો + ખાવુ
ટુકડા-ખોર, }
and P ख़ोर् fond of *fr* ख़ुर्दन् to eat] Living by begging pieces of bread, dependent on charity for maintenance

ટુકડી, *s f* A small division 2 A small party of soldiers, a brigade

ટુકડો, *s m* [S स्तोक little, small, + ડો, l, dim] A small piece, a bit 2 A mouthful, a morsel

Id ટુકડા માગી ખાવા To beg for crumbs of bread from door to door

Prov. ટુકડે ટુકડે મિષ્ટિભક્ષા Small bits make a full meal

ટુક્કલ, [See ટુક્કલ a pair *fr* દ્વ two] A large paper-kite

ટુચકી, *s f* [Guj ટચ, ટચ, Imit] A fillip, a pinch

ટુચકો, *s m* A short amusing story 2 A hint, an insinuation 3 Spell, magic, enchantment

Prov રગના ટુચકા હોય, કુડા ન હોય Good things can be had only in small quantities

ટુટક, *adj* [See ટુટવુ] Broken 2 Unconnected

ટુટ-ફાટ, *s f* [+ ફાટવુ] Wear and tear 2 Breaking, fracture 3 Disagreements, misunderstanding, rupture, an act of separation, a breach 4 Falling out, disruption

ટુટવુ, Same as તુટવુ

ટુટી-ચાર, Same as તુટી-ચાર

ટુંઠુ, *adj* [*Cf* ઠુઠ] Having crooked hands 2 Having weak arms 3 Arrogant, haughty, disrespectful to others

ટુંઠો, *s m* A man born without arms, or having short arms 2 A rogue, a scamp

ટુંપવું, Same as ટુંપવુ

ટુમ-ટુમી, *s f* [Imit *Cf* Eng Tom tom] The act of beating a drum as an announcement

ટુમણુ, *s n* [Redup of કામણુ] Sorcery, magic, enchantments, charms and spells (Generally used in the compound, કામણુ ટુમણુ)

ટુવાલ, *s m* [Eng *Towel*] A towel

ટુટ, *s f* [See ટુટવુ] Fracture, fissure 2 Disuniting, breaking 3 Disagreement, misunderstanding 4 Dissension, division, disunion, schism 5 A breach, falling out, want, deficiency

Id ટુટ પડવી To break (of friendship) 2 To disagree 3 To be wanting or deficient

ટેંડુ, *s n* [See કાસડુ] An opium eater spoken of in contempt

ટેં-ટેં, *s f* [Imit] Pride, arrogance 2 The crying of a child

ટેંબો, *s m* [See ટીંબા peaks, hills] A large heap 2 A heap of refuse or filthy matter

ટેક, *s m f* [See ટેકવુ] Self respect, rigid maintaining of one's dignity, rank, or position 2 A prop, a support 3 Consequence, importance 4 The chorus or burden of a song

Id ટેક રાખવી-રાખવો To keep up one's dignity ટેક છોડવી-છોડવો To give up one's dignity, to yield, to submit ટેકનુ પુતળુ An image of firmness, firmness personified 2 Very firm

ટેકણુ, *s n* A prop, a support

ટેકરી, *s f* [Hem Des टेकर = S स्थलम् a place] A mount, a hill, a rising ground, a knoll

ટેકરો, *s m* A large ટેકરી A mount, a bump

ટેકવવુ, Same as ટેકાવવું

ટેકવુ, *v i* [S टीक् to go, to resort to] To rest, to place on a support, to lean

ટેકાવવું, *v t* Caus of ટેકવું

ટેકી, *s f* A thin rafter set up to support a roof, &c

ટેકી, Same as ટિક્કી, ટીકી

ટેકી, ટેકીલું, } *adj* [See ટેક] Having self-respect, staunch firm, unswerving, unyielding, unflinching

ટેકો, *s m* A prop, a support, a stay 2 The fulcrum 3 Assistance, help, aid 4 Countenance, support, encouragement, patronage

Id ટેકો આપવો-દેવો To support ટેકો મળવો To be supported ટેકો દેવો-લેવો To lean upon ટેકો પડી ભાગવો To fall down (of a support), to lose a support 2 To be supportless, to be helpless

ટેચ, *s f* [Imit Cf ટેં ટેં, ટચ] Pride, haughtiness

ટેટી, *s f* [S चिर्भिटि] A melon, a water melon

ટેડુ, *s n* The root of a reed-plant 2 The fleshy part of the leg

ટેટો, *s m* [Imit] A kind of firework, a cracker 2 The fruit of the banian tree

Prov બાપ તેવા બેટા, ને વડ તેવા ટેટા Like father, like son

ટેડાઈ, ટેડાપણું, } *s f* [See ટેડુ] A slant, a slope, obliquity 2 Wilfulness, waywardness 3 Uncompromising nature 4 A difference or disagreement—between friends

ટેડું, Same as તેડુ Slanting, cross

ટેપ, *s f* [Eng Tape] A measuring tape

ટેપ, Same as ટીપ A sentence of imprisonment or transportation

ટેબલ, *s f* & *n* [Eng *Table*] A table 2 A desk

ટેભો, ટેંભો, } *s m* [S स्तेप a drop] A stitch

Id. ટેભો દેવો-મારવો To stitch

ટેરવવું, *v t* [See સ્થિર] To establish, to ... 2 To introduce, to recommend for patronage

Id પાયો ટેરવવો To establish firmly 2, To uphold (a person or a theory)

ટેરવુ, *s n* The tip

Id જીભનુ ટેરવુ The tip of the tongue આંગળીનુ ટેરવુ The tip of a finger આંગળીના ટેરવા ઉપર રમાડવુ To exercise unlimited influence or power over (a person) 2 To hold at a distance, to give no access to આંગળીના ટેરવા ઉપર રમાડે એવો That can twist others round his finger, that can easily subject men to his will 2 That can easily deceive

ટેરો, *s m* A curtain

ટેરો, Same as ટેટો the fruit of the banian tree

ટેવ, *s f* [See સ્થિર] Habit, habitude

Id ટેવ પડવી To be acquired (of a habit), to be inured to ટેવ પાડવી To get habituated to, to contract a habit ટેવ મૂકવી-છોડવી To give up a habit ટેવ છુટવી-ચટવી To be free from a habit

ટેવવુ, *v t* To stare at, to gaze at 2 To guess, to conjecture 3 To accustom

ટેવાવુ, *v i* To be habituated or trained to, to be accustomed to

ટેવાળી જવુ, *v t* To swallow down

ટેલ્લો, Same as ટોલ્લો

ટેહેલ, *s f* [See ટહેલવુ] Walking to and fro 2 Running on errands

વહાલાજી રે, માનીતીની મરજી જોઈ,
છુંગો કરીશુ આપની ટેહેલ —દયારામ

3 Walking from house to house as a beggar

Id ટહેલ મારવી To walk to and fro on an errand ટહેલ કરવી To run on errands ટહેલ નાખવી To walk from house to house for some days singing, and then begging for alms ટહેલ ટકોરો કરવો To walk on errands

ટેહેલવું, *v i* To walk to and fro 2 To walk from house to house for some days singing, and then begging for alms

ટેહેલિયો, *s m* A Brāhman who goes from house to house for some days, singing and begging

ટહેલિયા શટની ટહેલ છે, દાતાને ગત સોહેલ છે
—ભાયા

ટેક્•ડો, *s m* [See ટેકુ] Anger and contempt, indignation,

Id ટેક્ડો ચડવો To be angry, to be indignant

ટેક્-પડ, *s f* [+પડ redup] Hurry-skurry, haste 2 Arrogance, boast

ટેકુ, Same as ટેકું

ટૈડો, *s m* An old man

ટોચ ણું, *s n* [See ટોચ•વું] An awl Same as ટોક ણુ

ટોચ•વું, *v t* [See ટોક•વું] To pierce, to thrust 2 To censure, to chide

ટોચા•વું, *v i* To be pierced, to be pricked

ટોક, } ટોક•ણી, } *s f* [See ટોક•વું] Goading 2 A challenge 3 [See ટોચ] A peak, the highest point

ટોકર, Same as ઠોકર

ટોકરી, *s f* The tongue of a bell

ટોક વું, *v t* [See ટોક *fr* Hem Des टक्क =S छिन्नम् cut off] To urge, to goad 2 To talk about often 3 To take to task about a work to be done 4 To chide, to reprimand

ટોચ, *s f* [Hem Des टंकोत्=S तट a slope, declivity] The top 2 The point or extremity 3 A bill, a beak

ટોચ ડી, *s f* Dim of ટોચ

ટોચ•કું, *s n* A round top

ટોચ•વું, Same as ટોચ કું

ટોચો, *s m* A wound caused by pricking, a cut 2 A taunt 3 Striking of the foot against, stumbling

ટોટી, *s f* [See ટોટો] A small pipe 2 The cap of a gun 3 An ear-ornament

ટોટો, *s m* [Dh D s तोत्तो *fr* S तोत्रम् a goad for driving cattle or elephants *fr* तुद् to drive] A pipe 2 The throat, the larynx 3 [*Cf* ટટો] A large cylindrical cracker.

Id ટોટો ઝાલવો—પકડવો—પીસવો Lit To hold by the windpipe or throat Hence, 2 To put to death by suffocation, to strangle to death 3 To catch red-handed in an offence ટોટો ફોડવો To discharge a cracker

ટોટો, *s m* [S स्तोक little *Cf* થોડું, ટુંકું, ...] Deficiency 2 Loss 3 Want, scarcity

Id ટોટો આવવો—જવો To suffer a loss ટોટો પડવો To be wanting, to be scarce

ટોડા, *s m pl* Whole grains of wheat or bājrī, boiled and eaten as food

ટોડા-ગરાસ, *s m* [See તોડ•વું+ગરાસ] An annual allotment of money in exchange for land

ટોડી, Same as તોડી

ટોડો, *s m* [See તોડો] An anklet 2 The match of a gun 3 A bag or purse containing 1,000 Rupees, a sum of 1000 Rupees, 1000 Rupees in value 4 Same as ટોડા-ગરાસ

ટોડો, Same as ટોલ્લો

રોમાવળિ દ્રુમ, કુચ ટોડા, ઉરમંડળ શુ ઓવારો

—પ્રેમાનંદ.

ટોણા, } ટોણું, } *pl s n* [Used as a second member of the compound જાદુ ટોણા, the Singular ટોણું is very rarely used] Spells; charms, enchantment, magic.

ટોપ, *s m* [See તોપ] A copper or brass vessel 2 A helmet 3 A kind of cap worn as a protection against rain 4 An umbrella

સારથિ ધર ક્રીધો ટોપ, સત્ય બ્વચ આયુધ ને ટોપ.

—ગિરિધર.

ટોપ, *s f* Same as તોપ

ટોપ ચી, s *m* [+P ચ dim suffix] A man of straw, a worthless man 2 A gimcrack

ટોપ•ચું, *s n* A man wearing a hat 2 A European (in contempt)

ટોપ•રૂં, *s n* [See ટોપી] The kernel of a cocoa-nut

ટોપ લી, *s f* [See ટોપ+ડ,લ,ર=S ट dim] A small round basket

ટોપ•લો, *s. m.* A pannier, a round basket made of bamboo chips

Id ગૂનો ટોપલો માથે કોણ લે ? Who would dirty his fingers with this business ?

ટોપ સ, Same as ટોપ•ચું

ટોપી, *s f* A cap, a skull-cap 2 A hat 3 The people who wear hats as distinguished from those who wear turbans

Id ટોપી પેહેરવી To put on a cap ટોપી

લવી–પેહેરાવવી To blind by covering the eyes to hoodwink 2 To deceive by external appearances, to impose on ટોપી ઘાલવી Lit To put on a cap instead of a turban 2 To be insolvent 3. To throw of a feeling of shame, to be shameless 4 To lose one's money or fortune 5 To be an ascetic or recluse

ટોપી પેહેરે ત્રણ ગુણ, નહિ વેરો, નહિ વેઠ,
" આવો, આવો, " સહુ કહે, સુખે ભરે છે પેટ.
—ભાપા.

ટોપી·વાળો, *s m* [+વાળો *fr* S वत्, वान्, a suffix showing "possession"] An individual of a nation who wear hats or caps 2 A European 3 An Englishman

ટોપું, *s n* The eyelid 2 A clumsy hat

ટોય·લી, *l f* [See ટોપ, તોપ] A small vessel for drinking water from

ટોયો, *s m* [See ટો·વું] A person set to scare away birds from a field by crying aloud, a scarecrow

ટોલ્લો, *s m* [See ટોટો +લો dim] A large wooden peg thrust in to the wall, a large peg 2 A stroke 3 A stroke with a stick or bat, a blow 3 Procrastination, delay, postponement

Id ટોલ્લે મૂકવું Lit To place on a peg, to suspend (*Fig*) To pay no attention to, to overlook, to leave aside, to forget ટોલ્લો મારવો–દેવો–ટોલ્લે ચઢાવવું To raise false hopes in order to delay, to postpone ટોલ્લો મારવો A trick in the game of ગીલી દંડો

ટોવા·વું, *v i* [Pass of ટો·વું] To be exposed to public censure

Prov ખાઈ જાય કોય, ને ટોવાય ડુંડા ડુંડા To let go the thief and threaten the innocent

ટો·વું, *v t* [Imit] To scare away birds by crying aloud

Id ડુંડા ટોવા To scare birds away from a field by crying aloud

ટોવું, *v t* [See ટીપું] To pour drop by drop

Id પાણી ટોવું To pour water drop by drop

ટોળ, *s m n f* Mockery, fun, witticism, a pun, cracking jokes

Id ટોળ કરવી To make jokes, to crack jokes ટોળ ટિખળ Several kinds of jokes

Prov ટોળ વગર હસવું ન આવે No laughter without a joke

ટોળકિ યા, *s m pl* Members of one of the Brāhmanicel castes

ટોળ·કી, *s f* [See ટોળું+કી dim] A gang, a band, a body, a troop, a swarm; a crowd 2 A clique, a league, a confederacy

ટોળિ·યો, *s m* [See ટોળ] A jester, a buffoon, a wag

ટોળી, Same as ટોળ કી

ટોળું, *s n* Same as ટોળ કી.

ટોળે-ટોળાં, *adv* In gangs, in troops, in crowds.

ટૌ·કાર, Same as ટૌ કો

ટૌકા-રવ, *s m* [See ટૌકો+રવ] Same as ટૌ·કો

ટૌ કો, *s m* [See ટૌ·વું+S कार showing the sound of the preceding letters] The voice of the cuckoo, peacock, &c 2 A call 3 A continued voice 4 A voice interrupting a continuous speech so as to encourge the speaker

---

ઠ.

ઠ, The twenty third letter and the twelfth consonant of the alphabet

ઠંસા·વું, *v i* [Pass of ઠાંસ વું]To be closely united 2 To be swallowed at once

ઠ·ક-ઠ·ક, *adv* [Imit] Indicating reiterated strokes with a hammer, &c 2 *s f* A din, clatter, clank

ઠકરા·ઈ, } *s f* [See ઠાકોર] The dignity
ઠકરા ત, } or position of a ઠાકોર, greatness

ઠકરા ણો, Same as ઠાકો૨

ઠકરા ણી, *s f* } The wife of a ઠાકોર
ઠકરા ણાં, *s n pl* }

ઠક્કર, *s f* A particular caste among

the Hindūs 2 *adj* A term of respect applied to Bhāṭiās and Luwānās

ઠગ, *s m* [See ઠગ વુ] A deceiver, a rogue, a knave, a cheat 2 *adj* Roguish

ઠગ-બાજી, *s f* [+ बाजी play *fr* P बाज़ player *fr* बाज़ितन् to play] Deception, trickery, roguery, fraudulent dealings, artfulness, cunning

ઠગ-વિદ્યા, *s f* [+વિદ્યા] The art of cheating, fraudulent arts, roguery, cunning

ઠગ•વું, *v t* [S स्थग a rogue *fr* स्थग् to hide] To cheat to deceive, to defraud, to delude

ઠગ-વેડા, *s m pl* [+S वृत्ति way of living *fr* वृत् to be, to exist] Knavish arts

ઠગા•ઈ, Same as ઠગ-બાજી, ઠગ-વિદ્યા, ઠગ-વેડા

ઠગા•રૂ, *adj* [+કાર doing] Deceitful, misleading, artful, knavish, cunning

ઠગા•વુ, *v i* [Pass of ઠગ વુ] To be deceived, defrauded, or deluded 2 To be disappointed, to be balked

ઠં•ગરા•વું, *v i* [See ઠંડુ + કાર doing, or ગાર cold] To be cold 2 To be stiff with cold

ઠ-ઠ, *s f* [Redup of S स्था to stand] A crowd, a multitude, a throng

ઠઠ•કાર વુ, *v t* [See છટ છટ + કાર doing] To blame 2 To be angry with

મેં દેવને તથા એને ઠઠકાર્યા —પ્રેમાનંદ

ઠ-ઠણ•વું, Same as ઠણ-ઠણ વુ

ઠઠ•ર•વું, *v i* [See ઠાઠ] To be adorned, to be sightly, to work at the toilet and dress so as to be attractive, to titivate

ઠઠ-વેઠ, *s f* [See ઠાઠ+વેઠ] Entertaining a guest with great pomp 2 Hospitality

ઠ-ઠળ•વું, *v i* [Imit] To remain hard even though shaken while being boiled (of grains)

ઠ-ઠળ•વુ, *v. i* [*Cf* ખ•ખળી જ•વુ] To be shaken in health, to lose health, to be infirm

ઠઠારો, [See ઠાઠ+કાર doing] Same as ઠાઠ

ઠઠોરી, ઠઠોળી, } *s f* [See ઠઠ્ઠો+ટોળ] Same as ઠઠ્ઠો

ઠરે ઠોરી સહુ માહોમાહે, નાગરી નાત મોઝાર છ, વર લેઈએ તો નરસિંયા ઘેર, વરસ થયા છે ચાર છ —હરિદાસ.

ઠઠ્ઠા•ખોર, *adj* [See ઠઠ્ઠો+खोर fond of *fr* खुर्दन् to eat] Jocular, jocose, funny, humorous, witty

ઠઠ્ઠો, *s m* [Imit] A joke, fun

Id ઠઠ્ઠા-મશ્કરી, ઠઠ્ઠા•બાજી Jeering, ridiculing, deriding

ઠણ•ક, *s f* [See ઠણ કાર•વુ] Throbbing, heaving, beating (of the heart) 2 A gait, by which the rings worn on the toes make a tinkling sound.

ઠણ•ક•વુ, ઠણ•કાર•વુ, } *v i* [Guj ઠણ Imit +S कार suffix showing the sound of the preceding letters *fr* कृ to do] To throb, to beat, to pulsate, to palpitate 2 To walk so that the rings worn on the toes produce a tinkling sound

ઠણ•કો, *s m* A throbbing or shooting, a violent pulsation 2 A stylish gait, in which the rings worn on the toes make a sharp tinkling sound 3 Sharpness and keenness (of cold), the painful sensation caused by cold

ઠણ-ઠણ, *s f* [Imit] A hollow sound 2 Emptiness 3 The sound or action of throbbing or shooting, of hammering, or banging, or of the ringing of empty vessels 4 *adv* Imitative of the sound made by the falling of empty vessels, or by hammering

Id ઠણઠણ-પાળ A lout without wit or money ઠણઠણ પાક આપવો To beat

Prov ઠણઠણ પાળ,ને મદન ગોપાળ Absolutely resourceless and yet proud, a fop

ઠણ-ઠણ•વું, *v i* To throb, to beat 2 To clank, to ring

ઠણ-ઠણા ટ, *s m* [+ વૃત્તિ] Loud clanking, ringing, or clanging, a twang, a clank, a clang, ~~a ringing~~, &c

ઠણત્ કાર, *s m* Same as ઠમ•કારો, ઠમ•કો

ઠઠેર•વુ, *v t* [See ઠણ ઠણ] To shake till

the joints become loose and rattle

Id હુલ્ડેરી કાઢવું To drive away

ઠંડ, Same as ઠંડી

ઠંડ ક, s f Same as ઠંડી 2 Tranquillity as a result of the satisfaction or fulfilment of desires

Id ઠંડક વળવી To be tranquil as a result, &c ઠંડક રાખવી To allow to be cool 2 To make slow, to slacken 3 To be tranquil

ઠંડી, s f [See ટાઢ, ઠાર, ઠારવું] Cold, coldness, coolness 2 The sensation of cold 3 A cooling quality

ઠંડું, adj Cold, cool, cooling

Id ઠંડું પડવું To become cold 2 To lose brightness (of a colour) 3 To be tranquil, to be pacified, to be free from excitement ઠંડું પાડવું To make cool 2 To lessen the brightness of 3 To tranquilize, to pacify, to free from excitement ઠંડું ગાર Very cool, cold ઠંડું ગાર થઈ જવું To be quite free from excitement 2 To be overawed, to be terrified ઠંડા ફોડેલું Obtained without trouble ઠંડી મશ્કરી A jest uttered with a serious face ઠંડું પાણી રેડવું To put out (a fire) by pouring cold water onit 2 To throw cold water on, to discourage ઠંડે પેટે Coolly, without being affcted or excited

ઠંડિલ, s n [S स्थण्डिल a spot of ground prepared for a sacrifice, a barren field] A spot prepared for a sacrifice, an altar

Id ઠંડિલ જવું To go to answer a call of nature, to go to stool (among Jains)

ઠપ, } adv [Imit] Making a dull sound
ઠબ,

ઠપ•ક વું, } v i To make a dull sound while being set down (of a vessel)
ઠપ•ક વુ,

ઠપ કાર વું, v t [See ઠપ + S कार suffix showing the sound of the preceding letters] To strike, to clash

ઠપ•કો, s m Rebuke, censure, reprimand, blame, reproach 2 A wigging 3 A stigma, a slur, a blot, imputation of a crime

Id ઠપકો દેવો To reprimand, to rebuke ઠપકો મળવો-ખાવો To be rebuked

ઠબલ•વુ, v i [See ટબાવુ, તબાવુ] To be beaten 2 To undergo unnecessary trouble

ઠમ•ક, s f [Cf ઠમ ઠમ] The act of walking with a graceful easy air 2 A graceful easy gait

ઠમક-ઠમક, adv Walking with a graceful and easy gait

ઠમ ક•વુ, v i To walk with affected nicety and delicacy, to mince, to walk with grace or stateliness

ઠમ કારો, Same as ઠમ•કો

ઠમ•કો, s m. A jingling or clinking sound of ornaments made while walking with a stately gait 2 Strutting or stalking, stately steps and a swelling air

ઠમ-ઠમ, adv [Imit] Jingling, clinking, tinkling

ઠમ-ઠમા ટ, s m A jingle, clinking, tinkling 2 Empty pomp, vanity, pride

ઠમ ણી, s f [See ઠામ a place] A stand on which a book is placed while reading

ઠર-ઠરા•વ, s m [See ઠર વુ+ઠરા•વ] A definite contract

ઠર-ઠામ, } s n [See ઠર વુ+ઠામ, ઠેકાણું] A fixed residence
ઠર-ઠેકાણું,

ઠર•વું, v i [Hem Des ठेरिअ = S गर्वितम् pride, ऊर्ध्वे स्थितम् standing erect, Cf Hindi ठाढी, fr S स्थिर steady fr स्था to stand] To become fixed, settled, determined, or decided 2 To stay or dwell, to be settled at, in, or with 3 To last, to continue 4 To subside, to settle, to sink to the bottom and repose there 5 To freeze, to congeal, to assume a solid state 6 To be pacified, to endure, to stay 7 To be resolved

જેવુ, જેટલુ, જે, જયમ હાળે, તે તેહને કર ઠરે

—દયારામ

Id પેટ ઠરવુ Lit To feel cool in the stomach 2 To be satisfied, to be gratified, to be pleased આખ ઠરવી To be gratified, to be pleased (of the eyes) ટાઢથી ઠરી જવુ To be congealed with cold ઠરી ઠામ બેસવુ To be

settled firmly 2 To sit down calmly at one's ease

ઠરા.વ, *s m* Settlement, decision, determination, resolution 2 Stay, settledness at, in, or with 3 Agreement, award

ઠરા.વ-પત્ર, *s n m* A decree, a judgment

ઠરા.વ.વુ, *v t* To settle, to fix, to appoint, to decide 2 To congeal, to turn from a fluid to a solid state, to cause to become cool, to let cool

ઠરી-ઠામ, } ઠરે-ઠામ, } *s n* [See ઠર ઠામ] A fixed residence or locality 2 *adv* In the original position, at rest, steadily

ઠરે.લ, *adj* [See ઠર.વુ] Fixed, steady, strong 2 Wise, possessed of gravity and good understanding, full of wisdom and great experience, discreet (of a person)

ઠલ.વા.વું, *v i* [See ઠાલ.વ.વુ, ઠાલુ] To be poured out 2 To be emptied, to be empty

ઠસ, *adv* [Imit See ઠસા.વુ] Closely, crowdedly 2 Being amazed, confounded, or thunderstruck

ઠસ.ક.બાજ, *adj* Smart, energetic, prompt

ઠસ.કા.દાર, *adj* [See ઠસ.કો + P दार having] Sounding, clashing

ઠસ.કો, *s m* A sudden or abrupt blow 2 A haughty gait

ઠસ.વું, *v i* To sink deep 2 To be imprinted or impressed on the mind or memory

ઠસા-ઠસ, *adv* Completely, compactly, closely

ઠસા-દાર, *adj* [See ઠસો+દાર P having] Producing an impression on the mind 2 Dignified, stately in appearance

ઠસા-બંધ, *adv* [+ બાંધ.વુ] In such a manner as to produce an impression on the mind. 2 Being dignified or stately

ઠસા.વ.વું, *v t* [Caus of ઠસ.વુ] To impress on the mind or memory

ઠસો, } ઠસ્સો, } *s m* An impression 2 State, dignity, airs, mien, stately appearance

ઠળિ.યો, *s m* A seed, a stone in a fruit, a nut

ઠાગું, *s n* [See ઠગ.વુ] Deceit, knavery, trickery, cunning 2 A dish of food (slang)

ઠાઠું, *s n* [See ઠાઠ ડી] A skeleton 2 The upper part of the turban

ઠાડું, *s n* A peg, a wooden pin

ઠામ, *adj* [See ઠસ, ઠસા.વુ] Firm, hard 2 Clear and high 3 Fixed, fast 4 *s f* Firmness in texture, firmness

Id ઠાસ મારવી To be proved

ઠાસ.વું, *v t* To make close 2 To cram, to stuff, to ram, to drive hard together 3 To eat voraciously or greedily, to quaff 4 *v i* To cough

ઠાંસી, *s f* Same as ઠાંસો

ઠાંસો, *s m* [Imit] A cough

ઠાઠ-ઠોઠ, *s n* The act of placing things in order, or the act of giving them a false showy appearance *adv* Being well aranged

ઠાકર, *s m* } ઠાકરા, *s n pl* } [See ઠાકોર] The Rajputs

ઠાકરિયો, Same as ઠાકોર

સુંદર પાઠ સુંદર રે, જમને ઠાકરિયા —પ્રેમાનંદ

2 A kind of scorpion 3 A kind of gonorrhœa

ઠાકોર, *s m* [S ठक्कुर] The name of a tribe of Rajputs 2 The chief amongst certain tribes of Rajputs 3 An honorific title after the name of a distinguished person, a title of respect 4 A god, an image of a god

Prov ઠાકોર ગયા, ને ઠગ રહ્યા The reality is lost, and falsehood has taken its place

ઠાકોર-જી, *s m* Same as [+ દેવ] ઠાકોર A god 2 A name of Visnu

ઠા-ગલી, *s f* [ઠા Imit +ગિલી] A stroke of the bat on the ગિલી

ઠાગુ, Same as ઠાગુ

ઠાઠ, *s m* [Hem Des ठाग=S मान pride, respect, *fr* S स्थानम् manner of standing *fr* स्था to stand] State, dignity, pomp, pageantry, superb equipment

Id ઠાઠ રચવો To To decorate, to beautify

ઠાઠ-ડી, *s f* [See ઠાઠું+ડું, ૨ હ્ર, *fr* S ट dim] A bier, a bamboo bier; a frame-work of bamboos for carrying a dead body to the burning ground

ઠાઠ-માઠ, [See ઠાઠ+માઠ redup of ઠાઠ in tensifying the meaning] Great pomp

ઠાઠિ-યું, *adj* [See ઠાઠું a frame] Dilapidated, shaky

Id ઠાઠિયું બેસી જવું-ભાગી પડવું To be dilapidated and crumbling down

ઠાઠી, } *adj* Pompous, showy
ઠાઠા હું, }

ઠાઠું, *s n* A frame-work, the body 2 The large bones of the loins and chest 3 A broken and shaky frame work 4 Anything broken and dilapidated 5 Severe cold owing to the rains 6 Grains of bājrī twice beaten and made clean

Id ઠાઠા ભાગવા-રગાવા To get the loins bruised by a heavy fall ઠાઠા ભાગવા-રગવા-વેરી નાખવા To beat severely ઠાઠા બેસવા To be reduced to a miserable condition 2 To be discouraged

ઠાણુ, *s n* [S स्थान a place *fr* स्था to stand] A horse stall 2 *s f* Coquettish airs, coquetry

ઠાણું, *s n* [Hem Des ठाण *fr* स्थानम् a place *fr* स्था to stand] A post, a place, a station, a locality, a spot 2 A police station

ઠામ, *adj* [S स्तम्भ् to be fixed Or S સ્થાન] Fixed, settled, firm, fast

ઠામ, *s n* [Dh Des ठाम=S बलम् strength, *fr* S स्थान] A place generally, a post, a spot, a locality

મારે રહેવાનું એક ઠામ, તારી જાતડી રે —દયારામ

2 A pot, a vessel

Id ઠામ બેસવું-પડવું To be at rest 2 To recover 3 To remarry ઠામ બેસાડવું Lit To fix, to settle 2 To settle a widow in life by remarriage; to give away (a widow in remarriage) ઠામ શોધવું To search out a husband for a widow ઠામ ઠેકાણા વિનાનું Without a fixed residence (of a person) 2 Irregular, disorderly 3 Stupid, having lost the balance of the mind

Prov ઠામ જેવી ઠિકરી, ને મા તેવી દિકરી As is the father, so is the son

ઠામુ કું, *adj* Fixed, settled, firm 2 *adv* Totally, quite

ઠામો-ઠામ, *adv* [+ P ब् and + ઠામ] In all places, everywhere, wherever

ઠાર, *s m n* [See ઠર-વું] Frost, dew, nipping cold 2 Same as ઠામ 3 *s m* A carpenter

ઠાર, *adv* [S स्थिर fixed *fr* स्था to stand] An emphatic particle qualifying verbs, and expressing suddeness and completeness of loss, ruin, or destruction, and corresponding in English to *"outright, smack, clean, quite, utterly"*

Id ઠાર કરવું-મારવું To kill on the spot, to put to death at once

ઠાર ક, *s f* [See ઠાર-વું] Coolness; a cooling property

ઠાર-ઠો, *s m* [See ઠાર frost +ઠાર doing] Satisfaction, gratification, fulfilment of desires 2 Contentment

Id ઠારેઠ ઠારવો To give satisfaction, to fulfil desires

ઠાર-વું, *v t* [Caus of ઠર-વું] To let cool down 2 To freeze 3 To consolidate 4 To extinguish 5 To pacify 6 To gratify

Prov ઠારો તેવા ઠરશો, ને બાળો તેવા બળશો You will reap as you sow

ઠાલ વ વું, *v t* [See ઠાલું empty]To empty, to pour out

ઠાલું, *adj* [Hem Des ठल्लो=S निर्धन having no wealth, poor] Empty 2 Vain, vacant, disengaged, unemployed *adv* To no purpose

ઠાલું-માલું, *adj* [માલું redup of ઠાલું] Quite empty 2 In vain

ઠાવ ક। ઈ, *s f* [See ઠાવકું] Steadiness; firmness 2 Discreetness; a discreet appearance

ઠાવ-કું, *adj* [Dh Des ठावक=S स्थापित established, set, fixed, *fr* S स्थाप् to place *fr* स्था to stand.] Steady, firm 2 Discreet, judicious, wise, sagacious

ઠિંગ-ણુ, *adj* Short of stature, dwarfish, dumpy, low, undersized

ઠિઠિ-યું, *s n* [See ઠાઠિ-યુ] An old house in a dilapidated condition

ઠિંઠું, *adj* Useless, unserviceable

ઠિકરી, *s f* A chip or fragment of an earthen pot, a shred

ઠિબરૂં, *s n* An earthen vessel, or a broken portion of it, a bit of an earthen pot Same as ઠીકરૂં,

Id ઠિકરાનુ વાસણુ An earthen vessel ઠિકરૂં ફુટવુ To be distressed in matters of food, &c 2 To lose one's occupation or employment ઠિકરૂં ફોડવુ To deprive one of one's employment or means of livelihood ઠેર ઠેર ઠિકરા ફોડવા To throw up one's employment at several places 2 To be employed in several occupations or subjects of study, and not to stick to one ઠિકરામા ધૂળ પડવી To be cursed (as a term of abuse)

Prov સાસુ ફોડે તે ઠિકરા ને વહુ ફોડે તે ઠબેલા One endeavours to minimize one's own fault, but to magnify a subordinate's fault ઠિકરી ઘડાને ફોડી નાખશે A small person may do a great harm to a great person

ઠિગ-ડું, *s n* [S स्थग् to fill up] A stich, a patch

Id ઠિગડુ દેવુ To patch up

ઠિઠોળી, Same as ઠઠોરી, ઠઠોળી

ઠિસ-યારી, *s f* [Guj ઠિસી = Eng *hiss* Imit +S कार sufix showing the sound of the preceding letters] A joke, a jest

ઠીક, *adv* [S स्था to stand] Uprightly, justly, properly, very well 2 Suitably 3 Fittingly 4 Precisely, correctly, truly, exacly 5 Becomingly

Id તમને શરીરે ઠીક લાગે If you feel well enough ઠીક કરીને સમજાવવુ To explain fully and clearly 2 To explain a matter or deliver a message so that the hearer may be favourably impressed ઠીક કરવુ To set right તારૂં સઘળુ ઠીક કરીશુ We will arrange everything for you, we will do nothing that will do you harm ઠીક પડે છે It is convenient, it is easy

ઠીક-ઠાક, Same as ઠાક-ઠીક.

ઠિમ્મિ-યાગી, *s f* ઠિકડી

ઠીકા-ઠોક, *adj* So so, indifferent, middling

ઠી-ઠી, *adv* [Imit] Laughing loudly

ઠીઠુ, Same as ઠિંઠું

ઠીબ, *s f* The lower flat part of a broken earthen pot 2 A large piece of a broken earthen pot

ઠીલો, Same as ઠળિ-યો

ઠુંગ-ણુ, *s n* } [See ઠુંગ-વુ] Raw or dry
ઠુંગ-ણી, *s f.* } food

ઠુંગ-વું, *v i* To eat raw or dry food after the use of an intoxicant

ઠુંગા-ર, } *s m* Eating raw or dry food
ઠુંગો, } after the use of an intoxicant 2 Same as ઠુંગ-ણુ

Id ઠુંગાર પાણી લેવા To drink an intoxicant and eat dry food at one's pleasure, to be pleased with the drink and food one has recieved

ઠુઠ-વા ઠું, *v i* [See ઠુઠુ] To be stiff with cold 2 To tremble by excessive cold

Id ટાઢે ઠુઠવાઈ જવુ To be stiff with cold

ઠુંઠું, *adj* [Hem Des ठुंठो= S छिन्न कर he whose hands are cut off] Having the body deprived of the hands 4 Having the pointend broken off, blunt (of a weapon) 3 *s n* The stump of a tree, shrub, or plant, deprived of its branches

Id ઠુઠામા દેવુ To be careless about

Prov ઠુઠી ચૂડો પેહેરવા ગઈ, ત્યારે ગરૂડિયો મારો પડ્યો Misfortunes never come singly

ઠુંડી, *s f* The chin

ઠુસ-લો, } *s m* Same as ઠોંસો 2 A
ઠુમો, } taunt, taunting words

કઈ નખોદણે આ સસાર માંડ્યો હશે કે, આવાના ઠોસવા ખાઈ પેટ ભરવુ પડે છે ! —પ્રેમાનંદ.

ઠુઠ-વા-વું, Same as ઠુઠ વા-વું

ઠુઠ-વો, *s m* [Guj ઠો Imit + redup *Cf* ઠુ-ઠ વો] Loud lamentations

Id ઠુઠવો મૂકવો To weep aloud

ઠુમરી, *s f* [See ઠમ ઠમ, ઠમ•કો] A kind of song 2 A species of amorous composition

ઠુમરો, *s m* A kind of beads made from stones, worn by a particular class of devotees 2 A particular preparation of large broken grains of millet

ઠુસકી, *s f* Breaking wind

ઠૂશ, ઠૂશ, ઠૂસ, *s f* [See ઠુસો, ઠાંસો] Pain in the flesh and bones caused by being beaten, bodily exhaustion

Id ઠૂશ કાઢવી To put one to great trouble, to tire a man by obliging him to do much work

ઠેક•ડી, *s f* [See ઠેક•વુ] Mockery, a jest, a joke, fun, drollery 2 [See ઠેક•ડો] A jump, a leap (of a child)

Id ઠેકડી કરવી To mock at, to expose to ridicule ઠેકડી ભરવી–મારવી To jump over (of a child)

ઠેક•ડો, *s m* A bound, a leap, a jump, a spring

Id ઠેકડો મારવો To leap, to spring ઠેકડો ભરવો–મારવો To jump over

ઠેક•વું, *v t* [S स्था to stand] To jump over

ઠેક•વું, *v t* [See ઠોક•વુ] To beat; to strike

ઠેકાણુ, *s n* [See સ્થાન] A place, a spot 2 An abode, a dwelling 3 The unkown spot (of an article lost or sought for) 4 A station or post, an address 5 Steadiness 6 Consistency, harmony of conduct or speech 7 Appearance, signs (of a thing forthcoming or to be done) 8 Certainty, constancy 9 The utmost extent or profundity, the limit 10 Seat, home, dwelling place

Id ઠેકાણુ કરવુ To turn to use 2 To write the address or the destination on a letter; to write the post-office address ઠેકાણે In the place of, instead of ઠેકાણે કરવુ To put in the right place 2 To place securely, to conceal 3 To kill 4 To kill and hide the dead body ઠેકાણે આવવુ To resume one's position 2 To come to one's senses ઠેકાણે લાવવુ To bring one to one's senses 2 To humble તેના પેટનુ ઠેકાણુ કરવુ To provide for his maintenance એનુ ભણવાનુ ઠેકાણુ હુ કરીશ I shall arrange for his education તેનુ ઠેકાણુ કરવુ To provide for him 2 To find work for him એના વરનુ ઠેકાણુ પડ્યુ નહિ No husband has been settled for her તારૂ ઠેકાણું ક્યા છે? I see, there is no steadiness in you તારા બોલવામા ઠેકાણુ નથી There is no consistency in your speech 2 There is no truth in what you say ઠેકાણે પડવુ–થવુ To be settled, to be at rest ઠેકાણે પાડવુ To fix, to settle, to establish in the world ઠેકાણે બેસાડવુ Same as ઠેકાણુ કરવું ઠેકાણે રહેવુ To be considerate, to be prudent, not to be rash, to behave honestly

ઠેકો, *s m* A tap, a stroke 2 Keeping time while singing

Id. ઠેકો ધરવો To keep time in music

ઠેઠ, *adv* Up to the end, up to, as far as, to the destination 2 Direct, straight, precisely, exactly

ઠેઠ•નું, *adj* Clever, expert, smart, skilful, ingenious

Id હુ તો મને ઠેઠનો મળ્યો! You know the unfavourable points in my antecedents from their beginning 2 You will be my equal in cunning to the end 3 I cannot overreach you in cunning, you are not inferior to me in cunning

ઠેઠુ, *s m* A robber who follows travellers on their way, and plunders them at a convenient place

ઠેપ ણી, *s f*, ઠેપ ણું, *s n* [See થેપ ણુ, થાપ•ણુ] A thick sweet cake 2 A small thick square piece of anything moist beaten and spread out

ઠેબું, *s n* Stumbling, a stumble

ઠેબો, ઠેભો, Same as ટેબો, ટેભો.

ઠેર, *adv* [See સ્થિર, ઠાર, ઠોર, ઠેકાણુ] In the right place 2 In the original state

Id ઠેર કરવુ–મારવુ Same as ઠાર કરવુ under

ઠાર ઠેરવું ઠેર આવવું To return to one's original place 2 To resume one's original state

ઠેર-ઠેર, *adv* Everywhere

ઠેર·વ વું, *v t* [Caus form of ઠર·વું] To settle, to fix, to decide, to appoint, to determine, to resolve 2 To settle the hand on a writing board

ઠેર·વું, *v. i* To happen, to occur 2 To be settled, to stay

Id ઠેરી જવી To happen, to occur (of a quarrel)

ઠેરા·વું, *v i* [Pass of ઠેર·વ·વું] To be settled, to be fixed

અગે ઉમન થયા પ્રેમે પિયુ તણા, ઠીક ઠેરાઈ રહ્યું,
જીવ બુદ્ધિ જતા —ભોજોભગત

ઠેરા·વ, A dialectal variant of ઠરા વ

ઠેલ·મ-ઠેલા, *s f* [See ઠેલ વું] Pushing, crowdedness

ઠેલ·વું,
ઠેલ વ·વું, } *v t* [See સ્થલ place] To push, to shove, to press, to thrust, to crowd 2 To postpone

Id વહાણ ઠેલવું To push or sail a boat સસારનું નાવ ઠેલવાનો બોજો The burden of managing the affairs of one's family કામ ઠેલવું To push on work 2 To dispose of work મુદત ઠેલવી To postpone business

ઠેલા-ઠેલ, Same as ઠેલ·મ-ઠેલા

ઠેસ, *s f* [See ઠસ વું, ઠાસ વું] A knock, a push 2 An impediment 3 Striking of the foot against a stone, stumbling 4 A loss 5 Anything which helps in pushing, a pin; a knob

Id ઠેસ ખાવી To stumble ઠેસ મારવી To give a push with the foot 2 To throw an obstacle in one's way ઠેસે-ઠેસવે-ઠેસ પર ચ-ઢાવવું To postpone from day to day 2 To despise, to be careless about

ઠેસ·ણિ·યું, *s n* Anything which helps in pushing 2 A guard ring

ઠેઠ, *s f* [Imit] Same as ઠૂસ

ઠોસ·વું, *v i* [Imit See ઠાસ·વું] To cough 2 To cram, to ram 3 To curb, to restrain, to constrain, to control, to keep within proper bounds

ઠોસો, *s m* [Imit]A blow with the fist, a box 2 A cough

ઠોક, *s f* [See ઠોક·વું] A blow or stroke with a stick or a cudgel 2 Censure

ઠોક-ઠોક, *s f* [+ઠાક redup of ઠોક] Continued knocking, the sound of reiterated strokes of a hammer,the sound of repeated strokes in several directions.

ઠો·કર, *s f*, [Guj ઠો Imit +S कर suffix showing the sound of the preceding letters] Same as ઠેસ.

Id ઠોકર ખાવી-લાગવી-વાગવી To stumble 2 To suffer harm, to be hurt 2 To suffer a loss ઠોકર મારવી See ઠેસ મારવી under ઠેસ. ઠોકર મારીને In spite of all obstacles

Prov ઠોકર વાગે, ત્યારે સમજણ આવે Difficulties, and not facilities, are one's best teachers

ઠો·કરા·વું, *v i* To stumble 2 To learn a lesson from bitter experience

ઠો·ક·વું, *v t* To knock, to strike, to beat, to tap, to pat 2 To hammer 3 To guess 4 To have sexual intercourse with a woman (slang)

Id ગપ્પા ઠોકવા,ઢંગ ઠોકવું,To make hap-hazard statements. ઠોકીને લેવું To take by force ઠોકી બેસાડવું To make to fit by force or contrivance

ઠોકા-ઠોક, *s f* [See ઠોક-ઠાક] Repeated striking or hammering

ઠો કો, *s m* [See ઠોક·વું] A stroke 2 A paramour (slang)

ઠોઠ, *adj* Dull,stupid, sluggish of understanding

Prov ઠોઠ નિશાળિયાને વતરણા ઘણા A bad workman quarrels with his tools

ઠોબરૂ,
ઠોબલું, } *adj* [See તોબારો] Ugly looking, not having a decent form, clumsy

ઠોબારી, Same as ઠોઠ

ઠોયો, *s m* [See ઠોસો] A blunted end of a piece of wood 2 A blow given with a blunt end of a piece of wood

શિવ સનકાદિકને જવ લાગ્યો, તવ થઈ ગયો જ્ઞાન તે ઠોયો
—દયારામ.

ઠોર, *s n* Same as ઠેકાણું
આકર્માં એક અભાગિયો, બીડુ લે તે ઠોર,
અમૂલક તે અતિ ઘણુ, આવી સોના મોહોર
—સામળભટ
2 A kind of sweetmeat

ઠોર, *s m* [Eng store] Money collected in a large quantity, a store of money

ઠોર, Same as ઠાર
પ્રથમ પ્રીત શુ કરવા કીધી? હૃદય ઉપર થઈ ઠોર રે
—નરભેરામ

ઠોરી લે·વુ, *v t* To take by force 2 To win

ઠોલિ·યું, *adj* Jocular, rude, abusive 2 Flighty; accustomed to give oneself airs, whimsical

ઠોલિ·યો, *s m* A man without wife, family or home, without employment or substance, and without connection or credit 2 A rude, illiterate fellow

ઠો·વા·વું, *v i* [See ઠો વુ] To be detained, to be stopped

ઠો વુ, *v t* [See થોભ વુ] To detain, to stop

ઠોસો, Same as ઠોંસો

ઠોળિ·યા, *s n pl* A kind of ear ring

ડ.

ડ, The twenty fourth letter of the alphabet, and the eleventh consonant

ડંશ, } ડંસ, } Same as દંશ, ડંખ

ડંશ વું, } ડંસ વુ, } Same as ડંખ વુ

ડઇયા, Same as ડૈયા

ડક્કો, Same as ડંકો

ડક્કો *s m* [Eng *Dock* See વક્કો] A dock, a wharf, a quay

ડખલ, See દખલ

ડખળિ·યુ, *s n* A liquid preparation of whey, in which certain kinds of vegetables are boiled

ડખુ, *s n* Boiled pulse

ડખો, *s m* Same as ડખુ 2 Confusion, disorder

ડખોળ વું, *v t* To shake and mix together

ડગ, Same as ડગ વુ

ડગ-ડગ, *adv* [Imit] Imitative of the sound or expressive of the movements of a rickety thing, shaking, trembling tottering

ડગડગ વું, *v i* To shake, to tremble

ડગ-ડગો, *s m* Hesitation

ડગ-મગ, Same as ડગ-ડગ

ડગ-મગ વુ, *v i* To totter, to shake tumultuously 2 To rock, to quail with fear 3 To shrink from, to fail in

ડગર, *s f* [Hem des] Way, road

ડગલી, *s f* [See ડગલો] A jacket, an outer garment, a small coat

ડગલું, *s n* [See પગ વુ]A step, the distance between the two feet in walking, a pace

Id ડગલુ ભરવુ–દેવુ To walk further, to proceed 2 To take steps. જોઈને ડગલુ ભરવુ To be cautious before proceeding with one's work ડગલે ડગલે Lit At every step Hence, 2 At short intervals, at every moment, frequently
સાચા ક્ષણે ક્ષણે જ્યા થાશો? ડગલે ડગલે સમ શા ખાશો?
—દયારામ

Prov ડગલે દૂર, તે દેશાવરે દૂર Out of sight, out of mind

ડગલુ, *s n* [See ડગલો, ડગલી] A small coat 2 A child's coat

ડગલો, *s m* [Hem Des डग्गलो=S भवनोपरि भूमि तलम् a mud roof of a house, the roof of a house, an upper storey covered with mud, a terrace at the top of a house, covered with mud, a mud terrace See ઢગલો, ઢગ *Cf* Mar टीग, ढग (a cloud)]A coat, a cloak

ડગ વુ, *v i* [See ડગ ડગ] To tremble, to totter, to rock, to shake tremulously 2 To give way, to yield 3 To crouch before, to shrink, to fail, to falter, to waver 4 To deviate, to swerve from

ડગ-ળુ, s n A thick flat piece of wood with which a heavy thing is kept in its position

ડગળ-વું, Same as ચગળ વું

ડગુ-મગુ, Same as ડગ-મગ

ડકો, s m [S ढक्का] A large kettle-drum 2 A stroke of a bell 3 A public notice, notoriety, publicity 4 Joy on account of success

Id ડંકો વાગવો-થવો Lit To beat a drum, Hence, 2 To strike a bell 3 To bring to public notice, to be well-known 3 To be congratulated on success ડંકો કરવો To declare with the beat of drum ડંકા નિશાન A big tomtom with a flag over it

ઘડિયાળ ઘડી થાય ત્યારે, પૂતળી જઈ ડંકો મારે

—ગિરિધર

ડકો, s m [Eng Dock] A wharf, a quay 4 A perpendicular bank or mole raised for the convenience of lading or emptying vessels

ડખ, Same as દગ

ડગ, adv [See દગ] Being astonished, being amazed, being thunder struck.

ડગો, Same as દગો

ડંગો-ડ, s n
ડંગો, s m
ડંગોરો, s m
[S दण्ड] A thick club, a cudgel

ડચ, adv [Imit] "No", conveyed by the sound "dacha" of the mouth

ડચ-કાર-વું, v i [+S कार suffix showing the sound of the preceding letters fr कृ to do] To utter the sound ḍacha (ડચ) in order to drive away birds, cattle, &c

ડચ-કારી, s f
ડચ-કાર્ો, s m
A sound implying negation, saying "no" with contempt

ડચ કિ યું, s n
ડચ કું, s n
ડચ કો, s m
[Guj ડચક Imit] A gurgling sound 2 Regurgitation in drinking 3 A sudden feeling of terror or grief 4 A sob

ડચ્ચો, s m [See ડૂચો] A cork, a stopper

ડઝન, s n [Eng Dozen] A dozen

ડટ-ણ,s n [See દાટ-વુ] The act of burying 2 The state of being buried, a buried state

Id દટણ ખાળ An underground receptacle for filth

ડટંતર, s n [See દાટ-વુ to bury + અંતર another] A divine visitation by which the world crumbling to dust, is completely destroyed, and buried

ડંડ, Same as દંડ

જુઓ વટ જવાનો બોજ સહે, જુઓ આવ સાદા કર ડંડ મહે

—દયારામ

ડંડ વું, Same as દડ વું.

ડડા ઈ, Same as ડાંડા-ઈ

ડંડા વું, Same as દંડા-વું

ડડિ-યો, Same as દડિ-યો

ડંડુ કો, Same as દંડુ-કો.

ડંડો, Same as દડો

ડપ કા ણું,
ડપ-કા-મણું,
s n [See દાબ-વુ, દબા-વ-વુ] The act of threatening, a threat

ડપ-કી, s f [Guj ડપ, ડબ, ટપ, Imit See ડુબ વુ] A dive, a dip, a plunge

Id ડપકી મારવી To dive 2 To remain concealed

ડપ-કુ, s n Same as ડપ-કી

ડપ-કો, s m [See ટપ-કુ] A drop, a blot 2 Fear, apprehension 3 A kind of fried food made of gram-flour alone

Id ડબકો પડવો To be stained or spoiled with drops falling

ડપ-ટ-વુ,
ડપ ટી બેસ વું,
v t [See ડબા-વ-વુ, દબા-વ વુ, દાબ-વુ] To get possession of by fraud

ડ-પોટો, s m [See ડુ-પટ્ટો] A bag to hold sugar, &c

ડફ, s f n [P दफ़ Or, Hem Des डप्फ= S आयुध विशेष a kind of weapon, See ડફ-ણુ] A kind of tambour, a kind of drum

ડફડા-વ વું, v t To launch

ડફ-ડું,
ડફ-ણું,
s n [Hem Des डप्फ = S आयु

विशेष a kind of weapon] A short and thick stick

Prov ઘોડાને ચાબક, ને ગધેડાને ડફણુ A whip for a horse, and a cudgel for an ass

ડફણા-વ વું, v t [Ar दफ़्न to bury] To bury

ડફાંસ, s f [See ડફ] A rumour, a fib, a lie, a falsehood 2 Swaggering talk

Id ડફાસ કરવી-મારવી-હાંકવી To put a rumour into circulation 2 To swagger

ડફોળ, ડફોળ-ચંદ, } s m [See દુ two+ફળ fruit Cf ડાફો] A stupid man, a stupid person

ડફ્ ફેલ, adj [See ડ-ફોળ] Stupid, foolish, ignorant

ડબ-ક વું, Same as ડબ વું, ડબા વું, To be greatly put out, to be put to shame

ડબ-કા-ણું, ડબ-કા-મણું, } s n Same as ડપ-કા ણું, ડપ-કા-મણું

ડબકિ યાળ, adj [+S आळ suffix showing "habit"] Skilled in diving

ડબ-કી, Same as ડપ કી

ડબ-કુ, s n Same as ડબ-કી, ડપ કી

ડબ-કો, Same as ડપ કો

ડબ-ડબ, adv [Imit Cf ટપ ટપ] Pit-a pat 2 Quickly (of eating)

ડબ-ડી, ડબ ડી, } s f [See ડબો] A small ડબ ડુ

બારશ માવ ખાઈને રે, વધારે ડબરીના પેટા

—હનુમાનદાસ

ડબ-ડુ, s n A leathern bag

ડબ-ડો, s m A round vessel made of hide for holding ghee, oil, &c

ડબ-વું, Same as ડબા વુ

ડબા-ડબ, adv [See ડબ ડબ] Hastily, quickly (drinking, eating, shedding tears, &c)

ડબા-વ-વું, Same as દબા વ વુ

ડબા વુ, Same as દબા વુ

ડબી, s f [See ડબો] A small box or casket

ડબુ ચો s m [See ડુચો] Suffocation 2 A plug, a stopple

પાર્થ પાસું પવિ જશુ, ધનુ ધારતો અતિ શેષમા, જોઈ જોધ જ જામતો, ડબુચો ઉરે ઉપશોષમા

—પ્રેમાનંદ

ડબુસુ, s n ડબુસો, s m } The hinder part of a vessel, the stern of a ship

ડબે-લ, Same as દબે લ

ડબો, s m [See દાબ વુ] A little box, a large casket 2 A paper lantern, a round lantern 3 A cattle pound

ડબો, s m [See ડબ ડબ, or દાબ-વુ, or supra] A mouthful

Id ડબો મારવો To eat hastily with large mouthfuls

ડબો વ વું, v t [See ડબ ડબ, ડુબા-વ-વુ] To plunge, to dip

ડબોળ-વુ, v t To plunge, to dip, to soak in a liquid

ડબ્બી, Same as ડબી

ડબ્બો, Same as ડબો

ડભા ય ણુ, s n [See ડામ] An instrument for cauterizing

ડમ કો, s m [See ડમ Or, Guj ડમ Imit] A kind of tambourine, a drum

ડમ-ડમ, s f [Imit Cf S दुंदुभि a drum] A tom-tom, the sound of a tambourine 2 A noise, a brawl

ડમ-ડમા ક, s m Same as ડમ-ડમ

ડમ ણુ, s n [See ડાેા] A small piece of sugar cane 2 A small stick

ડમણિ યુ, s n [See દમણી] A small cart drawn by two bullocks much used in Daman in Gujarāt

ડમર વું, v i [See ડમરો]To be in bloom, to put forth a large number of leaves

ડમરુ, s m n [S डमरु] A sort of tabor shaped like an hour glass 2 A little rattle

Id ડાહ્યુ ડમરુ Wise sagacious.

ડમરો, s m [S दमनक] A sweet smelling plant or shrub

ડમાક, s m [P दमाम् dignity Cf દિમાક] Pomp, show, pride

ડંફાણ s f [See ડંફાસ] Loquacity 2 Unnecessary expansion

Id ડફાણુ હાકવી To set a rumour in circulation

ડંબર, *s n* [S आडम्बर] False show, ostentation, pompous conduct

Id મેઘાડમ્બર An assemblage of clouds

ડંસ, *s m* [S दश, See દશ] A sting, a bite 2 Malice, spite, rancour

ડર, *s m* [S दर] Fear, apprehension, dread

Id ડર રાખવો–ધરવો To have a fear of, to be afraid of

ડર•ક•ણુ, *adj* Easily terrified, cowardly

ડરડર, *adv* [Imit] Palpitatingly

ડરપ વું, } ડર વું, } *v i* [Hem Des डरइ=S त्रस्यति he is frightened, *fr* S दर fear, See ડર fear or दर्प pride, terror, *fr* दृप्, दर्प्, to be proud] To fear, to be afraid, to dread, to be frightened

ડરપી, Same as ડર ક ણુ

શુ મલીન કર્યા ! ડરપી ન ડર્યા —પ્રેમાનંદ

Prov ડરના સો કરના નહિ, ઔર કરના સો ડર ના નહિ Don't do what you are afraid of doing, and if you do a thing be fearless as to the consequences

ડરા•મણું, *adj* [See ડર] Frightful, fearful, dreadful, terrible

ડરા વ વું, *v t* To intimidate, to terrify by loud and wild bellowing and blustering, to terrify, to threaten

ડરૂ, *adj* Terror stricken, stupified with fear, struck with fear

ડલી, *s f* [See દળ thickness] A piece of woollen cloth placed below the saddle of a horse

ડલો, *s m* [Hem Des डमो rust of iron See દલો] A hoarded treasure, substance, property, stock 2 A little lump or ball, a clogged or concreted mass 3 A lump generally

ઇમાન ચોરકે બનાયા ઘુને ડલ્ (ડલો) —બાપુ સાહેબ ગાયકવાડ

ડસ•ક-ડસ•ક, *adv* [See ડસ ક] With sobs 2 With interruptions

ડસક ડસક આસુ આવત, ચોર ગોવર્ધનિયા —કબીર.

ડસ•ક•લાં, *s n pl* Same as ડસ•કું (spoken in tenderness)

ડમ ક લાં, *s n pl* [See ડસ•કુ] Wooden stocks (for criminals)

બેડી, ડસકલા ઘાલ્યા ચર્ણ, ધર્મ તજીને નાખ્યા ઘર્ણ —સમળભટ.

ડસ•કું, *s n* [Guj ડસ Imit] A sob

ડમ-ડસ•વું, *v i* [See ડસ•કુ Or, ડસ, ડંશ, ડખ.] To be choked with emotion, to suffer silently.

ડસ વુ, Same as ડંખ•વું.

ડહા•પણ, *s n* [See ડાહ્યુ] Wisdom, prudence

Id ડહાપણ કરવુ–ડોહોળવુ To affect to be wise 2 To act beyond the limits of power, with which one is invested, to be officious. ડાહાપણમા દવ લાગવો–ધૂળ પડવી To lose one's wits; to act as if one was devoid of wisdom

ડળ•ક વું, *v i* [See ઢળ•વુ] To be enticed

દામે ડળકી ઢાઢ, મન માને, ત્યમ મહાલે —કૃષ્ણારામ

ડળ વું, *v i* [See દળ•વું] To be reduced to the state of husk, to eat away the substance of corn and leave the husks (of insects, &c.)

ડળી, See ડલી

ડાંક, } ડાખ, } *s m* [See ડખ, દશ] A large green wasp 2 A bright piece of metal placed under a precious stone to make it shine brighter 3 A metallic cement

ડાખલી, *s f* } ડાખળું, *s n* } [Hem Des डगलो = S भवनोपरिभूमि तलम् an upper story of a house] A small branch of a tree issuing from a larger one, a twig

ડાગ, *s f* [See દડુકો] A cudgel, a thick stick, a long stick or club, a bludgeon, a pole

ડાંગર, } ડાગેર, } *s f* [S कडङ्गर] The plant producing the dark green pumpkin 2 Uncleaned rice; rice in the husk, paddy

ડાંડ, *adj* [See ડંડ, દંડ] Rude; impudent, barefaced, shameless 2 Sturdy, lusty 3 Violent, overbearing, headstrong 4 Wicked 5 Single, unmarried

ડાંડ•ગા•ઈ, } ડાંડા•ઈ, } *s f* Rudeness 2 Forwardness 3 Wickedness, roguery

ડાંડ•ગો, [See ડાંડ+S क dim] Same as ડાંડ

ડાંડ•ગી, Same as ડાંડ•ગા ઈ

ડાંડિ•યું, *s n* [Hem Des डड = S वृष्या सघटितानि वस्त्र खण्डानि a garment made up of stitched pieces See દંડ a stick] A garment prepared for wearing by taking away the worn out parts, and sewing together two whole parts of the same piece of cloth

ડાંડિ•યો, *s m* A small piece of stick 2 A watchman who goes his rounds at night beating a drum with a stick 3 A public crier

ડાંડિ•યો, *s m* [See દંડ, S दण्ड, a stick] A single or unmarried man 2 A rogue, a knave

ડાંડી, *s f* A small stick, a rod 2 A small handle 3 The beam of a balance 4 A tabor 5 A perpendicular column 6 The pole of a banner 7 A light house

ડાંડો, *s m* [S दंड a handle, a staff] A handle 2 A pole, a staff, a shaft 3 The bridge of the nose 4 A pestle

ડાંભો, *s m* [See ડાભ] A kind of vegetable

ડાંસ, *s m* [S दंश, See ડંશ, દંશ] A gad fly, a mosquito, a gnat 2 A large stinging fly

ડાઈ•નો ઘોડો, Same as ડાઢીનો ઘોડો

ડાક, Same as ડાક•ણું

ડાક, *s f* [S ढक्का a kind of drum, so called from a rattle carried by postal runners in their hands Or Hind डाकायत, Eng *Dacoity*, a band of robbers] An arrangement (of horses and runners) along a road to convey the post or travellers, the post, the mail, the express 2 The post-office

ડાક, *s f* [See ડાક ણુ] Necromancy, witchcraft

ડાક-ચોકી, *s f* [+ ચોકી The station, at which a relay of horses or men is posted 2 A strict watch

ડાકટર, *s m* [Eng *Doctor*] A doctor, physician, a medical practitioner

ડાક-ડમાક, *s m* [Guj ડાક redup of ડમાક] Same as ડમાક, દિમાક

ડાકણ, } ડાકણી, } *s f* [S डाकिनी] A witch, a sorceress 2 A monstrous woman 3 An old hag

Prov ડાકણ પહેલી ઘરનાને ખાય A wicked man ruins himself A wicked man is his own enemy

ડાકણુ, *adj* Wicked 2 Monstrous 3 Horrible

ડાક લી, *s f* [See ડાક *fr* S ढक्का a kind of drum] A squeaking sound made by snakes

ડાક લુ, } ડાખ લુ, } *s n* [See ડાક•લી *fr* S ढक्का a kind of drum] A kind of drum

Id ડાખલુ બેસાડવુ To get a drum beaten before a person possessed by a spirit or ghost

ડાકિ યું, Same as ડાકણું

ડાકિ યો, *s m* A voracious eater

ડાકુ, *adj* [See ડાઘો] Disrespected, dishonoured

Id ડાકું પડવુ To be disrespected

ડાકેણ, Same as ડાકણુ

ડાકો, *s m* An attack by robbers

ડાખ•લુ, Same as ડાક લુ

ડાગ, Same as ડાઘ

ડાગ-ડુગ, } ડાગ-ડુગી, } *s f* [See ડાઘો + ડુગ redup See ડાઘો ડુઘો] Repairs, putting in order (of things and furniture in a house)

ડાગળી, *s f* [Hem Des डगलो=S मवनोपरि भूमि तल्पम् an upper storey in a house, the highest or topmost part] The head 2 The brain

Id ડાગળી ખસવી-ચસવી-ટટકવી To be mad or insane

ડાગળી, *s f* [See ડાઘ a blot, a scar]

A patch sewed on a garment to repair it

Id ડાગળી મારવી-દેવી To repair (a garment) by putting a patch on it, to patch up ડાગળી નિકળી જવી To be unsewn (of a patch)

ડાગળો, *s m* A man full of fun and frolic 2 The clown in a drama

ડાઘ, *s m* [P दाग=S दग्ध burnt *fr* दह् to burn] A blot, a spot, a stain 2 A scar, a mole, a freckle 4 A slur, a stain, a stigma 4 Vindictive feeling, spite, malice, a grudge

કળી કૌરવે તે વિધિ, મનમા લાગ્યો ડાઘ,
પાણ્ડવ જો સુખમા વસે, તો હુ ખાધુ કિમ્ પાધ ?
—પ્રેમાનંદ.

ડાઘા-ડુઘી, *s f* Blots

ડાઘિ-યું, *adj* [See ડાઘ malice] Malicious, spiteful

ડાઘિ યો, *s m* A ferocious dog

ડાઘી, Same as ડાઘિ યું

ડાઘે લ, *adj* Blotted, spotted 2 Same as ડાઘિ-યું

ડાઘુ, *s m pl* [S दाह burning *fr* दह् to burn] Those who carry a dead body or follow a funeral procession to the burning ground (Used as a collective noun).

ડાઘો, Same as ડાઘ, A blot, a scar

ડાઘો-ડુઘો, *s m* [+ Redup] Same as ડાઘા-ડુઘી

ડાચું, *s n* [S दंष्ट्रा *fr* दंश् to bite, See ડાઢ] The jaw-bone 2 A wrinkled face

Id ડાચાનો સણઘો Talkative, chattering તારૂ ડાચુએ દુખવા આવતુ નથી ? Are you not tired of speaking ?

ડાટ, *s m* [See ડાટ-વુ] Ruin, destruction

Id ડાટ વાળવો To annihilate, to ruin 2 To go to an extreme

ડાટ વું, *v t* [Hem Des सदृह=S सत्मम् closely joined together, *fr* S सदट्टम् *fr* सम् together+दंश्, ડસ વુ, to bite] To bury, to inter 2 To hide underneath the ground 3 To conceal, to keep secret

Prov ડાટ્યા ભૂલે, પણ લખ્યા ન ભૂલે A treasure hoarded away may be forgotten, but what is written in a document remains for ever "Litera scripta manet"

ડાટી, *s f* A crowd, a rush, a crush

આવી ભીડ થઈ દરબાર દ્વારે, દરવાજે ડાટી પડી
—ગિરિધર.

ડાટો, *s m* A cork, a stopper

Id ડાટો દેવો-મારવો To shut up the mouth of a jar, bottle, &c ડાટા દેવા To gorge oneself with food on the day preceding a fast

ડાઢ, Same as દાઢ

ડાઢા-રખી, *s f* [+ રાખ વુ] A gum boil

ડાકું, *s n* [+ ફાટ-વુ] The wide opening of the mouth

ડાફોડિયા, } *s n pl* Distractedness of
ડાફળિ યાં, } the mind

Id ડાફોડિયા મારવાં To look about distractedly or aimlessly, to stare all around

ડાબ-ડી, Same as ડબી.

ડાબ-ડો Same as ડબો

ડાબડ્ણિ-યું, *s n* [See દાબ-વુ]That which presses, a pressure, a weight

ડાબ-ડિ યું, *s n* [See ડાબ-ડો] A kind of open vessel

ડાબણિ-યાળુ, *adj* Having a spring with which pressure is exerted

Id ડાબણિયાળી સુડી A kind of nut cracker, to which a spring is attached

ડાબી-ચળ, *adj* [See ડાબુ] Left-handed

ડાબું, } *adj* [Hem Des. डब्बो, डावो, = S
ડાબું, } वाम कर the left hand]

Id ડાબા પગનો અગારો The dust on the left foot, applied by a mother to the forehead of her child as a charm against all kinds of evil ડાબુ કરવુ Lit To throw to the left 2 To throw away, to prohibit the appearance of, to forget ડાબુ મૂકવુ Lit To leave to the left 2 To forget

ડાબા જમણી, *adv* [See ડાબુ+જમણુ] On the right and left, on both sides 2 Either on the right or on the left 3 In such a manner as to place on the left side that which ought to be placed on the right 4 Being influenced by partiality

ડાભ, } s m [Dh Des दब्भो fr S दर्भ]
ડાભ ડો, }
A kind of grass used in religious ceremonies

ડાભ ડો, s m Same as ડાબ ડો, ડભો

ડાભો·ડિ·યું, adj Able to work more easily with the left hand than with the right, left handed

ડામ, s m [P दाग़ = S दाह fr दह् to burn Or S दम् to restrain] A brand, a cautery, a mark made by searing with a hot iron 2 A stigma, a scar

Id ડામ દેવા–ચાપવા To brand 2 To insult, to taunt

ડામચિ યો, s m [See ઠામ place, fixed, + માચી] A wooden stand or horse

ડામણુ, s n [S दामन fr दम् to restrain] A cord to bind the foreleg and the hind leg of an animal, a tether

ડામર, s m A resinous exudation from a tree on the Malabar coast used as tar or pitch, a kind of rosin

ડામ વું, v t [See ડામ] To brand, to cauterize, to sear with a hot iron

ડામ·વું, v t [See ડામણુ] To tie with a cord

ડામા-ડોળ, adv [See ડોલ·વુ] Being unsettled, fluctuating, changeful, inconstant or utterly uncertain, wavering, changing

ડામીશ, } adj [Eng Damaged Or, See
ડામીસ, }
ડામ] Damaged, branded, stigmatized, notorious

ડામે·લ, adj [See ડામ·વુ] Cauterized, branded

ડાય રો, s m [S दाय a share of ancestral property fr दा to give] A feast that one is obliged to give to one's community (used among Rajputs)

ડાર વું, v t [See ડરાવ·વુ]To frighten, to threaten 2 To prohibit, to stop

Id કામ કરતા ડારવુ To prohibit or stop from working

ડારો, s m [See ડર] A threat, a rebuke

ડાલુ, s n [S डलक] A basket

ડાવ, Same as દાવ

ડાહ પણુ, s n [See ડાહ્યુ] Wisdom, prudence, good sense

ડાહી·નો ઘોડો, s m [See ડાહ્યુ, ડાહી,+ઘોડો] The game of "Hide and Seek", Blind Man's Buff

ડાહ્યું, adj [Hem Des दच्छ = S तीक्ष्ण sharp, pungent, fr S दक्ष diligent] Wise, prudent, sensible, sagacious

Id ડોઠ ડાહ્યુ Same as દોઢ ડાહ્યુ

Prov ડાહી સાસરે ન જાય, ને ગાંડીને શિખામણુ દે Example is better than precept How can the blind lead the blind ? ડાહ્યો તે ઘરડો Age alone is wisdom ડાહ્યો દિકરો દેશાવર ભોગવે ને ડાહી વહુ ચુલામા પેસે All place the load on the willing horse મૂરખ મિત્ર કરતા ડાહ્યો દુશ્મન પણુ સારો A wise enemy is better than a foolish friend ડાહ્યો ત્રણુ ઠેકાણે ખરડાય=ઘણો ડાહ્યો ઘણો ખરડાય See Prov under ઘણુ ડાહીના ગાંડા, ને ગાંડીના ડાહ્યા (said of Rajpūts and Vāniās) A wise mother may have a foolish son, and vice versâ

ડાહ્યું ડમરૂ, adj [+ ડમરો] Having the appearance of wisdom, but inwardly cunning, seemingly well behaved

ડાળ, } s f Dh Des डाल, डाली, = Hem
ડાળી, }
Des डाली=S शाखा a branch of a tree Or Hem Des साहुली=S भुज the arm] A branch of a tree

Prov જે ડાળે બેસવુ, તે જ ડાળ કાપવી Kicking down the ladder by which one has risen A suicidal policy

ડાળુ, s n Same as ડાળ

Id ડાળા પાખડા જુદા કરવા To pull to pieces ડાળે વળગવુ Lit To cling to a branch of a tree 2 To obtain patronage 3 To get a start in life, to get employment, to get into service ડાળે વળગાડવુ To start another in life ડાળુ પાખડુ ન જાણુવુ To be ignorant of

ડિંગરી, s f A pod of vegetables used for food

ડિંગ ડુ, s n A part of a branch

ડિંગ, *s f n* [See દંભ] A lie, a fib, an untruth, a false report

Id. ડિંગ મારવું To make exaggerated statements

ડિંડ-વાણું, *s n* [See દીન wretched + વાણું, વહ્યું] Mismanagement

ડિંડ•વું, *s n* [S द्वन्द्व coupled or joined together] A bulbous fruit 2 *adj* Mismanaged 3 Wretched, pitiful

ડિંડુંળ, *s n* [See પિંગુંળ] A halting verse, bad versification 2 A falsehood, a lie, a rumour

ડિચ•કું, *s n* The stem or stalk of a fruit or leaf

ડાંચી, } *s f* Same as ડિચ•કું 2 Same
ડીચી, } as ડીટી

ડીંચું, } Same as ડિચ•કું
ડીચું, }

ડીંટું, *s n* [S दण्ड a stick, the stalk of a flower Or see ડિંડ વું] The pedicle or stem of a leaf

ડીટ, } *s f* [S दण्ड the stalk of a flower]
ડીટી, }
The breast, the nipple.

ડીટું, See ડીંટું

ડીફ વું, } *v t* To finish under
ડીફી નાખ•વું, }
great difficulty

ડીકું, *s n* A short stick for driving cattle

ડીણું, *s n* The prominent part of a thing

ડીબો, *s m* A sob, sobbing

ડીમચું, Same as ઢીમચું

ડીમીટી, *s f* [Eng] Dimity

ડીલ, Same as દીલ

ડુકા વ વું, *v t* [See ગુડા•વ•વું to cause to fall *fr* S धू to shake] To cause to make a mistake, to mislead

ડુંખ, *s f* [See ડાંક] Young tender sprouts

ડુંખરા•વ•વું, *v t* To frighten, to terrify

ડુંગ•ર, *s m* [Hem Des डुग ते=S शैल a mountain, *fr* तुङ्ग high] A hillock, an eminence 2 A pile, a heap, 2 A sharp and peaked rising, a hill, a mountain

Prov ડુંગર દૂરથી રળિયામણા The hills look green that are far away " Distance lends enchantment to the view "

ડુંગરી, *s f* Rocks, hills, a mount, a hillock, an eminence

ડુંગરો, *s m* A round top or ball on a cover used as a handle 2 A spire or spike

Id ડુંગરો નવડાવવો To set fire to a forest on the top of a hill-a vow taken by Bhils to propitiate a god

ડુંગળા•વું, *v i* To be stunted in growth, to be below the average size

ડુંગળી, *s f* An onion

ડુંગો, *s m* A pipe for smoking

ડુંચ•વું, To drink with the lips

ડુંચો, *s m* [P دو *fr* S द्वि two+P پیچ dim = doubled, twisted] Anything put into the mouth to hinder speech or mastication, a gag 2 Something put into the neck of a vessel, &c, to block up the opening, a ball made of rags, with which a small opening is bunged, a plug 3 A clownish fellow

Id ડુંચો મારવો-દેવો To stop with a plug 2 To stop up મોઢમાં ડુંચો મારવો-દેવો To stop speaking, owing to one's mouth being full 2 To strangle to death

ડુંટી, *s f* [S तुन्द] The navel

Id ડુંટીનો ઉમળકો Heart-felt feelings, a sincere feeling ડુંટીનું હસવું A laugh from the bottom of the heart, a hearty laugh

Prov ડુંટી પરનો વાળ (નહિ તોડચામાં, ને બોડચામાં) That of which the growth is not stopped, growing wild

ડુંડી, *s f* [See ડાંડી Or Hind दवड़ी *fr* दवड़•ना to cause to run See દોડ•વું] The drum beaten by a public crier Hence, 2 A proclamation 3 Notoriety, celebrity

ડુંડી ફેરવું દેશમાં, કર્યું એ બુડી લાગ,
દઈને માર્યા દેવરી, માર્યો પોતાનો શામ

—સમળભટ

Id ડુંડી પિટવી-ફેરવવી To make known to the people by beating a metallic dish or drum

ડુંડું, s f [S दण्ड a stalk of a flower] An ear of corn, &c

ડુંસ વું, v t [See ડુંચ વું] To drink with the lips 2 To smoke (used in contempt)

ડુઓ, s m [See ડોળ-વું, ડહોળ-વું] The residue 2 Dirt

ડુક્કરો, s m [S शूकर prob fr शू=ડુ Imit + कर, कार, suffix showing the the sound of the preceding letters fr कृ to do] A boar, a hog, a pig

ડુક્કરી, s f A female hog, a sow

ડુક્કર, s n }
ડુક્કરો, s n } Same as ડુક્કરો.

ડુક્કરી, Same as ડુક્કરી

ડુગ-ડુગિ-યું, s n }
ડુગ-ડુગી, s f } [Imit] A kind of tabor, a kind of drum

ડુચો, s m A ladle, a spoon

ડુઙ્ગર, Same as ડુંગર

ડુચ-વું, Same as ડુંચ-વું

ડુચો, Same as ડુંચો

ડુણા વું,
ડુણા ઈ જ-વું,
ડુણી જ વું, } v i [See ધુમા ડો smoke] To have a bad smell owing to overheating in the cooking process (of food)

ડુણ્ડ, s f [S तुन्द] A corpulent or protuberant belly

ડુણ્ડા ળું, adj [+ વાળું having] Having a protuberant belly, pot-bellied

ડુણ્ડો, s m [Mar दुणणें to double fr S द्वि two+गुण a fold] A roll of printed sheets of paper

ડુ-પટ્ટો, s m [See દુ પટ્ટો] A cloth for the shoulders, a long double-folded cloth worn by men over the shoulders

ડુબ-કી, Same as ડુબ કી

ડુબ-વું,
ડુબી જ-વું, } v i [Imit] To drown, to sink 2 To be bankrupt or ruined

Prov ડુબતાને તણખલાનો આશરો=ડૂબતો શી ઘાને વળગે A drowning man catches at a straw ડુબતો ડુબાડે A drowning man will drown his companion

[illegible] s m [S [illegible]] An individual of a particular hill tribe, so called from their extreme poverty

ડુબા-ડ વું,
ડુબા-વ વું, } v t [Caus of ડુબ-વું] To make to sink, to immerse, to dip, to drown

ડુબા મણું, adj That in which a man is likely to be drowned, too deep for a swimmer, very deep

ડુ-ભાસ, s m [Hind दो fr S द्वि two + ભાષા] One who knows and speaks two languages, an interpreter 2 One who supplies provisions to the captain and crew of European merchant vessels, and acts as an interpreter 3 The agent of a ship

ડુમ કો, s m [Imit Cf S डुडुभी] A small drum

ડુમ ચી, s f [P दुम tail + चह dim] The part of a saddle attached to the tail of the horse 2 The haunches of a horse

ડુમ-ડુમ, adv Imitative of the sound of a drum, &c Same as ડમ-ડમ

ડુમાસ, s n A kind of cloth

ડુમી, adj Fraudulent, cunning

ડુમો, s m [See દમ] Palpitation of the heart owing to fear or shyness.

ડુલ વું,
ડુલી જ વું, } v i [See ડોલ-વું] To be absorbed, to be merged in, to be lost in 2 To be reduced to poverty

ડુસકાં, Same as ડુસકાં

ડૂચો, Same as ડુચો, ડુંચો.

ડૂલ, s n [See ડુલ વું] A kind of earring 2 A stake, a wager 3 The loss of a harvest 4 Loss, destruction

પુણ્ય પાપ રૂપી આવ્યા ડૂલ, પુણ્ય તારે, પાપ કરે ડુલ
—પ્રેમાનંદ

ડડ્ડું, s n [S डुण्डुभ] A water snake

ડેગ,
ડેઘ, } s f & m [P देग] A large metal pot Same as દેઘ

ડેગ ડી, s f [+ડી dim] A small ડેગ

ડેકડો, Same as દેકડો

ડેગ, s m [See ડેરો] A wooden circle, in which the handle turns in churning

ડેગા-વું, [illegible]

ડાળા-વુ] To be closed or overpowered with sleep

ડેરો, *s m* [See ડેહ્] A tent 2 An encampment 3 Any temporary habitation

Id ડેરો કરવો To put up with ડેરા દેવા To put up with 2 To be firmly settled

સતો દિયા રે અગમ પર ડેરા

—પ્રાચીન કવિતા

ડેરો, s. *m* [See દેર delay] A log tied round the neck of vicious animals to prevent them from straying or running wild

ડેલી, *s f* [Dh Des दियली, डियली, देहली, *fr* S देहली the door sill] A low-roofed house 2 A subordinate residence 3 A police gate or station

ડેલું, *s n* The gate of a street 2 A house with an open space before it surrounded by a wall 3 A stable 4 A house having high and wide doors.

ડેલો, *s m* A large ડેલું

ડેહ-કાણી, *s m* [P दिहकान् a villager *fr* दिह् a village+Ar ख़ान,ખાન, ખા,a nobleman] A villager, a rustic,a peasant. 2 A foolish man, an ignorant person

ડૈયાં, *s n pl* [See ધાઈ] A sound showing that the speaker means to give nothing to the person spoken to, or that the person spoken to shall get nothing

ડોઈ-યો, *s m* [Dh Des दव्वी *fr* S दर्वी a spoon Or Hem Des डोओ=S दारु हस्त a wooden spoon] A small pot with which water is taken out of a large vessel 2 The shell of a cocoa-nut used as a bowl 3 The bowl of a hookā

ડોઈ, *s f* A large metallic spoon with a wooden handle, a ladle

ડોક, *s f* [See ડોકુ] The neck

Id કામના બોજાએ ઊંચી ડોક એ થતી નથી I cannot even raise my head (turn away my mind) from my work owing to the pressure of the work ઊંચી ડોક કરવી-કાઢવી Lit To raise one's head, to hold up one's head, to be stiff-necked Hence, 2 To be conspicuous in opposing,to oppose,to resist

ડોક-રી, *s f* [See ડોસી, ડોસો,+રી dim Or Dh Des डयरा=S पिशाच an evil spirit Or, See ડિકરો *fr* Hem Des डहरो=S शिशु a child] An old woman (in contempt or endearment)

ડોક-રો, *s m* An old man (in contempt or endearment)

ડોકા-બારી, *s f* [See ડોકુ+બારી] A wicket in a gate

ડોકા-વ-વું, *v t* To poke the head forward,to peep in,to pry into,to look at slily

ડોકિ-યું, *s n* Looking at by raising the head

Id ડોકિયાં કરવા To pry into, to peep in

ડોકી, Same as ડોક

Id ડોકી ધુણાવવી To nod, to shake the head as a sign of either 'Yes" or "No"

ડોકુ, *s n* The head

Id ડોકુ કાપવુ To betray the confidence of, to commit a breach of trust. 2 To behead ડોકુ ઘાલવુ To meddle with,to interfere in ડોકુ કાઢવુ To raise one's head 2 To appear in public,to be seen ડોકુ કાપવુ To play the traitor, to betray, to commit a breach of confidence ડોકુ ધુણાવવું To shake one's head in answer to a question either in the negative or in the affirmative

ડો-ખલ, *s f* [See દો two + ખલ a rogue *Cf* દિ ખળ,ચાહડાળ ચોક-ડી]A troop of children

ડોખલી, *s f* A kind of spoon

ડોઘ ડું, *s n* [See ડેઘ] A round pot of clay

ડોઘો, *s m* A foolish man; a stupid man

ડોચ-કું, Same as ડોકું(used in contempt)

ડોટ, *s f* [S द्रुत *fr* द्रु, દો-ડ-વુ, to run] Running

Id ડોટ મૂકવી-કાઢવી To run

ડોટી, *s f* [S पटी cloth] A kind of thick cloth

ડોડ, *s m* Malice, grudge

ડોડ-કું, *s n* [See ડોડુ, ડોડી, ડોડો] A kind of vegetable

ડોડવું, Same as દોડુ

ડોડા ડું, *v i* [See ડોડો] To put forth

an ear of corn or the early fruit

ડોડી, *s f* A kind of vegetable 2 An ornament worn above the elbow

ડોડુ, *s n* [See ડોડો] A small pod

ડોડો, *s m* [See ડુડુ *fr* S दण्ड the stalk of a flower] A pod

ડોફો, *s m* [See ડુ+ફળ *Cf* ડફૂળ, ડફોળ] Membrum virile 2 The testicles 3 Nothing (vulgar)

ડોબ રૂ, *s n* [See દેહુણી, દોણી+રૂ dim] A broken earthen pot

ડોબું, *s n* [Sea દોઢ ગુ] An old cow or buffalo 2 An idiot

Id ડોબા ચારવા To graze cattle 2 To be illiterate, ignorant, or unskilful

ડો યો, Same as ડોઈ યો

ડોર ણું, *s n* [See દોરો] A button

ડોલ, *s f* [Ar दल्व्] A bucket, a pail

Prov ડોલ ને વરાડુ કૂવામા પડ્યા The scheme proved a total failure

ડોલ, *s m* [See ડોલ ગુ]A mast of a ship

ડોલ ચી, *s f* [See ડોલ a bucket + P चेह् dim] A leathern bucket, a small bucket for drawing water

ડોલ ણિ ગું, *adj* [See ડોલ ગુ] Oscillating, wavering unsteady

ડોલ મ-ડોલા, *adv* [See ડોલ ગુ] Moving to and fro 2 Wavering 3 Being uncertain, hesitating

Id ડોલમડોલા કરવા To rock; to swing

ડોલર, *s m* The jasmine plant

ડોલરિયો, *s m* A kind of jasmine

લાગી આખલડીની ચોટ ડોલરિયો દેખીને ઘાયલ
હુ થઈ, છ, મારા રાજ —બ્રહ્માનદ

ડોલ-વું, *v i* [S दुल् See ઝુલ ગુ, ઝુલો] To oscillate, to nod 2 To dangle, to swing, to move backwards and forwards 3 To walk nodding and waggling 4 To reel, to stagger, to roll, to rock, to totter 5 To swerve

સાત ગળાણે ગળ્યા પછી બોલ બોલીએ જો,
બોલ્યા પછી દુખ થાય, નવ ડોલીએ, જો
—દયારામ

ડોલું, *s n* Moving backwards and forwards 2 Nodding, a nod 3 A light slumber, a nap

Id ડોલા ખાવા-આવવા To oscillate, to have a nap

ડોલો, *s m* Gain, profit 2 An important business

ડોસ લા, *s n pl* [See ડોસી, ડોસો, ડોકરી, ડોકરો,+લા dim] An annual ceremony performed among the Pārsīs in commemoration of the dead

Id ડોસલા બેસવા To be on the losing side 2 To be discouraged

ડોસી, *s m* [See દોશી વાણિ-યો]A cloth-dealer

ડોસી, } ડોશી, } *s f* [See ડોસો] An old woman

Id ડોશી મારવી To do an insignificant or unimportant work or service ડોશીનો રેંટિયો Slow work

Prov ડોશીએ ડાટ વાળ્યો An old woman generally works the ruin of the family ડોશી મુવાનો ભો નથી, પણ જમ પળક્યાનો ભો છે A small evil may be put up with, but a repetition is dangerous ડોશી ને અસ્વાર, સાથેના સાથે Slow but sure wins the race ડોશી મરી જાય, તો ઘરમા મોકળુ થાય Younger persons are at liberty, when old men die

ડોસી વાણિ-યો, Same as દોશી વાણિ યો

ડોસુ-ડગરૂ, *s n* [+ ડગરૂ redup of ડોસું, or see ડગ-લો, ઢગ ઢગ-લો] An old and decrepit person

ડોસો, *s m* [Hem Des दोसो=S अर्धम् a half *Cf* ડોકરો, ઢિકરો]An old man

ડોહ, *s m* [S सदोह] A pit for water, a deep pond

ડોહોળ ગું, Same as ડોળ ગું

ડોળ, *s m n* [See ડોલ-ગુ] A pompous air or mien, swaggering, swelling, strutting 2 Shape form, figure, fashion 3 Way, manner, style, air, general features 4 Signs, indications, manifestations, demonstrations

Id ડોળ ઘાલવુ, ડોળ બતાવવુ, ખોટુ ડોળ ઘાલવું To keep up false appearances ડોળમા આણુ-લાવવુ To give the required shape ડોળ-

ઙમામ-ડોળઙમાક A pompous show એવું ડોળ દેખાયું It seemed so

ડોળ, *s m* [See ઙાળ, or ડોળો, or ડોળ વું] Pulse roughly ground 2 A fool, a vagabond, an idiot

ડોળ-ઘાલુ, *adj* [See ડોળ pompous airs+ ઘાલ•વું] Pretentious 2 Hypocritical

ડોળ-ચાર ણી, *s f* [See ડોળ rough pulse +ચાળ ણી, ચાર•ણી] A sieve with large holes in which rough pulse is sifted

ડોળ•દાર, *adj* [See+ P दार् keeping fr दाश्तन=S धृ, धार्, to keep] Well-shapen, well fashioned, well made 2 Having a good form, shapely, fashionable in form

ડોળ•વ વું, *v t* [See ડોળ shape] To bring into shape, to give the required shape

ડોળ વા, *s m pl* [See ડોળ rough pulse+ P वा dim] Grains of millet, &c, that have remained unparched in a quantity that has been parched

ડોળ વું, *v t* [See ડોવ વું Or, See ડોહ a deep pond] To shake or agitate (a liquid) 2 To rub (the eyes) so hard as to make them red 3 To shake to agitate 4 To engage in many works at the same time

Id ડહાપણ ડોળવું To affect to be wise and meddle with another's business 2 To act beyond the limits of power with which one is invested

ડોળ•વું, *v t* To shake and pick up what comes to the surface

ડોળ•વું, *s n* [See ડોળ form+P वा dim] A small entire piece of wood for fuel, a small faggot

ડોળિ યું, *s n* [See ડોળ shape] A mould, a model 2 [See ડોળી]

ડોળિ•યું, *s n* Oil extracted from the fruit of the Mahuḍā tree

ડોળિ, *s f* [Dh & Hem Des डोला fr S दोला a swing, शिबिका a palanquin] A litter, a kind of swinging cot 2 Loss, ruin, disagreeable news

ડોળી, *s f* A મહુડા fruit

ડોળો, *s m* [Hem Des डअच्, डोलो, डोअण, दोल्अ, = S लोचनम fr लोच् to see] The eyeball, the pupil of the eye 2 The eye 3 Sight, vision 4 Attention regard 5 The eye of a peacock's feather

Id ડોળા ફરવા To be dizzy or giddy, to have swimming in the eyes ડોળા ફરી જવા To be dying ડોળા ફેરવવા To glare at angrily ડોળા ફુટવા To become blind ડોળા કાઢવા To goggle at 2 To threaten 3 To thrash till the eyes shoot out ડોળા ઉઘાડવા To come to one's senses ડોળા ભ્રમરે જવા To be proud and haughty ડોળા ભેંચાવવા To compel to wait however impatiently ડોળા ચસકવા To look at with a desire to possess a thing

Prov ડોળે દીઠું બને નહિ, ને છૂટું પડવું ગમે નહિ One would not like to lose another's company, but at the same time would not live in harmony with him

ડોળો, *s m* [See ડોળ વું, ડહોળ વું] A thick filthy liquid

ઢ.

ઢ, The twenty fifth letter of the alphabet, and the fourteenth consonant

ઢ, Same as ઢહો

ઢગ, *s m* [See ડગ લો a coat] A heap, a pile, numerous things piled together

Id ઢગ કરવો-મારવો To make a heap, to pile in a heap

ઢગ રા, *s n pl* The buttocks, the hips

ઢગ લી *s f* A small ઢગ

ઢગ લે ઢગ•લા, *adv* Plentifully, abundantly, in profusion, in heaps

ઢગ લો, Same as ઢગ

Id તે ઢગલો થઈ ગયો-વળી ગયો He was struck all of a heap 2 He was exhausted 3 He became quite helpless

ઢંકા•વું, *v i* [Pass of ઢાંક•વું] To be covered, to be closed, to be concealed

Id ઢંકાયેલો હીરો An intelligent person

unknown to fame

ઢંગ, *s m* [See ઢોંગ] Pranks, frolics, tricks, practices 2 Conduct, behaviour, habits, demeanour, manners

શિખ સાસુજી દે છે રે, વહુજી રહો ઢંગે —દયારામ
રમ શુ જોવા રે, નથી કાંઈ ઢંગ જનોમા —૦

Id ઢંગ વિનાનુ Contrary to the received rules of conduct, *gauche*, awkward, unsuitable ઢંગે રહેવુ To behave oneself according to the recevied rules of conduct, to be neat and decent એના ઢંગ તો જુઓ ! Look at his pranks and tricks. એનામા શા ઢંગ બ ળ્યા છે !=એનામા કશી વાતના ઢંગ નથી He has no manners, he is awkward in his behaviour, he is dissolute in his conduct

ઢચ્ચાર, } ઢચ્ચરો, } *s m* [Dh Des ढचरा=S पिशाचः an evil spirit See ઢચરો] An old man (used in contempt) *Cf* ડોકરો

ઢચુ-પચુ, Same as ઘચુ-પચુ

ઢ ઢળુાવ વુ, Same as ઢળુ-ઢળુા વ વું

ઢઢ્ઢો, *s m* [Dh Des ढड्ढो=S भेरी a large drum, *fr* S ढक्का a large drum] A stupid man, fat and dull

ઢઢ્ઢો, *s m*. The letter and sound ઢ (ḍh) 2 An illiterate person. 3 A stupid and senseless person

ઢઢ્ઢો, Same as ધઢ્ઢો

ઢળુ ક વું, *v i* To wander aimlessly, to lounge, to pass one's time in idle wandering

મારૂ ઢળુકવુ ઢોર ઢળુકે છે મઠ્ઠ નગમા,
સીમ ખેતર ખળુ કાંઈ ન મૂકે —દયારામ

ઢળુ-ઢળુ, *adv* [Imit] Clanking, clanging, ringing

ઢળુ-ઢળુ-વું, *v i* [Or, S धू म यन्ति it shakes *fr* धू to shake] To shake, to tremble

ઢળુ-ઢળુાવવુ, *v t* To shake, to cause to tremble 2 To commence with great enthusiasm

ઢઢાર, *adj* [See ઢાઢો+કાર state, or આકાર form] Vast, prodigious

ઢ ઢેરો, *s m* [See ઢળુ-ઢળુ + કાર doing Or S दुन्दुभि a drum + કાર doing] Publication by means of a crier, who beats a little drum, a promulgation 2 A proclamation, a notification, a public notice

ઢ઼ઢેળ વુ, } ઢંઢોળ વુ, } *v t* [Hem Des ढुढुल्ल=S भ्रमति it wandes] To catch and shake

ઢબ, *s f* [S दम्भ show *fr* दम्भ् to make a show] A manner of action, a peculiar air, a style, a mode, a fashion 2 An imposing air, form, or appearance

ઢબ-છબ, *s f* [+ redup, or see છબ, છબી] Manner, behaviour 2 Outward appearance

ઢબ દાર, [+P दार् having *fr* दाश्तन्=S धृ, धार्, to keep] Showy, fine, of imposing appearance

ઢબ વુ, *v i* [See ડુબ વુ] To move the hands and feet up and down in swimming 2 To be drowned 3 To expire, to breathe one's last

ઢબુ, } ઢબ્બુ, } *s m* [See ઢબ] A piece of copper money, a double pice; a half anna coin 2 A person seemingly strong and healthy, but really weak 3 A worthless person

Prov દેખનેમેં ઢબુ, ઔર ચલનેમેં શિવરાઈ, Oxford knives and London wives Much show little work ટકાની ડોશી, ને ઢબુ મુડામણ Great toil, little work Much bruit, little fruit Much cry and little wool

ઢબુડવું, *v t* [See બુડ વુ, ડુબ વુ] To cover over

ઢબુડીશ નવ ધોતિયામા એને, દેખાડજે વુ તો જેને તેને
—ધીરો

ઢબુ ક વુ, *v t* [Guj ઢબ Imit]To strike, to beat. 2 To stroke gently

ઠોંગીને તો ઢબુકશે પેહેલા, કહેશે કૃત્ય તારા જણાય
—ધીરો

ઢબુવો, *s m* [See ઢબુ + वा] A worthless person 2 A mean profligate wretch, who caters for the lust of others, a pander, a pimp

કેટલાક ગુણકાને ઘેર ઢબુવા જેવા જઈ ભરાયા હતા
—અધેરી નગરીનો ગર્ધવસેન

ઢમ-ઢમ, *adv* [Imit *Cf* ડમ-ડમ, S दुन्दुभि a large drum] Imitative of the sound of a drum

ઢમ-ઢોલ, *adj* [+ઢોલ] Showy, empty

Prov ઢમ ઢોલ, અને માહે પોલ Great show and empty pockets

ઢમ-પાટુ·ડી, *s f* [See ઢમ ઢમ + પાટુ] A play for childen

ઢર·ડ·વુ, *v t* [See ઘર·ડુ] To drag, to pull on

ઢસ·લું, } *adj* Credulous, simple
ઢસ ળુ, }

ઢહડ વું, *v t* [See ઘસડ વુ] To push along, to pull on 2 To draw, to drag

Id ઢહડી કાઢવુ To drag along, to drag out 2 To write in haste and without much care

ઢળ·ક તું, *adj* [See ઢળ·વુ] Inclining; sloping

Id ઢળકતુ બોલવુ To speak inadvertently, to speak without firmness 2 To speak in such a manner as to betray one's leanings to the opposite party

ઢળ·વું, } *v i* [S ધૃ, ધ્રુ, to shake *Cf* ઝોક વુ] To slip aside, to slide, to move out of place, to roll, to glide 2 To incline, to lean over 3 To come out, to be poured out in a large quantity 4 To lie down to sleep 5 To be enticed, to yield, to swerve from the path of rectitude
ઢળી જ·વું, }

Id ઢળી પડવુ To incline, to tumble 2 To swerve from one's promise 3 To lie down to sleep 4 To die ઢળતો કાંટો Liberal, tolerant, forgiving

આડળક ઢળિયો રે શામળિયો, સુખિ તાદુલ માટે,
ઇન્દ્રનો વૈભવ સહજમા આવ્યો, સ્વલ્પ સુખડી સાટે
—પ્રેમાનંદ

ઢળા વ·વું, Same as ઢોળા·વ વું

ઢળિ યું, *s n* A lump of earth, a piece of a brick

ઢાંચા, *interj* Come along, you wicked boy (said by a mother to her son as a term of abuse)

ઢાંક ડું, } Same as ઢાંક ણું
ઢાક ણુ, }

કુવા ઢાકણુ ઢાકણુ, ખેતર ઢાકણુ વાડ,
બાપનુ ઢાકણ બેટડો, ઘરનુ ઢાકણુ નાર
(The lid protects a well, the fence a field, the son protects a father, and the wife a house) —ભાષા.

ઢાક·ણી, *s f* The knee cap 2 A lid, a cover, a covering 3 An earthen vessel serving as a lid for another

Id ઢાકણીમા પાણી ઘાલી તારે બુડી મરવુ જોઇએ Lit Pour water in an earthen lid (which can contain no water in it), and drown yourself in it Hence, 2 You have done a very shameful act, for which you should put an end to your life in some way

ઢાક·ણિ·યું, } *s n* [See ઢાક·વું to cover] A lid, a cover, a covering 2 Protection, a protector
ઢાંક·ણુ, }

ઢાક-પિછોડો, *s m* [+પિછોડો] A scheme intended to conceal a fault, an excuse 2 A particular game played by children

ઢાંક વુ, *v t* [Hem Des ढक्क=S पि·धा·नि का a lid,a cover, *fr* S अपि·धान a cover *fr* अपि all round+ धा to put Or Hem Des ढक्क= S छादयति it covers] To cover, to close with a top or lid, to overspread a thing with something else 2 To shut, to close 3 To hide, to conceal

હવે તમ પાખ્યે કેમ રહેવારો? ઢાક્યા ધીક્યા કેમ રહેવારો?
મેં એ દુ ખ કેને કહેવારો ? —દયારામ.

4 To veil, to suppress,to smother,to stifle

Id ઢાકી દેવુ-મૂકવુ-રાખવુ To cover and hide securely માથું ઢાંકવુ To cover the head with the upper end of one's *saree*, out of respect મોઢુ ઢાકવુ To stop talking 2 To weep in mourning 3 To weep in secret or away from public gaze તારુ મોઢ ઢાક, શુ જોઈને બોલે છે? You should be ashamed to speak, as you have done a shameful act અવગુણ ઢાકવા To conceal or not to notice one's faults ઢાકી નાખવું To cover over entirely 2 To overcast, to eclipse, to surpass, to excel ઉપકારથી ઢાકી નાખવુ To render great and many services; to place under a debt of obligation ઢાક્યાં ઉઘાડા જોવા To inquire into the conduct of other people, to talk slander

ઢાકો-ઢુમો, *s m* [+ઢંઢ·વુ to search] A survey

of the house, in which things left open are covered and secured (at night by the mistress of the house)

ઢાંક્યું, s n Meals prepared at one house and brought to another

ઢાંગ•રૂં, s n [S कङ्कुर See કાગર] A kind of large cucumber

ઢાંઢું, s n [See ઢાઢો] A dead ox, buffalo, or other such animal

ઢાંઢો, s m [See સાંઢ] An ox

ઢાક-ઢોળ, s m [See ઢાંક•વુ + ઢોળ show] The external appearance, the form

ઢા-કળો, s m [See ડાહ્યું+કળા] Wisdom; prudence, foresight 2 Modesty, good manners

ઢાકો-ઢુમો, Same as ઢાકો-ઢુમો

ઢાઢી, s m [See ડાઢી] The beard 2 A particular class of musicians 3 A class of Muhammadan singers

ઢાલ, s f [S] A shield, a buckler

સજ્જન એસા કીજીએ, ઢાલ સરીખા હોય,
સુખમેં રહેવે પીઠપેં, દુખમેં આગે જોય

(O good man, act like a shield, which hangs at the back in time of peace, but comes to the front in time of trouble)

—ભાષા

2 The grand flag of an army directing its march and encampments, the standard or banner of a chieftain, a flag flying on a fort, &c

Id ચાડી વેળાની ઢાલ A person or thing, resorted to as the last but unfailing remedy 2 A powerful patron

Prov ઢાલ હોય, તો આગળ ધરાય If one has a protector, one can protect oneself behind him A helpless man cannot protect himself

ઢાલ-પછેડો, Same as ઢાંક-પિછોડો

ઢાળ, s m [See ઢળ વુ] A slope, the inclination of a plane

Id ઢાળ પડવો To be sloping, to have a slope ઢાળ ઉતરવો To come down a slope ઢાળ ચઢવો To go up a slope ઢાળ ઉતારવો Lit To lessen a slope, to remove a slope Hence, to make level

ઢાળ, s m [See ઢાળ•વુ, to smooth, &c] Way, manner, style

રાગ ઢાળનુ માપ ન જાણુ, અલ્પ-બુદ્ધિ કવિની વસે,
અલકારનો અક્ષર કેવો, જાણુ નહિ હુ નવ રસે

—ભાલણ

2 Intercourse, familiarity

Id ઢાળમા ગાવુ To sing in the proper style

ઢાળ કી, s f [See ઢાળ•વુ to fuse] A metal heated and poured into a mould 2 A solid piece of metal, an ingot

ઢાળ કો, s m A large ઢાળ કી.

ઢાળ ણી, s f [See ઢાળ•વુ to mow] The act of reaping a harvest

Id ઢાળણી પડવી To be the time for reaping a harvest

ઢાળ દાર, adj [See ઢાળ style, form, + P दार having fr दाश्तन्= S धृ, धार्, to keep] Sloping, inclining

ઢાળ•વું, v t [See ઢળ વુ, ઢુક•વુ, ઝોક, ઢોળ•વુ] To spill; to pour 2 To fuse, to melt, to cast (a metal) 3 To drop or shed (tears) 4 To smooth or break the clods 5 To mow, to reap

Id આસુ ઢાળવા To shed tears પાસા ઢાળવા To throw the dice in a game

ઢાળિ યુ, adj Sloping, inclining

Id એક ઢાળિયુ A shed having the roof only with one slope

ઢાળિ યો, s m [See ઢાળ•વુ to mow] A reaper 2 [See ઢાળ] A water-course, an aqueduct

ઢીક, s f [Imit] A push given from behind 2 A slap on the back

Prov ઢીક મારવી, ને ઢીક ખાવી If you give a push, you must expect a push in return

ઢીક•ણું, adj [S धिक् fie upon] Some, certain, unknown, uncared for; so and so

ઢીક-પાટુ, s n [See ઢીક + પાટુ] Wild boisterous jests, played by slapping and kicking each other; horse-play

ઢીક-વો, s m [See ઢીચણ+ વાટ a place] A pit as deep as the knee made in a tank or in a river bed

Id ઢીકવો કૂવો A pit made as above

ઢીંગલ મલ, Same as ધીંગલ-મલ્લ.

ઢીંગ•લી, *s f* A doll, a puppet

ઢીંચણ, *s m n* The knee

ઢીંચણ-પૂર, *adj* [+પૂર•વું, પૂર] As deep as the knee

ઢીંચણિયું, *s n* A support for the knee used during dinner-time 2 *adj* Having the tail reaching to the knee (of a bullock, horse, &c)

ઢીંચ વું, *v t* [Imit] To drink excessively, to drink profusely, to gorge oneself.

ઢીક, ઢીકો, } Same as ઢીંક

ઢીક વું, Same as ઢીંક વું

ઢગલ-મલ, Same as ધિંગલ-મલ

રાણી રૂકિમણીએ વિધાવિયા, ત્રિકમરાય છતિયા રે,
તે તો પુરાણે પ્રસિદ્ધ, ઢીંગલમલ છતિયા રે

—પ્રેમાનંદ

ઢીગા રં, *s m* [See ઢગ, ઢગ•લો] A pile, a heap, a large mass

ઢીચ વું, Same as ઢીંચ વું

ઢીચ, *adj* [*Cf* ભીમ] Strong, stout

કૃષ્ણ સાથ ગયો ભીમ, બીકણશો બની ઢીચ,
જડી છુટી મત્રી નીમ, મૂકી બળ ભીમ સાથ

—વલ્લભ

ઢીમ ચું, *s n* [P दस्त twisted lock of hair+चे dim] A block of wood, a broad and thick piece of wood 2 A child short in stature for its age 3 [P दम् clotted blood] A round swelling resulting from contusion

ઢીમ ડું, ઢીમ•ણું, } *s n* A block of wood for mincing meat on 2 A big swelling or bump

ઢીમર, ઢીમ્મર, } *s m* [S धीवर] A fisherman

ઢીમ ચું, Same as ટીમ ચું

ઢીમુ, Same as ઢીમ ડું, ઢીમ ણું

ઢીલ, *s f* [See ઢીલું] Looseness, slackness, laxity 2 Remissness, perfunctoriness 3 Delay, procrastination, dilatoriness 4 Relaxation, remission of attention sluggishness

Id ઢીલ કરવી To delay

ઢીલ-ગોડુ, *adj* [+ગાડું] Timid, cowardly

ઢીલું, *adj* [S शिथिल] Loose, not tight, slack, relaxed 2 Slow, remiss, lazy 3 Weak, cowardly

Id ઢીલી દોરી A lax restraint or rule ઢીલું મુકવું To slacken or release 2 Not to be pressing in one's demand ઢીલું પડવું To be loose 2 To relax the rigour or vigour of. ઢીલી દાળનો ખાનારો Weak in body or mind

ઢુંક ડું, *adj* [S ढौक् to approach, to go] Near, nigh, close

Id ઢુંકડે At a short distance, close by

ઢુંક•વું, Same as ઢુંઢ•વું To search for

તે અક્ષ દ્વાર આવિને ઊભા રહ્યા,ગોપિકા મુખ જોવાને ઢુંકે

—નરસિંહ મેહેતો

ભરી ભરી ઘણા શ્વાસ મૂકતી,ટગી ટગી દિસે નાથ ઢુકતી

—વલ્લભ.

ઢુંકું, Same as ઢુંક•ડું

ઢુગ, Same as ઢગ

ઢુંગ વું, *v t* To eat

કોઇક રાટાએ ઘાસ કર્યુ કુસંગ,માર ખાઈને પણ તે જઈ ઢુંગે

—દયારામ.

ઢુંગું, *s n* A body or troop of players in children's games, a side of players in a game

ઢુંટ વું, *v t* [See ઢુંઢ વું] To seek, to search

Id ઢુંઢી ઢુંઢીને મરવું To make a minute search to no purpose

ઢુંઢી, *s f* [See ઢુંઢ વું] A game for children, generally known as ઘંટી-ખીલડો

ઢુંઢણી, *s f* A game for children, generally known as પોટિયો પાડો (used in the Sidhapura Dst)

ઢુંઢ વું, *v t* [Hem Des ढंढोलइ=S गवेषयति it searches, also, ढुण्ढइ=S भ्रमति it wanders Or S ढुण्ढन seeking, prob *fr* ढु, धु नाति, to shake] To seek, to search for, to look for; to make an inquiry, to go to find, to rummage for

ઢુંડાં, *s n pl* [See ઢુંડું] Ears of bājrī from which the grains have been removed

ઢુંઢિયો, *s m* [See ઢુંઢ વું] A man belonging to one of the sects of the Jain religion

ઢુંડું, *s n* [See ઢુંડ] An ear of bājrī

ઢુંસો, ઢુંકો, } *s m* A thick wheaten cake more than ten seers in weight

ડુણુસાં, } Same as ડુદસાં
ડુણુહાં, }

ઢેક, *adj* [See ઢેકો] Last (used by children in their games)

ઢેંગી, *adj* Indolent, lazy

ઢેં-ચલો, *s m* [See ઢેવ-ચકી] A kind of bird

ઢેક વો, [See ઢેકો, + P વા dim] Same as ઢેકો

ઢેકા-ઢૈયા, *s m pl* [+ઢૈયા redup] Pits and holes, roughness of roads, unevenness of surface

ઢેકા-ઢૈયા-વાળું, *adj* [+વાળુ having] Having pits and heights full of holes and heights, uneven

ઢે-કુટ, *s f* [See ઢેઢ+કુટ ઘ, *Cf* માથા કુટ] A wearisome, vexatious, and unprofitable labour

ઢેકો, *s m* A protuberance, a knot

Id ઢેકો નગાવવો To work hard

ઢેડ, *s m* [Dh Des ढयरो= S पिशाच an evil spirit See ઢચ્ચર, ઢચ્ચરો, ઢચરો] An individual of the class of sweepers, &c., a scavenger, a sweeper, a man of the lowest caste

Id ઢેડ ગુજરાતી The Gujarātī language spoken by the low-caste people in the Sūrat District 2 A corrupt form of the Gujarātī language

Prov ઢેડ ઢેખરે રાજી Poor folks are glad of cottages ઢેડ મુવો, ને આભડછેટ ટળી Getting rid of a trouble once for all ઢેડવાડામા તરક પેઠુ Confusion worse confounded ઢેડવાણિયા, વાઈ, ઢેડવાણિયા It is hard to get rid of one's nature, nature will always assert itself

ઢેડ-ફજેતી, *s f* [+ફજેતી] Public disgrace, the greatest infamy

ઢેડ-વાડો, *s m* [+વાડો, S वाट a place] The part of a town where Dheds dwell

ઢેડિ યો, Same as ઢેડ

ઢેડી, *s f* A female ઢેડ

Prov ઢેડીને હવાલદારે બેસાડી Little men are proud of little honour

ઢેડું, *s n* [+ વાડુ] A troop, body, or number of low caste people

ઢેડો, *s m* A man of the scavenger class 2 A low, wicked man

ઢેપ-ળું, Same as ઢેપું, ઢેકું

ઢેપું, } *s n* [S क्षेपः a small quantity]
ઢેકુ, }
A clod, a lump of earth or clay, a stone jutting out 2 A square of sweetmeat

ઢેબ રૂ, *s n* [See ઢેપુ+રૂ dim] A thick cake, a cake spiced and fried

Id ઢેબરા બાંધીને With energy, vigorously

ઢેમણો, *s m* A kind of medicinal plant

ઢેર, *s m* [See ઢગ, ઢગલો, ડગલો] A heap, a mass

દ્રવ્ય અધર્મે કીધો ઢેર, ઉપમા દેવા એક કુબેર

—દયારામ

ઢેલ, *s f* [Hem Des ढओ= S निर्धन deprived of wealth] A pea hen, a female of the pea cock (The masculine is ગોર)

ઢેશ-કું, *s n* [See ઢેપું, ઢેબ રૂ] A thick cake 2 A necklace

ઢેપ કાં, *s n pl* Same as ઢેશકુ A necklace

ઢેસ રો, } *s m* See ઢગ, ઢગલો] A heap pf dung
ઢેસ લો, }

ઢૈડ, *adj* [See ઢેક as વાંકુ ઢૈડ] Very crooked 2 Used with વાકુ

ઢૈ ચું, *s n* [See ઢેકો] A large lump of clay

ઢોંગ, *s m* [S दम्भ *fr* दम्भ् to make a show] Hypocrisy, dissimulation, arrogant and fraudulent presumption and display 2 A pretence, a feint, a false appearance, a disguise, a masquerade 3 Trickery, deceit, knavery

Id ઢોંગ કરવો-માડવો To play the hypocrite ઠાલો ઢોંગ Empty show or pomp

ઢોંગી, *adj* Hypocritical, pretending, pretentious

ઢોચ, *adj* Worn out

ઢોંડ-ફોડો, *s m* [Mar धोंडा a stone+ફોડ ઘ] A stone cutter, a stone mason

ઢોંડો, *s m* A stone 2 A blockhead, a stupid person

ઢોક ડું, Same as ધોક ડું

ઢોકળાં, *s n pl* A dish prepared of

pulse and rice flour

ઢોકળિ·યું વેલણ, s n [+See વેલણ] A small and thick wooden roller with which cakes are made

ઢોકાળ·યો, ઢોકળી, } s f pl Same as ઢોકળાં.

ઢોચકી, A small ઢોચ·કું

ઢોચ·કું, s n [See ડોક, ડોકું,ડોચ·કું] A kind of earthen pot with a narrow mouth 2 The head

ઢોઢો, s m [See ડોરો] The female generative organ

ઢોણ્ણું, s n [See ધોક ણું] A small stick attached to an end of a cradle to keep its width constant

ઢોર, s n [S धुर्य a bull that is fit for the yoke fr धुर् a yoke] A beast 2 A stupid person

ચોર ઢોર મળ્યા ટોળે, હવે જૂઠું ચાલશે ?
—વલ્લભ

3 Stolen property

Id ચોર ઢોર એકઠાં મળ્યા, હવે એનુ નક્કી કરો Here are the thieves and the property they stole, brought together before the court, now decide the case ઢોર જેવો Stupid વેદિયો ઢોર A learned fool, a person versed in book lore but devoid of practical knowledge

Prov ઢોરના ચાવ્યામા કુચો પડે, પણ માણસના ચાવ્યામા ન પડે When a wicked man is bent upon ruining a person he is unsparing ઢોરનુ તો ચામડુએ કામમા આવે છે, અને માણસનુ તો એક વચન માત્ર કામમા આવે The conduct of a man, whose word cannot be relied upon, is worse than that of a beast

ઢોર-ઢાંક, s n [+ઢાંક] Cattle (including old and useless ones)

ઢોલ, s m [S ढोल] A large drum

ઢોલ, s f [See ધોલ] A cuff, a box, a blow with the palm of the hand

Id ઢોલ ખાઉ One who is often beaten or cuffed by his equals 2 One who is commonly rebuked ઢોલને ઢમકે Very distant (alluding to the practice prevalent in Mārwār of indicating to the driver of the bullocks the arrival of the water-bag at the mouth of the well, by beat of drum) at a given alarm, at the proper time ઢોલ વાગવુ To be known to the public by one's evil deeds, to be notorious

Prov ઢોલ વાગ્યું,ઢાંક્યુ રેહશે ? Who can think of keeping a thing secret which has been notified to the public by beat of drum ?

ઢોલ·ક, ઢેલ·કી, } s f A small ઢોલ.

Id ઢોલકી બજાવવી To encourage and flatter a person by supporting his statement આખા ગામમા ઢોલકી બજાવવી To make known to the public by beat of drum 2. To give notoriety to

ઢોલ·કું, s n Same as ઢોલ·કી

ઢોલ·ડી, s f [See ઢોલિ·યો] A coloured and painted cot 2 A small bedstead

ઢોલિ યો, s m [See ઢાળ·વું in the phrase ખાટલો ઢાળ વો] A bedstead, a cot

Prov ઢોલિયો તળાઈએ શોભે It is the appendages which adorn a thing

ઢોલી, s m [See ઢોલ] A drum-beater, a drummer

Prov ઢોલીને ઘેર વિવાહ, તે ઢટે ઢટે નાચે When a person can have his own way, he may indulge himself in all his vagaries

ઢોલો, adj Foolish, senseless; stupid

ઢોલો, s m [S धव husband + લો dim] The husband

ઢોસું, s n Bran, husks

ઢોમો, ઢોહો, } Same as ઠોંમો.

ઢોળ, s m [S धवल white See ધોળુ] Plating, gilding 2 Lining, coating

Id ઢોળ ચડાવવો To gild, to plate

ઢોળ વું, v t [See ઢળ વુ, ઢાળ·વુ,ડુલ·વું, ડુલો, ડુલ્ વુ] To spill, to pour out

Id ઢોળી પાડવુ–નાખવુ To bring down to the ground, to defeat (a wrestler) 2 To refute in argument 3 To frustrate, to baffle ઢોળી નાખવુ To spill

Prov કોહી દાસ ઉન્દરડે ઢોળવી To make the best of a bad bargain 2 To throw a girl that has reached marriageable age away

on a bad husband, because no other is to be secured

ઢોળાણ, s n } ઢોળાવ, s m } [See ઢાળ] A gradual descent, an inclined plane, a declivity, a slope

ઢોળાવું, v i [Pass of ઢોળવું] To be spilt, to be poured out

Id વા ઢોળાઈ રહ્યા છે Lit Wind is sent in currents with fans and whisk (said of a person who possesses tokens of royalty) 2 He rolls in royal luxury and splendour

ઢોળી પાડવું, v t [+પાડવું] To tumble down 2 To frustrate, to baffle 3 To refute in argument

ઢૌવો, adj m [S धव husband+ P वा dim] Effeminate, feminine, impotent 2 s m A cuckold

ણ.

ણ, The twenty-sixth letter of the Alphabet, and the fifteenth consonant

N B—There is no word begining with ણ

ત

ત, The twenty seventh letter of the Alphabet, and the sixteenth consonant

તક, s f [See તાકવું, or ટક time] A juncture, an opportunity, an occasion 2 A crisis, a critical time

Id તક મળવી–આવવી To get an opportunity તક ખોવી–ગુમાવવી–જવા દેવી To lose or let go an opportunity તક સાચવવી To supply a thing wanted at the proper time, to meet an emergency તક જોવી To watch for an opportunity તકનો લાભ લેવો To embrace an opportunity

Prov તક, તેવો તડાકો To behave oneself suitably to the occasion

તક-તક, Same as ટક-ટક Murmuring

તક-તક, adv [Imit Cf ચક-ચક] With a glitter, sparkling, brightly, brilliantly

તક-તક તું, adj Glossy, shining, glistening, bright

Prov સૌ એ તકતકતાની તાપણીએ તાપનાર Everyone worships the rising sun

તક-તક-વું, v i [Imit Cf ચક ચક] To appear bright

તકતી, s f [See તકતો] A small frame

તકતો, s m [See તખતો] A plank 2 A plate, 3 A pane of glass 4 A looking glass, a mirror

તકદીર, s f [Ar] Fate, destiny

Prov તકદીરની આગળ તદબીરનું કાંઈ ચાલતું નથી Nature predominates over Art Man proposes and God disposes

તકરાર, s f [Ar कर to repeat] Disputing, altercation, contention, a difference in opinion 2 Stating objections, making difficulties, arguing the point, perverse demurring 3 Controversy, argument, discussion, argumentation 4 Strife, contention dispute

Id તકરાર કરવી To dispute, to quarrel તકરાર ચલાવવી To discuss, to argue 2 To continue a dispute or quarrel તકરાર લેવી To raise an objection તકરારની ખાતર For the sake of argument

તકરારી, adj Contentious, captious, disputatious 2 Disputed, controversial

તકલેદી, adj [Ar तक़्लीदी] Delicate 2 Weak, impotent, wanting the force of truth and judgment, not durable, not lasting 3 Imitated, forged, false, counterfeit 4 Not strong, unstable, not well executed

તકશીર, } તકસીર, } [Ar] s f An offence, a fault,

a crime 2 Guiltiness, transgression

તકાજો, } તકાદો, } s m [Ar तक़ाज़ा demanding] Demanding, soliciting urgently, dunning, exacting 2 Importunity, urgency, an urging for payment, inexorable dunning or importunity

તકાવવું, } તકાવવું, } Same as તાકવું

તકિયો, s m [P तकीय a pillow] A pillow, a bolster, a cushion, a pad 2 The stone-seat in a vestibule, &c, a seat 3 A fakir's seat with a garden attached to it

તક્ર, s n [S] Whey

તખ્ત, } તખત, } s n [P तख़्त] A throne, a royal seat

તખ્ત-નશીન, } તખત-નશીન, } s m [P + નશીન sitting] A king, a sovereign, a crowned king

તખતી, s f [Ar तख़्ती fr कत्ता to cut] A piece of paper cut and shaped as a model by which to form other similar pieces 2 A page, a sheet of paper, a little board used as a slate

તખતો, [P तख़्तह्] Same as તક્તો

તગડ, s f Exhaustion 2 Walking on foot

તગડવું, v t To exhaust, to tire 2 To walk, to walk fast, to trudge

તગ-ડો, s m [S त्रिक a group of three fr त्रि three] The figure three, (3)

ત-ગણું, adj [+S गुण multiplication fr गुण् to multiply See ત્રણ] Three fold

તગ-તગ વું, Same as તગતગવું

તગર, s f n [S] A flowering shrub 2 s n A plant in bloom

તગ-તગ વું, [Intens of તગવું Cf તક-તક વું] To shine very brightly

તગવું v t [Hem Des. तेअवइ Mar तेव णें =S *दीप्यते it shines, fr S तिप् to ooze] To shine, to appear bright

તગાજો, } તગાદો, } Same as તકાજો, તકાદો

તગારૂ, s n [P तग़ारह्] A bricklayer's trough, a hod

Id તગારૂ ભરવું To gorge oneself

તગાવી, s f [Ar तक़ावी See કૈવત, Ar तक़्वा strength, Cf ટકાવ, ટકવું to continue] Advance of money made by government to the cultivators

તગેડવું, Same as તગડવું

તગેડો, s m Same as તગડ.

તંગ, adj [P] Tight, straitened, pressed, pinched 2 Narrow, close 3 Scarce 4 s m A horse-belt, the belt by which the saddle is fixed tight on the back of a horse 5 A garter

Id જીવ તંગ રહેવો To be sparing in spending money 2 To feel uneasy, to be anxious તંગ બજાર A tight market, a market in which the supply is less than the demand તંગ કસવો-ખેંચવો To fix the saddle or harness tight on the back of a horse

તંગ-ડી, s f The leg 2 Short tight trousers, covering the legs, for little children

તંગાશ, Same as તંગી

તંગિ-યો, m A kind of tight trousers

તંગી, s f Straitness of circumstances, pinched state, closeness, embarrassment 2 Scarcity, deficiency, want 3 Poverty, penury, tightness, narrowness

તજ, s f [Dh Des तया fr S त्वच्, त्वचा, the skin] Cinnamon

તજ-ગારો, s m [+P कर्, गर्, doing] A superficial examination 2 Auditing, checking, examination

Id તજગારો લેવો To audit, to examine

તજવીજ, s f [P तज्वीज़] Inquiry, investigation, search, scrutiny 2 Considering, contriving, planning, arranging; attempting 3 An effort, an endeavour, a contrivance, a plan

Id -ની તજવીજ કરવી To make an arrangement about, to take steps in the matter of તજવીજ લેવી To take care about, to look after

તજ-વું, v t [S त्यज्] To abandon, to forsake, to quit, to desert, to give up, to resign, to leave 2 To avoid, to shun

તજાવ વું, *v t* To cause to abandon or resign.

તટ, *s m f n* [S] A shore, a margin, a border, a side, a bank 2 Certain parts of the body which have sloping sides, *e g*, કુચ-તટ, શ્રોણી-તટ, &c

તટ-પટ, *s m* [S *fr* તટ+પટ] The length or extent of the bed of a river, the bed of a river

તટિ-ની, *s f* A river

તટ-સ્થ, *adj* [+S स्थ to stand] Indifferent, unconcerned, neutral 2 Astonished, wonder struck

તડ, *s f* [See તૂટ વુ] A split, a breach 2 A division, a sect, a party, a schism 3 A feud in a caste causing dissension and a split (The plural of this word is તડ or તડા, તડા being used in the neuter gender)

Id તડ આવવી-પડવી To split તડ આણવી-પાડવી To cause to split, to bring about a division, to give rise to a schism

તડ-ક, *s f* [Imit] A shooting pain, a sharp sudden pain

તડ ક-વુ, *v i* [See તડ, તૂટ-વુ] To crack, to split, to open in chinks and fissures

તડ ક વુ, *v i* [See તડ-ક] To be startled, to be alarmed

તડ કાવ વુ, *v t* [Caus of તડ-ક-વુ to split, to be alarmed] To frighten, to threaten

તડ કો, *s m* [Hem Des तिरिड्डी=S उष्ण वात a hot wind *fr* S तप्त heated *fr* तप् to be heated] Sunshine, sunbeams, rays of the sun 2 Heat

Id તડકો છાયડો વેઠવો To experience the sorrows and pleasures of the world 2 To be well versed in the ways of the world

તડક-છાય ડો, તડક-છાયો, તડક-શીળો, } *s m* [+ છાય ડો, છાયો, શીળો] A game for children

તડ-તડ, *adv* [Imit] The splitting and sputtering of things frying or parching, the cracking sound of a smart caning, or the popping of a brisk musket fire 2 Violently, roughly (tearing, &c)

હાય આણી બાણ મરોડી, તડતડ ચોળી તૂટી
—મીરાંબાઈ

3 Snappishly, impertinently, outright, with plain and plump speaking, rattlingly; railingly, sharply and clamorously 4 Briskly, smartly, energetically 5 *s f* Any crackling, snapping, sharp rattling sound, &c 6 Haste, hurry

Id તડ તડ તૂટવુ-ફાટવુ To break or split with a cracking noise

તડ-તડ-વુ, *v i* To make a cracking noise, to split or break with a cracking noise

તડ-તડા-ટ, *s m* [+વૃત્તિ state] A cracking noise

તડ-તડિ યું, *s n* Fuel which makes a crackling sound, or throws out sparks, while burning

તડ-તડિ યો, *s m* A spark of fire 2 Same as તડ-તડિ યુ 3 A hopping insect

તડ દઈ ને, તડ લઈ ને, } *adv* [*Cf* ઝટ લઈ-ને] Quickly, at once, suddenly

તડ-પડ, *s f* તડ-પડા ટ, *s m* } [See તડ-ફડ વુ] Struggles, a conflict 2 Activity, briskness

તડ-ફડ વુ, *v i* [Hem Des तड-फडिअ=S परितः चालितम् walking round about] To toss about with violent agitation, to flounce, to flounder 2 To fume and chafe, to stamp and storm, to flutter, to palpitate 3 To struggle Same as તર-ફડ વુ

તડ-ફડા ટ, *s m* [+ વૃત્તિ] Fuming and chafing, fluttering, storming, struggling

તડબુચ, *s n* [S चीर्भटी] A water melon

તડ ભડ, *adv* [See તડા-ક+ભડા ક] Precipitately, hurriedly, hastily 2. *s f* A sudden breach of affection

તડ-વા, *s m* [See તડ a party, a schism, + S वाही the leader *fr* वह् to lead, to carry, See વહેવુ *Cf* ગઢ વી, સંઘ વી] The leader of a party or schism

તડ વુ, *v i* [See તડ તડ] To run to strike, to run to attack to attack 2 To oppose, to rise in revolt

મારવાને જાય તડી, વળી અટકી રહે તે —વલ્લભ

તડાક, તડાક-ભડાક, *adv* [See તડાકો & ભડાકો] At once, with one stroke or blow. 2 Suddenly

તડાકા-બધ, *adv* [See તડાકો + બાધવું] At a stroke or blow, suddenly, quickly

તડાકો, *s m* [See તડ-તડ] A sounding blow or stroke, a crack, a clash, a clatter, a collision of two bodies 2 Bustle, briskness, din and clamour 3 Force, sharpness, severity, an animated course or full flow 4 A peal, a blast, a roar 5 A speech very wide of the truth, a boisterous false speech, a gossip, an idle tale 6 A sudden gain, good luck, profit

Id તડાકા મારવા-હાકવા To tell stories very wide of the truth, to gossip, to tell idle tales ઉપર તડાકો પડવો To be subjected to a blow, to receive a blow તડાકો પડવો-લાગવો-વાગવો-ચાલવો To be successful in a hazardous business પહેલેજ તડાકે Lit At the first stroke Hence, 2 With the enthusiasm generally shown at the beginning of a business

તડાકી, તડાકી-દાસ, *s m* [+ દાસ a term of respectful address] A gossip, an idle tattler

તડાગ, Same as તડાક

તડાગ, *s m* [S] A tank; a pond
એકાએક કેમ આવુ થઈ આવ્યુ, નિરખીએ,
પરખ ન પરખીએ, વલ્લભ તડાગમા —વલ્લભ

તડા-તડ, તડા-તડી, *adv* An intens of તડ-તડ 2 *s f* An altercation, a noisy quarrel 3 Competition, rivalry

તડા-તુમ, *adv* [See તડ તડ+ગુબડી] Inflated and glossy (of the skin or a full leather bag)

તડા-પીટ, તડા-ઝીક, *s f* [See તડાકો+પીટવુ, ઝિકવુ] Beating repeatedly and severely

તડા-માર, *adv* [+મારવુ] At a stroke or blow, rapidly, quickly

તડા-માર, તડા-મારી, *s f* Beating repeatedly and severely 2 Haste, hurry

તડિંગુ, *adj* [See તડ-તડ + અગ] Fat and strong

તડિત્, *s f* [S *fr* तड् to strike] Lightning

તડિત મેઘ મેઘ, તડિત્ વણ ન સોય —દયારામ

તડી, *s f* [Dh Des तडि॰य *fr* S ताडि॰तम् beating *fr* तड्, ताड्, to beat] Beating 2 A quick succession of blows in beating. 3 A shower of abusive language

Id તડી પડવી To be subjected to a quick succession blows 2 To be subjected to a shower of abusive language

તડુકવુ, *v i* [Imit] To roar, to bellow

તડુકો, *s m* A sudden roar

તડુમવું, *v t* [S तड् to strike See તડ-તડ] To strike 2 To eat, to swallow

તડે-મકોરે, *adv* [See તીડ+મકોડો] Readily 2 Anxiously

તડો-તડ, *adv* Same as તડ-તડ

તડો-વડ, *adj* [S तुल्य॰वत् equally *fr* तुल्, તોલવુ, to weigh, +वत् suffix showing equality, or વડ class *fr* वृत्ति state] Equal, like

તણુખ, *s f* [Imit See તન, તનુ, the body + ખણુ વુ to dig] An itching sensation 2 A smarting pain

તણુખલું, *s n* [S तृण + क + લુ dim] A straw, a blade of grass 2 A trifle, anything worthless, insignificant, of no consequence, of no weight, &c

તણુખિયો, તણુછિયો, *s m* A lame ox

તણુખો, *s m* [Imit] A spark.

Id તણુખા ઉડવા-ખરવા-ઝરવા To emit sparks શરીર તણુખા નાખે છે There is pain in several parts of the body

તણુ-ગણું, *adj* [See ત્રણ+ગણુ *fr* ગુણવુ] Threefold

તણુછ, *s f* A kind of wood

તણુછાવું, *v i* [See તણુછિયો, તણુખિયો] To be lame

તણાવુ, *v i* [Pass. of તાણવુ] To be

drawn away, to be pulled, to be straitened 2 To be contracted 3 To be impoverished through extravagance

Id તેનો પૈસો તણાતો જાય છે=તે પૈસે તણાતો જાય છે His money grows less and less, he feels the want of money, he is gradually being reduced to poverty તણાઈ મરવુ To spend beyond one's means તે ખરચમા ને ખરચમા તણાઈ ગયો He was reduced to poverty owing to his expenditure તેની પાછળ તણાઇ જવુ To be drawn by the influence of, to be under the influence of, to be guided by, to follow submissively ચાલતા પ્રવાહમા તણાયુ જવુ-તણાઇ જવુ To behave oneself according to the traditions or established custom 2 To be time-serving તણાઈ જવુ To be lean (of the body) 2 To be carried away by feelings. 3 To be wafted or carried away, to be fruitless, to produce no effect 4 To be reduced to a worse condition

તણું, [S तन] A termination of the genitive case used in poetry, appertaining to, belonging to

તંટો, Same as ટંટો

તતકાળ, Same as તત્કાળ

તત-ક્ષણ, Same as તત્ક્ષણ

તત-ખેવ, Same as તત્ક્ષણ

તતંગ, Same as ધતિંગ

ત-તડ વું, *v i* [Redup & Intens of તડ તડ crackling] To crack, to crackle 2 To give pain owing to a contraction of the muscles or skin

ત-તડા-વ વુ, *v t* To cause to crack or crackle 2 To tighten 3 To chide, to threaten

ત-તડિ યું, Same as તડ-તડિ યું

ત-તડિ યો, Same as તડ-તડિ યો

ત તુ ડી, *s f* A small તતુડું

ત તુ ડું, *s n* [Imit] A small bugle

તત્કાલ, *adv* [S *fr* तद् that+काल time] At the same time, instantly, immediately

તત્ક્ષણ, *adv* [S *fr* + क्षण a moment] Instantly, immediately

તત્પદ, *s n* [+ પદ] Lit The word તત્ (that) in the aphorism, तत् त्वं असि, of the Vedānt philosophy Hence, 2 The Godhead, the Deity

તત્ત્વ-ગ્રાહી, *adj* [S *fr* + ग्रह् to take] One who adopts the truth

તત્પર, *adj* [Dh Des तप्पर *fr* S *fr* +पर great] Devoted, intent, diligent, attending closely and anxiously 2 Ready, prepared (of a person)

તત્પુરુષ, *s m* [S *fr* +પુરુષ] One of the forms of grammatical composition, in which the case terminations of the first element are omitted (Gr)

તત્ર, *adv* [S *fr* +त्र adverbial suffix showing "place"] There, in that place, therein 2 Thither; to that place

તથાપિ, *adv* [S *fr* +अपि even] Nevertheless, notwithstanding that, still, yet

તત્ત્વ, *s m* [S *fr* +त्व suffix showing "state or quality"]Essential nature 2 Actual existence, as opposed to unreal, fallacious, illusory 3 A property 4 An element 5 The cream, the pith, the essence, the sum and substance, the condensed strength 6 A first principle, an axiom 7 The contents, the purport 8 The chief portion, an essential part 9 The real nature of the human soul, considered as one and the same with the Divine Spirit animating the universe 10 A name of બ્રહ્મા (the Creator in the Hindū Trinity)

તત્ત્વ-જ્ઞ, *adj* [S *fr* ज्ञा to know] Knowing the truth

તત્ત્વ-જ્ઞાન, *s n* [S *fr* +જ્ઞાન] A knowledge of the essential nature 2 Knowledge of divine truth or of the deity as the Truth or Reality, knowledge of the substantial being 3 Philosophy

તત્ત્વ-જ્ઞાની, *adj* (Generally masculine) One that knows the Truth, a philosopher

તત્ત્વમસિ, *s n* [S *fr* — that+त्वम् thou+असि art *fr* अस् to be] Lit 'Thou art That' being the highest teaching of the Vedānt philosophy Hence, 2 The highest truth 3 The essential and the [illegible]

part of a thing

તત્ત્વ-વિદ્યા, *s f* [S *fr* +વિદ્યા] Same as તત્ત્વ-જ્ઞાન

તત્ત્વ-વેત્તા, *s m* [S *fr* +વેત્તા] Same as **તત્ત્વ-જ્ઞાની**

તત્ત્વા-તીત, *adj* [S *fr* અતીત] Gone or existing beyond the influence of the elements

તથ, Same as **તિથિ**

તથા, *adv* [S *fr* +થા adverbial suffix showing "manner"] So, like, after that manner 2 *Conj* And, also, as well as 3 *s f* Extension, expansion, continuation 4 Regard, concern

Id હવે તુ તથા કરવી મૂકી દે Now give up prolonging your story, don't spin out your story. એની મારે શી તથા પડી છે I have no concern with him

તથાપિ, *Conj* [S *fr* +અપિ even] Same as **તત્રાપિ**

તથાસ્તુ, *adv* [S *fr* +अस्तु let it be *fr* अस् to be] Let it be so, so be it 2 *interj* Amen

તથા-સ્વ-રૂપ, *adj* [+સ્વ રૂપ] Uncertain, hesitating

તથી, Same as **તિથિ**

તદ-ઉપરાંત, *adv* [S तद् that+ઉપરાંત over] Moreover, in addition to that, also

તદન, *adv* [S तद् that+अनु like, after] Wholly, altogether, entirely, utterly totally, completely, thoroughly

તદન્તર, *adv* [S तदनन्तर *fr* तद् that+ See અનન્તર] After that 2 Totally, wholly, quite

તદપિ, *adv* [S *fr* तद् that+ अपि even] Nothwithstanding, however

ઇચ્છા એક સુને છે તદપિ, પૂર્ણ કરો અવિનાશી

—દયારામ

તદબીર, *s f* [P तदबीर] A plan, a contrivance, a measure, an expedient, a device.

તદા, *adv* [S *fr* तद् that+दा adverbial suffix showing "time"] Then, at that time

તદાકાર, *adj* [S *fr* +આકાર form] Having the same form, of the same sort 2 Absorbed in that, devoted to that

તદા-કાળ, *adv* [See તદા+કાળ] At that time, then

તદાકાળ શંકર એમ બોલ્યા, " સાંભળીએ અવિનાશ,
આ નરસૈંયો ભક્ત છે મારો, તે કરવો તમ દાસ "

—[illegible]

તદ્રૂપ, *adj* [S *fr* +રૂપ form] Same as **તદાકાર**

તન, Same as **તનુ** The body

Id તન મન ધનથી At any sacrifice, at any risk

Id તનથી, તન દઈને At great personal sacrifice, at great personal inconvenience

તનક, *adj* [S तनु small, little + क dim] Small, little

નહાની તો નીચી ધરી, તનક ન દેખે કાન

—આમળભટ.

કેટલુ બળ તમ અબળા કેરું? તનક તાથ તે દેવા રે

—સીતાહરની કાંચળી

તનખ, *s f* [See તણખો a spark] A burning sensation, a smarting pain

તનખા વવું, *v t* [See તણખો, તનખો] To harass 2 To annoy, to tease 3 To be angry with

તન-તાપ, *s m* [+તાપ] Bodily sufferings; bodily pain

તનખો, Same as તણખો A spark.

Id તનખા મારવા To throw out sparks of resentment 2 To taunt

આ અજ્ઞાનો તનખો જૂની અવસ્થામાં પ્રગટાયો હતો

—સરસ્વતી-ચંદ્ર

તનખો, *s m* [P *fr* तन् *fr* S तनु, तन, the body + P ख्वास्तन् *fr* S काङ्क्ष् to desire] An assignment from the revenues for an officer's personal expense 2 A standard rent-roll of villages 3 A salary 4 A claim, a right

તનડુ, [+ડું dim] Same as **તન, તનુ,** The body (said by endearment)

તન-દુરસ્ત, *adj* [P *fr* तन्, तन, the body, +दुरुस्त right, See દુરસ્ત] Healthy 2 Vigorous, hale

તન-દુરસ્તી, *s f* Bodily health, bodily vigour 2 Sound health

તનનન, *adv* [Imit] Running over the

notes of music in tuning the voice 2 Humming a tune

તન-મન-તન-મન, *adv* [See તન + મન, or તન્મય] Being absorbed in 2 Being impatient 3 Being excited

તન-મન-ધન, *s n* [See તન + મન + ધન] Lit The body, the mind, and one's wealth Hence, 2 All that one loves, the highest object of one's ambition

તન-મનાટ, *s m* [See તન્મય+વૃત્તિ] Absorption of the mind 2 Impatience of the mind with regard to an obstacle, impatience 3 Excitement

તન-મનિયું *s n* [+મન] A kind of flower 2 A neck-ornament worn by women
રાતેરંગે શણગાર દાડમ બીજસા દંત,
કોટે તનમનિયું ચાર ચોરે ચત —દયારામ

તનયા, *s f m* [S] A son

તનયા, *s f* A daughter

[See તન the body *Cf* The ... shirt] A coat, a shirt

તની, *s f* [See તાણો thread] A thread, a wire 2 An incantation. 3 *adv* Precisely, exactly, accurately

તનુ, *adj* [S] Thin, emaciated 3 Small, scanty, little

તનુ, *s n* [S] The body
તરસ તનુ નિહાળે થાય શત્રુ વિભાગે —પ્રેમાનંદ

તનુ-જ, *s m.* [S *fr* +जन to be born] A son

તનુ જા, *s f* A daughter

તનો ડો, *s m* An ear-ornament worn by women

તંત, *s m* [See ટંટો] Argument, discussion
કૃષ્ણ કૃષ્ણ શે ફિસાણ, તંત કરતા તરો —વલ્લભ
2 A quarrel

Id તંત કરવો—તાણવો To discuss 2 To oppose

તંત *s m* [See તંતુ] The thread or connection of events 2 Relatedness 3 Pursuit, following
ધર્મ સતવાદી ભીમનંત, સહદેવ ... તંત —અખો

Id તંત લેવા To pursue, to follow

તંત, *adv* [See અત્યંત] Extremely 2 Wholly, quite 3 Fully

Id તતેતત, તતોતત. Fully, being filled to the brim
પછે બાજુકે ગણી લેયા, હતર્યા તતેતત —પ્રેમાનંદ.

તંતની, Same as તુન-તુની A lyre
એસેકુ મિલા તેસા, તેસેકુ મિલી તાઈ,
વીનું મિલકે, તંતની બજાઈ
(Birds of a feather flock together)
—ભાષા

તંતુ, *s m* [S *fr* तन to stretch] A thread, a string, a chord, a fibre, a filament, a capillament, a tendril

Id જ્ઞાન-તંતુ A nerve

તંત્ર, *s n* [S] A ceremony, a formality, action as opposed to contemplation, a bodily act as opposed to a mental or spiritual act 2 Handiwork, handicraft, legerdemain, a sleight of hand 3 A troublesome or tedious work

તંત્ર-ખેલ, *s m* [+ખેલ] A magical performance

તં-દુરસ્ત, Same as તન-દુરસ્ત

ત-દુરસ્તી, Same as તન-દુરસ્તી

તંદ્રા, *s f* [S] Lassitude, weariness; exhaustion 2 Sleepiness, sluggishness
આવી નિદ્રા કોઈને, તો કોઈ તંદ્રામાં તણાયા
—વલ્લભ.

તંદ્રાલુ, *adj* [S +आलु having] Tired, exhausted 2 Sleepy, slothful

તન્મય, *adj* [S *fr* तद् that +मय suffix showing "filled with, full of"] Absorbed in, engrossed in *Cf* તદાકાર, તદ્રૂપ.

તન્મય-તા, *s f* Absorption in

તન્માત્ર, *s n* [+मात्र only] An archetype or subtile rudiment of any of the five forms of elementary matter 2 *adj* Nothing else, simple, pure, only

તન્વંગી, [See તનુ thin + અંગ] A slight and delicate woman

તન્વી, *s f* [S *fr* તનુ thin] A slight and delicate woman, a slender woman

તપ, *s n* [S तप *fr* तप् to be hot] Religious austerity, penance, mortification of the flesh the practice of mental or personal self

denial, the infliction of bodily tortures 2 A term of twelve years 3 Duty, the special observance of certain vows 4 Adoration, devotion

Id તપ કરવુ-તપવુ-માડવુ To perform a penance

Prov તપને અતે રાજ, ને રાજને અતે તપ Religious austerity leads to luxury, and *vice versâ* તપ કીધે બાવો ન થાય It is not the cowl that makes the monk It is not the gay coat that makes the gentleman

—વલ્લભ

તપ, *s f* Same as **તાપ** Fever

તપ-ખીર, *s f* [+ ક્ષીર] Snuff, powdered tobacco

તપ-ખીરિ-યા, *adj* Snuff coloured, brown, dark-gray

તપ-ગચ્છ, *s m* [+ ગચ્છ] One of the Jaina sects

તપત, *s f* [See તાપ, તપ fever] Fever

તપ-ન, s *m* [S] The sun

તપન તપે છે સર્વદા, જે ગઢા ભવનનો ભૂપ રે

—પ્રેમાનંદ

તપ-વ-વું, Same as **તપા-વ-વુ**

તપ વું, *v i*. To be hot, to burn, to shine, to glow, to give light and heat 2 To shine in full splendour 3 To be in a passion or fume 4 To delay, to tarry

Id તપી જવુ To be angry, to be excited તપ્યા કરવુ To wait for

તપશ્ચર્યા *s f* [S *fr* तप, તપ, +चर्या conduct *fr* चर् to walk, to practise] The practice of austerity, religious mortification

તપસી, Same as **તપસ્વી**

Prov તપસી, પડયા તપસી Ascetics often swerve from their vow

તપસીલ, *s f* [Ar] A detailed account or statement 2 The details

તપસીલ-વાર, *adj* [+ વાળુ having] Containing the details, detailed

તપસ્વી, *adj* [S *fr* તપ] Engaged wholly in the exercises of devotion and mortification *s m* An ascetic

તપા ડ-વુ, તપા-વ વુ, *v t* [Caus of તપ-વુ] To heat, to warm 2 To inflame (one's anger) 3 To make one wait, to detain

તપાસ, તપાસ ણી, *s f* [Ar तफ़ास] An inquiry, an examination, an investigation; an inspection

Id તપાસ-તપાસણી કરવી To make an inquiry, to examine minutely, to scrutinize તપાસ-તપાસણી ચલાવવી To carry on a secret inquiry or a police-inquiry તપાસ-તપાસણી ચાલે છે A secret inquiry or police inquiry is in progress તપાસ મળે છે-લાગે છે A clue is found મૂળ-પહેલી તપાસણી The examination-in-chief of a witness આડી-વિરુદ્ધ તપાસણી The cross examination of a witness ફેર-બીજી તપાસણી The re-examination of a witness

તપાસ-વુ, *v t* To inquire, to examine; to investigate, to scrutinize, to test, to try 2 To compare, to collate 3 To watch, to guard, to take care of

Id સાક્ષી તપાસવો To examine a witness ગજુ તપાસવુ To look into one's means

Prov પહેલા પોતાનુ ઘર તપાસવુ Charity should begin at home Physician, cure thyself.

તપિ-યો, Same as **તપસ્વી**

તપે લી, *s f* [See તપ-વુ *Cf* પાતેલી.] A small culinary vessel 2 A large cooking pot of copper or brass

તપે લું, *s n* Same as **તપે-લી** 2 *adj*. Heated, hot

તપે-શ્વરી, તપે-સ્વરી, [See તપ + ઈશ્વર] Same as **તપસ્વી**

તપો-ધન, *adj* [S *fr* તપ+ધન] Frequent in religious exercises, austere 2 *s m* A class of Brāhmans

તપો-નિધિ, *s m* [S *fr* +નિધિ.] A store of religious austerities 2 *adj* Very austere.

તપો-બળ, *s n* [S +બળ] Power acquired by religious austerities.

તપો-વન, *s. n* [S + વન.] A forest in which ascetics and devotees perform their austerities, a sacred grove

તપ્ત, *adj* [See તપ, તાપ] Heated, hot 2 Inflamed, angry, excited

તફડવુ, Same as તર-ફડવું

તફરકે, *adv* [See તફારિક, ફરક, difference] In disorder, in confusion 2 Being lost

Id તફરકે થવુ To be lost, not to be found તફરકે કરવુ To lose, to abstract, to secrete, to do away with

તફારિક, *adj* [Ar *pl* of तफ़रीक़् difference *fr* फ़रक़् difference] Supernumerary

તફાવત, *s m* [P] Difference; dissimilitude, disparity 2 Deviation, variance, discrepancy 3 Error, inaccuracy, incorrectness. 4 Distance, interval

તફો, *s m* [See તાયફો] A group, a troop 2 A division, a section

તબક, *s f* [Ar तबक़्] A plate, a tray 2 *s n* A circular patch of ground 3 A storey, a terrace

તબકડી, *s f* [+ડી dim] A small plate, a flat dish or tray 2 The plate or dish of a metal lamp

તબડાવવું, *v t* [Caus of તપવુ] To boil

તબડુક, *adj* [See ગુબડુ] Silent; not speaking 2 Quiet, not moving from one's place

તબલચી, *s m* [P See તબલુ+P चेह् dim] One whose profession it is to play on a particular kind of drum (તબલું)

તબલા, Plural of તબલું

તબલું, *s n* [Ar तबला] A kind of drum used as an accompaniment in singing to keep time

તબિયત, *s f* [Ar]State of the body, as to health or disease 2 Constitution 3 Disposition, temper of mind, humour, mood, temperament, nature

તબિયતી, *adj* Whimsical, prone to give oneself airs.

તબીબ, *s m* [Ar] A physician, a hakīm

તબીબી, *adj* Of or relating to the profession of a physician

તબેલો, *s m* [P इस्तबल prob *fr* Eng *Stable*] A stable, a stall for horses and such other animals

તમ, *s m* [S तमस्] Darkness 2 The blindness of anger 3 The principle of darkness (in Hindū philosophy), ignorance, as one of the three qualities or constituents of Created Existence (the other two being સત્વ and રજસ્)

તમણુ, Same as તમેણુ

તમણુ, Same as નગણું, ન મણું

તમ-તમુ, *adj* [Imit] Pungent, acrid

તમમર, Same as તમ્મર

તમરિયા, *s n pl* [See S तिमिर darkness] A kind of wood used as fuel

તમરુ, *t n* [See તિમિર] A kind of cricket that makes a shrill sound at night

તમા, *s f* [Ar] Care or fear (respecting a thing or person) 2 Regard or consideration for a thing or person as being great or valuable 3 Concern 4 Necessity, want

Id તમા રાખવી To care for; to regard, to be concerned at મારે તેની શી તમા છે ? What do I care for him ?

તમાકુ, *s m* & *f* [S तमाखु=P तम्बाकु=Eng *Tobacco*] Tobacco

તમાકુ તિલ માત્રેણ, સુવર્ણાદ ધિક ફલમ્

To one addicted to the use of tobacco even a small quantity is worth more than its weight in gold —બાપા

કોઈએ ખાધી, કોઈએ પીધી, કોઈએ લીધો નાસ,
તમાકુની નિંદા કરે, તેનો જાય સત્યાનાસ

Some people chew tobacco, some smoke it, while others use it as a drink, don't decry tobacco on pain of your utter destruction

—બાપા.

તમાચો, *s m* [P तमा चेह्] A slap in the face

Id તમાચો મારવો-ખેંચી કાઢવો To give a slap on the face તમાચો મારી મોઢ રાતુ કરવુ Lit To give oneself a ruddy appearance by slapping one's face 2 To keep up an appearance of greatness even at much personal inconvenience

તમામ, *adj* [P] Completed, perfected,

finished, entire 2 *adv* Wholly, entirely, without abatement or exception

તમાલ, *s n*
તમાલ-પત્ર, *s n* [S] The cinnamon
તમાલ-પત્રી, *s f*
tree

તમાશા-ગીર, **તમાસ-ગીર**, *s m* [P तमाशा a spectacle+गीर one who takes *fr* गिरफ्तन्=S गृभ्, ग्रह्, to take] A spectator or by stander 2 A showman, a juggler, an exhibitor of snakes, &c

તમાશો, **તમાસો**, *s m* [P तमाशा a spectacle] A show, a play, a farce 2 Sport, fun. 3 A sight, a spectacle

Id તમાસો કરવો To show a sight તમાસો જોવો To see a sight તમાસો જોયા કરવો To see another person's disgrace without endeavouring to save him

Prov તમાસાનું તેડું નહિ, ને ઇશકનું મૂલ નહિ No invitation is necessary to go to see a public spectacle, and no price can be put on a love affair

તમે, **તમો**, *Pron pl* of તું [Dh Des तुम्हे *fr* S. त्वम्] Ye, you

તમેણુ, *s f* [See તાપ,તાવ, heat]A large fire-place.

તમો-ગુણ, *s m* [See તમ+ગુણ] The principle of darkness, whence proceeds folly, ignorance, wordly delusion, the blindness of lust, anger, pride, &c *Cf* **તમ**

Prov તમારો આવરદા મોટો છે Talk of the devil, and he will appear

તમો-ગુણી, *adj* Hot tempered, irascible, excitable; irritable

તબાકુ, Same as **તમાકુ**

તબુ, *s m* [S स्तम्भ a pillar, a pole, *fr* स्तम्भ् to be stiff] A movable lodging place made of canvas extended upon poles, a tent, a pavilion

Id તંબુ ઠોકવો-મારવો To pitch a tent

તંબુરી, *s f* [See તંબુરો] A small guitar

તંબુરો, [P *fr.* Ar] A Turkish guitar with four wires

તબોળ, *s m* [S ताम्बूल] A betel leaf with lime, catechu, and areca nut 2 Deep red colour

Id તબોળ છાટવાની ક્રિયા The ceremony of spitting out the saliva of betel-leaves, &c, by the bride and the bridegroom on each other during the marriage-festivities તબોળ વહેંચવો To distribute dates,&c, among women at a marriage તબોળિયો સાપ A kind of thread like insect found on a betel leaf 2 A particular disease of the throat તબોળિયો ખઇ A species of consumption, in which the chest is dry, and no matter is thrown out from the lungs

તબોળી, *s m* A seller of betel leaves, lime, catechu, and areca nut

તમ્મર, *s f* [See તિમિર darkness.] A swoon, giddiness, vertigo

Id તમ્મર આવી-આવવી To be giddy

તયાર, Same as તૈયાર

તર, [P =S तर suffix of the comparative degree] A suffix of the comparative degree

તર, *s f* [See તરવું] A ferry-boat, a raft, a float 2 The cream of milk

Prov તરગા તર, ભણતર Knowledge is power

તર, *adj* [P तर wet] Fresh, green, juicy. 2 Satisfied to one's fill 3 Rich, opulent

Id તેનુ ખીસુ તર છે His pocket is full, he is rich તેનુ મગજ તર છે He is contented and happy તે નિશાથી તર છે He is fully under the influence of an intoxicant

તામ્બોળ કેરા તરકચા, (તે) ત્યા તારિકા અનુપ છે
—પ્રેમાનંદ.

તરક, Same as **તર્ક**.

તરક ચો, *s m* [P तरक् a ditch+चेह् dim] A drop 2 A spray, a jet of a liquid

તરકટ, *s n* [See તર્ક+S ट =Guj ડ dim] A fabrication, a story invented to deceive, defraud, &c, a fraud, forgery, imposture, deceit, knavery, trickery

Id તરકટ કરવુ-રચવુ To get up a false charge, to get up a false case તરકટ પકડવુ-પકડી પાડવુ To discover a fraud તરકટ ઉઘાડુ થવુ To be exposed or revealed (of a fraud)

તરક-ટી, *adj* Fraudulent, plotting, roguish 2 Illegitimate, forged, not genuine

તરકટિયો, *s m* A jolly fellow 2 The clown in a drama a buffoon

તરકડી, *s f* [See તરકડો] A Muhammadan woman (used in contempt)

Prov તરકડી સતી થઈ Nothing is more harsh than a low man when raised to a certain height

તરકડું, *adj* [See તુર્કી] Saucy, impertinent, insolent

તરકડો, *s m*. A Turk 2 A saucy, insolent fellow 3 A Muhammadan (in contempt)

તરકવું, *v i* [See તરક, તર્ક] To guess, to make out, to conjecture

તરકસ, *s n* [P *fr* तीर an arrow + P कशीदन् *fr* S कृष् to draw] A quiver for arrows

બાથા, ખડગ, કટિમા ધરિયા, તરકસ તાતા તીર રે —ઓખાહરણ

તરકાણું, *s n*, [See તરકડો] A body or company of Muhammadans

તરકારી, *s f* An esculent vegetable, greens, vegetables

તરકીબ, *s f* [P] A plan, a scheme, a contrivance

તરખડ, *s f* [See તરકટ or ખટખટ] Trouble 2 Trouble involved in entertaining one's guests

તર-ખાણું, Same as તાણું-ખાણું

તરગાળી, *s f* A woman of the તરગાળા Caste

તરગાળો, *s m* An individual of a caste, whose members are professional singers dancers, and actors

તર-ઘટ, *s m* [See તળિયું+ઘાટ] The lower piece in the frame of a door, the threshold.

તરંગ, *s m* [S] A wave, a ripple on water, billows 2 Fancy, imagination

તરંગિણી, *s f* A river

તરછ, *s f* [See તરછોડવું, તિરસ્કાર] Arrogance, haughtiness

તરછટ, *adv* [+S ત, Guj ટ dim] Quite, wholly

તરછોડવું, *v t* [See તિરસ્કાર] To scorn

તરજુમો, *s m* [P तरजुमा translation] A translation, a version, an interpretation

તરડ, Same as તડ A split

તરડવું, } *v i* To have a split, to crack
તરડાવું, } 2 To expand

આભ તરડે, દાંત કરડે, મારો ખડગની મૂઠ —પ્રેમાનંદ

Id તરડાઈને બોલવું To speak angrily, to use insolent and reproachful language

તરડાટ, *s m* [+રતિ] Obliquity, a slant

તરણ, *adj* [See ત્રણ] Three

તરણ, Same as તૃણ

જર તરણાનો મેરૂ કરે, રાઈ આપાવે રક્ને —સામળભટ

તરણ, *s v* [*s f* તરવું] Floating, swimming 2 A boat

તરણ-તારણ *adj* [See તરણ floating+ તારણ] Saving or protecting 2 *s m* A saviour

તરણિ, *s m* [S] The sun

જગતી પર જળધર કરી, સહિત તરણિ તુર્ંત રે —પ્રેમાનંદ

તરણી, *s f* [See તરવું] A boat

તરણું, Same as તૃણ Grass

Id તરણા વત્ Like grass like chaff or straw 2 Worthless, of no weight or consideration તરણા ચૂપવા To undergo great trouble without producing the desired result તરણાને તોલે Without weight, worthless તરણાનો મેરૂ કરવો To make a mountain of a mole hill 2 To exaggerate

Prov તરણે ચોર, તે તણખે ચોર He that will steal a pin, will steal a greater thing તરણાનો મેરુ, ને મેરુનું તરણું *Vis major*, a great change

તરણું ન ચોરે ભાવો બ્રહ્મચારી, પતિવ્રતા તે આ નારી —અખો

તરત, *adv* [S त्वरित *fr* त्वर् to hasten] Immediately, instantly, quickly, directly, presently

Prov તરત દાન મહા પુણ્ય He gives twice, that gives in a trice *Bis dat qui cito dat*, તરત બુદ્ધિ તરકડા Musalmans act on the im-

pulse of the moment

તર-તપાસ, *s f* [Red. + તપાસ] A minute inquiry or investigation

તર-તવ, *s m* [S तारतम्य distinction *fr* तर suffix of the comparative degree+ तम suffix of the superlative degree] The substance, the chief object

તરતીબ, *s f* [P] Ordering, management, disposing of, providing or caring for, the due treatment and keeping of, method, regularity

લક્ષ્મીવર પૂજે લખુ, તરતીબ સૌની ટેવ
—આમળભટ.

ત્વચા તણી તરતીબ પાથરણ પહેરુ પ્રીતે,
હઠ લઈ બેઠા, હોડ કોડ રામાની રીતે
—આમળભટ

તરતીબ-તર, *adj* [+ P तर=S तर comp suffix] Manageable, convenient, suitable, fitting 2 Good, excellent

તરતું *adj* [See તરવુ] Floating, afloat 2 That is in good hands and under profitable employment, engaged in a lucrative business, or one without risk, flourishing, prosperous

તર-ધારી લાપશી, *s f* [See તર full +ધારા+ લાપશી] A dish prepared from equal quantities of wheat-flour, ghee, and molasses

તર-પિણ્ડી, *s f* [See ત્રિ+પિણ્ડ] A religious ceremony performed on the anniversary of the death of a person

તરપત, *adj* Same as તૃપ્ત Satisfied

તરપત, *s f* Same as તૃપ્તિ Satisfaction

તરપવું, *adj* Lean, weak

તરપવું, Same as તલાપવું

તરફ, *s f* [Ar तरफ़ side] Side, quarter, direction 2 Side, party, interest 3 Margin, corner, part. 4 *prep* Towards.

તર-ફડવું, Same as તડ-ફડવું.

તરફડાટ, Same as તડફડાટ

તરફડિયું, *s n* Struggles, tossing about (Generally used in the plural as તરફડિયા)

Id તરફડિયા ખાવા-મારવા To struggle, to toss about, to run here and there 2 To compete 3 To make vain attempts to surpass

તરફણુ, Same as તરફ

તરફ-દાર, *adj* [See તરફ+P दार keeper *fr* दाश्तन=S धृ, धार, to keep] Of the side or party interested in one's favour, partial, leaning to a particular party

તરફદારી, *s f* Partiality, partisanship, espousal of a side, party, or cause

Id તરફદારી કરવી To be partial to, to show partiality to

તર-ફાળ, *s f* [See ત્રણ+ફાડ, ફાળ. *Cf.* ચોફાળ] A quilt made of three pieces

તરફી, *adj* [See તરફ] Belonging to a party

Id એક તરફી હુકમનામુ An *ex parte* decree

તરફેણ, Same as તરફણુ, તરફ

Id તરફેણ કરવી To show partiality to

તરફેણ વાળો, *adj* Partial 2 *s m* A partisan

તર-ફોડવું, *v t* [See તર ફોડ] To abuse

તર-ફોડો, *s m* [See તર ફૂડવુ] Pretended anger, a false quarrel

તર-બડવું, Same as ચગ-બડવું

તરબિયત, *s f* [P] Education, instruction, training 2 The state of being well versed, accomplished, or highly educated.

તરબુચ, } Same as તડબુચ.
તરબુજ,

તર-બોળ, Same as ઘર-બોળ

તરબડે, દરબડે, ગરબડે કશુ થાય ?
ગરબડે વહાલ તો, અમીર અમીર શુ —વલ્લભ.

તરભાણી, *s f* A small તરભાણું

તર-ભાણુ, *s n* [S ताम्रभाण्ड See તાંબુ+ભાણ્ડ] A copper-plate, a kind of copper-dish used in religious ceremonies

Prov વર મરો, કે કન્યા મરો, પણ ગોરનું તરભાણું ભરો Whether the bridegroom or the bride live or die, you must fill the priest's bowl

તર-ભેટ, } *s m* [See ત્રિ three + ભેટવુ]
તર-ભેટો,

The spot where three roads meet

નવ ખંડ ન્યાળી નેટ, નજર વનમાં પેઠી મા,
ત્રણ ગામ તરભેટ ડેક કરી બેઠી મા —વલ્લભ.

તરમ-તરા, *adv* [Redup of તરવુ] Being filled or flooded with water. 2 (The contents)

Being about to overflow

તરલ, *adj* [S] Active 2 Unsteady
તરલ બલાકા ધરિત ઘટામા, ઝમકતી દામિની પેરે
—ગી -ગો.

તર-વંક, *s n* [See ત્રિ+વાકુ] Crookedness
લાગે લે છે, પણ જાણતા નથી, ટાળી દેરો તરવક
—ભોજેભગત

તર-વર, *s n* [S तरुवर See તરુ + S वर great] A large tree

તર-વર, *adv* [See તરવરા•ટ] Shining, glistening 2 Appearing prominent or striking 3 Impatiently

Id તરવર તરવર થવુ To be impatient તરવર તરવર બોલવુ To be talkative, to talk impatiently

તર-વર-વું, *v i* To be shining or glistening, to appear prominent or striking
તરવરી તરતી તુજને, તરુણી ! નયન નિદાણ
—ગી૦-ગો

તર-વરા•ટ, *s m* [See ત્વરા haste + વૃત્તિ] Impatience 2 Activity 3 Haughtiness

તર-વાડી, Same as ત્ર-વાડી

તર-વાડો, *s m* [See તરુ+વાઢ•વુ to cut] The man who climbs palm trees for the purpose of gathering toddy, a toddy extractor, a toddy-drawer

તર-વાયો, *s m* [S त्रि three+पाद the foot] A kind of tripod, a stool with three legs

તરવાર, *s f* [S तरवारि=P तरवार, तलवार..] A sword, a scimitar, a sabre

Id તરવારની ધાર ઉપર રહેવુ Lit To walk on the edge of a sword 2 To behave one self with great care and caution

તરવારિયો, } **તરવારી,** } *adj m* That fights with a sword 2 That draws a sword on the least provocation, rash, hasty
તે ગામનો એક ઠાકરો, અધિક તરવારી છે આકરો
—સામળભટ

તર•વા વુ, *v i* [See તર વુ] To miscarry (used in the case of lower animals)

તર વુ, *v t* [S तृ, तर्, to cross] To swim, to float over 2 To pass over, to cross, to surmount

Id તરી જવુ-ઉતરવુ To cross over to the other side 2 To surmount a difficulty તરીપાર ઉતરવુ To get over one's difficulties

તર-વેણી, Same as ત્રિ-વેણી

તરસ, *s n* [S तरक्ष] A striped hyena.

તરસ, *s f* [Hem Des तणह, *fr* तृष्णा तृषा, thirst *fr* तृष् to be thirsty] Thirst 2 Longing, eager desire

તરસ•વુ, } **તરસા વુ,** } *v i* To long for, to wish eagerly
શ્રાવણ સરવડિયેં વરસે, કે નદીએ નીર ઘણા તરસે
—રાધાના મહીના

તરસા•વ•વું, *v t* To cause to long for, to make eager
મારે મોહોલે આવો, વ્હાલા, શીદ તરસાવો
—દયારામ.

તરસા-ડ, *s f* [See तरुच्छाया See તરુ+છાયા] Leaves of palm-trees.

તરસ્યું, *adj* [See તરસ thirst] Thirsty

તરાક, } **તરાક,** } *s f* [S तर्कु a spindle *Cf* તરાગ•ડો, ત્રાગ•ડો] A spindle.

તરાગ•ડો, *s m* [+ડો dim] Thread

તરાજવુ, Same as ત્રાજવું.

તરાડ, *s m* [See ત્રિ+વૃત્તિ] A conjuncture of causes 2 An opportunity

Id તરાડ આવો-જામવો-ગાઠવો To happen (of a conjuncture of causes), to occur (of an opportunity)

તરાપ, *s f* [See તડપ વું] A quick flight, a sudden grasping

Id તરાપ મારવી To fly quickly at, to grasp at suddenly

તરાપો, *s m* [See તર વુ] A raft, a float made by laying pieces of timber across one another

તરા વ વું, *v t* [Caus of તર•વુ] To cause to float 2 To teach to swim

તરિયા, *s m pl.* [See તર વુ] A kind of grain found mixed with rice, which has to be picked out and thrown away (The singular of this word, તરિયો, is used with a plural meaning)

તરિયા તોરણ, *s m* [+ તોરણ] An auspi

cious mark, made on the threshold of the front door, which is covered with husked or unhusked rice coloured red by કંકુ, the upper piece of the frame being hung with the leaves of auspicious trees

માતા જસોદાને ત્યાંય, નવા નવા રંગ થાય છે રે,
તરિયાં તોરણ બંધાય, માનુની મંગળ ગાય છે રે
—મીરાંબાઈ

તરિ-યું, *adj* [See ત્રણ] Of three kinds 2 [See ત્રીજું] Third

ત્રીજે મેરી સાહેલડી, તરિયા જ વારો વાર,
આ શું ભૂલી સુંદરી, કંકુને કાજળ સાર
—પંદર તથો

તરિ-યો, *s n* Fever recurring on every third day, intermittent fever

તરી, *s f* [S See તરવું] Way by water (as distinct from way by land) 2 Transportation beyond the sea. 3 A boat, a ferry

Id તરીપાર ઉતરવું To go to the other side by water Hence, 2 To get over one's difficulties

એમ અનેક ઉપાયે અર્થ નવ સરે,
તરી તાગનો કોઈ નવ તરે —નિરાંતભક્તી

તરીકે, *prep* [Ar तरीक a road] For, in the place of 2 As, by way of

તરીલું, Same as તરેલું A yoke

આવતા માણી મરે આમનો, મિથ્યા તરીલા તાણે રે
—મુકુન્દ

તરુ, *s m* [S] A tree 2 *s n* A plant (generally used in the plural)

તરુણ, *adj* [S] Young 2 Arrived at puberty, youthful

તરૂણી, *s f* A young woman

તરુ-વર, *s n* [S *fr* તરુ+વર great] A large tree

તરેડાટ, [See તડુક+રતિ] A roar 2 An angry state of mind

શું ગા જેની વાત સુણી, તરેડાટ તાલે ક્રોધ
અંગો અંગ વ્યાપી ગયો, કોપના આલાવ છે
—વલ્લભ

તરેરી, *s f* [See તિમિર, તમ્મર] Excitement on account of anger

Id તરરી આવવી To be excited owing to anger.

તરેરૂ, *adj* Excited by anger, angry

પ્રગટ પાટે ખુમારી બોલ્યો, તીખો ને તરેરો રે
—પ્રેમાનંદ.

તરેલું, *s n* A yoke for two pairs of bullocks drawing at the same time

Id તરેલું તાણવું Lit To draw the yoke 2 To bear or carry a burden 3 To carry on the affairs of one's family તરેલા તાણી તાણીને એ તો આટો નિકળી જશે He will be quite worn out by the burden of his family

તરેહ, *s f* [Ar] Manner, mode, sort, description, variety 2 Fashion, a model, a pattern

Id તરેહ તરેહનું of different kinds

તરેહ-વાર, *adj* [+ વાળું having] Of a peculiar manner or kind 2 Fashionable

તરોઈ જવું, Same as તર-વાનું

તરોદત, *s f* [Ar तरदद् a scheme] A contrivance

તરોપણું, *s n* A carpenter's tool

તરોપો, *s m* A coconnut

તરો-વડ, Same as ત્રે-વડ

તર્ક, *s m* [S] Conjecturing, guessing, inferring 2 Reasoning; thought 3 The science of reasoning, logic 4 Fancy, imagination

Id તર્ક શાસ્ત્ર The science of reasoning; logic તર્ક શક્તિ The reasoning power તર્ક વિતર્ક Arguments for and against તર્ક કરવો To guess, to infer તર્ક ચલાવવો To make use of one's reasoning power તર્ક ઉઠવો To arise (of a guess) તર્ક ઉઠાવવો To make an invention, to invent, to fabricate

તર્કટ, Same as તરકટ

તર્ક-બાજ, *adj* [P बाज़, बाख़्तन to play] Acute in reasoning or conjecturing, shrewd, penetrating

તર્ક-વિદ્યા, *s f* } [S *fr* + વિદ્યા, શાસ્ત્ર]
તર્ક-શાસ્ત્ર, *s n* }
The science of reasoning logic

તર્ક-શાસ્ત્રી, *s m* [+ શાસ્ત્રી] A logician 2 A skilful thinker

તર્કી, *adj* Acute in reasoning, shrewd, penetrating

તર્જ-ના, *s f* [S *fr* तर्ज to chide] Chid

ing 2 Threatening 3 Pointing at with the forefinger in ridicule or contempt

તર્જની, *s f* The forefinger, the index finger

તર્તં, Same as તરત

તર્પ, *s m*
તર્પણુ, *s n* } [S *fr* + तर्प् to satisfy *fr* तृप् to be satisfied] The act of satisfying 2 Presenting libations of water to the manes of the deceased ancestors or to the *pitris* collectiveely, or to the gods

Id આ મોટા મોટા શું તારા બાપનું તર્પણુ કરે છે? Why do you waste your time?

તર્પવુ, *v t*, To satisfy

તર્પિત, *adj* Satisfied; contented

તલ, *s m n* [S]The bottom, the lower surface 2 The surface, any extended surface

તલ, *s m* [S तिल] A plant bearing oily seeds, *sesamum orientale* 2 Sesamum seed 4 A mole, a black spot on the skin 5 The smallest superficial measure

Id તલ માત્ર, તલ-પૂર, તલ વાર, As large as a sesamum seed

Prov તલ ખાધા,ને આડ ચિકણી થઈ? Results take time to appear તલનુ ઘરાક ઘાચી Like draws to like

તલક,
તલગ, } *adv* [See તે + લાગ વુ to stick] Till,until,as long as 2 Up to that, as far as

તલખ, *adj* [P] Bitter, acrid, pungent

તલખ વુ, *v t* To be impatient of 2 To wish for eagerly

તલખા, *s n pl* Impatience, eagerness

છત્રપતિ, છછોરા ન થઈએ, પર પત્નીશું તલખા?

—પ્રેમાનંદ

તલપ, *s f* [See તલપવુ] Eager desire 2 A leap, a spring 3 Same as તલા,,તલખ

Id તલપ મારવ To spring upon 2 Grasping suddenly તલપ આવવી To feel an eager desire for તલપ ચુકવી To fail in a premeditated attack, to escape from the grasp of તલપ ચુકાવવી To evade the grasp of

તલપ વું, *v i* [Dh ... तड्-फड wishing to get it *fr* तड् that + ... wishing to get *fr* लष् to get Or See તલખ] To wish for, to long for, to wish eagerly for 2 To be anxious 3 To be restless

Id તલપી મરવુ To be anxious and restless,to pine for 2 To fret and pine to death.

અતરથી આળગા કરુ (તો), ત્રિકમ, તલપી મરુ

—ભોજો ભગત

તલ-પાપડ, *adj* [See તલ sesamum + પાપડ] Restless, impatient

Id તલ પાપડ થવુ To be impatient or restless

તલફ,
તલબ, } *s f* [Ar तल्ब् to ask] Desire after, an uneasy feeling of the want of, itching, a bad habit, addictedness

તલ-વટ, *s m* [See તલ sesamum+વડી,વૃત્તિ, વૃત્ત, a circle]Sweetmeat made of sesamum and raw sugar

તલવાર, Same as તરવાર

તલ સાંકળી, *s f* [See તલ sesamum + સાકળી] Sweetmeat made of sesamum, raw sugar, and ghee

તલ-સરાં, *s n pl* [+ સળી a stick] Sesamum shrubs, sesamum plants divested of the seeds

તલસ વુ, Same as તલખ વું

તલાક, *s f* [P]A legal separation of husband and wife, divorce,repudiation of marriage

Id તલાક નામુ A deed of divorce તલાક આપવી To give a divorce to તલાક લેવી-મેળવવી To obtain a divorce

તલાટી, Same as તળેટી

તલાટી, *s m* [Hem Des तलार=S ग्रामेशः the lord of a village Or see તોલવુ + વૃત્તિ] A village officer, whose duty formerly was to weigh and divide the products of the village between the cultivator and the government 2 A village officer

તલાટુ, *s n* The duties of a village officer

તલાતલ, *s n* [S] The fourth of the seven infernal regions

તલાપત, *s f* [Ar तलफत seeking *fr* तलब to seek] A match, an equal, a rival

તલાલીન, *adj* [See તલ bottom +S आ-लीन

sunk, hidden, fr आ mtens +ली to melt Or see તલ્લીન] Drowned in, engrossed in, deeply engaged in

તલાવ, Same as **તળાવ**

તલાશ, } s f [P] Search, inquiry, investigation, scrutiny
તલાસ,

Id તલાસ લેવી-રાખવી To keep an eye on, to take care of

તલીક, Same as **તલાક**

તલી, s f The spleen 2 A disease of the spleen

તલી, s f [See તલ sesamum] A small kind of sesamum seed 2 A disease the sugarcane, by which the leaves become marked with small black spots

તલ્લીન, *adj* [S fr तद् that+ली न melted, drowned, fr ली to melt] Absorbed in, engrossed with

તવ, *pron* [S] Thy, thine

તવ, *adv* [S तदा then fr तद् that] Then (used in poetry)

તવગર, *adj* [P] Rich, opulent, wealthy

Prov તવગરના તેજમાં સૌ તણાય Some rich men are over valued, though worth nothing તવગર પાછળ તણાઓ નહિ, ને ગરીબને ધિક્કારો નહિ Condemn not poor acquaintances, nor flatter rich friends

તવન, s n [See સ્તવન] A hymn, a prayer 2 (Particularly) A hymn repeated by Jains

તવર વું, v i [See તર•વુ] To come up to the surface (of insects found in heaps of corn)

તવાઈ, s f [P तबाही ruin] Calamity, evil, a real, actual, present evil, distress, misfortune

તવારીખ, s f [P] History, chronicles, annals

તવા વું, v i [See તપ વું] To be heated 2 To pine away, to languish through grief 3 To be emaciated, to be weak

Id તવાઈ જવુ To pine away, to be lean (in body), to be emaciated 2 To melt

તવી, s f [See તવો] A small griddle, pan

તવે•થો, s m [See તવો + હાથ, ?] An iron instrument for turning cakes on the baking or frying pan

તવો, s m [Dh Des तवओ fr S तपक a pan fr तप् to be heated See તપ વું] A griddle, a pan for baking cakes, a frying pan 2 A circular piece of an earthen vessel, on which lighted charcoal is placed in a hukkā (હુક્કા)

તસ•કો s m [S तिरस्कार fr तिरस् below+ कृ to do] Contempt, disdain 2 Indignation, wrath

તસ-તસ•તું, *adj* [See તસ તસ•વુ] Tight, close

તસ-તસ•વું, v i [Imit See તડ તડ•વુ] To be so swollen as to be about to burst (of the skin)

તસબી, s f [Ar] A rosary, a string of beads

મુસલમાન રોજા કરે ને તસબી હિંદુ ઉચરત માળાના મણકી
—નારુસાહેબ ગાયકવાડ

તસમો, s m A leather strap

તસર, s f [See તસિયા, ડીશી] A streak of colour, a tinge

તસલમાત, s f [Ar] Charge or care of, command over (troops, things, money) 2 Use, enjoyment, fruition

તસલમાત-ખાતું, s n [+ખાતું] A deposit-account under several heads

તસવીર, s f [Ar] A picture, a portrait, a likeness a drawing, a painting, a delineation in colours of a person or thing

તસિયા, s m pl [See ડીશી, તસર] The red lines on the ball of the eye

તસિયો, s m A rent, a split

તસુ, s m A measure of length, a 24th part of a ગજ, an inch

Id એને તસુ સૌય એ સૂઝતી નથી Lit He cannot see even an inch ahead Hence, 2 He is completely ignorant, he does not know what to do, he is confused or bewildered

તસું, *adv* [S तादृश fr तद् that + दृश् to see] Like that (તસુ and its relative જસુ are used in poetry)

શૃગાલ શુ સાંચ, હરતી ? શંકુની દેર તસુ —વલ્લભ

તસ્કર, *s n* [S, *fr* अत from this+कृ to do] A thief, a robber, a highwayman, a housebreaker

તસ્કર વું, *v t* To rob, to steal, to pilfer
તે તણી નારને તસ્કરી લાવિયો, લઇ તણી આવિયો શુદ્ધ લેવા —સામળભટ

તસ્કરી, *s. f* Theft, thievery, stealing

તસ્ત, **તસ્ત-રૂ**, **તસ્તા-નુ**, *s n* [P तस्त्+સ્થાન] A metallic vessel for holding water 2 A vessel for receiving a gargle

તસ્દી, *s f* [Ar] Trouble, annoyance, harassment, botheration

તસ્માત, *adv* [S *fr* तद् that] From that, therefore, for that reason

તહ, *s m* [P] An engagement of amity between contending parties, a truce

તહ-નામું, *s n* A written treaty

તહકીક, *adj* [Ar तहकीक] Authenticated, established

તહકૂબ, **તહકુબ**, *adv* [Ar] Suspending, in a state of suspension or temporary stoppage

Id તહકૂબ કરવુ, તહકૂબ રાખવુ To suspend, to adjourn

તહસીલ, *s f n* [Ar] The collection of revenue 2 Revenue collected or realized

તહસીલ દાર, *s m* [+દાર P having] A collector of revenue

તહસીલ-નામું, *s n* [+નામુ] A statement showing the parties from whom, and the proportions in which, the revenue is to be, or has been, realized

તહીં, *adv* [S तस्मिन्, in it, or तस्याम् in her, *loc* of तद् that] There, thither

તળ, Same as તળિ વુ

તળ-ઘટ, *s m* [+ઘાટ] A wooden pile, on which the foundation of a building is based

તળ-ધર, *adj* [See તળિ વું+ધર-વુ] Indebted, owing money to

તળ-પદ, *adj* [See તળ+પદ] Born on the soil, native

તળ-વટ, *s n* [*Cf* Mar उत्पट See વૃત્તિ] A beam or spar, resting on wooden pillars or opposite walls
નવ સુરિમત છે મહિના ચલ, શાતકુમ્ભના તળ વટ આરભ —ગિરિધર

તળ-વટ, *s n f* [Dh Des तलवत्त *fr* S तल-पत्रम् the surface Or, See તળિ-યુ the bottom+વૃત્તિ state] The nature of the surface 2 The surface 3 The bottom

તળવટ, *s f* [See તળ-વા-વુ] Tenderness in the soles of the feet owing to walking over a very long distance

તળવા વુ, *v i* [See તળુ, તળિ યુ, તળ વુ] To be tender in the soles of the feet owing to long continued walking

તળ વુ, *v t* [See તેલ, તલ, oil] To fry
Prov તળ્યુ તાવ્યુ કાશીએ જઈ આવ્યુ He, poor man, put up with all his difficulties, and at last secured his object

તળ વુ, Same as તળુ, તળિ યું

તળાસ વુ, *v t* [See તળુ+હસ્ત, હાથ] To gently rub the soles of the feet of a venerable person with the palm of one's hand
Id પગ તળાસવા To gently rub &c
શોભે દીપક ચારે પાસ, બે ચરણ તળાસે દાસ —પ્રેમાનદ

તળાઈ, *s f* [Dh Des तलिम, also Hem Des तल, तळ, *fr* S तल्पम् a bed] Bedding

તળાટી, Same as તલાટી

તળાટુ, Same as તલાટુ

તળાતળ, Same as તલાતલ

તળા-તાંદળા, *adv* [See તલ sesamum + તાંદળા rice] Lit Being as much distinct from each other as sesamum and rice Hence, 2 Separated, dispersed, scattered about

તળાવ, *s n* [Hem Des तलाओ *fr* S तडाग a pond Or, Hem Des तर (तल्ल) = S पल्वलम् a pond] A tank, a pond, a small lake
Id તળાવ જવુ To go to answer a call of nature, to go to stool

તળા-વટ, *s f* [See તળુ, તળિ યુ+વૃત્તિ] The nature of the soil or surface with regard to habitableness

તળા-વટ, *s f* [See તળ વુ+વૃત્તિ] The manner of frying

તળાવ-ડી, *s f* }
તળાવ ડું, *s n* } A small tank, a pond

તળા વું, *v i* [Pass of તળ-વું] To be fried

તળાવો, *s m* [See તળું] One of the two pieces of wood with which the yoke is fixed to the front of a cart

ભની હેસ્ય, ને ધુસરી ચાઝી,
સાની સોટા લાગી છે,
કોના તળાવા ને, કો પિંજીરો ?
બળદ આવ્યા મે માગી છે
—પ્રેમાનંદ

તળિ યા-છટ, }
તળિ યા-ઝાટ-ક, } *adv* [See તળિ-યું + છાટ-વું, ઝાટ ક વું] Lit So violently as to sweep the bottom clean Hence, 2 Sweeping away, swept away 3 Dispersed, scattered 4 Leaving no remainder

તળિયાર, *s n* [See તળિ-યું + S आगार an abode] The bottom *adj* Filled, though apparently empty

તળિ યું, *s n* [See તલ bottom] The bottom 2 The sole of the foot or of a shoe 3 A water melon

Id તળિયું તપાસવું-જોવું To look to one's means, to make an estimate of one's resources તળિયું મારવું To commit adultery with a woman તળિયા ઝાટક Lit Sweeping clean (of the bottom of a treasury) 2 Quite empty (of a treasury)

તળી *s f* [See તળાઈ] A loose piece of leather placed in the inside of a saddle or shoe to make it tight and fitting

તળું, Same as તળિ યું

Id તળું આવવું Lit To reach the bottom Hence, 2 To be exhausted

તળે, *adv* [See તળિ-યું] Below, down, beneath, under, at the bottom તળે ઉપર Upside down, inverted, topsy-turvy તળે ઉપર થવું To be fidgety through delay, &c તળે રહવું-આવવું To be under the power of તળે નાખવું To bring under one's power તળે રાખવું To keep under one's power તળે સરાવું To resort to one for protection હીરા ઝાડ તળે ભૂખે મરે એવો Lit Likely to starve even under a tree having shade and fruit Hence, 2 Backward in begging, shy or backword in asking for a favour

તળેટી, *s f* [+તટિ] The foot of a mountain, a plain near the foot of a mountain

તાત, *s f* [See તંતુ] Thread, a fibre 2 Catgut, a kind of cord of which fiddle strings are made

Id તાત તુટવી To break the thread of hope એક તાત થવું To be united, to live in harmony with

તાંત-ણો, *s m* A thread, a fibre

Id તાતણે પ્રાણ વળગી રહેવો To be on the point of death 2 To be lean owing to sickness 3 To be impatient

તાંદળજો, }
તાંદળિયો, } *s m* [See તાંદળા] A kind of vegetable, a potherb

તાંદળા, *s m pl* [S तण्डुल rice] Grains of certain kinds of corn 2 A species of pepper-seed

તાંબડ, Same as તરભાણું

તાંબ-ડી, *s f* [See તાંબું] A copper pot

તાંબ-ડો, *s m* A large તાંબડી

તાંબા-કુંડી, *s f* [+કુંડી] A copper trough in which water for bathing is kept

તાંબા-નાણું, *s n* [+નાણું] Copper coin

તાંબા-વાડકો, *s m* [+વાડકો] A porringer made of copper

તાંબું, *s n* [S ताम्र] Copper

Id તાંબાનો રૂપિયો A counterfeit coin 2 Worthless 3 Not trustworthy

Pro તાંબાની તોલડી તેર વાના માગે If you want to do one thing, several others are required

તા-સળિ-યું, *s n* [See તાન વું,+સળી] A kind of fine silk

તાંસળું, *s n* [+કાંસું] A porringer made of bell metal

તાંસિ-યો, *s m* A large તાંસળું

તા, *Conj* An abbreviation for તથા

તા, [S] A suffix added to adjectives and nouns in Sanskrit to form abstract nouns

તા, *s m* [See તાર] A sheet of paper

તા-ઈ, *s f* [See તા S -, suffix] A suf-

fix used in forming abstract nouns

તાઈ, s m [See તાંત, તંતુ, તાણ્ રૂ, તુણ્‌વુ, fr S तन् to stretch] A carder of wool, cotton, &c

તાઉ, adj [See તાવ્‌વુ to heat] Rash, inconsiderate

તાઉસ, s m [Ar ताऊस a peacock, hence, the musical instrument which is shaped like a peacock] A kind of musical instrument 2 A peacock

તાક, s f [S तक्र] Butter milk, whey

તાક, Same as તાગ ડો

તાકડી Same as તરાક

તાક્‌ડો, s m [See તાક વુ] An opportunity, an occasion 2 [See તાગડી] Thread

તાકત, } s f [Ar ताक़त strength] Power, strength
તાકાત, }

માસ ખાય એરી રહત, તો તો પેટ ભરાત,
તાકત નહિ જો મચ્છને, તો શુ સુખિયો થાત
—સ્વાન્ગલક્ષ્ર

2 Ability, capability

તાકવું, v t [Dh Des तग्गय मणा fr S तद्-गत-मना with the mind fixed on that fr तद् that+गत gone+मनः the mind Or Hem Des तक्कणा=S इच्छा wish] To stare, to gaze, to look intently at 2 To aim at, to have in view

નાથ સુખિયો કરવાને, નિત ચિત તાકો —દયારામ

Id લાગ-ટકું તાકવું To seek the interests of ભુંડું તાકવું To wish ill of નિશાન તાકવું To aim at the target or mark તાકીને જોવું To stare at

તાકીદ, } s f [P] Injunction, direction, express commanding 2 Haste, expedition, quickness, hurry
તાકિદ, }

Id તાકીદ કરવી To make haste, to expedite પૈસાની તાકીદ કરવી To press or urge for payment તાકીદે કરવું To do with haste, to despatch in haste તાકીદથી કામ લેવું To get work done in a short time, to urge one to work તાકીદ આપવી To give a sharp definite injunction

તાકું, s n [S ... to dig up See તાકો ...] A recess in a wall

તાકેડું, s m [See તાક વુ] One who never misses the aim in shooting

તાગ, s m [Hem Des तग्ग = S सूत्रम् thread, fr S तर्कु a spindle See તરાગડો, તાગ ડો, ત્રાગ ડો] A whole piece of cloth

તાગ, s m [See ત્યાગ leaving Or તરાગ, ત્રાગ ડો, thread, fr S तर्कु a spindle] The end 2 Freedom from

Id તાગ કાઢવો To make an estimate of તાગ આણવો-લાવવો To bring to an end તાગ લેવો To know the secret intention of

તાગડ-ધી-ન્ના, s f [Imit fr S त्रिकट a group of three + धीं & न Imit] A mode of playing on drums 2 A mode of dancing 3 Merriment, revelling, a noisy revel, a noisy game

તાગ ડો, Same as ત્રાગ ડો Thread

Prov તાગડે તેવડ રાખવી Cut your coat according to your cloth

Prov (જીંદગી) એ કાંઈ તાગડો છે, તો તોડી નખાય ? Life cannot be easily parted with

તાગિ-યો, s m [See તાગ ડો, ત્રાગ ડો] A silk merchant

તાગી, Same as ત્યાગી

તાગવું, v t [See તાગ] To have done with, to be free from

હે વાદી દેરાફે વેરાગી, સદ્ ગુરૂ આપ આત કદે તાગી
—નિગત ભક્ત

તાગુ, s n [See તાગ leaving] Rebellion 2 Dunning

તાછ, s f [fr S तक्ष् to peel, to pare See તાછ્‌વુ]Chips or pieces of stone left by stone-cutters

તાછ-ખાનું, Same as તાજ-ખાનું

તાછ્‌વુ, v t [Hem Des तच्छइ fr तक्ष्णोति it peels, pares] To peel off, to deprive of an outer layer 2 To carve

તાજ, s m [P ताज a crown] A crown, a diadem 2 A chief, a head, a leader 3 The name of a suit of cards marked with a crown

Id શિર તાજ Lit The crown of the head Hence, 2 A person to whom one owes every thing one has, a protector, a patron

રાજ તાજ સુયોધન, સુત સુત કહે ધન,
શકુનિ રાત રમે, નામ બીજ લઈ સહુ —શામળ
તાજ, Same as ત્યાગ Leaving
કુડને ગાર ન આજ, કદ્વિમના પાર કાજ,
અંત, નાત, ઘરૂ તાજ, નરકમાં લઈ ૫ —શામળ

તાજ-ખાનુ, *s n* [P ताज a crown (used for euphemy) +खाना a house] A eo ent term for a privy room

તાજગી, *s f* [P ताज़गी freshness See તાજુ] Freshness. 2 [illegible] vigour 3 Health

તાજણો, *s m* [See તાજણ, તાજણો, સેટ] A whip, a lash

તાજમ, Same as તાજિમ

તાજવુ, *s n* A pair of scales, a balance

તાજાઈ, Same as તાજગી

તાજા-કલમ, *s f* [P ताज़ा fresh+क़लम a pen=with the pen still fresh] A postscript, P S, anything added and written after a document is completed

તાજિમ, *s f* [Ar] Treating with ceremony and respect, courtesy, politeness, courteousness

તાજિયો, Same as તાબૂત

તાજુ, *adj* [P ताज़ा fresh, prepared] Fresh, green, new, not stale 2 Plump, sleek, in good condition 3 Brisk, lively, vigorous 4 Substantial, fat, full

Id તાજે માતે Fresh and strong
Flattery is always a paying affair

તાજુબ, *s n* [Ar ताज्जुब astonishment] Astonishment, admiration 2 *adj* Astonished, bewildered 3 Wonderful, marvellous, strange

તાજુબી, *s f* Astonishment admiration, wonder

તાજે-કલમ, Same as તાજા-કલમ

તાજે-તર, [+તર flowing] Fresh vigorous

તાટ, *s n* [See ટાટ] Coarse hempen cloth of which bags, sacks, &c, are made, gunny

તાટ, *adj* [Eng *Tight*] Tight, close

તાટી, *s f* [See ટટ્ટી] A bamboo frame

તાડ, *s n* [See ટાડ] A seat made of bamboos

તાડ, *s m* [S ताल a palm tree] A palmyra or brab tree [illegible]

તાડ-છુ, **તાડ-પત્ર**, *s n* [[illegible]] A palm leaf

તાડન, *s f* [S [illegible] ताड, to beat] Beating [illegible]

તાડવુ, [illegible] [illegible] to beat] To beat
ગોદી [illegible] [illegible] તાડયો
—[illegible]

તાડિયુ, *s n* [illegible] A whip of bamboo [illegible]

તાડી, *s f* [See તાડ] The spirituous exudation obtained from a palm tree the juice of the palm tree after fermentation [illegible]

તાડો, *s m* [See ટેડ] Shooting pains, a lancinating pain 2 Long standing enmity, a grudge, a quarrel
ચતની કત ચાર કહેવાણા, તેની સાથે [illegible] તાડો.
—[illegible]

તાઢક, Same as ટાઢક
તાઢી, Same as ટાઢી
તાઢુ, Same as ટાઢુ

તાણ, *s f* [S तान fr तन to stretch] The state of being stretched or strained, strain 2 Vigorous and unremitting exertion or application 3 Pressure, press, stress, straitness 4 Urgency, importunity, embarrassment 5 Want, scarcity as occasioning pressure or straitness 6 Holding up 7 A strong current 8 Drawing, attraction 9 Convulsions, a spasm

Id તાણ કરવી To exert force in hauling to draw, to drag 2 To press, to urge પાણી તાણ કરે છે The water has a strong current તાણ ચડવી-આવવી-આવવી To have a fit or convulsions તાણ પડવી To be deficient or wanting

તાણ-ખેંચ, **તાણ-તાણ**, **તાણા-તાણી**, *f* [+ ખેંચ] Pulling and hauling by several persons and in several directions

તાણ-વું, *v t* To make tense, to pull tight, to stretch 2 To pass (as days &c, of trial) 3 To draw, to pull, to attract, to strain 4 To take one's side

Id. તે તેનું તાણે છે He takes his side તાણી કાઢેલું Very thin, lean તાણીને (used with other verbs) Forcibly, strongly, violently, emphatically તાણીને બોલવું To speak loudly તાણીને કહેવું Lit To speak with force Hence, 2 To threaten 3 To rebuke 4 To urge, to insist upon તાણી લાવવું To invite with urgency and bring 2 To take by force and carry away 3 To take in addition to what one has bargained for તાણી કાઢવું To draw away or out with force 2 To drive away, to dismiss તાણી નાખવું To disregard બાણ તાણવું To place an arrow on the string of a bow, and to draw the string 2 To aim at સોડ તાણવી To cover the head with a sheet of cloth સોડ તાણીને સુવું To sleep with the head and body covered with a sheet of cloth, to sleep soundly ખાટલો તાણવો To tighten the tape with which a cot is covered કોસ તાણવો To draw water from a well with a leather bag (કોસ) વાણો તાણવો To arrange threads for weaving તરીખું તાણવું To carry on the affairs of a family તાણીને લાંબુ કરવું To spoil a business by making it tedious તાણી બેસાડવું To stretch so as to make to fit 2 To strain a point in discussion

Prov લાલા,તાણ Lit Lālā,draw me out 2 Throwing oneself on another's mercy

તાણા-તાણ, *s f* Pulling about, pulling and hauling in several directions

તાણિયો, *s m* A wire drawer

તાણી-તોડી, } તાણી-તોસી, } *adv* [See તાણવું+તોડવું] With great difficulty, by hook or by crook anyhow

Id તે તાણી તોસીને નિર્વાહ ચલાવે છે He maintains himself with great difficulty

તાણું, } ત્રાણું, } *adj* [S ત્રિનવતિ *fr* ત્રિ three+નવતિ ninety *fr* નવ nine] Ninety three (93)

તાણો, *s m* [See તાણવું] The threads that are arranged lengthwise upon a loom, the warp

Id તાણો વાણો The warp and the woof તાણો મારવો To taunt, to blame, *Cf* તાનો

તાણ્ડવ, *s n* [S] Dancing, a dance

તાત, *s m* [S] Father 2 Papa

તાતા, *s m* [See તાતું hot] A thick piece of bread (used in speaking to children)

તાતું, *adj* [S तप्त *fr* तप् to be hot] Hot, warm

તજ કડકડતા કાચકા તજ તાતા તંબોળ —શામળભટ

2 Chafing, fiery, irascible, hot-tempered 3 Fresh, not of a long duration, having happened a short time ago 4 Glistening with rays, glossy, effulgent

Id તાતું માતું Hale & hearty તાતે ઘાએ At one stroke, at once

Prov તાતે ઘાએ બધું થાય Strike while the iron is hot 2 A green wound is soon healed 3 Make hay while the sun shines 4 A stitch in time saves nine

તાત્કાલિક, *adj* [See તત્કાળ] Relating to that time 2 Immediate, sudden 3 Temporary, not lasting

તાત્કાળ, Same as તત્કાળ

તાત્પર્ય, *s n* [S *fr* તત્પર] The meaning, the scope, the drift, the puroprt, the bearing

તાદર્થ્ય, *s n* [S *fr* तदर्थ for that object *fr* तद् that+अर्थ object] Being for that object, the meaning inherent in the Dative Case

તાદશ, } તાદૃશ, } *adj* [S *f* +દૃશ to see] Like that 2 Tangible, perceptible

તાન, *s f n* [S *fr* तन् to streatch See તાણ] A tune 2 Attuning the voice, running over the notes 3 Concentration of the mind, absorption of the attention

જેમ [illegible] થઈ ગયા રે,

[illegible] —[illegible]

4 Tumult [illegible]

[illegible]

[illegible]

Id તાન લેવી-મારવી To run over many notes, to strain the voice in singing તાન લાગવી To have the attention absorbed or engrossed તાનમાં આવવું To indulge oneself in one's vagaries 2 To be tumultuous

તાનો, s n [See તાણો મારવો Id under તાણો] A taunt, a reproach

એવું કહી વળ્યા માગ્યાથી, સમાચાર કહી કાનો,
પણ પાળ તેડાવ્યા રાયે, ભૂપતિને દાવ્યો તાનો
—પ્રેમાનંદ

2 Anger, wrath

તાન્દુલ, s m [S तन्दुल] Rice

તાપ, s m [S See તપવું, તાપવું] Heat 2 Fever 3 The heat of rage, &c, harshness 4 Hot sunshine 5 Oppression the sense of being oppressed 6 Splendour, pomp; grandeur, magnificence

Id તાપ તપે છે The heat is at its height તાપ તાપવો To perform a penance by keeping four fires burning in the direction of the four cardinal points તાપ પડે છે The sun is hot તાપ દેવો To frighten, to threaten તાપ સહેવો-ખમવો To bear heat 2 To bear a threat with patience

તાપણ, adj Fiery, excitable (of a horse)

તાપડીઆં, s n pl Eruptions on the skin caused by the heat of summer, heat bumps 2 Long and thick plantains

તાપડું, s n [See ચાળવડું] A kind of coarse cloth made of jute

તાપણી, } The fireside, the hearth, a
તાપણું, }
fire lighted on the ground to give warmth in winter

તાપવું, v i [S तप् to be hot See તપવું] To become hot, to warm oneself 2 To be enraged, incensed, or inflamed with lust

Prov આપ્યું ને તાપ્યું બેસી રહે નહિ A gift and the excitement of passion do not remain concealed

તાપસ, s m [See તપ] An ascetic a hermit, a monk

તાપસી, s f A female ascetic, a nun

તાપોટો, s m [S ... heat ...] Same as તાપ ડીઆં

તાબડ ડીઆં, Same as તાપડીઆં

તાબડ-તોબ, adv [See તોબા] On the instant, immediately, instantly, quickly; straightway, forthwith

તાબૂટ, } s m n [Ar] A bier, coffin, or
તાબૂત, }
monument, especially that of Hasan and Husain, the grandsons of Muhammad, carried about in the *Muharram* and thrown into the sea or a river by Muhammadans on the anniversary of the death of these martyrs, also the procession 2 A puppet 3 Any grand show (slang)

Id તાબૂત જેવો Stupid, awkward

તાબે, adv [See તાબો]In the possession of, being subject to, or dependent on being under the rule of

Id See Id under તાબો

તાબે-દાર, adj [P ... = S ... to keep ... hold] Dependent, subject attendant, following

તાબેદારી, s f Subjection, subordination dependence, allegiance, ... the state of being subject to another, vassalage, fealty

Id તાબેદારી ઉઠાવવી-કરવી To obey, to act in obedience to

તાબો, s m [Ar تبع he followed] Possession, authority, control

Id તાબે થવું To submit તાબે કરવું To reduce to subjection તાબે લેવું To take into one's possession, to take possession of તાબાનું માણસ A person under one's influence or control, a dependant, a subordinate

તામડી, Same as તાબડી

તામડો, Same as તાબડો

તામસ, adj [See તમ]Affected by, or appertaining to, darkness 2 Angry, wrathful 3 s m Anger, wrath, rage

તામસી, adj Same as તામસ Angry

તામ્બૂલ, s n [S] A roll of betel leaf with areca nut, lime cardamoms, &c, a betel leaf

તામ્ર, s n [S] Copper Cf તાંબું

તામ્ર-પત્ર, s n [S ... leaf] A ...

perplate inscription relative to a grant

તાયફા-વેડા, *s m pl* [See તાયફો + વૃત્તિ] Merriment, noisy revelry 2 Dissolute conduct, extravagance

તાયફો, *s m* [Ar *pl* तवायफ़ *fr* तैफ़] A set or band 2 A dancing girl with her companions 3 A tribe, a company

Id. શુ તારે ઘેર તાયફો નાચે છે ? Is there a dancing party at your house ? Why do you indulge in such extravagance ?

તાર, *s m* [P] A wire, a filament or thread, a string 2 Thread, train, tenor, connection 3 State of intoxication

કર્ણ, દ્રોણ, અશ્વત્થામા, દુર્યોધન આવ્યા સામા,
શકુનિ કરે ઉધામા, દુ શાસન તારમા —વલ્લભ

4 Concentration of the mind, absorption of the mind

પ્રત્યેક મદિરે વાઠી વાઝ, ઉચ્ચરે દ્વિજ તારમા
—પ્રેમાનંદ

5 A telegram

Id એક તાર થવુ To have the mind absorbed in, to be wholly engrossed with તાર છોડવો-મૂકવો To send a telegraphic message તાર મળવો To be in harmony with (said of a musical instrument) 2 To live in harmony with 3 To receive a telegraphic message તાર તૂટવો To break, to be interrupted (of communication) તાર સાધવો To repair a wire 2 To reconcile friends તારમા ને તારમા રહેવુ To be absorbed in meditation 2 To be delighted

તાર, *s n* [See તા a sheet of paper] A sheet of paper

તાર, *s m* [Eng Tar, or, P तार् wire] Tar, coal tar, pitch

તાર, *adj* [S] Good, excellent

શ્રી ભાગવત સુર તરુ કેરા, સાર અકુર તાર,
જન્મ ઉત્તમ અર્નુ ાગ, સર્વોપરિ સસાર
—રત્નેશ્વર

તાર *s m* [S] *fr* तॄ, तर् to cross] The bank of a river, the shore 2 The other side, the opposite shore 3 The end

દયા પ્રીતમ કરના જિનકે પર, તિનકો લાગે તાર
—દયાગામ

તારક, *adj* [See તારવુ] That causes to pass over or through 2 *s m* A deliverer, a saviour, a preserver, a protector

તારક, *s m* [S *Cf* તારો, તારા] A star

તાર-કસ, *s m* [See તાર+કસવુ] A wire-drawer 2 *s f* Gold and silver embroidery and lacing

તારણુ, *s n* [See તારવુ] Carrying or conveying across 2 Preservation, protection, salvation, deliverance; rescue 3 Money or things kept in deposit with one from whom money, &c, is borrowed, a pledge

Id તારણુ કાઢવુ To find out the essence or substance તારણુ આપવુ-મૂકવુ To give a security for, to guarantee

તારણુ-તરણુ, Same as તરણુ-તારણુ A saviour

સુખદાયક સેવો સહુ, ઘટિત વાત મહિમા ઘણો,
તારણ-તરણ ત્રૈલોકમા, સ્વામી કાર્તિક સુત શિવ તણો
—સામળભટ

તારતમ્ય, *s n* [S *fr* तरतम terminations of the comp and superl degrees] Difference, distinction, discrimination

તાર નાર, Same as તારક

તારવવું, *v t* [Caus of તારવુ] To raise, to pluck 2 To remove the dust from clothes. 3 To examine the credit and debit sides of an account 4 To make an abstract or a summary

તારવું, *v t* [Caus of તરવુ] To save, to deliver, to redeem, to protect, to preserve, to defend, to rescue 2 To raise, to bring to the surface

માદ્રીએ વિચારી મતિ, પાણ્ડુપતિ તારવાને —વલ્લભ

તારાજ, *adj* [P] Ruined, destroyed

તારા ટપકી, *s f* [See તારા a star+ટપકી] Same as ટપકી 2 Small bright circles of gold or silver

તારા પતિ, *s m* [+ પતિ] The lord of stars, the moon

તારા-મડળ, *s n* [+S मण्डल a circle] The starry firmament

તારીખ, *s f* [Ar] The day of the month, the date 2 Epoch, era.

તારીજ, *s f* [See તારવવુ, 3] An abstract,

a summary of accounts, a number of items set down without mentioning the particulars, for the purpose of adding them up together

તારીફ, [Ar *fr* अरिफ़् he knew] Praise, commendation, eulogy, applause, 2 Fame, renown

તારૂ, *adj* [Gen of તું] Thy, thine

Prov તારી મોઈ ને તારો દાં One is at liberty to indulge oneself at one's own cost તારૂ નામ ને તારૂ કામ You are the only person interested in this business તારૂ ગારૂ સહિયારૂ, ને મારૂ મારા બાપનુ What is yours is mine, but what is mine is another affair તારૂ ગારૂ ને કુતરાનું ડારૂ You are a liar

તારૂણી, Same as તરૂણી

તારૂણ્ય, *s n* [S *fr* તરૂણ] Youth

તારો, *s m.* [See તરવું] A strong swimmer 2 One who is skilful in saving a drowning man

જાણીતા તારા જળ તણા, પ્રૌઢા ઉતાર્યા પાચ,
બેસારી કાઢી બારણે ના આવી હુની આચ

—સામળભટ

Prov અહ્યો ભૂલે, ને તારો ડુબે A good marksman may miss

તારો, *s m* [S तारक a star] A planet, a star 3 A meteor, a falling star, a kind of fireworks 4 A beautiful person 5 The pupil of the eye 6 The quotient obtained by dividing a number by nine 7 The number obtained by counting the lunar mansions in order from the જન્મ-નક્ષત્ર of a person to any ચદ્ર-નક્ષત્ર

Id તારો અસ્ત થવો The setting of an auspicious star 2 Decline, fall

તારોતાર, *adv* [See તાર wire + P વ્ and + તાર wire] Lit Having one wire or thread separated from another Hence, 2 Being totally dispersed

હૈઙ તે ડરપ્યું નારદ, સુણી નાથનો હોકાર,
અનિરૂદ્ધે તારૂણી દેખતા, કીધું સૈન્યા તારો તાર

—પ્રેમાનંદ

તાર્કિક, *adj* [S *fr* તર્ક] Relating to the science of reasoning; logical 2 Shrewd at reasoning, discerning, penetrating, perspicuous 3 *s m* A logician 4 A philosopher 5 One who is guided by Reason alone, and discards Revelation, an atheist

તાલ, *s m f* [S *fr* तड् to beat] Beating time in music, musical time or measure 2 *s m* A shift, a subterfuge, the last resource 3 Fraud, an artifice, an evasion, an elusory practice, a trick 4 Amusement, fun

Id તાલ આપવો-દેવો To show the measure of time in singing તાલ ધરવો-રાખવો To keep time in music તાલ આવવો-પડવો To be amused મૂછે તાલ (તાવ heat) દેવો To be proud તાલ મચાવવો To make a show of, to present a spectacle or sight તાલ લાવવો-આણવો To make a success તાલ જોવો To look at one's foolish acts with pleasure તાલ પડવો To be pleased તાલ મેળવવો To clap the hands in order to keep time in music.

તાલ, *s f* [See તાલુ] Baldness of the head

તાલકી *s f* The palate, the roof of the mouth 2 The crown of the head 3 A skull cap for little children

તાલકું, *s n* The skull, the crown of the head

તાલ-બંધ, *adv* [See તાવ+બાંધવું] Suitably 2 Rightfully

તાલ-મેલ, *s f* [See તાલ fraud + મેળવવું] A deceptive arrangement skilfully made, apparent harmony and peace

તાલવ્ય, *adj* [S *fr* તાલુ] Palatal 2 *s m* A palatal letter

તાલાવેલા, *s f* [See તાલ beating time + S आविल troubled, distressed] Impatience, eagerness, anxiety 2 Embarrassment confusion 3 Despondency

તાલીમ, *s f* [Ar तालीम् *fr* अलम् he knew] Instruction, training 2 Teaching, education, breeding 3 Doctrines, the principles of a sect or of a religious teacher 4 Physical exercise.

તાલીમ-ખાનું, *s n.* [+ ખાનું] gymnasium 2 A school

તાલીમ-બાજ, *s m* [+P बाज् playing *fr* बाख्तन् to play] An athletic 2 A pick pocket or a vagabond having a showy dress and healthy appearance

તાલુ, *s f* [S] The palate, the roof of the mouth 2 The crown of the head 3 The lower part of a bodice (The upper piece is called કટોરી)

તાલુક દાર, *s m* [See તાલુકો+દાર having] A landholder, a police patel 2 A chief, a petty prince

તાલુક-દારી, *adj* Relating to a તાલુક દાર 2 *s f* The duties and dignity of a તાલુક દાર 3 The jurisdiction of a તાલુક દાર

તાલુકો, *s m* [Ar तअल्लुकेह् *fr* अलक he connected] A district, a division of a country, a subdivision of a province, a *tālukā* 2 Jurisdiction, authority, province 3 Connection with, business with, concern in

Id તાલુકો ધરાવવો To have authority over

તાલે, *s n* [Ar तालेअ] Fortunes, destiny, luck, fate

તાલે વંત, *adj* [Corruption of तालेमद् *fr* તાલે fortune + P मन्द्=S मत्, મત, possessing] Fortunate 2 Affluent, prosperous, flourishing, rich, opulent, wealthy

Prov તાલેવંતના સૌ સગા, ને ગરીબના કોઈ નહિ Everyone likes to be friends with a rich man, but keeps away from the poor

તાલે-વર } [P वर् possessor, and वान्=
તાલે-વાન }
S वत्, मत्, possessing] Same as તાલે-વંત

તાવ, *s m* [See તાપ] Heating to a red heat 2 Fever 3 Conceit pride 4 Curling the hair of the mustachios in a boastful manner

તાવ, *s m* [See તા] A sheet of paper 2 A pane of glass

Id તાવ આવવો To have fever, to get fever તાવ ઉતરવો To be better of a fever કામ કરતા તને તાવ શાનો આવે છે? Why are you unwilling to work?

Prov તાવને કોણ કહે કે, "તુ આવ"? No body will court a misfortune તાવ હાથી ને હાડ લાગે Fever may ruin the health of the stoutest man

તાવ ડી, *s f* [See તવો+ડી dim] A small તવો 2 A shallow pan of iron or copper

Prov તાવડી તાતા કરે, ને બાજરી બજારમા Catch the bear before you sell his skin.

તાવ ડો, *s m* A large તાવ-ડી

તાવ ણી, *s f* [See તાવ-વુ] Heating (ghee, &c) to the necessary degree

તાવદાન, [P] A pane of glass 2 A glazed door or window 3 A seat resembling a palanquin carried on men's shoulders

તાવ-રણુ, *adj* [See તાવ, તાપ, + રાણ-વુ] Angry, wroth, irascible

તા-વરસું, *s n* [See તાપ, તાવ, + વરસ] The first year of a newly cultivated piece of land

તાવ-વું, *v t* [See તાવ, તાપ, heat] To make red hot 2 To heat to a red heat (metals, &c) 3 To fuse, to melt

Id તાવી જોવુ Lit To carry through an ordeal by fire Hence, 2 To put to the severest test

તાવિજ, } *s n* [Ar] A particular orna-
તાઈવત, }
ment worn round the arm, &c, viewed generally as an amulet 2 A charm 3 Anything hung about the neck for preventing or curing a disease

તાવિત, *adj* [See તાવ વુ] Lit Heated and tested Hence, 2 Sterling (coin, money), cash

Id તાવિત નાણુ Sterling money, ready money, cash

તાવી, Same as તવી

તાસ *s m* [Ar] An hour 2 A plate of metal on which the hours are struck, a gong 3 A silver tissue 4 A kind of cloth woven with gold thread

પાગ વસ્ત્રના પચ રિસ નાખ્યા, ચાર ચોકડી તાસ

—પ્રેમાનંદ.

4 Same as તાસ ક A dish

અખા, તો જ દિને આતમા જે ના'વે રમતા તાસમા

—અખા

તાસ ક, *s f* plate or dish made of any kind of metal, or of glass

તાસ ક્ી, s f A small તાસ ક

તાસતો, s m A kind of silk cloth 2 A kind of cloth of which waterproof umbrellas are made

તાસીર, s f A stamp or impress (left upon a thing), an effect, a result 2 Form, shape

Prov કુકમે તાસીર, ને સોબતે અસર Like father, like son A man is known by the company he keeps

તાસીરો, s m An artifice, a contrivance

તાસુ s n [Ar तासा] A kind of drum made by covering a copper-dish with hide

તાળ, Same as તાલ Baldness

તાળવું, Same as તાલુ The palate

Id તાળવે ચડવુ To pass up by the nose into the head (of a spirituous or pungent liquid) તાળવે ગોળ ચોટાડવો To hold out a hope

તાળા-કુચી, s f [See તાળુ+કુચી] A game for children (used in the Petlād Dst)

તાળિ-યો મિત્ર, s m [See તાળી+ મિત્ર] A friend who claps his hands in assent or in jest, a superficial friend

તાળી, s f [See તાલ beating time] Clapping of the hands 2 Keeping the time in music 3 Deep contemplation, absorption of the mind

આસન વાળીને, લાગી તાળી જપે બોળો દૃઢ મન,
શત વરસ એમ વહી ગયા, ઉધઇ વળગી તન
—પ્રેમાનંદ

Id તાળી આપવી-દેવી To clap the hands to keep time in singing 2 To strike one's hand with another person's in assent 3 To promise તાળી ઝીલવી-લેવી To clap the hands to keep time in singing તાળી લેવી To strike one's hand with another person's in assent હાથ તાળી દઈને નાસી જવુ To break a promise તાળી પડવી To applaud, to give cheers તાળ પાડવી To clap the hands 2 To give ironical cheers તાળી પડાવવી To ask to give ironical cheers 2 To expose to public ridicule

તાળું s n [S तालक a bolt, a latch, तालिका a key] A lock, a padlock

Id તાળુ દેવુ-વાસવુ To lock, to shut up by a lock or a padlock તાળુ દેવાવુ To be locked in મોઢે તાળુ દેવાવુ To be silent 2 To be unable to speak through modesty or inability ઘરે તાળુ દેવાવુ To lose all one's children by death, to be without an heir 2 To be under an attachment ordered by a court of law

તાળુ Same as તાલુ

તાળો, s m [See તાળુ a lock] Agreement, correspondence 2 A verification of the result of a calculation

Id તાળો મેળવવો To work the verification of a sum in mathematics

તાળો ટા, s m [See તાલ beating time] A loud clapping of the hands

તિકટ }
તિકિટ } s f [Eng Ticket] A ticket 2 A passport 3 A postage-stamp

તિક્કડ, s m [See ટીક્કડ, ટિક્કડ] A thick cake of bread

તિખટ, s n [S तिक्त] Pungent spices 2 adj Pungent

તિખા શ s f [See તીખુ, તિખટ] Acridness, a hot biting taste or quality, pungency

તિખુ, Same as તીખું

તિજોરર, s m [Eng Treasurer] A treasurer

તિજોરી, s f [Eng Treasury] A treasury, a place in which riches and money are stored

તિ-તાલિ-યું adj [S त्रि three + તાલ beating time] Quick, unsteady 2 Childish, puerile, shallow

તિ તિક્ષા, s f [S fr तिज् to bear, to forbear] Forbearance, sufferance, patience

તિતિર, }
તિત્તિર } s m [S तित्तिर] The francoline partridge

તિથિ, s f [S] A lunar day, one thirtieth of a whole lunation 2 Date 3 Hindū date

તિથિ-પત્ર, s n [+પત્ર] A calendar

તિમગળ, }
તિમિઙ્ગિળ, } s m [S] An alligator, a

whale 2 A monster, a giant 3 A powerful person

Id મોટો તિમગળ આવે, તોપણ શું ? I won't mind, even if a mighty person be present

તિમિર, s n [S] Darkness

તિર-કમ, } adj [P तीर, તીર, an
તિર-કસિ યું, } arrow, + कसदिन् = S कस्, કસ વું to draw] Oblique, slant, slanting 2 adv Obliquely, transversely 3 s n An aperture a hole in the roof or in a wall for admitting light, a loophole

તિરછું, [Hem Des तिरिच्छी fr S तिर्यक्] Same as તિર્યક્ Slanting

તિરન્દાજ, } s m [P तीर् an arrow+अन्दाज़्
તિરંભ્માજ, } throwing fr अन्दाख़्तन् to throw, and बाज़् playing fr बाख़्तन् to play] An archer

તિરન્દાજી, } s f Archery
તિરમ્માજી, }

તિર વો, s m [+ પાવ, પાટ, space] A distance that can be measured by the shooting of an arrow, a distance equal to the range of the flight of an arrow

તિરસ્કાર, s m [S fr तिरस् below + कार doing fr कृ, કર વું, to do] The feeling of disdain or disgust, scorn, contempt, disrespect, hatred, dislike, aversion

તિરસ્કાર-પૂર્વ•ક, adv [+पूर्व] Disdainfully, with contempt or hatred, contemptuously

તિરો ભાવ, s m [S fr तिरस् away from, without + भाव being fr S भू to be] Disappearance, absence

તિરો હિત, adj [S fr +हित placed fr धा to place] Disappeared, invisible, absent

તિરો હિત, Same as ત્રા હિત

તિર્યક્, ind [S fr तिरस् below + अञ्च् to go] Obliquely, crookedly, in a slanting direction

તિર્યંચ, s n A lower animal 2 A bird

તિલ, The classical form of તલ Sesamum

તિલક, s n [S] A mark 2 A mark of sectarial distinction on the forehead

તિલકિ•યું, s n A mould with which sectarial marks are made on the body

તિલ-પર્ણુ, s n [S] Turpentine

તિલ-પૂર, } adj [See તિલ+પૂર•વું, S प्राय
તિલ-પ્રાય, } almost] Lit As large as a sesamum seed Hence, 2 The least bit, in the very least

તિલ-વટ, s m [See તિલ+વાટ•વું to crush] A sweet preparation of crushed sesamum made into balls

તિલાણી, s m A kind of song

તિસ-માર-ખા, adj [See તીસ ત્રીસ,+માર•વું + ખા honorific] Hot-tempered 2 s m An ostentatious pretender, a swaggering boaster

તી, } ind [S त्रि three See ત્રણ] A
તરી, } particle used in multiplying a number by three

તીકમ, s m [+क्रम् to go] A pickaxe which can dig both ways

તીક્ષ્ણ, adj [S See તીખું] Pungent, hot, biting 2 Fierce, keen, acute 3 Sharp, cutting 4 Sarcastic, severe 5 Vehement

તીખા, s n pl Pepper 2 Chillies

તીખું, adj [Dh Des तिक्खालिय fr तीक्ष्णायितम् made hot or pungent, fr S तिक्त, तीक्ष्ण] Pungent, having a hot, biting, taste 2 Sharp

તાવ તણી તીખી ધુની ઘણું ગાન વિરાજે —ગિરિધર

3 Same as તીક્ષ્ણ 4 s n Steel

Id તીખું તીખું આગ, તીખું તમતમતું, Very pungent તીખો મિજાજ Hot temper તીખું મરી Hot tempered

અમારો અનિરૂદ્ધ તીખો મરી, તે તો સ્વપ્નામાં ગયા વરી

—પ્રેમાનંદ

તીજ, s f [See તીજું, ત્રીજ] The third day of the waxing or waning moon, the third day of each fortnight of a Hindu month

તીજું, adj [S तृतीय third fr त्रि three See ત્રીજું] Third

તીડ, s m [Hem Des तेड्डो=S शलभः] A locust, a grass hopper

તીણું, [Hem Des तिण्ह fr S तीक्ष्णम् sharp] Same as તીક્ષ્ણ

તીતર, s f [S तित्तिर, टिट्टिभ, Imit a par

tridge Cf Eng Pee wit See તિતિ૰, તિત્તિર] A partridge

તી-તાલ, *s m* [S त्रि three+તાલ beating time] A particular measure of time in music

તી-તાલી, *adj* Wild, refractory, self-willed Cf તિ-તાલિ-યુ

તીન, A Hindūstānī variant of ત્રણ Three
તીન બોલાયે, તેર આયે, દુઈ રામકી બાની,
રામ ભગત એમ ભણે, " દે દાલમેં પાની "
If more guests come than those who were invited, the plainest result is, each will have a smaller share of the food provided —ભાપા

તીન-પાચ, *s f* [See ત્રણ + પાચ] Being hot tempered, haughtiness, refractoriness
Id તીન-પાચ કરવી To assume haughty airs, to be refractory

તીતી-ઘોડો, *s m* [See તીતર a partridge, or તી-તી Imit + ઘોડો a horse] A grass hopper 2 A hasty man who jumps to conclusions.

તીર, *s n* [S *fr* तॄ to cross] A shore, a bank, a margin

તીર, *s n* [P] The name of the fourth Persian month, also the thirteenth day of every month

તીર, *s n* [P] Reed 2 An arrow, a shaft, a dart 3 A support placed slanting, a prop
Id પાધરૂ તીર જેવુ Quite straight like an arrow
Prov વાગ્યુ તો તીર, નહિ તો તક્કો Profitable both ways in success or failure Heads I win, tails you lose

તીરથ, } **તીર્થ**, } *s n* [S तीर्थ *fr* तॄ to cross] A holy place, any place of pilgrimage 2 A holy stream, holy water 3 Water in which a Brāhmana, or a holy person, has dipped his foot 4 Pilgrimage to a holy place or stream
Id તીરથ કરવુ To go on pilgrimage
Prov તીર્થે મુડાય Everything has its place

તી૰-પાઈ, *s f* [See ત્રિ, ત્રણ, + પાય] A three legged stool, a tepoy

તીર્થં-કર, *s m* [+कृ, કર-વુ, to do] A Jain saint, a Jain *Arhat*

તીર્થ-યાત્રા, *s f* [+યાત્રા] A pilgrimage.

તીર્થ-રાજ, *s m n* [+રાજ] Lit The lord of the holy places Hence, 2 Prayāga, the town where the Ganges, the Jamnā, and the Saraswatī meet

તીર્થ-રૂપ, *s m* [+રૂપ] Father, a respectful term, in notes and writings, for one's father, mother, cousin, or other persons viewed in the relation of a parent, sire

તીર્થ-વાસી, *adj* [+વાસ, વસ વુ] Living at a holy place

તીર્થ-સ્વ-રૂપ, *adj* A respectful term affixed in notes or writings to the names of elderly persons

તીવ્ર, *adj* [S] Hot, biting, pungent 2 Fierce, ardent, impetuous, vehement. 3 Sharp, acute, active 4 Cutting, piercing, stinging

તીવ્ર-તા, *s f* Pungency 2 Fierceness, ardency, vehemence 3 Sharpness, acuteness 4 Cutting, piercing, or stinging quality

તીસ, Same as ત્રીસ Thirty

તુ, *pron* [S त्वम्] Thou
Prov તુ મુજકુ, તો મૈં તુજકુ = તુ મેરી ફિકરમેં, તો મૈં તેરી ફિકરમેં One good turn deserves another તુ મારા મોંઢામા આગળી ઘાલ, ને હુ તારી આગળી ઘાલુ Whether you try to injure me, or I try to injure you, you shall be the sufferer, and I will be unhurt તેરી ભી ચુપ, ને મેરી ભી ચુપ We have both an equal interest in holding our peace over the matter તેરા તેલ ગયા, તો મેરા ખેલ ગયા This event has done us both an equal harm તેરી માને ખસમ કિયા, તો કહે "બહોત બુરા કિયા," કરકે છોડ દિયા, તો કહે "ઉસસે ભી બુરા કિયા " When you undertake to do a thing, do it thoroughly તેરા મોઢને, કે તેરા સાઈકા મોઢને? In your triumph do not forget what you owe to your teachers

તું-કાર, } **તું-કારો**, } *s m* [+ कार suffix showing

the sound of the preceding letters] A word of contempt, a setting down

તુંટિ યું, s n [See તુટ વુ, ટુટ વુ, ટુટિ યુ] Rheumatism 2 Same as ટુટિ યું

તું તા, ind [See તુ+તા redup] Contemptuously, disdainfully 2 s n A disrespectful speech

તુંબ ડી s f [Hem Des तुंबी = S अलाबू, fr S तुम्बिका] A gourd 2 A creeper on which gourds grow 3 A bowl used by mendicants usually part of a hollowed gourd, or of wood 4 A stringed instrument of music, with a gourd attached to it

Id તુબડી રહી જવી To be stiff in the neck 2 To have carried a heavy load

Prov તુબડીને રોતો નથી,પણ તુબડી ફુટ્યાને રોઉ છુ The consequences may be very insignificant, though the causes are very great તુબડીમા કાકરા Unintelligible language, gibberish 2 Flippant and noisy words with no meaning

તુંબ ડું, s n Same as તુંબ ડી 2 A Brāhmana (in contempt) 3 The head of a foolish man (in contempt)

Id તુબ । આપડાવવા–ચાળવવા To set two parties quarrelling તુબડા ફોડવા To put to a pecuniary loss તુબડુ રગી નાખવુ To give a sharp blow on the head and to cause it to bleed 2 To put to a loss.

તું-હી તું-હી, interj [See તુ Thou (God)+ S हि really] Lit Thou (God) art the reality, it is all Thy work Hence, 2 An exclamation often repeated by pious men to remind themselves and the hearers of the omnipresence and omnipotence of God

તુઈ, s f [See તોઈ fr તાર wire] Lace, gold or silver lace

તુકડી, s f [See તુક•ડો] A detachment of an army, a small company of soldiers

તુક ડો, s m [See તુટ•વુ] A piece, a bit, a fragment 2 Bread, maintenance, means of subsistence

તુકમ, s n [P तुक्म् seed] Seed 2 Birth, descent

Prov તુકમે તાસીર Like father, like son

તુકમરિયા, s n pl [P तुक्मोरिहान्] The seed of *Ocymum pilosum*

તુકલ, } s f A big paper kite
તુક્કલ, }

તુક્કો, s m [See ટુચ કો] A joke 2 A practical joke, a little trick

Prov લાગ્યુ તો તીર, નહી તો તુક્કો Try it and if you fail, it will do you no harm Heads I win, tails you lose do you no harm

તુંગ, adj [S] High, lofty, tall, elevated, prominent

તુચ્છ, adj [S तुच्छ empty] Light, mean, miserable, contemptible, worthless

તુચ્છ કાર, s m [+कार suffix showing the sound of the preceding letters] Contempt, scorn, disdain, hatred, disrespect

તુચ્છ કાર વુ, v t To make light of, to treat with contempt or scorn, to scorn

તુજ, adj [S त्वदीय fr त्वम् thou] Thine (used in poetry)

તુટ, s f [See તુટ વુ] An intermission, a break 2 Separation, disunion 3 Rupture 4 Deficiency, want

તુટ•ક, adj [Hem Des तोड ण = अ-सहनः unforbearing See તુટ•વુ] Cut off, separated, separate, disconnected 2 Liable to break 3 Unforbearing, not amiable 4 s f Same as તુટ

તુટ-ફાટ, s f [+ફાટ વુ] Breaking breach, rupture, fracture 2 Disagreement, misunderstanding, dissension, disunion

તુટ વુ, v i [S त्रुट् to break See ટુટ•વુ] To break, to part in two 2 To break up, to fall to pieces, to fall asunder, to dissolve, to be destroyed 3 To be disunited or separated, to become distinct or mutually estranged, to be alienated 4 To decline in health, to break 5 To become bankrupt 6 To be disheartened, to be dejected

Id તુટી જવુ To be broken 2 To become weak in body તુટી પડવુ To break down completely, to break down and be crushed 2 To make a headlong rush or attack 3 To burst and fall in heavy torrents વરસાદ તુટી પડ્યો It rained heavily [illegible]

Trade is ruined

તુટી-ચાર, s f [+ચાર four See ટુટી ચાર] A throw of four with dice, in which one die shows three and the other one 2 Disagreement, a break in friendship 3 adj Broken down, pulled down, very weak

તુણ્ણ-વુ, Same as તુન વુ.

તુણ્ણિ-વાટ, Same as તુનિ-વાટ.

તુણ્ડ, s n [S] The mouth, the face

તુતક, s n f The deck of a ship

તુતંગ, s n [See તુત+તરંગ] A false charge, fraud 2 Fabrication

તુતી, s f [Imit] A canary bird

તુન-વું, v t [See તાગ] To patch up, to darn

તુનિ વાટ, s m [See તુણ્ણ વુ+વૃત્તિ] A darner 2 A petty cloth merchant

તુન્દ, Same as ઘુન્દ

તુમાન, s f [P] Loose trousers, breeches, drawers.

તુમાર, s m [P] A long correspondence in writing

તુમુલ, adj [S Cf Lat tumultus] Confused, disordered 2 Violent

હવે ગુરૂ સાંએ પ્રેમાનંદ દ્વિજ, વર્ણવે તુમુલ સહી રે
—પ્રેમાનંદ

તુમ્બ, Same as તુંબ ડું,

તુમ્બર, s n [S] A kind of musical instrument

પુરોહિત બ્રહ્મ કહેવાય, નારદ તુમ્બર વાય —ગિરધર
એવે આવ્યા નારદ મુનિ, કરતા તુમ્બર કેરી ધુનિ
—રત્નેશ્વર

તુમ્બી, Same as તુંબ ડી

તુમ્બી-પાત્ર, s n [+પાત્ર] A bowl made of a gourd

તુમ્બી-ફળ, s n [+ફળ] A gourd

તુર. Same as તુરંગ A horse

સસ તુર્યમેં હિરણ્ય કશ્યપુ, રાજ કિયો હે,
સણ બૃન્દારક બૃન્દ, તુર ભનય દિયા હે —દયારામ

તુરકી ચાલ, s f [See તુર્કી+ચાલ gait] A manner of prancing of horses

તુરંગ, s m Same as તરંગ A wave

તુરંગ, s m [S fr ત્વરા haste fr त्वर् to hasten+गम् to go] A horse

તુરંગ, s n [Portuguese tronk] A jail, a prison

તુરંગ-ખાનું, s n [+ખાનું] Same as તુરંગ A prison

તુરંગ-ભરેલું, } adj [See તુરંગ, તરંગ, a
તુરંગી, } wave] Imaginative, whimsical 2 Wayward, wilful 3 Unsteady of mind, fickle-minded

તુરત, adv [S त्वरित with haste fr त्वरा haste fr त्वर् to hasten See તરત] Immediately, instantly, quickly, presently

તુરાઈ, s f [See તુરી S तुरिय fourth, the highest note] A trumpet, a clarion

તુરાઈ, s f A weaver's beam, a toggle

તુરાઈ, s f [See તુરૂ] A kind of plant

તુરાશ, s f [See તુરૂ] Astringency

તુરિયું, s n The name of a vegetable

તુરિયું, s n The fruit of the તુરાઈ plant

તુરી, s f [S तुरिय fourth, the highest note Or S तूर्य a kind of musical instrument] A trumpet

તુરી, s n A toggle, a nail pointed at both ends.

તુરી, s m [See તુરંગ] A horse

તેને તુરી આ આપજો, તે યજ્ઞ રાખશો તમ તણો
—પ્રેમાનંદ

તુરીયા, s f [S तुरीय fourth] The fourth state of the mind knowledge of the truth, simultaneous with consciousness (Vedânt Phil)

તુર્કી, adj [Turk तुर्क्] Turkish, pertaining to Turkey 2 s m A Turk

તુર્ત, Same as તુરત

તુર્યા, [S See તુરીયા] Same as તુરીયા

તુલ, Same as તુલ્ય

તુલના, s f [S fr तुल् to weigh] Equality, likeness, match, comparison, resemblance

તાહરી તુલના, તાહરી તુલના, એક તુંજ, કે મન ભૂપ,
તુ તદ્રૂપ, ગુણ સ્વરૂપ, વાસ કૂપ, આખ્ય યૂપ,
સફ્ત રૂપ, બહુ અનૂપ, ગતિ અગાધે, અગાધે,
પ્યારિ રાધે. —દયારામ

2 Comparing, likening

તુલસી, *s. f* [S] A shrub venerated by the Hindūs, the holy basil *Cf* તુળસી

તુલા, *s f* [See તુલ ના] A balance 2 The seventh sign of the zodiac, *libra* 3 Weighing, weight, determining the quantity 4 Equality, likeness, resemblance
તેની તુલા ન આવે સ્વર્ગ, તેથી અદકો નહિ અપવર્ગ
—રત્નેશ્વર
5 The religious act of weighing one's person against gold, silver, sugar jewels, or other things, and giving them away to Brāhmans as દક્ષિણા (a gift)

તુલા-દાન, *s n* [See તુલા+દાન] Same as તુલા, 5

તુલિક, Same as તલક, તલગ

તુલ્ય, *adj* [See તુલ ના] Like, resembling, analogous 2 Equal

તુવર, } **તુવેર**, } *s f* A kind of pulse

તુષ, *s m* [S] Husk of rice, chaff of grain
તાન્દુલા મેલીને, તુષને વળગી રહ્યો,
સુખ નહિ આગે, એમ કાલ ચોગે —નરસિંહ મેહેતો

તુષ-માન, Same as તુષ્ટ, તુષ્ટ-માન

તુષાર, *s n* [S] Slight rain, a drizzle, spray 2 Hail, dew, frost 3 Ice, snow
Id તુષારાદ્રિ તુષારપર્વત, તુષારગિરિ, The Himālaya Mountains

તુષી-પાટિ યા, } **તુસી-પાટિ યા**, } Same as તુળસી-પાટિ યાં

તુષ્ટ, } **તુષ્ટ માન**, } *adj* [S *fr* तुष् to be satisfied] Satisfied, gratified, pleased, contented 2 Indifferent to everything but what one possesses

તુષ્ટિ, *s f* [S] Satisfaction, contentment

તુળસી, *s f* [S तुलसी] The holy basil, *ocymum sanctum*, a small shrub venerated by the Hindūs 2 A kind of neck-ornament
Id તુળસી પત્ર (*Lit*) A તુળસી leaf 2 (*Fig*) A very small gift તુળસી વિવાહ The marriage between an image of Bāḷakṛṣṇa and a plant of holy basil, performed on the 12th day in the bright half of the month *Kārtika* (Oct –Nov)

તુળસી-પાટિ-યાં, *s n pl* [+ પાટિ યુ] A kind of neck-ornament worn by women

તુળા, Same as તુલા

તૂક, *s f* [See તુક-ડો, ટુક] A portion of a song, a metrical foot, construction put upon, or interpretation of a story, &c

તૂટ, *s f* [See તુટ] Intermission; break 2 Separation, disjunction 3 Disunion, rupture, division 4 Rent, fissure 5 Deficiency, want

તૂત, *s n* [See તોતો a parrot] A fabrication, an invention, a fictitious story or statement 2 A conspiracy 3 A misrepresentation 4 A prank, a trick, mischief
નાચે કૂદે નેહે લરિયા, કરે અન્યોન્યે તૂતો —પ્રેમાનંદ
Id નાગુ તૂત An open conspiracy, an open revolt, a barefaced misrepresentation તૂત ચલાવવુ To carry on an imposture તૂતે તૂત ચલાવવુ To carry on a series of impostures

તૂતિયો, *s m* A conspirator, a rebel

તૂ-તૂ, *s n* [Imit Corrup of કુતરૂ *Cf* તોતો] A dog

તૂતે-તૂત *s n* [See તૂત+redup] A series of impostures
Id See *Id* under તૂત

તૂતી, *s f* [See તુતી, તોતો] A canary bird

તૂપ, *s n* [Db Des तुप *Cf* Mar तूप] Ghee (clarified butter)

તૂર, *s f* [S तूल cotton] Very light cotton obtained from the pods of certain trees
અસાગી સામા જઈ આફળ્યા, તનમા વાગ્યા તૂર રે
—ભોળો ભગત

તૂર, Same as તુરાઈ

તૂર, *s n* [S तूर] A kind of trumpet

તૂરાશ, *s f* [See તૂરૂ] Astringent taste, astringency

તૂરૂ, *adj* [Hem Des. तुवरा=S रस विशेष=S तुवर=P तुर्श sour] Astringent

તૂલ, *s n* [S तूल cotton] Tender plants of corn sown in a field

તૂહું, *adj* Simple hearted, innocent, free from fraud

તૃણ, *s n* [S] Grass, any gramineous plant 2 A blade of grass

તૃણ-વત્, *adv* [S *fr* + वत like] Like grass 2 Light, not heavy 3 Worthless

તૃણ-સાથરો, *s m* [+ સાથરો a bed] A bed made of grass

તૃતીય, *adj* [S *fr* त्रि three] Third

તૃતીયાંશ, *s m* [અંશ a part] One-third, a third part.

તૃતીયા, *s f* The third day of a lunar fortnight 2 The instrumental case (in Grammar)

તૃતીયા-પ્રકૃતિ, *adj* [S *fr* +પ્રકૃતિ na.. re] Lit Of the third nature or gender Hence, 2 Neuter, impotent

તૃપ્ત, *adj* [S *fr* तृप् to be contented] Contented, satisfied, satiated, gratified

તૃપ્તિ, *s f* [S] Satisfaction, contentment 2 Pleasure, gratification 3 Satiety

તૃષા, *s f* [S] Thirst 2 Desire, wish

તૃષાતુર, }
તૃષાવંત, } *adj* [S *fr* +આતુર] Afflicted with thirst; thirsty

તૃષાર્ત, *adj* [S *fr* +आर्त distressed] Suffering from thirst, thirsty

તૃષ્ણા, *s f* Thirst 2 A strong desire, avidity 3 Ambition

તૃષ્ણા-ક્ષય, *s m* [+ ક્ષય] The cessation of desire, tranquility of the mind

તેંગળ, *s m* A kind of anklet

તેં-દુ, Same as ટેં-દું

તેં-તાળીસ, *adj* [S त्रि three + ચાળીસ] Forty three; (43)

તે, *pron* [S तद्] He, she, it, that

Prov તેણે દેશ બાળીને, દરવાજા ગણે બાળ્યા He is capable of doing anything તેના ડાંટેયા તેના જ ગળામાં He is caught in his own trap તેની આખમાં શનિશ્ચર છે He is a green eyed monster તેને મન ગોળ ખોળ સરખાં જ છે He knows not a hawk from a band saw તેની તેના સુદ પર, ને મેરી મેરે સુદ પર To run with the hare, and hold with the hounds તેના પેટમાં પાણી છે He is at heart an enemy

તે કર-તાં, *conj* [See તે+કર-વુ] But, notwithstanding, nevertheless, still, if, in case; rather than 2 Than that

તે-ખડ,
તે-ખડું, } *s n* [See તીન, ત્રણ,+ખડ, for ધડ
તે ખણુ, }
the stem of a tree] An indirect way of exchanging girls in marriage, as distinguished from સાટુ, in which there is a direct exchange

તેગ, *s f* [See તેગા.] A sword

એવો દોડે ભીમ વાડ ભલો, દસ્તમાં નાદિ તેગ
—પ્રેમાનંદ.

તે-ગમ, }
તે-તરફ, }
તે-મેર, } *adv* [See તે+ગમ, મગ, તરફ, મેર,
તે-દોર, }
દોર, side] Thither; on that side, there, in that quarter or direction

તેગા, *s f* [P] A falchion, a scimitar

તેજાર, *s m* [P] Property, substance

તે-જ *pron* [See તે+જ only.] The same, identical

તેજ, *s n* [S तेजस् light = P तेज़ sharp] Light, lustre, splendour, brilliancy, brightness 2 Heat 3 Majesty, dignity, glory, grandeur, authoritativeness, awfulness 4 Virtue, efficacy, goodness 5 Fire, energy; vigour, nerve, force 6 Beauty 7 Sharpness, acridity 8 *adj* Sharp edged, keen; piercing, having an acute point 9 Acute of mind, witty, ingenious; inventive 10 Strong, ardent

Id તેજ પડવુ To appear bright તેજ મારવુ To throw out lustre, to be bright તેજ પાડવુ To throw light, to make bright તેજમાં અંજાવુ To be obscured or eclipsed

તે-જ પ્રમાણે, *adv* [See તે+જ+પ્રમાણે] Similarly, accordingly, in like manner; just so

તેજસ્વી, *adj* [S *fr* તેજ light] Splendid, luminous, resplendent, refulgent 2. Majestic, glorious, illustrious, dignified, honourable

તેજાનો, *s m* [See તેજ light, heat] Spices

Prov તેજાનામાં તમાકુ, ને વરણાગીમાં વાળ,
જપાનીમાં જૂઓ, ને વાઈબંધીમાં આળ

Tobacco spoils spices, a hair spoils

cleanliness, lice spoil youth, and abusive language spoils friendship

તેજાબ, *s m* [P तेज् strong, sharp,=S તેજ light, heat, + आब्=S अप्, आप, water] An acid, an oil, an essence, a spirit

તેજાગ, Same as તેજસ્વી

તેજી, *s f* [P तेज् sharp=S તેજ light,heat] Briskness, smartness 2 An increase or rise in the price of a commodity, a brisk market 3 *adj* Keen, sharp

Prov તેજીમાં ખોલખાલા, મંદીમાં મુદ્દ કાલા=તેજીએ તેજી, ને મંદીએ મંદી દેખાય A man is glad in prosperity, and gloomy in adversity

તેજી, *s m* [P =S] An Arab horse

સામેલા સરવે શોભતા ને અસવાર થયા વરરાય,
થનથન તેજી નચાવતા રે, એવા સુર નર અતિ હરખાય
—પ્રેમાનંદ

Prov તેજીને ઇશારો, ગધેડાને ડફણાં, A nod for a wise man, a rod for a fool

તેજી ચમકે ચાબુકે, હું-કારે રજપૂત,
વધ ઘટ વાતે વાણિઓ, ડાક અવાજે ભૂત

A horse wakes up, when he sees a whip, a Rajpūt, when he is spoken to with disrespect, a Baniā, when he hears of the rise or fall of prices, and a spirit, when it hears the sound of a drum —આપા

તેજી-મંદી, *s f* [See તેજી briskness મંદી dullness] Briskness or slackness (in the market rates)

તેજો-મય, *adj* [+ S *fr* તેજ light + मय full of] Consisting of or filled with light, refulgent, radiant, lustrous, splendid, brilliant

તેજો-મૂર્તિ, *s m* [+મૂર્તિ] The sun

તેજો-રૂપ, *s n* [+રૂપ] Brahman, the Universal Soul, the Supreme Being

તેટલા-મા, *adv* [See તેટલું] Meanwhile, in the meantime, by that time; in the interim

તેટલું, *adj* [See તે that] That much, so much

તેટલે, *adv* Till, until, so long as, so long as 2 [See તેટલા મા] Then, no sooner than, as soon as

તેડ, *s f* [See તટ, તટ, તીર] A bank, a shore; an edge; a margin 2 A party to a quarrel 3 Partiality

કોઇ તેત્રીસા કર જોડી ઊભા રહે,
કોઇ હારે, જે કો તેડ તાણે —સામળભટ.

તેડ-વું, *v t* To call, to summon, to invite

તેડ-વુ, *v t* [See તટ side] To lift a child up and place it on one's waist

તેડા-વુ, *v t* [Pass of તેડ-વુ] To be sent for, to be called, to be invited

તેડા-વ-વુ, *v t* To send for; to invite

તેડું, *s n* An invitation

તેડું, *adj* [S तिर्यक् low, oblique, *fr* तिरस् below+अञ्च् to go Or see તીડ (from the form of a locust)] Slant, crooked 2 Sidelong

તે ણી-ગમ, } તે ણી-મેર, } *adv* [See તે+ગમ, P मर् side] Thither; to that place 2 There, on that side, in that direction

તેતર, Same as તીતર

તે-ત્રીસ, *adj* [See તીન, ત્રણ, three + ત્રીસ thirty] Thirty-three, (33)

Id તેત્રીસમુ લાગવુ To be overtaken by a sudden misfortune, to meet with a sudden difficulty

તે થી, *adv* [See તે+થી Guj suffix of the Ablative] On that account, owing to, because of that

તે થી કરી-ને, *adv* [+કર-વુ] Consequently, therefore, for that reason

તેનાઈજ વું, *v i* To be ripe, to ripen

તેનાત, Same as તેહેનાત

તે-પન, *adj* [S त्रि three + પચાસ.] Fifty-three, (53)

તે પ્રમાણે, } તેમ, } *adv* [See તે + પ્રમાણે] So, as, thus, in that manner, accordingly

તેર, *adj* [S त्रयोदश *fr* त्रि three+दश ten] Thirteen (13)

તેર મું, *adj* [+મુ *fr* S तम, म suffix showing ordinals] Thirteenth 2 *s n* Rites performed on the thirteenth day after death by the surviving relatives

તેરસ, *s f* [S त्रयोदशी *fr* त्रि three+दश ten

See ત્રયો દશી] The thirteenth day of a Hindu fortnight

તેરીખ, *s f* [See તારીખ] Date, days for which interest is counted 2 Rate of interest, interest 3 Profit, dividend

Id તેરીખ ચઢે છે The interest goes on accruing તેરીખ લેવી To charge interest તેરીખ દેવી To pay interest

તેરીજ, Same as તારીજ

તેરી મેરી, *s f* [Hind तेरी=Guj તારી thine +मेरी=Guj મારી mine] Abusive language

Id તેરી મેરી કરવી To abuse

તેલ, *s n* [S तैल *fr* तिल, તલ, sesamum] Sesamum oil

Id. તેલ કાઢવુ To tire, to give much trouble or work મનમા તેલ રેડાવુ To be frightened 2 To be jealous માથામા તેલ ઘાલવુ To put oil on the hair of the head to make it soft and smooth તેલ નિકળી જવુ To be exhausted, to be tired તેલ પૂરવુ To put oil in a lamp 2 To play a particular trick in flying a paper kite તેલ પળી કરવી To maintain oneself in poor circumstances 2 To beg for one's maintenance તેલમા માખ બુડવી To be ashamed 2 To act under a feeling of shame

Prov તેલ જોવુ, તેલની ધાર જોવી Venture upon nothing till you have well considered the results

તેલ-ણ, *s. f* Wife of a તેલી 2 A woman who sells oil

તેલ-વાળું, } *adj* [+વાળુ having] Oily,
તેલા ળુ, } oiled

તેલાં, *s n pl* The vow of observing three fast days in the *navarātra* holidays, when oil should form no part of one's food

તેલિ-યું, *adj* Oily, oiled

તેલ-યો-રાજા, *s m* [+રાજા]A mendicant who bathes in oil,and tells past events by an occult power which he pretends to possess.

તેલી, *s m* One who sells oil, an oil man

જુવો તેલીનો બળદ પરિક્રમા કરે,
પતગ પેટ ચાલે, દડવત ન કરે —દયારામ

તેલું, Singular of તેલા (Rare)

તે ડું, *s n* [See તીન, ત્રણ,+ડું *Cf* બે-ડુ] A collection of three

તે-વડ, Same as ત્રે-વડ Accommodation

તેવડ વુ, *v t* To make threefold, to make three folds of

તે-વડું, *adj* [S त्रि three +वृत्ति repetition *fr* वृत्=L *verto* to turn] Threefold, triple, having three folds

તે-વડું, [S तावत् *fr* तद् that+वत् having] As large as that

તેવા-માં *adv* [See તે-વુ+મા Loc suffix in Guj *fr* S मध्य middle] By that time, at that time 2 Under the circumstances *Cf* તેટલા-માં

તે વારે, *adv* [See તે+વારો time] Same as ત્યારે

તે વાસ્તે, *adj* [+વાસ્તે] Therefore, on that account, for that reason

તે-વીસ, *adj* [S त्रि three+વીસ twenty] Twenty-three, (23)

તે વું, *adj* [See તે+S वत् like] Like that, of that kind, nature, or manner

તેવે, *adv* Immediately, instantly *Cf* તે-વા-માં

તેહ, Same as તે (Used in poetry)

તેહેનાત, *s f* [Ar] A military charge or command.2 A stipend or salary 3 Charge, trust, custody, care, keeping, managment or direction, control, authority

Id તેહેનાતમા રહેવુ To be employed as a personal attendant તેહેનાતમા રાખવુ To employ as a personal attendant 2 To place under the care of

તેહે-વાર, *s m* A Muhammadan holiday 2 A holiday, a festival

તેહેસીલ, *s f* [Ar हसल he obtained] Collection of the revenue, revenue collected or realized 2 Attainment, acquisition

તેહેસીલ-દાર, *s m* [See તેહેસીલ + P दार having *fr* दाश्तन्=S धृ, धार्, to put] A collector of revenue

તૈં-યે, Same as ત્યારે

તૈં-યે, *adv* [Corrup of ત્યાં-એ] Even there, there also

તૈજસ, *adj* [S See તેજ light] Pertain-

ing to light 2 Same as તેજસ્વી

તૈડ, Same as તડ

તૈડાવું, Same as તરડાવું

તૈણ, s f [See તૃણ] A kind of grass

તૈયાર, adj [P See તયાર] Prepared, completed, made 2 Ready, willing, waiting

તૈયારી, s f Readiness, willingness, prepared state 2 Preparation, getting ready

તૈલ, Classical form of તેલ Oil

તોં-તેર, adj [See ત્રણ+સિત્તેર] Seventy-three, (73)

તો, conj [S त or ता वत] If, then 2 adv Indeed, verily 3 Of course, certainly

N B —તો occurs variously as an expletive and adds force to the expression

તોઈ, Same as તુઈ Lace

તોકલ, s m [P तवक्कुल] Faith in the providence of God

તોકવું, v t [Imit See ટોકવું, ટોચવું] To envy 2 To caution

તો-કે, adv [See તો+કે] Same as તો Conj

તોખાર, s m A horse

કહો, સ્વામી, કયમ પધાર્યા ? સાથે સો તોખાર —પ્રેમાનંદ

તોછડાઈ, s f [See તોછડું] Rudeness of language, coarseness of expression 2 Remaining aloof, a reserved nature

તોછડું, adj [See તુચ્છ] Rude, impolite (of words or nature)

તોજી, s f [See વજે fr Ar तवजी deducting fr वजअ deduction] Substance, essence 2 Landrevenue, money-payment in return for permission to cultivate a piece of land

તોટાવું, v i [See તોટો, ટોટો] To go away hungry owing to the food being insufficient at a dinner party

તોટી, Same as ટોટી

તોટો, Same as ટોટો

તોડ, s m [See તોડવું] A compromise, a composition, an adjustment, a settlement of contending claims 2 An expedient, a scheme, a device, a contrivance, an excogitated mode of solving a puzzle or surmounting a difficulty 3 A remedy [illegible] The act of breaking, or of giving troubl[illegible]

Id તોડ કરવો-આણવો-કાઢવો-પાડવો-લાવવો To make a compromise 2 To find an expedient 3 To bring to an end, to make a final settlement તોડ પડવો To be compromised ટાંટિયા તોડ કરવી To cause pain in the legs, to walk a long distance

તોડ-જોડ, s f [+જોડવું] Lit Taking to pieces and reconstructing (a machine) Hence, 2 Compromising, adjusting, settling (a quarrel)

Id તોડજોડ કાઢવી To find out an expedient 2 To bring about an amicable settlement

તોડવું, v t [Caus of તૂટવું Or S त्रुट्, तोड्, to split] To break, to dissever, to part by violence, to burst, to open by force, to divide 2 To shatter to pieces, to crush, to disable, to incapacitate 3 To pull to pieces, to rend, to tear up 4 To dissolve, to disunite, to break up 5 To conclude, to compose, to quell 6, To violate, to infringe, to set at naught

Id તોડી ફોડીને કહેવું To explain clearly

Prov (વાળ) તોડે તગણા, અને બોડે બમણા If a hair is pulled out, it grows three times its length, and if cut, it grows twice its length

તોડી, s f A particular air in music

તોડે-મન-કોડે, adv [See તોડ act of giving trouble+મન the mind+કોડ eager desire] Being ready to act, being impatient, awaiting with impatience or eagerness

તોડો, s m [See તોડવું] An anklet made up of links 2 Cotton dropped down in spinning 3 A bag or purse of coins, containing generally 1000 rupees 4 The match of a gun

તોડો, Same as ટોડો, ટોડલો 2 A minaret

માથાજી રે ભાળે નટવર ચડિયા વાધેરે રે,
આવીને ઉભા તા તોરે રે —દયારામ

તોડી નાખવું, } To pull down, to break
તોડી પાડવું, } off 2 To insult

તોડી, Same as તોરડી

તોત્તડું, adj [Imit +ડું dim] Stammer

ing, stuttering, faltering

તોતડું, } *adj* Stammering or faltering through endearment
તોતડું,

તોતો, *s m* [Imit] A parrot

પ્રેમ પ્રીત ને નરહરિ નરખ્યા,
તારવિયા તનકા તોતા રે —ભોજો ભગત

તોપ, *s f* [See ટોપ P तुप् cannon] A cannon, a large gun

Id તોપ ચલાવવી To bombard તોપ છોડવી -ફોડવી-મારવી To fire a cannon 2 To make an exaggerated statement 3 To make a guess તોપને મોઢે ઉડાડવું To blow to pieces by blowing from the mouth of a cannon (a mode of putting a criminal to death in barbarous times) તોપનો મારો Bombardment, a cannonade

તોપ-ખાનું, *s n* [+ ખાનું a place] The place where artillery is kept 2 Artillery and ammunition

તોપ-ચી, *s m* [+P चेह् dim] A gunner 2 A common place man (in contempt)

તો-પણ, *conj* [See તો if + પણ even] Although, notwithstanding, yet, nevertheless, still, however

તોફા, } *adj* [Ar तोफ़ा] Fine, rare, excellent 2 Precious, valuable 3 Uncommon, unique
તોફે,
તોફો,

તોફાન, *s n* [Ar *fr* तवफ़ he went round, hence, a tempest] A storm, a tempest, a hurricane 2 Disturbance, uproar, clamour 3 Mischief, a tumult

Id તોફાન કરવું-મચાવવું To raise a storm (metaphorically), to create a disturbance, to make a clamour

તોફાની, *adj* Stormy 2 Boisterous 3 wild, unmanageable 4 Quarrelsome

તોફરી, *adj* Mixed, of various kinds, miscellaneous

તોબરો, *s m* [P तुबर्] A horse's mouth-bag; a mouth bag, a skin bag from which horses eat grain 2 Any bag with a large mouth 3. A crammed mouth and puffed cheeks

Id તોબરો ચઢવો=તોબરા જેવું મોઢું કરવું To be displeased, to be angry તોબરો ચઢાવવો To fix a horse's mouth bag to the mouth of a man (a mode of punishment in barbarous times)

તોબા, *s f* [Ar] Penitence, asking forgiveness, and promising to sin no more, deprecation

Id તોબા પોકરાવવી To harass greatly, to give much pain to

તોબા-ખત, *s n* [+ખત a bond] A bond obtained by extortion

દયા પ્રીતમ મુને કાયર કરીને, તોબા-ખત લખાવ્યું
—દયારામ

તોમર, *s n* [S] A lance 2 An iron club.

પરિઘ ફરશી ગદા તોમર, ખડ્ગ ભાલા ચક્ર
—ગિરિધર.

તોય, *s n* [S] Water

પાષાણ તોય વિષે તારિયા, રાવણાદિક મરડી મારિયા
—સામળભટ.

તો-ય, } *conj* [See તો then +Guj એ even *fr* S अपि even+પણ even] Same as તો-પણ
તો-ય-પણ,
તો-એ,

તોર, *s m* [Ar] Look, aspect 2 Loftiness of spirit, haughtiness, high mindedness, conceit, airs, swelling swaggering, pomp 3 Pride, arrogance 4 Whim, caprice

તોર-ડી, *s f* [See તોર, તોરો,+ડી dim] A kind of anklet worn by girls

તોરણ, *s n* [S] Leafy boughs, garlands, &c, hung over the door, or about it, on festive occasions

તોરી, *s f* [See તોર.] Anger; wrath 2 *adj* Whimsical, capricious

તોરી, *s m* [See તુરગ, તુરંગ] A horse

તોરો, *s m* [See તોર] A nosegay 2 A plume, a crest, an ornament for the turban; silk tassels of gold at the end a turban 3 A chieftain, a leader 4 A kind of song

તોલ, *s n* [S तुल् to weigh] Weighing 2 Weight, quantity weighed by the balance 3 A mass by which, as the standard,

bodies are weighed, a weight 4 Inclination, leaning, bent or bearing towards 5 Equality of weight 6 Weight, influence; consequence

છોકરા મરણે કે આગને તેવી
તજી ગયા, એ તસ્કરનો શો તોલ જો —રઘુનાથ.

7 Value, worth

Id તોલ કરવો-જોવો To measure the real worth of તોલ કરાવવો To get weighed તોલ રાખવો To keep one's own self respect

તોલ-ડી, *s f* An earthen pot with fire in it carried before a bier 2 A cooking vessel

Prov તાળાની તોલડી તેર વાના માગે More belongs to marriage than four bare legs

તોલ-દાર, *adj* [See તોલ+દાર P having] Heavy 2 Weighty, influential

તોલ-વું, Same as તોળ વું.

તોલું, *s n* A small pot used to keep ghee in 2 A quantity of grain ten seers in weight

Id તોલા જોખવા To be overcome with sleep, to nod, to doze

તોલે, *adv* Equal in weight to

તોલો, *s m* One rupee in weight, a weight equal to 179 grains Troy

તોશા-ખાનું, *s n* [P तोशह् provisions + ખાનું place] Government treasury

તોષ *s m* [S *fr* तुष् to be satisfied See સંતોષ] Satisfaction

રોષે નવ નીપજ્યું કાંઈ, તો બન્યું,
કરે શું કહે રોષે તોષે —પ્રેમાનંદ

તોસ-દાન, *s n* [P तोशह् provision+દાન P holding] A cartridge box a pouch 2 A school boy's bag

તોહોમત, *s n* [ ] A calumnious accusation or aspersion, a charge, an imputation

Id તોહોમત આવવું To be charged with an offence તોહોમત મૂકવું To charge with an offence તોહોમત રાખવું To frame a charge (by a magistrate)

તોળ વું, *v t* [See તોલ] To weigh 2 To balance in mind, to weigh, to estimate, to consider.

Prov તોળવાના જુદા, ને દેખાડવાના જુદા (કાટલા) Giving and taking are two different affairs

તોળા, Same as તુલા (5)

તોળાટ, *s m* [+વૃત્તિ manner of living *fr* वृत्=L verto to be, to turn] A weigher

તોળા-મણી, *s f* Wages paid for weighing

ત્યક્ત, *adj* [S *fr* त्यज् to abandon] Abandoned, left, quitted

ત્યાં, *adv* [S तस्मिन् in it, or तस्याम् in her, Loc of तद्, તે, that] There, thither; in that place

Id ત્યાંથી From that place, thence ત્યાં-સુધી-લગી Until; till 2 Up to that place or time

ત્યાગ, *s m* [S *fr* त्यज् to abandon] Leaving, abandoning, forsaking, quitting 2 Abandonment of worldly objects, resignation 3 Charity, a free gift

ત્યાગ વું, Same as તજ-વું.

ત્યાગી, *adj* One who has left quitted, or abandoned 2 One who has renounced the world and worldly connections 3 One who is inclined to distribute wealth in charity

ત્યાજ્ય *p, adj* Fit to be left or abandoned, fit for abandonment 2 Detestable, censurable

ત્યારનું, *adj* [See ત્યારે] Beginning from that time continuing since that time

ત્યાર-લગી, *adv* [+લગી, લાગ વું] Up to that time, till that time

ત્યારે, *adv* [See તે+વારો, વાર, time] Then, at that time

ત્યાસી *adj* [S त्र्यशीति *fr* त्रि three+अशीति *fr* अष्ट eight+ति=E ty, suffix showing tens] Eighty three, (83)

ત્ર-ગડો, Same as ત-ગડો

ત્ર-ગણું, *adj* [See ત્રણ+S गुण multiplication] Threefold, triple *Cf* ત્ર-મણું

ત્રણ, *adj* [S त्रीणि *nom pl* of त्रि three] Three, (3)

Id ત્રણ પાયાનું Wanting one fourth part, three fourths 2 Defective 3 Stupid, foolish ત્રણ લાદામનું, ત્રણ ટકાનું, Worthless

Prov, ત્રણ તે તેત્રીસની ગરજ સારે Combination of labour is not a question of simple addition ત્રણ ઠીખળ ને હળ મેખળ Three rogues meeting may create any amount of trouble ત્રણ ખુણાની ટોપી જેમ ફેરવીએ, તેમ ફરે The laws go as the kings please 2 A timeserving policy

ત્રણે-ક, *adj* [+એક] About three

ત્રમ-ઝટ, *adv* [See ત્રણ + ઝટ] Coming down in showers or torrents (of rain)

Id વરસાદ ત્રમઝટ પડે છે It rains in showers or torrents It rains cats and dogs

ત્રપણુ, Same as તર્પણ

ત્રપતી, Same as તૃપ્તિ

ત્રભાણું, Same as તરભાણું

ત્રમ-ઝિક, *s f* [+ ઝિક] Coming down in showers or torrents (of rain)

Id વરસાદની ત્રમઝિક પડે છે It rains in showers or torrents ગાળોની ત્રમઝિક પડે છે There is a shower of abusive language તલવારની ત્રમઝિક પડી The swords worked havoc.

ત્રમણું, Same as ત્રગણું

ત્રબક, Same as ત્ર્યંબક The god Shiva

ત્રબાળું, *adj* [+ વાળુ having, belonging to] Belonging to or given by the god Shiva (ત્ર્યંબક). 2 The bow given to Janaka by the god Shiva (ત્ર્યંબક) and broken by Rāma

સખી, તેરસે ત્રબાળુ ભાગે રે હાક હનુમાન ફેરી વાગે રે
—આત્મારામ

ત્રયો-દશા, *s f* [See ત્રયો દશી] The thirteenth day after death

ત્રયો-દશી, *s f* [S *fr* त्रि three+दश ten] The thirteenth day of a lunar fortnight

ત્ર-વટ, [+વાટ a way] Same as તર-ભેટ A place where three roads meet

તત્ર, જત્રે, ને મળ્યા પાણી પાણી પાઈને દેતા ધ્રુણી,
ઉતારા મૂકાવ્યા જોઈએ, ત્રવટે છાણુ ને પૂણી
—પ્રેમાનંદ

ત્રવાડી, *adj* [+પાઠ, પઢવુ] A sub division of the Brāhman caste, the members of which study three Vedas

Prov ત્રવાડીના ત્રણસેં કુવા, તો એ તરવાડી તરસે મુવા Learned fools are ruined even by their learning

ત્રાંબ્યુ, Same as તૃમ્બ્યુ.

ત્રાક, **ત્રાક**, Same as તરાક, તરાંક.

ત્રાંબ-ટ, *s n* [See તાંબુ+ત્રાટકો] A copper dish

ત્રાબ ડી, Same as તાંબ ડી

ત્રાંબા-કુંડી, Same as તાંબા-કુંડી.

ત્રાંબા-નાણુ, Same as તાંબા-નાણુ

ત્રાંબા-મોહોર, *s f* [See તાંબુ+મોહોર] A copper coin 2 A quarter anna piece, a pice

ત્રાંબા-રાય, *s f* [+રાઈ] A small piece of copper used in soldering metallic pieces

ત્રાંબિયો, *s n* A copper coin equivalent to one pie and a half (Used in Kāṭhiāwāḍ.)

ત્રાંબુ, Same as તાંબુ

ત્રાસ, *s m* [See ત્રાસ oppression]A piece of cloth or rope thrown round the neck of a person to strangle him

Id ત્રાસ દેવો To throw a piece of cloth or rope, &c

ત્રાસ, *s m* [See ત્રાસ staning] A balance for weighing

નાખ્યો ત્રાસ, ને ત્રીકમ માંય પધારિયા —નરભેરામ.

ત્રાંસું, Same as ત્રાંસું

ત્રાક-ડી, *s f* [See ત્રાગો thread] A part of a spinning wheel

ત્રાગું, *s n* [See ત્રાસ] Compulsion 2. Inflicting an injury upon one's own person in order to bring evil or blame upon another

Prov ત્રાગુ કરે તેવડ ન રહે In excitement one cannot calculate

ત્રાગ ડો, **ત્રાગો**, *s m* [See ત્રણ+S गुण thread] Lit Three threads twisted into one Hence, 2 Thread

ત્રાજવું, *s n* A balance, scales

Id ત્રાજવુ ભારે થવુ To think oneself wealthy, to be self conceited 2 To be proud ત્રાજવુ નમવુ To become heavier 2 To be raised in one's own reputation

ત્રાજુ ડી, *s f* A small balance

ત્રાજુ-ડુ, *s n* A green mark made by pricking the skin with a needle and then

applying a powder, a tattoo

ત્રાટી, Same as ટટ્ટી A curtain made of bamboo chips

ત્રુટી ત્રાટી, ને ઉતર્યા ઘાટી,
માટીમા માટી, ને વરતી વેળા રે —ભોજો ભગત

ત્રાડ, *s m* [See ત્રાસ fear+રાડ a scream] roaring, a clamour

Id ત્રાડ મારવી–દેવી To make a roaring sound, to roar

ત્રાડ•વું, *v i* To roar

ત્રાણ, *s n* [S *fr* त्रै to protect] Preservation, protection

મહાભાગ દત્તાત્રેય દેવા, ત્રણ લોક ત્રાણને માટે,
તેહ કદરા વિષે વસે છે, આરાધો શિર સાટે
—પ્રેમાનંદ

ત્રાણુ, Same as તાણુ

ત્રા•તા, *s m* [S *fr* त्रै to protect] A protector, a saviour

ત્રાપો, *s m* [See તરા•પો, *fr* તર•વુ] A raft

ત્રાંણુ, Same as તાણું

ત્રાસ, *s m* [S त्रस् to fear] Vexation, sense of annoyance, botheration, trouble 2 Disgust, dislike 3 Fear, dread, oppression

Id ત્રાસ આપવો–દેવો–ઉપજાવવો To vex, to trouble ત્રાસ પામવુ To be vexed or troubled ત્રાસ ઉપજવો–વર્તવો To be disgusted 2 To be oppressed ત્રાસ વર્તી રહેવો To be spread over (of oppression)

ત્રાસ ક, *s f* [P तास् a dish See તાસ, તાસ•ક, તાસ•કી, તાસુ] Same as તાસ•ક

ત્રાસ-દા•ય ક, *adj* [See ત્રાસ+દા ય ક] Troublesome, vexatious

ત્રાસ-વુ, *v i* To be vexed or troubled

Id ત્રાસી જવુ To be disgusted 2 To be oppressed

ત્રાસું, *adj* [P तराशीदन् to cut] Sidelong, oblique

ત્રા•હિ, *intr* [S *fr* त्रै to protect] Save (me), Save (us) 2 *s f* Oppression, harassing

Id ત્રાહિ ત્રાહિ [illegible] To harass greatly, to oppress

ત્રાહિ-મામ, *intrj* [S *fr* + [illegible]] Lit Protect me! Save me!

ત્રાહિત, *s m* [See તિરાહિત *fr* તીર bank+S आहित placed *fr* आ up to+धा, हित, to place Or S तिरो हित disappeared] A disinterested person, a third party 2 An umpire, an arbitrator 3 A stranger 4 *adj* Disinterested, unconcerned 5 Unacquainted; unknown

ત્રા•હે, } Same as ત્રા•હિ
ત્રા•ઘ, }

ત્રિ, *adj* [S] Three, (3)

ત્રિ-કાણ્ડ, *adj* [+ S काण्ड a chapter] Having three sections or chapters 2 Having three articulations or articulated portions

ત્રિ-કાળ, *s m* [+કાળ] The three times, *viz*, the past, the present, the future 2 The three divisions of the day, *viz*, the morning, the noon, the evening

ત્રિ-કાલ-જ્ઞ, }
ત્રિ-કાલ-જ્ઞાની, } *adj* [+જ્ઞ *fr* ज्ञा to know and દર્શી *fr* दृश् to see] Omniscient
ત્રિ-કાલ-દર્શી, }

ત્રિ-કૂટ, *adj* [S कूट a peak] Having three peaks (of a mountain)

ત્રિ-કોણ, *s m* [+કોણ angle] A triangle

ત્રિ-કોણ-મિતિ, *s f* [+ मिति measure *fr* मा to measure] Trigonometry

ત્રિકોણાકાર, *adj* [+આકાર form] Triangular

ત્રિ-ગુણ, *s m pl* [+ ગુણ quality] The three qualities incidental to created beings, *viz*, સત્ત્વ, રજસ્, and તમસ્

ત્રિ-જ્યા, *s f* [+જ્યા] A radius

ત્રિ-તાપ *s m pl* [+ તાપ heat] Three kinds of afflictions or ailments, *viz*, divine, mental, and physical, all kinds of misery

ત્રિ-દંડી, *s m* [+ દંડ] A wandering devotee of a particular order who carries three bamboo staves in his right hand 2 A religious person who [illegible] mand over his word [illegible] tions or o er his speech [illegible]

ત્રિ-દો[illegible] [illegible] humours of the [illegible]

ત્રિ ધા [illegible]

manner] In three ways

ત્રિ-પક્ષી, *s n* [+ પક્ષ a fortnight] A *shrāddha* ceremony performed in the third fortnight after death

ત્રિ-પદા, *s f* [S *fr* + પદ the foot] A Vedic metre having three feet

ત્રિ-પાત, *adj* [S ત્રિ पाद् *fr* पाद the foot *fr* पद् to go] Disabled, weak, enfeebled 2 Feeble minded, whimsical

ત્રિ-પુટી, *s f* [+S पुट a cavity] A group of three things or bodies, *viz*, (1) the knower, (2) the thing to be known, and (3) the knowledge of the thing, the agent, the object, and the action

ત્રિ-પુણ્ડ્ર, *s m* [+S पुण्ड्र a lotus] Three curved horizontal marks made across the forehead with cow dung, ashes, &c, by the followers of Shiva or Shakti

ત્રિ-પુરારિ *s m* [+S त्रिपुर name of a demon+अरि an enemy] An epithet of Shiva

ત્રિ-ફળા *s f* [+ફળ] Three fruits 2 The particular three fruits commonly used as an aperient

ત્રિ-ભંગ, ત્રિ-ભંગી } *adj* [+ભંગ, ભાંગવું] Having three joints 2 Bent at three joints 3 Having three pauses or stops (said of metres in Prosody)

લલિત ત્રિભંગ, મદન ગોપાળ ..,
ત્રિભુવનમંગળ રૂપ રસાળ .. —દયારામ

ત્રિ-ભુવન, *s n* [+ભુવન] The three worlds, *viz*, heaven, earth and hell

ત્રિયા, Same as સ્ત્રી

ત્રિ-રાશિ, *s f* [+ S राशि a heap, a quantity] The Rule of Three (in Arith)

ત્રિ-લોક, *s n* [+लोक a world] Same as ત્રિ-ભુવન

ત્રિ-વર્ગ, *s m* [+વર્ગ a group] The group of ધર્મ, અર્થ, ને કામ, being the three objects of the life of man

ત્રિ-વલી *s f* [+S वलि a wrinkle, a fold] The three corrugations or furrows alluded to by poets as a mark of healthy beauty

નાભિ ગભીર, ત્રિવલી પડી, કોમળ ઉદર અતિ ઉદાર
—ગિરિધર.

ત્રિ-વિક્રમ, *s m* [+વિક્રમ] Vishnu in his fifth or વામન incarnation

ત્રિ-વિધ, *adj* [+विधा manner *fr* वि away from+धा to put] Of three kinds or sorts

ત્રિ-વેણી, *s f* [+વેણી] A junction of three rivers 2 Three rivers, *viz*, the Ganges, the Jumna, and the Sarasvatī 2 The three kinds of nasal respiration

ત્રિ-વેદી, *s m* [S *fr* +વેદ] A subdivision of the Brāhman caste, the members of which study three Vedas

ત્રિ-શૂળ, *s* • [S *fr* त्रि three +શૂળ] A trident, one of the weapons of Shiva

ત્રીજ, *s f* [See ત્રીજું, ત્રીજુ] The third day of a lunar fortnight.

ત્રીજુ, *adj* [.. तृतीय *fr* त्रि three] Third

Id ત્રીજું નેત્ર ઉઘડવું To be very hot 2 To be very angry

ત્રીઠ, *s f* Pain

વિષે ચાલ્યો વળી, દુષ્ટ સાથે મળી,
ચિત્તમાં મોટી વિચાર કરતો,
આપ્યું તો કાંઈ નહિ, ત્રીઠ ત્યાગી નહિ,
તે તણો ભોગ કરિયે ના ધરતો —નરસિંહ મેહેતો.

ત્રીસ, *adj* [S त्रिंशत् *fr* त्रि three+दश ten] Thirty, (30)

ત્રુઠવુ, *v i* [S तुष्ट satisfied *fr* तुष् to be satisfied] To be pleased

ત્રૂશળા, *s n pl* Same as ત્રિ-શૂળ.

ટેરાળા, ત્રૂશળા, પરશુ ધરી પાણિમા,
યુદ્ધ કરવા બની યોધ ત્યાંતી —પ્રેમાનંદ.

ત્રેતા, *s m* [S] The second period or age of the world's existence consisting of 12,96,000 years

ત્રે-પન, *adj* [See તે-પન *fr* S त्रि three+ पञ्चाशत् fifty *fr* पञ्च five + दश ten] Fifty-three, (53)

ત્રે-વટી, *adj f* [See ત્રે-વડું] (Three kinds of pulse) Mixed together and cooked

ત્રે-વડ, *s f* [See ત્રે-વડુ] A nice and economical arrangement, provision 2 *adj* Having three folds

Id ત્રેવડ કરવી To make a wise and economical arrangement

ત્રે વડવું, *v t* To regard, to have respect for

તૃણમાત્ર ત્રેવડતા નથી, જાણુને તે મહાબાહુ,
અસુર સાથે શોભીએ, જેમ ચંદ્રમા ને રાહુ
—પ્રેમાનંદ

ત્રે-વીસ, Same as **તે-વીસ**

ત્રે-વડુ, *adj* [S त्रि three+वृत्ति repetition *fr* वृत्=L *verto* to turn] Threefold, triple 2 Of three kinds or sorts

ત્રૈ-લોક્ય, *s n* [S *fr* +લોક] The three worlds collectively

ત્રોટી, *s f* A girdle, a waistband

કટિ ત્રોટી, કદોરે ઘુઘરીના ઘોર,
વળી ફેરી પેહેરી ઝાંઝરી, ને પાની રાતી ચોળ
—ભાલણ

ત્રોડ, Same as **તોડ**

ત્રોડ વુ, Same as **તોડ વું**

ત્ર્યબક, *s m* [S *fr* त्रि three+अम्बक the eye] An epithet of Shiva (having three eyes)

ત્વ, [S] A suffix, denoting "state," or "quality," added to adjectives and nouns to form abstract nouns

ત્વક્, } Same as ત્વચા The skin
ત્વગ, }

ત્વક્,હાડ, માસ, ને નાડી —સામળભટ

ત્વગિન્દ્રિય, *s f* [S *fr* त्वच् त्वक्, the skin+ઇન્દ્રિય] The organ of touch, the skin

ત્વઙ્મય, *adj* [+ મય made of] Made of skin or leather 2 Made of the bark of trees

ત્વચા, *s f* [S] The skin 2 The rind, the bark, the peel

ત્વરા, *s f* [S *fr* त्वर् to hasten] Haste hurry 2 Quickness, expedition, swiftness, speed

થ

થ, The twenty eighth letter of the Gujarātī Alphabet

થઈ, Fem of **થયું**

થઈને, *part* [See થ વુ] Having become Prov થઈને રહીએ, કે કરીને રહીએ If you wish to secure your object, you must either surrender your will to that of your superior, or subject him to your will

થકવ વું, } *v t* [Caus of થાક વુ] To
થકાવ વું, }
tire, to weary, to exhaust

થકિત, Same as **ચકિત** Astonished

ચકિત નામ નિરખ,થઈ નિર્ભય ચકિત થયુ ઉમન સ્થિરતા
—નિગતભક્ત

થકું, [See થી + કુ] An adjectival suffix meaning "owing to"

થટ, *s f* [See ઠઠ] A throng, a crowd, a dense multitude 2 A close or compact order, a full and dense array

થડ, *s n* [See સ્થલ *fr* S स्था to stand] The stem or trunk of a tree 2 Vicinity, neighbourhood

Id થડથી માંડીને From the beginning

Prov થડ પકડયુ, એટલે બધુએ આવ્યુ If you secure the head, you can easily be the master of the whole થડ વગર ડાળ હોય નહિ Take away fuel, take away flame

થડક વુ, } *v i* [Imit] To falter, to
થડકા વુ, }
stammer 2 To be astounded, to be amazed

થડ કો, *s m* The stress laid on a word in a sentence, emphasis 2 An impressive manner of speaking

થડ-થડ-વુ, *v i* [Imit] To creak, to make a grating sound

થડ વુ, *v t* To twist (cotton thread)

[illegible]-થડ, *adv* [Imit See થડ-થડ વુ] Clashingly; conflicting, dashing against adjoining things

થડી, *s f* [See થર a layer] A quadrangular heap of cotton or cloth

થડુ, } *s n* [See થડ] The roots of
થડિયું, }
a tree, the part of the stem near the roots of a tree

થડ, } *s f* [See થ[illegible]] Coldness, [illegible]
થડક, }
ness 2 A cooling medium or [illegible], refrigerant See further under [illegible]

થડાઈ, *s f* Mildness, gentleness, moderateness, temperateness 2 Slackness, indifference, faint interest or concern 3 Assuagement, appeasement, abatement

થડી, *s f* Coldness, coolness 2 The sensation of cold 3 Cooling quality

થડુ, *adj* [S स्तम्भ fixed, motionless, *fr* स्तम्भ् to be stiff See ઠંડુ] Cold, cool 2 Cooling, refrigerating 3 Reserved, phlegmatic 4 Mild, placid; equable 5 Dull, slow, sluggish 6 Quiet, still, composed, tranquil, calm, peaceful, undisturbed 7 Refreshened, calmed, tranquilized 8 Delightful, charmed, highly gratified or satisfied 9 Slackened or remitted (of a work)

Id થડુ થવુ-પડવુ To be cooled 2 To be pacified થડુ કરવુ-પાડવુ To cool 2 To pacify, to calm one's anger, &c થડે પેટે Coolly, with indifference

થડું, **થડુગાર**, } *adj* [+M गार cool] Very cold

થ-થડ વું, **થ-થર વું**, } Same as **થર-થર વું** To tremble

થ-થડાવવુ, *v t* To threaten, to intimidate, to frighten 2 To chide, to reproach

થ-થેડ-વું, *v t* [See થર] To besmear, to daub thick

થ-થેડો, *s m* A thick layer

થનક, **થનક-થનક**, **થન-થન**, } *adv* [Imit] Walking with haste, leaping 2 Unsteadily, restlessly

Id થનથન કરી રહેવુ-નાચી રહેવુ To leap with joy 2 To be mad with joy

મનની સુંદરી રે, હાસ્ય માખણ તણી બતાવે,
અતર પ્રેમથી રે, પ્રભુને થઈથઈ થનક નચાવે
—દયારામ

થપેલી, *s f* [See થાપ વુ, થાબડ વુ] A cake made by pressing flour with the hand, as distinguished from pressing with a wooden roller (વેલણ)

થપેલો, *s m* A cake of bread made by kneading flour with the hand, as distinguished from kneading with a wooden roller (વેલણ)

થપોડું, *s n* **થપોલિયુ**, *s n* **થપોલી**, *s f* } [See થાપવુ, થાબડવુ] Anything that is given a round and flat form by pressing it with the hand 2 A cow dung cake

તે તેલનો પડચો નળ રાય, કાઈક રજ વધી પાત્રની માય;
તેની એક થપોલી કરી, તેનો આકારો ઠીપી રહી
—પ્રેમાનંદ

થપ્પડ, **થબડાક**, } *s f* [Imit See થાપવુ, થાબડવુ] A slap, a smack, a blow with the open hand, a rap

Id થપ્પડ મારવી-દેવી-લગાવવી To give a slap 2 To outwit, to deceive 3 To put to a loss થપ્પડ ખાવી To get a slap 2 To be outwitted, to be deceived 3 To suffer a loss

Prov થપ્પડ વાગે, ત્યારે જાણે Difficulties are our best teachers થપ્પડ મારવી ને ખાવી You shall reap as you sow

થભ, *s m* [S स्तम्भ *fr* स्तम्भ् to be stiff] A pillar, a post 2 A prop, a support 3 The person who supports a family, the mainstay of a family 4 *adj* Not in motion, standing still

થભવું, *v i* To stop 2 To stand firm

થમણી, *s f* [See થાપણ, or થભ] The capital, the stock, the amount of money with which a business is started

થયું, *v i* Past tense of થવુ To become 2 *interj* Enough, sufficient

Prov થયુ તે થયુ, ન થયુ થાય નહિ Done is done, it cannot be undone There was no help for it

થર, *s m* [S स्तृ to spread, to cover] A layer, a stratum, a bed, a tier 2 A coating, a plaster 3 A suit or set of bangles

Id થર ઉતારવો To pull down a layer 2 To make a suit or set of bangles થર ચડાવવો To put a layer on થર પહેરાવવો To present a suit or set of bangles (to a woman) થર દેવો-મારવો-લેવો To plaster (a wall &c)

થરક, *s f* [See થર-થર] Terror, fear dread

થરકડવું, *v i* [See થરથરવું] To tremble with fear, to fear, to dread

થરડવું, થરડાવું, } *v i* [Dh Des थड्डा *fr* S स्तब्धः become stiff *fr* स्तम्भ् to become stiff] To be bent or crooked

થરડાઈ, થરડાટ, } *s f* [+વૃત્તિ] Crookedness 2 Haughtiness, 3 Trembling; tremor

આવળી રૂ વાળા જે દી' આવશે, તારી કાદરી થરડાઈ
—ભોજોભગત

થર-થર, *adv* [Imit] Tremblingly, quakingly, quiveringly

થર-થરવું, *v i* [Dh Des थरहरि य=Hem Des थरहरि अं=S कंपितम्, Imit Trembling] To quake, to quiver, to tremble, to shake

થર-થરી, *s f* Quivering, shivering 2 A kind of dove

થરવું, *v t* [See થર] To put layers on 2 To spread straw in a barn as a protection to the corn that will be stored in it

થરી, *s f* A deep cut in the sides near the bottom of an earthen pot

થવું, *v i* [S अस्ति is *fr* अस् to be] To be 2 To become, to enter into a state or condition 3 To come to pass, to take place 4 To be ended, to be consumed or exhausted, to be done, gone, past, over, out, to be knocked up, to be clean broken down 5 To elapse, to pass away, to occur, to happen, to chance

Id થઈ રહેવું To be finished, to be exhausted 2 To pass away, to be over એને કાંઈ થયું છે There is something the matter with him There is something wrong with him ખરચ થવો To be spent ક્યારે નજરે પડશે, એવું મને થાય છે I long to see him તેનાથી થઈ નથી Lit He cannot do it 2 She is in her monthly course

Prov થવાકાળને કોઈ ડાહ્યું નથી Nobody knows what will happen થાય એવા થઈએ, તો ગામ વચ્ચે રહીએ In Rome you must be a Roman થાય તો કરવું, નહિ તો બેસી રહેવું If you cannot do your work, it is wise to be silent

થળ, *s n* [S स्थल] A place, a spot, an abode 2 A haunt or lurking place of evil spirits

Id થળ પડવું To be put in the right place 2 To be calm and quiet

થળી, *s f* A tool used by goldsmiths

થાઢુ, *adj* [See શાન્ત cooled] Slow, tardy

થાભલો, થાભલો, } [Dh Des थम्भ=S स्तम्भ] Same as સ્તભ A pillar

Prov આગળી સૂજે કાંઈ થાભલો થાય ? You cannot make a mountain out of a mole hill

થાભલી, *s f* A small thin pillar, a rafter placed as a support

થાક, *s m* [See થાકવું] Fatigue, exhaustion, lassitude 2 Cessation from bodily labour, rest, repose 3 A rest in music

Id થાક ખાવો To take rest, to pause થાક લાગવો To be fatigued or exhausted થાકી જવું To be completely exhausted થાક્યો પાક્યો–હાર્યો Tired or wearied (by a journey, &c)

થાક, Same as થાગ

થાકવું, *v i* [Hem Des थक्कइ=S तिष्ठति, *fr* स्था to stand] To be tired, wearied, or fatigued, to be exhausted owing to severe bodily exertion, to be knocked up 2 To be at a loss or stand still, to be non plussed

Id તેમાં તારું શું થાકે છે ? What have you to lose in that ? How are you concerned with it ? એનાથી તો હું થાક્યો I am tired of him, I have given him up થાકીને લોથ થવું To be tired to death થાક્યાના ગાઉ The state of incompleteness, appearing illimitable 2 There is no chance of success

Prov થાકશે, ત્યારે પાકશે He will quietly submit, when he is tired In the end things will mend

થાગ, *s m* [Dh Des थाहो, थप–S गभीर deep *Also* Hem Des थग्गो = S गाध deep *Cf* અથાગ, *fr* Hem Des अ थक्क=S अ काण्ड accidental sudden] The exact place or spot 2 Limit, boundary 3 The bottom or depth 4 The utmost profundity

થાટ, *s m* [See ઠાઠ] A pompous or showy

array 2 Pomp, state, magnificence, splendour

થાણુ-દાર, *s m* [See થાણુ+P દાર having] An officer in charge of a station 2 An officer of justice stationed in a small district 3 A police officer

થાણુ, *s n* [S स्थान *fr* स्था to stand] A station, a post, a police station 2 A sub division of a district under the civil authority of an officer of justice 3 A garrison

થાણે દાર, Same as થાણુ દાર

થા-થા-થાબ-ડી, *s f* [See થાબડવુ, થા + થા Imit redup] Appeasing by gently stroking 2 Quieting an excited person by gentle but deceptive promises 3 Beguiling by promises not meant to be kept

થાન, *s n* A web, or long piece (of cloth) 2 A kind of precious stone

થાન, *s n* [Dh Des थण *fr* S स्तन] A woman's breast, a dug, a nipple

થાન-ક, *s n* [S स्थानक a place *fr* स्था to stand] A place, a seat

થાપ, *s f* [See થાબડવુ Imit *Cf* Eng *Tap, Rap, Slap* Or see થાપવુ, સ્થાપવુ to place, to fix] A tap, a pat, a rap a blow with the palm 2 The dash of a wave 3 A stroke in swimming 4 Tapping or beating with the hand open 5 Beguiling, smoothing down 6 An error, a mistake 7 A stroke of policy 8 [See થાપ-વુ] Coating with mud

Id થાપ મારવી To give a slap 2 To beat or play on a musical instrument થાપ કરવી To make a coating, to coat થાપ દેવી, થાપ મારવી To cheat થાપ ખાવી To make a mistake, to fall unwittingly into an error 2 To be cheated

થાપ-ટ, *s f* A slap, a tap, a pat, a blow with the palm of the hand

થાપટ-થાપટ, થાબડ-થાબડ, } *adv* [See થાબડવુ] Stroking gently

કરૂ થાપટ થાપટ પાણુ, કર થાપટ થાપટ પાણુ,
રમો રમો રઘુના રામ, કરૂ થાપટ થાપટ, રામ
—ભાલણ.

થાપ-ડી, *s f* A blow with the palm

થાપ-ડી, *s f* [See થાપવુ] A wooden trowel

થાપ ડી, *s f* [See થાપડવુ.] A small thick cake

થાપ-ડો, *s m* A wooden plank kept to ship the cargo 2 A cargo-boat 3 [See થાપટ, થાપ-ડી] The joint of the prickly pear

થાપ-ણ, *s f* [S स्थापन establishing *fr* स्था to stand] Capital, stock, funds 2 [See થાપવુ, થાપોટવુ] Coating the floor with mud and cow dung

Id થાપણ ઓળવવી To misappropriate a deposit, to deny that there was a deposit થાપણ મૂકવી To deposit money, &c થાપણ રાખવી To receive a deposit

થાપ-ના, *s n* The placing or establishing a god or a goddess in a building &c 2 The establishing a point in dispute by means of reasons and arguments

થાપ-ના, *s f* The act of setting up or establishing (a new idol, as a god in a temple)

થાપવુ, *v t* To set up, to fix, to patch, to caulk 2 [See થાપ, થાપટવુ] To flatten or beat into shape by patting 3 To form or prepare in a flat shape 4 To cover the ground with a thick coating of mud by patting it with the hand

Id માથે હાથ થાપવો To be disobedient, to be presumptuous ગુમાસ્તો થાપવો To appoint an agent

થાપી, *s f* [See થાપ-ડી] A mason's trowel

થાપે-ડું, *s n* [See થેપાડુ] A kind of coarse cloth

થાપો, *s m* [See થાપ] The thigh

થાપો, *s m* [See થાપવુ, 2] A sort of large, broad, flat tile, a ridge tile 2 A mark of the open hand as an omen of good luck, made with a red powder (કંકુ)

Id થાપા દેવા-મારવા To impress marks of the open hand, &c

થાબ-ડ-વુ, *v t* [See થપ્પ ડ, થાપ, થાપ-ટ] To pat, to tap on the back, to stroke gently

with the hand

Id ખભો થાબડવો Lit To pat on the shoulders Hence, 2 To encourage

થાબ-ડી, Same as થાપ ડી

Id થાપા થાબડી Patting,stroking (through endearment)

થામ લો, Same as થાભ લો, થાભ લો

થા-વર, *adj* [S स्थावर fr स्था to stand] Immovable, fixed, that which cannot be removed from the ground, fixed to the ground, stationary

થા-વુ, Same as થ વું

થાળ, *s f* [S स्थाली] A round shallow copper vessel, a copper or brass tray, a large plate 2 Meals served in a dish,to be presented to an idol

Id થાળ કરવો-ધરવો To present meals served in a dish to an idol

થાળી, Same as થાળ

Id થાળી જેવડું કપાળ Fortunate થાળી ફેરવવી To proclaim with the beat of a drum 2 To collect money subscriptions given out of charity

થાળુ, *s n* The basin of a well or of a grinding mill 2 A place at the root of a tree for holding water

Id કામ ઠામે પડ્યુ છે The work is placed on a better footing કામ થાળે પાડવુ-નાખવુ To place a business on a better footing

થાળો, *s m* A large થાળી

થિગ ણુ, *s n* [See થિગ-ડું] The act of patching up the floor with mud

થિગ ડી, } *s f* A small થિગ ડું
થિગ-ડી,

થિગ ડું, } *s n* [See ઠિગ-ડુ] A patch
થિગ ડું,

sewed on to cover a hole in a garment,&c

થિર, Same as સ્થિર Steady

થિર તા, Same as સ્થિર તા

થી, *prep* [Guj *Ablat* suffix *fr* S तस्मात् from that *fr* तद् that] From, since, proceeding from, out of, beside, by 2 Than, *e g* , ગોવિંદથી રામ ઉંચો છે Rām is taller than Govind

થીજ-વુ, *v i* [S स्थित standing firm *fr* स्था to stand] To thicken from cold, to congeal

થોર-થુમ ડું, *s n* [See+થુમ ડું *fr* S સ્તોમ a group] A collection of ears of corn

થી-વર, *adj* [S स्थविर an old & steady man *fr* स्था to stand] Old, infirm

થુક, *s n* [Imit See થુ થુ Imit] Spittle, saliva

Id નાગી થુક શી ઉડાડવી ? Why do you press a clearly false argument ?

Prov થુકનું આચપદ, ને થુકનો વરો Empty vessels make most noise થુકે પુડા ન થાય Nothing can be made,unless you have the proper materials You cannot draw oil from sand

થુક વુ, *v t* To spit 2 To flout, to scorn to reproach to condemn, to consider as shameful, disgraceful, or scandalous 3 To spurn, to reject contemptuously

Id થુકેલુ ગળવુ To break one's promise, to recant one's words થુકીને ચાટવુ To break a promise

થુઈ, *s f* [Hem Des थुइ *fr* S स्तुति praise, a prayer See સ્તુતિ *Cf* Mar थुइ ओ praying for a postponement of a game] A postponement or truce in a game

થુ-થુ, *adv* [Imit] Showing the sound made in spitting 2 *interj* Fie, pshaw, tush

થુમ ડું, *s n* [S स्तोम a large quantity+dim] A collection of ears of corn *Cf* થોર-થુમ ડું

થુવર, } *s f* A prickly and milky shrub,
થુવેર,

the name of a thorny plant.

થુવેરિ યો, *s m* A prickly shrub

થુ Same as થુ થુ

Id થૂ તારા નામ પર Fie upon thee

થૂ-ચો, *s m* Chaff, husk 2 Refuse; sediments

થૂલ, *s n* [S तूल Cotton] A thin film or blossom covering the ears of bājrī, &c

થૂલી, *s f* [See થૂલુ] A kind of sweet food prepared from the husks of wheat.

થૂલુ, *s n* The proper coat of the seed

of any farinaceous grain, separated from the flour, bran, chaff

Id થુથુ કાઢવું Lit To take off or remove the chaff from grain or corn 2 To tire down 3 To thrash, to beat 4 To disgrace

થેઈ, } adv [Imit] Showing the
થેઈ-થેઈ, }
sound of bells tied to the ankles of a dancer

થેઈ-કાર, s m [+કાર] The sound of the bells tied to the ankles of a dancer 2 Pleasure derived from attending a dancing party.

દ્વારિકાની સભામા ત્યહા, થઈ રહ્યો થેઈકાર
—ગિરિધર

થેક ડી, Same as ઠેક•ડી

થેથૈ•ડો, s m [See થેપ•વું]A thick layer

થેપ, s f [See થાપ 7, થાપ વું 2] Same as થાપ 7

થેપ ણી, s f The act, process, or result, of coating with mud

થેપ લી, s f A square piece of sweetmeat poured out and allowed to cool in a tray

થેપ વું, v t [See થાપ•વુ, 4] To cover the ground with a thick coating of mud by patting it with the hand

થેપા•ડું s n [See થાપ વુ Cf ટેપા•ડું]A kind of cloth, a sheet of cloth, a dhotar

થેભો, s m Same as થોભિ યો

થેભો, s m. [See થાભ લો, સ્તભ] A support, a prop

થેરૂં, adv [See તરફ] Towards

થેલી, s f A small થેલો 2 A money-bag, a purse

Id ત્યા શુ તારા બાપે થેલી દાટી રાખી છે ? Lit Has your father bequeathed to you an interest in the matter ? Hence, 2 You should not busy yourself about the matter You have not the shadow of an interest in the matter

થેલો, s m [Hem Des थवी=S प्रसेविका a bag] A large bag

થૈ•કાર, s m [Guj થૈ Imit +S कार suffix showing the sound of the preceding letters] The sound of dancing and singing, dancing and singing, a noise of mirth and jollity.

થૈ-થૈ, Same as થેઈ-થેઈ

થોક, s m [S स्तोम] A group, a collection, a number, a bundle

તેજરતી તો સૂરજ સરખો, લોકના થોક આવે
—પ્રેમાનંદ

થોક•ડી, s f A small થોક

થોક•ડો, Same as થોક

થોકે-થોક, s m pl Many groups

થોડા-બોલુ, adj [See થોડું + બોલ•વું] Reserved, silent, taciturn

થો ડું, adj [Hem Des थेवो, थोवो, fr S स्तोक little+ડું dim Cf ઓછું, ઓછરૂ, ટુકુ] Little, scanty, not much, small in quantity 2 A few

Id થોડુ ઘણુ A little, somewhat થોડું ઘણું કરવું To give a dinner-party to near relatives and only a few of one's acquaintances થોડે થોડે Little by little, gradually, by degrees થોડે ઘણુ કરવુ-બતાવવુ-જતાવવુ Lit To make a great show with little means Hence, 2. To manage things economically, to economize one's means થોડે થોડે ઘડવુ Lit To construct little by little Hence, 2 To construct with great care થોડામા-થોડામાથી થોડું આપવું Lit To give a little out of a little Hence, 2 To give something in charity even when one has but little થોડામા થોડુ Superl of થોડું, The least થોડુ લખ્યુ ઘણું કરી વાચજો-માનજો (written at the end of a letter) Lit. Expand this which is written in short Hence, 2 You will understand what I mean from what is written here in short, થોડી ઘડીનો પરોણો A person about to die

Prov થોડુ બોલે, તે થાવાશે ડોરે Still waters run deep Great barkers are not great biters થોડે સો મીઠા Scarcity gives value to a thing Too much of anything is bad Familiarity breeds contempt થોડામા બોડું To apply salt to a wound થોડામા ખાના, ઓર બડેસે રહેના Bread at pleasure, drink by measure થોડુ રાધ, ને મને ખરચ=થોડુ રાધ, મને પિરસ, ને (તુ) ભૂખી રહે, તો મારા સમ Economy at another's sacrifice થોડે નફે ઘણો વકરો Low profits secure a large sale થોડું બોલે તો છૂટી જાય, ને ઘણુ બોલે તો ગોદા ખાય Silence is golden, but

speech is silver થોડે બોલે થોડું ખાય None will give you, unless you ask થોડે થોડે ઠીકજ થાય Haste is waste Slow but sure

થોડું•ક, *adj* [એક some] Very little, a little, somewhat 2 *adv* In some measure to a small extent, in a small quantity or number

થોથ•ડી, *s f* [See થાપ•ડુ, થાળ•ડ•ડુ] A small thick cake of bread baked in the embers

થો-થર, *s f* [S शोफ swelling + થર] A swelling, an inflammation

થોથું, *s n* [Redup of પોથી] Any worthless writing 2 Rotten parts of corn (Generally used in the *pl* as થોથા)

Prov પોથા તે ધ.ન, અને ડાચા તે સાચા A man may repudiate what he has written, but he must be true to his word of mouth

થોથો, *s m* The stem of a plantain tree

થોભ, *s m* [See થોભ•વુ] A stop, an end, a limit

થોભ•ણ, *s f* A support, a prop

થોભ•વુ, *v i* [S स्तम्भ् to stand firm] To stop 2 To desist from work 3 To delay, to tarry 4 *v t* To catch

થોભા, *s m pl* [See થોભિ યો] The whiskers

થોભા•વ વુ, *v t* Caus. of થોભ વુ

થોભિ યો, *s m* [S स्तम्भ् to be stiff] The whiskers, the hair on one of the cheeks

થોર, } *s m* Same as થુવર
થોરિ યો, }

Id થોરિયા રોપવા To lay the foundation of a quarrel

થોર, *adj* [Mar *fr* Hem Des થેરો, थोओ, *fr* S स्थविर steady, old, *fr* स्था to stand] Old 2 Great

રાધી ઘેર ગેલા, થોર દેવા ઝાલા —રાધાબાઈ

થોરો, *s m* [See થાવર, થીવર] Consistent conduct

થોલ, *s m* [See થોલો] A conjuncture of circumstances 2 An opportunity 3 Suitability, fitness 3 The conscience

Id થોલ બેસવો-ફાવવો-મળવો To occur (of an opportunity), to get an opportunity, to be convenient

થોલ, *s f* Same as થોલ A blow with the palm of the hand open

ખાય થોલ થાપટે જ, આપટે ભૂમા અરિ,
ફેરા સાહી હસ્તમા, ઉરાડતો કરિ દરિ

—પ્રેમાનદ

થોલ-થાપ ટ, *s f* [+થાપ ટ.] Threatening; scolding, a threat

Id થોલ-થાપટ કરવી To threaten, to scold

થોલ્લો, *s m* [See સ્થૂલ] A fleshy part projecting and flapping

થા-દળ-જો, *s m* [See થાન breast + દળ thickness] A woman's breast, a dug

દ

દ, The 29th letter of the Gujarāti Alphabet, and the 18th consonant

દ, *adj* [S *fr* दा to give] That gives, giving (Used at the end of a noun, (*e g* સુખ દ, દુ ખ દ)

દંશ, *s m* [S *fr* दश् to sting, to bite] A sting, a bite 2 Malice, rancour, spite

દંશિ ત, *adj* Stung, bitten

દશી, *adj* Biting 2 Revengeful

દઈ•તા, Same as દયિ તા

દ•કાળ, Same as દુ કાળ

દ•કાળિ-યું, *adj* Eager to eat like a man starving hungry 2 Meanly begging

દક્ષ, *adj* [S *Cf* L *dexter*, right, not left] Skilful, clever; expert, dexterous 2 Vigilant, watchful

દક્ષણ, Same as દક્ષિણ The South

Prov દક્ષણ ગયા, પણ લક્ષણ ન ગયા A change of place does not necessarily produce a change in the nature of a man

દક્ષણા, *s f* [S दक्षिणा] A gift money or alms given to Brāhmans or priests 2 A charitable donation

દક્ષણા•દુ, } Same as દખણા દુ, દખણા દ•
દક્ષણા દ, }

દક્ષણી, *adj* [See દક્ષિણ] Relating to the Deccan 2 A native of the Deccan

દક્ષતા, *s f* [See દક્ષ] Skill, cleverness, sharpness 2 Vigilance, watchfulness

દક્ષિણ, *s f* [S] The south 2 *adj* Southern 3 Right, not left 4 Same as દક્ષ

દક્ષિણાચલ, *s m* [+અચલ] The southern mountains *i e*, The Malaya mountains

દક્ષિણા-ભિ-મુખ, *adj* [S *fr* +અભિ-મુખ] With the face turned towards the south

દક્ષિણાયન, *s n* [+S अयन going *fr* इ to go] The sun s southerly declination, the winter solstice

દખ, Same as દુખ

દખણ, Same as દક્ષણ

દખણા-દુ, } દખણા દુ, } *adj* [S दक्षिणात *fr* दक्षिण+S तस्, त, suffix meaning "from"] Facing towards the south

દખણી, Same as દક્ષણી

દખણે ણ, *s f* A Deccani woman

દખમુ, *s n* [P दख्म] A place where Pārsis deposit their dead; a Tower of Silence

દખલ, *s f* [Ar दखल he entered, he admitted *Cf* દખલ, દડુ, દગો] Obstruction, interruption, interference

Id દખલ ... To obstruct, to throw an obstacle in the way of, to interrupt, to interfere

દખ્ખણ, *s f* [See દક્ષિણ] The south 2 The Deccan

દગડ, *s m* [Mar *fr* S दृषद्] A stone

દગડ, *adj* [See દગો] Treacherous, deceitful

દગડું, ... [See દગડ stone] A block of wood or stone placed below posts or beams

દગડો, *s m* A large stone 2 A large lump of earth

Id દગડા ચોથ The fourth day of the first fortnight of the month of Bhādarvā (Sep -Oct)

દગદગો, *s m* [P दग़दग़ wavering] Doubt, suspicion, hesitation

દગલ બાજ, *adj* [P दग़ल fraud + बाज़ playing *fr* बाख़्तन to play] Treacherous, perfidious, deceitful, fraudulent

Prov દગલબાજ દોહરા નમે, ચિત્તા ચોર કમાન Retreating a few paces in order to leap the better

દગલ-બાજી, *s f* Treachery, perfidy, deceit, fraud

દગા ખોર, } દગા-બાજ, } *adj* [See દગો+ख़ोर enjoying and बाज़ playing *fr* ख़ुर्दन to eat and बाख़्तन to play] Same as દગલ-બાજ.

દગા-ખોરી, } દગા-બાજી, } Same as દગલ-બાજી.

દગો, *s m* [P दग़ा] Deceit, fraud, foul play, perfidy, treachery; deception

Id દગો કરવો-દેવો To cheat, to be treacherous

Prov દગા કિસીકા નહીં સગા Cheating play never thrives

દગ્ધ, *adj* [S *fr* दह् to burn] Burnt, blasted, ruined, spoiled

દંગ, *adj* [S दिङ्-मूढ ignorant of the directions *fr* दिश्, दिशा, directions *fr.* दिश् to show+મૂઢ stupefied] Surprised, astonished, thunderstruck, amazed

દંગડી, *s f* A market where grass is sold, a grass market

દંગો, *s m* [See દંગ] Tumult and confusion, disturbance 2 A rebellion, an insurrection

દંગો-ફિસાદ, *s m* [+ફિસાદ] Disturbance and quarrel, a noisy brawl

દઝન, *adj* [Eng *Dozen*] A dozen, twelve

દઝા-ડ-વું, Same as દાઝ વું

દઝા ડો, } દઝા-પો, } *s m* Same as દાઝ Heat

વાદળાના તરુની દવે વાત ન કરશો, કપટ ફૈલાનુ નાટો રે,
આળગાને આવાર નમારો, વણો ના કરશો દઝારો રે
—નિરાંતભક્ત.

દઝો-ડિ યું, *adj* Half-burnt, imperfectly burnt

દટા-વ-વું, Caus of દાટ-વુ To bury

દટા વું, *v i* [Pass of દાટ-વું] To be buried

Id ઝુકસાનીમા દટાવુ To suffer a heavy loss

દફ્નન, s n [See દટાવું] Being buried Id પદ્દન સો દફ્નન Even great things crumble to dust

દફ્ટો, s m [See દાટવું] A stopper, a cork Id દટ્ટો દેવો–મારવો To put a cork on, to be stopped

દડ, s n Soft sandy soil 2 A ditch in a field concealed from the eye by grass growing over it

દડકો, s m [See દડો] A lump

દડઘો, s m [See દેવડો by transposition of letters] A very thick pot

દડ-દડ, દડ-દડાટ, } adv [Imit] Flowing unceasingly or in a large quantity

દડ-દડવું, v i To flow out in a rapid succession of drops

દડ-દડાટ, s m [વૃત્તિ] Flowing out in a rapid succession

દડ-દડી, adj f (A pulse) So cooked that the grains are not soft and do not stick to one another

દડબ, s f A lump of earth, a clod

દડબડ, દડબડ-દડબડ, } adv [Imit] Running making a noise with the feet, trampling 2 Running boldly

દડબડવું, v i To run making a noise with the feet

દશે દિશા દડદડતા ચાલે, પાયદળ જાસમ જોર
—ગિરિધર

દડબડાટ, s m [+વૃત્તિ] Running noisily running boldly

દડબું, s n Same as દડબ

દડ-મજલ, s f [See દોડવું + મજલ, or દર each + મજલ] A rapid march without a halt, a forced march

દડવું, v t [See દાટવું fr S दान्त restrained fr दम् to restrain] To make (the ground in a barn) hard and smooth

દડાવું, v i [Pass of દડવું] To become hard and smooth

દડિયો, s m [See દડો a ball] A cup made of leaves sewn together

દડી, s f A small ball used in play, made of cloth or leather 2 A ball of thread, a clew

દડી-માર, s f [See દડી + મારવું] A game for children

દડુક, adv [Imit See દડ દડ] Running with short steps

દડુલી, s f A small દડિયો

દડુડી, s f A small ladle

દડુલો, s m A large ladle

દડો, s m A large ball of cloth or leather 2 A kind of food made of the flour of pulse, &c, in the form of a ball

દણુ, s n [S दामन् a tether fr दमन restraint fr दम् to restrain] A log tied to a cow's neck to prevent her from straying

દંડ, s m [S fr दण्ड् to punish] A stick, a staff, a mace, a baton 2 Beating, fining, punishment 3 Money raised by a fine 4 The arm from the shoulder to the elbow 5 A long measure of four cubits 6 A particular exercise in athletics

Id દંડ કરવો–દેવો–આપવો To inflict a punishment, to punish દંડ કરવો To inflict a fine દંડ થવો To be fined દંડ ભરવો–આપવો To pay a fine દંડ લેવો–કરવો To exact a fine સન્યાસીનો દંડ The staff carried by a Brāhman recluse દંડ પીલવા To perform a particular athletic exercise

દંડ-નીતિ, s f [+ નીતિ] Administration of justice, judicature 2 System of civil and military administration, ethics

દંડવત, દંડવત, } s m [S दण्ड वत् doing like a stick fr દંડ +S वत् like] A prostration of the body in worship, a bowing without bending the body

દંડવું, v t To punish, to fine, to mulct

દંડિત, adj That which is punished or fined

દંડિયું, adj Standing on one pole or pillar

Id દંડિયો મહેલ A palace built on one pillar

દંડિયો, s m A kind of cloth with cross lines forming squares, worn by women

દ-ડી, *s m* [S *fr* दण्ड a staff] One who carries a staff 2 A recluse, one who has renounced the world

દંડી-લો, દડે-લ, } *adj* Impudent

દંડુ-કો, દડી કો, } *s m* A thick stick, a cudgel' a short thick piece of a stick

દંડો, *s m* A short thick stick used as a bat by children 2 A stout young man

દત્ત, *adj* [S =L *datum* given *fr* S दा=L *do* to give] Given, presented 2 Adopted (of a child) 2 Same as દત્તક

દત્ત-ક, *s m* A boy received in adoption, one of the twelve heirs recognized by Hindū Law

દત્ત-વું, *v t* To give

દ-દડ વુ, Same as દડ-દડ વું

દદા, *s f* [Fem of દાદા] A maid servant (in contempt) 2 A querulous woman 3 A go between, a procuress

દદામું, *s n* [S डिण्डिम Imit, a bell] A drum carried in the front of an army on its march, a war drum 2 The sound of a drum

સેન અગણિત સાથે લીધુ ચઢયો રાય, દદામુ દીધુ
—ગિરધર

દ-ડુડી, *s f* A small દ-ડુડો.

દ-ડુડો, *s m* [See દડ દડ Imit] A current of water falling down in a straight line

દધિ, Classical form of દહી

દ-ધિ, Same as ઉદ-ધિ

દધિ-જા, *s f* [+जन to be born] A name of the goddess Lakṣmī wealth, riches

ત્યારે નારાયણ કહે " દધિજા, તુજને ઇચ્છા એની,
એ ગીતા મહિમાની અદ્ભુત, કથા કહુ તેની "
—દયારામ

દધિ-જાત, *s n* [P *fr* દધિ દહીં +S जन to be born] Butter obtained from curdled milk

દધિ-સુતા, [+સુતા, સુત] Same as દધિ-જા

દન, Same as દિન A day

દનુ-જ, *s m* [S *fr* दनु Name of the mother of the demons+जन् to be born] A demon

દેવ, દનુજ, નર, નાર, સર્વે છે આગને તોરે
—સામળભટ.

દનૈ-યું, *s n* [See દન દિન, a day] A book of accounts in which daily transactions are entered, an account book containing daily entries

દત, *s m* [S =L *Deno dentis*] A tooth 2 An elephant's tusk or tooth

દંત-કથા, *s f* [+કથા] A popular story, a hearsay story, a tradition, a legend

દંત-ક્ષત, *s n* [+ ક્ષત] A wound made with the teeth

દત-ધાવ-ન, *s n* [S *fr*+ધો વુ *Cf* દાતણ] Washing and cleansing the teeth in the morning

દંત લુ, *adj* Having protruding teeth

દતા-ળ, *s n*
દંતા-ળી *s f*
દતિ યો, *s m* } [+વાળુ having] A harrow

દંતી, *adj* [S दन्त्य] Having teeth, toothed 2 Dental (of letters and in Grammar)

દંતુ, Same as દંત

દતુ ડી, *s f* A small tooth

દતુ-શૂ,
દતુ-શળ, } *s m* [S दन्त शूल See દત+શૂળ] An elephant's tusk

દંત-યું, Same as દાતિ યુ

દત્ય, *adj* Relating to the teeth 2 Dental (of letters and sounds in Grammar)

દપ-ટા મણુ, *s f* [See દાબ વુ, દબા-વ-વુ] Threats, intimidation

દપ ટ, *s f* [See દબા ણ pressure] Abundance, profusion 2 *adv* Excessively

Id દપટ માર વું To make a long run

દપટ દપટ દડી, નફટ નટ્ટ નડી,
કવિ મણિ મહામતિ, કહું કહુ રતિ રતિ —વલ્લભ

દપટ-કૂવો, *s m* [See દાટ-વુ+કુવો] A cesspool with closed orifice

દપ ટ-વુ,
દપ ટા વ વુ,
દપોટ વું, } *v t* To appropriate secretly 2 To drive fast

કનકના કોટ ઓટ, દપેટી દેહવટ કર,
ફેર, ઘર ફોજ ગાય, ભાગ્યુ બાર, બાર, બાર
—સામળભટ

દ-પોટો, *s m* [See ડપોટો, ડપટો] A

piece of cloth in which valuable clothes are kept

દફ્ણા વ વું, *v t* [Ar दफ़न to bury] To bury 2 To hide or conceal 3 To put to sail, to launch 4 To copulate (slang)

દફ્તર, દફ્ત્તર, } *s n* [P दफ़्तर् record] A record, a register, official papers and documents, account-books 2 A large book, a work, a volume 3 A school boy's bundle of books

દફ્તર-ખાનું, *s n* [+P खान a house See ખાનુ] A place in which records and registers are deposited 2 A library

દફ્તર દાર, *s m* [+P दार् keeper *fr* दाश्तन्=S धृ, धार्, to keep] A record-keeper, a registrar 2 The head revenue officer in a collectorate

દફ્તરી, [+P ई suffix showing "keeper"] Same as દફ્તર દાર

દફ્ન, *s n* [Ar दफ़्न to bury] Burying, concealing under ground 2 Interment, burial

દફ્ના·વ વુ, Same as દફ્ણા વ વુ

દફે, દફે-રફે, } *adj* [Ar दफ़ए removal *fr* देफ़ to remove+रफ़ to exalt] Disposed of, compromised, settled

Id દફે કરવુ To bury દફે રફે કરવુ To scatter about

દફે દાર, *s m* [P दफ़ a part+P दार keeping or having] An officer of cavalry 2 A superior police officer

દફે દારી, *s f* The office and position of a દફે દાર

દ-ફોળ, દ-ફોળ-ચદ, } Same as ડ-ફોળ, ડ-ફોળ ચદ

દબ ડા વ વુ, *v t* [See દાબ વુ] To intimidate, to threaten, to terrify, to infuse terror

દબ-દબા-ભરે લું, *adj* [See દબ દબો+ભર વુ] Commanding, dignified, majestic, awful 2 Stately, grand, splendid, pompous, showy

દબ-દબો, *s m* [P दब् दब dignity *fr* S दम to restrain] Commanding influence, dignity, majesty, awfulness 2 Statey gran deur, splendour, pomp, show

Id દબદબો રાખવો To keep a dignified bearing, to have a commanding air

દબ વુ, દબી જ વુ, દબા વુ, } *v t* [See દાબ·વુ] To yield or give way, to bend under a weight 2 To succumb, to be awed or repressed before or by, to be frightened, to cower

દબા ણ, *s n* Pressing, pressure 2 Weight, force, check 3 Moral pressure 4 Intimidation

Id દબાણ કરવુ–ચલાવવુ–વાપરવુ To use pressure, to intimidate દબાણ નીચે આવવુ To be under pressure

દબા મણ, *s f* Pressure, weight 2 Intimidation, a threat, a menace

દબા વ·વુ, *v t* To get pressed or compressed 2 To intimidate, to menace, to repress by threats, reproof, or abuse 3 To eat voraciously, to gormandize

દબે લ, *adj* Overawed, repressed, abashed 2 Obliged, being under obligations

દમ, *s m* [P *fr* दमीदन् to breathe *fr* S दम् to restrain, to restrain the breath] Breath, life 2 Increased respiration, panting, gasping 3 Asthma. 4 A high opinion of oneself, haughty notions about oneself, conceit, swelling desires and projects, ambition. 5 A moment, an instant 6 Energy, vigour, stamina. 7 Resolution, confidence spirit, mettle 8 Strength, spirit 9 Goodness, virtue 10 [S दम् to restrain, to restrain the breath] The power of suspending respiration 11 Fixed humidity or moisture (of a soil) 12 Patience, power of enduring or persisting 13 A draw or pull, a whiff (of tobacco, &c)

Id દમ આપવો–દેવો–બિડાવવો To scold vehemently, to threaten, to overawe દમ કાઢવો To expire 2 To tire દમ ખાવો–મારવો–ખેંચવો To pause or take breath 2 To wait, to have patience દમ જવો To expire, to die દમ જોવો To try the mettle of દમ ખેંચવો To take a pull or whiff (as at a pipe) દમ છોડવો

To give up hope, confidence, or courage 2 To expire દમ તાણી રાખવો-પકડવો To suspend breathing દમ તાણવો-ખાયવો-મારવો To keep silence, to endure quietly and meekly દમ ધરવો To rest, to pause 2 To take courage 3 To have patience દમ પકડવો Same as દમ ખાવો દમ ભાગવો To be subdued or destroyed દમ રાખવો To have courage, not to yield 2 To have dignified airs, to keep a commanding look, though terrified at heart દમ લેવો To breathe in 2 To have courage, not to yield 3 To oppress Lit To squeeze one's breath or life out Hence, 4 To harass, to oppress, to tyrannize over એનામા દમ છે Lit He has life in him Hence, 2 He does not yield= He can hold out દમ ખાઈને કામ કરવુ To work with a heart દમમા ને દમમા With assumed airs, with assumed authority એક દમમા Quickly, in a moment એક દમ, એક દમ, At once, without hesitation દમ દરદમ Every moment, continually

દમ ક કું, *v i* [See દિમાગ] To be in the height of one's power or influence 2 To shine out

દમ-ક-વુ, *v i* [Imit] To make the sound of a drum

મૃદંગ, ભેર દદામા દમકે, ધમકે ગોમુખ ઘોર જી,
દશો દિશા દડબડતા ચાલે, પાયક બળવંત નેર જી
—ગિરિધર

દમ-ગોટીલો, *s m* [See દમ + ગોટીલો] A game for children

દમ ડી, *s f* [See દામ] A measure of value equal to a fourth part of a pice 2 The lowest copper coin

Id દમડીનુ માણસ A man of straw, a worthless man દમડી ભાર, દમડી પુર Of the weight or value of a દમડી, not at all

Prov ચમડી તોડે, પણ દમડી ન તોડે He (a miser) would rather part with his skin than with his money દમડી દમડી કરતા રૂપિયો થાય Little and oft fills the purse Many a mickle makes a muckle દમડીના દમ ફેરા=દમડી સારૂ દમણ જવુ Much pains no gains The mountains in labour give birth to a mouse દમડી-ની તેલ, તો કહે " બધા બળતા દીવડા " If it is a question of expenditure, one would have nothing to do with it

દમ-ડો, *s m* [See દમ breath] Life

દમ-ડો, *s m* Same as દમ ડી

Prov દમડે છે, પણ દમડો ક્યા ? An empty purse can make no purchase however cheap With all abundance one essential thing is wanting As poor as a church mouse

દમણ, *s n* Same as દમન

દમણ, *s n m* A kind of fragrant medicinal plant

દમણી, *s f* [Guj દમણ a town south of Surat See દમણિયુ] A bullock-vehicle, small and light bullock carriage

દમણુ, *s n* A load cart

દમ-દમા ટ, *s m* [See દમામ, દબદબો, +વૃત્તિ] False show, foppery, pomp

દમ ન, *s n* [S *fr* दम् to restrain] Subjugation, subduing 2 Self-restraint

દમ પર દમ *adv* [See દમ breath + ઉપર] In quick succession, successively 2 Every moment

દમનો, [S दमनक] Same as ડમરો

દમ લું, *adj* [See દમ] Affected with or suffering from asthma

દમ વુ, *v t* [See દમ ન] To tire, to trouble, to annoy 2 *v i* To become tamed or subjected 3 To be exhausted or spent up

દમાક, } *s m* [See દમ P] Same as
દમામ, } દબદબો

દમિ યલ, *adj* [See દમ breath + S आलु possessing] Asthmatic, breathing with difficulty

દમો-દમ, *adv* [See દમ + Ar व=S वे, वा, and] In the ascendency 2 In rivalry, in competition with, rivalling competing with

દંપતી, *s n pl* [S *fr* दम्=जाया wife +पति husband *fr* पा to protect] A married couple, husband and wife

દંભ, *s m* [S *fr* दम्भ् to pretend See ઢોંગ] Deceit, hypocrisy, fraudulent assumption

Id દંભ કરવો માડવો-રાખવો To make pre-

tensions to, to pretend, to practise hypocrisy

દંભિ-યુ, } adj Hypocritical, deceitful,
દંભી, }
ostentatious, sanctimonious

દયણ્ણુ, Same as દળ ણુ

દયા, s f [S fr दय् to pity] Pity, compassion, commiseration, mercy, clemency, sympathy, tenderness

Id દયા કરવી-ખાવી-લાવવી To have pity, to take pity on

Prov દયા ડાકણને ખાય Kindness is lost upon an ungrateful man દયા ધર્મનુ મૂળ છે Charity is the basis of religious merit

દયા ભાવ, s m [+ભાવ] A kind disposition

દયામણુ, adj [Hem Des दया वणो=S दीन poor See દયા વત] Pitiable

દયા વત, } adj [+ वत्, वान्, વાળુ, having] Tender, compassionate full of pity, kind-hearted, merciful
દયા વાન, }

દયાસિન્ધુ, s m [S fr +સિન્ધુ] An ocean of pity, infinite kindness

દયા ળ, } adj [S दयालु fr દયા + S आलु possessing] Full of pity and tenderness, compassionate
દયાળુ, }

દયિ ત, s m [S fr दय् to love] Husband

દયિ તા, s f [S] Wife

દયિતા દેવરને છાટતી, કટિબધન તાણી બાધતી
—ગિરિધર

દર, adv [P दर्, अन्दर्=S अन्तर् in, severally, singly] Severally, singly, distributively 2 By, per, at, at the rate of 3 s m Rate, price 4 An allowance, a number, or a quantity fixed, a standard

દર, s n [S fr दृ to tear] A hole, a burrow

Id દર ઉઘડવુ To obtain a means of livelihood, to get an occupation દર પાડવુ To make an entrance for oneself to enter by દર કરવુ To reside

Prov દરની માટી દરમાજ સમાય Evolution equals involution Whatever is acquired by hard labour is just enough to pay the cost

દર-એક, } adj [See દર P + એક] Each, every
દરેક, }

દર-કાર, s f [P दर् into+कार matter fr कर्दन्=S कृ, કર વુ to do] Need, necessity, want 2 Care, concern, solicitude, anxiety, regard

Id દરકાર કરવી-રાખવી To care about, to be concerned at

દર-ખાસ્ત, s f [P दरख़ास्त् fr P दर्, દર, into, + P ख़ास्तन्=S काङ्क्ष् to desire] A humble application, a petition, a request 2 A proposal, a motion, a movement

Id દરખાસ્ત કરવી-મૂકવી To move a proposition, to make a proposal દરખાસ્ત પસાર થવી To carried, adopted, or passed (of a motion, proposal, or proposition by a meeting or assembly) દરખાસ્ત આપવી To make an application to a court of law દરખાસ્ત કબૂલ કરવી-મજુર રાખવી To be granted or allowed (of an application by a court of law)

દરગા, } s f [P दरगाह्] A court-yard 2 The threshold, a door 3 A kind of mosque, a Muhammadan place of worship 4 The shrine of a Muhammadan saint a *dargāh*
દરઘા, }

દર-ગુજર, s f [P fr दर्गुज़श्तन् to overlook fr दर् into+गुज़श्तन् to pass away fr S गुह् to conceal See ગુજર વુ] Allowing, admitting 2 Forgiveness, forbearance

દરજ ણુ, } s f [See દરજી] A female tailor, a seamstress 2 The wife of a tailor
દરજે ણુ, }

દરજી, s m [P दर्ज़ी] A tailor

Prov દરજીના દિકરા જીવે ત્યાસુધી સીવે Every one to his trade દરજીનુ વેતરવુ, મોચીનુ વેતરવુ નહિ In making your estimate leave a sufficient margin for all contingencies

દરજ્જો, } s m [P दरजह् dignity] Dignity 2 Rank, position, degree, station, post
દરજ્જો, }

Id દરજ્જે ચઢવુ To rise in position દરજ્જો મળવો To get a high rank કેટલેક દરજ્જે To some extent, in some respects, in some way

દરડ, *s m f* Same as દડ

દર-ણું, Same as દળ ણુ.

દરદ, *s n* [P दर्द pain] Pain 2 An ailment, a disease, an obstinately lingering of a disease 3 Pain, grief, sorrow, distress, woe, bitterness, a heartache 4 Care, concern, anxiety 5. Interest, feeling 6 A secret object

Prov દરદ કરતાં ઉપાય ભારે A remedy worse than the disease દરદ હોય, ત્યાં દવા હોય There is no wrong without a remedy

દર-દાગીનો, *s m* [See દર P each+ દાગીનો] Ornaments and money collectively

દર-દાવો, *s m* [P दर in, into, +દાવો, a claim] Every kind of claim, right or title

દરદી, *adj* [See દરદ] Diseased, ill, miserable 2 That feels for, that sympathises with or appreciates. 3 *s m* The sick and the afflicted 4 A patient, a sick person

Prov દરદીની ગત દરદી જાણે The wearer knows best where the shoe pinches

દરપ ણુ, Same as દર્પ-ણુ

દરપ-વું, *v t* [See દર્પ pride] To be proud

રામ, લક્ષ્મણ લઘુ બાળ બે બાળ કરૂ ?

દરપણુ દેખાતા દેહ આગ્રુ —સામળભટ

દર-બાર, *s m. f n* [P *fr* दर, अन्दर=S अन्तर in+बार=S द्वार door] A royal court, an audience chamber, a levee hall 2 A king, the people assembled round a king 3 Holding a court or levee, giving audience 4 A court of justice, a judicial court

Prov દરબાર ને બાર દર No reliance can be placed on the words of a king A thread will tie an honest man better than a rope can tie a rogue

દર-બારી, *adj* Relating to a royal court 2 *s m* A courtier 3 A politician

દરભ, Same as દર્ભ A kind of grass

દરભિ-યો, *s m* A Brāhman who officiates at the funeral rites of Hindūs of the inferior castes

દર-માયો *s m* [See દર in+ માસ, મહિનો] The monthly pay, wages, or salary

દર-મિયાન, *adv prep* [See + P मियान् between, amongst] Between 2 In the midst of 3 During the time, during, while, when 3 In the meanwhile

દરવ, Same as દ્રવ્ય

દર-વાજો, *s m* [P दरवाज़ह् *fr* दर=S द्वार door+P वाज़्=S वाम open, outward, *fr* S बाहिस् out] A gate, a door, an entrance 2 A gateway or doorway 3 A means of ingress or egress

Id દરવાજા ઉઘાડા છે Lit The doors are open 2 Go where and when you please 3 You are at liberty to do what you please

Prove દરવાજાને મોહડે ઉંટ It's the willing horse gets all the work દરવાજા મોકળા, ને બાળે કુચા Penny wise and pound foolish

દરવાણી, દર-વાન, } *s m* [+P वान्=S वान्, वत्, suffix showing possession] A doorkeeper, a gatekeeper, a porter; a janitor

કાયા નગરમાં હોરો હાંદાકાર જો,

દરો ને દરવાણી થશે વેગળા —ભોજોભગત.

દર-વેશ, *s m* [P *fr* दर door, See દરવાજો, +P वेश hanging, loitering,=S वेश entering, *fr* P आवेज़् *fr* आवेख़्तन् to hang=S आ विश् to loiter *fr* आ up to+वश् to enter, one who hangs or loiters about the doors of people] A darvesh, a fakir 2 A mendicant, a beggar

દરશ, દરશ-ન, } Same as દર્શ-ન.

મહિમા તમારો સાંભળ્યો, બહુ હસ સુખ મુનિરાય,
તે યશી આતુરતા ઘણી, જે દરશ ક્યારે થાય !
—દયારામ

દરશ-ણિ-યું, *s n* A kind of bangles.

દરશ વું, *v i* [S दृश् to see] To be seen to appear

દરશા-વ-વું, Same as દર્શા-વ વું

દર-સાલ, *adv* [See દર P each + સાલ a year] Every year, annually

દરાખ, Same as દ્રાક્ષ

દરાજ, *s f* [S दद्रु] Ringworm

દરાજ, *s f* [Ar दर्ज inserting] An instrument for planing wood used by carpenters

દરાજિ-યું, *adj* [See દરાજ ring-worm] Suffering from ringworm, affected by ringworm

દરિદ્ર, *adj* [Hem Des दलिद्दो *fr* S दरिद्रः poor, *fr* दरिद्रा to be poor] Poor, needy, indigent, wretched, distressed 2 *s n* Poverty; wretchedness 3 Want, need, deficiency, absence

દરિદ્રતા, *s f* } Poverty, wretchedness
દરિદ્રીપણું, *s n*

દરિદ્રી *adj* Poor, needy; destitute 2 Mean, penurious, niggardly, beggarly

દરિયા-મહેલ, } *s m* [See દરિયો + મહેલ]
દરિયાઈ-મહેલ,

A palace in the midst of a sea, a mansion situated on the shore of the sea

દરિયાઈ, *adj* [See દરિયો] Relating to the sea, marine 2 Living in the sea

Id દરિયાઈ લુગડું A kind of silk cloth brought over the sea, particularly from China

દરિયાફ, } *s m* [P *fr* दरयाफ्तन् to understand, to comprehend] Reflection, consideration, thinking over
દરિયાફ્ત,

દરિયાવ, Pers form of દરિયો

દરિયો, *s m* [P दारियाव्] The sea, the ocean

Id દરિયો ખેડવો-સેવવો To make a voyage 2 To carry on trade with a foreign country beyond the seas દરિયા જેવડું પેટ Noble-minded, magnanimous 2 Merciful, forgiving 3 Liberal, generous દરિયામા ડુબકી A great undertaking દરિયામા ડુબવુ To be surrounded by difficulties and misfortunes 2 To commit a wicked deed, to succumb to allurements or to one's misfortunes દરિયો ઓળગવો Lit To cross the ocean 2 To be successful in a great undertaking

Prov દરિયો કે દરબાર (એ પૈસો મેળવવાના સાધન) A man can make his fortune either at the court of a king, or in trade over the seas દરિયામા રહેવુ, ને મગર સાથે વેર It is hard to live in Rome, and to fight with the Pope

દરી, *s f* [S *fr* दृ to tear] A cave 2 A valley

સોવત હો સુખકંદ દરીમેં, વદા દરિ આવે
નાહિ કામ પીતાંબર, ત્યાં આદૃશ્યતા પાવે
—દયારામ

દરી-ખાન, *s m* [See દર a hole, an abode + ખાન a chief] The abode of of a chief, a mansion

દરબાર દરીખાન ઘેરે, આદમી અટારી હેરે,
ગોખ જોખ ફેરફેરે, સહો સબ લોકમે —આમળભટ.

દરેક, Same as દર-એક

દ-રેડ઼ું, *v t* [See દર a hole + રેડવુ to pour] To sow in rows

દરેડો, *s m* [See દડ દડ] A stream, a current

દરેસ, *s m* [Eng Dress] A dress, the uniform 2 The dress or uniform of a police constable, or of a soldier in a regular army

દરો, } Same as દૂર્વા
દરો ઈ,

દરોગો, *s m* [P दारोगह् a superintendent] A superintendent, an inspector, an overseer 2 The head of an office

દરોડો, *s m* [See P દર in + વાટ way, or દ્રોડવુ, દોડ઼વુ, to run *fr* S द्रु to run] An attack by a band of robbers, a highway robbery

Id દરોડો પાડવો To commit a highway robbery 2 To attack and plunder (by a band of robbers) 3 To interrupt

દરો-બસ્ત, *adj* [P दर्, अन्दर्, = S अन्तर् in + P बस्त bound *fr* बस्तन् = S बन्ध् to bind] All without exception, complete, entire, whole

દર્દ, Same as દરદ,

દર્દુર, *s m* [S Imit] A frog

દર્પ, *s m* [S *fr* दृप् to be proud] Pride, arrogance 2 Boldness, reckless ardour

સમદ઼્ઝ મુગન ચાન્ત, દાટ઼્યો દર્પ દર્પ તો —વલ્લભ.

દર્પણ, *s n f* [S *fr* दृप् to be proud, to shine] A mirror, a looking glass 2 That which gives a true representation

દર્પ-હર, *adj* [S See દર્પ + હર ૩] Humiliating, putting to shame, lowering the pride of

તેની આતિશી [illegible] અતીબી, [illegible] આશાન,
[illegible] દર્પ [illegible], સેધરાથી [illegible]
—[illegible]

દર્ભ, *s m* [S *fr* [illegible]] [illegible] of grass esteemed [illegible]

ligious rites by Hindūs

Id દર્શ આપવો To perform religious rites for the benefit of the deceased relatives તે દર્શની સળી સરખી પામ્યો નહિ He died without the necessary religious ceremonies being performed just before his death for the benefit of his soul 2 He died an accidental death તે દર્શની પથારી પર-દર્શની શય્યા પર છે He is on his death-bed

દર્શ•ક, *adj* [S *fr* દૃશ્ to see] That shows or points out 2 *s m* The index of the power of a quantity (in Math)

દર્શ•ન, *s n* Sight, seeing, looking 2 Showing 3 Aspect, appearance 4 A dream, a vision 5 Visiting an idol or a sacred shrine, worshipping in the presence of an image 6 A common term for the six schools of Hindū philosophy

Prov નામ મોટા, ને દર્શન ખોટા Great indeed, but rogues Clean clothes and empty pockets

દર્શની, દર્શનિક, } *adj* Visible, prominent, striking to the eye 2 Payable at sight (of a hundī, an order for payment on a bank, firm, &c)

દર્શ•નીય, *adj* Fit to be seen 2 Visible, prominent, striking to the eye

દર્શિ•ત, *adj* Visible, conspicuous 2 Shining, splendid

દર્શિત બહાર આવ્યો, પરસોખ્ય સોને –ગીત-ગોવિન્દ

દર્શા•વ•વું, *v t* To show 2 To hint, to suggest

દર્શિ, *adj* [Used at the end of a compound] Seeing 2 Showing, indicating, implying 3 Meaning

Id દીર્ઘ દર્શિ, દૂર દર્શિ, Far-sighted

દલ, *s n* [S] A leaf. 2 A petal of a flower 3 A half 4 An army 5 Thickness, density, depth of substance

દલ, (Used in poetry) Same as દિલ The body

દલ-ગિર, Same as દિલ-ગિર

દલ-ગિરી, Same as દિલ-ગિરી

દલડું, Dim of દલ, દિલ.

દલા•ડ•વું, *v t* To enliven, to encourage, to cheer, to solace

દલાલ, *s m* [Ar *fr* દલ્ to argue, to remonstrate] A broker

Prov દલાલને દેવાળુ નહિ A beggar will never be a bankrupt

દલાલી, *s f* The business or occupation of a broker 2 Brokerage

દલાલું, *s n* The business of a broker (used in contempt) 2 The business of a go between

દલામો, Same as દિલામો.

દલીલ, *s f* [Ar *fr* દલ to argue] An argument, a plea

Id દલીલ આપવી-બતાવવી-કરવી To give as a plea, to argue a cause

દલ્લો, Same as ડલ્લો

દવ, *s m* [S] A forest-conflagration

Id દવ બળવો-લાગવો-ઉઠવો To burn (of a forest conflagration) 2 To be thrown into distress or misfortune દવ લગાડવો To set a forest on fire દવ બાળવો To raise quarrels or disagreement

દવલુ, *adj* [S દુર્, દુ, દુર્ ill, evil,+ વહાલુ dear Or See દોહલુ painful] Not dear, being under disfavour, hated

દવા, *s f* [P] A medicine, a physic, a drug

Id દવા કરવી To treat (a patient with medicines), to nurse a patient

દવા, Same as દુવા

Id દવા માગવી To ask for a blessing દવા દેવી To give a blessing

દ-વા, *s f* [S દુર્, દુ, દુર્ ill, evil+વા wind, air] Lit Unhealthy atmosphere Hence, 2 An epidemic disease

આરે આરિ ગણુ મધ્ય, દૂણી દાખે દવાને —વલ્લભ

દવાઈ, Same as દવા A medicine

દવાઈ, Same as દુવાઈ, દુવા, A blessing

દવા-ખાનું, *s n* [+ખાનુ] A medical dispensary, a hospital

દવા•ડ, Same as દવ A forest on fire.

દવાત, Same as દુવાત

દવા-દરી, Same as દુા-દરી

દવા-દારૂ, *s m* [See દવા+દારૂ] A genera

term for medicines 2 Medical treatment

દવે, *s m* [See द्वि two+વેદ] A Brāhman who has studied two of the four Vedas 2 A surname among Brāhmans

દશ, Classical form of દસ Ten

દશ ક, Sk form of દસ કો

દશ-કંધ, *adj* [+S कंधरा the neck.] Having ten necks 2 *s m* A name of Rāvana, the king of Ceylon, who had ten necks

દશ-ગ્રંથ, *s m pl* [+ગ્રંથ] The ten books of the Rig-veda (ઋગ્વેદ)

દશ-દિશા, *s f pl* [+દિશા] The ten regions or quarters 2 *adv* Everywhere, towards every quarter of the heavens

દશ-ધા, *adv* [S *fr* + S धा suffix showing manner] In ten ways

દશ ન, *s m* [S *fr* दश्,ડંખ-વુ, to bite] A tooth

કનક સરીખી કાન્તિ ઝળકે, દશન હીરા જ્યોત

—વીરજી

દશ મ, Classical form of દસ મ Tenth

દશમી, *s f* The tenth day of a lunar fortnight 2 A cake made with milk or fruit juice instread of water 2 Food which a person may eat without putting on a silken cloth

દશ મુ, *adj* Tenth 2 *s n* A ceremony performed on the tenth day after the death of a person

દશ-મૂળ, *s n pl* [+મૂળ] The roots of ten particular trees and plants, used as a medicine

દશ-મોડ,*adj* [See દિશા+મૂઢ *Cf* દિઙ્મૂઢ] Unable to tell the quarters or directions 2 Bewildered

દશાંશ, *s m* [+અંશ] The tenth part 2 Decimal Fractions (Arith)

દશા, *s f* [S] State, condition 2 The aspect or configuration of the planets considered as influencing the fortunes of a person 3 The evil influence of planets

Id અંતર્દશા The influence of a minor planet on the fortunes of a man મહાદશા The influence of a predominant planet દશા બેસવી To be under the influence of a planet

દશા ઉઠવી-ઉતરવી To expire, to be at an end (of the influence of a planet) બીજી દશા થવી To be in quite a different or contrary state, to be changed

એવું સુણી દશા દીઠી બીજી,આ દયાના પ્રીતમ ઉપર રીઝી

—દયારામ.

દશા, *s f* [S] The loose threads at the ends of a garment

દશા, *s f* Same as દશ મુ The ceremony performed on the tenth day after death

દશા, *adj* [See દશ] Showing particular sections of castes, as distinguished from વીસા (See વીસ), *e g*, દશા લાડ, વીસા લાડ

દશાવતાર, *s m pl* [See દશ + અવતાર] The ten incarnations of Visnu, these are – મત્સ્ય, કૂર્મ, વરાહ, નૃસિંહ, વામન, પરશુરામ, રામ, કૃષ્ણ, બુદ્ધ and કલ્કિ

દશા-વીશી, *s f* [See દશ ten+વીશ twenty] Rise and fall, ups and downs of fortune

દશી, Same as દશા State

એક આદાશિશી કેરે રોગે, એક આ દશી પામી જોગે,
એક આ દશી કૃષ્ણ ભુજંગ, એકાદશીએ જન્મ્યો રણ જંગ

—દ્વારકો.

દશી, Past tense, Fem gender, of દસ વું To bite

દશી, *s f* [S दशा] Loose threads at the end of a garment

દ્વા દશી ચીરે સુધાય, દ્વાદ શી પેરે દુખી થાય!
દ્વાદશી પણ ભૂલ્યા રાધા, દ્વાદશીએ લીધી બાધા

—દ્વારકો.

દશે યા ચર વા, *v i* [See દશ+ચર-વુ to eat] To enjoy the feasts given to the bride in her father in law's house, and to the bridegroom in his father in law's house, for a few days after the marriage

દશે યા ચાર વા, } દશે યા દે વા, } *v t* [+ ચાર વુ to feed, દે-વુ to give] To give a feast to the bride, &c &c

દશેરી, *s f* } દશેરો, *s m* } [+ શેર] A weight or measure of ten pounds

દસ, *adj* [S दश] Ten, (10)

દસ-ઉઠ-ણુ, *s n* [+ઉઠ વુ] The purifying process, through which a woman goes or

the tenth day after her delivery

દસ્કત, *s m* [P दस्त् the hand+ Ar खत्+ a writing] Handwriting 2 An autograph, a signature, an attestation

-મ કો, *s m* [S दशक *fr* દસ, દશ, +S क suffix showing a group] A group of ten, a decade

દસ-કોઈ, *s f* [See દસ + કોસ, કોસ, two miles] The land included within a radius of 10 kos (or 15 miles) from the capital

દસ મ, *s f* [S दशमी *fr* दशम tenth *fr* S दश, દસ, ten] The tenth day of a lunar fortnight

દસ મું, Same as દશ મું

દસ-રા, *s f* [S दशाहरा *fr* दश ten + अहन् a day] The tenth day of આશ્વિન (Oct-Nov), being the day on which Rāma marched against Rāvana 2 The tenth day of the first fortnight of જેઠ (June July), being the day on which the Ganges came down to the earth from Heaven

Id દસરાનો પાડો મારવો To claim to have accomplished a very great work, when in fact the work was worth no praise

Prov દસરાને દહાડે ઘોડું નહિ દોડે, તો ક્યારે દોડશે? One must have a return for the money one has spent

દસા, Same as દશા Opp to વીસા

દસી, દશી, } *s f* [See દસ, દશ] A period of ten years

દસી, દસી આટ, } Same as દશા Loose ends of threads, &c

દસી-વીસી, દશી-વાશી, } *s f* [See દસ+વીસ.] Prosperity and adversity, ups and downs, rise and fall 2 A difference

દસું દ, *s f* [See દસ ten] A tenth part

Id પાપની દસુદ A tenth part of a sin, being the share of those who see the sinner do it and do not stop him 2 A tenth part of the annual sum allotted to charities, a tithe 3 An annuity

દસુંદી, દસોંદી, } *s m* He who claims a part in the produce of the fields or of the rent 2 A bard, who has a claim to a part, &c

રૂડા દસુંદી રખિયત તણા, સિરદાર નામ શુભ સેવ
—અમળભટ.

દસે-રા, Same as દસ-રા

દસ્કત, Same as દસ-કત

દસ્કત-શિક્ષ-ક, *s m* [+શિક્ષક] A teacher or instructor of handwriting

દસ્ત, *s m* [P] The hand 2 Power, authority, right 3 An assessment or tax

એક તને આપું અનુપમ વસ્ત,નથી જેની ઉપર કોઈનો દસ્ત
—દયારામ

4 A purge, a motion, stool

Id દસ્ત આવવો-ઉતરવો-થવો To go to stool

દસ્તાન, *s n* [See દસ્ત a motion] Menstrual discharge

દસ્ત-ગિર, *s m* *fr* દસ્ત hand+P गिरफ्तन् *fr* S ग्रह्, गृभ्, गृभ्, to hold *Cf* ગ્રાહ્ય વર] A patron, a protector

દસ્ત-રાજી, *s f* [P રાજી willing] A trespass

દસ્તાના, *s m pl* [See દસ્ત hand + P आना like] Gloves

દસ્તાવેજ, *s m* [P *fr* + અવેજ valuable property] A note of hand, a title-deed, a bond 2 A signature, an original writing 3 A document

Id દસ્તાવેજ કરવો-કરી આપવો-લખી આપવો To write a document

દસ્તાવેજી, *adj* Documentary (of evidence)

દસ્તુર, *s m* [Pehl दस्तोबर् *fr* દસ્ત hand +बुर्दन् to carry] A Pārsī highpriest

દસ્તુર, *s m* [Ar] Usage, custom, long continued practice 3 A rule, a regulation, a statute, a law 4 An assessment, a tax

દસ્તુરી, *s f* [See દસ્તુર Pehlvi] The office of દસ્તુર (a Pārsī highpriest)

દસ્તુરી, *s f* [See દસ્તુર usage] Fee, customary appropriation or exaction 2 A allowance, a payment claimed by persons in office, a bonus, a reward

દસ્તો, *s m* [See દસ્ત] A handle 2 A pestle 3 A quire of paper

દસ્નેરા Same as દસ-મ

દહન, *s n* [S *fr* दह् to burn] Burning, combustion 2 Cremation of the dead

દહન-ક્રિયા, *s f* [+ક્રિયા] The religious ceremony with which a dead body is burnt

દહવુ, *v t* To burn

દહાડા-વાળી, *adj f* [See દહાડો a day + વાળુ, વાળી, having] Being in the family way, pregnant (of a woman)

દહાડી, *s f* Daily wages

દહાડી, *adv* [Used for દહાડે Loc of દહાડો] n the day, during the day

Id આખો દહાડી During the whole day 2 Very often

Prov દહાડીનુ લાગ્યુ, ને ભવનુ ભાગ્યુ A constant and inseparable alliance

દહાડો, *s m* [S दिवस *fr* दिव् to shine+ ડો dim] A day

Id દહાડો આવવો To arrive (of a day) દહાડો ઉગવો To rise (of the sun) 2 To be prosperous એનો તો દહાડો જ આવી રહ્યો છે-ઉઠ્યો છે The day of his reckoning has arrived, he is doomed to be ruined દહાડો ચડવો To rise, to go up, to advance (of the day, the sun) 2 To be pregnant (of a woman) ચડતો દહાડો Time of rise or prosperity આજ કાલ એનો દહાડો ઘેર છે He is prosperous દહાડો કરવો To peform the obsequies દહાડા રહેવા To be in a family way, to be pregnant દહાડા પોહોચે છે The appointed time is yet at a distance દહાડા પોહોચી રહ્યા છે The appointed time has arrived સારો-રૂડો દહાડો An auspicious day or occasion એનો તો દહાડો જ વાંકો છે It is the time of his decline, everything goes wrong with him, એનો દહાડો વળ્યો છે There is a change for the better in his fortune દહાડે દહાડે From day to day, as days pass, as time goes એને (સ્રીને) સારો દહાડો આવ્યો ન હતો She had not had a child દહાડો પાણી Funeral rites દહાડા નાખવા-ગાળવા -કાઢવા To pass (of days)

પાડરે દહાડા નાખ્યા કોઈ, દુ શાસને પાચાળી વગોઈ
—નક્ષભ

2 To pass one's time in idleness દહાડા ભરાઈ જવા-ચુકવા To have come near the end (of a period of time) દહાડા ભાગવા To pass one's time in idleness 2 To deduct a certain number of days from the number of days served દહાડા લેવા To pass time in difficulty દહાડાની ચાલ The daily motions of planets, &c દહાડાવાળી Pregnant (of a woman) દહાડે લાગવુ (also કાળે લાગવુ) To obtain an occupation દહાડો ઉઘડવો-ફરવો To be prosperous દહાડો ખેંચવો To fast during a day દહાડો વટવો To pass more days than the appointed period દહાડો ત્રિકદર થવો To be fortunate

Prov દહાડે ડોળા ચારે, ને રાતે હીરા પારખુ A stupid man can never know his proper time

દહીં *s n* [S दधि] Curds, coagulated sour milk, curdled milk

Id દહીં મૂકીને ચાટવુ To preserve even a worthless or useless thing દહીંનો ઘોડો A game for children, also called એળુ-ગેળુ 2 The child who has lost the game of એળુ-ગેળુ

Prov દહીંમા ને દૂધમા Time-serving

દહીં-નો ઘોડો, Same as કાઢી નો ઘોડો

દહીંતરૂ, } *s n* [Hem Des दहित्थरो, दहित्थारो, *fr* S दधि-सर , दधि-सारम्, fresh butter] A kind of sweet cake
દહીંથરૂ, }

દહીં-વડુ, *s n* [See દહીં+વડુ] A kind of cake dipped in curds

દળ, *s n* [S दल] An army, a force, a corps, a division of an army, a troop

Id હય દળ An army of horses, cavalry ગજ દળ An army of elephants

દળ, *s n* The substance, the real and solid matter, the pulp, the pith, the kernel 3 Flesh, marrow 4 The thickness or depth of substance

Id પાટિયાનુ દળ The thickness of a plank ટોપરાનુ દળ The thickness of a kernel

પાછળ શત્રુનુ દળ દીઠું આવતું, હસા રહ્યા તેણે ઠામ,
જે જે બોલી રૂકમણી નાગની —દયારામ.

દળ, *s m* [See દળવુ] Flour fried and mixed with sugar

દળ, Same as દલ A leaf

દળણુ, *s n* [See દળવુ] Corn prepared

for grinding, grist

Id દળણુ દળવુ To drudge 2 To do hard work, to work hard

દળદર, Same as દરિદ્ર Poverty

Prov દળદર ગયુ, ને દાયરી આવી Penny wise and pound foolish

દળ•દાર, *adj* [See દળ thickness, kernel, +P દાર having] Thick, substantial, solid; pulpy, full

દળદ્રી, Same as દરિદ્રી

દળ-વા•દળ, *s n* [See દળ army + વા•દળ a cloud] A storm 2 An army on march

દળ•વુ, *v t* [S दल् to split, to cleave] To grind 2 To crush

કર કમળ નખ કઠક વરી,
અણિયાળો કીટ હિરણ્યકશિપુ દળી નાખ્યો
—ગીત-ગોવિન્દ

Id દળણુ દળવુ Lit To grind corn Hence, 2 To work hard for wages received to drudge દળ્યાને દળવુ An unnecessary repetition દળ્યાનુ દળામણ Wages got for hard work done

Prov દળી દળીને કુલડીમા નાખ્યુ To have nothing but one's labour for one's pains

દળા•ઈ, *s f*
દળા•મણ, *s n*
દળા•મણી, *s f*
} The cost of grinding, money paid for grinding 2 The quantity of corn ground

દળાસું, Same as દલાસું, દદાસુ

દળા•વ વુ, *v t* [Caus of દળ વુ] To ask to grind, to get ground 2 To ask to do a tedious hard work

દળા•વું, *v i* [Pass of દળ•વુ]To be ground 2 To be crushed

દળે લું *adj past part* Ground 2 *s n* The result obtained by grinding or crushing

Id દળેલુ દળવુ, *Cf* S पिष्ट-पेषणम्, Lit Grinding what has been once ground Hence, 2 Repetition

દાડ, *adj* [See દડ] Rude, violent 2 Overbearing, unyielding 3 Heedless, careless 4 Unmarried (of a man)

દાડિ યો, *s m* [See દ•, See ડાડિ•યો] A stick, a thick and short piece of stick 2 A watchman who goes the rounds at night beating a drum with a stick 3. An unmarried man 4 A rogue

Id દાડિયે રમવુ To play a dance with sticks in hand દાડિયા ટોળુ A company or gang of rogues

દાડી, *s f* [See ડાડી] A stick for hanging clothes on 2 The beam of a balance 3 A proclamation 3 A lighthouse 4. A kind of drum

Id નાકની દાડી The length or ridge of the nose

દાડો, *s m* [See ડાંડો] A thick stick 2 A handle 3 A pestle 4 The pole of a palanquin 5 The backbone 6 The stick of an umbrella or of a fan

Id દાડો હલાવવો Lit To move a staff or handle Hence 2 To pose as the leader of an assembly, to show off one's superiority by interfering with others' business એને તો વૈમાનનો દાડો મળવાનો છે (Ironically) He will be carried into heaven in a celestial chariot Hence 2 He thinks, it will be his salvation he looks upon it as a great reward, which it really is not રેતીનો દાડો A ridge of sand દાડો પકડવો-ઝાલવો To obstinately stick to a useless support

દાત, See દાન્ત

દાંત, *s m* [S दन्त=L *deno, dentis*] A tooth 2 The tooth of a comb, rake, saw, &c 3 Spite, grudge, malice

Id દાત આવવા-ફુટવા, To be teething (of an infant) 2 To become a little bolder in speech (said of a shy person) 3 To show the teeth, to laugh દાત ખરવા-પડવા To fall off (of the teeth) દાત કકડાવવા To gnash the teeth, to be crest-fallen દાત કરડવા To give up a bussiness owing to a defeat 2 To feel a sense of shame દાત કાઢવા-દેખાડવા To laugh દાત તોડી પાડવા-ભાગી નાખવા To knock out one's teeth (said as a threat) દાત પિસવા To be very angry દાત બેસાડવા To set artificial teeth in place of the natural ones દાત મઢાવવા To decorate the teeth

with chips of gold દાંતે તરણું લેવું To be greatly distressed, to be pushed to an extremity, to resort to the last remedy દાંત ઉઠવા-બેસવા To leave marks of the teeth (in biting) દાંત કકડવા To gnash the teeth (through a shivering fit) દાંત કિટિયારો કરવો To express one's anger by gnashing the teeth પેટમાં દાંત હોવા To secretly bear a grudge against દાંતમાં છેડો ઘાલવો To bite the end of a garment (through modesty) દાંતે ચઢવું To be the subject of a public scandal દાંતે મેલ આવવો To be rich

Prov એના પેટમાં દાંત છે He cherishes malice He is eager for revenge

દાંત-રૂ, } **દાંત રું,** } *adj* [See दन्तुर See દાંત Or S दात्र an instrument of cutting *fr* दो to cut *Cf* દાંતરડું] Having long or projecting teeth

દાંતિ યાં, *s n pl* New sprouts on old stalks left after the harvest is reaped 2 Plural of દાંતિ યું

Id દાંતિયાં કરવાં See Id દાંત કકડાવવા under **દાંત.**

દાંતિ-યું, *s n* Showing the teeth 2 Making mouths 3 Speaking (by a weak person) in anger with an effort of strength

દાંતિયો, *s m* A semicircular comb

દાતી, *s f* A wedge inserted to shorten the distance between the teeth of a comb 2 A kind of amulet tied round the neck of a child 3 A crack in a gold or silver ornament.

દાતો *s m* A tooth, a cog 2 An indentation 3 A kind of rake or harrow 4 Malice, grudge, secret enmity

Id દાતો રાખવો To entertain secret enmity દાતા પુરવા To fill up inequalities 2 To fill the joints of bricks with mortar, and smooth them with the point of a trowel, to point

ઘરડાંનું કહેવત તે સાચું, જે વધતો દાંતો તે ઘાસશે
—સામળભટ

દાદરું, *s n* [See દાદર ringworm] Roughness of the skin caused by a swelling of the flesh

દાભો, *s m* A kind of vegetable

દા, Same as દાવ A game

શાન્ત કરે વદી લેશું, દા ન પડે પાધરા —વલ્લભ.

દાઈ, *s f* [P दायह् *fr* S धात्री a nurse *fr* धापय् to suckle *fr* धे to suck] A wet-nurse 2 A midwife, an accoucheur

Prov દાઈના આગળ પેટ છુપાવવું False modesty

દા ઈ, } **દાયી,** } *adj* [S दा यिन्, दायी, a giver *fr* दा to give] That gives, bestows, confers, yields, or renders, *e g*, દુ ખ દાઈ, દુ ખ દાયી

દાઈ એણુ, Same as દાઈ A mid-wife

દાઈ-દુશ્મન, *s m* [S दायाद an heir *fr* दाय a share in ancestral property *fr* दा to give+आ दा to take *fr* आ up to+दा to give, + દુશ્મન Or see દાવો a claim a grudge. + દુશ્મન] Lit A co-heir and enemy Hence, 2 An enemy from any cause

દાઉદી, *s f* Same as ગુલ-દાવદી A kind of flower

દાક્ષાયણી, *s f* [S] Any one of the 27 lunar mansions

દાક્તર, Same as ડાક્ટર

દાક્તરી, Same as ડાક્ટરી

દાખલ, *adj* [Ar दखल् be admitted or entered] Admitted, arrived at, reached, entered 2 Included in, comprised in, contained in 3 *prep* As, as good as, all one as, serving in the place of, for, equally, answering to, like; same

Id દાખલ થવું To be admitted, to get access to દાખલ કરવું To admit, to enter, to insert

દાખલો, *s m* Entrance, admission

Id દાખલો આવવો-લાગવો To be entered or admitted 2 To be accomplished

દાખલો, *s m* A simile, an illustration 2 An example, an instance, a proof. 3 Experience, personal observation 4 Grounds; reasoning, a plea, an argument 5 The evidence of records. 6 A permit, a passport, a written permission

Id દાખલો આપવો-દેવો To make a simile

2 To furnish with written evidence 3 To give a passport દાખલો દેવો-બેસાડવો To set an example, to inflict an exemplary punishment દાખલો લાવવો To get evidence દાખલો કરવો-ગણવો To work a sum in Arithmetic or Algebra દાખલે લેવો To adopt as a rule of conduct

દાખ-વ-વું, *v t* [Dh Des दक्खविअं *fr* S दर्शितम् or दर्शयितम् shown *fr* S दृश to show *fr* दृश् to see] To show, to exhibit, to point out 2 To bring to notice 3 To illustrate, to explain 4 To take effect

દાખ વું, (Used in poetry) Same as દાખ-વ-વું
એક-પત્ની શ્રીરામ દિલે પોતાને દાખી,
સત્યવતી સીતાય રીત ઘણી રૂડી રાખી
—સામળભટ
તારા ઘરમા છાનો રાખ, ઉતાવળી દેહાણુ દાખ
—સામળભટ
રૂપવતો ને ગુણવતો, ને એવો કોઈ તુને દાખુ જો
—દયારામ

દાગળી, *s f* [See ડાગળી] A patch 2 Intellect

Id દાગળી ખસવી-ચસકવી To lose one's intellect, to have a fit of insanity

દાગિનો, *s m* An article, a package 2 A piece, a bundle 3 Any valuable article 4 An ornament

દાઘ, *s m* [S *fr* दह् to burn] Burning 2 Cauterization

દાઝ, *s f* [S दाह, दग्ध, *fr* दह् to burn] Burning 2 Strong sympathy, strong interest, pity 3 Anger, spite, malice, rancour, spleen

Id દાઝ ચઢવી-આવવી To be angry, to have spite or ill feeling towards દાઝે બળવુ To have a grudge દાઝ ઓળવવી-કાઢવી To have one's revenge gratified દાઝ લાવવી-ખાવી-ધરાવવી To have pity on

દાઝ-ણું, *s n* Burning

દાઝ વું, *v i* To be burnt or scalded 2 To feel pity for, to sympathise with
જો તમો દુખ હમારે દાઝો તો, પગ ધરજો આ પથે
—દયારામ

Id દિલ-દિલમા દાઝવુ To feel pity for
Prov. દાઝ્યા ઉપર ડામ To apply salt to a wound 2 Woe to the vanquished 3 To add insult to injury

દાઝી લું *adj* Malicious, spiteful

દાટ, Same as દાદ

દાટ, *adj* Thick, dense 2 *s f* A crowd, a crowded state

Id લદુ દાટ Very thick
સુગાળા કુત્તિયા ઝટ-ઝટ પાયા નજિનાદ વગેરે દર્યાં દાટમાં
—પ્રેમાનદ

દાટ વું, *v t* [Hem Des दड्ढो, दड्ढो, *fr* S दष्ट stung *fr* दश् ડખ-વુ to sting] To bury, to inter 2 To hide, to conceal 3 To put out of remembrance, to forget

દાટી, *s f* A crowd, a throng 2 A pressed or crowded state

Id પૈસે-પૈસાથી-દાટી દેવો To make a gift of a large amount of money ઉપકારથી દાટી દેવુ To confer great and many obligations on

દાટો, *s m* [See દાટ વુ See દટ્ટો, ડટ્ટો] A plug, a cork, a bung, a spigot, a stopple

દાડમ, દાડમ, *s n* [S दाडिम, दाल्मि] A pomegranate

દાઢ, *s f* [S दाढा corrup of दंष्ट्रा *fr* दंश् to bite] A molar tooth, a grinder; a jaw

Id દાઢ આવવી To have the jaws swollen દાઢે લાગવુ-વળગવુ To get a taste for દાઢમા લેવુ-રાખવુ-ઘાલવુ To bear malice, to work for the gratification of a grudge દાઢ સળવળવી-સળકવી-પેસવી To have a desire for, *Cf* Eng "the mouth waters"

દાઢિ યો, *s m* [See દહાડિયો] A labourer paid by the day

દાઢી, *s f* [S दाढि का See દાઢ] The beard 2 The chin

Id દાઢી રાખવી To have a beard દાઢી મૂછો ઉતરાવવી-મુડાવવી To get the beard and mustache shaved off, as an act of purification during a time of mourning દાઢીમા હાથ ઘાલવા To solicit humbly

Prov દાઢીના દોઢ સો, ને ચોટલીના ચાર સો Every rogue is at length out-rogued દાઢીની દાઢી ને સાવરણીની સાવરણી Killing two birds with one stone

દાઢું, *s n* The unshaved beard (used in contempt)

દાણુ, *s n* [See દાન] A road cess; a transit duty

Id દાણ લેવું To collect a road cess or transit duty દાણ આપવું-ભરવું To pay a road cess or transit duty

Prov દાણ, ભાડું, ને દક્ષણા, એનો ઉધારો નહિ A toll-tax, carriage fare, and charity should be paid in cash

દાણ-દાર, Same as દાણી A road-cess collector

દાણા, *s m.* Plural of દાણો A raing

દાણાદાર, *adj* [+P દાર્ keeper *fr* दाश्तन= S धृ, धार्, to keep] Containing grain 2 Granulous 3 Having a rough surface

દાણા-દુણી, *s f pl* [+ દુણી a redup of દાણા] Food-grains or corn of various kinds

દાણા-પીઠ, *s f n* [+પીઠું] A grain market

દાણિયું, *s n* A necklace of glass beads 2. A mixture of different kinds of corn

દાણી, *s m* [See દાણ] A road-cess collector 2 *adj* Having a right to collect a tax

દાણો, *s m* [P दानह् = S धान्य corn] A grain 2 A single grain of corn, a single pearl or bead, a pomegranate pip 3 A knot or roughness upon a smooth suface 4 A piece, a single article 5 A lump of cochineal 6 A square division of the coating of the custard apple

Id દાણો પાડવો *Lit* To throw grains or rice 2 To remarry a widow દાણો ચાપી જોવો To make an experiment દાણા ઉતારવા-વાળવા To wave a handful of grain round the head of a person possessed by an evil spirit દાણા જોવડાવવા-દેખાડવા To get such grains examined by a sorcerer

દાણો-દુણી, *s m* [+દુણી redup] Different kinds of corn

દાણો-પાણી, *s n* [+ પાણી *Cf* અન્નજળ] Bread and water 2 Livelihood, maintenance, means of subsistence, the means of earning a livelihood 3 Fate, destiny

દાણો-પાણી ત્યાં જઈશું, સુખિયા કે દુખિયા થઈશું
—સામળભટ

દાતણ, *s n* [S दन्त-धावन washing the teeth *fr* દાંત+ધોવું] Cleansing the teeth 2 A tooth-brush, a stick used as a tooth brush

Id દાતણ કરવું To clean the teeth and wash the face in the morning

Prov દાતણ વેચે દળદર ન જાય Long boasting shares no bread

દાતણ-પાણી, *s n* [+ પાણી] Cleansing the teeth and washing the face in the morning

દાતણિયો, *s m* A seller of sticks used as tooth brushes

દાતરડી, *s f* A small દાતરડું

દાતરડું, *s n* [See દાતરું] A scythe

દાતરડું, *s n* [See દાતણ] A fibrous stick used to brush the teeth with

Id દાતરડું ને બધિયા Lit He has nothing but a scythe to cut grass and wisps to bind the bundles 2 He is very poor

દાતા, દાતાર, દાતારી, } *s m* [S दातृ, दाता, दातारः, a giver *fr* दा=L *Do* to give] That gives, grants, or bestows, a donor 2 *adj* Generous, liberal, charitable, munificent; benevolent

Prov દાતાર કરતાં સુમ ભલો, કે ઝટ ઉત્તર દે It is kindness at once to refuse what you have no intention of granting દાતારી દાન દે, ત્યાં ભંડારી આડા પડે=દાતારી દાન દે, ને ભંડારી પેટ કૂટે The wine is the master's, but the goodness of it is the butler's દાતાર ને સુમનો એક વરો A charitable man and a miser have to spend an equal amount in the end

દાતાર દાતાર સો મર ગયે, રહે ગયે મખ્ખીચૂસ,
લેના દેના એરસહ્‌ા, ઓર લડનેમેં મજબૂત —ભાષા

(I don't see liberal men here, there are here misers alone, who would give nothing but a severe scolding when asked, to give)

દાથરી, *s f* An earthen plate

દાથરિયું, *s n* An earthen pot

દાથરો, *s m* [Hem *Des.* दत्थरो =S हस्तशाटकः a hand kerchief *Cf* P दस्तर् *fr* दस्त् the hand] A layer of grass or leaves placed within a pot below an article to be cooked 2 A crammed mouth and puffed cheeks

દાદ, *s f* [P *fr* दादन्=S दा, दद्, to give] Justice, equity, the redress of a grievance 2 Care, concern, regard, anxiety

Id દાદ માગવી To ask for the redress of grievances દાદ આપવી–દેવી To redress grievances. દાદ પહોંચી The complained has been listened to દાદ પહોંચાડવી To lay a complaint before a competent authority દાદ ફરિયાદ Complaints of all sorts

દાદર, *s m* A staircase, a ladder

દાદર, *s f* [S दद्रु] Ringworm

દાદર-બારી, *s f* [See દાદર staircase+બારી] A shutter or closing door over a staircase 2 A staircase

દાદરો, *s m* A ladder 2 A part of the padlock. 3 A kind of musical air

દાદી, *s f* [See દાદો] The grandmother 2 A woman

દાદી, *s m* [See દાદ] A complainant, a plaintiff

દાદુર, *s m* [S दर्दुर Imit] A frog

દાદો, *s m* [See તાત father] The grandfather

દાધર, Same as દાદર Ringworm

દાધ-વું, Same as દાઝ વું.

જળને નિન્દ્યો, પ્રેમના દાધી છ —પ્રેમાનંદ

દાધા-બળ્યું, *adj* [S दग्ध burnt *fr* दह् to burn+બળ-વુ] Malicious. 2 Morose, sad

દાધા-રંગુ }
દાધા-રિંગુ } *adj* [+રગ colour] Having the colour of the face as if it were burnt 2 Malicious 3 Same as દાધા-બળ્યું 4 Mad

દાધેલ, *adj* Burnt

દાન, *s n* [S दा=L *Do* to give] Giving, bestowing, conferring, a gift, a donation 2 Almsgiving, charity 3 [See દાણ] A tax, a duty 4 Responsibility, liability in a game or play

Id દાન આપવુ–દેવુ–કરવુ To make a charitable gift, to give in charity દાન લેવુ To accept a gift દાન-દક્ષિણા Charity given to learned Brâhmans.

Prov દાન ઉપર દક્ષિણા To throw good money after bad દાન કરતા દયા ભલી Pity is nobler than charity દાન કરવું, તે કાશી ક્ષેત્રમા વાવવુ What is given to the poor is laid up in heaven

દાન, *s n* [S *fr* दो to cut] The matter that exudes from the temples of an elephant in rut 2 Intoxication, madness

કરિણી ઇક કાજ કરે, યુદ્ધ મે, કરિ કામથી દાન ઝરે જ રચે —વલ્લભ.

દાન, *adj* [See દસ] Multiplied by ten.

દાન, *s n* [P Suffix meaning a place or receptacle,=S धान a receptacle *fr* धा to hold.] A receptacle, a place; a stand, a case, *e g*, પાન-દાન.

દાન, *adj* [P दानिस्तन्=S ज्ञा, जा-ना-ति, to know] A suffix showing "One that knows, understands, or feels for," *e g*, કદર-દાન

દાન-ચોરી, *s f* [See દાન a tax + ચોરી theft] Smuggling, embezzlement

દાનત, *s f* [P दियानत् integrity] Mind, inclination, or intention, with reference to its moral aspect

Id સારી દાનત A good intention ખોટી દાનત A wicked intention દાનત રાખવી To have an intention દાનતનો સાચો Good in his intentions દાનતનો ખોટો Wicked in his intentions. દાનત બગાડવી To entertain a wicked intention

Prov દાનત તેવી બરકત Good mind, good find

દાન-પાત્ર, *adj* [See દાન a gift + પાત્ર receptacle] Fit to receive charity

દાનવ, *s m* [S *fr* दनु the name of the mother of the demons] A demon, a giant.

દાન-વાન, }
દાન-શાલી, } *adj* [See દાન a gift + વાન,
દાન-શીલ, }
વાળુ, શાલી, શીલ having, doing] Making gifts, being in the habit of giving away in charity

દાનાઈ, *s f* [P *fr* दानिस्तन्=S ज्ञा, जा-ना ति, to know] Understanding, wisdom, prudence 2 Honesty

દાનાવ, *adj* Knowing, wise, prudent, sensible, sagacious, clever.

દાનિશ,
દાનશ૰મંદ,
દાનેશ,
દાનેશ૰મંદ, } adj [See દાના૰ઈ+ P मद्=S मद्, मन्त, having] Same as દાનો, દાનાવ

દાની, adj Same as દાન૰વાન

દાની, s f Same as દાન, P, A receptacle

દાને-સરી, s m [See દાન a gift+શ્રી wealth, an honorific suffix *Cf* રાજે૰શ્રી, લખે૰શ્રી] A great donor

દાનો, [P दाना] Same as દાનાવ Wise

Prov દાનો દુશ્મન સારો, પણ મુરખ મિત્ર ખોટો A wise enemy is better than a foolish friend

દાન્ત, adj [S See દમ૰ન] Restrained 2 Practising self-denial

શાન્ત દાન્ત તપસ્વી જેહ, બ્રહ્મલોકને પામે તેહ
—ગિરિધર

સત સાધુ મહત સેવી, આનંદ-કંદ ગાય મુકુન્દ રે,
શાન્ત શીતળતા શરીરે, દાન્ત મહાન્ત સુચંદ રે
—મુકુન્દ

દાપુ, s n [S दाप् to cause to give, *caus* of दा to give] Right, claim, title, authority, demand 2 Money given to a Brāhman on a marriage occasion

દાબ, s m [S दम् to restrain] Restraint, check, opperession

Id દાબ રાખવો To hold in check, to keep up one's power over દાબ મૂકવો-દેવો To frighten, to threaten દાબ બેસાડવો To establish one's authority over

દાબ ડ-દિબ૰ડ, adv [+દિબડ redup of દાબડ] Concealed, hidden

Id દાબડ-દિબડ રાખવુ-ચલાવવુ To keep concealed

દાબ૰ડી, Same as ડાબ૰ડી

દાબ૰ડો, Same as ડાબ ડો

દાબ૰ણુ, s n A weight to press down, pressure

દાબ વું,
દાબી રાખ૰વું, } v t [See ડાબ વુ] To press, to compress 2 To suppress, to conceal, to keep secret

દાભ, Same as દર્ભ, ડાભ

દામ, s m [S द्रम्म = Gr *Drachma* a small coin,] Money, cash 2 Price.

Prov દામ કરે કામ, ને બીબી કરે સલામ Money makes the mare go

દામ,
દામણુ, } s n [S दामन् a string, a tether, *fr* दम् to restrain See ડામણુ] A tether 2 Loose threads at the ends of garments, the skirts of garments

બરહાપીડ દાન ગુલમણી, અદ્ભુત રૂપ શું તેનુ
—દયારામ

વર્દુ વેણુ આજ નીતિ દામનુ ન દામનુ —વલ્લભ

દામણ, s f [See ડામણ] The left side of a ship

દામણી, s f [See દામણુ tether] An ornament worn on the forehead by women 2 A rope

શીષ ફૂલ સેંથા મધ્યે સિન્દુર શોભે,
દામણી મોહેણુ ભાલે સુમન લોભે —દયારામ

દા૰મણું, Same as દયા મણું Pitiful

દોરે દડબડ દામણી, વાળી કર મૂકે રે —પ્રેમાનંદ

દામણુ, s n [See દામણુ tether] A string, a thin rope

દામ૰તા૰ઈ, s f [See દામ money + S ता + ई suffixes of abstract nouns] The state of having riches or being rich

દામતાઈ કેરિ ચહે, દામતાઈ દમે રહે,
નમતાઈ નામ તે શુ ? રામતાઈ રામ્ગે —વલ્લભ

દામની,
દામિની, } s f [S दामिनी *fr* सु good + દામણુ tether] Lightning

દામી, s f [S दम् to restrain] A match, competition, equality

કેદિ નામ તે સાચ રહ્યા આગળ,
નહિ બીજે તમારા કોઇ દામી દેાે —નરભેરામ

દામી, adj [See દામ, P, money + ઈ having] Rich

દામ્ગ, Same as ડામ્ગ

દામ્ભિ ક, adj [See દમ્ભ] Hypocritical, deceitful

દાય, s m [S *fr* दा to give] A share of the ancestral property

દા૰ય ક, adj [S *fr* दा=P देदन्=L *do* to give] That gives, bestows, confers, yields, or renders; giving, yielding, rendering *e g*, સુખ દાયક giving pleasure, pleasant

અખિલાનંદ દાયક અલબેલા છેલો,
તેને તુ તો સુખ દેયણી રે લોલ —દયારામ.

દાય-કો, Same as દમ-કો

દાય ચો, દાય જો, } s m [See દાય a share, a gift, +P चेह् dim] A dowry

ઉત્સવ આનંદ થયો,ત્યાં દાયજો બહુ દીધો —દયારામ

દાય ણુ, Same as દાઈ, દાઈ એણુ

દાય-ટું, s n Property (spec, a field) given by the bride's father to the bride in marriage, a dowry

દાય-ભાગ s m [+ભાગ] Division of the ancestral property, a share of the ancestral property

દાયરો, s m [P दायरह् a circle fr दायर् fr देर् revolving, turning round] An assemblage, a company, a group

દાયી, Same as દા-ય-ક

દાર, Same as દારા Wife

દુ ખ દારુણ પામી દાર, પામી પોપટીનો અવતાર
—દયારામ

દાર, adj [P दार् keeper fr दाश्तन् =S धृ,धार्, to hold, to keep, to put] A Persian suffix showing "holder, keeper, bearer, possessor," e g, અણી-દાર 2.Solvent, able to pay debts Cf ના-દાર Insolvent

દાર-વું, v t [See વિ-દાર-વું] To tear, to break

રથ ભાગ ત્યાં કીધો બહુ, ગજ તણાં દાર્યા શીશ
—ગિરિધર

દારા, s f [S दार] Wife 2 A woman

મને દધીનો દાણી, દારા, જાણુને જે —મણિરામ

દારિદ્ર, s n [S दारिद्र्य See દરિદ્ર] Poverty, indigence Same as દરિદ્ર

દારૂ, s m [P] Spirituous or vinous liquor 2 Medicine (in this sense it is used in the compound દવા દારૂ) 3 Gunpowder

Prov દારૂ ને દેવતા, બે ભેગા રહે નહિ Contraries cannot co-exist

દારૂ, s n [S] Wood

શો રોષ રીસ ? શુક, યંત્ર, મર્કટ, દારૂ, દારા, બાળ,
એ સર્વ પર-વશ, તેમ પરવશ સકળ જગ, ગોપાળ
—દયારામ

દારૂ-ખાનું, s n [See દારૂ gunpowder+ખાનું place] A powder magazine, powder works 2.Fire-works, combustibles 3 A liquor-shop

દારૂ-ગોળો, s m [+ ગોળો a ball] Ammunition

Id દારૂ-ગોળો સળ-ગવો To break out (of a war) 2 To begin (of a quarrel)

દારૂ-ડિ યો, s m A drunkard, a sot, a tippler

દારૂણ adj [S] Horrible, terrific, frightful, fearful, dreadful, shocking

એ દારૂણ વનની વાટ દીસે, દશે દૈત્યનો ત્યાં વાસ
—પ્રેમાનંદ

દારૂ બાજ, adj [See દારૂ liquor + P बाज़् playing fr बाख़्तन् to play] Same as દારૂ-ડિયો A drunkard

દારૂ-હળદ, s f [+હળદર] A kind of medicinal plant

દારો, s m The rising of the ball into the air when struck with the bat

દારોગો, Same as દરોગો.

દાલ-ચિની, s f [See દારૂ wood + चीन China] Cinnamon

દા-વ, s m [See ડા-વ] A game 2 A throw or cast 3 The turn up (of dice) 4 The time or turn to cast or play 5 Season; occasion, fit time 6 The time of prevalence or power, opportunity, the day or turn 7. The power, grasp, reach, or clutch (of one person over another) 8 A hand at cards 9 A scheme, a measure, a device, a stratagem, a manœuvre

ગયમાદનથી ગાજીવ આવ્યા, રૂડો સાધી દાવ
—પ્રેમાનંદ.

Id તેનો દાવ આવ્યો-ફાવ્યો It was his turn to play તેને માથે દાવ આવ્યો He was liable to pay the penalty in a game દાવ ખેલવો To play a game 2 To make use of a scheme દાવ જોવો To watch one's opportunity દાવ માગવો To demand the penalty in a game દાવ લેવો To take one's turn in a game 2 To have one's revenge gratified દાવ ફાવ્યો-સાધ્યો He was successful in his game or trick

Prov દાવ આવે, ત્યારે સોગઠી મારવી Strike the iron, when it is hot

દાવડી, s f [See દાબડી, ગુજ દાવરી] The

name of a flowering plant having a sweet smell

દાવ-પેચ, s m [See દાવ+પેચ] Same as દાવ A scheme

દાવા-અરજી, s f [See દાવો + અરજી] A petition of claim in a court of law

દાવા-ગિર, s m [+ P गीर् holding, a holder, fr गिरफ्तन् to hold=S ग्रह्, गृह्, गृभ् to hold, to take] A holder of a claim, a claimant

દાવા-દાર, s m [+P दार् holding a holder fr दाश्तन्=S धृ, धार्, to hold] The holder of a claim Cf દાવા-ગિર

દાવાગ્નિ, s m [S fr दाव of the forest fr દવ a forest+अग्नि fire] A forest-conflagration, a forest on fire

દાવાદળ, s n [See દળ વા•દળ] A tempest, a storm

દા-વા•દળ, s n [S दा to give, See દાન+વા દળ a cloud] Many and varied demands (made unceasingly or of a sudden)

દાવાનળ, s m [S दावानल fr दाव of the forest fr દવ a forest+અનલ fire] A forest on fire, a burning forest Cf દાવાગ્નિ

દા•વું, v t [See દાખ•વ વું] To get a cow, &c, covered

દાવો, s m [Ar दअ़वा] A claim, a right, a title

અધર સુધારસ સુખનો સાગર આજ પીઓ ને પાઓ,
રસિક રાય છો, દયાના પ્રીતમ, માટે મારો દાવો
—દયારામ

2 A demand, a pretension, asking what is due 3 A lawsuit 4 A quarrel, a dispute

કામની, માટે તુને કહુ કરગરી, દેવના દેવશુ મેલ દાવા
—સામળભટ

Id દાવો કરવો To lay claim to દાવો કરવો-માંડવો To file a suit in a civil court દાવો ચાલવો To be proceeding દાવો ચલાવવો To proceed against in a civil court

દાસ, s m [S] A servant, a menial 2 A slave 3 s f [See દાસ્ય, દાસ તા] Slavery, service

ઘરે સુખી છે તેહ તણા, ઈશ્વરની કરે દાસ —મુકુન્દ

દાસ તણુ, s n }
દાસ તા, s f } Service, servitude 2
દાસ ત્વ, s n }
Slavery

જો દિલ દાસ•તણુ ઉપન્યુ એક, અમને ભાવ્યા રે
—ભોજોભગત

દાસાનુદાસ, s m [S fr + अनु after, inferior, + દાસ] A follower of a follower, a servant of servants, a very humble servant

દાસી, s f A maidservant, a handmaid 2 A female slave

દાસી-પુત્ર, s m [See દાસી+પુત્ર] The son of a female slave 2 A bastard

દાસ્તાન, s f [P] A narrative, a tale, a story, an account or description

દાસ્તાન, s f n [P दाश्तन्=S धृ धार्, to keep] Hoarding storing, laying up 2 A store, grain laid up 3 A granary

દાસ્ય, Same as દાસ ત્વ

દાહ, s m [S fr दह् to burn] Burning, combustion 2 Great heat 3 Excessive hunger

દાહ•ક, adj That which burns

દાહ ક તા, s f The burning power

દાહ ડો, Same as દઝા•ડો

દાહ્ય, adj That which should be burnt, combustible, inflammable

દાળ, s f [S दल a leaf Or S दल् to crush] Split pulse

Id દાળ પરણાવવી To increase the quantity of a preparation of pulse by adding a larger quantity of water than usual દાળમા કઈ કાળું છે There is an evil intention lurking in his mind દાળમા નાખવી Lit To put into a preparation of pulse 2 To keep aside and not to make a proper use of

Prov દાળ બગડી તેનો વરો બગડ્યો, ને બૈરી બગડી તેનો ભવ બગડ્યો The success of a dinner party depends upon good food, while that of one's life upon a good wife

દાળિ•યા, s m pl Fried pulse

દિયેર, } s m [Dh De [illegible]
દિયર, }
S देव, देवृ] The husband's younger [illegible]

Prov દિયેર ઉપર શુ રીઝી [illegible]
one for himself Self [illegible]
life God never sends [illegible]
ment

દિક્, Same as દિશા

દિકત, s f [Ar] Suspicion, misgiving, a scruple in the mind

દિકરી, Same as દીકરી

દિકરો, A son

દિકામાલી, s f A medicinal drug

દિગંત, s m [See દિક્ + અંત] The end or the boundary of vision, the sensible horizon

દિગંતર, s n [S fr + અંતર interval] The interval between the directions

દિગંતર, s n [S fr +अन्तर another] Another direction, different directions

દિગંત-રેખા, s f [+રેખા] The horizon

દિગ-પાળ, s m [S दिक्पाल fr દિક્+પાળ•વુ] A regent of a quarter of the universe, a god who protects a cardinal point of the universe

દિગ-મૂઢ, adj [+મૂઢ] Astonished, wonderstruck,

દિગમ્બર, adj [+અંબર a garment] Clad with space, naked 2 Houseless 3 s m An ascetic 4 A sect of the Jains

દિગંબરી, adj Pertaining to the દિગંબર sect among the Jains

દિગર, adj [P दिगर another] Another, other, additional 2 adv Further, besides 3 In the next place

દિગ્ગજ, s m [See દિક્ + ગજ elephant] An elephant believed to be the supporter of the earth at one of the cardinal points 2 A huge unwieldy person

દિગ્દર્શન, s n [S fr + દર્શન] Showing the direction 2 A hint

દિગ્વિજય, s m [+ વિજય] A conquest of countries in all directions 2 A great victory

દિગ્વિજયી, s m A mighty conqueror

દિત-વાર, s m [See આદિત્ય the sun+વાર a day] Sunday

દિદાર, s m }
દિદારી, s f } [P fr दिदन्=S दृश् to see] The face, the countenance 2 Sight, an interview; a meeting 3 A stale condition

દેખાડી દો દિદારી રે,ગ્રહજી મારા ઘરમા —ધીરો

દિધ, Used in poetry for દિધું

દિધ-વાન, adj [+વર્ણ, વાન, colour.] Resembling what has been given, of the same nature as what has been given or done

Id દિધવાન ફળ A result of the same kind as what has been given or done દિધવાન વેર A long-standing enmity; an inveterate enmity

દિન, Same as દીન Religion

દિન, s m [S] A day

દિન-કર, s m [+S कृ, કર•વું, to do] The sun

દિન-મણિ, s m [S fr મણિ a jewel] The luminary of the day, the sun

દિન-માન, s n m [+ માન, માપ] The measure or length of a day

Id એનો દિનમાન પેર નથી His stars are agains him

દિનાન્ત, s m [+અન્ત end] The close of the day, the evening

દિનાર, s m [P दिनार a coin] A persian coin

દિનેશ, s m [S fr દિન a day+ઈશ lord] The lord of the day, the sun

દિપ•ડું, s n A small દિપ•ડો,

દિપ•ડો, s m [Dh Des दीवी fr S द्वीपिन] A panther 2 A tiger

દિપ•વું, v i [S दीप् to shine] To be dazzled 2 To shine, to glitter, to glisten 3 To appear splendid, eminent, or conspicuous

દિપા•વ•ડું, adj Elegant, beautiful, good-looking

દિબા•ચો, s m [P दाबा silk + चेह dim suffix=the preface, since silk was used instead of paper, and the preface was generally written in an ornamental style and adorned with gilding or other decorations] A preface; an exordium, an introduction; a preamble

દિમાખ, s m f n [See દમાક] Haughtiness

દિમામ, same as દમાક, દમામ

દિમેટી, s f [P दमयाती fr दमियाता, Damietta, a place in Egypt] A kind of fine cloth with flowers inwoven; dimity

દિયર, } same as દિએર
દિયેરિ યો, }

દિયર-વટુ, *s n* [+S वृत्ति way of living *fr* वृत् to be=L *ver to* to turn] Concubinage with a husband's younger brother; a levirate connexion

દિયોર, *s m* A wife's brother, a brother-in-law

દિલ, *s n* [P दिल the heart] The heart, the mind, the soul 2 Wish, desire, inclination, intention 3 Resolution 4 Love 5 The body

Id દિલ ઉઠી જવુ-ઉઠી જવુ To have no mind for, to lose regard for દિલ ઉતારી નાખવુ To withdraw one's affection from દિલ ચોંટવુ-લાગવુ To have one's mind or heart fixed on દિલ લગાડવુ To mind, to attend to એક દિલ થવુ To be unanimous દિલ ઠરવુ To be calm at heart, to be contented, to be satisfied, to be pleased at heart દિલનો દરિયાવ Large hearted, patient, forgiving દિલ આપવુ To give out or express one's feelings or secrets દિલ ઉઠવુ થવુ To be disappointed દિલ ધાલવુ To be stout2 To attend to દિલ થવુ To have a mind to, to be inclined for 2 To have a wish for, to desire દિલ ભારે થવુ To feel dull 2 To have the premonitory symptoms of fever 3 To have fever on દિલ ભરાવુ To have a fever on 2 To be moved (of the feelings) દિલ લેવુ To be stout 2 To interest oneself in દિલે ભરાવુ To put on flesh, to grow stout સાફ દિલનો Honest 2 Outspoken દિલ-દિલમા દાઝવુ To feel pity for

દિલ-ગાર, *adj* [+P गार doing *fr* करदन् to do=S कार doing *fr* कृ, કરવુ, to do] Affectionate, loving

દિલ-ગારી, *s f* Affection, love

દિલ ગિર, *adj* [+P गीर् taking *fr* गिरफ्तन् =S गृभ्, गभ्, ग्रह्, to take] Sorrowful, sorry, sad, melancholy

દિલ ગિરી, *s f* Sorrow, sadness, melancholy

દિલ-ચમન, *adj* [See દિલ+ચમન] Pleasing or interesting to the mind 2 Engaging, agreeable

દિલ-દાર, *adj* [+દાર having] Hearty, beloved 2 Generous, liberal, large minded 3 *s m* A lover, a paramour, a gallant 4 A friend 5 *s f* A sweetheart

દિલ દારી, *s f* Love 2 Friendship 3 Generosity, liberality, large mindedness

દિલ-પસદ, *adj* [+પસદ] Liked or chosen, pleasing to the heart

દિલ-ભર, *adj* [+P बर् charming *fr* बुर्दन् to charm, to carry, *fr* S वह् to carry] Heart-ravishing 2 Same as દિલ-દાર

દિલ-ભરી, *s f* Pleasing raptures, the greatest pleasure

દિલ-સોજી, *s f* [P=feeling *fr* दिल the heart सोजी *fr* सोख्तन् to burn *fr* S शुष्, शोष्, to become dry] Ardour, earnestness

દિલાવર, *adj* [P *fr* दिल् the heart, courage+आवुर्दन् to bring] Bold, brave, intrepid 2 Having a generous heart, noble minded

દિલાવરી, *s f* Bravery, courage, boldness, intrepidity 2 Generosity

દિલાસો, *s m* [P दिलासा *fr* दिल् the heart +आसादन्=S आ-श्वास् to rest, to compose, *fr* आ up to+ श्वस् to breathe] Encouragement, assurance 2 Comfort, consolation

Id દિલાસો આપવો To console દિલાસો-મળવો-લેવો To obtain consolation

દિલોજાન, *adj* [+P जान् life *fr* S जन् to be born] Cordial, intimate, hearty

દિલોજાન થી, *adj* Heartily, sincerely, cordially, eagerly

દિવટ, Same as દિવેટ

દિવટિ યું, *s n* A hook to hold the wick in a lamp

દિવ ડું, *s n* [See દીવો+ડુ dim] A kin of thick small cake with a pit in the mic dle, resembling an eathern lamp

દિવ-ડો, *s m* A lamp made of wheat flour

દિવસ, *s m* [S *fr* दिव् to shine] A day

Id દિવસ કાઢવા-ગાળવા To pass one's days to pass away one's time 2 To pass one's time with difficulty 3 To tarry, to postpone જેમ તેમ કરી દિવસ કાઢવા-ગાળવા To pass one's time with difficulty દિવસ જવા To pass ıı

anxiety (of one's days) દોહેલા દિવસ Days of difficulty or distress સારો દિવસ An auspicious day in a family માઠો-ખોટો દિવસ An evil day in a family કઠિન દિવસ A time of difficulty ચડતો દિવસ A time of prosperity પડતીના દિવસ A time of decline or adversity દિવસ ફરવો To be changed (of days, time, circumstances) દિવસ રહેવા To be in the family way, to be pregnant આખો દિવસ At all times in the day, the whole day long 2 Always મેં દશ દિવસ ભર્યા છે I have served for ten days દિવસ પાણી Funeral rites, obsequies દિવસ ગણવા Lit To count the days 2 To be anxious about the expiration of (life, a period) દિવસ ઘેર છે The time is favourable દિવસ ઘેર નથી The time is not favourable

Prov દિવસ દિવસનું કામ કરે છે Time and tide wait for nobody

દિવસ-વિકાસી, *adj* [S *fr* + વિકાસવું] Opening by day (of a flower)

દિવા, *adv* [S] By day, during the day દિવા મૈથુન કરે તો, દંપતી નરક પળાય —ગિરિધર

દિવાકર, *s m* [S *fr* दिवा by day *fr* दिव् to shine+कृ, કર કૃ, to do] The sun 2 The sunflower 3 A crow

દિવા-દાંડી, *s f* [See દીવો+દાંડી] A lighthouse

દિવાન, *s m* [Ar दीवान् a royal court] The prime minister, the chief revenue officer of a state

દિવાન-ખાનું, *s n* [+ખાનું] A royal hall, a court of audience or of justice, a council chamber 2 A saloon, a reception hall, a drawing-room

દિવાન ગિરી, *s f* [+P गिरफ्तन्=S ग्रभ, ग्रह to hold] The office, duty, or dignity of a દિવાન

દિવાના-પણું, *s n* [See દિવાનું+Guj પણું] Madness, insanity

દિવાની, *adj* [See દિવાન] Civil, not criminal 2 *s f* Proceedings in a civil court, a civil suit

Id દિવાની કરવી-માંડવી To institute proceedings in a civil court

Prov દિવા દિવા નડે, ને દિવાના બનતું Fools resort to law courts Far from court, far from care

દિવાનું, *adj* [P *fr* दीव a demon *fr* S देव a god *fr* दिव् to shine + P आनेह like] Mad, insane 2 Foolish, silly 3 Wild, violent

દિવા-બત્તી, *s f* [See દીવો + બત્તી] A general term for lamps and lights

દિવા-રાત, [S दिवा by day + રાત, રાત્રિ, night] Same as રાત-દિવસ Day and night ત્યાં છપ્પન કરું, ધ્રુવિક, ઢોકોલ, આદિક દિવા રાત છ
—પ્રેમાનંદ

દિવાલ, *s f* [P दीवार् a wall] A wall 2 A horse

દિવાલ-ગિરી, *s f* [Ar दविार् a wall *fr* +गीर् that which holds *fr* गिरफ्तन्=S ग्रभ्, ग्रह्, to take, to hold] A hook or hold in a wall for a lamp, &c 2 A wall lamp

દિવા-વખત, *s m* [+વખત] The time for lighting lamps, the evening time, nightfall

દિવા-સળી, *s f* [+ સળી] A match, a lucifer match

Id દિવા સળી મૂકવી To set fire to

દિવાસો, *s m* [See દીવો+અમાવાસ્યા] The Hindū holiday on the 30th day of આષાઢ (July-August)

દિવાળી, *s f* [See દીવો +આવલી a line] A day of lights and illuminations 2 The last day of the Hindū year, the 30th day of આશ્વિન (Oct-Nov) 3 The last day of any year

Id દિવાળીના દહાડા Days of joy & festivity

Prov દિવાળીને દહાડે પેંગ કોણ ખાય ? Who would be of a sad head at a time of general festivity ? દિવાળી તે સૌની, ને દસેરા વડુની There are general and special holidays

દિવાળું, Same as દેવાળું

દિવેટ, *s f* [See દીવો+S वर्ति, બત્તી, a wick] A wick

દિવેટી, See દિમેટી

દિવેલ, *s n* [See દીવો+તેલ] Oil used in lamps 2 Castor oil

Id એનામાં દિવેલ નથી There is no spirit left in him,

Prov ખાતર ઉપર દિવેલ To throw the helve after the head of the hatchet સોગમ્ દિવેલે અંધારૂ It is dark under the lamp દિવેલે દેવાળુ નહિ આવે An insignificant item of expenditure Necessaries must be had at any cost

દિવેલી, *s f* Castor oil seed

દિવેલો, *s m* A castor oil plant

દિવ્ય, *adj* [S *fr* दिव् to shine] Divine, celestial 2 Supernatural 3 Beautiful, charming, splendid

દિવ્ય-ચક્ષુ, *s n* [S *fr* +चक्षुस् the eye] A prophetic or supernatural vision, the faculty of seeing what is invisible to the ordinary eye 2 *adj* One possessing supernatural vision

દિવ્ય-જ્ઞાન, *s n* [S *fr* + જ્ઞાન] Super natural knowledge

દિવ્યાગના, દિવ્ય નારી, દિવ્ય સ્ત્રી, *s f* [S *fr* + अगना, नारी, स्त्री, a woman] A divine woman, a nymph, an *Apsara* (અપ્સરા)

દિવ્યામ્બર, *s n* [+અંબર a garment] A celestial garment, a very rich garment

દિશ, દિશા, *s f* [S *fr* दिश् to show] A direction, in space 2 A side, a part

Id દિશાએ જવુ To go to stool દિશા બાધવી To charm the regions of the sky by magic spells, to blind the neighbourhood by magic

દિશા-વિજય, Same as દિગ્વિજય Conquest of countries in all directions

દિશા વિજય કરી આવો વહેલા, ત્યાર પછી કરુ પેર
—ગિરિધર

દિસતું, *adj* [See દિસવુ] Visible, perceptible obvious, apparent

Id દિસતુ રહ્યુ "Glad that it has disappeared" (said of a hated thing or person for euphemy) દિસતુ કરવુ To hide, to conceal 2 To give up

દિસ-વુ, *v i* [S दिश् to show] To appear, to be in sight, to be visible 2 To seem (the opposite of "to be in reality") 3 To look, to have a particular appearance 4 To be clear, plain, evident

દી, Same as દિવસ A day

Id નો દી ઉઠયો-ફરી ગયો One's fortune has fallen. દી વળ્યો One's fortune has risen

દીકરી, *s f* [See દીકરો] A daughter 2 A girl (in endearment)

Id તારી દીકરીએ દીવો ન રહેશો Lit Let there be no lamp lighted even in the house of your daughter May you be eternally damned (an expression of imprecation)

Prov દીકરી ને ગાય, દોરે ત્યા જાય The weak man will always have someone to tyrannize over him દીકરી સાસરે શોભે Everything in its right place દીકરીને ગાળ, ને વહુને શિખામણ An indirect mode of scolding

દીકરો, *s m* [Hem Des डहरो= S शिशुः a child, *fr* S दुहितृ दुहितर्, daughter Or S दारक a son *Cf* ડોસો, ડોકરો] A son

Prov દીકરા, મોટો થા, પરણાવુ છુ Holding out a false promise દીકરો એક, ને દેશાવર ઘણા One man has to bear all the care of the whole family દીકરો થઈને ખવાય, બાપ થઈને ખવાય નહિ You can secure your object by humility, but not by arrogance The more humble the more noble દીકરો રમે ચાર પહોર, ને રૂપિયો રમે બાર પહોર Time and tide wait for no one

દીક્ષા, *s f* [S *fr* दीक्ष् to prepare oneself for a sacred rite] Advice, precept, monition, counsel 2 Initiation, sacrificing, offering oblations 2 Worshipping 3 Engaging in a course of austerities 4 Certain ceremonies preliminary to a sacrifice 5 Receiving the initiatory *mantra*

દીક્ષિત, *adj* Initiated 2 Engaged in a course of austerities or ceremonies 3 *s m* The conductor of a sacrifice 4 A sect among the Brāhmans

દીઠ, *adv* [See દીઠું] Severally, *per*, for, each, at

Id માથા દીઠ *Per caput*, a head

દીઠું, *v t* [Dh Des दिठ्ठ *fr* S दिष्ट shown, or दृष्ट seen See દેખવુ] Past tense of દેખવું To see

Prov દીઠાનું ઝેર Who knows nothing doubts nothing દીઠું ન દીઠું થાય છે? An eye witness is reliable આંખ્યુ પ્રમાણ, પણ દીઠું ન પ્રમાણ Out of sight, out of mind

દીધ, (Used in poetry) Same as દીધું

દીધું, Past tense of દેવું To give

દીન, *adj* [S fr दी to perish] Poor, indigent 2 Distressed, afflicted, miserable, wretched 3 Sorry, sad

દીન, *s f* [Ar] The Muhammadan Faith 2 The war cry of the Muhammadans 3 Faith, religion

મુદ્દો કાજી મરમ ના પાવે, દીન બિના મત હારી હૈ,
હોઇ દીન પર સચ્ચા સાહેબ, નામ ધની પરવારી હૈ
—સિવરાત્રીકલ

4 *s n* A riot raised by the Muhammadans in the name of religion

Id દીન ઉઠવું-લાગવું To rise (of a riot by the Muhammadans in the name of religion) દીન પોકારવું To raise a riot

દીન-તા, *s f*
દીન-તા-ઈ, *s f*
દીન-ત્વ, *s n*
[See દીન S + poor, ता, त्व, suffixes of abstract nouns] Poverty 2 Distress 3 Wretchedness 4 Sorrow

દીન-દયાળુ, *adj* [See દીન poor + દયાળુ merciful] Compassionate to the afflicted and indigent

દીન દાર, *adj* [See દીન faith + દાર having] Religious, devout, pious, virtuous

દીન દારી, *s f* Devoutness, piety

દીન-બંધુ, *s m* [See દીન poor + બંધુ] A friend of the poor

દીન-વત્સલ, *adj* [+વત્સલ] Kind to the poor

દીના-નાથ, *s m* [See દીન poor + નાથ lord] A protector and reliever of the wretched or miserable

દીનાર, *s n* [P] A copper coin

દીપ,
દીપક, *s m* [S दीप fr दीप् to shine] A lamp, a lampstand, a light 2 Kindling, inflaming 3 A mode in music (Same as દીપ કલ્યાણ)

દીપ, Same as દ્વિપ An elephant

ગજદાન નહીં તો દીધો, પરા તેને વિદાય કીધા,
એક માસવરેશ અધીપ, તેણે પીધો નેજાતો દીપ
—દયારામ

દીપ કલ્યાણ, *s m* [दीपकल्याण a mode in music] A mode in music generally sung in the evening

દીપવું, Same as દિપવું

દીપ-માળ, *s f* [See દીપ+માળ] A stone pillar in front of a temple intended to support lamps on festive occasions

દીપવું,
દીપાવું, Classical form of દિપવું.

દીપવવું,
દીપાવવું, *v t* To make bright 2 To dazzle 2 To make illustrious

દીપાવવું, Same as દીપાવવું

દીપિકા, *s f* [See દીપ] A lampstand 2 A small lamp

પ્રગટ કીધી છે હરિદ દીપિકા રે,
સો તો દીસતા ઝાકઝમાળ (ઘોરો દ્વારકેશનો)
—દયારામ.

દીપોત્સવ, *s m*
દીપોત્સવી, *s f* [+ઉત્સવ] A festivity with illuminations

દીપ્ત, *adj* Kindled 2 Blazing, glowing, luminous

દીપ્તિ, *s f* Light, brilliancy, illumination

દીબો, *s m* Sudden suffocation, a sudden shock

Id દીબો ચઢી આવવો-લાવો To suffer from sudden suffocation

દીર્ઘ, *adj* [S] Long in time or space. 2 Long (of a vowel in Grammar)

દીર્ઘ-દર્શી, *adj* [S fr + दर्शिन् seeing fr दृश्, to see] Far sighted; far-seeing 2 Wise, prudent, sagacious

દીર્ઘ-દૃષ્ટિ, *s f* [++દૃષ્ટિ] Long sight foresight 2 *adj* Same as દીર્ઘ-દર્શી

દીર્ઘ-વર્તુળ, *adj* [+વર્તુળ] An ellipse

દીર્ઘાયુ, *adj* [+ આયુષ્ય] Long lived (Used in giving a blessing to a younger person)

દીલ, Same as દિલ

દીવડો, Same as દીવો

દીવી, *s f* [See દીપ, દીપિ•કા] A lamp stand

દીવેટિ•યો, *s m* [See દિવેટ.] A torch bearer

આડતાળીસ અગ્નિના રૂપ છે, યથા દીવેટિયા સૌ ત્યાંય
—ગિરિધારી

દીવો, *s m* [See દીપ] A lamp, a light 2 The pride of the family

Id દીવો હોલવાઈ ગયો A man has died દીવો કરવો–સળગાવવો To light a lamp દીવો ઘેર કરવો–શાણો કરવો–રાજ કરવો–વડો કરવો To extinguish a lamp દીવા જેવું Clear 2 Clear of mistakes, free from mistakes 3 Bright looking, fine દીવાની જ્યોત જેવું Pointed (of the nose) દીવો ઉઠવો To be the brightest man દીવો ન રહેવો To be extinguished (of a family)

Prov દીવામા દિવેલ હોય, ત્યા સગી બળે One can work only to the best of one's abilities

Prov દીવા પાછળ અધારૂ No rose without a thorn

દીસ, Same as દીવસ

દીસ વું, Same as દીસ વું

ડુંટી, *s f* [S तुन्द a protuberant belly] The navel

ડુટો, *s m* An abnormally large navel, a projecting navel

ડુડિ•યો, *s m* [See ડાંડિયો *Cf* Mer દવંડી] A town crier

ડુંડી, Same as ડાડી, 1, 3

ડુડું, Same as ડુંડું

ડુદ, *s f* [Dh Des तुद, *also* Hem Des तुद=S उदरम् the belly, *fr* S तुन्द the belly] A pot-belly, a distended paunch

ડુદાળું, *adj* [+ વાળુ having] Having a pot-belly

દુ, [S] A prefix showing " bad, hard or difficult to do"

દુ ખ, *s m* [S] Pain, sorrow, affliction, unhappiness, grief, vexation 2 Sickness, ailment, disease 3 Difficulty, trouble

Prov દુ ખ વિના સુખ નહિ, ને કષ્ટ વિના ફળ નહિ No gains without pains દુ ખ તેને વેધ્યુ He jests at scars that never felt a wound

Id માથે દુ ખના ડુંગર ઉગ્યા To be over powered by misfortunes દુ ખનુ વાદળ A number of misfortunes suddenly gathering

Prov દુ ખ પગ ડાબ, ને પડ્યા પર પાટુ Misfortunes seldom come single When sorrows come, they come not single દુ ખને અંતે સુખ Cloudy mornings often bring clear evenings દુ ખનુ ઓસડ દહાડા Time heals: Patience is the best remedy for grief Sorrow's best antidote is employment દુ ખ કોઇને પુછીને આવતુ નથી Adversity flattereth no man દુ ખ એજ સુખ Past labour is present delight દુ ખનો બેલી રામ God is everybody's best friend in sorrow સુખે સાભરે સોની, ને દુ ખે સાભરે રામ Men forgot God in prosperity, and remember Him only in adversity

દુ ખ-દ,
દુ ખ-દાય ક, } *adj* [+S दा to give,દાય•ક] Giving or causing sorrow

દુ સહ, *adj* [S *fr* દુ bad, hard+સહેવુ] Difficult to bear, unbearable

દુ ખિ ત,
દુ ખી, } *adj* Distressed, miserable, unhappy

દુ, *adj* [Dh Des दुस्रो *fr* S द्वितीयः second *fr* द्वि two] Multiplied by two (used in the Multiplication Table)

દુઆ, Same as દુવા

દુ ઓ, *s m* [S द्वि] Two (in cards), the deuce 2 Two (in dice)

દુકાન, *s f* [Ar दुकान्] A shop

દુકાન દાર, [+ P દાર holding] A shop-keeper

દુકાનદારી, *s f* The profession of a shop-keeper

દુ-કાની, *s f* [Eng *Two*=L *duo*= S द्वि+ Eng *Coin*] Two pies

દુ-કાની, *s f* [S द्वि two+કાન] A piece of cloth tied round the head so as to cover the two ears *Cf* ઓઢાની

દુ કાળ, *s m*
દુ કાળી, *s f* } [S] दुष्काल *fr* दुस् bad+काल time] A famine, a dearth 2 Want, lack, scarcity, deficiency

Id દુકાળ પડ્યો છે There is a famine

Prov દુકાળ ને વળી અધિક માસ=દુકાળમા તેરમો

મહીનો Misfortunes seldom come single

દુકૂળ, s n [S दुकूल] Very fine silk cloth

દુખ, } Same as દુઃખ Pain
દુખ-ડુ, }

Id દુખ વેઠવુ-સહેવુ To bear a misfortune patiently દુખે પાપે With great difficulty

દુખણા, s n pl [See દુખ-ણુ] A form of benedictory ceremony

Id દુખણા લેવા To remove pain 2 To perform a benedictory ceremony

દુખ-ણુ, s n [See દુઃખ] Pain 2 The throes or pangs of child birth, travail

દુખ-દ,
દુખ-દાઈ,
દુખ-દાયી,
દુખ-દાય ક, } adj [+S दा to give See દ, દાઈ, દાયી, દાય-ક] That gives pain, painful, sorrowful, grievous, vexatious

દુખ-વટુ, s n } [+વૃત્તિ state] A state of
દુખ-વટો, s m } mourning

Id દુખવટે જવુ To pay a visit of condolence

દુખ વ-વુ, Same as દુખા-વ વું

દુખ વું, v i. To ache, to pain.

Prov દુખે પેટ, ને કુટે માથુ The best treatment is to remove the cause of the disease One doth the blame, another bears the shame

દુખા-રિ, s m [S fr +અરિ] An enemy or destroyer of pain

અધુના મહા યોગ લાગ્યો દુખારિ,
મહા મુક્તિકારી ધર્યો ધ્યાન ધારી —પ્રેમાનંદ

દુખા વ, s m Ailment, pain

દુખા વ-વુ, v t To give pain to, to hurt

દુખા વુ v i To be pained, to be hurt

દુખા-વો, Same as દુખા-વ.

દુખિ યારૂ,
દુખિ યું, } Same as દુખિ ત
દુખી,

દુગ-દુગી, s f [Imit] An ornament worn round the neck

ચૌદ રત્નમાળા મધ્યે એક દુગદુગી,
મધ્યે મોતી લળકે ગોપીનાથ રે —પ્રેમાનંદ

દુ-ગન, } s f [S द्वि two+ગુણ-વુ] Quick-
દુ-ગણુ, } ness in singing, or in playing on a musical instrument

દુગ્ધ, Sk form of દુધ, દુધ, Milk

દુગ્ધા, s f [S સંદિગ્ધ doubtful fr सम् together+दिह् to besmear, सं being omitted in Guj Or દુખી+ધા suffix] Hesitation, wavering of the mind 2 Uncertainty, suspense

Prov દુગ્ધામા દોનુ ગયે, ન મિલે રામ, ને ન મિલી માયા By hesitation one looses both

દુજ વુ, v t [See દુગ્ધ] To yield milk 2 To yield a juice 3 To yield an income

Id ભેંસ દુજે છે A she buffalo gives milk એને ઘેર બે ગામ દુજે છે He has an income of two villages દુઝતી ગાય Lit A cow yielding milk 2 A source of profit or benefit

દુઝ-વુ, v i [Dh Des दुज्झाय fr S दुर्ध्मात, दुग्तम to be wretched, also Hem Des दुज्झ =S व्यसनम् a trouble, a difficulty, fr S दुर्, दुस्, ill +ध्मा तम् gone fr गा to go] To exude (of pus, &c., from a wound) to suppurate

Id હરસ દુઝે છે The piles are bleeding

દુજુ, adj [S द्वितीय second fr द्वि two Cf બીજુ, દૂજુ, બીજુ] Another, different

દુઝ ણ, s f [See દુઝ વુ] A cow, &c, that yields milk, a milch cow

દુઝ ણુ, } adj Yielding milk
દુઝ-ણુ, }

Prov દુઝતા ઢોરની પાટુ પણ ક્યાપી ? Who would not like to secure a great gain at a reasonable cost? Better fast with good men than feast with bad

દુઝ વુ, Same as દુજ વું

દુઝા-ણુ, s n The state of a cow, &c, yielding milk

દુણા વું, v i [S दहन burning fr दह्, દાઝ વુ, to burn] To be burnt or scorched in cooking 2 To bear malice

દુણો, s m State of being burnt or scorched in cooking 2 The smell as of food being burnt or scorched in cooking

દુડ, s f [See દુણ્ડ] A big paunch 2 A naked trunk or stem of a tree

દુણ્ડા ળો, s m [+Guj વાળો=S वत्, वत्, suffix showing "having, possessing"] A man having a big belly

ફુણ્ડો, s m A certain number of printed sheets of paper made into a roll or bundle

દુદડા, s m pl [See દોડવુ to run & દુ intens] Small shoes

દુધ-પાક, s m [દુધ milk + પાક] A preparation of milk, rice, spices, &c , rice-pudding

દુધ-પાણી, s n [+ પાણી] An emulsion of oil and salts having the appearance of milk

દુધ-ભાઈ s m [+ભાઈ] A foster brother

દુધ વાળો, s m [+વાળુ having] A milk man, a milk seller

દુધાળ, adj [+ S आल suffix showing "having '] Milch, lactary 2 Yielding a large quantity of milk

દુધિયા, adj m pl (The teeth of an infant) Grown while it still requires suckling 2 Having a milk white colour

દુધિ યુ, Same as દુધાળ

દુધિ યું, s n } [Dh Des दुधिय=S तुम्बम्
દુધી, s f } a gourd, also Hem Des दुद्दिणी = S तुम्बी a gourd] A white pumpkin, a white gourd

દુધી-પાક, s m [+પાક] A medicinal preparation of white pumpkin with sugar

દુધે લ, Same as દુધાળ

દુધેલી, s f A preparation of the juice of sugar cane with milk 2 A kind of creeper

દુનિયા, s f [P] The world, the universe, the creation 2 The earth, the terrestrial world 3 Mankind 4 The people

Id દુનિયા પાર કરવુ Lit To send beyond the limits of this world 2 To kill 3 To banish from a country દુનિયા પારનુ Superhuman 2 Extraordinary દુનિયામાથી જવુ To throw off all restraint of public opinion, to lead a dissolute life 2 To become impotent 3 To become unfit for carrying on any worldly affair

Prov દુનિયા દોરંગી છે The world is fickle દુનિયા કોઈથી જીતાઈ નથી None can conquer the people One must follow the people *Vox populi, vox Dei.* દુનિયા દેખે તેવુ બોલે People say what they see People are carried away by appearances

દુનિયા દાર, adj [+દાર P having] Worldly, worldly minded

દુનિયા દારી, s f Worldly business or concerns, ordinary affairs of the world, worldliness

દુન્દુભિ, s m f [S Imit] A large kettle-drum

દુ-પટ, adj [S द्वि two+पट cloth, a fold] Two fold, double, twice the number or space

દુ-પટ્ટો, s m A sheet or cloth of two breadths or two lengths worn over the shoulders

દુપ્પટ, Same as દુ-પટ

દુબળુ, adj [Hem Des दुब्बल fr S दुर्बल fr दुस्, दुर्, दु, privative+बल strength See દુર્બળ] Weak, disabled 2 Thin, lean, meagre 3 Poor, helpless

Prov દુબળા ઢોરને બગાઈઓ ઘણી It is the poor who are the most oppressed દુબળુ ઢોર કુચકે રળિયામણુ A poor man is pleased with a small gift દુબળી ધારે ટીકું પડે Every one can jeer at the king who has fallen from his high estate

દુબળો, s m [Hem Des दुब्बो=श्व-पचः one who cooks and eats a dog] A man of one of the Bhīl tribes

દુભવણુ, s f [See દુભવવુ] Pining or wasting

Prov પાછળથી દુભવણુ કરતા આગળથી દુભવણુ સારી Prevention is better than cure A stitch in time saves nine

દુભવવુ, }
દુભવુ, } v t [Hem Des दुहवो, दुहव
દુભાવવુ, }
fr S दुर्भग unfortunate fr दुस् pr v + भग ભાગ્ય, fortune See દોહવુ] To tease, to vex, to annoy

દુભાવો, s m Same as દુભવણુ 2 Pain

દુ-ભાષિયો, s m [S द्वि, L duo, two+ ભાષા See દુભાસ] An interpreter

દુમ, s f [P] The tail

દુમચી, s f [+ P चह dim suffix] A

crupper 2 A leather bag to hold tobacco, opium, &c

ડુમ-ડુમ, *adv* [Imit=Eng Tom-tom *Cf* ડુગડુગી] Tom tom

ડુમ-વુ, *v t* [Hem Des दूमइ=S परितापयति it distresses, *fr* S दम्, દમ વુ, to distress] To distress, to trouble *Cf* ડુમવું

ડુમાએલું, *adj* [See ડુમો] Having palpitations of the heart 2 Suffocated, choked in the throat

ડુમેલો, *s m* [See ડુમ + વાળુ having] A metre of eight સગણ (⏑⏑–) feet

ડુ-માર, ડુ-મારો, } *s m* [S द्वि two+मार् to kill *fr* मृ to die] An attack from two directions 2 A dilemma

ડુમાસ, *s n* A kind of cloth Same as ડુમાશ.

ડુમો, Same as ડુમો A gag

Id. ડુમો ભરાઈ આવ્યો His pent up feelings gave way ડુમો ભરાઈ આવ્યાથી Through great emotion

ડુરંત, *adj* [S *fr* દુ bad, hard,+અંત end] That which can be accomplished with difficulty

ડુરંદેશી, *s f* ડુરંદેશો, *s m* } [P दूर=S दूर far + अन्देशा thought, See અંદેશો, *fr* अन्दीशिदन् to think = S अन्त inwardly + सद्, सीद्, to sit] Providence, prudent consideration for the future, foresight, circumspection

ડુરબીન, *s f* [+P बीन् seeing *fr* दीदन् to see] A telescope

ડુરસ્ત, *adj* [P दुरुस्त] Right; correct, accurate 2 Proper, perfect, well done, just 3 Safe, sound

ડુરાગ્રહ, *s m* [S *fr* दुर् bad + આગ્રહ] Obstinate retention of an opinion, obstinacy

ડુરાચરણ,*s n* ડુરાચાર, *s m* } [S *fr* दुर् wrong+આચરણ] Evil practices, vicious courses, wicked conduct

ડુરાચારી, *adj* Vicious, wicked, dissolute, licentious.

ડુરાત્મા, *s m* [S दुर् bad + આત્મા] Evil-mindedness, wickedness 2 A wicked person.

ડુરિજન, Same as ડુર્જન

ડુરિત, *s n* [S] Sin

અચ્યુતનો વળી આશ્રય મોટો,અખિલ ડુરિત હરિ નાખે રે

—રત્નેશ્વર

ડુરી, *s f* [S द्वि two] Same as ડુઓ. Two (in cards)

ડુરૂ, Same as ડૂર

ડુરૂક્તિ, *s f* [S *fr* See દુ bad + ઉક્તિ] Bad speech 2 Abusive language

વચ ા ડુરૂક્તિ બોલે આળ, તે પ્રાણી મહા પાપી ચંડાળ

—ગિરિધર

ડુર્, *ind* [S दुस्, दुष्, दुर्, दु.] A depreciatory prefix implying inferiority, badness, grievousness, difficulty, want, or privation

ડુર્ગ, *s m* [S *fr* गम् to go] An inaccessible place 2 A fort, a fortress

ડુર્ગે ધન્ન ધણી ફરફરે, ડુગડુગી ઢોલ ત્યાં ગડગડે ।

—પ્રેમાનંદ

ડુર્ગતિ, *s f* [S *fr* ગતિ] A bad state 2 Trouble 3 Being thrown into the lower regions after death

ડુર્ગંધ, ડુર્ગંધી, } *s f* [+ ગંધ] A stink, an offensive smell, a stench

ડુર્ગંધી, *adj* Bad smelling, stinking

ડુર્ગમ, *adj* [S *fr* + *fr* गम् to go] Inaccessible, unattainable, impassable

ડુર્ગા, *s f* [See ડુર્ગ] The goddess Durgā, the wife of Shiva

ડુર્ગા-ચકલી, ડુર્ગા-ચકલી, } *s f* [+ ચકલી, ચકલી] A kind of little black bird

ડુર્ગુણ, *s m* [See ડુર્+ગુણ] Vice, a bad quality

ડુર્ઘટ,*adj* +ઘટવુ] Difficult of occurrence, performance, or accomplishment, arduous, hard

ડુર્જન, *s m* [+જન] A wicked man.

ડુર્જય, *adj* [S *fr* + જય] Difficult to conquer

ડુર્જાત, *adj* [+ જાત born] Wretched 2 Bad tempered

ડુર્દર્શ, *adj* [+*fr* दृश् to see] Difficult to be seen, dazzling, awe-inspiring

દુર્દશા, *s f* [+દશા state] A bad state, a troublous and distressful condition

દુર્દૈવ, *s n* [+દૈવ] An unhappy destiny

દુર્દૈવે, *adv* Unfortunately

દુર્બળ, *adj* [S दुर्बल *fr* + बल strength See બળ, and દુબળું] Feeble, thin, emaciated 2 Weak, powerless, impotent 3 Poor, indigent, needy

દુર્બિન, Same as દુરબીન

દુર્બુદ્ધિ, *s f* [S *fr* + બુદ્ધિ] Inclination to wickedness, a wicked disposition

દુર્ભક્ષ્ય, *s n* [S *fr* +ભક્ષ્ય] Bad or condemned food

દુર્ભાગ્ય, *s n* [+ભાગ્ય] Ill luck, misfortune, adverse destiny

દુર્ભાષણ, *s n* [+ભાષણ] Abusive speech

દુર્ભિક્ષ, *s m* [S *fr* +ભિક્ષા] A famine, dearth

દુર્મતિ, *s f* [S *fr* +મતિ] Evil disposition, inclination to wickedness

દુર્યોધન, *s m* [+ *fr* युध to fight] The eldest of the *Kaurava* brothers 2 *adj* Invincible

દુર્લક્ષ, *adj* [S. +*fr* लक्ष् to notice] *s m n* Inattention

દુર્લભ, *adj* [S *fr* +लभ् to get] Difficult of attainment or acquisition, obtained with difficulty, rare

દુર્લૌકિક, *s n* [S *fr* + લૌકિક] Bad reputation, ill fame

દુર્વચન, *s n* [S *fr* + વચન] Bad speech or words

દુર્વાસના, *s f* [+ વાસના] An evil inclination or desire

દુર્વિપાક, *s m* [S *fr* + વિપાક] A bad result, a change for the worse

દુર્વ્યસન, *s n* [+વ્યસન] An evil propensity or habit, addictedness to vice

દુર્વ્યસની, *adj* [વ્યસની] Vicious

દુ-લડી, *s f* [See દુ two+લડ a string] A neck ornament of two strings of gold beads worn by women

દુલડી કંઠે નિર્મળ મોતી છે, કૌસ્તુભ મણિની જ્યોતિ છે

—દયારામ

દુલડું, Same as દુલડું

દુલહો, Same as દુર્લભ (Used by Jains)

દુ-લાઈ, *s f* [See દુ શાલો by transposition of શ and લ] A quilt made of valuable material

દુલારી, *s f* [See દુ+લાડ ક, or દુલ રુ, દુલારવું, to fondle] A daughter

કીરતી કુમારી પ્રભુભાન દુલારી,

પ્યારી શોભ મહેરાની માતા રે લોલ —દયારામ.

દુલારો, *s m* A son

દુ-લીચો, *s m* [See દુ two ગાલીચો] A carpet

સભા ગાદે સિંહાસન સાર,ગાદી,તકિયા દુલીચા અપાર

—ગિરિધર.

દુલો *adj* [Hem Des वेडुल्लो = S गर्वित raging, getting mad See દુલવ] Magnanimous, liberal 2 Simple, frank

દુવા, *s f* [Ar दुआ a prayer] Prayer 2 A benediction, a blessing

Id દુવા કરવી-દેવી-ઇચ્છવી-ચહાવી To wish well of દુવા માગવી To pray to God for a blessing on

દુવાઈ, *s f* Prohibition in the name of the king or other high authority with implication of vengeance in case of disobedience

દુવાત, *s f* [Ar] An inkstand

દુશ્મન, *s m* [Zend दुश=S दुस्, दुर्, bad+ P मनीदन्=S मन् to think] An enemy, a foe, an adversary, an opponent

Id દુશ્મનની રાત A long and tedious night 2 A long wearisome period

Prov દુશ્મનથી ડરતા રહો Beware of an enemy's movements. મૂરખ મિત્ર કરતા દાનો દુશ્મન સારો Better ride an ass that carries you than a horse that throws you

દુશ્મન-દાવો, *s m* } **દુશ્મનાઈ**, *s f* } **દુશ્મનાવટ**, *s f* } [+ દાવો a claim, વૃત્તિ state] Enmity, hostility, evil feeling

દુ-શાલો, *s m* [See દુ two+શાલ] A double shawl, a pair of shawls

દુષ્કર, *adj* [S दुस्, दुर्, bad +*fr* कृ, કરવું, to do] Hard to be accomplished, difficult

દુષ્કર્મ, *s n* [S *fr* +કર્મ] A sinful action, a wicked act

દુષ્કાળ, See form of દુકાળ

દુષ્ટ, adj [S fr દુષ્ to be polluted See દોષ] Wicked, depraved, corrupt, sinful 2 Spiteful, revengeful

દુષ્ટતા, s f Wickedness, sin, villainy

દુષ્ટા, adj f [See દુષ્ટ] Wicked (of a woman)

દુસરૂ, adj [Hind See દુ two + સરૂ a string] Second

Id દુસરી નિવડવી To become or turn out (of something unexpected, strange, or unpleasant)

દુસ્તર, adj [S fr દુસ્ ill + તર to cross] Difficult to swim through 2 Difficult to pass over, insurmountable

દુહાગણ, } adj f [See દુર્ભાગ્ય+વાન,વાળુ,
દુહાગવંતી, }
having] (A woman) Who has lost the favour of her husband—as distinguished from સોહાગણ (a woman who retains the favour of her husband)

દુહિતર, } s f [S fr દુહ્ to milk] A
દુહિતા, }
daughter

દુહો, Same as દોહરો

દૂઝણુ, Same as દુઝણુ

દૂઝવુ, } Same as દુઝવુ, દુઝવુ
દૂઝવુ }

દૂઝણુ, Same as દુઝણું

દૂણું, adj [See દુ two + ગણુ multiplied by] Double

દેવ દેડ દુખ દુણ લાગ્યે મળ્યો વળશી —વલ્લભ

દૂણવુ, v t [S दु, दुनोति, to give pain to] To pain with harsh words

દૂણાવુ, v i To be pained by harsh words 2 To be afflicted or abused 3 To be burnt and stick to the bottom of a vessel (of pulse, rice &c, in cooking)

દૂત, s m [S] A messenger, a scout 2 A middle man, a go-between

દૂતત્વ, } s n The duty or position of a
દૂતપણુ, }
messenger, a mission

દૂતિકા, } s f A female messenger 2
દૂતી, }
A confidante, a procuress

દૂધ, s n [Dh D fr દુહ્ fr S દુગ્ધ, See દોહવું] Milk 2 The white juice obtained from certain trees and fruits

Id દૂધ દેવુ—આપવુ To yield milk (of a cow, &c) શુ તે તો દૂધ-દહી દે છે, અને અમે ઘી આપતા? Does he do no good, and we not? દૂધ આવવું To have milk in the breasts 2 To have a desire to suckle one's young દૂધ નેઝવુ To mix whey with milk to make it curdle દૂધે નાહ્યા રહો Deserving of great respect and affection દૂધપીતી કરવી To kill (a female child) soon after its birth by choking it with a rag steeped in milk—a practice formerly common among the Lewa Kanbis of the Charotar 2 To put to death while seeming to be kind, to kill treacherously દૂધમા દરડુ દેવુ To be discovered (of a black sheep in a flock) 2 To be found out (of something different from the general appearance) દૂધમાથી પોરા કાઢવા Hair splitting, fault-finding દૂધે ધોઇને Honestly (said of money to be paid) દૂધે મેહ વરસવા To be in a prosperous condition

Prov દેખ્યુ એટલુ દૂધ નહિ All is not gold that glitters દૂધથી દાઝ્યો, છાસ ફુકી પીએ The burnt bairn dreads the fire દૂધ પાઈને ઉછેર્યો સાપ Clouds that the sun brightens darken him દૂધમાથી પોરા કાઢવા A hair splitting policy દૂધના દૂધમા ને પાણીના પાણીમા Spare well and spend well દૂધમાં સાકર ભળી An enhancement of one's good qualities One has secured what one longed for

દૂધ-પાક, Same as દુધ-પાક

દૂધાળ, Same as દુધાળ

દૂધિયુ, Same as દુધિયુ

દૂધી, Same as દુધી

દૂધેલી, s f A kind of creeper used for medicines

દૂયમ, adj [S द्वितीयम् second fr द्वि=L duo two] Second in rank, subordinate

દૂર, adj [S] Distant, remote, far, far off

Id દૂર કરવુ To put out of the way, to remove 2 To dismiss દૂર રહેવુ To avoid the company of, to abstain from દૂર રાખવુ To keep at a distance, to shun

દૂર્વા, *s f* [S] A kind of grass used in religious ceremonies

દૂલ, *s n* [See ડોલ-ડું] A kind of ear ring worn by women and children

દૂલો, Same as દૂલો

દૂષ-ક, *adj* [See દોષ] That blames, fault finding

દૂષ ણ, *s n* [S *fr* दूष to pollute] Blame, censure 2 Fault, defect

દૂષિ ત, *adj* [S] Corrupted, spoiled 2 Hurt, injured 3 Demoralized 4 Censured, blamed

દૃક્, દૃગ્, } *s f* [S *fr* दृश् to see] Sight, eye

દૃગંચળ, *s m* [S *fr* + અંચલ end] Lit The corners of the eyes Hence, 2 A glance

દૃઢ, *adj* [S] Firm, solid, compact, hard, dense 2 Confirmed, settled, fixed

દૃઢ તર, *adj* [S *fr* + तर a comp suffix] Firmer, harder; closer

દૃઢી-ભૂત, Same as દૃઢી-ભૂત Made firm

દૃઢ-તા, *s f* Firmness, fixedness stability, steadiness, an unswerving condition

દૃઢ-આવર્ત-ક, *s m.* [+આવર્ત ક, વાળ ક] The Greatest Common Measure (in Arithmetic)

દૃશદ, *s m* [S दृषद् A stone

આતી આકળી થઈ નીસરી, બાળ કરી વઢોડી રે,
દષદ લેઇ ગોવિન્દે તે વાટે, મહીની ગોળી ફોડી રે
—ભાલણ

દૃશ્ય, દૃશ્ય-માન, } *adj* [S *fr* दृश् to see] Visible, appearing, apparent

દૃષ્ટ, *adj* Seen 2 Known, understood

દૃષ્ટા, *adj f* Seen (of a woman)

દૃષ્ટાન્ત, *s n* [S *fr* +અંત] An illustration, an example 2 A parable, an allegory

Id દૃષ્ટાન્ત આપવુ-દેવુ To give as an illustration, to illustrate by examples દૃષ્ટાન્ત લેવુ To take as an illustration

દૃષ્ટાન્તિ ક, *adj* Illustrative, fit to be adduced in illustration

દૃષ્ટિ, *s f* [S *fr* दृश् to see] Sight, seeing 2 The eyes 3 Aspect, a point of view 4 Aim; attention 5 A favourable look, regard

Id દૃષ્ટિજ્ઞાન તંતુ The optic nerve દૃષ્ટિ સાધવી To aim at 2 To meet the eyes of દૃષ્ટિ ફેંકવી-નાખવી To throw a glance at દૃષ્ટિ કરવી To look at 2 To take care of દૃષ્ટિ લાગવી-બેસવી-ચોંટવી To be the subject of an evil eye; to suffer from the effects of an evil eye વ્યવહારિક દૃષ્ટિ Looking at from a worldly point of view પારમાર્થિક દૃષ્ટિ Looking at from a spiritual point of view પ્રથમ દૃષ્ટિએ At first sight બારીક દૃષ્ટિએ જોવુ To examine [illegible] દૃષ્ટિએ પડવુ To come under one's notice દૃષ્ટિએ પાડવું To draw attention to

દૃષ્ટિ-ગો ચર, *adj* [+ ગોચર *adj*] Perceptible to the eye, within the range of sight visible

દૃષ્ટિ-પાત *s m* [S *fr* +પાત] Lit The falling of the eye Hence, 2 An accidental glance

દૃષ્ટિ-મર્યાદા, દૃષ્ટિ-સીમા, } *s f* [+મર્યાદા, સીમા] The sensible horizon

દેડ કું, *s n* A small water snake

દેખ-ત દ વુ, Same as દેખા-ડ-વું

દેખ ણ હાર, Same as દેખ નાર

દેખા-ત, *adv* [See દેખ-વુ] On sight 2 Instantly, immediately 3 In the presence of

દેખ-તાં, *pres part* Same as દેખત, 3

દેખ તું, *adj* Having the power of seeing, not blind

Prov દેખતી આંખે આંધળો, ને છતી ગાંઠ રડાપો None so blind as those who will not see દેખે તેવુ શિખે Ill examples are like contagious diseases The young pig grunts like the old sow દેખાડે ગોળ, અને આપે ચટણી He cries wine and sells vinegar

દેખ નાર, *s m f* A looker-on, a spectator 2 One who sees

દેખ-રેખ, *s f* [+Redup, or રેખા] Supervision

Id દેખરેખ રાખવી-કરવી To supervise, to have an eye over

દેખ-વુ, *t* [Hem Des देक्खइ= S पश्यति it sees, *fr* S दृश् to see, or दिश् to show] To see, to witness, to view, to look at, to behold

Prov દેખ્યું નહિ, ને દાઝ્યું નહિ What the eye sees not, the heart rues not Unseen, unrued Out of sight, out of mind દેખા દેખે, ને શીખ શીખે Frequent observation leads to a habit

દેખા, *s f* Appearance, sight

Id દેખા દેવી To appear, to become manifest

દેખાડવું, *v t* [Caus of દેખવું] To show, to exhibit, to expose to view, to point out 2 To indicate

દેખા-દેખી, *s f* Imitation 2 Rivalry

Prov દેખા દેખી સાધે જોગ છીજે કાયા વાધે રોગ Compete not with persons who have means beyond thy reach

દેખાવ, *s m* Sight, aspect, view, appearance, look 2 Prospect, scenery

Id દેખાવ આપવો-દેવો To appear, to be seen

દેખાવડું, *adj* Good looking, handsome, pretty, beautiful, charming, comely, sightly, of engaging appearance

દેખાવું, *v t* [Pass of દેખવું] To seem, to look, to appear

દેખીતું, *adv* Obviously, manifestly, beyond doubt 2 In form or appearance

Prov દેખીતા ઇન્દ્રવારણાના ફળ, પણ માંહે કડવાં ઝેર, Appearances are often deceitful દેખીતું ઝેર પીવાય નહીં No man will drink a poison, when he knows it to be such Out of sight, out of mind

દેગ, *s f* [P See ડેગ, ડેગ] A large metal pot for cooking

દેગડી, *s f* A small દેગડો

દેગડો, *s m* A large દેગ

દેજ, *s n* [S देय what should be given fr दा to give] A gift made by the bridegroom or his party to the bride in marriage

દેડકી, *s f* A female frog

દેડકો, *s m* [Hem Des डिड्डुरो=S भेक a frog, fr S दर्दुर a frog See દેડકો] A frog

Id દેડકાની પાચશેરી A group of unsteady, mischievous, and weak people

દેણ, *s n* [Ar देन=S देय fr दा to give See દેવું] Money due, a debt 2 A tax, as sessment

દેણ Same as દાયક Giving

રસ રૂપ સર્વ સામગ્રી જે, સુંદર રૂપ ને સુખ દેણી
—દયારામ

દેણ-દાર, } *s m* [+દાર, P having] A
દેણિયાત, }
debtor 2 One under obligation

દેણું, Same as દેણ A debt

દેદાર, Same as દિદાર

દેદીપ્યમાન, *adj* [S Intens fr दीप to shine] Shining intensely, blazing

દેન, See દહન Burning

[illegible] —વલ્લભ

[illegible], *s f* [illegible] = strength, vigour] Courage, boldness

Id તેની દેન હોતી નથી He has not the courage or boldness

પ્રત્યક્ષ વાતની પણ દેન હોતી નથી કે, આ માર્ગે થઈ, કોઈ પણ સ્થાને લેઈ જઈ શકે । —પ્રેમાનંદ.

દેનાર, *adj* [See દેવું] Giving 2 *s m f n* A giver

દેર, Same as દિયર, દિયર

દેર, *s f* [Dh & Hem Des दीहर fr S दीर्घ long] Delay, procrastination

દેરડી, *s f* [See દેરી] A pile of pots, placed one above another

દેરાણી, *s f* [See દેર, દિયર] Wife of દિયર, દેર

દેરાસર, *s n* [See દેરું, દેહરું, + આશ્રય] A room in the house where family gods are kept

દેરી, *s f* A small દેરું 2 [S देहली] Same as દેવડી

દેરું, *s n* [S देहली the threshold of a door] A small temple with a dome

દેરું, *s n* [See દેવ a god + રું dim] An evil spirit possessing a person 2 Possession of a person by an evil spirit

દેલી, *s f* [See દેલું] The upper storey in the front of a courtyard before a house 2 The open part of a house in its front

દેલું, *s n* [S देहली the threshold of a door] Same as ડેલું

દેવ, *s m* [S देव a god = P देव a demon, fr S दिव् to shine] God, the Supreme

Being 2 A god; a deity 3 An idol of a god 4 A term of address to a king, Your Majesty 5 A good and virtuous man

Id દેવ દેવ કરતા Through many supplications and prayers Through many efforts દેવનુ નામ લેવુ To enter upon a business or an act દેવ કાગીએ જવા To become impotent, to lose one's manhood (of a man) દેવનુ કુંડું લાવવુ To perform a great exploit

Prov માનીએ ત્યા સુધી દેવ, નહીં તો પથ્થર When one has lost his regard for a thing, it is utterly worthless છાણના દેવને ખાસડાની પૂજા Desperate remedies are necessary for desperate maladies દેવ તેવી પૂજા Like saint, like offering દેવને પણ ચપટી ચોખા જોઈએ Even a god expects a present from his devotee

દેવ ગયા ડુંગરે, ને પીર ગયા મક્કે,
ટોપીવાળાના રાજ્યમા ઢેડ મારે ધક્કે

Hindū gods and Muhammadan saints have left the land, and under the European influence even a low-caste man may ellow his betters —આપા

દેવ-ઉઠી અગિયારસ, *s f* [+ઉઠવુ+અગિયારસ] The eleventh day of the bright fortnight of Kārtika (Nov-Dec), when the gods are believed to awake from their sleep

દેવ-ઋણ, *s n* [+ઋણ] Debt due from man to gods, to be paid by offerings and sacrifices

દેવ-ચકલી, *s f* [+ ચકલી, ચકી] A kind of small black bird

દેવડ, *s f* [See દેવુ+વૃત્તિ] The practice of lending or giving 2 [Generally used as લેવડ દેવડ *Cf* લેણ દેણ] Money dealings

દેવડાવવુ, *v t* [Caus of દેવું] To cause to be lent or given 2 To request to lend or give

દેવડી, *s f* [S देहली the theshold of a door ... or place in the front door of a house 2 A police station

દેવ-તરસ્યો, *s m* [See દેવ rain+તરસ] A kind of bird believed to be unable to drink any water except what falls from the clouds Same as ચાતક

દેવતા, *s m* [S *fr* દેવ+તા abs suffix] Godhead, divinity, a vine power 2 A god, a deity 3 Fire

Id દેવતા કરવો-પાડવો સળગાવવો To make a fire આ જગ્યાનો દેવતા લાગ્યો છે This place is now in favour with its guardian deity એ માણસનો દેવતા ફરયો છે This man is now in disfavour with his guardian deity દેવતા ઉઠવો To be set fire to 2 To be destroyed 3 To be in disfavour with one's guardian deity દેવતા ઝરવો To quarrel તેની આખમાથી દેવતા ઝરે છે Sparks of fire come out from his eyes, he is very angry દેવતા મૂકુ May it be burnt (said as an expression of disgust mostly by women) કાળજામા દેવતા રેડાવો To be extremely sorry 2 To be very jealous

Prov દેવતામા ઘી હોમવું To add fuel to fire

દેવતાઈ, *adj* Divine, godlike, super human

દેવ-દાર, *s n* [S देवदारु *fr* +S दारु wood] A species of pine; deal wood

દેવદારી, *adj* Made of fir wood

દેવ-દિવાળી, *s f* [+ દિવાળી] The name of a Hindū festival held on the 11th day of the bright fortnight of Kārtika (Nov-Dec)

દેવ-દૂત, *s m* [S *fr* + દૂત] A messenger from God, an angel

દેવ-નાગરી, *s f* [S *fr* + નાગરી] The Sanskrit characters or alphabets

દેવ-નિન્દા, *s f* [+ નિન્દા] Reviling the gods, blasphemy

દેવ-પોઢી અગિયારસ, *s f* [See દેવ+પોઢવુ+અગિયારસ] The 11th day of the bright fortnight of Asādha (July-Aug), when, it is believed, the gods go to sleep

દેવર, Same as દિયર Husband's younger brother

દયિતા દેવરને છાડતી, કરિ બંધન તાણી બાધની
—ગિરિધર

દેવ-રાજ, *s m* [S *fr* દેવ + રાજ] The king of the gods, Indra

દેવલી, Same as દેવ-ચકલી

દેવલા, *s n pl* [See દેવ+લુ, dim] The images of gods worshipped in the house

(Used to show contempt)

દેવ-લોક, s m [+ લોક] Heaven, paradise 2 The supposed seven superior worlds from the earth to the સત્યલોક, the habitation of the celestials

Id દેવલોક પામવું To die

દેવ-સ્થળ, દેવ-સ્થાન, s n [+ સ્થળ, સ્થાન] The abode of the gods, a temple 2 A hallowed or sacred place

દેવળ, s n [Hem des देहलं, देवल, fr S देव-कुलम् a temple fr દેવ + કુલ a family] A temple, a pagoda

દેવાંશી, adj [+ અંશી, અંશ] God-like

દેવાંગના, s f [+ અંગના] A heavenly woman

દે•વા•ડ•વું, Same as દે•વડાવ•વું 2 To give a slap 3 To eat

દેવા-તણુ, s n [See દેવ+ત્વ abst suffix] Divinity

દેવા•દાર, adj [See દે વુ, debt + દાર, P, having Cf દેવુ•દાર] Being in debt, indebted

દેવાધિદેવ, s m [See દેવ + S अधिदेव a superior god fr अधि above+દેવ] The god of gods, the greatest god

દેવાર્ચન, s n [S fr +અર્ચન] The worship of gods

દેવાલય, s n [See દેવ+आलय an abode] A temple

દે•વાળિ યો, s m [See દેવુ debt+S वत्, वान्, વાળુ, suffixes showing "possession"] An insolvent person, a bankrupt

Prov દેવાળિયાને ત્યાં દબાઈ ફરતી A bankrupt is sure to command respect દેવાળિયાને દિવાળી, ને ચહેતાવિયાને હોળી A bankrupt can command luxuries, which an honest must deny himself

દે•વાળું, s n Insolvency, bankruptcy

Id દેવાળુ કાઢવું-ફૂકવું To become bankrupt

દેવી, s f [See દેવ] A goddess, the wife of any deity or divine being 2 The goddess Durgā 3 The eldest wife of a king

Id દેવી આવવી To shiver, to tremble

દે•વું, v t [S दा=L do=P दीदन्] To give, to pay, to bestow, to confer, to deliver, to consign, to impart, to yield, to concede 2 (Used as an auxiliary verb) To allow, to permit to let, e g, જવા દેવું, ખાવા દેવું, &c

Id ... દેવું To close or shut up a door દેવાઈ જવું To be shut up 2 To lose all of one's progeny

દેવુ, s n [Db Des दिज्ज fr S दत्तम् given fr दा to give, or S देय fr दा to give] A debt

Id દેવુ કરવુ To incur a debt દેવુ વાળવુ To pay off a debt

દેવેશ, s m [S fr ઈશ] The lord of the gods, Indra

દેશ, s m [S fr दिश्, दिशा, a direction fr दिश् to show] A country, a territory 2 The native land, the father-land 3 Space, place region

Id દેશ જવું To return to one's father-land 2 To proceed to a foreign country

Prov દેશ, તેવો વેશ, Conform yourself to a country's customs In Rome I am a Roman દેશ છોડીએ, પણ દેશ ચાલ ન છોડીએ = દેશ જાય, પણ દેશ-ચાલ ન જાય, One may leave one's country, but will not and cannot leave one's habits and manners and customs

દેશ-કાળ, s m [+ કાળ time] The present time, the present generation 2 The present circumstances 3 The prevalent fashion

દેશ-દાઝ, s f [+ દાઝ] Feeling for the misfortunes of one's mother country, patriotic feeling patriotism

દેશના, s f [S fr दिश् to show] Preaching, a sermon (Used by Jains)

દેશ-નિકાલ, s m [See દેશ+નિકાલ, નિકળવું] Exile, banishment, transportation

દેશ-પાલ, દેશ-પાલ•ક, s m [S fr + પાળ•વું] The protector of a country, a king

દેશ-ભક્તિ, s f [S fr +ભક્તિ] The love of one's country, patriotism

દેશ-વિ•દેશ, adv [+વિ•દેશ] Residing either in one's native country or in a foreign country 2 Residing anywhere

દેવ-સેવા, *s f* [S *fr*+સેવા] The service of one's native country

દેશ વટો, *s m* [+વૃત્તિ] Travelling in a foreign country 2 Banishment, exile

દેશાઈ, *s m* [See દેશ+ગાઈ Or see દેશ + અધિકારી Or P દેહ્ a village + શાહ] A land owner, a jamindār, a hereditary officer in charge of a district

દેશાઈ ગિરી, *s f* [+P गीर् holding *fr* गिरफ्तन् = S गृभ्, ग्रह्, to hold] The office or duties of a દેશાઈ 2 The privileges of a દેશાઈ 3 Lands and shares of the government revenue claimed by, and allotted to, a દેશાઈ

દેશાખ, *s m* [+શાખા] A subdivision of a mode in Music called also દેશ

દેશાચાર, *s m* [S See દેશ+આચાર] The customs of a country, local usage or practice

દેશાટન,*s n* [S *fr* +S अटन wandering *fr* अट् to wander] Travelling abroad, peregrination

દેશા ણુ, *s f* The wife a દેશાઈ

દેશાન્તર, *s n* [S *fr* દેશ+S अन्तर another] Another country 2 A foreign country

દેશાભિમાન, *s m n* [S *fr* +અભિમાન] Glorying in, or zeal for, one's country, national pride, patriotic ardour, patriotism

દેશાવર, *s m* [+S अपर=P अर् another] A foreign country

દેશી, *s f* A mode in music peculiar to a country

દેશી, *s m* A fellow-countryman, a native of one's own country 2 A native

દેશી, *adj* Native, born or produced in one's native country 2 Relating to the *desh* or country above the Ghāts

દેશી જન, *s m. pl* [+જન] Fellow country men

દેશે-દેશ, } *adv* In all countries 2
દેશો-દેશ, }
From one country to another 3 All around, in all places

દેસાઈ, Same as દેશાઈ

દેહ, *s m* [S] The body 2 *s n* [P] A village

Id દેહ છોડવો-પડવો To die

Prov દેહને તે દેવને You should be even-handed in your dealings with others દેહના દંડ દેહ ભોગવે One is bound by the consequences of one's acts

દેહ વટ, *adv* [See દેગ+વૃત્તિ Cf દેગ+વટો] In all directions 2 Scattered about.

પવન પ્રગટ્યો પાપ પુંજે, નાઠા મેઘ થયો ધુળવટ,
ચઢ્યો વા વટોળિયો, ઉડાડ્યા દેહવટ —પ્રેમાનંદ

કનકના કોટ ઓટ, દપેગી દેહવટ કરૂ,
ફરૂહર ફોજમાય, ભાન્યુ માર માર માર
—સામળભટ

દેહ-દંડ, *s m* [S *fr* દેહ, S+દંડ] Mortification of the body by austerities 2 Corporeal punishment 3 Punishment by mutilation of the body

દેહ રૂ, Same as દેરૂ

દેહરૂ, Same as દેહુ 150 *per cent*

હીન હીનો નહિ સૂખડ રે મલિયાગર સાગર નાગર દેહરૂ
—વલ્લભ

દેહાન્ત, *s m* [See દેહ+અંત] The end of the body death

દેહાન્ત દંડ, *s m* [S *fr* + અન્ત + દંડ] Punishment by putting an end to life, capital punishment

દેહાન્તર, *s n* [S *fr* +S अन्तर another] Another body 2 Metamorphosis, assuming new bodies

દેહી, *adj* Corporeal, carnal 2 Embodied, incarnate 3 *s m* The embodied soul, a man

દહેશત, *s f* [P दहशत्] Fear, terror, dread, awe

દૈત, Same as દૈત્ય

દૈતા, Same as દયિતા A beloved woman, wife

ગગમિન રહોડ ઘેર, દૈતા સુંદર દેહ,
જળ ને મચ્છ થકી ઘણો, નર નારીને નેહ
—સામળભટ

દૈત્ય, *s m* [S *fr* S दिति the mother of the demons] A demon, a giant, a monster 2 A monstrous being, an unfeeling brute

Prov દૈત્યને દયા શી ? Wickedness and mercilessness dwell together

દૈન્ય, s n [S fr दीन poor] Wretchedness, misery

દૈવ, s n [S fr दिव to shine See દેવ] Destiny, fate, fortune 2 Misfortune

Prov દૈવની ગતિ ન્યારી છે Strange are the ways of fortune દૈવને દયા ન હોય Fate is inexorable

દૈવ-જ્ઞ, s m [+ ज्ञा to know] A fortune-teller, an astrologer, a diviner

દૈવ-જોગ, s n. [+જોગ] The intervention of destiny, chance, fortuity 2 A happy conjuncture

દૈવ-ત, s n [S fr देव-ता a deity] Divine power, a god, a deity 2 A darling a pet, an idol 3 strength, value, spirit

દૈવ-ની-વેઠ, s f [See દૈવ+વેઠ] Being born to work and weep, doom, fate 2 A troublesome person

દૈવ-વાણી, s f [See દેવ+વાણી] The Sanskrit language

દૈવ-વાન, adj [S दैव-वान् fr +वत्, वान्, suffix showing "possession"] Fortunate, lucky of propitious fortune, of favourable destinies

દૈવ-હીન, adj [+ See દૈવ+હીન] Unfortunate, luckless, hapless

દૈવાધીન,
દૈવાનુસારી, } adj [+આધીન subject to, અનુસારી following, fr S अनु after + सृ, सर्, to move] Subject to destiny, relying on fate or chance

દૈવિ-ક,
દૈવી, } adj Divine, supernatural 2 Spiritual

દૈહિ-ક, Adj [S fr દેહ] Bodily; corporeal

દો, [Hind] Same as દુ two

Prov દો દિનકી જુવાની Youth is short

દોકડો, s m A half pice 2 A measure of value, being one hundredth part of a Rupee

Prov દોકડા કરતા વ્યાજ વહાલુ The usurer loves his interest more than his capital He who will have what he has not, loses what he has

દોગાની, s f A false charge 2 Disgrace

દોઢાઈ, s f [See દોઢું] Roguishness, knavish conduct 2 Rudeness, roughness 3 Force, oppression, tyranny, overbearing and saucy demeanour 4 Wilfulness, frowardness 5 Fatness

દોઢું, adj [See દંડ a stick] Fat, plump 2 Sturdy, lusty 3 Rude, violent, bold, saucy, headstrong 4 Knavish

દોઢો, s m. A rogue, a knave

દોઝખ, s n [P] Hell, the infernal region

દોટ, s f [Hem Des દ્રુતિ=S शीघ्र quickly, fr S द्रु-त running fr द्रु, દોડ-વુ to run] Running 2 Race 3 Hurry 4 Taking immediate measures

Id દોટ મૂકવી-મેલવી To run quickly

Prov દે દરિયે મેં દોટ, સાપનેવાલે રામ છે Never leap before you know how to come out Praise the sea, but keep on land

દોટી, s f A kind of coarse cloth 2 Presents given by the father of the bridegroom to the father of the bride

દોઢ-ડાહ્યુ, adj [See દોઢ + ડાહ્યુ] Too wise by a half, conceited, foolish

દોડ, [See દોડ-વુ] Same as દોટ

દોડકી, s f [See દુડ] A kind of creeping plant

દોડકું, s m The fruit of a દોડ-કી

Id દોડકા ઠોલવા To be occupied in an idle business, to do a fruitless work

દોડવુ, v i [S द्रु-त running fr द्रु to run] To run

દોડા-દોડ,
દોડા-દોડી,
દોડ-મ-દોડા, } s f Going or running about 2 Taking a step at once, hurry, haste 3 Adopting strong measures or such as would accomplish the object at once

દોડા•વુ, *v i* [See દોડો] To bear pods, to bear fruits.

દોડ•વુ, *v i* [See દોડ•વુ] To be able to run

દોડિ•યું, દોઢિ યુ, } *s n* [See દોઢ, two pies being taken as the unit] A pice, a quarter of an anna 2 *adj* Fifty per cent more

દોડી, *s f* A small દોડો A pod

દોડો, *s m* An ear of corn

દોઢ, *adj* [S દ્વિ = દુ દો, બે, two + અર્ધ half *Cf* આઢી *fr* S અર્ધ half + દ્વિ two] One and a half, (1½)

Id દોઢ ડાહ્યુ Officious, doing more than one's duty, meddling, meddlesome દોઢ પાયો Stupid, senseless દોઢ મણની ચોપડવી To abuse in the vilest manner

દોઢ•વું, *v t* [See દોઢ one and a half, or દોર•વુ to stitch] To sew a garmant of a size greater than the one required 2 To sew, generally

દોઢુ, *adj* Fifty per cent more or larger

દોઢ-સો, *adj* [દોઢ+સો] One hundred and fifty, (150)

દો•ણી, Same as દોહ•ણી

દોત, Same as દુવાત, દૌત An inkstand

દોતી•ઓ, *s m* [+P या dim] A man who writes applications,&c ,for others in a court

દો•થો, *s m* [See દુ, દો two+હાથો, હાથ] A handful

દો દરૂ, *adj* [+ દળ•વુ or દબ વુ] Not well pounded, roughly beaten in a mortar 2 Beaten to pieces, shattered, weakened, become powerless

દો-પિસ્તા, *s n pl* [See દુ, દો, two+પૂઠ, પુઠુ] A pasteboard, a writing board made of coarse thick paper, a copy board

દો-બાડું, *s n* [+ બોલ•વુ] A kind of musical instrument.

દોયમ, Same as દુયમ

દોય•લુ *adj* [Dh Des दुहं, दुल्लं, *fr* S दुःखम् pain Or Hem Des दूहलो, दूहवो, *fr* S दुर्भग unfortunate See દુખ•વુ, દુખ વુ, or દુ ખ See દોહે•લુ] That which can be done with pain or difficulty, difficult, painful.

દોર, *s f* [S] A cord, a string, a thin rope 2 *s m* Power, control, awe 3 Pomp, show

Id દોર તોર Power and pomp

દો-રંગી, *adj* [S દ્વિ=L *duo*, દુ, દો, two + રંગ] Having two colours 2 Having contrary appearances 3 Shifting, not uniform in judgment

Prov દુનિયા દોરંગી છે The world is shifting from side to side

દોર ડી, *s f* [See દોર]A thick cord

Prov દોરડી બળે, પણ વળ ન જાય, What is bred in the bone, will come out in the flesh

દોર ડુ, *s n* A thick or large rope, a piece of rope, a cord

દોર ડો, *s m* A string used in wrapping round the hands of the bride and bridegroom in performing the marriage ceremony 2 A piece of string

Id દોરડો છોડવો A ceremony of untying the bracelet of threads at the end of the marriage ceremony

કુળની રીતે પછી છોડ્યા દોરડા, આનંદ વરત્યો અપાર,
રાણી રૂકમણી, પરણ્યા શ્રીકૃષ્ણને,થઈ રહ્યો જય જયકાર
—દયારામ

દોર વ વુ, દોર વુ, } *v t* [Hem Des तोरविय=S उत्तेजितम् encouraged, *fr* Ar तार awe, control, pomp, or S दोर, દોરો, a string] To lead, to direct 2 To draw lines with a ruler

દોરાટ વું, દોર•વ•વુ, } *v t* [See દોરો +આટો,] To stitch, to sew

દોરિ યો, *s m* [See દોર] A kind of thin cotton cloth 2 A pot for drawing water with a rope 3 A kind of neck ornament

સવા લાખનો મારો હાર જ આપુ,આપુ રે તુજને દોરિયો
—નરસિંહ મેહેતો

દોરી, *s f* A string; a cord 2 Influence

રાજાની દોરી એ ગોસાઇના હાથમા હતી (જેમ નચાવે, તેમ નાચે)
—ગર્ધવગેન

3 A measurd of length (used by carpenters 4 The plumb-line of a mason to ascertain the perpendicularity of a structure.

Id દોરી તુટવી To die ઢચન દોરી Lit The thread of life Hence, 2 A darling, one loved more than life દોરી તાણી રાખવી To draw in the rein 2 To exercise a strong control દોરી ઢીલી મૂકવી To relax the rigour of one's control over દોરી ભરવી To measure the length of timber, &c દોરી છાંટવી To make a mark with a string દોરી મૂકવી To examine the perpendicularity of

Prov દોરી બળે, પણ આમળો ન મૂકે What is bred in the bone, will come out in the flesh દોરી લોટો, કે ગાદી તકિયો Either gain your object or lose it He will be either everything or nothing

દોરી-છટ, } દોરી-છટ, } *adv* [+ છાટ g] Being or moving in a straight line

Id દોરી છટ ચાલ્યો જા Go on straight in a line

દોરો, [Hem Des दवरो=S तन्तुः a thread, *fr* S दोर, દોર Also Hem Des दोरो=S कटि सूत्रम् a girdle] Thread, a string 2 Connection; a link 3 A charmed thread 4 A kind of neck lace

Id દોરો પરોવવો To thread a needle દોરો ભરવો-નાખવો To stitch

દોલત, *s f* [Ar दौलत] Wealth, riches, opulence, affluence 2 Fortune, prosperity

દોલત-જ્યાદા, *interj* [+ જ્યાદે more] May your wealth and dignity be increased 2, *s f* Affluence, prosperity

દોલત-મંદ, } દોલત-વાન, } *adj* [+ P मन्द=S मत्,मत्; वत्, वान, suffix showing "possession"] Wealthy, rich, opulent, affluent

દો-લાખ, } દો-લાખા, } *s m* [See દુ, દો, two + લાખ gain] A cupboard made in a wall

દોસો, Same as દુસો, દૂસો.

દોશી, } દોશી-વાણિયો, } *s m* [P दोश् the shoulder=S दोस् the arm So named from their habit of carrying their goods on their shoulders] A draper, a wandering cloth seller

દોષ, *s m* [S *fr* दुष् to be faulty] A fault, a blemish, a flaw, a defect 2 Sin offence, transgression 3, Reproach culpability 4 Disorder of the humours of the body

Id દોષ કાઢવો-જોવો To find fault with દોષ કાઢ ના જેવું Reprehensible દોષ દેવો-મૂકવો To lay the blame on, to blame દોષ લાગવો -ચોંટવો To stick (of a fault), to be open to blame

દોષ-દર્શી, *adj* [S *fr* + दृश् to see] Fault finding

દોષ વાન, } દોષી, } *adj* Faulty, blemished, defective 2 Sinful, criminal

જાતિ અપરાધ સહિત સુખ શીધુ,સ્વર્ગ પમાડ્યો દોષી રે
—દયારામ.

3 Reproachable, culpable 4 Arising from a disorder of the humours of the body

દોસ્ત, } દોસ્ત દાર, } *s m* [P दोस्त् a friend + P દાર having] A friend 2 A companion, a comrade 3 A sweet-heart or gallant

દોસ્ત દારી, } દોસ્તી, } *s f* Friendship, friendly intimacy, intimacy, amicable footing 2 Illicit love, amorous bearing

દોહણી, *s f* Dh Des दोणी *fr* S द्रोणी a vessel in which water is stored *fr* द्रोण a cup made of leaves Or see દોહવું] A milkpan, a trough 2 The pot containing the funeral fire

Prov દામ દેખાડવું ને દોહણી સંતાડવી Do nothing, which you would wish to conceal

દોહણું, *s n* An earthen vessel in which milk is kept for coagulating

દોહદ, *s m* [S] The longing of a pregnant woman 2 A violent desire

દોહન, *s n*, [See દોહવું] Milking 2 The real substance 3 Select extracts (from a literary work)

દોહરો, *s m* [See દો, દુ, two + હાર, સર, a line, a string] A couplet or distich in Hindustānī, &c

દોહ્યલ, *s n* [See દોહેલું *fr* દુઃખ] Pain, trouble, difficulty

પૂનમે પૂરણ ધન પામ્યો, દોહલ, દુઃખા, દુર્મતિ વામ્યો.
—નિરાંતભક્ત.

દોહ-વું, *v t* [S दुह्] To milk

દૌહિત્ર, *s m* [S दौहित्र *fr* दुहितृ a daughter *fr* दुह् to milk] A daughter's son;a grandson.

દોહે-વું, Same as દોય-વું.

દૌત, Same as દુવાત.

દૌર્ભાગ્ય, *s n* [S] Ill luck; misfortune

દ્યુ-તિ, *s f* [दिव् to shine] Splendour; beauty, light

દ્યૂ-ત, *s n* [S *fr* दिव् to gamble] Gambling, dice-playing

દ્રઢી-ભૂત, *adj* [S *fr* દ્રઢ close + ભૂ-ત become *fr* भू to become] Become close, on strong, firm, or settled

દ્રવ, *s m* [S *fr* द्रु to run, to flow] A liquid 2 Melting or softening of the heart with pity, kindness, or affection

દ્રવ-વું, *v i* To become wet; to melt 2 To feel sympathy, to sympathize, to pity

દેતે હૃદય દ્રવ્યું પાદ્રડવતું, દેખી શ્રીભગવાન છ
—ગિરિધર

દ્રવ્ય, *s. n* [S द्रव्य, द्रम्म, Greek drāchme, P दाम, દામ] Wealth, riches, property 2 An elementary substance, a substance

દ્રવ્ય-વાન, *adj* [+S वत्, वान्, suffix showing "possession"] Rich, wealthy, opulent.

દ્રાક્ષ, *s f* [S द्राक्ष] The vine 2 A grape

દ્રામ, *s n* [S द्रम्म wealth = Go *drachme* P दाम, દામ.] Wealth

પુષ્કર સાથિ ધૂત રમિયો, હાર્યો સર્વે દ્રામ
—આલણ

દ્રુ, Same as ધ્રુવ.

દ્રુત-વિલંબિત, *s n* [S *fr* द्रुत rum *fr* द्रु = દોડવુ to run + વિલંબ.] A kind of Sanskrit metre; ⏑⏑⏑ – ⏑⏑ – ⏑⏑ – ⏑ –

દ્રુમ, *s n* [S] A tree

દ્રુમ-તળાઈ, *s f* [+ તળાઈ] A bed made of leaves of trees

દ્રુમ તળાઈ પાથરૂ રે, આગે હગાડે અગાર
—આલણ

દ્રોણ, *s m.* [S] A cup made of leaves.

દ્રોહ, *s m* [S *fr* द्रुह् to feel malice] Malice, spite

દ્રોહી, *adj* Spiteful, malicious; revengeful

દ્વંદ્વ, *adj* [S *fr* द्वि = L *duo, bis*, two] Coupled, twin 2 *s m* Combination of two or more words which are regularly connected by a conjunction (in Grammar), a compound word in which two or more nouns are joined together, which if standing by themselves, would be in the same case connected by the conjunction 'And'

દ્વંદ્વ-યુદ્ધ, *s n* [+ યુદ્ધ] A duel, a fight or match between two persons, a single combat

દ્વા-દશ, *adj* [S *fr* द्वि two+દશ, દસ, ten] Twelve 2 Twelfth

દ્વા-દશી, *s f* The twelfth day of any of the two fortnights of a Hindū month.

દ્વા-પર, *s m* [S *fr* द्वि two + पर next after, another] The third of the four ages according to Hindū Mythology

દ્વાર, *s n* [S] A door, a gate, a doorway, a gate-way, an entrance, a passage; of the world a means of access or approach.

દ્વાર-પાળ, *s m* [+પાળ-વુ] A door keeper; a porter; a gate-keeper, a janitor

દ્વિ, *adj* [S See દુ, દો, બે] Two

દ્વિ-અર્થી, *adj* [S *fr* द्वि = L *duo*, two, अर्थ] Having two meanings, ambiguous; equivocal

દ્વિ-જ, *adj* [S *fr* द्वि two+जन् to be born] Twice born 2 *s m* A bird, an oviporous animal 3 A tooth 4 An individual of any of the three castes, બ્રાહ્મણ, ક્ષત્રિય, and વૈશ્ય, of whom the investiture with the characteristic sacred thread at years of puberty constitutes, religiously and metaphorically, the second birth 4 A tooth

રક્ત આધર દ્વિજ પંક્તિ, જાણે ચંદ્ર કિરણ વરકારા.
—ગિરિધર.

દ્વિ તીયા, *adj f* [S *fr* द्वि two] Second 2 *s f* The second case, the Accusative Case ... rammar
3 The second day of either of the two fortnights of a Hindū month.

દ્વિ-ધા, *adv* [S *fr* धा suffix showing manner *fr* धा to put] In two ways

દ્વિ-પ, *s m* [S *fr* +पा to drink] An elephant

દ્વિ-પદ, *adj* [S *fr* +पद] Having only two feet 2 Binomial (Math)

દ્વિ-વચન, *s n* [S *fr* + વચન] The dual (of Number in Grammar)

દ્વીપ, *s m* [S *fr* +अप् water.] A land washed by water on all its sides 2 An island

દ્વીપ-કલ્પ, *s m* [S *fr* +कल्प suffix showing "considered as," "almost," *fr* क्लृप् to think] A peninsula

દ્વેષ, *s m* [S *fr* द्विष् to hate] Hatred 2 Malice, rancour, spite

દ્વેષ-ભાવ, *s m* [S *fr* +ભાવ] The feeling of malice or hatred

દ્વેષી, *adj* Malicious, rancorous, spiteful

દ્વૈત, *s n* [S *fr* દ્વિ two] The quality or state of being two fold 2 Disagreement; a quarrel

દ્વૈત-બુદ્ધિ, *s f* [S *fr* +બુદ્ધિ] } The recognition that the Divine Being and the Universe are two distinct entities
દ્વૈત-ભાવ, *s m* [S *fr* +ભાવ] }

દ્વૈત-મત, *s n* [S *fr* +મત] The doctrine that the Divine Being and the Universe are two distinct entities, the dualism antagonised in the Vedānt philosophy.

ધ.

ધ, The thirtieth letter, and the nineteenth consonant, of the Alphabet.

ધક, *s f* [S दह् to burn] Thirst 2 Ardour, glowing or swelling (of ardour, &c.] 3 Attention, mind

ધક-ધક-વું, Same as ધગ-ધગ-વું.

ધકા-ધકી, Same as ધક્કા-ધક્કી.

ધકા-વ-વું, *v t* [See ધક્કો] To push on 2 To continue with haste.

ધકે-લ-વું, *v t* To push, to drive onward Prov ધકેલ પચા દોઢસો A mere guess-work invented on the spur of the moment

ધક્કા-ધક્કી, *s f* Shoving and pushing, a scuffle, a tussle 2 A crowded state (of men at a gathering, &c)

ધક્કા-મુક્કી, *s f* [+ મુક્કી] Pushes and blows with the fists, fisticuffs 2 Repeated pushing and beating with the fists

ધક્કો, *s f m* [See ધક ધક + S कार suffix showing the sound of the preceding letters *fr* कृ to do] A push, a shove, a jolt, a jog, a shock, a jerk 2 A loss in trade, a stroke of misfortune, damage 3 Detriment, deterioration 4 An artificial bank, a quay, a wharf, a small structure by the way-side to receive travellers' burdens 5 A going to, a ramble, a useless or fruitless walk

Id ધક્કો ખાવો To go and come 2 To take trouble ધક્કો મારવો-દેવો To give a push ધક્કા દેવા-ખવડાવવા To cause to go and come, to send on a fruitless errand 3 To postpone from time to time 4 To give false hopes ધક્કો લાગવો-ખાવો To get a push 2 To be put to a loss ધક્કે ચઢવું To be subjected to successive pushes 2 To be postponed from time to time with false hopes ધક્કે ચડાવવું Same as ધક્કા ખવડાવવા.

ધખ, *s f* [See ધખ-વું] Thirst

ધખ-મખ, *s f*. [+મખ redup] Hurry

ધખ-વું, *v i* [S दह् to burn] To get into a passion, to be vexed 2 To be angry with

ધખા-વ-વું, *v t* To heat, to make hot.

ધગડું, *s n* A peon (used to show contempt) 2 The hip

ધગ-ધગ-તું, *adj* [See ધગ-ધગ-વું] Burning, blazing, fiercely hot

ધગ-ધગ-વું, *v i* [Redup of S दग्ध burnt *fr* दह् to burn] To glow fiercely 2 To be hot and burning.

ધગા, *s f* Heat

ધગા-રી, *s f*. [+રી dim] A slight heat

2 A slight fever

ધંખના, Same as ઝંખના

ધચુ-પચુ, *adv* [Imit] Wavering; hesitating

ધજ, *s f* [See ધ્વજ] Gait, mien 2 Air, grace 3 Propriety, smart and masterly style or manner 4 Stature, form; figure, shape 5 *adj* Fine, good; elegant 6 Violent, forcible

નથી બ્રાહ્મણ આચારજ, એ નથી વળી ભૂપતિ ધજ
—ગિરિધર

ધજા, *s f* [S ध्वजा] A flag, an ensign, a banner, a standard

Id ધજા ચડાવવી To place a flag on 2 To gain a victory, to celebrate a triumph ધજા બાંધવી To reveal to the public, to bring to public notice એને ઘેર ધર્મની ધજા છે He is very pious and charitable

ધજા-ગરો, *s m* [+ P गिरफ़्तन् = S ग्रह् to take] The staff which holds a banner, a flag staff

ધડ, *s n* [Hem Des तंड = S शिरो-विहीनम् deprived of the head] A headless trunk, the trunk as distinct from the head 2 *adj* The first

ધડ, *adv* [See ધડ ધડ] Right forward, plainly, outright, smack, without any thought.

ધડક, *s f* A quick push 2 The quickness and force or violence of a push

ધડકણું, *adj* [See ધડક ગુ] Timid, cowardly

ક્યાં ધડકણુ ને ધીર ? ક્યાં ગુણ હીન ને જ્ઞાતા ?
—સામળભટ

ધડક-ધડક, *adv* [Imit See ધડ ધડ] With a rush

ધડકવું, *v i* [Imit] To palpitate, to beat, to throb

Id છાતી ધડકે છે The heart beats or throbs 2 To be afraid

ધડ-ધડ, *adv* [Imit *Cf* Eng *Thud*] Quickly, smartly (of moving) 2 Dashingly, striking or dashing quickly and loudly on other things

ધડ-ધડાટ, *s m* [+ वृत्ति] Any loud thundering or roaring sound

ધડ-બડ-ધડ-બડ, *adv* [Imit] Running with a noise 2 Running with violence

ધડમ-ધડમ, Same as ધડ-ધડ

ધડમ-ધડા, *adv* See ધડમ-ધડમ 2 *s f* Striking with a loud sound 3 A fight with blows

ધડાકા-બંધ, *adv* [See ધડાકો + બાંધ ગુ] With an explosion, with a thundering sound 2 Tumultuously

ધડાકો, *s m* An explosion; a peal, any loud report or crash, a thundering sound 2 A scene in general, vivid, hurried, and tumultous

ધડા-ધડ, *adv* Imitative of brisk, smart, and closely consecutive sounds, with a crash, with a peal

પાછળ માર ધડાધડ પડશે, કાંઈએક મદ ચલાતી.
—દયારામ.

ધડા-ધડી, *s f* Loud consecutive sounds 2 Smartness, hurry in doing a work, giving rise to loud consecutive sounds

ધડી, *s f* [See ધડો, 5] A weight put into one of the scales in weighing out a certain quantity 2 A guess, a conjecture

ધડીમ લો, *s m* [Imit] Beating the breast violently (in mourning)

Id ધડીમલો લેવો To beat the breast violently (in mourning)

ધડુકવું, *v i* [See ધડાકો] To make a loud sound, to roar, to thunder

ધડુસવું, *v t* To beat, to strike

ધડો, *s m* [See દૃઢ firm] A lesson, an assigned portion to be learnt 2 Consistency, firmness, determination 3 Confidence, assurance, satisfaction 4 Weight, influence 5 A weight put into the opposite scale

Id ધડો કરવો To equipoise a balance 2 To care about, to show regard to ધડે બેસવું To break down ધડે રહેવું To be stab ધડો રહેવો To have a measure for, to be guided by a hard and fast rule ધડો આપવો To teach a lesson ધડો લેવો To learn a lesson

એના બોલવાનો-બોલવામાં-કાંઈ ધડો જ નથી There is nothing definite in what he says He makes random statements

ધણુ-ધણુ·વું, *v i* [Imit] To make a crackling sound while burning fiercely - To burn fiercely.

ધણુ, *s n* [See ધન wealth] A herd of cattle

ધણુ-ધણા·વ·વું, *v t* To cause to burn fiercely 2 To work with heat or enthusiasm 3 To threaten

ધણિ·યા·ણી, *s f* [See ધણી owner, husband] A female owner, a proprietress, the mistress 2 The wife

ધણિ·યાતું, } ધણિ·યાપું, } *adj* Having an owner 2 One's own, private, personal

ધણી, *s m* [S धनी *fr* धन wealth See ધન] The master, the owner, the lord, the proprietor, the responsible man, the possessor 2 The husband

Id ધણી કરવો To live in concubinage with a man

Prov ધણીને સુઝે ઢાંકણીમાં, પાડોશીને સુઝે આરસીમાં A gamester sees always more than a looker-on ધણીની માનીતી બાર ગામ ઉજ્જડ કરે One who has won the favour of a king, may oppress the subjects ધણી વગરના ઢોર સુના The master's eye makes the horse thrive ધણી કહે "મારે જોઈએ નહિ", ને પાડોશી કહે "મારે શિર સહે" Lit When a woman is despised by her husband, she will find ready lovers Hence, 2 If the rightful owner won't take care of his things, others will be only too glad to catch hold of them ધણી જાગ્યા, ને ચોર ભાગ્યા Pretenders will give way before the rightful owner ધણીનો કોઈ ધણી છે ? The master is the lord of all he surveys ધણીનું ધાર્યું થાય છે Man proposes, God disposes ધણીને કહે "ધા", ને ચોરને કહે "નાસ" To be Jack on both sides, ધણી વગર ધરાળ બેઠું The foot of the owner is the best manure for his land ધણી ધણિયાણી રાજી, તો શું કરે મીયાં કાજી? Law is inoperative, when parties agree ધણી ધણિયાણીના ઝઘડા Man is fire, and woman tow ધણી દુઝે, કે ઢોર દુઝે You will reap as you sow.

ધણી-જોગ, *adj* [+ જોગ] Payable to the person who purchases a Hundī [as distinguished from the શાહ જોગ which is payable to any person of known respectability]

ધણી-ધોરી, *s m* [+ ધોરી Redup] A protector, a guardian, a supporter 2 An owner

ધણી-ત્રણી, *s m* [+ત્રણી] A sole master or owner

ધત, *interj* [Imit Or S हत killed, struck, *fr* हन् to kill, to strike] Push ! psha ! 2. *s m* The penis (slang)

Id ધત બેસાડવું-મારવું To despise, to be unconcerned at the loss of

ધતિંગ, *s n* Tumult, disorder 2 A pretension, a false claim

ધતૂરો, *s m* [S धत्तूर] The white thorn apple, *Datura*

ધ ધડા·વ વું, *v t* [See ધડ-ધડ.] To frighten, to intimidate, to threaten, to overawe

ધ·ધણા·વ વું, Same as ધણુ-ધણા·વ·વું

ધદ્દો, *s m* The diagonal stick in a paper kite

ધન, *s n* [S *fr* हन् to kill] Riches, substance, property 2 Any form of wealth, a treasure 3 Addendum, the sign *plus* (+) in Mathematics

Prov ધન તો દેહને પેર પણ હોય Nobility consists in an amiable disposition, not in wealth ધન, જોબન, ને ઠકરાઈ સદા કોઈના રહે નહિ Wealth, youth, and power do not stay long ધનના બૃહસ્પતિ Prosperous times ધન કરતા આબરૂ વધે A good name is better than riches ધનથી કોઈ ધરાયું છે ? Corroding care and thirst of more, attend the still increasing store ધન, શકર, ને સામો તારો ચન્દ્રમાન મરે તો ડગલો મારો He that waits for dead men's shoes may go long enough barefoot.

ધન, *s f* [See ધનુર, ધનુષ્ય] The ninth sign of the zodiac, *Sagittarius* the Archer

ધન, Same as ધન્ય Happy

Id ધન ઘડી, ધન દહાડો An auspicious or fortunate time or occasion તેની કમાઈને ધન

His gains are wonderful

ધન, Same as **ધન્ય** Happy

હુ તમને પૂછુ, ગારા ધન વહુ ગોરા રે

I ask you, my beautiful happy wife

—ભાષા

ધન-તેરસ, *s f* [See ધન wealth + તેરસ] The thirteenth day of the dark fortnight of A'shvina (Oct Nov), on which Hindūs worship their wealth

ધન-દ, *s m* [S *fr* + दा to give] A giver of wealth, the god **કુબેર**

અશ્વિની કુમાર, વાયુ, ધનદ, ને ધર્મ સાથ

—વલ્લભ

ધન-ધન, *adv* Same as **ધન્ય** Happy

ધન-ધન, *adv* [Imit *Cf* Eng *Tom-tom*] Imitative of the sound of a drum

ધનતર, *adj* [S धन वत्तर very wealthy *fr* धन॰वत् ધન॰વન્ત, having wealth + S तर comp suffix] Very wealthy 2 Very Powerful, very influential

ધન-પતિ, *s m* [+ wealth + પતિ] Same as **ધનેશ, ધનેશ્વર**

કુબેર, The god of wealth

ધન-રેખા, *s f* [See ધન+રેખા] A certain line in the palm of the hand indicative of wealth

ધન॰વંત, } **ધન॰વાન,** } *adj* [+S वत्, वन्त, वान्, suffix showing "possessing, having "] Wealthy, affluent, rich, opulent

Prov ધનવાનનો હચરો, ને ગરીબનો પેટભરો A great man's nod is a poor man's feast

ધનાઢય, *adj* [S *fr* +आढ्य rich, abounding in] Same as **ધન વત, ધન વાન**

ધનાધ્યક્ષ, *s m* [S *fr* + अध्यक्ष] Same as **ધનેશ, ધનેશ્વર**

ધના-ર્ક, } **ધના-રખ,** } *s m* [See ધન Sagittarius +અર્ક sun] The sun in the sign Sagittarius

ધના-સરી, } **ધના-શ્રી,** } *s f* A mode in music

ધનિષ્ઠા, *s f* [S] The 23rd lunar mansion, consisting of four stars

ધની, *adj* [See ધન wealth] Wealthy, rich 2 Same as **ધણી**

ધનુ, *s n* [S धनुस्] A bow (in archery)

ધનુખ, Same as **ધનુષ્ય**

ધનુર, *s n* [See ધનુ] Tetanus, a disease in which the body is bent in the form of an arch

ધનુર્ધારી, *adj* [S *fr* ધનુ+ધર ધ્રુ] Carrying a bow 2 *s m* An archer

ધનુર્માસ, *s m* [S *fr* ધન, ધનિષ્ઠા,+માસ] The period during which the sun is in the sign *Sagittarius* 3 *A* feast given in the early morning to Brāhmans during the period in which the sun is in *Sagittarius*

ધનુર્વિદ્યા, *s f* [S *fr* ધનુ, ધનુખ,+ विद्या] Archery 2 The science of archery

ધનુષ્ય, *s n* [S *fr* धनुस्] A bow

Id ઇન્દ્ર ધનુષ્ય A rain bow

ધનેતર, } **ધનેત્તર,** } *adj*, [S धन वत्तर *fr* ધનવત + S तर suffix of the comp degree] Very rich 2 Excellent, best *Cf* **ધનતર.**

ધનેરૂં, *s n* [See ધાન્ય+એરૂ] An insect found in corn

ધનેરૂ, } **ધનેશ,** } *s m* [S धन+ईश, ईश्वर, lord] A treasurer 2 An epithet of Kubera, the Hindū god of wealth 3 *adj* Wealthy, opulent

ધતર, *s n* [Redup of મતર, મત્ર] Pretended magic, sleight of hand, a trick to deceive

ધતુરો, Same as **ધતૂરો**

ધધ, *s m* [See દ્વન્દ્વ] A fight 2 Tumult, disorder

ધધા દાર,*adj* [See ધધો+દાર, P, having] Engaged in business, having the mind engrossed in work, working, not idle

ધધા દારી,*s f* The state of being engaged in business, the duties or manners of a man of business

ધધા-ર્થી, *adj*, [+ અર્થી seeking *fr* S अर्थ् to seek, to beg] Seeking an occupation or work 2 Devoted to one's own occupation or work. 3 Industrious, busy

ધધો, *s m*. [See ધન wealth + દાય *s* giving Or, P दिहन्देह् giving Or, Hem Des धधा = S लज्जा shame] Business, employ

ment; occupation, calling 2 Means of maintenance 3 The state of being occupied 4 Industry, trade

Id ધંધો રોજગાર Any kind of occupation, any occupation

Prov ધંધો કરે ધન તો ન મળે, પણ ધાન્ય તો મળે An industrious man is never starved ધંધો ગોરો, ને ધાતલ ઘણી Much ado about nothing Idle folks have most labour ધંધો ધંધાને વધારે It is work that makes a workman Practice makes perfect

ધન્ય, *adj* [S *fr* ધન wealth] Happy, blessed, fortunate 2 *interj* Bravo! Capital! Well done! Noble!

વૃદ્ધ વિપ્રની પૂજા કરી, હરિ આદરવાન,
ધન્ય ધરાસુરને, કર્યો ધેનુનો દાન —ગિરિધ૦.

ધન્ય-તા, *s f* Happiness 2 Good fortune

ધન્ય-વાદ, *s m* [+ *fr* S वद् to speak] Congratulation, thanks, praise, applause

ધન્યા, *adj f* Happy, fortunate (of a woman)

ધન્વતરી, *s m* [S धन्वन्तरि] The physician of the gods, Esculapius (Discovered with a cup of nectar in his hand) at the time of the churning of the ocean 2 The name of કાશિરાજ, the supposed founder of the Hindu medical school 3 The best physician

ધપ કારો, *s m* [See ધબ+S कार suffix showing the sound of the preceding letters *fr* कृ to do] The sound of the fall of a heavy body from a height 2 A shock, an impression of violence

ધપ-વું, *v i* [See ધપા ધપ] To go forward, to proceed

ધપા-ધપ, *adv* Imitative of the sound of the blows with the hand, smart slapping, cuffing, boxing, &c

ધપ્પા-ધપ્પી, Same as ધપ્પા-બાજી.

ધપ્પા-બાજી, *s f* [See ધપ્પો + P बाख्तन to play] A brisk interchange of slaps and cuffs in sport or as an amusement, smart fisticuffs

ધપ્પો, *s m* [Imit. See ધબ] A slap, a smack; a blow, a thump

Id ધપ્પો ખાવો To receive a blow ધપ્પો મારવો To strike a blow.

Prov ધપ્પો મારી, ગાદ માગવી To break one's head and bring a plaster

ધબ, *adv* [Hem Des ધસો=S वेग speed, force, *fr* S धाव्, ધાવ્-વું, to run] Imit of the sound of a thing dashing on the ground 2 Coming to a stop, ceasing

Id અંધારૂ ધબ Total darkness, pitch darkness

ધબ-ક-વું, *v i* To throb (of the pulse).

ધબ-કારો, Same as ધપ-કારો

ધબડ-કો, *s m* Confusion.

Id ધબડકો વળવો To be confused. ધબડકો વાળવો To make confusion

ધબ-ધબ, *adv* [Imit] Falling slowly with a dull sound

ધબ-ધબાટ, *s m* [+રતિ] A dull sound 2 Short panting breath, pulsation

ધબ-વું, *v i* To fall, to drop down 2 To become bankrupt, to be insolvent 3 To die, to give up the ghost

ધબા-કો, Same as ધબ-કારો, ધપ કારો

ધબા-ધબી, *s f* Beating, a scuffle

ધબાય નમ , *s n* [+ નમ] Falling with a dull sound, utter failure 2 Confusion

ધબો-ડ-વું, *v t* To beat with the hands

ધબ્બલ, *adj* [See ડબ્બલ] Doltish, stupid 2 Fat

Id ધબ્બલ શા, ધબ્બલ ચટ, A fat inactive person

ધબ્બા બાજી, Same as ધપ્પા-બાજી,

ધબ્બો, Same as ધપ્પો.

ધમ, *adv* [*Cf* S ध्मा, धम्, to blow, Eng *Hum*] Imitative of the sound of a drum

Prov ધમ ધોકો, ને ચાપુ ચાપ્પુ Break my head and bring me a plaster

ધમ-ક, *s f* [S ध्मा, धम्, to blow] Spirit; mettle, pluck, courage, vigour; strength 2 Airs; pomp, a majestic appearance 3 Giving out (of a smell).

આલકકિશોરીની ધમક જોઈ, તે અંજાઈ ગયો હતો
—સરસ્વતીચંદ્ર.

ધમક-વું, Same as ધમકવું To resound.

ધમકે ઘુઘરી ઝાંઝર ઘન બોલે —ગીતગોવિંદ

ધમ•કાવ વુ, *v t* [See ધમ•ક] To threaten, to chide, to scold, to snub, to reprove, to intimidate, to abuse 2 To carry on a work with strength and courage

ધમ કારો, *s m* [+S कार suffix showing the sound of the preceding letters] A loud humming sound *Cf* ધબ•કારો

ધમ કી, *s f* Threatening, scolding, a threat, a menace, a reproof; intimidation

Id ધમકી આપવી-દેવી To threaten

ધમ•ણ, *s f* [S धमनी bellows, a pipe to blow with, *fr* ध्मा, धम्, to blow] Bellows

Id ધમણ ધમવી-ખેંચવી-ચલાવવી To work the bellows ધમણ ધમવી To speak unnecessary words, to speak of the same thing often and often

ધમ•ણ વુ, *v t* To work with bellows, to blow the bellows

ધમ ધમ, *adv* [See ધમ] Violently, with great force

ધમ-ધમ વુ, *v i* To sound very loudly and terribly

ધમ-ધમા•ટ, *s m.f* [+રતિ] Spirit; pluck, courage, vigour, strength 2 Airs; pomp, a majestic appearance 3 A row, a noisy quarrel 4 A strong pungent smell given out

ધમ-ધમા•વ વું, *v t* To threaten

ધમ-ધો કાર, *adv* [See ધમ+ધો Imit +S कार suffix showing the sound of the preceding letters] With great noise, with great enthusiasm; smartly, briskly

ધમ•ની, *s f* [See ધમ ણ] A small tube 2. Any tubular vessel of the body, as an artery or a vein

ધમ-પછાડા, *s m pl* [See ધમ ધમ+પછાડ•વુ] Violent struggles 3 Fruitless efforts

ધમ-પાચ્છેરી, *s f* [+ પાચ+શેર•] Violent beating of the breast and crying aloud

ધમ-રો•ળ, *s m* [See ધમ+ રો•ળ] Loud lamentation 2 Great consternation 3 Great disturbance, clamour, an uproar

ધમ•વુ, Same as ધમ ણ વુ To blow the bellows

Id ધમી જવુ To pilfer; steal 2 To deceive and carry away, to cheat

ધમા ચક•ડી, **ધમ્મા-ચ્ચક•ડી**, *s f* [See ધમ + ચકર•ડી] Clamour, an uproar

ધમા-ધમ, **ધમા-ધમી**, *s f* Struggling together, scuffling, a tussle

ધમાર, *s m* [See ધમ•કારો] A particular measure of keeping time in music 2 A song sung in this particular measure

ધમાર વુ, *v t* To bathe or wash an animal

ધમાલું, *s n* An ill fashioned large turban

ધમાસો, *s m* A prickly plant 2 Any unknown plant or drug

Id ધૂળ ને ધમાસો Any subject long and tedious, and not worth mentioning. 2 A useless thing

ધર, *adj* [S *fr* धृ to hold] That holds or keeps. (This word occurs only at the end of a compound, as મણિ ધર, ધરણી ધર)

ધર, *s f* [See ધરા] The earth 2 [S धुर् a yoke *fr* धृ, to hold] The yoke of a bullock. 3 The number of years from the time a bullock is yoked 4 The number two (Used by brokers in private talk) 5 [See ધર•વુ to hold] The beginning 6 A standard, an authority 7 Reliance, confidence 8 [See ધરા વુ, to be satisfied] Satisfaction

Id ધર ધરવી To bear a yoke 2 To bear the burden of a family ધર મૂળથી From the beginning, from the root, ધર દહાડાથી From the first મનમા ધર આવવી-વળવી To feel confidence 2 To feel satisfaction, to be satisfied ધર ધકી ધર દહાડો The same state as at the beginning *status quo ante*

ધરખ-વું, Same as ધડક-વુ To throb

ધીરને દેવી ધારણ રે, રખે ધડ તારૂ જાય ધરખી —ધીરો

ધર•ણ, *s n* [S धृ, धर्, to hold] A dam across a river 2 *s f* [See ધોર•ણ] A manner in singing 3 [See ધરણી]4 A particular weight, equal to ⅔ of a tolā

ધર-ણી, *s f* [S *fr* धृ, धर्, to hold] The earth 2 The soil

ધર-ણી-ધર, *s m* [S धरणी the earth + धृ, धर्, ધર-વું, to hold] An epithet of the serpent Shesa, who is supposed to hold the earth on his head. 2 An epithet of Visnu 3 A mountain 4 A king

ધર-ણું, *s n* The sitting in restraint at the door of a debtor (by the creditor or his agent)

ધર તી, *s f* [S धरित्री *fr* धृ, धर्, to hold] The earth 2 The soil, the ground

Id ધરતી ઉપર પગ ન મૂકે એવું Lit Hardly touching the earth in walking 2 Very proud ધરતીનો છેડો The extreme limit ધરતીમાં પેસી જવું Lit To hide oneself under the surface of the earth 2 To hide oneself through shame so completely as to be seen by no one

ધરતી-કંપ, *t m* [+કંપ] An earth quake

ધર-પકડ, *s f* [See ધર-વું+પકડ-વું] Hastily taking many persons into custody under a legal order 2 Hot haste

ધર-પચ, ધર-પત, } *s f* [See ધર satisfaction+પત confidence] Furious but vain and meaningless storming and stamping, frantic and outrageous demeanour 2 A headlong or precipitate blundering 3 Patience

ધરમ, *s f* [See ધૈર્ય satisfaction] Courage

ધર-બોળ, *s n m* [See ધર-વું + બોળ વું] Complete ruin

Id ધર-બોળ થાવવો To ruin completely

ધરમ, Same as ધર્મ

ધરમ-ખાતું, *s n* [ખાતું] An account of money spent in charity or religious matters

ધરમ-ધક્કો, *s m* [ધક્કો] Cares and crosses for another, toil and losses sustained in charitable services 2 An unprofitable going to, unprofitable kicks and knocks

ધર-મૂળ, *s n* [See ધર beginning, root, + મૂળ] The beginning

ધર વું, *v t* [S धृ, धर्] To hold in the hand, to hold, to grasp, to gripe, to clutch, to clasp 2 To keep, to retain, to hold fast 3 To apprehend, to lay hold on

રાકે લોક ધરે મુને, આવી પડું વારંવે —વલ્લભ

4 To take up, to take a fancy to 5 To turn; to take to, to enter upon 6 To hold to account, to view 7 To occupy or take possession of 8 To mind, to heed, to regard 9 To assume, to take up, to place oneself into (a state) 10 To make or use 11 To acquire, to obtain, to receive 12 To take fright, to fear 13 To find out or detect 14 To hold amongst, to include 15 To take up, to observe, to hold, to keep

Id ધ્યાન ધરવું To be engrossed in meditation, to meditate નૈવેદ્ય ધરવું To place dish of food before an idol for acceptance to present food to a god પગ ધરવો To hold forward one's foot 2 To get a footing in, to obtain access to ભોગ ધરવો To offer a sacrifice; to place a victim before a god માથું નીચું ધરવું To submit to, to yield, to give up one's cherished idea મનમાં ધરવું To bear in mind મોઢું ધરવું To interrupt one in talking હાથ ધરવો To extend or stretch out one's hand, as in begging 2 To beg 3 To catch the hand of કાન ધરવો To hear attentively ધરી બેસવું To seize possession of, to usurp

ધર-વું, Same as ધગ-વું, ધર-વ-વું.

ધીંગા ધણીને, ધ્યાન ધરી ધરવું રે

—બાપુ સાહેબ ગાયકવાડ

ધરા, *s f* [S *fr* धृ to hold] The earth

ધરા-ઈ, *s f* An oath

ધરા-ધર, *s m* [See ધરા + ધર holding Same as ધરણી-ધર

ધરા-ધર, *s f* [See ધર વું] Seizing and apprehending of many persons

ધરા-ધરી, *adv* Together with

ધરા-ધરી, Same as ધરાર As a matter of course, forcibly violently

ધરાધિપ, *s m* [See ધરા+S अधिप lord *fr* अधि over+पा to protect] A king

ધરા-બોળ, *adv* [See ધરા the earth બોળ-વું to drown] Submersion of the earth as at the time of a deluge (પ્રલય) 2 To be ruined in every way

ધરાર, *adv* [See નિર્ધાર] Of course, without hesitation 2 Same as ધરાર *adj*

ધરાર, } **ધરાળ,** } *adj* [S धुर् a yoke+વાળુ having] Burdened too heavily towards the front 2 Able to bear a yoke 3 *s m* A leader

અદા લાવ, અદા લાવ, હર્ષ આવ, ક્લેશ થાવ,
વહીલ વહીલ આવ, ના ઉલાર, ના ધરાર. —વહીલ

ધરા-વ-વું, *v t* [Caus of ધર વુ] To have, to possess 2 To be endowed with 3 To make an offering 4 To be under an obligation or moral debt, to owe to 5 To regard, to take into account; to attach much importance to

ધરા-વ વું, *v t* [Caus of ધરા-વું to be satisfied] To satisfy, to gratify

ધરા-વું, *v i* Pass of ધર-વું To hold

ધરા-વું, *v i* [See ધરં satisfaction] To be satisfied or contented, to have to one's content

ધરિ-ત્રી, Classical form of ધર-તી The earth

ધરી, *s f* [See ધર-વુ] The axle of a wheel. 2 A support

ધરૂ, Same as ધ્રુવ Certain sure

ધરૂ, *s m* [See ધરો, દૂર્વા] Young plants

ધરેશ, *s m* [S *fr* ધરા the earth + ઈશ the lord] The lord of the earth, a sovereign, a king

ધરો, *s m* [S सदोह] A deep pit in the stream of a river

Id. ધરામા નાખવુ To throw into a deep pit 2 To put to a great loss.

ધરો, Same as દૂર્વા

ધર્મ, } **ધરમ,** } *s m* [S *fr* धृ, धर्, to hold] A system of divine faith and worship, religious practices, the customary observances of caste, ordinance, custom, practice 2 A sacred obligation or duty 3 Alms-giving, charitable acts and offices, alms, charities bestowed 4 Virtue; moral or religious merit 5 Nature, character, natural state or disposition 6 A property, any appertaining quality, any peculiar, appropriate, or prescribed practice or duty, a prescribed course of conduct 7 Law, justice, equity

Id ધર્મ-ધરમ કરવો To give in charity ધર્મ પાળવો-સાચવવો To observe the commands of one's religion ધર્મનો કાંટો Perfect accuracy in weighments, the wages obtained for weighing being dispensed in charity ધર્મની ગાય A cow given away in charity 2 A daughter

Prov ધર્મ કરતા કર્મ નડયુ=ધર્મ કરતા ધાડ પડી If you save a rogue from the gallows, he will rob you the next night ધર્મની ગાયના દાંત શા જોવા Don't look a gift-horse in the mouth ધરમના કામમા ઢીલ ન કરવી Never be weary of well doing If a thing is worth doing, it is worth doing well ધર્મ મુક્તિનુ દ્વાર છે Religion is the gate of Salvation ધર્મમાં ને કર્મમા કોઈનો સાગ નથી There is no partnership in piety, nor in crime ધર્મો જય, ને પાપે ક્ષય Honesty is the best policy, while dishonesty brings ruin આચાર પ્રથમો ધર્મ Good conduct is the highest duty શરીરરક્ષિનો ધર્મ Religious conduct and health are not inconsistent

ધર્મ-જ્ઞ, *adj* [S *fr* +ज्ञा to know] Knowing one's religion or duty 2. Skilled in the nice points of Duty

ધર્મ-કર્મ *s n* }
ધર્મ-કાર્ય, *s n* }
ધર્મ-કૃત્ય, *s n* }
ધર્મ-ક્રિયા, *s f* } [S *fr* + કર્મ, કાય, કૃત્ય, ક્રિયા] A religious observance, ceremony, or rite

ધર્મ-ક્ષેત્ર, *s n* [क्षेत्र] The land of religion 2 A holy spot

ધર્મ-ગુરૂ, *s m* [+ગુરૂ] A spiritual teacher or guide

ધર્મ-ચર્યા, *s f* [+ચર્યા] Performance of duty, observance of religious duty

ધર્મ-ચુસ્ત, *adj* [+ચુસ્ત] Rigidly attached to one's religion

ધર્મ-ઠગ, *s m* [+ ઠગ] A hypocrite 2 A cheat who puts on the appearance of a pious man 3 A great cheat

ધર્મ-ત્યાગ, *s m* [+ત્યાગ] Apostasy.

ધર્મ-દાન, *s n* [S *fr* + દાન] Giving of alms, charity

ધર્મ-દારા, *s f* [+ S दारा a wife] Same as ધર્મ-પત્ની

ધર્મ-ધ્યાન, *s n* [S *fr* + ધ્યાન] Practice and meditation of religion

ધર્મ-નીમ, *s m* [+નીમ, નિયમ] Restraints of religion

ધર્મ-ધુર-ધર, *s m* [S *fr* + ધુર ધર] A defender of the Faith 2 One who performs benevolent acts

ધર્મ ની બેન, *s f* [+ બેન] Same as ધર્મ-ભગિની

ધર્મ-પત્ની, *s f* [+પત્ની] A lawful wife

ધર્મ-પત્રિકા, *s f* [S *fr* + પત્રિકા] A deed of a charitable gift or endowment

ધર્મ-પથ, } ધરમ-પથ, } *s m* [+ પથ] The way of religion or righteousness 2 A religious sect

ધર્મ-પરાયણ, *adj* [S *fr* + પરાયણ] Devoted to the practice of religion 2 Giving or serving for charity, or as a religious act 3 Giving or serving without charge

ધર્મ-પરાયણ-તા, *s f* Devotion to the practice of religion

ધર્મ-પુત્ર, *s m* [S, *fr* + પુત્ર] A young man considered as a son from charitable feelings, an adopted son 2 A lawful son, a son begotten from a sense of duty and not of pleasure

ધર્મ-પુસ્તક, *s n* [S *fr* + પુસ્તક] A sacred book, sacred writings, the Scriptures

ધર્મ-બધુ, *s m* [+ બધુ] Same as ધર્મ-ભાઈ

ધર્મ-ભગિની, *s f* [S, *fr* + भगिनी sister] A lawful sister 2 A daughter of one's spiritual preceptor 3 A woman of the same religious creed regarded as a sister 4 A woman considered as a sister from charitable feelings

ધર્મ-ભાઈ, *s, m* [+ ભાઈ] A brother-religionist 2 A man considered as a brother from charitable feelings

ધર્મ-યુદ્ધ, *s n* [S *fr* + યુદ્ધ] A fair or equitable battle or war 2 A religious war, a crusade

ધર્મ-રાજ, } ધર્મ-રાજા, } *s m* [+ राजन a king, see રાજા] An epithet of Yama, the god of Death 2 An epithet of યુધિષ્ઠિર, the eldest of the Pāṇḍava brothers

ધર્મ-રાજ્ય, *s n* A kingdom of just laws, an equitable government

ધર્મ-લાભ, *s m* [S *fr* + લાભ] Lit Acquisition of religious merit (An exclamation used by religions beggars among the Jains)

ધર્મ-લોપ, *s m* [S *fr* લોપ] Disappearance of religion, irreligion, general impiety and profanity

ધર્મ-વાસના, *s f* [S *fr* +વાસના] A pious disposition, a charitable nature

ધર્મ-શાસ્ત્ર, *s n* [S *fr* + શાસ્ત્ર] The law of piety and religion 2 The code or body of Hindū Law

ધર્મ-શાળા, *s f* [+ શાળા] A caravan sary, a travellers' lodge erected as a work of piety

ધર્મ-શીલ, *adj* [+ શીલ] Religious, virtuous

ધર્મ-શોધન, *s n* [S *fr* + શોધન] Purification of a religion, a religious reformation

ધર્મ-સંકટ, *s n* [+ સંકટ difficulty] A difficulty arising from one's holding to one's religion or duty 2 A great difficulty

ધર્મ-સભા, *s f* [S *fr* + સભા] A religious assembly, an ecclesiastical association 2 A court of justice

ધર્માચરણ, *s n* [S *fr* આચરણ] Religious or virtuous demeanour or procedure

ધર્માચાર્ય, *s m* [+ આચાર્ય] A religious preceptor

ધર્માળુ, *adj* Charitable, benevolent

ધર્માત્મા, *s m* [S *fr* + આત્મા] A pious, charitable, virtuous person

ધર્માદા, *s. m* [+ આ-દા-ય a share *fr* S आ up to + दा to give] Alms or a gift in charity 2 An endowment from revenue for

a religious purpose 3 *adj* Given in charity or for a religious purpose

ધર્માધિકાર, *s m* [S *fr* + અધિકાર] Religious authority

ધર્માધિકારી, *s m* [S *fr* + અધિકારી] An administrator of justice, a judge, a magistrate 2 An officer appointed to watch the administration of charitable funds

ધર્માધ્યક્ષ, *s m* [S *fr* + અધ્યક્ષ] A spiritual head, a bishop

ધર્માન્ધ, *adj* [S *fr* + અંધ, આંધળો] Absorbed in religion 2 Blinded by religion, fanatical

ધર્માન્ધ પણું, *s n* Fanaticism

ધર્માભિમાન, *s n m* [S *fr* અભિમાન] Bigotry

ધર્માભિમાની, *adj* Bigoted, fanatical

ધર્માર્થ, *adv* [S *fr* + અર્થ for] For the sake of religion, as a religious gift, in charity, gratuitously

ધર્મારણ્ય, *s n* [+ અરણ્ય] A sacred grove, a wood inhabited by ascetics, a wood in which nothing is done inconsistent with religious duty

ધર્માસન, *s n* [S *fr* + આસન] The throne of justice, the judgment seat

ધર્મિષ્ઠ, *adj* [S ધર્મિ ષ્ઠ most religious *fr* +ष्ठ suffix of the superl degree] Charitable, liberal in alms giving, benevolent 2 Virtuous, pious, just

ધર્મિષ્ઠ, *adj* Sk. Superl of ધર્મી Pious

ધર્મી, *adj* Virtuous, pious, strict, just 2 Having qualities or properties (of the subject of a proposition, in opposition to its accidents or affections)

Id ધર્મી-દાતા (Used by religious mendicants) Liberal in almsgiving, charitable

Prov ધર્મીને ત્યાં ધાડ, ને કમાઈને પેર કુત્તા A pious man struggles under difficulties, while a rogue thrives ધર્મી ધર્મ કરે, ને પાપી પેટ કૂટે A good man bestows in charity, while a wicked man burns with jealousy

ધર્મોપદેશ, *s m* [S *fr* + ઉપદેશ] Religious and moral instruction

ધર્યું, *adj* [See ધરવું to hold, used for euphemy] Left, forsaken, left behind 2 Useless

ભયા કોઠાર તારા ધર્યા રહેશે, નહિ આવે સાથે એક દાણો
—ભોજો ભગત

ધર્વ, *s m* [See ધરાવું] Satisfaction, contentment

ધર્વ તજી જવન તો, દુખ લાગ્યા રોવાને —વૃક્ષિલ

ધવ, *s m* [S] Husband

ધવડાવવું, Same as ધવાડવું

ધવત, *s f* [See દૈવત divinity] Strength

ધવલ,
ધવળ, *adj* [S ધવલ, ધોળું] White 2 Pure, clear

ધવા, *s f* [See ધર્વ] Good state

Id ધવા વળવી To come to a good condition again, to recover, to regain consciousness

ધવાડવું, *v t* [Caus of ધાવવું] To cause or make to suck, to suckle

ધસ કો, *s m* [Guj ધસ Imit + S कार કો, suffix showing the sound of the preceding letters] A shock 2 A sudden impression of terror or grief

ધસ-મસ, *s f* [+ મસ redup] Pushing, rushing, excitement

ધસ-મસવું, *v i* To push, to rush 2 To run to make an attack

ધસવું, *v i* [S ધૃષ્, ધર્, to challenge] To push through, to force a passage through an obstruction 2 To put oneself forward for a service or work 3 To give way (of cloth) 4 To be sapped or undermined (of a foundation, a wall, &c)

ધસારો,
ધસાવડો, *s m* [+કાર & વૃત્તિ] A sudden movement, a run, a rush 2 A sudden attack, an assault, an incursion

Id ધસારો કરવો To attack ધસારો લઈ જવો To conduct an attacking party

ધાખ ડી, *s f* [See ધાખવું Cf ઝંખના] Anxious watching, anxiety

સખી મોહન મળવા ની એવી અંતરમાં ધાખડી,
જોઈ જોઈ જીવન ની વાટ, ખોઈ મેં તો આંખડી
—રામાનંદ

ધાંખ•વું, *v t* [See ઝાખ•વુ, ઝખ•ના] To look at closely or attentively, to stare at

જસોદા થઈ મનમા ઝાખી, જોતી વદન ધાખી ધાખી —દ્વારકો

ધાંખો, *s m* Anxiety 2 A doubt, a suspicion

અન્ય દેવની ઉપાસનામા આથરે રે,
ધરે દહાડાનો ધાખે ધાખે ધાય —નિરાંતભક્ત.

ધાંગ•વું, *s n* [See ધાગો a thread, that which joins.] A piece of wood or metal used in joining or fixing one part of a thing to another

ધાંધલ, *s f* [Dh Des ढुढुल्लिय=S भ्रमितम् wandering *Cf* ઢુંઢ•વુ to run about in search of.] Hurry, stir 2 Empty fuss or bustle, confusion, distraction, tumult, disturbance, noise, disorder derangement

Id ધાધલ કરવી–મચાવવી To set up a disturbance, to create a confusion, to hurry

ધાંધલ•ખોર, **ધાધળિ•યો**, } *s m* A bustling man.

ધા, Sk adverbial suffix showing "manner", as દ્વિ•ધા in two ways, ત્રિ•ધા, શત•ધા, લક્ષ•ધા, &c

ધાઈ, *s f* [See ધાવ•વુ] The breast of a woman 2 A teat, a pap

ધાક, *s f* [S दग्ध burnt *fr* दह्, to burn] Awe, dread, habitual fear, fear and regard 2. Intimidation

Id ધાક દેખાડવી To inspire dread or fear in (a person, &c), to frighten ધાક ખાવી –બેસવી To have dread or awe inspired in (persons, &c) ધાક બેસાડવી–રાખવી To keep in awe or fear, to exercise a check over ધાકમા રાખવુ To keep in awe or fear ધાક માનવી To be in fear of, to regard with fear

ધાક, *s m pl* Deafness.

ભરત વધાર્યું, મસાલો મેળી કરી રે, તીખા રાયતા ટાળે ધાક —દયારામ

Id કાને ધાક પડવા To be deaf ધાક ઉઘડવા To be cured of deafness

ધાગ•વું, *v i*. To be in awe, dread, or habitual fear

ધાગ•ડી, **ધાગા**, } *s f* [See ધાગો] A quilt made of rags stitched or patched together

નિગુણી માયા જેણે ત્યાગી, તેને ભીતરથી બે ભાગી,
ભોજો ભગત કહે, ગુરૂ પ્રતાપે તેણે ઓઢી અવિચળ ધાગી'
—ભોજોભગત.

ધાગડી•ઓ, *s m* Tumult, disturbance

ધાગો, *s m* [Hem Des धग्गो=S कार्पास cotton] Thread 2 An old piece of cloth, tatters

ધાટી, *s f* [S धृति manner of holding, style, *fr* धृ to hold] Manner, mode, way, style

બોલ્યો વાણી ખાટી ધાટી, માતુલને નિન્દે કર્ણ —વલ્લભ.

ધાડ, *s f* [Hem Des धाड•इ = S निःसरति comes out, *fr* S धाव्, धा, to run *Cf* Mar धाडणें to send] A sudden assault, an attack of a gang by robbers, plunderers or banditti 2 A consuming host of strangers, a swarm, a pest, a plague 3 Hurry, haste

Id ધાડ પડવી To be suddenly attacked by plunderers ધાડ મારવી To accomplish a great work

ધાડ-પાડુ, *s m* [+ પાડ•વુ] A highway robber, a bandit, a group of banditti

ધા•ડા-ધાડ, *s f* Haste, hurry

ધા ડું, *s n* A gang of banditti 2 A crowd, a troop, a gang

ધાણા, *s m pl* [S धाना] Coriander seeds

Id ગોળ ધાણા વહેંચવા To distribute molasses and coriander seeds on an auspicious occasion 2 (for euphemy) To quarrel.

ધાણિ યો, *s m* A kind of quilt stuffed with thin cotton, and sewed with thread

ધાણિ•યા ઘઉ, *s m pl* [+ઘઉ] A kind of wheat containing little substance

ધાણિ•યો ગુંદર, *s m* [+ગુદર] A kind of gum not very sticky

ધાણી, *s, f* Parched grain

Id ધાણી દાળિયા થવા To be spoiled at the surface (of the ivory bracelets worn by women) ધાણી દાળિયા જુદા થવા To quarrel with, not to live in harmony with, to cease to love

ધાણી-પાપડ-શેવ•લો, *s m* [See ધાણી+પા-

પડ+શેવ] A game for children

ધા॰ત, *s f* [See ધાતુ] Semen virile 2 A metal, a mineral 3 A table, a list 4 A Multiplication Table

Id ધાત જવી To have a seminal discharge ધાત ફુટવી To suffer from gleet 2 To attain puberty

ધાત॰કાર, Same as આત॰કાર Tumultuous noise

જેવુ કામધામ ધાતકાર, દીઠો મેડીએ કામ કુમાર —પ્રેમાનદ

ધાત॰વું, *v i* To be convenient, to be suitable

ધા॰તા, *s m* [S धातृ *fr* धा to create] The Creator, God

ધા તુ, *s m f* [S *fr* धा to hold] Same as ધાત, 1 & 2 2 The root of a verb (in Gram)

ધાતુ-ક્રિયા, *s f* [S *fr* + ક્રિયા] Mineralogy, metallurgy

ધાતુ-ક્ષય, *s m* [S *fr* +ક્ષય] A washing away by ocason of a continued gleet, *Marasums*

ધાતુ-પાત્ર, *s n* [S *fr* + પાત્ર a vessel] A metallic vessel

Id એના ઘરમા ધાતુ-પાત્ર સરખુ એ નથી There is not a single metallic vessel in his house, he is very poor

ધાતુ-પુષ્ટ, *adj* [S *fr* +પુષ્ટ] Invigorating, nutritive, strengthening, nourishing

ધાતુ-વિકાર, *s m* [S *fr* + વિકાર] Same as ધાતુ-ક્ષય

ધાતુ-સાધિ॰ત, *adj* Derived or formed from a root

Id ધાતુસાધિત નામ A derivative noun

ધા॰તૃ, Classical form of ધા તા

ધા॰ત્રી, *s f* [S *fr* धा to hold, to support] A nurse, a wet-nurse; a foster-motner 2 The earth

ધાન, *s n* Same as ધાન્ય 2 Food

Id ધાન ખાય છે, કે ધૂળ ખાય છે ? Lit Do you live on corn or dust (grass) ? Hence, 2 Are you a man or a brute ? You are a fool

Prov ધાન ખાવુ ધણીનુ, ને ગીત ગાવા વીરાના The wife sings the praises of her brother, and lives at the expense of her husband To rob Peter and pay Paul ધાન વરખત, ને ઘી સખત At a dinner party food is supplied to the satisfaction of the guests, while luxuries as far only as the means of the host will allow ધાનનુ મારું નીચુ જુએ He who depends upon you for his food will always be at your mercy ધાન મારે, ને ધાન ઉગારે Food may be the means either of life or of death ધાન વિના મરે કે સાન વિના મરે A man may be ruined either for want of food or for want of knowledge

ધાન-સુઉ, *adj adj* [+મર॰ડુ] Struggling for food, eager to get food, starving 2 Abstemious in the use of food, stingy in feasting a guest 3 Miserable

ધાના, *s. m* [Hind for ધાન food, દાણા] Same as ધાન.

Prov ધાના ત્યા પાના નહિ, ને પાના ત્યા ધાના નહિ You can have one of the two

ધાન્ય, *s n* [S *fr* धा to hold] Corn, grain

ધાપ, *s f* [Imit *Cf* ધબ, થાપ] An oversight or blunder caused by hurry

Id ધાપ ખવડા વી To cheat, to misrepresent ધાપ ખાવી To be deceived, to be the victim either of one's own blunder or of another man's cunning ધાપ મારવી To deceive, to cheat

ધાપ॰લા, *s n pl* Gently beating or stroking (a child) to quiet it, or to dissuade it from being naughty 2 Persuasion

ધાપલા કરે છે અપાર તેને નિરખે છે નદ્દ રે —દલપત

ધાબ ડ-ધિંગું, *adj* [Imit +ધિંગું] Boisterous, lusty, wild 2 Strong, stout

ધાબ ડ॰વું, *v t* [See ધાપ] To obtain by cheating, to cheat

ધાબ॰લી, *s f* [See ધાબુ] A small ધાબુ

ધાબળી, *s f* [See ધાબુ, or S धवल, ધોળુ, white] A small or thin ધાબળો

ધાબળો, *s m* [See ધવલ white] A large or thick woollen blanket, generally of a white colour

ધાબુ, *s n* [See ધાપ, થાપ] A ter ac

a flat roof 2 A terrace erected in a field to catch or drive away birds 3 A blot

Id ધાબુ પડવુ-બેસવુ To be blotted ધાબું પાડવુ To blot ધાબુ બેસવુ To fall down (of a terrace), to be dilapidated

ધામ, *s n* [S *fr* ધા to hold] A house, a dwelling place 2 A holy place, a place of pilgrimage 3 The body

Id ચાર ધામ Lit The four holy places visited by Hindūs, *viz* 1 Jagannāthpuri in the East of India 2 Rameshwaram in the South, 3 Dwārkā in the West, and 4 Badrikedar in the North

ધામણ, *s f* A species of snake

ધામણી, *s f* A strong she buffalo

ધામ-ધુમ, } *s f* [Imit *Cf* Eng *Hum*]
ધામ-ધુમી, }

Wild hurry and bustle 2 Noisy and glaring pageantry, pomp, parade, show, *eclat* 3 Tumult, uproar

ધામરાણ, *s n* A kind of snake

ધામા, *s m. pl* [See ધામ] A long and continuous stay

Id ધામા ઘાલવા-નાખવા To stay as a guest for a long time

Prov ભાઈ! એ તો તારે ત્યાં પેર ધામા If you give him an inch, he will take an ell

ધામેણું, *s n* [See ધામ+ આણુ or આણુ]] A chariot furniture, &c, sent with the bride, when she first goes to dwell in her husband's house

ધામો, *s m sing* Same as ધામા

ધાર, *s f* [S ધારા] The edge of a tool 2 The brink 3 A stream, a line of a liquid oozing and running out from a vessel

Id ધાર કાઢવી-ચઢાવવી-લાવવી To edge or sharpen ધાર આવવી To get an edge or sharpness ધાર બેસવી To lose sharpness, to be blunt ધાર કરવી To pour out in a stream. ધાર મારવી To throw or eject in a stream એના સામે હુ ધાર એ (ધાર પર) મારવાનો નહિ I will not even look at him ધારે ધારે ચાલવુ To go along the edge or brink of તરવારની ધાર ઉપર રહેવુ To be vigilant in one's conduct, to be very strict in one's adherence to rules of conduct

ગાયા મા૨, વાર વાર, મધુ શૃંગાર, ગ હર વાર, નદ કુમાર, પ્રાણ આધાર, ને કરતાર, ત્ર આગાર આ-ભાવે, સ્વામી રાવે —દયારામ

ધાર-ક *adj* [S *fr* ધૃ, to hold] Holding, bearing, possessing (Used as the second member of compound word *Cf* ધર, *adj*)

વ્યાસ દ ટમીક ઇકદેવજી, માર્કંડ મોટા મુનિ,
કવિતા સવિતા સરખા, દેહ તણી ધારક ધુનિ
—સામળભટ

ધારણ, *s n* [S *fr* ધૃ to hold] Holding, possessing 2 *s f* A prop or support (of a building) 3 Weighing, weight, the quantity weighed 4 Current prices, market-prices, the rate 5 Courage, comfort, consolation

Id ધારણ કરવુ To put on, to assume રૂપ ધારણ કરવુ To assume a form 2 To disguise oneself as અવતાર ધારણ કરવો To come to birth, to be borne 2 To assume a birth (of a god), to be incarnated, to assume an incarnation વસ્ત્ર ધારણ કરવા To put on or wear clothes વિચાર ધારણ કરવો To entertain a thought, to think દિલગિરી ધારણ કરવી To be sad

પડ્યા ધા ગ્યા કોઈ, કોઈ ધારણને તજ,
બન્ને તારણને ભાવી, બલે કીર્તિ ટાપતી —વલ્લભ

ધારણા, *s f* Mental retention, remembrance, memory 2 Absorption in thought, 3 Idea, opinion, consideration 4 Thought, intention, purpose 5 Conjecture, fancy, whim 6 Understanding, mind, inclination

ધારણા-ગત, *s f* [+ ગતિ] Discount in the price of a thing bought

ધારણિયો, *s m* [See ધારણ] A prop, a pillar

ધાર-દાર, } *adj* [See ધાર +P દાર = વાળુ
ધાર વાળુ, }

having] Having an edge, edged, sharp

ધારવવું, *v t* [See ધાર + તારવવુ] To separate and drive away, as the chaff from grain, by means of wind, to winnow

ધારવુ, *v t* [S ધૃ to hold See ધરવુ] To consider, to think, to deem 2 To suppose, to believe, to presume 3 To guess, to con

jecture, to fancy 4 To look at attentively, to stare at

Id ધારીને જોવુ To look at attentively ધારી ધારીને જોવુ To look at often and attentively મનમા ધારવુ To think શુ ધારીને આવ્યા છો? With what object have you come? કાઈ ધારીને આપ્યુ હશે He must have given it with some object in view
વદ્રાવનમા જતા ધારી, વહાલો ગો ચારે છે ગિરિધારી —મીરાબાઈ

Prov ધારવુ માણસને હાથ, કરવુ ઈશ્વરને હાથ Man proposes, God disposes

ધારા, Classical form of ધાર Edge

ધારા-વઇ, } *s f* [+ S वृत्ति a hedge *fr*
ધારા-વાડી, }
वृ to cover, વાડ a hedge] A stream of milk or water poured round a place to sanctify it, serving as a charmed hedge to drive away the influence of evil spirits or to prevent them from entering the place

ધારાળુ, *adj* [+ વાળુ having] Having an edge, edged

ધારાળો, *s* A soldier, a warrior

ધારા-સભા, *s f* [See ધારો a rule, a law, +સભા] A legislative council

ધારિયા, *s m pl* An allowance made to the cultivator to defray the expenses of cultivation and the cost of seed

ધારિયુ, *s n* [See ધાર edge] A scythe fixed at one end of a long staff

ધાર્ષ્ટ, *s n* [S धाष्ट्य boldness *fr* धृष्ट bold *fr* धृष् to challenge] Undauntedness, intrepidity 2 Firmness, fortitude, presence of mind

ધારી, *s f* [See ધારા, ધાર, edge] A border, or a coloured strip, along a piece of cloth

ધારી, Same as ધાર 5

ધારો, *s m* [See ધારણુ] A law, a regulation, a statute, an act of the legislature 2 Rule usage, custom, practice 3 A general course or practice

Id ધારો બાધવો To legislate, to have a law passed

ધાર્મિક, *adj* [S See ધર્મ] Virtuous, righteous, just, religious, pious.

ધાવ, *s f* [See ધાવવુ] A wet-nurse

ધાવડી, *s f* A tree, of which roots, flowers, &c , are used as medicines

ધાવણુ, *s n* Mother's milk 2 The breasts

Id ધાવણ છોડાવવુ To wean (a child) એને તો હજી ધાવણના દાત છે The child is yet inexperienced

ધાવણી, *s f* A sucking toy for babies

ધાવણુ, *s n* A suckling; a nursling 2 An infant; a baby 3 *adj* Fed at the breast

ધાવ-ભાઈ, *s m* [See ધાવ+ભાઈ] A foster brother

ધાવરી, *s f* A kind of medicinal drug

ધાવરૂ, *s* [illegible] A rheumatic affection

ધાવરૂ, *s n* [See ધાવવુ, to run] A horn or trumpet blown as an alarm at a time of public danger

ધાવવુ, *v t* [S धे, धय्, to give milk (as a cow)] To suck at the breasts

ધાવુ, *v i* [S धाव् to run] To run
ધીરે ધરે ધારણુ રે, મૂકે ધ્યાનને ધાવુ —ધીરો
ધીર સુખ સાગર રે, ધ્યાનમા હ તે ધાઈ—ધીરો
મા ધા વિધિ મન તને કરશે સહાય,
આધાર એ ત્રણ તણો, વર પ્રેમદાય —રત્નેશ્વર

Id સામું ધાવુ To run towards 2 To attack, to fall upon વારે ધાવુ To run to the help of

Prov ધાવે સો પાવે Motion is life, and rest death ધાતા ધાન ગળે, ધન ન ગળે An industrious man never starves, though he may want luxuries

ધાવુ, *adj* Equal, similar, like

ધાસકો, Same as ધ્રાસકો

ધાસતી, } *s f* [See ધસકો, ધાસકો.]
ધાસ્તી, }
Fear, terror

Id ધાસ્તી આપવી-દેવી-બતાવવી To threaten ધાસ્તી કરવી-રાખવી To fear, to be afraid of

ધિગાણુ *s f* } [See ધિંગુ] Furious and
ધિગાણુ, *s n* }
frantic doings, mischief 2 Disturbance, quarrel, [illegible]

ધિક્ *interj* [S] Tie ! Shame Fish !

Pshaw! What a pity!

ધિક•ડી, Same as ધીક•ડી

ધિક•વુ, Same as ધીક•વુ

ધિક્કાર, *s m* [S *fr* ધિક્ + कार suffix showing the sound of the preceding letters] Contempt, scorn, disdain, contemptuous treatment, disdainful rejection, scouting, flouting; hooting 2 Loathing, hatred, slight, aversion

ધિક્કાર•વુ, *v t* To treat scornfully, to despise to slight, to contemn, to scorn 2 To abhor, to loathe, to disdain, to hate

ધિક્ધગ•ડ મલ્લ, *s m* [See ધિકડું+મલ્લ] A stout and strong man

કુવરી, એ તો હાનુડો કામખુવારો,
એ ધિકગડ-મલ્લ ધુતારો રે, આ શુ રે કીધું—ગાને

ધિકડું, *adj* Huge, strapping, stalwart, tall and stout 2 Strong, powerful 3 Loose, dissolute, addicted to bad ways

ધિકડો ધણી જે હેવાય, ન તે આવી કષ્ટ આપે
—વલ્લભ

ધિગોલો, *s m* A rogue

ધિબ વું, *v t* [Imit *Cf* ધબ, ધાબ, થાપ] To beat to strike with the fist

ધિબા-ધિબ, *adv* Imitative of the sound of quick blows

ધિબોડ વું, Same as ધિબ•વું

ધિર•વુ, } *v t* [See ધીર, patience] To
ધીર•વું, } confide, to trust 2 To lend; to give on credit, to advance (money)

ધી, *s f* [S *fr* ध्यै to contemplate] Intellect; understanding 2 The mind. 3 Thought, idea, imagination

અધર સુધા રસ પાન પિવાવત, કૃપમા દેત મન ધી સહુચાઇ
—ગિરિધર

ધી, *s f* A daughter

ધીક•ડી, *s f* [See ધીક•વું] Warmth, slight heat

ધીક-ધીક વુ, Same as ધગ-ધગ-તું Burning

ધીક•વુ, *v i* [S दह्, दग्ध, to burn.] To be heated 2 To be conducted or carried on at a brisk rate, to be profitable

Id દેવતા ધીકવો To be lighted (of fire) એનો ધંધો સારો ધીકે છે His business is brisk, his business is profitable ધીકતી રાબડી Anxiety.

ધીકા•વ•વું, *v t* To light or make a fire 2 To conduct a profitable business, to gain profit in one's business

ધીજ, *s f* [S दिव्य *fr.* दिव् to shine] An ordeal

કહો તો ધીજ પદીજ કરૂં, શિવપિંડી હાથ ધરાવો રે
—દયારામ.

ધીટ, *adj* [S धृष्ट *fr.* धृष् to challenge] Bold, daring, forward, impudent; saucy

મૂગલીએ ચોર દીઠો, બગલીએ ગરૂ ધીટો,
ટગલી શ્રી બીચ સાપ, કહાં કેવાં કાજ્જાજ ?
—વલ્લભ.

ધીબ-કારો, Same as ધબ-કારો.

ધીબ•કો, *s m* [see ધીબ વું.] A blow with the fist

ધીમંત, ધીમાન્, *adj* [S धीमत् *fr* ધી+ मत् suffix showing possession.] Intellectual, intelligent, wise.

ધીમર, *s m* [S धीवर] A fisherman

ધીમા-શ, *s f* [See ધીમું] Slowness 2 Patience 3 Courage

ધીમું, *adj* [See ધી•મંત, ધીમાન] Deliberate, grave, steady, staid, sedate, gentle; slack; soft 2 Cool, patient; forbearing 3 Slow; dull, heavy 4 Not loud, slow, low.

Id. ધીમુ કરવું-પાડવું To lessen the speed or degree of, to relax; to soothe, to pacify. ધીમું પડવું To be less in speed or degree ધીમો અવાજ A low sound

ધીમે, *adv* Slowly, gently 2 Coolly; patiently

Id ધીમે ધીમે Slowly; gradually, by degrees ધીમે રહીને Slowly, patiently ધીમેથી સાંભળવું To hear patiently 2 To hear attentively or quietly ધીમે બોલવુ To speak slowly 2 To speak in a low voice

ધીર, *adj* [See ધીર, *s f*] Patient; forbearing; composed, calm; collected 2. Bold energetic; strong, courageous, brave 3 Undaunted; intrepid, resolute, of a firm mind, persevering 4 Wise, learned, clever; intelligent 5 Grave; solemn

Prov ઉતાવળા સો બાવરા, ધીરા સો ગંભીર They tumble down, who run fast

ધીર, *s f* [S धैर्य *fr* धीर patient *fr* धृ to hold] The quality or power of expecting, enduring, or persisting patience, forbearance, steadiness, resolution 2 Trust, confidence, credit

ધીર-ગડું, *adj* [+ગાંડું *Cf* ઢીલ.ગડું] Timid, cowardly

ધીરજ, *s f* [S धैर्य See ધીર, *s f*] Patience, calmness, forbearance 2 Fortitude

Id ધીરજ આપવી To console, to encourage ધીરજ પકડવી-રાખવી To be forbearing or patient, to comfort, to reassure

Prov ધીરજ મોટી વાત છે Patience is a plaster for all sores He that can have patience, can have what he wills ધીરજનાં ફળ મીઠાં Patience is a plaster for all sores

ધીર.તા, *s f* [See ધીર bold + ता an abstract suffix] Boldness 2 Wisdom

કદાચ કાંઈ સંકટ પડે, પડે વિજળીનું કામ,
તો ત્યાં ચરિત્ર બતાવજે, ધીરતા થકી કામ
—સામળભટ

ધીર-ધાર, *s f* [See ધિર વું + ધાર redup] Commercial dealings on credit, money lending

ધીર પ, *s f* [See ધીર વું+પણું] Credit in money matters, commercial credit.

ધીર વું Same as ધિર વું

ધીરું, *adj* [See ધીર, *adj*] Patient, forbearing 2 Slow, calm 3 Cool, deliberate

Prov ધીરા સો ગંભીર wisely and slowly They tumble down, who run fast ધીરાં કામ સાહેબનાં God's ways are slow but good

ધીરે, *adv* Slowly 2 Patiently

Id ધીરે ધીરે Very slowly 2 Very patiently

ધીરો, *s m* [S धृ to hold See ધાર વું, 2, ધાર વું યો] A prop; a support

ધી-શ, *s, m* [S *fr* ધી + ઈશ] The lord of intellect, a very intelligent man

કુશળતી ને સરસ્વતી સરી, ઉતરી આવ્યા ધીશ છ
—ગિરિધર

ધુ-ખાળ વું, *v t* [See ધો વું +S क्षल, ખાળ વું,to wash] To wash clean

ધુંધ, Same as ધુન, ધુન્દ

ધુંધ-વાટ, *s m* [+ वृत्ति] Suppressed excitement.

ધુંધ.વા વું, *v i* To emit smoke 2 To have suppressed excitement

ધુંવા-પુંવા, *adv* [See ધૂમ smoke + વા wind + પુવા redup] Excited, confused through excitement

ધુંધ-ળ.વું, } *s n* [See ધૂમ + આધળું]
ધું-ધળું, }
Dusk, the evening twilight 2 The morning twilight 3 *adj* Misty, foggy

ધુંવર, Same as ધુમર

ધુંવો, Same as ધુમા ડો

ધું શ, *s m* [See ધૂમ smoke + શ, આશ, abst suffix] Heat, the heat of the sun 2 *s f* Loud noise, *eclat*

ધું-શળ, *s n* [See ઝુસર, ધુસર, *fr* S धुर् a yoke + સળી a stick] A yoke

ધું-સરી, *s f* Same as ધું-શળ.

ધું-સરું, Same as ધુંસરી

ધું-સો, *s m* [See ધૂમ smoke + શાલ. Or S धूसर smoke-coloured] A kind of warm woollen cloth, generally of a dusky shade

ધુડ.કાર વું, *v t* [Dh Des धुडक्किय *Cf* ધુત.કાર.વું] To treat with contempt, to scold. 2 To defy

ધુજ.વું, *v i* [S धु] To shake, to quiver, to tremble 2 To lose one's wits, to be overawed or overwhelmed

ધુજ.રી, *s f* Trembling, tremor, trepidation 2 Delirium tremens 3 Horror

ધુજ.રો, *s m* Same as ધુજ રી

ધુજા વ વું, *v t* To cause trembling; to make one tremble, to create horror 2 To make a loud sound and wild uproar

ધુ ણ.વું, *v i* [S धु, धु नृ] To quiver; to shake 2 To be under a demoniac influence causing a violent shaking of the head.

ધુ.ણા વ વું, *v t*, To shake; to nod 2 To fleece a man of his money by tricks.

Id ડોક ધુણાવવી To refuse

ધુ ણી, *s f* [See ધૂમ] The smoky fire of an ascetic 2 A fire lighted by a Hindu ascetic, over which he sits inhaling the smoke

Id ધુણી ધાલીને બેસવું To sit down with a resolution to compel a person to grant one's request 2 To persist in one's request ધુણી તાપવી To perform austerities by sitting near a fire

ધુ·ણ્ડ·વું, *v t* [See ઢુ·ણ્ઢ·વુ] To seek or search for

ધુત, *interj* [S ह्त *fr* हन् to strike] Get away! Get thee gone

Id ધુત બે કરવુ To disrespect a person, to treat a person with scorn

ધુત·કાર·વું, *v t* [+ Dh Des धुड्क्कियय scolding, *fr* ધુત, ધિક્, + કાર suffix showing the sound Also Hem Des धत्तं *fr* S ध्वस्तम् destroyed *fr* ध्वस् to destroy] To scorn, to defy

ધુત·વુ, }
ધૂત·વું, } *v t* [See ધુતા·રો] To cheat, to deceive, to impose upon

ધુતાઈ, Same as ધૂર્ત *adj*

ધુતા·વું, *v i* To be cheated, to be imposed upon

ધુ-ધુ, *s n* [Imit] The sound of a trumpet or horn

ધુન, }
ધુન્દ, } *adj* [See ધૂન, ધૂમ, ધુણ·વુ] Of
ધુના, }
dimmed and dull vision 2 Bereft of sense or consciousness 3 Blinded, infatuated 4 Absorbed (in), abstracted, lost in 5 Same as ધુન્દી

ધુન્દી, *s f* Dimness of sight 2 A senseless or unconscious state

ધુન્ધ·કાર, *s m* [See ધૂળ+અંધ·કાર Or see ધુન્દ+કાર]Darkness caused by a cloud of dust

ધુન્ધકાર નભમાં થઈ રહ્યું, શુ થશે પ્રલયે કાળ રે ?
—ગિરિધર

ધુપ·ડું, Same as ધુપેલ

ધુપ·વું, *v t* [See ધૂપ] To burn incense 2 To hold over the smoke of incense

ધુપેલ, *s n* [See ધૂપ + તેલ] A scented oil obtained by burning frankincense

ધુપેલિ·યો, }
ધુપેલી, } *s m* One who makes or sells ધુપેલ

ધુમ, *adv* [Imit Or, ધા·વુ to run] With haste and force 2 *s f* Same as ધુમ-ધામ.

Id ધુમ મચાવવી-હચાવવી To raise a tumult and continue it

ધુમ-ધામ, *s f* [+ધામ redup] Wild hurry and bustle, noisy and glaring pageantry, pomp, parade, *éclat*, ostentatious display, an imposing style or air 2 Hurry-skurry, confusion, tumult

ધુમ-ધોકાર, Same as ધમ-ધો·કાર

ધુમર, }
ધુમસ, } *s f n* [Hem Des धूमरी, धूम-सिहा,= S नीहार: a fog, a mist, *fr* S धूम, ધૂમ, + શિખા] Fog; mist. 2 *adj* Smoke-coloured.

ધુમા·ડિ·યું, *s n* [See ધુમા·ડો] A chimney; a passage for smoke to get out through, the fire-place

ધુમા·ડો, *s m* [S धूम] Smoke

Id ધુમાડામા બાચકા ભરવા To be struggling in vain ધુમાડાના ગોટા Clouds of smoke 2 In vain, fruitless ધુમાડામાં જવુ To pass away in smoke 2 To be in vain, to be fruitless ધુમાડો કાઢી નાખવો To harass

ધુમા·ળુ, *adj* Smoking 2 Morose, sulky

ધુ-માર, Same as ધમાર

ધુમો, *s m* A yearly payment of rent for the use of government land

ધુર, }
ધુર, } *s n* [S धुर् a yoke] A yoke 2 The front 3 *adj* Of the first importance

લીલા સરગ મકરન્દ પદ્, ધુર અધિકાર સુગાય
—દયારામ.

ધુર-ધર, *adj* [S *fr* धुर् a yoke+धृ, ધર·વુ, to hold] Bearing a burden, able to bear a burden 2 Laden with important duties 3 Proficient; expert, adept 4 Grand 5 Chief, foremost, preeminent

ધુર·પ·ચ, }
ધુર·પ·ત, } Same as ધરપત

ધુર-પદ, Same as ધ્રુ-પદ.

ધુશળ-મુશળ, *s n* [See ધુસરૂ + મુશળ] A yoke, a wooden pestle, &c , presented to the bridegroom by the bride's mother, in the marriage ceremony.

ધુશળ, મુશળ ત્રાક, રવૈયો લાવ્યાં,
વિવેક તેને કરીને શીશ ચઢાવ્યાં —ગિરિધર

ધુસ•કો, *s m* [Imit +કો, કાર, suffix] A sudden crying, a sob

ધુળ, Same as ધૂળ

ધુળ-કોટ, *s m* [+કોટ] The state of being covered with dust 2 A heap of dust

ધુળ-ધાણી, *s f* [+ધાણી] Ruin, discomfiture, failure, destruction, annihilation, the state of being reduced to dust devastation, demolition, total defeat, rout

Prov ધુળધાણી, વા પાણી A complete destruction or devastation, being reduced to dust Rack and ruin

ધુળ•ધો યું, *adj* [+ ધો•યુ] Besmeared or covered with dust

ધુળ-ધોયો, *s m* One who washes sweepings from the street in the hope of finding something valuable

ધુળ-પડવો, *s m* [+ પડવો] The second day after the Holī festival, on which Hindūs throw dust at one another

ધુળા ડો, *s m* [+ડો dim] Dust, as flying in clouds or as lying thick on the road 2 Same as ધુળ-કોટ

ધુળે-ટી, *s f* [+રતિ] Same as ધુળ-પડવો.

ધૂણ વુ, Same as ધુણ•વું

ધૂણા•વ વુ, Same as ધુણા વ વું

ધૂતા ઈ, Same as ધૂર્તા ઈ

ધૂન, *s f* [S ધ્વનિ *fr* ધ્વન્ to sound] Sound 2 Fine continuous undulations of a sound, recollection of a pleasing continuous sound 3 Meditation, deep thought

ધૂન, *s f* [See ધુન્ધ, ધુન, ધુન્દ] Stupor, dullness arising from intoxication, drowsiness, &c

ધૂપ, *s f* [S *fr* ધૂપ્ to heat] Sunshine 2 *s m* [S *fr* ધૂપ્ to make fragrant] Incense, frankincense

Id ધૂપ કરવો-આપવો-દેવો To fumigate (particularly in magic)

ધૂપ-દાની, *s f* [+દાની, P. a receptacle] A vessel for burning incense, a censer

ધૂમ, [S] Same as ધૂમા•ડો

ધૂમ, *adv* [See ધુમ.] Smartly, vigorously, vehemently, impetuously

ધૂમ-કેતુ, *s m* [S *fr* ધૂમ smoke + કેતુ a banner] A comet

ધૂર્ત, *adj* [S] Shrewd, sharp, discerning 2 Fraudulent, crafty, subtle 3 *s m* A lover or gallant who having secured one mistress makes love to a second; a gay deceiver, a lothair

ધૂર્ત•તા, ધૂર્તા•ઈ, ધૂર્તા ઈ, } *s f* Fraud, craftiness, shrewdness, cleverness

ધૂસર, *adj* [S] Brown, tawny

ધૂસર દિશ, ને રવિ રાતો પાછળ, જળ ધુંધળ ભયકારી
—દલપતરામ.

ધૂમ-ધૂમ, *adv* [See ધસ•વુ + ધૂમ redup] Rushing, running fast and recklessly

ધૂળ, *s f* [S ધૂલિ] Dust 2 Confusion, a disconcerted, or baffled state, discomfiture, rout, overthrow; destruction, demolition, a ruined or damaged state

Id ધૂળ નાખી-પડી Fie on it ધૂળ થવુ-મળવુ To be spoiled ધૂળમા મળી જવુ To be utterly destroyed 2 To die *Cf* " Dust to dust, ashes to ashes " ધૂળ ઉડવી To be thrown (of dust) ધૂળ ઉડાડવી To raise dust માથે ધૂળ ઘાલવી To raise a quarrel 2 To take the blame upon one's own head આખમા ધૂળ નાખવી To throw dust into the eyes to deceive હુ તને આટલી વાતની ધૂળ સરખી પણ નહિ આપુ I will give you nothing You shall get not even a farthing from me —ની ધૂળ કાઢી નાખવી-ખખેરવી To pitch into, to scold ધૂળ ખાવાની-ધમાસાની વાતો Trivial matters ધૂળ થયું-મેળવ્યુ Lit Turned to dust 2 Spoiled 3 Quite useless ધૂળ ખાવી To speak improper or insulting words 3 To repent ધૂળ ચાટવુ કરવુ To ruin ધૂળને ભાવે At a very low price ધૂળને પેટે ઘાલવુ To put to shame, to disgrace ધૂળ પર લેપ Keeping up appearances, useless ધૂળ ફાકવી To harass 2 To ruin ધૂળ ફાકતું જવુ To go away disappointed એ બધા ધૂળ ફાકે છે I do not care for them ધૂળ ભેગુ કરવુ To level to the ground, to reduce to dust, ધૂળ નાખવી-ફેરવવી ધૂળમા જવુ, To become fruitless to be spoiled ધૂળમાંથી રૈણ ... To make a gain from an unexpected source

Prov ધૂળ ધાણી ને વા પાણી=ધૂળના ઢગલા, ને રાખના પોટલા Rack and ruin Being reduced to dust ધૂળમા વિણામણ કાકરા Nothing can come out of nothing ધૂળની બેન રાખોડી Between the hammer and the anvil ધૂળનો પણ ખપ પડે છે Even little things have their value

ધૂળ-ધમાસ, s n [+ધમાસો] Anything not worth mentioning

ધૃ-તિ, s. f [S fr धृ to hold] Steadiness, firmness, fortitude 2 Satisfaction

ધૃષ્ટ, adj [S fr धृष् to challenge] Courageous, brave, bold, confident 2 Impudent

ધેડ, Same as ઢેડ.

ધેડગુજરી, s f [+S गुर्जरी the Gujarātī language] A barbarous mixture of languages

ધેડિ-યું, adj Fit for a ધેડ. 2 Base, low

ધેડો, } Same as ધેડ.
ધેઢ, }

ધેન, s f [S धेनु] A cow 2 A woman in her first pregnancy

Prov કોની ધેન વિયાઈ છે ? Who will be so bold ? Who dares ?

ધેનુ, s f [S] A cow; a milch-cow

ધેર-વા-વું, v t [Caus of ધરા-વુ] To give (a horse) water to drink

ધૈર્ય, s n [S fr धीर] Courage, firmness, resolution 2 Fortitude, forbearance, patience

ધૈવત, s m [S] The sixth of the seven ascending notes in Indian music

ધોંડો, s m [Mar] A stone 2 A grown up man (used in contempt or as a rebuke)

ધોસરી, Same as ધુંસરી

ધો-ગ્નો, s m [Imit] A particular air in music

ધોસો, s m [See ધુસો] A coarse kind of woollen cloth

ધોમો, s m [S धूम्र smoking] Anger

ધો, s m [See ધો વુ] Washing, a wash

ધો ઈ લો, s m [See ધો-વુ to wash] Sweetmeat made of washed અડદ (pulse)

Id ધોઈએ કાઢવો-આપવો To beat severely

ધોઠ-ડું, s n [S स्तोक small Or S स्तोम a group] A large bale of cotton 2 The body

ધો-ક-ણું, s n [See ધો] A thick and short piece of wood used to beat clothes with in washing operations

ધો-કારા-બધ, } adv [See ધોકો+બાધ-વુ]
ધો-કારે, }
Dashingly 2 Splendidly, prosperously

ધો-કો, s m [Imit See ધોકાર in ધમ-ધોકાર,] A blow 2 A thick stick, a club 3 A blow of evil fortune, a great shock 4 A great loss in trade 5 A ground for fear; a danger, a peril, risk, hazard 6 [See દુખ, ધોખો] Anger, indignation, taking offence, being offended

Id ધોકો લાગવો-પોહોંચવો To receive a blow, to be injured. ધોકો ધરવો To be suspicious of danger

ધોખ, s m [See થોક] A large heap

ધોખ ને ચોખ, જો દ્રવ્ય તે ધારતો,
તોય તે, બાઇ રે, દુખિયો હોય જો —પ્રેમાનંદ.

ધોખ-વું, v i [See ધોખો] To be without food and water, to die for want of food and water

ધોખો, s m [S दह् to burn See ધખ-વુ Or see દુખ] Same as ધોકો, 6

કહે સૈયર સુણો આચારી જન, ધરશો નહિ મન ધોખો
—પ્રેમાનંદ

ધોતર, Same as ધોતિ-યું

ધોત લી, s f A small ધોતિ યું

ધો-તાળ, adj [S धौत washed, See ધો-વુ + S आलु suffix showing habit Or ધો Imit + તાલ keeping time in music] Profuse in spending, open handed, liberal, generous, munificent 2 Lavish of money, extravagant

ધોતાળ પણુ, s n Prodigality, lavishness

ધોતિ યું, s n [See ધો-વુ] A white garment worn round the waist by men, and tucked in behind, a dhotar

Id ધોતિયા ઢીલા થઈજવા—ખેચાઈજવા—છુટી જવા To be frightened

Prov ધોતવામા બધા એ નાગા No man is a hero to his own valet ધોતિયુ ઉંચુ કરીએ, તો

આપણે જ નાગા દેખાઈએ No man should expose his own weakness

ધોતી, Same as ધોત-લી

Prov ધોતી પોતી છતના ચાળા, ને ટીલા ટપકાં હાથના ચાળા Luxuries cost an amount of money, while everyone has it in one's power to be cleanly and neat

ધોતી-કરમ Same as धौति-कर्म

ધોધ,
ધોધ ડો, } s m [Imit See ધો ધો Or
ધોધ-વો,
Hem Des धुध-वो, तत्त्व ओ = S समूहः a multitude] A water fall, a cascade

ધો-ધો, *adv* Imit of the sound dash-dash (of falling water)

ધોન, s f [See ધરણી Or ધેનુ a cow, the earth being often represented in the Purāns as a cow] The earth

ધોનાર વું, *v t* [See ધો-વું] To beat

ધોબણ-ણ, s f [See ધોબી] The wife of a ધોબી, a female of the ધોબી caste, a washerwoman.

ધોબાં, *s n pl* [See ધાબ] Bricks

ધોબી, *s, m* [See ધો-વું] A washerman

Prov ધોબીનો કુતરો નહિ ઘરનો, ને નહિ ઘાટનો He that serves everybody, is paid by nobody

ધોબી-ગાહો, } s m [+ ઘાટ] A place
ધોબી-ઘર,
where washermen wash clothes

ધોબુ, *adj* Foolish stupid

ધોબો, s m A dunce, a dolt, a blockhead 2 A false plea 3 A handful of liquid opium, offered to a guest 4 A silver vessel in the form of the cavity made by the palm of the hand

ધોમ, s m, Same as ધૂમ Smoke

Id ધોમ ધખવો To be very angry

દિલ્હીથી કોપ્યો દિલ્હીનો પાદશાહ, ધોમ ધખિયો અપાર રે
—ભોજોભગત

ધોયચલો, s m [See ધો વું to wash] A sweetball made of washed અડદ (pulse)

Id. ધોયલો આપવો-કાઢવો To beat 2 To tire down, to tire out 3 To threaten

ધોરણ, [S a vehicle *fr* धोर् to go quickly, to be skilful] Bearing, aspect, appearance, look 2 Bent, leaning, inclination, tendency, propension 3 Direction, aim 4 Attention, advertency, heed, regard. 5 A standard, an authority

Id ધોરણ રાખવું To have a fixed standard

ધોરિ-ધર, Same as ધુર-ધર

ધોરિ-યો, s m [S धुर्य fit for a yoke *fr* धुर् a yoke] The shaft or pole of a carriage 2 A drain of water

ધોરી, s m [See ધોરિ-યો] A son 2 The husband, brother, or any male relation (used by women ironically or endearingly) 3 A bull

ધોરી, *adj* [Hem Des. धुरि अ = S दीर्घम् long, broad, *fr* S धौरेय fit for a yoked carriage *fr* धुर् a yoke] Large, great, main; public (as a road, &c)

Id ધોરી નસ A large artery ધોરી રસ્તો A main road; a high road ધોરી ખરચ A large expenditure

ધોરો, s m [See ધોરિ-યો] A parapet wall

Id ધોરો પાડવો To put together two or more threads for weaving

ધોલ, s f [See ઢોલ] A drum 2 A thump, a rap 3 A slap on the head

Id ધોલ થાપોટ કરવી To threaten 2 To inflict a milder punishment as a warning ધોલ મારવી To give a slap 2 To inflict a loss 3 To deceive

ધો વ ડા વ વું, *v t* [Caus of ધો-વું] To get washed 2 To cause to wash

ધો વું, *v t* [S धावन washing *fr* धाव् to wash] To wash 2 To clear away clean, to bleach, to clean 3 To scour, to purge 4 To strip, to bare, to despoil 5 To beat, to strike

રીસ ચઢી અતિ પહુંને, પછી ધણિયાણીને ધોય
—પ્રેમાનંદ

Id હાથ ધોવા, હાથ ધોઈને બેસવું To give up, to leave (a work) in disappointment and despair એ તેનું પાપ ધોએ છે This man talks ill of him ધોવાઈ જવું To be washed away. 2 To lose flesh or blood, to lose strength 3 To be reduced in strength ધોઈ નાખવું

To beat 2 To make worthless, to spoil. ધોઈ પીવુ To have no regard for ધોઈ નાખવુ To settle amicably (of a quarred)

ધોસો, Same as ધોસો.

ધોળ, s m [See ઢોલ] A kind of song sung generally by women

ધોળવું, s n [See ધોળું, ધવલ, white, or ડોળ-વું, ડુલ-વુ, to shake] Curdled milk churned into thick whey

પાણી વિના જે મહી ડોળવું,
તે લાગે ખારૂ, પણ થાય ધોળવુ —અખો

ધોળ-વું, v t [See ધોળુ] To make white 2 To whitewash 3 (Used in jest) To be successful, to accomplish an object

Id ત્યા જઈને શું ધોળ્યું ? What good work have you done there? ત્યા ધોળીને જ આવ્યા કે? You have spoiled everything there You have spoiled the thing in every way

ધોળા-શ, s f Whiteness 2 Whitishness.

ધોળિ-યો, s m A white man 2 A white bull, dog, &c

ધોળી મુસળી, s f [+ મુસળી] A kind of medicinal drug of a white colour

ધોળું, adj [S धवल] White 2 Pale

Id ધોળુ રૂ Quite white ધોળુ પૂણી જેવું As white as cotton, quite pale

Prov ધોળા ઉપર કાળુ કરવુ To reduce to writing 2 To give in writing ધોળામા ધૂળ પડી To be disgraced in one's old age "ધોળિયા, ધાડ આવી", તો કહે "ધણીને ઘેર" They only are in danger from robbers, who have something to lose

ધોળે-દહાડે, } adv [+ દિવસ, દહાડો] In
ધોળે-દિવસે, } broad daylight, openly

Prov ધોળે દહાડે અંધારૂં It is dark under the lamp

ધૌ-ત, adj [S] Washed, cleaned, purified 2 White, bright

ધૌતિ-કર્મ, s n [S fr + કર્મ] The act of washing 2 Washing the intestines—one of the ways of purifying the body, according to the Yoga system of philosophy

ધ્યા-તા, s m [S fr ध्यै to meditate] That meditates, reflects, or contemplates

ધ્યા-ન, s n [S] Meditation, reflection contemplation 2 Religious meditation 3 Divine intuition or discernment 4 Mind, apprehension, understanding 5 Attention, advertency, heed, regard 6 Memory, remembrance 7 Consciousness of the senses and faculties 8 Liking, approval, application

Id ધ્યાનમા આવવુ-ઉતરવુ To be approved ધ્યાનમા લેવુ To pay attention to, to mind ધ્યાન ધરવું To meditate ધ્યાન આપવુ-દેવુ To pay attention to

ધ્યાની, adj Meditative, reflective, contemplative

ધ્યા-વું, v t [See ધ્યા-તા] To meditate to think closely about

ધ્યાસ, [S अध्यास fr अधि upon + अस् to throw Or S निदिध्यास fr नि down + ध्यै to contemplate] A close, intent, unremitting contemplation, a fond or anxious dwelling upon

ધ્યે-ય, adj [See ધ્યા-તા, ધ્યા-ન] Worth contemplating

ધ્રાગો, s m A drop

ધ્રાંગવુ, s n A bar attached to a door

ધ્રા-વુ, Same as અધ્રક-વું

ધ્રાસકો, s m [See ત્રાસ] Fear, terror

ધ્રુજ-વું, Same as ધ્રુજ વુ

ધ્રુજારી, } Same as ધ્રુજણી, ધ્રુજણો.
ધ્રુજારો, }

ધ્રુ-પદ, s n [See ધ્રુવ-પદ] A kind of song 2 The introductory stanza of a song, which is repeated after each verse

ધ્રુવ, adj [S fr ध्रु to be firm] Firm, fixed, immovable 2 s m The Polar Star, the North Pole

ધ્રુવ-પદ, s n [S fr + પદ] The position or place of the Polar Star 2 Same as ધ્રુ-પદ

ધ્રુવ-વૃત્ત, s n [S fr + વૃત્ત a circle] The polar circle, the polar region

ધ્રોલિ-યું, s n [See ધોળ-વું whey] A large vessel in which whey is kept

ધ્વંસ, *s. m* [S *fr* ध्वस् to destroy] Destroying, demolishing; destruction, demolition

ધ્વજ, *s m* [S] A flag, a banner, a standard

ધ્વનિ, *s f* [S *fr* ध्वन to sound] Sound; noise, echo 2 Tune, the sound of a musical instrument 3 Allusion; hint

ધ્વનિ·ત, *adj* Sounded 2 Alluded to; hinted at 3 Implied

ન.

ન, The thirty first letter of the Alphabet, and the twentieth consonant

ન, *adv* [S] No, not, neither 2 A particle of negation, or privation

Prov ન આવડે ભીખ, તો તંબાકુ ખાતા શીખ The use of tobacco is a sure road to beggary ન કરે નારાયણ, કે ઘડની ગાડે ચડે He has no chance of securing his object ન જાણે જોશી, તે જાણે ડોશી Old women often predict more accurately than many an astrologer ન દીઠાનું દીઠું, ને માર મહુડાં ને મીઠું Set a beggar on horse-back, and he will ride to the devil ન મળી નારી, તો સદા બ્રહ્મચારી Making a virtue of necessity ન મળ્યાનાં નેવલા An unwilling man can show many difficulties in his way ન મામા કરતા કાણો મામો શો ખોટો? Something is better than nothing ન બોલ્યામા નવ ગુણ Silence is the sanctuary of truth Silence is golden He that keepeth his mouth, keepeth his life

નઈ, *s f* [See નહા·વુ to bathe *Cf* નહી] A white pumpkin

નકટું, *adj* [Hind *fr* નાક nose+ H काट·ना *fr* S कृत् to cut] Nose cut, noseless 2 Camous 3 Shameless

Prov નકટે નાકે દીવાળી, તે ગધેડા પર સવારી Either the rich or the fool can afford to be extravagant

નકતો, Same as નુકતો

ન કરા મણ. *s n* [See ન·કાર·વુ *Cf* સ·કા રે·વુ, સ·કરા મણ] Payment made by way of damages by the man who cashes a hundi, in the event of its being dishonoured

ન·કરૂ, *adj* [See ન not + કર a tax] Exempt from taxation

ન કરૂ, *adj* [S नि intens + કોરૂ unused Or see નકર] Untouched 2 Not interfered with; free, absolute 3 Pure, unmixed. 4 Same, like, similar

Prov નકરો ને બાકરો (બે સરખા) Either the rich or the fool can afford to be extravagant

નકલ, *s f* [Ar नक़्ल] A copy, a transcript, imitation, mimicry 2 A tale, a story; an anecdote, an apologue

Id નકલ કરવી–ઉતારવી To copy, to imitate,

Prov નકલમા અકલ શી? Make no changes in copying a document

નકલ·ખોર, *adj* [+ P ख़ोर् enjoying *fr* ख़ुर्दन् to eat, to enjoy] Full of diverting tales, a romancer 2 *s m* A mimic; an imitator

નકલી, *adj* Made in imitation, copied, imitated, forged, fabricated, counterfeit 2 Full of tales and anecdotes, diverting

નકશિ, નકસી, } *s f* [Ar नक़्श् to paint] Ornamental representation; carved or sculptured work, figured work, engraving, embroidery, &c , flowered wood

નકશી દાર, નકસી દાર, } *adj* [+દાર, P] Ornamented, carved, flowered

નકશી ગર, નકસી·ગર, } *s m* [+*fr* P कर्दन्=S कृ to do] An engraver, a carver

નકશો, નકસો, } *s m.* [Ar नक़्शः] A picture, a drawing, a painting, a map, a sketch, a plan 2 A prank; an act exciting laughter; a scene; a spectacle

નકસ, *s m* [See નકશી adornment, or નકશો a map] Reputation, credit

નકામુ, *adj* [Hem Des निक्काम *fr* S निष्कामम् without a desire *fr* निस् priv + काम a desire *fr* कम् to desire, to love] Of no use 2 Hollow, unsubstantial, vain, unsatisfactory, undeserving, unworthy 3 Vacant 4 Fruitless, unprofitable, unmeaning, idle 5 Unfurnished with the necessary materials 6 Unemployed, wanting occupation, not engaged, unapplied 7 Not bearing or having, not having accomplished the object purposed 8 *adv* For nothing; to no purpose, unnecessarily, in vain

નકાર, *s m* [S *fr* ન + कार suffix howing the sound of the preceding letters] Denying, refusing, denial, refusal, rejection 2 Dishonouring (a bill, a cheque, &c)

નકાર કું, *v t* To deny, to decline, to negative, to refuse, to reject 2 To dishonour (a bill, a cheque, &c)

નકારુ, નકારુ, } *adj* Naughty, obstinate, bad, worthless.

નકાગો, નકામો, } Same as નકશો, નકસો

નકાસ, Same as નકમ

નકી, નકી, નકીબ, } *s m* [Ar नक़ीब] A person in the train of a great man, who proclaims his title, introduces visitors, &c, an usher

નકુચો, *s m* [See ન + ચૂક See નચુકો] A staple, a loop of iron, a bar of iron bent and driven in at both ends

નકો, *s m* [See નાક] The nose

Id નકો દામનો To shut up or enclose the nose and mouth with a net (of cattle)

નકોડો, નકોરડો, નકોરડો, } *adj m* [See નકર. Or ન not (used for euphemy) + કોરુ dry + ડો *d m*] Strictly fasting

નક્કર, નક્કુર, } *adj* [Hem Des णिक्कड=S कठिनम् hard *fr* नि-कट close, near, *fr* नि intens. + कट side] Solid, dense, compact, strong; firm, hard; weighty 2 True, not fallacious or counterfeit

નક્કી, *adj* [Hem Des निक्क *fr* S निष्क a gold coin, *Cf* Eng Sterling See નકી, નકીબ, Ar] Exact, definite, fixed, settled 2 Right, correct 3 *adv* Exactly, definitely 4 Quite, just

નક્ષત્ર, *s n* [S] A star, a constellation. 2 One of the 27 lunar mansions

નક્ષત્રી, *adj* [See ન + ક્ષત્રી] Having no representative of the warrior or military class alive, destitute of the military class

નખ, *s m n* [S] The nail of a finger or of a toe 2 A claw, a talon

Id નખ પર ચાલવુ To walk mincingly or delicately નખ પર દહાડા ગણવા To hope for with impatient eagerness નખનું ઝેર The poison of the nails, supposed to be communicated by scratching નખ જેટલુ Insignificant, very small in quantity નખ ખુપવો To obtain a foothold નખ નખ બોલવુ To speak rapidly નખથી શિખા સુધી From top to toe તેના નખમાએ રોગ નથી He is quite healthy

Prov આંગળીથી નખ વેગળા, તે વેગળા My flesh is nearer to me than my shirt

નખ-ક્ષત, *s m* [S *fr* + ક્ષત a wound] A wound made with the nails

નખ-તેલ, *s n* [Ar नफ़्त=Eng *Naphta.* +તેલ] Turpentine, rock-oil

નખ-ભર, *adj* [See નખ + ભરવું] Small or little in size

નખરાં, *s n* [P नख़्र.] Coquetry, feminine blandishments, prudery, flirting 2 Strutting, frivolous pranks

નખરાં-ખોર, નખરાં-બાજ, } *adj* [+P ख़ोर having *fr* ख़ुर्दन् to eat, and P बाज़ playing *fr* बाख़्तन् to play] Coquettish, prudish, flirting 2 Strutting, giving oneself airs

નખ-લો, *s m* [See નખ] An ornament of the form of a crescent, worn on the forehead by women. 2 Silk thread spun with the nails 3 A small tool used by carpenters in carving 4 A medicinal drug, having the form of a nail

નખ-શિખ, *adv* [+ શિખા] From the

nails of the toes to the tuft of hair on the head, from head to foot, from top to toe, from head to heel, *cap-à-pie*

નખાલસ, *adj* [See નિખાલસ] Simple minded, guileless, innocent

નખાવવું, } **નખાવડવું,** } *v t* [Caus of નાખવું] To get thrown out, to make one to throw 2 To get one employed

નખિયા, *s n pl* [See નખ] Anvil parer 2 Pods of bean prepared with the nails for cooking 3 Scratches made with the nails

Id નખિયા ભરવા To scratch with the nails

નખી, *s f* A nail parer 2 An ornament for children made of a nail of a tiger or of a bear, and inlaid with gold 3 A metallic ring worn while playing on certain musical instruments

નખી, *adj* Having nails or sharp claws

નખેતર, Same as નક્ષત્ર

નખોદ, *s n* [S निषूद न killing *fr* नि

નખેતર, Same as નક્ષત્ર

નખોદ, *s n* [S निषूदन killing *fr* नि down + सूद् to kill] Leaving nothing to be destroyed, total destruction, perdition, annihilation 2 Loss of fortune

Id નખોદ ઘાલવું-વાળવું, To destroy totally, to annihilate નખોદ વળવું-જવું, To be destroyed totally, to be annihilated 2 To leave no child to inherit one's estate or property

Prov નવરો બેઠો નખોદ ઘાલે An idle man tempts the Devil

નખોદ-પાટી, *s f* [+ પાટિયું a board with which a shop is shut up] Total destruction

Id એને ઘેર નખોદપાટી વળી His house is shut up owing to the death of all his children

નખોદિયું, *adj* Destructive, ruinous. 2 Pertaining to one who has left no issue after him

Id. નખોદિયો માલ The property of one the members of whose family are all dead

નખોરિયું, *s n* [See નખ] Scratches made with the nails or claws

નગ, *s m* [S *fr* न not + S गम् to go *Cf* અચલ] A mountain

મેરૂ નગ સહુ લાવિયા હો, આવી ગંગા પવિત્ર પુણ્ય
—પ્રેમાનંદ

નગ, Same as નંગ

નગણું, Same as નગુણું

રહ સધાતે પ્રીત, તેહ તેને મન રાત,
સગણા સાથે નેહ, તેને ગન તે ગણું ગ્રાત્ર
—શામળભટ

નગદ, *adj* [Ar नक़्द] Ready money, in cash, coin, or specie 2 Valuable 3 Substantial, essential 4 Solid 5 Clever,

Id નગદ નાણું Hard cash, property that can be turned into money at any time દમ નગદ Cash નગદ માણસ A man clever, sharp, vigilant, or not easily deceived નગદ ઘરાક Lit A person with solid means, a man of substance નગદ નારાયણ Rich 2 (For euphemy) Poor, penniless

નગદા-નગદી, *adj* Substantial, solid

નગદી, *s f* Cash, bullion, specie 2 A treasure, a valuable property

નંદ નંદન નગદી નાણું, પ્રગટ દૃષ્ટે જોઈએ,
જોગ જંજાળમાં પડયા શિદ, વૃથા તે દિન ખોઈએ ?
નંદ નંદન નગદી નાણું, પ્રગટ દૃષ્ટે જોઈએ,
જોગ જંજાળમાં પડયા શિદ, વૃથા તે દિન ખોઈએ ?
—દયારામ.

નગર, *s n* [S] A town, a city

Prov નગરે વસતા દેવત, ગામે વસતા માનવી Inhabitants of cities command more comforts than those of villages

નગર-ચર્ચા, *s f* [+ ચર્ચા] The talk of the town, a rumour

નગ-રચો, *s m* [See નગ, a mountain + રચવું] A game for children, in which seven pieces of bricks are placed one upon another

નગર-પડો, *s m* [+ પડઘો] A proclamation made by the town-crier for the information of the inhabitants of the town, a public notice given by beating a drum

નગર-પ્રદક્ષિણા, *s f* [+ પ્રદક્ષિણા] Carrying an idol round a city in a procession

નગર-શેઠ, *s m* [+ શેઠ] A chief or leading person in a city or town

નગરી, *s f* Same as નગર

નગરૂં, *adj* [See ન+ગુરૂ] Having no leader or guide 2 Irreverent 3 Ungrateful 4 Shameless

નગારખાનું, *s n* [See નગારૂ+ખાનું] The place, in which drums and other musical instruments of a band are kept and played 2 A band of musicians; musical instruments and the performers (collectively)

નગારચી, *s m* [See નગારૂ + P चह् dim] A beater of a kettle drum, a drummer

નગારૂં, *s n* [Ar नक्कारह्] A kettle drum Prov નગારાના અવાજમાં તુતીને કોણ સાંભળે? The moon's not seen, where the sun shines

નગાધિપ, નગાધિરાજ, નગેન્દ્ર, *s m* [See નગ+અધિપ, અધિરાજ, ઇન્દ્ર, the lord] The Himālayas, the lord of mountains 2 The Su-meru mountain

નગિનો, *s m* [P नगीन a signet] A gem, a precious stone 2 A good looking or clever man 3 (For euphemy) A blockhead, a worthless man

નગુણું, *adj* [See ન+ગુણ] Ungrateful, making ill returns for benefits received

નગોડ, *s f* [S निर्गुण्ड] A kind of plant

નગ્ન, *adj* [S] Naked, nude; bare 2 Divested, destitute of

નઘરોળ, *adj* [See નગારૂ] Respecting nothing as great, considering nothing as great 2 Careless; heedless

નખાવું, *v i* [Pass of નાખવું] To be fatigued or exhausted 2 To vomit

નખાઈ જવું, *v i* [See નખાવું+જવું] To be dejected; to be in very low spirits

નંગ, *s n* [Cf નગિનો] An ornament; a jewel, a trinket 2 The stone or gem of a ring, a precious stone 3 An article, an item 4 The pride of one's family 5 (For euphemy) A blockhead 6 A mischievous or cunning person

નચાવવું, *v t* [Caus of નાચવું] To make or compel to dance

નચિન્ત, *adj* [See ન+ચિન્તા] Free from anxiety or solicitude, at ease, free from care, without care or apprehension, careless 2 Fearless, confident

નચિન્તપણું, *s n* Freedom from anxiety, carelessness.

નચુકો, Same as નકુચો

નચોવવું, Same as નિચોવવું.

નછૂટ, નછોરૂ, *adj* [See ન+છોરૂ, છોકરૂ, + P. या dim] Childless, having no progeny

નજદીક, *adv* [P नज़्दीक] Beside, by; nigh 2 Almost, about

નજર, *s f* [Ar नज़र] Sight, seeing, vision 2 A look, a glance, a glimpse 3. Regard, countenance; esteem, a favourable look 4 Estimation, opinion, judgment 5 Attention, mind 6 A present, a gift

Id નજરે આવવું-ચઢવું To come under observation, to be seen 2 To draw another person's attention to oneself નજરે-નજરમાં-આવવું To be liked, to be chosen નજરે ચઢવું To draw another person's attention to oneself નજર તળે રાખવું To have an eye upon; to take care of નજર રાખવી To secretly keep an eye upon, to keep under observation નજર ખેંચવી To draw the attention of, to bring to the notice of કરડી-સખત નજર Disfavour 2 An evil eye મીઠી નજર A favourable eye or look, a sweet disposition ટુંકી નજર A short sight 2 Narrow-mindedness 3 Want of generosity or liberality ટુંકી નજરનો Short-sighted નજર પહોંચવી-ચાલવી To reach (of the sight) 2 To be able to see, to comprehend ખોટી નજર Evil sight 2 Envy 3 An inclination to ruin 4 A sensual desire, a lustful desire નજરમાં ઘાલવું To watch an opportunity to ruin નજરે જોવું To have a personal look at; to see with one's own eyes નજર કરવી To look at 2 To show favour to નજર કરવું To make a present of, to present નજર ઉતારવી-વાળવી-બાંધવી, To get the bad effects of evil sight removed by incantations, &c નજરે ઓળખવું To know a person only when he appears નજર ધાલવી To be attentive to નજર ચુકવી To lose sight of, to make an omission, to make an oversight, to make a mistake નજર ચુકાવવી To commit an oversight નજર ચોરાવવી-ચુકાવવી To elude the observation of નજર પ-

કવી To happen to see નજર બગાડવી To wish to accomplish a business dishonestly 2 To make an illicit use of one's eyes નજરબંધી કરવી To deceive the sight by jugglery નજર લાગવી-બેસવી-ચઢવી To fall under the influence of a malignant eye નજરે નજર મળવી To look at each other નજરનો ભ્રમ A delusion of the eye 2 A trick of optical delusion

નજર-કેદ, *s f* Surveillance 2 *adv* Under surveillance

નજર-ચૂક, *s f* [+ ચૂક] An error of the sight, a mistake overlooked; an oversight

નજર-ચોર, *s m* [+ ચોર] One that artfully eludes observation.

નજર-ચોરી, *s f* Eluding observation

નજર-બંધી, *s f* [+બાંધવું] Fascination and deception of the sight, jugglery 2 Restraint not by imprisonment, but by sight, restraint of personal liberty under a watch Same as નજર-કેદ

નજર-બાગ, *s m* [+ બાગ] A garden near one's house, which one can easily have a look at

નજર-બાજ, *adj* [+ P બાજ playing *fr* पाख़्तन् to play] Having a quiet but keen sight 2 Circumspect, cautious, far-seeing, having fore-sight 3 That ogles, leers, darts, glances, &c

નજરાણું, *s n* A present, a gift

નજરાનજર, *s f* Looking at each other, a mutual sight, a personal interview 2 *adv* Seeing with one's own eyes

નજરિંદું, *s n* A black spot made on one of the cheeks of a child, &c, to neutralize the effects of the evil eye

આજ આનંદી રે, આજ ગાલ નજરિંદુ કીધું;
સિસવટ સારડું રે, શોભે કુંકુમ બિન્દુ કીધું
—દયારામ.

નજરોનજર, Same as નજરાનજર

નજલો, *s m* [Ar नज़्ला a disease of the eye] The gout, flowing of humours of the eyes, coryza, catarrh

નજીક, Same as નજદીક

નજીવું, *adj* [See ન+જીવ] Lifeless, weak 2 Unimportant, unsubstantial, immaterial, trifling; worthless

નજીસ, *adj* [Ar] Foul, dirty, filthy 2 Churlish, captious, petulent, ill tempered, teasing, troublesome

નજુમ, *s m* [Ar] Astrology

નજુમી, *s m* An astrologer

નટ, *s m* [S *fr* नट् to play a part] A player, an actor 2 A dancer 3 A class or caste of rope-dancers 4 A particular air in music

નટડી, } Same as નટવી, નટી
નટડી, }

નટ-ખટ, *adj* [+ખટ] Roguish, knavish

નટ-નાગર, *s m* [+નાગર] A clever actor 2 An epithet generally applied to Krishna by the Gopis

નટ-વર, *s m* [+વર chief] The best actor

નટવાઈ, *s f* [See નટવો] Rope dancing 2 The profession of an actor; the skill of an actor 3 Love of show and finery

નટવી, Fem of નટવો

નટવુ, *v t* To act the part of in a drama.
વૈરાગી થઈ નાટક નટીએ, હસી દીલક ક્યમ ધરીએ રે?
—નરસિંહ મેહેતો.

નટવો, } [See નટ +P ण d m] Same as
નટુવો, }

નટ (Used in contempt or endearment)

નટી, Fem of નટ

નટેશ્વર, *s m* [S નટ + ઈશ્વર] The god Shiva

નઠારું, *adj* [S नष्ट *fr* नश् to perish + કાર doing Or see નિઠુર] Bad, naughty 2 Bad, useless, worthless, the refuse 3 Rude, improper, unbecoming 4 Of an inferior quality, low, wicked, mischievous 5 *s n* Abusive language 6 Indecent gestures

નઠોર, *adj* [S निठुर hard, unfeeling] Shameless, impudent

Prov નઠોર વિદ્યાર્થિને ચતરણું ઘણું A bad workman quarrels with his tools

નઠોરપણું, *s n* Shamelessness

નડ, } *s f* [See નડ 3] An impediment, a hindrance, an obstruction 2 *s m* A low-caste man
નડતર, }

નડવું, *v t* [Dh Des नडि ч = ठे आ नडइ

overpowered, also Hem Des नडिअ = S वञ्चित deceived, खेदित made sorry, also Hem Des णडिओ = S दुःखित distressed, fr S नष्ट ruined fr नश् to be ruined] To obstruct, to impede, to hinder 2 To hurt, to injure, to embarrass

નડ્ડૂડો, s m Same as નડ

નણદ લ, } s f [S ननान्दृ fr नन्द् to delight] Husband's sister
નણદી, }

નણદો ઈ, s m [+ પતિ] Husband of the husband's sister

નણદ, Same as નણદી

નત-વાળિ યો, s m [S नत fallen fr नम्, નમ-વુ, to bend+વાળ વુ to turn away, caus of વળ-વુ to turn] A Brahmana who is fed every day for one year after a death has occurred in a family

નથ, s f [See નાક] A nose ring, a ring worn in the nose by women

નથ. Same as નથી (Vulgar)

નથ-ડી, } Same as નથ
નથ ણી, }

નથા-વુ, v i [Pass of નાથ વુ] To be pierced in the nose 2 To be brought under control, to be reduced to subjection, to be tamed

નથી, v i [S नास्ति fr न, ન, not+अस्ति it is fr अस्=L esse to be] Is not, are not, &c

નદ, s m [S See નદી] A great river

ન-દાત } adj [See ન + દત્ત given] Having the habit of not returning what has been received
ન-દાતા-વું, }

ન દાર તો, } adv [See ના દાર] Having nothing 2 Not at all, nothing
ન દાર દ, }

ન દાવા, s m [See ન+દાવો] An aquittance, a release, freedom from all liability

નદી, s f [S fr नद् to sound See નદ] A river

Prov નદીનું મૂળ અને ઋષિનું કુળ ન્હેઈ નહિ Every light has its shadow નદી પછવાડે ગોપાર હોય or Everything has its own remedy Every sore has its salve નદી નાવનો સંજોગ A happy conjuncture

નદી-નાળું, s n [+નાળું] A small or large river, any kind of river

નદી-મારગ, s m [+માર્ગ] A river channel 2 A way in a river for a boat, &c 3 A way by river

ન. ધણિ-યાતુ વું, adj [See ન+ધણી] Being without an owner, unclaimed, unowned 2 Being without a guardian, patron, or benefactor

ન-ધણિ-યોતુ, adj f (A woman) Deserted by her husband, or who has left her husband. 2 Helpless or unfortunate (of a woman)

ન-ધાર, adv [See ન not+આધાર] Standing without a support

ન નડ વુ, v t [નડ-વુ, ન redup] Same as ઠ-નડ-વુ

ન-નામી, s f [See ન-નામું] A frame of bamboo for carrying a dead body to the burning ground, so called for euphemy, a bier

ન-નામુ, adj [See ન+ નામ] Being without a name, anonymous

ન-ને યો, Same as ન-નો

નદ, s m [See નંદન] A merchant. 2 A son

નંદના નંદ ગોવિંદ ન લહે
ધની મુરલી શ્રીનંદજીના નદે —દયારામ
વાધર અગ્નિ સહાગત આવે રે
વહાલો રે નંદ ઘેર ધેનુ ચરાવે રે —ભોજોભગત

3 Pride (according to the Vedānt philosophy)

નંદ-ન, s n [S fr नन्द् to rejoice See આ નદ] Delighting, rejoicing, making pleased or happy 2 Indra's pleasure garden, Elysium 3 A son

નંદ-વ વું, } v t [S नन्द् to delight, for euphemy used to avoid the evil or inauspicious idea suggested by "breaking"] To break (of an auspicious ornament)
નંદ વુ, }

નંદ વા-વુ, v i To be broken (of an auspicious ornament)

નંદા, same as નિન્દા

નદિ-ની, s f [Fem of નદ ન a son] A daughter

નંદી, *s m* [Hem Des णदा, णंदी, णादोणि,= S गौः a bull] One of Shiva's principal attendants 2 Shiva's riding bull

ન-ન્નો, *s m* The letter ન 2 Denial 3 Negation

Id નન્નો વાસવો To refuse, to say No

ન-પગી, *adj* [See ન not + પગ Or see પંગુ lame, ન not being prefixed for euphemy] Having no feet, lame 2 Lame, groundless 3 Fictitious, invented, false

નપાટ, *adj* Same as નફ્ફટ 2 Bad

નપુંસક, *adj* [S *fr* न, न, not + S पुम् a man] Neuter (in Gram) 2 Spiritless 3 Impotent

નફ્ફટ, *adj* [Hem Des णिप्पट्टो=S अधिकः superior to, extraordinary, *Cf* Ar ફાતેહ, *fr* S निस्त्रप *fr* निस् without+त्रपा shame *fr* त्रप् to be ashamed, or, S निप्पट without clothes, naked, *fr* निस् without + पट a garment] Shameless, barefaced, disgraceful, reproachful, immodest

નફેર, *s m* [Ar नफ़र] A servant for low or petty work, a menial

ન-ફિકરૂ, *adj* [+ ફિકર] Careless, indifferent

નફ્ફટ, Same as નફ્ફટ.

Prov નફ્ફટમા નફ્ફટ ચાકરી Service is the most cursed of occupations

નફ્ફટ દીકરો, નિર્લજ વહુ, આવ રે દીકરા, કહાણી કહું

Shameless Come, my son, I will tell you a story my daughter in-law is shameless, and my son more shameless still

—ભાષા

નફેરી, *s f* [P नफ़ीर noise] A kind of drum

નફો, *s m* [Ar नफ़्अ] Profit, gain, lucre, advantage

Id નફો કરવો–મેળવવો To gain a profit નફો ખાવો To claim a profit, to profit oneself, to reap the benefit

નબળાઈ, *s f* [See નબળું] Want of strength, force, or power, weakness, feebleness

નબળું, *adj* [See ન + બળ] Wanting strength, force, or power, feeble, weak 2 Not trustworthy, not reliable 3 Weak-minded

Id નબળું પાતળું Lit Thick or thin, good or bad, coarse or delicate (of cloth, food, &c), ordinary; (anything) that can be had, whether good or bad

Prov નબળા ઢોરને બગાઈઓ ઘણી Poor cattle are plagued with vermin નબળે દહાડે આડું સૂઝે What is worse than ill luck ? નબળો ધણી રાંડ ઉપર શૂરો A cowardly husband finds no better cause to show his temper than when his wife is the subject of his anger

નબાપું, *adj* [+બાપ] Fatherless

નબાબ, Same as નવાબ

નભ, *s n* [S] The sky 2 A cloud

ન-ભરમું, *adj* [See ન + ભરમ] Divested of mystery, revealed, disabused, undeceived

નભશુ, Same as નિભશુ

નભાવ, Same as નિભાવ

નમણ, *s m* [See નહાવું] The water, in which the image of a god has been bathed.

અને ઉહી મહાદેવનું નમણ તથા બીલીપત્ર લઈને આગળ ધર્યા -સરસ્વતીચંદ્ર

નમણી, *s f* [See નમવું] A rope tied to the horns and fore legs of a bull in order that he may hold his head down while walking

નમણું, *adj* Bent and well shaped

નમતું, *adj* Lowering, declining 2 Submitting, yielding

Id નમતું તોળવું To weigh more than the proper weight નમતી દોરી મૂકવી To yield, to submit નમતી દશા Declining state, decline, evil days નમતો પહોર The latter part of the day, when the sun declines, the afternoon નમતો દિવસ Days of decline નમતી બેસવી To begin (of days of decline) નમતું મૂકવું Lessening [illegible]

Prov નમતે ત્રાજવે સૌ બેસે Friends are plenty, when the purse is full

નમન, *s n* [S S नम्] Bending, bowing 2 Rendering obeisance or reverence (unto)

નમન નમનમેં ફેર છે, કપટી નમે નિદાન,
દગાબાજ દોગણા નમે, [illegible]

There are different ways of bending Treachery bends itself twice, as for example, a tiger, a thief, and the bow of an archer —ભાષા
3 The lines in praise of the deity said at the commencement of a Purāna or other work

નમ.ન તા.ઈ, s f Submissiveness, humility, freedom from pride, modesty, politeness, condescension Same as નમ્રતા

નમ.ય.તી, s f Submission, yielding

ન.મર્દ, Same as ના.મર્દ

ન મર્દા ઈ, Same as ના.મર્દા.ઈ.

નમ.વું, v t [S नम to bend, to salute] To bend, to be inclined or incurvated by 2 To bend or bow to, to pay obeisance, to render homage, to yield reverence to 3 To become humble before, to succumb or submit to, to fall abate, or give way before, to be assuaged or mitigated by 4 To stoop low, to bow like a mean, vile, slave

Id નમી પડવું To humble oneself before નમ્યુ આપવું To yield, to submit

Prov નમવામા નવ ગુણ=નમ્યો તે પરમેશ્વરને ગમ્યો Humility is the foundation of all virtue The more humble, the more noble

નમસ્કાર, s m [+ S कृ, કર વું, to do] Obeisance, reverential or respectful address or salutation (It is performed by joining the palms, inclining the head, and pronouncing the word નમસ્કાર salutation)

Id નવ ગજના નમસ્કાર કરવા To keep at a respectful distance 2 To keep away from, to avoid

નમાજ, Same as નિમાજ

નમા.ય.લું, adj [See નમ.વું] Humble, spiritless, dispirited
નમાયલા ન ભાયલા બનો સહુ સમર્પીને —પ્રેમાનંદ.

ન-મા.યું, adj [See ન+મા] Motherless

નમાર, s m [S नीवार.] Rice growing spontaneously

નમાર-મુંડું, adj [See નિમાળા hair+મુંડ.વું] Unrestrained, insolent, impudent Cf નમોર-મુંડું

ન.માલું, adj [+માલ substance] Having no substance, worthless

નમા.વ.વું, v t [Caus of નમ.વું] To incurvate, to bow, to bend 2 To subject, to humble, to bring under 3 To lower; to bend downwards

નમુના.દાર, } adj [See નમુનો+દાર P દાર
નમુને.દાર, }
having.] Serving as a specimen. 2 The best of its kind

નમુનો, s m [P नमून] A specimen, a sample, a pattern, a model 2 The best of its kind 3 An example, an illustration, an instance

ન.મેરૂ, adj [See ન + મેહેર] Merciless, cruel, pitiless, unrelenting

નમોર-મુંડું, adj [See નિમાળા + મુંડ.વું] Idle, unemployed Cf નમાર-મુંડું

નબર, s m [Eng] Number 2 A rank, position, degree

Id નબર રાખવો To keep one's position or rank નબર નાખવો-પાડવો To put or write a number (on a thing) નબર પાડવો To classify or sort according to quality or merit

નંબર-વાર, adv [+ વાર, વારો] According to quality or merit

નમ્યું, Same as નમ.વું Submitting

Id નમ્યુ આપવું To give more than the proper weight 2 To yield, to submit

નમ્ર, adj. [S See નમ.વું] Humble, obedient, submissive, mild, meek, civil.

નમ્ર.તા, s f Lowliness, humbleness; modesty, mildness, obedience

નયણું, Same as નરણું

નય.ન, s n [S fr नी to lead] The eye 2 Leading, directing

નર, s m [S] Man 2 A male 3 The spike which fits into a ring (માદા) of the other portion forming together a hinge (નર-માદા) 4 A brave man

Prov એક નર, ને હજાર હુન્નર Man has a thousand busy schemes and devices નર સમર છે A man is free to make his choice, but not a woman

નરક, s n. [S] Hell, the infernal re-

gions 2 Human or animal excrement

Id નરકમા જવું To engage oneself in a bad business for another નરકમા ડુબવું To be deeply involved in debt નરક ખાણ A place of filth નરક કુંડ An abyss in hell where, the wicked are tormented નરકનો ટોપલો A sinful work 2 A disagreeable business 3 A debt

નરખ, Same as નિરખ.

નરખ-વું, Same as નિરખ-વું

નરઘા, *s n pl* [See નગારું] A pair of drums used for keeping time in music

નર-જાતિ, *s f* [See નર+ જાતિ] The masculine gender (in Gram)

નર-ડી, **નરડો**, } *s m* [See નર] The throat or gullet 2 The wind-pipe, the trachea

નરણું, *adj* [S निर्, निर्, without + અન્ન] Having no food, fasting. 2 [See નરું] Unmixed; unalloyed

ગાદા પાસે રાત તજીને, નરણા પાણી નવ પીવુ
—વીરવિજય.

ન-રતું, *adj* [See ન-રતુ, or S रत pleased, pleasing, *fr* रम्, રમ-વુ to play, to be pleased] Bad 2 Wrong

નરદમ, *adj* [P] Pure; unadulterated; unalloyed 2. Simple, mere, unmingled with things of other kinds 3 *adv* Absolutely; entirely

નર-દેવ, **નર-પત**, **નર-પતિ**, **નર-પાલ**, } *s m* [See નર+દેવ god, પતિ, lord, પાલ a protector] A king, a sovereign prince, a ruler

નરધીશ, Same as નરાધીશ A king

હું છવતાં ઢુંને કો નવ મારે, સાચળ દો નરધીશ
—ગિરિધર.

નર-નાથ, *s m* [S *fr* + નાથ] The lord of men, a king

નર-પ-લું, *adj* [See નૃ-પ+લુ dim] Thin, slender; weak (of a person)

નર-ભે, Same as નિર્ભય.

નરમ, *adj* [P नर्म = S નમ્ર] Bending, yielding, soft, tender 2 Gentle; easy, mild, meek; civil, slow, simple, silly, effeminate, imbecile 3 Watery, oily, smooth

Id નરમ કરવુ To make soft નરમ કરવુ-પાડવું To soften, to make gentle or yielding નરમ પડવુ To be softened, to abate; to slacken 2 To be pacified

નર-માદા, *s n pl* [See નર + માદા] The relation of male and female in the figurative sense 2 The spike and ring of hinge, any pair of things bearing this relation

નરમા-ઈ, **નરમાશ**, } *s f* [See નરમ] Softness gentleness, meekness, mildness 2 Ductility; flexibility 3 Composure

નર-મેધ, *s m* [S *fr* નર+મેધ] A human sacrifice

નરમો, *s m* [See નરમ] A kind of cotton

નર-વર, *s m* [S *fr* નર+વર] The best of men 2 A king 3 God

નરવી, *adj f* [See નરૂ *Cf* Mar नरी, or see ન+વર.] Unmarried (of a woman)

કુંપી પત્ની નવ કરી છ, નિર્ધિના રાખ ની નર ની
—પ્રેમાનંદ

નર-વીર, *s m* [S *fr* + વીર] A bold man, the boldest among men

નરવું, *adj* [See નરૂ] Healthy

નરવું ભોજન દોય, પુત્ર દોલત તન રંગો
—આનંદધન

2 *adv* Same as નરદમ, નર્

ન રસ, **ન-રસું**, } *adj* [See ન+રસ] Having no goodness or merit, of an inferior quality, bad, undesirable, wicked

ન રસા-ઈ, *s f* Absence of good quality or merit, inferiority in quality or ... 2 Badness wickedness

[illegible]
[illegible] —[illegible]

નરાજ, *s f* A kind of ... for digging; a crow bar

નરા-નો, *s m* [Hin ...] A man, a human being

નયન કમલસેં નિરખ્યા નટ-વર, ખોલ્યા કર્મ કપાટા,
હસમા દરશ્યા દેવ નિરંજન, નકરા હુવા નરાટા
—ભોજોભગત

નરાણ્ની, s f [Hom Des णहरी= छुरिका a small knife fr S नख] An instrument for paring the nails, a nail-parer

Prov નરાણી તો નખજ કાપે, તેનાથી કાંઈ માટુ સુડાય? A fog cannot be dispelled by a fan

નરા-તાળ, adv [See નર + તાલ keeping time in music] Same as નરદસ

નરાધમ, s m [See નર + અધમ] A wretch

નરાધિપ,
નરાધિપતિ, } s m [See નર+અધિપ, અધિપતિ, lord] A king

નરાણુ,
નરાણું, } Same as નિરાણું

નરૂ,
નર્યું, } adj [See ન્યારૂ] Pure, unmixed, unalloyed, unmingled 2 adv Same as નરદમ 3

નરેડાટ, adj [+ ડાટ, ડાટવુ] Ruined, laid waste desolated

નરેણી, Same as નરાણી

નરે-નર્યું, adj [See નર + નર્યું] Quite pure, quite unalloyed

નરેન્દ્ર,
નરેશ,
નરેશ્વર,
નરોત્તમ, } s m [See નર+ઇન્દ્ર, ઈશ, ઈશ્વર, ઉત્તમ] The lord of men, the ruler of men, a king, a sovereign

નરો-વા-કુંજરો-વા, adv [See નર + વા or + કુંજર+વા=Whether a man or an elephant] A Sanskrit phrase expressive of utter ignorance of or unconcern about the answer to a question asked

નર્તક, s m [S fr नृत to dance] An actor 2 A buffoon

પેચ ચઢાવો વાસ, જેથી નર્તક નર્તક નાચે
—સામળભટ

નર્તકી, s f A female dancer 2 A dancing-girl

બહીજન બદૃ અતિ વખાણે, નર્તકી નાચે ગાય
—ગિરિધર

નર્તન s n [S fr नृत to dance See નાચ, નાચવુ] Dancing; a dance

નર્મ, s n [S] Sports, games 2 Pleasure; happiness

નર્મ ધર્મ રસાળ લાગી ધાર્યો તે. —દયારામ.
3 A joke

દુનિયાને દુખ દેવા લાગી વગર નર્મમા —વલ્લભ.

નલિકા, Sk form of નળી

નલિકા-યંત્ર, s n [S fr + યંત્ર] A telescope

નલિન, s n [S] A lotus flower

અક્રૂરના જો તમો પ્રાણ પરસ્પર,
નેન નલિનના તારા રે લોલ —દયારામ

નલિની, s f A lotus plant

Id નલિની પત્ર A lotus leaf

નવ, Sk form of નવું. 2 Beautiful, fine

મન રમણ કરવા વીણા વાદા વેણુ ગાતા નવ રવે
—પ્રેમાનંદ

મણિમય ભૂષણના નવ કિરણો, ઓપે પ્રભ અવલોકા
—ગીત ગાવન્દ.

નવ adj [S नवन्] Nine

Id નવ ગજના નમસ્કાર A very low obeisance (Said with reference to a person or thing, with whom one does not like to come in contact) નવનુ સાડીતેર વેતરવુ To spoil નવ નેજા થવા To be overcome by great difficulties નવ ગજની જીભ A very long tongue 2 An abusive or voluble tongue નવ કુળ નાગનુ ઉચ્છેદ ગયુ, ત્યારે અળશિયાનુ રાજ થયુ The weak come into power, when the brave have left the field The hindmost dog of ten catches the hare

નવ, Poetical form of નહિ નહીં, No, not.

નવ-ગ્રહ, s m pl [See નવ nine + ગ્રહ] The nine planets (They are સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ, બુધ, ગુરૂ, શુક્ર, શનિ, રાહુ, and કેતુ)

નવ-ઘરુ, s n [See નવ + ગ્રહ] A ribbon for a head-dress, set with nine jewels which resemble in colour or is sacred to the nine planets 2 A wristlet, set with, &c

નવ-છટુ, adj [+ છટ] Having or using several artifices or resources to gain one's object, clever, circumspect

નવ-જોબના, Same as નવ-યૌવના

નવ-ટાક, adj [See નવ nine + ટાં- one

seventy second part of a *sheer*] Weighing one-eighth of a *sheer* 2 *s m* Same as નવટાંકી

નવ-ટાંકી, *s f* A weight equal to one-eighth of a *sheer*

Prov નવટાંકી માટે નડિયાદ જવું Much pain, little gain

નવ-ડાવ વું, Same as નવ રાવ વું

નવ-ડો, *s m* [See નવ nine+ડો dim] The figure nine, (9)

નવ-તર, } **નવ તેરું,** } *adj* [+ S तर comp suffix] Quite new 2 Recent, lately happened

નવતેરી નગરી વસે, ત્યા તરવેણી તીર
—ભોજેભગત

નવ ધા, *adv* [S *fr* + धा adverbial suffix showing "manner"] In nine ways

નવધા ભક્તિ તો સહુ સાધન મણિ કહીએ
—દયારામ

નવ-નવું, Intens of નવુ

નવ-નેજા, *s m pl* [See નવ nine + નેજા a spear] Great trouble

નવનીત, *s n* [S] Butter

મીઠા આ નવનીતને, કવિ કહે, આ દ્રોપદી દર્ણું છે
—પ્રેમાનંદ

નવ-નિધ, *s f pl* [See નવ nine + નિધિ a store] The nine treasures of the God કુબેર, the Hindu Plutus (They are મહાપદ્મ, પદ્મ, શંખ, મકર, કચ્છપ, મુકુન્દ, કુન્દ, નીલ, and ખર્વ)

નવ મલ્લિકા, *s f* [S] A kind of jasmine

નવ-મી, *s f* [S *fr* નવ nine] The ninth day of the lunar fortnight

નવ મું, *adj* [See નવ nine] Ninth

નવ-યૌવના, *s f* [S *fr* નવ, નવુ +યૌવન] A woman in the prime of her youth

નવ-રંગ, *adj* [See નવ new + રંગ] Having a new colour; newly or lately coloured

નવ રંગી, *adj* [See નવ nine + રંગ] Of diverse colours

નવ-રત્ન, *s n pl* [See નવ nine + રત્ન] The nine precious gems

N B They are મુક્તા (a pearl), માણેક (a ruby), વૈદૂર્ય (a *lapis lazuli*), ગોમેદ (Gomeda) વજ્ર (a diamond), વિદ્રુમ (coral), પદ્મરાગ (topaz), મરકત (an emerald), નીલ (sapphire) 2 The nine men of letters at the Court of King વિક્રમ

નવ-રસ, *s m* [+રસ] Nine kinds of passions or sentiments alluded to or created by a literary composition

N B They are -શૃંગાર love, હાસ્ય mirth, કરુણ pitifulness or tenderness, રૌદ્ર anger, વીર heroism, ભયાનક terror or fear, બીભત્સ disgust, અદ્ભુત astonishment or surprise, શાન્ત tranquillity

નવ-રાત, *s n pl* }
નવ-રાતર, *s m pl* } [S नव-रात्र] The
નવ-રાત્ર, *s n pl* }
નવ-રાત્રિ, *s f* }
first nine days of the month of આશ્વિન held sacred to the goddess Durga

નવ રા વ-વું, *v t* [Caus of ના વુ, નહા-વુ] To cause to bathe 2 To deceive, to cheat; to give less than what is one's just due

નવરા શ, *s f* [See નવરૂ] The state of being unemployed, leisure

નવરૂં, *adj* [See નવ new + રાજ, રાજ, રાય, રાવ, a king *Cf* નવ-સો *f* નવ + શાહ, વરરાજ, Mar नवरा] Unemployed, disengaged, unoccupied, being at leisure 2 Doing nothing; idle

Id નવરાની નિશાની The signs of an idle person, doing useless work.

Prov નવરો બેઠો નખોદ ઘાલે=નવરો હજામ પાટલા મુંડે= નવરા હાથ તણખલા તોડે છે, કે વાળ ઉપાડે છે An idle man tempts the Devil An idle brain is the Devil's workshop Doing nothing is doing ill નવરો વાણિયો કાટલા સાખે Lazy folks take the most pains નવરા રે, શું કામ કર, ખાટલો ઉકેલી વહાણ ભર = નવરો બેઠો શું કરે? ખાટલો ઉકેલીને વહાણ ભરે Idle folks have the least leisure

નવ લ, *s f* [See નવુ+લ dim] A wondrous event, a wonder, a marvel 2 *adj* Same as નવું

નવ લ-કથા, *s f* [+ કથા] A novel, a romance

નવ-લખી, } **નવ-લખુ,** } *adj* [See નવ nine + લાખ]

Having nine lacks of Rupees, wealthy, very rich

Id નવ લખી હવેલી A jail, a prison

નવલ-સા હીર-જી, *s m* [Guj નવલસા+હીર-જી proper names See નવલ, શાહ, હીર, જી] A phrase applied to an ordinary man, when he conducts himself as a big gentleman

નવ-લું, Same as નવું New

પ્રીતલડી જીવપુજીની તોડી,

નટવર, નવલી કોની સગાયે જોડી?—દયારામ

નવ લું, Same as નવ રંગી Variegated

નામે મોરી સાહેલડી, નવલા જ પહેરૂ ચીર

—પદર તિથિ

નવ-લોહું, *adj* [See લોહી blood] Having new or rising blood 2 Youthful 3 Impatient, impudent; impertinent

નવ-સર હાર, *s m* [See નવ nine + સર, સેર,+ હાર] A necklace having nine strings

કેડ મરડીને ઘડો મેં ભર્યો રે લોલ,

તુટયો મારો નવસર હાર, મારા વહાલાજી હો,

હાવા નહિ જાઉં મટી વેચવા રે લોલ —દયારામ

ન-વસર-વું, *v t* [S न not+अप सृ to draw back *fr* अप away + सर सृ, to move] To succeed, to be successful

નવસાર, **નવસાગર**, } *s m* [P नोशादर] Ammonia chlorata, *sal amoniac*

નવ-સો, *s m* [P नव शाह *fr* નવ new + શાહ a king *Cf* વર રાજ, નવરૂ, Mar नवरा] The bridegroom

ન-વસ્ત્રુ, *adj* [See ન+વસ્ત્ર] Naked, nude

નવા-ંગું, *adj* [See નવ nine + અંગ a limb, a part *Cf* સાષ્ટાંગ *fr* સ with + અષ્ટ eight+અંગ] Complete in all its parts

નવા-ઈ, *s f* [See નવુ new] Novelty, an uncommon, or extraordinary event or object 2 Rarity, singularity, strangeness 3 Wonder; newness, oddity

નવાજ-વું, *v t* [See નવાજસ] To make a present of, to present

નવાજસ, *s f* [P नवाजिश favour *fr* नवाख्तन् to favour] Favour; grace

નવા-જૂનું, Same as નવુ-જૂનું

નવા-ણુ, *s n* [See નાહ-વુ, નાહ-વુ, નહા-વુ], A water side, a watering place

નવાણ પુરાવ્યાં નીરના, માર્યા સાપ ને સાપણી

—સામળભટ.

નવાણુ, *s n* [See નવુ + અન્ન] A kind of rice

નવાણું, **નવ્વાણું**, } *adj*. [See નવ nine + નેવુ.] Ninety-nine, (99) 2 A hundred minus ninetynine, one (used by merchants in their secret communications)

Id નવાણુ ટકા બાદ Lit Deduct ninety-nine *per cent* Hence, 2 Quite false

Prov નવાણુનો ધક્કો A total loss, an utter ruin નવાણુ ઓસડ છે, પણ સોમુ ઓસડ નથી Every malady has a remedy except death નવાણુ, તો કહે " લાવ્યો સો " Do not grieve over trifles As good twenty as nineteen બે નવડે નવ્વાણુ, ને તળે પડ્યું તે કંચાણુ A dependent is at the tender mercy of his master

નવાબ, *s m* [Ar] A Nabob, a vicegerent, a lieutenant or governor of a province

નવાબી *adj* Pertaining to a Nabob 2 *s f* The position or power of a Nabob

નવાર, Same as નમાર.

ન-વારસ, **ન વારસી**, **ન-વા-રસુ**, **ન વારસુ**, } *adj* [See ન+વારસ] Heirless 2 Ownerless, unclaimed

ન વા લો, *s m* [S नि वाप a gift, an oblation] A morsel, a mouthful

નવી જૂની, *s f* [See નવુ + જૂનુ] News 2 Abusing, reviling, slandering, an altercation

નવી ન, Same as નવ new

નવીસંદો, *s m* [P *fr* नविश्तन् to write] A writer, a copyist, a scribe, a clerk

નવું, *adj* [S नव=L *novum*=Eng New] Not old, fresh, lately produced, novel, strange 2 Not being before, young; recent; strange 3 Modern, of the present times 4 Different from the former 5 Not antiquated, having the effect of novelty 6 Not habituated, not familiar 7 Renovated; so as to recover the first state 8 Fresh coming after anything 9 Not of ancient extraction

Id નવો જન્મ આવવો Lit To be born again 2 To be cured of a great sickness 3 To be saved from the effects of a great misfortune નવે નામે Over gain નવુ લોહી, નવો છૂપ Lit Rising blood 2 The vigour and energy of a young person

Prov નવા રાજા, નવી પ્રજા New lords, new laws નવો નિશાળિયો નવ દહાડા, ને ઘણું કરે, તો દશ દહાડા A new broom sweeps clean નવા ઘરમા ધુમાડો A bad beginning નવી વહુ ને બેસતો રાજા, વખાણીએ તો વખાણાય Give a dog an ill name, and you may as well hang him નવો જોશી ને જૂનો વૈદ (મારા) One should cherish a fresh astronomer and an old physician

નવું-જૂનું, *adj* [See નવી જૂની] New and wonderful, new and particular, uncommon 2 *s n* A changed condition, a transformed state, a new aspect and appearance, a state of transition 3 An alteration, a change

નવું-નક્કોર, *adj* [+ નક્કર] Quite new, brand new

નવું-સવું, *adj* [See નવુ + સવુ redup] New, recent, recently obtained 2 Unfamiliar

નવેણું, *s f* [See નાહવું, નાવુ] A cook room, a kitchen 2 The state of having bathed and being clean

નવેળિયું, *s n* A garment fit to be worn after a bath

નવેળિયો, *s m* A cook, one who serves food at a dinner

નવે-નામે, *adv* [See નવુ+નામુ] Over again, *de novo*

નવેલી, *s f* [See નહાવુ] A youthful woman

સ્નેહ સલિલથી ન્હવાઈ નવેલી, હાંફતી નાચતી નવરસ ઘેલી
—ગીત-ગોવિંદ

નવેલો, *s m* Same as નવેળિયું

નવે-સર, **નવે-સર થી**, *adv* [See નવુ+ સર a line] Same as નવે-નામે

નવેળી, *s f* **નવેળું**, *s n* [See નહાવુ] A narrow strip of ground behind a house, generally used for bathing

નવોઢા, *s f* [S *fr* નવ now + S ऊढा married *fr* वह् to carry *Cf* વિવાહ] A newly married woman

નવ્યાશી, *adj* [See નવ nine + એંશી] Eighty nine, (89)

નવ્વાણુ, Same as નવાણુ.

નવ્વો, *s m* The ninth in a pack of cards

નશીબ, Same as નસીબ

નષ્ટ, *adj* [S *fr* नश् to perish] Lost, ruined, spoiled, damaged, destroyed, annihilated 2 Bad, wicked 3 Low, mean

નસ, *s f* [Ar] A blood vessel, a vein, an artery 2 The sinews, a muscle

Id નસ પકડવી To catch in one's vital parts નસમાંથી પકડવુ To catch the vital parts નસે નસ જૂઠો Totally a liar નસે નસ વ્યાપી રહેવુ To pervade through all the veins, to spread over the whole body

નસકોરી, *s f* [Dh Des नक्कसिरा *fr* S नासिका nose + सिरा a vein, muscle] The nostril, the cavity in the nose

Id નસકોરી ફૂટવી To come out (of blood from the nostril)

નસકોરૂ, *s n* Same as નસકોરી, A nostril

Id નસકોરાં ફુલાવવાં, નસકોરામાં પેસી જવા, To be proud

ન-સંતાન, *adj* [See ન+સંતાન] Without progeny or offspring, childless. 2 *s n* A childless state, the state of having all one's progeny dead

નસલ, *s f* [Ar नस्ल] The origin, the root 2 Pedigree; race, descent 3 A trace, a vestige

ન સવાન, *adj* [See ન + સવાણ, સુવાણ] Having lost health, weak, uneasy

નસાડવું, *v t* [Caus of નાસવુ] To drive away to put to fight

Id નસાડી મૂકવુ To drive away નસાડી લઈ જવુ To run away secretly with a woman, to elope (with a woman)

નસિહત, **નસિહત**, *s f* [Ar] Admonition; reproof, chastisement, correction; punishment 2 Advice, instruction, counsel

Id નસિહત આપવી-દેવી To admonish, to reprove, to advise નસિહત મળવી-લાગવી To be admonished, reproved, or advised

નસીકવું, *v t* [See નાસિકા the nose] To clear or blow the nose

નસી જલવું, *v i* [See નસ+જલવું] To get the muscles of the neck (of an ox) inflamed by hard driving

નસીબ, *s n* [Ar] Fortune, destiny, fate, predestination, luck, chance

Id નસીબ જાગવું-ખુલવું-ઉઘડવું To be lucky, to be fortunate નસીબ અજમાવવું To try one's fortune નસીબ દેખાડવું To present oneself for examination to a fortune teller નસીબ ફરી વળવું To undergo a change for the worse (of one's luck) નસીબ ફૂટવું To be ruined નસીબ વેચવું To depend upon one's own good luck નસીબનો આંધળો Unfortunate નસીબનું પાંદડું ફરવું To have a change for the better (of one's luck)

Prov નસીબ ચાર ડગલાં આગળનું આગળ The more, I try the farther I am off નસીબમાં લખ્યું હોય, તે થાય Nothing happens that is not destined

નસીબદાર, *adj* [+ P दार् holding fr दाश्तन् = S धृ, धार्, to hold] Fortunate, lucky 2 Rich

નસીબો, *s m* Misfortune, ill luck

નસીલું, *adj* [See નસ] Resolute, firm

નસેસલો, *s m* One who carries upon his shoulder a biers among Pārsīs

નસો, *s m* [See નાશ decay] Uncleanliness

નસ્તર, *s n* [See નસ+શસ્ત્ર] A lancet

Id નસ્તર મૂકવું Te apply the lancet, to open (a boil, &c,) with a lancet

નહેર, *s f* [Ar] A canal 2 An aqueduct *Cf* નેહેર

નહાણું, } **નહાવણું**, } Same as નવાણું

Id નહાવણું આવવું To appear for the first time (of the monthly course of a young woman)

નહાનપણ, } **નહાનપણું**, } Same as નાનપણ, નાનપણું

નહાનું, Same as નાનું

નહાર, *s m* [Ar = lighted part of the day] A boar, a hog

નહિ, *adv* [S *pr* न, न, not + हि certainly] No, not, nay, don't, forbear

Id નહિ જેવું કરવું To ruin or to destroy નહિ મામા કરતાં કાણા (આંધળા, *i e*, કહેવાતા) મામા સારા Something is better than nothing

Prov ધોબીનો કૂતરો નહિ ઘરનો અને નહિ ઘાટનો He who pursues two hares catches neither

નહિતર, } **નહિતો**, } *conj* [+ S तर्हि then તો] If not, otherwise or else

નહિયું, *s n* [See નખ] The skin close to the nail

નહિયું, *s n* } **નહી**, *s f* } Same as નઈ

નહોર, *s m* [See નહિયું, નખ, નરાણી] A claw 2 Marks or scratchs made with claws or nails

નળ, *s m* [S नल a reed] An aqueduct, a conduit, a pipe, a sewer, a drain 2 The bowels

નળ વાઈ જવું, *v i* To be weakened in the body

નળાકાર, *adj* [See નળ+આકાર] Cylindrical

નળિકા, Same as નળી

નળિયું, *s n* [Hem Des णल्लिअं = S गृहम् a house Or see નળી] A tile

નળી *s f* [See નળ] A tube, a pipe, a spout, a long and hollow body 2 Same as નળો, 1

નળો, *s m* The bone of the leg, the *tibia* 2 A long circular metallic vessel

નળીકડી, *s f* [+ ડ, ડી, dim] A narrow lane

નાંદિયો, *s m* [S नन्दि] An attendant of the god Shiva 2 The bull who is the vehicle of Shiva

ના, નો, ની, નું, નાં, [S नाम्] Terminations of the Genetive Case in Gujarātī

નાંગર, *s n* [See લંગર] An anchor

નાંગરવું, *v t* To cast an anchor of (a ship) 2 To bring to a stand still, to tie firm, to fix

ડોલે હસ્તી સાકળ નાગર્યા —પ્રેમાનંદ

નાગ ણું, *s n* [See નાકુ] A button-hole

નાધ ડિ યું, Same as **નાન ડિ યું** Little, small, young (Used for endearment)

વહાલા કેમ વડશો રે, મારા નાધડિયા ભરથાર —પ્રેમાનંદ

નાધ•ડી, *s f* [See નંદ a son] A daughter (Used by endearment)

ના, *adv* [See ન] No, not 2 Neither, nor 3 *s f* Refusal, denial 4 A negative prefix in words of Persian origin

નાઇ ડી, *s f* [See નાભિ the navel] The nave of a wheel

છ ઋતુઓ (અગ્નાની) એ તેની નાઇડી છે —ભારતાર્થ પ્રકાશ

નાઇબ, *s m* [Ar] A man next in position, a deputy, a lieutenant

ના ઇલાજ, *s m* [See ના not + ઈલાજ] Absence of remedy, helplessness 2 *adj* Remediless, without any resource

નાઈ, *s m* [S नापि त *fr* स्नाप् to cause to bathe *fr* स्ना to bathe See નાહ વુ] A barber

ના ઉમેદ, *adj* [+ ઉમેદ] Discouraged, disappointed, hopeless

ના•ઉમેદી, *s f* Disappointment, frustration of one's hopes or desires

નાક, *s n* [Dh Des नक्को, *also* Hem Des णक्को, *fr* S नासिका] The nose 2 Anything prominent, the principal person of a family, the chief town of a country 2 Reputation 3 Sense of honour

Id નાક કાપવુ To put to shame નાક જવુ–જવુ રહેવું–કપાવુ To lose credit or reputation, to be disgraced નાક નીચુ થવુ To be brought low, to be humbled નાક ઉંચુ રહેવુ To have one's pride kept up નાક ઉંચુ કરવુ To be proud, to be insolent નાકમા બોલવુ To speak in a twang of the nose 2 To speak in an under-tone, to speak with hesitation આ ખા ગામનુ નાક A prominent man in the village, the pride of the village (નકટીનુ) નાક કાપે એવુ Blunt, edgeless હુ તેની આગળ શુ ના ક લઈને જાઉ ? On what grounds can I, in decency, appear before him ? નાકની દાંડી સામુ જવુ To walk straight on તે નાક પર માખ બેસવા દેતો નથી Nobody can blame him એના નાકમા ગર્વ માતી નથી He is very proud નાકમા તીર ઘાલવુ To torture નાક ઘસવુ–નાક ઘસણી કરવી–નાકે લીટી તાણવી To be obliged to propitiate or submit oneself

Prov નાક નીચુ ને પેટ ઉંચુ Said of a person who lives upon another's earnings by flattering him નાક કટ્ટા તો કટ્ટા પણ ઘી તો ચટ્ટા He is more careful of his gain than of his reputation નાકની વાટે દાણો ન ગળાય Everything must take its proper course

નાક, *s m* [S] Heaven

વાસુદેવ, સાલો અને પ્રિયા સહુ નાકનું નંદનવન નિહાળો —પ્રેમાનંદ

નાક-કટ્ટું, *adj* [See નાક + Hind काट ना= S कृत् to cut] Nose-cut 2 Disgraced

ના કબૂલ, *adj* [See ના not + કબૂલ] Not acceptable 2 Not confessed or admitted 3 Not granted or accepted

નાક-લિસોટી, } *s f* [See નાક + લિસોટી,
નાક-લીટી, }
લીટી] The act of rubbing the nose on the ground before a person in order to show repentance or to ask his pardon

નાકુ, *s n* A station, a prominent place, an important place, a place of receipt or customs, a customs station 2 Duty to be paid at a station 3 An entrance, a gate 4 A place where two or more roads meet, the extremity of a road or a row of houses. 5 A hole, an orifice 6 The eye of a needle 7 *pl* નાકા Very fine pieces of rice, pulse, &c

Id નાકુ રોકવુ To obstruct a place of entrance to, to hold with a strong force the entrance to નાકુ બેસાડવુ To put a button in its hole 2 To appoint a place where duty is to be paid નાકુ ચુકાવવુ–ચુકવવુ–ભરવુ To pay duty at a toll station નાકુ ચુકાવવુ To avoid a toll station by taking another road નાકાની દુકાન A shop at a place where two or more roads meet નાકુ પરોવવુ To thread a needle

નાકે દાર, *s m* [+ દાર, P, having] A person in charge of a station 2 A toll-collector

નાકેબંધી, *s f* [+ બાંધવું] Blocking or stopping up roads or avenues, a seige, a blockade

ના-કેસ, *adj* [Eng No case] Imperfect, mutilated, defective, unenlarged, not wide or comprehensive 2 Feeble, deficient

ના-ૈવત, *adj* [See ના not + ૈવત] Impotent, powerless, weak 2 Infirm, feeble

ના-ૈવતી, *s f* Weakness, feebleness 2 Debility, inability

નાખ-વું, *v t* [S न्यास *throwing f* नि down + अस् to throw] To throw away, off, from, down, to cast, to toss, to fling, to let fall 2 To leave, to abandon, to forsake, to relinquish, to give up 3 To lay upon, to commit over, to throw upon another, to leave for another 4 To cast 5 To vomit

Id પગ નાખવો Lit To put the foot in 2 To enter 3 To attempt to enter પાયો નાખવો To lay the foundation of કાન પરવાત-શબ્દ-નાખ૦ To gently carry or reveal information શબ્દ-સવાલ નાખવો To request, to beg હાથ નાખવો To make an indecent attack on a woman સામન નાખવો To saddle (a horse) 2 To have sexual intercourse with a woman કામમા હાથ નાખવો-વચ્ચે હાથ નાખવો To interfere, to meddle with another person's business ગાંઠ તળે નાખી બેસવું To conceal one's money and refuse to pay one's creditors નીચે નાખવુ To throw down (in wrestling), to defeat 2 To overreach 3 To reduce to subjection ખાતર નાખવુ To put manure, to manure અંગ ઉપર લુગડું નાખવુ To put on a garment in haste પાથરણું નાખવુ To spread a carpet for people to sit on બિછાનું નાખવું To make a bed બી નાખવુ To sow the seed 2 To lay the foundation of વચ્ચે સાથુ નાખવુ To join in a quarrel માથાના તેલ નાખવુ To apply oil to the hair on the head કાઢી નાખવુ, નાખી કાઢવુ To vomit ઢોરને ઘાસ નાખવુ To put fodder before cattle પડદો નાખવો To throw or put a curtain over 2 To conceal ચોપડીમા પાનુ નાખવુ To add a new page to a book કેદમા નાખવુ To put into prison, to sentence to imprisonment પવન નાખવો To fan ટહેલ નાખવી To beg નાખ્યા ન પોહોંચવા Beyond the range of sight

N B –In such compound verbs as લખી નાખવુ, વાચી નાખવુ, ખાઈ નાખવું, નાખવું adds the sense of "haste and completion" to the meaning of the principal verbs

નાખુદા, નાખોદા, *s m* [P नाख़ुदा *fr* નાવ, a ship + ખુદા lord] The master or commander of a ship

ના-ખુશ, *adj* [See ના not + ખુશ] Displeased, offended

ના-ખુશી, *s f* Displeasure, offence, anger

નાખ્યા, *s n pl* [See નાખ-વુ] Connection with great personages as a means of power or profit, interest

આ ઠેકાણે આપણાં નાખ્યા પોહોંચે, તેમ નથી
—અપેક્ષી નગરી

નાગ, *s m* [S] A serpent, the *cobra de capello* 2 A demigod having a human form with the tail of a serpent

નાગ, *s m* [S] A elephant

નાગ મહાભાગ વાઈ, માન ન સમાન હરો,
નિકર ઉતરાય શુ ? તર્ક એવા કરે છે —વલ્લભ

નાગ-કન્યા, *s f* [S *fr* + કન્યા] A fabulous race or an individual of it of females of serpentine extraction of a very beautiful appearance 2 A beautiful virgin or woman

નાગ-કેસર, *s n* [S *fr* નાગ + કેસર] A particular tree with fragrant flowers 2 The fibres of the flowers of the tree

નાગ-ડું, *adj* [See નાગુ] Lean, thin 2 Naked (in contempt) 3 Shameless

નાગણ, નાગ-ણી, નાગેણ, *s f* [See નાગ] A female serpent

Id કાળી નાગણ્ શી ! A malicious and revengeful woman

નાગ-લુ, નાગયણું, નાગરણું, *s n* [See નાગર-વુ] A tether

નાગ-દતી, *s f* [S नागदन्त a peg *fr* નાગ an elephant + દત a tooth] A peg inserted in a wall, serving to hang things on 2 A festoon of leaves and flowers of sacred and auspicious trees, hung at the door of a house

નાગ-પચમી, } **નાગ-પાચેમ,** } *s f* [See નાગ + પાચેમ] The fifth of Shrāvan Shud, or Vad in some places, a festival, in which serpents are worshipped

Prov નાગ, ફાગ અને દિવાળી, એ ત્રણે એકવારી Making no distinction between good and bad occasions

નાગ-પાશ, *s m* [+ પાશ] A noose, an entanglement 2 A snare, a temptation 3 Name of the weapon of the god વરુણ

નાગર, *adj* [S *fr* नगर a city] Of or pertaining to a city 2 Living in a city 3 Clever, sharp, cunning, roguish 4 *s m* A particular class of Gujarātī Brāhmans

દીન દીઠે નહિ સૂખડ ને, મલિયાગર સાગર નાગર દે'રે
—વલ્લભ

Prov નાગરની કન્યા ઉઘાડી Everything is open *Nothing is concealed*

નાગર ણુ, Same as **નાગ ણું, નાગય ણુ**

નાગર તા, *s f* [S *fr* નાગર] Cleverness, roguery 2 Ability or power to enjoy life and its pleasures

પદ્માવતી નિકટ નાગરતા જાણવી —ગી ગોવિંદ

નાગર-મોથ, Same as **મોથ**

નાગર-વેલ, } **નાગર-વેલી,** } *s f* [+ વેલ, વેલી] The betel plant, a betel leaf

નાગ-રસ, *s m.* [S *fr* નાગ a serpent + રસ a juice] Necta (from its being considered to be the food of serpents in પાતાળ, the abode of serpents)

ગોરી, જરા ના'વે દુર્જને, નાગ રસ કરાવુ પાન,
તારૂ યૌવન રહે સદા લગી, વાધતું થાશે વાન
—પ્રેમાનંદ

નાગરી, *adj* Pertaining to the city, as distinguished from the country or village 2 *s f* A wise, sensible, intelligent woman 3 A woman of the નાગર class, the wife of a નાગર 4 The Sanskrit language 5 The most common Hindū characters of writing

નાગ લા, *s n pl* [See નાગ + લા dim] Small snakes

નાગલી, *s f* A kind of corn, raggy

નાગ ણું, Same as **નાગ ડું**

નાગ-લોક, *s n* [See નાગ+લોક the world] One of the regions below the earth called પાતાલ, the world of serpents

નાગળ, Same as **નાગર, લગર,** An anchor

સ્નેહની હૃદયમા રાખો રે, નાગળ નિશ્ચય તણા નાખો રે
—ભોજોભગત

નાગુ, *adj* [Hem Des नग्गो *fr* S नग्न] Naked 2 Uncovered, unsheathed 3 Poor, destitute 4 Bankrupt 5 Shameless, barefaced

Id નાગો વરસાદ Rain during sunshine નાગુ પુગુ Stark naked 2 Destitute, poor નાગુ ટાટ Discarding the restraints of decency, rude, rowdy, overbearing નાગુ બોલવુ To make use of obscene words

Prov નાગાને કુલે બાવળીઓ ઉગ્યો, તો કહે મને છાયડો થયો A fool has no shame નાગો નાહે શું, ને નીચોવે શુ? નાના સૌથી આગા Beggars can never be bankrupts નાગો કુદે કે જાગો કુદે Only the rich or fools can afford to be extravagant નાગે કુલે ફૂતેખા Said as a rebuke to a man who having no interest in the matter and hence nothing to lose, adopts, or persuades other people to adopt, one view or the other નાગી જોઈને મુનિવર ચળે Even the best of men cannot stand firm *in the face of an enticement* નાગુ ગાવુ ને ઓકુ ખાવુ Bad conduct shows bad morals.

નાગે ણું, *s n* [See નાગ a serpent] A handle attached to a pot to facilitate lifting it up, generally of a circular form

નાઘેરી, *s m* [Hind नागोर a town near Ajmere] A particular class of Mahomedans who tend cattle, a Muhammadan shepherd

નાચ, *s m.* [S नृत्य See નાચવુ] A dance a dancing party

Id નાચ નચાવવો To hold a dancing party 2 To cause to dance to one's tune, to compel to do what one wishes.

નાચ-કો, *s m* Haughty airs, a proud appearance gait, or language

નાચ-ણુ, *s f* A female dancer 2 An airy woman, a flirt, a coquette 3 A profligate woman

નાચ-ણુ-વેડા, *s m pl* [+ वृत्ति] Artifices and blandishments of a dancing woman or a prostitute

નાચ ણિ-યો, *s m* [Hem Des णच्चो=S रमण-शील: playful, *fr* S नृत् to dance See નાચ-વુ] A dancer

નાચ-ણી, *s f* The manner of dancing

નાચ-તમાસો, *s m* [+ તમાસો] Dancing and shows, merry-making

નાચ નારી, *s f* A female dancer

Prov નાચનારીના પગ ન રહે,ને ગાનારીની જીભ ન રહે Everything will appear in its true colours at last Reality cannot be disguised

નાચ વું, *v i* [S नृत् to dance] To dance, to jump 2 To curvet, to prance; to frisk 3 To talk magniloquently, to speak loftily

Prov નાચવુ નહિ ત્યારે આગણુ વાંકુ A bad workman quarrels with his tools Where there is a will, there is a way નાચી ખુદી ને પગ સામુ જોવુ You have every liberty, but look to your means

ના-ચાર, *adj* [See લા-ચાર] Hopeless, destitute, forlorn, distressed 2 Poor wretched

ના-ચારી, *s f* Helplessness, forlorn state distressed condition 2 Poverty; wretchedness.

નાજર, *s m* [Ar] The Sheriff of a law-court, 2 A eunuch

નાજુક, *adj* [P] Delicate, tender, soft thin 2 Elegant, nice 3 Subtle, fine, light

નાજુક-ડું, *adj* [+ડુ dim] Very delicate

નાજુકા ઈ, } *s f* Delicacy, tenderness,
નાજુકી, } softness

નાટ-ક, *s n* [S *fr* नट्, नाट्, to play a part] A play; a drama 2 A comedy

નાટ-ક-કાર, *s m* [S *fr* + कार doing, a doer, *fr* कृ to do] An actor on the stage

નાટક-ચેટક, *s n* [+ ચેટક] A drama and sorcery 2 The attraction or evil influence of dramatic performances 3 Merry-making

નાટક-શાળા, *s f* [+શાળા] A play-house, a theatre 2 A dancing girl

નાટ કી, *adj* Pertaining to a drama or a dramatic exhibition, inclined to play a part, dramatic 2 Hypocritical, dissimulating, pretentious

નાટ્ય, *s n* [S] Dancing 2 Dramatic representation 3 The science or art of dancing and acting

નાટ્ય-રંગ, *s m* [+ રંગ] The pleasure and merriment produced in the theatre 2 The stage in a theatre

નાટ્ય-શાસ્ત્ર, *s n* [+શાસ્ત્ર] Dramaturgy

નાટ્યાચાર્ય, *s m* [+આચાર્ય] A dancing master 2 The manager of a drama

નાઠા-બારી, *s f* [See નાઠુ, નાસ-વુ + બારી] A secret door for running away 2 A subterfuge, prevarication

લોભે લલચાઈએ નહિ, નાઠા-બારી રાખીએ તો
—દયારામ

નાડ, *s f* [See નાડી] An artery, a vein 2 The pulse 3 The umbilical cord 4 The rope, which connects the yoke with the pole of a cart 5 A rope of leather

Id નાડ જોવી To feel the pulse 2 To watch a person's disposition નાડ હાથમા આવવી To discover one's natural disposition and temper નાડ દેખાડવી To offer the pulse to be felt (by a physician) નાડ ઠેકાણે ન રહેવી To become wild, extravagant, or infatuated

નાડ ણુ, *s n* Same as નાડ, 4

નાડ વુ, *v t* To fasten with a leather-rope

નાડા-છડી, *s f* [+ છડી] A cotton string of various colours

નાડા-છોડ, *s f* [See નાડુ + છોડ વુ] Lit Untying the tape with which trousers are tied Hence, 2 Passing urine, urinating

નાડી, Classical form of નાડ

નાડું, *s n* The tape or string with which

drawers, &c, are drawn round the waist and tied; a fillet, a ribbon, tape 2 A rope

Id નાડું છોડવું To urinate, to make water

Prov નાડે નર્યા, તો વૈદ જ્યણ મારે Do well and doubt no man

નાણુ-વું, *v t* [See જ્ઞાન] To try, to make an experiment of, to experience 2 to know

તેં કહ્યું તે મેં નહિ માન્યું, આજે મારી જાતે નાણ્યું —દયારામ

નાણુ-વું, Same as ન not આણવું to bring

નાણા-વટ, *s f* [See નાણું+વૃત્તિ, or S वाट a region, See વાટ] Money market, the exchange, that part of a town, where the shops of bankers and shroffs are situated

નાણા-વટી, *s m* A money changer, a shroff 2 A banker, a capitalist

નાણા-વટું, *s n* The profession of a money changer or banker

નાણું, *s n* [S नाणक] A coin 2 Money, cash 3 Price, value

Prov નાણું દેખી મુનીવર ચળે Gifts break rocks Money makes the mare to go નાણું મળે, પણ ટાણું ન મળે One can acquire money, but cannot make an opportunity at one's will નાણાંનો કાંઈ ખેલ આવે છે ? Acquisition of money is not a farce નાણું મૂકવાનું ઠેકાણું મળે, પણ વાત કરવાનું ન મળે One can easily find a person to whom one can entrust one's money, but not one on whom one can rely for a beneficial advice

નાત, *s f* [See જ્ઞાતિ *fr* S ज्ञा to know] A caste

Id નાત જમાડવી To give a dinner party to the caste people નાત બહાર મૂકવું To outcaste, to excommunicate નાતમાં લેવું To readmit an outcaste into the caste નાત ગંગાનો પ્રવાહ છે A caste is ever holy A caste does no wrong નાત બહાર હોવું To be outcasted or boycotted નાતનું બધારણ The caste system, the caste rules

Prov નાતનું નોતરું ને પરબનું પાણી, એમાં સપાડું શાનું ? There is no obligation where you have a right

નાત-પટેલ, *s m* [+ પટેલ] The leader of a caste

નાત-ભાઈ, *s m* [+ ભાઈ] A member of one's own caste, a caste brother

નાત-મેળો, *s m* [+ મેળો] An assemblage or gathering of a whole caste

નાતરસ, *adj* Cruel, unmerciful

નાતરિયા, *adj m pl* [See નાતરૂં] (The people or caste) Among whom remarriage of widows is not prohibited

નાતરિયું, *adj* (A child) Accompanying its widowed mother at the time of her remarriage

નાતરૂં, *s n* [S नव तर newer *fr* नव new + तर comp] The remarriage of a widow 2 The remarriage of a woman

Id નાતરૂં કરવું To remarry નાતરે જવું To marry another man in the lifetime of the husband (said of a woman) નાતરે લાવવું To marry a woman whose husband is alive (said of a man)

નાત-વરો, *s m* [See નાત+વરો] A caste-dinner

ના તવાન, *adj* [P *fr* ના, ન, not + तवी power] Powerless, infirm, impotent 2 Helpless, destitute

નાતાલ, *s f* [Eng Natal] Christmasday; the Day, on which the birth of Jesus Christ is celebrated

નાતિ-ભેદ, *s m* [See નાતિ + ભેદ] Caste-distinction

નાતિલું, *adj* [See નાત, જ્ઞાતિ] Of the same caste

નાતી ધોતી, *adj f* [See નહાવું+ધોવું] (A young woman) Arrived at puberty

નાતું, *s n* }
નાતો *s m* } Relationship 2 Familiar connection

નાથ, *s m* [S *fr* नाथ् to be master] The master, the husband 2 A name of Shiva; a class of Yogis

નાથ, *s f* [Hem Des णत्था = S नासा रज्जुः the nose-string See નથ નાસિકા, નાક] The nose string of a bullock 2 [See નથ] A nose ring worn by women

નાથણું, *s n* [See નથ, નાક] The hole, at

the end of the bar of a balance, through which the strings holding the scales are suspended

નાથ-ણું, *v t* [See નથ] To insert a nose string, as bridle, through a bullock's nostrils

નાદ, *s m* [S *fr* नद् to sound] Sound, noise

બીજું કાંઈ નવ ભાવતા, અલખ એટલો નાદ,
ઉભા સતને જોઈને સુણી અનહદ નાદ —મુકુન્દ
દુહા ગાથા ને કવિતા કયા, છંદ ભેદ ને નાદ,
એ તરંગ તારા સરસ્વતી, કે શબ્દના સવાદ —પ્રેમાનંદ

2 Addictedness, a habit 3 Pride, haughtiness

બલિ રાજ સુખ ખોવિયા રે, ઉતારે દેવનો નાદ
—નરભેરામ

Id નાદ લાગવો-નાદમાં પડવું To be addicted to નાદ છોડવો To break off from addictedness to, to free oneself from a habit નાદ ઉતરવો To lose one's pride, to be humiliated or mortified નાદ ઉતારવો To humiliate, to mortify

નાદર, *adj* [Ar] First rate, excellent

ના દાન, *adj* [P See ના, i, not + દાનો, દાનાઈ] Unwise, foolish 2 Rash puerile, childish 3 Inconsiderate, thoughtless and inexperienced

Prov નાદાનથી દોસ્તી જોર જીવકા જાન Friendship with a foolish man may cost one's life નાદાન દોસ્ત કરતા ડાહ્યો દુશ્મન સારો A wise foe is preferable to a foolish friend

ના દાન પણું, *s n* }
ના-દાનિ-યત, *s f* } Same as નાદાની
ના-દાની, *s f* }

Thoughtlessness 2 Rashness 3 Childishness 4 Folly

ના દાર, *adj* [P *fr* ના not + દાર, P, having] Poor, indigent 2 *s m* A pauper, an insolvent person

ના દારી, *s f* Poverty 2 Pauperism, insolvency

નાદી, *adj* [See નાદ] Addicted to, given to, absorbed in 2 Full of airs, proud 3 Obstinate, self-willed.

નાન, *s n* [P] A particular kind of leavened bread eaten by Muhammadans bread, loaf

નાન-કડું, *adj* [See નાન + ક + ડું] Very small 2 Little, young (Used for endearment)

નાન કિડું, *adj* Eager, impetuous, vigorous

નાન-પ, Same as નાન-મ.

નાન-પણું, *s n* Littleness 2 Minority (in age)

નાન-મ, *s f* [See નાનું] Inferiority; defectiveness 2 Something beneath one (in rank, honour)

ના-ના, *interj* [See ના] No, no!

નાના, *adj* [S] Of various kinds, several, different

Id નાના પ્રકારનું Of various kinds

નાનું, } *adj* [Hem Des णण्णो = S
નાન્હું, }
ज्येष्ठ भ्राता the eldest brother *Cf* Mar ल्हान *fr* S लघु small, little See નહાનું] Small, little 2 Young 3 Low, short

Id નાના બાપનું Of low origin કામકાજ કરવાથી નાના બાપનું થવાતું નથી There is nothing derogatory in doing work Work is more dignifying than idleness નાના છોકરાની રમત A trifling or unimportant business નાને મોંઢે બોલવું To speak (of little children)

Prov નાનાથી મોટું થવાય Great events have small beginnings નાનો પણ રાઈનો દાણો=નાનું કાણું મોટું વહાણ ડુબાવે A small leak will sink a great ship ઘણી મોટી કરતા રામજીના રહ્યા By losing time in making a selection one may find, one has nothing to select from

નાનું-થાણું, *s n* The nose string or reins of a bullock

નાનું સુનું, *adj* [See નાનું + સુનું redup] Very small, inconsiderable

નાને રૂ, *adj* [+રૂ dim] Little and therefore dear to one's mind

નાન્દી, *s f* [S *fr* नन्द् to rejoice] A benedictory stanza, praise of a king or of a deity at the opening of a drama

નાન્દી, }
નાન્દી શ્રાદ્ધ, } *s n* [S *fr* + શ્રાદ્ધ] A

shrāddh ceremony performed at the beginning of an auspicious function

નાન્યતર, *adj* [S *fr* ન + અન્ય + S તર comp] Neither of the two

Id નાન્યતર જાતિ Neuter Gender (Gram)

ના પસંદ, *adj* [See ન, ના, not + પસંદ] Unacceptable 2 Disagreeable, unpleasant, distasteful, unpalatable 3 Disliked, disapproved, disallowed, rejected

Id નાપસંદ પડવુ To be not liked, to be disapproved, to be rejected નાપસંદ કરવા જેવુ Objectionable, that may be rejected

ના-પાક, *adj* [+ પાક P pure] Unholy 2 Impure, unclean, unchaste, defiled 3 Vile, filthy, loathsome

ના પાકી, *s f* Impurity, defilement, unchastity, pollution, uncleanliness, unholiness

ના પાડવી, *v* [See ન, ના, no + પાડ વુ] To say "No", to deny, to refuse 2 To forbid, not to permit

ના પાસ, *adj* [+ પાસ] Same as ના પસંદ

નાપિત, *s m* [S नापित *fr* स्नाप् to cause to bathe *fr* स्ना to bathe] A barber

નાપિ ણી, *s f* A woman of the barber caste

ના ફરમાની, *s f* [See ન, ના, not + ફરમાન] Disobedience, insubordination

નાફરમાની, *adj* [નાફરમાન] Purple, violet-coloured

નાબુદ, *adj* [P] In the state of annihilation or utter destruction, lost, perished 2 Vanished, gone beyond all trace or vestige, become as if it had never been

નાભ, *s f* [P See S નાભિ] The nave of a wheel

નાભિ, } નાભી, } *s f* [S] The navel 2 The nave of a wheel

Id નાભિ કમળ A poetic term for the navel

નામ, *s n* [Dh Des नाम *fr* S नामन् *fr* नम् to sound] A name, an appellation 2 A noun, a substantive 3 Renown, reputation, character, good credit, good name

નામ રહતા ઠાકરા, નાણા નહી રહત,
કીર્તિ કેરા કોટડા, પાડયા નહી પડંત —ભાષા.

4 A bad name or character, a blot, a brand, a stigma 5 A nickname 6 A title, a designation

Id નામ કરવુ-કાઢવુ To be notorious 2 To be famous નામ બોળવુ To be disgraced. 2 To lose one's reputation તેનુ નામ ન લો—ન લો, are phrases used to show utter disgust or abhorrence towards નામ તારવુ To raise one' reputation નામ ન લેવુ-ન પુછવુ To refrain from, to name no more નામ નહિ There is not the shadow of નામ પર પાણી રેડવુ-મુકવુ, નામ બાળવુ To give up, to relinquish નામનુ Nominal, empty નામે રડવુ-પોક મુકવી To make a clamour against vehemently and publicly નામ મોટુ થવુ To attain to eminence નામ પાડવુ-આપવુ To give a nickname to 2 To particularize, to make definite 3 To give a name to (an infant, &c) જેનુ નામ તે Excellent, the best of its kind આ ઝાડ ઉપર પાદડાનુ નામએ નથી—નામ સરખુએ નથી—નામ માત્ર નથી There is not a single leaf on this tree વાનકમા નામ ગળપણ નથી There is not the least sweetness in this dish

Prov નામ મોટા ને દર્શન ખોટા=નામે નવસારી ગોરી Great indeed, but little worth નામ તેનો નાશ All will go to destruction in the long run A good name is better than riches

નામ-ક, *adj* (Used at the end of a compound) Having the name of, named, called

નામ-કરણ, *s n* [S + करण doing *fr* कृ to do] The ceremony of giving a name to an infant

ના મંઝૂર, Same as ના મુકર.

નામ-જાદ, *adj* [+P जाद a son = S जात born *fr* जन् to be born] Famous 2 Notorious

નામ-જોગ, *adj* [+ જોગ, યોગ્ય] Such (a Hūndī, &c) as should be paid to that person alone whose name it mentions

ના મંજુર, *adj* [P *fr* ના, ન, not + મંજુર] Unacceptable, rejected, refused, returned,

dishonored (of a Hundī, &c)

નામંજુરી, s f Non admission, refusal to accept, rejection

નામ-ઠામ, s n [See નામ+ઠામ, ઠેકાણું] A person's name and address, one's whereabouts

નામ દાર, adj [P See નામ+દાર, P] Renowned, celebrated, famous 2 Honourable, Right Honourable

નામ દારી, s f, Fame, renown, celebrity

નામ-ધાતુ, s m [See નામ+ધાતુ] A verbal base derived from a noun, a denominative verb

નામ-ધારી, adj [+ધરવું] Bearing a name, nominal 2 Pretending, false

નામના, s f [See નામ] Same as નામદારી.

Id નામના મેળવવી To get reputation or fame

નામ-નિવેશ, s m [+ નિવેશ camp, place] The name and address of a person

નામ-નિશાન, n [+ નિશાન] Name and designation with the title, abode, &c, the name and particulars of a person or thing

નામ નું, adj [Gen of નામ] Only in name, nominal

નામ-રાશી, adj [See + રાશિ] Having the same name

નામર્દ, adj [P fr ના, ન, not+મર્દ] Impotent 2 Effeminate 3 Imbecile, weak

Prov નામર્દ રડે દામને, ને મર્દ રડે નામને A coward is afraid of losing his money, while a brave man is afraid of losing his reputation

નામર્દાઈ, } s f Impotency, unmanliness 2 Effeminacy, cowardice; weakness
નામર્દી,

નામ-રાશિ, s f [See નામ+રાશિ a sign of the Zodiac] Namesake

નામ-વર, adj [P fr નામ+વર great] Famous, celebrated

નામવું, v t [Caus of નમવું] To pour out 2 To spill

ભાળે કામની જય, નેણ તે નીચા નામે —શામળભટ

2 To bend towards, to turn towards; to go to

લોઈ ગુદરવને આનંદ પામ્યા.પુ । એતાને ઘર ભણી નામ્યા —મુકુંદ.

નામાઙ્કિત, adj [See નામ + અંકિત] Famous, renowned

નામાભિધાન, s n [S fr + અભિધાન.] Mentioning name, a name

નામાવળી, s f [+S આવલિ a row] A list of names

નામી, } adj [P નામી fr નામ+P. ી adj suffix] Renowned, illustrious, famous
નામીચું,

નામી નાગી તે ગઢીપતિ, જેને વશ વર્તી રહે —શામળભટ

2 First rate superfine, excellent

Prov નામીચા ચોર માર્યો જાય Once a thief, always a thief

નામું, s n [P નામહ્, See નામ] A narrative 2 A letter, an epistle 3 A deed, a writing, a reckoning 4 An account, an entry in an account-book

નામું-ઠામું, } s n [+ ઠામું redup, લેખું] Items and details in an account-book
નામું-લેખા,

Id નામું-ઠામું લખવું To keep the ledger and accounts નામું લેખું કરવું To close the accounts and settle the balance

નાસુકર, adj [P ना not + Ar शुक्र one who confesses] Denying, disowning

Id નાસુકર જવું To deny, to disown

ના સુનાસિબ, adj [P fr + મુનાસિબ] Improper, unbecoming

નાઉમેદ, adj [P fr + મુરાદ] Disappointed, hopeless, unsuccessful

નામોશી, s f [Ar नामूस fame] Disgrace, shame, reproach

નાયક, s m [S fr नी to lead] A leader, a conductor, a commander 2 The husband or lover 3 The hero in a play or drama 4 The chief actor 5 Name of an aboriginal tribe in Gujarāt

Prov નાયક વિનાનું ટોળું (ટીપતું નથી) An army without a leader is doomed to destruction

નાયકડાં, *s n pl* A body of men of the નાયક caste (used in contempt)

નાયકા, *s f* [S नायिका fem of નાયક] A mistress, a female lover 2 A dancing girl 3 The heroine in a play or drama

નાયકેણ, નાયકેણી, } *s f* A prostitute, a courtezan

નાયડી, Same as નાઈડી

નાયડી, *s f* [See નાઇડી, નાળી] A bow for discharging arrows

નાયદી, *s f* [See નાડું] A thin rope made of leather

નાયડી, *s f* [See નાળી] A block of wood, on which a carpenter places the piece to be worked

નાયબ, Same as નાઇબ

નાયિકા, Classical form of નાયકા,

નાર, Same as નારી (Used in poetry)

નાર, Same as નારૂ

નાર, *s m* [Mar See નર] The heart or core of wood

નાર, *s m* [See નર] A living being

ના કર, ના ફર, ના ડર, ના દર, નારક નાર ગયે જ ઉમેરો
—પ્રેમાનંદ

નારકી, *adj* [S नारकीय See નરક] Relating to hell, hellish

નારંગી, *s f* [S नारङ्ग] An orange 2 The orange tree 3 *adj* of an orange colour

નારાચ, *s n* [S] An arrow 2 *s m* A kind of metre

ના-રાજ, *adj* [See ના not + રાજી pleased] Dissatisfied, discontented, displeased

નારાયણ, *s m* [S नारायण a name of Visnu] A recluse, a Sannyāsī

નારાયણ-તેલ, *s n* [+તેલ] A medicinal preparation

નારાયણ-બલિ, *s f* [S *fr* + બળી,] An offering for the salvation of the souls of one's forefathers

નારિયળ, *s n* [S नारिकेल] A coco nut

નારિયળી, *s f* A coco nut tree

નારી, *s f* [S See નર] A woman, a female

નારૂ, *s n* [See નાળુ] A tunnel, the bed of a small stream 2 A deep pit in the flesh caused by mortification

નારૂ, *s m* A guinea worm

નારૂ, *s n* [See નર] A certain fee given to workmen living in a village from the produce of the village

નારૂ-કારૂ, *adj* [See નર a man, used in contempt + કારૂ redup] Of a low origin

અમો સાસુ તણી છુ વહુ ારૂ રે, નથી કોઈ તે નારૂકારૂ રે
—મણિરામ

નાલ, *s m* [Ar नअ्ल a shoe] The shoe of a horse

નાલ, *s f* [See નળ, નળી] A narrow lane, a valley 2 A gulf, an arm of the sea 3 A tube, a barrel

નાલ, *s f* [Telugu नाल fourth] One (the fourth) of the seven blows in the game of ગીલ્લી-દંડા

નાલકી, *s f* [See પાલખી] A sedan

ના લાયક, *adj* [P *fr* ના,ન, not+લાયક] Unworthy of, derogatory to, unadapted to 2 Unfit, unable, not qualified

ના-લાયકી, *s f* Unfitness disability

નાલાસ, નાલાસી, } *s f* [P नालिश complaint *fr* नालिदन्=S निन्द् to blame] Slander, calumny 2 A libel, an abuse

નાવ, નાવલિયો, નાવલો, } *s m* [Hem Des, नवल्लो *fr* S नव new, or णाइल्लो = S गो मान् the owner of a cow Or S નાથ lord+લો dim Or S નવ new +લો dim] A husband, esp lately married

મારો નાવલિયો નાનુ બાળ,સખી કયમ કરીએ?—ભાષા.

નાવ, *s n* [S नौ] A ship; a vessel

કવણ કહે આલી આવી ઉનતી,નાવ રૂપી નૌકા છીતી
—દયારામ

Id નાવ ઠેલવુ Lit To thrust with staves 2 To maintain one's family, to decently conduct the affairs of one's family

નાવડી, *s f* નાવડું, *s n* } A small boat, a canoe

નાવણ, *s n* [Hem Des ण्हाणं *fr* S स्नान *fr* स्ना to bathe See નહાવુ, નાવુ, નાહવુ] The act of bathing, a bath

નાવણિયું, *s n* A bath room

નાવ સો, Same as નાવિ યો

ના વાકેફ, adj [...] Unacquainted with, ignorant of, ... ed 2 Inexpert, inexperienced, unskilful

ના વારસ, adj [+ વારસ] ... 2 Having no owner, unclaimed

નાવિક, s m [S fr ... ship, See નાવ] A sailor, ... 2 A pilot ... adj Relating to navigation

નાવી, s m [Mar See ... Or S नापित] A barber

નાશ, s m [... fr S ... नश् to perish] Destruction, ruin, annihilation 2 Damage, ... injury ...

નાશક, adj Destructive (Generally, though not invariably, at the end of a compound)

નાશ-ખાતું, s n [See નાશ + ખાતું] A department that superintends the destruction of useless papers, documents, &c

નાશન, Same as નાશ ... Destructive
વળી કોઈ કહેશે, 'કર્મ તો ... ,
તે જ પોતે કર્મ કામ, ... નાશન ...
—...

નાશ-વંત, adj [... S ... , having] Destructible, perishable

નાશોહ, s f [P ... fr ના, ન, not + શોહ, શહ] The removal of the king from check (in Chess)

નાસ, s m [See નાસા + લેવું] Inhalation of smoke by the nose (as medicine)

Id નાસ લેવો To inhale smoke નાસ લેવો-આપવો To cause to inhale smoke

નાસ, s m [See ન્યાસ] The residence, the location 2 An inquiry
તે અમાત્યના ચારને મોકલી ... ,
તેમ શત્રુના ચાર ફરે ક્યાં ? ...
—પ્રેમાનંદ

નાસ ણું, s n [See નાસવું] Running away, flight from a field of battle

નાસતો, s m [P नाश्त] Breakfast, the morning meal

નાસ-ભાગ, s f [See નાસ ૩ + ભાગવું] Same as નાસાનાસ

ના ... [...]

નાસ્તિ ... [...] A ...

...

નાસ ... [...] 1 ... 2 ...

Id ... To ... 2 ...

નાસા, } s f [S] The nose
ના ... }

નાસાપુટ, s n [...] The ...

નાસા-... s f ... Fleeing and running ...

ના ... adj [P ... ungraceful ... to ...] ...

નાસ્ક ... s m [...] A ... 2 An ...

નાસ્તિ, s f [S ... not + ...] Nonexistence 2 ... ruin, destruction

નાસ્તિક, adj [S ... + S ...] Atheistical 2 s m An atheist, an infidel, an unbeliever

નાસ્તિકો Same as નાસ્તિક

નાહ, s m Burnt ...

ના હક, adv [P ... not + હક] Unjustly, wrongfully, improperly 2 Causelessly, groundlessly 3 To no purpose, for nothing, in vain, uselessly

નાહવું, Same as નાવું

નાહર, Same as નાહર

નાહણું, s n [See નાહવું] The ceremony of giving a bath to the bridegroom by the

નાહવું, v i [S स्ना to bathe] To bathe 2 To suffer a loss in business

women of the bride's family just before the performance of the marriage-ceremony

નાઙર્નું, Same as નાતુ

નાઙવ ણુ, *s n* [See નાવ ણ] Menstrual discharges, menses

નાઙ-વું, Same as નહા વું

ના-ર્હિ, Used in poetry for નહિ

નાળ, *s m* [S नाल] [See નળ, નળી] The umbilical cord 2 A water-pipe, a tube 3 The prow of a vessel

નાળ કું, } નાળ ચુ, } *s n* [+ S क = P dim] A funnel

નાળ-સદ, } નાળ-બંધ, } *s m* [See નાળ a horse shoe + બાધ વુ] A shoer of horses

નાળ વુ, Same as નાળ ચુ

નાળિયેર, Same as નારિયળ A coco nut

Id નાળિયેર ગળવુ To be sent off 2 To be dismissed from service નાળિયેર મોકલવુ To propose a marriage નાળિયેર સ્વીકારવુ To agree to be joined in marriage

નાળિયેરી, *s f* Coco nut-tree

નાળિ-ચું, *s n* [See નાળુ] A narrow lane

નાળીએરો, *s m* The shell of a coco nut, the bowl of a coco nut

નાળું, *s n* [See નાળ, a water pipe] A rivulet 2 A canal 3 A sewer, an aqueduct 4 A ravine

નિ, *prep* [S] A prefix to verbs and nouns, meaning (1) down below, under, (2) Intensity, (3) Restraint, confinement, (4) In, into, (5) Proximity, nearness, (6) stopping, (7) Doubt 2 Corrupt form of નિસ્, નિર્

નિ, *adv* [See અને, ને] Used with verbs in Gujarātī to show 'desire"

નિ, *adv* [See નહિ] Used with the verb in an interrogative sentence, meaning "whether", "whether or not", *e g*, આ વીશ કે નિ, ત્હેશ કે નિ or "endearment", *e g*, આવો નિ, ચાલો નિ

નિ-ગાળા, *s m pl* [S नि down+ગળ-વુ] Lines or streams of a liquid dripping or oozing down

નિદ વુ, Same as નીદ વુ

નિ શક, *adj* [S *fr* निस् out+શકા] Confident, determined, unhesitating, undoubting

ઢાલ તરતા રે ભરી અવગોથે અક,
અધર ઉડાવી રે વાલ્યા હુવે નિ શક—દયારામ

નિ શેષ, *adj* [S *fr* +શેષ] Whole, entire 2 *adv* Wholly, entirely, utterly

નિ સત્વ, *adj* [S *fr* +સત્વ] Wanting a proper and essential virtue, vigour, excellence, or efficacy 2 Sapless 3 Unsubstantial, unsound, non-existent, unreal

નિ સશય, } નિ સદેહ, } *adv* [S *fr* + સશય, સદેહ] Without any doubt, undoubtedly

નિ સગ, *adj* [S *fr* + સગ] Lonely, alone, single

નિ સાધન, *adj* [S *fr* +સાધન] Having no means

નિ સાધનના સાધન, નિર્ધનના ધન, શ્રીહરિ
—દયારામ.

નિ સ્વાદ, *adj* [S *fr* + સ્વાદ] Tasteless, insipid, vapid, flat

નિ કટ, *adv* [S *fr* नि down+कट side] Near, nigh, close

નિ કદન, *s n* [S *fr* +कन्दन destruction] Ruin, perdition, destruction

નિ કર, *s m* [S *fr* +कॄ to scatter] A group, a collection, a crowd, a heap

નિ કર, *adv* [See નહિ કર વુ to do] If not, or else

નિ કસ વુ, *v i* [S नि out+कस्, कृष्, to draw] Same as નિકળ વુ

નિકળ વુ, *v i* [S निस् out+कल to go, to push] To come out, to pass out of any place 2 To leave, to give up (service, &c) 3 To result, to proceed 4 To exude, to rise 5 To prove, to turn out 6 To be inferred

Id વાત નિકળે ત્યારે When the subject happens to be taken up for conversation નદી પર્વતમાથી નિકળે છે The source of a river is on a mountain ચાલ નિકળ્યો છે The custom has been introduced એવો કાયદો નિકળ્યો છે This is laid down

by law સુએ નિકળ્યો છે A machine has been invented કહ્યાં કેમ નિકળશે ? How shall I manage to live? નવા નિકળવું To set out, to be about to go નવું કામ નિકળ્યું છે A new industry has been started ભૂલ નિકળી છે A fault has been found out or discovered આ-ગળ નિકળવું To come forward ગુમડું નિકળ્યું છે There is a boil નિકળી જવું To elope (of a woman) 2 To throw up one's legal wardship 3 To live a dissolute life

નિકા, s f [Ar] Marriage, wedding 2 A marriage (of an inferior order), a wedding Id નિકા પઢાવવા To perform a marriage ceremony

નિ•કાય, s m [S fr નિ S + S चि to collect.] A house, a dwelling, a residence

નિ•કાલ, s m [See નિ•કળ•વું] Settlement 2 Adjustment, clearance, disentanglement 3 Judgment, decision 4 Clearance of a passage by removing the obstruction 5 Vent, issue 6 A passage, an aperture, an opening

નિ•કાસ, s f [See નિ•કસ•વું] Export

નિકાસી, adj Exported 2 Fit for exportation

નિકુંજ, s n [S fr નિ S + કુંજ] A dense thicket; a dense bower of creepers

નિકો•રી, s f [See નીક+રો dim] A gutter, a narrow drain

નિ•કેતન, s n [S fr नि intens + कित् to mark] A place of abode, a residence, a mansion

નિ ક્ષેપ, s m [S fr नि down + क्षिप् to throw] Throwing upon, casting on 2 Putting down, depositing 3 Money deposited

નિ•ખર વું, Same as નિ•ખાર વું

નિખર્વ, adj [S] A hundred thousand millions, one hundred crores, a billion

નિખાદ, Same as નિષાદ

નિ•ખાર s m [See નિ•ખાર•વું] The ebbing of the waters of the sea 2 Ebbing; going down to the lowest limit 3 Total disappearance

નિ•ખાર વું, v t [S नि down + क्षल्, क्षाल्, to wash or ખાર See નિખાલસ] To bleach, to have a first wash, to be washed clean

નિખાલસ, adj [P fr Ar ख़ालिस् pure Cf Hem Des णिर-क्खरि•ओ=S अपहृत सारः deprived of the essence, fr નિ•ખાર•વું] Frank, plain, simple, guileless, open, straightforward 2 Absolute, unconditional 3 Unmixed, unadulterated

નિખિલ, adj [S Cf અખિલ] whole, all.
નિખિલ નૃપ છતી તમો, વશ કરી અવનિ આજ રે
—ગિરિધર.

નિગડ, s n [S] Fetters, an iron chain for the feet of criminals
વહાલું ખડયાં સભા વિષે, તયાં નિગડમા કયમ ?
વિષ આજ્ઞા, સાચું કહો, સો એ૦ દીધા સમ
—સામળભટ.

નિ•ગમ, s m [S fr नि down + गम् to go] The Vedas 2 God 3 End, result, issue

નિ•ગમ વું, v t To get rid of 2 v i To elapse 3 To drop gently

નિ•ગર્વી, adj [S निर् priv + ગર્વ.] Void of pride, modest

નિ ગળ વુ, v i [S नि down + ગળ•વું] To cause to drop, to pass through a sieve, to sift

નિ ગાળા, s m pl That which has dropped down, the sediments

નિ ગૂઢ, adj [S fr નિ S + ગૂઢ] Closely concealed

નિ•ગ્રહ, s m [S fr नि intens ग्रह् to hold] Subjection, restraint, keeping in check 2 A war

નિ•ઘર્ષ•ણ, s n [S fr + ઘર્ષ•ણ] Rubbing, friction

નિઘા, Same as નીઘા Favour

નિઘે•બાની, s f [+P बान्=S वान् having] A favourable look

નિ•ચવ•વું, v t [S नि intens + च्यु to fall See નિ•ચોવવું] To squeeze, to press 2 To wring, to strain, to extort

નિ•ચિન્ત, adj [S निश्चिन्त fr निर् away from + ચિન્તા Cf ન•ચિન્ત] Without any anxiety, careless, calm

નિ•ચોવ વું, Same as નિ•ચવ•વું.

નિ૰છવ૰ણિ૰યું, *s n* [See નિ૰છાળ૰વુ] A piece of cloth used in cleansing the inside of an earthen vessel

નિ૰છા૰મણ, *s n* The muddy water obtained by cleansing the inside of an earthen vessel

નિ૰છાળ૰વુ, *v t* [S नि intens. + क्षाल् to wash] To cleanse an earthen vessel by rubbing its inside with a piece of cloth

નિ૰છારો, *s m* [See નિ૰ખાર૰વુ] Same a નિકોરી,

નિજ, *adj* [S] Own; proper, peculiar

નિજાનંદ, *s m* [S *fr* + આનંદ] He who finds joy in himself. 2 God 3 The joy obtained from a union with the Supreme Being

નંદલાલ નિજાનંદ આપો રે, એ વર માગું
—દયારામ

નિજારો, Same as નેજારો

નિજ વું, *v i* [Mar निजणें *fr* Hem Des णिज्जो *fr* S निद्रित sleeping See નિદ્રા] To sleep, to go to sleep

નિટોળ, } નિઠ, } *adv* [See નિઠ વું] Certainly; positively

નિઠ૰વું, *v i* [S + निःवृत्त turned away from] To be exhausted 2 To pass, to elapse, to glide away 3 To terminate; to end

Id રસ્તો નિઠી ગયો He got over the way, their road came to an end

નિઠિયો, *s m* Want, deficiency

નિઠિયો નથી પડ્યો વરનો, આજ નાગરી નાત રે
—હરિદાસ

નિઠા૰ડવું, *v t* To exhaust; to consume 2, To bring to an end

નિ૰ડર, *adj* [See નિ, નિસ્, નિર્,+ડર fear] Fearless, undaunted

નિત, Same as નિત્ય

નિતંબ, *s. m* [S] The posteriors (of a woman)

નિ તર વુ, *v i* [S नि down + તર૰વું to swim] To settle, to subside, to become clear and lucid by the sediments subsiding at the bottom 2 To ooze

નિ૰તરા૰ણ, *s n*. That which has oozed out or settled down

નિ૰તર્યું, *adj* [*Cf* નર્યું] Clear; lucid; pellucid, translucent, limpid; not muddy. 2 Mere; unmixed

નિ૰તાર૰વુ, *v t*. [Caus of નિ૰તર૰વુ] To make to drop down or ooze

નિત્ય, *adj* [S] Everlasting, perpetual, continual 2 *adv*. Always; continually; ever

નિત્ય-કર્મ, *s n* [+ કર્મ] Daily actions; daily duties

નિત્યાનંદ, *s m* [S *fr* + આનંદ] Eternal joy or happiness

નિત્યે, Same as નિત્ય 2 *adv* Daily, always

નિદર૰ડી, *s f* [See નિદ્રા + ડું, ડો, ડી, dim suffix.] Refreshing sleep much longed for

નિસાસે નિદરડી ગઈ રે, સ્વપ્ન ક્યાંથી હોય ?
દર્શન અતિ દુર્લભ થયું રે, ક્યમે ન પામું સોય
—ભાલણ.

ચરતા ચરતા દીઠો ડોળી, ખાતાં ખાતા ગણી પોળી;
નીદરડીએ તો આપ્યો હાર, મેલ, શાલ, ટીડાનો ખ્યાલ
—ભાષા.

નિ૰દાન, *s n* [S निदान the original cause *fr* नि out + દાન] An ultimatum 2 The highest or lowest extremity, the uttermost 3 Ascertaining the cause of a disease, pathology (in medicine) 4 *adv* At the last, after all; at the very end, at least

નિદેશ, *s m* [S *fr* नि down + दिश् to show] Command, order

નિદ્રા, *s f* [S] Sleep

નિદ્રા ય૰માન, *adj* Sleeping; asleep

નિદ્રા-વશ, *adj* [S *fr* + વશ power] Overpowered by sleep

નિદ્રાળુ, *adj* [S *fr* +S आलु suffix showing "habit"] Sleepy, inclined to sleep; drowsy

નિ ધડ ક, *adv* [See નિ intens + ધડક૰વું, *Cf* બે૰ધડ૰ક] Fearlessly

ન૰ધણિ યાતું, } નિ ધણિ૰યુ, } *adj* [S निस् priv +ધણી] Having no owner, unclaimed,

નિ૰ધન, *s n* [S *fr* नि down+हन् to kill] Death 2 Ruin; destruction

નધન, Same as નિર્ધન

નિધાન, *s n* [S *fr* नि down+धा to put] Same as નિધિ 2 A place, a habitation. 3 The desired object

નિધિ, *s m f* [See નિધાન] A treasure, a buried treasure, a mine of wealth 2 One of the nine treasures of Kubera, (See under નવ નિધિ) 3 A receptacle, a large vessel

નિન્દક, *adj* [See નિંદવુ] Reproaching; blaming, reviling, abusive, slandering 2 *s m f* A backbiter; a libeller, a calumniator

નિન્દવુ, *v t* [Dh Des णीणिनं = S उन्मुख गतम्=gone up, *fr* S निन्द् to censure] To revile, to abuse, to slander, to calumniate

નિન્દા, *s f* Reproach, defamation, calumny, slander, censure, libel, abuse, contempt

નિન્દાખોર, *s m f* [+P ख़ोर enjoying *fr* ख़ुर्दन to eat] A defamer, a calumniator, a slanderer, a reviler; an abuser, a libeller

નિન્દાવુ, *v i* To be abused or slandered

નિન્દિત, } *adj* Abused, slandered 2
નિન્દ્ય, } Contemptible

નિપજ, *s f* [See નિપજવુ] Produce, product, proceeds; profits, gain 2 The origin 3 Growth

નિપજવુ, *v i* [S निस् out+पद् to go] To spring or proceed, to be born or produced 2 To turn out, to prove to be, to appear on full development, to result, to happen 3 To profit, to get a profit

નિપજાવવું, *v t* To produce, to create

નિપટ, *adj* [S निष्पट naked *fr* निस् priv +पट cloth See નફટ] Shameless 2 *adv* Very, exceedingly, wholly, altogether, utterly 3 Absolutely, positively

નિપટ લપટ નથી બ્હીતો, ધાયા હણવા સર્વે
—પ્રેમાનંદ

નિપાત, *s m* [S *fr* नि down + पत् to fall] Falling 2 Death 3 A word that cannot be traced back to any simpler origin (in Grammar)

નિપાવવું, Same as નિપજાવવું

સુધિ નિપાવા થઈ મનસાય,સુભટ થઈ પોઢ્યા જળમાય
—કાળીદાસ

ધનાતું ક્ષેત્ર નિપાવ્યું બીજ વણ, શામ જી —દયારામ.

નિપાણો, *s m* Sweet and fresh toddy. 2 A kind of plant or its fruit, used as an aperient medicine

નિપુણ, *adj* [S] Proficient, skilled, well-versed

નિપુણતા, *s f* Proficiency, skill

નિબધ, *s m* [S *fr* नि intens बन्ध् to bind] An essay, a composition 2.A treatise

નિભવુ, *v i* See નિર્વાહ] To stand, to continue, to abide, to endure, to be held on

નિભાઉ, *adj* Durable, lasting 2 That which serves the purpose, tolerable

નિભાડો, Same as નીભો

નિભાવ, *s m* [See નિભવુ] Passing through well, endurance 2 Subsistence, maintenance

નિભાવણ, *adj* Carrying through, bringing safely and well out of a difficulty

નેણુનો નિભાવણ,એ પ્રીતમ પાતળિયો રે —દયારામ

નિભાવવું, *v t* [Caus. of નિભવું] To carry through, to bring safely and well out of 2 To overlook, to pass by; to excuse 3 To support, to manage

નિભાવો, Same as નિભાવ

નિભ્ભર, *adj* [S निर्भर *fr* निस् intens +भृ to fill] Heavy, strong, full 2 Hard, old and therefore not useful

નિભ્રાન્ત, *adj* [S निस् priv away from+ ભ્રાન્તિ] Doubtless, sure, certain, confident

નિમ, [See નિમવુ] Same as નિયમ.

નિમક, *s n* [P] Common salt

નિમક-હરામ, *adj* [+હરામ] Ungrateful; faithless

નિમક-હરામી, *s f* Ingratitude, faithlessness

નિમક-હલાલ, *adj* [+ હલાલ] Faithful; true to one's salt, obedient

નિમક-હલાલી, *s f* Fidelity

નિમગ્ન, *adj* [S *fr* नि down + મગ્ન] Drowned, immersed, plunged, sunk 2. Absorbed in, engrossed by, overwhelmed

નિમડવું, Same as નિવડવુ.

નિમ ણુ-ક, s f [See નિમ-વુ] Appointment, assignment 2 An allowance, a stipend 3 A situation, an office

નિમ-તા-ણો, s m [See નીમે half] Checking, auditing (in surveying, accounts,&c)

નિમત્ર-ણ, s n [S fr नि intens +मन्त्र् to consult] An invitation

નિમ-વું, v t [Dh Des निम्मा य=S निर्मा-तम्, निर्मि तम् created, also Hem Des णिमेण,=स्थानम्, णिम्मा ण-इ=निर्मि मी ते; णिम इ=नश्य-ति, to perish, fr S निर्मा to create fr निस् out+मा to measure] To appoint; to assign, to nominate

નિમાજ, s f [P नमाज़] Prayer, worship; of God, divine service, adoration 2 Prayers prescribed by the Muhammadan religion

Id નિમાજ પઢવી To say prayers (of a Muhammadan)

Prov નિમાજ પઢતા મશીદ કોટે વળગી The better man (and so the honester), the worse luck

નિમા, } નિમા-ડો, } s m [See નિર્મા ણુ]'A potter's kiln 2 A pile of earthen pots (burnt or to be burnt)

નિ-આળા, s m pl [S नि+dim વાળ] Hair

નિમિત્ત, s n [S] A cause, a ground 2 An object, a purpose, the aim, the intention 3 A false plea, a pretence, a pretext 4 An instrument; a means

નિમ્નાશ, s m [S fr निम्न low + અશ] (*Astrology*) Declination of a planet or star

નિ મિષ, s m [S fr नि मिष to shut the eye, to wink] The twinkling of the eyes 2 A twinkling of the eye considered as a measure of time, a moment 3 A little

નિ મીલ ન, s n [S fr नि down +मील् to meet] Shutting the eyel ds, winking

નિમે, adj [S निम] Half

નિમે હું, adj [See નિમ-વુ] Appointed, fixed, determined

નિ-મેષ, Same as નિ મિષ

નિમ્બ, Sk form of લિમ્બ, લિમ ડો

નિ-યન્તા, s m [See નિ-યમ] That restrains, rules, regulates, or governs 2 God

નિ-યમ, s m [S fr नि down+यम् to restrain] A rule, a law, an ordinance, a regulation, a statute 2 A regular practice or custom 3 Established order or method 4 An appointment, a matter fixed or settled 5 A resolution 6 Any obligatory religious observance

Id નિયમ કરવો-બાધવો-ઠરાવવો To make a rule નિયમ રાખવો-પાળવો To observe a rule નિયમ લેવો To take a vow, to vow નિ-યમથી As a rule, systematically

નિ યમ-ન, s n Restraining, controlling,

નિ-યમ-સર, adv [See નિયમ+P सर् above fr S शिरस् the head] Methodically, regularly, punctually

નિ યમિ-ત, adj Appointed, fixed; settled 2. Controlled, restrained, ruled 3 Regulated, prescribed

નિ-યામ-ક, adj Regulating, directing. 2 s m. A regulator, a director 3 A ruler

નિ યોગ, s m [S fr नि down+युज् to join] A command, a commission, an appointed task

નિર્, adv [S] A prefix showing negation or privation when used with nouns, and certainty or completeness when used with verbs

નિરકુશ, adj [S fr નિર્ priv + અકુશ] Uncontrolled, unchecked, unrestrained

નિરખ, s m [P निर्ख़ rate fr S निर् + ईक्ष् to see See નિરીક્ષ] Inspection, test 2 Market rates, current prices

નિરખ વું, v t To behold intently, to contemplate 2 To inspect closely

નિરજન, adj [S fr निर् priv + અજન] Freed from all qualifications and conditions 2 All knowing and all good, void of all darkness, ignorance, error, or imperfection

નિર ધણિ યું, Same as ન-ધણિ યાતું.

નિર ધાર, Same as નિર્ધાર

નિર ધાર વુ, Same as નિર્ધાર વું.

નિર-નિરાળુ, adj [See નિરાળુ, નિર being redup] Quite separate

નિરતર, adj [S fr निर् priv + અતર]

Continuous, incessant, constant, perpetual 2 *adv* Continuously, incessantly, constantly, always

નિરપકારી, *adj* [+ અપકારી] Harmless, innocent, inoffensive

નિરપરાધી, *adj* [S *fr* + અપરાધી] Faultless, guiltless, innocent

નિરપેક્ષ, *adj* +અપેક્ષા] Free from desire 2 Unselfish

નિર-ભાર, *adj* [+ ભાર] Free from a burden

અાસુર વરા નિકંદન કરવા, ભૂ કરવા નિરભાર છ
—આલ્હણ્

નિરર્થ, } *adj* [S *fr* +અર્થ]Devoid of
નિરર્થ-ક, }
meaning or sense 2 Profitless; not advantageous 3 Vain, empty, unavailing 4 Uncalled for, unnecessary

નિરસ, *adj* [S नीरस *fr* નિર્+રસ] Tasteless, insipid, uninteresting

નિરહંકાર, *s m* [S *fr* + અહંકાર] Absence of pride 2 *adj* Free from pride, humble, modest, shy

નિરહંકારી, *adj* Same as નિર-હંકાર, *adj*

નિરાંત, *s f* [S निर्वात *fr* + વાત] Peace, tranquillity, security 2 Ease, comfort 3 Leisure

Id નિરાંત થવી-વળવી To be in peace or at ease

નિરાંતે, *adv* At one's ease

નિરાકરણુ, *s n* [S *fr* निर् priv +आ intens +कृ to do] Removal, cancelling, repeal 2 Refutation, a reply

નિરાકાર, *adj* [S *fr* निर् not + આકાર] Void of form or figure, formless, having no form 2 *s m* The Universal Spirit

નિ-રાજન, Same as નીરાજન

નિરાધાર, *adj* [S *fr* + આધાર] Void of foundation or support, supportless, unsustained

નિરાપેક્ષી, Same as નિર-પેક્ષ.

નિરામય, *adj* [S *fr* + आमय disease] Free from sickness, healthy 2 *s n* Freedom from disease, good health

નિરાલંબ, *adj* [S *fr* + આલંબન-ન]Supportless, friendless; forlorn

નિરાશ, *adj* [S *fr.* + આશા] Hopeless, despondent, despairing

નિરાશ્રય, } *adj* [S *fr* +આશ્રય] With-
નિરાશ્રિત, }
out shelter or protection, unsheltered; unprotected, friendless 2 Destitute, poor

નિરાહાર, *s m* [S *fr* + આહાર] Abstinence from food, fasting, a fast

નિરાળું, *adj* [Hem Des णिरात्रा = S प्रकट open, also See ન્યારૂ. *fr* S निर् away from + આલય a house] Separate, disjoined; parted; distinct 2 Different from, other than 3 Distinct from, diverse from, disagreeing with, foreign to.

નિરીક્ષ-ણ, *s n* } [S *fr* નિર્ intens.+
નિરીક્ષા, *s f* }
fr ईक्ष् to see. See નિરખ] Beholding closely and attentively

નિરૂ, *adj* [See નરૂં] Pure, genuine

નિરૂત્તર, *adj* [S *fr* निर् priv + ઉત્તર] Unanswerable, irrefutable 2 Having nothing to say in reply, silenced by the adversary's argument

નિરૂત્સાહ, *adj* [See + ઉત્સાહ] Dispirited, devoid of zeal

નિરૂદ્યોગ, } *adj* [S *fr* +ઉદ્યોગ,ઉદ્યોગી]
નિરૂદ્યોગી, }
Destitute of employment, unemployed, idle

નિરૂપકારી, *adj* [S *fr.* + ઉપકારી] Ungrateful 2 Ungracious, conferring a favour on nobody

નિરૂપદ્રવ, } *adj* [S *fr* + ઉપદ્રવ]
નિરૂપદ્રવી, }
Harmless; inoffensive

નિરૂપમ, *adj* [S *fr* +ઉપમા] Peerless, matchless, incomparable

નિરૂપયોગ, } *adj* [S *fr* + ઉપયોગ, ઉ-
નિરૂપયોગી, }
પયોગી] Useless, unsuitable, not answering the purpose

નિરૂપાય, *adj* [S *fr* +ઉપાય] Without a remedy or resource, helpless, irremediable

નિરૂપ-ણુ, *s n* [S *fr* नि down + रूप् to see See રૂપ] Describing or delineating 2

Narrating; telling; declaring, indicating 3 A description, an exposition

નિરોગી, *adj* [S नीरोग *fr* निर् priv + રોગ] Without disease or sickness, healthy; well

નિરોધ, *s m* [S *fr* नि intens + रुध् to obstruct] Opposition, hindrance 2 Check, restraint, prevention 2 Confinement; limitation

નિર્ગત, *adj* [S निर् priv + ગતિ] Without resource, powerless, feeble, weak

નિર્ગંધ, *adj* [S *fr* + ગંધ] Scentless, having no fragrance

નિર્ગમ, *s m* [S *fr* + S गम् to go] Going out, exit *Cf* નિર્ગમન

નિર્ગમન, *s n* [S *fr* निर् intens + ગમન] Passing away 2 Spending or passing (time) 3 An exodus

નિર્ગમવું, *v t* To pass (one's time)

Id વખત-દહાડા નિર્ગમવા To pass one's time, days, &c

નિર્ગુણ, નિર્ગુણી, } *adj* [S *fr* निर् priv + ગુણ] Without attributes or properties 2 That is devoid of good qualities or attributes 3 Ungrateful

નગુંજુડી, Sk form of નગોડ

નિર્ઘૃણ, *adj* [S *fr* + घृणा] Merciless, pitiless, hard hearted, cruel

નિર્ઘોષ, *s m* [S *fr* निर् intens completely+ઘોષ loud bawling] Sound in general 2 The sound of a bass voice or sound

નિર્જન, *adj* [S *fr* निर् priv +जन] Having no inhabitant 2 Uninhabited, unfrequented

નિર્જનતા, *s f* The state of being uninhabited 2. Solitude

નિર્જર, *adj*. [S *fr* + જરા old age] Undecaying, imperishable, not subject to old age 2 *s m* A god, a deity

નિર્જળ, *adj* [S निर्जल *fr* + જળ] Having no water at all or only a little, without water 2 (A vow) in which abstinence from even water is undertaken

Id નિર્જળા અગિયારસ The eleventh day of the bright fortnight of જ્યેષ્ઠ (May-June), on which even water is not drunk by those who observe the fast

નિર્જીવ, *adj* [S *fr* + જીવ] Destitute of life; inanimate 2 Weak; feeble; flimsy, unsubstantial, fragile

નિર્ઝર, *s n* [S *fr* निर् out + ઝર] A spring of water 2 A water fall

નિર્ણય, *s m* [S *fr* निर् inten + नी to carry] Determination or conclusion after investigation 2 A decision, a decree

નિર્દય, *adj* [S *fr* निर् priv + દયા] Pitiless, ruthless, merciless, cruel, heartless

નિર્દેશ, *s m* [S *fr* निर् inten + दिश् to show] Indicating, pointing out; allusion, reference 2 An order, a command an authoritative direction

નિર્દોષ, નિર્દોષી, } *adj* [S *fr* निर् priv + દોષ] Faultless, blameless, spotless, innocent

નિર્ધન, નિર્ધની, } *adj* [S *fr* + ધન] Destitute of wealth, penniless, indigent, poor,

નિર્ધાર, *s*, *m* [S *fr* निर् inten S + धृ to to hold] Stedfastness of mind, positive assurance or persuasion 2 A resolution, a determination, a positive purpose 3 *adv* Certainly, positively

નિર્ધારવું, *v t* To settle, to ascertain, to fix

નિર્બંધ, *s m* [+બંધ, બાંધ વું] Determination resolution

નિર્બળ, *adj* [S निर्बल *fr* निर् priv + बल, બળ, strength] Powerless, feeble, weak; having no strength

નિર્બળતા, *s f* Feebleness, weakness

નિર્ભય, *adj* [S *fr* + ભય] Fearless, bold, undaunted 2 Free from danger, safe; secure

નિર્ભર. *adj* [S *fr* निर् intens + भृ to fill] Filled with; full of

નિર્ભર્ત્સના, *s f* [S *fr* निर्भर्त्स् to revile] Treating with contumacy, reviling, exposure of faults or weakness

નિર્ભાગ્ય, *adj* [S *fr* निर् priv + ભાગ્ય] Unfortunate; luckless, unlucky

નિર્ભ્રાન્ત, *adj* [S + ભ્રાન્તિ] Not doubting, certain, sure, confident

નિર્ભેદ, *adj* [S निर्भेद that which can be broken or pierced completely *fr* निर् intens + भिद् to break But in Guj निर् is taken to mean "not".] Impenetrable

નિર્મળ, } *adj* [S निर्मल *fr* निर् not+मल
નિર્મળુ, }
=મેલ, મળ] Void of dirt or impurity, clean, clear, pure 2 Unsullied, guiltless 3 Unadulterated; unalloyed 4 Limpid, lucid, transparent. *Cf* નિમ૰ળું, નીમ૰ળું

નિર્મ૰વું, *v t* [See નિર્માણ] To create 2. To cause 3 To appoint

નિર્માણ, *s n* [S *fr* निर् intens, fully + मा to measure] Creation; production, bringing into existence 2 *adj* Created; produced, effected, made 3 Predestined

નિર્માલ, } *s n* [S निर्माल्य *fr* निर् away
નિર્માલ્ય, }
from + माल्य a flower *fr* માળા] Flowers which after having been offered to an idol have become stale 2 *adj* Rejected, cast away 3 [*Cf* ન૰માલુ] Without substance, worth less

નિર્મિત, *adj* [See નિર્માણ] Created, produced, formed, made 2 Predestined

નિર્મુખ, *adj* [S *fr* निर् priv + મુખ] Disappointed, despairing

માઘ સંવત્સરી સૌ કો કરે, આપણા પિતા નિર્મુખ ફરે
—પ્રેમાનંદ

નિર્મૂળ, *adj* [S निर्मूल *fr* + મૂળ] Being without a root 2, Eradicated, extirpated 3 Unfounded, groundless

નિર્મોહ, *adj* [S *fr* + મોહ] Free from illusion

નિર્યાણ, *s n* [S निर्याण *fr* निर् out +यान going *fr* या to go] Setting out on a journey

નિર્યાસ, *s m* [S *fr* + यस् to strive] Sap, juice

નિર્લજ્જ, *adj* [S *fr* निर् priv + લજ્જા] Shameless, immodest, impudent, indecent,

નિર્લજ્જતા, *s f* } Shamelessness,
નિર્લજ્જપણું, *s n* }
barefacedness

નિર્લોભી, *adj* [S *fr* + લોભ] Unavaricious, not covetous

નિર્વચન, *s n* [S *fr* निर् intens + वच् to speak] Definition, exposition

નિર્વંશ, *adj* [S *fr* निर् priv + વંશ] Childless, heirless. 2 *s m* Extinction of a race or family

નિર્વંશી, Same as નિર્વંશ, Heirless

નિર્વાચ્ય, *adj* [S See નિર્વચન] Fit to be defined or expounded.

નિર્વાણ, *s n* [S *fr.* निर् intens + वा to blow.] Extinction, death; annihilation, 2 Absolution, emancipation from matter and re union with the Supreme Being; eternal bliss

પદ નિર્વાણ મળ્યા નહીં મનવા,
સુરતિ સ્વરૂપમાં નહીં લાગી રે —ભોળોભગત.

3 Death, the state of Nirvāna 4 *adj.* Last, final 5 Sure, positive, certain

નિર્વાહ *s m* [S *fr* + वह् to carry *Cf* નિભાવ] Conducting, carrying on, managing, accomplishing, management, accomplishment 2 Maintenance, supporting

નિર્વિકલ્પ, *adj* [S *fr* + विकल्प] Not admitting an alternative 2 Recognizing no distinction as that of subject and object, or of the knower and the knowable

In નિર્વિકલ્પ ધ્યાન Meditation with perfect forgetfulness of self

નિર્વિકાર, *adj* [S *fr* निर् priv + વિકાર] Free from change, unchangeable

નિર્વિઘ્ન, *adj* [S *fr* + વિઘ્ન] Free from obstruction, embarrassments, difficulties, or troubles

નિર્વિણ્ણ, *adj* [S *fr* निर् intens + विद् to know] Despondent, depressed, overcome with sorrow

નિર્વિષ, *adj* [S *fr* + વિષ] Having lost poison 2 Harmless

નિર્વૃત, *adj* [S *fr* निर् intens, completely वृ + to choose] Happy, satisfied

નિર્વૃતિ, *s f* Happiness, satisfaction 2 Repose, rest

નિર્વૃત્ત, *adj* [S *fr* निर् a way from वृत्= L *verto* to turn] Accomplished, attained

નિર્વૃત્તિ, *s f* Accomplishment

નિર્વેદ, *s m* [S See નિર્વિણ્ણ] Disgust; dislike

નિર્વેધ, *adj* [S *fr* + વેધ] Free from obstacles or precluding grounds, free from opposition, free from anxiety

નિર્વ્યસની, *adj* [S *fr* + વ્યસન] Free from bad habits or evil propensities

નિ૰લય, *s n* [S *fr* નિ S + લી to go] A dwelling place, a house

નિલવટ, *s n* [See લલાટ.] The forehead

નિલવટ કુંકુમ સાથ અક્ષત, નયણે કાજળ સોય,
પરસાય કંઠે હાર શોભે, ભક્ત મોહ્યા હોય
—હરિદાસ

નિ૰લાજ૰ડું, *adj* [+ લાજ, લજ્જા] Shameless, impudent

નિલામ, Same as લિલામ

નિ૰વડ૰વું, *v i* [Dh Des निव्वडिय = S निष्पन्न resulting; also नि व्विडु *fr* S निर्वृत्तम् effected Also Hem Des णिव्वडइ = S निपतति it results, also णिव्वडइ = S पृथक् स्पष्टो वा भवति becomes distinct or clear; also णिवेडं = वाचे लग proper S नि वृत्त performed *fr* नि down + वृत् = L. *verto*, to turn] To prove to be, to turn out, to come up 2 To become conspicuous, to stand forth strikingly

Prov નિવડે વખાણ્યુ The proof of the pudding is in the eating

નિવાજ૰ણુ, Same as નવાજેશ

નિવાજ૰વું, *v t* [See નવાજસ] To make a present of, to present, to make a gift of

નિ૰વાડો, *s m* Bringing to an end or conclusion, doing away with 2 Settlement; adjustment 3 A decision Same as નિ૰વેડો.

નિ૰વાર૰ક, *adj* [See નિ૰વાર૰વું] (Generally at the end of a compound) Warding off, averting, preventing, removing

નિ૰વાર ણુ, *s n* [S See નિ૰વાર૰વું] Turning back; warding off, precluding, averting; preventing, prohibiting 2. Removal of a trouble 3. Curing, a cure

નિ વાર વું, *v t* [S नि down+वृ to cover] To turn back or away from, to avert; to ward off, to prevent, to prohibit 2 To do away with, to get rid of, to remove

નિ૰વાસ, *s m* [S *fr* + वस् to dwell] Residence, dwelling, abiding 2 An abode; a dwelling place

નિ૰વાસી, *adj* Residing or dwelling 2 *s m* A resident

નિ વૃત્ત, *adj* [Same See નિવૃ૰ત્તિ] Turned back, retired from active life 2 Performed

નિવૃ૰ત્તિ, *s f* [S *fr* नि down + वृत् = L *verto* to turn] Turning back or from; stopping, resting, ceasing, coming to a stand 2 Cessation from worldly concerns and engagements, retirement from active life 3 Quietude, passsivity

નિ વેડો, Same as નિ વાડો A decision

Id નિવેડો કરવો To decide, to adjust નિ૰વેડો લાવવો To bring to an end

મુજથી ન છૂટે, ન આપ છોડાવો,
મારો કિયે કાળ નિવેડો ?
—દયારામ.

નિ૰વેદ ન, *s n* [S *fr* नि down + विद्=L *video* to know] A representation, stating; telling, relating 2 Delivering, presenting, giving; offering

નિ વેશ, *s m* [S *fr* નિ down + विश् to enter] Entrance, admission 2 The camp of an army

નિશ, Same as નિશા, Night

નિશ-દિન, } *adv* [+ દિન a day] Day
નિશ ભોર, } and night

સખી, મુને વિકળ કરી છે, એની વાસલીએ રે,
ખુબી જેની ખસતી નથી નિશભોર રે
—દયારામ

નિશા, *s f* [P निशान *fr* निषाद्न= S निषद् to sit down *fr* नि down + सद् to sit] Assurance, confidence, mental conviction

નિશા, *s m f* [P निशा] Intoxication

નિશા, *s f* [S] Night

નિશા, *s f* [See નિશાતરો] A slab of stone on which things are crushed or pounded

નિશા-કર, *s m* [S. *fr* નિશા night + कृ to do] The moon

નિશા-ચર, *s m* [S. *fr* +चर् to walk.]

A fiend, a goblin 2 An owl 3 A bat 4 A robber

આઠ લક્ષ નિશાચર બળિયા, વિષ્ણુએ માર્યા ત્યાંય
—ગિરિધર

નિશાણ, *s n* [P निशान्] An ensign, a flag, a banner 2 A butt, a mark for firing at 3 Any object set or taken up as a mark, a sign, a target

પારકરના નિશાણ વાગ્યા, પડયુ યુદ્ધ ભગાણ
—ગિરિધર

નિશાણી, *s f* A mark, a sign, a badge, a symbol, an emblem 2 A symptom; an indication, a trace, a vestige

નિશાતરો, *s m* [S निशादा-पुत्र a pestle *fr* नि down+शद् to cut + पुत्र] A pounding stone, a pestle

નિશાન, Classical form of **નિશાણ**, A target

પ્રભુ કપોલે કસ્તૂરીના નિશાન,કે ટળકુ તમોલનુ ગાલમાઉ
—દયારામ

Id નિશાન તાકવુ To aim at a target નિશાન મારવુ–પાડવુ To strike or bring down the target or the thing aimed at નિશાન ઉડાવવુ–વાગવુ To gain one's object

નિશાન-દાર, *s m* [+દાર P having, holding] A standard-bearer, an ensign

નિશિ, Same as **નિશ**, **નિશા**, Night

નિશિ ખટ માસ થાય, કહે કુટ કુરૂ-રાય,
નાચો નટ ખેટક છુ, વ્યર્થ જેમ કાક તો —વલ્લભ

નિશાન-બાજ, *adj* [+P बाज़ playing *fr* बाख़्तन् to play] Sure of hitting the target 2 *s m* A sure shot

નિશાની, Same as **નિશાણી**.

Id નિશાની રાખવી To bear in mind as a marked thing

નિ-શાળ, *s f* Same as **શાળા** A school

Id નિશાળે બેસાડવુ–મૂકવુ To place at school

નિ-શાળ-ગણું, *s n* [+ ગણુ-પતિ] The worship of the goddess Saraswatī, performed at the time of a boy's admission into a school

નિ-શાળિ-યો, *s n*. A scholar; a schoolboy, a student, a disciple

નિશોતર, *s n* A medicinal plant used as a purgative

નિશ્ચય, *s m* [S *fr* निस्,निर्, intens + चि to collect] A resolve, a settled purpose. 2 Determination, settlement, ascertainment, a positive conclusion 3 Confidence, assurance, firm belief or persuasion 4 Certainty 5 *adv* Certainly; positively

નિશ્ચલ, *adj* [S *fr* निस् priv + चल् to walk] Immovable, fixed 2 Unchangeable

નિશ્ચિ ત, *adj* [S See નિશ્ચય] Ascertained, determined

નિશ્ચિન્ત, *adj* [S *fr* निस् priv + चिन्ता] Free from anxiety or solicitude, careless 2 Confident 3 Sure, certain

નિશ્ચિન્ત-તા, *s f* Freedom from care or anxiety

નિ-શ્વાસ, *s m* [S *fr* नि down + श्वस् to breathe See શ્વાસ] Same as નિસાસો A sigh

નિ-ષાદ, *s m*. [S *fr* +सद् to sit] The last or seventh note of the Hindū gamut 2 The lowest of the castes, an individual of the lowest caste 3 A barbarian, such as, a hunter, fisherman, &c

નિ-ષેધ, *s m* [S *fr* सिध् to be accomplished] Prohibition, interdiction. 2 Denial, refusal, disavowal 3 Negation

નિ-ષેધ-ક, *adj* Puting an interdict upon, forbiding, prohibiting, negativing

નિ-ષેધ-વુ, *v t* To forbid, to prohibit, to negative

નિષ્કણ્ટક, *adj* [S *fr* निस्, निर्, priv + कण्टक, કાંટો, a thorn] Void of thorns 2 Free from danger

નિષ્કપટ, **નિષ્કપટી**, } *adj* [S *fr* + કપટ] Free from guile, fair, ingenuous 2 Candid, frank, out-spoken

નિષ્કરુણ, *adj* [S *fr* + કરુણા] Pitiless, cruel

નિષ્કર્મ, *adj* [S *fr* + કર્મ] Free from action 2.Doing nothing, inactive,passive

નિષ્કલંક, *adj* [S *fr* +કલંક] Free from stain, spot, or slur , immaculate; pure , clean

નિષ્કામ, **નિષ્કામી**, } *adj* [S *fr* + કામ desire] Free from desire 2 Unselfish

નિષ્કારણ, *adj* [S *fr* +કારણ] Causeless 2 Unnecessary

નિ ષ્ઠા, *s f* [S *fr* नि down +स्था, L *sto*, Gr *histemi*, to stand] Fixed attention or affection, devotedness or engagedness of the heart or mind, attachment 2 Reliance; trust, confidence, faith 3 Aim, object; intent

નિષ્ઠુર, *adj* [S] Hard, rough 2 Severe 3 Cruel

નિષ્પક્ષ-પાત, *s m* [S *fr* निस् priv +पक्ष side+पात falling *fr* पत् to fall] Impartiality 2 *adj* Impartial

નિષ્પક્ષ-પાતી, *adj* Impartial

નિ ષ્પાપ, } નિ ષ્પાપી, } *adj* [S *fr* निष्पाप *fr* +પાપ] Sinless; free from sin

નિષ્ફલ, *adj* [S निष्फल *fr* + फल fruit] Fruitless, vain; unsuccessful

નિ સંડી, Same as નિ॰સરણી

નિસબત, *s f* [Ar] Connection, relation 2 Care, charge 3 Care about (as of some consequence), concern, anxiety 4 *adv* Under the care of, through

નિ સર ણી, *s f* [Dh Des निस्सेणी, also Hem Des णीसणिआ, *fr* S नि श्रयणी or निः श्रेणी *fr* निस् down+श्रि to go] A ladder, stairs 2 A game for children

નિ॰સર॰વું, *v i* [Dh Des नीहरियं *fr* S निःसृतस् *fr* निस् away from+, सृ, to move] To go 2 To proceed, to depart 3 To issue, to come out of.

Id નિસરી પડવુ To depart from or leave at once, in haste, or surreptitiously

નિસાતરો, Same as નિશાતરો

નિ॰સાસો, *s m* [See નિ શ્વાસ] A sigh, a groan 2 Respiration, a violent emission of breath 3 A curse

Id નિસાસો નાખવો-મૂકવો To heave a long sigh, to draw a deep sigh 2 To curse

નિસ્તર વુ, *v i* [S निस् intens + તર॰વું] To carry through; to accomplish, to complete

નિ॰સ્તારો, *s m* Carrying through, accomplishment; completion

છાપ તિલક તુલસીની માળા, સાધુ સગ નિસ્તારા —મીરાંબાઈ,

નિસ્તેજ, *adj* [S *fr* निस् priv +તેજ light] That which has lost its lustre, pale, pallid.

નિ॰સ્પૃહ, } નિ સ્પૃહી, } *adj* [S निस्पृह *fr* निस्+સ્પૃહા] Free from desire 2 Indifferent to, disregardful of 4 Detached, distinct, separate

નિસ્પૃહ તા, *s. f* Impartiality, disinterestedness.

નિસ્સત્વ, Same as નિઃસત્વ

નિ હંતા, *s m* [S *fr* नि intens. + हन् to kill] A killer, a destroyer.

નિહાલ, Same as ન્યાલ, ન્યહાલ Happy
દાસ દયો, ગાઈ થયો નિહાલ —દયારામ

નિ હાળ વું, *v t* [Dh Des निहालियं = S निभालितम् stared at, Also Hem Des. णिआरइ = S काणेक्षित करोति to look at attentively] To inspect closely and attentively.

નીંદ, Same as નિદ્રા

ની, Same as નિ (અને) And

ની, Same as નિ (નહિ) Not.

નીક, *s f* [S नीका a channel for irrigation] A drain, a sewer, a sink

ની-કર, *adv* [See ન not+કર॰વું] Same as ની તર

નીકા, Same as નિકા

નીકુ, *adj* [See નકરૂ or નકી] Pure; clear. 2 Acceptable; fine
ઘર ચશોદા રસોઈ કરવા ચાલી, એવે કોઈક ગોપી છીકી;
ઊભી રહી નતા ત્યા માતા, રે વાત નહિ કાંઈ નીકી.
—દયારામ.
નામ ધણીકો સબસેં નીકો, અનુભવી જન અદકારી હે
—નિરાતભક્ત.

નીકોલી, *s f* A medicinal plant

ની ખરા॰વ॰વુ, *v t* [Caus of નિ॰ખાર॰વું] To get bleached

ની॰ખાર વુ, Same as નિખાર॰વું.

નીઘણ્ટ, *s m* [S निघण्ट] A vocabulary, a list of words, a dictionary.

નીઘા, *s f* [P निगाह्] The eye, a look; the sight, seeing 2 Regard, attention; heed

Id નિઘા કરવી-રાખવી To do favour to નિઘા રખો મેહેરબાન Take care, Sire 2 Be plea-

sed to favour this person, Sire 3 A term used by the attendants of great persons to call their attention to visitors.

નીચ, *adj* [S] Low, mean, base, abject, inferior 2 Not high or tall

નીચ•લું, *adj* Lower, inferior, situated below

નીચાણ•ણુ, *s n* Low ground, low level 2 Declivity, descent

નીચું, *adj* Low, not high 2 Inferior, lower 3 Mean, low, base

Id, નીચુ ઘાલવુ-જોવું To be ashamed of a bad action, to hang the head down through shame નીચુ લાગવુ To feel degraded નીચી મુડીએ-નીચી ગરદને ચાલવુ To behave oneself meekly or modestly

Prov નીચી બોરડીને સૌ ઝુડે In a calm sea every one is a pilot

નીચે, *adv* Beneath, under, down, below

Prov નીચે ધરતી, ને ઉચે આભ । (કોઇનો આધાર નથી) Quite supportless.

નીચોચ્ચ-વૃત્ત, *s n* [See નીચું + ઉચ્ચ +વૃત્ત a circle] An epicycle (in Astronomy)

નીચો•વણુ, નીછા મણુ, } *s n* [See નીચોવ•વુ] Water that has eoozed out, or has been wrung out

ની•ચોવ•વું, *v t* [S नि down+च्यु to fall] To squeeze, to strain 2 To wring, to extort.

Id ગાણ નીચોવે એવુ Very stingy, miserly in the use of one's money 2 Careful in saving money, saving one's money at any sacrifice; collecting money by any means however insignificant or wicked

નીછામ•ણું, *s n* A frame of bamboo chips, on which an object soaked with water is placed for winging water out of it

નીત, Same as નિત્ય

ની-તર, [See નહીં, નહિ, + Mar तर if *fr* S नाहीं then] If not, otherwise, or else

ની તર•વું, Same as નિ•તર•વું

ની•તિ, *s f* [S *fr* नी to carry, to lead See લે] Morals, ethics, the laws and rules for conduct 2 Propriety, fitness, justness, equity 3 The fitness of a thing, the law of rectitude 4 Law, morality

Id નીતિ રાખવી-પાળવી To observe the rules of morality નીતિ યુક્ત Moral, just

નીતિ•માન્, *adj* [+ मत्, मान्, having] Moral, just

નીતિ-શાસ્ત્ર, *s m* [See + શાસ્ત્ર] The science of ethics or politics, moral philosophy

નીંદ•ણુ, નીંદા•ણુ, } *s n* [See નીંદ•વુ, નીંદ•વું] Weeds plucked and up thrown away

નીંદર, Same as નિદ્રા

નીંદ•વું, નીંદ•વુ, } *v t* [Hem Des णिद्दिणी=S कुतृणोद्धरणम् = picking up weeds] To pluck up the weeds in a field, to weed

નીંદા•મણ, નીંદા•મણી, } Wages paid for plucking up the weeds in a field

નીભો, *s m* A kiln *Cf* નિભા•ડો

નીમ, *s m* [See નિ•યમ or નીમ•વુ] Same as નિ•યમ 2 An offering to ghosts, &c

નીમ-વૈદ, *s m* [See નિમે half + વૈદ] A quack doctor

નીમ-સાર, Same as નિંમ•સાર

નીમ વુ, Same as નિમ•વું

નીમ-હકીમ, *s m* [See નીમે + હકીમ] A quack doctor, a mountebank.

નીમી, *s f* [See નીમ•વુ] A money draft, a cheque

નીમે, *adv* [S नीम A. निस्फ, F नीम a half.] (Multiplied) By a half. 2 *adj* Half.

નીમો, *s m* [P नीम the upper garment = નીમે half] A robe

નીર, *s n* [S] Water 2 Lustre, temper, spirit, mottle, pluck

મુદ્દુ દીર તાણી હલ્યુ જળ ધીર, થયો ઘૂઘવાટ હર્યું સૌ નીર
—પ્રેમાનંદ

નીર•જ, *s n* [S *fr* + जन् to be born] A lotus flower,

ની રજ, *adj* [S *fr* નિર્ priv +રજ dust] Free from dust or impurity 2 Clear, pure

ની-રજ શરીર નિર્જર તણુ, પૃથ્વીથી ઉંચા જાણ
—આલ્હણ.

નીરગુંડી, Same as નગોડ

નીરણુ, s n [S निर् priv + અન્ન food] Grass thrown before hungry cattle as fodder

નીરવુ, v t [See નેહારી] To place grass (before cattle) as fodder

નીરસ, adj [S fr निस्, निर्, not + રસ] Destitute of juice or sap, dry 2 Tasteless, insipid, vapid

નીરો, s m [Hem Des णिरिधं = S अविशेषितम् not undergone a special process] Toddy juice; the unfermented exudation of palm-trees, sweet toddy

નીલ, adj [S] Dark blue, green

તે સુણો નરરાય, રક્ત નેત્ર નામ એનુ,
કરશે પ્રીતિ નીલ વસન, નીલામ્બર નામ જેનું
—હારરેકો

નીલ-કંઠ, s m [S fr + કંઠ] An epithet of the god Shiva

નીલ-મ, s n [+ મણિ] The sapphire, a precious stone of a blue colour

નીલું, Same as લીલું.

નીવ, Same as નિયમ, નીમ, A rule; a vow

કાળી બાળી, સોત ટાળી બેના રૂધિરમા મહાલી,
લગાવુ સુરંગરાગ, વલ્લભ ને નીવ નાર —વલ્લભ

નીવી, s f [S] The tie of a woman's drawers or under garment

નીવી, s f [S निस् completely + વિજ] A vow among Jains, involving abstention from sweets and delicacies

નીશા ખોર, } adj [See નિશા P + खोर eating fr खुर्दन् to eat, and P बाज् playing fr बाख्तन to play] Addicted to drinking
નાશા બાજ, }

નીસબાસ, Same as નિઃશ્વાસ

નીસબાસ આશ છાડ રહ્યો, કાયા માહિ ક્રોધ લયો,
ચાહો પાસે દેખી અતે, આયો હૈ અરોકમે
—સામળભટ

નીસાસ, Same as નિસાસો

નુકતી, s f [See નુકતો] Pods of certain plants coated with sugar

નુકસાન, s n [Ar नुक्सान a defect] Loss, damage, injury, harm, hurt 2 Damages (Law)

Id નુકસાન આવવુ-જવુ-લાગવુ To suffer loss or damage નુકસાન ખમવુ To bear a loss patiently નુકસાનમા હોવુ To be working at a loss નુકસાનને પેટે By way of satisfaction for injury or damage done

નુકસાન-કારક, adj [+ S कृ to do] Injurious, doing harm

નુકશાની, s f Same as નુકસાન. 2 Compensation for injury or damage done

નુકતો, s m [Ar नुक्तः] A point, a dot 2 A vowel mark 3 A pretty fancy or thought, a well turned phrase, a conceit, a lacon sm

નુ-ગરૂ, adj [See ન + ગુરૂ Cf ન-ગરૂં.] Ungrateful 2 Shameless

નુતિ, s f [S fr नु to praise] Praise. 2 A prayer 3 Salutation, obeisance, prostrating oneself before a person as a mark of respect

એના એ મને આહુતિ રે, આપવી કરી સ્તુતિ-નુતિ રે
—પ્રેમાનન્દ

નૂતન, } adj [S fr નવ] New, fresh, young, recent, late
નૂતર, }

ચાલે મંદ ગતિ ગજ સરીખડી રે, નૂતર વસ્ત્ર છે રે
—દયારામ.

નૂન, Same as ન્યૂન

નૂન તા, } Same as ન્યૂન તા
નૂન મ, }

નતમ એવી નવ રાખીએ, સતી નામની હામ
—સુકુન્દ.

નૂપુર, s n [S] An anklet

નૂર, } s n [Ar नूर] Lustre, light 2 Blooming and beaming 3 Healthiness 4 Courage, heroism 5 Dignity and majesty
નૂરકું, }

તન મન ધન આલ્યા તઝરા ત્યારે,
લાગે તને નામનુ તે નૂરકુ નરશુ રે
—બાપુ શાહેબ ગાયકવાડ

Id નૂર ઉતરવુ To become less (of lustre), to be ashamed નૂર ઉડી જવુ To lose lustre

Prov એક નૂર નૂર, દજા નૂર કપડા Decorations enhance natural beauty

નૂર, s n [See નાવ a ship + ઉતરવુ] Passage money over the sea, fare

નૂરી, *adj* [See નૂર, Ar lustre] Bright, splendid, shining 2 *s f* A kind of parrot

નૂસ્ખો, *s m* A recipe, a medical prescription

નૃત્ય, *s n* [S *fr* नृत् to dance] Dancing, a dance

નૃત્ય-કાર, *s m* [S *fr* +કાર] A dancer

નૃ-પ, નૃ-પતિ, નૃ-પાલ, *s m* [S *fr* नृ a man + पा to protect *and* પતિ] A king, a sovereign

નૃ-સિંહ, *s m* [S *fr* + સિંહ] A king 2 A brave man

નૈ, *s f* [P नय् a pipe, a bamboo] the tube in a hooka

નૈ-ગળ-વું, *v i* [See નિર્ + ગળ-વુ] To be ripe and ready to fall down.

ને, Contraction of અને

નેક, *adj* [P] Virtuous, honest, upright; faithful, morally good 2 Generous benevolent, righteous 3 *s f* [*Cf* નેકી] Probity, integrity of heart, truthfulness and moral goodness

ખોડાણે જીવ અનેક તાર્યા, શુ વર્ણવુ નથી નેક
—નરભેરામ.

4 Uniform good conduct or profession, upright walk 5 The standard, ideal, or limit

જેને ત્રુઠી શારદા, નેક રહી નહિ ન્યૂન,
વિદ્યા દેખણુ વિશ્વમા, તે વિણુ સઘળુ શૂન્ય
—સામળભટ

6 M rket-rates; prices current 7 *adv* In the least degree 8 (With) a negative Not at all

Id નેક કામ Honest work નેક ઇનસાફ Upright justice એને ખાધાનો કશો નેક નથી There is no limit to a glutton નેક બાંધવો-ઠરાવવો To fix the market-rate or prices current

નેક, Same as નીક

નેક-નજર, *s f* [See નેક+નજર] Looking upon with pure or moral motives, a clear conscience; an honest purpose

નેક-નામ, નેક-નામ-દાર, *adj* [+નામ] Honourable, celebrated, renowned 2 Famous for virtue and good character, virtuous; good

નેકી, *s f* Virtue, goodness, piety 2 Probity, purity of the heart, integrity 3 Chastity

નેકો, *s m* [See નેકી] Order, discipline

નેગ-વું, *v t* [See નેહ, સ્નેહ, स्निग्ध oily To ent

નેચો, *s m* [See ને a pipe+P चेह dim A hooka-pipe, the whole smoking apparatus

નેજ-વુ, *s n* A wooden support placed under the eaves of a house

નેજું, *s n Sing* નેજાં, *s n pl* [P नेजह्] A banner, a flag 2 [See નેજો] A lance

ઘણ ફરકે, ને, નેજા ઝળકે, નિશાને ળળિયા ઘાય રે
—હરજીવન

નેજા ફરકે રે, ફરે તરવાર, દ્વંદ્વ યુદ્ધ થયુ તેણીવાર
—પ્રેમાનંદ

નેજારા, *s m pl* [Ar नज़ारः looking once *fr* નજર] A sidelook, a glance

નેજો, *s m* [P] A lance, a spear, a javelin 2 Shelter 3, [See નેચો] A pipe for smoking

નેટ, *s m n* [See ન+હઠ-વુ] Exertion, endeavour; effort, strength put forth 2 Strain, stress, press, force bearing upon or sustained 3 Determinedness and vigour of purpose 4 *adv* Resolutely, firmly

હેત પ્રીત દેખી નવ શકે, કરે તે નિન્દા નેટ.
—સામળભટ

જે પોતા કેરૂ પેટ, તેને કેમ વિસરીએ નેટ.
—પ્રેમાનંદ

નેટાં, *s n pl* [See નેટ firmly] Pursuit, a minute inquiry, observation in order to detect a fault

નેડે, *adv* [See સન્નિધ or S नीडे in nest] Near, close by, inside

નેડો, *s n* [See નેહ, સ્નેહ] Love, attachment, affection

નદ કુંવરથી નેડો લાગ્યો, તે પ્રાણ ગયે ન છુટાય રે
—મીરાંબાઈ.

2 Pursuit or observation with intent to detect a fault

Id નણદ બાઈ નેડા લે છે The sister in law

watches a young woman in order to detect a fault in her

નેણુ, Same as નયન, The eye

નેતર, *s n* [S वेत्र] Cane 2 A rattan

નેતરૂં, *s n* [S नेतृ a leader *fr* नी to lead.] A rope for churning

નેતા, *s m* [S नेतृ, *fr* नेता] A leader; that conducts, manages &c

કોઈ સામું પડું, કોઇથી સોડવું, દળ જોઈ ચેતતા કોક નેતા
—પ્રેમાનંદ

2 A carrier, a messenger

Id નેતા પોહોંચ્યા છે Lit Messengers have arrived Hence, 2 Secret information has been received મારા નેતા પોહોંચી ગયા છે I have come to know all you intend to do

નેતિ, *adv* [S *fr* ન+ઇતિ saying "No"] Not this 2 Endless, boundless, infinite

નેત્ર, *s n* [S *fr* नी to lead, to carry] The eye

Id નેત્ર ભરવા To weep (with tears in the eyes)

નેત્ર-પલ્લવી, *s f* [+ પલ્લવ] A way of communicating by means of movements of the eyes

નેત્ર-વૈદ્ય, *s m* [S *fr* + वैद्य An ophthalmic surgeon

નેન, Same as નયન.

નેન-ક્લોથ, } નેન-સુખ, } *s n* [+Eng *cloth* & સુખ] A kind of fine cotton cloth

નેપથ્ય, *s n* [S] That part of the stage behind the curtain, where the actors attire themselves 2 Dress; attire 3 The curtain

નેપાળો, *s m* [S नेपाल a wild date tree] A particular nut-plant which is a powerful purgative, *croton*

Id નેપાળો આપવો Lit To give a purging medicine Hence, 2 To threaten, to scold નેપાળો લેવો To take a purging medicine

નેપુર, Same as નૂપુર

નેફો, *s m* [P नेफ़] That part of a woman's drawers through which a string passes round the waist a waistband

નેમ, *s m f* [See નિયમ, or નીમવું] Same as નિયમ 2 The aim, the thing aimed at, the butt 3 *s f* Intention 4 A rule of conduct; a vow

Id નેમ ચુકવી To miss the aim 2 To fail in securing one's object નેમ તાકવી To aim at નેમ પાર પડવી To gain one's object

નેમ ણુક, *s f* Appointment 2 An appointed provision, an allowance, a stipend. Same as નિમણુક

નેમવું, *v t* To appoint, to fix, to nominate 2 To make a resolution, to resolve 3 To aim Same as નિમવું

નેરૂં, *s n* [See નેહેર, નહેર] A drain or gutter to carry away rain-water

નેરૂં, Same as ન્યારૂ

નેરૂં, *adj* Near

હવે હસ્તમાળ, શ્યામ સુકોમળ નામ,
નિશ્ચળ નિરખ્યા નેરા રે —ભોજોભગત.

નેવ, } નેવા, } *s n pl* [Dh Des. णिम्म = S पटलान्त *Cf* the edge of the thatch of a roof See નેવુ] The eaves of a roof 2 Streams of water descending from the eaves in the rainy season 2 The tiles

Id નેવે મૂકવું To lay aside

Prov નેવના પાણી મોભે ન ચડે Can absurdities become realities? ભણ્યા ગણ્યા, તે નેવે મૂક્યુ What I learn with one ear goes out by the other

નેવર, Same as નેપુર, નૂપુર, A tinkling anklet

પાળ મર્યા કર તેથી દિસે વર, જેવર નેવર શોચવતી ત્યા.
—વલ્લભ.

નેવલ, *s f* [See નિગડ] Iron fetters for a criminal

નેવ ળે, *adv* In large streams of water falling from the eaves of a house; in streams in a flow

નેવ્વાણી, *s f* [+ પાણી] The place where the rain water descends from the eaves

નેવુ, *adj* [S नवति *fr* नव nine + ति= Eng *ty* suffix showing " tens "] Ninety; (90)

નેવું, *s n* [Dh Des निव्रं *fr* S नीव्र the edge of the thatch of a roof] A tile (in a roof)

Id નેવે મૂકવું To forget or to neglect what is learnt

નેવ્યાસી, } *adj* [S नवाशीति *fr* નવ + નવ્યાસી, } એંસી] Eighty-nine, (89)

નેશ, } *adj* [S नेष्ट *fr* ન + ઇષ્ટ] Inauspi- નેસ, } cious 2 Unfortunate, unlucky 3 Wretched, niggardly, miserly

નેસ, } નેસ•ડો, } *s m* [S मेष a goat+ વાડો] A નેહ•ડા, } cluster of huts in a forest built by shepherds 2 A shepherd's hut

નગર ને વળી ગામ નેતો, ખેટ ને મહિ ખાણ,
ખેટ ખર્વટ વાટિકા વન, અને ઉપવન જાણ
—રત્નેશ્વર

નેસ્તી, *s m* [Hem Des णेसत्थी=S वणिक्साचिव a merchant's agent] A grocer, a corn seller.

નેહ, } Same as ને
નેહ્, }

નેહ, } *s m* [Dh Des णेहो *fr* S स्नेह નેહ•ડો, } affection *fr* स्निह् to feel affection for] Love, affection, attachment

સામળ કહે, "મહીપતિ, મૂરખનો નાગી નેહ રૂદે ધરે"
—સામળભટ

નેહ ઘેલું, *adj* [See સ્નેહ, નેહ+ઘેલું] Maddened with love

નેહ ભગ, *s m* [+ભગ] Breach of love

નેહ•રી, *s f* Same as નેફો A waist-band

સુવાને ઠામે સાથરો રે, વસ્ત્ર પેહેરવાને ઠામે લહું,
શીતળ જળે નાહી દીકરી રે, નહિ નેહરી ને નાડું
—પ્રેમાનંદ.

ને•હમી, *adv* [See હમેશાં] Constantly, always

નેહારી, *s f* [P =નિરાહાર.] Breakfast

નેહેર, *s f* [Ar See નહર.] A stream, a rivulet 2 A canal 3 Abundance

નેળ, *s f* [See નળી] A narrow lane 2 A pipe for a hubble-bubble

Prov. નેળના અટક્યા શું નેળમાં રહેશે ? Is the shadow of life eternal ?

નેળ•ચો, *s m* [+P ચે a dim suffix] The erect pipe in a hubble bubble

નૈઋત, *s f* [S नैऋती] The south-west 2 *adj* South-western

નૈક, *s m* [See નાડું a rope] The male generative organ, the penis

નૈમિત્તિ•ક, *adj* [S *fr* નિમિત્ત] Owing to a cause, occasional, not regular and constant, but arising upon an occasion

નૈયત, *s f* [See નીતિ] Morality, morals. 2 Conduct with reference to its moral aspect

નૈયાયિ•ક, *adj* [See ન્યાય] Pertaining to Logic 2 *s m* A logician, a student or follower of the ન્યાય philosophy

નૈયું, Same as નહિ•યું.

નૈવેદ, } *s n* [See નિ•વેદ•ન.] An offering નૈવેદ્ય, } of some eatable to an idol 2 The preparing of an offering 3 Making a meal

નૈષ્ઠિ ક, *adj* [See નિષ્ઠા] Devoted, intent, having a fixed attachment 2 Regular in, and devoted to the observance of religious rites, ceremonies, and duties

નૈસર્ગિ ક, *adj* [S *fr* નિ•સર્ગ nature, the creation *fr* नि down+सृज्, સરજ•વું, to create] Natural, inherent, innate, inborn

નોંધ, *s f* [See નોંધ•વું] A note-book, a memorandum book 2 A bill-book, an entry (in account-books)

નોંધ ણું, Same as નાન•કડું

નોંધ•વું, *v t* [Hem Des णादिमं=S सिंहगर्जितम् the roar of a lion, *fr* S नन्द् to be delighted, see આનંદ] To note down, to enter in a book, to make a note of

નો, *adv* [S] No, don't

નોક, *s f* [P]A point, the top, an end 2 The point, sting, moral, or beauty (as of a speech). 3 A distinguishing air, cast, or style, smartness 4 Self-respect 5 *adj.* Pretty beautiful, handsome

નેરો છે જોબન તણો, ચતુરી દિસે છે ચહેન,
ભ્રમર દિસે છે શોભીતા, નોખ (નોક) દિસે છે નેન
—સામળભટ.

Id નોક રાખવી-સાચવવી-જાળવવી To uphold the honour of a person at a critical time

નોક-દાર, નોક-વાળુ, } adj [+ દાર, વાળુ, having] Having a peculiar point of excellence.

નોકર, s m [P] A servant, a domestic, a menial

નોકરી, s f Service; menial service

નો-કાર, s m [See નવ nine+નમસ્કાર] A Jain prayer

નો કાર-વળી, s f [+રતિ, રત્ન, વર્તુળ a circle, or વળ-વુ to turn] The rosary with which Jains say their prayers

નો કાર શી, s f [+S सदृशी, સરખી, like] A inner given to the whole Jain community

નોખુ, adj [See ન+આખું] Distinct; separate, another

નોઝણું, s n [See ન + દુઝા ણુ] A cord tying the hind legs of a cow while milking

નોટ, s f [Eng *Note*] A note, a short letter 3 A short remark 4 A government promissory note

નોતર, s f [See નોતર વુ] A member of the bride groom's party invited to dinner by the bride's party

નોતર-વુ, v t [S नि down + मन्त्र् to consult] To invite

નોતરિ યો, s m [+ ધા વુ to run] A man whose office it is to run on messages giving invitations to a dinner party

નોતરૂં, s n An invitation

નોધ ડિ યો, નોધ ડો, } s m [See નાન-ડિ યુ] A boy, a male child (in endearment)

થયા કાંઈક મોટા જાણુ, નંદના નોધડિયા,
તે તો રમવા કાજે જાણુ, મનગમતે આવિયા
—દ્વારકો

નોધ-ડી, s f A female child, a girl (in endearment)

નોધારૂં, adj [See ન, નો, + આ-ધાર] Supportless 2 Helpless 3 Groundless

નોધાવ વુ, v t [Caus of નોધ-વુ] To cause or make one to enter, &c

નોબત, s f [Ar नौबत a turn, a drum beaten by turns at stated times] Time, turn 2 A large kettle-durm carried about in a cart or on horse-back

નોમ, s f [See નમ-ની] The ninth day of either fortnight in a Hindū month

નોય, v i [See ન+હોય] May not be

નોય હો, નોહ હો, } Same as નાવ-હો

નોર, Same as નોળ, નૂર, Freight

નોર, s m [See નખ] A scratch on the body made with the nails

નો રતું, s, n Same as નવ-રાતર

નોર પડ વુ, v i [See નોર+પડ વુ] To set sail 2 To depart

નોરા, s m pl Entreaties

Id નોરા કરવા To entreat

નોરિ-યું, s n [See નોર, નખ]Scratching with the nails

Id નોરિયા ભરવા To scratch with the nails

નોળ, s m [See નૂર, passage-money *fr* Guj નાવ *fr* S नौ a ship + ઉતર-વુ to cross] Freight 2 Passage money

નોળ વું, v t To wash clean (of earthen pots in a dairy)

નોળિ યો, s m [S नकुल *Cf* Hem, Des मगुसो उग्गुसो,=S नकुल] A mongoose, a weasel, a ferret

નોળી-કરમ, s n [See નળી + કર્મ] The act of drinking water throvgh the nose 2 A trick, an artifice

નોળુ, s n [See નળી or નોળિ યો.] A kind of little snake

નોળુ, s n [See નોળ વુ] A brush to cleanse dairy-pots with

નૌ કા, s f [S *fr* नौ a boat See નાવ] A boat, a ship

Id નૌકા-દંડ An oar નૌકા શાસ્ત્ર Navigation નૌકા-સૈન્ય A naval army

નૌકા-ગમન, s n [S *fr* ગમન] Navigation

નૌકા-શાસ્ત્ર, s n [S *fr* + શાસ્ત્ર] The science of navigation.

નૌકા-સેનાપતિ, s. m [S *fr* + સેના-પતિ] An admiral

નૌકા-સૈન્ય, s n [S fr +સૈન્ય] A fleet, a naval squadron.

નૌ-તમ, adj [See નવુ+S तम superlative suffix] New, recent 2 Beautiful, fine

ન્યાત, } Same as ગ્નાતિ.
ન્યાતિ,

ન્યાતિ-લું, Same as નાતિલું.

ન્યાય, s m [S fr नी to lead] Justice, equity 2 Law, rule 3 A maxim, an axiom 3 Logic 4 One of the six systems of Hindū Philosophy

Id ન્યાય આપવો To do justice to ન્યાય ચુકાવવો-કરવો To decide a quarrel ન્યાય માગવો To ask for the redress of a grievance

ન્યાય-વટ, s m }
ન્યાય-વૃત્તિ, s f } [+ વૃત્તિ] Disposition
ન્યા-વટ, s m }
to do justice 2 Just or upright conduct

ન્યાય-શાસ્ત્ર, s n [S fr + શાસ્ત્ર] The science of Logic. 2 A particular system of Hindu philosophy

ન્યાય-સભા, s f [S fr + સભા] A court of justice

ન્યાયાધિકારી, } s m [S fr +અધિકારી,
ન્યાયાધીશ, } અધીશ] An administrator of justice, a judge

ન્યાયાસન, s n [S fr + આસન] The judgment-seat

ન્યાયી, adj Just, equitable 2 Upright,

ન્યાય્ય, adj According to justice, just (of conduct, speech)

ન્યારૂં adj [Hem Des णिआरं =S रिपुगृहम् an enemy's house See નિરાળુ] Separate; disjoined; distinct 2 Strange, singular 3 Different; dissimilar, other than

ન્યાલ, adj Rich, opulent 2 That has obtained the object of one's existence; happy, satisfied

ન્યાસ, s n [S fr नि down+अस् to throw] Placing, depositing

Id અંગ ન્યાસ Placing particular deities on particular parts of the body with Vedic verses, in order to purify the body 2 Assigning, while chanting Vedic verses, particular parts of the hand to particular deities. કર ન્યાસ Placing particular deities on particular fingers with Vedic verses, in order to purify the hand, assigning particular deities to particular fingers બીજ-ન્યાસ Making known the germ of the plot of a play, or the secret of a Vedic verse

ન્યાળ-વુ, See નિહાળ-વું.

ન્યૂન, adj [S fr नि intens + ऊन less] Less 2 Short, lower

ન્યૂન-તા, s f The state of being less, a defect, a deficiency

ન્યૂસ, s f [Eng] News, esp from a newspaper

ન્યુસ-પેપર, s n [Eng] A newspaper

ન્હાા-વું, Same as નાહ-વુ.

Prov ન્હાયા એટલું પુણ્ય Making the most of one's opportunities

પ.

પ, The 32nd letter of the Gujarātī Alphabet, and the 21st consonant

પ, adj [S fr पा to protect] That protects, preserves or keeps, (At the end of compounds) e g , ભૂ-પ, નૃ-પ

પ, adj [S fr पा to drink] That drinks, At the end of compounds e g , મધુ પ

પઈસા, Same as પૈસા

પકડ, s f [See પકડ-વ-ું] A hold; a grasp 2 Pinches, a vice 3 A captious remark; an ambiguous expression used craftily, a salvo, a reservation

Id પકડ પકડવી To have a strong hold on, to hold in a grip

પકડ વું, v t [S अपकृष्ट drawn away fr अप intens+कृष् to draw] To catch, to seize, to grasp, to lay hold on, to arrest 2 To discover, to find out

Id પકડી પાડવુ To overtake ગુણ પકડવો

To take on (good qualities) રંગ પકડવો To take on (a colour)

પકડા વ-વુ, Causal of પકડવું

પકડું, *adj* [See પહોળા-ળુ, પોહોળ ઝ, પુગ-ઝ, or પુષ્ત] Wide, broad, open, loose

પક વ વુ, *v t* [Caus of પાક વું] To ripen 2 To bake 3 To mature, to perfect 4 To put to the test, to try the patience of

પકવાસી, *s f* A lathe

પકું, *adj* [Dh Des पक्क, पिक्क, *fr* S पक्वम् cooked *fr* पच् to cook Also, Hem Des पक्क लो = S पण्डितः a clever man Or, Dh Des पक्वला, पक्का, = S समर्थ able, *fr* S પક્વ cooked, ripe, *fr* पच् to cook] Mature, ripe 2 Well concerted 3 Strong, durable 4 Perfect, accomplished, completed, full, superior 5 knowing well, competent, experienced 6 Shrewd, cunning, sharp, skilful, artful

પક્વ, *adj* [S *fr* पच् to cook] Ripe 2 Cooked 3 Mature, ready

પક્વાન્ન, *s n* [S पक्वान्न *fr* + અન્ન] Rich and dainty food or dishes 2 Confectionery, sweetmeats, pastry

પક્ષ, *s m* [S] A wing 2 A half of a lunar month, a lunar fortnight (of which there are two શુક્લ the bright, and કૃષ્ણ the dark fortnight) of ભાદ્રપદ (Sept-Oct) 3 A side, a party, a division, a sect 4 The cause, opinion, tenets, or dogmas espoused 5 A side or flank 6 An argument, a thesis, a proposition advanced, a doctrine to be maintained 7 A schism, a faction

Id પક્ષ વરવો To espouse a cause or side પક્ષ ખેંચવો-તાણવો To be partial in judgment

Prov પક્ષે ચોરી પક્ષે ન્યાય, પક્ષવિનાનો પાછો જાય Partiality is the rule A man without patrons or partisans is condemned.

પક્ષ-કાર, *s m* [S *fr* +कृ to do] A partisan 2 A party to a suit at law

પક્ષ-ઘાત, *s m* [S *fr* +ઘાત] Hemiplegy, paralysis of one side, palsy

પક્ષ-પાત, *s m f* [S *fr* +પાત] Espousing a side, espousing a cause; partisanship, partiality

પક્ષ-પાતી, *adj* Partial, carried astray by considerations of partisanship

પક્ષ-મંત્રી, *s m* [S *fr* +મંત્રી] A barrister at law, counsel

પક્ષ-વાદી, *s m* [S *fr* +વાદી] A pleader

પક્ષા, *s f* Same as પક્ષ. 2 An army

પક્ષ તૂટે નહિ, કદિ કરે કોઈ પક્ષા તમારી

—પ્રેમાનંદ

પક્ષાઘાત, Same as પક્ષ-ઘાત

પક્ષા-પક્ષી, *s f* Party-spirit

પક્ષિણી, *s f* [Sk. Fem of પક્ષી] One night and two days, or two nights and one day 2 A female bird

પક્ષી, *s m* [See પક્ષ a wing] A winged creature, a bird 2 A partisan 3 *adj* Belonging to a party, having the spirit and devotedness of a partisan

પક્ષે, *adv* In one way, on the one hand; from another point of view

પખ-વાજ, *s f* [S पक्षवाद्य *fr* પક્ષ + વાદ્ય, વાજું] A tabor or drum that can be beaten on both sides.

પખવાની, *s f* A little tube or piece of pith put by women into the holes in their ears that they may be able to wear large ear ornaments

પખ-વાડિયું, પખ-વાડું, } *s n* [See પક્ષ a half, a fortnight,+वार a day] A fortnight

પખાજ, Same as પખ-વાજ A drum beaten on both sides

Prov પખાજને બે પાસાનો માર A middleman has to bear blows from both sides

પખાજી, *s m* One that plays on a પખાજ as one's profession

પખાલ, *s f* [S पयः water+खल skin] A double water-skin carried on a bullock

પખાલ ચી, પખાલા, } *s m* The driver of a bullock carrying a પખાલ, a water-carrier

પ-ખાલ, *s f* [S प्रक्षालन washing *fr* प्र forth + क्षल्, क्षल, to wash See પ ખાળ વુ] The worship of an idol by giving it a bath

પ-ખાળ વું, *v t* [S प्र forth+क्षल्, क्षाल्, to wash] To wash

પખિ-ચાઈ, *s* n [See પક્ષ+આગાર *Cf* પ-સિ•પાર] A joint 2 The socket of hinges

પખ્, *s* n Same as પક્ષ A side, a party

પ્રીતિ ઘણી મોસાળ, પ્રીત ઘણી શ્વશુર પખાની

—સામળભટ.

પગ, *s* m [S पद *fr* पद् to go] The foot 2 The leg

Id પગ આવવા To begin to walk (used in the case of infants) પગ થવા To gain power 2 To be able to know 3 To go beyond the proper limit; to transgress પગ ઉચકવા-ઉઠાવવા-ઉપાડવા-ચલાવવા To walk quickly પગે પડવુ To fall at the feet of 2 To entreat earnestly 3 To shampoo the feet of an elderly woman in one's family (by a newly married bride) in a bending position એનો પગ ટાળવો To prohibit one from visiting or coming, to get rid of પગ ટેકવો To stand firm પગ તળે આણવુ To trample under foot પગ તળે ઘાલવુ To bring under one's control or influence (in money matters) પગ દાઝવા To be unable to walk 2 To be tired of, to give up in disgust પગ પાણી પાણી થઈ જવા To be unable to stand firm (owing to fear or danger). ત્યા જવાને મારો પગ ઉપડતો નથી = ત્યા જવાને મારા પગ પાછા પડે છે I have not the heart to go there પગ ઉપર પગ ચઢાવી બેસવુ To sit at one's ease, to sit idle being unwilling to work પગ વાળી બેસવુ To sit at one's ease પગ વાળી બેસવા ન પામવુ To have one's hands full (with work), to be fully occupied પગનો સળવો-સાચો Willing to walk પગનો લાગેલો Unwilling to walk પગનો આળો Unwilling to trouble one's feet એના પગ તો પેટમા છે He is like a serpent, malicious and vindictive પગ ભાગી બેસવું To be disappointed પગ આગળ ધરવો To proceed, to make a progress પગ ભર થવું To gain strength, to be able to stand on one's own legs એનો પગ ટકતો નથી-ઠરતો નથી He cannot fix his attention, he is not a steady worker પગને બદલે હાથવાળા પ્રાણી Brachiopods પગને બદલે વાળવાળા પ્રાણી Bryozoans પગે ચાલનારા પ્રાણી Plantigrades પગ કાઢવો To be free from, to withdraw oneself from 2 To forbid one from entering 3 To dismiss 4 To deprive one of one's power or influence over. પગ છુટો થવો To be free from પગ તળેની વાટ The way or road one has frequently passed over, the way or road one is familiar with પગ તળે મોત છે Man is liable to die at any moment પગ તળે વાટી નાખવુ-ઘસી નાખવું To have several times passed over or by (of a way, a road) 2 To be familiarly acquainted with (of a way, a road) 3 To regard with contempt પગ ધોઈ પીવા જેવો Living a pure, pious, holy life પગ પર-પગમા માથુ મૂકવુ To prostrate oneself before, to surrender to 2 To be wholly dependent upon પગ પસારવો To establish one's power over પગ પેસવો-થવો To get access to 2 To obtain a footing 3 To establish one's power over પગ બાંધીને રહેવુ To stay firmly at to be pinned to a place, to be prevented from leaving a place પગ ભારે થવો To be unwilling to go to પગ માંડવો To stand firmly on one's legs (of a child beginning to walk) 2 To be at one's ease 3 To get a footing in a business 4 To start a business પગ વધારવો To advance towards, to rush towards પગ વાળવો To rest oneself પગથી માથા સુધી From top to toe પગની ઝાળ-પગની આગ-માથે જવી To be wholly under the influence of anger પગની ચેળ ભાગવી To walk to without securing one's object, to pay a fruitless visit to એના પગરખામા પગ ઘાલનાર કોણ છે? Lit Who can put on his shoes? 2 Who can equal him પગે કમાડ દેવા To secure one's object secretly and cunningly પગે કીડીઓ ચડવી To be unwilling to work પગે પડવુ-લાગવુ To prostrate oneself at the feet of, to fall at the feet of 2 To make an humble obeisance પગે લાગ્યા! Tired of, disgusted with

Prov એના પેટમાં પગ છે His plans are deep-laid, He is cunning પગનું માથે, ને માથાનું પગે પહેરવુ To be indiscriminate in the observance of social rules or customs પગે માખણ મારે, ને મોઢે રામ પોકારે God in his

tongue and the Devil in his heart *Cf* To preach with a goose under the arm પગ તળે બળતુ, ને પારકી વાત કરવી = પગ જોઈને પાથરણુ તાણો Cut your coat according to your cloth

પગ-ચંપી, *s f* [+ ચાંપ-વુ] Shampooing the feet

પગદુ, Same as પકદુ

પગ થાર, *s m* [See પગ થિ યુ] A raised platform having steps that serve as seats

પગ-થારિ-યું, *s n* A step; a rundle

પગ-થિ-યું, *s n* [See પગ + ઠર-વુ *fr* સ્થર firm *fr* S स्था to stand] A step of a ladder; a rundle

પગથી, *s f* [+ પથ, way *Cf* પગ-રસ્તો] A footpath

પગ-પાળો, } **પગ-પ્યાદુ,** } *s m* [+ પાયદળ, પ્યાદું] A walker 2 A messenger that goes on foot

પગ-પસારો, *s m* [+ પેસ-વુ to enter, પેસાડ-વું to thrust in, or પસાર-વુ to spread, to extend] Getting a foothold

પગર, *s m* [See પગોર, પાર] A heap of corn

પગ-રખુ, *s n* [See પગ+રાખ-વુ] A shoe

પગરણ, } **પગરાણુ,** } *s n* [See પ્ર કર-ણ] The beginning 2 The early ceremonies in a marriage, a festive occasion 3 An occasion, an opportunity

પગ-રવ, *s m* [+ રવ] The sound of the feet (in walking) 2 Easy access, going and coming at one's pleasure (into a house)

પગર-વરો, *s m* [+ વૃત્તિ] Easy access, going and coming at one's pleasure (into a house)

પગ-રસ્તો, *s m* [See પગ + રસ્તો] A way by land, opposed to one by sea 2 A foot-path

પગ-લી *s f* [Dim of પગ-લુ] The foot-steps or foot-prints of a thief

પગ-લુ, *s n* A pace, a step 2 A foot-print; a foot-mark

Id પગલુ શોધવુ-કાઢવુ To find out the foot prints of a thief, in order to ascertain the way he took પગલા કરવાં To pay a visit સારા પગલાનું Bringing good luck (of a guest) તમારા પગલા અમારે ઘેર ક્યાથી *!* To what do I owe the honour of your visit ? પગલું ભરવું-માંડવુ To make a progress in a work, to proceed આગળ પગલુ ભરવું To begin a transgression પગલા ભરવાં-માપવા To measure with paces પગલા માપવા To watch the movements of. પગલે પગલે ચાલવુ To walk in the foot-steps of, to follow faithfully એને પગલું મૂકવા જેટલી જગા નથી He has not land that he can call his own 2 He is helpless પગલાં ઓળખવા Lit To know the foot steps of 2 To be acquainted with the secret signification and intention of a person's slightest movements

પગ-વાટ, *s f* [+વાટ way *Cf* પગ-રસ્તો] A foot-path, a way by land

પગાર, *s m* [Portug *Pagar* to pay *Cf* Eng *Pay*] Pay, salary, wages

Id પગાર થવો To get one's pay એનો પગાર થયો છે He is employed on a salary પગાર કરવો To pay 2 To employ on a salary પગાર ઠરાવવો To settle the monthly salary of પગાર ચુકવવો To pay the salary of પગાર બંધ થવો To be stopped (of an employment), to be dismissed from an employment

પગી, *s m* [Hem Des पाउग्गि-ओ = S सभिक a member of a king's court, also =S द्यूत-कारयिता one who engages parties in gambling; *fr* पद, પગ, the foot *Cf* Mar पागी a particular family name] A tracer of the foot-prints of thieves and robbers, a thief catcher 2 A watch-guard

લોક મળ્યા ત્યા લક્ષધા પગલુ કાઢવા પેર,
કુડી મુવા પગીઓ સહુ, પગલુ ફેરવું પેર
—સામળભટ.

પગે-લાગ-ણું, *s n* [+ લાગ-વુ to touch] Falling at the feet, prostration, a respectful salutation 2 A gift made at the time of saluting

પગોર, *s m* [See પગર, પાર] A heap of ears of corn, made to separate the grains from the husk

પઘડ-બંધ, *s m* [See પાઘડી + બાંધવું] A turban maker

પંક, *s m* [S] Mud; dirt

પંક-જ, *s m* [S *fr* पङ्क mud+ जन् to be born] A lotus flower

એવા ચતુરાનન પંકજ જાતા —પ્રીતમદાસ

વદન પંકજ ચરણાગિરુ તિલોત્તમાને તુલ્ય —સામળભટ

પંકા-વું, *v i* [See પંક્તિ or પ્રખ્યાત] To be esteemed, to be known far and wide, to become celebrated, to be famous, to be renowned

પંક્તિ, *s f* [S] A line, a row, a rank, a range 2 A row of people sitting down at a meal 3 Companionship, fellowship, brotherhood 4 A body, a company, an association, a society

Id પંક્તિભેદ Partiality in serving at a dinner party 2 Distinction of lines at a dinner party પંક્તિમાં લેવુ-બેસાડવુ To re admit an excommunicated person back into his caste

પંખ, *s f* [See પક્ષ] A wing 2 A feather

પંખ-વા, *s m* [+ વાત વાયુ] Same as **પક્ષ-ઘાત**

પંખાળિ-યું, પંખાળી, *s n* [+ S वत्, वान्, = વાળુ A suffix showing "having", "possessing"] A kind of rice having feather-like husks the best kind of rice

પંખિ ણી. Same as **પાક્ષ-ણી.**

પંખિ-લું, *adj* Winged

પંખી, *s m n* A bird

Id પંખીનો મેળો A temporary gathering of people that gives delight, &c 2 An accidental meeting of men, who are sure to be separated from each other after a short time

પંખે-રૂ, Same as **પંખી**

પંખો, *s m*. A large fan, a *punkha* 2 A cover for the wheels of a carriage

Id પંખો નાખવો-કરવો To fan પંખો ખેંચવો To pull a hanging fan.

પંગત, પગતી, [Dh Des पंती *fr* S पङ्क्ति, પંક્તિ *Cf* પાતી] Same as **પંક્તિ.**

પગુ, *adj* [S] Lame

પંગુ, *adj* [S अपाङ्ग, *fr* अप + અંગ] Crippled, wanting a limb

પચ-કંડી, Same as **પિચ-કારી.**

પચકાણ, પચકાણું, *s n* [See પ્રત્યાખ્યાન denial] A vow of abstinence (among the Jains)

આપનારા દયા એક માસના, પચ્ચખાણ પચકાણ, એક પુણ્ય તારી શોકને, પુત્ર આવતે સુજાણ —સામળભટ

પચકણુ, *adj* [Hem Des पच्चड्डोहि = S आसन्न चित्त having the mind fully occupied with, *fr* S प्रत्यवलोक looking back *fr* प्रति back+અવ લોક વુ to see] Cowardly, timid

પંકરણુ, *adj* [See પોક+કાર, કર-વું] Timid, fearful, timorous, cowardly

પચ ન, *s n* [S See પચ-વુ] Digestion

પચ-પચ, *adv* [Imitative of the sound પચ,] Wishy-washy

પચ-પચુ, *adj* Watery, muddy, marshy

પચ-રંગ, પચ-રંગી, } *adj* [See પંચ, પાંચ, + રંગ See પંચ રંગી] Five coloured, having a variety of colours, motley

પચ-વ-વુ, Same as **પચા-વ-વું**

પચ-વુ, *v i* [S पच् to cook] To cook 2 To undergo digestion, to be concocted in the stomach, to digest

પ્રીતે પચેલા ગમો મજવારી છે,

ભોગ તે તમે જઈ સાથે હાર્દ છે —દયારામ.

3 To be enjoyed without repugnance or fear

પ્રાણી પ્રપચમાં શુ પચી રહ્યો, માની સ્વપ્નતણુ સુખ સાર્યું —પ્રીતમદાસ.

4 To be able to enjoy the advantages of unjustly acquired money, &c

Id પચી રહેવુ-રમવુ પચ્યુ રહેવુ To pursue without intermission

માલ પચવો To enjoy an unjustly acquired property

શીશે મગળ વર્ત્યો ચાર, બ્રાહ્મણ વદે પચ્યો કનમાર —હરિદાસ

પ ચાર-વુ, *v t* [See પ્ર-ચાર *fr* S प्र forth + चर् to walk] To lightly touch a subject, to speak about a subject indirectly

પચા-વ-વું, *v t* [Caus of પચ-વુ] To digest, to concoct in the stomach 2 To misappropriate, to usurp

પચાસ, *adj* [S पञ्चाशत् *fr* पञ्च, પાચ, five + दश ten] Fifty, (50).

પચીસ, *adj* [See પાચ + વીસ] Twenty five, (25)

પચીસી, *s f* A group of twenty five

પચુ-લા, *s n pl* [See પચ-વુ] Tricks made to amuse infants and children while being fed

પચુસણ, *s n pl* [S पर्युषण *fr* परि about + वस् to dwell] The holidays of the Jains commencing from the *vad* 12th of શ્રાવણ and ending with the *shud* 4th of ભાદ્રપદ (Sept -Oct)

પચ્છમ, Same as પશ્ચિમ The West

Id પચ્છમ બુદ્ધિ An after thought

Prov પચ્છમ બુદ્ધિ બ્રહ્મ A Brāhmana can only reflect on what has been done, but cannot foresee events

પછડા વું, *v i* [Pass of પછાડ-વુ] To be thrown down in wrestling, to be floored 2 To be dashed on the ground, to be struck against 3 To be overtaken or seized by an illness

પછ-તાલ, *s f* [See પછી + તાલ beating time] Lamentations, bewailing

પછ-વાડી, Same as પછ-વાડે

પછ-વાડું, *s n* [See પાછુ + વાડો place] The back, the rear

પછ-વાડે, *adv* In the rear, behind, backwards 2 After, afterwards

Id પછવાડે પડવુ-લાગવુ To pursue, to follow 2 (*Fig*) To worry, to persecute, to tease, to vex

પછાડ, *s f* [See પછાડ વુ] Catching and overpowering 2 Posing or non plussing

Id પછાડ ખાવી To lie flat on the ground, from a standing posture, all of a sudden

પછાડ-વુ, *v t* [Hem Des पच्चुड्ड = S गच्छति it goes, *fr* S प्र क्षिप्त thrown *fr* प्र forth + क्षिप् to throw, Or Hem Des पसीढल *fr* प्र-शिथिल made loose *fr* प्र intens+शिथिल loose] To throw in wrestling, to floor 2 To dash on the ground 3 To defeat, to overpower 4 To strike upon, to dash 5 To attack (by an illness)

Id માથુ પછાડવુ Lit To dash or strike the head Hence, 2 To vex, to annoy

પછાડા, *s m pl* Vain and ineffectual efforts or endeavours, struggles, striving.

Id પછાડા મારવા-ખાવા To make vain and ineffectual efforts

પછાડી, *s f* [See પછ વાડુ] The rear, the back 2 The ropes by which a horse's hind legs are tied 3 *adv* Same as પછ-વાડે

Id પછાડી રહેવુ-પડવુ To be left behind પછાડી પડવુ-લાગવુ To pursue, to watch the movements of

પછાડું, Same as પછ-વાડું

પછાડો, *s m* [See પછાડ-વુ] A relapse

પછાત, *s f* [S पश्चात्] Same as પછ-વાડો, 2 *adv* Same as પછ-વાડે, પછી, પછે.

પછી, } પછે, } *adv* After, afterwards; subsequently, then, by and by

Prov પછી પછવાડે, ને ઘોડી ઘોડી ઓળંગ After that comes a cow to be shod ? After that, a horse in boots

પછીત, *s f* The hinder wall of a house

પછેડી, *s f* [See પિછોડી] A sheet of cloth 2 A scarf, a covering for the shoulders

Id અધાર પછેડી ઓઢાડવી To delude the imagination of; to deceive પછેડીમા પથરો લઈને કુટવુ To speak at random; to speak not to the point, to argue in a circle

પછેડી-વા, *adj* [+વાપ, વાટ space, room] Of the form or extent of a પછેડી

પછેડો, Same as પિછોડો

પજ-વ વું, *v c* [S पीड् to give pain, See પીડ વુ Or see પચ-વ-વુ] To torment, to distress 2 To vex; to tease

પજા-વો, *s m* [See પચા વ વુ] A kiln.

પચ, *adj* [S See પાચ] Five 2. *s n.*

An assembly of arbitration usually consisting of five persons, a jury

Id પંચ નીમવું-ઠરાવવું To appoint a jury or a body of arbitrators પંચ ભરવું-ળવું-બેસવું To meet (of a body of arbitrators) પંચ બારાવવું-મેળવવું To call together a body of arbitrators

Prov પંચ બોલે તે પરમેશ્વર *Vox populi, vox Dei* The voice of the people is the voice of God પંચની લાકડી, એકનો બોજ Many hands make light work

પંચ, *s m* [Eng Punch *fr* Lat *pango* to prick] A machine to make holes with

Id પંચ કરવું To make a hole with a punching machine

પંચ-ઈટાળી, *s f*; [+ ઈટાળો] Throwing pieces of bricks at a criminal, as a punishment, by the community or the people of a village 2 A punishment by death imposed by a body of arbitrators 3 Mobbing a person to death

પંચક, *s n*. An aggregate of five 2 The five નક્ષત્ર from the latter half of Dhanisthā to the first half of Ashwinī during which certain kinds of work are forbidden

પંચકડું, *s n*. A group of five

પંચ-કલ્યાણ, } *adj* [See પંચ+કલ્યાણ]
પંચ-કલ્યાણી, }
Having five auspicious marks (of a horse)

પંચકાર, *s m* A weaver's tool

પંચકેશ, *s m* The hair growing on five parts of the body, *viz*, the head, the upper lip, the beard, the two arm-pits, and the private parts

Id. પંચ-કેશ રાખવા To preserve all the hair on the body

પંચ-કેસ, } *s m* [+ Eng *Case*, and
પંચ-ક્યાસ, }
ક્યાસ] A decision arrived at by a body of arbitrators

પંચ-કોણ, [S *fr* પંચ + कोण, ખૂણો] A pentagon

પંચ-કોશ, *s m pl* [S *fr* પંચ five+કોશ] The five sheaths or envelopes of the spirit or divine particle in animated beings.

પંચ-ગવ્ય, *s n* [S *fr* + S गव्य of the cow *fr* गो a cow.] Five things derived from the cow, swallowed by the Brāhmans as a means of purifying the body [They are મૂત્ર (urine), ગોમય (dung), ક્ષીર (milk), દધિ (curdled milk), and આજ્ય (ghee)

પંચ-પાત્ર, *s n* [S *fr* + પાત્ર] A cylindrical metallic vessel serving many purposes in a Brāhman's religious worship

પંચ-પ્રાણ, *s m pl* [S *fr* + પ્રાણ] The five vital airs (They are –પ્રાણ, અપાન, વ્યાન, ઉદાન, and સમાન)

પંચ-ભૂત, Same as પંચ-મહાભૂત

પંચમ, *adj* Fifth 2 *s m* The fifth note in the Hindū gamut

પંચ-મહાભૂત, *s n pl* [S *fr* + મહા+ ભૂત] The five elements according to Hindū philosophy, *viz*, પૃથ્વી (earth), પાણી (water), તેજ (light), વાયુ (air), and આકાશ (space)

પંચમી, *s f* The fifth day of either fortnight of a Hindū month 2 The fifth case, the Ablative Case (in Gram)

પંચ-મુખી, *adj* [See પંચ+મુખ] Having five mouths or openings

પંચ-રંગી, *adj* [+ રંગ] Five-coloured; having a variety of colours, motley *Cf* પંચરંગી

પંચ-રસિયું, *adj* [+ રસ] Varied, diverse, of different kinds and fashions, heterogeneous

પંચ-રાશિ, *s f* [S *fr* + રાશિ] The Double Rule of Three, the Rule of Five (in Arithmetic)

પંચ-વક્ત્ર, *adj*. [S *fr* + વક્ત્ર] Having five mouths.

પંચાંગ, *s n* [S *fr* + અંગ] An almanac, a calendar (So called because it supplies information about five things, *viz* , તિથિ, વાર, નક્ષત્ર, યોગ, and કરણ)

પંચાગ્નિ, *s m pl* [S *fr* + અગ્નિ] The five sacred fires collectively (*viz* , અન્વાહાર્યપચન, ગાર્હપત્ય, આહવનીય, સભ્ય, and આવસથ્ય), amidst which an ascetic performs his devotions.

પચાણુ, *adj* [+ નેવુ] Ninety five, (95)

પચાત, *s f* [See પચ five + S आयतन abode *Cf* પચાયતન] An assembly of arbitrators, a jury 2 An investigation, by a jury, of a matter in dispute 3 A matter in dispute 4 The judgment or decision of a jury 5 A state of exigency, bewilderment, difficulty in general 6 Causing to be publicly talked about 7 Vain or needless discussing and objecting to a matter in question

Id See under પચ Five પેટની પચાત Straits for food તેમને પેટની પચાત છે They have not enough to eat પચાતો લડવી To fight out lawsuits

પંચાત-ખોર, *adj* [+ P *fr* खुर्दन् to eat] Quarrelsome, querulous, contentious

પચાત-નામું, *s n* [+ નામું.] The award or decision of an assembly of arbitrators, a written decision, the verdict of a jury

પંચાતિ યું, *adj* That which should be decided or settled by a jury, that cannot be decided or settled by one man 2 Intricate, complicated, difficult to decide

પંચાતી, *s m* A member of a body of arbitrators 2 *s f* Same as **પચાત**

Prov પચાતીના છોકરા ભૂખે મરે An arbitrator does not work for gain

પચામૃત, *s n* [S *fr* + અમૃત] The five nectareous substances, *viz*, milk, curds, clarified butter, honey, and sugar 2 A dish of which the Deccanese are particularly fond

પચાયત, Same as **પચાત**

પચાયતન, *s n* [S *fr* पञ्च five+ आयतन an abode] The five deities, *viz*, ગણપતિ, દેવી, સૂર્ય, વિષ્ણુ, and શિવ, worshipped in one place

પંચાલ, *s m* [S=Name of a particular province in ancient India] A rogue, a knave, a scamp 2 *adj* Roguish, knavish, wily, sly

પચાવન, *adj* [See પચ, પાચ, five + S पञ्चाशत् fifty *Cf* પચાસ] Fifty-five; (55)

પચાશી, *adj* [+એંશી] Eighty five; (85).

પચિ-યું, *s n* [S पञ्च, પાચ, five] A small dhotar or digogi, five hands long

પચી, *s f* [Hem Des पपकर्ं = S चाटु sweet, pleasing Or Hem Des पचारइ = S उपालभते he censures] A joke 2 Ridicule

Id પચી ઉડાવવી To crack jokes at the expense of, to ridicule

પચી, *s f* [S पञ्च, પાચ, five] One of the five jewels fixed in a woman's nose ring

પચી-કર-ણ, *s n* [See પચ five+S कृ, कर ું. to do /] The reduction into union and order, of chaos or discordant elements of the material world

પંચેન્દ્રિય, *s f pl* [S *fr* + इन्द्रिय] The five organs of sense

પજ-ભાગ, *s m* [+ ભાગ] Corn of five different sorts given to the family-priest as a religious gift

પજર, *s n* [S] A cage 2 The fabric or skeleton Same as **પાજરૂં**

પજીરી, } *s f* [See પચ five + છરૂ]
પચા-છરી, }

A mixture of the kernel of coconut, parsley, poppy seeds, sugar, and ચારોળી, (eaten by women in child-bed), presented to the worshippers on the birth day of Krishna

પંજાબી, *adj* [Hind पञ्जाब *fr* S पञ्च five + अप्, आपः, water] Relating to or pertaining to the Punjāb, a province in the North West of India 2 Muscular; tall and strong

પંજો, } *s m* [P पञ्ज the palm with
પઞો, }

the five fingers *fr* P पञ्ज = S पञ्च five] The five of a suit in cards, the five on a die in play; a cast or turn up of five with dice 2 The hand opened out 3 The hand opened as a mark of favour 4 A claw, a paw 5 The iron hand of Muhammadans representing their five holy persons

Id પજામા લેવુ To bring under one's influence પજામા પડવુ-આવવુ To fall into the clutches of 2 To be deceived પંજે પડવો To be successful

હે સતો કામના રહિત, અને સ્થિર મન થઈને,
આપણુ પ્રીતે રૂ પજો લીજે. —લોજોભગત.

પઝેટ•વું, *v t* [See પઝરી] To bear, to endure; to put up with.

પંઝ•ટી, *s f* [See પંજો + વૃત્તિ state] A farmer's tool, a harrow, a rake

પટ, *s m* [S पट cloth] A chequered board or cloth (to play at chess, &c) 2 A roll; a list, a catalogue, a table, a schedule 3 A curtain, a partition 4 A map, a plan 5 Breadth (of a river) 6 Cloth, a garment

કટી દુરા પીતામ્બર બ્રાજેછ, રસના તે અતિ રાજે છ
—દયારામ

7 A suffix added to numerals to show "times," *e g*, દુ•પટ double ત્રિ•પટ treble

Id પટ ખેંચવો–તાણવો–ભરવો To set up a curtain or partition

પટ, *s m* [See પટ] A layer, a coating 2 The effect of companionship

Id પટ બેસવો To possess an effect of the companionship of પટ તાણવો–દેવો To put a coating on.

પટ, *adv* [Imit] At once, suddenly, immediately 2 Positively, decidedly, certainly

પેસી ત્તને ભૂમિ, પટ ખોટી તારી વાત છે —વલ્લભ

પટ•ક, *s f* [See પટ•ક•વુ] Beating, throwing or dashing with force

પટ•ક•વું, *v t* [Imit] To dash, to knock down, to fling or cast away 2 To allure, to cheat, to deceive 3 To wheedle, to humbug

પટ•કા•વ•વુ, *v t* To seize smartly, to nab, to clutch, to catch 2 To put on a garament in a stylish or buckish manner, with a cock or with an airy looseness

પછે પટકાવને પાયે આગળીએ,
એવા સાચા શિષ્યને અમે ક્યારે કળીએ —ધીરો.

પટ•કા•વું, Pass of પટ•ક•વું.

પટ•કૂળ, *s n* [*Cf* S दुकूल a fine garment *Cf* પટોળ.] A fine garment

પટ•કો, *s m* [See પટ cloth + ક dim] A cloth about a span in breadth worn round the waist or the head, a girdle, a sash

પટંતર, *s m* [+ અાંતરો] A cloth-curtain. 2. A curtain. 3. Intervention; being indirect, separateness

પુછી વાત પટતરે, સાચુ બોલ સુજાણ,
પર મોહ્યા કે રસ લિપે, વદ ને વિચારો વાણ
—આમળભટ.

પટંતરો, *s m* A curtain 2 Distinction, separateness

પટ-પટ, *adv* [Imit] Quickly; being sharp in sound; occurring in rapid succession 2 *s f* Babbling, prattling

પટ-પટ વું, *v t* To utter 2 To be eager to speak

પટ-પટા•રો, *s m* [See પટ-પટ, પટ પટિ•યું, +કાર] Giving oneself airs by prating and unnecessary movements of the body

પટ-પટા•વ•વુ, *v i* To give oneself airs by unbecoming and unnecessary movements of the body

પટ-પટિ•યું, *adj* Prating, prattling babbling, loquacious 2 *s n* A toy or a doll showing quick movement of its parts

પટ-પીત, *s n* [+ પીત yellow] A yellow garment

તેણે દીઠા અચ્યુત આગ, પટ-પીત તનુ ઘનશ્યામ
—ગિરિધર.

પટ-રાણી, *s f* [See પાટ + રાણી] The head-wife of a Rājā, the eldest queen Same as પટ્ટ-રાણી

પટલ, *s m* [S = cloud, a covering] A crowd, a group, a collection

પીત પરાગ પટલથી છવાયલ નીલ નલિન જ્યમ રાજે
—ગીત-ગોવિન્દ.

2 Same as પડળ, web or nebula over the eye

પટ•લ, Same as પટેલ

પટ•લા•ઈ, *s f* The position or duties of a પટે•લ 2 The commission or dues received by a પટે•લ 3 Arbitration between contending parties

પટ•લા•ણી, *s f* [Fem of પટે•લ] The wife of a પટેલ.

પટ-વો, *s m* [See પટ cloth + S वाय weaver *fr* वे to weave] A maker of fringe, tassels, network of silk, &c

પટહ, *s m n* [S] A drum

મૃદંગ તાલ પખવ ને વીણા, પટહ વેણુ સ્વર તાન છ
—ગિરિધર

પટા-ળી, *adj* [See પટા-ળ-વું] That which coaxes or flatters 2 Misleading, deceptive

પટા કડી, *s f* } [See પટ-પટ] A loud
પટા-કો, *s m* } noise or crack

પટાટા, *s m pl* [Eng *Potato*] Potatoes (The singular પટાટો is seldom used]

પટા-દાર, *adj* [See પટો a stripe + દાર having] Striped, having long and broad lines of different colours

પટા-પટ, Intens of પટ-પટ.

પટા-પટી, *s f* [See પટો + પટી redup] Several stripes of different colours

પટા-બાજ, *adj* [See પટો a kind of double-edged sword + P बाज़ playing *fr* बाख्तन् to play] Skilled in wielding a double edged sword 2 Skilful in evading, prevaricating or equivocating 3 Deceitful

પટા-મણું, *adj* [See પટા-ળ-વું] Coaxing, flattering 2 Cheating

પટારો, *s m* [See પેટી + અગાર a house] A large box.

પટા-વત, *s m* [See પાટ+વત, વાળુ] The heir apparent to the throne of a king

પટા-વત, Same as પટા-વાળુ

પટા-વ-વું, *v t* [Confusion of પટ પટ and પતા-ળ-વુ] To flatter, to cajole 2 To cheat, to deceive.

પટા-વાળો *s m* [See પટો a stripe +S वत, वान, વાળુ, suffix showing "possession"] A peon wearing the badge of his office

પટિ-યા, *s n pl* [See પટી, પટ્ટી] The clusters of hair combed into stripes and set in a charming fashion

પટી, *s f* [See પટો a stripe] A strip a slip, a shred, a narrow and long piece 2 A chip, a band 3 A fold, a plait

પટુ, *adj* [S] Clever, skilful, well versed 2 Smart; sharp, apt, ready

પટે લ, *s m* [See પટ, પટો, a charter] The hereditary headman of a village 2 The headman of a class. 3 An epithet of respect addressed to men of cultivating classes.

Prov પટેલની પોઠી પાદર સુધી Everything has its limits

પટે-લી, *s f* The position or dignity of a પટેલ 2 The commission or dues received by a પટે-લ *Cf* પટ-લા-ઈ.

પટો, *s m* [See પટ.] A strip of cloth 2 A belt, a girdle 3 A strip; a streak, a broad line

દાઢી મુછ મુંડીને, પટા પાડિયા શાએ કરીને મીનાપ.
—દયારામ.

4 A deed of lease or tenure 5 A straight narrow double-edged sword 6 A trick, a design; a contrivance 7 Cunning; treachery

Id પટા ખેલવા-રમવા To fence; to practise fencing પટા પાડવા To divide (braids of hair, folds of a garment) into stripes પટો મેળવવો To get a charter

પટો-પટ, Same as પટ-પટ, Quickly

પ્રભુએ પક ઈ, તેના ઉપર નાખ્યુ કે, મુવાના પાંચે મુખ પટોપટ પૃથ્વી ઉપર પડી ગયા. —પ્રેમાનંદ.

પટોલ, } *s m* [See પટોળુ] The name
પટોળ, } of a plant 2 The fruits of this plant used as food

પટોળું, *s n* [S पटोल See પટ cloth *Cf* પટ-કૂળ] A kind of fine silk cloth worn by women

પટ્ટ, *adv* [Imit] Instantly, immediately, quickly Same as પટ-પટ, પટા-પટ.

પટ્ટણ, } *s n* [Dh Des पट्ट *fr* S पत्तन,
પટ્ટન, } पत्तनम्] A city

પટ્ટુ, *s m* [See પટ] A kind of woollen cloth, a blanket

પટ્ટો, Same as પટો

પટ્ટો, Same as પટ્ટો

પઠ ણ, *s f* [See પેઠ-ણ] An agreement, a stipulation 2 A bargain, settling the price of a thing or commodity 3 The price settled

પઠ ણ, } *s n* [S *fr* पठ् to recite]
પઠ ન, } Reading 2 Studying

પઠ ણું *v t* [See પરઠ-વું] To bargain; to make a contract for sale or purchase, to settle the price of an article for sale or

purchase, to settle the terms of a contract

પઠાણ, *s m* [See પુષ્ટ, પઠ્ઠો] A Pathân, a Muhammadan tribe, who have strong athletic frames and are brave soldiers

પઠાણ, *s m* [See પીઠ *fr* S पृष्ठ + વહાણ a ship] The keel of a ship

પેઠે, Same as પેઠે

પઠંગ, *s f* [See પીઠ *fr* S पृष्ठ + અંગ] Support, patronage

પઠ્ઠુ, *s f* [See પાઠ + અંગ] *s m* A custom, a practice

પઠ્ઠો, *adj m* [Db Des पत्तट्ठ *fr* S प्राप्तार्थ one who has secured one's object, बहुशिक्षित well versed, expert, *fr* प्राप्त gained + અર્થ object] Muscular, robust, stalwart, sturdy

પડ, *s n* [See પટ cloth] A fold, a stratum, a layer 2 A division, a partition, a compartment, a cell 3 The part of a play ground, where the winners stand or play 4 The upper part of a mill-stone 5 A kind of snake with a variegated skin

પડખું, *s n* [S पार्श्व, or S प्रति against + खात a pit *fr* खन्] A side 2 A side rib 3 Neighbourhood, vicinity

પડ-ઘમ, *s f* [S प्रति against, in reply, + ધમ-ધમ] A drum, especially an English military drum

પડઘી, *s f* [S प्रति + घात striking] The base or stand of a vessel or pot

પડઘી, *s f* [See પડઘો] A sound produced by stamping the feet on the ground

પડઘો, *s m* [S प्रति घोष *fr* प्रति against, in reply, + घुष्, घोष् to proclaim Or S प्रति घात *fr* प्रति + घात striking *fr* हन् to strike] An echo, a resonance

Id પડઘો પડવો-વાગવો To be heard (of an echo).

પડ-છંગ, *adj* [See પ્રચંડ] Terrible 2 Tall and stout

પડ-છંદ, } *s m* [S प्रति-ध्वान an echo
પડ-છંદો, }

fr + ध्वन् to sound or, See પ્રતિ+છંદ] Same as પડઘો, Echo

ગદા શબ્દ પડછંદા પડે, ડોલ્યા દશે દિક્‌પાળ રે.
—ગિરિધર.

2 Same as પડ-છાયો

પડ-છાયો, *s m* } [S प्रति च्छाया *fr* +
પડ છાયા, *s f* }

છાયા] A reflection, a shadow

પડ-છો, *s m* [Hem Des पाडिसिद्धि = S स्पर्धा competition, or S सदृश like, similar] Comparision

Id પડછે મૂકવું To compare

પડ છો, *s m* [See પડ-છાયો, or પ્રચંડ] A man tall and erect

પડ ત, Same as પડ-તર.

પડ તર, } *adj* [See પડ-વું] Lying idle
પડ-તલ, }

or unused 2 Waste, uncultivated 3 That which a thing has cost, (the) cost (price)

Id પડતર જમીન Land lying uncultivated પડતર કિમ્મત Cost price

પડતલી, *s f* [See પડ+તળિયું] A leather bag to keep tobacco in

પડ તાલ-વું, *v t* [S प्रति against + તાળો] To compare 2 [+ तड्, ताड, to beat] To shuffle 3 To make away with 4 To dash against

પડ તી, *s f* [See પડ-વું] Decline (of power glory, &c.), opposite of ચડતી.

પડ તી દશા, } *s f* [+ દશા, દશા] De-
પડતી દશા, }

clining state, misfortune, adversity

પડ તી રાત, *s f* [+ રાત રાત્રી] Declining night 2 The latter half of the night

પડતી ગને પ ચારને પ્રીતમ કોઈનથી બેહ્‌વાનું હોય,
રાત, આવો મારે ઘેર માહ્યા —દયારામ

પડતું, *adj* Falling, sinking, decreasing, waning (This word corresponds with the Eng suffix "ish" as in ધોળાશ પડતું Whitish or rather white)

Id પડતું મેલવું-મૂકવું To overlook, to leave to itself, to let alone 2 To fall upon a person or thing rather heavily, to jump down. પડતા દહાડા Time of adversity, reduced circumstances

પડતો, Same as પરતો, પ્રત્યય, Power

પડતો પૂરાનો પુગ્ગે, સન્મુખ લડવાને શ્યામ
—લોને લયલ

પડ૦થાર, *s m* [S प्रति against + स्तृ to cover] A verandah, a portico

પડદી, *s f* [See પડદો] A light or thin partition 2 A bundle (of hay, &c)

પડદું *s n* A bundle of hay, &c , tied in a piece of cloth

પડદે-નશીન, પડદે-પોશ, } *adj* [See પડદો + P नशीन sitting *fr* निशीदन् = S नि·विश् to sit, P पूश covering, wearing *fr* पूशीदन् to cover, to wear] Covered with a veil or curtain 2 Shut up, secluded 3 *adv* Behind the curtain, with a veil on the face, secrectly 4 In a seclud ed state, in a state of seclusion

પડદો, *s m* [P पर्दह्] A curtain, a screen, a veil, a valve, any intervening cloth or frame, a partition 2 Privacy, retiredness 3 Shame; shame facedness 4 Decorous secrecy, backwardness, or seclusion, the zonana, a harem 5 A coat ing or fold 6 A film over the eye, web, or nebula, a parting membrane, coat, &c , the tympanum 7 The front piece of an *ingarkhā* 8 Mental reservation, a reserved or suppressed matter, concealment, guarded intercommunication

Id પડદામાં રાખવું To conceal બોલવામાં પડદો રાખવો To be reserved in speech, to be reticent મનમાં પડદો રાખવો To conceal one's intention, to be uncommunicative પડદો પાડવો–નાખવો To put or throw a curtain over 2 To conceal 3 To stop work for a time પડદો પડવો To be dropped (of a curtain on the stage) 2 To be concealed પડદો ઉપડવો-ખુલવો To be removed (of a curtain) 2 To be exposed or revealed પડદો ઉઘાડો કરવો–ખોલવો–ફેરવો Lit To remove a curtain from 2 To show in its true colours 3 To reveal the real state of things પડદો કાઢી નાખવો To throw off restraint, modesty, or shame

પડદું, *s n* A weak or lean person

પડ પુછ, *s f* [S प्रति against + પુછ૦વું] Inquiry about or after, investigation 2 Colloquy, conversation, talk

પડ બિડ ઢું, પર બિડિ ઢું, } *s n* [See પડ + બીડ૦વું] An envelope, the cover of a letter

પડ ભિતિ૦ઢું, *s n* [S प्रति against + भित्ति] A small wall erected to support another, a retaining wall, a breast-wall, a buttress

પડ૦પાયો, *s m* [+ પાયો] A wooden prop

પડ૦વું, *v t* [S, पत्] To fall, to drop, to tumble, to descend, in general, owing to loss of support 2 To cease; to stop, to lie; to be discontinued 3 To chance or happen to be 4 To set upon, to attack violently 5 To take place or come on, to form, to arise, to appear (of light, heat, cold, darkness) 6 To abate or subside, to decline from vehemence to calmness (of wind), to become less (of a rate or price) 7 To lie indolent and idle 8 To remain unemployed or unused 9 To turn out, to prove to be, to seem in the end 10 To die (by violence in a battle) 11 To engage in, to have a concern with 12 To become necessary, obligatory, or expedient 13 To happen, to occur, to come to pass 14 To be beaten or defeated (in argument or play) 15 To befall or happen unto (of trouble or distress) 16 To become, to enter from one state in to another 17 To arise, to result, to proceed, to be produced 18 To sink (into poverty or meanness) 19 To become thick, faint, hoarse (of the voice) 20 To drop from a higher place, to descend by the power of gravity alone 21 To drop from an erect posture 22 To disen bowel, to pass out of an outlet, to flow out of a channel into a pond (the waters of a river) 23 To be given up, over thrown, ruined (of a town) 24 To pass into a better or worse state 25 To come into a new state of body or mind, to become 26 To be put to shame, to abash, to blush

Id આવી પડવું To come unexpectedly 2 To be obliged to 3, To devolve upon. નામ પડવું To get a nick-name રસ્તો પડવો

To be brought into use(of a way, a path) 2 To be introduced(of a custom, or fashion) જરૂર પડવી To become necessary કામ કે૨જ પડવું To have business with; to have to deal with ગળે પડવું To accuse falsely નરમ પડવું To subside, to grow less, to abate પગે પડવું To fall at the feet of, to submit oneself to રસ્તે પડવું To be going on by the right path, to take the proper course or direction પડી જવું To tumble down મોઢામાંથી પડવું To be dropped out or uttered carelessly પડું પડું થઈ રહેવું To be on-the point of falling down, to be tottering, to threaten to fall -ને માથે પડવું To be responsible for 2 To be accused falsely 3 To be subjected to a oss આડું પડવું To cross the way of, to be in obstacle to, to obstruct લડાઈમાં પડવું To lie on the field of battle, to die in active service ભાવ પડવો To be less (of a rate or price) 2 To be decided upon and declared (of a rate or price) ભાવનો ભાવ પડી રહ્યો છે The same rate continues. હરકત પડવી To be in a difficulty તમે શેઠ પડયા, ને હું ચાકર પડયો It is true that, you are my master, and that I am your servant પડી રહેવું To be at ease 2 To be idle 3 To be useless 4 To be not sold 5 To remain lying (on the floor, &c) ધંધામાં પડવું To be employed in a trade or occupation.-ધંધામાં-કામમાં પડવું To be busily engaged in કૂવામાં-ખાડામાં પડવું To throw oneself into trouble or difficulty ખાસડાં પડવાં To be blamed or scolded ભાગે પડવું In proportion to a share, proportionate ચોપડીના પાંચ રૂપીયા મને પડયા The book cost me five rupees કાળાશ-રતાશ-ફીકાશ પડવી To have a shade of black, red, pale colour કાળું પડવું To be changed to a black colour ફીકું પડવું To become pale 2 To become less તસવીર-છબીપડવી To be drawn (of a picture) આગળ-બહાર પડવું To come forward 2 To be prominent. પાછળ-પાછું પડવું To shrink from પાછળ-પછવાડે-કેડે-પૂંઠે પડવું To pursue મેદાન-મેદાનમાં પડવું To come out for wrestling માંદું પડવું To become ill. સમજ પડવી To understand ખબર પડવી To be informed 2 To know by personal experience ખાતર પડવું To be plundered હાથ-તમાચો પડવો To get a slap, to be beaten હાથ પડવો To be lowered (of a railway signal) ભારે પડવું To lie heavy 2 To be felt too heavy or severe 3 To be beyond one's means, resources, or power ઘાંટો-ગળું પડ० To be hoarse (of the voice) હલકું પડવું To become less; to become milder, to be less heavy, to become less severe. 2 To become less in price 3 To be lowered in the eyes of the people દાણામાં જીવ-જીવડાં પડયાં છે Insects are produced in that corn અંધારું પડવું To be covered with darkness 2 To be hidden અંધારું પાડવું To throw darkness on 2 To conceal અજવાળું પડવું To be placed in light 2 To be revealed or made known અજવાળું પાડવું To throw light on 2 To make generally known પડયું ઊઠવું To rise after one's fall ગળું પડવું To have a disease of the throat અવાજ પડવો To be produced (of a sound) તાલ પડવી To find pleasure in 2 To have baldness on the head જુદું પડવું To be different from, to become separate બંધ પડવું To stop, to cease દૂર પડવું To be situated at a distance, to be distant બોલ્યે પડતા બોલ ઝીલી લીધા He did it as soon as the words were uttered એકલું પડવું To be alone, to be unassisted ઉઘાડું પડવું To be brought into light, to be exposed સામું પડવું To oppose વિચારમાં પડવું To be deep in thought. રાત પડવી To set in, to be (of night) સ્વભાવ પડવો To be in the habit of વચ્ચે-વચમાં પડવું To interfere વચમાં પડવું To intervene for the purpose of effecting a compromise મારા કારભારમાં પડવાનું તારે કાંઈ કામ નથી You have no business to interfere with my affairs તારી કોને (દરકાર) પડી છે?=તારી કોઈને પડી નથી Nobody cares for you પડયું પાથર્યું Confining oneself to one's house and depending upon one's family for maintenance

Prov પડયા ઉપર પાટુ ને દાઝયાપર ડામ To apply salt to a wound 2 પડી પટોળે ભાત ફાટે પણ ફીટે નહિ Crows are never the whiter

for washing પડી ગયા, તો કહે, "દેવને નમસ્કાર કર્યા" To make a virtue of necessity To convert an accident to a good account It is useless to lament over calamities which cannot be avoided પડેલી ભજ ખુજેગીન પડશે તેના દેવાશે Experience teaches fools પડ્યો પોદળો ધૂળ લઈને ઉઠે A complaint whether true or false, is sure to leave some blemish behind "પડ પડ," તો કહે "સદાવડી" An impending misfortune makes the man desperate

N B—પડ વું, as an auxiliary verb, used with the perfect participle of the principal verb, shows "completion, fulness, thoroughness", while with the infinitive of the principal verb it shows "obligation, compulsion, unwillingness"

પડ-વૈયો, } પડ-વાયો, } s m. [S प्रति against, corresponding, imitating, + પાયો] A wooden support for a leg of a cot 2 A wooden support for the leg during dinner.

પડવો, s m [S प्रतिपद्] The first day of a lunar fortnight

પડ સુદી, s f [S प्रति A likenes + शुद्धि cleanness, whiteness, fr शुध् to be clean] Fine white flour of wheat

પડળ, s n [S पटल a covering, a curtain] The film over the eye; the web or nebula (of the eye)

Id પડળ ખોલવાં Lit To remove the film from the eye Hence, 2 To observe care fully પડળ ઉતરાવવા-ખોલાવવા-કઢાવવા To get the film removed from the eye *Fig* To get matters more clearly explained

પડા, s m pl [See પડ] Marks of the open hand made as omens of good luck.
આજ આનંદનો ઓઘ, કંકુ કેરા પડા પડયા રે
—મીરાંબાઈ

પડાઈ, s f A paper-kite.

પડા ઉ, s m [See પડાવ a camp] A kind of boat carrying from five to twenty *Khāndis* of weight.

પડા-ઉ, adj [See પડાવવું or પડ તો, પડતર.] Obtained by force or unlawful means, usurped; misappropriated

પડા-ક, adv [Imit *Cf* ફડાક, તડાક + કાર a sound] At once, suddenly, with a crackling sound
માણ ભળ તો કાંઈ ન પાલ્યું, મુને પડાક દેવળી નાખી
—પ્રેમાનંદ.

પડા-પડ, } પડા-પડી, } s f [See પડવું] Falling frequently; falling of many things; crowding together 2 Competition; rivalry

Id માલ આપવા લેવામાં પડાપડી ચાલતી હતી There was a hard competition in securing the articles = There was a hard bidding and counterbidding for the articles

પડાવ, s m [Hem Des पडाआ fr पताका, પતાક, a flag] An encampment; a halting place 2 Encamping, halting

Id પડાવ નાંખવો To encamp

પડાવ વું, v t [Causal form of પડવું] To obtain a thing either through cajolery or violence

પડાળ, s f n [Dh Des पडले = S पटल, A partition, a screen Also Hem Des पडला S पट-ली a cottage of cloth, a cloth Or, S प्रति against + आलय a house] The slope of a roof

Id આગલુ પડાળ The front પાછલુ પડાળ The hinder slope of roof

પડાળી, s f [Hem Des. पडाली=S. पङ्क्ति a line Or, see પડાળ] One sloped roof 2. A shed

પડિ યું, s n [See પડ a layer] Either of the stones of a grinding mill 2 A kind of snake with a variegated skin

પડિ યો, Same as ઠડિયો

પડી, s f [See પુડી] A small packet of a medicine, powders

પડિ યાળુ, Same as પડતર

પડી-કમણું, s n [S प्रतिक्रमण fr + प्रति around+क्रम् to walk] Morning and evening prayers of the Jains

પડીકું, s n [See પડી, પુડી+કું dim] A small package 2 A powder of medicine

પડી, s f [See પડો, પડહ] A public notice by a beat of drum

પડી-દાર, *s m* [+P દાર having] A town-crier

એવે પડી-દાર ત્યાં આવે, બોલ્યો રાયે જે કા'યદ

—પ્રેમાનંદ

પડો, *s m* [See પુડો] A conical parcel or bundle 2 A grocer's coffin

પડો, *s m* [S पटह] A kind of drum, a tom tom

Id પડો વગડાવવો To give a public notice by a beat of drum

પડો-પાંદડી, *s f* [See પડો, પુડો+પાંદ-ડી] A kind of fragrant plant or its leaves

પડોશ, પડોસ, } *s f n* [S प्रति-वेश-क *f1* प्रति against + विश् to enter] Neighbourhood, nearness, vicinity, vicinage 2 Attachment or fondness for (a person)

પડોશ-ણ, પડોસ-ણ, } *s f* [Fem of પડોશી] A female neighbour

પડોશી, પડોસી, } *adj* Living in the neighbourhood, neighbouring 2 *s m f* A neighbour

પઢ, *s m* [See પ્રધાન] The leader or captain of a party at play

પઢ-વું, *v t* [S पठ् to repeat] To read, to study, to learn 2 To speak, to utter

પઢે-લું, *adj* Learned

Prov પઢેલ પણ કઢેલ નહિ Learned but not experienced પઢેલ, કઢેલ ને ફરેલ, Learned, experienced, and inquiring

પણ, *s n* [S *f1* पण् to promise] A promise, an assurance, an engagement 2 Credit, reputation

Id પણ લેવું To take a vow પણ મૂકવું To break one's vow

પણ, *conj* [S परम् *f1* पर another] But, yet; nevertheless 2 *adv* Even; so much as, also, likewise

પણ, [S त्व] A suffix attached to adjectives and nouns to form abstract nouns, corresponding in sense to English "hood", "ship", "ness", "tion", "ment", &c., *e g*, બાળપણ Childhood.

પણ-ઘટ, *s f* [See પાણી+ઘાટ] A place erected for drawing water from wells, tanks, &c

પણછ, *s f* [Dh Des पडंचा *f1* S प्रत्यञ्चा *f1* प्रति against + अञ्च् to go] The string of a bow 2 A chip of bamboo

પણ-તર, *s n* [See પર-ણ-વું] Wedding, marriage, nuptials 2 The wife

પણવ, *s n* [S पटह a drum] A trumpet

મૃદંગ તાલ પણવ ને વીણા, પટહ જેવું સ્વર તાન છ

—ગિરિધર.

પણિ-ય-ત, *adj* [See પરણિ-યત, પણ-તર, *f1* પરણ-વું to marry] (The woman) Married, in relation to her husband, as distinguished from one living in concubinage

પણિ યારી, *s f* [See પાણી+S कार doing] A woman carrying water from a public watering-place

પણી, *s f* [See પિણ્ડ] A bundle of grass, vegetable, &c

પણું, Same as પણ (A suffix)

પણે, *adv* [See પર the other] There, at that place

પણો, *s m* Sand or sandy soil

પંડ, *s m* [S *m* [S पिण्ड the body] The body 2 Self, oneself

Id પંડ સુધીની પથારી Living a single unencumbered life

Prov પંડ સલામત, તો પઘડિયા બોહે તેરી

પંડ, *adj* [S पाण्डु white, pale See પંડુ] Jaundice

પંડિ-ત, *s m* [S *f1* पण्डा wisdom] A scholar, a learned man

પંડિ-તા ઈ, *s f* The quality of being a scholar, learning, wisdom 2 The dignity, position, or duty of a learned man

પંડુ, *s m* [S पाण्डु white, pale] Anæmia, a disease in which the blood contains an insufficient number of red corpuscles

પંડે, *adv* [See પંડ, self] Personally

પંડોળું, *s n* [S पटोल] A snake gourd

પણ્ય-સ્ત્રી, પણ્યાઙ્ગના, } *s f.* [S *f1* पण्य saleable *f1* पण् to sell + स्त्री, अगना, a woman] A harlot, a courtezan.

પત, Same as રત્ત-પિત્ત

પત, Same as પિત્ત

પત, *s f* [See પતીજ, પ્રતીતિ, પ્રત્યય] Reputation 2 Credit

Id પત ખોવી-જવી, To lose respect 2 To lose credit પત રાખવી To preserve respect 2 To preserve credit

પત કર વું, *v t* [+ કરવુ] To respect, to regard, to mind 2 To accept, to admit, to allow 3 To undertake to do

પતંગ, *s m* [S] A moth 2 A paper-kite 3 A bird 4 The sun 5 Sappan wood, *Cæsalpinia Sappan*

પતંગિ યું, *s n* } A butter fly
પતંગિ યો, *s m* }

પત-ઝડી, *s f* [See પત + ઝરવું, ખરવું to drop *Cf* પાનું-ખર] The end of autumn and the beginning of winter

પતન, *s n* [*S fr* पत to fall] Falling, alighting, descending

કાશે પાપ પતન, સંકટ સઘળાં સમરો
—કૃષ્ણારામ

Id પતન પામવું-થવું To suffer a fall, to fall પતન કોણ-પતન ખૂણો The angle of incidence

પતર-ડી, Same as પત્તર

પતરાજ, } *s f* [See પતીજ, પ્રત્યય]
પતરાજી, }
Boast, bragging, consequential strut, supercilious airs, empty show, vain conceit, vanity, inflation

પતરાજ ખોર, } *adj* [P *fr* + ख़ोर् en-
પતરાજી ખોર, }
joying *fr* ख़ुर्दन् to eat] Inflated, vain, consequential

પતરાવળ,
પતરાવળી, } *s f* [See પત્ર + આવલિ] A
પતરાળ,
પતરાળી,
plate made of leaves sewn together 2 A dish containing food

પતરાળું, Same as પતરાળ

પતરી, *s f* [See પતરૂ] A thin and small piece of metal

Id પતરીવાળો રૂપિયો A Rupee coin having a pit which is filled up with a thin and small piece of silver.

પતરૂં, *s n* [See પત્ર a leaf, paper] A thin sheet or plate of metal 2 Tin

પત વું, *v n* [See પત credit] To be adjusted, settled, or determined 2 To go away, to be got rid of

પતળ વું, *v i* [See પિત્ત bile + વાયુ] To be offended, to be displeased 2 To break a promise

પતળ વું, *v i* [See પાતળું] To melt; to soften

પતાક, } *s f* [S પતાકા] An ensign,
પતાકા, }
a flag

પતા વ વું, *v t* [Caus. of પતવું] To settle, to decide, to adjust; to determine. 2 To compromise (a claim) 3 To have done with

પતાસું, *s n* [See પત્ર] A sugar-cake; a kind of sugar biscuit

પતાળ, Same as પાતાળ

પતિ, *s m* [S *fr* पा to protect] A lord, a master; an owner 2 The husband

પતિ ત, *adj* [S *fr* पत् to fall] Fallen 2 Wicked, abandoned 3 Fallen from one's caste, excommunicated

પતિ ત-પાવન, *s m* [S *fr* + પાવન] A purifier of the wicked 2 God

પતિ-પરાયણ, *adj f* [S *fr* + પરાયણ] Devoted to one's own husband

પતિ યાર, Same as પત, પતીજ

પતિરા, *s n pl* White kids

પતિ-વ્રત, *s n* [See પતિ + વ્રત] Chastity (of a woman) (*Cf* S पातिव्रत्य)

પતિ-વ્રતા, *s f* A chaste and dutiful wife, a devoted and virtuous wife

પતિ-સેવા, *s f* [See પતિ + સેવા] Devotion to one's own husband

પતીજ, *s f* [See પ્રતીતિ, પ્રત્યય] Satisfaction, conviction, assurance 2 Confidence, faith, reliance, trust

Id પતીજ પડવી To be established (of one's reputation) પતીજ રાખવી To keep up one's reputation પતીજ ખોવી-ગુમાવવી To lose one's reputation

પતુઙ્ખું, Used in secret communication for પોણું, Three fourths

પતેલી, Same as તપેલી

પતેલું, Same as તપેલું.

પત્તન, s n [S] A city

પત્તન પુનીત રળિયામણું, વ્યગ્રપણ ઠમણ ત્યાં આવે,
શુભ્રતર ઘણું ગયુ મન ઠરે, મકરદ ગોવિંદ મન
—દયારામ

પત્તર, s f [S पात्र ता fr પાત્ર] Reputation, credit (Used with રગડવું)

Id પત્તર રગડવી To cause one to lose one's reputation પત્તર ફાડવી To harass, to annoy; to tire by overwork, &c.

પત્તર-વેલિ-યું, s n [See પત્ર + વેલ] A preparation of gram-flour and slices of leaves of vegetables

પત્તું, s n [Dh Des पत्तई fr S पत्राणि leaves fr પત્ર; or S पात्राणि vessels fr પાત્ર] A leaf of a tree 2 A card for play

પત્તો, s m [See પદ place] A trace, an indication, a vestige 2 Tidings, an account, an intelligence 3 A clue, a guide, a direction 4 A person's address

Id પત્તો મળવો-લાગવો To get a trace of 2 To get intelligence about પત્તો લાગવો To be successful in finding out પત્તો દેવો To give a clue to 2 To give intelligence about

પત્થર, Same as પથ્થર.

પત્ની, s f [S Fem of પતિ husband] Wife

પત્ર, s m n [S fr पत् to fall] A leaf 2 A letter, a note, an epistle, a written paper or deed 3 The leaf of a book 4 Any thin sheet or plate of metal

પત્રક, s n A leaf of a book, a sheet of writing, an epistle 2 A paper containing accounts, a statement, a table 3 A slip from a memorandum-book, a list, a roll

પત્ર-પતિ, પત્રાનધિપતિ, } s m [+પતિ, અધિ પતિ] The editor of a newspaper

પત્રાજ, પત્રાછ, } Same as પતરાજ, પતરાછ.

પત્રાવળ, પત્રાવળી, પત્રાળ, પત્રાળી, } Same as પતરાવળ, પતરાવળી, પતરાળ, પતરાળી

પત્રિકા, s f [See પત્ર] A small letter; a note 2 A horoscope.

પત્રી, s f A short but expressive letter

પત્રો, s f [See ત્રાજવી] Mace

પત્રું, s n A thin tin sheet or plate of metal 2 Tin Same as પતરું.

પથ, s m [See पथिन् = Eng Path, fr S पथ्, पद्, to go] A way, a road, a path

પથરાવું, s n [See પથરાવું, પાથરવું] A scattered state

પથરાવું, v i [Pass of પાથરવું] To be spread out to be extended 2 To be dispersed, to be scattered

પથરી, s f [See પથરો] A small stone 2 A whet stone for razors, a hone 2 The flint (of a musket) 3 Stone in the bladder 4 Grit, gravel 5 A marble for play

Id પથરી કાઢવી To remove the stone in the bladder

પથરો, s m [Hem Des पत्थर=S पाद घात a stroke with the leg, a kick fr S प्रस्तर a stone] A large stone 2 An impediment, an obstacle 3 A dull man 4 A stupid, dull headed man 5 An unfeeling, hard hearted person 6 Nothing

Id વચ્ચે પથરો નાખવો To throw a difficulty in a person's way પથરો આપવો Lit To give a stone (to a person engaged in a quarrel to throw at his enemy) Hence, 2 To incite a person to a quarrel 3 To misrepresent matters and create a quarrel. એને શું પથરા આવડે છે ? Lit Does he know stones ? Hence, 2 He knows nothing એને શુ પથરા આપે ? He is to be given nothing એનું માથું તો પથરાનું છે Lit His head is made of stone Hence, 2 He is not tired of speaking=He keeps on talking without being tired એ તો પથરો છે He is a stupid man=He is a blockhead,

Prov. પથરા એટલા દેવ કરવા To worship every image of God with a view to satisfy

and please all persons

પથાર, Same as પથારો

પથારી, *s f* [Dh Des पत्थारी=S प्रस्तर a bed, also Hem Des पुरणक्षणर्क=S शय्या a bed *fr* S प+स्तृ, स्तर्, to spread See પાથરવુ] Any thing spread, *e g*, a seat, a bed, bedding 2 Halting, lodging temporarily 3 Death bed

Id પથારી કરવી-નાખવી To make a settled residence of. પથારી સેવવી = પથારીએ પડવું To lie in a sick bed

પથારો, *s m* [S प्रस्तार *fr* प forth + स्तृ to cover] Expanse, the extent

પથિક, *s m* [See પથ] A traveller, a way-farer

પથિરો, Same as પથારો, Expanse

પાચ પથિરાથી પરા થયા, એક પ્રહ્મ રહ્યા બાગી રે,
કર્મના પાશલા કાપી નાખ્યા, ભાઈ ઓળખ્યા અવિનાશી
—ભોજોભગત

પથ્થર, Same as પથરો, Stone

Id પથ્થરનો ભમરડો Dull, stupid પથ્થર એ-ટલા દેવ કરવા Lit To turn every stone into a god, to regard every stone as a god 2 To make vows to propitiate any and every god 3 To use all means within one's reach 4 To do one's best પથ્થર ખેંચવો To maintain one's family with a difficulty પથ્થરની છાતી A hard heart છાતીનો પથ્થર કરવો To make oneself ready and willing to bear any kind of difficulty or misfortune

Prov પથ્થર ઉપર પાણી To fruitlessly use all energy after an unworthy object પથ્થર પર પાણી, અને સર્વે ધૂળ ધાણી Fruitless trouble પથ્થર ઉપરની જડ, ઉખડી જતા કેટલી વાર ? That which can be easily extirpated, crushed, or ruined પથ્થર તળે હાથ આવે, તે કળે કળે નિકળે when a man is in difficulty, he must use patience to extricate himself પથ્થર જોડે રતન પછાડવુ To throw pearls before swine પથ્થર સાથે પાનું પડવુ To have to deal with a bad man આવ પથરા, પગ ઉપર પડ To court troubles પથ્થર કરતા ઈંટ કુમળી Something is better than nothing પથ્થરને બાચકુ ભરે તો સામા દાત ભાગે He that blows in the dust, fills his own eyes પથ્થર પર પાણી, અગ્નિ, પાપ્રૂ લોઢે ઈ As is the water poured on an inverted pitcher, so is instruction to deaf ears 2 To work on an improper material is to waste one's energy

પથ્થરિયો, *s m* A bowl made of stone

પથ્ય, *s n* [See પથ] Diet, regimen, 2 Dietetics 3 *adj* Dietary, dietetic 4 Wholesome, healthy (of food)

પદ, *s n* [S पद=L *pes, pedis*, the foot, *fr* S पद् to go] The foot 2 A foot-print, the mark of a foot 3 An office, a post; a rank; a station 4 A syllable (in Grammar) 5 A word 6 An inflected word 7 A variety of metrical composition used in hymns and anthems

પદે પદે હરિ કથા પાવન, વૈષ્ણવનો વિશ્રામ
—ગિરિધર.

પદ અક્ષરના બધથી, સહુ ગ્રથ દુ ખ વામે
—દયારામ.

8 A connected sentence 9 A foot or a line of a verse or stanza 10 A collection of certain articles given to Brāhmans 11 A fourth part of a circle, a quadrant 12 A quantity a term of a series; a factor, the root of an expression (Math)

Id પદ મળવુ-પામવુ To get a rank or position પદ ખસી જવુ To lose a rank or position, to be lowered, to be degraded પદે પદે ગાવુ To sing in a systematic way રાજ-પદ, ગુરૂ પદ The position, dignity or office of a king, preceptor, &c સજાતીય પદ Quantities of the same kind વિજાતીય પદ Quantities of different kinds (Math)

પદક, *s n* An ornament hanging on the breast like a medal.

સોના સાકળી, પદક જડાવ —ગિરિધર.

પદ-ચ્છેદ, *s m* [See પદ a word + છેદ] Resolving a sentence or a compound word into its elementary parts 2 Parsing

પદ-ચ્યુત, *adj* [See પદ a place +S च्युत fallen *fr* च्यु to fall] Fallen from office or rank; degraded, deposed, dethroned

પદડી, *s f* A purse to keep tobacco in

પદ-પંકજ, *s n* [See પદ the foot + પંકજ] A lotus like foot

પદ-બંધ, *s m n* [See પદ metre + બંધ, બાંધવુ] Versification, prosody

પદ-ભ્રષ્ટ, *adj* [S *fr* + ભ્રષ્ટ] Fallen from one's position, deposed

પદમ, Same as પદ્મ

પદમ ણી, } Same as પદ્મિની.
પદમની, }

પદર, *s m* [S पत्र a leaf, the skirt of a garment] An end of a garment 2 An ornamented border 3 Protection, support, patronage 4 *s f* Self, a personal concern

Id. પદરનુ One's own પદરે પડવુ To depend on for support

પદર-ખાનું, *s n* [+ખાનુ, ખાનુ] A bakery, a bakehouse

પદ-રજ, *s f* [S *fr* પદ the foot+રજ, રેણુ dust] The dust under the feet 2 *adj* Low; humble

પદ-રેણુ, Same as પદ-રજ

પદ-લાલિત્ય, *s n* [See પદ a word + લાલિત્ય] Elegant and elaborate diction, the beauty resulting from rhyme, alliteration, or sonorous words, melodious arrangement of words, melody, harmony

પદ-વિ ગ્રહ, *s m* [See પદ+વિગ્રહ *fr* S वि apart + ग्रह् to take] Same as પદ-ચ્છેદ

પદવી, *s f* [S *fr* પદ] Rank, position, dignity, station, post, office

Id પદવી વધવી, પદવીએ ચડવુ To be promoted, to rise in rank પદવી ઘટવી–ઉતરવી To be degraded

પદ-સેવ, *s f* [+ સેવા] Lit Service at the feet (of a god, religious preceptor, &c) 2 Humble and faithful service

પદારથ, } *s m.* [S *fr* પદ a word+અર્થ
પદાર્થ }
meaning] An object, an end 2 A category or predicament (in Logic) 3 The literal meaning of a sentence

Id ચાર પદાર્થ The four highest objects of life, viz, ધર્મ, અર્થ, કામ, મોક્ષ પદાર્થ-માત્ર All things; the whole creation

પદાર્થ-વિજ્ઞાન, *s n* [S *fr* + વિજ્ઞાન] Natural Philosophy, the science of Physics.

પદાવવું, *v t* [Caus of પાદવુ] To cause to break wind 2 To cow, to browbeat, to bully, to frighten

પદી, *s f* [See પદ a word, a song] A group of words, metres, or songs, *e g*, અષ્ટ-પદી

પદું, Same as પદ a position, *e g* ,ગોર-પદું

પદેડવું, *v t* [See પદાવવુ] To drive fast

પદોડવુ, *v t* To soil, to dirty

પદ્ધતિ, *s f* [S *fr* પદ the foot+हति striking *fr* हन् to strike] A method, a mode, a way; a manner, course or practice 2 A work prescribing rites and ceremonies, a ritual, a manual, a formulary. 3 A line, a row, a range 4 A style or fashion (in composition or writing)

પદ્મ, *s n* [S] A lotus 2 One thousand millions, ten thousand lākhs, a hundred crores 3 One of the nine treasures of Kubera (See under નવનિધિ) 4 A particular mode of sexual enjoyment

પદ્મ-રાગ, *s m* [S *fr* +રાગ red colour] A ruby

પદ્મ-રેખા, *s f* [See પદ્મ+રેખા] The figure of a lotus on the palm of the hand, held to be indicative of wealthiness

પદ્મા, *s f* [S See પદ્મ, 2 3] An epithet of Lakṣmī, the goddess of wealth

પદ્માસન, *s n* [See પદ્મ + આસન] A particular posture in religious practices

પદ્મિની, *s f* A woman of the first of the four classes into which the female sex is divided by writers on શૃઙ્ગાર (the sentiment of Love) 2 A most beautiful woman

પદ્ય, *s n* [See પદ a metre] A metre 2 A piece of metrical composition.

પદ્ય-બંધ, *s m* [S *fr* + બંધ] A poetical composition

પધરાઈ, } *s f* [See પધારવુ] Pre-
પધરામણી, }
senting clothes and money to relations on their departure 2 Departure 3 Invitation to and entertainment of a great person

પધરાવવું, *v t* To see one off respectfully 2 To invite respectfully 3 To bring

about a purchase by persuading the buyer

પધારવું, *v t* [S प्र forth + धृ, धार्, to hold See ધારવું] To go in peace and safety, to go, to depart, to leave, to proceed on a journey; to quit 2 To come, to give the pleasure of one's company, to honour by one's presence at

પનડો, *s m* [See પાનડું] A kind of ear-ring worn by women

પનઘટ, Same as પણઘટ

પનાદાર, *adj* [See પનો+P દાર having] Having breadth; broad (cloth, &c.)

પનારો, *s m* [See પાણી + આરો] The state of being carried down the stream, being doomed to live in the company of 2 Company, companionship

પનિહાર, } પનિહારણ, } *s f* [See પાણી + S હૃ to carry) A woman carrying water

પનાહ, *s f* [P पनाह् refuge] Careful protection, a refuge, a shield, a shelter, an asylum

પનું, *s n* } પનો, *s m* } [S पा नीय a drink *fr* पा to drink See પાણી] Water acidulated with boiled mangoes or tamarind, and mixed with molasses and other condiments

પનો, *s m* [P पेह्नह्] Breadth of cloth

પનોતી, *s f* A particular configuration of planets, supposed to bring evils 2 Evil destiny, ill fate, evil stars

પનોતું, *adj* Fortunate, lucky, auspicious, propitious

રત્ન દીકરી ક્યાથી છત્રે? ત્રણ ભાઈની બેન પનોતી
—પ્રેમાનંદ

પતિયાળું, *s n* [See પાતી, or S पञ्च પાચ, + વાળુ *fr* S वद्, वान्, having] Partnership, fellowship

પતિયાળો, *s m* A partner

પંથ, *s m* [See પથ] A road, a way

પાચમે, મોરી આહેલડી, પથ પતગ, કંપ દૂર
—પદર તિથિઓ

2, Manner, fashion 3 A religious order or persuasion

Prov એક પથ બેઓર દો કાજ To kill two birds with one stone.

પથ, Same as પ્રથમ First

Id પથ વર A bridegroom who marries for the first time, dist from બીજ વર who marries a second time

પથિક, Same as પથી

પથી, *s m* A sectary, a sectarian, a disciple of a leader in religion 2 A wayfarer, a traveller

પદર, *adj* [S पञ्च दश *fr* પાચ + દશ] Fifteen, (15.)

પન્નગ, *s m* [S *fr* પદ the foot + ન not + गम् to go] A serpent

વર પામી પન્નગ ત્રણે, તે યમુનાની તીર પધ્યા રે
—પ્રેમાનંદ

પન્નાળ, Same as પરનાળ

પન્નાળિકા, Same as પરનાલિકા

પપનસ, } પપાઉ, } *s m* [A word from South America] A pompelmoose

પપેટી, *s f* [Zend पतेती *Cf* S पतित fallen] The Pārsī New Year's Day

પપૈયો, [Hem Des पप्पीओ = S चातक] Same as ચાતક.

પપૈયા, Same as પપૈં

પપૈં, *s n* A kind of fruit

પબ્લિક, *adj* [Eng] Public 2 *s f* A prostitute, a courtesan

પમાડવું, *v t* [Caus of પામવું] To cause to reach or get 2 To give

પપાળવું, *v t* [See પાળવું, redup] To feel with the hand so as to soothe, to pass the hand over so as to give a pleasing sensation 2 To grope

પય, *s n* [S पय] Milk 2 Water

પયું, *s n* [See પાય, પગ, the foot] The track over which the bullocks walk while drawing water from a well

પયોધર, *s m* [S *fr* પય + ધર] A woman's breasts 2 A cloud 3 An ocean

પયોધિ, } પયોનિધિ, } *s m* [S *fr* પય water + નિધિ a store *fr* नि down+धा to hold] An ocean, the sea

પર, *adj* [S] Another different, not

one's own, alien

માટે થતું ધર્મ રાય, પ્રેમ માની પરનો —વદીમ

N B—પર occurs as the first member of several compounds, where it means "Another man's, not one's own", e g પરગૃહ, પર સ્ત્રી

2 Distant

સદ્દેવ સાગર મૂક્યા છે પર,
છે દ્રૌપદીના બાળ દૃતાન્ત રાય —પ્રેમાનંદ.

3 Great, high

કપટીને માતે વર, પર એ પ્રખ્યાત છે —વદીભ

4 *s m* God, Godhead

પર, Same as ઉપર

પર, *s n* [P *fr* परिंदन् to fly *fr* S प्र forth + डी to fly] A feather, wings

Id પર આવવા To be able to fly 2 To be able to rise or soar પર મૂકવા Lit To put forth feathers, to acquire the power of flying or rising into the sky 2 To perform an exploit

પરઈ, } *s f* [See મંદાર] A piston,
પરાઈ, }

a pestle 2 A crowbar

પરઈ, *s f* Corruption of the Feminine of પરાયું.

પરકમણા, *s f* }
પરકમણું, *s n* }
પરકમા, *s f*. } [S परिक्रमण *fr* S
પરકમ્મા, *s f* }

परि = Gr *peri* around + क्रम् to walk] Circumambulation, walking round or about 2 Same as પ્રદક્ષિણા.

પર-કાય-પ્રવેશ, *s m* [See પર another + કાયા + પ્રવેશ] Entering of the soul of a man into another man's body

પરકીય, *adj* [S See પારકું] Belonging to another person

પરકીયા, *s f* The wife or mistress of another man, a mistress

પરખ, *s f* [See પારખ, પરીક્ષા] A test, an examination 2 Recognition

બાળા માળા ઉપર ચઢીને પુષ્પ મોતી વધાવે,
નિર્ખી, હર્ખી, પરખ પરખી માન ગોવિંદ પાવે —પ્રેમાનંદ

પરખણહારો, } *s m* [See પરીક્ષા, પરી-
પરખનાર, }

ક્ષણ, + કાર doing] One who can test, a connoisseur

પરખવું, *v t* To test, to prove, to try, to examine, to inspect

પરખાણ, *s n* A cross beam in a ship, to which a mast is fixed

પરખાવવું, *v t* [Caus of પરખવું] To submit for testing or proving, to get tested or examined 2 To give, to pay (colloq)

Id એ તો રાતી દમડી પણ પરખાવતો નથી He does not give or pay even a copper coin

પરખાવું, *v i* To be tested or proved

પરખિયો, *s m* A tester

પર-ગજુ, *adj* [See પર another + ગરજ] Benevolent, generous

પરગણું, *s n* [P परगन] A district, a province, a canton, a *Pargana*

પર-ગમન, *s n* [See પર another+ગમન] Adultery, fornication

પર-ગામ, *s n* [See પર not one's own + ગામ] Another village 2 A foreign country

પર-ગામી, *adj* A foreigner, an outsider

પર-ગૃહ, } *s n* [+ ગૃહ, ઘર] Another
પર-ઘર, }

man's house

પરચુરણ, } *adj* [S प्रचूर्ण *fr* प्र forth
પરચુરણ, }

+ ચૂર્ણ, ચૂરવું] Sundry, miscellaneous, diverse, various 2 Coins of a lower denomination, change

પરચો, Same as પ્રતાપ, પરચો, Might, power (of a god)

પરચો, Same as પરિચય, Familiarity

પરજ, *s m* A basket-hilt (of a sword), the handle of a shield 2. A musical mode

પરજંક, Same as પર્યંક

પર-જાન, *s f* [See પર other+જાન marriage party] A party for a friend's marriage

જાન્ય એક પરજાન વળાવી, મદન મેહેતો આવ્યા ઘ —હરિદાસ

પરજાળવું, *v t* [S प्रज्वल् to burn severely *fr* प्र forth + ज्वल to burn] To burn brightly

પરજાળવું, *v t* To flame, to ignite

પરજિ૰યો s m Same as પરજ A musical mode 2 A dirge, an elegy

પરઠ વું, v t [Dh Des परिहट्टियं fr S परि॰घाट्टितम् stirred up fr परि around + घट्ट to stir=to settle after much shaking, stirring haggling over (of a contract), also पयट्टय fr S प्रवृत्तम् rolling on, going on, also Hem Des पट्ठ fr S પ્રતિષ્ઠા firmness] To hold, to catch

સતી કહે, "જતી, સુણો, પતિએ પરઠી આણી,
રતિ રતિ ચરણ ચાલે નહિ, લોગી મનમા જાગી"
—સામળભટ

2. To go

તરૂણી, તારે આશરે, પરઠું હુ પર દેશ
—સામળભટ

પરઠવું, v t Same as પૈઠ વું, To settle

Prov પરઠ્યુ આપે, તેમા શાનો પાડ ? There is no obligation done when a man performs or fulfils his part of a contract

પરઠો, s m An agreement, a decision

નારદ કહે તમો ટાળી મૂક્યા છે ગાલવને ઘેર યાગ,
દેવ માત્રે પરઠો પરઠી, કાઢ્યો તમારો ભાગ
—પ્રેમાનંદ

પરડ, s f [Eng] Parade 2 Concern; trouble; botheration.

Id આ નાગી પરડ શી? Why should I have this useless or unnecessary trouble

પરડો, s m The pod of a bābul tree

પરણ, s n [S परि णय See પરણ૰વુ] Marriage

જનન, મરણ, ને પરણ Every man has to undergo birth, marriage, and death —ભાષા

પરણ, Same as પર્ણ A leaf

હુત દ્રવ્ય આદે યજ્ઞ૰સામગ્રી, અન્ય પરણ પુરોડાશ
—ગિરિધર,

પરણ વુ, v t [S परि णय marriage fr S परि = Gr peri around + S नी to carry] To marry, to wed

Prov પરણ્યે તેના ગીત ગાવાં Prosperity brings friends પરણે પાનેતર નહિ, ને અધરણીએ ચીર It is lost labour to sow where there is no soil પરણ્યો પીડાએ મરે, ને કુવારો કોડે મરે Commend a wedded life, but keep thyself a bachelor પરણ્યાને પાળે, ને જણ્યાને જીવાડે, તેમાં શાનો પાડ ? There is no obligation done in a man's maintaining his wife and children પરણ્યા પેહેલી અધરણી = પરણ્યા પેહેલા કુવારો You cry out before you are hurt Catch the hare, before you sell his skin

પરણાવ વુ, v t [Caus of પરણ૰વું] To get married 2 To give in marriage

પરણિ૰યત, adj [See પરણ વુ] Married, joined in lawful wedlock.

પરણેત, } s n Marriage
પરણેતર, }

સસરો પહેલા પરણેતનો, જાણે સઘળો મર્મ
—સામળભટ

2 adj Married (Same as પરણિયત)

પર-તન્ત્ર, adj [See પર another + તન્ત્ર doing, conduct] Controlled by another; subject to another, dependent, subservient

પરત વુ, v t [S परि about + वृत्, वर्त्, to turn] To pound into a fine powder

પરતી, s f A narrow strip or slip

પરતો, s m [See પ્ર તાપ] Watchfulness, vigilance (of a god or of a supernatural power) 2 A miracle, a prodigy 3. Dignity; power, awe

પર ત્વે, prep [S पर त्व greatness, power, fr પર great] By virtue of, through, owing to (Generally used at the end of a compound, e g, કારણ પરત્વે Owing to a certain cause)

પરથાર, A bed

કહી ના મળે બહેની બારવાર, કુમાર કાળો રાયનો રે લાલ;
તો તો પાડુ હુ પરથાર, કુમાર કાળો રાયને રે લોલ
—દીવાળીબાઈ

પર-દાદો, s m [See S પર great + દાદો] The great grand-father 2 A distant ancestor, a progenitor

પર દારા, s f [S fr પર another's+દારા] The wife of another man

પર-દુઃખ-ભઞ્જ ન, s m [See પર another + દુ ખ + fr ભાંગ૰વુ] One who destroys or alleviates the sorrows of others, a philanthropist 2 An epithet of God

પર-દેશ, s m [S + દેશ] A foreign country

પર-દેશી, adj Foreign; not native 2 s m f A foreigner, a stranger 3 A particular caste of Hindūs in Upper India.

પર-ધર્મ, *s m* [S *fr* + ધર્મ] The religion of another man or foreigner, a religion *not one's own*

પર•નાતી, *adj* [+ નાત] Belonging to a caste different from one's own

પર•નાળ, *s f* [S प्रणालि का a water-course *fr* प्र forth + नल a reed See નળ, નળી] A water pipe, a water conveyance

પર•નાળિ•કા, } Same as પર•નાળ, 2 A
પર•ણાળિ•કા, } family-custom, a family-tradition

પર•નિન્દા, *s f* [S See પર another + નિન્દા] Speaking ill of another person, slander

પરં-તુ, *conj* [S] But, yet, however

પર-ન્દ, *s m* [P परन्द् *fr* પર feather] A bird

પરપંચ, Same as પ્રપંચ

પરપટી-પાટે, *adv* [S परि पाठ complete enumeration *fr* S परि=Gr *peri* around+S पठ् to repeat] Certainly, surely, assuredly

પર-પુરૂષ, *s m* [See પર not one's own + પુરૂષ] A *man other than one's husband* 2 The husband of another woman

પર-પેંઠ, *s f* [See પર another + પેંઠ] A third copy of a Huṇḍī (an order to pay money)

પર•પોટો, *s m* [S प्र intensive + पोत a boat] A bubble

પરબ, *s f* [S प्र•पा *fr* S प्र=L *pro* forth +S पा to drink] A place on a public road to supply water to thirsty men

પરબ, Same as પરવ, પર્વ

પરબ•ડી, Same as પરબ *fr* S प्रपा

પરબડી, *s f* [See પરબ, પરવ, પર્વ Or see પરબ *fr* प्रपा Or S पारावत=પારેવો a pigeon] A high stand, on which grain and water are placed for pigeons, squirrels, &c , on sacred days by persons after their bath

પરબિ•યો, *s m* [See પરબ] A man employed to supply water to thirsty people on a public road at a પરબ, 2 A watering place

પર-બુદ્ધિ, *s f* [S See પર another's + બુદ્ધિ] Another's counsel or judgment

પર-બ્રહ્મ, *s n* [S See પર great + બ્રહ્મ] The Supreme Being, the Supreme Spirit

પર ભવ•વું, *v t* [S परि•भव defeat *fr* परि =Gr *peri* around+भू, भव्,to be] To weary, to tire, to harass

પર•ભાતિ•યું, *s n* [See પ્ર•ભા•ત] A morning hymn

પરભાર્યું, *adj* [*fr* પર another + ભાર burden] At another's cost, not at one's own cost 2 Unconcerned, indifferent 3 *adv* Without one's knowledge or information, in ignorance 4 Without intervening, directly

પર-ભોગી, *adj* [See પર another+ભોગ•વું] Enjoyed by persons other than the possessor (of a smell, &c) 2 Enjoying other persons property 3 Adulterous

પર•મ, *adj* [S See પર + great + S तम suffix *of the Superlative Degree*] Best, most excellent, highest 2 Chief, uttermost, exceeding, extreme

પરમ, Same as પરમ-દહાડે

પરમ-દહાડે, } *adv*, [પરમ દહાડો,પરમ દી]
પરમ-દી, } On the day before yesterday 2 On the day after to morrow

પરમ-દહાડો, } *s m* [See પર મ + દાહડો,
પરમ-દી, } દી દિવસ] The day before yesterday 2 The day after to morrow

પરમ-પ્રિય, *adj* [S *fr* + પ્રિય] Most beloved, dearest

પરમહંસ, *s m* [S] An ascetic who has subdued all his senses by abstract meditation

પર-માટી, *s f* [See પર another + માટી flesh] Meat

પરમાણ, Same as પ્રમાણ, A standard

Id તેનું અવતર પરમાણ છે ! Blessed is his life !

એ રીતે આવતાં વન આવ્યું, થયા પુરે પરમાણ
—ગિરિધર.

પર•માણ•વું, *v t* [See પ્ર•મા•ણ] To accept or agree to as true

પરમાણા, *s. n pl* [See પરમાણ, પ્રમાણે]

A certificate, an authority
ગરડગડ ગયા, પોઢોન્યાના પરમાણા કેલ્ડે મોકલ્યા નહિ
—ધીરો

પરમાણું, s n [See પ્રમાણુ] Measure 2 Size

પરમાણુ, s m [S See પરમ+અણુ] An atom, the indivisible base of all compound bodies, an infinitesimally small particle

પર૰માણે, prep According to, conformably with, agreeably to 2 Like unto, in a manner resembling Cf પ્રમાણે

પરમાત્મા, s m [S See પરમ+આત્મા]The Supreme Being considered as the Soul of the universe 2 The highest or most exalted soul in animated beings, God

પરમાનંદ, s m [S fr +આનંદ] Superlative or exceeding joy 2 Supreme bliss 3 God

પરમાર્થ, s m [S fr + અર્થ] The highest and most excellent end of man 2 Benevolence, philanthropy, charity

પરમાર્થી, adj Studious of Divine Truth, striving after conformity with the Deity 2 True, honest 3 Beneficent, philanthropic, charitable

પરમિ ચો, s m [S प्र मेह fr S प्र=L pro forth+ मिह् to be wet] Gonorrhœa, gleet

પરમેશ, } s m [S See પરમ+ઈશ, ઈશ્વર]
પરમેશ્વર, }
The Supreme Being, God

Id પરમેશ્વરની ગાય A snail See ગોકળ ગાય પરમેશ્વર માથે રાખીને Swearing before God પરમેશ્વરને ખોળે બેસવુ To be secure and happy પરમેશ્વર વહાલા હોય તો If you love God, if you want to please God

Prov પરમેશ્વરે ધાર્યું હશે, તે થશે God's will be done પરમેશ્વર પાધરો, તો વેરી આધળો When God will help, none can hinder

પરમેશ્વરી, s f The greatest goddess

પરમો, Same as પરમિ ચો

પર૰મોદ૰વું, v t [See પ્ર મોદ]To persuade

પરં-પરા, s f [S See પર another] Regular succession. 2 adv Successively 3 From one generation to another, from generation to generation

પરંપરાગત, adj [S fr + S आगत come fr आ up to + गम् to go] Come down from one generation to another, traditional

પર-રાજ્ય, s n [S See + રાજ્ય] A foreign kingdom or government 2 Foreign domination or rule

પરલી, s f [S पल्ली] A lizard

પર-લોક, s m [S See પર another+લોક a world] The other world, the state after death, the region of bliss 2 A comprehensive term for all the places of bliss and woe after death invented by the Hindū, imagination

પરવ, Same as પર્વ

પર૰વડ વુ, v i [S प्र=L pro forth + S वृत्=L verto to turn] To please, to suit the fancy, to meet with one's approval, to serve one's purpose 2 To afford

પર વડ તું, adj Agreeable, acceptable, suitable

પરવ ણી, Same as પર્વ૰ણી

પર વરતા૰વ વું, v t [S प्र॰वर्त् causal of प्र वृत् See પર૰વડ-વુ]To set up, to set a foot or a going, to establish 2 To found

પરવરદે ગાર, s m [P fr पर्वर्दन् to nourish + गार् doing fr गारतन् to do=S कार doing fr कृ to do] Providence, the Almighty

પર વર વું, v i [S प्र वृत् to set about fr प्र forth + वृत् to be] To go, to depart.

પરવરશી, s f [P पर्वरीश fr पर्वर्द् to nourish]Maintenance, subsistence, sustenance 2 Breeding, fostering, rearing, nourishing

પર-વશ, adj [S See another + वश power] Subject to another, dependent

Id પરવશ થવુ–હોવુ–પડવુ To be dependent

પર-વશ૰તા, s f } [+તા, પણું]Dependence on others
પર-વશ પણુ, s, n }

પરવળ, s n [See પડોળુ] A gourd long and round

પરવા, s f [P fr S પરિ હાર] Care, heed; regard, value for, anxiety, concern, solicitude, thought

Id પરવા કરવી To worry oneself about.

પર-વાડ, *s f* [S परि=Gr *peri* around + S वाट a place See વાડો] The precincts of a village or town

પરવાન-ગી, *s f* [P *fr* પરવાનો] Permission wrong font, leave 2 Order

Id પરવાનગી માગવી To ask permission પરવાનગી લેવી To get permission. પરવાનગી આપવી To give permission

પરવાનો, *s m* [P] An order, a pass, a license, a commission

પર-વાર, *s f m* [See પરવાર-વું S परि about + वृ to cover] Leisure, freedom from business, disengagedness, respite

Id પરવાર આવવી To be at leisure, to be free from work

પણ ન મળે પરવાર જ્હાં લગી, ગમતો પુરુષ નવ સાથે રે
—દયારામ

પરવાર, Same as પરિ-વાર

પર-વાર વું, *v t* [Hem Des पारिवारि-ओ= S घटि-त made, done, also, परिवाड-ई=S घट-यति; *fr* S પરિ હાર removal of an evil] To be disengaged from work, to have leisure, to have finished (a work)

Id કામથી-કામમાંથી પરવારવું To finish one's work, to be at leisure આઈ તો હવે પરવાર્યો The fellow has lost his all તેણે મિલકત ઘણી ખરી પરવારી છે He has spent nearly all his property પરવારી લેવું-રહેવું To finish one's work પરવારી ચુકવું-બેસવું To lose, to have lost all concern or interest in

પર-વાર-હું, *adj* Disengaged, unemployed

પરવારી, *s m* [P पर्वारि a shepherd See ભારવાડ] An individual of a low caste

પરવાળું, *s n* [S प्रवाल] Coral,

પર-વીંટો, *s m* [S परि around + વીટ વું] A wooden instrument used in spinning

પર શાળ, } પર-સાળ, } *s f* [S प्रति against + શાળા a house] The front portion of a house on the ground 2 A distinct and dependent erection attached to a house

પરશુ, *s m* [S] An axe, a hatchet

ગરશુ-ધરશુ કર્યો, પરશુ ધરીને જાય —વલ્લભ

પરશુદી, } પરશુદી, } *s f* [S परि around + शुद्धि purity] Fine flour of wheat

પરસ, *s f* [See પરસેવો] Dew; frost; moisture

પરસન, Same as પ્રસન્ન

પરસ વું, *v t* [See સ્પર્શ] To touch

દરશનથી દુરિત ટળે રે, પરસતાં પાવન થાય
—અખો

2 To serve faithfully and obediently

પાસે છે પીયુ, આલ્યા, તેને નવ પરસિયો
—નરસિંહ મેહેતો.

3 To worship

પર સાદ, Same as પ્ર-સાદ.

પર-સેવ, } પર-સેવો, } *s m* [S प्र-स्वेद *fr* S प्र =L. *pro* forth + स्विद् to perspire] Perspiration; sweat

Id પરસેવો વળવો To sweat, to perspire પરસેવો ઉતારીને with the sweat of the brow

પરસ્તી, *s f* [S प्र-शस्ति, પ્રશંસા praise] Praise 2 Flattery

Id પરસ્તી કરવી To flatter

પર-સ્ત્રી, Same as પર-દારા, Another's wife

પરસ્ત્રી પાર સદા ખુવાર,
કટોરા ભિખાના, ઔર જુતીકા માર

Adultery is always ruinous and disgraceful
—કહેવત.

પરસ્પર, *adv* [S See પર another] Mutually, reciprocally

પર-સ્મૈ-પદ, *s n* [S] The Active Voice (Gram)

પર-સ્વાધીન, *adj* [S *fr* પર, S + સ્વાધીન] Subject to another, dependent

પર-હર-વું, *v t* [See પરિ-હાર] To forsake, to abandon, to give up, to relinquish 2 To remove, to avert 3 To hold

ગુ ઠકે, તે કસુર જ કરૂ, પલક એક તો નહિ પરહરૂં
—શામળભટ.

પર-હસ્ત-ગત, *adj* [See પર another+S हस्त, હાથ, + गत gone *fr* गम् to go] Passed into the hands of another

પરહેજ, *adj* [P *fr* पर्हेख्तन् to abstain. See પરિ-હાર] Abstaining 2 Having control over the passions, continent 3 Living under restraint or surveillance

પરહેજ, } s f Abstinence, diet, regi-
પરહેજી, }
men 2 Control over the passions; continence 3 Restraint, surveillance

પરહેજ-ગાર, adj [P ગાર=S કાર doing] Abstinent, continent 2 Observant of vows 3 Pious, devout

પરા, adv [See પર distant.] Being at a distance, removed

પરાત, adj [See ઉપરાંત] Remaining, being the difference

પરાત થવું, v i [S परावृत्त returned, retired, fr परा opposite + S वृत् = L verto to turn] To be disengaged from work, to have leisure

પરા, Same as પરા At a distance
ભરી હરિ કરી પરા, ધરી હદય સાર રે —પ્રેમાનંદ

પરા, Sk Prefix meaning "away, back, in an inverted order, towards"

પરા, s f [S See પર, great] Speech in the first of its four stages 2 The highest or best state

પરા, } s f [See પરઈ, પ્રકાર] A piston,
પરાઈ, }
a pestle 3 A crowbar

પરા-કાષ્ઠા, s f [S fr पर, परा, distant + काष्ठा a direction, an extremity] Excessiveness, superlativeness, the greatest possible degree, the uttermost height or extremity

પરા-ક્રમ, s n [S fr परा towards, opposite, + क्रम् to walk] Prowess, valour, puissance 2 Exploit, achievement, heroism

પરા-ક્રમી, adj Powerful, mighty, puissant, eminent for feats of strength or valour, valiant

પરાગ, s m [S] The pollen or farina of a flower

પરાઙ્ગના, adj [S fr પર another + અંગના] Same as પર-સ્ત્રી

પરાઙ-મુખ, adj [S fr पराक् turned away from + મુખ face] With the face turned away from 2 Averse to, not favourably inclined towards, not favourably disposed

પરાછિત, Same as પ્રાયશ્ચિત્ત

પરાજ, } s f A circular dish with
પરાત, }
rising edges

પરા જય, s m [S fr परा opposite + जि to conquer] Defeat, overthrow, discomfiture

પરાણું, s n A measure of land equal to 30 vighas or 24 acres

પરાણી, s f [See પ્રહાર+આણી] A goad

પરાટ, s f A rope of hair, with which a saddle is fastened on the back of an ass

પરાણે, adv [See પરાણો a good] Against one's will, forcibly; by constraint, at the point of the bayonet

Prov પરાણે પ્રીત ન થાય you may lead a horse to the water, but you cannot make him drink

પરાણો, s m [See પરાણી] A goad

પરાણો, s m [Dh Des પર fr S प्राघुर्ण a beggar fr प्रति towards + अर्घुर् a beggar fr अर्घ् to beg Or S प्रघण fr प्र forth + घूर् to wander] A guest

પરાત્પર, adj [S fr परात् than the great + પર great] Most high the greatest of the great Supreme (used of the Deity)

પરાધીન, adj [S fr પર another + अधीन] Subject to another, dependent

પરાધીન તા, s f } Dependence, the
પરાધીન પણું, s n }
state of being subject to another

Prov પરાધીનતા સરખો સુખ નાહિ Dependence is a poor trade to follow

પરાન્ન, s n [S fr + અન્ન] Food obtained or purchased at another's expense, dining at another's expense

પરા-પૂર્વ, } adv [See પરા back + પૂર્વ
પરા-પૂર્વ થી, }
old] From old times

પરા ભવ, s m [S fr परा opposite + भू to be] Defeat, overthrow, discomfiture

પરાય, Same as પરાઈ A crowbar

પરાયણ, adj [S See પર great + S अयन an abode] Adhering, attached to, devoted to (At the end of a compound)

પરાયુ, adj [Dh Des [illegible] left, abandoned, fr परि around + [illegible] to go

Or S पर कीय belonging to another fr पर another] Pertaining to another, another's, not one's own

Prov રામ નામ જપતા, પરાયા માલ અપતા To be a hypocrite in matters of religion

પરાર, *adv* [S परारि] The year before last 2 The year after next

પરાર્ધ, *s m* [S *fr* પર another + અર્ધ half] A number of years equal to a half of Brahmā's life 2 *adj* One hundred thousand billions

પરાલ, *s f* [S पलाल] Rice straw

પરા·વર્ત·ન, *s n* [S *fr* परा opposite+वृत् to turn] Turning back or from 2 Reflection

Id પરાવર્તન પામવું To be reflected (of the rays of light)

પરા·વૃત્ત, *adj* Turned back. 2 Reflected 3 Retired 4 Disgusted

પરાશ, *s f* Water floating on the surface of whey

પરાળ, Same as પરાલ

પરિ, *adj* [S=Gr *peri*] A prefix in Sanskrit showing " ubiquity, all around, on every side "

પરિ-ક્રમણ, *s n* [S *fr* પરિ+ક્રમણ]Going round, circumambulation

પરિ·ગ્રહ, *s m* [S *fr* + ग्रह् to take] Acceptance, taking 2 Assent, consent 3 Dependants, a retinue; the members of one's family

પરિ·ઘ, *s m* [S *fr* + घ going *fr* हन् to go] The circumference of a circle 2 An enclosure

પરિ·ચય, *s m* [S. *fr* + चि to collect] Acquaintance, intimacy, familiar intercourse, being conversant with

પરિ·ચિ ત, *adj* Familiar, acquainted with, intimate with

પરિ·ચ્છિન્ન, *adj* [S *fr* + छिद् to cut] Distinguished, defined

પરિ·ચ્છેદ, *s m* That which distinguishes, a mark 2 A division, a segment

પરિ·જન, *s n* [S *fr* પરિ around + જન a man] A servant 2 A retinue

પરિ·ણામ, *s m n* [S *fr* + नम् to bow] Result, fruit, product, end, sequel; consequence

Id પરિણામ લાવવું-આણવું To get the result 2 To bring to an end લખ્યા વિના પરિણામ નથી There is no way out of it except writing=(I) must write

પરિ·ણય, *s m* [S See પરણ·વું]Marriage

પરિ·તાપ, *s m* [S *fr* + તાપ] Great heat 2 Pain, sorrow, anguish 3 Anxiety, uneasiness

પરિ તોષ, *s m* [S *fr* + तुष् to satisfy] Satisfaction, gratification, delight

પરિ·ત્યાગ, *s m* [S *fr* + ત્યાગ] Quitting, giving up utterly, abandonment

પરિ ધા·ન, *s n* [S *fr* + धा to put] Wearing, putting on 2 Garments

પરિ·ધિ, *s m f* The circumference of a circle 2 An enclosure 3 A halo 4. An epicycle

પરિ પક્વ, *adj* [S *fr* + પક્વ] Perfectly ripe, mature, ready to produce the effect.

પરિ·પાક, *s m* [S *fr* પાક] Perfect maturity, ripening 2 The consequence of an action

પરિ·પૂર્ણ, *adj* [S *fr* +પૂર્ણ] Quite filled, entire, completed, perfected

પરિ ભવ, } *s m* [S *fr* +भू to be] Insult, disrespect, humiliation 2 Same as પરા·ભવ

પરા·ભવ, }

પરિભ્રહ, Same as પર-ગ્રહ

પરિ·ભાષા, *s f* [S *fr* परि around+ભાષા] A conventional term in a science, a technical term 2 A list of definitions, a table of abbreviations 3 An introductory chapter, preliminary observations, prolegomena 4 A rule of interpretation 5 A maxim given as an interpretation of the rules of Pānini the Grammarian

પરિ ભ્રમણ, *s n* } [S परि·भ्रमण *fr* પરિ+ભ્રમણ] Wandering about

પરિ·ભ્રમણા, *s f* }

પરિમળ, *s m* [S परिमल] An exquisite fragrance

પરિ·માણુ, s n [See પરિ + S मा to measure] Measure, magnitude, quantity 2 The rule or standard by which a thing is determined, adjusted, or proportioned 3 Notation and Numeration (Mathem) 4 Measurement, ascertainment by measuring 5 Geometrical dimension

પરિ મિ·ત, adj Measured, limited, encircled, confined

પરિ મિ·તિ, s f Measure, quantity; limitation 2 Measure round, girth

પરિયંક, Same as પર્યંક, A bed
પછી રતિરસ પોઢયા પર્યંક, વિનય વિવેકશું રે,
—દયારામ

પરિયટ, પારયેટ, s m [Mar परिट fr S परि around + अट् to wander] A washerman who goes about from house to house, collecting people's clothes for washing
પાગરખું પરિયટ પેર, ઝાપટી ઝીંકે જ્યારે,
અંગદે સમર્યા રામ, તનથી કૂટ્યો ત્યારે
—શામળભટ.

પરિયા, s m pl [See પ્રેત] Forefathers, ancestors

Id પરિયાના પરિયા ઉકેલવા To talk slander about one's ancestors 2 To talk slander પરિયાનું પાણી જોવું To injure the reputation of one's ancestors

પરિયાણુ, Same as પ્રયાણ
રાજાએ કર આયુધ ધર્યાં, પ્રેમદા પુઠ પરિયાણ જ કર્યાં
—શામળભટ

પરિ રંભ ણુ, s n [S fr પરિ + S रम्भ् to begin] An embrace
પરિરંભણ કરતા પાણે, મૂખે સ્તુતિ કરતા દીનવાણે
—ગિરિધર

પરિ વર્ત ન, s n [S fr परि round + वृत् =L verto to turn] Turning round 2 Revolution

પરિ વાદ, s m [S f. + वद् to speak.] Reproach 2 Censure, scandal.

પરિ·વાર, s m [See પરિ+S वृ to cover] Dependants 2 Train, retinue 3 Progeny, children; family, attendants

પરિ·વેષ્ટ ન, s. n [S fr +વેષ્ટન] A wrapper, a cover

પરિ શિષ્ટ, adj [S fr + शिष् to remain] Left behind, remaining 2 s n A supplement, an appendix

પરિ·શુદ્ધિ, s f [S fr +શુદ્ધિ] Complete purification

પરિ શેષ, s m [S] Remainder; residue

પરિ શ્રમ, s m [S fr + શ્રમ] Labour, trouble, pains, exertion 2 Distress, fatigue

પરિ સંખ્યા, s f [S fr +સંખ્યા] Computation 2 Sum, total 3 A particular figure of speech

પરિ હાર, s m [S fr + हृ, हर् to take away] Removing, averting, remedying, clearing away, avoiding
એના પરિહાર અર્થે જી, ક્ષપા પંચમી તજવી સમર્થે જી
—પ્રેમાનંદ

Id પરિ·હાર કરવો to remove, to avoid, to remedy

પરિ હાસ, s m [S fr + हस् to laugh See હસ રૂ] Joking, jest; mirth, merriment 2 Ridicule

પરી, s f [P fr S अप्सरस्] A fairy 2. A fabulous winged monster with a human face, the body of a horse, made by Mussalmans during the Muharram 3 A very beautiful woman

પરીક્ષ ક, s m f [See પરીક્ષા] An examiner 2 He or she who investigates accurately, a connoisseur, a critic, a judge 3 An assayer 4 An experimenter, a tester Cf પરિખ

પરીક્ષા, s f [S fr પરિ around + ईक्ष् to see] Examination, investigation, trial, experiment, putting to the test or proof 2 Knowledge, skill, or ability, as acquired from practice 3 Experimental knowledge; experience

Id પરીક્ષા કરવી To examine પરીક્ષા આપવી To submit to an examination, to appear at an examination પરીક્ષા લેવી To examine by questions and answers, to examine (a person) પરીક્ષા જોવી To test, to put to the test પરીક્ષા પસાર કરવી To be successful at an examination, to pass an examination પરીક્ષામાં નાપાસ થવું To fail to pass an examination

પરીક્ષા-પત્ર, *s m n* [+ પત્ર] A question paper set at an examination

પરીખ, *s m* Same as પરીક્ષક 2 A term of respect applied to brokers, &c

પરિ ઘરો, *s m* [See પરિ ગ્રહ] Property, estate

પરીસો, *s m* [See પરિ+સહે વું or પરિ-શ્રમ] Pain, distress, adversity

પરું, *adj* [See S પર another, distant] Distant, remote, removed

તેણે હીસાબો નાવલિયો, મુજ પાસેથી પરો ન થાય રે
—નરભેરામ

સમજ ને શ્રીહરિ,મેલ મમતાપરી, જે ને વિચારી, મૂલ તારૂ
—નરસિંહ મહેતો

આરાડી આતુરુ વસ્ત્ર, વાઘે જે પરૂ દર્યું
—વલ્લભ

પરૂ જોઈને ઓળખા કહે છે, "ત્ત્વ કુળ તે પવિત્ર, વિચારીને ભાસો નાયછ, જાણ્યું પિતામહના ચરિત્ર"
—પ્રેમાનંદ

પરું, *s n* [See પુર] A suburb

પરૂ, *s n* [S पूय् to stink] Pus, matter

પરૂપ વું, *v t* [S उप near + रूप् to see See રૂપ] To speak, to tell

પરૂષ, *adj* [S] Harsh, cruel, rough

પરેજ, } Same as પરહેજ
પરેછ, }

પરેમાન, *adj* [P परेशान् confused *fr* परिशादिन् to be confused=S परि षीद *fr* परि about +सद to sit] Unchaste (of a woman) 2 Shameless, bare-faced 3 Mischievous, turbulent 4 Cunning, sharp, clever

પરેસ્તાન, *s n* [See પરી a fairy + સ્થાન] Heaven

પરોક્ષ, *adj* [S *fr* S પર, distant S + अक्षि =આંખ the eye, or अक्ष an organ of sense] Unseen, invisible, absent 2 *adv* Behind the back, in the absence, secretly

પરોજ, *s m* The end, the conclusion

પરોડ, } *s m n* [S प्रभात *fr* प्र forth+ भा to shine] Dawn, daybreak
પરોઢ, }

પરોડિયું, } *s n* Same as પરોડ, પરોઢ
પરોઢિયું, }

પરોડિયે, } *adv* Early in the morning
પરોઢિયે, }

પરોણી, *s f* [See પરોવવું] A piece of thread put through the eye of a needle

પરોણી, *s f* [See પરાણી, પરોણો] A goad

પરોણી, *s f* [See પરોણો] A female guest

પરોણો, Same as પરાણો 2 A guest

Id પરોણા પાઈ Guests and their minor attendants

Prov પરોણા ભી કાંઈ જીરકાય? Guests serve only to increase the host's difficulties

પરોણાગત, } *s f* [+ આગત સ્વાગત,
પરોણા-ચાકરી, }
ચાકરી] Hospitality, entertaining strangers

પરોણાચાર, *s m* [+ આચાર] Same as પરોણાગત

પરોપકાર, *s m* [S *n* S પર, another + ઉપકાર Benefaction 2 General graciousness, benevolence philanthropy, munificence

પરોપકારી, *adj* Beneficent 2 Benevolent, philanthropic

પરોવવું, *v t* [Hem Des पारम्भ = S मल्लीकृतम् made into a garland, *fr* S प्र forth + रूढ grown *fr* रुह् to grow, or S प्रोत to weave] To thread a needle 2 To string glass beads, &c 3 To connect

Id દોરો પરોવવો To thread a needle કામમાં જીવ પરોવવો To devote one's attention to one's work

પર્ચ, *s m* [Eng *Perch*] A measure of length, sixteen feet and a half long, a perch

પરો નાખ્યું, Same as પાડ કું

પર્જન્ય, *s m* [S] Rain 2 Thunder clouds

પર્ણ, *s n* [S] A leaf 2 A paper, a letter

ગર્જ હોય પર્ણ લેજો, પત્રી વાંચી —દયારામ.

Id પર્ણશય્યા A couch of leaves પર્ણશાળા A house thatched with leaves of trees 2 A hermitage

પર્ણ-કુટી, *s f* [S *fr* + S कुटी a hut] A hut made of leaves of trees

પર્મ Used in poetry for પરમ

પર્યંક, *s m* [S] A bedstead, a couch, a cot

પર્યટન, *s n* [S *fr* પરિ + અટવું] Wandering about, peregrination, roaming

પર્યંત, *prep* [S *fr* + અંત] Until, till, unto 2 Up to; as far as

પર્યવસાન, *s m* [S *fr* + અવસાન] The end, a termination

પર્યવસ્થા, *s f* [S *fr* + અવસ્થા] Opposition

પર્યાણ, Classical form of પલાણ

પર્યાપ્તિ, *s f* [S *fr* + आप् to obtain] Fullness 2 Satisfaction, content 3 End, limit, conclusion

પર્યાય, *s m* [S *fr* + इ or अय् to go] Manner, way, style, fashion 2 A synonymous word 3 A scheme, a contrivance 4 An alternative

પર્યુષણ, Same as પજુસણ

પર્વ, *s n* [S पर्व a juncture, a joint] A common term for particular periods of the year 2 A name given to certain days in a lunar month, a religious holiday, a festival 3 The moment of the sun's entering a new sign 4 A chapter *Cf* પરબ

પર્વણી, *s f* [S पर्वणि at a juncture, S Loc of पर्वन् a juncture] Same as પર્વ 1, 2, 3, &c 2 The day of full moon 3 The day of new moon; *Cf* પરબ

પર્વત, *s m* [S] A mountain

પલ, *s f* [S] A moment, a minute, a second 2 A very short time

પલ, *s n* [S] Flesh

જઠરાગ્નિ બાળે આહાર માગ, ન દહે કયમ પલ ચર્મ
—દયારામ

પલ, Same as પુલ

પલક, } પલખ, } *s f n* [P پلک] A twinkling of the eye 2 A moment, an instant

પલક-દરિયાવ, *s m* [+ દરિયો] A continued shower of rain, a perfect deluge 2 The great ocean 3 The Fountain of all blessings, God

પલકવું, } પલકાવું, } *v i* [See પલક] To smile 2 To be pleased or delighted

પલકારો, *s m* [See પલક + કાર] Same as પલક

Id આંખનો પલકારો કરવો To make a sign with the eye આંખનો પલકારો મારવો To cast a glance at

પલકો, *s m* A flash, lustre

ધાઈ ગયા દગે સર્વે રાજા, પ્રથમ રૂપના પલકા
—પ્રેમાનંદ.

પલંગ, Same as પર્યંક

પલંગડી, *s f* A small cot 2 An old and useless bedstead

પલંગ-પોષ, } પલંગ-પોસ, } પલંગ-પોખ, } *s m* [+ પોષવું to nourish] A counterpane or coverlet, a covering for the bed

પલટણ, } પલટન, } *s f* [Eng *Battalion*] A battalion or regiment of soldiers

પલટવું, *v t* Hem Des पल्हट्ट, पलोट्टइ, *fr* S पर्यस्यति it rolls about *fr* S परि = Gr *peri*, around + S अस् to throw] To return, to send back, to turn up 2 To break a promise or contract 3 To change

પલટવું, Same as પલોટવું To train

પીતાંબર, પણ પલટી રહ્યા છો ક્યાહે ?
કાહોના ઓઢી લાવ્યા છો લેહેરિયા છ ?
—દયારામ

પલટાવું, *v i* To change, to be changed

પલટો, *s m* [Hem Des पल्हत्थो पल्हट्टो, *fr* पर्यस्तः thrown about *fr* परि about + अस्त thrown *fr* अस् to throw] Rise and fall of notes in music 2 A particular exercise in fencing

પલ-ભર, *adv* [See પલ a moment + ભરવું] For a moment

પલવટ, *s m* [S परि = Gr *peri*, around + S वृत = L *verto* to turn, or + S वेष्ट् to wrap] A kind of cloth worn round the waist by Bhīls and other rude tribes in Gujarāt 2 A particular way of wearing a garment

તારૂં સુન્દર વદન વાલા મરતકનું દાજે નહિ,
મારે તું તો પ્રેમેનું પલવટ વાળું રે
—ગોવિંદભગત

પલ-વ-વું, *v t* [See પાળ-વું] To please, to amuse

પલળ વું, *v t* [Hem Des पलोअइ = S प्लावयति it floods, *fr* S प्लु to flood Or Hem Des पद्यड= S शिथिली भवति it becomes loose,= प्रसरति it spreads Or Hem Des पल्हत्थइ = S विरेचयति it drops down] To become wet, to become moist

પલાખા, *s m pl* Same as પલાખી 2 The sum of a series in the Multiplication Tables

પલાખી, *s f* [See પલ + આખ] Any one of the Multiplication Tables 2 Any number multiplied by another in the Multiplication Tables 3 An answer to a question from the Multiplication Tables

પલાઠી, *s f* [S परि around + આઠી] The posture of the body when sitting cross legged

Id પલાઠી વાળવી To sit cross-legged પલાઠી વાળીને બેસવું To sit at ease

પલાંઠો, *s m* The posture of the body in sitting cross-legged and at one's ease

Id પલાંઠો વાળવો-ઘાલવો To sit at ease

પલાણ, *s n* [S पल्ययन, पर्याण] A saddle 2 To ride 3 To set out on horseback 4 To go out

Id પલાણ માંડવું To put the saddle on, to saddle પલાણ કરવું To mount a horse, &c

પલાણ-વું, *s n* [Owing to a confusion of પલાણ and a corruption of પ્રયાણ] To mount (a horse, &c) 2 To train (horse, &c)

પલાણો, *s m* A flat piece of wood, with which types for printing are brought to the same level in a form or frame

પલાણ્ડુ, *s m* [S] An onion

પલાયન, *s n* [S *fr* पला=परा opposite, away from, + अय् to go] Running, fleeing, flight, elopement

પલાવ, *s m* A kind of dish made of flesh and rice cooked together and highly spiced *Cf* પુલાવ.

પલાવટ, *s f* [? + वृत्ति] A tribe of Bhils.

પલાશ, *s m* [S] A kind of tree

પલાશ-પાપડો, *s m* [+ પાપડ] The seeds of પલાશ used in medicine

પલાળ-વું, *v t* [Caus of પલળ-વું] To steep to soil; to wet 2 To persuade, to win over

Prov પલાળ્યું તેને મુંડવું Begin your work, and you are sure to find your way to the end Well begun is half done

પલિત, *s m* [P पलीद impure Or see પલિતો a torch *fr* S प्रदीप्त lighted, *Cf* Eng Jack with the lantern] A ghost 2 A terrible or troublesome person

પલિતા, *s m pl* [S प्रदीप्त lighted] Pieces of cake steeped in ghee and allowed to become cool 2. Plural of પલિતો

પલિતો, *s m* [Hem Des पलित्ता, पलित्त *fr* S प्रदीप्त lighted *fr* प्र intens + दीप्, दी प्, to shine *Cf* Ar फ़तीलह् a wick] Cloth rolled round and formed into a ring which is used as a circular wick for a pan of oil 2 (તોપનો) The priming wick, which carries fire to the charge of powder

Id પલિતો મૂકવો-સળગાવવો To excite the wrath or feelings of a man by a short cutting speech

પલેવણ, *s n* [S परि around + पाल् to protect] A minute inspection of clothes with a view to carefully picking out vermin (among Jains)

પલોટ-વું, *v t* [Hem Des पलोट्टइ = S प्रत्यागच्छति it returns, it frequents *fr* S पर्यस्यति See પલટ-વું] To educate, to mould to form, to train, to bring up, to break 2 To knead, to shampoo

અમિત હો, આવો, લગારેક ગોદોરો,
પલોટું પાયે, મટે શ્રમ થારો,
આગમવેળા આળસ શીદ મોડો?—દયારામ

પલ્લવ, *s m* [S] Sprouting or shooting 2 A branch bearing new leaves, a sprig, luxuriant foliage 3 A skirt, an appendage (of a garment)

પલ્લવિ ત, *adj* Having leaves

પલ્લી, *s f* [S] A lizard

પલ્લુ, *s n* [See પલ્લવ the ends of a garment] Money conferred on the bride

by the bridgroom, pin money

Id પલ્લુ કરવું To promise a dowry પલ્લુ ચારવું To pay the amount of a dowry

પલ્લું, s n One of the scales of a balance

પલ્લો, s m [See પાલવ] The skirts of a woman's garment 2 A stage in a journey

પવઈ, Same as પાઈં

પવન, s m [S] Wind, breeze 2 A whim

Id મગજમા પવન ભરાવો To be led away by a whim To give oneself airs પવન ફૂંકાવો To blow violently (of wind) પવન ઉપર ચઢવું Lit To ride on the wind 2 To act as one likes, to be whimsical પવન લાગવો To be affected or influenced by one's company પવનમા ઊડી જવુ To be fruitless, to have no attention paid

પવન-વેગી, adj [+ વેગ] Having the speed of wind, speedy

પવન-ચક્કી, s f [+ See ચક્કી] A wind mill

પવન-પાવડી, s f [+ પાવડી] Wooden shoes, with which a man is believed to be able to move in the air with the speed of the wind

પવાડવું, v t [A form of પીવરાવવું] To cause or make to drink

પવાડો, s m [M पवाडा, पॉवाडा, fr पोवा, पाव, a bagpipe, Imit] An epic poem 2 Satire, slander 3 Useless talk, babbling

પવાલુ, s n [Hem Des पेआल=S प्रमाणम् a measure of capacity Cf P प्याला See પાલી a cup] A small circular vessel of copper or brass to hold drinking water 2 A certain measure of capacity

પવિ, s f [S] Indra's thunderbolt

પવિત્ર, adj [S fr पू to purify] Pure, clean, free from ceremonial defilement 2 Sinless, holy, sacred, morally clean 3 Hallowed, holy, consecrated, virtuous

પવિત્રતા, પવિત્રાઈ, } s f Purity, cleanliness 2 Sinlessness, holiness

પવિત્રા-બારસ, s f [+ બારસ] The day on which the rite is performed of putting new threads round an idol, or round the Mahārājas (high priests), so that the threads may thus be sanctified, the 12th day of the bright half of Shrāvaṇa (Aug-Sept)

પવિત્રી, s f A ring made of twisted darbha grass 2 A strip of silk cloth in which holy words are woven

પવિત્રું, s n The Brāhmanical string, the holy thread 2 A ring of gold, &c, worn on the fore finger during worship and in performing certain rites

પશમ, s n [P पश्म wool] The hair of the pubes 2 Wool, fleece 3 A straw, a trifle

પશમી, adj Woollen

પશલી, Same as પસલી

પશુ, s m n [S = Gr pecus] A beast, a brute, a quadruped 2 An innocent or harmless creature 3 A dunce

Id પશુ જેવું પશુ-તુલ્ય, પશુવત્ Beastly

Prov વસુ વિના નર પશુ Every poor man is counted a fool Money makes a man complete

પશુ-પતાકા, s f [S fr + પતાકા] The arrow of Shiva

પશુ-પતિ, s m [S + પતિ] A herdsman 2 An epithet of Shiva

પશુ-યાગ, s m [S fr પશુ + યાગ] An animal sacrifice

પશ્ચાત્, adv [S] After, afterwards, subsequently 2 Behind

પશ્ચાત્તાપ, s m [S + તાપ] Repentance, remorse, regret, penitence, contrition

Id પશ્ચાત્તાપ પામવો-થવો To repent, to be sorry for one's past conduct

પશ્ચિમ, s f [S The West 2 adj Western 3 Hinder

Id પશ્ચિમ ગોળાર્ધ The Western Hemisphere

Prov પૂર્વનો સૂર્ય પશ્ચિમમા ઊગે, તો એ શુ ? I won't give up my point, even though the worst should happen Unyielding obstinacy

પશ્ચિમ-બુદ્ધિ, s f [S fr +બુદ્ધિ] An after thought 2 adj Wise after the event

આગમ બુદ્ધિ વાણિયો, પશ્ચિમ બુદ્ધિ બ્રહ્મ,
તરત બુદ્ધિ તરકડો, ગોદો મારે ધગ,

A Vāniā foresees events; a Brāhman is wise after the event, a Turk is quickly excited, and strikes a blow —આપા

પશ્યતી, s f [S fr दृश, पश्य्, to see] Speech in the second of its four stages, from the first stirring of the breath up to articulate utterance, the faint whispering sound in the chest

પસતા, s n pl [P पिस्त] Pistachio nuts

પસતા-ગિયો s m [+S क्री, क्रय्, to sell] A vegetable seller

પસતું, Same as પસ્તું

પસંદ, adj [P = S प्रसन्न] Approved, agreeable 2 Selected, chosen, liked

Id પસંદ પડવું To like, to suit the fancy, to be agreeable પસંદ કરવું To choose, to select, to approve

પસંદ ગી, s f Approval, approbation, choice, selection, liking

પ સર, s f [S प्र सर moving abroad fr प्र forth + सृ to move] Grazing of cattle in the morning

પસર ચરા વ-વી, v t [+ ચરા વ વું] To graze cattle in the morning

પસર વું, v i [See પ્ર સર] To spread abroad, to distend, to stretch, to disperse, to scatter, to dissipate, to extend, to open out, to expand 2 To give way, to yield

શ્યામ સુન્દર તને મળ્યા દીસેછે, તે આગે તું પસરાઈ
—દયારામ

પસ લી, s f [S प्रसृति Cf પોશ] The hollow of the hand

પ્રભુ, દાનાનળ તમે પીધો રે, સર્વે દેખતા પસલીમા લીધો રે
—ગોવિન્દ

2 The quantity contained in the hollow of the hand

પસલી ચોખા ને પૈસો, આપે શ્રી રણછોડ —કવિ

3 A gift given by a brother to his sister in the month of Shrāvan (August–September) 4 A ring worn on a finger of the hand

પસલી આપના બાહેન ના તણી, નજર નમે ગારો ધણી;
નજર આવજો કાલે રાત, પય ઉઠી નન્તે પ્રભાત
—સામળભટ.

પસ-લો, s m [See પસલી] The cavity formed by putting the two hands together

પસવાર વું, v t [See પાસું side] To stroke with affection, to rub gently with the hand by way of kindness, to caress; to fondle

પસાય, s m [See પ્ર-સાદ] Favour 2 Riches

પસાય તું, s n [See પ્ર-સાદ] Land set apart for the maintenance of the village artisans, or for religious and charitable purposes

પસાર, s f [Port passar to pass See પ્ર સર પ્ર સાર] Taking a few turns for exercise, walking backwards and forwards (as the sentry at his post) 2 Elopement 3 adj Passed, gone away 4 Passed, (an examination), successful, gone into

Id પસાર થવું To pass, to be successful 2 To pass by, to pass through 3 To run away, to abscond પસાર કરવું, To pass 2 To pass by, to pass through

પસાર વું, v t [Dh Des पसरिअं fr S प्र-सारि to spread Caus of પ-સર વું] To extend, to expand, to enlarge 2 To hold forward (a hand, a leg, &c)

પસારો, s m The state of being spread out, scattered, or extended 2 Things lying scattered about 3 Publicity, wide diffusion

પસિ-ગારું, s n [See પાસું + આગાર] Hinges 2 A joint

પસીનો, Same as પરસેવો

પસ્તાં, Same as પસતા

પસ્તા-ગિ-યો, Same as પસતાગિ-યો

પસ્તાનું Same as પ્રસ્થાન

પસ્તાલ, s f [See પચ, પાચ,+ તાલ baldness Cf પચ કેશ] Lit Baldness in the five parts of the body, where hair grows (See પચ કેશ) Hence 2 A shower of abuses or scolding

પસ્તા વું, v i [See પસ્તાવો] To repent to sorrow or grieve over one's own doing

પસ્તાવો, Same as પશ્ચાત્તાપ, Repentance

પસ્તી, s f } [See પુષ્ટિ] Defending,
પસ્તું, s n } vindicating, standing up for, championship

પહર, s n [See પસર] Grazing cattle at midnight

પહાડ, s m [See પાણો, પાષાણ] A mountain

Id પહાડ જેવો Big, and burly bulky and strong

પહાડી, adj Mountainous, pertaining to the highland 2 Vigorous and strong

Id પહાડી લોક Mountaineers, highlanders પહાડી અવાજ A loud and full voice

પહાણ-વું, v t To bleach (a cloth, &c)

પહાણો, Same as પાણો

પહુઆ, Same as પૈંઆ

પહેરણ, s n [See પહેર વું] A sort of shirt or frock.

પહેરણું, s n A garment 2 The mode of wearing or putting on

પહેર વું, v t [Dh Des परिहणय fr S परि॰धानम् wearing 1, garment, fr S परिहित put round fr परि around + हित put fr धा to put] To put on, to wear 2 To dress, to attire

Id જનોઈ પહેરવી To put on new sacred threads on particular days in Shrāwana (Aug -Sept) and Bhādrapada (Sept - Oct)

પહેર-વેશ, s m. [+ S वेष dress.] Dress, habit, costumes

પહેરા મણી, s f A marriage portion given to the bridegroom 2 A dowry

પહેરા વ વું, v t [Caus-of પહેર વું] To cause to put on 2 To present with a dress, to invest

પહેરેગીર, s m [See પોરો, પોહોરો,+P गीर् holding fr P गिरफ्तन=S गृभ् ग्रह् to hold] A guard, a sentinal, a sentry Same as પેરેગીર

પહેરો, Same as પોહોરો, પોરો, Guard, custody

પહેલ, s f [See પહેલું] Inception, beginning 2 adj First

Id પહેલ કાઢવી કરવી To set an example by doing first

પહેલવાન, s m [P] A hero, a warrior 2 An athlete, a wrestler

પહેલવી, s f [P] The old Persian language, Pehlavi

પહેલા, adv [See પહેલું] Before, formerly. 2 At first, first

પહોંચ, s f [See પહો ચ વું] Arrival and reception, the coming to hand 2 A receipt, an acknowledgment 3 Understanding, perception 4 Reach, range, power; capacity, extent of access, discernment

વાટે જતાનું કષ્ટ કાપીએ, જહા લગી આપણી પહોંચ
—દયારામ.

પહોંચ વું, v i [S प्राप्त obtained; reached; fr प्र forth + आप् to obtain] To come; to arrive at, to reach 2 To come to hand; to be received 3 To understand, to apprehend, to get to the meaning of, to comprehend, to penetrate

પહોંચી, s f [See પોચું, પોચો] A wristlet, a woman's ornament for the wrist

પહોંચું, s n Same as પહોંચો s m

પહોંચે-લું, adj [See પહોચવું] Knowing, well-instructed, cunning

Id પહોંચા કરડવા To repent

પહોંચો, s m. The wrist

પહે લું, adj [S प्रथ॰म foremost, first, fr. प्र forth+तम suffix of Superl Degree] First, Same as પેહે લું

પહોંચ વું, v i [See પ્રાપ્ત obtained, reached] To come to, to arrive at, to reach. 2 To come to hand, to be received 3 To understand, to apprehend 4 To get to the meaning of, to comprehend, to penetrate

પહોંચે લું, adj Got to the meaning of; knowing, cunning

Id પહોંચેલી બુદ્ધી-ગાયા An intelligent person, a far seeing person, a person not easily deceived

પહોંચો, Same as પોંચો, The wrist

પહોર, Same as પોર, પોહોર

પહોળું, Same as પોળું, Wide, broad, loose

Id પહોળે હાથે Lit. With an open hand 2 Liberally (spending) 3 Extravagantly (spending)

પળ, *s f n* [S पल] A period of twenty-four seconds. 2 A very short time; a moment

પળ•ક•વું, *v i* [See પલ•ક] (Having once obtained food), To be often tempted to be on the look out for it

પળ•વું, *v i* [See પલાય•ન] To run
વિના મૈથુન કરે તો, હંપવો નરક પળાય —ગિરિધર

પળ•વું, *v i* [Pass of પાળ•વું] To be observed (of a rule) 2 To be nurtured, to be kept
વ્યભિચારી મન•નાથ, રઘુવર એક પત્ની પળિયા
—દયારામ
3 To be fulfilled or realized (of a promise)

Prov કુતરૂં પળ્યુ, ને બિલાડી ન પળી The touch of a dog contaminates, that of a cat does not

પળ•વું, *v i* [See પળિ•યા] To be white or gray (of hair)

પળસી, *s f* [See પળાસ•વું *Cf* પગ-ચંપી] Lit Shampooing the feet or legs Hence 2 Humble service 3 Abject flattery

પળાસ•વું, *v t* [Hem Des पलसू=सेवा service Or, See પગ+તળાસ-વુ] Lit To shampoo the feet or legs Hence 2 To do service of a humble nature, to do service. 3 To flatter fulsomely

પળા, *s f* [See પાળ•વું] Service

પળા, *s f* [See બલા Or, See પલીત] A troublesome task or work.
ગ્રુન કરે કોણ એને ? પાધરો કહુ પળા —ગિરધર

પળાય•ન, Same as પલાય•ન.

પળિયાં, *s n* [S पलित] Gray hair, old age

પળી, *s f* [See P. પદ્દ or S પલ્લવ] A ladle, a dipper

પળો, *s m* A large ladle

પળોટ•વું, Same as પલોટ•વું

પાંઉં, *s m* [French. pain = bread] A loaf baved in the English fashion, A loaf.

પાંક-ડ, *adj.* [See પાખડ] Barren

પાંક્યું, *adj* [See પોંક•વું, પોંખ•વુ] Intended, wished for, expected, resolved upon.

પાંખ, *s f* [See પક્ષ, પખ] A wing 2. A pectoral fin of a fish 3 A side of a roof 4 Shelter, protection

Id પાખમા ઘાલવુ-લેવું To take under one's protection, to be the protector of પાખો વીંઝવી, Lit To flutter the wings (of a bird) 2 To make vain attempts at escaping

Prov પાખ પાદશાહની એ કપાય, પણ નેવ શાકી શકના ન કપાય No man can deprive another of his right

પાખ•ડી, *s f* A petal 2 The band, the arm 3 A small or insignificant gift or present

પાખ•ડું, *s n* A branch; a twig 2. A branch of a genealogical table

પાખ•વું, Same as પોંખ•વું.

પાખાળું, *adj* [See પાખ + વાળુ having] Winged (of a bird, insect, &c)

પાખિ•યું, *s n* Same as પક્ષ A party 2 A part of an anklet, completing the circle 3. A blade of a pair of scissors

પાંખી, [S पक्षे] Same as પાખી.

પાંખું, Same as પાંખ•ડું.

પાખો•ટુ, *s n* [+ વૃત્તિ] The arm

પાંગત, *s f* [See પગ, પાય, + સ્થાન] That part of a cot where the sleeper's legs are placed

પાંગરણુ, *s n* [S प्रावरण an upper garment *fr* પ્ર + આ•વર•ણ] A small kind of dhotar worn by men. 2 A bodice
પાણી લાવુ એક પલકમા, ક્ષણુ ન કિં લાગે વાર,
પાગરણુ નાવુ પેહેરીને, ભુવન બેઠો સરયાર
—શામળભટ.

પાંગર•વું, *v i* [See પાગરો] To bloom; to blossom

પાંગરો, *s m* [See પાગ strings, or પગ, પાય, + કાર, આ•કાર, form] A loose string hanging at the ends 2 Strings by which a cradle is suspended

પાંગળા-ગાડી, *s f* [See પાગળુ + ગાડી] A go-cart, a bath-chair

પાગળું, *adj* [S पङ्गु+ड] Lame, deprived of, or not enjoying the use of the legs. 2 Crippled 3 Unable to move 4. Unsupported, unauthorised; invalid

Id પાગળો ઇનસાફ A decision unsupported by law or proof

પાંગોઠું, s n The shoulder

પાચ, adj [S पञ्च] Five 5 2 Some, a few (Colloq)

Id. પાચ લોકમા પૂજાવુ To be honoured in an assembly of respectabe persons, to be respected by the people હજુ તો હુ પાચ વરસનો બેઠો છુ Lit I am yet only five years old 2 I have the hopes and aspirations of a young man એણે તો પાચે આગળીએ પૂજ્યા હશે Lit She must have worshipped a god with her five fingers, i e, with all her heart 2 She has secured the favour of God in every way 3 God is greatty pleased with her 4 She is happy in all respects પાંચનો ગોવાળ, ત્યારે પચીસનો એ ગોવાળ He who can watch over the welfare of a few can as well watch over that of a larger number પાચ વરસનો ઘર ધણી, ને સો વરસનો સુથાર Right is not affected by Age પાચ વસાનુ આદમી, ને વીસ વસાનું લુગડું Dress influences a man more than Character પાચે પૂરો સળવો=પાચ આગળીએ પોંચો સળગે Union is strength પાચે આગળીઓ કાંઈ સરખી હોતી નથી All tongues are not made of the same flesh Every shoe fits not every foot

Prov પાચ ત્યા પરમેશ્વર Same as Prov પચ ત્યા પરમેશ્વર under પચ પાંચે આગળીઓ સરખી રાખવી To treat all equally

પાચ ડો, s m The figure 5

પાચ મ, s f The fifth day of either half of a lunar month

પાચ મુ, adj [S पञ्च म See પાચ] Fifth, 5th

પાચુ, s n The five times table

પાચે મ, Same as પાચ મ.

પાજ ણ, } s f [M पाजणें fr S पाय्यू
પાજ ણી, }
to cause to drink fr पा to drink] Habit, addictedness 2 A paste used to stiffen a thread 3 Applying a post to stiffen a thread

પાજર, Same as પાકર.

પાજરા-પોળ, s f [See પાજરૂ a skeleton, a cage, + પાળ વુ to protect, or પોળ +street] An asylum for superannuated animals 2 A hospital for the reception of old and unserviceable animals

પાજરી, s f A frame-work in the rear of a cart serving to prevent things from falling behind

પાજરૂં, s n [S पञ्जर] A cage 2 A frame, a skeleton 3 The prisoner's bar (in a court of law) 4 The witness-box. (in a court of law)

પાઝ, Same as પાજણી, Habit

Id પાંઝ પડવી To be addicted.

પાત, Same as પાગત

પાત, s f [S पङ्क्ति] A row or line of persons, sitting together on the ground

પાતરી, s f [See પત્ર, પાંદડુ, a leaf] A long thin leaf 2 Small leaves

પાન્તરી, } adj [See પાચ + ત્રીસ]
પાન્તરીસ, }
Thirty five, 35

પાતી, s f [Hem Des पंती = S वेणी a braid of hair, fr S पङ्क्ति a line, a row] A share in a joint-stock concern 2 A share, a part, a quota 3 A party, a side, a point of view 4 Practice (in Arith)

ગાલ રાજ કરે જુગ છતી, ન્યાયની પાતીએ નર નાના રે
—લોલેલાગત.

પાંદડી, s f [See પાન, પાદું] A leaf, a petal of a flower 2 A kind of ear ring

પાદ ડું, s n A leaf

Id પાદડુ ફરી જવુ (Cf below પુરૂષના નશીબ આડું પાદડુ છે) To turn a new leaf, to meet with a change in fortune પાદડે પાણી પાવુ Lit To give nothing but a cup of leaves to drink water from Hence 2 To treat as an out-caste 3. To afflict, to give pain to એના વગર પાદડુ એ હાલવાનુ નથી Not the least thing can be done without his help પુરૂષના નશીબ આડું પાદડુ છે Nobody can say what a person is destined to be

પાપણ, s f [Hem Des पम्हो = S पक्ष्म the eye-lid] The eye lash

પાપ ડું, s n [See પોપા ભાઈ.] A womanish man

પાંસરું, adj [S प forth + सृ to move Cf.

પાધરૂ] Straight, upright, erect 2 Direct 3 Sensible, prudent 4 Fit, suitable 5 Law abiding, regular; steady, constant

Id પાસરૂ દોર Perfectly straight પાસરૂ પડ્યું-થયુ It was fortunate, it turned out lucky

પાંસળી, *s f* [Hem Des पासत्र = S तिर्यक् slanting, on a side, *fr* S पार्श्व, પાસુ, side + ટ, ડ, લ, dim] A rib 2 Intelligence, wits

Id સાડી ત્રણ પાસળી વાળુ Defective, foolish, stupid અધ પાસળીનો, પાસળી ખસવી–ચસકવી To be mad or stupid (Said of a barber)

પાંસળું, *s n* Same as **પાંસળી** A rib

પાંસુ, *s f* [S] Dust

પાંસુલ, *adj* [લ dim] Covered with dust 2 Defiled 3 Defiling, disgracing

પાંસુલા, *s f* A licentious woman

પાંસેઠ, *adj* [See પાચ + સાઠ] Sixty-five, (65)

પા, *adj* [S पाद the foot, a quarter] One-fourth 2 *s m* A fourth part 3 A Multiplication Table giving the products of the numbers from one to one hundred, each multiplied by one-fourth

પાઈ, *s f* [See પા a quarter, a પાઈ being a fourth of a ઢિંગુ which is taken as the unit Or see પાય the foot, the foot of the king being stamped on coins, *Cf* પઈસો *fr* પાય foot+શાહ king] A pie, one-twelfth of an Anna.

Prov પાઈ પાઈ કરતા પૈસો થાય Little and little fills the purse પાઈની પેદાશ નહિ, ને ઘડીની નવરાશ નહિ Jack of all trades and master of none

પાઈયો, Same as પાયો, The foot

Id એક પાઈયો ઓછો હોવો=ઢીલ પાઈયાનુ હોવુ, &c To be half mad, to be a fool પાઈઓ રોપવો To lay the foundation-stone to possess a foot-hold.

પાઊં, *s n* [French pain = bread] A loaf of bread

પાક, *s m* [S *fr* पच् to cook] Dressing; cooking, preparing by fire, ripening 2 Maturity, ripeness, state of readiness 3 A crop, a harvest 4 Suppuration 5 An electuary, a syrup, decoction or the product of it 6 Sugar boiled for conserves

પાક, *adj* [P] Pure, holy, clean, sacred, free from defilement, consecrated, sanctified, chaste

Id પાક દાનત–નજર Pure or chaste morals પાક દોસ્તી Pure friendship, Platonic affection પાક મોહબત Pure affection between persons of different sexes, unmixed with carnal desire, Platonic love

પાક-ચટ, *adj* [See પાક, S पाक a decoction + ચાટવું] Almost ripe to the taste

પાકટ, *adj* Ripe

પાકઠું, *s n* [See પાગ, પગ, પટ, પાદ, + સ્થાન] Influence, support, patronage

પાકણુ, *adj* Prone to ripen or mortify

પાકવુ, *v i* [See પાક a produce] To grow ripe or mature 2 To become due 3 To suppurate 4 To be exhausted or tired 5 To be produced, to be born 6 To be a gainer

Id હુડી પાકવી To become due (of a money draft) માથુ પાકી જવું To be tired by thinking, to be annoyed એમા તારૂ શુ પાક્યુ ? What have you gained by this ! વરસ સારૂ પાક્યુ This year the crops are good

Prov થાકશે, ત્યારે પાકશે He will yield, when he is tired

પાક-શાસ્ત્ર, *s n* [S *n* [S *fr* + શાસ્ત્ર] The science or theory of cookery, the culinary art

પાક-શાળા, *s f* [S *fr* S पाक + शाला = શાળા] A kitchen

પાકી, *s f* [See પાક, P holy] A holiday 2 A day, on which business in the market, buying and selling, is stopped

Id પાકી પાળવી To stop the business of the market, not to buy or sell

પાકું, *adj* [Dh Des पक्क, पिक्क, *fr* S पक्क cooked *fr* पच् + to cook] Mature, ripe 2 Not raw, cooked, baked 3 Dressed or cooked 4 Strong, durable 5 [Dh Des पच्चक्को, पक्को, *fr* S पक्क, also Hem Des पक्को = S दृप्त proud, समर्थ, able, *fr* S पक्क ripe] Well-experienced, skilful, proficient; cunning, art,

ful 6 Sure, certain, perfect, good, complete

Id પાકી મુદ્દત The full term પાકું પાન An old person પાકો ગુરૂ An instructor, who produces very strong impressions upon his pupil's mind પાકો ઘટ A person superior in cunning and not easily deceived

Prov પાકી કોઠીએ કાનો ન ચઢે No addition can be made to a thing that is complete

પાખ, *s f* [See પક્ષ] A side, a party 2 A division, a sect (in religion, argumentation, &c)

પાખડ, *s n* [S पाषण्ड, पाखण्ड] Heterodoxy, heresy 2 Hypocrisy, feigning, dissimulation, false pretence 3 A fabrication, calumny, imposture

Prov પાખંડે પૃથ્વી ખાધી, ને ધૂતારાએ દેશ ખાધો Godlessness ruins the world, and swindlers ruin the country

પાખડી, *adj* Heretical, heterodox 2 *s m* An impostor, a pretender, a heretic

પાખર, *s f* [Hem Des पक्खरा = S तुरङ्ग-सन्नाहः a horse's saddle, *fr* S पक्खर, पक्षर] A barb, a piece of armour for a horse or an elephant, a caparison 2 A net of flowers to serve as a covering for a bed

પાપી ચાલ્યો તતખેવ, ઘોડે પાખર માંડ્યા રે
—મીરાંબાઈ

પાખરિયો, *s m* A species of horse
પાણીપંથા ને પાખરિયા, ઉત્તમ જેની કાય રે
—સત્યભામા

પાખાડો, *s n* A cry, a loud voice
બુડો જે પાખાડા પડે, બુડો જે વણવાકે વદે
—સામળભટ

પાખાણું Same as પાષાણું

પાખી, પાખો, } *prep* [S पक्षे *fr* पक्ष *Cf* પખે] Without, except 2 Owing to the absence of

વ્યાકુળ થઈ છુ પ્રીતમ પાખી, કળ ન પડે ક્ષણ રે લોલ
—દયારામ

મિથ્યા હું કહેતી નથી બાઈ, કોણ માળા લે હરિ પાખે
—પ્રેમાનંદ

પાખો, *s m* [See પાક પૂર] A pot internally besmeared with ashes, and thus made clean

પાગ, *s m* [S पाद, पद, *fr* पद् to go See પગ] Same as પગ 2 The rope by which a boat is secured

પાગ ડું, *s n* [+ ઠાણું, સ્થાન] A stirrup
તેમના પાગડા પણ મોટા હતા —પ્રાચીન કાવ્ય

પાગ ડું, *s n* A stirrup

પાગર, *s f* The act of towing a boat or a ship

પાગરણુ, *s* [See પાગરણ] Bedding 2 Decorations
"પાગરણ સર્વે પ્રીતે પરઠરો દહાડી કરોઇો તેવુ કરો";
—સામળભટ

પાગલ-દાણા, *s m pl* [See પગ + લ dim + દાણો] A kind of silver anklet

પાગ-લાગ ણું, *s n* [See પગ + લાગવું] A present made by a younger to an elder person at the time of prostration before him

એવુ કહી, ઇન્દ્રપ્રસ્થે આવ્યા, વહુ નમ્યા સાસુને પાગ,
પાગ લાગણું ઘણું કીધું, જે પિયરનુ સોભાગ્ય
—પ્રેમાનંદ-

પાગા, *s f* [See પાય ગા + P पाय = S पाद the foot + P गाह = S गृह place] A body of horse under one commander 2 The stable or building in which horses are kept 3 A stable for a large number of horses

પાગિયા, *s m, pl*, [See પાય-ગી] Councillors, advisers, allies, supporters 2 Pins driven into ivory or wooden wristlets to keep a plate of gold firmly attached

પાઘ, Used in poetry for પાઘ ડી

પાઘ ડી, *s f* [Hem Des पाहुड *fr* S प्राभृतम् a gift *fr* प forth + आभृ तम्, आभरणम्, an ornamental dress *fr* आ intens + भृ to hold] A turban

Id પાઘડી બાંધવી To make up a turban પાઘડી બંધાવવી To present with a turban, 2 To reward the services of, to appreciate the services of પાઘડી લેવી To deprive of what is valuable or ornamental, to defeat, to cheat, to oblige to submit, to oblige to yield, to expose to ridicule પાઘડી ફેરવવી To change sides 2 To belie oneself, to admit the falsity of one's own statement 3 To be bankrupt પાઘડી સંતાડવી To take

care, to beware અવળી પાઘડી મૂકવી See પાઘડી ફેરવવી-ઉતારવી To beg humbly, to cringe, to crave પાઘડી નીચી કરવી To be disgraced પાઘડીનો ધણી A respectable merchant એ હાથે પાઘડી ઝાલીને હીંડવુ To conduct oneself decently in the eyes of the world = Beware of rogues, who may pick your turban off your head, and leave you bare headed (exposed to the ridicule of the people) પાઘડી બાંધ્યો A term of abuse used by women towards men

Prov પાઘડી પહેરે માણીગો ન થવાય It is not the hood that makes a monk · It is not the cowl that makes a friar It is not the fine coat that makes a gentleman પાઘડીમા માથુ, ને માથામા પાઘડી The same thing expressed in different terms

પાઘ·ડું, s n A turban got up carelessly, or without regard to fashion

પાચ·ક, adj [See S પાક cooking] That cooks, ripens, or matures 2 Digestive, peptic 3 s m A cook

પાચ·ન, s n Cooking 2 Resolving into digestive elements 3 Digestion

પાચ્છા, A form of પાદ-શાહ

પાચ્છા·ઈ, A form of પાદ-શાહી

પાછ·લી રાત, s f [See પાછ·લુ + રાત, રાત્રિ] The latter part of a night

પાછ·લું, adj [See પાછું] Latter, last 2 Past 3 Back, hind, hinder

Id પાછલી ચાર ઘડી, પાછલો પહોર, Declining years, old age

પાછ·લો પોર, s m [+ પોર, પહોર પ્રહર] Afternoon

પાછ·ળ, prep, adv In time past, in time anterior to some particular time 2 Behind, at the back of 3 After; afterwards.

Id. પાછળ પડવુ-લાગવુ-મંડવુ To persevere in an attempt 2 To coax, to tease; to harass પાછળ થવુ To follow with a hostile intent 2 To tease one into doing a thing પાછળ મૂકવુ To eclipse, to outshine તેની પાછળ Owing to that 2 For getting that તેની પાછળ પાછળ જવું To follow in his footsteps 2 To go after him, and watch him narrowly

પાછ·ળ·થી, prep, adv From behind 2 After, afterwards

પાછું adv [S पश्चात्] Back. 2 Again; once more, a second time 3 In return.

Id પાછુ થવુ To die પાછુ કરવુ To return 2 To refuse 3 To turn back or aside to remove

તમે અંબર પેહેર્યું અતી આછુ, મુખ પરથી ઓરીની પાછું —પ્રેમાનંદ.

પાછી પાની કરવી To be slow or abashed પાછી પાની નહિ કાઢવી To be equal to a time of crisis પાછી ધરવી Kāthiāwār પાછું વળી જોવુ To turn back and see 2 To reflect upon 3 To look to the past and the future 4 To hesitate પાછું ફેરવુ-વળવુ To turn back પાછું કાઢવું To drive back, to drive away પાછું કાઢવુ-મોકલવુ -વાળવું To send back 2 To refuse to grant a request પાછુ પડવુ To turn back, to shrink from પાછુ પાડવું To oblige to turn back or run away પાછું પગલુ ભરવુ To turn away from પાછુ થવુ To be spoiled (of food) પાછુ નાખવુ To vomit

પાછો·ટિ·યું, s n [+ ઓટી a pocket made in a garment] A pocket at the back of a garment

પાછો·તરું, adj Produced late in a the season (of a crop)

પાજ, s f [P प्याज़ onion Having the thinness of the pealings of an onion] A kind of thin cloth made of China silk.

પાજ, s f A quay 2 A bridge

પાજ·ણી, Same as પાંજ·ણી

પાજી, adj [See પ્યાજ, પ્યાજ] Low; mean, dastardly, vile, abject, wicked 2 s m A scrub, a sorry fellow 3 A miser

પા-જીવ·તું, પા-જીવ·વાળું, } adj [See પા a quarter + જીવ + તું, વાળુ, suffixes showing " possession "] Miserly, niggardly, close-fisted

પાઞ્ચ-જન્ય, s m [S See પઞ્ચ, પાંચ, જન] The conch shell of Visņu

પાટ, s f [Dh Des पट्ट fr S पट्ट a

village site] A bench, a form to sit upon, a stool, a seat. 2 A throne 3 A plank; a board, 4 A stall, a platform 5 The upper or lower stone of a handmill for grinding 6 A part of the roe of a fish

Id પાટે બેસવું To take a seat on a platform reserved for persons of distinction, raised near the place where a grand caste-dinner is given 2 To be crowned and enthroned (said of a prince)

પાટ, s m [Dh Des पट्टो = S तलम् bed (of a river), surface, S पट्ट पट.] Breadth, width (of a river) 2 A strip of cloth

પાટ•ડી, [See પાટ a plank] A small beam

પાટ-ડો, s m A large beam

પાટ-નગર, s n [See પાટ + નગર] The capital city of a country

પાટલ, adj [S] Pale red 2 s m The pale-red colour 3 The trumpet-flower

પાટલા ઘો, s f. [See પાટ•લો + ઘો] A flat kind of iguana

પાટલાસાસુ, s f [+સાસુ] An elder sister-in law, a wife's elder sisaer

પાટ•લી, s f A bench, a form 2 A low footstool, the sole of the foot 3 A bracelet of gold, &c. 4 The folds of a garment, a fold or plait in a garment

પાટ•લો, s m A low footstool, a plank to sit upon 2 A sand board or writing-board used by school-boys, traders, &c 3 A slate

Id પાટલા ઉપર ધૂળ નાખવી To learn to write the alphabet (referring to the practice, now going out of fashion, of children learning to write the alphabet on a wooden board besprinkled with fine dust) પાટલા ફરવા To neglect one's studies (said of children in contempt). પાટલે બેસાડી પૂજા કરવી To pay great respect to 2 (For euphemy) To allow to be idle પાટલો પડવો To be successful પાટલો ફરવો To be accomplished (of a business.)

પાટ•વી કુંવર, s m [પાટ, s f +કુમાર, કુંવર] The eldest son and heir apparent of a king; the crown prince

પાટિ યા, s n pl A kind of necklace worn by women

પાટિ•યા, Plural of પાટિ•યું A plank

Id પાટિયા દેવાવા To be insolvent 2 To be stopped or given up પાટિયા ભાંગવા To have done eating (of the members of a house)

પાટિ•યું, s n [See પાટ] A plank, a board

પાટિ•યો, s m [See પાત્ર.] An earthen pot used in cooking

પાટી, s f [See પાટ.] Same as પાટ•લો 2 A thick broad rope wound round the frame of a bedstead in lieu of planks, inkle 3 A tape 4 A porter's basket

Id પાટી ઉપર ધૂળ નાખવી To learn at a school

પાટી•દાર, s m [See પટો a deed of lease, &c , + દાર] A hereditary owner of land 2 A cultivator

પાટુ, s f [See પાય + આતિ fr आहति] A kick

N B —પાટુ is used of a kick given by a bullock or buffalo, while લાત is a kick given by a man or a horse

Id પાટુ-મારવી-મૂકવી To give a kick પાટુ ખાવી To get a kick ગડદા પાટુ Blows and kicks

Prov દાઝ્યા ઉપર ડામ, ને પડયા ઉપર પાટુ Branding after burning, and a kick after a fall Troubles never come singly It never rains but it pours, to add insult to injury

પાટુ ડી, s f Same as પાટિ યો

પાટુ•ડું, s n An earthen vessel, in which ghee, oil, &c , are kept

પાટે ડી, s f A small earthen vessel

પાટો, s m [See પાટ a strip] A bandage 2 A strip of cloth tied over the eyes to keep him shut 3 A mass of iron or stone 4 A slab upon which are ground the ingredients of condiments, &c. 5 A rail of a railway, an iron bar

Id એને કોઈની સાથે પાટો ભેગતો નથી He

does not live in harmony with any person આંખે પાટા બાંધવા To shut the eyes by tying them with a bandage આંખે પાટા બાંધીને ફરવુ Lit To walk blindfold Hence, 2 To do one's business in total ignorance of facts આંખના પાટા જેવુ Disagreeable પાટો બાંધવો To tieon a medicinal bandage પેટે પાટા બાંધવા To starve oneself in order to save money પાટો જામવો To be on friendly terms 2 To have influence over

પાટોડી, s f [See પાટ a plank + વડી] A kind of food madeup in squares

પાટો-પાટ, adv [See પાટિયુ Or M पाठो-पाठ fr पाठ fr S पृष्ठ, પીઠ, the back Or, See પાટ a strip] From one end to the other, one after another, consecutively

Id પાટોપાટ સળગવુ Lit To be on fire in a straight line, or from one end to the other 2 To be engaged in a quarrel between a large number of men on each side

પાઠ, s m [S fr पठ् to repeat] A reading, a lesson, a task, study, perusal 2. The text of a book, a reading, a variant

Id પાઠ આપવો To set a lesson પાઠ લેવો To take a lesson 2 To hear a lesson પાઠ મળવો To learn a lesson પાઠ કરવો To repeat પાઠે કરવુ To learn by heart

પાઠક, s m A teacher 2 A public teacher of religious or mythological books 3 A scholar

પાઠ-દોષ, s m [S fr + દોષ] A false reading 2 A bad reading

પાઠવવુ, v t [Mar fr S प्रस्थाप् to cause to setout, to send, fr प्र+स्था to stand] To send

પાઠ-શાળા, s f [S fr પાઠ + શાળા] A college, an academy, a school

પાઠાન્તર, s n [S fr + S अन्तर another] A different reading or lection, a variant

પાઠા-ફેર, s m [+ ફેર, ફેરવવુ] A different reading 2 A different practice 3 adj Different in reading 4 Different in practice

પાઠી, adj Studying, knowing by heart, cramming

પાઠુ, s n [S पृष्ठ the back] An anthrax, a carbuncle, a fatal tumour which appears on the backbone and other parts of the body 2 The fibrous part of sugar-cane left after the juice has been extracted 2 A blade of certain plants

પાડ, s m [See N B under પડવુ] Obligation, favour

Id પાડ માનવો To acknowledge an obligation, to thank પાડ ચઢવો To be under an obligation પાડ વાળવો To return an obligation પાડ રાખવો To be under a sense of obligation towards

પાડવુ, v t [Dh Des. पाडिय fr S पातितम् felled, Caus of પડવુ] To make to fall, to fell, to lay, to knock or throw down 2 To make 3 To cast, to mould 4 To break down, to defeat

Id રસ્તો પાડવો To lay down a road 2 To introduce a fashion or custom રૂપિયા પાડવા To cast or mould rupees ટેવ પાડવી To form a habit દુખ પાડવુ To oppress સમજ પાડવુ To explain, to elucidate બહાર પાડવી To publish widely, to reveal કળા પાડવી To spoil one's own beauty, to practise self-mortification and divest oneself of one's own beauty દેવતા પાડવો To make a fire ચિત્ર-છબી-પાડવ To draw a picture કુંડાળુ પાડવુ To draw a circle on paper, to make circles in water by throwing in a pebble ખાતર પાડવુ To commit a robbery by house-breaking

પાડા-ખાર, s m [See પાડો a male-buffalo + ખાર revenge] Revenge, vengeance, bitter enmity

પાડા-પડોસ, s m f [See પડોસ] Neighbourhood, the relation between neighbours

પાડા-પડોસી, s m pl Neighbours

પાડી, s f [Hen Des पडुी प्रथम प्रसूता being in her first confinement] The young of a buffalo 2 A shebuffalo

પાડી લુ, adj [See પાડ] Obliged, grateful, thankful

પાડુ, s n [See પાડો] A calf, the young of a buffalo

પાડુ વા, *adj m pl* [See પાડ તું + P वा dim] Easily thrown down, weak, powerless 2 Wicked

પાડો, *s m* [Masc of પાડી] A male buffalo

Id પાડો મુંડે એવુ Unskilful પાડા જેવુ Stout and strong

Prov પાડે પાડા લડે, ને ઝાડનો ખો નિકળે Great fishes eat up small ones પાડાના પેટ મા દુખે, ને પખાલીને ડામ One man is at fault while another suffers for it

પાડો *s m* [See પાડ] A column of the Multiplication Tables 2 A prescribed lesson in Multiplication Tables 3 A custom, a practice

પાંડોશ, Same as પડોશ, પડોસ

પાડોશી, Same as પડોશી, પડોસી

Prov પાડોશીનુ કરમ ન આવે, પણ સોબ આવે A man is known by the company he keeps He who lies down with dogs must rise with fleas પાડોશી શીરીને કાઈ ઘર-ધણી થવાય? A neighbour cannot claim the rights of the house owner

પાઢીલાઈ, *adj* Kept in deposit

પાણ, Same as પાણિ, The hand

પાણ, *s f* [See પા a quarter] A perpendicular stroke (।) denoting a fourth part, four annas in the rupee

પાણ, Same as પાષાણ

પાણ-ડોરૂ, *s n* [See પાણી+ડોર] Rough thick cloth

પાણ તી, *s m* [See પાણી] A man whose duty it is to direct the course of water in irrigated fields

પાણિ, *s m* [S] The hand

જોડવા પાણિ, દીન બોલતી વાણી, થાય વદન પીળુ વરણ
—પ્રેમાનંદ

પાણિ-ગ્રહ ણ, *s n* [S *fr* + ग्रह ण taking *fr* ग्रह to take] Junction of the hands of the bride and bridegroom 2 Nuptials, wedding 3 A contract of marriage

પાણિ ચુ, *adj* [See પાણી + P च dim] Full of water, filled with a milky fluid 2 *s n* A coconut filled with the juice

Id પાણિચુ આપવુ To dismiss from service

પાણિયાઈ, *s n* [See પાણી + S आगार an abode] A place in a house where water-pots are kept

પાણી, *s n* [S पानीय *fr* पा to drink] Water 2 Temper 3 Spirit, pluck, mettle, energy, sprightliness 4 Lustre, water 5 A wash of gold or silver 6. Edge, keenness, whetted state 7 Honour, reputation 8 Relish, tastefulness 9 The seminal fluid

Id પાણી ઉતરવુ To become less (of water) 2 To lose brightness or lustre (of a pearl) 3 To lose sharpness 4 To lose reputation 5 પાણી (=પરસેવો) ઉતરવુ To sweat, to perspire, hence, to be engaged in a laborious business પાણી ઉતારવુ To put to a hard task 2 To put to shame, to humiliate, to mortify 3 To deprive of sharpness ઉંડા પાણીમા ઉતરવુ-પેસવુ To put oneself in a difficulty, to interfere in a business so as to bring trouble upon oneself પાણી આવવુ To be in a state of flood (of a river, well, tank) 2 To have spirit or pluck 3 To get sharpness or an edge આખમા પાણી આવવુ To be in tears પાણી-લાવવુ To bring water 2 To give sharpness to લોહીનુ પાણી કરવુ To undergo much toil and trouble પૈસાનુ પાણી કરવુ To misappropriate another's money or valuables, to defraud one of one's money, &c પાણી ખોઈ-ગુમાવવુ To lose one's influence or respect 2 To lose control over પાણી ચઢવુ To be encouraged, to be inspired with spirit પાણી ચઢાવવુ To encourage, to inspire with spirit or strength of mind 2 To give a temper to (a sharp instrument) 3 To gild પાણી છાટવુ To sprinkle water over, to throw water on or at 2 To extinguish (fire) 3 To throw water at, to purify it 4 To throw water at for producing a magical effect in, to mesmerize by throwing water at ખરૂ પાણી પાવુ To make very sharp પાણી છૂટવું-આવવુ To water, to become wet 2 To have a desire to eat પાણી છુટવુ To perspire 2 To be exhausted, to be weak 3 To urinate through fear 4 To have a discharge of seminal fluid પાણી છોડવુ To

urinate 2 To have a discharge of seminal fluid પાણી છોડાવવુ Lit To cause to urinate 2 To terrify, to terrorize over પાણી જવુ To lose one's credit or reputation, to lose one's importance -નુ પાણી લેવુ-પારખવુ To find out the competency or capability of પાણી લેઈ લેવુ To make an estimate of one's competency or capacity પાણી પાવુ To temper, to whet 2 To make one to drink water, to give a person water to drink 3 To sprinkle (trees, &c) with water, to pour water at the basin of trees or plants પાણી પાણી કરવુ To cry out for water 2 To completely tire or exhaust (a person, &c) by overwork. પાણી પાણી થઈ જવુ To perspire through exhaustion પાણીથી પાતળુ કરવુ To put to shame, to disgrace પાણીનો પરપોટો A weak and fragile thing, an unstable or transitory thing પાણી ફરવુ-ફરી વળવુ To be reduced to wreck and ruin. (સારા નામ, આબરૂ ઉપર) પાણી ફેરવવુ To mar, destroy, or ruin the good name of (-ની આગળ) પાણી ભરવું-પાણી ભરે એવુ હોવુ To be inferior to in beauty, merit &c પાણી ભરાવવુ-ભરાવે એવુ હોવું To be superior to in beauty, merit, &c be able to deprive one of one's honour or reputation, to be able to put to shame પાણી ભરાવુ To be accumulated (of water in a pit, pool, &c) 2 To have a flow of water (of the tides in the sea), to rise to the highest point attainable (of the water of the tides) પાણી ભરાઈ જવુ-ચુકવુ To be turned (of the tide) પાણી ચોપડીને વાચીએ તેવા અક્ષર Bad hand writing પાણી મરવુ To lose one's energy or mettle 2 To have lost chastity (said of a woman) પાણી મુકવુ-મેલવુ To take a solemn vow પાણી પાય એટલુ પીવુ To be blindly guided by (પિતરોને) પાણી પાવા જવુ To die (used as a curse) પાણી બાળવુ To tyrannize over 2 To repent, પાણી વલોવવુ To under go fruitless trouble પાણીના રેલાની પેઠે With great violence, in a short time પાણીની પેઠે રાહ જોવી To anxiously wait for પાણીમા ચણો ઓગળે તેમ Grown very fat પાણીમા જવું To bear no fruit, to become fruitless પાણીમા ડૂબી જવુ જોઈએ તેવું Very shameful પાણીમા તરવુ To keep up one's obstinacy, to stick to one's resolution પાણીમાથી પોરા કાઢે એવુ Very critical, fastidious પાણીમા પડવુ To turn out to be useless પાણીમા પોરો પડવો To be so mixed up as not to be distinguishable પાણીમા બોળવુ To spoil, to damage પાણીમા મૂઠીઓ મારવી To undergo fruitless trouble પાણી છડવુ આપવુ To dismiss a guest or visitor 2 To refuse to grant a request પાણી છડવુ કરી નાખવુ To put to shame; to disgrace a man by giving up or abstaining from him 2 To give up in despair પાણીને મૂલે Exceedingly cheap માથે પાણી ઘાલવુ To perform the ceremony of washing one's head after one's recovery from a dangerous illness પાણી લાગવુ To suffer from an unwholesome water or climate પાણી લેવું (=પણ લેવુ) Same as પાણી મૂકવુ 2 To deprive one of one's honour or reputation. આજ ઘણુ પાણી પડયુ There was much rain to-day પરિયાનુ પાણી The reputation or honour of one's ancestors આ તો કાઠીયાડનુ પાણી છે This is the spirit of the people of Kāthiāwāḍ. પાકડે પાણી પાવુ To treat as an outcaste, to look down upon 2 To tease to afflict પેટ પાણી પડવા ન દેવુ Lit Not to let one drink water Hence, 2 Not to leave a person in peace, to annoy પાણીના ભરેલા ડોળાઓ With tearful eyes તો પાણી એ ન ભાવે He lost all appetite તેના પેટમા પાણી એ ટકતુ નથી He vomits up, or throws out, everything he swallows પાતાળના પાણીને અડે એવુ Very deep પાણી બદલવુ-ફેર કરવો To go for a change of climate પાણી ઠારવુ To beat water and then cool it પાણી ગળવું-ગાળવુ To filter or strain water પાણીએ દીવો બળી ગયો He died from an accident (વર્ષ) પાણીમા જવા To have uselessly spent one's years 2 To have lived to no purpose સો વખત ગળીને પાણી પીવુ To be very careful and cautious

Prov પાણી પીને ઘર શુ પૂછવુ? It is too late to lock the stable door, when the steed is stolen પાણીમા રહેવુ, અને મગર સાથે વેર To sit in Rome and strive with the Pope પાણી

વહોને માખણ ન નિકળે You cannot draw blood from a stone He draws water with a sieve પાણી પહેલા બાંધીએ પાળ In fair weather prepare for foul Make hay while the sun shines Provide yourself with a remedy before the coming danger બેના પાણીએ ઘર ન બળે You cannot kill a dog with a bone પાણી કહે, ત્યા કાંકરા એ ન હોય He makes an exaggerated statement પાણીને રસ્તે પાણી જશે Everything must have its own course પાણીનો પાનાર, ને તરવારનો મારનાર ઉતાવળા સારા Haste is praiseworthy, where life and death are in question પાણી મોર લેવા ઉતારવા = પાણી પહેલા મોજડા Counting the chickens before they are hatched

પાણી ચુ s n [See પાણી water + P ચેહ્ dim, or Mar चे of, or Guj ચુવ dripping fr ચૂ to dribble] A cocoanut having water in it

Id પાણીચુ આપવુ Lit To present with a cocoanut having water in it at the time of bidding farewell 2 To dismiss (as a guest or visitor 3 To dismiss from service

પાણી-છાણી, s n [+ છાણી redup] A comprehensive term for the daily household duties pertaining to a woman, e g, Fetching water, cow dung smearing, sweeping, washing, &c

પાણી દાર, adj [+ P દાર having] Having temper, pluck, spirit, mettle

પાણી-પત્ર ક, s n [Mar पहा णी survey fr पहा णे fr S पश् to See + પત્ર ક] A rough statement of a revenue survey

પાણી-પથો, s m [See પાણી + પથ] A swift horse

પાણી-પોચુ, } adj [+ પોચુ] Soft from
પાણી-પચુ, } being moist

પાણી-ફેર, s [illegible] [+ ફેર, ફેર વ ર] Change of air

પાણો, Same as પડાણો, પાષાણ

પાણ્ડવ, s m [S fr पाण्डु the father of the Pāndavas fr पण्डु white] The sons of the king Pāndu 2 adj Five

પાણ્ડિત્ય, s n [See પંડિત] Learning 2 Cleverness

પાણ્ડિત્ય-વેતન, s n, [વેતન] A yearly amount given as a reward for learning

પાણ્ડુ, }
પાણ્ડુર, } adj [S] Pale
પાણ્ડુક, }

પાત, s m [S fr पत् to fall] Falling, descending 2 The seventeenth of the astronomical Yogas 3 The ascending node in a planet's orbit 4 Equality of the declinations of the sun and moon

પાત ક, s n [S fr पात् to cause to fall fr पत् to fall] Sin 2 Crime 3 Wickedness

પાત કી, adj Sinful 2 Guilty, criminal 3 Wicked

પાતર, s f [See પાત્ર] A dancing girl, a courtesan, a prostitute

પાતરા, s m [S पत्र a leaf fr पत् to fall] Plural of પાતરૂ A leaf

પાતરી, s f [S पत्री a group of leaves fr पत्र] A small packet of of leaves containing flowers

પાતરૂ, s n [S पत्र fr पत् to fall] A leaf
Id પાતરે પાણી પાવુ Lit [illegible], to tantalize

પતારૂ, s n [See પત્ર] A leaf

પાતરૂ, s n [S पात्र fr पा to drink See પાત્ર] A wooden bowl used by Jain ascetics to eat out of

પાતળ, s n [S પાતળુ] A thin and light garment worn by women

પાતળ, s f [See પતરાળ] A dish made of leaves sewn or stitched together

પાતળ-પેટુ, adj [+ પેટ] Having a small stomach 2 Eating only very little

પાતળિ યુ, adj Slender but healthy and beautiful

પાતળિ યો s m [See પાતળુ] A slender but healthy man

પાતળુ, adj [[illegible] [illegible] = [illegible] [illegible] sharp, [illegible] thin [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fr [illegible] to stretch] Thin 2 Dilute, weak 3 Of a lean stature, [illegible] [illegible]

slender, delicate 6 Faint feeble, slight

Id પાણીની પાતળો કરવો To show or prove to be utterly shameless આવું પાતળું Coarse or thin (of food) 2 In proportion to one's resources

પાતાળ, s n [S पाताल fr पाद the foot + तल the bottom] The regions under the earth, the infernal regions, the abode of the Nāgas (serpents)

Id પાતાળ ફોડવું To sink a deep well પાતાળના પૂતળાં હલાવવા To be turbulent, to throw off all restraint પાતાળમાં પગ હોવા To be deep in council પાતાળમાંથી વાત લાવવી To discover a fact after great trouble

પાતાળ-જંતરી, } adj [+ જંતર, યન્ત્ર]
પાતાળ-યંત્રી, }
Deep in council, profound in contrivances 2 Having ability of any and every kind

પાતાળ-પાણી, s n Lit Water coming up from the lower regions 2 An inexhaustible supply of water

પાતિક, Same as પાતક

પાતી, s f [See પત્રિકા] A letter
દયાના પ્રીતમને આપી પાતી,ટૂંકી છુરિમાં તેની ખ્યાતિ
—દયારામ

પાતું, s n [Dh Des पत्त fr S पत्रम् a leaf] Same as પાનું

પાતેલી, s f [S पातिली an earthen vessel] A small metallic cooking pot

પાતેલું, s n A cooking pot of brass or copper, a culinary utensil

પાત્ર, s n [S fr पा to drink] A drinking vessel, a bowl, a cup, a jug 2 A plate, a dish 3 A receptacle 4 One of the *dramatis personæ* 5 *adj* Worthy; deserving, fit, eligible, suitable

પાથરણું, s n [See પાથરવું.] A cloth spread on the ground for sitting on 2 A carpet 3 Money, capital 4 Property 5 Bedding 3, A carpet spread for mourners

પાથરવું, v t [Dh Des पत्थरि य fr S प्रस्तृ-तम् spread out fr S प्र=L *pro* forth+स्तृ to cover] To spread, to extend, to stretch 2 To place in a dispersed or scattered state.

પાથરો, s f Green grass cut down and lying about in a field

પાદ, [S fr पद् to go] The foot 2 A quarter, one fourth part 3 A foot or line of verse 4 A quadrant of a circle

પાદ, s n f [S पर्दन, પાદવું] *Ventris crepitus*

પાદ-પ, s n [S fr पाद foot + पा to drink] A tree

પાદ-પૂરણ, s n } [S fr +પૂરવું,પૂરવું]
પાદ-પૂર્તિ, s f }
Filling up a deficiency in a metrical line

પાદર, s n [Hem Des पद्दर fr S पद्र a village] A common, uncultivated land adjoining a village, the confines of a village, the gate of a village 2 *adj* Plain, open

પાદરી, s m [Port *Padre* fr L *pater* = S पितृ father] A Christian clergyman, a parson, a priest, an ecclesiastic

પાદવું, v i [S पर्द] To break wind 2 To be at one's wits' end

પાદ-શાહ, s m [P] A king, an emperor, a sovereign, a monarch

પાદ-શાહ-જાદી, s f [+ P जादा fr S जात born fr जन् to be born] A princess

પાદ-શાહ-જાદો, s m A prince

પાદ-શાહી, s f The kingly dignity, royalty, the reign or sway of a king 2 *adj* Pertaining to a king 3 Kingly, royal 4 Absolute, oppressive, disorderly (of power, administration &c) 5 Grand, fine, superb, splendid, noble 6 Exceeding, superlative, extraordinary

પાદુકા, s f [S fr પાદ the foot] Clogs or wooden shoes 2 An impression of the feet in stone worshipped as the foot print of a god or a religious guide

પાદોદક, adj [S fr પાદ the foot + ઉદક water] Water in which have been washed or dipped the feet of a holy person

પાદ્ય, s n [S પાદ the foot] Water, &c, for washing the feet

પાધર, Same as પાદર

પાધરું, *adj* [Hem Des पद्धर = S ऋजु straight] Not crooked, straight, upright,

erect, direct 2 Right, correct, not wrong or amiss, straight forward

પાધરૂ-દોર, *adj* [S + દોર] Straight; direct 2 Reclaimed from vice

પાન, *s n* [S *fr* पा to drink] Drinking 2 A drink

Id પાન કરવુ To drink.

પાન, *s f* [See પા,પાણ] A perpendicular stroke (|) denoting a fourth part, one fourth 2 A perpendicular stroke (|) showing the end of a sentence

Id પાન મૂકવી To bring to an end, to stop પાનમા લાવવુ-આણવુ-લેવુ To bring under one's control or power

પાન, *s n* [S पर्ण] A leaf 2 A roll of betel leaf with arecanut, lime, &c 3 A leaf or plate of metal foil 4 A leaf-shaped ornament

Id પાનની જેટની માફક ઊડી જઈશ You will be ruined in no time પાના ફૂલામા ઉછરવુ To be brought up in luxury, to be indulged and fondled

પાન સડ, ઘોડા અડે, વિદ્યા વીસાર જાય,
ચૂલે પર રોટી જલે કહો, ગુરુજી, ક્યુ થાય ?
(ઉ -ફેરવ્યા વિના) —ભાષા

પાન, *s f* Hair divided in the form of a leaf on the head of a woman

પાન-ખર, *adj* [See + ખર ડ to drop] (The season) In which trees drop their leaves, autumn, the "fall"

પાન-ચાલ વ ણી, *s f* [+ ચાળ-વ ણી] L t Lifting and assorting betel leaves Hence, 2 Cleverness, quick comprehension

પાન ડી, *s f* An ornament for the front of the neck of females, a kind of ear ring 2 A thin leaf

જુગલ શ્રવણે ઝાલ મણિની રે ચળકે,
તેની ઉપર ઝૂમ પાનડીઓ રે ઝળકે —દયારામ

પાન ડું, *s n* A leaf Same as પાદ ડુ

પાન દાન, *s n* [+P दानः 'holding, a receptacle, *fr* दाशतन् =S धृ, धार्, to hold] A box or casket to hold betel leaves, areca nut &c

પાન-સોપારી, *s f* [+ સોપારી] Betel leaf and areca nut 2 A small present, a bonus 3 A small bribe

પાના, *s n pl* [See પાનુ] Cards 2 Leaves or pages of a book 3 Gold, silver, or brass foils

પાનિય લ, *adj* Having the colour of a leaf

પાની, *s f* [See પગ, પાદ, the foot] The hinder part of the sole, the heel

Id પાછી પાની કાઢવી To turn back, to retreat, to shrink from

Prov સ્ત્રીની બુદ્ધિ પાનીએ The talents of a woman, however great, should be under a check

પાનું, *s n* [See પાન a leaf] A leaf of a book 2 A leaf, foil, or plate of metal 3 A single card out of a pack 4 An emerald

પાનુ, *s n* [Hem Des पन्नण = S बाणस्य फलम् the head of an arrow] The blade of a cutting instrument 2 One's lot or fortune

Id -ની સાથે પાનુ પડવું To have one's lot cast with another, to be obliged to live in the company of, or deal with, a particular person પાનુ કાઢવુ-ઉકેલવુ To repeatedly refer to the same subject or person પાનુ શોધવું To refer to the past history of a person with a view to find out his faults પાનુ શોધવુ-ખોળવુ To make inquiries about the antecedents of a person with a view to gratify one's revenge

પાને તર, *s n* [See પાનુ & પરણે તર, પરણવુ] A silk or fine cotton garment worn by the bride at the time of marriage

માતા મારી શીશ તમારા નથી વેહેર્યા,
પાનેતર પ્રભુના પહેર્યા રે, મેં બહુ સારૂ કીધુ
—રાજે

પાનો, *s m* [Hem Des पाण्हवो =S स्तनधारा flow of milk from a woman's breasts, *fr* S प्रस्नव *fr* प्र forth +स्नु to flow] The flowing of milk into the udder 2. The filling with milk (of the breasts of a woman) 3 Excitement, spirit 4 [*Cf* પાણી] Spirit, excitement

તો રહે છે ગાનો? મૂઢ મતિ માનો,તજી દઇ પાનો,પય પળો
—પ્રેમાનંદ

પાનો હલ્યો રે, કોઠા દઈને કડ લપટાવે,
શિર શુદ્ધિ કરી રે, કમ્ઠગ લઈને વવરાવે
—દયારામ

Id પાનો મૂકવો To yield milk (of a cow, &c) પાનો ચોરવો To refuse to yield milk (of a cow, &c) પાનો ચઢવો To have the breasts filled with milk (of a woman) 2 To have a desire to suckle 3 To feel affection for (as the mother for a long lost child) 4 To be excited પાનો ઉતરવો To subside (of the flow of milk into the teats or breasts) પાનો ચઢાવવો To excite

પાનોઢ, s f [See પાદ ડું] Leaves of *juvār* or *bājrī*

પાન્થ, s m [S fr પથ] A traveller

પાપ, s n [S] Sin, crime, wickedness, vice, offence 2 Immorality, an evil intent 3 A wicked or troublesome person, a pest, a plague

Id પાપ કરવુ To commit a sin પાપે પેટ ભરવુ To maintain oneself by wicked practices પાપ કરતાં પાછુ હેઠવુ To shrink from committing a sin એણે પાપ કરતા પાછુ જોયુ, તેથી એ બચ્યો He seems to have shrunk back from committing a sin, as a result of which he is now saved એના મનમા કાઈ પાપ છે He entertains some dishonest or fraudulent thought પાપ ધોવુ Lit To wash off another man's sin 2 To speak ill of, to defame પાપ ગયુ It is well, he is gone પાપ છૂટી વાત An honest expression, a sincere expression પાપ ફૂટી વળવુ To be overcome by one's sins, to be subjected to the consequences of one's sinful acts પાપ ફૂટી નિકળવુ To be revealed (of one's sins) *Cf* Murder will out 2 To be a prey to a terrible disease પાપનુ પોટલું બાધવુ To add one sin to another, to commit various sins

Prov પાપનો ઘડો ભરાય, ત્યારે ફુટે Wicked actions, when accumulated, are sure to produce their evil consequences પાપ છાપરે ચઢીને પોકારે Murder will out Every sin will cry out from the house-tops પાપ જોાવે નહિ, પણ ખોખે Sin and sorrow cannot long be separated

પાપ-ગ્રહ, s m [S fr + ગ્રહ] An evil or inauspicious planet

પાપડ, s m [S पर्पट] A sort of wafer-cake, a thin crisp cake made of flour mixed with spices

પાપડ-ખાર, s m [+ખાર] Impure carbonate of soda

પાપડ-પાડું, *adj* [+ પાડવુ] Weak, powerless, spiritless (Slang)

પાપડી, s f A pat of flour 2 Bean-pods 3 A thin slice of bread, cake, &c

પાપ ણી, s f [S पापिनी fr પાપ] A vixen, a virago 2 A sinful woman

પાપા, s m f [Imit] Bread. (Used by infants)

પાપિષ્ઠ, પાપી, } *adj* [See પાપ+ઈ, ઇષ્ઠ] Sinful; wicked, depraved 3 Vicious, criminal, guilty

Prov પાપીનો આવરદા ખુટે નહિ A long life is a sinner's punisment

પામર, *adj* [S] Wretched, miserable

પામરી, s f [Hem Des पामर = S कुसुम्भ रक्त वस्त्रम् a red garment Or पामीर a country in the North of Afghānistān, celebrated for silk] A kind of fine silk cloth 2 A kind of coarse shawl

પામ વું, v t [S प्र = L *pro* forth + आप् to obtain] To get, to obtain, to acquire, to procure 2 To fetch, to bring 3 To suffer, to undergo 4 To come to know, to gain the knowledge of, to know

વાતડી ગઈ છુ રે પામી, કહો તો, કહુ દાસ, દયાના સ્વામી
—દયારામ.

Id દશાને-દશા પામવુ To be in a state સુખ પામવુ To be happy

પાય, s m [P fr S पद, પાદ] The foot 2 The leg

Id પાય પડવુ-લાગવુ To fall at the feet, to bow to, to bow before

પાય-ફિસ્ત, *adj* [+ શિકસ્ત defeat *Cf* પાયમાલ] Deserted, barren

પાય-ખાનું, s n [See પાય + ખાનુ] A privy a water closet

પાયગા, s f [P पाय् the foot + गाह

place *fr* પાય, પાદ, + ગૃહ] An extensive stable for horses 2 A troop of horses

પાય-ચાલી, *s f* [+ ચાલ રુ] Walking about in the contemplation of, walking about and thinking of

પાય-જામો, *s m* [P + જામો] Trousers, long drawers

પાય-દળ, *s n* [+દળ an army] A troop serving on foot, infantry, foot soldiers

પાય-માલ, *adj* [P *fr* + P मालिदन = S मृद्, मर्द्, to rub] Trampled under foot 2 Destroyed, ruined, annihilated

પાય-માલી, *s f* Ruin, destruction, annihilation, devastation and ravages

પાયરી, *s f* A step, a rank, a grade, a station, dignity

Id પાયરીએ ચઢવુ, પાયરી મળવી To be promoted

પાયરી, *s f* [Portug Pierre, from whom this kind of mango is called] A kind of mango

પાયલ, *s m* [See પાય] An ornament worn round the ankles by women, an anklet with bells attached to it

ભાદરવો ભડ વરસે, ચપળા ચમકે રે, રસિયાજી,
એક સમે હુ આવી, પાયલ ઝળકે, રગ રસિયાજી
—દયારામ

પાયલી, *s f* [See પા] A silver coin equivalent to a quarter of a rupee 2 [See પ્યાલો] A measure of about *four sheers*

પાયલું, Same as **પાવલું**

પાયો, *s m* [Dh Des पाया *fr* S पादा the feet] The bottom of a hill 2 The foundation 3 The base 4 A support 5 A leg (of a thing) 6 A piece of wood used for washing clothes on

Id પાયો નાખવો-રોપવો To lay the foundation of પાયો ટેરવવો Lit To help in standing erect 2 To recommend and obtain a footing for એક પાયો ઓછો છે એવુ, દોઢ પાયાનુ હોવુ To be half mad, to be a fool પાયામાથી ઉપડી જવુ, પાયા ઉપડી જવા To be rooted out, to be extirpated પાયા પાડવા To wash (clothes, &c) by beating them with a piece of wood called ધોકણુ

પાયો, *s m* [See પા] A fourth part

પાર, *s m* [?] The end, the bottom, the utmost reach or extent

જેનુ અત ભેદ વરણુ ન લહો તીનો પાર રે —પ્રેમાનંદ.

2 The opposite bank of a river 3 Protection

જો ઇચ્છા હોય, તે આવે તે પારે રે —આપો.

4 *adv* Over, across, right through, on, at, across to the other side

Id પાર કરવુ-મેલવુ To ferry over, to cross 2 To finish, to conclude, to do away with પાર પડવુ-ઉતરવુ To get safely out of or through, to be duly and fully executed or accomplished પાર પાડવુ-ઉતારવુ To carry to a successful termination —નો પાર લેવો To know the end or aim of પાર ન હોવો To be endless, to be interminable પાર થવુ=પસાર થવું, *q v* To decamp પાર મૂકવુ To go through, to conclude વારના પાર થયા There was a long delay પાર પતવુ To be finished

Prov આ પાર કે પેલે પાર He will be a Cæsar or a nobody Attempt not, or accomplish what you have in view

પારકું, *adj* [See પર another] Foreign, not one's own *Cf* પરાયું

Id પારકુ ધન A daughter છોકરાંને પારકાં કરવા To give away children in marriage; to betroth children

Prov પારકી આશા સદાય નિરાશા Dependence upon others is a certain disappointment પારકે પૈસે દીવાળી Cocks make free use of horse's corn પારકા છોકરાને જોગી કરવાં To be liberal when one has nothing to pay from one's own pocket, to be liberal at another's expense પારકે ઘેર પહોળા, ને પોતાને ઘેર સાકડા To talk big in the case of others, to pretend to be liberal when others are to pay પારકે ભાણે મોટા લાડુ The crow thinks her own birds the fairest The wholesomest meat is at another's cost પારકે રોટલે જાડી કોર No one cries "Stinking fish" પારકા જશ અને પોતાના અપલક્ષણ ઢાંકી ન રાખ Search others for their virtues and thyself for thy vices પારકા ઘા પગ તળે બળે, તેના કરતાં પોતાને ગાળે બળે, તે જુઓ Reform these things

in yourself that you blame in other પારકી ભૂલ પહેલી દેખાય, આપણી ભૂલ ના સમજાય Men's faults seldom to themselves appear. Our own opinion is never wrong પારકી ઢગલી દેખી, પોતાની ઝુપડી ના તોડી પડાય Do not hate your things by comparing them with those of others પારકા પેટ ઉપર પાટુ To be merry at the expense of others પારકા તે પારકા, ને પોતાના તે પોતાના The natural feelings will at last assert their supremacy પારકી ચેહમા કોણ બળી મરે? = પારકી પીડા કોણ વહોરે? Who will trouble himself with what does not concern him? પારકી ગા કાન વીંધે No one can be just in what concerns oneself પારકી માના ગાભરો નહિ It is an evil day when one is placed at the mercy of strangers પારકી લેણપુ, પારકી સાહી, મદ કરે મારા ચાતરબાઈ One is easily liberal with what does not concern oneself. પારકે ગોટલે બેસવુ, ને વળી ખુખારા કરવા No man can take advantage of his own wrong પારકે પુત્રે સપુત્ર (થવાય નહિ) That is but an empty purse that is full of others' money

પારખ, s f [See પરખ, પરીક્ષા] Examining, examination, test, appreciation

પારખ-નાર, s m A critic, a tester a judge, a connoisseur

પારખ વુ, v t To examine, to try, to bring to the test 2 To indentify, to recognize

પારખું, s n Examination, test, trial. Id પારખુ જોવુ-લેવુ To put to the test

પારં-ગત, adj [S fr પાર the other end +गत gone] Well-versed, adept, expert

પાર-ણાં, s n pl [S पारण, पारणा, fr पृ to fill] Eating after a fast, breaking a fast

પાર ણું, s n [See પારણા] Eating after a fast, breaking a fast

પાર ણું, s n [S पालन fr पाल् to cause to protect fr पा to protect] A cradle

Id પારણા બધાવવા To bless with a child born after threatened sterility

પારદ, s m [S] Quick-silver, mercury

પારદર્શક, adj [S fr પાર the other side+दर्श् to show fr दृश to see] Transparent

પારધ, s f [See પારધી] Hunting, fowling, shooting 2 An animal pursued, game, a prey

પારધી, s m [Hem Des पारद्धि fr S पापर्द्धि chase, hunting, fr S पाप sin+ऋद्धि increase] A sportsman, a hunter, a fowler

પારં-પાર,
પાર-પારા, } adv [See પાર] From one end to the other, right through, thoroughly

પાર-વગું, adj [+વિના] Endless, abundant

પાર-વું, v t To pluck up the weeds, to weed

પારસ,
પારસ-મણિ, } s m [S स्पर्श touch fr स्पृश् to touch + મણિ,] The philosopher's stone

પારસણ, s f [Fem of પારસી] A Pārsī woman

પારસ-પીપળો, s m [S स्पर्श + પીપળો] A kind of pipal tree 2 A man dependent upon no one, a man of independent spirit 3 A man not encumbered with a family or relations

પારસ-વું, v t [See સ્પર્શ] To touch, to rub

પારસાત, prep [S पार्श्वात् fr पार्श्व side] From (Used in documents)

પાર-સાલ, s n [See પર another, gone, + સાલ a year] The last year

પારસી, s m [S पारसीक Persia] A Pārsī 2 s f The conventional language of brokers used in secret commerical communications

પારસે-આવ-વું v i [See પારસો+આવવુ] To be in heat (of a cow, a mare, &c)

પારસો મૂક-વો, v i [S प्रस्राव flowing fr प्र forth + स्रु to flow + મૂકવુ] To let milk flow into the udders (Said of a cow, &c)

પારાણુ, s n [S पारायण fr પાર the other side + S अयन going fr इ to go] Perusal, reading through 2 Reciting through (Used especially of a sacred book)

પારા-પાર, adv [See પાર] From one side to the other, from one end to the other 2 Fully, thoroughly

પારાયણ, Classical form of પારાણુ

પારા-વાર, *s m* [S પાર + અ-પાર] The sea, an ocean

પારાવાર ટિટોડીની, રહે કદી નાયગા ? —વલ્લભ

પારાવાર, Same as પારા-પાર.

પારિજાત, } *s n* [S *fr* परि about,
પારિજાત ક, }
foreign,+જાત born, this tree being imported by Krishna for his wife Satyabhāmā from a foreign country, probably fr a Malaya, of it is a native] The coral tree 2 The name which of one of the five trees of paradise (supposed to have been produced at the churning of the ocean)

પારિ તોષિ ક, *s n* [S *fr* પરિ-તોષ] That which gives satisfaction 2 A reward

પારિપત્ય, *s n* [Mar *fr* S पारि पति a protector *fr* परि=Gr *peri* around + પતિ] Punishment, chastisement

પારિ પાર્શ્વ-ક, *s m* [S पारि पार्श्व क *fr* परि=Gr *peri* around + S पार्श्व side] An assistant of the manager of a drama on the stage

પારિ ભાષિ ક, *adj* [S *fr* પરિ ભાષા] Technical (of a term)

પારો, *s m* [P] A son

પારી, *s f* [S See પૂર] A flood of water

પારી, *s f* [See પરાઈ] A crowbar

પારેઠ, *adj f* [S प्र च्यु त See પારસો] Not suckling her young (of a buffalo)

પારેવો, *s m* [S पारावत] A dove, a pigeon

પારો, *s m* [See પારદ] Quicksilver, mercury 2 Semen virilis 3 A small bullet 4 A bead 5 A kind of necklace

પારોઠ, *adj* Decayed or decomposed by long disuse or by being long under water

પારો-પાર, *adv* [See પાર+P व and+ Redup] From one end to the other, across through

પારોપાર પડ્યા વેણ, ખેંચી તે કાઢો સહુ —વલ્લભ

પાર્થિવ, *s m* [S *fr* પૃથિવી] An emblematic representation of Shiva made of earth or clay 2 A king, a sovereign

પાર્ષ દ, *s m* [S *fr* पार्श्व+दा to give] An attendant

પાલ, *s m* [See પાલો] Tender shoots

પાલ, *s m* [See પાળ, પાર, a bank] A cloth curtain which serves as the wall of a tent

આકસ્મિત તાણી (ધનુષ), સાટચા પાલ ઘણા મોઝાર —વીરજી.

પાલ, *s m* [S पल्लव, પાલો, leaves] A country abounding with trees, the leaves of which fall into the water and make the country unhealthy

પા લ, *s m* [S *fr* पा-ल to cause to protect *fr* पा to protect] A protector (Used at the end of a compound , *e g* , ભૂ-પાલ)

પાલ ક, *s m* A protector, a guardian 2 *s f* A protectress; a female guardian

પાલખ, *s f* [Hem Des पाडुकी=S मणिशिबिका a litter for the wounded, *fr* S पर्यङ्क See પલગ] A cradle 2 A scaffolding

પાલખી, *s f* [See પલગ] A palanquin; a litter, a kind of conveyance of state

પાલખી-પોશ, *adj* [+ पुशीदन्=S पुष् to nourish] Sitting in a palanquin 2 Carrying as in a palanquin (a trick in a game for children)

પાલટ વું, Same as પલટ વુ To change

પાવડી પીછ નિજ નામ નિહાળો —નિરાંતભક્ત.

પાલટો, *s m* [S पर्यस्त thrown about *fr* परि about + अस् to throw] A return, a recompense

પાલ ણ, } *s n* [S पाल न, See પાલ-ક]
પાલ ન, }
Preserving, nourishing, protecting, maintenance, supporting

Id પાલણ પોષણ Nourishing, rearing, keeping and feeding.

પાલવ, *s m* [S पल्लव See પાલો] The skirts or hem of a garment 2 A tuft of foliage, a cluster of shoots or sprouts 3 Support

Id તેને પાલવે પડયો છુ I humbly depend upon him, he is my patron

પાલ વ વુ, *v i* To be able to afford or sell; to be able to bear the expense or cost

પાલિ યું, *adj* [See પાલ, પાલો] Affected by the decomposition of leaves (પાલો) (of water)

પા.શી, *s f* [Hem Des पाली=S दोहन भाण्डम् a milking vessel] Any measure of capacity 2 A measure of four *Sheers* (lbs)

પાલીશ, *s n* [Eng *Polish*] Polish

પાલું, *s n* [See પાલવ wall of a tent] A space enclosed by strips of matting and light sticks

પાલું, *s n* [See પાલો] A temporary shed generally made of leaves

Prov પેટ જેવુ પાલુ, તેને કોઈ ના વહાલુ Hungry men are pitiless

પાલે.ગાર, *s m* [See પાલ.ન+કાર, ગાર, P] A protector, a leader

પાલો, *s m* [S पल्लव] Leaves, bunches of leaves, foliage, herbage 2 Snow, ice

Id ખાજો પાલો Leaves used for food ઝાડ-પાલો Leaves and trees, &c

પાલો.ડિ.યું, *s n* A bunch of thorns

પાવ, *s m* [See પાદ, પા] A fourth part, a quarter

પાવ પલકકી ખબર નહિ, કર લે કલકી આશ,
જીવ ઉપર જમડા ભમે, જ્યમ તેતર ઉપર બાજ

You do not know what will happen in the twinkling of an eye, Death watches his time to catch you, as does the hawk his prey —બાપા

પાવ.ક, *s m* [S *fr* पू to purify] Who or what renders pure 2 Fire, the deified personification of Fire

પા.વટ.ડું, *s n* [See પાય+ વૃત્તિ + ડુ] The sole of the foot

ફાગણે ફાગ ખેલે ગોવિન્દા, પગરે પાવટડે હરિ લીલાડ ચલા
—તુળસી-વિવાહ

પા.વડિ યો, *s m* [See પાય, પાદ+વૃત્તિ] A menial servant accompanying a band of actors 2 A particular religious sect

પાવ.ડી, *s f* [+ડી dim] A kind of wooden shoes, sandals 2 A weaver's pedal 3 A certain wooden instrument used in gymnastic exercises 4 A small hoe

પાવ.ડું, *s n* Same as પાવ.ડો A step

પાવ.ડો, *s m* An iron step of a carriage 2 A stirrup 3 A spade 4 A notch cut in a tree, by which to climb, a foot-stay, a pedal 6. A leg

પાવ.તી, *s f* [See પામ.વુ] A receipt

Id પાવતી લેવી To take a receipt પાવતી આપવી To give a receipt

પાવ.ન, *adj* [S *fr* पू to purify] Purifying 2 Pure, clean, free from ceremonial defilement

Id પગ પાવન થવું (Said when a distinguished man takes the trouble of visiting one's house) Your visit is an honour to me

પાવરધુ, *adj* [P પરવર્દા brought up, experienced, *fr* परवर्दन to nourish=S परि around + वृध्, वर्ध्, to increase] Clever, cautious, circumspect

પાવરો, *s m* [See પાવ.ડો] A horse's mouth-bag

પાવ લિ.યો, *s m* The foot (Used in affection or reverence)

પાવ લી, *s f* } [See પા] A quarter of a rupee, a four anna piece
પાવ લું, *s n* }
પાવલો, *s m* }

પાવ લું, *s n* [See પગ, પાગ] The foot.
દામોદર દુખડા કાપો રે, પાવલે લાગુ —દયારામ.

પાવ.લો-પા, *interj* [See પગ, પાય] An expression used in playing with a child placing its feet on the speaker's feet

પાવ.લાં, *s n pl* A kind of shoes

પાવસ, *s m* [Mar पाउस *fr* S प्रावृष् *fr* પ્ર +આ वृष् to rain] Rain

પાવળી યો, *s m* One who plays on drums before a demon exorcist

પા.વું, *v t* [Caus of પી.વુ] To give to drink 2 To water (cattle, &c.)

પા.વું, *v t* [S प्र forth + आप् to obtain See પામ.વુ] To get, to obtain

પાવે, *s f s m* [Hem Des पावंडो=S षण्ढ a eunuch] Masc of પવૈ A eunuch, a hermaphrodite

પાવો, *s m* [Mar पावा flute, or See વાંસ.ળી] A fife, a pipe, a flute

પાશ, *s m* [S] A noose, a running knot, a tie or confining cord 2 A tie 3 nA allurement, enchantment

પાશ, } *s m* [See પાશું] An effect of
પાસ, }

contact or accompany

પાશ.લી, *s f* [See પાસુ, પાસ.ળી] A rib

પાશા-તાણિ.યો, *s m* [See પાશો+તાણ.વું] One who draws silver into wire

પાશિ.યું, } પાસિ.યું, } *s n* [See પાસુ a side] A scythe having a sharp edge on one of its sides only

પા-શેર, *adj* [See પા+શેર] A quarter of a *Sheer* (lb)

પા-શેરો, *s m* A weight of a quarter of a *Sheer* (lb)

Prov પાશેરામા પહેલી પૂણી This is only the beginning of a long tale or account

પાશો, *s m* [See પાસો] A silver ingot

પાષાણ, *s m* [S] A stone, a rock

પાષાણ-ભેદ, *s m* [+ભેદ] A sticky substance issuing from splits in rocks

પાસ, Same as પાસે

પાસ, *s m* [See પાસુ] The effect of being placed by the side of, an effect of contact or company 2 The udders of a cow, &c

Id –નોપાસ લાગવો-બેસવો To be influenced by the contact or company of ભેંસ પાસ ચોરે છે=ભેંસ પાસ મૂકતી નથી The she buffalo does not yield milk

પાસ, *s m* [Eng Pass] A pass, a passport

Id પાસ મેળવવો To get a passport 2 To get permission

પાસ, [Eng Pass, Passed] Same as પસાર

પાસ લો, *s m* [See પાસો] A nugget of gold or silver having the form of a die

પાસ વું, *v t* [See પાસ, પાસુ] To submit to the operation of an acid 2 To make bright

Prov પાસે, તે રગે He who has begun, must finish

પાસા-બંડી, *s f* [See પાસુ+બંડી] A waistcoat having strings at the sides to tie it with

પાસુ, *s n* [Dh Des पास *fr* S पार्श्व side] A rib 2 The side 3 Side, cause, partisanship

છે કુન્તીજી સાસુ,શોભકુળ પાસું,હરોડય તપાસું તો ભડકુ —પ્રેમાનંદ.

Id પાસું બદલવુ-ફેરવવુ To turn on the side 2 To turn the side of રોગનું પાસુ The effects of a disease પાસુ વાળીને સુવું To lie down at one's ease પાસુ સેવવુ To gain the protection of, to be a partisan of; to have recourse to

પાસે, *prep*, *adv* [S पार्श्वे in the side. See પાસુ] By the side of, near; nigh, close to 2 With, having; possessing 3 From 4 To 5 By, about, at, with

પાસો, *s m* [S पाश] A die

Id અવળો પાસો પડવો To fail સવળો પાસો પડવો To be successful પાસો ચડવો To be on the ascendant, to be rising પાસો નાખવો Lit To throw the dice (in a game) 2 To try one's fortune 3 To engage oneself in an enterprise પાસો જાણવો To know the secret steps of a plot or scheme

પાસ્તર, *s n* [See પેસ્તર] The second crop in a field

પાહડી, *s f* [See પાડી] A sheep that has not given birth to a young one

પાહણુ, *adj* Produced after the proper season (of a crop)

પાહો-વાડિ યા, *adj n pl* [See પાસુ + વૃત્તિ, S वाट, વાડી] Neighbouring, adjoining; situated in the neighbourhood

પાળ, *s f* [S पालि, पाली] Margin, edge, brink 2 A parapet or marginal wall, a side 2 The raised edge of the mouth of a hand mill

Id પાણી પહેલા પાળ બાધવી Provide yourself with a remedy for the coming danger

પાળ ક, Same as પાલ ક

પાળ ણ, Same as પાલ ન, પાલ ણ

પાળ વુ, *v t* [S पा लू to cause to protect *fr* पा to protect] To protect, to preserve 2 To feed, to nourish, to foster 3 To tame 4 To keep to maintain, to hold inviolate 5 To be wholesome, or beneficial to; to agree with (of water, climate) 6 To suit, to be convenient to

Id પાળી પોષીને મોટુ કરવુ To bring up, to rear.

Prov પાળે, તેનો ધર્મ Religious faith is a question of concience

પાળિ·યું, *s n* [See પાળ] A large number of plots of cultivated ground

પાળિ·યો, *s m* [See પાળ·વુ] A memorial erected in honour of a brave man on the spot where he died

પાળી, *s f* [S परि·पाल् to wait for *fr* पा to protect] A turn, a recurring season, an alternation

પાળી, *s f* [Dh Des पालि·या *fr* S पालि·का a sword hilt S पाळो] A knife

Prov કાપે તેને પાળી કહેછે, એવી દુનીયા આડી People are so perverse as to give the name પાળી (a protecting intrument) to a cutting instrument

પાળું, *adj* [See પાય, પગ *Cf* પાય-ગૂળ, પ્યા·દલ] Walking on foot, pedestrian

પાળો, *s m* [See પાળ] An encircling body or line 2 A drop of dew

જેમ રે પાળો, ઉદકથી જન્મ્યો,
તેને શબ્દ સુરજ રૂપી, ચો દિશે ધાવ્યો —ભોજેભગત.

પાળો, *s m* [See પાળુ] A foot-soldier, a footman 2 A band, a troop, a party, a company 3 A flock, a herd 4 *adv* A-foot, on foot

પિંખ·વું, *v t* [S अप·स्किर·ति *fr* अप down+ कृ to scatter, or S पिष्, पिंष्, to grind] To disperse, to scatter 2 To ransack, to rummage 3 To tease, to vex

પિઙ્ગળા, *s f* [S पिङ्गला] A particular vessel or tube of the body, which is the chief passage of air and breath

પિંજ·ણુ, *s n* [See પિંજ·વુ] Carding (of cotton, &c). 2 A long and tedious discourse, a rant, a rigmarole

પિંજ·ણિ·યો, *s m* }
પિંજ·ણી, *s f* } A particular part of a cart

જૂની જે'લ્ય, ને ધૂસરી વાંકી, સાગી સોટા ભાગી છ,
કોના તળાવા, ને કો પિંજણિયો ઘોળદ આવ્યા બે માગી છ
—પ્રેમાનંદ.

પિંજ·ણી, *s f* [See પિંજ વું] A carding instrument 2 The manner of carding

પિંજર, }
પિંજરુ, } Same as પાંજરુ A cage.

પિંજ·વું, *v t* [S पिञ्जा cotton] To card, to comb

પિંજા·મણ, *s n* }
પિંજા·મણી, *s f* } The manner of carding 2 Wages paid for carding

પિંજા·રી, *s f* The wife of a પિંજારો. 2 A woman who cards cotton or wool

પિંજા·રો, *s m* A carder of cotton

પિંડ·લો, *s m* [See પિંડ] A round lump of clay or moistened flour

પિંડારો, *s m* [Dh Des पिंडत्यं the principal part, Hem Des पेंडारो = S महिषी पाल, गोपाल, a cow herd, *fr* S, पिण्डार *fr* पिण्ड the chief part+हार one who takes away *fr* हृ, हर्, હરવુ, to take away] A herdsman 2 A plunderer, a bandit, a robber

મૂક્યા પિંડારિયા પેરી, રાધાને લીધી ઘેરી —પ્રેમાનંદ.

પિંડોરિ·યું, *s n* [See પિંડ·લો] A mudhouse

પિક, *s m* [S] The Indian cuckoo

પિક, *s f* [Imit] Spittle, saliva 2 Juice of betel leaf chewed and spit out

કહો, શાને મુખ લોહુ મુખ છેકલે,
જુઓ રંગ લાગ્યો તંબોળની પિક તે —દયારામ

પિક દાની, *s f* [+P दास्तन= S धृ, धार्, to hold] A vessel made to hold spittle, a spittoon.

પિંખ·વું, *v t* Same as પિંખ વું.

પિ·ગળ·વું, *v i* [S अपि around, from + ગળ·વુ] To be melted, to be fused, to be dissolved, to be softened

પિઙ્ગળ, *s n* [S पिङ्गल Name of the author of an ancient work on Sanskrit prosody] A treatise on prosody

Id પિઙ્ગળ કરવુ To enlarge upon, to dilate upon 2 To expand (a theme, a subject) 3 To make a long speech on a small matter

પિઙ્ગાણી, *s f* [See પિક·દાની] A cylindrical vessel

પિચ·કારી, *s f* [Guj પિચ Imit = પિક+S कार showing the sound of the preceding letters *fr* कृ to do] A syringe, a squirt 2 A stream spouting out forcibly

Id પિચકારી મારવી To syringe પિચકારી મારવી-છોડવી To urinate (vulgar)

પિચ્છ, Same as પીછુ

પિચ્છો, Same as પીછો

પિછાન, s f n [Dh Des पिच्छ=S प्रेक्ष fr S प्र forth +ईक्ष् to see] Knowledge, acquaintance with, familiarity 2 Distinguishing, recognizing

પિછાનવું, v t [Dh Des पिच्छइ fr S प्रेक्षते he sees fr प्र forth+ईक्ष् to see] To recognize 2 To know throughly

પિછોડી, s f [Hin पीछे, પાછું, back, again, +ઓઢવું to wear, to put on, or S वृति a covering fr वृ to cover] A sheet 2 A scarf, a covering for the shoulders

Id પિછોડી ઓઢવી To cover oneself with a sheet 2 To declare oneself as insolvent

Prov પિછોડીમાં પાપ્છેરી ઘાલીને મારે, તે ખોટું Beware of a silent dog and still water

પિછોડો, s m A large પિછોડી

પિઞ્જર, Same as પાંજરૂ A cage

પિટાવવું, } v t [Caus of પિટવું] To cause to beat
પિટાવવું }

Id ઢંઢેરો-ડાંડી પિટાવવી To send a drummer round the town beating a drum, to issue a proclamation, to give a public notice by beat of drum

પિટવું, } v t [S पिट ground fr पिष् to grind, to crush] To beat or strike the breast (as in mourning, &c) 2 To beat (a drum) with force, Cf ટીપવું
પીટવું, }

Id છાતી પિટવો To beat the breat (used by women as a torm of abuse) માથું પિટવું To beat the head 2 To vex, to put to mental trouble

પિટા-પિટ, s f Repeated beating of the breast (as in mourning)

પિણ્ડ s m [S] A lump, a quantity, a collection 2 A ball of cooked rice (given as an offering to the dead), the funereal cake 3 The body

Id. પિણ્ડ મૂકવો-આપવો To perform a ceremony for the benefit of a dead person

પિણ્ડ-જ્ઞાન, s n [S fr + જ્ઞાન] The Science of Anatomy

પિણ્ડ-જ્ઞાની, s m An anatomist

પિણ્ડ-રોગી, adj [See પાણ્ડુ+રોગ] Suffering from poor blood, pale

પિણ્ડ-રોગી, adj [From a confusion of પાણ્ડુ (pale) and પિણ્ડ (the body)] Sickly from birth

પિણ્ડાર, Classical form of પિંડારો

પિણ્ડી, s f [See પિણ્ડ] The calf of the leg

પિણ્ડુ, } s n A small ball of thread
પિણ્ડલું, }

પિણ્ડો, s m A large ball of thread

પિતર, s m pl [S पितृ father fr पा to protect] The deceased and deified progenitors of mankind, the manes 2 Ancestors

પિતરાઈ, } adj [S पितृ व्य ज born of the paternal uncle fr पितृ व्य paternal uncle fr पितृ father + जन् to be born] Of or relating to a paternal uncle 2 Born of the same ancestors
પિતરાયું, }

પિતરાણી, } adj f Married to the members of one's family (of a woman)
પિતરેણ }

પિતા, s m Father

પિતામરી, s f [See પીતામ્બર] An inferior or small silk પીતામ્બર

પિતા-મહ, s m [S See પિતા+મહા] The paternal grandfather 2 An epithet of Brahmā.

પિતૃ, s m Sk base of પિતર, પિતા

પિતૃ-ઋણ, s n [S fr +ઋણ] The duties incumbent upon the son in return for life and other benefits received through his father 2 The debts contracted by one's ancestors

પિતૃ-પક્ષ, s m n [+પક્ષ a fortnight] The dark fortnigh of Bhādrapada (Sept-Oct) appointed as the time for the Shrāddha ceremony to the manes of the dead

પિતૃ-ભક્તિ, s f [S fr + ભક્તિ] The son's duty to his father

પિતૃ-લોક, s m [S fr + લોક] The

region or heaven inhabited by the પિતર (manes)

પિતૃ-હત્યા, s f [S fr + હત્યા] Parricide

પિત્ત, s n [S] One of the three humours of the body (the other two being વાત and કફ), bile, the bilious humour 2 Choler, irascibility

Id પિત્ત ચડવું To be affected by bile પિત્ત માથે ચડવું To be affected by bile in the head 2 To be angry પિત્ત ઉતરવું-જેમવું To be free from the effects of bile 2 To be free from anger, to be cool or quiet after an angry mood

પિત્ત-જ્વર, s m [S fr + જ્વર] A fever caused by an excess of bilious humour

પિત્ત-પ્રકૃતિ, s f [S fr + પ્રકૃતિ] A bilious temperament

પિત્ત-વાયુ, s m [S fr + વાયુ] Flatulence arising from the vitiation of bilious humour

પિત્તળ, adj Bilious, fiery

Id પિત્તળ સ્વભાવનું Of a bilious temperament, irritable, peevish

પિત્તળ, }
પિતળ, } s n [S पित्तल] Brass

પિત્તાશય, s m n [S fr પિત્ત+આશય an abode] The receptacle or seat of bile, the liver

પિત્તો, s m Same as પિત્ત 2 The gall bladder 3 Choler, anger, ire, rage

Id પિત્તો ખસવો-હાથમાંથી જવો To be beyond one's control (of temper, anger)

પિધેલ, adj [See પીવું] Intoxicated, tipsy, drunk

પિનાક, s m [S] The bow of Shiva 2 The trident of Shiva

પિપર, s f [S पिप्पली=L *piper*] Long pepper

પિપરી-મૂળ, s n. [+ મૂળ] The root of *Piper Dichosomium*

પિપળો, s m [S पिप्पल.] The holy fig tree, *Ficus religiosa*

Id પિપળે દીવો કરવો Lit To make known from the top of a pipal tree, *Cf* To declare from the house top પિપળો ઊગવો To be childless પિપળો કરવો To be held (of a large gathering of Brâhmans)

પિપાસા, s f [S fr पा to drink] Thirst.

પિમળ, s f [S परिमल] Fragrance

પિમળવું, v i To give out fragrance or a sweet odour

પિયર, }
પિયેર, } s n [Hem Des पिउहर fr S पितृ-गृह See પિતા + ગૃહ] The paternal mansion of a married girl

Id પિયરની સાહ્યબી-પનોતી A happy condition at the house of a married woman's father

જે પિયર પનોતી હોય સુન્દરી, તે ન્હો પણ મન ભાય છે
—મિષ્ટિયુ

પિયરિયું, }
પિયરિયું, } s n A relative of a married woman on her parents' side 2 adj Of or relating to પિયર.

પિયારું, Same as પારકું Pertaining to another person or a stranger

ઓ રે પિયારી, તે હેમ પોતાની ન્યારે હેઠ, તે તો ક ઘાં રે.
—મોત્ને ભ ાત

પિયળ, s f [Dh Des पेअल fr S पेलव soft, delicate] Painting the forehead of women with beautiful colours

પિયુ, s m [S प्रिय fr प्री to please] A lover, a gallant, sweet heart 2 A husband

પિયુષ, Same as પીયૂષ

પિયુડો, Same as પિયુ (Used in endearment)

પિરસણું, s n [See પિરસવું] Prepared food served at a dinner

Id પિરસણ મોકલવું Sending dishes fully served to persons, who do not go to a dinner party

પિરસવું, v t [S परि+विष् fr परि=Gr *peri* around+विष् to pervade, to eat] To serve out meals, to present or offer food the diners.

પિરોજ, s m [P फ़िरोज़] Turquoise, a sapphire

પિરોજી, adj Having the colour of a sapphire

પિલ-વણ, s f [S पेलव delicate + વન a forest] A kind of forest tree.

પિલ વું, *v t* [S पीड् See પીડ•વું, પીલ•વું] To press, to squeeze 2 To force out, to express 3 To crush, to trample upon, to torture 4 To wrench, to wrest, to wring out, to extort

Id આવળી ધણીએ પિલવું To torture, to torment

પિલા વું, *v i* To be crushed, to be tortured, to suffer a lingering pain

પિલુ, *s m* [S पेलव delicate] A musical mode

પિલુ, *s n* The fruit of the tree પિલ-વણુ

પિલો ડિ યું, *s n* [See પીલો] A sprout shooting from stalks of Bājrī, &c

પિલ્લુ, *s n* [See પિંડ + ડું લુ, રૂ, dim] A small ball of thread

પિશ ચી, *s f* [See P पेश inside] A bag 2 Loose trousers, specially those worn by Musalman women

પિશાચ, *s m* [S] A devil, a ghost, an evil spirit, a goblin, a fiend

પિશાબ, *s m f* [P पेश front + आब् =S अप्, आप, water] Urine

Id પિશાબ કરવો To urinate પિશાબ થવો To urinate involuntarily પિશાબ થઈ જવો To be terrified હું તો એના ઉપર પિશાબ એ ન કરૂં I shall have nothing to do with him (vulgar)

પિશુન, *s m* [S] A tale bearer, a tell tale

પિષ્ટ, *s n* [S पिष्, પિસ વું] Corn, &c, ground into flour, flour

પિષ્ટ-પેષ ણુ, *s n* [+ S पेषण grinding] Lit Grinding that which has been already ground 2 Repetition

પિસ વું, *v t* [S पिष्] To grind, to reduce to powder in a mill

Id ઘઉં પિસવા To grind wheat દાંત-દાંત પિસવા To gnash the teeth 2 To lose one's temper

પિસવો, *s m.* A whistle made of clay

પિસ્તાળીસ, *adj* [See પાંચ + ચાળીસ] Forty five, (45)

પિસ્તોલ, *s f* [Eng *Pis'tol*] A pistol, a revolver, a small hand gun

પિહેરિ•યું, Same as પિયરિયું

પિળ, }
પાળ, } *s f* [See પિળવું, પિયળ] A mark made on the forehead by women on auspicious occasions

સાત ગાડા સરપણ તણા, તોરણ ધ્રૂંસી ન્યાળ,
કુમકુમના હાથા કરે કરી પીળ કપાળ —સામળભટ.

પિળ-ચટ્ટુ, *adj* [See પીળુ+ ચાટ•વું to lick, or ચટ્ટો a spot] Yellowish

પિળ•વું, *v t* To colour with હળદ, to colour yellowish red 2 To spoil, to dirty

પિળા ટ, }
પિળા શ, } *s f* Yellowishness, paleness.

પિળિ•યું, *s n* A garment, coloured yellow with turmeric, worn by the bride in the marriage ceremony

પીંખ, *s f* [See પિંખ•વું] Scattered state, 2 Ransacking, rummaging (Generally used as ચુંથ-પીંખ)

પીંછ, Same as પીછું

પીંડો, *s m* Same as પિણ્ડો. *Cf* પેંડો.

પીંઢારો, *s m* [S पिण्डार a religious beggar *fr* पिण्ड a ball of rice + र, हर, हार, carrying] A free booter

પી, *interj* [Imit] Fie! Oh, fie! Shame! 2 *s f* Ignominy, infamy

પીછ, Same as પીછું

પીછી, *s f* [Hem Des पिच्छ=S पुच्छ the crest] A brush, a switch 2 A fly-whisk made of feathers 3 A bundle of peacock's feathers

પીછું, *s n* [S पिच्छ] A feather

Id પીછાનું પારેવું કરવું To make a mountain of a mole hill પીછું ફેરવવું-ફેરવવું-મારવું To sign a document without taking care to know what it is about પીછું પાડવું To throw an obstacle in the way of

પીછો, *s m* [See પાછું] Pursuing, pursuit 2 Persecuting persecution

Id પીછો લેવો-પકડવો To follow with perseverance 2 To persecute without intermission

પીટ ણી, *s f* [See પીટ વું] Beating or striking the breast (in mourning)

પીટ વું, }
પીટી નાખ વું, } Same as પિટ વું.

પીટચો, *adj m* Dead (used by women in abusing a man)

પીઠ, *s f* [Hem Des पिट्ठ, प ट्ठ, पुट्ठ, *fr* S पृष्ठ] The back

Id પીઠનું જોર Strength owing to supporters who stand behind the scene, support પીઠ ઠોકવી-થાબડવી To stroke on the back out of fondness, to praise and encourage પીઠ ઉઘાડી પડવી To lose one's supporter or assistant 2 To have no one to help, to be helpless પીઠ ચોરવી To retreat, to shrink from, to be afraid of પીઠ ઢાંકવી To cover the rear on a battle-field 2 To help પીઠ દેવી-ધરવી To run to the help of, to help પીઠ પર હાથ ફેરવવો To encourage, to comfort, to console પી૦ પાછળ મૂકવું To postpone પીઠ પુરવી To cover the rear of, to help પીઠ ફેરવવી To turn one's back upon 2 To abandon, to forsake 3 To go over to the opposite party પીઠ બતાવવી To run away from (કામની) પીઠ ભાગવી To perform the most difficult part of a work પીઠ લેવી To pursue 2 To be urgent in soliciting 3 To harass પીઠે કાળજું હોવું To have a stout heart, to have courage પીઠે પેટ ચોંટવું To be lean 2 To be starved

પીઠ, *s n* Same as પિષ્ટ Flour

પીઠ, *s f* [Dh Des पीठ *fr* ~ पीठ n seat Or S पिटक n a granary] A market for selling corn 2 A market 3 The state of the market, the market-rates

પીઠિકા, *s f* [S *fr* पीठ a division of a book] A chronological account, a narration 2 Pedigree, lineage 3 A whole race, a series of generations

પીઠી, *s f* [S पिष्ट flour *fr* पिष् to grind See પિસવું] A yellow fragrant powder applied to the bodies of the bride and bridegroom in the marriage ceremony

Id પીઠી ચોળવી To apply a yellow fragrant powder to the bride and bridegroom in the marriage ceremony

પીઠું, *s n* [See પિષ્ટ] Flour of અડદ made for a particular preparation

પીઠું, *s n* [See પીઠ a market] A liquor-shop, a public house; a tavern 2 Same as પીઠ A market

પીટ, Same as પીડા

પીડ, *s f* [See પીડ] Same as પીઠ

પીડ, *s f* [See પિષ્ટ] A substance applied to the teeth to colour them

પીડવું, *v t* [S पीड् to give pain to] To give pain to; to afflict 2 To trouble, to harass; to ill-treat 3 To bore, to plague.

પીડા, *s f* Pain, anguish, torment 2 Trouble, vexation

Id પીડા ગઈ-પતી A good riddance for bad rubbish

પીડાકર, }
પીડાકારક, } *adj* [S *fr* +કરવું] Noxious,
પીડાકારી, }
injurious, hurtful

પીડાવું, *v i* To be in pain or trouble; to be ill, to be afflicted

પીડિત, *adj* Pained, tormented afflicted, distressed

પીઢ, *s f* [See પીઢિયું] A grinding tooth, a grinder

પીઢિયું, *s n* [S पीठ a stool] A beam on which the planks of the floor are fixed

પીઢિયું, *s n* [+ Cf પીઢ] grinding tooth, a grinder 3 The flesh that covers the lower parts of the teeth, the gums

પીત, *adj* [S] Yellow

પીત, *s n* [S = drunk, soaked with water, *fr* पा drink] Vegetables grown by irrigation

પીત-જોડી, *s f* A kind of little black bird

પીત-પાપડો, *s m.* [See પિત bile+પાપડ] A kind of medicinal plant

પીત-વાડો, *s m* [S पीत drunk *fr* पा to drink +वाट, વાડો, a region] A field from which crops are obtained both in dry and wet seasons, a field watered in the dry season

પીતળ, Same as પિત્તળ Brass

પીતામ્બર, *s n* [S *fr* पीत, પીળું, yellow +अम्बर cloth] A yellow silk loin-cloth 2 A silk loin cloth of any colour.

પીડું, *s n* [See પૈડુ a circle] The circular spot from which marbles are thrown in the game

પીધું, *past part* of પી-વું To drink.

પીન, *adj* [S *fr* प्याय् to grow] Fat, plump; fleshy 2 Much, great

પક્ષ દિન બાજે હુવા, દુ ખ પીન આવી પડયા,
એક હીન એક લાડી લેઈ કાળ હાકતો —વલ્લભ

પીપ, }
પીંપ, } *s f, n* [Portug *pipa*=Eng pipe] A cask, a barrel, a hogshead 2 A tub to keep water in

પીપર, *s f* [S पिप्पली =Gr *peperi*] *Piper Dichotomium*; long pepper

પીપળ, *s m* [S पिप्पल] A kind of tree held in reverance by Hindûs

પી-પી, *s f* [Imit See પી] A pipe, a mouth-piece, a fife 2 Ignominy, infamy

પીપુ ડી, *s f* A pipe, a mouth piece

Id પીપુડી વગાડવી To play on a fife 2 To play the same tune with, to agree with as a matter of courtsey; to agree with a person in order to please or flatter him

પીમળા ટ, *s m f* [See પિમળ ડું, પરિમલ,+ વૃત્તિ] A strong fragrant smell

પીચળ, }
પિચળ, } *s f* [See પીળુ, પિળ-વુ] Besmearing the forehead of women with a red ointment on auspicious occasions

પીયૂષ, *s n* [S] The food of gods, ambrosia, nectar

પીચો, *s m* [S प्लीहा] The mucus or gum of the eye

પીર, *s m* [P] A Muhammadan saint

Prov પીરનો મહિમા મુજાવર વધારે The leader's glory is magnified by his followers

પીર, Same as પીડ, પીડા, Pain

દયા કેરો દરિયાળ, પીર નીર પીર હારી —વલ્લભ

પીલ વું, Same as પિલ વું To press

પીલુ ડી, *s f* [Dh Des पीलु *fr* S पाल a medicinal plant] A kind of plant growing in a bush and bearing golden berries (પીલુ ડા)

પીલો, *s m* [See પાલો, પલ્લવ] A sprout, a shoot

પી-વું, *v t* [S पा to drink] To drink 2 To tope, to tipple, to soak 3 To inhale, to smoke, to draw (tobacco) 4 To absorb, to swallow up 5 To stifle, to smother 6 To endure quietly, to stomach affronts.

Id ચલમ-બીડી-તમાકુ પી° To smoke a pipe, &c ઘોળીને પી જવું To disregard the authority of

પીસ-વું, Same as પિસ-વું To grind, to crush

મેઘનાદ માર્યો મારુતી, પીસી લીધા પ્રાણ —પ્રેમાનંદ.
આહીં ત્યાંહીં પણ ફુરી બાળી કર પીસે —એજન

પીળ ક, *s f* [See પીળું+ક dim] Paleness

પીળ-વુ, Same as પિળ વું, પાલ-વું

પીળાશ, Same as પિળા ટ, પિળાશ

પીળું, *adj* [Hem Des. पीअल *fr* S पीत + ક dim] Yellow

Id પીળો ફેડકો Pale, sickly

Prov પીળુ તેટલુ સોનું નહિ All that glitters is not gold

પીળુ-ધમ્મક, *adj* Deep yellow

પુખ, Same as પૌખ

પુખ, *s f* [See પાખ *fr* पक्ष a side] The side-slopes of the roof of a house

Prov બાદશાહની પણ પુખ કપાય, પણ રાંડ રાડના નેવ ન કપાય The side-slopes of the roof of the house of even an emperor may be cut off, but not the eves of the house of even a poor widow, Right is Might

પુખ ડું, *s n* [Imit *Cf* Eng *Puff*] A slight breeze 2 A tender stripling

પુખ વુ, *v t* [S प्रोक्ष to sprinkle *fr* प्र intens.+उक्ष् to sprinkle] To sow corn with the hand 2 To perform the ceremony of welcoming the bride and bridegrom on their arrival in their marriage ceremony

પુગી ફળ, *s n* [S पूगी a betel-nut tree+ ફળ a fruit] Betel nut *Cf* સોપારી

પુછ, }
પુછ ડી, } *s f* Same as પુચ્છ The tail

Id પુછડી ગાડમા ઘાલીને નાસવુ To sneak away like a frightened dog

Prov કુતરાની પુછડી વાંકી તે વાંકી What is bred in the bone, will never come out of the flesh પાડાનું પુછ્ સાલુ તે સાલુ An obstinate person will not yield his point

પુછ•વું, *v t* [Hem Des पुछइ, पुसइ, पुसइ= S मार्ष्टि he wipes off Or Dh Des पुछिय *fr* S प्रोञ्छितम् wiped off *fr* प्रोञ्छ् to wipe off *fr* प्र+उञ्छ् to glean] To wipe off, to wipe away *Cf* લુછ•વું

પુંછ•ડું, *s m* Same as પુછ•ડું

પુંજ•વું, *v i* [See પૂજ worship and પુંજો sweepings Here there is a confusion of the meanings of પુંજો sweepings, *fr* S पुञ्ज a heap, and પૂજ (worship)] To sweep with care in order to save the lives even of little insects (Used by Jains) 2 To gather, to collect

પુંજ•ણી, *s f* A broom carried by Jain ascetics

ધરમ લાભ કરી રહ્યા, બોઢીને મન ભાવ,
પાતરા, પુંજણી પૃથ્વી ધર્યા, બન્યો ત્યાંહે બનાવ
—આમળભટ

પુંજી, *s f* [S पुञ्ज a heap] A little heap 2 A stock, a fund, a store, a hoard, a capital 3 Property, substance, means, wealth

પુંજો, *s n* Rubbish, refuse, sweepings

પુંઠિ•યું, *s n* [See પુઠ, પૂઠ the back] The hinder part, the rear 2 The back 3 The hinder shutter of a cartriage

Id સાર્ઇના પુંઠિયા ફાટે છે The fellow is afraid

પુંધ•યું, *s n* [S बुध्न the bottom] A large patch 2 A piece of leather fixed to the body to prevent friction

પુંખ•ડું, *s n* Same as પુમ ડું

પુંભ•ડી, *s f* [See પુણ•ડી] Cotton left on the plants after the harvest is reaped

પુંશ્ચલી, *s f* [S *fr* पुंस् a man + चल् to go] A lewd woman

પુ-કાર, Same as પો•કાર

પુખરાજ, Same as પોખરાજ.

પુખ્ત, *adj* [P] Mature, ripe

Id પુખ્ત વિચાર A mature thought પુખ્ત ઉમરનુ Arrived at the age when the thoughts of the person are steady, of the age of forty years and upwards.

પુગ•તું, *adj* [See પુગ•વુ to reach] Sufficient, enough for

પુગ•વું, *v t* [See પહોંચ•વુ] To reach, to arrive at 2 To come to hand, to be received by 3 To last, to continue, to suffice 4 To be equal, to be like unto

પુગાડ•વું, [Caus of પુગ•વુ] To cause to reach, to send

પુચ•કારી, *s f* [પુચ Imit + કાર] The sound uttered to quiet or soothe (a child)

ગોવિન્દ ધુટકે રે દૂધ પીએ, જશોદા મુખ લુએ,
પુચકારી કરી રે, જનુની આંખના આંસુ લુવે.
—દયારામ.

પુચ્છ, *s f n* Classical form of પુછ•ડી, પુછડુ, A tail

પુછ•ડિયું, *adj* Having a tail

Id પુછડિયો તારો A comet

પુછ•ડી, *s f* } A tail
પુછ•ડું, *s n* }

Id પુછડુ પછાડવુ To threaten, to be angry પુછડામા પેસવુ To humbly seek the protection of (used in contempt) એને પુછડુ આવ્યુ છે He is an ass, he is a fool પુછડું છુટી જવુ To break the wind 2 To suffer from looseness of the bowels 3 To be terrified પુછડું પકડવું To stick to 2 To be obstinate in 3 To persevere in પુછડુ ફાટવુ To be terrified પુછડુ બળવુ To be angry with; to be displeased with —ને પુછડે વળગવુ To adopt and follow the opinions of

પુછ-પરછ, }
પુછ-પાછ, } [See પૂછ•વુ to ask + redup]
પુછ-ગાછ, }
Inquiry, investigation.

પુછ•વું, } *v t* [S प्रच्छ्, पृच्छ्] To ask 2
પૂછ•વુ, }
To question, to interrogate 3 To inquire of 4 To regard, to heed, to mind, to care about 5 To request, to beg, to solicit

Id વગર પૂછે Without making inquiries —ને પૂછ્યા સિવાય પાણી એ ન પીવુ To consult and follow the advice of, even in the smallest matters

Prov પુછવુ સૌને, ને કરવુ પોતાનુ Consult all and any bdy, but decide for yourself. પૂછતો નર પંડિત થાય With an inquiring spirit a man becomes wiser પૂછતાં પૂછતાં લંકા જવાય

An inquir- ing mind can achieve anything howsoever difficult

પુછા-પુછ, *s f* Repeated questionings 2 Questioning many persons or at many places

પુછા૰રણુ, *s n* Same as પુછ-પરછ
ન જમે અન્ન, ન પાણી પીએ, કાઈ ન જાણે કારણુ કિયે,
પૂજ, પુછારણુ ને કેતાર, ભુવા ગતિક મેલ્યા તે ઠાર
—સામળભટ

પુછા૰વ વું, *v t* To write or send to ask 2 To cause to be asked

પુછેટિ યું, *s n* [See પુચ્છ, પુઠ, પાછ ઇ *Cf* પુઠિ૰યુ] The hinder shutter of a carriage

પુજ, Same as પૂજ્ય

પુજ૰વુ,
પૂજ૰વુ, } *v t* [S पूज पूज૰વુ, to worship] To worship, to adore, to render homage or reverence to 2 To place flowers, &c, upon an idol by way of worship

પુજા૰પો, *s m* Apparatus for idol wor ship, materials of worship

પુજારાધે,
પૂજારાધ્ય, } *adj* [S पूजाराध्य *fr* પૂજા + આરાધના] A term of address in letters, worshipful *Cf* પૂજ્યં

પુજારી,
પુજારો, } *s n* [S पूजाकारि *fr* કાર do ing *fr* कृ, કર૰વું, to do] A worshipper 2 The officiating person in a temple

પુંજ,
પુજ, } *s m* [S पुञ्ज] A heap, a mass an accumulation, a pile, a collection

પુટ, *s m* [S पुट a cavity] A cavity

પુટ, Same as પટ, Cloth, width

પુઠ, Same as પુઠ The back

પુઠ૰ળ, *adv* Behind 2 In the absence of, at the back of

Id પુઠળ પડવુ-પડ્ઇ To follow with perse verance

પુઠિ૰યા, *s n pl* The felloes of a wheel 2 The hips

Id પુઠિયા નેરાના ગાગવા-ફાટવા To lose cou rage

પુઠું,
પૂઠું,
પૂંઠું, } *s n* The cover of a book, rev er ing 2 A file-book 3 The hips 4 Husk Same as પૂંઠું

પુઠે, *adv* Following, next to, after Same as પૂંઠે

પુડી, *s f* [S पुटी, पुट a cavity] A small bundle 2 A grocer's coffin, a packet

પુડો, *s m* A bundle 2 Honeycomb 3 A kind of bread 4 A grocer's coffin

પુણ-ચોદુ, *adj* [S पोणु + ચાદ, ચૌદ વિદ્યા] Imperfect, deficient, incomplete

પુણ વુ,
પૂણ૰વુ, } *v i* [See પૂર્ણ complete]To ripen, to result 2 *v t* To give pain to, to harass, to vex

પુણી,
પૂણી, } *s f* [Hem Des पूणी=S तूलकता *Also* Hem Des पोणिआ=S तुल-पूल तूल the part of a spindle that holds the thread] A roll of cotton ready for spinning, a skein

પુણ્ય, *s n* [S] Moral or religious merit 2 Righteousness, virtue, charity 3 Death-bed charity

Prov પુણ્યે પાપ ઠેલાય Good conduct will save a man from the consequences of his sin પુણ્ય, ત્યાં જય Success goes with piety પુણ્ય કરતાં વારે તેને પારે જમને બારે Prevent no man from doing good પુણ્ય કર્યું આડે આવે Good conduct leads to good results પુણ્ય પરવાર્યું જાણવું Know that the results of his good conduct are already at an end There is nothing that can save him from the consequences of his bad conduct

પુણ્ય-દાન, *s n* [S *fr* + દાન] Charities

પુણ્ય-પ્રતાપ, *s m* [S *fr* + પ્રતાપ] Efficacy of moral merit

પુણ્ય-લોક, *s m* [S *fr* + લોક] Heaven, paradise

પુણ્ય વાન, *adj* [S *fr* + ... , hav ing] Having righteousness, meritorious, good righteous

પુણ્ય-શાળી, *adj* [... having *fr* ... to have] Same as પુણ્ય વાન

પુણ્ય-શ્લોક, *adj* [S ... *fr* ... praise] That is the ... of whose ... name પુણ્ય ... [illegible]

પુણ્યાત્મા, *adj* [S *fr* + આત્મા the soul] Holy-minded

પુણ્યાહ-વાચન, *s n* [S *fr* + अहन् a day + वाचन causing to say *fr* वच् to speak] A ceremony in which Brāhmans are requested to declare that the day is auspicious

પુતળિયું, *s n* [See પુતળી] A gold coin bearing an impression of a face 2 An ornament in which such gold coins are fixed

પુતળી, *s f* [S पुत्तली] A figure of a woman in wood, &c, a small image, a doll, a puppet 2 A gold coin valuing about four rupees 3 The pupil of the eye 4 A beautiful woman, a beauty

પુતળું, *s n* A figure of a man in wood, metal, &c, a small image, a doll 2 An idol, a statue

પુતળ-વિધાન, *s n* [+ વિધાન a ceremony] Burning the effigy of a person, performing the funeral ceremonies on an image of a deceased person

પુત્ર, *s m* [S *fr* पुत् a particular hell to which childless persons are condemned + त्रै to protect] A son

Prov પુત્રના લક્ષણ પારણામાંથી જણાય The child is father of the man Coming events cast their shadows before

પુત્ર-ભાવ, *s m* [S *fr* + ભાવ] Looking upon one as son 2 Behaving oneself as son

પુત્ર-વત્સલ, *adj* [S *fr* + વત્સલ] Kind to one's children

પુત્ર-વત્સલતા, **પુત્ર-વાત્સલ્ય**, } Kindness to one's children, fatherly affection

પુત્રી, *s f* A daughter

પુત્રી-જ, *s m* [S *fr* + जन् to be born] A daughter's son

અર્જુનના તનજ કહાવે, વસુદેવના પુત્રીજ

—લલ્લુરામ

પુદ્ગળ, *s n* [S पुद्गल lump] The body

પુનમ, *s f* [S पौर्ण-मासी *fr* पूर्ण + मास् the moon] The day of the full moon

પુનરપિ, *adv* [S *fr* पुनर्, पुन , again + अपि also] Also again, again, once more, also

પુનરાગમન, [S *fr* आ+गम् to come] Returning, coming again

પુનરાવર્તન, *s n* [S *fr* + આવર્તન] Coming back or again 2 Repetition 3 Reflection (of rays)

Id પ્રકાશના કિરણોનું પુનરાવર્તન Reflection of the rays of light

પુનરૂક્તિ, *s f* [S *fr* + ઉક્તિ saying] Repetition, tautology

પુનર્જન્મ, *s m* [S *fr* + જન્મ] Being born again, returning into some form of existence after death, metempsychosis 2 Regeneration, re birth

પુનર્જીવ, *s m* [S] Transmigration, repeated birth

પુનર્વસુ, *s n* [S] The seventh of the lunar asterisms

પુનર્વિવાહ, *s m* [S *fr* + વિવાહ] Remarriage, second marriage

પુનીત, *adj* [S पू to purify] Pure; holy

પુનેમ, Same as પુનમ

પૂમ્, *s m* [S पुम्स् a man opp to woman] A man, a male human being 2 A male (Generally occurs as the first part of a compound)

પુમ, *s f* [See પુમડું] Fibres of cotton standing on cotton cloth 2 Fibres standing on any kind of cloth or thing

પુમડું, *s n* [P पम्ब cotton] A piece of cotton

પુમતું, **ફુમતું**, } *s n* [P पुम्ब cotton *Cf* Hem Des फोम्म, पटम पम्म, *fr* S पद्म a lotus, form or figure of a lotus] Tassels, a tuft

પુર, *s n* [S] A city, a town

પુર, Same as પૂર Flood

પુરજો, *s m* [P पुर्जे] A scrap, a slip. 2 A piece of paper

પુરણ, **પૂરણ**, } *s n* [See પુરવું] Stuffing, relishing ingredients 2 Filling up 4 A complement

પુરણ-પોળી, *s f* [+ પોળી] A wheaten

cake with a stuffing of coarse sugar, split pease, &c

પુરણી, s f Filling up, supplying the part wanting 2 A mixture of dust and clay previously used

પુરતલ, adj [See પુરવું] Giving, satisfying the desires

છઈ ચરણ તારે શામની, તું પુરતલ મનની કામની,
મુને આશ તારા નામની, ત્રૈલોક્ય તારણ સુન્દરી
—કાળીદાસ

પુરતું, } adj Sufficient, enough 2 Entire, complete, not wanting in quantity 3 Adequate
પૂરતું, }

પુરંદર, s m [S fr પુર a town + दॄ to to tear, destroy] A name of Indra

પુરબિયો, s m [S પૂર્વ the east] An individual of Hindustān Proper

પુરવણી, s f [See પુરણી, પુરવું] Supplying; furnishing 2 A supplement, an appendix 3 Complement 4 Supporting, substantiating, corroborating

પુરવાર, adj [+વાન્, વાળુ, having] Substantiated, established by evidence

Id પુરવાર કરવું To substantiate by evidence, to corroborate, to prove

પુરવારી, s f Proof, corroboration, corroborative evidence

પુરવી, } s f [See પૂર્વ the east] A particular mode in music
પુરબી, }

પુરવું, } v t [Db Des. पोरइ fr S पार य ति fr S पृ, पुर, to fill] To fill up 2 To supply; to add 3 To bury, to inter 4 To plant or fix in the ground 5 To block up, to stop 6 To lock up, to imprison
પૂરવું, }

Id સાહેદી-સાક્ષી પુરવી, To give evidence, to make a deposition ખાડો-કુવો પુરવો To fill up a ditch or well (with earth, &c) 2 To commit suicide by throwing oneself into a ditch or well આશા-મનોરથ પુર૰ To fulfil desires તેલ પુરવું To put oil (in a lamp) પુરત પુરવી To give presents to a daughter ... ટાપશી પુરવી See Id under ટાપશી. રંગ પુરવો To apply a colour to, to colour (a picture) 2 To enliven or brighten (of conversation) કોટડીમા પુરવું To confine in a room સાદ પુરવો To join in calling સૂર-અવાજ પુરવો To add to the fullness of sound or voice

પુરશારથ, Same as પુરૂષાર્થ

પુરશ્ચરણ, s n [S fr पुरस् forward+चर् to perform] The recitation and other rites prescribed by Mantra Shastra to be observed by one who would acquire the power of using a Mantra

પુરસીસ, s f [Eng *Process*] Questioning, an interrogating (In law courts)

પુરસ્સર, } [S fr पुरस् forward सृ, सर्, to move] Going forward, headed by, led by 2 adv With, being accompanied by
પુરઃસર, }

પુરાત, } s f [See ઉપરાન્ત+બાકી] Balance in hand, the last balance 2 Stock
પુરાત-બાકી, }

પુરાણ, s n [S पुराण old fr पुरा formerly] A sacred poetical work containing accounts of persons and events of old times; the name of a certain class of sacred works ascribed to વ્યાસ, and containing the whole body of Hindū Mythology 2 adj Same as પુરાણું

Id પુરાણ કાઢવું-માડવું To talk about a thing to a tedious length, to spin out a story

પુરાણ-પુરૂષ, s m [S fr पुराण old + પુરૂષ person.] God

પુરાણી, s m A Brāhman well read in the Purāṇs 2 A public expounder of the Purāṇs

પુરાણું, adj Old, ancient, antique

અવિચારી પ્રેમાનંદ નારી, ધનદારક નિરધારી,
પુરાણી તારી ... સાખ્ય આ વિચારી
—પ્રેમાનંદ.

પુરાતન, adj Old, ancient, antique

પુરાવું, v i [Pass of પુરવું to fill] To be filled up 2 To be supplied 3 To be confined 4 To be planted or fixed to the ground

પુરાવો, s m Evidence, proof, testimony Cf પુરવારી

Id પુરાવો આપવો-દેવો To give evidence પુરાવો દેવો-કરવો To testify to 2 To give evidence પુરાવો ઊભો કરવો To get up or fabricate evidence પુરાવો લેવો To admit evidence 2 To record evidence

પુરી, *s f* [S See પુર] A town or small city

પુરી, [See પુર•ડુ] A raised wheaten cake fried in ghee or oil

પુરીષ, *s n* [S] Fœces, excrement, ordure

પુરૂં, પૂરૂં, *adj* [See પુર•ડુ] Complete, entire 2 Finished, completed, accomplished 3 Perfect, adept, well versed in 4 Sufficient, enough, sufficing

Id. પુરૂ કરવુ To make up a deficiency, to complete પુરૂ કરવુ-પાડવુ To supply with પુરૂ પડવુ To be a match for અધુરા (દહાડા) પુરા કરવા To linger in death 2 To be miserable તેને પુરૂ પાસરૂ ખાવાનુ એ મળતુ નહિ He did not get enough to maintain himself with

પુરૂષ, *s m* [S *fr* पुर् the body+शी to lie down Or S पुर् forward+इष् to go] A male, a man 2 An adult 3 The masculine gender (in Gram) 4 A person, an individual

Prov પુરૂષના નશીબ આડું પાંદડું See Prov under પાંદડું પુરૂષ પ્રયત્ન, ને ઈશ્વર કૃપા Man proposes, God disposes

પુરૂષ•ત્વ, *s n* [S *fr* +त्व suffix showing quality or nature] Virility 2 Manliness, valour, prowess

પુરૂષ-સર્વ•નામ, *s n* [S *fr* પુરૂષ+સર્વ•નામ] A personal pronoun (in Gram)

પુરૂષા•તન, Same as પુરૂષ ત્વ

પુરૂષાર્થ, *s m* [S *fr* પુરૂષ + અર્થ] The four ends or objects of the existence of a man. These are ધર્મ (piety), અર્થ (wealth), કામ (desire), and મોક્ષ (absolution) 2 Manliness, prowess, valour, an exploit

Id પુરૂષાર્થ કરવો-દેખાડવો To achieve or perform a work vindicating a person's existence in this world 2 To accomplish a glorious object

પુરૂષાર્થી, *adj* Working out or seeking one of the forms of પુરૂષાર્થ 2 Brave, valiant

પુરૂષોત્તમ, *s m* [S *fr* +ઉત્તમ the best] An excellent or superior man 2 Viṣṇu

Id પુરૂષોત્તમ માસ An ancillary month in the Hindu Calendar, in which the days are believed to be presided over by Viṣṇu

પુરે-પુરૂં, *adj* [See પુરૂ] Complete 2 Accurate 3 Exact 4 Adequate, sufficient

પુરોડાશ, *s m* [S] A sacrificial oblation

પુરો-હિત, *s m* [S *fr* पुरस् in front+हित placed] The family priest

પુલ, Same as પૂલ

પુલકિ•ત, *p adj* [S] Having the hairs of the body erect (generally, through joy)

પુલિન, *s n* [S] A sand bank.

તાત પુલિન તરંગેણી તટમા, નાખ્યો કુમ્ભે નિ સદેહ
—પ્રેમાનંદ.

પુલ્લિંગ, *s m* [S *fr* पुंस् male +लिङ्ग a mark] The masculine gender 2 *adj* Masculine, of the masculine gender

પુષ્કર, *s n* [S] The sky 2 A blue lotus 3 Water 4 A pond, a tank.

પુષ્કળ, *adj* [S पुष्कल] Much, abundant, copious 2 Numerous, plentiful, many.

પુષ્કળ•તા, *s f* }
પુષ્કળ પણું, *s n* } Abundance, plenty

પુષ્ટ, *adj* [S *fr* पुष् to nourish] Fat, full fed, plump 2 Nourished, cherished, fed

Id હૃષ્ટ પુષ્ટ Well-fed and well pleased

પુષ્ટિ, *s f* Nourishing 2 Fatness, plumpness 3 Strengthening; propping up, help, assistance, support 4 Increase, advance, thriving, prosperity

Id પુષ્ટિ આપવી-દેવી-કરવી To support પુષ્ટિ થવી To be prosperous

પુષ્ટિ-કાર ક, *adj* [S *fr* +कृ, કર•વુ, to do] Supporting, strengthening, nutritive

પુષ્ટિ-પત્ર, *s n* [S *fr* +પત્ર] The cover of a book 2 A coarse sheet of paper placed underneath the one to be written on

પુષ્ટિ-માર્ગ, *s m* [S *fr* +માર્ગ] The way of enjoyment 2 The doctrine and practices

of the Vallabhāchāryas, Vaiṣṇavism

પુષ્પ, *s n* [S] A flower 2 The menstrual flux, *vulgo flowers*

Id પુષ્પ આવવાં To bear flowers મનોરથને પુષ્પ આવવાં To be fulfilled (of one's wishes)

પુષ્પ-ધન્વા, *s m* [S *fr* + ધનુષ્ય] The god of Love whose bow is represented to be made of flowers, Cupid

પુષ્પ-બાણ, *s m* [S *fr* +બાણ an arrow] The god of Love, whose arrows are flowers

પુષ્પ-માસ, *s m* [S *fr* + માસ] The month of चैत्र (April May) 2 Spring

પુષ્પ-રાગ, }
પુષ્પ-રાજ, } *s m* [S See પોખરાજ] A Topaz

પુષ્પરાગનું પ્રભાસદન, લોકસહિત પાયે દરશાન
—ગિરિધર

પુષ્પ-વૃષ્ટિ, *s f* [S *fr* + વૃષ્ટિ] A shower of flowers

પુષ્પાઞ્જલિ, *s f* [S *fr* +अञ्जलि, અંજળી] The presenting an idol with flowers held in both hands opened and hollowed

Id પુષ્પાંજળી આપવી To present flowers, &c., to a god in a worship 2 To use abusive language (for euphemy)

પુષ્પિ-ત, *adj* Flowered, having flowers

પુષ્ય, *s m* [S] The eighth lunar mansion

પુસ્તક, *s n* [S] A book

પુસ્તક-ખાતું, *s n* }
પુસ્તક-શાળા, *s f* } [+શાળા, ખાતું, આલય]
પુસ્તકાલય, *s n* }
A library

પુસ્તી, *s f* Rags of paper

પુસ્તી, *s f* [P पुस्त plastering *fr* S પુષ્ટ] A plaster for a wall near its foundation

પુસ્તો, *s m* [P पुस्त *fr* पुश्त *Cf*.=S પૃષ્ઠ, પીઠ, પૂઠ, or પુષ્ટિ] A buttress, a prop, a bank, an embankment, a quay, a dyke

પુળી, }
પૂળી, } *s f* [S पूल a bundle *fr* पूल् to heap] A small bundle

પુળો, }
પૂળો, } *s m* A bundle of grass; a sheaf.

Id પુળો મૂકવો To waste, to ruin 2 To tell to remove from sight, to let alone (said of a thing in utter contempt) પુળો ઊઠવો To take fire 2 To be ruined

પૂ-કર વું, *v i* [Guj પૂ Imit + કરવું] To make water (used in the case of children)

પૂજ, *s n* [S पूज्य fit to be worshipped *fr* पूज् to worship Used to mean "cypher" for euphemy] A dot, a cypher 2 The nasal sign (˙) 3 A full stop 4 *s m* A Jain priest

પૂજ ક, *adj* That worships, adores, or reverences. 2 *s m f* A worshipper

પૂજ ન, *s n* Worship, worshipping, rendering homage

પૂજ નીય, Same as પૂજ્ય

પૂજ વું, Same as પુજવું

પૂજા, *s f* Worship, homage, adoration; devotion, reverence

Id પૂજા કરવી (for euphemy)) To beat પૂજા લેવી To accept a worship 2 To undertake to worship an idol પૂજા વાળવી To terminate a vow of performing a worship પૂજા પાતી Materials of worship 2 Worship

Prov બાવના દેવને બાસડાની પૂજા Like saint, like worship

પૂજિ ત, *adj* Worshipped; adored; revered

પૂજ્ય, *adj* Fit to be worshipped, venerable 2 Euhemism for a dot, a cypher *Cf* પૂજ

પૂઠ, *s f* [S पृष्ठ *Cf* પુઠ] The back 2 Absence

Id પૂઠ કરવી–ફેરવવી To turn one's back towards 2 To run away from 3 To be dissatisfied with 4 To betray, to play the traitor પૂઠ વાળવી To rest oneself પૂઠ વાળીને ન જોવું To have no suspicion about, to have full confidence in —ની પૂઠ જોવી To watch one's movements secretly 2 To speak ill of a person behind his back પૂઠ દેખાડવી To run away from પૂઠના ખાય એવું Cowardly પૂઠ પાછળ Behind one's back, in the absence of પૂઠ પૂરવી To help પૂઠે વાળવું ઊકરડું The

youngest child of its parents

Prov પૂઠ તો પાદશાહની એ છે Anybody may speak ill of another behind his back The moon does not heed the barkings of dogs

પૂંઠું, પુઠું, s n The covering of a book 2 Husk *Cf.* પુંઠું

પૂઠે, *prep* Behind, at the back *Cf* પુઠે

Id પૂઠે પડવુ-લાગવુ To follow with perseverence 2 To harass પૂઠે પૂઠે જવુ-ચાલવુ To follow in the footsteps of પૂઠે પૂઠે જવુ To follow one to watch one's movements

પૂડો, Same as પુડો

પૂત, Same as પુત્ર

પૂ-ત, *adj* [S *fr* પૂ to purify] Purified; pure

પૂન, Same as પુણ્ય.

પૂનમ, Same as પુનમ

પૂનમિ-યા-ઘઉ, s m [+ ઘઉં] A kind of wheat having its husk like that of barley

પૂર, s n [S *fr* પૃ to fill] The swelling of a river, a flood, a sudden flush 2 Exuberance 3 Extent

પૂર, *adj* Same as પૂર્ણ

પૂર-ણુ, Same as પૂર્ણુ, પુર-ણુ

પૂરત, s f [S પૂર્તિ filling *fr* પૃ to fill] A bride's portion, a dowry

પૂર-પાટ, *adv* [See પૂરૂ + પાટ redup] Very quickly, very fast, rapidly

Id પૂરપાટ દોડવુ To run as fast as one can

પૂર-વ-વું, *v t* To supply with 2 To support.

ઉદ્ધવજી એવુ વચન બોલ્યા, પૂરવજુ બે પાસુ
—ગિરિધર

પૂર-વું, Same as પુર વુ To supply, to add

સુન્દરીકો સુર પ્રથમ પૂરી, રમખરી રાગ ગિલાવે
—ગિતગોવિન્દ

પૂરિ-ત, *adj* [S *fr* પૃ to fill] Filled, completed 2 Fulfilled 3 Gratified

પૂરૂં, Same as પુરૂં Full

Id પૂરૂ કરવુ To complete 2 To finish, to put an end to 3 To destroy, to kill

પૂરૂ પડવુ To be sufficient for, to suffice to be adequate to 2 To be equal to to be a match for પૂરૂ પાડવું To supply a want, to supply, to provide, to furnish with 2 To keep or observe (a promise) to perform

પૂર્ણ, *adj* [S *fr* પૃ to fill] Filled, full 2 Complete, perfect, entire 3 Not deficient, adept *Cf* પુર-ણુ

પૂર્ણ-પણે, *adv* [+પણું] Fully, completely, totally

પૂર્ણ-ચંદ્ર, s m [S *fr* + ચંદ્ર] The full moon

પૂર્ણાંક, s m [S *fr* + અંક] An integer

પૂર્ણાનંદ, s m [S *fr* + આનંદ] Nothing but delight, full delight

પૂર્ણાહુતિ, s f [S *fr* + આ-હુતિ] A particular offering to several deities made at the close of a sacrifice 2 Completion

પૂર્ણિમા, Same as પુનમ

પૂર્ણોપમા, s f [S *fr* પૂર્ણ full + ઉપમા A full or complete simile or illustration

પૂર્તિ, પૂર્ત્તિ, s f [S *fr* પૃ to fill] Fulness 2 Completion, fulfilment 3 Sufficiency

પૂર્વ, *adj* [S] Eastern 2 First, former, anterior 3 Prior, preceding 4 Initial 5 s f The East

Id પૂર્વ દિશા The eastern direction A guide, the guiding star 3 The best 4 Perfect 4 Successful, triumphant

પૂર્વ-ક, *adj* Prior, preceding 2. *adv* With, together with (Used at the end of compounds)

પૂર્વ-જ, *adj* [S *fr* + जन् to be born Elder, born previously 2. s m f An ancestor

પૂર્વ-જન્મ, s m [S *fr* + જન્મ birth A previous birth, a former state of existence

પૂર્વ-જિ-યું, s n [See પૂર્વ-જ] A religious ceremony performed in the month of કાર્તિક (October–November) for the benefit of the souls of dead persons in a family

પૂર્વ-દત્ત, *adj* [P *fr* + દત્ત given] Given or acquired in a former state of existence.

પૂર્વ-દ્વાર, *s n* [S *fr* + દ્વાર door] The eastern gate or door 2. The front door 3. The mouth

પૂર્વ-પશ્ચિમ, *adv* [S *fr* + પશ્ચિમ west] Lying from east to west

પૂર્વ-પક્ષ, *s m* [S *fr* + પક્ષ side] The first half of a lunar month 2 The proposition, the position, assertion, thesis, premises, the first part of an argument, the *prima facie* view of a question

પૂર્વ-પદ, *s n* [S *fr* + પદ a word] The first member of a compound

પૂર્વ-રાત્ર, *s f* [S *fr* +રાત્રિ, રાત, night.] The early part of the night, the time from dusk to midnight

પૂર્વ-વત્, *adv* [S *fr* + वत् in like manner] As before, as in former times

પૂર્વાપર, *adj* [S *fr* +अपर another] Eastern and western 2 First and last 3 Prior and subsequent 4 Preceding and succeeding 5 *adv* From one end to the other, in time or place

પૂર્વા-ફાલ્ગુની, *s f* [S] The eleventh of the lunar asterisms

પૂર્વા-ભાદ્રપદા, *s f* [S] The first of the two lunar asterisms called ભાદ્રપદા.

પૂર્વાર્ધ, *adj* [S *fr* + અર્ધ a half] The first half

પૂર્વાવલોકન, *s n* [S *fr* અવલોકન Seeing] Fore sight, forethought

પૂર્વાષાઢા *s f* [S *fr* + आषाढा the twentieth lunar mansion] The first of the two lunar mansions called આષાઢા

પૂર્વે, *adv* [See પૂર્વ] Formerly, in old times

પૂર્વોત્તર, *adj* [S *fr* + ઉત્તર latter] Same as પૂર્વાપર 2, 3, 4

પૂલ, *s m* [P] A bridge. *Cf* પુલ

પૃચ્છક, *adj* [S *fr* पृच्छ , પૂછવુ, to ask] Inquiring, asking, curious 2 *s m* An inquirer

પૃચ્છા, *s f* An inquiry, a question

પૃથક્, *adv* [S] Separately, severally,

પૃથક્કરણ, *s n* [S *fr* + कृ, કરવું, to do] Decomposition, analysis

પૃથા, *s f* [S प्रपथ a broad street *fr* + પથ] Practice, custom

પૃથુ, *adj* [S] Broad; large

પૃથિવી, પૃથ્વી, } *s f* [S *fr* पृथु large] The earth 2 Land

Id પૃથ્વી રસાતળમાં જાય એવું Most unholy or wicked

Prov પૃથ્વી સારી છે, કે સૌને ચાલવા દે છે Good men do not look to others' failings

પૃથ્વી-નાથ, *s m* The lord of the earth, a king

પૃષ્ઠ, *s n* [S] A back 2 The page of a book. 3 The surface 4 *adj* Hinder

પેંગડું, *s n* [See પગ+પાગડુ] A stirrup

Id પેંગડામાં પગ ઘાલવો To walk in the shoes of a great person 2 To compete; to rival

Prov પેંગડે પગ ને પ્રભુ ઉપદેશ The knowledge of God cannot be secured in a hurry Everything has its time

પેંગુ, *adj* [S पङ्गु lame] Limping 2 Weak, feeble, powerless

પેંઠ, *s f* [See પૂઠ the back] A duplicate of a *hundi* (bill of exchange) 2 A letter of advice (in trade)

પેંડો, *s m* [See પિંડક] A piece of a certain kind of sweetmeat 2 A lump of clay, &c

શું ઘરો કે પેડ ઉતરશે ? ચાક ઉપર દસ પેંડો છે
—સામળભટ.

3 Rice straw

પેંતાન, *s n* [See સેતાન] Pretension, affectation

પેંથી, Same as મેથી

પેંધવું, પેંધાવું, } *v i* [See પાય+પૂગ] To be accustomed to visit, to frequent (a place)

હાશું થયાનું દુખ નથી, પણ હરિ પેંધે, તે ખોટું રે
—દયારામ.

Prov પેંધ્યો ભાગે પનોતી, ને હાથે ચાટે ઢોર

Habit is second nature

પેંધુ, *s n* Habit, practice

Id પેંધુ પડવુ To be accustomed to, to be in the habit of, to acquire the habit of.

પેં-પી, s f [Imit] Vaunting, boasting 2 A kind of flute or pipe

પેખ.વું, v t [S प्रेक्ष् fr प्र forth + ईक्ष् to see] To see, to perceive, to observe closely દૂર નથી નાથજી, નિરંજન પ્રગટ પડમા પેખે —દારકો

રૂપૈયામા રાળ, તાણુ ધાલે પેખી —કૃષ્ણરામ

પેખા.આ.ખોર, adj [+ P ख़ोर् enjoying fr खुर्दन् to enjoy] Turbulent, mischievous

પેગંબર, s m [P fr પેગામ a message+ P बर् carrier fr बुर्दन्=S वह् to carry] A prophet, a messenger from Heaven

પેગામ, s m [P fr पेगाम a message fr S पद, પગ, પાય, + S गम् to go] A message, an errand

પેચ, s m [P fr पेचीदन् to twist] A twist, a circumvolution, a turn 2 A feint, a wile, a trick, a trap, a snare, a subtle manœuvre, tactics 3 A screw, a single helix 4 Entanglement 5 Trouble, difficulty, a perplexing affair, a strait, a dilemma, a scrape

Id પેચ ખેલવો-રમવો To make use of a trick પેચ દેવો To twist, to turn (a screw) 2 To tighten પેચ ઢીલો-નરમ થવો To become loose (of the turns of a screw) 3 To be out of order, to be deranged પાઘડીનો પેચ a turn or twist of a turban પેચ નાખવો-કરવો-લડાવવો To make use of a trick (in kite-flying, in behaving with others, &c)

પેચ.દાર, } adj [+ વાળુ=દાર] Shrewd
પેચ વાળું, }
2 Same as પેચી

પેચી, } adj Clever, wily, shrewd
પેચી લું, }

પેચોટી, s f [+ ઓટી] The umbilical cord, the cœliac artery

પેજ, Same as પેચ, 4 5

પેજાર, s m [P पेज़ार् fr P पय्=પાય, પગ, S पद, the foot+ज़ार् a place] A shoe, a slipper પુંજ સરખી ગોવાળણી રે લોલ,તે તો મારા પગની પેજાર —દયારામ

પેટ, s n [S पेट a basket] The stomach 2 The abdomen, the belly 3 The uterus, the womb 4 Pregnancy 5 Children જે પોતા કેરૂ પેટ, તેને કેમ વિસરીએ નેટ —પ્રેમાનંદ. 6 The bulging protuberant portion of anything 7 Cavity, room, capacity 8 Sphere; compass, comprehension 9 The including quality or power 10 The main or interior portion, the body 11 The mind, the heart, the seat of the understanding or of the affections 12 The means of subsistence

Id પેટ આવવુ To have motions, to have loose motions -ને પેટે આવવુ-પડવુ To be born of પેટ ચડવુ To have a pot-belly; to suffer from windiness પેટમા દુખવુ To be jealous of, to envy 2 To wish to get a bribe 3 To hesitate પેટ વધવુ To be pregnant પેટ વાસા સાથે ચોંટી જવુ To be hungry પેટ ફૂલવું To have a pot-belly, to suffer from windiness 2 To be pregnant પેટ બાળવુ To starve onesself, to eat insufficiently પેટમા બાળવુ-બળવુ To have sympathy for પેટને ભાડુ આપવુ To eat to live, to eat only so much as will keep body and soul together પેટનુ છોકરૂ One's own child, i e, not an adopted child પેટ પૂર-પૂરવુ To one's fill, abundant, plentiful પેટ ખોલી વાત કરવી To open one's heart, to speak without reserve એના પેટમા પગ છે He is not open-hearted ઠરે-ટાઢે પેટે At ease, being satisfied પેટ ઠંડુ-ટાઢુ થવુ To become happy પેટે પાટા બાંધવા To starve oneself 6 પેટ ટાઢુ કરવુ To make oneself at ease 2 To secretly misappropriate another's property પેટ રહેવુ To be pregnant ઓ મારા પેટ! Oh, my child! પેટ પર પગ મૂકવો-દેવો To deprive one of one's bread, to deprive one of one's employment પેટમા પેસી વાત કાઢી લેવી To secure one's confidence and induce one to tell one's secrets મોટુ પેટ રાખવુ-કરવું To forgive, to be noble-minded સાકડા પેટનો Narrow-minded, miserly 2 Incapable of keeping a secret એના પેટમા રોગ છે He secretly cherishes ill-feeling towards પેટ છોકરા પડયા, એટલે કહેવાનું નથી I cannot say more, because I have my children to maintain પેટ ભરવુ To maintain oneself દુખે પાપે પેટ ભરવું To maintain oneself

with difficulty પાપે પેટ ભરવુ To maintain oneself by wicked means પેટ તણાવુ To eat to excess પેટ તાણીને મરવુ To die of starvation પેટમા ભરાઈને બેસવુ To resort to, to seek refuge with પેટ પેસવુ To be selfish પેટની સગાઈ The relationship between parents and their children જે છે, તે પેટની સગાઈ છે He will do anything he is ordered, so long as he is fed પેટે ચાલનારા પ્રાણી Reptiles, પેટ ઉપર પોટલુ બાધવુ To ask for more than one can eat at a dinner, and to take it home શુ પેટ ઉપર પોટલુ બાધશો? What do you propose to do with all these articles that are in your dish? (Said to a person eating to excess) =Can you eat all that you have collected in your dish? You are sure to leave a large remainder, when you shall have eaten to your fill પેટ–પેટુ નિકળવુ To protrude in a round form near the middle of the body પેટે અવતાર લઈએ એવુ Very pious, holy, or religious પેટ ઉચુ આવવુ To be successful 2 To have secured the object of one's desire 3 To be satisfied 4 To be satisfied by eating as much as one can પેટ ગળે આવવુ To gorge oneself with food પેટ આપવુ To give out one's secret પેટ ઘરેણે મૂકવુ To starve oneself પેટચાલવુ To have frequent motions પેટ છૂટી જવુ To suffer from involuntary evacuations of the bowels 2 To be frightened પેટ જુદા થવા To separate oneself from one's friends 2 To hold different opinions from one's friends પેટ દાબીને રહેવુ To endure, to silently put up with an inconvenience –ને પેટે જવુ To be borne of પેટે પથરો પડવો To be born (of a stupid person, said in contempt) પેટ પર છરી મૂકવી To make oneself unhappy 2 To deprive one of one's means of maintenance પેટ પાડવુ To give birth to (children) 2 To have a stitch in the side owing to long and continued laughter પેટ પાણી પડવા ન દેવુ To allow one not to rest oneself, to keep one always engaged 2 To harass પેટ પેટધાઈ (પાટલુ) જવુ To be very hungry પેટ ફોડવુ To reveal one's secrets, 2 To reveal a secret confided to one પેટ બળવું To be jealous પેટ બળ્યો Lit Burnt in the stomach (used as an imprecation by women) પેટનો બળ્યો Disappointed 2 Envious પેટની આગ A secret sorrow, anxiety પેટની પૂજા કરવી To eat પેટની વાત પેટમા રહી જવી To have one's desire not satisfied પેટનો પડદો–ભેદ A wicked secret kept in one's heart પેટમા આગ લાગવી–ઊઠવી To be very hungry 2 To entertain a secret grudge against પેટમા આગ લાગી–ઊઠી Fie upon you! (used as an imprecation) પેટનો આમળો A grudge, a secret enmity પેટમા કૂવા–કોળ–કોયલી પડવ To be sunken (of the belly) owing to severe hunger પેટમા તેલ રેડાવુ=પેટમા ફાળ–ધ્રાસકો પડવો To be shocked at પેટમા દાત–પાળી–કાઢી A secret grudge પેટમા પેસી નિકળવુ To know the secrets of પેટમા બળ્યાની સગાઈ A relationship giving rise to a heart felt sympathy પેટમા રાખવુ–સમાવવું To keep a secret 2 To silently put up with an inconvenience પેટમા ઉતારવુ To misappropriate another's property 2 To put into the belly of (through magical influence) 3 To persuade, to induce an unwilling hearer to accept one's views

Prov પોતાને હાથે પેટમા પાળી મારી He cut his feet with an axe પેટની પીડા માયુ ન જાણે None knows the weight of another's burden મોઢે મિઠાશ અને પેટમા પાળી A honeyed tongue, a heart of gall God in his tongue, the Devil in his heart પેટ ઉઘાડીને કોઈ જોતુ નથી Nobody knows another's mind પેટ ચોળીને શૂળ ઊભુ કરવુ Let not your tongue cut your throat પેટને પૂર નહિ, અને ઓટગરાદાને વડા જોઈએ To be obliged to maintain a stranger luxuriously at one's own sacrifice પેટ ફૂટે,ત્યારે પાટો ક્યા દેવો No fence against the flail પેટ કરાવે વેઠ Self-interest is the strongest incitement to work માના પેટમાથી કોઈ શીખી નિકળ્યુ નથી Knowledge comes with experience. Practice makes perfect પેટમા ન મળે પળી પાણી, ને મેરા નામ હવ્યાવખા Large trees give more shade than fruit પેટ ઉપર પોટલુ (બધાય નહિ) Cut your coat according to your cloth પેટ છે, કે પોળ? Don't overburden

your stomach with food પેટનો બાળ્યો ગામ બાળે One who has suffered a loss, will try to inflict it on others પેટ ભરાવુ, એટલે પાટણ ભરાયું He is a worthless being who lives only for himself પેટમાં દુખો ને વરયેડો જુઓ What enjoyment is it to have nothing to eat and yet keep a servant? પેટ ઘરાનાથી પુણ્ય વરે Charity begins at home પેટ સૌને વગ્ગ્યુ છે=પેટ કોઈને છોડતુ નથી=પેટને વાયદો ન થાય Every one is guided by self interest

પેટ-એસ-ણુ, *s n* [+ બેસ-ણુ] Frequent evacuation of the bowels, diarrhœa

પેટ-ભરુ, *adj* [See પેટ+ભર-વુ] Caring for filling one's belly only, caring for nothing but a bare maintenance 2 *s m* One whose god is his belly

પેટ-વ-વું, *v t* [Caus of પેટ-વુ] To kindle, to light, to ignite

પેટ-વું, *v i* [M. पेट णें] To kindle, to light, to ignite

પેટા-ખાતું, *s n* [See પેટુ+ખાતુ] A subdivision 2 A subordinate heading

પેટા-ભાગિ-યો, *s m* [+ ભાગિ-યો, ભાગ] A subordinate partner

પેટા-રકમ, *s f* [+ રકમ item] A subordinate item.

પેટારો, *s m* [See પેટી] A large box

પેટિ-યું, *s n* [See પેટ] A daily allowance of food. 2 Daily food, rations 3 Pay; salary

Id પેટિયું આપવું To furnish one's board in return for service

પેટિ-યો, *adj m* (A servant) Employed on condition of giving him nothing more than his daily food

પેટી, *s f* [S पेटी a small box *fr* पेट a chest.] A small box, a trunk, a chest

પેટું, *s n* [See પેટ] A sub-division 2 A number of items written under one head or heading 3 A projecting part near the middle of the body of a thing

Id પેટામાંથી ઉપસેલો કાચ A convex lens પેટામાથી બેઠેલો કાચ A concave lens પેટુ પુરવુ To close a subdivision of an account ચાકરીને પેટે Under the heading of service 2 In consideration of service પેટુ પાડવુ To make or enter as a subdivision in accounts 2 To make a new paragraph

પેઠું, *p p* of પેસ-વુ [S प्र विष्ट *fr* प्र intens + विश् to enter See પેસ-વુ] Entered

પેઠે, *prep* [See પૂઠે પૂઠ, the back] Like to, in the same manner as

પેડું, *s n* [See પેટ+ડુ dim] The lower part of the belly

પેઢિયો-ગત, *adj* [See પેઢી] Hereditary

પેઢી, *s f* [Hem Des पेढाइ=S कणादि-विक्रय-स्थानम् a place where corn and such other things are sold, *fr* S पीठ a seat, a market] A generation, a family

લેવી પિતાથી સાતમી પેઢી છે, માતાથી પચમી પેઢી છે
—પ્રેમાનંદ.

2 A mercantile bank or firm, a house of business 3 A step (of a ladder)

પેઢી-નામું, *s n* [+નામુ] A genealogical tree

પેઢી-પચ-ડ, *s n* [+પંચ-ક]The destroyer of a family

મહ સદારી (હરિ) આવેરા ચાલ્યા,પેઢી પચડ પર ક્ષ રે
—નરભેરામ

પેણી, *s f* (Dh Des पहोणं=S भोजनो पायनम् a cooking utensil, *fr* प्रपायन a gift Hem Des. पहुणो=S विपुल broad, *fr* S प्रवीण skilful *Cf* Mar Puzzle काकाला दोन कान, काकूला कान नाहीं काकूचें शहाणपण काकाला नाहीं, the answer being तवा & कढ़ई] A frying pan

પેણો, *s m* A large પેણી

પેંડો, *s m* [S पिण्ड a ball See પેંડો] A box; a blow with the clenched fist (used for euphemy) 3 Dismissal, discharge

પેદ, *s f* Confusion, disorder; derangement

પે-દળ, Same as પાય-દળ 2 *adv* On foot, a foot

પેદા, *adv* [P] Being made, created, produced, or born 2 Being acquired, gained, obtained, or discovered

Id પેદા કરવું To produce, &c પેદા થવુ To be produced, &c

પેદાયશ,
પેદાશ, *s f* Birth, creation, produc-
પેદાશ,

tion 2 Income, earning, profit

પેન, *s f* [Eng *Pen*] A pen 2 A slate-pencil

પેનસીલ, *s f* [Eng *Pencil*] A pencil

પેર, *s f* [See પ્રકાર] A method, a way, a mode, a manner

સગા રે સબંધી મુને પેરે પેરે પીડે,
સબળ સતાવે પિયુડો મારો —દયારામ
પોપટ કહે, ' પદ્મની, પછી શી કરવી પેર ?''
—સામળભટ

2 A plan 3 A contrivance 4 Information

ન જડી પેર પક્ષી તણી, નર પતિએ ખોયું નૂર
—સામળભટ

4 A limit

આહા ! વળી એના થકી સારા માઠા શું કરાય?
પુણ્ય છે પેર વના, વારૂ, જ્યાં વિવેક છે !!
—વલ્લભ

પેરવી, *s f* [P पैरवी following *fr* पैरव् a follower] Previous measures, preparation 2 An effort, an attempt, an endeavour

પેરા, *s n pl* [S पर्व a joint] Thin stalks of sugar cane

પેરાઈ, *s f* }
પેરિયું, *s n* } The portion of a stalk of sugar cane between two joints 2 The penis (Vulgar)

પેલ, *s n* [Dh Des पलही =S कार्पासः cotton, also Hem Des पिंडली=S कार्पासः] Thick circles of spun cotton

પેલ, *s f* [See પીલવું] A circle of spun cotton (used in making a solution of opium, and, when steeped in milk, for soothing swollen eyes)

પેલી-ગમ, }
પેલી-મેર, } *adv* [See પેલું that+ગમ, મેર,
પેલી-તરફ, }
તરફ, side] Yon, yonder, there, thither, at that place, on that side

પેલું, *pron* [S पर another, that Or S पार the other side] That, it

પેલો દહાડો, *s m* [See પેલું+દહાડો] The fourth day either past or future, that day, the other day

પેશ, *adj*, [P पेश् before, in the front] Influential, weighty 2 Successful, realized

Id પેશ જવું To be successful પેશ પોહોંચાડવું To carry to a successful end (a business) 2 To accomplish one's object of harassing or ruining another person

પેશ, Same as પેશો Profession

ખેપિયા નથી, કે સહે માર્ગે કષ્ટ પેશથી —વલ્લભ

પેશ-કસ, *s f* [+P कशीदन्=S कष् to rub, to draw] Premium paid to the state upon receiving a grant of land

સહસ્રાર્જુનકી પેશકશ, ધ્યાયો નીલનગ્ગુ ગ્રામ;
નિરખ્યો નિલ મહિમ નિમગ્નમેં, નીલ ધરાયો નામ
—સામળભટ

પેશકાર, }
પેશગાર, } *s m* [P *fr* +कार doer *fr* S कृ to do] A deputy, an adjutant 2 A valet, a page, a personal attendant 3 A secretary

પેશગી, *s f* [P *fr* પેશ before] Money paid in advance

પેશવા, *s m* [P *fr* પેશ before+P वा dim] The principal minister 2 The Peshwā; The leader of the Marāṭhā empire

પેશવાઈ, *s f* The reign of the પેશવા. 2 Nobility, grandeur

પેશવાજ, *s m* [P] A long robe worn by dancing girls. 2 A gown

પેશાબ, Same as પિશાબ

પેશાબ-ખાનું, *s n* [+ખાનું] A urinal

પેશી, *s f* A natural division of a fruit, &c

પેશો, *s m* [P पेशः *fr* પેશ in the front] An occupation, an employment, a trade, a profession, a calling

પેસવું, *v i* [See પ્રવેશ] To enter, to penetrate, to rush in, to intrude

પેસાડવું, *v t* [Caus of પેસવું] To make to penetrate, to thrust

પેસ્તર, *adj* [P See પેશ befor+P तर *fr* S. तर comp suffix] Coming, next, succeeding

પેહેરવું, Same as પહેરવું

પેહેલ, Same as પહેલ

પેહેલ-વેહેલું, *adj* [See પહેલું+વેહેલું] First of all 2 *adv* At the very beginning or outset

પેહેલવાન, Same as પહેલવાન

પેહેલું, *adj* [S प्रथम] First, earliest

Id પેહેલા ખોળાનુ The first born child (of a woman) પેહેલા નબરનુ First-rate, excellent પેહેલે ઘરથી From the beginning પેહેલે પાટલે At the beginning 2 To begin with

Prov પેહેલુ સુખ તે જાતે નર્યા Health is the greatest blessing

પેહેલાં, Same as પહેલાં

પેળ, } *s m* [See પેળિ઼ઝુ the penis] The testicles
પેળવો, }

પૈ, Same as પાઈ

પૈઠણુ, *s n* [See પૈઠ઼ઝુ, પરઠ઼ઝુ] An agreement, a contract

પૈઠ઼ઝુ, Same as પરઠ઼ઝુ

પૈડુ, *s n* [Hem Des पइअ=S रथ चक्र n wheel of a carriage *fr* પાદ, પાય, + ડુ] A wheel 2 A small snail e

Id તારા વગર તો મારૂં પૈડુ એ ફરે નહિ I cannot move even an inch without your assistance

પૈડો, Same as પરડો

પૈતું, *s n* [Hem Des पइट्ठो=S पर्वन् n joint] A circular slice of a fruit 2 A circular piece of iron, earthen pot, &c, used by children in their games

પૈશુન, *s n* [S पैशुन्य *fr* પિશુન] Backbiting, slander

પૈ-સા, *s m pl* [See પૈ-સો] Copper-change 2 Money 3 Wealth

પૈસા-દાર, *adj* [+P દાર having] Monied, wealthy, rich

Prov પૈસાદારના છોકરા ઘુઘરે રમે Money makes the mare go, let her have a leg or no

પૈ-સો, *s m* [See પૈ, પાઈ, + શાહ n king, પાઈ-સા, પાદશાહ] A particular copper coin worth three pies (a farthing) 2 Money, riches, wealth

Id (કોઈનો) પૈસો ખાઈ જવો To mis appropriate another's money પૈસા ખાવા Lit To obtain money by dishonest means 2 To accept a bribe પૈસા ખાવા-લેવા To take money for a daughter given away in marriage પૈસા ખોટા થવા To lose money પૈસાના કાંકરા કરવા To spend money extravagantly પૈસાનુ પાણી કરવુ To spend money extravagantly 2 To misappropriate another's money પૈસાની બાન્ડીનો કરવી To love money for itself, to be a miser પૈસાનુ પુતળુ One whose life and soul is in one's money 2 A very rich man પૈસાનુ Cheap, worthless

Prov પૈસાનુ સાથ મનુ An empty purse frights away friends પૈસાને શુ મધ મૂળ ચાટીએ? Money alone has no value પૈસો તો ઢેકને પેર એ હોયછે Virtue is more valuable than money

પૈસો મારો પરમેશ્વર, ને બાની મારી ગુરૂ,
ઊખા ઝોકરા શાલિગ્રામ, તો સેવા કોની કરૂ?

Money is my God, and my wife is my guide પૈસાથી કાઈ સદ્ગુણ પ્રાપ્ત કરી શકાતા નથી Riches cannot purchase worthy endowments પૈસાને પાખ હોય છે Riches have wings પૈસો હોય તોપણ દુઃખ, ને ન હોય તોપણ દુઃખ When we have gold, we are in fear, when we have none, we are in danger પૈસો મેળવવો એ કઠણ, ને સાચવવો એ કઠણ Riches, though hard to gain, are still more hard to keep પૈસો ચાહે ને કરે Money makes the mare go પૈસાના તે કાઈ ઝાડ ઊગતા હશે? Money is not easily acquired પૈસાના તે કાઈ વેપ આવતા હશે? One may pretend to have anything but not money સૌ પૈસાના ચાળા છે The rich may fish with a golden hook પૈસે કોઈ પુગ્યો નહિ, ને અક્કલે કોઈ અધુરો નહિ No one has enough of money, and no one thinks himself wanting in wisdom પૈસા વધે, તેમ લોભ વધે Increase of wealth increases avarice પૈસાથી જવાતુ હોત, તો તાલેવત કોઈ મરત નહિ If money could procure life, no rich man would ever die પૈસો પૈસાને ખેંચી લાવે Money begets money પૈસો તો લૌંડી છે Money is worthless, any body may collect it પૈસો કોઈનો થયો નથી, ને રહેવાનો નથી Money often changes hands પૈસો ગયો પાછો મળે, પણ પત ગઈ ન મળે Money lost may be regained, but not reputation પૈસો ટકો લો, ને શેઠ મને કહો Reputation should be secured even at the sacrifice of money પૈસો બચાવ્યો, તે પૈસો રળ્યા બરાબર છે Money saved is money got

પૈસો-ટકો, *s m* [See પૈસો+ટકો three pice]

Riches, money in general

Id પૈસે ટકે સુખી (માણસ) A well to-do person

પૅાક, } s m [S पुष्कर a blue lotus Or
પૅાખ, }

प्रोक्ष् to sprinkle fr प्र forth+उक्ष् to sprinkle] Parched grains of fresh juwār, &c

પૅાકવું, } v t [S प्रोक्ष् to sprinkle fr
પૅાખવું, }

प्र forth+उक्ष् to sprinkle] To receive or welcome the bride, or the bridegroom, or both, with an auspicious ceremony

પૅાકિ-યું, } s n [See પૅાક, પૅાખ] An
પૅાખિયું, }

ear of juwār, &c , fit to be parched

પૅાખણાં, s n pl [S नक्षी ण See પૅાખવું] The particular ceremony of receiving or welcoming the bride or bridegroom 2 The things with which this ceremony is performed

પોહોચ-વું, Same as પહોચ-વું To reach

Id મારાથી પોહોંચી વળાય નહિ I shall not be able to carry it out successfully ઉમરે પોહોંચેલો Full grown, advaned in years ઉમરે પોહોંચેલી છોકરી A girl of marriageable age

Prov વ્યાજના ઘોડાને કોઈ પોહોંચી શકે નહિ Interest on capital accumulates very fast Time and tide wait for nobody

પોચો, } s m The wrist
પોહોચો, }

Id પોહોચા કરડવા To repent 2 To be defeated

પોદ-વું, v t [S प्र forth + मृद् to crush] To crush

પૅાદો, s m A thing crushed

પો, s m [S पाद, પાય, the foot] The ace of dice 2 A game played with dice

પોઈ, s f [See પોચ્ણોં, પોયણું] The spike which shoots out from the coconnut and some other palms, containing the radix or fruit stalk 2 A kind of creeper

પોઈસ, s f [P पोइस्त fr पो run away fr पोइदन् to run+इस्त stand fr इस्तादन् fr S स्था to stand] Calling on people to make way for a carriage, to &c ,2 inter) Ho ! Halloa ! Room ! Make room ! make way ! take care !

પોચ્ણોં, } s f [S पुष्करिणी a lotus
પોયણું, }

plant fr पुष्कर a blue lotus] A lotus plant Same as પોયણું

પોક, s f [See પોકાર] A loud cry of lamentation owing to the death of a person 2 A loud cry of sorrow

Id પોક મુકવી To cry aloud

પોકળ, adj [S पुष्कल broad See પોલું. Hem Des पुच्चाड = पीनम् fat] Hollow, excavated, not solid 2 Empty 3 Fruitless 4 Unprofitable 5 Insincere, unreliable, false

Id પોકળ આંસુ કરવું To weep

પોકળી, s f Cavity, a hollow

પો-કાર, s m [Dh Des पुक्काओ= S अलीक पौरुषारावः Brave loud talk, bragging, पोक्कइ he brags, also Hem Des पोक्कइ = S व्याहरति he speaks] Noise uproar, bawling, a loud cry

Id પોકાર મારવો To cry aloud, to bawl, પોકાર ઉઠાવવો To get (people) to make complaints

પોકારવું, v t To bawl, to call aloud, to exclaim, to cry aloud

પોકે-પોક, s f Loud lamentations 2 adv Crying aloud, lamenting loudly

પોખરાજ, s m [S पुष्पराज] A topaz.

પોખવું, Same as પોષવું To nourish

કુટુમ્બ પોખ્યું કનાઈને રે —પ્રીતમદાસ.

પોગર, s f [See પોકળી] A hollow, a vacuum

પોગળ, s n [See પોકળ] The interior 2 Hollowness, falsity 3 Insincerity

પોગળી, s f [See પોકળી] A bundle

પોચ, Same as પહોચ

પોચા, s f [See પોચું] Unhusked rice, which is soft and does not contain grains પોચ ફૂટતાં વાસ ન લેશો છો, એમજ ઉગરે કવળ કહેવ છો —દયારામ.

પોચકણું, adj [See પોચું] Cowardly, weak, effeminate, timid

પોચકું, s n [See પુચ્ચ + કું dim] A

small lump of dung

Id પોચકા નાખવા Lit To throw out dung Hence, 2 To be terrified; to be overcome with fear

પોચું, *adj* [Hem Des पोच्च पुर्थ,= S मृदु soft, *fr* S पृथु broad, wide] Soft, not firm 2 Delicate, humble, docile 3 Effeminate, timid 4 Weak feeble, not hard to Flexible

Id પોચુ પડવુ To become soft 2 To be afraid

પોટ, Same as પોટ•લો A bundle

પોટ કુ, *s n* A packet

પોટ લિ•યો, *s m* [See પોટ•લો] A double leather bag placed on the back of a horse

પોટ•ટી, *s f* A bundle, a parcel, a package

પોટ•લું, *s n* Same as પોટ•લી

પોટલો, *s m* [Hem Des पोट्टल=S वस्त्र-निबद्धं द्रव्यम् valuable property tied up in a part of one's garment *fr* प्रोत પોત, cloth + લ dim, or पुट a cavity] A large loose bundle

પોટીસ, *s n* [Eng Poultice] A poultice

પોઠ, *s f* [See પોઠિ•યો] A caravan 2 A multitude, a number, a lot 3 A freight, a load

પોઠિ યો, } પોઠી, } *s m* [See પૂઠ the back] A pack bullock. 2 A caravan

પોઢ વું, } પોઢ•વું, } પઢોઢ•વુ, } *v i* [S प्र सुप्त slept *fr* प्र intens + स्वप् to sleep] To sleep, to slumber

પોઢું, Same as પોઢ•ડું

પોણ, *s n* [S पण *fr* पण् to promise] A promise, a vow, a resolution

પોણિ•યું, *s n* [See પોણુ three quarters.] That which is three fourths of a whole

પોણિ-સો *adj* [+ સો a hundred] Ninety nine and three fourths

પોણું, *adj* [See પા one fourth + ઊણુ less] Three-quarters, three-fourths; ¾

Id. પોણા આઠ An impotent man પોણુ ચૌદ Imperfect (referring to the ચૌદ વિદ્યા or fourteen departments of learning) 2. Incomplete 3 False

પોણો•સો, *adj* [+ સો a hundred] Three-fourths of one hundred, seventy-five 75

પોત, *s n* [S प्रोत woven *fr* प्र intens + वे to weave.] Weftage, texture, fineness 2 Worth, value 3 Fine cloth 4 Clothes or their worth presented to the principal mourners by their relatives 5 A seton, an artificial ulcer made in the body to cause humours to issue out

Id પોત પ્રકાશવુ–ઉઘાડુ કરવુ To reveal one's birth, show oneself in one's true colour

પોત, *adj* Six (used in secret conversation by merchants)

પોત, *s n* [S] A young one

ઑંચા પોત કપોતવત્, કેળ પત્રવત્ પૂઠ

—સામળભટ

પોત, *s m* [S] A boat, a raft

પોત, *s f* [Hem Des पोत्ती = S काच glass] Beads of glass

પોત•ડી, *s f* [See પોત texture+ડી dim] A small loin cloth

પોત-પોતે, *pron pl* [See પોતે] Each one, each severally

Prov પોતપોતાના ગીત સૌ ગાય Everyone blows his own trumpet

પોતા-પણું, *s n* [+ પણું abst suffix.] Individuality, personality 2 a peculiar quality 3 Self-interest

પોતિ•યું, *s n* [See પોત texture] A loin-cloth

Id પોતિયુ છૂટવુ To be unmanned, to be unnerved

પોતી, *s f* Same as પોતિ•યું.

પોતી કુ, *pron adj* [See પોતે] Own, one's own

પોતું, *s n* [See પોત texture] A rag; a clouth

Id પોતુ ફેરવવુ To wipe off પોતુ ફેરવવુ To wipe off

પોતું, *s n* [Mar पोतें a gunny bag *fr* પોત, S प्रोत, texture] The amount of the re-

venue of a village sent to the government treasury

Id પોતુ મોકલવુ-ભરવુ To send money into the treasury

પોતું, પોત્યું, } *Pret* of પહોંચવું.

પો-તે, *pron* [See સ્વત] Self

[N B—પોતે takes the person, gender and number of the personal pronoun or of the noun with which it is used, *e g*, હુ પોતે I myself, અમે પોતે we ourselves, તે પોતે He himself, she herself, it itself, તેઓ પોતે They themselves] 2 *adv* By oneself, personally

Id પોતાનુ કરી લેવુ Lit To adopt as one's own Hence, 2 To win over to oneself

Prov પોતાના ઘરમા આવવુ કોને ન ગમે? Every one likes to make his own cabbages big પોતાના ટાંટિયા પોતાના જ ગળામા=પોતાનો કુહાડો પોતાના પગ પર વાગે The biter bit પોતાની માને ડાકણ કોણ કહે? Every cook praises his own broth Every crow thinks her own bird the fairest

પોથી, *s f* [Dh Des पयत्थो *fr* S पदार्थः a thing Also Hem Des पोत्थओ *fr* S पुस्तकम् a book] A book 2 Cotton steeped in lac dye

Prov પોથીમાના રીંગણા With a full stomach it is easy preaching to the fasting

પોથું, *s n* A book, a writing (in contempt

Prov પોથા તે થોથા, ને ડાચા તે સાચા What is written is useless, but what is spoken is binding

પોદળો, *s m.* [S पुद्गल a lump] A lump of dung, &c. 2 An indolent person

Id પોદળા જેવો Fat and dull 2 Not able to easily move about

પોપચુ, *s n* [See પોચુ] The eyelid 2 Same as પોપ-પડું

પો-પટ, *s m* [Imit See પટ-પટ] A parrot.

Id પોપટ બોલવો To be exhausted, to be consumed પોપટ કરી નાખવુ To train up to repeat 2 To make clever પોપટ કરી રાખવો To keep under one's control; to keep obedient to oneself પોપટ પાળવો To keep with care

પોપટિ યું, *adj* Having a colour like that of a parrot, yellowish green, whitish green (Feminine form of this *adj* is પોપટી, and masculine પોપટિ-યો)

Id પોપટિયુ જ્ઞાન Knowledge consisting in repeating what one has learnt, cram

પોપટી, *s f* A female parrot 2 A butter fly 3 A kind of plant

પોપટુ, *s n* The berry of a પોપટી A particular plant

પોપટો, *s m* A pod

પો-પડી, *s f* [See પો-પડો.] A thin crust

પોપ ડું, *s n* Same as પો-પડી

પો-પડો, *s m* [See પડ] A detached crust or peeling, an external coat, a scaly coat

પોપનસ, Same as પપનસ.

પોપ-લા, *s n pl* [See ફા-ફા. *Cf* પોપા બાઈ-નુ રાજ્ય] Vain struggles

અજપા જપો અખંડ સુખે, પોપલા સઘળાં વ્યર્થ
—દયારામ.

પોપળ-ગાળું, Same as પોપા-ગાળું

પોપા બાઈ નું રાજ, *s n* [Guj પો પા Imit. +બાઈ+રાજ્ય A humourous fictitious name given to a woman + બાઈ રાજ્ય] A weak disorderly government or administration, Petticoat-government

Prov ખરે બપોરે ખાતરુ અને પોપા બાઈનુ રાજ When there is a weak governor, there are riots at noon day

પોપા-ગાળુ, *adj* [See પોકળ+ગાળ-વું *Cf* પોપા બાઈ નુ રાજ] Soft, delicate, weak 2 Timid

પોપૈ યો, *s m* [See પોપ ડો.] A boil, a pimple

પોપૈયો, *s m* A kind of tree. 2. The fruit of this tree

પો-બાર, *s m pl* [See પો, પા, પાદ, પ, one at dice+બાર twelve] A throw with three dice, two turning up 6 and the third 1; making a throw of 13

Id પોબાર કરવા, પોબારા ગણવા-ગણવા, To decamp, to bolt away. આજ કાલ તો એના પોબાર છે He is now in the ascendant He is

now prosperous.

પોમ હું, *adj* [See પોમા-વું] Delighted, overjoyed

પોમા-વું, *v i* [प्र-मोह delight *fr* प्र intens + मुह to be silly] To be delighted or overjoyed

પોયણ-ણું, પોય ણી, } Same as પોએ-ણું

પોયણું, *s n* A kind of lotus flower (This lotus opens at sunset and closes at sun-rise)

પોયું, *s n* [See પાયો, પાય, પગ] The place determined in a game, from which to begin or end the game (Variously called ઘર, पिंडु, पैदु, पोत, पोइ)

પોર, *adv* [S पुरा formerly] The last year, 2 The next year

પોર, *s m* [Dh Des पहोरो S प्र हर one-fourth part of a day of 12 hours *fr* प्र हृ to strike *fr* प्र intens + हृ to take away Being the time when drums were beaten or bells struck to show the time of the day] A period of three hours

Id પહેલો પોર The first quarter of the day ચડતો પોર The time of the day while the sun is ascending પાછલો-ઉતરતો પોર The decline of the day, the part of the day, when the sun is descending

પોરસ, *s m* [S प्र-हर्ष *fr* प्र intens + हर्ष] Delight

પોરવ-વું, Same as પરોવ-વું

પોરિયો *s m* [*Cf* Mar पोऱ्या *fr* Dh Des पोओ *fr* S पोत a child, also Hem Des पोओ=बाल (पोतः), पुआर=S तरुण a young person, and पोरो *fr* S पौरः a citizen *fr* पुर a city; and पोरो *fr* S पुत्र] A boy, a lad, a child

પોરી, *s f* A little girl, a lassie

પોરૂ-રું, *adj* [See પોર, પુરા] Of the last year

પોરે-ગીર, Same as પેરે-ગીર.

પોરો, *s m* [See પોરિયો. Or see ફોરૂ] An insect, a minute insect, a germ (found in water), a polypus

પોરો, *s m* [See પય water + આ-હાર eating] An omelet of eggs 2 A germ, a microbe. 3. A small insect.

Prov દુધમાંથી પોરા કાઢવા To examine minutely, to adopt a hair splitting policy

પોરો, *s m* [See પોર, પ-હર] A watch, a guard 2 Watching, guarding 3 Time, age
ચેતો કળિયુગના માનવી, પોરો આવ્યો છે પુર રે
—ભોજોભગત

Id પોરો ભરવો To watch as a sentinel 2 To walk to and fro પોરો બદલવો To change (of sentinels) પોરામા રાખવુ-બેસાડવું To keep under custody

પોરો, *s m* [Mar *fr* पोहणें to swim *fr* S प्र forth + वह् to carry] A vessel for drawing water from a well

Id કઠણ પોરો Hard times

પોર્યો, Same as પોરિ-યો

પોલ, *s f* [See પોલું] Vacuum, a cavity 2 The sky

Id પોલ ચલાવવી-હાંકવી To set a rumour in circulation પોલપોલા Total emptiness

પોલ, Same as પોલ 2 A bed made of carded cotton, a soft bed
પોલ રૂડેરા પાથર્યા આવળમા વારી એહ,
" ખમા ખમા " સહુકો કહે, નારી સાથે નેહ
—સામળભટ.

પોલ-કાર, પોલ-કારૂ, } *s n* Vacuum, a cavity.

પોલ-રૂ, *adj* Hollow, unsubstantial, not solid

પોલા-ણું, *s n* Hollowness, a cavity

પોલા-,રૂ Same as પોલું

પોલાદ, *s n* [P] Steel

પોલીસ, *s f* [Eng] Police 2 A police station

Id તેના રાજ્યમા પોલુ બહુ ચાલે છે There is much injustice or empty show in his kingdom પોલુ ઢઢ Quite empty

Prov પોલા દેખાડે પેઠ જાય Where confusion rules anybody can easily gain his object

પોલે-પાલ, *s n* Total emptiness or hollowness

પોલું, [Dh Des पउलिय *fr* S प्लुष्टम् burnt *fr* प्लुष् to burn] Same as પોકળ Hollow

પો-વું, Same as પરો-વ-વું

પોશ, *s f* [S प्र सृति *fr* प्र intens. + सृ to move] A handful 2 A present placed in the

hand of the bride to be given to the bride-groom

Id પોશ ભરવી To fill the hands with 2 To give as much as one wishes to have

પોશા, s m pl [Hem Des पोसिओ=S कुत्या: miserable, fr S पोषण] Nourishment (used for euphemy)

પોશાક, s m [P fr पोशीदन् to wear, to cover, fr S पुष् to nourish] Apparel garments, vestments, dress, costume, habiliments, clothes

Id પોશાક આપવો-પહેરાવવો To reward the services of 2 To invest an officer with authority by presenting him with a dress of honour

પોશાકી, s m Preparations made for the presentation of a dress

પોશાકગીર, s m [+ गीर् holding fr गिरफ्तनें=S गृभ् ग्रह्, to hold] A man who is fond of fine clothes, a fop 2 An athlete, a vigorous person 3 A cheat, an impostor

પોશાલય, s n
પોશાળ, s n
પોશાળા, s f } [+ આલય, શાળા] A place of worship for Jains

સુખસાગર છે તેનું નામ, રહેતો પોશાલયને ઠામ
વાર માતા, અમો નહીં છું, પૂજ કહે. પોશાળ
—સામળભટ.

પોશિન્દુ, adj [P पोशिन्दे fr पूशीदन्= S पुष् to nourish] Fostering, supporting, patronizing

પોશી, adj [See પોષ] Of or relating to the month પોષ (Dec-Jan)

પોષ, s m [Dh Des पोस fr S पौष] The third month of the Vikrama year (Dec-Jan)

પોષક, adj [See પોષ 8] Feeding 2 Supporting, assisting

પોષણ, s n [S fr पुष् to nourish] Nourishment, maintenance

પોષવું,
પોસવું, } v t To nourish, to feed, to support, to maintain

પોષાવું,
પોસાવું, } v i To be nourished, to be fed 2 To suit, to accord with, to be suitable to.

Id પોષાવું Plump, big & round એ કીમતે પોસાતું નથી It cannot be sold or bought at this price

પોસ, Same as પોષ

પોસ, [P पोस्त poppy pods fr पोस्त् husk= S पट, પૂઠ, પીઠ, the back.] Poppy

પોસ,
પોસ્ત, } s n [See પોષવું] A douceur, drink money

પોસ,
પોસ્ટ, } s f [Eng *Post*] The post-office 2 Postage

પોસ્તી, adj [See પુષ્ટ, પોષણ] Fat, sluggish, indolent

પોહ, s m [See પ્રભા] Dawn, the break of day

Id પોહ ફાટવો To be the time of dawn

પોહરો, Same as પોરો A watch

પોહલ્ય, s f [S प्र intens+हल्य fit to be ploughed fr हल, હળ, plough] Land newly brought under cultivation

પોહોર, Same as પોર A period of three hours Cf પહોર, પોર

પોળ, s f [Dh Des पओली fr S प्रतोली a street, a main road] A street, a lane

પોળાઈ, s f [See પોળું] Breadth; width

પોળિયું, s n [See પોળું] The rupee of the British Indian coinage [being *broader* than that of the native states.]

પોળિયો, s m [See પોળ a street] A door-keeper; a janitor; a porter

ભેદ તાવ પોળિયાને મળી મોકલે પેસને રે —દયારામ

પોળી, s f [Hem Des पोअलओ= S अपूप a cake, fr S पुलिका] A thin cake of bread 2 A sweet wheaten cake 3 Anything of the form of a cake

પોળું, adj [S पुष्कल much, large Cf પોકળ] Wide, broad 2 Loose

Id પોળી પોળી વાતો કરવી To talk tall, to indulge in tall talk

પૌઆ,
પૌવા, } s m pl [S पृथुक] Rice parched and beaten flat

પૌત્ર, s m [See પુત્ર a son] A grandson.

પૌરૂષ, *adj* [S *fr* પુરૂષ] Of or pertaining to man, manly 2 Made by man 3 *s n* Manliness, an exploit

પૌષ, Same as પોસ, પોસ

પૌષ્ટિ-ક, *adj* [S See પુષ્ટિ] Nourishing; fattening, nutritive, invigorating 2 Promoting welfare

પ્યાજ, *s m* [P प्याज़] An onion 2 A kind of silk cloth 3 A quay

પ્યાજી, *adj* [See પાજી] Onion coloured, light-rosy coloured Same as પાજી

પ્યાદી-મહાત, *s f* [See પ્યાદું + મહાત] Checkmate with a pawn (in Chess)

પ્યાદું, *s n* [P प्याद See પાયદળ] A pawn at chess 2 A soldier, a footman

પ્યાદો, *s m* Same as પ્યાદું

પ્યાર, *s m* [See પ્રિય+કાર] Love, affection, fondness for, attachment to

પ્યારી, *s f* A beloved woman, a sweetheart

પ્યારૂં, *adj* Dear, beloved

પ્યાલી, *s f* See પ્યાલો] A small cup

પ્યાલું, *s n* A cup, a bowl

પ્યાલો, *s m* [P प्यालेह] A cup

Id પ્યાલો પીવો To be a companion of 2 To be converted to a religion

પ્યાસ, *s f* [S पि-पा सा desire to drink *fr* पा to drink] Thirst

પ્ર, [S = L *pro* forth] A Sanskrit particle and prefix, implying advance or excess, and equal to English "forth, forward"

પ્ર-કટ, *adj* [S *fr* + कट side] Manifest, open; apparent; clear; evident

પ્ર-કંપ, *s m* [S *fr* + કંપ] Shaking, tremour

પ્ર-કર ણુ, *s n* [S *fr* + कृ to do] An introduction, a prelude. 2. A subject, a topic 3 A chapter, a section, a division of a discourse 4 A heading; an article, an item

Id આરા પ્રકરણમા કહ્યું This was said with reference to me

પ્ર-કાણ્ડ, [S] Excellent, superior 2 Excessive. 3 Wild, violent, vehement

પ્ર-કામ, *adv* [S *fr* પ્ર+कम्, काम्, to desire] To the heart's content, at pleasure 3 *adj* Excessive, much

પ્ર-કાર, *s m* [S. *fr* प्र intens + कृ to do] Sort, kind, species, variety 2 Way, mode, manner

પ્ર-કાશ, *s m* [S *fr* + काश् to shine] Light, lustre, splendour, brightness

પ્ર-કાશ-ક, *adj* Enlightening, illuminating 2 *s m* The publisher of a book

પ્ર-કાશ-વું, *v i* To shine forth, to glow 2 To emerge from obscurity, to shine out

પ્ર-કાશિ-ત, *adj* Lighted, illumined 2 Enlightened, rendered clear, conspicuous, evident 3 Published (of a book)

પ્ર-કાશી, Same as પ્ર-કાશ-ક

પ્ર-કૃત, *adj* [See પ્ર-કૃતિ] Present, being in hand, being under discussion; being before the mind

પ્ર-કૃ-તિ, *s f* [S *fr* प्र forth + कृ to do] Constitution, disposition, temper 2 Natural state or form 3 Nature (in philosophy) 4 Nature (in Mythology) 5 A radical form, predicament of being 6 A requisite of regal administration 7 A body of ministers, ministers 8 Subjects; the people 9 The original form in which an operation is to be performed 10 The base of a word (in Gram)

પ્ર-ક્રમા, *s f* [S परि-क्रम-ण *fr* परि around +क्रम् to walk] Circumvolution, circumambulation

પ્ર-ક્રિયા, *s f* [See પ્ર-કૃ-તિ] The way, manner, process, art, or mode of preparing, a process 2 The inflection of words (in Grammar)

પ્ર-ક્ષાલ-ન, *s n* [S *fr* प्र + क्षल्, क्षाल्, to wash *Cf* પખાળ-વું] Washing

પ્રખદા, *s f* [S परि-षद् *fr* परि around +सद् to sit] An assembly (used by Jains)

પ્ર-ખર, *adj* [S *fr* प्र intens + खर hot] Very hot

પ્રખર કિરણોએ કરી, પ્રતાપ તાપે નાગની —વક્રિલ.
2 Severe, vehement, violent

પ્ર•ખ્યા•ત, *adj* [S *fr* प्र intens +ख्या to tell] Renowned, celebrated, famous

પ્ર•ખ્યા•તિ, *s f* Renown, celebrity, fame

પ્ર•ગટ, *adj* [See પ્ર•કટ.] Displayed, unfolded 2 Manifest, evident; apparent 3 Proclaimed, patent, commonly known

પ્રગટ•વુ, *v i* To be published, proclaimed, or declared abroad 2 To be lighted (of a lamp, fire)

પ્રગલ્ડું, Same as પરગલ્ડું

પ્ર•ગમ વુ, [S परि around +ગમ વું] Same as ગમ વુ 2 To extend, to spread, to pervade 3 To advance

પ્ર•ગલ્ભ, }
પ્ર•ઘલ, } *adj* [S *fr* प्र forth + गल्भ् to be bold] Matured, confirmed, perfected, full formed 2 Bold, confident, resolute, energetic 3 Illustrious, wise, grave, profound

પ્રચંડ, *adj* [S *fr* प्र intens + ચંડ hot] Very hot 2 Very angry 3 Violent 4 Extreme, excessive

પ્ર•ચાર, *s m* [S *fr* +चर् to walk.] Going forward, spread 2 Prevalence 3 Currency, practice, custom

પ્ર•ચાર વુ, *v t* To set in motion, to set a going 2 To urge, to excite, to encourage

પ્ર•ચ્છન્ન, *adj* [S *fr* +छन्न covered *fr* छद् to cover] Covered, concealed

પ્ર•જળ•વુ, *v i* [S +ज्वल to burn] To burn brightly, to burn fiercely 2 To burn with a bright flame

પ્ર•જા, *s f* [S *fr* +जन to be born] Progeny; offspring 2 The subjects, the people, a nation.

Prov યથા રાજા, તથા પ્રજા Like father like son

પ્ર•જ્ઞા, *s m pl* [S परि ज्ञा *fr* परि around+ ज्ञा to know] Sentiments, thoughts (used by Jains)

પ્રજા-પત, }
પ્રજા-પતિ, } *s m* [See પ્રજા + પતિ] A name of Brahmā, the creator member of the Hindū Triad 2 A king, a sovereign 2 A potter

પ્રજા-પાલ, *s m* [S *fr* +પાલક] A protector of the subjects, a king

પ્રજા-પાલ ન, *s n* Protection of the subjects

પ્રજા-સત્તા•ક રાજ્ય, *s n* S *fr* +સત્તા+રાજ્ય] A commonwealth, a republic, a democracy

પ્ર•જાળ વુ, *v t* [Caus of પ્ર•જળ•વુ] To kindle, to burn

પ્ર જ્ઞા, *s f* [S *fr* प्र intens +ज्ञा to know] Wisdom

પ્ર•ણત, *adj* [S See પ્ર•ણામ] Bowing, submitting

પ્ર•ણમ વુ, *v t* [See પ્ર•ણામ] To salute, to bow to

પ્ર ણય, *s m* [S *fr* +नी to carry] Affection 2 Politeness

પ્ર ણવ, *s m* [S *fr* +नु to praise] The mystic name of the Hindū Triad, the mystic syllable ओम (Om)

પ્ર ણામ, *s m* [S *fr* प्र intens + नम् to bend, to bow See નમ વુ] Reverential salutation, obeisance

પ્ર•ણામી, *adj* Bowing, saluting 2 *s m* A particular religious sect

પ્ર ણાલિ•કા, Same as પર•નાળિ કા

પ્ર•ણિ પત, *s m* / *n* [S प्र णि पत, प्र•णि•पत प्र, *fr* प्र intens +नि down+पत to fall] Falling at the feet; prostration 2 Entreaty, solicitations

પ્રણિપત કરીને વિનવ્યા નરસઈ ગેહેતો ભેદ —ઇતિહાસ

પ્રત, *s f* [S प्रति prefix showing likeness] A copy, a transcript from the original 2 An individual book 3 The original, that from which a copy is taken 4 A set, a class, a lot

પ્રત•વારી, *s f* [See પ્રત likeness + વારી] Classification

પ્ર તાપ, *s m* [S *fr* प्र intens + तप् to be hot] Majesty, dignity, authoritativeness, glory; grandeur; renown 2 Power 3 Efficiency, virtue, potency, power, valour

પ્રતાપી, *adj* Shining, splendid, illustrious, mighty 2 Efficacious, potent, [illegible]

પ્રતિ, Samskrit prefix implying (1) exchange, return, (2) Opposition, (3) Likeness, similarity

પ્રતિ, Same as પ્રત

પ્રતિ-ઉત્તર, *s m* [+ ઉત્તર a reply] A reply, an answer

પ્રતિ-કાર, *s m* [S *fr* कृ to do] Resistance, opposition

પ્રતિ-કૂળ, *adj* [S प्रति कूल *fr* प्रति against + कूल bank, shore] Adverse, unfavourable, contrary, opposing, hostile

પ્રતિ-ગ્રહ, *s m* [S *fr* प्रति towards + ग्रह् to take] Acceptance of a gift 2 Acceptance, assent, receiving a gift

પ્રતિ-જ્ઞા, *s f* [S *fr* + ज्ञा to know] Promise, agreement, engagement 2 Solemn affirmation, an oath 3 A vow 4 The enunciation of a proposition

પ્રતિ-દિન, *adv.* [S *fr* प्रति repeating + दिन a day] Every day, daily

પ્રતિ-નાયક, *s m* [S *fr* + નાયક] A male character in a drama next in importance to the hero

પ્રતિ-નાયિકા, *s f* A female character in a drama next in importance to the heroine

પ્રતિ-નિધિ, *s m* [S *fr* प्रति for + नि down + धा to put] A substitute, a viceroy, a vicegerent, a *locum tenens* 2 A surety or bondman 3 A representative

પ્રતિ-પક્ષ, *s m* [S *fr* + પક્ષ] The opposite party, the enemy

પ્રતિપદ, **પ્રતિપદા**, } *s f* [S प्रतिपद् *fr* प्रति towards + पद् to go] The first day of a lunar fortnight

પ્રતિ-પાદ-ન, *s n* [S *fr* प्रति towards + पाद् to cause to go *fr* पद् to go] Substantiating, proving, arguing, argument

પ્રતિ-પાળ, *s m* [S प्रति-पाल *fr* प्रति all around + पाल्, पा, to protect] Protection 2 Nourishing, cherishing; supporting

પ્રતિ-પાલ-ન, *s n* Same as પ્રતિ-પાળ.

પ્રતિ-બંધ, *s m* [S *fr* प्रति against + बन्ध् to bind See બાધ-વું] An obstacle, an impediment, an [illegible]

પ્રતિ-બિમ્બ, *s n* [S *fr* प्रति against + बिम्ब the disk of the sun] A reflected image, a reflection, a shadow

પ્રતિ-બોધ-વું, *v t* [S प्रति towards + बुध् to know] To awaken 2 To enlighten 3 To advise, to remonstrate

પ્રતિ-ભા, *s f* [S *fr* + भा to shine] An appearance 2 Splendour 3 Intellect, understanding 4 Bright conception, vivid imagination, poetic fancy 5 An image, a reflection

પ્રતિ-ભાગ, *s m* [S *fr* + ભાગ] A division of a division, a sub division

પ્રતિ-ભા-ન, *s n* [See પ્રતિ-ભા.] Intellect, understanding 2 *Brightness of conception* 3 Ready wit, presence of mind

પ્રતિ-ભાસ, *s m* [S *fr* + भास् to shine] Occurring to the mind at once, flashing across the mind 2 Illusion

પ્રતિ-મા, *s f* [S *fr* प्रति compared with मा to measure] A picture, a resemblance, a figure, an image

પ્રતિ-રોધ, *s m* [S *fr* + રોધ] Obstruction, resistance

પ્રતિ-વાદી, *s m f* [S *fr* प्रति against + वद् to speak] A defendant, a respondent (in a court of Law)

પ્રતિ-વાર્ષિ-ક, *adj* [S *fr* + વાર્ષિ-ક] Occurring every year, annual

પ્રતિ-વિભાગ, *s m* [S *fr* + વિભાગ] A division of a division, a sub-division

પ્રતિ-શબ્દ, *s m* [S *fr* + શબ્દ] An echo

પ્રતિ-ષ્ઠા, *s f* [S *fr* प्रति towards + स्था to stand] Being fixed, firmness 2 Honour, reputation, credit, fame, *celebrity* 2 Airs, swellings 3 Installation, inauguration 4 The summoning of a divinity into a new image and the establishing of it in a temple

પ્રતિ-ષ્ઠિ-ત, *adj* Made firm 2 Treated with honour and respect 3 Honourable, respectable 4. Famed, celebrated 5 Installed, inaugurated

પ્રતિ-સ્પર્ધા, *s f* [S *fr* प्रति against +

-સ્પર્ધ to rival] Emulation, rivalry, competition

પ્રતિ સ્પર્ધી, *adj* Emulous, rivalling, envious 2 *s m* A rival, a competitor

પ્રતિ હાર, *s m* [S *fr* प्रति towards +प्र to carry] An usher 2 A door-keeper, a porter

પ્રતિ-હારી, *s f* A female usher 2 A female door-keeper

પ્રતીત, પ્રતીતિ, } *s f* [S *fr* प्रति towards + इ to go] Experience, ascertainment, discovery 2 Definite perception, accurate impression 3 Confidence assurance

પ્રતીપ, *adj* [S] Going against, perverse, cross

પ્રત્યક્ષ, *adj* [S प्रति towards + अक्षि the eye, or अक्ष an organ of sense] Visible, present 2 Cognizable by any of the organs of sense

પ્રત્યક્ષ-પ્ર-મા-ણ, *s n* [S *fr* +પ્ર-મા ણ] A self-evident truth, an axiom 2 Ocular proof

પ્રત્યક્ષ-સિદ્ધિ, *s f* [S *fr* +सिद्धि] Quick accomplishment 2 A tangible result, a present or ready gain

પ્રત્યય, *s m* [S See પ્રતીતિ] An affix, a termination (in Grammar) 2 Assurance, confidence, trust, belief

પ્રત્યાઘાત, *s m* [S *fr* प्रति against+આ-ઘાત] Re-action

પ્રત્યા-રોપ, *s m* [S *fr* +આ રોપ] Recrimination

પ્રત્યા હાર, *s m* [S *fr* +આ હાર] The drawing away or restraint of desires, self denial, self restraint 2 Abridgment, abbreviation, shortening

પ્રત્યુત્તર, *s m* [Classical of પ્રતિ ઉત્તર] A rejoinder, a reply to an answer, 2 A reply

પ્રત્યુપકાર, *s m* [S *fr* प्रति against+ઉપકાર] A return for service rendered, gratitude

પ્રત્યે, *prep adv* [See પ્રતિ] To, towards 2 With reference to, with regard to

પ્રત્યેક, *adj* [S *fr* प्रति for, to, + એક one] Each, every one 2 *adv* Severally, one by one

પ્ર થ મ, *adj* [S] First, initial 2 Chief, principal *adv* First, in the beginning; at first

Id પ્રથમ *or* At the very beginning

Prov પ્રથમ ગ્રાસે મક્ષિકા An ill omen even at the very first step forward

પ્રથમ-પુરૂષ, *s m* [S *fr* + પુરૂષ] The First Person (in Grammar)

પ્રથમા, *s f* The Nominative case (in Gram)

પ્રથા, *s f* [S *fr* प्र forth + પથ, પથ, way] Custom practice 2 Fame, notoriety 3 Public opinion

પ્ર દક્ષિણા, પ્ર દક્ષિ ણા, } *s f* [S प्र दक्षिणा *fr* प्र intens + दक्षिण right] Circumambulation of an object or idol from left to right

Id પ્રદક્ષણા કરવી To go round, to circumambulate

પ્ર દર્શ ન, *s n* [S *fr* +દર્શ ન] Manifesting, displaying 2 An exhibition

પ્ર-દા-ન, *s n* [S *fr* + દા-ન] A gift 2 Charity

પ્ર દીપ્ત, *adj* [S *fr* + દીપ્ત] Kindled, lighted

પ્ર દેશ, *s m* [S *fr* + દેશ] A place, a spot, a region

પ્ર દોષ, *s m* [S *fr* प्र intens + દોષ] Evening 2 The worship of Shiva in the evening of the thirteenth day of a fortnight of a Hindū month 3 Nightfall

પ્ર દ્યુમ્ન, *s m* [S] An epithet of the god of Love

પ્ર ધાન, *s m* [S *fr* प्र forth + धा to put] A minister, a counsellor 2 *adj* Chief, principal

પ્રધાન વટુ, *s n* [+ વૃત્તિ] The office and duties of a minister

પ્ર પંચ, *s m* [S] The world, the great theatre of human action. 2 The business of life, wordly concerns 3 Deceit, trick, fraud, imposture 4 Error, illusion

Id પ્રપંચ રચવો-રમવો To arrange a fraudulent scheme or plot

પ્ર॰પંચી॰ *adj* Engaged in wordly business or pleasures, secular 2 Fraudulent; deceitful

પ્ર॰પિતા, *s m* [S *fr* प्र intens + पिता] A paternal grandfather

પ્ર॰પિતા॰મહ, *s m* [S *fr* + पिता मह] A paternal greatgrandfather

પ્ર પૌત્ર, *s m* [S *fr* + पौत्र] A great-grandson in the male line

પ્ર॰ફુલ્લ, / **પ્ર॰ફુલ્લિ॰ત,** } *adj* [S *fr* + फुल्ल blown, opened] Blown and expanded, full blown

પ્ર॰બંધ, *s m* [S *fr* + बन्ध्, બાંધ॰વું, to bind] A kind of song or metrical composition 2 Construction, a discourse, a disquisition, a treatise, an essay, affairs 3 A plot, a design

પ્ર॰બળ, *adj* [S प्र॰बल *fr* + बल, બળ, strength] Powerful, mighty, strong 2 *s n* Great power, might, or strength 3 Very powerful influence.

પ્ર॰બોધ, *s m* [S *fr* + બોધ] Vigilance, wakefulness, self possession 2 Arousing, awakening, bringing one to one's senses 3 Knowledge, cognition 4 Impression, apprehension, conviction 4 Instruction, informing, acquainting, admonishing; apprizing; advising

પ્ર॰ભા, *s f* [S *fr* + भा to shine] Light, radiance

પ્રભા, *s f* [See પરવા] Care, concern, regard

પ્રભા કર, *s m* [S *fr* कृ, કર॰વું, to do] The sun

પ્રભાગ જાતિ અપૂર્ણાંક, *s m* [See પ્ર + ભાગ + જાતિ + અપૂર્ણાંક] A compound fraction (in Arith)

પ્ર ભા ત, *s f n.* [See પ્ર॰ભા] Morning, dawn; day-break

પ્ર॰ભાતિ॰યું, *s n* The morning hymn 2 The musical mode suited to a morning hymn

પ્ર॰ભાવ, *s m* [S *fr* प्र intens + भ to be] Power, puissance, prowess 2 Majesty, dignity

પ્ર॰ભુ, *s m* [S , See *supra*] Lord, a master 2 God 3 A husband 4 A king, a sovereign.

Prov પ્રભુ કરે, તે સારાને માટે=પ્રભુ કરે, તે ખરું What God makes, He never mars પ્રભુ રાખે, તેને કોણ ચાખે ? Retribution belongs to God

પ્રભુ તા, *s f* Greatness 2 The position or dignity of a master or king 3 Attributes or qualities peculiar to God, divine attributes

પ્ર ભૃ॰તિ, *adj* [S *fr* प्र forth + भृ, ભર॰વું, to fill] Beginning, commencement (generally used in this sense as the last member of a Bahuvrihi compound like the word આદિ, and may be rendered by "and others" or "et cetera," *e g*, ઇન્દ્ર-પ્રભૃતિ Indra and others

પ્ર મદા, *s f* [S *fr* + मद् to be mad] A woman 2 A wanton or a beautiful woman, an enchantress

પ્ર॰મા, *s f* [S See પ્ર॰મા॰ણ] Right knowledge, true knowedgde

પ્ર॰મા॰ણ, *s n* [S *fr* + मा to measure See પ્ર॰મા] True knowledge, right knowledge 2 Proof, evidence, authority 3 Warrant, assurance 4 Number 5 Measure 6 Magnitude (in Math). 7 A quantity 3 Proportion 9 Inference (Logic.) 10 *adj* Authoritative, reliable 11 True, right

માટે, પ્રમાણ વાટે, ચાલવું બળવા શિરધારી રે.

—દયારામ

Id પ્રમાણ આપવું To give evidence, to show an authority પ્રમાણ લેવું To admit as evidence 2 To take as an authority પ્રમાણ માગવું To call for evidence or authority જીવ્યા જો પ્રમાણ Blessed is your life

પ્રમાણ-પત્ર, *s m n* [S *fr* + પત્ર] A certificate

પ્રમાણ॰વું, *v t* To prove; to establish, to substantiate 2 To take as an authority to rely upon, to believe 3 To believe to be true

પ્રમાણિ॰ક, } adj Honest, just, fair,
પ્રામાણિ॰ક, } equitable

પ્રમાણિક॰પણું, } s n [+ પણું abst
પ્રામાણિ॰ક॰પણું, } suffix] Honesty

પ્રમાણે, adv According to, conformably with 2 Like unto, in a manner resembling

પ્ર॰માતા॰મહ, s m [S fr प्र intens+માતા॰મહ] The maternal great-grand father

પ્ર॰માદ, s m [S fr + मद् to be mad] Heedlessness; carelessness, inadvertence, error; inaccuracy, negligence 2 Intoxicating influence 3. Haughtiness, pride; arrogance

પ્ર॰માદી, adj Heedless; careless 2 Haughty, proud; arrogant

પ્ર॰મુખ, adj [S fr + મુખ mouth] Chief, main, principal. 2 s m A leader, the headman 3 The president

પ્ર॰મુદિ ત, adj [See પ્ર મોદ] Pleased; rejoiced, delighted

પ્ર॰મેહ, s m. [S fr + मिह् to be wet] Gonorrhoea

પ્ર॰મોદ, s m [S fr + मुद् to be delighted.] Delight, joy

પ્ર॰મોદ॰વું, v i To be delighted 2 v t [Caus] To cause to be delighted, to give delight to 3 To allure, to entice 4 To bribe

પ્ર॰યત્ન, s m [S fr + यत्न effort fr यत् to strive See યત્ન] Great exertion 2 An effort, an endeavour

પ્ર॰યા ણ, s n [S fr+या to go] Going forth, departing, departure 2 Death

પ્ર॰યાસ, s m. [S fr, + यस् to strive] Labour, exertion, pains, efforts.

પ્ર॰યુક્તિ, s f [S fr +युक्ति contrivance] A skilful contrivance

પ્રયુત, adv [S] A million

પ્ર॰યોગ, s m [S fr प्र intens + युज् to join See યોગ] Applying, application, an experiment 2 A rule, a canon 3 Conformable action 4 An experiment, a trial 5 A consequence, a result; an issue 6 Voice (in Gram)

પ્ર॰યોજ॰ક, adj That which instigates, moves, or urges. 2 s m f The original instigator of any act, the first cause or mover 3 The Agent of a Causal verb (in Gram)

પ્ર॰યોજ॰ન, s n Need, necessity, call; occasion 2 Reason, object, ground, occasion 4 A motive; a cause, the origin

પ્ર॰યોજ્ય, adj That which is instigated, moved, or urged 2 s com grnd The doer of the principal action in a Causal Construction (in Gram).

પ્ર॰લય, s m [S fr + ली to melt] A general destruction; annihilation, havoc, devastation 2 A calamity, a misfortune

ld પ્રલય કાળ The time of universal destruction

પ્ર લાપ, s n [S fr + लप् to speak] An unmeaning and unconnected speech 2 Talk, prattle

પ્રલે, Same as પ્ર॰લય

પ્રલે॰કાર, s m [See પ્રલય+S कार a suffix showing the meaning of the preceding letters fr कृ કર॰વું, to do; or + કાળ time] Same as પ્ર॰લય-કાળ under પ્ર॰લય

પ્ર॰વર્ત ક, adj [S fr प्र forth + वृत्=L verto to turn] That sets on foot or advances forward Same as પ્ર॰યોજ ક

પ્ર॰વર્ત માન, adj Advancing 2 Current; prevailing

પ્ર॰વર્ત વું, v i To engage oneself in, to begin, to commence, to be set up, to be set on foot 2 To prevail

પ્ર વર્તા વ વું, v t [Caus of પ્ર॰વર્ત વું] To set up 2 To publish, to edit

પ્ર વાસ, s m [S fr + वस्, વસ વું, to dwell See વાસ dwelling] Peregrination, travelling 2 A travel. 3 Residence in a foreign country

પ્ર વાસી, s m. A traveller; a peregrinator 2 One living away from home

પ્ર॰વાહ, s m [S fr + वह to carry] Stream, flow. 2 Course, current

પ્ર-વાહી, *adj* Liquid, fluid

પ્રવાળ, } *s n* [S प्रवाल] Coral
પ્રવાલ, }

પ્રવાળી, *adj* Resembling coral, red, rosy

પ્ર-વિષ્ટ, *adj* [See પ્ર-વેશ] Entered 2 Arrived, reached

પ્રવીણ, *adj* [S] Knowing well, well versed in, skilled in; erudite, accomplished, adept

પ્ર-વૃત્ત, *adj* [See પ્ર-વર્ત-વું] Set on foot, put in motion; established and set in motion 2 Engaged in, occupied with; embarked upon 3 Worldly, secular, temporal

પ્ર-વૃત્તિ, *s f* Establishment, prevalence, currency, commencement 2 Being engaged in 3 Activity, wordly life 4 A stream 5 A strong tendency

પ્ર-વેશ, *s m* [S *fr* प्र forth + विश् to enter] The act of entering, entrance 2 A scene in a drama

Id ઘર-ગુપ્ત પ્રવેશ Trespass in a dwelling house પ્રવેશ પરીક્ષા An entrance examination

પ્ર-વેશ-ક, *s m* An introduction, a proem, an exordium 2 A prologue, an interlude (in a drama)

Id પ્રવેશક પરીક્ષા See પ્રવેશ પરીક્ષા under પ્ર-વેશ.

પ્ર-શંસા, *s f* [S *fr* + शंस् to praise] Praise, commendation

Id પ્રશંસા પાત્ર Praiseworthy, commendable

પ્ર-શસ્ત, *adj* Praised, praiseworthy, eulogised, extolled 2 Right 3 Roomy, capacious; large

પ્ર-શસ્તિ, Same as પ્ર-શંસા.

પ્રશ્ન, *s m* [S *fr* प्रच्छ् to ask] A question, a query 2 A question about the future proposed to an astrologer

Id પ્રશ્ન મૂકવો To put a question before, to propose a subject for discussion or solution 2. To ask an astrologer about one's prospects or future પ્રશ્ન જોવો To consult the stars on a proposed subject

પ્રશ્નાર્થ સર્વ-નામ, *s n* [S *fr* +અર્થ+સર્વ+નામ] An Interrogative Pronoun (in gram)

પ્રશ્નોત્તરી, *s f* [+ ઉત્તર a reply] A tablet of fortunes 2 A book of questions and answers

પ્ર-સક્ત, *adj* [S *fr* प्र intens + सञ्ज् to adhere to] Attached to 2 Devoted to, applied to

પ્ર-સક્તિ, *s f* [S See above] Devotion to, application, attachment

પ્ર-સંગ, *s m* [S *fr* प्र intens + सञ्ज् to adhere to] An occasion, circumstances. 2 A topic, a subject 3 Dealing with, intercourse 4 An adverse time, an affliction, a calamity, a misfortime

Id પ્રસંગ આવવો To happen, to occur. પ્રસંગ પડવો To happen, to come together, to meet accidentally મારે તેની સાથે સારો પ્રસંગ છે I have frequent dealings with him પ્રસંગ નિકળવો To happen to speak about or refer to a subject in a meeting

પ્રસંગ-વશ, *adj* [S *fr* + વશ] Being under the power or influence of circumstances

પ્રસંગ-વશાત્, *adv* Owing to the force of circumstances

પ્રસંગોપાત્ત, *adv* [S *fr* + उपात्त taken, arrived, *fr* उप near + आ intens + दत्त given *fr* दा to give] According to the circumstances, suitable to the occasion, eventually.

પ્ર-સન્ન, *adj* [S *fr* प्र forth + सद् to sit] Pleased with, approving of, favourably disposed towards, propitiated 2 Delighted, gladdened

પ્ર-સન્ન-તા, *s f* Being pleased with; pleasure, favour 2 Preference, approval, selection 3 Liking, fondness, relish

પ્ર-સર, *s m* }
પ્ર-સર-ણ, *s n.* } [S *fr* + सृ to move]
પ્ર-સાર, *s m* }

Spread, extension, expansion 2 Speed

પ્ર-સર-વું, *v i* To spread abroad; to extend; to be diffused

પ્ર-સવ, *s m* [S *fr* + सू to give birth] Bringing forth, delivery 2. Birth, production.

પ્ર-સવ-વું, *v t* To give birth to.

પ્ર•સાદ, *s m* [S *fr* + सद् to sit] Favour, graciousness; propitiousness 2 Anything given as a favour 3 Sweetmeat distributed after reading or reciting a sacred book 4 Food, dinner, meals 5 A sound beating or thrashing (for euphemy)

પ્ર•સાદી, *s f* A present given by way of a blessing

પ્ર સાર, Same as પ્ર•સર

પ્ર•સાર•ક, *adj* That extends, diffuses, or spreads.

પ્ર•સાર•વું, *v t* To spread abroad, to scatter, to diffuse

પ્ર•સિદ્ધ, *adj* [S *fr* + सिध् to be accomplished] Generally known public, notorious, spread or published far and wide 2 Well known, famous

પ્ર•સિદ્ધિ, *s f* Celebrity, fame 2 Being well known, being advertised, advertisement

Id પ્રસિદ્ધિ પામવી–મળવી To get fame, to become famous.

પ્ર•સૂત, *adj f* [See પ્ર•સવ] That has brought forth or delivered

પ્ર•સૂતા, *s f* A woman that has delivered a child

Prov પ્રસૂતાની પીડા વંધ્યા શું જાણે ? Experience is the best guide None knows the weight of another's burden

પ્ર સૂતિ, *s f* Delivery, childbed.

પ્ર સૂતિ•કા, *s f* A woman that has recently given birth to a child, a woman in child bed

પ્ર•સ્તાર, *s m* [S *fr* प्र forth + स्तृ to spread] Spread, diffusion 2 Combination

પ્ર•સ્તાવ, *s m* [S See પ્ર સ્તાવ ના] Beginning 2 Mention, reference, allusion

શાળને કોઈએ નવ કહેશો, બાળકનો પ્રસ્તાવ,
—ગિરિધર

3 A cause; an ocasion

હસે વિના પ્રસ્તાવ, બાવહીણું બાળપણ છાડે
—સામળભટ

4 Same as પ્ર સ્તાવ ના

પ્ર સ્તાવ ના, *s f* [S *fr* + स्तु to praise] A prelude, an introductory dialogue. 2, A preface, an introduction, an exordium

પ્ર•સ્તાવિ•ક, } *adj* Useful as an introduction 2 Applicable to an occasion
પ્રાસ્તાવિ•ક, }

પ્ર•સ્તુ•ત, *adj* Ready, prepared, at hand; on hand, in hand 2 *s n* The subject under discussion, the topic in hand. 3. An occasion, an auspicious occasion

પ્ર સ્થા ન, *s n* [S *fr* + स्था to stand] A going forth, departure 2 After leaving one's own house to enter upon a journey, halting at a neighbour's house and spending there the remainder of the time

પ્ર•સ્રવ, *s m* } [S *fr* प्र+स्रु to flow]
પ્ર સ્રવ•ણ, *s n* }
Trickling forth, oozing out 2 A flow 3 Milk flowing from the breast

પ્ર•સ્વેદ, Sk. form of પર•સેવો

પ્ર હર, *s m* [S *fr* प्र हृ, प्र हर, to strike; a drum being beaten, or a gong struck, at the end of a quarter of a day to mark the time, *fr* प्र intens + हृ to take away See પેહોર, પેહેરો] A period of three hours, an eighth part of the day and night; a quarter of the time from morning to evening, or from evening to morning

પ્ર હર્ષ ણ, *s n* [S *fr* + हर्ष] Joy 2 *adj*. Causing joy or delight

પ્ર•હસ•ન, *s n* [S *fr* + हस હું] A comical drama

પ્ર હાર, *s m* Striking, hitting 2 A blow, a stroke; a knock 3 A cut, a thrust.

Id વાક્પ્રહાર Striking with words, hence, abusive language, scolding શસ્ત્રપ્રહાર Striking with a weapon હસ્તપ્રહાર Striking with the hand, a blow with the hand

પ્ર•લય, Same as પ્ર•લય

પ્રાકામ્ય, *s n* [S *fr* પ્ર કામ] Freedom of will 2 Wilfulness 3 An irresistible will, considered as one of the attributes of the Supreme Being 4 One of the eight *Siddhis*, the power of willing and forthwith possessing 2 Excess

પ્રાકૃત, *s n f* [S *fr* પ્ર•કૃતિ] A language

corrupted from Samskrit 2 A vernacular language, any one of the vernaculars of India. 3 *adj* Customary, ordinary, usual, common, natural

પ્રાગડ, *s f* [S प्रागत gone before *fr* प्राक् before, earlier, See પ્રાચી the east, +ગત] Dawn

પ્રાગલ્ભ્ય, *s n* [See પ્રગલ્ભ] Boldness, confidence 2 Pride, arrogance

પ્રાચી, *s f* [S *fr* प्राच्, प्राक्, *fr* प्र forth+ अञ्च् to go] The east

પ્રાચીન, *adj* Eastern 2 Of olden times, ancient

પ્રાછીત, Same as પ્રાયશ્ચિત્ત.

પ્રાજ્ઞે, Same as પ્રાજ્ઞત્વ

પ્રાણ, *s n* [S *fr* प्र forth+अन to breathe, *Cf* L *animus* the mind] The vital air 2 Life, vitality, soul 3 The first of the five bodily airs (the others being અપાન, સમાન, વ્યાન, and ઉદાન) 4 A very dearly beloved person or thing, life, soul

Prov પ્રાણ ને પ્રકૃતિ સાથે જાય Habit is second nature

પ્રાણ-જીવન, *s m* [S *fr* + જીવન] He by whom life exists, a husband, a lover, a gallant

પ્રાણ-નાથ, પ્રાણ-પતિ, } *s m* [S *fr* + નાથ, પતિ] A husband, a lover, a gallant

પ્રાણ-પ્યારૂં, *adj* [+પ્યારૂં] Dear as life

પ્રાણ-પ્રિય, *adj* [S *fr* + પ્રિય] Same as પ્રાણ-પ્યારૂ 2 *s m* A lover, a husband

પ્રાણ-મય-કોશ, *s m* [S *fr* +मय full of +કોશ] One of the five frames or sheaths of the animal soul

પ્રાણ-વલ્લભ, *adj* [S *fr* વલ્લભ] Dear as life 2 *s m* A lover, a husband

પ્રાણ-હારક, પ્રાણ-હારી, } *adj* [S *fr* + હરવું હરવું] Depriving of life, killing, deadly; noxious to life

પ્રાણાધાર, *s m* [S *fr*+આધાર] A prop or support of life 2 A husband or lover

પ્રાણાન્ત, *s m* [S *fr* +અન્ત, અંત] Death, the dying state 2 A great misfortune, a great danger

પ્રાણાયામ, *s m* [S *fr* +आयाम restraining *fr* आ intens + यम् to restrain] The practice of breathing through the nostrils

પ્રાણી, *s n m* An animal, a living creature

Id પ્રાણિ-માત્ર (more frequently પ્રાણી માત્ર) All animals, animal creation પ્રાણી-જ (more correctly પ્રાણિ જ) Organic substances, organic matter

પ્રાત-કાળ, *s m* [S प्रात in the morning+કાળ time] The early morning, the dawn, day break

પ્રાત -સંધ્યા, *s f* [S. *fr* + સંધ્યા] The morning devotions of Brāhmaṇs

પ્રાદુર્ભાવ, *s m* [S *fr* प्रादुः openly +भू to be] An arising or appearing; a coming forth into existence, manifestation

પ્રાધાન્ય, *s n* [S *fr*. પ્રધાન] Supremacy; ascedancy, predominance, pre-eminence 2 Prevalence, preponderance

પ્રાન્ત, *s m* [S] A district, a province

પ્રાપ્ત, *adj* [S *fr* प्र forth+आप् to obtain] Acquired, obtained, gained; procured 2. Arrived, reached, attained

Id પ્રાપ્ત કાલ, પ્રાપ્ત-કાળ, That of which the time has arrived, opportune, suited to the occasion

પ્રાપ્તિ, *s f*. Gain, profit, acquisition 2. Acquired state 3 Advancement achieved.

પ્રાબલ્ય, *s n* [S *fr* પ્રબળ] Power; prevalence, predominance, ascendancy

પ્રાયશ્ચિત્ત, *s n* [S *fr* प्रायः a penance + ચિત્ત] Atonement, penance, an expiatory act, expiation, indemnification, repentance, a religious act performed for the atonement of sinful conduct 2. A supplementary sacrifice

Id પ્રાયશ્ચિત્ત કરવું-લેવું To undergo a penance પ્રાયશ્ચિત લાગવું To be liable to undergo a penance

પ્રારબ્ધ, *s n* [S *fr* प्र intens.+आ up to+रभ् to begin] Merit or demerit begun or done in some former state of existence, considered as constituting the occasion of the present birth, and as regulating the allotment to

it of good and evil 2 Destiny, fate

આરબ્ધ-વાદી, *adj* [S *fr* +वद् to speak] Depending upon fate, relying on fate 2 *s. m* A fatalist

આરંભ, *s m* A beginning, a commencement

આર્થના, *s f* [S *fr* प्र intens + अर्थ to beg] Begging, entreating 2 Praying, a prayer, a request

આલબ્ધ, Same as આરબ્ધ

આશન, *s n* [S *fr* प्र forth + अश् to eat] Drinking 2 Absorbing

આસ, Same as અનુ પ્રાસ Alliteration

Id પ્રાસ મળવો To rhyme with પ્રાસ મેળવવો To make to rhyme with

આસ, *s m* [S *fr* प्र + अस् to throw] A dart, a barbed missile 2 A blow inflicted with a weapon, a wound 3 A depradation, plunder

આસંગિક, *adj* [S *fr* પ્રસંગ] Suited to the occasion 2 Opportune, relevant 3 Occasional, incidental

પ્રાસાદ, *s m* [S *fr* प्र intens + आ up to + सद् to sit] A palace, a mansion, a royal palace 2 A temple

પ્રાસાદિક, *adj* [S *fr* પ્રસાદ] Given as a favour

પ્રાસ્તાવિક, Sk form of પ્રસ્તાવિક

પ્રિછ, *s f* [See પ્રિછવું] Recognition

પ્રિછવું, *v t* [See પુછવું] To know, to understand, to recognize 2 To pacify, to console, to comfort

કુટુંબ સર્વે પ્રિછ્યું, ને પિયરી પર નાર રે
—હરિદાસ

પ્રિય, *adj* [S *fr* प्री to please] Beloved, dear 2 Agreeable, pleasing 3 *s m* a husband, a lover

પ્રિયકર, } પ્રિયકારી, } *adj* [S *fr* + कृ to do] Lovely, amiable

પ્રિય-તમ, *adj* [See પ્રિય + तम superl suffix] Dearest, most beloved

પ્રિય-વદા, *s f* [S *fr* + वद् to speak] A woman whose talk is pleasing

પ્રિય-વાદી, *adj* Speaking kindly or agreeably

પ્રિયા, *s f* [See પ્રિય] A lovely or beloved woman. 2 A sweetheart, a mistress 3 A wife

પ્રિત, Same as પ્રીતિ Love, affection

Id પ્રીત જોડવી-બાંધવી-મનમાં ધરવી To secure the love of, to fall in love with પ્રીત રાખવી To continue to love આવા પ્રીત રાખજો Continue to be kind and loving—a request usually made at the time of departure પ્રીત ઉભરાવી To overflow with love પ્રીત ચોરવી To be faithless in love towards

પ્રીતમ, *adj* [S પ્રિયતમ *fr* પ્રિય + S तम superlative suffix] Dearest, most beloved 2 *s m* a husband 3 A lover a gallant

પ્રીતિ, *s f* [S *fr* प्री to please] Love, affection 2 Liking, fondness 3 Kindness, favour

Id See under પ્રીત

પ્રીતિકર, *adj* [S *fr* +कृ, कर to do] Lovely, lovable

પ્રેક્ષક, *s m* [S *fr* प्र + ईक्ष् to see] A spectator

પ્રેત, *s m* [S *fr* प्र intens+इ to go] A corpse 2 A goblin, a sprite

પ્રેમ, *s m* [S *fr* प्री to please] Love, affection, tender regard

પ્રેમે પ્રાણ રહી રહે, પ્રેમે પ્રાણ તજાય,
પ્રેમે પ્રાણ રખાય છે, પ્રેમે પ્રાણ રખાય

Love maintains life, Love will sacrifice life, and Love will save life —[illegible]

પ્રેમદા, *s f* [S *fr* + दा to give] A lovely woman

પ્રેમ-પાશ, *s m* [S *fr* + पाश] The snares or ties of Love

પ્રેમ-બંધન, *s n* [S *fr* + बंधन] The bond of Love

પ્રેમ-ભાવ, *s m* [S *fr* + भाव] The state or feeling of love

પ્રેમળ, Same as પ્રેમાળ [illegible]

તેનો [illegible] —[illegible]

પ્રેમા [illegible], Same as પ્રેમ [illegible]

પ્રેમાનંદ, *s m* [S *fr* + आनंद] Delight or pleasure caused by love [illegible]

પ્રેમાર્દ્ર *adj* [S *fr* + आर्द्र] Lit Im-

mersed in love Hence, 2 Overcome or influenced by love

પ્રેમાશ્રુ, s n [S fr + અશ્રુ] Tears arising from love or affection

પ્રેમાળ, adj [+ S आल having] Affectionate, kind, loving

પ્રેમી, adj, Affectionate, loving 2 Amorous

પ્રેરક, adj [S fr प्र forth + ईर् to go] Urging, stimulating

Id પ્રેરક ભેદ The causal form of a root (in Gram)

પ્રેરણા, s f [S fr प्र forth + ईर् to go] Sending; despatching 2 Urging, inciting

Id પ્રેરણા બુદ્ધિ Instinct મનની પ્રેરણા Inclination of the mind

પ્રેરવું, v t To send, to despatch 2 To urge, to stir up 3 To cause to do

પ્રેરિત, adj Sent, despatched 2 Incited; urged, impelled

પ્રેસ, s m n [Eng Press] A Printing Press.

પ્રોત, s m [See પુરોહિત] A class of Brāhmans who act as family priests to Kshatriyas 2 An individual of this class

પ્રૌઢ, adj [S fr प्र forth+ऊढ carried fr वह् to carry] Full grown, matured, confirmed, perfected 2 Great, grand, illustrious 3 Dignified, venerable, respectable 4. Ornate, polite

પ્રૌઢા, s f A woman from thirty years of age to fifty five, a bold woman, advanced in years and no longer bashful 2 A woman of impetuous desires.

પ્રૌઢિ, s f Maturity 2 Elegance, courtliness, dignity 3 Boasting, arrogance

પ્લવંગ, s m [S fr प्लव a jump fr प्लु to jump+गम् to go] A monkey, an ape

પ્લાસ્તર, s n [Eng Plaster] Plaster

પ્લાસ્તર, પલિસ્તર, } s n [Eng Blister] Blister

પ્લુત, adj [S fr प्लु to run] Being three times the length of a short vowel, lengthened (of a vowel) (in Gram).

ફ.

ફ, The 33rd letter of the alphabet and the 22nd consonant

ફઈ, Same as ફોઈ.

ફજેતી, s f [See ફજેત or ફજીત] Disgrace, ignominy

ફક્ત, adv [Ar फ़क्त fr फ़ now + क़त cut off] Only, merely, simply, solely

ફકર, Same as ફિકર

ફકીર, s m [Ar फ़क़ीर] A mendicant, a fakir 2 A beggar 3 A poor, penniless person

Id. ફકીર થવું To put on the dress, &c , of a Muhammadan beggar or dervish during the Tābut Holidays (of a Hindū)

ફકીરી, s f Mendicity, beggary 2 Indigence, poverty

ફક્કડ, adj [Hem Des फक्क इ = तिष्ठति it stands, or फक्कीः=अतिशयेन-शोभमानः beautiful (of a person) प्रियं-वदः having an engaging manner of speaking] Free, independent, libertine 2 Foppish, dandyish, finical 3 Extravagant, prodigal, profuse

ફક્કડાઈ, s f Licentiousness, dissolute habits 2 Foppishness 3 Extravagance

ફક-ફકા, s m pl [Imit See ફાંફા] Emptiness

ફગ-ફગવું, v i [Imit Cf ફર ફર, ફરવું] To roam about, to wander aimlessly 2 To fly before the wind

ફગર, Same as પરાગ The pollen in flowers
ફુલ ફગરનો થાયરો, સાઉડે ડસણી ડોર રે —આથા.
ફુલના ફગર ગન્ધ, આનંદની વિધિવિત વરુ શુભ રીતે
—પ્રીતમોવિન્દ.

ફગવવું, v t [See ફાગ Or see ફોગ] To mislead, to wheedle, to coax 2 To cause to swerve from, to cause to withdraw a statement 3 To force to retract

ફગવું, v i To be misled, to be mis

directed 2 To make random statements; to swerve from
આઈજી, એમ બોલતા શું ફગો? દુર્બળ પણ પોતાનો સગો
—પ્રેમાનંદ
3 To abuse

Id ફગી જવું To break a promise, to break the terms of an agreement by denying what was stated at the time

ફગ વો, s m [See ફાગ + P वा dim] A present received in the Holi festival

ફગા·વ વું, Same as ફગ વ વું To recant
નિષ્ઠકારી ફુડ મન તજો, આજ દેશે ફગાવી
—પ્રેમાનંદ

ફગો·ટ વું, v t [+ વૃત્તિ, વર્તુળ] To throw away

ફજેત, adj [See ફજેતી] Abashed, confounded, put to shame; looking foolish 2 Disgraced

ફજેત·ખોર, adj [+ P खोर enjoying fr खुर्दन् to enjoy] Having the bad habit of putting others to shame or out of countenance 2 Habituated to bear disgrace; shameless

ફજેતી, s f [Ar] Disgrace, ignominy 2 Ridicule, shame

Id ફજેતીના ફાળકા Great disgrace, disgrace in many respects, public disgrace

ફજેતો, s m. Open disgrace 2 A kind of sauce made of ripe mangoes

ફટ, interj [Imit See ફાટ·વું] O fie! Shame!

Id ફટ કહેવા To say "Fie upon you," to expose one to public disgrace

ફટક, s f [S स्फटिक fr स्फट् to break] Crystal

Id ધોળું ફટક White as crystal

ફટણ, s f [See ફટકારો] A sheet of cloth waved up and down in sifting corn so as to blow away the chaff

Id ફટક દેવાળિયો Quite insolvent.

ફટ·ક, s f [Imit See ફટકારો] Throbbing of the heart through fear 2 Fear

ફટક·ફટક, adv Throbbingly
ફટક ફટક કાળજું માર થાય, રાત દિવસ તન બિકડરહે છ
—દયારામ

ફટક·ડી, s f [See ફટક crystal] Alum

ફટ·ક વું, v i [See ફાટ વું Cf. ચટ·ક·વું.] To be demented 2 To digress; to deviate. 3 To throw away all restraint

ફટ ક વું, v t [See ફટ·કો] To lash; to cane

ફટ ક વું, v i [See ફટક crystal] To lose brightness

ફટ કાર, Same as ફિટ·કાર

ફટ કાર·વું, Same as ફિટ·કાર·વું

ફટ·કાર·વું, v t [See ફટ·કારો] To slash.

ફટ કારૂ, adj [See ફટ·ક વું] Demented
મન વિચારમાં હું ફટકારી સઘળી કહું તે —દયારામ.

ફટ·કારો, s m [ફટ Imit + S कार suffix showing the sound of the preceding letters fr कृ to do] A slash or sounding stroke with a cane 2 A vigorous attempt, a dash. 3 A blast, the whisk of the hand, a whizzing rush

ફટકિ યું બારણું, s n [See ફાટ·વું+બાર·ણું Cf Mar फाटक the gate of a compound] A single shutter to close a door

ફટ કિ·યો દલાલ, s.m [+દલાલ] A broker who takes no responsibility on himself.

ફટકી, Same as ફટક·ડી.

ફટ·કે ળ, adj [See ફટ જવું, ફાટ·વું] Eccentric, crack headed

ફટ કો, s m [See ફટ·કારો] A stroke, a lash, a stripe

Id ફટકો મારવો—લગાવવો To slash; to strike with a thin stick 2 To punish. એક ફટકામાં એણે કામ પાર પાડયું He accomplished his object at a dash ફટકો ખાવો To receive a lashing 2 To be subjected to a loss

ફટ ફટ, adv [See ફટ.] Being made contemptible, being disgraced

ફટા·ક ડો, } s m [See ફટ·કો fr S स्फट्
ફટા·કો, }
to break.] A crack, a squib, a paper-cracker

ફટા ડ વું, v t [Caus of ફાટ·વું] To cause to break, to break 3 To allow to go beyond the limits of decency or good conduct

ફટા·ણાં, s n pl [See ફટ. Imit , or ફાટ·વું] Obscene or abusive songs.

ફટા ણું, s n Obscene or abusive words

used by a woman

મોટું ટાળું, ને મોટો ફટાણુ, પર નારીના પ્યારમાં —મલ્હિરામ

ફટાયો, *s m* [See ફાટવું] A petty chief separated from the ruling power and taking away with him his share of the inheritance

ફટારવું, *v t* [See ફાટવું] To expand the eyes through anger

ફટારી, *s f* Going beyond the limits of decency or good conduct 2 Boasting, exaggerated ideas of one's own importance

મીર પણી ફેગટની જો ૩ ફટારી —મીરાં.

ફટારૂં, *adj* Dilated, extended (of the eyes) 2 Gone beyoned the limits of decency or good conduct 3 Demented, maddened.

ફટાવવું, *v t* [Caus. of ફાટવું] To win over, to bring over to one's side by false representations or bribes 2 To spoil by over-indulgence, to give undue liberty to (said of children or subordinates)

ફટૈયો, Same as ફટાયો.

ફટેર, } ફટેળ, } *adj* [See ફાટવું] Soft and sweet (of a areca-nut) 2 *s n* A mango fallen to the ground from a tree by the blowing of the wind, &c

ફડ, *s n* A place of public business or public resort 2 The place where liquor is distilled, a distillery 3 A band or set of actors, dancers, songsters, &c 4 One of two parties in singing

ફડ, *adv* [Imit *Cf* ફટ, ફાડવું] With a quick sharp sound 2 Quickly

ફડક, *s f* [Imit See ફડ-ફડ] The flapping part of a garment, a flap

ફડકારવું. Same as ફડકારવું.

ફડકારવું. *v t* [Imit See ફડક] To drink a liquid with a gurgling sound

ફડકો, *s m* [See ફડકો] Intimidation, dismay; terror 2 Taking with a smacking sound a draught from the hand into the mouth

ફડચી, *s f* [See ફાડવું, ફાડ, + P चेह dim] A small piece cut off.

ફડચો, *s m.* [See ફાડવું+P चेह dim Or P फर्द a bit *Cf* ફરમાન, ફર ફડ (ફડનાવીસ), an order + चेह dim] Settlement, adjustment, decision, termination of differences. 2 Liquidation (of debts)

Id ફડચો કરવો-લાવવો-આણવો-મૂકવો To terminate a dispute, to decide a quarrel

ફડનવીસ, } ફડનીસ, } *s m* [See ફડ a piece of paper + P नविश्तन् to write *fr* S नि विश् to enter, to insert, *fr* नि down+ विश् to enter] A keeper of registers, &c, a deputy auditor and accountant

ફડફડ, *s f* [Imit] Flapping state 2 Struggling in a hurry, a hurry 3 Throbbing, palpitation 4 *adv* Flapping, struggling, throbbing

ફડફડવું, *v i* To make a flapping sound 2 To tremble through fear 3 To rail at, to rattle forth abuses

Id. ફડફડી જવું To have a throbbing of the heart 2 To be terrified

ફડફડાટ, *s m.* A loud rattling or flapping 2 Fear, terror 3 Railing at, uttering reproaches 4 Airs, conceit; affectation

ફડફડાવવું, *v t* To shake with a flapping sound, to flap (the wings)

Id કાન ફડફડાવવા To be aroused, to become watchful.

ફડબખતર, *adj* [See ફાડવું + બખતર] Uncovered, open, unreserved

ફડાકી, *s f* [See ફડાકો] Vain talk, a boast, a brag

ફડાફડ, *adv* [Imit See ફડ-ફડ] Sounding in quick succession (of blows, &c), slashingly

ફડિયો, *s m* [See ફડ a place of public resort] A vendor of grain

ફડેદાર, } ફડેતાળ, } *s f* [See ફાડ + દાણ દેવું] A light partition made of bamboos, boards or bricks

Id ફડેદાર-ફડેતાળ ભરવી To make a ligh partition, &c

ફણુગી, *s f* A small ફણુગો.

ફણુગો, *s m.* [S स्फुलिङ्ग a spark] A

offshoot, a shoot, a portion shooting out and branching off

ફણસ, *s n* [S पनस.] The fruit of the bread-fruit tree, a jack fruit

ફણસી, *s f* The bread-fruit tree 2 A kind of pod

ફણા, ફણી, } Same as ફેણ The hood of a serpent

ફણી, *s f* [S फणा See ફેણ Mar फणी a comb] A weaver's instrument for pressing and closing the woof, having teeth resembling those of a comb

ફણી, Same as ફણા

Id ફણી or ફણા કરવી—માંડવી To spread out the hood (of a serpent) 2 To be angry

દહીં દૂધને કાંજે ચડતા, આપણે માંડી ફણી
—ભાલણ

ફણી, ફણી-ધર, ફણી-ન્દ્ર, } *s m* [S *fr* + ધરવું, ઇન્દ્ર] A large serpent

ફટાવું, *v.i* [See ફાંટો, ફાટવું] To change the direction (of a stream of water in motion) 3 To be divided or separated 3 To digress

Id. ફટાયે નિકળવું To become an outlaw

ફતવા, *s m* [Ar फतवा judgment] Expounding and clearing up a point of religion or law, a decision, an opinion 2 Feigning, dissembling, sham, pretence, hypocrisy

ફતવા-ખોર, ફતુવા-ખોર, } *adj* [+ P खोर enjoying *fr* खुर्दन् to enjoy] That pretends, that dissembles

ફતે, *s f* [P फतेह] Victory, success, triumph

Id ફતેના ડંકા Drums beaten in token of a victory

ફતે-મારી *s f* [See ફતે + મારવું] A native craft, a small sailing vessel of a particular description

ફતેહ, Same as ફતે

ફતે-મંદ, ફતેહ મંદ, } *adj* [P *fr* मन्द =S मत्, मत् suffix showing possession] Victorious triumphant, successful, prosperous

ફતે-મંદી, ફતેહ-મંદી, } *s f* Victory, success, a happy conclusion, prosperity

ફદડક-ફદડક, *adv* [Imit] Galloping (of a horse)

ફદ-ફદ વું, *v i* [Imit. *Cf* ખદ-ખદ] To fizz, to fizzle, to sputter 2 To thrill, to tingle, to shoot 3 To look full and ready to burst 4 To be in a state of ferment

ફદ-ફદા ટ, *s m* [+ટ(ત)] Sputter, a fuss 2 Rapid, indistinct, or nonsensical talk

ફદિ યું, *s n* [Eng *Farthing*=8 Pies] A measure of value equal to four pies 2. A small sweetened cake

ફનસ, Same as ફણસ

ફના, *adj* [Ar फना destruction.] Destroyed, extinct, annihilated 2 *s. f* Complete destruction 3 Consumption

Id ફના ફાતિયા કરવા To annihilate ફના ફાતિયા થવું To be annihilated

ફંદ, *s m* [Hem Des फंद *fr.* S स्पन्द throbbing, unsteadiness, *fr* स्पन्द् to throb A plot, an intrigue, a seditious scheme 2 An intrigue with a woman, a love affair 3 A vice, an evil habit

Id ફંદ રચવો—માંડવો To arrange an intrigue ફંદ માંડવો To be engaged in a noisy and turbulent affair ફંદમાં પડવું To be addicted to 2 To be involved in a plot

ફંદી, *adj* Mischievous, prankish, intriguing, plotting 2 Voluptuous 3 A mischief-devising person 4 A rake, a debauchee; a voluptuary

ફે-ફેડ વું, *v i* [See ફૂડ ફૂડવું] To take amiss, to take a huff, to bristle up, to show one's teeth, to stamp the foot, to stamp, to quiver, to swell, to foam with rage, to cut up rough 2 To be angry or passionate, to rail 3 To flutter

Id ફેફડી જવું—મરવું To be terrified

ફે-ફડાટ, Same as ફેડ-ફેડાટ

ફે-ફળાવવું, *v t* [Imit] To pour out

ફે-ફ્રૈયો, ફે-ફેરો, } *s m* [See ફેરો] A pu-

tule, a blister

ખૂમ પાડે, ફૂ ક મારે, ચારીરે થાય ફ-ફોલા,
તરફરે સેના રણુ વિષે, જમ દવે દાઝ્યા હોલા
—પ્રેમાનંદ.

ફ-ફોસ-વું, *v t* [See ખુળ-વું] To rummage, to ransack

ફ-ફોયો, } *s m* [See ફોલ્લો] A pustule, a blister
ફ-ફોલો, }

ફરક, *s m* [Ar फ़र्क़] Difference, dissimilitude; variation 2 Distance apart, interval 3 Discrepancy

ફર-ક-ડી, *s f* [See ફર-વુ + ક + ડી] A tool in spinning 2 A turnstile 3 Anything that turns round

ફર-ક-વું, *v i* [Imit See ફર-વુ] To throb 2 To slip away 3 To move, to stir

Id પાછું ફરકવું To return, to reappear ફરકી જોવુ To cast a look behind આંખ ફરકે છે The eye throbs વાવટો ફરકે છે The banner flies

ફરંગી, *s m* [Eng a Frank.] A European 2 A Portuguese.

ફરજ, *s f* [Ar फ़र्ज़ obligatory duty] Duty, obligation

Id. ફરજ પડવી To be obliged or compelled ફરજ પાડવી To oblige, to compel

ફરજન, *s n* [P] Offspring, a child

ફર-ણી, Same as ફર-ક-ડી

ફર-તું, *adj* [See ફર વુ] That turns, winds, rotates, or revolves 2 Changeable, capricious, fickle 3 Recurring, returning 4 Itinerating, travelling 5 Going about, circulating, walking to and fro 6 Turning; going round, surrounding.

Prov ફરતા ફરતી છાયડી No condition of life is stationary

ફરદ, *s n* [A फ़र्द single] One out of a pair or set (of garments)

ફર-ફર, *adv* [Imit See ફર-વુ] Flutteringly, flappingly 2 With a tearing sound

ફર-ફર, *adv* [See ફોરૂ] Falling like spray

ફરમા-ન, *s m.* [P. See ફરમા-સ] A mandamus. 2 An order, a command, a precept; an instruction; a commandment, a mandate 3. A patent, a charter

ફરમા-વ-વું, *v t* To order, to direct, to bid, to tell to do, to desire, to instruct

ફરમા-સ, *s f* [P फ़र्मायश् *fr* फ़र्मूदन to order] An order, a direction 2 A charge or commission to execute 3 Desire, pleasure, will (of a superior expressed to his subordinate)

Id ફરમાસ ઉઠાવવી To execute an order.

ફરમાસી, } *adj* Made or prepared to order, commissioned 2. Excellent, first-rate, prime, good, fine
ફરમાસુ, }

ફરમો, *s m* [Eng *Form*] A form a model, a pattern, a specimen 2 A plan; a map 3 A form in printing

ફર-વું, *v i* [S स्फुर् to throb] To turn, to move round a body 2 To return 3 To have a feeling of giddiness 4 To walk to and fro, to walk about 5 To travel over, to traverse, to go over, to go from one to another 6 To turn off, to take a new direction 7 To alter, to change 8 To be turned back, to be rejected 9 To be circulated 10 To turn against, to become adverse 11 To whirl

Id પાછું ફરવું To turn back, to shrink from માથું ફરવું To have a feeling of giddiness. ફેરા ફરવા To walk round (a tree, &c) ચંકી-કુંડળી-ચક્કર ફરવું To move in a circle હું આખો દેશ ફર્યો છું I have travelled over the whole country વિચાર ફરે છે The determination is changed મન ફરે છે The mind is changed વચન ફરવું To be broken (of a promise) તેનો દિવસ ફર્યો છે His circumstances are changed હાથ ફરવો To be touched with the hand 2 To be stolen (of property) 3 To be in use. મોઢું ફરી જવું To have the face averted ફરી જવું—બેસવું To break one's promise ફરી જવું To turn the side 2 To revolt ફરી બેસવું To turn the side 2 To be cross ફરી વળવું To pass over; to go over 2 To sail round (of a ship) ફરવું ફરવું To wander aimlessly ફરવા જવું To

take a walk ફરવું હરવું To walk with freedom ફરવા હરવાની જગ્યા A promenade રાજાની આણ ફરે છે The king's order is obeyed, the king is obeyed

Prov ફરે તે ચરે, ને બાંધ્યું ભૂખે મરે The hand of the diligent maketh rich, but the soul of the sluggard hath nothing

ફરી બેસવું To break one's promise

ફરશી, } ફરસી, } s f [S परशु] A battle axe 2 A chisel

ફરસ, s m [Ar फ़र्श] A slab of stone

ફરસ-બંધી, s f [Ar फ़र्श stone + બાંધવું] Paving, pavement, a stone floor

ફરસા ઇ, s f [See ફરસું] Astringency

ફરસી-પુરી, s f [See ફરસું+પુરી] A kind of sour cake

ફરસું, adj Astringent and pungent (of food, &c)

ફરસુદ, Same as ફુરસદ

ફરહંગ, s m [P] A glossary, a vocabulary, a dictionary; a lexicon

ફરાંસિસ, s m [Fr *Francoise*] A Frenchman; a native of France

ફરાગત, s f [P फ़राग़त] Leisure, respite 2 adj Unoccupied, disengaged

ફરાશી, adj [See ફરશી] Of the best kind (of iron)

ફરાશ, s m [Ar फ़र्राश] A servant whose business it is to spread the carpets, &c

ફરાસ-ખાનું, s n [+ ખાનું] The place where tents, carpets, mats, &c, of great men are kept 2 The tents, &c, considered collectively

ફરાળ, s m [S फलाहार fr ફળ + આહાર] A slight repast, a luncheon

ફરિયાદ, s f [P] A complaint, an application for redress, arraignment, accusation, indictment 2 Exclamation, lamentation

Id ફરિયાદ કરવી-માંડવી-જવું To lay a complaint before

ફરિયાદી, s m f A plaintiff, a complainant; an appellant 2 s f Same as ફરિયાદ.

ફરી, } ફરી-થી, } adv [See ફરવું] Again, another time, a second time, next time, once more

ફરીકાળ, Same as ફરેતાળ

ફરીંડી, s f [See ફરવું, ફરંડી] Window shutters

ફરેબ, s m [P] Misleading; beguiling, deceit, deception, fraud, wile, guile

Id ફરેબ દેવો To deceive

ફરેબી, adj Deluding, deceiving 2 s m f A deceiver, a cheat, an impostor 3 Same as ફરેબ

ફરેલ, adj [See ફરવું] Experienced 2 Headstrong, heady, opinionated

Id માથાનો ફરેલ Headstrong

ફરેસ્તો, s m [P फ़रिश्त] An angel 2 A guileless person 3 A very handsome or beautiful person

ફરો, s m [Hem Des फलओ fr S फलक a plank] A measure of capacity for grain, consisting of ⅛ of a candy (ખાંડી)

ફલ, Sk form of ફળ

ફલકુડી, s f Money (Used in secret communication)

ફલંગ, s f [S प्लवङ्ग going with leaps fr प्लव a leap fr प्लु to run +गम् to go] A bound; a leap, a hop, a spring; a jump

Id ફલંગ મારવી To leap

ફલાણું, adj [P फ़ुलां] Such a one, certain, such and such, some one

ફલાહાર, Sk from of ફરાળ

ફલિત, adj [S fr ફળ] Having fruits, that has borne fruit 2 Implied (as to meaning)

ફલિતાર્થ, s m [S fr + અર્થ] A meaning borne, involved or implied

ફલ્લું, adj [See ફુલેવું] Open, wide, extended

ફશ, s f [P फ़श] Defeat

હતે જગ જંગ ચાપે વેરી ફશ આવી હાથે,
કરી ફશ દુશમન, ખોલકીએ નાક તો —વલ્લભ

ફસ, s f [Ar फ़स्द a vein] A vein 2 Opening a vein, bleeding, phlebotomy.

Id ફસ ખોલવી To open a vein, to bleed

ફસ-કવું, v i [Imit] To burst, to come

to nothing, to end in smoke 2 To break a promise, to slip off, to be frustrated

ફસલ, *s f* [Ar फसल्] The harvest or crop 2 The harvest season

Id ફસલ ભરવી To store up corn for use till the next crop

ફસ•વ•વું, ફસા•વ વું, } *v t* [Caus of ફસ•વું] To entrap, to bring into a scrape, to deceive, to cheat, to gull

ફસ•વું, ફસા•વું, } *v i* [Hem Des फस•इ = S विसवदति to be discordant, *fr* S पाश a snare See ફાસો] To be entrapped or taken in, to be sunken or lost, to be involved in embarrassments 2 To be deceived, to be misled

Id ફસાઈ પડવું To be entrapped

ફળ, *s n* [S फल *fr* फल् to bear fruit] A fruit 2 An effect, a consequence, a result 3 Profit, advantage 4 The area 5 [S फल] A blade

ફળરૂપ, *adj* [S *fr* +રૂપ.] Fruitful, fertile, advantageous, effectual, availing, successful

ફળ•વંત, *adj* [S फल•वत् *fr* ફળ+वत्, वान्, वत=વાળુ having] Fruitful, fructiferous, luxuriant

ફળ•વું, *v i* To receive impregnation, to bear fruit 2 To yield profit or advantage 3 To be realised or verified

ફળા•ઉ, *adj* Bearing fruits

ફળાધાર, *s m* [+ આ•ધાર] Living on fruits

ફળાર, ફળાહાર, } Same as ફરાળ, ફલાહાર

ફળિ•યું, *s n* [Hem Des फलिहो, फलिहा, *fr* S परि•खा a surrounding ditch, S परि•घ the circumference] A street

ફળી-ભૂત, *adj* [S फल+*fr* भू to be] That has become fruitful, that has borne fruit

ફાંક•ડા•ઈ, *s f* [See ફાંક ડું] Foppishness. 2 Ostentation, pomp

ફાંક•ડું, *adj* [See ફાંકડ] Foppish, spruce 2 Gay, sprightly 3 Showy, ostentatious.

ફાંકું, *s n* Jugglery.

ફાં•કો, *s m* [See ફાં-ફાં *fr* ફાં Imit + S कार showing the sound of the preceding letters *fr* कृ to do] Presumption, vain and empty pretensions, self sufficiency

Id ફાંકો ધરાવવો-રાખવો To be proud of

ફાંગણું, *s n* [See ફંદ a perplexed state] A difficult or perplexing position

Id ફાગણામા નાખવુ To put into a difficult, perplexing, or inconvenient position 2 To deceive

ફાંગો, *adj m* Short-sighted, looking askant

ફાંટ, *s f* [See ફાંટો] The ends of a garment

ફાંટ, *s m* An infusion of a medicinal drug

ફાંટો, *s m* [See ફાટ•વું] A branch, a long divergent portion 2 Digression 3 A whim; a fancy, a freak 4 Spite, grudge

ફાંદ, *s f* A pot-belly

ફાંદો, *s m* [See ફંદ] Deceit, a trick. 2 A snare a trap

ફાં-ફ૨•ડ•વું, *v t* [See ફાડ•વું] To tear

ફાં-ફાં, *s n pl* [Imit] Making vain or ineffectual endeavours, vain struggles 2 Groping about 3 Fruitlessness

Id ફાંફાં મારવાં To make ineffectual efforts

ફાંસ, *s f* [See પાશ] Entanglement, embarrassment 2 Coming in the way, an obstacle 3 A noose

ફાંસ, *s f* [Dh Des फंसो=*fr* S स्पर्शः touch] A splinter 2 A fine piece of wood penetrated into the skin

Id ફાંસ કાઢવી To remove an obstacle ફાંસ મારવી To throw an obstacle in the way of મારા પગમા ફાંસ લાગી છે A splinter has entered my foot

Prov ફાંસ કાઢતા પેસે સાલ To go for wool and come shorn

ફાંસ•વું *v t* To noose 2 To ensnare, to entangle 3 To cheat, to trick 4 To cut

Id ગળુ ફાંસવુ To hang by the neck

ફાંસિ•યું, *adj* Involving in a difficulty; scheming, intriguing

ફાંસી, *s f* A noose. 2 Gallows 3.

Strangulation

ફાસુ, Same as ફાસિયું Involving in a difficulty

કૃષ્ણ સમા મામોજી મારે, રસુવટ જાઓ, તે ફાસુ રે —દલપતરામ

ફાંસો, s m [S पाश fr पश् to bind Cf ફાસ] A snare, a net, a noose 2 A clasp or locket, a hook and eyes, a catch to fasten 3 A thing that entraps and entangles

ફાક, s f [See ફાકવું] Powder Cf ફાકી

ફાકવું, v t [Imit] To toss from the palm into the mouth

Id ભૂખ ફાકવી To die of starvation

ફાકી, s f Medicinal powders

ફાકો } s m A quantity taken in
ફાકડો, } the hand to be tossed into the mouth 2 A hungry day, a day of fasting 3 Poverty, want

Id ફાકો or ફાકડો—મારવો or ભરવો To toss a large quantity of dry or powdered food into the mouth ફાકો મૂઠી A mouthful or handful, a quantity whether small or large

ફાગ, s m [Dh Des फग्गुण fr S फाल्गुन, also Hem Des फग्गु (S फाल्गुन)=S वसन्तोत्सवः the Holī holidays See ફાગણ] A song in praise of the Holī festival 2 Spring 3 Amatory songs, an obscene song

ફાગણ, s m [Dh Des फग्गुण fr S फाल्गुन the month in which the Holī festival is celebrated] The fifth lunar month of the Samvat year; February — March

ફાગળિયું, s n A kind of garment worn by women

ફાચર, s f A wedge, a chip of wood driven in 2 An obstacle, an impediment

Id ફાચર મારવી To put an obstacle or throw an impediment in the way of

ફાચરું, adj Flat

ફાજલ, adj [Ar फ़ाज़िल्] Overplus, surplus 2 Spare, remaining, redundant, superfluous

ફાટ, s f [See ફાટવું] A fracture, a rent, a fissure, an opening, a cleft, a split 2 Breaking, disuniting, becoming separate, disagreement, disunion, discord

Id ફાટ પડવી To be divided

ફાટ-ફૂટ, Same as ફાટા-ફાટ

ફાટવું, v i [S स्फुट् स्फाट्, to break] To tear, to rend, to burst, to split, to slit 2 To come to light 3 To break; to part, to separate, to become disunited 4 To be torn or broken 5 To chap or crack 6 To burst 7 To become violent or wild 8 To become unmanageable 9 To be aching

Id ફાટી પડયો—મુઓ Expressions of abuse used by women વાંસો ફાટવો To have a pain in the back bone છાતી ફાટવી To be over powered આંખ ફાટવી To look angry 2 To be maddened or violent ફાટી જવું To go beyond the limits of decency or good conduct ફાટી પડવું To die a sudden death ફાટી જવું To throw off restraint 2 To be elated

Prov ફાટયામાં પગ ઘાલવો To add trouble to the wounded heart, to attack the weak point

ફાટા-ફાટ, s f General disunion, general disagreement (of friends, &c)

ફાટું, adj Torn, rent, tattered 2 Torn and worthless 3 Indecent, obscene

ફાટું-તૂટું, adj [+ તૂટવું] Quite torn, torn in several places

ફાટેલ, adj Bold and heedless; free and fearless 2 Crack-brained, crazy

ફાડ, s f [See ફાડવું] Cutting 2 A slice, a segment 3 Half a rupee (in secret communication)

Id એક ભગની બે ફાડ Children of the same father and mother

ફાડવું, v t [Hem Des फाडइ fr S पाटयति, स्फाटयति, it splits, or S स्फट् to cause to break fr स्फुट् to break See ફાટવું] To tear, to rend, to break, to cleave, to split

Id ભાંડા ફાડવા To blame, to taunt, to rail at ફાડવું ફાડવું બોલવું To make use of indecent langage જોડા ફાડવા To pay frequent visits to 2 To make demands for money due ફાડી ખાવું To tear to pieces and devour

ફાડિયું, s n A half 2 Half a rupee

ફાડચુ, s n A piece cut off

ફાતડો, s m A hermaphrodite, a eunuch

Prov ફાતડા રૂએ કયાનુ ટયા, ને વાણિયા રારડે આહેનુ માટે A fool would cry without an aim, and a cunning man would do nothing that would make him a loser

ફાતિયા, See ફના

ફાતિયો, s n [Ar] The first part of the first chapter of the Koran, read in offering up prayers for the dead

Id ફાતિયા પઢના To say prayers for the dead

ફાનસ, s n [P फानूस] A lantern

ફાની, adj [See ફના] Destructible, perishable, transient

Id ફાની દુનિયા The transient world

ફા ફેડો, s m [See ફણા, ફેણ] Prickly pear with branches having ends resembling the hoods of serpents

ફામ, s f [Ar फ़ेहम understanding] Recollection, memory, remembrance 2 Presence of mind self collectedness

ફાયદો, s m [Ar फ़ाइद] Profit, gain, advantage

Id તેનો ફાયદો લેવો To turn it to account

ફાયો, s m A piece of cotton steeped in a fragrant essence or oil

સ્વામી અતરને ફાયુ લાવશે,
ફાયો મને કો આપશે ભાયો ?
—બાપુસાહેબ ગાયકવાડ

ફાર, adv [Mar fr S स्फार much, abundant, fr स्फाय् to increase] More than a vessel can contain, too much, too many

ફારક,
ફારગ,
ફારગત, } adj [Ar फ़ारिग़] Cleared, absolved 2 Unoccupied, at leisure

ફારગ-ત,
ફારગ-તી, } s f A release 2. An acquittance 3 Respite, leisure

ફારમ, s m [Eng Form,] A printed sheet arranged in pages, a forme 2 A statement 3 A tax

ફારસી, adj [P = S पारसीक] Persian. 2 s f The Persian language

ફાલ, s m f [See ફળ a fruit] A crop 2 Abundance, plentifulness

ફાલતુ, adj [See ફાલ, ફાલ-વુ] Surplus, spare; that is over and above superfluous

ફાલ-વું, v i [See ફાલ.] To spread, to lay abroad; to grow fat

ફાલસાં, s n pl A kind of fruit

ફાલું,
ફાલુ, } s n, [S मड्डक a dog] A kind of fox

ફાલ્ગુન, Classical form of ફાગણ

ફાવ-તુ, adj [See ફાવ-વુ] Convenient 2 Suitable, favourable

ફાવ-વું, v i [Hem Des पव्हाइअं fr S प्र-न्-स्य् begun, or फहुरो=S मुक्त set free, फोरमय = S मुक्त set free, विस्तरित extended S भावू to cause to be fr भू to be] To find convenient or opportune 2 To prevail, to succeed, to find practicable 3 To be quite free or unmindful of anything, to be at large

ફાસ-ફૂસ, s f [Imit] Worthless stuff, trash, trumpery, rubbish

ફાસ-ફુસિ-યુ, adj Worthless

ફાળ, s f [See ફલગ] A run, running

Id ફાળ ભરવી-મારવી To leap 2 To undertake great responsibility 3 To be engaged in a large enterprise

ફાળ, s f [See ફલગ, or ફાડ] A sudden dread, consternation, dismay

Id પેટમા ફાળ પડવી To be seized with dismay, to be panic stricken

ફાળ-કુ, s n [See ફળ Or S फलक a board] A reel of thread

ફાળ-કો, s m Same as ફાળ કું

ફાળ-વ-વુ, v t [See ફળ] To share, to divide, to distribute, to allot

ફાળસાં, s n pl A kind of berries Cf ફાલસા

ફાળસી, s f The tree which bears ફાળસાં

ફાળિ-યું, s n [Dh Des फालिय fr S स्फाटितम् cut, broken, fr स्फाट् to break, to split] A sheet or cloth worn on the head, a kind of turban. 2 A sheet of woollen

cloth worn after a bath

ફાળી, s f. A kind of garment worn by women

ફાળું, Same as ફાળ-કું.

ફાળો, s m [See ફાળ-વ-વું] A share; a dividend, average, proportion, the part allotted in distributing

Id ફાળો નાખવો To distribute shares; to decide that a certain person should pay a certain amount

ફિકર, s f [Ar फ़िक्र deep thought] Care, concern, anxiety, solicitude

Id ફિકર રાખવી To be careful about

ફિકાશ, s f [See ફિકું, ફીકું] Paleness, faintness 2 Tastelessness, vapidity

ફિકું, adj [S स्फीत pure, white See ફીકું] Faint or dim (of colour), pale, light 2 Weak of taste, flat, vapid, dead 3 Faded in look, wan, pallid 4 Of no vigour or spirit, dull; barren

ફિટ-કાર, s m [ફિટ Imit + S कार suffix showing the sound of the preceding letters *fr* कृ to do] Scorn, contempt 2 A curse, a malediction

ફિટ-કાર-વું, v t To scorn, to despise

ફિટ-ણ-કાળ, s m [See ફિટ-વું+કાળ] The time of destruction

ફિટ-ફિટ, interj [Imit See ફિટ-કાર] Fie! Shame!

ફિટ-વ-વું, v t [See ફિટ-વું] To get loosened 2 To clear away, to remove

ફિટ-વ-વું, v t [See ફિટૂર] To bribe, to induce

ફિટ-વું, v i [Dh Des फिडिय *fr* S स्फटितम् broken, *fr* ફુટ-વું to break Or Hem Des फिड्ड, फिट्ट,=S भ्रश्यति it falls] To get loose

દુ:ખ દેવ ફિટ્યા હતા, તેમણે કહ્યું કશું ! —વલ્લભ

2 To be cleared or removed away 3 To get rid of, to be washed off

કોઈનો અર્થ ના ફિટે, બહુ થાય જ સર્વનું —પ્રેમાનંદ

4 To be opposed to, to become the enemy of. 5 To be spoiled, injured, or lost

ફિણ-વું, v t [See ફીણવું] To press or crush with the hand.

Id આ કામમાં તમે શું ફિતુર્યું ? What did you get by all the trouble of this business?

ફિતુર, s n [Ar फ़ितूर] Revolt, defection, perfidy; mutiny, sedition 2 A quarrel, a broil, a disturbance 3 Knavery; deception; fraud, imposition, trickery

ફિતુરી, adj Perfidious, seditious, mutinous 2 Treacherous, knavish, that deceives or defrauds

ફિદવી, s m [P फ़िदवी *fr* फ़िदा a sacrifice. See ફિદા] A devoted servant

ફિદા, adj [Ar or P फ़िदा a sacrifice] Devoted to, ready to be sacrificed for 2 Attached to, enamoured of, doatingly fond of

ફિયો, s m [S प्लीह] The spleen

ફિર-કી, s f [See ફર વું] A turn, round, or whirl 2 Whirling, any little roller or thing turning on an axis 3 A reel

ફિરકો, s m A nation, a community, a tribe, a sect, a people

ફિરંગી, s m [Eng a Frank See ફરંગી] A portuguese, a Frenchman, a European

ફિરા-વન, adj [See ફર વું+વના, વિના, without] Headstrong, obstinate

ફિલસુફ, s m [P *fr* Eng *Philosopher*] A Philosopher, a lover of Wisdom

ફિલસુફી, s f Philosophy

ફિસાદ, s m [Ar फ़साद corruption] Revolt, mutiny, insurrection, rebellion, sedition 2 Disturbance, tumult, commotion 3 A quarrel, a broil, a scuffle

ફિસાદ ખોર, } ફિસાદી, } adj [+P ख़ोर् enjoying *fr.* खुर्दन् to enjoy] Mutinous, seditious, insurrectionary 2 Tumultuous, turbulent 3 Mischievous, dangerous

ફિસિયારી, s f [Eng *fuss* Guj ફીસી Imit + S कार suffix showing the sound of the preceding letters *fr* कृ to do] Self-applause, self-complacency, self-conceit; self-esteem, self sufficiency, pretension, coxcombry, vanity; pride, arrogance

Id ફિસિયારી મારવી To boast

ફિસોટો, s m [See ફીણ] Flakes of foam adhering to the mouth through fatigue

or disease

Id ઢુ તારો ફિસોટો કાઢીશ I will belabour you till you are on the point of death

ફી, s f [Eng *Fee*] A small payment demanded and made as a right

ફીક, s f [See ફીકુ] Tastelessness or dryness of the tongue

ફીકુ, *adj* [S स्फीत pure, white] Same as ફિક્કુ

ફીણ, s n [S फेन] Foam, spume, spray

Id મોઢે ફીણ આવવુ To foam at the mouth 2 To be exhausted 3 To be subject to hysteric fits

Prov ફીણ વલોવે શુ નિકળે? Nothing comes out of nothing You cannot gather figs from thistles

ફીણ-વુ, Same as ફિણ-વું

ફીત, s f [Hem Des संफालि=S पङ्क्ति a line Portug *Fita*] Lace, ribbon 2 [Eng *Feet*] A tape; a narrow strip of cloth or lace

ફીસી, Same as ફિસિ-યારી

ફીસું, *adj* Easily broken or torn, not tough, yielding

ફીસુ, Same as ફીકું

ફું, *interj* [Imit] Pooh! tush!

ફુ-ક, s f [S फूत्-कार fr +कार suffix See ફું-કારો] A quick blast with the mouth, a puff

Id ફુંક મારવી To blow with the mouth 2 To incite, to instigate કાનમા ફુક મારવી To give secret advice ફુંકે ફરવુ To be totally at the mercy of ફુક નિકળી જવી To die

ફું કણી, s f A tube to blow through, a blow pipe 2 the act of blowing, blowing

ફુ-ક-વું, v t To blow, to puff with the mouth 3 To sound or blow (as a wind instrument) 5 To inflame or excite, to blow out 6 To inflate 7 To dissipate; to squander 8 To gabble over 2 To perform the burning of a corpse (in contempt) 2 To trumpet abroad, to divulge a secret

Id ચુલો ફુકવો To cook બણુગુ ફુકવુ To blow a trumpet 2 To reveal a secret દેવાળુ ફુકવુ To be insolvent ફુકી મૂકવુ-દેવુ To burn down 2 To sell at any price however low ફુકી ખાવુ To squander, to dissipate (of a fortune) ફુકી ફુકીને ખાવુ To defraud a person without his being aware of the fact તેનામા ફુકી ખાવા જેટલાએ ડાહ્યા નથી He is wanting in common sense

ફું-કાર વું, v i To hiss, to snort

ફુ કારો, s m A blast or puff with the mouth 2 Hissing

ફુ-ગરા-વવુ, v t [See ફુ-કારો] To misinform

તમને મારે હાજે અયા સાસજી, તમારાં માબાપને ફુંગરાવી,
હું એટલી હોઇ, તો મને પુરી જ કરે નાખે તો
—પ્રેમાનંદ.

ફુંફ-વાડો, } s m [Hem Des फोंफा=S.
ફુફા ડો, }
भीतिवर्धे शब्द words of threat fr फों& त्ता Imit +ति] Hissing 2 Frightening, terrifying

ફુઆરો, s m [Ar फ़व्वार effervescence *Cf.* ફુ કારો, ફું-ક] A fountain, a jet 2 A spring.

ફુઈ, Same as ફોઈ

ફુએક, *adj* [See ફુગ.] Unclean; dirty; filthy 2 Unmannerly

Prov ફુએકના (બારણા) ઉઘાડે કોણ? ને દે કોણ? A careless man would not even care to shut or open his door

ફુઓ, s m [See ફોઈ] A father's sister's husband

ફુકો, s m [See ફુ ક, ફુ-કારો] The bladder, the kidneys

ફુગા-વું, v i [See ફુગ] To get mouldy

ફુટ, s m [Eng *Foot*] A measure twelve inches long, a foot

ફુટ-કળ, *adj* [See ફુટ વુ] Retail, not wholesale, miscellaneous, sundry 2 Broken up, divided into small quantities 3 Odd, loose

ફુટ ડિ-યુ, Same as ફુટ ફુ

ફુટ-ડી-દાળ, s f [See ફુટ-વુ+દાળ] Cooked pulse having a thick consistency

ફુટ ડું, *adj* [See ફુટ-વુ] Coquetting, beautiful, attractive

ફુટ-વું, v i [Hem Des फुडइ, फुट्टइ=S. भ्रश्यति it falls, fr स्फुट् to break, also Dh Des फुडि-यं fr S स्फुटि-तम् broken fr स्फुट् to break

S स्फुट to break] To break, to shatter, to burst, to split, to crack, to part or open suddenly 2 To sprout, to shoot, to bud, to spring, to germinate 3 To burst, to divide 4 To run; to let ink spread 6 To arise, or burst forth 7 To become public 8 To fall out with, to disagree 9 To open 10 To appear as eruptions 11 To cease, to fail, to become extinct, (a term of scolding) 12 To divulge a secret, to unbosom the heart, to unburden the mind, to betray, to reveal the truth

Id ઝાડને પાદડા ફુટયા The tree has put forth leaves નસીબ ફુટયુ Become unfortunate તેની આખ ફુટી છે He has lost his eye sight. તેના કાન ફુટયા છે He has lost his sense of hearing આ કાગળ ઉપર આક્ષર ફુટે છે Ink goes through this paper ફુટી બદામનુ Of no value ફુટેલા કપાળનુ Unfortunate

ફુટા-ફુટ, s f Breaking and bursting successively; falling away, dissolving, separating

ફુણગી, s f [S स्फुलिंग a spark See ફણગો] A pimple 2 A little bubble

ફુત કાર, [S फुत्कार See ફુક] Same as ફુકારો

ફુત કાર વુ, Same as ફુ-કાર વું

ફુદડી, s f [Guj ફુ limit + દડી round] A game of moving in circles played by girls, a kind of dance

Id ફુદડી ફરવુ To move in a circle

ફુદડો, s m } [See ફોદું A heap of
ફુદુ, s n } rubbish] A kind of insect,-a cricket 2 A kind of grass

Id ફુદાની પેઠે (દીવા ઉપર) પડવુ To be allured by the pomp or false show of another person

ફુદિનો, s m [P फोदिन] Mint *Mentha*

ફુમતિ-યાળું, *adj* [See ફુમતી, ફુમતુ +વાળુ] Having tassels

ખેંચે ફુમતિયાળી, રેશમી દોરી સાર —દયારામ

ફુમ-તી, s f [See ફુમ-તુ, ફુમ ફુ] An ornament worn by women in their hair

ફુમ-તું, s n [See ફુમા-તુ] A tassel, a tuft

Id ફુમતું આલીને બેસવુ (Referring to the tassels in a pālkī) To sit at ease 2 To sit idle 3 To be unwilling to work

ફુરજો, s m [Ar फ़ुर्ज़ः] A custom-house

ફુર-વું, v i [Dh Des फुरिय, also Hem Des फुरिअं, fr S स्फुरितम् throbbed fr स्फुर् to throb] To throb

ફુરસદ, s f [Ar फ़ुरसत See ફરસદ] Leisure, interval, respite 2 Convenience with respect to time

ફુલ-ખર, s n } [See ફુલ + ખર-વું]
ફુલ-ખર ણી, s f }
A kind of firework from which flowers appear to drop down

ફુલ-ફુ, s n A procession 2 Same as ફુલેકુ, s n 3 A kind of thin small bread

ફુલ-ડું, s n A grain of corn well parched and burst open into the form of a flower

ફુલ ણ-જી, s m [See ફુલ-વું + જી fr S जय तु, may he be victorious, or देव a god See જી] A man puffed up with conceit and complacency

ફુલ-તોડો, s m [See ફુલ + તોડો] A kind of anklets worn by women

ફુલ-અરડો, s m, [+ બરડ] Areca nut, brittle, and white in the inside

ફુલ-બાગ, s m [+ બાગ a garden] A flower garden

ફુલ-વડી, s f [+ વડી] A small globule of flour fried in oil or ghee

ફુલ વ વું, } v t [Caus of ફુલ વુ] To
ફુલા-વ વું, } cause to swell

ફુલ-વું, v i [See ફુલ] To flower, to blossom 2, To puff out, to swell, to grow big 3 To look pleased, to be puffed up with pride, to be elated by praise 4 To become covered with eruptions of small-pox, itch, &c 5 To look pleasant or agreeable

Id ફુલીને ટેટા થવો To be swollen (of a part of the body) ફુલીને દેડકો થવો To be puffed up like the frog in one of Æsop's Fa

bles ફુલીને ફાળકો થવુ To boast

Prov ફુલે તે કરમાય The best rose will wither at last Pride goes before a fall, Pride will have a fall Pride is an ill horse to ride

ફુલ-સાંકળા, *s n pl* [+ સાંકળુ] A kind of silver anklets worn by women

ફુલા-રો, } Same as ફુલાસ, Vain glory
ફુલ્ય, }

Prov ફુલીબાઈની ફુલ્ય, ને છોકરા ખાશે ધૂળ Vain glory blossoms, but never bears

ફુલા-વું, *v i* [See ફુલ-વુ] To get elated, to be puffed up

ફુલાસ, *s f* Boasting, brag, vanity

Id ફુલાસ મારવી To boast

ફુલિ-યું, *s n* A small metal cup 2 A kind of plant

ફુલેકુ, *s n* A marriage procession 2 A procession preliminary to the marriage-ceremony

Id ફુલેકુ ચડવુ To go in a marriage procession (of the bridegroom) 2 To be exposed to public ridicule (for euphemy)

ફુલે-લ, *s n* [+ તેલ oil] A kind of scented oil 2 *past part* [See ફુલ-વુ] Puffed up, elated, proud, vain

ફુલે-વર, *adj* Flowery 2 Having flowers woven or carved 3 *s n* [Eng *Flower*] A particular suit in Mugal cards

ફુલૂસ, *s m* [Ar फुलूस a pice] Money, rupees

ફુવારો, Same as ફુઆરો.

ફુવો, Same as ફુઓ

ફુસ-ફાસ, } *adj* [Imit] Light, flimsy,
ફુસ-ફુસિ-યું, }
worthless, empty, hollow

ફુસલા વ-વું, Same as ફોસલા-વ-વું.

ફુસિ-યું, Same as ફુસ-ફુસિ-યું.

ફૂ, *interj* [Imit See ફુ.] Push! Pshaw

ફૂગ, *s f* Mould, a whitish exfoliation

Id ફૂગ વળવી To turn mouldy

ફૂટ, *s m* [See ફુટ-વુ] A crack. 2 Division or separation 3 Fracture, dissolution, rupture, disunion, disagreement 4 A ripe musk melon

અનાયાસ પકવ ફૂટ ફૂટે, તેમ લંપટનું શિર ફૂટે
—પ્રેમાનંદ.

Id ફૂટ પડવી To be divided 2 To have a disagreement, to disagree

Prov ઘરની ફૂટે શત્રુ ફાવે A house divided against itself cannot stand

ફૂલ, *s n* [S फुल्ल *fr* फुल to expand, to bloom] A flower 2 A flower shaped spark 3 Fine cuttings of areca-nut 4 The mouth of the womb 5 The ovarium, 6 Menses 7 Opacity of the eye 3 Crystals of certain medicinal drugs

Id હલકુ ફૂલ As light as a flower ફૂલ પડવુ To fall down in the form of flowers 2 આંખમાં ફૂલ પડવુ To have defective vision ફૂલ આવવુ To be in the monthly course (of a woman) 2 To give a promise of success ફૂલ ગુંથવા To be idle ફૂલો ઘોડે ચડવુ To make a false show ફૂલે વધાવવુ To give a hearty welcome

Prov ફૂલ નહિ તો ફૂલની પાંખડી If not the whole flower, give a petal (said in modesty, of a gift given according to one's ability)

Id ફૂલ ફુલ્યુ ફુવાર, ને, ડોઢો બેળાયડીઓ

ફૂલ-ડોળ, *s m* [+ ડોલ-વુ, હિંડોળો] A festival in a Vaisnava temple, in which the idol is placed in a swing decorated with flowers

ફૂલ-ધાર, *adj* [+ધર-વુ to hold] Honest; trustworthy 2 Having good credit

ફૂલ-ફટાકિ-યું, *adj* [+ ફટાકો] Foppish

Prov ફૂલફટાકિયો, ને ફાટમાં છાણુ, ઘેર આવે ત્યારે જોઈ કાણુ All is not gold that glitters

ફૂલુ, *s n* A white speck in the eye, opacity of the eye

ફૂસ, *s n* [S तुष chaff, rubbish] Grass

ફેં, } *adv* [Imit] Being wearied or
ફેં-ફેં, }
exhausted

ફેંક-વું, *v t* [S क्षिप् to throw] To thow; to fling, to cast, to toss, to hurl 2 To drive fast

Id નજર ફેંકવી To glance at; to look at

carelessly or hurriedly

ફેંટ, s f [See ફેંટો] A long strip of cloth tied round the waist, the skirts of a garment round the waist

Id ફેંટ પકડ઼વી To catch hold of in anger

ફેંટો, s m [Hem Des फय = S कश बन्ध a tie with a string See પટ, પટો] A long strip of cloth tied round the head as a small turban, a small kind of turban 2 Fraud, deceit, trickery

ફેંદ વું, v t [See ફિંદવુ, ગીંદવુ] To pound, to crush 3 To intersperse, to make a mess of

ફેંફાટ, adv [See ફાટ વુ] Being widely circulated

ફેંસલ, Same as ફેસલ

ફેંસલો, Same as ફેસલો

ફેડ વુ, v t [Caus of ફિટ વુ Or Dh Des पाडिहत्थ fr S प्रति हस्तितम् paid back, put back in the hand of, fr प्रति against, back, + हस्त the hand] To break down, to clear off 2 To remove, to get rid of

હરિ તણુ હેત તને, કયમ ગયુ વીસરી,
પશુ રે ફેડીને, નર રૂપ કીધુ —નરસિંહ મહેતો

Id કરજ ફેડવુ To pay off a debt દુઃખ ફેડવુ To remove the sufferings of

ફેણ, s f [Dh Des फडा, also Hem Des फडं fr S फणा] The hood of a snake

Id ફેણ માંડવી To raise the hood 2 To be pleased (of a snake) 3 To be angry or cross (of a person)

ફેણ, s n [S फेन or फेण] Foam, froth

ફેન, adj [Eng *Fine*] Fine

ફેફર s f A swelling of the skin

ફેફરી, s f Same as ફેફર

ફેફરૂ, s n [Imit See ફ] A foaming fit, a fit of epilepsy

ફેફસુ, s n [S फुफुस fr फु-फु Imit panting] The lungs

ફેર, adv [See ફરી, ફેરો] Again, once more

ફેર, s m [See ફર વુ, ફેર વવુ] Difference, diversity, dissimilitude 2 Disagreement, discrepancy, variance 3 Change, alteration, a turn 4 Turning 5 A screw 6 Circumference 7 Dizziness, giddiness; vertigo 8 The flowing portion of a garment 9 Same as ફેરાવો

Id ફેર આવવા To feel giddy ફેર પડવો To differ 2 To get better (of a sick person) ફેરમા આવવુ, ફેર ખાવો, To come by a long or circuitous way ફેરવાળુ Having a screw ફેર ખાવાથી બાંધ વી To break one's promise 2 To turn round, to turn out a traitor

ફેર-કુંડાળુ, s n A perplexing circle 2 A perplexity

ફેર-પાળી, s f [+ પાળી a turn] A turn, a change 2 A rotation of crops

ફેર-ફેટ-ડે, adv [+ ભટ = રૂ] Turning round, walking about, galloping up and down 2 Rambling, roving

ફેર-ફાર, s m [+ ફાર redup] Turning about, changing about, shifting 2 Difference, variation 3 Alteration, change, innovation

ફેર-બદલ, s m [+ બદલ] Exchanging 2 Transference to and from 3 Interchanging, mutual relieving

ફેર વ વુ, v t [Caus of ફર વુ, fr S स्फार to expand] To turn, to change, to alter 2 To cause to gallop up and down, to turn round here and there 3 To turn over 4 To move round 5 To make to rotate or revolve, to whirl 6 To bring the inside out 7 To put the upper side downward, to change with respect to position 8 To reverse, to repeal 9 To circulate, to send round 10 To turn the head, to cause one to faint, to make one wild 11 To transpose, to subsitute, to replace 12 To toss 13 To turn the mind from, to alienate 14 To make to move 15 To rub gently (with the hands) 16 To make giddy

Id મન ફેરવવુ To dissuade from 2 To change one's own resolution બળદ-ઘોડો ફેરવવો To train a bullock, a horse ઘર ફેરવવુ To change one's residence હાથ ફેરવવો To rob માથે હાથ ફેરવવો Lit To put a hand on the head of, as a token of giving a blessing Hence 2 To bless 3 To surprise ...

ing (for euphemy) આગ-માટું ફેરવવું To be angry પૂઠ ફેરવવી To turn the back on 2 To have an aversion to, to have nothing to do with આંખો-નજર ફેરવવી To glare, to stare 2 To look at with attention જીભ ફેરવવી To lick with the tongue પાણી ફેરવવું To wipe off, to sweep away, to undo બહાર ફેરવવું To take out for a walk દીવો ફેરવવો To examine all about by the light of a lamp લાકડી ફેરવવી To beat with a stick ભમરડો ફેરવવો To turn a top કુંચી ફેરવવી Lit To turn the key Hence, 2 To influence the opinion of a person રંદો ફેરવવો Lit To make smooth with a carpenter's plane Hence, 2 To remove the opposition of a person 3 To win a person over to one's side ચક્કર ફેરવવું Lit To turn in a circle Hence, 2 To change the condition of 3 To upset a skilfully laid plan પાનું ફેરવવું To turn over a page of a book 2 To insert a new page in a book, having previously removed the old one

ફેરા-વો, *s m* Circumference 2 Winding, a circuitous turn

ફેરિ યો, *s m* A pedlar, a hawker

ફેરિસ્ત, *s f* [P फ़िहरिस्त्] A list, a catalogue, a roll, a file, an inventory, a register

ફેરી, *s f* [See ફેરવવું ફેરો] A turn, a trip, a circuit, a round 2 Time 3 A round, going about

ફેરો, *s m* [See ફરવું, ફેરવવું] A turn, a round, a circuit 2 A whirl, a gyration 3 A bending, a circuitous way 4 The circumference 5 [See ફેરે જવું] Diarrhœa

Id ફેરો ખાવો To go to ફેરો ખાવો-પડવો To go to, without accomplishing the object ફેરોફાંટો ખાવો To come and join in light work ફેરો થવો-લાગવો To suffer from diarrhœa ફેરે જવું To go to stool ફેરા ફરવા To go round (the sacred fire) 2 To complete the ceremony of marriage

ફેલ *m* [Ar फ़िअल an act] Feigning, pretence, imposture 2 Misdeeds, loose practices, conduct, or behaviour

ફેલ-ખોર, *adj* [+ P खोर enjoying fr खुर्दन to enjoy] Feigning, pretending

ફેલ-જામીન, *s m* [+જામીન] A guarantee against misconduct and for the fidelity or good conduct of a person

ફેલ-વું, Same as ફેલાવું

ફેલા વ, }
ફેલા વો, } *s m* [See ફેલાવવું, ફેલવું] Outspread or diffused state, spread, extension, expansion 2 Progress

ફેલાવ વું, *v t* [Hem Des पयाड fr S प्रसर ति it spreads fr प्र forth + सृ सर्, to move] To spread, to diffuse, to expand

ફેલા વું, *v i* To be spread, diffused, or expanded

ફેંદું, *s n* [See ફેંદ] Entanglement, embarrassment difficulty

Id ફેંદું પેસવું To be involved in a difficulty

ફેંસલ, *adv* [See ફેંસલો] Decided 2 Ended

ફેંસલો, *s m* [Ar फ़ैसला] Decision, settlement, adjudication, termination 2 Release

Id ફેંસલો આણવો-લાવવો-મૂકવો To decide and bring to an end ફેંસલો આપવો-દેવો To give a decision, to decide

ફેંસ વું, *v t* [See ફાંસો a noose] To take away, to take down, to pull down, to repudiate

ફૈ, Same as ફોઈ

ફૈડ કો, *s m* [See ફરવું] A casual visit or a call

ફેણ, *s f* [See ફના destruction] A cure, the subsiding (of a disease)

ફોઈ, *s f* [Dh Des पिउच्छा, Hem Des पुप्फा, पुप्फि आ, fr S पितृष्वसा fr पितृ पिता, father +S स्वसा sister] A father's sister

Prov ફોઈની ખારેકે આખો ટાઢે Venture a small fish to catch a great one ફોઈને મૂછો હોત, તો કાકા ન કહેત ? Jack would wipe his nose, if he had it

ફોઈ યારૂં, *s n* [+કાર્ય] A present given to a father's sister

ફોઈયારૂ લેવાની બુદ્ધિ લેઈ રે —પ્રેમાનંદ

ફોક, *adj* [Hem Des फुक्क=S मिथ्या in vain] Void, hollow, empty, useless, null, *e g* નિવાડ ફોક કરવો

ફેક, s f [See પોક] A cry, a groan, weeping, moaning, loud lamentations

ફેકટ, } ફોગટ, } *adv* For nothing, *gratis*, without money or labour 2 Without regard or recompense, in vain, to no purpose

ફોગટિયું, *adj* That enjoys itself on another's possessions, scot-free 2 Useless, unprofitable

ફોજ, s f [Ar फ़ौज] An army, a force or body of troops 2 A large number, a host, a flock

ફોજદાર, s m [+P दार् holder *fr* दाश्तन= S धृ धार्, to hold] A Faujdar, a police magistrate, a head or chief constable

ફોજદારી, s f The office or duty of a Faujdār or police magistrate 2 *adj* Relating to the investigation and punishment of crime

ફોડણી, s f [Hem Des फोडिअय=S राजिका-धूमितम् fumigated with mustard seeds boiled in oil See ફોડવું to break] Fumigating food with spices

ફોડવું, v t [Caus of ફૂટવું] To break, to part by violence, to scatter, to shiver, to smash 2 To break open, to burst by violence, to force an opening 3 To cleave, to split, to dissever by blows 4 To burst 5 To punch, to destroy, to pluck out 6 To fire, to shoot, to let off 7 To crack 8 To blow up 9 To disclose, to divulge, to reveal, to discover, to unveil 10 To gain over (the partisans of an opponent by bribery, treachery, &c) 11 To deflower, to ravish

Id કાન ફોડવા To stun with noise આંખ ફોડવી To make blind માથું ફોડવું To be concerned about 2 To trouble the mind ટચાકા ફોડવા To crack the joints of the body દારૂખાનું-બંદુક-તોપ-સુરંગ-ફોડવ To discharge or fire crackers, a rifle, a cannon, a mine સુરંગ ફોડવી To lay a train and fire it 2 To produce a distant effect, unperceived by other people વાત ફોડવી To reveal a secret માણસને ફોડવો To win a person over to one's side ફોડી લેવું To put up with what one is destined to suffer ફોલ્લા ફોડવા To open boils 2 To talk ill of આગી ફોડી નાખવું To break and spoil ફોડી ફાડીને કહેવું To explain clearly

ફોદવું, s n [See ફોદું] A quantity of curdled milk

ફોત, *adj* [Ar फ़ौत् death] Being killed

ફોતરું, s n [See ફોત or S पृष्ठ the back See પૂડ, પીઠ] Husk, chaff

ફોદું, s m [S पुद्गल a heap See પોદળો] Thick curdled milk 2 *adj* Soft, flabby

ફોફળ, s n [S पूग a the areca nut tree+ ફલ] The areca nut

ફોફળી, s f The areca nut tree

ફોલ્લિયો, s m [See ફોલ્લો] A blister

ફોમ, Same as ફીણ

ફોર, s, f [Ar फ़ौर् effervescence] Smell, odour

ફોરવું, v i To smell

ફોરાઈ, s f [S स्फूर्ति activity *fr* स्फुर् to throb] Activity, cleverness, adroitness

ફોરું, s n [Ar फ़ौर् effervescence See ફોર Cf S पृषत a drop of water] A drop, spray 2 A daub, a spot of colour

હૈયે હાર ગુલાબી ફોરે, ચિતડું રોકી રાખ્યું ચોરે
—દયારામ

ફોરું, *adj* [S स्फार expanded, large, *fr* स्फार् to expand] Too big for a person (of a garment, &c)

કટિ ચોટી કદોરે ઘુઘરીના ઘોર, વળી ફોરી પહેરી આંગરી, ને, પાની રાતી ચોળ —ભાલણ

ફોલ, s m [See ફોલવું] The bith of tamarind

ફોલવું, v t [See પોલવું] To husk, to peel

ફોલ્લી, s f [See ફોલ્લો] A small boil, a pimple

ફોલ્લો, s m [S स्फोट *fr* स्फुट् to break, to burst See ફોલ્લિયો, ફૂટવું, ફોડવું] A boil, a tumour

Id ફોલ્લો ફૂટી જવો To be rid of a troublesome business 2 To be finally settled ફોલ્લા ફોડવા To speak ill of, to slander

ફોસલાવવું, v t [Hem Des फुसइ=S भ्रमति it strays] To cajole, to wheedle, to coax, to persuade, to inveigle; to seduce See ફુસલાવવું

બ

બ, The 34th letter of the alphabet, and the 23rd consonant

બસરી, બસુરી, બંસી, } s f [See વાસળી] A lute, a pipe, a flute

Id બસી બાળવવી To cook one's meal

બક, Classical form of બગ

બક-બક, s f [Imit S बक् to bark See વાસ-વુ] Prattle, chatter, idle talk 2 Speaking senselessly, talking nonsense

બક-બકાટ,ી f m } Same as બક-બક
બક-બકાટો, s m }

બક-બકિયો, s m A prater, a chatterer, a babbler, an idle talker

બકર-કુદી, s f [See બકરો + કુદ વુ] Rising and darting forward as a goat 2 A particular exercise in gymnastics 3 Rioting, mischievous tricks

બકરી, s f A she-goat

Id. બકરી બે થઈ જવુ To be cowed down, to be terrified

Prov બકરી કાઢતા પેસે ઉંટ To go for wool and come home shorn બકરી દુધ આપે, પણ લીંડી કરે The cow gives milk, but kicks over the pail

બકરી ઈદ, s f [+ ઈદ] A Muhammadan festival

Prov બકરી ઈદ સૌ કોઈ કરે, વાઘ ઈદ કોઈ ન કરે God helps the rich, the poor can beg All lay load on the willing horse

બકરૂ, s n [See બકરો] A goat kind, a lamb, a kid

બકરો, s m [S बर्कर] A he goat

બકવા, s f }
બકવાટ s f } [See બક બક+વૃત્તિ,વદ વુ]
બકવાદ, s m }
બકવો, s m }
Same as બક-બક

બક વું, v t [See બક-બક or Imit Or see વસ વુ] To chatter, to gabble, to prate, to babble, to talk much and emptily 2 To bet, to lay a wager 3 To lie, to tell a lie

બકાઈ, s f Same as બગાસુ.

બકાયત, adj [See બાકી] The surplus remaining over

બકારી, s f [Cf ઓકારી, fr ઓ, વ, ખ, Imit + S कार suffix showing the sound of the preceding letters fr कृ to do] Vomiting

બકા રો, s m Same as બક-બક

બકાલ, s m [Ar बक़्क़ाल a greengrocer, fr बक़्ल vegetable] A petty shopkeeper 2 A miserly timid fellow 3 A Vània (so called in contempt)

બકાલા પીઠ, s f [+પીઠ, પીઠુ] A vegetable market

બકાલુ, } s n Fresh vegetables
બકાલું, }

બકાવવુ, v t [Caus of બકવુ] To humbug, to bamboozle 2 To deceive, to mislead, to beguile 3 To incite, to instigate 4 To vex, to tease

બકુ ડી, s f [See બચ્ચુ] A darling, a pet

બકુલ, s n [S] A flower tree as well as its flower

N B —Samskrit poets represent this tree as blossoming only when young ladies throw on it mouthfuls of wine

બકોર s m [See બકોર વુ] A noise, an uproar

બકોર સાંભળ્યો બારણે, હાહુમાનો હેત,
જાગ્યો જોતો બાતરી, આવ્યો લોક સમેત

—સામળભટ.

બકો રવુ, v t [See બકારવુ] To clamour, to shout

બક્ષ વુ, v t [See બક્ષીસ] To give, to bestow, to confer 2 To present 3 To forgive, to pardon

બક્ષી, s m [P] A general or commander in chief. 2 A pay-master of the army

બક્ષીસ, s f [P] A gift, a donation; a present 2 Pardon, forgiveness

બખતર, s n [P बख़्तर] An armour, a coat of mail

બખતાવર, adj [+ P बख़्त् fortune + P अवर्= S, अपर great] Fortunate, prosperous, flourishing, thriving, lucky, propitious

બખર, s f n [See બાખર] A history or memoir in Prākrit prose

બખર•વુ, v i [See વકર•વુ to become worse, or વિખેર વુ to scatter] To enjoy the possession of to possess

બખા-બખી, s f [See બાક બાક] Disputation, contention 2 A fight, a struggle

બખિયો, s m [P बीख़िय़] Stitching closely

બખીલ, adj [Ar बख़ील् a miser] Miserly, niggardly; stingy, parsimonious 2 Indigent

બખીલા•ઈ, s f Stinginess; nigardliness, parsimony

બખેડો, s m [S वि•क्षेप distraction, confusion, fr वि away form + क्षिप् to throw] Contention, dispute, quarrelling, a tumult, an affray, an altercation, wrangling

બ•ખોલ, s f [S वि intens + ખોલ વુ to open] A cleft in a tree, a hollow in a tree 2 A hole

બખ્ત, s n [P बख़्त्,] Fate, destiny

બગ, s m [S बक See બાક] A crane, a stork

બ•ગડ વુ, v i [S वि away from+ઘડ વું] To be spoiled, adulterated, or polluted

Id તબિયત બગડવી To be ill 2 To be out of temper બગડેલી તબિયત A run down constitution, ill health શરીર બગડવુ To be ill દાનત બગડવી To resort to evil practices 2 To be tempted ઘોતિયુ બગડવુ To be overpowered with fear

બ•ગડી ઓ s m [See બે two + ઘેડ a fold] A cot the surface of which is made of ropes, two of these being raised and the next two pressed down

બ ગ•ડો, s m [See બે] The figure two, (2)

Id બગડે બે Lit Self and wife Hence 2 Having no issue 3 Impotent બગડે બે થવુ To be ruined

બગ-ધ્યાન, s n [See બગ બક, + ધ્યાન] Contemplation like that of a crane, deep meditation while the mind is bent on securing a wrongful end, hypocrisy in religious meditation

બગ-બગું, s n [Imit] Dawn, the morning twilight

બગ-ભગત, s m [See બગ, બગ, + ભગત] A hypocrite in matters religious

બગાડું, s n [See બગાડ, or વિ•કાર] Froth rising to the surface of liquids when heated

બગલ, s f [P बग़ल्] The armpit, the arm 2 The triangular piece under the arm of an અંગરખા (a coat), a gusset 3 A crutch 4 Shelter, protection 5 A side

Id બગલમા લેવુ-રાખવુ To give protection to બગલમા મારવુ To keep under one's control બગલમા ઘાલી ઊડી જવુ To keep under one's control and deceive To be superior in cunning બગલમાથી વાત કાઢવી To fabricate a story બગલો ઉઘાડી થવી To have ~~lost~~ one's money 2 To be free from business. બગલો ઉઘાડી મૂકવી To pay no regard to public opinion 2 To become shameless બગલો કુટવી To be delighted બગલો દેખાડવી To become insolvent

Prov મુખમે રામ, બગલમેં છૂરી, ભગત ભયે, પણ દાનત બૂરી God in his tongue, but the Devil in his heart Dissembled holiness is double iniquity

બગલ-દાણા, s m pl [See દાણો] A kind of anklets.

બગલ-ભાચાર્થી, adj [See બગ•લુ, બગ, + આચાર્ય] One who, while making a creditable appearance, is ready, when an opportunity occurs, to snatch up an article and run off with it, a smooth faced [illegible]

બગ•લું, s n Same as બગ, બક

બગ લો, s m [See બગ, બક [illegible]] A crane, a stork 2 An Arabian [illegible] vessel

બગવ, s m The wax in the ear

બગાઈ, [Hem Des बिगाइ = S यो कीटो संलग्नो भ्रमतः a kind of insects that go about copulated] An insect found on the body of cattle

બગાડ, s m [See બગાડવું] Spoiling, corruption; adulteration 2 Injury, wastage 3 Sickness, indisposition 4 Disagreement, discord

બગાડવું, v t [Caus of બગડવું] To spoil, to pollute, to corrupt 2 To damage 3 To quarrel to embroil

Id દહાડા બગાડવા To resort to evil ways મોઢું બગાડવું Lit To distort the face Hence, 2 To be displeased બાઈડીને બગાડવી To commit adultery with a woman

બગાડો, Same as બગાડ

બગાસું, s n [See વિકાસ opening] A gape, a yawn

Id બગાસું ખાવું To yawn બગાસાં મારવાં To sit down idle

બગી, s f [Eng *Buggy*] A buggy, a gig

બગી, s f [See બકવું] Speech

Id બગી કાઢવી To speak

બગીચો, s m [See બાગ + P ચહ dim] A small garden, a bower

બગો, s m A kind of chequered cloth worn by women

બગો, s m [S भग a hole] A hole in a wall

બકે-રાવ, Same as બાકે રાવ

બખાળવું, v t [See બકોરવું] To speak out plainly, angrily, and strongly, to declaim against; to complain loudly

બંખારો, s m [See બગ + ખારો] Same as બંગ Sugar of lead

બંગ, s m [S वङ्ग lead] Sugar of lead 2 Pattern, sample 3 Whim, fancy

બંગડી, s f A bangle, a bracelet of glass, gold, or other material, worn on the wrist by women

બંગલી, s f A small બંગલો

બંગલો, s m [Beng बंगाला fr S. वङ्ग Bengal] A summer house, a country-house, a villa, a bunglow

બંગાળી, adj [S वंग Bengal] Pertaining to Bengal 2 s m A native of Bengal

Id બાખી બગ ? Quite poor બંગાળી ઠગ A great rogue બંગાળી તોલ Double the ordinary weight

બચ-બચ, બચક-બચક, } adv [Imit] Imitative of the sound made by children while sucking

બચક-વા, s m [See બચકું + વા, વાયુ] A disease in which the patient tries to bite

બચકડું, Same as બચકું

બચકી, s f [See બોચકો+કું dim] A small bundle

બચકું, s m [See બચ બચ] A bite

Id બચકું ભરવું-લેવું To bite

બચકું, s n [See બચકી] A small bundle

બચકો, s m [See બોચકો] A bundle, a package

બચપણી, s f [See બચ્ચું] Infancy, childhood, youth 2 Puerility

બચકવાળ, બચરવાળ, } adj [See બચ્ચું+S वत्, वान्, વાળું, having] Having many children, having a family of many children

બચ-પણ, s n [+ પણ,પણું, fr S त्व suffix showing "state"] Same as બચપણી.

બચવું, v i [S वञ्च् to elude, to deceive] To be reserved, saved, or delivered from, to escape unhurt, to be spared, to recover 2 To be left, to remain unspent

Prov બચ્યું તે ખરું A penny saved is a penny gained

બચારું, adj [S विचारिन् engaged in thought, anxious, fr વિચાર] Helpless, forlorn, poor, wretched, miserable

બચાવ, s m Protection or preservation 2 Deliverance, escape, holding out, or getting safely through 3 Saving, defence, rescue, safety security

બચાવવું, v t [Caus of બચવું] To protect, to preserve, to save

બચ્ચાં-કચ્ચાં, s n pl [See બચ્ચું + ક ...

redup of બચ્ચુ, or See કાચુ] Little ones, children; infants

બચ્ચા-જી, *s m.* [See બચ્ચુ + જી] A term of contempt or defiance, "Indeed my fine fellow, come on"

બચ્ચી, *s f* [P बोसा a kiss] A kiss, a buss

Id બચ્ચી કરવી-ભરવી To kiss

બચ્ચું, *s n* [Hem D s बच्छो *fr* S वत्स a child] A young one, a child, an infant

બચ્ચો, *s m* A man, a fellow (used in contempt)

બજર, *s m* [See વજ્ર] Tobacco

બજર-બટ્ટું, *s n* [+બુટ્ટી a root] The root of a lotus plant 2 A particular nut of which beads are made and hung round the neck of a child to prevent the effects of the evil eye

બજ વું, *v i* [See બજા વ-વુ] To be rung, to be played upon. 2 To be enforced, to be executed.

બજ વૈ યો, *s m* One whose profession it is to play on drums and other musical instruments.

બજાજ, *s m* [Ar See બજાજી] A cloth-merchant

જે ચૌદ લોકનો મહારાજ રે, મહેતા માટે થયા બજાજ રે
—પ્રેમાનંદ

બજાજી, *s f* [Ar बज़्ज़ाज़ a cloth seller *fr* बज़्ज़ cloth] Dealing in cloth 2 Bothering, botheration, dispute, higgling (between a purchaser and seller about the price)

બજાજી-વેડા, *s m pl* [+વૃત્તિ] Higgling, dispute, (between a cloth-merchant and a buyer about the price of an article)

બજા ણિ યો, *s m* [See બજા-વ-વુ] A rope dancer, a tumbler

બજાર, *s n f* [P बाज़ार] A market, a bazar, a mart 2 The market-affairs 3 Disorder, confusion, noise, turbulence 4 Market-price

Id બજાર કરવો-ફેરવો To go shopping, to buy various articles of household use

બજાર-ગપ, *s f* [+ગપ] The market-tattle, the bazar gossip

બજાર-ભાવ, *s m* [+ભાવ] Market rate or tariff

બજારૂ, *adj* Not good, common, ordinary, poor, bad 2 Low, scampish, disreputable

બજા વ-વુ, *v t* [Hem Des बजार-इ = S कथयति he causes to speak, *fr* S वाद् to cause to speak *fr* वद् to speak See બજ-વુ] to play upon, to ring, to beat (a drum, &c)

બજા વ-વુ, *v t* [Dh Des बजारिय=S सिद्ध accomplished, carried out See *supra*] To carry out, to enforce, to execute, to perform

Id હુકમ બજાવવો To execute an order હુકમનામુ બજાવવુ To excute a decree of a civil court ઢોલ બજાવવુ To beat

બજા-વ-ણી, *s f* (Law) The execution of a decree 2 Attachment

બજીદ, *adj* [S वि intens + जित conquered *fr* जि to conquer See જીત-વુ] Conquered or overcome by

બજીદ, *adj* [Ar ब on + जिद trial] Importunate, urgent, pressing

બજોરો, *s m* A water-pot

બજોઠા, *s m pl* Ornaments worn on the arm

ચાખડ જાવ ને બજોઠે, દીસે કર રૂડો —દયારામ.

બ-ઝૂડ વુ, *v t* [S वि intens + ઝૂડ-વુ] To strike or beat incessantly

બટ, *s m n* [See બટુ-ક Or S बटु a boy] A strong pony 2 *s n* A kind of iron 3 *adj* Compact, dense, strong, stout, solid

બટ-ક-બોલુ, *adj* [+ બોલ-વુ] Witty, humorous 2 *s n* A wit, a humorous person

બટ-કી, *s f* [See બટ 3] A short stout woman 2 A concubine, a mistress 3 A female slave 4 A maid servant

બટ-મો ગરો, *s m* [+ મોગરો] A species of jasmine, the plant or the flower; a double daisy

બટવો, *s m* [See વાટવો] A money-bag, a purse

બટા-ઉ, *adj* [See વટલ-વુ] Loose in the practice of virtue, dissolute in character

બટાટા, *s m pl* [Eng *Potato*] Potatoes

બટા વુ, *v i* [See બેટું, બેસ-વુ, or see વટાવ] To be spoiled by being kept for a long time (of corn)

બટુ-ક, *s m* [S *fr* बटु a boy] A young Brāhman. 2 A dwarfish or short fellow

બટેરો, *s m* [See વાટ-કો] An earthen cup

બટ્ટો, *s m* [See વટાવ] A stain, a slur, a stigma, a reproach 2 Imputation, accusation, a charge

બટ્ટો, *s m* [Eng *Bottle* Or Imit] Wine-bottles, *e g* દારૂના બટ્ટા Bottles of liquor

બડ, *adj* [See બડું, વડું] Large, great
વડ હુસ્ય બડ યોધ, લીબમપિતાકી રોધે,—વહીલ

બડ, Same as બરડ

બડઘા, *s m pl* Stumps of stalks of the last harvest standing in a field

બડ-છટ, *adj* [See બરડ] Rough, not smooth

બડ-બડ, *s f* [See *infra*] Gabble, jabber, clack, prate 2 Raving, delirious talk 3 Grumbling, muttering

બડ-બડ વુ, *v t* [Hem Des वड-वड इ = S विलप-ति it mourns] To gabble, to clack, to prate, to run on wildly or idly 2 To talk in dilirium, to rave 3 To grumble, to murmur, to mutter

બડ-બડા ટ, *s m* Same as બડ-બડ

બડ-બડિ યું, *adj* Prating, gabbling

બડ-મુછો, *adj m* [See બોડ-વુ + મુછ] (A man) Having no moustache

બડ-વું, *v t* [See વધ-વુ] To spin cotton into thick thread

બડકું, *s n* [See બેડ-વુ, બરડો] Hinges

બડવો, *adj m* [See બોડું] Having the head shaven of all hair (of a man) 2 Ugly.
ઉભો રહે, બડવો ડરૂ, બડવો કર હુવે —વહીલ.

બડ-વો, *s m* [See બટુ-ક] A Brāhman boy whose thread ceremony is being performed 2 One of the establishment of Brāhmans entertained at a Vaisnava temple for the service of the idol

Id બડવો રૂઠવો A part of the thread ceremony, in which the boy is supposed to be displeased or dissatisfied બડવો દોડાવવો The cermony in which a newly invested Brāhman boy is made to run, caught, and brought back by his maternal uncle બડવો ઉઠાવવો The ceremony in which a newly invested Brāhman boy is brought back to his father's home with his intended bride

બડા-ઈ, *s f* [See બડું, વડું] Brag, boast. 2 Greatness, importance

Id બડાઈ હાંકવી-મારવી To boast, to talk boastfully

બડા-ઈ-ખોર, *adj* [+ P ख़ोर enjoying *fr.* ख़ुर्दन् to enjoy] Vain, conceited, bragging

બડા-બુટ, *adv* [See બબોટ] Undisposed of, unchanged (of articles and things after food is eaten) 2 Lying in disorder and confusion

બડું, Hindi form of વડું Great

Prov બડા પર બુલંદા દર High winds blow on high hills
બડે બડેકુ દુ ખ હૈ, છોટેસે દુ ખ દૂર,
તારે સબ ન્યારે રહે, ગહે ચન્દ્ર ઔર સૂર
High winds blow on high hills Little gear, little care બાપા.

બડે-આવ, *interj* [+ આ-વ] An exclamation uttered by a ચોબદાર (usher) before a Rājā in procession, answering to "*Vive le roi*" 2 *adj* Great, illustrious

બઢ-તી, *s f* [See વધ-વુ] Increase, growth, rising state, prosperity

બણગું, *s n* [See બડ] A trumpet

Id બણગુ ફુન્વુ To blow a trumpet 2 To declare 3 To sing false praises of 4 To raise an insurrection or commotion

Prov બારે બપોરે બણગુ, ને પોપાબાઈનુ રાજ્ય See Prov under પોપાબાઈ

બણ-બણ વુ, *v i* [Imit] To buzz, to hum

બણ-બણા-ટ, *s m* [+ વૃત્તિ] A buzz, a hum

બટી, *s f* A kind of corn

બ-ડસ, *adj* [S वि+ ડાસ-વુ] Filled or full with great pressure

બંડસ, *adj* [See બેઠું] Hoarse

બડ, *s n* [Hem Des मड्ड=S छिन्न-मूर्धा with the head cut off, decapitated *Cf* P] Insurrection, rebellion, commotion, revolt

બંડ-ખોર, *adj* [+P खोर् enjoying *fr* खुर्दन् to enjoy] Rebellious, turbulent, rising in revolt

બંડી, *s f* [Dh Des मडी = S पिधानिका a cover, *fr* S मण्डनम् an ornament *fr* मण्ड् to adorn. Also Hem Des मेंड = S मण्डनम् an ornament] A waistcoat

બતક, *s n* [S वर्तक] A duck, a drake 2 A teal

બ-ત્તરીસ, *adj* [See બે+ત્રીસ] Thirty two, (32) Same as બ ત્રીસ

Id બત્તરીસ લક્ષણ The thirty two marks of excellence in a perfect man or woman બત્રીસ કોઠે દીવા થવા To be fully aware of 2 To be higthly delighted બત્રીસ કોઠે છપ હોવો To be watchful in every direction

બ-ત્તરીસી, *s f* An aggregate of thirty-two 2 The teeth of a man, (thirtytwo in number) 3 The tongue 4 Common talk

Id બત્તરીસીએ ચઢવુ To be the subject of general talk

બતા-વ વું, *v t* [See વર્તાવ વુ] To represent, to exhibit 2 To show, to point out, to indicate, to guide, to direct 3 To describe, to explain, to expound 4 To tell, to inform, to teach, to instruct

Id આખ-ધાક-દાંડ-બતાવવ૦ To terrify, to frighten હાથ બતાવવો To beat with the hand વાવટો બતાવવો To show a flag, to make a signal

બતેલો, *s m* [Portug or Eng boat] A native sailing vessel, a a batelā

બત્તી, *s f*. [S वर्ति] A wick, a light, a lamp

Id બત્તી આપવી To excite 2 To instigate 3 To encourage

બ-ત્રીસ, Same as બ-ત્તરીસ

બથાવ વુ, *v t* [See બાથ] To fatigue, to tire

Id બાથથી પકડવુ To misappropriate by force, to usurp

બદ, *s f* [P बद् bad] A Persian prefix denoting "badness"

બદ, *s f* [See વ્યાધિ] A venereal bubo

બદ-કામ, *s n* [See બદ P + કામ] Misconduct 2 Adultery, fornication

બદ અમલત, *s f* [+ ખાસિયત] Bad conduct

બદ ગોઈ, *s f* [+*fr* P गुफ्तन् to speak] Evil speaking, slander, calumny

બદ-ચાલ, *s f* [+ ચાલ] Misconduct, misbehaviour 2 Adultery

બદ-દવા, *s f* [+દવા a blessing] A curse

બદ-દાનત, *s f* [+દાનત] Evil intention. 2 Dishonesty, bad faith

બદન, *s n* [P बदन the body, *Cf* S वदन the face *fr* वद् to speak] The face 2 The body, the person 3 A shirt

બદ-નજર, *s f* [See બદ bad + નજર] Same as બદ-દાનત

બદ-નસીબ, *s n* [+નસીબ] Evil destiny, ill luck, misfortune

બદ-નામ, *adj* [+ નામ] Infamous 2 Blameworthy, culpable

બદ નામી, *s f* Blame, censure, reproach, false accusation, imputation 2 Ignominy, disgrace, infamy

બદનુ, *s n* An earthen vessel used in supplying water to masons

બદ ફેલી, *adj* [See બદ bad +ફેલ] Lewd, dissolute 2 Adulterous 3 *s f* Misconduct; evil deed, devious practices 4 Fornication

બદ બખ્ત, *adj* [+ બખ્ત] Unlucky 2 Wicked

બદ બો, } *s f* [+બો] A stink, an
બદ બોઈ,

offensive smell 2 Ill savour bad odour 3 Evil repute, ignominy calumny

બદરી, Classical form of બોર ડી

બદલ, *s n* [Ar बदल् exchange] Exchange 2 Compensation 3 *adv* Same as બદલે

બદલ વુ, *v t* To change, to alter, to vary, to substitute, to exchange with

Id વેષ બદલવો To change the dress, to disguise oneself 2 To repudiate one's liability

બદ દામ, Same as બદ-નામ.

બદલા-વ-વું, *v t* [Caus of બદલ-વુ] To get changed, altered, exchanged, &c

બદલા-વુ, *v i* [Pass of બદલ વુ] To undergo a change, to be changed

બદલી, *s f* Transference 2 A substitute 3 Exchange, relief

બદલે, *adv* In exchange for, for, instead of

બદલો, *s m* Requital, recompense 2 Retaliation, revenge 3 Exchange, return

Id બદલો આપવો-વાળવો To give in consideration of બદલો લેવો To take in consideration of બદલો કરવો To get changed

બદ-વું, *v i* [Pass of બાધ વુ to influence] To obey, to submit, to yield, to be tractable

બદ શિકલ, *adj* [See બદ bad + શિકલ face] Ugly, ill-shaped, deformed 2 *s f* An ugly form, ugliness

બદ સુરત, [+સુરત] Same as બદ-શિકલ

બદામ, *s f* [P बादाम्] An almond 2 The lowest measure of value

Id ફૂટી બદામ Nothing

બદામ-ડી, Same as બદામી *s f*

બદામી, *s f* An almond tree 2 *adj* Almond coloured, tawny, grey

બદી, *s f* [See બદ bad] Vice, wickedness 2 Slander, calumny

બદી, *s f* [See બાદ distance] A little hole or ring at which marbles are thrown

બદુ, *adj* [See બદ bad] Worthless 2 Timid

બદ્દલ, Same as બદલે

બદ્ધ, *adj* [S *fr* बन्ध् to bind] Bound, fastened, tied

બધિર, *adj* [S] Deaf 2 Insensible, numb, callous Same as બેહેરૂ

બધું, *adj* [Correctly બધ્યુ *fr* S वृद्ध increased, grown See વધ વુ] All, entire, whole, total

Prov બધા પાલખીએ બેસે, તો ઉચકે કોણ ? There would not be great ones, if there were no little

બધે, } *adv* Everywhere, in all places
બદ્ધે }

બન-ડી, *s f* [See બાનુ] A newly married wife

બન-ડો, *s m* A newly married man 2 A kind of song sung by women

બન વું, *v i* [See વર્ણ-વુ વર્ણું] To be made or done, to be brought about, to be effected or accomplished 2 To come into any state, to be formed, to become 3 To befall, to occur, to happen, to take place 4 To become fat, or wealthy and prosperous 5 To be dressed finely, to be bedecked or bedizened 6 To agree, to suit, to accord, to fall in with to harmonize 7 To be fashioned 8 To expose oneself to ridicule, to be made a fool of

Id આવી બનવુ To die તેનુ શરીર બન્યું છે= તે શરીરે બન્યો છે He has grown fat, muscular, or strong બની ઠણીને Having dressed oneself finely 2 Having prepared oneself, fully equipped બનીને Under the influence of an intoxicant બાઈ તો બન્યા He has been openly ridiculed, he has been befooled in public બનવા જોગ Likely to happen, possible બનવા કાળ Destined to happen at the time બનતા સુધી As far as possible બને તેવુ Likely to be accomplished or carried out બનતી રાશ Agreeableness, harmony (among friends)

બના, *s f* Reputation, credit 2 Modesty, shame

બનાત, *s f* [बानात्] Broad cloth

બના વ, *s m* [See બન વુ] An incident or accident, an event, an occurrence 2 Mutual agreement, harmonious consistence, harmony 3 Splendid arrangement or disposition of things

Id બનાવ બનવો To happen બનાવ કરવો To reconcile બનાવ થવો To be reconciled

બનાવ-ટ, *s f*. Structure, composition, make 2 A fabrication, machination, any fictitious or made up matters. 2 An invention, feigning, a contrivance

બના વટી, *adj* Artificial, fabricated 2

Not genuine, not authentic 3 Being an imitation of

બનાવવું, *v t* To do, to make, to form, to frame, to perform, to accomplish 2 To adorn, to dress up, to trick out, to lay out in gorgeous manners 3 To humbug, to bomboozle, to make a fool of, to bedizen, to trick out

બનેવી, *s m* [See બહેન+પતિ] A sister's husband

બટી, *s f* [*Cf* બાવટો] A kind of inferior corn 2 An ear of બાવટો

બંદ, *adj* [P = S बद्ध See બદ્ધ, બંધ] Stopped or blocked up 2 Shut up, confined, cooped up, closed, fastened, bound 3 *s m* A piece of string, a tape, anything to tie with, any fastening 4 A bond, shackles, fetters 5 A law, a regulation, a rule, power, authority 6 Incarceration, confinement 7 A water-dam, a hindrance 8 A Persian suffix signifying a bandage or tie

Id બંદ કરવું-રાખવું-પાડવું To stop બંદ થવું-રહેવું-પડવું To be stopped

બંદગી, *s f* [P *fr* બંદ] Slavery or sevitude 2 An order, a command 3 Worship, prayer, devotion 4 Salutation, obeisance

Id બંદગી ઉઠાવવી To carry out an order બંદગી કરવી To salute

બંદર, *s n* [P] A port, a harbour, a port-town, a pier, a landing place on a coast 2 An emporium 3 A custom house

Id બંદર કરવું To come into a port, to cast anchor at, to moor (of a ship)

બંદરી, *adj* Relating to a port

બંદવો, *s m* [See બંદ + P वा dim] A prisoner

બંદી, *s f* Obstacle, impediment, hindrance 2 Restriction, limitation, confinement, prevention, prohibition

બંદી, *s f* [S वन्द् to salute] Praise 2. *s m* A bard, a panegyrist

માગધ બંદી બોલતા, નૃપ કીર્તિ નામ —ગિરિધ૦

બંદીખાનું, *s n* [+ ખાનું] A prison, a jail, a dungeon, a place of confinement

બંદીજન, *s m* [See બંદી, a bard +જન] A bard

બંદીવાન, *s m* [See બંદ + S वान्, વાળું, having] A prisoner, a captive

બંદુક, *s f* [Ar बुन्दूक् a bullet, a gun] A musket, a firelock, a gun, a matchlock

બંદો, *s m* [Hem Des बधो, *Cf* P बन्द *fr* बस्तन् = S बन्ध् to bind] A slave or servant 2 Your humble servant, I, myself

Prov બંદા ખાય કે તાપે A careless man is free from anxiety A beggar is at home wherever he goes

બંદોબસ્ત, *s m* [P *fr* बन्द + बस्त *fr* बस्तन् =S बन्ध् to bind] Settlement, adjustment, arrangement 2 Management, government, regulating and ruling 3 Orderliness, order, fitly arranged condition 4 Agreement, covenant

બંધ, *s m* [S *fr* बन्ध्=P बस्तन्, बन्द, to bind] Same as બંદ 3 Restriction, restraint, limitation, confinement 3 A tie, a fastening 4 A bond, shackles, fetters 5 A metrical composition 6 A posture in sexual intercourse

Id બંધ પડવો To be formed into a knot 2 To become a prisoner બંધ નાખવો To throw a noose round 2 To capture બંધ બેસાડવું બંધ બેસતું કરવું To make suitable or fitting

બંધકોશ, *s m* [+કોશ] Constipation, costiveness

બંધન, *s n* Tying, binding, fastening 2 Fastened or bound state, confined state 3 A snare 4 A tie, a fastening, a chain, fetters, a bond

Id બંધન નાખવું To put a restraint on બંધનમાં નાખવું To put under a restraint

બંધવ, *s m* [S बान्धव *fr* બંધુ] A brother

બંધામણું, Same as બંધારણ 2 Same as બંધન

બંધામણ, *s n* } [See બાંધવું] The
બંધામણી, *s f* }

cost of binding 2 The method or manner of binding

બધારણુ, *s f* [See બંધ + ધારણુ] The wife of a બધારો 2 *s n* A guidance, a rule, a law, a statute, a canon 3 Construction, arrangement 4 Addictedness 5 A medicinal plaster tied round the stomach

બધારો, *s m* [See બધ + S कार a doer *fr* कृ, કરવુ, to do] A dam, a dyke, a mound, an embankment 2 A binder, a knitter, one employed in tying and folding clothes which are to be variously coloured 3 A calenderer of silk clothes

બંધાવું, *v i* To be bound, to be tied

Id પગાર બધાવો To be fixed at (of wages, a salary) પગ બધાઈ જવા To be stiff (in the legs)

બધિયાર, *adj* Confined (of air), stagnant (of water)

બંધી, *s f* A stipulation, an agreement 2 Limitation, restriction, prohibition; interdiction 3 Abstinence

બધી-ખાતુ, Same as બદી-ખાતુ

બધુ *s m* [S *fr* बन्ध् to bind] A brother 2 An associate, a fellow, a comrade 3 A protector, a friend, a cherisher, a well-wisher

Id બ્રહ્મબધુ A worthless Brāhman

બધુ-ભાવ, *s m* [S *fr* + ભાવ] Brotherly feeling or affection

બનુસ, *s n* [Ar बुरनूस्] A blanket, a burnoose

બન્ને, *adj* [See બે two+એ also] Both

Prov બન્ને બાજુની દીવડી બળવવી Burning the candle at both ends

બપડું, *s n* [See બાપ + ડુ] A round wooden toy

Prov બારે વરસે બેટા બોલ્યા, "બાપા મને બપડુ" The mountains in labour brought forth a mouse

બપૈયો, Same as પપૈયો.

બ-પોર, *s m* [See બે+પોર, પોહોર, પ્રહર] Noon, mid-day

બપોરિયું, *s n* Blue light, a kind of fire works 2 A labourer engaged to work till noon 3 The duties or business to be done at noon 4 A siesta 5 A kind of flower which opens at noon

Id ખરા બપોર The exact middle of the day 2 The hottest part of the day

Prov ખરા બપોરે બળ્યુ, ને પોપાબાઈનુ રાજ See Prov under પોપાંબાઈ

બપોરિયો, *s m* [See બપોરિયુ] The plant bearing the flower બપોરિયુ

બપોરી વખત, At noon, at mid day

બફા કરવુ, *v t* [Ar वक्रो sufficient+કરવુ] To profit, to benefit

બફાણુ, *s n*, [See બાફવુ] Anything boiled 2 A pickle made of boiled mangoes

બફારો, *s m* [S बाष्प, બાફ, + કાર] Vapour 2 Sultriness, closeness, suffocation 3 Warmth, heat 4 Perspiration, sweat

બફાવુ, *v i* [Pass of બાફવુ] To be oppressed with heat, to be suffocated 2 To be boiled

Prov બફ્રા સો નફા, ને વા સો વા Heat is always good for health, but exposure does harm

બ-બડવું, Same as બડબડવુ.

બ-બડાટ, Same as બડબડાટ.

બબરચી, *s m* [P बावर्ची] A cook, a butler

બબરચી-ખાનુ, *s n* [+ ખાનુ] A cook-room, a kitchen

બ-બુચક, *adj* [See બુચુ] Foolish, stupid

બમ, *interj* [S બ્રહ્મ] A sound uttered by rude worshippers of Shiva 2 *adj* Stout, strong

બમણવુ, *v t* [Imit See બણબણવુ] To hum, to buzz

બમણાટ, *s m* A hum, a buzz

બ-મણુ, *adj* [See બે two] Double, twofold

Id બમણી બારસ A greater difficulty

બબ, *s m* [Imit] A kind of drum 2 A war-drum

Id બબ બજવવુ To strike, to beat બબ વાગવો To be ruined બબે બબ An empty show 2 Disorder, confusion બબે બબ ફૂકવુ To circulate a false story

બંબ, *adj* [See બંબ] Huge, vast, large Id અગડબંબ A fat fellow

બબે-બબ, *s n* False rumours

Id બબે બંબ ચલાવવુ To go on piling one falsehood upon another

બંબો, *s m* [Eng *Pump*] A water-pump, a pump 2 Anything large and round 3 [See બંબ] Anything huge and monstrous

બયાન, *s n* [P बयान्] Description, account, narration, relation, delineation

બર, *s m* Merchandise 2 Breadth, width, size, reach, range

કીધા અતિ અતિશે બોધ, બારમા લાવી જે —દીવાળીબાઈ

Id કપડું તેના બરનુ છે This cloth will suit him

બર, *adj* [P बर् upon] Realized, fulfilled 2 Equal 3 Suitable, fit

Id બર આવવુ-જવુ To be realized or fulfilled 2 To succeed બર લાવવુ To bring to a successful termination બરમા લાવવુ To bring within one's reach, to bring under control

બરકત, *s f* [Ar बरकत् a blessing] Success, happy termination, prosperous issue 2 Prosperity, luckiness, blessing 3 Advantage, benefit 4, Abundance plenty

બરકવું, *v t* To call out

બોળો નાથ ભુજંગને ધરતા,બરકે મધુરે સાદે —પ્રેમાનંદ

બરકી, *s f* [P बरक् camel's wool] A cotton bale

બરકો, *s m* [See બરકવુ to call] Voice, a sound, a call

બરખાસ્ત, } બરખાસ, } [P = dispersion fr बर् up + खास्तन् to rise] Broken up, dissolved, dispersed

બરગલી, Same as બલગરી

બરછટ, *adj* [See બરડ] Rough, not smooth 2 Hard

બરછી, *s f* [S वृश्चिक a scorpion See વીંછી] A sort of spear, a lance, a javelin

બર જાત, *adj* [See બદ bad+ જાત born] Base born, of low birth

બર-જોરી, *s f* [P बजोर by force fr ब by + જોર] Compulsion, force, violence

Id બરજોરી વાપરવી-કરવી To use force or violence

બરડ, *adj* Fragile, brittle 2 Not hard

બરડક-બોલુ, *adj* [+ બોલવુ] Out-spoken, plain-speaking

એટલે એક જણુ બોલિયો, બરડક-બોલો બોલ —સામળભટ.

બરડો, *s m* The spine, the backbone, the back

Id બરડો થાબડવો Lit To strike on the backbone or back Hence, 2 To encourage બરડો ભારે થવો Lit To have a painful backbone 2 To do something which will call for a severe beating

બર ણી, *s f* [See બરણુ] A jar, a vase

બર તરફ, *adj* P fr बर् at, on, + તરફ] Dismissed, turned off or out, discharged from service

બર તરફી, *s f* Dismissal, discharge

બરદ, Same as વરદ

બરદ, } બર્દ, } Same as બિરદ A vow

બરદિયા બાઈ તારૂં, હર લિયા હઈ દારૂ,
હાર દિયા ગઈ, તેં તો શૂર પૂર કાજ દાસ —વદીભ.

બર દાશ, } બર દાસ્ત, } *s f* [P fr बर् at, on, + दाश्तन्=S धृ धार्, to put] Looking after, tending with care 2 Entertainment of a guest 3 Forbearing, hearing considerately

Id બરદાસ્ત લેવી-રાખવી To tend with care, to look after 2 To entertain a guest

બરફ, *s m* [P बर्फ़] Ice, snow

બરફી, *s f* [P બરફ snow, બરફી being of a white colour] A kind of sweetmeat generally cut in square pieces

બરફી ચુરમુ, *s n* [+ ચુરમુ] A kind of sweetmeat

બર-બર, *s f* [See બળ વુ+ redup] Sympathy 2 Care, anxiety

બર બાદ, *adj* [P fr बर् at, on, + बाद= S वात wind fr वा to blow] Vain, thrown away, fruitless 2 Spoiled, destroyed, ru-

ined, wasted, squandered away

Id બરબાદ જવું To be thrown away 2 To be fruitless

બરછટ, Same as બરછ 2 Rough

બરાડ વું, v i [See वि + S गर a cry fr रु to sound] To call aloud

બરાડો, s m A loud cry

Id બરાડા પાડવા-મારવા To utter a loud cry 2 To bleat, to bellow

બરાત, s f [Ar बरात् food] The retinue of a bridegroom 2 A marriage-procession 3 A set of cards

બરાબર, adj [P = proper fr बर्+व+बर्] Equal, alike 2 Exact, accurate, correct, accordant with 3 Proper, fit, just, right, good 4 Adequate, tantamount to 5 Even, level; smooth, straight, regular, orderly, uniform 6 adv Along together, at the same time; exactly, just, neatly, nicely, truly

Id બરાબર કરવું To arrange, to put in order 2 To ruin ભોંય બરાબર કરવું To reduce to dust, to level to the ground

બરાબરિ યું, adj Equal, matching 2 s n A match, an associate

Prov બરાબરિયાથી બાથ ભીડવી One should compete with one s equal Unequal friendship is always injurious

બરાબરી, s f Equality, likeness 2 Competition, emulation 3 Evenness, regularity, uniformity

Id બરાબરી કરવી To rival, to compete, to set oneself as a match for

બરાશ, s n [Eng Brush] A brush 2 A measure of heaps of stone 3 A kind of camphor

બરી, s f [P बरि relating to the chest fr बर् the chest] That part of a garment which covers the chest 2 One of the triangular pieces of an અંગરખા 3 Coagulated milk, beestings

બરૂ, s m [Dh Des बरुओ = S तृण-विशेष a kind of grass, Also Hem Des बरुअ = S इक्षु-सदृश तृणम् a kind of grass resembling sugar cane] A reed

બરો, s m [See બર or બહાર] Pimples on the lips, being an after-effect of fever

Id બરો ફૂટવો-ફૂટવો To have pimples, &c

બરો, s m [See બડાઈ] Pride, arrogance, vanity 2 Airs, swaggerings.

બાપના બાગની જશે બરા, જે દી' આવી જશે જરા

—ભોજોભગત.

બરો ડું s n [See બરૂ] A reed stick

બરોબર, Same as બરાબર

બરોબરી, Same as બરાબરી

બરોબરિ-યું, Same as બરાબરિ-યું,

બલ, Classical form of બળ.

બલકે, adv [P] Not that alone, even; nay, yea 2 Nevertheless, but, notwithstanding

બલખમ, } બલગમ, } s m [Ar बल्गम् = Gr Phelgm Cf S श्लेष्म, સળેખમ] Phlegm, mucus

બલગડી, s f [See વળગ-વું + ગળું] A necklace worn by women

બલ-જા વું, v i [See બળ-વું + જ-વું] To be sacrificed for, to sympathize with

મારો અતરના બળગા થયા, બુને સર્વે ભેદ બલજાઉં

—ભોજોભગત.

બ લવણ, s n [See वि + લવણ, લૂણ] A kind of salt used by those who have taken the vow of not using the common salt

બલવો, s m [Ar बल्वा trial] A riot, a rising, an insurrection, a mutiny, a revolt, a rebellion Cf બળવો

બલા, s f [Ar] Misfortune, calamity, an evil occurrence 2 A plague, a pest, a trouble, a bother, pain, affliction

Id મારી બલા જાણે = મારી બલા રાત જાણે I don't care for it, I don't wish to trouble myself with it બલા વહોરવી To bring a misfortune upon one's own head

બલાકા, s f [S] A female crane

બલાત્કાર, Classical form of બળાત્કાર

બલિ-દાન, s n [S fr बलि an oblation + દાન a gift] Presentation of an offering to a deity 2 The offering of oblations to all creatures

Id બલિદાન આપવું-દેવું To make an oblation

બલિહારી, *s f* Applause, commendation 2 *interj* Bravo! capital!

બલૈયા, *s n pl* [Hind बलैयॅ *pl* of બલા] Drawing the hands over the head of another person, indicating readiness to bear his evils, (as a form of blessing)

પનઘટઅપર પ્રીતમ દયાનો, મારી બલૈયા લે છે રે
—દયારામ

બલૈયું, **બલોયું**, *s n* [S वलय a bracelet.] A bracelet

Id બલૈયા પેહેરવા To be married (of a woman) બલૈયા ખેંચવા To be divorced (of a woman) 2 To write off an account

બલ્કે, Same as બલકે

બવાડું, *s n* [See બે] The second year dating after the cultivation of a plot of ground

બ-શેર, *s m pl* [See બે+શેર] Two seers in weight

બ-શેરી, *s f* A two-pound weight

બસ, *adv* [P] Enough, plenty, sufficient

બ-સેં, **બ-સો**, *adj* [See બે + સો a hundred.] Two hundred, (200)

બસ્તો, *s m* [P वस्त bound *fr.* वस्तन् = S बन्ध् to bind] A bale, a package

બહવવું, *v t* [S भष्, ભસવું, to speak] To speak

મુખ અરવિન્દથી મધુ સમ મધુરા, બહવ વચન શુભ રીતે
—ગીત-ગોવિન્દ

બહવવું, Same as વહેવું, To flow

સુરસ બહવતા જયદેવકના, મનમાં મળ મા ઠરે
—ગીત ગોવિન્દ

બહાદર, **બહાદુર**, **મહાદૂર**, *adj* [P बहादुर] Bold, daring, dashing, clever, adroit, expert 2 Warlike, brave, courageous 3 Adept, arrant

Id સમશેર-બહાદુર Lit Brave at the sword Hence, 2 Brave, warlike

મહાદુરી, **બહાદૂરી**, *s f* Boldness, daring 2 Ex- ... heroism

બહાર, *s m f* [P = the season of Spring ? S भर, भार, *fr* भृ to fill See બારવું] Bloom, blooming condition. 2 Pleasure

નવીશ્વર વહીસ તો, ખણે આવી બહારમાં —વલિ

3 A mode of music

Id બહાર આવવી-પડવી To be pleasing or pleasant

બહાર, *adv* [Dh Des बाहिर, बाहिं, *fr.* S बहिर् out] Out, outside, beyond, externally

Id. બહાર પડવું-નિકળવું-આવવું To be exposed or revealed. બહાર પાડવું To expose or reveal 2 To publish (a book, &c) બહાર કાઢવું To drive away, to send away 2 To expose બહાર જવું To go to stool બહાર છે, તેટલો ભોંયમાં છે He is very cunning

Prov બહાર તો બકરી, ને ઘરમાં વાઘ Mettle is dangerous in a blind horse બહાર લાખનો, ને ઘરમાં કાખનો Familiarity breeds contempt

બહાર, Same as બાર P The report of a gun, &c.

બહાર-વટિયો, Same as બાર-વટિયો.

બહાર-વટું, Same as બાર-વટું

બહાલ, *adj* [P *fr* ब on + हाल् state] Established; confirmed, permanent (of a service)

Id બહાલ કરવું-રાખવું To confirm. બહાલ થવું To be confirmed

બહાલી, *s f* Confirmation

બહાવવું, *v t* [See વહેવું.] To spread, to scatter

જાઈ, જુઈ, વલ્લી, નવમલ્લી, પરમ પરાગ બહાવે
—ગીત-ગોવિન્દ.

બહિર, Same as બહાર Out

બહિ-રંગ, *adj* [See બહાર out + અંગ] Not in the body, out of the body, external

બહિર્લાપિકા, *s f* [S *fr* +लप् to speak.] A kind of riddle or enigma which does not contain in itself the answer (*Opposed* to અંતર્લાપિકા a riddle which contains in itself the answer)

બહિ-ર્વર્ધિ-ષ્ણુ, *adj* [S *fr* +વધવું] Growing from without or outside, exogenous

બહિ-ષ્કાર, *s m* [S *fr* + કાર] Throw-

ing out, excommunication

બહિષ્કૃત, *adj* [S *fr* +કૃત done] Thrown out, outcast, excommunicated

બહુ, *adj* [S] Much, many, large 2 *adv* Very, greatly, exceedingly

બહુત, *adj* [Hem Des पहुत *fr* S प्र-भू-त much *fr* प्र intens + भू to be] Same as બહુ.

Prov બહુ વાહે દુખી જાય=બહુ દોડે, તે થાકી પડે Gamesters and racers never last long બહુ વાણ્યા બળિયુ Unity is strength બહુ સુખિયાને સુખ નહિ, ને બહુ દુખિયાને દુખ નહિ Too much of a thing is good for nothing.

બહુ-ખુણુ, *adj* [+ ખુણો] Having many angles 2 *s n* A polygon

બહુ-ધા, *adv* [S *fr* + धा an adverbial affix showing 'manner'] In many ways Mostly, probably

બહુ-પગુ, બહુ-પગીં, } *adj* [+ પગ] Having many feet 2 *s n* A myriapod

બહુ-બોલું, *adj* [+ બોલ-વું] Talkative, loquacious, garrulous

બહુ-મત, *s n* [S *fr* + મત] A majority of opinions, the opinion of the majority

બહુ-રૂપી, *s m* [+રૂપ] An actor, a masker 2 *adj* Many-formed

બહુ-વચન, *s n* [S *fr* + વચન] The Plural Number (in Gram)

બહુ-વાર, *adv* [+ વારો] Many times, on many occasions, frequently, often

બહુ-વિધ, *adj* [S *fr* +विधा manner] Of many kinds, multifarious 2 *adv* In many ways

બહુ-વ્રીહિ, *s m* [S] One of the four classes of compounds in which two or more words are compounded to make an epithet or attributive (in Gram)

બહુ-શ્રુત, *adj* [See બહુ+શ્રુત heard *fr* શ્રુ to hear] Well-informed, very learned 2 Well versed in the Vedas

-બહુ સારૂ, *adv* [~~See બહુ+સારૂં~~] Very well, all right.

બહેન, Same as બેન.

બહેરૂં, Same as બેરૂં

બહોળું, *adj* [See પહોળુ] Large, extensive

Id બહોળે હાથે Liberally (paid, spent)

બળ, *s n* [S, बल] Strength, power, might, force, ability 2 An army, forces 3 Rigour, severity

Id બળ કરવુ To exercise strength બળ ભાગવુ To lose strength બળ ગાળવુ To concentrate one's strength

Prov બળ કરતાં કળ વધે Knowledge is power

બળ-કટ, Same as બળ-વાન.

બળગો, Same as બલખમ, બલગમ

બળ-જોરી, [See બળ+જોર Or see બર-જોરી] Same as બર-જોરી

બળ-તણુ, *s n* [See બળ-વુ to burn + તૃણ grass] Fuel, fire wood

બળ-તર, બળ-તરા, } *s f* A burning sensation 2 Pining; grief, restlessness, pain

દયાના પ્રભુ પ્રાણ-વલ્લભ, મળે તો બળતર ટળે
—દયારામ.

બળ-તુ, *s n* A flame 2 Burning 3 Grief, heart-ache

Prov બળતામાં ઘી હોમવું To throw oil into fire

બળદ, *s m* [S बलीवर्द, बलद] An ox, a bullock, a bull 2 A man who does hard work without intelligence

બળ-દાર, *adj* [See બળ+દાર P having] Same as બળ-વંત, બળ-વાન, Strong

અમલદાર બળદાર હાથ તો, ગજે તણખલા તોલે
—કવિરાજ.

બળ-પારી, *adj* [+અપાર] Very strong

જેહ ગયા મગયા વનમાં તણ, કોઈક એક હતુ બળપારી
—પ્રેમાનંદ.

બળ-બળ, [See બળ-વુ] Same as બર બર.

બળ-બિમ્બ, *s n* [See બીલ + S बिम्ब a particular fruit which is ruddy when ripe] A particular fruit

રમ્યા વના રંગ દશન વસન રે,
બળ-બિમ્બ સુધા માનતું થયું —દયારામ

બળ-બીજ, *s n* [See બળ + બીજ] A medicinal drug

બળ-ત્તર, *adj* [See બળવન્ત+S तर comp suffix] More powerful, very powerful

બળ-વંત, બળ-વાન્, } *adj* [Hem Des बल-वट्टो=S व्यायाम-सहा able to under go fatigue, *fr* बल+ वृत्ति See બળ + S वत्, वान्, वत्, વાળુ, suffix showing "possession"] Strong, powerful, mighty

બળ-વુ, *v i* [S ज्वल् to burn] To burn, to be on fire. 2 To grieve over, to be mortified 3 To pine, to be jealous

Id દાઝે-ખારે બળવુ To entertain malice towards બળતરા બળવી To have a burning sensation બળતરાએ-પારકે દુ ખે બળવુ To sympathize with તાપે બળવુ To be exposed to the heat of the sun વિરહે બળવુ To be afflicted at the separation from one's lover or lady-love બળવા દો, બળી એ વાત Confound it બળ્યુ Bother! Confound it બળ્યુ ગારૂ રૂપ! What sufferings has my confounded beauty brought upon me! બળતામા હોમવુ To add to the excitement of a feeling, to provoke બળીને ખાખ થવુ To be jealous

Prov બળતી તાપણીએ સૌ તપે Good wares make quick market બળવુ ઘર કૃષ્ણાર્પણ When Tom's pitcher is broken, I shall have the shreds of it બળતામાથી જે બચ્યુ, તે ખરૂ When the whole house is on fire, anything that is saved is a clear gain બળ્યુ ભોલે A happy heart makes a blooming visage

બળવા ખોર, *adj* [+ ખોર P] Insurgent, rebellious

બળવો, Same as બલવો

બળાત્કાર, *s m* [S *fr* બળ, + કાર, કૃ કરવુ, to do] Force, violence

બળા પો, *s m* [See બળ વુ] Burning, jealousy, envy 2 Grief, sorrow, mortification

બળિયા, બળિયા-કાકા, } Same as કાકા-બળિયા

Id બળિયા ટાંકવા-ટાકવા To vaccinate બળિયા ટકાવવા-ટકાવવા To get vaccinated બળિયા ટાકનાર A vaccinator બળિયા ટાકવાનું ખાતુ The vaccination department

બળિ-યું, *adj* [Hem Des वलिओ =S पीन fat, *fr* S वली, वल-वान्] Same as બળ-વત Strong

Prov બળિયાના બે ભાગ Might is right બળિયા સાથે બાથ ન ભીડવી One should not strive to cope with another more powerful

બળિ-યેલ, *adj* [See બળ વુ] Jealous, envious 2 Morose, sullen

બળિ ષ્ઠ, *adj* [S See બળ] Most powerful, very strong

બળી, Same as બળ વત

બળી, *s f* [S बलि] An oblation, an offering

Id બળી આપવો To make a sacrificial offering

બળિ-દાન, Same as બલિ-દાન

બળેવ, *s f* [S बलि Name of a particular king] The Hindu festival in honour of the king બળી, held on the fifteenth day of the bright half of the month Shrâvana (July Aug)

બળોતિ યું, *s m* [See બાળ a child + S वत् having] A swaddling cloth

બાંક, *s m* [Portug *Banco*, a bench] A bench or form

બાક-વુ, Same as બક વુ, ભાખ વુ, To speak

પતિજ્ઞા પાકતો, બળ ઘણુ બાકતો,
" નાર તે સકયા નાથ સારુ "—આમળભટ

બાંકા-ઈ, *s f* [See બાકુ] Foppishness

બાંકુ, *adj* [See વાંકુ] Handsome, beautiful 2 Daring, dashing 3 Delicate. 4 Unusual, uncommon

બાકે-રાવ, *s m* [+ રાવ, રાય] A swelling professor, a swaggerer 2 A fop, a beau

બાંગ, *s f* [P बङ्ग a cry] The Muhammadan call to prayer 2 Bawling, bellowing, roaring

Id બાગ પોકારવી-મારવી To call to prayer from the top of a mosque બાગ મૂકવી To cry aloud in mourning

બાગ, *s n* [Hem Des वग्गो = S सु-भग beautiful, *fr* See વાન, ગાજ] A kind of

richly embroidered silk-cloth worn by women men

બાગ-ડ, *adj* [See વાંકડ *fr* બાંકુ] Cunning, artful, subtle, crafty, lusty 2 Daring, dashing

બાંગડું, *adj* Fondled, indulged, bold, impudent

બાગે-ડ-વું, *v t* [See બાગ] To call to prayer 2 To cry aloud

બાડિ ચો, *s m* [See બાડું] A term applied to a Muhammadan in speaking of him with contempt

બાડું, *adj* [See બોડ-વુ, મુડ-વુ] Without a tail, having lost the tail Dressed or adorned in a manner in which the several parts do not suit each other

Prov બાડા ગામમા બે બારસો Disorder is the rule where Ignorance prevails

બાધ, *s m* [See બધ] A dam, an embankment, a dyke 2 Tying, fastening, binding

બાંધ-કામ, *s n* [See બાધ-વુ + કામ] Masonry work

બાધ-છોડ, *s f* [+ છોડ-વુ] Tying and untying

Id બાધ છોડની વાત A question of making and unmaking, a difficult matter requiring the advice of a wise and experienced man

બાંધ ણુ, *s n* [Dh Des વધણ, See બધ-ન] A tie, a fastening 2 A pack cloth, a wrapper

બાધ-ણી, *s f* A mode of dyeing cloth in which a piece is tied in several places 2 A kind of spotted cloth 3 The style, or fashion of building or binding, style, construction 4 A dam

બાધ-ણું, *s n* A kind of chequered cloth 2 A hostile attitude

Id બાધણા છોડવા To give up hostility towards

બાંધ-ણું, *s n* A burial ground, a churchyard

બાધ-વું, *v t* [S बन्ध् to bind] To tie, to bind, to fasten, to connect with and confine by bonds 2 To tie with a knot, to enact, to frame 3 To fasten on, to fold 4 To enwrap, to enfold, to tie up in 5 To stop up, to bind 6 To appoint, to establish, to set up 7 To build and construct 8 To set fast, to make 9 To form; to combine, to concert, to contrive 10 To contract (as friendship) 11 To make up, to form out of materials 12 To conceive and cherish, to set up in the mind 13 To bind up under magical influence and suspend the natural working of

Id ઘર બાધવુ To build a house ગાઠ બાધવી To tie a knot 2 To be united in friendship ઘુઘરા બાધને To dance with little bells tied round the ankles માથુ બાધવુ To tie a piece of cloth round the head, as a preventive against cold પાઘડી બાધવી To get up a turban in its proper form આખે પાટા બાધવા To shut the eyes with a piece of cloth 2 Not to be able to see 3 To be careless મોઢુ બાધી લેવુ To stop speaking હાથ બાધવા To tie the hands, as punishment કડ બાધવી To gird up the loins, to be ready for હાથ બાધી લેવા, હાથ પગ બાધી લેવા, હાથ પગ બાધીને કુવામા ઉતારવુ To get one to sign a document પેટે પાટા બાધવા To starve oneself પ્રેમ-પ્રીત બાધ॰ To contract affection for, to love થાભલે બાધીને માર ગારવો To tie to a post and to whip, as punishment કાયદો-બધ બાધવો To make a rule or law આશા બાધવી To hope તર્ક બાધવો To infer વિચાર બાધવો To form an opinion મુદત બાધવી To fix the limit of time નજર બાધવી To deceive the eyes તરવાર બાધવી Lit To put on a sword Hence, 2 To be prepared for a battle વારો-વારી બાધ॰ To fix the practice of buying a certain quantity at a regular interval ગ્રથ-પ્રબધ બાધવો To compose a book or an essay વખત બાધવો To fix the time લોટ બાધવો To make flour into dough સાથે શુ બાધી જવુ છે? What can a man take away with him, when he dies? બાધી દડીનુ Short and stout, of a short and thick stature બાધી લેવુ To keep under con-

trol by spells 2 To put under a bond (by the conditions of an agreement) 3 To prevent one from raising an objection in a dispute બાંધ્યો પગ રહેવો Not to be free to move about

Prov બાંધી મુઠી લાખની A closed fist is equal to a palm

બાંધો, *s m* Make, structure, constitution

બાંબુ, *s m* [See वंश] A bamboo

બાભોરો, *s m* Soft sandy stone

બાંહ્ય, *s f* [See બાહુ] The arm 2 The sleeve 3 Help, assistance

Id બાંહ્ય પકડવી To help

બાંહ્ય-ધર,
બાંહ્ય-ધરી, } *s m* [+ધરવું] A guarantee, a security

બાંહ્ય-ધરી, *s f* The responsibility of a guarantee, guarantee, security

બાંહ્યું, *s m* [Dh Des बाहू, see બાહુ] A wooden support placed in the shutters of a door

બા, *s f* [See બાઈ] Sister 2 Mother, mamma 3 *interj* A term of endearment for a boy

બાઈ, *s f* [Mar बाई, See બાપા Or P बा, वा, a term of endearment, suffix of the fem gender or see the deriv of બાપ-લો] A term of respect for a female, a lady, a matron, a mistress 2 A term of respect added to the names of women

Prov બાઈના ફુલ બાઈને, ને શોભા મારા બાઈને Very liberal with what belongs to some one else બાઈને કોઈ લેનાર નહિ, ને બાઈ ને કોઈ દેનાર નહિ A fit match, defective both ways.

બાઈ-કલ્યાણી, *s f* [+ કલ્યાણ] Begging 2 Solicitations

Id બાઈ કલ્યાણી કરવી To solicit

બાઈ માણસ, *s n* [+ માણસ] A weak and helpless woman, womankind

બાઉ,
બાતો, } *s m* [Hem Des बाउ = S इक्षु sugar cane, also बाऊ = S भक्तम् boiled rice, any food;=S इक्षुः sugar-cane] A sweet ball (used in speaking with children)

બાકરી, *s f* [Ar बाकर merciful] Affection, restlessness owing to affection 2 (By euphemy) Obstinate adherence to enmity તો તમારે શું ચડવું ? બાધી બાકરી હૈરત પર ચડવું —પ્રેમાનંદ.

Id બાકરી બાધવી To become an enmy of, to oppose

બાકળા, *s m pl* A kind of dry pea or bean 2 Boiled pulse

Id ભૂતને બાકળા નાખવા To pacify an evil spirit with a present 2 To propitiate an evildoer, to bribe

બાકી, *s f* [Ar बाक़ी] A remainder 2 The balance, outstandings 3 *adj* Remaining 4 *conj* In that case, otherwise, else

Id બાકી કાઢવી To pass an acknowledgment by settling an account બાકી-બાકીમાં-રહેવું To be left as a remainder 3 To remain undone બાકી-બાકીમાં રાખવું To leave or keep back 2 To leave undone ખરચ કરવામાં બાકી રાખી નહિ He spared no expense બાકી-તાકી Due (of money)

બાકુ,
બાકોરું, } *s n* [See બાઝ broken] A large hole, a bore

બાખ ડવું, *v i* [S भाष् to speak] To scold, to rebuke

બાખ ડી, *s f* Milch cattle that after a long time, are about to stop yielding milk

બાખા-બોલુ, *adj* [See બાપા + બોલવું] Outspoken, candid, frank

બાગ, *s m* [P बाग़] A garden, an orchard

બાગ વાન, *s m* [P *fi* +वान्=S वत्, वान्= વાળુ having] A gardener, a planter

બાગા યતી, *adj* Fit for garden plants (of the soil), cultivated by water from a well

બાઘડ, *adj* [See બગાડો] Terrible, frightful

બાઘડો, *s m* A frightful man

બાચ-કો, *s m* [See બાઝવું] A handful 2 A snap with the fingers

Id. બાચકા ભરવા-લેવા To grasp gently

and frequently with the hand, to paw, to handle roughly

Prov ઘુઘાડામાબાચકા ભરવા He who runs after a shadow has a wearisome race

બાજ, s m [P बाज़] A hawk

Id શકરો બાજ Having a quick and far-reaching eye 2 Quick of perception, circumspect

બાજ, [P बाज़ a player *fr* बाख़्तन् to play, *Cf* S बाध् to affect] A Persian suffix denoting "Addicted to"

બાજ, s f } A kind of trencher made
બાજઠું, s n } of leaves used by Hindūs

કેવા પાટ, તેવા પાત્ર, દ્વિજને ભોજન દેવા,
બાજડા ન મળે આજે, છત્વામા શો અર્થ છે!
—વલ્લભ

બાજ, Same as વાજ A horse

પૂંઠે ચાલ્યો પૂરપણે, દોડાવતો બાજને —વલ્લભ

બાજટ, } s m. A bench, a seat, a plat-
બાજઠ, } form, a footstool

બાજદા-વેડા, s m pl [+see બાજદું+वृत्ति] Circumspection, sharpness, cleverness 2 Cunning

બાજંદું, adj m. [P बाख़्तन् to play, *Cf* S बाध् to affect] Circumspect, sharp, clever.

બાજરિયું, s n [See બાજરી] An ear of bájri 2 An ornament on which grains are marked

બાજરિયો, s m. A preparation of bājrī

બાજરી, s f A cereal grain

બાજરો, s m A large variety of bājri

બાજી, s f [P *fr* बाख़्तन् to play, *Cf* s बाध् to affect] A game, a game board 2 A game at cards, a suit 3 The hand, the cards dealt 4 The game that is won, the game

Id બાજી રમવી To play a game બાજી રમવી-ખેલવી-રચવી-માંડવી To lay a plan બાજી જીતવી To win a game 2 To be successful in one's plans બાજી હારવી To lose a game 2 To be unsuccessful in one's plans. હારી બાજી જીતવી To win a game, which was almost lost જીતી બાજી હારવી To lose a game which was almost won મારા હાથમા બાજી રહી નહિ I have lost control over the circumstances that influenced my plans

બાજીગર, s m [P बाज़ी a sport *fr* बाख़्तन् to sport+गर्=S कर a doer *fr* कृ, કરવું, to do] A juggler, a conjuror

બાજુ, s f m [P बाज़ू=S बाहु, બાહુ, the arm] The side 2 The verge, a border, a margin 3 Party, faction, interest, a part or side 4 Aid, help succour, assistance 5 Power, ability 6 The arm

Id બાજુ લેવી-પકડવી To take a side in a quarrel, to be partial to બાજુ રાખવી To uphold a cause at a critical moment

બાજુ-બંધ, s m [+બંધ, બધ] A kind of bracelet, an armlet

બાજે, adj [Ar बअज़ some] Some; certain, someone, any

બાઝવું, v t [S बाध् to annoy] To seize, to lay hold of to catch, to hold tight 2 To stick close 3 To embrace, to clasp, to press endearingly to the breast 4 To quarrel, to fight

Id આળુ બાઝવું To raise a quarrel based on false grounds મોતિયા બાઝવા To stick close to the sides of a pot (of drops of water) તર બાઝવી To be formed (of a layer of cream) બાઝી પડવું To embrace 2 To make an indecent attack upon a woman મૂળ બાઝવું To obtain a firm footing હાથે બાઝી ચાલવું To walk hand in hand

બાટ, s m [Dh Des दिट्ट *fr* S पिष्टम् flour *fr* पिष् to grind] A sweet preparation of wheat-flour

બાટલી, s f [Eng *Bottle*] A bottle

Id બાટલી ભગત A drunkard

બાટલો, s m A large bottle

બાટી, s f [See બાટ] A kind of cake

બાડુ, s n pl Stalks of corn with their ears

બાડું, adj [Hem Des वाड ?] squint-eyed] Squint-eyed, purblind

Id બાડી આંખે-બાડી નજરે જોવું To look askance at. 2 To look carefully at 3 To cast a glance at

બાડુવાં, } *adj* *n* *pl* [See બાડુક]
બાડુઆં, }
Guileless little ones (children), poor little creatures

મોસાળે પધારો, બાળક બાડુઆ રે —પ્રેમાનંદ

બાઢમ્, *adv* [S] Well, oh, yes; be it so. 2 Being stopped.

મ્હેડુ નથી કાંઈ હાવા, બોલવું બાઢમ્ કર્યું —વલ્લભ.

બાણ, *s* *n* [S] An arrow, a shaft 2 A rocket 3 An extensive moorland washed by sea water 4 A missile, a weapon 5 A stone worshipped as an emblem of Shiva

Id બાણ વાગવાં To be pierced in the heart with words as sharp as arrows

બાણ, *s* *n* [See વર્ણ વાન] A sign; a mark 2 A footprint 3 A trace of footprints

Id બાણ કાઢવું To trace the path taken by a person from his footprints

બાણ, *s* *n* [Eng *Bond*] (In Surveying) A boundary-mark

બાણાવળી, *s* *m* [+ આવલિ] A skilful archer

બાણી, *s* *f* [See વાણી speech] An agreement, a stipulation 2 A term, a period

બાણું, *adj* [See બે+નેવું] Ninety-two,(92)

બાતમી, *s* *f* [See વાત, વાર્તા] Intelligence, tidings, news, information.

Id બાતમી કરવી–આપવી–દેવી To give information, to inform

બાતમી-દાર, *adj* [+ દાર P] Giving information

બાતલ, *adj* [Ar बातिल् false] Rejected, abolished, annulled 2 Null and void, useless 3 False, absurd, unfounded

Id બાતલ કરવું To reject બાતલ જવું–થવું To be rejected રદ બાતલ Null and void

બાતેન, *adj* [Ar बातिन् inward] Internal, secret, hidden, concealed

બાથ, *s* *f* [See બે + હાથ] Clasping, grip 2 An embrace 3 Confronting, facing, opposing

Id બાથ ભીડવી To embrace 2 To compete બાથ ભરવી–ભીડવી–બિડાવવી–લેવી To engage in an encounter, to encounter બાથ ભરવી To embrace

બાથોડિયાં, *s* *n* *pl* Striving, struggling

Id બાથોડિયાં ભરવાં–મારવાં To strive

બાદ, *adj* [Ar बअ़्द् after] Deducted, Subtracted, cast out, excluded 2 *prep*, *conj* Subsequently, afterwards, next

Id બાદ કરવું To deduct 2 To exclude, to reject

બાદ•કા-ફ્ફ, *s* *m* [+ અંક] The subtrahend

બાદ-બાકી, *s* *f* [+ બાકી] Subtraction

બાદર, *adj* [See બહાદર.] Large, not small

બાદલું, *s* *n* [See વાદળી] Gold circular wire used in making brocade

બાદ હું, *adj* [See બાદ] Not lasting; perishable, delicate

બાદ-શાહ, *s* *m* [P] An emperor, a great king, a sovereign 2 *adj* Imperial royal, absolute *Cf* પાદ-શાહ

Prov બાદશાહ, ત્યાં બજાર Luxuries go with the king There would be no makers of luxuries, if there were no buyers

બાદ-શાહી, *s* *f* Empire, imperial power or dignity, sovereignty *Cf* પાદ-શાહી

બાદિયાન, *s* *n* A particular kind of aromatic flowers used as condiments

બાદી, *s* *f* [P *fr* बाद = S वात wind *fr* वा to blow] Indigestion, dyspepsia 2 Windiness

બાધ, *s* *m* } [S *fr* बाध to annoy, to
બાધા, *s* *f* }
hinder] Opposing, hindering, an objection, an obstacle, a precluding cause or reason 2 Sin, fault

રાધા બાધા હારક, યુવતિ યૌવનવતી રાચી ત્યેથી. —પ્રેમાનંદ.

Id બાધ આવવો–નડવો To meet with an obstruction or obstacle

બાધ ક, *adj* Objectionable, that objects or obstructs

બાધા, *s* *f* A vow, a solemn religious promise to offer a thing to an idol, t·

abstain from using certain things, or to perform certain resolutions

Id બાધા કરવી-લેવી-રાખવી To take a vow બાધા પાળવી To observe a vow બાધા છોડવી-મૂકવી To make a vow of abstaining from sexual intercourse (among Jains)

બાધુ, *adj*, [See બાધુ] Entire, whole

બાધે-બારે, *adv* [+ બાર Or see બાધ•ડુ + બાર] Ambiguously, doubtfully 2 Indirectly, not particularly mentioning 3 Privately 4 Out of respect, without doing disrespect

બાન, Same as બાનુ earnest money

સેનાપતિને કુદ કરીને બાનમા લઈ ગયા
—અઘેરી નગરી

બાનક, Same as બાંધ ણી

બાની, *s f* [See વાણી] The manner or style of speaking or writing

બકે બાની મનમાની આવીને છન્દ તો —દલપત.

બાનુ, *s f* [P बानू a female] A lady.

બાનું, *s n* [P बयूगान fr Ar बयून to buy] Earnest-money

Id બાનુ આપવુ To pay as earnest-money બાનુ લેવુ To take as earnest-money

બાનું, *s n* [P वहान fr महानिम्तन् to pretend] A pretence, a pretext, a sham plea, a loophole

Id બાનુ શોધવુ-ખોળવુ To seek for a pretext બાનુ જડવુ-મળવુ To find a pretext બાનુ કાઢવુ To make an excuse

બાપ, *s m* A father, papa

Id બાપ દીકરાનુ નાતુ Relation or intimacy as close as that between the father and his son બાપના કુવામા ડુબી મરવુ To blindly follow ancestral customs બાપના બાપ પાસે જવુ To be lost for good બાપના બાપ બોલાવવા To vainly cry for help બાપની બાદ સાહીને As a matter of course બાપનો બુધવાર કરવો To do nothing; to be frustrated in one's attempt.

Prov બાપને બોબાતા વાગે, ને દીકરાને ગરચોળુ ઓઢવુ Clean clothes and empty pockets બાપ પદવાપ, કે બાદ્ સરાવ Things not apparent are to be considered as things non-existent બાપ જેવા બેટા, ને વડ તેવા ટેટા, As is the father, so is the son

બાપુ-જન્મારે, *adv* [+ જન્મારા] In the course of one's whole life

બાપ•ડું, *adj* Poor, gentle, inoffensive, harmless 2 Pitiable 3 Wretched, miserable

બાપ-દાદા, *s m pl* [+દાદો] Ancestors, forefathers, progenitors

બાપ રે-બા, *interj* Ah me! Oh dear!

બાપા, *s m Vocative* [Hem Des बप्पो=S ..ग father Cf Eg *papa*.] (As an address of respect) Papa, father 2 (As an address of endearment) My dear, dear, darling

બાપી•કુ, *adj* Paternal, patrimonial

બાપુ, *s m* [Hem Des बप्पुत्त=S शिशुत्वम् childhood] A respectful term for a male, sir, my good sir 2 A term of address used by sweethearts to each other 3 A beloved person (spoken of endearingly and freely)

બાફ, *s m f* [Hem Des बप्फ fr. S बाष्प steam, vapour] Vapour, steam 2 Heat, warmth 3 Perspiration, sweat

Id બાફ દેવો-આપવો To foment with vapour બાફ લેવો To be fomented with vapour

બાફ•ણુ, *s n* Cooking, boiling 2 That which is to be cooked or boiled 3 Badly cooked food 4 A liquid preparation of boiled unripe mangoes seasoned with spices

બાફવું, *v t* [Hem Des बप्फाइल, बप्फाउळ =S अतिशयोष्णम् very hot, fr S बाष्पितम् turned into vapour fr बाष्प vapour] To boil, to dress by boiling in water

બાબ, *s m* [Ar बाब्] A particular point, a heading 2 A chapter, a section 3 An affair, a business, a case, a matter 4 A subject, a topic

બાબત, *s f* [P] A subject, a topic 2 A business, an affair, a concern 3 Details, particulars 3 *prep* On account of, respecting, regarding, with reference to

બાબ•તી, *s f* A part of the produce of fields paid to skilled men of the village; a commission; a fee.

બાબરાં, s n pl [P बबर a lion Cf S barba beard.] Loose and dishevelled hair on the head

બાબરિયો, adj m Hairy 2. Having long and matted hair

બાબરી, s f [Hem Des. बब्बरी = S केश-रचना an arrangement of hair, fr S कबरी] Loose, flowing, and short hair on the head 2 A hairy border.

બાબ-વારી, s f [See બાબ + વારો] Assorting according to the heads or subjects, assortment

બાબસ્તા, adj Related, connected

બાબા, s m. [See બાપા, બાપુ] A tribe of Bhils 2 A term used for babies of Europeans; my little master. 3 A term of fondness for a child.

બાબા-શાહી, s m [See બાબ + શાહ] A rupee of inferior value, formerly current in the Gaekwar's territory 2 adj Inferior, of a low quality 3 Worthless

બાબુ, s m [See બાપુ] An address of respect 2 A term of address to a Bengalee gentleman

બાબે, adv [See બાબ] Regarding, concerning, for, on account of

બાબો, s m [Imit] Bread (used in speaking to children)

"નહિ ખાઉં બાબો, પાધીરા ખાશે", બાપે તેના ઝાડ્યું રે

—દયારામ

બામ, s m An eel 2 A particular plant 3 [See વામ.] A fathom

બામણ, [Hem Des. बंभण] Same as બ્રાહ્મણ

બામણિયું, adj Fit for a Brâhman 2 That may be used by a Brâhman

બામણી, s f Same as બ્રાહ્મણી 2 A kind of snake

બામદાદ, s m [P] Dawn, day break

બામલી, s f A tumour in the armpit

બાયડી, s f [See બા, બાઇ, બૈરી See derivation of બાયડો] A woman 2 A wife

Prov બાયડી જુએ ધાવને, ને મા જુએ આવતો The wife looks to the income of her husband, while the mother awaits with anxiety the return of her son બાયડીના પેટમાં ઊકરડ રહે, પણ વાત ન રહે A woman cannot keep a secret બાયડી નાતે જાય ને ધન જાય He would sacrifice his dearest interest for a pecuniary gain બાયડી પગર ઘર ન શોભે The gray mare is the better horse

બાયડેલો, s m [Hem Des भाइरो fr S भीरु a coward fr भी to fear Or see બાઇ a woman + લો dim] A man ever with women; a smock-dangler, a cotquean 2 adj m Governed by one's wife, hen pecked 3 Effeminate, womanish 4 Timid unmanly

બાર, s m [P बार = S वार = Gu વારો a turn] A charge of a gun 2 An explosion, a discharge, a report

Id બાર કરવો To fire a gun

બાર, s n [Dh Des दारं, दारां, fr द्वारि doors fr द्वार a door See બારણું] A door 2 A courtyard in front of a house

Id બાર દેવું-બિડાવવું-દેવ-કરવું To shut a door બાર ઉઘાડવું To open a door

બાર, adj [S द्वादश] Twelve, (12)

Id બારે દહાડા All days, for ever બાર હાંડલાંનું The greatest luxury બાર બાવાની ફોજ A body of discordant members બારણા જુની ભારી A feeling of plenty 2 Contentment બાર બરસનું Full of youth and vigour તેને બારનું ચોથ ન આવડે છે He knows nothing 2 He is illiterate બાર દરવાજા ખુલ્લા Having free access to any part of the house

બાર-ખલી, } s f [See બાર out + ખળું]
બાર-ખળી, }
Rent-free land

બાર-ગીર, s m [P बार a house + गीर a holder fr गिरफ्तन् = S गृभ्, ग्रह्, to hold] A mounted soldier, a trooper who is mounted and equipped by his employer Op to શિલેદાર a trooper who keeps his own horse and maintains himself

બારડ, s m The rope of a churning staff

બા-રણિ-યો, s m [See બહાર out+રાણી] One whose profession it is to sift ashes or dust in a goldsmith's workshop

બાર ણું, s n [Hem D s बार, द्वार, fr S द्वार] A door, a gate, an entrance 2 The court-yard in front of a house

Prov બારણા ઉઘાડા, ને ખાળે ડૂચા Penny wise, pound foolish

Id બારણે જવુ To go out of one's house જુઓ, બારણે પહોર દહાડો ચઢ્યો છે Look here, it is quite nine o clock, though it may not seem so late from inside the house બારણે પણો દહાડો ચઢ્યો It is quite light outside 2 It is getting far on in the morning એને બારણે ગાર શેરવુ વાગુ છે His door is fast locked 2 His house is shut up બારણા ઠોકવા-તોડી પાડવા To din for payment, to demand urgently બારણે બેસવુ To sit at one's debtor's house, demanding payment of debt બારણે હાથી ઝૂલવા To be very rich બારણે દીવો રહેવો To be blessed with a long line of descendants

બાર-દાન, s n [P fr बार् = બાર a load + दान् a place] A chest, a box, a sack, a receptacle 2 Cargo, loading, burden, freight 3 Tare, tret 4 A wrapper, an allowance made by merchants in the weight of a commodity for package

Id અક્કલનુ બારદાન Lit A receptacle of wisdom Hence 2 A fool

બાર-નિસી s, f [Guj બહાર out + P नवीसी writing fr नविश्तन् to write] Writing entries in an outward and inward book 2 A file for letters sent and received

બાર-માસી, adj [See બાર twelve + માસ a month] Pertaining to the twelve months of the year, perennial, annual 2 An evergreen plant or tree bearing flowers or fruits all the year round

બાર-મું, adj [See બાર twelve + મુ = S तम ordinal suffix] Twelfth 2 s n The rites performed by relatives on the twelfth day after a person's decease

Id બારમો ચદ્રમા Disunion, discord, absence of harmony

બાર-વટિ-યો, s m [See બહાર out+વટ-વું to turn out fr वृत्ति] One who withdraws himself outside the limits of a state, with a view to harass and molest it by frequent raids, and so compel it to come to terms with him, an avenger 2 An outlaw

બાર વટું, s n Outlawry 2 Revenge, vengeance

Id બારવટે નિકળવુ To become an outlaw or avenger

બાર-વસિ-યો, s m [+વસ-વુ] A scavenger, a sweeper

બાર વુ, v t [See બાર] To sweep 2 To gather, to collect 3 To remember, to recollect

બારસ, s f [S द्वादशी See બાર twelve] The twelfth day of either half of a lunar month

બાર-શાખ, } s f [See બાર, બારણુ, + શાખા] A door-frame
બાર-સાખ, }

બાર-સેં, adj [See બાર twelve + સો a hundred] Twelvehundred, (1200)

બારાક્ષરી, } s f [+અક્ષર a letter] A term for a series of syllables formed by adding the twelve vowel sounds to each consonant ને e g, ક (ક્ + અ), કા (ક્ + આ), &c
બારાખડી, }

બારિક, adj [P बारीक] Fine, thin, slender, slim, not thick or coarse 2 Fine, subtle, rare 3 Slight, little, minute, trifling 4 Nice, exquisite, refined 5 Deep, profound, unfathomable, incomprehensible;

elicate 6 Acute, keen, critical

Id બારિક સમય-વખત A critical time બારિ॰ કામ A fine delicate work (said of a work of art) બારિક નજર A minute, careful, or critical eye

બારિકી, s f Fineness, thinness, subtility 2 Nicety, minuteness

બારિસ્ટર, s m [Eng *Barrister*] A barrister at-law

બારી, s f [See બાર, બારણું] A window, a sally port 2 A safety-valve, an escape 3 An alternative

Id બાગ બારી ખોળવી-શોધવી To try to get a way for escape, to find a pretext or excuse બારી રાખવી To keep a way for escape

બારૂં, s n A door, a gate, an opening 2 A harbour, a haven, a port, the offing, the mouth or entrance of a harbour 3 Same as બારી, 1, 2, 3

બારે-માસ, *adv* [See બાર twelve+માસ] During the whole year, all the year round 2 Ever, constantly continually, unceasingly, permanently, always

બારે-વાટ, *adv* [+વાટ a way] Dispersed, scattered 2 Higgledy-piggledy, confused, thrown here and there 3 Squandered, wasted, lost, ruined, destroyed 4 Wandering

નથી માટલી ચોળી ને ઘાટ, એમ શું આવ્યા બારેવાટ
—પ્રેમાનંદ

બારૈ *adj* [See બાર out *and* બાર રુ to gather Living abroad and collecting money and things by fair or foul means

બારૈયો, s m [See બાર twelve] A rafter twelve cubits long

બારૈયો, s m [See બહાર + રહેવું, વાર રૂ, to sweep] A sweeper 2 [See બારવટિયો] An outlaw

Prov બારૈયાનું બારેવાટ What belongs to everybody belongs to nobody

બારોટ, s m [See બાર + વૃત્તિ] A particular section of the ભાટ caste

બાલ, s m [See વાળ] Hair 2 Bristles

Id મૂછનો બાલ A great favourite

બાલ, s m [S] A boy, a child, an infant

બાલ-તોડ, s m An abscess

બાલદી, s f A leathern bucket 2 A kind of leather

બાલમ, s m [See વાલુ, વહાલું વાહલું, + S तम superlative suffix] A lover 2 A husband

બાલમ માનો કે ન માનો, એહનો હું બરમ લઈ છું છાનો
—દયારામ

બાલમ-પેચ, [+ પેચ] A kind of twist given to their turban by gay persons to attract attention

બાલા, s n pl [See બાનું] Excuses

બાલા-જી, s m [See બાલ a child +દેવ, જી a term of respect] A name of the youthful Krisna 2 An idol of Krisna, representing him as he was when he was a child

બાલાશ, } s f [P बालाश growth fr
બાલાશી, }
बालिदन् = S. वृध्, वर्ध्, to grow] Looking after; care

Id બાલાશ or બાલાશી-કરવી or રાખવી To look after, to take care

બાલુડો, Same as બાળ, બાળક

બાલે-બાલ, *adv* [See બાલ hair] All over, entirely, completely, exceedingly

બાલ્યાવસ્થા, s f [S fr बाल्य childhood fr બાલ a child + અવસ્થા state] Childhood, infancy

બાલ્હુ, s n Very thin filings of gold or silver

બાવચી, s f [S बाकुचं] A kind of plant

બાવટો, s m A kind of corn

બા-વન, *adj* [See બે + પચાસ] Fifty-two, 52

Id બાવન વીર A very strong and brave man

બાવન-વીર, *adj* [+ વીર] Valiant, daring; brave

બાવના-ચન્દન, s n [See + ચંદન] Sandalwood

બાવની, s f [See બાવન] A group of fifty two 2 The Gujarati alphabet (there

being fifty-two letters in the Gujarati viz 16 vowels, 25 letters of the five classes having five in each class, 4 semi vowels, 3 sibilants, 1 aspirate, and ળ ક્ષ and જ્ઞ). 3 A group of fifty-two verses having a different letter of the Gujarati alphabet at the beginning of each

બાવરૂં, *adj* [See વ્યાકુળ] Bewildered, confounded, lost, at one's wits' end 2 Overcome, overpowered

Id બાવરૂં બનવું To be bewildered

બાવલું, *s n.* [Dh Des बाउल्ली= S पुत्तलिका a doll *fr* S बालिका a little girl *fr* बाल a child, also Hem Des बाउल्लि बाउल्ली, = S पुत्तलिका a doll, also उप्पहु =S औत्सुक्यम् eagerness, द्वेष्य hatred *fr* उद्बाहुकम् *fr* उद् up + बाहु the arms] A statue, a puppet, a doll.

બાવળ, બાવળિયો, } The bābul tree

Id બાવળ બોવો To sow the seeds of a quarrel

બાવળી, *s f* A species of bābul having large thorns

બાવી, *s f* [See બાવો] A nun a female ascetic

બા-વીસ, *adj* [See બે + વીસ] Twenty-two, 22

બાવું, *s n* A cobweb

બાવો, *s m* [See બાપ, બાપો] A father, 2 A hermit, an anchorite a monk, an ascetic

Id બાવા-ટોપી Lit A cap generally worn by ascetics Hence 2 A cap for children covering the temples and ears બાવા થવુ Lit To become an ascetic Hence 2 To resign, or to be free from, the cares of the world

Prov બાવા કડ્યા, ને બગલમા હાથ, The beggar is at home wherever he goes

બાવો નાચ્યો, એટલે ઓટલી પણ નાચી When the crow flies, her tail follows બાવો બોલે ત્યે, ને જે આવે તે ખપે He will chime in with everything

બાષ્કળ, *adj* [S बाष्कल Name of a Hindū lawgiver] Devious, wild, incongruous 2 Loose, licentious

બાષ્પ, *s m n* [S] Vapour 2 An incipient tear, tears

બાષ્પ-ભવન, *s n* [S *fr* + भू to become] Vaporization

બાષ્પ-મોચન, *s n* [S *fr* +मुच to leave] The shedding of tears

બાસ, *s f* A Hindūstānī variant of વાસ smell

બાસટી, *s f* [Eng *Bastion*] A bench

બા-સઠ, *adj* [See બે+સાઠ] Sixty two, 62

બાસતો, *s m* [P बाफ्त woven *fr* बाफ to weave] A kind of fine cloth

બાસો, *s m* [See વાસ, વાસ, smell] The essence, the substance

તેઓ બુદ્ધિના સમદ તે ગાસા —ધીરો.

બાસુદી *s f* [See વાસ fragrance + દૂધ] A kind of custard, a liquid sweetmeat

બાહદર, Same as બહાદુર

બાહુ, *s m* [S] The whole arm 2 The upper arm

બાહુક, *s m* [S] A monkey 2 A frightful fellow 3 A terrible ascetic

બાહુ-બળ, *s n* [See બાહુ + બળ] The strength of the arms, physical strength

બાહેર, Same as બહાર Out

બાહોશ, *adj* Watchful vigilant, intelligent 2 Skilful

બાહ્ય, *adj* [S *fr* बहिस् out] Exterior, external, outward.

બાહ્ય-ગોળ, *s n* [+ ગોળ a globe] A convex body, convexity

બાહ્ય-વર્ધક, *adj* [S *fr* + वृध्, to grow, to increase] Exogenous, growing by additions on the outside (as plants) *op* to અંતર વર્ધક Endogenous

બાહ્યાન્તર, *adj* [S *fr* + અન્તર્, અન્તર] External and internal

બાહ્યોપચાર, *s m* [S *fr* ઉપચાર] External or outward application, operation, effort, or remedy

બાળ, *s n* [See બાલ a child] A child, an infant

બાળક, *s n* A child, a minor

બાળક-બુદ્ધિ, *s f* [+બુદ્ધિ] Childishness.

બાળકી, s f A girl

બાળ-કુંવારી, s f [See બાળ + કુંવારી] An unmarried girl

બાળકો, s m [See બાળક] A boy

બાળ-ક્રીડા, s f [+ક્રીડા sport] Juvenile sporting

બાળ-ખેલ, s m Same as બાળ-ક્રીડા

બાળગોપાળ, s n pl [+ ગોપાળ] All the children in a family, young ones

બાળ-ચરિત્ર, s n } [+ચરિત્ર, ચેષ્ટા] Same as બાળ-ક્રીડા, બાળ ખેલ
બાળ-ચેષ્ટા, s f

બાળ પ, s f Affection, love, or favour towards a child

બાળપણ, } s n [+ પણ] Childhood, infancy
બાળ-પણું,

બાળ-બચ્ચાં, s n pl Same as બાળ-ગોપાળ

બાળ-બુદ્ધિ, s f [+ બુદ્ધિ mind, intelligence] Childishness, puerility

બાળ-બોધ, adj [+બોધ understanding] Level with the capacity of children 2 s n The Sanskrit or the Devanāgari characters

બાળ-બ્રહ્મચારી, s m [+ બ્રહ્મચારી] A man that has not been married and has never known woman

બાળ ભાષા, s f [+ભાષા speech] A child's language 2 One's native tongue 3 A gibberish 4 [S बाल भाषा] A language corrupted from Samskrit

બાળ-ભોગ, s m [+ ભોગ eating fr S भुज् to enjoy] The offering of food in a dish to an idol after the morning service

બાળ-મિત્ર, s m [+ મિત્ર a friend] A friend of one's youthful days

બાળ-રાજા, Same as બાળા-રાજા

બાળ-રાંડ, s f [+ રાંડ a widow] A female widowed in her girlhood, a child-widow

બાળ-લીલા, s f [+ લીલા sports] Juvenile sporting or amusements

બાળ-વિધવા, s f [+ વિધવા a widow] Same as બાળ-રાંડ.

બાળ-વું, v t [Caus of બળ-વું] To burn 2 To vex, to grieve, to exasperate. 3 To make to pine 4 To inflame, to kindle 5 To scold 6 To give reluctantly

Id જીવ બાળવો To be anxious about 2 To feel for, to sympathize with, to pity 3 To be sorry for હાથ બાળવા To cook હાડે બાળ રહ્યું To vex, to annoy બાળ તારૂં મોઢું Go away = Don't show me your face

Prov ઘર બાળી તીરથ કરવું Charity must begin at home

બાળ-સ્વરૂપ, s n [+ સ્વરૂપ] The form of a child 2 The representation of a person as he, or she, was in childhood

બાળ-હત્યા, s f [+ હત્યા] Infanticide

બાળા, } s f [S बाला] A girl, a young woman under sixteen years of age 2 A young woman in general
બાળી,

બાળા પણ, s n [+પણ, પણું] Girlhood; maidenhood

બાળાબન્ધ, s m [See બાળ + બન્ધ A turban or head-dress for a child

બાળા-રાજા } s m [See બાળ + રાજા.] A term for children who are proverbially as self willed as a king
બાળ-રાજા,

બાળુ-ભોળું adj [See બાળ, બાળક + ભોળું] Young and innocent

બાળુ-ડાં, s n pl Children (used in poetry)

બાળે-રૂ, adj Of little age, young

બાળોઢા, s f [+ ઊઢા married] A girl that was married in her childhood

બિંટ ડી, s f [See બિંટ વું to wrap.] A parcel, a bundle, a packet

બિ કટ, adj [See વિ કટ.] Difficult, hard, arduous

બિ-ગાડ વું, A Hindūstānī variant of બ-ગાડ વું

બિ ગાડ, A Hindūstānī variant of બ ગાડ

બિ ચારૂં, A Hindūstānī variant of બ-ચારૂં

બિછવા, s m pl [See વીંછી a scorpion] Ornaments worn by women on their toes

બિ-છાનું, s n [See બિ-છાવ-વું] A bed,

bedding 2 A carpet

બિછાયત, s f [See બિછાવવું] A carpet spread out for sitting on

Id બિછાયત બિછાવવી To spread out a carpet for sitting on

બિછાવ-વું, v t [S वि intens + छद्,छाद्, to cover] To spread, to lay

બિજ-વર, s m [See બીજું + વર] A man who marries a second wife after the death of the first, a digamist

બિજોરી, s f [See બિજોરું] The tree which bears a બિજોરું

બિજોરું, s n citron, *Citrus medica*

બિડ-વું, v t [See પટ or બિટ વું] To enclose, to pack, to shut up

Id. કાગળ બિડવો To enclose a letter in an envelope 2 To send a letter મોઢું બિડવું To shut the mouth 2 To be silent બિડાઈ જવું (of leaves) To shrink, to shrivel up

બિડાવવું, v t Caus of બિડ-વું

બિડયું-શિડયું, adj [See બિડવું + શિડવું] With the mouth shut 2 Silent, though distressed at heart

એમ કરતું હતું ત્યારે, પેટમથી શીદ પાળિયા?
ક્યહું કહેવાતું નથી રહ્યું ભુંડા, બિડયા શિડયા બાળિયા
—દયારામ

બિન, prep [S विना without] A prefix to nouns forming adverbs and meaning "without," e g બિન રોજગારી

બિન, n m [Ar] son of

બિન ડી s f [Hind उनकी fr બિન્દુ a drop] A red spot marked as an ornament between the eyebrows

બિન-રોજગાર, બિન-રોજગારી, } adj [See બિન, બિના+રોજગાર] Out of employment, unemployed

બિના, Same as વિના

બિના બસીલા ચાકરી, બિના ઢાલકો જુવાન,
એ તીનું રીકા લગે, બિના સુપારી પાન
—આપા

બિના, s f [Ar बिना origin, foundation] Circumstance, detail, account, description, relation information 2 A topic, a subject 3 the pith, the purport the substance -ની Details, a detailed account

Id બિના બનવી To happen (an event)

બિન્દી, Same as બિન ડી

બિન્દુ, s n [S] A drop, a particle 2 A point, a dot

Id બિન્દુનો સિન્ધુ કરવો To exaggerate

એક બિન્દુ ફેરે કારણે, ફુની ફુની થઈ —આપા

બિભાસ, s m [S विभास f. वि intens भास to shine] A musical mode

બિમાર, adj [Hem Des विम्हर-इ fr S विस्मरति he forgets fr वि priv + स्मृ,स्मर् to remember Cf P बीमार] Sick, ill, indisposed, unwell

બિમારી, s f Sickness, illness, indisposition

બિમ્બ, s n [S] The disc of the sun or moon 2 A disc in general 3 The body which casts a reflection 4 An image, a shadow

બિયાબાન, adj [P बियाबान् a desert fr बे priv + आब् = S अप्, आप्, water] Wild, dreary, desolate 2 s n A desert, wilderness

બિયા-બાર, s n [+ બાર] Disagreement

બિયા મણું, Same as બિહામણું

બિયારું, s n [See બી, બીજ] Several kinds of seeds collected together

બિરદ, s n [See વ્રત] A vow, a solemn promise 2 Pride indulged in keeping one's vow, merit, excellence, or superiority

બિરદા-લ, adj [+ S आलु a suffix showing possession, or See વાળું having] Proud of keeping one's vow, merit, excellence, or superiority

નિશ્ચે કરી તમે, નાથ નિરંજન, બોલો, બોલો બિરદાલ
—ધીરો

બિરદા વલી, s f [+ આવલી] A series of merits 2 Praises

બિરાજ માન, adj [See બિરાજ વું] Conspicuous, prominent 2 Appearing splendid

બિરાજ-વું, v i [S वि intens + राज् to shine] To be conspicuous, prominent, or splendid to shine 2 To suit, to fit, to be

adapted to, to look well 3 To preside (at a meeting)

બિરાદર, s m [P fr S भ्रातृ,भ्रातर्, Cf Eng *Brother*] Brother

બિરાદરી, s f A meeting of friends 2 Friendship,

બિરાનું, adj Alien, not one's own, stranger

બિલ, s n [S] A hole, a den

બિલ, s n [Eng *Bill*] A bill of charges

બિલ-કુલ, adv [Ar fr बिल् adverbial suffix + कुल् total] Altogether, wholly, utterly, totally, entirely 2 adj Whole, all, entire

બિલબી, s f A kind of fruit

બિલાડી, s f [See બિલાડો] A she cat 2 A hook 3 An anchor, a scraper

Id બિલાડીનું પગેલિયું A thing which a person is accustomed to keep always by himself.

Prov બિલાડીના પેટમાં ખીર ન ટકે A fool's heart is ever dancing on his lips બિલાડીને, મન દસનું, ને ઉંદરનો જીવ જાય One man's meat is another man's poison

બિલાડીનો ટોપ, s m [+ટોપ] A mushroom

બિલાડું, s n A cat

Id બિલાડાં ચોંચાં To write or sign carelessly

બિલાડો, s m [Dh Des विराल्लीओ fr S बिडाल] A male cat, a large cat

બિલાવર, s m A mode in music

બિલિયાન, s n A facetted diamond

બિલોર, s m [P बिल्लूर] Crystal glass 2 Quartz crystal, calcareous spar

બિલોર-ખાનુ, બિલોરી કામ, } s n [+ખાનું, કામ] Glass ware

બિલોરી, adj Made of crystal glass

બિલસ, s m f [P बालिश्त]A span

બિલ્લી, Same as બિલાડી

બિલ્લું s n [બિડ વું] A partition wall containing doors and windows

બિલ્લું, adj [See બિલાડો a cat] Clever, sharp

બિલ્લુ s m, [See બીર, બીરૂ] Players in a game playing on the same side

બિવડાવવું, v t [Caus of બીવું to fear] To frighten, to terrify, to overawe

બિસ્તરો, s m [See વિસ્તાર] A floor-cloth, a carpet

બિહવું, Same as બીવું

બિહાગ, s m A mode of music

બિહામણું, adj [See બિહામણું] Frightful, terrible

બિહારી, Same as વિહારી

બી, adv [Hind fr S अपि] Even, also

બી, s n [See બીજ] The seed 2 The source; the root 3 The core, the heart, the kernel

Id બી વાવવું-રોપવું-નાખવું To sow the seed 2 To sow the seed of, to lay the foundation of

બીક, s f [See બીવું, બિહામણું] Dread, terror, apprehension

Id બીક લાગવી-ધરાવવી To be afraid of બીક દેખાડવી To intimidate

બીકણું, adj Timid, cowardly

બીચ, adv [Hind See વચ્ચે] In, inside, between

બીજ, s n [S See બી seed] Seed 2 Progeny, offspring 3 The original plant, matter, or fact, the principle, source, root spring, &c 4 Semen *genitale* 5 A letter of the alphabet 6 A cabalistic letter 7. The tenor, the inherent meaning

Id See under બી બીજ કાઢવું-કાઢવું To get at the substance of an affair or dispute

સમ કોટિ સ્વરૂપે મન ઠઈ રહસ્ય, બીજ તે તત્ર
—ગિરિધર

બીજ, s f [See બીજું] The second day of a lunar fortnight 2 The crescent of the moon seen on this day

Id બીજનો ચંદ્ર The crescent of the moon, the sight of which is regarded as bringing good luck 2 The first step in the rise of a person 3 The first day of a Muhammadan month બીજના ચંદ્રની કળાની પેઠે તમારી વૃદ્ધિ થાઓ May you grow in prosperity from day to day બીજ જોવી To see the crescent

moon, (this being regarded as bringing good luck)

બીજગણિત, s n [S fr बीज a letter + गणित] Algebra

બીજ-માર્ગ, s m [S fr બીજ seed+માર્ગ] An evil practice prevailing among low men

બીજ-માર્ગી, adj Following the evil practices of the બીજ માર્ગ

બીજ-વર, Same as બિજ-વર

બીજી-વાર, adv [See બીજુ + વારો] A second time, again

બીજુ, adj [See द्वितीय fr द्वि = બે, two] Second 2 More, further 3 Another, different 4 adv Secondly 5 Again

ઘરમાં ગરીબ, ને, બારણે બીજે, ચારે, તે લજે વાત —દયારામ

બીડ, s n Pasture land 2 Iron

બીડી, s f [See બિડવુ to wrap] A roll of betel leaf 2 A cheroot, a cigar

Id બીડી વાળવી To make a roll of betel leaf 2 To make a cigar બીડી ખાવી To eat a roll of betel leaf બીડી પીવી To smoke a cigar

બીડું, s n A roll of betel leaf and areca nut

Id બીડુ ઉપાડવુ To promise to do a difficult task, to undertake an enterprise બીડુ ઝડપવું To undertake an enterprise with eagerness to secure the glory it may bring

બીડો, s m A large roll 2 A large packet containing letters

બીધું, } બીનું, } Past Participle of બીવુ, બિહવુ To fear

બીન, s f [See વીણા] A kind of musical instrument

બીબી, s f A Muhammadan lady

Prov બીબી ઘર જોગ, તો મિયાં ઘોર જોગ A wife fit for the house, and a husband fit for the grave (said in regard to an aged husband and his young wife)

બી બી-જાયું, adj [+ જાયો] Of high birth born in a noble family

બીબું, s n [Dh. Des बिम्बवं fr S बिम्ब] A type, a printing type 2 A mould; the framework in which a mould is fixed

Id અક્કલનુ બીબુ Lit A type of intelligence Hence 2 (Ironically) A fool

બીભત્સ, adj [S] Disgusting, loathsome, obscene 2 Frightful, hideous, shocking, appalling 3 s m One of the nine sentiments of Indian Rhetoric, disgust.

બીયાણું, Same as બીજ, બીયારણ

બીયામણુ, Same as બિયામણુ, બિહામણું.

બીયુ, Same as બી, બીજ, seed

બીયો, s m A kind of plant

બીરંજ, s m A delicious preparation of rice

બીલ, s n A leaf of બીલી.

બીલી, s f [Dh Des बिल्लं fr S. बिल्व] A kind of tree the leaves of which are acceptable to the god Shiva

બીલું, s n The fruit of the બીલી tree

બીવું, v t [S भी to fear] To fear, to be afraid, to dread

બુટ, s m A well of which the water is seldom used

બુચી, adj Dull, stupid, idle

બુધું, s n [बुध्न The bottom of a vessel] The bottom of a pot, the part of a pot, on which it stands

બુમિયો, s m [See બૂમ] A drum beaten to give an alarm or notice of an accident

બુકડી, s f A kind of ear ring

બુકડવુ, v t To eat (parched grain, &c)

બુકાની, s f [See બે + કાન] A kind of covering for the face, passing under the chin, over the cheeks, and extending to the top of the head

બુગણુ, s n [See બે two+ગુણ, ગુણ પાટ] A large sheet of thick coarse cloth spread in a cart to pack corn in

બુચ, s m [See પોચુ soft] A cork, a plug, a stopple

Id બુચ મારવો To stop with a cork 2. To close with a cork, to close

બુચિયો, adj m. Earless

બુચિયો, adj [See ચાબુ] Having a flat nose.

બુચી, s f [See બચ્ચુ] A girl

બુચુ, adj [See બુઠ્ઠ] Having a flat nose, flat-nosed 2 Having a defect in the ear 3 Having no ornament put on the body

બુચો, s m [See બચ્ચુ] A boy

બુજ, s f [Hem Des बुज्झ इ fr S बुध्यते fr S बुध् to awake, to be awakened, to know See બૂજ, બૂઘ] Appreciation, a just valuation of merit 2 Test, examination

બુજરગ, adj [P बुज़ुर्ग great] Old, great, venerable 2 Learned, eminent, elderly 3 s m An ancestor

બુજરગી, s f Old age 2 Venerableness 3 Greatness, eminence

બુજવુ, v t [S बुध to know] To know, to understand, to feel 2 To appreciate

Id ચાકરી બુજવી To appreciate benefits or services done

પર નારીશુ પ્રીત, બુદ્ધિ સારી નવ બુજે

—સામળભટ

બુઝવવું, v t [Hem Des वोज्जइ = S तृष्यति he is thirsty, and त्रि जय ते it triumphs, fr त्रि intens + जि जय् to conquer] To extinguish to put out

બુઝાવુ, v i To be extinguished, to be put out

બુટ્ટી, s f [S वृत्त a circle fr वृत् = L verto to turn] A printed flower 2 A figure worked upon cloth, embroidery 3 A simple, a nostrum 4 A sharp, clever fellow whose plans are deep-laid

Id બુટ્ટી સુઘાડવી To be incited or encouraged in an evil affair આ તો એક બટ્ટી છે He is a sharp or clever fellow

બુટ્ટીદાર, } adj [See બુટ્ટી, બુટ્ટો + દાર, P
બુટ્ટેદાર, } having] Decorated with figured or flowery work

બુટ્ટો, s m [See બુટ્ટી] See બુટ્ટી 2 A fancy, a whim

Id બુટ્ટો-ઉઠાવવો-સૂઝવો To have a whim or fancy suggested

બુઠ્ઠ, adj [Dh Des बुड्ढ fr S बुध a wise man, used for euphemy fr बुध to know] Reduced to a stump 2 Blunt; not sharp, dull edged

Id બુઠ્ઠી અક્કલ A dull intellect

બુટ્ટો, s n An ear of millet

બુડકી, s f [See બુડવુ, ડુબકી, ડુબકી] A dip or plunge, a dive

બુડથલ, adj [+થલ] Foolish, stupid 2 s m f A blockhead, a dunce

બુડવુ, v i [Hem Des बुड्ड इ = S मज्जति it drowns] To drown, to sink 2 To be plunged or immersed in 3 To be destroyed, ruined, lost or blasted 4 To pass away unproductively 5 To close, to be no longer extant, prevalent, valid, or in vogue

Id નુકશાનીમા બુડવુ To meet with a loss

બુડાડવુ, } v t To sink, to drown 2
બુડાવવુ, } To cast away, to waste 3 To overthrow, to upset

બુડિયાળ, adj Stupid, foolish

બુઢિયો, s m [See બુઢ્ઢુ] An old black faced monkey 2 An old man

બુઢાપો, s m Old age

બુઢ્ઢુ, adj [Hem Des बुड्ढो fr S वृद्ध grown old, fr वृध् to grow See વધવુ] Old; aged

Prov બુઢ્ઢી ઘોડી, ને લાલ લગામ Ill matched finery, old mares lust after new cruppers

બુતાન, s n [Eng Button] A button

બુતાન, } s An accusation, an impu-
બુતાનુ, } tation 2 An indifferent piece of cloth used in making up a turban

બુતાનો, s m Same as બુતાન, બુતાનુ

બુતારો, s m [S भू स्तार fr भू the earth + स्तृ to scatter] A kind of mop, a broom, a besom

બુદબુદો, s m [S बुद्बुद Imit Cf Eng Bubble] A bubble

કુ બુદબુદાને મોક્તિક દેખે, તેણે સોહાય કર્યુ

—રત્નેશ્વર

બુદ્ધ, adj [S fr बुध् to know] That understands, wise, intelligent 2 s m. An epithet of શાક્યમુનિ the founder of the Buddha religion (He is considered

the ninth incarnation of Visnu

બુદ્ધાવતાર, s m [S fr + અવતાર] The ninth incarnation of Visnu 2 A meek, patient, and quiet person

બુદ્ધિ, s f The understanding; the intellect 2 Sense, judgment 3 Opinion, mental determination 4 Will or affections 5 Purpose, mind, intention 6 A device, contrivance, scheme, advice, counsel, suggestion 7 Minding, reckoning, viewing, regarding, estimating 8 Holding, apprehending, understanding

Id બુદ્ધિ ખિલવવી To cultivate or develop the intelligence બુદ્ધિ બતાવવી To give advice બુદ્ધિ ચલાવવી-ચાલવી To make a guess મારે તારી બુદ્ધિ જોઈતી નથી I don't need your advice બુદ્ધિ ફરવી To turn mad, to lose all good sense મોથામ બુદ્ધિ A dull intellect Op. to કુશાગ્ર બુદ્ધિ A keen or acute understanding

બુદ્ધિ-બળ, s n [+ બળ] The power of the intellect 2 The game of chess

જેનું બુદ્ધિ બળ કહ્યું નવ જાયે, તે પશુ રોટીને વશ થાય —દયારામ

બુદ્ધિ-મન્ત, } adj [+S मत, मत्त, मान, having] Sensible, intelligent 2 Wise, sagacious, judicious
બુદ્ધિ માન્, }

બુદ્ધિશાળી, [+शालिन् शाली, having] Same as બુદ્ધિ-મન્ત

બુધ, s m A wise man, a learned man 2 The planet Mercury 3 Same as બુધવાર

વાચાનગર ને સર્પ ભૂષણ, બુધ ન જ્ઞાની બીજો છ —દ્વારકો

બુધ-વાર, s m [See બુધ Mercury+વાર a day] Wednesday

બુધુ, s n [See બુઠા, બોધ Cf Prov ગાર બુધુ, ને વર સીધુ] A club, a cudgel, a stick for beating lime to separate it from pebbles

બુધે જ્વર ભાગતી, બુધે નાર પાધરી,
બુધે ઊખુ દોઢવા દે બુધે છોઈ રોગ રહે —ભાષા

બુન-દાણા, Same as બુન્દ Coffee seed

બુનિયાત, } adj [P. बुनियाद original] High born, genteel, honourable 2 s f Noble birth, a family of rank.
બુનયાતી, }

બુન્દ, s n [See બિન્દુ] A drop

બુન્દ, s m [See બુન-દાણા] A coffee-berry

Prov બુન્દસે ગઈ, સો હોજસે ન સુધરે It is no use crying over spilt milk

બુમસ, Same as બન્નુસ

બુબક, s m A fool, an ignoramus, a blockhead, a stupid fellow

બુભુક્ષિત, adj [S, fr भुज् to eat] Hungry 2 Poor, needy

બુમ, Same as બૂમ

બુમાટ, s m f } [Hem Des बमाल=S. कल कल a noise See બૂમ+ વૃત્તિ] An outcry. 2 Rumour, report, unauthenticated news.
બુમાટો., s m }

બુમા-બુમ, s f m [+ બૂમ] }
બુમા-શોર, s m [+ શોર] } A loud outcry, clamour
બુમ્મા-રવ, s m [+ રવ] }

હાલક ડુલક ત્રાસ, પડ્યા હાટીને હેઠી,
બુમ્બારવ ચોપાસ, વિકટ વાટો જતા દેઠી
—શામળભટ.

બુરખો, s m [Ar बुर्क़ा] A long veil, a muffler 2 A mask

Id બુરખો નાખવો-પહેરવો To put on a veil (by a lady), out of modesty

બુરજ, } s m [Ar बुर्ज] A tower
બુરૂજ, }

બુરછ, s f [P] (In chess) That state of the game in which the king alone or the king with pawns remain on one side

બુરાઈ, s f [See બૂરૂ] Badness, wickedness, evil 2 Animosity, hostility.

બુરાખ, Same as બુલાખ

બુરા-વું, v i [See પુરવું] To be blocked up

બુરાશ, Same as બુરાઈ

બુલન્દ, adj [P=great] High, elevated, exalted, sublime

બુલ-બુલ, s n [P] The Indian nightingale

બુલાખ, s f [Turk बुलाक़ a nose ring] An ornament suspended from the middle of the nose composed of a ring and a pearl

કાને મકરાકૃત કુણ્ડળ કેરી લ્હેડ
નાકે બુલાખ, ને મુખમા તંબોળ —ભાલણ

બુસાન્ટ, બુસ ઠ, } s f [See બુસાન્ડુ] Rubbing with red powder (કંકુ) the cheeks of a woman in the ceremony performed on account of her first pregnancy, (generally by the younger brother of her husband)

બુસટિ યો, બુસઠિ યો, } s m A younger brother of the husband, he being entitled to perform the બુસટ ceremony

બુસટિયો અભિમન્યુ, આવી ખોળે બેઠો રે,
કુમ કુમે કર પીળી, બુસટ થાપી —દયારામ

બુહારવુ, v i To sweep(used in Cutch)

બૂક, બૂક ડો, } s m [See બુક્કડ] A morsel

બૂક, s f [Eng *Book*] A book

બૂચ ટ, *adj* [See બૂચો, બચ્ચો] Childish 2 Foolish

બુચટ ! ન બોલે છો, બુદ્ધિહીન ! બેસી રહ્યા —વલ્લભ

બૂચ, Same as બુચ

બૂજ, Same as બુજ

બૂટ, s f The upper part, or the lower lobe of the ear

Id કાનની બૂટ ઝાલવી To pull one's ear in acknowledgment of a fault, or in acquiescence of something said કાનની બૂટ ઝલાવવી To make a person own himself in the wrong

બૂટ, s m [Eng *Boot*] A boot

બૂઢ, Same as બુઢિયો

બૂત, s m Same as તાબુત

ગઢ્ઢ માર્ગે એક જીવ, ન ચાહું આવળુ થાય,
તેવા મૂખ એહ પથી, ઇન્તેખાબ બૂતમા —વલ્લભ

બૂધું, Same as બુધુ

બૂન-દાણા, s m pl [Ar بن coffee+દાણો] Coffee seeds

બૂમ, s f [Imit] A cry, an uproar 2 A rumour, a false report

Id બૂમ કરવી-પાડવી-મારવી To cry aloud બૂમ કરવી To lay a complaint બૂમ ઉડાડવી To make false statements before the public

Prov બૂમ બેગો ચીચિયો Do not grieve for trifles

બૂમા-બૂમ, s f
બૂમે-બૂમ, s f } Loud and confused
બૂમ-રાણુ, s n
cries

બૂમૈયો ઢોલ, s m [+ ઢોલ] A drum beaten to give an alarm or warning

બૂરૂ, s n [Ar بُرادَہ saw dust] An inferior kind of sugar 2 *adj* Bad; evil, unhappy

બૂસુ, *adj* Stupid; blunt 2 Tasteless, apathetic

બૂહકુ, s n A shower of rain

બૂહો, s m [See બુધ a wise man, used b euphemy] A foolish man, a fool

બૃહત્, *adj* [S] Large, big, bulky

બૃહસ્પત-વાર, s m [See બૃહસ્પતિ+ વાર] Thursday

બૃહસ્પતિ, s m [S] The planet Jupiter 2 An eloquent or wise man, a Nestor, a Ulysses 4 An insolent or troublesome babbler (ironical)

બે *adv* Imitative of the cry of sheep; bleating

Prov બોલ બકરી "બેં" તો કહે " બેં" Implicit obedience, blind faith

બેંગી, s f [S વ્યઙ્ગ what should be concealed] A parcel, a packet

બેં-તાળા, s n pl [See બેંતાળીસ] That stage of life which necessitates the use of the spectacles

Id બેંતાળા આવવા-આખે બેંતાળા આવવા To be obliged to put on spectacles

બેંતાળીસ, *adj* [See બે + ચાળીસ] Forty two, 42

બેં-મેં, s f [See બેં] Bleating

બે, *adj* [S દ્વિ two] Two,

Id એકના બે ન થવુ To cling to one's point resolutely બે છીપનુ મોતી Lit A pearl formed between two shells, *hence* large, perfect, and round 2 A perfect or faultless man બે કાન વચ્ચે માથુ રાખીને ચાલવુ Lit To walk straight, without turning the head towards the right or left Hence 2 To be straightforward and honest in one's dealings

Prov બે ઘરનો પરોણો ભૂખે મરે Between two stools, we fall to the ground બેની લડાઈમાં ત્રીજાનું ફાવે In a quarrel between two a third is the gainer બે આંખની શરમ Out of sight, out of mind બે હાથ વગર તાળી ન પડે No smoke without a fire It takes two to make a quarrel બોલે, તે બે ખાય He that asks shall have plenty of bread એક ને એક, ને બે (હાથ) ભાગીદારની ગરજ સારે Union is power બે હાથ વચ્ચે પેટ Equal and impartial to both sides બે ગોતીના ચૈડકો = બે ગૈડાની ચાલ To run with the hare and hunt with the hounds બે હાથે લાડવો ન ખવાય Expect not all at a time

બે, [P *fr* S *vi* apart from] A Persian prefix showing "absence of, privation of"

બે-અક્કલ, *adj* [See બે, P + અક્લ] Senseless, unwise, imprudent, foolish

બે-અદબ, *adj* [+ અદબ] Disrespectful, rude, indecorous, impolite, insolent, presumptuous

બે-અદબી, *s f* Rudeness, disrespect, indecorum, impudence, presumption, indignity

બે-આની, *s f* [See બે two + આનો] A silver coin worth two annas, a two anna piece

બે-આબરૂ, *adj* [See બે, P + આબરૂ] Disgraced, dishonoured 2 *s f* Disrespect, disgrace

બે-ઈતબારી, *adj* [+ ઈતબાર] Distrustful, faithless, dishonest 2 *s f* Want of confidence, distrust

બે-ઇનસાફ, *s m* [+ ઈનસાફ, ઈનસાફ] Injustice, unfairness

બે-ઇમાન, } *adj* Faithless 2 Perfidious, false 3 Unbelieving
બે-ઇમાની, }

બે-ઉ, *adj* [See બે two + ઉ also] Both

બે-કદર, *adj* [See બે, P + કદર] Unsympathizing, unappreciative

બે-કરાર, *adj* [+ કરાર, *Arab*, rest] 2 Restless, unsettled

બે-કહ્યુ, *v i* [See બહેકવું] To send forth fragrance 2 To be disobedient

બે-કાયદે, *adv* [See બે, P + કાયદો] Irregularly 2 Being against the law

બેકાટ, *s m* [See બેકવું + વૃત્તિ] Strong fragrance 2 Impatience of restraint, disobedience

બે-કાર, *adj* [P *fr* બે priv + P કાર=S કર work *n* P કર = S કૃ, કરવું, to do] Out of service, unemployed, idle

બે-કાવવું, *v t* [Caus of બેકવું] To fondle so much as to make disobedient

બે-કાળજી, *s f* [See બે without + કાળજી] Carelessness 2 *adj* Careless

બે-કી, *s f* [See બે two + S ક Cun] An even number 2 A bond of union

Id બેકી કરવું Used by boys in asking of their teacher for leave to go to stool, indicated by two of their fingers stretched out

બે-કેદ, *adj* [See બે priv + કેદ] Loose, lawless, unrestrained, uncontrolled 2 *adv* Irregularly, licentiously, against the discipline of a body of men

બે-કેવું, *past p* of [See બેકવું] Disobedient

બે-ખબર, *adj* [See બે priv + ખબર] Ignorant, unacquainted, uninformed 2 Uncautious, unguarded

બે-ગમ, *s f* [Turk] A Muhammadan lady or princess

બે-ગમ, *adj* [See બે without + ગમ perception] Foolish

બે-ગરજ, } *adj* [See બે priv + ગરજ] That does not stand in need of, indifferent 2 Disinterested, independent, impartial
બે-ગરજાઉ, }
બે-ગરજુ, }

બે-ગાર, *s m f* [See બે-કાર Or Port *Beggar* to beg] Labour or service exacted by an official without giving remuneration

Prov બેકાથી બેગાર ભલો Better do press-work than sit idle (and starve)

બે-ગારી, *s m* A labourer, a porter

બે-ગુનાહ, *adj* [See બે priv + ગુનાહ] Inoffensive, innocent, guiltless without fault

બેધા-ધટ્ટુ, *adj* [See બેઉ + ધટ્ટી] Mixed together 2 Indiscriminate 3 Equivocal words or speech

બે-ચારે-ક, *adj* [See બે two + ચાર four + એક one, about] About two or four 2 Some few

બે ચેન, *adj* [+ ચેહેન] Uneasy, restless, fidgety

બે-ચેની, *s f* Uneasy state, restlessness

બેજા, *adj* [P बेजा improper *fr* बे priv + जा place] Improper, foreign to, irrelevant

બેજાર, *adj* [This flank] Harassed vexed, tyrannized

બે-જીવ-વાળી, } *adj f* [See બે two + જીવ
બે-જીવ-સોતી, }
+ વાળુ] Pregnant (a woman)

બેજાર, *adj* [P बेज़ार] Wearied out, tired, fatigued exhausted, vexed, disgusted with

બે છવ વાળી, *adj f* [See બે two + છવ + વાળુ having] Pregnant, in the family way, puerperal, big with child

બેટ, *s m* [S वेष्टि surrounded *fr* वेष्ट to surround See વેષ્ટન વિંટવુ] An island

બેટા-જી, *s m* [See બેટો + જી, દેવ] A fellow, a man (used in contempt)

બેટા-બેટી, *s n pl* [+ બેટી] Sons and daughters, boys and girls (of a family)

બેટી, *s f* [S वत्सा a daughter See બેટો a son] A daughter, a girl

બેટી-જી, *s f* [+ જી, દેવ] A daughter of a great man (used out of respect)

બેટો, *s m* [S वत्स a son, a child] A son, a boy

Prov બેટો હોય, ત્યારે બાપ કહે કે ની ? If there be no seed, there is no hope of the fruit બેટા, મોટા થાઓ, કાલ પરણાવીશું Postponing from day to day, tantalizing

બેઠ ક, *s f* [See બેસ વુ] Sitting 2 A seat 3 A haunt 4 A carpet, a mat, &c 5 A dancing room, a dance party 6 A particular gymnastic exercise 7 A party, an assembly, a meeting

બેઠા-બેઠા, *adv* Sitting, not moving, not active, not working

બેઠા-બેઠ, *adv* Without work or employment unemployed 2 At par, without gain or loss

બેઠુ, *adj* Sitting 2 Short, low, not tall or high

Id બેઠી દડીનુ Of humble pretensions (a house, a speech), not tall બેઠો ભાત Rice so cooked that the proper quantity of water and rice are placed on the fire and cooked, without involving the trouble of sifting out superfluous water બેઠા ખાઉ Eating and doing nothing, not earning one's food 2 Having no hard work to do 3 Being a burden to others

Prov બેઠા ખાવે તો ભડાર બી ખુટે Even a large fortune may be lost, if a man is idle બેઠા કરતા બજાર ભલો Better to do something than to be idle બેઠેલો પોપડો ન ઉખેડવો, ને સૂતેલો સાપ ન જગાડવો Do not open old sores બેઠાની ડાળી કાપવી નહિ Do not kick the ladder બેઠાની સામે ડહાપણ શુ ચાલે ? Wisdom is powerless before strength

બેઠુ-બેઠુ, }
બેઠા-બેઠા, } *adj* Sitting at ease
બેઠા-બેઠા, }

બેઠ ક, *adj* Sedentary

બેઠોપગાર, Pay without work 2 A pension

બેઠા ખાવુ, To maintain oneself without doing work 2 To live at ease or without anxiety

બેડ, *s f* [See બે two] Either of the sides of a hearth

બેડ કુ, *s n* [See વેઢુ a finger-joint,] The digit of a finger 2 A segment of a tamarind fruit

બેડ શી, } *s f* Pride, arrogance
બડાઈ }

Id બડાઈ મારવી-હાંકવી To talk proudly, to indulge in tall talk

બે ડિ યું, *s n* [See બે two] The load in a cart to which two bullocks are yoked 2 A cartload weighing 32 maunds

બેડી, *s f* [See બે two + ડેર stocks for

criminals] Fetters or chains 2 Manacles, handcuffs 3 A tie, a clog an encumber ance 4 A rule; a law, a restraint

Id બેડી નાખવી-ઘાલવી-પહેરાવવી To put fetters on બેડી તોડવી To break a law or restraint

બેડું, *s n* } બેડા, *s m* } [See બે two+ dim] Two vessels filled with water and placed on the head one upon the other 2 A large earthen pot with a narrow mouth

Prov બેડા ઉપર બેડું, તો પાણિયારીને ભાર The more you heap, the worse you reap

બેડો, *s m* A ship, a vessel 2 A division, a company
બેડો ભાઈ બૂડતો તારો રે અમે આઈ પાર ઉતારો રે
—વલ્લભ

બે-ડોલી, *adj* [See બે two+ડોલ a mast] Two masted

બેડોળ, *adj* [See બે priv +ડોળ shape] Shapeless; ugly

બેઢંગ, } બેઢંગુ, } *adj* [+ ઢંગ] Disorderly 2 Unprincipled, inconsistent 3 Loose, licentious, dissolute, immoral

બેઢબ, *adj* [+ઢબ] See બેડોળ

બે-ઢાળિયું, *s n* [+ઢાળ] A shed having two opposite slopes in the roof

બેત, *s f* [Ar बयत] A couplet or distich 2 Poetry

બેત, *s m* [See વેતર ૩] Arrangement 2 A dodge, a scheme 3 An intention

Id બેત કરવો-રચવો-ઘડવો To make a design or a scheme બેત ઉતારવો To carry out a design

બે-તક, *adj* [See બે priv + તક] Unseasonable, inopportune

બેતકસીર *adj* [See બે priv + તકસીર] Faultless, guiltless, innocent

બેતમા, *adj* [+ તમા] Careless unsolicitous, un-anxious about, disregardful, not desirous of, not caring for, not concerned about, indifferent *s f* See બેપરવાઈ

બે-તરફી, *adj* [See બે two+ તરફ] Relating to both parties or sides, not *ex parte* 2 Impartial 3 Dubious, equivocal

બે-તાલ, } બેતાલું, } *adj* [See બે priv + તાલ beating time in music] Out of time or measure, inharmonious, discordant 2 Having neither rhyme nor reason 3. Extravagant, dissipated

Id બે-તાલ થઈ-જવું To be out of time (in music)

બેતાળીસ, *adj* [See બે two + ચાળીસ] Forty two, 42

બે-તાળું, *adj* [See બે-તાળીસ] Taking forty two શેર for a મણ or forty two તોલા for a શેર (of weight)

બે-દરદી, *adj* [See બે priv + દરદ] Free from pain, well 2 Pitiless 3 Reckless

બેદા-સાકડી, *s f* [See બેદું + સાકડી] A particular drug

બે-દાણા, *s m pl* [See બે priv + દાણો] A kind of seedless grape

Id તેનામા બે દાણા નથી He has no sense, he is half mad 2 *adj* Seedless

બે-દાદ, *adj* [+ દાદ] Unjust 2 Mismanaged anarchy

બેદાદી, *s f* [+ દાદ] Injustice 2 Mismanagement, anarchy

બેદીલ, *adj* [+ દીલ] Dissatisfied, disaffected 2 Dispirited, disappointed 3. Sad, sorrowful

Prov બે દીલ દોસ્ત દુશ્મનથી ગયો સારો A sensible foe is preferable to a foolish friend

બેદીલી, *s f* Discord, disagreement 2 Disappointment

બેદું, *s n* [Ar बयज़] An egg

બેધડક, *adv* [+ ધડક-ધડક] Without fear or apprehension, boldly, promptly, unhesitatingly, undauntedly

બે-ધારી, *adj* [See બે two + ધાર edge] Double edged

બેન, *s f* [Dh Des बहिणी *fr* S भगिनी] A sister

Id બેન સમાણી ગાળો Abusing a person's sisters

બેનડ, બેનડી, } (Used in endearment or in poetry) Same as બેન

બેનપણા, s n pl [+ પણુ] Friendship between women

બેનપણી, s f A female friend

બેનસીબ, adj [See બે priv + નસીબ] Unfortunate, luckless

બેની, s f [See બેન] A confidante 2 A dear sister

બે પગું, adj [See બે two+ પગ] Having two feet 2 s n A biped

બેપરવા, adj [See બે priv + પરવા] See બેતમા

બેપરવાઈ, s f Heeding no person, caring for nothing, carelessness, indifference, negligence, disregard, thoughtlessness

બેફાક, બે ફાટ, } adv [See બે beyond + ફાગ, ફાટવુ] Immodestly, shamelessly

બે ફામ, adj [+ ફામ] Unwary, unconscious 2 Heedless, careless, forgetful

બે ફિકર, બે ફિકરૂ, } adj [+ફિકર] Careless, indifferent 2 Content, calm, cool

બે બનાવ, s m [+બનાવ] Disagreement, dissension, contention, difference of opinion, disunion

બેબાક, adj [P fr બે priv + બાકી] Without a remainder, complete, finished

બે-બાકળુ, adj [Hem Des वोक्किलो = S अलीक-शूर Pretending to be brave fr વ્યાકુલ fr S वि intens+આકુળ distressed See ભય+વ્યાકુળ.] Distracted with fear 2 Confounded, perplexed

બે-બાપ તું, adj [See બે two + બાપ] Adulterine, bastard

બે બુનિયાત, adj [See બે priv,+બુનિયાદ] Of low origin, without character, pedigree, or good quality 2 Bastard

બે-બોલું, adj [Hem Des दुम्बोलो = S उपालम्भ a taunt, fr દુર્ ill+બોલવુ to speak Or S द्वि, બે, two+બોલવુ] Lying, untruthful

બે-ભતું, બે-ભતુ, } adj [See બે two+ભાત a kind] Of two kinds 2 Of several kinds mixed together

બે ભાન, adj [+ ભાન] Unconscious, insensible

બે-મના, s n f [See બે two + મન Or S विमनस्क dispirited fr वि away from + મન] Hesitation

બે-મર્યાદ adj [See બે priv + મર્યાદા] Transgressing the limits of decency and good conduct

બેમાર, adj [See બિમાર] Ill, ailing 2. Wearied, tired, disgusted with, sick of

બે માલમ, બેમાલુમ, } adj [See બે priv + માલમ. માલુમ] Hard to be perceived, imperceptible, hard to be discovered

બે મુરવત, adj [+ મુરવત] That has no regard, deference, or esteem for one that is entitled to it, ungrateful, uncourteous

બેરખી, s f [S वि intens + રક્ષા, ક્ષાબંધન] A wristlet

બે રખો, s m A rosary, beads

બે-રંગ, બે-રંગી, } adj [See બે without + રંગ] Discoloured 2 Faint 3 Deprived of pleasure or pleasantness 4 s m Lack of harmonious colour 5 The state of being devoid of pleasure or pleasantness

બેરજો, s m A medicinal drug

બેરડાઈ, s f [See બેરડું] Roguery; knavery 2 Sauciness, impertinence, audacity

બેરડું, adj Cunning, roguish 2 Saucy; audacious

બેરન, adj Cunning, roguish 2 Saucy, audacious

બે-રત, s f [See બે priv+ઋતુ] The being out of season or inopportune 2 adj. Unseasonable, inopportune untimely

બે રિ શું, s n A kind of bird

બેરૂ, adj [Hem Des बहेरो fr S बधिर deaf] Deaf 2 Benumbed, torpid

બે રોજગાર, બે-રોજગારી, } adj [See બે without + રોજગાર] Out of employment, unemployed.

બેલ, *s m* [Hem Des बइल्लो *fr* S बलीवर्द] A bull a bullock, an ox

બે લ, *s f* [See બે two+લ din] A companion 2 A contribution

હૈરે ગારી બેલ તો નાખી તોડી, હો, ગ•મિયાજી
—દયારામ

Prov મિત્ર હોય બોલકા, તોએ પોતાની બેલ Even a quarrelsome friend is useful

બે લ•ડી, } *s f* [+ડુ] The company of two
બે•લપ

બેલડીએ વળગ્યા વિશ્રાધાર સુદામે જતા ર્યો વિચાર
—પ્રેમાનંદ

બેલ દાર, *s m* [P=a labourer *fr* बेल a spade+દાર P] A stone digger, a quarry-worker, a sapper, a miner 2 A labourer, a porter

બેલાશક, *adv* [Ar बिलाशक् *fr* बिला priv + શક doubt] Without fear, unhesitatingly, unscrupulously 2 Undoubtedly, surely, certainly

બેલિ•યું, *s n* [See વેલો a kind of fragrant flower] A kind of fragrant oil 2 A tingling sensation in the hand

બેલી, *s m* [Dh Des बेली = S स्तम्भ a pillar, a support, *Cf* Ar वाली a guardian See વાલી] A giver of happiness, a destroyer of distress, a helper, a patron 2 A friend

બેહુ, *s n* A roll of cotton for spinning 2 A white sand stone

પ્રભુએ એના બેલા, એમની સાથે જ બાંધ્યા હશે, એમા શું કરે નાગરિકા, અને શું કરે સત્યભામા ?
—પ્રેમાનંદ

બે વકુફ, *adj* [See બે priv +વકૂફ] Foolish silly, stupid, senseless

બે વકુફી, *s f* Folly, stupidity, silliness, foolishness

બે•વકર, *adj* [+વકર] Having no moral control, having no influence

બે•વખત, *adj* [+ વખત] Untimely, ill-timed, unseasonable

બે વચની, *adj* [+ વચન] Not true to one's own word, faithless, dishonest

બે•વડ, *adj* [See બે વડ•વુ] Folded double, double

Id બેવડ વળવી To be folded double, to bend double

બે વડ•વું, *v t*, [See બે two + S वृत=L *verto* to turn] To fold double, to double

બે વડિ યું, *s n* A copper coin equal to two pice

બે•વડુ, *adj* Twofold, double

બે વતની, *adj* [See P બે without+વતન] Having no home 2 Deprived of home or of one's native place, exiled, banished

બે•વફા, *adj* [+ વફા] Ungrateful, treacherous, perfidious, insincere

બે વફા ઈ, *s f* Unfaithfulness, infidelity, insincerity, ingratitude 2 Disloyalty

બે•વફા દારી, Same as બે•વફાઈ.

બે•વારસી, *adj* [+ વારસ] Having no heir 2. Having no owner

બેશ, *adj* [P] Good, proper, suitable, fit 2 *adv* Well, good

બે શક, *adj* [P બે without+ શક doubt] Doubtless 2 Sure, true, correct 3 *adv* Undoubtedly, unquestionably 4 Surely, certainly

બે•શરમ, } *adj* [+શરમ shame] Shameless, immodest, impudent, disgraceful, indecent
બે શરમું,

બે શુદ્ધ, } *adj* [+શુદ્ધિ] Bereft of consciousness insensible, unconscious, senseless
બે શુધ,

બેસ ઉ૦, Same as ઉ૦ બેસ

બેસ•ણી, *s f* [See બેસ•વુ to sit] A seat a stool, a bench 2 A stand 3 The state of sitting a mode of sitting See બેસણું, Same as બેઠાસણું

બે સતમ, *adj* [S बि = P બે intens + સતમ] Oppressive, tyrannical, despotic 2 Excessive 3 *adv* Oppressively, tyrannically, despotically 4 Excessively

બેસ•તું, *adj* [See બેસ•વુ] Fitting, suitable 2 Beginning, commencing, setting in

Id See Id under બેસ•વું.

બે•સબુરી, *s f*, [See બે without + સબુર ;

બો, s f Thin and stiff thread, commonly used in flying kites

બોઈ, s. f Mullet, a particular kind of fish

બોકડો, } બોકડું, } [Hem Des बोक्कडो = S छाग બોકડો, } a goat] Same as બેકડી, બેકડું, બેકડો

બોકાની, Same as બુકાની

બોકિ ઙુ, s n [See બોકી a kiss+ડુ dim] A puppy

બોકી, s f [P बोसि fr बोसीदन् to kiss See બચ્ચી] A kiss, a buss, a smack

Id બોકી લેવી-કરવી To kiss

બોખ, s f A leathern water pot 2 A deep and vast natural reservoir of water, a deep pond

બોખ-લું, Same as બોખુ.

બોખાર, s m [Ar बुखार् vapour, heat] A glowing fire 2 Steam 3 s m f Fever

બોખું, adj [Hem Des बक्तोओ= S पतित दन्त who has lost his teeth] Toothless

બોઘણું, } બોઘરણું, } s n [See બટુ+ગુણ] A small બોઘણું, } metallic pot, generally of brass or copper, serving many culinary purposes

બોઘ લું, adj Simple, guileless, innocent

બોચ લો, s m [See બોચી] A hood for children 2 A covering for the head formed of false hair, a wig

બોચિયુ, s n A light shallow basket made of bamboo chips

બોચી, s f The hinder part of the neck

Id બોચી ઝાલવી-પકડવી To catch by the hinder part of the neck

બોજ, s m [See બોધ] A load, a burden 2 Weight, dignity, importance, consideration 3 Honour, reputation, respectability

જુઓ વટ જતાનો બોજ મટે, જુઓ બધ સદા ... મટે —દયારામ

4 Fineness of texture (of cloth)

Id બોજ પડવો To be felt (of dignity, importance, honour

બોજ-દાર, adj [+દાર P] Weighty, honourable, respectable

બોજવું, v t To afford; to be able 2 To suit

બોજો s m [Hem Des बोद्र=S पृष broad Or see બુધ, બોધ, બોધ fr S बुध् to know] A weight, a load, a burden 2 Responsibility

Id બોજો લેવો-ઉપાડવો To undertake the responsibility of 2 To help

બોટ, s f [Eng *Boat*] A boat, a small vessel

બોટ, s n [See બોટ ુ fr S भुक्त eaton] Same as આ બોટ 2 A thin cow dung plaster where men have eat their food

બોટ ણું, s n [S भुक्त eaten] Giving of solid food for the first time to an infant 2 Eating, drinking

સગો સધળી ... , મિઠડા બોલે ... છે રે,
બોટણ ... —પ્રેમાનન્દ

બોટ વુ, v t [S भुक्त eaten fr भुज् to eat] To pollute, or defile, by eating 2 To eat

બોટિ યુ, Same as આ બોટિ યુ

બોડ, s f [See બોગદ] A hollow or hole made by an animal to lie in; a hollow, a den

બોડ કી, s f [See બોડ ુ] A woman whose head is shaven, a widow

બોડ કુ, adj Whose head is shaven 2 Bald headed 3 Bare headed

બોડ વુ, v t [S मुण्ड to shave fr ... the head] To shave

બોડા વ વુ, v t [... of બોડ વુ] To get shaved

બોડી, Same as બોડ કી.

બોડુ, adj [Hem D ... =S ... hair on the head and face, also ... young man fr ... to shave the head, fr मुण्ड the head] Bare headed

Id ... Quite bald બોડા-બોડિયા-અ ... Letters with the omission of the vowels, writing without ... or ...

બોલ્ણુ વુ, v t [See ...] To be a

સાડી દેવુ To order to sit down ઉભરો બેસાડવો To cause to effervesce, to subside ટટો બેસાડવો To put a stop to a quarrel 2 To effect a compromise

બેસા-મણુ, s n The state of sitting, a sitting posture

બેસા મણુ, s n Condolence, attending a mourning party 2 A mourning party

બેસા-રૂ, s m A passenger in a conveyance

બે-સુમાર, adj [See બે without+સુમાર] Excessive, extravagant, immoderate, beyond all bounds, incalculable, numerous

બે સૂર, બે-સૂર, } adj [+ સૂર] Unmusical, discordant, jarring, inharmonious

બેસ્તી, s f [See બેસવુ] Agreement, harmony, friendly terms

બે-હક, adv [See બે priv + હક Cf ના-હક] Without a claim or right 2 Helplessly

Id બે-હક બેસવુ To sit down in a helpless state, to be about to die

બે-હક વુ, Same as બે ક વુ,

બેહકા વ-વુ, Same as બે કા વ વુ

બે હદ, adj [See બે without + હદ] Limitless, illimitable, without bounds, endless, boundless 2 Excessive, in the greatest possible degree, enormous, stupendous 4 adv Excessively, exceedingly

બે હયા, adj [P fr P बे without + Ar हया shame] Same as બે શરમ

આધણો નર ને ઘરમા રમે, બે હયા નાર અમે તે ડરે
—સામળભટ

બે હાલ, adj [See બે without, bad, + હાલ] Unwell, ill, 2 Senseless, insensible 3 Ruined, detroyed

બે-હુ, adj [See બે two] Both

બે-દુરમત, adj [See બે without+દુરમત] Dishonoured, degraded

બેહેક, s f [See બેહકવુ, બેકવુ] A strong sweet smell, a strong fragrance

બેહેતર, adj [P बिहतर better fr बि good + तर् = S तर comp suffix] Good, well, better, excellent, fine

બેહેન, Same as બેન, બહેન

બેહેર, s f [See બેરૂ, બહેર] Deafness 2. Numbness, torpidity

Id બેહેર મારવી To be deaf 2 To be benumbed

બેહેરખ, s f [Ar बयरक़ a flag] A flag 2 A company of soldiers having a flag in their train

બેહેરૂ, Same as બેરૂ

બેહેશ્ત, s n [P बिहिश्त] Paradise; heaven

બેહેશ્તી, adj Heavenly 2 Deceased

બે-હોશ, બે હોશ, બે હોશ, બે હોસ, } adj] See P બે without + હોશ, હોસ, &c] Insensible, senseless, bereft of consciousness 2 Listless, remiss

બે-હોશી, બે હોસી, બે હોશી, બે હોસી, } s f Insensibility, a swoon, syncope, stupefaction, torpor.

બૈડક-બોલું, Same as બેટક-બોલું.

મહા દુષ્ટ પરિયટ પુરનો, તેને થઈ સાચુ રાડ;
તે બેડક-બોલો બોલિયો, ફાડે દુ બે પહાડ
—હરિદાસ

બૈડવુ, s n [Cf બટડું] A hinge

બૈયર, Same as બૈરી

બૈયા-બોર, s n [Cf બિયા-બાર.] Disagreement, enmity

બૈરક-શાસ્ત્રી, s n [See બૈરી + શાસ્ત્ર] Beliefs or customs dictated by women

બૈરી, s f [See બા, બાઈ બાય ડી બૈ ય, બૈ ડી, બૈ ડે Cf M ब बया, वाय्, बजो, बज्र, बाइ, बायको, बय्, from ऊे भ र्द fit to be protected, owing to a well known text of Hindu Law न स्त्री स्वातन्त्र्यमर्हति A woman ought to be protected See બાઈ Or P बा, बा, dim, Mar. बा masculine बाईं, બા, બાઈ dim feminine] A woman 2 A wife

બૈ રૂ, Same as બૈ રી

બો, s f [P] Smell, odour, scent.

versation, a parley, a discourse 2 Familiarity; acquaintance, intercourse

બોલ-છા, *s f* [+છાયા or છટા] The manner of speaking

બોલ-બંધ, *s m* [+બંધ] An agreement in words, a verbal contract

બોલબંધ કીધો સખી સાથે, ચાલો આપણ જમના જઇએ રે; ગોરસની ગોળી લો માથે, સહુ મહિયારી થઇએ રે
—પ્રેમાનંદ

બોલ-બાલા, *s f* Affluence, prosperity 2 *interj* May you and yours be happy and prosperous!

બોલ-બોલા, *s f* Same as બોલા-બોલ

બોલવું, *v t* [Hem Des बोल्ल=S कथय ति, ? S ब्रू to speak] To speak, to utter, to say, to tell, to declare, to relate to converse, to rehearse

Id બોલતો ચાલતો In a healthy condition, all right બોલવું થવું To exchange hard words, to quarrel સામું બોલવું To contradict 2 To insult in talk, to speak contemptuously નામ બોલવું To call out a name બોલી બતલાવવું To give expression to, to speak out બોલવું ચાલવું To have a talk with 2 To be on familiar terms with બોલી જવું To utter or speak thoughtlessly or in haste 2 To recite

Prov બોલે તે બે ખાય See under બે બોલે નહિ ત્યારે હા જ સમજવી Silence gives consent બોલ્યા વગર માએ ન પીરસે=બોલે તેના બોર વેચાય A closed mouth catches no flies બોલેલું પાછું ગળવું To break one's promise બોલતા તો બધાને આવડે Speech is the gift of all, but thought of few બોલેલું કાંઈ પાછું મોમાં પેસવાનું છે ? A word spoken is an arrow let fly બોલીએ તે બાપના વચન શું પાળીએ Ratify your promises by performances બોલો પણ, બોલો કે બોલો નહિ Converse so as to please others, not in order to please yourself બોલવું ને લોટ ફાકવો, એ બે સાથે ન બને No man can serve two masters બોલવું તેવું પાળવું Keep your promise બોલ્યું બહાર પડે, ને તાસ્યું વરે પડે Time and words cannot be recalled

બોલા-ચાલી, *s f* [+ચાલ] Speaking, exchanging words 2 Familiarity

બોલા-બોલ, *s f* Disputing, wrangling a sharp altercation, exchanging hard words

બોલાવવું, *v t* [Caus of બોલવું] To call, to summon, to invite, to send for 2 To invite 3 To remember one to

Id મારી વતી તેમને બોલાવજો (In a letter) Remember me to them

બોલી, *s f* A tongue, a speech, a dialect, a language 2 Agreement, settlement, stipulation, promises, a *proviso*

Id બોલી કરવી To make an agreement

બોલું, Same as બોલકણું (Used at the end of a compound)

બાવવું, *v t* [See વાવવું] To sow 2 To waste

બોસ, *s f* [Ar बहस debate] Obstinacy, persistence 2 Force, violence, compulsion, urging upon, pressing 3 Vanity, self-conceit

બોસો, *s m* [P बोसा See બોકી] A buss, a smack, a kiss See બોકી

બોહોત, Same as બહુત

બોહોતાળ, Same as બહુત, બહુ

બોહોળું, *adj* [See પહોળું] Large; extensive

બોળ, *s m* Aloes *gum myrrh*

બોળ, *adj* [See બોળવું] Salted, preserved in salt

Id બોળ કેરી Pickled mangoes

બોળવું, *v t* [S ब्रुड् बोड्, to sink] To dip 2 To destroy, to ruin

Id નામ બોળવું To lose reputation ન્યાત બોળવી To lose one's caste, to be an outcast

બોળા-ચાંડો, *s m* [+ ?] Pollution, uncleanliness

Prov બોળાચાંડો બોલે નહિ પણ બોલે Sin will out in the end

બોળિયા, Same as બોળ *adj* Salted

બોળો, Same as બોસો

બૌદ્ધ, *s m* [S बुद्ध] Same as બુદ્ધ *s m* 2 *adj* Relating to Buddha

બૌદ્ધ-માર્ગી *s m* [S ? + ?] A follower of the religion of Buddha, a Buddhist

બ્યાન, Same as બયાન.

purchaser 2 To give an opportunity to earn or to be profited 3 (See બોણી used ironically] To abuse, to use abusive language

બોણી, s f [P वृध्वीन fr An बवृश to buy See બોનુ Or S मङ्गली the goddess of good luck See બોહેણી] A handsel 2 A present 3 An abuse

બોત Same as બહુત

Prov બોત ગઈ, ને થોડી રહી It is the fag end બોત બોયા, ને ઉગી ઘાસ Too much of anything is bad

બોત, s m A fool

ગાયમે ક બોત, બોત શો જાણ્યા ? ન વાળિયા !
નાસી ગયો કેટલેક ફોટકે જ ખાળિયા —પ્રેમાનંદ.

બોતડો, s m A young camel

બોતાન, } Same as બુતાન, બુતાનુ
બોતાનુ, }

બોતેર, adj [See બે two+બોત્તેર] Seventy two, 72

બોથડ, adj [See બુઠ્ઠુ or બે pair + થડ] Sluggish, dull, stupid, doltish, blockish

બોદાર-શિંગ, s f [See શિંગ] Litharge

બોદાવુ, v n To be saturated with water 2 To be deformed or worn out by the constant falling of water (a piece of wood, &c)

બોદુ, adj [Imit] Hoarse 2 s n An earthen vessel not well burnt, or having a crack

બોધ, s m [S fr बुध to know] Perception 2 Explaining, making known, knowledge, instruction, admonition 4 Awakened state, arousing

Id બોધ કરવો-દેવો-આપવો To teach, to advise બોધ લેવો To learn a lesson, to learn

બોધક, adj That explains or makes known, that indicates or points out, that typifies, or prefigures; that informs, instructs, teaches, or makes acquainted with 2 That awakens (Generally used at the end of a compound) 2 s m A teacher

બોધન, s n Explaining, teaching, instructing

બોધવુ, v t To make known to explain, to advise

એમ બોધ્યા રુક્મિણી રાણી, તમે સાંભળો શ્રીવર સમાણી
—પ્રેમાનંદ

બોધિત, adj Explained, declared, made known, instructed

બોબડુ adj [Imit See બડબડ] Stuttering, stammering, speaking lispingly

Id બોબડુ બોલવુ To stammer, to stutter બોબડુ માણસ A stammering person

બોયુ, s n The pith of reeds, &c

બોયુ, s n [Eng Buoy] A buoy

બોર, s n (See બોરડી] The fruit of બોરડી (pl બોર, બોરાં)

Id બોર બોર જેવડાં આંસુ Big tears તેના હાથના બે બોર પણ કોઈ લે નહિ એવુ Lit So dirty that one would not accept even a few berries from his hands Hence 2. Very dirty

બોરડી, s f [Dh. Des बोरी fr S बदरी] The jujube tree

Id બોરડી ઝુડવી-ઝૂડવી To beat or strike soundly with a stick

બોરડુ, s f A side, the right or left, a verge, a margin 2 adv Alongside

બોરવુ, v t [See વરોરવુ, બ્યવહાર] To sweep or clean (privies)

બોરસલી, s f [See બોર + સળી] A kind of tree bearing fragrant flowers, and fruits like બોર

બોરિયુ, s n [See બોર] A brooch, a button

બોરી, s f [See બૂર inferior sugar] Dust in corn

બોરુ, s n Grains in an ear of corn

બોરિયો, s m A kind of carpet

બોલ, s m [See બોલવુ] Speech, a saying, words, thoughts expressed 2 A letter, a sentence 3 A taunt 4 A metrical foot

Id બોલ બોલવા To speak words બે બોલ કહેવા To speak words of advice બોલ મારવો To taunt બોલ કહેવો To speak with thought or deliberation

બોલકણુ, adj Talkative, loquacious 2 Fluent, eloquent

બોલ-ચાલ s f [+ચાલ] A colloquy, con

first deity of the Hindū Triad, on whom falls the duty of creating the world

બ્રહ્માણ્ડ, s n [+ અણ્ડ, ઈંડુ, an egg] The mundane egg, the universe, the world 2 The crown of the human head

બ્રહ્મા-નન્દ, s m [S fr + આનન્દ] The bliss of God 2 The bliss or joy subsisting in absorption into બ્રહ્મ

બ્રહ્મા-ર્પણ, s n [S fr અર્પણ] A present given to God, presentation to God

બ્રહ્માસ્ત્ર, s n [+અસ્ત્ર a missile] A missile presided over by Brahmā 2 A Brāhman's curse

બ્રાહ્મણ, s m A Brāhman, an individual of the highest caste among Hindūs

Prov બ્રાહ્મણ કહી છૂટે A Brāhman has only to give his advice બ્રાહ્મણ ભાઈ માગે ને મગાવે One fool makes a hundred

બ્રાહ્મણિયા, } બ્રાહ્મણિયું, } adj Fit for a Brāhman

2 Prepared by a Brāhman 3 Humble but good, simple

બ્રાહ્મણી, s f [S] A woman of the Brāhman caste 2 The wife of a Brāhman

બ્રાહ્મ-મુહૂર્ત, s n [S See બ્રહ્મ + મુહૂર્ત] A particular period of the early part of the day

બ્રાહ્મ-વિવાહ, s m [S See બ્રાહ્મણ + વિવાહ] One of the eight forms of marriage in which the bride is bestowed on the bridegroom, decorated, and without any gift taken from him

બ્રાહ્મી, s f [S] A kind of medicinal plant

બ્રીજ, s n [S व्रज A station of cowherds] The place where Krisna was brought up. Muttra in the United Provinces 2 adj Relating to Muttra

બ્રીજ-ભાષા, s f [+ભાષા] The language of the people of the district round Muttra.

ભ.

ભ, The 35th letter of the alphabet, and the 24th consonant

ભક-ભક, adv [Imit Or See ભભકો] Dashingly, forcibly 2 Burning with flames

ભક્ત, s m [S fr भज् to worship] A worshipper, a votary, one devoted and attached to See ભગત

ભક્ત-વત્સલ, s n [S fr વત્સલ] Gracious, or propitious to one's worshippers

ભક્ત-વત્સલતા, s f Favour, grace, or kindness to one's worshippers

ભક્તિ s f Worship, adoration, devotion 2 Liking or love of, fondness for, attachment, loyalty, faithfulness

ભક્તિ-પૂર્વક, adj [S fr + પૂર્વ first] Devoutly, reverentially

ભક્તિ-ભાવ, s m [S fr + ભાવ] Devout feeling, adoring or reverent frame of mind devoutness 2 Attachment, fondness for, disposition towards

ભક્તિમાન, } ભક્તિમાન, } adj [S fr + मत्, मान, having] Devout, pious 2 Attached to; devoted to, fond of 3 Believing, confiding, trusting

ભક્તિ-માર્ગ, s m [S fr + માર્ગ] The way of obtaining salvation through worship faith, love to God as a way to eternal bliss, faith, or implicit obedience

ભક્ષ s m [S fr भक्ष to eat] Food 2 Prey Cf ભક્ષ્ય

ભક્ષણ, s n Eating

ભક્ષવું, v t To eat

ભક્ષી, adj (Used at the end of a compound) That eats

ભક્ષ્ય, adj Fit to be eaten 2 s m See ભક્ષ

ભખ, Same as ભક્ષ

ભખવું, v t To eat, to prey upon, to devour

બ્યાસી, *adj* [See બે two+એંસી eighty] Eighty two, 82

બ્રહ્મ, *s n* [S *fr* बृह् to grow] The divine cause or essence of the universe all existences being supposed to be its expansion, the Supreme Being regarded as impersonal, the soul of the universe, from which all created things emanate and to which they return 2 God

બ્રહ્મ-ઋણ, *s n* [S *fr* + ઋણ] A debt owing to a Brāhman

બ્રહ્મ-કટાહ, *s m* [S *fr* + S कटाह=કડાઈ] The universe

બ્રહ્મ-ક્ષત્રી, *s m* [+ ક્ષત્રી] A subdivision of the ક્ષત્રિ caste, who observe the rights and ceremonies of the Brāhmans

બ્રહ્મ-ગાંઠ, *s f* [+ ગાંઠ a knot] A very complicated knot, with which the two ends of the sacred thread of a Brāhman are tied together

બ્રહ્મચર્ય, *s n* [See બ્રહ્મચારી] One of the four states of life through which a Brāhman passes, a state of abstinence from sexual intercourse, religious studentship

બ્રહ્મ-ચારી, *s m* [S *fr* ब्रह्म+चर् to practise] A Brāhman in the state of બ્રહ્મચર્ય 2 One who has taken a vow to lead a celibate life

બ્રહ્મ-જ્ઞાન, *s n* [S *fr* +જ્ઞાન knowledge] Divine knowledge, knowledge of the unity of the world and બ્રહ્મ

બ્રહ્મ-જ્ઞાની, *adj* That knows બ્રહ્મ is the one real substance underlying all existences

બ્રહ્મ-ઠગ, *s m* [+ઠગ] A great deceiver a great rogue

બ્રહ્મ-તેજ, *s n* [S *fr* +તેજ] The glory or lustre conceived to surround a Brāhman and to difference him from common men

બ્રહ્મ-તેલ, *s n* [+તેલ] Lit Oil obtained by squeezing a Brāhman Hence 2 Oppressing a worshipful person

Id બ્રહ્મ તેલ કાઢવું To oppress a worshipful person, to oppress

બ્રહ્મ-ત્વ, *s n* [S *fr* + ત્વ a suffix of abstract nouns] Spiritual or essential truth, *i e* બ્રહ્મ, as the substantial or real truth

બ્રહ્મ-દશા, *s f* [S *fr* + દશા] The state of living in God

બ્રહ્મદેવ, *s m* [+ દેવ a god] The god બ્રહ્મા, the creating member of the Hindū Triad 2 A Brāhman

બ્રહ્મ-ધામ, *s n* [S *fr* + ધામ] The abode of God, heaven

બ્રહ્મ-પુરી, *s f* [+ પુરી a town] A town full of Brāhmans, a place inhabited by learned and ascetic Brāhmans

બ્રહ્મ-ભોજન *s n* [+ ભોજન, eating] Feeding of Brāhmans as a religious act

બ્રહ્મ-યજ્ઞ, *s m* S *fr* + યજ્ઞ] The study of the Vedas

બ્રહ્મ-રંધ્ર, *s n* [S *fr* + S रन्ध्र a hole] The aperture supposed to be at the crown of the head, through which the soul takes its flight at death

બ્રહ્મ-રાક્ષસ, *s m* [+ રાક્ષસ a demon] The ghost of a Brāhman who, while living, indulges in a haughty spirit

બ્રહ્મ વિચાર, *s m* [S *fr* + विचार] Thoughts about god

બ્રહ્મ-વેળ, *s f* [+વેળ] A band of roguish Brāhmans

બ્રહ્મ-વેત્તા, *s m* [S *fr* + વેત્તા] That knows God

બ્રહ્મ-શત્રુ, *s m* [S *fr* + શત્રુ] The hater of a Brāhman, an enemy of the Brāhmans

બ્રહ્મ-સંબંધ, *s m* [S *fr* + સંબંધ] Union with God 2 A ceremony among the followers of Vallabhāchārya

બ્રહ્મ-સૂત્ર, *s n* [S *fr* + સૂત્ર] The Brahmanical thread 2 The order or course ordained by God 3 Destiny, as established by God

બ્રહ્મ-હત્યા, *s f* [S *fr* + હત્યા] The killing of a Brāhman

બ્રહ્મા, *s m* [S ब्रह्मन्, See બ્રહ્મ] The

2 A sweeper, a scavenger

ભગ્ગી, *adj* [See ભાગ] Addicted to to the use of ભાંગ 2 Dull, sluggish

ભગી, Same as ભઙ્ગિયો.

ભગી જંગી, *adj* [See ભંગડ] Addicted to Bhang 2 Whimsical

ભગુર, *adj* [See ભગ, ભાગવું] Liable to be broken 2 Frail, fragile, perishable, fugitive, evanescent

ભચ, *adv* [Imit] Piercingly

ભચ-ક-વું, *v i* To pierce 2 To be struck or dashed against

ભચકા-વ-વું, *v t* To pierce 2 To strike or dash against

ભચડ-ભચડ, *adv* Imitative of pressing, squeezing, &c 2 Munchingly

ભચડવું, *v t* To press, to squeeze, to crush, to compress, to crush, to tread, to trample 2 To munch

ભચડાવું, *v t* To be pressed, squeezed, crushed, compressed, or trampled

ભચા, *s n pl* Satisfaction

ભચો-ભચ, *adv* [Imit] Piercing in rapid succession

ભજ-ન, *s n*, [S *fr* भज् to worship] Worship, adoration, divine contemplation or meditation 2 Prayer 3 A hymn

Id ભજન કરવું To worship ભજન ગાવું To sing the glory of

ભજનિક, *adj* That worships, or adores, devout, pious

ભજનિયા, *s n pl* Cymbals

ભજનિયો, *s m* One who worships or says prayers, singing and with music

ભજવવું, } *v t* [S भज् to have, to
ભજાવવું, } possess Or, ભજવવું.] To act, to play the part, to represent on the stage

Id નાટક ભજવવું To perform a drama વેશ ભજવવો To act the part of

ભજ-વું, *v t* [S भज् to worship See ભજન] To worship, to adore, to honour, to revere, to render divine homage, to pray to 2 To have, to possess, to wear, put on 3 To spell, to charm 4 To bribe To spell, to charm

મકરાકૃતિ કુંડળ કાન, મણિ મુકુટ ભજે ભગવાન્ —ગિરિધર.

ભજ-વું, *v i* To appear beautiful, to appear splendid

વર્ણથી ચપક ભજિયું, માટે મધુકરે તેને ભજિયું —નળ દમયંતી

ભજિ-યું, *s n* [S भ्रस्ज्, भृज्ज्, to fry] A kind of preparation of gramflour fried in oil or ghee

ભજુ, *adj* [See ભજ- 1] That worships, worshipping, pious (Used in Poetry)

ભજ-ક, *s m* [S भञ्ज् to break See ભાંગવું, ભાગવું] A divisor 2 *adj* That breaks or destroys

ભજ-ન, *s n* Breaking 2 Routing, shattering, shivering, demolishing; destroying, blasting 3 A corrective or counteractive, that which corrects or destroys the qualities of, an antidote 4 *adj* Same as ભજક.

ભટ, *s m* [S भट्ट a learned man] A learned man, one that subsists by begging 2 A Brāhmaṇa

ભટ, *s m* [S भट] A warrior

ભટ, *adv* [Imit] At once, suddenly

ભીમ ભટ ઉઠ્યો ભટ, રક્ત ઉતાવ લેવું —વલ્લભ.

ભટ, *interj* [Imit] Fie upon

Id ભટ જે તારા છત્તરને ! Fie upon your life !

ભટકણ, *adj* [See ભટકવું] Wandering 2 Unsteady

હરિ ભજતાં મુને આળસ આવે, ભવ ભટકણ નિરાતાદાણું —દયારામ.

ભટક-બોલો, *s m* [See ભટક, પટ, પટક, + બોલવ] A babbler, a loquacious person

ભટ-ક-વું, *v i* [S भ्रान्त wandered *fr* भ्रम् to wander] To roam, to wander, to rove, to grope about 2 To stray, to go astray

ભટકા, *s n pl.* Wanderings 2 Groping about

Id ભટકા મારવા To wander about 2 To be unsteady

ભટ-કાવવું, *v t* [Caus of ભટકવું] To cause to rove or wander 2 To cause to

ભખવુ, Same as ભકવુ
રાતુઆ સમાગે કેના, નખો, વાળો, બાઈ રે
—વલ્લભ

ભખળ, *adj* [See ભાખળ Or See ભખિત] Same as ભખળેલ

ભખળવુ, *v t* [S ભ્રંશ, ભ્રષ, to fall] To fall from morality, to be defiled or polluted

ભખળેલ, *adj* Defiled or polluted, lost, abandoned, depraved

ભખ્ખડ, Same as ભ્રષ્ટ

ભખાઓબોલો, *adj* [See ભાખવુ + બોલવુ] Outspoken, frank, candid

ભગ, *s n* [S भग pudendum muliebre] An ulcer, a sore

ભગ, *s n* [S] Good luck 2 Fortune 3 Grandeur, majesty, glory 4 Fame, honour, reputation 5 The sun
અહો સ્યામા ગાગી, ભગ ભગવતે ૩ થકી ભવ્યા,
અહો વારી દેવા, ભગ ભગવતી ક્યાદિક કર્યા,
લહો કર્યે સેવા, ભગ ભગ ભગે તો અમિ ભર્યા,
વહો સસારાબ્ધિ, ભગ ભગવત્તે ગામિનિ ગણ્યા
—પ્રેમાનંદ

ભગણ, *s m* [S *fr* भ a metrical foot consisting of three syllables the first of which is long, and the second and third short, + ગણ a group] One of the eight metrical feet in Sanskrit versification, consisting of three syllables, the first being long and the second and third short, (—⏑⏑,) a dactyl

ભગણ, *s m* [S *fr* भ a star + ગણ a group] The twelve signs of the zodiac 2 The stary host 3 Circuit through the zodiac

ભગત, Same as ભક્ત

ભગતી, Same as ભક્તિ

ભગતુ, *s n* Excessive devoutness in the performance of religious duties, excess in piety, superstitious regard for religious practices

ભગદાણુ, *s n* [See ભગ] A hole, a bore 2 A secret fault, a foible

ભગની, Same as ભગિની

ભગન્દર, *s n* [See ભગ a hole + ઉન્દ્ર great] A disease in which fistulas and ulcerous holes form in the anus and private parts 2 A hole

ભગભગ, Same as ભડ-ભડ

ભગરુ, *adj* [See ભાગરુ] Not sticky, liable to break

ભગવત, *s m* [See ભગ glory + S મત્ having] The Supreme Being, God 2 *adj* Godlike, respectable, worshipful

ભગવત પરાયણ, *adj* [S *fr* + પરાયણ] Devoted to the worship of God

ભગવતી *s f* A name of પાર્વતી, any of the principal goddesses 2 A queen

ભગવન્ત, Same as ભગવત

ભગવાન, *s m* The Supreme Being, God 2 A king

ભગવુ, *adj* Of a red-ochre colour

Id ભગવા કરવા-પહેરવા To put on garments coloured with ochre 2 To be an ascetic ભગવી ચોયગી An ascetic who begs from door to door

ભગળ, [See ભગદાણુ] Same as ભોપાળું.

ભગળ-ભાવાર્થી, *adj* [See ભગતુ+ભાવાર્થ] Same as ભગભગત

ભગિની, *s f* [S] A sister 2 A woman

ભગોડુ, *s n* [See ગોટો] A skein of silk thread

Id ભગોટા પાડવા To prepare silk thread for weaving

ભગ્ન, *adj* [S *fr* भञ्ज to break] Broken shattered, marred, shivered 3 Destroyed, demolished

ભગ, *s m* Breaking 2 A break

Id, ભગ કરવો-પાડવો To break, to put a stop to 2 To interrupt

ભગ, Same as ભાગ, An intoxicating drug

ભગડ, *adj* Addicted to the use of ભાગ

ભગડ-ખાનુ, *s n* [+ ખાનુ] A place where people assemble to drink ભાગ

ભગાણુ, *s n* [See ભાગવુ, ભાગવુ] A break, an intermission

ભગાર, *s m* Broken pots; broken vessels

ભગિયા, *s m*. A low caste individual

A henpecked husband

ભડા•ક, *adv* [See ભડ-ભડ +કાર a suffix showing the sound of preceding letters] Imit of a crashing or bursting sound

ભડા•કો, *s m* A crash, a crack, a loud noise 2 A blaze, a fierce and glowing flame

Id ભડાકો મારવો To work with a rage 2 To gain success suddenly or at a stroke of good fortune 3 To speak fearlessly 4 To fearlessly make an unpleasant statement without regard to the truth

ભડા-ભડ, *adv* Briskly; smartly, closely, violently and reiteratedly (of pouring, flowing, &c)

ભડા-ભૂટ, *adv* [Imit] Being scattered about

ભડું, *s n* A thin wall 2 The front of a house

Id એનું ભડે બેઠું=એ ભડે બેઠો Lit He is obliged to sit in the front of his house= He has lost his house (all his property) Hence, 2 He is totally ruined

ભડો-ભડ, Same as ભડા-ભડ

ભણ Same as ભાનું

ભણ-કાર,
ભણ-કારો, *s m* [ભણ Imit +कार a suffix
ભણકો,
showing the sound of the preceding letters *fr* कृ to do] An impression of a whistling or humming sound; a hum, a tingling impression.

Id ભણકારા વાગવા To be heard (of a hum, an echo)

ભણત•ર, *s n* [See ભણ્ વું] Learning, study, knowledge

ભણ•તિ•યાળ, *adj* [+S चाल suffix showing possession] Very learned

ભણ•વું, *v t* [S भण् to speak] To learn 2 To study 3 To repeat, to recite 4 To speak, to say

પોતે નાસિકાએ ગણગણતી, સામા ભમરની પેઠે ભણતી
—પ્રેમાનંદ

Id ભણવું ગણવું To learn and make use of what one has learnt; to practise what one has learnt ભણી ગણીને Having recived a fair education ભણ્યો ગણ્યો Fairly educated ભણી જવું To commit a theft and run away with the stolen property અગિયારા ભણવા See અગિયારા ગણવા હા ભણવી To say "yes", to consent

Prov ભણે તેની વિદ્યા It is never too late to learn ભણતા પંડિત નીપજે, લખતા લહિયો થાય. Practice makes a man perfect ભણી ભણીને શા પાટલા ફાડ્યા ?=ભણી ભણીને શું ઉંધા વાળ્યા ? ભણે ગણે, તે નામું લખે, ને, ના ભણે, તે દીવો ધરે, ભણ્યા પણ ગણ્યા નહિ, ભણ્યો કણબી કટમ બોળે Study to be worthy of your parents ભણ્યો ભલે, ને તારો ડુબે A good marksman may miss ભણ્યો તેમજ ગણ્યો પણ ખરો Study mankind as well as books

ભણા-મણ, *s n* Tuition fees

ભણાવ વું, *v t* To teach; to instruct 2 To make to learn or study 3 To have to pray (as by a priest) 4 To poison one's ears

ભણી, *adv* Towards

ભણે•લ, *adj* [See ભણ•વું] Learned, well read

ભડાર, *s m* [S भाण्ड a treasure+आगार a house] A treasury 2 A treasure, wealth hoarded, riches 3 A cabin 4 A warehouse, a store house

Id અખુટ ભડાર-ભડાર ભરપૂર An inexhaustible store of wealth

ભડાર•વુ, *v t* To bury under ground

ભડારિ યું, *s n* A recess in a wall &c, serving as a cupboard 2 A kind of travelling box

ભડારી, *s m* A treasurer 2 A warehouse man

ભંડારી, [S भाण्डीर an Indian fig tree] An individual whose profession it is to extract spirituous juice from palm trees

ભડારો, *s m* [See ભડાર] A dinner given to all the individuals of one's own caste

ભંડોળ, *s n* [S भाण्ड a treasure+આલય] Capital, stock, fund

ભંડોળિયો, *s m* A capitalist

rove or wander 2 To cause to grope about 3 To mislead, to lead astray 4 To quarrel, to fight 5 To come in the way of.

ભટ કિ•યાં, Same as ભટ•કા.

ભટ્ટ, *s m* [S] A title affixed to the names of learned Brāhmaṇas 2 A learned man; a philosopher

ભટા•ઈ, *s f* [See ભાટ, ભાટા•ઈ] Mean adulation, sycophancy, flattery

ભટિ•યો, *s m* [See ભટ, 1, 2] A dependent of ગોસાઈજી મહારાજ (of the Vaiṣṇavās)

ભટુ•કિ•યું, *s n* A preparation of rice given to milch cattle to make them yield much milk

ભટ્ટો, *s m* [See ભટ, a learned man] A contemptuous term for a Brāhmaṇa

ભઠ•વુ, *v t* To chide, to scold

ભઠિ•યા•રો, *s m* [See ભઠ્ઠી + S कार a doer *fr* कृ, કર•વુ, to do] An eating house keeper; a baker, a cook.

Prov ભઠિયારાના છોકરા ભાઈ ભૂખે મરે ? He who works will never go hungry to his bed

ભઠ્ઠી, *s f* [S भृष्टि frying, *fr* भ्रस्ज् to fry] A kiln, a furnace, an oven 2 A smith's forge, a stove, the fireplace of a washer-man 3 A spirit-still; a distillery, a brewery 4 A style, a character

Id ભઠ્ઠી–ચઢવી–ઉતરવી To be r pe, to be mature–the materials in a furnace ભઠ્ઠી ચ-ઢાવવી To put in a furnace 2 To purify, to get rid of an alloy a metal, &c

ભડ, *s m* [See ભટ, a warrior] A warrior; a hero 2 An opulent person 3 *adj* Strong, mighty 4 Opulent, glorious

પુણ્યવંત પરિવાર સહુ ભડ ભાવિક ભગીન

—સામળભટ

ભડ•ક ણુ, *adj* [See ભડ•ક•વુ.] Prone to shy, be startled, or take fright

Id ભડકણ્ રહું Sensitive, touchy, shy

ભડ•ક•વું, *v i* [See ભટ•ક•વુ] To take fright and run away wildly, to start, to shy, to be frightened to death

ભડ•કા વ વુ, *v t* To frighten away, to alarm, to terrify

ભડ•કિ•યું, *s n* [See ભડ•કો] A medicinal preparation of ghee and sulphur made by burning them

ભડ•કી, *s f*
ભડ•કું, *s n* } [See ભર•ડ•વું] A preparation of roughly ground flour of bājri

ભડ•કું, *s n* [See ભડ-ભડ] A blaze; a fierce and glowing fire, a flame

ભડ•કું, *s n* [See ભડકવુ] Fright, alarm

ભડ કો, *s m* A blaze, a fierce and glowing fire

Id ભડકો થવો To burn fierce and glowing 2 To be begun a hot quarrel

ભડંગ, *adv* [Imit] Completely, totally.

ભડ•ત, Same as ભર ત, Filled

ભડ•ત, *s n* [See ભડથા•વુ] A preparation of vegetables made by roasting and stuffing them with condiments

ભડથા•વું, *v i* [S भृष्ट fried *fr* भ्रस्ज् to fry] To be burnt or scorched

ભડ-ભડ, *adv* [Imit] Violently, gushingly, copiously, rattlingly, quickly, smartly, rapidly

ભડ-ભડ વુ, *v t* [See ભરડ•વુ *Cf* બડ•બડા•વુ] To talk thoughtlessly

Id ભડભડી ઉઠવુ To rattle forth, to blaze up 2 To speak in a rage

ભડ-ભડિ યું, *adj* That rattles forth whatever is uppermost in the mind, loquacious, outspoken, frank, candid

ભડ-ભાદર, *adj* [See ભડ a warrior +બહાદુર brave] Powerful, influential, respectable

ભડ વા•ઈ, *s f* [See ભડ•વો] Panderism; pimping 2 The wages of procuring prostitutes

Id ભડવાઈ કરવી To procure prostitutes

ભડ•વું, [See ભર•ડ•વુ] To grind 2 To talk much, to spin a long yarn, to rattle forth sonorous nonsense 3 To quarrel, to wrangle 4 To scribble, to scrawl; to write in haste

ભડ•વો, *s m* [S भट, ભડ, a warrior+ P वा, भा, dim] The attendant on a dancing girl 2 A pimp, a procurer, a pander 3

Id એની ગાંડે ભમરો છે He must be running about = He is in the habit of wandering about = He cannot rest in one place ભમરો ભુસાઈ જવો To become a widow

ભમ-વું, *v i* [Hem Des भमड इ मम्मड-इ, भगाड इ, it wanders *fr* S भ्रम् to wander] To rove, to roam, to wander about 2 [Imit] To hum, to buzz

ભમા-ડવું, *v t* To cause to run round, to turn round

એક શિલા સરખો વૃક્ષ મોટો, તે દૈત્ય લાવ્યો ઉપાડીજી, તે ઋતુધ્વજની ઉપર નાખ્યો, માથા ઉપર ભમાડીજી
—પ્રેમાનંદ

ભમાવ વું, *v s* [Causal of ભમવુ] To make to go astray, to mislead 2 To humbug, to befool, to deceive

ભ-પાડો, *adj m* [Guj ભમ્, ઘણું, large Imit + પાડો] As fat as a buffalo

ભપોલ, *adj* [+ પોલું] Hollow and inflated 2 Swaggering, vain

ભ-ભેર-ણી, *s f* [See ભભેરવું] Misleading by false reports

ભ-ભેર વું, *v t* [Hem Des भमी = S अराति enemy See ભમાવવુ + ભેરવવુ] To mislead, to delude

Id કાન ભભેરવા To mislead by false reports

ભ ભેરા-વું, *v i* [Pass of ભભેરવુ] To be misled or deluded

ભભો, *s m* [See ભમો] A water pot made of earth

ભ ભોર વુ, Same as ભ-ભેર-વુ

ભ ભોળ વું, *v i* [See ભમ વું + ભાળવુ] To walk about in search of, to search for

ભમ્મ, *adv* [Imit] Dashingly

ભમ્મર, *s f* [S भ्रू] The eye brow

Id ભમ્મર ચઢાવવી To look at in anger; to be displeased with

ભય, *s m n* [S *fr* भी to fear] Fear, alarm, dread, fright, terror 2 Danger, risk, hazard, jeopardy

Id ભય રાખવો-ધરાવવો To be in fear of ભય દેખાડવો To terrify ભય પામવુ To fear, to be afraid

Prov ભય વિના પ્રીત નહિ There is no love without fear = Respect is better secured by exacting than by soliciting it

ભય-કર, *adj* [S *fr* + कृ, કરવુ, to do] Frightful; terrifying, terrible, dreadful, dangerous

ભય-ભીત, *adj* [S *fr* + भीत frightened *fr* भी to fear] Frightened, afraid, terror-struck

ભયા, *m* } *adj* [Hind *fr* S भ to be]
ભયી, *f*
Been, become, taken place

પછે આવ્યા કુડાળી ફરી, ભયી જુવાની ભૂલ્યો હરિ
—ભોજો ભગત

ભયા, Same as ભાઈ

ભયા-તુર, *adj* [S *fr* + આતુર] Distressed with fear

ભયાન, } *adj* [S] See ભયકર 2 *s m*
ભયાનક,
One of the eight sentiments in Rhetoric, the sentiment of dread

ભયો, *interj* [Hind *fr* S भू to be] Enough ! That will do ! No more (showing satisfaction)

N B The priest at the end of a ceremony, says ભયો (= " That will do, " " I am satisfied "), when a vow is fulfilled, and no vow can be considered fulfilled, until the priest has clapped the person on the back, and said " ભયો "

Id નાથદ્વારામા ભયો કરાવ્યો Got the priest to witness the discharge of a vow at Nāth dwārā

ભર, *s m* [S *fr* भृ ભરવુ, to fill] Fulness, height, flush, spring, flow, meridian, plenitude, zenith, heyday 2 Fill 3 Measure 4 A cartload of grass or fuel 5 *adv* Fully, wholly, to the amount of, upto 6 To the uttermost, in the highest and fullest state, to the greatest possible degree (in this sense ભર is prefixed to *nouns*, *adjectives*, &c , forming the first member of a compound, as ભર જુવાની, ભર દરિયો)

ભર-ઉંઘ, *s f* [+ ઉંઘ] Sound sleep

ભર-ફૂશ, *s f* [+ ફુરાણી] A crowd of

Id ટૂક ભરોળિયો Having a small capital

ભત્તુ, *s m* [See ભાતુ] A lunch 2 An allowance of food 3 A money-allowance for food-expenses

ભત્રી·જો, *s m* [S भ्रातृ·ज *fr* भ्रातृ brother+ जन to be born] Brother's son, nephew

Prov કાકો રીઠી ભત્રીજો કેણ ખાય? He begs at them that borrowed at him

ભથ-વાઈ, *s n* [+ વહે·વું to carry] The person who carries food to the labourers working in the fields

ભથ·વું, *v i* To be successful in a particular game

ભથ્થુ, Same as ભત્તુ

ભદ્ર, *s n* [S] Prosperity, welfare, good fortune 2 [S भद्राकरण] Shaving 3 *adj* Happy, suspicious, prosperous 4 *s m* A title of address, "Sir" 'My good Sir"

ભદ્ર·ક, *s m* Happiness, blessing, good fortune

તારા લેખમા શો ભદ્રક ભાળુ રે, છબરડા લીધા રે
—ઋષિરાય

ભદ્રાક્ષ, *s m* [S *fr* +अक्ष nuts] A tree the seeds of which are like beads

ભપકા-દાર, ભપકા-બંધ, ભપકા-વાળું, *adj* [See ભપકો+દ P, બધ, વાળુ] Pompous, ostentatious 2 Showy

ભપ·કા વ વું, *v t* [See ભપ·કો, ભભ·કો] To pour out with force 2 To kindle

ભપ કી, *s f* A threat, a menace, an intimidation

ભપ કો, *s n* [Guj ભપ Hem Des भप्प *fr* S ભસ્મ *Cf* ભભકો] A threat 2 Puff, pomp, show, ostentation

Id ભપકો-મારવો-લગાવવો To give one's self airs ખાલી-પોકળ-ભપકો Vain boasting

ભપુ·ડો, Same as ભપ કો

પીડા પામે, પરો પરો નવ ભાવે,
ભપુડો એહવો જે કાઈ એહમા —દયારામ

ભપ્પલ, *adj* [Imit Or See બોપાળુ] Puffed, very corpulent, fat, bulky, unwieldy

ભ-ભક, *s f* [See ભપ·કો] Lustre, splendour 2 Beauty, elegance

Prov ભભક ભારી, ને ખિસા ખાલી Clean clothes and empty pockets

ભભ·કા·વ·વું, Same as ભપ·કા·વ·વું.

ભભ કો, Same as ભપ·કો.

ભ-ભડ·વું, *v i* [Guj ભડ Imit] To have one's mind set upon eating, to be eager to eat 2 To utter a loud cry

ભ-ભ·ડો, *s m* A craving for food, a longing for eating

ભ-ભરા·વ·વું, *v t* [Guj ભર Imit] To strew, to throw over, to sprinkle, to scatter

Id મીઠું-મરચુ ભભરાવવુ To strew salt and powder of chillies on 2 To exaggerate, to give one's own version of a story માથે બે ચપટી ભભરાવે એવુ Superior in cunning

ભ ભુકો, *s m* [Imit See ભપ·કો, ભભ·કો] A sudden puff or gust of flame 2 Brightness, splendour

ભ ભુત, ભ·ભુતી, *s f* [See વિભૂ·તિ] Ashes, 2 Charmed ashes

Id ભભુતી ચોળાવવી To bring one to a beggarly condition

ભમ તી, *s f* [See ભમ·રૂ] A fly

ભમર, *s f* [See ભમરો, ભ્રમર] A whirlpool, an eddy, a quick rotation, whirling 2 [See ભ્રમર] A wasp, a bee

Id કાળુ ભમર Deep black

ભમર ડી, *s f* A small ભમરડો

ભમર·ડો, *s m* [See ભમર *fr* S भ्रम् to wander] A top, a whirl

Id ભમરડો ફેરવવો To spin the top 2 To sign a paper with a light heart ભમરડા જેવું Wandering, unsteady 2 Stupid, foolish

ભમર-ભોળું, *adj* [+ભોળુ] Simple-minded

દહીં દૂધ ને કરમલડો ગાળી સાકર ઘોળી,
મારા વહાલાજી આરોગે, પિરસે ભમર-ભોળી
—નરસિંહ મહેતો.

ભમરી, *s f* [See ભમર] Giddiness, vertigo, fainting, a swoon 2 Whirlpool 3 A female wasp 4 A bee

Id ભમરી ખાવી To run in a circle and get dizzy

ભમરો, *s m* See भ्रमर *fr* भ्रम् to wander See ભ્રમર] A large black bee, a beetle, a wasp 2 A whirlpool a vertex.

full, brimful 2 Filled to excess, crowded; thronged; crammed 3 More than enough 4 Abundant

ભર-ભરૂ, *adj* [Hem Des कर्णारमर्त = S रूक्षम् dry See ભભરા-વ-વું] Dry not smooth, not oily, not sticky

ભર-ભાંખળું, *s n* [See ભર + S भा to shine] Twilight; dawn; early morning

ભરમ, *s n* [See ભ્રમ] Mistake, misapprehension, erroneous conception 2 Suspicion, surmise; slight belief or persuasion 3 Doubtfulness, doubt 4 Credit, reputation, character 5 A mystery, a secret

Id ભરમ ખોલવો-ઉઘાડો કરવો-ભાગવો To lay open a mystery, a suspicion

Prov ભરમ ભારી, ખીસ્સા ખાલી, Great show, empty pockets

ભરમા-વ-વું, *v t* [Caus of ભમ-વું] Same as ભમા-વ-વું

ધૂપ કરે, ને ખાસો ધ્યાન ધરે, ભોળા લોકને ભરમાવા
—ભોજો ભગત

ભરમા-વું, *v i* To be mislead

ભર-મિજલસ, *s f* [See ભર + મિજલસ] A full assembly

ભરવાડ, *s m* [See પરવારી] A shepherd, one who tends sheep and goats

Prov ભરવાડ વતી ગુતકી A dirty occupation makes a man dirty

ભરવાડ-ણ, *s f* A shepherdess

ભર-વું, *v t* [See ભર] To fill 2 To fill up, to supply 3 To fill in, to put in 4 To pour into 5 To cover all over 6 To pay in 7 To complete or fill up a period or time 8 To measure 9 To compose (types) 12 To convene, to call (a meeting) 13 To subscribe

Id ભરી કાઢવુ To fill up (traces, outlines) ભરી આપવુ To make good (a deficit, a loss) 2 To measure out 3 To pay damages for; to indemnify ભરી લેવુ To receive in full, to get all one's claims fulfilled or satisfied ભરી પીવુ To know and execute one's own duty or liability; to request not to interfere ભરી રાખવુ To lay up (corn, &c) બંદુક ભરવી Lit To charge a gun Hence, 2 To be ready ખાતુ ભરવું To fill in or fill up a column (of a paper) સભા ભરવી To call a meeting ટીપમા ભરવુ To subscribe money to a fund પહેરો ભરવો To keep a watch જમા-ખર્ચ ભરવુ To pay on the credit side of an account પાણી ભરવુ To draw water from a well 2 To fetch water from a river નોકરી ભરવી To serve પેટ ભરવુ To maintain one's self આંખ ભરવી To have tears in the eyes મોઢ ભરવું Lit To fill the mouth of Hence, 2 To give a bribe to બચકુ ભરવુ To bite 2 To quarrel ટેરો ભરવો To stitch, to sew જમીન ભરવી To measure land દાણા ભરવા To store up corn ફસલ ભરવી To store up articles in the house, necessary for a year કર ભરવો To pay a tax ભરણુ ભરવુ To pay into the treasury ભાર ભરવો To put a burden on 2 To place responsibility on the shoulders of ભરત ભરવુ To embroider રંગ ભરવો To fill in colours ડગલુ ભરવુ To walk પગલુ-ડગલું ભરવુ To take steps, to take measures વાણી ભરવી To weave flowers in the hair of a woman ભર્યું ઘર A rich house ભર્યું ભાદર Enriched with furniture and necessaries

Prov ભરતમા ભરવુ To carry coals to Newcastle ભર્યા પેટ પર ખાડ પણ ખારી To a full stomach all meat is bad

ભરા-ઈ, *s f* Wages paid for ભરવુ 2 The mode or fashion of ભરવું

ભરા-ઉ, *adj* Plump; fleshy

ભરા-વ, *s m* Gathering, a crowd, filling, filled-up state, fulness, closeness

ભરા-વ-વુ, *v t* To poison one's ears 2 To fasten, to button 3 To put hanging on a peg

ભરા-વું, *v i* To be filled 2 To be covered 3 To be surrounded

Id ભરાઈ આવવુ To be fatigued 2 To be attacked by illness, disease ભરાઈ જવુ To be quite full or filled with 2 To be entangled 3 To conceal oneself વરસાદ ભરાઈ આવ્યો છે The rain has gathered to a head

ભરી-પુરી, *adv* [See ભર ઉ+પુર-વું] In full, fully

worthless men

ભરખ. Same as ભક્ષ

ભરખ વું, *v t* To bite

હદય ધ્રુસકે, અધર ભરખે, ક્રોધે રાતો થાય રે
—ગિરિધર

ભર-ચક,
ભર-ચટ,
ભર-ચર, } *s f* [+ ચટ, ચક્ર, a circle] State of fulness, plenty, abundance, treasure or revenue without a deficit

ભર-ચોમા-સું. *s n* [+ ચોમાસુ] The height of the rainy season

ભર-જુવાની, *s f* [+ જુવાની youth] The prime of youth, the hayday of youth, the vigour of youth 2 Adult age, puberty

ભર-ડ-વુ, *v t* [Imit] To grind coarsely or roughly 2 To do cursorily or coarsely 3 To mumble, to mutter, to speak without any consideration 4 To talk much, to spin a long yarn, to rattle forth sonorant nonsense 5 To scribble, to scrawl, to write in paste

ભરડો, *s m.* Split pulse and rice coarsely ground together 2 A devotee of Shiva 3 Cross bar in the roof of a house 4 A disease in sugar-cane stalks 5 A man of the ભરડા caste in the Brāhmaṇas

ભર-ણ, [S See ભર-વુ] Feeding, nourishing; maintenance 2 Filling stuff, stuffing 3 An application to the eye lashes of sulphate of zinc, &c 4 Making use of black magic

Id આખમા ભરણ ભરવુ To put sulphate of zinc, &c , into the eye, as a medicine

ભર-ણ-પોષ ણ, *s n* [S *fr* + પોષણ] Feeding and nourishing, supporting and maintaining

ભર-ણી, *s f* Filling in, up, on, &c 2 Filling materials 3 [*Cf* ભરણી] A cooking pot

સુન્દર રીતે શાક વધાર્યું, લોગ ન પામે ભરણી
—દયારામ

ભર-ણી, *s f* [S] The second lunar mansion

ભર-ણું, *s n* Completing, filling up 2 A piece in architecture, placed at the top of a pillar to support a beam

પદ્મરાગ મણિની કુમ્ભી, ચારે પાસ મુકી છે ઘણી,
તેની ઉપર હીરાના સ્થભ, ભરણા નીલ મણિ આરભ
—ગિરિધર.

3 Paying in full 4 Collection, payment

Id ભરણુ કરવુ-ભરવુ To pay into the treasury

ભર-ત, *s n* Measurement, area, size, admeasurements 2 Embroidery, working flowers on cloth 3 Casting metals in moulds 4 A kind of game 5 A preparation of vegetables made by stuffing them with condiments

ભરત-ખડ, *s m* [S *fr* भरत Name of a king + ખડ] India, Hindustan, the Indian continent

ભર તર,
ભર તલ,
ભર-તળ, } *adj* [See ભર-વુ] Moulded 2 *s n* An article made in a mould

ભરત-વર્ષ, [S भरत Name of a king + वर्ष a continent] See ભરત-ખડ

ભરત-વાક્ય, *s n* [S *fr* + વાક્ય] The final benediction in a play, the final chorus

ભર તાર, *s m* [S भर्तृ, भर्ता, भर्तार, *fr* भृ to fill, to maintain] Husband

ભર તિ-યું, *s n* [See ભર ત] An invoice

ભર તિ-યો, *s m* [See ભર-તર] A caster of metals, a brazier

ભર તી, *s f* [See ભર-વુ] The flux of the ocean, the tide 2 Completing; filling, acquisition 3 Increment, increase 4 Levy, recruit

Id ભરતી આવવી To take place (of the flux of the ocean, tide) ભરતી કરવી To fill up, to make up the required number in a regiment

ભર-થાર, Same as ભર-તાર

ભર-પાઈ, *s f* [See ભર-વુ + પામવુ] Receipt in full 2 A written acknowledgement of full receipt, or acknowledgement made on the face of a bill, &c.

ભર-પુર, *adj* [+ પુર-વું] Filled to the

Id ભવ બગડવો-બળવો To be ruined for life 2 To be ruined (of the life of a woman, by the death of her husband) ભવ સુધરવો To be improved in condition of life ભવની આપટ ટળવી-ભાગવી To be released from a life long trouble એક ભવનુ સાટુ Lit. A contract on company lasting till the end of the present life Hence 2 A life long trouble ભવ હારી મુકવુ To suffer or put up with a life long trouble ઘણો ભવ Lasting for many lives or births, lasting through successive lives or births એક ભવમા બે ભવ કરવા To be faithless to one's husband

ભવ-તારણુ, *s n* [S *fr* + તારણુ] A deliverer from the pains and pangs of earthly existence 2 God

ભવન, *s n* [S *fr* भू to be] A house, a dwelling, a place 2 Being, existence

ભવર, Same as **ભમ્મર**

ભવ-જળ, **ભવ-સમુદ્ર**, **ભવ-સાગર**, **ભવ-સિન્ધુ**, *s m* [S *fr* ભવ+સમુદ્ર,સાગર, સિન્ધુ] Existence in this world, which is filled with dangers and difficulties as great as those in the vast ocean

ભવા, *s n pl* Same as **ભમ્મર**

ભવાઈ, *s f* [See ભવો *fr* S भवानी the goddess Durgā, the wife of Shiva *fr* भव Shiva *fr* भू to be Or S भव an actor in a drama] Music and dancing, a performance by itinerant actors 2 Disgrace

Prov ભુગળ વિનાની ભવાઈ A disgraceful quarrel openly engaged in before the public

ભવાડો, *s m* [See ભવાઈ] Quarrelling in such a manner as to attract public attention, an open and shameless quarrel 2 Public disgrace or calumny

Id જગત્ ભવાડો Public disgrace ભવાડો કરવો To disgrace નાગો ભવાડો Useless or fruitless disgrace

ભવાબ્ધિ, **ભવાર્ણવ**, *s m* [See ભવ+S अब्धि, अर्णव, an ocean] Same as **ભવ-સમુદ્ર**.

ભવાયો, *s m* [See ભવાઈ] An actor

2 A shameless person, an impudent man

ભવિષ્ય, *s m* [S *fr* भू to be] A future event, prophecy 2 Fate, fortune, destiny. 3 The future 4 *adj* Future

Id ભવિષ્ય કહેવુ-વર્તાવવુ-વર્તવુ To foretell, to prophecy

ભવિષ્ય-કાળ, *s m* [See ભવિષ્ય + કાળ] The future tense (in Gram)

ભવિષ્ય-વક્તા, **ભવિષ્ય-વાદી**, *adj* [S *fr* + वच्, वद्, to speak] Predicting future events 2 *s m* A foreteller, a prophet, a soothsayer

ભવિષ્ય-વેત્તા, *s m* [S *fr* + વેત્તા] He who knows the future

ભવું, *s n* [Dh Des. भउहा *fr* S भ्रू] Same as **ભમ્મર** The eyebrow

Id ભવા ચઢાવવા To frown

ભવૈડો, Same as **ભવાડો**

ભવૈ, Same as **ભવાઈ**

ભવોભવ, *adv* [See ભવ] In several lives or existences, for ever

ભવ્ય, *adj* [S *fr* भू to be] Of a fine, bold, or showy mien or appearance, beautiful, handsome 2 Future

ભશકો, *s m* [See ભાસવુ ભાસ] An eager desire to eat, a fancy for food

Id ભશકા થવા To be eager to eat, to anticipate the pleasures of eating

ભસકું, *s n* A slight downpour of rain

ભસમ, Same as **ભસ્મ**

ભસવુ, *v i* [S भष् to bark] To bark 2 To speak or utter (said contemptuously)

Prov ભસતા કુત્તા કાટે નહિ=ભસે તે કરડે નહિ=ગાજ્યા મેઘ વરસે નહિ, Barking dogs seldom bite ભસતા કુતરાને રોટલીનો કડકો (આપવો) To stop the mouth of a dog with a sop

ભસ્તુ, *s n* [P બેહેસ્ત] A contemptuous term for a Pārsī Tower of Silence

ભસ્તું, *s n* [S भस्त्रा bellows] The belly

ભસ્તો, *s m* Same as **ભસ્તું**

ભસ્તો, *s m* Same as **ભસ્તું** The belly

ભસ્મ, *s f* [S भस्मन्] Holy ashes 2 Ashes 3 The oxide of a metal or mineral

ભસ્મી-ભૂત, *adj* [S *fr* +ભૂત] Reduced to ashes

ભરૂસો, Same as ભરોંસો

ભરૂ ટી, s f [See ભર, ભરવું] Colour, contour

ભરે-ભાણે, adv [+ ભાણું] At a full dish, without leaving anything behind or asking for anything more

ભરોંસા દાર, adj [See ભરોસો + P દાર] Trusty, confidential, faithful, trust worthy, honest

ભરોંસો, s m [S विश्रम्भ] Confidence, trust, reliance 2 Assurance or satisfaction, conviction

Id. ભરોસો દેવો, ભરોસો આપવો, To assure; to make one to rely upon ભરોસો કરવો To depend upon

Prov ભરોંસાની ભેંસે પાડો જણ્યો Great boast and small roast ભરોંસાની ભેંસ ભખે મરે Never trust to another what you should do yourself

ભર્તા, s m [S fr भृ to fill, to maintain] Husband 2 Master, lord

ભલ-તા-ઈ, s f } See ભલા-ઈ.
ભલ-પણ, s n }

સબંધ વિનાનું કહો તમે ગુરૂ,
" ભલ, ભલ " ધરી ભલતાઈ —ધીરો
હસે વિના પ્રસ્તાવ, ભાવ હીણુ ભલપણુ છાંડે
—સામળભટ.

ભલ-કું, Same as ભાલું A spear

Id એની આંખ તો ભલકા જેવી છે He has sharp eyes એના અક્ષર ભલકા જેવા છે He writes a bold round hand

ભલ-તું, adj [See ભલું] Of any kind or sort 2 Anything that comes uppermost, impertinent

ભલ-ભલું, adj Several, great

Prov ભલભલા કુવારા, ને ખોજાને બે બાઈડી Fortune often favours fools ભલાભલી પૃથ્વી છે The earth is large enough to accommodate all sorts of men The earth is too spacions to exclude good men Good men are found at all times and in all circumstances

ભલ-મણુસાઈ, } s f [See ભલું + માણુસ]
ભલ-નસાઈ, }
Goodness, politeness, blandness, courtesy, kindliness, affability, urbanity 2 Honesty; integrity

ભલા ઈ, s f Goodness, gentleness, kindness, mildness, softness of mind 2 Weal, welfare 3 Health, prosperity 4 Honesty, integrity

ભલા મણ, s f Recommendation 2 A letter of credit 3 A letter of introduction

Id ભલામણ કરવી To recommend

ભલા-મણ-પત્ર, s m n [+પત્ર] A letter of recommendation

ભલી-ભલાઈ એ, adv [See ભલું + ભલાઈ] In a gentleman like manner

ભલી-ભાત, s f [+ ભાત manner] Good manners, polite or decent conduct

ભલી-વાર, s m [+ રતિ] Spirit, pluck, mettle 2 Worth 3 Acquaintance, knowledge

ભલું, adj [See ભદ્ર] Good kind, worthy, virtuous, gentle, affable, courteous, meek, honest, upright 2 Honourable, respectable, creditable 3 s n Welfare

Prov ભલાની દુનિયા નથી It is not time to do good ભલી ભેંસે પાડો જણ્યો Great boast, small roast ભલા કર, ભલા હોયગા One good turn deserves another To a good cat a good rat ભલા ભાઈની પ્રીત Good men love good men, 2 A superficial acquaintance ભલે કે બુરે Great vices as well as great virtues make a man famous

ભલે, interj Well ! good ! fine ! bravo ! well-done !

ભલે-રૂં, Same as ભલું

ભલો-ધનેત્તર, adj m [+ધનેતર fr S धनवत्तर richer fr धन-वत, ધન વાન rich fr धन wealth+ वत्, वान्, વાન, having] The richest man, a Crœsus

ભલ્લ, s m [S] A spear, a lance

ભલ્લી, s n [S भद्र Cf ભલું] See ભલ-મનસાઈ.

ભલ્લીની સમાન શલ્ય, શૂરનું ગુમાન ભલ્લ,
વળતો કમાન મેહ, શૂર શૂર સાઈ રે —વલ્લભ

ભવ, s m [S fr भू, to be] The world 2 Birth, origin, production 3 Being, existence 4 Worldly existence, life 5 A name of Shiva

ભાંય-પાતરી, *s f* [+ પાતરી.] A kind of plant

ભા, *s m* [See ભાઈ] A term of address to an elderly man. 2 A mother's father 3 A grandfather

ભાઈ, *s m* [Dh Des भाया *fr* S भ्राता, also Hem Des. भाउओ *fr* S भ्रातृकः *fr* S भ्रातृ *fr* भ्राज् to shine] A brother 2 A friend; a fellow 3 A cousin 4 An affix added to proper names to show respect

Id ભાઈ બાપા કરવા = ભાઇ સલામ કરવું To entreat humbly

Prov જેવા ભાઈના મોસાળા, તેવા બહેનના ગીત Like for like ભાઈ કરતા ભાઈબંધ વધે Friendship is stronger than kinship A friend in need is a friend indeed

ભાઇ-ચારો, *s m* [+ S चर् to practise, to behave one's self] Brotherly intercourse, brotherliness, brotherly footing or feeling

ભાઈજી, *s m* [+ જી honorific suffix] An elder brother of one's husband

ભાઈબંધ, *s m* [+બંધુ] A friend, a companion, an associate 2. A brother, a kinsman, a clansman 3 The members of any fraternity 4 A contemporary

ભાઈબંદી, } *s f* Friendship, amity,
ભાઇબંધી, } intimacy, companionship, fraternity, communion, fellowship

ભાઈબીજ, *s f* [+ બીજ] The second day of the bright half of the month કાર્તિક (Oct -Nov) when the brother is invited to dinner by the sister and is otherwise honoured at her hands

ભાઈચાપણી, *s f* Intimace friendship

ભાઈલા-બીજ, Same as ભાઈબીજ.

ભાકડ-કથા, *s f* [See ભાષા speech + ડ dim + કથા] An impossible story

ભાખરી, *s f* [Mar] A loaf a thick hard flat cake

ભાખરો, *s m* A large and thick ભાખરી

ભાખ-વું, *v t* [S भाष् to speak] To tell, to say, to utter, to speak

ભાખા, Same as ભાષા

ભાગ, *s m* [S *fr* भञ्ज् to break See ભાગ-વું] A share, a portion, a part 2 The quotient 3 A fraction

ભાગ, Same as ભાગ્ય

ભાગડું, *adj* [See ભાગવું, ભાગ.] Broken

Id ટાંટિયાનું ભાગડું Averse to walking હાથ પગનું ભાગડું Averse to do work, idle

ભાગડો, *s m* [See ભોગ a sacrifice, an offering+ડું, રૂ, ડુ, diminutive suffixes in Guj *fr* S ट] A dish of food prepared as a present to a goddess

ભાગ-વું, *v t* [Dh Des & Hem Des भग्ग *fr* S भग्न broken *fr* भञ्ज् to break] Same as ભાગડું 2 Not to pay, not to repay, to deduct from a payment

Id વચન ભાગવું To break a promise પગાર ભાગવો Not to pay one's salary or wages હાડકાં ભાગવાં To beat a person હાથ ભાગવા To be idle, to be engaged in useless or fruitless work ભાગી જવું-પડવું To be stopped before being finished, to get broken up ભાગી જવું To be wrecked or to founder (of a ship) સાહુકાર ભાગ્યો The banker has become insolvent જોર ભાગવું To lose in power, to become less powerful ફેરડું ભાગવું To be twisted (of a rope) બો ભાગવો To be free from fear, to gain courage માથે ભાગવું To take the responsibility upon oneself. ભાગવું તોલ Loss in weight ભાગી રાત The last part of the night

Prov ભાગ્યાનો ભીરૂ, ને ગોપીચંદન ને ગેરૂ Piety is often a cover for poverty A man ruined in trade may wisely put on the disguise of piety ભાગ્યો વાણિયો દલાલ, ને ભાગ્યો પારસી કલાલ A ruined merchant may fitly become a broker and a ruined Parsi may fitly become a liquor seller ભાગ્યું ભાગ્યું, તોપણ બારૂદ A little fire burns up a great deal of corn ભાગી ઘાટ ઠેકાણે પડે The weak man will always have some one to tyrannize over him

ભાગ-વું, *v* *i* [S भग्न routed See ભાગવું, ભાગવું] To run away, to abscond, to escape

ભાગળ, *s f* [See ભાગ apart + આળ Cf ભાગોળ] A gate in the wall of a town 2.

પાપ ચતુર વિધિ પવકમા પગાયે,
વિવિધ તાપ તુર્ત સમી સૂત થાયે —દયારામ

ભળ, s f [See ભળ•વુ] Reserve or shyness owing to a want of familiarity

ભળ•કે ડું, s n [See ભળ•વુ] Twilight

ભળ-કું, Same as ભલકું A spear

આખ અણિયાળી તારી હર સળકે,
કાળજડુ કોરાયે વચનને ભળકે —દયારામ

ભળ•વુ, v i [Cf ભેળવવુ See ભેદ•વુ, or મળ વુ] To resemble, to be like 2 To be agreeable 3 To be familiar

ભળા•વ•વુ, v t [Caus of ભળ•વુ] To make familiar 2 To introduce

ભા, adv [Imit] A bellowing sound

ભાગ, s f [S भङ्गा] Hemp 2 A drink prepared from hemp

Id ભાંગ પીવી To drink a preparation of *bhāng* ભાગ ચડવી To be intoxicated with *bhāng*

ભાગ•ણું, } adj [See ભાગ•વુ] Breakable,
ભાગ•ડ, }
brittle, which breaks into pieces while being freed from husks (of rice)

ભાંગ•રો, s m A kind of medicinal plant, *Verbutna prostata*

ભાગ•વું, v t [S भञ्ज् to break See ભાજ•વ, ભાગ•વુ] To break, to divide, to shatter 2 To pay less than one's due 3 To appease, to satisfy

Prov ભાગી કોઠી ચુલે ચેડે નહિ An empty bag cannot stand on its bottom

ભાગ•વું, v i To be broken, to be divided

ભાંગું, adj Broken to pieces

ભાજ-ગડ, s f [See ભાજ વુ + ઘડ વુ] Intricacy, confusion, discussion, dispute, debate, altercation 2 Settlement of a dispute, a compromise

ભાંજ ગડિ યું, adj Complicated, intricate 2 Full of trouble

ભાજ-ગડિ યો, s m Who settles a dispute, he who brings about a compromise 2 A member of a body of arbitrators, an arbitrator

Prov ભાજગડિયાના છોકરા ભૂખે મરે નહિ A broker will never be a bankrupt

ભાજ•ણી, s f Reduction (in Arith) Portioning, distribution 3 Dividend 4 Dividing, division

Id ચઢતી ભાજણી Reducing a number to a higher denomination ઉતરતી ભાજણી Reducing a number to a lower denomination

ભાજ•વું, v t [S भञ्ज् See ભાગ•વું, ભાગવુ] To break, to shatter, to smash, to demolish, to raze, to crush, to rout, to scatter, to disband, to quash, to subdue, to tame 2 To change, to reduce into the metals, to turn into ashes 3 To disturb to interrupt 4 To displease 5 To consume, to kill 6 To suppress, to subdue 7 To appease, to settle 8 To infringe, to violate 9 To abrogate, to abolish 10 To reduce to bankruptcy or ruin, to break 11 To divide to portion, to distribute, to share out

ભાંડ, s m [S भण्ड fr भण्ड् to jest] A class of jesters, buffoons, &c. 2 A pugnacious fellow 3 adj Indecent, obscene

Id ભાડ બોલવુ To speak indecent words

ભાંડ•ણુ, s n A quarrel, a dispute

ભાડ•વું, v t [Hem Des भेंडण= S कलह a quarrel] To abuse, to revile, to slander 2 To dispute, to quarrel, to fight

Id ગાળ ભાડવી To make use of abusive language

ભાડું, s n [S भाण्ड] A pot; a vessel
બેળી ધાડ બેઠા છે મહીપતિ,
ભીખના ભાડા કયમ રહિ ચડગો?—સામળભટ

ભાંડુ, Same as ભાણ્ડુ

ભાભરૂ, }
ભાંભણું, } adj [Hem Des भंभर्ल = S
ભાંમણુ, }
अ-प्रियम् unpleasant] Rather saltish (of water)

ભાંય-રસો, s m [See ભોય + રસ] A kind of medicinal preparation made from the urine of cows

ભાંય-રિંગણી, s f [+ રિંગણી] A medicinal plant, the deadly nightshade

ભાય-શીંગ, s f [+ શીંગ] A ground nu

ી, ભાડું] A lease of a house

આડિયો, *s m* [See આડ a kiln] An earthen pot with a hole in its side in which corn is parched

ભાડું, *s n* [S भाट wages] Rent, hire, fare

Prov ભાડા ની ગઢેલ ઉઠાણી ગેલ The tenant may leave the house at any time

ભાડુ ત, *s m* [See ભાડુ ત્રતિ] A tenant 2 A hirer

Prov ભાડુ‌ઈ કાઈ ભીડ ભારી ! The master's eye does more work than twenty servants

ભાડુ તી, *adj* Hired, hackney 2 Mercenary, hireling, hired

ભાણુ *s m* [S *fr* to speak] A kind of dramatic composition, in which only one actor appears on the scene

ભાણુ, Same as ભાણુ

ભાણુ‌જી, Same as ભાણેજ

ભાણુ‌ડો, Same as ભાણેજ

ભાણેજ, }
ભાણેજ, } *s f* [S भागिनेय *fr* भगिनी sister] A sister's daughter, a niece

ભાણિયો, *s m* [S भगिनेय *fr* भगिनी sister] A sister's son, a nephew

ભાણું, *s n* [Dh Des ... *fr* S ... *fr* ... a pot *fr* ... to enjoy, to eat] Food, a dish, a meal, a dinner

Id ભાણા ભાગ A quarrel at the time of dining 2 Starvation, insufficiency of food ભાણા ભાત Different kinds of food served to different persons, though dining at the same time or at the same table ભાણુ ... To dine

Prov ... To have to starve is the greatest misfortune

...

—આ

He is a fool who leaves the table hungry ...

...

According to Hindu Law ... and ... inheritance

...

to noble conduct

...

or method of ...

... Government ...

...

The precincts of a village 3 A bazaar

ભાગળિયો, *s m* A bazaar shopkeeper

ભાગાકાર, *s m* [S *fr* ભાગ+કર ગુ] Division 2, The quotient

ભાગિયણ, ભાગિયેણ, ભાગિયો, } *adj n f m* Same as ભાગીદાર

ભાગીદાર, *s m* [See ભાગ +દાર P] A partner, a shareholder

ભાગુ, *adj* Broken 2 Averse to work, idle, dull

ભાગોવડ, *s m* [+વડ, size] The middle size, class, or rank

ભાગોળ, See ભાગળ

Id ભાગોળે જવુ To go to stool

ભાગ્ય, *s n* [S] Luck, destiny, fortune, lot 2 Good fortune, prosperity

Id ભાગ્ય ફુટવુ To be overtaken by adversity.

Prov ભાગ્યમા હોય, તો ઘેર બેઠા આવે Everything comes of itself to a fortunate man હુનર કરો હજાર, ભાગ્ય બિન કોડી ન પાવે Fortune favours fools

ભાગ્ય-યોગ, *s m* [S *fr* + युज् to join] The accession of good luck or fortune

ભાગ્યવન્ત, ભાગ્યવાન, ભાગ્યશાળી, } *adj* [+S वत्, वान्, शाली, suffixes showing "possession"] Fortunate, lucky; prosperous

Prov ભાગ્યશાળીને ભૂત રળે=ભાગ્યશાળીને પગલે પગલે નિધાન Everything comes of itself to a fortunate man

ભાગ્યહીન, *adj* [S *fr* +હીન] Luckless, unfortunate

ભાગ્યે, *adv* Seldom, rarely 2 By luck, by good fortune (સારા ભાગ્યે is more common in this sense)

ભાગ્યોદય, *s m* [S *fr* + ઉદય] The dawn of good fortune, rising prosperity

ભાજક, *adj* [S *fr* ભાજવુ] (Math) That which divides 2 *s m* A divisor

ભાજન, *s n* [S] A pot, a vessel, a receptacle

ત્યારે ઉઠયા ભાજ્યાનુ ભોજન કરતા,ધાર્યા સુખમાં ભોજન છ —પ્રેમાનંદ.

ભાજી, *s f* [S भाजी rice gruel] Herbs, greens, vegetables, esculent vegetables

ભાજીપાલો, *s m* [+ પાલો] A pot herb, esculent vegetables

ભાજી-મૂળા, *adj* [+ મૂળા] Of no value; worthless

Prov ભાજી મૂળા તે કોઈ રાખતા હશે? Everybody despises the poor

ભાજ્ય, *adj* [See ભાજવુ] Divisible, distributable 2 *s m* (Math) The dividend

ભાટ, *s m* [See ભટ્ટ S ભટ a learned man] A bard, a minstrel, a poet 2 A gossip

Prov ભાટનો છોકરો જનમનો ભાટ Every one to his trade ભાટ ભાટાનુ કહેણુ, વણ પેસાડવુ રેસે Beggars do not wait for an invitation

ભાટ-વેડા, *s m pl* [+ वृत्ति] Exaggerated speeches

ભાટાઈ, *s f* The office or duty of a ભાટ 2 Same as ભાટ-વેડા

ભાટિયો, *s m* A class of Vāniās 2 A milkman 3 A vegetable seller

ભાઠ, *s f* [S भृष्ट parched, burnt, *fr* भ्रस्ज् to parch *Cf* ભુંજવુ] An ulcer in which the skin is lost, and the flesh is pitted

ભાઠુ, *s n* A shoal, a shallow 2 A sandbank

ભાઠું, *s n* [S भृष्ट burnt See ભાઠ] An ulcer

ભાઠેલા, *s m pl* A class of Brāhmans 2 A boor, a villager

ભાડ, *s f* [S भ्राष्ट्रक *fr* भ्रस्ज् to parch] A kiln or oven for parching corn, &c 2 A pan in which corn is parched 3 A large well

ભાડ, *s f* [See ભાડુ] Profits obtained by letting out females for prostitution

ભાડ-ભુંજો, *s m* [See ભાડ + ભુંજવુ] A grain parcher

ભાડવાત, Same as ભાડુઆત

ભાડા-ચીઠી, ભાડા-નાણુ, } *s f* & *s n* [See ભાડુ+ચી-

ભારણું, *s n* A weight, a pressure

ભારતી, *s f* [S] A name of Sarasvatī, the goddess of speech 2 Declination 3 An order of the ગોસાંઈ class of ascetics

ભારતી, *adj f* [S *fr* भरत Name of a king *fr* भृ to fill] Relating to ભારત, relating to India

ભારથી, *adj* [See ભારતી, ત being changed to થ to make the word rhyme with મહારથી] Brave

અણાપ ન ગણના છે, ભીમ ભારે ભારથી —વલ્લભ

ભાર-દોરી, *s f* [See ભાર+દોરી] A charmed thread believed to have efficacy to prevent a miscarriage

ભારદ્વાજ, *s m* [S] The crow pheasant 2 A name of a Rishi 3 A class of Brāhmaṇs

ભાર-બરદારી, *adj* [P बारबर्दारी *fr* बार=ભાર a burden+बर्दारी carrying *fr* बर्दाश्तन् to carry] That bears a burden (camels, bulls, &c) 2 *s f* Carrying of a load, baggage &c

ભાર-બોજ, ભાર-વકર, *s m* [See ભાર+બોજ, વકર] Weight, importance; consequence 2 Gravity, seriousness; state, dignity, respect

ભાર-વટિ-યો, *s m* [See ભાર + વૃતિ] A beam *Cf* ભારોટિયો

ભારવું, *v t* To keep live coals, buried in the ashes 2 To charm, to enchant; to fascinate, to bewitch

ભારી, *adj* [See ભાર.] Heavy, ponderous, weighty 2 Difficult 3 Important, profound, great, mighty 4 Of high price, valuable, costly 5 Disinclined, indifferent 6 Heavy, stiff, dull, torpid 7 *adv* Much, very, exceedingly

ભારી, *s f* A bundle of sticks &c

ભારે, *adj* Same as ભારી

Id ભારે કરવુ To magnify, to increase the importance of ભારે થવુ To assume importance ભારે પડવુ To be costly 3 To be burdensome

ભારે-ખમ, *adj* [+ખમવુ to bear] Grave, sedate, serious, weighty

ભારે-વાઈ, *adj f* [+ વહેવુ] Pregnant

ભારો, *s m* A load; a bundle

ભારોટી, *s f* [See ભાર. + વૃતિ] A bundle of fuel

ભારો-ભાર, *adv* Up to the weight of, in equilibrium with, equal in weight to 2 Much

ભાર્ગવ, *s m* [S *fr* भृगु Name of a sage] A class of Brāhmaṇs 2 A name of પરશુરામ

ભાર્યા, *s f* [S *fr* भृ to fill, to maintain] A wife lawfully married

ભાલ, *s n* A shoal

ભાળ, *s f* [See ભાળ, ભાળવુ] A clue, a search, an investigation

મારે તો નામ થકી તરવુ, એવુ વદ માહે ભાલ છે
—ગૌરીબાઈ

ભાલ, *s n* [S] The forehead

ભાલ-દાર, *s m* [See ભાલો + દાર, P] An usher, an attendant on a great man

ભાલિયો, *s m* A water pot

ભાલુ, *s n* / ભાલો, *s m.* } [Hem Des भुल्लको *fr* S भल्ल] A lance, a spear, a javelin

ભાલોડું, *s n* The spear head fixed at the end of an arrow

ભાવ, *s m* [S *fr* भू to be] The state or condition of being 2 The natural state of being, an innate property; the disposition, one's nature 3 Meaning, purpose, intention

વલ્લભ વલ્લભ ગાય, ભાખા ભાવ ભાવ તો —વલ્લભ

4 The inclination or disposition of the mind, desire 5 A state or affection of the mind, emotion, passion, sentiment

મોહની રૂપ દાખ્યા છળ્યા, તેવો કરય છ ભાવ
—પ્રેમાનંદ

6 Being, existence 7 The simple idea involved in the root

પારલી પુષ્પ શિલીમુખ, સંયુક્ત શરધિ ભાવ ભજવે
—ગીત-ગોવિન્દ

8 A class of affections, passions. 9 Gestures 10 Love 11 Assurance, faith in or towards, trust, confidence

એક મને (ને) એક ચિત્તે છ ખમુજે આણી ભાવ
—પ્રેમાનંદ

12 Price, value, rate

થવું-આવવુ To come to consciousnees 2 To remember

ભાનુ, *s m* [S *fr* ભા to shine] The sun

ભાભી, *s f* [See ભ્રાતા+ભાર્યા] A brother's wife

ભાભી જી, *s f* [+જી, દેવ a god.] An elder brother's wife 2 *adj* Effeminate, womanish

ભાભુ, *s f* [See બા + ભાર્યા] A father's mother, a grand mother 2 [See ભ્રાતા + ભાઈ] A brother's wife

ભા-ભો, *s n* [See ભાઈ, ભા] A term applied to a Kunbī 2 A stupid, dull headed person

Prov ભાભા નાતરૂ, તો કહુ "તમારી જ વેરે" When you pity a man, he falls a dead weight on your hand ભાભામા ભાર ને, તો વહુ લાજમા In the husband wisdom, in the wife gentleness

ભામ, *s m* Hide 2 A tax on leather 3 See ભાન 4 See ભામિની

ભામ-ટો, *s m* [S भ्रान्त wandering *fr* भ्रम् to wander] A sly thief, one who eludes observation in order to steal

ભામણાં, *s n pl* Same as ઓવારણા
ગ્રહા લિયે અતિ ભામણા રે, શિવ સનકાદિક ગાય
—અખો

ભામની, Same as **ભામિની.**

ભા-મણુ, *adj* [See મોળુ] Tasteless (water)
ધાર્યું તે કમાય નહિ, કૂપ ખણે ભામણો —વલ્લભ

ભામા, *s n pl* [See ભ્રમણ] Vain attempts 2 Superstition
ભાણુ ભાણુ મનના ભામા, રાજ, મારે પેર શિદ આવ્યા? —ગોવિન્દ

ભામા, *s f* [S] A passionate or angry woman

ભામિની, *s f* [S भाम anger, passion, *fr* भाम् to be angry] A woman 2 A young beautiful woman 3 An angry woman

ભામું, *s n* [See ભામા vain attempts] Superstition

ભામો, *s m* Same as ભામા
વરા વગાડી વિઠ્ઠલે, અતિ લગાડ્યો ભામોજી —ભાલણ

ભાય-ડો, *s m* [See ભાઈ] A man 2 An adult 3 A husband

Id છએ ભાયડે-છતે ભાયડે-બીજાને જવુ To obtain a divorce from the first husband and marry another

ભાયાત, *s m* [See ભાઈ + વૃત્તિ] A kinsman, a brother of a ruling chief

ભાયાતી, *adj* Pertaining to a kinsman of a ruling chief

ભાર, *s n* [S *fr* भृ to fill, to hold] Gravity 2 Weight, pressure 3 A weight, a load, a burden 4. Importance, consequence, influence
હસી બોલ્યો વિદુર વાણી જી,
એ તુ ભાગ્ય ભાર બહુ આણી જી —પ્રેમાનંદ.

5 Obligation, being obliged 6 Weight, force, power
નાટે ચળાવા રાખો બે ત્રણેક, ત્યારે તેનો નહિ ભાર
—દયારામ.

7 Indigestion 8 A big bundle of the leaves of the ખાખરા tree used in making પતરાળા 9 *adj* Of the weight of, equal in weight to

Id ભાર વહેવો-તાણવો To bear a burden, to bear responsibility ભાર મુકવો To oblige 2 To lay stress on, to emphasize ભાર ભરવો-લાદવો To put a burden on a cart, or beast ભાર પડવો To be felt (the weight or influence of a person's presence character, reputation) ભાર રાખવો To feel respect for 2 To assert one's self respect ભાર ખોવો To lose influence or repute (a person) ભાર-છાડવો-ભાગવો To lose respect for others ભાર વગરનુ Having no weight, imponderable 2 Inspiring no respect for oneself પેટમા ભાર રહેવો To suffer from indigestion ભાર બોજ Influence, respect

Prov ગાડી તળે કુતરૂં જાય, તે કહે હુજ ભાર ખેંચુ છું, Every horse thinks his own pack the heaviest

ભારજા, Same as ભાર્યા

ભાર ટિ-યો, } *s m* [See ભાર + S स्था to stand] A beam
ભારે-ટ,
ભાર-ટિ-યું,

ભાળ, s n [S भाल] The forehead

ભાળ, s f [See ભાળ•વુ] Seeing, sight, appearance 2 Search; investigation 3 A clue, a trace

Id ભાળ લાગવી–મળવી To obtain a clue ભાળ કાઢવી To make a search ભાળ આપવી–દેવી To give information ભાળ લેવી To have an eye upon, to take care about

ભાળ•વણ, } s f [See ભાળ•વ•વુ, Or,
ભાળ•વણી, }
see ભલા મણ] Recommendation

ભાળ•વ વું, v t [Caus of ભાળ•વુ] To introduce 2 To recommend

ભાળ•વુ, v t [See ભાળ the forehead] To see, to observe, to notice

ભાળિ યા, Same as ભાલિ યા

ભાળુ, adv Well, very good

ભિંગ•ડું, s n [Dh Des भिंगारी = S चीरी a wasp, also Hem Des भिंगारी = S भृंगारः a bee, S भृङ्ग a large black bee] Scales (of fish) 2 Husks

Id ભિંગડા ઉખેડી નાખવા To crush down (said as a threat)

ભિંગારી, s f A kind of wasp

ભિંગારો, s m A wasp

ભિંછડું, adj Having abundant hair 2 Having dishevelled hair

ભિંજ•વ વુ, v t [Caus of ભિંજ•વુ] To wet, to moisten, to saturate 2 To win over, to gain over 3 To bribe

ભિંજા વુ, v i [See ભિંજ વુ, ભીંજુ] To get wet, to wet, to be drenched with water

ભિંડા, s m pl A kind of vegetable, *Hibiscus esculentus*

ભિંડી, A kind of hemp, flax jute

ભિંત•ડી, } s f Same as ભીંત
ભિંત ર•ડી, }

ભિંસવુ, v t [See ભીંસવુ] To press, to embrace

ભિક્ષા, s f [S fr भिक्ष् to beg] Asking, begging 2 Alms, charity, a boon

ભિક્ષા-વૃત્તિ, s f [S fr + વૃત્તિ] The profession of alms-begging

ભિક્ષુ•ક, s m A mendicant Brahman, a beggar

ભિખ-વાળી, s f [See ભીખ + વાળી.] An ornament for the upper part of the right ear

ભિખ•વું, v t [S भिक्ष् to beg] To beg; to ask for presents

ભિખ વુ, v i To be reduced to beggary, to be deprived of an income 2 To be disappointed, to fail in business

ભિખા•ર-ચોટ, adj [See ભિખારી + ચોટ] Miserly, wretched 2 Beggarly,

ભિખા•રી, s m [See ભીખ + કાર] A mendicant, a beggar 2 adj Poor, miserly; wretched

Prov ભિખારી ભિખારીભાઈ, મેરમેરાઈયા Sue a beggar and catch a louse

ભિખા રૂ, Same as ભિખા રી.

ભિખા ર ણ, } s f A female mendicant or beggar
ભિખા•રે ણ, }

ભિજ•વું, v i [See ભીંજુ] To be wetted, to be drenched with water

ભિડ•વુ, v t [Dh Des अब्भिडियं fr ते भेदितम् broken fr भिद्, ભેદવુ to break] To come into contact or contiguity, to become close at hand 2 To wrangle, to fight 3 To embrace, to hug 4 To undertake, to venture, to come forward 5 To shut (as the doors)

Id કામ ભિડવી To undertake, to engage one's self in an enterprise બાથ ભિડવી To engage in a fight with

ભિડા-ભીડ, s f Crowded state

ભિડા વ વું, v t Caus of ભિડ•વુ] To outwit, to nonplus 2 To threat, to menace 3 To clasp, to embrace 4 See ભિડવુ 5 To poison one's ears

ભિડા વુ, v i To be in a crowd 2 To be in a fix

ભિણ્ડી-માળ, s f [See માળ] A sling

ભિત ડી, } s f Same as ભીંત, (Used in contempt)
ભિંત ર•ડી, }

ભિતર, adv [S अभ्यन्तर] In, inside, within 2 s n The heart

Id ભાવ કરવો-ઠરવવો To settle the price of ભાવ કરવો To ask a higher price ભાવ ખાવો To try to secure respect for one self ભાવ પૂછવો To pay respect to, to have regard for ભાવ થવો To have an eager desire for ભાવથી With affection 2 Sincerely ભાવ આવવો-ઉપજવો To get a price for 2 To feel affection for ભાવ ભજવવો To show oneself in one's true colours ભાવે કભાવે With or without love or sincerity

ભાવ, *s m* [S] A worthy man (a term of address in a drama)
ભાવ ! હાવ ભાવ વિનાની હિતુ ભાવવાળો દીર્ઘસ્વર, સુણ્યા પહેલા જ હુ આવી ઉભો રહ્યો છુ —પ્રેમાનંદ

ભાવ-ટ, } ભાવ ઠ, } *s f* [+ વૃત્તિ] Thought, idea 2 Bother, trouble

Id ભવની ભાવઠ-જવી-ટળવી-ભાગવી To be free from the troubles of life

ભાવત-બીજ, *s f*. [See ભાઈ+બીજ Same as ભાઈ-બીજ.

ભાવ તું, *adj* [See ભાવ વુ] Agreeable, suitable, choice, approved, amiable

Prov ભાવતુ હતુ ને વૈદે કહ્યુ We are apt to believe what we wish for

ભાવ ન, *adj* Pleasing, suiting, agree able 2 *s n* A taunt, a reproach

ભાવ ના, *s f* Forming in the mind, conceiving, imagining, supposing 2 Assurance, faith 3 Natural constitution, nature 4 Wish, desire 5 Choice, approval 6 Abstract meditation

ભાવ-વાચ ક, *adj* [S See ભાવ + વાચ ક] (Gram) An abstract (noun), showing " state or condition "

ભાવ-વુ, *v t* [See ભાવ] To be inclined to, to wish, to approve, to be pleased with 2 To be food for; to agree with 3 To please or suit; to be agreeable to, or liked by

Prov ભાવે એટલુ ખાવુ નહિ, ને આવડે એટલુ બોલવુ નહિ Tell not all you know, nor do all you can

ભાવસાર, *s m* A class of cloth dyers among Hindus

ભાવાર્થ, *s m* [See ભાવ+અર્થ] The inherent or implied sense or meaning; the purport, tenor, or drift

ભાવિ-ક, *adj* Believing, trusting, confiding devoted, devout

ભાવી, *adj* Future 2 Predestined fated.

Prov ભાવી આગળ કોઈનુ ચાલતુ નથી No body can change his destiny, There is no flying against destiny ભાવી ભુલાવે Ill fate will mislead the man

ભાવી પ્રયોગ, *s m* [See ભાવ + પ્રયોગ.] The impersonal construction determined by the relation of an impersonal verb with the agent (Gram)

ભાષ-ક, *adj* [S *fr* भाष् to speak] That which speaks, implies, or indicates *Cf* વાચ-ક

ભાષ ણ, A speech, a discourse, an oration, a lecture

ભાષા, *s f* Speech, language, tongue, dialect 2 The Vrija dialect, a corruption of Sanskrit

ભાષા-જ્ઞાન, *s n* [S *fr* + જ્ઞાન] The science of language, philology

ભાષાન્તર, *s n* [S *fr* + अन्तर another] A translation, a version

ભાષી, *adj* That speaks (used at the end of a compound) *E g* બહુભાષી

ભાષ્ય, *s n* A gloss, a commentary, an exposition, a scholium 2 Annotations, comments

ભાષ્ય-કાર, *s m* [S *fr* + कृ to do] A commentator, an expounder, an annotator

ભાસ, *s m* [S *fr* भास् to appear] An impression, a perception, a fancy 2 A semblance, a seeming likeness, appearance 3 Verisimilitude

ભાસ માન, *adj* Seeming, apparent 2 Impressive

ભાસ વું, *v i* To appear, to seem, to have a resemblance or likeness. 2 To impress, to strike

ભાસ્કર, *s m* [S *fr* भास light *fr* भास् to shine + कृ to do] The sun

ભુંડાઈ, } s f [See ભુંડું] A quarrel;
ભુંડાશ, }
a dispute, a disagreement 2 Ruin; perdition 3 Badness, wickedness, injuriousness

ભુંડારૂ, s n Abusive language 2 Indecent gestures 3 Illicit intercourse with a woman.

Id ભુંડારૂ બોલવું To use abusive language ભુંડારૂ કરવું To make indecent gestures 2 To commit adultery with a woman

ભુંડું, adj [See ભુંડ] Bad, evil, sinful, wicked 2 Unnatural, improper 3 Inimical, spiteful

Prov ભુંડાની ભુત નાસે = ભુંડા માણસનું કાળુ મોં Everybody fears a serpent bite ભુંડામાં ભુંડી ભૂખ A hungry man is an angry man. ભુંડી રાંડે બમણો વરો A man must ask his wife's leave to thrive ભુંડું ભુંડાનો બાપ બાળજમાં વગર રહે નહિ Worse will come to worse

ભુંથું, s n A knot of roots 2 adj Ugly

ભુ-ભું, adv [Imit] Imitative of the sound of a bugle

ભુસવું, v t [S तुस chaff] To blot out, to efface, to destroy

ભુસું, s n [S तुस] Chaff, husk, bran

ભુ, s n Water (used by children)

Id ભુ પીતો કરવો To make powerless (as a king or a superior)

ભુઆ, Same as ભુંઆ

ભુઓ, Same as ભુવો

ભુકી, s f See ભૂકી

ભુકે-ભુકો adv Being reduced or crushed to powder

ભુકો, Same as ભૂકો

ભુક્ત, adj [S See ભુક્તિ] Eaten 2 Enjoyed

ભુક્તાવવું, v t To cause to eat or enjoy
નિજ જન સહુ સુખ ભુક્તાવો, આદોષ રાખો સદા
—દયારામ

ભુક્તિ, s f [S fr भुज् to enjoy] Fruition, enjoyment 2 Dining, making a meal

ભુખ, s f [Dh Des भुक्खि fr s बुभुक्षितम hungry, also Hem Des भुख खो fr S बुभक्षा desire to eat, hunger, fr भुज् to eat, to enjoy] Hunger appetite 2 Desire, longing

Id ભુખ લાગવી To be hungry ભુખે મરવું To starve, to famish 2 To die of hunger ભૂખે મારવું To put to death by starvation

Prov ભુખ ન જુવે બાખરો, ઉંઘ ન જુવે સાથરો= ભુખે ભુંડું ભાવે, ઉંઘ ઉકરડે આવે Hunger is the best sauce, and fatigue is the best pillow. ભુખ વિનાનું ખાવું, ને મન વિનાનું ગાવું Don't eat if you have no appetite, and don't sing if you are not so inclined ભુખે મરવું ભારે ભાય Hunger is the worst of enemies

ભુખ-ડુ, adj Hungry 2 Indigent, needy

Id ભુખડું બારસ Quite hungry

ભુખ-મરો, s m [See ભુખ + મરો, મરવું] Suffering from hunger, starvation

ભુખર, s m A contrary wind, a head wind (Used by sailors)

ભુખરૂ, adj Faded, pale (of a colours).

ભુખાળવું, Same as ભુખડું

ભુચિયો, adj Easily broken, brittle

ભુજ, s m [S] The whole arm 2 A side of a polygon (in Geom) 3. A curve

ભુજંગ, s m [S fr + गम् to go] A snake, the cobra de-capello

ભુજંગ પ્રયાત, See ભુજંગી

ભુજંગી, s m [S] A kind of metre.

ભુટ્ટા-ચોર, s m [See બામટો + ચોર] A petty thief, a mean pilferer

ભુટ્ટો, s m An ear of Indian corn, a maize top

ભુડ-કડવું, Same as ભુરકડવું

ભુડકમ, s n pl Little children

ભુત-ખાનું, s n [+ ખાનું] A haunt of ghosts, a place infested with spirits, goblins, &c

ભુતડું, s n } Calcarious earth
ભુતડો, s m }

ભુના, s n pl Green dry grains found in pulse 2 Berries of a પિંપળો tree

ભુર, Same as ભુરસી

ભુરકડવું, } v i To be terrified 2 v t. To enchant 3 To cheat
ભુરકાવવું, }

ભુરસી, s f [S भूयसी दक्षिणा great present

ભિના-વું, *v i* [See ભીનું] To be wetted; to be drenched with water

ભિના-શ, *s f* Wetness, moisture

ભિન્ન, *adj* [S *fr* भिद् to break] Broken, divided, parted, disunited 2 Separate, distinct, different

ભિન્ન-ભાવ, *s m* [S *fr* + ભાવ] The feeling of difference, disunion, separation

ભિમ-ટાં, *s n* Spittal thrown out by babies

ભિલ-ડી, *s f* [See ભીલ] A female ભીલ

ભિલામું, *s n* } [Dh Des भमाय *fr* S
ભિલામો, *s m* }
भमात] The marking-nut tree 2 A markingnut

ભિલ્લું, *s m* [See ભિડ-વું] A playmate, a compeer *Cf* ભીરૂ

ભિસ્તી, *s m* [P बिहिश्ती heavenly *fr* बिहिश्त् paradise] A water-carrier, a waterman.

ભીંત, *s f* [S भित्ति] A wall

ભીખ, *s f* [See ભિક્ષા] Alms 2 Want, lack

Id ભીખ માગવી To beg ભીખ લાગવી To be reduced to beggary

Prov ભીખના દાણા સીંકે ચઢે નહિ What is obtained in driblets does not make rich ભીખ તેને ભૂખ શી ? Beggars can never be bankrupts ભીખની બહેન ચાકરી Serving is as good as begging ભીખને માથે ભઠ Begging is the most despised occupation ભીખ કરતાં ભૂખ સારી It is better to die than to beg

ભીજ, Same as ભેજ

ભીડ, *s f* [See ભિડ-વું] Crowdedness, thronged state, a crowd, a throng 2 Scarcity, preciousness 3 Straitened circumstances

Id ભીડ ભાગવી-ટાળવી To free from straitened circumstances, to help one in one's difficulty, to supply with necessaries ભીડે કામ આવવું To help one in one's difficulty

ભી-તિ, *s f* [S *fr* भी to fear] Dread, apprehension 2 Terror, fright, alarm.

ભીતો, *s m.* [See ભીંત] A beam resting on a wall

ભીનું, *adj* [See ભિન્ન] Moist, wet

ભીમ અગિયારસ, *s f* [S भीम Name of one of the Pāndavas + અગિયારસ] The eleventh day of the bright fortnight of જ્યેષ્ઠ May–June

ભીર, *s f* [See ભીડ] Help, aid, assistance

ભીરૂ, *s m* [See ભિલ્લું] A partner, a companion

ભીલ, *s m* [S भिल्ल] A race of people that inhabit hills, forests, &c , a barbarian of a particular class

ભીષણ, *adj* [S *fr* भी to fear] Terrible

ભુઆ, *s n pl* Water

Id ભુઆ લરાઈ જવા To be tired

ભુંક-વું, *v, i* [Hem Des भुक्क = S भषति it barks *fr* भष्, ભસ-વું, to bark] To bray

ભુખરૂ, *adj* Having the colour of ashes

ભુગરા, } *s m pl* [See ભુંજવું]Parched
ભુગળા, }
wheat or gram

ભુંગરેટ, *s f* Hot ashes

ભુંગળ, *s f* [Imit] A bugle, a trumpet 2 A tube 3 A door-bar

ભુગળિ-યો, *s m* A bugler 2 A kind of drug

ભુગળી, *s f* [See ભુગળ] A tube, a long pipe, a poker

ભુંગળું, *s. n* A long circular case made of paper, metals, &c 2 A cylinder,

ભુજર-વાડો, *s m* A troop of little children

ભુજવું, *v t* [S भ्रस्ज् भुञ्ज्, to parch] To roast

ભુંડું, *adj* [See બૂઠું blunt] Mortified, humiliated, held in disrespect

Id ભુંડુ પાડવું To mortify, to show disrespect to

ભુંડ, *s n* [Hem Des भुंडो = S सूकर a hog] A hog; a boar

ભુંડ-ણ, *s f* A sow

ભુડ-મશોળિ-યું, *adj.* Rancorous, malicious, revengeful

stands above meanness

ભૂ-ગોળ, s m [See ભૂ the earth + ગોળ a globe] A terrestrial globe, the earth 2 s f Geography

ભૂ-ગોળ-વિદ્યા, s f [S fr + વિદ્યા] Same as ભૂ-ગોળ Geography.

ભૂ-ચર, adj [S fr +चर् to walk] That moves, or lives, on land

ભૂડું, adj Ashamed, abashed, confounded, astounded

ભૂત, s n [S fr भू to be] A malignant spirit, a goblin, a fiend 2 A ghost, a demon, a monster, an apparition, the shade of a deceased person 3 A god, a devil a demi god 4 Any one of the five elements 5 Any material, element, or principle 6 adj Past, gone by, elapsed, been 7 Become

Id ભૂત વળગવું To be possessed by an evil spirit ભૂત આવવું To be present (of an evil spirit in a person) 2 To be obstinate to be cross ભૂત કાઢવું To drive away an evil spirit 2 To presuade to give up one's obstinacy ભૂત વળગાડવું To mislead, to lead in to a wrong path

Prov ભૂત ગયું, ને પલિત લાગ્યું Out of the frying pan into the fire ભૂત ભુસકા મારે, ને હનુમાન હડિયો કાઢે An empty house 2 A very poor condition ભૂતનું ઠેકાણું આગળી Firewood must at last come to the fireplace

ભૂત-કાળ, s m [+કાળ time] The past time 2 Past tense (in Gram)

ભૂતાવળ, s n [+ આવલિ a line, a row] A group or troop of spirits, goblins, &c

ભૂ-તળ, s n [See ભૂ the earth+ તળિ ચુ] The surface of the earth 2 s f Physical geography

ભૂતિ, s f [S fr भू to be] Being, existence 2 Birth, production 3 Well being, prosperity 4 Good fortune, success 5 Wealth 6 Grandeur, dignity 7 Superhuman power over other persons obtained by the practice of penance or magical rites

ભૂતિ કેરો હરણ કરતા, તે પૂછે ભીમ ભૂતિ ।
ભૂતિ લાધે મન થકી, રૂડી જે ધરાવે જ ભૂતિ ॥
ભૂતિ એની પવન થકી છે, ના લાજે વિભૂતિ ॥
ભૂતિ લાધે થઈ હરિ હરિ, આજ તારી વિભૂતિ ॥
—પ્રેમાનંદ

ભૂ-દેવ s m [S fr +દેવ a god] A god on the earth, a title arrogated to themselves by the Brāhmans

ભૂ-ધર, s m [S fr ધર ચુ to hold] A king 2 A large snake 3 A mountain

ભૂ-પ, s m [S fr +पा to protect] A king 2 A mode in music

ભૂપ કલ્યાણ, s m [S] A particular musical mode

ભૂ-પતિ, s m [S fr ભૂ the earth + પતિ a lord] A king

ભૂ-પાળ, s m [+પાળ ચુ to protect] See ભૂ-પતિ

ભૂ-ભાર, s n [S fr + ભાર a burden] A load or burden upon the earth, sins or wickedness committed by men upon the earth

ભૂ-મંડળ, s n [S fr + મંડળ a circle] The terrestrial globe

ભૂમિ, s f [S fr ભૂ the earth] The earth 2 Land, ground 3 An upper storey in a house

કનક ભુવન વિશાળ સુંદર તેજનો અંબાર,
સપ્તભૂમિ આવાસ સુંદર થઈ રહ્યા આ ઠાર
—હરિદાસ

ભૂમિ કા, s f The earth 2 A dramatis persona, a dramatic part 3 A stage, an arena

ભૂમિતિ, s f [S fr भू the earth + मिति measuring fr मा to measure] Geometry

ભૂમિતિ શ્રેણિ,
ભૂમિતિ-શ્રેઢી, s f [S fr + શ્રેઢી શ્રેણી, a row] Geometrical progression

ભૂર, Same as ધુર, ધુરસી

ભૂર,
ભૂરિ, adj [S भूरि] Much, many

લક્ષ્મીને નિશ્ચલ કાજે, વાડ ભૂર પટ્યો તે નામે
—ગિરિધર

છે ભૂર ભોગી વારુણીનો, સુરા પાન ઓઈ નહિ રે
—પ્રેમાનંદ.

હે માત મથવા થયો તુજ પર, યથા ભૂરિ ભાર
—રત્નેશ્વર.

of money *fr* भूयस् great + दक्षिणा] Money presents given to Brāhmaṇs 2 Cramy-merry, a bribe

ભુરાન્ટ, *s f* [See ભુ + રતિ] A brown colour

ભુરાન્ટવાડું, } *s n* Reddish clay
ભુરાન્ટું, }

ભુરાન્ત, Same as ભુરાન્ટ.

ભુલકણું, *adj* Forgetful, that which habitually forgets

ભુલ-ચુક, *s f* [+ચુક] Errors and omissions

Id ભુલચુક લેવી દેવી Errors excepted ભુલચુકે By an act of commission or omission

ભુલ-થાપ, [+ થાપ a slip] Misleading, misguiding, deceiving

Id ભુલથાપ દેવી-ખવરાવવી-ખવાડવી To mislead, to lead one into error ભુલથાપ ખાવી To be misled

ભુલ-ભુલામણી, *s f* [See ભુલવું] A labyrinth; a maze

ભુલ-ભુલામણું, *adj* [See ભુલવું] Misleading; misguiding, deceptive 2 *s n* Anything that causes an illusion or deception

ભુલવણ, } *s f* Captivating, beguiling, a bewitched or captivated state
ભુલવણી, }

ભુલવું, *v i* [Hem Des भुल्ल=S भ्रंश stumbling, also भुल्ल=S भ्रश्यति it falls] To err, to mistake, to blunder 2 To forget, to miss, to lose memory of 3 To be one infatuated

Prov ભુલ્યા ત્યાંથી ફરી ગણીએ What cannot be cured, must be endured

ભુલાવવું, *v t* [Caus of ભુલવું] To make commit an error or mistake 2 To make to forget, to beguile to entrap

ભુલાવો, *s m* Deception, imposition 2 Misapprehension, misleading, misrepresentation, misinterpretation 3 Forgetfulness

ભુવન, *s n* [S *fr* भू to be] A world; a sphere

ભુવર્લોક, *s m* [S भुवस् the atmosphere+ લોક] The region between the earth and heaven

ભુવો, [See ... *fr* ... the goddess Durgā wife of Shiva, *fr* ... Shiva *fr* ... to be] A worshipper in the temple of a goddess

Prov ... A ... place ... one is always watchful of one's own interest

ભુંગળ, *s n* [S ...] A ... in the ground caused by a whirlpool of water

ભુંગડી, *s f* A kind of ...

ભુસકો, *s m* [Hind] A jump, a spring, a bound, a leap

Id ... To jump headlong ... 2 To run in advance without ... consequence

ભુંસવું, *v t* [S ...] To efface, to blot out 2 To write in haste or carelessly

ભુંડું, ... [Dh Des ... S ...] Same as ...

ભૂ, *s f* [S *fr* ... to be] The earth

... —...

2 *adj* Produced from or springing from (Used at the end of a compound e g ...)

ભૂ, Same as ...

ભૂકંપ, *s m* [S *fr* + કંપ] An earthquake

ભૂકી, *s f* [S ...] A very fine powder

ભૂકો, *s m* [S ...] Powder any substance pulverized 2 Crumbs 3 Shattered state

ભૂખ, Same as ભૂખ.

ભૂખર, *adj* [See ઉખર] Unproductive, barren

ઉખર ભૂખર ... ,
... —પ્રેમાનંદ

ભૂખ્યું, } *adj* Hungry 2 Need, necessity
ભૂખ્યું, }

Prov ભૂખ્યો સિંહ તરણું ન ખાય Nobilit

Id ભેજું ફરી જવુ To be insane, to be crazy ભેજું ખાસવું, ભેજું ઠેકાણે ન હોવુ, To be foolish

ભેટ, *s f* [S अभीत gone towards, met, *fr* अभि towards + इ to go] A meeting, an interview, a visit 2 A present, a gift, an offering 3 An embrace, hugging

Id ભેટ લેવી To pay a visit ભેટ મોકલવી To send a present ભેટ આપવી To make a gift

ભેટ વુ, *v t* To meet, to have an interview 2 To embrace, to hug 3 To meet, to encounter

ભેટં-ભેટા, *s f* Mutual meeting or embracing, a face to face encounter

ભેટાડ-વું, *v t* [Caus of ભેટ વુ] To bring together to a meeting or close embrace

ભેટા-મણુ, *s n* A gift made at the time of paying a visit

ભેટિ-યો, *s m* A bearer of a gift

ભેટો, *s m* Meeting on the way by coming together in opposite directions

ભેડ, *s n* A sheep, a goat

ભેડિ-યો, *s m* A wolf

ભેણું, *s n* An earthen vessel to cook in

ભેદ, *s m* [S *fr* भिद् to break] Dividing, separating 2 Division, separation, alienation.3 Difference, diversity, variety 4 Distinguishing, discrimination 5 A species; a kind 6 A mystery, secret arcana, secret matters 7 Guile, deceit 8 One of the four means of success against an opponent, splitting, dividing

Id ભેદ લેવો-જાણવો To find out one's secrets 2 To test ભેદ ફોડવો To divulge the secrets ભેદ રાખવો To keep secret ભેદ આપવો To let another person know one's secrets

ભેદ વું, *v t* To divide, to separate, to split asunder, to pierce, to be disunited,to disjoin 2 To distinguish, to discriminate 3 To work, to produce an effect

Id હૃદય ભેદવુ To break or pierce the heart

ભેદિ-યો, **ભેદુ**, *s m* That knows the secrets, a spy 2 A confidant

ભેભાટ, *s f* Hot ashes

ભેર, Same as **ભેરી**

ભેરવ, *s m* [S भैरव *fr* भीरु timid *fr* भी to fear] A kind of musical mode sung in the morning 2 A form of Shiva 3 *adj* Relating to ભેરવ 4 Terrible, horrible, terrific

Id ભેરવ જોગ ખાવો To throw oneself down from the top of a particular hill of Girnar in Kāthīāwād, believed to secure salvation

ભેરવી, *s f* A particular musical mode sung in the morning

ભેર-વ વુ, *v t.* [Caus of ભર-વુ] To put in, to fasten, to fix, to button 2 To mislead, to poison one's ears 3 To place hanging (a cloth, &c) on a peg

ભેર-વા-વું, *v t* [Pass of ભેર વ-વુ] To be put in, to be fixed 2 To be in a difficult situation

ભેરી, *s f* [S] A kind of kettledrum.

ભેરૂ, Same as **ભીરૂ**

ભેલાડ, *s m* [See ભેલ+રતિ] Spoiling; ruining (a harvest)

ભેલા ડ વુ, *v t* [See ભિલ્લ] To spoil a harvest by setting cattle to eat it or by plundering it

ભેવ, *s m* [See ભેદ] A secret

ભેષજ, *s n* [S *fr* भिषज a physician] A medicine

ભેસ્પત-વાર, *s m* [S *fr* बृहस्पति the preceptor of gods + વાર a day] Thursday.

ભેળ, *s m* [See ભળ-વુ] A mixture, a compound of different substances mixed together

રાય સાથે રાય દીપે, સુયોધન, કહો, રમો,
સર્વે કહ્યુ " ખરી વાત, રૂડી આ તો ભેળ છે "
—વલ્લભ.

ભેળ-વણુ, **ભેળ વણી**, *s f* Mixing together

ભેળ-વ-વું, *v t* [Caus of ભળવુ] To mix, to mingle 2 To add 3 To adulterate 4

ભૂરૂં, *adj* Brown, auburn

Id ભૂરૂ ભટાક Very white

ભૂલ, *s f* [S ભ્રમ *fr* ભ્રમ્ to wander] A mistake

Id ભૂલ ખાવી-કરવી To make a mistake ભૂલ આવવી-પડવી To creep in (of a mistake) ભૂલ ભરેલુ Full of mistakes, mistaken; wrong

Prov ભૂલ તો પ્રાણી એ થાય = માણસ ભૂલને પાત્ર છે = માણસ છે, ભૂલે પણ ખરો *Humanum est errare* = Man is liable to err = To err is human

ભૂ-લોક, *s m* [S *fr* ભૂ the earth + लोक the world] The earth as the habitation of men

ભૂ-શલાકા, ભૂ-શીર, } *s f* [See ભૂ the earth + S शलाका a stick, શીર the head] A promontory, a cape

ભૂષણ, *s n* [S *fr* भूष् to adorn] An ornament. 2 Decoration, embellishment

ભૂષિત, *adj* Adorned, decorated embellished.

ભૂ-સૃષ્ટિ-વિદ્યા, *s f* [S *fr* ભૂ the earth + સૃષ્ટિ + વિદ્યા] Physical geography

ભૂ-સ્તર-વિદ્યા, *s f* [S *fr* +स्तृ to cover + વિદ્યા] Geology

ભૂ-કુટી, Same as ભ્રૂ-કુટિ

ભૃગુ-વાર, *s m* [S भृगु name of a sage + વાર a day] Friday

ભૃંગ, *s m* [S] A wasp

ભૃત્ય, *s m* [S *fr* ભૃ, વાર ૩, to fill, to maintain] A servant

ભૃવ, Same as ભૂ

ભેંકડો, *s m* [Imit See ભેક a frog] A loud prolonged cry

ભેંચો, *s m* Crushing 2 Anything crushed

ભેંસ, *s f* [Dh Des महिसी *fr* S महिषी] A she buffalo

Prov ભેંસ આગળ ભાગવત To throw pearls before swine ભેંસ આવતા પહેલા ખુંટો દાટવો = ભેંસ ભાગોળે, ને ઘેર ધમાધમ To count one's chickens before they are hatched ભેંસ કુદે તે ખીલા વજુદી Put off your armour, and then talk of your courage

ભેંસર, *s m*. A male buffalo

ભેંસ-નો, *s m* The ground between two wheel ruts

ભેંસાસુર, *s m* [See ભેંસ + અસુર] A demon in the form of a buffalo 2 A terrible man

ભે, *s m* [See ભય] Fear, dread, danger, risk

Id ભે ભાગવો To be free from fear

Prov ભે વિના પ્રીત નહિ No love without fear

ભેક, *s m* [S] A frog

ભેખ, *s m* [See વેષ] A disguise 2 [See વેષ or ભીખ] An ascetic who maintains himself upon begging

Id ભેખ લેવો To retire from the cares of the world

ભેખડ, *s f* A mass, a heap 2 A clod; a lump of clay. 3 A precipice, a rock

Id ભેખડ પડવી To get a heap of money.

ભેખ-ધારી, *adj* [S *fr* + ધરવુ] Wearing a disguise 2 *s m* An ascetic beggar, who is known from his dress

ભેખ-વટો, *s m* [+ વૃત્તિ] Maintaining one's self by begging 2 Asceticism, living the life of an ascetic

ભેગ, *s m* Admixture, adulteration

ભેગ ળડું, ભેગુ, } *adj* Mixed together 2 Being together, being in combination with, collected, assembled

Id ભેગુ કરવુ To mix 2 To assemble ભેગુ થવુ To meet 3 To be joined, to be mingled

ભેગા-ભેગું, *adj* Accompanied by, being along with

ભે-ચક, *adj* [See ભે + ચકિત] Overcome with fear, distressed with fear

બુદ્ધિ બૂડી જાય બોલતા, ભાળી ભેચક થાવે,
અખડ જોતુ ડહતભ્યુ, કહ્યું કેવામા ના'વે
—ભોજોભગત

ભેચો, *s m* Strength, power

ભેજ, *s f* [See ભિજવુ] Humidity, dampness, moisture

ભેજું, *s n* The brains 2 Intellect.

ભોજ•ન, *s n* [S *fr* भुज् to enjoy] Eating, dining 2 Dinner, meal, victuals

ભોજ•ન-દક્ષિણા,*s f* [+દક્ષિણા] Money-presents given to Brāhmans after supplying them with a meal

ભોજ-પત્ર, *s n.* [S भुर्जपत्र] The bark of the birch tree

ભોજ•લું, *s n* An ape, a monkey

ભોજાઈ, *s f* [Hem Des भाउज्जा *fr* S भ्रातृ, भ्राता, a brother+જાયા a wife]A brother's wife

ભોટ, *s m* A dunce, a blockhead

ભોટવો, *s. m* An earthen jug

ભોટીલું, *s n* A puppy, a whelp

ભોઠું, Same as ભૂઠું.

ભોથડ, *adj* Dull headed, stupid, foolish

ભોથું, *s n* [See ભુથું] A knot of roots

ભોપાળી, *s f* [See ભૂપ + આવલિ] A morning hymn in which occur the names of ancient kings of sacred fame

ભોપાળું, *s n* Hollowness, emptiness 2 Exposure.

Id ભોપાળું ઉઘાડું પડયું The bubble burst

ભોપી, *s m* A person that officiates in a temple of Shiva

ભોમ, *s m* [S भौम the planet Mars + વાર a day, being understood] Tuesday

ભોમિ•યો, *s m* [See ભૂમિ] A guide 2 *adj* Acquainted with; conversant with

ભોર *s f* [See ભ્રૂ] The morning twilight

ભોર થઈ, ભોર ચિડિયા ચચાની,
ભાગ્યો ન જાય, ભગાયો ન જાય —દયારામ

ભોર, Same as ભોળ

Id ભોર મુકવું To waste (money)

ભોર, ભોરમ-ભોર, } *adv* Being consumed or exhausted 2 Being finished

ભોરિંગ, *s m* [See ભુજંગ] An adder

ભોશ, ભોસ, ભોશ ડી, ભોસ•ડી, } *s f* The female organ of generation

ભોસ•ડો, *s m* Same as ભોસ

ભોળ, *s m.* [See ભ્રમ] Dizziness; giddiness 2 Vomitting caused by dizziness.

ભોળ•પણું, *s n* [See ભોળું] Simplicity; artlessness, frankness 2 Credulity 3 Fairness, candour; guilelessness, plainness

ભોળ વ વું, *v t* To impose upon, to cajole, to take in, to beguile, to mislead, to deceive, to wheedle

ભોળ•વા•વું, *v i.* [Pass of ભોળ•વ•વું] To be deceived

ભોળા ઈ, *s f* Same as ભોળ•પણું

ભોળિયો, *s m* A particular class of beggars 2 *adj m* See ભોળું

ભોળું, *adj* [Dh Des भम्मो = S बहुलः large, broad Or S भावालु affectionate *fr* भाव affection] Simple, artless, guileless 3 Weak, silly, foolish 4 Credulous

Id ભોળા શંકર-ભોળો ભટ્ટ જેવો Very openhearted, silly, foolish

Prov ભોળે ભાવે રામૈયો A credulous man is indifferent to consequences.

ભૌતિ•ક, *adj* [See *fr* ભૂત an element] Elemental, relating to the universe or elemental combinations, physical, material

ભ્રંશ, *s m* [S *fr* भ्रंश् to fall] Falling, fallen state, deviation from rectitude 2 Corruption

ભ્રમ, *s m* [S *fr* भ्रम् to wander] Wandering 2 Mistake, error; delusion erroneous conception or judgment 3 Wandering of mind, aberration, incoherence, wildness of thought 4 Straying 5 Suspicion 6 Moving in a circle

ભ્રમ ણ, *s n* Same as ભ્રમ

ભ્રમ ણ તા, ભ્રમ•ણા, } *s f* Same as ભ્રમ•ણ

ભ્રમર, *s m* [S *fr* भ्रम् to wander] A large black bee 2 A wasp 3 A ringlet or curl line of hair 4 An eddy 5 [See ભ્રૂ] The eye brow

ભ્રમિ ત, ભ્રમિ•ષ્ઠ, ભ્રમી, } *adj* [See ભ્રમ] Wandering, confused, bewildered, deluded

ભ્રમ્મી, *s f* [S ब्राह्मी] A kind of medi

To associate, to mix up with

ભેળ-સેળ, *adj* [+ સેળ redup] Mixed together 2 Hotch-potch

ભેળા-ડ-વુ, Same as ભેલા-ડ-વુ

ભેળું, *adj* Associating, accompanying 2 Mixed up

Id ભેળુ થવુ To be mixed up 2 To meet or assemble તમને હુ ભેળો થઈશ I will meet you ભેળુ કરવુ To mix up

ભૈડ-કી, Same as ભડ-કી

ભૈડ કુ, Same as ભડ કુ

ભૈડ-વું, Same as ભરડ-વુ

ભૈરવ, Classical form of ભેરવ.

ભો, Same as ભોંય

ભો, *adv* Imit of the sound

ભોક, Same as ભોંક

ભોય, *s f* [See ભૂમિ] The ground, the floor. 2 Land

Id ભોંય કરવી To make the floor level with mud ભોંય ચાટવી To cicatrize ભોંય ભાગવી To slough (said of the skin) ભોંયે પડવુ To lie down on the ground at full length out of weariness ભોંયે કરવુ, ભોંયે નાખવુ To prepare to receive the last sacrament ભોયે નાખ્યા About to die (used as a term of abuse by women) ભાય ખોતરવી-ભોંયમા પેસવુ To feel ashamed ભોંય ભેળુ કરવુ To level with the ground, to ruin

, Prov ભોંયના પડયા કાંઈ ભોંયે રહેવાના છે ? Ups and downs follow alternately

ભોય-તળિ-યું, *s n* [+તળિ-યુ] The ground-floor of a house

ભોય-રૂ, *s n* [+અગાર a house] A cellar, a vault

Prov ભોંયરામા નાગી થઈને નાચે, તોપણ છાનુ ન રહે Every act, however secret, comes to light in the long run.

ભોયો, Same as ભોમિયો

ભોરી, *s f* [See ભમરી] A black bee

ભોસ-ડુ, Same as ભુસ ડું

ભોસ-વુ, Same as ભુસ-વુ

ભો, *s m* [See ભય] Fear, dread, terror, danger

ભોઈ, *s m* [Dh Des भुमो *fr* S भुज the arm, also Hem Des भुइ, भोइ, *fr* S भृति service, or भृत्य a servant] A palanquin-bearer

ભોક, *s n* [See ભોક-વુ] A perforation, a hole, a bore

ભોક વુ, *v t* To pierce, to perforate, to bore, to puncture 2 To drive in or through, to stab

ભોકા-ઈ, *s n* Hollowness, emptiness, unsubstantiality (*esp* of that which bears a fair outside)

ભોક્તા, *s m* [S *fr* भुज् to enjoy] That enjoys or experiences 2 A pleasure enjoyer 3 An epicure

ભોગ, *s m* [S See ભાગ-વ-વુ] Pleasure, enjoyment 2 Sexual enjoyment 3 Endurance, experience 4 Use, using 4 Allotment, lot 5 Suffering, an evil, misfortune, a woeful plight 6 Eating, devouring 7 A sacrifice, an oblation, an offering

Id ભોગ લાગવા-ફરી વળવા-મળવા To come into a difficult position 2 To be attacked by misfortune ભોગ ભોગવવા To enjoy pleasures ભોગ પડવુ To be the property of ભોગ થઈ પડવુ To fall a victim to

ભોગ-જોગ, *s m* [જોગ] A coincidence, a casualty

ભોગ-જોગે, *adv* Accidentally, by chance, casually

ભોગ-દાર, *adj* [+દાર P] Being the proprietor of, having property in

ભોગ-દારી, *s f* Proprietorship

ભોગ વટો, *s m* [+ વૃત્તિ state] Enjoyment, possession and use

ભોગ વ-વુ, *v t* [S भुज to enjoy] To enjoy, to experience 2 To undergo, to bear, to suffer 3 To use, to manage

Prov ભોગવે, તે ભાગ્યશાળી Not possession but use is the only riches Wealth is not his who has it, but his who enjoys it

ભોગી, *s m* [S *fr* ભોગ] That enjoys 2 A voluptuary 3 An epicure 4 A king 5 A wasp 6 [S *fr* भोग the hood of a snake] A snake

ભોજક, *s m* [S *fr*. भुज् to enjoy] A Jain musician

ment 2 A farm of any item of revenue, a monopoly

મક્ષિકા, s f [S] A fly

મખ, s m. [S] A sacrifice

મખમલ, s. f [Ar मख़मल] Velvet

મખ્ખી-ચૂસ, adj [See માખી + ચૂસ-વું] Stingy, miserly; niggardly, close-fisted 2 s m. A miser

મગ, s m [Hem Des मुग्गो fr S मुद्ग] A kind of kidney-bean

Id એ પાણીએ મગ ચઢવાના નથી This is not a suitable means to the end in view; this is not the proper instrument

Prov મગનું નામ મરી (ન કેહવું) Not to give the right name of a thing (out of policy or for some secret purpose)

મગ, s m [See માર્ગ] A way; a passage 2 adv Towards (In આણી-ગમ, પેલી-ગમ, ગમ is used for મગ by metathesis)

મગ-કસાર-ખાફણાં, s n pl [See મગ a kind of kidney bean + કસાર+ખાફણું] Fuel (so called for euphemy)

મગજ, s m [P मग़्ज़] Pulp; pith, the kernel, marrow 2 The brain 3 The head. 4 Understanding 5 A kind of sweetmeat made from gram flour

મગજી, s f [P See મગજ] Ornamental edging or border of a garment

મગ-ડો, s m [See મગ a kind of kidney-bean + ડો] Seeds of ગુલબાસ

મગતરું, s n A winged insect; a gnat

મગ-દળ, s n [See મગ a kind of kidney-bean + દળ pulp] A kind of sweetmeat. 2 [See મગદળિયું) A thick club swung in the hands as an athletic exercise, a dumb bell

મગદળિ-યું, s n [S मुद्गर] See મગદળ, 2

મગદૂર, s f [Ar मक़्दूर] Power; might, ability; capability to afford 2 Daring, adventuring; courage, intrepidity; boldness

મ-ગણ, s m [S fr म a particular metrical foot + ગણ a group] A metrical foot consisting of three long vowels, a molossus; (– – –)

મગન, adj [See મગ્ન.] Delighted, pleased

મગ-ખાફણાં, Same as મગ-કસાર-ખાફણાં.

મગ-ફળી, s f [See મગ a kind of kidney-bean + ફળ] A kind of bean, a ground nut

મગ-મગાટ, Same as મઘ-મઘાટ

મગર, conj [P.] But; still, yet, however

મગર, } s m [See મકર an alligator
મગર-મચ્છ, } + મચ્છ] An alligator; a whale

મગર-મસ્ત, adj [+ મચ્છ, S मत्स्य or P मस्त.] Strong, stout 2 Enormous

મગરિ-યું, s n [See મકર alligator S] A hole in the roof of a house, through which a ખપારી (a tile-turner) can go on to the roof

મગરૂબ, } adj [P मग़रूर] Proud; arrogant;
મગરૂર, } haughty, full of airs, full of affected dignity

મગરૂબી, } s f Pride, arrogance, haughtiness;
મગરૂરી, } affected airs

મગા-વ-વું, v t [Caus. of માગ-વું] To send for; to order to be brought

મગિ-યું, s n [See મગ kidney bean] A kind of upper garment of the colour of મગ (dark green), worn by women

મગ્ન, adj [S fr मस्ज् to be drowned] Absorbed in, engrossed in, swallowed up in 2 Glad, cheerful, delighted

મઘ-મઘ-વું, v t To have a diffusive fragrance; to have a sweet and strong scent

મઘ-મઘાટ, s m [+ वृत्ति] Fragrance, a grateful odour, sweetness of smell; a strong sweet smell

મઘવા, s m [S] The god Indra

ઘડનારો વિશ્વકર્મા આવશ્યમેવ, વાસે વસતા મઘવા દેવ
—ગેમાનંદ.

મઘા, s f [S] The eighth lunar mansion, in which the constellation " Sickle " is included

મઘાની ઓરસ્ણી, s f [+ ઓરણી] Sow-

cinal plant

ભ્રષ્ટ, *adj*. [S See ભ્રશ] Fallen, depraved, polluted 2 Vicious; lost; abandoned

ભ્રષ્ટાચાર, *s m* [S *fr* + આચાર.] A devious, lax, impure course of life, a dissolute life; a life of dissipation

ભ્રાત, ભ્રાતા, } *s m* [S भ्रातृ, भ्राता] A brother

ભ્રાન્તિ, *s f* [S See ભ્રમ] Mistake, error; delusion; wrong notion 2 Wandering; aberration, erroneous judgment 3 Doubt; uncertainty

ભ્રૂ, *s f* [S] The eyebrow

ભ્રૂ-કુટિ, ભ્રૂ-કુટી, ભ્રૂ-વલ્લી, } *s. f* [S *fr* + कुटि कुटी, a curve, વલ્લી a creeper] The eyebrow 2 A contracted eye brow, a frown

---

મ

મ, The thirty-sixth letter of the alphabet, and the 25th consonant

મ, *adv* [S मा] No, not

મઊ, Same as મૈ.

મઊ થ-વું, *v i*. [See મઊ, મૈ + થ-વુ] To be submissive, to be obedient

મકર, *s m* [S] An aquatic monster; a fabulous marine monster 2 A crocodile 3 A fish 4 One of the signs of the zodiac, *Capricornus*

મકર, *s m* [Ar मक्र fraud, deceit] Fraud, a feint; a pretence, a show 2 Dissimulation; hypocrisy

મકર-કેતન, મકર-ધ્વજ, } *s m* [S *fr* મકર a fish + S केतन, ध्वज, a banner] The God of Love, Cupid

મકરંદ, *s m* [S] The nectar or honey of a flower

ચરણ કમળ મકરંદ સુવાસિત, મન ખટપદ થઈ સેરો.
—પ્રેમાનંદ.

2 The cuckoo

મકર-બાજ, *adj* [See મકર fraud + P बाज़ practising *fr* बाख़्तन्, to enjoy, to practise] Fraudulent, pretentious, showy

મકર-રાશિ, *s f* [See મકર a fish + રાશિ] See મકર, 4 the zodiacal sign *Capricornus*

મકરવા, *s m pl* Pieces of sugar-cane

મકર-સં-ક્રમ-ણ, મકર-સંક્રાન્તિ, } *s f* [See મકર a fish + સં-ક્રમ-ણ, સંક્રાન્તિ] The passage of the sun from *Sagittarius* into *Capricornus*

મકરાકર, *s m* [See મકર an aquatic monster + आकर a mine.] The ocean

મકરાકૃત, *adj* [S *fr* + आकृत formed *fr* આ-કાર.] Having the form of a fish

મકસદ, *s m f* [Ar मक़्सद] Intent; design, purpose, desire, wish; meaning, object

મકસુદ, *adv* [Ar See *supra*] Purposely, intentionally, knowingly

મકાઈ, *s m f* Indian corn, maize

મકાત, *s f m* [See મકતો.] A monopoly 2 An excise duty, an inland duty or impost

મકાન, *s n* [Ar] A place 2. A residence, a house 3 A stage, a halting-place. 4 A villa, a country seat

મકાર, *s. m* A maund (Used in secret conversation by merchants)

મકે, Same as મકાઈ

મકોડી, Same as મંકોડી.

મકોડો, Same as મંકોડો

મક્કમ, *adj* [Hem Des मक्क = S स्तिमित covered. *Cf* Ar मुह्कम firm] Strong, stout; firm, stable, fixed

મક્કર, Same as [Ar મકર,] Fraud.

મક્તબ, *s. f*. [Ar] A school, a seminary.

મક્ષુ, *adj* [See મુક્ત left] Wide, broad

મક્તો, *s m* [Ar] A contract; an agree-

Pride, a boast

મચ્છર-દાની, *s f* [See મચ્છર, a gnat + P दानेः holding *fr* दाश्तन् =S धृ, धार् to hold] Mosquito-curtains, bed-curtains

મચ્છરાળ, *adj* [See મદ or મચ્છર envy + આળુ having] Intoxicated, mad, excited to frenzy

વાંકી ને વરણાગણી, રૂડી અને રસાળ,
સારી ને સલક્ષણી, માન્યની મદ મચ્છરાળ
—આમળભટ

મચ્છામિ દોકડો, *interj* [Des मिच्छामि दुक्कड=S मा, ના, not + इच्छामि, ઇચ્છવુ, + દોકડો] Lit I have no desire even for a farthing, an expression used by a Jain when resigning the world and becoming an ascetic

મચ્છી, *s f* [See મચ્છ] A fish

મચ્છી-માર, *s m* [+ માર-વુ] A fisherman

મછણ, *s n* [See મુખ+S प्र क्षाल-न washing *fr* प्र forth+ क्षल्, क्षाल, to wash] Cleaning the mouth and washing the face after a meal

મછ-ર્ડું, *s n* [See મચ્છ] A gnat or any other insect of the same kind

મછ-વો, } મછુવો, } *s m* [See મચ્છ + S वाह् a carrier *fr* वह् to carry] A small boat, a lighter

મજ, Same as મુજ, *Pron*

મજ-ઠ, Same as મચ-ઠ

મજકુર, *s m* [Ar मज़्कूर् abovesaid] A statement, an account, a communication, the context, or purport of a letter, &c 2 *adj* Above mentioned, the said, aforenamed, foresaid

મજનુ, } મજનુન, } *adj* [P मज़नून् mad] Insane, mad

મજબૂત, *adj* [Ar मज़्बूत] Strong, firm, compact, fast, fixed 2 Staunch, steady, settled, positive, determinate, resolute 3 Robust, stout, muscular 4 Cogent, power ful, forcible

મજબુતા, } મજબૂતી, } *s f* Strength, firmness, solidity, muscularity 2 Cogency; power 3 Positiveness, fixedness, settledness

Id મજબૂતી આપવી To give strength to, to support

મ-જમલે, *adv* [Ar मिन् from + +जुम्ला whole] Altogether, on the whole

મજમુ, } મજમુ, } *s n* [Ar मज़्मूअ collected] Co partnership

મજમુ-દાર, *s m* [P *fr* + દાર having] An accountant-general or auditor 2 A partner 3 A record-keeper, a hereditary revenue-officer

મજરે, *adv* [Ar मज्रा flowing] In the satisfaction of a debt &c (said of a payment)

Id મજરે આપવુ To give credit for મજરે લેવુ To reimburse one's self મજરે આવવુ To be realized, to be fruitful

મજરો, Same as મુજરો

મજલ, *s f* [Ar मंज़िल्] A march, the distance passed over 2 A stage, a day's journey 3 A halt 4 The last stage, the journey's end

Id મજલ કાપવી-મારવી To make a journey

મજલો, *s m* [Ar मनज़िलः a place] An upper story

મજહબ, *s m* [Ar] Religion, creed, faith 2 A religious brotherhood

મજા *s f* [P मज़ह्] Flavour, taste, relish 2 Delight, pleasure, agreeableness; enjoyment, 3 Tastiness, tastefulness; pleasantness 4 Prettiness, loveliness, fineness 5 Fun, frolic, diversion, sport, gaiety; merriment, joy, hilarity, mirth

Id મજા મારવી-પડવી To find pleasure in.

મજાક, } મજાખ, } *s f* [Ar मज़ाह्] Jests; jokes gibes, pleasantries

Id મજાક કરવી To make jests of, to enjoy pleasure at the cost of

મજાગરૂ Same as મિજાગરૂ

મજીઠ, *s f* [S मञ्जिष्ठा] Bengal madder, a red dye

મજીયારું, *s n* [See મઝિયારું] Partner-

ing seeds in the month of માઘ (Febru ary-March)

મકોડી, s f [Fem of મકોડો] A large ant

મંકોડો, s m [Hem Des મક્કોડ= ... કૃમિ an insect that weaves its nest, also મક્કોડો = S ... an ant that makes wool. See ... + કીડો] A very large black ant

મગાલ્ડ, Same as મગાલ્ડ

મગરો, s m A hill, a high rock

મંગળ, s n [S મંગલ] Good fortune, welfare 2 A festive occasion 4 A bene dictory poem

Id ધોળ મંગળ ગાવાં To sing auspicious songs

મંગળ, s m [S] The planet Mars 2 [+ વાર a day, being understood] Tuesday

Id મંગળ ની દશા The influence of Mars in a person's horoscope

મંગળ-ફેરા s m pl [See મંગળ good fortune+ ફેરો] Going round the hymeneal altar by the bride and bridegroom

મંગળ-મૂર્તિ, adj [+ મૂર્તિ] (An image of a god) Whose sight is auspicious 2 (A person) Whose face shows him to be always pleased, cheerful and sprightly (of a person)

મંગળ-વાર, s m [S fr + વાસર, વાર, a day] Tuesday

મંગળ-સૂત્ર, s n [+સૂત્ર] The marriage string worn by married women 2 A gold ornament worn by women round the neck

મંગળા, s m pl The first or morning visit to a temple of Krishna

Id મંગળાનાં દર્શન The first visit of the devotees which Krishna receives in the morning in a temple

મંગળાચરણ, s n [+ આચરણ] Invocation of a deity at the commencement of a work

મંગળાષ્ટક, s n [+ અષ્ટક a group of eight.] Eight appropriate verses recited as a benediction on auspicious occasions, especially, at marriages

મંગાવવું, Same as મગાવવું

મચાણો, s m [See ...] A temporary hearth

મચક s f Retreating, giving in

મચકડિયું, s n [See મચક] A kind of ear ring

... Same as ...

મચકો, s m [Imit] A coquettish gait, a coquettish gesture

... મચકે ... ...

—શ્રીધરકૃત

મચકોડ, s m Repulse, repulsion 2 Contemptuous treatment

મચકોડ, s f [See મચકવું] Bending, twisting

Id મચકોડ ... To be bent or twisted

મચકોડવું, v t To turn the face away from

Id મોઢું મચકોડવું To make a wry face

મચડવું, v t [Imit] To bend, to incurve, to incurvate 2 To twist

મચ-મચાવવું, v i [Imit] To move playfully, to move with sport or gestures 2 To wash a cloth in a particular manner

મચવું, v i [S મજ્જ to be drowned] To be absorbed, to swell and abound, to rise and prevail in force 3 To apply one's self to 4 To grow fat or desperate

Id કામમાં મચવું-મચી પડવું To persevere in

મચાવવું, v t [Caus of મચવું] To set on foot, to get up or make

Id ધૂમ મચાવવી To set going violent pleasure or merriment

મચિમેર, s f [See મચ્છ] A kind of plant growing on the sea shore

મચ્છ, s m [S મત્સ્ય] A fish 2 The first of the ten incarnations of વિષ્ણુ 3 The sign Pisces of the zodiac 4 A rainbow 5 The sharp-edged member of a pier which meets and sustains the force of the stream

મચ્છર, s m [S મત્સર] A gnat, a mosquito 2 Envy, jealously 3 [See મદ] An intoxicated condition, madness, frenzy 4

મઠાધિકારી, મઠાધ્યક્ષ, મઠાધિપતિ, s m [S fr +अधिकारी, अध्यक्ष, अधिपति, a lord] An abbot, a monk

મઠાધિકારિ·ણી, s f An abbess

મઠાર·વુ, v t [See મઠેર·વુ] To smooth, to polish; to level 2 To scrape on a lathe

મઠિ·યા, s n pl [See મઠ a kind of kidney-bean] A particular kind of food made of the flour of મઠ 2 A particular kind of food made of grain flour

મઠેર·ણી, s f [See મઠેર·વુ] A carpenter's plane

મઠેર·વું, v t [See મર્દન, or S मृष्ट wiped fr मृज् to wipe, to cleanse] See મઠાર·વુ 2. 2 To give a decent form to 3 To have illicit intercourse with a woman (vulgar)

મઠો, મઠ્ઠો, s m [Hem Des मट्ठिअ=S कलुषम् muddy Cf P मास्त् curdled milk] Milk coagulated and churned

મડ, s f [See મરડ to twist] Gravel, gravelly soil 2 Pertinacity, persistency, stubbornness

મડદુ, Same as મુડદું

મડપ, s m A kind of vegetable used for food

મડમ, s f [Eng *Madam*] Madam, a European lady

મડ·વું, v t [See મરડ·વુ to twist] To bend, to incurvate, to incline 2 To twist 3 To subjugate, to control, to make crooked

મડા ગાંઠ, s f [See મડુ + ગાઠ] A fast knot

મડિ·યાં, s n pl [See મડ·વુ, મરડ·વુ] Hollow anklets or wristlets that require to be twisted while being put on

મડિ·યો, s m [See ગડ a gravel 2] Gravel

મડું, [Hem Des मडो fr S मृतः dead fr मृ, મર·વુ, to die, also Dh Des मडयं fr S मृतकम् मृतमः also Hem Des मयडं मयडो, fr S मृत; also Hem Des मडुवइअ = S हतम् killed, fr S मृतम्] Same as મુડદુ

પાન કરૂ/કષ્ણુ લોહી, નૃત્ય કરૂ સૂર જોઈ,
વારશે અમોને કોઈ, તેહ ભણુવુ મડુ —વલ્લભ.

મઢ·વું, v t [Dh Des. मढिय = S चूर्णम् crushed, fr S मृद् to crush, also Hem Des मलइ, मढइ, मडुइ fr S मृद् to crush]To overlay or line, to cover over 2 To encase with a metal leaf

મઢી, મઢુ·ડી, s f [See મઠ a monastery 2] A hut, a shed; a cottage

મણ, s m [See માન measure] A maund, forty seers in weight

Prov મણનુ માથુ જાજો, પણ નવટાંકનુ નાક ન જશો I would rather incur a large sacrifice than even a little disgrace

મણ·કો, s m [See મણિ] A bead; a gem 2 A single vertebra of the back

Id માળાનો મણકો Dear as a bead of the rosary, very dear ગણકા મૂકવા To count one's beads

મણા, s f [Dh Des. मणयं fr S मनाक् a little] Want, deficiency

મણિ, s n [S] A jewel, a gem 2, Anything excellent of its kind

મણિ·કો, s m [See મણ] A weight equal to a maund 2 A measure equal to a maund

મણિ-ધર, s m [See મણિ + ધર·વુ A snake of a venomous kind, a cobra

મડન, s n [S fr मण्ड् to adorn] An ornament, a decoration, jewels, trinkets 2 Adorning, dressing out 3 Establishing; maintaining, proving

મડપ, s m. [S] A bower, an arbour 2 A temporary structure erected on festive occasions

મંડ વું, v i [S मण्ड् to rejoice Or S मन् to think, to wish for] To begin, to set to 2 To persevere

Id કામપર-કામમા-મડયા ને મડયા રહેવુ To persevere in a busines, to stick to one's own work

મડલ, મંડળ, s n [S मण्डल] A circle, a ring, a circumference, a compass.

ship 2. *adj* Joint, held in common, common

મજૂર, *s m* [P मज़्दूर] A day labourer, a porter; a cooly; a carrier

મજૂરી, } *s f* Drudgery toilsome
મજુરી, }
work, labour 2 The wages of a labourer

મજૂસ, } *s f* [S मञ्जूषा] A coffer, a
મજૂસો, }
chest

મજો, Same as મજા, મઝા.

મજ્જન, *s n* [S *fr* मस्ज्, मज्ज to be drowned] Immersion, dipping 2 Ablution, bathing

મજ્જા, *s f* [S] The marrow of the bones 2 The pith or sap of plants

મઝા, }
મઝે, } *s f* Same as મજા.
મઝો, }

મઝાનું, } *adj* Fine, tasteful, beauti-
મઝેનું, }
ful; charming; soothing, soft, first rate, pretty

મઝિયારૂ, *adj* [S मध्य middle] See મધ્યારૂ

મઝેદાર, *adj* [See મઝા + દાર having] Same as મઝાનું, મઝેનું

મઝેદારી, *s f* Merriment, mirth, hilarity

મચ, }
મચક, } *s f* [S] A bedstead, a cot

મછા, *s f* [S मत्सिन् See મન+S ड्ड to fly away] Wish, desire

Prov મછા ડાકણ ને નાશ ભૂત An idle mind is the Devil's workshop

મંજન, *s n* [See મજ્જન, માંજવુ] Cleansing 2 A tooth powder, a medicine to clean, strengthen, or colour the teeth

મંજરી, *s f* [S] A streak of flowers, a cluster of blossoms

મંજાર, *s. m* [S मार्जार] A male cat

મંજિરા, *s m pl* [S मञ्जीर an anklet] Cymbals

મંજુ, } *adj* [S] Melodious, sweet
મંજુલ, }
2 Gentle, soft; mild; lovely, agreeable (In respect of sound or voice)

કોઈક કેનિ દશા કુદરતથી, મજૂર મજૂર કુમ્ભે
—મીતગોવિન્દ

મંજૂર, *adj* [*Ar* मन्ज़ूर] Approved; confirmed 2 Agreeable, acceptable

મંજૂરી, *s f* Approval, confirmation, consent, acceptance

Id મંજૂરી લે લેવી To get the approval or consent of મંજૂરી આપવી To give sanction or consent to

મંજો, *s m* A kind of toy for children, a marble, a pebble

મટ, *s f* [Imit] Rest, repose 2 Same as મટકો.

મટક, *s f* See મટકો.

જૂઠીની મટકમાં કે વાગતાની લટકમાં,
કે હું મોહની મરે ગી રાતે કે —દયારામ

મટકાવવું, *v t* To speak with the eyes twinkling

ચટકીમાં નટતાની ભુરખી નાખ મા રે —દયારામ.

મટકી, *s f* [See માટી earth] A small earthen water pot, a pail

મટકુ, *s n* Same as મટકી

મટકો, *s m* [Imit See મટ+કાર doing] Gestures, gesticulations

નાની તે તો નેણની મટકો કરતી ગુમ —આમેજાદ.

મટમટાવવું, *v t* To quickly close and open (the eyes)

મટવુ, *v i* [S मि मिट shut up *fr* मि-मिट् to shut up *fr* मि down + मिट् to open] To pass away, to be over 2 To be done, removed, eradicated or gone, 3 To be effaced or erased

Id છોકરી કન્યા મટી નારી થાય વર્ષે આઠ ઉ A female child ceases to be an infant and becomes a girl, when eight years old

મટુકી, Same as મટકી.

મટોડી, *s f* [See માટી earth + ડી dim] Earth, clay, dust

મટોડું, *s n* Earth, clay, mud, a clod of earth

મઠ, *s m* [Dh Des मठ्ठ *fr* S मृष्ट delicious] A kind of pulse, a kind of kidney-bean

મઠ, *s m* An abbey, a monastery, a hermitage

મતિ-મંદ, *adj* [S *fr* + મંદ slow] Dull, slow of understanding, dull-headed

મતિ-માન્, *adj* [S *fr* મતિ + S मत्, मान् having] Intelligent

મતિ-યું, } *adj* Opinionated, opinionative, self-willed, obstinate
મતિ-લું,

મતીરૂં, *s n* A cucumber

મતું, } *s n* [See મત, or more correctly સમત] The signature of the party executing a document
મતુ,

Id મતુ કરવું To testify in writing

મત્ત, *adj* [S *fr* मद् to be mad] Intoxicated, inebriated 2 Mad, furious, arrogant, impudent

મત્સર, Classical form of મચ્છર envy

મત્સરી, *adj* Envious, spiteful

મત્સ્ય, Classical form of મચ્છ, A fish

મથક, *s n*. [See મસ્તક, માથું] The principal place, the head-quarters, the seat, the central place

મથ-ન, *s n* [S See મથ-વું to churn] Churning 2 Agitating a subject, discussing, debating, revolving 3 A struggle, exertion

મથની, *s f* A pot, generally earthen, in which curdled milk is churned

માખણ ચોર, ફોડ મથનીનો, પીતા છાશ બહુ ભાવી
—દયારામ

મથ-વું, *v t* [S मन्थ् to churn] To churn 2 To discuss, to debate, to sift, to consider mentally 3 *v i* To exert oneself hard, to struggle

Id મરી મથીને દહાડા કાઢવા To struggle through the days, to get through the days with great difficulty

મથા-વ-વું, *v t* [Cause of મથ વું] To cause one to exert oneself 2 To defeat to humble

મથા-ળી, *s f* [See મથાળું, માથું] A turban

મથા-ળું, *s n* [See માથું the head+તળિ-યું surface, bottom] The top the heading, the forepart of anything 2 A turban (in contempt)

Id મથાળું બાંધવું To make an estimate મથાળું ઘાલવું-પહેરવું To put on a turban

મથો-ટી, *s f* [+ વૃત્તિ] The part of the head of horned cattle nearest their horns, the forehead of horned animals

મથો-ડું, *s n* A man's height, 6 feet deep, as a measure of depth

મદ, *s m* [S *fr* मद् to be mad] Inebriety, intoxication 2 Passion, love, affection 3 The liquid running from an elephant's temples when in rut, the rutting juice 4 Pride, arrogance, haughtiness 5 Madness 6 Wild tricks

Id. મદમાં આવવું-મદ કરવો To be proud or arrogant. મદ ઉતરવો To be free from intoxication or pride મદ ઝરવો To flow (of the rutting juice of elephants)

મદ-કલ, *adj* [S *fr* + કલ કલા ટ.] Noisy or talkative on account of intoxication or pride

મદ કલ કોકિલના કલરવ શી, ન જ સુણી મુજ હિતકારી.
—ગીત-ગોવિન્દ.

મદ-ગળ, *s. m* [+ ગળવું to drop] An elephant

મદદ, *s f* [Ar मदद्] Assistance, help, aid, succour 2 Protection, shelter 3 Encouragement 4 Abetment 5 An aider; a backer

Id મદદ માગવી To ask help of મદદ લેવી To take the help of. મદદ કરવી-આપવી To give help to મદદ મેળવવી To get the help of

મદદિ-યું, *s n* An assistant *adj* Assisting, aiding, encouraging

મદદ-ગાર, } *s m* [See મદદ + P गार् = कार doing *fr* कृ to do, and P मददनवीस a writer who helps *fr* Ar मदद् + P नविश्तन् to write] A helper, an assisstant, an aider 2 A favcurer, a protector
મદદ-નીસ

મદ-ન, *s m* [S *fr* મદ] The God of Love, the Hindu Cupid 2 Lust, concupiscence the sexual passion

મદન-ફળ, *s n* [+ ફળ] A fruit much used in marriage ceremonies

મત્સ્ય વિંધીને ધનુષ ગ્રહવા, હતા મંડળ નામ
—દયારામ.

2 The disk or orb (of the sun or moon)
3 An assemblage, a company
વિવિધ મંડળ આવતા, આવતા પૃથ્વી પાળ.
—ગિરિધર.

4 A province, a district

મંડળા-કાર, *adj* [+ આકાર] Circular

મંડલિ-ક, *adj* A tributary chief

મંડળી, *s f* [See મંડળ] An assembly, company, a meeting, a congregation 2 Society, an association

મંડા ઈ, *s f*
મંડા ણ, *s n*
મંડા મણ, *s n*
મંડા-મણી, *s m* } [See માંડવું] A premium or bonus to a money lender over and above the stipulated interest

મંડા-ણ, *s n* [See મણ્ડ-વું] A beginning, a commencement 2 The overspreading of clouds

Id મંડાણ માંડવું–કરવું To make a beginning

મંડા-વ-વું *v t* [Caus of માંડ-વું] To get entered, to get put down 2 [Caus of મંડ-વું] To cause to commence

મંડા-વું, *v i*. [Pass of માંડ-વું] To be entered, to be put down 2 To be in a predicament, to be in a trying position 3 To enter into the conjugal state, to marry 4 To be established, to be set up to business

Id મંડાઈ જવું To be insolvent 2 To lose the last heir; to be heirless

Prov મંડાય ત્યાં છંડાય Conveniences have their inconveniences, and comforts have thier crosses

મંડિ-ત, *adj* [S See મંડ-ન] Adorned, beautified, embellished

મંડૂક, *s m* [S] A frog

મત, *s m n* [S *fr* मन् to think] Opinion; sentiment, judgment, mind 2 A vote. 3 Accord, consent 4 A particular dogma or tenet 5 A sect or persuasion, a party, a school (in religion or philosophy)

Id મત બાંધવું To form an opinion મત ઉચ્ચારવું To express an opinion મત આપવું To give an opinion 2 To vote for

મત દાર, *adj* [+ દાર P having] Having a vote or voice 2 *s m* A voter

મત-ભેદ, *s m* [See મત + ભેદ] Difference of opinion

મતલબ, *s f* [Ar مطلب] Purpose, design, object; intent; motive 2 Purport or meaning; substance 3 Signification

મતલબ-સર, *adv* [+ सर् upon] With an object, for the purpose of gaining an object

મતલબી, *adj* Selfish, having in view one's own object, self interested 2 Designing, crafty

મત-વાદી, *adj* [See મત + વાદ] Dogmatical, opinionated

મત-વારી,
મત વાલી,
મત-વાલું, } *adj f* [See મત+વાળું having] Gay, smart, spirited, gallant

મત-સરવણી, *s f* [See મત + સારવું] A vow observed by girls from the 11th of Aşádha Vada, to the 3rd of Shrávana Shuda.

મતા, *s f*. [S मत्ता *fr* मम mine] Property, possession 2 Worth, value 3 Goods, merchandise 4 Capital; wealth

મતા દાર, *s m* [See મતુ + દાર P] A village-officer, who bears witness to the payments made by the villagers into the Government treasury

મતા-દારી, *s f* The office and duties of a મતા-દાર

મતાબર, Same as માતબર.

મતાભિમાન, *s m n* [S See મત + અભિમાન] Opinionativeness, dogmatism

મતિ, *s f* [S See મત] Understanding, intellect, sense, judgment, impression

Id અવળી મતિ સૂઝવી To be led astray by a wrong judgment or by false impressions

મતિ-ભ્રમ, *s m* [S *fr* + ભ્રમ] An unsettled state of the mind 2 Weakness of the mind, weakness of memory, forgetfulness

the centre, in the middle; between, betwixt

મધ્ય, *s n* [S] The middle, the centre 2 Ten thousand billions 3 *adj* Middle, central

મધ્ય-પ્રમાણ, *s n* [See + પ્રમાણ] The mean proportion

મધ્ય-બિન્દુ, *s n* [S *fr* +બિન્દુ a point] The centre, the centre of a circle

મધ્ય-મ, *adj* [+ म, तम, a suffix of the superlative degree] Middle 2 Middling, common, moderate, mediocre, holding the mean 3 *s m* One of the seven musical notes, the fourth of the Hindū gamut

મધ્યમ-રેખા, *s f* [See + રેખા a line] The central meridian of the earth

મધ્યમ-લોક, *s m* [S. *fr* + लोक the world, See લોક] The middle world, *i e* The earth

મધ્ય-મા, *s f* The middle finger 2 A female just arrived at maturity 3 Speech in the third of its four stages

મધ્ય-રેખા, *s f* [See મધ્ય + રેખા] The equator

મધ્ય-સ્થ, *adj* [See મધ્ય + *fr* S स्था to stand] Situated in the middle part 2 Impartial, indifferent, neutral 3 *s m* A mediator, an arbitrator 4 A disinterested person

મધ્યાન, મધ્યાહ્ન, *s m* [S मध्याह्न *fr* મધ્ય, + अहन a day] Midday, noon

મધ્યે, *adv* or *prep* Inside, in the middle, in, into, amongst, between, amidst

મન, *s n* [S मन *fr* मन् to think] The mind, the intellect, the seat of judgment, reflection, reasoning, the faculty of understanding, memory 2 The heart, the seat of the sentiment, passions, and affections 3 The conscience, the moral sense 4 The will or desire, the determining faculty. 5 Mind, liking choice, inclination of the mind 6 Thought

Id મન કરવુ To have an inclination to મન થવુ To be inclined to મન મારવુ To restrain the mind મન ખાટું કરવુ To displease મન ચોળવુ To hesitate, to repent, to regret મારૂ મન માનતુ નથી I cannot make my mind believe this મન માનવું To accept, to adopt મન માને ત્યા Wherever one pleases મન માને તેમ In whatever way one likes મન મનાવવું To please, to propitiate, to persuade મનમાં આવવુ, મનમા ઉતરવુ To have a mind to, to like, to prefer મન ઉતરવુ To be disgusted with, to be displeased with મન દેવુ-આપવું To be attentive to 2 To reveal one's mind, wishes, or intentions મન દઈને Attentively મન ગળવુ-પિગળવુ To be melted with pity (the mind) મનમા ફુલવુ To be elated in mind, to be puffed up in mind મનમા મલકાવુ To be pleased in mind મનમા-મનથી-ધારવુ To resolve in mind મન-મનમા-મુઝાવુ To be perplexed in mind મન ચકડોળે ચડવુ Not to be able to come to a resolution, to be irresolute મન દોડવુ To have an eager desire for 2 To wander (of the mind) 3 To indulge in flights of imagination મન વાળવુ To make the mind contented, to rest satisfied, to console oneself તેનુ મન વળાવવુ To comfort him મન ઉઠવું To be disgusted with, to be tired of 2 To be estranged, to be alienated મન જોવુ-વર્તવુ To gauge one's mind, to sound the mind મન બેસવુ, મન ચોંટવુ, મન લાગવુ To like, to prefer મન લગાડવુ To attend to મન દોરવુ-ખેંચવું To attract the attention of મન ને ચોરવુ-ચોળવુ To keep one's mind from, not to reveal one's mind મનનું મનમા રહી જવુ Not to have one's wishes fulfilled 2 Not to be able to express one's wishes મનમાં બડબડવું To speak to oneself, not to give expression to one's grievances, to murmur at મનમા ઘોળાયા કરવુ To revolve in one's mind, to hesitate મન ઘાલવુ, મનપર લેવુ To attend to, to take up seriously, to be interested in મન ઉંચુ થવુ To be displeased 2 To be estranged મનમા બળવુ To have a heart-burning, to be peevish through envy મનમા આવવુ-લાવવુ To be concerned at, to be affected by મન મોટુ-મોકળુ-કરવુ To be generous-minded મન ટાઢુ કરવુ To be contented

મદન-બાણુ, s n [S fr + બાણ] Cupid's arrow 2 A kind of fragrant flower

મદું-તું, adj [See મદ] Being under the influence of intoxication or pride

રાધે બોલસરી (બોરસળી) મધુથી તર,
મધુપ સમૂહ શુ મદતી —ગીત-ગોવિન્દ

મદ-મત્ત, } adj [See મદ + મત્ત, માતુ]
મદ-માતું, }
In the free and unrestrained swing of pride 2 Haughty 3 Inflamed with lust

મદરેશા, s f [Ar मद्रिस] An academy, a college, a university a school

મદાન્ધ, adj [See મદ + અન્ધ] Blind from pride (of riches, &c)

મદાર, s m [Ar मदार the hunch on a dromedary's back] Assurance, confidence, reliance 2 End, aim, object, motive

મદારત, s f [Ar मुदारत] Hospitality, kind reception

મદારી, s m A juggler, a conjurer, a mountebank, a snake-charmer, a tumbler

મદિરા, s m [S] Spirituous liquor

મદિરાક્ષી, s f [S fr + अक्षि the eye] A woman with fascinating eyes

મદી, adj [See મદ] Same as મત્ત

મદોન્મત્ત, adj [S fr + ઉન્મત્ત] Intoxicated, infatuated, furious, impetuous, frenzied, frantic

મદ્ય, s m Spirituous or vinous liquor

મદ્ય-પ, Same as મદ્ય પી

મદ્ય-પાન, s n [S fr + પાન drinking fr पा to drink] Drinking of spirits or wines 2 An intoxicating beverage

મદ્ય-પી, That drinks wine, a drunkard

મદ્રાસી, } adj [Eng Madras fr मद्र
મદ્રાશી, }
+ રાજ્ય] Belonging or relating to Madras

મધ, s n [S मधु honey] The nectar or honey of flowers 2 Honey

Id ગળ્યુ મધ જેવુ Very sweet 2 Very dear

Prov ગમના દીપાની પેઠે As an enticement

મધ-પાક, s m A kind of disease generally evidenced on the tongue

મધ-પુડો, s m [+પુડો] A honey-comb

મધ-ભાગ, s m [See મધ્ય + middle + ભાગ a part] The middle part

મધ-માખ, } s f [+ માખ, માખી a fly]
મધ-માખી, }
The fly that makes honey, the honey fly, a bee

મધ-રાત, } s f [+ રાત, રાત્રિ, night.]
મધ-રાત્રિ, }
midnight, the dead of night

મધ-લાલ, s f [See મધ honey+લાલસા] An eager desire

થયા વિસામા શિબિર તાણ્યા, રાય પડ્યા મધલાલ સહી
—પ્રેમાનંદ.

મધવો, adj [See મધ,મધુ] Nourished, well-fed, fat

મધુ s n [Samskrit form of મધ honey] Honey 2 s m Spirituous liquor 3 The season of Spring 4 adj Sweet, pleasant, agreeable

મધુ-કર, s m [S fr + कृ, કરવુ, to do] A bee 2 A wasp

મધુકરી, s f [S माधुकरी fr મધુ કર] Collecting alms by begging from door to door, as a bee collects honey by moving from flower to flower, alms so collected, dressed food given as alms

મધુ-પ, s m [S fr મધુ honey + पा to drink.] A bee 2. A wasp

મધુ-પર્ક, s n [S fr + पर्क touch fr पृच् to touch] The oblation of curds, milk, honey, &c, a respectful offering made to a guest, especially to the bridegroom at his father-in law's house in the marriage ceremony

મધુ-પ્રમેહ, s m. [S fr + પ્રમેહ] Diabetes

મધુર, } adj [S मधुर sweet fr મધુ
મધુરૂ, }
honey] Sweet 2 Melodious, harmonious; dulcet 3 Beautiful, lovely 4 Fragrant 5 Mild, gentle, grateful, soft

મધુર તા, s. f Same as માધુર્ય.

મધુ-વન, s n [S fr મધુ + વન] A forest near the town of Mathura, વૃન્દાવન

મધો-મધ, adv [See મધ્ય middle] In

a purpose; an intention 2 Consideration, deliberation, consultation

મનસ્વી, *adj* [S *fr* મન+S विन् having] Capricious, whimsical. 2 Lawless, loose, licentious

મન-હર, *adj* [S मनो-हर attractive to the mind *fr* મન+હર-ણુ હર હૃ to carry away] A particular metre in Samskrit and Gujarātī 2 *adj* See મનોહર

મના, મનાઈ, *s f* [Ar मनूअ] Prohibition, interdiction, forbidding

Id મનાઈ હુકમ (Law) An order to stop a work

મના-અણા, *s n pl* [See મના વ-વું] Persuasion, reconciliation, propitiation

મના-વ-વું, *v t* [Caus of માન-વું to think.] To gain or win over, to persuade, to induce, to conciliate, to reconcile 2 To cause to confess, to extort a confession

મની, *s f* [Imit *Cf* Eng *Mewing*] A cat, puss, pussy

મની-ઑર્ડર, *s m* [Eng *Money-order*] A money-order

મનીશ, Same as મનુષ્ય

મની-ચાર, મની-હાર, *s n* [See મણિ a jewel+S कार a doer *fr* कृ to do] A seller of wristlets or bangles (ચૂડા, ચૂડી)

મનીયારૂ, *s n* The occupation of one who sells bangles

મનુ, *s m* [S] A great Hindū law giver 2 One of the fourteen sages presiding over the universe

મનુજ, *s m* [S+जन् to be born] A man, in general

મનુષ્ય, *s m n* [S] Man, a human being 2 A man, as distinguished from a woman

મનુષ્ય-ગણ, *s n* [S *fr* + ગણ,] One of the three divisions of the Naksatras

મનુષ્ય-લોક, *s m n* [S *fr* लोक the world.] The world of mortals, this present wold

મનો-હાર, મનો-હારી, *s f* [See મનો હર, મનો હરી] Persuasion

મને, *pron* [S अस्मद् base of the first personal pronoun] To me, me

મને, Same as મના, મનાઈ

મનો-ગમ, *adj* [See મન + ગમવુ] Same as મન માનતું

મનો જ્ઞ, *adj* [S *fr* + S ज्ञा to know] Agreeable to the mind

મનો-ધર્મ, *s m* [S *fr* મન+ધર્મ] A passion or affection of the mind 2 A faculty of the mind

મનો-ભંગ, *s m* [S *fr* +ભંગ] Disappointment, disconcertment

મનો-ભવ, મનો-ભૂ, *s m* [S *fr* +भू to be] See મનસિ-જ

મનો-ભાવ, *s m* [S *fr* + ભાવ] Mind; thought, intent, purpose

મનોમગ, *s m* [+ ઉમંગ] Gladness of one's heart, cheerfulness

મનો મય, *adj* [S *fr* મન+S मय full of, nothing but] Mental

મનોમય-કોશ, *s m* [S *fr* + કોશ, a treasury] The sheath or "I" which asserts personality or property

મનો-યત્ન, *s m* [S *fr* + યત્ન] Lit An effort of the mind Hence 2 An exercise (in a book)

મનો-રંજ-ક, *adj* [S *fr* મન + રંજન] Interesting, pleasing, engaging

મનો-રથ, [S] Same as મનોર્થ

મનોર્થ, *s m* [S *fr* મન + અર્થ] Wish, desire, purpose, design, plan, scheme

મનો-વિકાર, *s m* [S *fr* + વિકાર] A passion, an emotion

મનો-વૃત્તિ, *s f* [S *fr* + વૃત્તિ] The thoughts and feelings; all affections and emotions, the whole mind or heart

મનો-હર, મનો-હારી, *adj* [S *fr* ++हृ, हर्, to carry away] Captivating, fascinating, bewitching; charming, enchanting

મંતર, Same as મન્ત્ર

Id છુમંતર Magic, a spell, a charm

Prov મંતર કરતાં તંતર વધે Practice is

મન મેલીને-ખુલ્લા મનથી Open heartedly મન ગમતુ-ભાવતુ What the mind likes, agreeable to the mind પોચુ મન A soft mind, weak-mindedness 2 Timidity કઠણ મન Hard-heartedness કાચુ મન Half-heartedness ઢચુ-પચુ મન Irresolution ખરા મનથી Sincerely મેલુ મન Dishonesty, fraud મનમાથી-મન ઉપરથી-કાઢી નાખવુ To dispel from the mind, to try to forget (thoughts or impressions) મનનો પાર પામવો To know the innermost secrets of a person મનનો ભરમ Suspicion, a prejudice મનનો ડાઘ Mental injury received, insult, rancour મનનો મેલ Fraud

Prov મન મળ્યુ, ત્યા જાત શી પુછવી Fair is not fair, but that which pleaseth=Fancy possesseth beauty = A burden that one chooseth is not felt મન હોય, તો માળવે જવાય=મન ચાહે સો કરે, Where there is a will, there is always a way When the will is ready, the feet are light મન ચગા, તો કથરોટમા ગગા મન મુડ્યા વિના માથુ મુડ્યુ શા કામનુ ? It is not the cowl that makes a friar મનમા પરણ્યા ને મનમાં રાડ્યા Under my cloak, I will kill the king મન કહે હુ માળવે જઉં, અને કરમ કહે કોઠીમા પેસુ, Will without wealth is useless મન તો માકડુ છે Mental faculties require to be kept under control મન જાણે કોયબો Everybody knows best what he is worth મન નહિ, તેની મછા પણ નહિ Why should one wish for what one cannot have ? મનોમન સાક્ષી There is a sympathetic action between men who come in contact with each other મન જાણે પાપ, ને મા જાણે બાપ Every man is best known to himself

મન જાય, તો જાને દો, તુ મત જા શરીર,
બિના પણછકી કામઠી, ક્યુ લગેગો તીર —ભાષા

A mental act is fruitless, unless supported by a physical act, how can the bow strike the aim, unless it has a string ?

મન-કલ્પિત, *adj* [+કલ્પિત arranged, imagined] Invented by the mind, fictitious, imaginary, feigned

મન-કામના, *s f* [+ કામના desire] The heart's desire, wish

મનખ, Same as માણુસ, મનુષ્ય

મનખા-દેહ, *s f* [+દેહ body] The human form or body

મનખો, *s m*. Human existence or life, humanity

Id મનખો લેવો To deprive one of one's good name or reputation એનો આખો મનખો એળે ગયો The whole of his life was a grand failure, he made no use of his life, his life has been useless

મન-ગમતું, *adj* [See મન+ગમ-વુ] Agreeable or pleasing to one's mind, acceptable

મન-ડુ, Same as મન (Used in poetry)

મન-ન, *s n* [S *fr* मन् to think] Reflecting upon, revolving in the mind, meditation

મન-ફેર, *adj* [+ ફેર change] A little different

મન-ભાવ-તુ, *adj* [+ભાવ-વુ] Pleasing to the mind, acceptable

મન-માન-તુ, *adj* [+ માન-વું] Same as મન-ગમ તુ.

મન-મેળાપી, *adj* [+ મેળાપ] Winning, conciliating, amiable

મન-મોજી, *adj* [+ મોજ] Whimsical capricious, self willed

મન-મોહન, *adj* [+ મોહન] Attractive, engaging, charming

મન-વર, *s f* Welcome, reception, hospitality

મન-વણિ-યુ, *adj* [See મના-વ-વુ] Persuasive

મનવા, *s m* [See માનવ] A man 2 [See મન] The mind

મન-વાન્છિત, *adj* [See મન + વાન્છિત] Desired

મન-વાર, *s f* [Eng *Man o'war*] A man-o'-war, a war ship

મન-વેગી, *adj* [+ વેગ] As swift as the mind, very swift

મનશા, *s f* [S मनीषा See મછા] A desire, a wish, mind

મનસિ-જ, *s m* [S मनसि in the mind *fr* मनस् the mind+जन् to be born] The God of Love

મનસૂબો, *s m* [Ar मनसूबः] A design,

મમત્વ, *s n* [S *fr* મમ+ત્વ suffix showing "state"] "Mineness," a sense of ownership 2 Love, affection

મમરા, *s m pl* [Dh Des मुरमुरियं = S रोचमानम् very pleasing, *also* Hem Des मुरमुरिय=S रणरणितम् making a dry sound] Parched rice

Id કાનમા મમરો મૂકવો To give secret advice to

મમળાવવું, *v t* [*Cf* ચમળાવવું] To turn over and over in the mouth, to chew

મમ્મોચમ્મો, *s m* [Guj મમ્મો the letter or sound મ + ચમ્મો the letter or sound ચ] Abusive language

Id મમ્મો ચમ્મો બોલવો To use abusive language

મય, [S] A Saṁskṛit suffix denoting "full of," "abunding with," "replete with," "composed of," "consisting of," *e g*, આનંદમય, સુવર્ણમય, &c

મયા, *s f* [See માયા] Tenderness, kindness, affection 2 Pity, compassion

મયૂર, *s m* [S] A peacock See મોર

મય્યત, Same as મૈયત

મર, } **મરને**, } *interj* & *adv* [See મરવું + ને, ચાને] Be it so, never mind 2 Let it alone, don't care 3 May you die

મરકત, *s m* [S] An emerald

મરકતું, *adj* [See મલકાવવું] Smiling; having a smile on

મરકી, *s f* [See મરવું Or S मरक *fr* मृ to die] A pestilence, an epidemic disease, a plague 2 Cholera

Id મરકી લાગવી-ચાલવી-ફાટવી To break out (of a plague)

મરકી, *s f* A kind of sweetmeat

મરઘ, *s m* [See મૃગ] A deer, an antelope

મરઘી, *s f* [See મરઘું] A hen

Prov મરઘીનું મોત ટૂંકે A little thing is easily ruined

મરઘું, *s n* [P मुर्ग् a bird=S मृग a lower animal] A cock or a hen

મરઘો, *s m* A cock

મરચી, *s f* Same as મરચું.

મરચું, *s n* [S मरीच black pepper] Chilli-pepper, chilli

મરજ, *s m* [Ar मरज़] A disease, a disorder, a malady; a distemper, sickness, illness

મરજાદ, } **મરજાદા**, } Same as મર્યાદા.

મરજાદી, *adj* That adopts the tenets of the પુષ્ટિમાર્ગ

મરજી, *s f* [Ar मर्ज़ि] Desire, wish; will, liking, discretion, choice 2 Temper disposition, inclination, mind

Id મરજી સાચવવી-રાખવી To behave oneself according to the wishes or temper of

Prov મરજી પ્રમાણે ઘડ હોય, તો રંક પાલખીએ બેશીને ફરે If wishes were horses, then beggars would ride

મરડ, *s f* [See મરડવું] Twisting; a twist, a turn

મરડવું, *v t* [S मृद् to crush] To twist, to turn

મરડાટ, *s m* [Dh Des मडुप्फ ill humour *fr* મરડ+આટ] Irony 2 Crossness, ill humour 3 Coquetry; prudery

મરડાવું, *v i* [Pass of મરડવું] To bend, to incline 2 To be ill humoured, to be peevish 3 To play the coquette

મરડિયા, Same as મરડિયો

મરડો, *s m* [See મરડવું] Dysentery, looseness of the bowels, gripes

મરણ, *s n* [S See મરવું] Death, decease, demise 2 Loss, detriment, extinction 2 Danger, peril, jeopardy, [illegible] perilous state 4 A most disagreeable state 5 Shame

Id મરણ પામવું-નિપજવું-પામવું To meet one's death, to die [illegible] To be scrupulous in the performance of [illegible] [illegible] To kill [illegible] To prevent the [illegible] person from being [illegible] Hence 2 To [illegible] (of [illegible] wicked [illegible] life) [illegible] with [illegible] only [illegible]

better than precept

મતર-વું, *v t* To charm, to enchant, to read a magic formula over, to bewitch

મંત્ર, *s m* [S *fr* मन्त्र् to deliberate] A spell, a charm, enchantment, an incantation 2 A formula sacred to a deity 3 A division of the Vedas 4 Secret consultation, private advice

મંત્ર-પુષ્પાઞ્જલિ, *s f* [S *fr* +પુષ્પ+અંજળી] The double handful of flowers accompanied by the recitation of a Mantra, thrown on an idol's head 2 (Ironical) A shower of abusive terms threats, &c

મંત્ર-શાસ્ત્ર, *s n* [S *fr* +શાસ્ત્ર] The system which treats of mystic formulas, spells, &c

મંત્ર-સિદ્ધિ, *s f* [S *fr* + सिद्धि] The power obtained by the possession of spells

મંત્રી, *s m* A king's councillor or minister; an adviser 2 A secretary

મંથ-ન, Same as નથ-ન

મંદ, *adj* [S] Slow; tardy, languid 2 Stupid, heavy 3 Apathetic, phlegmatic, cold. 4 Dim, soft, gentle

Id મંદ પડવું To slacken the speed, to become lax

મંદ, [P मन्द् = S मत, मन्त] A Persian suffix meaning "possessing, having, endowed with"

મંદ-વાડ, *s m* [વૃત્તિ] Sickness, illness

મંદ-વાર, *s m* [+વાર a day] Saturday

મંદ-હાસ્ય, *s n* [S *fr* +हास, હાસ્ય] A smile, a gentle laugh

મંદાકિની, *s f* [S] The river Ganga, the Ganges 2 The Milky Way in the heavens

મંદાર, *s n* [S] The coral tree

મંદિર, *s n* [S] A dwelling house a mansion 2 A temple

Id રાજમંદિર A royal palace

મંદિલ, *s n* [Ar मन्दील a turban] A small turban embroidered with gold

મંદી, *s f* [See મંદ slow, dull] Low prices, a dull market

મંદુ, Same as મંદ Slow

મન્મથ, *s m* [S *fr* મન+મથ-વું] Cupid

મન્મોદ, *s f* [+ મોદ delight] Gladness of heart

મન્વન્તર, *s m* [S *fr* મનુ+અન્તર distance] The life-time of a મનુ *q v*, a period equal to 71 ages of the gods, or 306,720,000 years of mortals

મપા-રો, *s m* [See માપ-વુ+કાર doer] A grain weigher or measurer 2 A merchant who sells corn

મફત, *adv* [Dh Des मुहा, उहिया, *fr* S मुधा in vain, fruitless P मुफ्त] Gratis, gratuitously, for nothing, being free of charge 2 At a nominal price, exceedingly cheap

Prov મફતનું ખાવું ને મસીદે સુવું He is as free as the wind મફતની મારવી, નેસામે સીમાડે હઉ જવી=મફતકા ચંદન ઘસ બે લાલિયા Cooks make free of horse's corn મફતના મરી કાને તીખા લાગે? The wholesome meat is at another's cost

મફતિ યું, *adj* Gratuitous, free of charge 2 That takes enjoyment at another's expense

મબમ, *adj* [Ar मुब्हम् indefinite Cf S मोघम् in vain] Doubtful, ambiguous, uncertain

મમત, *pron adj* [Hem Des ममणो = S मन्यु anger See મમ ત્વ] Persistency, pertinacity, obstinacy, stubborness

Id મમત કરવો–માંડવો To be obstinate. મમત છોડવો–મૂકવો To give up obstinacy

મમ તા, *s f* [S *fr* મમ + S ता suffix showing 'state"] Viewing a thing as *one's own*, and the affection entertained on that consideration 2 Love, tenderness

Id મમતા કરવી–ગણવી To feel interested in

મમ-તા-મમ-તી, *s f* Rivalry, competition, emulation

મમ તાળુ, *adj* [See મમ તા+S आलु having] Affectionate, kind, tender, loving

મમ-તી, *adj* Obstinate, headstrong, pertinacious, dogged, tenacious, contumacious

મરી, s n [S मरीच] Black-pepper
Id મરી મસાલો Pepper and spices
મરૂડિ-યો, s m One who makes and sells wristlets, and puts wristlets on the wrists of women.

ગોતરાના દાડે મરૂડિયા જમાડયા,
ચૂડીયા નેઠ ખરૂ સારા રે.
—અભિમાન્યુનો ચડાવો

Prov ઠુઠી ચૂડો પહેરવા ગઇ, ત્યારે મરૂડિયો મારો પડયો Misfortunes seldom come singly
મરૂ-ડી, s f A hut, a small cottage
મરુત્, s m [S] Wind, air. 2 The deity presiding over Wind
મરેઠી, s f Same as મરાઠી. 2 A medicinal herb
મરેઠો, Same as મરાઠો
મરો, s m [See મર-વુ] Death 2 A condition of embarrassment, a plight
મરોડ, s m [See મરડ-વુ, મરડ.] A twist, a turn, writhing; a bend, a circumvolution 2 Airs; foppery 3 Gripes.
મરોડ મૂકી ચાલી નારી, એકલી સુ આવમા.—પ્રેમાનંદ.
મરોડ-વું, v t [See મરડ-વુ] To writhe, to twist, to contort, to gripe, to bend, to make gestures

રક્ષ પતિ તારા તે, મારા લેખામા કુણ ?
મરોડીને લેઇ નામ, દેઈ માર, માર, માર
—સામળભટ.

મર્કટ, s m [S] A monkey; an ape 2 A lean, gaunt, or thin person
Prov મરકટ ને વળી મદિરા પીધી Confusion worse confounded
મર્ત્ય, adj [S fr मृ to die] Mortal 2 s m A human being, a mortal
મર્ત્ય-લોક, Same as મૃત્યુ-લોક
મર્દ-ન, s n [S fr मृद् to crush, to rub] Rubbing, shampooing; kneading
મર્મ, s m [S fr मृ to die] A vital organ; a mortal spot, a vulnerable point 2 The secret meaning or purpose, the point, bearing, drift, or sting 3 Art, trick 4 A dexterous contrivance 5 A secret, latent virtue, a mystery
મર્મ-જ્ઞ, s m [S fr + જ્ઞા to know] One who knows a secret or mystery
મર્મ-ભેદ, s. m [S fr + ભેદ] Disclosing the secrets or weak points of another
મર્મ-સ્થળ, મર્મ-સ્થાન, s n [S fr + સ્થળ, સ્થાન.] A vital part or place
મર્માળ, મર્માળું, adj [+વાળું having] Having a mysterious or secret meaning 2 Affecting the vital parts, taunting; piercing; cutting
મર્યાદ-શીલ, adj [See મર્યાદા+શીલ] Respectful, modest, deferential
મર્યાદા, s f [S] The boundary, a limit, the end, a border, a verge, a terminus 2 Restraint; limitation; confinement; restriction, the cohibition of law 3 Decorum; decency, modesty, demeanour, seemliness of deportment
Id મર્યાદા રાખવી To behave oneself with decency towards, to keep oneself within the bounds of decency or good conduct મર્યાદા-મૂકવી-છોડવી To throw off the restraints of decency or good conduct in dealing with a respectable person
મલ, Same as મળ
મલ-કટ, s m [See મેલ, મલ, + કટકો] A part of a bodice
મલાઈ, Same as મલાઈ
મલક-વું, v i [See મહાલ-વુ] To smile; to have a smiling appearance
મલકા-વ-વું, v t [Caus of મલક-વુ] To cause to smile, to cause to have a smiling appearance
મલકા-વું, v i. [Pass of મલકાવ-વુ] To smile, to rejoice
મલ-કુંડું, s n [See કુંડું] An earthen vessel in which whey is kept
મલપ-તું, adj [See મહાલ-વું] Moving on with light or playful spirits, sauntering along 2 Walking slowly, at one's pleasure, and with a dignified gait
મલમ, s m n [P मरहम] An ointment; a salve; a plaster; an unguent
Id મલમ પટો કરવો To dress a wound.
મલમલ, s f. Muslin

2 The last resource

મરણુ-તોલ, *adj* [+ તોલ-ડુ] Almost dying, being on the point of death, reduced to the verge of the grave, exceedingly emaciated

મરણાદુગત, *s f* [See મરણ + ગતિ] The time or manner of death 2 *adv* At the cost of one's life

મરણાન્ત, *adj* [S *fr* + અન્ત] Ending with death, lasting till death

મરણિ-યું, *adj* Desperate

Prov એક મરણિયો સોને ભારે Necessity is a powerful weapon

મરતબો, *s m* [Ar मरतब] Rank, post, dignity, station

Id મરતબો સાચવવો-રાખવો To keep up the prestige or dignity of

મરદ, *s m* [P मर्द] A man, a male 2 A hero, a brave or warlike man

Prov મરદની ગરદમા રહીએ, પણ નામરદની સોડમા ના રહીએ It is better to be a humble servant to a powerful man than to be a favourite of a weak man મરદ મરે નામકુ, ને નામરદ મરે દામકુ A brave man cares for his reputation more than for his money

મરદવું, *v t* [See મર્દન] To rub, to press

મરદાઈ, } મરદાનગી, } *s f* Manliness, bravery, intrepidity 2 Virility

મરદાની, *adj* Suitable to a male 2 Manly, bold, brave, intrepid

મરદી, *s f* Boldness, manliness, valour, heroic feats, valiant achievements

મરદુમી, *s f* [P *fr* मर्दुम people, a man] Manliness, boldness; heroic feats 2 Wickedness

મરદે-આદમી, *s m* [+આદમી] A gentleman, a man of birth, a respectable man

મરનાર, *adj* [See મરવુ] Deceased, late; defunct

Prov મરનારને ઉપાડનારની શી ફીકર ? After me the deluge

મરવું, *v i* [S मृ, मर्, to die] To die 2 To wither; to dry up, to fade, to droop 3 To fail, to sink 4 To go, to be out, to cease 5 To perish 6 To suffer the privation of active qualities 7 To fail, to pass away, to be no more 8 To lose freshness 9 To undergo any extreme suffering or sickness; to toil and tug hard, to exhaust one's self 10 To be very impatient, to be dying with impatience

Id મરી પડવુ To do a thing without any consideration to one's income 2 To ruin one's self મરતાને પણ "મર" કહે એવો નથી He would not hurt anyone's feelings = He would not say Boo! to a goose મરી જીવીને દહાડા કાઢવા To drag the days along painfully, to maintain oneself with difficulty પાણી મરવુ To be suspected, to be the ground of suspicion મરની જાહીંથી Go away! મરી જવું To die જુસ્સો મરી જવો To subside (of enthusiasm) કામ કરતા શું રૂ મરી જાય છે ? Work will certainly do you no harm જમીનમા પાણી મરવુ To be soaked in the ground (of water)

Prov મરતાને મારવો નહિ Don't pour water on a drowned mouse મરીને કોઈ માળવો લેવારો ? જીવીને ખાવુ છે, કાઈ મરીને ખાવુ નથી Better be poor and live, than rich and perish મરતો એ નથી, ને માચો મૂકતો એ નથી Hesitating; indecisive મુવી ભેંસના મોટા ડોળા Nobody knows the value of a thing until he loses it

મરવો, *s m* A young unripe mango

મરસિયા, *s m pl* [Ar मर्सिया] An elegy; a funeral eulogium, especially those sung by the Mahomedans during the Muharram in commemoration of the descendants of Ali

મરાઠા, *s m pl.* [S महाराष्ट्र the Deccan *fr* મહા+રાષ્ટ્ર] The Marāthās

મરાઠી, *adj* Pertaining to Mahārāṣtra or the Deccan 2 *s f* The Marāthī language

મરાઠો, *s m Sing* of મરાઠા

મરામત, *s f* [Ar मरम्मत] Repairing, mending, repairs

મરાળ, *s m* [S मराल a swan] A goose with red legs and bill

તેમ તારે-સામી-તજ લાગું, વટીએ વામા ચાલ મરાળ
—પ્રેમાનંદ.

मसृणितम् made smooth Hem Des. मिसालिय fr S मिश्र mixed P मालिश् rubbing fr मालिदन्= S मृद् to rub] To rub 2 To press, to break with the hand 3 To knead, to shampoo

મસાણ, *s n* [Dh Des मसाणं fr S श्मशान] A burial place, a cemetery 2 A burning ground

Prov મસાણે ગયેલા મડદા પાછા ન વળે Dead men tell no tales મસાણના લાકુમાં એલચીનો સ્વાદ શાનો? To expect wool from an ass.

મસાણિ-યા, *s m pl* Sweetmeat balls made with bad ghee

મસાણિ-યો, *s m* One that has taken part in a funeral procession. 2 Same as મસાણી 4

મસાણી, *s m* One that officiates at the ceremony of burning or burying the dead 2 One that sells articles necessary for funeral ceremonies 3 *adj* Wretched, miserable 4 *s m* A man with a sullen or morose countenance

મસાત, *s f* [Ar मसाहत] Land measurement

મસાલ, Same as મશાલ

મસાલો, *s m* [Hem Des मिसालियं fr S मिश्रितम् mixed Ar मसालिह् those things which improve other things, *pl* of मसलहत welfare] Spices, stuff, condiments, seasoning, ingredients for seasoning

Id મસાલો ભભરાવીને કહેવુ To exaggerate, to so describe as to create an interest in

મસિ-યા-ઈ, *adj* [See માસી] Pertaining, or with reference, to a maternal aunt

મસિ-યેણુ, *adj* Fem of મસિયાઈ

મસી, *s f* [S मषी, मसी See મેશ, મિસ્સી] Soot, lampblack 2 A kind of tooth powder which imparts a black colour to the teeth

મસી, *s f* A kind of insect found on plants and creepers

મસીદ, Same as મસજીદ

મસૂર, *s f* [S] A kind of pulse

મસો, *s m* [S मश] A wart, mole, freckle

મસો-તું, *s n* [See સી, મીસી, મિસ્સી] A clout, a rag.

મસ્ત, *adj* [P] Same as મસ્તાન

મસ્તક, *s n* [S] The head or skull 2. The top of a thing

મસ્તાન, Pers form of મસતાન

મસ્તી, Pers form of મસતી

મસ્તી-ખોર, Same as મસતી-ખોર

મહરકુ, *s n* Taunting; scolding, a taunt, a rancorous speech

મહકૂફ, *adj* [Ar मौक़ूफ़] Suspended, stopped, deferred, adjourned, postponed

મહત, *adj* [S *fr* मह् to increase] Great, large, excellent, high, noble

મહત્ત્વ, *s n*
મહત્તા, *s f*
મહત્તા ઈ, *s f* [S *fr* +त्व તા, તા-ઈ, suffixes showing "state," "condition"] Magnitude, dimension 2 Importance 3 Greatness, grandeur

મહદ્-ભૂત, *adj* [S *fr* +ભૂત] Extraordinary, singular, marvellous, rare

મહંત, *s m* A religious superior, the chief of a monastery

મહ-મહ વુ, *v i* [Hem Des मह-मह-इ=S गन्धः प्रसरति fragrance spreads Also Dh Des महमहिय = S वासितम् fragrant *Cf* Dh Des निम्महियं =S निर्गतामोदम् that has lost its fragrance *Cf* મેહે ક-વુ] To give out a fragrant smell

મહર, *s n* A taunt, a speech containing an allusion to a secret

મહર્લોક, *s m* [S *fr* महर्, मह, lustre +લોક] The fourth of the seven upper worlds

મહર્ષિ, *s m* [S See મહા great + ઋષિ] A saint of a high order, a great sage

મહા, *adj* [See મહત] (Used as the first part of a compound) Large, great 2 *adv* Very

મહા, *s m* [See માઘ] The month Māgha, January February

મહા-કાળ, *s m* [See મહા + કાળ, an epithet of Shiva] Shiva in his capacity of a destroying deity

મહા-કાવ્ય, *s n* [See મહા+કાવ્ય] A great or classical poem, an epic poem, an epic 2 A poem containing more than nine

મલયા-ગરૂ, *s n* [S *fr* मलयं name of a mountain+અગરૂ] The best kind of sandal wood on the mountain મલય

મલાઇ, *s f* [Hem Des मलयं=S अपूपभेदः, માલપુવો, a kind of cake] Cream

મલા-ન્દડા, *s n pl* [See મહાલવું + ઇતિ] Sweet and agreeable parley, coaxing words or acts

મલકા-વ-વું, *v t* [Caus of માલ-વું] To set off, to beautify 2 To enlarge, to exaggerate

Id મોહ મલકાવવું To smile

મલાજો, Same as મુલાજો.

મલા-વો, *s m* Setting off. 2 Exaggeration

મલિદો, *s m* [P मालिद=S मृदित rubbed *fr* मालिदन्=S मृद् to rub] A kind of sweetmeat made of wheat-flour, sugar, &c 2 A mess, a mash, 3 A sound thrashing

મલિન, *adj* [S *fr* मल dirt See મળ] Dirty, filthy, foul 2 Criminal, vicious, depraved

મલુક, *adj* [Ar मालिक् a king] Excellent, fine, good

મલૈ, Same as મલાઈ.

મલો-ખું, *s n* A piece of wood with which threads are tightened on a spinning wheel

મલ્લ *s m* [S] A professional wrestler, an athlete 2 *adj* Stout, robust, athletic

મલ્હાર, *s m* A kind of musical mode

મવાડ-વું, *v t* [Caus of મા-વું] To make to comprise, to make to fill, to accomodate

મશ, Same as મિષ

મશક, *s f* [P मश्क्=S मशक a leather-bag] A leathern water-bag 2 [S] A gnat, a mosquito

મશગુલ, *adj* [P मश्गूल्] Absorbed, occupied; employed, engaged

મશરૂ, *s m* [Ar मशरूअ lawful *fr* शरअ Muhammadan law] A silk and cotton stuff with waved stripes

મશહુર, *adj* [Ar] Famous, renowned, celebrated 2 Notorious, conspicuous, generally known

મશાલ, *s f* [Ar मशअल्] A torch

મશાલ-ચી, } મશાલ-જી, } [+Turk ચી dealing with, keeping] A torch-bearer

મશ્કરો, Same as મસ્કરો.

મષ, Same as મિષ.

મસ, Same as મસો

મસ, *adj* [P बस् sufficient See બસ] Much, many, abundant, plentiful

મસક, Same as મશક.

મસકરી, *s f* [Ar मसखरः a joke] A jest, a joke, fun, raillery, ridicule

મસકરો, *s m* A jester, a mocker, a scoffer 2 A witty person, a wit 3 A buffoon, a zany, a merry-andrew

મસકો, *s m* [Ar मस्क] Butter

Id મસકો લગાડવો To flatter obsequiously

મસજીદ, *s f* [Ar] A mosque, a place of worship for Muhammadans

મસતાન, *adj* [P मस्त. See મસ્તાન] Fat, bulky 2 Mischievous 3 Intoxicated. 4. Lusty, lecherous, salacious

મસતી, *s f.* Pride, haughtiness 2 Wantonness, mischief, hurt, injury Same as મસ્તી.

મસતી-ખોર, *adj* [+P खोर् enjoying *fr* खुर्दन् to eat] Mischievous, riotous

મસનદ, *s f* [Ar] A throne, a state-chair

મસ-મસ-વું, *v i* [Imit] To give out or diffuse a strong fragrance

મસમસતા મોહન ઘેર આવો. લટકતે ડગલે
—નરસિંહ મહેતો.

મસરૂ, Same as મશરૂ

મસલત, *s f* [Ar] Advice, deliberation.

મસલતિ-યો, *s m* That advises, an adviser 2 *adj* Deep of counsel

મસ વણી, Same as મતસગ્નાણી.

મસ-વાડા, *s m pl* Conception; pregnancy

મસ-વાડું, *s n* [See પછ-વાડું] The hinder part or rear of a house

મસ વાડો, *s m* The hinder part or rear of a village

મસળ-વું, *v t* [Dh Des. मसिणिय *fr* S.

મહાવરો, *s m* [Hem Des महुतालिअं=S परिचितए acquainted *Cf* Ar महावर] Practice, habit

મહિના, *s m pl* [See મહિનો] Pregnancy. 2 Songs describing the beauties appropriate to the twelve months of the year

Id મહિના રહેવા To conceive, to be pregnant

મહિના-દાર, } *s m* [×દાર P, and વાળું
મહિના-વાળો, }
having] One that is paid wages every month

મહિના-વાળી, *adj f* Pregnant.

મહિને મહિને, *adv* Monthly; every month, per mensem

મહિનો, *s m* [P महीना a monthly salary *fr* माह्=S मास a month] A month 2 Monthly wages or salary

Id મહિનો કરવો-ઠરાવવો To fix a monthly salary

મહિમા, *s m* [S *fr* મહત્] Greatness, grandeur; glory, majesty 2 Magnitude 3 Virtue, efficacy

મહિયર, Same as મહિયેર.

મહિયારી, *s f* [See દહિં. મહી, curd+વાળું having] A milk-woman 2 A woman engaged in worshipping the tutelary deity of the family

મહિયેર, *s n* [Hem Des माअ-हरं, माइ-हर, *fr* S मातृ-गृहम *fr* See માતા+ગૃહ] A married woman's mother's house

મહિલા, *s f* [S महिला a woman] A queen 2 A woman

મહી, } *s n* Same as દહીં
મહી.ડું, }

મહિ-પતિ, } *s m* [+પતિ, પાળવું] A king, a sovereign
મહી-પાળ, }

મહિષ, *s. m* [S महिष] A buffalo

મહિષી, *s f* A female buffalo

મહિષી, *s f* The crowned queen, the principal queen

સદ આઠ સોળ સહસ મહિષી, વર્યા શ્રીભગવાન
—ગિરિધર.

મહી, *s f* [S] The earth

મહિ, *s n* [Dh Des. महिर्य *fr* S मथितम् A cow 2 Curd

મહીં, *adv prep* [See મધ્યે] Inside; in, in the interior

મહુડા, *s n pl* [S મધુ a Mowra tree] Flowers of the Mowra tree, *Bassia Latifolia*

Prov મહુડાની ખોટ ત્બુમા What is lost under one head of account is made up by gain under another head.

મહુડો, *s m* A Mowra-tree

મહુવર, *s f* [See મોહ]. A snake-charmer's flute

મહેતો, Same as મેહેતો

મહેતાજી, Same as મેહેતાજી.

મહેન્દ્ર, *s m* [See મહા+ઇંદ્ર] An epithet of Indra

મહેલ, Same as મેહેલ.

મહેલા.યત, Same as મેહેલા.યત

મહેશ, } *s m* [S *fr* મહા + ઈશ, ઈશ્વર]
મહેશ્વર, }
The great god, *i e* Shiva

મહોત્સવ, *s m* [S *fr* + ઉત્સવ] A great festival

મહોત્સાહ, *s m* [S *fr* + ઉત્સાહ] Great zeal

મળ, *s m* [S मल See મેલ] Dirt, filth; foulness 2 An impure excretion of the body 3 Moral impurity, evil intent

મલ, Same as મલ્લ

મળક.વુ, Same as મલક.વું

મળ.કું, *adj* A little muddy (of water)

મળણુ, *s n* [See મળવું] Fellowship; companionship

મળતર, *s n* Gain, profit, advantage

મળતા વડું, *adj* [See મળવુ+વૃત્તિ] Social, companionable, familiar, affable

મળતિ યો, *s m* A companion, an associate, a comrade 2 An accessory, an abettor, an accomplice

મળ-માસ, *s m* [મળ + માસ] The intercalary month in the Hindu calendar occurring every two years and a half

મળ વું, *v i* [S मिल् to join] To mix, to mingle 2 To meet, to assemble, to

cantos

મહા-જન, *s n* [S *fr* + જન people] Magnates, grandees 2 Merchants 3 A community 4 *s m* An illustrious man

મહાત, *s m* [Ar मात he died *fr* मौत to die. See મોત death] A checkmate 2 See મહાપદ

મહાત્મ, *s n*, [See માહતમ, માહાત્મ્ય] Greatness. 2 Virtue, efficacy

મહાત્મા, *adj* [S *fr* મહા + આત્મા soul] Noble-minded, magnanimous; generous

મહા-દશા, *s f* [S *fr* + દશા state] The sway of the predominant planet

મહા-દેવ, *s m* [S *fr* + દેવ] Shiva, the third member of the Hindū triad

Prov મહાદેવના ગુણ પાર્વતી જાણે No one is a hero to his valet

મહા-દ્વીપ, *s m* [S *fr* + દ્વીપ, an island] A continent

મહાન્, Same as મહત્, મહા

મહાનુભવ, *adj* [S *fr* + અનુભાવ] Magnanimous, dignified, esteemed 2 Virtuous 3 *s m* A worthy gentleman

મહા-પદ્મ, *s n* [S *fr* + પદ્મ] A million of millions 2 One of the nine treasures of Kubera

મહા-પાતક, *s n* [S *fr* + પાતક] A great sin or crime, Five such are reckoned, બ્રહ્મહત્યા (killing a Brāhman), સુરાપાન (taking of wine) ચોરી (theft), ગુરૂની સ્ત્રી સાથે વ્યભિચાર (adultery with the wife of a preceptor), and પતિતનો સંસર્ગ (associating with a person guilty of any one of the four preceding crimes

મહા-પ્રલય, *s m* [S *fr* + પ્રલય] The universal destruction

મહા-પ્રાણ, *s m* [S *fr* + પ્રાણ] The aspiration or full utterance of a letter, an aspirated letter, sounded with some force of breath 2 *pl* The aspirated letters (They are ખ્, ઘ્, છ્, ઝ્, ઠ્, ઢ્, થ્, ધ્, ફ્, ભ્, શ્, ષ્, સ્, and હ્)

મહા-ભારત, *s n* [S *fr* મહા, + S भारत one of the great epics of India *fr* भरत Name of a king and his descendants] The epic poem (written by Vyās) which narrates the war between the Pāndavas and the Kauravas 2 *adj* Highly important, great, difficult, arduous

મહા-ભૂત, *s n* [S *fr* + ભૂત an element] A primary element

મહા-મતિ, *adj* [S *fr* + મતિ] Having a bright intellect, very intelligent. 2 Noble-minded

મહા-માયા, *s f* [S *fr* + માયા] The goddess Durgā 2 The unreality and illusiveness of the universe

મહા-મારી, *s f* [+મરકી, મરવું] An epidemic disease, by which many men die

મહા-રથી, *s m* [See મહા-રથ] A mighty warrior, a brave soldier, a bold champion

મહા-રાજ, *s m*, [S *fr* + રાજ] A great king 2 Sir, your honour 3 A religious preceptor of the Vaisnavas

મહા-રાજા, *s m* An emperor 2 *adj* Simple, innocent, guileless

મહા-રાત્રિ, *s f* [S *fr* + રાત્રિ] The fourteenth day of the dark fortnight of the month of Māgha (Jan -Feb), the great Shiva-rātri

મહારાષ્ટ્ર, *s m* [S *fr* +રાષ્ટ્ર] The Marātha country, the Deccan

મહાલ, *s m* [Ar *pl* of महल् a district See મહેલ] A subdivision of a Taluka

મહાલ-કારી, } *s m* [+ P कार=S कार a
મહાલ-કરી, }
doer *fr* कृ to do] An officer in charge of a Mahāl

મહાલય, *s m* [See મહા + આલય] A sanctuary 2 A temple 3 The Shrāddha ceremony performed in the dark fortnight of ભાદ્રપદ.

મહાલ વું, [Hem Des मल्हण = S लील sports] Same as માલ વું.

મહાલા-નિહાય, *adv* [See મહાલ + a district+Ar निहाय extremity] Throughout the districts

મહાવત, } *s m* [S महामात्र] An ele-
મહાવધ, }
phant-driver

Id આડી વાળવું To write off an account 2 To put a stop to 3 To settle a dispute amicably

Id મોઢું માડવું To hear with respect or attention 2 To eat પગ-આઠ માડવી To gain a footing કાણું માડવી To mourn for the death of કાન માડવા To hear with attention વાત માડવી To begin to tell a tiresome story નામું માડવું To enter in an account book દુકાન માડવી To open a shop 2 To conduct openly the sale of a prohibited article, to prostitute one's self 3 To become a public prostitute (of a woman) મોઢે માડવું To touch with the lips સસાર માડવો To set up in life, to start in life

માંડવો, Same as મડપ a booth

Id માડવા ખરચ The wedding expenses

માંણુ, *s n* [See મોહન] Oil or butter poured over dough to make it soft 2 The intoxicating element in sugar-cane, millet-stalks, &c 3 The bark of sugar cane, millet-stalks, &c *of* ગોયણુ

માંદગી, S *f* [P दरमान्दगी helplessness See માદુ] Illness, sickness.

માદુ, *adj* [P दरमान्दा helpless *fr* मान्दन to remain *Cf* મન્દ] Ill, sick, unhealthy

માંનત, Same as મહત

માંસ, *s n* [S मांस] Flesh, meat

Id માસ-માટી Flesh used for food

Prov. માસ ખાતા હશે, તે શુ હાડકા કેટે બાધતા હશે ? Wicked men seldom proclaim their wicked deeds

માંહી, } *adv prep* [See મધ્ય] In; inside,
માંહે, } among, within, in the interior

મા, *s f* [Dh Des. माया *fr* S माता; See માતા.] A mother, mamma 2 A matron 3 A respectful appellation for an old woman

Id માની જણી બહેન Sisters born of the same mother, full sisters

Prov મા, મને કોઠીમાથી કાઢ Lit Save me, O Mother 2 An expression of sincere repentance To go for wool and come home shorn. મા તે મા, ને બીજા વગડાના વા The mother always wishes well for her child, others more love their own interest માના પેટમાથી કોણુ શીખી આવ્યુ છે ? No man is born wise મા તેવી છોકરી As is the father, so is the son મા મરે તે સોહેલી, બાણુ ખડખડ દોહેલી To have to starve is the greatest misfortune મા મેં બહા, કે મેરા ભાઈ ? તો, કહે એક ઢેડા ઔર દુસરા કસાઈ Gossiping and lying go hand in hand

મા, *adv* [S Not, don't

માઈ, *s f* [See માતા, મા] A mother 2 Madam, lady

માઈ કાંગલુ, *adj* [કાંગુ, કગાલ] Delicate, weak 2 Harmless, innocent

માઈલ, *s m*, [Eng *Mile*] A mile

માકડ, } Same as માકણુ
માકડ, }

માકડી, *s f* [See માકડું] A female monkey

માકડી, *s f* [Hem Des मक्कोडा=S यंत्र गुंफनार्थ राशि a heap of cotton, &c, to be put into a machine] A tenon in a grinding mill 2 A skin disease 3 A buffalo of a grey colour 4 A poisonous insect 6 [See માકણુ] A little bug

માકડું, *s n* [S मर्कट] A redfaced monkey 2 A baboon

Id લાકડે માકડુ વળગાડી દેવુ Lit To join or bring together incoherent or incongruous things Hence 2 To be satisfied with any arrangement without regard to the suitability of the things brought together, to be driven to make *any* kind of arrangement

માકડુ, *adj* Reddish, reddish brown

માકણુ, *s m* S मत्कुण Hem Des ढकुण. ढेंकुणो *Cf* Mar ढेंकुण, ढेंकुण] A bug

Prov માકણુને આખો આવી Newly acquired greatness

માખ, *s f* [S मक्षिका See માખી.] A fly

Id નાક ઉપર માખ સરખી પણ બેસવા દે નહિ તેવો Having no fault or defect

Prov માખ બેસે, તો નાક વાઢવા જેવો થાય Disproportionate punishment. માખ મારે, તે માણસ મારે Small faults indulged will let in greater

come together 3 To agree or unite with 4 To be accordant with or adapted to 5 To be earned or gained, to be derived or produced from 6 To encounter, to come face to face 7 To be found, seen, or met with, to be picked up by

Id મળતુ આવવુ-થવુ To be fitting, to fit 2, To resemble 3 To agree, to consent મળતુ કરવુ To make fitting 2 To reconcile જીવ મળવો To live on terms of intimate friendship, to have one heart with મળી જવુ To go secretly over to the enemy's side, to act the traitor આવી મળવુ To get by chance or good luck

Prov મળ્યા સાથેની પ્રીત Slight acquaintance મળ્યા તો મીર, નહિ તો ફકીર To day a king, to morrow a nobody મળ્યાની ગો મજરકુ દીસે છે It's plenty that makes you dainty ગળ્યાને માણુ આપવુ One good turn deserves another.

મળશકું, *s m* Dawn, the break of day, twilight

મળિયાગરું, Same as મલયાગર

મળી, *s f* [See મળ, મેલ મેલ, મલાઈ] Grease 2 A sack filled with rags

મા, [See માહે] A suffix of the Locative case in Gujarātī, in, at, within, into.

માંકડી, Same as માકડી

માંકડી-ઝુકડી, [+ ઝુકડી] *s f* A kind of insect

માંકડું, Same as માકડુ.

માંગ, *s f.* [Mar भाग See ભાગ] The line along the front of the skull made by parting the hair on both sides 2 Plaited hair.

અતિ રાતો અધર દશો વાન, શિર માગ પડી શોભાવાન્
—વીરજી

માંગ, *adj* The number eight (used by brokers in secret communications)

માગ, *s m* [S मातङ्ग a man of the lowest caste] A representation of a woman of the scavenger caste with her two children, drawn in lamp black on a bell metal dish, and worshipped on auspicious occasions by certain castes

માંગ-પડી. *adj* [See માગ *adj*] The number eighteen (used by brokers in secret communications)

માચો, Same as માચી.

માચો,
માચ-ડો, } Same as મચો.

માજર, *s n* [See માજરી] A cluster of blossoms, a flower stalk 2 A leather strap placed inside a shoe

માજાર, *s f* [S मार्जार] A cat.

માજરું, *adj*, catlike 2 Grey eyed, cat-eyed 2 Puffed up, cunning

માજરું, Same as માજરું

માટી, Same as માટી *s n* *t*

માડ, *s m* [See માડવુ] Arrangement, disposition 2 Vessels or pots for decoration

માડ, *adv* Same as માડ-માંડ.

માડણ, *s n* A pool of stagnant water near a village

માડણ
માડ ણી, } *s f* [See માડવુ] Arrangement 2 The height of the floor of a house

પાણ ટળી સપની માણ્ડી, આપે પોતે માડે ઘણી
—અખો

માંડ-માંડ, *adv* [See માડવુ] With great difficulty

માડવી, *s f* [See મડપ, માડવો] A custom house 2 A slightly raised platform of levelground before the doors of certain houses 3 A cylindrical frame of wood, &c, on which lamps are arranged in circular rows from the bottom to the top, and round which men move in circles, singing songs in the Navarātri holidays

માડવુ, *v t* [S मण्ड् to adorn] To set, to place, to dispose, to arrange 2 To set up, to establish 3 To note down, to enter, to commit to books 4 To take to, turn to 5 To enter vehemently or licentiously upon

વળગી હરિ કાડે, નવી નવી પ્રીત માડે,
જણાવે હુ ખને ઠાડે, સ્નેહીને નિશ્ચય છાડે —ગોમાનંદ.

6 To inaugurate 7 To begin (used with the infinitive)

માજ•વું, } v t [S मृज्, मार्ष्ट, to clean
માજ વું, }
Or S मज्ज् to clean] To clean, to furbish, to burnish, to rinse, to polish

માજી, s f [See મા + જી] A grandmother 2 A respectful appellation for an elderly woman 4 The goddess Ambāji

માજી, adj [Ar माज़ी past] Past, late, quondam, deceased, former

માજીસ્ટ્રેટ, s m [Eng *Magistrate*] A magistrate

માજુ-ફળ, s n [S मायाफल] A gall nut

માજો, s m [See માજ વું, માંજ•વું] Glazed cotton-thread, cotton-thread incrusted with a vitrious coating

માઝમ, s f [Ar मअजून्] An inebriating preparation of Bhāng

માઝમ-રાત, s f [See મધ્ય•મ રાત, રાત્રિ] An intensely dark night

માઝો, s m [Contraction of મુલાજો] Respect, deference

માટ, s n m [See માટી earth] An earthen pot 2 Flesh used for food (so called for the sake of euphemy)

માટ, Used in poetry for માટે

માટ રિ યો, s m [See માટી earth] An unbuilt well

માટ•ડી, s f [See માટ an earthen pot] A small earthen pot

માટ•લું, s n A large earthen pot

માટી, s f [S मृत्तिका] Earth, clay

Prov માટીના માનવી, માટી માંહે મળી, કાયા તારી જશે જાણું ભાઈ, Dust thou art and unto dust shalt thou return

માટી, adj [See માતેલું] Strong, mighty, powerful 3 s m A husband 2 [See માટી] Flesh

Prov મીણ્યો પણ માટી Revere your superiors however weak

માટી•ડો, s m A husband 2 An adult, a man

માટે, prep On account of, for, for the sake of 2 conj Therefore, for that reason

માઠ, s f A pot herb

માઠું, adj [Dh Des मट = S मन्दर् slow *Also* Hem Des मठो=S शृङ्ग-विहीन that has lost its horns *Cf* મઠા•રું] Bad; evil, ill; wrong, improper, vicious, wicked 2 [Less than the proper weight or measure 3 Disgraceful, shameful 4 Unfortunate

Id માઠું લાગવું To be displeased or grieved માઠું તોલવું To weigh less than the required quantity

માઠે•રૂ, adj [+રૂ dim] A little, not much

માડ, s n A cocoa-nut tree 2 A vow taken by women, in connexion with which a small temple is made of stalks of plantain trees

માડ ણું, s n [S मण्ड•न decoration *fr.* मण्ड् to adorn See માડ•ણી, માડ•વું] Drawing of figures and otherwise decorating the forehead and cheeks of a woman on festive occasions 2 A pool of stagnant water near a village, in which buffaloes delight to lie down and roll about Same as માં•ણું

માડા, } s m pl [S मण्ड a very thin
માંડા, }
kind of cake] A large thin cake made of millet and wheat-flour

માડી, s f [See મા, મા•તા,+ડી, ડો, ડું, *fr* S ड dim] A mother, mamma 2 An old woman

માડો, } s m [See માડા, માંડા] Singular
માંડો, }
of માડા, માંડા 2 A thin crust of a cake or loaf

માડુ•ડા, s n pl [S मायन्य, माटम्य, a dear person] A pet, a darling

માણ, s f [S माणिक a round earthen vessel] A metallic water-pot 2 A large metal vessel used as a musical accompaniment by a certain class of preachers

માણ, s f [See માડણી, માડવું] A beautiful arrangement of household vessels

માણ, Same as માડ, માટ-માટ

માણ, s n [See માન, માપ] A boundary, a limit

શેષ નાગ જેમી તોળી રહ્યા, તેમ રહ્યા ર રમેશે માણ
—ભોજોભગત

માખણ, s n [Dh Des मक्खिअं fr मृक्षितम् besmeared, butter S मज्जन् marrow] Butter 2 Flattery

Prov માખણ વલોવ્યું કે પાણી? Was the business a profitable one or not ?

માખણિ-યું, adj Soft as butter 2 Mixed with butter 3 Obsequiously flattering

મા-ખળ, s m [See માપ + ખળી, ખળુ] Measuring out or otherwise determining the government dues in a harvest, when it is brought to the threshing floor

માખી, Same as માખ.

Prov માખી જુએ ચાંદુ, ને વૈદ જુએ માંદું Every one to his trade

માખો, s m A large fly

માગ, s m [See માગે મારગ] A road, a way, a path 2 Room, place space 3 Interval 4 A trace

Id ચોરનો માગ કાઢવો To trace a thief માગ આપવો-કરવો To give scope to 2 To make room for માગ આપવો-દેવો To make way for ચાર લોકમાં માગ મૂકાવે એવો Who is respected in a public meeting, respected by good and honourable men

માગણ, s m. [See માગ-વુ] A beggar, a mendicant

માગ-ણી, s f Asking for; demanding 2 A demand, a requisition, a proposal 3 Asking a girl in marriage, betrothal 4 A call 5 A bid, an offer of a price

માગણું, s n A claim, a debt, a demand

માગધ, s m [S fr मगध a bard] A bard, a minstrel

માગધ બદી બોલતા, નૃપ કીર્તિ નામ —ગિરિધર

માગધી, adj [S मगध Name of a country] Pertaining to Magadha, the southern part of Behar 2 s f The language of the people of Magadha

માગ-નાર, s m [See માગ-વું] One who asks 2 A claimant 3 A creditor 4 A beggar, a mendicant

માગ-વું, v. t [S मार्ग् to seek, to ask for] To ask for; to beg, to require, to demand, to claim 2 To be a creditor 3 To ask, to request.

Id માગી ખાવું To live by begging માગી લેવું To make a humble request for

Prov માગી ખાવું, ને મસીદે સુવું Free from all care Beware of him who has nothing to lose માગે મુક્તાફળ મળે, પણ ભીખને માથે લાઠ Begging is condemned, though often lucrative માગવાથી મરવું ભલું It is better to die than to beg માગ્યું તો મોત એ આવતું નથી One is not always sure of getting what one asks for માગ્યા વગર મા એ ન પીરસે A closed mouth catches no flies

માગસર, s m [Dh Des. मग्गसिरो fr S मार्गशीर्ष] The second month of the Samvat year, November-December

માગું, s n Same as માગ ણી

Id. માગું આવવું To be asked for betrothal

માગું ઝીલવું To accept an offer of betrothal 2 To be prepared to carry out a request

માગું કરવું-મોકલવું To ask a girl or a boy for betrothal

માઘ, s.m [S See મઘા] The fourth month of the Samvat year, January-February.

માઘ-વટો, s m [+વૃત્તિ state, or વ્રત a vow] Vows observed or ceremonies performed in the month of માઘ

માઙ્ગલિ-ક, s n [S See મઙ્ગળ.] A festive occasion 2 A benediction, a blessing 3 adj Auspicious

માઙ્ગલ્ય, s n A festive occasion 2 Welfare, good fortune

માચ-ડો, s m [See માચો] A framework of wood, a wooden stand

માચી, s. f A kind of stool or chair; a sedan

માચો, s m [See મઞ્ચ, મઞ્ચ-ક] A column of squares on one part of the board on which a game of સોગઠાં is played.

માછ-લી, s f [S मत्स्य See મચ્છ] A fish

માછ લું, s n A large fish

માછી, s m A fisherman.

માજમ, Same as માઝમ

માજર-વેલ, s. m [See માજર + વેલ] A kind of rice

માત્ર, *adv* [Samskrit suffix showing "nothing but"] Only, merely, solely, barely, e g, માત્ર એક ઘોડો 2 *adj* All, whole, e g, માણસ માત્ર

માત્રા, s *f* [S *fr* मा to measure] The oblique stroke written above the horizontal line of Devanāgarī characters, as in the vowels એ, ઐ, ઓ, ઔ 2 Quantity, the measure of a syllable 3 A medicinal preparation of metals and minerals

Id માત્રા મેળ A class of Prākrit and Gujarātī verses, in which the quantity of the vowels in a line is alone taken into account

માથા-ઓળ, s *f* [See માથું + ઓઢ•વું] A widow's right to claim maintenance out of the ancestral property from united co parceners

માથા-કુટ, s *f* [+ કુટ•વું] A wearisome, vexatious, and unprofitable labour 2 A wearying & tiresome insistance upon a subject, incessant prating, importunate begging 3 An altercation

માથા-ઝિક,s *f* [+ઝિક વું] Same as માથા કુટ

માથા-દીઠ, *adv* [+દીઠ] *Per caput*

માથા-ફોડ, s *f* [+ ફોડ•વું] Same as માથા-કુટ

માથા-બાંધણું, s *n* [+ બંધન, બાંધવું] A piece of cloth with which Parsi women bind their hair

માથા-બોળ, *adv* [+ બોળવું] Bathing without omitting to plunge the head in water, or to pour water on the head

માથા-મેલી, *adj f* [+ મેલું] Unwell, menstruant, being in menses

માથા-વટી, s *f* [Hem Des वत्यडडो *fr* S वस्त्राश्रयः contact with a garment, *fr* S वस्त्र a garment +वृत्ति state, being] A stain of oil &c, left on a garment worn over the head by women 2 A piece of cloth substituted for the part of a garment worn over the head by women

માથું, s *n* [S मस्तक] The crown, the sinciput 2 The forehead 3 The head 4 The brains 5 The head or knob of anything 6 The top, the summit

Id માથું મારવું, માથું ઘાલવું To exert oneself about, to concern oneself with 2. To interfere માથું આપવું To work for the benefit of another at the cost of one's self માથું ઉચકવું–ઉઠાવવું To show a bold front, to rise against, to stand against for a fight માથું કાપવું To bring one into ruin 2 To commit a breach of trust, to betray confidence માથું ઓળવું To comb the hair માથું ધોળવું To clean the hair on the head માથું સોંપવું To surrender unconditionally or at discretion, to be at the mercy of. માથું ઝિકવું, માથું પટકવું, માથું ફોડવું, માથું કુટવું To trouble the mind in vain માથું કુટવું To beat one's head owing to excitement માથું પાકવું, માથું પાકી જવું To be troubled in the mind, માથું નમાવવું, માથું નીચે કરવું To submit માથું ફરવું To swoon, to be giddy 2 To be excited, to be angry માથું ફેરવવું To work oneself into a frenzy માથું બોડાવવું To get one's head shaved by a barber 2 To remain illiterate માથું ભાંગવું To defeat in a competition 2 To put to shame માથું ખાવું To trouble the mind by incessant talking માથું નિકળી પડવું, માથાના કડકા થવા To have a severe headache માથું હલાવવું To shake the head in token of assent or dissent માથાનો ફરેલ, માથાનો ફાટેલ Obstinate, headstrong બે માથાનો ખરચ The cost of the two parties to a suit બે માથાનું Lit Having two heads Hence 2 Reckless, thoughtless (in undertaking a risk) માથા વગરનું Lit Having no head Hence 2 Having no fear for one's own head, fearless, reckless માથું કોરાણે મૂકવું Lit To set aside all thought of one's own head Hence, 2 To be thoughtless બે કાન વચ્ચે માથું કરવું To pull by the ears (used in threatening children) માથે ધૂળ ઘાલવી Lit To throw dust on one's head Hence 2 To expose one's own weakness or folly by defaming other persons 3 To defame માથા માટે માથું Full consideration for a contract માથામાં પવન ભરાવો To be giddy in the head, to be puffed up, to be arro-

માણુ,
માણુ-માણુ, } San. —
..ાણુ-માણુ મનના ભામા, રાજ ગારે ઘેર શીદ આવ્યા?
—ગોવિન્દ

એમાનુ અમે ન કરૂ, નિર્યે નાર કાલ મારૂ
સા'ચક એક સાવક, બીજી ગદા માણુગાણુ
—વશ્લ

માણુ-કમાઉ, *adj* [See માણુ-માણુ + કમાઉ] That which earns nothing 2 *s m* An idle drone

Prov માણુ-કમાઉ, ને મોડા ઉકચા Roguery supplants justice

માણુકી, *s f* [See માણેક] A particular kind of mare

માણુ-વુ, *v t* [S मान् to cause to think *fr* मन् to think Same as માન-વું] To experience a pleasure

જખ મારે છે જગત, માણુ ઉદાસ દયાના સ્વામી
—દયારામ

માણુસ, *s m n* [See મનુષ્ય] A man, a human being, a person

Prov માણુસનુ ધારવુ, પરમેશ્વરનુ પાર ઉતારવુ Man proposes, God disposes સોનું જોઈએ કસી, અને માણુસ જોઇએ વસી A touchstone is the test of gold, and conduct that of a man માણુસ જોઈને વાત કરવી Cleave the log according to its grain માણુસમા આતરો, કોઈ ઝવેર ને કોઈ કાકરો, Among men some are jewels, some are pebbles માણુસને ઇશારત, ગધેડાને ડફણા A word for a wise man, a rod for a fool માણુસની ઓળમા નહિ હોય, તેને શુ? Fools laugh at their own sport માણુસમા લેવાય, કે વગડે લેવાય A man yields either through fear or modesty માણુસ માણુસમા ફેર છે There are various sorts of men

માણુસાઈ, *s f* Manliness, civil manners, politeness

Id માણુસાઈ રાખવી–શીખવી To behave towards another with politeness

માણી-ગર, *s m* [Ar मनी virile semen+ P गर having] A voluptuary, an epicure

મેહોલે પધારો, મારા રાજ, માણીગર મોહોલે પધારો
—દયારામ

માણી-તલ, *s n* [See માણવું + સ્થલ] A place where one finds consolation or pleasure

ગયુ માણી-તલ માદર, જાણીને બાળે દેવ રે
—નરભેરામ

માણેક, *s n* [S माणिक्य] A ruby, a precious stone

માણેક-જમાની, *s f* [+ જમાન] Security bound on condition of paying a debt only if the original debtor fail to pay it

માણેક ઠારી, *s f* [+ઠાર-વુ] The full moon day of આશ્વિન

માણ્ડલિ-ક, *adj* [See મણ્ડળ] Ruling a province 2 *s m* The ruler of a province, a feudatory king

માત, Same as માતા, મા

માતંગ, *s m* [S] An elephant

માતબર, *adj* [Ar मुअ्तबर trustworthy] Rich; wealthy, opulent

માતબરી, *s f* Respectability, greatness, eminence

માતમ,
માહાત્મ્ય, } *s n* [See મહાત્મા] Greatness 2 Virtue, efficacy

માતરૂં, *s n* [See મૂતર-વુ] Passing of urine

Id માતરૂ કરવુ To pass urine (Used by the Jains)

મા-તા, *s f* [S मातृ, माता, *fr* मा, निर्मा, to create] A mother 2 A goddess 3 Smallpox

માતા-મહ, *s m* [S] A maternal grandfather

માતું, Same as માતે લું

ઓહોરા ચાવો ની, ઉંચુ સાળો ની, રગીલા રસ માતા
—દયારામ

માતું-તાતું, *adj* [+તાતુ] Stout and excited

માતુલ, *adj* [S *fr* માતા] A maternal uncle

માતુશ્રી, *s f* [S मातृ-श्री See માતા+શ્રી.] A term of respectful address to one's mother

માતે-લું, *adj* [See મત્ત] Fat; plump, corpulent 2 Arrogant, overbearing, haughty

માતૃ-ઘાત, *s m f.* [S *fr* માતા + ઘાત.] Matricide

એમ વિખાણું સભાનું માન, નારદ પામ્યા અતર્ધાન
—ગિરિધર

માન-કરી, } *s m* [See માન respect+કરવું]
માન-કારી, }
A person entitled (from office, relation, merit, &c) to certain honours and presents rendered at courts, councils, weddings, festivals, village assemblies, &c , a person generally claiming distinction or attention

માન-તા, *s f* [See માન-વું] A vow

Id માનતા રાખવી–માનવી To make a vow or promise to a deity of making an offering on the fulfilment of one's particular desire માનતા કરવી To fulfil a vow

માનતી, Same as **માનિતી**

માન-પત્ર, *s n* [See માન, respect + પત્ર] A document presented out of respect or to do honour, an address

માન-ભંગ, *s n* [S *fr* + भङ्ग breaking *fr* भञ्ज् to break] Insult, humiliation, disrespect

માન-વ, *adj* Human 2 *s m* [S *fr* મનુ] A man, a human being

માન વતી, *s f* [S *fr* માન, respect+वत्, वान्, वती, suffixes showing "possession"] A proud woman 2 A sweetheart angry with her lover

માનવી, *adj* [See માનવ] Human 2 *s m n* A man, a human being

માન-વું, *v t* [S मान् to cause to think *fr* मन् to think] To obey 2 To believe, to credit 3 To admit, To allow, to hold to be true or right 4 To hold, to view, to consider, to regard 5 To mind, to care for 6 To vow, to take a vow 7 To confess; to acknowledge, to own, to avow 8 To be pleased, to please, to be agreeable to

Prov માન્યા તો દેવ, નહિ તો પથ્થર They who worship God merely for fear would worship the devil should he appear

માનસ, Same as **મન** 2 Same as **માનસિ-ક**

માનસિ-ક, *adj* [S *fr* મન] Mental, spiritual, intellectual 2 Chimerical, imaginary

માનસિ-ક-શાસ્ત્ર, *s n* [S *fr* + શાસ્ત્ર] Mental philosophy, psychology

માન સુકન, *s m* [See શુકન, શકુન] An omen

માનિ તું, *adj* [See માન-વું] Favourably regarded 2 Grave, sedate

માનિ તી, Fem of **માની,** Same as **માન-વતી**

માની, *adj* [See માન respect] Proud
દુર્યોધન અભિમાની, દુઃશાસન ઘણો માની,
નહિ શીખ કોની માની, કરે યુદ્ધ તેહ તો
—વલ્લભ

માન્ય, *adj* [S See માન-વું] Respectable, venerable 2 Agreeable, acceptable, approved, esteemed

Id માન્ય કરવું, માન્ય રાખવું To admit or allow

માનુભાવ, Same as **મહાનુભાવ**

મા પ, *s n* [S माप् to cause to measure *fr* मा to measure] Measuring, measurements 2 Measure (of length) 3 A measure (of capacity) 4 A portion measured off

Id માપ કરવું–જોવું To measure 2 To make an estimate, to estimate માપ કાઢવું To make a guess at the dimensions માપ લેવું–ભરવું To take the measure of length and breadth માપ રાખવું To have a standard or measure, to keep within limits of moderation માપ ખોવું To lose one's reputation or honour

દુષ્ટ જનનો સ્વભાવ, નમ્યાને તો નિત્ય હણે,
કરે ન કાંઈ વિચાર, માણે નવ માપને —**વલ્લભ.**

માપ કરણ, *s n* [S *fr* + કરણ, કરવું] Mensuration

મા પ ણી, *s f* Measuring, admeasurement 2 Land-surveying

માપણી-કામદાર, *s m* [+કામદાર] A land-surveyor

માપણી-ખાતું, *s n* [+ ખાતું] The land-survey department of government

માપ હું, *s n* Food supplied to one engaged in sowing

માપ-વું, *v t* [See માપ] To measure

Id જમીન માપવી To fall prostrate on the

gant એના માથામા ગજ઼ ઘાલ્યા છે Lit His head is furnished with strong iron bars to protect it against being split Hence 2 He is very talkative સૂર્ય માથે આવ્યો The sun has reached the meridian, it is mid day માથા-તોડ મહેનત Work hard enough to split one's head, very hard work માથા ઉતરતુ કામ Perfunctory work માથા વગરના પ્રાણી Acephala, માથા આગળ પગવાળા જનાવર Cephalopods માથે હોવુ To be responsible for માથુ ચઢવુ To suffer from headache માથે ચઢી બેસવુ-ચઢી વાગવુ To disobey 2 To be so insolent as to think oneself able to order about one's own superiors માથે મારવુ-ઓઢાડવુ-નાખવુ-પાડવુ To unjustly throw a burden or loss on a person 2 To mislead a person as to the worth of a thing, and to induce him to pay a price higher than its real worth માથે રાખવુ To place responsibility on a person માથે ચડાવવુ To obey implicitly, to accept submissively 2 To indulge unduly માથે થવુ To be in menses માથે પડવુ To be responsible against one's will માથે ઘાલવુ-નાખવુ To throw the responsibility on the head of another માથે પાણી ઘાલવુ To take a bath and make atonement for dereliction or suspension of religious duty during one's illness છેડો માથે નાખવો To throw off all considerations of shame or decency (said of a woman) માથેથી ઉતારવુ To be free from a responsibility, to discharge an onerous duty માથે લેવુ-વહોરવુ To undertake the responsibility of doing માથે હાથ દેવો To be disappointed માથે હાથ મુકવો To bless 2 To infect another with one's own wickedness

Prov એકથી બે માથા ભલા Two heads are better than one માથું આપે, તે મિત્ર A friend in need is a friend indeed માથે પડી વિશ્વ દેવા Necessity is the mother of invention Necessity has no law માથુ સોંપ્યુ, ત્યારે નાક કાનનો શો ઉધારો ? The greater contains the less The power of the less ceases in the presence of the greater માથુ વાઢીને બેસવા આપીએ, તોએ કહે "ડગે છે," If you give an inch, he will take an ell માથા કરતા મનોહર મોટુ Cut your coat according to your cloth

માદક, *adj* [S *fr* माद् to cause to be mad *fr* मद् to be mad See મદ] Intoxicating

માદર-ચોદ, *adj* [P मादर्=S मातृ = માતા+ ચોદ વુ] A term of low, vulgar, and coarse abuse

માદરપાટ, *s m* [See ચાદરપાટ *fr* P चादर् a sheet+પાટ, પટ, cloth Or *Manchester* +પાટ] A kind of cloth, Madrepollam

માદર-બ-ખત, *adj* [Contraction of मादर्-ब ख़ता one whose mother is at fault *fr* P मादर्=S मातृ= માતા +ब at + Ar ख़ता fault] A term of low, vulgar, and coarse abuse

માદળિયું, *s n* An amulet 2 A kind of ornament

Id હૈયાનો હાર ને કોટનુ માદળિયુ Darling, very dear

માદા, *s f* [Hem Des माड *fr* मातृ Cf P] The female among lower animals

માધવ, *s m* [S *fr* मा the goddess લક્ષ્મી+ધવ] Krisna or Visnu 2 [S *fr* મધુ honey See મધ] The month of વૈશાખ (April-May)

માધવી, *s f* [S] A kind of creeping plant bearing fragrant flowers

માધુરી, *s f* } માધુર્ય, *s n* } [S *fr* મધુર] Sweetness 2. Melodiousness 3 Fragrance

માન, } માન્, } મન્ત, } [S मत्,मान्, मन्त] An adjectival suffix in Samskrit showing "possession"

માન, *s n* [S *fr* मन् to think] Respect, regard, reverence, honour 2 Arrogance, conceit 3 Importance, estimation, veneration

Id માન મળવુ To be respected માન મેળવવુ To get respect માન આપવુ-દેવુ To pay respect to

માન, *s n* [S *fr* मा to measure] Measure, degree, capacity 2 Magnitude, extent 3 Greatness 4 Importance 5 Dignity

ness 4 Pity, tenderness, compassion 5 *Cannabis Indica*, hemp bhāng 6 The personification of a goddess as being the immediate and active cause of the creation 7 Illusion which causes one to regard the Supreme Spirit and the universe as two distinct realities (in the Vedānta philosophy)

Id માયા કરવી-રાખવી To bear affection to, to love માયા મૂકવી To cease loving, to grow cool towards માયા-પાણી A beverage made from bhāng

Prov જો માયાને કે કાયાને ! A beggar may sing before the thief

માયા, *s f* [P] Property, substance, stock, wealth Same as **માયો**

Prov સૌ માયાનું સગુ છે Everybody loves his self interest above everything else

માયા-મોસો, *s m* A fraudulent speech (Used by the Jains)

માયા-વી, Same as **માયિક**

માયા-ળુ, *adj* [See માયા affection+S आलु having] Tender, pitiful, compassionate, loving, fond, affectionate

માયિ-ક, *adj* Illusory, unreal, false, deceptive

માયું, Same as **માળુ-કળ**

માયો, *s m* [See માયા P] Property, substance, stock, wealth

માર, *s m* [See માર-વુ] A beating, thrashing 2 A firing at, cannonading, a bombardment, a battering 3 Rushing upon 4 Exuberance, overflowing, plenty, press or vigour of any action, urgency 5 Pressure, a constraining force 6 Affliction, distress, embarrassment

Id માર ખાવો To be beaten 2 To suffer a loss 3 To be defeated or beaten (in a battle) માર માર કરવુ To beat incessantly 2 To press hard, to urge માર મારવો To beat

Prov માર ચૌદમુ રતન છે Spare the rod, and spoil the child માર ભુંડુ ને કર રુડુ Strike hard, and do your work well

માર-ક, *adj* Killing, destroying; counterworking, neutralizing

માર-કણું, *adj* Given to butting or kicking 2 Frightful, terrible 3 Bewitching, lovely

Prov મારકણો સાંઢ, ને ચોમાસું મહાલવો Confusion worse confounded.

માર-કૂટ, *s f* [See માર-વુ+કૂટ-વુ] Beating and buffeting, drubbing, pommelling and pounding 2 Difficulty 3 Haste, hurry

મારકો, *s m* [See માર-ક] Evil, adversity, affliction 2 Consumption 3 Pressure, urgency

મારફો, *s m* [Eng *Mark*] A mark or sign made on bales of goods.

Id મારકો કરવો To mark with the trademark of.

માર-ખાઉ, *adj* [See માર + ખા-વુ] That constantly undergoes beating, that is used to being beaten

મારગ, Same as **માર્ગ**

Id મારગે પડવુ-મારગ પકડવો To go on in one's own way 2 To take up one's career; to follow as one's occupation

મારગી, *s m f* A member of a diabolical sect in Kāthīāwār 2 A traveller; a wayfarer

Id એક મારગી He who minds nothing but his own business

મારગુ, *adj* Travelling 2 Fit for travelling purposes

Id વટે મારગુ A traveller

માર-ઝપટ, }
માર-ઝુડ, } *s f* [See મારવું+ઝપટવુ, ઝુડ-વુ] Pommelling and felling 2 Alacrity, promptitude 3 *adv* In full swing, in full sway, promptly

માર-ણ, *s n* Killing 2 Incantations to destroy

માર-પીટ, *s f* [See માર-વુ+ પિટ-વુ] See **મારકુટ**

મારફત, *s f* [Ar मअरिफत acquaintance] Intervention, interposition, influence 2 Medium, means, channel 3 Agency, authority, instrumentality

Id મારફત કરવી To act as an agent માર-

ground by the slipping of the foot while walking

માપુ, s n A measure of capacity 2 A measure of length

Id માપુ લેવુ–ભરવુ To measure length and breadth

માફ, adj [Ar मुआफ़ pardoned] Pardoned, forgiven 2 Waived; remitted, absolved

Id માફ કરવુ To pardon one for

માફક, adj [Ar मुआफ़िक़] Suitable, agreeable, according with 2 Conformable to, like; similar to 3 Passable, moderate, middling

Id માફક–આવવું–પડવું To be agreeable or suitable.

માફક-સર, adv [+ સર P the head] Moderately, so as to suit or agree

માફી, s f [Ar See માફ] Pardon, forgiveness, absolution 2 Remission, abatement, relinquishment of right 3 Exemption

Id માફી માગવી To beg pardon માફી આપવી–બક્ષવી To pardon માફી મળવી To be pardoned, to be exempted from

માફી જમીન, s f [+ જમીન] Land free of assessment

માફી-પત્ર, s m n [+ પત્ર] A written apology

માફો, s m [Ar महोफ़ः] A kind of conveyance, a cart, a waggon

મામ, s f [See મગના] An eager desire

કહ્યુ વડુ તે જે નામ, તેમા લાગી મનની મામ
—મુકુન્દ

2 Curiosity 3 Resolution, resoluteness; firmness of mind, boldness

સેન મારિયુ તમામ,મામ મૂકી જાય જે —પ્રેમાનદ
તેને મન છે માટમ મામ, કામ વાસના સિદ્ધશુ દાન
—સામળભટ

Id મામ મૂકવી–છોડવી To give up one's obstinacy

મામ, s n [Imit Cf Eng *Munch*] Food

Id મામના વાધા Having not even a morsel to eat, extreme poverty

મામ-ફળ, s n A kind of fruit

મામલ ત, s f [Ar मुआमलत an affair, an act] A public business, government service, esp the collection of revenues and general administration 2 An enterprise, understanding, business 3 Importance, weight, worth, estimation, value 4 Property

મામલત દાર, s m [+દાર, P ,] A Taluka revenue collector, a Māmlatdār

મામલત-દારી, s f The business or office of a Māmlatdār

મામલો, s m [See મામલ-ત] An affair, business, a transaction, a concern 2 An involved or troublesome matter

મામી, s f [Dh Des & Hem Des मामी fr S मातुलानी See મામો] A mother's brother's wife

મામી-સાસુ, s f [+ સાસુ] The મામી of the husband in her relation to the wife 2 The મામી of the wife in her relation to the husband

મામુલ, s m [Ar मुआमूल acted] Custom; usage, practice 2 adj Ordinary, usual

મામેરૂં, s n [See મહિયેર] Presents sent by parents to their daughter in the seventh month of her first pregnancy

મામો, s m [See માતા+સાઇ] A mother's brother, a maternal uncle

મામો-સસરો, s m [+ સસરો] The મામો of the husband in his relation to the wife 2 The મામો of the wife in his relation to the husband

માય, s f [See મા, માતા] A mother

માય, } Same as માંહે.
માય, }

માયનો, s m [Ar मअनी] Meaning; signification, import

માયરૂ, } Same as મહિયેર.
માયરૂ, }

માયરૂ, s n An altar erected for a marriage ceremony

માયા, s f [S] Creation, illusion, 2 Deceit, jugglery 3 Affection, love, fond-

મરદું જાય, ને મારદું જાય He will try to bring you down to his own level

મારવું, *v i* To produce an effect vehemently or quickly, *e g*, ચળકાટ મારવો, બાફ મારવી, ઝાળ મારવી

મારા-માર, }
મારા-મારી, } *s f.* Mutual fighting or beating, a scuffle, a broil, an affray, a fray 2 Assault, battery

મારી, *s f* A plague, cholera

મારૂ, *pron adj* [S अस्माकम् our, ours] My, mine

Id મારૂ તારૂ કરવુ To show a spirit of disunion (between friends)

મારૂ, *adj* [See મારવુ] Killing, bewitching 2 Cutting, keen

મારૂ, *s m* [S मरु] The country of Mār wād. 2 A musical mode

મારૂત, *s m* [S *fr* मरुत् wind] Wind

મારૂતિ, *s m* [S =son of मरुत् wind] An epithet of the monkey god Hanumān

મારો, *s m* [See મારવુ] An attack, battering, beating, striking 2 Cannonading; bombarding 3 An assassin 4 Over whelming profusion or plenty 5 Con sumption

માર્ક, *s m f* [Eng *Mark*] Same as મારકો. 2 Mark

માર્ગ, *s m* [S *fr* मृग् to seek] A road, a path, a way, a mode, a manner 2 Creed, persuasion a sect, a religious order

Id માર્ગ કરવો To make a way 2 To open a new way 2 To remove obstacles from one's way, to clear the way માર્ગ કાઢવો To open a new way 2 To remove obstacles from the way માર્ગ બતાવવો-દેખાડવો To show the way to

માર્ગશીર્ષ, *s m* [S] The month of માગસર (November-December)

માર્ચ, *s m* [Eng *March*] The month of March

માર્જન, *s n* [S *fr* मृज् to wipe] Sprinkling 2 Cleaning, cleansing, washing

માર્તણ્ડ, *s m* [S] The sun

માર્મિક, *adj* [See મર્મ] Piercing the vital parts, poignant, cutting, stinging (words or speech) 2 Subtle, ingenious 3 Acquainted with the mysteries and secrets of, discerning hidden beauties

માર્મિકતા, *s f* Piercing quality, poignancy of speech or writing 2 The power of discerning hidden beauties

માલ, *s m* [Ar] Property 2 Goods, wares, commodities, merchandise 3 An article or thing considered with relation to worth or value 4 Worth, value

Id એમા માલ નથી This is worthless કીમતી માલ A valuable article માલ જોવો To test the value of માલ-પચાવવો-હજમ કરવો-ખાઇ જવો-માલનુ પાણી કરવુ To misappropriate another person's property

Prov માલ માલનો શુકો, ને પૈસા પાણીમા Light come, light go માલ ખાવો મામીઓ, ને ગીત ગાવા વીરાના One man pays for the bottle, and others enjoy it

માલ, Same as મહાલ

માલ કરી, Same as મહાલ કરી

માલ કાંકણી, *s f* A kind of medicinal seeds

માલકી, Same as માલિકી

માલ કુ, *adv* [See ત્રાંસ્ટાવ કુ] Squint, looking asquint

Id માલકુ જોવુ-ભાળવુ To look asquint

માલકોશ, *s m* [S मालकोश] A musical mode

માલ-જામીન, *s m* [See માલ+જામીન] A security for goods or money (Distinguished *fr* હાજર જામીન A security for the appearance of the person)

માલણ, *s f* [S मालिनी a woman who makes and sells garlands *fr* માળા, માળી] A flower-girl, a wife of a gardener

માલતી, *s f* [S] A kind of jasmine

માલ-પૂડો, *s m* [See માલ+પૂડો] A kind of pancake

માલમ, *s f m* [Ar मुअल्लिम] A ship mate 2 A pilot

માલમ, Same as માલૂમ

માલ-મતા, *s f* [See માલ + મતા] Goods, stock, effects, property, chattels, furniture

ફત ઘાલવી To admit the intervention of, to recognize the intervention of, to recognize one as the medium or agent

મારફતિયું, *adj* Intervening, interposing 2 Being the instrument

મારફતિયો, *s m* An agent, a factor, one who transacts business for another

મારફાડ, *s f* [See મારવું+ફાડવું] Tearing and killing, a slaughter, carnage

મારવાડી, *adj* [મારવાડ *fr* S मरुवाट *fr* मरु a waterless country +वाट a region] Relating to Mārwār 2 Parsimonious, miserly 3 *s m* A Mārwāḍī, an inhabitant of Mārwār

મારવું, *v t* [Caus of મરવું] To beat, to buffet, to thump, to knock, to hit, to strike 2 To overcome, to vanquish, to defeat 3 To kill, to destroy 4 To destroy the active qualities of 5 To master, to subdue, to tame, to overcome 6 To attack, to assault 7 To drive in, to apply, to fix, to fasten, to clap on, to impel 8 To do or make with force, promptitude, or smartness 9 To fire, to fight, to lay on 10 To dart, to hurl, to chuck in or toss off 11 To earn smartly and cleverly, to make 12 To utter sharply or loudly, to bawl, to bellow

Id નેન–આંખ મારવા To glance at amorously બોલી–બોલ–ટાણો–મેણું–મારવું To taunt હાથ મારવો To earn by foul means 2 To steal માથામાં મારવું To give with contempt or an air of superiority માથે મારવું To practise deceit in delivering articles bargained for; to deliver inferior articles માથામાં મારીને In spite of. માથું મારવું To push oneself in 2 To interfere uncalled for with another person's business મોઢું મારવું To eat in a hurry બંદૂક મારવી To fire at a target, to aim at with a musket તોપ મારવી–ગપ્પું મારવું–ડડાકો મારવો To make an exaggerated statement તરવાર મારવી To gain one's object with courage or bravery 2 To exploit, to be successful મૂઠ મારવી To make use of spells or charms to kill a man, to practise black magic નિશાન મારવું To aim at and hit with a rifle shot or an arrow 2 To gain one's object ધાતુ મારવી To destroy the active qualities of a metal or a poisonous drug ડૂચો મારવો To stop with a plug ઘોડો મારવો To make a horse run એડી મારવી To prick a horse with the spurs 2 To give a hint with a quick movement of the foot 3 To mark a silver or gold coin, in order to test its quality ધાડ મારવી To exploit, to accomplish a great object ઘર મારવું To ruin a house or family by treachery 2 To have illicit intercourse with a woman of the family ગાંડ મારવી To have sexual intercourse with a woman 2 To be guilty of sodomy 3 To cheat (vulgar) ખીલો મારવો To drive in a nail મેખ મારવી To drive in a peg 2 To throw in an obstacle તાળું મારવું To lock બૂમ મારવી To utter a loud cry ફાંફા મારવા To make a vain search ઝડાકો–સપાટો મારવો To conduct a work with speed શરત મારવી To lay a wager ફાકો–ફાકડો મારવો To swallow a powder છાયા મારવી To show tints of colour તેજ મારવું To shine brightly લાત મારવી To kick. ધોલ મારવી To give a slap on the face લાત–ધોલ–મારવી Not to pay or give 2 To deceive in making a payment 3 To contemptuously refuse to accept (a bribe or illegal gratification) માછલાં મારવાં Lit To kill fishes Hence 2 To commit an evil act 3 To commit a mistake મન મારવું To practise self restraint or self-denial ભૂખ મારવી To refuse to eat તરસ મારવી To refuse to drink મારી નાખવું To kill મારી પાડવું–ઉતારવું To gain in a short time or at a stroke મારી ખાવું To gain by foul means માર્યું જવું To be ruined, to be frustrated

Prov મારવો તો મીર, લૂટવો, તો ભંડાર Away ! do some great feat, some sounding exploit (said to a drivelling boaster) મારે, તેની તલવાર, Might is right માર્યા ન મરે, તેના ડીકા શું મરે ? There is no love without fear

Id માહિતગાર થવુ To become acquainted with, to know particularly માહિતગાર કરવું To make acquainted with

માહિત-ગારી, } s f Acquaintance or
માહિતા, }
conversancy with, knowledge; proficiency 2 Experience, particular knowledge

Id માહિતી મેળવવી To get information or knowledge about

માહુ, *adj* [See માહ, મૂહ] Miserable, unhappy

માહે, Same as માંહે

માહેર, *adj* [Ar माहिर] Familiar with, conversant with 2 Proficient, skilful, intelligent, clever; ingenious, sagacious.

માહેરૂ, s n [See મહિયર, મા + ઘર] A raised seat with a canopy over it, made in the front of a house, on it the marriage-ceremony is performed

માહો-માહે, *adv* [See માહે] Mutually 2 Internally 3 Amicably

માળ, s m [Hem Des माडिर्म= S गृहम् a house] A storey, a loft of a house

માળ, s f [See માળા] See માળા 2 A strap of leather or cotton rope passing round two wheels which move together

ઘર-ધધામા ફરે રેંટિયો, નાકે તાર ન તૂટે છ,
આતણ માળ સો ઘરમા કહીએ, ખરચ કરે નવ ખૂટે રે
—નિરાંતભક્ત

માળ-કો, s m [See માળા] A file or collection of papers strung together

Id માળકે પોરવવું–નાખવું To put in a file of papers, to file a paper

માળ ણ, Same as માલ-ણ

માળવી, *adj* [S मालवीय fr मालव Mālwā] Relating to Mālvā

માળ-વું, s n [See માળ, માળો, a storey] Same as માળી લેવું

માળી લેવું, v t [See માળો] To get roofed, to get tiled (of a house)

માળા, s f [S माला] A garland, a wreath, a chaplet 2 A rosary, a string of beads 3 A row of petals or corals 4 A line; a series, a long array

Id માળા લેવી Lit To take up the rosary Hence 2 To renounce the world, to become a recluse માળા જપવી–ફેરવવી To count one's beads 2 To be incessantly remembering a person or thing માળાનો મણકો A dear son માળાનો મેળ The best and chief among a group of persons

Prov માળાના મૂળગા ગયા He went for wool, and came home shorn

માળિ-યા, s n } [See માળ a storey]
માળ-યું, s m }
The loft of a house

માળી, s m [S मालि-क a florist fr मालिन्, माली, having a garland, fr माला garland] A gardener, a florist, a horticulturist 2 A vender of flowers

Prov માળી રૂઠ્યો ફુલ લેશે, ચોટલી તો નહિ લે ? Let the worst come to the worst માળી સીંચે સો ઘણા, પણ રત વિના ફળ ન હોય Everything is good in its season, if that season be watched

માળે-ણ, Same as માલ-ણ, માલે-ણ, માળ-ણ

માળો, s m [See માળ a storey, a loft] A loft 2 A large house 3 A bird's nest

મિઆઉ, *adv* [Cf Eng *Mew*] Imit. of the cry of a cat, or the crowing of a child, mewing

મિચ-વું, v t [S मिष् to shut] To close, to shut

Id આંખો મિચવી To close the eyes. 2 To die આંખો મિચીને Without consideration. 2 Hastily

મિચા-મણું, s n pl (Generally preceded by આખ the eye) Shutting and opening the eyes frequently and rapidly 2. Winking with the eyes

મિજબાન, Same as મેજબાન

મિજબાની, Same as મેજબાની

મિજમાન. Same as મિજબાન

મિજલસ, s f [Ar मज्लिस an assembly.] An assembly, a meeting, a congregation 2 A pleasure party

મિજાગરૂ, s n [See મધ્ય+આગાર] Jointed hinges

મિજાજ, s m [Ar मिज़ाज] Temper;

માલ-મસ્ત, *adj* [+ મસ્ત] Puffed up by riches, purse-proud 2 *s m f.* A Mammonist, a Mammon worshipper

માલ-મિલકત, *s f* [+મિલકત] See માલ-મતા

માલ-ણું *s n* An earthern pot for keeping whey, &c

માલ વુ, *v i.* [See મહાલવું] To walk about completely free from care

માલિક, *s m* [Ar] A proprietor, an owner

માલિકી, *s f* [P मालिकी *fr* Ar मालिक] Proprietorship, ownership

માલિ-ની, *s f* [S] A particular Sanskrit metre 2 A beautiful woman

માલિ-યાત, *s n* [See માળી] Land producing such valuable crops as are grown in a garden 2 A garden crop grown in fields

માલૂમ, *adj* [Ar मअलूम] Known

Id માલૂમ થવું-પડવું To be known માલૂમ કરવું To make known

માવ, *s m* The husband

આહા ! આમી માવ ! શીમુખ વશી, એવું લિપે ઉચ્ચરી

—ગીત-ગોવિન્દ

માવજત, *s f.* [Ar मुहाफजत. protection] Care, attention

માવઠું, *s n* [See માઘ+વૃષ્ટિ] A shower of rain falling at an unseasonable time, *especially*, a shower of rain in the month of માઘ

માવડિ-યો, *s m* [See માવડી] A son loving and obedient to his mother

માવ ડી, *s f* [Hem Des. माउआ Also Dh Des माउआ *fr* S मातृका *fr* मातृ, માતા, + का dim See મા, માતા] A mother, a woman who is as kind as mother

માવત, See મહાવત

મા-વિતર, *s f* [S मातृ+पितृ, પિતર See માતા, પિતા] A mother

મા વું, *v i* [S मा to measure] To enter and be contained 2 To be comprised 3 To hold (of a measure of capacity)

માવો, *s m* Milk inspissated by boiling 2 Pith, kernel; substance 3 A soft powder

માશૂક, *s f* [Ar मअशूक beloved = S महासुख *fr* મહા+સુખ] A sweetheart, a beloved woman, an inamorata, a mistress 2 *adj* Beloved, dear 3 Handsome

માસ, *s m* [S मास=P माह् a month, the moon, *fr* S मा to mesure] A month

માસલો, *s m* [See મિસલ, મિસાલ] A sample, a specimen, a pattern 2 A fashion, a make

માસિ-ક, *adj* [See માસ a month] Monthly

માસિ યો, Same as માસી-સો

માસી, *s f* [Dh Des माउसिया *fr* S मातृ ष्वसा. See માતા + S. स्वसृ स्वसा, sister] A mother's sister

માસી-સાસુ, *s f* [+ સાસુ] The માસી of the husband in her relation to the wife 2 The માસી of the wife in her relation to the husband

માસી-સો, *s m* [See માસિ-ક + શ્રાદ્ધ] A Shrāddha ceremony performed every month after the death of a relative

માસો, *s m* [Dh Des. माउच्छा *fr* S मातृ-ष्वसा See માસી] The husband of the માસી

માસો, *s m* [S माष = અડદ] A weight used in weighing gold, equal to eight *ralis*, or one twelfth part of a *tolā*

માહ, *s m* [P माह् = S मास a month] A month

માહ, [Hem Des माहो] Same as માઘ.

માહતમ, Same as માહાત્મ્ય

માહતમ, *s n.* [P] Grief, mourning 3 Lamentation, weeping, moaning

માહ-વારી, *adv* [See માહ, a month,+ P वार् an adjectival suffix = Eng '*ly*'] In each successive month, in each month; monthly

માહાત્મ્ય, Classical form of મહાતમ.

માહાલ વુ, Same as માલ વું

માહિત, *adj* [Ar माहीयत् state of being what it is] Known, familiar

માહિત-ગાર, *adj* [+P गार्= S कार doer *fr* कृ to do] Conversant with, acquainted with, familiar with 2 Well informed, proficient, competent.

Measured 2 Moderate, temperate 3 Limited

મિત-વ્યય, s m [S fr +વ્યય] Economy, frugality, frugal and judicious use of money

મિતાહાર, s m [S fr + આહાર] Temperance in eating

મિતી, s f [S मि ति measurement fr मा to measure See મિ ત] A specified lunar day considered as a date, a date

મિત્ર, s m [S fr मिद् to feel affection for] A friend, a companion, an associate

મિત્ર તા, મિત્ર તા ઈ, મિત્રા ઈ, } s f Friendship, intimacy, amity

મિત્ર-દ્રોહ, s. m [S fr +દ્રોહ] Hating a friend, treachery to a friend

મિત્ર-ભાવ, s m [See મિત્ર+ભાવ] Friendliness

મિત્રાચારી, s f [+ ચર્યા, આચાર] See મિત્રતા, &c

મિથુન, Same as મૈથુન.

મિથુન, s n [S] A couple, a pair 2 s f [+રાશિ a sign of the Zodiac, being understood] The sign *Gemini* of the Zodiac

મિથુની, Same as મૈથુની

મિથ્યા, *adj* [S] False, untrue, unreal 2 *adv* In vain, ineffectually, to no purpose

મિથ્યાભિમાની, *adj* [See મિથ્યા + અભિમાન] Vain, concieted, vaunting

મિનડી, Same as મની a she cat

મિનડું, s n A cat

મિનાકસો, s n [Ar मुनाक़शः a quarrel] A disagreement, a difference 2 Spite; grudge, rancour

મિના-કારી, *adj* [P =a kind of painting fr मीना a paint+कार्=S कार्य work fr कृ to do] Enamelled

મિનારો, s m [Ar] A tower, a turret, a minaret

મિનિટ, s f [Eng *Minute*] A minute

મિયાં, મિયા, } Same as મીયા

મિયાન, Same as મ્યાન

મિયાનો, Same as મ્યાનો

મિર-જા, s m [P मीर्ज़ा noble *fr* मीर a nobleman+ज़ा born fr जादन्=S जन् to be born] A Muhammadan title of respect

મિરાત, s f [Ar मिराह्‌ inheritance] Wealth, riches

મુજ આગળા ને મોટી મિરાત, બાઈ
સામગ્રી ધરેલુ સાચુ રે —મિરાબાઈ.

મિલકત, s f [Ar मिल्कत] Property; estate, effects, chattels, goods

મિલન, s n [S fr मिल् to join, to meet] Joining, meeting, assembling together 2 Encountering 3 Being mixed with, coming in contact with

મિલન-સાર, *adj*, [See મળવુ + સાર good] Social, affable, agreeable, courteous, amiable

મિલન-સારી, s f Sociability, sociableness, affability, amiability

મિલાપ, s m Junction 2 Concord, harmony 3 Union, confluence, juncture 4 Meeting, interview

મિલાપી, Same as મિલન-સાર

મિલા-વટ, s f [+ વૃત્તિ] Being of the same kind or state, harmony

મિલા વડો, s m [See મળ વુ + વૃત્તિ or S વાટ a region] A party, a social assemblage 2 A gathering, a crowd

મિશ્ર, મિશ્રિ ત, } *adj* [S] Mixed, blended, mingled, combined 2 Added

મિષ, s n [S] An excuse, a pretence; a pretext, a sham, a feint 2 A fraud, a trick

Id મિષ કાઢવુ To find out an excuse, to show an excuse

મિષ્ટ, *adj* [S] Sweet, savoury; dainty, sapid 2 Pungent, piquant

મિષ્ટાન્ન, s n [S fr + અન્ન] Savoury food, dainty dishes

Id મિષ્ટાન્ન ગારવા To eat sweet things gluttonously

મિસકિન, *adj* [Ar मिस्कीन् a man so poor that he has no food for even a day *Cf* Ar फ़क़ीर् who has food in stock for one

temperament 2 Wrath, disdainfulness, airs and affectation, prudery 3 Pride, arrogance, haughtiness, vainglory 4 Anger, ire, disposition, temper, constitution 5 Fastidiousness

Id મિજાજ કરવો To be proud મિજાજ ખોવો-જવો-ખસવો To be out of temper, to lose temper

મિજાજી, *adj* Fastidious, full of airs 2 Proud, haughty, arrogant 3 Whimsical, capricious 4 Irascible, irritable, hot-tempered, squeamish

મિજાન, *s n* [Ar मिज़ान a balance] A measure 2 A quantity 3 A guess, a conjecture

મિજાન॰સર, *adv* [+સર, સિર] According to the standard, moderate

મિજાસ, Same as મિજાજ

મિજાસી, Same as મિજાજી

મિટ, *s f* [S मिष् to shut] Patience, resignation, endurance 2 The meeting of the eyes, looking at each other at the same time

આવી પોપટ પાંજર તળે, મિટમિટ બેહુ જણની મળે
—સામળભટ

Id મિટ મેળાવો The meeting of the eyes, looking at each other at the same time

મિટ॰વું, *v i* [S मृष्ट wiped *fr* मृज् to wipe] To be effaced, rubbed out, or washed out 2 To expire, to elapse, to glide away, to pass away 3 To terminate, to end, to come to conclusion

મિટ્ટી, *s f* [Hind *fr* S मृत्तिका *fr* मृत् earth] Earth, clay

મિઠ॰ડા, *s n pl* [See મીઠું sweet] A form of benedictory ceremony 2 A hug, a close clasp or embrace, a locking within the arms

ઉભા ઉભા જમુનાને તીર,લાજડીમેલીનેલીધા મેંતા મિઠડારે
—બ્રહ્માનંદ

Id મિઠડા લેવા See under ઓવારણાં મિઠડા ઢાળવા To show outward affection while inwardly cherishing ill will

મિઠડા ઢાળી જે મુખ, મિત્ર જેનું માન રાખે,
દાવ આવિને જ દાખે, વળી દહુ રાજ ! દુ
—વલ્લભ.

મિઠ॰ડું, *adj* Sweet (used in endearment) 2 Speaking sweetly

મિઠાઈ, *s f* Sweetment, confectionary; pastry

મિઠાઈ॰વાળો, *s m.* [+ વાળું having] A sweetmeat maker or seller, a confectioner

મિઠા॰ચરૂ, *adj* [+ ચરવું to graze] Addicted to eating sweet things 2 Fastidious in one's taste at meals

મિઠા-બોલું, *adj* [+ બોલ॰વું] Sweetly speaking 2 Honey-tongued

મિઠાસ, *s f* Sweetness

મિઠો-ભાત, *s m* [+ભાત] A preparation of rice with sugar, &c

મિડધો, *adj* [P मीरदिह the headman of a village *fr* मीर् the head+दिह् a village] Fat and strong 2 *s m* A mesenger, a runner 3 An inspector of messengers

મિડળો, } મિંડળો, } *s. m* [S मुण्ड the head + આવલિ] A braid of hair on the forehead of a girl

મિઢિ યો, *adj m* [See મીઢું,] Having the horns bent over the forehead (of an ox, a goat, &c)

મિંઢળ, } મિંઢળ, } *s n* A fruit used in several religious ceremonies, and also for medicinal purposes

Id મિંઢળ-મિંઢળ બાંધવું To tie the fruit મિંઢળ to the wrist of a person on an auspicious occasion

મિંઢિ-આવળ, } મિંઢિ-આવળ, } *s f* [See આવળ] Senna

મિણુ-કપડ, *s n* [See મીણ++કપડું] Wax cloth, oil-cloth

મિણુ-બત્તી, *s f* [+બત્તી] A candle

મિણિ॰યું, *s n* Wax-cloth.

મિણ્ઢા॰ઈ, *s f* [See મિણ્ઢું] The quality of concocting deep laid plans 2 Craftiness. 3 Conceit

મિણ્ઢું, *adj* [See મંદ Or S मिद indolence *fr* मिद् to be greasy] Having deep-laid plans. 2 Crafty, artful 3 Conceited

મિ॰ત, *adj* [S, *fr* मा to measure]

Prov મીયા થાય ગોર જોગ, ત્યારે બીબી થાય પર જોગ The one on the threshold of death, the other on the threshold of life મીયા પ ડયા, પણ ટાંગ ઉંચી His prosperity has disappeared, but his pride remains મીયા મુસા ને વા ને પાણી Reduction to dust, rank and ruin. મીયા મસાલા વગર રહ્યા Poor against his will મૂળ મીયા ગાડા, ને તળી આગ બીધી Confusion worse confounded મીયાના ચાહે ચાર One sheep follows another મીયાંથી બે સહુ ડોળા કયું હશે? It is our own vanity that makes others' vanity intolerable મીયા ડોટે, પણ બીબી કયુ દોડે? Compelled against one's will to cling to the undesirable મીયા તેવી ઘોર Stretch your legs according to your coverlet મીયાની વાટે નાયુ ન ચાલીએ Cut your coat according to your cloth મીયા મરે ને મ રીદે દીવો થાય Never trust to another what you should do yourself મીયા ગદાહેવનો જોગ કેમ ખાય? Can a mouse fall in love with a cat? મીયા ચોર પગી પગી, ને, ચાલે ઉઠાવે કુપ્પા Ever spare, ever bare મીયા નૂરા, ને લેખા પૂરા The two sides of an account are equal

મીર, *s m* [Ar Contraction of અમીર] A king 2 A grandee, a person of elevated rank or station 3 The king in a suit of cards

મીરઝાં, Same as મિરઝાં

મીલ, *s f* [Eng *Mill*] A mill, a grinding, weaving, or spinning, machine 2 The building that contains the machinery for grinding, spinning, or weaving

મીલ, *s f* [See મળવું] A party or side

Id મીલ બાંધવી To form and organize a party to a quarrel

મીસી, Same as મિસ્સી

મુંગુ, *adj* [S मूक See મૂગું] Dumb, deprived of speech, mute 2 Silent, taciturn

Id મુંગુ રહેવું-બેસવું To be quiet or silent, To cease talking

મુંછ, *s f* [S श्मश्रु the beard See મૂછ] Mustaches

મુંઝ•વણ, } Same as મુઝ•વણ.
મુંઝા•મણ, }

મુંઝાવું, Same as મુઝા•વું

મુંડ•ણુ, *s n* [S मुण्डन *fr* मुण्ड् to shave] Shaving, tonsure 2 The ceremony of tonsure 3 Being deceived

મુંડ•વું, *v t* [S मुण्ड् to shave] To shave 2 To admit, by the recitation of a *mantra*, to the degree of a disciple 3 To cheat, to gull, to deceive

Id માથુ મુંડવું To shave the head બેઠાબેઠા શા માથા મુંડો છો? You have been sitting doing no work ચેલો મુંડવો To win a person over to one's side 2 To convert a person to one's own religion 3 To appoint a disciple as the heir to the property and dignity of a hermitage

મુંડા•વું, *v i* [Pass of મુંડ•વું] To be shaved 2 To be made a disciple 3 To be cheated

મુંડી, *s f* [Dh Des मवडी *fr* मुटक the top-lock, also Hem Des मउडी मुकडी=S जूट matted hair on the head Or S मुण्ड the head See મુડી] The head 2 A small bundle or case 3 Money laid out to trade, capital, stock

મુકટો, *s m* [See મુક્ત absolved.] A silken garment

મુકદ્દમો, } *s m* [Ar मुकद्दम a proposal] A case, a lawsuit 2 An affair, a matter, a business
મુકદ્દમો, }

મુકરર, *adj* [Ar] Settled, fixed, determined 2 *adv* Certainly, positively, surely, unquestionably

મુકરી જવું, *v t* [Ar मुक्रिर् one who confesses + જવું *Of* ના•મુકર to deny] To deny.

દિ! દિન તમને પૂછતી, ક્યાં રહોછો નિત રાત,
મુજ આગળ મુકરી જતા, વિપરીત કહેતા વાત

—સામલભટ.

મુક•વું, *v t* [S मुच् to leave, to set free] To put, to place, to set, to lay 2 To put up, to lay by, to postpone 3 To leave; to set aside, to forsake 4 To fix, to settle, to establish 5 To send or begin to send 6 To let go, to let loose, to set free, to liberate, to release, to deposit 7 To omit, to leave out Same as મૂક•વું

day only] Humble, wretched, indigent, poor, destitute, needy 2 Harmless, inoffensive

મિસરી, *s f* [Ar मिस्र Egypt] Sugar-candy (The sugar being imported from Egypt)

મિસલ, **મિસાલ**, *s f* [Ar] An example, an instance; an illustration, an analogy 2 Manner; mode; style

મિસ્તરી, *s m* [Eng *Mastery, Master*] A skilful mason or carpenter 2 A skilful artisan

મિસી, **મિસ્સી**, *s f* [S मसि, मसी, lamp black See મસી] A powder with which the teeth are tinged black. 2 A dentifrice, a tooth powder

મીજ, Same as મીચ

મીંડું, *s n* [See બિન્દુ] A dot, a cypher, a zero 2 A small point

Id ભોરટા વગરનું મીંડું Groundless મીંડું મૂકવું To strike out, to cancel, to leave out મીંડું વળવું To be blotted out or effaced 2 To be totally lost

મીંડું, *adj* Having the rims turned over; having no rims

મીંદડી, Same as મની 2 An anchor

મીચ, *s f* [See બીજ] A kernel

મીટ, *s f* [S मिष् to shut See નિમિષ, નિમેષ] The eye, the sight

મીઠ-બંદર, *s n* [See મીઠું salt + બંદર] That part of the beach where salt is manufactured from sea water

મીઠી, *s f* [See મીઠું sweet] Embracing, clasping 2 Kissing the lips 3 Sleep

મીઠું, *adj* [Hem Des मिट्ठ *fr* S मृष्ट See મિષ્ટ] Sweet, luscious (taste) 2 Pleasing (manners) 3 Grateful, fragrant (smell) 4 Mild, soft, gentle (sound) 5 Placid, slow, pleasant (sight) 6 Fresh (water) 7 *s n* A portion or section of a poem 8 Salt

Id મીઠું મરચું ભભરાવવું To enhance the effect of a story, to exaggerate

Prov મીઠા ઝાડનાં મૂળ ન કહાડવું One should not overtax the goodness of a good man. મીઠી જીભ રાખવામાં કાંઈ જતું નથી A good word costs nothing

મીણ, *s n* [Dh Des. मयणं *fr* S मदन bee's wax *Cf* Mar मेण & P मूम् wax] Wax

Prov મીણનો પણ માટી See under માટી a husband

મીણિયું, *adj* Oily, sticky 2 *s n* Wax-cloth

મીણિયું, *adj* [See મીણો] Being under the influence of an intoxicant, intoxicated

પછી શય્યા પાથરી, સખીઓ મઈને મીણી આધુરી
—ગીતગોવિન્દ.

મીણો, *s m* An intoxicating element in certain kinds of fruits

મીન, *s n* [S] A fish 2 *s f* The sign *Pisces* in the Zodiac 3 Visnu in his fifth incarnation

મીન, *s f* The ground allotted to each party in a game, the limits of the ground as allotted 2 A party or side

હરિ હળધર બેઉ ભ્રાતને, ગૌરવ શ્યામ હરિ,
મડી ગઈ પોતાની મીન, ગૌરવ શ્યામ હરિ
—નરસિંહ.

મીન-કેતન, *s m* [S *fr* मीन a fish+केतन a banner] The God of Love; Cupid

મીન-મેખ, *adv* [See મીન + મેષ, મેષ] Increasing and decreasing, a little more or less

મીની, **મીનડી**, Same as મની

મીનો, *s m* [P मीना painting See મિનાકારી] Enamel

મીમાંસા, *s f* [S *fr* मान् to contemplate] Deep inquiry, examination, investigation 2 A system of Hindū philosophy –the first part, the પૂર્વ મીમાંસા, illustrates the *Karmakāṇḍa* or practical portion of the Vedas, the second part, the ઉત્તર મીમાંસા, is founded on the *Gnānakāṇḍa* or theological portion of the Vedas

મીયાં, *s m* [Neither P nor Ar Prob *fr* મ્લેચ્છ or મીર] A title of distinction among Muhammadans

મુખ-ચંદ્ર, *s m* [S *fr* મુખ+ચંદ્ર] A face as pleasing as the moon

મુખ-જુબાની, *s f* [+ જુબાની] Oral evidence, deposition 2 *adv* Orally, verbally, by word of mouth, *vivâ voce*

મુખ-ડુ, *s n* The countenance or mouth, the face

મુખતાદ, *s n* An anniversary ceremony among the Pārsīs in commemoration of the dead

મુખતેસર, *adj* [Ar मुख़्तसर brief] Abbreviated, abridged, brief, short 2 *s n* A compendium, an epitome, a summary; a synopsis

મુખત્યાર, *adj* [Ar मुख़्तार authorized] Absolute, free, without control, free or at liberty to act, independent 2 *s m* Master of one's own self, a plenipotentiary or delegate 3 An agent, a factor, a deputy, a representative

મુખત્યાર-નામુ, *s n* [+નામુ] A power of attorney

મુખત્યારી, *s f* Full power or authority delegated, absolute or uncontrolled state; unfettered will 2 Independence 3 Authority 4 Freedom, liberty

મુખ-પાઠ, *adj* [See મુખ + પાઠ] Learnt by heart, committed to memory

મુખ-મુદ્રા, *s f* [S *fr* +મુદ્રા] Features, the countenance

મુખર, *adj* [S] Noisy, resounding

મુખ-વાસ, *s m* [S *fr* +વાસ fragrance] Anything that sweetens the breath after a meal 2 Betel leaf and areca nut

મુખ-સામુદ્રિકા, *s f* [S *fr* + સામુદ્રિક] Physiognomy

મુખારવિન્દ, *s n* [S *fr* + અરવિન્દ] A face as pleasing as a lotus flower

મુખિ-યો, *s m* The chief of the servants engaged in the services of an idol

મુખી, *s m* The chief, the headman, the principal person in a village

મુખ્ખાઈ, *adj* [Ar मुख़ा Mocha, a port in Arabia] Pertaining to Mocha, a city in Arabia

મુખ્ય, *adj* [S See મુખ] Chief; primary, principal, leading

મુખ્ય-ત્વ, *s n* [S *fr* +त्व a suffix showing "state"] The first position, importance

મુખ્ય-ત્વે કરીને, *adv* [+ કરીને] Chiefly, mainly, principally, above all 2 For the most part, mostly

મુગટ, *s m* [S मुकुट.] A crest, a crown; a diadem, a tiara

મુગટી, *s f* A small મુગટો.

મુગટો, Same as મુકટો

મુગ-ડી, *s f* [See મગ a kind of pulse] A kind of fried cake 2 A kind of ear-ring

મુગલ, *s m* [P मुग़ल a Mongolian] A Mughal, a Mogal

મુગલા-ઈ, *s f* The government of the Mughals 2 Magnificence; grandeur, pomp 3 Despotism 4 Cunning, craft, roguery 5 *adj* Relating to the Mughals

મુગલાઈ ચલાવવી To exercise despotic power 2 To conduct one's affairs irregularly 3 To allow confusion and disorder to reign supreme in one's affairs

મુગા-સાડી, *s f* [See મગ+સાડી] A kind of checkered silken cloth for the use of females

મુગું, Same as મુંગુ.

મુગ્ધ, *adj* [S *fr* मुह् to be silly] Ignorant; foolish, stupid 2 Innocent, guileless, simple 3 Perplexed, infatuated 4 Attractive by youthful simplicity 5 Beautiful, lovely; charming

મુગ્ધા, *s f* [S *fr* मुह् to be silly] A girl just arrived at puberty, a maid

મુચરકો, *s m* [Turk मुचल्का] A recognizance, a quality bond, a bond of record — Id મુચરકો લેવો To take a bond or recognizance (by a court of justice) મુચરકો આપવો To give a bond or recognizance (to a court of justice) મુચરકો-હાથ મુચરકો A bond or recognizance written by the person himself.

મુછ, Same as મૂછ

મુછાળો, *adj m* [See મૂછ+ાળુ having] Mustachied, one who has long mustaches

Id મુકી દેવું To let go 2 To abandon one's claim 3 To omit, to leave out 4 To liberate પોક મુકવી To lament loudly પાણી મુકવું To make a resolution આશા મુકવી To give up hope about ગીરો મુકવું To mortgage થાપણ મુકવી To deposit money નિશાળે મુકવું To put to school નિશાળ મુકવી To leave school, to give up study ઉચું-આઘું-મુકવું To misappropriate another person's property મણકા મુકવા To count one's beads તેની વાત મુકો-તેની વાત પડતી મુકો Give up the idea of it

[N B મુકવું, when used as an auxiliary verb, intensifies the sense of the principal verb, and adds to it the meaning of "completeness," or "thoroughness"]

મુકાદમ, *s m* [Ar मुक़द्दम a foreman] A headman, an overseer, a superintendent

મુકાદમી, *s f* The office or duties of a headman, overseer, or superintendant

મુકાબલ, *adj* [See મુકાબલો] Compared with

મુકાબલો, *s m* [Ar मुक़ाबल] A comparision, a simile 2 A competitor, a rival

મુકામ, *s m* [Ar मुक़ाम] A lodging-house, a temporary residence, a house, a dwelling 2 A stage in a journey, a halt 3 A camping ground, a camp

Id મુકામ નાખવો-કરવો To lodge, to make a temporary residence મુકામ ઉઠાવવો To leave one's lodgings

મુકાવવું, *v t* [Caus of મુકવું] To make to leave, to part or separate 2 To wean one of a bad habit

Id વ્યસન મુકાવવું To wean a person of his bad habits

મુકાવું, *v i* [Pass of મુકવું] To be absolved

મુકુન્દ, *s m* [S] The god Viṣṇu 2 One of the nine treasures of Kubera

મુકુલ, *s m* [S] A bud 2 A blossom

મુક્કર, **મુક્કરર**, } Same as મુકરર

મુક્કી, *s f* [*Cf* Dh Des मुक्का, मुट्ठी, clenched fist *fr* S मुष्टि the fist] A blow with the hand, a box, a cuff

મુક્કો, *s m* A violent blow with the hand

મુક્ત, *adj* [S *fr* मुच् to leave] Released, liberated, freed, absolved, loosed 3 Redeemed from the bondage of sin and from liability to births and deaths, liberated from corporeal existence

મુક્તા, *s n* [S] A pearl

મુક્તાનંદ, *s m* [See મુક્ત+આનંદ] A man released from the world's bondage, and who rejoices on that account

મુક્તા-ફળ, *s n* [See મુક્તા+ફળ] A pearl 2 Fine writing, calligraphy 3 A custard apple

મુક્તિ, *s f* [S See મુક્ત] Absolution, freedom, emancipation 2 Setting free, liberation 3 Final beatitude, salvation 4 The enlargement of the spirit from corporeal and individual existence, the exemption of the spirit from further migration, the reabsorption of the spirit into Brahma its source

Id મુક્તિ આપવી To liberate મુક્તિ મેળવવી To get absolution or deliverance મુક્તિ પામવી To be liberated

મુક્તિ-પદ, *s n* [S *fr* + પદ] The state of final beatitude

મુક્તિ-માર્ગ, *s m* [S *fr* + માર્ગ] The way of obtaining salvation

મુખ, *s n* [S] The mouth 2 The mouth of a river 3 The face, the countenance 4 The front, the fore-part, the entrance 5 The prime, or initial, part, the chief, principal, or leading person

Prov મુખમેં રામ, બગલમેં છુરી, ભગત ભયે પણ દાનત બુરી God in his tongue, but the Devil in his heart Dissembled holiness is double iniquity Full of courtesy, full of gall A honey tongue, a heart of gall

મુખક, *s m* [S मूषक *fr* मुष्, मूष्, to steal See મૂષક] A mouse, a rat

મુખ-કળા, *s f* [S *fr* + કળા] The appearance of the face

મુતરા-વં-વું, *v t* [Caus of મુતર-વું] To make to void urine

મુતરિયું, *s n* A urine-vessel, a urinal

મુતલક, }
મુતલગ, } *adv* [Ar मुत्लक् absolute] Wholly, entirely, totally.

મુતાસિક, *s m* [Ar मुतअल्लिक् connected] An officer next in rank to the prime minister; a deputy prime minister

મુત્સદ્દી, Same as મુસદ્દી

મુદત, *s f* [Ar मुद्दत्] A fixed period, a term 2 Limitation

મુદત-સર, *adv* [+સર, શિર] In due time

મુદલ, }
મુદ્દલ, } *s n* [Ar] The principal, the capital, the original stock

Id મુદલે, મુદલમાં Wholly, entirely

મુદા, *s f* [S *fr* मुद् to be delighted] Delight, joy

જદા મળયા નથુ તદા, મુદા થઈ મારૂ તીર —વલ્લભ

મુદામ, }
મુદ્દામ, } *adv* [Ar मुदाम् always] Expressly, positively 2. Specially

મુદિત, *adj* [S *fr* मुद् to be delighted] Pleased, delighted, happy, rejoiced; joyful

મુદ્દો, *s m* [Ar मुद्दआ] Evidence, argument, presumption, proof 3 Clue, guide, direction 3 A mark, a sign, a trace, a vestige 4 *Corpus delicti*, the very substance of the offence

મુદ્રા, *s f* [S] A sign, a signet, the mark 2 A stamp, a print, an impression, a seal 3 A sealing 4 A figure or mark made on the breast with ગોપીચંદન 5 A mysterious stamp heated and pressed on the skin 6 The features, visage, cast, air 7 A coin, a piece of money 8 A mode of intertwining the fingers during worship 9 Types 10 An air or disposition of the countenance during abstract meditation (સમાધિ)

મુદ્રાઙ્કિત, *adj* [S *fr* +અઙ્કિત] Typographed, marked with a stamp or seal

મુદ્રા-લેખ, *s m* [See મુદ્ર+લેખ] A motto

મુદ્રિકા, Same as મુદ્રા

મુનશી, }
મુનસી, } *s m.* [Ar मुनशी a compiler; a secretary] A writer; a secretary 2 A teacher

મુનસફ, }
મુનસિફ, } *s m* [Ar मुन्सिफ् a judge] A subordinate judge

મુનસફી, *s f* The office or business of a munsif 2 Administration of justice, judicature

મુનાસબ, }
મુનાસિબ, } *adj* [Ar] Fit, proper; worthy 2 Right; just, equitable; fair

મુનિ, *s m* [S *fr* मन् to think.] A holy sage, a saint 2 An ascetic, a devotee, a recluse

મુનિ-વ્રત, *s n* [S *fr* +વ્રત] Taciturnity.

મુનીમ, *s m.* [Ar मुनीब् one who turns towards what is right] A foreman; a headman, an agent, a factor; a manager.

મુનીમી, *s f* The office or business of a મુનીમ

મુન્ય, *s n* [See મૌન] Silence, taciturnity

મુફલસ, *adj* [Ar मुफ्लिस्] Destitute, indigent, penniless, wretched

મુફલસી, *s f* Poverty, indigence

મુબારક, *adj* [Ar] Blessed, propitious; prosperous, successful, happy, fortunate, auspicious

મુબારક-બાદી, *s f* [P मुबारक्बाद् may it be happy *fr* +P बाद् may it be *fr* बूदन् = S भू to be] Congratulations, felicitations

Id મુબારકબાદી આપવી To congratulate

મુમતી, *s f* [See મુખ + S વૃત્તિ a hedge *fr* वृ to cover] A piece of cloth kept over the mouth by Jain priests

મુમનો, *s m* A man of the Mumanā castes among the Muhammadans (The Mumanās are converted Hindūs)

મુમુક્ષુ, *s m* [S Desiderative of मुच् to release See મોક્ષ] A man desirous of getting absolution or final emancipation.

મુમ્મે, *s f* [P मुम्याई *fr*. मुम् wax, See મીણ *Cf* Eng *Mummy*] An ointment made out of human fat 2 Pommelling

Prov મરદ મુછાળો, ને બળદ પુછાળો Every thing is good in its own place

મુજ, *pron* [Hind *fr* S. मह्यम्] To me, me 2 My, mine

મુજવણુ, Same as મુઝવણ

મુજબ, *adv* [Ar मुजिब्] According to, in conformity with, agreeable to, like, as

મુજમુદાર, Same as મજમુદાર

મુજરે, Same as મજરે

મુજરો, *s m* [Ar See મજરો] Respectful salutation, obeisance 2 A performance by a band of singers on their introduction to their employer, or on taking leave of him Same as મજરો

મુજાહમત, *s f* [Ar मुज़ाहिमत] Prevention, obstacle 2 Comments, criticism, animadversion

મુજાયકો, *s m* [Ar मुज़ायक़ह] Consequence, importance, significance

મુજાવર, *s m* A sweeper of a mosque

Prov પીરનો મહિમા મુજાવર વધારે It is the attendants, who raise the importance of a man

મુંજિયો, *s m* [See મુંજ] A boy who is undergoing the ceremony of investiture with the sacred thread

મુઝવણ, *s f* [See મુઝાવું] Disturbance; uneasiness, annoyance, vexation; botheration, disquietude, unsettled state of mind

Id મુઝવણ થવી To be uneasy, to be ill at ease

મુઝારો, *s m* [See મુજવણ+દાર.] Brain fever

મુઝાવું, *v i* [S मुह् to be silly *Cf* મુઝારો, મુઝવણ] To be uneasy, annoyed, vexed, or unsettled in mind

મુંજ, *s n* [S] A kind of grass (of which a girdle is made to be worn by the boy during his thread ceremony) This grass is commonly used in making brooms and ropes

મુઠ, *s f* See મૂઠ.

મુઠિયું, *s n* [See મુઠી, મુષ્ટિ, મૂઠી] A fist-shaped preparation of flour

Id મુઠિયા મારવાં To practise masturbation

મુઠી, *s f* [See મુષ્ટિ] The fist 2 A handful

Id મુઠી વાળવી To close the fist 2 To be determind not to continue to give, to refuse to give મુઠીઓ વાળીને નાસવું To run with all one's might મુઠી આપવી To give daily in the morning a handful of corn or flour in charity મુઠી ફાટે એવું Large and solid, substantial (wheat, rice &c) મુઠી ભર A limited number, a few, a little

મુઠો, *s m* A large handful 2 A ball of silk

મુડદાર-શીંગ, *s f* [See મુરદાર + શિંગ] A pod of a plant, used in medicines

મુડદાલ, *adj* [P मुरदार carcass *fr* मुर्दन= S मृ to die] Lifeless, spiritless, dead and rotting, vigourless, wanting in tact 2 Lean, thin, meagre

મુડદું, *s n* [P See મુડદાલ] A corpse, a dead body

મુડી, Same as મુંડી, મૂડી.

મુડો, Same as મૂડો

મુણ્ડ, *s n* [S] The head, the neck, the skull

મુણ્ડ, *adj* [See મૂઢ] Unlearned, foolish, stupid, ignorant, dull

મુણ્ડન, Classical form of મુંડણ

મુણ્ડ-માળા, *s f* [See મુણ્ડ + માળા.] A garland of heads (represented as being worn by Shiva)

મુતર, Same as મૂત્ર.

મુતરડી, Same as મૂતરડી

મુતરવું, *v i* To urinate, to make water

Id થાળી આગળ ઉપર એ મુતરે, એવો નથી So disobliging or unsympathetic as not to be useful even at a critical time or under painful circumstances થાળમાં મુતરવું Lit To urinate in a person's dish at a dinner Hence 2 To spoil a person's plans, to throw obstacles in the way of a person and to frustrate his plans

મુતરાણી, *s f* The organ through which urine passes out

મુતરાણું, *adj* Inclined or urged to urinate

men tell no tales મુવો વર, ને ળળી જાન I will have no more trouble about it મુવા પછવાડે અધારૂ After my death, deluge મુવા નહિ, ને પાછા થયા (એકનુ એક) It amounts to the same thing મુવા પછી વરત થાઓ Death's day is doomsday મુવાને સૌ વખાણે A good thing when lost is valued most મુઈ ગાને ધાવવુ To expect an impossibility

મુશકે-ટાટ, *adv* [See મુળ, મસ્તક + ટાટ] Having the arms pinioned or tied behind the back

મુશકે બાંધ-વું, *v t* [+બાધવુ] To tie the hands behind the back

મુશળ, Same as મુસળું

મુશ્કેલ, *adj* [Ar मुशकिल difficult, difficulty] Difficult, troublesome 2 Improbable

મુશ્કેલી, *s f* Difficulty, hardness 2 Improbability

મુષ્ટિ, *s f* [S] Same as મુઠ્ઠી 2 A hilt, a handle

મુસકા-વુ, *v i* [S मुद् to rejoice] To be delighted

મુસદ્દી, *s m* [Ar मुहर्रिर] A clerk, a writer 2 A politician, a statesman

મુસદ્દો, *s m* [Ar मुसव्वदः] A draft, a rough sketch

મુસલમાન, *s m* [P] A Musalmān, a follower of the religion of Muḥammad 2 *adj* Mischievous

મુસલમાની, *adj* Relating to the Musalmāns 2 *s f* A Musalmān woman 3 The Muhammadan rule or sway

મુસલ્લો, *s m* A carpet or piece of cloth on which a Muhammadan says his prayers 2 A Musalmān (in contempt)

મુસળ-ખંડી, *s m* [See મુસળુ + ખાડ વુ] Rice

મુસલ-ધાર, *adj* [+ધાર a stream] Falling down in great showers (rain)

મુસળ-સ્નાન, *s n* [+ સ્નાન] A mere washing of one's body *distinguished from* bathing as a religious rite

મુસળી, *s f* [S मुसली] A medicinal root or plant

મુસળું, *s n* [S मुसल] A wooden pestle (used in cleaning rice)

મુસાફર, *s m* [Ar मुसाफिर] A traveller, a sojourner

મુસાફરી, *s f* Travel, journey, travelling

મુસારો, *s m* [Ar मुशाहरा monthly salary] Pay, salary, wages

મુસાહિબ, *s m* [Ar मुसाहब् a companion] A companion, an attendant

મુસીબત, *s f* [Ar मुसीबत् calamity] Difficulty, hardship, calamity, misfortune, evil, misery, adversity, affliction 2 Tyranny, oppression

Id મુસીબત-વેઠવી-ભોગવવી To suffer a hardship, misfortune, or misery

મુસ્તકીન, *adj* [Ar मुस्तकीम् firm, permanent] Firm, strong, solid 2. Firmly established

મુહૂર્ત, *s n* [S] A period of 48 minutes.

કહ્યુ તેમ તેણે કર્યું શુક કહે છે શુભ વાત,
પાઠ સુણ્યો પ્રભાવતી, મુહૂર્ત ગઈ એક રાત

—સામળભટ

2 The fit time, the auspicious moment or season 3 Commencing, beginning, entering upon 4 The first pregnancy

Id મુહૂર્ત જોવુ To search for an auspicious time મુહૂર્ત સાચવવુ Not to allow an appointed auspicious time to slip away

મુળ-ગુ, *adv* [See મૂળ+ક] Altogether, wholly, entirely, at all (generally used with a negative) 2 *adj* Original (used by old poets)

મુળચી } મુળાછી, } *s f* [See મોળછી] Purging and vomiting owing to indigestion

મુળા-પણી, *s f* [See મુળો + પાણી] A bundle of radishes

Prov મુળા પણી કાઇ શાકમા લેખુ? All flesh is not venison

મુળાક્ષર, Same as મૂળાક્ષર

મુળા-ડિયા, *s n pl* [See મુળા+S dim] Roots

મુળિ-યું, *s n* A root or a part of a root, a rootlet

મૂગુ, *adj* [S मूक] Dumb 2 Silent

મૂછ, *s f* [S श्मश्रु the beard, Eng

મુરખ, Same as મૂર્ખ

Prov મુરખનુ નામુ ભીંતે A white wall is the fool's paper

Id મુરખનો સરદાર The greatest fool.

મુરખાઈ, Same as મૂર્ખાઈ

મુરઘી, Same as મરઘી

મુરજ, s m [S] A kind of drum or tabor

વેણુ, મુરજ, મૃદંગને, મધ્ય મોરલી વાજે

—ગિરિધર

મુરત, Same as મૂર્તિ

મુરબ્બી, s n [Ar] A patron, a bene factor

મુરબ્બો, s m [Ar मरब्बा preserved, patronized] Conserve of fruits, preserves

મુરલી, s f [S] A flute

મુરલી-ધર, s m [S fr + ધરવુ] An epithet of Krisna

મુરવત, s f [Ar मुरव्वत् humanity] Awe, reverence 2 Respect, estimation, regard; consideration

મુરસદ, s m A religious teacher, a spiritual guide

ઈલમ ગાફલકે બડે કહાવો, સબકુ તુમં સમજાવો,
મેં મુખસેં કહુ "મુરસદ મેરા, મેહેરમ મોહે બતાવો

—નિરાંતભક્ત

મુરાતબ, s n [Ar] Dignity, eminence, rank, station 2 Prestige

Id માન-મુરાતબ Respect and dignity મુરાતબ સાચવવુ To assert or demand respect મુરાતબ ખોવુ To lose one's respect

મુરાદ, s f [Ar] Wish, desire, hope, intention, inclination, design, anticipation

મુરારિ, s m [S fr मुर name of a demon+અરિ] The foe of the demon Mura, Visnu, Krisna

મુરીદ, s m [Ar Cf મુરસદ] A religious teacher, a spiritual guide

પીર બિના સો પીર કહાવે, દરદબિના દરવેસા,
ગામદક્ષી સો મુરીદ કહાવે, રહેમબિના કહો કેસા!

—નિરાંતભક્ત

મુલક s m [Ar मुल्क] A country, a region, a territory, a dominion

મુલક-ગિરી, s f [+ P गिरी taking fr गिरफ्तन् = S गृभ्, गृह्, to take] Conquest, sovereignty, political affairs 2 Travel, journey

મુલકી, adj Belonging to the civil administration of a country, civil 2 Belonging to the revenue department

Id મુલકી ખાતુ The revenue department મુલકી કામદાર A revenue officer

મુલતવી, adj [Ar मुलतवी postponed] Postponed, adjourned deferred, prolonged, delayed;protracted મુલતવી રાખવુ To postpone

મુલતાની, adj [मुल्तान् name of a province of India] Belonging to the country of Multān 2 s f A musical mode

મુલદાર, adj [See મૂલ price +દાર, P] Valuable, costly, precious

મુલપડી, adj A covert term for 15

મુલવવું, v t [See મૂલ price] To settle the price

મુલવાન, Same as મૂલ્યવાન્

મુલાઇમ, adj [Ar मुलाइम्] Soft, tender, smooth, gentle, delicate, mild

મુલાકત, } s f [Ar मुलाकात्] An interview, a meeting
મુલાકાત, }

Id મુલાકાત લેવી-કરવી To get an interview મુલાકાત આપવી To allow to see, to allow to interview 2 To visit

મુલાજો, s m [Ar मुलाहिज observation] Deference, regard, respect, consideration

Id મુલાજો રાખવો-પાળવો-સાચવવો To show respect to

મુલામ, s m [Ar मुलम्मअ] Plating, gilding 2 adj Good, fine

મુલ્લા, } s m [Ar मुल्ला a scholar] A Muhammadan theologian and jurist 2 A school master
મુલ્લા, }

મુલ્લો, s m [See મૂલ] Wealth, riches, property

મુવાડો, s m [See ગઢ+વાડો]A hamlet

મુવાળો, s m [See મો+વાળ] Hair

મુવું, adj [See મરવુ] May he die! (a term of abuse used by women)

Prov મુવા પહેલી ઘોર ચણવી=મુવા પહેલી મોહોકાણ શી ? Call not a surgeon, before you are wounded મુવેલુ ગાયુ ન ઉચકે Dead

3 The origin, the ground 4 The founder, the progenitor 5 The origin, commencement 6 The first copy 7 The capital or principal (in a business) 8 The root of a number 9 The source of a river 10 A covert term for 5

Id મૂળ ઘાલવું-નાખવું To throw deep roots 2 To get a footing સજ્જડ મૂળ-ઉંડું મૂળ Deep roots, મૂળ ગોતવું To search for the original cause મૂળમાંથી કાઢી નાખવું-મૂળ કાઢી નાખવું To extirpate, to pull up by the root મૂળમાં To begin with, at the outset, in the first place મૂળે જ-મૂળમાંજ From the very beginning, from the very birth 2 Even at the very beginning

મૂળ-પાઠ, *s m* [S *fr* +पाठ the text of a book *fr* पठ् to read] The original text of any work (as distinguished from a commentary)

મૂળ-પીઠિકા, *s f* [+ પીઠિકા] A prolegomenon, an introductory remark; the origin, the very beginning

મૂળ-પુરૂષ, *s m* [+ પુરૂષ] The founder of a race

મૂળાક્ષર, *s m* [+અક્ષર] An alphabet

મૂળી, *s f* A tender root

મૂળે, *adv* In the very beginning or outset, at the very source, root, &c

મૂળો, *s m* [S मूलक a little root *fr* मूल root+क aim] A radish

Prov મૂળામાં મીઠું ને કેળામાં ખાંડ Every thing is good in its own place

Prov મૂળાના ચોરને મુશકાનો માર Disproportionate punishment

મૃગ, *s m* [S] A deer; an antelope 2 The fifth lunar mansion

મૃગ-જળ, *s n* [+જળ] Mirage

મૃગ-તૃષ્ણા, *s f* [S *fr* +તૃષ્ણા] Same as મૃગ-જળ

મૃગ-નાભિ, *s m* [S *fr* +नाभि the navel] Musk

મૃગ-પતિ *s m* [S *fr* + પતિ] The lord of beasts, a lion

મૃગ-મદ, *s m* [S *fr* મદ] Musk

જયમ રાસભને મૃગમદનું લેપન, શૂકર ગંગાસ્નાન —ગિરિધર.

મૃગયા, *s f n* [S *fr* +या to go] The chase, hunting

Id મૃગયા કરવી-રમવી To hunt, to go on a hunting expedition

મૃગ-લાંછન, *s m* [S *fr* + લાંછન] The moon

મૃગ-લોચન, મૃગ-લોચની, } *s f* [+ લોચન] A woman having eyes as liquid as those of a deer; a fawn eyed woman, a beauty

મૃગસર, *s n* [S मृगशिर, मृगशीर्ष] The fifth lunar mansion

મૃગાક્ષી, *s f* [S *fr* મૃગ + અક્ષિ] Same as મૃગ-લોચન, મૃગ-લોચની

મૃગી, *s f* A female deer, a doe 2, A kind of plant

મૃગી, ચારણી, ને મરેઠી —પ્રેમાનંદ.

મૃગેન્દ્ર, *s m* [S *fr* +ઈન્દ્ર] The lord of beasts, a lion

મૃણાલ, *s m* [S] The stalk of the lotus

મૃત, *adj* [S *fr* + मृ to die] Dead, expired, deceased

મૃતક, *adj* [S] Pertaining to the dead 2 *s n* Funeral rites 3 Pollution to the surviving relations arising from death

મૃતાશૌચ, *s n* [See મૃત + અશૌચ] Ceremonial defilement recognized by the near relations of the deceased

મૃત્તિકા, *s f* [S *fr* मृद् earth] Earth; dust, clay

મૃત્યુ, *s n* [S *fr* मृ to die See મરવું, મૃત] Death, decease 2 The Judge of the dead, Yama

મૃત્યુ-લોક, *s m n* [S *fr* + લોક] The world of mortals, the earth, this world.

મૃદંગ, *s n* [S *fr* मृद् earth + અંગ] A kind of tabor or drum

મૃદુ, *adj* [S] Soft, sweet 2 Tender, delicate, gentle, mild

મૃન્મય, *adj* [S मृण्मय *fr* मृद् earth + मय suffix showing "made of"] Earthen

મે, *pron* [S मया] By me

મે, Hindi for હું or મેં

Mustache fr Gr *Mustax* the upper lip] The mustache

Id મૂછ પર તાવ દેવો, મૂછ પર તાસ દેવો, મૂછ મરડવી To set at defiance, to scorn

મૂછ, *adj* [Ar मूजी noxious] Foolish, stupid

મૂઠ, *s f* [See મુષ્ટિ] The fist 2 The hilt 3 A handful 4 A magical formula used for killing or injuring a person 5 Striking by a long piece of wood a smaller piece placed on the hand (in the game of ગિલિદંડા)

Id મૂઠ ઝાલવી-પકડવી To lay the hand on the hilt of one's sword, to draw the sword મૂઠ મારવી See under મારવું

મૂઠી, Same as મુઠ્ઠી, 1 2

મૂઠો, *s m* The fist in which the fingers are held loose

Id મૂઠો ભરવો Lit To fill the fist Hence 2 To take a large quantity

મૂડી, *s f* [S मुण्ड the head] The head 2 Money laid out to trade, capital, stock

મૂડો, *s m* A measure of capacity equal to a hundred maunds

મૂઢ, *s m* [S *fr* मुह to be silly] Stupid 2 Ignorant, illiterate, unlearned, foolish 2 Vacant-minded

Id મૂઢ બની જવું To become vacant-minded

મૂઢ-મતિ *adj* [S *fr* +મતિ] Dull-witted, stupid, foolish

મૂતર, } મૂત્ર, } *s n* [S मूत्र] Urine

મૂતરડી, *s f* A urinal

મૂત્ર-પરીક્ષા, *s f* [S *fr* + પરીક્ષા] Uroscopy

મૂત્ર પિણ્ડ, *s m* [S *fr* + પિણ્ડ] The kidneys

મૂત્રા, *s m* The vulva of lower animals

મૂત્રાશય, *s m n* [S See મૂત્ર + આશય] The bladder

મૂર્ખ, *adj* [S] Foolish, stupid 2 Unwise, injudicious 3 *s m* A fool, a blockhead

Id મૂર્ખને જ્ઞાન હોય, પણ સાન ન હોય A fool can follow advice, but cannot give it મૂર્ખને કાંઈ શિંગડાં હોય છે ? There is no sign which marks a fool મૂર્ખ મિત્ર કરતાં દાનો દુશ્મન સારો= મૂર્ખ મિત્ર દુશ્મનની ગરજ સારે A sensible foe is preferable to a foolish friend

મૂર્ખાઈ, *s f* Folly, stupidity

મૂર્ખાઈ-ભરેલું, *adj* [+ભરવું] Foolish

મૂર્છના, } મૂર્છા, } *s f* [S *fr* मुर्छ् to swoon] A swoon, fainting

Id મૂર્છા આવવી-ખાવી To be in a swoon મૂર્છા વળવી To be free from a swoon.

મૂર્છાગત, } મૂર્છિત, } *adj* [S मूर्छा *fr* मूर्छ् to swoon + गत gone *fr* गम् to go] Fainting, swooned

મૂર્તિ, *s f* [S] An idol, an image, any figure or shape a statue, a portrait 2 A person, a man, an individual

મૂર્તિ-પૂજક, *adj*. Worshipping idols, idolatrous

મૂર્તિપૂજા, *s f* Idolatry

મૂર્તિમાન્, *adj* [S *fr* + S मत्, मान suffix showing " possession "] Present in person, same, self same, identical

મૂર્ધન્ય, *adj* [S *fr* मूर्धन् the head See મૂર્ધા] Cerebral, formed high and back in the mouth up, lingual (sound) 2 *s m* Any one of the lingual letters of the alphabet

મૂર્ધા, *s f* [S मूर्धन्] The head

મૂર્ધા-સ્થાની, *adj* [S *fr* + સ્થાન] Same as મૂર્ધન્ય

મૂલ, } મૂલ્ય, } *s n* [Dh Des मुल *fr* S मूल्य] Price, value, cost, rate 2 Discovery of real worth 3 Wages

મૂલ્યવાન્, [S *fr* +वत्, वान् suffix showing "possession "] Same as મૂલ દાર

મૂષક, *s m* [S *fr* मष्, मुष् to steal] A mouse, a rat

મૂષ, *s f* [S मूष] A crucible 2 A matrix or mould

મૂળ, *s n* [S मूल the root] The root of a tree 2 The nineteenth lunar mansion

મેથિ યુ, *adj* Seasoned with **મેથી**

મેથી, *s f* [S मेथि] Fœnugreek grass. 2 the grains or seeds of this grass 3 A kind of greens 4 A sound thrashing, a drubbing

Id અહીં કાંઈ મેથીના (લાડુ) ખાવાના નથી You have not been invited to a dinner, but to hard work

મેદ, *s m* [S मेदस् fat, marrow] Fat; marrow

મેદની, *s f* [See મેદિની] The world; the universe 2 A crowd, a gathering; a meeting, a multitude

મેદાન, *s n* [Ar मयदान,] A plain, a meadow 2 An esplanade 3 A battle field

Id મેદાનમાં આવવુ-પડવુ-ઉતરવુ To stand against boldly in a combat or a wrestling match 2 To publicly declare oneself an enemy

મેદિની, *s f* [S] The earth

મેધ, *s m* [S] A sacrifice

મેના, *s m* [Imit] A canary bird, the Indian jay

મેનો, Same as **મ્યાનો**

મેમાન, *s m* [See મેહેમાન] A guest 2 A host

મેર, *s f* Direction, side 2 Verge, margin

મેર, *s m* [Hem Des मेरा *fi* S मेरु name of a mountain See મેરૂ, 2] The largest bead in a rosary from which the reckoning begins 2 A kind of large copper or brass pot 3 A kind of insect

મેર, Same as મેરૂ 2 The tube of a hubble bubble

મેર, *interj* [See મર॰વુ] Get thee gone! 2 Let it alone

મેર-બેસ વું, [મેર=Pers મિહર, the sun + બેસ॰વુ, the word સૂરજ being understood] The sun has set

મેરા, Hindi for **મારૂં**

Prov તેરી ભી ચુપ, ને મેરી ભી ચુપ It is wise to be silent in the matter

મેરા ઈ, *s m* A tailor

મેરાબી, **મેરાવા**, } See **મેહેરાબી**

પૃથીરાજ રાસો ચંદ નામ સાદુ લખી ગયો;
તો એ કવીશ્વર કહે, મે'લ એ મેરાવી છે —**વલ્લભ.**

મેરાયા, *s n pl* Same as મેરિ॰યુ 2 Advantage gained by a player from a trick, throw, or move of another player

મેરિયુ, *s n* [See મેહેર+રાત] A lamp ignited on sugar cane stalks during the Diwālī holidays

મેરી, *s f* A woman, a female

મેરૂ, *s m* An associate, a companion 2 [S] The mountain Meru, which is represented as the support of the earth 3 The tube of a hubble bubble

મેલ, *s m* [S मल dirt] Dirt, filth 2 Any excretion or dirt of the body 3 Dregs, dross, sediments, rust

Id મેલ મૂકવો નહિ Not to make one's point clearly or frankly (Colloq) મેલ કાઢવો To refine, to purify

મેલ॰વુ, *v t* [Hem Des मेल्ल इ=S मुञ्चति He leaves or abandons] To put, to place, to keep 2 To leave, to let go, to quit hold of 3 To send, to convey 4 To conduct, to effect the safe passage of

N B—મેલવુ is generally used for મુક॰વું in a somewhat depreciatory sense

Id See under મુક॰વું

મેલા ણુ, *s n* Placing, putting down 2 A step in walking 3 Abandoning, leaving, *becoming free from (of an eclipse)*

Id (ગ્રહણનુ) મેલાણુ થવુ To become free from an eclipse

મેલા વ॰વુ, *v t* To make free, to set free 2 To cause to set free

Id આ બે જણ લડે છે, તેમને મેલાવ Separate these two person's who are quarrelling with each other

મેલુ, *adj* [Dh Des मइल *fi* S मलिनम्, मलिनम्; also Hem Des. मइला=S गततेज that has lost its lustre See મેલ dirt] Dirty, foul, nasty, filthy 2 *s n* A demon, an evil spirit 3 A pest, a plague

Id મેલી વિદ્યા Black magic; knowledge

મેડક, s m [S मण्डूक] A frog

મેડકી, s f A female frog

મેઢો, s m [Dh Des मिढिआओ fr S मेण्ढः, मेण्ढः, a ram S मेष a goat fr मेष a sacrifice] A ram, a sheep

મેદી, s f [S मेन्धा] A particular plant, *Lawsonia inermis*

N B -The leaves of this plant are used by girls and young women in painting red the nails, hands, and feet

Id શુ તારે હાથે પગે મેંદી મૂકી છે કે? Why are you so idle ?

મેંદો, s m [S मेदस् fat marrow See મેદ] Fine wheaten flour 2 Marrow

Id મેંદો કાઢવો-ઢળવો To be engaged in a work which requires strength and attention

મેંસ, s f [S मषि See મિસ્સી] Lamp-black, soot

Id આખમા મેંસ આજવી-ઘાલવી-સારવી To colour the eyes black with a pigment મેંસનો ચાલ્લો Lit A spot of lamp-black Hence 2 Infamy, public disgrace

મે, s f [Hind मैं I, hence egoism] Authority, power

મે, s m [Eng] May, the fifth month of the Christian year

મેક્ષણુ, s m A kind of spoon

મેખ, s f [P मेख़] A peg, a tent-pin

Id મેખ મારવી to interpose a serious obstacle

મેખ, same as મેષ

મેખચુ, s n }
મેખડી-ચી, s f } [+P चे a dim suffix]
A lamp with a stand

મેખળ, s n A weapon of war 2 [See મેખળા] A girdle, a zone

મેખળા, s f [S मेखला] A woman's girdle, a belt, a zone

મેખાન્તર s n [See મિષ + S अन्तर another] An excuse, a pretence, a pretext

મેખું, s n [See મિસ્સી lamp-black.] Opium 2 Intoxication

મેગળ, s m [S मदगल fr મદ a liquid discharge from the eyes + S गल् to drop] An elephant

મેઘ, s m [S fr मिह् to become wet] A cloud 2 Rain

મેઘ-ચાપ, }
મેઘ-ધનુષ્ય } [+ચાપ, ધનુષ્ય] A rainbow

મેઘ-રાજા, s m [+રાજા] The thunderer, the king of the watery clouds, 2 The god Indra 3 Rain

મેઘાડંબર, s m n [S fr +આડંબર Or, S मेघडम्बर thunder] The lowering of the clouds 2 A canopied seat upon an elephant 3 A thundering noise, an uproar 4 Empty menaces and intimidations, vain bluster

મેચકુ, s n [See મેખચુ] Same as મેખચુ 2 A little baby

મેજ, s n [See મીચ] Fruits used in religious ceremonies by the Pārsīs

મેજ, s m s f [Latin, *mensa*, Or P मेज़] A table

મેજ બાન, s m [P मेज़ बान् a host fr + बान=S वान्=વાળુ having,] A host 2 A guest

મેજ બાની, s f [P=hospitality See મિજબાની] A feast, an entertainment, a dinner-party 2 Hospitality

મેજર, s m [Eng *Measure*] A memorial, a representation

મેજર, s m [Eng *Major*] A title of military officers, a major

મેડક, Same as મેડક

મેડકી, Same as મેડકી

મેડી, s f [See માળો, માળ] An upper storey

મેડો, s m See મેડી.

મેણુ, s n [See મીણો] A taunt, a bitter remark, a sarcasm

Id મેણુ-મારવુ-દેવુ To taunt, to reproach મેણુ ખાવુ To receive a taunt, to be taunted

મેતર, s m [P मिहतर=S महत्तर greater fr P मिह=S महत् great+P=S तर comp suffix] A sweeper, a scavenger

મેતરાણી, s f A female sweeper, the wife of a sweeper

મેથિઆ, s m pl [See મેથી] A kind of wild seeds resembling મેથી, found in rice

વહુળાવલ્ફ fr વહેળો a stream fr વહે•વુ] A sea

મેહરો, s m A pālkī bearer

મેહલ, s m [Ar महल् a palace S महालय a great house fr महा great+आलय abode] A royal palace 2 A mansion 2 A decorated part of a house

Id હવાઈ મેહેલ Castles in the air (મનમાં) મેહેલ ચણવો To build castles in the air

મેહલા•યત, s f The beauty, dignity or splendour of a palace

મેહલ્લો, Same as મોહોલ્લો

મેહસુલ, s m n [Ar महसूल gained] A tax, a duty 2 Revenue 3 Finance

મેહસુલી, adj Pertaining to the collection of taxes, or the revenue department

મેળ, s m [S मेल meeting fr मिल् to join] Tallying, balancing of accounts 2 Certainty, necessity, obligation 3 A necessary consequence 4 A cash-book 5. A day-book 6 Nearness, approximation 7 Concord, agreement

Id મેળ કાઢવો–મેળવવો–બેસાડવો To balance an account મેળ ખાવો–બેસવો To meet together, to be suitable or favourable મેળ કરવો To unite 2 To reconcile મેળ લાવવો To make fitting or suitable 2 To bring about a reconciliation તેના આવવાનો મેળ નથી It is not certain or settled when he will come

મેળ•વ•ણ, s n [See મેળ•વ વુ] Mixing 2 A mixture, a composition 3 An acid put into milk to curdle it

મેળ•વ•ણી, s f A mixture 2 Admixture, addition, adding, composition 3 A sum, addition (in Mathem) 4 Exaggeration 5 Adapting, joining, suiting 6 Comparison

મેળ વ વું, v t [Caus of મળ•વુ fr S मिल् to join] To mix; to mingle, to combine, to unite, to join together, to add, to sum up 2 To earn, to gain, to acquire 3 To collect 4 To reconcile, to bring together 5 To tally, to correspond, to harmonize 6 To compare 7 To introduce

Id. હિસાબ મેળવવો–ખાતુ મેળવવુ To compare account-books તાળો મેળવવો To verify the result of a mathematical calculation દુધ મેળવવુ To mix a sour substance with milk in order to curdle it

મેળા, s f [S महिला fr मद् to gladden] A woman

મેળા પ, s m [S मेला•पक See મેળ વ•વું] A meeting, an interview

મેળા વ•ડો, મેળાવો, } s m A congregation, a concourse; a collection of people 2 A meeting, an assembly

Id મેળાવડો કરવો–ભરવો–મેળવવો To call or hold a gathering or meeting

મેળે, adv Of itself; of its own accord, spontaneously, willingly

મેળો, s m [Dh Des. मेल्लो; also Hem Des मेल्ली = S संहति a group S मेलः See મેળ•વ•વુ] A concourse of people, a fair 2 Meeting together 3 Seeing a dying person for the last time

મૈત્રી, s f [S fr मित्र] Friendship

મૈથુન, s n [S fr मिथुन a couple See મિથુન] Copulation, sexual intercourse 2 Junction, union, combination, coalition 3 [See મિથુન] A couple, a pair 4 A man and his wife

મૈથુની, adj Arising from the union of sexes 2 Relating to the union of the sexes

Id મૈથુની પ્રજા Propagation of the species by the union of the sexes

મૈયત, s f [Ar मैयित् dead] Death, A funeral 2 adj Deceased, dead

મૈયત-ખરચ, s m n [+ ખરચ] Funeral expenses

મૈયર, Same as મહિયર. Relations on the mother's side

માતા પિતા મૈયર સતાપે, સાસરિયા અતિ આરત આપે —દયારામ

મૈયા, s f [See મા, માતા] A mother

મૈલ, s m [Eng Mile] A mile

મો, મોંઢ, } s n [See મુખ] The mouth

Id See under Id મોઢું

of dealings with evil spirits, witchcraft 2 The Art or practice of intrigue

મેલ્લો, Same as મેહલ્લો, મોહોલ્લો

મેવ-લો, *s m* [See મેહ, મેહુલો, મેઘ] Rain 2 Songs sung to propitiate the god of rain, when there has been no rain for many days in the rainy season

મેવાડા, *s m pl* [मेवाड name of a part of Rājputānā] A class of Brāhmanas who originally came to Gujarāt from Mevāḍa

મેવાડી, Me-vāḍī, *adj* Relating to Mevāḍa

મેવાડો, *s m* A particular class among Vāniās, who deal in piece goods, &c. 2 The singular of મેવાડા 3 A particular musical mode

મે-વાસ, *s m* [मही a river in Gujrāt + વાસો] The province of Mahikānṭhā 2 A class of freebooters in Gujarāt

મે-વાસી, *adj* Turbulent, insubordinate 2 *s m* See મે-વાસ

મેવો, *s m* [P मेव] Fruit

મેશી, *adj* [See મિસ્સી, મેશ] Stingy, miserly

મેષ, *s m.* [S] A ram 2 *s f* The first sign of the Zodiac, the constellation *Aries*

મેષો-મેષ, *s m* [S निमेषोन्मेष, *fr* निमेष shutting the eye + उन्मेष opening the eye *fr* नि down, उद् up + मिष् to shut the eye] Twinkle, twinkling, winking with the eye

મેસ, *s f* [See મસી] Soot, lampblack

મેસરી, *s m* [See મહેશ્વર] A class of Vāniās

મેહસુર, મેસુર, } *s m* A particular kind of sweetmeat

મેહ, મેહુલો, } *s m* [Hem Des मेहो *fr* मेघः See મેઘ] Rain

મેહક, *s m* [S महक *fr* मह् to gladden] Perfume, fragrance

મેહ-ક-વું, *v i* [S मिह् to be wet, to emit semen *Cf* મેકવુ, મેહેકવુ] To emit a sweet smell

મેહકા-ટ, *s m* [+વૃત્તિ] A strong sweet smell

મેહલું, Same as મેલું.

મેહતર, Same as મે-તર

મેહતરાણી, Same as મે તરાણી

મેહતલ, *s f* [Ar मुह्लत्] Respite, postponement, delay, rest 2 Time, interval

મેહતા જી, *s m* [See મેહતો+જી] A school master, a tutor, an instructor, a teacher

Prov મેહેતાજી ન હોય, ત્યારે છોકરાને મઝા, When the cat is away, the mice will play

મેહતાબ, *s m* [P मेह्ताब् moonlight *fr* माह् the moon+ताब्=S ताप] The moon

મેહતો, *s m* [Hem Des मेहो = S वणिक्सहायः a merchant's clerk *fr* S महित praised, great *fr* मह् to praise, to make great] A schoolmaster 2 An accountant, a clerk, a writer

Prov મેહેતા મારે નહિ, ને ભણાવે નહિ A man of no pluck or courage

મેહનત, *s f* [Ar मिह्नत,] Labour, toil, pains 2 Work 3 Price or wages of labour 4 Difficulty, trouble Same as મહેનત

મેહનતુ, *adj* Painstaking, industrious, laborious, hardworking, diligent

મેહબૂબ, *s m* [Ar] God

મેહમાન, *s m* [P मेहमान] A guest Same as મહેમાન

મેહર, *s f* [P मिह्र] Favour, kindness, graciousness

મેહર બાન, *adj* [P *fr*+बान्=S वान्=વાણ having] Kind, favourable, gracious, affectionate, loving, benignant 2 *s m* A patron; a benefactor

મેહર-બાની, *s f* Kindness, favour, regard, obligation, condescension

મેહરમ, *adj* [P मह्रम् a man related to a woman whom she is prohibited by religion from marrying, as her father or brother, and in whose presence she can dispense with the veil] Heartily beloved

મેહરાબ, *s m* [Ar मिह्राब] An arch, a vault 2 A building in the form of a segment of a circle

મેહરામણ, *s m* [Prob a corruption of

છો? What is your object or motive in coming or calling? What has brought you here?

મોખરો, *s m* [See મુખર, મુખ] The front or foremost part, the van

Id મોખરે જવુ To walk in front, to be the leader of, to lead મોખરે કરવુ-ધરવુ To place in front, to appoint as the leader of મોખરો સાચવવો To face boldly, to bear the brunt of war મોખરે બેસવુ To sit in front, to occupy one of the front places 2 To be considered deserving of respect

મોગરી, *s f* [See મોગરો] The seed vessel of the radish 2 A mallet, a wooden hammer 3 Arabian jasmine 4 A small pestle

મોગરે-લ, *s n* [+તેલ] Jasmine scent, hair oil

મોગરો, *s m* [Hem Des मोग्गरो=S मुकुलम् a bud S मुद्गर a hammer] The jasmine flower 2 A jasmine shaped ornament 3. The snuff of a wick 4 A dome, a cupola

મોગલા ઈ, Same as મુગલા ઈ

મોઘમ, *adj* [Ar मुब्हम् indefinite] General, indefinite, vague, loose, equivocal, unexplained

Id મોઘમ રાખવુ To leave undefined or undecided, not to make a clear statement

મોઘ-વારી, મોઘ વારી, *s f* [See મોઘુ+વારો] Dearness, high prices

મોઘુ, મોઘુ, *adj* [S महार्घ *fr* મહત્+અર્ઘ price] Dear, bearing a high price, not cheap, costly 2 Difficult of attainment

Prov ફજેતી સોઘી, ને મોજ મોઘી Disgrace cheaper than honour મોઘો માલ પરોણો t Good things go to the guest

મોચ-ક, *adj* [S *fr* मुच् to release] That frees, liberates or looses (used at the end of a compound word

મોચ ણ, *s f* A female of the મોચી class

મોચ ન, *s n* Liberating, freeing, releasing, setting free, loosening

મોચ ન, *s n* False pride 2 Empty splendour

જેહ તણા જનમા ધનમા નહિ, મોચનમા ક્ષણમા પનમા શુ —વલ્લભ

મોચ-રસ, *s m* [+રસ] The gum of the silk cotton tree

મોચમ, *s m* [See મૂકવુ] The unploughed space left in a field

મોચ વુ, *v i* To be twisted or dislocated

મોચી, *s m* [Hem Des मोचक a kind of shoes *Cf* મોજુ a stocking *fr* P मोजः a stocking] A shoemaker, a cobbler

મોજ, *s f* [Ar मव्ज् a wave *Cf* તરગ] Pleasure, mirth, merriment joy, gaiety, hilarity, delight, enjoyment 2 Choice, will

Id તારી મોજમા આવે તેમ Just as you please મોજ માણવી-કરવી-ઞાણવી To experience pleasure 2 To act as one wills મોજ શોખ Pleasures of various kinds

મોજડું, Same as મોજુ a wave

હિમ્મત રાખીએ, દહ એ દાખીએ,
પાણી પહેલા, શા મોજડા? —સામળભટ

મોજ-ડી, [See મોજુ] Shoes, slippers

મોજ-ણી, *s f* [Mar *fr* मोजणें *fr* Ar मीज़ान a balance] A survey with a cross-staff 2 Measuring

મોજણી-દાર, *s m* [+દાર P] A surveyor who measures with a cross staff

મોજ-વુ, *v t* [See મોજણી] To survey 2 To comprehend, to understand 3 To measure

મોજાં, *s n pl* [P मोज] Stockings or socks 2 Gloves

મોજાં, *s n pl* [Ar मव्ज् a wave *Cf* મોજ] Waves, billows

મોજાર, મોઝાર, *prep* [Hem Des मज्झआरं — S मध्यम् the middle, *fr* मध्य centre + आगार house] In, into (Used in poet)

મોજીલુ, મોજી, *adj* [See મોજ] That experiences pleasure, voluptuous 2 Gay

મોજુ, *s n* [P मोजः stockings, gloves *Cf* Hem Des मोचक under મોચી See મોજડી] A stocking, a glove

મોધ-વારી, Same as મોઘ વારી

મોંઘાઈ, *s f* Value, worth 2 Claim to indulgence or respect

મોઘુ, Same as મોઘુ

મો-જોણું, } *s n* [+જો વુ] A gift given at the first visit 2 The ceremony of first seeing the bride or bridegroom
મો-જોયણું, }

વહુ વર મો જોયણાં કરે સર્વ,તજ્યો મદન મેહેનાએ ગર્વ —હરિદાસ

મોં-માગ્યું, *adj* [See મો + માગ વુ] As much (price) as is asked or demanded, without abatement, without haggling

મો-માર, *adj* [+મારવુ] Without considerations of respect or favour, fearless, bold-speaking, speaking with boldness

મો-રખુ, *adj* [+ રાખવુ] Acting with reserve out of respect for a person, modest, shy 2 Partial to, out of respect

મો-વડ, *adv* [+S वार्तिन् being, existing, *fr* वृत् to be See વૃત્તિ] Before the face, in front, just near in front

મોઈ, *s f* A little bit of stick struck in the game called મોઈ-ડંડો or ગિલ્લી-દંડો (trip-stick).

Prov મોઈ પાદી, તે લાભ Something is better than nothing

મોકમ, Same as મકમ

તહે તકનો હિસાબ લેશે, મોકમ દેશે મારો —ભોજોભગત

મોકલ વુ, *v t* [See મૂક વુ] To send, to despatch 2 To remit, to transmit

મોકળાશ, *s f* [See મોકળુ] Width, breadth 2 Spaciousness, roominess, extensiveness 3 Freedom, ease, openness 4 Extension, expansion

મોકળુ, *adj* [Hem Des मुक्कल=S स्वैरम्, स्वच्छन्दम्, at one's will Also Dh Des मुक्कला *fr* S मुक्त का let loose See મુક્ત] Free, unbound, unconfined, unrestrained, at liberty 2 Open, unclosed, not shut 3 Loose, separate, distinct 4 Empty, unoccupied 5 Free, relieved 6 Magnanimous, elevated in soul 7 Frank, ingenuous

Id પગ મોકળા કરવા To move one's legs about, to walk about મન મોકળુ કરીને બોલવુ To speak freely, to unburden one's mind સાકડે મોકળે ચલાવી લેવુ To manage as best one can મોકળે મહાલવુ To indulge oneself with freedom 2 To separate oneself from one's relations and live a life of ease and freedom

મો-કાણ, *s f* [Hem Des मोक्कणिआ= S असितपद्मोदरम् the black interior of a lotus Also Dh Des मुहविक्कोणो=S निदार्य मुख वेकूणनम् making faces at Or See મોહ+ કાણ] A visit of condolence 2 News of a death having occurred 3 Ruin, perdition

Id મોકાણના સમાચાર Discouraging news, information about one's failure મોકાણ માડવી To gather a number of mourners 2 To spoil or ruin one's business or life

મોકુફ, } *ad* [Ar मव्कूफ् stopped] Postponed, delayed, deferred, put off, adjourned 2 Abolished, abrogated, stopped, repealed, ceased 3 Dismissed, discharged
મોકુબ, }

મોક્ષ, *s n* [S See મૂકવુ *Cf* मुक्ति] Final and eternal happiness, final emancipation 2 Liberation

Id મોક્ષ પામવો-મેળવવો To get absolution or salvation of the soul 2 To die મોક્ષ દેવો-આપવો To save the soul of 2 To kill મોક્ષે જવુ-મોક્ષ થવો To return to one's Maker 2 To die મોક્ષ-કાળ The time of release (of the soul, or of death) 2 The time of release (of the sun or moon from an eclipse) મોક્ષ-પદ The state of deliverance from all existence as an individual

મોખ, *s m* [See મુખ્ય] A tent-pole

મોખ, *s m* [Ar मव्कूअ्, also, See મુખ્ય] An opportunity 2 An intention, a motive 3 Cause

Id મોખ સાધવો To take advantage of one's opportunities મોખ ધારવો To make provision for મોખ ખાવો To get an opportunity મોખમા ને મોખમા ફરવુ-હોવું To run about in search of an opportunity, to be engrossed in taking advantage of an opportunity, to be self seeking શા મોખમા આવ્યા

part 7 A spokesman 8 Boldness 9 An entrance, a passage

1d મો (મોઢું) આવવું To have inflammation of the interior membrane of the mouth, to salivate મને એનું મો આવે છે I feel shy or modest in his presence મો આણવું-લાવવું To cause to salivate મો ઉઘડાવવું-ઉઘાડવું Lit To open the mouth Hence 2 To cause to speak 3 To beg, to request 4 To begin to speak (a child) 5 To throw off modesty or respect and speak impudently; to use impudent or insolent language મો (મોઢું) ઉતરવું-ઉતરી જવું To turn pale, to lose colour through disappointment, sorrow or shame કાળું મો (મોઢું) Disgrace કાળું મો (મોઢું) કરવું To get away, to run away in disgrace, to hide one's face મો કરવું-થવું-કાઢવું To collect the puss or matter at a particular point (of a boil) મો ઉઘડવું-ખીલવું To have a blooming face or appearance મો (મોઢું) ચઢાવવું To knit the brows, to wear an angry expression, to be angry મો (મોઢું) ચઢવું To have an angry face મો ચળવળવું To have a desire to speak મો ચુકાવવું To escape the notice of, to turn away and avoid meeting with મો છાડવું-ટાળવું To avoid the sight or face of, to avoid looking at, or being looked at, to refuse to see (out of contempt or disgust) મો (મોઢું) છુપાવવું-સતાડવું To conceal one's face, to be ashamed રોજ ઉઠીને મો (મોઢું) જોવાવું To have dealings with, every moment, to be inevitable મો જોયું છોકરું An only son મો ઢાંકવું To cover or shut the mouth (of a pot, jar, &c) મો (મોઢું) પડવું-પડી જવું See મો ઉતરી જવું મો ફેરવવું Lit To turn the face Hence 2 To give up one's own party, to go over to the enemy મો ફેરવીને બોલવું To speak excitedly 2 To speak in anger મો બંધ કરવું To shut the mouth; to stop from speaking 2 To win over by an illegal gratification, to give a bribe મો ભરવું To eat 2 To take a mouthful 3 To give a bribe મો રાખવું To behave oneself respectfully towards, to obey out of respect for; to consent to out of respect for મો વકાશીને રહેવું Lit To remain with the mouth gaping wide (out of surprise, astonishment, helplessness) Hence 2 To remain or to be left helpless મો વટાળવું To eat ... little મો (મોઢું) વશ રાખવું To restrain the tongue 2 Not to speak disagreeable words 3 Not to eat injurious things મો વાળવું-ઢાંકવું To mourn for the dead મો લુછાવવું To stop crying, to comfort or console a mourner મો પહોળું થવું To die મો પહોળું કરવું-ફાડવું Lit. To gape wide Hence 2 To be astonished 3 To remain anxiously waiting for મો બગડવું To lose taste, to have a foul taste or smell in the mouth મો બગાડવું To make a wry face બાળ તારું મોઢું Get away, be gone, get you gone મો બાંધવું See મો બંધ કરવું મો ફફડાવવું To speak in anger મો (મોઢું) બળબળવું-બળબળાવું To have a desire to eat મો મલકાવવું To smile, to be pleased મો સિવવું To seal the mouth, to stop speaking મો સીડવું To seal or stop the opening made a little above the bottom of a કોઠી (an earthen jar filled with grain) મો (મોઢું) હલાવવું To eat, to chew 2 To speak મો ધોવું To cleanse the mouth, to wash the face મો ધોઈ આવવું Lit To wash the face, and be prepared to receive a gift Hence 2 To put on a pleasing appearance in expectation of receiving a gift (said by a giver to one who makes a request, when he has no mind to grant the request) અવળું મો કરીને બેસવું To turn one's back upon, to be indisposed to મો આડું કરવું To avoid looking at, or being looked at એનું મો ઉઘડ્યું He has gained the power to speak, he is free from the restraint that obliged him to be silent ઉજળું મો-ગળ્યું મો Honourable acquittal ગળ્યું મો કરવું To eat sweetmeats ગળ્યું મો કરાવવું To give sweetmeats to eat 2 To give a feast in honour of a victory મો ઉપર દેવતા મુકવો To set fire to the funeral pyre મો ઉપર દેવતા મુકનાર A near relative who sets fire to the funeral pyre, and inherits the property of the deceased; the heir નરા નેરડું

મોજુ, *s n* [Ar] wave

મોજુદ, *adj* [Ar मउजूद existent] Ready, on hand 2 Existing, present

મોજે, *s n* [Ar मऊज़ि‍अ a place, the site] A village

મોજેજો, *s m.* [Ar] A miracle, a wonder

મોજો, *s m* [See મોજુ a wave] A large and high wave

મોટ, Same as મોટુ Large, great

મોટપ, } *s n* [See મોટુ+ પણ, પણ, =S
મોટમ, }
त्व suffix forming abstract nouns from adjectives] Same as મોટાઈ

મોટાઈ, *s f* Largeness, bigness 2 Greatness 3 Large-mindedness, magnanimity 4 Pride, arrogance; vanity ostentation

મોટિયું, *s n* [Mar मोट a bundle] A sack of grain, a load

મોટુ, *adj* [See મહત્] Large, big, extensive 2 Copious 3 Great grand, magnificent 4 Considerable 5 Old, generous, magnanimous 6 Grown up, having attained the age of puberty

Id ઘરમા એનુ માથુ મોટું કેની ? Indeed he is the head and leading member of the family મોટા જોટા Grown up નાનાથી મોટો કર્યો Reared him up from childhood મોટું મન A generous mind મોટું મન કરવુ—રાખવુ To forgive; to overlook short-comings મોટુ પેટ રાખવુ To bear and forbear

Prov મોટાના પગરખામા કોણ પગ ઘાલી શકે? Who can vie with the great? મોટા એટલા ખોટા A fine shoe often hurts the foot મોટા ઘરના પોકળ વાસા Much display but no substance મોટાની મોટી વાત, અડધો રોટલો ને આખી રાત (ઠ્યાવે) Serve a great man, and you will know what sorrow is મોટાને મોટી ફિકર High winds blow on high hills

મોટે થી, *adv* Loudly, noisily, clamorously, with a loud voice

મોટે પરોઢિયે, *adv* [+ પરોઢિયુ] Early in the morning

મોટેરું, Same as મોટું

મોટો પૈસો, *s m* [+પૈસો] One pice and a half, four pies and a half

મોઠી, *s f* Dining, eating; food; victuals, meal

Id મોઠીદાસ An epicure

મોડ, *s m* [See મોઢુ the face, or મુગટ the head] A kind of chaplet worn by females on auspicious occasions 2 Ears of corn fallen to the ground from their stalks 3 Crossness, coquetry, ill humour

એક વાતે દુ ઉગરે, મેલી મનનો મોડ—સામળભટ.

Id ખચો મોડ તમારે માથે છે The credit of all this arrangement is due to you

મોડ, Same as મોડ delay

ઉપનદે કહ્યુ, " કદાચો, રૂપવાનને રે,
ઘટિત છે એ વાત, રખે કરતા મોડ "—દયારામ.

મોડછી, *s f* [See મૂર્છા, મુળચી, મુળછી] Purging and vomiting, cholera

મોડ વું, *v t* [See મરડ વુ] To twist, to turn, to bend 2 To dishonour, to disrespect

ત્યા માનમોડી રાયના, સીતા વર્યા શ્રીરગ—ગિરિધર.

મોડ વુ, *s n* A heap or pile of cow-dung-cakes or of grass

મોડા, *s m pl* A roll of names of boys in a school 2 The roll-call

મોડા-મોડ, } *adv* [See મોડવું, મરડવુ]
મોઢા-મોઢ, }
Turning and twisting (as the gestures of a coquette) 2 [See મોઢુ] Face to face, in the presence of

મોડિયુ, *s n* [See મો, મુખ] The mouth of a thing, a piece which covers an aperture

મોડી, *s f* [Mar See મરોડ] A written character peculiar to the Marāṭhī language

મોડી, *s f* A small મોઢુ

મોડુ, *s n* [See મોડવુ a heap] Late 2 Delay, lateness

મોઢુ, }
મોઢું, } *s n* [Hem Des मोड *f* S
મો, }
मुण्डम् the head Or see મુખ, મોઢ, the mouth, the face] The mouth 2 The tongue 3 The face 4 An aperture, an orifice; an opening 5 The head of a boil 6 The fore

છીપનું મોતી A pearl of the purest water 2 An honest person આમળા જેવડું મોતી A big round pearl of the finest water

Prov મોતીના પાણી ઉતર્યા તે ઉતર્યા Done is done A permanent loss

મોતી-ચૂર, *s m* [+ ચુરવું] A kind of sweetmeat

મોતૈ•યો, *s m* [See મોતિ•યો] Cataract (of the eye)

મોતૈ•યો, *s m* [See મોતી] A drop of water 2 A pimple

મોતૈ•યો, Same as મોતી-ચૂર.

મોથ, *s m* [S मुस्ता] A fragrant grass

મોદ, *s m* [S *fr* मुद् to rejoice] Joy, delight, pleasure

મોદ, *s f* A kind of coarse thick cloth in which corn is packed in a cart

મોદ•વું, *v i* [See મોદ joy] To be delighted

મોદ•ક, *s m.* [S *fr* મોદ joy] A sort of sweetmeat 2 *adj* Delightful

મોદિ•યું, Same as મોદ A kind of coarse cotton cloth

મોદી, *s m* A steward 2 A grain dealer, a retail grocer

મોદી-ખાનું, *s n* [+ખાનું] A granary 2 The Commissariat department 3 The business of supplying corn and other provisions

મોનિ•યું, *s n* [See માન respect] A half hearted invitation

પણ અમને સાથે તેડી જવાને મોનિયુ કર્યું નહિ ને !
—પ્રેમાનંદ

મોબેદ, *s m* [P मुबद् wise, talented, *fr* मु talents +बद् having] A Pārsī priest, one of the Magi

મોભ,
મોભારો, } *s m* [Hem Des मुम्भो = गृह म गे तियग् दारु a cross beam in the roof of a house] A roof beam, the ridge

Prov મોભને સો, ને, વળીને એક (ખીલો) Regal honours have regal cares, and little gear, little care

મોભમ, Same as મોધમ

મોભાગ્ર-બુદ્ધિ, *s f* [+અગ્ર + બુદ્ધિ] A dull intellect

મોભા•દાર,
મોભા વાળુ } *adj* Respectable, influential; leading, having a number of followers

મોભી, *s m* [See મોભો] The managing member of a house, the support of the family

મોભો, *s m* [Ar मुहाबा awe, regard.] Importance, weight; consequence, influence; self respect, regard, deference

Id મોભો જાળવવો–રાખવો–સાચવવો To keep up one's respectability

મોમ, *s n* [P मूम् *fr* મીણ] Wax

મોયડો, Same as મોઢો

મોયરૂં, *s n* [See મહિયર] The raised platform on which the marriage ceremony is performed

ત્યાંથી અભિમન્યુ મોયરામાં આવ્યા,
મામાજી કન્યા પધરાવો રે —અભિમન્યુનો ચકાવો.

મોર, *s m.* [See मयूर.] A peacock. (*fem* ઢેલ)

Id મોર મારવો To do a glorious deed એમાં તેણે શો મોર માર્યો ? What has he done to merit praise ?

Prov મોરના ઇંડા કાંઈ ચીતરવા પડે ? A good face needs no paint મોર પીંછે રળિયામણો All is not gold that glitters

મોર, *adv* [S मुखर standing in front *fr.* मुख] Before, in front of. 2 Before, previously

મોરથી મેલી દેજે માન, તો અંત સમે આવે વિમાન.
—ભોજોભગત.

મોર, Same as મોહોર.

મોર-ચગ, *s m.* [See મોર a peacock+ચગ] A Jew's harp

મોરચા-બંધ, *adv* [See મોરચો + બાંધવું] With the batteries arranged or drawn up; being fortified, entrenched

મોરચી, Same as મોડછી

મોરચો, *s m* [P मोर्चल्] A battery 2. A gate, fortification

Id મોરચો બાંધવો To make preparations for a battle, to be prepared to fight મોરચો પકડવો To fight and proceed, 2. To pursue

મો થઈ જવું To be ashamed મારી આગળ તું શું મો લઈને આવે ? How can you stand before me, and speak on the matter? 2 Knowing your antecedents, which are bad enough, are you not ashamed to speak to me on the matter? બે મો ચાખવા-ચારી લેવા To eat a little and in haste મો માગ્યું-મોઢે માગ્યું Lit What is asked for, Hence 2 A price paid without haggling એનું લોહીઆળું-મોટી ચડું-મો છે He has lost the dearest and nearest relative મોઢે કહેવું-મો ઉપર કહેવું-મો ઉપર મારવું To speak without being afraid, to tell boldly મો ઉપર મારવું To return in a lump what one was dunned for મોઢે-મોઢે કરવું To commit to memory, to learn by heart મોઢે ચડવું To be committed to memory (of a lesson) મોઢે ચડાવવું To indulge to excess, to fondle મોઢે ચડીને કહેવું To speak to in person 2 To speak to without fear મોઢે તાળું દેવું To shut the mouth of to cause to stop from speaking મોઢે ભણી જવું To repeat by heart. મોનું છૂટું Free in speaking, outspoken મોનું સાચું True to one's promise મોનું જૂઠું False to one's promise મોગા આગળ ના ધાલવી To be tired or disgusted with મોગા આગળી ઘાલીએ તો એ કરડે નહિ એવો Harmless, innocent મોમો છબ ઘાલવી To stop speaking તારા મોગા છબ છે કે નહિ ? Why do you not speak ? મોમા ડૂચો ભરવો-મોમા વારવું To eat voraciously મોમાં (મોઢે) ડૂચો-દેવો મારવો To stop speaking મોમા ચુક એવો More cunning than મોગા પાણી આવવું To have a desire to eat મોમા અગીન હોવી-મોમાથી અગી જવી રહેવી To have a dry tongue 2 To lose relish for food મોમા મારીને લેવું To take notwithstanding resistance or opposition, to take by force

Prov મો વાઘનું, પુછડી શિઆળની Bold in appearance, but timid at heart મોઢે મિઠાશ, ને, પેટમા પાળી = મોઢે પરવત, ને, પેટમા ઝરવત A lickerish tongue, a treacherous tail મો ખાય, ને હોઠ દાઝે He who takes the profit in a business, must also take the loss મો જોઈને ચપટાક મારવી=મો તેવો તમાચો To treat one according to one's deserts મો પાકીને કાઢી દ... ... ખાવવી Kind cruelty મોમા આવેલો કોળિઓ પાછો જાય There is many a slip betwixt the cup and the lip

મોઢ, *adj* [Guj મોઢેરૂ name of a village in the Baroda District] Name of a section of Brāhmanas and Vāniās

મોઢો, *s m* } A net placed on the mouth of large animals to prevent them from biting, &c
મોઢિયું, *s n* }

મોણુ, Same as મોચણુ.

Id મોણુ મોણુ કરી નાખવું Lit To make soft and shiny Hence 2 To please and win over to one's side, to coax into obedience

મોત, *s n* [Ar मृत् death] Death, demise, decease

Prov માગ્યું મોતે ન મળવું નથી A closed mouth catches no flies મોત કોઈને છોડતું નથી Everything is doomed to destruction

મોતિયા, *s n pl* [See મોતી] Strength, courage

Id મોતિયા ઊતારવા, મોતિયા મરવાં To lose courage

મોતિયું *s n* The eaves. 2 A piece of wood fixed to the eaves rafter to prevent the tiles from sliding off

મોતિયો, *s m* [See મોતી a pearl] A kind of jasmine 2 A disorder of the eye, cataract 3 Strength, courage

Id મોતિયો આવવો To have cataract of the eye મોતિયો કાઢવો To remove cataract from the eye

મોતી, *s n* [S मौक्तिक *fr* मुक्ता a pearl] A pearl 2 An imitaion pearl

Id મોતીએ ચોક પુરવો Lit. To stud the court-yard of a house with pearls Hence 2 To do what one wills, to indulge in extravagant words, to misrepresent matters so as to suit one's purpose મોતીએ વધાવવું Lit To welcome one by carrying handfuls of pearls round one's head, to remove the influence of the evil eye to consider nothing to be more valuable than the arrival and presence of a beloved person Hence 2 To give a cordial welcome

allured 2 Ignorance; foolishness 3 Affection; love, fondness 4 Loss of consciousness, fainting, swoon 5 Delusion of mind which prevents the discernment of truth

Id મોહ થવો-ઉપજવો To feel affection for મોહ પામવો To be under the influence of a swoon, to swoon, to faint

મોહાન્ધ, Blinded by ignorance, infatuated

મોહક, *adj* [See મોહ] Enchanting; fascinating, captivating

મોહકમ, *adj* [Ar मुहकम् firm, established See મક્કમ] Much, plentiful

મોહ-જાળ, *s f* [+જાળ] The snare of the world; the fascination or fetters of illusory objects

મોહન, *adj* Alluring, enchanting, bewitching, stupefying, fascinating, producing stupor or nervous composure 2 *s n* Bewitchment, enchantment, fascination

મોહન-માળા, *s f* [+ માળા] A particular ornament for the neck

મોહબત, *s f* [Ar मुहब्बत् love, affection] Friendship 2 Love, affecton, intimacy

Id મોહબત રાખવી To continue friendly towards

મોહ-બાણ, *s n* [+ બાણ] Attraction of charms

મોહ-રખાઈ, *s f* [See મો, મો, મોહ,+રાખ વું See મો-રખું] A reward given to an informer, or to one who promises to discover the offender

મોહ-રખાઈ યો, *s m* A man who accepts મોહો-રખાઈ, an informer; a detective

મોહરમ, *s f* [Ar मुहर्रम the first month of the Muhammadan year] The Musalmān month of Mohurrum 2 The Mohurrum holidays

મોહરું, *s n* [See મોહોર] A chessman, a piece, a counter 2 A brilliant person, a valuable person

મોહરો, *s m* Gloss, polish, glaze 2 A shell for polishing

મોહરો, *s m*. [See મહોર; also P मुहरः the instrument of glazing a conch shell] A stone found in the hood of a snake supposed to be a cure for snakepoison 2 Polish, gloss, brightness 3 That with which a thing is polished or made bright

મોહવણુ, Same as મોયણુ, મોણુ

મોહર, *s m* [Hem Des मउर=S शाकम् a pot-herb S मुकुर standing in front *fr* મુખ] Blossom

મોહવાવું, *v i* [Pass of મોહવું] To be bewitched

મન વનિતા મોહવાઈ રહી, શ્રીનાથજી, મુખરીનો ચમકાર
—દયારામ.

મોહવું, } *v t* [See મોહ] To bewitch,
મોવું, }
to captivate, to fascinate 2 To mix the grain, &c , with a little oil

મોહિત, *adj* Fascinated, captivated, enchanted, bewitched 2 Enamoured, charmed

મોહિની, *s f* [S मोहनी. See મોહ, *s m*] Bewitchment, charm 2. A fascinating woman, a charmer

Id મોહિની લાગવી To be bewitched

મોહોટું, Same as મોટું 2 Very early

મોહોટે રે પ્રભાતે, મારે દ્વાર શીદ ઉભા,
જાઓ શો ગોરસો ઠાલો રે —દયારામ.

મોહોર, *s f* [Ar मुहर a seal] A gold coin worth sixteen rupees; a mohor 2 A seal

Id મોહોર મોહોરના શબ્દ Lit Words each worth sixteen rupees Hence 2 Bad words (ironical)

મોહોલો, Same as મોહોલ્લો

મોહોલા, *s n pl* [See મોહ વું to make oily] Pieces of old leather

મોહોલ્લો, *s m* [Hem Des महल्लो = S निवहः a group Ar महल्लः a place, a street] A street, a division of a town

મોળ, *s m f* [S मृदुल water, मृदु soft See મોળું] Nausea, qualm 2 A layer 3 A ring (of cloth, &c) to be put under a load on the head, or underneath a vessel, to break the weight

મોળ, *s f* [See મોળું *fr* S मृदु soft]

one's object with steadiness and zeal મોરચો મારવો To win a battle તેણે શો મારચો માર્યો? What glorious deed has he done?

મોરડ, s n A kind of food made by frying

મોર-થુથુ, s n [S मयूरतुत्य fr मयूर, મોર, a peacock+S तुत्य sulphate of copper] Blue vitriol; sulphate of copper

મોર-ફેર, adj [See મોર, મોહોર+ફેર] Of a different stamp (a coin)

મોરલી, Same as મુરલી

મોર-વ-ણુ, s n [S मृद् to rub] Powder of cowdung

મોર વણુ, s n [See મોર-વ-ણુ+પાણી water] An acid put into milk to curdle it

મોર-વ-વું, v t [M मुरवणें fr S मार य् to kill fr मृ to die See મરવું] To curd, to curdle

મોર વું, v i [See મોર, મોહર, blossom] To bear blossom

મોર-વું, Same as મોળ વું

મોર-વેલ, s f [See મોહર blossom + વેલ] A kind of medicinal creeper

મોરસ, s m A creeping plant growing on sea coast

મોરસ, s f [Eng *Mauritius* an island on the coast of Africa] Fine sugar, imported from Mauritius

મોરસો, s m A knoll of ground under cultivation, which has low lying sides

મોરાખી, adj [See મોહ + રાખ-વું] Told under reserve or with shyness 2 s m An informer 3 A king's evidence

મોરા-ણી, adj [See મોર મુખર, મોખરો + S नी to lead, to carry] Leading, chief, principal

માનીતા તો કરવા રે, તમો હોય મોરા ણીને
—નરભેરામ

મોરિ-યું, s n [See મોર, મુખર, Cf મોળિ-યું] A particular kind of turban

મોરિ યો, s m [See મુખ, મોહ, the mouth] A pitcher, a ewer, an earthen pot

મોરી, s f [See મુખ, મોહ, the mouth] A little channel to carry off water; a gutter, a conduit, a drain

મોરો, s m [See મુખર, મોખરો] The beginning of a tune in music 2 A particular mode in beating a drum 3 The initial steps in wrestling 4 A stroke of a sword 5 A prepossessing appearance

પોરો પરખી મોરો કર્યો, ધનન્યે રરિયો —વલ્લભ.

મોલ, s m [See મૂલ] A crop

મોલવી, s m [Ar मवलवी a learned man] A learded Muhammadan, a doctor of laws

મોલડું, s n [See મુખ + Guj ડુ dim] A drum having two faces beaten at the time of invoking a ghost or a spirit

મોહલ્લો દાર, s m [See મોહોલ્લો+દાર, P] A street-fellow, a neighbour

મોલ્લો, s m A kind of conical-shaped cracker

મોલ્લો, Same as મોહોલ્લો

મો-વાસો, s m [See મો + વાસ-વું] A mouth disease in cattle

મો-વાળ, s m [See મોહ + વાળુ having] Friendship intimacy

મોવાળો, Same as મુવાળો

મો-વુ, Same as મોહ વું,

મોસમ, s f [Ar मवासिम्] A season; a recurrent period

મોસંબી, s f [Eng *Mozambique*, whence it originally came] A kind of orange

મોસલ, s m [Ar मुहस्सिल् one who collects] A summons 2 A motion; an application 3 A bailiff

મોસાળ, s n [S मातृ mother + શાળા a house] Maternal grandfather's house

Prov મોસાળે જમણુ, ને મા પિરસનાર The circumstances are all favourable One circumstance heightens the effect of others

મોસાળિ-યા, s n pl Relatives at the મોસાળ

મોસાળું, s n Presents given by the મોસાળિ-યા to the girl on occasions of marriage, first pregnancy, or tonsure ceremonies 2 A song sung on the occasion of making such presents

મોહ, s m [S fr मुह् to be silly] Bewitchment, fascination; the state of being

he performs religious ceremonies

યજ-માન-વૃત્તિ, *s f* [S *fr* યજ-માન+વૃત્તિ] The business of officiating at the performance of ceremonies at a patron's house

યજ-વું, *v t* To worship, to adore 2 To offer a sacrifice

યજુ-ર્વેદ, *s m* [S *fr* यजुस् a sacrificial prayer *fr* યજ-ન + વેદ] The second of the four Vedas; it is written in prose and treats of sacrifices

યજુ-ર્વેદી, *s m* A student of યજુર્વેદ, a class of Brāhmanas

યજ્ઞ, *s m* [S *fr* યજ-ન] A sacrifice, an offering 2 An oblation, an observance or act for propitiating a deity

યજ્ઞ-કુણ્ડ, *s m* [S *fr* +કુણ્ડ] A hole in the ground built for receiving the sacrificial fire

યજ્ઞ-નારાયણ, *s m* [S *fr* +नारायण a name of Visnu] A term for sacrificial fire viewed as a deity

યજ્ઞ-પશુ, *s m* [S *fr* +પશુ] A sacrifice-beast

યજ્ઞ-યાગ, *s m* [S *fr* + યાગ] A comprehensive term for sacrifices, sacrifices and offerings of all kinds

યજ્ઞ-વૃક્ષ, *s n* [S *fr* +વૃક્ષ] A tree, the wood of which is used in sacrifices

યજ્ઞ-શાળા, *s f* [+ શાળા] A place of sacrifice

યજ્ઞોપવીત, Classical form of જનોઇ

યતિ, *s f* [S *fr* यम् to restrain] A pause in a verse, a cæsura 2 A stop or pause in prose, a mark in punctuation

યતિ, યતી, } *s m* [S यतिन्, यती, *fr* यत् to attempt] A religious mendicant. 2 A person who subdues his passions, an ascetic See જતી

યત્કિઞ્ચિત્, *adv* [S *fr* यत्, જત, જે, + કિઞ્ચિત્] Somewhat, something; a little

યત્ન, *s m* [S *fr* यत् to strive, to attempt] Effort, endeavour; exertion, attempt

યથા, *adv* [S *fr* यत. જત] As, like as, according to

Prov યથા રાજા તથા પ્રજા As is the king, so are the subjects

યથા-ક્રમ, *adv* [S *fr* +ક્રમ] Regularly, orderly

યથા-તથા, યથા-તથ્ય, } *adv* [S यथा-तथ्य] Truly, in fact, actually

યથા-તૃપ્ત, *adv* [S *fr* + તૃપ્ત] To the heart's content, to one's satisfaction

યથાનુક્રમ, *adv* [S *fr* + અનુક્રમ] See યથાક્રમ

યથા-ન્યાય, *adj* [S *fr* + ન્યાય] In accord with justice, just, equitable 2 *adv* Equitably, justly

યથા-બુદ્ધિ, *adv* [S *fr* + બુદ્ધિ] According to one's capacity, sense, or intellect

યથા-મતિ, *adv* [S *fr* + મતિ] See યથા-બુદ્ધિ

યથા-યુક્ત, *adv* [S *fr* + યુક્ત] Rightly, suitably, properly, justly, fairly, fitly

યથા-યોગ્ય, *adv* [S *fr* + યોગ્ય] Same as યથા-યુક્ત 2 *adj* Proper, fit, suitable, right

યથા-રૂચિ, *adv* [S *fr* +રૂચિ] According to one's taste or desire

યથાર્થ, *adv* [S *fr* +અર્થ] According to the fact 2 Correctly, rightly 3 Truly, really, actually 4 *adj* True, right, real, actual

યથા-વિધિ, *adv* [S *fr* + વિધિ] As prescribed or ordained, according to the prescribed method or process, methodically

યથા-શક્તિ, *adv* [S *fr* + શક્તિ] As far as possible, to the utmost of one's power

યથા-શ્રુત, *adv* [S *fr* + શ્રુ-ત heard *fr* શ્રુ to hear] As heard

યથા-સમ્પ્રદાય, *adv* [S *fr* +સમ્પ્રદાય] According to custom or practice

યથા-સ્થિ-ત, *adv* [S *fr*+સ્થિ-ત] Suitably with, conveniently, properly, rightly. 2 As things stood before, as matters then were, *in statu quo*

યથા-જ્ઞાન, *adv* [S *fr* + જ્ઞાન] According to one's knowledge or understanding

Low prices, a dull market

મોળ-વું, *v t* [S मृद्, मृद्नाति, to crush] To shred (vegetables) for cooking

મોળાઈ, *adj m* [See મોસાળ] Of or pertg to મોસાળ, related through the maternal uncle, (a son) of the maternal uncle

મોળે-ણુ, *adj f* See મોળાઈ

મોળિ-યું, *s n* [See મુખર, મોરિ-યુ, મોખરો] That part of a garment on which lace is fixed 2 Lace

મોળી, *s f* [See મોળું] A kind of preparation of gram-flour made into thin long sticks having no salt in it

મોળુ, *adj* [S मृदुल water *fr* મૃદુ soft] Tasteless, insipid 2 Brackish 3 Spiritless

Prov મોળુ દહીં દાત પાડે There is a snake under the grass

મો, *adj* [Hem Des मडब्भ=S दीनम poor, miserable *fr* S मृदु soft See મૃદુ, મળિ] Soft, pliant 2 Indigent, necessitous, miserable 3 *s m* A dunce, a blockhead

મો-ડું, *adj* Acting like a needy person, hungry, beggarly

મો-ડું, *s m* A flower of મો-ડો Same as as મહુ-ડાં.

મો-ડો, *s m* [S मधु a spirituous liquor+ ડો dim See મધ, મહુ-ડો] A kind of tree from the flowers of which a spirituous liquor is made, a Mhowrā tree

મોન, *s n* [S See મુનિ a taciturn man, a sage] Silence, taciturnity

મોલિ, *s n* [S] The head

મોવર, } Same as મહુવર
મોવેર, }

ત્રિવિધનો ધારી ત્રાસ, મોવરના માનને —વલ્લભ

મ્યાન, *s f* [P नयाम्] A scabbard, a sheath

Id તલવાર મ્યાન કરવી To sheath a sword

મ્યાનો, *s m* A kind of palanquin, a luxurious litter

મ્યુનિસિપાલ કમિટી, *s f* }
મ્યુનિસિપાલ ખાતું, *s n* } [Eng +ખાતું]
મ્યુનિસિપાલિટી, *s f* }
A municipal Committee, a municipality

મ્લાન, *adj* [S *fr* म्लै to fade] Faded, withered 2 Sad, dejected 3 Languid, weak, feeble

મ્લેચ્છ, *s m* [S] The generic term for a barbarian or a foreigner in India, a barbarian

ય.

ય, The thirty-seventh letter of the alphabet, and twenty sixth consonant

'ય પલાય', *s n* [S यपलायते, स जीवति, He who runs away, saves his life, *fr* यद्, य, who+पलायते runs away See જદ, જે, and પલાયન] Running away; absconding

યક્ષ, *s m* [S] A class of demigods or minor deities, or an individual of it, a servant of Kubera, the god of wealth

યક્ષ-કર્દમ, *s m* [S *fr* +कर्दम, કાદવ] A fragrant ointment made by mixing together saffron, sandal, musk, and camphor (Used by poets)

યક્ષ ણી, *s f* [S यक्षिणी] A female યક્ષ 2 The wife of a યક્ષ.

યકૃત્, *s n* [S] The liver

ય-ગણ, *s m* [S *fr* य name of a metrical foot+ગણ] A metrical foot of three syllables, of which the first is short and the other two long; (⏑ – –), *Bacchius*

યજ-ન, *s n* [S *fr* यज् to worship, to sacrifice] Sacrificing, offering to a god by throwing oblations into fire

યજ-માન, *s m* [S=sacrificing, a sacrificer, a host] A host, a patron 2 A sacrificer

યજ-માનિ-યો, *s m* A Brāhmana, who has his hereditary patrons, at whose house

યાદ•ગીરી, *s f* [+गिरफ्तन् = S गृह्, ग्रह् to take] A token of remembrance, a memento 2 Remembrance 3 Name; fame, praise

યાદ•દાસ્ત, *s f* [P *fr* + दाश्तन = S धृ, धर् to hold] Memory, remembrance 2 A memorandum

યાદી, *s f* [See યાદ] A memorandum scrap, a petition, a representation 2 A list, a roll

યા•દૃશ, *adv* [S *fr* यद् ज्त +दृश् to see] As, like

યા•ન, *s n* [S *fr* या to go] A vehicle; a conveyance, a carriage 2 Going, travelling; proceeding

યાને, *conj* [Ar यअनी that is to say] Or, in other words

યાન્ત્રિ•ક, *adj* [S *fr* યંત્ર] Pertaining to a machine, mechanical

યામ, *s m* [S] The eighth part of a day, a period of three hours

યામ, *adj* [See યમ] Ceasing, desisting

યામ•ની, } Same as જામની.
યામિ•ની, }

યાર, *s m* [P = a friend, a helper, = S जार a paramour] A friend, an associate 2 A gallant a paramour

યાર•બાજ, *adj* [P *fr* + बाज् practising, sporting, *f* बाखितन to sport] Voluptuous

યાર•બાજી, } *s f* Friendship, companionship 2 Amour
યારી, }

યારી, *s f* [Eng *Yard*] A Halyard, a balliard

યાલ, *s f* [P अयाल्] Mane (as of a tiger)

યાવ•ત્, *adv* [S *fr* यत्, ज्त] As far as, as long as 2 Till, until

યાવની, *adj* [S See યવન] Barbarian; foreign

યાહુદી, *s m* [Ar यहूदी a Jew] The Jews, the people of Judea 2 *adj* Jewish

યાન્હોમ, *adv* [Ar जा •h] + S હોમ] Rushingly, daringly, desperately

Id યાહોમ કરવુ To do a thing desparately or at any risk

યાળ, Same as યાલ

યુક્ત, *adj* [S *fr* युज् to join] Joined; connected, united 2 Possessing, endowed with 3 Intent on, engaged in 4 Proper, becoming, suitable

યુક્તાયુક્ત, *adj* [S *fr* + अ•युक्त improper *fr* अ not+युक्त] Proper and improper, good and bad, fit and unfit

યુક્તિ, *s f* [S See *supra* See જુક્તિ] Junction 2 Ingenuity, inventiveness, contrivance, cunning, art, skill, knack, tact, dexterity 3 A plan, a device, a mode 4 A measure, a step, a means, an expedient

Id યુક્તિ કરવી-રચવી To make a contrivance, to contrive યુક્તિ વાપરવી To make use of a contrivance

યુક્તિ•માન્, }
યુક્તિ•વન્ત, } *adj* [See યુક્તિ + માન્, વત,
યુક્તિ વાન, }
યુક્તિ•વાળુ, }
વાન, વાળુ=having] Ingenious, skilful 2 Inventive

યુગ, *s m* [S *fr* युज् to join] One of the four ages, the period comprising the four ages. See જુગ 3 Same as યુગ્મ a couple

યુગાન્યુગ, }
યુગાનુયુગ, } *adv* From age to age; in
યુગેયુગ, }
all ages in succession

યુગ્મ, *s m* [S *fr* युज् to join] A brace; a pair 2 The male and his female; a couple

યુદ્ધ, *s n* [S *fr* युध् to fight] A war; a battle, a fight, a wrestling; a conflict Same as જુદ્ધ

યુદ્ધો, Same as યોદ્ધો

યુનાની, *adj* [Ar *fr* युनान् the ancient Ionian islands] Persian 2 Muhammadan

યુરોપીયન, *s m* [Eng *European*] A European, an inhabitant of Europe 2. An Englishman

યુવતિ, } *s f* [S Fem of युवा] A young
યુવતી, }
woman Same as જુવતી

યુવ•રાજ, *s m* [S *fr* + રાજ] An heir apparent to the throne

યથેચ્છ, }
યથેચ્છા, } adv [S fr +ઇચ્છા, ઇષ fr इष् to wish] According to one's desire or wish
યથેષ્ટ, }

યથોક્ત, adj [S fr +ઉક્ત] As spoken or said, as prescribed, directed or ordained

યદ્યપિ, conj [S fr यदि if + अपि even] Even if, though, although; notwithstanding

યંત્ર, s n [S fr यन्त्र् to restrain See જંતર] An engine, a machine, an apparatus 2 A plate or paper on which are written the names of certain deities, and which is worshipped or suspended around the neck, an amulet, a charm 3 A diagram of a mystical or astrological character

યંત્ર-રચના, s f [S fr +રચના] The construction of a machine, mechanism

યંત્ર-વિદ્યા, s f [S fr +વિદ્યા] Mechanics

યંત્ર-શાસ્ત્ર, s n [S fr + શાસ્ત્ર] The science of machines, mechanics.

યમ, s m [S fr यम् to restrain] Restraint of the senses, affections, and passions

યમ, s m [S See Supra] The judge of the dead 2 Death 3 The punisher of the wicked 4 A fierce, savage, pitiless, man, a devil

યમક, s m [S fr यम twin] Alliteration, rhyme

યમ-દૂત, s m [See યમ + દૂત] A messenger of Yama, an angel of death

યમન, s n. [S] A mode of music

યમ-પાશ, s m [S fr યમ the god of death+પાશ] The snare of Yama or death personified, the pangs of death

યમ-પુરી, s f [See યમ + પુરી a town] The city ruled over by Yama, Death's regions

યવ, s m [S See જવ] Barley

યવન, s m [S] An Ionian or Greek 2 A barbarian, a foreigner

યવની, s f A યવન woman

યશ, s m n [S यश] Luckiness; fortunateness, felicity of destiny, propitiousness 2. Success, happy result or issue 3 Fame, glory, renown, reputation, celebrity 4 Credit, honour

Id યશ મળવો-પામવો To get glory or fame

યશ-વર્તી, adj [+વર્તવું] See યશસ્વી

યશસ્વી, adj Fortunate, lucky, of happy destiny 2 Successful 3 Renowned, famous, celebrated

યશો-મતિ, s f [+ મતિ] Intellect that leads to fame and glory 2 Name of the mother of Krishna

કોટિ કોટિ બ્રહ્માણ્ડ કેરો કર્તા
તાકુ ય(જ)શોમતિ ગોદ ખિલાવે રે —ભોજો ભગત.

યષ્ટિકા, s f [S] A stick

યા, conj [P या = S वा] Or, in other words

યાકુત, s n [Ar याक़ूत] A ruby

યાકુતી, }
યાકુટી, } s f [Ar यक़ूती a medicinal compound made of યાકુત] A preparation with sugar, spices, &c, of the hemp plant.

યાગ, s f [S fr यज् to worship, to sacrifice See જાગ] A sacrifice

યાચક, adj [S fr યાચવું See જાચક] That begs or solicits, a beggar

યાચના, s f [S See યાચવું] Begging; beseeching, petitioning, a prayer; a request

યાચવું, v t [S याच् to beg See જાચવું] To beg to beseech, to pray, to request

યાજ્ઞિક, s m [S fr યજ્ઞ] A sacrificer; an officiating priest at a sacrifice

યાતના, s f [S fr यत् to struggle] The agony of hell. 2 Pain inflicted by Yama 3 Torment, anguish, agonies, extreme pain

અરર ! યાતના આવિયે શ્યા
અરરર ! રાખનો ગુમની વ્યથા —પ્રેમાનંદ.

યાત્રા, Classical form of જાત્રા

યાત્રાળુ, Classical form of જાત્રાળુ

યાદ, s f [P = remembrance] Remembrance, recollection 2 Same as યાદી

Id યાદ કરવું To remember યાદ આપવું-દેવું To remind યાદ આવવું To be remembered

યાદગીરી, [+ P fr + યાદ, कार = S कार, doer fr कृ to do] Same as યાદગીરી.

ર.

ર, The thirty-eighth letter of the alphabet, and twenty seventh consonant

રઈ, s f [See રતિ] The wife of the god of love

રઈ, Same as રાઈ.

Id એના રઈ રઈ જેટલા ટુકડા કરી નાખીશ I will cut him up into pieces as small as mustard grains

રક-ઝક, s f [Guj રક redup of ઝક fr P झिक् defeat] Disputation, controversy 2 Obstinacy, pertinacity

Id રકઝક કરવી To hold a disputation, to be engaged in a noisy quarrel

રકમ, s f [Ar रक्म.] An item, an article 2 A sum, an amount, a number

Id રકમ ઉપાડવી To borrow a sum of money રકમ નામે લખવી To sell on credit a sum of money or an article of value, and enter it in the account-book.

રકાન, s m [P. रकान्] A custom, a practice.

ર-કાર, s m [S fr ર the sound or sign ર+કાર a suffix showing the sound or sign of the preceding letter or letters] The sound or sign ર (r)

રે દકાર દુખ વસી મન મધે, પ્રવિણ પ્રાણ આધાર,
આપ લકાર લખો તમે ટાળી, નહિ તો લખેશ રકાર
—દયારામ.

રકાબ, s m [Ar] A stirrup

રકાબી,
રકેબી, } s f [P रिकाब्] A plate, a saucer; a dish

રકો, s m [See રૂકો] A resolution order, management

રક્ત, s n [S fr रञ्ज् to colour red] Blood

રક્ત, adj Red, blood red 2 Coloured, dyed 3 Attached to, fond of, enamoured of.

બર બારાસે ગુરૂ સત શ્રીછ, બન્ને તે વર ભક્ત,
જન દયા પ્રીતમ કૃષ્ણ વહીલ, સહુ સદાગતિ રક્ત
—દયારામ.

રક્ત-ચંદન, s n [S fr. + ચંદન] Red sandal-wood.

રક્ત પાત, s. m. [S. fr +પાત] Blood-shedding

રક્ત-કુષ્ઠ,
રક્ત-પિત્ત, } s n [S fr. રક્ત blood + કુષ્ઠ, પિત્ત] Black leprosy

રક્ત-પ્રમેહ, s m [S fr +પ્રમેહ] Passing of blood in the urine, bloody urine

રક્ત-વાહિની, s f [S fr +વહેવું] A blood vessel, an artery

રક્ત-વિકાર, s m [S fr +વિકાર] Corruption, or disorder generally, of the blood.

રક્ત-વૃદ્ધિ, s f [S fr +વૃદ્ધિ] Increase of blood 2 Return of colour and flesh after sickness, convalescence

રક્ત-સ્રાવ, s m [S fr + સ્રાવ] Flow or running of blood generally 2 Hæmorrhage.

રક્તાતિસાર, s m [S fr +અતિસાર] Diarrhœa or dysentery with blood-red mucus

રક્તાશોક, s m [S fr + અશોક] A red અશોક tree.

રક્ષ-ક, adj [S fr रक्ष् to protect] Preserving, protecting 2 s m A protector

રક્ષ-ણ, s n Keeping, protection; preservation, security

રક્ષ વું, v t To preserve, to protect

રક્ષા, s f Preservation, protection 2 A twist of thread tied as a preservative from evil around the wrist at particular periods 3 Classical form of રખ્યા ashes

Id રક્ષા કરવી To protect 2 To reduce to ashes રક્ષા બાંધવી To tie a thread round the wrist, as an amulet, for protection against evil

રક્ષિ-ત, adj Protected

રખ, adj A secret term for *three*

રખ, s m [See ઋષિ] A Jain ascetic

રખડ, s f [See રખડ-વું] Moving or wandering, trudging along

રખડ-પટ્ટી, s f [+પટ્ટી] Roaming, wandering, moving on heavily and tardily

રખડ-વું, v i To wander; to roam 2 To jog, to trudge on 3 To be out of employment

યુવા, } *s m.* [S युवन्, युवा. See જુવાન]
યુવાન્, }
A youth, a young man

યુવાવસ્થા, *s f* [S *fr* + અવસ્થા] Youth, juvenility

યૂથ, *s n* [S See જૂથ] A flock, a herd, a troop

યોગ, *s m* [S *fr* युज् to join See જોગ] Junction 2 Consecutive disposition as established by the Deity 3 Spiritual or abstract meditation of the Supreme Being 4 The system of philosophy established by Patanjali (in which it is maintained that absolution or નિર્વાણ can only be obtained by abstract meditation of the Supreme Being) 5 A way or expedient 6 The twenty seventh part of a circle measured on the plane of the ecliptic and used in calculating the longitudes of the sun and the moon

Id યોગ (જોગ) આવવો-બનવો-ખાવો To take place, to happen, to occur (a conjuncture of circumstances યોગ (જોગ) સાધવો To take advantage of a conjuncture of circumstances or opportunity 2 To acquire proficiency in ascetic practices recommended by Yoga philosophy તેને યોગે-તેના યોગે કરીને-તેના યોગથી Under its influence, by means of that, through it

યોગ-દશા, *s f* [S *fr* + દશા] The state of the mind in contemplation 2 The highest bliss according to Yoga philosophy

યોગ-માર્ગ, *s m* [S *fr* + માર્ગ] The way of attaining to the highest bliss, recommended by Yoga philosophy

યોગ-માયા, *s f* [S *fr* + માયા] See જોગ નિદ્રા 2 The Creative Power abstracted from actual creation

યોગ-રૂઢ, *adj* [S *fr* + રૂઢ] (A word) That is correct etymologically as well as by use

યોગાભ્યાસ, *s m* [S *fr* + અભ્યાસ] The practice of abstract devotion or meditation

યોગાયોગ, *s m* [S *fr* + અ-યોગ *fr* अ not+ યોગ] Seasonable and unseasonable time 2 A conjuncture

યોગાસન, *s n* [S *fr* + આસન] The posture fitted for profound and abstract meditation

યોગિની, *s f* A subordinate goddess attendant on and created by Durgā 2 A female devotee

યોગી, *s m* A follower of the *Yoga* philosophy 2 An ascetic, a devotee

યોગીશ્વર, } *s m* [+ ઈશ્વર] A great
યોગેશ્વર, }
ascetic

યોગ્ય, *adj* Suitable, fit, proper, worthy of, becoming; beseeming, right 2 Deserving, qualified

યોગ્યતા, *s f* Propriety, suitableness, fitness, worth; qualification, merit. 2 Importance

યોગ્યાયોગ્ય, *adj.* [S *fr* + અયોગ્ય] Fit and unfit

Id યોગ્યાયોગ્ય વિચાર Consideration of what is fit and unfit

યોજક, *adj* Inventive, skilful

યોજન, *s m* [S See જોજન] A measure of distance equal to eight miles

યોજના, *s f* [S *fr* युज् to join] Arrangement, contrivance, plan; device, disposition

યોજવું, *v t* To arrange, to dispose, to contrive, to put to, to set on, to fix, to apply 2 To excogitate, to strike out by thinking

યોદ્ધો, *s m* [S *fr* युध् to fight] A warrior, a combatant, a hero

યોનિ, *s f* [S] The female organ of generation, pudendum muliebre or vulva, womb, uterus. 2 A source, an origin, spring, the place of birth

યૌવન, *s n* [S See યુવા. See જોબન] Youth, prime of life, puberty

યૌવના, *s f* A young beautiful woman

રગડા-ઢું, *v i* To be pressed and rubbed roughly 2 To be oppressed 3 To be obliged to work hard

રગડો, *s m* A thick liquid, muddiness 2 Sediment 3 A throng, a press, a crowd of people pressing against each other

રગ-ડોળ-વુ, *v t* [See રગ-ડો+ડોળ-વુ] To roll in mud, to soil

ર-ગણ, *s m* [S *fr* र name of a metrical foot + ગણ] A foot of three syllables having the middle one short and the rest long, an *amphimacer*, (-⏑-)

રગત, Same as રક્ત

રગત-રોયડો, *s m* A medicinal plant

રગ-રગાવવું, *v t* To postpone from time to time, to put off

રગ-વું, *v t* To entreat, to ask earnestly; to importune

રગ-શિ-યું, *adj* [See રગ+શીળુ, શીતળ, cold] Slow, moving slowly.

રગિ-યું, રગી-લું, } *adj* [See રગ] Obstinate

એના બાપ બાઈ છે, ઇન્દ્રના વગિયા રે;
એના સગા ઘણા છે, રગિયા રે —પ્રેમાનંદ

Id એક રગિયો Staunch and persevering in pursuit, headstrong, obstinate

રગ્ગાડ, *adj* [See રગડો] Thick and liquid

રઘ-વા, રઘ-વાટ, } *s m* [P *c* રઘવાયુ+વૃત્તિ] A disturbed state of the mind; hurry, confusion

રઘ-વાયું, *adj* [See રગ] Bewildered, perplexed, confounded

Id રઘવાયુ ભૂત A person of a restless disposition

રંક, *s m* [S] A poor wretch, a beggar, a destitute person

Prov રંકને ઘેર રતન Unexpected and overwhelming good luck

રંગ, *s m* [S *fr* रञ्ज् to colour] Colour, hue, tint 2 A dye, a paint, a pigment, a colouring substance or composition 3 Splendour; brilliance 4 Beauty, excellence of state 5 Dignity 6 Appearance, aspect 7 A suit at cards 8 Fun, frolic, sport, pleasure, animation, spirits 9 Affection, love, attachment

મોરમ જોતાં માવજી સહેજ મનનો આવ્યો છે,
પ્રીત અમારી વીસરીને, કુબજાશું રંગ લાગ્યો
—આલણ

10 A stage, a circus. 11 *interj* Bravo! Hurrah!

Id રંગ ઉતરવો To lose colour or brightness, to fade રંગ કરવો To be victorious, to be triumphant 2 To acquire glory, to be glorious રંગ જામવો To be steady, to reach the highest pitch of merriment, રંગ મચાવવો To put in a merry mood રંગ બેસવો-લાગવો To stick; to be fast (said of a colour) રંગ દેવો-ચડાવવો To colour, to dye રંગ દેવો To congratulate on a success રંગ જમાવવો-લાવવો To make successful 2 To bring to the highest degree of success attainable રંગ રાખવો To preserve one's credit, dignity, superiority, &c રંગમાં હોવું To be jolly or in good humour રંગ રમવું See under રમવું

Prov રંગમાં ભંગ A play ending in a fray રંગના તે ચટકા, કાંઈ કુંડાં હોય? Pleasures should last for a short time only Pleasures have a higher relish when they are but rarely used

રંગત, *adj* [S रञ्जित See રંગ] Coloured 2 Elegant, full of figures 3 Splendid, gaudy

રંગડ, *adj* [+Guj ડો, ડી, ડું *fr* S ट dim] Addicted to the pleasures of sense, sensual.

રીઝવ્યા રંગડ કંથ અંતર, અહો! કામે કશો વાંક છે?
—ગીત-ગોવિંદ

રંગણું, *s n* The occupation of dyeing

ઘેર રંગણુ રંગે ઘણી, પરાણી ગામમા છે ઘણી
—શામળભટ

રંગતાળી, *s f* [+ તાળી] Clapping the hands on account of success, delight, or pleasure

રંગ-દાર, *adj* [+દાર, P, having] Beautifully coloured, painted

રંગ-પત્રી, *s f* [+ પત્ર, પત્રિકા, પત્રી] A kind of medicinal drug

રંગ-પાણી, *s n* [+ પાણી] An intoxicating drink

રંગ-બાજ, *s m f* [+ P बाज playing,

રખડા ઉ, } *adj* Wandering; vagabond
રખડે-લ, }
2 Unsettled, itinerant, of a roving disposition.

રખડા-મણ, Same as રખડ-પટ્ટી

રખડા-વ વું, *v t* To cause to wander 2 To make or leave without, to deprive of

Id તમે અમને પાણી વિના રખડાવ્યા You left us to suffer from want of water

રખતી, *s f* [See રાખ-વું] Respect towards, partiality to

કહુ છું તેરે પણ લેતા રે નથી, નથી રાખતો મો રખતી
—રઘુનાથ

રખ-પત, *s f* [See રાખવુ+પત] Protection of one's reputation

Prov રખપત, તો રાખપત Do unto others as you would have them do unto you

રખ-રખ, *s f* [See રક્ષા ashes] An unnatural and excessive hunger or thirst such as arises in diseases of children

Id રખ રખ કરવું To be uneasy, to be ill at ease

રખ-રખડી, *s f* [See રાખ ashes+ રાખડી] Ashes or dust taken from the border of a village and applied to the forehead of a child, as a protection against evil

રખ-રખાવટ, Same as રખા-વટ

રખ વાળ, *s m* [See રક્ષ વું, રાખ વું, +વાળું having] A guardian, a protector 2 A guard, a watchman 3 *s f* Guardianship, protection

રખ-વાળી, *s f* } Protecting, guarding,
રખ-વાળું, *s n* }
keeping; taking care of; preservation; protection, care 2 Guardianship 3 The price paid for anything being taken care of or kept under protection

રખા પત, *s f* [Caus of રખ-પત] Conduct which evokes respect, obliging conduct

રખા-વટ, *s f* [+વૃત્તિ] Partiality; partisanship

રખી, }
રખે સર, } *s m* [See ઋષિ, used by
રખે-શ્વર, }
euphemism] A scavenger (Used in Kāthiāwād)

રખુ, *adj* Protecting; preserving (Used as the second part of a compound, *e g* ઢૈયા-રખુ, મો-રખુ)

રખે, } *conj* [See રાખ-વું] Lest, per-
રખેને, }
haps, perchance, in case, peradventure; for fear that

રખે વાળ, Same as રખ-વાળ.

રખે-વાળી, Same as રખ-વાળી

રખે-ળ-વું, *v t* [See રક્ષા, રાખ, ashes+વાળું having] To rub or mix with ashes

રખો, *s m* [See રક્ષ વું, રાખ-વું] A watchman, a guard

રખો-ટવું, Same as રખે-ળ-વું

રખો-પિ-પો, Same as રખો

રખો-પું, *s n* Watching 2 Money paid for watching

રખ્યા, *s f* [S રક્ષા] Ashes 2 Nothing

રગ, *s f* [P.] A vein; a blood vessel 2 The secret purpose or meaning, a secret 3 Excitement

રગની રીત રગે તો, આવતાને આપે,
અગ્નિ કશુ ન ગૂઢે શૂર તેને વદાપે —પ્રેમાનંદ.

Id રગ લેવી-તપાસવી Lit To examine the pulse Hence 2 To examine one's temper રગ પારખવી-ઓળખવી-જાણવી To know or understand another person's temper રગે રગે In every vein, in every part 2 Wholly; totally રગે રગે વ્યાપવુ To pervade every vein or the whole body

રગ-ઝગ, Same as રઢ-ઝઢ

રગડ-ઢગડ, *adv* [See રગડવું+ઢગડ redup] Trudgingly, slowly and with difficulty

રગડમલ, *s m* [See રગડ વુ + મલ] An athlete who can crush anything 2 A rude, overbearing, rough fellow, a bully

રગડ-વું, *v t* [See રગ a vein] To press and rub roughly, to drive on, to push along 2 To beat soundly 3 To work hard 4 To pound, to pulverize 5 To scour

Id શરીર રગડવુ To knead the body પથ્થર રગડવો To torment, to vex, to tease

રગડા-ટ, *s m* [+વૃત્તિ] Trudging, drudging, drudgery, hard work.

man in cunning

Prov રજનું ગજ (કરવુ) To make a mountain of a molehill

રજ ઈ, Same as રજે.

રજ-ક, s n [Ar रिज़्क़] Food, livelihood, subsistence

Prov જ્યાં જેનું રજક લખ્યુ હશે, ત્યાં તે જશે Destiny carries a man where he would not go

રજ-ક, s m [S fr रञ्ज् to colour] A washerman

રજ-કણ, s f [See રજ dust + કણ] A particle, an atom

રજત, s n [S] Silver

રજની, s f [S] Night

રજની-કર, s m [S fr +कृ to do] The moon.

રજની-ચર, s m [S fr +चर् to walk Cf નિશા-ચર] A demon

રજ-પૂત, s m [See રાજ + પુત્ર] An individual of the warlike class among the Hindūs, a Rajpūt 2 An inhabitant of Rājpūtāna.

રજ-પૂતા-ણી, s f A Rajpūt woman

રજ-પૂતી, s f The profession of a Rajpūt; valour, heroism

રજ-વાડો, s m [+ વાડો] A Native state; the territory of an Indian prince

રજસ્વલા, s f [S fr રજ] A woman in her courses

રજા, s f [Ar रिज़ा compliance] Permission; leave 2 Consent, acquiescence 3 Dismissal. 4 Leave, vacation, recess

Id રજા લેવી To obtain permission or consent 2 To obtain leave of absence 3 To leave service રજા આપવી To give permission or consent 2 To dismiss from service રજા હોવી-થવી To be permitted 2 To be observed as a holiday રજા પડવી To begin (holidays or a vacation) રજા મળવી To be permitted to go 2 To be dismissed from service

રજાઈ, Same as રજ ઈ, રજે.

રજા-કજા s f [See રજા+કજા] Sickness 2 Misfortune, difficulty 3 Death

Id રજાકજા થવી To fall sick 2 To meet with a misfortune or difficulty 3 To die

રજા-ણું, s n [Ar रज़ील low, mean] An inferior kind of fuel

રજિ-યું, s f [See રજ] A sand box.

રજી, s f The seminal fluid

રજુ, adj [Ar रुजूअ a return]Introduced, placed in; produced, brought forward

Id રજુ કરવુ To produce, to present, to bring or place forward 2 To compare and verify (a copy of a document with the original) 3 To enter (a document in a register) રજુ થવું To be present

રજુ-આત, s f Presenting; submitting 2 Trial, investigation 3 Confronting, verifying 4 Meeting, interview.

રજે-રજ, adv [See રજ dust + એ=S अपि even+રજ] Taking up even the smallest quantity 2 Wholly, entirely

રજૈ, s f [Hind रजाइ fr S रञ्ज् to colour s f રજ-ઈ, રજા-ઈ] A quilt

રજો-ગુણ, s m [S fr રજ+ગુણ] Passion; lust, pride; worldly coveting, falsehood; pain 2 The second of the three primary qualities of nature, which is supposed to be the source of energy in creatures

રજો-ગુણી, adj Passionate; prone to excitement

રજો-ટી, s f Fine dust

રજો-ઠિ-યું, s n [+ સ્થાન] Same as કાત-રિ-યું

રજો-હ્ણો, s m [+ હરણ, હર વુ] A broom or brush made of wool, carried by Jain ascetics to remove dust

રજો-દર્શન, s n [S fr દર્શન] The first appearance of the menses

રજો ચણો, s m [+ હર-ણ taking away fr हृ, हर् to take away] A Jain ascetic

રજ્જુ, s f [S] A string, a cord, a rope.

રઝળ-વું, v i [See રજાડ] To wander; to stray; to roam

Prov રઝળતી રાડ, ને રખડતાં છોકરાં As is the tree so is the fruit

રઝળા-ટ, s m Wandering, roaming

રઝળા-વ-વું, v t To misguide; to mis-

practising, *fr* बाख्तन् to play] A man of pleasure; a voluptuary

રંગ-બાજી, *s f.* [+P बाजी play, practice, *fr* बाख्तन् to play] Pleasure, merriment 2 A mode of playing at cards

રંગ-બે-રંગી, *adj* [See રંગ+બે-રંગ deprived of colour, or બે two + રંગ] Diversified, checkered

રંગ-ભૂમિ, *s f* [S *fr* +ભૂમિ] A theatre, a stage, an arena, a circus.

રંગ-ભેર, *adv* [+ ભરવું] With pleasure, in the excitement of joy, joyfully

રંગ-ભોગ, *s m* [+ ભોગ] Pleasures and enjoyments of various kinds

રંગ-મંડપ, *s m* [S *fr* +મંડપ] A stage, a theatre, a place for sports

રંગ-મહેલ, રંગ-મોહોલ, *s. m* [+ મહેલ] A saloon, a drawing room

રંગ-રસિયો, *adj m* [S *fr* + રસિયો] Addicted to pleasures with a keen relish

રંગ-રાગ, *s m* [S *fr.* + રાગ] Merrymaking

રંગ-રાતું, [+ રાતું] Same as રંગી, રંગીલું

રંગરાતો મદમાતો, વાસલડીમાં ગીત ગાતો,
—દયારામ

રંગ-રેખા, *s f* [+ રેખા] Lines of colour drawn or marked on the several parts of the body of a woman

રંગ-રેલ, રંગ-રોળ, *adv* [+રેલ, રોળ] Overflowing with pleasure; flooded with sensual or voluptuous pleasures

રંગ-રેજ, *s m* [P रङ्गरेज़ *fr* +रज़ one who colours *fr* रज़ीदन्=S रञ्ज् to colour] A dyer.

રંગ-લો, *s m* [See રંગીલું] A jester, a clown; a buffoon, a zany

રંગ વું, *v t* To colour, to dye, to paint

રંગા, *adj f.* Same as રંગીલું

રંગાઈ, રંગામણી, *s f* The cost or wages paid for dyeing or colouring

રંગા-ટ, *s m* રંગા-ટી, *s f* [+વૃત્તિ] The occupation of dyeing, dyeing

રંગાટી, *s m* A dyer

રંગાડું, *s n* A large water-pot made of copper intended to keep coloured water in

રંગારો, *s m* [+S कार a door *fr* कृ to do] A dyer

રંગાવું, *v i.* To be dyed or coloured

રંગિત, Same as રંગાત

રંગી, *adj* Given to pleasures, gay; merry, wild with pleasure.

રંગીન, Same as રંગિત.

રંગીલું, Same as રંગી

રંગેચંગે, *adv* [+ચંગ P delight] With pleasure and delight, harmoniously; amicably, without a quarrel or any unpleasantness

રંગોળિયું. *s n* [See રંગોળી.] An instrument with which lines and figures are drawn on the ground, particularly round the dishes at a dinner party

રંગોળી, *s f* [+ ઓળ] Lines and figures marked or drawn on the ground, particularly round the dishes at a dinner party

રચના, *s f* [S See રચવું] Arrangement, composition, disposition 2 Scenery, view, prospect

રચવું, *v t* [S रच् to arrange] To arrange. 2 To compose, to compile 3 To contrive, to plan, to concert 4 To dispose

Id ગ્રંથ રચવો To compose a book 2 To fabricate a long story out of a small or insignificant incident, to exaggerate the weak points of an incident તરકટ રચવું To concoct a story, to get up a story

રચિત, *adj* Composed, compiled. 2 Arranged.

રચ્યું-પચ્યું, *adj* [+પચવું] Deeply engaged in, absorbed in, immersed in 2 Settled, steady, fixed

રચ્ચક, *adj* (Used with પીળુ as પીળુ રચ્ચક) Deep (yellow)

રજ, *s f* [S रजः] Dust, sand 2 An atom, a particle 3 Menses

Id રજ નાખવી–લગાવવી To spread dust over a writing to dry the ink તે તો એને માથે રજ લગાવે એવો છે He is superior to this

રડા-વ-વું, *v t* [Causal of રડ-વુ] To make to cry 2 To cheat

રડચો, *s m* [See રડ-વુ] A term used by women in abusing men

રડવુ-ખડવું, *adj* [See રડ-વુ + ખડ-વું redup] Scattered, dispersed 2 Stray 3 Troubled, afflicted

રઢ, *s f* [Hem Des लहई=S रम्यम् charming] Deep meditation, abstraction 2 Perseverence, persistence, obstinacy 3 Addictedness

રઢિ યાર, Same as રેઢિ યાર

રઢિયા-ળુ, *adj* Handsome, fine, pretty, beautiful

રણ, *s n* [S] A battle, a war, a fight, a quarrel 2 A battle field

Id રણે રાખવુ Lit To protect in a battle-field Hence 2 To protect from danger what was almost lost 3 A sandy desert

રણ, *s n* [See અરણ્ય] A sandy desert

રણ, Same as ઋણ a debt

રણ-કાર,
રણ કો, } *s m* [S रण् to sound + કાર] The sound of a metallic vessel

રણ-ક્ષેત્ર, *s n* [S See રણ a battle+ક્ષેત્ર] A battle-field

રણ-છોડ, *adj* [See ઋણ + છોડાવ વું]That which saves or frees from a debt

ગુણ ગાય મુકુન્દ કવિ પોતે,રણ છોડ ઇ રણછોડજી
—મુકુન્દ

રણ-જંગ, *s n* [See રણ a battle field + જંગ] A terrible battle or war 2 A great tumultuous quarrel or strife

Id રણજંગ મચાવવુ–માંડવુ To enter into or engage in a terrible war, or in a great tumultuous quarrel or strife

રણ જિત, [S रणजित् *fr* +S जि, જિત વુ, to conquer] Victorious in a battle

રણ-ઝિક, *s f* [+ઝિક વુ] Lit Swaying of swords in a battle Hence 2 The clash of swords 3 A tumultuous and boisterous quarrel

રણત્-કાર, Same as રણ-કાર, રણ કો

રણ-તુર, *s f* [+ તુરા ઈ, તુરી] A kind of musical instrument used in a battle, a war-trumpet

રણ-થભ, Same as રણ-સ્તમ્ભ

રણ-ધીર, *adj* [S *fr* + ધીર] Bold in battle

રણ-પડિત, *adj* [S *fr* + પડિત] Skilful on the field of battle, skilful as a general of an army

રણ-ભૂમિ, *s f* [S *fr* + ભૂમિ] A battle-field

રણ-મલ્લ, *s m* [S *fr* + મલ્લ] A stout warrior

રણ-રણ વું, *v i* [See રણ-કો] To make a tinkling metallic sound

રણ રણા ટ, *s m* [+ વૃત્તિ] A continued tinkling or metallic sound

રણ-વગડો, *s m* [See રણ, અરણ્ય,+વગડો] Lit A sandy desert and a dense forest Hence 2 A dreary barren land

Id રણવગડે મુકવુ Lit To leave in a dreary barren land Hence 2 To leave behind in a helpless condition a wife, children, &c

રણ-વટ, *s f* [See રણ a battle-field + વૃત્તિ] The duty of a warrior on the field of battle; fighting

ચોવિધ પડે છે ચીસ, રીસથી રણવટ ખેલે,
ધ્રુજે સર્વે ધરણ, દિક્ પાળ દિશા દસ ડોલે
—સામળભટ,

રણ-વાટ, *s f* [+વૃત્તિ] Maintaining oneself by plundering the people, outlawry

રણ-વાદ્ય, *s n* [S *fr* + વાદ્ય] An instrument of military music

રણ-વાસ, *s m* [See રાણી+વાસ dwelling] The residence of a queen, a seraglio, a harem

રણ-શિંગ,
રણ-શિંગ ડુ, } *s n* [+ શિંગ, શિંગ-ડુ] A war-trumpet

રણ-શૂર,
રણ-શૂરો, } *adj* [S *fr* +શૂર] Brave on the field of battle

રણ-સગ્રામ, *s m n* [+સગ્રામ] A frightful battle

રણ-સબધ, Same as ઋણાનુબધ

રણ-સ્તમ્ભ, *s m* [S *fr* + સ્તમ્ભ] The rallying post in a battle 2 A pillar in

direct 2 To leave a thing undone or incomplete within the fixed time

રચ, રચ•ક, } adj [See રજ] A little

જેમ સાગરથી ખગચચ, રચક હોમે રમા તેમ તુજને રે
—દયારામ

રંચ, adj [See રક Contemptible, mean
પચ એક ચ્ચ શા કરો / કરો ન પર્વ શા,
આ સતી તમો ધરો, અમો નહીં જ પાર્ન જ્યાં
—પ્રેમાનંદ

રંજ, s f [P fr रञ्जीदन् to grieve cf S रञ्ज् to please] Grief, sorrow, distress, affliction, anguish 2 Toil; drudgery, pains

રંજ•ક, adj [S fr રંજુ] Pleasing, charming, interesting (Used at the end of a compound, e g, મનો•રંજક pleasing to the mind)

રંજક, s m f [See રચ•ક] Priming powder 2 A gun match 3 A train of powder to a mine

રંજક, Same as રચ•ક
સ્રીચરિત્ર બહુ લાખ, નીચ મતિ બુઝતે જેરે,
લાખ દિવસની પ્રીત, રીત રંજકમાં તોડે
—સામળભટ

રંજન•ન, s n [S fr રંજુ] Delighting, enravishing, enrapturing

રંજ•વું, v t To give pleasure to, to please
દયા પ્રીતમને તે જન વહાલો, ત્રિપુરને ચિત્ત ચોયે રે
—દયારામ

રંજા•ડ, રઝા•ડ, } s m [See રંજ grief] Mischief 2 Spoiling

રંજાડ•વું, રઝાડ વું, } v t To spoil by mischief or carelessness 2 To give trouble to

રંજી દા, adj [P See રંજ grief] Troubled, worn out, wearied 2 Harassed, grieved 3 Peevish

રટ ણ, s n
રટ•ન, s n
રટ ણ, s f
રટના, s f } [S रटन fr रट् to shout See રટ વુ] Repeating, repetition 2 Intense study 3 adj (Used as an intensive of અટણ) Wandering, roaming

રટ વું, v t To speak out, to utter; to call upon, to remember frequently

રટ્ટ ણ, Same as રટ•ણ 3

રટ્ટ•ણ, adj Inferior; worthless

રડક•ણુ, adj [See રડ•વુ] Crying, weeping, about to cry or weep, pitiful 2 Gloomy, melancholy

રડ•વડ, s f [See રડ-વડ•વુ] Wandering about

રડ વડ વું, v i [Intens of રવ ડ વુ] To wander, to roam 2 To trudge; to drudge

Id રડવડી મરવુ To wander about and be distressed

રડ•વું, v i [Db Des रडि यं fr S रटि तम् fr S रट् to shout, to scream] To cry, to weep 2 To be hopeless, to be disappointed, to be smashed, to be quashed 3 To be deceived 4 v t To tell or relate in a p e-ous manner (one's trials, afflictions, &c)

Id રડી પડવુ-જવુ-દેવુ To bewail one's misfortunes રડતી સૂરત A weeping or pitiful face 2. A person having a pitiful face, as of one crying

Prov હસવુ એટલુ રડવું Sadness and gladness succeed each other રડતીના આસુ લુછવાં (જેવું) Trying to comfort, well knowing there is no ground for comfort રડતીને પીએરિયા મળ્યા Sympathisers give strength in pouring out one's feelings રડતો જાય, તે મુવાની ખબર લાવે Things badly begun seldom end well Evil beginnings have wretched endings

રડ વું, v i [See રડ•વડ•વું] To slip, to tumble 2 To roll over, to slip through
મારી નજર ચૂકીને રૂડું રતન રડ્યું—ભાલણ

Id રડી પડવું-જવું To roll over, to slip through.

રડા-કુટ, રડા-પીટ, } s f [+ કુટ•વુ, પિટ•વુ] Vehement lamentations, loud wailing 2 Fruitless trouble

રડા કુટો, s m Same as રડા•કુટ

રડા-રેડ, રડા-રોળ, } s f [+ રોળ•વુ] Loud lamentations

having various kinds of jewels or valuable things in its interior

રત્ન-જડિત, *adj* [S *fr* जडित fixed *fr* જડવું] Set with jewels

રત્નાકર, Classical form of રત્નાકર

રથ, *s m* [S] A war chariot, a car 2 The revolution of the planets

રથ-જાત્રા, રથ-યાત્રા, *s f* [જાત્રા, યાત્રા] A festival observed in Vaishnava temples on the 2nd day of the bright fortnight of the month of Asādha (June–July) on which day the idol is placed in a chariot, and driven round the city

રથી, *s m* A warrior who sits in a chariot and fights

કવિતા સખે રથી આ, મથી મરે તુ વળે ?—વલ્લભ

રથ્થડ, *s m* [See થર] A coarse covering of mud, cow-dung, &c, on the floor of a house

રદ, *adj* [Ar रद् to cancel] Cancelled, rejected, cast off 2 Rendered null and void 3 Refused 4 Refuted, confuted 5 Abrogated, repealed, annulled

Id રદ જવું To be rejected રદ બાતલ Rejected and useless

રદ, રદન, *s m* [S *fr* रद् to gnaw] A tooth

પાદ નખે પાદ દાબી રદપણા હોઠ ચાપા,
ચીરી નાખ્યો ચપટીમા, રુધુ કેટલા મદુ —વલ્લભ

રદ, Same as હૃદય

હેવી હરિવદની મદની રદની કદની દુખ મોચવતી ત્યા —વલ્લભ

રદ-ન, *s m* [S *fr* रद् to gnaw] A tooth

રદ ન, *s n* [See રુદ ન] Crying, weeping, lamentations, moaning

રદન, Same as રદ, હૃદય

Id રદન શેકવુ Lit To burn the heart hence 2 To give much pain, to distress

રદ બદલી, *s f* [See રદ cancelled + બદલી change] Cancelling and changing what has been said or done, withdrawing and amending one's words or acts 2 Protest- on behalf of, intercession

રદિ-યો, *s m* [See રદ] Refutation; confutation, rejoinder

Id રદિયો આપવો To advance an argument in refutation of

રદ્દી, *adj* [See રદ] Rejected 2 Worthless, cancelled, useless

રધિ યુ, *adj* [S ऋद्धि prosperity] Prosperous and with a large population (of a city)

રન-વન, *adv* [See રણ, અરણ્ય + વન] Scattered, dispersed 2 Wretched, miserable

રણે રનવન કર્યા, ફેક થયા ફાવિયા —વલ્લભ.

રનો-ડી, *adj* [See રાન a forest] Savage, wild

રદો, રધો, *s m* [P रन्द *fr* रन्दीदन् to make plain] A carpenter's plane

Id રદો ચાલવો–દેવો–ફેરવવો To make plain with a carpenter's plane

રંધા મણ, રધા મણી, *s f* Wages for planing 2 Manner of planing

રધા મણ, રધા-મણી, *s f* [See રાધ વુ] Money paid for the labour of cooking, the wages of a cook 2 Manner of cooking

રંધ વારો, *s m* [+ કાર] A cook

રંધા-વુ, *v i* [Pass of રાંધ-વુ] To be cooked 2 To be profited

રન્ના-દેવ, *s f n* [S रन्दला the wife of the god sun] Rice paddy sown in a basket in the marriage ceremony 2 The wife of the Sun

રપટા વું, *v i* [See રપેટો] To run violently

રપેટી, *s f* રપેટો, *s m* [+ આટો] Going to and coming back

Id રપેટો મારવો–દેવો To go running

રપોટ, *s m* [Eng *Report*] A report

રફત, *s m* [Ar रफ़्त] Study, practice

રફતે રફતે, *adv* [P *fr* रफ़्तन् to go] By degrees, slowly, gradually

રફુ, *s m* [Ar रफ़] Darning

રફુ-ચક્કર, *s n* [See રિપુ+ચક્કર] Mischief done by the enemy 2 A stratagem 3

memory of a battle

રણુ-હાક, *s f* [See રણ • a battle-field + હાક] Noise on the field of battle

રણાકુંગણુ, *s n* [S *fr* अङ्गण, આંગણું] A battle field

રણાનુબંધ, Same as ઋણાનુબંધ.

રણિ-યું, *adj* [See ઋણી] Indebted

રણી, *s f.* [Dh Des रयणी *fr* S रत्नी a small jewel, also Hem Des रअण *fr* S रत्नम् a jewel See રત્ન, રતન] A small part of gold, &c , handed over to a goldsmith to make ornaments of

રડ-વો, *adj m.* [See રાડ + P वा dim] Effeminate, impotent

રંડા, *s f* [S] A widow 2. A slut

રંડા-પો, *s m.* [+ પણુ,=S त्व, પણુ a suffix showing "state"] Widowhood

રંડા-પલી, *adj f* (A woman) Deprived of a husband by death, widowed

રંડા-પલો, *adj m* Deprived of a wife by death, become a widower

રંડા-વું, *v i* To lose a husband by death, to become a widow 2 To lose a wife by death, to become a widower

રંડી, *s f* A prostitute, a courtesan, a dancing girl

રંડી-બાજ, *s m* [+ P बाज़ sporting *fr* बाख़्तन् to sport.] A whoremonger; a fornicator; a lewd or licentious person

રંડી-બાજી, *s f* Whoredom, wenching, fornication, adultery

રત, *s f* [See ઋતુ.] A season

Prov રત વિના ફળ ન હોય Everything has its time.

રત, *adj* [S *fr* रम् to play] Enamoured of, captivated with, attached to Same as રતિ

રતન, *s n* [See રત્ન] Same as રત્ન 2 The pupil of the eye

રતન-જોત, *s f* [+ જોત, જ્યોતિ] A medicine for cooling the eyes

રતના-કર, *s m* [+ S आकार a mine] A mine of jewels 2 A sea, an ocean.

રતના-ળુ, *adj* [+આવલિ] Bright, lively, spirited

માંડી, રતનાળી રંગિયાળી, મોટી આંખડી રે;
એના આધર અરૂણ રંગ ચોળ —દયારામ.

રત-આવળિ-યો, *s m* [See રાતું+આવળિ-યો.] A species of babul tree

રતલ, *s m* [Ar] A pound in weight

રત-વા, *s m* [See રાતું red, or રક્ત blood,+ વા, વાયુ] A disease in which red spots or pimples are seen on the skin

રતાંધળું, } રતાંધણુ, } *adj* [See રાત, રાત્રિ,+ આંધળું] Afflicted with night-blindness

રતાંજણી, } રતાંજલી, } *s f* [See રક્ત, રાતું + ચન્દન] Red sandal wood

રતાશ, *s f* [See રાતું] Redness, a reddish colour

રતાળું, *s n* [+આળુ] Sweet potato, yam

રતિ, *s f* [S *fr* रम् to play, to sport.] Pleasure 2 Good fortune 3 Love between the sexes. 4 Coition 5 The wife of Cupid

મિન્દુ કહે, "મોહું સર્વ, શું રૂઠી મારી રતિ !"
રે રતિ, રે રતિ-રાય, રૂઠી હુંને, રામજી શા રમે રમ્ય દી રાત.
—વલ્લભ

રતિ-પતિ, *s m* [S *fr* + પતિ.] The husband of રતિ, the god of love; Cupid

રતિ-પૂર, *adj* [See રતી+ પુર-ડુ] As small as a રતી (a weight), very small, inconsiderable

રતિ-ભાર, *adj* [+ ભાર] As light in weight as a રતી, very little, very light

રતી, *s f* [S रक्तिका a seed of Gunj (ગુંજ) *fr* રક્ત] The seed of the *Abrus precatorious* used as the smallest weight, 2¼ grains Troy

રતુ, *s m. f* [See ઋતુ] A season 2. Menses, catamenia

રતુ-મડું, *adj* [See રાતું] Reddish

રતો વાઈ, } રતો-વે, } *adv* [See રાત, રાત્રિ, રાત,+વહે-વુ to flow] In the very night, at night time, by night

રત્ન, *s n* [S See રતન] A gem, a jewel, a precious stone (See નવ) 2 A thing excellent of its kind 3 An excellent thing

રત્ન-ગર્ભા, *s f* [S *fr* + ગર્ભ] The earth,

ing a plot to gain one's own object રમત રચવી To play રમી રહેવું To occupy wholly, to pervade 2 To completely take possession of the mind, to be uppermost in the mind

રમ-સ્તાન, *s n* [+ મસ્તી] A tumult, a noisy quarrel, a brawl

રમળ, *s f* [Ar रमल् sand, from which fortune was originally predicted] A sort of geomancy, the art of foretelling by figures

રમળી, *s m* A geomancer, a fortune-teller

રમા, *s f* [S *fr* रम् to play See રમ॰વું] A woman, a sweet looking woman 2 The goddess of good fortune; Lakṣmī

રમાડ॰વું, *v t* [Caus of રમ॰વું] To amuse, to divert 2 To incite, to make fun of 3 To cheat; to deceive

Id રમાડી દેવું To kill (used by way of euphemy)

Prov રમાડ્યું કોઈ ન જાણે, પણ રડાવ્યું સૌ જાણે Men seldom remember benefits received, but always remember injuries suffered

રમાડો, *s m* An amusement, a diversion

રમુજ, } રમુઝ, } *s f* [Ar रमूज़ *pl* of रम्ज़ irony] Diversion, fun, frolic, amusement, play, sport

રમુજી, } રમુઝી, } *adj* Amusing, witty, humourous, diverting.

રંભ॰ન, *s n* [S *fr* रम्भ् to bellow] Bellowing, roaring 2 The sound made in kissing

રંભા, *s f* [S] A fairy 2 A charming courtesan 3 A most charming and beautiful woman 4 A plantain tree

પૂર્વ કહેલી પત્ર ઉપમા, જ્યાં રમા શી ભાખે ?
રંતકે અગુલી મગફળી, પદસમ પદ્મ દાખે —રત્નેશ્વર.

રંભા-ફળ, *s n* [+ ફળ] A plantain

રંભોરૂ, *s f* [S *fr* + ऊरु the thigh] A woman whose thighs are like the stem of a plantain tree Hence 2 A beautiful woman

રમ્ય, *adj* [S See રમ॰વું] Pleasing, charming, beautiful, delightful

રયણી, } રયની, } Same as રજની.

ચૌરવું તે દીસે ચિત, અંધારી રયની વિષે —વલ્લભ.

રવ, *s m* [S *fr* रु to sound] Noise 2 Fame

કટિ-મેખળા બાંધી કરીને, ક્ષુદ્ર ઘંટિકા રવ આકાર.
—દયારામ.

રવ॰ઈ, *s f* [Hem Des रवो= S मन्थानः churning] A churning staff

રવઇયો, *s m* [Ar रवय्ये consideration] Practice, a custom, a usage, a rule; a law

રવઈયો, *s m* Same as રવઈ

ધુરાળ ઘુરાળ ત્રાંક રવઈયો લાવ્યા,
વિવેક તેને કરીને શીપ ચડાવ્યા —ગિરિધર.

2 A wooden mace made in the form of a રવઈ, and fixed in the front of a house on certain auspicious occasions 4 The opening of a leathern water bag

ર-વડ॰વું, Same as રડ-વડ॰વું.

Id રવડી મર વું To wander about and be fatigued

રવદ, *s f* [See રવ+વદ॰વું] A wager, a bet

રવ રવ, *adv* [Imit] Indicating a chilling sensation

રવતી-પચ॰ક, *adj* [S रेवती one of the 27 lunar mansions, regarded as unlucky + પ॰ચક, પાચ] Mad, insane 2 Mischievous, troublesome

રવા, *adj* [P] Right, proper, worthy, becoming

રવાજ, *s n* [See રવાબ, રૂઆબ] A kind of musical instrument

રવાદાર, [See રવો + P દાર having] Having small fine particles

રવાદારગી, } રવાદારી, } *s f* [P रवा दार allowance *fr* रवा allowed + દાર, P] Approbation 2 Partiality, favour, conniving at, preference

રવાનગી, *s f* [P See રવાને] Sending off, dismissing a visitor 2 A gift offered at one's departure 3 An export

રવાના, } રવાને, } *adv* [P रवानः despatched] Being set out, being despatched

adj Smashed, dashed, squashed

રફે-રફે, *adv* Ruined 2 Spoiled

રબ, *s m* God

રબ ભી ઉસ દિન નહિ થા, ગાલિબ ભી ઉસ દિન નહિ થા,
ઓ સબ ઈસમ વાહી મખસકે, જો બાત ન્યારા ભતા
— નિશાંત ભક્ત.

રબર, *s n* [Eng *Rubber*] Rubber

રબારી, *s m* [See રબી + વાર, કારી] A shepherd.

રબી, Same as રવી A winter crop

રમક-ઝમક, } *s f* [See રમ•વુ + ઝમક, ચમક
રમ-ઝમ, }
Cf રમ•ઝુમ] A playful and sportive gait, accompanied with a charming sound

રમ•કડું, *s n* [See રમ•વુ] A toy, a plaything

રમ-ખાણ, *s n* [+ ખાણ•વુ] Havoc, total destruction

Id રમ-ખાણ વાળવુ-માડવું-મચાવવું To cause great havoc

રમચી, *s f* A kind of red earth

રમચિ•યું, *s n* A vessel in which રમચી is kept

રમજાન, *s m* [Ar रमज़ान] The ninth month of the Muhammadan year

રમ-ઝમ, *adv* [+ઝટ] Striking or beating vigorously and rapidly

રમ•ણ, *s n* [S *fr* रम्, રમ•વુ, to play, to sport] Pleasure, a game, a sport 2 Amorous sports, coition 3 A lover, a husband

રમણ-દીવો, See રામણ-દીવો.

રમણ-ભમણ, *adv* [+ +ભમ•ણ, ભમ•વુ] In a scattered condition, thrown about in dis order or confusion

Id રમણ ભમણ કરવું-કરી નાખવુ To scatter, to throw about in disorder or confusion

રમણા, *s f* (Used in poetry) A charming woman

રમ•ણી, Classical form of રમણા 2 *adj* Same as રમ•ણીય

વાડી રમણી પોતીકી હતી, કામ-વાસના મન ભગતી
—ભાલણ

રમ-ણી•ક, *adj* Delightful, charming, pleasing, diverting, handsome, beautiful

રમ•ણીય, Classical form of રમ•ણી•ક

રમ•ત, *s f* [See રમ•વુ] A play, a sport, a diversion, a game, an amusement

Id રમત રમવી-કરવી-માડવી To amuse one self 2 To work without heart, to be inattentive to the work one is engaged in આ રમતની વાત નથી This is not a matter of amusement, you should seriously think of this matter, this is a work involving many difficulties

રમત-ગમત, *s f* [+ ગમ•ત] Amusements of various kinds

રમત-રોળું, *s n* [+ રોળ•વુ] A useless occupation, loitering, wasting one's time and energy

રમ•તાં ભમ•તાં, *adv* Leisurely, easily, without trouble.

રમ•તા રામ, *s m* [+ S राम name of a god. See રમ•વુ] A wanderer, a wayfarer, a vagrant 2 *adj* Itinerant

કોઈ કોઈ વાર આવે આહીં, આ પુરમાં એ સાર,
રમતા રામ જોગી સતી, કો નવ જાણે પાર —કુકુન્દ

રમ•તિ•યાળ, *adj* Playful, sportive

રમ•તું, *adj* Playing, sporting 2 Moving about freely 3 Moving about without friction

Id રમતુ કરવુ To kill (used by euphemy) 2 To make larger (a hole), to make (a piston, &c) move in a cylinder without friction રમતુ પડવુ To be larger than the body (said of a coat)

રમ•તું ઝમ•તું, *adj* [See રમ•ઝમ] Playing and making a tinkling sound with the bells attached to the anklets and girdle 2 Stout, healthy, and playful

રમ-રમા•વ વું, *v i* [Guj Int of રમવુ] To work with a heart, to work zealously and vigorously 2 To walk up to with speed 3 *v t* [Imit or રમ વુ used by way of euphemy], To beat soundly

રમ•વુ, *v i* [S रम् to play, to sport] To divert oneself, to play, to sport 2 To saunter about 3 To dally with 4 To caress

Id રંગે રમવુ To enjoy amorous pleasures રામ રમી જવા To die દાવ રમવો To be design-

રસ-પુઞ્જ, } s m [S fr + પુઞ્જ] An
રસ-પુંજ, } abundance of sentiments, a rhetorical effect

રસનેન્દ્રિય, s f [S fr + ઇન્દ્રિય] The organ or sense of taste, the tongue

રસ-ભરુ, adj [See રસ+ભરુ] Enraptured, carried away by the sentiment

રસ-ભગ, s m [S fr + ભઙ્ગ] The frustration of one's hopes, a break in pleasure, disappointment

રસ-ભાવ, s m [S fr + ભાવ] Production of poetical sentiment or rhetorical effect

રસમ, s f [Ar रसम] A custom, a usage, a practice

રસ-મય, adj [S fr રસ + मय suffix meaning "full of"] Full of pleasure, pleasant, charming

રસ-મસ્ત, adj [+ મસ્ત] Maddened by pleasures, sentiment, or rhetorical effect

રસ-રાજ, s m [+ રાજ] Lit The king of poetical sentiments Hence 2 Love, the amorous passion as a subject of poetical description or dramatic representation 2 A kind of medicinal drug

રસ વટ, s f [See રીસ+વૃત્તિ] A grudge, enmity

રસ-વતી, s f [S रस वती fr + वत्, वन्त् વાળુ, having] A kind of collyrium

રસ-વાદ, s m [+ સ્વાદ] Competition, envy 2 Excitement caused by competition or envy

રસ-વાહિની, adj f [S fr + વહે•વુ] Carrying or circulating the juice in a tree 2 s f A tube in a tree through which the sap circulates

રસ-વાળુ, adj [+ વાળુ having] Having juice 2 Pleasing

રસ-વિ કાર, s m [+ વિ•કાર] Nettle rash

રસ વું, v t [See રસ] To gild, to plate 2 To enamel

રસ-સિન્દૂર, s n [S fr + સિન્દૂર] An artificial vermilion made of zinc, mercury, blue vitriol, and nitre or saltpetre, fused together

રસાળ•વું, v i [See રઝળ•વું] To be dilatory 2 To wander, to roam

રસળાટ,, } Same as રઝળાટ
રસળા છ, }

રસાઞ્જન, s n [See રસ+અઞ્જન] A medical preparation

રસા-તળ, s n [S fr रसा the earth+तल the bottom] The lowest of the seven divisions of the lower regions

Id રસાતળ ઘાલવું To rob a person of h property, &c

રસાભાસ, s m [S fr + આભાસ] Spurious or false sentiment or passion 2 Concealment of one's real sentiment under some false guise

રસાયણ, } s m [S रसायन fr રસ + अयन
રસાયન, } a place, a site] A medicinal preparation from metals and minerals 2 Chemistry; alchemy 3 The elixir vitæ of the alchemists

રસાયણી, } s n An alchemist, a
રસાયની, } chemist

રસાલ-દાર, s m [See રસાલો + P દાર having] A cavalry officer

રસાલો, s m [Ar रिसाल a mission i missile] Train, retinue, attendants, suite 2 A troop of horse

રસાવ વુ, v t [Caus of રસ•વુ] To gild, to plate 2 To get gilded

રસાળ, } adj [See રસ+વાળુ having]
રસાળુ, } Juicy, succulent 2 Fertile 3 Sapid, savoury

રસાળ, s m [S रसाल] A mango tree

માધવીને પરિરભી રસાળે, મુકુલ પુષ્પ હસ્સા

—ગી.ગોવિન્દ

રસિ•ક, adj Savoury, sapid, tasty, tasteful, elegant 2 Sharp, smart 3 That which has intellectual relish 4 Sentimental, loving 5 Humorous, witty 6 Same as રસિ•યું

રસિક તા, s f Appreciative power, taste

રસિ યું, adj Full of pleasure, merry, jolly 2 Interested, eager, desirous

રસિયેણુ, Fem of રસિયો.

રવાબ, Same as રૂઆબ, રૌફ

રવા યો, Same as રવઈ યો, રવૈ યો.

રવાલ, s f [P रहवार् fr राह् a way + वार like] Trotting (of a horse)

રવિ, s m [S] The sun

રવિ-મંડળ, s n [+ મંડળ] The disc of the sun

રવિ-વાર, s m [S fr + વાસર, વાર] Sunday, the Sabbath day

રવી, s f [Eng *Review*] A review of an army, a military parade

રવી, s f [Ar रबी spring, a winter-crop Cf S रवि the sun] A winter-crop

રવેઉ, [S रवौ on Sunday, See રવિ] Same as રવિ-વાર.

રવેશ, } રવેસ, } s m [P रविश a gallery fr रफ्तन् to walk] A custom, a manner, a mode 2 A particular part of an edifice, a front gallery on the second storey of a house

રવેળા, *adj* [See રવડવુ] Idle and fond of gadding about (of a woman)

રવૈ, Same as રવઈ.

રવૈ યા, *adj* n pl [See રવૈ] Small, round and long (of particular fruits used for food) 2 s n pl Small and round fruits seasoned and fried

રવૈયો, Same as રવઈ યો

રવો, s m A grain, a granule 2 Granulous flour of wheat 3 A particle of gold, silver, &c 4 A mass of a granulous substance

Id ગોળનો રવો A circular bag containing molasses

રશ્મિ, s m [S] A beam, a ray 2 A string, a rope

રસ, s m [S fr रस् to taste] A juice, sap, the liquor of fruits or plants, an exudation of trees 2 Water

તે સર્વ પામ્યા નારા જ્યારે, તના હૃદય નવુ હતુ,
પડવા લાગિયો રસ વિપતમાથી, નિપજ્યુ એમ અવનવુ
—પ્રેમાનંદ

3 Flavour, taste 4 Metal in the state of fusion 5 Swelling in any part of the body 6 Elephantiasis 7 Pathos, fire, sweetness, spirit, beauty, entertainment, interest, lucrativeness, profit 8 An affection or emotion of the mind, a passion or sentiment 9 A poetic sentiment, rhetorical effect (The 9 kinds of રસ are શૃંગાર, હાસ્ય, કરુણા, રૌદ્ર, વીર, ભયાનક, બીભત્સ, અદ્ભુત and શાંતિ)

Id રસ ઉતરવો To get a swelling રસ પડવો To be interested or delighted રસ મુકવો To exaggerate, to give a lively description રસ જામવો To reach a height and remain settled (said of a pleasure, a poetical sentiment or a rhetorical effect) રસ કાઢવો To extract a juice રસ કાઢી લેવો To get the juice or the substance out of, and leave sapless રસ-મે With pleasure, with a heart, with enthusiasm, zealously, ardently

રસ-કપૂર, s n [+ કપૂર] White sublimate, submuriate of mercury, made with sulphur, quicksilver, and common salt

રસ-કસ, s m [+ કસ] Vigour, virtue, essence, extract 2 Bickering, jarring, sparring 3 Obstinacy, persistency, importunity, urging upon 4 Fertility

રસ-ઘેલુ, *adj* [+ ઘેલુ] Maddened by pleasure, sentiment, or rhetorical effect, running after a sentiment, enthusiastic

રસજ્ઞ, *adj* [S fr + ज्ञा to know] Appreciative 2 s m One who appreciates the excellence of.

રસ ણિ યો, s m [See રસવુ] A gilder, a plater

રસ દાર, *adj* [See રસ + P દાર having] Juicy, tasteful, savoury 2 Delightful, interesting

રસ-ધામ, s n [S fr + ધામ] The abode of pleasures, sentiments, or rhetorical effect 2 *adj* Pleasing, charming

રતિ રણુ-ધીર ધુરધર રામા, પિયુ ઉર આવરતી રસ ધામા
—શ્રીગોવિન્દ

રસ ના, s f [S fr रस् to taste] The tongue

રસ-નિષ્પત્તિ, s f [S fr + निष्पत्ति outcome fr निस् out + पद् to go] The production of sentiment or rhetorical effect

forms *continuous tenses*, and has the sense of "continuing" the action implied by the principal verb, *e g*, તે લખતો રહે છે He continues to write He continues writing

II–With the *pres part indeclinable*, રહે-વું has the sense of "stopping or discontinuing" the action implied by the principal verb, *e g* તે લખતા રહ્યો, તે લખતા લખતા રહ્યો He stopped writing He discontinued writing

III–With the *past part indeclinable*, રહે-વું has the sense of "completion of, completing" the action implied by the principal verb, *e g*, તે લખી રહ્યો He finished writing

રહ્યું, *interj* Let it go! Set it aside!

રહ્યુંસહ્યું, *s n.* Residue, whatever is left behind

રળા-તર, *s n* [See રળ-વુ] Income, earning, gains

રળ-વું, *v t* To earn, to gain, to acquire

Id રળી આપીને ઉતરવું Lit To have gained and lost. Hence 2 To have one's powers exhausted in making gains and losses, to have exhausted oneself in conducting one's worldly affairs 3 To have reached a stage in one's life, when one should resign all worldly care

રળા-ઉ, *adj* Earning, gaining 2 Profitable

Prov રળાઉ દીકરો કોને વહાલો ન લાગે? Everybody loves a son who earns

રળિ-યાત, *adj* [See રળિ-યા મણું] Pleasing, sweet, soothing, jolly, merry

રળિયા-મણું, *adj* Pleasing, beautiful, delightful, diverting; merry, handsome, happy

રળી-રાસે, *adv* [+ રાસ a kind of dance] In pleasure and merriment, with great *éclat*, without let or hindrance

રળી, *s f* Pleasure, rapture, joy 2 Eagerness

પટેલ એક પાદરડે બોલ્યો રાવણની નવ્ય પોતી રળી
—સામળભટ

પ્રાજે સ્વાગતમા પ્રભુ ભડતા, પુરો તમારી, રળી
—ગી ગોવિન્દ.

રાંક,
રાંક-ડું, } *adj* [Hem Des रंकड़=S पिनष्टि he grinds Or S रङ्क, રંક] Poor; humble, mild; meek 2 Moneyless, penniless

Prov રાંક ઉપર રીસ શી? Why should you be angry with a poor person

રાંક-હાલો, *s m* [+ હાલો] Lit A demand made by a miserable person Hence 2 A request, based on one's misery, and not on one's merit or claim

રાંકુ, *s n* A beggar (used in Kāṭhīāwād)

રાંગ, *s f* [See રંગ a battlefield] A wall of a rampart

રાંગ-ડો, *adj m* That walks slowly

રાંજણ,
રાંજણી, } *s f* [Dh Des रंजणो=S अलिञ्जरः an earthen jar] A disease in the legs, *elephantiasis*

રાંટ, *s m* [See પરિ+આંટો] A curve; a bend, crookedness. 2 Disagreement; a cause of dispute

રાંટુ, *adj* Curved, bent 2. Having the legs a little crooked

Id રાંટું બોલવુ To speak wide of the truth, to tell a lie

રાંડ, *s f* [S रण्डा *fr* रण्ड maimed] A widow 2 A courtesan, a concubine, a prostitute 4 A lassie, a wench, a woman

Id રાંડનો-રાંડના પેટનો Bastard, illegitimate (of a son) 2 *s m* A bastard, a villain, a knave (used as a term of abuse)

Prov રાંડ મારી રોટલો, ને ઘડતા ભાની કોર Faults are thick when love is thin રાંડ નાતરે જાય, ને ધણી વળાવવા જાય Adultery is no offence when the husband connives "રાંડ" કહીને, 'છિનાળ' નામ્બણી Others will hurt you, if you hurt them He who says what he likes, hears what he does not like રાંડ ગાળી પણ રાંડના સુણનારે ગાડા? Speakers have a privilege to tell lies, but hearers must make use of their reason

રાંડ-બાજ, [+P बाज़ sporting *fr* बाख़्तन to sport] Same as રંડી બાજ

રાંડ-વું, Same as રંડા-વું

રસિયો, s m A voluptuary

રસિ ક્ષું, adj Entertaining; diverting, pleasing, exhilarating See રસિક

રસી, s f Pus, matter 2 A thick liquid

રસી, s f [Hem Des. रस्सी fr S રશ્મિ] A string, a cord, a rope

રસીદ, s f [Eng Receipt] A receipt

રસૂલ, s m [Ar] A prophet

રસેન્દ્રિય, Same as રસનેન્દ્રિય

રસેલું, adj [See રસ] Gilt

રસો, s m [See રસ] The spicy liquid from a boiled vegetable, a sauce

રસો, s m [See રશ્મિ, રસી]A thick rope

રસોઇયો, s m A cook, one who dresses victuals

રસોઈ, s f Cooking or dressing victuals, cookery 2 Meals, dinner

રસોઇયેણ, Fem of રસોઇયો

રસોડું, s m [See રસ+વાટ a place] A kitchen, a cook-room

રસોળી, s f [See રસ+વાળુ] A tumour, a bump

રસ્તો, s m [P रस्त a line of shops] A road, a path; a way

Id રસ્તો કાપવો To travel from stage to stage, to go off or away રસ્તો લેવો–પકડવો To go away રસ્તે લગાડવું–પાડવું To guide રસ્તે પડવું To be settled in life, and able to manage one's affairs રસ્તે રસ્તે સૌ સારૂ થશે Everything will be all right in its own way 2 Everything will at last turn out all right

રહસ્ય, s n [S fr रहस् secrecy] A secret, a mystery 2 A secret meaning or object

રહિત, adj [S fr रह् to leave] Destitute of; void of, unaccompanied with, being without

રહીશ, adj [See રહેવું] Dwelling, inhabiting 2 s m An inhabitant, a resident

રહેઠાણ, s m [See રહેવું] An abode, a residence, a lodging

રહેણી, s f Manner of living, conduct in respect of morality

Prov કહેણી તેવી રહેણી નેઈએ Do as you say Practise what you preach

રહેમ, રહેમિયત, [Ar] Favour, grace

Id રહેમ નજર Lit A look of favour Hence 2 Pity, mercy

રહેવાશ, રહેવાસ, s m [See રહેવું+આશ Guj suffix Or, રહેવું+વસવું] Residing and settling; residence

રહેવાશી, રહેવાસી, adj Residing; dwelling 2 s m f An inhabitant; a resident

રહેવું, v i [Hem Des रेहइ fr S राजति it shines, also राडो=S निरन्तर close] To dwell, to reside 2 To remain; to continue 3 To be continued in, to remain 4 To be, to stay 5 To stop, to cease, to discontinue, to end 6 To remain or be let alone for the present, to lie unfinished 7 To be left as surplus, &c, to lie over 8 To refrain from, to hold back from doing 9 To be employed

Id ઘરમાં રહેવું To dwell in a house ચાલુ–નરી–રહેવું To continue ચુપ રહેવું To remain silent પાછળ રહેવું To be left behind પાછળને પાછળ રહેવું To dog one's steps, to watch with a view to detect a fault લાગ્યું રહેવું To pursue, to follow with perseverance ભુખ્યું રહેવું To remain hungry બંધ રહેવું To be stopped; to be discontinued, to come to an end અધુરૂં રહેવું To be unfinished બાકી રહેવું To be left as surplus, to be left undone or unperformed રહી જવું To stop, to cease 2 To be left behind 3 To lose the use of, to be paralysed (of a limb) 4 To expire, to breathe one's last, to be dead (of a person on his death-bed) રહી રહીને At intervals, fitfully 2 At last, after a long time, at length રહ્યું સહ્યું Residue, refuse ચાકર રહેવું–ચાકરીએ રહેવું To be engaged as a servant તેની જગ્યા ઉપર રહેવું To serve as a substitute for him દહાડા રહેવા To be pregnant (a woman) તે કહીને રહેશે ક્યાં? Where would he find himself, if he venture to speak

N B. I-With the pres part રહેવું

રાખ, *s f* [See રક્ષા, *fr* S रक्ष् to protect] Ashes. 2 Nothing

Id રાખ ચોળવી To apply ashes 2 To become an ascetic. રાખ ચોળાવવી To defraud a person of his money; to ruin a man રાખ માથે ઘાલવી Lit To throw ashes on one's own head Hence 2 To take a leading part in doing a wicked or censurable act

રાખ, *s f* [See રાખવું] A concubine

રાખડી, *s f* [See રક્ષણ, રક્ષા] A thread tied round the arm as a preservative against evils See રક્ષા

પાચમે માસે બાળોને રાખડી, છઠ્ઠે તે કઢીઆ દૂધ રે
—અભિમન્યુનો ચકાવો

રાખપત, *s f* [See રાખવું+પત *Cf* રખાપત] Preserving a person's reputation from injury

રાખ-રખા વટ, *s f* Partiality, partisanship

રાખવું, *v t* [S रक्ष् to protect] To keep, to preserve; to protect, to guard, to save, to lay by or up, to reserve, to withhold, to have 2 To possess, to be endowed with 3 To hold in, to retain, to put, to make ready, to prepare, to be ready with, to maintain, to lay aside 4 To employ, to engage, to keep 5 To purchase, to buy

Id બોલ-શુકન-વચન-રાખવું To keep one's promises 2 To grant a request માન રાખવું To preserve one's dignity 2 To pay respect to હાથ-હાથમા રાખવું To keep under one's control હાથ રાખીને With economy, economically જોર રાખવું To assist in lifting or pushing કબજો-કબજે રાખવું To keep possession of, to keep in one's possession માથે રાખવું To take the responsibility of, on one's head મોહ રાખવું To feel shy at the presence of, to pay respect to by granting one's request ગીરો રાખવું To receive as a mortgage વેચાણ રાખવું To buy ભાડુત રાખવો To keep as a tenant ભાડે રાખવું To hire ઘરમા રાખવું To keep as a member of one's family કાયમ રાખવું To keep safe, not to injure, to preserve intact કાયમ-બહાલ રાખવું To confirm, not to upset ઢીલું રાખવું To keep loose, not to tighten તંગ રાખવું To tighten ચોકસી-તપાસ-નજર-ધ્યાન-રાખવું To keep an eye upon, to take care of ધ્યાનમા રાખવું To bear in mind રાખી મૂકવું To reserve for છૂટ રાખવી To give freedom to, to make an exception in favour of, to exempt from હક રાખવો To have a right to પગ રાખવો To go frequently to, to frequent 2 To have access to

રાખસ, Same as રાક્ષસ

રાખસી, Same as રાક્ષસી

રાખેલી, *s f* A woman kept as a concubine, a mistress

Id રાખેલીના પેટનો છોકરો A bastard

રાખેલો, *s m* A paramour

રાખોડી, *s f* [See રાખ, રક્ષા, ashes+વૃત્તિ] Ashes

રાખોડો, *s m* Same as રાખોડી

રાગ, *s m* [S *fr* रञ्ज् to colour] Voice 2 Music, a musical mode

રાગ, પાગ, ને પાગળા, નાડી ને વળી ન્યાય,
તરવું, તતરવું, ને તરકરવું, એ આઠે આપ કળાય
—ભાષા

3 A song, a tune 4 Harmony 5 Anger, wrath, passion

વાઘ તણો શોધે લાગ, લાગ સારો લઈ નાગ,
રાગ પણ કરે વાઘ વક થાય યાયરે —વલ્લભ.

6 Love, affection 7 Agreement, union 8 Absorption in the interests of worldly ties 9 Redness, red colour

ચારે રાગથી ચિત્ત જે, અધર તે પૂરેજ મોહે હરે
—ગીત-ગોવિન્દ

Id રાગ આવવો To be angry with રાગ લાવવો To feel anger towards રાગ ગાવો To sing a tune રાગ કાઢવો To sing

Prov રાગ એટલો દ્વેષ ને દ્વેષ એટલો શોક Anger begets malice, malice brings sorrow

રાગડો, *s m* A loud and long continued sound

Id રાગડો તાણવો To sing loudly

રાગણી, *s f* [S रागिणि *fr* રાગ] A musical mode

રાગ-માળા, *s f* [+ માળા] A string of tunes 2 A collection of songs

રાગાન્ધ, *adj* [S *fr* +અંધ] Blinded by affection or love

Prov રાડ્યા કેરે રજે, ને રાંધ્યા કેરે બળે Forethought spares after-thought રાડ્યા પછી ડહાપણ આવે When a thing is done advice comes too late

રાડ વો, *s m* A womanish fellow, an effeminate person See રડવો

રાડી કુડી, } *s f* A widow, a helpless
રાડી-રાડ, } widow

Prov દાસી પુત ગાદ્ધભદા, ને બાપ મુવા ઓટલે ઉમરાવભદા Young men think themselves to be lords, when they become their own masters

રાંડી-છાડી, *s f* [+ છાડ વુ] A widow, a women abandoned by her husband

રાઢવુ, *s n* [Hen Des रढुअ=S रज्जु a rope] A rope, a string, a cord

રાઢો, Same as રોઢો

રાદેલ, Same as રણછોડ.

દક્ષણા દેઈ બ્રાહ્મણ સંતોષિયા રે, રાદેલ પધરાવ્યા તતખેવ —દયારામ

રાઠેલ, *adj* Belonging to a tribe of Rajputs 2 An individual of the tribe

રાંધણ છઠ, *s f* [See રાંધવુ + છઠ] The 6th day of Shrāvana Shuda or Vada (July-August) on which day food is prepared for the next day (શિળી સાતમ, *q v*)

રાંધ ણિ યુ, *s f n* A kitchen, a cook room

રાંધ ણિ યો, *s m* A cook

રાંધ ણી, *s f* Same as રાંધ ણિ યુ

રાંધ-ણું, *s n* Things which are to be cooked

રાંધ વું, *v t* [S रन्ध्] To cook

Id રાંધેલી રસોઈ A complete scheme આ પણી રાંધેલી રસોઈ કોઈ જમી જાય Some one may step in, and get the benefit of our work

Prov રાંધે કોઈ, ને જમે કોઈ God cures and doctors take the fee

રાંપ, } *s f* [Hem Des रप्प=S तक्ष्णोति
રાપ-ડી, } he works with a spade, he pares] A plough to cut out weeds or wild herbs, a weeding plough, a small hoe

રાંપ લ વું, *v t* To work with the weeding plough, to take out weeds with a રાંપડી

રાંપ-વું, *v t* [See રોપવુ] To arrange in rows (of the plants in a field)

રાંપી, *s f* A cobbler's tool

તે વર્તિક નથી જાણતો, જે નિત્ય હુસા વેર જાય,
તરણાનો મેરૂ થયો, થયો રાંપીનો ઘાય —સામળભટ.

રાંભો, } *s n m* A particular instru-
રાંભો, } ment for digging 2 *s m* A clown; a rustic

રા, *s f* [S रै, रा] Wealth 2 Gold

રાઈ, *s f* [S राजिका] Mustard 2 A piece of silver or copper used in soldering

Prov રાઈના પહાડ રાતે વહી ગયા Every rogue is at length out rogued

રાઈ-જગ, *s f* [See રાય, રાજ+જગત, જગ] Splendour, magnificence

રાઈ તી કેરી, *s f* [+ કેરી] A pickle of mangoes with mustard

રાઈ તું, *s n* A mustard pickle 2 Pickles 3 Mischief, harm, injury

રાઈ-મીઠુ, *s n* [+મીઠું] The ceremony of carrying salt and mustard round a person to take away the effects of the evil eye or of evil spirits

રાઉત, *s m* [See રાવત] A brave man

રાએણુ, Same as રાયણ.

રાકા, *s f* [S] The night of full moon

રાકા-પતિ, *s m* [S *fr* + પતિ] The moon on the night of full moon

રાક્ષસ, *s m* [S *fr* रक्षस् an evil spirit] A demon, a giant, a fiend, an evil spirit a monster

રાક્ષસ-ગણ, *s f* [+ગણ] A group of some of the twenty seven lunar mansions

રાક્ષસી, *adj* Monstrous, gigantic, daring desperate, violent, enormous, very great

Id રાક્ષસી કામ A gigantic work રાક્ષસી માયા Illusions and deceptions resorted to by demons or wicked persons

રાક્ષસી, }
રાક્ષસ-ણી, } *s f* A female of the રાક્ષસ
રાક્ષ ણી, } kind, a female monster

રાક્ષી, *s f* The canine teeth 2 *adj* Corruption of રાક્ષસી, *adj*.

રાજ-ધુરંધરી, Same as રાજ-ધુરંધર

રાજ-ધર્મ, s m [S fr + ધર્મ.] Kingly duties, virtues appropriate in a king

રાજ-ધાની, s f [S fr + ધા to put] The metropolis, the capital, the chief town

રાજન્, Classical form of રાજા

રાજ-નગર, s n [S fr + નગર] Same as રાજ-ધાની

રાજ-નીતિ, s f [S fr + નીતિ] Regal jurisprudence, polity, politics, statesmanship, administration of government

રાજ-પદ, } રાજ-પદું, } s n [S fr + પદ] Royalty; the position or dignity of a king

રાજ-પાટ, s n [+ પાટ.] The throne

રાજ-પુત્ર, s m [S fr + પુત્ર] A king's son, a prince

રાજ-પુત્રી, s f [S fr + પુત્રી] A king's daughter, a princess

રાજ-પુરુષ, s m [S fr + પુરુષ] A royal servant; an officer of the king, a minister

રાજ-પ્રતિ-નિધિ, s m [S fr + પ્રતિ-નિધિ] A viceroy, a king's regent

રાજ-ફેર, s m [+ ફેર, ફેર-ફાર.] A change of kings 2. [See રાજ્ય+ફેર] A change of administration 3 A political revolution

રાજ-બીજ, adj [See રાજ+બીજ] Royal birth 2 Of kingly birth

રાજ-ભક્તિ, s f [S fr + ભક્તિ] Devotion to the king; loyalty

રાજ-ભય, s m n [S fr રાજ, રાજા+ભય] Fear from the king

રાજ-ભવન, } રાજ-ભુવન, } s n [S fr + ભવન, ભુવન a dwelling place] Same as રાજ-મંદિર

રાજ-ભોગ, s m [S fr + ભોગ] A royal repast, a king's meal

રાજ-ભ્રષ્ટ, adj [S राज्य-भ्रष्ट fr રાજ્ય + भ्रष्ट fallen] Dethroned, deposed

રાજ-મંડળ, s n [+ મંડળ] A group of kings 2 The king's council. 3 A body of officers who represent the king

રાજ-મદ, } રાજ્ય-મદ, } s m [+ મદ.] Pride or arrogance, commonly found in kings on account of their duties and position

રાજ-મંદિર, s n [S fr રાજ+મંદિર.] A royal mansion, a palace.

રાજ-મહેલ, s m [+ મહેલ] A royal palace

રાજ-માતા, s f [S fr + માતા] The mother of the king, the queen-dowager

રાજ-માન્ય, adj [S fr + માન્ય] Honoured by the king 2 Excellent, eminent; exalted 3 A term of address, e g, રાજ માન્ય રાજ શ્રી અનંતરાવ

રાજ-માર્ગ, s m [S fr + માર્ગ] The king's highway, a public or main road

રાજ-મુદ્રા, s f [S fr + મુદ્રા] The royal signet or seal 2 The impression or stamp of the royal seal

રાજ-યોગ, s m [S fr + યોગ] A particular configuration of the planets at the birth of a person which indicates his admission into the court of a king or kingship

રાજ-રિદ્ધિ, s f [See રાજ્ય+રિદ્ધિ] The prosperity of the kingdom

રાજ-રીતી, } રાજ-રીતિ, } s f [+ રીત, રીતિ] The manners or practice at the court of a king

રાજ-રેખ, s f [+ રેખા] A line or lines on the hands, feet, &c, which are particularly found on the body of a king

રાજ-રોગ, s m [See રાજ+રોગ] Pulmonary consumption

રાજર્ષિ, s m [S fr + ઋષિ] A sage born in a family of the warrior class (i e ક્ષત્રિય), a king behaving like a saint, a royal saint, a saintly king

રાજ લક્ષ્મી, s f [S fr + લક્ષ્મી] The prosperity of a king

રાજ લેખ, s m [S fr + લેખ] A royal edict, a royal charter

રાજ-વંશ, s m [S fr + વંશ] A royal dynasty

રાજ-વંશી, adj [+ વંશ] Born in a royal family

રાજ-વટ, } રાજ-વટું, } s n [+ વટ, વૃત્તિ] Royal manners; courtly manners

રાજ-વધૂ, s f [Fem of રાજવી] A

રાગી, *adj* [Dh Des रग्गो *fr* S रक्त See રક્ત] Sensitive, enraged, nervous 2 Amorous.

ધન્ય પ્રભુ ! ધન્ય વાક્ય ! રાગી આપીં ચપ્પું વળી,
વૈરાગી થશે અધિક, કિયી આખે રોઈએ ? —વદીભ.

3 Absorbed in the interests of this world 4 Angry; irate; irascible

જો ધરિયું પણ લીમ મહા બડ,
ખૂન ખૂની બાની રે, પીઈ ગાગી —વદીભ

રાગો-ઢ-ળું, *v t* [See રાગ+ઘૂઢ-વું] To hum 2 To repeat in music.

રાગો-ડો, *s m* Singing without any regard to the rules of music *Cf* રાગ-ડો

રાઘુ, *s m* [S राघव name of Râma] A red ringed parrot

રાચ, *s m* [See રચ-વું] Materials; tools, &c , furniture

રાચ-રચી-લું, *s n* [+રચી-લું redup, or રચ-વું] Household furniture

રાચ-વું, *v i* [S राज् to shine] To be pleased, to be merry or gratified 2 To look well or fair

રાજ, Same as રાજ્ય.

N. B રાજ્ય, when it forms compounds with other words, is popularly written and spoken as રાજ

રાજ, Same as રાજા (Generally used at the end of a સમાસ (compound)

આણ ગાણ મનના કામા, રાજ મારે ઘેર શીદ આવ્યા !
—ગોવિન્દ.

Id દીવો રાજ (રાણો) કરવો To put out a lamp

રાજ-ક-દૈવ-ક, *adj* Calamities owing to the king or God, *vis major*

રાજ-કન્યા, *s f* [S *fr* રાજા + કન્યા] A king's daughter, a princess.

રાજ-કવિ, *s r* [S *fr* કવિ] The poet-laureate

રાજ-કાજ, } *s m* [See રાજ + કાજ, કારભાર] State affairs, state business 2 Politics, government, diplomacy
રાજ-કારભાર, }

રાજ-કારભારી, *s m* A minister 2 A statesman, a politician; a diplomatist

રાજ-કીય, *adj* Regal; royal, kingly. 2 Political

રાજ-કુંવર, *s m* [+કુંવર.] A king's son, a prince

રાજ-કુંવરી, *s. f* [+ કુંવરી.] A king's daughter; a princess

રાજ-કુમાર, Classical form of રાજ-કુંવર.

રાજ-ગઢ, *s m* [+ગઢ] A rampart round the palace of a king

રાજગરો, *s m* Name of a plant and its seeds

રાજ-ગાદી, *s f* [See રાજ+ગાદી] A throne, the royal seat

રાજ-ગોર, *s m* [+ ગોર] The king's family priest

રાજ-ચિન્હ, *s n* [S. *fr* ચિન્હ] The royal ensign, the royal insignia, the royal paraphernalia. 2 The royal seal

રાજત, *s n* [S *fr* राज् to shine] Silver

કનક રાજત આદિકે સુત, જુગત પર્વત જેહ
—રત્નેશ્વર.

રાજ-તંત્ર, *s n* [S *fr* રાજ, રાજ્ય+તંત્ર] The administration of a kingdom.

રાજ-તિલક, *s n* [S *fr* રાજ, રાજા+તિલક] A spot of a fragrant ointment marked on the forehead of a king at his coronation

રાજ-તેજ, *s n* [S *fr* + તેજ] Royal splendour or pomp

રાજ-તું, *adj* [See રાજ-વું] Shining, magnificent

રાજ-દણ્ડ, *s m* [S *fr* +દણ્ડ] A fine imposed by a king, a punishment inflicted by a king 2 A royal sceptre

રાજ-દરબાર, *s m n* [+દરબાર] A royal court of justice

રાજ-દરબારી, *adj* Royal; regal, political, diplomatic, 2 Pertaining to or belonging to the royal court

રાજ-દૂત, *s m* [S *fr* + દૂત] A royal messenger or ambassador

રાજ-દ્રોહ, *s m* [S + દ્રોહ] High treason, rebellion

રાજ-દ્રોહી, *s m* A person guilty of high treason, a rebel, a mutineer.

રાજ-દ્વાર, *s n* [S *fr* + દ્વાર] Same as રાજ-દરબાર.

રાજા-ભોજ, *s m* [See રાજા+ભોજ, a king of this name who was just and generous] A liberal and generous person, a philanthropist

રાજિ-યો, *s m* Same as રાજ-વી

રાજી, *adj* [Ar राज़ी pleased] Willing, pleased with, consenting, acquiescent agreeing 2 Contented, satisfied

Id રાજી કરવુ To please રાજી થવુ To be pleased or satisfied, રાજી ખુશી Free will and pleasure

Prov ધણી ધણિયાણી રાજી, તો કયા કરે મીયાં કાજી A law is inoperative, when parties agree

રાજી-નામુ, *s n* [+ નામુ] Resignation 2 A deed of acquittance, a release

Id રાજી નામુ આપવુ-કરવુ To resign 2 To withdraw one's complaint against (from a court of law

રાજી-પો, *s m* Willingness, consent, acquiescence, contentedness

રાજી-રજા-વદી, *s f* [+ રજા] Free will and full consent; acquiescence, permission

રાજીવ, *s n* [S] A blue lotus

રાજીવ-લોચન, *adj* [S *fr* + લોચન] Having eyes as beautiful as blue lotuses

રોમ રોમ વ્યાપી રહ્યો છે, મહા રાજીવ લોચન રામ —ભાલણ

રાજેન્દ્ર, રાજેશ્વર, } *s m* [S *fr* રાજા+ઈન્દ્ર, ઈશ્વર] The king of kings, an emperor

રાજે-શ્રી, Same as રાજ શ્રી

રાજો, Same as રાજા (Used in Kathiāwād)

રાજ્ય, *s n* [S *fr* राजन् a king *fr* राज to shine See રાજા] A kingdom; a dominion, monarchy 2 Administration of a kingdom

રાજ્ય-કૌશલ, રાજ્ય-કૌશલ્ય } *s n* [S *fr* +કૌશલ, કૌશલ્ય] Statesmanship

રાજ્ય-તન્ત્ર, *s n* [S *fr* + તંત્ર] The administration of a kingdom

રાજ્ય-ધામ, *s n* [S *fr* + ધામ] The capital of a kingdom

રાજ્ય-ભાર, *s m* [S *fr* + ભાર] The burden of government, the responsibilities of administration

રાજ્ય-લેખ, *s m* [S *fr* + લેખ] A royal charter

રાજ્યાધિ કાર, *s m* [S *fr* અધિ-કાર] An authority over a kingdom

રાજ્યાભિ-ષેક, *s m* [S *fr* + અભિ ષેક] Inauguration to a throne, enthronement, coronation

રાજ્યાસ-ન, *s n* [S *fr* +આસ-ન] A throne

રાઠોડ, *adj* [S રથ-સ્થ *fr* રથ + S स्था to stand] Lit Sitting in a chariot while fighting *Cf* રથી Hence 2 Name of a tribe of Rajputs 3 An individual of the tribe

રાડ, Same as રડ

રૂદિયા માહે લાગી છે રાડ, એહ વાત તો કહી દેખાડ —શામળભટ

રાડ, રાઢ, } *s f* [See રડ વુ] A cry 2 A noise 3 A quarrel, wrangling 4 A complaint 5 A separation

સતી વિણુ રાઝર ને, ગતિધારી કકર તે,
રતિ રાઢ રકરસે, બાંધ્યાં કર્યાં તનમાં —વલ્લભ

રાડ પડવી To be uttered (a loud cry) 2 To arise (a quarrel, a disagreement) રાડ પાડવી To cry aloud

રાડું, *s n* A stalk of corn 2 An arrow 3 A bricklayer's implement

રાણી, *s f* [S राज्ञी *fr* राजन् a king See રાજા] A king's wife, a queen

Id રાણીનો સાળો કોણ થાય ? Joan is as good as my Lady in the dark

રાણી-જાયો, *adj* [+ જાયો] Born of a queen (a prince, as distinguished from one born of a concubine of a king)

રાણી પ, *s f* [See રાજી-પો] Harmony, agreement, union

રાણો, રાણો-જી, } *s m* [See રાજા] A king; a chief 2 A rice beater (being employed as a menial servant in Rajput families)

Id રાતનો રાણો A thief 2 An owl રાણો કરવો To extinguish, to put out (of a lamp) રાણો થવો To be extinguished, to be put (of a lamp)

queen 2 A fortunate woman

રાજ-વહિવટ, *s m* [See રાજ, રાજ્ય+વહિ-વટ.] The administration of a kingdom

રાજ-વર્તુ, *s n* [+ વર્તુ a circle, a ring] The persons who surround a king, the royal court

રાજવી, *s m* [See રાજ, રાજ્ય + S विन्, मिन्, इन having, possessing] A man possessing or enjoying the splendour, glory, or good fortune of a king 2 A fortunate man 3 A mourning song, a funeral song sung by women (so called from the word રાજવી (a fortunate man) forming the burden of the song

રાજવું, *v i* [S राज् to shine, to appear splendid] To appear spendid

તારી ગ્રીવાએ કપોત કર્યુ રેખા રાજે રે —દયારામ

રાજ-વૈદ્ય, *s m* [S *fr* રાજ+વૈદ્ય] A royal physician 2 An eminent physician

રાજ-વૈભવ, *s m n* [S *fr* + વૈભવ] Royal splendour

રાજ-શોભા, *s f* [S *fr* + શોભા] Royal splendour

રાજ શ્રિયા-વિરાજીત, *adj* [S *fr* + શ્રી+વિરાજિત] Adorned with the greatness of a king (Used as an epithet of courteous address)

રાજ-શ્રી, *adj* Having the greatness of a king (A term of courteous address) 2 *s f* Same as રાજ-લક્ષ્મી

રાજસ, *adj* [S *fr* रजस dust See રજ] Passionate, lustful

રાજસ, *adj* [See રાજા] Kingly, royal, grand, superexcellent

પુરૂષ પ્રેમદાને ચાહકી પ્રીત, ગૂઢગ્યાવર ગુણ રાજસ ગીત —સામળભટ

રાજસ, *adj* [Eng *Rogers* name of English makers of cutlery, confused with S રાજસ & રાજા] The best (of cutlery)

Id રાજસ ચપ્પુ The best knife

રાજ-સત્તા, *s f* [S *fr* રાજા+સત્તા] Royal authority, a king's power

રાજ-સભા, *s f* [S *fr* રાજા+સભા] A royal assembly, a council chamber

રાજશી, Same as રાજસ

રાજ-સૂય, *s m* [S राज सूय *fr* રાજા, + S सु to sacrifice] A sacrifice performed by a universal monarch at the time of his coronation, as a mark of undisputed sovereignty

રાજ-સ્થાન, } રાજ-સ્તાન, } *s n* [S राजस्थान *fr* +સ્થાન] The kingdom of a native prince in India

રાજ-હંસ, *s m* [S *fr* + હંસ] A swan, a flamingo, a white goose with a red bill and legs

રાજ-હત્યા, *s f* [S *fr* + હત્યા] Regicide

રાજા, *s m* [S *fr* राज् to shine] A king, a sovereign, a ruler, a prince 2 A head, a master, a lord

Id રાજા કર્ણનો વખત Early morning (so called on account of the practice of the Hindus to utter the name of કર્ણ a general of દુર્યોધન in the great war of the Mahābhārata, well-known for his generosity રાજા જેવા Princely, royal generous, noble minded (a man) આતો રાજા છે He is a simpleton રાજા સાથે હાથ Lit To join hands with the king or principal person in a meeting Hence 2 To eat only the best dish at a dinner party 3 To go in for ghee food only

Prov યથા રાજા તથા પ્રજા, As is the king, so are the subjects રાજા ને ગમતી રાણી ને છાણ વીણતી આણી Fair is not fair, but that which pleaseth રાજા, વાજા, ને વાંદરા (બરાબર) A king's favour is no inheritance રાજાથી રંક સુધી એક ન્યાય Justice is no respecter of person રાજા હરે સૌ જાણે, અદ હરે કોઈ ન જાણે Everybody knows when the king inflicts a punishment, but nobody when Fate does its fell work રાજાના ચીર ધોબીને મન બળોતિયા No man is a hero to his valet રાજા દાને, ને પ્રજા સ્નાને Every one according to his means રાજા વડે રૈયત, ને રૈયત વડે રાજા There is an interdependence between a king and his subjects

રાજાધિ-રાજ, *s m* [S *fr* + अधिराज a superior king *fr* अधि above+રાજ] A king of kings, an emperor.

talking slander of others, and occupy your mind with something creditable આત્મારામ The individual soul, one's own heart or conscience રામ વગરનું—એનામા શા રામ છે? It wants substance It is hollow

Prov અન્દરથી બાત રામ જાણે All is not gold that glitters રામ બોલો, ભાઈ રામ A cry used while carrying a dead body રામ નામ જપના, પરાયા માલ અપના Said of a hypocrite, who, under the guise of religion, resorts to dishonest practices To make godliness a gain રામ રામ, તો કહે રીંગણા I talk of chalk, and you of cheese જેને રામ રાખે તેને કોણ ચાખે Retribution belongs to God રામ ધણી, કે ગામ ધણી God and the king can control men's actions. રામ નામે પત્થર તરે Anything, however difficult, can be accomplished under the name of a great person રામને ગળુ નહિ, ને સીતાને દળવુ નહિ He lives from hand to mouth રામનુ સમણુ ભરતને ફળ્યુ One sows and another reaps the harvest

રામ ઝરોખે બઠકે, સબકા મુજરા લેત,
જેસી જાકી ચાકરી, વેસા ઉનકુ દેત

God knows well which are the best pilgrims

રામ, Same as રામા.
રાતી રોહિણી વસે ગોકુળ ગામે જો,
સરસ્વતી રાધા રાન મહા ગુણ ધામે જો —દયારામ

રામ-આણ, *s f* [+આણ, આજ્ઞા] Lit An order or prohibition imposed under the name of રામ Hence 2 An inviolable order or prohibition

રામ-કળી, *s f* [+કળી] A particular mode in music

રામ-કી, *s f* [+Hind को, की, कु genitive suffixes=S अक, इक, belonging to] The wife of an anchoret

રામ-ગોવાળિયો, *s m.* [+ગો-વાળિયો] A term used for young boys while they can go about naked

રામ-ગ્રી, *s m.* A particular mode in music

રામ-જણી, } *s f* [See રામ + જન] A
રામ-જની, } dancing girl

રામ-ઠાઠ ડું, *s n* [+ ઠાઠિયુ] A broken, hoarse, dilapidated, or old thing

રામ-ઢોલ, *s m* [+ઢોલ] A large drum.

રામણ-દીવો, Same as લામણ-દીવો

માથે મોડ ઝગમગિયાળો ઝગે રે,
હાથમા તો રામણદીવો બળે રે —પ્રેમાનંદ

રામ-દવાઈ, }
રામ-દવાઈ, } *s f* [+દવાઈ] See રામ-આણ.
રામ-દુવાઈ, }

રામ-દાસિયું, *adj* [+ દાસ] Pertaining to a servant of રામ (God) 2 Pertaining to a mendicant, beggarly, miserable 3 *s n* A beggar 4 A beggarly person

રામ-નવમી, }
રામ-નોમી, } *s f* [S રામ name of an
રામ-નોમ, }
incarnation of Visnu + નવમી] The ninth day of the bright half of ચૈત્ર (March–April) being Rāma's birth-day

રામ-પત્રી, *s f* [+ પત્ર, પત્રી] A kind of medicinal drug

રામ પાત્ર, *s n* [+પાત્ર] A kind of drinking vessel

રામ-ફળ, *s n* [+ ફળ] The fruit, *Annona reticulata*, roseapple

રામ-બાણ, *s n* [+ બાણ] An infallible promise 2 *adj* Infallible, unfailing, very efficacious

Id રામ બાણ ઓસડ A specific

રામણ-બુઝારુ, *s n* [+ બુઝારુ] A large earthen lid for a water pot

Id રામણ બુઝારા જેવુ Ugly, shapeless

રામ-રક્ષા, *s f* [S + રક્ષા protection] hymn of praise to Rāma 2 Protection given by Rāma

રામ-રસ, *s m* [+રસ] Salt

રામ-રાજ્ય, *s n* [+ રાજ્ય] Lit The reign of Rāma (in which all people were happy) 2 A government in which people enjoy full justice, freedom, and protection

રામ-રામ, *s m* Salutations, compliments 2 Mere acquaintance

રામ-રોટી, *s f.* [+ રોટી] Cooked food given to religious mendicants as charity

રામા, *s f* [S *fr* रम् to play] A char

રાબડ, s f [See રાબડી] Mud having the consistence of રાબ (gruel)

રાબડિયું, adj Having a dull intellect, stupid Cf રેબડિયું

—અખો

રાબો, s m A cultivator 2 A stupid person 3 A simple-minded person, a simpleton

રાત, s f [See રાત્ર, રાત્રિ] Night

Prov રાત બધી પાણી ને હળ હાલ્યા, ડે. વાઘિયા તારા ને વાર All cats are grey in the dark રાત થોડી, ને વેશ ઘણા The day is short and the work much

રાત, s m [Dh Des રત્તિઆ, Hem Des રત્તિઓ=S નાપિત a barber] A respectful term of address to a barber, a barber

રાતડ, s f [See રાતું] Redness

રાતડા, s m pl [See રાત night or રાતું red] Small wheaten cakes dried and fried

રાતડિયાં, s n pl A kind of radish, carrots, ગાજર.

રાતડિયો, s m A red bird or linnet

રાતડી, Same as રાત ડેડી

રાત-દહાડો, adv [See રાત s f + દહાડો] By day and night, always, at all hours; constantly

રાતબ, s f [Ar રાતબ] Ration, fixed allowance to be supplied at stated times

—સામળભટ

રાતલડી, Same as રાત night (Used in poetry)

રાત વ રત, adv [+P વ and + રત season] At any time or season, in season or out of season 2 At any time however inconvenient.

રાતવાસો, s m [રાત + વાસ, વસવું] Residing during a night on a journey

રાતા રંગ, Same as રતાશ

રાતું, adj [See રાત] Red; crimson 2 Engrossed in affection or love, maddened by love

Id દમડીના ભાજી કે રાતું રાખવું To try to appear rich by false pomp, to keep up the honour of one's family at a sacrifice which cannot be brought to public notice રાતુંચટક રાતુંચોળ રાતુંઘાણ રાતી રાયણ જેવું Very red. 2 Stout and healthy

રાતોરાત, adv [See રાત night + Ar ? and રાત] In the nighttime, in the very night, that very night.

રાતોરાતે, adv Even at night, although it was night-time

રાત્ર, રાત્રિ, s f [S रात्रि] Night

રાધા, રાધિકા s f [S fr राध् to please] A whore, an adultress 2 A simple woman (colloq)

રાન, s m f [Dh Des रन fr. S अरण्यम् a forest Cf રણ] A forest, a wood 2 A wild, a waste

રાનટી, રાન, adj Sylvan; wild, savage

રાપેટો, Same as રાફેડો

—દલપત.

રાફડ, રાફડો, s m [Dh Des रप्फ & Hem Des. रप्फो=S वल्मीकम्] A snake's hole or burrow 2 An ant hill

Id રાફડો ફાટવો Lit To burst open an anthill Hence 2 To come out and spread over in a large number, to swarm

રાબ, રાબડી, s f Gruel, sugared water boiled with spices and flour, a beverage for the sick

રાબેતો, s m [Ar राबता frequency of coming and going] Custom, practice

રાભો, s m [S रोह, रोपो, a plant fr रुह्, रोह्, to grow]A rustic; an illiterate peasant

રામ, s m [S fr रम् to play] An incarnation of Vishnu 2 God 3 The Soul 4 Pluck, mettle, spirit, courage, boldness, strength 5 One anna, money, (used by merchants)

Id રામ રાખવા પડ-રામ રમી જવું To die અરે રામ ! A cry of despair રામનું નામ લો Give up

Id બાનતી રાશ—એક રાશ Agreement, harmony મારૂં કામ રાશ પડ્યુ My business is going on regularly

રાશા-ડી, Same as રાસ-ડી

રાશ-વા, *adj* Of the length of a rope; sixteen feet in length

રાશિ, *s f* [S] A heap, a group 2 A quantity (Mathem) 3 A sign of the zodiac

રાશી, *adj* Taken from a heap, of average quality, indifferent, bad

રાષણા, *s f* A particular medicine

રાષ્ટ્ર, *s m* [S *fr* राज् to shine, to rule See રાજ] A realm, a kingdom 2 A nation

રાસ, *s m* [S *fr* रस् to relish] A circular dance accompanied with singing; *esp* that played by Krisna with the Gopīs of Vrindāvan 3 A heroic poem in a Prākrit language

રાસ, *s f* [See રાશિ.] Same as રાશ, રાસ. 2. Average 3 Stock, capital 4 Agreement, harmony

રાસ, s *f* [See રશ્મિ] A rein

રાસ-ક્રીડા, s. *f* [S *fr* + ક્રીડા] The sports of Krisna at Vrindāvan, where he danced with the Gopīs 2 Sports like those of Krisna at Vrindāvan

રાસા-ડી, *s f* [See રશ્મિ, રાશ] A string, a rope 2 A silver neck ornament

રાસ-ડો, *s m* [See રાસ a dance] A kind of song

રાસ-ધારી, *s m* [+ ધાર-વું] An actor in the circular dance of Krisna with the Gopīs.

રાસભ, *s m* [S] An ass, a donkey

રાસભી, *s f* A female donkey

રાસ-મંડળ, *s n* } [+ મંડળ, મંડળી] The company of persons playing રાસ-ક્રીડા.
રાસ-મંડળી, *s f* }

રાસ-લીલા, *s f* [S *fr* + લીલા] See રાસ-ક્રીડા

રાસી, Same as રાશી Bad

રા-સુંદો, *adj m*. [See રાત night+શૂન્ય] One who cannot see in the evening but can see in the later part of the night (distinguished thus from the રતાંધળો)

રાસ્તો, Same as રાસ, *s m*.

રાસ્ત, *adj* [P रास्त् right] True; just; equitable

રાસ્તી, *s f* Truth; justice; rectitude, fidelity

રાહ, *s m* [P] A way; a road, a path. 2 *s f* Mode; manner 3 Delay; waiting

Id રાહ જોવી To wait for રાહ રીતે According to the usual way, in the course of business

રાહ, Same as રાહુ

રાહ-દારી, *s f* [+ P દાર, having] Passing; going; transit 2 A passport 3 Transit duties

રાહ વટ, *s f* [See રહે-વું+વૃત્તિ] Way of living, manner of conducting one's life 2 Consummation of marriage

રાહુ, *s m* [S] The ascending node. 2 A demon supposed to swallow the sun and the moon, thus causing eclipses 3 A mischievous fellow; a troublesome person.

રાળ, *s f* Resin

રાળ, *s m* [Spanish *Real* a coin.] A dollar.

રાળ-વું, *v t* [See રેળ-વું] To make smooth 2 To effect a compromise, to make an amicable settlement of

હેત દેખાડીએ, હસી રાળીએ, લળીએ છે ઘણું એહનારી
—સામળભટ.

રિંગણી, *s f* The plant that produces brinjal

Id રિંગણી પાંચમ A festivity observed by all men, a general holiday.

રિંગણું, *s n* A kind of vegetable, brinjal

રિક-ઝીક, *s f* [See રક-ઝક] Bother; altercation; discussion

રિકાબ, } Same as રકાબ, રકાબી
રિકાબી, }

રિખ-વું, } *v i* [S रिख् to go, to crawl]
રિંખ-વું, }

To roam about 2 To crawl; to creep on all fours (of a child)

રિઝ-વણ, *s f* [See રિઝ-વું] The act or manner of pleasing or propitiating

રિઝ-વું, *v i* [See રિદ્ધિ] To be pleased,

ing young and beautiful woman. 2. A woman in general

રામાનુજ, s. m. [S. fr. the name of an incarnation of Vishnu + અનુજ.] A sect of Hindu religion.

રામાયણ, s. n. f. [S. fr. the name of an incarnation of Vishnu + અયન an abode.] An epic poem on the life and acts of Rāma. 2. A long story, a long yarn. 3. A difficult or troublesome business.

Id. ત્યારે તો, એ તો રામાયણ થઈ It was then a very difficult or troublesome business.

રામી, s. m. [See S. આરામ a garden.] A gardener, particularly a Hindu gardener.

રામેયો, s. m. [See S. આરામ a garden.] A large basket without the trunk.

.... s. n. A small earthen dish.

રામોશી, s. m. [See ...] A wild tribe of plunderers inhabiting the western slopes of the Sahyādri. 2. A watchman.

રાય, s. m. [See ...] A king, sovereign. 2. A rich man. 3. A term of respect, a word added to the names of Nāgar Brāhmans, e.g. ...

રાયકવાળ, a. [S. ... a region.] Name of a sect of Brāhmanes.

રાયકો, s. m. [See ...] A shepherd, a cowherd.

રાયજાદી, s. f. [See રાય જાદો.] A king's daughter.

રાયજાદો, s. m. [...] A king's son. 2. ... 3. Simple, common, ordinary.

રાયણ, s. f. A kind of tree. 2. A berry of રાયણ.

રાયણ-ડોડલી, s. f. [+ ડોડલી.] A dried berry of રાયણ.

રાયત, s. f. [Ar. ... regard.] Favour, regard. 2. Remission, abatement.

રાવ, Same as રાય.

રાવ, s. f. [S. રવ a cry fr. ... to cry.] A complaint.

... ...,
... ... —દયારામ

2. A cry for a redress of a grievance. 3. Backbiting, slander.

Id. ... ... To slander.

રાવટી, s. f. [See ..., or ... + ... a ...] A small tent. 2. A circular terrace, a terrace.

રાવણિયો, Same as રાવળિયો.

રાવણું, s. n. [See ..., ...] An assembly of Rajput Thākors. 2. A caste-meeting. 3. Merry-making and gossiping at a caste meeting. 4. Barracks, a soldier's quarters.

Id. ... ... To give an interesting ... or drink of opium diluted with water to guests, as the Rajput kings.

રાવત, s. m. [See ...] A horseman, a groom.

રાવતાઈ, s. f. [See ..., ..., ..., + S. suffix.] Royal dignity. 2. Royal pomp.

... ...,
... ..."—...

રાવની, Same as ... a metal cement.

Id. ... ... Lit. To take out or misappropriate as much of a precious metal as the weight of the metal cement used in making an ornament (by a goldsmith). Hence 2. To misappropriate secretly a part of an article one is entrusted with as one's gain. 3. To misappropriate secretly.

રાવ સાહેબ, a. [See ..., ... Gen. ...] Pertaining to your Honour; of your Honour.

... ...;
... ..., ...—દયારામ.

રાવ-ળું, s. n. [+ ..., ..., ... dim.] An assembly of kings and courtiers.

રાવળિયો, s. m. [See ...] A man of the Sundra caste. 2. A village watchman.

Prov. ... ... Poor folks are glad of pottage.

રાવળું, Same as રાવણું.

રાશ, } s. m. [See ...] A heap. 2. The
રાસ, } average. 3. s. f. A sign of the zodiac. 4. Partnership, fellowship. 5. [See ...] A rein.

nature

રૂઇ-ણું, *s n* Same as રોષ

પરે હાળા, ને મનમાં રૂઇણુ ને —શ્રીહમ.

રૂ-આબ, *s m* [P रू the face + P आब्= S आपः water] The appearance of the face 2 A magnificent, imposing, or commanding appearance

રૂઇઓ, Same as રૂઓ.

રૂઇ-દાર, *adj* [See રૂ + દાર, P] Stuffed with carded cotton

રૂકમ, *s m* [S रुग्, रुज् See રોગ] A disease

ન રુકમ, ન રૂકમ, ન નુતમ, અનુતમ —પ્રેમાનંદ

રૂઠ-વું, Same as રોકવું

રૂકે નહિ રસુમબ્ધ, કિન્તુ દૈવ ભોગ ને —વલ્લભ

રૂકો, *s m* [Ar रुक्अ] A note, a letter

રૂચિ, *s f* [See રૂચ-વું] Partiality, pleasure, inclination

Id રુચિ રાખવી To be partial.

રૂખ, રૂખ ડું, } *s n* [See વૃક્ષ] A small tree, a shrub

રુખ-સત, *s f* [Ar रुख़्सत] Leave, permission 2 Discharge, dismissal

રૂક્ષ, Same as રૂક્ષ

રુચ ક, રુચિ-કર, } *adj* [See રુચિ + કરવું] Agreeable to the taste

રુચ-વું, *v i* [S रुच् to relish] To relish 2 To be agreeable

રુચિ, *s f* Taste, relish; flavour, liking

રુચિ ર, *adj* [S] Charming, captivating; delightful, agreeable

રુજવાત, Same as રજુઆત.

રૂઝ વું, રૂઝા વું, } *v i* [See રૂ] To be healed or cured (of a wound)

રૂઠ વું, *v i* [S रुष् angry *fr* रुष् to be angry See રોષ] To be displeased or offended with

Id એનો તો દહાડો-દેવતા જ રૂઠ્યો છે He has been unfortunate

રૂડું, *adj* [See રૂઠ, રૂઢ,] Good, fine 2 Proper, becoming, suitable 3 Virtuous 4 Acceptable, desirable

Id રૂડું આચરણ Good, proper, virtuous conduct રૂડું માણસ A wise, prudent, virtuous person. સૌ રૂડાં વાનાં થશે Everything will be all right; Everything will turn out well

Prov રૂડે નામ, કે ભુંડે નામ A man acquires reputation either by good or bad acts રૂડે રૂડું, ને ભુંડે ભુંડું You will reap as you sow

રુણ્ડ, *s n* [S] The head as separated from the body

રુણ્ડ-મુણ્ડ, *adj* [+મુણ્ડ, or, મુંડવું] Round, perfectly round, round on all sides 2 Maimed, deprived of the head and of the limbs

રુદન, *s n* [S *fr* रुद् to cry] Crying, weeping, lamentation; moaning

રુદય, રુદે, } Same as હૃદય.

રુદ્ર, *s m* [S] A name of Shiva 2. A demi god 3 *adj* Eleven

રુદ્ર-તાલ, *s m* [S *fr* +તાલ beating the time in music] A particular measure of time in music.

રુદ્રાક્ષ, *s m f* [S *fr* +અક્ષિ] A seed of a particular tree sacred to Shiva

રુદ્રી, A hymn sacred to Shiva.

રુધિર, *s n* [S] Blood.

રુન્ધ-ન, Same as રૂંધ-ણ

રુપિ-યો, *s m* [See રૂપું] A silver coin, equal to 16 annas, a rupee

Id મહોરફેર-પાદશાનો રૂપિયો Lit False or worthless coin Hence 2 A worthless person રૂપિયો રોકો Hardly one rupee

Prov સો રૂપિયે સવા શેર કેફ Riches beget pride

રૂપર-ડી, *s f* [+ ડો, ડી, ડું dim] A contemptuous term for a rupee

રૂપાળું, *adj* [See રૂપ + વાળું having Beautiful handsome, good looking, pretty

રૂપે-રી, *adj* [See રૂપું] Plated or washed with silver 2 Silvery; made of silver

રૂપૈયો, Same as રૂપિ યો

રૂ બ રૂ, *adv* Same as રૂ બ-રૂ

રુમ-ઝુમ, *adv* Imitative of the sound jingling

રૂમ ડી, *s f* [See રોમ hair + ડી dim ,

to be delighted, to be pro[illegible], to be diverted, satisfied, gratified, entertained

રિધ્ધુવર, s m [See [illegible]] A sea, an ocean

[illegible]

—[illegible]

રિધ્ધુ-રાજ, Same as [illegible]

રિદ્ધિ, s f [Hem Des [illegible]] Prosperity 2 [illegible] riches

[illegible]

[illegible]

[illegible] 2 To [illegible]

[illegible] Custom, [illegible]

[illegible]

Id [illegible] in taking offence 2 To effect [illegible] to be sensitive in small matters

રિસા મણી, s f [See [illegible]] [illegible]

રિસા-મણું, s n [See [illegible]] The capability of taking offence [illegible] thing 2 adj Susceptible of taking [illegible]

રિસાવું, v i [See [illegible]] To take huff, to take offence, to be displeased

રિસાળ, Same as રિસા મણું, adj

રીંછ, s m [Dh Des [illegible] fi S [illegible]] A bear 2 A savage fellow.

રીજ, } s f [See [illegible]] Delight in, pleasure, diversion; entertainment
રીઝ, }

રીઠ, s m n Same as અરિષ્ટ

રીડ, } s f [See રાડ] A clamour, an outcry
રીડ, }

રીઢું, [Dh Des [illegible], Hem Des [illegible], =S अनादर, अवमानम्, disregard, contempt Or Hem Des रिद्धि fi S ऋद्धि prosperity, See રિદ્ધિ Cf રૂડું] Hard, strong, durable

રીત, s f [See રીતિ] Way, manner, method, mode 2 Custom, usage, practice, habit 3 Fashion, conduct 4 Local usage

Id રીતમાં રહેવું To behave oneself in conformity with [illegible] 2 To be moderate [illegible] To enter [illegible] having [illegible] To be accustomed or habit[illegible] 2 To be [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Id [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

રૂંછું, s n [See [illegible]] Nothing [illegible]

[illegible] [S [illegible]] Hair like the [illegible]

રૂંઢ આળ, s f [See [illegible]] A string of human [illegible]

રૂંઢ-મુંઢ, Same as [illegible]

રૂંઢાં, s n [S [illegible]] The [illegible] day meal, lunch

રૂંધણ, s f [S [illegible]] Suffocating, throttling 2 Blocking up

રૂંધવું, v t [S [illegible]] To block up, to obstruct 2 To throttle, to suffocate.

રૂંધાવું, v i To be blocked or shut up

રૂંવાડું, s n રૂંવું, રોમ

Id [illegible] નો રૂંવાડું નથી The person has inherited no part of the other's

smaller cupolas

રૂપ-ધામ, *s n* [S *fr* +ધામ] The abode of beauty, the highest degree of beauty

રૂપ-રંગ, *s m* [+ રંગ] The general appearance

રૂપવતી, *s f* [S *fr* +वत्, वान्, वती; = વાળુ having] A handsome and beautiful woman

રૂપાખ્યાન, *s n* [S *fr* +આખ્યાન] Inflection or conjugation of a verb (Gram)

રૂપાળું, Same as રૂપાળુ.

રૂપિ-ણી, Fem of રૂપી (at the end of a compound)

રૂપી, *adj* [S रूपिन्, रूपी, *fr* રૂપ] Having the form or appearance of (at the end of a compound)

રૂપું, *s n* [Dh Des रुप्पं *fr* S रौप्यम् Also Hem Des रुप्प *fr* S रुक्म silver] Silver

રૂપેરી, Same as રૂપેરી

રૂબરૂ, *adv* [P रू the face +ब on+रू the face] On the face, before, face to face; in the presence of

રૂલ, *s f* [Eng *Rule*] A rule, a law

રૂલ, રૂલર, } *s f* [Eng *Ruler*] A ruler; an instrument used in drawing straight lines

રૂહ, *s m* [Ar रूह्] The soul, the spirit

રેંકડો, રેંકળો, } *s m* A kind of bullock cart

રેંકડો, *s m* [See રેંકડું] A long continuous monotonous bleating of cattle

Syn -રેંકડો is used in the case of lower animals, and ભેંકડો in the case of human beings

રેંકડુ, *v i* [Guj રેં Imit + કાર suff showing sound] To make a long continuous monotonous sound (of the lower animals)

Syn -ભેંકવુ, ભેંકવુ Same as under રેંકડો

રેંચકો, *s m* Mud

રેંગી-પેંગી, રેંચિયો-પેંચિયો, રેંજી-પેંજી, } *adj m* Weak, cowardly; worthless

બેસી ગયા બાવરા થઈ, રેંચિયા ને પેંચિયા —વલ્લભ.

રેંટ, *s m* [S रहट a spring] A water-wheel 2 *adj* Weak, feeble

રેંટ-માળ, *s f* [+માળ, માળા] The series of vessels placed round a water-wheel

રેંટિયો, *s m* [Dh Des अरहट्टो=S घटी-यन्त्रम् a wheel with pots attached to it for drawing water] A spinning wheel

Prov છોકરા બાપના રાજમા ન સમાય, પણ માના રેંટિયામાં સમાઈ શકે A poor mother can satisfy a child better than a rich father

રેંટુડો, Same as રેંટિયો

રેંટો, *s m* [Cf રેંટો] An upper garment

માથે બાંધી પાઘ સુનેરી, રૂડો રેંટો ઓઢી,
મન લલચાવતા રે —દયારામ.

રેંડલો, *s m* [Cf Mar रेडा] A bull.

રેંઢવું, *s n* A cart

રે, *interj* [S] Oh ! You ! alas !

રેખ, Same as રેખા

રાતી રેખ કપોળે શીદ છે ! શીદ લાજો છો ? બહુ શોભી છે —દયારામ

રેખતો, *s m* [P रेख़्त a mixed dialect] A Hindūstānī ode

રેખાંશ, *s m* [S *fr* રેખા +અંશ] Longitude 2 A degree of longitude

રેખા, *s f* [S] A line, a streak 2 The natural lines on the palms of the hands. 3 Longitude 4 [See લાવણ્ય-રેખા] A charming woman 5 A small wedge of gold driven between two adjacent teeth to heighten the beauty of the face

તારી ગ્રીવાએ કપોત કંઠ રેખા રાજે રે —દયારામ.

રેચ, *s m* [S *fr* रिच् to evacuate] Purging 2 A purgative medicine 3 A threat

Id રેચ આપવો To threaten રેચ લાગવો To purge

રેચક, *adj* Purgative, cathartic. 2 *s n* A purgative medicine

રેચકું, *s n* The utterance of a bystander calculated to irritate persons quarrelling with each other

રેજ, *adv* [See રાજ, or, by metathesis, જેર P] Defeated, beaten

રેજ કરો રાક્ષસકુ મેહેતા એ મન મોડકે —સામળભટ.

રેજી, *adj* [See રેજ] (A throw of dice)

Cupping

રૂમ•વું, v i [See રમ•વું] To wander, to roam

રૂમે શીમ, શું નાગ, ઘૂમે તડાગે, વિખેરે મૃદુ, પદ્મને શે અણુ?
—પ્રેમાનંદ.

રૂમાડું, Same as રૂંવાડું

રૂમા•ડો, s m [See રૂમ•વુ+રતિ] Running about, and making a noise

જો મેં એટલો રૂમાડો ન કર્યો હોત, તો સવારમા ઉઠી એ ક્યારના એ વનમા ચાલ્યા ગયા હોત
—પ્રેમાનંદ

2 A quarrel

રૂમા-મસ્તકી, s m A kind of medicinal gum

રૂ-માલ, s m [P रू the face+मालिदन् = S मृद् मर्द्, to rub] A handkerchief

રૂવાટી Same as રૂંઆટી.

રૂવાન u [P रवा the soul] A corpse, a carcass

રૂવેલું, Same as રૂઇ•દાર.

રૂવો, s m A piece of iron with a pit on which a door turns

Prov રાંકને જડયો રૂવો, તો વાવ ખોદાવુ કે કૂવો? Empty vessels make most noise

રૂશ્વત, s f [Ar रिश्वत] A bribe

Id રૂશ્વત ખાવી-લેવી To accept a bribe રૂશ્વત આપવી To give a bribe

રૂશ્વત ખાઉ, } adj [+P खोर् enjoying fr
રૂશ્વત•ખોર, }
खुर्दन् to eat, to enjoy] Open to bribes, corrupt

રૂશ્વત ખોરી, s f Accepting bribes, bribery

રૂસ•ણું, s n [See રૂઠ•વુ, રોષ] Taking huff

રૂસ•વું, Same as રિસા•વું.

પ્રભુએ ધાર્યું, જે રાણી રૂસે નહિ, ધાર્યું મારૂ પણ થાય
—દયારામ.

રૂ, s n [Dh Des रूओ and Hem Des रूअ=S तूल cotton.] Cotton, carded cotton

રૂએ, prep [P रू the face, a way] Through, by virtue of 2 According to

રૂ•કાર, s m [रू an abbreviation of રજુ, રજુ+S कार suffix showing the sound of the preceding letter fr कृ to do] Consent, assent

રૂખ, s m [P रुख़ the face] The cheek 2 Face, countenance

રૂખ, s f [P निर्ख़ See નિરખ] A guess, a conjecture 2 A guess about prices in the market 3 A fit time s f Opinion 5 Inclination, desire

રાણીની જાણી રૂખ મરછ કીધી રે—હીરાબાઈ.

રાજ્ય કીજે અવિવેક, રાકની એ રૂખ છે—વલ્લભ.

Id રૂખ બાંધવી To make a guess બજારની રૂખ કેવી છે? How are prices in the market? રૂખ જોવી To watch for a fit time, to watch one's opportunity

રૂખ, s n [Dh Des रुक्खं fr S वृक्ष] A tree 2 A root

રૂખ સાહીને ઉપાડયા કમરા, રઘુપતિ રામ, હૃદેમાં રહેજો રે.
—આત્મારામ.

રૂખી, Same as ઋષિ.

રૂઝ, s f [See રૂઝ•વુ] Healing

Id રૂઝ આવવી To be healed

રૂડું, Same as રૂડું

રૂઢ, adj [S fr रुह् to grow. See રૂઢિ] Established by custom, customary 2 Commonly known, generally received, popular

મોહ માયા વ્યાપે નહિ તેને, રૂઢ વૈરાગ્ય જેના મનમાંરે
—નરસિંહ મહેતો.

રૂઢિ, s f [S fr रुह् to grow] Customary usage, custom 2 Popular acceptation 3 Idiom

રૂત, s f [See ઋતુ] A season 2 Climate, temperature

રૂદે, Same as હૃદય (Used in poetry)

રૂપ, s n [S fr रूप् to see] The face, the countenance, the external appearance, the semblance 2 A form, a shape, a figure, a look, the form of the features 3 Nature 4 Beauty, elegance, grace, lustre 5 An inflected form of a noun or verb 6 Mood (Gram) 7 adj (At the end of a compound) Like, resembling

Prov રૂપની રડે, ને કરમની ખાય Beauty weeps, while fortune makes merry રૂપના રડા, ને કરમના કૂડા Appearances are deceitful

રૂપક, s n A metaphor (in Rhetoric) 2 A particular measure of time in music

રૂપ-ચોકી, s f [+ચોકી] The square formed at the top of a temple, made up o

2 To pour out, to spill 3 To scatter; to disperse; to remove
આવ્યા વહાલો કુલી ઍલબેલી, મેહ દુખ નાખ્યું છે રેલી
—દયારામ
4 To go towards
જોરથી આવિયા, ખધ પર ધાવિયા,
રોળિયા રોષે, ને રણે રેલ્યો —સામળભટ

રેલ-છેલ, *s f* [See રેલ + છલ-કં-વું to overflow, or ખેલ sporting] Overflowing plenty; over abundance, exuberance; profusion

રેલ વે, *s f* [Eng *Railway*] A railway; a railroad

રેલા-વું, *v i* [See રેલો, રેલ] To spread (any fluid substance)
અગર ચંદન પ્રભુ રેલાયા લેલાડ,
અવળા સવળા આભ્રણ પહેરિયાછ —દયારામ

રેલિયું, *s n* Articles carried away by a flood.

રેલો, *s m* [See રેલ.] A stream, a torrent 2 An attack, an assault

રેવંચી, *s f* Rhubarb
Id રેવચીનો શીરો Gamboge

રેવ-ડી, *s f* [Hem Des रेवज्जिअ=S उपालब्धम् censured *Cf* Hem Des रेवलिआ = S वाष्यवर्तः See under રેતી] Disgrace; exposure, discomfiture 2 A sweetmeat made of syrup and sesamum seed.

રેવતી, *s f* [S] The twenty seventh lunar mansion

રેવત, *s m* [S अर्वन्, अर्वन्त] A horse

રેવન્યુ, *s f* [Eng] Revenue 2 *s n* The revenue department of government

રેવ-વું, *v t* [See રેણ cement for metals] To join with a metallic cement, to solder
ગુજરાતને કહક, રેણ વિના રેવતા —વલ્લભ

રેશ, *s n* [See લેશ or રેષા] A particle, a smallest part 2 *adv* In the least (used in a negative sentence)
એક દિવસે નળ નૃપતિ, વિસર્યો હત લેશ;
છિદ્ર જોઈ કળિ ફરતો માર્ગ મળિયો રેશ —ભાલણ

રેશમ, *s n* [P *fr* S रश्मि a ray] Silk
Id રેશમ જેવુ Resembling silk 2 Soft
રેશમનો કીડો A silk worm

રેશમી, *adj* Silken 2 Having silken borders

રેષા, Same as રેખા

રેસ, *s f* [Portug *Rees*] The twenty-fifth part of an anna, or the four-hundredth part of a rupee 2 *adj* Little

રેસો, *s m* [See રેષા, રેખા] A fibre

રેહ-ણી,
રહે ણી,
રેહે-ણી, } Same as રહેણી

રેહવાસી,
રહે-વાસી, } *adj* [See રેહ-વુ, રહે-વું+વસ-વું.] Living, dwelling, inhabiting, residing 2 2 *s m* An inhabitant, a resident, a dweller

રેહેમ,
રહેમ, } Same as રહેમ.

રેહ-વું, Same as રહે-વું

રહેંશા-વુ, *v t* [See રેશ.] To kill

રેળ વુ, *v t* [See રેલ, રેલો] To spread; to run over (of a liquid)

રૈયત, *s f* [Ar रअय्यत्] Subjects 2. Tenants

રોચું, *adj* [See રાક,રક] Rustic, clownish.

રોચો, *s m* A rustic, a clown

રોટો, *s m* [See રૂઢ grown up] An afternoon meal 2 Lunch, luncheon; tiffin
Id રોંટો વેળા The time of tiffin, 1 P M to 3 P M

રોક, Same as રોક-ડું
રોક પોત્યા ફુંવર વહુના,ગામેરૂ છે રોક જી —પ્રેમાનંદ.

રોક, Same as રોક ણી

રો-કકળ, *s f* [See રોવુ+કકળ-વુ] Lamentations

રોક-ડ, *s f* [S रूक्ष hard or S रूढ] Cash, ready money, hard money, hard cash 2 *adj* Convertible into cash

રોકડ-મેળ, *s m* [+ મેળ-વ-વુ] The cash-book

રોકડિ-યુ, *adj* Allowing of no credit, cash 2 Giving ready answers.

રોકડી, *s f* Working over time from 7 A M to 9 A M, when the labourer is paid cash on the spot
Id રોકડીએ જવુ To work over-time from 7 A M to 9 A M

રોકડું, *adj* Cash, ready money, hard

Having a રેગ્ઝ.

રેગ્ઝું, s n [See રેગ્ઝો] The ace of dice

રેઝો, s m [P रेज़ा a piece fr रेख्तन् to shed, to pour] A crucible 2 A piece of silken or other valuable cloth

રેટો, s m. [See રેંટ.] A small kind of turban

રેઠાણું, રેહ-ઠાણું, રેહે-ઠાણું, રહે-ઠાણું, } s n [See રહે-વું + સ્થાન] An abode, a residence, a dwelling place 2 An asylum, a haunt

રેડ, s f [See રેડ-વું] Running after; following; pursuit

કોઇ મૃગપુંઠળ કરી રેડ મેન ટળી અતિસેં અળગો પડયો રે
—દયારામ.

રેડ-વ-ડાવું, v t [Caus of રેડવું] To make one pull on or drag on, to assist one in getting on

રેડ-વું, v t To pour 2 To purge

Id (દિવતા ઉપર) પાણી રેડવું To put out (fire) with water poured on it 2 To cool down, to soften (the temper of a person) નામ પર પાણી રેડવું To wash one's name off (a paper), to strike a name off a list 2 Not to utter one's name, to rid oneself of (a person)

રેડવો, s m A common cart

રેઢિ-યાર, રેઢ-યાળ, } adj [See રઢિ-યાર] Roving 2 Good-for-nothing, useless, worthless

રેઢિ-યાળું, adj Ugly, unshapely

રેઢિ-યું, adj [See રગડો] Thick, dense (of a liquid)

Id રેઢિયો કસુમ્બો A thick liquid solution

રેઢું, adj [See રીઢું and રૂઢ] Hardened by use 2 Uncared for, exposed 3 Unclaimed

રેણ, s f [Dh Des रयणी fr S रजनी See રેન, રજની] Night

રેણું, Same as રેઢું

રેણ, s n [Dh Des रेतणिया=S. कांस्य भाजनम् a pot made of bell metal] A cement for metallic articles

રેણુ સુણી કરિ નેણુ નમાવત, કેણુ જડે પ્રિય રેણુ જ્યાસેં
—વસીલ.

રેણુ, s. f [S] Dust 2 A particle; an atom

રેણુક, s f A medicinal drug

રેણુક-બીજ, s n [See બીજ seed] A particular medicinal drug

રેત, s n [S रेतस्] Semen virile; the seminal fluid

ધૂર્જટિ ધ્યાન થકી ટળી ચળિયા, રેત થયું સ્ખલન
તે રેત પતન ચતુરાનને નિરખ્યું, લયધર્યો અતિ મન
—પ્રેમાનંદ.

રેત, s f Same as રેતી.

Prov રેતનાં નાવ ન ચાલે You cannot gather figs from thistles

રેત-દાની, s f [See રેતી+P दान: place fr दानिस्तन्=S धा to put] A sand-box, a pounce-box.

રેતર-ડી, s f A small file.

રેતર ડો, s m A large file

રેત-વી, adj [See રેતી] Sandy

રેતા-ળ, adj [+વાળું having] Sandy.

રેતિ યું, s n Same as રેત-દાની

રેતી, s f [Hem Des रेवलिआ=S वालुकावर्तः a whirlpool of sand Or S रेतजा P. रेग् sand.] Sand, gravel

રેથળ, s m [See રહે-વું+સ્થળ] The floor of a storey of a house, made with bricks and covered with a layer of mud and cow-dung

રેન, s f [See રેણુ, રજની] Night

રેન, s f [Eng] A rein

રેફ, s m [S fr Ar रफ़ॆ exalted] The letter ર્ 2 The mark or crescent by which ર્ is denoted when the first member of a conjunct letter, as in કર્મ

રેલ, s f [Dh Des रयवुट्ठी fr S रय-वृष्टि: a downpour down of rain in the form of a stream of a river] A flood, an inundation. 2 Abundance, profusion

રેલ-વું, s n [+ વહે-વું] A young snake found floating in water

રેલા-વું, v t [See રેડ-વું] To pour down upon

વટાણા તો વેરી થઈ બેઠા, દુખના ડુંગર રેલ્યા
—ગોવિન્દ

રોજ-નામું, s n [+ નામું] A day book, a cash-book

રોજ-નિશી, s f [+ P नविश्तन् to write] A diary

રોજંદા, adv [P रोज़ a day+अन्द a door] Everyday; daily

રોજ-મેળ, s m [+ મેળ-વ-વું] A daily account, the day-book

રોજ-રોજ, adv Daily, everyday

રોજિ-દાર, s m [+P દાર] A day labourer; a journeyman, A day-stipendiary

રોજિંન્દુ, adj Daily 2 Done, paid, or kept everyday

રોજી, s f Daily wages 2 Earnings, income, hire, wages, any sum received for service 3 Service, employment; occupation 4 A daily allowance 5 Subsistence, livelihood

રોજો, s m [P रोजः a fast fr रोज़ a day] The Muhammadan fast, a fast

રોજો, s m [Ar रवूज़ः a garden] A tomb

રોઝ, s m n [Hem Des रोज्झो fr S ऋष्य a white-footed antelope] A white footed antelope 2 A blockhead, a dull, stupid fellow

રોઝી, adj Indifferent, not superior (of a kind of cotton)

રોટ-લી, s f [Hem Des रोट्ट લોટ, = S तण्डुल-पिष्ट flour of rice] A thin flat cake of bread 2 Livelihood

રોટલો, s m A cake of bread thicker than a રોટલી 2 Food 3 Maintenance

Id સૂકો-નરો રોટલો Inferior kind of food 2 Enough to eat જાડો-પાતળો-આછો રોટલો A quantity of food however small 2 Enough to eat રળી રોટલો ખાય છે He eats his honest bread He honestly earns his bread, and lives a decent life 2 He works for his bread, and lives a decent life He is not rich, and at the same time not in debt He commands a competency રોટલો ખોવરાવવો To get one dismissed from employment રોટલા વેળા Dinner time, 10 or 11 o'clock in the morning

Prov રોટલો ત્યાં ઓટલો One should stick to the place, where one gets one's maintenance રોટલો આપવો પણ ઓટલો ન આપવો One would more easily be provided with maintenance than with a resting place

રોટી, s f [See રોટલી] A cake 2 Food

રોઠી સોપારી, s f An inferior kind of areca nut

રોડ, adj [Redup of લડુ] Very thick (Always used as લડુ રોડ)

રોડું, s n A brickbat 2 A clod of earth

રોડા, }
રોઢા, } s m pl Flight

રોઢો, s m A large cow-dung cake

રોણુ, s f [S रोष ण See રોષ] A fierce quarrel

રોણક, Same as રોનક

રોવું, s n [See રોવું] Crying, weeping

રોતડી, s f Same as રોચડી 2 adj Habituated to cry or weep (said of children)

રોદડા રડવા, }
રોદણા રડવા, } v i [See રુદન + રડ-વું] To tell tales of sorrow, to make a poor face

રોદો, s m [S रोध obstruction] A pit in the way of a cart

રોધ, s m [S fr रुध to obstruct] Obstructing impeding, hindering 2 Blocking up, stopping

જેવે ગરતક છેદે છે શ્રીહરિ કીવો રુકમનીએ રોધ
—દયારામ.

રોધક, adj Obstructing, obstructive, hindering 2 Preventing, stopping

રોધન, s n Same as રોધ

રોધ-વું, v t To hinder, to obstruct 2 To stop, to block up, to close 3 To confine

રદ્ધ રોધ્યુ, આવે તડવાો, કહી તો પાછ કરશુ યુગ્ગ્રાગી
—પ્રેમાનંદ

રોન, }
રોવ, } s f [Eng Round] The rounds, patrol, night watch

Id રોન ફરવી To go on one's rounds and keep watch

રોનક, s f [P रोनक़] Splendour, lustre 2 Beauty, grace, ornament

રોનક દાર, adj [+દાર P. having] Splen-

coin 2 *adv* Sharply, smartly; promptly 3 Instantly, forthwith

Id રોકડા પૈસા Cash, money down રોકડો જવાબ A ready, sharp or straightforward answer 2 A plump refusal

રોકઝણી, *s f* Same as રકઝક

મન પવન અગાધ, જે રોકયા, કહો કેમ રહે ?
એ બેની રોકઝણી કર તમારો —દયારામ.

રોક વું, *v t* [S रुद् obstructed, occupied, *fr* रुद् to obstruct] To stop, to detain, to engage 2 To obstruct, to impede, to interrupt, to prohibit, to prevent 3 To enclose, to surround

Id પૈસા રોકવા To invest money રોકી મુકવું-રાખવું To hold back, to prevent માણસને રોકવો To engage a man as servant

રોકાણ, *s n* Hindrance, obstruction, stoppage, prohibition, prevention, detention 2 Embarrassment in business 3 *adv* Being occupied

રોકાવું, *v i* To be engaged, occupied, detained, or employed

રોખ, Same as રોક, રોકવું

રોખ, *s m* [See રોષ or, See નિરખવું *fr* S निरीक्ष to stare at] An eager desire 2. Giving oneself airs, entertaining high notions about one's own importance

તેણે પુત્ર પરિવાર સાથે, વધાવિયો (રાય) રોખમાં —પ્રેમાનંદ

રોખણું, *s n* [S रुष् to be angry See રોષ] A brawl, a tumultuous broil, a scuffle

રોખું, *adj* [See રૂપ price] Similar to, like to, of the same value as

રોખું, *s n* [See રૂખ a tree] Wood, fuel

રોગ, *s m* [S *fr* रुज् to pain] Disease, disorder, malady, sickness 4 Anger, a grudge 5 Arrogance, conceit, pride, haughtiness.

Id રોગ કાઢવો To take the conceit out of, to humiliate

Prov રોગનું ઘર ખાસી, ને કજીયાનું મૂળ હાંસી Coughing is the source of disease, and joking of a quarrel

રોગ-ચાળો, *s m* [+ચાલવું] An epidemic disease

રોગ-રાઈ, *s f* [+ રાઈ redup] Diseases and other ailments caused by evil spirits

રોગાન, *s m* [P रोगन्] Varnish 2 A coating of varnish

Id રોગાન કરવું To varnish 2. To excite

રોગિ ષ્ઠું, *adj* [See રોગ] Of a sickly constitution, sickly (રોગી, રોગિષ્ઠો, m, રોગિષ્ઠ્યું *f*, રોગિષ્ઠું n)

રોગિ-ષ્ઠ, Sanskrit Superlative form of રોગિષ્ઠું and રોગી.

રોગી, *adj* Diseased 2 Unhealthy, unwholesome 3 *s m f* A patient

રોગી ષ્ઠું, Same as રોગિ ષ્ઠું.

રોચક, *adj* [S *fr* रुचि] That makes tasteful or palatable, sapid, savoury, tasty (of a medicine or condiments) 2 That which stimulates or restores a vitiated palate

રોચ-ડી,
રોત-ડી, } *s f* [See રૂઠ વું, રોઝ; રાઠ, રોઠ] Knavery, cunning (Used by children in their games)

રોચન, *s n* [See રોચક, રુચિ] Splendour, magnificence, charming appearance, charm

એક જોગનમાં હતમ સદિ રોચનમાં ઘણું માં ક્યાંઈ —વસિષ્ઠ

રોચુ, *adj* [See રોચો, રાઠ, રંક] Dried and wrinkled, contracted and covered with wrinkles

રોચું, Same as રોચુ

રોજ, *s m* [P रोज़] A day 2 Daily wages 3 *adv* Daily, everyday

Id રોજે રહેવું To be engaged as a day-labourer રોજે રાખવું To engage as a day-labourer રોજ ભરવા To serve as a day-labourer રોજ ઉઠીને Everyday, daily

રોજ આવવું, *v i* [See રૂદ ન + આવવું] To be ready to cry or weep

રોજ ગાર, *s m* [P रोज़गार् *fr* રોજ+કાર] Occupation, calling, business 2 Employment

રોજ ગાર-બર, *adj*. [+ P बर् upon See બર.] Employed, engaged in service

રોજ-ગારી, *adj*. That has employment or service

redup +વેળા] The evening twilight

રોળો, *s m.* [See રોળ] Noise, uproar 2 Income

રૌદ્ર-રસ, *s m* [S *fr* रुद्र terrible + રસ] Anger, rage 2 The sentiment of anger in rhetoric

રૌરવ, *s n* [S] A name of one of the hells

લ.

લ, The thirty-ninth letter of the alphabet, and the twenty eighth consonant

લઉઓ, Same as લોઓ

લકવો, *s m* [Ar لقوه] Paralysis, palsy, hemiplegia

For લક, લકા, લંગોટ, લગોટી, લધન, and such other words, usually written with an Anuswār, see under their proper nasal letter

લ-કાર, *s m* [S ल+कार] The letter લ, or its sound

દો દકાર દુખ વસી મન મધ્યે પ્રીછું આપું આધાર,
આપ લ-કાર લગો તરી ટાળી, નહિ તો લગોર ર-કાર
—દયારામ

લકીર, *s f* [See લેખા, લખ-વું] A line, a streak, a thin stripe

લકુબો, *s m* [See લાભ] Gain, profit (Used in contempt)

લકુ ડી, Same as લાકડી

ગુજહાર ગુ ઝર ધાવો, લકુડી લીજો લકુડીવાળા
—દયારામ.

લક્કડ, Same as લાકડું

લક્કડ-કોટ, *s m* [+ કોટ] A barricade, a stockade paling, a wall of stakes or palisades around a place

લક્કડ-ખોદ, *s m* [+ ખોદ-વું] The woodpecker

લક્કડ શી, *adj* [See લાકડ-શી] Hard, stiff, and tasteless, like saw dust

લક્કડિ યું, *s n* A wooden casket, in which spices, &c , are kept near the hearth for use in cooking

લક્કી, *s n* [See લખ લખ] A species of pigeon

લક્ષ, *s m n* [S लक्ष *fr* लक्ष् to see] Attention, heed, mind

Id લક્ષ આપવું-દેવું, લક્ષમા લેવું To attend to; to take into consideration લક્ષ ખેંચવું-દોરવું To attract the attention of , to draw the attention લક્ષમા આવવું-ઉતરવું To be pleased with, to like લક્ષાર્થ The thing aimed at, the thing to be attained; the goal 2 The thing or word of which a definition is framed

લક્ષ, *adj* [S] A hundred thousand, a lākh

Id લક્ષ વસા Most probably

લક્ષણ, *s n* [S *fr* लक्ष् to see] A mark, a sign, an indication, a symptom; evidence 2 A quality, a property, any distinguishing attribute or characteristic 2 A definition 4 Conduct, practice, course of life 5 Habit, addictedness 6 Look, aspect

લક્ષણ-વંતું, *adj* [+S वत , वतः=વાળું having] Worthy, qualified 2 (Ironical) Unworthy

લક્ષણ-વહોણું, *adj* [+ S वह् to bear, to possess See વહે-વું] See લક્ષણ-વંતું

N B Generally used of a woman, as લક્ષણ-વહોણી, out of endearment or tenderness

લક્ષ ણા, *s f* An ellipsis, a word, &c , understood though not inserted 2 The force or application of a word or phrase

લક્ષ વું, *v t.* To aim 2 To expect, to look for 3 To guess, to conjecture 4 To discover, to discern

લક્ષાધિપતિ, } *s m* [See લક્ષ, *adj* + અધિપતિ, અધીશ] A millionaire, a person possessed of a lac (of rupees)
લક્ષાધીશ, }

લક્ષાવધિ, *adv* [S *fr* +અવધિ] By lākhs, by hundred thousands

લક્ષી, *adj* [See લક્ષ attention] Atten-

did 2 Beautiful, graceful

રોપ, *s m* [S See રોપ•વુ] A young plant, a sapling, a shrub

રોપ•ણી, *s f* Planting; sowing

રોપ•વું, *v t* [S रोप् to cause to grow *fr* रुह् to grow] To plant, to sow 2 To lay the foundation of.

રોપો, Same as રોપ.

રોફ, Same as રોબ

રોફ•દાર, રોફી, } *adj* Giving oneself airs, ostentatious

રોબ, *s m* [Ar रुअ्ब् awe] Awe, fear, terror, apprehension, reverential fear 2 An awe compelling look or appearance 3 Ostentation, vanity, pride

Id ઉપર રોબ રાખવો-ધરાવવો-ચલાવવો To hold in awe; to overawe રોબ મારવો To give oneself airs રોબ બેસાડવો To establish one's reputation as being awe-inspiring or terrible

રોબડ, *adj* Stupid, dull

રોબ•ડી, *s. f* An ornament worn by women

ગળ્યા, લાખ ટકાની મારી રોબડી જો;
હીરા જડિત મારો છે હાર જો —તનિયો

રોમ, *s n* [S] The hair on the body

Id રોમે રોમ, રોમરોમ Lit In every hair of the body Hence 2 In every part of the body, all over the body

રોમ-કૂપ, *s m* [+ S कूप, કુવો, a well] The pit or cell in which a hair is set, a pore of the skin

રોમ-શત્રુ, *s m* [S *fr* +શત્રુ] A barber

રોમાંચ, *s. m* Hair on the body standing erect

રોમાઞ્ચિ•ત, *adj* [S *fr* +अञ्चि•त *p p* of अञ्च् to make clear, to unfold] Having the hair erect (either through joy, wonder, or fear)

રોમાવળી, *s f* [+આવલિ] A line of hair (above the navel)

રોયણ, Same as રોદન, રૂદન.

ગમા રોયણ રોયથી, નયેણે બહિયા નીર —સામળભટ.

રોયલી, *s f* An anchor

રોં•યું, *adj* [See રો•વું] Wretched; miserable (used as a term of abuse by women).

રોલ, *s m* [Eng *Roll*] A roll 2 Giddiness, sea sickness 3 A kind of silken cloth

રોલું, *adj* [See રો•વું] Dull-headed; stupid

રો•વ•ડા•વ•વુ. *v t.* [Caus. of રો•વું] Same as રડા•વ•વું

રો વું, *v i* [S रु to cry] To cry, to weep 2 To be defrauded or deceived.

Id રોતી સૂરત A weeping face

Prov રોતો જાય, તે મુવાની ખબર લાવે A crow was never the bearer of good news

રોશન, *adj* [P रोशन् bright] Bright, shining 2 Manifest, obvious; apparent

રોશનાઈ, *s f* [Hem Des रोसाणिर = S मार्ष्टि cleanses or washes] Light, illumination 2 Ink

રોશની, *s f* [Dh Des रोसणिय= S मार्जितम् polished] Light, illumination 2 Liveliness, pleasure 3 Ink

રોષ, *s m* [S *fr* रुष् to be angry] Anger, ire, wrath

Id રોષ રાખવો To bear a grudge

રોહિણી, *s f* [S] The fourth lunar mansion or constellation (containing five stars) in the form of a cart

રોળ, *s m* [Hem Des रोलो = S कलहः a quarrel, रव a loud sound See રો•વું] Plague; pestilence 2 Prevalence or spread of terror 3 Confusion 2 Noise, uproar 5 Ignominious treatment 6. A large quantity

રૂપૈયામાં રોળ વાળ્યું વાલે પેખી —કૃષ્ણરામ.

Id રોળ ચાલવો To prevail (of a plague) રંગ રોળ Merriment or revelry in which red powder (ગુલાલ), pleasure, music, and noise prevail or have the upper hand કાગા રોળ Weeping, lamentations

રોળ•વા•વું, *v i* To be angry

રોળ•વું, *v t* To roll, to plane, to polish. 2 To press, to crush

રોળા•વુ, *v i* To welter 2 To be crushed and beaten down 3 To strive hard at any business

રોળી કોળી વેળા, *s f.* [See રોળ+કોળી

writing, a copying fee

લખા॰ણ, *s n* A writing, a document 2 Style, mode of writing 3 A petition, a representation

લખા॰મણ, *s n* } Same as લખા॰ઈ
લખા॰મણી, *s f* }

લખા॰રો, *s m* [લખ-લખ+ કાર *Cf* લવારો] Idle and useless talk

લખા॰વટ, *s f* [See લખ॰વું + વૃત્તિ] Same as લખા॰ણ 2 The mode or style of writing

લખા॰વ વું, *v t* [Caus of લખ વું] To have or get written 2 To dictate 3 To swoop on, to pounce upon

લખા વું, *v i* To be written

લખા વુ, *v i* [See લક્ષ, લક્ષ્ય attention] To be understood

દયા પ્રીતમનું લખ્યુ લખાવ; સુણ્યું ઈં, અદૃષ્ટી કાય —દયારામ

લખિ॰ત, *adj*. Written, documentary 2 Destined

લખિ॰તગ, Same as લખ તંગ

લખે શ્રી, } [See લક્ષ, લાખ, a lākh+ શ્રી]
લખે સરી, }
Same as લખ-પતિ

Prov લાખ મળવાના નથી, અને લખેસરી થવાના નથી A phrase used by one whose ambition in worldly affairs does not soar high

લખોટ॰વુ, *v t* [See લાખ sealing wax+ S વૃત=L *verto* to turn] To cover with sealing wax and glaze, to glaze with sealing-wax

લખોટી, *s f* A small marble

લખોટો, *s m* A large marble 2 A sealed cover, a sealed letter

લખ્યા, *s n pl* [See લખ॰વુ] A writing, a document લખ્યા કરવા To have the dowry &c, settled

લગ, *s m* [See લાગ॰વુ] A beam placed on a wall

લગ॰ડી, *s f* [See નગદી *fr* Ar नक़्द ready] A bar of gold or silver

લગડું, *s n* [S लगुड a stick, wood, see લકડ, લાકડું] A wooden frame placed on an ass's back to hold a burden 2 A heavy burden

લખ ચોરાશી કેરૂ લગડું, માથે ગાગી લીધુ રે —દયારામ

લગ॰ણ, *adv* [See લાગ॰વુ] Till, until, so long as, as far as

લ ગણ, *s m* [S *fr* ल a particular metrical foot+ગણ] A metrical foot of one short syllable

લગ॰ત, *s f* [See લાગ વુ] Junction, proximity, nearness; vicinity 2 Intimacy; acquaintance 3 *adj* Adjoining, near 4 *adv* Being adjacent, accompanying

લગ॰તી, *s f* Partiality, partizanship, favouritism

લગ॰તુ, *adj* Close to, near, nigh; connected with 2 Relating or pertaining to; relative to 3 Relevant, pertinent

લગદી, Same as લુગદી

લગન, *s n* [S लग्न *fr* लग् to join See લાગ॰વુ] Being absorbed in, absorption of the mind 2 Nuptials, marrige, matrimony 3 A period of five *ghadis* or two hours

Id લગન લેવુ (more often in the plural, as લગન લેવાં) To fix the day for the marriage લગન માંડવુ To begin the preparations of a marriage ceremony લગન કરવુ To marry લગન જોવુ To examine the horoscopes of the bride and the bridegroon with a view to fix the day of marriage ઘડીયા લગન A marriage gone through in a very short time

Prov લગનના ગીત લગને જ ગવાય Everything has its season લગન કરી જુઓ, ને ઘર ચણી જુઓ Performance is more difficult than theory લગને લગને કુંવારા Always in need 2 Not satisfied 3 Importunate

લગન, Same as લગની Desire 2 Eagerness

લગને લાગ્યા ગાયન કરતા, ભૂત ભૈરવ શુ ચાલ્યા ! —પ્રેમાનંદ.

લગન-ગાળો, *s m* [See લગન marriage + કાળ time] The period of the year when many marriages are celebrated, the marriage-season

લગન-પડો, *s m* [+પેડો, પડીકુ] A bundle containing sweetmeats or red powder sent as a present to the bride by the bridegro-

tive 2 Expectant

લક્ષ્મી, *s f* [S] The wife of Visnu, the goddess of fortune and beauty (supposed to have come out of the ocean when churned by the gods and demons). 2 Fortune, riches, wealth, prosperity 3 Elegance, loveliness, charm, splendour, beauty 4 Royal power

Prov લક્ષ્મી ચાંદલો કરવા આવે, ત્યારે મો ધોવા જવું To let pass a favourable opportunity *Cf* He who will not when he may when he wills, shall have nay લક્ષ્મી ચાંદલો કરવા આવે ત્યારે મો ધોવા ન જવું Strike the iron while it is hot When the pig is proferred hold up the poke

લક્ષ્મી-પૂજન, *s n* [S *fr* + પૂજન] The ceremony of worshipping Laksmī on the 13th of the dark fortnight of આસો

લક્ષ્મી વાન્, } *adj* [S लक्ष्मी-वत् *fr* + वत्,
લક્ષ્મી વન્ત, }
वान्, वत्, = વાળું having] Wealthy, rich, opulent 2 Prosperous, flourishing

લક્ષ્ય, *adj* [S *fr* लक्ष् to see See લક્ષ] Worthy of attention 2 Fit to be aimed at 3 *s n* The aim, the mark

Id લક્ષ્યાર્થ The thing aimed at, the aim, the goal 2 The meaning intended to be conveyed by an expression

લખ, *s f* [See લક્ષ, લક્ષ્ય] A vicious propensity, addictedness to

લખ, *s f* [See લક્ષ્મી] Wealth, riches

લખ, *s m* [See લક્ષ] A lākh, a hundred thousand

ઈશ અળગા હશે, શીષ તારે થશે,
લક્ષમણે કુટી લખ નહીં લશ —સામળભટ

લખ-ણુ, Same as લખાણુ

લખ-ણું, *s n* [See લખવું] The work or duty of a writer

લખ-ણી, *s f* A subscription list

Id લખણી કરવી To open a subscription list

લખ-ત, *s n* A writing, a document, a bond, an agreement

Id લખત પતર Any kind of document, however indefinite or informal

લખ-તર, *adj* Writing 2 *s m* The writer of a document, the undersigned writer, the writer of the above

લખ-પતિ, *s m* [See લક્ષ a lākh + પતિ.] A millionaire

લખમી, Same as લક્ષ્મી.

લખ-લખ, *adv* [Imit] Brilliantly, brightly

લખલખ લસલસ શી કરે? નજર આવશે આજ
—સામળભટ.

Id લખલખ કરવું To speak rapidly, loudly, and at intervals interrupting other speakers લખલખ થવું To be bristling with rays (of a bright object), to sparkle 2 To tremble, to shake

લખ-લખિત, *adj* Bright, sparkling, brilliant

લખ લુટ, *adj* [See લખ, લક્ષ, લખ + લૂંટવું] By thousands and hundreds of thousands 2 Abundantly, extravagantly, lavishly

લખ વું, *v t* [S लिख् to scratch, to write] To write, to pen 2 To compose 3 To copy

Id હૈયામાં લખી રાખવું To have impressed firmly on one's heart, so as never to be forgotten વાળી નાખવું To write off, to have the work of writing completed 2 To close an account 3 To write an item off, so as not to be recovered લખી આપવું To pass a writing લખી રાખવું To make a note, to enter into a memorandum book, to preserve in a written document, to preserve in writing લખી કાઢવું To write in haste and not with great care તેના ભાગ્યમાં દુઃખ લખ્યું હશે It is possible he is destined to suffer pain લખ્યાં કરવાં To reduce to writing, to make an agreement in writing

Prov લખ્યા લેખ મિથ્યા ન થાય લગારે There is no flying against destiny લખાણું તે વંચાણું=દાટ્યા ભૂલે, પણ લખ્યા ન ભૂલે The buried is forgotten, but not the written

લખ ું, *v t* [See લક્ષ, લક્ષ્ય, attention] To observe with attention

સુધારક ચઢતે લખી ક્ષય થયો, તે લજવાય —દયારામ.

લખવો, Same as લહેવો.

લખા-ઈ, *s f* [See લખવું] Wages for

spicious hour in which the main ceremony in the celebration of a marriage is commenced

લગ્ન-તિથી, *s f* [S *fr* +તિથી] An auspicious lunar day on which marriages can be celebrated

લગ્ન-નક્ષત્ર, *s m* [S *fr* + નક્ષત્ર] A constellation in the moon's path that is auspicious for the celebration of marriages

લગ્ન-પત્રિ-કા, *s f* [S *fr* +પત્રિ કા a paper] A paper on which the auspicious times for the celebration of a marriage are written

લગ્ન-મુહૂર્ત, *s n* [S *fr* + મુહૂર્ત] An auspicious period of time in which the parties to be married may be religiously united

લઘિ-મા, *s f* [S *fr* लघु small] Smallness, littleness, lightness, levity

લઘુ, *adj* [Dh Des लहुवं *fr* S लघुकम्] Small, little 2 Light, not heavy 3 Short

લઘુ-તા, *s f*
લઘુ-તા ઈ, *s f* } Smallness, littleness 2
લઘુ-ત્વ, *s n*
Lightness 3 Shortness

લઘુ-નીતિ, *s f* [S *fr* + નીતિ] Same as લઘુ-શંકા

લઘુ લાઘવી, *s f* [S *fr* +लाघवी cleverness *fr* लघु short, clever] A clever contrivance, a strategem, an ingenious plan, a master stroke

લાખો કર કરી, લઘુલાઘવીમા પખીનો કર ઝાલ્યો
—પ્રેમાનંદ

લઘુ-શંકા, *s f* [S *fr* +શઙ્કા] (*Lit* The minor shame) Making water

લંક, *s m* [See વંક, વક, વાંક] The elegant curve of the waist of a woman

તેના ચરણ જાણે પદ્મની, કેસરી કટીનો લંક
—પ્રેમાનંદ

લંક, *adj* [See લંકા the capital of Rāvaṇa, which was suposed to be built with gold] Rich

Id લંક લાગવુ To be rich લંક લગાડવુ To make rich, to patronize and promote the fortune of

લંકા, *s f* [S] The kingdom ruled over by Rāvana the modern Ceylon 2 The figure of trees, giants, monkeys, &c., made of gunpowder, and let off as fireworks. 3 A conflagration

Prov લંકાની લાડી,ને ઘોઘાનો વર Two things that will never be reconciled, Two incompatibles લંકામા સોનુ, તે શા કામનું ? What is the good of that which one cannot get લંકા લુંટાણી ત્યારે, કોશી કહે " મારી પૂણીઓ એ જાય ?" Every one for himself

લંગ ડ, *adj* [See લંગડુ] Lame, crippled

લંગ-ડા-વુ, *v i* To limp, to hobble 2 To become weak

લંગ ડું, *adj* [S लङ्ग lameness] Lame, crippled, disabled

લંગર, *s n* [Dh Des नार्ल *fr* S लाङ्गलम् the tail *Cf* P लगर] An anchor 2 An anklet 3 A toy made by children resembling a plummet

Id લંગર ઉચકવુ, લંગર ઉપાડવુ To weigh anchor લંગર નાખવુ, લંગર ફ્રાસવુ To cast an anchor લંગરવાર કરવુ Same as લંગરવુ

લંગર વુ, *v t* To anchor, to moor

લંગરિ-યુ, Same as લંગર, 3

લંગરી, *s f* A small anklet

સુંદર બાળક, રૂપ રસાળુ ચરણ લંગરી વાગે રે
—દયારામ

લંગુર,
લંગુરિ યું, } *s m* [S लाङ्गूल a tail] A
લંગુલ,
tail 2 A monkey

રાવણની કયા ગઈ રિદ્ધિ રે ? લંગુરિયે લૂંટી લીધી રે.
—કવિરાજ.

લંગોટ, *s m* [See લિંગ+વેષ્ટન] A piece of cloth worn round the lions covering the privities

Id લંગોટ મારવો To become an ascetic

લંગોટ-બંધ, *adj* [+બંધ, બાંધવુ] Devoted to a life of celebacy, chaste, continent

લંગોટિ યો, *s m* A friend of one's boyish days, one with whom friendship was formed when the parties were children 2 A hermit 3 A playmate, a comrade, an associate, a companion

om's party

લગન-સરા, s f [+ P સરા] The season for celebrating marriages, the marriage season

લગનિ-યો, s m A person bearing a letter from the bride to the bridegroom fixing a day for the celebration of the marriage

લગની, s f [See લાગણી] Being deeply engrossed in, abstraction of the mind, deep meditation 2 Being wholly engrossed in, or intent upon 3 An arrangement, a design, a scheme

લગની ન લાગે, ગુરુ ગોટા વળાય,
લગની મન લ્યાની, ભેટતાં સૌર્ય સ્થયે —પ્રેમાનંદ

લગ-ભગ, adv [See લાગ વું + ભાગ reaup] Being close to or near, about, thereabouts, almost

લગરી-એક, } adv [See લગાર + એક]
લગરીક, }
Little, at a short distance, for a short time

લગ-વાડ, s f [See લાગવું ઘર વૃત્તિ] Connexion, attachment, love, affection, intimacy

લગ વું, s n [See લાગવું] A certain quantity (as of an article of consumption) taken daily or regularly and at a settled rate

લગા-ડ-વું, v t [Caus of લાગવું] To touch, to apply, to lay, to put 2 To fix the mind upon, to engage, to attach to 3 To employ 4 To set fire to, to burn 5 To strike to beat 6 To set people quarrelling with each other 7 To put a meaning upon the words of a speech, to interpret

Id ઓસડ લગાડવું To apply a medicine હાથ લગાડવો To touch with the hand 2 To touch with the intention of taking possession of કામે લગાડવું To employ મન લગાડવું To fix the mind upon દેવતા લગાડવો To make a fire અગ્નિ લગાડવો–આગ લગાડવી To set fire to પાછળ લગાડવું To cause to persecute or harass અર્થ લગાડવો To put a meaning upon, to interpret ખેડો લગાડવો To stitch 2 To sew કામે લગાડવું To employ ભેડું-માડું લગાડવું To annoy 2 To take ill, to be annoyed વાર લગાડવી To delay, to detain 2 To hesitate, to scruple ગુણ લગાડવા To produce (good or bad) effects, as a result of one's contact or company ઉપમા લગાડવી To make a comparison; to make use of the figure of speech called simile

લગામ, s f [P] The bit of a bridle 2 The reins, guidance; direction, management, power 3 Check, control

Id લગામ હાથ રાખવી To keep under control ° To keep oneself under control, to restrain oneself લગામ છૂટી મૂકવી To let alone, to let one have his own way. લગામ હાથ કરવી To be frugal in spending money 2 To exercise one's control over another person with severity, to tyrannize લગામ હાથ ખેંચી-પકડવી To stop going 2 To stop

લગાર, adv [See લાગવું+વાર] A little; slight 2 At a short distance 3 For a short time

લગારેક, Same as લગરી-એક

લગાવ વું, v t [Caus of લાગવું See લગાડવું] To apply, to lay on, to strike 2 To fix, to fasten

Id લગાવી દેવો To give a slap in the face of a person, to slap in the face યુક્તિ લગાવવી To use a contrivance, to make use of a contrivance સારંગી લગાવવી To tune a fiddle

લગી, Same as લગ ભગ

લગોલગ, Same as લગાર

લગે, interj [See લાગવું] A word of encouragement, "At it!" "To it!" "Bravo!"

લગો-લગ, adv prep Being close to or near 2 Almost

લગ્ગુ, Same as લગો-લગ

લગ્ન, Classical form of લગન

લગ્ન-કાર્ય, s n [S fr +કાર્ય] Marriage ceremonies

લગ્ન-કુંડળી, s f [S fr +કુંડળી] A circular figure with 12 columns, in each of which the number of the sign of the zodiac is placed

લગ્ન-ઘટિ કા, s f [S fr +ઘટિકા a space of time equal to 24 minutes ઘડી] The au-

dulous 2 Supportless 3 Without occupation or patronage.

અને જ્યારે નેમજે ના માન્યું, ત્યારે લટકતા મૂક્યાં.
—પ્રેમાનંદ

Id લટકતુ મૂકવું To let alone, not to concern oneself about

લટ ક•તું, *adj* Same as લટ•ક•તું.

લટ•ક•વું, *v i* [*Of* લચ•ક•વુ, લટ•ક•વુ, લચ•ક, લટ, લટિ•યા, લટ•ક, લટ•કો, *fr* S नृत्, नत्, to dance] To hang 2 To remain supportless 3 To be without occupation or patronage

લટકા વ•વું, *v t* To hang, to suspend 2. To put on; to toss on or throw over

લટકા•ળું, *adj* [See લટ•કો+વાળુ having] Coquettish, flirting, of affected airs.

લટકું, *s n* Same as લટ•કો

આમુખમાં લટકું લાગતું, ચેત્યા તે પામ્યા પાર.
—દયારામ

લટ•કો, *s m* [S नृत्, नर्त्, to dance] Coquetry, affectedness, an affected graceful gait 2 A graceful gesture 3 A casual occurrence, an accidental event

Id લટકો કરવો To make a graceful gesture

લટ•કો-ઝટકો, *adv.* Casually, accidentally

લટ-પટ, *adv* [Imit] Briskly, quickly 2 *s f* Briskness, liveliness, restlessness.

Id લટપટ કરવી To make a bustle in order to mislead or deceive

લટ-પટિ•યું, *adj* Brisk, lively, restless 2 *s n* Briskly moving about

Id લટપટિયા લેવા To practise as a barber 2 To do idle and useless work.

લટર, *s f* [See લટ.] A streak of flowers 2 Dangling; hanging about loose and gracefully 3 Bristling with rays of light

લટ•વું, *v i* [See લોટ•વુ] To be reconciled 2. [See લટ.] To be entangled

નાકે મોતી લટે લટુરી, સુદર મુખ પર ઝમે રે
—દયારામ

લટિ•યાં, *s n pl* Locks of hair, tangled hair

Id લટિયા પકડવા To catch by the locks 2 To catch in the most vulnerable part લટિયા ખેંચવા Lit To pluck the locks of hair 2 To crush; to ruin.

લટુરી, *adj* [See લટકવુ, લટ•વું] Dangling; dancing gaily and gracefully.

નાકે મોતી લટે લટુરી, સુદર મુખ પર ઝમે રે
—દયારામ.

લટ્ટુ, *adj* Engrossed, intent upon 2. Still, motionless

Id લટ્ટુ થવું-બનવુ To be wholly engrossed in or under the influence of. 2 To be still or motionless

લઠ,
લઠ્ઠ,
લઠ્ઠેશ્વર, *s m.* [Hem Des लट्ठी *fr* S यष्टि a stick] A stick, a club, a cudgel 2 *adj* [Dh Des लट्ठ=S रमणीयम् pleasing *fr* S हृष्टम् delighted *fr* हृष्, हृष्, to be delighted, Hem. Des लिहिअं=S चाटु sweet-speaking, Hem. Des लट्ठो=S अन्यासक्तः attached to another, मनोहरः attractive to the mind, प्रियवदः sweet-speaking] Fat 3 Large, thick, stout; coarse

લઠ્ઠિંગો, *adj* Stout, sturdy, robust; strong 2 Roguish, knavish

લઠ્ઠો, *s m* A stout fellow 2 The axle of a cart-wheel 3 A lump of gold

લડક•ણું,
લડક•ણું, *adj* [See લડ•વુ] Quarrelsome, contentious

લડત, Same as લડા•ઈ

લડ-થડ વું, *v i* [Imit Or, See લથડવુ] To stumble, to stagger 2 To stammer

લડ-થડિ•યું, *s n* Stumbling, a stumble.

લડકુ, *adj* [See લડ વુ, લડ•વુ] Violent, turbulent, quarrelsome 2 Big; stout

લડ-બડ વુ, *v i* [Imit] To dangle; to swing, to rock, to shake 2 To meddle with, to be officious

લડ-બડિ યું, *adj* Meddlesome; officious

લડમ-લડા, Same as લડા•લડ

લડ•વાડ, [+ વડ વુ] Same as લડા વડ

લડ વુ, *v i* [Hem Des लड्डक्कदंसं=S विघटितम् disunited] To quarrel, to fight, to contend 2 To wage war 3 To go to law

લગોટી, *s f* A small લગોટ

Id લગોટી વાળવી To wear a loin cloth as opposed to *dhotar* Hence 2 To squander away one's all and put on a loin cloth and live like a begging mendicant 3 To turn a recluse

લંગોટો, *s m* See લકુંગોટ 2 Same as લંગો-ટિ યો

લંઘ-ન, *s n* [S See લાંઘ-વું] Transgressing, disregarding 2 Fasting, abstinence

લઘ વુ, Same as લાંઘ-વું

લધી *s f* A woman who serves as a prompter at the time of mourning

લંઘેડ઼ી, *s f* [Hindi લગરવા *fr* S नागरिक an inhabitant of a city See નાગર Fem of Hind लंगरवा *fr* નાગર, નાગરિ ક,+P वा dim] A beautiful woman

લચક, *adv* [Imit Or, See લચકો] To munch 2 To eat in haste

Id લચક લચક ખાવું To munch 2 To eat in haste

લચ-ક, *s f* [See નાચ *fr* S नृत्, नर्त्, to dance] A sprain, a strain, a dislocation 2 A graceful gait

લચ-ક વુ, *v i* [See લચ ક, લટ-ક વુ] To receive a sprain or strain 2 To give way, to yield, to sink under pressure 3 To walk gracefully

લચકો, *s m* A lump, a glutinous mass

Id લચકો ધાન્ય ખાવા જેટલુ મારૂં ચલણ છે I (generally, a young married woman in a joint Hindu family) have no influence in the management of the family affairs I have simply to live and work for the good of the family without exercising any influence over the management

લચ-ડ વુ, *v t* [See લોચો] To besmear, to daub

લચંડ, Same as લચાણ્ડ

લચ-પચ, *adv* [See લચ વુ + પોચુ, or પચ edup of લચ] Being glutinous, clammy, or viscid

લચ-લચવુ, *adj* Glutinous, clammy viscid

લચ-લચ-વું, Same as લચ ક-વુ

લચ વું, *v i* [See લચક Hem Des लस र S लसते it falls or slips] To sink under pressure, to yield, to give way, to give in

Id લચી જવુ To shrink under pressure to yield, to give way, to give in લચી જવું-પડવુ To shrink under pressure, to submit 2 To beg meanly

લચાણ્ડ, *s n* [See લચ-વુ + આડ.] A perplexing affair, a difficulty or trouble

લ છ-ન, Same as લક્ષણ

લછ, Same as લક્ષ્મી

લજ વ વું, *v i* [See લાજ, લાજ] To be ashamed or abashed

લજ-વ-વું, } *v t* To put to shame
લજા-વ વું, }

લજા-મણી, *s f* The sensitive plant, the Humble plant

લજ્જા-મણું, *adj* That brings disgrace or shame

લજ્જા, *s f* [S *fr* लज्ज् to be ashamed] Shame, modesty, bashfulness 2 Shame, disgrace

Id લજ્જા પામવી To be ashamed

લજ્જાળુ, *s n* [+આળવી.] Same as લજામણી

લજ્જાળ-વુ, } *adj* [S लज्जालु *fr* - आलु a
લજ્જાળુ, } suffix showing "possession."] Bashful modest, shy

લજ્જિ ત, *adj* Ashamed, abashed, confused by guilt

લછન, Same as લાંછન

લટ, *s f* [See લટ ક-વુ] A lock of hair, tangled hair 2 Entangledness 3 A string of pearls.

લટ ક, *s f* [See લટ-ક-વું, લચ-ક] A graceful gait or gesture 2 Manner; air, style, fashion 2 A sprain

Id લટક સલામ A bow with a graceful gesture, a formal bow 2 A casual acquaintance, not amounting to familiarity or friendship

લટ-ક-ણુ, } *s n* A pendant 2 A
લટ-ક ણિ-યુ, } kind of wooden frame, a kind of stand

લટ-ક તું, *adj* Hanging, swinging, pen-

person 3 An obstacle

Id લપ વળગવી To be troubled, obstructed, or bored

લપ, *adv* [Imit] Hastily

Id લપ લઈને Hastily

લપ•કા, *s m pl* [S लप् to speak + कार doing *fr* कृ to do] Taunts

Id લપકા કરવા To taunt લપકા ખાવા To bear taunts with patience

લપ-કારો, *s m* Quickly moving the tongue backward and forward

લપ•કો, *s m* [See લપેડ•વુ] A lump, a dab

લપ•કો ઝપ•કો, *s m* An event sudden and of a short duration

લપ•છપ, *s f* [See લપા•વુ+છુપા•વુ Cf ઘાલ•મેલ] Roguish arts, dark manœuvring, fraudulent complicity

લપટ, *s f* [See લપેટ વુ] Pouncing upon 2 A snatch, a swoop 3 A trap, a snare 4 Fragrance, odour, smell

Id. લપટમા લેવું-લપટ મારવી To snatch લપટમા આવવુ To be entrapped, to be caught in a trap

લપટ, *adv* Wholly engrossed in

લપટ થયા લાલ કો મારે અટીસે,
કે ઘણું સુતા છો, મારે રીસે —દયારામ

લપટ-ઝપટ, *s f* [+ઝપટ] A skilful grasp

લપટ વું, Same as લપેટ•વુ

લપટા•વુ, *v t* [Pass of લપટ•વુ] To be enwrapped, or covered, to be wound up 2 To be entrapped

લપટ્ટુ *adj* [S लिप्त See લપેડ વુ] Loose, slack 2 Rickety 3 Greedy, avaricious

Id લપટ્ટુ પડવુ To be loose

લપડ•વુ, Same as લપેડ વુ

લપડા ક, *s f* [See લપેડ•વુ] A slap, a cuff, a thump

Id લપડાક મારવી To slap in the face 2 To deceive લપડાક ખાવી To be slapped in the face 2 To be deceived

લપ•ડો, A thick લેપ

લપ-લપ, *adv* [Imit] Nimbly, quickly

Id લપલપ ખાવુ To eat in haste, to swallow down in haste ગાડ લપલપ થવી To be terrified

લપ-લપ, *s f* [S लप् to speak] Prattling, prating

Id લપલપ બોલવુ-લપલપ કરવી To interrupt other persons in their speech by talking in haste idle and useless words

લપ-લપા•ટ, *s f m* [+ વૃત્તિ] Working in a hurry, bustle

લપ-લપિ યું, *adj* [See લપ-લપ] Prattling, chattering 2 Bustling 3 Hasty, rash, precipitate

લપ•વુ, } *v i* [Hem Des लिक्क=S
લપા વુ, }
नि•लीय ते it hides itself] To be hidden

લપસ•ણું, *s n* [See લપસ વુ] Slippery, glib, smooth

લપસ•વું, *v i* [S सृप्, सर्प्, to move] To slip, to slide

Prov લપસી પડ્યો, તો કહે "નમસ્કાર" Making virtue of necessity

લપ સિંદર *s n* [+ ચિંદરડી] A tediously long talk or speech 2 Useless and tedious talk

લપાટિ યો, *s m* [See લપડા•ક] Same as ભુસટિ યો

લપા વુ, *v i* [See લોપ વુ, લોપ] To hide oneself

Id લપાઈ રહેવુ-બેસવુ-જવુ To hide oneself

લપુ ક, } Same as લપ-લપ, *adv*
લપુ-લપુ, }

લપુ ડું, *adj*, [S लप् to speak] Garrulous, chattering, talkative

લપેટ વુ, *v t* [See લપેડ વુ] To roll up, to enwrap, to wrap around, to envelope, to wind up, to fold, to gird, to roll together, to coil 2 To involve, to implicate

લપેટો, *s m* A covering, a coating 2 Rich brocade Same as લપ્પો

લપેડ વુ, *v t* [S लिप्त besmeared *fr* लिप् to besmear See લિંપ•વુ] To besmear, to bedaub

લપેડા વુ, *v i* To be besmeared or bedaubed

લપોડ, *s m* [S लप् to speak+वृत्ति] One that gives empty promises

to litigate 4 To emulate to vie with a rival, to cope with

લડવૈ-યો, s n A wrestler; a combatant, a warrior

લડ-સડ-વું, v i [See લડ, લડક+અડ redup] Same as લડ-બડ વું.

મસમસતા મોહન પેર આવો, લડસડતે રંગે
—નરસિંગ મહેતા.

લડા-ઈ, s f A fight, a battle, a war, wrestling, a combat 2 A contest, a brawl, a scuffle, an affray, a quarrel, an altercation 3 A lawsuit, a litigation 4 Disagreement, disunion, discord

Id લડાઈ લડવી To fight a battle

લડાઈ-ખોર, adj [+P खोर् enjoying fr खुर्दन् to eat, to enjoy] Quarrelsome, contententious

લડા ય ક, adj Warlike, belligerent, military

લડા-લડ, } Same as લડા-ઈ
લડા-લડી, }

લડા વ-વુ, v t [Caus of લડ-વુ] To set to quarrel, fight, or contend

લડા-વ-વું, v t [See લાડ] To fondle to indulge

Id લાડ કરવા–લડાવવા To indulge, to fondle

લડુ, s n A goldsmith's tool

લડૂ, Same as લાડુ

લઢ ણ, s f Style, mode 2 Custom, habit

Id લઢણ પડવી To acquire a habit 2 To fall into a habit

લઢ વું, Same as લડ વું

લઢા-ઈ, Same as લડા-ઈ

લણ વું, v t [S लू, लुनाति, to cut] To break off the ears of corn 2 To gather 3 To reap 4 To adopt the virtue of

તે આપણી કાંઈ ભોળી વાત લણી નથ નહિ —પ્રેમાનંદ

લંડ, s m [See લિંગ] The male organ of generation, the penis

લડોર, adj Dissipated, dissolute 2 Rascally, roguish

લત, s f [See લગ-ન, લાગ વુ] Craving for; hankering after 2 Trick, vice, evil habit, addictedness.

Id લત લાગવી–પડવી To be addicted to તેને એવી લત લાગી Such was her devotion to

લતા, s f [S] A creeping plant, a creeper.

લતા-કુંજ, s m }
લતા ગૃહ, s n } [+ કુંજ, ગૃહ, મંડપ]
લતા-મંડપ, s m. }
A bower, an arbour

લતા-ડ, s f [S लत्ता-ताडन fr लत्ता, લાત,+ તાડ-ન] Kicking, a kick 2 Evasion, avoiding 3 After effects

Id લતાડ મારવી–ખવરાવવી To mislead and ruin લતાડ ખાવી To be misled લતાડ લાગવી–ખાવી To suffer from the after effects of a sickness 2 To suffer a loss

લતા ડ-વુ, v t To mar, to blast, to spoil 2 To insult

લત્તાં, s n pl [Dh Des लत्त fr S लत्ता a garment Or S लत्तक a tattered piece of cloth] Clothes, articles of apparel લૂગડાં લત્તાં Several kinds of wearing apparel લત્તાં લેવાં To strip one of one's clothes 2 To expose the failings or weaknesses of

લત્તો, s m [See લાગ-વુ] A division of a town, a ward 2 The confines, the bordering land

લથડ-વુ, Same as લટ-પટ વું

Id લથડતી દેહ Decrepit old age

લથડા-વ વુ, v t [Caus of લથડ વુ] To make to stagger 2 To set quarreling, to embroil

લથડિ-યું, s n A staggering gait, a staggering motion

Id લથડિયાં ખાવાં To stagger 2 To fall into a mistake

લથ-બથ, adv [See લાત+બાથ] Closing with, or grappling with (in a fight or wrestling)

લથર-પથર, adv [લથર redup + પાથર વુ] Being scattered about

લદ-બદ, adv Being besmeared, being soaked in

લદા-વ-વું, v t [See લાધ-વુ to get] To usurp

લપ, s f Trouble, a pest, a plague, a bore 2 An importunate and bothersome

લંબાઈ, s f } Length, extension 2
લંબાણ, s n } Prolixity

લંબાવવું, v t To lengthen, to prolong; to protract; to draw out

Id લંબાવીને કહેવું-વાત કરવી To spin out a story 2 To state in detail or fully

લંબાવું, v i To be protracted, or prolonged 2 To lie down at full length

લબુસ, adj *Long as a lath*, more than usually tall; lanky and lean

લંબોચાઈ, s f [+ ઉંચાઈ] Perpendicular height

લંબોદર, adj [S fr +ઉદર] Having a long belly.

લય, s m [S ली to melt] Extinction, destruction 2 Absorption, intentness 3 Concentration, exclusive devotion

અલખ લહેરો લગાડી, લાગ લયમાં જો —ધીરો

4 The sound of a musical instrument that lingers after it has ceased to play, a pause, rest 5 Equal time in music

લયાનત, s f [Ar लअनित् a curse,] Disgrace, ignominy 2 Wishing ill

લલકાયમાન, adj [See લળકવું]Dangling, hanging loose and gracefully

આડ લેલાટે ચોખા ચોડિયા, વાળી નાસિકા લલકાયમાન —નરભેરામ

લલકાર, s m [લલ Imit +S कार suffix showing the sound of the preceding letters fr कृ to do] Bawling after, hallooing, calling out, singing with a raised voice 2 A call, a challenge

લલકારવું, v i To halloo, to call after loudly, to bawl to shout, to roar, to sing aloud.

લલચાવવું, v t [See લાલચ] To allure, to tempt, to entice; to attract

લલચાવું, v i To be allured, enticed, carried away or attracted

લલના, s f [S fr लल to play, to sport] A sensuous and fascinating woman, a wanton woman 2 Woman in general

લલાટ, s n [S] The forehead 2 Destiny; fate

લલિત, adj [S fr लल to play, to sport] Sportive; playful 2 Sensuous, languid through excess of sensuality 3 s m A particular musical mode 4 A particuar metre

લલિતા, s f A charming young woman

લલુતા, Same as લલુપતા

લલુપતા, s f [S लोलुपता fr लोलुप very eager fr लुभ् to covet] Ardent desire; appetite, a craving

લલોપતાં, s n pl [S लोलुपता fr लोलुप desirous] Flattery

લક્ષ કરે લલોપતા, આકુળ વ્યાકુળ થાય, —દયારામ.

લવ, s m [S fr लू to cut] A particle; a small part 2 adj Little, small

લવગ, s n [S] A clove tree 2 A clove 3 An ear ornament resembling a clove

લવિગિયું, s n An ornament worn by men in the lobe of each ear

લવણ, s n [S fr लू to cut] Salt

લવરી, s f [S लप् to speak See લવવું] Loquacity, prattle, chattering; empty talk

લવલવ, Same as લવરી

લવ-લવવું, v i To prate, to chatter, to tattle 2 To twitch or itch owing to eagerness

લવ-લવાટ, s m Same as લવરી

લવલેશ, adv [See લવ + લેશ] Little; small; a whit, a bit, a jot

લવવું, v i [S लप् to speak] To prate, to chatter, to tattle

Id લવી જવું To carelessly reveal a secret 2 To speak beyond the limits of decency, to use abusive language

લવાજણ, s f [See લાવણ્ય] An agreeable way of speaking, popularity

લવાજમ, s n [Ar लवाजिम्] A fee, an allowance, a perquisite 2 A right, a title, a claim

લવાદ, s m [Ar लवज़् taking for one's defence] An umpire, an arbitrator; an arbitration

લવાદી, s f Umpireship, arbitration

લવાર, Same as લુહાર

લવારવાડો, s m [+ વાડો] The part of

લપોડ, s m [See લોડો] A term of abuse

લપોડ-શંખ, [+ શંખ] Same as લપોડ a term of abuse

Prov લપોડશંખ "લાખ," તો, કહે "સવા લાખ" Expect nothing from him who promises a great deal

લપોડો, s m [See લોડો] The penis of a grown-up man

લપ્પડ, Same as લપડાક

લપ્પન-છપ્પન, s n [See લપાવું to disappear + છુપવું to be concealed] Roguish arts, a pretence, an evasive speech 2 adv Slily, by stealth

લપ્પો, s m [See લાફો] Rich brocade

લફંગા-ઈ, s f [See લફંગુ] Roguery 2 Mendacity 3 Shamelessness, brazen-facedness.

લફંગું, adj Roguish 2 Mendacious 3 Shameless.

લફ-ડ-દું, adj [See લફ-ડ-વું] Loose

લફ-ડ-વું, v i To play loosely, to flap

લફ-ડું s n [See લાફો+ડું, dim] A hobble, a pest, a plague, a bore, an importunate and bothersome person 2 An obstacle, an impediment 3 Sticky matter gathered in the nose

લબ, s m [P = L Labium] The lip Viscid matter trickling from the mouth of a person asleep

લબડધકે, adv [See લબડવું+ધક્કો] Highhandedly, overbearingly 2 Perforce, of necessity

લબ-ડ-વુ, v i To hang, to suspend, to dangle, to swing, to oscillate

Id લબડતુ મૂકવું To leave hanging or suspended. 2 To leave alone, without taking any notice of..

લબ-ડા-વ-વું, v t To cause to hang, dangle, or swing

લબતડું, adj Lean, lank; weak

લબાચિ-યો, adj m. [See લબાચો] Consisting of nothing but rags; ragged, tattered.

લબાચો, s m [P લબાદ a coat] An odd collection of miscellaneous things, particularly clothes

લબાડ, } adj [See S लप् to speak + લબાડી, } વૃત્તિ] Untrue, false

લબાડી, s f Untruthfulness, falsehood

લબાડી-વેડા, s m pl [+વેડા, વૃત્તિ] Untruthful words or speeches

લબુ-લબુ, } See લપુ લપુ.
લબુક-લબુક, }

લબોચું, s n [See બોલ, બોલવુ + P. ચ: a dim] The tongue, speech (used to show contempt)

લબ્ધ, adj [S fr लभ् to get] Acquired; received, gained, got. 2. Obtained

લબ્ધા, s f Uneasiness arising from entanglements, embarrassments, troubles, cares of children, dependents, and members of the family

લબ્ધિ, s f [S] Acquisition

લભ્ય, adj Obtainable, acquirable

લમણું, s n (Generally used in the plural as લમણાં) The temples

Id લમણાં ભીંસવાં, To weary one's brains out લમણે હાથ દઈને બેસવું Lit To sit pressing the hands on the temples Hence 2 To sit in despair, to be sunk in utter want of hope, to despair દાઝ લમણું or ફુટી જશે I will break your head open with a blow લમણાં શેકાઈ જવાં To suffer from exposure to the heat of the sun

લંપટ, } adj [S] Addicted to licentious pleasures, dissolute, lecherous 2 s m. A libertine
લંપટી, }

લંબ, s m [S fr लम्ब् to hang] A plummet 2 A perpendicular 3 A sounding line 4 adj Long 5. Tall

લંબ-કર્ણું adj [S fr + કર્ણ, કાન] Long-eared 2 s m An ass

લંબ-ગોળ, adj [+ ગોળ] Egg-shaped

લંબ-ચોરસ, s. m [+ ચોરસ] An oblong. 2 adj Having the form of an oblong

લંબ-દોરી s f [+ દોરી] Perpendicular distance or height

લંબ-વર્તુળ, s n [+ વર્તુળ] An ellipse

લળ-ક-વું, *v i* [S लल् to play] To walk with a playful gait 2 To send out flashes of light

લળ-વું, *v i* [S लल् to play See લાડ] To be in an ecstasy of love, to be overcome by an ecstasy of love

લળી લળી લાગુ પાય, મારી ગહુચરમાને રે
—વલ્લભભટ

2 To relish 3 To spread about, as the rays of light

ચરણ તણા લળતા ચળતાથકી, રગિત ઉર માંને
—ગી ગોવિન્દ

લાંક, *s m s m* [See વાંક and લટ-કો] A bent, a slight curvature

ચંદ્રવદની ભૃકુટી શુરા વાંક, સિંહાકારે કટીનો લાંક
—સામળભટ

લાખ, *s f* A kind of purse

લાગ-ક્લોથ *s m* [Eng *Long cloth*] Longcloth

લાંગર-વુ, Same as લંગર-વું

લાંઘ-ણુ, *s f* [See લાંઘ-વુ] Fasting, a fast 2 See લાંઘ ણું

લાંઘ-ણી, *s f* A frame-work in a cart to raise the front part so as to be on a level with the hinder part

લાંઘ-ણું, *s n* [See લાંઘ-ણ] Fasting before the door of the house of a debtor by the creditor to enforce payment of his dues

લાંઘ વું, *v i* [S लङ्घ् to fast] To be without food and drink, to fast 2 To fast at the door of a debtor's house to enforce payment of one's dues

લાંઘો, *s m* Same as લાંઘ ણુ

લાંચ, *s f* [See નમ-વુ] Bending down, a downward bent

લાચ, *s f* [Dh Des लचा *fr* S लञ्चा] Bribe, bribery

લાંચ-ખાઉ,
લાચ-ખોર, } *adj* [+ See ખા વુ, *and* P خور enjoying *fr* خوردن to eat] Same as લાચિ યું

લાંચ વુ, *v i* [See લાચ, લચ વુ, નમવું] To bend downward

સાયર કયમ લાચેરે, વહેતે ચાકલી ચાચવતી
—નરભેરામ

લાંચ-વું, *v t* [See લાચ, S लञ्चा] To give a bribe

લાચિ-યું, *adj* That receives bribes, corrupt, venal

લાચી, Same as લાચિ યુ

લાચુ, *adj* [See લાચ-વું, લચ-વું, નમ-વું] Become less, lessened, decreased

ગઢે રોગે તેહેનું હેત પણ, મેં દીઠુ છે લાચુ રે —દયારામ.

લાજો,
લાઝો; } *s m* [See વાંઝો] A dispute; an unsettled or incompleted business transaction, an involved transaction

ઉદ્ધવજી, અક્રૂર, આદે સહુ જાદવ રીતે, પેખ્ય
લાઝો ના પડ્યો —દયારામ.

લાઠ,
લાઠિ યું, } *adj* [See લઠ્ઠ] Stout, rude, unbending 2 Unprincipled, cunning, wicked

લાઠા-ઈ, *s f* Cunn rudeness; bullying, roughness

લાઠો, *s m* [See લઠ્ઠ] A paramour

લાણુ, *s f* [See લાણ] See લાણો

લાઢો, Same as લોઢો

લાપ ડું, *s n* [See લપ્ડ] Dry or green stunted grass

લાબ, *s f* Remembrance, recollection 2 Sudden recollection, sudden consciousness

લાબ ભાત, *s n* [+ ભાત] Stalks of rice of the previous harvest

લાંબી-ટુંકી, *s f* [+ ટુંક] Speaking pertly, or saucily, abuses

લાબી, *s f* [Eng *To lump*] Putty, a kind of cement used by glaziers

લાંબુ, *adj* [S लम्ब *fr* लम्ब् to hang] Long 2 Tall 3 Distant, remote 4 Laid at full length, stretched out, lying prostrate

Id લાંબી નજર Long sight 2 Foresight, consideration of remote consequences લાંબુ કરવુ To lengthen 2 To give a tedious detailed account લાંબો વિચાર Consideration of remote consequences લાંબુ કાઢવુ To live a long life લાંબુ થઈ જવુ To lie prostrate or stretched along the ground લાંબી દેખરેખે વખત To carry on transactions on a large scale or beyond one's resources

Prov લાંબા જોડે ટુંકો જાય, મરે નહિ પણ માં-

a town or city inhabited by blacksmiths
Prov લવારવાડે સોય વેચવી To carry coals to Newcastle

લવારી, Same as લવરી

લવા•રૂ, *s n* [See લવ•લવ+કાર doing=prattling *Cf* Deriv of Eng *Infant*, and of Mar मुलगा *fr* Hem Des मूयलो *fr* S मूक, Guj મૂગો, not speaking] A suckling, an infant 2 The young of a goat 3 The young of a sheep, a lamb

લવા•રો, *s m* Same as લવ•રી

લવિઙ્ગ, Same as લવગ

લવિઙ્ગિ•યું, Same as લવંગિયું.

લવ્ઝ, *s m* [Ar लफ़्ज़ a word] A word
પ્રેમ ને આનંદ બન્ને, લાઞ્છન વિનાનો લવ્ઝ —વલ્લભ

લવ્વો, *s m* [See લુઓ *fr* લવ•વુ *fr* S लप् to speak] The mass or bulk of the tongue

લંવ્વો, Same as લઉઓ,

લશ્કર, *s n* [P] An army, a force 2 A troop, a number, a multitude

Prov લશ્કરકા ભેદ પાયા, કે આગુસે ગદ્ધા આયા Coming events cast their shadows before them લશ્કર ને ડોશી સાથેના સાથે Slow but sure wins the race

લશ્કરી, *adj* Military, martial, warlike

લસણ, *s n* [S लशुन] Garlic

Prov લસણની વાસ કાંઈ છાની રહેતી નથી The truth must out

લસણિ•યું, *adj* Mixed with garlic 2 Worthless

લસણિ•યો, *s m* A kind of precious stone as small as garlic, beryl

લસ તું, *adj* [S लस् to shine] Brilliant, elegant 2 Soft and sticky 3 Slack, loose, not hard or cruel

લસરક-લસરક, *adv* [Imit Or S लष् to desire] Hastily, quickly

Id લસરક લસરક ચાલવુ To walk with long steps and in haste

લસર•કો, *s m* [See લપરા•વુ] A scratch, a cut

લસારિ•યું, Same as લાસઙ્કિ•યુ

લસ-લસ•તું, *adj* [See લસ•વુ] Soft and sticky, clammy, viscous, 2 Brilliant, bright

લસ-લસા•વું, *v i* To be soft and sticky 2 To be brilliant

લસ-લસા•ટ *adv* [+ વૃત્તિ] Soundly, calmly

Id લસલસાટ ઉંઘવુ To sleep soundly or calmly

લસ•વું,
લસા•વું, } *v i* [S लस् to shine, to play] To slide, to slip 2 To play 3 To look beautiful
મૃગ મદ સમ મહુલ, નવ પટીર વાસ તગાર લસાવે
—ગી ગોવિન્દ.

લસોટ•વું, *v t* [See લીસું+વાટ•વુ] To grind finely by rubbing with a muller, to levigate, to mash

લહ, *s m* [See લેહ, લય,] Relish, pleasing taste

લહ•કો, Same as લહ, લેહ•કો, લહે•કો

લહરી, Classical form of લેહર, લહેર

લહાણુ, *s n* [See લાભ] Profit, gain

લહાણી, *s f* Distribution of things of the same kind, as gifts to all the members present at a festive occasion

Id લહાણી લહાવી-વહેંચવી To distribute things &c

લહાણું, *s n* [Hem Des लाहण=S भोज्य-भेद particular kind of food] Same as લાણું, લાણી 2 Distribution of things of the same kind as presents to the members of one's own community, generally on the occasion of a death

લહા વુ, *v t* [See લાભ] To distribute

લહિ યો, *s m* [See લખ•વુ *fr* S लिख् to scratch, to write] A writer, a scribe *Cf* લૈયો

લહી, *s f* Paste

લહેક વુ, Same as લેંકા•વુ 2 To move to and fro with a graceful manner
એવી લીલી લતાઓ લહેકે, રઘુપતિ ગામ રૂડેમા રેહનોરે
—આત્મારામ.

લહેકો, Same as લેંકો, લ્હેકો

લહે•વુ, *v t* [See લેહ, લય, 3 attention] To attend to, to listen to with interest
એવો ઉન્મત્ત જયદ્રથ-સ્થ, તેણે વાણી લહી સુખદાય
—પ્રેમાનંદ

લાખુ, *s n* [See લાખ sealing wax] A natural spot on the body of the colour of sealing wax

લાખેણું, *adj* [See લાખ one hundred thousand] Honest; upright; super-excellent

લાખે લેખાં, *s n pl* [+લેખુ] Transactions to the amount of hundreds of thousands

લાખોડું, *adj* [See લાખ sealing wax+S वृत covered *fr* वृ to cover] Covered with sealing-wax 2 Greasy, oily

લાખોટો, *s m* [See લાખ sealing-wax+ वृत + કાગળ being understood] A letter sealed with wax 2 A closed letter

લાગ, *s m* [See લાગવું] A catch; a hold 2 The end, the bottom, the root, the source 3 A hitch, a lodge, a support, the basis, ground, &c 4 Adaptedness, a fit occasion, an opportunity, a crisis 5 Hitting, touching; reaching 6 Harmonious or congruous relation, consistency, concurrence; correspondence, reciprocal suitableness, propriety

Id લાગ આવવો To occur (of an opportunity) લાગ જવો To pass away an opportunity લાગ ફાવવો To have its effect (of an opportunity, or a conjuncture of circumstances) લાગ તાકવો–જોવો To watch one's opportunity લાગ મેળવવો To procure a conjuncture of circumstances suitable or favourable to oneself, to get an opportunity લાગ લેવો To take advantage of a favourable opportunity 2 Not to miss one's opportunity લાગ ખોવો–ગુમાવવો To lose an opportunity લાગમાં આવવું To be under one's power, control, or subjection લાગમાં લેવું To bring under power, control, or subjection લાગમાંથી જતું રહેવું–નાસી જવું To be out of, or free from, one's power control, or subjection લાગે લાગ Exactly fitting 2 Exactly counterbalancing

લાગટ, *adv* [+ વૃત્તિ] Without intermission; incessantly; unceasingly, continually, successively, continuously

લાગડું, *s n* Illicit intimacy between two persons of opposite sexes

લાગણી, *s f* Feeling

લાગત, *s f* Prime cost; cost-price 2 Duty charged on an article of trade.

લાગતું-વળગતું, *adj* [+વળગવું] Relative to; pertaining to; referring to 2 Connected with the subject in hand

લાગભાગ, *s m* [+ ભાગ] A share obtained owing to relationship

લાગલાગટ, } લાગલાગટ, } *adv* [+લાગટ] Instantly, forthwith 2 Repeating itself after short intervals

લાગલું, *adv*. Instantly, forthwith, immediately, at once; straightway

લાગવું, *v t* [S लग् to join] To come into contact with 2 To have suitableness or harmonious relation with 3 To touch, to hit, to stick to; to refer to, to appertain to, to pertain to 4 To fit, to suit, to apply to 5 To close; to shut 6 To be duly joined to or with 7 To have or feel 8 To commence or begin from 9 *v i* To seem, to appear, to be perceived or apprehended; to strike, to be affected with 10 To be related to, or connected with 11 To stick or adhere to 12 (Used as an auxiliary verb) To begin, to enter upon 13 To be occupied or engaged in 14 To set in, to begin 15 To be fixed upon or attached to

Id મારી લાકડી તેને લાગી My stick touched him તે કાગળની પેટી તેને ચોપડી લાગી He took the paper-box to be a book He mistook the paper box for a book તેનું ગાયન મને સુંદર લાગ્યું I was pleased with his singing તેના મનને ઘણું લાગ્યું He took it to his heart He was offended or mortified at it લાય લાગી It was on fire રંગ લાગવો To be in full swing (pleasure, merriment, &c) મને પચીસ રૂપિયા લાગ્યા It cost me twenty five rupees પત્તો લાગતો નથી No trace can be found તે તેનો કોણ લાગે છે? How is he related to him? મને એમ લાગે છે I think so તે કામે લાગ્યો, રોજગારે લાગ્યો He is employed in, or occupied with, his business કામે લાગવું To be useful for તે તાળાને આ કુચી લાગે છે This key fits

દો પાય Strive not to vie with the great

લાભ-વું, લાભુ, } s n [See લાભ] A lot, a lottery

લાઈ, Same as લાડી

લા-ઈલાજ, adj [See ન, ના, not, + ઈલાજ] Helpless; remediless, destitute of means

લાઉ-લશ્કર s n [See રાન, રાય, + લશ્કર] An army with all its parts Same as લાવ-લશ્કર.

લાકડ, adj [See લાકડું] Wooden

લાકડ-ફુકડ, s n [કકડો or ફુકડ Imit] Sundry articles of wood, of no great value

લાકડ-શી, adj [+સરખુ] Like wood 2 Hard and tasteless especially of sweetmeats (લાડુ)

Id લાકડાંની લાડવા Sweatmeats, hard and tasteless because of too little ghee having been added

Prov લાકડશી લડુ ખાયગા, કોઈ પસ્તાયગા, નહિ ખાયગા, કોઈ પસ્તાયગા A dilemma

લાકડાં, s n pl [See લાક-ડું] Timber 2 Firewood, fuel

લાકડી, s f A stick, a staff

Id. એક લાકડીએ હાંકવુ, To apply the same rule or law to all To govern or tyrannize over without distinction To govern, to have the upper hand લાકડી કરવી (Slang) To annoy, to vex લાકડી લેવી (Lit) To take up a stick to beat one with 2 To be angry લાકડી આવવી (Lit) To require a stick or a staff to support oneself with in old age 2 To be decrepit as in old age 3 To be of a great age 4 To guide in the way

Prov ચાકરી કરશો, કે લાકડી ? Will you serve or will you hinder ચાકરી નહિ, પણ લાકડી A hindrance rather than a help

લાક-ડું, s n [Hem Des लकुड fr S लकुट, लगुड] Wood 2 Timber 3 Fuel, firewood

Id લાકડું ઘાલવુ To encroach upon લાકડે માકડું વળગાડવુ To hurry up a match (by uniting together in marriage a bride and bridegroom of opposite dispositions)

Prov કુળવાનનું લાકડું A chip or scion of a high family ગાત્ર લાકડાંને જોવામા કેટલી હાનિ છે ? What ruin it is to look only to family-standing ? કુળનુ લાકડું તેને કાળ જેવુ લાગ્યુ The obstacle of family-standing was absolutely insurmountable

લાક્ષણિ-ક, adj [S See લક્ષ-ણ.] Figurative, metaphorical 2 Typical, emblematic; prefiguring 3 Characteristic, indicative of

લાક્ષા, લાખ, } s f [S] Sealing wax. 2 A kind of red dye (used by women), lac-dye

Id લાખ દેવી-મારવી To seal with wax, to seal

Id લાક્ષાગૃહ See લાખાગૃહ

લાખ, s m [S e લક્ષ] A hundred thousands, a lākh.

Id લાખ રૂપિયાનુ માણસ=લાખી માણસ A perfect gentleman, a man of superlative qualities લાખ વાતની એક વાત The substance of all that one has said in the fewest possible words, the long and short of a thing લાખો વણજારો One who trades in lacs, a great trader

Prov લાખ જજો, પણ શાખ ન જશો It is better to die than to live disgraced લાખના હુટ્યા, કોડીએ સધાય નહિ= આકાશ ફાટ્યુ, તેને થિગડું ક્યા દેવાય ? To cut a long story short The long and short of a thing લાખ મળનાર નથી, ને, લખેશ્રી થનાર નથી Poor folks are glad of pottage

લાખા-ગૃહ, લાખા-ઘર, } s n [S लाक्षागृह fr લાક્ષા + ગૃહ] A house made of sealing wax (Such a house was made by the Kauravas, in which they intended to burn the Pāṇdavas)

લાખિ ચું, adj [See લાખ sealing-wax.] Made of sealing-wax, covered with sealing-wax. 2 s n A wristlet made of sealing-wax worn by women

લાખી, adj Having the same colour as sealing wax

લાખી-વણજારો, લાખો-વણજારો, } s m [See લક્ષ one hundred thousand + વણજારો] A વણજારો (trader) who owns a hundred thousand oxen

કો મૌક્તિકે, કે કાન્ચન પુષ્પ, લાળને લાડી વધાવતી
—પ્રેમાનંદ

લાજ•ણી,[See લાજ+આળવી]See લજા•મણી

લાજાણું, Same as લાજ•વાણું

લાજુ લાડી, s f [See લાજ + લાડી] A bashful and fondled girl

લાંછન, s n [S fr लाञ्छ् to mar] A stigma, a stain, a blot 3 The discoloration or spots on the moon's disk

લાટ, s m [Eng *Lot*] A number in a lottery, lottery 2 A large quantity

ચાટ, } લાઠ, } s f. The vertical pestle of an oil mill 2 The axle of a wheel 3 A roller

લાટ•બંધ, *adv* [See લાટ a lot + બાંધ•વું] In large quantities or numbers

લાટાનુપ્રાસ, s m [S fr लाट fr S राष्ट्र name of a country prob Kāṭhīāwāḍu + અનુ•પ્રાસ] Alliteration

લાટી, s f [S यष्टि a stick] A place where timber or fuel is stored and sold.

લાઠી, s f A thick stick

લાડ, s m [S लाट, fr S राष्ट्र name of a country prob Kāṭhīāwāḍa] An individual of a particular section among Wāṇiyās

લાડ, s n [S लालन fr लाल् to cause to play fr लड् to play] Caressing, fondling; tiddling, indulgence, endearment, kindness, tenderness, favour granted.

Id લાડ લડાવવા To fondle; to indulge લાડકોડ Fondling and satisfying the desire with respect to several kinds of things

લાડ•ક•ડું, } લાડ•ક•વાયું, } *adj* [See લાડ કું, લાડ+વાયુ] Darling, dear, pet, regarded with fondness 2 Done out of indulgence 3 Saucy, defying, &c, as arising from presumption upon the fondness with which one is regarded

લાડકા લાડુ, s m [+ લાડુ] Sweetmeat presented by relatives to young members in the family on auspicious occasions

લાડ•કું, Same as લાડ ક•ડું

લાડ•ઘેલું, } લાડસ•ઘેલું, } *adj* [+ઘેલું]Spoilt through indulgence and fondness.

મારી લાડકડી ક્યા લાગી આવડી વાર ?
મારી લાડસઘેલી લાડલી? —દયારામ.

લાડ•ણી, s f A woman bred up in the midst of fondness and indulgence

લાડી•લું, Same as લાડ ક ડું.

લાડ-વા યું, Same as લાડ•કું, લાડ•ક•ડું.

લાડ•વું, v i To act from presumption upon another's fondness or indulgence. 2 To appear to be saucy, through consciousness of another's indulgence

લાડવો, s m [See લાડુ] A sweetmeat ball

લાડા-લાડ, s f Being saucy through consciousness of another's indulgence

લાડી, s f A lass, a lassie 2 A bride *Cf.* લાડ•ણી

Prov લાડી પાડી ન નિવડે વખાણ The proof of the pudding is in eating

લાડી•લું, s m A man bred up in the midst of fondness and indulgence 2 A lad, a bride groom

લાડુ, s m [S लड्डुक] A sweetmeat ball. 2 Profit, advantage, benefit 3 A circle made of lace or silk on a bodice

Id આ લાડુ ખાવાનું કામ નથી This is not a bed of roses ખાડુ ચટ A man who eats and does no work, an idle fellow

લાડો, Same as લાડી લું.

લાડો, લાડી જમે ને કંસાર, ઉપર વેવાણ હસવા રે
—ગાંના.

લાણ, s n [See લાભ, લાણી] Profit, gain 2 Benefit

લાણી, s f [S ऌ हन्, to cut] Reaping

લાણી, } લાણ ણી, } લહા ણી, } s f [See લાણ] Distribution of things of the same kind as presents to members of a community

લાણું, } લાણ•ણું, } લહાણું, } s n Same as લાણી.

લાત, s f [S लत्ता] A kick, a blow with the foot

Id લાત ખાવી To be kicked લાત મારવી To kick 2. To spurn

that lock તે ગુનાહને આ કલમ લાગે છે This section applies to that offence પગે લાગવું To fall at the feet of (in reverence) આશ્ચર્ય લાગવો To be astonished. શરમ-દુઃખ-ભુખ-તરસ-પિડાબ-ઘા-ઉંઘ લાગ To feel inclined to, shame, pain, &c પૂઠે લાગવું To pursue 2 To persecute; to harass હાથ લાગવું To be found; to come by, to meet with તે તેણીની સાથે લાગ્યો છે He is in criminal intimacy with her મન-ચિત્ત લાગવું To be fixed (of mind, or attention) અસર લાગવી To be influenced or affected by. કાને લાગવું To whisper in the ear તેને તે જગાનું પાણી લાગ્યુ The climate of that place has affected his health કીમત લાગવી To cost મારાં લાગ્યા હુ ભોગવીશ I alone should bear what I am destined to suffer •સરકારની લાળ તેમને લાગી નહોતી They were free from the troubles of their position in society

Prov, લાગે તો તીર નીકર તુક્કો I will either make a bolt or shaft of it

લાગુ, s n Same as લાગો.

લાગુ, adj Near to, close to, connected with, contiguous 2 Pursuing, following 3 Applicable 4 Suitable 5 Agreeable

Id લાગુ રહેવું To continue, to pursue લાગુ પડવું To have an effect upon. દવા લાગુ પડી The medicine has a favourable effect upon તાળાને કુચી લાગુ પડી-પઈ The key fits the lock લાગુ પડવું To be applicable લાગુ પાડવું To apply, to make fit રોગ લાગુ થવો To be attacked by a disease

લાગેલું, adj Attached to (in illicit love)

લાગો, s m [Dh Des लग्गओ & Hem Des लग्गो fr S लग्नक attached, inseparable] A tax, a duty 2 A lien, a right 3 A relation

Id લાગો નાખવો-ઘાલવો To put a tax upon લાગો ઉઘરાવવો લેવો To collect a tax

લાઘવ, s n [S fr લઘુ] Lightness, delicacy, softness 2 Smallness 3 Dexterity skill

લાઘવતા, s f Same as લાઘવ.

લાઘવી, s f. Same as લાઘવ.

લાચાર, adj [P fr ना not+चार a remedy fr S चर् to walk. See નાચાર] Remediless, helpless, forlorn 2 Poor Cf નાચાર.

લાચારી, s. f Helpless and wretched state, poverty See નાચારી

લાછ, Same as લક્ષ્મી.

લાછા-કુંવર, s m. [See લાછ, લક્ષ્મી + કુંવર] A young rich man 2 A dandy

લાછા કુંવર, ઓ લાછા કુંવર —ભાષા.

લાછાં, s n pl [See લાંછન] Fomentation of the feet with hot iron, &c

Id લાછાં લેવાં To foment the feet, &c. મારા તો લાછા લેવાયા My feet are scorched while walking over hot sand, &c.

લાછો, s m Same as લાછાં

જેના જન્મોજન્મનો રોગ ગયો,તેને લેવો શે પડે લાછો?
—પ્રેમાનંદ.

લાછો, s m Same as લાંછન.

મેલી ગયાનો નહિ કાંઈ લાછો,આછી નારી મળે નર આછો
—ભાલણ

લાછો, s. m. A bundle of silk thread.

લાજ, s f [See S लज्जा] Shame, bashfulness, modesty 2 Respect, deference 3 Honour, reputation, credit 4 Disgrace, shame

Id લાજ આવવી To be ashamed લાજ કાઢવી To veil the face with the ends of the upper garment, through modesty (by a woman) લાજ રાખવી To preserve credit, to protect from disgrace લાજ મુકવી To be shameless

Prov જેણે મૂકી લાજ, તેને નાનું સરખું રાજ He that has no shame, has no conscience

લાજમ, adj [Ar लाज़िम] Proper, suitable 2 Incumbent upon, necessary, urgent

લાજ-લજામણી, [See લાજ + લજામણુ] Same as લાજ-શરણી

લાજ-વાળુ, adj [+વાળુ having] Modest, bashful 2 Respected, honoured

લાજવું, v i To be ashamed, or abashed, to shrink from in modesty

લાજાં, s n pl [S. लाजा] Parched rice, rice or wheat swollen by parching

લાજા, s m Same as લાજાં,

gging, boasting.

Id લાયરી કરવી-ચલાવવી To boast, to speak in an exaggerated language

લાય-લેપા-એ, } લાય-લેપા-થી, } *adv* [લાય fire + લેપ, લે-પ-વું] Under great inconvenience or difficulty

Id હુ લાયલેપાથી-લાયલેપાએ મારૂં ચલાવું છું I maintain myself with great difficulty

લાર, *s f* [S लहरी a wave] A line, a row

લારી, *s f* [Eng *Lorry*] A lorry; a wheel-barrow

લારૂં, *s n* [See લાર, લહેર, a wave] Continuation, succession 2 A long line, a row, a large number, a crowd

મનથી મૂકી દેજે રે, માયાનું લારૂ —ધીરો

લારે, *adv* Behind

લાલ, *adj* [Dh Des लक्कल=S भीषण terrible, or रक्त red, *Cf* P लअ्ल् a ruby] Red, crimson 2 *s f* A ruby 3 *s m* A precious fellow, a fop, a beau 4 A son 5 A kind of red bird.

લાલચ, *s f* [See લાચ] A bait, a lure, a temptation 2 Bribe; bribery 3 Avarice, covetousness, greediness, cupidity

Id લાલચ આપવી-દેખાડવી-બતાવવી To promise a gratification generally illegal 2 To tempt લાલચ કરવી To expect a gratification, to which one has no claim; to feel tempted

લાલ-ચટ-ક, [See લાલ+ચટ-કો] Deep red, flaming red

લાલચુ, *adj* [See લાલચ] Covetous; greedy, avaricious

લાલ-ગુલાલ, [See લાલ+ગુલાલ] Same as લાલ-ચટ ક,

લાલ-ચોળ,[+ચોળ વું]Same as લાલ-ચટ-ક

લાલ-જી, *s m* [See લાલ+જી] A metallic idol of young Krisņa

લાલ-ન, *s n* [S *fr* लाड् to cause to play *fr* लड् to play See લાડ] Fondling, caressing, dandling

Id લાલનપાલન Lit Fondling and protecting 2 Careful rearing up 3 Indulgence

લાલ-પાલ, *s f* [+ પાલ વું] Kind treatment, indulgence

લાલ-બાઇ લગા-ડ-વી, *v t* [See લાલ+બાઈ +લગા-ડ-વું] To burn 2 To condemn 3 To let alone (Used in disgust or in contempt)

લાલ-મલાલ, *adj* [See લાલ] Red 2 Pleasing 3 Foppish

લા-લસા, *s f* [S *fr* ला intensive + लस्, लष् to desire] Eagerness 2 An ardent desire

લાલા, *s m* [See લાલ] The name of a beautiful flower; the Indian tulip 2 A fop, a beau

Id લાલા લહેરી A lively gay man, a spark

લાલા ઈ, *s f* Foppishness

લાલા જી, [+ જી, દેવ, suffix] Same as લાલા

લાલા-તાણુ, *s f* [From લાલા voc of લાલો name of a person + તાણ-વુ to pull લાલા તાણુ = ' Oh લાલા, pull me up, " being the burden of a popular story] Dishonour, disgrace

લાલા-શ, *s f* [See લાલ+આશ abs suffix] Redness, red colour

લાલિત્ય, *s n* [S *fr* લલિત] Lolling; languid signs and gestures indicative of the tender passion 2 Brilliance, beauty; elegance, loveliness

લાલી, *s f* [See લાલ] Redness, crimson hue, bloom.

લાવ, *s m* [See લાવો, લાલ] Fruition; enjoyment of pleasure

લાવણ્ય તા. *s f* Same as લાવણ્ય

લાવણી, *s f* [S लावण्यमयी See લાવણ્ય] A ballad, a love song

લાવણી-પત્રક, *s n* [M or *fr* लाग-णी planting *fr* लाग वे to plant *fr* લાગ વુ + પ-ત્ર-ક] A statement of fields cultivated in the year, showing persons from whom revenue is to be collected

લાવણ્ય, *s n* [S *fr* लवण्] Beauty, loveliness 2 Suavity or sweetness of language

લાવરી, *s f* A kind of quail

લાવરૂ, *s n* [See લવારી, લવારો, લવ વું] Barking of a dog 2 Angry words 3 Biting by a dog

Id. લાવરાં નાખવાં-ભરવાં To speak angry

લાતી, *s f* [S लाट, S राष्ट्र name of a country on the sea-coast, *prob* Kāṭhīāwāḍa] A warehouse near a port, a ware house, a store-house

લાદ, *s f* [See લીંડી, લાદ] The dung of some lower animals, *e g* horses, asses, &c

લાદ•વું, *v t* [See લાધ•વું] To load, to burden, to freight 2 To pile or heap upon

લાદી, *s f* [See લાધ•વું] A pavement 2. A hewn stone

લાધ•વું, *v t* [S लब्ध gotten *fr* लभ् to get] To load 2 To be found, to accrue, to arise into 3 To strike on hard ground, to strand (a boat, &c)

લાનત, Same as લયાનત

લાપ•ન, *s n* [S *fr* लप् to speak] Construing, interpretation, construction

લાપસી, *s f* [S लप्सिका] A sweet dish made of wheat flour and sugar or molasses *Cf* કંસાર

Prov આપણી લાપસી, પરાઈની કુસકી Every one thinks his shilling worth thirteen pence

લાપોટ, Same as લપડાક

Id લાપોટ આપટ Brushing, mild thrashing, threatening

લાફા•લાફી, *s f* [See લાફો] Extravagance, prodigality

લાફો, *s m* [P] A strengthening bar of wood nailed across or along a gate door or window shutters 2 An extravagant person

લાબડી, Same as લાવરી

લાબ•ડું, *adj* Tender, delicate

લાબસી, Same as લાપસી

લાબુ, *s n* A leaf of an aloe tree

લાભ, *s m* [S *fr* लभ् to get] Acquisition 2 Gain, profit, advantage, lucre 2 The first quantity in measuring or weighing

Id. લાભ આપવો To reward for, to give the benefit of લાભ લેવો To take advantage of. લાભ મેળવવો To gain a profit, to gain

Prov લાભ તે સવાયા Lit A profit at the rate of twenty five per cent Hence 2 An expression of good wishes, used by merchants and traders in greeting each other on the New Year's Day, or on the amicable settlement of a dispute

લાભ-કારી, *adj* [S *fr* +कृ to do] Profitable, advantageous, lucrative

લાભ-પાંચમ, *s f* [+ પાંચમ] The fifth day of the bright fortnight of Kārtika.

લાભ•વું, *v i* To get, to find

લાભાલાભ, *s m* [S *fr* +अ not + લાભ] Profit and loss, advantage and detriment 2 [See લાફા•લાફી] Extravagance, prodigality 3 Pompous exhibition, parading.

લાભોટ-લાભો, *s m* [+ ઠ, *cf* ય, success + લાભ] The first quantity in measuring or weighing.

Id લાભોટ લાભો ન કરીશ The first quantity measured or weighed may be given over and above the proper quantity, but subsequent quantities should not be so given

લામણ-દીવો, *s n* [See લગ્નાણ+દીવો Or આલામણ-દીવો, રાગણ-દીવો *prob fr* S अलंकरण, અલંકાર,+દીવો] A hanging lamp carried by the bride groom's mother in the wedding procession 2 A hanging lamp

લાય, *s. f* [S लेह licking *fr* लिह् to lick] A medicine that is to be licked

લાય, *s f* [Dh De° अलायं *fr* S अलातम् a fire brand] Fire, conflagration 2 A kind of silk cloth

Id લાય લાગવી To be set on fire લાય લગાડવી To set on fire મારા પેટમાં લાય લાગી છે I am very hungry 2 I am excited with anger.

લાયક, *adj.* [Ar लायक़] Proper, suitable, fit, becoming, capable, competent, worthy, qualified for

રૈતી સદી રહે નહિ, અદ ગતિ હેતે હર્યા,
વેક વાટ આકે કરી, લક માહે લાયક થર્યા —સામળભટ.

લાયકી, *s f* Suitableness, propriety, fitness, worthiness, worth, competency, being qualified for, qualifications

લાયકી વાળું, *adj* [+વાળુ having] Possessing propriety, respectable, worthy, good

લાયરી, *s f* [See લહરી a wave.] Brag-

of slime running from the nose

લિઘરે, *adj* Having large bundles of clothes 2 Ragged.

લિપ•ણુ, *s n* [See લિપ•વુ] Plastering or smearing over, a thin coating on the ground of cow dung and mud

Prov ભૂળ ઉપર લિપણુ Water on a duck's back

લિપ•વું, *v t* [S लिप् to smear] To daub or smear over with, to plaster

લિપિ, *s f* [S See લિપ•વું] Writing, alphabet, characters લિપિધારા A spelling-book 2 A copy-book, containing lines for copy with instuctions how to write

લિપ્ત, *adj* [S See લિપ વુ] Besmeared

લિપ્સા, *s f* [S *fr* लभ् to get] Desire of obtaining 2 Desire

લિમ•ડી, *s f* [See લિમ•ડો] A species of *nimb* tree

લિમ•ડો, Same as લિંબ ડો

લિમોચ્છવ, *s m* [See લિમ•ડો+ઓચ્છવ] A festival observed on the first day of ચૈત્ર (April May), when the juice of leaves of *nimb* trees is drunk

લિંબોળી, *s f* A copper vessel having the form of a લિંબોળી, used in cooking

લિલ•છોયું, *adj* [See લીલુ+છાયા]Greenish

લિલ-ઝાંયું, *s n* [See લીલુ+ઝમ•વુ] Same as લિલાયું

લિલમ, *s n* [+મણિ] An emerald

લિલવટ, *s n* [See લલાટ] The forehead.

આછી આંખડી રે, આછી ગાલ નજરિયુ કીધુ,
લિલવટ લાલનુ રે, શોભે કુંકુમ બિન્દુ દીધુ —દયારામ

લિલ-વા, *s m pl* [See લીલું+વાલ] Green grains of bean

લિલ-વેણુ, *s f* [See લીલુ] A kind of grass which is made into baskets

લિલ-વો, *s m* [See લિલવા] A seed of the bean 2 The clitoris, the vagina

લિલાં-પાણી, *s n pl* [See લીલુ+પાણી] Green-water, bhāng

લિલા ણુ, *s n* Greenness, a verdant pasturage

લિલામ, *s n* [Portug] An auction

લિલામું, *s n* [See લિલ ઝામું] A green or black scar caused by being beaten

લિલા-લહેર, *s f* [See લીલા+લહરી.] Perfection of happiness

લિલું છમ, Same as લીલું છમ.

લિલોતરી, *s f* Verdure 2 Green vegetbles, greens

લિસો•ટી, *s f* [S लेखा a writing *fr* लिख् to write+વૃત્તિ See લખ•વુ Or See લીસુ *fr* Hem Des लिसिअ=S तनू कृतम् made thin.] A crooked line 2 A scratch

લિસો ટો, *s m* [Hem Des. लसो=S लिखितम् written *fr* S रेखा, रेषा, a line *fr* लिख् to write+वृत्ति] A long and thick લિસો-ટી.

લિસ્ટ, *s n* [Eng *List*] A list, a catalogue, a roll

લીટ, Same as લીટ

લીપ ણુ, Same as લિપ ણુ

લીપ વું, Same as લિપ વું

લીંક, *s f* [See લીટી] A line 2 A limit.

હસે લોક રૂપે લીક વાળી, નાખે કાંકરા, પાડે તાળી
—પ્રેમાનંદ.

લીખ, *s f* [S लिक्षा] A small louse, a nit

લીટ, *s n* [S श्लेष्मन्] Sticky matter emitting from the nose, mucus લીટ નીકળવુ To snivel, to run at the nose

લીટી, *s f* [Hem Des लिप्पी = S खड्गादीनां दोषः a fault in a sword See લિસો ટી *fr* S लेखा *fr* लिख् to write+वृत्ति] A line 2 A row 3 A quarter of a rupee

Id લીટી દોરવી, લીટી પાડવી, લીટી કાઢ વી To draw a line લીટી દોરવી To write એને લીટી દોરતા એ આવડતુ નથી He cannot write He is illiterate

લીટો, *s m* A thick line

લીંડી, *s f* [Dh Des लेंडु, लेंडुक्को, लेंडुओ; also Hem Des लेहुडो, लेडुक्को, लेडुआ; *fr* S लोष्टः a clod] A small globule of dung of a goat, mouse, &c

લીંડી પીપર, *s f* [+પીપરી] Long pepper used in medicines

લીંડું, *s n* [See લીંડી, લીંદ, લાદ] A globule of dung

લીંદ, *s f* The dung of horses, elephants, &c

words 2 To bite (of a dog)

લાવ-લશ્કર, s n, [See રાવ+લશ્કર] Forces, an army, a troop

લાવ વું, v t [See લેવું+આવ-વું] To bring, to fetch, to procure, to get

Id લાવી મૂકવું To bring to the right point, to prove a thing by a long and tedious method મનમાં લાવવું To think about, to take into consideration ઠેકાણે લાવવું To set right

લાવ-વું, v t [Mar लाव के fi S लापयते to cause to be honoured fi ली to melt Used by euphemy to mean " closing a door, Cf. દીવો રાણો કરવો] To shut, to close (a door, a window)

દ્વારને લાવતા, ભોગળો ભીડતા,
દાટી ધન ધરણી, કઈ રાત પાતા —પ્રેમાનંદ

લાવું, v t [See લાવ] To distribute things of the same kind to persons of a community on auspicious occasions

લાવો, s m [See લાવા, લાન] Enjoyment of a pleasure, fruition

Id લાવો લેવો To enjoy pleasure સંસારનો લાવો Pleasures of a family life

લાશ, } લાસ, } adj [P लाश a carcass Cf નાશ ruin] Ruined, wrecked, damaged

Id લાશ જવું To be ruined, to be lost or damaged

લાસ, s f [See લાશ] A corpse, a carcass

લાસરિયા પણું, } લાસરિયા વેડા, } s n & m pl Fickleness, &c 2 Having no regard for promise, faithlessness

લાસરિ યું, adj [See ઢીલું+સર-વું] Fickle, unsteady; changeable, inconstant 2. Regardless of promise, faithless

લાસું, adj Dry, not greased or oiled 2 s n Any kind of corn except pulse

લાહ, s f [See લાય] Fire, flame 2 Great heat

લાહર, s f [Sée લહરી] Delay

લાહાવો, Same as લાવો

લાહા વું, v t [See લાવ, લાવું, લાહણી] To distribute articles of the same kind among the members of a community

લાહી, s f [See લેહ fi S लिह् to lick] Paste

લાહે, } લાહો, } s f [See લાહ, લાય] Same as લાહ. 2 Violent hunger appetite 3 A kind of silk cloth

લાહેરી, s f [See લહરી] Bragging; empty bluster, boasting, vanity, arrogance, petty pride

લાળ, s f [लाला] Saliva

લાળિ-યું, adj Having લાળ

લાળી, s f [लाला the tongue] The tip of the ear; the ear; the ear lap 2 The tongue of a bell

લાળો, s. m [See લાહ, લાય + વાળું having] Burning coal

લિખિ-યું, s n [See લીખ] A kind of small comb fitted to catch nits

લિપ-ણું, Same as લિંપ-ણું

લિપ વું, Same as લિંપ વું

લિંબ ડો, s m [S निम्ब] A nimb tree,

લિંબુ, s n [S निम्बू] A lime, a lemon

લિંબો-ણું, } લિંબો ઈ, } s f A lemon-tree

લિંબો ળી, s f [See લિંબ-ડો] The fruit of the nimb tree

લિખિ-ત, adj [S fi लिख् to write] Written, documentary

લિઙ્ગ, s n [S fi लिङ्ग् to move] A sign, a token, a mark, a characteristic 2 The male organ of generation 3 Gender (in Gram) 4 The phallus or emblematic representation of મહાદેવ or Shiva

Id લિંગ શરીર-દેહ The tenuous or ethereal body, the subtle vehicle of જીવાત્મા or sentient soul, and the causative principle and archetype of the સ્થૂલ શરીર

લિઙ્ગાર્ચન, s n [S fi + अर्च् to worship] Worship of Shiva in the shape of a લિઙ્ગ, 4

લિઙ્ગાયતી, s m A linga worshipper who carries the emblem of Shiva suspended around the neck

લિટિ-યું, adj [See લીટ] Having lines

લુઓ, *s m* [S લોષ્ટ a lump of clay] A small round lump of dough

લુક, *s f* [See લૂ] Hot wind 2 Sun stroke

Id લુક લાગવી To be attacked by sun-stroke

લુખસ, *s f* [See લુખુ+ખસ] Dry itches

લુખરી, *s f* [See લુ+ખાર] Prickly heat 2 Itches

લુખિયું, *s f* [See લુખુ] An earthen pipe

લુખુ, લુખ્ખું, લૂખુ, } *adj* [S રુક્ષ dry] Dry, not greased 2 Unsavoury, unrelishable

Id લુખુપાખુ Dry લુખાલાડ Dry or empty fondling

Prov લુખા લાડ બોલ્યાંઓ ખાડ Praise without profit puts little into the pocket

લુગડુ, *s n* [Hind लुगाई wife, woman, *fr* S લગ્ન,marriage,+ડુ dim]A garment, clothes, esp for women's wear 2 Clothes fit for wear 3 Cloth

Id લુગડાં લત્તા Various kinds of wearing apparel લુગડાં બોળ નહાવુ To bathe so as to wet all one's clothes લુગડુ પહેરવુ To put on a garment લુગડુ ઉતારવુ To put off a garment લુગડાં ઉતારવાં To put off one's garments, as a preparation to hear the news of the death of one's near relatives લુગડાં ઉતારીને વાંચવુ To read a letter containing the news of the death of one's near relative, after putting off one's clothes 2 To give up all hope લુગડાં ઉતારવાં-લેવાં To plunder, to rob 2 To defeat લુગડાં લેવાવાં To be plundered 2 To be defeated લુગડાં કરવાં To present garments to one's daughter

લુગદી, *s f* [See નગદ] A ball or mass of a sticky substance

લુચ્ચાઈ, *s f* [See લુચ્ચુ] Roguery, knavery, cunning, a trick

Id લુચ્ચાઈ કરવી-રમવી To play a trick

લુચ્ચું, *adj* [S लुञ्च् to pluck, to tear] Cunning, roguish, clever 2 False to one's marriage vow, adulterous

લુછણિયુ, *s n* [See લુછવુ] A towel 2 A piece of cloth for wiping

લુછણુ, Same as લુછણિયુ

લુટ-ફાટ, *s f* [See લુટ ફાટ] Pillage; plunder, depredation

લુટવું, *v t* Same as લુટવું.

લુટાઉ, *adj* Robbed or stolen (of property) 2 Exposed to robbery (unclaimed property)

લુટારો, [+કાર doing] Same as લુંટારો

લુટા-લુટ, *s f* Robbery or theft of several things or in several places

લુટાવવું, *v t* To cause to be plundered 2 To squander, to dissipate, to waste 3 To sell at a cheap price

લુઠવુ, *v i* [S लुठ्, लुट् to wallow] To wallow

વલ્લભ કહે, વાસ દિન, ભોંયે પડે લુઠતા. —વલ્લભ.

લુણ, *s n* [See લવણ] Salt 2 Being under obligation

Id લુણ ઉતારવુ To wave a quantity of salt and mustard seeds over the head of a person and bring it down to the ground in order to remove the effects of evil sight, &c 2 To remove bitterness from a cucumber by rubbing salt at its upper end લુણ ખાવુ To be indebted to a person for saving one's life with gifts of food; to be maintained by, to be under great obligation to લુણ હલાલ કરવુ To be true to one's salt, to be grateful લુણ હરામ કરવું To be false to one's salt, to be ungrateful

લુણચા, *s n pl* [+P चे dim] Slices of cucumber rubbed with salt

લુણ-હરામ, *adj* [+હરામ *Cf* નિમક-હરામ] Ungrateful, faithless

લુણ-હરામી, *adj* Same as લુણ-હરામ 2 *s f* Ungratefulness, ingratitude

લુણી, *s f* A kind of greens with a saltish taste

લુણો, *s m* The effects of combination with salt

Id લુણો લાગવો To crumble away by the effect of combination with salt

લુમ, *adj* [S *fr* लुप् to disappear ...

લીધું, [S लब्ध gotten *fr* लभ् to get] The past tense of લે-વું.

લીધે, *prep* Owing to, on account of 2 For, for the sake of

લીન, *adj* [S *fr* ली to melt] Absorbed in, engrossed in, swallowed up in 2 Humble, meek, lowly

Id લીન થવું To be absorbed in

લીલ, *s f* [See લીલું] Moss, the green matter which collects on the surface of stagnant water

Id લીલ પરણવી [S नलिनोद्वाह *fr* नील, લીલું,+ उद्वाह marriage *fr* उद् up+वह् to carry *Cf* વિ-વાહ] Marriage with a second wife within a year from the death of the first

લીલ-કંઠ, Same as નીલ-કણ્ઠ

લી-લજ, Same as નિ લજ્જ

લી-લજ-વેડા, *s m pl* [+ વૃત્તિ] Shameless conduct, shameless acts

લીલ-વણું, લીલ-વણી, } Same as લિલ-વેણું 2 Green colour, green colour of fresh vegetation

લીલ-વય, *s f* [See લીલું + વય] Infancy; childhood

લીલા, *s f* [S] Play, sport, diversion, pastime 2 A sportive act, wanton sport 3 Sportiveness 4 An incarnation, exploits of a deity in an incarnation

Id બહારની લીલા Outward conduct માહેની લીલા The play of the passions. લીલા વસ્તારવી (*Lit*) To continue the sports or exploits 2 To die and continue one's own exploits in the other world (said of a divine person) 3 To die પરમેશ્વરની લીલા The creation and maintenance of the world લીલા રમવી-કરવી To arrange and carry out a cunning trick

લીલા-લહેર, Same as લિલા-લહેર

લીલી પીઠ, *s f* [See લીલું+પીઠ] A vegetable market

લીલું, *adj* [S नील blue] Green 2 Blue 3 Fresh, new, recent 4 Wet, humid, moist. 5 Sappy, juicy

Id લીલું કરવું To benefit, to enrich લીલી પાણી Bhang water લીલું સુકું Prosperity and adversity લીલો કાળ Famine caused by excessive rain તે લીલો છે He is a rich man

Prov લીલા વનના સુડા ઘણા Friends are plenty, when the purse is full Daub yourself with honey, and you will have plenty of flies

લીલું-છમ, [+ P सब्ज green See સબ્જા.] Same as લિલું-છમ.

લીસું, *adj* [Hem. Des लिसअं=S तनू कृतम made thin Or S श्लक्ष्ण] Smooth; glossy; glib, slippery

Id લીસો માણસ A dishonest person

લીહ, લીહી, } *s f* [See લીટી, લિસોટી] A line; sucession 2 A boundary, a limit

લીહ લોપાશે લોકમાં રે, બીજી વાંરી કોની વાગ ?

—ભોજોભગત.

લુંગી, *s f* [See લગોટ] A piece of cloth used by a barber to collect the hair in at the time of shaving

લુંચી, *s f* [S लुञ्च् to pluck] Turning back

Id લુંચી ખાવી To turn back

લુંછ-વું, *v t* [Hem Des लुञ्छ-इ, छुह-इ=S मार्ष्टि it wipes] To wipe, to cleanse by rubbing with something soft

લુંટ, *s f* [See લુટ-વું] Plundering, spoiling 2 Plunder, booty 3 Waste, lavish distribution of

લુંટ-વું, *v t* [S लुण्ट् to rob] To plunder; to pillage, to trip, to fleece, to rob

Prov લુટાયા કેડે બો નહિ, અને આપમ્યા કેડે અસુર નહિ No use weeping over spilt milk. લુટાયા તે લુટાયા, પણ ચોર તે કીકા Fools are devoid of shame

લુંટણિ-યો, લુંટારો, } *s m* A plunderer, a robber

લુંડ, લુંડો, } *adj m* [S लुण्ड् to stir up] Violent, powerful 2 *s m* The husband.

લુંડી, Same as લોડી

લુંદો, Same as લોદો.

લુમે-ઝુમે, *adv* [See લુમ-ખું+ઝુમ-ખું Or,S लम्ब् to hang] Adorned with ornaments hanging about the body

લુઈ, *s f*. Same as લુઓ.

composition

લેખ-વ વું, *v t* To regard, to mind 2 To reckon, to estimate, to calculate

લેખ-વું, Same as લેખ વ વું

લેખા, *s f* [S] A streak, a line

લેખા-પટિયો, *s m* [See લેખું+પટ reputation. *Cf* વહાણુ વટિયો] One who is recognized to be an arithmetician or accountant

લેખું, *s n* [See લેખ] Account; estimation, reckoning

માત પિતા ની સુરિયા તો, આમારૂં શું લેખુંછે?—આલણ

2 A writing

Id લેખાં Multiplication tables, mental arithmetic લેખે લાગવું To serve the purpose, to be useful એ શા લેખામાં? Of what account or importance is he? I don't care for him

લેખે, *prep* Per, at, at the rate of 2 Counting upon, out of regard for

Id પરમેશ્વરને લેખે Lit Out of regard to God, for God's sake Hence 2 With the object of pleasing God

લેજ્જત, } લેઝત, } *s f* [See લેહેજ્જત] Taste, relish, flavour 2 Pleasure, enjoyment

લેઝો, Same as લેહેજો

લેટ વું, *v i* [See લોટ વું] To lie down, to recline, to repose

લે ણું, *s n* [See લે-ણું, લે વું] Dues, debts due 2 Taking

Id લેણુંદેણું The relation of giver and receiver See ઋણાનુબંધ, લેણા-દેણી

લેણું, *s f* [Telugu రెండు two] The second measure in the game of ગિલ્લી-દંડા

લેણા-દાર *s m* [See લે-ણું a debt+P દાર] A creditor

લેણા-દેણી *s f* [See લે ણું+દે ણું] Dealings, transactions, traffic, business, cash transactions 2 The connexion of indebtedness contracted in some previous brith, and forming the ground or reason of certain sufferings or enjoyments in the present life

લેણિયાત, *s m* A creditor

લે ણું, *s n* [See લે-વું] An outstanding debt, a sum of money due from a person 2 Agreement, concord; cordiality, esteem.

Id લેણું લેવા આવ્યો છે Lit He as our creditor in past life is born in our family to receive the payment of his money in this life Hence 2 He is born to inflict pain upon us and our family, we can expect nothing but pain from him.

લેપ, *s m* [S *fr* लिप् to besmear] A salve, a plaster, a liniment, an unguent, an ointment 2 A coating, smearing, plastering, anointing

લેપ-ડી, *s f* A thick coating; a poultice.

લેપ-ણું, *s n* [See લેપ] Striking the ગિલ્લી so that it flies along the ground

લેપ-ન, *s n* [See લેપ] Plaster, plastering, besmearing

લેપ વું, *v t* To besmear; to plaster

લેપા વું, *v i* To be anointed, besmeared or covered 2 To be surrounded 3 To be influenced or affected by

તે નર સર્વ કારજ કરે, તોએ લેપાય નવ લગાર —ધીરો

લેફો, *s m* [See લાફો] A coating of clay, clay attached to the bottom of a flat surface

લેબાસ, *s m* [Ar लिबास् a garment] Custom, habit; dress 2 Apparel, garments; clothes, attire 3 Disguise.

લે-ભાગુ, *s m* [See લે-વું+ભાગ વું to run away] A sciolist, a shallow man, a smatterer, a pushing sort of fellow 2 A runaway 3 A person with a superficial knowledge pretending to know everything

Id લેભાગુ ભણેલો Imperfectly educated

લે-મેલ, *s f* [See લે-વું+મેલ-વું] Taking and putting 2 Haste, or hurry owing to being pressed for time, agitation, confusion 3 Being on the point of death, preparations for receiving the last sacrament

Id લેમેલ થવી *To be in a hurry, to be in* confusion

લેર, *s f* [See લહેરી] A wave 2 A convulsive or spasmodic affection of the body 3 A whiff of soft wind, a breath of air 4 A freak, a fancy, an irregular working of desire 5 A wavy line.

લોપ] Dropped; cut off

લુપ્તોપમા, *s f* [S *fr* + ઉપમા,] A partial simile

લુબ્ધ, *adj* [S. *fr.* लुभ् to covet See લોભ] Affected with a desire of 2 Covetous, greedy 3 Cupidinous 4 Intent upon; deeply engaged in

લુબ્ધક, *s m* [S] A hunter

લુબ્ધા, *s f* [See લુબ્ધ] Greed, avarice, an eager desire to possess a thing

અરે હું પ્રગલ્ભા,મન પર લુબ્ધા,હોકી લુબ્ધા,નરમ ગારી —પ્રેમાનંદ

લુબ્ધાવું, *v i* To be effected with an intense desire.

લુમ ઝુ, *v i* To hang down from a stem

લુમ ઝો, } *s m* [See લુમ+ઓ dim] A
લુમખો, } bunch of fruits 2. Profit, gain

લુવારી, *s f* A maid-servant

લુવાણી, *s f* A woman of the લુવાણા caste

લુવાણો, *s m* An man belonging to one of the Rajput communities

લુસ-લુસ, *adv* [Imit] Eating in haste

લુસ, *adj* Fatigued, tired, exhausted

લુહાર, *s m* [S लोहकार *fr* + iron + कृ to do] A blacksmith લુહાર કામ Iron work, hardware

Prov લુહાર ઘરે લોખંડ લેવા જવું To carry coals to Newcastle

લૂ, *s f* [Hem Des लुआ=S लूता a mirage] A hot wind 2 Sunstroke

Id લૂ વાવી To blow (of hot winds) લૂ લાગવી To suffer from sunstroke.

લૂખું, Same as લુખું.

લૂણ, Same as લુણ

લૂમ, *s f* [Hem Des લુંબી=S स्तबक a bunch] A bunch of fruits

લૂલી, *s f* [S लोल the tongue *fr* लोल unsteady *fr* लोट to shake] The tongue

Id લૂલી હલાવવી To answer every question in the affirmative, to say "yes" in answer to every question 2 To agree with; to consent

લૂલું, *adj* [See લગ ડું] Lame 2 Decrepit 3. Weak, rickety; unsound

Prov લૂલાને પાળો, ને આળસુને હાંકો Feed the cripple, but drive away the idle નહીંતર ઉપર નગર લુલું છે The gods help those who help themselves

લેંકવું, *v i* [S लग् to hang] To hang; to be dragged along

લેંકારવું, *v t* To quaver 2 To raise, to raise a tune (in singing)

લેંટો, *s m* [See લેંટ a fixed state of mind + ટો કાર] Motion, gait, port, manner of moving the body; a gesture

Id લેંટો કરવો To make graceful gestures

લંગડાવું *v i* [See લંગ] To limp, to halt

લંઘી, *s f* [See લેંઘો] Small trousers

લેંઘો, *s m* Large trousers, drawers, breeches

લેંચી, *s f* A kind of thin bread made of wheat flour

લે, } *s f* [See લય] Same as લય 2
લેપ, } Inclination, propensity, attachment

લે, } [S लेह a liquid food *fr* to lick]
લેવ, } Same as લે, 2

લેકિન *conj* [Ar लाकिन=P लेकिन] But

લેખ, *s m* [S *fr* लिख् to scratch, to write See લખવું] A writing, anything written, a document, a written contract 2 A statement, a mention made of 3 Handwriting

Id લેખ લખવો-કરવો To write a document

લેખ, *adv* [See લેશ] In the least, even a little

લેખક, *s m* [See લખવું] A scribe, a writer, a copyist

લેખણ, } *s f* A reed pen, a pen
લેખણી, }

નહિવ શોને લખાય ? લેખણી શોને ઘસાય ? —નર્મદ.

લેખન, *s n* Writing, transcribing

Id લેખન સાધન Writing materials

લેખન-કળા, *s f* [+ કળા] The art of writing

લેખન-પદ્ધતિ, *s f* [+ પદ્ધતિ] The manner of writing 2. The style of writing or

off લઈ લેવું To withdraw a gift લઈ બેસવું, લઈ લેવું To usurp, to appropriate વખત લેવો To occupy time, to take up time, to be slow or late પક્ષ-વહાર-કુમક-ઉપરાણું લેવું To take the side of one in a dispute, to give one support, to uphold the cause of ભેખ-વેષ-સ્વાંગ-લેવો To assume the character of, to impersonate, to act the part of શક લેવો To suspect આબરૂ-લાજ લેવી To disgrace 2 To ravish નામ લેવું To utter the name of હું તેનું નામ લેતો નથી I have no dealings with him I do not concern myself with him I have no concern with him લઈ મુકવું-નાખવું To defeat in an argument 2 To threaten 3 To blame સોગન-કસમ-શપથ લેવા To take an oath ભક્ષ-ભોગ લેવો To take or seize (as one's prey) નિમાણો લેવો To cause to pronounce a curse upon the head of, to make unhappy, to give pain to શ્વાસ લેવો To draw in the breath 2 To take rest by stopping work ઉંઘ લેવી To sleep ચુમ્બન લેવું To kiss ભાગ લેવો To take part in, to co operate with in a work કામ લેવું To take work from, to oblige one to work કામ કાઢી લેવું To secure one's object 2 To persuade a man to do what is required of him શુધ લેવી To take care of શોધ લેવો-લેવી To inquire after માપ લેવું To measure 2 To drink wine સલામ લેવી (ઝીલવી) To accept a salutation from સવાગતી લેવી To wish well of, to invite God's blessings upon મોઢું લેવાઈ જવું To be abashed 2 To be disappointed હાથમાં લેવું To take in hand, to take up work 2 To bring under subjection or subordination આજ્ઞા-રજા-લેવી To ask for leave, to ask permission of વાસ લેવો To transfer furniture from one place to another વાસ લેવી To perceive a smell સુગંધ લેવી To inhale a perfume

N B લેવું is used as an auxiliary verb to show (1) completion, (2) quickness, or (3) both of these at the same time

Prov લેવે ગઈ પૂત, ને ખોઈ આવી ખસમ (of a husband) To go out for wool and come home shorn લેવે લક્કડ ઔર દેનેકું પત્થર Prompt in receiving but loth in paying લેના દેના ખેરસલ્લા, ઔર દિવાળા બહોતેરા Little fruit, mickle brint Little gain, mickle pain લેવા આપવાના કાટલાં જુદાં Selfish ways of life There are more foolish buyers than sellers

લેશ, *s m* [S] A particle, a bit, a little, a small quantity 2 *adv* Ready, prepared

લેહ } લેહે, } Same as લે, લય, 2

લેહ, *s m* [S *fr* लिह् to lick] A medicine taken on the tongue, a tincture, a linctare

લેહક વું, *v i* To hang, to be hanging

લેહરિ યું, Same as લેરિયું

કહે મોતીનું લેહરિયું વેપારી રે —પ્રેમાનંદ

લેહરૂં, *s n* [See લેર, લેહેર] A gentle breeze

લેહ-લીન, *adj* [See લે, લેહ, લેહે + લીન] Wholly engrossed or absorbed in

લક્ષ્મીવેતા, લેહલીન વાસના, પરખે પરખનહારો રે —નિરાંતભક્ત

લેહ વું, *v t* To reflect, to think of, to comprehend

લેહ વા વું, *v i* To be known, to be seen, to be met

તે ચિત આણ્યાથી ઉપજે, ભાઈ, એમ નિપજતાં લેહવાય —ધીરો

લેહે કો, Same as લે કો

લેહેજત, *s f* [Ar लज़्ज़त] Same as લેજ્જત

લેહેજો, *s m* [Ar लह्ज़ः] An instant, a moment, the twinkling of an eye

લેહેણુ, Same as લે ણું

લેહેર, Same as લેર, લહરી

લેહેરી, Same as લેરી

લે હે વું, Same as લે વું

લેખો, } લહિ યો, } *s m* [See લેખક] A scribe; a writer

લોક ડી, *s f* [S लोक, लोमश, a fox] A fox

લોંઢું, *adj* Wealthy opulent

લોઠો, *adj* [See લઠ લાઠ, *fr* S हृष्ट delighted *fr* हृष् to be delighted] Stout, sturdy, rude 2 Clever; cunning

લોંઠા રાજ ન ગાંજે કોય, પડવા નગરી બેઠી હોય —ભોજાભગત.

Id લેર આવવી To come with a wavy motion, to come as waves Hence 2 To have an attack of fits or convulsions 3 To be unconscious owing to the effect of a poison, as of a serpent, mad dog &c પવન- ની A breeze of air પાણીની લેર A ripple of water કેફની લેર A soothing or soporific effect of a poison મનની લેર A whim or fancy લેર પડવી To find pleasure in લેર કરવી To have a merry time of it

Prov રત્નાગર સાગરની લેર છે (An inscription on a wall or the first writing in the account-books of merchants) May there be as many waves of good fortune in the transactions of the firm, as there are in the ocean, which is a store of precious things

લેરખ ડું, adj [+ હરખ + ડુ dim suffix] Merry, jolly, gay

લેર-ખુ, s n A bunch of fruits hanging on a tree

લે-રિ યાં, s n pl Wavy lines.

લેરિ યુ, s n A kind of necklace 2 A kind of upper garment having wavy lines on it (worn by females)

પીતાંબર પ્રભુ, પલટી રહ્યા છો ક્યાંહે,
ફોહોના ઓઢોડી લાવ્યા છો લેરિયાજી —દયારામ

લેરી, adj Fanciful, capricious, whimsical, that follows only the irregular impulses of one's own mind, that is guided only by one's own fancies and humours 2 Gay; merry, jolly 3 Voluptuous

લેલાટ, લેલાડ, લેલાવટ, } Same as લીલાટ.

અગર ચંદન, પ્રભુ રેલાયા લેલાડ,
અવળા સવળા આભરણ પહેરિયાજી —દયારામ

ભાલ તિલક લેલાવટે હરિને, રાધે ચાહલો ચિત્ત ચોરહો
—નરભેરામ

લેલાર, લેલૂર, } adj Much, in a large quantity

મગળ મોતી હંસ ચરે -ઈ, મગળ ગાલ લાલી લેલાર
—દયારામ

લેલી, s f [See લીલું] A kind of bird of a green colour

લે-લીન, adj [See લે, લેહ + લીન] Intent upon, engrossed in

લેલીમગ્ન, adj [See મગ્નું] Distracted, wretched, miserable

લે-હુટ, adj [+હુટ-વુ.] Large or great enough to please or satisfy the heart 2 Much, in a large quantity

લે-હુરા, s f Hurry

લેલો, s m A trowel

લેવટા, લેવટી, } s m pl A kind of small fish

લે વડ, s f [See લે-વુ + વૃત્તિ] Dealings, business

Id લેવડ દેવડ [+ fr દે-વું] Taking and giving, borrowing and lending

લે-વડકા-ઉ, adj f [See લે વડા-વ-વું] Dissolute, adulterous, lustful, libidinous

લે વ-ડા-વ વું, v t [Caus of લે વુ] To cause to take, receive or accept 2 To cause to eat 3 To cause to enjoy

લે વ ડા વુ, v i [Pass of લે વ-ડા-વ વું] To be taken 2 To be received

લેવા-દેવા, s f [See લે વુ+દે વુ] The relation of taking and giving, dealings 2 Concern, relation, connexion

લે વા વું, v i [Pass of લે-વુ] To be brought under subjection or subordination 2 To be abashed 3 To become lean, emaciated, or thin

Id લેવાઈ જવુ To become emaciated

લે-વુ, v t [S ની to carry] To take, to receive, to accept 2 To lay hold of, to seize, to snatch, to catch, to grasp 3 To espouse, to take 4 To assume, to affect to be 5 To take away, to deprive of, to destroy, to ruin, to disgrace 6 To require, to be necessary for 13 To upbraid, to scold, to rate

Id અંદર-માં લેવુ To admit દરદ લેવી To sympathize with ખબર લેવી To inquire after 2 To wreak one's vengeance upon ખોળે લેવુ To adopt (a son, &c) જીવ લેવો To kill તકરાર લેવી To dispute, to take objection to દાદ લેવી To redress a grievance નખ લેવા To pare the nails માથે લેવુ To undertake, to be bound to carry out રસ્તો લેવો To be

લોચાવું, *v i* [See લોચો] To be involved in, to be entangled 2 To be in confusion, to be embarrassed 3 To be heavy (of the eyes)

Id લોચાઈ જવું-પડવું To be confused with one's own business, to be deeply engaged in મારી આખ લોચાય છે My eyes are heavy

લોચો, *s m* [S लोचक a lump of flesh] A lump, a mass 2 Disorderliness, confusion 3 Speaking unintelligently 4 A dispute or trouble in business

Id લોચો વાળવો-કરવો Lit To reduce to a lump or mass Hence 2 To spoil લોચા વાળવા To mix up truth with falsehood 2 To quibble, to prevaricate લોચો વળવો To be reduced to a lump or mass Hence 2 To be spoiled મારા મોઢામા લોચા વળે છે I am unable to eat, either because the food has no taste, or because I have no appetite લોચો મારવો-દેવો To fill up a hole with a lump of clay, &c માસના લોચા Muscles.

લોટ, *s m.* [S लोट a lump of earth] Flour 2 Powder

લોટકો-ટો, *s m* [See લોટો +કો dim] A small earthen pot

લોટણ્યુ, *s n* [S लुट् to wallow] Tumbler pigeons.

લોટ-પોટ, *adj* [See લોટણુ + પોટ redup] Tossed and tumbled, rolled down, wallowing લોટપોટ થઈ ગઈ સૈ લલના, પ્રીતમમા મન પ્રોયુ
—દયારામ

લોટ વું, *v i* [Dh Des लोट्टइ also Hem Des लोट्टइ=S स्वपिति *fr* S लुट् to wallow] To roll over and over, to turn and toss about, to wallow, to roll or sweep along, to flow on, to roll down in streams. 2 To roll, to trundle 3 To lie down, to humble onself before

રાવણ્ રાત્ર એ છે ડાહો, લક્ષ ચરણ પડશે એ લોટી
—સામળભટ

Id લોટી પડવુ Lit To roll at the feet of, to fall prostrate before, to humble oneself before

લોટિયો, *s m.* [See લોટો] A section of Muhammadans, a Vohrā, a Borā

લોટી, *s f* [See લોટો] A small drinking-pot

લોટો, *s m* A drinking pot

લોડી, *s f* [See લોડો] The penis of a child.

લોડો, *s m* [Dh Des लड्डो *fr* S लगुडम् a piece of wood, a thick stick] The penis, membrum virile, the male organ of generation

લોઢ, *s m* [S लोट् to shake] A swing 2 A wave

લોઢ વું, *v t* [See લોઢું] To separate cotton seeds from cotton with iron tools (in a ginning factory)

લોઢી, *s f* An iron pan

લોઢું, *s n* [See લોહ] Iron 2 A razor 3 A mason's tool

Id લોઢાં A carpenter's iron tools

લોણ્ડી, *s f* [See લોણ્ડો] A slave girl; a maid-servant

લોણ્ડો, *s m* [Hind लौंडा, લાલા a boy, a son, *fr* S लाल् to fondle+ડો dim See લાડ.] A slave

લોથ, *s f* [See લાશ] A carcass; a corpse 2 *adj* Fatigued, exhausted 3 Inferior, (a cant term for) bad, not good, indifferent

Id ચાકીને લોથ થવુ To be totally exhausted or tired હું તે શુ મારા કરમની લોથ વાળું ? An expression used by a woman to show utter helplessness and inability લોથ વળવી to be totally ruined લોથ વાળવી To work utter ruin, to ruin totally લોથપોથ Totally exhausted લોથ વહોરવી To put one to unnecessary trouble

લોથડી, *s f* A cake toasted

લોથ વું, *v i* [See લોથ Or, *Cf* આળોટવુ] To roll about uneasily (in a sick bed)

લોથે, ધ્યાન વિષે બુડે, દૃગ મિંડે, કપે રૂવા, પાગરે
—ગીતગોવિન્દ.

લોથળ્યું, *adj* [See લોથ.] Inferior, worthless

લોદ વુ, *v t* [See લોંદો] To knead to pommel

લોધર, *s m* [S लोध्र] A particular tree,

3 Rich; opulent 4 *s m* A paramour, a gallant

લોઠી, Same as લોઠડી

લોંઠી-જાયો, *s m* [+જાયો] An illegitimate son

લોંદો, *s m* A clammy lump or mass, a soft mass

લોંબરી, *s f* [See લોમ + અબર] A valuable woollen cloth

પાપણ ઉપર વાપ લેહકે, લોબરી કોરી લાલ,
એ આવે આપણી સણી, એની લટકતી છે ચાલ
—પ્રેમાનંદ

લોક, *s m* [S *fr* लोक् to see] People, mankind, folks, the community, the public, the populace 2 A people, a class, an order, any particular body 3 Domestics, family people 4 Any division of the universe; a world, a region 5 The world, the masses 6 Other people; strangers. 7 Peasants, rustics, villagers

લોક-ચર્ચા, *s f* [+ ચર્ચા] Popular talk, talk among people

લોક-ડિ-યાં, *s n pl* Common people, people of the middle class (Used in contempt or pity)

લોક-પરંપરા, *s f* [S *fr* + પરંપરા] A popular tradition 2 Customs &c, handed down from one generation to another, although having no foundation in the holy books

લોક-પાળ, *s m* [+ પાળક] The protector of the world or people

લોક-મત, *s m n* [+ મત] The opinion of the people, popular opinion, the voice of the people

લોક-રૂઢિ, *s f* [+ રૂઢિ] The prevailing custom or fashion of the people, a popular custom, popular practice

લોક-વાયકા, *s f* [+વાયકા] Popular report

લોક-વ્યવહાર, *s f* [+ વ્યવહાર] The affairs of the people, the dealings of the people

લોક-પ્રસિદ્ધ, *adj* [+ પ્રસિદ્ધ] Publicly known

લોક-પ્રિય, *adj* [+પ્રિય] Popular.

લોક-લાજ, *s f* [+લાજ] Regard for public opinion 2 Fear of the censure of the people

લોકા-ઈ, *s f* Conduct towards strangers

લોકાચાર, *s m* [S *fr* લોક + આચાર] Popular usage or practice

Id લોકાચાર કરવો To perform a ceremony to satisfy public opinion

લોકાપવાદ, *s m* [S *fr* + અપ-વાદ] A popular accusation; popular censure; a general outcry against

લોકાયત, *adj* [S] Atheist c

લોકાયત વાદે રે, પ્રભુને ન લેખીએ રે —છોટમ.

લોકી-ક, *s m* [See લૌકિક] Fame, notoriety 2 A visit of condolence

લોકો, *s m pl* [See લોક] The people; the public See લોક

લોકોત્તર, *s m* [S *fr* +ઉત્તર] The next world 2 *adj* Uncommon, extraordinary, singular 3 Superhuman

લોકોપકાર, *s m* [S *fr* +ઉપ કાર] Public good, public charity, a benefit confer upon a community

લોખંડ, *s n* [See લોહ + ખંડ] Iron 2 Tools 3 Iron-ware

લોચ, *s m* [S लुञ्च् to pluck.] Plucking out the hair of the head with one's own hand (A religious act among Jain ascetics)

લોચ-ક, *s n* [See લોચો] A woman's breast (slang) 2 A carpenter's tool

લોચ-ન, *s n f* [S *fr* लोच् to see] The eye.

લોચન, *s n* Same as લોચ

શું પશુ પરિજ્યા ભસ્મ લેપન કરે ! શું પશુ વાળ લોચન કીધે!
—નરસિંહ મેહતો

લોચન, *s n* [S लुञ्चन *fr* लुञ्च् to pluck] Robbing, plundering, depriving

Id વસ્ત્રલોચન Depriving or robbing one even of one's clothes

લોચ ના, *s f* [See લોચ-ન the eye See લોચ-વુ] Uneasiness, restlessness on account of an excessive desire a craving

લોચ ડું, } *v i* To desire earnestly 2
લોળ-વુ, }
To roll about in the bed through uneasiness.

anger એક લોહીનુ Descended from the same ancestors, born in the same family લોહીનું ફરવુ The circulation of the blood લોહી ઉકાળો Lit That which boils or heats the blood Hence 2 An occasion of excitement or irritation, a strife લોહીનુ માથે ચઢવુ Heat apoplexy મીઠા લોહીનુ Of an amiable disposition લોહીનો તરસ્યો Bloodthirsty

લોહી-લોહાળ્ણ, *adj* Bloody, stained with blood.

લોળિયું, *s n* [See લોલ] A button like ornament worn by women in the lobe of each ear, generally consisting of a jewel set in gold

લોળો, *s m* The tongue

લૌઓ, *s m* [See લવ વુ to prattle] A humorist in the court of a king, a buffoon

લૌલ્ય, *s n* [S लौल्य *fr* લોલ] Avariciousness, greediness

લૌકિક, *adj* [S *fr* લોક] Popular, social 2 Common, general 3 *s n* Renown, fame, notoriety, public life 4 Same as લોકિક

લ્યાનત, Same as લયાનત.

વ.

વ, The fortieth letter of the Alphabet, and the twenty sixth consonant

વંશ, *s m* [S] A bamboo

વશ તણું વન સળગાવી દેવુ, કોઈ ખોટુ કહેતો કૈની છ
—દયારામ

વશ, *s m* [S] Race, lineage, family 2 Progeny, descendants

Id વશનો વેલો The scion of the family વશ કાઢવો To destroy or ruin a family

વંશજ, *s m* [S *fr* + जन् to be born] A descendant

વશ-પત, *s f* [+પત] The status or importance of the family 3 The only male child in the family

સાસળ વાસણુના વશપત, સાસળ કહુછ કુળદીપ
—સામળભટ

વંશ-પરંપરા, *s f* [+પરંપરા] A succession of generations 2 Heredity

વશાવળી, *s f* [S वंशावलि *fr* + आवलि] Genealogy, a genealogical tree or table

Id વશાવળી વાચવી To read the genealogical tree or table of a family 2 To recite the glorious acts of one's ancestors (by the family bard or herald)

વંશી, *adj* (Used at the end of a compound) Of a race or family

વંશી, } [See વાસ ળી] A pipe, a flute.
બસી, }

વઈ, Same as વૈ

વકટ, *s m* [Telagu वकट् one] The first measure in the distance between the "pit" and the place where the "bat" is thrown in the game of "tip-cat"

વકટ-રેંડ, } *s m* [+ Tel रेंड two] The game of tip cat, મોઈ દડો or ગિલી દડો
વકટ-લેંડ, }

વકરવું, *v i* [See વક, or વિકાર] To be crooked 2 To be cross 3 To deny what one has previously stated 4 To slip away from control, to throw control away

વકરી, *s f* Same as વકરો

વકરો, *s m* [See વિક્રય] Sale 2 Cash realized by the sale of goods 3 Things sold 4 The cash book.

વકારવું, *v t* [Caus of વકરવુ] To irritate, to tease

વકોદરે વકારી, એક મુષ્ટિ શિરમા મારી —ગિરિધર.

વકાલત, *s f* [Ar See વકીલ, વકિલાત] The duties of a Vakil; pleadership 2 Agency 3 Mission, deputation, embassy

વકાલત-નામું, *s n* [+ નામું] A power of attorney

વકાસ, Same as વિકાસ

વકાસવુ, *v i* [See વિકાસવુ] To yawn, to gape, to open the mouth wide

વકિલાત, Same as વકાલત

2 A medicinal drug

લોપો, s m [See લોપ] A huge creature

લોપ, s m [S fr लुप् to disappear] Disappearance, omission, extinction 2 Grammatical elision

લોપડ ચોપડ, s n [See ચોપડવુ+ચોપડવુ ઈ in લી being changed to ઓ to make a rhyme with લોપડ] Lit Any substance used for besmearing cakes Hence 2 Ghee

લોપવું, v t To hide 2 To disobey, to disrespect 4 To be concealed

લોભ, s f [See લાગ] Remembrance, recollection

લોભરી, Same as લોભાગી

લાભિઝી બાધી લોગાગી, સ્વરૂપહો ત્યા નઓ,
દર લાભીને લાડુવા,બાત ઘણીથી બાઓ —સામળભટ

લોબાન, s m [Ar लुबान] Olibanum, benzoin, frankincenses

લોભ, s m [S fr लुभ् to covet] Greedy desire, avarice, ambition, covetousness, cupidity

Prov લોભે લક્ષણ જાય Rapacity is the off spring of avarice લોભને થોભ નહીં A covetous man never thinks he has enough

લોભાવુ, v i To be enticed, allured 2 To be enamoured, to be bewitched

લોભિયું, } adj Greedy, avaricious, covetous, ambitious 2 Stingy, parsimonious
લોભી, }

Prov લોભિયા વસે, ત્યા ધુતારા ભુખે ન મરે Credulous hearts are the prey of crafty ones

લોભિષ્ઠ, adj [Superl of લોભી] Most greedy, &c 2 Most stingy

લોમ, s m [S लोमन्] The hair on the body of men or animals

લોમ-વિ લોમ, adj [S fr लोम hair + वि-लोम inverted fr वि away from + लोम] Moving along the grain and in the opposite direction 2 Hesitating, doubtful, uncertain

લોલ, adj [S fr लोड्, लुड्, to shake] In motion; trembling, quivering, shaking 2 Active 3 Impatient, eager, ardent 4 ... Moving in a circle 5 An expletive occurring at the end of a song, standing for લોલે, લાલે.

ધમકે ઘુઘરી જધન ઘન લોલે —ગી ગોવિન્દ.

લોલક-કું, s n A pendant, an ear drop, an earring

લોલ-શ્રી s f [Fem of લોલ] A woman graceful in her movements

સત મનાવે તો, માનુ હો લોલટી,
સાચી સમજણ બુદ્ધિ તો ખોટી રે લાગે —ગોપાળ.

લોલપી, adj [S लोलुप] Eager; desirous, covetous

લોલા, s f [S See લોલ] The tongue

લો લીન, adj [See લીન+લો redup of લી, being prefixed as intensive] Deeply absorbed

શીળ સંતોષે શીતળ સદા, ત્રિગુણને ત્યાગી રે,
જે હિ સુરતી મને સ્વરૂપમા, લોલીન લાગી રે
—બોજ્જોભગત.

લોલુપ, Classical form of લોલપી

લોહ, s n [S] Iron

લોહ કાન્ત, s n [+ કાન્ત] A particular medicinal preparation of iron

લોહ-ચુમ્બક, s n [S fr +ચુમ્બક] A magnet, the loadstone

લોહ-ભસ્મ, s f [S fr +ભસ્મ] A medicinal preparation of iron

લોહ-ડો, } s m [See લોહ] An obstinate, self willed, unyielding man 2 A fool
લોહ કિયો, }

લોહવું, v t To wipe, to wash off

લોહિત, adj [S] Red

લોહિ યાળ, } adj [See લોહી+યાળુ having] Bloody, stained with blood
લોહિ યાળું, }

લોહિ યું, s n [See લોહ] A pan for frying

લોહી, s n [S लोहित blood fr लोहित red] Blood 2 Stock, family relation

Id લોહી પડવુ To pass blood લોહી આવવુ To have an increase of blood in the body લોહી ઉતરવુ To be reduced in body લોહી ચડવુ To be greatly delighted લોહી ઉડી જવુ To be very sorry લોહી બાળવુ To feel anxiety for, to be anxious about લોહી ચુસવુ To harass લોહી લેવુ To gain blood Hence 2 To thrive. લોહી તાતી જવું-કરવુ To have hot blood Hence 2 To be in the heat of

Prov વખાણી ખીચડી દાંતે વળગે A full fed horse kicks his own master

વખાર, *s f* [Hem Des वक्खारिअ=S रतिगृहम् a brothel] A godown, a warehouse, a store room

વખારિયો, } **વખારી,** } *s m* A warehouse-keeper 2 A merchant

Prov છપન વખારી, ને ભારો કુચી Said of a man, who makes a show of his business being very extensive

વખુ, *adj* [Used at the end of a compound See પક્ષ side] Partial to, favourable to, fond of

Id. બાપ-મા-બૈરી-વહુ-વખું Partial to, or under the control of, father, &c

વખુટ્ટું, Same as વછુટ્ટું

વખેરવું, Same as વિખેરવું

વખો, *s m* [See વખ-વખો] A state of starvation 2 A difficulty against which one has not the power to save oneself

Id વખાનું માર્યું Famine stricken 2 Oppressed, tyrannized over

વખોડવું, *v t* [Dh Des & Hem Des वक्खोडिय=S निर्गलितम् separated (of clotted or matted hair, *fi* S वि intens+ખોડ a defect Or Hem Des पक्खोड = S शीर्यते it cuts] To find fault with 2 To carp at 3 To backbite 4 To slander 5 To hate 6 To abhor 7 To loathe

વખોરો, *s m* [See વગાર] A drawer 2 A small box

વગ, *s f m* [See વેગ] Influence, support, patronage 2 Favour, interest, countenance 3 Room, space, place 4 Accomodation

કરવી ચાકરડાની વગ છ, કેડુ ન ધાવે ગાયની શગ
—પ્રેમાનંદ

Id વગ લાગવી-ચાલવી To have influence વગ ચલાવવી-લગાડવી To make use of influence વગ વશીલો Influence of several kinds 2 Influential વગ સગ Influence, support 2 Convenience, accomodation. વગે પાડવું-કરવું To put in a proper place વગે વગે As it suits the circumstances.

વગડાઉ, *adj* [See વગડો] Growing in a forest, wild 2 Untamed, undomesticated.

વગડો, *s m* [S वाटिका a garden] A plain 2 An open field 3 A forest 4 Waste land 5 A predicament, a strait, a difficulty

વગદા, *s n pl* [See વિફલ્લન] Ineffectual efforts

વખત જાય છે, કરો ન વગદા, લક્ષ્મીવર સેવારે,
—ભોજાભગત

વગર, *prep adv* [Ar बिगैरह्] Without 2 Except 3 Besides

વગળ, *s m* [वि apart + गल् to drop] An alloy 2 A mixture 3 A mixed caste; 4 A deceit, a fraud

Id વગળ વશી Of hybrid birth or origin, hybrid

વગાડવું, *v t* [Caus of વાગવું] To ring 2 To sound 3 To strike 4 To play on (a fife, a drum, a violin, or any musical instrument)

વગિલું, } **વગીલું,** } *s n* [See વગ] Partiality; favouritism 2 *adj* Acquainted with. 3 Favourite, favoured

વગુતી, *adj f* A slut, a slattern

Prov વગુતી રાંડ, ને અકર્મી છોકરાં The children of a slut are generally luckless boobies

વગેરે, *adv* [Ar वगैरिही and others than that] Including, altogther, et cetera, (&c), and others, so on, so forth, and so of the rest, with, alongwith

વગો, *s m* [See વગ, ભાગ] A subdivision of a place 2 Room, space

વગોણું, *s n* [See વગોવવું] Ignominy 2 Disgrace 3 Calumny 4 A public disgrace

વગોવવું, *v t* [Hem Des विग्गोव=S व्याकुल भाव distressed mind, mental distress] To calumniate 2 To vilify 3 To disgrace 4 To defame 5 To rail against 6 To slander 7 To libel

વગોળવું, *v t* [S वि apart+ગળવું See વાગોળવું] To chew 2 To ruminate 3 To masticate. 4 To chew the cud

વકી, *s f* [Ar वाक़िअ happening] Prospect, expectation, anticipation

Id વકી રાખવી To expect

વકીલ, *s m* [Ar] An agent, an envoy, a deputy, an ambassador, a substitute, a factor 2 A solicitor, a lawyer, an attorney, a pleader, a Vakil 3 An executor 4 A servant

વકુફ, *s f* / **વકુબ**, *s f* / **વકુબો**, *s m* [Ar वक़ूफ़] Sense, shrewdness, understanding, intelligence, wisdom

વકર, *s m* [Ar वक़्र] Honour, reputation 2 Dignity, weight, importance

Id વકર ખોવો To lose one's reputation, dignity, or importance

વકર, Same as વિકાર

Id વકરનો પિલ્લુ Lit An illegitimate child Hence 2 A mischievous child, an urchin

વક્તા, *s m* [S *fr* वच् to speak] A speaker, an eloquent speaker, an orator

વક્તૃત્વ, *s n* Eloquence, elocution, oratory

વક્ત્ર, *s n* The mouth, the face

વક્ત્રારવિન્દ, *s n* [S *fr* +अरविन्द lotus] The bloom and beauty of the countenance, a lotus like face

વક્ર, *adj* [S] Crooked, curved, bent 2 Of sinuous or devious course 3 Of backward course, retrogressive 4 Tortuous, fraudulent

વક્ર-ચંચુ, *s n* [S *fr* + चञ्चु, ચાંચ] A parrot 2 A species of birds

વક્રી, *adj* (A planet) Proceeding from Aries towards Pisces 2 Retrogressive 3 Of evil view 4 Malicious, inimical

વક્રી-ભવન, *s n* [S *fr* + ભવન *fr* भू to be] Refraction of rays

વક્રોક્તિ, *s f* [S *fr* વક્ર+ઉક્તિ] Equivoque, sarcasm 2 Perverse speech

વક્ષઃસ્થલ, *s n* [S *fr* वक्षस् the chest + સ્થલ, સ્થળ.] The chest, the bosom

વક્ષ્યમાણ, *adj* [S *fr* वच् to speak] That is about to be spoken

વખ, Same as વિષ.

વખત, *s m* [Ar वक़्त] Time, a certain duration 2 Season 3 An opportunity, an occasion 4 Leisure 5 A hard time 6 Delay 7 Repetition, times 8 Interval. 9 Convenience 10 Occurrence,

Id. વખત બે વખત At any time, on any unforseen occasion વખતે વખતે=વખતો વખત Every now and then, from time to time, often, sometimes 2 By fits and starts. વખત ગુજારવો, વખત ગાળવો, વખત કાઢવો To pass time, to beguile the time વખત જોવો-તપાસવો To examine the times or present circumstances વખત જોઈને Suitable to the present circumstances વખત સાચવવો To be punctual. 2 To serve the times

Prov વખત કરે, તે કોઈ ના કરે Time heals all વખતના ગીત વખતે ગવાય Everything has its time વખત વખતની છાયડી Adversity follows prosperity and *vice versâ* વખતે મળે તે કેળા Every contract is the best under the circumstances વખત વખતને ખાતો આવે છે Each succeeding time is worse than the preceding

વખત સર, *adv* [P સર, upon.] Time 2, At the proper time 3 Seasonably 4 Time allowing, probably, perhaps.

વખ-વખ, *s f* / **વખ-વખાટ**, *s m* / **વખ-વખો**, *s m* [See વખ-વખવું] Ravenous hunger; insatiable appetite 2 Worrying, goading, restless and fidgety state

વખ-વખવું, *v i* [P आवख़् alas *fr* વખ, વિષ, poison] To become dry and thirsty 2 To ardently long for 3 To hanker after 4 To feel a sensation of acridity 5 To be ravenously hungry, greedy, &c.

વખાણ, *s n* [Hem Des. वक्खाण *fr* S व्याख्या n illustration, explanation, *fr* वि away form+आ up to+ख्या to tell See વ્યાખ્યાન.] Praise, eulogy, encomium 2 Praises of God (used by Jains).

વખાણવું, *v t* To praise, to commend, to laud, to eulogize, to extol

appoint an arbitrator વચ્ચે બોલવુ To interrupt in speech વચ્ચે વચ્ચે At intervals વચમા હાથ ઘાલવો To interfere

Prov સુડી વચ્ચે સોપારી A dilemma, between hammer and anvil

વચ્ચો-વચ, *adv prep* Exactly in the middle

વચ્છ, *s m n* [S वत्स] A calf, a young one of a cow

વચ્છ-નાગ, *s m* [S वत्सनाभ] A poisonous root 2 The name of a vegetable poison

વછિ•યાત, *s m* [See વચ્ચે] A foreign merchant who seeks to make purchases and sales 2 An agent

વછૂટ વુ, *v i* [S वि intens +છુટ•વુ] To be separated 2 To fly off accidentally, to be discharged (a missle).

વછૂ ટુ, *adj* Separated; disjoined

વછે•રી, *s f* [S वत्स•तरी See વચ્છ] A filly 2 A young mare 3 A foal 4 A calf

વછે•રો, *s m* A foal 2 A colt 3 A heifer

વછો, *s m* [S विच्छेद *fr* वि+ છેદ] Separation

આ વિરહ વછો વનિતા તણો, જાણે હરિશુ કહુ કરી —સામળભટ

વ•છોડ વું, *v t* [Caus of વછૂટ•વુ] To separate; to disjoin 2 To wean (a child) 3 To let go, to discharge, to fire

વજન, *s n* [Ar वज़्न] A weight 2 A burden 3 Dignity 4 Weight 5 Influence 6 Authority 7 Importance, consequence 8 A mass or standard by which the weight of bodies is determined

Id વજન પડવુ To be felt (of weight or influence), to be influenced by

વજન•દાર, *adj* [+ P દાર] Weighty 2 Heavy 3 Influential

વજર-કઠી, *s m pl* [See વજ્ર + કાઠી produced in Kāthīāwād] Having a whitish colour

વજર-મટ્ટુ, Same as બજર-બટ્ટુ

વજા, *s f* [Ar वज़ा mode, manner] Understanding, intellect 2 Inclination, tendency

વજા, Same as વેજા

આખા છવ તણી એ વજા અને ઠામે પૂજે અજ —અખો

વજા•ડ વુ, *v t* [S वद य *fr* वद् to speak Cf વગા•ડ વુ] To ring, to sound 2 To play upon 3 To strike 4 To play upon a musical instrument

વજીફ દાર, *s m* [See વજીફો+P દાર] A landholder, a farmer 2 A jāgirdār, a pensioner

વજીફો, *s m* [Ar वज़ीफ़ an allowance] A jāgir, an estate 2 A farm 3 Land under cultivation or yielding revenue 4 Land held in virtue of a government grant. 5 A pension, a stipend

વજીર, *s m* [Ar वज़ीर्] A vazir, a prime minister 2 The queen at chess

વજીરા ત, } **વજીરી,** } *s f* Ministerial duties, function, or business 2 The office of a vazir

વજુ, *s n* [Ar वज़ू ablution] Washing (by Musalmāns) of hands, feet, and mouth, as a preparation for saying prayers

વજે, *s f* [See વજા, Ar] Payment in kind 2 Revenue from land

વજ્જર, Same as વજ્ર

વજ્ર, *s n* [S] The thunderbolt of Indra, (it was formed out of the bones of the sage Dadhīchi) 2 A thunderbolt 3 Lightning 4 A diamond 5 A flower before the petals have parted 6 A kind of abstract worship 7 *adj* Iron hearted, of a robust and hardy constitution

વજ્ર-લેપ, *s m* [+ લેપ] A kind of cement made from diamonds, a very strong cement 2 *adj* Joined by a strong cement, inseparable, irremovable

વચ ક, *s m f* [S *fr* वञ्च् to deceive] A deceiver, a cheat, a rogue

વચ ક, *s n* [See વાચ વુ] Pending

વચ વુ, *v i* [See બચ વુ] To be saved

કોઈ રીતે સાચી પરે, કયમ વચે એના પ્રાણ ? —સામળભટ

વચાવ•વું, *v t* To save 2 Caus of વાચવુ.

વચા વુ, *v i* [Pass of વાચ વુ,] To be read 2 To be talked about 3 To be a subject

વઘરણું, s. n. [S. ...] An obstacle, a trouble, a difficulty.

વઢવાડ, s. m. [See ...] A dispute. 2 A broil. 3 A disagreement. 4 Being in a state of rottenness.

Id. ... To cause to quarrel.

વઘાર, s. m. [S. ... intensity to sprinkle] Seasoning. 2 ...tigation. 3 Spicery. 4 Onion and ... mixed together with fried ...

વઘારણી, s. f. A ...

વઘારવું, v. t. To season. 2 To mix spices, onion, ghee, &c. ... food to give a relish to it.

વઘારિયો, adj. ... 1 Seasoned. 2 Mixed with spices, onion, ghee, &c.

વંકુ, s. n. A red kind of ...

વક, Same as વાંકુ.

વંકાણું, Same as વાંકાણું.

વંકાવું, v. i. [See ...] To be crooked, to be made crooked. 2 To be cross, and peevish.

વચકવું, }
વચકાવું, } v. i. [S. ...] To be ... from, to ... from. 2 To be scattered, to be dispersed. 3 To be a deserter, to ... oneself from. 4 To be offended.

વચકણું, }
વચકુ, } s. n. An impediment, an obstacle.

Id. ... To find fault with.

વચકેલ, adj. Mischievous. 2 Offended. 3 Cross, peevish, sullen.

વચકો, s. m. An offence. 2 Disappointment. 3 Suspicion, doubt. 4 Awe, apprehension, fear, dread.

વચ-ગાળે, adv. [See વચ-ગાળો] In the middle (space). 2 In the interval (time).

વચ-ગાળો, s. m. [See વચ્ચે + ગાળો intervening space, or ... time] The middle. 2 An interval. 3 Hesitation, doubt, uncertainty.

વચરડવું, v. t. [S. ... away from + ... to cut, or ... to press down] To scratch with the nails.

વચન, s. n. [... to speak] Speech. 2 A promise. 3 A word. ... (in Gram.) ... Any ...

Id. ... To make a promise ... To ...

વચનસિદ્ધ, ... 2 A ...

વચની, ... To ... to be ...

વચ-મા, Same as વચ્ચે.

વચલું, adj. [See ...] Middle. 2 Intervening. 3 Central. 4 ... 5 Intervening.

Id. ... Central. 3 Of the middle class. 4 Middling.

વચવચ, ... [S. ...] Jabbering, prattling.

વચાવવું, ... To ... 2 To be ... 3 For ... To ... inconsistent ... words ...

... ...,
... ...

5 To live a dissolute life.

... adj. Dissolute, living an irregular life.

વચાળું, s. n. [See વચ-ગાળો] Unoccupied space between two things, interval. 2 A hole.

વચે ..., Same as વચ્ચે.

વચ્ચે, adv. prep. [S. ... middle] In the centre, in the middle. 2 Between. 3 In the interval, during, in the meantime.

Id. વચ્ચે ... To interfere. વચ્ચે ... To throw in an impediment. 2 T

વડુ-કાર, } s n [+ કાર] Skill, genius
વડુ-કો, }
વડે-ણું, s n [See વટા-ણુ] A pen 2 A piece of wood having a sharp point, used by children for writing on sand boards
વટે-માર્ગુ, s m [See વાટ a way + માર્ગ] A wayfarer 2. A traveller
વડ, s m [S वट] The banian tree, the Indian fig tree
Prov વડ તેવા ટેટા, ને બાપ તેવા બેટા Like father, like son
વડ, Same as વડી-લ, વડો
વડ, s m [See વૃત્તિ] A kind, a genus 2 Size, form, type
વડ ક ણું, Same as વઢ ક-ણું,
વડ કાર, Same as વઢ કારૂ,
વડ કાવ વું, v t [Caus of વઢ વું] To give offence to, to offend 2 To scold, to reprove
વડ-ભીરૂ, s m [See વડુ+ભીરૂ] The leader of a party at play
વડ-વાઈ, s f [See વડ, the Indian fig tree + P वा dim] Roots shooting from the branches of the Indian fig tree
વડ-વાગોળ, s f [+ વાગોળ fr S वल्गुली] A wild bat
વડ-વાડ, Same as વઢ-વાઢ
વડ-વાડિ યા, s n pl [See વઢ વું] A species of birds, often seen quarrelling with one an other
વડ વાડિ યું, adj [See વઢ-વાઢ] Quarrelsome 2 Giving rise to a quarrel
વડવાનળ, s m [S वडवानल fr वडवा a mare + અનલ fire] The sub-marine fire, supposed by the Hindu poets to be the cause of waves in the oceans
વડ-વું, Same as વઢ-વું
વડ વો, }
વડા વો, } s m [See વડુ elder + P वा
વડુ વો, }
dim] A grandfather 2 An ancestor, a progenitor
વડ-સાસરો, s m [સસરો] A grandfather in law
વડ સાવિત્રી, s f [See વડ the Indian fig tree+S सावित्री daughter of the sun fr सवि-तृ, સવિ-તા] The worship of an Indian fig-tree, performed by a newly married couple on the full-moon day of જેઠ (May-June)
વડ-સાસુ, s f [See વડુ elder +સાસુ] A grandmother in law
વડ હાથ, adj [+ હાથ] Powerful 2 Strong
વડાઈ, s f [See વડુ elder] Greatness 2 Boast, vanity 3 A brag, a vaunt 4. Vain ostentation 7 Puffing
વડાગરૂ મીઠું, s n [See વડુ great + આગર, આકર, + મીઠું] A kind of salt, made by confining sea water in large pits
વડિ યો, s m [See વઢ વુ, or વૃત્તિ+સાગી opposite, being understood] A rival, a competitor
વડિ-આઈ, s f [See વડુ elder + M आई mother fr S आर्या a venerable woman fr आर्य respectable] A grandmother
વડી, s f [S वटी Cf વૃત્તિ] A kind of cake 2 A pat
વડી લ, adj [Hem Des वड्डो = S महान great, fr S વૃદ્ધ] Elder (a relative) 2 s m An elder 3 A senior
Id વડીલોપાર્જીત Lit Acquired by ancestors Hence 2 Ancestral property, &c.
વડુ, adj [Hem Des विड्ड=S दीर्घ long, grown up, fr S वृद्ध fr वृ to grow] Great, grand
Id વડુ કરવુ To extinguish, to put out 2 To rub out
વડુ, s n [S वटक] Same as વડી 2 A kind of fried dish
વડે, prep [See વૃત્તિ Cf વતી] By 2 Through 3 In virtue of
વઢ ક ણું, adj [See વઢ-વુ] Quarrelsome
વઢ કારૂ, adj [See વઢ વુ + કાર fr S कृ to do] See વઢ ક ણુ
વઢ-વાઢ, s f A quarrel 2 A dispute, 3 A fight 4 A scuffle
વઢ વુ, v i [See વાઢ વુ] To quarrel 2 To fight 3 v t To reprove 4 To reproach, 5 To dispute
વઢા ડું, v i [Pass of વાઢ વુ] To be cu

of scandal or of popular censure

વચાળો, વન-ચાળો, } s m [See વ n, વિના,+ચાળો, ચાળ-વ-ઉ, ચાલ-ઉ] An unfrequented spot 2 A nook, a corner

વંઝા, s f [See વંધ્યા] A barren woman

વટ, s m f [See વૃત્તિ] Self respect 2 Credit 3 Reputation

Id વટ રાખવો To preserve one's credit, reputation, or honour વટ ખોવો To lose one's credit, reputation or honour

વટ, s m f [S. वाट a region, a place] A place, a region

Id નાણાવટ A street where rich merchants live 2 The Exchange

વટ, [S] The Indian fig tree

વટ-ક, s f [See વટા-વ] Money paid to make up the difference when exchanging a superior for an inferior thing 2 Compensation, recompense 3 Tit for tat retaliation

વટક-વુ, v i [See વટ-વુ] To pass away, to recede

આટલા આટક ના, વટક ના વેગળો —નિરાંતભક્ત

વટ-કી જવુ, v i To kick so as not to allow of being milked (used of a cow, &c)

વટલ વું, વટ-લા-વુ, } v i [Dh Des वट्ट fr S भ्रष्ट fallen, fr भ्रश् to fall, also Hem Des विअट्ट=S वि सट्ट ति acts the traitor, becomes separated, fr S वि priv + घट्, घट्, to form] To be polluted, to be defiled 2 To be a pervert to another religion.

વટલાવ વું, v t [Caus of વટલ વુ] To pollute, to defile 2 To apostatize

વટ લે લ, adj Apostate, converted to another religion

વટ-લો, adj Abject 2 Mean

વટ લો-ઈ, s f [See વાટ-ળી+લો] A brass water-pot

વટ-વુ, v i [S वृत्त turned fr वृत् to turn] To pass away 2 To go off 3 To subside, to stop 4 To recede 5 To elapse 6 To glide away (as time, opportunity) 7. To sneak away, to disappear

કયા સુધી મોતાનુ ખટયો, શુભ ગાઈ ગાનારે વટ્યો —અખો

Id વેળા વટી જવી To be passed away (of an appointed time)

વટાણા, s m pl [S वातक] Peas 2 Pease

Id વટાણા વાટી જવુ To abscond, to run away

વટાણું, s n [See વાટ-વું] A wooden pen.

વટા-વ, s m [See વટ-વુ] Discount or premium 2 Exchange of different currencies 3 Profit 4 Balance of different currencies

વટા-વ-વું, v t [Caus of વટ-વુ] To exchange 2 To cash 3 To pass round, to pass by safely or successfully, to be approved 4 To avoid trouble 5 To surround 6 To change coins, generally of a higher value or denomination into those of a lower one

Id રૂપિયો વટાવવો To get small change for a rupee હુંડી વટાવવી To cash a cheque or draft કારીગરોને વટાવે એવુ ભરત કામ કરી શકતી She could do embroidery that would throw that of skilled workmen in to the shade રસ્તો વટાવવો To avoid one way and take another ઘાટ વટાવવો To go safely or successfully through a difficult pass in the mountains

વટા વ-વું, v t [Caus of વાટ વુ] To get pounded or powdered

વટાવુ, v i [Pass of વાટ વુ] To be pounded or powdered

Id વટાઈ જવુ To be pounded or powdered 2 To be crushed, as in a crowd.

વટા ળ, s m [See વટ-લ-વુ] Pollution 2 Impurity 3 Defilement

વટા-ળ વું, Same as વટ લા-વ-વું

વટાળો, Same as વટા-ળ

વટી, adj [See વર્ત-વુ] An affix signifying "one who follows the trade or profession of" 2 One who deals in money 3 A banker

વટુ, s n [See વૃત્તિ] An affix denoting profession, e g અધાન-વટુ, ગાંધી-વટુ

pay] A jāgīr, an hereditary estate

Id. વતન વાડી Property in land, landed property

વતન઼દાર, *s m* [+ P દાર] A landlord 2 A holder of an hereditary estate 3 A native of a city or country

વતની, *adj* Native, indigenous 2 Obtained by inheritance 3 Held in one's own right 4 Belonging to one's own native country

વતરડ઼વું, Same as વતેડ઼વું

વતરણું, *s n* [S वितरण an instrument of accomplishing an object] A pen

Prov ફોઉ ચિતારાને વતરણું ઘણું A bad workman quarrels with his tools

વતરેક, *prep* [See વ્યતિ઼રેક] Without, except

વતરોગ, }
વતરોગે, } Same as વતરેક

વતાગરો, *s m* [See વહિ તદ્ + S द्वार a door *fr* कृ to do] A carrier, a porter

વતાડ઼વું, Same as વિતાડ઼વું

વતાવવું, *v i* [See વિતાડ઼વું] To stop

વતાવવું, *v t* Same as વટાવવું

વતિપાત, *s m* [S व्यति पात *fr* वि away+ अति beyond+पत to fall] The seventeenth astrological conjunction (*yoga*) on which occasion the performance or celebration of good actions and ceremonies is interdicted 2 A portent 3 A prodigy indicating calamity

વતિ઼પાતિયું, *adj* Mischievous; troublesome 2 Naughty

વતી, *prep* [See વૃત્તિ *Cf* વડે] Instead of, in place of, for 2 On account of 3 On the side of 4 In the room of 5 In the cause or behalf of 6 In favour of 7 See વડે

વતુ, *s n* [See વધ વું] Shaving

વતે, *prep* [See વતી, વડે] By means of, by, through, with, through the instrumentality of

વતે-સર, *s n* [See વાત+શ્રી] Unnecessary length

Id વાતનું વતેસર કરવું To make a mountain of a mole hill

વતેડ, *s f* [See વતડ઼વું] A desire to scratch, an itching sensation

વતેડ઼વું, *v t* [S वि away + तट side *Cf* ઉતડ઼વું] To scratch

વત્તુ, Same as વધતું

વત્તુ, Same as વતું.

વત્સ, *s m* [S] A child 2 A young one

વત્સલ, *adj* [S *fr* + ल good, kind] Loving, affectionate, tender 2 That pities 3 That feels or cares for

વત્સલતા, *s f* Affection for young ones 2 Kindness, pity

વદ, *s f* [S वद] The dark fortnight of a lunar month; the dark half of a Hindū lunar month from the full moon to the new moon

વદન, *s n* [S *fr* वद् to speak.] The mouth 2 The face

વદવું, *v t* To speak 2 To utter 3 To declare

વદા, *adv* [Ar वदाअ adieu] Departing, going away

વદાઈ, *s f* Leave 2 Dismission 3 Taking leave 4 Farewell 5 Going or sending away

વદાગિરી, }
વદાઈગિરી } Same as વદાઈ
વદાયગિરી, }

વદાઙ, *s m* [See વદવું] Appointing a time to do a work that has been postponed, the time or day on which one has promised to make a payment

વદાર, Same as વદાડ

વદિતા, *s f* [See વદવું] Voice, sound

સમય પરત્વે મધુર વદિતા કોકિલા સભાળે —પ્રેમાનંદ

વદી, Same as વદ

વદ્દી, }
વદ્ધા, } *s f* [See વૃદ્ધિ] The digit carried forward and added to the next column of numbers

વધાન, *s n* [See વિજ્ઞાન] Fraud, deceit

વધ, *s m* [S] Killing, slaughter

વધ, *s f* [See વધવું] Increase, surplus, excess

વધ-ઘટ, *s f* [+ ઘટવું] Increase or de-

Id મારી જીભ વડાઈ, કે આ વશે આવી This is the undesirable result of my speaking out when I ought not to have spoken

વણુ, Same as વિના.

વણુ, s m [See વણ·વું] Cotton 2 The cotton plant

વણ·કર, s m [+કાર fr S कृ to do] A weaver, one who weaves cloth

વણુ-ખુટે, adv [See વણુ, વિના,+ખુટ·વું] Inexhaustibly 2 Before a thing is exhausted

વણુ-છો, s n [See વન+છાયા] A shaded spot, the space over which the shade of a tree extends

વણજ s m [S वाणिज्य fr वणिज् a trader] Trade 2 Commerce 3 Traffic

વણજાર, s f [+S कार doing fr कृ to do] A caravan 2 A camp or company of travelling merchants 3 A number of bullocks laden with corn, salt, and other merchandise

વણજારુ, adj Relating to a caravan 2 Wild 3 Of an inferior kind

વણજારો, s m A travelling merchant who carries for sale goods in a caravan 2 A kind of musical air

વણુતર, s n [See વણ·વું] Weaving 2 Texture

વણુ-તોલ, adj [See વણુ, વિના + તોલ, તોલ·વું] Immeasurable 2 Abundant

વણ·વું, v t [S वान weaving fr वे to weave] To weave 2 To intertwine 3 To pick 4 To roll 5 To collect, to gather 6 To select

Id કપડું વણવું To weave cloth દોરી વણવી To twist yarn into a rope રોટલી વણવી To roll flour into cakes વણીને મુકવું–કહેવું To exaggerate a story 2 To tell by a guess

વણસ·વું, v i [S वि intens +नश् to perish Cf વિનાશ] To be spoiled 2 To perish, to be destroyed

વણુસાડ, s m [See વણુ·સાડ·વું] Deterioration 2 Putrefaction 3 Destruction 4 adj Putrid 5 Corrupt 6 Passing 7 Failing 8 Transitory

વણુસાડવું, v t [See વિનાશ] To spoil 2 To corrupt 3 To make useless

વણાઈ, s f [See વણ·વું] The price paid for weaving 2 Wages for weaving

વણાટ, s m Same as વણતર.

વણિક, s m [S वणिक् fr वणिज्] A trader; a merchant 3 A grocer 4 A grain vendor

વણિયર, } s f A depredating ichneumonlike animal.
વણિયેર,

વંટોળ, } s m [See વિંટાળ·વું] A whirlwind. 2 A vortex
વંટોળિયો,

વંઠ, s m [See વિંઠ·વું] Convulsion of the bowels through indigestion &c,

વંઠ·વું, v i [See વઠે·લ, or વિના+સ્થાન] To be insolent 2 To be depraved 3 To be dissipated

Id વઠી જવું To pass the limits of modesty 2 To be uncontrollable or incorrigible

વંઠેલ, } adj [Hem Des वंठो=S अ·कृतविवाहः unmarried निःस्नेहः unfeeling, having no affection] Dissipated 2 Incorrigible or uncontrollable
વંઠેલું,

વંઠણ, s m [See વ્યંડ] A eunuch

વંડી, s f [See વંડો, also વંડેરી = Eng *Verandah*, fr P बरामद something come out fr बर् out + आमद come fr आमदन् to come Or S वरण्ड verandah] A wall running round a compound, a compound wall.

વંડો, s m [Hem Des वंडो = S आकारः a surrounding wall] A large compound surrounded by a wall 2 The wall surrounding the compound of a house 3 A partition wall between the open grounds near a house

વત્, [S वत् an adverbial suffix] As 2 Like 3 Similarly 4 In like form (used at the end of a compound)

વતડવું, v t [S वि apart + તોડ·વું] To scratch with the nails

વતણુ, Same as વટાણુ

વતન, s n [Ar वतन] One's native land, one's mother land 2 [S वेतन a stipend, a

forest, an anchorite

વન-દેવ તા, *s m* [S *fr* + દેવ,દેવ-તા] A sylvan deity, a faun

વન-રાજ, *s m* [S *fr* +રાજ] A lion

વન-વાગળુ, *s n* Same as વડ વાગોળ

વન-વાગોળ, Same as વડ-વાગોળ

વન-વાસ, *s m* [S *fr* વન+વાસ living] Dwelling in a forest 2 A wild unsettled manner of life

વન-વિહાર, *s m* [S *fr* + વિહાર] The sports and diversions in a wood

વનસ્પતિ, *s f* [S *fr* + પતિ] Vegetables 2 A medicinal plant 3 A tree or plant 4 Greens

વના, Same as વિના

વનિ તા, *s f* [S *fr* वन् to beg] A woman, a female 2 A wife 3 A loved woman વનિતા વિલાસ The wanton sports of women

વનેખા, *s m pl* [See મનીષા desire, કર્મ-ની (of fate) being understood] Affliction, distress, misery

વને-ચર, *adj* [See વન-ચર] Foolish, stupid

વનેડ વુ, *v t* [See વનેરો] To throw into bewilderment, to bewilder, to confound 2 To afflict, to trouble, to distress 3 To spoil

વનેરો, *s m* [See વિવેરો, કર્મનો (of fate) being understood] Bewilderment, embarrassment

વનો, Same as વિનય

Prov વનો વૈરીને વશ કરે Sweetness of temper can overcome enemies, a kind word turneth away wrath

વત, [S वत् वान्, वन्त= વાળુ having] An affix denoting "possession"

વતરી, } વન્તરી, } *s f* [See વન a forest] A witch 2 A hag

વન્તાક, } વન્ત્યાક, } *s n* Brinjal

વદ ન, *s n* } વદ ના, *s f* } [S *fr* वन्द् to salute] A bow, a salutation 2 Homage

વદ વુ, *v t* To make a bow to, to salute 2 To reverence, to adore, to worship

વંદિ ત, *adj* Saluted 2 Worshipped,

વદો, Same as વાદો

વદ્ય, *adj* [S See વદ-ન] Fit to be saluted 2 Reverend adorable

વધ્યા, *s f* [S *fr* वन्ध्य fruitless] A barren woman

વપ ન, *s n* [S *fr* वप् to shave] Shaving

વપરા વુ, *v i* [Passive of વાપર-વુ See વ્યાપાર] To be used 2 To be expended 3 To be worn out 4 To be occupied 5 To be employed for any purpose 6 To be of some utility

વપ હો, *s m* A wonder, a marvel

વપરા શ, *s f* [See વાપર વુ] Use

વપુ, *s n m* [S वपु] The body, the person

વફા, *s f* [Ar वफ़ा] Faithful performance of a promise 3 Observance of faith 4 Sincerity, fidelity

વફા દાર, *adj* [+ P દાર] Faithful 2 Loyal, trustworthy, sincere

વફા દારી, *s f* Loyalty 2 Fidelity, faithfulness, sincerity

વ ભુઠ ણુ, *s n* [S वि बोध न *fr* वि intens + बुध् to know] Trouble 2 Pain

વભો, Same as વૈભવ 2 A large quantity

હોરની સભામા વડા વભામા નસ પૂરિયા ભન તો

—પ્રેમાનદ

વમ ન, *s n* [S *fr* वम् to vomit] Vomiting

વમળ, *s m* [Hem Des वमाल इ = S पुञ्जयति it gathers into a heap Also Dh Des उम्मल्ल=S उद्गमन् going off] A vortex 2 A whirlpool, an eddy, 3 Anxiety 4 Forgetfulness

વ-માસ વુ, *v i* [See વિ માસ-વુ] To be pensive 2 To be given to earnest reflection 3 To repent 4 To think 5 To meditate upon

વમે લુ, *adj* [S ...] Vo r ted 2 Fallen from the right course of conduct

વય, *s f* [S ...] Age, period of life,

crease, profit or loss

વધ તું, *adj* Increasing 2. More, additional 3 Spent, exhausted, consumed (for euphemy)

વધ આ•વ વુ, *v t* [Caus of વધાર•વું] To cause to add or increase

વધ•રા વળ, *s f* A tumour in the scrotum

વધ•વું, *v i* [S वृध् to grow] To increase, to be more than 2 To grow 3 To advance 4 To bid at an auction

Id વાત વધી જવી To go beyond the foreseen limits; to exceed the bounds of reason (of a matter) 2 To be beyond one's control (of a matter) 3 To come to blows, to break into an open quarrel (of a person) વધી પડવું To be more than the intended number, to be left behind, to remain આગળ વધવું To go forward, to march on (of an army) 2 To be promoted in office

વધા ઈ, *s f* [See વધા મણી] Good news 2 Congratulation 3 Felicitation 4 A gift given to the bearer of good news

Id વધાઈ ખાવી To inform one of one's good fortune and obtain a reward 2 To bring good news to

વધા મણા, *s n pl* The worship of a goddess on an auspicious occasion *Cf* વધા•મણી, વધા ઈ

વધા•મણી, [Hem Des वद्धवणा=S अभ्युदयावेदनम् informing one of one's good fortune, *fr* S वर्धापनम् increasing *fr* वृध्, वर्ध्, to increase] Same as વધા•ઈ

વધા ર વું, *v t* [Caus of વધ•વું] To increase 2 To add 3 To promote 4 To exalt, to raise, to elevate (in rank, dignity, or emoluments)

વધારે, *adj* More 2 Greater 3 Additional 4 Much

Id વધારે પડવું To be more than what was required or intended 2 To be a burden 3 To be a cause of pain or difficulty વધારે પડતું કહેવું To pass the bounds of politeness in speaking 2 To use harsh language to વધારે કહેવું To exaggerate a person's merits when recommending him 2 To recommend strongly

Prov વધારે ડાહ્યો વધારે ખરડાય Positive men are most in error

વધા-રો, *s m* Increase 2 Addition 3 Profit 4 Surplus 5 Residue 6 Supplement 7 Appendix 8 Overplus

Id વધારો કરવો To make an addition to to add to વધારો રહેવો To be left behind, as profit વધારાનું Left behind, as being more than what was intended or required 2 Useless 3 Troublesome

વધા•વ•વું, *v t* [Caus of વધ•વું] To perform certain ceremonies in welcoming a person on his arrival 2 To perform a certain ceremony on the occasion of admitting the bride or bridegroom into the house

વધા વો, *s m* [See વધા રો] An odd number

વધા•વો, *s m.* [See વધા•વ વું] A present sent to a bride or bridegroom 2 A bridal gift

વધુ, *adj* [See વધ તું] More 2 Greater 3 Additional

વધૂ, *s f* [S] A young woman, a maid 2 A bride 3 A son's wife 4 A wife

વધે ર વું, *v t* [Hem Des वद्धविअं=S समापितम् brought to an end, *fr* S वर्धितम् increased *fr* वृध्, वर्ध् to grow] To offer a sacrifice 2 To sacrifice 3 To cut 4 To break 5 To break into pieces 6 To dissolve (a marriage contract) 7 To crush

વધ્ય, *adj* [S *fr* વધ] Fit to be killed

વન, *s n* [S] A forest, a wood 2 A bush, a thicket 3 A grove 4 Water

નેહ તણા જનમા ધનગા નહિ,
મોચનગા ક્ષણુગા વનમા શું ? —વલ્લભ

Id રન રન અને વન વન કરવું To be reduced to a desert and a forest, to desolate

વન-કુળ, *s n* [S વન a forest + दुकूल a fine garment *Cf* S वल्कल] A dress made of leaves or bark

વન-ચર, *adj* [S *fr* વન+ચર વું, ચાલ•વું] Living in a forest, wild 2 *s m.* An animal that lives in a forest 2 A man living in a

A leathern rope for a bucket ((કેશ)

વરત ડી, s f A small rope

વરતણિ યો, s m [See વેતન Cf વરતા•ન•વુ] A village guard 2 A policeman 3 A person employed for the regulation and government of a village in Gujarāt 4 An individual of a tribe who serve as an escort from one village to another, an escort

વરત વુ, v i [S वृत, वर्त, to be] To act to conduct oneself 2 To happen. 3 v t [See વરતાવ•વુ] To fathom, to find out 4 To gain, to acquire, to earn 5 To calculate (eclipses, changes of the signs of the zodiac, motions of the stars, &c) 6 To determine the period or occurrence of, to foretell

વરતા રો, s m An astrologer 2 Calculation (of eclipses, changes of the signs of the zodiac, motions of the stars, &c)

Id વરતારો કાઢવો—જેવો To predict

વરતા વ વુ, v t [Caus of વરત•વુ] To proclaim, to announce, to declare, to foretell 2 To employ in some profession 3 To dissipate, to squander, to distribute 4 To cause to occur, to make 5 Same as વરત•વુ 3, 4, 5, 6

Id વરતાવી નાખવુ To give away, to distribute આણ વરતાવવી To establish and declare one's power (by a king) કેર-કેહેર વરતાવવો To oppress, to tyrannize over વશ વરતાવવુ To compel to act under one's power, to reduce to subjection

વરતા વુ, v i [Pass of વરતા•વ•વુ] To be maintained, fed or supported 2 To be used or consumed 3 To be found out or known

વરતિક, } s m [See વ્રત] A man who
વરતિ યો, }
is particular in the observance of religious vows 2 A Jain priest or ascetic

વરતી, Same as વૃત્તિ

વરતી, Same as વળતી

વરદ, adj [See વર, વર દાન,+S दा to give] That grants a boon, that is inclined to grant a boon.

વર-દાન, s n Granting of a boon, favour or blessing 2 A boon, a gift, a request

વર•દાયક, } adj Giving or bestowing
વર દાયી, }
favour or welfare

વરદી, s f [Eng Word] Information, instruction 2 Order, command

Id વરદી કરવી-આપવી-પહોચાડવી To inform વરદી આપવી To give instructions; to order વરદી માગવી To beg permission

વરધ, s f [See વૃદ્ધિ] Each of the intervening days between the installation of the marriage tent and the celebration of the marriage 2 A procession of women bringing water to the marriage tent

વરધ, Same as વરત A leathern rope

વરધ-સાકળી, s f [See વૃદ્ધિ+સાકળી] A necklace obtained from a woman all of whose children are alive, and put round the neck of an infant by its mother her previous children having died in their infancy

વરધ-સુવાળુ, s n [+સુવાળુ, soft, used for euphemy Cf વૃદ્ધિ-સૂતક] The state of pollution on account of having given birth to a child

વર-માળ, s f [See વર bridegroom+માળા] The garland or chaplet intended to be thrown by the bride around the neck of the man whom she chooses for her husband 2. A garland worn by the bride or the bridegroom at the nuptial ceremonies.

વર-રાજા, s m [+ રાજા] The bridegroom

વર વુ, v t [S वृ to choose] To marry; to wed, to choose or accept in marriage 2. To accept, to adopt

ગિરજાન સુણી, વાણી વરે, વરને મુનિ કહુ તે કરે
—દયારામ.

3 To choose

મુનિ ઘણા તે યજ્ઞમા વરિયા, શુભ પૂરણ સમુદાય
—ગિરિધર

વર વુ, v i [Pass of વાવરવુ] To be over or exhausted, to be spent (as provisions, &c)

વર•વુ, adj [See વિ•રૂપ] Ugly, shapeless.

tame of life

વયી, *adj* [See વય] Of the age of 2 Coeval with

વર, *s m* [S *fr* वृ to choose] A bride-groom 2 A husband

Prov વરને કોણે વખાણ્યો ? તો કહે, વરની માએ Every man thinks his own geese swans

વર, *s m* [S *fr* वृ to choose *Cf* Mar नवरा husband and Guj નવરો idle, *fr* Hem Des णवर=S कवल only, alone none but] Same as વર દાન, a boon, a gift, a request 2 A sparrow

વરુ વિના વન્હિ, વર મરણ પામી પડિ રહ્યા
—પ્રેમાનંદ

3 *adj* Chosen, preferable 3 Best, excellent

વરક, } *s m* [Ar वर्क़] Thin leaves
વરખ, }
of gold or silver, a leaf (of a metal) 3 A leaf of a book, a sheet of paper.

વરખ, Same as વૃષભ.

વરખ ડો, *s m* [See વૃક્ષ] A kind of tree

વરખ-વું, Same as વરસ વુ

કો કુસગ વરખે પાણીમા થઈ, કો મિષોન્મિષે બાળવી
—પ્રેમાનંદ

વરખાસન, Same as વર્ષાસન

વરખે, *adv* [Guj વર્ષે *fr* વર્ષ] In the year

વરગ, Same as વર્ગ

વરગ ણી, *s f* [See વર્ગ] A subscription 2 Distribution according to rank

વર-ઘેટ, } *s f* [See વર bridegroom] A
વર-ઘેર, }
few persons sent by the bride's party to detain, in a marriage ceremony, the bride-groom's party, with a view to exacting a present

વરઘોડો, *s n* [Hem Des वरहाड़ = S नि सरति goes out] A horse for the bride-groom to ride in the marriage procession 2 A marriage procession 3 The train of a bridegroom and a bride, or of the bride-groom alone 4 (Used for euphemy) Figuring in public a public exposure

Id. વરઘોડો ચડવો To start (of a marriage procession or any kind of procession) વરઘોડે ચડવુ (Ironical) To be disgraced. વરઘોડો કર-વો-વરઘોડે ચડાવવુ To disgrace

વરંગો, *s m* A disease in cattle

વરચ વું, *v i* [S वि priv + रुचि] To be disgusted

વરચસ, *s m* An act done out of ven-geance to put to shame a person who has unreasonably censured, grumbling, mur muring

વરચાર-વું, *v t* [See ઓચાર વુ, ઉચ્ચાર-વુ] To speak, to utter

વર જગ, *s n* [See વર great+જંગ a war] A great war, a great battle

મનસગ થઈ, વર જંગ થાતા, તજી આગ્રહ નહિ તદાપિ અગે
—વલ્લભ

વરજ વું, Same as વર્જ-વું

વર-જોગ, *adj f* [See વર + યોગ્ય] Mar-riageable

વરજોખો, *s m* [See વરઘોડો, used for euphemy] Trouble, that which disturbs, annoyance

વરડ વું, *v t* [See વલૂર-વુ] To scratch, to twitch, to cut

વરડુ, *s n* The shoot of a plant bearing pulse

વરડુ, *s n* [See વળ-વુ] The symbols (્ or ્) to denote ઉ or ઊ subscribed under a consonant 2 A rope

વરણ, *s f* [See વર્ણ] A caste, a class 2 Estimation, reputation, a character 3 A letter of the alphabet, written or spoken 4. Colour

વરણ-સંકર, *adj* [+ સકર] Of mixed birth, half-caste 2 Alloyed, mixed 3 Mis-chievous, troublesome 4 *s m* Mixed birth 5 A bastard

વરણાગિ-યું, *adj* [+અગ] Foppish, showy 2 Nice, scrupulous

વરણાગી, *s f* Foppery 2 Pomp

વરણા વગણી, *s f* [See વર્ણ + redup] Different castes and their subdivisions

વરત, Same as વ્રત

વરત, *s f* [See વૃત] Wages paid for watching and pasturing cattle

વરત, *s f* [S वरत्रा a strap of leather]

ligious ceremony

વરાવવું, *v t* [Caus of વરવું *fr* વાવરવું] To spend 2 To give

વરાવું, *v i* [See વરવું, વાવરવું] To be expended, to be consumed

વરાવું, [Pass of વરવું, to choose] To be chosen to perform a religious ceremony

વરાહ, *s m* [S] A boar 2 The third incarnation of Viṣṇu in the form of a boar

વરાળ, *s f* Steam, vapour, fumes બાપના સામી હની વરાળ પણ કાઢતો નથી He would not breathe a word against his father

વરાળ યન્ત્ર, *s n* [+યન્ત્ર] A steam-engine

વરાળિયું, *adj* That from which steam issues 2 Made of steam

વરિયાળી, *s f* Fennel seed

વરિષ્ઠ, *adj* [S *fr* उरु great+इष्ठ superl suffix] Greatest, excellent 2 Supreme

વરી, *s, f* [Hem Des वरइओ=S व्रीहय *fr* S व्रीहि] A particular kind of grain

વરોડા, } વીડા, } *s m pl* [S वह् वहे उ,+ડા dim] Little wells dug in the bed of a pond

વરૂ, *s n m* [S वृक] A wolf

વરૂડ, *s n* [See वि+રૂડ] Shoots of rice soaked in water

વરૂડિયું, *adj* Made by soaking rice in water

વરુણ, *s m* [S] Varuna, the Indian Neptune, the deity or the regent of the west, the deity of the waters of the ocean

વરણી, *s f* [S वरण choosing *fr* वृ to choose] Choosing a Brāhmaṇa and worshipping him before employing him in the performance of a ceremony 2 Punishment 3 Being in a fix. 4 Choice, selection

દાસ તરૂને કહેતી તરૂણી, "સાઈ, કરજે વિગતે તુજ વરણી

—પ્રેમાનંદ.

વરેઠી, } વરેઠી, } *s f* [See વરવું to be consumed, or વર a bridegroom] A caste dinner on account of the celebration of a marriage or of an investiture ceremony

વરેડું, Same as વરડું a rope

વરો, *s m* [See વાવરવું, વરવું] A large feast, a dinner party 2 Expenditure, expense

Id વરો કરવો To give a large feast વરોવાજન Giving a large feast and starting processions accompanied with musical instruments. ન્યાત વરો A caste dinner

વરોત, *s n* [See વરત] A large rope

વરોલ, *s m* [S] A male bee

વરોલા, *s f* [S] A female bee

ગાજન ખાજન શાચવવું ચખ,વ્યજન રજન વાંહે વરોલા

—વલ્લભ

વરોળ, *s n* Fairenness

વર્ગ, *s m* [S] A class, an order, a division 2 The second power or square of an algebraical expression 3 A chapter, a section

Id વર્ગ પાડવા-કરવા To divide or distribute into different classes according to merit વર્ગ કરવો To square or raise to the second power (of a number or quantity)

વર્ગ-મૂળ, *s n* [S *fr* +મૂળ] The square root of a quantity

Id વર્ગમૂળ કાઢવું To find the square root of a quantity

વર્જ, Same as વર્જિત

વર્જવું, *v t* [S वर्ज् to abandon *fr* वृज् to go] To forsake, to leave, to quit 2 To exclude 3 To forbid

વર્જિત, *adj* Forsaken, abandoned 2 Excluded 3 Rejected, cast out 4 Forbidden

વર્ણ, *s m* [S *fr* वर्ण् to colour, to describe] A caste (one of the original castes —બ્રાહ્મણ, ક્ષત્રિય, વૈશ્ય, and શુદ્ર), a tribe 2 Colour, hue 3 A letter of the alphabet

વર્ણન, *s, n* A description, an account, 2 Praise

વર્ણનીય, *adj* Fit to be described 2 Praiseworthy

વર્ણ સગાઈ, *s f* [+સગાઈ] Rhyming of letters in a verse (in Prosody)

વર્ણવવું, *v t* To describe

વર્ણ-સંકર, *s m* [See વર્ણ+સંકર] A mixture of castes, a hybrid birth or origin

વર્ણાચાર, *s m* [S *fr* + આચાર] The conduct proper to members of the several

2 Inferior
કયે નહિ ઘર દુવે,(દેહ)વગોવાય ભારે —ગીગોવિન્દ
હું પણ વરવી બોલુ વાણુ, પલક એકમાં પતરું પ્રાણ
—શામળભટ

વરશ, } [Hem Des विरस fr वरम] Same
વરમ, }
as વર્ષ

વરસ-ગાઠ, s f [+ ગાઠ] A birthday 2 The anniversary

વરસ-દહાડો, s m [+ દહાડો] A holiday, or any other auspicious day, which occurs only once in a year 2 *adv* All the year long

વરસવુ, v i [S वृष्, वर्ष, to rain] To rain] To rain, to shower 2 To give or bestow in a large quantity, to make a valuable present

વરસાણુ, s n [See વર્ષાસન] An annual allowance or stipend, a salary, an annuity

વરસાદ, s m [S वर्षद a cloud fr वर्ष, वर्ष rain See વરસવુ + दा to give] Rain, a shower or fall of rain, raining 2 A shower, (as of arrows, stones, or other missiles), a volley, a torrent, a stream

વરસી, s f [See વરસ, વર્ષ] The first anniversary of the dead, the Shrāddha ceremony performed at the end of the first year after the death of a man

Id વરસી વાળવી To perform the first anniversary of the dead

વરસોત, } s f The annual offerings 2
વરસુંધ, }
An allowance received every year

વરસો વરસ, *adv* [*Cf* વરસ ના વરસ] Yearly, annually, every year, from year to year

વરસોળી, s f [S वृ much + રસ+ગોળી *Cf* રસોળી] A non malignant tumour, such as a fatty tumour or a fibroid tumour

વરાંસવુ, v i [See વિશ્વસ or વિરામવુ] To be deceived after having placed confidence, to be deceived, to suffer owing to a breach of confidence 2 To repent, to regret

હુ વરાંસી રે બાપ, એમ ભાસી કરે વિલાપ —પ્રેમાનંદ

વરાંસે, *adv* By relying upon, through confidence.

વરાંસો, s m [S विश्रम्भ *Cf* ભરોસો] Reliance, confidence

આપ તણે ફરકરે રે,પતીજે વરાંસો થાય—છવનામભટ.

વરાક, *adj* [S] Pitiable, poor

સુણી સિંહ ને પૂછ્યો વનેદ, કરી સર્વ ગાત્ર ના નાદ
—ગિરિધર.

વરાગડું મીઠું, Same as વડાગરું મીઠું

વરાંગના, s f [S fr વર beautiful + અંગના] A beautiful woman 2 A courtesan, a prostitute

વરાડ, } s f [See વઢવાડ, વઢવું]A quarrel
વરાઢ, }

વરાડ, } f [See વરવુ, વાપરવુ, to be con-
વરાદ, }
sumed] A share, a contribution, a proportion

Id વરાડે આવવુ-પડવુ According to the distribution by shares, falling to each one's share

વરાડવું, v t [Caus of વઢવુ] To cause to quarrel

વરાડા, s m pl Quarrelsome men

વરાડિયે, *prep* [See વરાડ proportion] By, through, with

વરાત, s f [S व्रात a group, a collection] A company of men, women, and children, going from the village in which the bridegroom lives to that in which the bride lives

વરાત, s f [P बरात] An assignment or order upon the revenues or treasury

વરાધ, s f [See वृद्धि] Inflammation of the stomach 2 A kind of medicinal plant

વરાધ-વાવળી, s f [+ વા વાયુ+વળવુ] Wind in the stomach, flatulence

વરાપ, s f [See વર best + બાષ્પ vapour, steam] The best time for sowing 2 The best stage in the cooking process

વરાપિયું, s n Shoots of rice sown dry in a field

વરાવવુ, v t [Caus of વરવુ To choose in marriage, to marry] To cause to marry, to give in marriage

બનુ વરાવ્યુ મેં તેને, સુન્દર વર સતેજ —દયારામ.

2 To choose, to select 3 To select, appoint, and invite priests to perform a re-

the amount of a loan

વલદે, વલદ્દે, } *adi* [Ar वलद् a son, *pl* अवलाद्, वल्दे a son of.] Son (of) It is prefixed to the name of the father, and is used especially in notes and writings

વલન્દા, *s m pl* [Eng *Holland*] The Hollanders, the Dutch

વલમ્બાવું, *v i* [S अव down + लम्ब् to hang See અવલમ્બ support] To be engaged or occupied in

વલય, *s n* [S] A bracelet

વલવલ, *s f* [See વલવલ•વું] Restlessness, fidgetiness

વલવલ•તું, *adj* Restless, fidgety

વલવલ•વું, *v i* [Redup of વળવું] To be restless; to be fidgety

વલવલાટ, *s f* Restlessness 2 Clamour and confusion arising from restlessness

વલવલિ•યું, Same as વલવલ તું

વલી, *s m* [Ar वलीय् a friend] A godly personage, a saint; a sage

વલુદ, વળુદ, } *adj* [See વલુધ•વું] Engaged in, absorbed in, addicted to

વલુંદવું, વળુદવું, } *v t* [S वि excessively+રૂંધાવું] To engage oneself in, to occupy oneself with

જરવતાની જુવતી વાણોતર સાથ વળુદે —સામળભટ

વલુરવું, *v t* To scratch vehemently, to scrape

વલુળ, *s f* [S वल् to move, to turn] An itching sensation

વલે, *s f* [Hem Des वले = S निधारणम् निश्चय determination Ar वलह perturbation of mind] Condition, state 2 Wretched condition 3 A stroke of misfortune 4 A remedy, reparation, correction, punishment

વલોણા વાર, *adv* [See વલોણું+વાર a day] On alternate days. 2 Recurring necessarily on alternate days

વલોણું, *s n* [See વલોવ•વું] Churning 2 A churning vessel.

Id વલોણું વલોવવું To make whey from curdled milk

Prov વલોણામા મૂતરવું To spoil a good work by interfering with it

વલોપાત, *s m* [See વલવલ•વું + ઉત્પાત] Clamour and confusion arising through impatience 2 Weeping, crying

વલોપાતિયું, *adj* Clamourous, impatient, troublesome

વલોવ વું, *v t* [Hem Des विरोल•इ = S मथ्ना•ति it churns] To churn

વલ્કલ, *s n* [S] The inner bark of a tree 2 A garment made of the inner bark of a tree

વલ્લભ, *adj* [S] Dear, beloved. 2 *s m* A husband. 3 A paramour, a gallant, a lover

વલ્લભા, *s f* A wife 2 A mitress, a sweetheart

વલ્લભી, *adj* [S वल्लभीय *fr* वल्लभ the name of the founder of a religious sect] Relating to Va'labhāchārya's sect

વલ્લાવ•વું, *v t* [Causal of વળ•વું] To settle amicably, to compromise.

વલ્લિકા, વલ્લી, } *s f* [S] A creeper, a creeping plant

વલ્હું, *adj* [See વળ•વું] Extended, wide, open

વ વર્જ્યું, *adj* [S वि away + वृज्, वर्ज्, to go] Appointed, fixed, settled

વવરા તું, *v i* [See વર વું *v i*] To be consumed, to be exhausted

વવળ તું, *adj* [See વવળ•વું, વલવલ•તું] Causing an itching sensation

વવળ વું, *v i* [See વલવલ•વું, વળ વું] To itch

વવળાટ, *s m* An itching sensation

વવાવું, *v i* [See વાહવું] To be deceived

જાણ્યું જશે નાનકડો વવાયો,કે કેમળો,તેથી ઘણો દગાયો —પ્રેમાનંદ

વવો, *s m* [Guj The letter or sound વ repeated in the word વિવેક] Prudence, wisdom (Used conventionally to mean વિવેક).

castes

વર્ણાવર્ણ, *s. m* [See વર્ણ+S अ not+વર્ણ] Confusion of castes, an indiscriminate collection of people of all castes

વર્ણાશ્રમ, *s m pl* [S *fr* + આશ્રમ] The four grand divisions of Hindûs into castes, and the four stages of their life, *viz* બ્રાહ્મણ, ક્ષત્રિય, વૈશ્ય, શૂદ્ર, and બ્રહ્મચર્ય, ગૃહસ્થાશ્રમ, વાનપ્રસ્થ and સંન્યાસ

વર્ણોચ્ચાર, *s m* [S *fr* + ઉચ્ચાર] Pronunciation of letters, orthoepy

વર્તણિયો, *s m* [See વર્તવું, વર્તન] A guide, an escort

વર્તણૂક, *s f* Conduct, behaviour, deportment, demeanour, carriage

વર્તન, *s n* Behaviour 2 Occupation, profession, calling, vocation

વર્તમાન, *adj* Being 2 Present, extant 3 *s n* News, tidings, intelligence

Id વર્તમાન કાળ The present tense (in Gram)

વર્તમાન-પત્ર, *s n* [S *fr* +પત્ર] A newspaper, a journal, a periodical

વર્તવું, *v i* [S वृत्, वर्त्, to be=L *verto* I turn] To act, to behave oneself 2 To be 3 To subsist, to maintain oneself 4 To happen, to take place, to prevail, to sound, to make out 5 To guess 6 To predict

Id સ્વરૂપ વર્તવું To gauge the character પગ વર્તવા To know a person by the sound of his footsteps 2 To guess by one's conduct છોકરા પ્રમાણે વર્ત્યો Acted or lived as his son વર્તી કાઢવું To foretell

વર્તારો, Same as વરતારો

વર્તાવવું, Same as વરતાવવું

વર્તિક, Same as વર્તિક

વર્તી, *adj* [S *fr* वृत्, वर्त्, to be] An affix denoting "abiding", staying, existing in, at, &c

વર્તુલ, }
વર્તુળ, } *s n* [S वर्तुल *fr* वृत्, वृत् =L *verto* I turn] A circle 2 *adj* Circular, round

વર્ધક, *adj* [S *fr* वृध्, वर्ध्, to grow] That augments or increases 2 That causes to grow, advance, or thrive

વર્ધમાન, *adj* Growing, advancing, increasing 2 Prosperous, thriving

વર્મ, *s n* [S *fr* वृ to cover] An armour

વર્ય, *adj* [S See વર chief] Chief, principal 2 Choice, chosen

વર્ષ, *s n* [S *fr* वृष् to rain] A year 2 A continent *e g* ભરતવર્ષ India

વર્ષ-ગાંઠ, *s f* [See વર્ષ+ ગાંઠ] A birthday, an anniversary Same as વરસ-ગાંઠ.

વર્ષ-ફળ, *s n* [+ ફળ] The events or *fortunes of the year as determined astrologically on its first day*

વર્ષા, *s m* [S *fr* वृष् to rain] The rainy season, the monsoons

વર્ષાસન *s n* [S वर्षासन *fr* વર્ષ + આસન] An annuity, a yearly stipend

વર્ષોવર્ષ, Same as વરસો-વરસ.

વલખવું, *v i* [S वि greatly + लष् to desire] To make ineffectual exertions

વિષય વિકારમાં ફરે વલખતો, પારક ઘરમાં ગરે રે
—ભોજોભગત.

વલખા, *s n pl* [See વળવું + ક.ર] Vain exertions

Id વલખા મારવા-વિણવા To make ineffectual exertions

વલગા-ઝૂમી, *s f* [See વળગવું + ઝૂમવું] The use of brute force in a struggle, violence

મન માન્યું તે કીધુ એણે, વળગાઝૂમી કરીને —દયારામ

વલણ, *s n* [S वलन, વળવું] Inclination, the bent of the mind 2 The fashion 3 A winding, a turn, a bend or curvature (of a road, river, &c) 4 A figure, a form, a shape 5 A verse in a poem, indicating a change in the mode of singing 6 The amount of profit or loss to be received or paid in commercial dealings

Id વલણ પકડવું To adopt the ways of, to follow વલણ પતવવું-વહેંચવું To receive or pay the amount of profit or loss in commerial dealings

વલદ-દાણિયાં, *adj* [See વળવું+ દાણો] A kind of usufructuary mortgage of the produce of land. 2. Any fund pledged to repay

capacity

વસા વો, *s m* A village watchman

વસિયત, }
વસિયત-નામુ, } *s n* [Ar वसायत a will + P नाम a writing] A bequest, the last will and testament 2 Inheritance

વસિયાણુ, *s n* [See વસ.વુ + સ્થાન] An inhabited place 2 The state of being peopled or inhabited

વસિલો, }
વસીલો, } *s m* [Ar वसील means] Support, influence, recommendation, interest, countenance, patronage

વસુ *s m* [S] Wealth 2 Riches 3 Gold 4 A tree 5 The sun

વસુ વિના વન્હિ વર મરણ પામી પડિ રહ્યા,
વસુ તુ શે વારે, પિય મન ધરી એ હવિ કહ્યા
—પ્રેમાનંદ

Prov વસુ વિના નર પશુ A man without money meets with no respect

વ.સુક વુ, *v i* [S वि intens + સુકાવુ] To stop giving milk (of a cow, &c) See વટકી જવું

વસુ ધા, *s f* [S *fr* વસુ+धा to hold] The earth

વસુ.ધાધિપ, *s m* [S *fr* + અધિ.પ] A king

વસુન્ધરા, *s f* [S *fr* + वु, धर to hold.] The earth

વસુલ, }
વસૂલ, } *s n f* [Ar वुसूल]Revenue 2 Receipts 3 Income 4 Money actually paid

Id વસુલ કરવુ-લેવુ To collect money વસુલ આપવુ To deduct from the total due an amount previously received

વસુલાત, *s f* [Ar वुसूलात् *pl s f* वुसूल See વસુલ] Revenue 2 Actual receipts

વસો, *s n* [See વીસ] A twentieth part of a Vighâ, or 184320 square inches 2 A twentieth part 3 Credit 4 Reputation

Id વસા હારવા To lose credit or reputation

વસ્ત, Same as વસ્તુ.

વ સ્તાર, Same as વિ સ્તાર

વસ્તા.રણુ, *s f* [Corr of વરતારી] Having a large family (of a woman)

વસ્તારી, *adj* [See વિસ્તાર] Having an extensive family

વસ્તી, *s f* [See વસ.તી] Residing 2 An abode 3 Residence 4 Population

Prov છોડી પારકા ઘરની વસ્તી A girl marries and becomes a member of another family

વસ્તી-પત્રક, *s n* [+ પત્રક] A statement of the population, &c , of a village, town, or country 2 A census statement 3 A census

વસ્તુ, *s f* [S] A thing, an article 2 Any matter 3 Essence 4 *s n* The main plot (of a play or poem)

Id વસ્તુમાત્ર All things

વસ્તુત , *adv* Actually, really; in fact

વસ્તુ-સંકલના, *s f* [S *fr* સંકલવુ] The arrangement of the plot of a literary composition 2 The weaving together of the several incidents of a story

વસ્તેવ, Same as વસતેવ

વસ્ત્ર, *s n* [S *fr* वस् to dress] A garment, clothes, a dress

Id અન્ન વસ્ત્ર Lit Food and clothes, maintenance

વસ્ત્ર-લોચન, *s n* [S वस्त्रलुञ्चन *fr* +लुञ्चन plundering *fr* लुञ्च् to plunder] Plundering of clothes 2 Plundering completely, not leaving even the clothes worn on the person

વસ્મુ, Same as વમસુ

વહ ન, *s n* Same as વાહન 2 Carrying 3 *s m* [S हुतवह *fr* हुत sacrificed, the oblation *fr* हु to sacrifice + વહ ન] Fire

વહાડિ યુ *s n* A bag of dates

વહાણ, *s n* [See વાહન] A ship, a vessel

વહાણ વટી, *s m* [See વહાણ] A sailor, a pilot 2 A merchant who carries his merchandise in ships to a foreign country 3 A great merchant

વહાણ-વટુ, *s n* [+વટ] Voyaging in ships a sea voyage

વહાણુ, }
વહાણેલુ, } *s n* [Hem Des [illegible] = S [illegible] lighted, lit [illegible] S [illegible] [illegible]

વશ, *adv* [S *fr.* वश् to wish] Being subjected, subdued, charmed, or fascinated. 2 *adj* Subject or obedient, rendered submissive to, subdued by charms and incantations, enchanted

વશાત્, *prep* On account of, through the sway or rule of

વશિયર, *s m* A snake, a serpent

તે પ્રત્યે વશિયર કહે વાત, "સત્ય વચન સાંભળ હે તાત"
—દયારામ

વશી-કરણ, *s n* [See વશ + કરણ] Subduing 2 Fascination, enchantment 3 An amulet, a spell, a charm

વશેક, Same as વિશેષ

વસટાણુ, *s n* [S विटि unpaid labour, sending, *fr* विष् to perform, to go to] Persuasion, inducing 2 An overture for marriage 3 Pandering, pimping

વસટાળો, *s m* One who persuades or induces, 2 One who negotiates a marriage 3 A pander

વસ-તિ, વસ-તી, } *s f* [S वसतिfr वस् to dwell] An abode, 2 Population 3 A populated place

વસતેવ, *s m* [Mar विस्तव] Fire

વસ-ન, *s. n* [S *fr* वस् to dress *Cf* વસ] A dress, clothing, clothes

અરાન વસન બને, પુરંદરે દિવ્ય દીધા. —વલ્લભ

વસ-ન, Same as વ્યસન

વસ-ની, Same as વ્યસની

વસંત, *s m* [S] Spring, the vernal season, the months of ફાગણ (March–April) and ચૈત્ર (April–May) in Gujarát 2 A musical mode peculiar to the time of spring 3 The beauty of Spring, the blooming season

વસંત-તિલ કા, *s m* Name of a Sanskrit metre

વસંત-પંચમી, *s f* [S *fr* +પંચમી] The fifth day of the bright half of માહ (Jan-Feb)

વસંત-પૂજા, *s f* [S *fr* +પૂજા] Entertainments and honours paid to Bráhmanas in the season of Spring

વસંતિ યું, *s n* A white dress tinged with red worn by women in Spring

વસમું, *adj* [See વિ ષમ] Hard, difficult, distressing, disagreeable 2 Evil

વસલો, *s m* [Ar वस्ल् to join Or Ar. फसल् to disjoin] A division

વસવસો, *s m* [Ar. वसवास] A surmise. 2 A prejudice 3 A suspicion, a scruple

વસ-વાયું, *s n* [See વસ] An individual of the artisan class, who obtains land, or a certain fixed share of the revenue in land, from the cultivators in consideration of service done to the village officers and villagers

વન-વાસ, *s f* [See વસવાસ] Competition, rivalry

વસવારા, A form of વિશ્વાસ

વસ-વું, *v i* [S वस् to dwell] To abide; to dwell 2 To be peopled 3 To brood over 4 To be impressed with (of the mind), to be convinced of 5 To be pleased with

સુણી વાત મનમાં વસી, ટેતે પહોંચી મનમાં હુસી.
—પ્રેમાનંદ

Id દુકાન વસતી કરવી Lit To cause a shop to be inhabited, or resorted to, by people Hence 2 (By euphemy) To shut up a shop

Prov સોનું લેઈએ કસીને માણસ લેઈએ વસીને The value of gold is determined by rubbing it on the touchstone, and that of a person by associating with him

વસા ણું, *s n* [See વાસ smell + અન or ધાન્ય] Grocery, drugs, a medicinal drug. 2 An electuary composed of several drugs

વસાત, Same as વિસાત

વસા-વ-વું, *v t* [Caus of વસ-વું] To people, to colonize, to populate, to settle (a country) 2 To provide, to furnish.

Id ઘરમાં ચીજો વસાવવી To furnish a house 2 To add to the furniture of the house 3 To acquire new things, and thus increase the stock in the house

વસા-ણું, *s n* Watching at night by Bhils, &c , who serve the villagers in this

cause to flow or float, to shed

વહેવણુ, } s f [Fem of વહેવાઈ] A
વહેવાણુ, }
son's or a daughter's mother in law 2 The bridegroom's and the bride's mothers, as related to each other through their son and daughter respectively

વહેવરામણુ, s n Deception, fraud 2 Loss

વહેવરાવવું, v t [Caus of વહેવું Cf વહેવડાવવું] To cause to flow or float, to shed 2 To mislead, to deceive 3 To put off

વહેવરાવવું, v t [See વ્યવહાર] To cause to be profited

વહેવાઈ, s m [S वैवाहिक fr विवाह] The bridegroom's and the bride's fathers, as related to each other through their son and daughter respectively

વહેવાર, s m [See વ્યવહાર] Intercourse 2 Transaction, dealings 3 Social intercourse, social conduct

વહેવારિયો, s m A dealer 2 A man of credit

વહેવું, v t [S वह् to bear, to carry, to flow] To flow, to glide, to run (of water, a river) 2 To pass away, to elapse (of time) 3 To carry, to bear (of a burden) 4 To endure (of pain) 5 To be carried astray, to be spoiled morally (of a person)

Id ભાર વહેવો To carry or bear a burden or responsibility દુઃખ વહેવું To endure pain વખત વહી જવો To pass away time વહી જવું To be morally spoiled, to be dissolute, to live a dissolute life વહ્યું જવું To be drawn after or along 2 To pass away (of time) 3 To pass by unnoticed (of time) વહેવું મૂકવું To leave floating, to lay afloat 2 To let alone, not to take into account or consideration

વહ્નિ, s m [S] Fire

વહુવહુ, adj Wandering about 2 Making ineffectual efforts 3 Bewildered

માન દીન બાપડો, ફરે ભલો વહેલ —ઉત્તમરામભટ.

વહેણો, Same as વેણો

વહોરો, Same as વોરો.

વળ, s m [See વળવું] A twist 2 A coil 3 Texture 4 A contrivance

કૃષ્ણ કહે, "શાન્ત પાવ, વારી હાડ અમો વળે "
—વલ્લભ

5 A scheme 6 An opportunity 7 A secret and unexpressed conviction against, a preconceived idea, a prejudice 8 Spite, grudge તારા મનનો વળ કઢાવશે સદુ થઈ સમજ ઠાલી થશી —ધીરો.

Id વળ દેવો-નાખવો To twist વળ ઉતારવો To untwist 2 To counterbalance, to counteract, to neutralize the effect of 3 (Cf ઘાટ ઉતારવો) To make a suitable and satisfactory arrangement વળે વળ ઉતારવો-બેસાડવો To make fitting or suitable arrangements વળ ચઢાવવો To twist 2 To incite, to put up, to encourage વળ ભાગવો To twist વળ રાખવો Not to give up one's prejudices, to stick to one's prejudices, not to yield to persuasions 2 To bear a grudge વળ લેવો To accommodate oneself to the circumstances વળનું Useful વળનું માણસ A person under one's control or power વળ આવે-વળ બેસે, તો એક હીરો લેવો છે I wish to purchase a diamond, if I find an opportunity or if it will suit my circumstances વળ કવળ Suitability or unsuitability વળમાં આવવું To be under one's power, to be under one's thumb વળમાં લાવવું-લેવું To bring under one's power

Prov રોગીનો વળ સામળે જાય Action and reaction are equal and opposite

વળકો, s m [See વરાળ, or વળ] Absorption of steam and moisture by foodstuff in the process of cooking 2 Subsidence of one's grief 3 Appeasing, pacification of the mind, tranquillity of the mind વળકો વાળવો To allow food stuff to absorb steam 2 To give vent to one's grief

વળગણ, s n [See વળગવું] Connexion, attachment 2 Grasp, seizure 3 Possession by ghosts 4 Evil spirits

વળગણી, s f A clothes horse, a string or chain hanging between two opposite walls to place clothes upon

વળગવું, v i [Db D. [illegible]=S, [illegible]

+भा to shine] The dawn, the day break

Id વહાણું વાયછે It is the dawn, the day breaks વહાણાં વહી ગયાં Morning after morning has passed away 2 Several days have elapsed

વઢાર, Same as વાર, અઢાર Help

વહાલ, s n [See વહાલું, વહેલ] Affection, love

વહાલું, adj [Hem Des वल्लो, वल्लहो, = S शिशुः a child, fr S वल्लभ] Dear; loved

Prov વહાલામાં વડાળ નહિ Love sanctifies all Love sees no faults વહાલામાં વહાલું પેટ Self is the centre of all affections

વઢાવું, v t [વહેવું] To bear a burden, to bear the responsibility of

પુત્ર કળત્ર પરિવાર વહાય —નરસિંહ મહેતો.

વઢાવું, v i [Pass of વહેવું] To be carried astray 2 To be deceived

વધુ તપાસે રણે વરતી, ડાહી થઈને વહાતી—પ્રેમાનંદ.

વહિતરું, s n [S वह् to carry] The labour of carrying 2 Unprofitable toil, thankless service 3 Drudgery 4 Labour or work performed for hire

વહિવટ, s n [See વેપાર, વ્યવહાર+वृत्ति] Administration or management, skill or tact of management 2 Business, traffic, dealings. 3 Use, practice 4 Intercourse

Id વહિવટ કરવો–ચલાવવો To administer an estate વહિવટ ખોવો To lose one's position as an administrator of an estate 2 To lose one's possession વહિવટ વધાવવો To carry on a business on a larger scale, to increase one's business

વહી, s f An account-book 2 Any book (blank, written, or printed)

Id વહી વાચવી To narrate the incidents of old history by a bard of a family 2 To narrate old events 3 To use abusive language towards

વહી-પૂજા, s f [+ પૂજા] Worship of account-books, performed on the last day of the Hindu year

વહીવંચો, s m [+વાચ વું] The bard who narrates events in the old history of a family, a family bard 2 A bard

વહુ, s f [Dh Des वहू fr S वधू] A wife 2 A daughter-in law. 3 An affix added to the name of a young woman, showing the affection for her of the elderly members in her husband's family

Prov વહુ વાયને પણ વહાલી છે Everybody loves his wife વહુ કરે તે કહેવા, ને સાસુ કરે તે લીલા When there is no love, anything is a fault વહુની રીસ, ને સાસુનો સંતોષ Anger is a short madness Anger is our worst enemy An angry man punishes himself

વહુ વર, n pl [+વર husband] Husband and wife, lately married 2 See વહુવારુ.

વહુ વારુ, s f A young married girl or woman

હું વહુવારુ ગાળે વેપ, મારા વહાલા,
આગળ માણસ ઘણુ રાત રે છ —દયારામ.

2 s n pl All young married girls or women in a family, spoken of collectively

વહેંચણ, s n } [See વહેંચવું] Distribution 2 A share
વહેંચણી, s f }

વહેંચવું, v t [S वि intens+चि to collect] To distribute 2 To divide

વહેમ, s m [Ar वह्म deep thought, a whim] Suspicion, doubt, fancy 2 Misapprehension 3 Freak, imagination, conception 4 Superstition

Id વહેમ આવો–લેવો–લાવવો–રાખવો To entertain a suspicion, to suspect

વહેમી, adj Suspicious ; doubting ; credulous 2 Whimsical, capricious

વહેર, s m [See વેહ, વેધ, fr S व्यध् to pierce] Sawdust

વહેરવું, v t To saw (wood), to cut timber with a saw

વહેરામણી, s f } Wages for sawing
વહેરામણ, s n }

વહેલું, adj [See વ્યાકુળ troubled] Quick, fast 2 adv Quickly, hastily 3 Early

Prov વહેલો તે પહેલો First come, first served

વહેવડાવવું, v t [Caus of વહેવું Cf વહેવરાવવું] To spoil (a child) by over-indulgence 2 To mislead 3 To put off 4 To

To incline, to induce, to persuade 8 To neutralise the evil or injurious effects of

Id વળાવવા જવુ To see a person off મન વળાવવુ To persuade સાસરે વળાવવી To send (a girl) to her husband's house કોળિયો વળાવવો To feed વાંકા વળવુ Lit To bend down Hence 2 To be under compulsion or necessity, to be forced or obliged

વળાવિ-યો, *s m* A companion on a journey, an escort 2 A guide

વળા-વુ, *v i* [Passive of વળ-વુ] To be turned 2 To be formed or shaped 3 To be returned, to be liquidated (of a debt)

વળાવો, Same as વળાવિ-યો

વળિયા ચમ્પુ, *adj* [S वली a fold, a wrinkle See વળ-વુ, + ચાપ વુ] (An ox) Having a circle of hair on the forehead, and in the straight line joining the roots of the horns

વળિ યા, *s n pl* Two pads joined together, and put on the back of a beast of burthen to lessen friction 2 Wrinkles in a garment

Id વળિયા પડવા To have wrinkles, caused by frequent use (of a garment)

વળી, *adv* [See વળ વુ *Cf* ફરી, ફરી થી] Again, once more 2 Further, moreover, also

વળી, *s f* [Hem Des વलिआ=S. ज्या the chord of an arc, the string of a bow] A round rafter

Prov વળીની ગાડમા એક ખીલો,ને મોભની ગાડમા સો ખીલા Regal honours have regal cares *Cf* Uneasy lies the head that wears a crown 2 [See વળુ] A metallic circle or a cylinder placed at the end of a piece of wood or of a stick, a ring

વળુ, *s n* [S वलय See વળ-વુ] A circle 2 A hoop 3 A gathering 4 A stratum, a bed 5 A plot of land 6 A wheaten cake 7 A blot of sweat on clothes

વ-ળુંદ વુ, Same as વ ળુંદ વું.

વળુ કો, } વળો-ટ, } *s m* [See વળ-વુ, વળ, વળકો+રુચિ] Being broken in or trained; training, education 2 Good manners

વળોટ વુ, *v t* To go beyond, to surpass

શૂન્ય વળોટીને ત્રણ, ચૈતન્ય ચાલ્યુ આઘ નારાયણને આરાધી. —સોળોભગત.

વાંક, *s m* [See વાંકું] An ornament made of bents for the arms (of females) 2 A curve, curvature 3 Crookedness, a bent 4 A *fault*, an offence, something or some act liable to censure, blame or reproach

Id વાંક કાઢવો To find fault with, to put the blame on વાંકમા આવવુ To commit a fault unintentionally or through ignorance

વાંકડ-વેલું, *adj* [-વેલો] Crooked like a creeper

કનક ચૂડી, કનક વાંક, વાંકડવેલા,

હેમ માંહે તે આભ્રણ, અતી શોભેલા —દયારામ.

વાંકડી, *s f* A superior kind of areca nut

વાંકડું, } વાંક ડું, } Same as વાંકું

વાંક ડો, *s m* [See વાંક] A dorry

વાંક-સાથિયો, *s m* [+ સાથિ યો] A સાથિયો (auspicious diagram) having bents in its arms

વાંકા ઈ, } વાંકા શ, } *s f* Deviation from a right line, deviation from parallelism or perpendicularity 2 Deviation from moral rectitude, perversity 3 Impertinence 4. Perversity

વાંકા-બોલુ, *adj* [+ બોલ-વુ] Speaking perversely or impertinently

વાંકુ, *adj* [Dh Des & Hem Des वंक fr S वक्र a bent Or वंक crooked] Crooked 2 Oblique 3 Foppish, finical 4 Untrue; false 5 Hostile, opposed 6 Evil 7. *s n* Harm 8 Untruth 9 Misunderstanding, perversity 10 Hostility, opposition

Id વાંકું બોલવુ To speak ill, disrespectfully, or out of grudge 2 To tell a lie વાંકુ વળવુ To bend, to bow વાંકુ વાળવું To bend to lower, to humble વાંકુ પડવુ-થવુ To be offensive, to have the contrary effect વાંકી પાઘડી મુકવી To be insolvent. વાંકી સમજ Perverse understanding વાંકી નજર A sidelong

ascended, *fr* S अवलग्न् attached *fr* अव down + लग् to be attached, also Hem Des वलग्ग इ=S आरोह ति it ascends] To seize to lay hold of 2 To embrace 3 To adhere to, to stick to, to cling 4 To quarrel, to wrangle

Id કેટે વળગવુ To embrace ગળે વળગવુ Lit To stick in the throat Hence 2 To be unable to swallow owing to the memory of an absent friend 2 To have a responsibility thrown upon one 3 To be pestered with વળગી પડવુ To hold in a close embrace 2 To seize with violence 3 To lay a false claim to ભૂત વળગવુ To be possessed by an evil spirit ભૂત-ઞાપ઼-વળગવુ To be put to unnecessary trouble, to be pestered with વાતે વળગવુ To be engaged in conversation કામે વળગવુ To be engaged in one's business વળગીને બેસવુ To make a pressing request

વળગાર, } વળગાડ, } *s m. f* [See વળગાડવુ] See વળગવુ 3 4

વળગાડવું, *v t* [Causal of વળગવુ] To make to adhere, to attach to, to stick, to cause to cling, to hang 2 To get embraced

Id કેટે વળગાડવ To force one into કેટે માલ વળગાડવો To force goods upon another કામે-રોજગારે-વળગાડવુ To employ વાતે વળગાડવુ To engage one in an entertaining conversation with a view to deceive રમતમા વળગાડવુ To occupy one's mind with a play or game with a view to divert one's attention

વળાવુ, Same as વલાવુ

વળતી, *adv* Then, afterwards, in the next place, next 2 In addition to, moreover. 3 See વળી

વળવું, *v i* [S वल् to turn] To bend 2 To turn, to turn round 3 To change the course or direction 4 To be deducted, repaid, or reimbursed 5 To take or assume a due form or figure (a letter, &c) 6 To be profited. 7 To be successful or effectual 8 To feel relief

Id. આડુ વળવુ To lie down and relax the limbs, to take rest 2 To change one's way 3 To come in the way of, to stop the way, to prevent from proceeding પાછુ વળવુ To turn back, to return 2 To vomit 3. To be returned (of money), to be repaid. મૂર્છા વળવી To fall in a swoon, to swoon 2 To be free from a swoon. સાન વળવી To be punished for an injury done મન વળવુ To be persuaded શરીર વળવુ To assume the proper or healthy form (of the body) વર્ષ વળવુ To be (of a year of plenty after a famine) પાણી પાછુ વળવુ To ebb after a high tide 2 To be tasteless (of water) *Cf* ધાન્ય પાછુ વળવુ To lose taste, to be tasteless (of cooked food). વાતે વળવુ See વાતે વળગવુ લાડુ વળવા To assume the proper shape (of sweetballs) શેવાળ વળવી To be overgrown with moss તે આપણી તરફ વળશે He will change his mind and join our party તેના અક્ષર વળે છે He can give the proper shape to his letters, his writing has improved તેનુ કાઈ વળ્યુ નહિ All his contrivances failed, he could do nothing, he was quite unsuccessful ટોળું-કુંડાળુ વળવુ To assume the form of a circle 2 To stand in a circle વાકુ વળવુ To bend down 2 To change one's way 3 To be under a necessity વળતી વેળા-વળતો દહાડો The declining time or day 2 The latter part of the day, the afternoon 3 A time of adversity દશા વળવી To be prosperous after times of adversity ઢગલો વળવો To be formed into a pile ઢગલો વળી જવુ Lit To be reduced to a heap Hence 2 To be reduced to a dead head (of the body of a person) 3 To be totally exhausted or tired

Prov વળ્યા તો વહાણુ, નહિતર પથ્થર પહાણુ A self-willed person may yield or resist with all his heart, if it so please him

વળાવવુ, *v t* [Causal of વળવુ] To accompany a guest to some distance, as a mark of respect, to see him off, to dismiss 2 To send a daughter to her husband's house 3 To get swept 4 To turn 5 To have sent back 6 To form, to fashion. 7

a candle to the devil

વાંદર-ચેષ્ટા, *s f* [+ ચેષ્ટા] A mischievous trick

વાંદરી, *s f* A female monkey

વાંદરું, *s n* Same as **વાંદર**

વાંદરો, *s m* A monkey, an ape 2 The tongue of a lock or padlock into which the hole of the key enters, a latch 3 A crane to lift up or lower down burdens

વાંદો, *s m* A beetle 2 A murrain in cattle

વાંધો, *s m* [See બાધ] A dispute 2 A doubt 3 An objection 4 A protest 5 An unsettled or unclosed business, an affair or transaction involved in dispute

Id વાંધો ઉઠાવવો-કાઢવો-લેવો To object to, to dispute, to take exception to છોકરાંના વાંધા હોય છે There is a scarcity of children He has no children

વાં ઝ્ફળ, *adj* [See વા, વાયુ+ફળ] Fruitless, empty, unmeaning, silly, vapid (of speech or speaker) 2 Wild, freakish, scampish (of a person)

વાં ઝ્ફળ પણું, *s n* } Vanity, emptiness
વાંફળા ઈ, *s f* }
2 Wildness in conduct

વાંસ, *s m* [Hem Des वंसो *fr* S वंश]A bamboo 2 A measure of 10 feet

Id સુકો વાંસ મારવો To give a flat denial to, to refuse in plain words

વાંસ-કપૂર, *s m* [+કપૂર] A soft substance found inside a bamboo

વાંસ ડો, *s m* A bamboo

વાંસ-ફોડણ, } *s f* [See વાંસ-ફોડો] The
વાંસ-ફોડી, }
wife of a **વાંસ-ફોડો** 2 A woman who works in bamboos

વાંસ-ફોડો, *s m* [See વાંસ + ફોડ વું] A man who works in bamboos

વાંસ લ-ડી, *s f* Same as વાંસળી (spoken of in fondness)

વાંસ લો, *s m* [Hem Des वासली *fr* S [illegible]] An adze

Id વાંસલો હદયની ચાલવા જવું To work without a heart, to work carelessly

વાંસ ળી, *s f* [See વાંસ] A flute, a fife. 2 A pipe 3 A long and narrow bag or purse which, while holding money, is tied round the waist

વાંસી, *s f* A scythe fixed to the end of a long bamboo

વાંસે, *adv* [See વાંસો] After, behind 2 In the absence of, behind one's back

વાંસો, *s m* [Hem Des वच्छं = S पार्श्वम् side Or, S वंश the backbone, a bamboo] The backbone, the back

વા, *interj* [Imit] Well ! Well-done ! Bravo ! Very fine !

વા, *s m* [See વા, વાયુ]Wind 2 Rheumatism 3 Fancy; whim 4 Pride, conceit

Id તેને જગતનો વા વાયો નથી He has no experience of life તેને અમદાવાદનો વા વાયો નથી He is not affected by the influences at work in Ahmadābād He is not spoiled by his residence at Ahmadābād વા ખાવો To pass time doing nothing; to lie idle 2 To be useless વા છુટવો-સરવો To break wind વાએ આવે તેમ કરવું To do as one pleases, to act according to one's will or pleasure

Prov વાએ વાત જાય Walls have ears

વા, *conj* [S] Or

વા ઈ, *s f* [See વાયુ] Flatulence 2. Epilepsy

વા ઊ, *s f* [See વાયુ] Cracks in the sole of the foot caused by cold

વા ઊ, Same as **વાયલ**

વાક્, *s f* [S See વાચા] Speech

ડિસક આજળ ઘમશાસ્ત્ર, તે જાય અવરથા વાક્
—ગિરિધર.

વાક્-ચતુરી, *s f* [S *fr* + ચાતુરી] Cleverness in speaking, conversational powers

વાક, } *s m* [See વૃક્ષ] Fibres of palm
વાખ, }
leaves, &c

વાક, *s m* [See વાક] Shape, form 2 Stamina, substance, essence

વાકવાન ઘણી લઈ, સ્વરૂપ બળવતી —વલ્લભ

વા કડ વું, *adj* [See વા + કડ વું] A little bitter bitterish 2 [See વા wind + કડ વું] Bitter owing to exposure to the air

look, a glance વાંકી નજરથી જોવું To look askant, to glance at 2 To throw amorous glances at 3 To be angry with વાંકુ મોઢું કરવું To turn one's face away from 2 To be displeased with, to be angry with વાંકો વાળ થવા દેશે નહિ He would never allow a hair of his head to be touched, he would never let him be annoyed વાંકુ ચાલવું To act crookedly 2 To act wrongly 3 To act in disagreement with

Prov વાંકી આગળી વિના ઘી ન નીકળે A restive horse must have a sharp spur

વાંકુ-ચુંકું, *adj* [+ ચુંકું redup] Curved and crooked, winding; zigzag 2 Crooked or ironical (speech)

Prov વાંકાં ચુંકાં પણ ઘઉંના રોટલા Form deserves no consideration so long as the substance is preserved

વાંકુ-તેડ, *adj* [+ તેડું] Very crooked

વાંકુ-વસમુ, *adj* [+ વસમુ] Disagreeing, quarrelling 2. *s n* Disagreement, a quarrel

વાગલાં, } **વાંઘલાં,** } *s n pl* [See વાંકું] Vain struggles

અન્ન વિના પુત્ર માટે વાઘલાં, તો ક્યાંથી ટોપી આગલાં

—પ્રેમાનંદ

વાકું, } **વાઘું,** } *s n* [See બાકું] A cave

વાઘો, *s m* [See વર્ગ] A class, an order; a division

Id વચલા વાઘાનું Of middle size or class, middling, moderate

વાંચન, *s n* [See વાંચવું] Reading

વાચન-પાઠ, *s m* [+ પાઠ] A reading lesson

વાંચન-માળા, *s f* [+ માળા] A series of reading lessons, a course of reading 2 A series of reading books

વાંચવું, *v t* [S वाच् to cause to speak, to read *fr* वच् to speak] To read, to peruse

Id સારું-ભલું વાંચવું To wish well to ભુંડું-બુરૂં વાંચવું To wish ill to વાંચી કાઢવું To read through 2 To read in a hurry વાંચી જોવું To read or look over carefully વડી વાંચવી To read the history of one's ancestors 2 To speak ill of one's ancestors 3 To quarrel or abuse by speaking ill of one's former conduct

વાંછના, } **વાછા,** } Same as વાઞ્છના, વાઞ્છા.

વાંઝ, Same as વાંઝણું

વાંઝણી, *s f* A barren woman, a childless woman

Id. વાંઝણી વિયાવી-વાંઝણીને છોકરાં આવવાં To be very tardy, to take too much time in doing something

વાંઝણી-નો, *adj m Lit* -(A son) Born of a barren woman 2 A term of abuse to boys or men

વાંઝણું, Same as વાંઝિયું

વાંઝિયા-આરૂ, *s n* [+ આરૂ, આરણુ] An only son in a large family, looked upon as the only male person who will continue the family 2 *adj* Only one 2 Very dear

વાંઝિયું, *adj* [S वन्ध्य. See વન્ઝા] Barren, fruitless 2 Childless

Id વાંઝિયાના પારણું The only one 2 Very dear, highly prized વાંઝિયા મહેણું Being called "barren" with an abusive reference 2 The state of being barren or childless

વાંટ, *s m* [See વાંટો] A share. 2 A fixed portion distributed out of food presented to an idol

પણ શ્રદ્ધા લેશું સાંભળવાની, નહિ મિષ્ટનો વાંટ,
શ્રદ્ધા વિના જો સાંભળશો, તો હો જન્મની છાંટ.

—નિરાંતભક્ત

વાંટવું, *v t* [See વાંટો] To distribute, to divide

વાંટો, *s m* [Hem Des वण्टो=S खण्ड a part *fr* S खण्ड a portion *fr* खण्ड् to divide] A share or portion (of the ancestral property) 2 Land held in fee simple

વાંઢો, *s m* [S षण्ड unmarried] A bachelor 2 A widower

વાંતરવું, *v t* [S वि+कृन्त्, कृन्त् to cut See કાતરવું] To cut or eat through

વાંતરી, *s f* A kind of white ants

વાંદર, *s m* [See વાનર] A monkey, an ape 2 A mischievous person

Prov વાંદરાને વળી નીસરણી આપવી To hold

ની બોડમાં હાથ ઘાલવો To attempt a dangerous undertaking વાઘનું મોઢ લોહિયાળું (એક વખત ગુનો કરે, તેનો બીજી વખત વહેમ આવે) Once a thief always a thief

વાઘ, *s m* [S व्राज a multitude *fr* व्रज् to go] A flock (of sheep or goats) Used in Kāṭhīāwāḍ. 2 A mortgage (used in Kāṭhīāwād), મેં ખેતર વાઘ મા્યું છે I have mortgaged the field

વાઘ, *s f* A slave girl, a maid-servant

વાઘણુ, Same as **વાઘેણુ**

વાઘ-મકરી, *s f* [+ બકરી] A game for children

N B —This game is known as વાઘણ દાવ in the Baroda District, વાઘણ દોરી in the Amreli District Kathiawad, and વાઘ પટોળી in Northern Gujarāt

વાઘ-બારસ, *s f* [See વાક્ + બારસ] The twelfth of the dark fortnight of Āshvin (Sep Oct)

વાઘર ણુ, *s f* [See વાઘરી] A woman of the વાઘરી caste 2 A dirty woman

વાઘરી, *s m* [S वागुरा a net] A man of a caste the members of which maintain themselves by birdcatching and hunting

વાઘા, *s m pl* [Hem Des वग्घ ओ = S विकासित: blown open] Same as **વાજો**

વાઘામ્બર, *s n* [See વાઘ+અમ્બર] A cloth made of a tiger's skin

વાઘે ણુ, *s f* [See વાઘ] A tigress 2 A woman of majestic mien

Id. વાઘેણનો ધાવેલો Lit Suckled by a tigress, born of and brought up by a tigress Hence 2 Dauntless, brave (of a man esp of a Rajput)

વાઘેલો, *s m* A man of a particular tribe of Rajpūts

વાચ, Same as **વાક્** , **વાચા**

વાચ ક, *adj* [S See વાચ ક] Declaratory, explanatory, expressive of, explaining, signifying (Generally used at the end of a compound, *e g*, [illegible], ઉપમાવાચક)

વાચ ન, *s n* [S See વાચ ક] Reading, perusal

વાચસ્પતિ, *s m* [S *fr* વાક્ , વાચા,+પતિ] Brihaspati, Jupiter, the preceptor of the gods

વાચા, *s f* [S See વાક્, વાચ] Speech, language 2 A word 3 Articulate utterance 4 The faculty of speech 5 A divine utterance 6 A promise

વાચા સન, *adj* [+ આસન] Well-versed in literary lore, master of learning, learned, eloquent, effective as a speaker

પુરાણિક ને જ્યોતિષી, પંડિત વાચાસન —શીરછ

વાચાળ, *adj* [S वाचाल See વાચા] Eloquent 2 Talkative, loquacious, garrulous

વાચાળ પણુ *s n* Talkativeness, loquacity 2 (Ironically) A quick tongue

વાચિ ક, *adj* Verbal, oral

વાચ્ય, *adj* Intended to be spoken, expressed, or indicated

વાચ્યાર્થ, *s m* [S *fr* +અર્થ] The literal meaning, the expressed meaning

વા છટ, *s f* [See વા, વાયુ, + છાંટો] Drifting rain 2 Splashing or spurting of rain 3 Water of a shower driven (into a house, &c) by the force of the wind

વા છુટ, Same as **વાછટ**

વા છંદિ યુ, *s n* A projecting frame to keep off rain, a weather board

વાછર ડી, *s f* [See વાછર ડુ] A heifer, a female calf

વાછર ડુ, *s n* [See વાછ] A calf

વાછ-3, *s n* [Dh Des [illegible] *fr* [illegible] See વત્સ] A calf 2 An infant

વાછલ, *s n* [S [illegible] *fr* વત્સલ, વત્સ] Kindness, affection, or fondness displayed by parents towards their children

વા છુટ, *s f* [See વા, વાયુ, + છુટ] The breaking of wind

વાજ, *s f* [See [illegible]] Trouble, bother

Id વાજ આવવું Feel troubled or harassed

[illegible]

—પ્રેમાનંદ

વાજ, *s f* [Ar [illegible] preaching] Preaching, a sermon

વાજન્તર, [illegible]

વાજબી, *adj* [Ar [illegible]] Just, [illegible] able 2 Proper, fit, fair [illegible]

વાકડ ડું, *adj* [See વાકુ] Perverse

વાકફ,
વાકેફ,
વાકફ ગાર,
વાકેફ ગાર, } *adj* [Ar वाकिफ़् acquainted] Acquainted with, conversant with 2 Versed in 3 Experienced in

વાકળો, *s m* [S वह् to flow] A stream, a rivulet

વાકેફ-ગારી, *s f* [See વાકફ, વાકેફ, + P गार्=S कार a doer *fr* कृ to do] 1 Experience 2 Acquaintance with, knowledge of

વાક્ય, *s n* [S *fr* वच् to speak] A sentence 2 A word 3, A promise 4 An aphorism, a dictum 5 A complete proposition 6 A maxim 7 Speech

વાક્ય પદ્ધતિ, *s f*
વાક્ય રચના, *s f*
વાક્ય વિચાર, *s m*
વાક્ય-વિન્યાસ, *s m* } [S *fr* +પદ્ધતિ, રચના, વિચાર, વિન્યાસ] Syntax

વાક્યાવળી, *s f* [S *fr* + આવલી] A series of sentences 2 The manner of speaking 3 A speech.

વાખ, Same as વાક, વાખ

વાખરો,
વાખળો, } [S उपस्कर furniture *fr* उप near+कृ to scatter See વિખેરવુ] Furniture 2 The various odd things in a house (Generally used as a compound with ઘર, ઘરવાખરો)

વાખા, *s m pl* Same as વાખો

Id અન્નના પણ તેને વાખા છે He suffers even from want of food

વાખો, *s m* [Ar वाक़िअः an occurrence] Calamity, misfortune, ill luck 2 Privation, great want, scarcity or starvation 3 Pestilence (Generally used in the Plural).

વાગ્, Same as વાક્

વાગ, *s f* The reins, the guiding rope of a bullock

કુંવરી મેલો ઘોડીલાની વાગ રે, કુંવરી રાવ તણી
—લલ્લારામ

વાગડિયું, *s n* Pertaining to the province of વાગડ 2 A particular kind of female dress.

વાગ વું, *v i* [See વાજવુ] To make a sound, to be struck, to fall upon or beat 2 To light on, to come upon and affect, to injure 3 To come in contact with hurtfully or sensibly

Id એના પગલા વાગે છે He is expected every moment વાજુ વાગે છે A musical instrument is played upon તે મને વાગે છે It hurts me તારા શબ્દો મારા કાનમા વાગે છે You speak very loudly 2 Your words are harsh or unpleasant

Prov વાગે તેને સાલે The wearer knows best where the shoe pinches વાગ્યુ તેનુ ખોડંગ્યુ He who will not when he may, when he will he shall have nay વાગ્યો તો તીર નહિતર ઠુકો If thou hast not a cap on, feed on an onion

વાગણુ, *s n* Same as વડવાગોળ

વાગીશ, *s m* [S *fr* વાક્, વાચા + ઈશ] The lord of speech or language

વાગીશ વદને ગોવિંદ, જેને હૃદયે લક્ષ્મી વિલાસ.
—ગિરિધર.

વાગીશ્વરી, *s f* [S *fr* +ઈશ્વર] The goddess Sarasvati, presiding over Speech and Fine Arts

વાગો, *s m* A dress, a dress of honour 2 Besmearing an image with oil &c

વાગોલ, *s f n* [See વાગોલવુ] Chewing the cud

વાગોલ વુ,
વાગોળ વુ, } [Dh Des उग्गालो = S रोमन्थ chewing & Hem Des वग्गोलइ=S रोमन्थयति it chews *fr* S उद् up + गॄ, गिर्, to drop] To chew the cud, to ruminate

વાઘ, *s m* [Dh Des वग्घो *fr* S व्याघ्र] A tiger 2 A ferocious man 3 A bold man

Id વાઘની માસી A cat વાઘ જેટલી આળસ Great idleness માખીનો વાઘ મારવા જેવું કઠણ As difficult as killing a large fly 2 (Iron) Very easy

Prov વાઘને બકરી એક આરે પાણી પીએ છે Justice is administerd equally to the rich and the poor કાગનો વાઘ કરવો To make a mountain of a mole hill વાઘને કુવે મધ (મેળવવું મશ્કેલ) The lion's skin is never cheap વાઘ

against

વાટ ુ, Same as વાટ•ું

વાટ વો, s m [See વાટો a wrinkle Or, See બટુક a boy, a boy carrying a purse of areca nut, &c, being generally in attendance upon persons of importance] A purse, a bag, a circular bag having partitions (for holding money, tobacco, areca-nut, &c,)

વાટિ કા, s f [S fr वाट an enclosed space] A garden, an orchard

વાટી, s f [See વાટ•કી] A metal saucer 2 Anything hollow like a cup 3 A half of the kernel of a cocoanut

વાટુ, s n Same as વાટ કી

વાટુ ઓ, } Same as વાટ વો
વાટુ વો, }

વાટે•રૂ, s m [See વાટ a road] A traveller

ચોર સદા ચાર ઞતે, દ્વિજ દીન દીઠો એક,
ઢાકેટી વધો તે મુખ, વાટેરૂ દો વાટમાં?" —વડીલ

વાટો, s m [वृत्, वर्त्=L verto to turn] A tire 2 A corrugation 3 A wrinkle 4 Pointing with mortar

Id, વાટા મુકાવા To be spent or exhausted, to become less and less in amount પેટની દુદે વાટા પડ્યા હતા Rolls of fat covered his stomach

વાડ s f [Hem Des वाडी=S वृत्ति a hedge, fr S वाटिका a garden fr वाट an enclosed space] A hedge, a fence, an enclosure 2 A street, a ward

Prov વાડ વગર વેલો ન ચડે Without influence no one cass rise વાડમાં હાથ ઘાલીએ તો કાંટા વાગે He that handles thorns will prick his fingers વાડ વેલાને ખાય He covers me with his wings, and bites me with his bill વાડ સાંભળે વાડનો કાંટો સાંભળે Walls have ears

વાડ કી, Same as વાટ કી a small cup

વાડ કુ, s n [See વાડ•કી] A cup of ordinary size

વાડકો, s m [See વાટ•કી] A large cup

વાડવ, s m [S] A Brāhman 2 The subterranean fires

વાડિયો, } s m [See વાટ•વુ] A shipbuilder 2 A carpenter 3 A title given to
વ્હાડિયો, }
housebuilders and shipwrights

વાડિ યો, s M [See વહાલ] A desire, eagerness, an ardent wish

વાડી, s f [See વાટિ કા] A garden, garden land 2 A large piece of ground enclosed with buildings all round 3 A network of flowers 4 A country house

Id વાડીનો વરઘોડો A thing beautiful in appearance but not durable, a fancy article

વાડી ઉપર વાદળા, મેડી ઉપર મેહ,
ગુણી ઉપર સાથરો, પર નારીશુ નેહ —ભાષા.

Falling in love with another's wife often involves the loss of life

વાડો, s m [Hem Des वाडंतरा=S कुटिम् a college See વાડ, a hedge] An enclosure, a compound 2 A privy 3 A mansion 4 A ward 5 A fold, a pen 6 A party, a faction

વાડો લિયુ, s n [See વાડ, વાડો] A small fence, a small fence round a plant or tree 2 A spot enclosed in a small fence, a small enclosure

વાઢ, s m [See વાઢ•વુ] The edge of an instrument for cutting 2 A cut; a wound 3 Reaping a field 4 Cramps

Id વાઢ ચઢાવવો To sharpen વાઢ મૂકવો To make a mark for cutting 2 To cut વાઢ કાપવો To cut વાઢ કાપનો ધંધો Surgery

વાઢ-કુટિયો, s m [+ કુટ વુ] A quarrelsome or troublesome man 2 A surgeon

વાઢ વુ, v t [S वध killing See વધ] To cut 2 To dissect 3 To divide 4 To perform surgical operations upon

વાઢી, s f [S वद् to blow] A kind of vessel for keeping ghee in

વાણ, s f [S वाणी See વાણી] Speech 2 [See વાહન] Cheap cordage made of palm, &c 3 [See વણ, વના, વિના] Want, deficiency, lack, defectiveness, insufficiency, scantiness

વાણિજ્ય, s n [S] Trade, traffic

વાણિ યણ, } fem of વાણિ•યો.
વાણિ યેણ, }

right 4 Becoming, suitable

વાજવું, *v i* [S वद् to cause to speak वद् to speak] To make a sound

Id વાજતું ગાજતું With noise or shouts, with pomp and clatter (as of a procession)

Prov વાજતું ગાજતું સૌ બાહરે આવશે All will be brought to light at last

વાજત-વાળો, *s m* [See વાજવું + વાળું having] A professional musician, a player on a musical instrument

વાજિત્ર, *s n* [S वादित्र See વાજું] A musical instrument

વાજિયા, *adj m pl* Produced by watering a field without the aid of rain water (of a crop of wheat) *s m* A kind of wheat

વાજી, *s m* [S वाजिन्] A horse

Id વાજીશાળા A stable

રીસ કરી કહ્યું બાહુકિયાને, "કાં દુર્બળ જોડયા વાજી ?" —પ્રેમાનંદ

વાજી કરણ, *s n* [S *fr* वाजिन strength+ कृ to do] Stimulating or exciting desire by aphrodisiacs, stimulating amorous desires 2 Magic

વાજી-વિદ્યા, *s f* [+ વિદ્યા] Magic

વાજું, *s n* [See વાજવું] A musical instrument 2 A musical-box 3 Harmony, accord 4 A company of persons of the same frame of mind

Id વાજું ઠીક મળ્યું છે (Iron) It is a goodly company that has gathered together છત્રીસવાજાં Thirty-six kinds of musical instruments

વાઝડું, **વાઝોડું**, } Same as વાઝોડું

વાઝોડું, *s n* [See વા, વાયુ, + ઝુડવું] A stormy wind

વાંચ્છના, *s f* [See વાંચ્છવું] A wish, a desire

વાંચ્છવું, *v t* [S वाञ्छ] To wish for, to desire

વાંછા, Same as વાંછના

વાંછિત, *adj* Wished for, desired

વાટ, *s f* [Hem Des वट्ट=S वर्त्मा a way, *fr* S वृत्ति going, moving, वर्त्मन् way, *fr* वृत् to be, *Cf*, L *verto* to turn] A road, a path, a way 2 Expectation, awaiting

Id વાટ જોવી To expect to wait for વાટે જતાં વઢવાડ લેવી To pick up a quarrel without any cause for offence વાટ પડવી To be used as a way or path વાટ પાડવી To use as a way or path 2 To commit highway robbery વાટ મારવી To go on one's journey, to pass over one's way વાટ મુકાવવી To oblige to make way 2 To oblige to give way, to drive back, to defeat

દાનવોનો વાળ્યો, દાટ, અતિરૂદ્ધ મુકાવે વાટ —પ્રેમાનંદ

વાટખર્ચ-વાટખરચી Traveling expenses 2 Money set aside to be spent on a journey 3 Alms, charity and good actions done in this life, serving to facilitate one's journey to the next world વાટે ઘાટે Lit on the way and or on the bank of a river, originally said by a Gopi to Krishna Hence 2 Anywhere and everywhere

વાટ, *s f* [Hem Des वट्टी *fr* S वर्ति *fr* वृत्=L *verto* to turn] A wick

Id વાટ ફરી To be set on fire (used to show contempt) તારા બાપદાદામાં વાટ ફરી Fie upon you

વાટ, *s f* [See વૃત્ત, વૃત્તિ] An iron circle put round the wheel of a carriage, a tire

Id પૈડાંને વાટ ચઢાવવી To put tires on wheels

વાટકી, *s f* [S वाटिका a small garden See વાટ] A small cup of brass or copper

વાટણિયો, **વાટણો**, } *s m* [See વાટવું] A long round stone used in crushing or beating on a slab of stone called સિલાવટો, a muller

વાટ-પાડુ *s m* [+ પાડવું] A highway robber 2 One who makes a new way, a pioneer

વાટ-માર, *s m* [+ મારવું] A highwayman 2 A highway robber or plunderer

વાટલા, *s m pl* [See વાટવું] Broken rice

વાટવું, *v t* [S वृत्, वर्त्=L *verto* to turn] To pound, to grind by rubbing upon a stone with a muller, to mash

Id ઝેર મરી મીઠું વાટવું To bear a grudge

tanglement or perplexity વાત મારી જવી Not to be noticed or paid attention to (of a request) વાત બગડવી To be spoiled (of an affair 2 To be beyond one's control વાએ વાત ચાલવી To be freely talked about, to be a subject of public or general talk

Prov વાત ન કરીએ વાટે, વાત ન કરીએ રાતે It is not safe to confide our secrets to a man on the road, nor in the stillness of the night *Cf* Even walls have ears વાતે કાઈ વડા થાય નહિ Work and not an empty promise will gain the object વાત વાતે પણ ધીરવી નહિ Rely upon nobody વાત નહિ, ને વાતનો પાયો નહિ There is no foundation for this talk વાત હુંકારે, ને ગાળ હુંકારે A speaker continues when he has an attentive hearer, and a quarrel continues when the opponent uses abusive language વાતે પાપડ, વાતે વડી, વાતે વહુ ગવેડ ચઢી A rouk-town is seldom a good housewife at home

વા ત, *s m* [S *fr* वा to blow] Wind 2 Rheumatic affection, the gout, cramps

વાત ગડ, *adj* [See વાત, *s f* + *fr* S कृ to do] Inclined to talk, talkative communicative

વાત-ચિત, *s f* [+ચિત redup] Conversation, discourse, easy talk, a chat, an interchange of ideas

વા તડ, *s f* A lengthy dialogue

વા તડ, *s f* [See વા wind + તડ] An imperceptible crack, caused by exposure to the air

વાતા-વરણ, *s n* [See વાત wind++આવરણ] The atmosphere

વાતી, *s f* [S वर्त्ति a wick See વાટ] A perfume match or taper

વાતુ ડું, } વાતો ડું, } [S वातूल] See **વાતગડું.**

વાત્સલ્ય, *s n* Same as વત્સલતા

વાદ, *s m* [S वद् *fr* to speak] A dispute, a discussion, a controversy, a debate, a quarrel 2 A plaint, a suit at law 3 Rivalry, competition

Id બે ની વચ્ચે એ બાબતનો વાદ પડયો There was a dispute about this matter between them

વાદ ક, *s m* One who plays on a musical instrument

વાદ-વિવાદ, *s m* [S *fr* + વિવાદ] A debate, a dispute, a discussion, a disputation

વા દળ, *s n* [Hem Des वद्दल=S दुर्दिनम् a cloudy day, *fr* See વા, વાયુ +દળ] A cloud 2 Raw weather 3 A storm, a tempest 4 A person whose presence is undesirable in a company of friends

Id વાદળ ચઢી આવવું The rising of a tempest 2 The befalling of misfortunes

વા દળી, *s f* A small cloud, 2 A sponge, a piece of sponge

વા દળુ, Same as **વા દળ**

વાદી, *s m* [S वादिन्, वादी, *fr* વાદ] A complainant, a plaintiff, a disputant 2 *adj* That disputes or maintains a point at issue 3 *s m* [S वादित्र a musical instrument] A snake-charmer, a conjurer

વાદી ગર, [S चर्मन् a leather strap+P गर a doer *fr* करदन्=S कर्तुम् to do *fr* S कृ, કર વુ to do] Same as વાદી

વાદો વાદી, *s f* [See વાદ] Competition, rivalry

વાદ્ય, *s n* [S *fr* वद् to speak] A musical instrument

વાધ ણુ, } વાધ ણી, } *s f* [See વાધ વુ, વધવુ Or, વાયો] Hiccough, frequent belching

વાધર, } વાધરી, } વાધર ડી, } *s f* A thong; a leathern strap 2 A leathern rope

Prov વાધર માટે ભેંસ મારવી (એ મૂર્ખાઈનું કામ) To bring nine pence to nothing

વાધ વુ, *v i* [See વધ વુ] To advance, to proceed 2 To rush forward 3 To happen

વાન્, *adj* [S वत्, वान See વાળુ having] An affix denoting possession, *e g* **ધન વાન્.**

વાન, *s m* [See વર્ણ] Colour, hue, tint, 2 *s n* The body

Id વાન વળવુ To assume a proper or healthy form (of the body of a person after

વાણિયા-શાહી, *adj* [See વાણિયો+શાહ, *Cf* Hem Des वेआरितम्=S प्रतारितम् cheated *fr* S व्यापारितम् traded, acted as a trader] Ways of merchants, economy, economical practices, a calculating way

વાણિ-યો, *s m* [Dh Des वाणियया *fr* S वाणिज्य-क tradess See વણિક, વણજ] A Bania, an individual of a particular caste in Gujarāt, the members of which are generally traders, shop-keepers, or money-lenders 2 A trader, a merchant 3 A dealer in grain

Id વાણિયાવિદ્યા કરવી To act like a merchant, to look to pecuniary gain or loss in an affair 2 To serve the times, to be time serving 3 To come to an amicable settlement in a dispute, to make a compromise 4 To run away from a difficulty

Prov વાણિયો સિંચે પળી પળી, ને રાગ ઢળાવે કુપ્પા What the good wife spares, the cat eats Ever spare, ever bare વાણિયા વાણીની મૂછ નીચી તો નીચી Spare no pain to secure a gain વાણિયો ન્હેશે રોઈ Everybody looks to his own interest વાણિયો રીઝ્યો, તો તાળી આપે There is no use depending upon a trader's words વાણિયો લોભે લેવાણો The miser is ever in want જાતે વાણિયા ભાઈ, એટલે, તોડજોડ કરવા મા કુશળ Being a born merchant, he was possessed of tact and was good in settling quarrels.

વાણી, *s f* [S] Speech, articulate utterance, sound 2 Voice 3 The faculty of speech, the power of speech, eloquence 4 The goddess of speech, Sarasvatī 5 Public voice, public opinion

વિધાતાની ગતિ તો મેં જાણી, તે માટે લાગ્યો રાઘવરાણી,
પાછી આપે પાય ફરેતીની વાણી રે —ભાવાન
વાણી ગુરા વાણિયા, રણ ગુરા રજપૂત —ભાષા

વાણુ, Same as વહાણુ

વાણો, *s m* [S वान weaving *fr* वे to weave See વણવુ] The woof 2 The woof and the warp

વાણોતર, *s m* [See વાણિયો + S तर a comp suffix] A merchant's clerk 2 A servant, a factor, an agent

વાત, *s f* [S वार्ता *fr* वृत्, वर्त्, to be] Talk, conversation 2 A story, a narrative, a fable, a tradition 3 News, a rumour 4 History 5 Relation, discourse 6 An affair, a transaction, a business 7 Circumstances, events 8 A suggestion, a proposal 9 A subject, a point 10 The import

Id વાતનુ વતેસર કરવુ To make a mountain of a mole hill, to give an unnecessary importance to an occurrence વાત ઉડાવી દેવી To avoid the point at issue વાત ખાઈ જવી To avoid giving an answer to a question 2 To avoid replying to a request વાત ઉપાડવી To start the subject of a discussion વાત ફૂટવી To be divulged (of a secret) વાત ઉરાડવી To circulate a rumour વાત ચાલવી, વાતો થવી To be circulated (of a rumour) વાત પામવી To know the secret, to unravel a mystery, to see through an intrigue વાત મળવી To be corroborated, to be confirmed (of a statement) વાત માનવી To take a statement to be true, to believe વાત બનાવવી To invent a story, to spread a false report વાતમા પડવુ, વાતમા લાગવુ, વાતે વળગવુ, To be engaged in conversation વાત કરવી To talk about, to converse, to open a subject, to talk of a thing but not making it principal subject of conversation, to talk incidentally of વાત કરવી To expose the weakness or private conduct of (a person) એકજ વાત A decisive statement મોટા લોકની વાત જૂદી ને ગરીબની વાત જૂદી, The case (circumstances or condition) of the great is quite different from that of the poor વાત કાઢવી To start or open a subject એની શી વાત કરવી ! He is beyond our comprehension, or beyond our reach we can be no match for him શી વાત કે જાણે મારી ચંપા ! Champā is all in all to me વાતે વાતમા While talking about several things, by way of digression, talking incidentally about વાતો કરાવવી To give an opportunity to (a person) to talk about Hence 2 To expose one's private affairs to public scrutiny, to expose oneself to public censure વાત કઢવી To find one's way out of an en-

વાયદ, Same as વાદ•ક

વાયજ, વાયઝ, } *s f* [Ar वअ़ज़ See વાએજ, વાજ] A sermon

Id વાયજ કરવી To preach

વાય•ડું, *adj* [See વાયુ] Flatulent; windy 2. Indigestible 3 Not relished (of a reproof). 4 Obstinate, self willed

વાયણું, *s n* [Dh Des वायणय=S भोज्योपायनम्, भाजनोपायनम्, a present of food, or वायण fr S उपायनम् a present Hem Des वायण=S भोज्योपायनम् *fr* S वायनम्] A dinner given by her relatives to a young wife in her first pregnancy

વાયદા•સર, *adv* [See વાયદો + સર, *adv*] At the appointed or stated time

વાયદો, *s m*. [Ar वअ़्दः] A stipulated time 2 A time bargain 3 A promise, an appointment; a stipulation

Id વાયદો કરવો To appoint a time વાયદે ચડવું To be postponed from time to time વાયદા સર At the appointed time

Prov અગસ્ત્ય ઋષિના વાયદા When two Sundays meet At the Greek Kalends વાયદે વહાણું વાયુ Procrastination is the thief of time

વાયરો, *s m* [Hem Des वायारो=S शिशिरवातः a cold wind See વાયુ] Wind, air, a gust of wind

Id વાયરો વાવો To blow (of the wind 2 To have a whim or a freak વાયરે ચડવું To build castles in the air 2 To indulge oneself with one's own whims વાત વાયરે ચડવી (*Cf* વાયદે ચડવું) To be frequently postponed (of a business)

વાયલ, વાયલી, } *adj* [See વાયુ] Wild, whimsical, eccentric

વાયવ્ય, *s f* [S *fr* વાયુ] The north-west direction.

વાયસ, *s m* [S] A crow

ઉદરને કદળી ફળનુ ભોજન, વાયસ અમૃત આહાર —ગિરિધર.

વાયું, *s n* [See વા વાયુ] An earthen pot made to serve as a protection for a lamp against the wind

વાયુ, *s m* [S *fr* वा to blow] Air 2 Wind 3 The wind personified as a deity 4 A vital air of the animal system (these vital airs are five, *viz* પ્રાણ, અપાન, વ્યાન, ઉદાન, and સમાન) 6 Rheumatism 7 Air considered as one of the humours of the body 8 Flatulence 9 Cramps. વાયુ પુરાણ A name of one of the 18 *Purānas*

Id અર્ધાંગ વાયુ Semi-paralysis વાયુ રૂપી પદાર્થો Gaseous bodies વાયે લીધું જવું To be so light as to be carried away before the wind 2 To be lowered in respect or position

જે સ્રીને નહિ માન પિયુનું, તે વાયે લીધી જાય. —આપા.

વાયુ-ગુરૂ•ત્વ, *s n* S +ગુરૂ•ત્વ] The weight of the atmosphere

વાયુ-ગુરૂ•ત્વ-માપક, *adj* [S + માપક] Measuring the weight of the atmosphere 2 *s m* One who measures the weight of the atmosphere, marks the direction of the wind, &c , a meteorological observator

Id વાયુ-ગુરૂત્વ માપક યંત્ર A barometer

વાયુ•ચક્ર, *s n* [S *fr* +ચક્ર] The atmosphere

વાયુ-ચક્ર-શાસ્ત્ર, *s n* [S + શાસ્ત્ર.] Meteorology

વાયુ-ચક્ર-શાસ્ત્રી, *s m* A meteorologist

વાયુ ચર, *s n* [S *fr* +चर् to move] A bird

વાર, *s m* [S वासर, वार] A day of the week 2 A stated or recurring day 3 A week (It is used either alone, or is affixed to the names of the planets and the sun, to show the days of the week, as રવિવાર, સોમવાર, &c)

વાર, *s m* [Eng *Yard*.] A yard in length, a measure of length equal to three feet

વાર, *s f* [See વાર a day, time] Delay, time, procrastination 2 Time repeated (once, twice, &c) 3 Time as considered long or excessive, and as taken up or used

Id વાર કરવી, વાર લગાડવી To delay

sickness)

Prov સોળે સાન અને વીસે વાન One's sense matures at sixteen, one's physical frame at twenty

વાન, *s f* Skin cracked by cold

વાનગી, *s f* [Ar वस्तोगाणि] A sample, a specimen 2 A curious article, a novelty

વાન-પ્રસ્થ, *s m* [S *fr* વન a forest + પ્રસ્થાન] A hermit, an anchorite 2 A man in the third stage of life according to the Hindu tenets

વાનર, *s m* [S *fr* वा almost+નર a man] An ape, a monkey

વાની, *s f* [See વાનુ] Kind, sort, variety A kind of delicious *jaudr*

વાનું, *s n* [Dh Des वण्णिभो=S वस्तु a thing *fr* See વર્ણ] An ingredient, an article a thing 2 A hint, an abusive hint, an abusive language, a taunt

Id ઘણાં વાનાં કરવાં To treat politely, to entreat 2 To use taunting words બે વાનાં કહેવાં To admonish, to advise

વાનો, *s m* A fragrant drug

Id વાને ચાલવું To rub a fragrant yellow powder on the body of the bride or bridegroom on an auspicious day before the marriage

વાન્તિ, *s f* [S *fr* वम्=L *vomo* to vomit] Vomiting

વાપર, *s m* [See વ્યાપાર] Use, employing, making use of

વાપર-વું, *v t* To use, to bring into use 2 To occupy 3 To live in (a house) 4 To employ, to make use of 5 To spend, to consume

વાપી, *s f* [S] A well with steps, an oblong or round reservoir of water

વાફો, *s m* [S वाष्प steam See બાફ-વું] A bed in a garden, a plantation

વાબસ્તું, *adj* [P वाबस्त connected, dependent] Related, connected (as a relation, a friend, an acquaintance, &c)

વામ, *s f m* [S व्याम] A fathom, a measure of length equal to six feet

વામ, *adj* [S] Left, opposed to right 2 Contrary, reverse

પાટણપુર પતન એક નામ, ત્યાં એક બ્રાહ્મણ કૃતિ વામ
—દયારામ.

વામ, Same as વામા

કરો ક્રિયા ન આમ, વામ કામ કાં રે ક્રિરે —પ્રેમાનંદ.

વામણું, *adj* [S વામન] Short, stunted; dwarfish 2 Flattened by pressure

વામ તા, **વામ તાઈ**, *s f* [See વામ left] Contrary conduct, acting contrary to what one is asked to do, wayward conduct, obstinacy

વામન, *adj* [S] Dwarfish 2 *s m* A dwarfish form of Viṣṇu in his fifth incarnation, assumed to prevent Bali from obtaining mastery over the three worlds વામન-પુરાણ Name of one of the 18 *Purāṇas*

વામન-દ્વાદશી, *s f* [S *fr* + દ્વાદશી] The anniversary of Vāmana's victory over Bali, being the twelfth of the bright half of *Bhadrapada* (Aug -Sep)

વામ-માર્ગી, *adj* [S *fr* વામ left + માર્ગ] That worships a goddess with obscene rites

વામ-વું, *v t* [See નામવું] To throw overboard (goods at sea) 2 To cast out 3 To throw out words, to express a thought, to speak out, to remonstrate

આજ એક તે છે, ભ્રાન્ત વાણું વામી,
પાત વનિતા પ્રત્યે વેણ વામ્યું —સામળભટ.

4 To abandon, to go away, to avert the presence of

જાડું અંગ નાગી જાય, ધર્મ કૃત્ય વામી જાય —વહીસ.

વામાં-દામાં, *s n pl* [See વામ left+દામાં redup] Hesitation, irresolution 2 Being in a strait betwixt two things

વામા, *s f* [S] A woman 2 The goddess of wealth 3 The goddess of learning. 4 Pārvatī, the wife of શિવ

વામી, Same as વામ-માર્ગી

વામોરૂ, **વામોરૂ**, [S वाम beautiful + ऊरु thigh] A handsome-thighed woman

વાય, *interj* [Imit See હાય] An exclamation of grief

વાયક, *s n* [See વાક્ય] A dictum. 2. An aphorism.

ક્ષિર સમુદ્રમા વા'લે. કરિયુ શયનજી;
નિકટ બેઠી વારિની, કમલ નયન છ —નાકર.

વારિ-ધિ, વારિ-નિધિ, } s m [S fr વારિ, + S धा to hold, & fr + નિધિ] A sea, an ocean

વ રી, s f [See વારો] A turn, the time at which, by successive vicissitudes, a thing is to be had or done 2 A turn or time at which a village officer or servant is required to serve according to rotation, a turn in the rotation of village officers 3 A compensation, a reward for work done or religious injunctions obeyed

વિચારી વિઠ્ઠલ કૃપાએ, સાખ્ય શુદ્ધ ઉચ્ચારી રે,
વારી ધારે ધ્યાનમા નવ, જેહ સદાચારી રે
—પ્રેમાનદ

વારી, s m [S वारिन्, वारि] A horse

વારૂ, adv [S वरम् fr વર best] Well, good 2 Yes, very well

સારૂ સ્મરનાર નહિ, વારૂ વરનાર નહિ,
ભુંડુ ભરનાર નહિ, કશા કારમે દેહ —વલ્લભ.

વારૂણી, s f [S] An intoxicating liquor

વારે-ઘડીએ, adv [See વારો+ઘડી] Same as વાર વાર

વારે-દાર, s m [See વારો+દાર, P] One whose turn it is 2 A tax gatherer

વારે-વારે, adv [See વારો See વાર વાર] Same as વાર-વાર

વારો, s m [See વાર a day] A recurring time 2 A turn 3 An opportunity, an occasion 4 Cessation of work by workmen and tradesmen on certain days

Prov વારો આવે ડોશીને પણ નાચવુ પડે Everybody will have his turn

વારો-વાર, s m [See વાર a day of the week] The same day of the next week, this day week

વાર્તા, s f [S fr वृत्, वर्त्, to be See વાત] Tidings, news 2 Conversation 3 History 4 A narrative 5 An account

વાર્તિક, s n A supplementary explanation 2 s m A bearer of news, an informant

વાર્ષિક, adj [S fr વર્ષ] Annual, yearly

વાલ, s m [S] A kind of pulse, bean 2 One thirtieth part of a *tola*

Id વાલમાથી રતી A small part taken out of a small thing, a part of a part

વાલ-દ, વાળ-દ, } s m [See વાળ + S दो to cut] A barber

વાલ-પાપડી, s f [See વાલ bean+પાપડી] A sort of bean

વાલ મ, વાલ-મ જી, } s m. [S वल्लभ-तम dearest fr વલ્લભ, વહાલુ] The dearest man 2 The husband

વાલિયા, s m pl [See વાલ] Strings with which a cradle is hung 2 Strings for the scalepans of a balance

વાલી, s m [Dh Des वेल्ली=S स्तम्भ a pillar, a prop Cf Ar वाली See બેલી] A guardian, a patron, a protector 2 A master, a lord 3 A lover

Id વાલી વારસ A patron or an heir

વાલી, વાલી ઘોડો, } s m [Hem Des वलवा fr S वडवा a mare] A strong horse

વા-લેસરી, adj [+ સર the head] Well wishing 2 s m f A well wisher, a patron 3 An affectionate elderly person.

વા લોળ, વા લોર, } s f A bean, a kind of vegetable

વાવ, s f [See વાપી] A large well with steps leading down to the water's edge Same as વાપી

વાવટા-કાઠી, s f [See વાવટો+કાઠી] A flag staff, the staff on which flags are hoisted

વા વટો, s m [See વા, વાયુ,+S वृत्, वर्त्, =L verto to turn] A flag, a banner, an ensign, a standard

Id વાવટો–ચઢાવવો–ઉડાવવો To raise the flag (a sign of success)

વા વડ, s m [See વા, વાયુ+વળ, વળ-વુ Or વાવર વુ, વાપર વુ] Spread, diffusion (of a disease), infection 2 Rumour, news, information

વાવ ડી, s f [See વાવ, વાપી] A small

વાર, *adv* [P वार् a suffix=Eng *ly, like*] Like or in the manner of, *e g* વિગત વાર

વાર, બહાર, } *s f* [S वार covering, a protection *fr* वृ to cover, See વાર in નિવારણ Or, See વ્યવહાર] Help, aid 2, A cry for help or protection, a complaint

ભેળી થઈ ચાર, બીજી મળી બાર,
કરી જઈ વાર, આજ કૃષ્ણ આવ્યા —રાધાબાઈ

Id વાર કરવી To assist વારે ચઢવું To aid, to come to succour

વાર, *s f* Sames as નિવારણ
એ તેજ અદ્ભુત અસ્ત્રીનુ, બાને તેને વાર
—રત્નેશ્વર

વાર, Same as વારિ
દમયતી છે અતિ મનોહર, ઉતારે સર્વનુ વાર
—ભાલણ

વારણ, *s n* [S वृ to cover] Warding off, averting, opposing, turning back or from

વારણ, *s m* [S] An elephant 2 Restraining or keeping back or down
અલક્ષ્ય આ સભા હવથી, અબ્ધિ જ વારણ તેને
—વલ્લભ

વારણાં, Same as ઓવારણાં
નિગમ નેતિ ગવાય, વારીજાઉં વારણે —અખો

વારણ્ટ, *s n* [Eng *Warrant*] A warrant, a warrant issued by a court to apprehend a criminal

વારતા, Same as વાર્તા

વાર-તેહેવાર, *s m* [See વાર a day + તેહેવાર] Certain days of the week of certain lunar months and holidays, a holiday

વાર વાર, વાર વાર, } *adv* [S वारंवारम् *fr* વાર time] Frequently, often, repeatedly, again and again, now and then.

વારવું, *v t* [S वृ to cover See વારણ] To forbid, to prohibit, to prevent, to avert, to ward off, to hinder, to stop; to oppose, to remove, to turn back

વારવું, *v i* [See ઓવારવું] To ward off misfortunes by waving the hands, or handfuls of certain seeds, round the head of a friend

લાળી નારી, ભરી વારિ, તેને દીધા રે
દીવાળી જઈએ વારી, તેને દીધા રે —દીવાળીબાઈ

2 To compare a thing with another, and throw it away, on its being found unfit for comparison, to compare and find worthless
હરિના મુખડા ઉપર, વારી કોટિક ચંદ્રમા —દયારામ.
તારા નેત્ર ઉપર વારૂ મૃગને મીન —દયારામ

Id વારી જવુ To take another's misfortunes on one's own head, to sacrifice one's own interests to ward off the misfortunes of others and secure their welfare વારી નાખવુ To throw away a valuable thing without the least concern, owing to one's admiration for another thing with which it has been compared and found unfit for comparison 2 To wish well to વાર્યું કરવુ To listen to advice

Prov વાર્યું ન કરે, પણ હાર્યું કરે One does not listen to advice, but one yields when defeated

વારસ, *s m* [Ar वारिस्] An heir, an inheritor

વારસ-નામું, *s n* [+ નામુ] A document appointing an heir or heirs

વારસો, *s m* [See વારસ] Inheritance, a heritage, a legacy, a bequest

વારાઙ્ગના, *s f* [S *fr* वार a multitude + અઙ્ગના] A concubine, a courtezan, a prostitute

વારા-ફેરતી, વારા-ફેરતું, } *adv* [See વારો+ફરવુ] Turn by turn, one after another, by turns, alternately

વારા-ફેરા, *s m pl* Turns, alternation, reciprocal succession

Id જગતમા સૌના વારાફેરા છે All have their ups and downs in this world.

વારિ, *s n* [S] Water
લાળી નારી, ભરી વારિ, તેને દીધા રે,
દીવાળી જઈએ વારી, તેને દીધા રે —દીવાળીબાઈ.

વારિજા, *s f* [S *fr* + जन् to be born] The goddess Lakshmi, so called from her being alluded to as the daughter of the ocean

habited, to colonize

વાસ•વું, *v i.* [See વાસ fragrance, smell] To send out fragrance, to be fragrant

વાસિ•ત, *adj* Scented, perfumed

વાસિ•દું, *s n* [See વાસી+ધૂળ] Sweepings

Id વાસિદું કાઢવું–વાળવું To sweep વાસિદા મા સાબેલું An impossibility

વાસી, *adj* [S वासिन्, वासि, having a smell See વાસ smell] Not fresh, stale

Prov વાસી રહે શું, કે કુતા ખાય ? He who has lost his purse, will go whither you will

વાસી, *adj* [See વાસ, વસ•વું] That inhabits, lives or dwells in, at, &c. (Used only in composition, as નગર-વાસી)

વાસુ, } *s m* [See વાસ, વાસો, વસ•વું]
વાસો, }
Watching a field at night

Id વાસુએ-વાસો જવું To watch a field at night

વાસુકિ, *s m* [S.] Name of a famous serpent-demon

વાસુ-દેવ, *s m* [S] Kriṣṇa

વાસુ•પી, } *s. m* [See વાસુ, વાસો, + S
વાસો•પી, }
स्वप्, सुप्, સુવ, to sleep] One who sleeps in the field and keeps a watch on the crop.

વાસેલ, *s n* [See વાસ•વું, વસ•વું] A field kept fallow

વાસો, *s m* [See વાસ dwelling.] Dwelling 2 Lodging 3. A day in a journey

વાસો, Same as વાસુ.

વાસ્ત•વિક, *adj* [S *fr.* વસ્તુ] Actual; real 2 Right, true; just 3 Proper

વાસ્તવ્ય, *adj* [S *fr* वस to dwell] Habitable

વાસ્તુ, *s n* [S *fr* वस to dwell] Habitation; an abode. 2. The ceremony of entering into a newly built house in order to occupy it.

વાસ્તુ-વિદ્યા, *s. f* +વિદ્યા.] Architecture

વાસ્તુ [illegible], } [+ [illegible]
વાસ્તુ [illegible], }
mony performed at the [illegible] a new house

વાહ, *interj* [*fr* [illegible]

2 On account of

વાહ, *interj* [Imit] Oh ah !

વાહ ક, *adj* [S *fr* वह् to carry] That conveys, that carries or bears (Used at the end of a compound, *e g* ભારવાહક).

વાહ•ન, *s n* A conveyance, a vehicle

વાહણું, Same as વહાણું

વાહ-વાહ, *interj* Same as વાહ 2. *s f* Praise

Id લોકોમા તેની વાહ વાહ થઈ Every one praised him

વાહ•વું, *v t* [See વહે•વું, વા•વું to deceive.] To deceive, to delude, to beguile

વનિતા પણ નવ જાયે વાહી —સામળભટ.

Prov વાહ્યા કે વહ્યા Better bow than break Wisdom prefers an unjust place to a just war

વાહાર વું, Same as વાહ ર

વાહાણું, Same as વહાણું

વાહાર, Same as વહાર.

વાહાલ, Same as વહાલ

વાહાલું, Same as વહાલું

વાહા વું, Same as વાહ વું

વાહિ•ની, Feminine form of વાહી. as ધર્મ-વાહિની.

વાહી, Same as વાહ•ક

વાહે•લું, *adj*. [See વાહ•વું] Deluded. 2. Bewildered.

[illegible] ફરે મજા ટોળાના વાહેલા —નરસિંહ મેહતા.

વાળ, *s. m* [S वाल, वाल] Hair

Id વાંકો વાળ થવા ન દેવો To take care of a person so well that no one can do him the slightest injury

વાળ•ન, *s n* [See વાળ•વું.] An antidote.

વાળ•ક, } Same as વાળ•ક.
વાળ•ગ, }

વાળ•વું, *v t* [Causal of વળ•વું] To sweep 2 To fold; to twist; to bend 3 To send back 4 To change the direction of 5 To liquidate, [illegible] to return [illegible] loan) 6 [illegible] bring to an end

Id [illegible] of hair [illegible] end of a broom ([illegible]

well with steps 2 A small well into which people are obliged to descend to get water

Prov વાવડી ચસકી Lit The well has moved from its place Hence, 2 An exaggerated assertion 3 Follies and humours of prating barbers

વાવણિ·યો, s m [See વાવ·ણી] A drill plough, the sowing machine

વાવ ણી, s f [See વાવ·વુ] Sowing (seeds) 2 The act of sowing seeds

વા-વટોળ, s m [See વા, વાયુ+વટોળિયો] Whirlwind

વા વતર, Same as વાવેતર

વાવર·વું, Same as વાપર·વુ

વાવ·ટા, s n pl [See વાવ·વુ] Land given free in return for services done to the villagers

વાવ·વું, v t [S वप्] To sow, to plant, to scatter seeds in the ground

Prov વાવે તેવુ લણે As you sow, so you will reap, Do evil, and look for like

વા·વા, adj & adv [Imit See વાહ] Very good, excellent (Used in talking with little children)

વા-વા ઝોડુ, Same as વાઝોડુ.

વાવા દળ, s n [See વા, વાયુ, + વાદળ] Stormy clouds

વા·વુ, v t [S वह् to carry See વહે·વુ] To persuade, to induce 2 To mislead

હુ તો જાણુ તમારી વાત, વિઠ્ઠલ મુજો વાયા ની વાત

—ગોવિન્દ

3 To raise (a weapon) 4 To besmear, to daub 3 v i To be drawn or dragged.

Id વાયદે વાવુ To be deceived by several postponements

વા વું, v i [S वा to blow] To blow 2 To feel; to be felt

વા·વું, v t To blow (a musical wind instrument) so as to produce music

મારે આગણિયે નેત્રાવ, મોરલી વાઈ રે —વલ્લભ

વાવે·તર, s n [See વાવ વુ] Sowing, planting 2 Cultivation 3 A crop 4 adj Brought under cultivation, cultivated

વાસ, s f [S] Smell, odour 2 Scent, flavour 3 A bad smell 4 Trace, sign 5 Colour, appearance of

Id કાગવાસ Food placed for crows in a *Srāddha* ceremony વાસ આવવી To be carried or wafted (of a smell, particularly a bad smell) વાસ મારવી To give out a bad smell વાસ લેવી To feel or perceive a smell, a scent

વાસ, s m [S fr वस् to dwell] Residence 2 An abode, a dwelling 3 A part of a town inhabited by a section of the people, quarters, a street.

Id વાસ પૂરવો-કરવો To take up one's lodging, to dwell

Prov બળતનો વાસ પીપળે Firewood must at last come to the fireplace

વાસ, s n [S वासस fr वस् to dress] A garment, wearing apparel, clothes

આર્દ્ર વસ્ત્ર આડે અંબર, બિન્દવે ને પણ વાસ —દયારામ.

વાસક-સજ્જા, } s f. [S See વાસ
વાસક-સજ્જિકા, }

fragrance + સજ્જ] A woman, who has collected objects of enjoyment and expects to meet her lover

વાસકુટ, s m [Eng *Waistcoat*] A waistcoat

વાસણ, s n [See વાસ a dwelling] A utensil, a pot, a vessel, a culinary vessel

વાસણ·કુસણ, s n pl [fr +કુસણ redup] Culinary utensils, vessels of all kinds

વાસના, s f [S] Desire, inclination, wish 2 The impression on the mind of past actions whether good or evil which produces pleasure or pain

વાસન્તી, s f [S See વસંત] The goddess of the spring season

વાસર, s m [S] A day

વાસર-મણિ, s m [S fr +મણિ] The sun

વાસવ, s m [S] The God Indra

વાસ વુ, v t [Causal of વસ·વુ, used to avoid the inauspicious expression બન્ધ કર·વુ] To close, to shut 2 To fill or blow (of a musical wind instrument)

વિઠ્ઠલ વાસલડી આ વાસરે, મારુ કાળજ કાપે છે

—દયારામ.

વાસ·વુ, v t To inhabit; to make in-

encircle

વિંટા વુ, *v i* Passive of વિંટવું

વિંટા વ વુ, *v t* [Causal of વિંટ-વુ] To roll 2 To wrap 3 To twine

વિંટી, *s f* A ring

વિંટો, Same as વિંટલો

વિંધ-ણુ, *s n* [See વિંધ વુ] A chisel

વિંધ-વુ, *v t* [S व्यध्, विध् to pierce] To pierce 2 To perforate 3 To have a piercing effect on the mind

વિંધા-રો, *s m* A borer, a perforator

વિંધા વું, Passive of વિંધ વુ

વિંધુ, *s n* A hole, a bore

વિ, [S] A prefix denoting separation, aversion, difference, variety, opposition or augmentation

વિઆજ, Same as વ્યાજ

વિઆજુ, *adj* Relating to interest or money-lending

વિઆ-વું, *v i* [S वी to conceive] To bring forth 2 To deliver

વિકટ, *adj* [S] Difficult, hard 2 Formidable, frightful, terrible

વિકરાળ, *adj* [S विकराल *fr* वि excessively+कराल terrible] Very terrible, formidable

વિ કર્મ, *s n* [S *fr* वि away from + કર્મ] Bad action, a wicked act, sin

વિ-કલ, *adj* [S *fr* वि+कला a part *Cf* સકળ] Wanting in some parts, incomplete 2 Distracted, bewildered; perplexed

વિ કલ્પ, *s m* [S *fr* वि opposite +क्लृप् to arrange See કલ્પના] Doubt, suspicion, indecision 2 Difference of opinion 3 An alternative, option

વિ કસ વું, Same as વિ-કાસ વુ

વિકસ્વર, *adj* Opening, expanding

વિ કળ, Same as વિ કલ

સખી મને વિકળ કરી છે, એની વાસંસિયે રે —દયારામ

વિ-કળ-તા, *s f* Distracted state of the mind, bewilderment, perplexity

વિ-કળા, *s f* [S विकला *fr* वि excessively+ कला a sixtieth part] A sixtieth part of a sixtieth part, a second

વિ કાર, *s m* [S *fr* वि opposite + कृ to do] Disease disorder 2 Change of form, of nature 3 Feeling, passion, emotion

Id વિકાર હેતુ The cause of વિકાર, a temptation

વિ કાસ, *s m* [S *fr* वि excessively + काश्, कास्, to shine, to appear] Opening 2 Expanding, blooming

વિ-કાસ વુ, *v t* To open 2 To expand 3 To bloom 4 *v t* To open, to extend

વિકાસી, *adj* Opening, expanding; blooming (of a flower It occurs at the end of a compound)

Id દિવસ વિકાસી Blooming by day રાત્રિ-વિકાસી Blooming by night

વિ કૃત, *adj* [S See વિ-કાર] Diseased 2 Spoiled 3 Changed

વિ કૃ તિ, *s f* Same as વિ-કાર

વિ ક્રમ, *s n* [S *fr* वि excessively + क्रम् to walk] Heroism, valour, prowess 2 *s m* An epithet of Visnu

વિક્રમ સવત, *s m* [S विक्रम सवत्सर *fr* विक्रम name of a king of Ujjayini + सवत्सर a year See સવત, સવત્સર] The era of Vikrama

વિ ક્રય, *s m* [S *fr* वि opposite + क्री to buy] Selling; a sale

વિ-કરાળ, Same as વિ કરાળ

વિ-ક્રિયા, *s f* Same as વિ કાર

વિ-ક્ષેપ, *s m* [S *fr* वि excessively+क्षिप् to throw] Hindrance, an obstacle

Id આ or આડે વિક્ષેપ-પડવો-નડવો-થવો To occur an obstacle

વિખ
વિખ-ડુ, } *s n* [S विष] Poison, venom

વિખમ, Same as વિષમ

વિ ખાર વું, *v i* Passive of વિ ખેર વુ

વિખ-વાણુ, *s f* [+વાણી] A bitter taunt

એમ નથી જાણતો, "કતો હુ કોણ છુ?'
વિખ વાણુ જાણે વેપારી-કમાયો શુ૦ —નિરાતભક્ત.

વિખ વાદ, *s m* [See વિખ+વાદ] Disagreement, a quarrel

વિખ વું, *v t* [See વિખેર વુ *Cf* પિંખ વુ] To tear and scatter through anger, excitement, or sorrow

Id વાળ વિખવા To tear and scatter the hair through anger, &c

વિખિયા, *s f* [See વેશ્યા.] A woman

To set upside down 3 To ruin, to spoil મોઢું વાળવું, મો વાળવું To cry with the face covered હાથ વાળવા To beat the breast through sorrow in mourning વરસી વાળવી To perform the first anniversary ceremony after the death of a person ઝેર વાળવું To neutralize the effects of a poison દાણા વાળવા To repeat a spell on a quantity of grain મન વાળવું To turn the mind away from, to appease the eagerness of the mind, to pacify the mind પોતાનું મન વાળવું To comfort one's self એમ વિચારી તે મન વાળ્યો He comforted himself with this thought જવાબ વાળવો To return an answer, to reply પગ વાળવા To take rest after walking or standing વાળી લેવું To sweep and collect a heap of corn or spilt liquid 2 To deduct dues in paying an amount ઢગલો વાળવો To make a heap, to pile up ઉપકાર વાળવો To return a kindness બદલો વાળવો To return a kindness or an injury પાણી વાળવું To turn the course of water કોળિયો વાળવો Lit To put a quantity of food into a form fit for putting it into the mouth Hence 2 To eat બીડી વાળવી To make cheeroots of tobacco and cover them with dry leaves દોરડું વાળવું To make a coil of a rope ઘડો વાળી લેવો To draw towards one's self a pot filled with water and drawn from the bottom of a well up to its mouth (ભાર) વાળી લેવો To put (a heavy burden) on one's own head with one's own hands શરીર વાળવું To give a proper or healthy shape to the limbs by hard bodily exercise કેડ વાળવી To work hard 2 To work with care or attention ઘેડ વાળવી To fold (clothes, paper) પલાઠી વાળવી To sit with crossed legs પલાંઠો વાળવો To sit with crossed legs at one's ease and free from anxiety વાળી લાવવું To collect and bring કલમ વાળવી To engraft a plant on another 2 To change the subject, style, or aim of one's writings or speeches 3 To desert one party and join the opposite one

વાળા, *s m pl* [See વાળો] An ear ornament made of gold wire

વાળાકુંચી, *s f* [See વાળ + કુંચો] A goldsmith's brush

વાળિ઼યો, *s m* [See વાળ઼વું to sweep] Sweeping a heap of corn

વાળી, *s f* [S वलय a circle *fr* वल् to turn See વળ઼વું] A nose ring 2 An ear-ring

વાળુ, [S वत्, वान्] An adjective suffix showing "possession"

વાળુ, વાળુ, *s n* [Hem Des विआलिआ = S पूर्वाह्न भोजनम् breakfast, *fr* S वि+आहार] Eating food cooked at noon 2 Supper

વાળુ, *s f* [S वालुका] Sand 2 Gravel

વાળો, *s m* [Dh Des वालओ *fr* S वाल a small hair See વાળ] A wire 2 The Guinea-worm

Id વાળો ખેંચવો To draw into a wire. વાળો નિકળવો To suffer from Guinea-worm

વાળો, *s m* [S वालुक] The grass of which the roots are fragrant, *Andropogon muricatus* 2 The roots of this grass

વિઘુ, વિઘુ, *s n* [S वि particularly, + घात a group *fr* हन to collect] Square measure equal to about 1/3 acre, a *vighā*

વિઘો઼ટી, *s f* [+ વૃત્તિ] An assessment on land collected per વિઘા 2 An assessment on land

વિંછી, *s m* [Hem Des विंछुओ *fr* S वृश्चिक] A scorpion

વિંજણો, *s m* [S व्यजन] A fan 2 A large hanging fan, a *punkha*

Id વિંજણો નાખવો-ફરાડવો To fan with a fan

વિંજવું, વિંજવું, *v t* To swing, to whirl round in the air 2 To fan a fire

વિંટણિ઼યો, *s m* [See વિંટવું] A reel of thread

વિંટ઼લો, *s m* [See વિંટ઼વું] A round roll, a roll

વિંટવું, *v t* [Dh Des विंट, Hem Des वेढिअं *fr* S वेष्टितम् *fr* S वेष्ट् to surround See વેષ્ટન] To wrap 2 To roll, to twine, to wind

Id વિંટી લેવું-વળવું To surround, to

to wash,] To wash, to cleanse, to rinse

વિછુવા, *s m pl* [See વિછી] A pair of silver ornaments worn by women on the toes.

વિ છોહ, *s m* [See વિ-સ્છેદ *Cf* વછો] Separation

વનિતાનો વિરહ વિછોહ તો, દહન દાવાનળથી ઘણો —સામળભટ

વિજણુ-વારા, *s m* [See વિંજણુ+વાયરો] Fanning

વિજણો, } Same as વિંજણો, વિંઝણો
વિઝણો, }

વિજન, *adj* [S वि apart + जन a man] Unpeopled 2 Solitary, retired, secluded, tenantless

વિ-જય, *s m* [S *fr* वि excessively+જય] Victory 2 Conquest

Id વિજય કરવો-મેળવવો To gain a victory

વિજય-સ્થાન, *s n* [S *fr* + સ્થાન] The place where a victory was gained, a place of victory

વિજયા, *s p* Hemp, bhānga 2 An epithet of Durgā

વિજયા-દશમી, *s f* [S *fr* + +દશમી] The Daserā, the tenth day of the bright fortnight of Āshvin (Sep -Oct)

વિજયાનન્દ, *s m* [S *fr* + આનન્દ] Joy on account of a victory, a triumph 2 God

વિજયી, *adj* [S विजयिन्, विजयी, *fr* વિજય] Victorious; conquering, triumphant 2 *s m* A victor

વિ-જળી, *s f* [Hem Des विज्जु ला *fr* विद्युत् *fr* वि excessively+द्युत् to shine] Lightning 2 Electricity

Id વિજળીનો તાર The electric telegraph a telegram વિજળીનો ઝબકારો A flash of lightning

વિજળી-કોઠો, *s m* [+ કોઠો] A game for children (In the Sorath District)

વિ-જાતિ, }
વિ-જાતીય, } *adj* [S *fr* वि different + જાતિ] Of a different caste tribe, or class, heterogeneous, dissimilar

વિ-જારી, *s f* [Redup of જારી adultery, confused with ઈજાર P trowsers] Adultery 2 Cunning conduct, roguery 2 Sleight of hand jugglery (Generally used in the expression જારી-વિજારી)

વિ-જોગ, Same as વિ-યોગ.

વિ-જોગી, Same as વિ-યોગી.

વિ-જ્ઞપ્તિ, Same as વિ-જ્ઞાપના

વિજ્ઞાન, *s n* [S *fr* वि excessively+ज्ञान,] Particular, minute, or accurate knowledge

વિજ્ઞાન-મય-કોશ, *s m* [S *fr* + કોશ] One of the sheaths of the soul of man according to the Vedânta teaching 2 Knowledge or perception of the eternal being while the individual soul is conscious of its own worldly existence

વિ-જ્ઞા-પના, *s f* [S *fr* वि particularly + ज्ञप् to inform *fr* ज्ञा to know] A respectful statement or representation

વિટગા, *s f* [S विट a voluptuary + અંગના] A voluptuous woman 2 An accomplished woman

હું તવનાં સુખથી ઉચરી પતિ, વલ્લભની નહિ વેળા વિટગા —વલ્લભ.

વિટડ, *s n* [S वितण्ड]Pretension, feigning

વિટડા, *adj m pl* Pretentious, false

કોઈ વિકડા કહાવે નર્યા, જ્ઞાન-ખાજ કેટલાએક જ ખરા —અખો.

વિટમ્બણા, *s f* [S. विडम्बन] Disgrace; dishonour 2 Ignominious treatment. 3 Trouble, difficulty, distress.

Id વિટંબણા પડવી To be exposed or subjected to trouble, difficulty, or distress વિટંબણા વેઠવી To undergo trouble, &c.

વિટ લા, *s. m pl* [See વિંટી] Ear-ornaments worn by children and women

વિટ-વું, *v t* [S वेष्ट to surround See વિંટવું] To wrap, to roll, to encircle 2 To hem in, to encompass 3 To wind, to twine

વિટળા વું, *v i* [Passive of વિંટાળવું] To roll round 2 To be encircled

વિટાળ વું, *v t* [See વિંટાળવું] To roll round 2 To twine 3 To fold up 4 To wrap 5 To wind 6 To pack

વિટાળો, *s. m* A round roll, a roll

વિડમ્બના, Classical form of વિટમ્બના.

વિ ડાર-વું, *v t* [See વિ-દાર વું] To tear, to cut 2 To relieve, to allay

(used in contempt)

વિખે, Same as વિષે

વિ૰ખેર૰વુ, *v t* [Dh Des वेराय, वेरा॰वु, scattered *fr* S विकिर् *fr* वि apart + कॄ किर्, to scatter] To scatter, to throw about in disorder

વિ૰ખ્યા ત, *adj* [S *fr* + ख्या to tell] Famous, celebrated, renowned

વિ૰ખ્યા૰તિ, *s f* Fame, celebrity

વિગત, *s f* [S *fr* वि particularly + गम् to go] Description 2 Particulars, details 4. *adj* Gone 5 Departed, separated, lost

વિગત-વાર, *adj* [+ वार, P] Particular, minute 2 Detailed, being in full particulars.

વિગેરે, *adv* [Ar विगैरहि *fr* व and + गैर् another + हि that] Etcetera, &c , and so on, that and others

વિગો૰વું, Same as વગોવ૰વું

વિ૰ગ્રહ, *s m* [S *fr* वि apart + ग्रह् to take.] A war, a battle, a fight, a quarrel 2 Analysis of compound words, dissolution of a compound (Gram)

Id વિગ્રહ સભા A council of war

વિઘર ુ, વિઘગ૰વું, *v i* [+ ગર૰વુ, ગળ વુ] To be melted; to be dissolved 2 To be dispersed or scattered 3 To be confused or embarrassed 4 To be disheartened or dispirited

વિ૰ઘરો, *s m* [See વઘરો, વિગ્રહ] See વઘરો 2 Disagreement, a quarrel.

વિઘું, Same as વિંઘું

વિઘ્ન, *s n* [S *fr* वि excessively, opposite, + हन् to strike] Impediment, obstacle, hindrance 2 Mishap, misfortune

Id વિઘ્ન આવવુ-થવુ-નડવુ-પડવુ To occur an obstacle

વિઘ્ન-હારી, *adj* [S *fr* + ह हर् to take away] Removing an obstacle 2 *s m* A remover of obstacles

વિચક્ષણ, *adj* [S] Shrewd, sharp, clever

વિ ચર૰વુ, *v i* [S वि excessively + चर् to walk] To go 2 To enter

વિ૰ચાર, *s m* [S See વિ૰ચર વુ] Notion, view, judgment, reflection, thought 2. Trouble, perplexity, a difficult and embarrassing case 3 Investigation 4 Deliberation 5 Meditation 6 Determination, decision

Id વિચાર આવવો To strike the mind (of a thought) વિચાર કરવો To think, to meditate, to deliberate વિચાર થવો-આવવો To be formed (a thought, an intention) 2. To have an inclination or mind to વિચાર ચલાવવો-દોડાવવો-પહોંચાડવો To think out, to devise by serious thinking, to excogitate વિચાર-આપવો-દર્શાવવો-જણાવવો To give out or express an opinion વિચાર ધારણ કરવો To entertain an opinion લાંબો વિચાર A thought or calculation of remote consequences. લાંબો વિચાર કરી શકે એવો Foresighted, prudent વિચાર૰પૂર્વક Preceded by a thought or consideration, thoughtfully, deliberately

વિચાર વન્ત, વિચાર૰વાન્, વિચાર૰શીલ, *adj* [S *fr* +वत्, वान्, शील, affixes showing possession] Considerate, thoughtful, contemplative, deliberative

વિચાર વું, *v i* To reflect, to think, to cogitate, to ponder over 5 To reason 6 To revolve in the mind

વિચાર-શ્રેણી, *s f.* [S *fr* + શ્રેણી] A series of thoughts.

વિચિક્ષણ, Same as વિચક્ષણ

વિ૰ચિત્ર, *adj* [S *fr* वि excessively + ચિત્ર] Divers, various 2 Surprising, marvellous. 3 Strange 4 Sundry 5 Of different colours

વિ૰ચેતન, *adj* [S *fr* वि apart + ચેતન] Unconscious, senseless, dead

વિચ્છેદ, *s m* [S *fr* वि excessively + छिद् to cut] Division, disjunction

વિછર૰વું, *v i* [See વિચ્છેદ] To be seperated

જુઓ મચ્છ જળથી વિછરતા, તજે પ્રાણ, ધન્ય સ્નેહને.
—દયારામ

વિ૰છળ વું, *v t* [Hem Des विच्छोल =S कम्पयति it shakes *fr*, S वि intens + छल् ...

વિ-દેશી, *adj* Foreign, strange

વિ-દેહી, *adj* [S *fr* +દેહ] Released from the tabernacle of clay 2 Disembodied 3 Incorporeal

વિદ્ધ, *adj* [S *fr* व्यध्, विध्, to pierce] Pierced 2 Perforated, bored વિદ્ધયોની A woman who lives with her husband

વિદ્ય-માન, *adj* [S *fr* विद् to be] Existent, being 2 Being present

વિદ્યા, *s f* [S *fr* विद् to know] Knowledge 2 Learning 3 Science

Id ચૌદ વિદ્યા Lit Fourteen departments of knowledge 2 The fourteen parts of the Vedas, *viz* શિક્ષા, કલ્પ, વ્યાકરણ, નિરુક્ત, છંદ, જ્યોતિષ, ૪ વેદ, મીમાંસા, ન્યાય, ધર્મ, અને પુરાણ 2 All the departments of human knowledge ચૌદે વિદ્યા ભણેલો Fully educated and experienced 2 Learned and experienced 3 Wise and circumspect, skilful 4 (Iron) cunning, roguish વિદ્યા વિલાસી Delighting in learning or science અર્થ-વિદ્યા Physical sciences, Physics પરમાર્થ વિદ્યા Metaphysical sciences, Metaphysics

Prov વિદ્યા કોઈના બાપની નથી = ભણે, તેની વિદ્યા There is no royal road to learning

વિદ્યા-ગુરુ, *s m* [S *fr* +ગુરુ] A teacher, an instructor

વિદ્યા-ધર, *s m* [S] An individual of a particular class of demi gods (*fem* વિદ્યા-ધરી)

વિદ્યાનન્દ, *s m* [S See વિદ્યા + આનન્દ] The pleasures of learning

વિદ્યાભ્યાસ, *s m* [S *fr* +અભ્યાસ] Study, pursuit of learning or knowledge

વિદ્યામૃત, *s n* [S *fr* +અમૃત] Learning considered as nectar

વિદ્યાર્થી, *s m* [S *fr* + अर्थ् to beg] A student 2 A pupil, a disciple, a scholar

Id વિદ્યાર્થી અવસ્થા Student days, pupilage

વિદ્યા-લય, *s n*
વિદ્યા-શાળા, *s f* } [S *fr* +આલય, શાળા] A school 2 A college

વિદ્યુત્, *s f* [S *fr* वि excessively +द्युत् to shine] Lightning

Id વિદ્યુલ્લતા, વિદ્યુ-લ્લેખા, *s f* A flash of lightning

વિદ્રુમ, *s n* [S] The coral tree

વિદ્-જ્જન, *s m* [S See વિદ્વાન્+જન] A learned man 2 *s m* An assembly or body of learned men

વિદ્-ત્તા, *s f* [S See વિદ્વાન્] Learning, erudition

વિદ્વાન્, *adj* [S विद्स्, विद्वस्, विद्वान् *fr* विद् to know] Learned erudite 2 *s m* A learned man, a well read man, a scholar

વિધ, *s m* [S विधा] Kind, sort, form (Used at the end of a compound, as બહુવિધ)

વિ-ધવા, *s f* [S *fr* वि apart+धव a husband] A widow

વિધ-વિધ, Same as વિ-વિધ

વિ-ધાતા, *s m* [S *fr* विधा to create *fr* वि excessively + धा to hold] The creator, the god Brahmā

વિ-ધાત્રા,
વિ-ધાત્રી, } *s f* The goddess of destiny, the goddes of fate

Prov વિધાત્રીના લેખ ટાળ્યા ન ટળે The decrees of fate cannot be obliterated

વિ-ધાન, *s n* An assertion, an ordinance 2 The predicate (in Gram) 3 Process, method

વિ-ધિ, *s m f* The god Bhrahmā 2 Destiny 3 An ordinance a sacred precept 4 A rule 5 Form, formality 6 A formula 7 A command, injunction 8 A text (of the scriptures)

વિધિ-યુક્ત,
વિધિવિત, } *adj* [S *fr* +યુક્ત] Conformable to prescribed rules, canonical 2 Methodical

વિધુ, *s m* [S] The moon

વિધુર, *adj* Same as વિધુરૂ 2 *s m* A widower

વિધુરા, *adj f* [S *fr* [illegible] directed] (A woman) Suffering from separation from the lover

વિધુર, *adj* Confounded, agitated, perplexed, bewildered

[illegible]

—[illegible]

તેરી વિડારો લાગુન, જો રૂચે, તો તેમ —પ્રેમાનંદ
વિણ, *prep* [S बिना] Except, without See વિના
વિણ-વુ, *v t* [See વિનય] To clean 2 To select 3 To collect, to glean, to gather, to pick up, to pluck 4 To pick up and separate extraneous particles from corn
Id દાણા વિણવા To pick up grains, to glean 2 To pick up extraneous particles from corn ફુલ વિણવા To pick up flowers વણગા વિણવા To make ineffectual efforts, to struggle even when there is no hope of success વિણી કાઢવુ-લેવુ To pick out, to select
વિણા-ચુટા, *s m pl* [+ચૂંટ વુ] Uneasiness, restlessness
વિણા-મણ, *s n* [See વિણ વુ] Dust that comes out from corn when cleaned 2 The wages for cleaning
Prov ધૂળમા વિણામણ કાકરા Nothing can come out of nothing
વિત ક, *s n* [See વિત વુ] That has happened, that has befallen, trials troubles
વિતણ્ડ-વાદ, *s m* [S See વિતણ્ડ + વાદ] An unnecessary dispute, a useless argumentation
વિતંડા, *s f* Same as વિતણ્ડ-વાદ
વિતથ વિતડા કરી મે, લેવો તેણે આ લાવ?
—રત્નેશ્વર
વિ-તથ *adj* [S *fr* वि priv +તથા] False
વિ તનુ, *s m* [S *fr* वि priv તનુ the body *Cf* અનગ] The god of love, who has no body, being burnt down by the god Shiva
વિ-તર્ક, *s m* [S *fr* वि opposite + તર્ક] A conceit 2 Conjecture, guess 3 Doubt, apprehension
Id તર્ક વિતર્ક Various conjectures
વિત-વુ, *v i* [Hem Des वित्त *fr* S वृत्त happened *fr* वृत् to be Or S वि apart + इत gone *fr* इ to go See વીત] To elapse, to expire, to pass away 2 To happen, to come to pass 3 To be obliged to suffer or undergo 4 To experience (as a calamity, misfortune)
Id ઑરીઓ વિતવો To enjoy the pleasure of, to have a liking for something realised પગત વિતવો-વિતી જવો To pass away, to expire (of time) 2 To pass away, to expire (of the appointed time) માથે વિતવું To be obliged to suffer, or put up with, to experience (a calamity, misfortune)
Prov વિતી હોય, તે જાણે He jests at scars, that never felt a wound
વિ તળ,
વિ તલ, } *s n* [S वितल *fr* वि intens. + તલ, તળિયુ] One of the seven lower regions according to Hindu Mythology
વિતાડવું, *v t* To oblige to suffer, to harass
વિત્ત, *s n* [S *fr* विद् to obtain] Money 2 Property, wealth, substance 3 Strength, worth 4 Resources
વિદગ્ધ, *adj* [S] Clever, sharp, shrewd 2 [S *fr* वि excessively + दग्ध burnt *fr.* दह् to burn] Excessively burnt 3 Completely burnt
વિદગ્ધા, *s f* A shrewd and artful woman
વિ-દળ, *s n* [S वि priv +દળ a part] A bulbous root, which has no parts, but is a lump
કદ મૂળ આલક્ષને ભોજો, વાગી વિ-દળ તે વર્જે છ
—વી૦વિજય.
વિદાય, Same as વદા
વિદાય-ગિરી,
વિદાયી, } Same as વદાય-ગીરી.
વિદારણ, *s n* [S *fr* वि excessively + दृ, दार्, to tear] Tearing, rending, splitting 2 Killing, slaughtering
વિ-દાર-વું, *v t* To tear, to rend 2 To cut, to split, to cleave 3 To lay open, to cut to pieces
વિદિ-ત, *adj* [S *fr* विद् to know] Known, understood
વિદુર, *adj* [S] Wise, intelligent
વિ-દૂષ-ક, *s m* [S *fr* वि excessively + दूष्, दुष्, to spoil] The clown (in a drama). 2 A jester, a joker
વિ-દેશ, *s m* [S *fr* वि a part + देश] A foreign country or land

to break] Divided 2 Separated

વિ-ભક્તિ, *s f* A case (in Gram) 2 Inflection or variation of nouns, declension, a change in a word made by adding a termination

વિભવ, *s m* [S *fr* वि particularly+भू to be] Greatness, glory, magnanimity 2 Wealth, riches

વિ ભા-કર, *s m* [S *fr* वि intens +भा to shine+कृ, कर्, કરવુ] The sun

વિ-ભાગ, *s m* [S See વિ-ભક્તિ] Division. 2 A partition 3 A subdivision 4 A share

વિભાવ, *s m.* [S See વિભ વ] Emotion, 2 A cause of love-sentiment

વિ-ભાવ•ના, *s f* Fancy, imagination 2 Possibility

વિ ભા•વું, *v i* [S *fr* वि+भा to shine] To shine 2 To appear splendid or beautiful

ચદન ચઢિયા નાગ હિમે શુ! વેશ વિભાતી યશ પરે
—પ્રેમાનંદ

વિભુ, *adj* Pervading all material things, being everywhere, omnipresent 2 *s m* The Supreme Being

વિભુટણુ, *s n* Affliction, distress 2 Misfortune

વિ-ભૂત,
વિ-ભૂતિ, } *s f* [S विभूति greatness. See વિભવ] Ashes 2 Ashes with which ascetics besmear their bodies in imitation of Shiva 3 Greatness, superhuman power

વાગીશ્વરી તણી વિભૂતિ ઉરે સુહાવી,
પધારતી નિકટ નાગરતા ભતવી —શ્રી ગોવિન્દ

વિ-ભૂષણુ, [See *fr* वि intens + ભૂષણુ] Same as ભૂષણુ

વિભૂષિત, Same as ભૂષિત

વિ-ભ્રમ, *s m* [S *fr* वि excessively + ભ્રમ] Doubt, suspicion 2 Graceful motions

વિ-ભ્રાન્ત, *adj* [S] Perplexed, stupefied, confounded, bewildered

વિ-મળ, *adj* [S विमल *fr* वि apart + મલ, મેલ] Clean; pure, being without dirt or foulness

વિમા-ચિઠ્ઠી, *s f* [See વિમો + ચિઠ્ઠી] A policy of insurance, note of protection

વિમાન, *s n* [S] A balloon 2 A celestial self-moving chariot

વિમા•વાળો, *s m* [See વિમો + વાળુ having] An under-writer, an assurer 2 One who undertakes the risk to which another is exposed

વિ-માસણુ, *s f* [See વિ•માસ•વુ] Mental gloom 2 Fearful anticipation, ill consequence

વિ-માસ વું, *v i* [S विमनस्क dispirited *fr* वि apart+મન] To be gloomy, to have fearful anticipations 2 To be dispirited, to be put out, to be annoyed

વિ મુખ, *adj* [S *fr* वि apart+મુખ.] That has turned its face away, adverse, unfavourable

વિમો, Same as વિમા-ચિઠ્ઠી

વિય ડો,
વિર ડો, } *s m* [See વેહેળો *fr* S वह् to flow] A pit made in the bed or on the bank of a river to obtain filtered water from

વિયાણુ, *adj* [See વિઆ•વુ, વ્યા•વુ] Giving birth, delivering a young one (Used at the end of a compound)

વિયા•વું, Same as વિઆ•વુ, વ્યા વું.

વિયોગ, *s m* [S *fr* वि apart + યોગ] Separation 2 Separation (of lovers from each other)

વિ-યોગી, *adj* Separated 2 Suffering from the pangs of separation

વિ-રક્ત, *adj* [S *fr* +रक्त pleased, devoted, *fr* रञ्ज् to be pleased] Disgusted 2 That has renounced the world

વિરઞ્ચી, *s m* [S विरिञ्चि] The God Brahmā, the Creator

વિરણુ,
વિરણુવાળો, } *s m* [Dh Des विरणं *fr* S विरणम्] A kind of fragrant root

વિ-રતિ, *s f* [S *fr* वि apart+रति pleasure *fr* रम् to sport See રતિ] Disgust

વિ-રમ•વું, *v i* To stop, to cease

વિરલ,
વિરલુ, } *adj* [S विरल] Rare, unfrequent. 2 Uncommon 3 Being scarce

વિધ્યર્થ, *s m* [S See વિધિ + અર્થ] The imperative mood (in Gram)

વિધ્વંસ, *s m* [S *fr* वि excessively + ध्वस् to destroy] Ruin, destruction, demolition

…નતા, Same as વનિતા.

વિન.તિ, } *s f* [S विनति *fr* वि excessively+नम् to bow, to bend] Request 2 Entreaty, supplication 3 A humble, and respectful petition or representation
વિ.નતિ,

વિ-નય, *s m* [S *fr* वि apart+नी to carry] Courtesy, propriety of conduct, decorum 2 Politeness; gentleman like bearing 3 Meekness, humility, modesty, affability

વિનવ વું, *v i* [See વિનય, or વિનતિ] To entreat 2 To supplicate 3 To persuade 4 To pray 5 To praise 6 To induce

વિના, *prep* [S] Except, without

વિનાયક, *s m* [S] An epithet of ગણેશ

વિ-નાશ, *s m* [S *fr* वि excessively + नाश] Destruction, ruin 2 Perdition 3 Extinction 4 Death

Prov વિનાશ કાળે વિપરીત બુદ્ધિ Pride goeth before destruction

વિનાશક, *adj* That which destroys, destructive

વિ-નાશી, *adj* Perishable, liable to be destroyed

વિ-નિ-પાત, *s m* [S *fr* वि excessively+ नि down+पत् to fall] A fall 2 Ruin, calamity, evil

વિ.નિ.યોગ, *s m* [S *fr* वि intens + नि down +યોગ] Use, employment, applying, application, charge, duty

વિ નીત, *adj* [S See વિનય] Courteous, polite 2 Meek, modest, humble

વિ ને, See વિ.નય

વિ નોદ, *s m* [S *fr* वि excessively +नुद् to drive] Diversion, sport, play, pastime, merriment

વિ.નોદી, *adj* Gay, jolly, sportive

વિન્યાસ, *s m* [S *fr* वि particularly+नि down+अस् to throw] Arrangement 2 A deposit

વિપત, *s f* [S विपद् See વિપત્તિ] Misfortune, adversity, calamity, affliction 2 An adverse or distressing occurrence

વિપત્તિ, [S *fr* वि opposite + पद् to go] See વિપત

વિ-પરીત, *adj* [S *fr* वि apart+परि around +इ to go] Opposite, reverse 2 Adverse 3 Hostile, not favourable or propitious

વિ.પર્યય, *s m* [S *fr* वि+परि around +इ to go] Contrariety, reverse, inversion 2. Change 3 Absence, non-existence

વિપદે વિપર્યય જે વશ્યો, તેનુ ઔષધ કયાહી,
વિનાશ વિનીતને નવ નડે, હોય ભાવ જે માહી
—ત્નેશ્વર.

વિ.પર્યાસ, *s m* [S *fr* वि + परि + अस् to throw] Change, contrariety, reverse

વિપિન, *s n* [S] A wood, a forest

વિપુલ, } *adj* [S विपुल] Large, broad, wide, capacious, abounding 2 Deep, profound
વિપુળ,

કૃશી કરમા ધરો છો, વિપુલ દેવ પાવન —ભાલણ.

વિપ્ર, *s m* [S] A Brāhmaṇa

વિ-પ્રયોગ, *s m* [S *fr* वि apart+प्र forth+ યોગ] Separation 2 The separation of a lover from his lady love

વિ-પ્ર.લબ્ધા, *s f* [S See વિપ્રલમ્ભ] A woman disappointed by her lover's not keeping his appointment

વિ-પ્ર લમ્ભ, *s m* [S *fr* वि apart + प्र forth+लभ् to get] Deception 2 Separation of lovers

વિ-ફર.વું, *v t* [+ફર.વુ] To be infatuated, to be maddened 2 To be provoked

વિફળ, *adj* [S. विफल *fr* वि apart+ફળ] Useless 2 Fruitless

થયો દારુણ મન ગાન્યો, વિફળ થઈ સ્નેહની સાનો
—સરસ્વતીચંદ્ર

વિ-બુધ, *s m* [S *fr* वि excessively, + बुध् to know] A god

વિ-બોધ, *s m* [S *fr* वि particularly बुध् to know] Awakening 2 Becoming conscious 3 Knowledge, wisdom

વિભ્રમ, *adj* [S *fr* वि excessively +भ्रम्

Sulphate of magnesia

વિ લા વું, *v i* [See વિ લય] To melt away, to be dissolved 2 To be destroyed
દીસ'તા એ ઝળકે રૂડા, ત્વિ ક્ષણે વિલાયા જોને
—રામદાસ

વિલાસ, *s m* [S *fr* वि excessively+लस् to dance] Sport, pleasure 2 Amorous dalliance

વિલાસી, *adj* Given to pleasures 2 Sensual, amorous, voluptuous 3 *s m* A voluptuary, a sensualist

વિલિયું, *s n* [Eng *William*] Half a rupee coin

વિલીન, *adj* [S *fr* वि excessive + ली to melt] Dissolved, liquefied, melted 2 Immersed in

વિલુબ્ધ, *adj* [S *fr* + लुब्ध] Enticed, allured 2 Engrossed, absorbed

વિ-લોક-ણી, *s f* [See વિ લોક-ન] Manner of looking at
મદ હસણી, તારી વક વિલોકણી,
તેથી કાઈ, સારી છે કટારી રે —દયારામ

વિ લોક-ન, *s n* [S *fr* + लोक् to see] Seeing, looking at, observing, observation

વિ લોક-વું, *v t* To see, to look at, to observe

વિલોચ ન, *s n* [S *fr* + लोच to see] The eye

વિ-લોચ વું, *v t* To see, to look, to observe

વિવક્ષા, *s f* [S *fr* वच् to speak] Desire to speak 2 Meaning, intention in speaking

વિવક્ષિત, *adj* Desired to be spoken 2 Intended or designed to be spoken 2 Certain, particular

વિવર, *s n* [S] A burrow, a hole 2 A cave, a cavern

વિવરણ, *s n* [S *fr* + वृ to cover] Exposition, comment, interpretation, explanation

વિવર્ણ, *adj* [S *fr* वि apart+वर्ण colour] Pallid, pale

વિવર્તન, *s n* [S *fr* वि excessively+वर्तन] Revolving, whirling round

વિવર્દ્ધિત, *adj* [S *fr* वि intens + वृद्धि] Increased, enlarged

વિવશ, *adj* [S *fr* वि apart + वश power] Confounded agitated, perplexed

વિવાદ, *s m* [S *fr* वि excessively+वाद] Discussion 2 Controversy

વિવાહ, *s m* [S *fr* वि apart + वह् to carry] Betrothal 2 Marriage, wedlock

Id વિવાહ કરવો To betrothe વિવાહ માડવો To begin the ceremony of marriage વિવાહ તોડવો-ફોક કરવો To break a promise of marriage

Prov વિવાહના ગીત વિવાહ અવસરેજ ગવાય Everything is good in its season વિવાહ પેહેલા માડવો શો Call not a surgeon before you are wounded વિવાહની વરશી Funeral instead of marriage વિવાહથી રૂડુ શુ ? Marriage marks an important period in a man's life વિવાહ માડી જુઓ ને ઘર ઉકેલી જુઓ One cannot previously form an idea of what a marriage or a house will cost વિવાહ વીત્યો, ને માડ ઘાસલે When the cow is old, she is soon sold

વિવાહ-વાજન, *s n* [+ વાજિત્ર] A marriage ceremony and such other festive occasions in which musical instruments are played

વિવિધ, *adj* [S *fr* वि excessively +विध kind *fr* , वि+धा to hold] Various, diverse, of many kinds or various denominations, sundry

વિવેક, *s m* [S *fr* +विच to distinguish] Etiquette 2 Politeness 3 Discretion, discrimination 5 Shrewdness 6 Judgment, common sense

વિવેક-બુદ્ધિ, *s f* [S *fr* +बुद्धि] Power of discrimination, judgment

વિવેકયુક્ત, *adj* [S *fr* + युक्त] Politely, courteously 2 Sensibly

વિવેકી, *adj* Judicious 2 Discreet 3 Polite 4 Shrewd 5 Intelligent

વિવેચન, *s n* [S See વિવેક] Comments, discussion 2 Expounding, exposition

વિશાખા, *s n* [S] The 16th lunar mansion (consisting of two stars).

વિરવણુ, *s f* A kind of grass

વિ-રસ, *adj* [Dh Des विरसित्य *fr* विगलितम् made thin *fr* S *fr* वि apart + रस] Tasteless, insipid, vapid 2 Dispirited, dis appointed

વિ-રહ, *s m* [S *fr* वि apart+रह् to go] Separation 2 The separation of lovers

Id વિરહાગ્નિ, વિરહાનળ, Fire of separation, pain of separation વિરહોત્કંઠ Pining away owing to separation from the beloved વિરહોત્કંઠિતા A woman distressed by the separation from her lover

વિરહ-જ્વર, *s m* [S *fr* + જ્વર] The fever or anguish caused by separation

વિરહિણી, *s f* A woman separated from her lover

વિરહી, *s m* A man separated from his lady-love 2 *adj* Suffering from separation

વિરાસવું, *v i* [See વિરસ] Same as વરાંસવુ

વિરાગ, *s m* [S See વિરક્ત] Disgust 2 Giving up worldly enjoyments, renunciation of the world

વિ-રાગી, *adj* Disgusted 2 Disgusted with the world 3 *s m* One who has renounced the world, an ascetic, one who has dedicated himself to the service of God

દ્રૌપદી દામણી લે ઝપટે ગઈ, કસ્તૂરી લોહી લગાડું વિરાગી
—વલ્લભ

વિ-રાજ-માન, વિરાજિત, } *adj* [S *fr* वि excessively + राज् to shine] Shining, appearing splendid 2 Occupying an honourable seat.

વિ-રાજવું, *v i* To occupy an honourable seat

વિ-રાટ, *adj* [S विराज्, विराट्, shining, splendid, *fr* वि excessively + राज् to shine] Shining, splendid 2 *s n* The universe looked upon as being a manifestation of the Supreme Being

વિરામ, *s m* [S See વિરતિ] Cessation 2 End 3 A stop, a mark in writing, intended to distinguish the different clauses or sentences અલ્પ વિરામ ચિન્હ a comma (,) અર્ધ વિરામ ચિન્હ A semi colon (;) પૂર્ણ વિરામ ચિન્હ A full stop ( )

વિ-રુદ્ધ, *adj* [S *fr* वि opposite + रुध् to obstruct] Checked, obstructed 2 Opposite; contrary 3 Adverse

વિ-રૂપ, વિરૂપી, } *adj* [S *fr* वि opposite + રૂપ] Ugly, ill looking, uncouth, deformed

વિ-રેચન, *s n* [S *fr* वि excessively+રેચ] Evacuation of the bowels 2 Purging

વિ-રોધ, *s m* [S See વિરુદ્ધ] Opposition, resistance 2 Hostility, enmity 3 A quarrel, a disagreement 4 Contrariety; contradiction, inconsistency

વિરોધાભાસ, *s m* [S *fr* + આભાસ] (Rhet) An appearance of incongruity, which is merely verbal, and is explained away by properly construing the passage; representing things as antithetical to one another, though in the nature of things they are not inconsistent

વિ-રોધી, *adj* Opposing 2 Hostile 3 Dis agreeing

વિ-લક્ષણ, *adj* [S *fr* वि apart + लक्षण] Extraordinary 2 Strange 3 Uncouth 4 Novel

વિ-લપવુ, *v t* [See વિલાપ] To lament, to bemoan, to mourn

વિ-લમ્બ, *s n* [S *fr* वि intens + लम्ब् to hang] Delay, procrastination, length of time (consumed or elapsed)

વિ લય, *s m* [S *fr* +લય] Dissolution; destruction 2 Melting away, disappearance

વિ-લસવું, *v i* [See વિલાસ] To be shining, brilliant, or splendid

વિલાત, *s f* [Ar वलायत् country, native country] The native country 2 The soil agreeable to the produce of 3 Great Britain

વિલાતી, *adj* English, British 2 Gone to and returned from England

વિલાપ, *s m* [S *fr* वि excessively+लप् to speak] Lamentation, wailing, bemoaning

વિલાયત, Same as વિલાત

વિલાયતી મીઠું, *s n* [See વિલાતી+મીઠું]

fects of a poison by an antidote વિષ મારવુ To remove the poisonous properties of a drug 2 To pacify one's anger or malice

વિષ-ધર, *s m* [S *fr* + ધરવુ, ધરાવવુ] A snake

વિષણ્ણ, *adj* [S See વિષાદ] Dejected, sad; melancholy

વિષમ, *adj* [S *fr* वि apart + સમ even, equal] Unequal 2 Uneven, having a rough or rugged surface 3 Odd, uneven 4 Hostile, inimical 5 Having no equal, matchless

Id સમ વિષમ Difference વિષમ જ્વર Remittant fever વિષમ અપૂર્ણાંક Improper fraction

વિષય, *s m* [S] A subject, a matter 2 A subject; the province 3 An object of sense, an object of enjoyment (there are 5 objects of sense, *viz* —શબ્દ, for the ear, રૂપ, for the eye, રસ, for the tongue, ઘ્રાણ or ગંધ for the nose, and સ્પર્શ for the skin) 4 Enjoyment or gratification of passions 5 Sexual enjoyment

Id વિષય કાઢવો To open a subject in conversation વિષય લેવો To take up a subject to talk about 2 To choose a subject જુદો વિષય A different subject, a digression, a matter not connected with the subject in hand વિષય કરવો To have sexual intercourse વિષય ભોગ Enjoyment of the pleasures of the senses

વિષયાતીત, *adj* [S *fr* + અતીત passed] Being beyond the reach of the senses

વિષયાનન્દ, *s m* [S *fr* + આનન્દ] Gratification of the sexual desire

વિષયાન્તર, *s n* [S *fr* + अन्तर another] A different subject, a digression

વિષયાન્ધ, *adj* [S *fr* + અંધ] Blinded by the pleasures of the senses, engrossed in the pleasures of the senses

વિષયાસક્ત, *adj* [S *fr* + આસક્ત] Attached or devoted to the pleasures of the senses

વિષયી, *adj* Engrossed in gratifying the senses, engaged and interested in worldly affairs 2 Sensual, carnal, lustful, voluptuous.

વિષયે, *prep* [See વિષે] In the matter of, about; with regard to, concerning

વિષાદ, *s m* [S *fr* वि excessively + सद् to sit] Dejection 2 Grief, sorrow. 3 Malice, rancour

વિષુવ-વૃત્ત, [S *fr* विषुव the point of *Aries* or *Libra* + વૃત્ત a circle] The equator

વિષૂચિકા, *s f* [S] Cholera

વિષે, *prep* [See વિષયે, વિષય] About, concerning, respecting, regarding 2 On the subject of, in the matter of, on the business of, with regard to

વિષ્ટિ, *s f* [S *fr* विष् to go] A mission for peace, negotiations for peace 2 Negotiations

વિષ્ઠા, *s f* [S *fr* विष्, विट्, fæces] Excrement, fæces, ordure

વિષ્ણુ, *s n* [S. *fr* विष् to pervade] God 2 Visnu, the second deity of the Hindu triad વિષ્ણુપુરાણ Name of one of the 18 *Puranas*

વિષ્ણુ-તેલ, *s n* [S + તેલ] Ghee (so-called by the Brâhmana)

વિસમવું, *v t* [S विश्रम्भ trust, confidence 2 To give as a trust

વિ-સરવું, *v i* [S वि intens. + સરવું] To cool, to lose heat

વિસર-ભોળુ, *adj* [See વિસરવું + ભોળુ] Forgetful 2 Negligent

વિ-સરવું, *v t* [Hem Des विसर *fr* S विस्मरति he forgets, *fr* S वि apart + स्मृ to remember] To forget 2 To neglect 3 To omit negligently

વિ-સર્ગ, *s m* [S *fr* वि apart + सृज् to abandon] The soft aspirate written as ( ) in Gujarati

વિ-સર્જન, *s n* Act of sending away 2 Dissolution (of an assembly)

વિ સવાસી, *s m f* Same as વિસ્વાસી

વિસ-વાસી, *s f* [See વીશ + વસો] One twentieth part of a વસો, and one four hundredth part of a વિઘુ 2 A measure for timber

વિશાળ, *adj* [S विशाल] Large, extensive, vast 2 Great

વિશુદ્ધિ, *s f* [S *fr* वि excessively + शुध to purify] Complete purity 2 Sanctification

વિશે, Same as વષે

વિશેક, } વિશેષ, } *s m* [S *fr* वि particularly + शिष् to remain] Particularity 2 Distinction, difference 3 A distinguishing quality, a characteristic 4 *adj* Particular, especial 5 Singular 6 Additional

Id વિશેષ એટલુ જ છે The only difference is this વિશેષમા કહેવુ To add, to conclude by saying હુ કાઈ વિશેષ નથી કરતો I am doing no more than I ought to do

વિ-શેષ-ણ, *s n* An attribute 2 An adjective (in Gram)

Id વિશેષણ-આપવુ-લગાડવુ To apply an attribute to, to compare with

વિશેષે-કરીને, *adv* [See વિશેષ+કરવુ] Particularly, especially

વિ-શેષ્ય, *s n* A word qualified by an adjective (in Gram)

વિ-શ્રબ્ધ, *adj* [S] Confidential, trustworthy

વિ-શ્રાન્તિ, *s f* [S *fr* वि apart + શ્રમ] Rest, repose 2 Relief

વિ-શ્રામ, *s m* A resting place, a place of repose 2 Rest

"વિશ્રાગમા વિશ્રામ લો," કહ્યુ એમ દ્વિજને ત્યા —વઙ્લભ

વિશ્રામ-વુ, *v i* To take rest

વિશ્વ, *s n* [S विश्व all] The universe, the world, the whole creation 2 *adj* All
નથી તુજ સમા, કોઈ અખિલ વિશ્વ વામા —દયાગમ

વિશ્વ-કારણ, *s n* [S *fr* કારણ]The cause of the world, the creator of the world 2 God

વિશ્વ-જનક, } વિશ્વ-નાથ, } *s m* [S *fr* + જનક, નાથ.] The creator or the lord of the universe

વિશ્વ-ભરણ, *s m* [S *fr* + ભરણુ] The Nourisher of the universe; God. 2 An epithet of Visnu or of Indra

વિશ્વમ્ભરા, *s f* The earth

વિશ્વ-રૂપ, *s m* [S *fr* + રૂપ] He whose form is the world, God

વિશ્વ-વ્યાપક, } વિશ્વ-વ્યાપી, } *s m* [S *fr* +વ્યાપવુ] He who pervades through the whole world; God

વિશ્વાત્મા, *s m* [S *fr* +આત્મા] *Anima mundi*, the Soul of the universe, God. 2 Brahmā

વિશ્વાધાર, *s m* [S *fr* + આધાર] The support of the world, God

વિશ્વાસ, *s m* [S वि particularly + શ્વાસ.] Confidence, faith, trust, assurance, reliance 2 Belief

Id વિશ્વાસ આપવો-દેવો To pledge one's faith, to assure, to guarantee, to promise વિશ્વાસ કરવો-મૂકવો-રાખવો To place confidence or faith in વિશ્વાસે રહેવુ To rely upon વિશ્વાસે મરવુ To suffer from a breach of promise or faith ઉપર વિશ્વાસ બેસવો To trust, to rely upon વિશ્વાસ બેસાડવો To create confidence

વિશ્વાસ-ઘાત, *s m* [S *fr* +ઘાત] Breach of trust, violation or abuse of cofidence reposed, treachery

વિશ્વાસ-ઘાતી, *adj* That abuses or violates confidence that betrays, treacherous

Prov વિશ્વાસ ઘાતી મહા પાપી Breach of trust is the greatest sin

વિશ્વાસી, } વિશ્વાસુ, } *adj* Trusty, trustworthy 2 Credulous, simple 3 Believing in Christ as the Saviour 4 *s m f* A native Christian

Id વિશ્વાસી ધર્મ The religion which commands faith in Christ as the Saviour; Christianity

વિશ્વેશ, } વિશ્વેશ્વર, } *s m* [See વિશ્વ+ઈશ, ઈશ્વર] The Lord of the universe, God

વિષ, *s n* [S] Poison, venom 2 Malice, grudge

Id વિષ આપવુ-દેવુ-ખવડાવવુ To poison (a person, an animal). વિષ ચઢવુ To be affected by a poison વિષ ઉતરવુ To subside the effects of a poison વિષ ઉતારવુ To remove the ef-

વારવો To insure

વીર, s m [S.–L vir a man] A hero, a warrior, a champion 2 A demi god 3 [See વીરો] A brother

Id વીર મુકવો By spells to induce demi-gods to possess a person

વીર રસ, s m [S fr + રસ] The sentiment of bravery

વીરવિદ્યા, s f [+ વિદ્યા] The art of getting demi-gods into one's possession

વીર-શ્રી, s f [S fr + શ્રી,] The glory or splendid appearance of a brave man

વીરહાક, s f [+ હાક] A loud and terrible cry uttered by a warrior on the battle field

વીરૂધ, s f [S] A creeping plant, a creeper

સરિતા સાગરને જઈ મળતી, તરૂવર વીરૂધ ઔષધી ફુલતી
—રત્નેશ્વર

વીરો, s m [See વીર] A brother (addressed in fondness by the sister)

વીર્ય, s n [S See વીર] *Semen virile* 2 Strength, vigour, heroism

વીલ, s n [See વિલિયુ] A covert term for half a rupee

વીલ, s n [Eng *Will*] A will, a testament

વીલ,
વીળ, } s f [See વહેળુ] The tides, the flux

વીલા, s n pl A kind of bird

વીલુ,
ભીલુ, } adj [Dh Des & Hem Des विलिअ=S व्रीडितम् ashamed Or Dh Des विलविअ fr S विलपितम् crying, See વિલાપ Or Hem Des विओलो=S अतिमनः dejected Or Hem Des विलइअ=S दीनम् wretched] Alone, solitary, going astray, stray 2 Being without any other person to look after or guide 3 Perplexed, abashed

Id વીલુ પડવુ To be pale through shame વીલુ મૂકવુ To leave alone without anybody વીલુ મ્હો A serious face a dejected countenance, વીલુ મ્હો કરવુ To have a serious face through shame disgrace or dejection

વીસ, adj [S विंशति fr द्वि two+दश ten] Twenty, 20

વીસી, s f A group or collection of twenty, a score

Id ઉગની વીસી Ups and downs, a perceptible difference વીસે ભાણસ An honest man, a perfect gentleman પોણી વીસી માણસ A dishonest man, a man deficient in several virtues

વીસી, s f [S विश् to enter See પ્રવેશ, a hotel being generally situated at the entrance of a village or town] A hotel, an inn

વુજુદ, s n Existence 2 Essence

વુઠવુ, v i [S वस् to dwell] To reside

વુઠવુ, v i [See વૃષ્ટિ] To rain, to shower 2 To be pleased or satisfied 3 To favour

વુઠણુ, v i [See વધ fr S वृध् to increase] To go

વૃક, s n [S] A wolf

Id વૃકોદર An epithet of Bhīma, the second among the Pāndavas

વૃક્ષ, s n [S] A tree, a large tree

વૃખભ, Same as વૃષભ

વૃત્ત, s n [S fr वृत्=L verto to turn] A circle 2 Conduct, behaviour 3 An occurrence, an event 4 A kind of metre

વૃત્તાન્ત, s n m [S fr + અન્ત] An account, a description of an occurrence

વૃત્તિ, s f [S See વૃત્ત] Conduct behaviour 2 Profession, calling 3 Maintenance 4 Inclination, bent or tendency of the mind 5 (Rhet) A particular way of using words in composition, a particular style 6 A particular mode of dramatic composition

વૃત્ત્યનુપ્રાસ, s m [S fr + અનુપ્રાસ] Alliteration, repetition of a letter in a sentence

વૃથા, adv [S] In vain, fruitlessly, to no purpose

વૃદ્ધ, adj [S fr वृध् to increase] Increased. 2 Old aged s m pl Ancestors

વૃદ્ધ-પરમ્પરા, s f [S fr + પરમ્પરા] A succession of ancestors 2 Traditions of a

વિસાત, s f [Ar बिसात् a carpet] Worth, value, use (Used in contempt)

વિસામો, s m [See विश्राम] A resting place 2 Rest, repose, cessation from toil or occupation 3 A confidant

Id વિસામો કરવો-ખાવો-લેવો To take rest

વિસાર, Same as વિસારો

વિસારવું, v t [See વિસરવું] To forget 2 To ignore

વિસારો, s m. [See વિસરવું] Forgetting, forgetfulness

Id વિસારે મૂકવું To forget

વિસ્તરવું, v i [See વિસ્તાર] To be extended

વિસ્તાર, s m [S fr वि apart + स्तृ to spread] Extent, expansion 2 The area of a land 3 Progeny, descendants

વિસ્તારવું, v t To extend 2 To expand

Id લીલા વિસ્તારવી See under લીલા

વિસ્તીર્ણ, adj [S See વિસ્તાર] Extensive, vast, roomy

વિસ્ફોટક, s m [S fr वि excessively + स्फट् to break] A skin disease in which there are boils all over the body

વિસ્મય, s m [S fr वि excessively + स्मि to smile] Surprise, astonishment, wonder

Id વિસ્મય પામવો, વિસ્મય થવો To be surprised or astonished

વિસ્મરણ, s n [S fr वि apart + સ્મરણ] Forgetfulness

વિસ્મિત, adj [S See વિસ્મય] Surprised, astonished, wonder struck

વિસ્મૃતિ, s f Same as વિસ્મરણ

વિહંગ, s m [S fr विहायस् the sky + गम् to go] A bird 2 A particular musical mode

વિહંગમ, Same as વિહંગ, 1

વિહરવું, v i [See વિહાર] To sport, to amuse oneself

વિહાવું, v i [S वि apart + हा to go] To pass away, to expire

વિહાર, s m [S fr वि apart + हृ to take away] Dalliance, pleasure, sport, play, pastime 2 Walking for pleasure 3 A place used by Jains for prayer

વિહારી, adj Sporting, amusing oneself. (Generally at the end of a compound)

વિહીન, adj [S विहीन fr वि apart + हा to go] Separated from, deprived of, being without

વિહોણું, adj [See વિહીન] Wanting, being without

ચાંદનું તૂર અગ્નિમાં પડિયું, વાસના વિહોણું થાત,
નવ કાઈ મન એને પે, વાસના તો વળ ની લહુ —વીંગ.

વિહ્વળ, adj [S विह्वल fr वि apart + ह्वल् to move] Embarrassed, confused, uneasy, agonized

વિહ્વળતા, s f [S fr + ता abstract suffix] Embarrassment, confusion of the mind, agonized state

વિહ્વળો, s m [See વિહ્વળ] A fool, a person whose mind is confused

વીં, A contraction of વિદ્યમાન.

વીખ, Same as વિષ

વીઘુ, Same as વિઘુ

વીંછી, વીંછુ, s m [S वृश्चिक] A scorpion

વીજ, Same as વિજળી

વીંટી, s f [S वृत् to surround See વેંટી, વિંટી] A ring

વીંટો, s m A roll

વીણ, Same as વિના.

વીણા, s f [S] A musical instrument, a lute

વીણાધારી, adj [S fr + ધરવું] Holding a lute 2 s m An epithet of Nārad

વીણાપાણિ, adj [S fr + પાણિ the hand] Having a lute in the hand 2 s m An epithet of Nārad

વીત, Same as વિત્ત.

વીત, adj [S fr वि apart + इ to go] Gone away, devoid of, freed from

વીતરાગ, adj [S fr + રાગ] Free from passions, calm, tranquil 2 s m A sage with subdued passions 3 A Jain તીર્થંકર.

વીતવું, Same as વિતવું

વીમો, s m [S वि particularly + मा to measure] Insurance 2 A venture, an enterprise 3 A risk

Id વીમો ઉતરાવવો to get insured વીમો ઉ-

Mean labour; tiresome or tedious work 6 A load or burden carried by a person or animal pressed into service

Id વેઠ ઊઠવી To be useless (used in contempt) તારા ડહાપણમા વેઠ ઊઠી Thy wisdom is useless, Fie upon your wisdom! વેઠ ઉતા રવી–કાઢવી–વાળવી To work indifferently and unwillingly વેઠે પકડવુ–કાઢવુ To force to do an unpaid work દૈવના ઘરની વેઠ Worldly existence, regarded as labour or misery, forced upon a person by Fate, a miserable life

વેઠ•વુ, v t [See *Supi a*] To endure, to suffer, to put up with, to bear patiently 2 To tolerate (an evil, &c)

વેઠિયા-વાડ, s f [+વૃત્તિ] Finishing up a work without regard to the manner of doing it, the manner in which any work, labour, or service, exacted without remuneration, is done, carelessness, indifference

Prov "વેઠિયાવાડ કરજે," તો કહે, "વા આવ્યો ને ઉડી ગઈ" If you want your work to be done, pay for it

વેઠિ•યો, s m A forced labourer, an unpaid labourer, a person pressed to carry a load or to perform any other work without recompense

વેડફ•વું, v t [Mar वेड madness] To waste, to spend uselessly

વેડમી, s f [Dh Des वेयडिय = S खचितम stuffed, fr S वेष्टितम् surrounded] A sugar-cake 2 A kind of sweet-bread

વેડ વુ, v t [See વિણવુ] To pluck (flowers, fruits, &c from a tree) 2 Same as રેડ વુ

વેડાઙ્ગ, s m A horse

વેડાઙ્ગ અશ્વક વાકડો, દોરે આગળ થઈ કપ
—સામળભટ

વેડી, s f [See વેડ વુ] A bamboo with a cloth or a net tied at one end to pluck mangoes

વેડુર, adj [S वैदूर्य *lapis lazuli*] Beautiful, fine

વેડો, s m [See વેડ વુ] A man who climbs a mango tree and plucks the fruits

વેઢ, s m [Dh Deh वढियवं fr S वेष्टितम् surrounded] A joint of the fingers, the knuckle 2 A finger ring

વેઢો, s m A joint of the fingers 2 A circular log of wood

Id વેઢા ગણવા To count numbers on the joints of the fingers. 2 To wait for anxiously.

વેઢ વવુ, v t [See મેળવ વુ] To compare.

વેણ [Dh Des वयण fr S वचनम्] Same as વચન

Id વેણ આપવુ To make a promise વેણ કાઢવુ To utter a word વેણ માગવુ To ask a promise

વેણ, s n [See વહન, વહે•વુ] A stream of water

તૃષ્ણા રૂપી નદી પૂરે ચઢી રે, વેગવાળુ અતિ વેણ લેખાય.
—ધીરો.

વેણ, Same as વેણી

વેણ, Same as વેણુ

વેણુ, s f [S वेणु bamboo See વેણુ] The stock of a cotton plant

વેણુ, Same as વીણુ

વેણા-ચુટા, s m pl [See વીણ•વુ + ચુટ વુ] The bitings or pangs of hunger

Id પેટમા વેણાચુટા થવા To suffer from pangs of hunger

વેણી, s f [S] A braid of hair 2 A long piece of wood fitted vertically to the shutters of a door

Id વેણી ગુથવી To make up a braid of hair in a particular fashion

વેણુ s f [See વહન, વહે વુ]A water-cart

વેણુ,
વેણુ-કા, } s f [S वेणु bamboo] A flute

રૂપે રૂપે વેણુકા ધારી, પત્રે પત્રે હરિ મુખ સારી
—દયારામ

વેણુક વાવુ, v i [See વાવુ + વા વુ] To be the time of dawn

વેત, s m f [See વીત•વુ] A proper opportunity 2 Accomodation

Id વેત કરવો To accommodate, to make fitting વેત રચવો To make a plan or design, to plot

વેતર, s n [See ...] Bringing forth 2 Birth 3 A ... (of a lower animal)

Id વેતરે આવવુ To be in the ...

family 3 *adj* Traditional, handed down from father to son

વૃદ્ધાચાર, *s m* [S *fr* + આચાર] The practice of old men or ancestors, the course of our forefathers

વૃદ્ધાવસ્થા, *s f* [S *fr* + અવસ્થા] Old age, the decline or eve of life

વૃદ્ધિ, *s f* Growth increase, enlargement 2 The lengthening of a vowel, the change of અ, ઈ, ઉ, ઋ (short or long) to આ, ઐ, ઔ, આર્ , respectively (in Gram) 3 Impurity from childbirth or miscarriage

વૃદ્ધિંગત, *adj* [S *fr* + ગત] Increased, advancing, growing

વૃન્દ, *s n* [S] A crowd, a multitude 2 A gathering

વૃન્દા, *s f* [S] The holy basil

વૃન્દા વનમાળા રતિદામ જી —દયારામ

વૃન્દારક, *adj* [S] Excellent, best 2 *s m* The chief of any class

વૃન્દ વૃન્દારકમા ગુ, પ્રશંસાએ —દયારામ

વૃન્દાવન, *s n* [S] Same as વ્રજ, 2

વૃશ્ચિક, *s m* [S] A scorpion 2 The sign *Scorpio* in the zodiac

વૃષણ, *s n* [S *fr* वृष् to shower] The testicles 2 The scrotum

વૃષભ, *s m* [S] A bull 2 The sign *Taurus* in the zodiac

વૃષ્ટિ, *s f* [S *fr* वृष् to shower] A shower 2 Rain

વેંગણ, *s n* Brinjal

વેંત, } *s m f* [S वितास्ति] A span,
વેત, }
a measure of length equal to nine inches

વેંતિયું, *adj* Dwarfish 2 *s n* A dwarf, a pigmy

વેકળો, *s m* [See વહેવું] A streamlet, a rivulet

વેખ, Same as વેશ, વેષ

વેખડ, *s f* A kind of medicinal drug

વેગ, *s m* [S *fr* विज् to shake] Velocity, speed 2 The force of a body in motion 3 A sudden impulse or effort

Id સરખો વેગ Uniform velocity

વેગણ, *s f* [Eng *Waggon*] A waggon, a railway waggon

વેગણું, Same as વેગણ, *s n*

વેગળાઈ, *s f* [See વેગળું] Distance 2 Difference

વેગળું, *adj* [S वि apart+ ગત] Distant 2 Distinct 3 Separate 4 Different

Id વેગળું બેસવું To sit apart on account of menstruation, to be in the monthly course

વેંઘુ, *s m* [S व्याङ्ग deprived of a limb *fr* वि apart+અઙ્ગ] A fool, a dull headed person

વેચવું, *v t* [S वि apart+क्री to buy] To sell

વેચાઉ, *adj* [Hem Des विक्केअ *fr* S वि क्रेयम् fit to be sold S विक्रय] Offered for sale, kept to be sold, that is exposed for sale

વેચાણ, *s n* A sale

Id વેચાણખત A deed of sale વેચાણ નકરી Land free of tax વેચાણ મહામતી Land subject to a quit-rent only

વેચાણિયું, *adj* Obtained, bought, purchased,

વેચાતું, *adj* Bought

Id કજિયો વેચાતો લેવો To take part in a quarrel about a thing with which one has no concern

વેચાવું, *v i* [Pass of વેચવું]To be sold

વેજાં, *s n pl* [See વેદના] Vain endeavours, vain struggles

વેજા, *s f* [Hem Des विज्जा *fr* S विद्या knowledge *fr* विद् to know *Cf* Eng *Ling* and *cunning* from A S *cunnan* to know] A trouble, an affliction

વેજાણ, *s m* [See બેજ] A dam, a construction intended to resist the advance or encroachment of water

વેઠ, *s f* [S विष्टि] Forced labour 2 Drudgery 3 Labour or service exacted (by a government, a person in power, or a private individual) without giving remuneration for it 4 Unpaid, unrequited, or unrewarded labour or work, fruitless, vain, or unprofitable toil or exertion, 5,

Id વેર વસાવવું-રાખવું To bear enmity towards વેર લેવું-વાળવું-શોધવું-કાઢવું To gratify revenge

વેર, } s m [See વેરવું] Saw dust
વ્હેર,

વેરણ, adj f [S वैरिणी See વૈર, વેર] Revengeful (a woman)

વેરણ ખેરણ, adj [See વેરણ+ખેરણ redup] Scattered, dispersed

વેરણિયો, s m [See વેરવું, વહેરવું] One who saws wood, a sawyer

વેર-ભાવ, s m [See વેર s n + ભાવ] Enmity, malice 2 Revenge

Prov વેરભાવે ભગવાન મળ્યા Good may sometimes come out of evil

વેરવું, v t [S वि apart+कॄ, किर्, to scatter Cf વિખેરવું] To scatter, to disperse, to throw loosely about 2 To dissipate, to spend extravagantly

Id. પક્ષી પાંખો વેરીને બેઠું છે The bird spreads out its wings, and sits at its ease વેરી નાખવું To scatter પૈસો વેરવો To place one's money into several hands 2 To spend extravagantly

વેરવું, Same as વહેરવું

વેરાગ, s m [See વૈરાગ્ય] Renouncement of worldly affections, absence of worldly desire or passion 2 Disregard of or indifference to all sensual enjoyments and worldly affections

વેરાગણ, Fem of વેરાગી

વેરાગી, s m [See વિરાગી] One that has subdued his worldly desires and passions, he who has renounced the pleasures and pursuits of this world, one who leads a secluded and contemplative life 2 An ascetic, a hermit 3 A particular class of religious mendicants or an individual of that class

વેરાડી, s m [S विराट name of a king and also that of his kingdom fr वि intens +राज् to shine Modern વરાડ, Berar] A particular mode of music.

વેરાણ, } adj [See વેરવું] Desolate,
વેરાન,

waste, uninhabited, deserted

વેરાવું, v i [Hem Des विरा= S विलीयते it is destroyed See વિખેરવું] To be scattered

Id વેરાઈ જવું [Hem Des विरिंचिरो=S विरल्न् thinned] To become threadbare by being drawn in different directions (of a garment)

વેરી, s m f [See વેર, વૈર] A foe, an enemy 2 adj Hostile, inimical 3 Revengeful

વેરે, prep [See વર husband Cf વરે, તેરે, with ઘર ઘેરે] To, with (used with the verb પરણવું or ના તા થવું)

વેરો, s m [See વેરાવાર, વેરાર] A tax, an assessment, a toll

Id વેરો નાખવો-લેવો To impose a tax

વેરો, s m [See વેરવું વહેરવું] Difference, dissimilitude, distinction

Id વેરો આંતરો કરવો To observe a distinction

વેલ, s f [See વેલો] A creeper, a creeping plant 2 Embroidery in the form of a creeper

વેલ, } s f [See વહેવું] A kind of carriage drawn by bullocks, a bullock cart
વ્હેલ,

Prov જેવી વેરે બેસીએ, તેના ગીત ગાઈએ Set your sails as the wind blows

વેલણ, s n [S वेल् To shake, to move about] A rolling pin, or a roller for making bread

વેલણિયું, adj Having the cylindrical form of a rolling pin 2 s n See વેલણ

વેલા, s m pl [Hem D [illegible] thief, [illegible] a wooden pestle, [illegible] pleasure] Difficulty, a strait 2 Inconvenience, distress

Id વેલા પડવા To be distressed for want of

વેળા, s f [S] Time, space of time, duration 2 The season

વેળા, s f [S] Speech

[illegible]
[illegible]
—પ્રેમાનંદ

વેળિયું s n [See [illegible]] A [illegible]

season વેતર વઠવુ To have wicked children

વેતરણુ, *s f* [See વેતર વુ] A scheme 2 A contrivance, a device 3 A punishment

Id વેતરણુ કરવી To punish વેતરણુ કરવી, વેતરણુમા હોવુ, વેતરણુમા પડવુ To make arrangements for, to accommodate, to make convenient

વેતરવુ, *v t* [See વસ્ત્ર] To cut out according to the measure or form (cloth, &c, by a tailor) 2 To determine, settle, or finish (an affair)

Id ઓઠવુ ચોડ વેતરવુ To spoil in cutting 2. To make bad or inconvenient arrangements

વેતા, *s m pl* [S वेदिता power of knowing *fr* विद् to know] Intelligence, capacity of understanding

વેતાળ, *s m* [S वेताल] A kind of ghost or evil spirit 2 The king of the evil spirits

વેત્તા, *adj* [S *fr* विद् to know] That knows (Generally used at the end of a compound)

માહા મુનિ શ્રી વ્યાસ જી, ચા સકળ વેદના વેત્તા,
વેદસ્વરૂપી વિશ્વરૂપી,નારાયણ સર્વના નેતા —પ્રેમાનંદ

વેત્રાસન, *s n* [S *fr* वेत्र=નેતર cane+આસન] A cane seat 2 A chair

વેદ, *s m* [S *fr* विद् to know] The Veda, the sacred writings of the Hindus (The Vedas are regarded as a direct revelation from the Deity, and are supposed to have been arranged by Vyāsa There are 4 Vedas, viz ઋગ્વેદ, યજુર્વેદ સામવેદ, and અથર્વવેદ The last seems to have been a later addition) 2 Knowledge 2 Systematized knowledge, science

વેદના, *s f* [S See વેદ] Pain, anguish, trouble 2 Toil, hardship 3 Difficulty 4 Misery 5 A dilemma 6 Distress

વેદ-માર્ગી, *adj* [+ માર્ગ] Following the doctrines of the Vedas, *s com* a Hindu

વેદ-મૂર્તિ, *s m* [S *fr* વેદ + મૂર્તિ] One versed in the Vedas, a learned Brāhmaṇa 2 An honourable compellation used in letters before the name of a learned Brāhmaṇa

વેદાન્ગ, *s n* [S *fr* + અંગ] A part of the Vedas They are six, *viz*, શિક્ષા, કલ્પ, વ્યાકરણ, નિરૂક્ત, છંદ and જ્યોતિષ

વેદાન્ત, *s m n* [S *fr* +અન્ત] The name of a particular system of Hindu philosophy

વેદાન્તી, *s m* A follower of the Vedānta philosophy

વેદિયો, *s m* [See વેદ] A Brāhmaṇa that has studied the Vedas 2 A learned man wanting in worldly wisdom, a learned fool

Id વેદિયો ઢોર A learned fool

વેદોક્ત, *adj* [S *fr* + ઉક્ત] Mentioned in the Vedas, as revealed in the Vedas

વેધ, *s m* [S *fr* व्यध्, विध्, to pierce See વિંધવુ] A hole, a puncture 2 The time during which the sun or moon is in the penumbra before an eclipse 3 A fault, a defect 4 Inconvenience

તેથી ઓછા દસ હુય મેષ જી, સમૂતિ છૂટે નહિ, એ વેધ જી
—દયારામ

વેધલો, *s m* [+લો dim] An ornament worn by women in a hole in the top of each ear

વેધવુ, *v t* [See *supra*] To bore a hole 2 To pierce 3 To impress on the mind, to produce an effect on the mind

વેધ-શાળા, *s f* [See વેધ + શાળા] An observatory

વેધી, *adj* Piercing, penetrating 2 Defective 3 Having a hole

વેપથુ, *s m* [S *fr* वेप् to tremble] A tremor

વેપલો, *s m* [See વેપાર] An unprofitable trade 2 A contemptuous term for trade

વેપાર, *s m* [See વ્યાપાર] Trade, traffic, commerce, mercantile business or dealings

Prov વેપારનો કાંઈ પાર નથી Trade will have no limits

વેપારી, *s m* A merchant, a trader, a dealer

વેર, *s n* [See વૈર] Enmity, animosity, hostility, 2 Revenge, vindictiveness.

વેહે·ળો, *s. m* [Dh Des विरला=S तनुसरिता a small river, *fr* S वि priv + रय free Or Hem Des वहेलो, वाहली, विरओ=S लघु-जल प्रवाह a small stream, *fr* S वह् to flow.] A stream, a brook, a rivulet

વેળ, *s f* [See વેળા] A fit, convulsions.

વેળ, } *s f.* [S वेला.] Time 2. A juncture 3 An opportunity
વેળા, }

Id વેળા વટવી To fleet away (of time) વેળા વળવી To be changed for the better (the pecuniary circumstances of ones)

Prov વેળા એજ વસ્તુ Time is money વેળાએ મળે, તે કેળા Better a small fish than an empty dish વેળા વેળાની છાયડી He who swells in prosperity will shrink in adversity

વેળા·સર, *adv.* [+સર, *adv*] In due time, timely

વેળિ યું, *s n* [See વાળો, વાળી] An ornament made of thin gold wire

વેણુ, *s f* [Dh Des वेलू=S वेलुः sand See S वालुका] Sand, gravel

રાણો ત્રિભુવન, વડ વીર રાજ કીયો જો,
વેણુની હદ કીધ, સ્નાન સીધ્યો જો —હીરાળીબાઈ

વેળો, Same as વેહેળો

વૈ, *s f* [See વાયુ a fit] A fit, convulsions 2 Hysteria 3 Epilepsy

Prov વરને વૈ આવી છે He is unwilling to do his work now

વૈ, *s f* A trap

વૈકલ, *adj* [S वैकल्य weakness, defectiveness, *fr* विकल weak *fr* वि apart + कला a part] Stupid, foolish 2 Mischievous

વૈકુણ્ઠ, *s n* [S] The abode of Visnu, the paradise of Visnu

વૈકુણ્ઠ-વાસ, *s m* [S *fr* + વાસ dwelling] Residence in the paradise of Visnu 2 The highest hapiness after death

વૈકુણ્ઠ-વાસી, *adj* Dwelling in the paradise of Visnu 2 Deceased, late

વૈખરી, *s f* [S] The distinct utterance of an articulate sound, distinct speech

વૈચિત્ર્ય, *s n* [S *fr* विचित्र] Strangeness, peculiarity; peculiar marks

વૈજયતિક, *s m* [S वैजयन्त the banner of Indra *fr* વિજય] A standard bearer

વૈજયતે વૈભવ વધ્યો, તેનો વૈભવ ભાળ્યો,
વૈજયતિક તે તો થયો,કમ એનો ન જાણ્યો —રત્નેશ્વર.

વૈજયતી, *s f* The black species of holy basil 2 A necklace 3 The particular necklace worn by Visnu

શોભે સાજ્જન પર્વત માળ, કૌસ્તુભ કંઠે વૈજયંતી
—ગિરિધર.

વૈ-તર·ણી, *s f* [S *fr* वि with difficulty+तरवु,] The river to be crossed by a disembodied spirit on its way to the infernal regions, the Hindu Styx

વૈ તરું, *s n* [See વહે·રુ] Carrying loads. 2 Drudgery, hard work 3 Forced labour

વૈતાળ, Same as વેતાળ

વૈદ, *s n* [S वैद्य *fr* विद् to know] A doctor; a physician

Prov વૈદ ગાંધીનુ સહિયારુ One helps the other in deceiving the people

વૈદ·ક, *s n* The science of medicine

વૈદ વાઈ, *s n.* [વૈદ + કાર, કાર doing] Medical treatment

વૈદા ણી, *s f* A woman who practises medicine 2 The wife of a physician

વૈદિ ક, *adj* [S *fr* વૈદ] Pertaining to the Vedas 2 Knowing the Vedas

વૈદું, *s n* [See વૈદક, વૈદ] The profession of a physician

Id. વૈદું કરવુ To practise medicine 2 To administer a medicine 3 To apply a remedy 4 To beat

વૈદ્ય, Classical form of વૈદ

વૈદ્ય-વિદ્યા, *s f* [S *fr* + વિદ્યા.] The science of Medicine

વૈધરત, *s n* [S. वैधृति] The 27th astronomical Yoga

વૈધવ્ય, *s n* [S See વિધવા] Widowhood

વૈભવ, *s m.* [S See વિભુ] Grandeur, glory; magnificence, wealth

વૈભવી, *adj* Grand, glorious, magnificent, wealthy, opulent

વૈયાકરણ, *adj* [S *fr* વ્યાકરણ] Pertaining to the science of Grammar, grammatical 2 *s m* A grammarian

વૈર, Classical form of વેર

વૈર-ભાવ, Classical form of વેર-ભાવ,

rupee coin

વેલી, *s f* [See વેલ] A small creeper

વેલો, *s m* [S वल्ली] A creeping plant, a climbing plant, a creeper 2 A particular creeper bearing fragrant flowers

વેલ, *s f* [See વેલો] A kind of creeper

વેવણ, Same as વહેવણ

વેવરામણ, *s n* [See વેર·વું] Getting at a cheap rate, buying at an advantage

વે·વરા વું, *v i* [See વે-વડા·વ·વું] To be profited by, to be purchased at a cheap rate

વેવલાં, *s n pl* [See વેવલું] Vain endeavours, fruitless exertions

Id વેવલાં વીણવાં To make fruitless exertions

વેવલું, *adj* [See વહે વું] Wild, whimsical, stupid

વેવલું, *adj* [See વલવલું, or વહે·વું] Talkative 2 Communicative

વેવાઈ, Same as વહેવાઈ

વેવા ટું, *adj* [See વેવાહ વિવાહ] Engaged with pleasure in performing the various duties in connexion with a marriage ceremony

વેવાહ, Same as વિવાહ

વેવીશાળ, *s n* [See વિવાહ] A betrothal, a promise to give away a girl in marriage

વેવીસાળી ઓ, *s m* One that effects a betrothal between the bride and the bride groom

વેશ, *s m* [S वेष See વેષ] Costume, dress, attire 2 Disguise or guise 3 A mask 4 The toilet and ornaments worn by a woman whose husband is alive

Id વેશ કાઢવો–સજવો–લેવો To put on a disguise વેશ કાઢવો–ઉતારવો To throw off a disguise, to show oneself in one's true character વેશ ફાડવો To throw off a disguise Hence 2 To break a promise વેશ બદલવો Lit To change one's dress Hence 2 To change one's side or party વેશ રાખવો To allow a child-widow to continue to wear the marks and ornaments peculiar to a woman whose husband is alive, until she reaches her womanhood

વેશવાળ, Same as વેવીશાળ

વેશ્યા, *s f* [S] A prostitute, a harlot; a courtesan

Prov વેશ્યા ઘટાડે જોગી વધારે (વરસ) Dissolute habits shorten one's life, while a vow of asceticism prolongs it વેશ્યાનો છોકરો કોને બાપ કહે ! What belongs to the public belongs to nobody

વેશ્યાચારજ, *s m* [+ આચાર્ય] The principal attendant of a courtesan 2 One who is fond of the company of prostitutes.

વેષ, Classical form of વેશ

વેષ-ધારી, *adj* [S *fr* + ધરાવ·વું] Assuming a garb or disguise 2 A hypocrite, an impostor 3 Hypocritical, dissembling

વેષ્ટ·ન, *s n* [S *fr* वेष्ट् to surround] A wrapper, a covering 2 An enclosure

વેસણ, *s n* [S व्यञ्जन -that which is used to season food, spices See વ્યંજન] Gram flour reduced to a liquid state

વેસર, *s f* [See વે, વેહે, વેધ,+સર·વું] A nose ring 2 A hole made in the nose for a nose ring

રતિ પતિ ! ગજ ગતિ મહિલા,
મેળવ્ય ચુગત કરાવ્ય વેસરતુ —પ્રેમાનંદ.

વેસર, *s n* [S अश्वेतर *fr* અશ્વ a horse + ઈતર other] A mule

છત્ર મહિપ ને વેસર ઘોડા, રૂપ દાયણી બહુ સારી જી
—ગિરિધર.

વેસરી, *s f* A nose-ring

વેસવાળ, Same as વેવીસાળ

વેહ, Same as વે

વેહેચ·વું, Same as વહેંચ વું.

વેહેણુક, *s n f* [See વહાણું+વેહે·વું] The dawn, morning

વેહેમ, Same as વહેમ

વેહેર વું, Same as વહેર વું.

વેહેરો, See વેરો difference

વેહેલ, Same as વહેલ

વેહેલું, Same as વહેલું

વેહેવા ઈ, Same as વેવા ઈ

વેહેવાર, Same as વહેવાર

વેહેવારિ યો, Same as વહેવારિ·યો.

વેહે·વું, Same as વહે વું.

round+चर् to walk] Violation of the rules of proper conduct 2 Adultery

વ્યભિચારિણી, *adj f* Adulterous (a woman)

વ્યભિચારિ ભાવ, *s m.* [S *fr* +ભાવ] Any one of the feelings which may or may not be present in, and are accidents of, the manifestation of a sentiment (રસ)

વ્યભિચારી, *adj.* Adulterous, licentious

વ્યય, *s m* [S *fr* वि apart + इ to go] Expense, consumption

વ્યર્થ, *adj* [S *fr* +અર્થ] Vain, fruitless. 2 *adv* Vainly, fruitless, to no purpose

વ્યલીક, *s m* [S] A great fault, improper conduct, transgression of orders 2 Any cause of uneasiness

વ્યવસાય, *s m* [S *fr* +अव down+सो to cut] An engagement, the being occupied with work 2 Resolve, determination

વ્યવસ્થા, *s f* [S *fr* वि apart+अव down+ स्था=L *sto*=Gr *histemi*=Sax *standan* to stand] Arrangement, order, adjustment 2 Disposal settlement

વ્યવસ્થિત, *adj* Arranged, orderly; regular, regulated

વ્યવહાર, [S *fr* वि+अव+हृ to take away] Classical form of વહેવાર

Id વ્યવહાર બુદ્ધિ A practical insight

વ્યવહારિક, *adj* [S व्यवहारिक *fr* વ્યવહાર] Pertaining to the dealings of one with another, business like, regular in proceedings

વ્યસન, *s n* [S *fr* वि apart+अस् to throw] A habit, a practice 2 The being attached to a bad course of conduct, fond devotion to a bad habit

Id વ્યસનમા પડવુ To acquire a bad habit, to be addicted to વ્યસન ગળે પડવુ-ચોટવુ To be addicted to a bad habit

વ્યસની, *adj* Habituated. 2 Attached to a bad course of conduct

વ્યસ્ત, *adj* [S See વ્યસન] Inverse, indirect 2 Scattered, squandered

કરજદારે ઘેરિયો, દેવાળુ કુસ્યુ,
એ પ્રકારે પાપ દ્રવ્ય વ્યસ્ત થઈ ગયુ —જીવરામભટ

વ્યાકરણ, *s n* [S *fr* वि apart+आ up to+ कृ to do] Grammar

વ્યાકરણી, *s m* A grammarian

વ્યાકુળ, *adj.* [S व्याकुल *fr* वि excessively+ આકુળ] Confused, disturbed 2 Pained, agonized

વ્યાખ્યા, *s f* [S *fr* वि+ આખ્યા] Definition 2 Explanation

વ્યાખ્યાન, *s n* Explanation 2 A lecture, a discourse (generally oral, but sometimes written also).

વ્યાઘ્ર, *s. m* [S] A tiger

વ્યાજ, *s. n* [S.] Fraud, deceit 2 A plea, an excuse

હુ અકળા સની જે, ન કળા ગતિ, વહ્લભ વહ્લભ, વહ્લભ વ્યાજે
—વહ્લભ

Id વ્યાજસ્તુતિ Fraudulent praise, irony વ્યાજ નિન્દા Fraudulent censure, praise

વ્યાજ, *s. n* [S व्याज fraud] Interest on money lent

Id વ્યાજ ખાવુ-લેવુ To earn interest વ્યાજ કાઢવુ To find out the interest વ્યાજ કાપવુ To deduct the interest કાપ્યુ વ્યાજ Interest with discount allowed વારેવારિયુ વ્યાજ Compound interest calculated for each day ચક્રવૃદ્ધિ વ્યાજ Compound Interest વ્યાજની કસર Discount

Prov વ્યાજના ઘોડાને કોઈ પહોંચતુ નથી. It is very difficult to get out of debt

વ્યાજ ખાઉ,
વ્યાજ-ખોર, } *s m* [+ ખાવુ. and P خور
વ્યાજ-ખોરો,

enjoying *fr* خوردن to eat] A usurer

વ્યાજ-ખોટ, *s f* [+ખોટ] Loss of interest on account of money lying idle

વ્યાજ-વટતર, *s n.* [+ વટાવ] The business of lending money at interest and of giving change for money.

વ્યાજ-વટુ, *s. n.* [+ વૃત્તિ] The business of lending money at interest, usury

વ્યાજ-વરો, *s m* [+વરો, વાપર] Maintaining oneself only on the interest of one's money

વ્યાજુ, *adj* Lent or borrowed at interest 2 Bearing or yielding interest (as

વૈરસ્ય, *s n* [S *fr* વિરસ] Tastelessness. 2 Disagreeableness in taste, unpleasantness 3 Ill feeling, enmity

વૈરાગ, *s m* [See વૈરાગ્ય] The alienation of the affections from worldly pleasures See વિરાગ.

વૈરાગી, *adj m f* That has alienated himself from the affections of the world See વિરાગી

વૈરાગ્ય, S *fr* .वैराग having no love *fr* वि apart + राग love *fr* रञ्ज् to be pleased See રાગ] Classical form of વૈરાગ

વૈરાટ, *adj* [S *fr* વિરાટ] Vast, large, extensive

વૈરી, Classical form of વરી.

વૈવર્ણ્ય, *s n* [S] Change of complexion, paleness

વૈશાખ, *f m* [S *fr* વિશાખા] The 7th month of the Samvat year (April–May)

વૈશ્ય, *s m* [S *fr* विश् an individual of the third class of the Āryan people, the mercantile and agricultural classes 2 A merchant, an agriculturist

વૈશ્વ-દેવ, *s m* [S *fr* विश्व all+देव a god] A daily sacrifice to all gods

વૈશ્વ-દેવિ યું, *s n* An altar on which વૈશ્વદેવ is performed

વૈશ્વાનર, *s m* [S] Fire

ત્યારેવૈશ્વાનરની પ્રત્યે, બોલ્યા દેવઋષિ સાક્ષાત્
—ગિરિધર

વૈષ્ણવ, *adj* [S *fr* વિષ્ણુ] Pertaining to વિષ્ણુ 2 *s m f* A member of the sect who regard Visnu as the Supreme Deity

વૈષ્ણવી, *s f* The goddess of wealth

વો, *s m* [See વહે તું] A flow of water

વો, *pron* That

વોડકી, *s f* [See નવોઢા] A young cow or she-buffalo

વોડકું, *s n* The young of a cow or of a she-buffalo

વોણુ, *s n* [See વહે-વું, વો] A ditch full of stagnant water lying on the confines of a village

વોરત, *s f* [See વોરવુ] Purchase, buying 2 Responsibility

એટલા સારુ ના થાવુ, વોરતના ધણી —દયારામ.

વોરતિ યો, *s m* A purchaser; a buyer

વોર-વું, *v t* [See વ્યવહાર.] To purchase, to buy 2 To collect, to gather 3 To take upon oneself 4 To ask alms from house to house (of Jain ascetics)

Id વોરવા જવું To beg for alms (of Jain ascetics) માથે વોરી લેવું To take upon one's own head, to bear the brunt of નિસાસો વોરવો To store up bitter regret

વોરો, *s m* [Hem Des वोहरो=S मागध a mixed tribe, a bard Also Hem Des वहुआरी=S संमार्जनी a broom, *fr*. S बहु much +બાર door] A trader, a Borā 2 An individual of a particular sect of Indian Muhammadans

વોહોણુ *adj* [See વિહીન] Deprived of, destitute of, being without

ગાતા વોહોણા થયા હામણા રે, નહિ કોઈ, રૂરો સાથ
—પ્રેમાનંદ.

વોહોર-વું, Same as વોર વું

વ્યક્ત, *adj* [S *fr* वि apart + अञ्ज् to anoint] Manifested, evident, open 2 *s n* In Sānkhya philosophy, Matter in a manifest form, including the 23 *tattvas* or entities evolved from Prakriti, all that is except Prakriti and Purusa

વ્યગ્ર, *adj* [S *fr* + અગ્ર] Unsettled, agitated, disquieted, perturbed

વ્યંગ, *adj* [S *fr* वि priv + અંગ] Deprived of a limb, mutilated

વ્યંગ્ય, *s n* [S See વ્યક્ત] An insinuation, the meaning suggested by the words of a sentence, an allusion

વ્યંજન, *s m* [S See વ્યક્ત] A consonant (Gram)

વ્યણ્ડળ, *s m* [S वि apart + અણ્ડ] An effeminate or impotent man, a eunuch

વ્યતિરેક, *s m* [S व्यतिरेक separation, absence, *fr* वि apart + अति beyond + रिच् to evacuate] Separation, absence 2 *adj* Separate, distinct

વ્યથા, *s f* [S] Pain, agony, affliction, anguish

વ્યભિચાર, *s m* [S *fr* वि apart + अभि

An omen, a prognostic

શકરો, s m [P शिक्रः a kind of hawk] A hawk, a falcon 2 A shrewd fellow

Id શકરો બાજ A hawk 2 adj Sharp, keen, watchful, circumspect

શક-વું, v i [Dh Des सक्क ॥ fr S. शक्नोति he is able fr S शक् to be able] To be able

શકુન, s m [S See શકન] See શકન 2 The point or subject upon which an astrologer, &c, is consulted

Id શકુન જોવા To observe an omen or prognostication, whether lucky or unlucky 2 To wait for a lucky omen 3 To observe whether a person is or is not possessed by an evil spirit શકુન થવા To meet with an omen 2 To meet with a lucky omen in the beginning of an undertaking શકુન લેવા To accept as a lucky omen

Prov શકુનથી શબ્દ આગળ A benediction is more effective than a lucky omen

શકુનિ, s m [S] A bird 2 A vulture

શકે, Same as શાકે

શકે, conj [S शङ्के=I doubt See શઙ્કા] I think, as if.

રસાળ વાણી વેણુની, શકે કામ-બાણ મૂક્યા હસી!

—નર્મ-કોશ

શકો-રૂ, Same as શિકો રૂ

શક્કો, s m [See સિક્કો] See સિક્કો 2 The face, the appearance of the face

શક્કા-દાર, adj [See શક્કો, સિક્કો, + P दार् having, See દાર P] Having a good face or appearance, having a prepossessing appearance 2 Pleasing, charming

શક્ત, adj [S fr शक् to be able] Able 2 Strong, powerful

શક્તિ, s f Ability 2 Power, strength, prowess, energy 3 A goddess. 4 A spear, a dart

શક્તિ ગયે શક્તિ એવી, છે મન ભાદનમાં —વસિષ.

Id જ્ઞાન-શક્તિ Force of intellect, mental power ક્રિયા શક્તિ Power in the performance of an undertaking શક્તિ આવવી To gain power; to become powerful શક્તિ જવી To lose power, to become powerless

શક્તિ-માન્,
શક્તિ વાન્,
શક્તિ-વાળુ, } adj [S fr + मत्, मान्, वान् having] Able 2 Powerful; strong, capable 3 Having money, well off in point of money; wealthy

શક્તિ-હીન, adj [+ હીન] Powerless

શક્ય, adj Probable, possible 2 Practicable

શક્ય-રૂપ,
શક્યાર્થ, } adj [S fr + રૂપ, અર્થ] A form of a root showing "ability" (Gram)

શક્ર, s m [S] Indra

શખ, s m See સાખ.

શખસ, s m [Ar शख़्स a person] An individual, a person

શગ, s f [See શિખા] A conical form 2 The conical form, which grains, &c., have when a measure is full

થાળ ભરી શગ મોતીએ —નરસિંહ મહેતા

3 The conical form of a flame, the cone of a flame, a flame 4 The teat, the dug of a beast

કરી વાછરડાની વગ છ, કે'નુ ન ધાવે ગાયની ગગ

—પ્રેમાનંદ

શઘડી, Same as મઘડી

શઙ્કર, s m [S fr शं welfare + कृ to do] The god Siva

શઙ્કરાભરણ, s m [S शङ्कराभरण fr + આભરણ] A particular mode in music

શઙ્કવું, v i [See શઙ્કા] To have a doubt or suspicion

શઙ્કા, s f [S fr शङ्क् to doubt] Doubt, suspicion 2 Diffidence, misgiving

Id શંકા ઉઠવી-આવવી To have a doubt or suspicion લઘુ શંકા An inclination to urinate શંકા થવી To have an inclination to urinate or to go to stool

શઙ્કાવું, v i To be ashamed, to be abashed

શઙ્કા-શીલ, adj [+ શીલ] Doubtful, hesitating 2 Suspicious

શઙ્કુ, s m [S] A cone 2 The top, the tip 3 The pointed end of a needle, the point of an iron nail

money)

વ્યાજુ-ચિઠ્ઠી, [S *fr* +ચિઠ્ઠી] A promissory note or bond for money lent, stipulating interest

વ્યાધ, *s m* [S *fr* व्यध् to pierce] A hunter, a sportsman.

વ્યાધિ, *s m. f* [S *fr* वि excessively + આધિ] A disease, a malady

Id વ્યાધિ ગ્રસ્ત Lit Swallowed by diseases; suffering from various diseases

વ્યાપક, *adj* [S See વ્યાપ-વું] That occupies or pervades

વ્યાપ-વું, *v i* [S वि excessively + आप् to obtain] To pervade, to occupy

વ્યાપાર, *s m* [S *fr* वि excessively+ आ upto+पृ to be busy] Classical form of વેપાર 2. Operation; process

વ્યાપ્ત, *adj* [S See વ્યાપ-વુ] Occupied, pervaded.

વ્યાવું, Same as વિઆવું

વ્યાસ, *s m* [S] The diameter of a circle

વ્યાસઙ્ગ, *s m* [S *fr* वि excessively+ આસઙ્ગો, આસક્તિ] Diligent application, intense pursuit

વ્યાલ, *s. m.* [S] A snake

વ્યુત્પત્તિ, *s f* [S *fr* वि excessively + +ઉત્પત્તિ] Derivation, etymology 2 The being versed in polite literature

વ્યુત્પન્ન, *adj* Learned in the science of derivation 2 Learned enough to explain any book.

વ્યૂહ, *s f* [S] A battle array

Id વ્યૂહ-રચના The arrangement of an army in battle array

વ્યોમ, *s n* [S] The sky.

આપણે વસતુ વસે વ્યોમ —પ્રેમાનંદ.

વ્યોમ-ચર, *s n* [S *fr* चर् to walk. See ચર-વુ] A bird

વ્રજ, *s n* [S] A village inhabited by cowherds 2. Bindrāvana, near Gokul in the United Provinces

વ્રજ-વાસી, *adj* [S *fr* વસ-વુ] Dwelling at Bindrāvana 2 *s m f* An inhabitant of Bindrāvana

વ્રજ-વું, *v i* [S व्रज् to go] To go

વ્રત, *s n* [S] A vow, a religious observance

Id વ્રત લેવુ To make a vow વ્રત પાળવું To observe a vow વ્રત તોડવુ To break a vow વ્રત મૂકવુ To cease to observe a vow વ્રત ઉજવવુ To perform a ceremony at the end of a religious vow

વ્રતા-ળુ, *adj* [+ S आलु having] Particular in the observance of a religious vow.

વ્રીડા, *s f* [S] Modesty, bashfulness

વ્રીહિ, *s m* [S] A grain of rice, rice બહુવ્રીહિ *Lit* Having many kinds of rice 2 Name of a Samās (compound in Gram).

વ્રેહ, Same as વિરહ

વ્હાર, *s. n* [See વહાર help] An army

સમ્પ્યા પાર પામે કોણ ! અને વ્હાર વહ્યો, ભાઈ —વલ્લભ.

વ્હેલ, *s f* [Eng *whale*] A whale

શ.

શ, The 41st letter of the alphabet, and 27th consonant

શક, *s m* [Ar शक्क् doubt] Doubt, suspicion 2 Ambiguity, uncertainty

Id શક રાખવો-લેવો To entertain a suspicion, to suspect શક પડવો To have a doubt

શક, *s m* [S] Era, epoch (*esp* that of શાલિવાહન, which began in 78 A D) 2 A Scythian warrior tribe

શકટ, *s m* [S] A cart શકટ વ્યૂહ The car form arrangement of troops in an army

શકન્જો, } *s m* [P शिकनज a machine]
શકન્જો, }

A pressing machine 2 Machinery

શકન, *s m* [See શકુન S शकुन *fr* शकन a bird *Cf* the derivation of Eng *Augury*]

moving + चर् to walk] The planet Saturn 2 A sapphire 3 Envy, pain felt and malignity conceived at the sight of excellence, felicity, or jealousy 4 A malignant person

Id એની આખમા શનિશ્ચર છે His look is malignant

શને૦ઉ, Same as **શનિ** *s m* 2

શનૈશ્ચર, Classical form of **શનિશ્ચર.**

શનૈશ્ચર તો આખે એવો, શનૈશ્ચર નવ વાક્ત છ,
શનૈશ્ચર જેવા દુ ખ દાઈ, તોય તર્યા તે ભક્ત છ.
—દ્વારકો

શપથ, *s m* [S शपथ *fr* शप् to swear] An oath, an adjuration

Id શપથ ખવડાવવા-દેવા To adjure શપથ લેવા To swear

શબ, *s n.* [S शव] A corpse

શબ્દ, *s m* [S] Sound 2 A word 3 A part of speech 4 Censure, reproof

Id શબ્દ કરવો To utter a sound 2. To call શબ્દ કાઢવો To utter a word બે શબ્દ A small speech or statement બે શબ્દ કહેવા To recommend શબ્દ-વેધી Shooting or aiming when hearing only the sound uttered by the prey

શબ્દ-કોશ, *s m* [S *fr* + કોશ] A dictionary, a vocabulary, a lexicon

શબ્દ-યોગી અવ્યય, *s m* [S *fr* શબ્દ + યોગ+અવ્યય] A preposition (in Gram)

શબ્દ-રચના, *s f* [S *fr* +રચના] An arrangement of words, style

શબ્દ-વિચાર, *s m* [S *fr* +વિચાર] Orthography (in Gram)

શબ્દાલંકાર, *s m* [S *fr* શબ્દ+અલંકાર] A pleasing arrangement of sounds (શબ્દ), as distinguished from their meaning(અર્થ)

શમ, *s m* [S *fr* शम् to be calm] Tranquillity or peace of mind

શમ૦તા, } **શમ૦તાઈ**, } *s f* Tranquillity 2 Forbearance, patience

શમન, *s n* The act of tranquillizing, pacification

શમન-લાડુ, *s m* [+ લાડુ] A ball of Sweetmeat put in to the mouth of a dying person

શમ૦વુ, *v t* [Hem Des शम्मि=S दग्ध burnt] To become motionless or dead to all appearance 2 To disappear (as a tumour) 3 To be diminished in force 4 To be calm

શમ-શમાકાર, *adj* [+ આકાર.] Void of motion, statue like, dead to all appearance

શમશેર, *s f* [P शम्शेर *fr* शम् the nail+ शेर् a lion=a weapon like the nail of a lion] A sword

શમશેર-બહાદુર, *adj* [+ બહાદુર] Brave in the use of the sword 2 Brave 3 Skilful.

શમી, *s f* [S] A particular kind of thorny tree

શમ્ભુ *s m* [S *fr* श welfare+भू to be] The god Siva

શયન, *s n* [S *fr* शी to lie down] Sleeping 2 A bedstead શયનગૃહ, શયન ભુવન A bed-chamber

શય્યા, *s f* [S See શયન] A bed

શર, *s m* [S] An arrow

શરણ, *s n* [S शरण a protection] Protection, defence, a refuge

Id શરણે જવુ-થવુ-પડવુ To submit શરણાગત Complete submission

શરણ-ગા૦ રે, મેં તે બાંધી દૃઢ કરી,
તેણે સમે રે, સુન્દર વર બોલ્યા હરિ —નરસિંહ દાસ.

શરણાગત, *adj* [S *fr* + आगत come See આગમ] That has come for refuge

શરણું, *s n* [See શરણ] Help, aid, succour

શરત, *s f* [Ar शर्त a condition, a wager] A stipulation, an agreement 2 A wager, a stake 3 A course, a race

Id શરત બાંધવી-મારવી To wager, to bet, to stake શરતનો ઘોડો A race horse શરતમાં દોડવુ To run a race 2 To compete, to rival શરતનુ કુંડાળુ A race course

શરદ્, *s f* [S] Winter, the months of Āshvin and Kārtik. (Sep-Oct and Oct-Nov) 2 The full moon night in Āshvin (Sep-Oct) 3 A year

ચુદમ્યામસ રૂપી લખી રહે. રાત ચડી ઘેલી રાઈ
—પ્રેમાનંદ.

2 *adj* Damp, wet, humid

જો બુદ્ધ પાપ હોય, તો માનો,
લાગે ગુણ કે શંકુ અગે છ —પ્રેમાનંદ
4 A sun dial 5 The needle of a dial 6 A cross staff in land measurement 7 Ten billions

શઙ્ખ, s m [S] A conch shell 2 Conch form lines at the extremities of fingers 3 A senseless fellow, a blockhead 4 A miser, an illiberal fellow 5 A hundred billions

Id શંખ ફુંકવો To blow a conch-shell (by beggars) to attract the attention of the people 2 To be insolvent શંખ વાગવો To be exhausted, to be wanting શંખ વગાડવો To declare oneself as insolvent લપોડ-શંખ A great fool

શઙ્ખ-જીરૂં, s n [P शाहज़ीर a superior kind of cumin seed fr શાહ+જીરું] A kind of cumin seed

શઙ્ખણી, s f [S शङ्खिनी] An ugly, lustful woman 2 A quarrelsome and shameless woman, a termagant

શઙ્ખલો, s m [See શઙ્ખ] A small conch shell

Id —માં શઙ્ખલો બોલવો To be exhausted

શઙ્ખાવું, Same as શઙ્કાવું

શઙ્ખાવો, s m [See શઙ્કાવું] Shame

શઙ્ખિની, Classical form of શઙ્ખણી

શચી, s f [S] The wife of Indra

શઠ, adj [S शठ a rogue] Miserly 2 Cruel, merciless, hard hearted 3 Roguish, knavish, crafty, perfidious, wicked, deceitful 4 s m A rogue

શઠ-જ્ઞાની, adj [+જ્ઞાની] Cunning, roguish

શઠતા,
શઠતાઈ, } s f Roguery, knavery, craftiness, perfidiousness
શઠાઈ,

શણ, s n [Hem Des सण fr S श्लक्ष्ण smooth Or S शणम् hemp] Hemp 2 Linen 3 Flax

શણ-ગાંઠ, s f [+ગાંઠ] A very firm knot
વશીકરણ વેણ તમે ક્યાં રે ગુથાવી ?
સુન્દરી શણ-ગાંઠ વાળી રે —નરસિંહ મહેતા

શણગો, Same as સણગો

શણબિંડી, s f [See શણ+બિંડી] A jute-plant

શણવું, Same as સુણવું

મારવા લાગ્યો તે કાન ગાળી ચોડી શણવે —વલ્લભ

શણિયું, s n [See શણ] A linen wearing apparel

શણુકડી, Same as સાડી

શત, adj [S शत=L centum] A hundred, 100

શત-ક, s n A cento, a century, a collection of hundred

શતક્રતુ, s m [S fr +क्रतु a sacrifice] An epithet of Indra, who alone is believed to have performed a hundred sacrifices

શતજીવ,
શતજીવી, } adj [S fr +जीव] Living a hundred years (Used as a blessing)

શતધા, adv [S fr શત + धा a suffix] In a hundred ways

શત-પદી, adj [S fr +पद the foot] A centipede, having a hundred legs

શત-શાઈ, s f A century of poetical pieces

શતાંશ, s m [S fr +अंश] A hundredth part

શતાબી, s f [P शितबी] Quickness

શતાવરી s f [S] A kind of medicinal plant

શત્રુ, s m [S fr शद् to cut] An enemy, a foe, an adversary

Prov શત્રુ ને રોગ, ઉગતા છેદવા An enemy and a disease should be nipped in the bud.

શત્રુતા,
શત્રુતાઈ, } s f Enmity, spite

શત્રુ-વટ, s f [+वृत्ति] Enmity, malice, spite

શનિ, s m [S See below] The planet Saturn 2 [+વાર a day, being understood] Saturday 3 [+માણેક being understood] A sapphire

Id શનિની દશા The influence of the planet Saturn (in Astrology) Hence 2 Suffering, misery બારમો શનિ Bitter enmity

શનિ, adj [S शनैः Slowly] Slow in moving

શનિશ્ચર, s m [S शनैश्चर fr शनैः slowly

શશ, s m [S] A hare

શશિ, s m [S fr शश a hare] The moon

શશિ-મુખી, adj f [+ મુખ] Having a face as pleasing and lovely as the moon

શશિ-ચર, } s m [S शशधर fr शश a hare fr धृ to hold] The moon
શશિ-ધર, }

શસ્ત્ર, s n [S fr शस् to cut] A weapon શસ્ત્ર વિદ્યા The science of arms

શસુ, Same as શેઠ

શહેર, s n [P शहर] A city, a large town

Prov શહેર ત્યાં સહેર A great city is a great solitude 2 A city abounds with luxuries

શહા, Same as શાહ

શળ, s m [See fr S शलाका] A mark made by folding paper, cloth, &c 2 A mark made by whipping or caning, a weal

Id શળ પાડવો To make a crease by folding paper, &c શળ ઉઠવો-પડવો To cause the skin to swell by whipping or caning

શળા, s f Same as શિલા

શળી, s f [S શિલા] A whetstone used by barbers to sharpen their razors while shaving

શળી, s f [S शलाका] A chip 2 A covert term for a quarter of a rupee, used by merchants in secret conversation (so called because a quarter of a rupee is represented by (।) in writing, which resembles a શળી or chip)

Id શળી કરવી To excite, to instigate, to encourage

શળો, Same as સળો સરો

શાઉ વું, v i [See છાડવું to leave] To go away

શા, Same as શાહ

શાઈ, s f [P सियाही blackness fr सियाह= S श्याम black] Ink 2 Blackness, black colour

Id મોઢ શાઈ જેવું થઈ જવું To be blackened (of the face), to be disgraced શાઈ જઈને સફેદી આવી The black colour of the hair is gone and a white colour has come =Youth is past and old age has come

શાક, s n [S] A pot-herb, a vegetable 2 An esculent herb 3 Greens

શાકણ, } s f [S शाकिनी] A witch
શાકણી, }
શાકેણ, }

શાકે, adv [See શક] In the era of Shālivāhana, commencing A D 78

શાક્ત, adj [S શક્તિ, a goddess] A worshipper of the female principle (શક્તિ)

શાખ, s f [See શાખા] Surname

શાખ, s f [See સાક્ષિ] Mercantile credit. 2 Good repute 3 Honourable character 4 Testimony

Id શાખ પડવી To be established of credit, reputation, or honourable character શાખ જવી To have lost credit, reputation, or honourable character

Prov લાખ જજો, પણ શાખ ન જશો=શાખની આગાડી લાખ તે રાખ બરાબર છે A good name is worth millions.

શાખા, s f [S] A branch of a tree 2 2 A party, a sect

શાખિ યું, s n [See શાક] A mango fruit almost ripe

શાગરિદ, } s m [P शागिर्द a pupil] A disciple 2 A pupil 3 A partisan
શાગિર્દ, }

શાણુ પણ, Same as સાણુ પણ

શાણુ, Same as સાણું

Prov શાણાને સાન, ગધેડાને ડફણા, A word to the wise, a rod to a fool

શાતા, Same as શાન્તિ

Id શાતા વળવી To be reduced to a quiet state શાતામાં રહેવું To live at ease

શાદી, s f [P शादी pleasure fr शाद् glad] A marriage, nuptials

શાન, s f [Ar शान position] Appearance, show, 2 Fashion

શાન દાર, adj [+ દાર, P] Showy; fine 2 Fashionable

શાન-શોગત, s f [+ Ar शौकत pomp] Particular attention to fine dress, fondness of dress 2 A fashionable dress.

શાને, adv [Dat of શું] Why? for

શરદ-પુનમ, } s f [+ પુનમ, પુનેમ] The
શરદ-પુનેમ, }
fifteenth day of the bright half of Āshvin (September October)

શરદી, s f [See શરદ, adj] Dampness, cold, chillness

શરદેન્દુ, s m [See શરદ+ઈન્દુ] The moon as seen in the months of Āshvin and Kārtik (Sep -Oct and Oct -Nov)

શર-ધિ, s m [S fr શર+धा to hold] A store of arrows; a quiver

શરબત, s m [Ar शर्वत् a draught fr शर्ब् to drink+त् once] A kind of drink, a cooling drink made of water, sugar, and lemon juice, a syrup

શરમ, s f [P शर्म] Modesty, bashfulness 2 Shame 3 A stigma, a blot

Id શરમ આવવી-લાગવી To feel shame, to be ashamed

શરમાળ, adj [+વાળુ having] Bashful, coy

શરમા-વ-વું, v t [Causal of શરમાવું] To make ashamed, to put to shame 2 To win over by influence, to influence

શરમા-વુ, v i [See શરમ] To be ashamed, to be abashed 2 To be put out of countenance

શર-મિન્દ-ગી, s f [See શરમિન્દુ] Disgrace, shame

શરમિન્દુ, adj [शर्मिन्द ashamed fr शर्मिदन् to feel shame] Ashamed, abashed 2 Disgraceful

શરવ-ડુ, s n [By transposition of letters of વરસ] A little shower

આવણ વર્ષો શરવડીયે —ભાષા

શરવું, adj Delicious to the taste.

શર-ણુ, adj [See શ્રવણ] Sharp at hearing, having a very keen sense of hearing

શરાધ, Same as શ્રાદ્ધ

શરાધિ-યા, s n pl Days sacred to the performance of obsequies to the manes of the dead

શરાપ, Corruption of શ્રાપ, શાપ

શરાબ, s m [Ar. शराब् a liquid fr. शर्ब् to drink See શરબત] A spirituous liquor, wine or liquor 2 Spirits 3 Ardent spirits

Prov શરાબ, તેરા ખાના ખરાબ Liquor is a curse in a dinner

શરા-વ-વું, Same as સરા-વ-વું.

શરાસન, s n [S fr શર+આસન] A bow.

શરિયો, Same as સળિયો.

ઈંડી, પીડી, શરિયો, સપુટ, વાહુ ગડાકે,
સાસુએ તાવણુ ચૂક, ફ્લુનુ નાકે —દયારામ.

શરીક, adj [Ar शरीक an ally, a partner] Having a partner or sharer

શરીગત, adj [Corruption of શરીક Ar. शिर्कत् partnership fr શરીક] A partner, a partisan

શરીર, s n [S] The body

Id શરીર સંપત્તિ Health, bodily vigour

Prov શરીર સલામત, તો પઘડિયા બહોતેરી Health is at the root of all happiness. શરીર કટાયા કરતા ઘસાયુ સારૂ A used key is always bright

શરૂ, adj [Ar शुरूअ commencement] Begun 2 Continuing

શરૂઆત, s f [A corruption of શરૂ, Cf રંજુઆત corruption of રંજુ] Beginning; commencement

શરૂવો, s m [S स्रुव a sacrificial ladle] A wooden ladle used in a sacrifice to serving out ghee

શરે, s m [Ar] Muhammadan Law

શરેર, s f [See શેર P = a line] A delicious taste, a sensation produced by anything very sweet or cooling

શરેરો, Same as સરેરો

શર્કરા, s f [S =Gr sal char=L saccharon=Ar sukkaru=Eng Sugar] Sugar

શર્વરી, s f [S] Night

રંગમાં ગયે શર્વરી, તેહુ સજ્ન ગયો વિસરી
—પ્રેમાનંદ.

શલાકા, s f [S] A stick.

શલ્ય, s n [S] An arrow 2 A thorn

શલ્ય થયો જશો શલ્ય, પારો તમો નેહ મલ્લ
—વલ્લભ.

શવ, [S] Same as શબ.

શવ-યાન, s f [S fr +યાન] A bier

શવલ, adj [S] Variegated

D 78

શાવક, Same as શ્રાવક

શાહુડી, s f [M साळ साळी, fr S शल्की] A porcupine

શાશ્વત, adj [S fr शश्वत eternally] Eternal, permanent

શાસન, s n [S fr शास् to rule] Punishment, chastisement correction 2 A command, an order

શાસ્ત્ર, s n A science a system 2 The Scriptures, institutes of religion 3 Law 4 Literature

શાસ્ત્રાર્થ, s m [S fr +અર્થ,] The meaning of the Scriptures, a precept of the Scriptures

શાસ્ત્રી, s m One learned in the Shāstras, one versed in religious texts 2 One who has studied any art, science, or system of religion or philosophy 3 adj See શાસ્ત્રીય

શાસ્ત્રીય, adj Pertaining to the Scriptures, scientific

શાસ્ત્રોક્ત, adj [S fr શાસ્ત્ર + उक्त spoken fr वच to speak] Enjoined or allowed by the Shāstras

શાહ, s m [P शाह् a king] A king; an emperor

Prov શાહ ત્યાં બજાર Courtiers follow the king

શાહ, s m [See શાહુકાર] A banker, an honest man 2 A title given to a Hindū merchant, banker, or shopkeeper in Gujarāt

Id શાહજોગ (હુંડી) (A hundī) which on being presented entitles the holder to be entrusted with the amount in cash

Prov શાહ ત્યાં બજાર That is a market in which there are honest merchant

શાહ-જાદી, s f [See શાહ-જાદો] The daughter of a king, a princess

શાહ-જોગ, adj [See શાહ, શાહ શાહ+જોગ, યોગ] Payable to the holder (a bill of exchange or a hundī) 2 Honest, dealing honestly 3 Lawful, legitimate

શાહ-જાદો, s m [+જાદો] The son of a king, a prince

શાહ-ઝંગ, [P शाहजीर] See શાહ પર ઝઝ

શાહ-વટ, s f [See શાહ a banker + વટ, वृत्ति] Honest conduct or commerce in one's dealings, honesty

શાહી, Same as શાઈ

શાહુકાર, s m [Hon Des साहु fr S साधु good See સાધુ+S कार fr. क કરવું, to do] A banker, a shroff 2 A gentleman, a man of credit

શાહુકારી, s f Honest conduct in one's dealings, honesty

શાહુડી, Same as શાવડી

શાહેદ, s m [Ar शाहिद a witness] A witness, one who gives evidence 2 One who attests another's signature

શાહેદી, s f Evidence, testimony, attestation 2 Evidence, deposition

Id શાહેદી પૂરવી-આપવી To bear testimony, to depose as a witness શાહેદી લેવી To write down the deposition of a witness in a court શાહેદી રાખવા To ask a person to bear testimony શાહેદી મૂકવી To submit the name of a person as a witness in a court of law શાહેદી ઉભો કરવો To place a witness in the witness box 2 To get a witness to bear false testimony

શાહેર, See શાયર

શાહેરી, s f Poetry, ballad

શાળ, s n [S शालि] Rice in husk

[illegible]

[illegible]

—પ્રેમાનંદ

શાળા, s f [S शाला] A place, [illegible] 2 A school, an [illegible]

શાળિ શું, s n [S શાળ] A kind of rice in husk

શાળોપયોગી, adj [+ ઉપયોગી] [illegible] for school purposes

શિંગ, s n [[illegible] fr S [illegible]] [illegible]

[illegible]

[illegible]

શિંગડું [illegible]

A [illegible]

what reason?

શાન્ત, *adj* [S See શમ] Quiet, calm 2 Mild, gentle શાન્તરસ The sentiment of quietism or indifference to all worldly objects

Id શાન્ત પડવું To abate, to be calm શાન્ત પાડવું To pacify

શાન્તિ, *s f* Quiet, ease, composure, calmness, tranquillity 2 Mildness, gentleness 3 Pacification

Id શાન્તિ વળવી To be reduced to a quiet state

શાપ, *s m* [S *fr* शप् to swear See શ્રાપ] A curse, an imprecation

Id શાપ દેવો To curse

શાપિત, *adj* Cursed, lying under a curse

શાબર, [S शाम्बर] Same as સાંભર

શાબાન, *s m* The eighth month of the Muhammedan year

શાબાશ, *interj* [P *fr* शा *fr* शाद् glad + बाश् be] Bravo! thanks! capital! well done!

શાબાશી, *s f* Praise, applause, commendation

Id શાબાશી આપવી-દેવી To applaud. શાબાશી લેવી-મેળવવી To win applause

શાબિત, } શાબુત, } શાબેત, } *adj* [Ar साबित] Strong, firm 2 Uninjured, sound 3 Whole, unimpaired, entire, untouched. 4 Durable, lasting, standing 5 Proved, established by arguments

શાબિતી, } શાબેતી, } *s f* Evidence, proof, verification, confirmation

Id શાબિતી આપવી To produce evidence

શાબુતી, *s f* Strength, firmness 2 Safety, security

શામ, *adj* [S श्याम] Black dark

શામળાવાન, *adj* [See શામળું + વાન, વર્ણ] Having a black complexion

શામળાજી, *s m* See શામળું+જી, dev, an honorific suffix] An epithet of Krisna.

શામળું, *adj* [See શામ] Of a dark colour or complexion

શામિલ, } શામેલ, } *adj* [Ar शामिल containing] Attached, annexed, joined, associated 2. Included, comprised 3 Concerned in, connected with, accessory

શાયર, *s m* [Ar शाइर् a poet] A poet, a bard

શાયી, *adj* [S शायिन, शयी See શય્યા] That sleeps or lies down

શાર, *s m* [S शॄ to cut] A hole made by piercing, a bore, a hole

Id શાર પાડવો To cut a hole through

શારંગ, *s n* [S शार्ङ्ग *fr* शृङ्ग a horn.] A bow of an archer

શારદ, } શારદા, } *s f* [S] The goddess of learning, the Hindu Minerva

સુરિ નર બ્રહ્મા, શિવ ને શારદ રટે શેષ નિરંતર નામ

—નિરાંતભક્ત

શારવું, *v t* [See શાર] To bore a hole, to bore

Id શાર્યા કરવું To torment constantly

શારીર, *adj* [S See શરીર] Corporeal; bodily 2 *s n* Anatomy

શારીરિક, *adj* See શારીર,1 શારીરિક વિદ્યા Anatomy

શાર્દૂલ, *s m* [S] A tiger

શાર્દૂલ વિક્રીડિત, *s m n* [S *fr* + वि excessively + ક્રીડા] A particular kind of Samskrit metre containing 19 syllables in a verse

શાલ, *s f* [P शाल=S शाट] A shawl, a fine kind of ornamented woollen cloth

Id શાલ ઓઢાડવી To present with a robe of honour

શાલ-દુશાલા, *s m pl* [+ દુશાલો] Robes of honour

શાલા, Classical form of શાળા.

શાલિગ્રામ, *s m* [S] A round black stone worshipped as being essentially a form of Visnu 2 A flinty stone

શાલિવાહન, *s m* [S] The name of a king whose era, called શક, commences A

Prov માના પેટમાથી શિખીને કોઈ અવતર્યું નથી No one is born a learned man

શિખા, *s f* [S] The crest, a plume 2 The tuft or lock of hair on the head

Id અગ્નિની શિખા A flame of fire

શિખાઉ, *adj* [See શિખવુ] Learning, having not yet finished one's education, probationary 2 *s m f* An apprentice, a novice

શિખાડવુ, Same as શિખવવું

શિખામણ, *s f* Instruction, advice, counsel 2 Admonition, a lesson, a warning

Id શિખામણ દેવી-આપવી To admonish શિખામણ લેવી To learn a moral lesson from શિખામણ માથે ચઢાવવી To promise to humbly follow advice

શિખી, *s m* [S *fr* શિખા] A peacock

શિઙ્ગ, *s f* See શિંગડું 2 A bean, a pod

શિતાબ, *adj* [P शिताब् haste *fr* शिताफ्तन् to hasten] Smart; active; sharp

શિતાબી, *s f* Smartness, activity, sharpness, alacrity

Id. શિતાબી કરવી-રાખવી To use quickness, to make haste

શિથિલ, શિથિલત, } *adj* [S शिथिल] Loose 2 Languid 3 Unenergetic

શિપારસ, શિફારસ, } *s f* [P सिपारश् *fr.* सिपार्दन् to entrust] Recommendation

શિબિકા, *s f* [S] A sedan, a litter, a palanquin

શિબિકામા સહુ અબળા બેઠી, ગિરિ બાળક ઉત્સગ છ —ગિરિધર

શિબિર, *s m* [S] A camp, an encampment 2 A tent

શિયળ, *s m* [See શીલ] Chastity in the part of a woman, faithfulness to a husband 2 Right conduct, good conduct 3 [See શીતળા] A skin disease

શિયા-વિયા, *adj* Abashed, disconcerted, confounded, confused

શિયાળ, *s n* [Hem Des ... S शृगाल] A fox, a jackal

Id શિયુ કે શિયાળ ? Is the answer "yes" or "no" ?, is the news good or bad ?

Prov શિયાળ તાણે સિમ ભણી, ને કુતરૂ તાણે ગામ ભણી Each one is keen in his own interest Each one takes care of Number One

શિયાળુ, *adj* [See શિયાળો] Wintry. 2 Produced in winter (a crop, &c)

શિયાળો, *s m* [See શીત+કાળ] Winter; cold season

શિર, *s n* [S शिर] The head 2. The top, the front

Id શિર આપવુ To promise to perform even at the cost of one's head શિર કાપવુ To play the traitor, to be false to શિર સટે At the cost of one's head શિર ઉપર લેવુ, શિરે લેવુ To be responsible for

Prov શિર સલામત, તો પઘડિયા બહોતેરી Those who live longest will see most

શિર-છત્ર, *s n* [+છત્ર] Lit A protection for the head Hence 2 A powerful protector

શિર-છેદ, Same as શિરચ્છેદ.

શિર-જોર, *adj* [+ જોર] Head-strong 2. Commanding, imperious, demanding

શિર-જોરી, Same as સર-જોરી

શિર-તાજ, *s m* [+ તાજ] Lit A crown for the head, an ornament worn on the head, the best of ornaments in one's possession, an object of pride

શિર-નામું, Same as સર-નામું

શિર-પાવ, *s m* [P सरापा from head to foot, entirely, *fr* P सर् the head+P पा the foot See સર+પાદ] A present, an honorarium

Id શિરપાવ આપવો To present one with a dress of honour

શિર-પેચ, *s m* [See શિર + P पेचीदन् to press] An ornament worn in the turban

શિર-બંદ, *s m* [+બંદ, બંધ] An ornamental band with which the turban is tied to the head

શિર-બંદી, *s f* Soldiery maintained for the protection of forts and towns

શિર-બંદ, Same as શિરે-બંદી.

શિરચ્છેદ, શિરચ્છેદ } *s m* [S शिरश्छेद] Beheading, decapitation.

શિગિ-યો વચ્છનાગ, *s m* Twisted and horn like roots of *gloriosa superba*, which is more poisonous than ordinary વચ્છનાગ

શિગી, a , *s f* Horned, having horns

શિગોટી, *s f* [See શિંગ+ટી] The form of the horns of an animal 2 A metallic tip or ornament for the horns 3 The root or base of horns 4 A polishing tool made of a horn

શિગોડું, *s n* [S शृङ्गाट *fr* શૃંગ] A kind of aquatic plant, or the fruit of it

શિઠું, Same as આઠું

શિઆળ-વું, *s n* [See શિયાળ] A fox, a jackal

શિકસ્ત, *adj* [P शिकस्त a defeat *fr* शिकस्तन to defeat] Defeated, overthrown 2 *s f* Discomfiture, overthrow, defeat

શિકા, *s n pl* [See શીકું] Strings of pearls worn on the forehead by women

શિકાકઈ, *s f* [M शिककाई] Pods of a certain kind of tree used in cleaning the hair

શિકાર, *s m* [P] Hunting, chase, shooting 2 A prey, a victim 4 Perquisites, peculation, venery

Id શિકાર-કરવો-રમવો શિકારે જવું To hunt શિકાર સાધવો To gain the desired object

Prov શિકાર લેવો હોય, ત્યારે શિંદ પણ નમે છે There is no harm in stooping down, when you have to gain your object

શિ કાર, *adj* [See શ્રીકાર] Excellent

શિ-કાર, *s m* [See સ્વીકાર] (In commerce) Acceptance (of a draft, Hundi, or bill of exchange), endorsement

શિકાર વુ, *v t* [See સ્વીકાર-વું] To honour (a bill) 2 To accept 3 To endorse

શિકારી, *s m* [See શિકાર, P] A hunter, a sportsman 2 *adj* Pertaining to hunting, useful in hunting 3 Subsisting on hunting

શિકારૂ, Same as શિકારી

શિકે, *prep* [See સહિત] With, along with, together with

શિકોતર, *s n*
શિકોતરી, *s. f*
શિકોતરૂ, *s f*
} A spirit or a ghost of an inferior order

શિકોરૂં, *s n* [P शिकोर] An earthen dish 2 The head

શિક્ષક, *s m* [S *fr* शिक्ष् to teach] A teacher, a tutor, an instructor

શિક્ષણ, *s n* Learning 2 Teaching; instruction

Id શિક્ષણ પદ્ધતિ The mode or method of imparting knowledge શિક્ષણ આપવુ To impart education, to teach શિક્ષણ લેવુ To receive education, to learn

શિક્ષા, *s f* [S See શિક્ષક] Instruction; teaching, tuition, communication of knowledge, knowledge received or acquired 2. Chastisement, correction, punishment

Id શિક્ષા લેવી To learn a moral lesson from શિક્ષા આપવી-કરવી To punish શિક્ષા થવી-ખાવી To be punished શિક્ષા વગવી To be subjected to punishment, to be punished 2 To learn a lesson શિક્ષા-પાત્ર Liable to punishment, punishable

શિક્ષિત, *adj* Educated, disciplined

Id શિક્ષિત વર્ગ The educated classes, educated men

શિખ, Same as શિખામણ

શિ ખડ, Same as શ્રી ખંડ

શિખણ્ડી, *s m* [S *fr* शिखण्ड a crest] A peacock

શિખર, *s n* [S] A peak, a summit; the top 2 The extremity or crest (of a tree, a building, &c) 3 A pinnacle, a minaret

Id શિખર ચઢાવવુ To place an ornamental top on the roof of a temple શિખરે જવુ-પહોંચવુ To reach the top 2 To perform the greatest act within one's power or reach

શિખરિણી, *s n* [S] A Samskrit metre containing 17 syllables in a verse

શિખ વ ણી, *s f* [See શિખવ-વુ] Instigation, tutoring

શિખ વ વુ, *v t* [Causal of શિખ વુ] To teach, to instruct 2 To instigate, to put up

શિખ વુ, *v t* [S शिक्ष् to learn] To learn, to study

શિશિર, *s m* [S शिशिर cold] The season of excessive cold, the months of Posa and Magha (Dec-Jan and Jan Feb), winter

શિશુ, *s m* [S] A child, an infant

શિશ્ન, શિશ્નુ, } *s m* [S शिश्न] The male generative organ

શિષિયો, Same as શિષ્ય

શિષ્ટ, *adj* [S शिष्ट remained, distinguished *fr* शिष् to remain, to distinguish] Left, remaining 2 Respectable, honourable

શિષ્ટાઈ, *s f* Same as શિષ્ટાચાર

શિષ્ટાચાર, *s m* [S *fr* શિષ્ટ + આચાર] Respectable conduct

શિષ્ય, *s m* [S *fr* शास् to rule] A pupil, a disciple

શિસ્ત, *adj* [P शस्त aim] Suitable, proper

શિળિ ચો, Same as શીળો

શિળી સાતમ, *s f* [See શીળું + સાતમ] The seventh day of the bright or dark fortnight of Shrāvaṇa, on which cold food is eaten

શી, *adj f* [See શું] What?

શીકર, *s m* [S] A spray of water

શીકું, *s m* [S शिक्य] A sling for suspending things in

શીખ, Same as શિખ

શીખ, *s f* [See શિક્ષા] Punishment

દિયે નાથ અમારી શીખ, નહિ આપે કો માગી ભીખ
—સામળભટ

શીખ, *s f* [See શિખા] A pointed iron bar 2 A hollow pointed iron bar used to draw out grain, &c, from a bag

શીઘ્રામ, *s m* (See શીઘ્ર + આરામ) A carriage

શીઘ્ર, *adj* [S] Quick 2 *adv* Quickly, swiftly

શીઘ્ર-બોધ, *s m* [S *fr* + બોધ] Smoking Indian hemp or gānjā 2 Indian hemp, Cannabis Indica

શીડવું, *v t* To fill up (a hollow or pit)

શીત, *adj* [S] Cold, frigid 2 *s n* Cold, excessive cold

Id શીત વળવું To arise, to come on (perspiration before death)

શીત, *s n* Grains of cooled rice

શીત કટિ-બંધ, *s m* [+ કટિબંધ] The Frigid Zone

શીત-કાળ, *s m* [+કાળ] The cold season; winter

શીતળ, *adj* [S शीतल] Cool, soothing, agreeable

શીતળા, *s f* [S शीतला *fr* શીતલ] Small pox

Id શીતળા કાઢવી-ટાંકવી To vaccinate

શીથળો, *s m* A wooden contrivance to drag thorny plants with

શીયળો લઈ તે સચર્યો, આખરા લેવા જાય,
એટલે પેલો વાણિયો,આવ્યો છે ઘરમાંય —સામળભટ

શીદ, શીદ ને, } *adv* [Guj શાથી from what? *fr* શું, Or સિદ્ધિ] Why?

શી-ફળ, Same શ્રી-ફળ

શીયળ, શાયળ-વ્રત, } *s n* [See શીલ, શીલ+વ્રત] The vow of chastity

શીરો, Same as શિરો

શીર્ષ, Same as શીષ, *s n*

શીલ, *s n* [S] Nature, disposition 2 Conduct, character 3 Good conduct, good character

શીલ વંતું, શીલ વાનું, } *adj* Holding a good character

શીષ, *s n* [S शीर्ष] The head

શીષ, Corruption of શિષ્ય

શીશો, *s m* [P शीशा glass] A bottle, a phial

શીળ, Same as શીલ

શીળા, Same as શિલા.

શીળી, Same as શીતળા

શીળું, *s n* [See શીતળ] Shade 2, A shady place

શીળું *adj* [See શીતળ] Cold, stale, not fresh 2 Dull, not active 3 [Also *fr* શીલ શીલ] Quiet, gentle, mild, patient 4. Poor, moneyless.

શિરસ્તે દાર, Same as સિરસ્તે દાર

શિરસ્તો, s m [P સર્રિશ્ત the end of a thread fr સર the head + P. રિશ્ત thread] Practice, custom

Id શિરસ્તો પાડવો To establish a practice શિરસ્તો પડવો To be established (of a practice)

શિરા, s f [S] A vein 2 A fibre

શિરામણ, s n [See શિરા] A billet

શિરામણ, s n [See શિરાવવું] Breakfast, the morning meal

શિરા-મણી, s f Same as શિરામણ

શિરાવવું, v i [S ... morning] To breakfast 2 v t To eat in the morning

શિરી, s f [P ... fr ... = S ... milk] Sweetness

શિરીન, adj [See શિરી] Sweet delicious

શિરીષ, s n [S] Name of a flower, noted for its extreme delicacy

શિરો, s m [P ... juice] A particular sweetmeat 2 A syrup, the juice of fruits, &c, boiled with sugar

Prov શિરા માટે શ્રાવક થવું To adopt new opinions for the loaves and fishes

શિરોબિન્દુ, s n [+બિન્દુ] The vertex

શિરો-મણિ, s m [S fr શિર + મણિ] A jewel worn on the head 2 The best of its kind 3 A leader

શિલક, s f [Ar ... thread] A balance in hand 2 Remainders, the residue

શિલા, s f [S] A long and hard stone, a slab

શિલા-છાપ, s f [+ છાપ, છાપવું fr P ... to press See ચાપ, ચાપવું] Lithography 2 A lithograph

શિલા-જિત, s m [S fr + જિત conquering fr જિ to conquer] Bitumen

શિલા-રસ, s m [S fr + રસ] Benzoin 2 Incense

શિલા-લેખ, s m [S fr + લેખ] An inscription on a stone

શિલી-મુખ, s m [S fr શિલી an arrow+ મુખ] A bee 2 An arrow

શિલ્પ, s m [S] Handicraft 2 A mechanical art

શિલ્પ દાર, } s ... [S fr + ... a door
... } fr ...] An artisan

શિલ્પ-શાસ્ત્ર, s n [S fr + શાસ્ત્ર] A treatise on any manual, mechanical or fine art

શિલ્પ-શાસ્ત્રી, s m An architect

શિલ્પ-શાળા, s f [S fr ... fr + શાળા] A workshop, a manufactory

શિલ્પી Same as શિલ્પ દાર

શિવ, s m [S ... welfare, the god Shiva] The god Shiva, the third member of the Hindu Triad ... the work of destruction 2 The twenty ... of the astrological ... 3 Welfare

... ...
—પ્રેમાનંદ

શિવ-નિર્માલ્ય, s n [S fr + નિર્માલ્ય a flower fallen from a garland fr ... out + ...] That which has been offered to Shiva 2 A deposit of property in ... ... that it shall not be appropriated

શિવ-પુરાણ, s n [S fr + પુરાણ] One of the 18 Puranas

શિવ-રાઈ, s f [M ... Shivaji the king who founded the Maratha kingdom + રાઈ, ...] A copper coin of Shivaji 2 A copper coin current in the Deccan and Konkan, equal to three pies

શિવ-રાત, } s f [See શિવ+રાત, રાત્રિ]
શિવ-રાત્રિ, }
The 14th of the dark fortnight of every lunar month 2 A Hindu holiday observed in honour of Shiva

શિવ-લિઙ્ગ, s n [S See શિવ+લિઙ્ગ] Shiva in the form of a phallus

શિવા, s f [S] A name of the wife of Shiva (શિવ) 2 A female jackal

... ...
—...

શિવાયે, } prep [Ar ...] Without,
શિવાય, } except, save 2 Besides, moreover

શિવા-લય, s n [S fr શિવ + આલય] A temple sacred to Shiva

signs, aspects, days, &c.) 5 *s n.* Good fortune, auspiciousness; welfare

શુભેચ્છુ, *s m. f* [S *fr* + ઇચ્છવું] A well-wisher 2 A benefactor

શુભ્ર, *adj* [S See શુભ, શોભા] Bright; lustrous 2 White.

શુમાર, *s m* [P *fr* शुमार्दन् to count] A rough estimate 2 Counting; computing, computation 3 A guess, a conjecture, a conjectural estimate 4 A rough calculation 5 Nearness, approximation

Id શુમાર કાઢવો-લેવો To calculate approximately

શુમારે, *adv* Approximately

શુરૂ, Same as શરૂ.

શુષ્ક, *adj* [S. *fr* शुष् to be dry] Dried up; dry 2 Emaciated, withered. 3. Insipid, tasteless

શૂકર, *s m* [S] A hog 2 A pig

શૂદ્ર, *s m* [S] An individual of the lowest of the four great classes of the Āryans, a serving man; a servant.

શૂન, } શૂન્ય, } *s n* [S.] Inanity 2 A cipher, a dot 3 Insensibility 4 Vacuity emptiness, a vacuum 5 Nothingness, nonentity 6 Numbness, torpor, deadness; stupefaction 7. Stillness, silence 8 *adj* Empty, vacant 9 Benumbed, torpid 10. Stupefied

શૂન્ય-વાદી, *s m* [S *fr* +વાદ] One that holds the doctrine of the non-existence of the universe and of its creator, an atheist.

શૂન્ય-હૃદય, *adj* [S *fr* +હૃદય] Having a vacant heart, heartless 2 Absent-minded, insensible, unimpressionable 3 Merciless, cruel; brutal

શૂર, *adj* [S] Brave, valiant, heroic, intrepid, bold 2 *s m* A warrior, a hero, a bold fellow 3 *s n* Bravery, heroism, intrepidity, boldness

Id શૂર આવવું-ચઢવું-છુટવું To be inspired with bravery or courage શૂર રાખવું To take courage

શૂર-પણું, *s n* Bravery, courage

શૂર-પૂર, } શૂરે-પૂરે, } *adj* [+પૂર] Overflowing with bravery, very brave

શૂર-વીર, *adj* [+વીર] Brave, courageous.

શૂર-વીર-પણું, } શૂરા-તન, } *s n* Bravery, courage

શૂરૂ, Same as શૂર. *adj*

શૂલ, } શૂળ, } *s f* [S शूल] A prick 2 Gripes; colic, a shooting pain 3 A thorn 4 A stake on which criminals were impaled

શૂળી, *s f* The gallows, a gibbet

Id શૂળી દેવી, શૂળીએ ચડાવવું, To hang શૂળીનું સાલ A difficult, laborious, or risky work voluntarily undertaken શૂળી ઉપર સૂવા જેવું To lie on a bed of thorns, to be at the risk of one's life

શૃગાલ, *s m* [S] A jackal

શૃઙ્ગ, *s n* [S] A horn 2. The summit of a mountain 3 The pinnacle of a palace or temple

કાઞ્ચન કળશ વિરાજે શિખરે, રૂપા કેરા શૃઙ્ગ છ
—ગિરિધર.

શૃઙ્ખલા, *s f* [S] A chain

શૃઙ્ગાર, *s m* [S] Decoration, ornamentation 2 A dress suitable for amorous purposes 3 Love; love affairs, sexual enjoyment, coition 4 One of the poetic sentiments according to Hindū rhetoric the sentiment of love 5 The effects or impressions produced on the mind by the sentiment of love

Id શૃઙ્ગાર સજવો-કરવો To tastefully decorate oneself.

શૃઙ્ગાર-રસ, *s m.* [S *fr* + રસ] Same as શૃઙ્ગાર, 3

શૃઙ્ગારી, *adj* Voluptuous, lustful, lecherous.

શે, *adv* [See શું] Why

શેકડો, *s m* [See સો, શેકો, સેકો] An aggregate of one hundred, a century 2 *adj pl* Hundreds, several hundreds, by hundreds

શેંકી, *s f* [See શીકું] A net put on a bullock's mouth

Id હાદુ શીગુ ખાઈને રહેવું To maintain oneself on whatever one gets, to maintain one self with difficulty

શીગો, *s m* Same as શીગું, *s n*

શીગો, *adj m* [See શીગુ, 3 *and* શીળ, શીલ] Apparently respectable or prudent, but really dull or stupid

શું, *adj* [P चा of what kind ?] What ? which ? 2 Of what value or worth ? (used to show contempt)

શું, *adj* [S सदृश like *fr* स equal, like, + दृश to see] Used as a suffix to show likeness

નાટકના ચેટક તો લાગે, ખેટક ગો થયો —વલ્લભ

શું, *prep* [See સહ] With, being connected with

શુંઠ, *s f* [S शुण्ठी] Dry ginger

Prov શુંઠને ગાંઠિયે હાઇ ગાંધી થવાય ? One flower makes no garland=One swallow does not make the spring

શુંડ, *s f* [S शुण्डा] The trunk of an elephant.

શુંઢ-મુંઢ, *adv* [See ધંઢ or શૂન્ય + મૂઢ or મૌન] Quietly, passively 2 Being unconscious and silent

શુંઠવું, *v i* [S शुध् See ગોધવું] To go, to walk

શુક, *s m* [S] A parrot 2 The name of a sage

શુકન, *s m* [S शकुन a bird, an omen *Cf* The derivation of Eng *Augury*] See શકુન.

શુકર, *s m* [Ar शक्र] Thanks, gratitude 2 Victory, conquest, glory

શુકરાના, *s m pl* [Ar *fr* शुकर् thanks] Thanksgiving

શુકલ, *s m* [See શુક્લ] A superior caste of Brāhmaṇas

શુક્ર, *s m* [S] The planet Venus 2 Friday 3 The name of the preceptor of the demons 4 Semen virile

શુક્ર પરઠ્યું સરદાર પૂરો કા'વે છે,
એમ દુ ખ સે'તા અપાર વર ઘો લાવે છે —દ્વારકો

શુક્ર-વાર, *s m* [S *fr* +વાર day] Friday

શુક્રાચાર્ય, *s m* [S *fr* + આચાર્ય] See શુક્ર, 3

શુક્લ, *adj* [S] White, bright 2 *s m* Same as શુકલ

શુક્લ-પક્ષ, *s m* [S *fr* + પક્ષ] The bright half of a month, the period of the waxing moon

શુચિ, *adj* [S] Pure, clean, clear 2 Holy

શુડો, *s m* [See શુક] A parrot

શુદ, *s f* [See શુક્લ] Same as શુક્લ-પક્ષ.

શુદ્ધ, *adj* [S *fr* शुध् to become purified] Pure, clean, purified 2 Stainless, chaste 3 Right, free from faults or error

શુદ્ધ, *s f* [See શુદ્ધિ] Consciousness

Id શુદ્ધ ઠેકાણે આવવી To come to one's right senses, to be prudent and sober શુદ્ધ ઠેકાણે લાવવી To make prudent and sober

શુદ્ધાન્ત, *s m n* [S *fr* + અન્ત] A seraglio, a harem

શુદ્ધિ, *s f* Purification, purity, cleanliness 2 Consciousness

Id શુદ્ધિ આવવી, શુદ્ધિ ઉપર આવવું To come to consciousness, to become conscious શુદ્ધિ લાવવી, શુદ્ધિ ઉપર લાવવું To bring back consciousness, to make conscious

શુદ્ધિ-પત્ર, *s n* [S *fr* + પત્ર] A list of errata, *Addenda et corrigenda*

શુધ-બુધ, *s f* [+ बुद्धि] Consciousness, alertness of the faculties, as opposed to a state of swoon or insensibility

શુન કાર, *adj* [See શૂન્ય +S. कार a suffix showing the meaning of the preceding word *fr* कृ to do] Dismally and gloomily empty, inane ,

શુની, *s f* [S शुनी *fr* श्वन्, श्वा, *a* dog See શ્વાન] A bitch

શુબ-રાત, *s f* [P शब् night + बरात् marriage] A festival observed by the Muhammadans on the 18th day of the month Shābān the 8th month of the Muhammadan year

શુભ, *adj* [S *fr* शुभ् to appear splendid See શોભા] Good 2 Favourable, propitious 3 Lucky, fortunate, auspicious 4 Happy, felicitous (as acts, rites, omens

of 40 *tolas* 2 A measure of capacity regarded as equivalent to 40 *tolas* in weight.

Id એના શેર સાચા છે He is circumspect and watchful, and is not easily deceived શેર ખાજરી Enough to maintain oneself upon, a competency

Prov શેરને માથે સવા શેર Diamond cut diamond શેર ચોખા જ્યાં ખાવા લખ્યા હોય ત્યાં ખવાય We are ruled by destiny wherever we go There is no flying against destiny શેર કરતાં પાચશેરી ભારે The whole is undoubtedly greater than its parts

શેર, Same as સેર S

શેર, Same as શેર, P

શેરડી, *s f* Sugar-cane

Prov શેરડીનો સાંઠો પુછડા લગી ગળ્યો ન હોય Sweet things may not always have a sweet end

શેરડો, Same as સેરડો

શેરિયું, *s n* [See શેર a pound in weight] A measure containing one pound in weight

શેરી, *s f* [Hem Des सेरी=S दीर्घा long, महाकृति having an auspicious appearance, सिहरिणी=S मार्जिता swept, *fr* S शिखरिणी an excellent woman, सकरी=S रथ्या a lane] A line, a street 2 An alley

Prov શેરી જોઈ ચાલીએ, ને હથ જોઈ ગદાલીએ Look to your purse before you buy

શેરી-લોબાન, *s m* [Otherwise called शाहलुबान् *fr*. P सर्वीलुबाँ *fr* सर्व् a cyprus tree yielding a fragrant gum + લોબાન] A kind of benzoin

શેરો, *s m* [See શિર the head] An endorsement 2 A remark

Id શેરો મારવો-કરવો-લખવો To make a remark To write a minute

શેલી, *s f* [See સેર a string] A piece of string ignited by contact with a flint when struck with steel

શેલું, *s n* [See સાલ] Fine cloth with gold borders worn as a part of a dress of honour

શેલો, *s m* The cord for binding the hind legs of a cow at the time of milking her

હું તો ગાવડી તે દોહવા નીસરી રે લોલ,
શેલો લીધો ને તાણડી વિસરી રે લોલ —વલ્લભ.

શેલોત, *s m* [See ક્ષેત્ર, ખેતર a field + S वृत्ति wages See વૃત્તિ] A landholder's agent who collects his masters' due.

શેવટ, *s m n* [See છેડો, સિમાડો] The end, the termination 2 Result, conclusion

Id શેવટ આવવું To be ended શેવટ લાવવું-આણવું To bring to an end or conclusion

શેવડી, *s f* A Jain female saint, a Jain nun

શેવડો, *s m* [See સેવત] A Jain saint 2. An individual of a particular order of mendicants who allow the hair of their heads to grow

શેવાળ, *s f* [S शेवल, शैवल, शवाल.] Moss

Id શેવાળ વળવી To be covered with moss

શેવાળ, *s f* [See સ્વેદ+ વરાળ] Particles of watery vapour attached to the bottom of a vessel covering a boiling pot.

શેવું, *adj* Sloping down

શેષ, *s m* [S] The king of the serpent-race (represented as the upholder of the earth, having a thousand heads and forming the couch of Viṣṇu)

શેષ, *s m* [शिष् to remain.] The remainder, the residue

અહો ભૂપ, ભળ-પૂર, સયોગી શેષને,
છોડી હું શુષ, પામીશ શેષને ? —પ્રેમાનંદ.

2 The remainder of presents made to a god 3 *adj* Remaining

શેષ-શાયી, *adj* [S *fr* શેષ the serpent king+शी to lie down] Lying down on the serpent king (an epithet of Viṣṇu)

શેહ, *s f* [P शाह a king] A check, (in chess playing) 2 A state of opposition (as of an enemy against a person or place) 3 Intent or vigilant state, as of one watching an opportunity

Id શેહ આવવી-લાગવી-પડવી To be under a check શેહ દેવી-આપવી To keep under check

શેહે-જોર, *adj* [+જોર] Very powerful

શેહે-જોરી, *s f* Great power

શેક, s m. [S शकटी a movable hearth fr शकट a cart See સગડી] Fomentation 2. Warming of a limb or member at the fire or with heated cloth, leaves, or medicaments.

Id. શેક કરવો-આપવો-દેવો To foment

શેક-વું, v t To foment 2 To bake 3 To torment

Id શેક્યા કરવુ To torment તેનુ હૈયુ શેકાયા કરવુ His heart was in a turmoil દાડકા શેકવા To beat severely, to thrash 2 To starve આંતરડી શેકવી To starve 2 To torment, to oppress. રોટલા શેકવા To bake cakes. પગ શેકવા To foment

શેખ, s m. [Ar शयख़्] The head of an Arabian family or tribe 2 A Muhammadan ecclesiastic of a high grade

શેખ-ઈ, Same as શેખી

શેખ-ચલ્લી, s m [See શેખ +ચલ્લી] One that builds castles in the air, a mad-cap 2 A braggart, a boaster

Id શેખ-ચલ્લીના વિચાર Building castles in the air

શેખ-દાર, s m. [+ દાર, P] A village officer

શેખર, s m [S] Same as શિખર. 2 A garland of leaves worn on the head

શેખ-સલ્લી, Same as શેખ-ચલ્લી.

શેખી, s f [See શેખ] Brag; vanity, boastings, vauntings 2 Audacity, arrogance

Id શેખી કરવી-મારવી To brag, to boast

શેખી-ખોર, adj [P fr + ख़ोर् enjoying fr ख़ुर्दन् to eat] Bragging, vain, boastful 2. Arrogant, audacious.

શેજ, s f. [See શય્યા] A bed, a bedding 2 A bedstead

Id શેજ બિછાવવી-કરવી To make a bed

શેઠ, s m [Hem Des सेट्ठी=S ग्रामेशः a principal merchant in a city, fr S श्रेष्ठिन्, श्रेष्ठी, a merchant fr શ્રેષ્ઠ] A master, an employer 2 A rich man 3 A respectful term for a merchant or gentleman, a title equivalent to "Mister" or "Esquire"

Prov શેઠ આવ્યા, તો નાખો વખારે A constant guest is never welcomed શેઠ કેમ તણા યા, તો લોભે લોભે Covetousness bursts the bag શેઠ ગયા કે, ચાકરને મજા When the cat is away, the mice are at play શેઠની શીખામણ ઝાંપા સુધી Out of sight out of mind શેઠ તેવા વાણોતર Like master like man શેઠના સાળા સૌ થવા જાય A full purse never lacks friends શેઠની ફાંદે ફોલ્લી થઈ, ને પપાળીને મોટી કરી To make a mountain of a mole hill શેઠનુ મોટુ પેટ Great men are patient and forgiving શેઠને ચાકર ઘણા, ને ચાકરને ઠાકર ઘણા Employers and labourers have a wide field to choose from શેઠ બોલ્યા તે સવા વીસ Be it for better, or be it for worse, Be ruled by him that bears the purse

શેઠા-ઈ, s f The dignity of a Sheth, mastership, superiority 2 Power; authority

શેઠિ-યો, s m A rich man 2 A gentleman 3 A leader; a magnate, the head member of a community or society 4 A man of respectability, consequence, and influence

શેઠિ-યો, adj m [See શુદ્ધ] White (a bullock)

શેઢો, s m [See સિમાડો Cf સીમ, છેડો, કેડો] A boundary 2 A foot-path, a way.

શેણુ, Same as શાણુ

શેણે, instr of શુ By whom or which?

શેતરંજ, s f [P शत्रञ्ज्=S षट्, षट्, six (men of chess) + રંગ] Chess, a game of chess.

શેતરંજી, s f शत्रञ्जी See શેતરંજ] A carpet

શેતાન, s m [Ar शय्तान् Satan.] Satan. 2 A hobgoblin 3 A mischievous fellow

શેતુર, s n [P शाह्तूत्,] A mulberry tree or its fruit

શેર, s m [P शेर्] A lion 2 A tiger

ગણિકા તે સતી થઈ, કર્યુ તરણાનુ મેર,
જળને સ્થાનક સ્થળ કર્યું, સામા એના શેર

—સામળભટ

Id પહેલા બકરી જેવો હતો, પણ હવે તો શેર થયો He was formerly as tame as a sheep but now he is a tiger શેર થવુ To be a tyrant to tyrannize over.

શેર, s m A pound in weight, a weigh

beautiful] To look well 2 To become, to suit, to be suitable, to be graceful ornamental, fitting, or appropriate

શોભા, s f Beauty, elegance 2 Creditableness 3 An ornament 4 A decoration

Id શોભા આપવી To add to the splendour of, to adorn, to beautify શોભા રાખવી To maintain the splendour or honour of શોભા લેવી To deprive a rival of his splendour, to throw a rival into the shade, to outshine, to surpass in splendour 2 To enjoy the pleasure of, to accept respect paid

Prov શોભા એટલી ઓભા Every pleasure has its reaction Every pleasure is followed by pain

શોભાય-માન, } adj Beautiful, elegant,
શોભી-તું, } splendid

શોર, s m [P fr शोरिदन् to make noise] Noise, uproar, hubbub, outcry; tumult

Id શોર બકોર Uproar (The addition of બકોર intensifies the meaning of શોર)

શોષ, s m [S fr शुष् to be dry See ચુસ-વું] Thirst 2 Absorbing, absorption 3 A strong desire

Id શોષ પડવો To feel thirsty

શોષ-ણ, s n Absorption, suction 2 Drying up

શોષ-વું, v t To imbibe, to suck, to absorb 2 To dry up 3 To suck up (moisture or liquor)

Id શોષી લેવું To suck up શોષાઈ જવું To be sucked up 2 To be emaciated

શોષા-વું, v i. To be made dry, to be dried up

શૌચ, s n [S fr शुचि pure] Purity, cleanliness, purification 2 Evacuation of the bowels

Id શૌચે જવું, શૌચ કરવું To go to obey the call of nature

શૌર્ય, s m. [S fr શૂર] Valour; prowess, courage, heroism

શ્મશાન, s n [S] A cemetery, a burial ground, a burning ground

શ્મશાન-ભૂમિ, s f [S fr ભૂમિ] A burial ground Same as શ્મશાન

શ્મશાન-વૈરાગ્ય, s m [S. fr. + વૈરાગ્ય] Momentary alienation of the affections from the pleasures of the world by the sight of a cemetery

શ્યામ, adj [S] Black 2 Dark 3 Blue

શ્યામ-કર્ણ, s m [S fr + કર્ણ] A horse having his ears and tail black, and the body white 2 A beautiful horse

શ્યામ-કલ્યાણ, s m [S सायम् in the evening + કલ્યાણ] A particular musical mode sung in the evening

શ્યામ-વર્ણ, adj [S fr + વર્ણ colour] Having a dark complexion, black

શ્યામા, s f [S See શ્યામ] A young woman under sixteen years of her age 2 A woman of the colour of heated gold, whose limbs are pleasing to the touch in all the seasons.

શ્યાલક, s m. [S See સાળો] A wife's brother

શ્યા વટ, s f [See શા, સા, સાહુકારવટ] Same as સાહુકારી

શ્રદ્ધા, s f [S fr श्रद् confidently + धा to put] Faith, belief, confidence 2 Good faith

Id શ્રદ્ધા રાખવી To place confidence in, to confide in

શ્રદ્ધાળુ, adj [S fr + आलु having] Having faith, believing

શ્રમ, s m [S fr श्रम् to be fatigued] Labour, toil, exertion; pains 2 Weariness; fatigue 3 Annoyance

Id શ્રમ પડવો-લાગવો-પોહોચવો To feel the fatigue of, to be fatigued શ્રમ લેવો To take the trouble of શ્રમ-જળ Sweat

શ્રમિ-ત, adj Fatigued, exhausted 2 Tired, wearied

શ્રવ-ણ, s n [S fr श्रु to hear] Hearing, audition 2 The ear

શ્રવણ મગળ હદય સુખદાતા, હરિ મગ રામ ત વિલાસ છે
—ગિરિધર.

3 The 22nd lunar mansion

Id શ્રવણેન્દ્રિય The organ of hearing; the ear

શેહેન-શાહ, *s m* [P शाहां kings + शाह् a king] An emperor 2 A king of kings.

શેહેરી, *adj* Pertaining to a city as distinguished from a village 2 *s m* A citizen

શે, *s m.* A measure of corn (used in Kāṭhīāwāḍ)

શે-કો, *s m* [S शतक a group of one hundred *fr* शतम्=L *centum* a hundred] A century See સૈકો

શૈલ, *s m* [S *fr* શિલા] A mountain
તેને તેમ કુમ્ભમા નાખે, પછે શૈલ શિલા વાટ છ
—પ્રેમાનંદ

શૈલી *s f* [S *fr* શીલ] Manner; mode, fashion

શૈવ, }
શૈવી, } *adj* [S *fr* શિવ] Pertaining to Shiva 2 *s m* A worshipper of Shiva, a member of Shaiva sect

શોઢ-વુ, *v i* [See શુઢ-વુ] To go

શોક, *s m* [S *fr* शुच् to bewail] Grief, sorrow, lamentation, affliction 2 Mourning

Id શોક કરવો-ધરવો To lament શોક પાળવો To observe mourning

શોક-કારક, }
શોક-કારી, } *adj* [S *fr* +कृ, કર-વુ to do] Causing sorrow, sorrowful

શોકિ-યું, *adj* Pertaining to mourning 2 *s n* A garment worn as a mark of mourning

શોક્ય }
શોક, }
શોક-લ-ડી, } *s f* [S सपत्नी *fr* स common +पति husband] A co-wife

Id શોક્યનુ સાલ The annoyance of a co-wife શોક્યનો ખાટલો પાથરી આપવા બરાબર A suicidal policy

Prov શોક્યનાં ઠંઠણુ સાથે ઉતરે Partners should equally share the loss. શોક્યની દાઝે ધણીનુ ઘર દગી બારવુ Jealousy is blind even to one's own interest

શોખ, *s m* [Ar शवक़् desire] Liking, fondness. 2 Desire, wish

Id શોખ કરવો-મારવો To indulge oneself

શોખી, }
શોખીન-નું } *adj* Fond of, pleasure seeking

Id કવિતાનો શોખી Fond of poetry, having a taste for poetry ખાવા પીવામા શોખી Fastidious about food શોખી જમનાર Particular about food, epicurean

શોચ, }
શોચ-ન, } *s m* [See શોક] Lamentation, sorrow 2 Grief, anxiety, care

શોચ-ના, *s f* Same as શોચ, શોક, *s n*

શોચ-નીય, *adj* [See શોક, S शुच् to bewail] Deplorable, mournful, lamentable

શોણિત, *s m* [S] Blood

શોધ, *s f m* [S *fr* शुध् to make clear] Search, quest inquiry 2 Discovery, exploration 3 Purification 4 Examination; scrutiny, scanning, inspection.

Id. શોધ કરવો-લેવો To discover " To make an inquiry

શોધ-ક, *adj* That searches or inquires. 2 That investigates or examines. 3 That discovers 4 *s m* A discoverer; an inventor.

Id શોધક બુદ્ધિ Inventive power, inventive genius

શોધ-કો, *s m* A spy; a scout
એમ બોધકા મળીને, ક્ષેમ શોધકા વિચારે,
આવી શોધકા ઉચારે, શુભો ગખ ગર્જતા —વ...

શોધ-ન, *s n* Act of searching, a search 2 Act of examining, an examination 3. Act of clearing, purifying, or correcting

શોધ-વું, *v t* To search 2 To inquire after 3 To explore 4 To examine 5 To purify
શોધ્યા તેલ સુગધી લાવ્યા, સેવક તેણી વાર,
મર્દન કીધા મોહનજીએ, જીવન જગદાધાર
—હરિદાસ.

શોધાશોધ, *s f* [Redup of શોધ.] A search by several persons in several ways

શોધિ-ત, *adj* Inquired 2 Examined 3 Cleared, purified, corrected

શોપ્ફા, *s m pl* [S शतपुष्पा *fr* शत+पुष्प] Anise-seed or plant

શોભન, *adj* [S See શોભ-વુ] Shining; splendid, beautiful 2 Good 3 Auspicious
નૂતન ઘન સમ શોભન, દૃગ લોભન જે
—ગીત-ગોવિન્દ.

શોભ-વું, *v i* [S शुभ्, शोभ्, to appear

The audience and the speaker; the whole assembly

શ્રોત્ર, *s m n* The ear

શ્રોત્રી, *s m* [S श्रोत्रिय *fr* श्रुति the *Vedas*] A Brāhmaṇa who observes the rites and ceremonies prescribed by the *Vedas*

શ્રૌત, *adj* [S *fr* શ્રુતિ the *Vedas*] Pertaining to or prescribed by the *Vedas* 2. *s n* The rites and ceremonies prescribed by the *Vedas*

શ્લેષ, *s m* [S *fr* श्लिष् to embrace.] An expression having two or more meanings, an equivocal expression

શ્લોક, *s m* [Hem Des सिलोओ *fr* S श्लोक् to praise] A stanza, a verse 2 Praise

શ્લોક-બદ્ધ, *adj* [S *fr* +બદ્ધ] Written or composed in verses

શ્વશુર, *s m* [S See સસરો] A father-in law

Id શ્વશુર પક્ષ The party of the father-in law.

શ્વશ્રૂ, Samskrit form of સાસુ.

શ્વાન, *s m* [S. श्वन्, श्वा] A dog

શ્વાન-નિદ્રા, *s f* [+ નિદ્રા] A dog's sleep 2 A light slumber which is broken by the slighlest noise or touch

શ્વાસ, *s m* [S *fr* श्वस् to breathe] Breath; breathing, respiration 2 Thick and hard breathing; panting 3 Asthma

Id શ્વાસ ચાલવો To suffer from asthmatic convulsions 2 To breathe hard (a little before death) શ્વાસ કાઢવો To breathe out શ્વાસ કાઢતાં લગી Till the last breath, at the cost of life શ્વાસ મૂકવો To take rest શ્વાસ લેવો To draw in breath 2 To take rest શ્વાસ રૂંધવો-મારવો-દાબવો To restrain or suspend breathing શ્વાસ નાખવો To sigh deeply શ્વાસ માર્ગ The windpipe

Prov શ્વાસ લગી શેષ Man lives by hope

શ્વાસોચ્છ્વાસ, *s m* [S *fr* + ઉચ્છ્વાસ.] Respiration

Id શ્વાસોચ્છ્વાસ લેવો To breathe in and out, to breathe શ્વાસોચ્છ્વાસ નાખવો To be out of breath

શ્વેત, *adj.* [S] White

શ્વેતામ્બર, *s m* [S *fr* + अम्बर a garment] An order of ascetics among the Jains, who put on white garments, (as distinguished from દિગમ્બર, an order of ascetics whose clothes are the air i e who go about naked)

ષ.

ષ, The 42nd letter of the Alphabet, and the 31st consonant

ષડ્-કર્મ, *s n* [S *fr* षष्, षड्, six+કર્મ See ખટ-કરમ] The six duties enjoined for a Brāhmana *viz* -sacrificing (यजन), conducting a sacrifice (याजन), sacred study (अध्ययन), teaching (अध्यापन), giving alms (दान), and accepting gifts (प्रतिग्रह)

ષડ્-કોણ, *s n* [S *fr* + કોણ, કોણ] A hexagon 2 The thunderbolt of Indra

ષડ્-કોણાકાર, *adj* [S *fr* + આકાર] Hexangular

ષડ્-ચક્ર, *s n pl* [S *fr* +ચક્ર] The six particular spots in the body of a man, supposed to be sacred to six gods according to the *Yoga* philosophy

ષડ્-પદ, *adj* [S *fr* +પદ, પાદ, the foot] Six-footed 2 A stanza of six lines 3 *s m* A bee

ષડ્-શાસ્ત્ર, *s n pl* [S *fr* + શાસ્ત્ર] The six Shāstras, *viz*, two branches of the Nyāya philosophy, two branches of the Mīmāmsā philosophy, and the Sānkhya and the Yoga

ષડ્-ગુણ, *s m pl* [S *fr* +ગુણ] Six merits, *viz*, greatness, spiritual merit, fame, glory, knowledge, and independence of mind 2. In military matters treaty, war,

શ્રવ્ય, *adj* [S *fr* श्रु to hear] Audible 2 Intended to be only heard (a species of dramatic poetry)

શ્રાદ્ધ, *s n* [S *fr* શ્રદ્ધા] Obsequies, a sacrifice performed at certain times, generally intended for the salvation of the dead

Id શ્રાદ્ધ સરાવ, કે, બાપ દેવાડ Make a choice between the two alternatives, there is no third course

શ્રાપ, Corruption of શાપ.

શ્રાપ દુ, *v t* To curse

શ્રાવક, *s m* [S. a hearer distinct from a teacher or preacher, *from* श्रु to hear Or श्रमणक a Buddhistic devotee] A lay follower of Jainism

શ્રાવણ, *s m* [S *fr* શ્રવણ, 3] The tenth month of the Samvat year, July-August

શ્રાવણી, *s f* A particular religious ceremony performed by the Brāhmans on the full moon day in the month of Shrāvana (July-Aug)

શ્રાવિકા, Fem of શ્રાવક.

શ્રી, *s f* [S] Lakṣmī, the goddess of wealth 2 Wealth, glory 3 Beauty, grace 4 The three objects of life *i e*, duty (ધર્મ), wealth (અર્થ), and fulfilment of desires (કામ) 5 An honorific prefix to the names of great men, gods, and celebrated works

શ્રી-કાર, *adj* [S *fr* +कार a suffix showing the sense of the preceding word *fr* कृ to do] Best, superior, superfine 2 Opulent 3 Reputable

શ્રી-ખણ્ડ, *s m* [S *fr* +खण्ड collection] Sandal wood 2 A particular dish made with sugar and spices mixed with curds

શ્રી-ધર, *s m* [S *fr* શ્રી+ધર઼ુ] The god Viṣṇu

શ્રી-પાત, *s m* [+ પાદ, પાય] A recluse

શ્રી-ફળ, *s n.* [See શિર+ફળ] A cocoa nut

Id શ્રીફળ આપવુ To dismiss (ironical)

શ્રી-મત્, *adj* [S *fr* + मत्, मान्, suffixes showing posession] Glorious, spendid, fortunate

શ્રી-મન્ત, *adj* Opulent, rich, wealthy 2 A term prefixed to the names of kings, equivalent to "His Highness."

શ્રીમંત, Same as શ્રીમન્ત

શ્રી-મન્તાઈ, *s f* The state of being rich, splendid, glorious

શ્રી-માન્, Same as શ્રીમત્

શ્રી-મુખ, *s n* [S. *fr* શ્રી+મુખ] A glorious or splendid, face

શ્રી-રંગ, *s m* [S *fr* + રંગ] The god Viṣṇu

શ્રી-રાગ, *s m* [S *fr* + રાગ] A particular musical mode

શ્રી-વત્સ, *s m* [S *fr* + વત્સ] The particular mark which Viṣṇu has on his breast

શ્રી-હસ્તે, *adv* [See સ્વ+હસ્ત.] With one's own hands

શ્રુત, *adj* [S *fr* श्रु to hear] Heard

શ્રુતિ, *s f* Hearing, audition 2 The ear 3 That which was heard by sages, *i e*, the *Vedas*

શ્રુતિ-કટુ, *adj* [S *fr* + કટુ] That grates on the ear, harsh to the ear, not melodious

શ્રુતિ-વિષય, *s m* [S *fr* + વિષય] Sound, the object of the sense of hearing 2 The reach of the ear 3 The subject matter of the *Vedas*

શ્રેઢી, *s f* [S] (In Arith) Progression

Id ગણિત શ્રેઢી Arithmetical progression ગુણિત શ્રેઢી Geometrical progression ચઢતી શ્રેઢી Ascending progression ઉતરતી શ્રેઢી Descending progression.

શ્રેણી, *s f* [S] A row, a line

શ્રેય, *s m* [S श्रेयः greater, *comp* of શ્રીમત્] Moral or religious merit 2 Welfare

Id શ્રેયકર શ્રેયસ્કર Propitious, imparting bliss or happiness

શ્રેષ્ઠ, *adj* [S *Superlative* of શ્રીમત્] Best, excellent

શ્રેષ્ઠી, *s m* [S श्रेष्ठिन् See શ્રેષ્ઠ.] The foremost among traders 2 A celebrated merchant

શ્રોણિ, શ્રોણી, *s f* [S] The hip and loins, the buttocks

શ્રોતા, *s m* [S श्रोतृ, श्रोता, a hearer *fr* श्रु to hear] A hearer

Id શ્રોતાજન The audience. શ્રોતા-વક્તા

સવત, *s m* [S संवत् See સવત્સર] The era of Vikrama begining B C 56 57 2 A year of the era of Vikrama

સંવત્સર, *s m.* [S] Any one of the sixty years making the Indian cycle 2 A year

સંવત્સરી, *s f* The anniversary of the death of a person

સંવર·વું, *v t* [S संवरण shutting *fr* सम् together+वृ to cover] To wind up, to conclude, to finish.

સં-વાદ, *s m* [S *fr* વાદ] Conversation, a dialogue

સં·વિધાન, *s n* [S *fr* + વિધાન] Performance 2 Arrangement 3 Plan 4 The arrangement of incidents in the plot of a drama

સંશય, *s m* [S *fr* + शी to lie down] Doubt; uncertainty, irresolution, suspicion 2 Misgiving, apprehension.

Id સશય આવવો-ઉપજવો, સશયમા પડવુ To entertain a suspicion સશય દૂર કરવો To dispel a suspicion, to disillusionise સશય છેદ The removal of a doubt સશય પ્રકૃતિ A suspicious nature

સંશયાત્મ·ક, *adj* [S *fr* + આત્મા] Doubtful; uncertain

સં શુદ્ધિ, } સ·શોધન, } *s n* [S + શુદ્ધિ, શોધ] Thorough purification

સં·શ્રય, *s m* [+ *fr* + श्री to go] Refuge 2 Patronage

સ·સર્ગ, *s m* [S *fr* + सृज् to create] Contact 2 A close union of bodies 3 Intercourse, communion, fellowship, association

Id સસર્ગ કરવો To come in contact with 2 To hold intercourse with સસર્ગ તજવો To part from, to dissociate oneself from

સ·સર્ગી, *adj* That is in contact or near connexion with, concomitant, intimate

સસાર, *s m* [S *fr* + सृ to move] The universe, the system of created things, the world 2 The earth and its inhabitants, secular life, worldly pursuits, general affairs of life 3 Worldly business, worldly wisdom 4 Human life; the mortal state 4 The cares and troubles of the mortal state

Id સંસાર માડવો To be married 2 To begin the world સસારમા પડવુ To begin the world સસાર ચલાવવો, સસારમા રહેવુ-બેસવુ To decently carry on the duties of married life સસારની જાળ, સસાર ચક્ર, સસાર વ્યવહાર The ties of married life સસાર સુખ, સસારો લહાવો The enjoyment of the pleasures of one's own home સંસાર-વ્યવહારની ગતિ The tact or intelligence required in conducting oneself decently as a house holder સસારની રીત The ways and customs of life as a house holder સસાર-સુધારો Social reform

Prov છોકરા વિના સસાર નકામો છે Children are an ornament in a house સસાર અસાર છે; સસાર જૂઠો છે, સસાર દુઃખ રૂપ છે The world is unsubstantial The world is unreal Worldly existence is full of difficulties and miseries સસાર પુઠે લાગ્યો છે Everywhere we have to face the difficulties of a worldly life

સં સારિ ક, *adj* Worldly, social

સસારી, *adj* That has the cares of a family, worldly, that is engaged in the business, and exposed to the troubles, of human life 2 Having a wife

સસ્કાર, *s m* [S *fr* सम् well+कृ to do] Embellishing, refining, polishing 2 Consecration, purification 3 An essential and purificatory rite or ceremony, a sacrament 4 An impression on the mind 5 The effects of actions done in a past life 6 Troubles, difficulties

Id સસ્કાર કરવો To embellish, to refine, to purify 2 To perform purificatory rites and ceremonies માથે સસ્કાર વીતવા To be subjected or exposed to troubles and difficulties અગ્નિ સસ્કાર Burning the dead body સસ્કાર-રહિત-વિરહિત-વર્જિત-હીન Of whom the usual purificatory ceremonies have not been performed

Prov જેવો તેવો સંસ્કાર ([illegible]) A man is guided in his conduct by the [illegible]

marching, siege, defection, and alliance

ષડ્દર્શન, *s n pl.* [S *fr* દર્શન] The six systems of Hindu philosophy taken collectively, *viz*—ન્યાય, વૈશેષિક, સાંખ્ય, યોગ, મીમાંસા and વેદાંત See ષટ્શાસ્ત્ર

ષડ્-ભંગી, *adj* [+ ભાંગ an intoxicating drug] Stupid

ષડંગ, *s n pl* [S *fr* + અંગ] The six parts of the body, *viz*, the two arms, the two legs, the head, and the waist 2 The six works auxiliary to the Vedas, *viz* grammar (વ્યાકરણ), prosody (छन्दस्) astronomy (જ્યોતિષ), the science of pronunciation (शिक्षा), a glossary of the meanings of obscure Vedic terms (निरुक्त), and a directory of the ritual of the Hindu religion (कल्प). 3. Six things, obtained from a cow and considered as auspicious, *viz* urine (મૂત્ર), cowdung (ગોમય), milk (ક્ષીર), clarified butter (સર્પિ or ઘી), curdled milk (દધિ), and yellow pigment (ગોરોચના)

ષડાનન, *adj* [S *fr.* +આનન] Six-faced 2. *s m* Kartikeya, one of the sons of Shiva and commander-in-chief of the gods

ષડ્ઋતુ, *s m pl.* [S *fr* + ઋતુ] The six seasons of the year, *viz* શિશિર (the cool season), વસન્ત (the spring), ગ્રીષ્મ (the summer), વર્ષા (the rainy season), શરદ્ (the autumn), and હેમન્ત (the cold season or winter)

ષડ્રસ, *s m pl* [S *fr* + રસ] The six tastes, *viz* sweet, sour, salt, pungent, astringent, and bitter See ખટ-રસ.

ષડ્રિપુ, *s n pl* [S *fr* + રિપુ] The six enemies of the soul, *viz*, lust, anger, covetousness, fascination pride, and envy.

ષણ્ઢ, } *s m* [S षण्ढ] A hermaphrodite, a eunuch
ષંઢ, }

ષણ્માસ, *s m pl* [S *fr* षष्, षट् six+માસ] A period of six months.

ષષ્ટિ, *adj* [S *fr.* + ति a suffix showing "tens"=Eng *ty*] Sixty

ષષ્ઠી, *s f* [S *fr* षष्, sixth *fr* षष्, षट्, six+थ an ordinal suffix] The sixth day of a lunar fortnight 2 The genitive or possessive case (in Gram) ષષ્ઠીતત્પુરુષ The tatpurush compound, the first member of which corresponds to a genitive case (in Gram.)

ષોડશ, *adj* [S *fr* षष्, षट्, six+દશ, દશ, ten] Sixteen 2 Sixteenth

ષોડશોપચાર, *s m pl* [S *fr* + ઉપચાર.] The sixteen ways of idol worship

સ.

સ, The 43rd letter of the Alphabet, and the 32nd consonant

સ, *prep* [S See સહ] With, together with, along with, *e g* સ પુત્ર

સ, Same as સુ.

સંજ્ઞા, Same as સંજ્ઞા

સંયમ, *s m* [S *fr* सम् together + यम् to restrain] Restraint, restriction, check

સંયમન, *s n* Same as સંયમ.

સંયુક્ત, *adj* [S *fr* सम् together + युक्त joined *fr* युज् to join] Joined together, combined united, mixed

સંયોગ, *s. m.* [S *fr.* + યોગ] Union 2. Junction 3 Mixing 4 Copulation, coition.

સંયોગી-કરણ, *s n* [S *fr.* + કરણ] Synthesis, composition

સંયોગી જળ, *s n* [+ જળ] A narrow channel joining two seas, a strait

સંયોગી-ભૂમિ, *s f* [+ભૂમિ] An isthmus

સંરક્ષણ, *s n* [S *fr* + રક્ષણ] Protection, preservation

સંરક્ષિત, *adj* Well protected

સંલગ્ન, *adj* [S *fr* + લગ્ન] Joined, attached

વિધિ સેવામાં, દેવ સંલગ્ન, પ્રશાન્તમાં સર્વે મગ્ન
—ગિરિધર.

Sweet potatoes, yams

સ•કરણુ, *adj* [S *fr* स, सहित with + કરણ organs, limbs] Having organs or limbs, organic

Id. સકરણ પદાર્થ Organic matter

સ-કરમી, *adj* [See સુ + કર્મ] Fortunate, lucky 2 That behaves well, that acts virtuously

Prov સકરમીની ભસ, ને અકરમીના ટાંટિયા He who has no brains ought to have legs= Little wit in the head makes much work for the feet

સ-કર્મ•ક, *adj* [S *fr* સ+કર્મ] Transitive (of a verb, in Gram).

સકલાત, *s f* [Turk सुकर्लातुन Eng Sack-cloth.] A kind of broadcloth, a kind of fine woollen cloth

ગલેખ્રિય, ભજમ તકિયા, સકલાત રૂપ વિશાળ —હરિહાસ

સ-કસ, *adj* [See સ+કસ, essence] Having the essence, strong

સકળ, *adj* [S सकल, *fr* स, सह, with +कला a part See સઘળુ] Whole, entire, all, complete

સ-કામ, *adj* [S *fr* સ+કામ desire] Interested 2 Sensual, carnally minded, lustful 3 *adv* Sensually, voluptuously

સકાર, *s m* [S सु well +कृ to do] Good manners, accomplishments 2 Fashion, love of fashion

સકાર•વું, Same as સ•કાર વું, સ્વી•કાર•વું

સ કારો, *s m* [See સુ well+કાર *fr* કર વુ] A stick placed by Indian weavers in the warp to keep the threads in their proper places.

સ-કાળ, Same as સુ-કાળ

સ-કુમાર, *adj* [See સુ+કુમાર.] Delicate; tender

સકૃત્, *adv* [S] Once

સ-કોમળ, *adj* [S सु much+કોમળ] Very delicate

સકોડું, Same as શિકોડું

સક્ક•ઈ, *adj* [See સિક્કો] Having the stamp (of a coin), true; real. 2 Fine, excellent

સક્કર-ખોર, *s n* [See સાકર+P ख़ोर eating *fr* ख़ुर्दन् to eat] An insect which lives on sugar, or which is found in sugar

સક્કર-ટેટી, *s f* [+ ટેટી] Musk melon

સક્કર-પારો, *s m* [+ પારો] A kind of sweetmeat 2 Sugar plums.

સક્કો, *s m* [See સિક્કો] A stamp 2 A coin stamped 3 [Also see સાખ.] Character; reputation, notoriety 4 Credit

સખ•ણું, *adj* [See સુખ] Meek, quiet, gentle

સખત, *adj* [P सख़्त] Firm 2 Hard 3 Solid 4 Difficult 5 Hard arduous, fatiguing; laborious 6 Cruel; unfeeling, rigorous; severe; harsh 7 Strong; resisting penetration or separation, dense 8 Painful, keen; distressful

Id સખત ભલામણ A strong recommendation સખત લખાણ કરવુ To write strongly in favour of or against a point at issue સખત મજુરીની સજા A sentence of imprisonment with hard labour સખત કાયદો An oppressive law સખત તાપ Great heat સખત કામ લેવુ To overwork

સખતા•ઈ, સખતી, } *s f* Asperity, harshness, severity; rigour 2 Hardship, cruelty, oppression 3 Pressing nature urgency.

Id સખતાઈ વાપરવી-ગુજારવી-કરવી To be severe or harsh towards 2 To lay down strict injunctions in a matter.

સખલાત, સખાલાદ, } Same as સકલાત

સખા, *s m* [S सखि, सखा, a friend] A friend, a companion, an associate

સખાવત, *s f* [Ar सख़ावत् liberality See સખી] Bounty, munificence ; generosity, liberality

સખી, *adj* [Ar सख़ी liberal] Bounteous, munificent, generous, liberal

Id સખીનો હાથ A generous or liberal person

Prov સખીથી સુમ ભલો, કે ઝટ જવાબ દે A civil denial is better than a rude grant= It is charity not to excite hopes that must

of his actions in his past life

N B—The following are the sixteen purificatory rites among the Hindus for males of the three first classes -(1), ગર્ભાધાન Sacrifice on or before conception, (2), પુંસવન Sacrifice on perceiving the first signs of vitality in the fœtus, (3), અનવલોભન Sacrifice in the third month of pregnancy, (4), વિષ્ણુબલિ Sacrifice in the seventh month of pregnancy, (5), સીમંતોન્નયન Sacrifice in the fourth, sixth, or eighth month, (6), જાત કર્મ Giving the infant clarified butter out of a golden spoon before dividing the navel string; (7), નામ કરણ Naming the child on the tenth, eleventh, or hunderedth and first day; (8), નિષ્ક્રમણ Carrying him out to be presented to the moon on the third lunar day of the third bright fortnight, (9), સૂર્યવિલોકન Carrying him out to be presented to the sun in the third or fourth month; (10), અન્ન પ્રાશન Feeding him with rice in the sixth or eighth month, or when he has cut his teeth,(11), ચૂડા-કર્મ Tonsure in the second or third year, (12), ઉપનયન Investiture with the sacred string in the fifth, eighth, or sixteenth year, (13), મહાનામ્ય Instruction in the Gāyatri; (14), સમાવર્તન Loosening the Brāhmanical girdle from the loins, (15), વિવાહ Marriage, and (16), સ્વર્ગારોહણ Funeral obsequies

સંસ્કારી, *adj* That has been the subject of a સસ્કાર, embellished, polished, purified, consecrated 2 Enjoying the effects of good actions done in a past life

સંસ્કૃત, *s f* The Sanskrit language 2 *adj* Of or belonging to the Sanskrit language 3 That has been the subject of a purificatory rite 4 Elaborated, wrought

સંસ્થા, *s f* [S *fr* सम् well+स्था to stand] An establishment 2 An institution.

સં·સ્થાન, *s n* [S *fr* सम् well + स्थान] A state; a body politic 2 A colony, a settlement 3 A royal city

સં·સ્થાનિ·ક, } સં·સ્થાની, } *adj* Enjoying the revenues of a town or district assigned for maintenance

સં·સ્થાપ·ક, *s m*. The founder

સં·સ્થાપ·ન, *s n* } સં·સ્થાપ·ના, *s f* } Setting up, establishing, founding (as a king, an idol, a religion)

સં·સ્થાપિ·ત, *adj* Set up, established, founded (as a king, an idol, a religion).

સંહાર, *s m* [S *fr*. सम् together + हृ to take away] Destruction, annihilation, extinction. 2 Collection, assemblage

સંહાર·વું, *v t* To destroy, to extinguish, to extirpate

સંહિતા, *s f* [S *fr* सहित collected *fr*. सम् together+हित placed *fr* धा to place] Proximity, *esp* the proximity of two letters without an intervening pause (in Gram) 2 An arrangement of the hymnal texts of the Vedas into short sentences, named after the person by whom it was made 3 A compilation or compendium of laws, a code, a digest

સઈ, *s m* [See સીવ·વુ] A tailor

Prov સઈની સોય અને મોચીનું વદાણુ When two Sundays meet. When Calais and Dover meet=At the Greek kalends સઈ, સોની ને સાળવી, જેમ ન સાંકે ત્યળવી Put a miller, a weaver, and a tailor in a bag, and shake them, the first that comes out will be a thief.

સઈ, } સઈયર, } *s f* [See સખી] A female companion, a female friend

સઈ-દર, *s m* [See શિર, સર,+દર rate] A capitation-tax; a poll tax 2 A tax, an impost.

સઉ, Same as સહુ.

સકડ·વું, *v t* [See સંકડા·વું. સકટ] To bind tight, to tighten

સકન, *s f* A cross-bar, a cross peg (in a cart) 2 See શકુન.

સકર-કન્દ, } સકરિ·યાં, } *s n pl* [See સાકર + કન્દ.]

ranging 3 Addition (in Math)

સં·કલિ·ત, *adj* Blended 2 Arranged 3 Added up

સકલ્પ, *s m* [S *fr* +क्लृप् to arrange] Volition, wish, a desire 2 A resolve, a determination 3 A solemn and formal declaration or enunciation of purpose, preparatory to entrance upon the performance of a religious rite or work

Id સકલ્પ વિકલ્પ Hesitation સકલ્પ કરવો -મૂકવો To make a resolution સંકલ્પ લેવો To perform a solemn and formal religious ceremony preparatory to beginning a religious vow 2 To make a solemn resolution સકલ્પ મૂકવો To give up hope સકલ્પ ભણવો To repeat the sacred formula previous to beginning a religious vow સકલ્પે ચઢવો To indulge in a reverie

સકષ્ટ, Same as સકટ.

સં·કીર્ણ, *adj* [S See સકર] Mixed 2 Confused 3 Miscellaneous

સ-કેત, *s m* [S *fr* सम् together+कित् to make a sign] A sign, a signal; an intimation 2 Assignation, an appointment 3 Abbreviation

Id સકેત-સ્થાન A place of assignation or appointment, especially between lovers

સં-કેલ વું, *v t* [Dh Des संकोडिय *fr* संकोटितम्, संकोचितम् made narrow, contracted S सङ्कलन winding up, narrowing, *fr* सम् together+कल् to hold] To wind up, to gather, to fold

સં-કોચ, *s m* [S *fr* सम् together + कुच् to contract] Contractedness 2 Difficulty 3 Reserve 4 Drawing together, in, or up 5 Straitness

સ-કોચ·ન, *s n*. Drawing together, in, or up, narrowing, contracting, shrinking, shrivelling

સ-કોચા·વું, *v i* To be contracted, to be narrowed, to shrivel up 2 To be ashamed

સ-કોચિ·ત, *adj* Drawn together, in, or up 3 Become reserved or close, abashed ' Intimidated, overawed

સ-કોડા·વુ, Same as સ-કડા·વું

સ-કોર-ણી, *s f* [See સ કોર વ] Brightening, enlivening, the act of exciting

સ-કોર·વુ, *v t* [See સસ્કાર] To brighten, to enliven, to stir up

Id દેવતા સકોરવો To brighten burning fire લાકડાં સકોરવાં To stir up fuel 2 To partake in a transaction

સં-કોલ·વુ, Same as સંકેલ વું

સં-ક્રમણ, *s n* [S See સક્રાન્તિ] The transit of a heavenly body

સ-ક્રાન્ત, *s f* [See સ ક્રાન્તિ] The winter solstice, the sun's crossing of the tropic of *Capricorn* 2 *adj* Passed or gone on 2 Entered

સ-ક્રાન્તિ, *s f* [S *fr* सम् together + क्रम् to walk] The passage of the sun or of the planets from one sign of the zodiac into another

સખા-વુ, Same as શંકા·વું

સખા-વો, *s m* An inclination to ease nature 2 Disgust 3 Shame

સં-ક્ષિપ્ત, *adj* [S See સ ક્ષેપ] Abridged; abbreviated

સ-ક્ષેપ, *s m* [S *fr* सम् together with+ क्षिप् to throw] Abridgment, abbreviation

સંખ્ય, *adj* [S See સખ્યા] That can be numbered or counted

સખ્યા, *s f* [S *fr* सम् together + ख्या to tell] A number, a figure 2 Numeration

Id સખ્યા માંડવી-લખવી To write down a number

સખ્યા-વાચક, *adj* [+ વાચક] Meaning a number (of a word), numeral

સખ્યા-વિશેષણ, *s n* [S *fr* + विशेषण] A numeral adjective

સગ, *s m* [S *fr* सञ्ज् to go] Association, society, companionship 2 Contagion, infection 3 Congress of the sexes, copulation, coition 4 Union, junction

Id સગ કરવો To associate with ... ... છોડવો-મૂકવો To leave the company of

Prov સગ તેવો રગ A man is known by the company he keeps Tell me ... thou go ..., and I will tell ...

end in disappointment સખીકી બોલ બાલા, ઔર સુમકા મોહ કાલા May the charitable prosper, and damn the face of a miser

સખી, *s f* [S See સખા] A female friend or companion

સખી-ભાવ, *s m* [S *fr* + ભાવ] The relation of friendship to a woman 2 Being womanish, womanish conduct, femininism

સખુન, *s m* [P सुखन्] Speech 2 A promise 3 A request

Id બે સખુન કહેવા To remonstrate બે સખુન સાંભળવા To patiently listen to advice

સ•ખેદ, *adj* [S *fr* स with + ખેદ] In distress

સખો, Same as સખા.

સગ, Same as શગ

સગ•ટો, *s m* [See છેગું] The end of a garment

સગડ, *s f* [See સગવડ] A track, a clue 2 A footmark, the print or impression of a foot

સગડી, *s f* [S शकटी a small cart] A pan to hold live coal or embers, a fire pan, a portable iron grate

Id સગડી માથે લેવી To take upon one's self another person's troublesome duty બળતી સગડી A debt 2 A continuous trouble સગડી સળગાવવી To light a fire in a portable iron grate

સ•ગણ, *s m* [S *fr* स a particular foot in prosody+ગણ] A particular foot in Sanskrit prosody, an anapœstus foot, (⏑⏑—)

સગન, *s m* An iron nail fixed in the pole of a plough for fastening the yoke

સગ•પણ, *s n* [See સગુ +પણ *fr* S त्व a suffix showing quality] Relationship, affinity, connexion, relation

Id સગપણ કરવુ To betroth

સગરામ, *s m* A kind of carriage

સગવડ, *s f* [See સુ + ઘડ•વુ Or સુ+ગત] Convenience 2 Suitableness 3 Accommodation, room 4 Roominess

સગ-વૃાડ, *s f* [See સગું + વૃત્તિ] Same as સગ•પણ.

સગાઇણ, *s f* An occasion an opportunity

સગા•ઈ, *s f* [See સગુ] A betrothal, an affiance 2 Relationship, connexion

સગીર, *s m* [Ar सगीर minor *fr* सिगर् infancy] A minor, a person under the legal age

સગું, *adj* [See સ•ગોત્ર] Cognate, proper, full, born in the same family 2 [See સખા, or સ્વ-કીય] Related, formed by blood-relationship 3 *s n* A relation, a relative, a kinsman

Id સગા સહોદર Born in the same family; relations and kinsmen, kith and kin સગા સબંધી-સગુ-સાગવુ Friends and relations, relatives both near and distant

સ-ગુણ, *adj* [S *fr* स with + ગુણ] Having attributes, having a perceptible or sensible form

સ-ગુરો, *adj m* [+ ગુરૂ] Having a religious guide

સ-ગોત્ર, *adj* [S *fr* स common with + ગોત્ર] Of the same family; born in the same family, sprung from a common ancestor

સઘડી, Same as સગડી

સઘળું, *adj* [See સકળ] All, whole; entire, complete

સંકટ, *s n.* [S *fr* सम् together + कट side] A strait, a difficulty, a trouble 2 Adversity

Id સંકટ પડવુ To be put to inconvenience or difficulty સંકટ વેઠવુ To put up with an inconvenience or difficulty

સંકડાસ, } સંકડામણ, } *s f* Closeness, want of sufficient accommodation

સંકડા•વુ, *v i* To be crowded

સંકર, *s m* [S *fr* सम् together + कृ to scatter] Intermixture, a medley 2 A mixed caste or race

Id વર્ણ-સંકર Intermixture of castes

સંકર્ષણ, *s n* [S *fr* + कृष् to draw, to to plough] Drawing, attracting, pulling 2 Ploughing

સં•કલન, *s n* } સં•કલના, *s f* } [S *fr* सम् together with +कल् to collect] Mixing; blending 2 Ar-

(a business or an undertaking) without any obstruction in the way. સચરાચર વ્યાપવું To pervade, to permeate 2 To engross the attention of

સચ, Same as સોચ.

સ-ચિન્તા, *adj* [S स with+ચિન્તા] Anxious 2 Filled with gloomy thoughts.

સચિ, *s f* [S शची] The wife of Indra

સચિવ, *s m* [S] A minister of state 2 A vizier

સ-ચેતન, *adj* [S *fr* સ+ચેતન] Animate, living 2 Awake, vigilant

સ-ચોટ, *adv* [See સ+ચોટવું] Striking directly; with full force 2 Prosperously 3 Firmly, being well established 4. [See સાચું+રતિ] Honestly

સ-ચોડું, *adj* [+ ચોડું] All, complete, entire, full 2 *adv* Completely, entirely, fully.

સચ્ચરિત, }
સચ્ચરિત્ર, } *s n* [S See સત્ + ચરિત્ર] Good conduct

સચ્ચિદાનન્દ, *s m* [S *fr.* સત્ + ચિત્ + આનન્દ] That which is Truth Intelligent & Joy, God, the Supreme and all sustaining essence

સચ્ચું Same as સાચું.

સજ, *adj* [S सज्ज ready] Ready 2 Fitted up, furnished, equipped 3 Armed

સજ·ગ, *adj* [See સજાગ] Watchful; awake.

સજગ થઈને સુન્દરી હાવા, વસ્ત્ર પહેરો ની વાળી
—દયારામ

સ-જડ, *adj* [S दृढ *fr* સુ+દૃઢ] Strong 2 Firm, immovable 3 Unchangeable 4 Past recovery, dead

Id સજડ ઝાલવું–પકડવું To hold fast or firmly સજડ માર A severe beating સજડ ઘાપ A severe blow અંગ સજડ રહી જવું To be quite stiff (of the body) સજડ થઈ જવું To be over awed, to be cowed down 2 To be dead સજડ લેવું To threaten

સ-જન·તા, }
સ-જન-તા·ઈ, } Same as સુ·જન·તા.
સ-જના ઈ, }

સ·જની, *s f* [See સજન] A mistress; a sweetheart 2 A woman's female companion

સજ·વું, *v t* [See સજ, સજ્જ] To make ready; to equip 2 To adorn, to decorate 3 To sharpen, to whet 4 *v i* To become prepared or ready 5 To become fit 6 To speak

સજે સાદે સારે સુવદની, આહીં તો હવી નથી
—પ્રેમાનંદ.

Id શણગાર સજવા To put on ornaments, to adorn oneself સજીને બેસવું To be ready

સ-જળ, *adj* [S सजल *fr* स + જલ, જળ] Filled with water, having water, containing water

સજા, *s f* [P सज़ा *fr* सज़ीदन् to deserve] Punishment, chastisement, correction

Id સજા કરવી–મારવી–દેવી To punish

સજા·ઈ, *s f* [See સજ, સજ્જ] Preparations.

તે સર્વને આજ્ઞા દીધ, ઝીજે સત્વર સજાઈ સિધ
—પ્રેમાનંદ.

સજાઈ, Same as સગાઈ

સ-જાત, *adj* [S सु well + जाति] Of good birth or family 2 Civil, good-natured 3 Dutiful, virtuous

સ-જાતિ, }
સ-જાતીય, } *adj* [S *fr* स common with+ જાતિ] Of the same caste or species, homogeneous

સજાપો, *s m* [See સાજું] Health

સજાય, }
સઝાય, } *s f* [See સ·ધ્યા] Meditation. 2 Advice, instructions

સજાયો, *s m* [See સજવું to sharpen] A razor

સજાવર, *adj* Fit, suitable

સજા વું, *v i* [Pass of સજવું] To be made ready 2 To be adorned

સજિત, *adj* See સજ, સજ્જ.

સ-જીવ, }
સ-જીવન, } *adj* [S *fr* સ+ જીવ] Possessing life, animate, alive
સ-જીવું, }

Id સજીવન પાણી Ever flowing water 2 Inexhaustible water સજીવન ગોખો A plant

doest

સંગત, *s f* Same as સગતિ. 2 *adj* Accompanying; united, connected with, attached to

સંગતિ, *s f* [S *fr* सम् together + गति] See સગ.

Id સંગતિ દોષ The bad effects of vicious company

સ-ગ-દિલ, *adj* [P सङ्ग a stone + दिल् the heart. See દિલ] Hard-hearted, relentless, cruel

સંગમ, *s m* [S. See સંગતિ] A junction; a meeting, a union 2. A confluence (of rivers)

સ-ગાત,
સ-ગાથ, } Same as સં-ઘાથ.

સં-ગાતી, *s m* A companion

સં-ગી, *adj* [S सङ्गिन्, सङ्गी. See સગ] Accompanying; following, attached to

સં-ગીત, *s n.* [S *fr* सम् together + गै to sing See ગા વું] Singing, music 2 The science of music

સં-ગીન, *adj* [P सङ्ग् a stone, a weight + इन् a suffix= "made of"] Solid, hard 2. Heavy; massive 3 Thick, dense 4 Complete 5 Strong, conclusive, able to prove the conclusion

સંગે,
સં-ગાતે, } *prep* [See સગ] With, along with, accompanying

સં-ગે-મરમર, *s m.* [P सङ्ग् a stone + मर्मर= Gr. *marmaros* marble] Marble

સંગ્રહ, *s m* [S *fr* सम् together + ग्रह् to take] A collection, an accumulation, a compilation. 2 An assemblage, a heap, a store, a hoard

સ-ગ્રહ-ણી, *s f* [S] Dysentery, costiveness alternately with diarrhœa.

સં-ગ્રહ-સ્થાન, *s n* [+ *fr* સગ્રહ + સ્થાન] A museum

સ-ગ્રહી, *s m* He who is in the habit of accumulating or collecting

સંગ્રામ, *s m* [S] A war, a battle

સંઘ, *s m* [S *fr* सम् together + हन् to go] A crowd, a multitude 2. A body of pilgrims.

Id સઘ કાઢવો To lead a body of pilgrims 2 To become insolvent આ સઘ કાશીએ જ- વાનો નથી This unwieldy and disorganized business cannot be brought to a successful termination

સ-ઘટ, *adj* [S *fr* सम् + घट् to form] Crowded

સઘર-વું, *v t* [See સંગ્રહ] To preserve 2 To hoard.

Prov સઘર્યો સાપ પણ કામમા આવે Keep a thing for seven years, and you will find a use for it

સંઘરો, *s f* [See શિંગડું being used in cupping] Venesection, opening a vein.

સઘરો, Same as સંગ્રહ.

સંઘ-વી, *s m* [S सङ्घ-पतिन्, सङ्घपती, *fr* सङ्घ+वह् to carry See સગ, વહેવું] The leader of a body of pilgrims

સં-ઘાડિ-યો, *s m* [See સં ઘાડો] A worker on a lathe

સ-ઘાડો, *s m* [Hem Des सघाडी = S युगम् a couple] A lathe.

Id સઘાડે ચઢાવવુ-ઉતારવુ To work on a lathe 2 To give brightness and polish to a thing by working it on a lathe એક સંઘાડે ઉતારેલા Perfectly similar

સં-ઘાત, *s m* [S *fr* सम् together + घात a group *fr* हन् to go] A multitude, a group

સં-ઘાત,
સ-ઘાથ, } *s m* Accompanying on a journey; an escort

Id. સઘાત લેવો To get a good and trustworthy company or companion

Prov સઘાતની મારી સાસરે ગઈ, ને, દીકરો આવી ઢળી રહી To take useless trouble

સં-ઘાતી,
સગાથી, } *s m f.* A companion on a journey

સ-ઘાતે,
સ-ઘાથે, } *prep* With, accompanying, in company with

સ-ચરાચર, *adj* [S *fr* સ + ચરાચર.] Including movable and immovable things

Id. સચરાચરે (કામ) ઉતરવુ To be finished

સંજુક્ત, Same as સંયુક્ત.

સંજુત, Same as સંયુત

સજોગ, s m [See સ-યોગ] A coincidence, a concurrence of events at the same time 2 A conjunction, a meeting 3 An interview 4 Orderly and discreet arrangement or management 5 An event, an accident

સજોગી, s m [See સ-યોગ] An ascetic who does not leave his worldly affairs

સંજોરી, s f A kind of sweetmeat peculiar to the Diwālī holidays

સઞ્જ્ઞા, s f [S fr सम् together + ज्ञा to know] That by which a thing is known, a name, a sign 2 Return of consciousness after a swoon. 3 A signal, any kind of gesture 4 The Gāyatrī of the Vedas 5 A technical term

સટ, s m [Eng Set] A set, an assortment, a number of things that suit each the others, a suit

સટ, } સટ દઈને, } adv [Guj સટ, ઝટ, Imit + દેવું] In an instant, quickly 2 Forcibly, violently

સટ-ક-વું, v i To run away, to abscond, to decamp, to be off in a shake 2 To start and disappear, to slip, to slide

Id સટકી જવું, સટી જવું To run away, to decamp

સટ-કાવ-વું, v t To strike, to beat 2 To sew

સટ-કિ-યું, s n A noose, a running knot, a slip-knot. 2 A little mouse 3 adj That which slips or slides

સટકે., s. m A stick, a walking stick

સટર-પટર, adv [See સયર-પયર] Higgledy-piggledy 2 s f A jumble, a number of odd things, any disorderly collection of various kinds of articles, a medley, a miscellany 3 adj Confused, disorderly

સટલ, adj [Eng Settle] Settled, agreed upon, determined, fixed

સટ-વુ, Same as સટક વુ

સટાક, adv [Imit See સટ,સટ દઈને] Imit of the sound produced by striking a whip, &c 2 Smartly, briskly

Id સટાક લેવું કે Promptly, smartly

સટાક, s f A large and long whip making a cracking sound

સટાકા-બન્ધ, adv [+ બન્ધ, બાધ-વું] In a shake, in a jiffey, in an instant

સટીક, adj [S fr સ+ટીકા] That has a commentary annexed to it 2 Annotated.

સટોરિ-યો, s m. [See સટ્ટો] A speculator

સટોસટ, adv [See સટ, સટ દઈને] Smartly, promptly, in a shake, in a trice

સટ્ટા-ખોર, } સટ્ટા-બાજ, } [See સટ્ટો + P खोर enjoying fr खुर्दन् to enjoy, and बाज़ practising fr. बाख़्तन् to play] See સટોરિયો

સટ્ટો, s m [See સાટું] Speculation, a gambling transaction 2 A time bargain 3 Stealing, theft

સડલ adj Loose, not tight

સડ, adv [Imit] Crackling, cracking

સડ, } સડક, } adv [See સ-જડ] Being stiff or motionless

સડક, s f [S सरक fr सृ, सर्, to move] A main road, a trunk road, a straight road. 2 A road that is made

Id સીધી સડક A straight road, a straight way લોઢાની સડક A rail road સડક નાખવી-કરવી To make a road

સડક, Same as સડ

સડ-કો, s m [See સડ] A draught of liquid food taken with the hand

સડ-જોડ, adj [See સાડા+જોડું] Two and a half (used in secret communication)

સડ-ઝોડ, s m [See સડ,સ જડ+ઝોડ] One who blindly sticks to his own opinions or assertions

સડ-વુ, v i [S शद् to be dissolved] To rot; to corrupt. 2 To putrefy

સડ વુ, v t To make a latticed frame with bamboo chips

સડ-સડ-વું, v i [Imit] To make sharp, successive sounds, as in frying

સડ-સડ વુ, v i [Hem Des सण्णमिम =S परितापितम् much heated fr S सम् together+

which grows rapidly, and lives though cut down સજીવન કરવું To bring to life again; to revive

Prov. સજીવો પૂછે નજીવાને "શું ગને કંઈ દે" નજીવો પૂછે સજીવાને "તારી એક ફુટી કે બે ?" He begs a blessing of a wooden god

સ-જીવારોપણ, s n. [See સજીવ+આરોપણ] Personification

સ-જોડું, s n [See સ + જોડું] A married couple living together

સજ્જ, સજ્જિ·ત, } Classical forms of સજ, સજિત

સજ્જડ, Same as સજડ

સજ્જન, s m [S fr સત્+જન] A virtuous man, a well bred man 2 A beloved man, a paramour

સજ્જન, s n [See સજ્જ] The act of decorating, decoration

સજ્જન-તા, સજ્જન-તા·ઈ, સજ્જના·ઈ, } s f [See સજ્જન a virtuous man] Gentlemanliness 2 Goodness, politeness.

સજ્જા, s f See શય્યા 2 Bedding and a couch given to a Brāhmaṇa on the thirteenth day after death

સઞ્ચ, s m. Same as સઞ્ચો 2 A plan, a design, an arrangement 3 A contrivance in the side of a wall or beam, or a drawer in a big box (પટારા), for keeping precious things in time of danger, so skilfully arranged that it is likely to escape one's notice even on close examination

સઞ્ચક·વું, Same as સઞ્ચ·વું

સઞ્ચાય, s m [S fr सम् together + चि to collect] An accumulation, a collection, a heap, a hoard

સઞ્ચર·વું, v t. [S सम् all around + चर to walk] To walk about, to enter and roam over 2 To pervade, to penetrate

સ-ચર-વું, v t [See સ ચય, or સ·ચર વું] To collect 2 To store up carefully

Id સચરી રાખવું To store up carefully

સ-ચર·વું See સચાર વું To turn the tiles on a roof

સઞ્ચ·વું, v t [S सम् together + चि to collect. See સઞ્ચય] To accumulate, to amass

સઞ્ચળ, s n [S सौवर्चल fr सुवर्चल name of a country] Natron

સઞ્ચાર, s m [S See સઞ્ચર·વું] Pervasion, penetration 2 Stirring about, lively motion

સં·ચાર·વું, v t [Caus of સં·ચર વું] To throw, to pour (water, &c)
ઇન્દ્રોદક સચારીને, પરાણે કરાવ્યુ મજ્જન —વીરજી.
2 To turn about

સં-ચાર·વું, v t [S सम् together+ચાલ·વું] To turn the tiles on a roof

સં-ચારી, adj Wandering 2 Changing, unsteady 3 Evanescent 4 s m A transient or evanescent feeling which serves to strengthen the prevailing sentiment

Id સ-ચારી ભાવ A transitory feeling, accessory to the prevailing feeling, acting as its feeder, and strengthening it in various ways, whether openly or covertly

સઞ્ચિત, adj [S See સઞ્ચય] Amassed, accumulated 2 s n The stock of merit or demerit over and above that portion of it which causes the allotment of good and evil to be experienced in any particular birth, or of merit and demerit wrought out and laid up in preceding stages of existence

સચો, s m [See શકઞ્ચો] A machine 2. An engine

સચોરો, s m [See સઞ્ચળ, or સઞ્ચાર] Carbonate of soda

સજમ, s m [See સયમ] Admonition, remonstrance

સજા, સઞ્જ્યા, } s f [See સન્ધ્યા] Evening; eve, the close of day

સંજાપ, સઞ્જાબ, } s m [P सञ्जाफ़] An ornamental border to garments, a fringe

સંજમી, s. m [See સયમ] A class of ascetics.

સત-જુગ, Same as સત્ય-જુગ

સતત, *adv* [S *fr* सम् together + तन् to stretch] Always, eternally, continually

આત્મા સહિત સહુ અર્પિને, સેવે સતત થઈ દાસ
—દયારામ

સતમ, *s m* [P सितम्] Tyranny 2 Violence, oppression

Id સતમ ગુજારવી To tyrannize over, to oppress.

સતમી, *s f* [Eng *Custom*] An invoice or manifest, a passport for a ship to leave the harbour

સતર, *s f* [Ar सत्र्,] A row, a line 2 A series, a column

સતાર, *s m f* [P सितार् *fr* सि three+तार् a wire Or, See છ+તાર] A guitar with six or three strings

સતારો, *s m* [P सितार=Gr *astron*=Eng *Star*] A star 2 Fortune, luck

Id સતારો પાંસરો હોવાથી Through good fortune

સ-તાવવું, *v t* [Hem Des सत्थस्म = S उत्तेजितम् excited See સ તાપ-વું] To harass, to tease, to vex.

સતિ-યો, *s m* [See સત્] A truthful man, an honest man

સતી, *s f* [S See सत्] A chaste and virtuous wife 2 A woman who burns herself alive with her dead husband

Prov સતી શાપ દે નહિ, સખણીના લાગે નહિ Cattle do not die from cow's cursing

સતુ, *adj* [See સત્] Just, virtuous

સતુ, *adj* [See સત્] Being, existing, continuing

સત્કર્મ, *s n* [S *fr* સત્+કર્મ] A virtuous action

સત્કાર, *s m* [S *fr* +कृ to do] Respect, courtesy, paying reverence or respect 2 Welcoming and entertaining a visitor

સત્કાલ-ક્ષેપ, *s m* [S *fr* + કાલ + ક્ષેપ] Spending time in good deeds

સત્ક્રિયા, *s f* [S *fr*+ક્રિયા] A good action

સ-ત્તમ, *adj* [S *fr* સત્+તમ ... fix] Best 2. Most trut

મહા સંકટ પડિયું હો, હરિશ્ચંદ્ર ભૂપને,
પક્ષી સતમ ભાખો હો, સુખ થયું તે અનુપને
—પ્રેમાનંદ.

સત્તર, *adj* [S सप्त seven + दश ten; See સાત+દશ] Seventeen, 17

Id સત્તર આના ને બે પાઈ Most agreeable or acceptable

Prov સત્તર સાંધા, ને સો વાંધા A chain may break at any link. The more complex a machinery, the more liable is it to go wrong

સત્તા, *s f* [S *fr* સત્] Being, existence 2 Ownership, mastership 3 Authority, power; jurisdiction 4 Strength, power 5 Wealth, riches

Id સત્તા આવવી To get strength after a sickness, to convalesce સત્તા આપવી To give power to, to empower, to authorise સત્તા મળવી To get power, to be authorised સત્તા ચલાવવી To exercise power ઉપર સત્તા ચલાવવી To tyrannize over આપ સત્તા One's own powers

Prov સત્તા આગળ શહાણપણ શા કામનું ? The intellect is powerless before brute force

સત્તાણુ, *adj* [See સાત + નેઉં] Ninety seven, 97

સત્તા-ધારી, **સત્તા-ધીશ**, } *adj* [S *fr* સત્તા + ધરાવ-વું, અધીશ] Being in power or authority, ruling, governing

સત્તા-લોભી, *adj* [S *fr* + લોભી] Greedy of power, ambitious

સત્તાવન, *adj* [See સાત + પચાસ] Fifty seven, 57

સત્તા વાન, **સત્તા વાળું**, } *adj* [S *fr* सत्ता+S वत्, वान्, =Guj વાળુ having] Powerful, mighty See સત્તાધારી

સત્તાવીસ, *adj* [See સાત+વીસ] Twenty-seven, 27

સત્તો, *s m* [See સાત] A card or a die marked with seven points 2 A throw of seven with dice

સત્ત્વ, *s n* [*fr* સત્, S + त्व a suffix showing quality] Being, existence, entity

तप् to be hot] To simmer, to be boiled

સડ-સડાટ, *adv* [See સટ, સટ દઈને] Nimbly, with light, quick motion

સડ-સેટ, *adj* [S सप्त seven+षष्टि sixty See સાત+સાઠ] Sixty seven, 67

સડાક, *adv* [See સડ, Imit] Quickly

માર્યું સડાક સર, નોય નોય મૃગ એ તો —વલ્લભ

સડા-કો, *s m* [See સડકો] A sounding stroke or lash 2 The roaring and bellowing (of a storm, &c) 3 The crack, whack (of a sound and hearty caning &c.)

Id સડાકો તાણવો-મારવો To take a large draught of a liquid

સડિ-યો, *s m.* [See સર a string] A large vein found in a preparation of અળવી leaf

સડો, *s m* [See સડ વું] Putrefaction 2 The cause of putrefaction

Id સડો પડવો-પેસવો To begin to rot

સઢ, *s m* [Hem Des सढो = S स्तम्भः a pillar] The sail of a ship

Id. સઢ ચડાવવો To hoist a sail, to unfurl a sail

સ-ઢ, *adv* [See સ ज्જड] Being stiff or motionless 2 Stupid, bewildered

સ-ઢ, *adj* [S सु well + दृढ See સ-ज्જड] Hard, unyielding to pressure

સણ, Same as શણ

સણ-કો, *s m* [Guj સણ Imit] A whizzing sound emitted from the nose while taking a deep inspiration. 2 A shooting pain, a lancinating pain

Id સણકા નાખવા-આવવા-મારવા To feel a shooting pain

સણગટ, *s m* [See સણગાર] That part of a woman's dress which covers the body from the head to the waist

સણગગા-વું, *v i* [Passive of સણગાર-વુ] To be adorned

સણગાર, *s m* [S शृंगार] Ornament, decoration

સણગાર વું, *v t* To adorn

સણગો, *s m.* [See ફણગો] A young shoot, a sprout

સણંગ, *s f* [See સુરંગ] A passage under ground, a subterraneous passage 2 House-breaking

સણદ, Same as સનદ.

સણંદી, Same as સનદી

સણલિંડી, Same as શણલિંડી

સણ-સણ,*adv* [Imit] Fizzing (imitative of the sounding in boiling).

સણ-સણ વું, *v i* To fizz, to hiss, to boil.

સણ-સણા-ટ, *s m* A fizzing sound, the sound of boiling

સણસાર-વું, *v t* [See અણસારો, or S सम् well + सार् to cause to move *fr* सृ to move] To give a signal, to a bullock, horse, &c, to make it run faster

સણિ-યું, *s n* [See શણિયું] Hemp cloth 2 A cloth worn round the waist and loins by the Hindus while they are sacramentally clean

સણિ-યું, *adj* [See શાણું] Circumspect; quick of understanding, sharp

પક્ષીમાં લડ તો કાગ, ચોપગમાં શિયાળ સણિયુ,
નવ સદો નરમાહ, ભાડ વિદ્યા તે સણિયો
—સામળભટ.

સણીજી, *s f* [S सवन birth *fr* सू to give birth to+જી] Mother

સણીજો, *s m* Father

સણ્ડાસ, *s m* [Guj છડાશ *fr* છાડ-વુ] A privy

સત્, *adj* [S *fr* अस् to be] True, real, actual, that truly is or exists 2 Good; virtuous. 3 Right, correct 4 Proper 5 Genuine, not counterfeited or imitated. 6 Honest, upright, free from fraudulence or guile *s n* Essence 1 Virtue, probity, integrity, honesty 2 Veracity, inward purity 3 Truth, reality, the real being

Id સત્ આવવું To be inspired with animation or life સત્ ચડવું To be possessed by an elevating excitement [said of a woman (સતી) burning herself on the funeral pyre of her husband]

Prov સતકા બેટી રામ Truth is God's daughter=Virtue is as good as a thousand shields સતની બાંધી મેદની The world is ruled by Truth

સદર, *adj* [Ar सद्र a president] Chief, supreme

સદર-અમીન, *s m* [+ અમીન] A Native Civil Judge subordinate to the District Court

સદર-પરવાનગી, *s f* [+ પરવાનગી] Full permission, unconditional permission

સદર-બજાર, *s m* [See સદર+બજાર] A bazaar in a British camp

સદર હુ, *adj* [Not used in P or Ar *fr* સદર+Ar हु he] Aforesaid, set forth above, mentioned or indicated above, above alluded to

સદરો, *s m* [Ar सद्र the chest] A shirt worn by the Parsīs, as enjoined by the religion of Zoroaster

સદ-વુ, *v i* [See સત્, સદ્] To be agreeable, to suit

સ-દળ, *adj* [See સ with + દળ thickness] Thick, pulpy

સદા, *adv* [S] Always, at all times for ever, eternally

સદા-કાળ, [+ કાળ] Same as સ દા

સદાચરણ, s *n* [S *fr* સત્, સદ્, આચરણ] Good action, good and right conduct or behaviour 2 Good practice

સદાચાર, *s m* [S *fr* + આચાર] Good morals, good conduct or behaviour

સદાનન્દ, *s m* [S *fr* સદા+આનન્દ] Eternal joy 2 An epithet of Shiva.

સદાબરૂ Same as સદા-વર્ડું

સદારદા, *adv* Without cause with a slight cause

સદા વડું, *adv* [+ વૃત્તિ] Wholly, entirely, solely

સદાવ્રત, *s n.* [S सदावर्त, *fr* સત સદ્, + आवर्त a crowded place *fr* आ upto + वृत्, वर्त्, =L *verto* to turn] A religious daily distribution of food to mendicants, foreign beggars, &c

સદા-શિવ, *s m* [S *fr* સદા + શિવ] The God Shiva

સદા-સર્વ-દા, *adv* [S *fr* સદા+સર્વદા] Always; eternally, constantly

સદી, *s f* [P सद्=S शत=Eng *cent*=L. *centum* a hundred] A century

સદીસા *adv* [See સદા+દિવસ] In time; at the proper time, timely

સદૈવ, *adv* [S *fr* સદા, + S एव only] Always 2 Invariably

સદોદિત, [S *fr* + ઉદિત] Same as સદૈવ
સત્ય સદોદિત જ્યગત ત્યન છે ના આવે, ના જાય,
પદ અવિનાશી રે, આવણ હવ ના આવે —નિરાતભક્ત

સદ્-ગતિ, *s f* [S *fr* સત્, સદ્, + ગતિ] Happy state 2 Salvation

સદ્-ગુણ, *s m* [S *fr* + ગુણ] Good quality or property 2 Virtue

Id સદ્-ગુણ સપન્ન Possessing good qualities, virtuous

સદ્-ગુણી *adj* Possessing good qualities. 2 Virtuous

સદ્ગૃહસ્થ, *s m* [S *fr* + ગૃહસ્થ] A respectable gentleman

સદ્દર Same as સધર

સદ્ધર્મ, *s m* [S *fr*+ધર્મ] True religion. 2 True duty

સદ્-બુદ્ધિ, *s f* [S *fr* + બુદ્ધિ] Good understanding, good faith

સદ્-ભાવ, *s m* [S *fr* + ભાવ] A good or virtuous motive or desire

સદ્મ, *s n* [S सद्मन् *fr* सद् to sit See સદ] A house, an abode, a dwelling

સદ્ય, *adv* [S सद्यः] Quickly, readily, at once

સદ્-વર્તન, *s n* [S *fr* સત્+વર્તન] Good conduct

સદ્વસ્તુ, *s f* [S *fr* સત્, સદ્, + વસ્તુ] A real or good thing

સદ્વાસના, *s f* [S *fr* + વાસના] A good desire

સધર, *adj* [S सु well+धृ, धर्, to hold See ધર વુ] Able 2 That has wealth or property 3 Affluent 4 Solvent *s m* [See સુ+ધરાવ] A belly god, a glutton

Id સધર આસામી A person able to pay his debts 2 A wealthy person

સ-ધર વુ Same as સુ-ધર-વુ

સ-ધામ, *s n* [S સ્વ *fr* સ્વ + ધામ] The original abode of the soul, heaven

Id સધામ પોહોંચવુ-વડું To die

2 Essence, strength 3 Energy, efficacy, virtue 4 The property of excellence or of goodness 5 An elementary substance (e g earth, air, fire, &c) 6 A being, an animal

પડી અક્ષર પર કૃપા કટાક્ષ છે, સત્વ ઉપન્યા સક્ષોવક્ષ છે
—દયારામ

Id સત્વગુણ The principle of purity or goodness, the first and the best of the three (viz સત્વ, રજસ્ and તમસ્) properties

સત્ય, adj [S fr अस् to be See સત] Existing 2 True, real, actual 3 Genuine 4 Sincere, veracious, honest s n Existence 2 Truth, reality 3 Genuineness 4 Sincerity, veracity, honesty

Prov સત્ય તરે ૐ સત્યમેવ જયતે સત્યનો જય સત્યનો બેલી ઈશ્વર Truth and oil are ever uppermost Truth has always a fast bottom Truth is truth to the end of reckoning Truth is God's daughter

સત્ય તા, s f See સત્ય, 5,6,7,8

સત્ય-યુગ, s m [S fr સત્ય + યુગ] The golden age, or the first of the four *Yugas*, consisting of 1,728,000 years

સત્ય-લોક, s m [S fr + લોક] The seventh heaven; the abode of the blessed, the uppermost world, wherein reside truth, Brahmā, and saints

સત્ય-વક્તા, } સત્ય-વાદી, } adj [S fr + વાદી, વક્તા] Truthful, veracious

સત્ય-શીલ, adj [S fr + શીલ] That has a habitual disposition to speak the truth, veracious.

સત્ય-સ્વ-રૂપ, s m [S fr + સ્વ રૂપ] God, whose form is Truth

સત્યા-નાશ, } સત્યા-નાસ, } s n [See સત્તા + નાશ] Perdition, utter destruction, ruin

Id સત્યાનાશ વળવુ To be utterly ruined તારૂ સત્યાનાશ જાય Confound you! સત્યાનાશ જવુ To be left without an heir or child સત્યાનાશ ઘાલવુ To bring to utter ruin, to ruin in every way

સત્યા-ર્થ, s. n [See સત્ય+અર્થ] The truth, a matter of fact

સત્યાશી, adj [See સાત+એંશી] Eighty-seven, 87

સત્યાશી-યુ, adj Pertaining to the year 87

Prov સાસરે સત્યાશીયો, ને પીયર અઠ્યાશીયો (દુકાળ) Out of the frying pan into the fire

સત્ર, s n [S fr सद् to sit] A sacrifice 2 Reciting the praises of a goddess 3 A place where food is distributed to Brāhmaṇas and other mendicants.

સત્ર-પ, s m [S क्षत्र a governor, a satrap, fr क्षत्र a dominion + पा to protect] A satrap, a governor of a province

સત્ર-શાળા, s. f [S fr સત્ર+શાળા] A place where alms are distributed, an almonry

સત્વર, adv [S fr स with + ત્વરા] Hastily, quickly, swiftly, promptly

સત્સંગ, s m } સત-સ-ગતિ, s f } [S fr સત્+સંગ, સંગતિ] Association with good or religious men 2 Good society

સત-સંગી, adj Associating with good or religious men

સથર-પથર, adv [Guj સથર redup of પથર fr પાથરવુ, or See સાથરા+પાથરવુ See સટર પટર] Being scattered all about

સથરાણુ, s n [See સાથરો fr S स्तृ to cover] Scattering about 2 A slaughter of an army

સથ-વારો, s m. [See સાથ+વારુ posses sive suffix] A caravan, a company of traveller

સથવારો પ્રવાસીનો, મિત્ર ગાતુ સામો યશ,
ગૃહવાસી કેરો મિત, માનિની મનાય છે —વલ્લભ.

સદ્, The form of સત્, when followed by a vowel or a soft consonant, e g સદાચાર, સદ્-ગુણ

સદગર વુ, v t [See સદ, સત્ સત્ય+કર વુ] To accept as true, to believe to trust

સદન, s n [S fr सद् to sit] A house, a dwelling place

બૂલા ભમે તે, બીજા સદનમા શોચે રે —દયારામ.

સ-દય, adj [S fr स with + દયા] Merciful

સન્તોષ, *s m* [S *fr* सम् together + तुष् to be satisfied *Cf* L *Satis* enough] Satisfaction, contentment, patience

Id સંતોષ વાળવો To reconcile one's mind to one's unsatisfactory circumstances

Prov સન્તોષ સર્વ સુખનું મૂળ છે Contentment is the true philosopher's stone

સંતોષ-કારક, *adj* [S *fr* + કારક doing] Satisfactory

સંન્તોષ-વૃત્તિ, *s f* [S *fr* + वृत्ति] Contented nature, contentment

સન્તોષી, Same as સન્તુષ્ટ.

સન્ધાવું, *v i* [See સન્સ્થા] To be engaged, to be employed 2 To be betrothed (of a boy or girl)

સન્દર્ભ, *s m* [S *fr* सम् together+दृभ् to tie] The connexion of one portion of a writing or a speech with another 2 The context 3 Allusion

સન્દીપન, *s m. n* [S *fr* सम्+दीप] Inflaming, kindling 2 Exciting

સન્દુક, *s m* [S] A chest, a coffer

સન્દેશો, *s m* [S संदेश *fr* +दिश् to show] A message, tidings, an errand

Id સંદેશો કહાવવો-મોકલવો To send a message સંદેશો લાવવો To bring a message

સન્દેહ, *s m* [S *fr* + दिह् to besmear] Doubt, suspicion 2 Ambiguity, uncertainty, suspense

Id સંદેહ પડવો=સંદેહમાં પડવું To feel doubtful. સંદેહ આણવો-લાવવો To entertain a doubt; to doubt

સન્ધાણું, *s m* [See સન્ધિ] Pickles.

સન્ધાન *s n* [S *fr* + धा to hold] Uniting, joining 2 Aim 3. Opportunity 4 Conjuncture

Id સંધાન માંડવું-જોડવું To aim at સંધાન લગાડવું To find out a means to gain one's object by recommendation

સન્ધાની, *adj* Scheming, designing 2 Watchful in taking advantage of an opportunity

સન્ધારો, *s m.* [+કાર doing *fr*. કરવું] A coppersmith

સન્ધિ, *s f* [S *fr* સન્ધાન] A juncture. 2 The euphonic union of letters, a coalition of letters (in Gram) 3 Treaty, peace 4 Alliance 5 Union 6 The point of junction 7 The exact time, the nick of time 8 A period at the expiration of a *yuga* or age, equal to one sixth of its duration, and intervening between it and the succeeding *yuga*

સન્ધિ વા, *s m* [+વા, વાયુ] Rheumatism in the joints

સન્ધું, *adj* [S सन्धय *fr* स with+બંધ a tie] Whole, entire 2 All, ever

સન્ધે, *adv* Everywhere

સન્ધે, Same as સન્દેહ

સન્ધ્યા, *s f* [S See સન્ધિ] The time which joins any of the parts of a day, morning, evening, midday 2 [S *fr* सम् well+ध्यै to contemplate See ધ્યાન] Religious performances, prayers, and meditation performed at sunrise, mid day, and sunset

Id સંધ્યા-વંદન Performance of the evening prayers.

સન્ધ્યા કાળ, *s m* [S *fr* +કાળ] Evening 2 Nightfall

સન્નાહ, *s m n* [S *fr* सम्+नह् to bind] A coat of mail, a suit of armour

ઉંચા આયુધ ધરી રખવાળ સનાહ પહેર્યાં કર કરવાળ —[illegible]

સન્નિધ, *adv* [See સન્નિધાન] Being near or close

સન્નિધાન, *s n* [S *fr* सम् together + नि down+धा to hold] Nearness, proximity, neighbourhood, vicinity

સન્નિધિ, *s f m* Same as સન્નિધાન

સન્નિપાત, Sanskrit form of સનેપાત

સંન્યસ્ત, } **સન્યાસ**, } *s n* [S *fr* [illegible] down+अस् to throw] Renunciation of the world, turning a recluse, the fourth stage in the life of a Brahmana

સંન્યાસી, *s m* One who has renounced the world, a recluse 2 A Brahmana in the fourth stage of his life

સન્માન, *s* [illegible] *n* [Hem D [illegible] *fr* S [illegible] to respect See S [illegible]

સ-ધાર-વું, *v* ઼. [See સુધાર વુ] To go off

સ-ધાવ-વું, *v* ઼ [See સ ધાર-વુ Or, S સુ well + ધાવ] To go off

સન, *s m* [Ar सन् a year] An epoch, an era, an age

સનદ, *s f* [Ar सनद् a charter, a certificate] A commission, a warrant 2 A charter, a diploma 3 A royal mandate, a grant

સનદી, *adj* That has obtained a સનદ. 2. Authorised 3 Lawful

સન-મના, *s f* [See શુન્ય + મન] Sorrow, grief; anxiety

સુણી એમ, સનમના થઈ સહુ ઊઠયા,
હવન માંડયો વેવાદ તણો રે —દયારામ

સનસ, *s f* Need, want 3 Care concern; anxiety

Id સનસ રાખવી To feel anxiety about, to be partial to

સના-તન, *adj* [S *fr* સદા] That has ever been and will ever be, everlasting, eternal, perpetual

સ-નાથ, *adj* [S *fr* સ+નાથ] Having a patron, that is patronised, protected, or befriended

સનાદે, *adv* [See સન્નિધિ.] Near, by the side of.

મારા વહાલા સનાદે રહેજો રે,
મીઠા બોલા સનાદે રહેજો રે —ગોવિન્દ

સનાન, *s n* [See સ્નાન] Bathing during a period of mourning for the death of a relative 2 Intelligence of the death of a relative 3 A cant term for disappointment, denial, or refusal

Id સનાન સૂતક નડવું-આવવું To be put to inconvenience or trouble સનાન માંડવું To hold a mourning party at one's own house for a relative that died at another house or at a distant place

સનાનિ-યું, *adj* Bearing the intelligence of the death of a relative 2 Having to bathe at a time of mourning for the death of a relative 3 That which has come in contact with one who has to bathe at a period of mourning.

સનિ-પાત, Same as સને-પાત

સની, Same as શનિ

સનેડો, *s m* [See સ્નેહ+ડો dim suffix] Affection, love

છબિલા સાથે મારો સનેડો બંધાણો,
ચાલી જશે શી વાત સર્વે છોડી રે —લોકોભગત.

સને-પાત, *s n* [S सन्निपात *fr* सम् much+ नि down + पत् to fall] Delirium (Generally used for delirium before death)

સન્ત, *s n* [S सत *pl* of સત્] A saint

Id સંત-સમાગમ Association with good people

સન્ત-તિ, *s f* [S *fr* सम together + तन् to stretch] Offspring; progeny, descendants

સતરૂં, *s n* [Eng *Citron*] A citron

સન્તલસ, *s f n* [Ar सल्तनत् an empire, an organisation, See સુલતાન] Collusion, fraud by concert, artifice, a scheme

સંતા-કુકડી, *s f* [See સંતા-વુ + કુકડી] A game for children, the game of hide and seek

સંતા-કુકડું, *s n* Same as સંતા કુકડી (used in the Panch Mahals)

સતા-કુકલો, *s m* Same as સંતા-કુકડી (used in Jhālāwād)

સન્તાડ-વુ, *v t* [S सम् together + तत drawn *fr* तन् to draw] To conceal, to hide

સન્તાન, *s m* [S See સન્તતિ] Progeny, offspring, issue

સન્તાપ, *s m* [S *fr* सम् together+તાપ] Affliction, pain, distress, anguish, sorrow

સન્તાપ-વું, *v i* To be grieved, to be vexed 2 *v t* To grieve, to vex

સન્તા વું, *v i* [S सम् together + तायते is stretched *fr* तन् to stretch] To be concealed, to conceal oneself

સન્તુષ્ટ, *adj* [S *fr.* + તુષ્ટ] Satisfied, gratified, contented

સન્તોષ, Same as સન્તોષ

સન્તોખવું, *v t* To gratify 2 To satisfy.

સન્તોલો, સં-તોલો, } *s m* [See સમ તોલ] A weight put into the opposite scale as a counterbalance.

દ્વીપ, ક્રૌંચ, શાક, and પુષ્કર

સપ્ત-ધાતુ, *s f pl* [S *fr* + ધાતુ] The seven metallic substances, *viz* gold, silver, lead, copper, tin, iron and bell metal 2 The seven elementary substances of the body, *viz* chyle, blood, flesh, fat, marrow, bone, and semen

સપ્તમી, *s f* [S] The Locative case (in Gram) 2 The sanskrit form of સાતેમ

સપ્ત-રાશિ, *s f* The rule of seven

સપ્તર્ષિ Same as સપ્ત-ઋષિ

સપ્ત-સ્વર, *s m pl* [S *f*, + સ્વર] The seven notes of music, *viz* સા,રી,ગ મ,પ,ધ, ની

સપ્તાહ, *s f* [S *fr* +अहन् a day] A week 2 A reading through of a Purāṇa in a week

સપ્પટ, *adj* [See સપાટ] Fitting tight, lying in close contact

સફ, *s n* [Ar सफ़्फ़ a line, Or, S शष्प tender grass] The hair on the pubes 2 A line a row, a rank, a column

સફર, *s f* [Ar सफ़र a journey] A voyage 2 A journey, travels

Id સફર કરવી=સફરે જવું To go on a voyage સફર મારવી To go for a pleasure trip on sea

સફરજન, *s n* A quince, a pear

સફરી, *adj* Sea going (of a ship) *s m* A mariner, a sailor

સફરી, *adj* Liberal 2 Extravagant, prodigal

સફળ, *adj* [S सफल See સ with + ફળ] Fruitful 2 Successful, effectual 3 Profitable, advantageous (of a business or concern)

સફા, *adj* [Ar सफ़ा purity] Same as સાફ

Id સફા થઈ જવું To be consumed or exhausted, to be removed completely

સફાઈ, *s f* Cleanliness 2 Neatness 3 Gloss 4 Decision, adjustment 5 Spruceness, elegance (of dress, furniture, &c), freedom from dirt or filth 6 Plainness, distinctness 7 A surface, a superficies 8 Fluency, volubility, openness 9 Liquidation (of debts)

Id સફાઈ કરવી ... ફાઈ મારવી- દાર ... To talk ... ill ...

સફાઈ The same plane

સફાઈ-દાર, *adj* [+દાર P] Plain, smooth

સ-ફાળુ, *adj* [S સ with + ફાળ] Feeling anxiety or surprise, being startled or surprised, sudden

સફીત, *s f* A game for children Same as ખોભીલું

સફીલ, *s f* [Ar फ़सील a projection of a wall] The ramparts, a parapet-wall, a breast-work or intrenchment 2 Adjoining land

સફીલ-દાર, *adj* [+દાર, P..] Adjoining a wall being near a wall.

સફુ, *s n* [P सफ़ह] A page (of a book)

સફેદ, *adj* [P सफ़ेद=S श्वेत] White સફેદ મુસળી A kind of drug

સફેદી, *s f* Whiteness. 2 The white of an egg 3 A coating of whitewash 4 A kind of medicine

સફેતો, *s m* Chalk 2 White lead

સફ્ફુ, *s n* [Hem Des सप्फ fr S शष्प tender grass] The hair of the pubes See સફ, 1

સબ, *s n* See શબ 2 *adj* [Hind सब fr सर्व] All

Id સબ સોનેમાં ઓર ગાડ બિગડી You spoil a good dish with ill sauce સબ સબકી બગી Every one for himself સબસે ભલી ચુપ Silence is the best virtue=Speech is silvern but silence is golden સબકે ઘેર તો ગાડ બાઈ, ઓર મેરે ઘેર તો રાણી There is one good wife in the country and every man thinks he hath her સબ બ દરકા વેપારી Jack of all trades and master of none સબગેં મેરા બજતા હૈ He has a saddle for every horse He will go with every wind He would have a finger in every pie સબ સબકી સમાલિયો Every one for himself Let every man soap his own beard સબ સાથ, તે, જગનાથ=સૌ સાથે મરવું તે વિવાહ જેવું ગણવું Social sorrow loses half its sting

સબક, *s m* [Ar सबक़] A lesson, a task

સબજી, *s f* [P सब्ज़ green] A potion made of dry hemp-leaves, black pepper sugar, &c 2 Greenness, verdure 3 Green 4 Culinary vegetables

well+માન respect] Respect, honour

સન્માર્ગ, *s m* [S See સત્+ માર્ગ] The right course, the proper way

સન્માર્જની, *s f* [S समार्जनी *fr* सम् well + मृज् to wipe] A broom

સન્મિત્ર, *s m* [S See સત્ + મિત્ર] A faithful friend

સન્મુખ, *adv* [S संमुख *fr* सम् together + મુખ] In front of, before the face of, fronting, facing 2 Looking at with favour, favourable

Id સન્મુખ થવુ To show a bold front, to stand boldly in front of, to oppose

સપટેમ્બર, *s m* [Eng *September*] September

સપટાવવું, *v t* [See સપાટો] To close; to shut up, or in

સપડાવવુ, *v t* [See પાટો] To catch 2 To entrap, to ensnare 3 To scold, to tax 4 To involve in difficulties, to perplex, to confound, to confuse

સપડાવું, *v i* To be caught 2 To be ensnared, to be entrapped 3 To come into distress 4 To be scolded

સપત, } Same as શપથ
સપથ, }

સપથ સાચા કોણ કહેગે ? મશ્કરીએ ગનગાહે રહેશે
—દ્વારકે.

સ-પત્ની, *s f* [S *fr* स common + પતિ] A co-wife

સપન, } Same as સ્વપ્ન.
સપનું, }

સપરમો, *adj m* [S सु well + પર્વ] Very great, festive (of a day)

સપરાણુ, *adj* [S सम्पूर्ण *fr* सम् together + पॄ to fill] All, whole

સ-પરિવાર, *adj* [S *fr* સ with+ પરિવાર] Accompanied by children and dependents

સપર્યા, *s f* [S] Worship

સપ-સપ, *adv* [Imit] Quickly

સ-પાટ, *adj* [S सु well +पाट extension See પાટ, પટ] Level, flat, plain, even *s f* Flat shoes, slippers *adv* Removing a heap, making plain

Id સપાટ બેસવુ આવવુ To fit in firmly

સપાટા-બંધ, *adv* [See સપાટો+બંધ, બાંધવુ] Quickly, smartly, with great speed, with full force 2 Straight; directly; strongly

સપાટિયું, *s n* A chip of bamboo or reed

સપાટી, *s f* [See સપાટ] Evenness, smoothness 2 A smooth and level expanse, a surface

સપાટો, *s m* [S सपात *fr* सम् together + पत् to fall See સપાટો] Quickness, smartness 2 Full force, full speed 3 A blast, a gust 4 A smart slap 5 Activity, smart doing 6 A sounding cuff, a thump, a rap, a stroke, a blow, a puff, a whisk. 7 Action in general, of which rapidity, smartness, vehemence, &c , are the features

Id સપાટો મારવો-લગાવવો To do an act with spirit or vehemence

સપાડું, *s n* [S सु well+ઉપકાર] Obligation 2 Favour

સપારું, *adj* [+પાર] Right, correct, exact.

સ-પુચ્છું, [=પૂછડા સાથે S स + पुच्छ a tail] Same as સ-મૂળગુ

સપુરું, *adj* [See सु + પુરવ] Totally; entirely

N B—Always used with a negative, *viz*, ન, નહિ, નથી, and means, none, nothing at all, not at all, never

સ-પુરત, *s f* [+ પુરવ] Trusting in; confiding in, entrusting to

સ-પૂત, *s m* [+પુત્ર] A good son, a dutiful son

સ-પૂત હોવુ-નિકળવુ-નિવડવુ, To prove or turn out to be a good and dutiful son

સપ્ત, [S सप्तन्=L *Septem*=Gr *Hepta*=P हफ्त्] See સાત

સપ્ત-ઋષિ, *s m pl* [S *fr* + ઋષિ] The seven sages, *viz* મરીચિ અત્રિ, અંગિરસ, પુલસ્ત્ય, પુલહ ક્રતુ, and વસિષ્ઠ 2 The seven saints of the Brahmarsi order, contemporary with each Manu 3 A cluster of seven stars; the asterism of Ursa Major

સપ્ત-દ્વીપ, *s m pl* [S *fr* + દ્વીપ] The seven divisions of the earth, according to Hindu mythology, *viz* જમ્બુ, કુશ, પ્લક્ષ, શા-

સમજ,
સમજણ, } s f [See સમજ-વું] Understanding, apprehension, comprehension 2 Discernment, power of apprehending or comprehension 3 Interpretation, comment, exposition 4 Pacifying, reconciliation, a right understanding 5 An understanding, a tacit agreement

Id સમજના ઘરમા આવવું To arrive at the age of discretion

સમજ ણું, *adj* Sensible, prudent, wise, easily reconciled 2 Come to years of discretion

સમજ-દાર, *adj* [See સમજ + દાર, P] Sensible 2 That has power of understanding See સમજણું

સમજ-વું, *v t.* [S सम् well +ज्ञा, जानाति, to know] To understand, to comprehend, to know, to have knowledge of 2 *v i* To come to an understanding, to agree, to be reconciled, to be persuaded or pacified

Id સમજી લેવું To settle amicably સમજીને બેસવું To sit quiet in obedience to the dictates of prudence

Prov સમજે નહિ, ને સરખો ભાગ માગે A foolish person cannot claim an equal share with his wiser colleagues

સમજા-વ-વું, *v t* To make one understand or comprehend 2 To explain (a subject) 3 To bring round, to persuade 4 To deceive, to take in 5 To pacify 6 To convince 7 To conciliate, to gain over, to reconcile, to satisfy

Id ખોટું-આડું અવળું-જેમ તેમ-સમજાવવું To give a person a false impression, to influence in the wrong direction, to mislead, to misguide

સમજુ,
સમજુ ક, } *adj* Wise, prudent, discreet 2 Considerate, thinking, reflecting, judicious, discerning 4 Rational, sensible 5 Sharp-witted

Prov સમજુ વેરી સારો, પણ મૂર્ખ ભાઈબંધ ખોટો A wise enemy is better than a foolish friend સમજુ ને ઘણા ફરે Forewarned forearmed

સમજુ-તી,
સમજૂ-તી, } s f Understanding 2 Bringing to a just understanding, bringing round or over 3 Satisfying, pacification, reconciliation 4 Effecting a right understanding 5 Explanation, the art of explaining, expounding, or convincing

Id સમજૂતી ઉપર આવવું To agree to settle a dispute amicably

સમ-ડી, *s f* A kite 2 [See શમી] A kind of tree

સમ ડો, *s. m* [See શમી] A small thorny tree

સમણુ, *s n* [See સમાવું, Or, સમ *adj*] As much as can be contained, a *quantum sufficit*

સમણું, *s n* [See સ્વપ્ન] A dream, a vision

Id સમણું લાધવું-આવવું, To dream a dream સાચું સમણું A very happy occasion, *e g* the birth of a son

સમણુંણી, *s f* [See સમાણી, ચમાતો] A goldsmith's small pincers

સમ-તલ, *s m.* [S *fr* સમ equal, even +તલ, તળિયુ] An even surface 2 A plane superficies (Geom)

સમ-તલ-પૃષ્ઠ, *s n* [S *fr* +પૃષ્ઠ] A plane superficies (Geom).

સમ-તલ-ખૂણો, *s m* [+ ખૂણો] A plane angle

સમ-તલ-સીધી-લીટી-ખૂણો, *s m* A plane rectilineal angle (Geom)

સમ તા, *s f* [S *fr* સમ] Equality "... સમતા ..."

—દયારામ

2 Balance of the passions, equanimity)

Id સમતા રાખવી To preserve the balance of the mind, to have an undisturbed state of the mind

સમ-તા, *s f* [See સમ] Control over the mind restraint of the mind 2 Patience, forbearance

સમ-તોલ, *adj* [+ તોલ ...] Of equal weight 2 Equal 3 Matching, resembling 4 Evenly proportioned

સબજો, *s m.* [See *Supra*] A kind of fragrant plant

સબ-ડ-કો, *s m.* The sound made in sipping a liquid, a smack.

Id સબડકો મારવો To eat or drink heartily

સબડા-ક, *adv* [Imit] Imitative of the sound made in sipping

સબડા-વ વું, *v t* To sip.

સ-બધું, *adj* [S सुबद्ध *fr* સુ+બદ્ધ] Having a good make, well made, well-built. 2 Strong; healthy

સબબ, *s m* [Ar] Cause; motive, reason, ground. 2 *conj* For that reason, therefore

Id સબબ કાઢવો To find an excuse સબબ બતાવવો-દેખાડવો To show or produce an excuse સબબ જોવો To examine the validity of an excuse

સબર, Same as સબુર, સબુરી.

સબ-રસ, *s n* [Hind सब *fr* સર્વે + રસ.] Salt

સ-બળ, *adj* [See સ with+બળ.] Strong, powerful, vigorous 2 Having attributes (said of બ્રહ્મ)

સ-બળું, Same as સબળ 1

સબી, *s f* [See છબી.] A portrait, a picture, a likeness

સ-બુદ્ધિ, [See સુ+બુદ્ધિ] See સદ્બુદ્ધિ

સબુર, સબુરી, } *s f* [Ar सब्र patient, and सबूरी or सबूर patience] Patience, forbearance 2 Endurance, waiting

Id સબુરી પકડવી To wait To bear patiently

Prov સબુરીના ફળ મીઠા, સબુરીનો બદલો સાહેબ આપે Patience is a plaster for all sores. Patience is bitter but its fruits are sweet

સ-ભય, *adj* [S *f* स with+ભય] Frightened, afraid timid

સ-ભર, *adj* [S सु well+ ભર-વું] Filled to the full

બાર ને ભીતર સભર ભર્યો ક્ષણ્ નહિ ખામી,
—ભોજોભગત

સ-ભરે, *adv* To the full, totally, entirely

Id. સભરે ભરવું To fill to the full

સભા, *s f* [S.] An assembly, a council 2 A meeting 3 A public audience

Id સભા મેળવવી-ભરવી-બોલાવવી To call or hold an assembly or meeting સભા-ક્ષોભ Nervousness in speaking or acting before an assembly

સભા-સદ, *s m* [S सभासद् *fr.* +सद् to sit] A member of an assembly

સભ્-ભર, *adj* [See સુ+ ભર-વું] Rich; opulent 2 Powerful, strong

સભ્ય, *adj* [S *fr* સભા] Polite, well-bred, gentlemanly, refined, civilised 2. *s m* See સભાસદ

સભ્ય-તા, *s f* Politeness, courtesy, gentlemanly conduct, good behaviour

સમ્, [S] A prefix corresponding with L *co, con,* and showing union, junction (with, together), collection, excellence, intensity

સમ્, *s m pl.* [S समय, *Cf* Ar कसम्] An oath, an adjuration

Id સમ ખાવા-લેવા To swear સમ ઘાલવા-દેવા-આપવા To administer an oath મારા સમ. મારા જીવના સમ I swear by my own life *d*. મારા સમ, આપના સમ I swear by you

Prov સમ ખાય, તે સદાય જુઠો People swear, because their words are worthless Frequent swearing argues in a man perpetual distrust of his own reputation

સમ, *adj* [S] Equal, like, similar 2. Even, level, smooth 3 Uniform

Id સમ અપૂર્ણાંક A proper fraction.

સમ-ઈ, *s f* [Ar शमई] A brass lamp-stand

સમ-કાળીક, *adj* [See સમ, *adj* + કાળ.] Contemporaneous, simultaneous

સમક્ષ, *prep* [S *fr* સમ્ + અક્ષિ] Before the eye of, in the presence of

સમગ્ર, *adj* [S *fr* + અગ્ર] Complete; whole, all

સમ-ચોરસ, *adj* [See સમ, *adj* +ચોરસ.] Having four equal sides, square

સમ-છેદ, *s m* [See સમ, *adj* + છેદ] A common denominator

સમ-વુ, *v i* [See સમા-વુ] To be contained

સમ-વુ, *v i* [See શમ-વુ] To abate, to be less, to subside 3 To be extinguished

Id લાગણી સમવી To subside (of the feelings)

સમશેર, Same as શમશેર

સમષ્ટિ, *s f* [S *fr* सम् together + अश् to pervade] The state of being gathered up into and of subsisting with

સમ-સમાકાર, *s m* [See શૂન્ય + આકાર] Complete stillness, perfect silence

સમસાન, Same as શ્મશાન

સમશાનિયું, *adj* Accompanying a funeral procession to the burning ground 2 Resembling a burning ground

સમ-સૂત્ર, *s n* [S *fr* સમ equal + સૂત્ર] The continuation of a straight line 2 *adj* Situated in the same straight line

સમસ્ત, *adj* [S *fr* सम् together + अस् to throw] All, entire, the whole

સમ-સ્થળ, *s n* [See સમ equal, even, + સ્થળ] Level ground, a level surface 2 *adj* Level, even

સમસ્યા, *s f* [S] A significant gesture 2 A glance, a wink, a hint 3 A riddle, a puzzle, an enigma

Id સમસ્યા પૂરવી To solve a riddle

સમાગમ, *s m* [S *fr* सम् together+આગમ] Meeting, society, company, association 2 Junction, coalition

સમાચાર, *s m pl* [S *fr* + આચાર] News tidings, intelligence, account 2 The enquiring into and relieving the wants and sufferings of the poor, sick, &c 3 Inquiry as to one's health

Id –ના સમાચાર લેવા-લેવા To look after, to inquire after, to take an interest in

સમાજ *s m f* [S] An assembly, a meeting of respectable persons

સમાણુ, Same as સમણુ

સમાણી, *s f* [See સમાણો] A goldsmith's small pinches

સમાણુ, *adj* [See સમાન] Like; equal

દિચિત્ અસ ને સાદા ધનેરા નહિ કોઈ કોઈ સમાણ

—દયારામ.

સમાણો, *s m* [See સમાન] A goldsmith's pincers

સમાધ, *s f* [See સમાધિ] A tomb erected over the grave of a saint

સમા-ધાન, *s n* [S *fr* सम् together+आ upto+धा to put] Adjustment, settlement, solution 2 Ease, relief 3 Explanation, satisfaction of a difficulty 4 Pleasing quiescence of mind, rest, quiet 5 Abstract contemplation

સમા-ધાની, *s f* Peace, quiet 2 See સમા-ધાન

Id સમાધાની ઉપર આવવુ To reach the stage of reconciliation (of a dispute) સમાધાની ઉપર લાવવુ To bring a dispute to the stage of reconciliation

સમાધિ, *s f* Deep and devout contemplation, silence 2 Abstract contemplation, perfect absorption of thought into the one object of meditation, *viz* the Supreme Spirit 3 Self immolation (of an ascetic) 4 Devout meditation 5 See સમાધ

Id સમાધિ લેવી–ચઢાવવી To fall into deep devout contemplation સમાધિ લેવી To be buried or drowned while alive સમાધિ લાગવી To be in deep devout contemplation

સમાધિ-સ્થ *adj* [S *fr* + स्था to stand] Engrossed in deep devout contemplation

સમાન, *adj* [S *fr* सम् together + अन् to breathe] Equal 2 Like 3 Level, even 4 *s m* Vital air considered as essential to digestion

સમાન-તા *s f* } [+ તા, પણુ, abstract
સમાન-પણુ *s n* }

suffixes] Similarity

સમાન-વૃત્તિ, *s f* [S *fr* + વૃત્તિ] Evenness of mind, equanimity, the habit of regarding all things with indifference

સમાનાધિકરણ, *adj* [S *fr* + અધિકરણ] Being in the same case or government (in Gram)

સમાનાર્થ, *adj* [S *fr* + અર્થ] Having the same meaning (words)

Id સમાનાર્થ શબ્દ ...

Id સમ તોલ ઉતરવું To be equal to be a match for

સમ-દર્શી, *adj* [S *fr* +દૃશ to see.] Impartial, unbiassed

સમ-દુખી, *adj* [S *fr* + દુખ, દુખી] Equally unhappy 2 Sympathizing, sympathetic.

સમ-દષ્ટિ, *s f* [S *fr* + દૃષ્ટિ] Impartiality 2 *adj* Same as સમ-દર્શી

Id –ઉપર સમ દૃષ્ટિ રાખવી To behave one self with impartiality towards

સમેદો, *s m* Fresh uncoloured leather

સમ-ધાત, *adj* [See સમ+ધાતુ] Moderate, temperate, not violent 2 Pacific, quiet

સમન, *s m* [Eng *Summons*] A summons

સમન્ધ, Same as સમ્બન્ધ

સમંધી, Same as સમ્બંધી

સમ-બહુ-ખૂણુ, *s m* [See સમ+બહુ+ખૂણુ, ખૂણો] An equiangular polygon (Geom)

સમ-બાજુ-ત્રિકોણ, *s m* [See સમ+બાજુ+ત્રિકોણ] An equilateral triangle (Geom)

સમ-ભાગ, *s m* [See સમ + ભાગ] An equal share

સમ-ભાવ, *s m* [+ ભાવ] Impartiality, even handed conduct

સમય, *s m* [S *fr* सम् together + इ to go] Time, a juncture 2 The season 3 An opportunity, an occasion

Id સમય જોવો–વર્તવો To serve the times, to suit one's conduct to the circumstances of the time and place

Prov સમે (સમય) વર્તે સાવધાન Set your sails as the wind blows

સમય-ચ્છેદ, **સમય-ભંગ**, } *s m* [S *fr* + છેદ, ભંગ] Not keeping the appointed time 2 [S *fr* समय a promise + છેદ, ભંગ] Not fulfilling one's promise, a breach of promise

સમય-સૂચક, *adj* [S *fr* + સૂચક] Ready-witted preserving one's presence of mind

સમય-સૂચક તા, *s f* Presence of mind

સમયાનુસાર, *adj* [S See સમય+અનુસરવું] Time serving 2 *adv* According to the circumstances of the time

સમયોચિત, *adj* [S *fr* +ઉચિત] Proper to the time or occasion

સમર, *s m* [S] A battle, a fight

કરી રિપુ હાણ સમર સહુ છત્યા, રામકૃષ્ણ મહારાય
—દયારામ.

સમર, *adj* One of the secret numbers meaning 7

સમરણુ, Same as સ્મરણ

સમરણી, Same as સ્મરણી.

સમરથ, Same as સમર્થ.

સમર-વું, Same as સ્મર વું

સમરાઙ્ગણ, *s n* [S See સમર+આંગણુ] A battle field

સમરાવ વું, *v t* [Causal of સમારવું] To get a thing repaired

સમરી, *s f* [Eng] A summary 2 *adj* Short, brief

Id સમરી કરી To make a summary, to write down in short the substance of સમરી કામ-કેસ A summary trial in a court of justice

સમર્થ, *adj* [S] Powerful, strong 2 Rich, wealthy

સમર્થન, *s n* [S *fr* सम् with + अर्थ् to beg.] Argument, pleading in defence 2 Defence or support in a dispute

સમર્પણ, *s n* [S *fr* सम् well + અર્પણ] Offering, presenting, making over 2 Devoting or offering everything one possesses to one's spiritual guide

સમર્પણી, *adj* That has offered or devoted every thing to his spiritual guide

સમર્પ વું, *v t* To devote one's possessions to a sacred purpose

સમલો, *s m* [Ar शमल the flap of a turban] A turban for children with a flap of glittering metallic circles

સમ-વયી, *adj* [See સમ equal+વય age] Having equal ages, of the same age, coeval

સમવાય, *s m* [S] Collection 2 Relation

સમ-વિષમ, *adj* [See સમ equal+વિષમ] Changing, unsteady 2 Partial

સમ-વિષમ-તા, *s f* / **સમ-વિષમ-પણું**, *s n* } A changeful nature, unsteadiness 2 Partiality

ing twilight

સમું, *adj* [See સમ equal] Entire, unbroken 2 Right, proper 3 Uninjured, in a good state 4 Healthy, well

સમુચ્ચય, *s m.* [S *fr* सम् + उद् up + चि to collect] A collection, an aggregation, an assemblage

સમુદાય, *s m* [S *fr* सम् together + उद् up + इ to go] A multitude, a collection, a heap, a number (of things, persons, &c)

સમુદ્ર, *s m* [S] A sea, an ocean

Id સમુદ્ર મથન કરવુ=સમુદ્ર ડોળવો=સમુદ્ર વલોવવો Lit To churn the ocean Hence 2 To agitate, discuss, sift, scrutinize a very difficult subject.

Prov સમુદ્ર તરીને ખાબોચિયામા ડુબવુ To swallow a whole ox and be choked with the tail સમુદ્ર આગળ ખાબોચિયુ A drop in the ocean સમુદ્રનુ પાણી કાઈ સાવણીએ ખજે ? It is hard to fight with the wide ocean

સમુદ્ર-ધુની, *s f* [S See સામુદ્ર ધુની] A strait

સમુદ્ર-ફળ, *s n* [See સમુદ્ર+ફળ] A kind of fruit, *Barringtonia acutangula*

સ-મુરત, *s n* [S सु well + મુહૂર્ત] An auspicious time

સમુળગું, } *adj* [S समूलक *fr* स with +
સમુળું, }
મૂળ] Whole, entire, all 2 *adv* Wholly, entirely

સમૂહ, [S] A multitude, a collection, a large number

Id જન સમૂહ A multitude of people, the people, society

સમૃદ્ધ, *adj* [S See *infra*] Abundant 2 Prosperous; thriving 3 Rich, wealthy

સમૃદ્ધિ, *s f* [S *fr* सम् much + ऋद्धि] Abundance, plenty, profusion, prosperity 2 Wealth, riches.

સમે, Same as સમય

સમેટ વું, *v t* [S सम् together + विट ु] To wind up 2 To end, to close, to stop 3 To crowd, to collect, to gather

સમેત, *adj* [S *fr* सम् together + इ to go] Accompanied with, possessed of.

સમેન્દાની, } *s f* [See સમઈ + P. दान
સમે-દાની, }
place *fr* दाश्तन्=S धा to put] A brass lamp-stand 2 A candlestick

સમૈયો, *s m* [See સમાજ or સમય time] An assembly of the people of a particular religious sect 2 The time when such an assembly gathers together

સમો, *s m* [Dh Des समओ *fr* સમય] Time 2 Occasion 3 Season

Id સારો સમો An auspicious occasion સમો બારિક (કઠણ) છે It is a critical or difficult time સમો આવવો To arise (of an occasion) સમો-આણવો-લાવવો To bring about a conjunction of events સમો જોવો To examine or take into consideration the circumstances of the time

Prov સમે વર્ત સાવધાન To hit the nail on the head To strike when the iron is hot When you are an anvil hold you still, when you are a hammer strike your fill સમે કામ લાગ્યુ તે ખરૂ A friend in need is a friend indeed

સમોતી, *s f* [See સમાનુ *fr* સવાસ] Happiness or tranquility obtained by living together in harmony

સમોતું, *adj* Honoured or fondled on account of peaceable and loving qualities displayed in living together (spoken of a newly married girl living in her father in-law's family)

પરણ્યાનો ઓરિયો નવ વીત્યો, જાત સાસરે સમોતી
—પ્રેમાનંદ

સમો તું, *adj* [See સમાનુ, સમાવતુ, સામટુ] Taken together, taken as a whole.
બહુ કમળનો બાર, શકટે સમોતો —દયારામ.

સમો-વડ, }
સમો-વડાઈ, } *s f* [See સમ + રતિ, વડ]
સમો-વડી, }
A feeling of equality, evenness of mind 2 Condescension

છોટ હોયે તો પણ સમોવડાઈ રાખીએ જો —દયારામ

સમો-વડ, }
સમો-વડાઈ, } *s f* [See સામુ રતિ, વડ]
સમો-વડી, }
Rivalry, competition 2 Enmity

ઉપયોગી Copulative conjunction

સમાન્તર, *adj* [S *fr* સમ equal+અન્તર] Parallel, equidistant

સમાપ્ત *adj* [S See સમાપ્તિ] Finished, completed

સમાપ્તિ, *s f* [S *fr* सम् together + आप् to obtain] End, conclusion, completion, *finis*

સમાયક, *s f* [S सामायिक collected in a body *fr* समय coming together a meeting, *fr* सम् together + इ to go] Sitting down together in a body for worshipping and saying prayers (Used by Jains)

સમારમ્ભ, *s m* [S *fr* सम् together + આરમ્ભ] A commencement, a beginning 2 Celebration; pompous arrangements

સમાર, *s m* [See સમાર·વું] A flat board drawn on a field after sowing to cover the seed with earth

સમાર વું, *v t* [See સારું] To correct, to repair, to mend, to erect after injury or dilapidation 2 To adorn.

Id શાક સમારવું To weed and make fit for cooking (of vegetables)

સમાર·વું, *v t* [See સઙાર·વું] To cut 2 To kill

કરવું અમારે કેમ? કામ શો તમારે નેમ?
શત્રુઓ સમારો ક્યાં? ભખો, ભખો, ભાઈ રે —વલ્લભ

સમાર વું, Same as સભાળ વું

સેવક વદે સમારી, વાણી થાય છે બિચારી,
શે શકુ અમો ઉચારી, રાય આપ પાસ એ —વલ્લભ

સમાલવું, Same as સમ્ભાળ·વું

સમાવ, *s m* [See સમાવ·વું] Accommodation, room, space 2 Capacity, the power of containing, holding, or comprising

સમા·વ વું, *v t* [S समाप् to finish *fr* सम् together + आप् to obtain] To put in, to accommodate, to make room for 2 To include, to comprise

સમા·વ·વું, *v t* [See શમા·વ·વું] To abate, to mitigate, to pacify

Id કાળ સમાવવો To restrain one's own anger

સમા·વું, *v. i* [Passive of સમા·વ વું] To be contained in 2 To be accommodated 3 To ingratiate oneself with

Id ભોયમા સમાઈ જવું To be swallowed up by Mother Earth

સમા વું, *v i* [Passive of શમા·વ·વું] To be mitigated

Id ઉભરો સમાઈ જવો To abate, to subside (of a swelling, rising, or excitement)

સમા વેશ, *s m* [S *fr* सम् together+आ upto + विश् to enter] Accommodation 2 Inclusion

સમાસ, *s m* [S *fr* + अस् to throw See સમસ્ત] Composition of words, formation of compound terms (in Gram) 2 A compound word, a noun formed by the combination of two or more words 3 Contraction

સમાસ, *s m* [See સમાવ, સમાવેશ] Room, accommodation

Id –ના સમાસ થવો To get on harmoniously or peaceably with સાસરામા સમાસ થવો To get on harmoniously with one's father-in law's family (said of a married girl)

સમાસ, *s m* [S समास *fr* सम् with+વાસ,-વસ વું] Dwelling in company with

Id તારે સાસરિયામા સમાસ કરવો છે You have to dwell harmoniously with the members of your father-in-law's family (said to a married girl)

સમાસક્ત, *adj* [S *fr* सम् with+આસક્ત] Devotedly attached

સંબંધ વિના નથી રહેવાના, સર્વ સબંધમા સમાસક્ત
—ધીરો

સમાહાર, *s m* [S *fr* + आ upto + ह to take way] Collection, aggregation, assemblage

સમી-કરણ, *s n* [S *fr* સમ equal+કરણ] Algebraic equations (In Mathematics) 2 Equalizing, equalization

સમીપ, *adj* [S] Near, nigh, close 2 Contiguous 3 Proximate

સમીર, *s m* [S] Wind

સમી-સંધ્યા, **સમી-સાંજ**, } *s f* [See સમીપ, or સારું, સંધ્યા, સાંજ] The hour about even-tide, even-

brance સમારણ રહે એવુ કરવુ To do a work where by one's memory will by perpetuated

સમ્ભાર·વું, *v t* [Dh Des संथरिय् *fr* S स्मृतम् remembered See સ્મરણ] To remember

સમ્ભારિ·યું, *adj* [See સમ્ભાર] Mixed with powdered salt and spices

સમ્ભાવ·ના, *s f* [S See સમ્ભવ] Possibility; the sense expressed by the Potential Mood 2 Respect; respect shown in welcoming a guest

સમ્ભાવિ·ત, *adj* Possible; probable. 2 Respectable; honoured

સમ્ભાષ·ણ, *s n* [S. *fr* सम् together + ભાષણ] A conversation

સમ્ભાળ, *s f* [See સમ્ભાળ·વુ] Care; heed 2 Protection; taking care of.

Id. સભાળ લેવી–રાખવી To take care of. સંભાળ નીચે Under the care of

સમ્ભાળ·વુ, *v t* [See સમ્ + S भाल the forehead See ભાળ·વુ] To take care of. 2 To protect, to preserve 3 To be cautious

સમ્ભોગ, *s m* [S *fr* सम् together+ભોગ] Enjoyment 2 Sexual enjoyment, copulation

સમ્ભ્રમ, *s f* [S. *fr* +ભ્રમ] Wild thoughts, ravings See ભ્રાન્તિ

સમ્મત, *adj* [S See સમ્મતિ] Approved of 2 Agreed or assented to 3 *s m* Approval, consent

માંહે સમત છે હરિવરા તણો, વળી શ્રીભાગવતની કથાય છે
—ગિરિધર

સમ્મતિ, *s f* [S *fr* सम् together + मन् to think] Assent, approbation, approval, consent 2 Concurrence, agreement

Id સમતિ લેવી–મેળવવી To get the approval or sanction of સમતિ આપવી To give one's approval or sanction

સમ્મર્દ, *s m* [S *fr* + मृद् to crush] Hard fighting 2 A great war 3 Friction; rubbing 4 Jostling in a crowd 5 A crowd

સમ્માર્જની, *s f* [S *fr* + मृज् to wipe, See માર્જન] A broom

સમ્મુખ, *adj* [S *fr* + મુખ] Facing, face to face, opposite

સમ્યક્, *adv* [S *fr* + अञ्च् to go] Well, properly

સમ્રોત, Same as સ્મૃતિ.

સય, Same as શત, સો

સર, *s n* [S सर] A lake, a pond.

સર, Same as શર

સર, *s m* [S] A string, a necklace

સર, *s m* [Eng *Share*] A share in a joint stock company

સર, *s n* [P See શિર] The head. 2 *adj* Chief. 3 *adv* and *prep* According to, following

Id. સર કરવુ To conquer

સર, *s m* The amount of interest calculated in dokadās (દોકડા) at one per cent per mensem

સર·ઇયો, *s m* [S सुरभि fragrant] One who sells perfumery; a perfumer

સર·કટ, *s n* [See શર+કાષ્ઠ] An arrow-stick 2 A bundle of firewood. 3. A species of coarse grass or reed

સરકણું, *adj* [See સરક·વુ] Slippery. 2 Smooth. 3 *s n* Slipperiness

સરક·વું, *v i* [S सृ, सर्, to move] To move

તેણે કહ્યુ, "સરકો સહુ, એક મંત્ર છુ પાસે"—દયારામ.

2 To slip; to slide 3 To slip away, to run away stealthily, to slink off; to sneak away.

સમઠ સખા સરકી ગયા, મહારાજ;
હો છ રે, સખીઓએ માડી ધામધુમ —દયારામ.

Id સરકી જવુ To slip away, to slink, to sneak off

સર કસ, }
સર ગસ, } *s n* [P शहरगस्त going round the town *fr* શેહેર,+P गश्तन to go round] A procession 2 A show, a spectacle 3 [Eng *Circus*] A circus

Id સરગસ ચડાવવુ To form and start a procession 2 To set going, to begin 3. To expose to public ridicule

સર·કાર, *s f* [P *fr* સર the head+कार= S कार्य] The Government, the supreme power or authority 2 The administrator of a government, the supreme magistrate, a sovereign 3 A mistress, a sweetheart.

સમો-વડિ-યું, *adj* [See સમ, સામુ+વાડ] Homogeneous, of the same kind 2 Rivalling, standing in comp ion with

સમ્પ, *s m* [S सम् together + पद् to fall] Union, unanimity, harmony, unity

Id સપ કરવો To make an alliance સપ રાખવો To keep the peace સપ રાખીને Peacefully, harmoniously

Prov સપ ત્યાં જંપ Lit where union is there is peace From prudence peace, from peace abundance

સમ્પત, [S सम्पद्] Same as **સમ્પત્તિ**

Prov સમ્પત હોય થોડી, તો રાખીએ ગાય કે ઘોડી Barefooted men should not go among thorns

સમ્પત્તિ, *s f* [S *fr* सम् together + पद् to go] Riches, wealth

સમ્પન્ન, *adj* Possessed of - Rich, wealthy

સમ્પર્ક, *s m* [S] Cont , soc ety

સમ્પ સમ્પીલું, *adj* Same as સમ્પીલું

સમ્પાડ-વું, *v t* [See સમ્પાદ વું] To have or get made (as ornaments)

સમ્પાત, *s m* [S *fr* + पात falling *fr* पत् to fall] Falling together, meeting together, concurrence, collision

સમ્પાદન, *s n* [S See સમ્પત્તિ] Acquiring, attaining, acquisition

સમ્પાદવું, *v t* To acquire, to attain

સમ્પીલું, *adj* [See સમ્પ] Unanimous, united, living in harmony

સમ્પુટ, *s n* [S सम्पुट a casket *fr* सम् together + पुट a cavity] A kind of casket composed of two concave bodies joined mouth to mouth, just like the cavity formed by the palms hollowed and placed over each other, the two hands folded o e over the other 2 A cavity

સમ્પૂર્ણ, *adj* [S *fr* + પૂર્ણ] Finished, completed 2 All, whole, entire

સમ્પ્ર-દાન, *s n* [S *fr* + प forth+દાન] The relation between a noun and its verb in a sentence, shown by the Dative case (in Gram)

સમ્પ્રદાય, *s m* [S See સમ્પ્રદાન] Custom; practice 2 A religious sect

સમ્બન્ધ, *s m* [S *fr* + बन्ध् to bind: See બાંધવું] Relation, connection, affinity 2 Relationship

Id સમ્બન્ધ રાખવો To be related to, to have relation or concern with લખાણનો સંબંધ The contents of writing સંબંધ મળવો-બેસવો To be fitting સંબંધ જોડવો To make fitting 2 To make a marriage contract, to join in marriage one family with another

સમ્બન્ધ-ક, *adj* Connecting

સમ્બન્ધી, *adj* [S सम्बन्धिन्, संबन्धी *fr* સમ્બન્ધ] Connected with 2 *s m f* A kinsman, a relative

સમ્બન્ધી સર્વનામ, *s n* [+ સર્વનામ] A relative pronoun

સમ્બોધન, *s n* [S *fr* सम् together + बुध् to know] Addressing, calling 2 The Vocative case (in Gram)

સમ્બોધવું, *v t* To call, to address

સામાજી બોલી નારી,
ગોપાજી ચિત્તવેઠા મઠી વિસારી —પ્રેમાનંદ

સમ્ભવ, *s m* [S *fr* + भू to be] Probability, likelihood, possibility 2 Evident congruity, consistency 3 Origin, birth; production

Id સમ્ભવ હોવો-રહેવો To be possible

સમ્ભવવું, *v i* To be probable, to be likely 2 To consist suitably, to be consistent 3 To originate, to arise

સમ્ભવિત, *adj* Probable, likely

સમ્ભળાવવું, *v t* [Causal of સાંભળવું To cause to hear 2 To inform, to make known 3 To utter, or deliver, (a speech a lecture &c)

Id બે શબ્દ સમ્ભળાવવા To use abusive language 2 [illegible] 3 To request in hum [illegible]

સમ્ભાર, *s m* [S सम् together + भृ to fill] Salt and spices powdered and used in stuffing pickles with

સમ્ભારણું, *s n* [See સમ્ભાર વું] A token of remembrance, a memento, a keepsake 2 A memorial 3 A gift for fame

Id, સમ્ભારણું રહેવું To be a token of remem-

A president, a chairman

સર-નામું, s n [See સર the head+નામ] A superscription, the address (of a letter)

સરપણ, s n Fire-wood, fuel

સર-પાવ, m [See શિર-પાવ P सरापा from head to foot See સર the head + પાય, પાદ, પગ] A present, a gift, (*generally* of a turban, or dress of honour)

Id સરપાવ કરવો-આપવો To present with a dress of office or honour.

સર-પંચ, s m [+ પંચ arbitration] The head of a body of arbitrators, the umpire

સર-પેચ, s m [See શિર-પેચ] An aigret or tuft of jewels, &c., (*generally* worn on the head)

સરફરાજી, s f [P सर्फ़राज़ी exaltation *fr* સર the head, + अफ़राख़्तन् to exalt] Recommendation 2 Advancement, promotion; exaltation 3 Distinction, eminence

સરબત, Same as શરબત

સર-ભર, *adj* [See સર the head+ ભર ૩] Equal 2 Equal in value 3 At par

Id સરભરખાતુ An account in which the credit and the debit sides are equal

સર-ભરા, s f Hospitality, entertaining a guest

Id સરભરા કરવી To receive, as a guest

સરમ, Same as શરમ

સરમિ-યો, s m [See કરમ, s m] A small intestinal round worm

સરવ, s m [P सर्व] A cypress tree

સરવ રિયાં, s n *pl* [S वर्षा rain *fr* वृष् to rain] Showers of rain coming at intervals

સરવણ, *adj* [S श्रवण name of a Brāhmana] Wandering, travelling, frequenting

સરવણ, s n [S श्रवण] The twenty second lunar asterism

સરવ-સ, s n [See સર્વસ્વ] All, every thing

સરવા, s m *pl* [Hem Des सरिआओ =S आसार: a shower of rain.] Showers of rain

સરવાણી, s f [S सृ, सर्, to move+ પાણી, Or, S स्रवण a stream, a spring, *fr* स्रु to flow] A spring of water

સરવાયું, s n [See સરવાળો] A balance-sheet 2 The yearly balance 3 The summing up of accounts 4 The sum total

Id સરવાયુ કાઢવુ-કરવું To make a summary of an account. 2 To find the net profit or loss of an account

સરવાળે, *adv* In total; in the end

Id છેવટ સરવાળે=અંતે સરવાળે As the sum total of a long account 2 In the long run; in the end

સરવાળો, s m [See સર્વ + વાળ-વુ, or સર the head+વાળ-વું] Addition, a sum. 2 The total, the whole amount added up

Id સરવાળો બાંધવો-કરવો To determine the sum total, to add together

સર વુ, v i [S सृ, सर्, to move] To move

ચમકે ચપળા શુ રાશુ અતિશે,
રૂડી રાતડી, આખ ન પ્રીત સરે —પ્રેમાનંદ.

2. To slip, to slide 3 To go smoothly 4 To be accomplished, to be effected. 5 To serve the purpose of

Id કામ-અર્થ સરવ. To be accomplished or effected (of a wish, or object) ગરજ સરવી To be supplied (said of a want)

સર વુ, *adj* [See શ્રવણ] Having keenness of hearing, keen in hearing 2 Shrill, spoken at a high pitch

સરવે સાદે સ્વર કર્યો, એ હુ છું ઉધાડ —સામળભટ.

સરવે, Same as સર્વે

સરવે, સરવૅ, } s f [Eng *Survey*] A survey or measurement of fields 2 A survey or examination of fields, &c 2 The Survey Department of Government

Id સરવે ખાતુ The Survey Department of Government સરવે કામદાર An officer of the Government Survey Department સરવે કરવી To survey land, fields, &c

સરવેયર, s m [Eng *Surveyor*] A surveyor of lands, fields, &c

સરવો, s m [S स्रुव a sacrificial ladle] A wooden ladle made for offering ghee to the god Fire

સરવો, s m [See શ્રવણ hearing *fr* શ્રુ

4 A fool

Id સરકાર દરબારે ચઢવુ To appeal to laws to sue

Prov સરકારના ઘોડા કાઈ ભુખે મરવાના નથી A great man's dependents are never in trouble જે જય સરકાર, તેના જય ઘરબાર The expenses at law are ruinous Law licks up all સરકાર દરબારના અવળા પગ Justice is blind. The more law the less justice

સર.કારી, *adj* Relating to Government; conected with Government, governmental 2 Belonging to many, public

Id સરકારી રસ્તો A public road સરકારી or દરબારી માણસ A man familiar with affairs at a king's court, a man of influence at a king's court, a high officer

સર.કાવ.વું, *v t* [Causal of સરક.વુ] To push or to move a little

સરકો, *s m* [Dh Des सरको *fr* S सरक; spirituous liquor *Cf* P सिरक] Vinegar

સરક્યુલર, *s m* [Eng *Circular*] A circular order 2 A document sent round for the information of many men

સરખા.વ વું, *v t* [See સરખુ] To compare 2 To contrast

સરખું, *adj* [Hem Des सरिसाहलो, *fr* सरिसो, सरिच्छो, S सदृश *fr* स equal+दृश् to see] Equal like, similar 2 Uniform 3 Fit, suitable 4 Level, plain

Id સરખી નજર Impartiality નહિ સરખુ Very little નહિ સરખુ થઈ જવુ To vanish, to disappear નહિ સરખુ કરવુ To annihilate

સરખે-સરખુ, *adj* Equally matched

સરગ, Same as સ્વર્ગ.

સરગવો, *n m* The name of a tree Same as શોજ઼ટો

સરગસ, Same as સરકસ, સરગસ.

સરડ્.ગ, *n m* A boatswain

સરડ્.ગ, *s f* See સલુડ્.ગ, 1, 2

સરજણ, સરજન, *s n* [S सर्जन *fr* सृज् to create] Creation, the act of creating

સરજણ-હાર, *s m* [+S कार a doer *fr* कृ to do]The Creator, God

સરજ.વું, સરજાડ વુ, સરજાવ.વુ, *v t* [See સરજણ] To create, to make

સર-જોરી, *s f* [See સર the head + જોર] Force, violence 2 Insubordination; defiance, disobedience 3 A mutiny

Id સરજોરી વાપરવી-કરવી To compel, to force

સરઞ્જામ, *s m* [P सरञ्जाम् end, result] Materials, articles, implements, apparatus 2 Furniture, things or articles appertaining unto or necessary for

Id સરજામ ઉતરવુ To be completed

સરડ-કો, *s m* [Imit] Breathing in audibly

સરડ વું, *v t* [See સર a string] To connect closely and tightly several bamboos by means of a cord or rope

સરડો, *s m* [Dh Des सरडी = S चीरिका, also सरडो= S कृकलास, *fr* S सरट *fr* सृ, सर्, to move] A chameleon

સરણા.ઈ, *s f* [See સ્વર, સુર,+નળી, નાળવુ] A kind of bugle, a fife

સરત, *s f* [See શરત] A wager, a bet, a stake 2 A condition, a stipulation 3 An agreement, a provision 4 Remembrance, recollection 5 Attention 6 A horse race

Id સરત મારવી-બકવી To lay a wager સરત રમવી To gamble સરતનો ઘોડો A race horse

સરતા, *s f* Recollection, remembrance 2 Attention

સરદાર, *s m* [P *fr* સર the head + દાર, P] A leader, a chieftain 2 A commander, a general 3 The principal, the head

સરદારી, *s f* Command, chieftainship 2 The office or duties of a Sirdār

સરદી, *s f* [See શરદી] Coldness, dampness 2 Morbid cold

સ-ર્હદે, *adj* [See સુ+ હૃદય] Soft-minded; kind hearted

સર-નશીન, *adj* [P See સર the head, top,+P निशस्त=S निषीद् to sit down *fr* नि down+सद् to sit] Chief, principal 2 *s m*.

આગ રંગ તરંગ જોવન, જોતા તૃપ્ત ન થઈએ,
ક્ષુધા તૃષા પીડે નહિ, એવા સરૂપ સરામા રહિએ

સરાક, } s m n A pricker, a thorn
સરાગ, }

સરાકતી, adj f [Ar शराकत partnership] (Land) Requiring a payment of a tax, though held by grant or as ināmi

સ-રાગ, adj [S fr स with+રાગ colour, affection] Having a peculiar colour 2 Having a red colour 3 Impassioned, full of love, enamoured

એક માધુરી મોગરે, ફૂલ્યા ફૂલ સ રાગ,
રીતા લેવા સચરી, કરડ્યો વિરહ નાગ —દ્વારકો

સરાટ, } s f [See સેડો, See સરવુ] Relish, a palatable smell
સરાસ, }

સરાડે, adv [See સરવુ] Moving, a going

Id સરાડે ચઢવુ To be going on, to be moving, to be begun સરાડે પાડવુ-ચઢાવવુ To set a going, to move, to set in motion, to begin

જ્યા જુવે હરિ દૃષ્ટે પડે, ત્યારે ભક્તિ સરાડે ચઢે —અખો

સરાણ, s f [S शाण, શ્રેણી, શ્રેઢી.] A whetstone, a grindstone

સરાણિયો, s m One who sharpens edged tools 2 A cutler

સરાધ, Same as શ્રાદ્ધ

સરાધશ, adv [S सर्वाधार fr સર્વ+આધાર] From the beginning to the end

સરાધિયા, Same as શરાધિયા

સરાપ, Same as શરાપ, શાપ

સરાફ, s m [Ar सेराफ़] A money changer 2 A banker, a shroff, one who deals in money

સરાફી, s f The business of a shroff or banker, banking, money-changing 2 adj Relating to a shroff 3 Mercantile, commercial 4 Exact, accurate

Id સરાફી ધધો An exact trade, a trade in which there are no secrets, and nothing is concealed from the purchaser

સરાબ, s m [See શરાબ] Vinous or spirituous liquor; wine

- સરામણુ, s n [S शराव] Protection

વાસી ઘર ચોર પેઠો, માર મારે ધણીને તે,
કોણપે'લો જાય માહે, વલ્લભ સરામણે જ —વલ્લભ

સરાર, adv [See સરેરાસ] From one end to the other 2 Rushing headlong

ખાળતો ખળે ન ખાળ્યો, ડબ્યો સરારમા —વલ્લભ.

સરાવણુ, s n [S शराव] An earthen dish

સરાવવુ, v t [See સરવુ v i to be performed] To cause to offer funeral cakes to the manes of the deceased

Id શ્રાદ્ધ સરાવવુ To perform ceremonies for the benefit of the souls of deceased ancestors

સરાવવું, v t [Caus of સારવુ to bore a hole] To cause to bore a hole

સરાવવું, v t [Caus of સારવુ to anoint] To anoint

નેહનુ નયણે કહો તો કાજળ સરાવુ —ગોપાળ

સરાવુ, v i [Pass of સરાવવુ] To be anointed 2 To be made better 3 To be delighted, to be pleased

વિપ્ર બોલાવી સ્વસ્તિ વાચન કરી, રોહિણી નયન સરાણી. —દયારામ.

સરાસર, } adv [See સર the head+આશરે, આશરે] In the average, as an average or mean 2 Approximately
સરાસરી, }

સરાસરી, s f The average, a proportionate quantity 2 adj Average, proportionate 3 Approximate

સરાહ, s f [See શહેર] Praise

સરાહવું, v t To praise, to increase the glory of

સરાહી, adj Fit to be praised or admired, admirable charming

શી ગની નૂતન એ તનશ્રી, ધનવતી રિસાઈ,સરાહી અબળા —વલ્લભ.

સરિગત, Same as શરીગત.

સરિતા, s f [S fr सृ, सर्, to move] A river

સરિયત, Same as શરત

સ-રૂપ, adj [S. fr स having + રૂપ] Having beauty, beautiful, handsome

સરિયાણ, } adj [Ar fr शारिअ a road + आम public.] Straight, direct 2. Evident,
સરિયામ, }

to hear] Sharp of hearing 2 A generous man

સ રસ, *adj* [See સુ well or સ with+ રસ or, श्रेयस् greater *fr* श्रीमत्] Excellent 2 Capital, fine, good 3 Surpassing 4 Exceeding, more, greater; larger

Id સરસ રીતે In an excellent manner સરસ તોલવુ *To weigh and give more than* the exact weight

સ-રસ, *adj* [S *fr* સ with + રસ juice, taste] Having a delicious juice, juicy

તે ફળ મેં આરોપ્યુ, શુક તણા મુખમાય,
શુક તણા મુખથી સરસ તે, પડ્યુ પૃથ્વીમાય
—રત્નેશ્વર

સરસ, *s m* [S स with + રસ] Glue, a viscous substance

સરસ, *s m* [See સુ+રસ] A kind of tree having fragrant flowers

સર-સંદેશો, *s m* [See સર the head+સંદેશો] A message of general information

સર-સર, *adv* [See સરકવુ Or, Imit] Sliding hastily 2 Slipping quickly 3 Imitative of the rustling of a snake in motion 4 Imitative of the sound of slipping, sliding, gliding, rustling, &c

સર-સર, *s f* [See સરકવુ to slip] A game for children, generally known as ખારો-પાટ (in the Sorath Prānt)

સરસવ, *s m* [S सर्षप] Rape-seed, a species of mustard

સરસાઈ, *s f* [See સરસ, *adj*] Superiority, ascendancy 2 Rivalry, competition

Id સરસાઈ કરવી To compete સરસાઈ કરવી -મેળવવી To gain superiority over, to be superior to

સર-સામાન, *s m*. [P *fr* सर् an expletive + સામાન] All things, all kinds of things

સરસા-સરસી, Same as સરસાઈ

સર-સિફારસ, *s f* [+ સિફારસ] Recommendation in various ways

સરસિયું, *s n* [See સરસવ] Rape seed oil

સરસી Same as સરસાઈ

સર-સીધુ, *s n* [See સર the head + સીધુ *s n*] Articles of food and all other requisites for preparing food

સરસું, *prep adv* [See સરખુ *fr* S सदृश] With, along with 2 In contiguity with

Id છાતી સરસું ચાંપવુ To press to one's bosom, to embrace 2 To give comfort, to comfort સરસુ બેસવુ To sit close to

સરસું, *adj* [See સરસ *adj*] Relishing, loving, enjoying

સસારમા સરસ્યો રહે, મન માહારી પાસે
—નરસિંહમેહતો.

સર-સુબો, *s m* [See સર the head+સુબો] An officer in charge of a *mahal* or *pargana*

સરસ્વતી, *s f* [S] The goddess of speech, music, and language generally 2 Speech 3 A Veda, Shāstra, or any Samskrit writing 4 Learning

Id સરસ્વતીદાન Instruction, teaching સરસ્વતી પૂજન The worshipping of account-books by traders on the last day of the Hindū year

સર હદ, *s f* [See સર the head + હદ] Frontiers, the boundary, the confines

સરળ, *adj* [S सरल] Straight, direct 2 Easy 3 Frank, candid 4 Upright; honest

તરત સરળ દૃષ્ટિ કામીને અગ લાગે ! —પ્રેમાનદ.

Id સરળ રીતે In a straightforward manner, frankly 2 Easily સરળ સ્વભાવ A frank disposition, open-heartedness સરળ કામ An easy work એનુ કામ તો સરળ He works honestly

સરળતા, *s f* } સરળ-પણું, *s n* } Straightness 2 Facility 3 Frankness, candour, open-heartedness 4 Uprightness

સરાઠી, *s f* Cotton sticks

સરા, *s f* [P] A street 2 A caravansary 3 Time, the season 4 Harvest-time 5 The season or period of peculiar fitness or greatest prevalence

Id લગ્ન સરા The season of the greatest prevalence of marriages, the marriage season

સરા, *s f* [S सृ, सर् to move *Cf* સરિતા Or, S स्रोतः a current *fr* सृ to flow] A stream or current of water

palace having entrances opposed to the several points of the compass 3 A form of military array e g the square or circle 4 A kind of charade in which the same words answer several questions 5 A form of verse so contrived that the same meanings and words occur whether the line be read backwards or forwards or in any of several other directions

સર્વ-ત્ર, *adv* [S *fr* + त्र a suffix showing " place "] Everywhere, universally

સર્વ-થા, *adv*, [S *fr* +था a suffix showing "manner "] In every way, in every respect, altogether

સર્વ-દા, *adv* [S *fr* +दा a suffix showing "time "] Always, constantly

સર્વ-નામ, *s n* [S *fr* +નામ] A pronoun

સર્વ-પ્રિય, *adj* [S *fr* +પ્રિય] Beloved by all

સર્વ-ભક્ષ, *adj* [S *fr* + ભક્ષ] Eating anything indiscriminately, omnivorous

સર્વમાન્ય, *adj* [S *fr* +માન્ય] Universally acknowledged or admitted 2 Respected by all

સર્વરી, *s f* [S शर्वरी] The night

સર્વ-વ્યાપક, *adj* [S *fr* + વ્યાપક] Ubiquitous, omnipresent, all pervading, universal

સર્વ-શક્તિ-માન, } *adj* [+ શક્તિ માન, શક્તિ-વાન] Omnipotent, all powerful
સર્વ-શક્તિ-વાન,

સર્વ-સ્વ, *s n* [S *fr* + S स्व wealth] One's all, the whole or totality of what is one's own 2 The very essence of.

સર્વાંગ, *s n* [S *fr* + અંગ] The whole body

સર્વાતીત, *adj* [S *fr* + અતીત] Transgressing all, having an existence different from that of all others

સર્વાનુમતે, *adv* [See સર્વ+અનુમતિ.] Unanimously

સર્વે, Same as સર્વ.

સર્વેશ, } *s m* [S *fr* +ઈશ, ઈશ્વર] The Lord of all
સર્વેશ્વર,

સર્વોત્કૃષ્ટ, } *adj* [S *fr* + ઉત્કૃષ્ટ, ઉત્તમ] Best of all, supremely good, superlatively good
સર્વોત્તમ,

સર્વોપયોગી, *adj* [S *fr* +ઉપયોગી] Useful to all

સર્વોપરિ, *adj* [+ ઉપરી] The highest of all, the greatest 2 Having paramount power

Id સર્વોપરિ સત્તા Absolute power, supremacy

સલ, Same as શિલા

સ-લક્ષણું, } *adj* [See સુ+લક્ષણ] Having good signs or qualities 2. Prudent, wise
સ-લખણું,

સ-લગ, } *adj* [S संलग्न *fr* सम् together+लग् to join See લાગવું] Continuous, uninterrupted, without division, separation or juncture, entire, whole (as a piece of cloth, a plank, a board, &c)
સ-લગ,

સ-લજ્જ, *adj* [S *fr* સ+લજ્જા] Modest, decorous, shy, coy

સલતનત, *s f* [Ar सल्तनत] An armament, an equipment 2 Sovereignty, kingdom

સલપી, *s f* A kind of fish

સલપો, } *s m* A breath, an inspiration as from a tobacco pipe or *chilam*
સલફો,

સલાટ, *s m* [See શિલા+ Hind. वाला *fr* S कृ, कृत्, to cut] A stone cutter, a stone mason

સલા ડી, *s f* [See શિલા] A slab of stone used as a whetstone by cobblers while working

સલાડા, *s n pl* Tricks to mislead other men

સ-લાડું, *s n* [See શાલ-ડી] A [illegible] maker's whetstone

સલામ, *s f* [Ar] A salutation, salaam, a bow, an obeisance

[illegible] સલામ [illegible] To [illegible]
To accept a bow [illegible]
[illegible] Peace unto you [illegible]

plain, apparent, obvious 3 Public, open to all; accessible to the public

Id સરિઆમ માર્ગ—રસ્તો A public road

સરિ-યો, s m [See સળી] A rod, a bar 2 A stock of corn

સરી-કાર, Same as શ્રીકાર

સરૂં, adj [See સાર] Having relish, palatable

સરૂં, સરા, સરી, [S सृ, सर्, to move See સર-ક]

An adjective suffix added to Gujarātī adverbs of place and showing "direction towards"

નઓ ને આવ્યા રે, વહાલાછ, ત્યા સરારે

નરસિંહમહેતો

ગરૂડે પાખે કરી માર્યો પછી નાઠો ત્યા સરો —આલણ

સરૂ, Persian form of સરવ

સરૂ, Same as શરૂ

સરૂપ, s n [See સુ good+રૂપ] A beautiful form

સ-રૂપ, Same as સ્વ-રૂપ

સ-રૂપ adj [S fr स common with+રૂપ] Having a form common with another, like, similar

સ-રૂપ, adj [S fr स having + રૂપ] Having beauty, beautiful

સ-રૂપ-તા, s f Likeness, similarity 2. Assimilation to the Deity

સરે-તોરે, adv [See સર a necklace+તોરો] Pompously, triumphantly 2 Boldly

સરે-રાસ, [P सरेरास per head fr સર the head + રાશિ] Same as સરાસરી.

સરેશ, Same as સરસ, S , s m

સરૈ-યો, s m [See સરઈ-યો] A perfume vendor

સરો-જ, s n [S fr सर, See સર a lake+ जन् to be produced] A lotus flower

સરો-ડ-વું, v t [See સર a string] To tie the free end of the tether of one animal to the neck of another so as to prevent them from going astray 2 [See સરાડી] To untie and scatter (bundles of grass)

સરોડું, s n [See સરાડી] A reed or stock of juwār or other plants 2 A bit of a juwār or bājrī stock placed in a spinning wheel

સરોતરી, adj [See સાર + S उत्तर better: See ઉતર] Just, impartial 2 Exact, right આઇઓ તમે સરોતરી ન્યાય કરજો !—અંધેરીનગરી

સરોદિ, s m [See સ્વર + ઉદય] The art of foretelling by means of the manner of breathing 2 The art of managing the breath 3 A fiddle, a violin. 4 A nut-cracker

સરો-રુહ, s n [S fr સર a lake+S रुह to grow] A lotus-flower

સરોવર, s n [S fr + વર great] A large lake, a lake

સ-રોષ, adj [S fr स having + રોષ] Angry

સર્ગ, s m [S fr सृज् to create] Creation 2 The inventive power, originality. 3 A chapter or part of a poem, a canto

સર્પ, s m [S fr सृप् to move] A serpent, a snake

સર્પે, adv [S सृ, सर्प् to run=Run, run] Quickly, speedily

ચમકયો ચળ્યો ચતુર, લાખ્ય, લાખ્ય ભાખી લહી; દાખ્ય, દાખ્ય દુ ખ દૈન્ય, સાણા સર્પ સર્પતો.

સર્પ-વું, v i To creep, to go quickly, to run

સર્વ, adj [S] All, every, complete, entire, whole

Prov સર્વ નાનાથી મોટું થાય છે From childhood we grow to manhood સર્વ પાપણીએ બેસનાર હોય, તો પછી ઉચકે કોણ? If wishes were horses, then beggars ride

સર્વ-જ્ઞ, adj [S fr ज्ञा to know] All-knowing, omniscient.

સર્વ-જ્ઞ-તા, s f Omniscience

સર્વણી, s f [See સરા-વ] The ceremony of Shrādbha, connected with the funeral rites

Id સરવણી આપવી To present a Brāhmana with bedding, &c , on the thirteenth day after death

સર્વતો-ભદ્ર, s n [S fr सर्वतः on all sides fr સર્વ + ભદ્ર=Auspicious on all sides] A mystical diagram painted on a cloth intended to cover an altar. 2 A temple or

2 A charge at the rate of a rupee and a quarter for every rupee 3 Excess 4 Extra work 5 Superiority

Id. સવાઇ કરવી To be superior to, to be more glorious than

સવાઈઓ, } સવા-કો, } *s m* A pice, a quarter of an anna

Prov સવાઈયાના સો ધક્કા A very dear bargain

સ-વાણુ, *s f* [See સુ + વર્ણું *Cf* કવાણુ] Relief from pain, recovery from a distemper, ease, being at ease

Id સવાણે આવવું To be in heat (used in the case of lower animals)

સવાદ, Same as સ્વાદ

સવાદ-દાર, *adj* [+ દાર, P,] Palatable, giving relish, delicious

સવાદિયું, Same as સવાદ-દાર. 2 Addicted to the enjoyment of the pleasures of taste, epicurean

સવાબ, *s m* [Ar सवाब् reward for good actions] Merit arising from virtuous actions 2 Virtue; righteousness

સવાયા, *s m pl* [See સવા one and a quarter] The 1¼ multiplication table

સવાયું, *adj* More by twenty-five per cent 2 Surpassing; excelling

સવાયો, *s m.* [See સવાકો, સવાયું] A pice, a quarter of an anna

Prov સવાયાની ડોસી ને ઢબુઓ મુંડામણ Great toil, little gains સવાયાના સો ધક્કા કોણ ખાય ? Who would like to do an unprofitable business ?

સવાર, *s f n* [See સુ+વાર time] Morning, dawn

સવાર, *s m* [See અસ્વાર, સ્વાર, *fr* S अश्वारोह *fr* અશ્વ a horse +आरुह् to mount *fr* आ upto+रुह् to grow] A rider, a horseman 2 A cavalier; a trooper

સવારી, *s f* A retinue 2 A ride 3 An invasion, an expedition 4 A journey 5 A dignified way of going (said out of courtesy or ironically) 6 A dignified person (said out of courtesy or ironically)

Id સવારી ચઢવી-નિકળવી To start a procession

સવારે, *adv* [See સવાર morning] Early. 2 Betimes, in time

મીરા કહે "સારૂં થયું,સવારૂ મુજને,પર પુરૂષનેપેખીદુ ખ "
—દયારામ.

સવાલ, *s m* [Ar सुआल्] A question, a query 2 A request; begging

Id સવાલ કરવો-પૂછવો To ask a question સવાલ નાખવો To make a request સવાલ જવાબ Questions and answers 2 A conversation

સવા-લખી, } સવા-લખુ, } *adj* [See સવા + લાખ] Valuable

સુન્દર સજ્યા સણગાર, મદનમોહને સવાલખી રે
—દલપત.

સવાવું, *v i* [See સવાણે આવવું, or સુવાવડ] To be pregnant

સવાસલું, *s n* [See સુ+વાસના] *Lit* Good wishes; blessings Hence 2 Abject entreaties, solicitations (Used in the plural)

Id સવાસલાં કરવાં To entreat, to solicit

સવા-સો, *adj* [See સવા one and a quarter+સો] One hundred and twenty-five, 125

સવિ, *adj* [See સર્વ] All 2 Whole

સવિતા, *s m* [S सवितृ, सविता, a creator, the sun, *fr* सू to give birth] The sun

સવિતા-ઈ, *s f* Lustre, brightness 2 Prowess, power, bravery, strength

સવિતાઈ સેવકથી, કવિતાઈ કો કરત,
પિતૃતાઈ પામી પ્રેમે, વેપતાઈ વામજે —વસંત.

સ-વિલાસ, *adj* [S *fr* स with + विलास sport] Sporting, gay, merry 2 *adv* Sportively, gaily, merrily

સ-વિસ્તર, *adj* [S *fr* સ + વિસ્તાર.] Detailed, circumstantial, minute

સ-વે, *adv* [See સવા *fr* સુ+વા] Favourably disposed

Id સવે પડવું To be favourable, to be suitable સવે કરવું-થાવવું To make favourable; to make suitable

મારો કે તમારો, બગાડવું લાવો સવે —વસંત
સ-વેરા, Same as સ-વેળા.

politely making a bow)

સલામત, *adj* [Ar सलामत safety] Free from danger or harm, uninjured, safe and sound 2 That exists, remains, or endures, permanent, enduring, lasting

Id સલામત રહેવું To be safe સલામ રાખવું To keep safe

સલામતી, *s f* An undisturbed condition 2 Security 3 A salute 4 Health 5 A drink to the health of. 6 Prosperity 7 Permanence, lastingness, continuance

સલામી, *s f* A salute (by guns, banners, &c.) 2 A quitrent, a nominal rent paid to the liege lord on a *jāgir* or estate 3 *adj* [of a land] Held at a quitrent

Id સલામી ભરવી-આપવી To pay a quitrent, to pay the land-tax

સલાહ, *s f* [Ar सलाह् virtue] Friendship, amity 2 Peace 3 Advice, counsel 4 Reconciliation

Id સલાહ કરવી To make peace, to make a treaty સલાહ આપવી To advise સલાહ લેવી To consult

સલિલ, *s n* [S *fr* सृ to move] Water

સલુક, *s f* [Ar सलूक behaviour] Understanding 2 Manners, behaviour, conduct, deportment 3 Civility, refined manners.

સલુકા-ઈ, *s f* Good behaviour

સ-લુણું, *adj* [See સ+લુણ, લવણ, લાવણ્ય] Superlatively good, best, excellent, fine, sweet, dainty

આનંદ સલુણી, મૃગયા નેણી, મોહન વશ કીનો રે
—દયારામ

સલેટ, *s f* [Eng *Slate*] A slate

સ-લોક-તા, *s f* [S *fr* स + લોક+ता a suffix showing "quality"] Residence with a particular deity worshipped or propitiated as the Supreme Deity.

સલોકા, *s m pl* [See શ્લોક] The recital of certain stanzas by the bride and the bridegroom at the marriage ceremony

Id સલોકા ભણવા To recite Vedic verses.

સલ્ય, *s m*, [S शल्य an arrow] A suspicion

સલ્લગ, Same as સલગ

સવ્કો, *s m* Fine pounded lime

સવ ઈ, Same as સવે

સવડ, [See સવ-ળુ] Same as સગવડ.

Id. સવડ કરવી To accommodate સવડ પડવી To be convenient સવડ પડતુ Convenient

સવત્સ, *adj* [S *fr* स with, having + વત્સ] Accompanied by the young one.

સ-વત્સા, **સ-વત્સી**, } Fem of સ-વત્સ.

સ-વર્ણ, *adj* [S *fr* स common to+વર્ણ] Having the same colour or caste 2 Like, similar 3 Homogeneous (of letters of the alphabet), belonging to the same class of letters, and requiring the same effort in pronunciation

સ-વલ-વું, *v t* To make thin (as plants in a field thickly sown)

સ-વળ-વું, *v i* [See સમ્+વળ-વુ] To roll about gently 2 To writhe, to smart 3 To shake the fist (as a menace)

સ-વળું, *adj* [See સમ્ along with+ વળ] Right, proper.

Id સવળુ પડવુ To turn out right, to turn out successful સવળો પાસો પડવો To be lucky સવળુ ભાસવુ To appear through affection or partiality to be right, though really wrong (of the acts of a favourite).

સ-વા, *adj* [See સ + પા] One and a quarter, $1\frac{1}{4}$

Id સવા વીસ All that is desired 2 Well done ! Bravo ! 3 Approved ! an expression showing perfect approval

Prov સવા ગણુ તેલે અધારૂ Stygian darkness 2 Anarchy

સ-વા, *adj* [See સુ+વા, વાયુ] Favourable (of the wind)

એકલો છવી આવે, ન લે સવા વાને —વલ્લભ

Id. સ-વા ક-વા Lit Favourable or unfavourable wind Hence 2 An accident, *vis major* સવા વાવો To be favourably inclined, to be favourable

સવા, *s m pl* A kind of flees found in the eye-lash

સવા ઈ, *s f* [See સવા one and a quarter] More by a fourth, exce by one-fourth

બીજી ખાળ બે બાઈ ઉસા, સુખ જોઈ જનની સહરાણી
—દયારામ.

સહ-વર્તમાન *adv* [See સહ+વર્તમાન] To gether with, along with, being accompanied by

સહ-વાસ, *s m* [+વાસ dwelling] Dwelling with 2 Familiar intercourse 3 Study, practice

સહ-વાસી, *adj* Living together 2 Acquainted

સહસા, *adv* [S *fr* सहस force, violence] Rashly, indiscreetly.

Prov સહસા કામ કરવું નહિ Do nothing in haste or rashly

સહસ્ર, *adj* [S] One thousand

Id સહસ્રાંશુ, સહસ્રકિરણ The sun સહસ્રાક્ષ, સહસ્રનયન, સહસ્રનેત્ર, *s m* [S *fr* + आक्षि, नयन, नेत्र, the eye] Indra

સહસ્રાવધિ, *adv* [S *fr* + અવધિ] To the extent of a thousand, by thousands

સહાય, *s m f* [S *fr* સહ +इ to go] A companion, a colleague 2 An accomplice; an abettor

Id. સહાય કરવી-આપવી To help સહાય મળવી To get help

સહાય, }
સહાયતા, } Same as સાહાય, સાહાય્ય

Id સહાયકારક ક્રિયાપદ An auxiliary verb

સહાય-ભૂત, *adj* [S *fr* સહાય,+भूत *fr* भू to be] That serves as a help

સહાયી, *adj* Assistant, helping; aiding

સહિત, *prep* [S See સહ] With, along with, accompanied by, associated with, together with

સહિયડ, *s m* [See સૈયર, સખા] Small-pox

સહિયર, *s f* [Dh Des सहोयरी *fr* S सहोदर a brother born of the same mother See સખી] A female companion, a female friend

સહિયારું, *s n* [Dh Des साहारियं *fr* S सहकारित्व from સહ +कृ to do] Partnership, fellowship 2 *adj* Held in partnership

Id સહિયારું કરવું To carry on business in partnership સહિયારૂ ભંડોળ Joint stock

સહિષ્ઠ, *adj* [S सहिष्ठ most patient *fr* सह् to bear] Patient; enduring

સહિષ્ણુ, *adj* [S] Patient, meek; capable of enduring, forbearing

સહી, *s f* [Ar सहीह् correct] A signature; a name written on any document, paper, &c, by the party executing it, or by the person attesting another's signature 2 *adv* Correct, accurate, right 3 Just, perfect 4 Approved, acquiesced in 5 Indeed, of course; certainly

Id સહી કરવી To sign સહી કરવું To finally consent સહી સાટુ A contract, an agreement

સહી-સલામત, *adv* [+સલામત] Safe and sound, uninjured, unhurt

સહુ, Same as સૌ, સર્વ

સહેજ, }
સહેજ-સાજ, } Same as સહજ.

સહેલ, Same as સહેલુ

સહેલ, *s f* [Dh Des सुहेली *fr* S सुख + केली *Cf* Ar सयर् a walk.] Loitering, a pleasure excursion 2 Merriment

Id સહેલ કરવી-મારવી To make oneself merry; to enjoy oneself freely સહેલ સપાટા મારવા To enjoy oneself

સહેલ-ગાહ, *s f* [+P गाह् place] An easy leisurely walk, loitering 2 A place of amusement

સહેલાણી, *adj* Living or acting at one's ease or leisure 2 Gay, easy going

સહેલુ, *adj* [Dh Des सुहेली *fr* S सुख + केलि a play Also Hem Des सुहेली सुहली = S सुखम् pleasure] Easy, not difficult

Id સહેલુ સટાક Very easy

સહેવુ, *v t* [S सह् to bear, to suffer] To bear, to suffer to endure 2 To tolerate, to put up with

સહોદર, *adj* [S *fr* સહ+ઉદર] Co-uterine 2 *s m* A brother of whole blood

સહ્ય, *adj* [S *fr* सह् to bear See સહેવુ] Sufferable, bearable, endurable tolerable

સળ, *s m* [See સળી] Marks on the body caused by the strokes of a cane, whip, &c., a bruise, a weal 2 A line

Id સળ પડવો-ઉપસવો-ઊઠવો To rise, to

ચડ્યા રે શિખર પર, ને હુવા રે સવેરા,
આગી ગઈ રજની, ને બાષ્પ ઉગ્યા રે —ભોજોભગત

સ-વેલી, *adj* [+વેલી] Having crepeers 2 Having descendants

સ-વેળા, *adv* [See સુ+ વેળા] In proper time, in good time

Id. સવેળાથી ચેતવુ To take precautions in good time to prevent an injury

Prov સવેળાએ સંઘરેલુ કવેળાએ કામ આવે He that saveth his dinner, will have the more for his supper

સવૈ, Same as સવાઈ

સવૈ-યો, *s m* A kind of verse 2 A measure of Prākrita verse

સવ્ય, *adj* [S] Left; not right 2 Reverse, contrary 3 *s m* The right hand

Id સવ્ય અપસવ્ય કરવુ To keep things to the right and left side. 2 To hide 3 To misappropriate

સ-શક્ત, *adj* [See સ with+શક્તિ, or સુ + શક્ત] Strong

સસડ-વું, *v i* [Imit] To boil 2 To move, to stir

સસણી, *s f* [Imit. Or See શ્વાસ] Hooping cough

સસ-તુ, *adj* [See સ્વસ્થ] Cheap, low-priced

Prov સસ્તુ ભાડુ ને સિધપુરની જાત્રા To buy a worthless thing at a cheap rate = Spend nothing, get nothing

સસરો, *s m* [See શ્વશુર]A father in law

સસ લું, *s n* [Db Des. सस्रो *fr* S श्येन. Or S शश] A hare, a rabbit

સસ વુ, Same as સોસા વું

સસુ-માઈ, *s n* [See સસલુ + ગાર-વુ] A kind of aquatic animal

સસો, *s m* Same as સસલું

સહ, *prep* [S] With, together with, along with

સહકાર, *s m* [S] A fragrant sort of mango

સહકાર ફળ વામણો ઈચ્છે, અપગ તરવા સિન્ધુ,
તેમ દાસ તારો હુ ઈચ્છુ, છન્દ બાધવા પદ બધુ
—પ્રેમાનંદ

સહ-કાર, }
સહ-કારી, } *adj* [S *fr* સહ + कृ, કરવુ] Working together, co operating, assisting, helping 2 *s m f* A co-worker, a collaborator; a colleague, a helper, an assistant,

સહ-ગમન, *s n* [S *fr* + ગમન] Going with 2 The burning herself by a widow on her husband's funeral pyre

સહચર, *adj* [S *fr* सह with+चर् to move] That accompanies or goes with 2 *s. m* A companion, a friend

સહચરી, *s f* [S See સહચર] A female companion, a wife

સહ-ચારી, *adj* Going or living with, accompanying

સહ-જ *adj* [S *fr* + जन् to be born] Born with, natural, innate, inherent 2 Co-uterine

સહજ, }
સહજ-માં, } *adv* Easily, without any
સહજ-સાજ, }
labour 4 Simply 5 A little, being insignificant 6 In a short time, quickly 7 Without trouble or difficulty, easily. 8. With no particular object in view 9 Without any reason 10 Naturally

Id સહેજ સાજ બાબતમા About trifles સહેજ ઓળખાણ A slight acquaintance સહેજ વાત A trivial matter મે એ વાત સહેજ કરી I mentioned this quite naturally સહેજ વાંક A slight fault

સહજાનન્દ *adj* [S *fr* + આનન્દ] Having natural, innate, or inherent joy 2 *s m* The name of the founder of the Swāmi Nārāyana sect

સહન, *s n* [S *fr* सह् to bear, to suffer] Bearing, suffering, endurance 2 Forbearance, patience

સહન-તા, *s f* Endurance 2 Forbearance

સહન-શીલ, *adj* [S *fr* સહન+शील character] Enduring, patient, forbearing

સહન-શીલ-તા, *s f* Forbearance, patience

સહ પાઠી, *adj* [S *fr* સહ+પાઠ] Studying together 2 *s m f* A fellow student

સહરા વું, *v i* [See હર્ષ] To be delighted

કહે વોક, " સાંકળ સવે ભાગી, નુકયો દેવ મોરાર "
—હરિદાસ.

સાંકળ-વું, v t To put together in the form of a chain 2 v i To be bound, as with a chain, to be fettered

ડુ તો સાંકળ્યો ચારે પાસ, ર ૧ ભરી રામા રે
—દયારામ

સાંકળિ-યું, s n The contents of a book, an index to a book 2 See સાંકળું

સાંકળી, s f A small chain (generally of gold or silver)

Id તલ સાંકળી A sweetmeat made from sesamum seeds

સાંકળું, s n A wristlet, an anklet (generally of gold or silver)

સાંકો, s m [See સખ્યા] The testing of a measure or weight

સાંખ-વું, v i [Hem Des समत्त=S अनुग मनम् following, fr S अनु after गम् to go or ખમ-વું to bear, to endure] To forbear 2 To endure; to bear; to suffer 3 To tolerate.

સાંખો, s m [See સખ્યા] A term for the figure one, used in secret communication

સાંગ, s f [Hem Des सपग्गी = जय घण्टक कैणिया शतग्गी महती शिला a weapon made of an iron ball in which nails are fixed, fr S शतघ्नी killing a hundred fr शत+हन् Or, S शार्ङ्ग made of horn, a bow, fr शृङ्ग] An iron spear 2 A lance

સાંગ, adj [S fr स with + અંગ part] With all the parts, complete

સાંગરી, s f [See સમી, સમડી] Pods of a Samī tree.

સાંગલું, s n [See શૃંગ] A necklace worn by children as an amulet

ઉર ઉપર સાંગલું રે, સિંદનખ શોભે, સુવર્ણે મઢિયો
—દયારામ.

સાંગળ-વું, Same as સાંકળવું

સાંગા-માચી, s f [See સાંગ, શૃંગ+માચી] A small seat with a back

સાંગી, s f A square board or raised ground coloured and decorated with different pictures 2 The tub of a carriage

રથની સાંગી પુંઠળ લટકાવિયો, વસ્ત્રે બાંધ્યા બેઉ હાથ.
—દયારામ.

સાંગોપાંગ, સાંગો-પાંગ, } adj [S fr સાંગ fr સ+અંગ,+ઉપાંગ] With the principal and subordinate parts; complete

સાંચર-વું, v i [See સંચરવું] To go, to pass

સાંચ-વું, v t [See સંચવું, સંચય] To collect 2 To pay beforehand

સાંચો, s m [See સંચો] A machine 2 A mould, a matrix

સાંજ, s f [Hem Des संझा fr See સંધ્યા] The evening

Id સાંજ પડી-પડવી To be evening સાંજ પાડવી To delay one's work in the latter part of the day સાંજ પડે At eventide, in the evening સવાર સાંજ=સાંજ સવાર In the morning and evening, every day

સાંજી, s f Songs sung in the evening during a marriage-ceremony

સાંજો, s m [S सशाथ] A swelling, a protuberance

સાંઠો, s m [S सम् together + स्था to stand] A reed 2 A stalk

સાંડ, સાંઢ, } s m [S षण्ड a bull Or, S स with+અંડ] A mischievous bull 2 A camel 3 An unbridled person, a boisterous person

સાંડસી, s f [S संदंश fr सम् + દંશ] A small kind of tongs or pincers

સાંડસો, s m Large tongs

સાંઢ, Same as સાંડ

સાંઢણી, s f [S षण्डाली a wanton woman] A female camel, a dromedary 2 A swift kind of riding camel.

સાંઢવું, v i To go swiftly

ત્યાર પહેલી તેની ગાત, સુત મળવાને સાંઢી —વલ્લભ

સાંઢિયો, s m A camel

સાંતરું, adj [S सु good + તંત્ર] Well arranged 2 Prepared; ready 3 Easy to do

બેઠી દમયંતી શીષ ગુંથાવા, સ્વયંવરમાં સાંતરી થાવા
—પ્રેમાનંદ.

સાંતરું, s n A quantum of articles of food daily set apart, a portion (of rice,

swell (of a scar, a mark) સળ પાડવો To make a mark by folding (paper, &c) 2 To mark out a margin by folding a paper
કદસુના સળ દીસે પીઠ, શીદ સતાડો? આનદ થાયછે દીઠ
—દયારામ

સળ-ક, s f [S शल्य an arrow] Shooting pains

Id સળક આપવી To feel shooting pains

સળ•ક•ડી, s f A chip, a thin long piece of bamboo, reed, &c

સળ•ક•ડું, s n Same as સળ•ક•ડી

સળકમ, Same as સળેકમ, સળેખમ

સળક•વુ, v i See સવળવું

હાહાકાર હવો અસુરના સૈન્યમા
ડગમગ્યો મેરૂ ને સમુદ્ર સળક્યો —હરિદાસ

સળક•વું, v i [See સળ, સોળ, શૂળ, or સ-ળુકો] To feel a sudden piercing sharp pain

Id. દાઢ સળકવી To have an eager desire

સળકું, s n [See સળ, સળી] An instrument fitted to lift up thorny shrubs with

સળકો, s m [See સળક•વુ] Acute pain 2 An eager desire

અતુપર્ણું આસને ઉઠે બેસે, થાય પરણવાના સળકા
—પ્રેમાનંદ

સળગ•વું, v i [See સ + અગ્નિ] To burn, to take fire 2 To break out (of a quarrel, riot, &c)

Id આગ સળગવી To take fire 2 To break out (of a quarrel) 3 To arise (of a feeling of enmity)

સળગા•વ•વુ, v t [Causal of સળગ•વુ] To kindle 2 To inflame, to instigate 3 To prejudice against

સળ-વસળ, adj [See સળી + S वि priv + સળી Cf સમ વિષમ Cf Eng *Along the grain*, and *against the grain*] Even and uneven Hence 2 Having opposite qualities combined in the same thing, indiscriminately mixed together

સળ-વળ, adv [See સળ•વુ + વળ•વુ] Rolling about, writhing 2 Being restless or unsteady

સળ-વળ-વુ, v i To roll about 2 To stir 3 To move

સળ•વું, v i [S शद् to roll about, to writhe See સડ•વુ] To be rotten See સડ•વુ

સળિ•યો, s m [See સળી] A bar, a rod 2 A pricker

સળી, s f [S शलाका] A small thin stick. 2 See શળી

સળી-અચો, s m [+ સચો] A secret arrangement made to secure success

સળેકમ, સળેખમ, s n [S श्लेष्म्] Cold, a discharge of mucus through the nose owing to cold

સળો, s m [Dh Des सल्हो fr S शलभ a locust] Rottenness 2 A disease 3 Discord, disagreement

Id સળો પેસવો To begin to rot 2 To begin to decline

સાં•ઈ, s m [See સ્વામી] A fakir, a Muhammadan mendicant

Id સાઈ મેવા The disguise of a mad fakir exhibited in the *Tābut* procession

Prov સાઈકે ટટ્ટુ ચસને દો Look not a gift-horse in the mouth

સાઇ, સાઇ•ડુ, s n [See ક્ષેમ] Welfare; a happy state 2 An embrace at meeting after a long separation

દામ દયાનો પ્રીતમ સજ્જનો, નિશ દિન દેવુ સાઈ
—દયારામ.

સાંકડ, s f [See સઙ્ કટ] A difficulty

સાંક•ડું, adj Narrow 2 Insufficient 3 Incommodious 4 Scanty

Id સાકડો સમ્બન્ધ An intimate connexion, a close relation સાકડે માકડે (મોકળે) સમાસ કરવો To accommodate even at one's own inconvenience સાકડે માકડે (મોકળે) ચલાવવુ To manage somehow or other; to manage with difficulty સાકડે આવવુ To be placed in a difficult position, to be in a difficulty

શું કરૂ જો આવી સાકડે, મારૂ જોર ન ફાવ્યુ —દયારામ.

સાક•વું, v t [See સાકો] To test the accuracy of a measure or weight

સાકળ, s f [S शृङ्खला] A chain 2 Fetters, restraint 3 A measuring chain.

rare, to be scarce

Prov ગામમા પેસવાના સાસા, ને પટેલને ઘેર ઇન્ઢા પાણી Beggars and borrowers should be no choosers

સાંસારિ-ક, *adj* [See સસાર] Worldly, secular, lay, relating to the affairs of the family 2 Social

સાસો, *s m* Same as **સાસાં**

અધ લાખનો સાસો રહી જાયે, આગળી રહે ઉઘાડી રે
—લજ્જારામ.

સાદ સાભળીને સાસો કીધો, ત્યારે હેત જણાણુ
—સામળભટ

સાસોટ, *adv* [S સસિદ્ધ *fr* સમ well+સિદ્ધ, સોસરું] Being straight 2 Passing through or across

એવે ચાલતા મદિર આવ્યું, ત્યા કનક તણો છે કોટ,
તે મહા મનોહર દેખી રાજા, તેણે અશ્વ હાકિયો સાસોટ
—પ્રેમાનદ

સા, *pron f* [S] She, that

"ચરણે યા મતિ સા ગતિ" પામ્યો, તાડનો જ અવતાર
—દયારામ

સા, *s m* [See સાહ] An honorific suffix added to the names of merchants, money lenders, relations of the bride and bridegroom, the bridegroom, &c

સાઉ, Same as **સાહુ**

સાઉકાર, Same as **સાહુકાર**

સાઉ કારી, Same as **સાહુકારી.**

સાક ટી, } **સાક ઠી**, } *s f* [See સાગ+કાઠ, કાઠી] A rafter of teak

સાકર, *s f* [S शर्करा Ar सुक्कर=P शकर= Eng *Sugar*] Sugar candy, sugar

Id સાકર પિરસવી To cajole, to flatter

Prov સાકરના હીરા ગળ્યા, તે ગળ્યા A contract once entered into is binding until its fulfilment સાકરને કડવી કોણ કહે? Who but a diseased person will say, " Sugar is bitter "?

સાકણુ, Same as **શાકણુ.**

સાકર વુ, *v t* [See ... + S कृ to do] To call

સાકરિ યા, *adj* R ... candy, sweet 2 Sugared, ...

સાક્ષર, *adj* [S ... Let-tered, learned literary, literate

સાક્ષાત, *adv* [S *fr* + અક્ષિ] Before the eyes of, in the presence of 2 Evidently openly, manifestly

સાક્ષાત્કાર, *s m* [S *fr* +કૃ to do] A manifestation

સાક્ષી, *s m* [S साक्षिन See સાક્ષાત] A witness, an eye witness 2 *s f* The act of attesting another person's signature 3 Testimony, evidence

Id સાક્ષી કરવી To write down one's signature as a witness સાક્ષી આપવી–પૂરવી To give evidence as a witness ગારૂ મન આ વાતની સાક્ષી પૂરતુ નથી I cannot swear to the truth of the statement

સાક્ષી-દાર, *s m* [+ P दार् having] A witness

સાખ, *s f* [S साक्ष्य See સાક્ષી, સાક્ષાત્] Attestation 2 Reputation, character 3 Commercial credit

Id સાખ પડવી To be reputed honest and and honourable સાખ પાડવી To establish a reputation સાખ વધારવી To increase one's credit or reputation સાખ ગુમાવવી To lose one's credit or reputation સાખ ઘણી મે દસ્તુર A signature written in the presence of two parties (an expression used in signing a document as a witness)

સાખ, *s f* } **સાખરું**, *s n* } [S शाक edible leaves] A fruit that has ripened on the tree 2 A halfripe fruit

સાખી, *s f* [Ar साकिन at rest standing, a song sung by women while standing at rest in a circle, the other part being sung while walking] A kind of short poem often used as an authority 2 A measure in poetry

સાખો, *s m* [See સાખ reputation used by way of euphemy] A brawl, a strife

Id સાખો કરવો-મચાવવો To raise a brawl or a noisy quarrel

સાગ, *s m* [S शाक] A teak tree 2 Teak wood

સાગ, સીસમ, ને ...

pulse, &c) allotted for the day's consumption, taken out from the store and set apart to be dressed

સાત•વુ, *v t* [Causal of સતા•વુ] To hide, to conceal

સાત વુ, *v i* [See સાત] To be finished, to be over

એક દિવસમા સહુ સુખ સાત્યુ, જગત બનાવ્યો કીધો
—દયારામ.

સા-તળ વુ, *v t* [See સમ્ + તળવુ] To fry in ghee or oil

સાતી, સાતી ડુ, } *s n* [S शम्य, सम्य, ploughing] A plough 2 As much land as can be cultivated by one plough

સાતે ક્ષી, *s f* [See સાથ વુ] A game for children, generally known as બકરાની ઝાઝર, played in the Kadi district

સાતે ડુ, *s n* A wooden frame used in yoking a bullock

સાથ, *s f* A lease of land 2 The rent of land

સાંથ•વુ, *v t* To let, to rent out land for ploughing or cultivation

સાથવો, *s m* A sweet preparation of the flour of bajrī

સાથળ, *s f*, *s n pl* The thigh

સાથી, *s m* [See સાથ] A servant engaged for a twelvemonth, a servant paid every month

સાથી•ડુ *s n* A harrow

સાથી•ડો, *s m* [See સાતી] A farmer 2 A cultivator

સાં•ધ, *s f* [See સાધ વુ] A cleft, a crack 2 A joint, a juncture, a seam 3 The line or point of juncture

સાધ•ણુ, *n s n* An appendix 2 A continuation, a complement

સાંધ•વુ, *v t* [See સન્ધિ] To unite, to join 2 To append, to attach

સાધો, *s m* A cleft 2 An internode 3 A joint, a juncture 4 A patch, a seam 5 The line or point of juncture

Id સાધો બેસવો To fit in the joint સાધો મળવો To be completely joined together સાધો આવવો To be suitable to the accomplishment of one's object સાધે સાંધે જૂઠો False at every joint, false in all points સાધાવાળા પ્રાણી The articulates (in Zoology)

Prov સાધા એટલા વાધા Each joint adds to the weakness of the machine

સા પડ, Same as અસ્ફુટ

સા-પડ વુ, *v i* [Hem Des सपडिय = S लब्धम् got, *fr* અપાદન] To find 2 To meet with 4 To discover 5 To give birth to

Id છોકરૂ સાપડવુ To give birth to a child

સાપ•વુ, Same as મો.પ.વુ.

સાબ, *s f* [S शाम्ब the iron head of a pestle] An iron ring fixed at the end of a stick

સાં-બેલ, *s f* An iron nail fixed at each end of a yoke

સાબે•લું, *s n* [S शम्ब the iron head of a pestle] A wooden pestle for beating rice out of paddy

સાભર વુ, *v t* [Hem Des सम्भेर्अ, सारमेर्भ *fr* S स्मृतम remembered स्मारितम् reminded] To collect, to gather

સાભર•વું, *v i* [See સ્મર•વુ] To be remembered 2 To recollect

સાભળ વું, *v t* [S निशम्, निशाम्य to hear] To hear, to listen 2 To attend, to mind 3 To obey

Id અરજ સાભળવી To take a request into one's favourable consideration કહ્યુ સાભળવુ To obey an order

Prov સાભળીએ સૌનુ, કરિયે મનનુ, Hear all, but follow your own counsels=Inquire and consult, but, act upon your own judgment

સામણી, *s f* [See શાસન Or સસણી] A secret instigation

સાસ તા, *s f* [See સાસ•વુ] Want 2 Difficulty

સાસતું, *adv* [See શ્વાસ] Slowly, mildly

સાસતા રહી સત્યભામા બોલ્યા, હાથ દઈ પોતાને ગાલે,
આજ તો હાર હાવોની પાછા, જોઈએ તો આવતેકાલે
—પ્રેમાનંદ

સાસાં, *s n pl* [See સાસ] Want, privation 2 A doubt, hesitation

Id સાસા પડવા To be wanting, to be

સાજન, s n [See સજ્જન] A gathering of respectable gentlemen attending a marriage procession, the bridegroom's train, retinue, or equipage

સાજનું, s n A meeting of caste people for determining a caste-question

સાજ-વું, v t [See સજ, સાજ] To cleanse, to clean 2 To become; to befit, to suit, to look seemly or harmonious with See છાજ-વું

સાજસરંજામ, s m [See સાજ+સરંજામ] A befitting preparation

સાજિન્દો, s m [? साजिन्दः a player fr साज् preparation fr सज्जित् to make, to be ready] A musical performer who accompanies a dancer or a songster

સાજીખાર, s m. [S सर्जिकाक्षार fr. सर्जीका natron + ખાર] Natron

સાજું, adj [Dh Des. सज्जक fr S सपक्षम् a short time ago, recent fr S सपक्ष् recently + क adj suff Also Hem Des सज्जोक=S सत्यमम् recent] Healthy 2 Entire, unbroken 3 Perfect, sound.

Id સાજું તાજું, સાજું સમું Healthy and fresh; hale and hearty

સાજ્ય, Same as સાહાય્ય

સાટ, s f [See સોટો] The backbone

સાટ-કો, s m [સાટ Imit + S कृ to do] A whip 2. A lash

Id સાટકો મારવો To lash

સાટ-માર, s. m [See હસ્તી+માર] A gymnast who can tease an elephant by pricking him with a lance

સાટ-મારી, s f Fighting with elephants 2 The sport of baiting elephants with lances

સાટ-વું, v t [See સાટું, સટ્ટો] To make a bargain of, to contract for, to purchase

સાટી, s f The frame of a carriage in which men sit

સાટી-આખરાં, } s n pl [See સાટો+આખર] Words which cause misunderstanding between persons
સાઠી-આખરાં, }

સાટીન, s f [Eng Satin] Satin

સાટું, s n [Dh Des साहट्टिय=S विहितम् covered See સટ્ટો] A bargain 2 A contract of sale or purchase 3 Buying up; purchasing, a bargain 4 A return (for benefits received). 5 A contract or agreement for the purchase of the whole stock of goods, landed property, &c

Id સાટું કરવું To make an agreement 2 To exchange સાટા ખત A written agreement સાટું તેખડું A direct or indirect exchange of girls in marriage

સાટુ-ડું, s m [See સાઠ] A rogue.

સાટું કાજનો સમ ન કરીએ સમજ, પડે જન્મમાં લાગે
—ગીરધરાઈ.

સાટે, adv In exchange for, in return for

સાટો, s m [See સાટી] The framework of a large cart 2 Refined or purified ghee. 3 Flour of rice rubbed with ghee

સાઠ, adj [S षष्टि fr षष्, षट्, six+ति suffix showing 'tens"] Sixty, 60

સાઠી, s f Sixty years of age, the age of sixty

Prov સાઠી ને બુદ્ધિ નાઠી Old age is second childhood

સાડત્રીસ, adj [S. षट् six+ત્રીસ.] Thirty-seven, 37

સાડ-લો, s m [See સાડી] A kind of cloth worn by women

સાડા, adj [S सार्ध with a half fr स with + અર્ધ] A word prefixed to numerals and denoting "more by a half," e g સાડા ચાર Four and a half, $4\frac{1}{2}$

Id સાડા ત્રણ પાંસળીનો Whimsical, capricious

સાડી, s f [S शाट] A kind of cloth worn by women, a garment around the body and passing thence over the head of women

સાડીસાતી, s f [See સાડા+સાત] Period of $7\frac{1}{2}$ years of the influence of શનિ (Saturn) on the destinies of a person, being an unfortunate period

સાડુ, s m [S. [illegible] See સાળી + S [illegible] the husband fr वह्, वोढु, to carry, to marry] Husband of one's wife's sister

Prov સગાઈમાં સાડુ, ને લગ્નમાં [illegible] The wife's relations have a greater claim

સાગ, Same as સરાક, સરાગ.

સાગર, s m. [S fr सगर name of a king] An ocean; a sea

સાગર-જા, s f [S fr + जन् to be born] (Hindū Myth) The goddess of wealth, Lakshmī, who was born of the ocean

એવુ વચન સુણી કમળાનુ, શ્રીહરિ બોલ્યા વળતુ,
" હું નથી નિદ્રાણુ નથી ઉદાસી, સાગર જા સાંભળતુ "
—દયારામ

સાગરીત, Same as શાગરીત, શાગરીદ

સાગ-વાન, s n [See સાગ teak + વન] Teak-wood

સાગુ, s n [Redup of સગુ used as સગુ સાગુ] Relations

સાગોળ, s m Fine chunam powder

સાંકેતિ-ક, adj [S fr સંકેત] Conventional, determined by an agreement 2 Technical (of a word)

સાઙ્ખ્ય, s n [S fr સખ્યા] The Sānkhya system of philosophy, the name of one of the six systems of Hindū philosophy, ascribed to the sage Kapila

[This philosophy is so called because it enumerates or discriminates (सम्+ख्या) twenty-five Tattvas or true principles, and its chief object is to effect the emancipation of the twenty fifth Tattva, i e the Purusha, or the soul, from the bonds of this worldly existence, the fetters of phenomenal creation, by conveying a correct knowledge (सख्या) of the twenty-four other Tattvas, and by properly discriminating the soul from these]

સાઙ્ગ, adj [S fr સ with+અંગ.] Having all limbs. 2 Complete, whole

સાઙ્ગોપાઙ્ગ, adj [S fr +ઉપાંગ] Having all principal and accessory limbs

Id સાઙ્ગોપાઙ્ગ ઉતરવુ To carry out a work or business in all its details

સાચ, s n [See સત્ય] Truth

Prov સાચને આચ નથી Truth may be blamed but not shamed=Truth seeks no corners

સાચ-વટ, s f [+વૃત્તિ] Same as સાચા ઈ

સાચવ-ણ, } s f [See સાચ-વ-વુ] Pre-
સાચ-વણી, } serving 2 Protection 3 Care

સાચવ-વું, v t [Hem Des सचेविअ = S रचितम् arranged, fr संचितम् collected fr सम् together See સંચય) To preserve, to protect, to take care of.

Id વખત સાચવવો To keep the appointed time, to be punctual અણી સાચવવી To be serviceable at a critical moment મરજી સાચવવી To act according to the whim of, to propitiate સાચવી રાખવુ-મૂકવું To preserve, to lay by; not to waste છોકરાને સાચવવો To take care of લાજ-આબરૂ-સાચવવી To keep up one's reputation

સાચા-ઈ, s f [See સાચુ] Truthfulness 2 Honesty, probity 3 Fairness and correctness of intention in dealing

સાચા-બોલું, adj [See સાચું + બોલ-વું] Truthful, veracious

Prov સાચાબોલાને સગી માએ માર્યો=સાચુ બોલેલુ બધાને કડવું લાગે Truth is the only thing that is offensive=Truth finds foes where it makes none

સાચું, adj [Dh Des. & Hem Des सर्च, सच fr સત્ય] True, veracious, true to one's own word or promise 2 Genuine, real, not counterfeit 3 Sincere, honest. 4 Faithful. 5 Just 6 Proper 7 s n Truth, a truth

Id સાચુ જૂઠું સમજાવવું To misrepresent, to mislead

Pro સાચુ બોલું તો મા મારી જાય, નિકર બાપ કુત્તા ખાય Between the hammer and the anvil સાચાનો બોલનાર અને માથાનો વાઢનાર (બે સરખા) Flattery sits in the parlour, while plain dealing is kicked out of doors=Truth is the only thing offensive

સાચે, } adv Truly 2 Certainly,
સાચે-સાચુ, } indeed 3 Properly, justly, rightly.

સાજ, s m [See સાજ= P साज़ preparation See સાજિન્દો] A dress 2 Equipments 3 Apparatus, materials, instruments, accompaniments 4 A saddle 5 The gear of dancers 6 Dressing up 7 Fitting out

for 2 Why ?, on what account ?, by what means ?, how ?

સાથે, *prep adv* [See સાથ] With, in the company of

સાથે લાગુ, *adv* [+ લાગુ, લાગ વું] In continuation with, being continued. 2 Taken together, simultaneously

સાદ, *s m* [Hem Des सद्दो *fr* શબ્દ] Voice, sound, a cry 2 A noise 3 A hallooing to, also the answer or call returned 4 An echo

Id સાદ કરવો To call aloud સાદ દેવો To reply to a call સાદ કાઢવો To utter a sound સાદ પાડવો To make a public declaration by the town crier સાદ નિકળવો To come out (of a sound), to be able to utter a sound સાદ બેસવો To be hoarse or low (said of the voice)

સાદડ-ખરચ, *s m* [Ar साद्र all, sundry,+ ખરચ] The fund raised by the village people to be spent under the superintendence of Government officers towards distributing charities to saints and fakirs

સાદ-ડી, *s f* [See સાદ + ડી dim] A soft low voice

સાદડી પાડુ, તો, વહાલા, લોકડિયા જાગે
—નરસિંહ મહેતો

સાદડી, *s f* [Dh Des सादि a mat of darbha grass *Cf* साथरो] A mat 2 Matting 3 A texture of sedges or rushes

સાદ-ડું, *s n* A small ragged mat

સાદ ડો, *s m* [P शाहतरः a particular medicinal plant] A kind of timber tree 2 A name of a particular kind of timber of a reddish colour

સાદર, *adj* [S *fr* સ with + આદર] Respectful, reverential 2 Published, issued 3 Arrived 4 *s f* Pleasure, delight 5 The cravings of a pregnant woman 6 Gratifying the cravings of a pregnant woman

કુવરબાઈનુ આવ્યુ સીમત, સાદર વાત ન પૂછે કય
—પ્રેમાનદ

સાદા ઈ, *s f* [See સાદુ] Plainliness 2 Simplicity of conduct

સાદું, *adj* [P शाद] Plain, simple, artless, guileless 2 Plain and neat

સાદૃશ્ય, *s n* [S *fr* सदृश like *fr* स like+ दृश to see] Resemblance, similarity 2 A likeness

સાધ, Same as સાધુ a holy person

માનુસ છે નાગે વળી, સત્યતામા સાધ છે —વલ્લભ

સાધ, Same as સ્વાધીન

ત્રીકમ કેમ તરછોરો તારૂણી સાધ જો —મણિરામ

સાધ ક, *adj* [S *fr* साध् to accomplish See સાધ વું] That accomplishes, effects, or brings about, that is instrumental, conducive to, or productive of 2 *s m f n* An abettor, an accomplice 3 A votary, a worshipper

સાધ ન, *s n* Means 2 Materials 3 Accomplishing, achieving, effecting, executing, performing, making, doing 3 Matter 4 An instrument, an implement, a tool, an agent 5 An expedient, a contrivance 6 Good works 7 The observance of the moral and ceremonial parts of the Hindu religion, as secondary means of obtaining purity and emancipation 8 A carpenter's square; a normal 9 The premises (Logic) 10 Preparation (of metals) by oxidation, &c , for medicinal and alchemical purposes

સાધન-ચતુષ્ટય *s n* [S *fr* + ચતુષ્ટય] A group of particular four means of attaining absolution according to Vedānta philosophy, *viz*, નિત્યાનિત્ય વસ્તુવિવેક, વૈરાગ્ય, શમાદિ સમ્પત્તિ and મુમુક્ષત્વ

સાધન-ભૂત, *adj* [S *fr* +ભૂત become *fr* भू to become] Become an instrument, instrumental

સાધના, *s f* Observance of ceremonies 2 Ceremonies observed with a view to propitiate a god, or an evil spirit

સા-ધર્મ્ય, *s n* [S *fr* स common with +ધર્મ] Equality (of qualities) 2 Sameness of nature, likeness

સાધવી, Same as સાધ્વી

સાધ વું, *v t* [S साध् to accomplish] To accomplish, to achieve 2 To subdue, to win, to succeed 3 To prevail upon 4 To

one's affection than any others

સાણ•કું, s n [Ar सह्न a dish, P सहनक a small dish] An earthen dish used by beggars to collect food in

સા•ણ-પણ, s n [See સા•ણુ fr સ+શાન] Wisdom, discreetness, decorum, politeness

સાણસી, Same as સાંડસી.

સાણસો, Same as સાંડસો

સાણું, Same as મોણું

સા ણું, s n [See કાણું] A hole in the height near the bottom of a large earthen vessel

સાણી જુઓ તો, વિકાર નહિ જેમા ઉઘડ્યું હિરાનું સાણું
—નિશ્કુળાનન્દ

સાણું, adj [See સ + શાન Or સ + જ્ઞાન] Wise, discreet decorous, polite

સાત, adj [S सप्त] Seven, 7

Id સાત પાચ થવી To be in difficulty, to be put to great trouble સાત વીસે સો ગણે એવો Foolish મારે કયા સાત પાચ પાલવવાના છે? I have no family to provide for

Prov સાત સૈપાણીએ વેદર વંઠે Many cooks spoil the broth સાત પાચની લકડી એક જણનો બોજ Many hands make light work સાત સાંધે ને તેર તૂટે The more I try, the farther I am off. સાત ઉતાવળ સાત વાર પાછી ફરે Haste is waste સાત ગળણે ગળીને પાણી પીએ Think twice before you take a leap સાતમા શૂરો ને પાચમા પૂરો He has a saddle to fit every horse =He will go with every wind

સાત•ડે-સાત, s m n The figure "7" 2. A dot, a zero 2 Total failure

સાત-પટ્ટી, s f [+ પટ, પટો] A bay or gulf running into land in seven channels

સાત-પડી, adj [+ પડ] Having seven folds

સાત-પડો, s m A palmar abscess

સાતમ, } s f [See સાત•મું] The seventh
સાતેમ, } day of each half of the lunar months

સાત•મું, adj [S सप्तम See સાત] Seventh

સાતરા, adj m pl Adorned and made ready, fitted out, equipped

સાતવો, Same as સાતુ

સાતા, s f [S सात pleasure, delight] Rest 2 Contentment 3 Ease, peace of mind

Id સાતા વળવી To be at ease, to have peace of mind સુખસાતા Happiness and peace of mind

સાતુ, s m [S सक्तु barley] Flour of parched corn

સાત્વિ•ક, adj [S See સત્વ] Pure 2 Virtuous 3 Real, existent 4 Honest, true, sincere good 5 Mild 6 Efficacious

સાત્વિ ક-ભાવ, s m [S. fr + ભાવ] The natural, spontaneous, and honest affections of the mind, also, the acts or movements expressing them

સાથ, s m [Hem Des सत्थो =S समूहः a group, fr S सार्थ a caravan] Company 2 Society, association 3 Fellowship 4 A partner 5 A company of persons come on a visit of condolence

સાથ, Same as સાથે

સાથરિ•યો, s m [See સાથરો] A dealer of sundry articles at any place and at any time

સાથરી, s f A raft of bamboos specially made by Brāhmaṇas used on riverbanks to keep various materials of worship for their clients

સાથરો, s m [Dh Des. & Hem Des सत्थरो =S शय्या a bed, fr S स्तरः fr S सम्+स्तॄ to cover See અસ્તર] A grass-bed 2 The ground prepared for a dying person.

Id સાથરે સુવાડવું To cut down, to kill

સાથળ, Same as સાંથળ.

સાથિ•યો, s m [S स्वस्तिक fr सु well+ अस्ति is fr अस् to be See સ્વસ્તિ.] An auspicious mark painted in the front of a house, &c 2 A mark affixed to a writing in place of her signature by a woman who does not know how to write

સાથી, s m [Hem Des सहत्थि•आ = S दूती a female servant, fr S सह together + उत्थित risen fr उद् up + स्था to stand] A companion, a colleague, a helper, an assistant; a comrade

સા•થી, ad conj [Abl of શું] Because,

orpice in the front of you, and wolves behind you=Between the hammer and the anvil=It cuts both ways, like a two-edged sword સાપ લાંબો ને ધો પહોળો Whether long or short, both are equal in magnitude સાપ અધે વાંકો, પણ દરમા સીધો Adapt yourself to circumstances સાપ ગયા, ને લિસોટા રહ્યા When the substance is lost, it leaves its shadows behind સાપનો ભારો ને કુવારી કન્યા, ભળવવા કઠણ The anxiety to the parents of a grown up unmarried girl is as great as if they were carrying a bundle of serpents on their heads

સાપણ, Same as સાપેણ

સાપ-આમણી, s f [+ આમણી] A lizard, a lizard with a glistening skin, short feet, and serpent-like briskness 2 A kind of serpent, having white spots on the mouth, a red tail, and a body of a black colour

સાપેણ, s f [S सर्पिणी Fem of सर्प, સાપ] A female serpent

Id સાપેણ જેવી Very active and slim 2 Very malicious

સાપોલિયું, s n The young one of a snake 2 A small snake

સાફ, adj [Ar साफ] Clean, free from dirt or filth, not dirty 2 Clear, limpid, lucid, transparent 3 Free from moral impurity, pure, holy, chaste, guiltless 4 Free from disease or hurt 5 Free from blemish, flaw, or defect, polished, burnished 6 Smooth, even, level 7 Uniform, regular 8 Plain, open, obvious, apparent 9 Not ambiguous 10 Easy, simple 11 Straight-forward, sincere, open hearted, candid

સાફ-સુફ, adv Neat and clean

સાફી, s f A piece of cloth through which smoke, &c is strained 2 Puffery

સાબદુ, adj [See શાબિત, સાબૂત, સાબુદ] All 2 Healthy, recovered from sickness, refreshed

સાબર, s n [S सम्बर] A stag, an elk

સાબર શિંગડુ, } s. n [+ શિંગડુ] The
સાબરશિંગુ, }
horn of a stag

સાબરી, s f. A female stag

સાબલિયો, s m A kind of rough thin cloth

સાબિત, Same as શાબિત.

સાબુ, s m [Ar साबुन] Soap

Prov સો મણ સાબુએ ધુવે, તોએ સિધીબાઈ કાળા ને કાળા You cannot wash a blackamoor white

સાબુ-ગોળો, s m [+ ગોળો] A ball of soap 2 A kind of sweet-meat made of sugar 3 A stout man having a short stature and a greasy skin (slang)

સાબુ-ચોખા, s m pl [Eng *Sago* + ચોખા] Sago

સાબુત, } Same as સાબિત, શાબિત
સાબુદ, }

Id સાબુત રાખવુ To keep intact or unhurt

શાબેલો, s m [P शाहबाला a bridegroom] A well dressed child riding in the front of the bridegroom's procession, or of any procession

સામ, s m. [S] The third Veda 2 Conciliating means, conciliatory measures, adulatory or suppliant steps and deportment

Prov સામ દામ ને ભેદ ઉપાય, પછીથી ચોથો દંડ ઉપાય Never draw your dirk, when a dint will do

સામ, s f [S सम्म an iron head of a pestle See સાંબેલુ] The herd of a pestle

સામગ્રી, s f [S સમગ્ર] Means 2 Collection of materials or tools; apparatus

સામટુ, adv [See સમસ્ત] Collectively; wholesale 2 Simultaneously 3 Altogether.

સામત, } s m [See સામન્ત] A feude-
સામદ, }
tory chief; a petty chief. 2 A warrior

ન ગમ્યો કરમી હોય, ન ગમ્યો સામદ સૂરો
—સામળભટ.

સામત, Same as સામાત.

સામનો, s. m [See સામુ] Opposition. 2 A fight

કોઈ ધરી સુપની, ને ધરો આજ સામનો —વલ્લભ.

સામન્ત, s m [S fr समन्तात् all around]

observe 5 To effect, to execute, to perform, to make, to do 6 To avail

Id કામ સાધવુ To accomplish one's object મત્ર સાધવો To perform ceremonies in order to secure the efficacy of a charm

સાધારણ, *adj* [S] General, not particular 2 Common, belonging to all or many 3 Generic, not peculiar or specific 4 Middling, indifferent, ordinary, of the common sort

સાધારણ-ખાતુ, *s n* [See સાધારણ+ખાત] An account kept under the heading "charity"

સાધારણ-પક્ષ, *adj* [S *fr* + પક્ષ] Middling; mediocre, ordinary

સાધિત, *adj* [S See સાધ•વું] Accomplished, achieved 2 Derivative (in Gram) 3 Made, done, effected

સાધુ, *s m* [S See સાધ•વુ] A saint, a sage, a holy man 2 A good man; a pious man, a virtuous man, an honest man 3 An ascetic, a recluse 4 *adj* Holy, virtuous, pure, honest

સાધુ-સન્ત, *s m* [+ સન્ત] A saint 2 *s m pl* Saints and sages of various denominations

સાધ્ય, *adj* [S See સાધ•વુ] Accomplishable, attainable, practicable, feasible; acquirable. 2 *s n* That which is to be proved; the conclusion (in Logic) 3 The twenty-second of the astronomical *yogas* 4 An order of deities, a god

સાધ્વી, *s f* [S Fem of સાધુ] A chaste or virtuous woman, a saintly woman 2 An abbess

સાન, *s f* [Ar सहन् a signal] A sign, a signal; a beacon; a wink 2 A hint, an allusion

Id સાન કરવી To make a gesture, to be soon સાનમાં સમજાવવું To express one's meaning by secret signs or gestures

સાન, *s f* [See સાણુ wise *fr* સ+જ્ઞાન or જ્ઞાન Or, P शान position, splendour] Understanding; sense

તેમ કરી અગ્નિ ત્યજ્યો, જો ધાગે શુભ સાન —પ્રેમાનંદ

Id સાન વળવી To come to one's senses, to become wiser by experience or advice.

Prov સોળે સાન, તે, વીસે વાન A fool at forty will never be wise He that is not handsome at twenty, strong at thirty, wise at forty, rich at fifty, will never be handsome, strong, wise, or rich

સાન, *s n* Pawn, mortgage, security 2 Anything given in pledge.

સાનક, *s f* [See સાણુ] A small dish or plate made of clay

સાનંદ, *adj* [S *fr* स + આનંદ] Joyful. 2 *adv* Joyfully

સાનન્દાશ્ચર્ય, *s n* [S *fr.* + આશ્ચર્ય] Admiration mingled with joy

સાની, *s f* [See સાન•, સાણુ] Dregs of sesamum seeds left in the mill after the oil is pressed out of them 2 Dregs of sweetmeat left at the bottom of the frying-pan

સાનુકૂળ, *adj* [See સ+અનુકૂળ] Favourable, helping.

સાનુસ્વાર, *adj* [S *fr.* સ+અનુસ્વાર] Having the nasal sound or the nasal mark.

સાન્ત્વન, *s n* [S *fr* सान्त् to appease] Pacification, comforting, consoling

સાન્વય, *adj* [S *fr* स with+અન્વય] Accompanied by the descendants 2. Suitable to the context 3 (Gram.) Complex (a sentence)

સાન્નિધ્ય, *s n* [S See સન્નિધ] Proximity, vicinity, neigbourhood

સાપ, *s m* [See સર્પ] A snake, a serpent.

Id સાપની કાચળી The slough of a snake

Prov દૂધ પાઈને સાપ ઉછેરવો The clouds that the sun builds up, darken him=Vipers will breed vipers સાપ કે ઘો જે નિકળે તે ખરૂં To take one's chance સાપના પગ સાપ જાણે = સાપના પગ પેટમાં Set a thief to catch a thief. સાપને ઘેર સાપ પરોણો They are well matched સાપને માથે મણિ Honey is sweet, but the bee stings સાપે કરડેલો દોરડીથી (છછુંદરથી) બીએ A burnt child dreads the fire = Whom a serpent has bitten, a lizard alarms સાપે છછુંદર ગળ્યુ, મૂકે તો મરે, ને ગળે તો આધળો થાય A pre-

સામે‍ળું, Same as સાંબે‍ળું

સામૈ‍યું, s n [See સામું] A deputation to receive a man or men in a high position

Id સામૈયુ કરવુ To give a formal reception સમૈયુ લઈ જવુ To give a formal reception by carrying a deputation of respectable persons in a procession

સામો, s m [S श्यामाश] An inferior kind of corn, growing without being sown

સામોપચાર, s n [S fr સામ pacification+ઉપચાર] Mild presuasions, conciliatory measures.

સામ્મત, adv. [S fr सम्मति at present] Now-a days, now, at this time, at present

સામ્બ, s m. [S fr સ, + अम्बा the god ness Durgā] The god Shiva accompanied by the goddess Durgā

સામ્ય, s. n [S See સમ] Equality 2 Resemblance 3 Points of agreement.

સાયં-સન્ધ્યા, s. f [S fr सायम् in the evening+સન્ધ્યા] Daily prayers and worship to be performed in the evening

સાયક, s n [S] An arrow 2 A sword

સા'યક સાથ ન સાયક એહના,
સા'ય શુ સા'ય જ સાય કદા જો —પ્રેમાનંદ

સાય‍ક, Same as સહાય ક

સાયં-કાળ, s m. [S सायम् in the evening+કાળ] Evening

સાયર, s n [Ar शाइर्] A tax on palm-tree juice.

સાયર, Same as શાહેર.

સાયર, Same as સાગર

સાત સાયર જેની ચોકી કરતા, ફરવુ નીર ખરૂ,
—ભોજાભગત

સાયુજ્ય, s f [S] Absorption into the essence of બ્રહ્મ

સાયો, s m [See સાહાય્ય.] Support; countenance; patronage

સાર, s n. m [S सार essence] The essence, the essential or vital part of a thing 2 Substance 3 Cream 4 Profit, advantage

સાર, See સારૂં (used in poetry)

જ્યાં શ્રી યમુના સરિતા સારછ,
મણિપુર જડિત તટ છબી સારછ —દયારામ

સાર, s f Same as સાર-વાર.

સુદામા તણી સાર અત્યંત કીધી,
મુઠી તાંદુલમા નવે નિધ દીધી. —મુખાણ.

સાર, s n [See સાર‍ડી] A hole made with a સાર‍ડી

સાર-ક, adj [S fr सृ, સરવુ, to move] Moving the bowels (a medicine), purgative

સાર-ક, s m f [See સારવુ to embellish, to dress] A toilet-maker, a hair dresser

મન્દ્રુલ કચ સારક, વન્દ્રુલ વચ ધારક,
રતિ પતિ પીડ વિદારી —પ્રેમાનંદ.

સારંગ, s m [S] A paticular mode of music appropriate to noon 2 The spotted deer 3 An elephant 4 A lion 5 The flamingo, a swan 6 The bird ચાતક 7 A peacock. 8 The Indian cuckoo 9 A scorpion 10 A wasp 11 A flower 12 A lotus. 13 A shell 14 A bow 15 Rain 16 A fiddle 17 Hair 18 Sandal wood 19 Camphor 23 Gold 21 A jewel 22 The earth 23 The night 24 Light 25 Cupid 26. A serpent 27 A tree 28 A cloud 29. adj Variegated, spotted

સારંગ-પાણિ, s. m [S शार्ङ्गपाणि fr शार्ङ्ग a bow made of horn fr શૃઙ્ગ+પાણિ the hand] A name of Viṣṇu

સારંગી, s f A fiddle 2 A violin

સાર‍ડી, s f [See સાર વું to bore a hole] A carpenter's instrument to bore a hole with

Id સારડી મૂકવી To bore a hole કૂવામા સારડી મૂકવી To bore a hole in the rock at the bottom of a well; to make an artesian well

સારણ, s m [S सृ to move] A water course flowing from a well

સારણ‍ગાંઠ, s f [+ ગાંઠ] Hernia

સારથી, s m [S सारथि] A cartman 2 A charioteer

સાર‍પ વું, v t [S सृप्, सर्, to move] To weed a field and put the weeds into the furrows.

સાર-મણ્ડળ, s n [See સ્વર+મણ્ડળ] A stringed instrument of music (ordinarily of thirty two strings)

સારવા, s f [See સાર essence+વાવુ baring] The best soil

See સામત 2 *adj* Neighbouring, adjoining

સામર, *s n* A kind of a tree

સામરથ, **સામર્થ્ય**, } *s n* [S सामर्थ्य. See સમર્થ] Strength, power, force, might 2 Virtue, efficacy, potency

સામ-સામુ, *adj* [See સામુ] Standing face to face 2 Confronting 3 Rival, hostile

સામળુ, *adj* [S श्यामल See શ્યામ] Blackish, darkish 2 Black

સામળિયો, *s m* An epithet of Krishna

સામા-દસકત, *s m* [See સામુ+દસકત] A bond of acknowledgement written by a debtor under his signature in his creditor's book, a receipt, a promissory note, a writing passed by one contracting party to another

સામાન, *s m* [P] Furniture 2 Things necessary, the materials or means generally, required for buisness or work 3 Implements, tools, apparatus 4 Goods, chattels, articles of property, things 5 Baggage, kit

Id ઘોડા ઉપર સામાન નાખવો-બીડવો-માડવો To put the saddle on a horse સામાન ભરવો-લાદવો To put a burden on સર-સામાન All kinds of articles, sundries

સામાન્ય, *s n* [S See સમાન] Commonness, community, state of being common to many things 2 A generic name, the idea connoted by a class name 3 *adj* See સાધારણ

સામાન્ય-નામ, *s n* [S *fr* +નામ] A common noun (in Gram)

સામાન્યા, *s f* A harlot

સામા-પાચેસ, *s f* [See સામો + પાચેમ] The fifth day of the bright half of ભાદરવો on which સામો is eaten

સામા-વડિયો, **સામા-વળિયો**, } [See સામુ + વૃત્તિ, વડ] Same as સામા-વાળો.

સામા-વાળો, *s m* [See સામુ+વાળુ having] The opposing or opposite party, the opponent 2 A rival

સામા-સામી, *adv* Standing face to face, face to face, mutually 2 *s f* Reciprocity 3 Rivalry

Id સામા-સામી આવવુ To come to blows, to buffet

સામીલ, *adj* [Ar शामिल.] Associated with 2 Connected with 3 Accessory to, assiting, aiding, that helps, that aids or abets

સામુ, **સામા**, **સામે**, } *adv* [See સામુ] Being opposite or opposed, in the front of, on the face of, before 2 On the contrary

સવળુ પડે અન્ય દેવને, સામુ દે દુ ખ સત્ર પ્રમાણે
—દયારામ.

સામુ, *adj* [S सम्मुख *fr* સમ્ + મુખ] Opposite, being in the opposite direction; being face to face, standing opposite 2 Weighed in the opposite scale of a balance, compensating, equal

નમ્યુ હેમ, ને સામા શ્રીકૃષ્ણ કર્યા —નરભેરામ.

Id સામુ થવુ To oppose સામુ પડવુ To join the opposite party સામુ જવુ To go to receive as a guest સામુ આવવુ To come to receive as a guest સામું જોવુ-ભાળવુ To take care of સામુ બોલવુ-પાછો જવાબ આપવો To contradict 2 To speak with insolence

Prov સામો ગળે, સવૈયાનુ જાન કરે If you meet him, he will do you no good, but on the contrary, put you to some trouble (said of an unwelcome guest) સામું જોતા ઉભો રહે, આવો કહેતા બેસે, ભાટ બ્રાહ્મણનુ લાકડુ વણ છોલ્યુ પેસે Beware of the fore part of a woman, the hind part of a mule, and all sides of a priest

સામુદ્ર-ધુની, *s f* [S *fr* સમુદ્ર + ધુની a river] A strait, a narrow channel joining two seas

સામુદ્રિક, *s n* [S] Palmistry, chiromancy 2 *adj* Relating to spots and lines on the body supposed to indicate good or ill fortune 3 [See સમુદ્ર] Marine.

સામે, *adv* Same as સામું *adv*

સામેરી, *s m* A particular musical mode.

સામેલ, Same as સાબેલ.

શામેલ, Same as સામીલ.

Purpose, end, object

સાર્વ-જનિક, *adj* [S See સર્વ+જન] Public, pertaining to all men, universal

સાર્વ-ભૌમ, *s m* [S See સર્વ+ભૂમિ] An emperor, a universal monarch

સાલ, *s f* [P] A year 2 A yearly stipend; an annuity

સાલ, *s n* [See સાર a hole Or S शल्य an arrow, a spear] A joint that fits a socket 2 An impediment, an obstacle 3 A cause of annoyance or pain

મત મહિષ વકારી કર્યું ગત, સાલ સમૂળ ટળે શૂરમા તે —પ્રેમાનંદ.

4 A game in *gili dando* (ગીલી દંડો) one by a party at play as against the other

Id સાલ કાઢવું To make a joint exactly fit a socket 2 To remove an impediment સાલ બેસાડવું To fit a joint into a socket શોક્યનું સાલ The annoyance caused by a co-wife સાલ ચડવું To be indebted to the other party (to a number of games in *gili dando*)

સાલ-ગિરી, *s f* [P *fr* સાલ a year+गिरा =S ग्रन्थि a knot *fr* ग्रन्थ् to wreathe] Birth day, the anniversary of one's birth

સાલ-ગુદસ્ત, *s n* [+ ગુદસ્ત] The last year

સાલમ, *s m f* [Ar सअलब्] Salep

Id. સાલમપાક A medicinal preparation of salep

સાલ-મિસરી, *s f.* [Ar *fr* સાલમ, +मिसरी of Egypt *fr* मिस्र Egypt] See સાલમ

સાલ-વવું, *v t* [See સાલ a joint] To make a joint exactly fitting the socket

સાલવા-મણ, *s n* [+મણ a suffix showing "action"] Wages paid for fitting joints in their sockets

સાલ-વાર, *adv* [See સાલ a year + વાર, વારો, order] In order of years, in chronological order; chronologically

સાલ-વારી, *s f* Chronology

સાલ-વી, *s. m* [See સાલ a joint+S वाहि a carrier, a maker *fr* वह्, વહેવું, to carry] A maker of joints, a carpenter

વિશ્વકમા આવ્યા રે સર્વે સાલવી સાથે,
ચિત્ર વિચિત્રના મંડપ રચી જ —દયારામ

સાલ વું, *v t* [S. शल्य an arrow, a spear See સાલ a joint.] To prick, to pinch, to punch 2. To ache, to be in pain, to smart.

સાલસ, *adj* [Ar सलीस् easy] Honest; honourable 2 Polite; gentlemanly

સાલ-સકંચો, *s m.* [+ સકંચો] Machinations, an intrigue, a design; a plot; a secret arrangement

સાલસ-પણું, *s n* } [See સાલસ] Honesty
સાલસા ઈ, *s f* }

2 Politeness 3 Gentleness

સાલાવાલા, *s m pl* [Imit See કાલાવાલા] Supplication, humble entreaty.

સાલાતુલ, *adj* [See સાલસ] Dull of comprehension and credulous, simple minded.

સાલિ યા, *s m pl* [See સાલ a joint] The railing in the sides of the frame of a carriage

સાલિ યાણુ, }
સાલિ-યાણું, } *s n* [See સાલ a year] An
સાલિ-યું, }

annual stipend, an annuity

સા-લોક્ય, *s n* See સલોકતા.

સાલ્લો, *s m* [See સાડી+લો dim] A cotton upper garment worn by women

સાવ, *adv* [Hem Des सव *fr.*S सर्व्. Or See સાફ] Wholly; entirely, completely.

સાવક, Same as શ્રાવક

સાવ-કું, *adj* [S सापत्नक *fr* स common to many + पति the husband] Related to a different mother

Id સાવકી મા A step-mother સાવકી બહેન A step-sister સાવકો ભાઈ A step-brother સાવકો બાપ A step father

સાવ-ચેત, *adj* [See સાવધ + चित्त] Cautious, vigilant, conscious, attentive

સાવ-ચેતી, *s f* Attention, caution, heed; regard, advertence, vigilance

સાવજ, *s n* [S श्वापद] A tiger, a wild animal, an undomesticated quadruped. 2 A savage, a barbarian

સાવણ, Same as શ્રાવણ

સાવધ, *adj* [See સાવધાન] Conscious, advertent 2. Cautious, vigilant, attentive

સાવધાન, *adj* [S *fr* સ + અવધાન] A:

સાર-વાન, *s m* [P सार् a camel वान=વાળુ having] A camel-driver

સાર-વાર, *s f* [See સાર•વું to treat a guest] Entertaining a guest, hospitality

સાર•વું, *v t* [S सृसर्, to move] To bore a hole with a સારડી 2 To give an excruciating pain

Id તે મને રોજ સાર્યા કરે છે He troubles me everyday

સાર•વુ, *v t* To fill up the place of, to take the place of, to serve the purpose of 2 To accomplish

કરજેડીને કહે કૌસલ્યા માત, કોઈ જોવાવો રામ એ• વાર,
કહેતા સારૂ શેના કામ —ભાલણ.

Id દાંતની ગરજ સારવી To serve the purpose of teeth, to act as teeth

સાર•વું, *v t* [See સર•વુ to slip away] To drop, to let fall

આખમાથી આસુ સારતી, ઓને છાનું છાનુ ઝીણુ ઝીણું રોતી
—સરસ્વતીચંદ્ર

સાર•વું, *v i* To dress, to decorate, to embellish

Id. આખ સારવી To dress the eyes with lamp-black

સાર•વું, *v. t* [See સરાવ•વુ] To offer funeral cakes to the manes of the dead.

સારસ, *s m* [S.] The Indian crane

સારાં, *s n pl* [See સારૂ used ironically and in contempt] A class of low caste people who commit petty thefts

સારાં-વાનાં, *s n pl.* [See સારૂ + વાનુ] Good or happy results

સારાશ, *s m* [S See સાર essence+અશ] The substance, the essence, an abstract, an epitome

સારા-ઈ, *s f*
સારા-પણુ, *s n*
સારા-શ, *s f* } [See સારૂં] Goodness, fame.

સારાસાર, *s m* [See સાર essence + અ-સાર] A consideration of essential and not essential things or of good and bad qualities of a thing

સારા-સારી, *s f.* Intimacy; friendship-

સારિકા, *s f* [S] A canary bird; the Indian jay

સારી•ગ•મ, *s f* [S षड्ज, गा, म, being the initial letters of the names of the first four notes of the gamut, *viz* षड्ज, ऋषभ, गान्धार, and मध्यम] Chaunting the names of the notes of the gamut instead of the letters of a song

સારી-પઠે,
સારીપેઠે, } *adv* [See સારૂં+પેઠે, પઠ્ઠ.] Thoroughly, fully 2 Well, much. 3 Keeping good health, well, healthy 4 Properly, carefully, attentively

સારીવા, *s f* A medicinal plant, a herb.

સારૂં, *adj* [See સાર] Whole, continuous, all along a period of time

દરિયા તોરણુ મારે દ્વારે બંધાવુ,
મગળ ગવરાવું સારી રાતરે —નરસિંહ મહેતા.

Prov સારા રાજ્યમાં એક જ સાવરણી The only things of its kind that a person possesses.

સારૂ, *adj* [See સાર+વાળુ having] Good, fine, excellent 2 *interj* Well !, very well !; yes sir

Id સારી નરસી કરવી-કહેવી To speak ill of, behind one's back. સારૂ નરસુ કરવુ To select. સારો દહાડો An auspicious day 2 (With reference to a woman) Pregnancy

Prov સારૂ એટલું સારૂ *or* Truth has always a fast bottom સારાના નશીબ સારા To a good cat, a good rat. સારાની કદર કોણુ જાણે ? Merit seldom meets with reward સારા કામ સાહેબના The king can do no wrong

સારૂ, *prep* For, for the sake of, for the purpose of

સારો, *s m* [See સાર, સરવાળું] The events or fortunes of the year as determined astrologically on the first day of it.

સારોદ્ધાર, *s m* [S *fr* સાર essence+ઉદ્ધાર] Attaining or getting to the essence of a thing, extracting the essence or substance of a discourse or discussion

સાર્થ, *adj* [S *fr* સ+અર્થ] Having a meaning 2 True to the meaning of the name 3 Accompanied with a meaning

સાર્થ•ક, *s n* [S सार्थक *fr* સાર્થ] Accomplishment, fulfilment, completion 2.

creep

સાહસિ·ક, *adj* Enterprising, adventurous 2 Daring; bold 3 Rash, thoughtless 4 Violent, furious, desperate

સાહાય, } સાહાય્ય, } *s f* [S साहाय्य See સહાય] Assistance; help; aid; succour

સાહાવું, Same as સાહું.

સાહિત, } સાહિત્ય, } *s n* [S साहित्य *fr* સહિત] Materials 2 Implements, apparatus, means 3 The science of Rhetoric and literary Criticism

સાહી, Same as શાહી, શાઈ

સાહીણી, Same as સાહેબી.

સાહુ, Same as સાઉ

સાહુ-કાર, *s m* [See સાઉ+કાર a doer *fr* S कृ કરવું to do] An honest man 2 A merchant, a banker; a shroff 3 A money-lender 4 A man of credit

Id ચિંતનો સાહુકાર A dishonest person 2 A thief

સાહુ-કારી, *s f* Honesty in one's dealings 2 Mercantile credit 3 Dealing or trafficking in money, banking 4 The business or concern of a banker 5 Trustworthiness 6 *adj* Of, belonging to, or relating to a banker or merchant 7 Legal, rightful; not stolen or contraband (of goods, or articles)

સાહુડી, *s f* [Hem Des सडल्लि=S शकुनिका, *fr* S सल्लकी] A porcupine

સાહેત, *adv* [See સહિત] Just, soon, immediately

સાહેદ, *s m* [See શાહેદ] A witness

સાહેદી, *s f* [See શાહેદી] A witness 2 Evidence સાહેદી પુરવી To give evidence

સાહેબ, *s n* [Ar साहिब् a companion] A lord, a master 2 A gentleman, sir, mister 3 Madam 4 Your Honour, Your Excellency, Your Lordship 5 A European gentleman 6 The Lord, God

Id સાહેબ રસ Sentiment relating to God, piety, devotion, faith

સાહેબો, *s m* A husband

હારે રસ રતિ એક પટમાં જે સચરે,
તેને આપશો રે સાહેબો દરસાય —કબીર.

સાહેબી, *s f* Mastership, lordship 2 Rule, government 3 Sway, superiority 4 Grandeur

સાહેર, Same as સાયર, સાગર

સખી, આવેલો આસો માસ, તાણ મારી તનતણે,
સખી સાહેર ભથાવેની પાળ, રાગ રસ ભેતરે
—રામઈઓ.

સાહેલી *s f* [Hem Des सहुली *fr* સખી] A female companion

સાહ્ય, Same as સાહાય, સાહાય્ય

સાહ્યતા, Same as સાહ્ય

સાળ, *s n f* [P शाल्] A loom

સાળ·વી, *s m* [+S वे to weave Or, See સાલ a joint+વાહી, *fr* વહે વુ] A weaver

સાળા-વેલી, *s f* [See સાળો] The wife of a સાળો, the wife of the brother of one's wife

સાળિ·યું, *s n* [S शालि] Paddy, unhusked rice

સાળી, *s f* [See સાળો] A wife's sister; a sister in law

સાળુ, *adj* Used of anything in endearment or contempt

સાળુ, *s m* [See શાલ] A fine upper garment worn by women

સાળે લી, Same as શાળા વેલી

સાળો, *s m* [S श्याल, श्यालक] A wife's brother

સિંગ, *s f* [See સિંગ ડું] A bean 2 A pod.

સિંગ·ડી, Same as શિંગ·ડી

સિંગ ડું, Same as શિંગ·ડું

સિંગારા, *s m pl* A kind of fish

સિંગોટી, *s f* [See શિંગોટી] A horn tax. 2. See શિંગોટી.

સિંગો ડું, Same as શિંગો·ડું

સિંચણિ યું, *s n* [See સિંચ વુ] A rope to draw water with from a well

સિંચ·વું, *v t* [Hem Des सिंचइ *fr* S सिञ्चति he sprinkles *fr* S सिच्, सिञ्च्, to sprinkle] To water 2 To sprinkle, to irrigate 3 To draw water from a well 4 To put in good order 5 To pile up (things, cloths, &c)

ntive, advertent 2 Cautious 3 Careful; ive to 4 s n The utterance used at e marriage ceremony when the cloth rtition between the bride and the bride-oom is removed, signifying "mind I take ed I the hour is come!"

સાવરણી, s f. [S स्मृ to cause to move सृ to move] A broom, a besom

Prov સાવરણી મગાને ત્યારે સુંવિયુ લાવે I talk chalk, and you talk of cheese=I ask for fork, and you bring me a rake સારા રાપમા એકજ સાવરણી The only thing of its nd that a person possesses

સાવરણો, s, m A large broom

સાવરિ-યું, Same as સાસરૂં

સાવ-લુ, Same as સરાવ લું.

સાવિત્રી, s f [S fr सवितृ the sun See વિતા] A ray of light 2 See ગાયત્રી.

સાહવું, v t. [See સાદાય, સાહાય્ય, સદાય.] o catch, to hold; to support

સાશ્ચર્ય, adv [S fr स with + આશ્ચર્ય] With astonishment

સાષ્ટાંગ, s m [S fr સ + અષ્ટ + અંગ] Prostration with the eight members of the body; a humble bow 2 adj (Salutaion) made with eight members of the body

સાસ, s m [See શ્વાસ] Breath 2 Asthma 3 Life

Prov સાસ, ત્યાં સુધી આસ While there is life, there is hope

સાસર-વાસો, s m [See સાસરૂ+વાસ, વસવું.] Presents of household utensils, ornaments, dresses, &c, given to the bride by her parents when they sent her to live in the house of her husband

સાસર-વેડ, સાસર-વેલ, s f [+વેલો] A relative on the husband's side

સાસરિયા, s n pl The relatives on the husband's side

સાસરી, s f સાસરૂં, s n [See સાસરો] The wife's paternal house as related to the husband. 2 The husband's paternal house as related to the wife

Id સાસરીની બેડી The restraints at a girl's father-in law's house દીકરીને સાસરીએ વળાવવી To send for the first time a daughter to her father-in law's house, with presents to the members of the house

Prov સાસરે જતા કોઈ છીનાળ કહે નહિ Marriage is honourable and the bed undefiled

સાસુ, s f [Dh Des. सासू fr S श्वश्रू] The mother-in-law either of the wife or of the husband

Prov. સો દહાડા સાસુના, તો એક દહાડો વહુનો= સાસુ પછી વહુનો વારો=સાસુ દને સવેળા, તો વહુ દમે કવેળા Every man has his hour. સાસુ વહુને વેર Mother-in law and daughter-in law are a tempest and a hail-storm સાસુ દમે સવેળા, તો વહુ દમે કવેળા Every dog has his day, and every man has his hour

સાસુ-ડી, Same as સાસુ used in contempt

સ્યસોટ, adv [See શ્વાસ+ વૃત્તિ] Panting 2 Running quickly and with force or rashness

એવુ કહીને મેલી દોટ, ઉતાવે ચાલ્યો સાસોટ.
—પ્રેમાનંદ.

સાહ, s m [See સા, સાહ] A title given to a Hindū merchant, banker, or shopkeeper in Gujarāt

સાહ-જન, s n [+ જન] A gathering of respectable gentlemen attending a marriage procession

સાહજિક, adj [S See સહજ] Natural; not borrowed, nor artificial, nor assumed, nor affected

સાહ-જોગ, adj [See સાહ, સા, સાહ, સાહુકાર,+જોગ] (A bill of exchange or a hundī) Payable to the holder if he is a respectable man

સાહસ, s n [S See સહસા] Enterprise; adventure 2 A thoughtless action. 3 Violence, fury, a desperate adventure, any violent or furious deed or action.

Id સાહસ કરવુ—આદરવું To undertake a thoughtless action

Prov સાહસ કરવુ નહિ Recklessness is the parent of miseries = Look before you leap, for snakes among sweet flowers do

સિતાર, Same as સતાર

સિતારો, s m [P सितार=L *astrum*=Gr *astron*=Eng *star*] A star, a planet 2 Fortune, destiny, fate

Id સિતારો પાસરો હોવાથી Through good fortune

સિત્તેર, *adj* [S सप्तति *f* सप्त seven+ति a suffix showing 'tens" =Eng "ty"] Seventy, 70

સિત્તોતેર, *adj* [See સાત+સિત્તેર] Seventy seven, 77

સિદ્ધ, *adj* [S *fr* सिध् to be accomplished] Accomplished, effected, formed 2 Proved, established by proof 3 Finished, completed 4 Ready, willing and waiting (as a person to act, a thing to be used) 5 *s m* An ascetic who has acquired superhuman powers 6 A class of demigods 7 A magician 8 The twenty-first of the astronomical *yogas*

સિદ્ધ-સાધક, *s m pl.* [S + સાધક] Two persons, one of whom pretends to have attained superhuman powers, and the other to be his pupil, and who thus combine to deceive laymen, pretenders who support each the other 2 One who falsely supports the professions of another 3 A member of a band bound by a secret compact

સિદ્ધાઈ, *s f* The power of working miracles, the attainment of supernatural powers

સિદ્ધાન્ત, *s m* [S સિદ્ધ + અન્ત] Resolution, determination 2 A proposition, a problem; a demonstrated conclusion, a theorem 3 An established fact or truth

સિદ્ધાન્તી, *adj* That has arrived at a conclusion 2 That is learned in any particular science

સિદ્ધિ, *s f.* Accomplishment, completion, fulfilment 2 Establishment, settlement 3 Formation, enactment 4 Proficiency 5 The accomplishment of the object of life, *viz* emancipation from transmigration and beatification by absorption into the essence of the Supreme Spirit 6 Prosperity, success 7 The 16th or the 19th of the astronomical *yogas* 8 Supernatural power or faculty; marvellous faculty or capability 9 The fruit of a course of ascetic exercises.

N B The *siddhis* are eight —

1 અણિમા The power of becoming as small as an atom,
2 મહિમા „ „ increasing size at will,
3 ગરિમા „ „ becoming heavy „ „,
4 લઘિમા „ „ „ light „ „,
5 પ્રાપ્તિ „ „ obtaining every thing „ „,
6 પ્રાકામ્ય „ „ willing and forthwith having
7 ઈશિત્વ „ „ lordship,
8 વશિત્વ „ „ subjecting or fascinating at will

Id સિદ્ધિ પામવી To be accomplished સિદ્ધિ મેળવવી To accomplish

સિધવું, *v i* [S सिध्] To be accomplished, to be effected

સિધવો, *s n* [See સીધું] A support or prop to keep a cart standing

સિધારવું, } *v i* [See સિદ્ધિ + કરવું] To
સિધાવવું, }
go, to proceed, to depart. 2 To come (used by way of euphemism)

સિધી, *s m* [Ar] A negro, an Abyssinian

સિન્દરી, *s f* [Hem Des सिंद, सिंदुर्व, सिंदु= रज्जुः a rope; *fr* Dh Des सिंदोल & Hem Des सिंदी=S खर्जूरी a date tree] Coir 2 A coir-rope

સિન્દુરિયા, *adj* [See સિન્દૂર] Having a vermilion colour

સિન્દુરી, *s f* A kind of red upper garment worn by widows 2 *adj* Of the colour of સિન્દૂર, red

સિન્દૂર, *s n* [S] Vermilion, red lead 2 A particular mode in music

સિન્ધ-ભૈરવી, *s f* [H सिन्ध Sind, a division of the Bombay Presidency *fr* [illegible] + ભૈરવી] A particular mode of music

સિન્ધવ, *s m* [illegible]

સિંચાણો, *s m* [S श्येन] A falcon
કાળ સિંચાણો રે શિર ફરે, મૂરખ કરે પ્રપચ
—જીવરામભટ

સિંદે-લોણુ, *s n* [See સિન્ધવ+ લુણ] Rock salt.

સિંહ, *s m* [S *fr* हिंस् to kill] A lion 2 The sign *Leo* of the zodiac 3 A brave warrior

Prov સિંહ કે શિયાળ? Lit What is it, a lion or a jackal? Hence 2. Is the news favourable or unfavourable?

સિંહ-કટિ, *adj f* [S *fr* +કટિ] (A woman) Having a delicate waist

સિંહણ, *s f* A lioness

સિંહ-સ્થ, *s m* [S *fr* +स्था to stand] The position of Jupiter in the sign *Leo* of the zodiac. 2 The period of time marked by this position considered as inauspicious

સિંહાવલોકી, *adj.* [S *fr* +અવલોકન] (A kind of metrical composition) In which the first line of a new verse is the same as the last line of the preceding verse

સિંહાસન, *s n* [S *fr* +આસન] A throne

સિંહિ-કા, *s f* A lioness

Id સિંહિકા-સુત Lit A male cub of a lioness Hence 2 (Myth) A demon supposed to swallow the sun and the moon, and thus cause their eclipses, Rāhu 3 The ascending node

સિંહિકા-સુતને શરીર હોત તો, ક્રુજને ચિંતા થોડી,
સુધાકરને ગળત પેટમા, બાળી યાત રાખોડી
—પ્રેમાનંદ

સિકચો, }
સિકલ્લે, } Same as શકચો, શકરો

સિકતા, *s f* [S] Sand

સિકન્દર, *adj* [S *fr* Gr *Alexander*] Victorious 2 Prosperous. 3 *s m* The Gujarātī form of the English "Alexander" 4 Prosperity, good fortune

સિકલ, *s f* [Ar शक्ल] The face 2 Appearance 3 Polish 4 Features, the visage, the countenance

સિકલી-ગર, *s m* [Ar सैकल polish + P गर=S कार a doer *fr* कृ to do] A polisher, a furbisher or burnisher (of tools, knives, swords and other weapons)

સિકાર-વું, *v t* [See સ્વીકાર-વું] To consent, to agree to 2 To accept. 3 To honour a bill of exchange, to endorse

સિક્કા-દાર, *adj* [See સિક્કો+દાર, P] Of a beautiful appearance

સિક્કાબન્ધ, [+બાંધ-વું] Sealed 2 Intact 3 Unopened, unused

સિક્કે-કટાર, *s f* [+કટાર] A seal made in the form of a dagger

સિક્કો, *s m* [Ar सिक्क] A seal 2 A coin 3 A stamp, an impression on paper, coin, &c 4 Currency, stamped coin

Id સિક્કો કરવો-મારવો To seal 2 To do a thing successfully

સિચાણો, Same as સિંચાણો.

સિજવું, }
સિઝવું, } *v i* [S सिध् to be accomplished See સિધવું] To be parboiled, 2 To be scorched, to be burnt 3 To be distressed, to be afflicted

સીઝતી તન આંસુ પાતથી, સિઝતી ચિત્તમાં જોગી રે
—પ્રેમાનંદ.

4 *v t* [See સિદ્ધ] To accomplish 5 To appease, to quiet, to calm

નાત શોક પારકી સકાઈ સિઝવે,
કારમુ કુટુંબ માત તાત રિઝવે —જીવરામભટ.

6 *v i* To be accomplished

નાકે અન્યત એક સિઝે, શી કીજે ચાતરે, રાણીજી
—પ્રેમાનંદ.

કૃષ્ણ કરે, પ્રમાણ, કાજ વણમો કે સિઝે —દયારામ

Id વૃત્તિ સિઝવી To be wholly under one's control (of the passions)

સિઝવ વ વું, *v t* [Causal of સિઝવું] To parboil

સિટી, }
સિટ્ટી, } *s f* [Imit] A whistle 2 The act of smoking Gāñjā

સિત, *adj* [S] White

સિતળ, Same as શીતળ

સિતળા, Same as શીતળા

સિતા-ફળ, *s n* [S सीताफल] A custard apple, *annona squamosa.*

સિતા-ફળી, *s f* A tree bearing custard apples

See શાહુડી] A porcupine's quill

સિળિ-સાતેમ, Same as **શિળિ-સાતેમ.**

સીક, *adj* [Eng *Sick Cf* Hem Des सिम्मो=S श्रान्त fatigued] Sick; ill

સીક, *s f* [P सीख़्] An iron prong 2 A spit for roasting

સીકું, Same as **શિકું.**

સીડવું, *v t* [See છીંડું, छिद्र] To close up or fill up a gap or hole

Id દર સીડવું To fill up a hole

સીડી, *s f* [See મેડી] A ladder, a flight of steps; a staircase

સીત, Same as **શીત**

સીતા-ફળ, Same as **સિતાફળ**

સીત્-કાર, *s m* [S *fr* सीत् Imit + કાર sound *fr* कृ કરવું] The sound made in sighing, whistling, shivering with cold, &c

સીદાવું, *v i* [S सद्, सीद्] To be distressed or afflicted

સીદી,
સીધી, } Same as **સિધી**

સીધું,
સીધું-સામાન, } *s n* [See સિદ્ધ+સામાન] Undressed provisions such as are taken on a journey, or given to a mendicant, or guest, &c

સીધું, *adj* [See શુદ્ધ] Straight 2 Direct 3 Upright, honest

Id સીધું દોર કરવુ To make straight 2 To bring back to ways of righteousness સીધો જવાબ A direct answer, not an evasive answer

સીનો, *s m* [P सीन=L *sinus* the bosom] The breast, the bosom

સીપ, *s f* [See છીપ] Mother-of pearl, the shell in which pearls are generated, a half of an oyster shell

Id સીપનુ મોતી Of the best quality

સીમ, *s f* [S सीमन्, सीमा] A boundary, a limit, a border (of a field, village &c)

સીમેઠોક, *adv* [+ ઠોક દું] Including all, without leaving out any, every one

સીમન્ત, *s n* [S सीमन्तोन्नयन *fr* सीमन्त the line where the hair of the head is parted *fr* સીમ + અન્ત, + उन्नयन lifting up *fr* उद् up +नी to carry] Same as **અધરણી.**

સીમા, Same as **સીમ**

Id સીમા વળવી=ધરતીની સીમા આવવી To reach the extreme limit

સીમા-ડો, *s m* The boundary or limit of a village or field

સીમા-સૂત્ર, *s n* [S *fr* + સૂત્ર] The perimeter

સીયમ, *adj* [P सिउम् third *fr* सिः three] (Land) Of the third class; of an inferior quality See **સોયમ.**

સીરસ, *s n* [See સીળી] A skin disease in which the body is covered with red spots

સીરી, *s. f* [P शिरीन् sweet] Sweetness 2 Relish

સીરો, Same as **શિરો**

સીસ, Same as **શિષ્ય**

સીસી, *s f* [See સીસો] A small bottle; a vial, a phial

Prov સીસી ને ફટાક The bubble may burst at any time (said of an extravagant person)

સીસું, *s n* Lead

સીસો, [P शीशा] Same as **શીસો**

સીળી, Same as **શિતળા**

સું, *prep* [See શું] A suffix denoting "with"

સુંઆળું,
સુંવાળુ, } *s n* [See સુંવાળુ] The shaving of the head as a means of purification from the pollution contracted during mourning

સુંખરા,
સુંખળા, } *s n pl* [See શુક + સળી] A thorny projection in seeds of grass

સુંઘવું, *v t* [Hem Des सुंघिय= S घातम् smelled, Dh Des जिंघियं *fr* S जिघ्रति he smells, also ओसिंघिय *fr* S अव जिघ्रति, from घ्रा,जिघ्र to smell S शिङ्घ् to smell See છીંકણી] To smell, to scent

સુંઠ, Same as **શુંઠ** *s f* Dry ginger

Prov સુંઠને ગાંઠીએ ગાંધી ન થવાય One swallow does not make the spring

સુંડ,
સુંઢ, } Same as **શુંડ**

salt

સિન્ધુ, s m [S] A sea, an ocean 2 A particular mode in music 3 s f The river Indus

સિન્ધુડો, s m A war song

સિપ-ણી, s f [See સિપ-વું] Sprinkling water

સિપ-વું, v t [S क्षिप् to throw See છિપ-વું] To sprinkle, to water

સિપાઈ, s m. [P सिपाही a soldier] A sepoy, a soldier, a military man 2 A policeman, a constable 3 A page, an attendant on great men 4 A peon

સિપાઈ-ગીરી, s f [P fr +गरी doing fr S कृ to do] The profession of a soldier or sepoy; military conduct

સિપા-ણી, s f [See છીપ] A small shell

સિપાત, Same as શ્રીપાત

સિફત, s f [Ar सिफ़त् a qualification] A peculiar quality, an attribute, a property 2 Manner, a peculiarity 3 Tact, ingenuity, skill 4 A scheme, a contrivance 5 Praise

સિફલું, adj [Ar सिफ्ल] Unmannerly, indiscreet, odd, queer, strange

સિફા-બહાદુર, adj [See સિપાઈ+ બહાદુર] Courageous, brave

સિફારસ, s f [P] A recommendation

સિબન્દી, Same as સિરબન્દી.

સિમળો, s m [Hem Des समलओ = S सत-च्छदः fr S शाल्मली] The cotton tree

સિમાડો, s m [S सीमा See સિગાડો, શેઢો, છેડો, કેડો] A boundary, a limit

સિમિટ, s n [Eng Cement] Cement

સિયાળ, } s n Same as શિયાળ.
સિયાળ વું, }

સિયાળો, Same as શિયાળો

સિર, s n [P=S शिर] The head

સિર-જોરી, s f [+જોર] Overbearing conduct

સિર તાજ, s m [P fr +તાજ] A crown

સિર-પેચ, s m [P सरपेच् fr સિર the head, + पेच् fr पेचीदन् to bind See પેચ] A scarf tied over a turban

સિર-બન્દી, s f [P. सरबन्दी fr. સિર the head+બાંધ-વું.] A subsidiary. 2 An irregular force

સિરસ્તે-દાર, s m [P fr સિરસ્તો+દાર, P.] A subordinate officer who manages the routine of an office, a head clerk

સિરસ્તે-દારી, s f The position and duties of a સિરસ્તેદાર

સિરસ્તો, s m [P सरिश्ता thread] Usage; practice, custom 2 A rule of conduct.

સિરો-ઈ, s f [Ar सुराही] A waterpot made of metal with a long neck.

સિલક, s f [Ar] A balance (in accounts) 2 Cash in hand, the remainder in hand after expenditure

શિલકી, adj Lying as balance, spare, reserved

સિલ-સિલા-બન્દ, adv [P fr Ar सिल्सिलः a chain+બાંધ-વું] In succession, in a series

સિલાજિત, Same as શિલાજિત

સિલે-દાર, s m [P सिल्हदार् armed fr Ar सिलाह् an arm + દાર, P,] A horse soldier, a trooper 2 A cavalier

સિવડા-મણ, } s f. [See સિવડા-વ-વું] The wages paid for sewing
સિવડા-મણી, }

સિવડા-વ-વું, v t [Causal of સિવ-વું] To get sewed; to ask to sew

સિવ-ણ } s f, [See સિવ-વું] Sewing 2 A fashion of sewing 3 A seam
સિવ-ણી, }

સિવ-વું, v t [S सिव् to sew.] To sew 2 To stitch

સિવા ઈ, Same as સિવડા-મણ, સિવડા-મણી

સિવાએ, } prep [Ar] Without; excluding, except. 2 conj Besides, in addition to
સિવાય, }

સિસમ, s n [S शिंशपा] Sisoo, blackwood

Id સિસમ જેવું Hard and heavy રૂપમાં સિસમનો કટકો Of a black complexion સિસમની પુતળી A woman with regular features but very black

સિસોટી, s f A kind of tree

સિસોળિ યું, s n [S सलकी a porcupine

ખુ નાખે? Wake not sleeping dogs=When sorrow is asleep, wake it not સુખના સૈ (સો) સગા In time of prosperity friends will be plenty, in time of adversity not one in twenty=When poverty comes in at the door, love flies out at the window સુખનું મૂળ સંતોષ Contentment is the root of happiness

સુખ કર,
સુખ કારક,
સુખ-કારી, } *adj* [S *fr* + कृ to do]
Giving happiness 2 Comfortable, convenient, agreeable, pleasing See સુખ-દા ઈ, સુખદાયક

સુખ-ચેન, *s n* [+ચેન] Ease, tranquillity

સુખડ, *s f* [S શ્રીખંડ] Sandal-wood

Prov સુખડ ઘસાશે, કાઈ ઓરસિયો ઘસાશે? The more noble, the more humble

સુખડિયો, *s m* [See સુખડી] A confectioner

સુખ ડી, *s f* [See સુખ or શુક્ર] A kind of sweetmeat 2 A fee; a bonus, a perquisite, a reward

Id સુખડી બાંધાવવી To supply one with dry food for one's journey

સુખ-તળી, *s f* [See સુખ+તળિયું] A leather slip along the sole in the inside of a shoe to absorb the prespiration of the feet

સુખ દ,
સુખ દા ઈ,
સુખ-દાયક, } *adj* [+ दा to give] Comfortable, producing happiness 2 Causing or producing ease or contentment 3 Joyful, pleasing 4 Blessed, comforting; glad; happy

સુખ-ધાની, *s f* [+ S धा to hold, to put. *Cf* રાજ-ધાની] A comfortable bed

રત્નજડિત પર્યંકે પોઢ્યા, વર્ણી ન જાય સુખ-ધાની
—દયારામ

સુખન, *s m* [Ar सुखन्] A word 2 Utterance; speech 3 A request

સુખ-પાલ, *s f.* [See સુખ+પાળો] A palanquin

સુખમણા, *s f* [S सुषुम्ना] A particular artery or vessel of the body, situated between two other vessels (ઈડા and પિંગળા), and supposed to be one of the passages for the breath or spirit

સુખ-રાશ,
સુખ-રાશિ, } *adj* [See સુખ + રાશિ]
Giving a large amount of happiness.

સુખ-રૂપ, *adj* [S See સુખ + રૂપ] Happy, comfortable, content 2 Unhurt, uninjured, well, free from pain or affliction. 3 *adv* Comfortably, pleasantly, conveniently

સુખલા, *s m pl* Wheat ground rough, rough flour of wheat

સુખ-લીલા, *s f* [See સુખ+લીલા] Pleasing sports, sportive activity

સુખ-વર્ધન, *adj* [S *fr* + વર્ધનુ] Increasing men's happiness

સુખ-વેલ, *s f* [+ વેલો] A kind of rice

સુખ-સજ્યા *s. f* [+ શય્યા] A festal couch, a comfortable bed

સુખ-સાતા, *s f* [+ શાતા, સાતા.] Comfort, ease 2 Peace and happiness.

સુખ-સાર, *s m* [+ સાર] The essence of happiness, the highest happiness

સુખા કારી, *s f* [+ S कृ to do] A healthy state; health

સુખાસ્વાદ, *s m* [S *fr* + आस्वाद taste] Enjoyment of pleasure or happiness.

સુખા-ળુ, *adj* [+ S आलु=Guj વાળુ a suffix showing possession] Being happy, being at ease 2 Lying at ease; enjoying one's rest

Id સુખાળા થવું To lie at ease, to enjoy one's rest

સુખિ યું, *adj* Comfortable; happy

સુખી, *adj* Happy, easy, comfortable, enjoying pleasure, ease, comfort, happiness, felicity 2 That is in easy circumstances

Id સુખી ઘર-કુટુમ્બ A happy home, a happy family

સુખોત્પત્તિ, *s f* [S *fr* સુખ + ઉત્પત્તિ] The production of happiness

સુખોત્સવ, *s m* [S + ઉત્સવ] A joyful festival, a jubilee

સુ-ગન્ધ, *s f* [S *fr* સુ+ગન્ધ,] Odour,

સુંડ઼લી, *s f* A small basket

સુડ઼લો, *s m* A large basket

સુડ ઘુ, Same as સુંડ઼ઘુ

ઊડ, ઊડ, રે આળસુ હેતે બેઠા લે હાથ
સમરામાં સમજાવિયો, સુડ અમારી સાથ
—સામળભટ.

મન વેગી આટણી સુડાઝી, મારે ત્યુ સો સો કોગ
—મીરાબાઈ

સુડિ઼યું, *s n* [See સુડ, સુડ] An inferior kind of juwār

સુંડિયો-કોશ, *s m* [See સુડ + કોશ] A leather bag for drawing water, made in the form of the trunk of an elephant

સુખ઼િ઼યુ, *s n* A circle of rope or rags, made to steady vessels having a convex bottom

સુદ ણુ, *s f* [See ખોદ઼વુ] A square pit in which dyers soak their cloth

સુંવાળી, *s f* [See સુવાળુ, used ironically] A kind of dry cake

સુંવાળુ, *adj* [Hem Des. सुमाल, सोमाल *fr* S सु कुमारम् very delicate *fr* सु well+कुमार a child S सुकोमल, सुકુમાર.] Soft, smooth 2 *s n* [Generally વરધ સુવાળુ *fr* वृद्धि + સુવાળુ, or વાળ] Pollution owing to the birth of a child

Id સુવાળો માણસ A person of a gentle nature સુવાળો રૂપિયો A smooth rupee, a rupee deteriorated in its value on account of its face being worn

સુ, [S] A prefix denoting "excellence, intensity, increase, advancement," and equivalent to "good, well"

સુકન, *s m* [See શકુન] An omen, a prognostication 2 See સુખન

Id બે સુકન કહેવા To speak in favour of સુકન લેવા To observe an omen. 2 To prophesy or find out the truth by counting grains.

સુક-લકડી, *adj* [See સુક + લાકડુ] Lean, thin (of the body)

સુકવણી, *s f* [See સુક઼વ઼વુ] Dryness 2 A withered state 3 The portion lost by drying (of grain, spirit, &c)

સુક વ ણુ, *s n* The dried or withered state of a crop through insufficiency of rains

Id સુકવણુ પડવુ To have insufficient rain.

સુક઼વ઼વુ, *v t* [Causal of સુક઼વુ] To dry; to free from moisture, to wipe away or exhale moisture 2 To expose to the rays of the sun or fire

સુક઼વુ, Same as સુકાવુ.

સુકાન, *s n* [Ar सुक्कान् the rudder] A helm, a rudder 2 A moving or directing power

સુકાની, *s m* A helmsman

સુકા઼વુ, *v i* [See સુકુ] To dry up, to lose moisture or dampness 2 To be parched, to be scorched 3 To be dried up 4 To pine away, to wither, to droop, to lose flesh 5 To be lean or emaciated (as a tree, plant, person) 6 To become dry, shallow, scanty. &c (as the beds of rivers, streams, tanks, ponds, wells, &c.)

સુ-કાળ, *s m* [See સુ+કાળ] A time of plenty and cheapness 2 Plenty, abundance.

સુ-કીર્તિ, *s f* [S *fr* સુ+કીર્તિ] A good name, honourable repute

સુ-કુમાર, *adj* [S *fr* સુ+કોમળ] Delicate, tender, soft, (as a person, plant, flower)

સુ-કૃત, *s n* [S *fr* + कृ to do] Any good or virtuous act 2 Virtue, moral merit

સુકર, Same as શુક્ર-વાર.

સુકો, *s m* [See સુકુ] Tobacco 2 *adj* Poor, penniless 3 Possessing very little or no money, having an empty pocket

Id સુકુ ઘટ Quite dry 2 Quite poor

સુખ, *s n* [S] Happiness, comfort, pleasure 2 Quiet, rest, ease 3 Satisfaction, gratification 4 Delight, joy

Id સુખે કે દુખે Whether you will or not સુખ સમાધાન Peace and happiness સુખ સમાધાનનુ વર્તમાન Reassuring news.

Prov સુખના સાથી, દુ ખના વેરી Prosperity brings friends, adversity tries them સુખ પાછળ દુ ખ, ને દુ ખ પાછળ સુખ Every tide has its ebb સુખે સોની, દુ ખે રામ In prosperity gold, in adversity God સુખનો છત્ર દુખમા કો-

સુણ-વું, *v i* [See સુજ-વુ] To be swollen, to swell, to heave

સુણા-વણી, *s f* [See સુણા વ-વુ] The act of causing to hear 2 The act of bringing to the notice of, or of informing

સુણા વ વુ, *v t* [Causal of સુણ-વુ] To cause to hear 2 To bring to the notice of, to inform

સુત, *s m* [S *fr* सू to give birth to] A son

સુતનુ, *adj* [S *fr* सु beautiful+तनु body] Having a beautiful body 2 Thin, slender 3 *s f* A beautiful lady

સુતર, *s n* [S सूत्र thread] Cotton thread, cotton yarn 2 Twist, string

સુ-તર, } સુ-તરૂ, } *adj* [S See સુ + તાર, Or, S सुतराम् better *fr* S + तर a comp suffix, Or see સૂત્ર] Easy, convenient

સુતરા ઉ, } સુતર ઉ, } *adj* [See સુતર *s n*] Made of cotton

સુતર-ફેણી, *s f* [+ ફેણી] A kind of sweetmeat made of sugar, milk, and spices, and resembling threads

સુતર-સાળ, *s f* [See સૂત + સાળિ યુ] A kind of rice

સુતરિયો, *s m* A merchant dealing in cotton thread or yarn

સુતળ, *s n* [S सुतल] The third of the seven lower worlds

સુતળ વુ, *v t* [See સુતળી] To chain 2 To connect

સુતળી, [See સૂત્ર, સુતર] Twine 2 Pack-thread 3 String 4 [See સુખ-તળી] Same as સુખ-તળી

સુતા, *s f* [S See સુત] A daughter

સુતાર, *s m* [S सूत्रकार *fr* સૂત્ર,+कृ to do] A carpenter

Prov સુતારનુ મન બાવળીએ A cat always dreams of mice

સુતારી, *adj* Relating to a carpenter

સુથાડિ-યો, *s m* [See સૂત] A kind of grass having thick stems

સુથાર, Same as સુતાર.

સુ દર્શન, *s n* [S *fr* સુ+દર્શન] Beauty 2 The discus of Visnu or Krisna 3 *adj* Good looking, beautiful

સુદામત, *adv* [See સલામત] Safely, without incurring danger

સુ-દિન, *s m* [S *fr* સુ + દિન] A happy day, an auspicious day

સુદી, *adj* [See શુદ્ધ] Pertaining to the bright half of a Hindū month

સુદઢ, *adj* [S *fr* સુ + દૃઢ] Strong 2 Compact 3 Hard

સુદ્ધાં, Same as સુદ્ધા

સુધ-બુધ, *s f* [See શુદ્ધિ + બુદ્ધિ] Presence of mind, self possession

Id સુધબુધ ઉડી જવી To lose one's presence of mind

સુ-ધર વુ, *v i* [See સુ + ઉદ્ધાર] To improve, to grow better, to be reformed 2 To be enlightened, to be civilized 3 To advance in goodness 4 To be revised or corrected

સુ-ધરા ઈ, *s f* Improvement 2 Advancement, progress, an improved state 3 Civilization 4 Reformation

Id સુધરાઈ ખાતુ A municipality

સુધા, *s f* [S] The beverage of immortality and the substance of the gods, nectar, ambrosia 2 Lime, chunam used in whitewashing walls, &c

સુધા કર, *s m* [S *fr* + कृ to do] The moon

સુધાર ક, *s m f* [See સુધાર વુ] A reformer

સુ-ધાર વુ, *v t* [Causal of સુધર વુ.] To set to rights 2 To improve, to reform 3 To make correct, proper, or right 4 To civilize

Id અક્ષર સુધારવા To improve one's handwriting બગડેલુ સુધારવુ To bring back a person to the path of righteousness શાક સુધારવુ To make a vegetable ready for cooking by cleaning & chopping it

સુધા-રસ, *s m* [S *fr* સુધા + રસ.] Nectar, ambrosia.

સુ-ધારા-વાળુ, *adj* [See સુધારો+વાળુ hav-

perfume, fragrance, a pleasant or agreeable smell

Id સોનુ ને સુગધ બને મળ્યા Wealth and good family are both secured

સુ-ગન્ધિ, *adj* Fragrant sweet-smelling 2 *s f* See સુ-ગન્ધ

Id સુગધી લેવી To perceive a fragrant odour

સુ-ગન્ધિ-દાર, *adj* [+ દાર, P] Fragrant, perfumed, odoriferous

સુ-ગમ, *adj* [S *fr* સુ+S गम् to go] Easily reached, accessible 2 Easily acquirable or attainable 3 Plain, simple, easily understood

Id સુગમ પડવુ To be easily accessible 2 To be easily understood

સુગરી, *s f* A female bottle-bird

સુગરૂ, *s n* A nest of a bottle bird

સુ-ગરૂ, *adj* [સુ+ગુરૂ a spiritual teacher] Having a good and great spiritual teacher, initiated by a good and great spiritual teacher 2 Initiated into the mysteries of the Vedānta philosophy

સુગરો, *s m* [See સુ + ઘડ-વુ] A kind of bird which shows great skill in making its nest, the bottle bird

સુ-ગામણું, *adj* [See સૂગ] Disgusting

સુગા-વુ, *v i* To dislike, to loathe, to hate, to be averse to 2 To be prejudiced against 3 To have a strong antipathy, dislike, or aversion for anything 4 To nauseate, to turn away with disgust

સુ-ગાળ, *adj* [See સુ-કાળ] Plentiful, abundant

સુઘડ, *adj* [See સુ+ઘડ-વું] Neat, tidy 2. Having good manners

Id સુઘડ જમનારા People accustomed to food dished up in a dainty manner

સુઘડ તા, *s f* Neatness, cleanliness

સુચરિત, *s n* [S *fr* सु well + चरित conduct] Good conduct, meritorious deeds

સુચ-વ-વું, *v t* [See સૂચના] To hint, to suggest 2 To inform, to apprize 3 To acquaint, to intimate

સુ-જન, *s n* [S *fr* સુ + જન] A good man 2 A virtuous man

સુ-જન-તા, *s f* Goodness, affability, complaisance, kindliness

સુ-જની, Same as સ-જની

સુજની, *s f* [P सूजनी needle-work *fr.* सूजन् a needle] A quilt, a bed-cover

સુજ-વું, *v i* [S शून swollen *fr* श्वि to swell See સુજ-વુ] To swell, to be swollen or puffed up

Id સુજને યાસલો થવુ To have a large swelling

સુ-જાણ, *adj* [See સુ + જાણ-વુ] Intelligent, sharp, ready, clever 2 Well informed 3 Wise, patient, forbearing

સુ-જાણ-પણુ, *s n* [+ પણુ an abstract suffix] Wisdom, patience, forbearance

સુ-જાત, *adj* [+ જાતિ] Noble, of noble birth

સુ-જ્ઞ, *adj* [S *fr* + ज्ञा to know] See સુજાણ

સુ-જ્ઞ-તા, *s f* Same as સુ-જાણ-પણું

સુઝ, Same as સૂઝ

સુઝ વુ, *v i.* To seem, to appear 2 To see, to behold 3 To be able to make out or understand, to comprehend

Id. તેને કાંઈ સુઝયુ નહિ He did not feel up to anything તેને જમવુ પણ સુઝયુ નહિ He did not relish even his meal

સુઝાડ-વું, *v t* To teach, to point out 2. To put into the mind of, to inspire

સુડતાળીસ, *adj* [S सप्त seven+ચાળીસ] Forty seven, 47

સુડ-તાળો, *s m.* The great famine of 1847 of the Saṁvat era (A D 1790-91)

સુડ વુ, *v t* [See સૂડ, શુદ્ધ] To cut off or pluck up weeds in a field of *juvār.*

સુડી, *s f* [See છરી] A small nut-cracker

Prov સુડી વચ્ચે સોપારી Between hammer and anvil Between two stools we fall to the ground

સુડો, *s m* [See શુક] A parrot 2 [See સુડ-વુ] Land producing grass, a meadow 3 [See સુડી] A large nut-cracker

સુણ-વું, *v s* [S श्रु, शृणोति, to hear] To hear

quiet

સુમાર, *s m.* [P शुमार *fr* शुमार्दन् to count See શુમાર] An estimate 2 An approximation 3 Intoxication

Id સુમાર કાઢવો To make an estimate, to find out the cost, &c, approximately

સુમારે, *adv* Approximately, about.

સુમ્મ, *s m* [Ar शुम a miser] A miser 2 *adj* Miserly, niggardly, close fisted

સુયાણી, *s f* [Dh Des सुयणी *fr.* S सु-जन a good man] A midwife

સુર, *s m* [S] A god; a deity

સુર, *s n* [See સ્વર] A note in music 2 A tune, modulation of the voice

Id સુર કાઢવો To utter a musical note સુર મેળવવો To harmonize સુર પૂરવો To accompany vocal music સુર ખેંચવો To strain the voice 2 To sing in a very high Key

સુરખી, *s f* [P सुर्खी redness *fr.* सुर्ख red] Redness, red colour or ink 2 Bloom 3 The flush of good health 4 The flush of pleasure

સુરગ, *s f* [Hem Des सुरंगो = S प्रदीप a lamp, *fr* S सुरङ्गा.] An excavation to be filled with gunpowder and fired, a mine 2 An underground passage filled with gun powder for blowing up fortifications, blasting rocks, &c 3 A subterraneous passage

Id સુરગ કાઢવી To make an underground passage by means of exploding mines Hence 2 To make a secret passage સુરગ ફોડવી To explode a mine Hence 2 To obtain information about another person's secrets

સુરગ, *adj* [See સુરંગી] Chestnut-coloured (said of a horse)

સુરંગી, *adj* [See સુ+રંગ] Beautiful 2 Blooming 3 Variegated.

સુરજ, Same as સૂર્ય

સુરજ-ફૂલ, *s n* [+ ફૂલ] ...flower; the heliotrope

સુરજ-માળા, *s f* [... lar system

સુરજ-મુખી, *s n* [... wer.

Id. સુરજ-મુખી ના ... inta

સુરજ-વંશી, *adj* [+ વંશ] Born of the solar race of Rajputs.

સુરત, *s f* [Ar सूरत् appearance] The countenance; the face, features; contour 2 [See સ્મૃતિ] Remembrance; recollection

Prov સુરતસે સીરત ભલી, બિન પંખ ઉડ જાય; સુરત તો ભલી રહે, સીરત કશું ન જાય

Better good fame than a fine face

સુ-રત, *s n* [S *fr* સુ+રમ્-રૂ] Union of the sexes, coition

સુ-રતા, *s f* Being wholly engrossed in (of the mind) 2 Deep communion; being engrossed in deep meditation

સુ-રતિ, *s f* [S *fr* +રતિ] Love; affection 2 Deep communion

વીરથ મત એ ચરણે લાગ્યું, એક ઘરે ધ્રુ સુરતિ આણ્યું.
—ભોજોભગત.

સુરતા, *s f.* [See સ્મૃતિ] Remembrance; recollection

સુર-દાસ, *s m* [See સુર, સ્વર+દાસ.] A blind man

સુર-દ્રુમ, *s m n* [S *fr* સુર a god + દ્રુમ a tree] A celestial tree 2 See કલ્પ-વૃક્ષ.

સુર-ધન, *s m pl* [See સુર a god + ધન] Forefathers, ancestors

સુર-પતિ, *s m* [S *fr* +પતિ] Indra; the lord of gods

સુર-ફાક, *s m* [See સુર, સ્વર + ફાગ] A particular measure of time in music

સુરભી, *s f* [S] The cow of plenty; the cow which grants every desire (Hindu Myth)

સુરમો, *s m* [P सुर्मः] Sulphuret of antimony; antimony 2 A collyrium of antimony

Id સુરમો આંજવો To paint the eyes with collyrium

સુરવાલ, }
સુરવાળ, } *s f.* [Ar शलवार.] Long trousers; pantaloons

સુર-સુરી, *s. f* [See સુરસરિતા] The river Ganges.

સુરા, *s f* [S.] A spirituous liquor; wine.

સુરાઙ્ગના, *s f* [S *fr.* સુર + અઙ્ગના] A celestial woman. 2. A courte...

ing] Adopting reforms and changes, generally based on European lines

સુ-ધારો, *s m* [See સુધારવું] Reformation 2 Civilization 3 Setting to rights, correcting, making accurate and exact 4 Improvement

Id સુધારો દાખલ કરવો To introduce a reform 2 To introduce an innovation 3 To introduce or adopt European manners સુધારામાં ખપવું To show oneself off as a reformer

સુધી, *adv* [See સુધી, સુદ્ધાં] Till, until 2 During, while 3 Unto; up to 4 Through, throughout the whole

સુ-ધીર, *adj* [S *fr* सु well + ધીર] Very brave

સુધાં, *prep* [S सार्धम् with, including Or, See શુદ્ધ] With, together with

સુન-કાર, *s m* [See શૂન્ય + कार a suffix showing the sense of the preceding word *fr* कृ to do] Emptiness; vacuum 2 Inanition, stillness

સુનત, સુનતા, } *s f* [Ar सुन्नत् a custom] Circumcision

સુના-ગેરૂ, Same as સોના-ગેરૂ

સુના-મણી, સુના-વણી, } Same as સુણા-વણી

સુના-સુખી, Same as સોના-સુખી

સુની, *s m* [Ar] That one of the two Muhammadan sects, which acknowledges the four successors of Muhammad

સુતું, Same as સુતું

સુનેરી, Same as સોનેરી

સુન્દર, *adj* [S] Handsome, beautiful, lovely

સુન્દરી, *s f* A beautiful woman, a beauty 2 A small guitar

સુપ-ડી, *s f* [See સુપડું] A small winnowing fan 2 A splash board of a *shigrām* or other conveyance

સુપડું, *s n* [S शूर्प] A winnowing fan, a kind of flat basket used as a winnowing fan 2 An iron gutter fixed to the eaves of a house, having the form of a સુપડું

સુપતી, *s f* A hammer for splitting stones

સુપન, Same as સ્વપ્ન.

સુ-પાત્ર, *adj* [S *fr* સુ + પાત્ર] That is worthy of gifts and honours 2 Noble, generous

Prov સુપાત્રે દાન Liberality consists not in giving largely but in giving wisely સુપાત્ર માબાપના કુપાત્ર છોકરા A fine goose may have an ugly gosling

સુ-પુત્ર, *s m* [S *fr* સુ+પુત્ર] A good son, a dutiful son

સુપ્રત કરવું, *v t* [See સુ+ પ્રત+કરવું] To hand over a charge of.

સુ-બુદ્ધિ, *s f* [S *fr* સુ + બુદ્ધિ] Good inclinations, an inclination to do good and virtuous acts

સુબે-દાર, *s m* [See સુબો + દાર, P] The governor of a province 2 A native officer in the army or the police next above a jamādār, a *subedār*

સુબે-દારી, *s f* The rank, dignity, office, or duty of a *subedār*

સુબો, *s m.* [Ar] A province, a division of a country 2 A province governed by a delegate of the sovereign 3 [For સુબે-દાર.] The governor of a province

સુ-બોધ, *s m* [S *fr* સુ + બોધ] Good advice or instruction, good counsel

સુ-ભગ, *adj* [S *fr* +ભગ good fortune] Fortunate 2 Auspicious.

સુ-ભગા, *adj f* Enjoying the bliss of wifehood (said of a woman)

સુ-ભટ, *s m* [S *fr* +ભટ.] A good warrior

સુ-ભાગ્ય, *s n* [S *fr* + ભાગ્ય] Good fortune 2 *adj* Fortunate

સુ-ભાષિત, *adj* [S *fr* +ભાષા] (A writing or speech) Well spoken or written, eloquent 2 Witty, humorous 3 *s n* A witty speech or saying, an apophthegm

સુ-મતિ, *s f* [S *fr* +મતિ] Good understanding; sense, wisdom

સુમન, *s n* [S सुमनः] A flower

સુમ-સામ, *s m* [See શુન્ય+સામ] Stillness, silence, quiet 2 *adj* Still, silent,

adorned, decorated 2 Elegant, decent-looking

સુ-ષુપ્તિ, *s f* [S *fr* स्वप् to sleep] Profound sleep, sleep without dreaming or consciousness

સુષુમ્ના, [S] See સુખ-મણા

સુસવાટ, } *s m* [Imit Hem Des. सोसणो=S पवन wind, *fr* S शुष् to dry, *Cf* स शोषय ते मारुत Bh G Or, સ્વાસ+વૃત્તિ] A blast of wind, blowing
સુસવાટો,

સુસવાડ, } *s f* [P सुसमार the green lizard, an alligator] An alligator
સુસવાળ,

સુસ્ત, *adj* [P=S सुस्थ well situated *fr* S + स्था to stand] Lazy, indolent, dull 2 Slow, dilatory

સુસ્તી, *s f* Laziness, indolence, dullness 2 Slowness, dilatoriness

Id સુસ્તી રાખવી-કરવી To be lazy

સુસ્તી-ખોર, *adj* [+ P खोर् having *fr* खुर्दन् to eat, to enjoy] Lazy

સુ-સ્વર, *s m* [S *fr* સુ + સ્વર] A pleasant note or sound, a musical note or tune 2 *adj* Having a sweet sound, pleasing to the ear

Id સુસ્વરે ગાવુ To sing sweetly

સુહાગ, Same as સોહાગ

સુહાગણ, Same as સોહાગણ

સુહાગી, Same as સોહાગી

સુહાવું, *v i* [See શોભવું] To look well

સુહાવુ, *v i* [See સોહવું] To be agreeable, to agree with, to be suitable or comfortable

જો તને સદાય નથી સુહાતુ, તો ચાલ્ય, આપણે રાને રાને સદા સ્થાનમા જઈએ. —પ્રેમાનંદ

સુ-હૃદ, *adj* [S सुहृद् *fr* સુ+હૃદય] Well-disposed, good hearted. 2 Friendly 3 *s m.* A friend

સૂકર, *s m* [S शूकर See સુવર] A hog, a boar 2 A pig

સૂકું, *adj.* [S शुष्क *fr* शुष् to dry] Dry 2 Lean (in body)

Id સૂકો રોટલો પણ ગળે છે We have enough to eat

Prov સૂકા ભેગુ લીલુ પણ બળે The good sometimes suffer along with the bad

સૂકો, *s m* Tobacco

Id સૂકો ભરવો To fill a pipe with tobacco, and make it ready for smoking સૂકો ફૂકવો To smoke tobacco

સૂક્ત, *adj* [S *fr* સુ+ઉક્ત] Well spoken or said 2 Good 3 Right 4 *s n* A collection of Vedic verses 5 See સૂક્તિ

સૂક્તિ, *s f* Good or friendly speech

સૂક્ષ્મ, *adj* [S] Fine 2 Minute, subtile 3 Small

સૂક્ષ્મ-દર્શક, *adj* [S *fr* + દર્શક] Showing very small things 2 *s n* A microscope

સૂક્ષ્મ-દર્શી, *adj* Sharp-sighted 2 Acute. 3 Penetrating

સૂક્ષ્મ-દેહ, *s m* [S *fr* + દેહ] The ethereal substance wherein lies the seat of feeling, the discriminating faculty, the powers of perception and action, and the vital airs

સૂગ, *s f* [Hem Des सिग्गयं=S सुजातम् well born] Disgust, dislike

Id સૂગ-ચડવી-આવવી To feel disgusted; to feel an aversion

સૂગાળ, } *adj* [+ વાળુ having] Feeling disgust at
સૂગાળવુ,

સૂચક, *adj* [S *fr* सूच् to suggest See સૂચવવું] Suggestive 2 Leading, that intimates instructs, informs, acquaints, admonishes, or signifies

Id સૂચક પ્રશ્ન Leading questions સમય સૂચક Ready witted સમય સૂચકતા Presence of mind

સૂચના, *s f* Suggesting, hinting, a suggestion, a hint 2 An intimation, an indication 3 Caution

Id સૂચના આપવી-દેવી-કરવી To give notice, to warn. સૂચના મળવી To receive notice, warning, or intimation

સૂચિત, *adj* Suggested 2 Indicated

સૂચી, *adj* That indicates, an index

સૂજવું, *v i* [See શુદ્ધ] To be purified 2 To pass through an ordeal 3 To prove

court of Indra, the king of gods

સુરા-પાન, s n [S fr સુરા+પાન drinking] Drinking of spirituous liquor

સુરારિ, s n [S fr સુર a god + અરિ] A demon

સુરા-વટ, s f [See સુર, સ્વર + વૃત્તિ] The arrangement of tunes in a given mode of music.

સુરી-નર, s m pl [See સુર + નર] The gods and men

સુ-રેખ, adj [See સુ+રેખા] Having well and finely proportioned lineaments, well-proportioned

સુરે-શ, s m [S fr સુર + ઈશ] The king of the gods, Indra

સુરો-ખાર, s m [P शूर nitre fr शूर saltish=ક્ષાર, ખાર,+ખાર. In this word ખાર is redundant] Nitre, saltpetre

સુ-લટા-વ-વું, v t [See સુ ઊંધું] To set right

સુ-લટું, adj [See સુ + લોટ-વું Or લટ. Cf ઉલટું] Right, not reverse, inverse, obverse

સુલતાન, s m [Ar सुल्तान्] An emperor, a monarch

સુલતાની, adj Imperial;royal 2 s f Calamitous visitations from kings or governments.

સુ-લભ, adj [S fr સુ+લાભ] Easily attainable 2 Practicable

સુ-લલિત, adj [S fr + લલિત] Very graceful or charming

સુલાખ, s n [P सुराख् a hole] A hole or bore made in a coin or ornament to test its purity

સુલુક }
સુલુખ, } s f [Ar सुलूक् treatment, behaviour] An amicable understanding, peace

સુલેહ, s f [सुल्ह् Ar Law] (Law) Peace, amity

Id સુલેહાધિકારી A justice of the peace સુલેહનો ભંગ A disturbance of the peace

સુવર, s m [S शूकर. See સૂકર] A hog; a boar 2 A pig

સુ-વર્ણ, s m [S fr સુ + વર્ણ] Gold 2 adj Having a good colour or complexion 3 Beautiful

સુ-વાણ, s f [See+સુ+વર્ણ] Relief, cure 2 Pleasure

સુવા, s m pl [Hem Des सुविआ=S अम्बा the mother, fr सु well + विआ-वु to give birth to See સુવા-વડ] Fennel 2 Seeds used in cookery and medicine

સુવાંગ, adj [See સોગ, સ્વાંગ] Absolute 2 s m Dress 3 A mask, a disguise

સુવા-રોગ, s m [See સુવા-વડ+રોગ] Consumption as incidental to puerperal women

સુવા-વડ, s f [See સુવું, સુવું; Or S सू to give birth + वृत्ति] Childbed, confinement 2 Ceremonial impurity proceeding from childbirth

સુવા-વડી, s f A woman recently confined, a woman considered impure for forty days after her delivery

Id સુવાવડીના ખાટલાની પેઠે Lit Lying as in childbed Hence 2 Thinking oneself to be weak in health, and consequently idly lying in bed, and thus trying to recover one's health

સુ-વાસ, s m [S fr સુ + વાસ smell.] A sweet odour, fragrance

સુ-વાસિ-ત, adj Made fragrant. 2. Fragrant

સુ-વાસિની, s f [S fr સુ+વાસ dwelling.] A woman whose husband is alive

સુ-વિહિત, adj [S fr + विहित] Well performed 2. Ordered by the best and highest authority 3 Well established

સુવું, v i [Db Des सुव-इ fr S स्वपि-ति he sleeps fr S स्वप् to sleep] To go to bed, to sleep 2 To lie down

Prov સુતેલો સાપ જગાડવો નહિ Remitted vengeance should not be awakened. Do not whip the old sores, let sleeping dogs lie

સુ-શિક્ષિ ત, adj [S fr सु well+ शिक्षित] Well educated

સુ-શીલ, adj [S fr + શીલ] Well-conducted; well behaved, having a good character

સુ-શોભિ-ત, adj [S fr + શોભા] Well-

malice may darken truth, it cannot put it out=Virtue will shine at last

સૂરણ, s n [Hem Des सूरणो=S कन्दः] A kind of bulbous root

સૂરત, Same as સુરત, The face

સૂરિ, s m [S] A learned man. 2 A priest 3 A common title of Jaina saints (સાધુ), e g નરેન્દ્રસૂરિ

સૂરિલું, adj [See સૂર, શૂર, શૌર્ય] Exciting to acts of bravery or heroism (of military music)

સૂરી, s f [See શૌર્ય, શૂર, સૂર] A woman who is going to burn herself on the funeral pyre of her husband, a satī

સૂરો, s m [See શૌર્ય, શૂર, સૂર] A brave man 2 An excited man, a desperate man 3 A man whose headless body still fights in a battle

સૂર્ય, s m [S See સૂરજ, સૂરજ, સૂર] The sun

Id સૂર્ય નારાયણ The sun (personified as a god)

Prov સૂર્ય સામે ધૂળ નાખીએ, તો ઉલટી આંખમાં પડે He that blows in the dust, fills his eyes

સૂર્ય-કાન્ત, s m [S fr +કાન્ત, કાન્તિ] A prism, a crystal

સૂર્ય-ગ્રહણ, s n [S fr ગ્રહણ] A solar eclipse

સૂર્ય-પુટ, s n [S fr + पुट a fold See પટ, પડ] The heating or drying a medicinal preparation by exposure to the sun

સૂર્ય-મણિ, s m [S fr + મણિ] The sun stone

સૂર્ય-મણ્ડળ, s n [+ મણ્ડળ] The disc of the sun 2 The region of the sun 3 The solar system

સૂર્ય-વંશ, s m [S fr વંશ] The solar dynasty

સૂર્યાસ્ત, s m [S fr + અસ્ત] Sunset

સૂર્યોદય, s m [S fr + ઉદય] Sunrise

સૂલ, s n [See શૂન્ય, Or, વસુલ, Or, સુલેહ] The settlement of an account or dispute

વગર ન્હાકે સૈં તન્યા, કરત મનતુ સુલ —હરિદાસ

સૂવર, Same as સુવર.

સૂસવુ, v i [See સુસવાટ] To make a hissing sound

સીત્કારો સૂસવે, શ્વે, ઉઠી ઉઠી રોવે, પડે ભૂતળે —ગીતગોવિન્દ.

સૂળ, Same as સુળ,

સૂળી, Same as સુળી

સૃજવુ, v t [S सृज] To create

સૃષ્ટ, adj Created

સૃષ્ટિ, s f Creation 2 The creation of the world, the universe; nature, the world 3 Any false exhibition

Id સૃષ્ટિ પ્રાપ્ય ઈશ્વર જ્ઞાન Natural Theology. સૃષ્ટિ નિયંતા The Ruler of the universe; the creator

સૃષ્ટિ-ક્રમ, s m [S fr +ક્રમ] The natural course, a natural order, the order of things in the universe

સૃષ્ટિ-જન્ય, adj [S fr +जन्य arising fr जन् to be produced] Arising from a contemplation of Nature

Id સૃષ્ટિ-જન્ય ઈશ્વર જ્ઞાન Natural Theology.

સૃષ્ટિ-સૌન્દર્ય, s n [S fr + સૌન્દર્ય] The beauty of Nature

સેં, Same as શત.

સેંકડો, Same as સેંકડો

સેંતક, adj [See શત] Many, numerous.

સેંતસો, s m [See સાપિયો] See સસ-ડુ.

સેંતી, s f
સેંથી, s f
સેંથો, s m } [S सीमन्त fr સીમા+ અન્ત] A line that parts the hair of the head

Id સેંથો પાડવો To part the hair of the head સેંથો પૂરવો To fill in the parting of the hair of the head with red powder

સે, s f [S सह to bear See સહન] Power of endurance 2 Habit, practice

સેકટો, s m [S शिग्रु] A kind of tree, the pods of which are used for food

સેખઈ, Same as શેખાઈ.

સેખ-સલ્લી, s n Same as શેખચલ્લી

સેખી, Same as શેખી

સેચન, s m [S fr सिच् to sprinkle] Sprinkling, watering

સેજ,
સેજ-સાજ, } Same as સેજ, સેજસાજ

the truth of by passing through an ordeal

સૂઝ, *s f* [See સુઝવવું to suggest] Apprehension, understanding

Id સૂઝ પડવી To comprehend; to realize 2. To be in one's senses

સૂડ, *adj* [See સીધું, શુદ્ધ] Direct, straight, simple (of interest)

સૂડ, *s m* [See શોધ] Abstracting or bringing clearly out (of an account) 2 An account epitomized from the village accounts

સૂડી, *s f* [See સૂણી] A nut-cracker

Prov સૂડી વચ્ચે સોપારી Between the hammer and the anvil

સૂડો, *s m* [See શુક] A species of parrot

સૂત, *s m* [S] The son of a Kṣatriya by a woman of the Brāhmaṇa caste 2 A charioteer 3 A bard 4 A minstrel 5 *adj* [S *fr* સૂ to give birth to] Born, engendered, produced

સૂ-તક, *s n* [S] Ceremonial defilement owing to a birth or a death

Id સૂતક પડવું To be in ceremonial defilement owing to a birth or a death in one's family સૂતક આવવું-લાગવું To be so related to a family as to contract ceremonial defilement owing to a birth or a death in that family સૂતક પાળવું To observe ceremonial defilement, &c

સૂ-તકી, *adj* Ceremonially impure owing to a birth or a death

સૂતિ-કા, *s f* [S *fr* સૂ to give birth to] A woman recently delivered

સૂત્ર, *s n* [S See સુતર] A thread, a string, a line, a fibre, a filament, particularly of cotton 2 A short rule, a canon 3 A system-of instructions and directions 4 A precept (in morals or science) 5 A short, obscure, and technical sentence expressing a rule of grammar, logic, religion, or science

સૂત્ર-તંતુ, *s m* [S *fr* +તંતુ] A filament of cotton

Id તેના ઘરમાં સૂત્ર તંતુ પણ નથી He is quite poor

સૂત્ર-ધાર, *s m* [S *fr* + ધારવું] A stage manager, the chief interlocutor in the prologue or prelude to a drama

સૂત્ર-ધાર, [S] Same as સુતાર.

પછી અનેક શિલ્પી સૂત્રધારને તેડાવ્યા
રાખે ત્યહાં તતકાળ રૂ —ગિરિધર.

સૂદ, *s f* [See સૂદી, શુદ્ધ] The bright half of a lunar month

સૂધ, *s f* [See શુદ્ધિ] Sense, understanding, clear perception 2 Notice, care, regard

Id સૂધ આવવી-સૂધ સાન વળવી To come to oneself, to come to one's senses

સૂધી, *adv* [See સુદ્ધાં, શુદ્ધિ] As far as 2 Till, until See સુધી.

સૂધું, *adj* [See સુધી See શુદ્ધ] Straight; direct, easy 2 Honest 3 Simple

સૂન-મૂન, *adv* [See શૂન્ય + મૌન] Being vacant-minded and speechless

સૂનું, *adj* Solitary, lonely 2 Deserted 3 Unprotected

Id સૂનું પડવું To be separated from 2 To feel the loss of and hanker after સૂનું મૂકવું To desert નિશાળ સૂની મૂકવી To leave a school without any one to look after it સૂનું લાગવું To feel deserted, to feel terrible or unbearable (owing to being deserted and solitary)

Prov ધણી વગરનાં ઢોર સૂનાં When the cat's away, the mice will play સ્ત્રી વિના સૂનો સંસાર No life without a wife

સૂફ, *s f* [Ar صوف wool] A fine kind of woollen cloth

સૂમ, Same as સુમ્મસ a miser

Prov સૂમ દાતારનો એક વરો At the end of their reckoning a miser and a spendthrift find their balances equal

સૂર, *s m* [See સ્વર] A note in music 2 A sound, a noise

સૂર, *s n* [See શૌર્ય, શૂર] Bravery, heroism 2 Enthusiasm, zeal, excitement

Id સૂર ચઢવું To be excited.

સૂર, } Same as સૂર્ય.
સૂરજ, }

Prov. સૂરજ છાપરે ઢાંક્યો ન રહે Though

સેરંડો, *s m* [See શેર a string] A footpath 2 A by-path 3 The sensation caused by eating a very hot or very cold substance

Id ગળે સેરડો પડે છે He has a very cool and sweet sensation in the throat એના મોઢ ઉપર શરમના સેરડા પડ્યા છે There are blushes on his face from shyness= He is very bashful આસુના સુકા સેરડા ગાલ ઉપર પડ્યા છે There are traces of tears on his cheeks

સેરમાઈ, *s f* A kind of fish

સેરવવું, *v t* [Causal of સરવું] To cause to slide 2 To move along, to push

સેરવો, *s m* [P शूरबा fr शूर =ક્ષાર, ખાર,+ आब्=S अप्, आप: water] Soup, gravy, broth

સેલ, *s f* [See શિલા] A slab of stone used in washing clothes on or in taking a bath

સેલ, Same as સેર, Ar

સેલ, Same as સહેલું

સેલડી, Same as સેરડી, શેરડી.

સેલડું, }
સેલરૂ, } *s m* A flower of ડુવાર

સેલાણી, Same as સહેલાણી

સેલારી, *s f* [See સેલું] A kind of cloth worn by women

સેલા સાડી, *s f* [See સેલું+સાડી] A kind of cloth half cotton and half silk, with red and yellow lines, worn by women

સેલી, *s f* [See સેલી] Ashes.

સેલું, Same as રેલું

સેલું, Same as સેહેલું

સેલો, *s m* [See સેલું] A rope used for tying the hind legs of a cow while milking her

સેવ, *s f* [See સીવવું] A thread like eatable made of gram flour or wheat flour

Id સેવ ગાંઠિયા Thin and thick સેવ mixed together.

સેવ, Same as સેવા

સેવ [illegible], Same as સેવે.

સેવક, *s m* [S See સેવા] A servant 2 A follower 3 A worshipper, a votary

સેવકાઈ, *s f* The position of a servant, votary, &c.

સ્વામિતાઈ સાચવતા, સેવકાઈ થકી તેહ,
હીનતાઈ પામી પડ્યા, ભિન્નતાઈ આમજે—વહીબ

સેવટ, *s m* [See સીમ, ગેવટ, છેવટ] End, termination, conclusion, close

સેવડી, Fem of સેવડો

સેવડો, *s m* [See સેવક] An individual of a particular order of mendicants who allow the hair on their heads to grow 2 A conjuror

સેવતી, *s f* [P सेवती] A kind of fragrant flower, or the shrub producing it

સેવન, *s n* [S See સેવા] Serving; service 2 Taking into use 3 Hatching eggs incubation

સેવન્તરું, *s n* The fruit of a particular tree

સેવન્તરૂ, *s n* [S श्रीवर्धन The name of a town in the Konkan fr શ્રી+વધ ૩] A kind of betelnut

સેવના, *s f* The act of serving faithfully

સેવવું, *v t* [S सेव् to serve See સેવા] To serve 2 To take into use 3 To hatch, to incubate

Id રાજા સેવવો To serve a king and gain his favour ઈંડા સેવવાં To hatch eggs

સેવા, *s f* [S fr सेव् to serve] Service, servitude 2 Attendance and obedience 3 The office or condition of a servant 4 Worship, homage, [illegible] 5 Religious or divine service

Id સેવાધર્મ The functions of service 2 The duty of service સેવા [illegible] [illegible] worshipper

Prov [illegible] The food made ready by Hindus is good, but the [illegible] &c, which they [illegible] undergo, are very troublesome

સેવાળ, Same as સેવાળ

સેવું, [illegible] [[illegible]] To [illegible] endure, to bear, to [illegible] 2 To [illegible] 3 To do no harm [illegible]

સેવે, *s f* A [illegible] gram flour or wheat flour

સેજ, Same as સેજ્ય

સેજ, s n [S खेद् fr खद् to be distressed] Crying, weeping

સેજાર, s m Steam

સેજાર, s m [See સેજ a little] A part, a portion 2 A vestige, a trace

સેજારત, Same as સેજ, *adv*

સેજિયું, s n [See સેજ, *adv*, Or, સેજ, શેજ] A loin-cloth without a border

સેજું, s n [See સેજ] The make of the body (as regards its hardness or softness)

સેજે, *adv* [See સહેજ, સહજ] Without trouble or difficulty

બધે નર આવ્યા સુરસાજ, સેજે નવનું સરિયું કાજ
—પ્રેમાનંદ

સેડો, } s m [See સીમ, સીમા, છેડો, છેવાડું,
સેઢો, }
ડેરો] A boundary 2 A foot-path 3 The margin of a field left uncultivated for grass to grow on

Id સેડો મૂકવો To leave the margin of a field uncultivated સેડા કાપવા To mow the grass growing on the uncultivated margins of a field

સેણુ, s m [See સ્નેહી] A friend

કુલ દડો ઉછાળતા જ્યારે સામા આવો છો, સેણુ,
ત્યારે સામું જોઈને, મારા નાથ, ઠરે છે નેણ
—અખાનંદ

અમદડા ઉદમાતિયા, સૂરા ચાડા સેણ,
તુજ બિન ઘડી ન આવડે, મીઠા લાગે નેણ —બાપા

સેણુ, *adj* [See શાણુ] Good, virtuous

સેણી, s f [See સહન, *Cf* કરણી, રહેણી] Power of endurance

સૌ આનંદ મંગળ ગાય, માઠમ રેણી, રે,
નિરાંત કહે, મહારાજ, કઠણુ બહુ સેણી રે
—નિરાંતભક્ત

સેત, Same as સેતુ

મેઘવી કપિ કટક ચાલ્યા, ક્ષણમાં બાંધ્યો સેત
—દયારામ

સેતરંજ, Same as શેતરંજ.

સેતરંજી, Same as શેતરંજી

સેતુ, s m [S] A bridge, a causeway, a dyke

સેતુબંધ, s m [S *fr* + बन्ध् to bind] The forming of a bridge or causeway 2 The stone bridge between Ceylon and Rāmeshvaram

સેતુર, Same as શેતુર.

સેન, s f [See સાન a hint] A suggestive gesture, a significant movement of the body

સેન, Same as સૈન્ય

સેના, s f [S] An army

સેના s n [P सहना] Armour

કવચ કુંડળ સેના ટોપ, લોચન રાતડા મનમાં કોપ.
—પ્રેમાનંદ.

સેનાપતિ, s m [S *fr* + પતિ] The commander of an army, a generalissimo, the commander-in-chief.

સેનું, *adv* [See શું] Why? of what sort? how?

સેનો, s m [Eng *Senna.*] A kind of longcloth.

સેપ, } s n [P सेब] An apple
સેબ, }

સેર, s f [Ar सैर् to walk, a walk] Perambulation, loitering 2 Taking the air, a walk, an airing

સેર, s f [Hem Des सरा = S माला a garland S सर] A string 2 [Db Des सेहरा *fr* S शेखर-क a small crest, the top lock] A blade of grass 3 A stream of liquid; a jet of water

Id મોતીની સેર A string of pearls કંઠીની સેર A string in a necklace સેર પરોવવી To wreathe in a string સેર સાધવી To obey દર્ભની સેર A blade of *durbha* grass. દર્ભની સેર પામવી To die without the last sacrament 2 To meet with an accidental death એ કાંઈ દર્ભ પાથરીને સૂવાનો નથી He shall die without the last sacrament (said of a wicked man, as the result of his evil acts). સેર છૂટવી To burst out (of a jet of water) સેર પડવી To fall down (of a jet of milk, while milking a cow, &c)

સેર, s f [See શિરા] A vein

Id સેરે આવવું To be possessed (of a person by an evil spirit) 2 To distress

સેર, Same as શેર, a pound

સેરડી, Same as શેરડી

through

Id સોસરૂ કાઢવું To pierce through સોસરૂ નિકળવું To come out through સોંસરૂ પડવું-નિકળવું-જવું To pass through violently

સૌંધ, s m [See સોદ્દમ્] Consciousness 2 Sense, perception 3 Understanding

સો, adj [See શત] One hundred, 100

Prov સો મણ તેલે અંધારૂં It is dark under the lamp સો ગળણે ગળિયે, ત્યારે એક વાત કરિયે Measure twice, cut but once Venture upon nothing till you have well considered the ends સો દહાડા સસુના તો એક દહાડો વહુનો Every man has his hour સો ઉંદર મારીને મીનીબાઈ પાટે બેઠા All saint without, all devil within સો કાગડ મા એક હંસ When ignorance is bliss, 'tis folly to be wise સોકા હુવા સાઠ, આધા ગયા નાઠ, દસ દેંગે, દસ દિલાએંગે, ઓર દસકા દેના લેના ક્યા? Putting one off does not necessarily imply refusal સોના સાઠ કરવા To dig up a nail and plant a pin સો મણ ત્વરમા એક અંગારો One sheep infects the whole flock સો બખ્યુ ને એક લખ્યુ Documentary evidence is more weighty than oral સો મણ સાબુએ હુબસી ધાઈ કાળા ને કાળા You cannot wash the blackamoor white=You will end him, but you will not mend him સો મત સડબડી, લાખ મત લડબડી His plenty made him poor=His copiousness of ideas embarrassed him સોમાં શૂરો, એકમાં નહિ પૂરો Jack of all trades, and master of none સોએ સહસ્ર વચાય To make a mountain of a mole hill સો જોશી ને એક ડોશી (બરાબર) One old woman, with her experience, can predict things as correctly as one hundred astrologers સો તારી રામ દુવાઈ, એક મારૂ ઉંહુ=સો તારી હા, પણ મારી એક ના For all your solemn declarations I will stick to my refusal સો દવા ને એક હવા Pure air is worth a thousand medicines સો માણસ મારે, ત્યારે એક વૈદ થાય Experience is gained at a great cost સો સુ ઓસડ નથી One may escape any danger but death સો સાધા અને સાત સો બાધા (છે) Everything yet remains to be done સો સુનાવડ અને એક કસુવાવડ Everything is a source of evil, when it departs from the natural course સો સપાડા ને એક મુળા પણી A hundred demands in return for one obligation સો મણ સુકડું પરો, ત્યારે કાકરી આદાનુએ પરો All are rowing in the same boat સો વરસનો સુતાર ને પાચ વરસનો ઘર ધણી It is the duty of the servant to obey his master સો રૂપિયા રૂપિયામા નહિ, ને, એક ટકરો ટિકરામા નહિ One swallow does not make a summer

સો ઈ, s m [S सौचिक See સઈ, સોય] A tailor See સૈ

સો ઈ, s f [Hem Des सुइ=S शुद्धि the mind, an inclination of the mind, or fr शुद्धि शोध cleanliness M सोय fr S शुचि, शौच] Convenience, a convenient arrangement

સો ઈ યાણી, s f [See સુવાવડ] A midwife

Prov સો સોઈયાણીએ વેતર વંઠે Many cooks spoil the broth

સોઈ યો, s m [See સોય] A large needle

સોકટી, s f Same as સોકઠું

સોકઠું, s n [M fr સો + फट a square of the chess board fr S कट a side Or S सादक fr सारि a chessman + अक्ष a die to play with] A piece of wood, or ivory, used in a particular game, a piece

સોકય, s f [S सपत्नी fr स in common with + પતિ] A co-wife, a rival wife

Prov સોકયનું સાલ The misery of having a co wife સોકયોના ઠારે ભાગે All are rowing in the same boat

સોખ, Same as શોખ

સોગન, [P सौगन्द] An oath

Id સોગન ખાવા-લેવા To take an oath સોગન આપવા-ખવડાવવા To administer an oath

Prov સોગન ખાય, તે મહાએ જુઠો Those who lightly swear are liars

સોગાત, s f [P सौगात a gift] A gift, a present 2 A rarity, a curiosity

સોચ, Same as શોક

સોચ, s m. [See શોધ] An inquiry; a search

સોચ ના, s f Same as શોચના, શોચ

સોજ, s m [See સહજ, Or શૌચ, or शुद्धि] Conduct, habit, character

Prov સોજે વધારૂ થો A person b comes

સેવ્ય, *adj* [S See સેવા] To be served or obeyed

Id સેવ્ય સેવક Master and servant સેવ્ય સેવકભાવ The relation between master and servant

સેસ, *s f* [See શેષ, 2] A cocoanut, betel leaves, and nuts, and also a rupee put into the hands of a bride or bridegroom at the time of marriage 2 Presents of money, clothes, &c, from friends or relations to the bride or bridegroom or to one in whose family there is a marriage or other festive ceremony

સેસ-ફૂલ, *s n* [See શીષ the head, Or S शिरीष a kind of fragrant flower+ફૂલ] An ornament resembling a flower, worn on the head by women

સેસવા, *s m pl* Gram fried and mixed with spices

સેહ, *s f* [See શાહ, શેહ] Awe, restraint 2 A check (in Chess)

સેહ, *s f* [See સહન] Power of endurance 2 Habit; practice

સેહેજ, Same as સહેજ

સેહેન-શાહ, [P शहनशाह] Same as શહેન-શાહ.

સેહેલ, Same as સહેલ

સેહેલું, Same as સહેલું.

સેહેવું, Same as સહેવું

સૈં-મોલા, *s m* [See સાઈ+મોલા] A Muhammadan anchorite

સૈ, *s m* [S सूचिक See સોય] A tailor See સોઈ

સૈકો, *s m* [See શતક] A century, a period of 100 years

સૈડકું, *s n* [See સર, સેર, a string, Or સેડવું, સીડવું] A running knot which fastens the tighter the more it is drawn, a noose

સૈડ-કો, Same as સરડકો

સૈડણું, *s n* [See સૈડકું] A cord for binding bamboo chips in a roof

સૈડવું, Same as સીડવું

સૈનિક, *adj* [S See *infra*] Relating to an army 2 *s m* A soldier

સૈન્ય, *s n* [S See સેના] An army a force

Id સૈન્યદળ A large army

સૈન્ધવ, *s m* [S See સિન્ધુ] Rock-salt

સૈન્ધવ, *s m* [S *fr* सिन्धु the river Indus in Sind] A horse

સૈયડ, *s m* [See સખા *Cf* કાકા બળિયા] Small pox

સૈયદ, *s m* [Ar] A descendant of the prophet Muhammad

સૈયર, *s f* [See સખી] A female companion

સૈયારૂ, *s n* [See સહ + S कार doing *fr* कृ to do] Co-operation, partnership 2 *adj* Joint

Id સૈયારી સાસુ, ને ઉકરડે મોકાણ Everybody's business is nobody's

સોગ, *s m* [S सु similar + અંગ] A guise; a sham 2 An empty show, a parade 3 A part in a dramatic play or representation 4 A caricature

Id સોગ લેવો-લાવવો-ધરવો To put on a guise, to assume a character

સોંઘ-વારી, *s f* [See સોંઘું+વાર, વારો, time] The season of plenty 2 Abundance 3 Cheapness

સોંઘું, *adj* [S सु easily + अर्घ price *fr* अर्घ् to be worth to cost] Cheap

Prov સોંઘું ખાડું, ને સિદ્ધપુરની યાત્રા Spend nothing, get nothing સોંઘું મોંઘાને પડાવે What we buy cheap, is in the long run very dear =The best is always the cheapest

સોંઢવું, *v i* [See સિદ્ધ or શુદ્ધ] To be ready

કાઈ સારું થશે કાઈથી સોંઢવું, દળ લેઈ ચેતતા, કોઈ નેતા
—પ્રેમાનંદ

સોંતાળવું, Same as સાંતળવું

સોંધા, *s m pl* [See સુગન્ધ] A kind of fragrant drug

સોંપણું, *s f* [See સોંપવું] Consigning to the care of, the act of consigning 2 The thing consigned, a consignment

સોંપવું, *v t* [See સમર્પણ] To commit to the charge or care, of, to deliver over to to hand over, to entrust

સોંસરું, *adj* [See સમ+સરવું] Passing

many places

સોના-પાણી, *s n* See સોનુ+પાણી] Purification by being sprinkled with water touched with gold, when there is only a suspicion of having come in contact with a polluted thing

સોના-ગેરૂ, *s m* +ગેરૂ] A kind of red ochre

સોના-મુખી, *s f* [See સોનુ+મુખ] Senna

સોનાર, *s m* [S सुवर्ण-कार See સોનુ + S कार a doer *fr* कृ to do] A goldsmith

સોનાર-ણ, *s f* Fem of **સોનાર**

સોની, *s m* [See સોનુ] A goldsmith

Prov સોની સગી બ્હેનનો નહિ A goldsmith will steal even from his sister

સોનુ, *s n* [See સુવર્ણ] Gold

Prov સોના ગરતા ઘડામણ મોઘુ Great toil and little work સોનુ દેખી મુનીવર ચળે Gifts break rocks Money makes the mare go સોનુ જોઇએ કસી, માણસ જોઈએ વસી Judge not of men or things at first sight સોના કરતા પીળુ શુ ? As yellow as a golden sovereign સોનાના ચૂડાવાળી દાતણપાણીનુ ખાય The rich eat up the labours of the poor સોનાની થાળીમા લોઢાની મેખ You spoil a good dish with an ill sauce સોનુ મૂકીને પીતળમા કોણ હાથ ઘાલે · If you can kiss the mistress, never kiss the maid સોનુ લકામા, તે શા કામનુ? Honey is sweet, but the bee stings = It is good fish, if it were but caught સોનાને શ્યામતા વળગે નહિ Truth has no shame સોનું ને સુગંધ (બે એકઠા મળ્યા છે) Wealth and high birth meet (in him) સોનાની કટાર કમરે બંધાય, કાંઈ પેટમા ખોસાય ? Everything in its proper place સોનાની રતીનુ મૂલ, પણ કર્મની રતીનુ મૂલ નહિ Nobody can predict what a man may accomplish સોનુ તાવે, તેમ ચોખુ Gold shines the brighter, the more it is heated

સોનેરી, *adj* Golden

Id સોનેરી કેળું A bright yellow plantain

સોનૈયો, *s m* A gold coin

Id સોનૈયો કે રૂપૈયો ? A game for children, played in water

સોપાન, *s n* [S] A stair case, the stairs મણિ સ્ફટિકના સોપાન જળ નિર્મળ સુગધવાન —ગિરિધર.

સોપારી, *s f n* [Gu] સોપારા the name of a port] The Areca nut 2 The fruit of *areca catechu*

Id સોપારી આપવુ To appoint to perform a religious act 2 To hand over the result of one's religious acts

સોજ-વા, *s m* [S शोफ swelling+ વા, વાત.] A disease in which the whole body is swollen

સોબત, *s f* [Ar सुहबत] Company, association, companionship 2 Co-habitation, sexual intercourse

Prov સોબત તેવી અસર, સોબતે અસર, તુખમે તાસીર A man is influenced by the company he keeps

સોબતી, *s m* A companion, an accomplice

સોભ, *s m* [See શોભા, Or, શુભ] Songs sung by women when the bride and bridegroom are taken before a god to get his blessing

સોભ વુ, Same as શોભ વુ

સોભા, Same as શોભા

સો-ભાગ, *s n* [See સૌ ભાગ્ય] The state or position of a woman whose husband is alive, wifehood 2 The dress ornaments and other marks worn only by those women whose husbands are alive

સોભાગ ચડુ, *s n* [+ચડિ] A piece of wood fixed to the upper part of the frame of a door

સોભાગ વતી., **સોભાગ્ય વન્તી**, } [+S वती *fem* of वत्‌ having] A married and unwidowed woman

સોભાગ્ય-પન્ચમી, *s f* [+ પન્ચમી] The fifth day of the bright half of Kartika. (Oct-Nov)

સોમ, *s m* [S] The moon 2 Monday 3 The *soma* plant or its juice

સોમ-યજ્ઞ, **સોમ-યાગ**, } *s m* [S *fr* + યજ્ઞ યાગ] A sacrifice at which the juice of the *soma*

loved by his good conduct

સોજી-ણું, *adj* Having a good disposition, sociable, pleasant in manners

સોજી, *s f* [See સોજુ] The flour of wheat

સોજું, *adj* [Dh Des सोजाओ *fr* S शोध क, शुद्ध, clean See સુ well+ઉજળુ] Clean, free from dirt

સોજો, *s m* [See સુજવુ to swell] A swelling, a protuberance

Id સોજો ચઢવો-આવવો To have a swelling, to swell સોજો ઉતરવો To subside (a swelling)

Prov સોજો આવ્યો, તો કહે, જાડા થયા To make a virtue of a necessity

સોટી, *s f* [See સોટો] A switch 2 A cane 3 A thin stick

Prov સોટી વાગે ચમચમ, વિદ્યા આવે ધમધમ, Spare the rod and spoil the child Lay on the rod and you will bring on scholars

સોટે-દુપટ્ટે *adv* [See સોટો+દુપટ્ટો] With stick and scarf 2 (A term for a light or scanty equipment in travelling) Being lightly equipped, being unburdened by kit or baggage

સોટો, *s m* [S सु well +यष्टि a stick] A club, a cudgel, a mace, a staff, a thick stick 2 Control

Id સોટો ચલાવવો-ફેરવવો To exercise one's control over

સોડ, *s f* [સુ+ઓઢ઼ વુ] A side of the body

ભાઈ જાઓ ને ઘેર આપણે હો,

સોડ ભરાઈ ફોગટ લેવી આજ હો —ભાલણ

2 A portion of the *Saree* drawn over the head by women and used as a veil

Id સોડમા ભરાવુ To resort to (a person) સોડ વાળીને સુવુ To sleep with the face covered

Prov સોડ પ્રમાણે સાથરો Ask thy purse what thou shouldst buy=Cut your coat according to your cloth

સોડ, *s f* [See સુગન્ધ, or સોડમ.]A smell 2 A bad smell

સોડમ, *s f* Same as સોરમ, સોરમ્ભ

સોડવણુ, *s n* [S सुप्त slept *fr* स्वप् to sleep See સોડ, સોવુ] A thin soft sheet placed under a quilt

સોડવુ, *v i* [See સોડ smell] To smell 2 To stink

સોડિયું, *s n* [See સોડ a veil] See સોડ 2 A veil

Id સોડિયુ વાળવુ To cover oneself with the upper end of one's garment, and thus avoid another's gaze

સોડિયો, *s m* Same as સોડિયું

સોડે, *adv* [See સોડ a side] Near, nigh, close to 2 According to, like

સોડો, *s m* [See સોડ] An upper garment (of men or women

Id સોડો તાણવો To cover one's face with one's garment and lie in idleness

સોણુ, *s f* A wooden tack 2 A lobster 3 A prawn 4 A cuttle fish 5 A crustaceous fish

સોણુ, *s f* [See સડ, સેડ] A nail, a peg; a wedge

સોણુ, *s n* [See સમણુ, સ્વપ્ન] A dream

આવ્યુ નવ હાથ ! સોણા, વર્ષા હર્ષા ઘનમા

—વલ્લભ

સોત, } *adv* [See સહિત] Along with,
સોતું, } including

સોત્કંઠ, *adj* [S *fr* स with+ ઉત્કંઠ] Having anxiety or eagerness 2 *adv* Anxiously, eagerly

સોદાઈ, *s f* [See સોદુ] Roguery, cunningness

સોદા-ગર, *s m* [P *fr* સોદો,+गर=S कर्तृ a doer *fr* कृ to do] A merchant who deals in valuable things, or with large sums

સોદાગિરી, *s f* Dealing in valuable things, or with large sums 2 *adj* Mercantile, commercial

સોદુ, *adj* [P शह्द roguish] Roguish, knavish, cunning

સોદો, *s m* [P सौदा dealing] Trade; traffic 2. Merchandise 3 Marketing 4 A bargain, the purchase or sale of goods, buying and selling, mercantile dealings

સોધવુ, Same as શોધવુ

સોધા-સોધ, *s f* An anxious search in

Id. શ્રીર સહુયાર The 16 kinds ...

Id. શાઠે સહુયાર ... In ...

splendour (said of a moon ...

Quite exc... the ...

digits of the ...

Complete in all its parts

under સહુયાર

the sixteenth ...

the twentieth ...

remains yet to ...

જોલું, [Hem Des ...] See સૌભાગ્ય

splend d, fr ...] Good luck

સૌ ભાગ્ય, s n [See સૌ ભાગ્ય] That which gives b auty

good fortune 2 That which ...

સૌ ભાગણ, Fem of સૌભાગી

સૌ ભાગી, adj Enjoying oneself, devot

ed to pastime and pleasure, fun and frolic]

સૌભગ સલૂ, adj [See ...] handsome; b autiful

i, a site, a local

o point 5 The

of any letter

6 An abode, a

from office, de

a residence 2

principal place

s, one's proper

to a place, local

That

lishes, erects

That settles

termines

ing, fixing

nding, in

ordaining,

ulscan at

g or con-

he object

nong do

to stand

to erect,

plant is drunk

સોમ-રાજ, *s m* [S *fr* + રાજ, રાજા] A king who has performed the રાજ-સૂય-યજ્ઞ (the sacrifice performed by the supreme king)

સોમલ, *s m.* [Ar सम्मुल्फार (often used in Guj as સોમલખાર) a poison for rats *fr* सम a poison+उल् of+फार् a rat] White arsenic

સોમ-વશ, *s. m* [S See સોમ + વંશ] The lunar race or dynasty

સોમ-વતી, *adj f* [See સોમ the moon + S वत्=વાળુ having] The last day of the lunar month happening on a Monday

Prov સોમવતી અમાસ ને શુક્રવાર (એટલે કોઈ દહાડે નહિ) When two Sundays come together, i e, never

સોમ-વલ્લી, *s f* [S See સોમ a plant+વલ્લી] The *soma* plant

સોમ-વાર, *s m* Same as સોમ 2

સોય, *s f* [Hem Des सिव्वी, सिव्विणी = S सूचि a needle See સીવવુ Or S सूचि] A needle

Prov સોય કેડે દોરો A necessary adjunct= When the crow flies, her tail follows સોયની ચોરી ને એરણનો ભાર A disproportionate punishment

સોય, *pron* [S स he] He, that (Used in poetry)

સોઅ, *pron* Same as સૈએ

માત તાત સુત ભ્રાત ને ભગની, સગા સહોદર સોય.

—દયારામ.

સાયણી, *s f* [See શોભા] The name of a particular mode of music

સોયમ, *adj* [See સીયમ] (Land) Of the third or inferior class, rough, and of a light-brown colour

સોયલું, *adj* [See સહેલુ, સેહેલુ, સુલભ] Easy 2 Not intricate

એ સર્વે તો સોયલુ, દોહલુ કામ છે ઓરીનુ;
નિશ્ચે દોહલુ નિર્મેળ, વશીકરણ જે નારીનુ

—સામળભટ

સોયો, Same as સોઈયો.

સોર, Same as શોર.

સોરગી, *s f* [Hem Des सुरगी *fr* S शिग्रुनत a particular kind of pot-herb, or, See સુ+રંગ] A kind of vegetable product from which a red dye is made

સોરઠ, *s m* [S सौराष्ट्र the name of a province of India *fr* સુ રાષ્ટ્ર] A district of this name in Kāthīāwāda 2 A particular musical mode

સોરઠો, *s m* A mode of music

સોરતી, *s f* [Eng *Surety, security,* જામીન] A lottery, a distribution of prizes by chance, a raffle

સોડમ,
સોરમ્ભ, } *s f* [S सौरभ्य fragrance *fr* सुरभि fragrant] Fragrance, odour 2 Smell

સોર-વ-વુ, *v i* [See સુ + રમ-વુ] To be agreeable, to suit

સોર-વુ, *v t* [See સારવ વું, or, છોલવુ] To scrape, to peel, to take off the outer hard layer or skin, to flay 2 To pierce with unkind words, to use abusive language 3 To be sorry at the rememb-ance of past events or associations, to pine and waste away

Id ગાળો સોરવી To use abusive language વહુ પીયર સંભારી સોરે છે A daugter-in-law becomes sorry when she remembers her father's house

સોરા-ટ-વુ,
સોરા-ડ વુ, } *v t* [Caus of સોર વુ] To use abusive language

સોરા-વું, *v i* [Passive of સોર-વું] To be peeled, to be skinned

સોરા-સોર, *s m.* [Redup of સોર, શોર] A noise of several persons speaking at the same time, an uproar

સોરા-સોર, *s f* [Redup of શોધ *Cf* શોધા-શોધ] A search by several persons in several ways

સો-વરણુ-ર્ણું, *adj* [See સુ+વર્ણ] Having a good appearance, beautiful.

સોર-ણ, *s f* [See સોર-વુ] Being sorry for the remembrance of pining and wasting away, anxiety at the absence of

સોવરા વ-વું, *v t* [See શોભાવ વુ] To beautify

જ્ઞાન વૈરાગ્ય બાહુબળ સોવરાવુ —ગોપાળ.

augh when they can, and weep when they will સ્ત્રીનું જોર જણાકૂ Women can do everything, for they rule those who command everything સ્ત્રીનું જોર છળે A woman's strength is in her tongue સ્ત્રી વિના સુનો સંસાર, ગોળ વિના મોળો કંસાર No life without wife સ્ત્રીહઠ પૂરી ન પડે Swine, women, and bees cannot be turned

સ્ત્રી-કેસર, *s n* [S *fr* +કેસર] A tendril

સ્ત્રી-ચરિત્ર, *s n* [S *fr* + ચરિત્ર] The feats and exploits of women, the marvellous and subtle doings of the fair sex.

Prov સ્ત્રીચરિત્રને ગેતા ભાળ, તેનો કોઈ પામે નહિ પાર Women's doings are as deep as an ocean

સ્ત્રી-ધન, *s n* [S *fr* + ધન] Woman's peculium, the property altogether at the disposal of the wife

સ્ત્રી-લમ્પટ, *adj* [+ લમ્પટ] Devotedly attached to woman, engrossed by woman, licentious, of a loose and immoral character

સ્ત્રી-લિઙ્ગ, *s f* [S *fr* + લિઙ્ગ] The feminine gender (in Gram)

સ્ત્રી-સમાજ, *s, m f* [S *fr* સમાજ] An assembly of women

સ્ત્રી-હઠ, *s f* [See સ્ત્રી+હઠ] The natural obstinacy of woman

સ્ત્રી-હત્યા, *s f* [S *fr* + હત્યા] Killing a woman

સ્ત્રી-હરણ, *s n* S *fr* + हृ to take away] The forcible abduction of a woman

સ્થ, *adj* [S *fr* स्थ=L *Sto*=Gr *Histemai*=P स्त to stand] That stands, stays, rests abides (Used at the end of a compound, *e g* આશ્રમસ્થ)

સ્થળ, *s n* [S स्थल *fr* स्था to stand] A place, a spot સ્થળદેવતા A local or rural deity સ્થળમાર્ગ Way by land

સ્થળ-ચર, *adj* [S *fr* + चर् to walk, to live] Living on land (opposed to જળચર living in water)

સ્થાણુ, *s m* [S *fr* स्था to stand] A pillar 2 A post, a stake 3 An epithet of Shiva 4 *adj* Immovable, steady, firm

સ્થાન, *s n* A place, a spot 2 A station, a position 3 A situation, a site, a local position 4 An appropriate point 5 The place or organ of utterance of any letter (in Gram), *e g* મૂર્ધાસ્થાન 6 An abode, a dwelling place

Id સ્થાનભ્રષ્ટ Dismissed from office, deposed displaced

સ્થાનક, *s n* An abode, a residence 2 A situation, a place 3 The principal place of residence, the head quarters, one's proper place or rank

સ્થાનિક, *adj* Belonging to a place, local

સ્થાપક, *adj* [S See સ્થાપવું] That places, sets, fixes 2 That establishes, erects, institutes, founds sets up 3 That settles, orders, ordains, appoints, determines 4 That substantiates proves, verifies

સ્થાપના, *s f* Placing, setting fixing 2 Establishing, erecting, founding, instituting 3 Settling, ordering, ordaining; appointing, determining 4 Substantiating, proving, verifying 5 Fixing or concentrating the thoughts upon the object of worship or meditation (as among devotees)

સ્થાપવું, *v t* [S स्थाप् to cause to stand *fr* स्था to stand] To place, to fix 2 To erect, to establish 3 To substantiate

સ્થાપિત, *adj* Established 2 Verified, proved

સ્થાયી, *adj* [S स्थायिन्, स्थायी *fr* स्था to stand] Durable, lasting, permanent, steady 2 That stays, abides, rests, dwells

સ્થાયી-ભાવ, *s m* [S *fr* +ભાવ] A feeling or passion as an object of dramatic or poetical description, a lasting feeling (Eight are reckoned, *viz* રતિ હાસ, શોક, ક્રોધ, ઉત્સાહ, ભય, જુગુપ્સા, and વિસ્મય)

સ્થાવર, *adj* Fixed, immovable સ્થાવર જંગમ (Law) Movable and immovable property સ્થાવર મિલકત Immovable property

સ્થિતિ, *s f* State condition, situation position, dignity 2 Residence, stay 3 A settled state

સ્થિતિ-સ્થાપક, *adj* [S *fr* + સ્થાપક]

coureth me, not he that pitieth me સૌની ગત તે વહુની ગત=સૌનું થશે તે વહુનું થશે=સૌ સાથે મરવું તે વિવાહ જેવું ગણવું All are rowing in the same boat સૌ મારૂં જેવું છેવટ સારૂં All's well that ends well સૌ કોઇ પોતાનું નસીબ સાથે લઈ આવે છે God never sends a mouth, but He sends meat સૌ સૌના ગીત ગાય Every cook praises his own broth સોમા શૂરો એકમાં નહિ પૂરો Jack of all trades, but master of none સૌ સૌને ચઢતી પડતી ચાલી જાય છે Every man has his ups and downs in life સૌ સૌના મન સવા શેર I am always number one Take care of number one સૌના ઘર ગારે લીપ્યા છે Everyone has his own failings

સૌ-ભાગ્ય-દ્રવ્ય, *s n* [S *fr* + દ્રવ્ય] Auspicious things such as હળદર (turmeric), કંકુ (red powder of turmeric), અક્ષત (unbroken rice), &c

સૌ-કુમાર્ય, *s n* [See સુ કુમાર] Delicacy, softness

સૌખ્ય, Same as સુખ

સૌ-જન્ય, *s n* [S *fr* સુજન,] Goodness. 2 Kindness

સૌદામિની, *s f* [S] Lightning, a flash of lightning

સૌન્દર્ય, *s n* [S See સુન્દર] Beautifulness, loveliness, elegance, handsomeness, gracefulness

સૌ-ભાગ્ય, *s n* [S See સુ+ભાગ, ભાગ્ય] The happy and joyous state of wifehood (as *op* to widowhood) 2 Good fortune

સૌભાગ્ય-વતી, *s f* [S *fr* + वती *fem* of વત્=વાળુ having] A married unwidowed woman

સૌ-ભાગ્ય-વર્ધક, *adj* [S *fr* + વર્ધક] Conducive to the promotion of the state of happy wifehood (of religious ceremonies)

સૌમ્ય, *adj* [S See સોમ the moon] Mild, soft, gentle 2 Handsome, pleasing

સ્કન્ધ, *s m* [S] The shoulder 2 The trunk of a tree 3 A chapter, a section of a book, any division, branch, part, or section of a book

સ્તન, *s n* [S] The female breast 2 The teat, an udder or dug of any female animal

સ્તન-પાન, *s n* [S *fr* +પાન drinking] Sucking of the breast or teat

સ્તન-વત્, *adj* [S *fr* + वत्, વાળુ having] Having teats

Id સ્તન-વત પ્રાણી A mammal

સ્તબ્ધ, *adj* [S. *fr* स्तम्भ् to be stiff] Stiffened 2 Brought to a stand 3 Transfixed in thought, paralyzed, senseless, stupefied 4 Surprised

સ્તમ્ભ, *s m* [S See થાભલો] A post, a column, a pillar

સ્તમ્ભન, *s n* Stopping, arresting 2 Suppressing (as of the functions or faculties of an animal by magical incantations, medicines, &c), stunning, benumbing; paralyzing 3 Depriving a limb or an organ of its function 4 Anything (a charm, &c) by which a limb is deprived of its power to move

સ્તવન, *s n* [S *fr* स्तु to praise] Praise, lauding 2 A song or verse composed in praise of, a hymn

સ્તવવું, *v t* To praise, to laud, to glorify, to magnify

સ્તુતિ, *s f* Praise, commendation, eulogy

સ્તુતિ-પાઠ, *s m* [S *fr* + પાઠ] Singing or reciting of praises

સ્તુતિ-પાઠક, *s m* [S *fr* + પાઠક] A bard

સ્તુતિ-પાત્ર, *adj* [S *fr* +પાત્ર] Deserving praise, praiseworthy

સ્તુત્ય, *adj* Fit to be praised, praiseworthy

સ્તોત્ર, *s n* A hymn 2 Praise, a panegyric, a eulogium

સ્ત્રી, *s f* [S] A woman, a female 2 A wife

Prov સ્ત્રીની બુદ્ધિ પાનીએ Women are short-sighted સ્ત્રીની આગળ સાચુ ન બોલવુ He who tells his wife all is but newly married. સ્ત્રી કોઇની થઈ નથી ને થવાની નથી સ્ત્રી જાતનો વિશ્વાસ નહિ No relying on wine, women, and fortune. સ્ત્રીની આંખમાં આંસુ તો ઘરેલાજ Women

fest 3 To be excited

સ્મર, s m [S] The god of Love, Cupid

સ્મરણ, s n [S fr સ્મૃ, स्मर्, to remember] Recalling to mind, recollecting; remembering 2 Memory, remembrance 3 Mental recitation of the name of a deity 4 A memorial, a memento, a token or mark of remembrance

સ્મરણી, s f A sort of rosary

નાહી ધોઈ મીરા લે સ્મરણી, તો પૂન્ત કરત સીતાપતકી
—મીરાંબાઈ

સ્મરણ-પોથી, s f [+ પોથી] A memorandum book, a note book to assist the memory

સ્મરણીય, adj Memorable, worthy of being held in remembrance

સ્મરવું, v t [Dh Des स्मरेय fr स्मरतम् remembered fr स्मृ to remember] To recollect, to recall to mind, to remember 3 To recite mentally the name or names of a deity, and to meditate upon him with supplication or adoration

સ્મશાન, Same as શ્મશાન

સ્મારક, adj [See સ્મરવું] Causing to remember; memorial 2 s n A memorial, a monument

સ્માર્ત, s n [S fr स्मृति] That follows the doctrine of the Smritis

સ્મિત, s n [S fr स्मि to smile] A smile, smiling, a gentle laugh 2 adj Blown, expanded (as a flower, &c)

સ્મૃતિ, s f [S See સ્મરણ] Recollection, remembrance, memory 2 A work or body of works in which the sages of antiquity, who saw or received the revelation of the Vedas, set down their recollections (op to श्रुति the revelation of what was heard) 3 Law or the body of laws as delivered originally by Manu and other legislators to their respective pupils, and committed by them from memory to writing also any book, canon, or portion of this code

સ્યન્દન, s m [S fr स्यन्द to move smoothly] A chariot

સ્યામ, Same as શ્યામ.

સ્રાવ, s m [S fr स्रु to run, to ooze] Oozing, flowing 2 That which oozes or flows 3 Menstruation, menstrual discharge

Id રક્ત-સ્રાવ, Loss of blood, a slaughter

સ્લેટ, s f [Eng *Slate*] A slate for writing on

સ્વ, pron [S] One's own (Used as the first part of a compound)

સ્વ-કલ્પિત adj [S fr + કલ્પિત] Of one's own invention or fancy

સ્વકીય, adj Own

સ્વ-કીયા, s f One's own wife

સ્વચ્છ, adj [S fr સુ + अच्छ, આછું] Exceedingly clean or pure 2 Unblemished stainless, spotless 3 Unsoiled, unsullied

સ્વચ્છતા, s f Cleanliness 2 Neatness

સ્વ-ચ્છન્દ, s n [S fr સ્વ+છન્દ] One's own will or fancy

Id સ્વચ્છન્દે વર્તવું To act as one wishes, to be self willed સ્વચ્છન્દ-વર્તન Self willed conduct

સ્વ-ચ્છન્દી, adj Self willed wilful 2 Headstrong

સ્વ-જન, s n [S fr +જન] A kinsman, a relative

સ્વ-જાતિ, s f [S fr + જાતિ] One's own caste or species 2 adj Homogeneous

સ્વતઃ adv [S fr + त from] By one's self, of one's own accord, *in propria persona*

સ્વતઃ-સિદ્ધ, adj [S fr + સિદ્ધ] Self-formed 2 Self-existent, self constituted 3 Absolute, free from control

સ્વ-તન્ત્ર, adj [S fr સ્વ + તન્ત્ર] Independent, free, absolute, uncontrolled 2 Of independent means, possessing a competency 3 Not obsequious 4 Self willed, wilful

Id સ્વતન્ત્ર પુસ્તક A book containing independent thoughts 2 A book free from plagiarism એક સ્વતન્ત્ર પુસ્તક લખવું To write a separate work treating solely of a particular subject સ્વતન્ત્ર વિચાર Independent thoughts

સ્વ-તન્ત્રતા, s f Independence, freedom

Elastic

સ્થિતિ-સ્થાપક-તા, s f Elasticity

સ્થિ-ર, adj Steady, settled, fixed firm, still 2 Cool, calm, composed, quiescent, collected

Id સ્થિર રાખવું To keep steady

સ્થિર-તા, s f Settledness, steadiness 2 Coolness, calmness, composure

સ્થૂળ, adj [S સ્થૂલ] Large, great 2 Stupid, dull 3 Dense, gross 4 Big, thick bulky, huge 5 Fat, corpulent 6 Not attenuated or subtile 7 Coarse, rough (of a calculation, &c)

Id સ્થૂળ દૃષ્ટિ=સ્થૂળ વિચાર Ordinary thought સ્થૂળ દૃષ્ટિએ જોતાં Speaking generally, looking at from general considerations સ્થૂળ દૃષ્ટિ વાળા માણસ Men of ordinary vision

સ્થૂળ-દેહ, s f } [+ દેહ, શરીર] The
સ્થૂળ-શરીર, s n } grosser or material and perishable body (as op to સુક્ષ્મ-શરીર)

સ્નાત, adj [S See સ્નાન] Bathed

સ્નાન, s n [S fr સ્ના to bathe] Ablution, bathing 2 Ceremonial ablution in connexion with a deceased person 3 Ceremonial purification of the body (through ablution with water, or through smearing ashes, &c)

સ્નાયુ, s [S=Eng Sinews] A tendon, a muscle (Generally used in pl)

સ્નેહ, s m [S fr સ્નિહ્ to feel affection for] Affection, attachment, fondness 2 Friendship 3 An unctuous substance, oil

શીર્ષમાથી સ્નેહ કાઢી આરપી, વિદ્યા મહુ —વલ્લભ.

સ્નેહ-વટ, s m [+ વટ, વૃત્તિ] Friendly relations

સ્નેહાકર્ષણ, s n [S fr + આકર્ષણ] The attraction of cohesion

સ્નેહાર્દ્ર, adj [S fr + આર્દ્ર] Lit Wet with affection Hence 2 Melted by affection, affectionate

સ્નેહાળ, adj [S સ્નેહ fr + આલુ a suffix showing "possession"] Affectionate, loving, kind

સ્નેહી, adj Affectionate, loving 2 Friendly 3 s m A friend.

સ્પર્ધા, s f [S fr સ્પર્ધ્ to compete] Rivalry, emulation 2 Jealousy, envy 3 Enmity

સ્પર્શ, s m [S, fr સ્પૃશ્ to touch] Touch, contact 2 The sense of touch 3 A whit, a jot 4 Any one of the 25 letters of the Gujarâti alphabet distributed into five classes, any of the letters from ક to મ

Id સ્પર્શરેખા=સ્પર્શલીટી A tangent સ્પર્શમણિ The philosopher's stone સ્પર્શ કાળ The time of the beginning of an eclipse સ્પર્શ કરવો To touch જરા સ્પર્શ લાગે If there be the least contact તેનો સ્પર્શ થાય છે, It is felt સ્પર્શેન્દ્રિય The organ of feeling, the skin

સ્પર્શાસ્પર્શ, s m Mutual contact or touch of persons or things which should not come together

સ્પષ્ટ, adj [S fr સ્પશ્ to see clearly] Clear, plain, evident, manifest, distinct

સ્પષ્ટ-વક્તા, s m [S fr + વક્તા] One who speaks clearly and articulately 2 An out-spoken person

સ્પષ્ટી-કરણ, s n [S fr + કૃ to do] Elucidating, explicating, expounding 2 An explanation

સ્પૃહ-ણીય, adj [S See સ્પૃહા] Desirable, enviable

સ્પૃહા, s f [S fr સ્પૃહ્ to desire] Desire, wish 2 Longing

Id સ્પૃહા રાખવી To desire

સ્ફટિક, s n [S] Crystal, quartz

સ્ફાટિક, adj Belonging or relating to crystal, crystal

સ્ફુટ, adj [S fr સ્ફુટ્ to break] Loose, detached 2 Blown, expanded 3 Rent; burst, opened 4 Explained, expounded 5 Declared, revealed 6 Evident, plain, apparent

સ્ફુરણ, s n [S fr સ્ફુર્ to throb] Twitching, quivering, thrilling, vibration, trembling shuddering 2 Stirring, recalling to mind 3 Rapid coruscations 4 Excitement

સ્ફુરવું v i To sprout 2 To be mani-

2. One's countenance, visage, look, or features. 3 A natural condition or quality 4 One's own appropriate form, mode, or character of being 5 Personal beauty

સ્વ-રૂપ વાન્, *adj* Handsome, pretty, beautiful, good-looking

સ્વશોદય, *s m.* [S *fr* સ્વર+ઉદય] Classical form of સરોદો.

સ્વર્ગ, *s n* [S See સ્વર્] Heaven, Indra's paradise

Id સ્વર્ગનું સુખ=સ્વર્ગ સુખ Heavenly happiness

Prov તેને સ્વર્ગે આંગળ બાકી છે He is very proud in anticipation of reaching the goal of his ambition આપ મુવા વિના સ્વર્ગે ન જવાય *Lit* A man must die before he can get to heaven Hence 2 Much pains, much gains

સ્વર્ગગઙ્ગા, *s f* [S *fr* સ્વર્+ગંગા the river Ganges, *lit* going or flowing rapidly *fr* S गम् to go] The Galaxy, the Milky Way

સ્વર્ગ-વાસ, *s m* [S *fr* સ્વર્ગ+વાસ dwelling] Residence in paradise or heaven

Id તેનો સ્વર્ગવાસ થયો He died

સ્વર્ગ-વાસી, *adj* That dwells in heaven 2 Deceased

સ્વર્ગીય, *adj* Divine

સ્વલ્પ, *adj* [S *fr* સુ+અલ્પ] Very little; few, small, limited

સ્વ-વશ, *adj* [S *fr* સ્વ+વશ] That is subject to himself, independent, uncontrolled, free

સ્વશુર, Classical form of સસરો

સ્વસા, *s f* [S स्वसृ, स्वसा] A sister

સ્વસ્તિ, *interj* [S *fr* સુ+અસ્તિ] It is well 2 An exclamation of benediction, an auspicious exclamation 3 (Used ironically) Abusing, abuse

Id સ્વસ્તિ કહેવુ To say "It is well done", to bless a gift, to accept a gift

સ્વસ્તિક, *s n* [S] A mystical figure the inscription of which upon any person or thing is considered to be lucky 2 The emblem of the seventh deified teacher of the present era, having this form 卐 (Jainism) 3 A temple of a particular form with a portico in front 4 Any auspicious or lucky object

સ્વસ્તિ-ક્ષેમ, *s n* [S *fr* +ક્ષેમ] Welfare, well being 2 An uncomfortable condition 3 *adv* Happily

સ્વસ્તિ-વાચન, *s n* [S *fr* + વાચન] A benediction, a blessing; any benedictory speech 2 A benedictory ceremony with Vedic verses performed before beginning some auspicious rite

સ્વસ્તિ-શ્રી, *adj* [S *fr* +શ્રી] Auspicious and glorious (Used at the beginning of a letter)

સ્વ-સ્થ, *adj* [S स्वास्थ्य tranquillity *fr* સુ+સ્થ] Easy; happy, comfortable 2 Steady, firm 3 Confident

સ્વસ્થતા, *s f* Composedness 2 Quietness, quietude 3 Peace

સ્વ-સ્થાન, *s n* [S *fr* સ્વ+સ્થાન] One's own place

સ્વાગ, *s m* [See સોગ.] Personation See સોગ

સ્વાગત, } *s f* [S स्वागत *fr* सु+ आगत]
સ્વાગતા, }
A welcome, a courteous reception of a visitor

Id સ્વાગત મંડળી A reception committee

સ્વાતન્ત્ર્ય, *s n* [See સ્વતંત્ર] Independence 2 Freedom, liberty

સ્વાતી, *s f* [S] The star *Arcturus*, the 15th lunar asterism 2 One of the wives of the Sun

Id સ્વાતીનાં બુંદ Lit Drops of rain during the influence of the asterism સ્વાતી

N B It is believed that these drops falling into oysters in the sea, form pearls Hence 2 A highly valuable and desirable thing

સ્વાત્માનુભાવ, *s n* [S *fr* +સ્વ+ આત્મા+ અનુભવ] Personal consciousness, personal experience

સ્વાદ, *s m* [S *fr* स्वद्] Taste, flavour, relish 2. Liking

સ્વ-દેશ, s m [S fr સ્વ + દેશ] One's own country, one's native country, the mother-country; the father-land

સ્વ-દેશ-હિતેચ્છુ, adj [+ हितेच्छु] Wishing well of one's own country, patriotic

સ્વ-દેશાભિમાન, s n m [S fr + અભિમાન] Patriotism

સ્વ-દેશાભિમાની, adj Patriotic 2 s m A patriot

સ્વ-દેશી, સ્વ-દેશીય, } adj Native, born, produced, or made in one's own native country

સ્વ-ધર્મ, s m [S fr સ્વ + ધર્મ] One's own duty or religion 2 A native or inherent quality, a natural property 3 One's peculiar business

સ્વ-ધામ, s n [S fr + ધામ] Lit One's own or proper abode Hence 2 Heaven

Id સ્વ-ધામ જવું-પોહોંચવું-પામવું To die

સ્વપ્ન, s n [S fr स्वप् to sleep] Dreaming, a dream, a vision

Id સ્વપ્ન આવવું-દેખાવું To have a dream સ્વપ્ન જોવું To see a vision

સ્વપ્ન-દર્શન, s n [S fr + દર્શન] Seeing in a dream, a vision in a dream

સ્વપ્નવત્, adj [S fr + वत् like] Like a dream 2 Illusory, unreal, unsubstantial 3 Fleeting, transitory

સ્વપ્નાન્તર, s n [See સ્વપ્ન + S आंतर internal fr अन्तर in, within See અન્તર] The state of being in a dream

સ્વ-પ્રકાશ, સ્વ-પ્રકાશક, } adj [S fr સ્વ + પ્રકાશ] Self illuminated (said of God)

સ્વભાવ, s m [S fr + ભાવ] One's own quality, nature, natural temper; disposition, constitution, an inherent property

Id એ તો એનો સ્વભાવ પડ્યો That is his nature, he is in the habit of એ તો એના સ્વભાવનો મેળ It depends upon his nature

સ્વ-ભાવિક, adj Natural 2 Essential

સ્વ-ભાષા s f [S fr સ્વ + ભાષા] One's native tongue, one's mother-tongue

સ્વ-ભૂમિ, s f [S fr +ભૂમિ] One's own country, one's native place

સ્વ-યમ્, adv [S See સ્વ] Spontaneously 2 Self (as the first part of a compound)

સ્વયંજાત, adj [S fr + जात pp of जन् to be produced] Self-born

સ્વયંદત્ત, adj [S fr + दत्त pp of दा to give] Self given 2 (Law) (A boy) Who has given himself to be adopted

સ્વયંપાક, s m [S fr + પાક] Cooking with one's own hand 2 Cooking 3 Food cooked

સ્વય-પ્રકાશ, Same as સ્વ-પ્રકાશ

સ્વયંભૂ, s m [S fr + भू to be] The selfexistent God 2 Brahmā; Viṣṇu, Shiva 3 adj Self-existent

સ્વયંવર, s m. [S fr + वरण] Choice of a husband made by a girl herself. 2 A marriage from choice

સ્વયંવહ, adj [S fr + वह् to carry] That carries or bears itself, automatic

સ્વર્, s m [S] The space betwe the sun and the polar star, the region of the planets and constellations 2 The sky, the heavens 3 The residence of Indra, the gods, and deified mortals

સ્વર, s m [S fr स्वृ, स्वर् to sound] Sound in general 2 A vowel 3 Accent, stress 4 Air breathed through a nostril 5 A note in music

Id સ્વર કાઢવો To utter a sound ઊંચો સ્વર a high note

સ્વ-રક્ષણ, s n [S fr સ્વ+રક્ષણ] Self-preservation 2 Self defence

સ્વ-રાજ, સ્વરાજ્ય, } s n [S fr સ્વ+રાજ્ય] Self-government 2 One's own kingdom

Id સ્થાનિક સ્વરાજ્ય Local self-government

સ્વરિત, s m [S fr સ્વર] The circumflex accent (in the Vedas) 2 adj Articulated 3 Accented 4 Sounded (as a note), pitched

સ્વ-રૂપ, s n [S fr સ્વ+રૂપ] One's own figure or form, the natural or real figure, the general appearance, contour.

Taking upon one's self, undertaking 3 Admitting, confession 4 Adopting, embracing, professing, assuming (an opinion,&c).

સ્વી-કાર-વું, *v t* To acknowledge 2 To confess 3 To adopt, to embrace, to admit 4 To accept 5 To take upon one's self, to undertake See સ-કાર વું

સ્વી-ય, *adj* [S *fr* સ્વ] one's own belonging or relating to one's self

સ્વીયા, *s f* One's own wife

સ્વેચ્છ, *adj* [S See સ્વેચ્છા] Self willed, whimsical 2 *adv* According to one's own will

સ્વેચ્છા, *s f* [S *fr* સ્વ + ઈચ્છા] One's own wish or will 2 Wilfulness

સ્વે-ચ્છાચાર, *s m* [S *fr* +આચાર] Self willed conduct

સ્વે-ચ્છાચારી, *adj* Self willed

સ્વેચ્છા-પ્રારબ્ધ, *s n* [S *fr* + પ્રારબ્ધ] The happening of a thing according to one's own wish

સ્વેદ, *s m* [S *fr* स्विद् to perspire] Perspiration, sweat

સ્વેદ જ, *adj* [S *fr* +जन् to be born] Born from perspiration (as of vermin).

સ્વૈર, *adj* [S *fr* સ્વ, + S इर् to go] Wanton, unrestrained

સ્વૈરિણી, *s f* A wanton woman, a loose woman

સ્વોપાર્જિત, *adj* [S See સ્વ + S उपार्जित acquired *fr* उप+अर्ज् to earn] Self acquired (as wealth)

હ.

હ, The 44th letter of the Gujarātī alphabet, and the 33rd consonant

હં, *inter* [Imit] An interjection indicating attention, intelligence, and assent, yes, oh, indeed !

હંસ, *s m* [S अहं स I am that *fr* अहम् I+स he, that] The individual soul નિજ સાધન બળે તે થયો બ્રહ્મનો હંસ —દયારામ 2 An ascetic of the highest order (Same as પરમ-હંસ)

હંસ, *s m* [S] A goose, a swan, a flamingo

Id હંસની ગતિ The graceful movements of a swan

Prov હંસની ચાલ ચાલવા જતા કાગડાની ચાલ ભૂલ્યો To go for wool and come home shorn

હંસ-ગામિની, *s f* + *fr* S गम to go] A woman having a graceful gait

હંસ ણી, } *s f* A female swan
હંસી, }

હૂં હૂં, *interj* [Imit See હૈ] An exclamation of wonder or admiration

હક, *s m* [Ar हक़] Right, claim, title 2 Justness of claim or pretension 3 A privilege, a prerogative 4 Behalf, favour, cause 5 Money asked as a claim, a fee 6 *adj* Just, right, equitable, proper

Id હક થવું To die તેના હકમાં In his behalf, on his side હક પહોંચવો To have a claim upon

Prov હક નામ સાહેબકા God is the highest Truth

હક-તાલા, *s m* [Ar *fr* [illegible] high] The Most High, The Supreme, God

હક-દાર, *adj* [See હક+દાર, P] Rightful, legitimate 2 Just, possessing a just right or title 3 Demanding the restitution of one's rights, being a claimant [illegible] A claimant

હક-નાહક, *adv* [+ નાહક] Rightly [illegible] 2 [illegible], wrongly, justly or unjustly [illegible] wrongfully 3 Inconsiderately, rashly [illegible] 4 Without reason or cause, causelessly

હક સ [illegible], *s f* A [illegible]

હ-કાર વું, *v t* [See હકાર-વું] [illegible]

Id જિહ્વા સ્વાદ Excessive desire to eat સ્વાદ લેવો To taste સ્વાદ ચાખવો To taste સ્વાદ ચખાડવો To let one know the taste of

સ્વાદિષ્ઠ, *adj* [S Superlative of स्वादु palatable *fr* સ્વાદ] Very palatable, delicious, savoury

સ્વાદી-લુ, *adj* Given to enjoy the taste of, fastidious in criticising the dishes served up for dinner

સ્વાધીન, *adj* [S *fr* સ્વ + આધીન] That is subject to itself, that is its own master, independent 2 Being under the control of, or in the state of subjection under, being in the custody, control care, keeping of

Id સ્વાધીન કરવું To hand over to, to in trust સ્વાધીન લેવું To take charge of

સ્વાધીન-પતિકા, *adj f* [S *fr* + પતિ] (A woman) Who keeps her lover firm in his attachment to herself

સ્વાન, Same as શ્વાન

સ્વાભાવિક, *adj* [S *fr* સ્વભાવ] Belonging to one's own nature, natural native, inherent, peculiar 2 Spontaneous See સ્વભાવિક

સ્વાભિમાન, *s n* [S *fr* સ્વ + અભિમાન] Self respect

સ્વામ, Same as સ્વામી

સ્વામની, }
સ્વામિની, } *s f* [Fem of સ્વામી] A wife of the master or owner, mistress

કઇ અર્પી સુખ ગ્રહે, શોભા કશી સ્વામની —વલ્લભ
એ છે સર્વ સ્વામિનીઓ, દયા દાસની તેર —દયારામ

સ્વામિતા, *s f* }
સ્વામતાઇ, *s f* } Ownership, master-
સ્વામિત્વ, *s n* }
ship 2 Lordship, sovereignty

સ્વામિતાઇ ચાખવતા, સેવકાઇ યશી નેહ,
હીનતાઇ પામી પચ્યા, ભિન્નતાઇ સામણે —વલ્લભ

સ્વામિ-દ્રોહ, *s m* [+ દ્રોહ] Infidelity to one's master 2 Disloyalty, treason

સ્વામિ-દ્રોહી, *adj* Disloyal 2 Treasonable

સ્વામી, *s m* [S स्वामिन्, स्वामी, *fr* स्व wealth] A proprietor, an owner, a master or lord 2 A husband 3 A sovereign, a king or a monarch 4 A god 5 An ascetic or a saint of the highest order (In this sense this word is affixed to proper names, e g ક્ષીરસ્વામી)

સ્વાર, *s m* [See અસ્વાર *fr* P अश्वारोह *fr* अश्व a horse + आरोह a rider *fr* आ up to + रुह् to grow] A horseman 2 A cavalier 3 One mounted on the back of an animal

Prov સ્વાર ને ડોસી હારે ને હારે All are rowing in the same boat

સ્વારથ, Same as સ્વાર્થ

સ્વારથિયુ, }
સ્વારથી, } *adj* [See સ્વાર્થી] Selfish,
સ્વારથુ }
that pursues only its own projects or purposes

સ્વારી, *s f* [See સ્વાર] Mounting on horseback 2 An equipage, a retinue 3 A body of troops 4 A rider 5 Riding on 6 An invasion, an expedition

Id સ્વારી કરવી To invade સ્વારીએ ચઢવું To join an invasion (as a soldier) સ્વારી ચઢવી To start (a procession)

સ્વાર્થ, *s m* [S *fr* સ્વ + અર્થ] Self interest, selfishness 2 Avarice 3 The inherent meaning (Gram) 4 A pleonasm

Id સ્વાર્થ સાધવો To accomplish one's own interest સ્વાર્થની સગાઈ Interested friendship સ્વાર્થ પર Devoted to one's own interest, selfish

Prov સ્વાર્થ આંધળો છે Men are blind in their own cause

સ્વાર્થી, [S स्वार्थिन्, स्वार्थी, *fr* स्वार्थ] Classical form of સ્વારથિયુ, સ્વારથી, સ્વારથુ

સ્વાસ, Same as શ્વાસ

સ્વાહા, *s n* [S] An exclamation used in throwing an oblation for a god into the fire 2 Burning out 3 Swallowing, gulping 4 Misappropriating 5 *s f* The wife of Fire

Id સ્વાહા કરવું To eat up, to swallow 2 To misappropriate સ્વાહા થઈ જવું To be burnt down 2 To be totally ruined

સ્વી-કાર, *s m* [S *fr* स्व + कार doing *fr* कृ to do] Acknowledging, accepting

ness, Your Excellency, Your Worship, a title by which kings, princes, noblemen and other great men are addressed

Id હજરત ભરવી To call together an assembly of great men Hence 2 To make a particular experiment of mesmerism, in which the subject sees an assembly of great persons

હજામ, s m [Ar हजजाम् a cupper] A barber 2 An unskilful mechanic (Slang) 3 A term for an inexpert or ignorant workman હજામને હાથ આરશી The higher the ape goes, the more he shows his tail

હજામ-ત, s f [Ar हजामत् cupping fr હજામ] Tonsure, shaving 2 Long hair 3 The business of a barber

Id હજામત કરવી To be engaged in an unprofitable occupation

હજાર, adj [P हज़ार्=S સહસ્ર] A thousand, 1000

હજારી, adj Having a thousand parts, having many parts 2 Having a large number of petals (of a flower)

હજી, adv [S अद्यापि fr अद्य, આજ, today + अपि even] Still, yet 2 Until now, as yet, up to this time

હજીરો, s m [Ar हज़ीरः] A tomb, a sarcophagus 2 A mausoleum

હજુ, adv [S अद्यपुन fr अद्य, આજ, to day + पुनः again] Still, yet 2 Until now, as yet, up to this time

હજુર, s f [Ar हुज़ूर्] Presence 2 The person of one of exalted rank 3 Appearance, attendance

હજુરિ-યો, હજુરી, } s m An attendant whose duty it is to be present before a great man; a personal attendant

હટ, interj [See હઠ] Begone

હટ-ખટ, s f [Guj હટ redup + ખટક વુ] A catch or impediment in the mind a scruple

હઠ, s f [S] Obstinacy, pertinacity, stubbornness, persistency

Id હઠ લેવી-કરવી To be obstinate about

હઠ પકડવી To stick obstinately to હઠે ચઢવું-હઠ પર આવવું-હઠમાં આવવું To be obstinate

હઠ-યોગ, s m [S. fr + યોગ] Ascetic practices in which self-denial has a prominent place

હઠ વું, v i [See હઠ struck] To recede, to retreat, to step back, to retire

Id પાછું હઠવું To retreat, to draw back, to shrink from

હઠીલા ઈ, s f Same as હઠ

હઠીલું, adj [See હઠ+વાળુ having] Obstinate, stubborn 2 Perverse

હઠ-હઠ, s f Importunity, urging

હડ કવા, s m [Telugu हडी a dog+ક્વા] Hydrophobia 2 Peevishness, fretfulness, petulance

Id હડકવા હાલવો To suffer from hydrophobia 2 To have a tendency to bite or be peevish

હડકા યલું, હડકા યું, } adj Affected with hydrophobia 2 Peevish, fretful, petulant

હડ-તાલ, હડ-તાળ, } s f [S हरिताल] Yellow orpiment, a sulphuret of arsenic

Id હડતાલ મારવી To erase, to scratch out (of a writing), yellow orpiment being used in old religious books to erase or scratch out letters

હડ-તાલ, હડ-તાળ, } s f [See હાટ+તાળું] The act of shutting up all the shops in a market and refusing to sell anything on account of oppression or tyranny exercised by government or its officers, stopping of business, dealings traffick, &c on account of the prevalence of gross injustice

Id હડતાલ પડવી To be shut up (with reference to buying and selling in a bazar) હડતાલ પાડવી To cause or order shops to be closed

હડપ, s f A [illegible] in [illegible] of a payment [illegible]

હડપચી, s f [illegible]

હડ ફાઉ, Same as [illegible]

start 2 To urge on, to drive
ના રજ ફેર પડે પતિ રીઝ્ર, ડારી વકારી, હકારી હરી લે
—વલ્લભ.

હકારો, s m [See હોકારો] A man who is employed to invite men to a dinner

હકીકત, } s f [Ar हकीकत a fact]
હકીગત, }
Circumstances 2 Tidings 3 A description, a narration, a relation, a representation 4 An occurrence, the details, a detailed account

હકીમ, s m [Ar हकीम] A physician, a doctor; a medical practitioner

હકીમી, s f The profession of a physician, medical practice 2 Medicine, the Healing Art

હકુમત, s f [Ar हुकूमत] Dominion, sovereignty, sway, rule, government 2 Power, authority, jurisdiction

Id હકુમત ચલાવવી To exercise power over

હક્ક, Same as હક.

હખળ-ડખળ, adv [Guj હખળ redup of ડખળ fr ઢખલ] Damaged and become loose, in a slack state

હગ-ઓક, s f [See હગ•વુ + ઓક•વુ] Cholera

હગ-બગ, adv [Guj હગ redup of બક, બગ, બગલુ, with reference to બક-ધ્યાન a crane's steadiness in catching fishes] Close attention in securing one's own object

હગ-બગ વુ, v i To be steady, to be motionless 2 To be cowed down, to crouch under a threat
ભાગ્ગણિયો હરણ, હાય ! આવ્યુ મરણ આ —વલ્લભ

હગ વું, v i [S हद्] To void or discharge excrement, to go to stool, to answer the call of nature

Id હગી દેવુ–પડવુ–જવુ To discharge excrement suddenly through fear 2 To disburden oneself of what has been unjustly obtained

હગા-મણ, Same as અઘા-મણ

Id હગામણ મૂતામણ Being terrified

હગાર, s f Dung of birds or of monkeys Same as અઘાર

હકા-ઈ, s f }
હકા•મણ, s f n } [See હકા•વુ] Wages
હકા-મણી, s f }
for drawing burdens

હંકા વું, v i [Pass of હાંક•વુ] To be driven 2 To be driven away with contempt
શ્વાન થઈશ, ભગવાનને ભૂલ્યો, હકાઈશ ઘેર ઘેર
—દયારામ.

હંકાર, Same as આહંકાર

હકાર•વું, [See હું + S कार doing fr कृ to do] Same as હકાર વુ

હં-ખાર વુ, v t [Cf Mar सांखेरा fr S सम् well + क्षर् ખર•વુ to drop Or See સસ્કાર.] To cleanse, to purify 2 To filter, to strain

હ-ખારો, s m Dregs left behind in the cloth after filtering or straining

હંગામ, s m [P हङ्गाम् time] An occasion, an opportunity 2 The season, the proper time

હગામી, adj Temporary, (a servant) engaged for the time

હંગામો, s m [P हङ्गाम] Uproar, hubbub 2 A riot, a tumult, a disturbance 3 See હહગામ] The time, the season

હ-કાર, s m [S ह + कार the sound fr कृ, કર વુ to go] The letter or sound હ (h) 2 Good qualities (inasmuch as હારૂ a corruption of સારૂ, commences with the sound of હ)

Id રસોઇમા કાઇ હ-કાર નહતો There were no good qualities in the food cooked=The food had no taste

હચ-મચા-ટ, s m [Guj હચ Imit + મચ redup] Turning and twisting, agitation, disturbance

હચ-મચા•વ•વું, } v t To turn and twist,
હચ-હચા વ વું, }
to agitate, to disturb

હજ, s f [Ar हज्ज] Pilgrimage to Mecca by the Muhammadans

હજમ, adj [Ar हज़्म] Digested, 2. Misappropriating

હજરત, s m [Ar हज़रत् presence] A term of respect for Muhammadans of distinction 2 Your Majesty, Your High-

Prov હગેલીમા નચાવવુ To lead one by the nose,

હથો-ટી, *s f* [+વૃત્તિ] Dexterity, skill of hand, knack 2 A way or manner peculiarly one's own

Id હથોટી પડવી To be accustomed; to be familiar હથોટી બેસવી To have acquired a particular aptitude for

હથો-ડી, *s f* [See હાથ + વૃત્તિ] A small hammer

હથો-ડો, *s m* A large hammer

હદ, }
હદ્દ, } *s f* [Ar हद्द] The end, a boundary, a limit, a border, precincts 2. The extreme limit, an excess

Id હદ પાર-બહાર-ઉપરાંત Excessively હદમા રહીને With moderation હદ આવવી To be reached (of a climax) હદ વાળવી-કરવી To reach the climax બે-હદ Boundless હદ મળવી To meet (the adjoining boundaries)

હન-કન, *s f* [See હા + ના+કેરના] Hesitation

હનુ-વટી, *s f* [S हनुवृत्ति] The chin

હન્તા, *s m* [S हन्तृ, हन्ता, *fr* हन् to kill] A slayer, a murderer

હપતો, }
હફતો, } *s m* [P हफ्त=S सप्ताह a week *fr* सप्तन=P हफ्त=Gr *Hepta*=Guj સાત seven+ अहन् a day] A week 2 A fixed term, 3 An instalment

Id હપતા કરવા To fix the instalments હપતો ભરવો To pay an instalment હપતો ભરાવો To be completed (of the period of paying an instalment) હપતો પડવો To be allowed to pass without a payment (at the the fixed period)

હપસણ, }
હબસણ, } *s f* [See હપશી, હબશી] An Abyssinian woman

હપશી, }
હબશી. } *s m* [Ar हब्शी of हब्श Abyssinia] An Abyssinian, a negro, a Moor 2 *adj* Abyssinian

હફુસ, *s m* { Portug *Alphonso* See આફુસ] A particular kind of mango

હબ-ક, *s f* [Imit See હેબક] Fright, terror, consternation

Id હબક ખાવી To be terrified

હબ ક વું, *v i* To be frightened or terrified

Id હબકી જવું To be terrified

હબકા-વ-વુ, *v t* To terrify, to frighten

હબખું, Same as સબખું

હબશણ, Fem of હબશી

હબશી, *s m* [Eng *Abyssinian*] A native of Abyssinia, an Abyssinian 2 *adj* Pertaining to Abyssinia

હબ-હબાટ, *s m.* [Guj હબ Imit + વત, વૃત્તિ] A noise; an uproar; dint

હમચી, *s f* A circle formed by women in which they move round while singing, in the festivities of a first pregnancy in the family

હમ-ડી, *s f* [Hind हम्=Guj હું *fr* S अहम् I *Cf* અહંકાર] Egotism; pride; conceit. કોઈસાધનબળે ન કર્યા કરશો નિ સાધનીહમડીમા મરશો, દયા હીનતાએ હરિ મને હરશે —દયારામ

હમણા, }
હમણો, } *adv* [S अधुना] Now; at present

હમામ, *s m* [Ar हम्माम्] A bathing place, a bath

હમામ-ખાનુ, *s n* [+ ખાનું] A bathing-place; a bath

હમામ-દસ્તો, *s m* [P हावन्दस्ता *fr* हावन् a mortar+दस्त a handle *fr* दस्त= S हस्त the hand See દસ્તો] A mortar and pestle

હમાલ, *s m* [Ar हम्माल a bearer] A palanquin bearer 2 A porter, a carrier of loads 3 A menial servant

હમિયાણી, *s f* [Ar हिमयान् a purse] A money bag, a purse, a long and narrow necked money bag 2 Wealth, riches

હમી-દાર, *s m f* [+દાર, P,] A surety

હમીર, *s m.* A variation of the musical mode called Kalyāṇa

હમેલ, *s m* [Ar हम्ल a burden, the fœtus] Conception; pregnancy

Id હમેલ રહેવો To be pregnant

હમેલ, *s f* [Ar हमाइल something suspended round the neck] A peon's belt, a

હડકો, *s m* A chest, a large box (Used in the Surat District)

હડ-ફેટ, Same as અડ-ફેટ.

હડ-બડવું, *v i* [Imit] To be confused, to be stupefied 2 To be hurried or confused through a tumult or outcry

હડ-સાંકળ, *s f* [See હડ+સાંકળ] A kind of silver anklet

હડસેલ-વું, *v t* To shove, to push, to thrust 2 To remove with violence

હડસેલો, *s m* A rush, a thrust, a shove

Id હડસેલો મારવો દેવો To give a push, to push

હડ-હડ, *interj* [Imit Or, See હડ Or, Telugu हडे a dog] A sound uttered in driving off a dog 2 *s f* Hooting, hissing 3 A rebuff.

હડ-હડ-તું, *adj* [Hem Des हड हडो = S तापः heat] Dogged, staunch, zealous, devoted 2 Active, enthusiastic 3 Glaring, bare faced, brazen faced

Id હડહડતો ભગત A staunch worshipper હડહડતું જૂઠું A glaring lie, a downright lie

હડહડ-વું, *v t* To speak in anger

હડહડતા હવાતન હરા વદન ગ્રહી,

"તાહરા તનનું તેલ તોલ્યું" —આખ્યાન

હડા કો, *s m* [+S कार a suffix showing the sound of the preceding letters *fr* कृ to do *Cf* ધડાકો, ભડાકો] Reverberation

હડિ-યો, *s m* The upper part of the larynx Adam's apple

હડી, *s f* [See હડ હડ] Fast running

Id હડી મેલવી-કાઢવી To run fast

હડો, Same as અડો.

હડુડા ટ, *s m* [Guj હડુ Imit +વૃત્તિ,વૃત્ત] A sound caused by wind in the stomach

Id હડે ધૂત કરવું To treat with contempt

હડે, Same as હડ-હડ

હણ વું, *v t* [S हन् to kill, to strike] To kill 2 To destroy 3 To strike, to beat, to hit

Prov હણતાને હણવું, તેમાં પાપ પુણ્ય નહ ગણવું Who pardons the bad injures the good

હણહણ વું, *v i* [Imit] To neigh

હણ-હણા-ટ, *s m* [+વૃત, વૃત્તિ] Neighing

હણિ-યું, *s n* [See આસન] The seat of a driver in a cart

હત , *interj* [Imit , or See હત, or હડ-હડ] Be off ! go away !

હ-ત, *adj* [S *fr* हन् to kill, to strike] Killed, destroyed 2 Struck

હત-ભાગી, *adj* [+ભાગ્ય] Unfortunate

હત-ભાગ્ય, *s n* [S *fr* હત+ભાગ્ય] Misfortune, ill luck

હત-વું, Same as હણવું

તસ્ય સાધન સકળ, ચીતરૂં કરે, હતી સર્વ કદ —દયારામ

હ-તું, *v i* [See હો] Was

Id હતું ન હતું થઈ જવું To be destroyed

હ ત્યા, *s f* [S *fr* हन् to kill] Killing, murder 2 The sin of killing

Id હત્યા વહોરવી To undertake unnecessary responsibility હત્યા લેવી-કરવી To kill હત્યા ચોટવી-લાગવી To be guilty of murder

હ ત્યાર્‌કા, *s m* [+S कारक doer *fr* कृ to do] A murderer, an assassin

હથ-ગોટા, *s m pl* [See હાથ] Wristlets

હથ-વાર, *adj* [See હાથ] (A cow, &c) Habituated to be milked by a particular person

હથિ-આર, *s m n* [Dh Des अत्थारो & Hem Des हत्थारो = S साहाय्यम् help, *fr* See હસ્ત S कार doing *fr* कृ to do] A weapon 2. An implement, a tool

Id હથિયાર બાંધવાં To be ready to fight હથિયાર ધરવાં-લેવાં To take up arms, to rise against હથિયાર ઉગામવાં To be about to strike a blow

Prov હથિયાર કરતાં હિંમત વધે Courage is greater than the sword હામદાર સો હથિયાર A man of courage never wants weapons

હથિયાર-બંધ, *adj* [+બાંધ વું] Accoutred with arms, armed

હથુ, *prep* [See હસ્તક] Through, by means of, through the instrumentality of

હથે-ળી, *s f* [Hem Des हत्थलिअ = S हस्तापसारितम् pushed from the hand See હાથ+તળિયું] The palm of the hand

Id તેની હથેળીમાં ધૂળ આવી ગઈ He is overtaken by a great misfortune

હરવું, *v t* [S हृ,हर्, to take away] To take away forcibly 2 To abduct 3 To diminish, to lessen

Id હરી લેવું To deprive one of હરી જવું To lose

હરવું, *v i* [See હાર defeat] To be defeated

હરવું,-ફરવું, *v i* [Guj હરવું Redup of ફરવું] To walk about, to walk at ease

Id હરવુંફરવું *Lit* Moving about (opposed to lying in sick bed), convalescent હરીફરીને અમારે તેના સારું જોવાનું Look where we will, he is all in all to us=He is our only child

હરસ, *s m* [S अर्शस्] Piles

હર-સાલ, *adv* [See હર each + સાલ a year] Every year, annually

હર-હુન્નર, *s m* [+ હુન્નર] Every art; every artifice, every trick.

હરાખ, *s f* [Turk. हराक् accoutrements] A rope for tying a horse

હરાજ, *adj* [Ar हराज auction] Sold by auction 2 Cheap

હરાજી, *s f* An auction, a sale by auction

હરાડ, *adj* [S अष्टादश *fr* अष्, આઠ + दश, દશ] Eighteen, 18

હરાડું, Same as હરાયું

હેડલો હોડેરડો મ્હોરો માન્યો નહિ,
ચયુ હરાડું, હાવા કુતો હાર્યો —દયારામ.

હરામ, *adj* [Ar हराम् unlawful.] Unlawful, iniquitous 2 Wrong 3 Forbidden

Id હરામ હાડકાનું=હાડકાનું હરામ Lazy હરામના પૈસા=હરામનો માલ Ill gotten money or goods હરામનું ખાવું To eat what one has not earned, to live upon others

Prov હરામનો માલ પચે નહિ=હરામનો માલ હરામમાં ગયો, નફામાં બે જૂતિયાં A cheating trade seldom thrives

હરામ-ખોર, *adj* [P *fr* હરામ + P खोर् an eater *fr* ख़ुर्दन् to eat] Ungrateful, thankless 2 Wicked 3 *s m f* A drone, an unproductive and burdensome consumer 4 A bad man, a villain, a rogue, a scamp

હરામ-ખોરી, *s f* Ingratitude, villainy, roguery

હરામ-ચસ્કો, *s m* [+ ચસ્કો] A habit of misappropriating other's goods or money

હરામ-જાદુ, *adj* [P *fr* હરામ, + જાદો a son] Base born, unlawfully begotten, illegitimate (of a child) 2 Rascally, roguish, villainous

હરામી, *adj* Rascally, knavish, roguish, villainous, wicked, iniquitous 2 Wanton, turbulent, boisterous 3 Cunning; mischievous 4 Sly, artful

Prov હરામીના બે ભાગ Might is Right

હરાયું, *adj* [See હરામી] Refractory, unbridled

Id હરાયું ઢોર A stray animal 2 An unbridled or dissolute person હરાયા દિન Days of unbridled merriment, such as the Holi holidays

હાલ હરાયા તે દિન હોરી તણા —દયારામ.

હરાર, *adv* Certainly (used in Kāthiāwād)

હરિ, *s m* [S *fr* हृ, हर्, to take away] God 2 The God Viṣṇu or Kriṣṇa 3 A horse

સારથિને વદિયા "હરિ મોડવ,
છોડવ નાહિ નિશાન ધર્યું જે" —પ્રેમાનંદ.

4 The horse of Indra 5 A lion.

સાયક હેવી પડયો મૃગ ઉપર,
પીઠથી પેટ ચીરી હરિ લિધ્યો —દયારામ

6 An ape, a monkey 7 A frog 8 The moon 9 The sun 10 The god of death, the Indian Pluto 11 The God Indra or the Indian Jupiter 12 The God Varuṇa or the Indian Neptune 13 A parrot 14 A snake 15 A peacock 16 [S हरित green.] The third crop produced in the hot season by irrigation

Prov હરિ ગુણ ગાતી, ને. દૈયામાં કાતી The cross on his breast, and the devil in his heart

હરિ-ગીત, *s m* [+ ગીત] A particular metre

હરિણ, *s m n* [S] A deer an antelope

Id હરિણાક્ષી A woman having beautiful eyes

હરિણી, *s f* [S] A female deer

badge

હમેશ,
હમ્મેશ, } *adv* [P हमेश] Always, ever, perpetually 2 Constantly, continually

હમેશગી, *s f* [P *fr* હમેશ] Perpetuity

હમેશા,
હમ્મેશા, } Same as હમેશ

હય, *s m* [S] A horse

હયાત, *adj* [Ar हयात life] Living, alive existing.

હયાતી, *s f* Life, being, existence

હર, *s m* [S] A name of Shiva or Mahādeva

હર, *adj* [S *fr* हृ, हृ, to take away] That takes or carries away 2 That seizes (Used at the end of a compound)

હર, *adj* [P] Each, every

હરકત, *s f* [Ar हरकत motion] Hindrance, obstruction, objection, interruption, difficulty

Id હરકત આવવી-નડવી-પડવી To meet with an obstacle or difficulty

Prov હરકત ત્યાં બરકત Difficulties overcome are forerunners of success

હર કોઈ, *adj m f* [See હર, P + કોઈ] Any 2 Every one or any one

હરખ, Same as હર્ષ

હરખ-ઘેલું, *adj* [+ઘેલું] Mad with joy

હરખ-ચમક, *s m* [+ચમક] Madness caused by sudden joy

હરખ-વા, *s m* [+વા, વાયુ] Madness arising from excessive joy or gladness

હરખવું,
હરખાવું, } *v i* [See હરખ] To rejoice; to exult, to be delighted or glad

હરગીજ,
હરગીસ, } *adv* [P हरगिज़ never] (Always used in negative sentences) Never, at no time 2 Not on any account, not at all, by no means

હર-ઘડી, *adv* [See હર, P + ઘડી] Every hour or moment 2 Continually, constantly, always, at all hours 3 Every now and then

હરડું, Same as

હરડાં, *s n pl* [See હરડે] Yellow myrobalans used for dyeing and as a medicine

હરડે, *s f* [S हरितकी] Myrobalans used as an astringent

હરણ, *s n* [S हरिण] An antelope, a deer

હરણ, *s n* [S *fr* हृ, हृ, to take away] Taking away forcibly, seizing 2 Removing, carrying or bearing off 3 Abduction

હર-દમ, *adv* [P See હર, P + દમ] Every moment 2 Constantly, continually 3 Uninterruptedly, without any break

હર-દાસ,
હર-દાસી, } *s m* [See હરિ+દાસ] One who recites Kathā or epic stories accompanied by music and chanting

હર-નીશ, [See અહર્નિશ.] Day and night, constantly, always

હરફ *s m* [Ar हर्फ़ a letter] A letter of the alphabet 2 A word

હર-ફર, *s f* [See હર ફર+ફરવું] Frequent coming and going

હર-ભડ વું, Same as હડ-ભડ વુ

હડ-ભડાવવું, *v t* [Causal of હરબડ] To frighten

હર-મરડવું, *v i* [Mar हर-मड ने See Guj મડ, ?, Redup of મડ or મરડ વુ] To turn or move in various ways, to writhe, to wriggle, to be fidgety 2 To be confused

પેલો સસલો ઘણો વેગવાળો, તોએ પણ હરમડ્યો રે
—દયારામ.

હર ફેર વું, See under હર ફેર વું

હરમુ, *adj* [M हिरवें *fr* S हरित green] Bitterish and slightly acrid, astringent to the taste

હર-રોજ, *adv* [See હર P + રોજ a day] Daily, every day 2 Always, continually

હર-વખત, *adv* [+વખત] Every time, constantly repeatedly, now and then

હર-વર, *s f* [See સ્મર વું] Remembrance, recollection

હર-વરસ, *adv* [See હર,+વરસ, વર્ષ] Every year, annually

હર-વાયુ, *adj* [See હાર વું] Disgusted, frightened, dull

હરવું, *adj* [See હરિત, હર] Green

gentle, weak 11. Trifing, slight; simple, facile, easily endured or performed 12 Of little dignity, authority, or influence 13 Frivolous; puerile

Id. હલકું થવું To become light હલકું થવું-પડવું To be lowered in public estimation; to be disgraced હલકા પેટનું Narrow minded હલકા મનનું Shallow minded હલકો શબ્દ કાઢવો To use low or mean words, to use abusive language હલકે શબ્દે બોલવું To speak in a low voice, to speak while free from excitement હલકો ખોરાક Light food હલકું પાણી Water that assists digestion. હલકું કામ Light work 2 A low or mean art હલકે ગાન A low rate હલકી જાત Birth in a low family હલકું ફુલ જેવું As light as a flower, very light શરીર હલકું થવું To be light (of the body), to be free from heaviness or dulness

Prov હલકું ચોટી હલાલતારનું He that hath an ill name is half hanged

હલ•ક, *adj* Grown up; tall 2. Weak in understanding, short-sighted narrow-minded

હલ-ફલ•વું, *v i* [See હાલ•વું+ ફલ redup] To be agitated, to be excited, to be confused

હલ-ભલ, *s f* [Imit Or, See હાલ•વું+ભલ redup] A state of alarm; consternation, screaming and shouting

હલ-મલ, *s f* [See હાલ•વું + મહાલ•વું] Strutting about with a show of dignity

ભૂપે હલમલે ચાલિયો કીધી રે, આગના રસોઇની લીધી રે
—પ્રેમાનંદ.

હલ-મસ્ત, Same as હાલ-મસ્ત.

હલવા, *s f* [See હલવો] A kind of fish

હલવા•ઈ, *s f* A confectioner; a maker and vendor of sweetmeats

હલવાન, Same as અલવાન.

હલવું, *adj* [See હલ•કું] Low

હલવો, *s. m* [Ar हल्वा sweetmeat] A kind of sweetmeat made of flour, ghee, and sugar

હલેસો, Same as હલેસું

હલા, *s f* [S] A female friend

હલાક, *adj* [Ar हलाक destruction]Over come, exhausted, spent through labour 2 Necessitous and wretched 3 Reduced to extremities, being in want.

હલાકી, *s f* Exhaustion, fatigue 2. A wearied and worn state 3 Distress; want; exigency

હલાણું, *s n* [See હળ, હળ વું] Tilling a large field after dividing it into small plots for the convenience of cultivation

હલા•મણ, Same as હલા•કી

હલાલ, *adj* [Ar हलाल lawful.] Proper; right; lawful 2 Legal; allowable, just. 3 Honest, rightful; merited, deserved; performed, procured or earned by lawful means and practices (of wages, earnings, work, labour, occupation, &c.). 4 Permitted or allowed by law, not prohibited by law (of articles of food)

Id નિમક-હલાલ True to one's salt; honest; loyal, faithful

હલાલ-ખોર, *s m.* [+P खोर eater *fr* खुर्दन् to eat] A cleaner of privies; a scavenger; a sweeper

હલાલી, *s. f* Being true to one's salt; loyalty

હલાવ વુ, *v t* [Causal of હાલ•વું] To cause to move 2 To shake, to stir 3. To instigate

Id.માથું હલાવવું To nod the head in signification of consent or approval ભલ હલાવવી To speak in favour of; to recommend. ડાંગો હલાવવો To throw in an obstacle; to spoil a plan by speaking against it.

હ•લેર્યું, Same as અ-લેર્યું.

નારી ગાળને આળ નહિ ચડે રે,જેને હ-લેર્યું હોય, તે વઢે રે
—રઘુનાથ.

હલે ડું, *adj* [See હલકું, હાલ•વું] Slow 2. Not conversant with the cares of the world.

હલેસું, } *s n* [Hem Des हिल्ली = S.
હલ્લેસું, }
लहरी a wave, *fr* S हेलो sport+लहरी a wave] An oar

Id હલેસાં મારવાં To row

હલ્યા, *interj* [S हला] A term used in addressing an intimate friend.

હલો, *s m* Splendour; pomp

હરિત, *adj* [S] Green 2 *s m* [S हरित्] A horse of the Sun
હરિત ભૂમિ પર નાચે કલાધર, દેખ બહરિયા કારી.
—ગિરિધર

હરિ-નયની, } હરિ-નેણી, } *adj f* [See હરિણ + નયન, નેણ] (A woman) Having eyes as lively as those of a female deer

હરિ-પરાયણ, *adj* [S *fr* + પરાયણ] Devoted to god, done for the sake of God

હરિયા, *interj* [Mar आल्या this way (used by sailors in shifting the sails)] Come this way ! (used in driving asses)

હરિ-યાળી, *s f* [Dh & Hem Des हरियाली, हरिआली, हारेताला,=S दूर्वा. See હરિત] Verdure, greenness, a green colour 2 Freshness (of vegetables)

હરિ-યાળું, *adj* Green

હરિ-વદની, *adj f* [See હરિ+વદન] (A woman) Having a countenance like the moon, beautiful-faced

હરિ-સેવા, *s f* [S *fr* + सेवा] Worship of God

હરી, *s f* [See હરિત, હરિ, 16] A summer crop

હરી-ફરી, See under હર•વું-ફર વું

હરીફ, *s m* [Ar हरीफ़ a rival] An opponent, an antagonist, an adversary, an enemy 2 A rival, a competitor

હરીફા•ઈ, } હરીફી, } *s f* Enmity, hostility 2 Rivalry, competition

હરું, Same as હર•વું, Green
યારૂ ચિબુક મધ્યે છે, હરૂ ટબકડુ રે —દયારામ

હરૂ, *adv* [S अत्र] Here, hither

હરૂ-પરૂ, *adv* [+ પરૂ redup] Here and there, all about

હરેક, *adj* [See હર each + એક] Each, every

હરેડી, } હરેરી, } *s f* [See હડી] Pursuit, running after

હરેરું, *s n* Fruits of હરેરો,

હરેરો, *s m* A particular kind of tree

હરોલ, *s f* [P हरावल् vanguard] The rear of an army
હનુમત સરખો બળવંત । હરોલ હઠીલો હાથી,
લૂટી લીધી લકા તેહ સુગ્રીવનો સાથી —સામળભટ.
2 *adv* Before, previous to

હર્તા, *adj* [S हर्तृ, हर्ता, *fr* हृ, हर्, to take away] That seizes 2 That carries off 3 That destroys

હર્યું Same as હરું
બાળને વનમાળ આપે હોય, વસ્ત્રનિ રગે હર્યા —હારેડો

હર્ષ, *s m* [S *fr* हृष् to be glad] Joy, delight, glee, gladness, hilarity, exultation

હર્ષ-ઘેલું, *adj* [+ ઘેલુ] Mad with joy.

હર્ષ-તરગ, *s m* [+ તરગ] Ecstasy of joy

હર્ષિ•ત, *adj* Joyful

હલક, *s m* [Ar हल्क़ the throat] The throat 2 Voice, tone
દીન હલક છે દીનો । ગીત્ર મૂજ રાપણુ —વલ્લભ.
2 Discipline, position, dignity 3 A very short time, a trice
જોઉ રૂ, ખોઉણ, વૈર દું પલકમા, હલકમા રામ રમતા ન રૂકે
—પ્રેમાનંદ.

હલકા•ઈ, *s f* [See હલ•કુ] Lightness 2 Levity 3 Meanness, baseness.

હલકા-ર, *s m* [See હલક+કાર the sound *fr* S कृ કર•વુ to do] A loud voice, a loud call
હાકયા હસ્તી દે હલકાર । પાય ખડગ તણા ચળકાર
—પ્રેમાનદ.

હલકા•ર વુ, *v i* To speak in a loud voice, to call loudly 2 To urge on with a loud noise (bullocks &c, yoked to a carriage) 3 To drive (bullocks, &c)
હુડલી હલકાર મારે દેશ જવા છે,
દેશ જવા છે મારે દર્શન કરવા છે —ભગત

હલ-કારો, *s n* [P हल्कार a servant who does every kind of work *fr* हर् each + कार= કાર્ય] A messenger, a running footman, a courier

હલ•કું, *adj* [Hem Des हलुअ *fr* S लघुक्म् very slow, very small, *fr* लघु + क dim See લઘુ] Light, not heavy 2 Light, slight, easy of endurance 3 Light, easy of digestion 4 Light, easy 5 Insignificant, unimportant 6 Base, ignoble, mean 7 Of low price, of little value 8 Inferior 9 Light, full of levity 10 Mild, feeble,

subject in the course of conversation)

હવેજ, *s m* [ઽ हरिद्रा *Cf* હળદર] A fine powder of turmeric

હવે-થી, *adv* [See હવે] From now, henceforth, hereafter, henceforward, from this day

હવેરૂં, *adj* [See બહાવરૂ] Confused, perplexed, agitated

હવેલી *s f* [Ar हवाली around] A large house or edifice, a mansion, a palace 2 A temple of the Vaiṣṇavas

હવૈ, Same as હવ ઈ, હવા ઈ

હશે, *adv* [See હોવુ] Be it so 2 May be, perhaps, perchance 3 Never mind, no matter

હસકે-તસકે, *adv* Frequently 2 At short intervals 3 In every trifling affair

હસ ણી, *s f* [See હસ-વુ] The manner or style of smiling

મદ મીઠી હસણી, તે તો મોહનીનો ફંદ છે —દયારામ

હસતાન-ખરાન-હતાન, *adj* [S हस्ताक्षरेणदत्तम् *fr* હસ્ત+અક્ષર+દત્ત] Written and delivered in one's own handwriting, executed in one's own hand-writing, (said of a document)

હસદ, *s f* [Ar हसद्] Envy; grudge, malice

હસદ-ખોર, *adj* [+ P खोर enjoying *fr* खुर्दन to eat] Envious, jealous, malicious

હસ-મુખુ, *adj* [See હાસ્ય + મુખ] Merry, cheerful, gay, jolly 2 That has a smiling countenance, pleasant, witty, jocose, lively

હસ વુ, *v i* [S हस् to laugh] To laugh, to smile 2 *v t* To joke, to jest, to ridicule, to deride, to sneer

Id હસી નાખવુ-કાઢવુ To ridicule હસી પડવુ To burst into laughter ખડખડ હસવુ-દાત કાઢીને હસવુ To laugh loudly પેટ પકડીને હસવુ-પેટ ભરીને હસવુ To indulge in a hearty laugh હસતા હાડ બાગવા To use ironical language

Prov હસવુ ને ભસવુ, બે ન બને Conscientiousness and covetousness can never coalesce હસવામાથી ખસવુ થાય Slanders in jest often prove serious injuries હસવુ એટલુ રડવુ Sadness and gladness succeed each other હસે તેનું વસે May our sympathizers be happy 2 Cheerfulness is the medicine for the mind

હસ-વું, *s n* Laughter 2 Ridicule

અરે હાણુ ને હસવુ થશે, જગત લજૂરો નહીરે
—આમળભટ

હસાખ, Same as હિસાબ.

હસા મણું, *adj* [See હસ-વુ] That excites laughter, gay, humorous, witty

હસારત, **હસારથ** } *s f* [+ અર્થ] Ridicule 2 A cause of ridicule

મારે શુકને કોઈ ન જાય રે, કુવરી,
મોરી લોક હસારત થાય રે, કુવરી —લજ્જારામ

હસાવ વુ, *v t* [Causal of હસ વુ] To cause to laugh

Id લોક હસાવવા To expose oneself to public ridicule

હસી, *s f* **હસું**, *s n* } Laughter 2 Ridicule

ગુણવતને ગમે નહિ એક હાણુ બીજુ હસુ —સામળભટ.

હસ્ત, *s m* [S] The hand 2 The thirteenth lunar asterism, indicated by a hand and consisting of five stars

હસ્ત ક, *prep* By the hand of, through, by, per, through the agency of (A term used in commercial dealings to denote payment or delivery through or by the hand of a servant or bearer) 2 In charge of; in the custody of, in care of

Id હસ્તક લેવું-ગખવુ-ધરવુ-કરવુ To take into one's charge

હસ્ત-કૃત, *adj* [+ કૃત] Made with the hand (opposed to યંત્ર કૃત machine-made) 2 Artificial (opposed to ઈશ્વર કૃત natural)

હસ્ત-કૌશલ્ય, *s n* [See હસ્ત + કૌશલ્ય] Dexterity, expertness, adroitness, manual skilfulness

હસ્ત-ક્રિયા, *s f* [S *fr* + ક્રિયા] A manual performance

હસ્ત-ગત, *adj* [S *fr* + ગત] Gone into the hands of, fallen or taken into the possession, power, charge or care of

હુક્કાં, *s f* Same as હુક્કો.

હુક્કો, *s m.* [Ar हमूल See હુમલો] An attack an assault, an onset. 2 Injury, damage, loss

હવ-ઈ, Same as હવાઈ

હવ-કવ, *s f* [S हव्यकव्य oblations to gods and to the manes *fr* हु to sacrifice + कव्य an oblation of food to the spirits of deceased ancestors] Oblations to gods and to the spirits of one's ancestors 2 Artfulness, trickery; subtlety

હવ કવ કાંઈ જાણું નહિ, આઈ અલ્પ મારી બુદ્ધ
—વસ્તો

હ-વપરાતું, *adj* [S अ priv+વાપરવું *Cf* અ વાપરૂ] Not in use, unused

હવણું, Same as હવાણું.

અહો વત્સ, હવે તને હવણ તો છે ને ? —પ્રેમાનંદ.

હવ-ણું, *s f* [See હવન] A pleasure excursion

હવણાં, } *adv* [S अधुना now] At this
હવડાં, } moment, at this instant, now; at present

હવ-ન, *s n* [S *fr* हु to sacrifice] An offering, an oblation 2 A sacrifice

Id હવનમા પડવું To make an unnecessary self sacrifice, to involve oneself in unnecessary trouble

Prov હવનમા હાડકું Dirt parts friends = Play should not end in fray

હવન-પડી, *s f* [+પડી] A group of articles fit to be offered in a sacrifice

હવસ, *s m* [P] Ambition 2 Eagerness; desire 3 Curiosity 4 Lust, concupiscence

હવાઈ-ઈ, Same as હવાઈ.

હવળી, *s f* Aromatic spices 2 A shelf fixed in a wall

હવાં, Same as હવડાં, હવણું

હવા, *s f* [Ar] Wind, air; a breeze 2 The atmosphere 3 Moisture.

Id હવા ખાવી-લેવી To take a walk. હવા-ફેર Change of air હવામાં ઊડી જવું To evaporate 2 To produce no effect

Prov એક હવા ને સો દવા Pure air alone is worth hundreds of medicines. હવામા કિલ્લા બાંધવા To build castles in the air = If wishes were horses then beggars would ride

હવા-ઈ, *s f* [See હવા] A sky-rocket

હવા-ટ, *s f* [See હવા.] Dampness, moisture

હવાડું, *s n* [See હવા-ડો] The udder

હવા-ડો, *s m* [S आहाव *fr* आ upto + ह्वे to call or Deshi अडो *fr* > अवट a pit.] A reservoir or large basin of water for cattle to drink from, a trough near a well for watering cattle 2 See હવાડું

Id કુવો હવાડો કરવો-પૂરવો To throw oneself into a well

હવાયલું, } *adj* [See હવા] Moist, humid,
હવાએલું, } damp

હવાલ, *s m* [See એહવાલ] A plight 2 An account, a detailed description

Id ફૂર હવાલ A bad condition, a sorry plight શા હવાલ છે What is the state of affairs તમારા શા હવાલ છે How are you ? how do you do ?

હવાલ-દાર, *s m* [See હવાલો+ દાર, P] A peon under a village Patel or Talāṭī. 2 The chief of a company of peons. 3 A superior officer in the army a non commissioned military officer corresponding to a sergeant

હવાલ-દારી, *s f* The position and office of a હવાલ-દાર.

હવાલો, *s m* [Ar हवाल: reference] Custody, keeping 2 Charge, responsibility 3 A reference

Id હવાલે લેવું-રાખવું To take into custody હવાલે કરવું-સોંપવું To deliver into custody હવાલે થવું To be in the custody of. હવાલો આપવો To guarantee હવાલો નાખવો-આપવો To refer to

હવિષ્યાન્ન, *s n* [S *fr* हविष्य fit for an oblation *fr* हविस् an oblation *fr* हु to sacrifice+ અન્ન] Various articles fit to be offered in sacrifices

હવે, *adv* [See હવડાં, હવણાં, હમણાં] Now, then, after that (Used to introduce a new

હળુ,
હળુ-હળુ, } *adv* [S लघु small, swiftly] Softly, gently, slowly

હાં, *interj* [Imit] Ah! 2 Yes 3, An exclamation of grief, sorrow or surprise, corresponding with Ah! Oh! &c

હાંઉ, *interj* [S अलम् See આલ] Enough! that will do!

હાક, *s f* [See હા. Or હો-કારો] A call 2 A loud cry, a bawl

Id હાક મારવી To call 2 To bawl out

હાંક-ણ હાર,
હાંક-નાર, } *s m* A driver

હાંક-ણી, *s f* [See હાંક-વુ] The way or manner of driving

હાંકવુ, *v t* [See હાંક] To drive, to urge (beasts, &c, by the voice, reins, or whip) 2 To drive off or away 4 To urge forward 5 To utter loosely and carelessly, to exaggerate (a rumour)

Id ગાડુ હાંકવુ To drive a carriage બડાઈ હાંકવી To brag ગપ્પા હાંકવા To talk big હાંકી કાઢવુ To drive away

હાકે-ડુ, *s m* A driver

હાજા, *s m pl* [See સાંધો] Joints of the body 2 Power, ability, courage

Id હાંજા નરમ પડવા હાજા ગગડી જવા To lose hope, to despair હાંજા બેસવા To give up in despair

હાં-જી, *interj* [See હા+જી] Very well, sir; yes, sir

હાડ-લી, Same as હાંલ્લી

હાડ-લું, Same as હાલ્લુ

હાડી, *s f* [S हण्डा *fr* भाण्ड a vessel] An earthen pot 2 A metal pot 3 A hanging globe lamp

હાંડી-ધોયો, *s m* [+ ધો-વુ] A menial servant whose duty it is to clean cooking pots

હાંડો, *s m* A large metal vessel 2 A fool, a dunce 3 A kind of food, made of flour, &c

હાણું, *s n* [See હાંડી + કાણું] A hole in the lower part of a large store of corn, through which grain may be taken out

હાંફ,
હાંફ-ણ, } *s f* [See શ્વાસ] Hard breathing; asthma, frequent, difficult and short respiration

હાંફ ડુ, *adj* Confused, confounded, stupid, stupefied

હાંફ ડુ-ફાંફ ડુ, *adj* [+ ફાંફડુ redup] See હાંફડુ

હાંફ-વુ, *v i* [Hem Des संसप्पिअ=S सालृत्य गतम् walking with leaps and bounds, *fr* S ससर्पितम् *fr* सम्+सृ to move] To pant, to be out of breath

હાલ્લી, *s f* [See હાંડી] A small earthen vessel

હાલ્લુ, *s n* An earthen vessel

Prov ઘરમા હાંલ્લા કુસ્તી કરે છે He is totally in want of food 2 He is a very poor man

હાસ, *s m pl* [See શ્વાસ] Breath, the breath of life

Id હાસ ઉડી જવા Lit To cease breathing 2 To be shocked, to stand stock still through sudden fright

હાસ-ફાસ, *s m pl* [+ ફાસ panting] Hard breathing; palpitation of the heart

Id હાસ ફાસ ઉડી જવા To cease breathing in and breathing out 2 To be shocked, to stand stock still through sudden fright.

હાસ, Same as હોસ, હવસ

હાસડી, *s f* A collar 2 The collar of a horse in harness. 3 A necklace 4 A circular ring around a water pot for use as a handle 5 The collar of a horse

હાસલ, *s n* [Ar हासिल् product] Produce; result, profit 2 A tax; a duty, customs 3 Consequence 4 Advantage હાસલ કરવુ To get, to acquire

હાસવો, *s m* A hoe; a spade

હાસિયા-ઘઉં, *s m pl* [Guj હાંસોટ a village near Broach well known for its wheat and rice + ઘઉં] A superior kind of wheat

હાસિયો *s m* [Ar हाशिय a margin Cf Dh Des हसप=S नूपुर an anklet, *fr* S हस-पदम् the *caret* sign (^) in manuscripts,

હસ્ત-દોષ, *s m* [S *fr* + દોષ] A slip of the hand, a slip of the pen

હસ્ત-મેલાપ, હસ્ત-મેલાપ-ક, } *s m.* [+મેલાપ] Joining the hands of the bride and the bridegroom in the marriage ceremony

હસ્તા-ખરણુ-દતવા, હસ્તાન્-ખરાન-દત્તાન , } *adj* [S हस्ताक्षरेण दातव्यम् *fr* હસ્ત+અક્ષર,+દાતવ્ય should be given *fr* दा to give] Same as હસતાન-ખરાન-દતાન.

હસ્તામળ, *s n* [S हस्तामलक *fr* હસ્ત,+ S अमलक=આમળો] A fruit (આમળો) standing or placed in the hand 2 *adj* Standing in the hand 3 That can be seen from all sides

હસ્તિ-દન્ત, *s m* [S *fr* हस्तिन् an elephant=હાથી+દન્ત] The tusk of an elephant, an elephant's tooth 2 Ivory

હસ્તિ-ની, *s f* [S *fr* हस्तिन् an elephant *fr* हस्त the trunk of an elephant] A female elephant 2 A woman of the third of the four classes into which womankind is divided by Sanskrit writers, (described as having thick lips, thick hips, thick fingers, large breasts and lubidinous desires)

હસ્તી, *s m* [S हस्तिन्, हस्ती, *fr* हस्त the trunk of an elephant] An elephant

હસ્તી, *s f* [S अस्ति is *fr* अस् to be] Being, existence

હસ્તું, હસ-તું, } *adj* [See હસ-વુ] Smiling

Id હસતુ મોઢું A smiling face

હસ્તે, *adv* [See હસ્ત] By the hand of, through Same as હસ્ત ક

હળ, *s m* [S हल] A plough

Id હળ (વડે જમીન) ખેડવી, હળ (વડે ખેતર) ખેડવુ To till the ground, to plough a field To plough હળે જોડાવુ To be yoked to a plough 2 To be engaged in a hard and continuous work હળેથી છુટવુ To be freed from a yoke 2 To be free from a hard and continuous work

Prov હળનો છુટયો ને હૈયાનો ફુટયો An ox free from his yoke and a dissolute person are impatient of control

હળ-ક-વુ, *v i* [See હાલ વુ] To hang loosely

હળદ, હળદર, હળધ, } *s f.* [Hem. Des. हलद्दा *fr* S हरिद्रा] Turmeric

હળ-પુણી, *s f.* [See હળ+પુરણી.] A ploughshare

હળ-મળ, *adv* [See હાલ-વુ + મળ-વું] Agitated

એવે કાળાન્ત સરખી ગદા આવી લાગી જ પાસે,
દસ્તો ળતે હળમળ થયા, આવિયો કાળ નાસે
—પ્રેમાનંદ

હળ-વટ, *s f* [See હળ+વટ, वृत्ति] Agriculture

Prov હળવટ કે જળ વટ Sink or swim= He will be a Cæsar or a nobody, either cock of the walk or nothing

હળ-વું, *v t* [See હળ] To plough.

Id હળાએલુ Yoked 2 Being under the influence of

હળ-વું, *v i* [See ભળ-વુ] To be familiar 2 To be domesticated 3 To be illegally attached to a person (said of a woman)

Id. હળવુ આવવુ To be suitable or agreeable, to resemble હળી મળીને Amicably હળી જવુ To be agreeable to, be identified with હળાએલુ Being in love with.

લોકોમા પ્રચલિત ભાષાની સાથે આ ભાષા હળતી ન આવી
—વલ્લભ

હળ વું, *v i* [See ફળ] To bear fruit

કર્મ જોશો મ્હારા, તો કશું નહિ બને,
દીન સ્હેરો, તો કાંઈક હળશે —દયારામ.

હળ-વુ, *adj* [Hem Des हलुओ=क्षीण exhausted See હલકુ] Slow 2 Soft 3 Light

Id હળવુ પડવુ To be lighter, to lose weight 2 To lose one's influence or respect

હળવે, *adv* Slowly 2 Softly, gently 3 Lightly

Id હળવે હળવે Slowly and slowly, very slowly હળવે રહીને Gently 2 Carefully, watchfully

હળા-એલું, See under હળ-વુ To be familiar

હળા-હળ, *s n* [S हलाहल *fr* हाला a deadly poison] A vehement poison 2 A very bitter drink

હાટ, *s f n* [Dh Des हट्टो *fr* S a market, a fair] A shop 2 A movable market, a fair

Id હાટ માંડવી-ઉઘાડવી To open a shop હાટે બેસવું To be an apprentice to a shop keeper

Prov હાટ બાંડે ઘર બાંડે, વાણોતરને વ્યાજ, એવે દેવાળાની શી લાજ? Trading on one's credit is sure to lead to insolvency ઠઠેરાઈની હાટ, સોનીનો ઘાટ, વેશ્યાનો ખાટ (તૈયાર થયે જોવું) Anything is nice in a show room

હાટક, *s n* [S] Gold

હાટક રૂપ દેખી સખી સાગે મુન્યને અદ્ભુત આવી,
ભુજ આજુન મેં પણ જોયા, તોય મન નવ લાગી.
—પ્રેમાનંદ

હાટડું, *s n* [See હાટ] A recess in a wall, a niche 2 A small shop

હાટુ, *prep* [See મોટ, સાટુ] For, for the sake of

હાડ, *s n* [Hem Des हड्ड *fr* S हड्डम्] A bone 2 The frame, the structure, the make (of a man)

Id. હાડ ભાંગવાં To beat severely 2 To inflict pain 3 To have pain all over the body હાડનો તાવ Long standing slow fever હાડ ગળવું-કુહવું A cancer in the bones હાડ વળવું To have a plump body 2 To be healthy and stout

હાડ, *s n* [See હૈડું] The heart 2 *adv* Sincerely 3 Extremely

મને હરિ વહાલા છે હાડ જી —ભાલણ

Id હાડનો રાંક Humble in heart હાડ જવું To feel bitter enmity towards

કહેરો પણ કરશો નહિ, છેક જારો નહિ હાડ
—સામળભટ

Prov હાડ સલામત, તો માસ ઘણું એ આવશે If you are sure of the substance, the form does not much matter

હાડ-કચરિયો, *adj m* [+ કચરવું] Fever in the bones

હાડકી, *s f* [See હાડ, *s n*] A little bone; a small bone

હાડકું, *s n* A bone

હાડકાં ભાંગી ગયાં, હાડકાંનો આળસુ Idle, lazy, dull હાડકાંનો ખરો Not lazy or dull, indefatigable હાડકાં વાળવાં To do gymnastic feats or exercises

હાડ-છેડ, }
હાડ-માર, } *s f* [See હડ હડ+છેડ વું, માર-વું] Slight contempt

હાડ-જ્વર, *s m* [See હાડ, હાડ-કું,+ જ્વર] A slow fever, fever in the bones

હાડ-પિંજર, *s n* [See હાડ કું + પાંજરું] The skeleton frame, a skeleton

હાડ-વેર, }
હાડ-વેર, } *s n* [See હાડ-કું + વેર] Bitter enmity

હાડ-વેરી, }
હાડ-વૈરી, } *s m* A bitter enemy

હાડ-વૈદ, *s m* [+વૈદ] A bone setter

હાડિયા-કુંડું, *s n* A game for children, otherwise called ઘટી-ખિલડો

હાડિયું, *adj* Pertaining to, or born in, the bone 2 Deep-seated

Id હાડિયો તાવ Long standing slow fever

હાડિયા કરસણ, *s m* A plant growing wild in the rainy season

હાડિયો, *s m* A crow, a rook

Prov હાડિયાને મન હસવું, ને દેડકાનો જીવ જાય You are laughing at his expense હાડિયો બેસે, ત્યાં વિઘ્ન કરે It is an ill wind that blows nobody good હાડિયો દલિદર થઈ ગયો Fortune often favours a man more than his merit. The hindmost dog may catch the hare

હાડી, *adj* [See હાડ, હાડ કું] Pertaining to, or born in, the bone 2 Muscular, strenuous 3 Hard working

હાડી, *s m* A magician who pretends to perform his tricks by the help of bones from dead bodies.

કૃષ્ણ આડે કર પ્રગટ્યો પુરણ કામ,
જ્યમ હાડી જોઈ, પ્રેત પડે મૂર્છા જી —દયારામ

હાણુ, Same as હાનિ

હાથ, *s m* [Dh Des. हत्थो, हत्था, *fr* S हस्त] The hand 2 A cubit 3 A side 4 Province, sphere; range 5 Power 6 Control 7 Possession 8 The hand as representing the agent in action 9 Skill 10 Complicity 11 Favour

denoting that something has been left out, *fr* काक, કાગ, a crow+पद, પગ, the foot] A margin, a border (of embroidered cloth, of a book, paper, &c)

હાસી, *s f* [See હસ-વું, હાસ્ય] Derision, ridicule, laughing at

હાંસીલ, Same as હાસલ

હા, *inter* [Imit See હા] A particle expressing consent, yes

Id હાજી See હાજી

Prov હા ને નાને વેર No and yes often cause great disputes. હા ના Hesitation હા ના કરવી To hesitate

હાઉ, *s m* [Imit See સાપ] A bugbear 2 A term used for frightening infants 3 A serpent

કો કહે "હાઉ આવ્યો વિકરાળ,દેખાડો,રોતા રહેશે બાળ"
—પ્રેમાનંદ

હાક, *s f* [See હા See હાક] A loud cry 2 Awe, fright, terror

Id હાક મારવી To call aloud હાક દેખાડવી To keep in awe, to terrify હાક ધરાવવી-માનવી To obey a superior's order હાક વાગવી To declare with a loud voice 2 To be obeyed through fear હાક દેવી To speak aloud a challenge to fight, to roar out in the excitement of a fight

સવિતા સમા થઈને હાક દીજે હાગની —વલ્લભ

હાક ટ વું, *v t* To scold, to rate

હાક વુ, *v i* [See હાક] To speak aloud or roar out through excitement

તમે જવાબ હાકીને દેજો, નહિ તો નામ હમારૂ દેજો
—પ્રેમાનંદ

2 To call aloud

કંઈ ચત્વાકને ચકવાકી રે મળતાં મનહર હાકી થાકી રે
—પ્રેમાનંદ

હાકેટ-વું, } હાકોટ વું, } Same as હાકેટ વું

કન્યાએ ક્રોધ જણાવિયો,હાકેટયો પરધાન —પ્રેમાનંદ

હાકે-ટો, } હાકા-ટો, } *s m* A loud cry uttered through excitement

હાકમ, } હાકેમ, } *s m* [Ar हाकिम् a ruler See હુકમ] A ruler, a governor, a viceroy

Prov હાકેમના હંડયા ને વરસાદના ખરડયા (એની ફરિયાદ નહિ) There is no remedy at law against *vis major*

હાકમી, *s f* Rule, sway, government

હા-કાર-વું, } હા-કલ-વું, } *v t* [See હા+S कृ to do] To call, to summon

હાજત, *s f* [Ar हाजत necessity] Need, necessity 2 Inclination to go for natural purposes

Id હાજત થવી-લાગવી To be inclined to ease nature હાજત પડવી To be habituated

Prov હાજતને હુજત નહિ Necessity has no law

હાજર, *adj* [Ar हाज़िर] Present 2 Ready; being at hand 3 Being face to face

Id હાજર થવુ-રહેવુ To be present, to be ready હાજર કરવુ To bring forward, to produce હાજર રાખવુ To cause to be presen .

Prov હાજર સો હજૂર (આગળ મૂકુ છુ) I present your honour with what I have

હાજર-જવાબ, *s m* [+જવાબ] Presence of mind, ready-wit

હાજર-જવાબી, *adj* Ready-witted

હાજર-જામીન, *s m* [+જામીન] A bail for appearance

હાજરાત, *s f* [See હાજર] Exorcism; raising a spirit

હાજરા-હજુર, *adj* [See હાજર] Ready at hand 2 Manifest, cognizable by the senses, visible

હાજરી, *s f* Presence 2 A muster roll; the morning-meal

Id હાજરી પત્રક A catalogue, roll, or register of attendance હાજરી લેવી To call the roll, to see whether a person is present or not 2 To examine the person of 3 To take one to task, to scold હાજરી ભરવી To show that one is present

હાજ-વુ, *v i* [See હાજત] To persevere

હા-જિ યો, *s m* [See હા-જી, હા-જી] A flatterer, a sycophant, a parasite

હાજી, *interj* [See હા જી] Yes, sir

Id હાજી-હાજી - કરવી To obey implicitly 2 To flatter

bimana ચાર હાથવાળા The quadrumana હજાર હાથો ધણી Having a thousand hands (an epithet applied to God) હાથ પીળા કરવા-પીળા To make one's hands yellow by rubbing turmeric over one's child previous to his or her marriage Hence 2 To get one's children married હાથે કરીને Voluntarily 2 Knowingly, purposely

Prov હાથ પોલો તો જગ ગોલો Money makes the mare go હાથ ચાટે કાંઈ પેટ ન ભરાય A fog cannot be dispelled by a fan હાથના કર્યા હૈયે વાગ્યા Evil to him, who evil thinks *Honi soit qui mal y pense* As you sow, you will reap Underhand practices fail in the end હાથમા આવ્યુ તેજ ખરૂ, હાથે તે સાથે A bird in the hand is worth two in the bush હાથ હલાવ્યા વિના કોળિયો મ્હોમા ન પેસે Heaven helps those who help themselves હાથ કંકણને આરસીની શી જરૂર Seek not for a good man's pedigree હાથ આવેલી તક ખોવી નહિ Everything hath its time, and that time must be watched હાથે કરીને પગ ઉપર કુહાડો મારવો He that cuts himself wilfully, deserves no balsam હાથે કરીને પોતાની એબ ઉઘાડીએ નહિ It is an ill bird that betrays its own nest હાથમા નહિ કોડી ને ઉવી બજારે દોડી Ere fancy you consult, consult your purse હાથ દીધે હુગામણ ખમે ? Submit where all opposition must be in vain હાથના છુટા ને હૈયાના ફુટા Extravagant persons are generally thoughtless હાથનું બાળ્યું ને પારકુ સમાર્યું Do your own work=Self interest is a powerful motive હાથમા તેના મોઢમા=હાથમા તેની બાથમા Money makes the mare go હાથ મૂકીને કોણી કયા ચાટવી ? A bird in the hand is worth two in the bush હાથે ચૂડી તે સત્યાસી ફુલી Wifehood is the happiest state under all circumstances હાથ ભરે, પણ તસુ ન ફાટે Profuse in promises and slow in deeds હાથે કરીને પેટમા પાળી ન મારો Let not your tongue cut your throat

હાથ-ઉછીનું, *adj* [+ ઉછીનુ] That is lent or borrowed for an occasion (as money), that is lent or borrowed without being entered in the account books

હાથ-કડી, *s f* [+ કડી] Handcuffs, manacles

હાથ-ચાલાકી, *s f* [+ ચાલાક] Dexterity 2 Sleight of hand, legerdemain

હાથણી, *s f* [See હસ્તિની] A female elephant

હાથ-ધોણુ, *s n* [See હાથ+ધોવુ] Diarrhœa

હાથ-પોચિયું, *s n* [See હાથ+પાચી] An ornament worn on the hand by women and children

હાથા, *s m pl* [See હાથો] Marks of red turmeric (કંકુ) made with the hand and fingers, indicating good luck at the beginning of an auspicious ceremony

પુત્ર પ્રસંગ્યો, પુત્ર પ્રસંગો, વાત ચાલી ચોફેર છ,
હાથા, તોરણ હરિ મંદિર વાજે વાજિત્ર ઘેર છ
—પ્રેમાનંદ

હાથિયો, *s m* [See હસ્ત] The thirteenth lunar asterism

હાથી, *s m* [Hem Des હત્થી fr હસ્તી] An elephant

Id બેઠા હાથી ની પેઠે Leading a useless but luxurious life

Prov આગર મોટો હાથી છે A small spark may make a big fire હાથી ઉપર બેઠા બોરા પણ આઘુ હાથ લાંબો કરે Women, priests, and poultry never have enough હાથી હાથી લડે, ઝાડનો ઝાડો ખો The poor do penance for the follies of the strong હાથીનો ભાર હાથીજ ઉપાડે Every man to his trade હાથીની આગળ ટકો A drop in the ocean હાથી પાછળ કુતરા ભસ્યાં કરે છે The moon does not heed the barkings of dogs હાથીના મોઢ આગળથી પુછે દેવો છે You have to reach an inaccessible place હાથી ખાય ઘણું, દેખાય પણ ઘણું Regal horses have regal care=High winds blow on high hills હાથી મસ્તાનો થાય ત્યારે માથે ધૂળ નાખે A mad man is his own curse હાથી તરસ્યો ઘુંટ સમા પાણી A great fortune is a great misfortune =A poor man is readily overwhelmed હાથ હાથીઓ તો મોઢે શોભે Everything has its place હાથીના દાંત બહાર નિકળ્યા તે નિકળ્યા A word once spoken cannot be recalled હાથીના દાંત ચાવવાના

Id મારા હાથમા નથી It does not lie within my reach તે મારે હાથે નહિ થાય I have not the will to do it=I shan't do it તે કામમા તેનો હાથ સારો છે He has great skill in doing it તે કામમા તેનો હાથ છે He is implicated in it તેને માથે ગુરૂનો હાથ છે He is in favour with his spiritual preceptor હાથ આવવું To recover a lost thing 2 To get under control હાથ ઉગામવો-ઉપાડવે -ઉઠાવવો To raise the hand to strike. હાથ ઉઠાવવો To relinquish a claim to હાથ કરવુ To subdue હાથ કાપી આપવો To be bound by a writing signed with one's own hand હાથ ઘાલવો To interfere, to meddle with another's business હાથ ચલાવવો To beat. 2 To work with -[illegible] હાથ ચળવળવા To be eager to beat હાથ ચાલવો See હાથ ચલાવવો, હાથનો ચોખ્ખો Trustworthy 2 Honest હાથનુ છુટું-મોકળુ That has the habit of beating 2 Munificent, liberal હા થથી જવુ To be lost (said of a thing) 2 To be irreparably depraved in morals 3 To be beyond all hope of recovery (said of a sick person) હાથ જોડવા To join the hands in supplication હાથ ઝાલવો-પકડવો To help હાથ ટાઢા કરવા To have one's (worldly) desires fulfilled by doing good work હાથ દાબવો To give a hint (by pressing the hand) 2 To bribe હાથમા દાબવુ-ચાંપવુ To give a bribe reluctantly હાથ દેખાડવો To show one's strength or power 2 To show one's skill હાથ દેવો To lend a helping hand 2 To apply a liquid all over હાથ ધરવો To hold up one's hands 2 To beg હાથ ધોવા To wash one's hands of હાથ નીચેનું Subordinate હાથ પગ ભાંગી જવા To be dispirited, to despond હાથ પગ Hands and feet 2 (One's) Chief support, life and soul હાથપર લેવુ To win over 2. To be engaged in going હાથ ખીસ્સામા હોવો-ખાલી ઠમાં હોવો To be in want of money, to have one's pockets empty, to be in a pecuniary difficulty માથે હાથ મુકવો To pronounce a blessing on 2 To infuse one's own characteristics into another person, to inspire another with one's own peculiar qualities. હાથ મારવો To defraud a person of his money 2 To acquire by dishonest means, to embezzle 3 To apply a liquid all over હાથનુ મોકળુ See હાથનું છુટું, 2 હાથ લાગવુ See હાથ આવવુ, 1 હાથવસ Obedient આડો હાથ ધરવો-રાખવો To stop one from further action હાથ હેઠે પડવા or હાથનીચે પડવા To be deprived of one who could render assistance 2 To be left in the lurch ચારે હાથ હેઠા પડવા To become quite helpless હાથ નીચે In subordination to, under the influence of હાથ નીચે પડવુ To be under the influence of હાથ નીચે પડવો To lose one's own influence or power 2 To be disgraced હાથે ઝાલવુ To catch redhanded હાથની કરામત One's own handiwork હાથે હાથ મિલાવવો To settle a contract હાથમા હાથ આપવો To pledge one's hand, to make a promise 2 To perform the marriage-ceremony, to declare to have been married હાથ મેળાપ-મેળાવો The ceremony of marriage હાથ બેસવો To be a practised worker હાથે બેસવુ To be skilled in doing હાથ ઠોકવો To settle a contract હાથ ભરવા-મારવા To go forward in swimming માથે હાથ દેવા To be disappointed કેડે હાથ દેવા To be exhausted by over work હાથ ધુપી ખાઇ રમવી To indulge oneself in a sport in which stones, &c, are thrown about હાથ જોવો To examine the hand (in palmistry) તેનો હાથ ચોખ્ખો નથી She is in menses. હાથ વળાવો કરવો To be remarried હાથ વાળવો To cry and mourn over the dead (by women) હાથની વાત A matter over which one has full control હાથ પગ દોરડી ને પેટ ગાગરડી Thin hands and legs with a big stomach(said of an emaciated sickly person) હાથ વેંતમા આવવુ To be on the point of હાથ ઘસવા To repent હાથમા હોવુ To be in one's power હાથ ફેરવવો To apply a liquid lightly over 2 To agitate, to stir 3 To steal everything that one can lay one's hand on માથે હાથ ફેરવવો To caress and fondle by passing one's hand over another's head, back, &c., and inquiring about another's health 2 To bless 3 To make a recluse of, by causing him to get his head shaved. 4 To reduce to beggary or poverty બે હાથવાળો The

તારક, હારક, નાળક તેમા બની આવે બેશાબેશા
—બાપુસાહેબ ગાયકવાડ

હાર-જિત, *s f* [See હાર defeat + જિત] defeat and victory

હાર-ડો, *s m* [See હાર a necklace] A chaplet, a garland, a wreath (of beads, gems, pearls, &c) 2 A necklace of beads 3 A necklace made of balls of sugar

હાર ણુ, *adj* [See હાર-વુ] Impatient, not enduring, cowardly

થવા કરજે જ ગદા મમ ધારણુ, તારણુ હારણુ તર્જન તે
—વલ્લભ

હારદ, *s m* [S हार्द *fr* હૃદય] Intention, intent 2 Spirit; purport, import, the substance 3 The heart

નાનાની કોણ વાતો કરે ? મોટાના કોણ હારદ હરે ?
—સામળભટ

હાર-દોર, } હારા-દોર, } *adv* [See હાર a line+દોરો, રજ્જુ] In a line, in a row, in columns (as sitting, standing, planting trees, placing articles, &c)

હાર-બન્ધ, *adv* [+બાધ-વુ] See હાર-દોર

હાર વુ, *v t* [S हृ, हर, to take away] To lose, to forfeit 2 To sustain a loss or defeat (in a play, fight, &c), to be defeated 3 To be discomfited 4 To be tired

Id હારી છુટવુ To be free from a quarrel by admitting oneself defeated

Prov વાર્યું ન કરે, પણ હાર્યું કરે In the end things will mend = What reason and endeavour cannot bring about, time often will હાર્યો જુગારી બમણુ રમે After losing, one plays more

હારિ સુ, *adj* [See હાર a line] Equal Sung in the same musical mode (a song, &c)

હારી, *adj* [S See હાર ૬] That takes away (Used at the end of a compound)

હારીલ, *s m* [S हरित green] A kind of bird

N B—It is believed that this bird catches hold of a piece of wood at its birth, and does not let it go so long as it lives

મગર, મકોડા, હારિયલ હાડી, વા પે વરૂણીકી મત માઠી; હાતો અપના ધાયા કરહી, નહિ તો પ્રાણુ તજી કેમ રહી
—બાપા

હારે, *prep* [See હાર a line] With, along with, being in company with

હારે-ડું, *adj* [See હાર a defeat Or S हार a battle] Mischievous, troublesome

હારો, *s m* A measure of seven maunds 2 A square heap of cowdung cakes made for cooking food

હારે-ડી, Same as હાર, a line

હારો-દોર, Same as હાર-દોર

હારો-હાર, Same as હાર-દોર

હાર્દ, Classical form of હારદ

હાલ, *s m pl* [Ar हाल] Pickle, plight, wretched condition or circumstances, extremity

Prov હાથ જાય, હવાલ જાય, પણ ખરેકા ખ્યાલ જાય ? Habit is second nature

હાલ, *adv* [Ar हाल] Now, at present

હાલક-હુલક, *s n* [See હલક+હુલક] Noise and disturbance, breach of peace and high crime

હાલક હુલક, ત્રાસ, પરથો ઉઠી ને ઉઠી,
ખુમ્બારવ ચોપાસ વિકટ વાટો ગયા ટેટી
—સામળભટ

હાલ-ચાલ, *s f* [See હાલ વુ + ચાલ-વુ] Moving, stirring, motion 2 Locomotion walking, movements

હાલત, *s f* [Ar हालत्] A state, a condition, circumstances

Prov મેલ જાય ધુવે, ને હાલત જાય મુવે Habit is second nature

હાલતુ, *adj* [See હાલ-વુ] Moving, swinging

હાલતા ચાલતા ને પ્રત્યક્ષ બાસી,
સહુ મારો માની બેઠા સસાર —ધીરો

હાલ-પોલ, *adj* [+ પોલ] Shaking and rotten at the core 2 Rotten

હાલ-મકાલ, [See હાલ+મકોર વુ] See હલ-મલ

હાલમસ્ત, *adj* [P *fr* હાલ, *s m* + મસ્ત, See હલમસ્ત, અલમસ્ત] Well nourished, and proud of one's own bodily strength, ever ready to resort to violent ways regardless

વાના જુદા, ને દેખાડવાના જુદા He has one face ...od, and another to the devil, one opinion for the chamber and another for the platform હાથીને અંકુશ A small spark may make a big fire

હાથી-દાંત, *s m* [See હસ્તિ+દાંત] Ivory

હાથે-ળી, *s f* [+ તળિ-યુ] The palm of the hand

Id એને તો હાથેળીમા પૂરની આવી ગઈ He is overtaken by a great misfortune એ તો હાથેળીમા પૂરની જુવે છે He is at the height of his power હાથેળીમા નચાવવુ To compel to do one's bidding

Prov હાથેળીમા વાળ હોય, તો પૈસો હોય Utterly poor

હાથે-વાળો, *s m* [+ વાળવુ] Marriage

પરમ દહાડે તેનો હાથેવાળો મળી જાય, એટલે ગગાનાહ્યા —પ્રેમાનદ

હાથો, *s m* A handle, the hand; a hilt 2 The hand given to a merchant or a broker under a cloth for the purpose of bargaining or settling the price of goods, &c, by means of the fingers 3 Grace, favour

Id એને માતાનો હાથો છે The goddess shows particular favour to him હાથો ઠોકવો To settle a bargain

હાથો-હાથ, *adv* Personally 2 From hand to hand, from the hands of one person to the hands of another, and thus onwards 3 Sharply, swiftly

હાન, *s f* [See આજ્ઞા Or, See સાન] A vow

સુભદ્રાને રૂકમણી ગાને, જગદબાને હાન છ —ભાલણ

હાન, Same as હાણ, હાનિ

હાનિ, *s f* [S *fr* हा to abandon] Injury 2 Loss, damage 3 Detriment 4 Privation 5 Destruction, extinction

હાનિ-કારક, *adj* [S *fr* + કારક doing *fr* कृ, કર વુ to do] Injurious 2 Destructive

હાબદુ, *adj* [P आमाद, prepared *fr* आमदन् to be prepared] Whole, complete 2 *adv* Wholly, completely, entirely

Id હાબદા થવુ To be ready, to be completely equipped

હામ, *s f* [See હામી] Courage, fortitude.

Id હામ ભીડવી To venture, to run the risk of

Prov હામ, દામ, ને ઠામ (વેપારમા) જોઈએ Commercial adventure, money, and the place of business are the three requisites in commerce

હા-મા-કરતાં, *adv* [See હા+મા don't+કર-વુ] With great hesitation, at length

હામી, *s f* [Ar हामी a helper] Guarantee, assurance, security

Id હામી ભરવી To stand security

હાય, *interj* [Imit] An interjection uttered upon some sudden emotion, or sensation of pain, alas! 2 *s f* An expression of pain 2 A curse pronounced by a suffering person

તુલસી હાય ગરીબકી કબૂ ન ખાલી જાય —તુલસીદાસ.

હાય, *s f* [P हाय] Power, ability

હાય-હાય, *s f* [See હાય, *interj*] Extreme grief 2 A general grief

હાર, *s f* [See હાર-વુ] Defeat, discomfiture

હાર, *s m* [S] A necklace of gold, pearls, &c

હાર, *s f* [See ધારા, Or, હાર, *s m*] A line, a row

Id એક હારના Of the same rank, of the same kind હાર કતાર In rows હાર પડવુ, હારે પડવુ To be set going, to be started હારે પાડવુ To set going, to start

હાર, *s m* [S *fr* हृ, हर्, to take away] The power of carrying down, the force of a stream of water, or of the current of a river

હાર, *s m* [See આહાર.] Paste of new rice used in stiffening cloth 2 Food eaten at one sitting

Prov હાર મારે કે ભાર મારે Excessive food or burden may be the cause of death

હાર ક, *adj* [S *fr* हृ, हर्, to take away See હર-વુ] That takes away from 2 That seizes, ravishes, or robs (Used at the end of a compound)

હિડ•વું, *v i* [S हिण्ड् to go] To walk, to trudge 2 To go 3 To roam, to stroll

હિંડોળ, *s m* [See હિંડોળો] One of the musical modes

હિંડોળા-ખાટ, *s m* [See હિંડોળો + ખાટ] A swinging cot

હિંડોળો, *s m* [S हिन्दोल a swing *fr* आन्दोल् to swing, to rock] A swinging board 2 See હિંડોળ

હિંસ•ક, *adj* [S See હિંસા] That kills, murderous cruel

હિંસ વું, Same as હિસ વું

હિંસા *s f* [S *fr* हिंस् to kill] Slaying, killing, depriving of life

હિંસા રિ, *adj* [+ કારી, કારક doing *fr* કરવું] Living by killing beasts, carnivorous

Id હિંસારી જાનવર Beasts of prey

હિકમત, *s f* [Ar हिक्मत wisdom, philosophy] Contrivance 2 A plan, a scheme, a device, an artifice, an art, a stratagem, a trick 3 Ingenuity: sagacity, skill 4 Ingenious adaptation, a secret and clever disputation or adjustment by which an effect is accomplished

હિકમતી, *adj* Contriving 2 Inventive 3 Skilful, ingenious 4 Tricking, artful 5 Artificial

હિક, *s f* [S हिक्का hard breathing] Hard breathing, panting 2. Asthma 3 A shooting pain in the sides, hiccough

હિક•રાણુ, *s n* [+ રવ a cry] A confused noise

હિકાયત, *s f* [Ar हिकायत् a story] A story, a tale, a fable 2 A narrative, an account, a history

હિક્કળ, } *s n* [See શીત ળ] Cold 2
હિકળ, }
Chilliness 3 A piercing cold wind

હિક્કા-નાદ, *s m* [S *fr* हिक्का Imit Hiccough, an indistinct sound] An echo 2 A rumbling sound in the chest

હિચ ક•વુ, See હિચા ક વુ

હિચ-કાર, *adj* [P हीचकार of no use *fr* हेच् nothing + कार् use *fr* कृ to do] Cowardly timid, pusillanimous

હિચકો, Same as હિંચકો

હિજ-ડો, *s m* [P हीज impotent] A eunuch 2 A coward 3 An effeminate person 4 An indecent fellow

હિજરા•વુ, *v i* [See ઝુરવું] To pine, to languish 2 To lament, to bewail, to bemoan

હિજરી, *s m* [Ar हिजरी pertaining to separation *fr* हिज्रत separation] The Muhammadan era which commenced with the flight of Muhammad from Mecca to Medina on the 16th of July, A D 622

હિણુ-કમા ઉ, *adj* [See હીણું + કમાવું] That does not earn anything

હિણુ-પત, *s f* [S हीनत्व *fr* हीन] Disgrace, ignominy, infamy, shame

હિણુ-વર, *s m* [See હીણું + વર a bridegroom] The bridegroom unsuited by inferiority in years or qualifications to his bride

હિણુ-વાડ, *s n* Disproportionateness or disagreement in the union of a married couple, of whom the bridegroom is inferior in years or qualifications to his bride

હિણ વુ, *v t* To deprecate 2 To lower 3 To despise, to scorn, to contemn

હિત, *s n* [S] Interest, advantage 2 Profit, good, benefit

હિત-કર્તા, }
હિત-કારક, } *adj* [+ કર્તા, &c *fr* कृ, કરવું to do] Beneficient, beneficial, profitable, salutary
હિત-કારી, }

હિત-શત્રુ, *s m.* [S *fr* + શત્રુ] One who does towards others what appears to be beneficial for the time, but leads to evil consequences

હિતાહિત, [+અ હિત loss] Gain and loss

હિતુ, *adj* [See હિત] Wishing well, friendly

હિતેચ્છુ } *adj* [S *fr* + ઇચ્છવું, & S ...]
હિતૈષી, }
That wishes well

હિતાપદેશ, *s m* [S *fr* + ઉપદેશ] Good counsel or advice

of consequences 2 Poor but vain

હાલર ડું, હાલ રૂ, } *s n* [See હુલાવ વું] A lullaby

તેને નદરાણી હુલરાવી ગાયે હાલરા —દયારામ

હા લડ, *s n* [See હાર a line] A group, a flock

હાલ વું, *v i* [Hem Des हल्लिअ=S चालितम् moved See ચાલ વું Or S ह्वल् to move] To have motion, to move 2 To shake, to totter 3 To walk

હાલમો, *s m* [Ar हादिमः an announcement] An obstruction 2 A damage, a loss, an injury

હાલ-હવાલ, *s m* [See હાલ, *s m* + હવાલ] A distressful condition, a plight, a pickle

હાલ-હાલ, *adv* [See હાલ, *adv*] Just now, even now, now, without losing time

હાલી, *s f* [See હાલ વું] A cradle

હાલી-ગોરી, *s f* [+ગોરૂ] A lullaby

હાલી-મુવાલી, *s m pl* Persons of little consideration

મહારાજાને આરામ લાગે (હોત્સવ) આરભાયો છે, માટે હાલી મુવાલી સઘળા સમસ્ત પુર જને અત્યા રથીજ પણ પરાગોદ્યાનમાં જવા માંડયું —પ્રેમાનંદ

હાલો, *interj* [Db Des हल-हल ओ=> त्वरा haste, also Hem Des सालाणओ = S स्तुत्य fit to be praised, *fr* श्लाघ् to praise] A word used to quiet a baby while rocking it in the cradle

હાવ, *s m* [S] An amorous display by a woman, amorous blandishments of a woman

હાવ, Same as હવસ

હાવ-ભાવ, *s m* [S *fr* હાવ, S + ભાવ] Coquetry, feminine blandishments, the airs and arts of love

હાવ ૨ું, *adj* [See હાવ, હવસ] Insatiable, insatiate 2 [See બાવરૂં] Bewildered, confused 3 Impatient of an object desired 4 Intolerant of an evil endured 5 Driven mad

હાવ રો, *s m* [See હાવ, હવસ] A hearty appetite after recovery from fever

હાવરો, *s m* An acc unt-book

હાવા, Same as હવે, હમણા

હાશ, હાસ, } *interj* [Imit] An interjection implying satisfaction

હાસી, Same as હાસી

હાસ્ય, *s n* [S *fr* हस् to laugh See હાસી, હાસી] Laughter, laughing

હાસ્ય-કારક, હાસ્ય-જનક, } *adj* [S *fr* + कृ to do and जन् to be produced] Causing laughter merry

હાસ્ય-રસ, *s m* [S *fr* + રસ] The sentiment of laughter

હાસ્ય-રસ-પ્રધાન, *adj* [+પ્રધાન] Comical Id હાસ્ય-રસ પ્રધાન નાટક A comedy

હાસ્ય-વદન, *s n* [S *fr* + વદન] A smiling face 2 *adj* Having a smiling face

હાસ્ય-વિનોદ, *s m* [+ વિનોદ] Laughter and amusement, merriment

હા-હા-કાર, *s m* [See હા+S कार a suffix showing the sound of the preceding letters *fr* कृ to do] A general or great lamentation or wailing

હાહો, *s f* [See હા + હો] Noise, clamour 2 Scandalous reports

હિઆ, Same as આંહિયાં

હિંગ, *s f* [S हिङ्गु] Asafœtida

Prov હિંગ જાય પણ હિંગની વાસ ન જાય Every tub will smell of the wine it holds

હિંગ ડો, *s m* An inferior kind of asafœtida

હિંગળો, હિંગળો ક, } *s m* [S हिङ्गुल] Vermilion

હિંગળો કિયું, *s n* A case for holding vermilion 2 *adj* Having vermilion colour

હિંગાસ, Same as હગાસ

હિંગોટ્ટ, *s n* The name of a fruit

હિંચ-કો, *s m* [See હિંચ વું] A swinging bed 2 A swing 3 Motion backwards and forwards of anything hanging loosely

Id હિંચકા ખાવા To swing oneself હિંચકો નાખવો To give a swing

હિંચ વું, *v i* [See હિંડોળો] To swing to rock

હિંચાવ વું, હિંચોળ વું, } *v t* [Causal of હિંચ-વું] To cause to swing, to rock

હિક્કો, s m [Ar हमूला an attack See હલ્લો] Difficulty 2 Injury 3 A jerk; a shake; a push, a shock

હિસ-વું, v i [See હર્ષ; or see हेम in હિસારવ, or see હસ-વુ] To be glad, to be pleased; to be amused

આન ને પાન વિહાર સ્વાનક પણ્યા,
કામની નિરખતા કામ હિસે —નરસિંહ મહેતા

હિસાબ, s m [Ar हिसाब् reckoning, account] Computation, calculation 2 A sum, an example (in Arith) 3 A money account 4 Book keeping 5 Estimation, regard, worth 6 Practical arithmetic 7 The amount calculated, the sum or result worked out, reckoning 8 A register or a computation of goods purchased or sold, of debts, expenses, costs, &c

Id હિસાબ કરવો To compute 2 To adjust and settle accounts હિસાબ ચુકવવો To pay off હિસાબ રાખવો To keep accounts હિસાબ લેવો To audit accounts 2 To take an account. 3 To hold responsible હિસાબ જોવો To examine the accounts હિસાબ લખવો To write the accounts શા હિસાબમા ? Of what consideration ? insignificant

Prov હિસાબ કોડીનો અને બક્ષિસ લાખની Count like Jews and agree like brothers

હિસાબ કિતાબ, s m [+ કિતાબ] A general and loose term for arithmetical calculations, &c 2 Accounts 3 An account book 4 Calculations, computations

હિસાબી, adj Skilful or versed in arithmetic. 2 Versed in accounts 3 Pertaining to arithmetic. 4 Pertaining to accounts 5 Correct, proper, just

હિસારવ, } હિસારો, } s m [S हेष neighing fr हेष् to neigh + રવ and + S कार a suffix showing the sound of the preceding letters fr कृ to do] Neighing, bellowing, lowing

જેમ જેમ હરિ પગલા ભરે, તેમ તેમ ... હિસારા કરે
—પ્રેમાનંદ

હિસ્સેદાર, s m f [See હિસ્સેદાર P] A shareholder, a partner, a sharer

હિન્દુવાણી, *s f* [See હિન્દુ] A Hindū woman

હિન્દવી, હિન્દી, } *adj* Belonging or relating to the Hindūs or their country, Hindūstān or India 2 *s f* The Hindūstānī language 3 The language of the Hindūs.

હિન્દુ, *s m* [P हिन्दु of Hind *fr* हिन्द् India *fr* S सिन्धु the river Indus Hem Des इन्द, हन्दि, please, take it (*from its being often used*), also हिन्दि it is from S अह to be] A Hindū 2 A native of India

હિન્દુસ્તાની, હિન્દુસ્થાની, } *adj* [સ્થાન] Belonging or relating to Hindūstān or India 2 *s m* A native of Hindūstān proper, or Upper India 3 A person or soldier from the upper provinces or country north of the river Narmadā. 4 The Hindūstānī or Urdū language

હિમ, *s m* [S. हिम snow] Frost, hoarfrost 2 Congealed dew 3 Coldness, chilliness 4. [See હેમ] Gold

હિમ-કણ, *s m* [+કણ] A flake of snow

હિમ-કર, *s m* [S *fr* + कृ to do] The moon

હિમજ, હિમજી, હરડે, } *s f* [See હરડે] A small kind of myrobalan (હરડે)

હિમરૂ, *s m* [See હીર silk+મઢ-વુ]A kind of embroidered silk stuff

હિમાયત, *s f* [Ar हिमायत् an aid, a help] Patronage 2 Advocacy

હિમાયતી, *adj* Patronizing, advocating 2 *s m* A patron, an advocate

હિમાયલું, *adj* [See હિમા-વુ] Afflicted with cold or frost, withered by frost 2 Lean, thin (of the body)

હિમાવું, *v i* [See હિમ frost] To be afflicted with cold, to be withered by frost 2 To be lean or thin 3 To be sour in mind

હિમાળુ, *adj* [S हिमालय the Himālayas *fr* + આલય] Pertaining to the Himālayas, coming from the Himālayas; cold, cool

હિમાળુ વા વાયો રે, હલકી ટાઢમા —દયારામ.

હિમાંશુ, *s m* [See હિમ+S अंशु the ray] The moon

હિમ્મત, *s f* [Ar हिम्मत्] Courage, boldness, intrepidity 2 Spirit, vigour, vehemence

Id હિમ્મત આપવી To encourage હિમ્મત કરવી-ચલાવવી-ધરવી-ભીડવી, To dare, to venture હિમ્મત છોડવી-હારવી, To lose heart હિમ્મત પકડવી To pluck up courage હિમ્મત રાખવી To have courage

Prov હિમ્મતે મરદા, તો મદદે ખુદા God helps those who help themselves= Begin your web properly, and God will supply you with thread

હિમ્મત-વાન, *adj* [+ S वत्, वन्=વાળું having] Bold, courageous, daring

હિર-કોરી, *adj* [See હીર+કોર.] That has a silk border

હિરણ્ય, *s n* [S] Gold

હિરણ્ય-ગર્ભ, *s m* [+ ગર્ભ] The god Vishnu who produced the original golden egg out of which the world was evolved

હિરા-કણી, *s f* [See હીરો+કણી.] A diamond facet

હિરા-કણ્ઠી, *s. f* [+ કણ્ઠી] A kind of gold necklace

હિરા-કશી, હિરા-કસી, } *s f* [See હરિત green] Green vitriol, sulphate of iron

હિરા-ગળ, *adj* [See હીર] Silken

હિરા-બોળ, *s f* Myrrh

હિરા-દખ્ખણ, *s f* The name of a drug.

હિરા-મલ, *s m* [See હરિત+મલ, મલ્લ] A bird of the parrot kind

હિરા-વેધ, *adj* [See હીરો+વેધ-વુ] Able to bore a hole even in a diamond 2 Clever; trickish

હિલ-ચાલ, Same as હાલચાલ.

હિલવુ, Same as હાલવું

હિલામો, *s m* [See હલાવ-વુ] An effort, a vigorous attempt, a resolution 2 A rising; an insurrection

રગે કરવા ગોવડી, હેડે માહારૂ હિસે રે —આલણ.

હિલોળો, *s m* [See હિંડોળો] Merriment.

tobacco હુક્કો પીવો-ગડગડાવવો To smoke a *hukkah*

હુજ્જત, *s f* [Ar हुज्जत an argument.] Obstinacy, persistence, a dispute, an argumentation

હુજ્જત-ખોર, } *adj* [+P ख़ोर enjoying *fr* હુજ્જતી, } ख़ुर्दन् to enjoy] Obstinate 2 Disputatious 3 That makes difficulties and objections

હુજ્જરડો, Same as ઉઝરડો, ઉઝેડો

હુડતા-વ-વું, *v t* [See હડહડ + સતાવવુ] To slight, to disregard 2 To cow down.

હુડ-દો, *s m* [Imit] A jest, a joke

હુડા, *s m pl* [See સૂડો *fr* શુક] Same as હીયા, a kind of birds

હુણ-વું, *v t* [See હણવુ] To beat the breast in mourning

હુત, *adj* [S *fr* हु to sacrifice] Sacrificed

હુત-દ્રવ્ય, *s n* [S *fr* + દ્રવ્ય] Materials for a sacrifice, offerings to fire

હુતાશ, } *s m* [S *fr* + અશન] Fire હુતાશન, }

હુતાશની, *s f* [S See હુતાશન] The Holi; the pile arranged to be kindled at the festival of the Holi

હુનર, *s m* [P हुनर skill, art] An art; a craft, a manual art 2 Skill, ingenuity 3 A contrivance

Prov હુનર કરો હજાર, ભાગ્ય બિન કોઈ ન પાવે There is no flying against fate હુનરવાળો કોઈ ભુખે મરે નહિ He who has an art, has everywhere a part

હુનરી, *adj* Artful. 2. Skilful, inventive 3 Ingenious 4 That has or can devise shrewd modes for the accomplishment of objects

હુનાળો, *s m.* [See ઉષ્ણ + કાળ] Summer Same as ઉનાળો

હુનું, *adj* [See ઉનું, ઉષ્ણ, *fr* S उष् to burn] Hot; warm See ઉનું

હુન્નર, Same as હુનર

હુપ-કો, } *s m* [Gu] હુપ, હુબ, Imit + S હુબ કો, } कर doing *fr* कृ to do] Opening the mouth owing to the sensation of vomiting 2 Vomiting

હુબે-હુબ, } [Ar हबिहू exact See આબેહુબ] હુબે-હૂબ, } Exact, very like

હુમલો, *s m* [Ar हमूलः an attack.] An assault, an attack

હુમા-યું, *s n* [P हुमायुं auspicious *fr* हुमा name of a fabulous auspicious bird Or See હોમા ચું] A particular bird which is supposed to burn itself

નિજ ઈચ્છાએ આળે કાય, સ્વાત બુદ ફરી પરગટ થાય
—અખો

હુરમત, *s f* [Ar हुर्मत् honour, respect.] Character, reputation, honour

Id હુરમત હારવી To lose one's reputation.

હુરિયો, } *interj* [Imit] An exclama- હુર્રે, } tion used in hissing or hooting 2 *s f* Public disgrace

હુલડ્ડુ, *s n* [See ઉલ્ટા, ઉલ્ટા પાત] A commotion a popular disturbance 2 A sudden fright; consternation

Id હુલડ્ડુ પાડવું To raise an alarm

હુલ-ડ, } *s n* [See હુલડ્ડુ] A tumult a હુલ્લ-ડ, } disturbance 2 A riot; a rebellion 3 A brawl

Id હુલડ મચાવવું To raise a disturbance

હુલડ-ખોર, *adj* [+ P ख़ोर enjoying *fr* ख़ुर्दन् to eat to enjoy] Insurgent, rebellious 2 *s m.* A rebel

હુલ-રા-વ-વુ, *v t* [See હલાવવું] To rock in the arms (an infant)

પાવલોપા રે હરિ ગોપાળ, યશોમતી હુલરાવે બાળ
—ભાલણ.

હુલા-મ-ણું, *s n* Rocking in the arms (an infant) 2 Affectionate treatment of a child

જસોદાજી હુલામણે તેનું નામ ધરે છે કાહાનજી
—ભાલણ.

હુલા-વ-વુ, [See હલાવવું] See હુલરાવવુ

ધવરાવ્યો હુલાવિયો વિનતાએ કર્યો વિવેક
—સામળભટ.

હુલા-વુ, *v t* To remonstrate with kindness, to dissuade

a characteristic

હીરો, *s m* [S हीरक] A diamond 2 A gem, a jewel 3 Anything best of its kind

Prov હીરો હીરાને કાપે Diamond cuts diamond હીરાની કીમત ઝવેરી આગળ A pebble and a diamond are alike to a blind man હીરામા છાટ અને રૂપમા ગર્વ (એ બે સરખા) Pride in a beauty is like a flaw in a diamond

હીલો, *s m* [See હિલ્લ રૂ Or, હિલ્લો] A jerk, a shake 3 [*Cf* ચીલો] A cart-rut 4 Difficulty 5 Injury

હી-હી, *adv* [Imit See હિ હિ-હિ] Giggling, tittering

હુ, *pron* [S अहम्] I, I myself

Prov હુ ને મારી વહુ, તેગા આવ્યા સહુ We two are sufficient for each other

હુ, *interj* [Imit See હૂં, હા] A particle indicating assent or consent 2 On, go on

હુક હું, *v i* [See હુ, *interj* To be eager to go on 2 To compete keenly

હુ કાર, } *s m* [+S कार making *fr* कृ to
હુ કારો, }
do] The uttering, from time to time, of the sound હુ by the hearers of a narration, in expression of their clear apprehension or fixed attention 2 An expression of contempt, a challenge, a call to fight

હુછી, *adj* [See હુ હું] Mischievous, troublesome

Id હુછી વેડો Mischievous and troublesome.

હુણુ, *s n* [S सूचि, સોય, a needle] The sharp point of a blade of grass

હુડકલો, *s m* [See સુંડલી, સુંડલો, or, સુપડું] A sifting fan

હુંડિયા-મણુ, *s n* [See હુડી] Discount price paid upon a *hundi* or bill of exchange

હુડી, *s f* [Hem Des हुड्डा = a stake, a condition, an agreement, price, reward] A bill of exchange

Id હુડી લખવી To draw a bill of exchange હુડી સીકારવી To accept a bill of exchange હુડી પાકવી To be due (of a bill of exchange) હુડી સરવી To pay the amount of a bill of exchange હુડી સ્વીકારવી To give notice of a bill of exchange having been received હુડી પત્રી A bill

Prov હુડી તેનો વીમો Killing two birds with one stone હુડીનુ ખોખુ The paper on which a bill of exchange was written, but which is of no value after the amount has been paid

હુડે, *adv* In the lump, on the whole

હુથિયું, Same as સુથિયું

હુ-પણુ, }
હુ પણું, } *s n* [See હુ+પણું,પદ] Egotism,
હુ-પદ, }
હુ-પદું, }
self-conceit

હુફ, *s f* [S उष्मन् *fr* उष्ण hot *fr* उष् to burn See ઊફ] Genial heat, warmth See ઊફ

Id હુંફ વળવી To become warm

હુંફા-ચલું, *adj* Lukewarm

હુફા-ળું, *adj* [See હુંફ+વાળુ having] Warm

હુંશ, Same as હોંસ

હુંશળ-મુશળ, *s n* [S उलूखल the mortar—मुसल the pounder] The mortar and pestle these being looked upon as important articles in housekeeping

હુંશી, *adj* [See હોંસ] See હોસીલું

હુંશી, *adj* (An ox) Having a circle of hair on the forehead, not lying in the straight line joining the roots of the horns

હુકમ, *s m* [Ar हुक्म] An order, a command 2 A decree 3 A trump (in cards)

Id હુકમ કરવો To give an order, to order હુકમ ઉઠાવવો To carry out an order હુકમ માનવો To obey an order લેખી હુકમ A written order મોઢાનો હુકમ A verbal order

હુકમ-નામું, *s n* [+ નામું] A decree, a written award or decision upon a suit finally disposed of

હુ કારો, Same as હુકારો

હુકુમત, Same as હકુમત

હુક્કો, } *s m* [Hem Des हक्का *fr* S उल्का
હુક્કા, }
a firebrand *Cf* Ar हुक़्क़ा a casket] A smoking apparatus, a *hukkah*

Id હુક્કો ભરવો To fill a *hukkah* with

હેડો, *s m* [See હેત] Attachment to, fondness for

સેવા સમરણ કામ કરૂ, મારો ક્ષણ એ ન છાડે હેડો
—દયારામ

હેણ, *s f* [See શયન] A quilt

સુખડની સેજ કરી, અતલસની ઉપર હેણ
—સામળભટ

હેત, *s n* [See હેતુ] Affection, love, attachment, friendship

Id હેત કરવુ-રાખવુ To love હેત પ્રીત Affection

Prov હેતના કુસકા સારા, પણ કુ-મતની કમોદ ખોટી Better is a dinner of herbs where love is than a stalled ox and hatred therewith

હેતકડું, *s n* [S शकट a cart] A cart for carrying loads, as opposed to passengers

હેત-રસ, *s m* [See હેત+રસ] The feeling or sentiment of love, heart-felt love

દગ્ધ પણ હેત-રસ તારો મેં પીવો;
અ નિત છુ, તદપિ તે છતી લીધો —દયારામ

હેતાળ, *adj* [+વાળુ having] Affectionate

હેતુ, *s m* [S] Cause, reason. 2 Object, motive, purpose

હેતેસરી, હેતેશ્વરી, *s m f* [S + हितैषी *fr* હિત, + S इष् to wish] A well-wisher

હે-દળ, *s n* [See હય + દળ an army] Cavalry, horse 2 A multitude of horses

હેબક, *s f* [Ar हयबत terror] Fright, fear, dread 2 Awe

Id હેબક ખાવી To be overawed

હેમ, *s n* [S] Gold

હેમક, *adj* [Ar कहमक foolish, a fool] Foolish, stupid 2 Timid; timorous

હેમ-ખેમ, *adj* [Guj હેમ redup of ખેમ, ક્ષેમ] Hale and hearty, healthy and cheerful 2 Safe and sound

હેમજ, Same as હિમજી-હરડે

હેમન્ત, *s m* [S *fr* હિમ] One of the six seasons comprising માગસર and પોસ, occuring about November and December, the cold season

હેરક, *s m* [S हेरिक] A spy, an emissary sent to get intelligence

હેરણા, *s n pl* Prying into another's secrets, espionage

ઘરના ને જો નવી ભમે તો, લોક તણો શો વાંક રે?
સઉએ હેરે હેરણા રે, પરના રાય ને રાંક રે —ભાલણ.

હેર-ફેર, *s f* [Guj હેર redup, of ફેર + ફેર] Transition, alteration, transplantation, transposition 2 *adj*. Changed, different

હેરવવુ, *v t* [Caus of હેરવુ] To postpone from day to day

નિધિને નિરખી, પુઠ તસ્કર સે,
અતિ ખાલી ભમે, તિમ હેરવતા —વલ્લભ

હેરવુ, *v t* [See હેરક] To spy, to survey narrowly and curiously; to pry into

અસહ જુવે નહિ કોય, સહુ નકલોને હેરે —નરભેરામ
મહિ નાર ફેરો ફેરો, ટેરો મન આકરી —વલ્લભ

હેરાન, *adj* [Ar हैरान astonished] Distressed, afflicted 2 Harassed; annoyed, disturbed, disquieted 3 Uneasy; suffering 4 Hard pressed; bothered, vexed, teased, plagued tormented, tortured

હેરાન-ગતિ, *s f* [+ગતિ] A distressful or afflicting condition, a state of disease, pain, &c 2 Fatigue, distress, misery, privation. 3 Injury, ruin, damage

હેરાવવુ, *v t* [See હેરવવુ] To look at with affection

પરભાતે ઉઠીને ગોપી સૌને હેરાવે,
" આ કાનુડા કહીને બોલાવે —નરસિંહ મહેતા

હેરિયા, *s. n pl* [See હેરવુ] Prying, peeping

ચોરની પેઠે છાનીમાની ઉભી રહી હેરિયા હેરનાર તુ જ
કે બીજ ? —પ્રેમાનંદ.

હેરિયા, *s n pl* [See હેલો Or Mar आरया] Tacking a boat, managing a boat so as to suit the wind

Id હેરિયા ખાવાં To enjoy a boating excursion

હેરિયુ, *s n* [See હેરવુ] A ray of light coming into a room through a small hole.

હેરૂ, *s n* Same as હેરણા.

હેરૂ, *s n m* [See એરૂ] A snake, a serpent

હેરો, *s m* [See હેરવુ] A spy, a messenger

હુલાસ, Same as ઉલ્લાસ

હુલ્લડ, *adj* [See હુલડ] Violent 2 Rash, inconsiderate 2 *s n* See હુલડ.

હુલ્લિડા•ઈ, *s f* Violence, vehemence 2 Rashness, inconsiderateness

હુશિયાર, Same as હોશિયાર.

હુસન, *s m* [Ar हस्न् duty] Countenance, face, look 2 Beauty, comeliness, elegance of feature

હુસ-હુસ, *adv* [Imit] Quickly

હૂક, *s f* [See ચુક] A sharp shooting pain in the stomach

હૂક, *s m* [Eng *Hook*] A hook.

હૂક, Same as હૂપ.

હૂ•ક•વું, *v i* [Guj હૂ, હો, Imit + કાર the sound *fr* S कृ, કર વુ to do] To roar

મચદ વળતો આવિયો સહદેવ સામો ધીર,
હાક મારી હુકતો, પર્વતપ્રાય શરીર —ગિરિધર

હુડ, *inter* [Imit See હડ-હડ] Tush, tit

હૂન, Same as હોન

હૂપ, *interj* [Imit] Imitative of the cry of a monkey, whoop

હ્રદય, *s n* [S] The bosom, the breast 2 The heart 3 The trend of the mind, intention 4 A secret, a mysterious meaning

Id હ્રદયે ભીડવુ–ચાપવુ–દાબવુ To embrace હ્રદય પિગળવુ To feel pity પોચુ હ્રદય A soft or tender heart

હ્રદય-કમળ, *s n* [+ કમળ] The form of the heart compared to that of a lotus

હ્રદય-ભેદક, *adj* [S *fr* + भिद् to break] Heart-rending

હ્રદય-વેધક, *adj* [+વેધક piercing] Piercing the heart

હ્રદય-હારી, *adj* [+S हृ, हर् to take away] Affecting the heart.

હ્રદય-શૂન્ય, *adj* [S *fr* +शून्य] Heartless, unfeeling

હ્રષ્ટ•પુષ્ટ, *adj* [S *fr* हृष्ट delighted *fr* हृष् to be delighted See હર્ષ+પુષ્ટ] Well pleased and well fed

હેં, *interj* [Imit] An exclamation of wonder or astonishment.

હેં•ક•વુ, *v i* [Guj હેં+કાર the sound *fr* कृ, કર•વુ to do] To suffer for want of

હેંકા•ર. Same as અહંકાર.

હેંકા•રી, *adj* Conceited, proud, arrogant

હેંડ•વું, Same as હિંડ•વું

હે *ind* [S Imit] An exclamation used in respectfully calling a man

હે, *s f* [See હૈયું] Contentment, comfort, courage

Id હે પૂરવી To be contented

હેજ, Same as ભેજ.

હેજ, Same as હેત

ભાત ભાતના ભોગ છે, હેતા સાથે હેજ —સામળભટ.

હેઠ, Same as હેઠે

હેઠવા•ણુ, Same as હેઠે

હેઠ•ળ, Same as હેઠે

હેઠા, } Same as હેઠે.
હેઠું, }

હેઠા સ્થું, *s n* [See હેઠે + સ્થાન] A place having a lower level

હેઠે, *adv prep* [Hem Des हिट्ठो=S अध below *Cf* હેઠ, હેઠા•ણ, *fr* S अधस्तात् अधस् below] Below, underneath; under, down

Id હેઠે બેસવુ To be ruined 2 To lose one's activity 3 To be dispirited or dejected

હેડ, *s f* [Dh Des चहेडओ *fr* S वैमीतक•म्, બેહડુ *Cf* Mar हिडी See બેડી S हडि] Stocks, fetters for confining criminals

Id તારો હેડ કોરડો વાગે છે You can throw a man into prison or whip him, you have the power to punish persons હેડમા પગ અને સુઝે મરડે Mettle is dangerous to a blind horse=Never show your teeth unless you can bite

હેડ, } *s f* A drove of cattle, brought or carried about for sale
હેડી, }

મને મેલી મહા વનમાય, હેડી હાલી ગઈ,
મારા દિલના દુખની વાત, કેને જાયે કહી ?
—ભૂમાનદ.

હેડ•કી, *s f* [S हिक्का] Hiccough 2 Belching

હેડિ•યો, *s m* [See હેડી] A bullock in a drove of cattle led about for sale 2 One whose employment is to lead about droves of cattle for sale

હૈયા-શોક, *s m* [+શોક] Heartfelt grief

હૈયા-સગડી, *s f* [+ સગડી] A tormentor

હૈયા-સૂનું, *adj* [+ સૂનુ] Absent-minded. 2 Forgetful

હૈયું, *s n* [Hem Des हिअअं *fr* S हृदयम् the heart.] The heart 2 The mind 3 Memory

Id હૈયાફૂટું Dull-headed, forgetful હૈયા-મેલું Deceitful, insincere, malicious હૈયું ભરાવું-ભરાઈ આવવું To be choked with grief, to have the heart oppressed with grief હૈયું હાથ રાખવું Not to allow the heart to be agitated, to keep the heart at ease હૈયું ફાટવું To be broken (of the heart) આટલું તો હૈયે ધાલશે કે કેટે! That will be enough to support him હૈયા પર રાખવું To take great care of; to treat with fondness હૈયે દાબવું To embrace હૈયે હાથ મુકાવવો-રખાવવો To ask to take courage હૈયાનો ચોર Reserved; not open minded, deceitful હૈયાનો હાર ને કેટનું માદળિયું Very dear, very much beloved

Prov હૈયું બાળ્યા કરતાં હાથ બાળ્યા સારા It is better to do a thing oneself than entrust it to others and have it misdone Better do it than wish it done હૈયે તેવું હોઠે Speech is the picture of the mind As we think, so we speak out of the abundance of the heart the mouth speaketh હૈયામાં કાતી ને હરિગુણ ગાતી God on his tongue and the Devil in his heart Honey tongued but a heart of gall હૈયામાં હારા હારા, ને મોંઢે ના ના Do as the lasses do, say no and take it હૈયે હામ ન હોય, તો પગે જોર રાખવું He who has no heart (courage) should have a good pair of legs

હૈંડ-વું, *v i* [See હેંડ-વુ] To go 2 To die

હૈંસ, *s f* [See હવસ] Ardour of inclination 2 Emulation 3 Earnest wish or inclination 4 Ardent desire, longing

હૈંસા-તૈંસી, *s f* [+ તૈંસી redup] Competition, rivalry 2 Altercation, discussion, controversy, quarrel, dispute

હૈંસિ-લું, *adj* Eager; ardent, emulous

હો, *interj* [Imit See હા, હ, હાં, હે] Yes 2 That will do 3. Oh, ah

હોઈ-યાં, *interj* [Imit] Showing the sound of belching

Id હોઈયા કરવું To misappropriate

હો-કાટ-વું, *v t* [Guj હો, હા+કાર the sound *fr* कृ, કર-વુ to do] To chide, to scold

હોકા-યન્ત્ર, *s n* [See હુક્કો *fr* Ar हुक्क़ a casket+યન્ત્ર] The mariner's compass.

હો કાર, } *s m* [See હો + कार a suffix
હો કારો, }
showing the sound of the preceding letters *fr* कृ to do] Saying "Yes", consent

Id હોકારો પુરવો, હોકારો દેવો, To say "yes", or "well", to consent

હો કારો, *s m* Calling out, shouting

Id હોકારો કરવો To chide by speaking loudly

હો-હીરો *s m* A loud noise

હોકો, *s m* [See હુક્કો] A hubble-bubble 2 [See હોકા યન્ત્ર] The mariner's compass.

હોજ, *s m* [Ar हौज़] A basin of water, a reservoir; a cistern; a fountain,

હોજટ, *s f* [See હુજત] An account settled annually between the farmer and his tenants

હોજટ, *s f* [See ઓઝટ] The influence or grasp of an evil spirit.

Id હોજટમાં આવવું-ભરાવું To be caught in the clutches of an evil spirit

હોજરી, *s f* } [Hem Des भज्झरी = S
હોજરૂ, *s n* }
अम्भावरणम् the cover for the intestines, *fr* S उदर] The stomach

હોઠ, *s m* [Dh Des ओट्ठो *fr* S ओष्ठ] The lip

Id હોઠ ફફડાવવો To grumble

Prov હોઠ બહાર તે કોટ બહાર Hedges have eyes and walls have ears હોઠ સાત તો ઉત્તર આઠ Wranglers never want words

હોડ, *s f* [Hem Des हुड्डा = S पण a wager] A wager, a bet 2 Competition, rivalry

Id હોડ પડવી-મારવી-બકવી To lay a wager

હોડ-કું, *s n* [See હોડી] A small boat, a raft, a float

હોડખ્રિ-યું, *s n* [See ઓાડ-વુ] A large

કોણ સુકૃત મનુષ્ય દેહ પાયો, બહોત ફર્યો ઘ ફેરા,
હજુ ચેત, ભૂલ મત ભાઈ, માથે મરણક હેરા રે
—નિરાંતભક્ત

હેરો-ફેરો, s m [See હેર વુ Or હેરો redup of ફેરો+ફેરો] An occasional visit

હેલ, s f [Hem Des हेला=S वेगः force, speed See હલ•કારો, and હેલકરી] A load 2 A burden 3 A load or piled mass of grass, fuel, cow-dung cakes, &c in a cart (as carried for sale) 4 The price or cost of carrying, the hire of a porter, cooly-hire 5 A pair of vessels full of water (as carried on the head of a woman)
હરિશ્ચંદ્રને માથે પિતા હેલ પાણીની,
એવા દૈવે દીધો'તો દંડ રે —ભોળેભગત
6. The business or employment of carrying loads or burdens

હેલકરી, s m [See હલ•કારો] A porter; a cooly

હેલના, s f [S] Contempt, disrespect

હેલ-પટો, s m A fruitless journey or trip

હેલ•વુ, v i [See હેલા, Or, હળ•વુ, હળી જવુ] To live in love and peace
ખેલતા, રેલતા, હેલતા, મેળતા, જે મળે વાટમાં દેશ કેરા
—પ્રેમાનંદ

હેલા, s f [S हेला a sport] Wanton sport 2 Strong sexual desire in a woman

હેલા•માં, adv In sport, easily 2 In a trice, in a jiffy, instantly

હેલિ, [S=Gr *Helios*] The sun

હેલી s f [*Cf* રેલ] An incessant shower of rain
Id વરસાદની હેલી Continuous rain, a flood; આનંદની હેલી Continuous joy

હેલી, s f [See હે+અલી Or સાહેલી A female friend
અલબેલાના નેણા કેરા બાણ, અચાનક લાગ્યા રે,
હેલી હુ શુ કરું ? —બ્રહ્માનંદ

હેલી, s f The armpit

હેલી, s f [See હેલા•મા] A short time, a moment, an instant
લંક હરામ કર્યું,હેલીમા હરૂ, રામ લક્ષ્મણ તણા જોર જાણું
—સામળભટ

હેલી, s f A mode of music 2 Ashes

હેલો, s m [See હડસેલો] A violent stroke or blow 2 Same as હેલ્લો

હેલ્લો, s m [See હડસેલો Or, હાલ•વુ] Jolting (of a carriage)

હેવા, s m [S सहवास living together *fr* સહ with+વાસ residence] A practice, a habit

હેવાતન, s n [See સૌભાગ્ય+પણુ] The happy and joyous state of wifehood

હેવાન, s m [Ar हयवान् an animal] A beast, a brute.

હેવાનિ•યત, s n Beastly tendencies, brutishness

હેવાલ, s m [See એહવાલ] An account, a description 2 A statement 3 State, condition
Id હેવાલ આપવો To give a description

હે•ડિ•યો, s m [See હાડ•કું] The throat, the prominent bone of the throat, Adam's apple

હે•ડું, Same as હૈયુ

હે•ણી, s f pl [See હરણ a deer] *Ursa major*, the Great Bear

હૈયા-કુટ, s f [See હૈયુ+કુટવુ] Beating the breast through sorrow 2 Great anxiety

હૈયા-ચોળો, s m [+ ચોળ•વુ] Heart-burnings, great anxiety

હૈયા ટ•વુ, v i [હટ•વુ] To be disheartened, to lose courage

હૈયાત, Same as હયાત

હૈયાતી, Same as હયાતી

હૈયા-તોડ, s f [See હૈયુ+તોડ, તોડ•વુ] Breaking of the heart or chest 2 *adj* Capable of breaking the chest, very hard (of labour)
Prov હૈયા-તોડ કરતા હાથે તોડ સારી If you want a thing done well do it yourself

હૈયા-ધારણ, s n [+ધરા•વુ, ધારણા] Heart-felt satisfaction, contentment

હૈયા-ફાટ, *adj* [+ ફાટ•વુ] Bursting the heart 2 *adv* (sobbing) bitterly

હૈયા-ફુટ, } *adj* [+ ફુટ•વુ] Foolish
હૈયા-ફુટ્ઠ, }

હૈયા-રખી, s f [See હૈયુ + *fr* S रक्ष् to protect See રાખ•વુ] The projecting wall of a fortress about two feet and a half in height erected for protection, a parapet wall

હૈયા-રખું, *adj* Reserved, not openminded.

danger who have anything to lose હોય તો ઈદ, ચાને ન હોય તો રોજા To day a king to-morrow nothing =Is there no means, but fast or feast ?

હો-વે, *interj* [See હો] Yes, of course, indeed

હોશ, *s m.* [P] Consciousness 2 Sense Id હોશ ઉડી જવા To be completely dejected

હોશિ-યાર, *adj* [P *fr* હોશ+P यार= વાળુ, having] Clever, intelligent, able 2 Smart, active 3 Sensible, wise prudent

હોશિ-યારી, *s f* Cleverness, intelligence, ability 2 Smartness, activity 3 Wisdom, prudence

હોશે, Same as હશે, may be

હોસાન, *s m* [P अहसान् whatever materially concerns oneself.] The colour of the face, complexion

હોળળા ઈ, *s f* Slowness, sluggishness

હોળળુ, *adj* [See હળ-વુ] Slow, dull, sluggish

હો હા, *s f* [Imit See હો+ હા] Noise, clamour, uproar 2 Bustle, sensation, excitement, agitation, popular clamour 3 Alarm, consternation

હોળ, Same as હળ a plough

હોળ-વું, *v t* [See ઓળ વુ] To comb See ઓળવું

હોળિ-યાં, *s n pl* [See હોળી] Cowdung cakes of various shapes made for placing upon the pile kindled on the Holī holiday

હોળિ યો, *s m* An individual of a pack of fellows that frisk and make disorderly fun in the Holī festival.

હોળી, *s f* [Hem Des सिआली = S डमर: a riot, an affray, a petty warfare between villagers, terrifying the enemy by shouts and gestures, *fr* S शीत + काल, શિઆળો S होलिका, होली] The festival of the Holī as comprised within the 11th and the full moon of Feb -March (ફાગણ) 2 The day of the full moon of ફાગણ 3 The pile built up for kindling at the close of the Holī festival 4 The pleasures of the Holī festival

Id હોળી દિવાળી વચ્ચે At a time that will never come હોળીનું નાળિયેર A leader 2 A scape goat 3 A cat's-paw

હોળૈયા, Same as હોળિયા

હોળૈ યો, Same as હોળિ યો

હોળૈ યો, *s m* [See મોળ] A rafter sixteen hands in length 2 A term of reproach for a grown up girl (Colloq)

-હ્રદ, *s m* [S] A deep reservoir of water

-હ્રસ્વ, *adj* [S] Short 2 Short (of a vowel)

-હ્રાસ, *s m* [S *fr* ह्रस् to perish] Decay 2 Decadence 3 Disappearance

એમ સર્વ ધર્મનો હ્રાસ થાય છે, જ્યે ઓછે હોયે ગર્વ —પ્રેમાનંદ

-હ્રીમ્, *interj* [S Imit] A mystic syllable used to propitiate the goddess of wealth (લક્ષ્મી)

ળ.

ળ, The thirty fourth consonant, and the forty-fifth letter of the Gujarātī alphabet It occurs in the Rig-Veda as a substitute for ड् falling between two vowels; while in the Prākrit languages *it is substituted for* ल्

There is no word in Gujarātī which begins with ળ

LAUS DEO !

cloth sheet worn by women

હોડ-વુ, *v i* [See સૂગ *fr* સુપ-વુ] To stink

હોડી, *s f* [S होड] A boat

હોડો, Same as ઓઢો, a cloth covering

હોડો, *s m* [S ऊढ carried *fr* वह् to carry] A wave

હોણુ, *adv.* [S. अधुना now] In this or the current year See ઓણુ

હોતા, *s m* [S *fr* हु to sacrifice] A sacrificer

હોદ્દે-દાર, *s m* [See હોદ્દો+દાર P having] An officer

હોદ્દો, *s m* [Ar उह्द: responsibility] An office, a function; a duty 2 A post; a rank, a station (in public service)

હોદ્દો, *s m* [P हव्द: a canopied seat on the back of an elephant] A box or sedan placed on the back of an elephant or horse

હો-નાર, *adj* [See હો-વુ] That is to come, that is to happen, that is to take place

Prov હોનાર પદાર્થ આગળ કોઈ ડાહ્યુ નથી Man proposes, God disposes

હો-નાર્-ત, *s f* [+ અર્થ] The thing that is destined to happen

હોફ, *s f* [Ar खौफ़ fear] Fear, terror, dread, awe

હો-મ, *s m* [S *fr* हु to sacrifice] A burnt offering 2. The casting (of clarified butter, rice, &c.) into fire as an offering to the gods accompanied with prayer or invocations, an oblation

હોમ-કુણ્ડ, *s n* [S *fr* +કુણ્ડ] The pit in the ground in which the sacred fire burns

હોમ-શાળા, *s f* [+ શાળા] A sacrificial chamber

હોમ-હવન, *s n* [S *fr* + હવન] Sacrificial offerings

હોમ-વુ, *v t* To sacrifice 2 To offer unto fire, to throw offerings into fire

હોમા-વું, *v t* [Passive of હોમ-વું] To be sacrificed

હોયે, *interj* [See હો-વુ] Let it pass, leave it aside

હોરમાન, Same as ઓરમાન, Having the same father but different mothers

હોર-વ-વું, *v i* To be at ease, to be pleased

હોર વુ, Same as વોર-વુ, વહોર વું to buy.

હોર વું, *v i* [Des अवरत्तओ *fr* S अप, अव down+रक्त pleased, See રઅ, રાગ, રત્ત] To pine, to waste away with longing

હોર વુ, Same as સોર વું, છોલ-વું to peel.

હોરા, *s f* [S=Gr *Hora* an hour] The twenty fourth part of a day; an hour 2. A period of two days and a half

હોરા-મણુ, *s f* [See હોર-વું to pine] Pining

હોરી, *s f* [See હોળી] A song (in the Hindūstānī language) in description and eulogy of the Holi festival, and sung only in the months of માહ, ફાગણ, and ચૈત્ર

હોરો, Same as વોરો a trader

હોલ, *s f* [See ભવાળ.] A hearth made in the form of a long trench 2 Terror.

હોલ-વ-ણુ, *s n* [See હોલ-વ-વુ] Extinguishment extinction

હોલ-વ-વું, *v t* [See હોલ] To extinguish, to put out, to blot out 2 To compose, to pacify (a quarrel)

હોલાણુ, *s n* Same as ઓલાણુ 2 હોલવણુ

હોલે-દિલ, *adj* [Ar हव्ल् fear, palpitation+P इ of +दिल् the heart =palpitation of the heart] Crack brained, crazy, deranged in mind

હોલો, *s m* [Dh & Hem Des ओलावओ, ओलओ=S श्येन पक्षी a falcon] A dove

હોલો, *s m* [Hem Des ओचुल्ल=S चुल्येक भाग a part of a hearth, *fr* उप near+ ચૂલો See હોલ] The side or off portion of a cooking stove to hold pots over the fire

Prov હોલામાથી નિકળીને ચુલામા પડવુ Out of the frying pan into the fire.

હો-વા, Same as હો-હા uproar

હોવા-વું, *v i* To be in agitation or excitement for want of, to be in a flurry; to be flurried

હો વું, *v i*. [S भू to be] To be, to become

Id હોવુ ન હોવુ કરવુ To efface all trace of. 2 To kill.

Prov હશે તેનું જશે They only are in